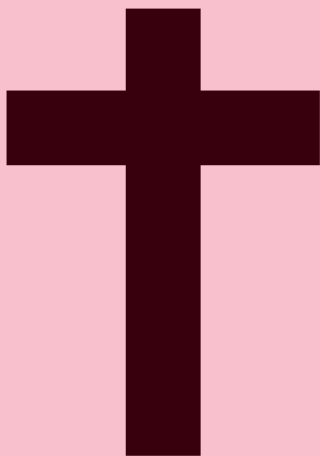

Autaahaatihomi
Piwiha Gaaha Waniha

The New Testament in the Angaataha language of Papua New
Guinea

Autahaatihomī Pīwīha Gaaha Wanīha
The New Testament in the Angaataha language of Papua New
Guinea
Nupela Testamen long tokples Angaataha long Niugini

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Angaataha

Translation by: PNG Bible Translation Association

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 19 Dec 2025 from source files dated 12 Dec 2025
b83b4d2c-30be-5f11-8fb0-fa04e4808bad

Contents

Autaaahaat+homi P+wiha Gaaha Wan+ha	1
Matiyuho	2
Maak+ho	81
Ruk+ho	128
Jon+ho	203
Aposer+hiya	262
Rom+hiya	332
1 Korind+hiya	367
2 Korind+hiya	405
Garesiyaahiya	431
Epesaasihiya	444
Piripaihiya	456
Korosihiya	465
1 Tesaronaikaahiya	475
2 Tesaronaikaahiya	482
1 Timoteho	487
2 Timoteho	497
Taitaasiho	504
Pirimon+ho	509
Ib+ruhiya	511
Jem+siho	545
1 Pitaaho	556
2 Pitaaho	568
1 Jon+ho	575
2 Jon+ho	584
3 Jon+ho	586
Jud+ho	588
P+wiha Ausaimaninj+ha	591
Read the New Testament	625

Autaaahaatihom̃ P̃iw̃iha Gaaha Wañiha **The New Testament** **in the Angaataha language of Papua New Guinea**

Nupela Testamen long tokples Angaataha long Niugini

Autaaahaatihom̃ P̃iw̃iha Gaaha Wañiha

The New Testament in the Angaataha language, Morobe Province, Papua New Guinea
[agm]

Translation: © 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Print publisher, 2004 by Wycliffe Bible Translators

Web version

2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

<http://www.Wycliffe.org>

<http://pngscriptures.org>

<http://www.ScriptureEarth.org>

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons license (Attribution-Noncommercial-No Derivative Works).

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0>

Your are free to share — to copy, distribute and transmit the text under the following conditions:

- **Attribution.** You must attribute the work to *Wycliffe Bible Translators* (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- **Noncommercial.** You may not use this work for commercial purposes.
- **No Derivative Works.** You may not alter, transform, or build upon this work.
- **In addition,** you have permission to port the text to different file formats, as long as you don't change any of the text or punctuation of the Bible.

Notice — For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work.

Tok Orait

Dispela Buk Baibel i kam wantaim tok orait na lo bilong Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivative Works license. Em i tok olsem **yu ken givim kopi long narepela manmeri**. Yu ken wokim kopi na givim long husat i laikim. Tasol, yu mas tok klia dispela samting i kam long <http://tokplesbaibel.org>. Yu no ken kisim mani na salim dispela. **Yu mas givim nating**. Na tu, **yu no ken senisim Tok**.

Ol piksa i kam wantim ol Baibel na narapela buk i stap long dispela sait i gat tok orait long usim wantaim dispela samting tasol. Sapos yu laik narapela tok orait, yu mas askim husat i papa bilong copyright long dispela ol piksa.

Sapos yu laik stretim samting i no orait long dispela tok orait, stretim tok, salim Buk Baibel, o tainim Tok bilong God long nupela tok ples, yu ken **askim mipela**.

Olgeta tok orait na lo long tok ples English i stap long <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/legalcode>.

Sapos yu gat askim long dispela, **plis askim mipela**.

Autaaahaatihom̃ P̃iw̃iha Nkaaha Wañiha

Angaatihā[tab]Iñiris̃i[tab]Nuh̃ipa[tab]Pes

Kima Pīwīha Gaaha Wanīha **Matiyuho Jipatīpaisīhaare** **Kimandī Matiyuhomī Utīpīmandapī Pīwīha** **Nesīpīhaare**

Kimandī utīpīmandī Matiyuho ko sawahomī isīhiya Judaahiyaapi jipatīpiyataise. Judaahiya sura saiwi gwīnyaawaayopo. Wīndī otīhīmetanīhī Nyangi Nyainjatītandī Autaahaatīho Namīhainjīho napītaise tīwo. Kopī pīwīha Ipīruhaara Mesaiyaahoe tīwi ambīhītawaatopo. Aiwī amī pīwīha Gīrikīhaara Kīraisihoe tīwi ambīhītawaatopo. Judaahiyai winjatohiyīhiya awaisawīhiya ko Mesaiyaaho napītandīhīretapī wīndī mohopo. Amī nehi isīhiya awaisawīhiya kiyai iwinjatohiyīhiya siyohītīmandapī yaiwīmawaayopo. Aihī sandī kandapī Matiyuho satatī Jisaasiho so akītīnīhī Mesaiyaaho Kinīho Autaahaatīho Namīhainjīhore undatī nunjītandī jipatīpiyataise. Iyatī Autaahaatīho Mesaiyaaho napītandīhandapī pīwīha jīhī tīmanatī katiwaiwa ko napīndīmandā netī akīwaiwemataise tatī jipatīpiyataise. Aihī Autaahaatīho komī isīhiya netī naasiyaahematī Mesaiyaaho, Daawitīhomī satīhomīhetapī winjatataise tatī jipatīpiyataise. Matiyuho komī pīwīha kīmo utīpīmooatīhī jipatīpiyataatī nyahī Aṇaatihiyaanī pīwaatohīrīhīretī nīne tatī amī nyaho tatī amī Jisaasiho nīngīsī sanisataise amī nyahī komī Otīpīpatīhiyaanangi sanyatataase tatī tītīhī pīwandaase. Iyatī ko sawaho netī noaasanatī nehi utaaho womatiyatī wīndī pīwaamaatise.

Matiyuhomī Pīwīha Napīmasīhaare

Jisaasihomī Saisatoyaapunī amī ko Noaipasīrīhīretapīha (1:1-2:23)

Jonīho Isīhiyai Bwaawusīho Pīwīha Ausaasītīhandapīha (3:1-12)

Jisaasiho Waapoho Netī amī Bwaasīrīhīrī koai Nunjesītīhandapīha (3:13-4:11)

Jisaasiho Garirihanda Daayatī Pīwīha Ausaasītīhandapīha (4:12-18:25)

Jisaasihomī Garirihanda Namasi Jerasaremīhandaahapīhī Naintīhandapīha (19:1-20:34)

Jisaasihomī Saarahērī Ipotīhīre: Ko pīwīha netī napwīndīhandapīha (21:1-27:66)

Jisaasiho Asohoematīndīhandapīha (28:1-20)

Kīmaiwa Ambīmaiwa Jisāsī Kīraisihomī Saisatoyaamī Ambīhaiwe (Rukīho 3:23-38)

¹ Kīmiya Jisāsī Kīraisihomī saisatoyaare. Iyataatī Jisaasiho so Daawitīhomī jītīpatī napīpatetapī noaipahore. Aihī amī Daawitīho soaisangi Abīraahamīhomī jītīpatī napīpatetapī noaipahore.

² Aihī Abīraahamīho so Aisaakīhomī sapīhore.

Aihī Aisaakīho so Jekopīhomī sapīhore.

Aihī Jekopīho so Judaahomunī komī saingo saahoyaamunī sapīhore.

³ Iyataatī Judaaho so Peresiya Jeraayaamī sapīhore. Aihī kuramī sanaatī Tamaarihaate.

Aihī Peresiho so Esīronīhomī sapīhore.

Aihī Esīronīho so Ramīhomī sapīhore.

⁴ Aihī Ramīho so Aminataapīhomī sapīhore.

Aihī Aminadaapīho so Naasonīhomī sapīhore.

Aihī Naasonīho so Sarīmonīhomī sapīhore.

⁵ Aihī Sarīmonīho so Boasīhomī sapīhore. Boasīhomī sanaatī Rehepihaate.

Aihī Boasīho so Obetīhomī sapīhore. Obetīhomī sanaatī Rutīhaate.

Aihī Obetīho so Jesīhomī sapīhore.

⁶ Aihī Jesīho so awaisīho Daawitīhomī sapīhore.

Aihī Daawitīho so Sorīmonīhomī sapīhore. Iyataatī Sorīmonīhomī sanaatī jīhura Yuraiyaahomī apwaataatimatahaate.

⁷ Iyataatī Sorīmonīho so Reoboaamīhomī sapīhore.

Aihī Reoboaamīho so Abaisaahomī sapīhore.

Aihī Abaisaaho so Asaahomī sapīhore.

⁸ Aihī Asaaho so Jehosapatīhomī sapīhore.

Aihī Jehosapatīho so Joramīhomī sapīhore.

Aihī Joramīho so Usaiyaahomī sapīhore.

⁹ Aihī Usaiyaaho so Jotamīhomī sapīhore.

Aihī Jotamīho so Ahaisīhomī sapīhore.

Aihī Ahaisīho so Esikaiyaahomī sapīhore.

¹⁰ Aihī Esikaiyaaho so Manasehomī sapīhore.

²⁴ Aihĩ Josepĩho nanomatati nepati Autaahaatihomi enjeriho otĩpatĩho yamĩhapataatĩhĩ bimisiho nehi koai wo kaundimumwaanĩ kamwaanĩ tĩtĩhĩ kiyataise. Tĩtĩhĩ kiyati Josepĩho komĩ apwaataati numwaataise.

²⁵ Siyati numwaataahandi kandi Josepĩho kaatisati windĩ maasi dahomaise. Nehĩ koai yandĩhĩ bimaami notĩ kaati maaha namwihĩhurandaise. Siyati kaati maaha woho namwihĩ Josepĩho ambipati Jisaasihoe tatĩ ambipati nusoasataise.

2

Kĩma Pĩwĩma Isĩhiya Ipĩho Noaipasipĩpĩhapĩhiya Napĩwĩ Jisaasihoi Usokohĩtĩhandapĩhaare

¹ Aihĩ sura Erotĩho awaisĩhoematati bimihĩ Mariyaahaati Jisaasihoi Pĩropinjĩhandĩ Judiyaahandamĩ aunahĩpati Betĩreheimĩhanda namotaise. Aimĩ namoti bimihĩhura isĩhiya usa ipĩho noaipasipĩpĩhapĩhiya kaumbwaati noaipati tĩhoasĩhĩ mmonĩwĩ nepĩ awĩtohiyĩhiya (amĩ kaumbwaati asaamaati waati noaipati tĩhoasĩhĩ iwinjamapĩ) Jerusaremiĩhanda nasawaayopo.

² Napĩwĩ kiya satawaatopo, “Metĩhonjĩ wonjĩ kimbĩhĩ noaipasonyonjĩ sonjĩ Judaahiyaamĩ awaisĩhoematĩtandĩhosi maahapĩhe kaumbwaati waati konjapĩ noaipase tatĩ nanyisisaamaati mĩhapĩhĩ ipĩho noaipasipĩpĩhapĩ nyahĩ usonaamapĩ iwinjawaatewainjamĩ nasahaayono konjapĩ atotĩpĩwesaaatĩ gaapundaati mepĩ autaahemwaitĩhaawo,” tawaatopo.

³ Satiwĩ katauhĩ awaisĩho Erotĩho pĩwĩha atisataati sata gwĩnyaataise wo awaisĩho wanĩho nĩsĩ aunahĩpati nanaitaiso tatĩ aungwohandĩ yayataise. Aihĩ isĩhiya Jerusaremiĩhandaahiyaaisangi Erotĩhomataiwĩ aungwohandĩ yaiwĩmawaayopo.

⁴ Aihĩ awaisĩho Erotĩho namati pĩrisihiyi isĩhiya isĩhiyaapĩ nandapa kohasĩpĩho tĩhĩwĩ Autaahaatĩhoai dipumanĩhohiyĩhiyaamĩ awaisawĩhiya pĩrisihiyaisunĩ amĩ isĩhiya usa wĩnĩhapĩpa katĩwunjojhiyĩhiyaaisunĩ numwaati ahoyataise. Numwaati ahoyati kiyaisĩ sata nunjenataise. “Utaaho Isĩhiyai Japĩhĩ Numwaati Iwinjatĩtandĩ Autaahaatĩho ahĩwisĩho aunahĩpati maahĩwĩta noaipataise?” tatĩ kiyai nunjenataise.

⁵ Nunjesĩhĩ kiya satiwĩ kaundawaatopo, “Kĩmati yapĩpati Judiyaahandamĩ aunahĩpati Betĩreheimĩhanda noaipataise. Iyataati Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha atisati netĩ ausaasĩho pĩropetĩho wo pĩwĩha wa satati jĩpatĩpiyati ahaisĩhaare.

⁶ ‘Sahĩ yapĩpati Judiyaahandamĩ aunahĩpati Betĩreheimĩhanda bimohiyĩhiyaate samĩ aunahĩpati gwĩharaahatĩndaahandi kandi katĩ kapĩhata autaahĩtĩtaise. O amĩ apaapĩmaato amĩ samĩhatĩhapĩ awaisĩho wo noaipati nĩsĩ isĩhiya Isĩraherĩhiyai iwinjaati bimĩtaise,’ *Maikaaho 5:2*

tatĩ Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha atisati netĩ ausaasĩho katati ahaisĩhaare,” undĩwĩ Erotĩhoai kaundawaatopo.

⁷ Aihĩ awaisĩho Erotĩho bĩpi noaasa isĩhiya ipĩho noaipasipĩpĩhapĩhiyai gaatati numwaati kaumbwaatapi maahĩwuraanĩhĩ noaipasĩhĩ mmonawaayopo? Undati nunjenataise.

⁸ Nunjesĩhĩ kiya wihoanĩha kaundauhĩ amĩ ko kiyai jaiwĩta saundataase. “Nĩngimaawĩ nundĩ kopĩ gaapundĩtĩ mepĩ autaahemwaitaano. Isĩ sahĩ nuwĩ baiwĩ sonjĩ meton-japĩ daapĩ mmonĩwĩ kaiwise. Aiwi sonjĩ metonji daapĩ usonĩwĩmapĩ nĩngi napĩwĩ kandĩtaatiwe,” undati kiyai Betĩreheimĩhandaahapĩ natausaasataise.

⁹ Natausaasĩhĩ kiya nowaayopo. Taawĩ nowaawĩ kaumbwaati mĩhapĩhĩ ipĩho noaipasipĩpĩhĩ usonĩhohaamaati kaati usonawaayopo. Aihĩ kaati kaumbwaati kiyaamĩ jĩhĩ naihi iwinjapepinjamĩ numbwĩwĩ kaati kaumbwaati notĩ metĩhonjĩ nanototimbĩpĩhĩ namĩhaataise.

¹⁰ Siyati kaumbwaati namoti metĩhonjĩ nanototimbĩpĩhĩ notĩ namĩhaasĩhĩ kiya kaumbwaati usonawaawĩ aungwohandĩ asakaiwĩ maaritawaayopo.

¹¹ Aihĩ kiya anjaanĩ mĩhatĩhĩ nandaapi metĩhonjisunĩ sanaati Mariyaahaatisunĩ usonawaayopo. Usonĩwĩ kapĩhĩ atotĩpĩwesawĩ bindawaawĩ metĩhonjĩ mepĩ autaahĩwiwawaayopo. Aiwi kiyaamĩ ikihi naahepihaahapĩ wapa nawĩho awaisĩhotahapa anaahĩpĩpa gorĩhandunĩ amĩ wapa biyati waamainjotahaiwa tausotĩpati samenjĩhĩramatiyahapa amĩ wapa waahunĩho tapaipĩhomatiyahapa niyaapi Jisaasihoi nunyawaayopo.

¹² Aihĩ yapepataahi Autaahaatĩho kiyaisĩ Erotĩhoenda japĩhĩ namuwise undati kaundataase. Kaundihĩ kiya namapi kiyaamĩ anjĩpĩpĩhapĩ japĩhĩ daihĩra niyohĩrĩhĩra namĩhaapĩ wĩra nowaayopo.

Kĩma Pĩwĩma Josepĩho Mariyaahaatisunĩ Jisaasihoisunĩ Numwaasi Yanĩhĩmatĩ Isipĩhandaahapĩ Naindĩhandapĩhaare

¹³ Aihĩ isĩhiya ipiho noaipasipipihapĩhiya aimĩ niyauhi Autaahaatĩhomĩ enjeriho otĩpĩpatĩho yamĩhapataatĩhĩ bimisĩho nehi koai wo yapepataahi Josepĩhoapĩhi noaipatĩ saundataase: “Kĩnyĩ keti dosisĩ metĩhonjisunĩ sanaatisunĩ numwaasisĩ yanĩhĩmapĩ yapĩpatĩ wĩtĩ Isipĩhandaahapĩ numwe. Numbwĩ bimambĩpĩ nĩwahonĩnĩ kahĩtisanĩhura japĩhĩ napĩtaapo amĩ Erotĩho metĩhonji tiwĩtandĩ daitaiso,” undataase.

¹⁴ Aihĩ Josepĩho atisatĩ dosi metĩhonjisunĩ sanaatisunĩ apatĩhĩ numwaasi yanĩhĩmatĩ kaanĩhĩ Isipĩhandaahapĩ notaise.

¹⁵ Siyatĩ Josepĩho notĩ Isipĩhanda bimaamĩ notĩ Erotĩho napwisurandaise. Aihĩ Awaisĩho Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha jĩhura komĩ pĩwĩha atisatĩ netĩ ausaasĩhomĩhetapĩ katisĩha ka akaaha tĩtĩhĩ noaipataise. Iyataatĩ Autaahaatĩho sandaase, “Nisĩ Maasĩhĩho Isipĩhanda bimihĩ nĩnĩ gandĩ japĩhĩ numwaataayo,” *Oseyaaoh 11:1* tati katisĩha akaaha noaipataise.

Kĩma Pĩwĩma Erotĩho Katĩhĩ Metĩhonyai Tingaatĩhaisahiya Tiwohĩtĩhandapĩhaare

¹⁶ Aihĩ isĩhiya ipiho noaipasipipihapĩhiya Erotĩhoai jaiwundohĩtĩhandapĩ koai apĩpaahĩ apousataise. Apowihĩ namatĩ ko tingaatĩhaisahiya natausaasihĩ kiya nuwĩ Betĩrehehĩhandaaahunĩ aunahĩpĩhaiwa kapĩhĩ detĩ ahetiwaiwaaraahunĩ metĩhonyai wohonya kĩnaungwĩha yatĩwaapĩhapĩ yatĩhĩtahonya nahatonyai tiwawaayopo. Iyatĩ Erotĩho ipiho noaipasipipihapĩhiyai nunjesĩhĩ kaumbwaatĩ noaipasuraapĩ kĩnaungwĩha siyatĩ aimĩ sanotaiso tati gwĩnyaataatĩ ko sandĩ kiyataise.

¹⁷ Aihĩ pĩwĩha wa Autaahaatĩho komĩ pĩwĩha atisa netĩ ausaasĩhomĩhetapĩ katisĩha akaaha noaipataise. Iyataatĩ sa pĩwa sata kandaase.

¹⁸ “Maarĩho asipaiwĩ aungwohandĩ gohĩtĩhandamĩ nũũaaha aunahĩpatĩ Ramaa-handa noaipasĩhĩ isĩhiya atisawaayopo. Sandĩ Reserĩhaatĩ kaatamĩ metĩhonyai konyaanĩhĩ napopĩ apĩpaahonyai owetauhĩ gotaasi kaatisĩ isĩhiya wĩndĩ nepĩ napaisaatumaamaitaapo,” *Jeremiyaaho 31:15* tati Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha atisa netĩ ausaasĩho Jeremiyaahomĩ maahomwaaŋapĩ katisĩhaare.

Kĩma Pĩwĩma Josepiyĩ Mariyaayaatĩhĩ Metĩhonjĩtĩhĩ Japĩhĩ Nasotĩhandapĩhaare

¹⁹ Aihĩ ipotĩhura Erotĩho aimĩ napwihĩ Isipĩhanda Autaahaatĩhomĩ enjeriho otĩpĩpatĩho yamĩhapataatĩhĩ bimisĩho wo nasatĩ Josepĩhoapĩhĩ noaipatĩ yapepataahĩ Josepĩhoai saundataase.

²⁰ “Isĩhiya metĩhonji tiwĩtaatiwiyohiyĩhiya aimĩ napopo. Isĩ kinyĩ metĩhonjisunĩ sanaatisunĩ numwaasi yapĩpatĩ Isĩraherĩhandaahapĩ dosi naiwĩse,” undataase.

²¹ Aihĩ Josepĩho atisa dosi metĩhonjisunĩ sanaatisunĩ numwaasi yapĩpatĩ Isĩraherĩhandaahapĩ japĩhĩ nasataise.

²² Nasatĩ Akeriyaasihopĩ sapĩho Erotĩhomĩ aunahĩpatĩ netĩ Judiyaahanda awaisĩhoematatĩ jaatĩ bindataise tauhĩ Josepĩho atisataatĩ namatĩ kapĩhĩ naitandĩ yayataise. Yaihi Autaahaatĩho yapepataahĩ pĩwĩha jĩhaatĩ Josepĩhoai kaundihi namatĩ Josepĩho kindari numwaasi yapĩpatĩ Pĩropinjĩhandĩ Garirihandaahapĩ niyataise.

²³ Niyatĩ yapĩpatĩ Garirihandamĩ aunahĩpatĩ taunĩhandĩ maipĩhonjĩ Nasaretĩhanda tĩwĩ ambĩhĩtohĩpata bindataise. Iyataatĩ isĩhiya Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha atiwi nepĩ ausaahohiyĩhiya jĩhura pĩwĩha satĩwĩ katohĩha akaaha noaipataise. Kiya kopĩ sawaatopo: “Ko Nasaretĩhandaahapĩhore, tĩwĩ ambĩhĩtĩtaapo,” tĩwĩ kiya katawaatopo.

3

Kĩma Pĩwĩma Jonĩho Isĩhiyai Baawusĩhĩho Pĩwĩha Ausaasĩtĩhandapĩhaare
(Maakĩho 1:2-8; Rukĩho 3:1-18; Jonĩho 1:19-28)

¹ Aihĩ Jisaasiho Nasaretĩhanda aimĩ gwĩnyanatĩ bimisura Jonĩho Isĩhiyai Baawusĩtandĩho noaipataise. Noaipatĩ Judiyaahandamĩ yapĩpatĩ ipatĩ iwĩwĩrĩho owehapĩhĩ bindataatĩ Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha sata ausaatĩ isĩhiyai saundataase.

² “Sahĩ samĩ maipĩhaiwa namapĩ nepemaitĩwĩ Autaahaatĩhoenda napĩwĩse amĩ Autaahaatĩho isĩhiyaanĩ nahatiyaanangi osamatĩ nyainjaatĩ bimĩtandĩhura aimĩ nasatĩ detĩndaiso,” tati pĩwĩha ausataise.

³ Iyataatĩ Jonĩho so jĩhura Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha atisa netĩ ausaasĩho Aisaiyaa-homĩhetapĩ Autaahaatĩho katisĩhore. Iyataatĩ Autaahaatĩho Aisaiyaaahomĩhetapĩ satatĩ kandaase:

“Isĩhiya iwĩwĩrĩho owehapĩhapĩ utaaho wo pĩwĩha satatĩ gandaase. ‘Awaisĩhopĩ daihĩra daawupwĩ tĩtĩhepumapĩse. Tĩtĩhepumapĩ baiwĩse’” *Aisaiyaaho 40:3* ndaase tati Aisaiyaaho kandaase.

⁴ Joniho so maasapiho kamerihandami atiha gwinwiha niyohore. Niyoti yamepati komi bwandipataapihi wisanahore. Iyati ko nandapa nainjipipa tapaatiipihouni ipataatihapi apipaam mwaahouni nanataise.

⁵ Aih i sura ishihiya Jerusaremihaandahapihiyauni ami yapipati Judiyaahandaahapihiyauni ami aunahipihaiwa kapih waapihaati Joritaanihaatainapihiyauni nuwi Jonihoaapihi noaipawaayopo.

⁶ Jonihoaapihi noaipapi kiyaami maipihaiwa ausaapi nemihauhi Joniho kiyaisi waapihaati Joritaanihaata baawusataise.

⁷ Aih i ishihiya taahiyhiya Parisihiyauni ami Satiyusihiyauni waapoho naitaatiwi nasauhi Joniho kiyai usonataise.* Aih Joniho kiyai usonataati ko kiyai saundataase. "Sahi akwiranho tataapwinihomi mwaayaatisi sapi Autaahaatihoai apowindihandi nemapi yanihimaitihaawo tiwi sandi sahi kaitaawi owetise.

⁸ Isi sahi saiwi satiwi, 'Nyahi nyami maipihaiwa aimi namawaati akitihi nepe-maitaati Autaahaatihoenda aimi akitihi nasihaayo,' tiwi ishihiya nunjawi akipipa kaiwi titi daiwise.

⁹ Isi sahi sami maarihoatihiapi satiwi, 'Nyahi Abiraahamihomi mwaayaani maatiyaani saisatoyaanisi Autaahaatihomihyaanine. Isi Autaahaatiho nga nyangi nehi nanhiyati nanyamaitaise,' maatiwise ami sahihimetisi Autaahaatihoi kimaiwa nawimaiwa neti nga Abiraahamihopi komi saisatoyemati kiyati ahaitaise.

¹⁰ Iyataati mwisih ipatami tambipih aimi ahondaise. Isi ipati nahatepi yandipih biyati gaaho windi namingohonhati Autaahaatiho tiseti sisihapihi tihoaitaise," undati Joniho Parisihiyaunisun ami ishihiya Satiyusihiyaunisun kaundataase.

¹¹ Iyati ishihiya nahatiyaaisi saundataase, "Nini sahi nepemaitotihandapi gwinyaataati sahi nepemaitotihandi nasisati nehi waapohoraahi baasusataayo. Isi ami utaaho nisi ipoti napiho so Itipho Gaahoraahun ami Itipho komi sisih watiphaaraahun otihatise ma yuthiraahamatiyati nasamaasaitaise. Iyati ko ningi nanitipihati apipaahi awaisihore. Isi nini komi asuipati nehi otipipatiho kaipatamataindi nga nambindi niwusohaitandi awaisihonini gaahoninimahe.

¹² Iyati nisi ipoti napiho ishihiya nahatiyai neti tipitapaati usondandi komi ikwiri timendaisi ami utaaho nandapa akipipa kipotaati maipihapa napipati nemasipatamatiyati kaitando. Nemati nandapa akipipa anihandi nandapaapi animatindihandaapihi neti ahaitaise. Ahiyataati nandapa maipitih nemasipipa neti sisih kaanhi namaayotati tihihihaapihi tihoaitaise. Isi ami sahi nepemaitiwi Autaahaatihoenda napiwise ko sangi japihi nasamaito," undati Joniho ishihiya koenda nasohiyhiyai kaundataase.

*Kima Pwima Jisaasiho Waapoho Nesitihandapihaare
(Maakho 1:9-11; Rukiho 3:21-22)*

¹³ Aih i suraanihi Jisaasiho Jonihomi ikwiraatapi waapoho naitotati Garirihanda namasi Jonihoaapihi nasati waapihaati Joritaanihaataini noaipataise.

¹⁴ Aih Joniho Jisaasihoai niwisapuwtotati saundataase. "Kinyi ningisi waapohora baanusitaapihi ami nini gisi baahusitandi kinyi nisenda napaapi napise?" undataase.

¹⁵ Undih Jisaasihomih saundataase. "Gaasi nini katohimumwaan kamwaan kinyi kaime. Ami siyaha kiyahaawi Autaahaatiho titihi maaritati gwinyaasimumwaan kaitihaawo," undataase. Undih Joniho namati Jisaasiho kaundimumwaan kamwaan kiyati Jisaasihoai baawusataise.

¹⁶ Aih Jisaasiho oseteti waapoho nesi nehhaati notataise. Notati bitosihi yamihapati kop tiwitawamataise. Tiwitawamasih ko jataise. Jataati Autaahaatihomi Itipho koho dipihomatiyaho yamihapataatihraapi Jisaasihomihasin nasataise.

¹⁷ Aih yamihapataatihapi Autaahaatiho piwiha wa sata kandaase. "Kimo nisi Maasihho akohoe. Maasihhotih Koaisi nini maariho aungwohandi nunyati maariho koai witihiore," tati piwandaase.

4

*Kima Pwima Bwaasirihiri Jisaasihoai Autaahaatihomi Pwihha Nemaitandi Nun-jesitihandapihaare
(Maakho 1:12-13; Rukiho 4:1-13)*

* 3:7: Parisiya siya Mosesihomi winihapiha nga japepihiwi ami ishihiya napohiyhiya japihi nepaitaapo tiwi gwinyapihiyaare. Aih Satiyusihiya siya Mosesihomi winihapiha windi baiwi minjapepihiwi ami ishihiya napohiyhiya windi japihi namepaitaapo tiwi gwinyapihiyaare. † 3:10: Isihya Autaahaatihoai athomaawiwi komi asimwaatitih pinamaayohiyhiyai nemaitaise tahaase.

¹ Aihĩ sura Bwaasĩrĩhĩrĩ Jisaasihoai nunjendotatĩ Autaahaatĩhomĩ Itipĩho Gaaho numwaasi isĩhiya iwĩwĩrĩho owehapĩhĩ notaise.

² Notĩ apatĩhĩ otapĩhaatĩ nandapa onaayatĩ namaanati bimaamĩ naihĩ waatĩho wo napotĩ wo nusoaipataise. Nusoaipasĩhĩ asisĩha 40 kiyahaiwa sanawihĩ Jisaasihoai apĩpaahĩ aungwohandĩ jaumanamataise.

³ Aihĩ Bwaasĩrĩhĩrĩ nasataise. Nasatĩ Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha nemasotatĩ Jisaasihoai saundataase: “Kĩnyĩ apĩpaahĩ akĩtĩnĩhĩ Autaahaatĩhomĩ mwaahonĩtapaapaahĩ ye nĩnĩ kimĩkonĩne tipĩ nĩngĩ nepĩ nanisapĩ kĩmaiwa nawĩmaiwa noaipatĩ nandapa bĩretĩhandimatonĩhĩ kĩnyĩ nepĩ nandaapĩ kaunde,” undataase.

⁴ Undihĩ Jisaasihomĩha saundataase, “Owe! Amĩ Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha sandaase. ‘Nehĩ nandapa bĩretĩhandĩhĩhĩ isĩhiyai kiya asiyaimatiwĩ bĩmĩtaatiwĩhandĩ wĩndĩ nunyataamaise. Owetise. Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha nahatewa komĩ maahomwaaŋapĩ katiwaiwa atiwi nepĩ japepĩhĩrauĩ isĩhiyai kiya asiyaimatiwĩ bĩmĩtaatiwĩhandĩ nunyataise,’ ndaase,” undataase.

⁵ Saundatĩ Jisaasiho kaundihĩ namatĩ Bwaasĩrĩhĩrĩ Jisaasihoai numwaasi aunahĩpatĩ apĩpaahĩ awaipatĩ Jerusaremhandaahapĩ notaise. Notĩ anjĩ awaĩndĩhandamĩ mĩhaatĩ nĩwaataatĩ aundetĩhoasĩnĩ ahĩwisataise.

⁶ Ahĩwisatosatĩ Bwaasĩrĩhĩrĩ Jisaasihoai saundataase, “Kĩnyĩ apĩpaahĩ akĩtĩnĩhĩ Autaahaatĩhomĩ mwaahonĩtapaapaahĩ kĩmasĩnapĩ mĩhaapĩ naapwaate. Amĩ Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha satatĩ jĩpatĩpĩndiso.

‘Nĩnĩ kinyapĩ nĩsĩ enjerĩhiya otĩpĩpatĩhiya yamĩhapataatĩhĩ bimohiyĩhiyai nandusoasisanĩhĩ kiya kiyaamĩ ikwĩraatĩhĩ gĩ giwasaihi nawĩhaara kĩnyĩ auhĩrĩa sundĩpĩhoaisangi wĩndĩ asundĩmusoaitaise,’ *Aunĩhĩhĩrĩ 91:11-12; Wĩnĩhapĩpa 8:3* tatĩ pĩwĩha aimĩ jĩpatĩpĩndisĩ naapwaate,” undataase.

⁷ Undihĩ Jisaasiho komĩha saundataase. “Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha wa sandaase. ‘Kĩnyĩ kinyĩ Awaisĩho Autaahaatĩhoai napitaise tipĩ namunjenĩme,’ *Wĩnĩhapĩpa 6:16* daase,” undataase.

⁸ Aihĩ Bwaasĩrĩhĩrĩ amĩ Jisaasihoai numwaasi sisĩho wo apĩpaahĩ utaarihoasĩnĩ nyĩataise. Niyatĩ autaahĩ mĩhasĩnĩ bitondaatĩ isĩhiya kahatamatĩponjawĩhiyaamĩ yapĩpatĩ aunahĩpatĩ gaahaiwa nahatewa maarĩho dotĩ amĩ ambĩpatĩ pĩwĩha gĩmunyaatĩhaiwa nahatewa gaamatĩ nunjataise.

⁹ Nunjatosatĩ Jisaasihoai saundataase, “Kĩnyĩ nisapĩ maarĩnitĩpĩ atotĩpĩnĩwesapĩ mepĩ autaahapĩnĩmasamaahĩ saiwa nahatewa gĩ nahĩmĩto amĩ kaiwa kĩnyĩ jatĩtaapo,” undataase.

¹⁰ Undihĩ Jisaasiho Bwaasĩrĩhĩrĩ saundataase. “Bwaasĩrĩhĩranje kĩnyĩ ahe. Kĩranjĩnĩhĩ numbĩmape. Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha wa sataha yaha ahondaise.

‘Kĩnyĩ kinyĩ Awaisĩho Autaahaatĩho naasoaisaahĩhĩ nepĩ mepĩ autaahemape. Aimbĩ otĩpĩpatĩ naasohĩ komĩhatĩhĩhĩ kawime,’ *Wĩnĩhapĩpa 6:16* tatĩ ahondaise,” tatĩ Jisaasiho Bwaasĩrĩhĩrĩ kaundataase.

¹¹ Aihĩ Bwaasĩrĩhĩrĩ Jisaasihoai namasi notaise. Naihĩ Autaahaatĩhomĩ enjerĩhiya usa napĩwĩ Jisaasihoai andĩtĩwiwawaayopo.

Kĩma Pĩwĩma Jisaasiho Garirihanda Otĩpĩpatĩ Namasatĩ Kaĩndĩhandapĩhaare (Maakĩho 1:14-15; Rukĩho 4:14-15)

¹² Jisaasiho Jonĩhopĩ atisataatĩ Jonĩhoai Erotĩho maipĩhandĩ kaihi itĩhundĩndĩhandapĩ aimĩ isĩpĩ nepĩ wĩrapĩ napuhopo tauhi yapĩpatĩ Garirihandaahapĩ notaise.

¹³ Iyataatĩ ko Jisaasiho Nasaretĩhanda namasi notĩ yapĩhaurĩ Sepĩyuraanĩhomĩhiyaamĩhataahunĩ Napĩtaaraihomĩhiyaamĩhataahunĩ aunahĩpa wĩtĩ Kapaniyaamĩhandamĩ detĩ durĩhĩrĩ Garirihandainĩ ahetihihata notĩ bindataise.

¹⁴ Aihĩ Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha wa Komĩ pĩwĩha atisa netĩ ausaasĩho Aisaiyaahomĩ maahomwaaŋapĩ katisĩha Jisaasihomĩ otĩpĩpatĩ kaiwaiwaara akaaha noaipataise. Iyataatĩ Aisaiyaaho sata kandaase.

¹⁵ “Yapĩpatĩ Sepĩyuraanĩhomĩhiyaamĩhatamunĩ yapĩpatĩ Napĩtaaraihomĩhiyaamĩhataahĩ durĩhĩramĩhihoaanjĩ waapĩhaatĩ Jorĩtaanĩhaatĩ nahaitĩwĩ wĩhĩnĩ mĩhihĩnunĩ amĩ Judaahiyaamĩ dawaataatĩ bimohiyĩhiyaamĩ yapĩpatĩ Garirihandamĩ wihoaanjĩhata noaipasĩhĩ aimĩ mmonawaayopo. Iyataatĩ isĩhiya napwĩtaatiwĩhandamĩ asĩhatĩndĩhandaatĩhĩ bimohiyĩhiyaapĩhĩ nausainjĩtĩhandĩ aimĩ noaipataise.

¹⁶ Kapĩhĩ isĩhiya asĩhatĩndĩhandaatĩhĩ bimohiyĩhiya nausainjĩtĩhandĩ awaĩndĩhandĩ noaipasĩhĩ aimĩ mmonĩhohĩpatamataiwĩ isĩhiya Judaahiyaamĩ dawaapĩpĩhiya

Autaahaatihomĩ piwĩha akĩtĩha atĩhomisohiyĩhiya atiwi mmonĩwĩ naitaapo. Iyataati siya isiya napwĩtaatiwĩhandamĩ asĩhatindĩhandaatĩhĩ bimohiyĩhiyaapĩhĩ nausainjĩtĩhandĩ aimĩ noaipataise,” *Aisaiyaaho 9:1-2*
tati Aisaiyaaho katisĩha Jisaasiho kapĩhĩ otĩpĩpatĩ kiyatĩ bindata akaahemataise.

Jisaasiho Isĩhiya Murĩmurisĩ Sahĩ Nĩngi Nanipinjawise Undihĩ Kiyai Koai Nĩwipinjawayaoyo

(Maakĩho 1:16-20; Rukĩho 5:1-11)

¹⁷ Aihĩ suraapĩ Jisaasiho komĩ otĩpĩpatĩ namasatĩ piwĩha ausaataise. AUSAATAATĩ satatĩ ausaataise, “Autaahaatĩho isĩhiyai iwinja bimĩtandĩhura aimĩ nasatĩ detĩndaisĩ sahĩ maipĩhaiwa kiyohĩwaiwa namapĩ nepemaitĩwĩ Autaahaatĩhopĩ gĩwunyaapĩse,” tati Jisaasiho piwĩha ausaataise.

¹⁸ Aihĩ Jisaasiho durĩhĩrĩ Garirihandainĩ taatĩ daimĩ notaatĩ utaahurĩ wurĩ saingĩho saaho bitosĩhĩ usonataise. Kuramĩ womĩ ambĩpatĩ Saimonĩhore. Iyataatĩ komĩ ambĩpatĩ witĩ Pitaahoe tiwĩ ambĩhĩtiwĩhore. Iyataatĩ komĩ saingĩhomĩ ambĩpatĩ Endĩruhore. Iyataatĩ surĩ utaasurĩ kuramĩ otĩpĩpatĩ araiho noaitaatĩmĩhatĩ kaimĩ bindamaahure. Isĩ kurĩ taamĩ durĩhĩraatĩhĩ araihopĩ ikihĩ tĩmasĩhĩ usonataise.

¹⁹ Aihĩ kuri Jisaasiho saundataase, “Sahuraahĩ nĩngi nanipinjai namĩse Autaahaatĩhomĩ isĩhiyaaimatĩtaatiwĩhiyai numwaitaatĩmĩ nĩnĩ kaindĩsasĩtaano,” undataase.

²⁰ Undihĩ ketĩ kuraanĩhĩ kuri kuramĩ ikihĩ araihopĩhihĩ namasi Jisaasihoai nuwipinjai niyamaise.

²¹ Aihĩ Jisaasiho kapĩhĩ namasi notĩ utaahurĩ wurĩ saaho saingĩho bimihĩ usonataise. Kuramĩ ambĩpatĩ Jemĩsiyĩ Joniyaare. Aihĩ kuramĩ sapĩho Jepetihore. Aihĩ kurĩtihi sapĩho Jepetihotihĩ masuasĩ kopuhotĩ bindawa taawĩ kusasamĩ ikihĩ araiho nohohihihĩ tĩtĩhemĩhauhĩ Jisaasiho kurapĩ gandaase.

²² Aihĩ kuri ketĩ komĩ piwĩha atimĩmapĩ sapĩhoaisunĩ kopuhoaisunĩ namasi Jisaasihoai nuwipinjai niyamaise.

Kĩma Piwĩma Jisaasiho Otĩpĩpatĩ Kiyatĩ Autaahaatĩhomĩ Piwĩha Ausaatĩ Isĩhiya Timbĩpaisahiyai Tĩtĩhĩwisĩtĩhandapĩhaare

(Rukĩho 6:17-19)

²³ Iyatĩ Jisaasiho yapĩpatĩ Garirihandamĩ aunahĩpatĩ nahatewaara daayatĩ kiyaamĩ anjaanĩ piwĩhaapĩ ahoyanohĩwaiwaapĩhĩ nandaatĩ isĩhiyai Autaahaatĩhomĩ piwĩha kataunjataise. Iyatĩ ko Autaahaatĩho isĩhiyai iwinjaatĩ bimindĩhandamĩ piwĩha gaaha wanĩha ausaatĩ kaundatĩ amĩ isĩhiya timbĩpa kahatamatĩpetahapa netĩ kiyaamĩ ambĩpatĩ nusopĩsisasawĩhiyai netĩ tĩtĩhĩwiwataise.

²⁴ Aihĩ Jisaasiho siyatĩ otĩpĩpatĩ kaindĩhandapĩ piwĩha yapĩpatĩ Siriyaahanda notĩ gaamataise. Aihĩ kiya atisawaawĩ namapĩ isĩhiya ambĩpatĩ aungwohandĩ ikĩtĩhĩtisa nĩwĩnatĩ yaawindĩhandisawĩ bimohiyĩhiyaaisunĩ itĩpĩho maipĩhaiwa kiyaamĩ omanjĩtĩtĩhĩ nĩwĩndaatĩ iwiwatahiyaaisunĩ amĩ isĩhiya tĩmahiyawĩ kwaapanĩmaasapĩ ahotawa itihohiyĩhiyaaisunĩ isĩhiya ikwauhĩrĩ namĩhatatĩ bĩwatesawĩhiyaaisunĩ siya timbĩpa kahatamatĩpetahapa numwaasawĩhiyai numwaasi Jisaasihoapĩhĩ nasawaayo. Numwaasi nasauhĩ kiyai Jisaasiho tĩtĩhĩwiwataise.

²⁵ Aihĩ isĩhiya tĩtaahiyĩhiya Garirihandaahapĩhiyaunĩ mihoaanĩ Dekaporisihandaahapĩhiyaunĩ* aunahĩpa Jerusaremĩhandaahapĩhiyaunĩ yapĩhĩ nahandĩ Judiyaahandaahapĩhiyaunĩ wĩhĩnĩ mĩhihĩnĩ waapĩhaatĩ Jorĩtaanĩhaatainapĩhiyaunĩ Jisaasihoapĩhĩ nuwĩ noaipawaayo.

5

¹ Aihĩ Jisaasiho jata isĩhiya wĩrĩsandĩhandĩ tĩtaahiyĩhiyaatĩhiyata namatĩ sisĩhoaaasĩnĩ nasaamanataise tamangĩpĩpĩhapĩ isĩhiyai daahepihĩwatĩ iwinjatataatĩ piwĩha kataunjatando. Nasaamanatĩ mĩhasĩnĩ bimihĩ amĩ komĩ otĩpĩpatĩ mmowĩ nepĩ kaiwĩ nĩwipinjohiyĩhiyaaisangi kapĩhĩ naiwĩ komĩhinĩ detĩ koaisawĩ maasi bindawaayo.

Kĩma Piwĩma Jisaasiho Sisĩhoaaasĩnĩ Piwĩha Isĩhiya Maarĩho Witĩtaatiwĩhandapĩ Kaundatĩ Ausaasĩtĩhandapĩhaare

(Rukĩho 6:20-23)

² Aihĩ Jisaasiho namasatĩ kiyai piwĩha sata kataunjataise.

³ “Isĩhiya usa Autaahaatĩhomĩhaiwaapĩ maarĩhoaatĩhĩ nenooahĩtiwĩ sangĩ waatĩ neho tiwĩ bĩpĩ napaisaatĩ ipatisanĩwĩ gwĩnyaahohiyĩhiya gaasĩ maaritiwĩse, amĩ Autaahaatĩho kiyai gaahatĩ kawĩsatĩ amĩ winja bindataiso.

* 4:25: Dekaporisitotĩmandĩ Ikwĩmaindĩmo tawaatopo.

⁴ Iyataati isihya usa sawanauni ami isihya usauni maipihaiwa kaiwi t mahiyawi nopisasinohiwaiwaapi maariho asipaiwi ngohiyihyai Autaahaathiho kwitipati niwindiwa nuripipaiwati gaahati kawitaisi gaasi kiya maaritiwi kiyaami maariho wiwitane.

⁵ Iyataati ami isihya usa ipatisanwi Autaahaathiho maaritirihireti kiyawaawaahi kiyaisi Sapiho gaahaiwa nahatewa tmanja ahiiwaiwa numwitaasi maaritiwi kiyaami maariho wiwitane.

⁶ Isihya usa Autaahaathiho titihaiwa gwinyaati maaritiwaiwa ko maaritirihireti kaitaatiwi maaritiwimahohiyihya gaasi kiya maaritiwi kiyaami maariho wiwitane, ami Autaahaathiho kiyaisi gaahaiwa waati tisaahwa gaamati numwitaaso.

⁷ Iyataati ami isihya usa isihya usaapi maariho tundati asipiwisohiyihya gaasi maaritiwise ami Autaahaathihoai kiyaapi maariho tundonhi kiyai maariho asipiwitaaso.

⁸ Iyataati isihya usa kiyaami amitiha ami maarihoatihi gwinyaahotihandi saasanoati titihati ami maariho naasohitih Autaahaathomihaiwaapaahih anditai napamahohiyihya siya Autaahaathihoai usowi komi utatototi deti bimitaatiwihyaasi maaritiwise.

⁹ "Iyataati isihya usa itihinnwi timunwi bipi maariho naminiwi napaisaati bimitaatiwhandapi andititwi isihyaami otihapihi otipipati kiyohiyihya siya Autaahaathihomi metihonyaimatawaawisi gaasi maaritiwise.

¹⁰ "Iyataati ami isihya usa titih Autaahaathihomi gwinyaasirihireti japepihiwi kaisaihi kandapi isihya usa naanjhandi numwisaihaahi gaasi kiya maaritiwise ami Autaahaathiho aini kiya iwinja bindataiso.

¹¹ "Iyataati sahi nisihyaatitwi ami nisihireti japepihiwi kaisaihi isihya usa sangi jasonawaawi nisapisatiwi piwiha ainjotaha maahoapiisauipwi kasatiwi naanjhandi nasanyawi piwiha maipihaiwa jaiwitiwhaiwa kasatisaihaahi gaasi nehi maaritiwise.

¹² Iyataati ami jihura nisi piwiha atiwi nepi anusaahohiyihyaaisangi saiwi sangi kasisohitimandamatawi yaawati naanjhaiwa nunyawihyaare. Iyataati sami gaahaiwa awaiwaiwa naitaatiwhaiwa Autaahaathiho tmanjiwaiwa yamihapataathi ahondaise. Ahondaisi asakaiwi maaritiwi siswi aunihaiwise," undati Jisaasiho kaundataase.

Kima Piwima Isihya Sapiha Sishaamataiwihya Bimitaatiwhandapihaare
(Maakiho 9:50; Rukiho 14:34-35)

¹³ Sata kaundatosa ami piwiha wa siwipati namihana saundataase. "Sahi kimaapi yapipatambihyaapi sapihaamataiwihyaate. Isi sapihaami jipaindihandi owetonhi nyahi napitiyaati kaisaihi sapa sapiha noaipati japihi jipaitaise? Sapiha siyati maipitahapa namaaniwi namasaihi isihya itipapi nopisasiwi daitaapo.

¹⁴ "Aiwi ami sahi yapipatambihyaapi sisihha nausainjhaamataiwihyaate. Isi aunaipati witi sisihaisahati sisihhaasini ahendaahati windi noaatati ahimetitaise, nehi auta ahetitaise.

¹⁵ Iyataati isihya norihiri wiri tipopi yutihiri namaasapi ahiyawaamaayopo, owetise. Nehi norihiri tipopi autaahiwawaayopo isihya nahatiya anjitihi bimohiyihyai niwusoaatitando.

¹⁶ Isi sikaiwi sami kiyohitihandi isihya usaisi niwusoaatane. Niwusoaatonhi sami kiyohiwaiwa gaahaiwaatanhi mmonawaawi sami Japiho yamihapataathi bimisihomi ambipati niwimaaitaatiwo.

Kima Piwima Autaahaathihomi Winihapipaapihaare

¹⁷ "Iyataati sahi nisapi ko winihapipauni Autaahaathihomi piwiha atiwi nepi ausaahohiyihyaami piwiha katohiwaiwauni neti nemaitandi nasataise tiwi windi gimunyaapiise, owe. Nini saiwa nemaitandi nasataamaayo, owe. Nini nehi kaiwa neti akiiwaiwemaitandi nasataayo.

¹⁸ Nini piwiha apihaahi akitiha kima kasatitandiyoni baiwi atiwise. Yapipati ami yamihapati ahotimi niyonihi Autaahaathihomi winihapipaisangi ahotimi noti Autaahaathiho komi piwiha kahapaamapi kaitandi kata wisasa ahaiwaiwa akiiwaiwa noaipahonihura owetitandihapaare.

¹⁹ Isi ami utaaho wo Autaahaathihomi winihapipaami piwiha wonji maipihonji tipitapa nemati isihya usaisi saiwi kaiwise undati kaundonaahi Autaahaathiho komi isihyai iwinja bimindihandami utaaso soai dawaataatema kopu nanipimatitaise. O utaaho wo winihapipa kapa biyati japepihiati ami isihyai sahi saiwi kaiwi winihapipeti japepihiwise undati kaundonaahi koai Autaahaathiho sawahomi isihyai winja bimindihandaathi otihatthemwa ndimaahomwaanji neti ahiiwaiwa.

²⁰ Aihinihi sangi akitihihi sandi kasatataato, sahi Autaahaathihomi gwinyapesirihireti titihi nga dahomaiwi winihapipa katiwunjohiyihyaamuni ami Parisihyaamuni

daayohimumwaanji yatihemapji autaahi wamwaanji dahomaayawaawaahi Autaahaatiho windi sangi wani kimbihuni ami ipotuni jainja bimiritaise.

Jisaasihomi Daihira Wanihira Komisi Isihya Daitaatwihira Jahirihiraami Autaahi Wamwaanji Ahondaise
(Rukho 12:57-59)

²¹ "Iyataati winihapipa isihyaisi timaamape tiwihapa aimi sami jaasoya nehopo. Nepi sangi winihapipa kapa katiwisasaui sahi aimi atiwi gwinyaapihiyaate. Iyati ami piwihha anditiwihha sataha aimi atiwihiyaate:

'Utaaho wo isihyai tiwamataataahi so piwihha tipitapaati mmondandihooapihi noaipaitaise,' *Japithi Numwaasitho 20:13; Winihapipa 5:17*

tiwihha atiwihiyaate.
²² Ami ninhi sangi sandi kasatataato, utaaho wo komi naisoho saingo saahoemainjhopi apousataataahi so piwihha tipitapaati mmondandihooapihi noaipaitaise. Iyati ami utaaho wo komi naisoho saingo saahoemainjhoai sisipihunda tihanyohone undataataahi so isihya piwihha tipitapaapi mmondaatiwihyaapihi noaipaitaise. Iyati ami utaaho wo komi naisoho saingo saahoemainjhoai kinyi apipaahi naharimbami itihha owehohone undataataahi so sisihha maipihha tihooatitandihhaami peteti aimi bindataatishi kaapihi nutaise.

²³⁻²⁴ Isi kinyi Autaahaatihopi gaapundipi komi ambipati nuwimaitaapiyapaapi kinyi naisoho wo kinyapi piwihha ahotanho bimonih gwinyapenapaapaahi nehi namasi numwe. Numbwi koaisapi piwihha titihemapji napaisaatinimapi kinyi jahira naimbi Autaahaatihomi ambipa mepi autaahemwap numwitaapi nesi naingipipa koai nunye.

²⁵ Iyataati ami utaaho wo gisi piwihha piwaatitaatiwihapihapi nangimaasi niyonaaraahi nangimaasi naisihhoai piwihha napaisihha kaundipi maariho naasohitanhi keti piwihha piwanimi titihemapise. O kinyi saimbi kamaayapaapaahi ko nangimaasi niyati piwihha atisati tipitapa mmondandihooapihimahonhi ami ko netati tingaatihaisahyaami ikwiraatimahonhi ami tingaatihaisahya nepawi napwitohtihandaatihimaitaawo.

²⁶ Sahisaihi kinyi napwitohtihandaatihimi bimaami numbwi kinyi maipihaiwa owe-maitaapi nawho windi namunyapaapaahi kinyi windi namasi namoipaitaise, hiti akitinhi waapihindi kahitataato," undati Jisaasitho isihyai kaundataase.

²⁷ Kaundatosa piwihha kima kaami wa sata kaundataase, "Piwihha waisangi sataha jihura noaipasih aimi atiwihiyaate:

'Kinyi usihya asihya usaamihyai ikomaawinime,' *Japithi Numwaasitho 20:14; Winihapipa 5:18*

tati piwihha aimi ahotih atiwihiyaate.

²⁸ Ami ninhi sangi bapaandi kasatataato: Utaaho apopaati waati usonataati aunihiwisati komi maariho kaatap windoti nuritmanataataahi so saati apopaati ikonati Autaahaatihomi ndiheti maipihandi aimi kiyataise.

²⁹ "Iyataati kinyi ndiha ikwiri gaahrailhoaanjha maipihaiwa kaitaapihaiwaatihimi nangimaasi niyonaahi ka namwaapi yotime. Yotisamih kinyi utaahoni nahatongi nepi sisihha tumwipihapihi windi yamaahotito.

³⁰ Iyataati ami kinyi ikwiri gaatihiri maipihaiwa kaitaapihaiwaapihi gisi niyonaahi kiri otipapi yotime. Yotisamih kinyi utaahoni nahatongi nepi sisihha tumwipihapihi windi yamaahotitaatiwo.

Kima Piwihha Jisaasitho Utaaho Apwaataati Nemasihopi Katindihandapihaare
(Matiyuhu 19:9; Maakitho 10:11-12; Rukho 16:18)

³¹ "Iyataati piwihha jihura siyaha noaipataise. 'Utaaho wo komi apwaataati namataataahi gaasi nehi nanhiya utipihandi windi namaatinohitihandi nasipatitaatiwihandi nunyati natausaasane,' taha piwihha jihura noaipataise.

³² Ahi ami ninhi piwihha sandi kasatataato apopaati waati kihiyaisati maasi dahomaayahaati warihho namataataahi ami ko apopaati saati maipihandi kihiyaisa kaitandihandatihemwataise. Iyataati ami saati apopaati warihho jiho namasaamaati wo neti wirataataahi maipihandi saatisa kiyati baiwi namaatinwi bimitaatiwihandi neti nopisataise.

³³ "Iyataati ami piwihha waisangi sami jaasoya aimi nepi kasatauihi aimi atiwihiyaate. Iyataati sa piwa siyate:

'Wapa kaitaapi Autaahaatihomi ambipataahapito tipi katipi ahaingipipa nanipimatipi nepi namopisapi akipipa kaime,' *Pirisihiya 19:12; Nambaahandi 30:2; Winihapipa 23:21*

taha aimi jihura noaipasih sahi atiwihiyaate.

³⁴ Atisauhihandi kandi nini sangi sandi kasatataato, 'Ahomuni ahapaamuni ambipata sapa saitaano,' tipi piwaha katipi wimisase, owetane. Nehi akipipaahi kaima. Iyapaapi 'yamihapataatihapito maatime.' Ami sapih Autaahaathom mithomasipipihiso.

³⁵ Iyapaapi ami 'yapipataahapito maatime,' ami sapih Autaahaathom auhirimasipipihiso. Iyapaapi ami 'aunahipati Jerusaremihandaahapito maatime,' sati ishiyaami Kijho Mitho Awaisihom aunahipatiso.

³⁶ Iyapaapi ami 'kinyi nisi mithoaathapito,' tipi piwaha katipi wimisase kinyi kinyi misisiha windi kihoepphemapi asihahemaamaitaise. Owetise. Autaahaatho sawahomihande.

³⁷ Kinyi utaahonj ainhahonj tapaapaahi kinyi piwaha katisamiha ishiya akite tiwi naitaapo. Isi kinyi kinyi piwaha 'aye kaitaano,' tipi 'owe kamaitaano,' te. O ami kaami tiwatihathi bipinajapi piwaha wa katapaapaahi sa kinyi maarho jahho maipihomhaare. Iyati ami Bwaasirihiri kiramih bihiwainjataise.

Kima Piwima Jisaasiho Sahi Maipihaiwa Ishiya Sangi Kasisohiwaiwa Wihoanji Kamaawiwise Tat Katindihandapihare
(Rukiho 6:29-30)

³⁸ "Iyataati piwaha wa jihura siyaha aimi noaipasih atiwihiyaate. Iyataati sa piwa siyate:

'Utaaho wo ndiha nangumwaahonhoai ami komiha wihoanji namwaape. Ami wo mangiri tiwa nangiwonaahi ami komihiri wihoanji tipi nawe,' *Japihi*

Numwaasih 21:24; Pirisihiya 24:20; Winihapipa 19:21

tiwi piwaha katauhi atiwihiyaate.

³⁹ Aih ami ninihi naasonj naasangi sandi kasatataato, usa maipihaiwa kasisaihaahi sahi wihoanjihaiwa kamaawiwise. Owe. O utaaho wo pahaapipati tisawihonaahi ami wihoanjahatisangi tisawihwita nunyawise.

⁴⁰ Iyataati ami utaaho wo kinyi apothiri jahirihiri nangaitandi piwaha piwaatitaitiwhapihapi nangimaasi naitandiyonaahi kinyi kinyi apothiri asirihrimaawi timaamaipi koai nunye.

⁴¹ Iyataati ami utaaho wo apipaahi gi pohitaho tariwhita nisi ikipipa nesaimbi yameti sisomoasnap naninyam napitaapo hitonaahi ko siso nusatipapi kaanhi wapihapi nesumbunye.

⁴² Iyataati ami utaaho wo wapaapi naninye hita nasehonaahi bipi kapa nahisesipipa napaisaati nunye. Iyati ami utaaho wo gisi nishipa ipoti nahimtaani wapa naninye hitonaahi komi piwaha nepumaamapi bipi nunye.

Kima Piwima Jisaasiho Sami Tiworisai Maariho Nunyawise Tindihandapihare
(Rukiho 6:27-28, 32-36)

⁴³ "Iyataati piwaha wa jihura aimi noaipasih sahi aimi atiwihiyaate. Iyataati piwaha sa siyahaare, Kinyi naisihiyai maariho nunyapaapi ami tiworisai maariho namunye, taha jihura noaipasih atiwihiyaate.

⁴⁴ Aih ninihi sangisi sandi kasatataato sami tiworisa ishiya samhiyaametahiyai maariho nunyawise. Aiw ishiya usa sangi kahapaamapi pa gumunyaatihapa naanaji yaasihaiwa nasanyohiyihiyaapi gaapundiwise Autaahaatho sawaho kiyaisi tithemwaito.

⁴⁵ Sahi saiwi kiyawaawaahi Japiho yamihapataatih bimisiho sawahomihireti japepihiriw taawi kaimi nowaayopo. O sandi apaapi maato, ami Autaahaatho komi ipiho neti ishiya maipihyaamihetuni gaahiyaamihetuni yaawutaataise. Iyati ami komi wipati neti gaahiyaamihetuni maipihyaamihetuni ahoya wipipasih wipuriwataiso.

⁴⁶ Sahi sandi saiwi ishiya maariho nasanyohiyihiyaaisaahih maariho nunyohitmandi wapa kahapaamapi pa asakaiwi naitotiw? Owetise. Ami sandi ishiya gamanhopi nawho takisihandi nusehohiyihiya nusewaawi tiwatihathi sawanaapiho ikonwi nehohiyihiyaaisangi sati kati kiyawaayopo. Iyawaayowi sahi maariho nasanyohiyihiyaaisaahih nunyohitmandi gaahati kiyawaayowo? Akipipa napitetahapa naitaatiwe?

⁴⁷ Iyataati ami sahi nehi sami naisihiya japi jaatingoyaisaahih niwipaapi piwaundawaawaahi ishiya usa apipaahi saiwi windi kamaiwhati sahi kiyawaayowo? Autaahaathop atihomiwi nanipimatiwi sami dawaataati bimohiyihiyaaisangi sati kati kaiwi maariho namnawaayowo?

⁴⁸ Isi sami Japiho yamihapataatih bimisiho tithi gaaho ainhaho saasanotahosi sangisangi kati nepi tithi kaiwi gaahiyaati ainhahiyihiyaati saasanotahiyaatimatiwise," undati jisaasiho ishiyaaisi saiwa kaundataase.

6

Kima Píwíma Isíhiyai Iwítatamaníwí Andítíwípí Kiyawaahapa Noasítaatíwíhandapíhaare

¹ Jisaasiho satatí kaundatosatí amí píwíha wiwa saundataase. “Isíhiya usaapí nyangi nyainjaitotíwí wiwa gaahaiwa kiyaamí ndíhetí kamaiwíse. O isíhiyaamí ndíhetí saiwa kiyawaawaahí samí Japího yamíhapataatíhí bimisího sapí gaahaiwa tímanja ahísiwaiwa wíndí kandapí namaasamítaise.

² “Iyataatí isíhiya kahapaamapípa owehiyaiś wapa kiyaisí andítíwíwítandíhapa numwítaatíwaaahí bípí napaisaatí nunyawíse. Iyataatí isíhiya usa otaatapíhiya isíhiya nyainjawaawí nyamí ambípatí nepí autaahí awaindepínyamaitotíwí asakaiwí auta añaaní píwíhaapí ahoyanohíwaiwaatíhuní daihírauní isíhiya usaisí andítíwíwítandíhaiwa nunyawaayopo. Aisí sahí kiyaamí kiyohíhíretí kamaiwíse. Iyawaawí sahí baiwí gwínyaapíse kiya kiyaamí isíhiyaamíhetapí naitaatíwí kiyohíwaiwa aimí nesihiyaasí Autaahaatího wíndí ipotíhura wapa namumwítaise.

³ Isí kinyí isíhiya ikípípa nandapa owehiyai wapa andítíwíwítandíhapa nunyapaapaahí kinyí gapí gaatingoya kínaimwaaayai saiwa siyataayo mundípí nehí noaatípí nunye.

⁴ Isí kinyí isíhiyaapí maariho asípiyapaapí kaingítíhandí noasandane. Noasandanihí Gapího noasandihíhaiwa mmonahosí mmonataatí kandapí wihoaaníhapa nahímítaise.

Kima Píwíma Autaahaatíhopí Gaapundawaawí Noaatíwí Gaapundítaatíwíhandapíhaare
(Rukího 11:2-4)

⁵ “Iyataatí kinyí kíwahoní gaapundapaahura isíhiya otaatapíhiyaamataimbí gaapímundíme. Siya otaatapíhiya gaapundawaahura isíhiya nyainjaitotíwí añaaní píwíhaapí ahoyanohíwaiwaatíhuní isíhiya ahoyaníhauhíhapíhuní maaritíwí auta dopí bitotawa Autaahaatíhopí gaapundíwíhiyaare. Sahí baiwí atiwi gwínyaapíse kiya aimí kiyaamí kiyohíwiwaapí wihoaaníhapa nesihiyaasí Autaahaatího ipotíhura kiyai wapa namumwítaise, apípaahí owetítaise.

⁶ Isí kinyí gapundítaapíhura kinyí baimbí isíhiya núnáaha kíríhírupa owehapíhí numbwí noaatípí Gapího noaata bimisíhopí gaapunde. Aisamíhí noaatípí kaingíwaiwa mmonahosí wihoaaní gaahaiwa nahímítaise.

⁷ “Iyataatí sahí Autaahaatíhopí gaapundawaahura isíhiya Autaahaatíhopí gímunyaahohiyíhiyaamatímaiwise. Kiyá gaapundawaahura nyahí utaarihandí píhíta gaapundímí naisaihí atínyitotíwí utaarihaiwa gaapundíwíhiyaare.

⁸ Samí Japího Autaahaatíhoai sahí sangí nunjesaihí samí nenoaahítíwaiwa nahatewa jíhí aimí mmondaise. Isí sahí Autaahaatíhopí gímunyaapí nehíhiyaamíhati nepí kíretí kamaiwíse.

⁹ “Isí sahí saiwí kímíretí gaapundíwise ‘Nyamí Apíhoní yamíhapataatíhí Bimíngíhonye, kinyí ambípatí nyahí naimawa awaindewaama onaahítewaamaitaano.

¹⁰ Kinyí nyangi nyainjaapí bime. Nyainjaapí bimisamíhí nyahí kinyí maaritingíhíretí míhaatí autaahí yamíhapataatíhí japepíhírohípatamatiyaatí maapí yapímbataapíhísangi japepíhíritaano.

¹¹ Nandapa waní ipímo kímoetapíhapa nyangi nanyínye.

¹² Aimbí isíhiya maipíhaiwa nyangi kanyisauhí kaiwa nyahí aimí nemwahohípatamataimbí nyamí maipíhaiwa nepínyamape.

¹³ Aimbí kinyí nyangisí wapa nanyisenatí nyapatitandíhaiwaatíhí nanyamaasí namumwe. Kaiwaatíhapí nyangi nanyamaape. Iyapaapí kinyí nyangi nyainjaapí bindapaise. Kinyí watípíhonge. Kinyí saasanotahonge. Koníníhí saimbí bindapaise. Akíte.’

¹⁴ “Baiwí atiwise. Isíhiya usa sangí maipíhaiwa kasisohíwaiwa nepumawaawaahí samí Japího yamíhapataatíhí Bimisího amí samí maipíhaiwa nesamaitaise.

¹⁵ O amí isíhiya usa sangí maipíhaiwa kasisohíwaiwa nepumaamawaawaahí amí samí Japího samí maipíhaiwa wíndí nesamaamaitaise.

Kima Píwíma Gaapundítaatíwí Nandapa Namaaníwí Onaitaatíwíhandapíhaare

¹⁶ “Iyataatí sahí nandapa namaaníwí onaiwí bindawaahura isíhiya otaatapíhiya isíhiya usa nyangi nyasondotíwí kiyohípatamataiwí isemetíwise. Akítíníhí sandí kasatataato isíhiya siyohiyíhiya kiyaamí sandí siyohítíndamí wihoaaníhapa aimí nesihiyaare.

¹⁷ O kinyí nandapa namaanípí onaayapaapaahí kinyí ndímaahomwaaní itatamanípí bausanípí mísísiha tíwíhaatípí napípatípí naníhaimbí bime.

¹⁸ Saimbi nanihaimbi jahomaahimasihonyamataimbimimisamihisihiya kinyapiko nandapa onaayati bindataise tiwi windi gimunyaaitaatiwo. Iyonihikinyi Gapihonoaatatibimisihokohihisawahogisonatigwinyaitaise. Iyati Gapihoko noaasandihihaiwammonahosikinyi noaasapikaingiwaiwaapwihooanjhapanahimtaise.

*Kima Piwima Gaahaiwa Nepi Ahoaitaatiwihandapahaare
(Rukiho 12:33-34)*

¹⁹ “Kimaapi yapipataapihi sawanaatapi kahapaamapipa ikipipa gaahaiwa nepi ahomaayawise. O saiwa nepi ahoyawaawaahi kahihonaapihonaanati yosoaamatatuni ami anjaanji nawitapi ikonjaihi sami ikipipa kahapaamapipa gaahaiwanopisasinawetitaise. Iyonihisami maarihoaisangikaiwaisamaawiahoyatiowetitaise.

²⁰ Isi sami ikipipa kahapaamapipa sawanaatapi yamihapataatihapaahihinepi ahoyawisapa kapakomiotipipatapi Autaahaatihaoi nunyawise. O saisaihaahisamihaiwa kahihonaapihonaanati yosoaamaamatatihisihiya anjaanji nawatapi ikomaaniji nga biyati ahisisotitaise.

²¹ Isi ami sami maarihoaisangisami kahapaamapipa gaahaiwa ahioyohipihisapihi kapihimaawi ahisisotitaise.

²² “Iyataati ndiha ambipati daihira nunjitanisihamaatiyahaare. Isi ami kinyi ndihasaasanotahandaataahi kinyi ambipatisangi nga biyati saasanotitaise.

²³ O ami kinyi ndiha sisihaniyotisihamaatiya maipita niyotataataahi kinyi ambipatisangi apipaahi asihatamaitaise. Isi kinyi omanjitihi maarihoatihisangisetitaise. Kinyi kimambihaiwaisaahihimaariho nunyamahingitinda yamihapataatihapihaiwai kinyi windimmonipi ami windikamaitaise.

²⁴ “Iyataati utaaho wo awaisururi yahurami otipipati ahoyati isiwatataati otipipati kamaitaise, owetitaise. Nehi woaisaahihimaariho nunyataati woaisimaariho namumwitaise. Iyati woaisi biya antisa isiwatata woai namati pohipiwisamaitaise. Isi sahi saiwi noaipapi Autaahaatihomuni kahapaamapipanauihomuni otipipatihyaatimaamatitaapo.

*Kima Piwima Kahapaamapipa OwetihPihihiwi Gwinyaaahohitihandapahaare
(Rukiho 12:22-31)*

²⁵ “Aihini nini sandi kasatataato sami ambipatapihapanandapa waapohopotihiri napa newa nana niyoaitihaawe tiwi waati pihitiwi windi gimunyaapise. Autaahaatihosami ambipatisangi nasamihitatisi koki kati nunyawigimitiwitaatihapanaandapanamaasamitaio? Iyati ami kosi sami ambipatinamaasapiniwusoaitaatiwihapayutihiri apotihiri namaasamitaio? E nasamitaio?

²⁶ Isi sahi kohoai usoniwewise. Kohonandapaniyaama kipo nimana nandapaami anjipihiahoaya nanahomaahae. Owetise. Sami Japiho yamihapataatihibimisihokohonehi nanihiyahoi sawahokomikwiraatihianitisa isiwati iwinjatataise. Isi sahi kohoainamusatiphaapi sami Japihomikiriwipatotapihiyaato? E owetiso?

²⁷ Iyataati sami wo komi wonji utari biya bimintandihandapi gwinyapenatoandaatikinaungwiha wneti bihiwainjitaio? Owetise. Autaahaatihosawahomihande.

²⁸ “Aisi sahi napaapi apotihiri owetiso tiwi pihitiwi gwinyaaahopo? Tandipihonapitiyati nawataise tiwi usoniwewise. Tandipihootipipati kiyati apotihirinasatinotyotaitiwi usowise.

²⁹ Iyati nini sangi sandi kasatataato jihura Soromoniho apotihiri otiwa kaumbwaa-hapaisahondaahandi kandi kosi windi tandipimomatiya namaayose. Autaahaatihosoromonihoai nusatipihautaahtandipihoi neti itatamanati yundanyaawisataise.

³⁰ Iyataati tandipihowoyiha wani ahendaise. Bousonihi tisiatiwitihoaitaapo. Tandipihowoyiha saiwaishi Autaahaatihoiwinjatataise. Isi Autaahaatihopimaipihonjigiwunyaahohiyihyaate, Autaahaatihosangi biyati jainja bimimitaio?

³¹ Isi sami naniji niyoaitaatiwihapaapi pihitiwi gwinyapenawaapi piwihawindi samaatiwise: ‘Nyahi nandapa waapohomaahapanandihawe? Iyaati apotihiri maahapaniyoawaati nipaatihaawe?’ tiwi pihitiwi gimunyaapise.

³² Sami Japiho yamihapataatihibimisihosapi kiya saiwaapi nenoaahindaise tati aimimmonati gwinyaaahore. Iyataati saiwa isihiya Autaahaatihopatihomiwigimunyaapihiya kaiwai kiyaami Autaahaatihomapi gwinyaitaatiwihaiwe.

³³ Isi sahi saiwaapi nanipimatijihi yeye tiwi Autaahaatihoi nehi iwinjasaihi ami kosi sangisi jainja bimone. Jainjatonihisami sahi koai anditiwisiwatiwiami titihitihireti kosi maaritati gwinyapesihiretapihapaapaahihijasamana nasonihi kireti japepihiwewise. Aisaihi Autaahaatihokaiwajapepihirohawaiwaami tiwatihaati sami nenoaahitiwaiwa nahatewa nasamitaise.

³⁴ Isi asisiha bousonihapihaiwa aipi nepi wani kumura pihitiwi maariho naanjonih gimunyaapise. Bousonihapihaiwa nehi kuraapihaiwaasi asisiha wanimetapihaiwa baiwi gwinyaapi kaiwise. Asisiha naasi naasaahi titih ketapihaiwa naanjihaiwa tisaitataise,” tati jisaasiho isihiyai kataunjataise.

7

Kima Piwima Isihya Usaisi Topitaata Wonamaatihi Tipitapaapi Mausowise Tohitihandapihare

(Rukiho 6:37-38, 6:41-42)

¹ Iyatosati jisaasiho piwihwa wa sata kataunjataise. “Sahi isihya usaapi saiwihiye saiwihiye tiwi topitaata wonamaatihi tipitapaapi windi mausowise ami Autaahaatihoaisangi windi siyati sangi kamaasito.

² O sandi apaapi maasato, ami Autaahaatiho sahi isihya usaisi tipitapaapi usohohirihiri kireti tipitapa jasondaihandapisato. Wapa wamwaanji usaisi nunyawawaahi ami kamwaanji jahira nasamitaapo.

³ Isi ami ndiha kiwahonyihaatihi matoaatipati nangimaasandipatapi kinyi windi baimbi motinipi kisaahomi ndihaatihi ikwaatipihonji ahotisonyonjapi kinyi napaapi baahaimbi usohise?

⁴ Siyati ndiha kiwahonyihoti matoaatipati nangimaasandihandi kandi kisaahoaisi nisaahone, kinyi ndihoti yaiho ikwaatipihonji ahngotih nehimaitandiyo undipi napitundipi kaunditaise?

⁵ Kinyi jaipimwindiso atime. Kinyi kinyi ndihoti matoaatipati nangimaasandipati jini nemape. Nemaposapi ipoti nga baimbi japaapi sura kisaahomi ndihoti ikwaatipihonji ahotisihonji baimbi mmonipi nepumaitaapo.

⁶ Iyataati sahi sami maariho apohipataatihapi nasitimana apipaahi gaahaiwa ainjihariri isihya kihya kihiyai namunyawise. O nunyawawaahi suhiti isihya nandapa nunyauhihiyai ikwipatamataiwi nunyohiyihya sangi aposahaiwa maahoaipupwisamapi sisipisatitaapo. Aisaihi sami maariho nasitimana ipotisawaitaise. Aiwi Autaahaatihom piwihwa gaahaiwa anaahiwaiwa isihya kihiyai osamapi kamundwise. O saiwi kaundawaawaahi kya maasapihoai nandapa nunyauhi neti biya namaanati komi auhiraapihi neti itipihwa isehamasipatamataiwi sami piwihwa atihomaasiwi sisipisatitaapo.

Kima Piwima Nunjeniw Daapi Maasomwaanji Tiwitaatiwihandapihare

(Rukiho 11:9-13)

⁷ “Sahi wapa nausetitonihapaapi Autaahaatihoaisi nunjenawaawaahi ko kapa nasamitaise. Aiwi ami sahi wapa nihirina noasandonihapaapi pihitiwi daawaawaahi kapa Autaahaatiho nasisitaise. Aiwi ami wapa maasomwaanji napwitonihapaapi sahi maasomwaanji tiwisaihaahi Autaahaatiho nuwati kapa nesamitaise.

⁸ Isi isihya nahatiya wowaati Autaahaatihoaisi wapaapi nanyinye undiwi pihitiwi nunjenihohiyihyai kapa nunjenohipipa Autaahaatiho numwitaise. Isi utaa ho wapaapi pihitati daataataahi Autaahaatiho kimbare unda nunjitaise. Isi ami utaa ho wapaapi tiwataataahi ami Autaahaatiho niwuwitaise.

⁹ “Isi sami womi metihonji sapihoi nandapa boretihandapi nunjenhonhi nawihwa nemwitaiso? Owetitaise.

¹⁰ Iyataati ami metihonji wonji sapihoi ariho napopihop nunjenhonhi akwiranhiho nemwitaiso? Sandisangi owetitaise.

¹¹ Iyataati sahi isihyaati sami omanjitihi maipihaiwaisahiyaatisi sami metihonyai nasisehohipipa gaahaiwa numwitaatiwi gwinyaapihiyaate. Sahisi siyowi sami japiho yamihapataatihi bimisihohi isihya wapaapi koai nunjenhohiyihyai titih kaiwa gaahaiwa ami pihitati waati numwitaise.

¹² Isi ami sahi isihya usaapi kya saiwi kanyitotiw gwinyaahohipatamataiwi isihya usaisi naasapi kati kawiwise. Saiwi kiyawaawaahi sandi titih winihapi sapi Autaahaatiho Mosesihoi numwimbipaamuni Autaahaatihom piwihwa atiw nepi ausaahohiyihyaami piwihwaamuni akipipa kiyawaayopo.

Isihya Asiyihiyaimatiatiwihandi Naitaatiwi Onepati Nandaitaatiwihati Apipaahi Maipihinjaatihe

(Rukiho 13:24)

¹³ “Naanjihandi apipaahandi naitaatiwi nutaatiwihapi onepatuni daihirauni taapwini awaiwaure. Aih isihya itaahiyihya nanihaiwi nandaapi taawi daihira kira

nowaayopo. Is' sahi baiwi onepati maipihinjaat'hi nandaapi daih'ira maipihinjaat'hi naiwise.

¹⁴ Iyataati is'hiya asi'y'hiyaimatiwi jinjapihi bim'itaatiw'handi naitaatiwi onepati nandaataatiw'hat' apipaahi maipehinje. Iyataati sira daahira jinjapihi bim'itaatiw'handi naitaatiw'hiira apipaahi naanj'hiiraare. Aisi is'hiya n'naasiyaah'hi onepati maipihinjaat'hi mmonawaayopo.

Kima Piw'ima Is'hiya Piw'ha Jaiwit'w'ha Ausaitaatiw'handapihare
(Rukiho 6:43-44, 13:25-27)

¹⁵ "Is'hiya piw'ha jaiwit'w'ha ausaahohiy'hiyaapi sahi baiwi jaawo. Is'hiya siya jaipisatiwi Autaahaat'hom' piw'ha atisawa newaahaare tiwi kasat'itaapo. Saiwi jaipisatiwi sam'hat'hi maasapiho sipisip'handamataiwi napaisaati an'ni nap'itaapo. Nasaihi gaahiye tiw'itaaw' owetise. Siya isiya suh'ri ainj'hi'hi' iko niyati tahamas'ri'ramataiwi kiyaami oman'it'hi is'hiyai nep' nop'sasiwi tahaman'itaatiw'haiwa kipw'indahiyaare.

¹⁶ Iyataati sahi kiyaami piwaatiwi daiwi bitohoh'ri'reti usonawaawi siyaatawaawe tiwi mmondaapo. Iyataati wain'handami yandip'ho dawipatetapi ningoti ahot'hi nandawaayowo? Owetise. Iyataati am' ipati p'hoai'p'hom' yandip'ho woy'ha nahaapatoheti ningoti ahot'hi nandawaayowo? Owetise.

¹⁷ Is' siyate ipati gaahati yandip'ho gaaho ningoitaise. O am' ipati maip'hat' yandip'ho am' maip'ho ningoitaise.

¹⁸ Iyataati ipati gaahati yandip'ho maip'ho w'ndi namingoaitaise. Iyon'hi am' ipati maip'hat' yandip'ho gaaho w'ndi namingoaitaise. Owet'itaise.

¹⁹ Is' ipati nahatepi yandip'ho w'ndi biyati namingosipati tisatiwi sis'haap'hi tihoaitaapo.

²⁰ Is' am' ipatami yandip'ho mmonawaawi ipa setahat'indaate tohipatamataiwi is'hiya piw'ha jaiwit'w'haiwa ausaahohiy'hiyai setahiyaatawaawe tiwi sah' usondaapo.

²¹ "Iyataati is'hiya jinjapihi n'ngisi Awais'hone nd'wi kandohiy'hiya nahatiya yam'hapataat'hi nisi Ap'ho Autaahaat'ho is'hiyai iwinja bimind'handat'hi w'ndi nam'ndaitaapo. Apipaahi owet'itaise. Neh' is'hiya Ap'ho yam'hapataat'hi bimis'hom' maaritati gw'nyapes'ri'reti baiwi japepih'rohiy'hiya siyaah'hi nisi Ap'ho is'hiyai iwinja bimind'handat'hi nandaitaapo.

²² Iyataati asisiha ipot'het' is'hiya taahiy'hiya us'hiya asi'hiya n'ngi sand'itaapo. 'Awais'hone, Awais'hone, kinyi ambipataahi Autaahaat'hom' piw'ha atisa newaati ausaahaayo. Iyaati kinyi ambipataahi it'p'ho maip'haiwais' nemahaayo. Iyaati am' kinyi ambipataahi watip'haiwa kahatamatipetahaiwa kiyahaayo,' nd'itaapo.

²³ Nd'wi kandisaihi sura n'ni kiyais' ausaati ti'hi saundito. 'Sangis' n'ni apipaahi maip'honjisangi w'ndi maasisot'hiyaate. Sah' maip'haiwaah'hi kaiw'hiyaate. Is' sahi n'ngi nan'masi naw'sawit'w' nuw'ise,' undito.

Kima Piw'ima Daih'ira Yat'w' Anjaan' anjimat'itaatiw'hiiraapihaare
(Rukiho 6:47-49)

²⁴ "Is' is'hiya usa n'ni sangi nisi piw'ha kand'isasoh'w'imaiwa baiwi atiwi japepih'rawaawaahi siya utaaho wo kom' anjaan' anjimat'itand' biyati gw'nyaati kiyatosa mmonati yap'ipati watip'hateti yasiha baahi mihaapi an'it'isati m'hotati anjimatipatamataiwihiyaare.

²⁵ Iyataati anjaan' saanj' an'it'w' yasiha baahi mihaapi m'hot'w' watip'haan' anj'matauhi wipati aungwohand' wip'wati waap'haati awa'ind'hand' usepuwati it'namb'it'hi' aungwohand' noaipataati saiwa kw'it'wati pimbapoya ik'p'indih' anjaan' saanj' w'ndi namaayase. Owetise.

²⁶ Iyataati am' is'hiya usa nisi piw'ha kima katot'ima atisawaahand' kand' baiwi minjapepih'rohiy'hiya siya utaaho wo biyati g'imunyaati naharisaho anjaan' aripati napaipataat'hi anjimat'is'homataiwihiye.

²⁷ Iyataati naharisaho anjaan' siyati aripati napaipataat'hi anjimat'hi wipati aungwohand' wip'wati usepuwati it'namb'it'hi' napoyaati saiwa saanj' anjaangi neti kw'it'wa pimbapoya ik'p'indamas'hi niyati noaat'woti k'ri'toandahinj' ti'mahiyataise," undati Jisaasiho is'hiyai kataunja osasep'haataise.

²⁸ Siyati Jisaasiho piw'ha kataunjati osasepihaas'hi is'hiya w'risand'hand' kiyaami maariho w'ndotaise.

²⁹ Siyati kiyaami maariho w'ndosit'mandi apaap'maah'e, am' Jisaasiho piw'ha ausaati kataunjim'umwaan' is'hiya w'nhap'ipa kat'wun'johiy'hiyaami piw'ha ausaapi kat'wun'joh'im'umwaan' amusaati kom' watip'handisati kataunjih' kandapi kiyaami maariho w'ndotaise.

8

Kima Piwima Utaaho Womi Asaaha Pisapi Jisaasiho Nemwasitihandapihaare
(Maakicho 1:40-44; Rukicho 5:12-14)

¹ Aihĩ Jisaasiho sisihooasinĩ namasi noaatipasihi isihya apipaahi awaindi wirisandhandi nĩwipinjai nowaayopo.

² Aihĩ utaaho wo asaaha pisapipaisaho nasati deti Jisaasihomihini atotipwesati bindataati Jisaasihoai saundataase. “Awaisihone, kinyi nĩ asaaha pisapi maiwa nepini maitaapi maaritapaapaahi nepini mape, nini noaipati gaahoninĩtaano?” tati nunjenataise.

³ Aihĩ Jisaasiho asaaha pisapipaisahoai ikwiri ahĩwisataati saundataase. “Kinyi noaipati gaahonimate, undataase. Undihĩ keti kuraanĩ komĩ asaaha pisapi owetihĩ ko noaipati gaaho popitihomatataise.

⁴ Aihĩ ko noaipati gaahotisihoai Jisaasiho saundataase, kinyi baimbi atime. “Kinyi asaaha pisapi nini nehi mahohitĩ mandapi isihya nehihiyai ausaapi kamundĩme. Owetise. Nehĩ tĩtĩhĩ konĩnĩhĩ numbwi pĩrisihya isihyaapi nandapa tĩhĩwĩ Autaahaatihoai nunyohiyihyaapihĩ noaipape. Numbwi noaipasamĩhĩ kiya kinyi pisapi akĩtĩnĩhĩ owenda iso tĩwĩ baiwĩ gisopi nangisapi se. Aiwi kinyi asaaha pisapi akĩtĩnĩhĩ owenda iso hitisaihaahĩ namapi Autaahaatiho nĩ asaaha timbipa nenĩmataise undipĩ nunjĩtaapihapa kiyai nunye. Numwisamĩhĩ kiya kapa nepi Mosesihomĩ wĩnĩhapipa katimumwaanĩ kamwaanĩ kinyapi tĩhĩwĩ Autaahaatihoai numwĩto,” undati Jisaasiho koai kaundataase.

Kima Piwima Tunnĩwĩ Yahwĩnohiyihyaamĩ Mitihomĩ Otĩpipatihomĩ Timbipa Jisaasiho Nemwasitihandapihaare
(Rukicho 7:1-10)

⁵ Aihĩ Jisaasiho niyati aunahipati Kapaniyamĩhanda noaipasihĩ utaaho wo isihya Romihyaamĩho tunnĩwĩ yahwĩnohiyihya 100 kaiwĩhiyaamĩ mitĩho nasataise. Nasati Jisaasihoai nunjenati saundataase.

⁶ “Awaisihone, nĩ otĩpipatiho komĩ ikwauhĩ bĩwateti apipaahi aungwohandi yaawihĩ konĩhĩ nanototihĩ kahĩtataato,” undataase.

⁷ Undihĩ Jisaasiho koai saundataase, “Gaasi nini nundi koai tĩtĩhĩwĩwĩtaano,” undataase.

⁸ Undihĩ tunnĩwĩ yahwĩnohiyihyaamĩ mitĩho Jisaasihoai saundataase. “Awaisihone, kinyi nĩ anjĩpĩhĩ nambĩ nandaitaapi nini gaahonĩmaahĩ. Gaasi nehi piwĩha katisamĩhĩ nĩ otĩpipatihomĩ timbipa owetito.

⁹ Iyataati nini sangi isihya usa awaisawĩhiya ninjaawĩ bimauhĩ kiyaamĩ otĩtĩhĩ bindataahonĩne. Iyataati amĩ tunnĩwĩ yahwĩnohiyihya usa nĩ otĩtĩhĩ bimauhĩ nini kiyai iwinjaati bindataayo. Iyataati nini utaaho woaisi, ‘kinyi numwe!’ undonaahĩ atisa notaise. Aihĩ amĩ utaaho woaisi, ‘kinyi nammeli!’ undonaahĩ atisati ko nasataise. Aindi amĩ nĩ otĩpipatihomĩ ‘kinyi kĩmati otĩpipati kaime,’ undonaahĩ amĩ atisati kiyataise. Saindhonĩnisi amĩ kinyi piwĩha katipĩ timbipa nemaitaapi watipĩhandisahonjĩtĩhĩ nini aimĩ gwĩnyaataayo,” undataase.

¹⁰ Undati kaundihĩ Jisaasiho atisataati piwĩha sa kaundihiyataati yayamatĩ mĩtaahĩ gwĩnyapenataise. Siyati gwĩnyapenataati namati isihya koaisawĩ maasi daiwĩ bitohoyihyai saundataase. “Isihya usa utaamo kimo biyati gwĩnyaaasipatamataiwĩ baiwĩ gwĩnyaaapihiya tĩtĩhĩ akĩtĩnĩhĩ Isiraherihyai nini wĩndĩ akĩtĩnĩhĩ mausoho owetise.

¹¹ “Isi nini sangisi sandi kasatataato, yamĩhapataatihi isihya taahiyihya yapihi nahandahapihiya Abirahamĩho, Isaakĩho amĩ Jokopĩho siyaisawĩ maasi nandapa nanĩwĩ nahoiwĩ piwaatinjailĩ Autaahaatiho kiyaisaahĩhĩ iwinja bimĩtaise.

¹² Iyati Autaahaatiho jĩhura isihyai iwinja bimĩtota tĩmanĩ ahĩwisawĩhiyai neti ipaahaapi asĩhatindĩhandaatihemahonĩhĩ gwĩwĩ mangĩrĩ gitipaitaapo,” tati kiyaisi kaundataase.

¹³ Iyatosa tunnĩwĩ yahwĩnohiyihyai tĩhaapundisihoai saundataase. “Gaasi kinyi anjĩpĩhĩhĩ numwe, kinyi gwĩnyapehingĩtĩhandi kandĩ naitaino,” undataase.

Kima Piwima Pitaahomĩ Sanohaamaatamĩ Timbipa Jisaasiho Nemwasitihandapihaare
(Maakicho 1:29-31; Rukicho 4:38-39)

¹⁴ Aihĩ Jisaasiho Pitaahomĩ anjĩpĩhĩ nasati noaipataise. Iyati anjĩnĩ nandaati mmonataati Pitaahomĩ sanohaamaati sisĩha nusoaipati yaawihĩ nanotondaise.

¹⁵ Aihĩ Jisaasiho kaati ikwĩrĩ ahĩwisa sisĩha timbĩpa nemwa titĩhĩwiwataise. Aihĩ kaati nepatĩ Jisaasihopĩ nandapa turĩhatĩ koai yainjĩraawisataise.

Kĩma Pĩwĩma Jisaasiho Itĩpiho Maipĩhapai Nemwa Isĩhiya Taahiyĩhiyai Tĩtĩhĩwisĩtĩhandapĩhaare

(Maakĩho 1:32-34; Rukĩho 4:40-41)

¹⁶ Aihĩ asĩhataahura isĩhiya taahiyĩhiya itĩpiho maipĩhaiwa bimohiyai numwaasi Jisaasihoapĩhĩ nasawaayopo. Aihĩ Jisaasiho nehĩ komĩ pĩwĩhaaraahĩ itĩpiho maipĩhaiwaisĩ nemataise. Iyatĩ amĩ isĩhiya nahatiya timbĩpaisahiyai japĩhĩ tĩtĩhĩwiwataise.

¹⁷ Saiwa siyatĩ noaipaitaihi Autaahaatĩho komĩ pĩwĩha atisatĩ netĩ ausaasiho Aisaiyaa-hoi kaundihi ko atisatĩ netĩ sata katisĩha wanĩ akaaha noaipataise.

“Ko nyamĩ andĩtatĩ kunyapetotĩhandĩ sawahomĩhetema nyamĩ timbĩpa netĩ awĩnyĩtĩmatĩ nenyamataise,”
Aisaiyaaho 53:4
tatĩ Aisaiyaaho katisĩhaare.

Kĩma Pĩwĩma Jisaasiho Satatĩ Isĩhiya Usa Nĩngi Nanipinjĩtaatiwaahĩ Yaawatĩ Naanjiwaiwaapi Kiya Gwĩnyaaposawo Tĩndĩhandapĩhaare

(Rukĩho 9:57-60)

¹⁸ Aihĩ Jisaasiho mmonata isĩhiya durĩhĩramataiwĩ nimaanĩwĩ komĩhinĩ ahoyanĩmĩ nasauhi amĩ komĩ otĩpĩpatĩ mmowĩ nepĩ kaiwĩ nuwipinjohiyĩhiyai sata kaundataase. “Durĩhĩrĩ Garirihandamĩ wihĩnapĩ nutĩhaawo,” undataase.

¹⁹ Aihĩ utaaho wĩnĩhapĩpa kataunjisĩho nasatĩ Jisaasihoai saundataase, “katĩpunjingĩhonye, wapĩhĩ naisamĩhapĩhĩ nĩnĩ gi nahipinjĩto,” undataase.

²⁰ Saundihi Jisaasiho koai wihoanĩha saundataase. “Suhĩrĩ ainjĩhĩrĩhĩrĩ kĩramĩ akosiha yomumwaanĩ nanoaitandĩhapĩhĩ ausetahĩre. Iyataatĩ amĩ kohoisangi nanoaitandĩha itĩha ausetahore. Iyataahandĩ kandĩ Nĩnĩ Isĩhiyaamĩ Saahonĩnĩ Jĩhonĩnĩ nehĩhaatĩ maatĩmaatĩ nanotĩ daayataahonĩnisĩ anaanĩ owehonĩne,” undataase.

²¹ Aihĩ utaaho wo Jisaasihomĩ pĩwĩha atisa neho Jisaasihoai saundataase. “Awaisĩhonye, nĩnĩ gi nangipinjĩtandĩhandĩ kandĩ apĩho napwonĩhĩ yamwaatosamapĩhuraapi jatĩtaanĩ kĩnyĩ gaare dĩtaino?” undataase.

²² Saundihi Jisaasiho koai saundataase. “Isĩhiya asĩyĩhiyaimatĩwĩ jinjapĩhĩ jinjapĩhĩ bimĩtaatiwĩhandĩ owehiya kiyaamĩ napohiyĩhiyai sawana nepĩ yamwaapĩse. Aisaihi kĩnyĩ nĩngi nanipinje,” undataase.

Kĩma Pĩwĩma Jisaasiho Itĩnambĩtĩhĩrĩ Netĩ Yatĩhisĩtĩhandapĩhaare

(Maakĩho 4:36-41; Rukĩho 8:22-25)

²³ Aihĩ Jisaasihoaisawĩ komĩ otĩpĩpatĩ mmonĩwĩ nepĩ kaiwĩ nuwipinjohiyĩhiyaisawĩ kopuhotĩ yamwaasi nowaayopo.

²⁴ Taawĩ niyauhi nuwisaataapatĩ itĩnambĩtĩhĩrĩ apĩpaahĩ aungwohandĩ durĩhĩraatĩhĩ noaipataise. Noaipatĩ itĩnambĩtĩhĩrĩ durĩhĩrĩ tiwayaasĩhĩ waapĩhaatĩ sisĩho dotĩ kopuhotĩ tiraamataise. Sandĩ taatĩ saihi Jisaasihohĩ ahomaaya nanomataise.

²⁵ Nanomasĩhĩ komĩ otĩpĩpatĩhiya Jisaasihoenda nuwĩ koai ahowimawaayopo. Ahow-imapĩ kiya koai saundawaatopo. “Awaisĩhonye, nyangi nanyamaape, nyahĩ aimĩ detĩ waapohi nana owetĩtĩhaawiyono,” undawaatopo.

²⁶ Undauhi Jisaasiho nepatĩ kiya saundataase, “Sahĩ napindapĩ yayopo? Sahĩ nisapĩ gĩnunyaahohĩtĩhandĩ maahĩtihe?” undataase. Saundatosatĩ Jisaasiho dotatĩ itĩnambĩtĩhĩrisunĩ durĩhĩrisunĩ yatĩhitĩpĩ owete undihĩ amĩ itĩnambĩtĩhĩrunĩ durĩhĩrĩ sisĩhaiwaamatiyatĩ dosi napiwaiwa Jisaasihomĩ maahomwaanĩ atĩwisa kandĩnĩhĩ apĩpaahĩ yatĩhita owendaase.

²⁷ Saiwa saihi Jisaasihomĩ otĩpĩpatĩhiya ese tĩwĩ ikwĩrĩ mangĩra ikwĩnawaayopo. Ikwĩnĩwĩ sanawaatopo. “Kĩmo utaamo napimahoe? Amĩ itĩnambĩtĩhĩrĩ waapĩhaatĩ sisĩhomatiyahaiwaisangi komĩ maahomwaanĩ atĩwisa asĩmwaatĩtĩhĩ sanaindĩmando?” nnawaatopo.

Kĩma Pĩwĩma Jisaasiho Utaahurĩ Yahuramĩhatĩhapĩ Itĩpiho Maipĩhaiwa Nemwasĩtĩhandapĩhaare

(Maakĩho 5:1-17; Rukĩho 8:26-37)

²⁸ Aihĩ Jisaasihoaisawĩ komĩ otĩpĩpatĩhiyaisawĩ durĩhĩrĩ nahaitĩwĩ wihĩnĩ mĩhĩhĩnĩ yapĩpatĩ Gataraahanda nuwĩ noaipawaayopo. Nuwĩ noaipĩhauhi utaahurĩ yahurĩ itĩpiho maipĩhaiwa nĩwĩndaapi bimauihĩhurĩ akosiha isĩhiya napohiyĩhiyai ahĩyohĩpĩhĩ bindamaahurĩ kĩraapi napihi Jisaasihoaisawĩ nutanawaayopo. Iyataatĩ utaasurĩ surĩ apĩpaahĩ watĩpĩhurĩtĩhĩ isĩhiya yaiwĩ wĩndĩ dahomaiwĩhĩraare.

²⁹ Aihĩ surĩ utaasuramĩhatĩhapĩ itipĩho maipĩhaiwa Jisaasihoai saundiwi kaahaundaawaatopo. "Autaahaatĩhomĩ Mwaahonye, kinyĩ nyangi napitĩnyitaape? Nyamĩ asisĩha kinyĩ nyangi nyapĩ mwĩnyapĩ yaasĩhandĩ nanyamĩtaapĩha sangĩ noaipasĩ napaapĩ nambĩhonye?" undawaatopo.

³⁰ Aihĩ sapĩhĩ onĩhĩ wonjĩ maasapĩho asakiyatĩ taahĩwaiwa nandapa nanĩwi bitotawaayopo.

³¹ Aihĩ itipĩho maipĩhaiwa Jisaasihoai saundiwi gĩwusewaayopo. "Amĩ kinyĩ nyangi utaamurĩ kĩmuramĩmatĩhapĩ nepĩnyamaitapaahĩ maasamaiwaatĩhĩ nowa nandaitaanĩ natipĩnyoase," undawaatopo.

³² Undauhĩ Jisaasiho itipĩho maipiwai sata kaundataase, "Kiyonaahĩ nuwĩse," undataase. Jisaasiho saunda nuwĩse undihĩ itipĩho maipiwai kurĩ utaasuraatĩhapĩ noaipasĩ kapĩhĩ maasapĩhaiwa asakiyatĩ bitosĩwaiwaatĩhĩ nandaawaayopo. Itipĩho maipiwai maasapĩhaiwaatĩhĩ nuwĩ nandaahauhĩ maasapiwa nehooatetetĩ ainjĩhariwĩ namanjĩndi nuwĩ durĩhĩraatĩhĩ naapwaatĩwĩ waapoho nanĩwĩ nawatisawaayopo.

³³ Aihĩ isĩhiya maasapĩhaiwa jaawĩ bitohohiyĩhiya sandĩ mmowĩmapĩ aunahĩpataahapĩ yanĩhĩmapĩ nowaayopo. Nuwĩ Jisaasiho kaiwaiwa nahatewa ausaapĩ kaundawaatopo. Kaundawaawĩ amĩ Jisaasiho utaahuramĩhatĩhapĩ itipĩho maipĩhaiwa nemwasĩhĩ kurĩ noaipapĩ gaahurimatĩndĩhandapĩmaawĩ kaundiwi gaamawaayopo.

³⁴ Saiwa Jisaasiho kaiwaiwaapĩ satĩwĩ kaundauhĩ atiwiwĩ isĩhiya aunahĩpatĩ nahandĩ nupwĩsasĩwesi Jisaasihoaisunĩ utaahurĩ kuramĩhatĩhapĩ itipĩho maipĩhaiwa nemwasururĩsunĩ iwinjaitaatĩwĩ nasawaayopo. Napĩwĩ Jisaasihoaisunĩ utaahurĩ kuramĩhatĩhapĩ itipĩho maipĩhaiwa nemwasururĩsunĩ baiwĩ usonĩwĩ gaamawaayopo. Usonĩ kaiwosawĩ Jisaasihoai isĩhiya aunahĩpataahapĩhiya gĩwusepĩ napaisaatundĩwĩ nyamĩ yapĩpatĩ namasi wĩtaahapĩ numwe undawaatopo.

9

Kĩma Pĩwĩma Jisaasiho Utaaho Wo Komĩ Ikwauihĩ Bĩwatesĩhoai Tĩtĩhĩwisĩthandapĩhaare

(Maakĩho 2:1-12; Rukĩho 5:17-26)

¹ Saundauhĩ Jisaasiho kopuhotĩ yamwaasi jahĩra durĩhĩraatĩhĩra nahaita komĩ aunahĩpatĩ Kapaniyamĩhandahapĩ nasataise.

² Nasa noaipasĩhĩ isĩhiya usa Jisaasiho tĩtĩhĩwiwĩtotĩwĩ gwĩnyapenawaawĩ utaaho wo komĩ ikwauihĩ apĩpaahĩ bĩwatesĩhĩ windĩ dosi dahomaayaho gwĩthotĩ autaahtĩ nanototĩhĩhoai numwaasi nasawaayopo. Siyauhĩ Jisaasiho kiyaamĩ sawahopĩ gĩwunyaahohĩthĩhandĩ usonataise. Usonatosatĩ utaaho komĩ ikwauihĩ bĩwatesĩhoai saundataase. "Nisĩ maasĩho andĩtĩtĩpĩ maarĩho wĩhitane. Nĩnĩ kinyĩ maipĩhaiwa nehĩmataayono," undataase.

³ Aihĩ isĩhiya usa wĩnĩhapĩpa katĩwunjojhiyĩhiya kiyaamĩ omanjĩtĩhĩ maarĩhoaatĩhapĩ sawana sanawaatopo. "Utaamo kĩmo isĩhiyaamĩ maipĩhaiwa nemwatĩhonĩne tatĩ Autaahaatĩhopĩ sisĩpĩhĩndaase," nnawaatopo.

⁴ Sanĩhauhĩ Jisaasiho kiyaamĩ omanjĩtĩhĩ maarĩhoaatĩhĩ usonatosatĩ kiyai saundataase. "Sahĩ saiwa maipĩmaiwa napĩndapĩ taawĩ gwĩnyapehopo?"

⁵ Pĩwĩha kĩmairamĩ maahĩwaanĩhĩ usaayataise? Nĩnĩ satĩtandĩmaaro? 'Nĩnĩ kinyĩ maipĩhaiwa nehĩmataayo tĩtandĩmaaro e kinyĩ timbĩpa nehĩmataayonĩ dosi numwe,' tĩtandĩmaaro?

⁶ Isĩ amĩ Isĩhiyaamĩ Saahonĩnĩ Jĩhonisapĩ ko yapĩpataapĩhĩ isĩhiyaamĩ maipĩhaiwa nemwaitandĩ kĩmaapĩ Autaahaatĩhomĩ watipĩhandisahore tĩwĩ sahĩ mmondaatĩwĩ nĩnĩ sangĩ saindĩ nasĩstaaano," undatĩ isĩhiyaisĩ kaundataase. Saundatosatĩ utaaho komĩ ikwauihĩ bĩwatesĩhoai saundataase. "Nepapĩ dopĩ kinyĩ yutĩhĩrĩ gwaasĩha nesi kinyĩ anjĩpĩpĩhapĩ numwe," undataase.

⁷ Saundihĩ utaaho komĩ ikwauihĩ bĩwatetĩ andĩtĩmitisĩho nepatĩ dosi komĩ anjĩpĩpĩhapĩ notaise.

⁸ Saiwa siya Jisaasiho utaaho komĩ ikwauihĩ bĩwatetĩ napwĩsĩhoai tĩtĩhemwasĩtĩmandĩ isĩhiya mmonawa Autaahaatĩhopĩ yaiwĩ siyatĩ Autaahaatĩho isĩhiya yapĩpataapĩhiyai watipĩhandĩ numwindĩhandapĩ maaritĩwĩ komĩ ambĩpatĩ nĩwĩmaapĩ mepĩ autaahemwawaayopo.

Kĩma Pĩwĩha Jisaasiho Utaaho Wo Matiyuhoi Gaatatĩ Numwaasĩthandapĩhaare

(Maakĩho 2:13-17; Rukĩho 5:27-32)

⁹ Jisaasiho sapĩhĩ anjĩpĩpĩhĩ namasi taatĩ daihĩra notaatĩ nĩnĩ Matiyuhonĩnĩ Romĩhandahapĩ gamanĩhopĩ nawĩho isĩhiya nahatiyaamĩ nehohĩhonĩnĩ anjaanjĩ nisĩ

opisihandaapihi bimonhi ninjataise. Ninjatosati Jisaasiho nngi sandataase. “Kinyi namb nngi nanipinje,” ndih nni dosi Jisaasihoai n-wipinjataayo.

¹⁰ Aih Jisaasiho nsi anjipiphi taati nandapa nainjhi ishiya taahiyhiya nawho takisihandi ikonwi nehohiyhiyaun ishiya maiphiya maasaimaarihiyaun napwi Jisaasihoaisawuni ami komi otipipatihiyaisawuni nandapa maawi nanawaayopo.

¹¹ Aih saiw nanthauhi ishiya usa Parisihiya Jisaasiho ishiya nawho takisihandi ikonwi nehohiyhiyaaisatun ishiya maati-maatapi maiphiya maasaimaarihiyaaisati nandapa nainjhi iwinjawaayopo. Winjaposawi Parisihiya Jisaasihom otipipatihiya nuwipinjohiyhiyai satwi nunjenawaayopo. “Sangi kiyasisiho nawho takisihandi ikonwi nehohiyhiyaaisatun ishiya maiphiya maasaimaarihiyaaisatun napaapi nandapa nainje?” undawaatopo.

¹² Kiya satauh Jisaasiho ati-wisatosati kiyaami pwiha neti saundataase. “Ishiya ainahiyhiyaanin timbimaayaahiyaane tiwihya siya doktaahoaapihi nowaamaayopo. Ishiya mmotinwi timbiyaahiyaane tiwihyaahih doktaahienda nowaayopo.

¹³ Autaahaathom pwiha jipati-pindisiha nni kasatandiyohi-maami tanyaaha napondaase tiwi nepi tipitapaapi mmonwise.

‘Sah nngi maariho naninyawi ishiyai iwitatamanwi maariho w-wihohiti-handapaanyise sami kohaspiho nandapa tihwi sisandipapi nanim-taati-wihapaapi-maanyise,’

Oseyaahe 6:6

tisihaapi-to. Iyataati nni ishiya satwi nyahi maipihaiwa oweta titih gaahiyaane tohiyhiyai gandi numwaitand napitihonin-maah. Owetise. Ishiya satwi nyahi maipihaiwa kiyati maiphiyaane tohiyhiyai gandi numwaitand napitihonine,” undati Parisihiyai kaundataase.

Kima Pwima Nandapa Namaanwi Onaitaatiwihandapi Nasenohiti-handapihaare (Maakiho 2:18-22; Rukiho 5:33-39)

¹⁴ Kaihi Jontho ishiyai waapohora baawusishihoi nuwipinjohiyhiya Jisaasihoenda napwi sawana kiyau Parisihiyaun asisih waiwaara nandapa namaanwi onayohiti-handapi Jisaasihoai saundiwi nunjenawaayopo. “Nyahun Parisihiyaun nyamihati siyaahiyaane, Autaahaathop gaapundaati koaisa p-waati-indaahura asisih waiwaara nandapa namaanaati onayahaayo. Nyahi siyahaayoni ami gi nangipinjaw kinyi otipipati mmonwi nepi kiyohiy-miya napaapi nandapa wonji masihonjisangi api-paahi onamaayopo?” undawaatopo.

¹⁵ Saundauhi ami Jisaasiho kiyai saundataase. “Nni wonnimesan-hura nandapa namaanwi onaiwi maariho asipaitaati-wihyaasi wani nni kiyaisati maasi bindataayoni nsi otipipati kaiwi nanipinjoy-miya nandapa onaamawi nanawaayopo.

¹⁶ “Iyataati Utaaho wo yuti-hiri asiri-hiri namandipati jahiri-hiri napwirin-honihireti timaamah-wati windi ngimundaise. Ami timaamah-wati gwinihonaahi yuti-hiri jahiri-hiri napwirin-jipiphi mitaahi awaindahandi napwiri-ndaise tati kandaase.

¹⁷ Iyataati ami pwiha waisangi siyate: waapoho wainihandi asitihandi wipati jahipati pusati namasaatihatopi ishiya windi nuhaapi wimi-witaapo.* O ami nuhaapi wiwawaawaahi wainihandi wipateti namanati nipitotayata nawatand-wa nehahaati nuhand-wa owetanhi ami wipatisangi nawatata nopis-indaaise. O ami wainihandi asitihandi wipati asipata nuhaapi wiwawaawaahi maiwi wainihandun wipatun biyati nga ahotitaise,” tati kaundataase.

Kima Pwima Ajaan Pwihaaapi Ahoyandaatiwihandi Ja Bimisih Mitihom Maataat-apun Apopa Waati Jisaasihom Ut Apotihiri Wisiti-handapihaare

¹⁸ Jisaasiho taati sandi saundih Judaahiyaami ajaan pwihaapi ahoyanohaajaan ja bimisih mitih Jisaasihoenda nasati komi aui-hraapihi atotip-wesati bindata saundataase. “Nisi maasihaama wani kaatinhi napwise. Napwisi ami kinyi nambi ikwi ah-wisapi ahowimasamhi nepa jahira asaamaatimatati bim-taisi namme,” undataase.

¹⁹ Aih Jisaasiho dosi Judaahiya kapihapihiyaami mitihoaaisami komi anjipipihapi naihi Jisaasihom otipipatihiyaanangisangi maawi nohaayo.

²⁰ Taawa daihira niyonihi apopaati waati jipitipati api-paahi namandarisiati k-naungwiha ikwi maind-mwitihi aui-hrami yahuri 12 kiya sanawih jiti-mainjihaati dawaataatapi nasati Jisaasihom uti apotihiri otasaaha iwiwataise.

²¹ Sandi apopaati Jisaasihom uti apotihiri iwisitindi sawahaati kaatami maarihoatih sata gwinyataate. “Ami nni nehi Jisaasihom uti apotihiri iwiwataataahi nsi timbimba jiti-mahohiti-mandi owenetitaise,” tate.

* 9:17: Judaahiya maasapiho sipisipihandami atitati nausohaapi ipihoeti ipiyawi awasih natanwi gwiniwi waapoho wainihandi katopi nuhaapi wipi ahiyawi naniwihyaare.

²² Siya iwisihĩ Jisaasiho nepemaita kaati iwinjata saundataase. “Itapo kinyĩ andĩtĩpĩ kinyĩ maarĩho wĩhitane. Nisapĩ kinyĩ gĩnunyaahingĩtĩhanda kinyĩ timbĩpa jĩtĩmahingĩtĩhandĩ owesendaizo,” undataase. Aihĩ ketĩ kuraanĩhĩ saatĩ apopaatamĩ timbĩpa timbiya jĩtĩmasĩpĩpa gausendaize.

²³ Aihĩ Jisaasiho utaaho awaisĩhomĩ anjaanĩ nandaataise. Nandaatĩ anjaanĩ mmonata ishiya maarĩho tundihi awirĩhĩrĩ taawĩ awirĩtĩwĩ nũjaatĩwĩ gwauhi usonataise.

²⁴ Iwinjatosa saundataase, “Kĩmaatĩ apopĩ metĩmaatĩ napotaamaise. Owe. Kaatĩhĩ nehĩ nanotondaise. Nanototihĩ ahowimataandiyonĩ sahĩ noaipapĩse,” undataase. Saundihi kiya ishiya nahatiya awirĩtĩwĩ gwĩwĩ bimohiyĩhiya dopĩ Jisaasihoai kinyĩ akĩtatĩnno undĩwĩ sisipundawaayopo.

²⁵ Aihĩ ishiya awirĩtĩwĩ nũjaatĩwĩ gwohiyĩhiyai aipĩ nepĩ nipinjawĩ ipaahaapemahauhi noaipasi nawĩsawitauhi kura Jisaasiho apopa metĩhaatĩ napotĩ nanototĩrĩhĩrotĩ anjaanĩ nandaatĩ kaatamĩ ikwĩrĩ iwiwa ahowimasĩhĩ napomasaama jahĩra nepataise.

²⁶ Aihĩ sandĩ Jisaasiho apopĩ metĩmaatĩ napomasĩhĩ jahĩra gaata ahowimasĩhĩ nepasĩtĩmandapĩ pĩwĩha sa nesi aunahĩpĩhaiwaara kanĩwĩ gaamawaayopo.

Kĩma Pĩwĩma Jisaasiho Utaahurĩ Yahurĩ Ndiha Maipĩtahuri Kuramĩ Ndiha Nũsorĩhaasĩtĩhandapĩhaare

²⁷ Iyataatĩ Jisaasiho sapĩhĩ anjĩpĩpĩhĩ taatĩ naihi utaahurĩ yahurĩ kuramĩ ndiha maipĩta asĩhatihĩ wĩndĩ baimĩ minjapĩhurĩ koai nuwipinjai nomaise. Nuwipinjai nomaamĩ Jisaasihoai saundamaase. “Daawĩthomĩ mwaahonĩ awaisĩhonge, yĩhoaanyangi kinyĩ maarĩho asĩpĩnyime,” undĩmĩ kaahaundamaise.

²⁸ Aihĩ Jisaasiho aimĩ notĩ anjĩtĩtĩhĩ nandaatĩ bimihĩhura kurĩ ndiha maipĩhurĩ nandaapĩ koai iwinjamaise. Nandaapĩ iwinjasĩhĩ kurĩ Jisaasiho saunda nunjenataise. “Sĩhoaahĩ nĩnĩ sĩahoasamĩ ndiha asĩhatĩsĩma nga nasorĩhaitandĩ akĩtĩndĩhĩ baimĩ nisapĩ gĩnunyaamaiso?” unda nunjenataise. Siyatĩ nunjesĩhĩ amĩ kurĩ Jisaasihoai saundamaase. “Ye Awaisĩhonye, yĩhoaanĩ siyaha gĩhunyaahaayo,” undamaase.

²⁹ Aihĩ Jisaasiho kuramĩ ndĩhotĩ iwiwatĩ saundataase. “Sĩhoaahĩ nisapĩ gĩnunyaasĩrĩhĩretĩ sĩahoasamĩ ndiha nasorĩhaatonĩhĩ jasamĩse,” undataase.

³⁰ Saundihi kuramĩ ndiha jahĩra nusorĩhaatĩhĩ jamaise. Jasĩhĩ Jisaasiho kurĩ pĩwĩha watĩpĩha nunya saundataase. “Sĩhoaahĩ nĩnĩ sĩahoasamĩ ndiha nasorĩhaahotĩmandapĩ ishiyai ausaapĩ wĩndĩ kamundĩmise,” undataase.

³¹ Iyatĩ Jisaasiho saunda kamundĩmise undĩhĩhandĩ kandĩ kurĩhĩ numwĩ sapĩhĩ yapita gaamapĩ Jisaasihopĩ pĩwĩha ausaapĩ ishiyai kaundĩmĩ gaamamaise.

Kĩma Pĩwĩma Jisaasiho Utaaho Wo Pĩwaamaatahomĩ Maahomwaanĩ Nĩwusaasĩtĩhandapĩhaare

³² Aihĩ utaahurĩ kuramĩ ndiha Jisaasiho nusorĩhaasururĩ taamĩ naihi ishiya usa utaaho wo itĩpĩho maipĩho ishiyaamĩ pĩwĩha nema kiyaamĩ maahomwaanĩ nĩwisapusĩhĩ pĩwaamaatĩwĩho nĩwĩndaasĩhĩ pĩwaamaatahoai numwaasi Jisaasihoenda nasawaayopo.

³³ Numwaasi nasauhi utaaso so komĩ maahomwaanĩ napupwasĩhomĩ omanjĩtĩtĩhapĩ Jisaasiho itĩpĩho maipĩho ishiyaamĩ pĩwĩha nema kiyaamĩ maahomwaanĩ nĩwisapusĩhĩ pĩwaamaatĩwĩhoai netĩ ipaahaapĩ natausaasĩhĩ noaipasi naihi utaaso so pĩwĩha namasatĩ pĩwandaase. Siyatĩ komĩ maahomwaanĩ nĩwusainjĩhĩ pĩwaatĩhĩ ishiya Jisaasiho nĩwusaasĩhĩ iwinjahohiyĩhiya awaindĩhandĩ mĩtaahĩ gwĩnyapepĩ satawaatopo. “Nyahĩ siyaahandĩ jĩhĩ wĩndĩ yapĩpatĩ Isĩraherĩhanda namoapĩasĩhĩ monaahiyaanĩne,” tĩwĩ ese tawaatopo.

³⁴ Aihĩ amĩ Parisihiya saiwa Jisaasimo kaiwĩmaiwaapĩ wipĩtĩwĩ satawaatopo. “Itĩpĩho maipĩhaiwaamĩ awaisĩho Bwaasĩrĩhĩrĩ Jisaasihoai watĩpĩhandĩ numwĩhĩ ko saiwa itĩpĩho maipĩmaiwa nemataise,” tawaatopo.

Kĩma Pĩwĩma Jisaasiho Isĩhiyaapĩ Maarĩho Asĩpiya Tundindĩhandapĩhaare

³⁵ Aihĩ Jisaasiho notĩ nesĩwesĩwa aunahĩpa awaiwaiwaraahunĩ gwĩharaahaiwaraahunĩ japepihĩra daaya ishiyai usonataise. Iyatĩ ko kiyaamĩ anjaanĩ pĩwĩhaapĩ ahoyanohĩwaiwaatĩhĩ kataunjataise. Iyatĩ ko Autaahaatĩho nyainja bimindĩhandĩ ishiyaanamĩ otĩhatĩhĩ nesisa mĩhotĩtandĩhandapĩ pĩwĩha gaaha waniha ausaatĩ kaundataase. Siyatĩ ausa kaundatĩ ishiya timbĩpa gĩmunyaata kahatamatĩpetĩhaiwa kiyaamĩ ambĩpatetĩ wĩrapĩ isĩpĩ daayohĩwaiwa nemwa tĩtĩhĩwiwataise.

³⁶ Otĩpĩpatĩ saiwa kiyatĩ daayatĩ usonata ishiya taahiyĩhiyai ishiyaunĩ itĩpĩho maipĩhaiwaunĩ naanjĩhaiwa nunyawĩ iwĩtaatisauhi kiya tĩhĩrĩ usaaha nawapwaa-homataiwĩ naanjĩhaiwa wĩrapĩ isĩpĩ daiwĩ bindawaayopo. Iyataatĩ amĩ kiyai ishiya usa

ikwiri numwitaatiwihya owetih maasapiho sipisipihand satih owehandamataiwi daiwi bitotawaayopo. Iyauhi kiyaapi Jisaasiho komi maariho awaindihand asipiyati tundaise.

³⁷ Siyati kiyaapi maariho tundihi Jisaasiho komi otipipati mmoniw nepi kaiwi maawi nuwipinjauhi daisawihyai saundataase. "Nandapa osaataati kipwitaatiwihapa aimi asakiyati timendaahandi kandi kipwiri nepi ahoaitaatiwihya yahingwaasihhe.

³⁸ Isi nandapa kipwitaatiwihapa timetimbpaami Satih Awaisih daati otipipatihiya kipwitaatiwihyai sawaho natausaasita sahi kopi gaapundiwise," undataase.

10

Kima Pwima Jisaasiho Komi Otipipatihiyaani Otipipati Watipihaiwa Kaitihaawi Watipihandi Nanyinyati Natanyoaaasindihandapihaare

(Maakho 3:13-19; Rukho 6:12-16)

¹ Jisaasiho komi otipipati mmona newa kiyaati koai nuwipinja maawi daayohiyihyaani ikwimaindmiwitihi auhirami yahurita 12 kiyahyaanangi gaata nanyamaati Autaahaatihomi watipihandi itipih maipihaiwa nehahaati newa yota timbipa kahatamatpetahapa isihyaamihetapi newaamaati titihwiwitihaawi nyangi nanyinyataise.

² Iyataati Jisaasiho natanyoaaasitandi gaatati nanyamaasawihyaani aposerihyo tohiyihyaani nyami ambipati siyaane: Saimonih komi ambipati witi Pitaahotih komi saingih Endiruhotih Sepetihomi mwaahuri saahosaingih Jemisiyi Joniye.

³ Aih Piripihotih, Batoromiyuhotih, Tomaasihotih ami nini Matiyuhonini nawiho takisihand jhura nehohihonitih, Aripiaasihomi mwaaho Jemsihotih ami Tatiyaasihotihe.

⁴ Aih ami Saimonih wo Judaahyaani Romihandaahyaami otitih bimitihaawi pohipohiyihyaanamihotih ami Judaasiho aunahipati Kariyotihandaahapiho Jisaasihoi ipotihura ahosumwa tiwitaatiwihyai nusepaasihotih siyaane.

Kima Pwima Jisaasiho Komi Aposerihyaani Ikwimaindmiwitihi Auhirami Yahuritahyaanangi Otipipati Nanyamindihandapihaare

(Maakho 6:7-13; Rukho 9:1-5)

⁵ Aih Jisaasiho komi aposerihyaani ikwimaitmiwitihi auhirami yahurita 12 kiyahyaanangi piwih winihapi sata kanyatati sawahomi otipipati kaitihaawi natanyoaaasataise. "Sahi wuwaninhi namasawi kiyawaawi Isiraherihyaanam ipaahaapi dawaataati bimohiyihyaamihathun ami isihya Samariyaahandaahyaami aunahipihaiwaara windi namuwise.

⁶ Siyawaawi sahi nehi isihyaati Isiraherihyaatami yapipati aunahipata nuwi sami isihya Isiraherihya maasapiho sipisipihandamataiwi owetohiyihyaapihi nuwise. Nuwi daapi numwaapi nepi ahoyawise.

⁷ Saiwi nuwi piwih sahi satih ausaapi: 'Autaahaatih sangi jainja bimindihand aimi samihathi nasati kima detindaise,' undiwi kaundiwise.

⁸ Aih isihyaami timbipa nemwapi ipatisawi napohiyihyai ahowimapi numwaapi asaaha pisapipaisahyai kiyaami pisapi nepumapi isihyaamihathi itipih maipihaiwa niwindaasawaiwa nepumapi. Iyawaawi saiwi nawiho namunyaw nehihaiwa nehihaiwaasi saiwa sahi nehihaiwa nehohiwiwa nawiho namepi isihyai nehi nunyawise.

⁹ Saiwi nowaawi nawiho wo mipi jisiho tuhwinihihoaisangi apiipahi owehiyaati taanahiyihyaati nuwise.

¹⁰ Iyawaawi ami ikihisangi oweta windi mipise. Aih yuti apotihiri asuipati ngirihiri isipipaisangi windi mipi nehi niyopi isihohipipa sapa kapaahitanihi nuwise. Wo otipipatihoaisangi komi otipipati kaipatapi nandapa nunyauhi neti nainjithandisi ami sangisangi otipipatihiyaatisi sami otipipati kiyohiwaiwaapi aunahipataahisi nandapa nasanyawi thingwaasitaaawi nehi taanahyaati nuwise.

¹¹ "Aunahipa witi awaipataahisangi ami gwiaraahataahisangi sahi nuwi noaipapi piwih ausaawaahura kati aunahipita utaaho wo gaaho sami piwih biyati maaritati atisonihopi mmoniwise. Mmowi siyati sami piwih maaritati atisataati komi anjipih sangi nasamaahonaah koai niwipaapi. Koai niwipaapi sapthi koaisawaahi bimambwi nutaatiwihura komi anjapapi noaipasi sati aunahipati namasi nuwise.

¹² Ami sahi anjapi windapihi nuwi nandaawaahura kaanam saisa satoyai saundiwise. 'Autaahaatihomi asisih gaahure. Komi napaindihand sami omanjithi napaisaatisamaitandihand sangisati maawe,' undiwise.

¹³ Iyataati ami ishiya sandi anjindaapihapihiya sangi nasamaasaihaahi sami piwaha kiyai saundohiha Autaahaathihomi asisihagaahure. Kom napaindihandi sangisati maawe undohitihandami akithandi sawaho Autaahaathiho neti numwitaise. O ami sangi kiyami anjipipih namaasamaasaihaahi sami kiyai saundohitihandami akithandi napaindihandi Autaahaathiho jahira kiyamihetapi neti sawanaatang nasamitaise.

¹⁴ Iyataati ishiya usa sangi namaasamaapi piwaha atihomaasisaihaahi sapihi kapihi sami auhireti ikwaatipihoh asisotishoh tuwahaapi nemapise Autaahaathiho sahi namepe-maitohitihandapi sangisi siyati ahosisamaitaise undiwo.

¹⁵ Iyawaawi kimandi baiwi gwinyapenwise. Sishi asisihahi ishiyai Autaahaathiho neti tipitapaitandihura ishiya aunahipati Sotomihandaahiyaisuni Gomoraahandaahiyaisuni Autaahaathiho kiyami maipihaiwa kiyohiwaiwaapi windi awaindihandi ahosumwa manditimaawitaise. Iyataati ami ishiya aunahipiwa sangi windi namaasamaapi sami piwaha atihomaasiwi ahosisamahohiwaiwai Autaahaathiho naanjihaiwa jishi Sotomihiyaisuni Gomoraahiyaisuni numwiwaiwai daahemwahaiwa mitaahi aungwohandi nunyati manditwitaise,” nyatati Jisaasiho ko natanyoasisawhiyaani aposerhiyaanangi kanyatataase.

*Kima Piwima Jisaasiho Kom Otipipathiyaanangi Nyahi Naanjihaiwa Naitihaahaiwaapi Jishi Timanja Kanyatindihandapihaare
(Maakihoh 13:9-13; Rukihoh 21:12-17)*

¹⁶ Kanyatatosa Jisaasiho piwaha bihiwainja sanyatataase. “Atiwise. Nini sangi maasapiho sipisipihandamataiwi anditimitiwi napaisaati nanhiwaihiyaatangi ishiya suhiri ainjithiriramataiwi tipitikiwi tahamanitwi nopisawhiyaamihathihi nandisoaataayo. Siyataayoni sahi baiwi akwiranithomataiwi mihopi mihapi japepinjawi gwinyapi mmutinwi ami koho dipihomataiwi nehi anjini napaisaati otipipati kaiwi daiwise.

¹⁷ Iyawaawi baiwi jaawi bitosawise sahi kaisaihihaiwaapi ishiya piwaha samihetemapi itihisatiwi kiyami anjaanji piwahaapi ahoyanohiwaiwaathihi wirihiri gupwata yasupwaitaawo.

¹⁸ Saiwa sangi ishiya kiyami awaisawhiyaapihi kahapihepishamapi nasamaasi nuwi nisi ambipatapisatiwi naanaji yaasihaiwa nasanyawi tisapi mwisawitaapo. Saiwi sasisaihi kiyai Judaahiyaisuni ishiya kiyami dawaataatapi Autaahaathihopi atihomiwi gimunyaapihiyaami awaisawhiyaaisuni sahi nini kaindi kaindunjati kiyohiwaiwaapi ausaapi kaunditaatiwo.

¹⁹ Saiwi kiyai sangi nasamaasi nuwi itihisatiwi nasapuwitaatiwi piwaha waapihisasaihi sahi piwaha maahiwa napititaati kaunditihawe tiwi awaindihandi windi gimunyaapihi. Sahi katitaatiwihura timetaninhi piwaha katitaatiwihahi sami Japiho Autaahaathiho neti gisunyaaitaise.

²⁰ Iyataati piwaha sami maahomwaanapi katitaatiwihahi samihaametitaise. Owetise. Sami Japihomi Itipihoh sami maahomwaanji neti piwaha sapi nanipimati katitaise. Isi sahi awaindihandi yaiwi windi gimunyaapihi.

²¹ “Iyataati ningi maarihoh naninyawi nisi otipipati kaniwi nanipinjohiyhiyai sawanaami naisihiyai sawitaapo. Isihiyai sawanaami saahosaingoyai usa ishiya timaitaatiwi nusepaitaapo. Aisaihi ami saniya sapiya kiyami mwaayamaatiyai sati kati naasaipiti kawitaapo. Aisaihi ami nisapi ginunyaahohiyhiyai saniyasapiyai mwaayamaatiya manditiwiwi ahosumwapi ishiya usa tiworisai nusepaapi kiyami ikwiraathihi numwisaihi timaitaapo.

²² Saiwi nisapi satiwi ishiya nahatiya sangi manditipisitaapo. Ami saiwa kasisaihihandi kandi sami wowaati biya anditita bitopi notaataahi asisihahi ipotiheti biya jinjahira bimtandihandi naitaise.

²³ Nini akithinhi sangi kasatataato, sahi Isiraherhiyaami aunahipihaiwaara windi gaamapi otipipati kaimi nuwi sangi owemasaihihura Nini Isihiyami Saahonini Jihonini jahira napito. Nisi napitandihura detisi aunahipati wuwaninhi nuwi nandaahohipata mihotiwimapi bimisotwise. Aunahipiti sataahiya sangi tisapi mwisapi naanjihaiwa nasamisaihaahi kapihi namasi ami witaahapi sahi yanhiimapi nisi piwaha nanesi kaunditaatiwi nuwise.

²⁴ “Iyataati utaaho wo komi kataunjisihomihathihi asimwaatitihahi bindata mmona nesihoh komi kataunjisihohai windi nusatipihahi daahemwahomahe. Ami utaaho woaisangi wo awaisihomi otipipati nawihoh owehandi nehi kawisataaho komi awaisihohai windi daahemwa namusatipihahoe.

²⁵ Saisi kiya mmona nesitho komi kataunjisihomatiya noaipaitandi maaritho biya witane. Iyonih am utaaoh awaisihom otipipatihaisangi komi awaisihomihamwaanji noaipataataahi gaare. Aisi ami nini sami awaisihonih itipihom maipihaiwaami awaisihom ambipati Bwaasirihirane ndawaatowi ami sangisaahi apipaahi ambipa maipihaiwa nasoaasawi kasatitaapo,” nyatat Jisaasiho komi aposerihyaanangi kanyatataase.

Kima Piwima Jisaasiho Komi Otipipatihyaani Aposerihyaanangi Nehi Autaahaatihopaahihai Yaiwise Nyatindihandapihaare
(Rukiho 12:2-7)

²⁶ Sanyatatosa nyangi sanyatataase, “Nisi otipipati kaiwi nisi piwihha gaahaiwa isihiyai sahi kaundohiwaiwa shihura Autaahaathom ndiheti ausaimanindaise. Iyati isihya maipihaiwa sangi kasisohwawaisangi ami shihura Autaahaathom ndiheti ausaimanindaise. Isi sahi kiyaapi yamaiwi nisi otipipati nanihaiwi kaiwi daiwise.

²⁷ Piwihha nehi sawanaatangisaahi isihyaapi noaatiti kasatonih atiw nehoihwaiwa isihya nahatiyai ausaapi othaati ndiheti kaundwise.

²⁸ Iyawaawi sahi isihya sami maarihoi windi tmapi nehi sami ambipatisaahi tiwitaatiwhiyaapi sahi windi yamaiwise. Nehi Autaahaatho sami ambipatuni maarihouni ahoya maawi tiwa neti sisihapihi tihaitandihopaahihai yaiwise.

²⁹ “Iyataati koho apipaahi gwharaahasinya isihya windi napaitwi tusihanwi namaitaapo. O tusihanwi yahuri newaawaahi surapi nawitho nehi njisitho tihwinihohihai naitaapo. Isihya siyauhiani kandi ami Autaahaatho sasinya koho gwharaahasinyai biya wisatataise. Siyati iwinjaati bindataisi kohisinyaaami wo nehi niwipihandi windi yapipataapihi tmaamhaitaise. Autaahaatho sawaho timahiyaane tonaahihai timihaitaise.

³⁰⁻³¹ Iyataati koho gwharaahasinyaisi iwinja bimisami sangisaahi autaahi wamwaanji komi apohipataatesama jainja bindataise. Isi sahi yamaiwise. Iyataati ami sahihi sami misisihaisangi napitiyati ahendaise tati Autaahaatho awitati aimi jasose.

Kima Piwima Jisaasiho Nyahi Jisaasihomihyaanine Tithaahandapi Katindihandapihaare
(Rukiho 12:8-9)

³² “Utaaho itapaati wowaati komi kaatami maahomwaanji nausaati isihyaami ndiheti ausaati nini Kiraasihomihonine nini Kiraasihomihonine tishoi tisaamaati ami nisangi nisi Apiho yamihapataatihai bimisihom ndimaahomwaanji koai kaati awusaito. Saindi so nishoe saati nishaaite unditi nisi Apihoai kaundito.

³³ Ami utaaho itapaati wowaati komi kaatami maahomwaanji nausaati nini Kiraasihomihonine maata Kiraasihomihonine maatisaamaati ami nisangi sati kati kaindi nisi Apihomi ndimaahomwaanji windi amaawusaito. Saindi nisi Apihoai so nishoe saati nishaaite unditi windi kamundito.

Kima Piwima Jisaasiho Napaindihandi Nesi Napithoninimahe Namatana Pwisipiyaipa Nesi Napithonine Tindihandapihaare
(Rukiho 12:51-53, 14:26-27)

³⁴ “Sahi windi nisapi saiwi gimunyaapise, ko nyahi napaisaati piwanna timuna bimithaahandi yapipataapihi nesi nasahoe tiwi gimunyaapise. Owe. Nini sahi napaisaati piwanniw bimitaatiwhandi nesi napithoninimahe. Namatana pwisipiyaipa nesi napithonine.

³⁵ Iyataati nini mwaaya sapiya maatiya saniya saisa saisatoya ahosimatiwi itihinniw tunniwi tipitapaatiwi nopisasindaatiwhandi nesi napithonine.

³⁶ Iyataati utaaho wo ningi komi maaritho naninya nanipinjishoi sawahomihya saniya sapiya saingosaahoya sanaanisa sanaapwisa apipaahi awaindahandi mimaipiwih ahusumwaitaapo.

³⁷ “Ami utaaho wo nini sapiyaaisaahih komi maaritho awaindahandi nunyataati ningi windi biyati namaanmiso so nisi maaritho wawihohitihanduni gaahaiwauni namaitaise. Iyataati ami utaaho wo komi mwaaya maatiyaisaahih maaritho awaindahandi nunyataati ningi windi biyati namaanmiso so nisi maaritho wawihohitihanduni gaahaiwauni namaitaise.

³⁸ Iyati ami utaaho wo satati naanjihaiwa windi nameti windi namaapwitaano tatunyaati saiwa ipi tithi atawihatamatiya neti tmaapwitati nisi kaindi daayohihireti maaninjapepihirataataahi soai nisi otipipati kanisati naneti nanipinjitandi nini windi namumwaito. Owetitaise.

³⁹ Iyataati am i utaaho wo maapi kom ambipatapihaiwaapaahih anditati napamasih ko nngisati jinjapihi btsotitandihandi ko windi namaaitaise. O am i utaaho wo maapi kom ambipatapihaiwai ahosumwa nisihaiwaapaahih anditati napamasih so nngisa biya jinjapihi bimitandihandi ko naitaise.

Kima Pwima Jisaasiho Satati Utaaho Wo Nisihiyai Iwitatamasiho Gaahandi Naitaise Tindihandapahaare

(Maakiho 9:41)

⁴⁰ "Iyataati isihya usa sangi napaitiw maariho wisaipi nasamaapi nisi pwih sahi ausaahohiha atisisaihaah nisangi sati kati kanisawaayopo. Iyawaawi am saiw napaitiw maariho winipi nanimaawaawaah sati kati kaiwi nngi natanooasisihoaisangi numwaawaayopo.

⁴¹ Iyataati utaaho wo Autaahaatihom pwih atisa nesi napisih piropetihoi Autaahaatihom pwih nesi nasahoso tati kom anjaan numwaati nandapa nunyati iwitatamanataataah am Autaahaatihom kom pwih atisati nusesi napisih piropetihoi numwiwaiwaamihaiwa koaisangi naitaise. Iyataati am utaaho wo utaaho titih gaaho woi titih gaahoso tati kom anjaan numwaati nandapa nunya iwitatamanataataah am Autaahaatihom utaaho titih gaahoi numwiwaiwaamihaiwa utaaso soi Autaahaatihom numwitaase.

⁴² Isi kimandi baiwi gwinyaapise, utaaho wo nisi isihya nngi nanipinjohiyihya usa ambipati owehiyaam woi nisapi gwunyaataati so Jisaasihomihyaamhoso tati gaahandi apipaah turikaarehonjisangi kawisataataah soaisangi am Autaahaatihom siyohiyihyaap gaahaiwa tmanja ahwiwaiwa kopihapa apipaah akittinh naitaise," nyatati Jisaasiho kom otipatihyaanangi kanyatati osasepahaataise.

11

Kima Pwima Jisaasihouni Joniho Isihiyai Baawusisihouni Kurami Otipipati Kaiwaiwaapahaare

(Rukiho 7:18-35)

¹ Aih Jisaasiho kom otipatihyaan aposerihyaanangi pwih winihnyata kanyatiwaiwa katati owematosati otipipati kaitihaawi nyangisi natanyoasataise. Natanyoasamapi sapih namasi kapih aunahipihaiwa deti ahetiwaiwaara isihyai kataunja pwih ausaitand daim notaise.

² Aih Joniho Isihyai Baawusisih ko napwitati bimimbipihapi Kiraishiho otipipati kaiwaiwaapi atisataise. Atisataati kom otipatihyai Kiraishihoenda koai wa nunjen-daatiwi natausaasataise.

³ Natausaasih nuwi noaipapi Jisaasihoi saundwi nunjenawaayopo. "Kinyi Joniho satai Autaahaatihom gaahaiwa watipihaiwa isihyai iwitatamanjandihaiwa nesi napitaise tishonj konjo? E wopi nyahi jattihawo?" undiw nunjenawaayopo.

⁴ Saundwi nunjenihauhi Jisaasiho komiha sata kaundataase, "Kahapaamapipa nin kandi kiyonih sahi taawi atiwi mmonihowimaiwa kimaiwaapi jahira nuwi Jonihoai kaundwise.

⁵ Isihya ndiha maipita asihatahiyai nin nusorihahonih jahira nga jawaayopo. Aindi isihya ikwauhir ambipati biwateti napohiyai nisi watipihandi nunyati anditwihonih gaawimainjih jahira dosi daayawaayopo. Aindi isihya asaaha pisapipaisaihihi kapa nemwaihoni ambipati gaahati nusoaitataise. Aindi isihya atihiri nwisapwinjih atihomisohiyihyai nuriwatahonih atisawaayopo. Aindi am isihya aim napomahohiyihyai animwaahipatombi jahira gandi numwaati nisi maariho ditihiri nunyonih nepawaayopo. Aindi am isihya jamaamaninwi taanahiyihyai kiyais Autaahaatihom kahapaamapipa gaahaiwa kawitandihaiwaapi pwih ausaati kaundataato.

⁶ Iyataati utaaho itapa wowaati nisi kiyohiwaiwaapi atisa mmonataati ko kaati gwinyapesirihireti kamaisanhandi kandi ko kaati nisapi ginnunyaasitihandi namaamataataah gaasi maaritane," undataase.

⁷ Aih Jonihom otipatihya atiwiwapi sapih namasi taawi niyauhi isihya wirisandiw niyohiyihyai Jisaasiho Jonihopunda saundataase. "Sahi isihya iwiriho owehapihi Jonihoenda niyohitndi napaamapa mmondaatiwi niyopo? Utaaho wo kom maariho kipwinati pwih sawaho gwinyapesiha kamaatati nehi isihya atitaatiwi maaritohirihireti awaatihiho itipihho neti ahoaihi noti nasataisihomatiya pwih katati noti nasataihoi iwinjaita nowaayowo? Owetise.

⁸ Owetanaah napaamapaapi niyopo? Utaaho apotihiri gaahiri watipihiri otiwa kaumbwaahir niyoti bitosihoai iwinjaitaatiwi nowaayowo? Owetise. Isihya saiw

apotihiri watipihiri gaahiri otiwa kambwaahiri niyopihyaahi awaisawihyaaisawi awaisawihyaami anjipihibi bimopo.

⁹ O sapaisangi owetanaahi akipipa napa mmondaatiwi niyopo? Autaahaatihomi piwihia atisa neti ausaasiho piropetiho wo sapihi bitosihi koai iwinjaitaatiwi nowaay-owo? Ye akitinthe. Akitinthindaati Autaahaatihomi piwihia atiwi nepi ausaaho-hiyihya piropetihiyai nusatipihiaati sawahopi kiya katohiwaiwa akawaiwema kiyati mmonati ami sawahoaisangi noaipati Autaahaatihomi piwihia atisa neti ausaasiho piropetihoematataise.

¹⁰ Iyataati piwihia kaiwa kiya katohiwiwaami neti akaahemasihia Joniho sawahopi wa sata jipatipindataise. Iyataati Autaahaatihomo sandaase:

‘Nisi piwihia nisiho kimbihibi kimore. Kimosi kinyi daihira daahuwati nuwa gisapwait-andi kinyi jihibi koaisi nini neti nandusaasito,’

Marakaiho

3:1

tati Autaahaatihomo kandaase tati jipatipindataise.

¹¹ Isi kimandi nini kasatitandiyoni baiwi gwinyaapise. Joniho isihiyai Baawusisiho nini otipipati kaitandihura timetihibi noaipati nisi daihira daanushondaati isihiya yapipatambihiya nahatiyai nusatipihiaahore. Siyati isihiya nahatiyai nusatipihiaahotihandi kandi isihiya nisihetapi Autaahaatihomo iwinjatisawihyaami utaaho wo yatihibi otitihapiho Autaahaatihomi gaahaiwa asakiyati mmonati netaati kandaahi Jonihoai nusatipihiaahore.

¹² “Aihibi Joniho doti komi otipipati namasati isihiyai saundati, ‘Autaahaatihomo komi Mwaahoetapi sangi jainja bimitandi kimo nasati detindaise,’ undisuraapi Autaahaatihomo isihiyai iwinjatindihandi watipitahi waati topitaata noaipati awaindi gwinyanimi napin-jati wani kimuraisangi taati gwinyanimi notaise. Aihibi isihiya watipihiya mwitetiwi tipindinaniwi nipinjanawi Autaahaatihomo isihiyai iwinjatindihandaatihibi nandaapi kandi maaritiwi namanjindiwi newaayopo.

¹³ Iyataati ami Mosesihomi piwihia winihapi pauni ami Autaahaatihomi piropetihiya komi piwihia atiwi nepi ausaahohiyihyaamihauni Autaahaatihomo nasati nisihetapi iwinja bimitandi gwinyaati timaniwaiwaapi jatataati ausaataise. Ausaati katimi nasati Joniho noaipati otipipati kiyataati kaiwaisi neti namasati akawaiwemati ausaasur-andaise.

¹⁴ Isi Mosesihomi piwihiauni Autaahaatihomi piropetihiya piwihia atiwi nepi ausaaho-hiyihyaami piwihiauni sahi atiwitaatiwaahi piwihia satati, ‘Awaisihoni napitandi asisiha detitandihibi Eraijaaho jahira jihibi nasati komi daihira daawuwitaise,’ tisiha atitaapo. Atisawaawi Jonihopi Eraisaahomatiyahore tiwi sahi gwinyapendaapo.

¹⁵ Sahi samihandisi piwihia kima atiwi naitaatiwaahi atiwi nepise

¹⁶ “Ami isimiya baiwi atihomiwi gimunyaapi wani kimuraapi miyaapi nini napititande? Gaasi namati satitaano. Kiya manyinya nanhaiwi bindawaawi ikwaatipihiaatihibi isohiyihyaamataiwihiye. Iyawaawi usa sasaahoya usai saundohiyihyaamatiyawaayopo.

¹⁷ ‘Nyahi apwitihihi etitaatiyaati ipohaayo. Siyaati ipohonihibi sahi nyangisawi maaritiwi windi waipwaapi namaawesinihoho. Iyaati ami nyahi etitaatiyaati awirihiri awiritonihibi sahi nyangisawi maaritho asipaiwi windi gomaatopo,’ nniwi kanohiyihyaamataiwihiye.

¹⁸ Siyati siru kireti Joniho isihiyai Baawusisihoaisangi noaipati jinjahira nandapa namaanati onaaya ami waapoho watipihoho wainihandi windi namaanataise. Namainjihibi isihiya kopi satawaatopo, ‘Ese utamo kimo koai apipaahi wipetahosi wapa itipihoho maipihapa niwindaataise,’ tawaatopo.

¹⁹ Iyawaawi ami Nini isihyaami Saahonini Jihonini noaipati nandapa onaa-maindi jinjahira nandapa waapoho wainihandi nanihonihibi isihiya nisapi satawaatopo: ‘Ese utamo kimoai iwinjasapewise. Nandapa gwisihia taupwimati nipinja nanati waapoho watipihoho naharitaatiwihoho pihita nanahore. Iyati isihiya apipaahi maipihiya nawihoho takisihandi newaawi katihapi sawanaapiho nawihoho ikonihohiyihyaaisatuni ami isihiya kiyaami usaisa ahoyana piwanna daaya bitondaise,’ tawaatopo. Satiwi sahi saiwi manyinya nini katohiyihyaamataiwihiyaate. Iyawaahandi kandi ipotihura sahi mmonawaawi yihooanyami otipipati kiyohiwaiwetapi akipipa noaipahonihura sahi yihooanyapi satitaapo: ‘Kuru kuram otipipati kaiwaiwa titihibi Autaahaatihomi gwinyapesirihireti akitinihibi kiyamaise,’ tiwi mmondaapo,” undati Jisaasiho isihiyai kaundataase.

Kĩma Piwĩma Isĩhiya Maipĩhaiwaatĩhapĩ Namepemaitohiyĩhiyaapĩ Jisaasiho Itĩhĩtĩndĩhandapĩhaare

(Rukĩho 10:13-15)

²⁰ Saundatosatĩ Jisaasiho isĩhiya aunahĩpĩhaiwa komĩ watĩpĩhaiwa taahĩwaiwa kaihi kapĩhi kiyaamĩ maipĩhaiwaatĩhapĩ jahĩra Namepemaitohiyĩhiyaapĩ itĩhĩndaase.

²¹ Itĩhĩtatĩ sata kandaase, “Ese, Korasinĩhiyaatĩ amĩ Betĩsaitaahiyaate, sahĩ apĩpaahĩ maipĩhandĩ yaasatĩ naanĩhandĩ watĩpĩhandĩ naitaapo. O amĩ apaapĩmaato. Amĩ watĩpĩhaiwa taahĩwaiwa samĩhapĩhi samĩhatĩhi nĩnĩ kiyohĩwaiwa isĩhiya aunahĩpatĩ Tayaahandaahiya Saitonĩhandaahiyaamĩhapĩhi kiyaamĩhatĩhi saiwa kaisanaahĩ kiya jihĩ aimĩ ketĩ waatĩpatĩ tĩhoamwĩtipatĩ nopĩ jaatĩwĩ yutĩha niyopĩ gwĩwĩ maarĩho asĩpaiwĩ kiyaamĩ maipĩhaiwaatĩhapĩ jahĩra nepemaitĩtauhe.

²² Isĩ sahĩ baiwĩ kĩmandĩ gwĩnyaapĩse. Asisĩha isĩhiyai netĩ tipĩtapaitandĩhura Autaa-haatiho isĩhiya Tayaahiyaaisunĩ Saitonĩhiyaaisunĩ yaawatĩ naanĩhandĩ yatĩhi wamwaañĩ nunyataatĩ amĩ sangisĩ apĩpaahĩ awaindĩhandĩ nasamĩtaise.

²³ Amĩ sahĩ Kapaniyamĩhandaahiyaate, sangi Autaahaatiho maarita autaahesamaitaiso? Owetĩtaise. Kohĩ sisĩhaapĩhi netĩ yasotĩtaise. O napaapono? Amĩ watĩpĩhaiwa nĩnĩ samĩhapĩhi kiyohĩwaiwa isĩhiya aunahĩpatĩ Sotomĩhiyaamĩhapĩhi kaisanaahĩ kiya kiyaamĩ maipĩhaiwaatĩhapĩ jahĩra nepemaitĩwĩ wĩndĩ owemetĩwĩ wani kĩmura bimĩtauhe.

²⁴ Isĩ sahĩ baiwĩ kĩmandĩ gwĩnyaapĩse. Asisĩha isĩhiyai netĩ tipĩtapaitandĩhura Autaahaatiho isĩhiya Sotomĩhiyai yaawatĩ naanĩhandĩ yatĩhi wamwaañĩ nunyataatĩ amĩ sangisĩ apĩpaahĩ awaindĩhandĩ nasamĩtaise,” tatĩ Jisaasiho isĩhiyaapĩ itĩhĩndaase.

Kĩma Piwĩma Jisaasiho Nisaapĩhi Napĩwĩ Ikĩnĩwĩse Tĩndĩhandapĩhaare

(Rukĩho 10:21-22)

²⁵ Isĩhiyai saundatĩ namĩhaatosatĩ Jisaasiho sandaase. “Apore, yamĩhapatĩ yapĩpatamĩ Awaisĩhonye, kinyĩ gwĩnyapehingĩwaiwa isĩhiya yapĩpatambĩ amĩtĩha awaisĩhaisahiyaapĩ nepĩ noaasapĩ isĩhiya manyinyaamataiwĩ nanĩhaiwĩhiyai nepĩ nunjinĩhi kandapĩ nĩnĩ gisi, ‘gaare, gaahone,’ hĩtataato.

²⁶ Ye, akite apore, sandĩ saingĩtĩmandĩ kĩwahonyĩ gwĩnyapepĩ saitaano tipĩ maarit-ingĩtĩhanda kiyapaise,” ndaase.

²⁷ Satatosatĩ amĩ sandaase, “Apĩho komĩ gwĩnyapesĩwaiwa nahatewa nanĩsatĩ aimĩ nĩngi naninyataise. Utaaho wo mambĩho Autaahaatĩhomĩ Mwaahonĩnĩhi wĩndĩ biyatĩ maanose. Nehĩ nisĩ Apĩho Sawahohĩhe. Iyataatĩ amĩ utaaho wo mambĩho nisĩ Apĩhoai wĩndĩ biyatĩ mausose. Nehĩ nĩnĩ Komĩ Mwaahonĩnĩ nĩwahonĩnĩhe. Nĩwahonĩnĩndaatĩ amĩ isĩhiya usaisĩ nĩwahonĩnĩ maaritĩtĩ gwĩnyaahohĩtĩhanda nisĩ Apĩhoai kiyaisĩ netĩ nunjisanĩhiyaahĩhi usondaapo.

²⁸ “Isĩhiyaatĩ sahĩ wapa kahapaamapĩpa naanĩhapa wĩrapĩ isipĩ daayawaawĩ samĩ gwĩnyaahohĩtĩhandĩ maarĩho ambĩpatĩ nepĩ nopĩsasĩnĩwĩ naanjasisa nasĩrapetisawĩhiyaate, nĩnĩ sangi ikĩndaatĩwĩhandĩ nasamĩtaani sahĩ nahatiyaatĩ nĩngisenda napĩwise.

²⁹ Napĩwĩ nisĩ kandĩsasohĩwaiwa otĩpĩpatĩ nepĩ sawanaatamĩhetemapĩ amĩ nisĩhetapĩ kaiwa mmowĩ kaiwĩ nepĩse. O napaapono? Amĩ nĩnĩ utaahonĩnĩ napaisĩhonĩnĩ nisĩ maarĩhoatĩhi yatĩhi ipatisanĩtĩhonĩnisĩ amĩ sahĩ nisĩhetapĩ ikĩndaatĩwĩhandĩ naitaapo.

³⁰ Amĩ nĩnĩ kandĩsasohĩpĩpa sapa usaayĩhapaasi sahĩ nga samĩ ikotĩhaasĩnĩ tipwĩtĩtaapo, amĩ sahĩ isĩwĩtaatĩwĩ nasanyohĩpĩpa usaayati wĩndĩ naahomaanĩhapaasi sahĩ nanĩhaiwĩ nga isĩwĩtaapo,” ndaase.

12

Kĩma Piwĩma Judaahiyaamĩ Asisĩha Awaisĩha Ikĩndaatĩwĩha Sapaatĩhandapĩ Jisaasiho Nĩnĩ Kaamĩ Awaisĩhonĩne Tĩndĩhandapĩhaare

(Maakĩho 2:23-28; Rukĩho 6:1-5)

¹ Aihĩ asisĩha wanya sanaihi Judaahiyaamĩ asisĩha ikĩndaatĩwĩha Sapaatĩhandetĩ (Saararehura) Jisaasiho komĩ otĩpĩpatĩ mmowĩ nepĩ kaiwĩ nuwĩpinjohiyĩhiyaaisatĩ os-aataatĩhĩra taawĩ nowaawĩ komĩ otĩpĩpatĩhiyai jaumanataise. Siyati jaumwasĩhi kiya kapĩhi osaataatĩ wĩtĩhandĩ nandapa kĩpwĩwĩ iwatopĩ nepĩ nanawaayopo.

² Iyauhi Parisihiya kiyai iwinjaposawĩ Jisaasihoai saundawaatopo. “Jasapeme! Kĩmandĩ kinyĩ otĩpĩpatĩhiya kiyohĩtĩmandĩ nyahĩ Judaahiyaanamĩ wĩnĩhapĩpa sehĩmwaapĩ asisĩha ikĩndĩhaaha Sapaatĩhandĩ* nepĩ nanyopĩsasĩwĩhandĩ kiyawaayopo,” undĩwĩ kaundawaatopo.

* 12:2: Sa asisĩha saararehura Judaahiya ikĩnohuraare

³ Saundauhi amí Jisaasiho Parisihiyai komíha sata kaundataase. “Amí sahi Daawithouni komí isihiyai naisihyauní jaumwasíhi kaindihandapi apípaahi wíndi awímítíwíhiyaatítamatítawaatopo.

⁴ Jaumwasíhi Daawitho komí isihiyaisa Autaahaatíhomí aní awaindihandaatíhi nandaatí nandapa bíretíhandi Autaahaatíhomí ndíhetí ahotítandi ahiyohíha pírísíhiyaamí mítího pírísího nemwíhi ko netatí komí isihiyai neunyatí nainje. Iyataatí sapa nandapa bíretíndapi wíníhapípa watípíhapa satatí, ‘Nehí pírísíhiyaahíhi nandaatíwíhande,’ tatí ahotahande. Siyatí wíníhapípa ahotíhihandí kandi jaumwasíhiyataatí kapa netí nopísasatí Daawitho nandapa bíretíhandí komí isihiyai neunyatí nainje.

⁵ Aisi amí píwíha waisangi Mosesíhomí wíníhapípaatíhi ahotísiha sahi apípaahi awímítíwíhiyaato? Píwíha siyahaapíto, asisiha ikíndaatíwí Sapaatíhaiwa nahatewetí pírísíhiya Autaahaatíhomí aní awaindihandaatíhi otípípatí kiyawaawí asisiha ikíndaatíwíha (Saararehura) Sapaatíhandamí wíníhapípa nepí nopísasopo. Nopísasawaahandí kandi píwíha naaníha kiyá wíndi namehopo. Autaahaatího kiyaisí nehí naníhiyatí iwinjase.

⁶ Siyauhi amí waní kimbíhi samíhatíhi níní utaahoníní aní awaindihandisuní kándamí pírísíhiya isíhiyaapi otípípatí kiyohípatísuní awaindihandí daahemwatí nusatípíhaatíhoníní kimbíhi kímoníní bitondaayo.

⁷ Iyataatí Autaahaatího komí píwíha jípatípíndísíhaatíhapí sandaase: ‘Níní sahi isihiyai píhítíwí iwítatamaníwí maarího asípíwítaatíwíhandapi píhíndí maarítítí gwínyaataayo, amí sahi samí maasapího sipísípíhandí kohasípího típí jítpa nuhaapí sisandípapí gaarehandí níngí naninyohítíhandapi wíndí píhíndí maarítítí gímunyaaho,’ *Oseyaa* 6:6

ndaase. Isi amí sahi píwíma kímaamí tanyaa mmonawaawaahí isíhiya ainahiyíhiyai sahi wíndí mímáipímaawítaapo.

⁸ Sandí apaapímaato, níní níwahoníní Isíhiyaamí Saahoníní Jíhoníní asisiha ikíndaatíwíha Sapaatíhandí† ahiyohíhoníní kándamí Awaisíhoníne. Saindí níwahoníní Awaisíhoníní asisiha Sapaatíhandetí isíhiya wapa kaitaatíwíhapa níní níwahoníní jatataayo,” undatí Parisihiyai Kaundataase.

Kíma Píwíma Judaahiyaamí Asisiha Ikíndaatíwíha Sapaatíhandetí (Saararehura) Jisaasího Utaaho Ikwírí Bíwatesíhoai Títíhíwísítíhandapíhaare (Maakího 3:1-6; Rukího 6:6-11)

⁹ Sapíhi Parisihiyai saundamapí Jisaasiho kiyáamí (sinekokíhandí) anjaaní píwíhaapi ahoyanohítíhandaatíhi notí nandaataise.

¹⁰ Aihí utaaho wo komí ikwírí bíwateho sapíhi bindataise. Bimíhi Parisihiyai Jisaasíhoai saundíwí nunjenawaayopo. “Judaahiyaanamí asisiha ikínaatí awaindewaamaitíhaahandí Sapaatíhandetí (Saararehura) isíhiya timbípaisahiyai títíhíwíwawaawaahí wíníhapípa Mosesího Autaahaatíhomí netí nanyamimbípa nepí nopísasawaayowo e owetiso?” undíwí nunjenawaayopo. Sandí Parisihiyai Jisaasíhoai saundíwí nunjeníhohítíndí komíhetí píwíha nepí yawutaapí ko siyahoe siyahoe títíatíwíhapaapi daawaawe.‡

¹¹ Saiwí nunjeníhauhi amí kiyai Jisaasiho saundataase. “Amí samí woní kinyí maasapího sipísípíhandí bitohoní amí kandi asisiha ikíndaatíwíha Sapaatíhandetí anímwaahípatopí wítónaahí noaitaino e owetítaiso?

¹² Isi amí utaahohí Autaahaatíhomí ndímaahomwaaní nehosi maasapího sipísípíhandí daahemwahoe. Isi nyamí wíníhapípa daíhíra wíndí namaanyisapuse utaawo itapí waatí asisiha ikíndaatíwíha Sapaatíhandetí netí nopísasiníhoníhi nyahi koai kaatí newa iwítatamanítihaahandapo,” undataase.

¹³ Saundatosá amí utaaho komí ikwírí bíwatesíhoai Jisaasiho saundataase. “Kíní kinyí ikwírí mbapí díhumwaníme,” undataase. Undíhi amí ikwírí bíwatesího komí ikwírí mbatí díhumwasíhi kírí ikwírí bíwatesíhíhí noaipatí gaahíríta wíhoaníhíhí ainahíhíramatíya nonasayataise.

¹⁴ Siyatí sandí Jisaasiho gaahandí watípíhandí kaihíhandí kandi amí Parisihiyai sapíhi namasi nuwí Jisaasíhoai sohoai tíwítaatíwíhandapi píwíha tímaníwí wísasawaayopo.

Kíma Píwíma Jisaasího Akítí Autaahaatíhomí Otípípatíhoe Tahaare

¹⁵ Koai sohoai tíwítaatíwí píwíha kaníwí wísasohítíndapi Jisaasiho mmonamapí sapíhi aunaníhípa namasi notaise. Namasi naihi isíhiya wírísandíhandí timbípaisahiyauní ainahiyíhiyauní koai nuwípinjawí komí píwíha atíwíswawaayopo.

† 12:8: Sa asisiha saararehura Judaahiya ikínohuraare ‡ 12:10: Sapaatíhandetí isíhiya otípípatí wíndí kamaiwíse tatí wíníhapípa ahondahandítíhi kándapi Jisaasíhoai isíhiya usa sandí nunjenawaayopo.

Iyauhi timbipaisahiya koenda nasohiyihiya nahatiyai kiyaami timbipa nemwa titihiwiwataise.

¹⁶ Iyati ishihiya wirisandimi koenda nasauhi kiyaami timbipa nemwa titihiwisawihiyai saundataase. "Sahi nini saiwa sangi kasisohiwimaiwaapi ishihiyai windi ausaapi kamundiwise," unda bapiya kaundataase.

¹⁷ Sandi Jisaasiho ishihiyai titihiwisitihandapun nisapun ausaapi ishihiyai kamundiwise undindimandi apaapimahe, jihura Autaahaathiho komi piwihha atisa neti ausaasiho piropeti Aisaiyaahomi maahomwaanapi Jisaasiho sawahopi saitaase tati katisiha akaahemaitande. Iyataati sa piwihha Aisaiyaahomi maahomwaanapi Autaahaathiho sata kandaase:

¹⁸ "Kimbihhi kimo nisi otipipatihore. Niwahonini ahawisonihore. Aindi utaaso so koai nini maariho nunyati ami nini koai baindi maariho wiwitihiore. Maariho wiwitihiosi nini koai anditiwihonihhi kaitandihho nisi Itipihho nesipiti numwaasaito. Numwaasasanihi ami ko ishihiya nisapi atihomiwi gimunyaapi nishiyaami dawaataati bimohiyihiyai kiyaami maipihaiwaatihapi japhi nepe-maitiwi nisenda napwi ginunyaapi titihi gaahiya noaipaitatiwihira daihira nanunjitaise.

¹⁹ Iyataati ami ko piwihha utarihandi ishihiyasati piwisipataahamatiyati tunati windi noti nasaya kamaatatami ami windi kaahaamaatatami ami windi piwihha waapihita aunahipatami daihira ishihiya nasisoaari ahoyanihohippihi windi nonasaya ngoti otita kaahaamaatatise.

²⁰ Iyataati ishihiya apwitihami detiho apihaahi tiwatainjihomataiwi kiya windi anditimitiwi ishihiya usa kiyaami tiworisaunni utaaho yapipatambi maipihouni kiyai nepi nusopisasiwi tipu uripatisauhi kiyaami maariho owetihhi napwitaatiwiyohiyihiyai nisi otipipatihho kiyaami maariho jahira neti titihiwiwataise. Iyati ami ishihiya usa sisihha norihiri tiha tihwitimi noti otasaahanda niyotitandi nehimasihaamataiwi kiyaami maariho nipitihhi napwitaatiwi nahiriwi bimohiyihiyai nisi otipipatihho kiyaami maariho jahira neti wiwitihi titihiwiwataise. Iyati ko apihaahi anditititi watipititi nini ishihiya nahatiya titihi gaahiya nishihiyaimatitaatiwunni maipihaiwa nahatewa yapipatambi nemati ipihatinidimaitandi gwinyaaahohiwaiwa akiwaiwa noaipaitandi kaimi noti kaiwa noaipahonihuraatatise.

²¹ Iyonihhi ishihiya yapihhi nahatewaaraahiya nisi otipipatihho atinisahopi ko nyangi japhi apihaahiyaanangi nanyamaito tiwi kopaahihhi gwunyaapi nammopi andititiwi jatitaapo," Aisaiyaaho 42:1-4 tati Autaahaathiho Aisaiyaahomi maahomwaanapi kandaase.

Kima Piwima Ishihiya Jisaasihopi Bwaasirihirihami Watipihanda Otipipati Watipihaiwa Kiyataise Tohihihandapihaare

(Maakihho 3:20-30; Rukihho 11:14-23, 12:10)

²² Aihhi ishihiya usa utaaho wo koai itipihho maipihho numwaati komi ndiha niwisotisihi windi minja komi maahomwaanapi neti niwisapusihhi windi piwaamaatahoai Jisaasihoenda numwaasi nasawaayopo. Iyauhi Jisaasiho so utaasometaapi itipihho maipihhoai neti yota utaasomi ndiha nusorihaati maahomwaanapi niwusaati titihiwisihhi ko jahira piwaatatati jataise.

²³ Aihhi kapihhi ishihiya wirisandihandi ahoyanihohiyihiyai sandi mmonawaawi apihaahi yayiwapu Jisaasihopi satiwi nasenawaayopo. "Ese, utamo kimo kimandi kaisi Daawitihomi Mwaaah Nyainja Bimihandihondaatete? Ami kometanaahi diyaamahotitaasono?" nnawaatopo.

²⁴ Santhauhi Parisihiya sandi atiwasawi kiya Jisaasihopi satawaatopo. "Ko itipihho maipihaiwa neti yotindimandi nehi ami itipihho maipihaiwaami awaisihho Bwaasirihiri koai watipihandi nunya anditiwisihhi saiwa kiyataise," tawaatopo.

²⁵ Satauhhi Jisaasiho Parisihiyaami gwinyaaahohitihandi usonatosa kiyai saundataase. "Ishihiya usa yapipati naasaipiti kataahapihiya yapipati namandipapi tipitapaatiwi tunniwi kahapihi kahapihi ahoyanawaawaahi windi kiya otihhi bimimitaapo. Iyataati ami aunahipati witisangi ami kiretihiya nusulasi wusasiwisi nepi tipitapaatiwi itihinnihhi sawanaahandi tunawaawaahi windi kiya timaamaamaitiwi nopisasinihhi timihaitaapo.

²⁶ Isi ami siri kireti Bwaasirihiri iwinja bimisawihiyi dopawi nepi yahwiniwi tunawaawaahi nasipatawaayopo. Siyawaawi kiya windi anditiwiti bimitoaitaapo. Owetitaise. Apihaahi timahaitaapo.

²⁷ Iyataati sahi nisapi satawaatopo, 'Ko itipihho maipihaiwa nemasitihandi Bwaasirihiri koai watipihandi numwihhi saiwa kiyataise,' tawaatopo. Isi ami kiyonaahi

n̄n̄n̄ sangi nasisendaano. Sami otipipati mmow̄i nepi kaiw̄i nasipinjohiȳihya itip̄iho maip̄ihaiwa nepi yotoh̄it̄ind̄i kiyai watip̄ihand̄i nd̄i numwīh̄i kiyawaayopo? Am̄i sangi nasipinjohiȳihya watip̄ihand̄i n̄n̄n̄ neti kiyoh̄it̄imand̄i kandaah̄i kiyai itip̄iho maip̄ihaiwa nemawaayow̄i sami p̄iw̄iha nisapi katoh̄iha sawanaatam̄iheti yasamwaitaise.

²⁸ Autaahaat̄ihom̄i Itip̄ihoh̄ih̄i n̄ngi watip̄ihand̄i nan̄imih̄i kandaah̄i itip̄iho maip̄ihaiwa is̄ihyaam̄ihetapi tahaman̄it̄i nemataayo. Saiwa saind̄i itip̄iho maip̄ihaiwa n̄n̄n̄ nemahoh̄it̄imand̄i Autaahaat̄ihom̄i sangi jainjaat̄i bim̄itand̄ihand̄i aim̄i nasat̄i sam̄ihat̄indaise satat̄i nasisataise.

²⁹ “Utaaho wo am̄i utaaho ap̄ipaah̄i watip̄ihom̄i an̄aan̄i nehi nan̄ihya nawatat̄i nandaat̄i kom̄i ik̄ip̄ipa w̄ind̄i namusaitaise. Owet̄itaise. Nehi koai w̄ir̄ih̄ira an̄itisa j̄ih̄i w̄isasatosataah̄ih̄i kom̄i an̄aan̄i nawatat̄i ik̄ip̄ipa naitaise. Is̄i n̄n̄n̄ Bwaasir̄ih̄iri daahemwa ap̄ipaah̄i watip̄ihon̄in̄is̄i Autaahaat̄ihom̄i watip̄ihandaah̄i kiris̄i neti w̄isasatosat̄i k̄iram̄i itip̄iho maip̄ihaiwa neti yondaayo.

³⁰ “Iyataat̄i utaaho wo n̄ngisa t̄imaamait̄iha b̄im̄itondaataah̄i so n̄ngi neti nip̄indataise. Iyat̄i am̄i utaaho wo n̄ngi kom̄i ikw̄ir̄i nan̄inya is̄ihya is̄i senda numwaasi namaasataataah̄i so nis̄ihyaaimat̄itaat̄iw̄ihya neti tahamana tor̄iwamataise.

³¹ Is̄i sah̄i baiw̄i atiwise. Is̄ihya kiyaām̄i maip̄ihaiwa ḡimunyaatahaiwaun̄i maa-homwaan̄op̄i sis̄ip̄ih̄it̄iw̄i katoh̄iwaiwaun̄i nahatewa Autaahaat̄ihom̄i nemwaitaise. Iy-ataahand̄i kand̄i am̄i is̄ihya usa Autaahaat̄ihom̄i Itip̄ihop̄i maip̄ihaiwa gw̄inyapep̄i sis̄ip̄ih̄it̄iw̄i p̄iw̄iha maip̄ihaiwa katoh̄iwaiwa kaiwa Autaahaat̄ihom̄i ap̄ipaah̄i w̄ind̄i nemwaamaitaise. Owet̄itaise.

³² Iyataat̄i am̄i is̄ihya usa n̄n̄n̄ Is̄ihyaam̄i Saahon̄n̄i J̄ihonisap̄i maip̄ihaiwa gw̄inyapep̄i sis̄ip̄ih̄it̄iw̄i katoh̄iwaiwa Autaahaat̄ihom̄i nemwaitaise. Iyataahand̄i kand̄i kiyai Autaahaat̄ihom̄i Itip̄ihop̄i sis̄ip̄ih̄it̄iw̄i katoh̄iwaiwa Autaahaat̄ihom̄i wanun̄i asis̄iha ipot̄ihetun̄i kaiwa w̄ind̄i nemwaamahon̄ih̄i kaiwaan̄ih̄i ahot̄im̄i nutaise,” undataase.

³³ Undatosat̄i wa p̄iw̄iha saundataase. “Iyataat̄i is̄ihya ipatam̄i yand̄ip̄iho mmon̄iwosaw̄i ipat̄i sat̄i gaahate sat̄i maip̄ihate t̄itaapo. Is̄i ipat̄i gaahati yand̄ip̄iho gaaho ningotaise. Ipat̄i maip̄ihat̄i yand̄ip̄iho maip̄iho ningotaise.

³⁴ Ap̄ipaah̄i akw̄ir̄ani tataapw̄in̄ihom̄i mwaahat̄imaate sah̄i baiw̄i atiwise. Sami oman̄it̄it̄ih̄i ap̄ipaah̄i maip̄ihaiwaah̄ih̄i tisaindahyaatis̄i saiwa kaiwaah̄ih̄i sah̄i kat̄itaapo. O am̄i napaapono is̄ihya kiyaām̄i oman̄it̄it̄ih̄i k̄ipw̄indiwaiwa kaiwaah̄ih̄i kiyaām̄i maa-homwaan̄op̄i kat̄itaapo.

³⁵ Iyataat̄i am̄i uta ngaawo kom̄i oman̄it̄it̄ih̄i kahapaamap̄ipa gaahaiwaah̄i gw̄inyapenat̄i neti osaiwaiwa kaiwaah̄ih̄i kata kaitaise. Iyon̄ih̄i am̄i utaaho maip̄iho wo kom̄i oman̄it̄it̄ih̄i kahapaamap̄ipa maip̄ihaiwaah̄ih̄i gw̄inyapenat̄i neti osaiwaiwa kaiwaah̄ih̄i kata kaitaise.

³⁶ “Iyataat̄i n̄n̄n̄ ak̄it̄i k̄ima sangi kasatataato ipot̄ihura Autaahaat̄ihom̄i asis̄iha is̄ihya neti tip̄it̄apaitand̄iheti is̄ihya nahatiya naasoh̄i naasaam̄ih̄i p̄iw̄iha nahata tanauh̄iha kiyaām̄i katoh̄ihaap̄i naasa naasaah̄i aw̄it̄iw̄i Autaahaat̄ihom̄i sa sata sataat̄i kato und̄itaapo.

³⁷ Iyataat̄i am̄i sura Autaahaat̄ihom̄i sawanaatam̄i p̄iw̄iha katoh̄iwaiwa kaiwa neti mmon̄atesi sasat̄itaise. ‘Sah̄i ainahiȳihyaate am̄i sah̄i maip̄ihaiwaisaw̄ihyaate sat̄itaise,’ ” unda Jisaasiho Parisihya is̄i kaundataase.

Kima P̄iw̄ima Is̄ihya Usa Jisaasihoai Watip̄ihand̄i Kaimb̄i Nanyise Undohiȳihya is̄i It̄ihund̄ind̄ihand̄ih̄aare

(Maak̄iho 8:11-12; Ruk̄iho 11:29-32)

³⁸ Aih̄i w̄in̄ihap̄ipa kat̄iwun̄johiȳihyaamun̄i Parisihyaamun̄i nehi usaah̄ih̄i Jisaasi-hoai saundawaatopo. “Kat̄ipunjinḡihonye, nyah̄i k̄inyap̄i ko Autaahaat̄ihom̄i ap̄ipaah̄i nasahoe taat̄i gw̄inyaitaan̄i w̄it̄i s̄iwipat̄i watip̄ihat̄i nepi nanyise?” undawaatopo.

³⁹ Undauh̄i Jisaasiho kom̄i kiyai saundataase, “Sah̄i nis̄i kiyoh̄iwaiwa jin̄jah̄ira mmonawaahand̄i kand̄i ap̄ipaah̄i maip̄ihyaat̄i Autaahaat̄ihom̄i baiw̄i ḡimunyaap̄ihyaate. Saiw̄ihyaatis̄i sah̄i n̄ngi s̄iwipat̄i watip̄ihat̄i nehi sawanaatam̄i amb̄ipatapaah̄ih̄i maarit̄iw̄i mmow̄i namaitaat̄iw̄ihatapi nanyise nd̄iw̄i nan̄isenawaayopo. Is̄i nan̄isehoh̄ipit̄i w̄ind̄i sangi namaasas̄ito. Nehi Autaahaat̄ihom̄i kom̄i p̄iw̄iha atisa neti ausaasih̄o p̄iropet̄i Jonaahoi kaw̄isat̄i is̄ihya is̄i s̄iwipat̄i nun̄jipatamataind̄ih̄it̄ih̄i nasisit̄o.

⁴⁰ Saind̄i Jonaaho ariho awais̄ihom̄i gw̄is̄ihaat̄ih̄i asis̄iha mair̄imaara nanot̄i nepas̄ipatamataind̄i N̄n̄n̄ Is̄ihyaam̄i Saahon̄n̄i J̄ihon̄in̄isangi saind̄i kaind̄i m̄ihat̄ih̄i ap̄ipaah̄i yap̄ipatam̄i nyepep̄i nund̄i noaat̄ipat̄i bimisan̄ih̄i asis̄iha mair̄ima sanani-son̄ih̄i jahira nepaito.

⁴¹ Iyataati Jonaaho isihiya Niniwehandaahiyai kiyaami maipihaiwaapi Autaahaathiho ahosumwa manditiwitiwandaihi ausaati kaundihi namapi kiya jahira maipihaiwaatihapi nepemaitopo. Iyauhi ami nini utaahonini Jonaahoai nusatipihaitihonini wani samimatihini bindataayo. Saindi bimonihandi kandi sahi atiwi jahira windi namepemaitopo. Isi sandi sahi namepemaitohitindapi jihura Niniwehandaahiya Jonaahomi piwihi atiwii nepemaitohiyihiya Autaahaathiho asisiha isihiyai neti tipitapaitandihura komi ndiheti sam maipihaiwa nepi ausaapi nasisiitaapo.

⁴² Iyataati ami jihura apopaati isihiyai iwinja bindataahaati yapipati kaanihi witaahapihaati Soromoni homi amitiha awaindihandi gwinyapenati kataunjindihandi atitandi napise. Aihini ami nini utaahonini Soromonihoai daahemwatihonini wani samimatihini bindataayo. Isi sahi siyohitindapi Autaahaathiho isihiya yapipati nahan-daahiyai neti tipitapaitandihura sahi baiwi atihomiso hiwimaiwaapi apopaati saati doti Autaahaathi homi ndiheti sangi manditipisitaase,” undati Jisaasiho isihiya komi piwihi atihomiso hihiyai kaundataase.

Kima Piwima Itipihho Maipihho Utaahoi Namasi Naisihomihathi Jahira Nasa Nandaasitihandapihaare
(Rukiho 11:24-26)

⁴³ Kaundatosati wa piwihi namihana saundataase. “Iyataati itipihho maipihho utaa-homihatihapi noipasi notaahura ko yapipati awasati waapihaati iwirihiho ahimetati owehapihi notidi daayati ko mbipa neti maarihho witiandihapihapi daataise. Daataati ami ko ikindandihapihi windi monataise.

⁴⁴ Monataati ko sawaho sanataase. ‘Nini nisi anjipipihini namasi nasohipipihapi jahira naitaano,’ ndaase. Satamapi jahira jihura namasi naimbipihini anjipipihini niyati mmonataise. Niyati mmonataati kaanji anjaanji nipitati naihoanda sanahiwiya ita-tamanindataise.

⁴⁵ Setihini mmonamapi notidi itipihho maipihaiwa ikwiri naasairihitihini wihini ramini yahuritahaiwa 7 kiyati koai nusatipihapi apipaahi maipihaiwai numwaasi nasa-taise. Numwaasi nasati koaisawi maawi anindaatihini utaahomini omanititihini nandaapi bindawaayopo. Nandaapi bindawa utaaso soai apipaahi nepi nusopisasaayopo. Nusopisasauihi ko daahi apipaahi maipitati wuwani kaimumwaanji nusatipihapi nopisasinataise. Saisi sirini kireti isihiya maipihaiya nisi kiyohiwaiwa mmoniwi baiwi akitihihi kiyaami maipihaiwaatihapi namepemaitohiyihiya awaindihandi apipaahi maipihaiwaatihini nandaapi nepi nopisasinataapo,” undati kiyai kaundataase.

Kima Piwima Jisaasihomihiaapihaare
(Maakiho 3:31-35; Rukiho 8:19-21)

⁴⁶ Iyati Jisaasiho taati isihiya wirisandihiyai piwihi konihini kaundimini naihi kura komi sanaatuni saingoyauni koenda napiwini noaipawaayopo. Noaipapi ipaahaapi bitotawa koaisawi piwaatindotiwi nasenawaayopo.

⁴⁷ Piwaatindaani maahetiwi nasenihauhi kapihi isihiyaami wo Jisaasihoai saun-dataase, “Jasapeme, kinyi kinaatuni kwinyihoyauni wani kimiya ipaahaapi bitotawaawi piwaahititaatiwito,” undataase.

⁴⁸ Undihini ami Jisaasiho komihini wihoaanjaha sandaase, “Diyaamihaihi nisi naate? Diyaamahiya nisi nihoarise?” ndaase.

⁴⁹ Satatosa Jisaasiho komi otipipati mmowi nepi kaiwi nuwipinjohiyihiyai ikuwisati sandaase. “Jasawewise, kimiya nisi naati nisi nihoarisaare.

⁵⁰ Isihiya wowaati nisi Apihho yamihapataatihini bimisiho ko kaati saito saito tati kiyaapi giwunyaasirihireti japepihiwini kiyohiyihiya siyaahihini nisi nihoariho nisi naapwiraati nisi naate,” undati Jisaasiho isihiyai kaundataase.

13

Kima Piwima Isapiwa Kwitaaho Tiwihaasihopi Namihanahaare
(Maakiho 4:1-9; Rukiho 8:4-8)

¹ Saundamapi asisiha siketi Jisaasiho anjaanji namasi noaipasi durihiri Gariri-handainapi notaise. Noti sapihini durihiraini bindata isihiyai kataunjataise.

² Aihini isihiya apipaahi wirisandihandi komihini deti ahoyanini nasauhi bimitandihapihini owetihini namati Jisaasiho kopuhoti yamwaataise. Yamwaati kopuhoti bindata isihiya durihirami mangiraini bitohauhi kataunjataise.

³ Iyati Autaahaathomihaiwaapi siwipati namihanati kiyaisi pihitati taahiwaiwa kataunjataise. Kataunjataati siwipati witi satahati namihana saundataase. “Asisiha waaraahi utaawo noaipasisoti isapiwa kwitaaho isoho osaataati tuwahaataise.

⁴ Tiwíhaasíhí kapaamí wapa daihíra tímahaihi koho satetí nanataise.

⁵ Iyatí kapaamí wapa nawíhaasíni yapípatí yaataatíthapíhi tímahiyataise. Iyatí yapípatí yaataatíhatíndaatí ipího yahutaatí dimaatataatí kwítaaho ketí nutataise.

⁶ Ketí nutatatího ko amí ipího noaipatí watípiíndaatí nawíhai winjasíhí nawíha tahañataatí kwítaaho sangíhapa taatí nutimbípai tíhatí típoyamataise. Típoyamasíhí amí yapípatí yaataatíndaatí tambatíhíri biyatí wíndí míhaapí baahí namohapaasí awasatí owendaíse.

⁷ Iyatí kapaamí kwítaaho wapa kítiha nahaapatohapaamí tambatíhíri kwítaahomíhatíhí tímahaihi kwítaaho nahaapatoho nutataatí nandapai netí daahemwa tiwa namaasataise.

⁸ Amí kapaamí kwítaaho wapa yapípatí gaahata tímahiyataise. Iyatí nutatí gwínyanatí wuwaní tiwíhaahohípiípai nusatípihaatí akípiípa níngotí ahondaise. Iyatí akípiípa wapa apípaahí taahíwaiwa 100 kiyatí níngotí amí wapa kapíhata taahípiípa 60 kíya níngotí amí wapa 30 kiyatí níngotaise,” undataíse.

⁹ Satí síwipatí píwíha namíhanatí Jísaasiho katatí owemataatí sandaíse. “Sahí samíhandísi atíwí naitaatíwaaí baiwí atíwí nepíse,” undataíse.

Kíma Píwíma Jísaasiho Autaahaatíhomíhaiwaapí Nepemaahiwa Katindíhandamí Tanyaahaapí Ausaasíthandapíhaare

(Maakího 4:10-12; Rukího 8:9-10)

¹⁰ Aihí komí otípiípatí mmona newa kiyaatí nuwípinjohiyíhiyaaníní nasawa Jísaasihoai saunda nunjeníhaayo. “Isíhiyai Autaahaatíhomíhaiwaapí katípunjapaahura kínyí wapaapí nepemaipí napaapí kaundapoaatíse?” undaatí nunjeníhaayo.

¹¹ Undoníhí Jísaasiho komíha nyahí komí otípiípatíhiyaanangí sanyatataíse. “O amí sangisaahí Autaahaatího isíhiyai iwinja bímítandí jíhí gwínyapena tímaníwaiwa sahí mmoníwí naitaatíwíhandí aimí netí gísunyaasíhiyaate. Sangísí sasisataatí amí isíhiya otaatapíhiyaísaahí owetise.

¹² Sandí apaapímaato, isíhiya usa Autaahaatíhomí píwíha atíwí nepí isíwatohiyíhiya kaamí tiwatíhaatí asakaiwí mítaahí atíwí naitaapo. Aisaihí amí isíhiya usa Autaahaatíhomí píwíha atíwí nepí míwasohiyíhiya wonya mastíhonya atísohonyonyaisangi nemasaihí nanípmatíwímaítaapo.

¹³ Níní Autaahaatíhomíhaiwa netí mambí wapaapí nepemaití kiyaisí kaundohítíndí apaapímundo, kímandí isímiya síyohítímandape. Kíya píhítíwí jawaahandí kandí wapa mmoníhopo. Kíya píhítíwí atísaawaahandí kandí wapa atíwí nepí kímwaaomopo.

¹⁴ Isí kíya síyohítímandí Autaahaatího Aísaiyaahomí maahomwaañapí píwíha jíhí tímanatí katisíha akaaha noaipataíse. Iyataatí Autaahaatího Aísaiyaahomíhetapí sandaíse,

‘Kíya píhítíwí atísaawaahandí kandí kaamí tanyaahaapí wíndí baiwí gímunyaitaapo.

Aíwí kíya píhítíwí jawaahandí kandí baiwí akítíhandí wíndí mondaapo.

¹⁵ O napaapono, isímiya kímiya kíyaamí amítíha namíhatatí asíhatahiyaare. Aíwí amí kíyaamí atíhomwaañí napwíndatí atíhomíwíhiyaare. Aíwí kíyaamí ndíha namaimapí minjapíhiyaare. O amí wíwa kíya saíwa kamaiwí baiwí mmoníwí baiwí atíwí baiwí itatamaníníwí gwínyaapí níngisenda nepemaitíwí napsíaihí amí wíwa níní kíyaamí maipíhaiwa nemwatí amí kíyai netí títhémwatí gaawímatípano,’ *Aísaiyaaho 6:9-10* tatí Autaahaatího kandaíse.

¹⁶ Amí sangisaahí Autaahaatího apípaahí biyatí maarího wísaiwatí jasonataíse. Aihí samí ndíha nasoríhainjíhí Autaahaatíhomíhaiwa mmoníwí newaayopo. Aíwí amí samí atíhíhí nasawataínjíhí Autaahaatíhomíhaiwa atíwí taawí gwínyapenawaayopo.

¹⁷ Kímandí baiwí gwínyaapíse. Autaahaatíhomí píwíha atíwí nepí ausaahohiyíhiya píropetíhiyauní amí usa isíhiya Autaahaatíhópí baiwí gíwunyaahohiyíhiyauní taahiyíhiya waní níní kíyoníhí sahí mmohohíwímaiwa mmondotíwí maarítíwí jaawí bísoítímbíwíhiya amí wíndí mohopo. Aíwí waní níní kandísasoníhí sahí atísohíwímaiwa atítotíwí jaawí bísoítímbíwíhiya amí wíndí atíhomísopo. Isí sahí waní mmoníwí atísohíwímaiwaapí baiwí maarítíwíse.

Kíma Píwíma Isapípa Kwítaaho Tuwíhaasíhópí Nepemaahiwa Katisíhaamí Tanyaaha Jísaasiho Ausaasíthandapíhaare

(Maakího 4:13-20; Rukího 8:11-15)

¹⁸ “Isí sahí isapípa kwítaaho tíwíhaasíhópí nepemaití níní katohíhaapí napondaíse tíwí atíwí mmoníwí nepíse ausaatí kasatítaano.

¹⁹ Isíhiya usa isíhiyaísí iwinjaatí bímítandí Autaahaatího gwínyapenatí netí tímaníwaiwaapí píwíha atísaawaawí wíndí gímunyaahauhí yapípatambí

Utaaho Maipihō atisohiha nasatī nemataise. Saisawiya siya daihira kwitaaho tīmahaishomataiwīhiyaare.

²⁰ Amī isīhiya usa Autaahaatīhomī pīwīha atisawaawī ketī kuraanīhi maaritīwī newaayopo. Siyohiyīhiya yapīpatī nawīhaamī tiwatīhaatī yaataatīhata kwitaaho tīmahaipatetamataiwīhiyaare.

²¹ Amī saiwi yapīpatī yaataatīhatamatetahiyaasi pīwīha atisohiha baahī mīhatīhi kīmwaaurīmwindīhi kiya windī otīhi andītītīwī bīmītohopo. Iyauhi kiya Autaahaatīhomī pīwīha atīwī maaritīwī japepīhīrohītīhandapī isīhiya kiyai naanjīhaiwa numwisaihi Autaahaatīhopī kiya gīwunyāahohītīhandī namaitaapo.

²² Amī isīhiya usa Autaahaatīhomī pīwīha taawī atīmī nowaawī amī mambīhaiwaapī pīhītīwī gwīnyapepī ikīpīpa pīhītīwī nepī ahoaitaatīwī maaritohītīhanda pīwīha atīsohiha kai netī tiwa itaatīsa namaasataise. Namaasasīhi pīwīha atīsohihaamī akīpīpa kiyaamīhetapī wapa namaoipase. Isīhiya siyohiyīhiya yapīpatī kītīha nahaapatohapa nandapaaisatī ahoya nawasīpataahamataiwīhiyaare.

²³ Amī isīhiya usa Autaahaatīhomī pīwīha atīwī mmonīwī nepī baiwī kīpowāayopo. Iyauhi kiyaamīhetapī pīwīha atīsohihaamī nandapa akīpīpa noaipataise. Noaipataatī akīpīpa wapa apīpaahī pīhītātī noaipatī amī wapa kapīhata pīhītā noaipatī amī wapa pīhītātī noaipataise. Siyohiyīhiya isiya kwitaaho yapīpatī gaahata tīmahiyaatī nutatī gwīnyanatī nandapa akīpīpa pīhītātī noaipasīpatamataiwīhiyaare,” nyatatī komī otīpīpatīhiyaanangi kanyatataase.

Kīma Pīwīma Kītīha Maipīhaapī Namīhanahaare

²⁴ Aihī Jīsaasiho pīwīha wa namīhana isīhiyaaisī saundataase, “Autaahaatīho isīhiyai taatī iwinjaatī bīmaamī naindīmāndī utaaho wo osaataatī nandapa kwitaaho gaahapa niyaamatī tīwīhaasītīhandamatīyahande.

²⁵ Aihī waara isīhiya nanomīhauhīhura apatīndītīhi utaaso nandapa gaahapa yamasomī tiworīho nasatī kītīha maipīha maasaworīhīrī osaataatī nandapaamīhatīhi tīwīhaamapī notaise.

²⁶ Aihī nandapa nīmaatātī taatī kwītāihīhura kītīha maasaworīhīrī ausaimanīnataise.

²⁷ Aihī komī otīpīpatīhiya napīwī osaataatī nandapaamī satīhoai saundawaatopo, ‘awaisīhōje, nandapa gaahapaahīhī yamahīninjahonī kītīma maipīma maahīraapī nasahaare?’ undawaatopo.

²⁸ Undauhi osaataatāmī satīho kiyaisī saundataase. ‘Nīsī tiworīho wo sandī kiyataise,’ undihī komī otīpīpatīhiya koai saundawaatopo. ‘Nyahī nowa kītīha otīpiya nawowaamaitaanī kīnyī gaare tītāino?’ undīwī nunjenawaayopo.

²⁹ Undauhi ko kiyai saundataase. ‘Owetise amī wiwa kītīha otīpaiwī nawomawaawī nandapaaisawī ahoyawī nawomaitaawo.

³⁰ Isī nehī namīhaapī iwinjasawise. Nandapaaisa Kītīha gaasī ahoya nawa ahetane wanīhapaahīho. Iyonīhī nandapa nīmanjītāndīhura tīmetanīhī isīhiya kapa nīmanjītātīwīhiyai kaundisanīhī kiya jīhī kītīha maasaworīhīrī nawopī ahoyawī usāamapī wīsasawī tīhoaposawī amī kasīnī ipotī nandapa akīpīpa kīpīwī ahoyawī anjīpīhī kapaapīhapīhī ahaito,’ undataase,” tatī Jīsaasiho namīhana katisīha katatī owemaitaise.

Kīma Pīwīma Autaahaatīho Isīhiyai Iwinja Bīmīhī Mītaahī Taahiyīhiya Noaipapī Andītītīwī Komīhiyaimatohītīhandapīhaare

(Maakīho 4:30-32; Rukīho 13:18-19)

³¹ Aihī Jīsaasiho pīwīha wa namīhana isīhiyai saundataase. “Autaahaatīho isīhiyaaisī iwinja bīmīndīhandī ipatī kati wītāmī yandīpīho kwitaaho apīpaahī turīkaarehonjī utaaho yamasīhī nuta gwīnyainjīpatamatīyahande.

³² Iyatī so kwitaaso nandapa kwitaaho wo osaataatī yamahohīpīpai apīpaahī namusatīpīhaatī turīkaarehonje. Siyahonjīndaahandī kandī aimī gwīnyanataahura osaataatī nandapa wapāi apīpaahī daahemwatī awaisīhōndaise. Iyatī ipatamatīya gwīnyanatī awaisīhotīhī amī kohō nasatī isītītī satītīhōra bindataise,” undatī namīhanatī isīhiyai kaundataase.

Kīma Pīwīma Bīretīhandapī Pīraawaahoi Netī Nīpīndīhandī Yīsīhandapīhaare

(Rukīho 13:20-21)

³³ Aihī Jīsaasiho kiyaisī pīwīha wa namīhana saundataase. “Autaahaatīho isīhiyai iwinja bīmīndīhandī bīretīhandī tītītātīwī waatīpatī pīraawaaho nama-sawī ahīyohīhoai netī nīpīndīhandamatīyahande. Iyatī netī nīpītāndīhandī yīsīhandī apopaatī waatī netī pīraawaaho waatīpatīsa ahoya tiwa nauhīwa naumbwāihīratī

waapohoa isa namasa isehamanim naihi neti nipitandihandi yisihandi boretihandi tihitandi isehamasiheti gaama nandaapi notaise,” undati Jisaasiho isihiyai kaundataase.

Kima Piwima Jisaasiho Nehi Siwipati Namihanahataahih Isihiyai Piwihha Ausa Kaundindihandapihaare

(Maakiho 4:33-34)

³⁴ Iyataati Jisaasiho piwima kimaiwa nahatewa nehi namihanahaiwaahih isihiyai wirisandihiyai kaundataase. Ami nehaahi windi kamundise.

³⁵ Ko Jisaasiho kimandi kaimimandi Autaahaathiho komi piwihha atisa neti ausaasihom maahomwaanapi jithura satisiha neti akaahemataise:

“Nini isihiyaisi kaundataati wapaapi namihandi kaundito. Aindi nini wuwanihura yamhapati yapipati kaimi ahiyohururaapi noasandim napimbipaapi wani kiyaisi ausaati kaundito,”
Aunihihiri 78:2
ndaase.

Kima Piwima Jisaasiho Kitiha Maipihapi Namihana Katindihandami Tanyaaha Ausaasithandapihaare

³⁶ Aih Jisaasiho isi wirisandihandi numwasi anpipihapi nyati anaan nandaataise. Nandaasih nyahi komi otipipathiyaan koenda nasawa saundihaato. “Kinyi piwihha kitiha maipihha osaataati nawasihapi nepemaipi katingitihandami tanyaaha ausaapi kanyate,” undihaato.

³⁷ Undonih Jisaasiho komiha nyangi sanyatataase. “Piwihha kaami tanyaaha saasi sahi atiwise. Utaaho nandapaami kwitaaho gaaho tiwihhaaso so nini niwahonini Isihiyaami Saahonini Jihonine.

³⁸ Iyati ami osaataati saati yapih nahande. Nandapaami kwita gaaso isihiyai Autaahaathiho iwinja bimisawihyaare. Ami kiti maipa isihiyai mambi Utaaho Maipihho iwinja bimisawihyaare.

³⁹ Iyataati uta tiworiho kitiha maipihha tuwihhaaso so Bwaasirihire. Nandapa nimanwi kipwi ahoyohurura wani isimiyaami bimaami niyohurimura Autaahaathiho sateti owemati isihiyai neti tipitapaitandihandi namasati taati tmanisuraare. Iyati ami isihiyai nandapa nimanitaatiwihya siya Autaahaathihom otipipathiya yamhapataatihapihiyaare.

⁴⁰ Iyataati ami kiti maipa nawopi ahoyawi thoaahohipatamataiwi isimiya wani bimaami niyohurimura Autaahaathiho neti owemaitandihura siri kireti saiwi kaitaapo.

⁴¹ Nini Isihiyaami Saahonini Jihonini nisi enjerihya otipipathiya yamhapataatihapihiyai nandusoaasisanhi nuwi nisi isihiyai winja bimohiyihyaamihathapi kahapaamapi maipihaiwa namoyaasipipaisuni isihiyai nahatiya maipihaiwa kiyohiyihyaaisuni numwaapi ahoaitaapo.

⁴² Aiw kiyaisi sisiha maipihha watipihapihi nepi yotisaihi kapihi kiya gwawi ese no no tiwi kiyaami mangiri gitipaitaapo.

⁴³ Iyonih suraanhi Autaahaathihom isihiyai titihya kiyaami Sapiho iwinja bimonih ipihomataiwi jaitaapo. Isi samihandisi atiwi naitaatiwaahi baiwi atiwi nepise,” nyatati Jisaasiho komi otipipathiyaanangi kanyatataase.

Kima Piwima Nawihho Ikihi Sanaati Apipaahi Aungwonyonji Noasandisihho Nehohithandapihaare

⁴⁴ Kaundatosa Jisaasiho wa piwihha namihana komi otipipati mmona newa kiyaati nuwipinjohiyihyaanangi sanyatataase. “Autaahaathiho isihiyai iwinja bimindihandi nawihho ikihi sanaati apipaahi aungwohandi wapihi osaataati noasandisihomatiyahande. Aih utaaho wo sandi nawomi iki sanindi mmonataise. Iyati ami ko kandi daahi jahira neti noasatosami asakiyati maaritimi noti komi ikipipa nahataapa usai neunya kapaapi nawihho netaise. Kapaapi nawihho nesihora nawihho ikihi sanaati noasandisihho komihotitandi yapiti nawihho noasandipiti katami satihoi nawihho nunya netaati maaritindihandamatiyahande,” nyatataase.

Kima Piwima Jisaasiho Konaarapiho Kiwaanyihop Namihana Katindihandapihaare

⁴⁵ Iyatosati ami wa piwihha komi otipipathiyaanangi namihana sanyatataase. “Ami Autaahaathiho isihiyai iwinja bimindihandapi isihiyai usa napaitiwi maaritiwi daapi nehohiyihya utaaho wo napaitati maaritati konaarapiho neti ahoyataaho konaarapiho kiwaanyihop pihitati daasihomataiwhiye.

⁴⁶ Iyataati konaarapiho kiwaanyihho koai wo apipaahi wipetaho isihiyai maaritiwiho mmonataahura utaaso noti komihaiwa nahatewa neunya nawihho nesisa kiwaanyihho apipaahi koai wipiya otiwa kaumbwaaho nunya netaise,” nyatataase.

Kɨma Pɨwɨma Jisaasiho Araihoṃi Ikihapɨ Namɨhana Katindihandapɨhaare

⁴⁷ Iyatosa Jisaasiho wa pɨwɨha namɨhana komɨ otɨpɨpatɨhiyaanangi sanyataataase. “Amɨ Autaahaatɨho isɨhiyai iwinja bindata komɨ pɨwɨha ausaasiho amɨ isɨhiya ka-hatamatɨpetahiya Autaahaatɨhomɨhatɨhɨ napɨwɨ ahoyanɨwɨ nandaapɨ bimohɨtɨhandɨ durɨhɨrɨ awairɨhɨraatɨhɨ ikihɨ awaihihɨ tɨmapɨ aipɨ araiho nanɨwɨho namaanɨwɨho nohohɨpatamatɨyahande.

⁴⁸ Ikihɨ awaihihɨ tɨmapɨ aihauhɨ araiho satotɨ ikiha tisainjɨhura ikihɨ aisi mangɨrainɨ aripataatɨhɨ nuwɨ notawaayopo. Notɨwɨ bindawaawɨ araiho nepɨ napɨpapɨ gaaho akorɨpɨhoaatɨhɨ ahiyawɨ amɨ maipɨhotɨhɨ poundaho nepɨ tɨmawaayopo.

⁴⁹ Isɨ isɨmiya wanɨ bimaamɨ niyohurɨmura Autaahaatɨho netɨ owemaitandɨhura sɨrɨ kiretɨ siyatɨ noaipaitaise. Autaahaatɨhomɨ enjerɨhiya otɨpɨpatɨhiya yamɨhapataatɨhapɨhiya napɨwɨ isɨhiya maipɨhiyai isɨhiya gaahiyaamɨ otɨhatɨhapɨ aipɨ nepɨ ahoaitaapo.

⁵⁰ Aiwɨ isɨhiya maipɨhiya kiyaisɨ sisiha maipɨha watɨpɨhaapɨhɨ nepɨ yotisaihɨ kapɨhɨ kɨya gwɨwɨ ese no no tɨwɨ kɨyaamɨ mangɨrɨ gitɨpaitaapo,” nyatataase.

⁵¹ Nyatatosatɨ Jisaasiho komɨ otɨpɨpatɨhiyaanangi sanyata nanyisenataise. “Pɨwɨha kɨmaiwa kasatohɨwɨmaiwaamɨ tanyaaha mmonɨwɨ gwɨnyapenawaayowo e owetiso?” nyatataase. Sanyatɨhɨ amɨ nyahɨ koai saundɨhaato. “Ye, mmonaati gwɨnyapenahaayo,” undɨhaato.

⁵² Undonɨhɨ ko netɨ sanyataataase, “Isɨhiya winɨhapɨpa isɨhiyai katɨwunjohɨhiya Autaahaatɨho isɨhiyai iwinja bimindɨhandapɨhaiwa nɨnɨ kandunjanɨhɨ nepɨhiya kɨya jɨhapa Mosesihomɨ winɨhapɨpa gwɨnyaapɨ nehohɨpɨpaisawɨ amɨ wanɨhapa nga gwɨnyaapɨ isɨhiyai nga katɨwunjɨtaatɨwɨhiyaimatɨtaapo,” nyatatɨ Jisaasiho komɨ otɨpɨpatɨhiyaanangi kanyataataase.

Kɨma Pɨwɨma Jisaasiho Sawahomɨ Isɨhiya Koai Ahosumwapɨ Pohipɨwisohɨtɨhandapɨhaare

(Maakɨho 6:1-6; Rukɨho 4:16-30)

⁵³ Aihɨ Jisaasiho maipɨhaiwaapɨ namɨhana Autaahaatɨho isɨhiyai winja bimindɨhandapɨ komɨ otɨpɨpatɨhiyaanangi katanyasiwaiwa saiwa katatɨ owemamapɨhura sapɨhɨ namasi notaise.

⁵⁴ Sapɨhɨ namasi sawahomɨ aunahɨpatɨ Nasaretɨhandaaahapɨ notaise. Notɨ noipati komɨ aunahɨpataahɨ bindataatɨ isɨhiya kapɨhapɨhiyai kɨyaamɨ anjaanɨ pɨwɨhaapɨ ahoy-anohɨpɨpɨhɨ kataunjataise. Kataunjɨhɨ isɨhiya atɨwisohɨhiya komɨ watɨpɨhandisa kataunjɨwaiwaapɨ apɨpaahɨ awaindɨhandɨ yaiwɨmawaayopo. Yaiwɨmapɨ satawaatopo, “Ese utaamo komɨ amɨtɨha gaahandɨ gwɨnyapendandɨmandɨ napitɨyatɨ maahapɨhapɨ nehande? Iyatɨ amɨ watɨpɨhaiwa kaitandɨhandisangi napitɨyatɨ maahapɨhapɨ nehande?

⁵⁵ Utaaho kɨmo nehɨ anjaanɨ anɨmatisɨhomɨ mwaahosɨ awɨtɨwɨ jɨpatɨpaiwɨ kaiwɨ mmowɨ naitaatɨwɨhapɨhɨ wɨndɨ utaarɨhandɨ namohore. Amɨ komɨ sanaatɨ Mariyaa-haatɨmetindɨho? Iyatɨ amɨ komɨ saingoya Jemɨsiho Josepɨho Saimonɨho Judaasiho siyaametindɨho?

⁵⁶ Aiwɨ amɨ komɨ sanaapwisa nyangisawɨ kɨmbɨhɨ bɨmindawaayondɨho? Isɨ ko saiwa komɨ watɨpɨhaiwa napitɨyatɨ maahapɨhapɨ nehawaiwaatindɨho? Nyahɨ apɨpaahɨ wɨndɨ moho,” tawaatopo.

⁵⁷ Satɨwɨ mɨmaipaiwɨ usowɨ Jisaasihoai sawahomɨhiya kɨya ahosumwawaayopo. Saw-isauhɨ Jisaasiho kɨyai saundataase. “Autaahaatɨhomɨ pɨwɨha atisa netɨ ausaasiho isɨhiya usaamɨ aunahɨpata wapɨhɨ wapɨhɨ naihɨhapɨhɨ kapɨhapɨhiya ko autaaahɨ awaisɨho gaahoe tɨwɨ kopɨ gwɨwunyaapɨ numwaawaayopo. Nehɨ isɨhiya usaahɨhɨ koai sawisauhɨhandɨ kandɨ sawahomɨ aunahɨpataahapɨ isɨhiya sawahomɨhiya wɨndɨ baiwɨ samaawisopo. Owetise. Iyataatɨ sahɨ nɨwahonɨisɨhiyaatɨ nɨngi satɨ katɨ kaniwɨ ahosɨnɨmawaayopo,” undataase.

⁵⁸ Saiwɨ kopɨ wɨndɨ baiwɨ gɨmaawunyaapɨ namumwaahauhiyata kandapɨ kapɨhɨ sawahomɨ aunahɨpata watɨpɨhaiwa taahɨwaiwa wɨndɨ kamaise. Owetise.

14

Kɨma Pɨwɨma Jonɨho Isɨhiyai Baawusisɨhoai Jɨhura Tiwauhɨ Napomasɨtɨhandapɨhaare
(Maakɨho 6:14-29; Rukɨho 3:19-20; 9:7-9)

¹ Aihɨ sura Erotɨho awaisɨho isɨhiya Garirihandaahiyai iwinja bimisɨho Jisaasihopɨ komɨ watɨpɨhaiwa kaiwaiwaapɨ atisataise.

² Atisatosatɨ saundataase, “Ese so akɨtɨnɨhɨ Jonɨho isɨhiyai baawusisɨho ko jahɨra anɨmwaahɨpatombɨ nepate. Siyataatɨ komɨhatɨhɨ watɨpɨhaiwa ahotɨhɨ kaiwetapɨ ko watɨpɨmaiwa kiyataise,” Daase.

Undatosati nandapa b̄retihandi naumboti komi otip̄ipatihiyaanangi nanyamih̄i ami nyah̄i newaati is̄hiyai nes̄iwesiwa gaamawa nunyahaayo.

²⁰ Nunyonih̄i nep̄i isiya nahatiya p̄h̄itiw̄i nan̄iw̄i ami gw̄is̄imowaayopo. Iyauh̄i ami naw̄ip̄ipa nyahouna ahotimb̄ipa Jisaasihom̄i otip̄ipatihiyaan̄in̄i newa ahoyawa ikih̄i ikw̄imaind̄imw̄itih̄i auh̄iram̄i yahura tisaah̄iwa k̄ipohaayo.

²¹ Iyataati is̄hiya nandapa nan̄ihohiȳhiya neh̄i us̄hiyaah̄ih̄i as̄hiya manyinyai aw̄im̄itiw̄i 5,000 kaiw̄hiyaare.

K̄ima P̄iw̄ima Jisaasiho Dur̄ih̄iraatihi Autaah̄i Itipap̄i Naind̄ihandap̄ihaare
(Maak̄iho 6:45-52; Jon̄iho 6:16-21)

²² Aih̄i Jisaasiho komi Otip̄ipatihiyaanangi sanyatataase. “Sah̄i j̄ih̄i kopuho nesi dur̄ih̄ir̄i nahaitiw̄i wih̄inap̄i taaw̄i naaw̄ise n̄in̄i is̄hiyai n̄iwahon̄in̄i net̄i nandusaas̄itaano,” nyatataase.

²³ Aih̄i is̄hiyai net̄i kiyais̄in̄ih̄i natausosamap̄ihura neh̄i sawahoh̄ih̄i Autaahaath̄ihop̄i gaapund̄itand̄i sis̄ihoas̄in̄i nasaamaanataise. Iyat̄i sawahoh̄ih̄i sis̄ihoas̄in̄i nasaamana bimih̄i aim̄i as̄ihatamataise.

²⁴ Aih̄i suraan̄ih̄i kopuho aim̄i not̄i dur̄ih̄iram̄i ot̄ihaat̄indaise. Aih̄i itip̄iho kopuhoai net̄i tiwanda itipinnat̄i dur̄ih̄ir̄i sis̄iho dot̄i kihihooan̄emataise.

²⁵ Aih̄i bousetet̄i Jisaasiho dur̄ih̄iraatihi autaah̄i taati itipati daim̄i nasataise.

²⁶ Daim̄i napih̄i komi otip̄ipatihiyaan̄i iwinjaatosat̄i ap̄ipaah̄i maar̄iho owenyetih̄i yayawaam̄ihaayo. Yayawaamawa satahaato, “Ese waap̄ihaatetap̄i matap̄hiya maip̄hiye,” taati kaahaatihaato.

²⁷ Yayon̄ihiyata ket̄i kuraan̄ih̄i Jisaasiho nyangi sanyatataase, “Maar̄iho w̄isaitane. N̄ine. N̄inis̄i w̄ind̄i yamaiw̄ise,” nyatataase.

²⁸ Nyatih̄i Pitaaho Jisaasihoai sata kaundataase, “Awais̄ihonye o ami k̄inȳitapaapaah̄i namme nde. N̄in̄i gisenda dur̄ih̄iraatihi autaah̄i itipati daim̄i nap̄itaano,” undataase.

²⁹ Undih̄i ami Jisaasiho Pitaahoai, “Gaas̄i namme,” undataase. Undih̄i Pitaaho kopuho namasi noaat̄ipati dur̄ih̄iraatihi autaah̄i itipati daim̄i Jisaasihoenda notaise.

³⁰ Notaati itip̄iho itipinataati dur̄ih̄ir̄i tiwayaas̄ih̄i iwinjat̄i yayataise. Siyat̄i komi yaind̄ihandaah̄i taati nawatisataati Jisaasihop̄i sata gandaase, “Awais̄ihonye n̄ingi nanimaap̄i nan̄imaape,” undataase.

³¹ Undih̄i ket̄i naman̄inda Jisaasiho satot̄i ah̄iwa numwaataise. Numwaatosat̄i sata kaundataase. “Ese, uta k̄imon̄j̄i k̄inȳi ap̄ipaah̄i nisap̄i maip̄ihon̄j̄i masehon̄j̄i ḡinunyaap̄ihone. K̄inȳi napaap̄i maar̄iho yahw̄i gw̄inyaahise?” undataase.

³² Saundih̄i kur̄i maisahur̄i dur̄ih̄iraat̄ihap̄i not̄im̄i kopuhot̄i nasaamas̄ih̄i itip̄iho napot̄i yat̄ih̄itataise.

³³ Aih̄i komi otip̄ipatihiyaan̄in̄i kopuhot̄i bimohiȳhiyaan̄i Jisaasihoai saundawa, ‘K̄inȳi ak̄it̄in̄ih̄i Autaahaath̄ihom̄i mwaahon̄j̄i akohone,’ undaat̄i mep̄i autaahewaumwa-haayo.

K̄ima P̄iw̄ima Is̄hiya Genesaret̄ihandaahiyaami Timb̄ipa Jisaasiho Nemwat̄i T̄it̄ih̄iwis̄it̄ihandap̄ihaare
(Maak̄iho 6:53-56)

³⁴ Aih̄i Jisaasiho komi otip̄ipatihiyaanangisa dur̄ih̄ir̄i nahaitawa nonji yap̄ipati Gene-saret̄ihanda noaip̄ihaayo.

³⁵ Nsap̄ihon̄ih̄i is̄hiya kap̄ihap̄hiya Jisaasihoai usowosaw̄i aim̄i k̄imo koso n̄iw̄i kap̄ih̄i yapita gaamap̄i p̄iw̄iha kat̄iwepinjan̄iw̄i kiyaam̄i timb̄ipaahiyai Jisaasihoenda numwaasi nasawaayopo.

³⁶ Aiwi numwaasi nasohiȳhiya Jisaasihoai saund̄iw̄i nunjenawaayopo. “Is̄miya k̄imiyai k̄inȳi ikw̄ir̄i ah̄iwitaap̄i gandaahand̄i kand̄i is̄hiya taahiȳhiyaas̄i namap̄i neh̄i iwinjasam̄ih̄i k̄inȳi apot̄ih̄iram̄i manḡirain̄i otasaahaap̄i giw̄ita gaaro?” undawaatopo. Saundauh̄i Jisaasiho kiyais̄i neh̄i iwinjas̄ih̄i komi apot̄ih̄ir̄i wiwawaayopo. Aiwi is̄hiya timb̄ipaahiya komi apot̄ih̄iram̄i otasaaha wihohiȳhiya nahatiya gaawimatat̄i t̄it̄ihitawaayopo.

15

K̄ima P̄iw̄ima Saisatoyaamuni Autaahaath̄ihomuni W̄in̄ihap̄ipaap̄i P̄iw̄iha Tunj̄it̄ihandap̄ihaare
(Maak̄iho 7:1-13)

¹ Aih̄i is̄hiya Parisihyauni w̄in̄ihap̄ipa kat̄iwunjahiȳhiyauni Jerusaremh̄ihandaah̄iraap̄i nap̄iw̄i koai saund̄iw̄i nunjenawaayopo.

² “Kinyi otipipati mmon+iw+ nepi kaiwi nangipinjohiy+hiya nyami asoya asisaami miti+hiyaami win+hap+pa nanyinyoh+pa napaapi baiwi nepi minjapepih+ropo? Aiwi nyami asoya asisa aimapi kaiwi+nyasauhi kiyoh+i+hi+reti titi+hi japepih+i+wi nandapa nandaati+wi+hura kiyaami ikwi+ri jhi+ bahomusopo?” undawaatopo.

³ Undauih Jisaasiho kom+ha kiyai saunda nunjenataise. “Ami sah+ sawanaati+sangi jaasoya jaasisaami win+hap+pa baiwi isi+watawa Autaahaati+homi win+hap+pa napindapi miwati+wi am+ nepi nop+isaso?”

⁴ Iyataati am+ Autaahaati+ho sata katise. ‘Kinyi kinyi gapiyi k+niyai baimbi ati+wimbi maar+wi+pi gi+wunyaape,’ ndaase. Iyati ‘ami meti+ho meti+haati wo waati kom+ kaatami saniyi sapiyaapi maar+ho m+maipiya gi+wunypenati atihomaawisa w+ret+itati maip+haiwa kaundataataahi soho saamaati timasahi napone,’ tati Autaahaati+ho win+hi+ndaase.

⁵⁻⁶ Sata win+hi+ti+hi+handi kandi sah+ isi+hiyai sati+wi kati+wunjawaayopo, ‘Utaaho wo saniyi sapiya iw+itatanaman+ti+ndi+hapa kasanyuri numw+ti+ndi+hapa wapa ahotan+hapaapi ko sata kimba Autaahaati+homi+hape tati kandaataahi, gaas+ ko saniyi sapiyai w+ndi maaw+itatanaman+ti+ndo,’ ti+wi sah+ isi+hiyai kati+wunjawaayopo. Sah+ sand+ sam+ jaasoyaami am+ miti+hiyaami win+hap+paapimainji+hi kapaahi+hi awaindemawaaw+ Autaahaati+homi pi+wi+ha watipi+ha yat+hi ipatisamawaayopo.

⁷ “Sahi ap+paahi utaati otaatapi+hat+maate, ap+paahi titi+hi akiti+ni+hi Aisaiyaaho Autaahaati+homi pi+wi+ha atisati neti ausaati j+hura sapi sata kati+hi+yaate:

⁸ ‘Isimiya kimiya kiyaami maahomwaan+paah+hi nepi mepi autaahapi+ni+map+i autaahi niwatawaayopo. Niwataahandi kandi kiyaami maar+ho oman+ti+ti+hap+ kiyawaamaayopo. Owetise. Kiyaami maar+ho oman+ti+ti+hi kaani+hi yandi+hi ahotati nisapi w+ndi gi+maanunyaahopo.

⁹ Aiwi kiya isi+hiyaami nehi pi+wi+ha nepi ausaapi kima Autaahaati+homi win+hap+pe ti+wi kati+wi+sanawaayopo. Siyawaaw+ kiya nisapi nehi jaip+ti+wi+haiwa auni+hi+hi+ kati+wi gaapundawaatopo,’

Aisaiyaaho 29:13

tati Aisaiyaaho kandaase,” undati Jisaasiho isi+hiya Parisihiyaisun+ win+hap+pa kati+wunjohiy+hiyaisun+ kaundataase.

*Kima Pi+wi+ma Daihi+ra Isi+hiya Autaahaati+hoaisaw+ Pi+waati+ndi+ti+wi+hi+ra Wiwa Net+ Ni+wisapu+ti+handapi+haare
(Maakiho 7:14-23)*

¹⁰ Kaundatosati Jisaasiho isi+hiya usaisi gaata numwaati deti kom+hi+ni+hi nasauhi kiyai saundataase. “Sahi kima pi+wi+ma baiwi ati+wi nepi sam+ oman+ti+ti+hi baiwi kipi+wise.

¹¹ Utaaho kom+ maahomwaan+pa+ nandapa ikisati nanaapw+ti+mb+pa kapa neti kom+ amb+pati maar+ho oman+ti+ti+hi maip+itati ainjotati nusop+isatasamaise. Iyati daihi+ra ko Autaahaati+hoaisati nahoyati sisati pi+waati+ndand+hi+ra neti ni+wisapu+ti+handataamaise. Owetise. Nehi am+ kom+ maar+ho oman+ti+ti+hi am+ti+haati+hi gwi+nyapenati am+ kom+ maahomwaan+pa+ nasaati maip+haiwa katimbi+pa sapaahi+hi ko daihi+ra Autaahaati+hoaisati pi+waati+ndand+hi+ra neti ni+wisapuwati nuwipi+ndaise,” undati isi+hiyai kaundataase.

¹² Ahi+ Jisaasihomi otipipati+hiyaan+ni nasaati koai saundi+haato. “Kinyi mmoh+no e moh+no kinyi pi+wi+ha kating+haapi atisawaaw+ Parisihiya kiyaami maar+ho oman+ti+ti+hi m+maipaiwunyaapi apowind+mandapo?” undi+haato.

¹³ Undon+hi Jisaasiho nyami+ha neti wihoaan+hi+ha wa nam+hana sanyatataase. “Nandapa nahataapa osaataati nisi Ap+ho yami+hapataati+hi bimisi+ho wapa w+ndi yamaamas+pi+pa ko tambati+hi+hi ahi+wa nawoti yamoti+taise.

¹⁴ Aisi sah+ kiyaapi awaindi+handi gi+maawunyaapi nehi iwinjasawise. Kiya ndi+ha as+hi+tahiya daihi+ra isi+hiya usa ndi+ha as+hi+tahiyai nunjawaahiyaare. Nunjawaahiyaas+ sawanaati aim+ mmohoh+ti+hande am+ utaaho wo ndi+ha as+hi+taho daihi+ra utaaho ndi+ha as+hi+taho woai ikwi+ri wisi nunjam+ notaataahi maisahur+ an+mwaah+patopi witi+taise,” nyatati kom+ otipipati+hiyaanangi kanyatataase.

¹⁵ Ahi+ Pitaaho doti Jisaasihoai saundataase, “Pi+wi+ha sati+pi utaaho kom+ ikwi+ri bahomusa nehi nandapa nainji+ti+handi kom+ maar+ho oman+ti+ti+hi gwi+nyapes+ti+handi neti nusop+isatasamaise ting+ti+mandam+ tanyaa+ha ausaapi kinyi nyangi kanyati+me,” undataase.

¹⁶ Undi+hi Jisaasiho kiyai saundataase, “Ese, isimiyaati sangisangi sangi akiti+ni+hi monawaaw+ti+wo?”

¹⁷ Aiwi sah+ ni+ni pi+wi+ha kasatoh+hi+am+ tanyaa+ha monawaaw+ti+wo? Nandapa utaaho nainji+pi+pa maahomwaan+hi+ra not+ kosahaara kipi+wi+ndataise. Iyati kapi+hi+hi nehi+haati notaise.

¹⁸ Aihĩ ami kahapaamapĩpa Maipĩhapa utaaho komĩ maariho omanĩtĩtĩhi netĩ gwĩnyapenati osaimbĩpa maahomwaaŋapĩ nehihaati noaipataise. Iyati saiwaahĩhi utaaho Autaahaatihoaisa piwaatĩndandĩhĩra daihĩra asĩhata nĩwisapuwati nuwipĩndaise.

¹⁹ Iyati ami utaaho komĩ omanĩtĩtĩhi maarihoatihiapi saiwa siyataise, apiipaahĩ gimunyaatihaiwa maipĩhaiwa gwĩnyapenati isĩhiyai tiwamati asĩhiya warĩsaisahiyai iwiwati iwinjati usĩhiya asĩhiya kihiyaisati nanoti daayati isĩhiya usaamĩhapa ikonati piwĩha kahatamatipĩta jaiwĩtati usaamĩ ambĩpati ambĩpati komĩ piwĩhaara neti nopĩsasataise.

²⁰ Iyati saiwaahĩhi utaahomĩ maariho omanĩtĩtĩhi nusopĩsasati daihĩra Autaahaatihoaisa piwaatĩndandĩhĩra neti nĩwisapuwataise. O ami utaaho wo komĩ saisatoy-aamĩ winĩhapĩpa japepihĩra ikwĩrĩ jĩhi bahomusa nandapa nehi nanĩhonĩhi sandi komĩ omanĩtĩtĩhi wĩndi neti namausopĩsasitaise. Owetise,” nyatatĩ komĩ otĩpiipatihiyaanangi kanyataataase.

Kĩma Pĩwĩma Apopaati Waati Kanaanĩhandaahapĩhaati Jisaasihopi Waati Andĩtitati Gĩwunyaasĩthandapĩhaare

(Maakĩho 7:24-30)

²¹ Aihĩ Jisaasiho sapĩhi namasi yanthĩma isĩhiyaapi yapĩpati witi aunahĩpati awai-waurĩ Tayaahandamunĩ Saitonĩhandamunĩ deti ahetĩhata notaise.

²² Notĩ noaipati bimihĩhura apopaati yapĩpati Kanaanĩhandaahapĩ Isiraherĩhiyaamĩ dawaataatapĩhiyaamĩhaati sapĩhi bindataahaati Jisaasihoenda nasati koai saundati gousoetaise. “Daawitĩhomĩ Mwaahonĩ Isiraherĩhiyai Iwinjaapĩ Bimĩtaapĩ Awaisĩhonge nĩngi kĩnyi maariho asipĩnime. Nisĩ maasihaamaati itipĩho maipĩho nĩwĩndaati neti nusopĩsasihĩ kaati apiipaahĩ maipĩtati ahondaise,” undati koai gousoetaise.

²³ Siyati gousoeshandi kandi Jisaasiho kaati piwĩha wa wihoaanĩha kamundise. Kamundihĩ namawa komĩ otĩpiipatihiyaanĩnĩ koai saundaati tarĩwundaati nunjenĩhaayo. “Apopaati kĩmaati pohĩrĩnyatati nũŋaatati taati nyamĩ ipoti nanyipinjisĩ kaati kĩnyi nepĩ tarĩwaimbĩ natĩpusoase,” undĩhaato.

²⁴ Undonĩhi Jisaasiho komĩ maahomwaaŋĩ nausaati waapihĩtati sandaase. “Nehĩ isĩhiya Isiraherĩhiya maasapĩho sipĩsipĩhandĩ nihĩrĩnati owetĩndĩhandamataiwĩ nihĩrĩnĩwĩ owetohiyĩhiyai jĩhi gandi numwaati neti ahoaindĩ iwĩtatamanĩtandi Autaahaatiho nĩngi natanooasihĩ napĩthĩnĩne,” ndaase.

²⁵ Sa satihĩhandĩ kandi apopaati mwĩtetati mĩtiho nusoasamĩ nasati Jisaasihomĩ auhĩraapĩhi tĩmahiya atotĩpiwesati bindataati koai saundataase. “Kĩnyi nĩngi maariho asipĩnimbi nahĩseti kahĩtohiipĩpa kanime,” undati gousoetaise.

²⁶ Aihĩ Autaahaatiho jĩhi kahapaamapĩpa gaahaiwa Isiraherĩhiyai nunjati nuniyati kawĩsatosati ipoti isĩhiya kiyaamĩ dawaataati bimohiyĩhiyai kawitandĩ sawahoai natausaasĩndĩhandapĩ Jisaasiho namĩhanati apopaati saundataase. “Itapo, manyinyaamĩ nandapa nepĩ suhĩri tumwaitaapi sandi gaamaahe, owe,” undataase.

²⁷ Saundihĩ ami kaatamĩha koai satati kaundataase. “Ye, Awaisĩhonge kĩnyi sa akĩtiha katapaase. Akĩtiha katapaahandĩ kandi nandapa otasaaha gwĩtĩtiho naumbwĩnati suhĩramĩ satĩhomĩ ganĩhoaaĩnapĩ yatĩhi tĩmahaihihapa suhĩri neti nanataise,” undataase.

²⁸ Undihĩ Jisaasiho kaati komĩha saundataase. “Ese itapo, kĩnyi apopaanĩ nisapi apiipaahĩ awaĩndĩhandĩ gĩnunyaapĩhaane. Isĩ kĩnyi ngĩpwĩ nĩngi nanĩsehĩngĩpiipa kapa kĩretĩ nĩnĩ kahito,” undataase. Aihĩ sa saundisura kuraanĩhi kaatamĩ maataati tĩtĩhiwitataise.

Kĩma Pĩwĩma Jisaasiho Isĩhiya Taahiyĩhiyaamĩ Timbĩpa Nemwati Amĩ Wĩrĩsandĩhandĩ 4,000 Kaiwĩhiyai Nandapa Numwĩndĩhandapĩhaare

(Maakĩho 8:1-10)

²⁹ Aihĩ Jisaasiho sapĩhi namasi notĩ durĩhĩrĩ Garirihandainĩ noaipataise. Noaipati aripataĩnĩ daayati bitopi niyati sisĩhoaaĩnĩ nasaamanati bindataise.

³⁰ Bimihĩ isĩhiya wĩrĩsandĩhandĩ isĩhiya auhĩrĩ biwateti andĩtati namahatati ndĩha niyotati maahomwaaŋĩ napupwasihĩ piwĩha piwaamaatiwĩhiyaunĩ ami usa taahiyĩhiya timbĩpaisahiyai numwaasi napĩwĩ komĩ asĩmwaaipĩhi ahĩwisawaayopo. Ahĩwisauhĩ Jisaasiho kiyaamĩ timbĩpa nemwati tĩtĩhiwiwataise.

³¹ Nemwati tĩtĩhiwisihĩ auhĩrĩ biwatesawĩhiya dosi daiwĩ ami andĩtati namĩhatisawĩhiya nuwĩ napĩwaiwĩ ami ndĩha niyotisawĩhiya japihĩ japi maahomwaaŋĩ napupwasawĩhiya piwaatauhĩ isĩhiya kiyaisĩ winjawaawĩ maariho wĩndoti apiipaahĩ yaiwĩmawaayopo. Yaiwĩmapĩ Isiraherĩhiyaanamĩ Autaahaatihopĩ kiya maaritĩwĩ komĩ ambĩpati mepĩ autaahepumawaayopo.

³² Aih! Jisaasiho nyah! kom! otipipathiyaanangi gaata nanyamaati sanyatataase. “Isihiya kimiya n’ngisaw! asisiha mairimaara bimauihi kiya nandapa nandaatwihapa owetise. Owetih! n’ni kiyaapi maarho asipiyataayo. Asipiyataati kiyais! nandapa namunyati anipipihapi nandusoasitand! ponje am! aunahipati kaanhihi wiwa kiya kiyaaam! and!tat! owetanhi daihra won!woniwi t!mahaitaawo,” nyatat! kanyatataase.

³³ Sanyatih! nyah! kom! otipipathiyaan!ni saundaati nunjenihaayo. “Kimb!hi iw!w!riho is!hiya oweta aunah!pa kaanhihi nyah! nandapa maahap!hap! taah!p!pa nga newaati is! w!r!sandi miyai numw!thaawe,” undaati nunjenihaayo.

³⁴ Nunjen!honhi Jisaasiho nyangi sanyatat! nanyisenataise. “Sah! nandapa b!ret!hand! napitaiwi isip!hiyaate?” nyatataase. Aih! nyah! koai saundihaato. “Nandapa b!ret!hand! 7 kiyat!t!hi am! araiho maip!has!nya naasonyaisahiyaan!ne,” undihaato.

³⁵ Saundonhi namati Jisaasiho is!hiyais! yat!hi bimaaw!se undih! kiya yat!hi bindawaayopo.

³⁶ Bimauihi Jisaasiho nandapa b!ret!hand! ikw!r! naasair!t!hi w!h!n!ram! yahurisat! araihonya net! is!watata kapaapi Autaahaat!hoai, “K!ny! gaahone gaare,” undataase. Gaare undatosat! kapa naumbot! nasipati kom! otipipathiyaanangi nanyamih! am! nyah! newaati is!hiyais! gaamawa nesiwesiwa newaun!haayo.

³⁷ Newaunyonhi kiya nahatiya nan!w! kiyaam! gw!siha tsaitataise. Tsaitih! naw!p!pa kanaah!pa ahotimb!pa nyah! asawa newaati ik!haiwa awaiwaiwa 7 kiyahaiwa tisaah!waati kipohaayo.

³⁸ Iyataati is!hiya nandapa nan!hohiy!hiya as!hiya manyinyai aw!m!t!w! neh! gw!nyaahiya us!hiyaah!hi 4,000 kaiw!hiyaare.

³⁹ Aih! Jisaasiho is!hiyais! natausaasamapi kopuhot! yamwaati nasaamana dur!hiraat!h!ra aunah!pati Makataan!handam! yap!pataahapi notaise.

16

Kima Piw!ma Is!hiya Usa Jah!ra Jisaasihoai Wat!p!hand! Kaimb! Nanyise Undoh!thandapihaare

(Maak!ho 8:11-13; Ruk!ho 12:54-56)

¹ Aih! is!hiya usa Parisihiya am! Satiyusihiya Jisaasihoenda nasawaayopo. Nap!w! w!nd! kamaayonaah! koai nep! nusop!sas!to t!w! iwin!jatawaaw! Jisaasihoai saundiwi! nunjenawaayopo. “Nyah! kinyapi ko Autaahaat!hoap!hap! nasahoe taati gw!nyaitaan! wat!p!hand! w!nd! nep! kaimb! nanyise,” undawaatopo.

² Undauhi Jisaasiho kom!ha saundaataase. “As!hataahura ip!ho nipatataati yam!hapati j!t!p!t!hi sah! satawaatopo, ‘Apat!hun! am! bouson!hun! baah!nyitande,’ tawaatopo.

³ Aiwi! asis!haat!hi yam!hapati t!w!pa napapati as!hat!hi sah! satawaatopo. ‘Ese wip!w!tande,’ tawaatopo. Saiw! yam!hapati iwin!jawaaw! baahaitaise wip!w!t!se t!w! gw!nyaapihiyaate. Gw!nyaapihiyaat!tawaahand! kand! Autaahaat!ho nis!hetapi is!hiyai kawitand! gw!nyapes!waiwa wan! k!mura sam!mat!hi nasat! taati kaihihand! kaiwa sah! w!nd! mohopo.

⁴ Wan! k!mura nam!wiyaatohiy!hiyaati ap!paah! maip!hiyaati Autaahaat!ho akoho naasopaah! g!munyaapi k!ho k!hop! gw!nyapepihiyaate. Saiw!hiyaatis! sah! n!ngi s!w!pat! wat!p!hat! w!t! nyangi nanyise nd!w! nan!senawaayopo. Is! nan!sehoh!p!t! w!nd! sang! namaasas!to. Neh! Autaahaat!ho kom! p!w!ha atisa net! ausaas!ho Jonaa!hoai kaw!sat! is!hiyai s!w!pat! nun!jipatamataind!hat!h!h! nas!s!to,” undamap! kiyais! numwasi notaise.

Kima Piw!ma Parisihiya Satiyusihiya Is!hiyai Kat!wunjaw! Kiyoh!waiwaap!haare

(Maak!ho 8:14-21)

⁵ Naih! nyah! kom! otipipathiyaan!ni Jisaasihoaisa maas! nohaayo. Iyaati dur!h!r! Garirihand! nahaitaati w!h!n! m!h!h!n! noaip!haayo. Iyaati nyah! otipipathiyaan!ni nandapa b!ret!hand! wapa miwaati nan!pimataati neh! dosi taanahiy!hiyaan!ni nowaati noaip!haayo.

⁶ Nowaati noaipawaati bind!haaw! Parisihiya Satiyusihiya is!hiyais! kat!wunjaw! kiyauhi kaiwa is!hiyais! numwan!m! naih! kaiwa awa!nd!t!taiso tat! kandap! awa!nd!hand! gw!nyapenataati Jisaasiho nyangi sanyatataase. “Parisihiya Satiyusihiyaam! nandapa b!ret!hand! net! nipitand!hand! yis!hand! sam!het! yasamwaati nasaman!tais! sah! bapaiw! jat!n!wo,” nyatataase.

⁷ Ko nyangi sanyatih! am! nyah! yawanaan!ni san!haato. “Ko nyangi sand! kanyat!nd!mand! apaap!maanyase, am! nyah! nandapa b!ret!hand! wapa miwaati neh! nason!hi kandap! nyase,” nn!haato.

⁸ Komî pîwîha kanyatisîhaapî taawa sanîhonîhî Jisaasiho nyangi nyasonatosatî sata nanyisenataise. “Nandapa bîretîhandî owesî maahîwapîhapî naitîhaawe nîwî napaapî awaîndîhandî taawî gwînyapehopo? Ese sandîmaatî nisapî sahî apîpaahî maipîhonjî gînunyaapîhiyaate!

⁹ Sahî siyohîtîmandî nîngî sangî maanowaawo? Isîhiya usîhiya gwînyaahiya 5,000 kaiwîhiyai nandapa bîretîhandî 5 kiyahandamî naumbwîtî nunyonîhî nga gwîsiha tisaipî nanîhauhî nawîpîpa ahotîndîhandapî sahî wîndî gîmunyaahowo? Nawîpîpa ahotîmbîpa ikîhî napitaiwîhihî tisaipî nepî kîpopo? Sahî nanîpîmatowo?

¹⁰ Amî nandapa bîretîhandî 7 kiyatî ikwîrî naasairîtihî wîhînrâmî yahurîtahandî isîhiya usîhiya gwînyaahiya 4,000 kaiwîhiyai nunyohîtîhandapîsangî sahî apîpaahî wîndî gîmunyapenawaayowo? Ikîhî awaihihî napitaiwîhihî nawîpîpa tisaipî nepî kîpopo? Sahî gwînyapehowo e nanîpîmataawaayowo?

¹¹ Nînî Parisîhiya Satiyusihiya isîhiyai katîwunjawî kiyohîwaiwaapî kasatonîhandî kandî sahî kiyaaamataiwî samî ambîpatapîhaiwaapaahîhî gwînyapepî nisapî baiwî gîmaanunyaapî nyahî nandapa bîretîhandî nenamaasotîhandapî awaîndî gwînyaataatise nîwî napaapî gwînyapehopo? Isî sahî Parisîhiya Satiyusihiya isîhiyaisî katîwunjawî kiyohîwaiwa nandapa bîretîhandî netî nipîndîhandî yisîhandamatiyahaiwaasî samîhetî yasamwaatî nasamanîtaisî yaiwî jatînwîhiyaatî bitosawîse,” nyatataase.

¹² Kanyatihî nyahî komî otîpîpatîhiyaanîni siyaatî gwînyapenaatî mmonîhaayo ko nandapa bîretîhandî netî nipîndîhandapî maanyase. Nehî Parisîhiya Satiyusihiya isîhiyai katîwunjawî kiyohîwaiwaapî nyatiso taato.

*Kîma Pîwîma Pitaaho Jisaasihopî Ahore Tatî Ausaatî Katîndîhandapîhaare
(Maakîho 8:27-30; Rukîho 9:18-21)*

¹³ Aihî Jisaasihoaisaati nyahî komî otîpîpatîhiyaanîni aunahîpatî Sisariya Piripai-handamî yapîpatahapî niyahaayo. Sapîhî niyaatî bindîhaawi Jisaasiho sata nyangi nanyisenataise. “Nînî Isîhiyaamî Saahonîni Jîhonisapî isîhiya diyaamahoe tawaatopo?” tatî nanyisenataise.

¹⁴ Sata nanyisesîhî nyamîha koai wihoanîha saundîhaato. “Isîhiya usa kinyapî satawaatopo, ‘Ko Jonîho Isîhiyai Baawusîho anîmwaahîpatombî japîhî nepate,’ tawaatopo. Tîwî amî usa satawaatopo, ‘Ko aimehura Autaahaatîhomî pîwîha atisatî netî ausaasîho Eraijaahore,’ tawaatopo. Tîwî amî usa ‘Ko aimehura Autaahaatîhomî pîwîha atisa netî ausaasîho Jeremiyaahore,’ tawaatopo. Tîwî amî usa ‘Ko aimehura Autaahaatîhomî pîwîha atiwi nepî ausaahohiyîhiyaamî wore,’ tawaatopo,” undaatî Jisaasihoai kaundîhaato.

¹⁵ Saundonîhî ko nyangi sata nanyisenataise. “O amî sahîho? Sahî nisapî ko diyaamahoe tîwî gwînyapenawaayopo?” nyatataase.

¹⁶ Sanyatihî Saimonî Pitaaho dotî Jisaasihoai saundataase. “Kînyî Kîraisîhonjî Isîhiyai Japîhî Numwaapî Iwinjatîtaapî Autaahaatîho Ahîngisîhonjî Autaahaatîho asohomî Mwaaahone,” undatî awusaatî kaundataase.

¹⁷ Saundîhî Jisaasiho komîha wihoanîha Pitaahoai sata kaundataase. “Saimonîhonjî Jonîhomî mwaaahonye, Autaahaatîho gîsî gaahandî kahisataisî maarîho wite. Ko nisî Apiho yamîhapataatîhî bimîsîho nisapî pîwîha sa netî nangîsîhî kînyî nisapî ausaapî katapaase. Nehî kîwahonyî maarîhora gwînyaapehingîthanda katapaamaase, owetise.

¹⁸ Isî nînî gi sandî kahîtataato. Kînyî watîpîhonjî nawîhaaranje. Nawîhaarangîsî kînyîhetapî gîsatî isîhiya wanî nisapî gînunyaahohiyîhiyaisunî ipotî ipotîhura nisapî gînunyaitaatîwîhiyaisunî netî ahoyatî andîtîwiwîto. Andîtîwisanihî nisapî gînunyaahohîthanda nawîhiyaimatîwî bitopî naisaihî Bwaasîrîhîrunî komîhiya watîpîhiyaunî nisî isîhiyaisî wîndî nepî tipî tipîndîwî maurîpatitaapo.

¹⁹ Iyataatî nîngî Apiho yapîpatambî natanoasataatî komî watîpîhandî isîhiya gînunyaahohiyîhiyaisî iwinja bimîtandî nîngî nanîmindîhandî gi ipotî kînyî ikwîraatîhî nahîmîto. Nahîmisanîhî maapî yapîpataapîhî kahapaamapîpa wapaamî daihîra maasomwaanî nisî watîpîndî nînî gi nahînyohîtîndaahî nepî nisapupwî napuwapaapaahî amî mîhaatî yamîhapataatîhî Autaahaatîhoaisangî netî satî katî kaitaise. Aimbî kahapaamapîpa wapaamî daihîra maasomwaanî kînyî nepî maapî yapîpataapîhî dauta nutane tipî daupwî nuwapaapaahî mîhaatî yamîhapataatîhî Autaahaatîhoaisangî netî satî katî kaitaise,” undatî Pitaahoai Jisaasiho kaundataase.

²⁰ Saundatosatî Jisaasiho nyahî komî otîpîpatîhiyaanîni nahatiyaanangi sanyatataase. “Sahî isîhiyaisî nisapî ko Isîhiyaisî Japîhî Numwaatî Winjatîtandî Autaahaatîho Ahîwisîhore undîwî kamundîwise,” nyatataase.

Kima Pɔwɔma Jisaasiho Napomatatɔ Japɔhi Nepaito Tatɔ Ausaatɔ Katindihandapɔhaare (Maakiho 8:31-9:1; Rukiho 9:22-27)

²¹ Aihɔ suraapɔ Jisaasiho namasatɔ nyahɔ komɔ otɔpɔpatɔhiyaanangi satatɔ kanyatatɔ nanyisataise. “Nɔnɔ Jerusaremihandanaitaano. Naindɔ noaipasanɔhi isɔhiya gwɔnyaahiya jɔhiyaunɔ amɔ pɔrisihiya isɔhiyaapɔ nandapa kohasipɔho tɔhiwɔ Autaahaatɔhoai nunyohiyɔhiyaamɔ mɔtɔhiyaunɔ amɔ isɔhiya wɔnɔhapɔa katɔwunjohiyɔhiyaunɔ nɔngi yaasatɔ naanɔhaiwa nanɔmɔtaapo. Yaasatɔ naanɔhaiwa naninyawɔ sohonɔhi nɔwɔtaapo. Sohonɔhi nɔwisaihi napotɔ ahotɔmbɔtɔ asisiha yatairɔ sananisonɔhi asisiha netɔ mairɔ ma kanisɔhetɔ Autaahaatɔho jahɔra ahonimatɔ nanɔmaahonɔhi nepaito,” nyatatɔ nyangi kanyatataase.

²² Aihɔ Pitaaho Jisaasihoai numwaatɔ yandɔhema saunda itɔhundataase. “Awaisihone, sandɔ nyangi kanyatingɔtɔndapɔ Autaahaatɔho maarɔho asɔpɔhisatɔ nehɔmahonɔhi kandɔ gi namangoaipane,” undatɔ itɔhundataase.

²³ Saundihi Jisaasiho Pitaahoai dawaatumwatɔ saundataase. “Kɔnyɔ gwɔnyapehingɔwiwa saiwa nehɔ kɔwahonyɔ isɔhiyaamɔ gwɔnyapehohɔwaiwa gwɔnyapenapaise. Autaahaatɔho gwɔnyapesitɔhandɔmahe. Owetise. Kɔnyɔ saimbɔ nisɔ daihɔra gwɔnyapenɔhohɔrihɔra nepɔ nanɔsapuwapaise. Isɔ Bwaasirɔhihɔraɔne, kɔnyɔ nisɔmbɔhapɔ nawɔsapitɔpɔ kɔranɔhihɔ numbwɔmape,” undataase.

²⁴ Pitaahoai saundatosatɔ Jisaasiho nyahɔ komɔ otɔpɔpatɔhiyaanɔnɔ nahatiyaanangi sanyatataase. “Isɔhiya usa nɔngi napɔwɔ nanipinjawɔ nɔnɔ daahɔmɔra daayohɔrɔmɔra daataatɔwaahɔ sawanaamɔ ambɔpatapɔ gwɔnyaapɔ maaritohɔwaiwai namapɔ nanɔpimatɔwɔ nisaputɔwɔ kiyaisɔ isɔhiya naanɔ yaawɔhaiwa numwisaihihaiwa kaiwa nepɔ isɔpɔ nɔngi andɔtitɔwɔ nanipinjawɔise.

²⁵ Iyataatɔ amɔ isɔhiya usa maapɔ kiyaamɔ ambɔpatapɔhaiwaapaahɔhi andɔtatɔ napamawaawaahɔ kiya nɔngisawɔ jinjawɔhi bɔsotɔtaatɔwɔhandɔ wɔndɔ namaitaapo. O isɔhiya usa maapɔ kiyaamɔ ambɔpatapɔhaiwai ahusumwapɔ nisɔhaiwaapaahɔhi andɔtatɔ napamawaawaahɔ kiya nɔngisawɔ baiwɔ jinjawɔhi bɔsotɔtaatɔwɔhandɔ naitaapo.

²⁶ Amɔ Isɔhiya usa kahapaamapɔa yapɔpatambɔhaiwa nahatewa nunyawɔ nepɔ kiyaamɔhaiwemapɔ ahoyawaahandɔ kandɔ nɔngisawɔ kiya jinjawɔhi bimɔtaatɔwɔhandɔ nihɔrɔwɔ owetonɔhi kaiwetapɔ akɔpɔa napaamapa naitaapo? Apɔpaahɔ owetɔtaise. Nɔngisawɔ jinjawɔhi bimɔtaatɔwɔhandɔ wapa nunyawɔ jahɔra namaitaapo.

²⁷ Sandɔ sangi apaapɔmaasato, amɔ nɔnɔ Isɔhiyaamɔ Saahonɔnɔ Jihonɔnɔ nisɔ Apɔhomɔ watɔpɔhandɔ saasanotindihandaatɔhi nisɔ enjerɔhiya itɔpɔhiya otɔpɔpatɔhiya yamɔhapataatɔhapɔhiyaaisatɔ napɔtɔ isɔhiyaaisɔ netɔ tipɔtapaitandɔhura detɔtihi kasato. Aindɔ nɔnɔ isɔhiya nahatiya naasiya naasiyaaisaahɔ maapɔ kiyaamɔ kiyohɔwaiwaapɔ wihoanɔhapa kamwaanɔ numwɔtandɔhandapɔsato.

²⁸ Isɔ kɔmandɔ sahɔ baiwɔ gwɔnyaapɔise. Isɔhiya usa wanɔ kɔmbɔhi bimohiyɔmiya wɔndɔ ketɔ namwaapɔwɔ bimambiɔ nɔnɔ Isɔhiyaamɔ Saahonɔnɔ Jihonɔnɔ napɔtɔ Awaisihonɔnimandɔ isɔhiyaal iwinjaatɔ bimisanɔhi ninjaitaapo,” nyatatɔ komɔ otɔpɔpatɔhiyaanangi pɔwɔha gwɔnyaitɔhaaha kanyatataase.

17

Kima Pɔwɔma Jisaasiho Noaipatɔ Wipetahoemainjɔtɔhandapɔhaare (Maakiho 9:2-13; Rukiho 9:28-36)

¹ Aihɔ asisiha ikwɔrɔ naasairɔtihi wihɔnɔramɔ naasaahɔ 6 kiyatɔ sanotɔ namɔhaasɔhi Jisaasiho Pitaahoaisunɔ saaho saingɔho Jemɔsiyɔ Joniyai numwaasi sisɔho utaarɔhoasɔnapɔ sawanaahɔhi niyawaayopo.

² Naiwɔ sawingwaasɔhi bindawaawɔ komɔ otɔpɔpatɔhingwaasamɔ ndɔhetɔ Jisaasihomɔ ambɔpatɔ ketɔ netɔ wipendaase. Netɔ wipendaatɔ komɔ ndɔmaahomwaanɔ ipɔhomatiya apɔpaahɔ nausaatatɔ saasanotatɔ amɔ komɔ apotɔhihɔ noaipatɔ kɔhoepɔtatɔ apɔpaahɔ amɔnaahɔ taanahɔtitatɔ urahurɔhihɔ nuramataise.

³ Aihɔ nehɔ ketɔ kuraanɔhi noaipapɔ Mosesiyɔ Eraijaaya Jisaasihoaisamɔ pɔwaatinjɔhi komɔ otɔpɔpatɔhingwaasɔ iwinjawaayopo.

⁴ Sandɔ saimainjɔhi Pitaaho Jisaasihoai saundataase. “Awaisihone, nyahɔ gaanɔhi kɔmbɔhi bindɔhaayo. Gaanɔhi bindɔhaayonɔ kɔnyɔ gaasɔ kaime disamaahɔ nɔnɔ anɔanɔ nausarɔhaiwa maurɔ maanɔ anɔmatɔtaano, waanɔ kinyapɔtanɔhi waanɔ Mosesihopɔtanɔhi amɔ waanɔ Eraijaahopo,” undataase.

⁵ Pitaaho taatɔ satatɔ Jisaasihoai kaundihi tɔwipatɔ apɔpaahɔ saasanotatɔ nausaatahatɔ ketɔ nihɔtisa kiyaisɔ numwaasataise. Numwaasatɔ amɔ pɔwɔha wa tɔwipataatɔhapɔ satatɔ noaipataise. “Kɔmo nisɔ apohɔpataatɔhapɔ maasɔhiho akohore. Nɔnɔ koaisɔ nisɔ maarɔho apɔpaahɔ awaindihandɔ nunyatɔ wɔwɔthore. Isɔ sahɔ koaisɔ baiwɔ atɔwiwɔise,” ndaase.

⁶ Aihĩ otĩpĩpatĩhingwaasi pĩwĩha sa atisawaawi apĩpaahĩ awaĩndĩhandĩ yaiwĩ kiyaami ndĩmaahomwaanĩ yapĩpatetĩmapĩ yatĩhĩ tĩmahiyawaayopo.

⁷ Siyauhĩ Jisaasiho nasatĩ kingwaasi wiwatĩ saundataase. “Saingwaasaatĩ wĩndĩ yamaiwĩ naingaatĩwĩ nepapĩse,” undataase.

⁸ Saundihĩ kingwaasi nepapĩ naingapĩ jawa isihiya usai wĩndĩ maawĩnjapĩ nehi Jisaasiho sawahoaisaahĩ usonawaayopo.

⁹ Saiwa saimainjĩhĩ mmowĩmapĩ kingwaasi komĩ otĩpĩpatĩhingwaasi Jisaasihoaisawĩ sisĩhoasĩnĩ taawĩ noaatĩpapĩ nowaayopo. Noaatĩpapĩ nowaawĩ Jisaasiho kingwaasi saundataase. “Saingwaasaatĩ sisĩhoasĩnĩ noaipasĩhĩ mmohohĩtĩmandapĩ isihiyaisĩ ausapĩ apĩpaahĩ wĩndĩ kamundĩwĩmapĩse. Kamundĩwĩmapĩ nehi sawanaatamĩhetĩhĩ kĩsamwĩndĩnja Nĩnĩ Isihiyaamĩ Saahonĩnĩ Jĩhonĩnĩ napomatatĩ japĩhĩ nepasanĩhuraapo,” undatĩ kaundataase.

¹⁰ Aihĩ kingwaasi sisĩhoasĩnĩ Eraijaaho noapatĩ Jisaasihoai pĩwaundihĩ iwinjahohĩtĩhandapĩ gwĩnyapenawaawĩ Jisaasihoai saundĩwĩ nunjenawaayopo. “Isihiya wĩnhĩhapĩ katiwunjojhihiya satĩwĩ katohĩtĩndĩ Isihiyai Japĩhĩ Numwaatĩ Iwinjatĩtandĩ Autaahaatĩho Ahĩwisĩho napĩtandĩ detĩtanĩhĩ komĩ jĩhĩ Eraijaaho napĩtaise tohĩtĩndĩ napaapĩ topo?” undĩwĩ nunjenawaayopo.

¹¹ Nunjenĩhauhĩ amĩ Jisaasiho komĩha kingwaasi saundataase. “Ye, sa akaahaare. Akaahaasi Autaahaatĩho jĩhĩ Eraijaahoai natausaasonĩhĩ nasatĩ komĩ Utaaho ipotĩ natausaasĩtandĩhopĩ kahapaamapĩpa netĩ tĩtĩhemwaitandĩ gwĩnyaatĩ katĩhĩhaapĩ topo.”

¹² Sata katĩhĩhaapĩ towĩ amĩ nĩnĩ sangĩ wani kĩmandĩ kasatataato. “Utaaho wo Eraijaahopĩ nanĩpĩmatĩ aimĩ napise. Aimĩ napĩhĩ isihiya koaisĩ wĩndĩ baiwĩ usowĩ namunwaapĩ nehi kiya sawanaamĩ gwĩnyapehohĩhĩretĩ nepĩ mĩmaipĩwiwĩ kawisopo. Koai saiwĩ mĩmaipĩwisowĩ sirĩ kĩretĩ Nĩnĩ Isihiyaamĩ Saahonĩnĩ Jĩhonisangi isihiya katĩ kanitaapo,” undatĩ komĩ otĩpĩpatĩhingwaasi kaundataase.

¹³ Saundihĩ komĩ otĩpĩpatĩhingwaasi kingwaasi Jisaasiho nyangi sanyatĩndĩmandĩ Jonĩho Isihiyai Baawusisĩhopĩ nyatise tĩwĩ gwĩnyaawaayopo.

Kĩma Pĩwĩma Metĩho Wo Itĩpĩho Maipĩhoaisahoai Jisaasiho Netĩ Tĩtĩhĩwisĩtĩhandapĩhaare

(Maakĩho 9:14-29; Rukĩho 9:37-42)

¹⁴ Aihĩ Jisaasiho komĩ otĩpĩpatĩhingwaasisatĩ mĩhaapĩ sisĩhomĩ auhĩraapĩhĩ noaatĩpapĩ nuwĩ noaipawaayopo. Nuwĩ noaipapĩ isihiya wĩrĩsandĩhandĩ sapĩhĩ bitohauhĩ iwinjawaayopo. Iwinjahauhĩ utaaho wo nasatĩ Jisaasihomĩ utatototĩ tĩmahiyatĩ atotĩpĩwesataise.

¹⁵ Iyatĩ Jisaasihoai saundataase, “Awaisĩhoje, kĩnyĩ nisĩ metĩhoai maarĩho asĩpĩnĩwĩme. Ko apĩpaahĩ naharisa taatĩ tĩmahiya nepatĩ asisĩha wiwetĩ sisĩhaapĩhĩ tĩmahiya tĩhoaatatĩ amĩ wiwetĩ osetetĩ tĩmahiya tĩmandaatatoandaahoso.

¹⁶ Aihĩ nĩnĩ kĩnyĩ otĩpĩpatĩhiya nepĩ tĩtĩhĩwĩwĩtĩndĩ koai numwaasi niyonĩhĩ kiya wĩndĩ nepĩ tĩtĩhĩmaawihowo,” undataase.

¹⁷ Undihĩ Jisaasiho komĩha isihiya atĩtaatiwĩ saundataase. “Sahĩ isihiyaatĩ nisapĩ apĩpaahĩ maipĩhonjĩsangĩ gĩmaanunyaapĩ asĩretĩ gwĩnyapepĩhiyaate. Sangisatĩ nĩnĩ asisĩha kĩnaungwĩha napĩtandĩhaiwaara bimaamĩ naisanĩhĩ sahĩ nisĩ watĩpĩhaiwaapĩ gĩnunyaataatĩwe? Sahĩ siyohĩtĩmandapĩ nehi jainjaatĩ nĩnĩ sangisatĩ konĩnĩhĩ bimaamĩ nutando? Metĩhoai kĩmbĩhĩ nĩngĩ numwaasipĩwĩninyawĩse,” undataase.

¹⁸ Undihĩ metĩhoai numwaasi koapĩhĩ nasawaayopo. Iyauhĩ Jisaasiho itĩpĩho maipĩho metĩhomĩhatĩhĩ bimisĩhoai nehihaatĩ noaipasi pĩnumwe undihĩ itĩpĩho metĩhomĩhatĩhapĩ noaipasi nehihaatĩ notaise. Noaipasi naihĩ nehi ketĩ kuraanĩhĩ metĩho tĩtĩhitataise.

¹⁹ Aihĩ nyahĩ komĩ otĩpĩpatĩhiyaanĩnĩ yawanaanĩnĩ Jisaasihoaisaatĩ bindĩhaawĩ koai saundaatĩ nunjenĩhaayo. “Itĩpĩho soai nyahĩ napĩndapĩ nehihaatĩ wĩndĩ newa yamoto?” undĩhaato.

²⁰ Saundaatĩ nunjenĩhonĩhĩ ko nyangi sanyatataase. “Sahĩ itĩpĩho nemaamahohĩtĩndĩ sandĩ apaapĩmaahĩ, samĩ nisapĩ gĩnunyaahohĩtĩhandĩ maipĩhonjĩ masĩhonjĩndaate. Isĩ kĩmandĩ kasatĩtaanĩ baiwĩ gwĩnyaapĩse sahĩ nisapĩ gĩnunyaahohĩtĩhandĩ ipatamĩ yandĩpĩho apĩpaahĩ turĩkaarehonjĩ nutatĩ ipatĩ awaipatĩtipatamataiwĩ awaĩnde-mawaawaahĩ watĩpĩhaiwa kaitaapo. Aiwĩ sahĩ kĩmo sisĩmoai saundĩwĩ nga kaundĩtaapo. ‘Sisĩmonjĩ kĩmbĩhĩ namasi sapĩhapĩ numwe,’ undisaihi amĩ ko atĩsisatĩ dosi nutaise. Aiwĩ amĩ sahĩ kahapaamapĩpa watĩpĩhaiwa nahatewa nga kaitaapo.

²¹ (Iyataatĩ itĩpĩho maipĩho siyahoai nehi pĩwĩha wĩndĩ nemaamaitaise. Gaapĩpatĩ waatĩ andĩtĩtwĩ gaapundĩwĩ amĩ nandapa onaiwĩ Autaahaatĩhoai

g'wusehohitihandaahihî nemaitaise," nyatatî Jisaasiho komî otîpîpatîhiyaanangi kanyatataase).*

Kîma Pîwîma Ko Yaawîhaiwa Netî Napwîtandîhandapî Jisaasiho Jîhaatî Ausaatî Katindîhandapîhaare

(Maakîho 9:30-32; Rukîho 9:43-45)

²² Aihî nyahî komî otîpîpatîhiyaanîni Jisaasihoaisaatî yapîpatî Garirihanda daayaatî bitotîhaawî Jisaasiho nyangi sanyatataase. "Nîni Isîhiyaamî Saahonîni Jîhonînihi nîwahonîsî isîhiya Judaahiya nepî wîwirapî nanîmaasi nuwî isîhiya usa Romîhandaahapîhiyaamî ikwîraatîhî ahînitaaapo.

²³ Aisaihî isîhiya Romîhandaahapîhiya nîngî sohonînihi nîwîtaapo. Sohonînihi nîwisaihî napomatatîhonîni konîni amî asisîha mairî metî Autaahaatîho ahonimatî japîhî nanîmaahonîni nepaito," nyatataase. Sanyatihî nyahî komî otîpîpatîhiyaanangi maarîho apîpaahî yaasanyisatî nyatataise.

Kîma Pîwîma Nawîho Anî Awaindîhandî Iwinjatîtandîho Jisaasiho Numwindîhandapîhaare

²⁴ Aihî nyahî komî otîpîpatîhiyaanîni Jisaasihoaisaatî aunahîpatî Kapaniyaamîhanda nasawaatî noaipîhaayo. Nasawa noaipahonîhî anî awaindîhandî nawîho kînaungwîha nînaasetî iwinjatîtandîho nehohiyîhiya noaipapî Pitaahoai saundîwî nunjenawaayopo. "Sangi katasîsisîho anî awaindîhandamî otîpîpati nawîho nunyahonaahoesî akîto?" undîwî nunjenawaayopo.

²⁵ Nunjenîhauhî Pitaaho kiyai saundataase. "Ye nunyahore," undatî kiyai kaundataase. Kiyai saundamapî anîpîpîhî Jisaasiho bimimbîpîhapî notaise. Notî nandaasîhî Jisaasiho Pitaaho nunjendandî gwînyaapî napsîha aimî mmonatosatî jîhî tîpwîhîwatî Pitaahoai saundatî nunjenataise. "Saimonîhone, kînyî napitaimbî gwînyaapaise? Mambî isîhiya awaisawîhiya gamanîhiyai isîhiya dîndiyaanîhî nawîho takisîhandî tîmapî nunyawaayopo? Isîhiya awaisawîhiya gamanîhiyaamî yapîpataahapî sawanaamî isîhiyaaro e isîhiya wîtaahapîhiya kiyî urîpatiwi iwinjaawî bimohiyîhiyaaro?" undatî nunjenataise.

²⁶ Aihî Pitaaho komîha saundataase. "Isîhiya yapîpatî wîtaahapîhiyaahîhî isîhiya usa awaisawîhiya gamanîhiyaimatîwî kiyaisî urîpatiwi winjaawî bimohiyîhiyai nawîho takisîhandî nunyawaayopo," undatî Pitaaho Jisaasihoai kaundataase. Undîhî amî Jisaasiho Pitaahoai saundataase. "O amî isîhiya awaisawîhiya gamanîhiyaamî yapîpataahapîhiya nawîho takisîhandî windî gamanîhiyai tîmapî namumwisaihaahî yahuraanî Autaahaatîhomî mwaahuraanîsî nawîho nanyîsehohîho windî namumwîthaawono?"

²⁷ Namumwîthathî katî yîhoaanî wiwa saisaihî kiyai yîhoaanypî apowîtaisî gaasî numwîthaawo. Isî kînyî durîhîrainî numbwi araihoppî wîrîhîrî ukîhîrî wîrapî tîmape. Tîmapî yeye tîpî araihî nohingomî maahomwaanî nawîho windîtaise. Windîsîho so kînyî noaapî maisîhoaanypî gaatîtaisî ko nesi naimbî anî awaindîhandapî nawîho nehohiyîhiyai nanyunye," undatî Jisaasiho Pitaahoai kaundataase.

18

Kîma Pîwîma Isîhiya Saiwî Saiwîhiyaahîhî Awaisawîhiyaimatîtaapo Tatî Jisaasiho Katindîhandapîhaare

(Maakîho 9:33-37; Rukîho 9:46-48)

¹ Aihî sura kuraanîhî nyahî komî otîpîpatî mmona newaatî kiyaatî nuwîpinjohiyîhiyaanîni usaanîni nasaatî Jisaasihoai saundatî nunjenîhaayo. "Autaahaatîho isîhiyaanangi nyainja bimindîmandaatîhî dîndiyaanîhî awaisawîhiyaimatîtondîho?" undaatî nunjenîhaayo.

² Saundaatî nunjehonîhî Jisaasiho metîwonjî gaata numwaatî nyamî ndîmaahomwaanî netî ahîwîhî bitondaise.

³ Aihî Jisaasiho nyangi sanyatataase. "Nîni sangî kîmandî akîtînihi kasatataatonî sahî baiwî gwînyaapise. Sahî samî omanîtîthapî sawanaatapaahîhî genanîwî gwînyaahohîwaiwa windî namemapî manyînyaamataiwî ipatisanîwî gwînyaapî kamaayawaawaahî Autaahaatîho windî sangîsî jainjaatî bîmimîtaise.

⁴ Iyataatî isîhiya usa kîmonjî metîmonjamataiwî yatîhî ipatisanîwî gwînyaapî kiyohiyîhiya siya Autaahaatîho isîhiyai iwinja bimindîhandaatîhî awaisawîhiyaimatîtaapo.

⁵ "Iyataatî isîhiya usa nîngîsî maarîho naninyawaawî kîmonjî metîmonjamataiwî yatîhî ipatisanîwî nisapî gînunyaahohiyîhiya usai numwaapî iwîtatamanawaawaahî nîngî nanîmaawaayopo," nyatataase.

* 17:21: Pîwîha kîma Girîkîhaamî utîpîhaiwa wiwaatîhî windî jîpatîmindise. Owe.

Kĩma Pĩwĩma Kopĩ Gĩwũnyaaohiyĩhiyai Isĩhiya Usa Maipĩhaiwa Kaitaatiwĩhandatĩhi Numwaasi Nandaitauhihandapĩ Jisaasiho Katindihandapĩhaare (Maakĩho 9:42-48; Rukĩho 17:1-2)

⁶ Sanyatatosa Jisaasiho pĩwĩha wa satatĩ kanyatataase. “Isĩhiya nisapĩ manyinyaamataiwi nanĩhaiwi ġũnunyaahohiyĩhiyai isĩhiya usai daihĩra asĩra maipĩhaiwaatĩhi kaiwa kaitaatiwĩhĩra numwaasi nowaawi siyohiyĩhiya Autaahaatĩho kiyai sisĩhaapĩhi netĩ tĩhoaitandĩhandĩ naitaawi kiyaisĩ jĩhi nawĩha apĩpaahi aungwohandĩ nahwĩtarĩhĩraapĩhi wĩrapusosawi nahusaapanĩwĩ osetetĩ bomaitaatĩwĩ ngaatĩaise.

⁷ “Ese isĩhiya yapĩpatambĩhiya kahapaamapĩpa maipĩhaiwa kiyohiyĩhiya apĩpaahi yaawĩhaiwa maipĩhaiwa naitaapo. Iyataatĩ isĩhiya mambĩhiya andĩtatĩ napamapĩ maipĩhaiwaatĩhi jinjahĩra isĩhiya usaisĩ numwaasi nuwĩ kaitaapo. Kiya saiwi kaisaihihandĩ kandĩ sahĩ kiyaamĩhĩretĩ winjapepihĩrĩwĩ isĩhiya usaisĩ maipĩhaiwaatĩhi numwaasi namuwĩse. O numwaasi nowaawaahi sahĩ apĩpaahi maipĩhaiwa yaasĩhaiwa naitaapo.

⁸ Iyataatĩ kinyĩ ikwirĩ auhĩrĩ wĩrĩ maipĩhaiwa kaitaapĩhĩra daihĩra gisĩ nangĩmaasi niyonaahĩ kirĩ otipapĩ yotĩme. Saimbĩ ikwauhatĩmurĩ wĩtĩmurĩ otipapĩ yotapaapĩ nehi wĩtĩmurisapaahĩhi jinjahĩrĩ bimĩtaapĩhandĩ baimbĩ nga naitaapo. O saimbĩ otipapĩ yamotĩpĩ ikwauhĩrĩ nahatewa isĩpĩ maipĩhaiwa kiyapaapĩ apĩpaahi yaasĩhaiwa maipĩhaiwa nepĩ sisĩha kaanĩhi tĩhatoaatisĩhaapĩhi nutaino.

⁹ Iyataatĩ amĩ kinyĩ ndĩha wa daihĩra maipĩhaiwa kaitaapĩhĩra nangĩsamĩ niyonaahi ka namwaapĩ yotĩme. Saimbĩ ndĩha wa namwaapĩ yotapaapĩ nehi wa naasaisapaahĩhi jinjahĩrĩ bimĩtaapĩhandĩ baimbĩ nga naitaapo. O saimbĩ ndĩha daihĩra maipĩhĩra nangĩmaasi naisĩha namwaapĩ yamotĩpĩ mairĩ isĩpĩ maipĩhaiwa kiyapaapĩ apĩpaahi yaasĩhaiwa maipĩhaiwa nepĩ sisĩha kaanĩhi tĩhatoaatisĩhaapĩhi nutaino.

Kĩma Pĩwĩma Jisaasiho Namĩhanatĩ Maasapĩho Sipĩsipĩhandĩ Nihĩrĩnatĩ Owetindihandapĩ Katindihandapĩhaare (Rukĩho 15:3-7)

¹⁰ “Isĩ isĩhiya manyinyaamataiwi nanĩhaiwi napaisaatĩ ġũnunyaahohiyĩhiyai sahĩ wĩndĩ tipĩ gwamwaapĩwĩse. Amĩ Nisĩ Apĩho komĩ yamĩhapataatĩhapĩ otĩpĩpatĩhiyai natausaasihi nuwĩ napĩwaiwi kiyaisĩ iwinjaawi bitotawaayoyo. Winjaawi bitotawaawi kiyaisĩ wapa nusoapĩsĩhapaapĩ Autaahaatĩhoai dĩndaahaiwi kaundawaayoyo.

¹¹ (Iyataatĩ amĩ Nĩnĩ Isĩhiyaamĩ Saahonĩnĩ Jĩhonĩnĩ isĩhiya maipĩhaiwaatĩhi nihĩrĩnĩwĩ owetohiyĩhiyai japĩhi numwaitandĩ napĩtĩhonĩne).*

¹² “Sahĩ napitaiwi ġwĩnyaawaayoyo? Utaaho wo komĩ maasapĩho sipĩsipĩhandĩ taahĩtĩhandĩ 100 kiyatĩ bitohonĩho kandamĩ naasaindĩhi nihĩrĩnatĩ owetanĩhi ko napĩtaise? Sipĩsipĩhandĩ owemetatĩ 99 kiyatĩ bitosĩtĩhandĩ namasi sisĩhoasĩnĩ woyĩha nanatĩ bitohonĩhi naasaindĩhi owetindihandapĩ ko daitandĩ nutaise.

¹³ Daatĩ owetindihandĩ numwaataataahi kandĩ owetihĩ jahĩra daatĩ numwaasĩtĩndĩ sipĩsipĩhandapĩ owemetatĩ 99 kiyatĩ nga bitosĩtĩhandapĩ maarĩtindihandĩ nusatĩpĩhaatĩ apĩpaahi awaindĩhandĩ ko maarĩtĩaise satĩtĩ akĩtĩnĩhi kasatataato.

¹⁴ Sĩrĩ kiretĩ samĩ Japĩho yamĩhapataatĩhi bimisĩho isĩhiya manyinyaamataiwi nanĩhaiwi napaisaatĩ ġũnunyaahohiyĩhiyaapĩ kiya apĩpaahi wĩndĩ nihĩrĩnĩwĩ owemetĩto tatĩ ġwĩnyaataise.

Kĩma Pĩwĩma Utaaho Wo Komĩ Naisoho Tĩmahiyonĩhoai Japĩhi Tĩtĩhemwa Numwaitandĩhandapĩ Jisaasiho Katindihandapĩhaare

¹⁵ “Iyataatĩ amĩ utaaho wo ġĩsamĩ tĩmaamaitĩmĩ nisapĩ ġũnunyaasĩho gi wapa maipĩhandĩ kahisonaahi kinyĩ koenda numbwĩ maipĩndĩ kahĩndĩndĩ ausaapĩ nunje. Nehĩ sawahoaaahĩhi bindamaamĩ sandĩ kaime. Saimbĩ komĩ maipĩhandĩ ausaapĩ kaundĩpĩ nunjisamĩhi amĩ ko atisatĩ maarĩho asĩpiyatĩ japĩhi nepemaitonaahĩ kinyĩ kinyĩ naisohoai japĩhi numwaapĩ maasi tĩmaamaitĩaise.

¹⁶ O amĩ ko kinyĩ pĩwĩha athomaahisatĩ maarĩho asĩpiyatĩ komĩ maipĩhandĩ kahĩndĩhandĩ ausaatĩ namepemaitonaahi namapĩ Mosesihomĩ wĩnĩhapĩpa netĩ katĩrĩhĩretĩ japepihĩrĩpĩ utaaho naasohĩsangi amĩ yahurĩsangi numwaasi koenda numwe. Saimbĩ numwaasi numbwĩ bindawaawi kuramĩ ndĩhetĩ gi maipĩhandĩ kahisĩhoaisamĩ pĩwĩha siyaha siyahaapĩto tĩmĩ jĩhaatĩ katisaihi numwaasi naingururĩ atĩmĩ gi maipĩhandĩ kahisĩhoai maarĩho asĩpiyatĩ nepemaitĩtandĩ pĩwĩha napaisaatĩ kaundĩmĩse.

* **18:11:** Jĩhi Ġĩrĩkĩhaara utĩpĩho jĩpatĩpiyohĩwaiwaatĩhi kimandĩ wesĩmandĩ wĩndĩ ahĩmotise. Owe.

¹⁷ Kaundisaihihandi kandi ko kurami piwiha windi atihomaawisati gi maipihandi kahisono hitati windi namepemaitionaahi namapi maipihandi kahisihoai numwaasi isihya nisapi ginunyaahohiyihya deti sihoasangisaw ahoyaniwi bimohiyihyaami ndiheti noaipapise. Noaipapi kiya nahatiya atisiwi nepi tipitapaapi mmowi titihepisamaitaatiwi sihoasami piwiha ausaapi kaundimise. Saimi isihya nahatiyaisi kaundisaihi maipihandi kahisihoai maariho asipaimbi nepemaita undisaihi namepema itati gisatuni kiyaisatuni windi timaamaamaitonaahi namapi kinyuni isihya nisapi ginunyaahohiyihyauni kopi satiw giwinyaapise. “Kimo utaamo nyamihomaahae. Owetise. Koai waphapiho Autaahaatihopi windi mmonati utaaho apipaahi maipihoe,” tiwi koaisinihi sami dawaataatemapise.

¹⁸ “Iyataati nini piwiha kima sangi kasatataatoni baiwi atiwise. Maapi yapipataapihi kahapaamapi pa wapaami daihira maasomwaanj sahi nepi nisapupwi napuwawaawaahi ami mihaati yamihapataatihi Autaahaathoaisangi neti sati kati kaitaise. Aiwu kahapaamapi pa wapaami daihira maasomwaanj dauta nutane tiwi sahi nepi maapi yapipataapihi daupwi nuwawaawaahi mihaati yamihapataatihi Autaahaathoaisangi neti sati kati kaitaise.

¹⁹ “Ami jihaati kasatataatoni sahi atiwise. Sami utaahuri wuri maapi yapipataapihi wapa nepi ami kaitaati mi hapaapi giwinyapenamaami maariho naasohitanhi timaamaitimi gaapundamaamaahi nisi Apiho yamihapataatihi bimisihho kurisi kapa nunyati kawitaise.

²⁰ O ami sandi apaapi maato ami utaahuri nehi yahurisangi ami murimoaisangi ahoyaniwi nisapi ginunyaapi nisi ambipati ambihitohiyihyaamihathihi kiyaisati maasi nini bindaatayo,” nyatati nyahi komi otipipatihiyaanangi kanyataataase.

Kima Piwiha Utaaho Wo Komi Sasaaho Koaisi Maipihandi Kawindihandi Nemumasitihandapi Jisaasiho Namihanati Katindihandapihaare

²¹ Aih Pitaahto doti Jisaasihoai saunda nunjenataise. “Awaisihone utaaho wo nisatiyati Kiraishihopi giwunyaaho ningi maipihaiwa napitiyahaiwaara kanisonih ami nini komi maipihaiwa nemwaitande? 7 kiyati ikwiri wihitritanhi wihinhihrami yatairaaho?” undataase.

²² Undati nunjesih Jisaasiho komiha Pitaahoai saundataase, “Owetise. Nehi 7 kiyati ikwiri wihitritanhi wihinhihrami yatairaahimaahae. Nasisoari gi munyaatahaiwaara kinyi komi maipihaiwa nepumwape.

²³ “Iyataati piwiha sa katohihaapi nesipati mambihaiwaapi namihaniti katitandiyi. Autaahaathi nishetapi isihyai iwinja bimindihandi siyahande. Utaaho wo awaisih isihyai iwinja bimisih isihya awaisawihya usa komi otitih otipipati kawisohiyihya nawihho otipipati kaitaatiwi nehohihopi nunjendandi kiyaisi gaata numwaataise.

²⁴ Nunjendandi wani konih taati sandi siyataati utaaho wo nawihho ikih api paahi taahwaiwa ambipati gi munyaata awimtiwihaiwa nusesihhoai gaata numwaataise.

²⁵ Gaata numwaati nunjesih nawihho ikih nusesimumwaanj kamwaanj windi nesi nasa namunyataise. Saihi komi awaisihho namati utaaso soai komi apwaataati manyinyaisati ahoyati utaaho awaisihho womi otipipati nawihho owehandi kaitaatiwi kusasi koaisi nunyati nawihho naitaano ndaase. Satati kusasami ikipipa kahapaamapi pa neti usaisi nunyati nawihho naitaano ndaase. Nisi nawihho jahira naitandi sandi kaitaano ndaase.

²⁶ Satati katihi utaaso utaaho awaisihomi nawihho ikih ambipati owehaiwa neti nainjiho atisataise. Atisataati komi awaisihomi utatototi timahiya atotipwesati gouseti saundataase. ‘Kinyi nisapi aposindihandi yathitipi kinyi maariho asipinimbi nehi ninjase. Nehi ninjasamih kinyi nawihho neti nangin hohihho otipipati kaindi nehi nyami nundi owemaitaano,’ undati gousetaise.

²⁷ Saunda gousesih komi awaisihho maariho asipiwisa nehi iwinjati nawihho ikih taahwaiwa neti niwinjihopi saundati, ‘gaasi kinyi namaanimitaapi nanipimatiti namaitaano,’ undataase.

²⁸ “Saundati maariho asipiwisataati nehi iwinjasih notaise. Noti komi sasaaho otipipatiho woai iwinjataise. Iyataati utaaso winjasi komi nawihho sisiwaahaipihandi naasaindih, ‘sihi japihi nahimitaano,’ undati neti niwinahore. Aih awaisihho maariho asipiwisa nehi iwinjasih naisoho komi sasaaho nawihho maipihonj neti niwinjihhoai siyati iwinjaataati komi nahutarihi neti nahusapanati saundataase. ‘Nawihho nanhingipipa jahira keti naninye,’ undataase.

²⁹ “Saundihi komi sasaaho otipipatiho namati maariho asipinitotati kaundisihomi asimwatitih timahiya saundati gousetaise. ‘Ese koih uta gaahonye kinyi aposindihandi

yatihiitipi maariho asipinime. Saimbi nehi ninjasamihiki kinyi nawihonanginihohihohi jahira nehimitaano?” undati komi sasaahoi gouseaise.

³⁰ Gousesihandi kandi jatitandi poundih sasaahoi maariho asipimaawisati daahi komi piwihani nemati napwitohtihandaatih napuwataise. Siyati neti napusih napwitati otipipati kaimi noti nawihoneti niwinjiho neti tiwati owetanihura noaipasi nutando.

³¹ “Aih awaisihon maariho asipiwisati nehi iwinjasiho sandi topitaata sasaahoi maipihandi kawih sasaahoya usa otipipatihya winjawaayopo. Iwinjawaawi sandi sawindindapi kiyaisi apipaahi apousati maariho tundaise. Siyati maariho tundih naiwi kiyaami awaisihoi nahataapa noaipasih mmohohipipaapi ausaapi kaundawaatopo.

³² Sandapi kaundauhi atisatosati awaisihon komi otipipatihon maariho asipiwisati nehi iwinjasihoai gaata numwaati saundataase. ‘Kinyi utaahonj otipipatihonj apipaahi maipihonje. Ami kinyi nehi ngipwnehinhiyataati nawihon aungwohandi nepi naninipi jahira namaanimingihopi nanipimatiti nangimihahonihonje.

³³ Saindi gi maariho asipihindi isihiya komi nangimihahonihonjisi kinyi siriki kireti kaimbi kinyi kisaahimoai maariho asipiwimb namumwihapo?” undataase.

³⁴ Saundati awaisihon komi otipipatihopi apowih isihiya koaisi ambipati maariho yausahaiwa numwitaatiwi napwitohtipihapi natausaasataise. Sapihi napupwi ambipati yausahaiwa numwisaihi neti kaimi nunjati awaisihon komi otipipatihoi neti tiwa owemataahuraatitande,” tati Jisaasiho namihanati kandaase.

³⁵ Satati namihana kata owemataati kandapi nesipati sanyatataase. “Ami sahi isihiya maipihaiwa sangi kasisohiwaiwa sami omanjitihiapi nepumwaamawaawaahi nisi Apiho yamihapataatih bimisiho sangisi utaaho awaisihon komi otipipatihoi kawindihandamatiyati kireti kasitaise,” tati Jisaasiho nyahi komi otipipatihyaanangi kanyatataase.

19

Kima Piwima Namaatinohitihandi Nepi Namaasipaitaatihandapi Jisaasiho Kataunjindihandapihaare

(Maakihon 10:1-12; Rukihon 16:18)

¹ Aih Jisaasiho saiwa katati owemapi sapihi yapipati Garirihanda namasi yapipati Judiyaahandamihati waapihaati Joritanihaatami wihini mihihini ahetipataahapi notaise. Naihi nyahi komi otipipatihyaanini maawi nohaayo.

² Nowaati daayonih isihiya wirisandihandi Jisaasihoenda nasauhi kiyaami timbipaisahiyai titihiwataise.

³ Siyati titihiwisih daayaati bitohonih isihiya Parisihiya usa Jisaasihoai wapaapi nunjendaatiwi nasawaayopo. Napiw wihooanaha ko titih kiyaisi windi biyati kamundonaahi koai nepi nusopisatitotiw winjatawaawi Jisaasihoai saundiwi nunjenawaayopo. “Kahapaamapi nahataapa wapa gwinyapenataahapaapi utaaho wo komi apwaataati apipaahi namati kaatisihini neti natausaasitandi gaaro e owetiso?” undiwi nunjenawaayopo.

⁴ Saundiwi nunjenihauhi Jisaasiho komiha sata kaundataase. “Autaaahatihomi piwihani sataha awitiwhiyaatisi sahi windi gimunyaahowo?

‘Jihi aimehura yeyetati isihiyaisi kiyati namasisihon wohoaisi apopaatapi kiyati ahawisati appoatisi wohopi kiyati ahawisataise’. Wuwanihapihi 1:27, 5:2; Marakihon 2:15

⁵ Iyati ami sandi siyati woho apopaati ahawindimandapi Autaaahatihon sandaase. ‘Wohori sanyi sapiyai namasisi apopaati niwipaahonih namaatimi tmaamaitaise.’

⁶ Isi kasanyuri yasanyuriimahe, owetise. Kasanyuri tmaamaitimi noaipapi kasanyurami maariho ambipati naasaipihndaise. Isi ami Autaaahatihon aini woho apopaati neti tmaamaisitihandi isihiya windi nepi namaasipapise,” undati Jisaasiho Parisihiyai kaundataase.

⁷ Jisaasiho kiyaisi saundih Parisihiya koaisi saundiwi nunjenawaayopo.

“O siyonaahi Mosesihon jihura winihapiwa napindapi satati katise?” Utaaho wo komi apwaataati namaitandaahi ko utipihon apwaataati namaitandi kaati nanimasi numwe undaho jipatipiya nunya kaati neti natausaasane tati katise?” Winihapiwa 24:1-4

undiwi nunjenawaayopo.

⁸ Saundiwi nunjenihauhi Jisaasiho komiha kiyai saundataase. “Sandi Mosesihon winihapiwa watipihapa kandaamaase, owetise. Nehi sawanaatami atihiri nawaatimapi maatimaatisohitihanda gaasi siwaasisai utipihon nunyawu namapise tati katise. Iyataati

sahi siyohitindi jahi aimehura woho apopaati ahawisataati Autaahaathiho gwinyapenati ahaihi ahotimi sapindihandimahe. Owetise.

⁹ Isi sangi kimandi nini kasatataaton atiwise. Utaaho wo komi apwaataati utaaho woaisati namohaati namati waatisi neti wirataataahi so komi apwaataati jahaatisami timaamaitimi maariho ambipati naasainditiindihandi neti nasipataise,” undati Parisihiyai Jisaasiho saundih kiya piwiha owetih namasi nowaayopo.

¹⁰ Namasi niyauhi nyahi komi otipipathiyaanini saundhaato. “O ami utaaho wo apopaatisami timaamaitaati mihapa sapa winihapipa watipihapa ahotanaahi gaasi isihya windi namaamaatito,” undhaato.

¹¹ Undonih Jisaasiho nyangi sanyataataase. “Nisi piwiha woho apopaati andititimi timaamaitaati mihandapi kandsasohima isihya nahatiya atiwi nepi kamaitaapo. Nehi isihya Autaahaathiho kiyaami maariho ambipati napaisaatumwati anditwihonihyaahih atiwi nepi kaitaapo.

¹² Iyataati isihya usa namaamaatohtindi apaapi mahe, ami isihya usa saniyaami gwisahaathihi namaatiwi sihmwaamoyaitaatiwi waapoho owehiya napiwihyaare. Ami usa kiyaisi isihya usa nepi paatonih napaapi nusopisasaui kandapi namaamaatawaayopo. Aiw ami isihya usa sawanaami maarihoraahi nehi Autaahaathiho iwinja bimonih komi otipipatapaahih jinjapih asisih nahateweti andititwi gwinyaitaatiwi namaamaatawaayopo. Isi utaaho wo andtatisahondaataahi nisi piwima sangi kandsasohima isiwati japepihirane,” nyatataase.

Kima Piwima Jisaasiho Autaahaathiho Manyinyai Maariho Wwisitihandi Numwindihandapihaare

(Maakho 10:13-16; Rukho 18:15-17)

¹³ Aih isihya usa manyinyai Jisaasiho ikwiri ahawisa gaapiwundonih Autaahaathiho kiyaisi maariho wwisitihandi naitotwi Jisaasihoenda numwaasi nasawaayopo. Numwaasi nasauhi nyahi komi otipipathiyaanini itihundaati nwisapuwihayo.

¹⁴ Siyaati itihundonih Jisaasiho sandaase, “Manyinyai windi namaawisapupwi kiya nisenda napitaatiwi nehi iwinjasawise. Isihya manyinyi kimiyaamataiwi nisapi nanihaiwi ginyunyahohiyihya Autaahaathiho isihyai iwinja bindataati gaahaiwa kawiwaiwa kiyaamihaiwaatitaiso,” daase.

¹⁵ Sata katatosati manyinyaisi ikwiri ahawisa Autaahaathiho maariho wwisitihandi nunyataise. Nunyamapi saphi namasi notaise.

Kima Piwima Utaaho Ikipipa Taahipipaisaho Jisaasihoaisati Pwaaatinjithandapihaare

(Maakho 10:17-31; Rukho 18:18-30)

¹⁶ Aih asisih waara utaaho wo nasati Jisaasihoai saunda nunjenataise. “Katipunjingihonye, gaahandi napindi kiyataati nini Autaahaathihoaisati bimtandihandi naitande?” undati nunjenataise.

¹⁷ Saundati nunjesih Jisaasiho koaisi saundataase. “Kinyi ngingi gaahandapi napindapi nanisehise? Nehi Autaahaathiho sawaho naasohi sohihi gaahore. Isi kinyi Autaahaathihoaisati jinjapih bimtaapihandi naitapaahi Autaahaathihom winihapipa baimbi gwinyaapi japepihirime,” undataase.

¹⁸ Undih ami utaaso Jisaasihoai “winihapipa maahiwapaare?” undati nunjenataise. Saundati nunjesih Jisaasiho komiha koaisi saundataase, “Winihapipa kimbaapito: isihyai timaamape. Asihyai ikomaanime. Wapa isihya usaamihapa ikomaawinime. Isihya usaapi jaipimaatime.

¹⁹ Kinyi gapiyai baimbi atiwimbi maariwitipi gaahaiwa giwunyaapi kawime. Aimb kiwahonyapi maarihipi maariho namninhingipatamataimb kinyi naisohopi maarihipi koaisi maariho nunye, timbipaapito,” undati Jisaasiho kaundataase.

²⁰ Jisaasiho saundih uta waimwaaso koaisi saundataase. “Winihapipa saiwaahi aim taati japepihirataahonine. Japepihirataahoninisi wapa napaapi nausetindaayo?” undataase.

²¹ Saundih Jisaasiho koai saundataase, “Ami kinyi jinjapih bimtaapihandi nenoahtindihandi nepi watipitipi isiwatipaahih kinyi kinyi ikipipa usaisi nepunypa nawho nepe. Aimb nawho nehingho isihya ikipipa owehiya taanahiyihyai nunye. Saimbi nunyapaapi kinyi yamihapataatihi ikipipa nepi ahoaitaapo. Saiwa saimb ngingi kinyi nambi nanipinje,” undataase.

²² Jisaasiho saundih uta waimwaaso atisataati komi maariho api paahi naanjawisaho notaise ami ikipipa taahiwaiwasahondaato.

²³ Naihi Jisaasiho nyahi komi Otipipathiyaanangi sata kanyatataase. “Nini sangi akitinhi kasatataato, isihya ikipipa taahipipaisahiya kapaisaahih maariho nunyaw

anitiwi isiwatohiyihiyai Autaahaathiho winja bimonih noaipap komihiyaimatitaatiwi naanamaataise.

²⁴ Iyataati ami sawanaati aimi mmohohitihande, maasapaho awaisiho kamerihandi ami kauhoaisangi onepati maipihinjaatihi nandaitotati dinanataati apipaahi watipitih windi namindaasitihande. Nandaitandi watipitindihandisi ishiya ikipipa taahipipaisahiya kapaisaahih maariho nunyaw anitiwi isiwatohiyihiyaisi Autaahaathiho iwinja bimonih noaipap komihiyaimatitaatiwi apipaahi awaindahandi watipitamaitaise,” nyatataase.

²⁵ Jisaasiho sa sanyatih atisihaawi nyahi mangiri ikwinaati yayahaawi satihaato. “Ese siyonaahi ishiya diyaanhi jinjapih bimitaatiwihandi nga naitaapo?” tahaato.

²⁶ Sataati katonhi Jisaasiho yatiwati nyainjatataati sanyatataase, “Isihiya mambihya sawanaami watipihandi gwinyaaahohitihanda jinjapih bimitaatiwihandi naitaatiwi apipaahi naaja watipitati owendaase. O ami Autaahaathiho sawahohi nahatewa titih nga kaitaise,” nyataaase.

²⁷ Sanyatih Pitaaho Jisaasihoai saunda nunjenataise, “Mmoni peme, nyahi kaha paamapipa nahandi namasisi gisi nahipinjhaayo. Nahipinjhaayoni nyahi napindi naito?” undati nunjenataise.

²⁸ Saundati nunjesih Jisaasiho nyangi sanyatataase. “Kimandi akitihihi nini sangi kasatataato, kahapaamapipa nahataapa Autaahaathiho neti japihi asipipemaitandihura Nini Isihiyaami Saahonhi Jihonhi nini saasanotindihandi watipihandisati Autaahaathihom ishiyai winja bimisanhihi sahi nangi nanipinjohiyihiyaati nngisaw maawi Autaahaathihom ishiyaisi iwinjaawi bimitaapo.

²⁹ Iyataati ishiya nahatiya usa naasohi naasaamhihi nisapimatonhi kiyaami anjaani saaho saingoya sanaani sanaapwisa saniyi sapiya mwaaya maatiya yapipati kaha paamapipa namati kapaisi dawaatumwataataahi kokaati nini kapaapi nanipimati asakaandi tiwati nyepaindi numwisanihihi ami kokaati jinjapih bimitandihandi naitaise.

³⁰ Iyataati ami ipotihura Autaahaathiho nisihetapi komi ishiyai winjaati bimonihura ishiya taahiyihya wanimura noaipap ambipatisahiya apipaahi awaisawihiyaimatiwi jihitohiyihya sihihura noaipap ipotitisihihi ami ishiya taahiyihya wanimura noaipap apipaahi nehihatima ambipati owetati ipotitohiyihya sihihura noaipap jihititaapo,” tati komi Otipipatihyaanangi kanyatataase.

20

Kima Pwima Isihiya Wainihandami Osaataati Kiyohiyihyaapi Jisaasiho Namihanati Katindihandapihaare

¹ Aih Jisaasiho nyahi koaisi niwipinjaati komi otipipati mmona kiyaati nehohiyihyaanangi pwihwa wa namihana sanyatataase. “Autaahaathiho nisihetapi ishiyai iwinja bimindihandi siyahande: utaaho wo wainihandami osaataati asakiyati taahiwaiwasahomatiyahande. Iyati ko osaataati wainihandami satihohi asisihaathih koho koaisati nepasi noti komi osaataati otipipati kawitaatiwihiyaisi daati numwaataise.

² Numwaati pwihwa kiyaisati wisasati saundataase, ‘Nawihohi ipihohi naasoeti nunyohimumwaanhi nasamitaani sahi nuwi nini wainihandami osaataati otipipati kaniiwase,’ undati natausaasataise.

³ Iyati ami ipihohi nasati wonji otihitih ko ishiya ahoyaniwi nahoiwi pwaniwi otipipatapi daahopipih notaise. Noti ishiya usa maanimaaniwi nehi bitohauhihiyai iwinjataise.

⁴ Iwinjataati kiyaisi saundataase, ‘Sangisangi nini wainihandami osaataati otipipati kanitaatiwi nuwase. Nawihohi titih nga nasamitaano,’ undataase.

⁵ Saundih kiya atiw nowaayopo. Aih ipihohi otihasinitihuraunhi ami yaataatiwati kwaatanapati koho nainjura ko naasaipiti kati kiyati ishiya usaisi numwaati komi osaataatapi natausaasataise.

⁶ Aih ipihohi kwaatanapati koho nanati aimi satoti mihapi nipatitandihetipihura ko ishiya ahoyaniwi kahapaamapipa nunyaw nehohipipih jahira notaise. Jahira noti ishiya usa kapih kiyaanhi bitohauhi iwinjataise. Winjataati kiyaisi saundati nunjenataise. ‘Sahi ipihohi pititaatiwapi kimbih nehi napindapi bitohopo?’ undati nunjenataise.

⁷ Saundati nunjesih kiya koai kiyaamih saundawaatopo. ‘Utaaho wo nyangisi otipipatapi namaanyamaashiyahaawi nehi bitotihayo,’ undawaatopo. Saundauhi komih kiyaisi saundataase, ‘O kiyonaahi sangisangi nini osaataati otipipa kanitaatiwi nuwase,’ undati neti natausaasataise.

⁸ “Aihĩ ipĩho aimĩ tipateti nĩpatihĩhura osaataatamĩ satĩho utaaho wo komĩhapai iwinja bimisihoai saundataase. ‘Otĩpĩpatĩ kanisohiyĩhiyaiĩ gaatiĩ numwaapĩ nawĩho nunye. Nunyapaapĩ saimbĩ nunye namasapĩ isĩhiya ipotĩnĩhĩ numwaahohiyĩhiyai nawĩho jĩhĩ nunyapĩ nunyamĩ numbwĩ jĩhĩnĩhĩ numwaahohiyĩhiyai nawĩho ipotaataatĩ nunyapĩ namĩhaape,’ undataase.

⁹ Aihĩ isĩhiya ipĩho kwaatanaipatiĩ koho nanatĩ owetihĩ mĩhepiĩ satotiĩ nipatĩtandĩhepiĩtiĩ numwaasawĩhiya naasohĩ naasohĩ nawĩho ipĩ naasoetiĩ nehohĩho newaayopo. Saiwĩ isĩhiya wura wura numwaasawĩhiyaisangi nehiĩ naasaimumwaanĩ newaayopo.

¹⁰ Aihĩ isĩhiya jĩhĩnĩhĩ asisĩhaatiĩhĩ koho koaisa numwaasawĩhiya nawĩho naitaatiwĩ nasawaawĩ awaisĩho wamwaanĩ naitotiĩ gwĩnyaapĩ nasawaayopo. Saiwĩ gwĩnyaapĩ napĩwĩhandĩ kandĩ kiyaisangi nehiĩ kamwaanĩ isĩhiya kiyaamĩ ipotĩnĩhĩ nasohiyĩhiyaamataiwĩ nawĩho ipĩho naasoetiĩ nehohĩho nĩnaasohĩ nĩnaasohĩ newaayopo.

¹¹ Saiwĩ nawĩho newaawĩ isĩhiya jĩhĩhĩ koho koaisa numwaasawĩhiya nawĩho awaisĩho namehono tiwĩ osaataatamĩ satĩhoai mehundĩwĩ saundiĩwĩ itĩhundawaatopo.

¹² ‘Isĩhiya kĩmiya ipotĩnĩhĩ asĩhataahura numwaahĩnĩhĩ otĩpĩpatĩ masehonĩ etĩtaatiyauhiĩhiyai nyahĩ ipĩho pĩtiĩtaatiĩmawaatiĩ dawaarĩhĩretĩ ipĩho nyatiĩhĩ otĩpĩpatĩ awaĩndĩhandĩ kiyohiyĩhiyaanangi nawĩho nauratĩhaĩmbĩ naninyapaise,’ undĩwĩ itĩhundawaatopo.

¹³ “Saundiĩwĩ itĩhundauhiĩ kiyaamĩ woaisĩ osaataatamĩ satĩho saundataase. ‘Uto atime nĩnĩ gisĩ wĩndĩ mĩmaipĩmaahiso. Amĩ kĩnyĩ nawĩho ipĩho naasoetapĩhopĩ otĩpĩpatĩ ipĩho naasohĩ kaitaano tĩpiĩ aaye tingĩtiĩhande.

¹⁴ Isĩ kĩnyĩ nawĩho nesiĩ anĩpĩpĩhapĩ numwe. Nehĩ nĩngisunyaatiĩ utaaho ipotĩnĩhĩ numwaahohĩhoaisangi nawĩho giĩ nahinyohĩpatamataĩndĩ naurataĩndĩ numwĩtandiyoo.

¹⁵ Nisĩhandĩ nĩwahonisĩhandisĩ nisĩ watĩpĩhandaahĩ gwĩnyapenĩtiĩ nisĩ nawĩhora kahapaamapĩpa kaito. Nĩnĩ gaahandĩ bairĩdĩ kiyataayoniĩ kĩnyĩ mandĩtaĩmbĩ wĩndĩ apomaasane,’ undatĩ osaataatamĩ satĩho koaisĩ kaundataase,” tatĩ namĩhanatĩ Jisaasiho kanyatataase.

¹⁶ Satatĩ namĩhana kanyatatosatĩ Jisaasiho sanyatataase. “Isĩ sĩhĩhura Autaahaatiĩho nisĩhetapĩ komĩ isĩhiyai iwinja bimoniĩhura siyatĩ noaipaitaise: isĩhiya wanĩmura ambĩpatĩ awaipatisahiya jĩhĩtohiyĩhiya sĩhĩhura noaipapĩ ipotĩtisaiĩ amĩ isĩhiya wanĩmura ambĩpatĩ awaipatĩ owehiya ipotĩtohiyĩhiya sĩhĩhura ambĩpatĩ awaipatĩ nepĩ noaipapĩ jĩhĩtiĩtaapo,” nyatatĩ Jisaasiho nyahĩ komĩ otĩpĩpatĩhiyaanangi kanyatataase.

Kĩma Pĩwĩma Ipotataataatĩhandĩ Jisaasiho Yaawĩhaiwa Netĩ Napwĩtandĩhandapĩ Katĩndĩhandapĩhaare

(Maakĩho 10:32-34; Rukĩho 18:31-33)

¹⁷ Aihĩ Jisaasiho Jerusaremiĩhandaahapĩ taatiĩ naiĩ maawĩ niyahaawĩ nyahĩ komĩ otĩpĩpatĩhiyaanĩnĩ ¹² kiyaatiĩ ikwĩmaĩndĩmwĩtiĩ auhĩramĩ yahurĩtahiyaanangi isĩhiyaamĩhatĩhapĩ mĩhinenyamatiĩ taawa niyahaahetiĩ sanyatataase.

¹⁸ “Sahĩ atiwiise. Nyahĩ Jerusaremiĩhanda niyaatiĩ noaipaitĩhaawĩhiyaanĩnĩ taawaatiĩ daayaatiĩ bitopiĩ niyahaayo. Niyaatiĩ noaipasaiĩ kapĩhĩ Nĩnĩ Isĩhiyaamĩ Saahonĩnĩ Jĩhonĩnĩhĩ isĩhiya nepĩ pĩrisihiya isĩhiya isĩhiyaapĩ nandapa kohasĩpĩho tĩhĩwĩ Autaahaatiĩhoai dĩpumanĩwĩ waamaindumwapĩ nunyohiyĩhiyaamĩ mĩtiĩhiyaamunĩ wĩnĩhapĩpa katĩwunjohiyĩhiyaamunĩ ikwĩraatiĩhĩ wĩrapĩnĩtaapo. Aisaiĩ kiya nĩngĩ kĩnyĩ napwĩtaahunyaataahonĩsĩ napwĩtaapo ndĩtaapo.

¹⁹ Sandĩwĩ kiya nepĩ nĩngĩ isĩhiya kiyaamĩ dawaataatiĩ bimohiyĩhiyaamĩ ikwĩraatiĩhĩ wĩrapĩnĩtaapo. Aisaiĩ kiya Romĩhandaahapĩhiya nĩngĩ sisĩpĩhĩndĩwĩ wĩrĩhĩra nepĩ yanupapĩ amĩ ipĩ tĩtiĩ atawĩhatetiĩ nipĩmandaaapĩ nĩwisaiĩ napwĩto. Napomasanĩhĩ asisĩha mairĩma sanĩyonĩhĩ Autaahaatiĩho nĩngĩ ahonimatĩ nanĩmaahonĩhĩ nĩnĩ japĩhĩ nepaito,” nyatatĩ komĩ otĩpĩpatĩhiyaanangi kanyatataase.

Kĩma Pĩwĩma Jemisiyĩ Joniyaaĩ Sanaatiĩ Wapaapĩ Jisaasihoai Nunjesĩtiĩhandapĩhaare

(Maakĩho 10:35-45)

²⁰ Aihĩ Sepetihomĩ apwaataatiĩ kaatamĩ mwaahurĩ Jemisiyĩ Joniyaisatĩ maasiĩ Jisaasihoenda nasataise. Nasatĩ mwaahurapĩ wapaapĩ nunjendandĩ komĩ utatototĩ nambĩtatĩ atotĩpĩwesataise. Iyatĩ ko wapa kaitandĩ nunjenataise.

²¹ Kaatiĩ saiĩ Jisaasiho kaatiĩ saunda nunjenataise. “Kĩnyĩ napindape?” undataase. Undĩhĩ kaatamĩha saundataase, “Kĩnyĩ Awaisĩhonĩmatĩpĩ isĩhiyai iwinjaapĩ bindapaahura katisamĩhĩ nisĩ metĩmuriĩ awaisururimatĩmĩ kĩnyĩ yatĩhĩ isĩhiyai iwinjatĩtaatiĩmo,” undataase.

²² Saundiĩ Jisaasiho kusasi komĩha saundataase. “Sausasaatiĩ nanĩsehoitiĩmandapĩ wĩndĩ mowĩhusasaate,” undataase. Undatosi Jemisiyĩ Joniyai saundataase, “Waapohoo

ipitho yahutaati pusahomataindi nini yaasihaiwa neti awitimatini nainjanihaiwa shooaahi nngi nanipinjami kaiwa nepi awitimapini nandaiso?" undati nunjenataise. Aihini kuramitha Jisaasihoai saundamaase, "Yihoaaanyangisangi nga saito," undamaase.

²³ Undihini Jisaasiho komitha kuri saundataase. "Akithisi shooaasangisangi waapoho ipitho yahoti pusahomataimi yaasihaiwa nepi awitimapini nandaatimihuraahae. Shooaahini sataise satiti kasatataahandi kandi nini isihiyai kinyi sonji sonji nini yatihini awaisihonjimatipini isihiyai iwinjaapi bime unditandihandi nishandimaahae. Owetise. Saiwa nini Apitho isihiyai aunahipati nepi isihiyaisi iwinjaawi bimitaatiwihiyaaapi aimi tmanati ahawihihaiwaasi kiyaahihini naitaapo," undati Jisaasiho Jemisiyi Joniyai kaundataase.

²⁴ Aihini nyahi 10 kiyaati ikwi maindimwihaiyaanini Jisaasihomini otipipatihaiyaanini usaanini kuri Jisaasihoai nunjesitindapi atishaaawi kurapi nyangi aponyataise.

²⁵ Siyati aponyihini namati Jisaasiho nahatiyaanangi gaata nanyamaati sanyataataase. "Sahi mmowi gwinyaaapihiyaate, isihiyai wapihapihiya Autaahaathopini athomiwini gimunyaahohiyihiyaaami awaisawihiyai kiyaami isihiyaisi topitaata sawanaami gwinyapehohithanda iwinjatauho. Aiwini kiyaami isihiyai awaisawihiyai waati pihitiwi uripatiwi otipipati wapihahaiwa ambipati yaawihaiwa nunyauho.

²⁶ Kiyaami kiyohiwaiwa sahi windi namepise apihaahini owetane. Ami sami wonji usaami awaisihonjimatitaapaahini sonji nahatiyaami otipipatihonjimate.

²⁷ Aiwini ami sami wonji noaipapi usaami mitihonji jihonjimatitaapaahini ami nehi yatihini isihiyaaami otitihini otipipatihonjimate.

²⁸ Sahi siyawaawaahi nini kiyohirihireti kaitaapo. Nini Isihiyaaami Saahonini Jihonini isihiyai otipipati kaniwi nngi nitatamanitaatiwi napitihoninimaahae. Owetise. Nini isihiyaaapi otipipati kawindi neti iwitatamaniti kiyaisi nini ambipati nunyandi kiyaami maipihaiwaathapi japihi numwaitandi napitihonine," nyatati komi otipipatihaiyaanini nahatiyaanangi kanyataataase.

Kima Pwima Utaahuri Ndiha Niyotahuri Kurami Ndiha Jisaasiho Nusorihaaasithandapihaare

(Maakitho 10:45-52; Rukitho 18:35-43)

²⁹ Aihini nyahi Jisaasihoaisaati aunahipa Jerikohandi namasi wapihapi taawaati niyonihini isihiyai wirisandimi Jisaasihomihini nasawaayopo.

³⁰ Iyauhi utaahuri wuri ndiha maipitahuri kapihini daihiraamihini bindamaahuri Jisaasiho yamo taati nasataise tauhi atisamaise. Atisamaami namasami satimi kaa-haataamaase. "Daawitihomini Mwaahonjini nyahi Isiraherihaiyaanangi nyainjaapi bimitaapi awaisihonye yihooanyangi kinyi kinyi maariho asipinyime," timi kaahaataamaase.

³¹ Satimi kaahaatihini isihiyai wirisandimi nasohiyihiyai kurisi itihundwi, "Shooaahini windi kaahaamaatimise," undawaatopo. Saundauhthandi kandi kurihini mitaahini mwitetimi satimi kaahaataamaase. "Daawitihomini Mwaahonjini nyahi Isiraherihaiyaanangi nyainjaapi bimitaapi awaisihonye yihooanyangi kinyi maariho asipinyime," timi kaahaataamaase.

³² Satimi kaahaatihini Jisaasiho nasati bitondaati gaata numwaati saundataase. "Nini shooaasangi napitisitande?" undati kuri nunjenataise.

³³ Saundati nunjesihini ami kuramitha Jisaasihoai saundamaase. "Awaisihonye kinyi yihooanyami ndiha nanyorihaitaapito," undamaase.

³⁴ Saundihini Jisaasiho kurisi maariho asipiwisati kurami ndihaathihini ikwiri ahawisataise. Ahawihini nehi keti kuraanihini ndiha norihaapi japi ami Jisaasihoai niwipinjai nomaise.

21

Kima Pwima Jisaasiho Awaisihoematati Jerusaremihandani Niyati Nandaasithandapihaare

(Maakitho 11:1-11; Rukitho 19:28-40; Jonihini 12:12-19)

¹ Aihini nyahi Jisaasihoaisaati komi otipipatihaiyaanini Jerikohandaahiraapi nasaati Jerusaremihandani detitihini aunahipati Betipakihandani sisihini wo komi ambipati Oripithandami shooaahireti ahetihihata noaipithaayo.* Sapihini Jisaasiho nyami wuri sata kaundataase.

² "Shooaahini aunahipati nyami naitihaamihoanji ahetimata naimise. Naimini sapihini noaipapi keti kuraanihini maasapiho dongiho wo wiraposisaihi komi mwaaho

* 21:1: Sisihini Oripitho so ami ipati oripihati nawati asakiyati kooasini ahetahosi kandapi Sisihini Oripitho tiwi ambihitawaatopo.

sipipihohoisati bitohonihĩ s̄hoaaahĩ mmondaise. Mmonamaamĩ so koaisi sanaati mwaasoaisamĩ ahoyamĩ nesipapĩ numwaasi kimbihĩ nammise.

³ Amĩ isihya usa s̄hoaaahĩ napitiyamaise satiwĩ nasisesaihaahĩ kiyai saundimise. 'Awaisiho wapa kaitandĩ numwaapise nyatihe,' undimise. Saundisaihi kiya namapĩ nehi jainjasaihi maasap̄ho dongihindari numwaasi nap̄taatimo," undatĩ Jisaasiho winihundati natausaasataise.

⁴ Iyataati sandĩ sailmatindĩmandĩ Autaahaat̄homĩ piw̄iha atisati netĩ ausaasiho piw̄iha wa jihura satis̄haamĩ ak̄it̄handĩ noaipaitande. Iyataati ko piw̄iha sandaase,

⁵ "Sahi isihya Sis̄ho Saiyon̄handĩ Jerusarem̄handaahiyai saundiwi kaundiwi. 'Wani samĩ awaisiho jainjat̄tand̄ho sangisenda yaho taati nasataise. Ko utaaho an̄inĩ napaisaat̄hosi amĩ maasap̄ho dongihomĩ mwaahoaasinĩ yamwaasi yat̄ihĩ napaisaati yaho taati nasataise,' Aisaiyaaho 62:11; Jekariyaaho 9:9

tati kandaase."

⁶ Aihĩ nyahĩ ot̄ip̄pat̄hiyaanamĩ kuri Jisaasiho kaunda natausaasimb̄pa naimĩ k̄ireti kiyamaise.

⁷ Aimi kuri maasap̄ho dongiho sanaati mwaahoisunĩ numwaasi namĩ kuramĩ apot̄h̄irĩ tiwat̄haat̄p̄h̄irĩ nausohaap̄ dongiho sip̄p̄hohomĩ dawaar̄h̄ireti ahaihi kas̄inĩ Jisaasiho yamwaati bimoti Jerusarem̄handaahap̄ dongiho koaasinĩ taati niyataise.

⁸ Taati naihi isihya wir̄isand̄handĩ Jisaasiho awaisihoso tiwĩ maaritiwĩ usa kiyaamĩ uti apot̄h̄irĩ tiwat̄haat̄hapa nausohaap̄ daih̄ira tusapaapan̄iwĩ gwaap̄w̄iwĩ amĩ usa isaaha tot̄ip̄ati tsatiwĩ daih̄ira nusapaap̄ m̄hop̄ m̄hinĩ gwaapowaayopo.

⁹ Aiwi isihya Jisaasihomĩ usa j̄ihĩ usa ipot̄ niyawaawi maaritiwĩ satiwĩ konyah̄tawaatopo:

"Daawit̄homĩ Mwaahone nyahĩ gisi mep̄i autaah̄eh̄iwaam̄haayo. Autaahaat̄ho Gisi an̄itisati giwason̄h̄i nyamĩ Awais̄ihon̄imat̄ip̄i nyainjat̄ime. K̄inyĩ Awais̄iho Autaahaat̄homĩ wat̄ip̄handisap̄i nasapainĩ ko sawaho komĩ gaahaiwa nah̄inyati nanḡimaasane. K̄inyĩ nyamĩ Awais̄ihon̄imat̄ip̄i napinḡit̄mandap̄i Autaahaat̄ihoai m̄haat̄i yam̄hapataat̄ihĩ mep̄i autaah̄ewaumw̄ihaayo," Aun̄ih̄ir̄i 118:26

t̄iwĩ konyah̄tawaatopo.

¹⁰ Aihĩ Jisaasiho niyati Jerusarem̄handa nandaas̄ihĩ isihya nahatiya dop̄i w̄indĩ biyati ḡimaawunyain̄j̄ihĩ satiwĩ nasenawaayopo. "Utaaso so diyaamahore?" tawaatopo.

¹¹ Satiwĩ nasen̄hauhĩ isihya wir̄isand̄handĩ nasen̄hohiȳhiyai saundawaatopo. "K̄imo utaamo yap̄ip̄ati dis̄it̄irik̄ihandĩ Garir̄ihandamĩ aunah̄ip̄ati taun̄ihandĩ Nasaret̄handaahap̄i Autaahaat̄homĩ piw̄iha atisati netĩ ausaasiho pirop̄etiho Jisaasihore," und̄iwĩ wihoan̄j̄iha kaundawaatopo.

K̄ima Piw̄ima Jisaasiho Autaahaat̄homĩ An̄j̄i Awaind̄handaat̄ihĩ Niyati Nandaat̄i Daayat̄i Mmosit̄ihandap̄ihaare

(Maakiho 11:15-19; Ruk̄iho 19:45-48; Jon̄iho 2:13-22)

¹² Aihĩ Jisaasiho Autaahaat̄homĩ an̄j̄i Awaind̄handaat̄ihĩ nandaat̄i isihya usa kahapaamap̄ipa nam̄in̄iwĩ nunyawĩ nehohiȳhiyai netĩ ipaahaapema tahamanataise. Iyati isihya naw̄iho yap̄ip̄ati w̄itaahap̄ho Judaahiyaam̄hoetemap̄i nehohiȳhiyaamĩ gw̄it̄ho bw̄inanaati nepihoti amĩ koho pīp̄hopa Autaahaat̄hop̄i t̄ih̄iwĩ sisand̄paitaatiw̄iho nunyawĩ nehohiȳhiyaamĩ ganiho gw̄it̄ho netĩ nepihoti tip̄ndat̄i is̄ihiyai tahamanataise.

¹³ Tahamanati kiyai saundataase, "Autaahaat̄ho komĩ piw̄iha j̄ip̄at̄ip̄indis̄ihaat̄hap̄i sandaase: 'Nis̄i an̄aan̄j̄i is̄ihya nisap̄i gaapund̄taatiw̄ihaane,' ndaase. Autaahaat̄ho sat̄ih̄handĩ kand̄i sah̄i kaan̄j̄i nep̄i an̄imwaasiha is̄ihya ikohiya ikondaatiw̄i noaatohip̄ip̄hamataiw̄i sah̄i kiyawaayopo," undat̄i tahamanati it̄ihundataase.

¹⁴ Aihĩ isihya usa nd̄iha niyotahiyaun̄i amĩ usa ikwauh̄ir̄i amb̄ip̄ati b̄iwateti nam̄ihatahiya an̄j̄i Awaind̄handaat̄ihĩ Jisaasihonda nasauh̄i kiyai ko netĩ t̄it̄ih̄iw̄iwataise.

¹⁵ Aihĩ sap̄ihĩ an̄indaat̄ihĩ manyinya maaritiwĩ konyah̄it̄iwĩ aun̄ih̄it̄iwĩ satawaatopo. "Daawit̄homĩ Mwaahone, nyahĩ gisi mep̄i autaah̄ewaah̄im̄haayo," t̄iwĩ aun̄ih̄it̄awaatopo. Aihĩ p̄risihya is̄ihyaap̄i nandapa kohas̄ip̄ho t̄ih̄iwĩ Autaahaat̄ihoai d̄ipuman̄iwĩ waamaindumwap̄i nunyohiȳhiyaamĩ m̄it̄ih̄iyaun̄i amĩ w̄in̄ihap̄ipa kat̄iwun̄johiȳhiyaun̄i Jisaasiho is̄ihiyai gaahaiwa wat̄ip̄haiwa kawiwaiwa mmow̄i manyinya Jisaasihoais̄i mep̄i autaah̄epumwahoh̄it̄ihand̄i atiwi mmonawaawi kiyais̄i ap̄ipaah̄i apousataise.

¹⁶ Apowihĩ namapĩ Jisaasihoai kiya saundĩwĩ nunjenawaayoyo, “Uto manyinya konyahĩtĩwĩ aunĩhĩtohtĩmandĩ tĩtĩhĩmetisi kĩnyĩ atino?” undĩwĩ nunjenawaayoyo. Satĩwĩ nunjenĩhauhi Jisaasiho komĩha saundataase. “Ye baindi atisataayo. Sahĩ Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha sata jĩpatĩpindihi awĩtohtĩhaamĩ tanyaaaha wĩndĩ mohowo? Satisĩhaapĩto, ‘Autaahaatĩhonye, kĩnyĩ manyinyaamunĩ amĩ sangĩhiya amwĩtĩhĩrĩ ikwĩhandahiyaaĩ maahomwaaĩ aimĩ niwusaahĩnĩhĩ kiwahongi tĩtĩhĩ baiwĩ mepĩ autaahepĩhĩmawaayoyo,’ tati jĩpatĩpindĩsĩhaaro,” undatĩ Jisaasiho awaisawĩhiya koai nunjenĩhohiyĩhiyai kaundataase.

¹⁷ Saundatĩ Jisaasiho kiyai numwasisi amĩ Jerusaremĩhandanda namatĩ noaipasi aunaĩpatĩ Betanihandaaahapĩ notĩ sapĩhĩ nanotaise.

Kĩma Pĩwĩma Ipatĩ Wĩtĩ Yandĩpĩho Namingosĩhati Jisaasiho Awaipĩte Undihĩ Awaipĩtĩndĩhandapĩhaare

(Maakĩho 11:12-14, 11:20-24)

¹⁸ Aihĩ bowihĩ asisĩhaatĩhĩ koho koaisaatĩ Jisaasiho Jerusaremĩhandaaahapĩ jahĩra naihi niyahaawĩ koaisĩ jaumanataise.

¹⁹ Jaumasĩhĩ daihĩraamĩhinĩ ipatĩ wĩtĩ pĩwĩhoapĩhomatĩyahatĩ yandĩpĩho ningosĩhĩ isĩhiya nandĩwĩ nanĩwĩhatĩ ahetihĩ Jisaasiho kati iwinjataise. Iwinjatosa kataapĩhĩ notĩ yandĩpĩho ningoitaiso tati nepihĩra jata yandĩpĩho owetihĩ nehi isaaahaahĩhĩ iwinjataise. Winjataatĩ namatĩ katisĩ saundataase. “Kĩnyĩ kĩmatĩ immatanĩ apĩpaahĩ awaipĩtĩpĩ yandĩpĩho jahĩra wĩndĩ namingope,” undataase. Undihĩ ketĩ kuraanĩhĩ ipitĩ satĩ awaipĩtamataise.

²⁰ Siyatĩ awaipĩtamasihi nyahĩ komĩ otĩpĩpatĩhiyaanĩnĩ mmonĩhaawĩ yayaatĩ maarĩho nanĩpĩmainjĩhĩ sataatĩ nasenĩhaayo. “Ese immatĩ kĩmatĩ napitĩyatĩ ketĩ awaipĩtamase?” taatĩ nasenĩhaayo.

²¹ Sataatĩ nasenĩhonihĩ Jisaasiho sata kanyatataase. “Pĩwĩma kĩma watĩpĩha nĩnĩ sangi tĩtĩhĩ akĩtĩnĩhĩ kasatataato. Sahĩ Autaahaatĩhomĩ watĩpĩhandapĩ andĩtĩtĩwĩ gĩwunyaapĩ amĩ maarĩho yĩyatĩwĩ gĩmunyaawaawaahĩ sahĩ wapa nĩnĩ immatĩ kĩmatĩ kisangohĩmandamataiwĩ nga kaitaapo. Aiwĩ amĩ sahĩ nehi wapa saiwĩhapaahĩhĩ kamaitaapo. Amĩ sahĩ kĩmo sisĩmoaisangi nga saundĩtaapo, ‘ndopĩ noaatĩwopesi kĩnyĩ durĩhĩraatĩhĩ pĩnumbwĩ tĩmahiyē,’ undisaihĩ ko sangi atĩsisatĩ kaitaise.

²² Aiwĩ amĩ sahĩ wapa naitaatĩwĩhapaapĩ maarĩho naasohĩtanĩhĩ gĩwunyaawaawĩ Autaahaatĩhoai nunjenawaawaahĩ kapā nunjehohĩpĩpa naitaapo,” nyatatĩ kanyatataase.

Kĩma Pĩwĩma Isĩhiya Awaisawĩhiya Jisaasihoai Komĩ Watĩpĩhandapĩ Nunjenĩhohĩhĩhandapĩhaare

(Maakĩho 11:27-33; Rukĩho 20:1-8)

²³ Aihĩ Jisaasiho Autaahaatĩhomĩ Anĩ Awaĩndĩhandaatĩhĩ jahĩra niyatĩ isĩhiyai taatĩ kataunjataise. Taatĩ kataunjihĩ pĩrisihĩya isĩhiya isĩhiyaapĩ nandapa tĩhĩwĩ Autaahaatĩhoai nunyohiyĩhiyaamĩ mĩtĩhiyaunĩ amĩ Judaahiyaanamĩ gwĩnyaahiya isĩhiyaunĩ Jisaasihoenda napĩwĩ saundĩwĩ koaisĩ nunjenawaayoyo. “Kĩnyĩ watĩpĩhandĩ maahapĩhapĩ nepĩhandaaĩ watĩpĩmaiwa kaise? Gisi watĩpĩndĩ diyaamahō nahĩmihĩhande?” undĩwĩ nunjenawaayoyo.

²⁴ Saundĩwĩ nunjenĩhauhi Jisaasiho komĩha saundataase, “Nisangi sangi naasaindĩhĩ wĩndĩ nasĩsendaano. Amĩ sahĩ wihoaanjĩ nepĩ tĩtĩhĩ kandisaihaahĩ nisangi watĩpĩhandĩ sandaahĩ kĩmaiwa kiyo satĩtĩ kasatĩtaano.

²⁵ Jonĩho Isĩhiyaisĩ Baawusisĩho watĩpĩhandĩ ndĩ numwihĩ isĩhiyaisĩ pĩwĩha ausaatĩ kaundatĩ baawusĩ? Autaahaatĩho numwihĩhandaahe e isĩhiya nunyauhĩhandaahe?” undatĩ nunjenataise. Saundatĩ nunjesĩhĩ kiya sawana sanawaatopo. “Pĩwĩha napitĩtaatĩ kaundĩtĩhaawe? Amĩ nyahĩ koaisĩ Autaahaatĩho numwihĩhandaahe undisaihĩ wiwa ko sanyatĩtaiso amĩ Jonĩho isĩhiyai pĩwĩha ausaatĩ kaundatĩ baawusindĩhandĩ nisi kandi kiyohĩtĩmandisawĩ napindapĩ sahĩ mmowĩ nepĩ gwĩnyaahopo? Nyatĩtaiso.

²⁶ O amĩ nyahĩ sataatĩ isĩhiya nunyauhĩhandaahe tĩtĩhaawĩhandapĩ nyahĩ yayahaayo wiwa isĩhiya ahoyanĩwĩ wapa wipĩnyitauho. Amĩ kiya Jonĩhopĩ Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha atisatĩ netĩ ausaasihoe tĩwĩ waatĩ andĩtĩtĩwĩ gĩwunyaapĩhiyaatiho,” nnawaatopo.

²⁷ Sawana sanĩwĩ wĩsasawesi Jisaasihoai saundawaatopo. “Kĩnyĩ nanyisehĩngĩndapĩ nyahĩ wĩndĩ moho,” undawaatopo. Saundauhi amĩ Jisaasiho komĩha kiyai saundataase. “O kiyonaahĩ nisangi sangisi watĩpĩhandĩ sandaahĩ kĩmaiwa nĩnĩ kiyo satĩtĩ wĩndĩ kamaasatĩtaano,” undatĩ isĩhiya awaisawĩhiya nunjehohiyĩhiyai kaundataase.

Kĩma Pĩwĩma Utaaho Womĩ Mwaahurapĩ Jisaasiho Namĩhanatĩ Katĩndĩhandapĩhaare

²⁸ Aihĩ Jisaasiho Judaahiyaanamĩ awaisawĩhiya koai napĩwĩ nunjehohiyĩhiyai pĩwĩha wa saundataase. “Pĩwĩha kĩma namĩhandĩ nĩnĩ sangi kasatĩtandiyohĩmaapĩ sahĩ

napitaiwi gwinyaawaayopo? Utaaho wo komi mwaahuri yahurisaho kurisi osaataati otipipati kaitaati numwitandi gwinyaataise. Gwinyaati komi mwaaho woi jhi noti saundataase. 'Maasiho wani asisima kimet kinyi numbwi osaataati otipipati kaime,' undataase.

²⁹⁻³⁰ Saundihi ko sapihoi komiha wihooanhi saundataase. 'Ninhi pondihioy,' undataase. Undihi namati sapihoi mwaaho woenda notaise. Not woi jhi kaundipati naasapiti kati kaundataase. Kaundihi meto sapihoi saundataase. 'Ye, aaye kaitaano apore,' undataase. Sapihoi saundati aaye undamapho ko ami windi noti osaataati otipipati kamaise. Ami metiho sapihoi jhi nunjesiho nehi sawahounyaati bapiyati gwinyaataati namati ipoti osaataati noti otipipati kiyataise.

³¹ Aisi meturi surami maahonhi sapihoi maaritati gwinyapesihireti japepihirati kiyataise?" undati Jisaasiho isihia judaahiyaanam Autaahaatihom anj Awaindihandi jatohiyihia awaisawihiai nunjenataise. Saundati nunjesih kiy Jisaasihoi kiyaamha saundawaatopo. "Metiho jhi nunjesiho sapihoi maaritati gwinyasirihireti japepihirati kiyataise," undawaatopo. Saundauhi Jisaasiho kiyai saundataase. "Kmandi sangisi akitinhi nini kasatataato sahi baiwi atiwise. Isihia usihia asihia apipaahi maipihia sahi apipaahi maipihie tiwi sami mandiha kaanhi naingap upomapi kahitiwi noaamahohiyihia samataiwi windi watipitiwi namoasawi napaisaati kiyaam maipihaiwaatihapi nepemaitisaihi Autaahaatihoi kiyai iwinjatitandihandi sangi nasitipati deti deti ahondaise.

³² Sandi apaapimaato ami Jonho Isihiai Baawusihoi nasati daihira titihi kimirare tati nasihii ami sahi koaisi windi baiwi usopi gimaawunyaahopo. Sahi siyauhundi kandi isihia usihia asihia apipaahi maipihiaahih Jonhoai komi piwihia atiwiwi kiyaam maipihaiwaatihapi japihi nepemaitawaayopo. Isihia maipihia saiwi Jonhomi piwihia atiwiwi gwunyaahauhi sahi iwinjawaahandi kandi sahi sami amitiha nepemaipi komi piwihia windi gimaawunyaahopo?" undati Jisaasiho kiyai kaundataase.

Kima Piwima Isihia Wainhandami Osaataati Nepi Jatohiyihia Maatiwaatiwihiaapi Jisaasihoi Namihanati Katindhandapihaare
(Maakho 12:1-12; Rukho 20:9-19)

³³ Iyatosati Jisaasiho isihia judaahiyaanam Autaahaatihom anj awaindihandi jatohiyihia awaisawihiai saundataase. "Pihia kima wa namihanati kasatitani atiwise. Utaaho wo yapipati asakiyati ahusetaho osaataati wirihiri wainhandi niyaamati naaporihiri nesiwesiwati nisati nisapuwati animwaahipati wainhandami yandipho katopi ikisiwati waapoho namoaitandihati yamwaati ami isihia ikondaatiwihiaapi jaati bitoaitandihopi anjanj bwinaanaati nuwataati kiyati anjmatataise. Kiyati ko isihia usa komi osaataati wainhandi jatiwi nimanwi nanwi ami sawahoi nawihouni wainhandun numwitaatiwihiai nunyamapi aunahipa namasi wapih utarihandi daaya bitoaitandi notaise.

³⁴ Iyati noti bindataati wirihiri wainhandi aini yandipho ningoti akurahi nandiwi ahoaitatiwihura timetih yapipati osaataatami satihoi komi otipipatihia kopihapa nimanwunyahii nusaipatiwi neti natausaasataise.

³⁵ Siyati neti natausaasih nuwi osaataati wainhandi jaawi bitohohiyihiai iwinjawaayopo. Winjahuh osaataati jaawi bitohohiyihia osaataati wainhandami satihoi otipipatihia natausaasawihiai nepi anitiwi isiwatawa woi komi ambipati tip nausopi asohoi goti tip ami woi apipaahi sohoaisi timapi ami woi nawihaara yahuwi sohoai timawaayopo.

³⁶ Sawiwi tiwauhi ami osaataatami satihoi jhaati komi otipipatihia usa jihiai nusatipihapi taahiyihiai natausaasataise. Natausaasih ami osaataati jaawi bitohohiyihia kiyai naasapiti kati kawisawaayopo.

³⁷ "Komi otipipatihiai isihia osaataati iwinjaawi bitohohiyihia saiwi tiwauhi namati osaataatami satihoi sawahom mwaahoi asitih napuwati ipotinhi kiyenda natausaasataise. Natausaasataati ko sandaase, 'Nisi maasihoi osaataatami satihom mwaahoso tiwi akitinhi kiyi koaisi mepi autaahemwapi atiwitaapo,' tati natausaasataise.

³⁸ Satati nisi maasihoi atinwitaawo tati natausaasihhandi kandi ko taati napihi iwinjaposawi sawana sanawaatopo. 'Kimo utaamo osaataatami satihom mwaahosi osaataati naitandihosi namati osaataati komihapa nyamihapaimaita naitihaawi koi keti tiwitihaawo,' nnawaatopo.

³⁹ Sanwi nehahaatemapi koaisi nepi aisi noaipapi osaataati naaporihiram ipaahaapi sohoai tiwawaayopo," undati Jisaasiho judaahiyaanam isihia awaisawihiai piwihia sa namihana kaundataase.

⁴⁰ Saundatosi Jisaasiho kiyai saundati nunjenataise. “Osaataati wainihandam satiho nasataahura isihya siya komi osaataati iwinjaawi bitohohiyihiyai napitwitaise?” undati nunjenataise.

⁴¹ Saundati nunjesihi kiyaamihako saundawaatopo. “Isihya siya maati maatiwi maipiyai osaataatam satiho siyihiyai tiwa nemati komi osaataati wainihand yandipihonigoti mimohonihi nandiw nanawaahura titihi kopihapa numwitaatiwihiyai iwinjatitaatiwi nemwitaise,” undawaatopo.

⁴² Saundauhi Jisaasiho kiyai saundataase, “Autaaahatihomi piwihako satati jipati pindisiha sah aimi mmowi akitihi awitiwihyaatitawaahand kandi kaami tanyaaahahi wendi mohowi kasati taani atiwise.

‘Yasiha kima isihya anjanj anjimatohiyihya ponyatise tiwi namahotihako ka wani noaipati mihotirihiri yasiha anaahihaimatih isihya usa nyami yasiha aundethopi yanjatihaatanetawaatopo. Iyati sandi Awaisihoko Autaaahatihoko yasihaisi neti anditiwati watipitahi mihondaise. Ko nyami ndiheti sandi saih nyahi awaindhani yayawaamawaati maaritihayo,’ *Aunihiri 118:22-23*

tati jipati pindataise.

⁴³ Sandi apaapi maato ami Autaaahatihoko sangi komi jainjatindhani namati nemati isihya usa kiyaami dahopa otipipatetapi akipipa namwiyaatitwihiyai neunyati kiyaisi iwinjatitaise.

⁴⁴ (Iyataati nini anjanj yasiha anaahihako mihotirihiranine. Mihotirihiraninisi utaahoko woini napaisihoni maipihoninisi yasiha watipihako mihotirihiri nundi isiwatitaano tati nisenda komi maarihoko ipatisana nasataataahi nini komi maipihaiwa nemwati anditiwiti. Anditiwisanihi anjanj yasiha anaahihako mihotirihirisihaanamatiyati anditita bitoitaise. O ami utaahoko woini watipihoninisi gaahoninisi tati genanati nisenda namaasataatahi anjanj yasiha mihotirihiri owehaanji niyati nopisasinjitihamamatiyati komi mahiya nopisasinati owetitaise,” undati Jisaasiho Judaahiyaanami awaisawihiyai kaundataase.)[†]

⁴⁵ Saundihiko ami pirihihi isihyaapi nandapa kohasipihoko tihiwi Autaaahatihoko dipumaniw waamaindumwapi nunyohiyihyaami awaisawihiyai mihiyai ami Parisihyauni sandi Jisaasiho sipipati namihanati kaundindindisi atisawaayopo. Atisawa sandi komi nyahi yawanaanapisi tiwi gwinyawaayopo.

⁴⁶ Sandi saiw yawanaanapisi tiwi mmonawaawi koi nepi wiraitaatiwi kiyaami maarihoko nonasayataise. Kiyai sawimataataahand kandi Jisaasihopi isihya wirisandihand ko Autaaahatihomi piwihako atisati neti ausaasihoe tiwi gwinyapihohihi ami kiyai isihya wirisandihya wiwa nyangi wipinyitaawo tiwi yayawaawi koi wendi kiyai nepi wimirahopo.

22

Kima Piwima Utaaho Wom Mwaaho Apopaati Neti Wiraitandi Isihya Maaritwi Nandapa Tihiw Nandaatiwi Ahoyanohitihandapi Jisaasiho Namihana Katindhandapihaare (Rukiho 14:16-24)

¹ Aih Jisaasiho jahira piwihako wa namihana kiyai awaisawihiyai sata kaundataase.

² “Autaaahatihoko isihiyai iwinjatihi wiwa taati siyati noaipapi notaise. Utaahoko awaisihoko woini mwaahoko apopaati neti wiraitandi nandapa awaimbipa neti tihati timanataise.

³ Tihati timanataati isihya aimi jih nandapaapi napitaatiwi kaundati nunjesawihiyai nuwi gaatiwi numwaitaatiwi komi otipipatihihi neti natausaasataise. Natausaasih nuwi kaundauhi kiyai atisawaahand kandi poundih namaasopo.

⁴ Namaasauhi namati uta awaiso komi otipipatihihi usais saundataase. “Sahi nuwi isihya nisi nandapaapi napitwise unditi aimi gaatohiyihiyai saundiw awaisihoko gaatisihoko sandaase unditwise. ‘Nisi nandapa awaimbipa aimi tihiti wanti timendaise. Nandapa ami sipipihoko mwaahoko napaisihoko titi tihiti nahataapa aimi timendaise. Nisi maasihihoko apopaati neti wirahonih iwinjapi maaritwi nandapa tihiti timanihohipipa nandaatiwi napitwise,’ unditi kaunditwise,” undati natausaasataise.

⁵ Saundati natausaasih nowaayopo. Nuwi awaisihoko kaundirihiri kireti komi otipipatihihi isihya kiyaisi titihi kaundawaatopo. Tihiti saiw kaundauhihand kandi awaisihoko gaatisawihiyai athomiw pohipaiw wendi namaasopo. Namaapiwi kiyaami otipipati kaitaatiwi kihira nandawaayopo. Kihira nandiw woini komi osaataatapi naihi ami woini asiharisati nandapa maahoiapi kohasipihoko neti ahoya naasaimbipihemaitandi notaise.

[†] 21:44: Kimandi wesi 44 manditi utipihoko jihiji jihaiwaati wendi ahimotise.

⁶ Amí usa otípípatíhiyai isíwatawa ambípati tipí isuriwí tipí amí usa síyíhiyai timawaayopo.

⁷ Komí otípípatíhiyai sawíwí komí nandapaapí namaasauhí uta awaisího apípaahí apousataise. Apowíhí komí isíhiya tunníwíyahwíndaatíwíhiyai natausaasíhí nuwí isíhiya komí píwíha gapípa atíhomaawíwí maatímaatíwí komí otípípatíhiyai tíwóhiyíhiyai tipí kiyaaamí aunahípa niyapí tipowaayopo.

⁸ “Íyatí amí ko komí otípípatíhiyai gaataatí numwaatí saundataase. ‘Nisí maasíhího apopaatí netí wíraitandí nandapa awaimbípa tíhítí aimí tímetíhíhandí kandí isíhiyai napíwise undítí gaatohiyíhiya níngi ahosínímawaawí wíndí namaasowí kiyaaahímaahé.

⁹ Kiyaaahímetísí namapí daihíra awaiwaiwaatíhí isíhiya ahoyaníwí dínndaayohípíhí nuwí isíhiya usaapí daapíse. Daapí usonawaahiyai píhítíwí taahiyíhiyai nisí nandapaapí numwaasí napíwise,’ undatí natausaasataise.

¹⁰ Saundíhí komí otípípatíhiya daihíra awaiwaiwaamí ururaatíhapíhí nuwí daapí isíhiya usonawaahiyai kiyaisíníhí gaatíwí numwaapí nepí ahoaiwí numwaasí nandapa awaimbípaapí napíwí katíhí bindawaayopo. Bimaauhí awaisího nandapa awaimbípa tíhítí tímasíhomí anjaaní isíhiyaapí tsaitamataise.

¹¹ “Tísaitamasíhí utaaho awaisího isíhiya komí mwaaho apopaatí netí wírahoníhí iwinjápi maarítíwí nandapa nandaatíwí nasohiyíhiyai usondandí nandaataise. Nandaatí usonataatí isíhiya nahatíya apotíhíráí namatítaatíwíhuraapíhíráí awaisího sawahomíhíráí komí otípípatíhiya maasomwaaní nepí nunyohíríhíráí niyowaayopo. Nahatíya síyauhíhandí kandí utaaho wo naasohí nisí apotíhírísangi awaisíhomíhíramatíya gaahírísó tatí niyotí nandaatí bímíhí awaisího koai usonataise.

¹² Usonatosatí awaisího koai saundataase. ‘Úto kínýí apotíhírí kímura usípímbaapímuraapíhírí namaayopíhonjísí napítáimbí nandaapíhóne?’ undatí nunjenataise. Saundatí nunjesíhí utaaso wíhoaaníha wíndí awaisíhoai kamunje.

¹³ Aihí utaaho awaisího komí otípípatíhiyai saundataase. ‘Kímó utaamoai sahí nepí komí ikwauhírí wísasawí ípaahaapí apípaahí asíhatíndítíhí yotíwise. Nepí yotísaihí sapíhí ko ngotí amí komí mangírí gítípítando,’ undataase,” undatí Jísaasího isíhiyai kaundataase.

¹⁴ Satatí kaundataatí amí wa kímá kiyai namíhanatí kaundísímaapí nusesípatítandí kaundataase. Íyatí ka satatí kaundataase, “Autaahaatího síyatí isíhiya taahiyíhiyai iwinjáttotatí nunjenatí gaatíhíhandí kandí kiyá wíndí atíwí namaasopo. Namaasauhí nehí yahíngwaasíhíhí numwaatí iwinjatataise,” undatí kaundatí owemataise.

Kíma Píwíma Parísíhiya Nawího Takísíhandapí Jísaasíhoai Nunjehohítíhandapíhaare (Maakího 12:13-17; Rukího 20:20-26)

¹⁵ Aihí Jísaasího satatí kaundíhí Parísíhiya atíwímapí nuwí ko píwíha kiyaaamí nunjehohíha tíhítí kamundonaahí wípíwítaatíwí wínjatawa nunjendaatíwíha kaníwí wísasawaayopo.

¹⁶ Kaníwí wísasawesí Parísíhiya sawana katíwunjohiyíhiyauní amí awaisího Erotíhomíhiyauní ahoyawí nehí waimwaayaisaahíhí napípapí píwíha Jísaasíhoai nunjendaatíwí apípaahí tímaníwí kaundíwí nusesípapí saundíwí nunjepíse undíwí natíwusaasawaayopo. Natíwusaasauhí nuwí Jísaasíhoai saundawaatopo. “Katípunjíngíhonye kínýí otípípatí kaíngíríhíretí mmonaahíyaaníne. Kínýí píwíha tíhítí akaahaahíhí katípí katípunjapíhóne. Aímbí kínýí isíhiyai wíndí usopí nepímusosapí osamapí nahatíyai naasaapítí kawímbí amí isíhiya usa gwínyaahohíwíwaapí yáimbí waatí wíndí gímunyaapíhóne. Gímunyaapí nehí naníhaimbí píwíha tíhítí akaaha katípí amí Autaahaatíhomíhíretapí píwíha akaahaahíhí katípí katípunjapíhóne.

¹⁷ Saimbíhonjísí kímándí wíndí nahísendíhaawíyoní kínýí kandapí wípáimbí gwínyaapaapaahí kanyatítaape. Romíhandaahapí awaisího Sísáaho nyangísí nyainjatísího nawího takísíhandí nanínyawíse nyatataase. Ko sanyatíhí amí wíníhapípa Mosesího Autaahaatíhomí netí jíhura Judaahíyaanangí nanyamimbípa satíse. ‘Autaahaatího sangí jainja bindataísí komí otípípatapí nawího koai nunyawíse,’ tíse. Satisí nyahí Sísáahoai nawího takísíhandí nunyahaawaahí nyamí wíníhapípa newa nopísisíhaayono e owetísó?” undíwí napítínyatíse tíwí iwinjatawaawí Jísaasíhoai nunjenawaayopo.

¹⁸ Saundíwí nunjehauhí kiyá koai maipíhandí kawítaatíwí gwínyaahohítíhandí usonatosá Jísaasího kiyai saundataase. “Sahí utaatímatímaatí píwíha otaatapí jínjaipípaísahatímaate sahí níngi jaipíndíwí napíndapí nanísehópo?

¹⁹ Nawího taanauhího takísíhandapí tímaítaatíwo níngi nepí nanísaawéwise,” undataase. Undíhí kiyá nawího taanauhího koai nesi napíwí nunjawaayopo.

²⁰ Nesip+wunyauhi neti isiwatata kiyai saundati nunjenataise. “Diyaami ndimaahomwaanji siwipati ami ambipati kimaiwa nawimoaatihii ahotise?” undati kiyai nunjenataise.

²¹ Saundati nunjesihii kiyaamihii Jisaasihoai nepi saundawaatopo. “Sisaaho awaisihomi ndimaahomwaanji siwipate,” undawaatopo. Saundauhi ami Jisaasiho kiyai saundataase, “Kiyonaahi Sisaahoai komihapa titihii nunyawii ami Autaahaathoai komihapa titihii nunyawise,” undati kiyaami gwinyaahohitihandi ipatisamati kiyaami maahomwaanji neti niwisapuwati kaundataase.

²² Jisaasiho siyati kiyaami maahomwaanji niwisapuwati satati titihii kaundihii ami kiyai ese tiwi yaiwi mitaahi awaindihandi gwinyaapi koai sapihii numwihaaapi kiyaanhihi nowaayopo.

Kima Piwima Isihii Napohiyihii Japihii Nepaitaatiihandapi Satiyusihiya Jisaasihoai Nunjehohitihandapihaare

(Maakiiho 11:18-27; Rukiiho 20:27-40)

²³ Aihii keti kura Satiyusihiya Jisaasihoenda nasawaayopo. Siya Satiyusimiya isihii napohiyihii windi japihii namepaitaapo tiwi gwinyaapihiyaare. Satiwi isihii napohiyihii japihii windi namepaitaapo tiwihiiyaasi kandapi Jisaasihoai nunjendaatiwi nasawaayopo.

²⁴ Napiwii kiyi Jisaasihoai saundiwi nunjenawaayopo. “Katipunjingihonye, winihapipa Mosesiho Autaahaathihomi neti jipatiipaambiipa nyahi Judaahiyaanapi satise: ‘Utaaho wo apopaati neti wirati bimainjati maaha oweho naponaaahi komi saingihoo osinihaati neti wirane. Neti wirati saahopi nanipimapi ambipati ahotimi nutandihii metihonyai namoyane,’ tati Mosesiho katise.

²⁵ Aihii kimbihii nyangisawii isihii usa saahosaingoya 7 kaiwi ikwiri wihititihii wihinirami yahuritahiiya bimambiwi nahatiya owetise. Kiyaami saaho jiho apopaati neti wirati bimainjati maaha oweho napotaise. Napwihii saingihoo ipotihoo neti saaho jihomi osinihaati neti wirataise.

²⁶ Neti wirati bimainjati ami saingo ipotihooaisangi maaha oweho apopaati ahiiwisami napotaise. Saiwi naasaipiti kaiwi saingoya nahatiya apopaati nepi wirapi maaha owehiiya napopi nuwi owetamataise.

²⁷ Saiwi usihiiya napopi owetihii ipotaataatinii apopaati napotaise.

²⁸ Saiwi kaati nahatiya nepi wirapihaatisi isihii napohiyihii japihii nepawaahura apopaati saati diyaami apwaataatititaise?” undiwi Jisaasihoai Satiyusihiya nunjenawaayopo.

²⁹ Nunjenihauhi Jisaasiho komihii kiyai saundataase. “Autaahaathihomi piwihii jipatiipindisihii tanyaaahii sahi windi mopi ami Autaahaathihoo isihii napohiyihiiyahii jahira ahowimati numwaitandihandi watipihandi windi mowihiiyaate. Saiwi windi mowihiiyaatisi sahi asireti naharitiiwi ningsi nanisenawaayopo.

³⁰ Iyataati isihiiyahii jahira nepawaahura Autaahaathihomi yamihapataatihapi enjerihiiya otipipatihiiya namaamaatohipatamataihii usihiiyahii asihiiyahii nepi windi namaamaatindaapo. Owetitaise.

³¹ Ami isihiiyahii napohiyihiiyahii jahira nepaitaatiihandapi Autaahaathihoo komi piwihii jipatiipindisihiihaatihapi sangi kasatihi awitohiihaami tanyaaahii sahi windi monihowo?

³² Autaahaathihoo satsihiihaapito, ‘Nini Abiraahamihoo Aisaakihoo Jekopihooai ahoya iwinjataataayo,’ tati katisihiihaapito. Iyataati singwaasi napomahohingingwaasami maariihoo ambipatisati ahiiyati bindataatise. Isi isihiiyahii kopi baiwi andititiiwi gwunyaahohiiyahiiyahii ambipati asipati neunyonihii jinjapihii asiihiyaimatisaihi kiyaami Autaahaathihooematati ahiiya bimitaise,” undati Jisaasiho Satiyusihiyahii kaundataase.

³³ Jisaasiho satati kaundindindapi isihiiyahii wirisandihandi atisawaawi apipaahi awaindihandi yaiwimapi ko isihiiyahii kataunjiwaiwaapi gwinyapenawaayopo.

Kima Piwima Winihapipa Jihii Maahapa Awaimbiipaare Undiwi Parisihiiyahii Jisaasihoai Nunjehohitihandapihaare

(Maakiiho 12:28-31; Rukiiho 10:25-28)

³⁴ Aihii Parisihiiyahii Jisaasiho Satiyusihiyaami maahomwaanji neti niwisapuse tauhi atisawaayopo. Atisawaawi ahoyaniiwi piwihii iwinjataawa nunjendaatiwihii kaniiwi wisasawesi Jisaasihoenda nowaayopo.

³⁵ Nuwi kiyaami wo winihapipa kataunjisihoo piwihii wisasawesi nasohiiha Jisaasihoai saundati nunjenataise.

³⁶ “Katipunjingihonye winihapipa jihura Mosesiho Autaahaathihomi nyapi neti jipatiipiyati ahaimbiipaami maahiwapaanhi wiwa nahatewai daahemwa jihii noaipati awaimbipandaise?” undati nunjenataise.

³⁷ Saunda nunjesihi Jisaasihomitha koaisi saunda kaundataase. “Winihapipa jhi awaimbipa kimbaasi kahititaani atime. ‘Kinyi apipaahi akithinihi Awaisiho kinyi Autaahaathihoi kinyi maaritho omanjithihi doti nangitimasithandi nahandi kinyi ambipati ami kinyi amitha gwinyapehingiithandi nahandi nunyapi maariwitame,’ tati jipati pindise.

³⁸ Winihapipa sapa kahitohipimba winihapipa wiwai nusatiphaati jhi awaimbipaare.

³⁹ Iyataati kasinihapa awaimbipa jhi kahitohipimbaamatiyahapaare. Iyati kapa sandaase, ‘Kinyi kiwahoni maaritho naminihi kiwahonyapi maaritingipatamataimbisihiya usaisi maaritho nunyapi kiyaapi kinyi maariwitame,’ tati jipati pindise. Iyataati piwihha winihapimauri kimaauri piwihha winihapipa Mosesiho nyapi Autaahaathihomi neti kata jipati paimbipa nahataapaamun ami Autaahaathihomi piwihha atiwi nepi ausaahohiyihiyaamun piwihhaami tanyaaahure.

⁴⁰ Iyati winihapimauri kimaauri kauri Autaahaathihomi piwihaisi anditiwiwati anitisati isiwatataise,” undati Jisaasiho Parisihiyaami wo nunjesihoi kaundataase.

Kima Piwima Jisaasiho Sawahopi Autaahaathihoi Isihiyai Japihi Numwaitandi Ahiwisihopi Parisihiyai Nunjesithandapihaare
(Maakihho 12:35-37; Rukihho 20:41-44)

⁴¹ Ahi Parisihiya sangi nuwi ahoyanohiyihiya kiyaanihi sapihi bitohauhi Jisaasiho kiyai saundati nunjenataise.

⁴² “Autaahaathihoi Isihiyai Japihi Numwaitandi Ahiwisihopi sahi napitaiwi gwinyaawaayopo? Isihiyai Japihi Numwaitandi Ahiwisihoi Kiraishiho diyaami mwaahore?” undati Parisihiyai Jisaasiho nunjenataise. Saundati nunjesihi kiyaamihha koai saundawaatopo, “Daawithihomi mwaahore,” undawaatopo.

⁴³ Saundauhi Jisaasiho kiyai saundati nunjenataise. “O kiyonaahi Itipihho neti gwinyausosih jihura sami jaasoya jaaisai iwinjatisihho awaisihho Daawithihho napaapi Kiraishiho, ‘Nisi Awaisihoe,’ nise? Daawithihho Kiraishihopi satati katisihaapito,

⁴⁴ ‘Awaisihho Autaahaathihoi tisi? Awaisihho Ninjatisihhoi saundataase. ‘Kinyi ningisapi maawi isihiyai iwinjaapi bimaami numwe. Iwinjaapi bimaami naisamihhi nini kinyi tiworisai sihi neti kinyi ikwiraathimasanhi kinyi nepi kiyai kinyi asimwaatithemapi itipapi ipatisapi tip nemaitaapo,’ Aunihihiri 110:1 undataase tati Daawithihho Kiraishihopi katisihaapito.

⁴⁵ Ami siyati Daawithihho Kiraishihopi, ‘Nisi Awaisihoe,’ tonaahi Kiraishiho ninaipitiyati Daawithihomi mwaahotitaise? Ami Kiraishihoaisangi Daawithihomi Awaisihho koai Iwinjaati Bimisihometiso?” undati Jisaasiho Parisihiyai nunjenataise.

⁴⁶ Saunda nunjesihi kiyaamihha apipaahi masihonjisangi windi koai kamundopo. Aiwi asisihha suraapi Judaahiyaanam awaisawihiya yaiwi Jisaasihoi wapaapi apipaahi windi namunjenwimawaayopo.

23

Kima Piwima Parisihiyauni Winihapipa Katiwunjohiyihiyauni Daiwi Bitopi Kiyohiwaiwaapi Jisaasiho Isihiyai Yaiwi Jatiniwise Undindihandapihaare
(Maakihho 12:38-39; Rukihho 11:43, 46, 20:45-46)

¹ Aih sura Jisaasiho isihiya wirisandihandisun nyahi komi Otipipathiyaanangisun sata kanyatataase.

² “Isihiya winihapipa katiwunjohiyihiyauni ami Parisihiyauni winihapipa Mosesiho Autaahaathihomi neti jipati piya ahaimbipaami tanyaaah mmowi nepi ausaawaahiyaare.

³ Ausaawaahiyaasi nahataapa Mosesihomi winihapipaathihi titihi ahotimbipa kasatisaihihapa sahi baiwi atiwi japepihirwise. Saiwi japepihrawaahandi kandi kiyaami daiwi bitopi kiyohirihireti sahi windi nuwipinjaw kamaiwise. Ami kiya isihiyai saiwi kaiwise undwi katiwunjohirihireti kamaiwihiyaaso.

⁴ Aiwi Autaahaathihomi winihapipa akipipaami tiwatihati winihapipa sawanaami gwinyapehohiwaiwa ikipipa naanati apipaahi namimaatahaiwaamatiyahaiwa isihyaami dawaarihiri ikotihhaasini wirapi awuritimapitipwitiwusosauhi nesi nipinjanawaayopo. Nesi nipinjanawi winihapipa japepihirauihandi kandi sawana katiwunjohiyihiya isihiyai nunjawi anditiwipi minjapepihirwihiyaare.

⁵ Iyawaawi isihiya usa iwinjapi kiyaapi kiya Autaahaathihomi winihapipa baiwi andititwi japepihirwihiyie titotwi nahatewa kiya kiyohiwaiwa nehi otaatapihaiwa kiyaawaayopo. Aiwi Autaahaathihomi piwihha utipihooatihi jipati piwihha isihiya gaapunditaatiwihura amithetuni ikworetuni wisasanohihha Parisihiyauni winihapipa katiwunjohiyihiyauni isihiya nyainjaitotwi nepi awaiwaiwa jipati piwihha

wisananawaayopo. Aiwi ami kiyaami apotihiiri tiwatihaati niyohohiirihi ram otasaahapi akimetateti wihiwihooan; Autaahaathiho kaundihi ishiya nahatiya kiyohimumwaan; nusatipihapi ishiya nyangi nyainjaitotiwi wirapananahaiwa mmwirihiiri gwininwi wiramawaayopo.

⁶ Aiwi usipipaapi ishiya ahoyaninwi nandapa awaimbipa tihwi nanihauhahapihi nyangi ishiya nyainjapi nandapa jihi nanyamitotiwi gwinyapaapi tipwinaninwi auta deti bitopihiyaare. Aiwi ami anjaan; piwihapi ishiya ahoyanohipipih ishiya nyangi nyainjaitotiwi ishiyai mandusosawi mitaahoaahapaahaiwihyaare.

⁷ Aiwi ishiya ahoyanohipipih ishiya nyangi nyainjapi mepi autaahapi nyamapi awaisihone ipihireti gaahuraare nyatitotiwi maaritiwihyaare. Aiwi ami kiya Autaahaathi homi piwihai baiwi mmowi nepi amitiha awaindihandi gwinyaaahohitihandapi ishiya nyangi katipunjingihoneye nyatitotiwi maaritiwihyaare.

⁸ “Ami sahihi nyangisi ishiya katipunjingihoneye nyatitotiwi maaritiwihwi ndi gimunyaapise. Autaahaathi homi ndiheti woni woai namusatipihapi nahatiyaati nauratihetahiyaatiso. Iyataati ami nin nawahonin naasoninhi sangisi kandisashonin tihito.

⁹ Iyawaawi ishiya yapipatambihyaami woaisi sahi maaritho awaindihandi nunyaw mepi autaahemwap apore mundwise. Sahi maaritiw mepi autaahemwaitaatiwihwo sam Japiho Autaahaathiho nehi naasohiso.

¹⁰ Iyawaawi sahi ishiya nyangisi mepi autaahapi nyamapi awaisihone nyatitotiwi maaritiw gimunyaapise. Ami Autaahaathiho ishiyai Japihi Numwaati Iwinjatitandi Ahinisihonin nin nawahonin sami awaisihonin naasoninhiiso.

¹¹ Iyataati sami woni noaipapi sahi nahatiyaatami otipipatihonimatapaapaahi soni Autaahaathi homi ndiheti noaipapi sahi nahatiyaatami awaisihonimatitaise.

¹² Sami woni satipi nin utaahonin titihi gaahonin awaisihonin usaisi nusatipihathiho ne tpi genanpi gwinyapaapaahi songi Autaahaathiho neti gwaasahaaranehimaitaise. Ami sam woni satipi nin utaahonin maipihonin gwaasahaaran ne tpi yatih ipatisanapaapaahi ami songi Autaahaathiho neti autaahemimaitaise,” nyatati Jisaasiho nyahi komi otipipatihyaanangi kanyatataase.

Kima Piwima Jisaasiho Parisihiyaaisuni Ami winihapipa Katiwunjohiyihyaaisuni Yaasihaiwa Naitaapo Undindihandapihaare

(Maakho 12:40; Rukho 11:39-52, 20:47)

¹³ Nyahi komi Otipipatihyaanangi sanyatatosati winihapipa katiwunjohiyihyaaisuni ami Parisihiyaaisuni Jisaasiho saundataase. “Winihapipa katiwunjohiyihyaati ami Parisihiyaati sahi apipaahi jinjaipipaisawi otaatapihyaate. Daihira maasomwaan ishiyai Autaahaathiho nishetapi iwinjatitandihira sahi nepi nuwisapuwawaayopo. Sandi apaapimaato ami sahi ishiyai jinjaipitiwi otaatapihaiwa kaundiwi katiwunjawi nunjawaawi kaiwaraahi Autaahaathiho nishetapi ishiyai iwinja bimindihandaathi sahi sawanaati windi namindaapi ami ishiya kandaathi nandaitotiwi nasauhihiyai nepi nuwisapupwihyaate. Isi sahi sandi siyohitindapi Autaahaathiho yaasihandi apipaahi awaindihandi sangi nasamitaise.

¹⁴ (Winihapipa katiwunjohiyihyaati ami Parisihiyaati jinjaipitiwi otaatapihyaate sangi awaindihandi yaasihandi Autaahaathiho nasanyonhi sahi naitaapo. Ami ashiya osinhiyai sahi nepi nusopisasiwi kiyaami anjaan ikowinwi ami ishiya usa nyainjapi kiya gaahiya Autaahaathiho baiwi gwunyaapihiye titotiwi gaapiati utaarihaiwa gaapundiwihyaate. Ami sahi sandi siyohitindapi Autaahaathiho sangi yaasihandi apipaahi awaindihandi nasamitaise.)*

¹⁵ “Winihapipa katiwunjohiyihyaati ami Parisihiyaati sahi apipaahi jinjaipitiwi otaatapihyaate Autaahaathiho yaasihandi awaindihandi sangi nasamitaise. Sahi apipaahi maaritiwi anditati napamapi utaaho wo naasoaisangi numwaapi sami gwinyapaapi kiyohiwaia nunjawi katiwunjisaihi noaipati sahi sawanaatamatiyati kaiwa japepihiraati isiwatitandi nandapa namaaninwi ami naapi namopi daapihiyaate. Aiwi woai sahi numwaapi sami gwinyapaapi kiyohiwaia koai nunjawi katiwunjuhihi sangi nasatipihathi sami jinjaipipa otaatapihaiwa biyati maaritati ami anitisati isiwatati japepihirataise. Japepihirihi sahi koai Autaahaathiho ishiyai neti sisihapihi tihaitandihapihi sahi sawanaatamataiwi deti nepi ahawisawaayopo.

¹⁶ “Winihapipa katiwunjohiyihyaati ami Parisihiyaate, sami ndiha niyotati asihatahiyaatisi ishiyai daihira asira numwaasi maipihaiwa kaitaatiwihira nunjohitindapi Autaahaathiho sangi yaasihandi nasamitaise. Sahi ishiyai

* 23:14: Utipihohi jhi wuwanihaiwaathihi kimandi wesi 14 nimandi windi jipatimaayopo.

satiwi katiwunjohiti ndapo, 'Ami utaaho wo wapa kaitandi gwinyaataahapaapi Autaahaathomi anj Awaindihandapi ambihitati sapa kaitandi akitihi kandaato tati katamapiho ami kandi katimbipa windi kamaayataataahi gaasi namane. O ami kahapaamapipa Autaahaathomi otipipatapihapa gaahaiwa Autaahaathomi anj awaindihaandati ahotimbipaapi ambihitati sapa akitihi kaitande tati kandaataahi komi kaitandi katimbipa ko titihi kiyane,' tiwi sahi isihiyai katiwunjawaayopo.

¹⁷ Sahi apipaahi ndiha nyotati nahariwihyaate. Napaanihi jhi noaipati awaindi ndaise. Kahapaamapipa Autaahaathomi otipipatapihapa gaahaiwa anj awaindihaandati ahotimbipaaro e anj awaindihandi kaiwai neti anaahipipa nehi Autaahaathomihapemasitindo?

¹⁸ Aiwi sahi isihiyai satiwi katiwunjawaayopo. 'Ami utaaho wapa kaitandi gwinyaataahapaapi nandapa tihiwi sisandipapi waamaitumapi Autaahaathoi nunyohipipih aritaahandapi ambihitati sapa kaitandi akitihi kandaato,' tati katamapiho ami kaitandi katimbipa kamaayataataahi sandi awaindihandimetisi namane. O ami ko sapa kaitande tati nandapa tihiwi Autaahaathoi nunyohipipih aritaahandaasin nandapa ahotimbipaapi ambihitati kandaataahi katimbipa kapa titihi akipipa kiyane tiwi sahi isihiyai katiwunjawaayopo.

¹⁹ Sahi isihyaati ndiha nyotahyaatisi windi mohopo. Napaanihi noaipati jhi awaindi ndaise. Nandapa Autaahaathoi numwitaatiwihapaaro e nandapa tihiwi Autaahaathoi nunyohipipih aritaahandi nandapa kapai neti yandih anaahipipa nehi Autaahaathomihapemasipipih?

²⁰ Iyataati nandapa tihiwi sisandipapi waamaindumapi Autaahaathoi nunyohipipih aritaahandi jhi awaindihandisi utaaho wapa kaitandi gwinyaataahapaapi kapihapi ambihitati sapa kaitandi akitihi kandaato ndaataahi kapihapuni am nahataapa kapih aritaahandaasin ahotimbipaapi ahoyati ambihindaase.

²¹ Iyataati Autaahaathomi Anj Awaindihandi jhi awaindihandisi utaaho wapa kaitandi gwinyaataahapaapi kandi ambihitati sapa kaitandi akitihi kandaato ndaataahi sandi anj awaindi ndapuni Autaahaatho kandaathih bindataati kandi neti titihi nehi sawahomihandemasihopuni ahoyati ambihindaase.

²² Iyataati yamihapataathih Autaahaatho bindataati isihyaaisuni ami kahapaamapipaisuni iwinjatimbipthe. Iwinjatimbipihisi utaaho wo wapa kaitandi gwinyaataahapaapi sapa akitihi kaito tati yamihapataathih ambihindaataahi Autaahaatho sapih bimisihopi ambihindaase.

²³ "Sahi winihapipa katiwunjohiyihyaati Parisihyaate, sahi isihyaati jinjaipitiwi otaatapihyaate. Sahi noaipahosiha ikosiha atuhwiripati akwandihiri mataapihapa nimanitiw kipwitiw napipapi awitiwi gaahapaisawi Autaahaathoi nunyawaayopo. Saiwi mataapihapa sahi andita napamapi nunyawaawi Autaahaathom winihapipaami piwih watiipihaiwa nepi sehimwaawaayopo. Iyataati winihapipaami piwih watiipihaiwa satiwaipaapi: 'Isihya usaisi anjini nepusosawi nauratihaiwi usowi mmotiniwi ami maariho asipiwitiw asipainitiw ami Autaahaathop ko gaahandi nyangi jinjapihi kainjahoso tiwi giwunyaapi ami yawanaanini gaahandi kaindihawo tiwi gwinyapepise,' tati katiwaiwa sahi sehimwaahauhahiwaipaapi. Saiwa sehimwaahohiwiwa baiwi napaitiwi japepihitiwi ami Autaahaathom winihapipa kahapaamapipa wapa Autaahaathoi samwaanji nunyawise tumumwaanji kamwaanji nunyaw ahoyawi nahataapa isiwatiwihyaatitihito. Saiwihyaatitihito sahi ahoyawi kamaayohitihandapi Autaahaatho yaasihandi sangi nasamitaise.

²⁴ Sahi ndiha nyotati ashatahyaatisi isihyaati daihira windi baiwi namunji taapo. Sami ndiha nyotahyaatisi nehi isihyaati sawanaatami winihapipa turikaare mataapihapaahih watiipitiw anditati napamapi dipipataasin dawaaho kisimwitiwi isiwatawahandi kandi Autaahaathom winihapipaami tanyaaha watiipihapa awaimbipa sahi nepi sehimwaapi nanipimatawaayopo.

²⁵ "Winihapipa katiwunjohiyihyaati ami Parisihyaati sahi jinjaipitiwi otaatapihyaatisi Autaahaatho sangi naanati yaasihandi nasamitandihyaate. Sahi sami wipati kaapiho ami nyaihandi pretiho ikwaatho kipati sanahiwaiwi bausawaahandi kandi sami omanjitihi kipoti ainjotati ashatahi maipihaiwa maati maatihi ami sawanaatami ambipatapihaiwa ikopaahih tisaindahiyaate.

²⁶ Ese Parisi ndi nyotiso kahapaamapipa maipihaiwa kinyi omanjitihi gwinyaapi isiwatingiwaiwa namapi nepemaite. Nepemaitip titihi kinyi omanjitihi saasanotahonji daimbi bitoaitaapo.

²⁷ "Winihapipa katiwunjohiyihyaati Parisihyaati sahi jinjaipitiwi otaatapihyaate. Autaahaatho naanati yaasihandi sangi nasamitaise. Sahi isihyaati itapi paami

animwaahipatamatetahiyaate. Iyataati itapipaami animwaahipati yamaati tiwathihaati ishiya naihoapi aripa nopi nehaapi maipi amwepati tandipho tisaripi yamahauhi sanahiwendaahandi kandi mihathihi nyepepi ishiya napohiyihiyaami anditati ami kahapaamapipa namasaatahapaapi tisaindaitaise.

²⁸ Sahi siri kireti yamaati nehihaati ishiya nahatiyai gaahiyaatamataiwi nasooanawaayopo. Saiwi nasooanawaahandi kandi sahi sami omanjitihihi jinjaipipa otaatapihaiwa ami maipihaiwa kahapaamapipa tisaindahiyaate.

²⁹ Winthapipa katiwunjohiyihiyaati ami Parisihiyaati sahi jinjaipitiwi otaatapihiyaate. Autaahaathiho naanjati yaasihandi sangi nasamitaise. O ami apaapimaato. Ami sahi gaahati kiyahaayono tiwi Autaahaathihomi piwiha atiwi nepi ausaahohiyihiya napohiyihiyaami animwaahipihaiwa jinjahira naihoapi sanahiwaiwi ishiya kiya gaahiyaaso tiwi sahi jinjahira kiyaapi gwunyaawaayopo.

³⁰ Gwunyaapi ami sahi satawaatopo, 'Ami nyahi jhi aimehura asoya asisa bimohura bindihaawaahi kiya kiyohipatamatiyaati Autaahaathihomi piwiha atiwi nepi ausaahohiyihiyai windi timaawitaanthe,' tawaatopo.

³¹ Sahi satawaawaahi sahi ishiya Autaahaathihomi piwiha atiwi nepi ausaahohiyihiyai tiwohiyihiyaami saisatoyaatisi kiyaami jitipati samiheti wisaindihhi kireti kaitaatwi sa piwa katawaatopo.

³² Kiyonaahi sahi jaasoya jaasisa Autaahaathihomi piwiha atiwi nepi ausaahohiyihiyai tiwohipatamataiwi kiyaatini kaimi nuwise.

³³ Sahi akwiranithatimaati akwiranithom mwaahatimaate. Autaahaathiho sisahaapihi sangisi neti tisihoaitandihandi sahi napitaiwi nemapi yanihimaitaapo. Owetitaise.

³⁴ "Isi ishiya Autaahaathihomi piwiha atiwi nepi ausaahohiyihiyaisuni ami komi amitha gaaha gwinyaitandihandi mmowi nepihiyaisuni ami komi piwiha katiwunjitaatiwihiyai nini neti sangisenda nandusaasito. Nandusoasisanithi kiyaami usaisi siyihiyai sahi timmapi ami usaisi ipi titihi atawihateti tipimandaapi siyihiyai timaapi ami kiyaami usaisi sami Autaahaathihomi anj awindihandaathihi nepi yupwapitahamaniw aunahipati kahati kahataahemap naanjati yaawihaiwa numwitaapo.

³⁵ Isi Autaahaathihomi ishiya titihi gaahiya ainahiyihiyai jhihi aimehura Aberihoai timmapi koaapihapi tip napimbwi Berekaiyaahom mwaaho Sekaaraiyaahoi anj awindihandaathihi tip tiwohiwaiwa nahatewaapi sami jaasoya jaasisai nusatiphaapi naanjati yaasihandi apihaahi awindihandi sahi naitaatwihiyaate.

³⁶ Nini apihaahi akithinhi sangi kasatataato saiwa nahatewa Autaahaathihomi ishiya ainahiyihiyai timmahohiwiwaapi sahi ishiyaati nisi piwiha atiwi nisi otipipati kiyohiwaiwa mmohohiyihiyaati nahatiyaati naanjati yaasihandi apihaahi awindihandinhi naitaatwihiyaate," undataase.

Kima Piwima Isihiya Judaahiyaapi Jisaasiho Maarho Asipiyati Tundindihandapihaare

(Rukho 13:34-35, 19:41-44)

³⁷ Saundatosati Jisaasiho maarho asipiyati sandaase. "Ese ishiyaati Jerusaremihandaahapihiyaate, Autaahaathiho ishiya komi piwiha atiwi nepi awusaahohiyihiya sangisenda natausaasihiyai sahi nawahaara yahuwi siyihiyai timmapihiyaate. Otipwisipaati kaatami mwaahonya sangihonyai ditatoti neti ahoyati iwinjatindihandamataindi nini sangi maarho nasanyataati nasamaati ahosisati jainjatitondiyonihandi sahi pohipaiwi nisenda windi namaasopo.

³⁸ Namaasauhi sahi ishiyaatangisati sami aunahipati nasamati nehi sawanaatami ikwiraathihi ahisisataayoni sahuni ami sami aunahipihaiwa noaipa neti nopisasnati itipititaise.

³⁹ Iyataati nini sangi akithinhi kasatataato wani kimuraapi sahi ningi jahira windi apihaahi maanondaapo. Awi sahi ningi nanimaitaatwi timetisaihihura napisanhi sahi nisapi satitaapo. 'Ko Awaisiho Autaahaathihomi watipihandisa nasataisi Autaahaathiho komi gaahaiwa nunyati numwaasane,' titapo," tati Jisaasiho komi maarho asipaindihandapi katati namihataise.

24

Kima Piwima Jisaasiho Autaahaathihomi Anj Awindihandi Isihiya Usa Niyapi Nupwisasiwi Nopisastaapo Tindihandapihaare

(Maakho 13:1-2; Rukho 21:5-6)

¹ Ahihi Jisaasiho Autaahaathihomi anj Awindihandi namasi notaise. Namasi taati naihi nyahi komi otipipatihyaanini komihin deti nasaati koai saundihaato, "Anj

Awaindi mandí anjaani apipaahi sanahi weta gaahandisi kinyi baimbi japi mmome,” undaati koai nunjithaayo.

² Saundonihi ami komiha nyangi sanyatataase. “Ye, akitsi gaahaanisi wani muraahihi sahi baiwi kandi iwinjapi mmowise. Saiwa mmohohiwiwaapi akitihihi nini sangi kasatiiani atiwise. Nawi maiwa tiwinyepiyati ahotiwi maiwa sasaahohaamihasini apipaahi naasaahisangi tiwinyepiyati wani ahotimbipihi ahimotitaise. Isihya nepi nupwisasiwi nahataisi noaatiwopi napapi yatihemaitaapo,” tati nyangi kanyatataase.

Kima Piwima Jisaasiho Naanijhaiwa Asakiyati Noaipaitaise Tindihandapihaare (Maakiho 13:3-13; Rukiho 21:7-19)

³ Aihí Jisaasiho sisího Oripíhoasini niyati bimihi nyahi komi otipipatihiyaanini nehi yawanaaninihi koenda niyaati noaipahaayo. Niyaati noaipawa koai saundaati nunjenithaayo. “Kinyi nyangi kanyate, aní awaindimandí maahíwuraanini isihya nepi niyapi nupwisasiwi nopisasiitaapo? Aisaihi ami kinyi jahira napitaapíhandapuní ami napisamihí Autaahaathiho kahapaamapi ahotati isihyaaní bimaamí niyohurímura neti owemaitandíhuraapi wapa napaanini napitimatataati nyangi nanyisitaise?” undaati nunjenithaayo.

⁴ Undaati nunjenihonihi Jisaasiho komiha nyangi sanyatataase. “Sahi bapaiwi jatiniwihyaato, wiwa isihya usa jinjaipisatitaawo.

⁵ Sandi apaapímaasato ami isihya taahiyihya noaipapi satíwi, ‘Nini kimonini Isihyai Japihi Numwaati Iwinjatitandi Autaahaathiho Ahinisihihoni,’ tiwi isihya taahiyihyaisi jinjaipundi tauhihandapito.

⁶ Ami sahi isihya akitihihi nupwi nesi tunniwi yawinjaihihaiwaapi atiwi ami nehi maatapi itipihora usa tunniwi yahwinihopo tiwi atihomísamasaihihaiwaapi atitaapo. Sahi saiwa atisawaahandi kandi tunniwi yahwinihohiwaapi yaiwi sami maariho jandoti wisiranditaisi baiwi jatiniwihyaato. Ami saiwaahi noaipaitaise. Saiwa noaipataahandi kandi asisíha ipotíha Autaahaathiho kahapaamapi neti owemati asipipa ahaitandíha sangi napise.

⁷ Iyataati isihya aunahipati witaahapihiya nupwi nesi witaahiyaisawi tunniwi yahwindaapo. Aisaihi ami isihya yapipati awaipati witaahapihiya nupwi nesi ami yapipati awaipati witaahapihiyaisawi tunniwi yahwindaapo. Iyataati ami yapipati taahipipihí jahiro awaiwaiwa noaipati ami ipipatiipati asakiyati ipipatipindaise.

⁸ Iyataati saiwa naanijwaiwa nahatewa isihya nahatiyaami maariho apipaahi awaindihandi yaawitandíhaiwa napitandíhaiwaami jihí namasati daihíra daahíwataise.

⁹ “Ami saiwa taati siyati noaipapi niyonihi sangisi isihya nisapisatiwi nepi wisairapi nasamaasi nuwi mambi isihya awaisawíhiyaami ikwíraatíhi ahísisaihi ami kiya sangisi yaasihaiwa nasanyawi ami siyíhiyaatangi tipísamaitaapo. Tisapi sahi nisapi baiwi gínunyaapi titíhi daiwi bimisaihi kandapi yapíhi nahatewaaraahi isihya sangisi mandísiwi ahosisamaitaapo.

¹⁰ Saiwi isihya sangisuni isihya nisapi ipoti ipoti gínunyaasaihihiyaisuni yaasihaiwa nasanyawi mandítisisaihi sami usa taahiyihya kiya nisapi gínunyaahotíhandí namapi sura kiya tímíhaitaapo. Aiwí sahi samí usaisí isihya tiworisa tisawítaatiwíhiyai nusepaitaapo. Saiwi nusepaapi ami sahi pohipiniwi ahosimatiwi mandítindaapo.

¹¹ Ami sura isihya taahiyihya jinjaipitiwíhiya satíwi, ‘Nyahi Autaahaatíhomí piwíha atisaati newaati ausaahohiyihyaaní piropetíhiyaane,’ tiwi isihya nisapi gínunyaahohiyihyai jinjaipundiwi daihíra asíra numwaasi nutaapo.

¹² Sura isihya maipíhaiwa asakaiwi kaisaihi ami isihya kaiwaapi yaiwi kiyaami maariho namíndaatiwíhandí namapí bwaitaise.

¹³ Sura kahapaamapi maipíhaiwa isihya asakaiwi kaimi naisaihihandí kandi utaaho itapaati wowaati kaiwaapi yayati tímaamahiyati andítitati nisapi gínunyaati bitopi notí ipoti otasaahaapihíndaataahi Autaahaathiho so saati numwaahonihi asoho asaamaatimatati jinjapihi bimítaise.

¹⁴ Iyataati Piwíha Gaaha Waniha Autaahaathiho nisíhetapi isihyaisi numwaati iwinjatitandíhandapi nini nesipítí maapi ahiyohíma sahi nesi isihya nahatiya yapíhi nahandaahiyai gaamapi auaapi kaundiataíwe. Saiwi kaundiwi gaamasaihihura Autaahaathiho kahapaamapi neti owemati ami asipípa ahaitaise,” tati Jisaasiho nyahi komi otipipatihiyaanangi kanyatataase.

Kima Piwima Jisaasiho Wíndí Apipaahi Maipíhandí Noaipaitaise Tatí Katindihandapihaare

¹⁵ Sanyatatosati ami piwíha kima kaami bihiwainjati wa nyahi komi otipipatihiyaanangi Jisaasiho sanyatataase. “Wíndí isihyaami ndímaahomwaanji

apipaahi yaurimaahanahandi maipihandi Autaahaatihomi Anj Awaindahandaatih ishiya usa nesipiw ahasaihi kandi anjindi neti nopisasati ahotanihi titihi Autaahaatihomi piwiha atisati neti ausaasiho piropeti Daniyeriho jhi katirihiri kireti sahi mmondaapo,” ndaase. Jisaasiho satis Daniyeriho katisiha wonj waanj awitohiyihiyaati kaapi baiwi mmow am gwinyaaipse.

¹⁶ Satatosati Jisaasiho neti bihiwainjati satim notaise. “Isi sura ishiya usa anj Awaindahandi nepi nopisasisaihihura yapipati Judiyaahanda Jerusaremihandi ahetimbipih ishiya bindawaahiya sisihaiwaasin noaatitaatiwihapih kaanhi ishiya kiyai tiwitaatiwihya tiworisaapi yanhimap naiwise.

¹⁷ Saiwi yanhimasaihi am utaa ho komi masapipih itipih neti ikinati bitosih komi anjaanj nandaati komi ikipipa windi asa namene. Nehi konhi ishiyaapi yanhimane.

¹⁸ Iyataati am utaa ho komi osaataati otipipati kiyati bitosih komi apotihiri naitandi komi anjipihap nepemaitati jahira windi namone. Nehi konhi ishiyaapi yanhimane.

¹⁹ ‘Ese nisi maariho tindataise ashiya maahaapi gwisitiwi am maaha sangiha amwitihi nunyohiyihiya ushiyaamataiwi nawhaiwi nihitiwi windi yamaanihimasaihi ishiya yaawihaiwa apipaahi awaiwaiwa kiyaisi sura numwitaapo.

²⁰ Isi saiwa naanjhaiwa asisih wipiwati itinambitirisati mbwaahonihura am asisih ikindaatiwih Sapaatihandeti windi sangi namaasoipaitandi Autaahaathopi baiwi kiyaatinihi gaapundim nuwise. Am winihapipa asisih Sapaatihandeti kaanhi windi dahomaiwise taturaaso.

²¹ Iyataati saiwa naanja yaasihaiwa awaiwaiwa asakiyati sura noaipasiwiwa jhura wuwani yeyetati yamihapa yapipati kahapaamapipa Autaahaatho ahaisururaapi noaipapi napiwaiwai apipaah awaindahandi nusatiphaati noaipaitaise. Iyati am ipoti ipotisangi siyati naanjhaiwa awaiwaiwa wiwa sura noaipaswiwaamatiyahaiwa windi namoapaitaise. Owetitaise.

²² Iyataati am Autaahaatho sura asisih kaiweti naanjhaiwa noaipaitandih neti namandipati windi nuhiimaamahonaahi am ishiya nahatiya kiyaanhi owetamaitaihe. Saiwi owetitihandi kandi komi ishiya sawahopi baiwi andititwi gwunyaahohiyihiyaapimatonhi namati Autaahaatho asisih kaiweti naanjhaiwa noaipaitandih neti namandipati nuhiimaitaise.

²³ Iyataati am sura utaa ho wosangisi sasatati, ‘Jasawewise! Isihiyaisi Japihi Numwati Iwinjatitandi Autaahaathi Namihanati Ahisihiho kimbhi kimore,’ tati am wo, ‘mihapih sore,’ tati kasatonaahi sahi koaisi windi atihomaawiwise.

²⁴ Iyataati am sura ishiya noaipapi sangisi jinjaipisatiwi usa satitaapo. ‘Nini Isihiyaisi Japihi Numwaati Iwinjatitandi Autaahaatho Namihanati Ahinisihonine,’ tiwi titihi akithiyaamataiwi noaipaitaapo. Noaipapi ishiya Autaahaathopi baiwi andititwi gwunyaapi niyohiyihai jinjaipundwi daihira owetitaatiwihira numwaasi nutaatiwi kahapaamapipa siwipati watipihaiwa ishiya ese akite tiwi mmondaatiwihaiwa kaitaapo. Saisaihihandi kandi Autaahaathopi baiwi gwunyaahohiyihiya kiyaisi windi atihomaawitaapo.

²⁵ Saiwa siyati noaipaitaihi jhi aimi tmaniti nini sangisi kasatataato am sahi baiwi jaawi atiwi gwinyaitaatiwo.

²⁶ “Isi am ishiya sangisi nisapi jaipisatiwi ‘Jasawise ko ishiya iwihirih owehapihi mihore tiwi kasatisaihaahi sahi kiyaisi windi atihomaawiwise.’ Aiwi am kiyai satiw, ‘Jasawise ko kimbhi kimore,’ tisaihihandi kandi sahi kiyai windi atihomaawiwise. Owetane.

²⁷ Sandi nini apaapi maasato am nini Isihiyaami Saahonini Jihonini nasatahura kinapipa kinapinati ipih noaipasipihap yamihapati nahandi nahiraapi ipih nipainjipih naihi ishiya iwinjahohipatamataindi aut ishiya nahatiyaam ndiheti napito.

²⁸ Sahi mmoniwihyaate itapipa namasaatatati ainjotati ahotihihapih jurih noaipati ahoyanati neti nanati owemasih. Isi nini napisanihura sir kireti maapi yapipataapihi noaipaitaise,” tati Jisaasiho kandaase.

Kima Piwima Jisaasiho Sawaho Isihiyaami Saaho Jiho Napitandihandapi Katindihandapihaare

²⁹ “Sanyatatosati kima kaami bihiwainjati Jisaasiho sandaase: Naanjhaiwa sura noaipaswiwa owetanihi nehi keti kuraanhi,

‘Ipiho noaipataho ko windi yahomutaati apipaahi asihatamati waatih noaipati windi tihomwaati am kaumbwaati yamihapataathapi timahiyati am kahapaamapipa

watipihaiwa mhaati autaahapihaiwa kapaami titih daihira daayati bitoti aho-
timbipih namasi timhaitaise.’

Aisaiyaaho 3:10,

34:4

³⁰ “Iyonih sura nin Isihiyaami Saahonini Jihonini mhaati yamihapataatih
noaipasanih ami isihya pwiha kaha kaha katohiyihya nahatiya maarho asipaiwi
gwipw ninjasaihi nin Isihiyaami Saahonini Jihonini yamihapataatih tiwipataatih nise
watipihandi saasanotindihandisati napito.

³¹ Napisanih otipih kapaparihiri ipopi ganihonih nisehiya nahatiya atitaapo.
Atisaih nin nise yamihapataatihapi enjerihya otipipatihyai neti yapipataapih au-
nahipati nahatewaara gaamati nandusoasisanhi nuwi nise isihya nahatiyai nepi
ahonitaapo,” ndaase.

*Kima Pwima Jisaasiho Awaatipih Ninati Tiwihandiwisihoi Iwinjasawise Wapaap
Kasatitaiso Tati Katindihandapihaare*

³² Jisaasiho satatosati nyahi komi otipipatihyaanangi pwiha kima kaami
bihiwainjati kanyati mi notaati ko sandaase: “Sahi awaatipihoi baiwi mmoniw
iwinjapi gwinyaapise wapa noaipaitandihuraapi nasisati kasatitaiso. Sawanaati
aimi mmonihohitihande, awaatipih kupwirati tiwihaasih sahi mmonawaawi
satohitihande, ‘kimbapiho kimo ipihopihondaatis ipih nga ipitati yatitande,’ tiwi
gwinyaahohitihande.

³³ Isi sahi awaatipihoi iwinjapi gwinyaahohitihandisi kahapaamapipa naanjihaiwa
ami maipihaiwa noaipaitaise satiti kasatohiwimaiwa noaipahonih sahi mmonawaawi
nisapi komi napitandihura detititi timendaatiso tiwi sahi gwinyaapise.

³⁴ Isi kimandi akitinini nin sangisi kasatitaani atiwise. Saiwa noaipaitaise satiti
kasatimi nasohiwaiwa katohirihiri kireti isihya kimiya windi owemetiwi binyaihi
noaipaitaise.

³⁵ Iyataati yamihapati ami yapipati kahapaamapipa owetanhandi kandi nise pwiha
windi apipaah owemetati nahata kaanini ahotimi notaati kaami akipipa nin ka-
tohirihireti titih noaipaitaise,” tati nyahi komi otipipatihyaanangi kanyatataase.

*Kima Pwima Jisaasiho Satati Nin Jahira Napitandihuraapi Isihya Nahatiya Windi
Mohopo Tati Katindihandapihaare*

³⁶ Sanyatatosati ami kima kaami wa ko sandaase. “Nini jahira napitandihura asisih
ami ipihomi siwipati ahura sura ko napitaiso tiwi mambi isihya nahatiya apipaah
windi mohopo. Ami yamihapataatihapi Autaahaatihomi enjerihya itipihyaisangi
windi mohopo. Owe. Nehi Apiho Autaahaatihoh sawahohi nin jahira napitandihura
asisih ipihomi siwipati mmonati gwinyaahore.

³⁷ Iyataati Nin Isihiyaami Saahonini Jihonini napitandihura isihya Nuwaahomihura
kahapaamapipa kiyohiwaiwaamatiyahaiwa isihya kaitaapo.

³⁸ Saiwi jih sura Nuwaahohura wipati wipiwati usepati usepuwati durihiri sangi ni-
mainjihura isihya nanhaiwi kiyaami nasisoari kiyohipati kaiwi nandapa wirapi nepi
tihiwi nanwi ami usihya asihya nepi nusoasawi nusoasaanwi wirapi namaatinimi
nuwi asisih Nuwaaho kopuhoti nandaasuraisangi kati taawi kijawaayopo.

³⁹ Aiwi nuwaahoi kiyaah windi naingaapi maawinjapi wipiwati usepuwatitaiso tiwi
windi gimunyaapi kiyaami kiyohiwaiwaapaahih nambitiwimihauhi Autaahaatihoh
wipipasih wipiwati usepati awaindihandi usepuwati durihiri awairihiri nimaanati
doti keti kiya kiyaanini nahatiyai neti nawatisati nainje. Isi Nin Isihiyaami Saahonini
Jihonini napitandihura sikiyatititaise.

⁴⁰ Iyataati sura nin napiti isihya usaisi numwaataati usai nemaito. Aindi sura
utaahuri yahuri kurami osataati taami otipipati kaitaise. Kaisaih kurami woai
numwaataati ami woai nemaito.

⁴¹ Iyataati sura apopipuri yapuri taami napaihiri nawentitaise. Taami nawesaihi
kapurami waati numwaataati ami waati nemaito.

⁴² “Isi Nin sami Awaisihonini napitandihura asisih sahi windi mohowi baiwi
namopi sami ndiha naingaapi jatiwise.

⁴³ Iyawaawi kimandi nin akitinini sangisi kasatitandiyoni sahi baiwi gwinyaapise
ami utaaho wo anjajamati satih utaaho wo komi anjaji nawatati ikipipa
ikowindandihoh napitandihuraapi mmonahondaataahi ko windi namoti konih jaati
bimonih ikowindandihoh windi nandaati komi anjaji nuriwatati ikipipa windi
namusaitaise.

⁴⁴ Isi Nin Isihiyaami Saahonini Jihonini sahi ko napitaiso tiwi windi minjatiwi
nehi sangi nanhaiwi maanimaanisaihura napitapani sandapi sahi baiwi kiyaatinih
asisih nahateweti windi namopi jatimi nuwise,” ndaase.

Kĩma Pĩwĩma Jĩsaasiho Otĩpĩpatĩho wo Tĩmetetĩsangi Amĩ tĩmaametĩshopĩ Namĩhanatĩ Katĩndĩhandapĩhaare

⁴⁵⁻⁴⁶ Jĩsaasiho satatĩ katatosatĩ kĩma ka katisĩmaapĩ namĩhanatĩ wa sandaase: “Utaaho wo awaisĩho ikĩpĩpa kahapaamapĩpa taahĩpĩpa amĩ otĩpĩpatĩhiya taahiyĩhiyaisaho wapĩhapĩ notahura komĩ otĩpĩpatĩhiyaamĩ woaisĩ kiyaamĩ awaisĩhoematatĩ iwinja bitotĩ nandapa kapaapĩhura kiyaisĩ nemwĩtandĩ ahĩwisaitaise. Utaaho napitĩyatĩ napite-tahoaisĩ komĩ otĩpĩpatĩhiyai iwinja bitoaitandĩ ahĩwitaise? Utaaho amĩtĩha biyatĩ gwĩnyaatĩ amĩ napaitatĩ komĩ awaisĩho napĩtandĩhuraapĩ jatataatĩ otĩpĩpatĩ nunyamĩ naipatĩ konĩhĩ kaimĩ nutandĩhoaisĩ ahĩwitaise. Isĩ utaaso siyatĩ amĩtĩha gaaha biyatĩ gwĩnyaatĩ napaitatĩ otĩpĩpatĩ kaimĩ naiso komĩ awaisĩho nasatĩ usohonĩhura biyatĩ nga maarĩtĩtaise.

⁴⁷ Nĩnĩ sangisĩ akĩtĩnĩhĩ kasatataato. Otĩpĩpato somĩ asĩmwaaatĩtĩhĩ komĩ awaisĩho komĩ ikĩpĩpa kahapaamapĩpa nahataapa netĩ ahiyonĩhĩ winjatĩtaise.

⁴⁸ O amĩ otĩpĩpato so komĩ amĩtĩha gaaha gwĩnyaitandĩhandĩ owetatĩ amĩ biyatĩ komĩ awaisĩho napĩtandĩhuraapĩ windĩ minjatahondaataahi komĩ omanĩtĩtĩhapĩ sawaho satĩndaise: ‘Nisĩ awaisĩho ketĩ jahĩra windĩ namaasatĩ utaarĩhandĩ bĩsotĩtaise tĩtaise’.

⁴⁹ Satatĩ komĩ sasaahoya otĩpĩpatĩhiyai netĩ ipatisatĩ tiwatĩ nusopĩsasatĩ amĩ isĩhiya waapoho watĩpĩho nanĩwĩ naharisohiyĩhiyaisatĩ nandapa awaimbĩpa wĩratĩ netĩ tĩhatĩ waapoho watĩpĩho naharitaatĩwĩho netĩ nanatĩ naharisatĩ bimĩtaise.

⁵⁰ Siyatĩ bimonĩhĩ komĩ awaisĩho asisĩha wĩwetĩ otĩpĩpato naharisatĩ nisĩ awaisĩho sura napĩtaisomaatatĩ nehĩ koaisĩ nanĩhiyatĩ monatĩ bimonĩhura napĩtaise.

⁵¹ Nasatĩ awaisĩho so otĩpĩpatĩhoaisĩ netĩ ambĩpatĩ maarĩhĩ yaawĩhandĩ neunyonĩhĩ amĩ isĩhiya otaatapĩhiya yaawĩhaiwa nehohĩwaiwa kiyaisatĩ naitaise. Iyatĩ sapĩhĩ ko ngotĩ amĩ komĩ mangĩrĩ gitĩpaitaise,” tatĩ Jĩsaasiho nyahĩ komĩ Otĩpĩpatĩhiyaanangi namĩhanatĩ kanyatataase.

25

Kĩma Pĩwĩma Jĩsaasiho Asĩhiya Apwainyĩhiya Ikwĩ Maindĩmwĩtahiyaapĩ Namĩhanatĩ Katĩndĩhandapĩhaare

¹ Sanyatatosatĩ kĩma kaamĩ pĩwĩha wa japepihiratĩ nyahĩ koai nĩwipinjaatĩ komĩ otĩpĩpatĩ mmonaatĩ newaatĩ kiyaatĩ daayohiyĩhiyaanangi sanyatataase. “Asisĩha sura nĩnĩ jahĩra napĩtandĩhura Autaahaatĩho nisĩhetapĩ isĩhiyaisĩ iwinjatindĩhandaatĩhĩ wapa siyatĩ napĩtaitaise. Asĩhiya apwainyĩhiya ikwĩ maindĩmwĩ utaaho wo wanĩ konĩhĩ namaatahoaisĩ winjapĩ nutanĩwĩ numwaitaatĩwĩ apatĩndĩtĩhĩ nowaayopo. Nowaawĩ kiyaamĩ norĩhĩrĩ nasorĩhĩrĩ raamĩhandĩ nepĩ tĩpopĩ isisĩ nowaayopo.

² Iyawaawĩ kinyaamĩ winya 5 kaiwĩ ikwĩ wihĩtĩrĩtahinya amĩtĩha gaahandĩ gwĩnyaitaatĩwĩhandĩ owetatĩ nahĩriwĩ nanĩpimatĩwĩhinyaare. Aiwĩ amĩ kiyaamĩ winya ikwĩrĩ wihooanjĩhĩrĩ 5 kaiwĩhinya amĩtĩha gaahandĩ gwĩnyaitaatĩwĩhandisahinyaare.

³ Aiwĩ nahĩriwĩ amĩtĩha gaahandĩ gwĩnyaitaatĩwĩhandĩ owesinya kinyaamĩ norĩhĩrĩ raamĩhandĩ waapoho sisĩha tĩpoaitaatĩwĩho windahandĩ nepĩ isĩwawaahandĩ kandi waapoho isoho windĩ nepĩ mihopo.

⁴ Nahariwĩhinya siyauhĩ amĩ amĩtĩha gaahandĩ gwĩnyaitaatĩwĩhandisahinya kinyaamĩ norĩhĩrĩ raamĩhandĩ waapoho tisaitahaiwa nepĩ amĩ raamĩhandĩ nipĩtonĩhapĩho waapoho isohoaisawĩ nepĩ isisĩ utaaho apopaatĩ wanĩ konĩhĩ netĩ wĩrasĩhopĩ jatĩtaatĩwĩ nowaayopo.

⁵ Nuwĩ kiyaamĩ raamĩhandĩ tĩpopĩ ahiyawosawĩ jatauhĩ utaaho apopaatĩ wanĩ konĩhĩ netĩ wĩrasĩho windĩ namaasataise. Namaapihĩ apopĩ apwaimaaminyinyaamĩ ndĩha yaawatĩ naawihĩ mĩtĩho tĩmahiyawĩ nepĩ amĩ namapĩ apĩpaahĩ nanomawaayopo.

⁶ “Saiwĩ kinya nanomĩhauhĩ notĩ konĩmosohura apwĩtetetĩnĩhĩ isĩhiya usa satĩwĩ kaahaataawaatopo. ‘Utaaho wanĩ konĩhĩ apopaatĩ netĩ wĩrasĩho kĩmo napisĩ napĩwĩ nuwĩpaapĩ iwinjasawĩse,’ tĩwĩ kaahaataawaatopo.

⁷ Satĩwĩ kaahaatauhĩ asĩ apwainyĩhiya nanomahohiyĩhiya kaahaapa kapetĩ nepapĩ kiyaamĩ raamĩhandĩ nepĩ tĩpoaitaatĩwĩ waapoho kisĩhĩsiwĩ mmonĩwĩ wĩrĩhĩrĩ tĩhwĩtitandĩhĩrĩ tĩwĩhaapĩ tĩtĩhemawaayopo.

⁸ Saiwĩ kisĩhĩsiwĩ tĩtĩhemapĩ mmonĩwosawĩ nahĩriwĩ amĩtĩha gaahandĩ gwĩnyaitaatĩwĩhandĩ owehinya amĩtĩha gaahandĩ gwĩnyaitaatĩwĩhandisahinyai saundawaatopo. ‘Yainyaanamĩ raamĩhandĩ waapoho owetatĩ nipĩnda nehĩmanisĩ sainyaatamĩ waapoho wo nanyinyawĩse,’ undawaatopo.

⁹ Saundĩwĩ nunjenĩhauhĩ amĩtĩha gwĩnyaitaatĩwĩhandisahinya amĩtĩha owehinyai saundawaatopo. ‘Owe. Waapoho sapunĩ nyapunĩ nausetĩtĩtaise. Yainyaanamĩ waapoho sainyaatangĩ apĩpaahĩ akĩtĩnĩhĩ windĩ namaasamĩto. Namaasamĩtaanĩ

namapɪ sainyaatɪ komɪ anɪhaiwaapɪhɪ isɪhiya jatohɪpɪpɪhɪ nuwɪ nunyawɪ nepɪse,' undawaatopo.

¹⁰ Saundauhɪ namapɪ apopɪ apwaimaaminyinya amɪtiha gaahandɪ gwɪnyaitaatɪwɪhandɪ owehinya waapoho kinyaaɪho nunyawɪ naitaatɪwɪ nuwɪmawaayopo. Nuwɪmɪhauhɪhura utaaho apopaati wanɪ konɪhɪ netɪ wɪrasɪho nasatɪ noaipataise. Nasatɪ noaipasɪhɪ apopɪ apwaimaaminyinya timetɪwɪ jatohinyinya koaisawɪ nutasi ko namaatindɪhandapɪ isɪhiya ahoyanɪwɪ maaritɪwɪ nandaatɪwɪ nandapa tɪhɪwɪ timesohɪpɪpɪhɪ anɪpɪpɪhɪ nuwɪ nandawaayopo. Nuwɪ nandaahauhɪ maasomwaanɪ nepɪ napuwawaayopo.

¹¹ "Saiwɪ maasomwaanɪ nepɪ napwɪtɪwɪ bimauhɪ ipotɪ apopɪ apwaimaaminyinya waapoho nunyawɪ naita niyohinyinya napɪwɪ ipaahaapɪ bitotawa satawaatopo. 'Ese awaisihonye, maasomwaanɪ nanyupwe nyahɪ nandaitaano,' tɪwɪ gwɪwusewaayopo.

¹² Satɪwɪ kinya maasomwaanapɪ gwɪwusehauhɪ utaaho wanɪ konɪhɪ apopaati netɪ wɪrasɪho kinyai saundataase. 'Nɪnɪ sainyaatangɪ apɪpaahɪ wɪndɪ maasisonɪhɪhɪnyaate,' undataase," tati Jisaasiho nyahɪ komɪ otɪpɪpatɪhiyaanangi sa pɪwɪha namɪhanatɪ kany-atatɪ owemataise.

¹³ Sanyatatɪ owemataatɪ nyahɪ gwɪnyaitɪhaaha sanyatataase. "Isɪ amɪ asisɪha amɪ ipɪhomɪ sɪwɪpatɪ nɪnɪ jahɪra napɪtandɪhuraapɪ sahɪ wɪndɪ mohowɪ namopɪ kiyaatɪnɪhɪ timetɪwise," nyatataase.

Kɪma Pɪwɪha Otɪpɪpatɪhiya Murɪmo Nawɪho Otɪpɪpatapɪho Nehauhɪhiyaapɪ Jisaasiho Namɪhanatɪ Katindɪhandapɪhaare

¹⁴ Sanyatatosatɪ kɪma kaamɪ wa namɪhanatɪ Jisaasiho sandaase. "Autaaahatɪho nisɪhetapɪ isɪhiyaaisɪ iwinjaatɪ bimaamɪ notɪ amɪ nɪngɪ jahɪra natanoaasonɪhɪ napɪtɪ isɪhiyaaisɪ netɪ tipɪtapaitandɪhandɪ siyatɪ ahondaise. Utaaho awaisɪho ikɪpɪpa nawɪho asakausetaho kaanɪhɪ wapɪhɪ daayatɪ bitoitandɪ nutandɪ detɪtɪhɪ komɪ otɪpɪpatɪhiyai komɪ ikɪpɪpa iwinjatawa amɪ otɪpɪpatɪ kaitaatɪwɪho nawɪho numwɪtandɪ gaatatɪ numwaataise.

¹⁵ Gaatatɪ numwaatɪ kiya nasauhɪ kiyaamɪ gwɪnyaapɪ otɪpɪpatɪ kiyauhɪ sawaho iwin-jasɪhɪhɪretɪ mmonatɪ nawɪho kiya otɪpɪpatɪ kora nesi kaitaatɪwɪho nunyataise. Iyatɪ jɪhɪ woaisɪ 5,000 Kina kiyatɪ nunya amɪ kapɪhɪ woaisɪ 2,000 Kina kiyatɪ nunya amɪ ipotaataatɪ woaisɪ 1,000 Kina kiyatɪ nunyataise. Siyatɪ komɪ otɪpɪpatɪhiya murɪmoai nawɪho sapa nunyatɪ kiyamapɪ kaanɪhɪ wapɪhɪ daayatɪ bitotɪ bimɪtandɪhapɪhapɪ notaise.

¹⁶ Aihɪ otɪpɪpatɪ komɪ awaisɪho nawɪho 5,000 kiyatɪ numwisɪho ketɪ kuraanɪhɪ dotɪ nawo so nesi koraahɪ otɪpɪpatɪ kiyataise. Nesi kiyatɪ nawɪho koetapɪ nawɪho wo 5,000 Kina kiyatɪ namoyaatɪ ahɪwatɪ netaise. Nesɪhɪ nahato notɪ 10,000 Kina kiyataise.

¹⁷ Amɪ naasaipitɪ kiyatɪ otɪpɪpatɪho komɪ awaisɪho nawɪho 2,000 Kina kiyatɪ numwisɪhoaisangi nawɪho wo jɪhomɪ tiwatɪhaatɪ 2,000 Kina kiyatɪ nesɪhɪ nahato notɪ 4,000 Kina kiyatɪ noaipataise.

¹⁸ Aihɪ amɪ otɪpɪpatɪho nawɪho 1,000 Kina kiyatɪ komɪ awaisɪho numwisɪho nesi koraahɪ otɪpɪpatɪ kamaayatɪ amɪ anɪmwaahɪpatɪ yamwaatɪ katopɪ komɪ awaisɪhomɪ nawɪho wiwatɪ noaasatosataise.

¹⁹ "Otɪpɪpatɪhiyaamɪ awaisɪho notɪ utaarihandɪ kaanɪhɪ bisotinjatɪ komɪ nawɪho otɪpɪpatɪhiyaaisɪ nesi otɪpɪpatɪ kaiwise undatɪ numwisɪho netɪ tɪtɪhematɪ mmondandɪ jahɪra nasatɪ noaipataise.

²⁰ Nasatɪ noaipatɪ komɪ otɪpɪpatɪhiyaapɪ gaatihɪ kiya noaipawaayopo. Noaipapɪ otɪpɪpatɪho komɪ awaisɪho nawɪho ikɪhɪ sanaatɪ 5,000 Kina kiyatɪ numwɪhɪ nesi otɪpɪpatɪ kaisɪho nesi nasatɪ komɪ awaisɪhoai nunyataatɪ saundataase. 'Nawɪho kɪmo kɪnyɪ mmonɪpeme. Kɪnyɪ nɪngɪ 5,000 Kina kaimbɪ nanɪminɪhɪ nesi kora otɪpɪpatɪ kiyataatɪ komɪ tiwatɪhaatɪ nehohɪho 5,000 Kina kiyatɪ kɪmore. Iyatɪ nahato notɪ 10,000 kina kiyatɪ kɪmo noaipataise,' undatɪ nesisaunyataise.

²¹ Saundatɪ nesisaumwɪhɪ komɪ awaisɪho koai saundataase. 'Kɪnyɪ nga nawɪhaimbɪ napaitɪpɪ otɪpɪpatɪ kiyapaise. Kɪnyɪ otɪpɪpatɪhonɪ napaitarihonɪ otɪpɪpatɪ baimbɪ itatamanɪpɪ kiyapaise. Nawɪho gwɪharaahonya itatamanɪpɪ baimbɪ isɪpɪ jatapainɪ nɪnɪ gisɪ wapa taahɪpɪpa asakaandɪ nahɪmisanɪhɪ jatɪtaapo. Kɪmaiwa jatɪtaapɪ nahɪmɪtandɪ nɪnɪ maaritohɪtɪmandapɪ kɪnyɪ nɪngisapɪ maasɪ maaritɪme,' undataase.

²² "Aihɪ otɪpɪpatɪ komɪ awaisɪho nawɪho 2,000 kina kiyatɪ numwisɪho nasatɪ komɪ awaisɪhoai saundataase. 'Awaisɪhonye nawɪho kɪmosɪ nepɪ mmonɪpeme. Kɪnyɪ nɪngisɪ 2,000 kina kaimbɪ nanɪmingɪho nesi otɪpɪpatɪ kaindɪ kɪnyɪhomɪ tiwatɪhaatɪ 2,000 kina kaindɪ nisɪho nehohɪho kɪmore,' undatɪ komɪ awaisɪhoai nesisaunyataise.

²³ Saundatɪ nesisaumwɪhɪ komɪ awaisɪho koaisɪ saundataase. 'Kɪnyɪ nga napaitɪpɪ otɪpɪpatɪ kiyapaise. Kɪnyɪ otɪpɪpatɪhonɪ gaahonɪ napaitarihonɪ. Nawɪho

naasonyaahihi nahinyonhihi kinyi baimbi itatamanipi jatapaini namati wapa taahipipa asakaindi kimaiwa jatitaaipi nahimtamandapi maaritataayoni kinyi nngisapi maasi maaritime,' undataase.

²⁴ Aihit otipipati komi awaisiho nawiho 1,000 kina kiyati numwisiho nasati nehi koaisunyaati awaisihoai saundataase. 'Awaisihonje nini kinyi kaingiwaiwa mmonihonine. Kinyi utaaahonji apipaahi watipihonji ishiya kinyi otipipati kahiwi kinyi nawiho ginjasohiyihiyaapi windi baimbi gimaawunyaapihonje. Aimb kinyi nawiho nesi otipipati kaiwi asoho kiya nepi ahiyauhahapa kiyaapihapa nepimunyaapi nahataapa nehi kiwahonhihi nepi nanpihonje.

²⁵ Saimbi honjitihi nini yaindi wiwa nini kinyi nawiho nesis otipipati kaindi kinyihomi tiwatthaati neti ahaisanho nisapiho nepimaaninyapi kiwahonji nepi nandainihi namati kinyi nawiho animwaaipati yamwaati katopi witi noasahisosa-taayo. Noasahisosatathosi konhi nahato kimosi nepe,' undati nesisauyataise.

²⁶ Saundihi komi awaisiho koaisi komiha saundataase. 'Kinyi otipipatihonji apipaahi maipihonji pohipaimbi tihautipihonji tihanyohonje. Ye, kinyi saimb nisapi mmonipi gwinyaapi katapaase. Akite.

²⁷ O ami kinyi nisapi saimb mmonipi gwinyaapi satapaapaahi nisi nawiho nawihomi anjipihit asoho nanimoyaita kinyi ahinitahande. Ahinisihihi asoho nanimoyaita ahinotanhi jahira nasataahura nini naitando,' undataase.

²⁸ "Otupipatiho tihautipihoi saundatosati kapihi komi otupipatihiya usaisi saundataase. 'Kimo uta tihautipimomi 1,000 kinaamandi nepi otupipatiho nawiho 10,000 kinaahandisohoi nunyawise.

²⁹ O ami apaapi maasato, ami nisi otupipatiho woai nini wapa ami nawihoisangi numwisanihapa biyati itatamanati isiwatati jatisihoai ami wapa taahipipa numwisanhihi ko asakiyati neti isiwatitaise. Aindi ami nisi otupipatiho woaisi wapa naasonyaahi nawihoisangi numwisanihapa windi biyati itatamanati minjasonaahi ami naasonyaahi nunyohonyaisangi komihetapi nini nemaio.

³⁰ Isi ami otupipato tihanyosoaisaahi sisaha kaanihi tihatoaatisihaapihi nepi yotiwise. Yotisaihi sapihi konhi ngoti nehotati komi mangiri gitipatoatitando,' undati awaisiho komi otupipatihiyai kaundataase.

Kima Pwima Jisaasiho Sawaho Awaisihoematati Nasati Ishiya Neti Tipitapaati Usondandhandapi Katindhandapihaare

³¹ Sawaho nasati ishiyai neti tipitapaitandihuraapi nyahi komi otupipatihiyaanangi Jisaasiho sanyatataase. "Nini Ishiyaami Saahonini Jihonini Awaisihoninimatiti ishiya nahatiya yapih nahandaahiyai neti tipitapaitandi napito. Saindi napisanhura enjerihiya itipihiyai nisi otupipatihiya yamihapataatihapihiya nahatiya nngisawi maawi napitaapo. Saindi napiti yamihapataatihapihi nisi watipihandi saasanotindihandaatthi bindataati ishiya nahatiyai nesi tipitapaito.

³² Aindi enjerihiya nisi yamihapataatihapi otupipatihiyai nandusaasisanihi yapipati nahandaahapi ishiya nahatiyai wirapi numwaapi nepi deti nishini ahoaitaapo. Ahoaisaihi ishiya nahatiya nisi ndimaahomwaanji bitoaitaapo. Napiw ahoayainjaihi maasapihomi satihoma maasapiho wirisandihaiwa neti tipitapaati maasapiho sipisipihandi wapih nemi ami maasapiho memetihiri wapihemasipatamataindi ishiyai nini neti tipitapaati yiyatiwaapihi ahoaito.

³³ Aindi ishiya nishiyai titihi gaahiyai niki kwiri gaatihiraihoanjemati ami ishiya maipihiyai nisi tiworisai niki kwiri konaamohiraihoanjemati tipitapaati neti napipati ahoaito.

³⁴ "Aindi Nini Awaisihonini Ishiyaisi Iwinjatohihonini ishiya nishiyai niki kwiri gaatihiraihoanji bitohohiyihiyai saundito. 'Sahi ishiyaati nisi Apih biyati maariho nasanyati wisaiwati biyati jasosawihiyaati nisenda napiwise. Napiw wuwani yamihapati yapipati kahapaamapihahaisuraapi Autaahaatho sangisi jainjaati bindata nasamitandi ahisimbipa nepise.

³⁵ Kimandi sangisi nasamaati nishiyaatimatohitmandi apaapi maahae, ami nisi Apih sangisi biyati jasonati maariho nasanyati wisaisih ami sahi nngisi maariho naninyawi winipi nanimaahohitihandape. Nanimaapi nngisi janimasih nandapa naninyawi ami waapohopi nainyati naahwitarihiri awanisih sahi nngi waapoho naninyawi ami nngisi sahi windi maanowihonini yapipati ami aunahipati nngi witaahapihonini sami yapipati aunahipata nasonhihi sahi nngi maariho naninyawi winipi sami aunahipata anjipihit nanimaapihiyaate.

³⁶ Aiw ami nini yutihiri apotihiri owehonini nehi napwirindihapa niyoti namaasatihi ami taanahihonini napiti jainjahonhihi apotihiri sahi naninyawi ami nngi

yaasihi timbiyonihî sahî nîngi nîtatamanîwî sisîha tîhoapînosawî amî aḡaḡaḡî napwîtoḡwîwaiwaapîhî isîhiya nepî nanîpuhauhî napwîtîḡ bimonîhî sahî napwîḡ nisopî nanîhoniwî pîwandîwîhiyaate,’ undîḡ sîra kiyaisî nîḡi saundîto.

37 “Saundisanîhî amî isîya siya tîḡihî gaasiya kiyaamîha nîngi sandîtaapo. ‘Awaisîhonye saiwa kînyî katingîwîmaiwa maahîwura nyahî gisî kahisonîhîse? Gisî jahîmasîhî maahîwura nandapa nahînyaatî amî waapohopî nasihi nyahî waapoho gisî nahînyonîhîse?

38 Iyaatî kînyî nyamî yapîpatî amî aunahîpata napinîhî nyahî nyamî anîpîpîhî maahîwura gisî nangîmaahonîhîse? Iyaatî kînyî yutîhîrî amî apotîhîrî jahîpîpa yutîha napwîrîḡhapa niyopî somaahîhonî naimbî nyainjahîḡhî nyahî gisî maahîwura gisonaatî yutîhîrî apotîhîrî newaatî nangîmaasawaatî nangîsohonîhîse?

39 Iyaatî amî kînyî timbaimbî amî isîhiya nepî aḡaḡaḡî napwîtoḡwîwaiwaatîhî nangîpwîhauhî biminîhî nyahî maahîwura sisîha tîhoaaawaasosaatî nangîpaawaatî pîwaaḡtonîhîse?’ ndîwî kiyaamîha nîngi sandîtaapo.

40 “Sandisaihi nîḡi kiyaamî Awaisîhonîḡi kiyai nisîha wîhoaanî saundîto. ‘Nîḡi sangisî akîḡtîḡhî kasatataato. Isîhiya nisapî ḡîḡunyaapî nîngisî nanîpinjohiyîhiya nisî naapwîrisa nîhoaarîsaamî wowaatî komî kaatamî ambîpatî auta waatî namoaipahoai namoaipîhaatî iwîtatamanîwî sahî kawîsoḡwîwa nîngisî sahî kanisawaayopo,’ undîto.

41 Saundîtosatî amî isîhiya nisî ikwîrî konaamohîraihoaanî netî ahoyohiyîhiyai saundîto. ‘Sahî nisî ndîmaahomwaanî maanîsopî kiyaatîḡhî nanîmasî nawîsapîḡwîse. Autaahaatîho sangisî mîmaiḡiyatî jasonatî sangî maarîho wîndî namaasamîḡhiyaatisî ahawîse. Nanîmasî kiyaatîḡhî sisîha kaanîhî namaayotatî tîhatoaatisîha Bwaasîrîḡrapunî komî otîpîpatîhiya maipîhiyaate Autaahaatîho netî aimî tîmanisîhaapîhî sahî nuwîse,’ undîḡ netî nandusaasîto.

42 Saundîḡi netî nandusaasatî kiyaisî saundîto. ‘Nîngisî janîmasîhî jainjahonîhî sahî nandapa wîndî namaaninyawî amî waapohopî nainyatî nisî nahutarîḡhî awanîsîhî sahî waapoho nîngi wîndî namaaninyawîhiyaate.

43 Aiwi nîḡi nehî nîngi wonîḡhî samî yapîpatî aunahîpata nasonîhî sahî wîndî samî anîpîpîhî napaitîwî maarîho wîḡipî namaanîmaapî amî yutîhîrî apotîhîrî owehonîḡi nehî somaahîhonîḡi napwîrîḡndatî yutîha niyotî jainjahonîhî sahî asîpîpa yutîhîrî apotîhîrî wapa nepî nanîmaasapî namaanisopîhiyaate. Aiwi amî nîngi yaasihi timbaindî amî isîhiya aḡaḡaḡî napwîtoḡwîpîpîhî nepî nanîpuhauhî napwîtîḡ bimonîhî sahî nîngi wîndî nîtatamanîwî nisowî pîwandîwî nîḡaawî bîmîmaawîhiyaate,’ undîḡ kiyai saundîto.

44 “Saundisanîhî kiyaamîha nîngisî sandîtaapo. ‘Awaisîhonye kînyî jahîmanatî waapohopî nahîsatî nahwîtarîḡhî awangisatî amî nehî ḡi wonî nyahî maahîsonaahonî nyamî yapîpatî aunahîpata nambî amî yutîhîrî apotîhîrî owehonî somahîhonî nyainḡapî amî timbaimbî amî isîhiya nepî aḡaḡaḡî napwîtoḡwîwaiwaapîhî nangîpwîhauhî napwîḡtîpî biminîhî nyahî gisî maahîwura wîndî maahîsonaatî maahîtatamanîhonîhîse,’ ndîtaapo.

45 “Sandisaihi Nîḡi Awaisîhonîḡi isîhiyaaisî netî tipîḡapaatî usondandîhonîḡi kiyai saundîto. ‘Isîhiya nisapî ḡîḡunyaapî amî nîngi nanîpinjohiyîhiya ambîpatî awaipatî owehiyai sahî wîndî namumwaapî amî maawîtatamanîwî amî wapa namunyohîḡndî nîngi sahî kanisawaayopo,’ undîḡ kiyai nîḡi wîndî namumwaito.

46 “Saundîḡi kiyai netî sisîha kaanîhî namaayotatî tîhatoaatisîhaapîhî nandusaasîsanîhî kiya sapîhî yaawîhandî kiyaanîhî nepî nutaapo. Aisaihi amî nisî isîhiya gaahiya nîngisawî asîḡimatîḡaatîwîhandî nepî kiyaanîhî jinḡapîhî jinḡapîhî bimaamî nutaapo,” tatî Jisaasiho nyahî komî otîpîpatîhiyaanangi kanyataataase.

26

Kîma Pîwîma Judaahiyaamî Awaisawîhiya Jisaasihoai Tiwîḡaatîwî Pîwîha Wîsasohîḡhandapîhaare

(Maakîho 14:1-2; Rukîho 22:1-2; Jonîho 11:45-53)

1 Satatî saiwa katatî owematosatî nyahî komî otîpîpatîhiyaanangi Jisaasiho sanyataataase.

2 “Sahî aimî mmonawaayopo. Asisîha yatairî saniyonîhî Isîraherîhiyaanamî asisîha awaisîha kimbapîho ḡîhura Autaahaatîho nyapundatî Isipîhiyaaisî tiwataatî nyamî asoya asisaisî tîmaawatî nusatîpasîḡhandapî ḡwînyaitîhaahura noaipaitaise. Noaipahonîhî sura kura nîḡi Isîhiyaamî Saahonîḡi ḡîhonîḡhî nîwahonisî isîhiya nanîmaasi nuwî isîhiya mambî awaisawîhiyaamî ikwîraatîhî nanumwîtaapo kiya

n̄ngi ipi t̄it̄ih̄ ataw̄hateti n̄ip̄m̄andaap̄i sohon̄ih̄i n̄iw̄taatiwo,” nyatati nyah̄i kom̄i ot̄ip̄pat̄ih̄iyaan̄angi Jisaasiho kanyatataase.

³ Aih̄i sura Jisaasiho nyangis̄i taati sanyatihī am̄i p̄risihiya is̄ihiya is̄ihiyaap̄i nan̄dapa kohas̄ip̄iho t̄ih̄iw̄ Autaahaat̄ihoai nunyohiȳhiyaam̄i m̄it̄ih̄iyaun̄i Judaahiyaanam̄i gw̄nyaahiya j̄hiya usaun̄i kiyaam̄i j̄ih̄i m̄it̄ih̄o awais̄iho kom̄i amb̄ipati Kaiyapaasihom̄i an̄jip̄ih̄i ahoyanawaayopo.

⁴ Ahoyan̄w̄i Jisaasiho sohoi tiw̄taatiw̄i noaat̄iw̄i is̄ip̄i numwaitaat̄iw̄ih̄ira daih̄iraap̄i daap̄i nepaat̄in̄iw̄i p̄w̄iha kan̄iw̄i w̄isasawaayopo.

⁵ Saiw̄i p̄w̄iha kan̄iw̄i w̄isasawaaw̄i namap̄i sawana sanawaatopo. “Owe. Nyah̄i sand̄i k̄ima asis̄ima awais̄ima kimbap̄imo Pasopaam̄andeti kamait̄ihaawo. Am̄i is̄ihiya ahoyanawaahuraas̄i kiyaam̄ihat̄ih̄ap̄i Jisaasiho gaahoso t̄iw̄i gw̄nyaap̄ih̄iya nep̄i nyangi nyap̄i am̄i nep̄i sawana tunn̄iw̄i aunah̄ipati nep̄i nop̄sas̄itaawo,” n̄iw̄i s̄ih̄i wurap̄i nam̄ihaawaayopo.

*K̄ima P̄iw̄ima Apopaati Waati Jisaasihom̄i M̄it̄ih̄oat̄ih̄i At̄ipati Wer̄ihand̄i Waamainjot̄ihand̄i N̄iwuhaat̄i Iwinjaas̄it̄ihandap̄ihaare
(Maak̄iho 14:3-9; Jon̄iho 12:1-8)*

⁶ J̄ih̄i awais̄ihoematati Jerusarem̄ihanda sanḡi nandaasura Jisaasiho Betanihandaa-hap̄i naih̄i nyah̄i kom̄i ot̄ip̄pat̄ih̄iyaan̄ih̄i maaw̄i nohaayo. Nowaat̄i Betanihanda ak̄ipwep̄iho Saimon̄ihom̄i an̄jip̄ih̄i noaipawa bind̄ihaayo.

⁷ Bind̄ihaaw̄i Jisaasiho taati nandapa nain̄j̄ih̄i apopaati waati at̄ipati wer̄ihand̄i nga biyati waati waamainjot̄ihand̄i naw̄ho ap̄ipaah̄i aungwohand̄i nunyati nehati katam̄i wipati neh̄i us̄ip̄ipaap̄ih̄i katop̄i wer̄ihand̄i windhat̄i nesi Jisaasihoenda nasataise. Nasati saat̄i apopa at̄ipati wer̄ihand̄i kom̄i m̄it̄ihaat̄ih̄i n̄iwuhaat̄i iwinjaataise.

⁸ Kaati Jisaasihoai sawih̄i nyah̄i kom̄i ot̄ip̄pat̄ih̄iyaan̄in̄i sand̄i mmon̄ihaaw̄i kandap̄i ap̄ipaah̄i it̄ih̄itaati yawanaan̄in̄i san̄ihaato. “Ese k̄imaati apomaati at̄ipati wer̄ihand̄i ap̄ipaah̄i gaahati napindap̄i nop̄sas̄ati t̄imase?

⁹ K̄imaati at̄ipati wer̄ihand̄i biyati nga waamainjot̄ih̄iati naw̄ho awais̄iho katap̄i nga nep̄i is̄ihiya ik̄ip̄ipa owehiyai numw̄it̄ih̄at̄iso,” nnaati yawanaan̄in̄i kan̄ihaato.

¹⁰ Nyah̄i san̄ihon̄ih̄i Jisaasiho mmon̄inataati nyangis̄i sanyatataase. “Sah̄i k̄imaati apomaati n̄ngi at̄ipati wer̄ihand̄i waamainjot̄ihand̄i nuhaati ninjaas̄it̄imandap̄i poh̄irund̄iw̄i namaaw̄isapupw̄ise. Sand̄i n̄ngi ap̄ipaah̄i gaahand̄i kanisati nan̄s̄ih̄i n̄n̄i maar̄ih̄o wit̄it̄i netaayo.

¹¹ Is̄ihiya ik̄ip̄ipa owehiyaah̄i sangisaw̄i k̄imb̄ih̄i k̄imaap̄i jin̄jap̄ih̄i b̄is̄otisaihīi sah̄i kiyais̄i gaahaiwa kaw̄isawaat̄itaapo. Am̄i sah̄i n̄ngi gaahaiwa kanitaat̄iw̄i n̄n̄i sangisati nis̄i amb̄ipati nd̄imaahom̄waaan̄i is̄it̄i wind̄i nasisoaari kon̄in̄ih̄i b̄im̄im̄ito.

¹² K̄imaati apomaati at̄ipati wer̄ihand̄i ap̄ipaah̄i awaind̄ihand̄i waamainjot̄ihand̄i wipati neh̄i naasuraah̄i tuwatap̄i noap̄i jaatiw̄i namaitaat̄iw̄ih̄iati nis̄i m̄it̄ihaat̄ih̄i nanuhaati ninjaas̄it̄imand̄i nyah̄i Judaahiyaan̄ih̄i is̄ihiya napwauh̄ih̄iyai at̄ipati wer̄ihand̄i waamainjot̄ih̄iati nuhaawaati jaawa yamwaahoh̄ipatamat̄iyati nis̄i amb̄ipati net̄i n̄imanataise n̄n̄i napoti yamwaat̄itand̄ihuraapo.

¹³ N̄n̄i sangis̄i ak̄it̄in̄ih̄i kasatataato, sah̄i baiw̄i gw̄nyaap̄ise. Autaahaat̄ihom̄i p̄w̄iha gaaha wan̄iha is̄ih̄iyai japih̄i numwaitand̄i n̄n̄i napwoh̄it̄ihandap̄iha is̄ihiya nesi yap̄ipati nahanda is̄ihiya usais̄i ausaap̄i kaundisaihīhap̄ih̄i apomaati k̄imaati n̄ngi at̄ipati wer̄ihand̄i nuhaati ninjaas̄it̄imand̄i nesi kan̄iw̄i Autaahaat̄ihom̄i p̄w̄ihaat̄ih̄i at̄iw̄i saat̄i Jisaasihoai gaahand̄i kaw̄isataise t̄iw̄i gw̄wunyaitaapo,” nyatati nyah̄i kom̄i ot̄ip̄pat̄ih̄iyaan̄angi kanyatataase.

*K̄ima P̄iw̄ima Judaasiho Jisaasihom̄i Tiworisai Nusepas̄it̄ihandap̄ihaare
(Maak̄iho 14:10-11; Ruk̄iho 22:3-6)*

¹⁴ Aih̄i nyah̄i kom̄i ot̄ip̄pat̄ih̄iyaan̄in̄i 12 kiyaati ikw̄i maind̄imw̄it̄ih̄i auh̄iram̄i yahur̄it̄ih̄iyaanam̄i wo kom̄i amb̄ipati Judaasiho aunah̄ipati Kariyot̄ihandaahap̄iho p̄risihiya is̄ihiya is̄ihiyaap̄i nandapa kohas̄ip̄iho t̄ih̄iw̄i Autaahaat̄ihoai nunyohiȳhiyaam̄i m̄it̄ih̄iyai Jisaasihop̄i nusepaitand̄i notaise.

¹⁵ Nusepaitand̄i not̄i kiyais̄i ko saundataase. “N̄n̄i Jisaasihoai sangi nasepaati sam̄i ikw̄iraat̄ih̄i ah̄isisanaah̄i sah̄i n̄ngi naw̄ho napitaiw̄i nan̄m̄itaapo?” undataase. Saundih̄i kiya atiwasaw̄i naw̄ho taanauh̄iho nep̄i aw̄it̄iw̄i mmon̄iw̄i 30 kaiw̄ih̄o koai nunyawaayopo.

¹⁶ Nunyauh̄i net̄i is̄iwatata daih̄ira w̄ira Jisaasiho k̄imore undat̄i tiworisais̄i net̄i nunj̄itand̄ih̄iraap̄i sura nawo nesuraap̄i Judaasiho daati mmon̄im̄i notaise.

Kima Piwima Jisaasiho Komî Otîpîpatîhiyaanangisa Asisîha Pasopaahandetî Sipîsipîhandunî Nandapa Bîretîhandî Nainjîthîhandapîhaare
(Maakîho 14:12-21; Rukîho 22:7-14, 21-23; Jonîho 13:21-30)

¹⁷ Aihî asisîha wiwa kînaungwîha nahatewetî nyahî Judaahiyaanîni kaiwai newaatî awaiwaiwemawaatî bîretîhandî nipindîhandî yisîhandî owehandî tîhawa nanîhohîwaiwa aimî detîndaise. Iyataatî saiwa asisîha awaiwaiwa Pasopaahandamîhaiwaare. Iyataatî jîhura Isipîhiyaanî nyamî asoya asisa sipîsipîhandî tipî kandamî jîtipatî kiyaamî anjaanî jaahauhî Autaahaatîho katî mmonataatî kiyaisî nusatîpatî isîhiya Isipîhiya siyîhiyaisî tiwamataise. Aihî sandapî nyahî Judaahiyaanîni asisîha saiwaamî jîhetî gwînyaawaatî sipîsipîhandî tiwaatî tîhawaatî nanahaayo. Saitîhaahuraatîhî asisîha jîha aimî detîtîhî nyahî komî otîpîpatîhiyaanîni Jisaasihoai saundaatî nunjenîhaayo. “Nandapa asisî kîma awaisîmetî kinyapî maahîwapîhî newaatî tîngîmanjîthîhaawe?” undaatî nunjenîhaayo.

¹⁸ Saundaatî nunjenîhonîhî Jisaasiho nyangi sanyatataase. “Aunahîpata utaaho wo setaheenda naiwise sathîhoenda naiwî koai sahî saundiwise. ‘Kataunjîsîho satise, nîni otîpîpatî Autaahaatîho naninyatî natanoaasîhî nesi napîti kiyohîpatî kaindî owemaitandîhura aimî detîndaise. Iyatî detîsî nîni nisî otîpîpatî mmowî nepî kaiwî nanipinjohiyîhiyaisatî Judaahiyaanamî asisîha awaisîmetî maasapîho sipîsipîhandî sipîpîhohoho sapîhomî gwîtîthîhoaisatî nandapa bîretîhandî nipindîhandî yisîhandî owehandî kinyî anjîpîpîhî nandaano tihe,’ undîwise,’ nyatataase.”

¹⁹ Sanyatîhî nyahî komî otîpîpatîhiyaanîni Jisaasiho kanyatîrîhîrî kîretî japepîhîraatî nandapa newaatî tîhaatî tîmanîhaayo.

²⁰ Tîhawaatî tîmanîhonîhî ipîho notî asîhatahurandaise. Asîhataahuraatîhî Jisaasihotîhî nyahî komî otîpîpatîhiyaanîni 12 kiyaatî ikwî maindîmwîtîhî auhîramî yahurîtahiyaanîni bindîhaawî nandapa nanahaayo.

²¹ Nandapa taawaatî nanahaawî Jisaasiho sandaase, “Nîni akîtinîhî sangî kasatîtaanî atiwise, samî wonjî nîngî nipî nîwîtaatîwîhiyai nusepaapî kîmore undîwî nîngî nepî nunjîtaapo,” nyatataase.

²² Sanyatîhî nyahî atisîhaawî nyamî maarîho omanîtîtîhî apîpaahî yaasatî nyatatî naanjînyîhî nînaasonîhî napîpananaatî Jisaasihoai saundaatî nunjenîhaayo. “Awaisîhonye, akîtinîhî nîno? Kinyî nisapîno?” undaatî Jisaasihoai nunjenîhaayo.

²³ Saundaatî nunjenîhonîhî Jisaasiho komîha nyangi sanyatataase. “Samî wo nandapa bîretîhandî nisî nyaihandî pîretîho naasîkooatîhî wiwatî tîmandaatî nainjîho nîngî nipî nîwîtaatîwîhiyai kîmore undatî netî anusaitaise.

²⁴ Anusaahonîhî nisî tiworisa sohonîngî nîwisaihi Autaahaatîhomî pîwîha nisapî ko siyatî napwîtaise tâtî jîpatîpindîsîha japepîhîrîtî kîretî nîni Isîhiyaamî Saahonîni Jîhonîni napwîto. Nîni saindî napwisanihandî kandî utaaso nîni Isîhiyaamî Saahonîni Jîhonîngî isîhiya tiworisaamî ikwîraatîhî netî anusaaso naanjîti yaawîhandî apîpaahî awaindîhandî naitaise. Naitaisî ese koai sanaatî namaamotaataahî sandî ko wîndî namaitaihe,” nyatataase.

²⁵ Sanyatîhî Judaasiho Jisaasihoai netî nusepaatî kîmore undîtandîho Jisaasihoai saundatî nunjenataise. “Katîpunjingîhonye, kinyî akîtinîhî nisapîno e owetiso?” undatî nunjenataise. Saundîhî Jisaasiho Judaasihoai komîha saundataase, “Ye, kîwahonjî sa ka aimî katapaase,” undataase.

Kima Piwima Jisaasiho Awaisîhomî Nandapa Gwîtîthîho Jîtipatîpîhaare
(Maakîho 14:22-26; Rukîho 22:15-20; 1 Korîndîhiya 11:23-25)

²⁶ Aihî nyahî nandapa taawaatî nanahaawî Jisaasiho nandapa bîretîhandî netî isîwatata Autaahaatîhoai gaahonye gaare undatî gaapundatî naumbotî nyahî komî otîpîpatîhiyaanangî nanyinyataise. Nanyinyataatî sanyatataase, “Kîmandî bîretîmandî nisî ambîpatapî namîhanahandîsî sahî nepî nanîwise,” nyatataase.

²⁷⁻²⁸ Sanyatatosatî amî waapoho wainîhandî wîpatî kaapîhopî netî isîwatataatî Autaahaatîhoai kinyî gaahonye gaare undatî nyangi nanyinyataatî sanyatataase: “Kîmo waapomo wainîmandî nisî jîtipatîpî namîhanahande. Isîhiya nîngî nîwisaihi nisî jîtipatî nuhaatonîhî jîhura Autaahaatîho pîwîha katatî tîmanatî wîsasîrîhîretî nisî jîtipatî nuhainjîpatî mmonataatî isîhiya nisapî gînunyaahohiyîhiyaamî maipîhaiwa nemwahonîhî kîya noapîpî Autaahaatîho sawahoaisawunî isîhiya sawanaunî naasiyaimatîwî bimîtaatîwîhate. Isî sahî nahatiyaatî nepî nanîwise.

²⁹ Nîni sangî akîtinîhî kasatataato, kîmo waapoho waindîhandî nîni apîpaahî wîndî namandîmatatî sîhî nisî Apîho Autaahaatîho nisîhetapî isîhiya nisîhiyai iwinjatînhura waapoho wainîhandî asîtîhandî japîhî sangisatî maasî nando,” nyatatî kanyatataase.

³⁰ Jisaasiho nyangisi sanyatati owemasih sapihi anjipipih bindiha nandapa nanihohipipih aunihihiri wiri katawaamapi Jerusaremihandana namasi noaatipawaati wihini sisitho Oripihoaasinapi nasaamanhaayo.

Kima Pwima Pitaahoi Jisaasiho Kinyi Ngingi Nanoasitaise Undindihandapahaare (Maakih 14:27-31; Rukih 22:31-34; Jonih 13:36-38)

³¹ Aih daihira taawaati noaatipawa niyahaawi nyangi Jisaasiho sanyataataase. “Kimura wani apatindimatihi sahi nahatiyaati kiyaatinih ngingi nanimasi jihura Autaahaatihomi pwiha nisapi katati jipatipindirihiri kireti titih yanhi maitaapo. Yanhi mapi nisapi gatinunyahohitihandi bwaitaise. Iyataati Autaahaatihomi komi pwiha jipatipindisihaitihapi nisapi namihanati satise:

‘Nini Autaahaatihonini utaaho maasapiho sipisipihandi jaati bitosih satihoai sohoai tiwisanhi komi maasapiho sipisipihandi usonamapi numwasi kihira nandati toriwatamaitaise,’
Jekariyaaho 13:7

tati jipatipindise.
³² Satati jipatipindisi kireti nini napomatatihandi kandi Autaahaatihomi jahira ngingisi ahonimati nanimaahonih sangisi jahira nasamaati neti ahosindi jainjaitandi sami jihiri Garirihandaahapi taati nini naito,” nyataataase.

³³ Sanyatih atihsahaawi Pitaaho Jisaasihoai saundataase. “Ami nisaahoyimiya gi nangimapi gisesi yanhi masaihsangi nini gi windi nangimasi yamaanhi maito,” undataase.

³⁴ Saundih ami Jisaasiho komiha Pitaahoi saundataase. “Kinyi kimandi baimbi atimbi gwinyaape. Kimura apatindimatihi bouseteti ishiya gi sahitiwi, ‘Kinyi Jisaasihomi naisohone,’ hitiwi nahisesaihi kinyi yaambi otipwisipaati sangi gaatonihura kinyi ishiya nahisehohiyihiyai nisapi saunditaise. ‘Owe. Nini Jisaasiho soi windi mausothonine,’ undip mairi maara nisi ambipati kinyi nepi nanoasitaise,” undataase.

³⁵ Saundih Pitaaho Jisaasihoai komiha saundataase. “Ami tiworisa ngingi gisawi maisihooanyangi nyawitaatiwisangi nini kiyai apipaahi windi kinyapi samundito, ‘Nini Jisaasihoai windi apipaahi mausothonine,’ mundito. Owetitaise,” undataase. Jisaasihoai Pitaaho saundih ami nyahi komi otipatihyaanini usaanini naasaipiti kati Pitaahoi nuwipinjaati Jisaasihoai kaundhaato.

Kima Pwima Wapihi Getisemanihandana Jisaasiho Gaapundindihandapahaare (Maakih 14:32-42; Rukih 22:39-46)

³⁶ Aih Jisaasiho nyahi komi otipatihyaanangi nanyamaasi sisihoaasini nasamanati naihi niyaati wapihi ambipati Getisemanihandana noaipihaayo. Siyaati sapihi niyawaati noaipawaati nyahi usaanangi Jisaasiho sanyataataase. “Sahi kimbih bi-maawise nini onih mihapihi naindi gaapunditaano,” nyataataase.

³⁷ Sanyatamapi Pitaahoaisuni Sepetihomi mwaahuri Jemisiyi Joniyai numwaasi Jisaasiho gaapunditandi onehi mihapihi niyataise. Komi maarih omanjititih ambipati osamati apipaahi awaindihandi tiwati iwitaatisati naanjawisati yaawataise.

³⁸ Sawimainjih mmotinataati namati Jisaasiho komi otipatihingwaasi Pitaaho Jemisiho Jonihoi saundataase. “Maingwaase, utaahonini kimonini nahatonini nisi maarih apipaahi awaindihandi naanjanisati yaasati nisi omanjititih ambipati gaanimati neti mmaipinimatati nanopisasinati tiwati nanosati nitaatihiyo. Sanimainjihiyoni saingwaasaati kimbih namopi jaawi bitotawa ngingi anditinipi gaapundwise. Nini onih masiwonjaapih nundi gaapunditaano,” undati kingwaasi kaundataase.

³⁹ Kingwaasi saundamapi Jisaasiho onih kaanhi masiwonji noti komi ndimaahomwaanji yapipatetimati timahiyati gaapundataise. Gaapundataati komi Sapiho Autaahaatihopi satati gaapundataase. “Ese nisi Apore kimaiwa naanjati yaasamaiva neti ipi titih atawihateti nipi nipimandaasaihi nini napwitandiyohitimandi nini windi namwaapwitandi kinyi gaaso tipi nepinimaitaapaahi kaiwa nepinimape. Saimbi nepinimaitaapihandi kandi nini maarititi nisi gwinyaati katohirihireti kinyi windi japepihiripi kamaime. Owetane. Nehi kinyi kiwahonyi gwinyaapi maaritingirihireti japepihiripi kaima,” undati Autaahaatihoi kaundataase.

⁴⁰ Saundati Autaahaatihomi Sapihoai Jisaasiho piwaundati gaapundati gousemapi komi otipatihingwaasenda jahira nasataise. Nasati usonataati kingwaasih apipaahi ahominiw nanomawaayopo. Nanomihauhi Jisaasiho Pitaahoi saundataase, “Pitaahone, saingwaasaati ngingi anditinipi jatawaawi apipaahi masihonjisangi gaapi mundiw napindapi nanomahopo?

⁴¹ Sangi nasisehendandihaiwa noaipati nasisehonihĩ tĩmihaitaawĩ sahĩ baiwĩ jatĩnĩwĩ bitotawa andĩtitiwĩ gaapundĩwĩse. Samĩ maarĩho nga biyati gaapundati jatĩtandĩ maaritataahandĩ kandi samĩ ambĩpati wĩndĩ andĩtĩminje,” undati Jisaasiho Pitaaho Jemisiho Jonĩmohingwaasi kaundataase.

⁴² Kingwaasi saundamapi Jisaasiho jahĩra gaapundĩtandĩ notaise. Noti Autaahaatĩhoai saundati gaapundataase. “Ese nisi Apore, kĩmaiwa naanati yaasamaiwa nĩnĩ naitandĩ apĩpaahĩ pondataahandĩ kandi nisi gwĩnyaahohĩrĩhĩretĩ wĩndĩ namutaano. Amĩ nĩnĩ sandĩ kaitandĩhĩra daihĩra nehĩ kĩrahĩtanaaho. Nehĩ kĩnyĩ kĩwahonĩ maaritĩpĩ gwĩnyaahingĩrĩhĩretĩ japepihĩrĩtĩ kaitaano daihĩra kĩmĩ kĩraaso,” undati gaapundataase.

⁴³ Autaahaatĩhoai saundati gaapundati gousemapi jahĩra komĩ otĩpĩpatĩhingwaasenda Jisaasiho nasataise. Nasati usonata kingwaasi ndĩha norĩhaapĩ jatawa andĩtitiwĩ wĩndĩ gaapĩmundĩwĩ kingwaasihi ndĩha naawihĩ tingaitĩwotawaayopo.

⁴⁴ Saiwĩ komĩ otĩpĩpatĩhingwaasi wĩndĩ jatawa gaapĩmundĩwĩ tingaitĩwosauhĩ namati Jisaasiho amĩ jahĩra niyati ipotĩhandĩ gaapundataase. Gaapundataati jĩhĩ Autaahaatĩhoai piwaundati gaapundati gousesĩrĩhĩrĩ kĩretĩ japepihĩrati gaapundati Autaahaatĩhoai gousemise.

⁴⁵ Niyati ipotĩhandĩ gaapundati owemamapi komĩ otĩpĩpatĩhingwaasenda jahĩra nasati kiya gwĩnyaitaatĩwĩhandĩ kiyai saundataase. “Sahĩ akĩtĩnĩhĩ gaahati kaiwĩ ikĩnĩwĩ itĩpiho nepĩ nanopotawaayopo. Gaasi saingwaasaati nanopotĩwĩsono. Nĩnĩ Isĩhiyaamĩ Saahonĩnĩ Jĩhonĩhĩ isĩhiya nepĩ wĩnĩsasawĩ isĩhiya nyamĩ dawaataatapĩhiyai nanumwĩsaihi kiya nepĩ nĩpĩ ipĩ tĩtĩhĩ atawĩhatetĩ nĩpĩmandaaasaihi napwĩtandĩha asisĩha wanĩ kĩma ka noaipataisi saingwaasaati mmonawaayowo e owetiso?”

⁴⁶ Saingwaasaati tarĩwaiwĩ ketĩ nepapĩse nutĩhaawo. Nepapĩ jasawewise utaaho nĩngĩ netĩ nisi tiworisaamĩ ikwĩraatĩhĩ anusaati nanumwĩtandĩho aimĩ kĩmbĩhĩ kĩmo nasati noaipataisi koaisaati nutandĩhaawĩ nutĩhaawo,” undati kingwaasi komĩ otĩpĩpatĩhingwaasi Jisaasiho kaundataase.

*Kĩma Piwĩma Tiworisa Jisaasihoai Nepĩ Isipĩ Wĩrahohĩtĩhandapihaare
(Maakĩho 14:43-50; Rukĩho 22:47-53; Jonĩho 18:3-12)*

⁴⁷ Jisaasiho taati konĩhĩ kingwaasi piwaundĩmĩ naihi Judaasiho nyahĩ Jisaasihomĩ otĩpĩpati mmonaati newaati kiyaati nuwipinjohiyĩhiyaanamĩ wo isĩhiya Jisaasihoai nepĩ isipĩ wĩraitaatĩwĩhiyai numwaasi nasati noaipataise. Judaasihoaisawĩ isĩhiya apĩpaahĩ taahiyĩhiya wĩrĩsandĩhandĩ pĩrisihĩya isĩhiya isĩhiyaapĩ nandapa maahoaipati tĩhĩwĩ Autaahaatĩhoai waamaitumapĩ nunyohiyĩhiyaamĩ mĩtĩhiyaunĩ Judaahiyaanamĩ gwĩnyaahĩya jĩhiya awaisawĩhiyaunĩ natĩwusaasauhĩ pwĩsipati namatanaati kosa-saihiĩrĩ amĩ pwĩsipati turaipati pĩhĩtĩwĩ isisi nasawaayopo.

⁴⁸ Iyataati jĩhĩ timanati Judaasiho Jisaasihoai tiworisaamĩ ikwĩraatĩhĩ netĩ numwĩsĩho tiworisa wĩrĩsandĩhandĩ saundataase. “Utaaho nĩnĩ naindi koai naahipaumwati gerundisanĩhĩ ninjahoto so kosi sahĩ nepĩ isipĩ wĩrapĩse,” undati kiyai numwaasi nasataise.

⁴⁹ Iyati Judaasiho nasati noaipati tĩtĩhĩ konĩhĩ Jisaasihoenda niyati saundataase. “Katĩpunjingĩhonye apatĩhe. Gaahuraasi kinyĩ maarĩho wĩngitati napaisaatĩtane,” undati naisĩhiya kainĩhohĩrĩhĩretĩ kiyati naahipaumwati gerundataise.

⁵⁰ Siyati gerundihi Jisaasiho Judaasihoai saundataase. “Kwĩhoe, kaitaapi napingĩpĩpa tarĩwaambi ketĩ kaime,” undataase. Aihĩ isĩhiya tiworisa wĩrĩsandĩhandĩ nasohiyĩhiya Jisaasihoai nepĩ anĩtiwĩ isipĩ wĩrawaayopo.

⁵¹ Saiwĩ nepĩ wĩrahauhĩ ketĩ kĩnapaahoya nyahĩ Jisaasihoai nuwipinjohiyĩhiyaanamĩ Jisaasihomĩhĩnĩ detĩ bitohohiyĩhiyaamĩ wo komĩ namatanaati kosasaihiĩrĩ napatesi pĩrisihĩya isĩhiya isĩhiyaapĩ nandapa maahoaipati tĩhĩwĩ Autaahaatĩhoai waamaitumapĩ dĩpumanĩwĩ nunyohiyĩhiyaamĩ mĩtĩho awaisĩhomĩ otĩpĩpatĩhomĩ atihĩrĩ tĩsatamasĩhĩ mĩhaapĩ yiyandĩhĩ timahiyataise.

⁵² Aihĩ nyamĩ koai Jisaasiho saundataase, “Kĩnyĩ pwĩsipati kosasaihiĩrĩ namatanaati kanaatamĩ anĩhandopĩ jahopĩ wĩpe. Amĩ usa maatiĩmaatiwĩ pwĩsipati nepĩ timbiyohiyĩhiya amĩ isĩhiya pwĩsipati kataahĩ nepĩ tiwisaihiĩ napwĩtaapo.

⁵³ Kĩnyĩ gwĩnyaapaino e wĩndĩ gĩmunyaahĩno? Nĩnĩ nisi Apĩhoai nunjesanĩhĩ komĩ enjerĩhiya otĩpĩpatĩhiya yamĩhapataatĩhapĩhiyai tiwaatĩhĩrĩ kĩhĩrĩ asakiyati natausaasonĩhĩ napwĩ tinjaapĩnaitaapo.

⁵⁴ O amĩ saiwĩ enjerĩhiya yamĩhapataatĩhapĩhiya nĩngĩ nga tinjaapĩnesaihaahĩ Autaahaatĩhomĩ kĩmaiwa nĩngĩ wanĩ nanoaipasĩwĩmaiwaapĩ siyati sĩrĩ sĩretĩ noaipaitaise tati jĩhĩ jĩpatĩpindisĩhaamĩ akĩwaiwa napitiyati noaipaitaise?” undati koai nyahĩ nahatiyaanĩ gwĩnyaitĩhaaha kaundataase.

⁵⁵ Koai saundatosati isi tiworisa wirisandihandi Jisaasiho saundataase. “Isihyaato sahi wirisandiwi pwisipati kosasaihi namatanaati turaipati isipi gwisitiwi tipwinji utaaho wo maati maatisati timbiyahoi nepi tipi wiraitaatwi napiwihyaato? Nini ipiho nahateweti Autaahaathomani anj Awaindihandaatih isihiyai kandunjatoaasohurura sahi ngingi nepi nipi wimaanirapihiyaatiso.

⁵⁶ Sahi ngingi windi samaaniwihyaatitawaahandi kandi kimaiwa sahi ngingi nepi winirapi kiyohiwimaiwa jihura isihya Autaahaathomani pwiha atiwi nepi ausaahohiyihyaami pwiha jipati piyohiwaiwaami akipipa titih noaipaitandi sahi kiyawaayopo,” undati Jisaasiho isihya komi tiworisai kaundataase. Aih Jisaasihoai saiwi isihya komi tiworisa nepi isipi wirahauhi nyahi Jisaasihoai numwasi nyahi 11 kiyaati ikwima indimwitihi auhi ramani naasohitahiyaanini yanhi mahaaayo.

Kima Pwiha Jisaasihomi Pwiha Judaahiyaami Awaisawihya Tipitapaapi Mmonihohitihandapihaare

(Maakho 14:53-65; Rukho 22:54-55, 63-71; Joniho 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Aih isihya Jisaasihoai isipi nepi wirahohiyihya koai numwaasi prisihiya isihya isihyaapi nandapa maahoipati tihwi Autaahaathoi waamaindumapi dipumanwi nunyohiyihyaami mtho awaisho Kaiyapaasihomi anjipih winhapipa katiwunjohiyihyauni ami gwinyaahya jihya mthiyauni ahoyanwi bimauphihi nuw noaipawaayopo.

⁵⁸ Saiwi Jisaasihoai wirapi numwaasi niyauhi Pitaaho Jisaasihoai nuwipinjai ipoti bipi noti Kaiyapaasihomi masaataatami onepataapihi noaipataise. Noipati Jisaasihoai napitwisopo tati iwinjaitandi nandaati mthitih Kaiyapaasihomi anjanj iwinjatohihiyaaisati maasi bindataise.

⁵⁹ Aih prisihiya isihya isihyaapi nandapa maahoipati tihwi Autaahaathoi waamaindumapi dipumanwi nunyohiyihyaami mthiyauni ami usa gwinyaahya jihyauni ami winhapipa katiwunjohiyihyauni nahatiya pwiha jaiwitihiwai Jisaasihopi isihya ko siyahoe siyahoe tisaihi sohoai tiwitaatiwihandapi mmoniw pthitiwi daawaayopo.

⁶⁰ Saiwi daapi isihya taahiyihyai numwaahauhi napiw Jisaasihopi ko siyahoe tiwi jaipitiwi katauhihandi kandi pwiha komiheti nepi yawutaitaatwihai kiya windi monihopo. Monihauhi ipotaataatinihi utaaahuri wuri Jisaasiho jih pwiha wa katihi atiwimihuri nammi pwiha isihyaami ndiheti ausaamaise.

⁶¹ Nammi ausaamaami kurt isihya pwiha atiwi nepi tipitapaahohiyihyai asireti saundamaase. “Kimo utaamo jih yihooanji atiwisonih satise, ‘Autaahaathomani anjanj awaindihandi nini neti nga nupwisasiti nopisasitimatami jahira asisiha mairimeti neti mihondj anjimatiti owemaito,’ tahore,” undimi kaundamaase.

⁶² Kurt saundih atiwosawi prisihiya isihya isihyaapi nandapa maahoipati tihwi Autaahaathoi waamaindumapi dipumanwi nunyohiyihyaami mtho awaisho doti Jisaasihoai saundati nunjenataise. “Pwiha kima utaamuri kinyapi ko satise timi katisimaapi wihoaanjha owetiso?” undati nunjenataise.

⁶³ Saundih Jisaasiho apihimandaise. Apihimaatih namati utaaho awaisho nunjesiho Jisaasihoai jhaati saundataase. “Autaahaatho asoho akitho konih jinjapihi bimisihom ambipata ami komi ndiheti nini gi kinyi akiti akitinhi sanahaahonine nditaapi nahisenataayoni wani titih kanyate? Kinyi Isihiyai Japihi Numwaapi Iwinjatitaaapi Autaahaatho Ahingisihonj Autaahaathom Mwaahonj itapaapaaho?” undataase.

⁶⁴ Saundih Jisaasiho koai saundataase. “Ye, kiwahonj sa ka katingaare. Nini sikonine. Sikoninisi nini sahi nahatiyaatangi akitinhi kasatataato, wani naanati yaasihaiwa nehohurimuraapi namasati Autaahaatho apipaahi watpiho komi watpihaiwa nahatewa ngingi naninyonih awaisihoninimandi yamihapataatihapi isihiyai winjatimi naisanhi sahi ninjapi mmondaapo. Aindi ipoti jahira isihiyai neti tipitapaitandi enjerihya nisi yamihapataatihapi itipihya otipipatihyaaisati tiwipataatih Autaahaathom watpihandisati nini Isihyaami Saahonini Jihonini napisanhi sahi ninjaitaapo,” undataase.

⁶⁵ Jisaasiho saundih prisihiya isihya isihyaapi nandapa maahoipati tihwi Autaahaathoi waamaindumapi nunyohiyihyaami mtho awaisho Kaiyapaasihomi Jisaasiho katisihaapi satati, “ko Autaahaathoihi neti nopisasati sisipihitih ngingi aponyise,” undati isihiyai nunjaitandi komi apothih tiwatihaatihiri napwirati sandaase. “Utaaho kimo, ‘nini Autaahaathom Mwaahonine,’ ndaati ko noipati Autaahaathoematati ami Autaahaathopi sisipihindaase. Satati sisipihitih aimi kima nyahi atishaayoni napaapi jatitihaaawe?”

⁶⁶ Sahi napitaiwi gwinyaawaayopo?" undati ishiya nahatiyai nunjenataise. Kaiyapaasiho saundati nunjesihi ishiya nahatiya piwaha naasaahi koai saundawaatopo. "Jisaasiho piwa komi katisaapi napone?" undawaatopo.

⁶⁷ Sati+wi is+hiya Jisaasihoai komi ndi+maahomwaanj maahoaipur+pwí komi ndi+ha n+wisapupwí namaasapi tipí asanapati pihaapi+pati tur+wipi tiwawaayopo.

⁶⁸ Sawiwi Jisaasihoai sisipi+hundiwi saundawaatopo. “Isihiyai Japihi Numwaapi Iwinjati+taapi Autaahaathiho Ahngisi+honj+taapaapaahi saiwa ndi kiyati ti+huse ti+pi Autaahaathiho neti gi nahisoni+hi nyangi ausaapi kanyate?” undiwi maati+maatiwi mimaipi+wisawaayopo.

*Kima Pwima Pitaaho Jisaasihoai Nin+ Windi Mausotihonine Tindihandap+haare
(Maak+ho 14:66-72; Ruk+ho 22:56-62; Jon+ho 18:15-18, 25-27)*

⁶⁹ Jisaasihoai m+hatih+ an+it+ih+ taaw+ saw+sauh+ Pitaaho yamaap+ ipaahaap+ is+hiya usaisa bindataise. Bimihi Kaiyapaasihom+ as+hiya ot+ip+pat+hiyaam+ waat+ nasat+ Pitaahoai usonatosat+ saundataase. “Kinyi gisangi utaamon+ Jisaasiho aunah+pati Garirihandaahap+hoaisap+ maasi bitoh+n+hi g+isot+hone,” undataase.

⁷⁰ Saundihi Pitaaho k̄imi konine mundati isihiya nahatiyaami otihaati ndiheti noaasati saundataase. “Utaaso piwa kinyi katingo soai n̄n̄i w̄indi mausoti hon̄ni si kinyi neh̄i nuwipi handi katapaase,” undataase.

⁷¹ Saundamapɪ Pitaano isihiya ahoyanohiyi:hiyaamɪ ndihaapɪ yayati dosi nawisaitati notɪ onepatamɪ maasomwaaɲeteti bitondaise. Bitosihi Kaiyapaasihomɪ asihiya otɪpɪpatɪhiyaamɪ apopaati amɪ waati Pitaahoai iwinjataise. Iwinjataati kapɪhi ishiya bitohohiyi:hiyai saundataase. "Utaamo kɪmo Jisaasiho Nasareti:handaaɲapɪhoaisati maasi bitosihi iwinjahoni:hoɛ," undataase.

⁷² Saundihi Pitaaho, "Ye, kimi konine," mundati daahi jahira noaasati komiha saundataase. "Apiipaahi akiti akitinihi Autaahaatihomi ndiheti nin utaaso soai windi mausotihonine ndaato," undataase.

⁷³ Saundatosati bitosihi kapihata masiwonji sanaihi kapihhi ishihiya ushihiya bitotawaahiya napiw Pitaahoai saundawaatopo. "Akitsi uto nyahi gi aimi gisohoni kinyi piwaatipi kaingirihireti aimi mmoho kinyi Jisaasihoaisaw daiwi bitohohiyihiyaam wone," undawaatopo.

⁷⁴ Aiwī saundīwī mwītetauhī Pītaaho yayatī nuwinatī namatī Autaahaatīhomi ambīpatī katatī sandaase. “Amī nīnī pīwīma kīma katohīma akaaha kamaatisanaahī gaasī Autaahaatīho nīngī naanātī yaasahandī nanīmīto. Nīnī apīpaahī akītī akītīnīhi utaašo so Jīsaasīhoai wīndī mausotīhonīne ndaato,” undatī isīhiya nunjehohīhiyī kaundaase. Kiyai saundatī osasepīhaasīhi nehī ketī kuraanīhi otīpwīsīpaatī gandaase.

⁷⁵ Aih! keti Pitaah Jisaasiho piwiha jhi koai tmanati saundati kaundisihaapi gwinyataaise. Iyati Pitaah Jisaasihoim piwiha kaundisiha sura gwinyaaasita kimaare: 'Ot'ipwisipaati sangi gaatonhi ishiya gi kinyi kom'hohe hisaihi am kinyi kiyai saundipi, 'Owe, nini utaaso soai windi mausotihonine,' undipi nisi ambipati nepi nanaoasitaase,' undisiha gwinyataaise. Siyati gwinyaaataati namati kom maar'ho tundih onepatami m'ihapaahi noaipati awaandiandi ngoti maipiyamataise.

27

*Kima Pwima Jisaasihoai Pairotihoaap+hi Numwaasi Niyoh+thandapihaare
(Maakho 15:1; Rukho 23:1-2; Jonho 18:28-32)*

¹ Aihĩ bowihĩ asisĩnaatihĩ kohokoaisawĩ pĩrisihya isĩhiya isĩhiyaapĩ nandapa ko-
hasĩpho maahoapatĩ tĩhĩwĩ Autaahaathoai waamaindumapĩ ḍpumanĩwĩ nuny-
ohĩhihiyaamĩ mĩthĩhiya nahatiya amĩ Judaahiyaanamĩ gwĩnyahiya jĩhiya pĩwha ap-
atindĩtĩhĩ kaniwĩ sanĩhohĩha jisaasiho nĩnĩ Autaahaathomĩ Mwaahonĩnĩ ndaati Au-
taahaathopĩ sisĩpĩhĩndaasĩ sandapĩ ko napwĩto nĩwĩ aimĩ kanĩhohĩha nepĩ tĩtĩhemapĩ
jisaasiho gaasĩ napwĩto nĩwĩ tipĩtapapaĩ mmonĩwĩ andĩtipĩ nepĩ kanĩwĩ wisasawaayopo.

² Saniw+ tīman+wi+ ap+paahi+ wisaaw+ is+si Jisaasihoai nep+ w+ri+h+ri watip+h+ri sen+handā wisaaw+ numwaasi Rom+handāahap+ gaman+hom+ utaaho wo kiyap+ho kom+ amb+pat+ Pairot+hoenda nowaayopo. Gaman+ho Rom+handāahap+ho Jisaasihom+ p+wi+ha tip+taapa+ mmonatosat+ awaisaw+hiyai aaye undat+ Jisaasihoai tiw+tand+ sand+ Pairot+hoenda numwaasi nowaayopo.

*Kima Piwima Judaasiho Wiratat Napwindhandapahaare
(Aposerhiya 1:18-19)*

³ Jisaasiho sohoai tiwitaatiwi saiwi piwihai kanwi wisasauhi Judaasiho Jisaasihoai komi tiworisaam ikwiraatih awusaati numwisiho sandi mmonataati namati

koai ipot+wauses+hi n+ni maip+handi kiyono tati maar+ho naan+awih+ gw+nyaataise. Iyati naw+ho taanauh+ho 30 kaiwi siriwaaho Jisaasihom+ tiworisa Judaasiho nusep-aas+thandap+ nunyoti+ho jah+ra nesi not+ p+risihiya is+hiya is+hiyaap+ nandapa maahoaipat+ t+hiw+ Autaahaat+hoai waamaindumap+ nunyohiy+hiyaam+ m+thiyyaisun+ Judaahiyaanam+ gw+nyaahiya j+hiyyaisun+ nunyataise.

⁴ Nesi not+ nunyataat+ kiyai ko saundataase, “N+ni utaahon+ni ap+paah+ maip+handi kaindi Jisaasiho utaaho t+th+ ainah+hoai sangi nasepaat+ sam+ ikw+raat+hisamahon+hi sohoai sah+ tiw+taatiw+ p+w+ha kan+wi aim+ wisasauh+ sam+ naw+ho jah+ra k+mo nasesi nason+ nep+se,” undat+ kiyaam+ naw+ho jah+ra nunyataise. Saundat+ numwih+ kiyaam+ha Judaasihoai saundawaatopo. “Sand+ k+ny+ Jisaasihoai kawing+indap+ nyah+ w+nd+ ap+paah+ g+munyaitaan+ k+ny+ k+wahony+handis+ wirap+ is+pi bitose,” undawaatopo.

⁵ Saundauh+ Judaasiho naw+ho Autaahaat+hom+ an+ awaindahandaat+hi sap+hi yotamap+ not+ w+ratamataise.

⁶ Aih+ p+risihiya is+hiya is+hiyaap+ nandapa t+hiw+ Autaahaat+hoai nunyohiy+hiyaam+ m+thiyyaisun+ Judaasiho t+mas+ho nep+ sanawaatopo. “K+mo naw+mo itap+pa tiwaat+ j+ti+pat+ newaat+ nuhait+haaw+ nunyaahosi am+ nyam+ w+ni+hap+pa it+hi+th+apa ahotahosi Autaahaat+hom+ an+ awaindahandam+ ot+pi+patap+ wind+ ah+mait+haawo,” nnawaatopo.

⁷ San+wi p+w+ha naasaah+ kan+wi wisasawesi naw+ho ko nep+ koraah+ kap+hi yap+pat+ w+ti is+hiya kaan+hap+hiya napwisaih+hiyai kata yamwaitaat+wi nunyaw+ newaayopo. Iyataat+ sat+ yapiti sis+waahaipat+ kwaan+thaihaat+ is+hiya nop+ j+hura on+ha yap+pat+ kaimb+w+hat+ neh+ ahotih+hat+ nunyaw+ newaayopo.

⁸ Saiw+ naw+ho itap+pa tip+ j+ti+pat+ nep+ nuhaitaat+wi nunyaw+hora namap+ sat+ yapiti nunyaw+ nep+th+th+ is+hiya sat+ yapiti j+ti+patap+he tiw+ amb+hi+tiw+ wan+ k+muraisangi sat+wi kat+wi amb+hi+taawaatopo.

⁹ Iyataat+ sand+ j+hura utaaho Autaahaat+hom+ p+w+ha atisat+ net+ ausaasiho Jeremiyaaho p+w+ha wa satat+ kat+si+ha t+th+ akaaha noaipataise. Iyataat+ p+wa sandaase: “Kiya naw+ho taanauh+ho 30 kaiwi is+hiya Israh+hiya kop+ nusepaas+hoai numw+taatiw+ p+w+ha wisasaw+ aaye toh+ho kamwaan+ t+th+ newaayopo.

¹⁰ Nep+ naw+ho kora kap+hi yap+pat+ on+ha kiyohiy+hiya yap+pat+ sis+waahaipat+ nop+ namasaw+ on+ha kaiw+ thohiy+hiyaam+hat+ nunyaw+ newaayopo n+ngi Awaisho nunyap+ nepe dind+handamataiwo,”
Jekaraiyaaho 11:12-13
ndaase.

K+ma P+w+ma Pairot+ho P+w+ha Net+ Tip+tapap+ Mmonat+ Jisaasihoai Nunjes+thandap+haare

(Maak+ho 15:2-5; Ruki+ho 23:3-5; Jon+ho 18:33-38)

¹¹ Aih+ kom+ tiworisa numwaasi niyauh+ not+ Jisaasiho Pairot+hoap+hi noaipataise. Noaipat+ Pairot+hom+ nd+maahomwaan+ bitos+hi Jisaasihoai Pairot+ho saundat+ nunjenataise. “K+ny+ Judaahiya iwinjating+hon+ awais+hon+?” undat+ nunjenataise. Saundat+ nunjes+hi Jisaasiho kom+ha Pairot+hoai saundataase. “Ye, k+ny+ sa ka t+th+ katapaase,” undataase.

¹² Iyat+ p+risihiya is+hiya is+hiyaap+ nandapa maahoaipa t+hiw+ Autaahaat+hoai nunyohiy+hiyaam+ m+thiyyaun+ am+ Judaahiyaanam+ gw+nyaahiya j+hiyaun+ p+w+ha jaip+thandahaiwa Jisaasihom+het+ nep+ yawutaap+ Pairot+hoai ko siyahoe siyahoe undoh+waiwaap+ Jisaasiho utaaho ainah+hondaahand+ kand+ wihoaan+ha ko wind+ kamaat+and+ kamaatise.

¹³ Ko siyat+ kop+ jaip+tiw+ p+w+ha katohiy+hiyai wihoaan+ha w+nd+ kamundi+ Pairot+ho Jisaasihoai saundataase. “Is+miya k+miya p+w+ha k+maiwa kiny+metemap+ katoh+w+maiwaap+ wihoaan+ha kaund+taap+ha owetiso?” undat+ nunjenataise.

¹⁴ Pairot+ho saundat+ nunjes+hihand+ kand+ Jisaasiho wihoaan+ha koai ap+paah+ mas+hon+j+sangi w+nd+ kamundise. Siyat+ ap+paah+ w+nd+ kamundi+ Pairot+ho namat+ ap+paah+ awaindahand+ yayat+ gw+nyaataise.

K+ma P+w+ma Pairot+ho Jisaasiho Napw+to Tind+thandap+haare

(Maak+ho 15:6-15; Ruki+ho 23:13-25; Jon+ho 18:38-19:16)

¹⁵ Iyataat+ Judaahiyaan+ni Autaahaat+ho j+hura nyapundat+ is+hiya yap+pat+ Isip+thandahaiyai tiwat+ net+ nop+sasamat+ kiyaam+ ikw+raat+hap+ nyam+ asoya asisai waat+ho asis+ha numwaasuraap+ k+naungw+ha nahatewet+ gw+nyaahaayo. Siyahaahura nyam+ is+hiya maat+maatiw+ maip+hiyai gaman+ho net+ napusaw+hiyaam+ woai nupusoase undat+ Judaahiyaan+ni yawanaan+ni kaundon+hoai Pairot+ho nyam+ kiyp+ho nuwausoaashore.

¹⁶ Aihĩ sura utaaho wo apipaahĩ maipĩho maatĩmaatĩsatĩ ikonatĩ isĩhiyai tiwamatĩ aunaĩpatĩ yapĩpatĩ nopĩsasaho amĩ isĩhiya nahatiya kopĩ siyahoe tiwĩ usowĩho komĩ ambĩpatĩ Barapaasĩhoai nepĩ napuhauhi napwĩtatĩ bindataise.

¹⁷ Aihĩ isĩhiya wĩrĩsandĩhandĩ Pairotĩhomĩ anjĩpipĩhĩ masaataatĩ noaipapĩ ahoyanĩhauhihura Pairotĩho kiyai saundatĩ nunjenataise. “Nĩnĩ utaamurĩ kĩmuramĩ wo maahoaisĩnĩhĩ nutusoasĩtandĩ sahĩ samĩ maarĩho gwĩnyaawaayopo? Barapaasĩhoro e Jisaasĩho Kĩraisĩhoro tohĩhoro?” undatĩ nunjenataise.

¹⁸ Sandĩ apaapĩ kiyai nunjenataamaaise amĩ Pairotĩho Jisaasĩho utaaho ainahĩhosi nehi iwinjatĩ nandusoasĩtando tatĩ gwĩnyaatĩ amĩ aimĩ biyatĩ mmonataatĩ isĩhiya nehihiya Jisaasĩhoai utaaho gaahoso tiwĩ usohauhi amĩ Judaahiyaanamĩ awaisawĩhiya tanyaaah owehandĩ nehi nuwipĩhandĩ isĩhiya taahiyĩhiya Jisaasĩhoai maaritĩwĩ nuwipĩnjauhi kandapĩ kiyai apowihĩ Jisaasĩhoai numwaasi nasauhi sandapĩ isĩhiya nahatiyai nunjenataise.

¹⁹ Saundatĩ nunjenatosatĩ kiyaamĩha piwĩha wihoaanĩhaapĩ taatĩ jatihĩ komĩ apwaataatĩ Pairotĩhopĩ piwĩha wa nusoasataatĩ saundataase. “Kĩnyĩ utaaso so apipaahĩ anjĩnĩ tĩtĩhĩ ainahĩhoaisĩ wapa kamaawimbĩ owetane. Sandĩ gi nĩnĩ apaapĩmaahĩto, amĩ utaaso sopĩ nĩnĩ wanĩ bousetĩmetĩ kopĩ yapepatĩ nisĩ maarĩho ambĩpatĩ yainya-handĩ jataatĩhĩto. Isĩ uta soaisĩ wapa apipaahĩ wĩndĩ kamaawimbĩ kinyĩ ikwĩrĩ nepĩ nasĩhasĩne,” undatĩ piwĩha nusoasataise. Nusoasĩhĩ netĩ awĩtatĩ amĩ sandapĩmaawĩ Pairotĩho namatĩ Jisaasĩhoai netĩ nehi iwinjatĩ nandusoasĩtando tatĩ gwĩnyaataise.

²⁰ Aihĩ Pairotĩho kiyaamĩha wihoaanĩha koai kaundĩtaatĩwĩ jatataatĩ komĩ apwaataatĩ piwĩha nusoasĩsĩha biyatĩ mmonatĩ gwĩnyaataise. Ko taatĩ saihi piĩsisĩhiya isĩhiya isĩhiyaapĩ nandapa kohasĩpiho maahoai pa tĩhĩwĩ waamaindumapĩ Autaahaatĩhoai nun-yohiyĩhiyaamĩ mĩtĩhiyaunĩ Judaahiyaanamĩ gwĩnyaahiya jĩhiya isĩhiya wĩrĩsandĩhiyai nĩwusepaipapĩ saundawaatopo. “Sahĩ Pairotĩhoai saundĩwise. ‘Barapaasĩhoai nupu-soasapĩ Jisaasĩho daahĩ napone,’ undĩwise,” undawaatopo.

²¹ Aihĩ Pairotĩho kiyai bapayatĩ jĩhaatĩ saundatĩ nunjenataise. “Utaamurĩ kĩmuramĩ maahoaisĩnĩhĩ nutusoasĩtandĩ sahĩ maarĩho gwĩnyaawaayopo?” undatĩ nunjenataise. Saundatĩ nunjesĩhĩ kiya aimĩ gwĩnyaapĩ bitombĩwĩhiyaasĩ kaahaatĩwĩ koai saundawaatopo. “Barapaasĩhoai nupusoasase,” undawaatopo.

²² Saundauhi Pairotĩho kiyai komĩha saundatĩ nunjenataise. “Kiyonaahĩ Jisaasĩho Isĩhiyai Japĩhĩ Numwaatĩ Iwinjatĩtandĩ Autaahaatĩho Ahĩwisĩhoe tohĩhoai nĩnĩ napĩtĩwitandono?” undatĩ nunjenataise. Saundatĩ nunjesĩhĩ isĩhiya nahatiya kiyaamĩ maahomwaanĩ nausaapĩ kaahaatĩwĩ Pairotĩhoai saundawaatopo. “Ipĩ tĩtĩhĩ atawĩhatetĩ nepĩ tipĩmandaapĩ sohoai timmape,” undawaatopo.

²³ Saundĩwĩ kaahaatauhĩ amĩ Pairotĩho kiyai saundatĩ nunjenataise. “Kĩmo utaamo maipĩhapa maatĩmaatĩhĩrĩ napĩndĩnĩhĩ kaisono?” undatĩ nunjenataise. Ko kiyai saundihĩ amĩ kiya kiyaamĩ maahomwaanĩ norĩpatĩwĩ kaahaatĩwĩ koai saundawaatopo. “Ipĩ tĩtĩhĩ atawĩhatetĩ sohoai nepĩ tipĩmandaapĩ timmape,” undĩwĩ kaahaataawaatopo.

²⁴ Isĩhiya saiwi kaahaatĩwĩ komĩ piwĩha wĩndĩ atĩhomaawĩsauhi Pairotĩho mmonataatĩ wiwa maatĩmatĩhĩrĩ noaipatĩ isĩhiya nepĩ tunnĩwĩ nopĩsasĩndaawo tatĩ gwĩnyaataise. Siyatĩ gwĩnyaataatĩ namatĩ ko isĩhiya wĩrĩsandĩhiyaamĩ ndĩhetĩ otĩhaatĩ waapoho netĩ komĩ ikwĩrĩ bausatise. Bausatĩ kiyai saundataase, “Utaamo kĩmoai sahĩ sohoai tipe tiwĩ kaahaatohĩrĩhĩretĩ japepihĩrĩwĩ tiwisaihi napotaataahĩ sandĩ nisĩhandĩmaahĩ. Owetise. Kĩmo utaamoai sahĩ tiwawaawaahĩ sawanaatamĩ gwĩnyaahohĩtĩhanda kiyawaayopo satĩtĩ nasĩsatĩ nisĩ ikwĩrĩ kĩmĩrĩ sahĩ ninjahauhi samĩ ndĩhetĩ bausatayo. Isĩ sahĩ utaamo kĩmoai tiwawaawaahĩ nehi sawanaatamĩhande. Sawanaatamĩhandisĩ sahĩ piwĩha naitaapo,” undatĩ Pairotĩho komĩ ikwĩrĩ bausatise.

²⁵ Pairotĩho kiyai saundihĩ kiya isĩ wĩrĩsandĩhiya nahatiya koai wihoaanĩha saundawaatopo. “Koai sohoai tiwaatĩ komĩ jĩtĩpatĩ newaatĩ nuhaahohĩtĩhandapĩ gaasĩ Autaahaatĩho naanajĩ yaasahandĩ nyangĩsunĩ nyamĩ manyinya asoya asisa ipotĩ ipotĩhiyai nanyamĩto,” undawaatopo.

²⁶ Aihĩ Pairotĩho Barapaasĩhoai nuwauusoasĩhĩ naihi Jisaasĩhoai netĩ komĩ tunnĩwĩ yahwĩnohiyĩhiyaamĩ ikwĩraatĩhematĩ saundataase. “Koai wĩrĩhĩra nepĩ yupwapĩ nupwĩ numwaasi nuwĩ tipĩmandaapĩ tipĩse,” undataase. Saundihĩ kiya wĩrĩhĩrĩ otasaahĩpĩ ainĩhĩrĩ dawĩpatamatĩyahĩrĩ nainaametahĩra Jisaasĩhoai nepĩ yupwapĩ nuwawaayopo. Yupwapĩ nuposawĩ numwaasi nowaayopo.

Kĩma Piwĩma Tunnĩwĩ Yahwĩnohiyĩhiya Jisaasĩhoai Maatĩmaatĩwiwĩ Sisĩpihundohĩtĩhandapĩhaare
(Maakĩho 15:16-20; Jonĩho 19:2-3)

²⁷ Aih! Pairoti homi ishiya tunniwi yawnohiyhiya Jisaasihoai numwaasi nuwi awaisiho Pairoti homi anjipipihi masaataati sasaahoya usa bimohipipihi noaipawaayopo. Aiw! ami kiya nahatiyai gaatiwi numwaahauhi kiyaisawi maawi Jisaasihomihini napwi ahoyanawaayopo.

²⁸ Ahoyaniwi Jisaasihomi apotihiri niyosirihiri nesipamapi kiya apotihiri ishiya awaisawhiya gamanhiya kinjhiyaahhi niyohohirihiri nepi Jisaasihoai niwusoaitaatiwihapa newaayopo.

²⁹ Aiw! kiya kaariha kisihisumbipa niyapi jaipaiwi namihanwi tingaatiha awaisawhiya gamanhiya kinjhiyaahhi nipaatothi kaiwi Jisaasihoai komi mitihoasini niwipaapi ami irihiri awaisawhiya gamanhiya kinjhiyaam! watipihandi nunjahiri komi ikwiri gaahireti isipusosawaayopo. Aiw! kiya komi utatototi atotipwesawi ko kiyaam! ipipaatihihandaamataiwi maatimaatwiwi sisipihundawaayopo. Sawiwi koai saundawaatopo, "Sikono. Sikoni Judaahiyai konjinihi kinjhojimatipi winjatimi numwe!" undwi maatimaatundwi sisipihundawaatopo.

³⁰ Saundiwi maatimaatundwi sisipihundwi Jisaasihoai maahoaipurupwi ami irihiri kiya isipusosohirihiri nepi kiraahi komi mitihaathi jinjhaati tiwawaayopo.

³¹ Kiya koai saiwa sawiwi owemaposawi apotihiri ishiya awaisawhiya ishiyai iwinjathiyhiya niyohohirihiri Jisaasihoai nepi maatimaatwiwi niwisoohirihiri nesipapi sawahomihiri nepi niwisoposawaayopo. Aiw! kiya ipi titihi atawihateti tipimandaapi sohoai tiwitaatiwi Jisaasihoai numwaasi nowaayopo.

Kima Pwima Jisaasihoai Ipi Titihi Atawihateti Tipimandaapi Sohoai Tiwohitihandapihaare

(Maakho 15:21-32; Rukho 23:26-43; Joniho 19:17-27)

³² Saiwi aunahipati namasi Jisaasihoi numwaasi taawi daihira nowaawi utaaho wo aunahipati Sairinihandaahapiho komi ambipati Saimonhoaisawi nutanawaayopo. Nutaniwi koai Jisaasihomi ipi titihi atawihati tunniwi yawnohiyhiya nehi sawanaunyaapi tarwundwi nepi tipwitiwusosauhi ko turipwitaaise.

³³ Aiw! Jisaasihoi numwaasi kiya nuwi aunahipatami nawisapi ipaahaapi wapihi ambipati Gorikataahanda noaipawaayopo. Iyataati sati ambiti Gorikataahando tohitindi tanyaha itappaam! mitihomi anditatamatetahapiho tawaatopo.

³⁴ Sapihi noaipapi komi ambipati yatih yaawonhi tipimandaitaatiwi Jisaasihoi waapoho wainihandi waapoho watipho ikirihoisawi tmaamaipi nuhaapi kisihisiwi nandotiwi tunniwi yawnohiyhiya nunyawaayopo. Nunyauhi neti nanati mmonata ikonati nuritimasih! ami ko windi namainje.

³⁵ Aih! sapihi Gorikataahanda Jisaasihoi ipi titihi atawihateti tipimandaahauhi napwitiandi nimandaise. Tipimandaaposawi tunniwi yawnohiyhiya Jisaasihomi apotihiri wiri tipitapaapi newaawi wiri nahatohiritih! namapi kiri diyaamah nese tiwi ipipa wapa isawaayopo. Isawaawi apotihiri nahatohiri kiyaami wo netaise.

³⁶ Saiwi ipipa isiwi Jisaasihomi apotihiri neposawi kiya kapthi daahi bindawa Jisaasihoi wiwa komi naisihiya tinjaapi numwaitaawo tiwi jaawi bitotawaayopo.

³⁷ Aiw! Jisaasihomi mitihomi autaa! ipateti komi tiworisa pwiha kaapi napone tohiha utipihoaathi jipatiapaiwi tipimandaaposawaayopo. Iyawaawi sa pwiwa satiwi jipatiapiyawaayopo.

Kimo Jisaasiho Judaahiyai Iwinjatisiho Kinjho Awaisihore,
tiwi jipatiapaiwi tipimandaaposawaayopo.

³⁸ Aih! utaahuri wuri maatimaatimi ikopaisahuri Jisaasihoisawi maawi ipi titihi atawihati yatiweti woi gaahiraihoan! ami woi konaamohihoan! tipimandaahauhi napwitaatiimi nimandamaise.

³⁹ Isihiyaami daihira deti saiwi tipimandaaposauhi ishiya daiwi nuwi napwiyawaahiya iwinjawaawi Jisaasiho ipateti tipimandandih! kiyaami mitiho tunniwi ikwiwiwi pwiha maipihaiwa kaundiwi sisipihundawaayopo.

⁴⁰ Sisipihundiwi saundawaatopo, "Ese! Uto kinyi satipihonjisi Autaahaathihomi anj! awaindihandi nini otinjaati napapati nupwisasiti ami asisih mairi ma sanijonhi jahira neti mihondi anjimatito tingihonj! sikono. Kinyi Autaahaathihomi Mwaa-honj! tapapaahi immati nemapi namaapopi asohonjimate," undawaatopo.

⁴¹ Siri kireti naasaipiti kawiwi prisihiya ishiya ishiyaapi nandapa kohasipih maahoipati tihwi Autaahaathihoi waamaindumapi nunyohiyhiyaami mitihiyaun! katiwunjohiyhiyaun! ami gwinyaaahiya jhiyaun! Jisaasihoi nepi nusopisaw! mitimaipiw! sisipihundawaayopo.

⁴² Kiya sawiwi Jisaasihopi satawaatopo, "Kimo utamo ishiya usaisi titihemwahosi ami kati kiyati sawaho windi titihematati ipatetapi namoaatipase. Iyati ko Isiraherhiyai

Iwinjatisiho Awaisiho sikosi ipi titihi atawihati nemapi noaatipane. Noaatipahonihi nyahi mmonaati akiti koso taati kopi giwunyaitaano.

⁴³Yati! ami ko Autaanaati!hopi biyati giwunyaati! ami ko Autaahaati!homi Mwaahoni ne tahore. Satahosi wani Autaahaati!ho koaisi maari!ho nunyataati! nasati! koai tinjauseti numwaaso taati! nyahi iwinjai!haawo,” niwi kiya Jisaasihopi! sisip!hi!tawaatopo.

⁴⁴ Iyauhi amí utaahuri maati+maati+h+rí ikopaapi nepí tipí+mandaahohururisangi
Jisaasihoai naasaipiti kati kawimi sisipi+hundamaase.

*Kima Piwima Jisaasiho Kom+ Maar+ho Nusoaasat+ Napwindi+handap+haare
(Maakiho 15:33-41; Rukiho 23:44-49; Joniho 19:28-30)*

⁴⁵ Aih^h ip^hho saniyat^h ot^hhas^hn^htat^h s^hwipat^h auh^hraap^hi it^hpunohuraatih^h kap^hi^h yap^hpat^h nahatep^h gaamat^h neh^h n^hwip^hhand^hi ip^hho as^hhataise. Siat^h as^hhat^hm^h not^h ip^hho s^hwipat^h jap^hi^h saas^hnataise.

⁴⁶ Iyati sura ipiho mihopi yaataatisuraatihi Jisaasiho nehotati kaahaata sandaase. “Eri Eri rama sapakitani?” tati kaami tanyaaaha sandaase, “Ese, nisi Autaahaathihone kinyi ngingi napindapi apipaahi nani mamahise?” tati komi Sapiho Autaahaathihopi kaahandaase.

⁴⁷ Satihi is:hiya usa sap:hi bitotawaahiya koai ati:wisawaawi satawaatopo. “Ko Eraijaahopi gandaase nasati tinjausaitando,” nnawaatopo.

⁴⁸ San+iw+ kiyaam+ wo atisamap+ nih+ti not+ iwind+ yut+p+hand+ waapoho is+wat+itand+hand+ net+ waapoho wain+hand+ biyat+ jimaayahand+ t+mandaati+ not+ ir+h+r+ asat+patet+ ningah+wati nesi niyat+ jisaasiho nandotati kom+ maahomwaan+ ah+iwisati nunyataise.

⁴⁹ Wo Jisaasihoai sawih+ am+ usa satawaatopo, “Eraiiaahop+ gandaas+ koai Eraiiaaho nasati tinjauset+ numwaaso taati iwinjait+haawo,” tiw+ Jisaasihop+ maati+maati+tiw+ sisip+h+taawaatopo.

⁵⁰ Aih⁵⁰ Jisaasiho jah⁵⁰ra Autaahaat⁵⁰hopi kaahaatat⁵⁰ sawahomi gwinyaas⁵⁰t⁵⁰handa komi maar⁵⁰ho Autaahaat⁵⁰hoai numwih⁵⁰ numwaas⁵⁰hi napomataise.

⁵¹ Aih† sura Jisaasiho maar†ho nusoasisururaan†hi apot†hi†i utaari†hi†i Autaa-
haat†hom† an† awaain†handaat†hi nimandir†hi†i ot†ihutaat† m†has†nap† napw†r†n†m†
k†r†n†h† m†haap† not† yat†w†ndaise. Aih† yap†pat† ahoainat† ip†pat†pat† ip†pat†pinat† am†
naw†ha awaiwaiwa nutat† nawataise.

⁵² Iyati kapihī isīhiya itapipaami anīmwaasīha ipwīrīndīwatī nutatī nuwatī japwainjīhī isīhiya Autaahaatīhopī gīwunyaahohiyīhiya napwauhī yamwaahohiyīhiya jahīra taahiyīhiya nepawaayopo.

⁵³ Aiwi Jisaasiho animwaahipatombi aimi nepasihura kiyaami animwaahipati namasi aunahipi Awaipati Autaahaathiho sati nishate tati maaritimbipihi Jerusaremihaandahapi niyawaayopo. Niyauhi ishihiya taahiyihiya kiyai iwinjawaayopo.

⁵⁴ Yapi+patĩ siyati ip+patĩ+pinati kahapaamapĩpa nahataapa noaipasĩ+ĩpa tunni+wi yawnohiyĩ+hiyaamĩ saaho tihaapundi+shounĩ tunni+wi yahwĩnohiyĩ+hiya koaisawĩ Jisaasihoi awinjatohiyĩ+hiya mmon+wi apĩpaahi awaindi+handĩ yayawaayopo. Yaiwi kĩa Jisaasihopi satawaaatopo. “Ese, uta kĩmo apĩpaahi akiti+nihi Autaahaatĩ+homĩ Mwaaahore!” tawaatopo.

⁵⁵ *Iyataati+ asihya taahiy+hiya Jisaasihoi iw+tataman+w+ tihingwaas+iwi+hiya koai Garirihandaahap+ nuwipinjai nap+w+hiya sap+h+ naw+saw+ kaan+h+ bitotawa mmon+w+ japepinjawaayopo.*

⁵⁶ Aiw+ siya asiyaam+hat+hap+ winyaam+ amb+pati+ sinyaaare: Mariyaahaat+ aunah+pati+ Mak+taraahandaahap+haat+tih+ am+ waat+ Maariyaahaat+ Jem+siy+ Josepiyaam+ sanaat+ am+ waat+ Sepetihom+ mwaahuram+ sanaat+ siyaare.

*Kima Piwima Jisaasihoai Nepi Yamwaahohiti handapihaare
(Maakho 15:42-47; Rukho 23:50-55; Jonho 19:38-42)*

⁵⁷ Aih! ipho sangi nipatati asihatahuraatih! utahwo wo kom! ambipati Josep!ho kap!hi nasati noaipataise. Iyataati so aunahipati Arimatiyaahandaahap!ho ik!p!pa naw!ho taah!p!paisahore. Iyati ko Jisaasihom! p!w!ha biyati atisati net! japepih!rat! am! Jisaasihoi maar!ho biyati nunyahore.

⁵⁸ Iyati ko Pairotihoenda nati Jisaasihom+ ambi+pati+ neti yamwaitand+ nunjenataise. Neti yamwaitand+ nunjesi+h Pairoti+ho komi tunn+wi+ yahw+nohiy+thiyai Jisaasihom+ ambi+pati+ Josepihoai nepumw+taati+wi+ pi+wi+ha kaundataase.

⁵⁹ Kaundih+ nuw+ Jisaasihom+ amb+pati+ Josep+hoai nepunyauh+ Josep+ho Jisaasihom+ amb+pati+ neti+ apot+h+ri+ k+hoep+h+ri+ as+ri+h+raap+h+i+ mmataise.

⁶⁰ Mmati+ an+mwaa+pati akosi+ha wani+ asi+pati itap+pa w+ndi ah+maayaw+hat+ sawa-
hom+hat+ koai naw+het+ nisatoa+pati yamwaa+hatop+ Jisaasi+hom+ amb+pati nesi not+

wiwati ahiyataise. Siyati wiwati ahiyati animwaahipatami maahomwaanji mipateti nawiha awaisiha nawapwaaho neti nisapuwati napuwatosami sapih namasi notaise.

⁶¹ Aih Mariyaaha Makitaraahandaahapahaatuni Mariyaahaati waati sapih animwaahip akosaami wihini mandosami bindamaise.

Kima Piwima Tunnwi Yahwinohiyihya Jisaasihomi Animwaahipateti Jaawi Timohithandapihaare

⁶² Aih bowih Judaahiyaanam asisih awaisih Sapaatihandeti prisihiya isihyaapi nandapa maahoaipati tihwi Autaahaathihoai waamaindumapi nunyohiyihyaami mitihyauni ami Parisihiya napiw pairotihoai iwinjawaayopo.

⁶³ Iwinjapi Jisaasihop koai saundawaatopo. "Awaisihone, uta jaipimundisih sangi napoti asoho bindataahura piwih wa ko katisihaap nyah gwinyaahaawi gi kaapi kahitisaihi kinyi wapa kaitaapi nahisendihaaawi nasahaayo. Iyataati uta jaipimwindsih piwih satimihore. 'Asisih mairi ma saniyonihura jahira nini animwaahipatombi nepaito,' tati katimihore.

⁶⁴ Satimihosi wiwa komi otipipati kaiwi mmowi nepi nuwipinjohiyihya noatiwi apatinditih napiw komi ambipati ikonwi neposawi isihyai wiwa kiya satiw, "Ko animwaahipatombi aimi nepase," undwi jaipunditaapo. Saundisaihi jaipipa kimba ipotihapa jhapai nusatipihati awaimbipaataise. Iyataati sandi nyahi gi apaapi maahito kimba jaipimba nepi atiwi gwinyaapi isihya taahiyihyai kataunjiwaiwa japelihritauhhandapito. Isi sandapi kinyi tunnwi yahwinohiyihyai kaundisamih kiya Jisaasihomi animwaahipateti asisih mairi ma sanoti owetanahapi jaawi bitoaito. Jaawi bitosaihi komi otipipatihya komi ambipati windi napiw ikomando," undwi Pairotihoai kaundawaatopo.

⁶⁵ Saundauhi Pairotiho kiya komih saundataase, "Gaasi tunnwi yahwinohiyihya usai numwaasi nuwi animwaahipatami maahomwaanji mipati anitiwi nepi napupwi kaiwosawi kiya ahawisaihi jatiwise," undataase.

⁶⁶ Saundih kiya nuwi animwaahipati anitiwi nepi napupwi ami nawih mipateti napwindsih isihya usa nuwpi nemaamaito tiwi itihitiwi asihha napupwi wapa mipateti namasawaayopo isihya wapa wipaisaihi mmondaatiwo. Aiwi tunnwi yahwinohiyihyai ahawisauhi kapihi jaawi bitotawaayopo.

28

Kima Piwima Jisaasiho Animwaahipatombi Jahira Nepasithandapihaare (Maakih 16:1-10; Rukih 24:1-10; Jonih 20:1-18)

¹ Aih Judaahiyaanam asisih awaisih Sapaatihandi* mmonihoaasohih aimi sanoti owetih asisih Sandehura taati bowataise. Taati bowih asisihathi koho koaisami apopipuri Mariyaaha Makitaraahandaahapahaatitih ami Mariyaahaati waatitih Jisaasihomi akosih animwaahipati mmondaatimi nomaise.

² Aih sapihi keti niwisaataatapihandi wonamaati topitaata yapipati ipipatinataise ami Autaahaathiho Awaisihomi enjerih itipih yamihapataatihapi otipipatih yamihapati namasi maapi yapipataapihi noatipasih. Noatipati nawih nawapwaaho aungwohandi animwaahipatami maahomwaanji mipateti napwindsih nuwati neti nepehaasati kaanhi nawisati ahiyatosati kasini ko bindataise.

³ Iyataati komi ambipati ndimaahomwaanji nahato sisih kinapipaamatiya nusaatati otiwati kaumbwaati ami komi apotihiri aminaihiri apipaahi kihoepti taanahindaise.

⁴ Ko Setaho sapihi noaipati Autaahaathihoi watipihaiwa saasanotihaiwaisati bitosih tunnwi yahwinohiyihya Jisaasihomi animwaahipati jaawi bitohohiyihya koai usoniwimap apipaahi awaindihandi yaiwi itipi kwaapanimaasapi yapipataapihi timahiyawi apipaahi isihya napowaahiyaamatiyawaayopo.

⁵ Aih ami enjerih yamihapataatihapiho apopipurisi saundataase. "Ami sainjaahih windi yamaimise. Nini aimi jasohoni Jisaasiho ipi titih atawihateti tipimandaapi tiwohihopi taami daamaise.

⁶ Kohi kimbih wometise. Wometati aimi jahira asohoematati nepase sawaho jhi nepaito tati katirihiri kireto. Koai ahiyauhi nanototimbiphi kimbihisi wometisi sainjaahi nammi baimi mmonimise.

⁷ Mmonimapi nehi keti nihiti naimi komi otipipatihyai saundimi kaundimise. Jisaasiho aimi animwaahipatombi asohoematati jahira nepase. Nepasi sami jhi Garirihandaahapi mtho naise. Sapihi sangi nasamaati ahositandi naisi sah koai usondaatiwi

* 28:1: Sa asisih saararehura Judaahiya ikinhuraare.

na¹iw²ise,³ und⁴im⁵i kaund⁶im⁷ise. Pi⁸w⁹i¹⁰ha ki¹¹ma sain¹²jaasangi ni¹³i aka¹⁴aha aki¹⁵t¹⁶i¹⁷ni¹⁸i¹⁹ kasa-
tataato. Kasatataaton²⁰i sain²¹jaah²²i gw²³inyaapi ket²⁴i naim²⁵ise,” undat²⁶i yam²⁷i²⁸hapataat²⁹i³⁰hap³¹ho
apop³²i³³puri tar³⁴i³⁵wundat³⁶i natausaasataise.

⁸ Aih̃i apopi puri kap̃i h̃i animwaahipati tar̃i waim̃i namasi yayamaahandi am̃i kapu-
ram̃i omañi t̃i t̃i h̃i nga maarit̃i m̃i Jisaasihom̃i ot̃i p̃i pat̃i hiyai Jisaasiho nepas̃i t̃i handap̃i
kaund̃i taat̃i m̃i naupwasi niyamaise.

⁹ Taami naupwasi naihi niwisaataatapi akohihi Jisaasiho noaipati kapurisati nutana iwinjati saundataase. “Maimbure asisihaatthe,” undataase. Saundihhi nammi ttmahiyami Jisaasihomhi auhihi iwihi maaritimi koai mepi autaahepumamaise.

¹⁰ Sawih+ kapuri Jisaasiho saundataase, “Sainjaah+ w+ndi yamaim+se. Yamaim+ naim+ nis+ ni+hoar+sa nis+ ot+pi+pati+hiya Garirihanda n+ngi nisonda naitaan+ kap+ihapi kiya naita sainjaah+ kaund+taat+mi naim+se,” undati natausaasataise.

Kima Piwima Tunn-iw Yahw-nohiy-ihiya Jisaasihomi An-mwaah-pati Jaawi Bitohohiy-ihiya Kahapaamap-pa Noaipas-ihi Mmon-ihohip-paap Piw-iha Katoh-i-thandap-haare

¹¹ Apop+purɪ taamɪ dāih+ra naiɦɪ tunn+wi yahwɪnohiyɪhiya an+mwaah+patetɪ jaawɪ bitohohiyɪhiyaamɪ usa aunaɦ+pa ta jah+ra naiwi kahapaamapɪpa noaipas+pɪpaapɪ na-hatewa ausaapɪ pɪrisihiya isɪhiyaapɪ nandapa maahoapɪ tɪɦ+wi Autaahaatɪhoai waa-maindumapɪ nunyohiyɪhiyaamɪ mɪtɪhiyai kaundawaatopo.

¹² Saiwaapɪ kaundaɬɪ atiwosawɪ kiya Judaahiyaanamɪ mɪtɪhiya gwɪnyaahiyaaisawɪ ahoyanwɪ pɪwɪha wa kanɪwɪ wɪsasawaayopo. Kanɪwɪ wɪsasawɪ satawaatopo. "Jisaasiho anɪmwaahpatombɪ asohoematatɪ jahɪra nepase," nyatɪwɪ kanyatohɪtɪhandɪ nesi isihiyaɪ tunniwɪ yahwɪnohiyaɪhiya wɪndɪ ausaapɪ kamundɪto nɪwɪ nawɪho apɪpaahɪ awaisɪho ikihɪ awaihihɪ nunyawaayopo.

¹³ Naw+ho awaisi+ho nunyaw+ kiya tunni+w+ yahw+nohiy+hiyai saundawaatopo. 'Jisaasiho jahira nepas+ti+handapi isi+hiya nasesai+hi sahi sat+taati+we, 'Nyahi nanowaama-honi+hi komi ot+ip+pat+hiya apati+hi nap+wi komi amb+pati nehopo ti+taati+we.

¹⁴ Ami gaman+hom+ kiyap+ho Pairot+ho sandap+ atisataat+ sangi sasatati sandi sah+ windi namoait+hiyaat+ ak+in+hi nanom+ihau+ Jisaasihom+ amb+pat+ kom+ ot+ipati+hiya newaayow+? satat+ nasisehonaah+ nyah+ daih+ira wir+ mmonaat+ koai newaati+ napaisaatumwaitaano. Napaisaatumwasaihi ko sangi wapa kamaaasion+hi am+ sah+ sam+ amb+patap+ awaindahandi yaiwi+ windi mitaahi gimunyaaitaatiwo,” und+wi+ at+ipatisaw+ naw+hi awaisi+ho kiyai+ nunyaw+ kiyaa+mi maahomwaan+ nepi+ n+wisapuwawaayopo.

¹⁵ Iyauhi tunniwi yahwinohiyihiya namapi nawo nepi kiyai Judaahiyaanam awi-
sawhiya satiwi katwise undiwi kaundohiwaiwa kireti nesi ishiyai kaundawaatopo.
Satiwi Jisaasihom ambipati kom otipipatihiya nehopo tiwi tunniwi yahwinohiyihiya
piwiha katohiha Judaahiyaanamihatihi kaanihi daayati nini jipati piyohurimura
ahondaise.

*Kima Pwima Jisaasiho Kom+ Ot+ip+pat+hiyai Noaipat+ Iwinjatind+handap+haare
(Maak+ho 16:14-18; Ruk+ho 24:36-49; Jon+ho 20:19-23)*

¹⁶ Aih+ nyaht kom+ ot+p+pat+ mmonaat+ newaat+ kiyaat+ n+wpip+johiy+hiyan+n+
11 kiyaat+ ikw+m+aind+m+w+tiht auh+ram+ naasoh+tahiyaan+n+ sis+ho woaasin+ sap+hi
naiw+se nyatat+ jisaasiho kanyatis+hoaaasin+ yap+pat+ Garirihanda niyahaayo.

¹⁷ Niyaati sap̄hi siṣṭhoaaṣiṇi Jisaasihoai iwinjahaayo. Iwinjaati maar̄ho yat̄hitaati waati gw̄niyaawaati yat̄hi timahiyaati koai nyahi mep̄i autaahewaumaahaayo. Siyaati mep̄i autaahewaumaahaawi nyami usa kiyaami omar̄jitiṭhi sat̄iwi, “Ese kimo ak̄itiṇiṇi Jisaasiho asohoemataṭi an̄imwaahipatombi nepas̄hotind̄ho e koai wotind̄ho?” tiwi kiyaami maar̄ho yiyaati gw̄niyaawaayo.

¹⁸ Aih! Jisaasiho nasat! det! nyami ot!haat! bitondaati piw!ha wa sanyataaase. "Autaahaat!ho komi watipi!handi nahandi kahapaamapi! yami!hapataat!huni yap!pataapi!huni ahotimb!pa isi!hiyai maaw! jaati bim!tandi n!ngi aimi naninyataise. Nan!mih! nahataapa nisi ikw!raat!hi ahotih! n!ni iwinjatataayo.

¹⁹ Isi sangi nɪsɪ wɔtɪpɪhanda andɪtɪsaiwɪtaanɪ Autaahaatɪhomɪ pɪwɪha nesi yapɪpatɪ nahatewara gaamapɪ ɪsɪhiya nahatɪyenda sahɪ nuwɪse. Nuwɪ ɪsɪhiyai numwaaɪ nepɪ ahoyawɪ nisapɪ sahɪ ausaapɪ kaundɪwɪ katɪwunjɪsaiɪ kiya nisapɪ gɪnuuyaapɪ nɪngɪsɪ napɪwɪ nanɪpinjɪto. Aɪwɪ Apɪhomunɪ amɪ nɪnɪ komɪ Mwaahonɪsunɪ amɪ Itɪpɪho Gaahomunɪ ambɪpatɪ wɔtɪpɪhanda ɪsɪhiya nisapɪ gɪnuuyaahohɪyɪhiyai baawusawɪse.

²⁰ Aiwi n̄isi p̄w̄h̄a nahatewa is̄ih̄iyai kat̄wun̄jawise sat̄it̄i kandisasoh̄waiwa kiya baiw̄i at̄iw̄i gw̄inyaap̄i japepih̄r̄iw̄i n̄ngi nap̄iw̄i nanipin̄j̄taat̄iw̄i sah̄i baiw̄i kiya kat̄wun̄jawise. Siyawaaw̄i k̄imand̄i baiw̄i gw̄inyaap̄ise. N̄n̄i sangi and̄it̄is̄iti sangisat̄i kon̄n̄h̄i jin̄ap̄h̄i bitop̄i nund̄i ipot̄hura Autaahaat̄iho n̄is̄ih̄etap̄i is̄ih̄iyai

neti tipitapaahonihuraatitaise,” nyatatī nyahī komi otipipatīhiyaanangi Jisaasiho kany-
atataase.

Kima Pwiha Gaaha Waniha Maakiho Jipatipaisihaare

Kimandi Maakihomi Utipimandi Pwiha Nesipihaare

Maakiho so Jisaasihoai n'wipinjohiyihiya 12 kaiwihyaamihomaahere. Owe. Iyataa-handi kandi Aposerihiya Porihom naisoho Banapaasihom mwaaahore. Aih Bana-paasiho so Maakihom sapihoeti ami saanihoetiho. Iyati ko jhi nehi masihonji Poriyi Banapaasiyaisati daayainjamapi ami ipoti kuri numwasi notaise. Ko saihiyataati ami Porih koai maariho biyati windi wimaawise. Aihandi kandi ipoti Maakiho Porihopi wonya taahonyonya kawisataise. Aih ami Kiraisihom ishiyaami jhimatohiyihiya jhiya Maakihopi (Joni Maakihopi) saiwi gwinyaawaayopo. Ipoti wura Maakiho Romhandaahapi notaise. Noti kapihi Pitaahoaisa bindataise. Siyati bindataati ami Pitaaho koai pwiha sitorihandi kaundihi ami Maakiho atisati neti kima komi pwiima jipatihiyataise.

Iyataati Maakiho Jisaasihopi jipatihiyati kataunjisiha satati kandaase. Jisaasiho Awaisiho Autaahaatihom pwiha iwisi maapi yapimbataapihi noaatipati nasati ami ishiyaamihatihi not nasayati daayataise ndaase.

Maakihomi Pwiha Napimasahaare

Awaisihom pwiha iwisiho napindihandapiha (1:1-13)

Autaahaatihom pwiha iwisi napisiho otipipati kaindihandapiha (2:14-13:37)

Autaahaatihom pwiha iwisi napisiho napwindihandapiha (14:4-47)

Autaahaatihom pwiha iwisi napisiho napotati asohoematati nepasitihandapiha (16:1-20)

Kima Pwiha Joniho Isihiyai Baawusisihom Pwiha Ausaasitihandapihaare

(Matiyuhu 3:1-12; Rukho 3:1-9, 3:15-17; Joniho 1:19-28)

¹ Kima Pwiha Gaaha Waniha Autaahaatihom Mwaaho Jisasi Kiraisiho katati kataunjati kaiwaiwaapihaare.

² Iyataati Autaahaatihom pwiha atisati neti ausaasiho Piropetiho Aisaiyaaho sata katati ahairihireti namasati noaipataise:

“Atime utaaho waisi Nini Nisi pwiha nunyati ami neti nandusaasito. Nandusaasanihi pwiha ausaati daihira titihema daahuwataise.” *Marakaiho 3:1*

³ “Ishiya iwiriho owehapihi utaaho wo bindata ishiyai gaata numwaati pwiha ausaati sata kaundataise. ‘Awaisiho napitandihira daihira titihpumapi daawupise,’ undataise,” *Aisaiyaaho 40:3*

tati Autaahaatihom Aisaiyaahomihetapi katati ahaisihaare.

⁴ Aih ipotihura utaaho wo kom ambipati Joniho ishiya iwiriho owehapihi noaipati bindataise. Noaipati bindata ishiyai gaata numwaati pwiha ausaati kaundati waapohora baawusataise. So Jono Autaahaatihom Aisaiyaahomihetapi katisihore. Isi ko Joniho ishiyai pwiha ausaati sata kaundataise. “Sam maipihaiwa kiyohiwaiwa namamapi sahi Autaahaatihomihyaatimatitaihi namihanihi waapoho nepise. Aiwi baiwi akitihihi nepemaitiwi waapoho nesaihi ami Autaahaatihom sahi maipihaiwa kiyohiwaiwa nesamaitaise,” undataise.

⁵ Aih sura ishiya yapipati Judiyaahandami aunahipihaiwa nahatewaaraahapihiyaun ami Jerusaremihandi bimohiyihiya nahatiyaun Jonihoapihi komi pwiha atitaitiwi niyawaayopo. Naiwi Jonihom pwiha atisawaawi kiyaami maipihaiwa ausaahauhi Joniho waapihaati Joritanihaata baawusataise.

⁶ Joniho sura maasapiho kamerihandami atitati nausohaati niyohore. Iyati tapaatihihouni apihaami mwaaahouni nanataise. Iyati Joniho yamepati autahi komi bwandipataapihi wisasanahore.

⁷⁻⁸ Iyati ishiyai pwiha ausaati satati kaundataise. “Utaaho wo ningi nanitipihatihi apihaah awaisiho nisi ipoti napitaise. Iyataati nini awaisihoninindaahandi kandi ko ningi nanitipihatihi apihaah awaisihore. Iyataati nini kom otipipatihoninindaahandi kandi otipipatihyaami kiyohipati kaindi nambititi kom asuipati nausohaumaamaito. Ami ninihi nehi waapohora sangi baasusataayoni ami Jisaasihohi sangisi Autaahaatihom Itipihora baasusonihi sahi noaipapi ko Autaahaatihomihyaatimatitapo,” undataise.

Kima Piwima Joniho Jisaasihoai Baawusindihandapihaare
(Matiyuhu 3:13-17; Rukiho 3:21-22)

⁹ Aihĩ suraanihi Jisaasiho yapipati Garirihandami aunahipati Nasaretihanda namasi nasati Jonihoapahi noapasihi Joniho waapihaati Joritanihaata baawusataise.

¹⁰ Siyati Joniho Jisaasihoai baawusihi Jisaasiho nehihaati notataaheti jata yamihapati tiwatawamasihĩ jataise. Aihĩ Autaahaatihomi Itipihoko koho dipihomatiyati autahapi piriruti nasati Jisaasihomiheti bindataise.

¹¹ Aihĩ piwiha wa yamihapataatihapi Autaahaathiho Jisaasihoai saundataase. “Kinyi nisi Maasihonjitihihi maariho nahinyati ami gi maariho wihiwataati kinyapi nini maaritataayo,” undataase.

Kima Piwima Bwaasirihiri Ko Napitaise Tati Jisaasihoai Nunjesithandapihaare
(Matiyuhu 4:1-11; Rukiho 4:1-13)

¹² Aihĩ sura ketinihi Autaahaatihomi Itipihoko Jisaasihoai numwaasi yapipati isihiya iwiwiriho owehata notaise.

¹³ Siyati noti isihiya iwiwiriho owehapihi bimihĩ waathiho wo sanawihĩ wo nusaipataise. Siyati asisiha utarhandeti bimihĩ Bwaasirihiri Jisaasiho Autaahaatihomi piwiha nemaso ami napitaise tati nunjenataise. Siyati Jisaasiho kohasiphoaisataahihĩ bimihĩ Autaahaatihomi otipipathiya yamihapataatihapihiya napwi koai anditwipi iwtatamanawaayopo.

Kima Piwima Jisaasiho Otipipati Namasati Garirihanda Autaahaatihomi Piwiha Ausaasithandapihaare
(Matiyuhu 4:12-17; Rukiho 4:14-15)

¹⁴ Joniho isihiyai waapohora baawusisihoko aimi napwinjihĩ Jisaasiho Garirihanda niyataise. Niyati Autaahaatihomi piwiha isihiyai iwtatamanitandihaka ausaati kaundataase.

¹⁵ Ausaati Isihiya usihiya asihiyai saundataase. “Autaahaathiho isihiyai iwinjaati bimindihandi ausaimaninati waati noaipaitandi wani kimura akururandaati aimi nasati detindaise. Isi sahĩ maipihaiwa kiyohiwaiwa namasi japihi nepemaitwi Autaahaatihomi piwiha gaaha waniha baiwi giwunyaapise,” undataase.

Kima Piwima Isihiya Murimurapi Jisaasiho Gaatihĩ Kiya Koai Nuwipinjai Niyohithandapihaare
(Matiyuhu 4:18-22; Rukiho 5:1-11)

¹⁶ Jisaasiho sata kaundamapi durihiri Garirihandainapi niyataise. Niyati utaahuri wuri saingihoko saaho ikihĩ araiho kipwinihonihĩ noaitaatwihihĩ durihiraatihĩ taami timasihĩ kuri usonataise. Saahomĩ ambipati Saimonihore. O saingihomĩ ambipati Endiruhore. Kuramĩ otipipati kaimi bimipati araiho noaitaatwihati kaimi bindamaahure.

¹⁷ Aihĩ Jisaasiho kuri saundataase. “Isihiya nisihiyaimatitaitwihiyai numwaitaatimhandapi nini sahuraasangi kaindisasitaani ngingi nanipinjai namise,” undataase.

¹⁸ Uta kuri kaundihĩ keti kuraanihi kuri atimi ikihĩ araiho nosihihĩ kapihi ahotihĩ namasi Jisaasihoai nuwipinjai niyamaise.

¹⁹ Aihĩ Jisaasiho wonji niyatosati jata Jemisihotihĩ saingihoko Jonihotihĩ kuri kopuhoti bindama taami ikihĩ gwinihi titihemasihĩ winjataise. Suri utaasuri Sepetihomĩ mwaahure.

²⁰ Aihĩ Jisaasiho kuri iwinjatosa gaatihĩ kuri kuramĩ sapihokaisunĩ otipipathiyaaisunĩ namasi Jisaasihoai nuwipinjai niyamaise.

Kima Piwima Utaaho Womĩ Omaniitihĩ Itipihoko Maipihoko Bimihĩ Jisaasiho Nemwasithandapihaare
(Rukiho 4:31-37)

²¹ Jisaasihotihĩ kingwaasitihĩ naiwi aunahipa witi katami ambipati Kapaniyamihanda bimauihi asisiha waiwa sanausotaise. Sanawihĩ Judaahiyaanamĩ Sapaatihandeti* Jisaasiho anjaani piwihaapi (Autaahaatihopĩ giwunyaapi) isihiya ahoyanohaanjaani nandaati isihiyai piwiha ausaati kataunjataise.

²² Kataunjihĩ piwiha atiwisohiyihiya komĩ kataunjindihandapi waati yaiwimawaapo. Isihiya amitiha gaahaiwaisahiya Judaahiya sawanaamĩ winihapipa katiwunjoihiyihyaamatiyati kataunjataamaise. Owetise. Kohĩ Autaahaatihomĩ watipihandisahosi kandi watipihandaahi kataunjataise.

²³ Sura utaaho wo komihatihĩ itipihoko maipihoko bindata ami iwinjatihihoko sandi anindaatihĩ bindataise. Bindata sata gandaase.

* 1:21: Sapaatihandi sandi asisiha saararehura Judaahiya ikinohururaare.

²⁴ “Nasaretihandaahapí Jisaasihone kinyi nehi Autaahaatiho maaritimbipaahihi kaimbiihonihi nyahi aimi gisonaahiyaane. Isi kinyi nyangi nanyopisasiitaapi napaapi napise? Nehi nyainjase?” undawaatopo.

²⁵ Saundauhi Jisaasiho itipihoni maipihapai waapihita saundataase. “Sahi utaamoai namasi kaahaamaatiwi nehi bipi noaipasi nuwise,” undataase.

²⁶ Sata kaundihi itipihoni maipihapa utaahoai nepi waati ahowiwi kisihiisiwi waati kaahaatimi noaipasi nowaayopo.

²⁷ Itipihoni maipihapa Jisaasihoni piwiha atiwiwi bipi noaipasi niyauhi isihiya sandi mmonawa nahatiya yaiwimapí maarího owesuetihí sawana sanawaatopo. “Kímandi wani napindi noaipasíthi? Kimomí kanyatindímandi wanihandi wipetahandi watipihande. Iyati ami itipihoni maipihapai waapihita kaundihi bipi atiwiwi utaa-homíhetapi noaipasi nowaayopo,” tiwi kanawaatopo.

²⁸ Siyati Jisaasiho kaindihandapi piwiha yapipati Garirihandami aunahipa nahate-waara nesi kaníwi gaamaayopo.

Kíma Piwíma Pítaahomí Sanohaamaatami Timbipa Jisaasiho Nemwati Títhíwisíthandapihaare

(Matíyuhu 8:14-15; Rukího 4:38-39)

²⁹ Siyati Jisaasiho itipihoni maipihapai nemwasíhi ami kandi anjindi namasi noaipasi títhi Saimoniyi Endíruyaami anjaanjí nandaawaayopo. Aihí ami Jemísiyi Joniyaisangi maasi nomaise.

³⁰ Sura Saimoníhomí sanohaamaati sísiha nusoaipati yaawihí nanototíthíhuraasi kaatapi keti apaipi Jisaasihoai kaundawaayopo.

³¹ Kaundauhi Jisaasiho kaati nanototimbipíhi niya ikwíri iwiwati títhíwisíhi kaati sísiha nusoaipasíthandi busoaati owesuendaíse. Aihí kaati Saimoníhomí sanohaamaati kíyaapi nandapa turíhati turímanataíse.

Kíma Piwíma Isíhiya Timbipaisahiyai Kíyaami Timbipa Jisaasiho Nemwati Títhíemwasíthandapihaare

(Matíyuhu 8:16-17; Rukího 4:40-41)

³² Aihí kura asahataahura ipího aimi namaatipati asísiha napandosíhi isíhiya timbipaisahiyaisuni ami isíhiya itipihoni maipihapa neti daahí ipíhatisa bimisawíhiyaisuni numwaasi Jisaasihoapihi nasawaayopo.

³³ Aunahipa sataahapihiya nahatiya anjaanami maasometeti masapihihi ahoy-anawaayopo.

³⁴ Isíhiya timbipa kahapa kahapaisawíhiyai nemwa títhíwiwa itipihoni maipihapai neti natausaasataíse. Iyataati itipihoni maipihapa Jisaasihopi Autaahaatíhomí Mwaaahoso tíwi usoníwi gwínyaahauhi Jisaasiho, “itipíhoni maipíhoni kaahaamaatíme,” undati maahomwaaní neti nuwisapuwataíse.

Kíma Piwíma Jisaasiho Yapipati Garirihandami Aunahipíhaiwaara Daayatí Piwíha Ausaati Kaundíthandapihaare

(Rukího 4:42-44)

³⁵ Asísihaatíhi bowítandi asísepasíhi Jisaasiho nanosípíhi namasi niyati isíhiya oweta watíminíhapihi Autaahaatíhoai píwaundati gaapundataase.

³⁶ Siyati gaapundati bimíhi Saimoníhouní komí naisíhiyauní Jisaasihopi daapi naiwi Jisaasihoai usonawaayopo.

³⁷ Usoníwi Jisaasihoai saundawaatopo, “Isíhiya nahatiya kinyapi maahapihe?” tíwi daawaayopo undawaatopo.

³⁸ Undauhi Jisaasihomíha piwíha wíhoaaníha kíyai saundataase. “Níní piwíha ausaitandi napítíhonínisi ami aunahipíhaiwa deti ahetiwaiwaaraahapi nutíhaawo níní piwíha ausaati isíhiyai kaundítaano,” undataase.

³⁹ Sata Jisaasiho kaundamapaahi yapipati Garirihandami aunahipi nahatewaara gaamati daayatí kíyaami aníhaiwa kaiwaapihi piwíhaapihi ahoyanohípíhi Autaahaatíhomí piwíha ausaati kaundataase. Ausaati kaundati isíhiyaamíhetí itipího maipíhapa bimimbípai neti tahamanausoasati nemwataíse.

Kíma Piwíma Utaaho Womí Asaaha Pisapípa Jisaasiho Nemwasíthandapihaare

(Matíyuhu 8:1-4; Rukího 5:12-16)

⁴⁰ Utaaho wo asaaha pisapípaisaho nasati Jisaasihomí utatototí atotípíwesati bindataati Jisaasihoai sata nunjenataíse. “Kíníyí nísí asaaha písapímba nepínímaitaapaahi kinyíhandísí nepínímape?” undati nunjenataíse.

† 1:39: Ami aniwa saiwa Autaahaatíhoni gwínyaapi gaapundohíwaiwaare.

⁴¹ Siyati nunjesihi Jisaasiho kopi maariho asipiwih komiheti ahiiwisataati saundataase. “Kinyi asaaha pisapimba nehimaitandi gaare. Isi kinyi noaipapi yaumbwimaninipi gaahonjimate,” undataase.

⁴² Jisaasiho sata kaundih keti kuraanhi komi asaaha pisapipa owetih noaipati gaahondaise.

⁴³ Aih Jisaasiho koai piwih watihiha sata kaunda natausaasataise.

⁴⁴ “Kinyi baimbi atime. Isihya usais kinyi asaaha pisapipa nehimahohitihandapi aho nenimasihe tipi usais apipaahi windi kamundime. Nehi tithi konjinihi numbwi utaaho prisiho isihyaam maipihaiwaapi Autaahaathihoai dipumanitandi nandapa tihisihoaapihi noaipape. Koaapihi noaipapi kinyi ambipati nunjapi nandapa wapa nanye. Nunyamih Autaahaathihoai dipumanitandi ko tahane Mosesiho katati ahaisiheti japepih-rato. Saimbi kaisamih isihya gi gisonawa komi pisapipa aimi owesuendaase tiwi gisondaatiwo,” undati natausaasataise.

⁴⁵ Sata Jisaasiho kaundihandi kandi koihi noti isihya nahatiyai ausaati nahataapihi kaundati gaamataise. Aih Jisaasiho sandapi namati aunahapihaiwaara isihyaam ndiheti namoai pase. Owe. Nehihapihi isihya owehapihi bimih isihyaahhi mihopi mihinapihi koaapihi nasawaayopo.

2

Kima Piwima Utaaho Wo Ikwauihi Biwateti Namihatati Napohoi Jisaasiho Tithemwasitihandapihaare

(Matiyuho 9:1-8; Rukiho 5:17-26)

¹ Asisihia aimi waiwa sanaihi Jisaasiho japihi Kapaniyamihandaahapi nasataise. Japihi napih isihya Jisaasihopi aimi japihi nasataise tiwi kanwi gaamatawaayopo.

² Saiwi Jisaasiho aimi yamore tiwi atisawaawi isihya taahiyihya napwi ahoyanawaayopo. Isihya anjaanami deti maasomwaanjsangi tsaitiwi sisipa yondaise isihya nandaitihira daihira apipaahi owetato. Aih Jisaasiho Autaahaathihom piwih kiayi ausaati kaundataase.

³ Aih isihya murimuri utaaho wo komi ikwauihi namihata biwatehoai gwtihoti ahiyaw tipwinji Jisaasihoaapihi nasawaayopo.

⁴ Tipwinji napwi Jisaasihoaapihi nandaito tiwi mmonawa isihya tsaitataati nandaitihira daihira apipaahi owetih namapi anjhandami anjitaupwataathi koai nesi yamwaawaayopo. Nesi yamwaapi mhasini anjitaupwataathi bitotawa tithi Jisaasiho bitosisini anjitaupwa nawatawaayopo. Nawataposawi utaaho gwtihoti kiyati nanotih wihihreti mihatih Jisaasiho bitosipih nusoasawaayopo.

⁵ Isihya siya Jisaasihopi utaaho watihihosi nga utaamo kimoai tithemwaitaise tiwi gwunyaahohitihandi Jisaasiho usonataise. Usonataati utaaho ikwauihi namihatisihoi Jisaasiho saundataase. “Nisi maasih kinyi maipihaiwa nahatewa nini aimi nehimateaayo,” undataase.

⁶ Sata Jisaasiho kaundih isihya usa Judaahiyaam winihapi katiwunjohiyihya sa piwa atisawaawi kiyaam maarihooatihapi saiwi gwinyaawaayopo.

⁷ “Kimo satindimandi, ‘Maasih kinyi maipihandi nini aimi nehimateaayo,’ tindimandi napaapise? Autaahaathihohih nga maipihaiwa nemwaitaise. Isi kimo utaamo nini Autaahaathihoniniso tati Autaahaathihopi sisipihindaase,” tiwi kiyaam maarihooatih omanjitihapi gwinyapenawaayopo.

⁸ Saiwi kiya mimaipaiwi gwinyapenihauhi Jisaasiho keti usonataise. Usonatosa kiyai saundataase. “Sahi sami omanjitihapi napaapi saiwi gwinyapenihopo?”

⁹ Piwamaairi kimaairi maahihwa nga napaisihaitaise? Nini utaahoi saunditi, ‘Kinyi maipihaiwa nehimateaayo,’ unditandiharo e ‘Kinyi yutihiri gwaumbwi nanopotingihiri dopi nawopi isisi numwe,’ unditandiharo?

¹⁰ Isihya Autaahaathihomihiyaimatitawihyaam saaho Awaisih jih isihya nahatiyaam maipihaiwa nemaitandihoe tiwi mmonwi gwinyaitatiwi nini nasistaan jasawise,” undataase. Saundatosati Jisaasiho ikwauihi biwateti namihatisihoi saundataase.

¹¹ “Nini gisi kinyi yutihiri gwaumbwi nanopotingipipa dopi bitotapa nawopi isisi numwe hitataato,” undataase.

¹² Aih isihya ikwauihi biwateti namihatisihoi baiwi iwinjasauhi ko doti nga itipiwati bitonda komi yutihiri nawoti isisi kiyaam ndiheti aimi keti naihi usonawaayopo. Aih isihya sandi mmonawaawi aungwohandi waati yaiwimawaayopo. Yaiwimap Autaahaathihom ambipati mepi autaahepumwawaayopo.

Kima Piwima Utaaho Wo Kom Ambipati Ripaihoai Jisaasiho Gaata Numwaati Nngi Nanipinje Undindhandaapihaare

(Matiyuhu 9:9-13; Rukiho 5:27-32)

¹³ Jisaasiho jihara durihiri Garirihandaini taati naihi isihya taahiyihya iwinjaposawi napwi Jisaasihoapihi ahoyanihauhi Jisaasiho Autaahaatihom piwaha kataunjataise.

¹⁴ Siyati piwaha kataunjamapi noti anj windaapihi mmonata utaaho wo kom ambipati Ripaiho Aripiyaasihom mwaaho bimih usonataise. So Ripaiso Romihanda Gamanhom otipipati kaitandho nawho taakisihandi nesihore. Isi koai Jisaasiho saundataase, "Kinyi dosisi nngi nanipinje," undataase. Undih Ripaiho Jisaasihom piwaha atiwasati keti dosi Jisaasihoai nuwipinjataise.

¹⁵ Aih Jisaasiho Ripaihom anaanj nandaati maasi Ripaihoaisati nandapa nanataise. Romihanda Gamanhom otipipati kaitandho nawho nehohiyihyaatih am isihya maipihati ma isihya usonwi namahohitimatimaatih Jisaasihoai nuwipinjai taahiyihya niyohiyihyaatih Jisaasihotih am kom otipipatihyaatih bindawa nandapa nanawaayopo.

¹⁶ Saiwi Jisaasihoaisawi maasi nandapa taawi nanihauhi Judaahiyaami winihapi katiwunjohiyihya Parisihya usonawaayopo. Usonawa Jisaasihom otipipatihyai saundawaatopo. "Kimo Jisaasimo isihya maipihya gamanhom otipipati kaitandho nawho nehohiyihyaun am isihya maipihati ma isihya mmonwimahohitimatima sa nandapa napaapi nainje?" undawaatopo.

¹⁷ Aih Jisaasiho piwaha sa atisataati namati wihoanjiha sata kaundataase. "Isihya timbipa owehiya ainahiyihya dokitaahoaapihi nowaamaayopo. Iyataati isihya satwi, 'Nyah maipihaiwa kamaayaati gaahiyaan'ne,' tiwi genan'ho hiyihyai japihi gandi numwaitandi napitihoninmaah. Sikatima maipihati ma isihya mmaipaiwi usonmahohitimatimaam maipihaiwa nemwati japihi gandi numwaitandi napitihon'ne," undati Jisaasiho kaundataase.

Kima Piwima Nandapa Onaayohitihandaapihaare

(Matiyuhu 9:14-17; Rukiho 5:33-39)

¹⁸ Aih asisitha waara Jonho* Isihyai Baawusisihoi nuwipinjawi ko kaiwaiwa mmonwi nepi kaiwi nuwipinjohiyihyaatih am isihya Parisihyaatih Autaahaatihopi gaapunditaatiwi nandapa onaayawaayopo. Aih isihya usa Jisaasihoapihi naiwi noaipi koai satwi nunjenawaayopo. "Isihya Jonhom otipipati mmonwi nepi kaiwi koai nuwipinjohiyihyaatih am Parisihyaami otipipati mmonwi nepi kaiwi nuwipinjohiyihyaatih Autaahaatihopi gaapunditaatiwi nandapa onaayawaayopo. Onaayauhiani kandi am gi nangipinjawi kinyi otipipati mmonwi nehohiyimiya napaapi onaamaayopo?" undwi Jisaasihoai nunjenawaayopo.[†]

¹⁹ Aih Jisaasiho kiyai wihoanjiha piwaha sata kaundataase. "Utaaho apopaati neti wraitandi timetisihoi komihyaisati maasi bimonihi komihya nandapa windi onaamaitaapo. Owetataise.

²⁰ Am ko apopaati neti wraitandi timetisihoi isihya numwaasi naisaihi am ko kom naisihyaisati windi bimimonihi sura kom naisihya nandapa onaitaapo.

²¹ "Utaaho wo yutihiri napwirinthonihura gwindandi asirihiri ahiyati namihawati windi gmwindaase. O siyati jahirihirisati namihawati gwinihonaahi asirihiri watipindaati jahirihiri jih napwirinjonyonji nusatipihati waahiwati awaindi napwirindaase.

²² Utaaho wo waapoho niwitandihura wipati pusa napuwahata waapoho asoho niwataamaase. Owetise. O am wipati siyati pusa aimi napuwahati maipihata nihonaahi windi biyati jimaitaise. O utaaho wo wipati asipata waapoho asoho niwataataahi windi anumaawati biyati jipiyonhi nga maariho witati nandaise," undati Jisaasiho kiyai kaundataase.

Jisaasiho Asisitha Sapaatihandam Awaisihore

(Matiyuhu 12:1-8; Rukiho 6:1-5)

²³ Asisitha wa Sapaatihandeti Jisaasihotih komi otipipatihyaatih osaataati maasi daiwi bitopi nowaawi komi otipipatihya nandapa wapa witihandi kipowaayopo.

²⁴ Saiwi kipwauhi isihya Parisihya usonawa Jisaasihoai saundawaatopo. "Kima asisitha ikindhaaha Sapaatihandeti kmiya isimiya gi nangipinjawi kinyi kaingiwaiwa

* **2:18:** Jonho Isihyai Baawusisihoi so Judaahiya Jisaasiho (Mesaiyaaho) napitaise undati piwaha ausaati kaundataase (Maakiho 1:4-8). [†] **2:18:** Judaahiya Autaahaatihoi piwaundi nahowiwi gaapunditaatiwihura asisitha wiweti nandapa namaaniwi onaiwihyaare. Aiw am kiyaami maariho wapaapi asipaitaatiwihura nandapa namaaniwi namapi nehi bimaawihyaare.

mmoniwī nehoihyīmiya nyamī winīhapīpa Sapaatīhandetī otīpīpatī isīhiya wīndī kamaīwise timbīpa nepī nopīsasīwī nandapa napaapī kīpwopo?” undīwī Jisaasihoai kaundawaatopo.

²⁵ Aihī Jisaasiho wīhoanīha kiyai sata kaundataase. “Jihura Daawitīho nandapa nandandīhapa owetihī komīhiyaaisa jaumasīhī kaindīhandapī sahī pīwīha awitīwī mmoniwī gwīnyaapīhiyaato?”

²⁶ Siyatī Daawitīhounī komīhiyaunī jihura jaumasīhī niyatī Abaiyataahoai bīretīhandī nepo undihī amī Abaiyataaaho nandaatī nandapa bīretīhandī Autaahaatīhomī ndīhetī ahotītandī ahiyohītīhandī netī numwihī ko nanataise. Sura pīrisiho Abaiyataaaho bimihīhuraare. Sapa nandapa bīretīhandī isīhiya nehīhiya nepī nandaatīwīhapaamaahe. Owe. Nehī Pīrisihiyaahīhī nandaatīwīhapaare. Saitaatīwīhapaatīhīhandī kandī Daawitīho netī nanatī amī komī isīhiya koaisawītohoihyīhiyai numwihī nanīhopo,” undataase.

²⁷ Saundatosatī amī wa saundataase. “Asisīha Sapaatīhandī isīhiya nepī itatamanītaatīwī Autaahaatīho kiyatī ahiyataamaise. Owetise. Asisīha Sapaatīhandī isīhiyai netī iwītatanatīhandī Autaahaatīho kiyatī ahiyataise.

²⁸ Isī Nīnī Autaahaatīhomī Isīhiyaamī Saahonīnī Awaisīhonīnī Jīhonīnī asisīha sa Sapaatīhandī kaindī ahiyohīhonīnīsī amī nīnī nīwahonīnī asisīha sa Sapaatīhandamī awaisīhonīne,” undataase.

3

Kīma Pīwīma Asisīha Sapaatīhandetī Jisaasiho Utaaho Wo Ikwiṛī Namīhatatī Bīwatesihoai Tīthēmwasītīhandapīhaare

(Matīyūho 12:9-14; Rukīho 6:6-11)

¹ Aihī Jisaasiho japīhī anāanī pīwīhaapī isīhiya ahoyanīwī amī Autaahaatīhopī gwīnyaapī gaapundohīpīhapī niyataise. Niyatī nandaatī mmonata utaaho wo komī ikwiṛī namīhatatī bīwateho sapīhī bimihī usonataise.

² Aihī isīhiya usa Jisaasihoai iwinjatawaayopo amī uta ikwiṛī bīwatesoai Jisaasiho asisīha Sapaatīhandetī tīthēmwaso tīwo. Amī Jisaasiho koai tīthēmwahonaahī kīnyī sandī asisīha ikīnaatī Autaahaatīhopī gwīnyaitīhaaha Sapaatīhandī nepī nopīsasīpī kiyapaise undīwī kaundīto tīwo.

³ Aihī Jisaasiho ikwiṛī namīhatatī bīwatesīhoai saundataase. “Kīnyī dopī kīmbīhī isīhiyaamī ndīhetī nambī bitose,” undataase.

⁴ Saundatosā isīhiya nahatīyai ko sata nunjenataise. “Asisīha Sapaatīhandetī gaahatī kaitīhaawo e maipīhatī kaitīhaawo? Isīhiya yaawatī naanīhaiwa nehoihyīhiya itatamanīwī nga bimītaatīwī nyahī kiyai iwītatanatīhīhaawo e daahī yaawīhaiwa nunyaatī siyīhiyai tiwaamaitīhaawo?” undataase. Aihī kiya wīhoanīha wa kamundīwī kaundītīha owetihī nehī jatawaayopo.

⁵ Aihī Jisaasiho nahatīyai iwinjataatī apousataise. Apowindīmandī kiya Sapaatīhandapī waatī gwīnyaawaawī utaahopī wīndī maarīho asīpīmaawisauhī usonataate. Aihī Jisaasiho ikwiṛī bīwatetī namīhatatī maipītīsīhoai saundataase. “Kīnyī kīnyī ikwiṛī tītīhipī mbape,” undataase. Undihī ko atisatī komī ikwiṛī tītīhiwatī mbasīhī ketī kuraanīhī noaipatī gaatatī sawanyīnjapīhīrīndaise.

⁶ Siyatī Jisaasiho kaihī isīhiya Parisīhiya usonīwīmapī nuwī ketī awaisīho Erotīhomīhiyaaisawī Jisaasihoai tiwītatanīwīhandapī pīwīha kanawaayopo.

Kīma Pīwīma Isīhiya Taahiyīhiya Durīhīrī Garirīhandainī Ahoyanotīhandapīhaare
(Rukīho 6:17-19)

⁷ Aihī Jisaasihotihī komī otīpīpatīhiya komī otīpīpatī mmoniwī nepī kaiwī nīwipinjoihiyīhiyaatīhī durīhīrī Garirīhandainapī kapīhī namasi nowaayopo. Niyauhī amī isīhiya taahiyīhiya wīrīsandīhandī Garirīhandaahapīhiya Jisaasihoai nīwipinjai nowaayopo.

⁸ Isīhiya Jisaasiho kaiwaiwaapī pīwīha atiwiṛī newaawī yapīpatī Judiyaahandaahapīhiyaatīhī amī aunahīpatī awaipatī Jerusaremīhandaahapīhiyaatīhī amī yapīpatī Itumeyaahandaahapīhiyaatīhī amī yapīhaiwa waapīhaatī Jorītaanīhaataihōaanī ahetīwaiwaaraahapīhiyaatīhī amī yapīpatī Taiyaahandaahapīhiyaatīhī amī yapīpatī Saitonīhandaahapīhiyaatīhī taahiyīhiya wīrīsandīhandī Jisaasihoapīhī nasawaayopo.

⁹ Nasauhī Jisaasiho usonata isīhiya taahiyīhiya wīrīsandīhandī ahoyanīhauhī namatī komī otīpīpatīhiyai saundataase. “Isīhiya taahiyīhiya waatī ahoyanawaayowī nisīhinī waatī nasawaawī nepī nīhipī nīhawītawī kopuhotī yandīhī durīhīraatīhī bindata pīwīha ausaatī kaundītaanī kopuho wo nepī nīmanīwise amī isīhiya nīngī wīndī nepī nīhipī maanīhiwīto,” undataase.

¹⁰ Jihĩ isĩhiya usai kiyaamĩ timbĩpa nemwati tĩtĩhemwasĩhĩ usopĩhiyaasĩ kandapĩ amĩ usa timbĩpaisahiya koai numwĩhatĩwĩ uwiwĩtaatiwĩ komĩhinĩ detĩ detĩ nasawaayopo.

¹¹ Aihĩ itipĩho maipĩhapaisawĩhiyaaisangi nuwĩ detĩ Jisaasihomĩhinĩ tĩmahiyawĩ ahosauhĩ itipĩho maipĩho isĩhiyai timbĩpa nunya bimisĩho kiyaamĩhetapĩ waatĩ kaa-haata Jisaasihoai saundataase. “Kĩnyĩ Autaahaatĩhomĩ Mwaahonje,” undatĩ kaun-dataase.

¹² Sata itipĩho maipĩho kaundihĩ Jisaasiho itipĩho maipĩhapai, saundataase. “Itipĩhonjĩ maipĩhapaaranjĩ nisĩ ambĩpatĩ isĩhiya nahatiyaamĩ ndĩhetĩ ausaapĩ kamaatĩme,” undatĩ watipĩtatĩ nĩwisapuwatĩ kaundataase.

Kĩma Pĩwĩma Jisaasiho Komĩ Otĩpĩpatĩ Kaiwaiwa Mmonĩwĩ Nepĩ Kaiwĩ Nĩwipĩjohiyĩhiya Sawana Otĩpĩpatĩ Namĩhanĩwĩ Kaitaatĩwĩ Natausaasĩtandĩ Netĩ Ahoyatĩ Namĩhainjĩtĩhandapĩhaare

(Matĩyũho 10:1-4; Rukĩho 6:12-16)

¹³ Jisaasiho niyati nasaamana sisĩhoasĩnĩ bindata komĩ gwĩnyaatĩ maaritatĩ numwaa-sawĩhiyaapĩ gandaase. Gaatĩhĩ kiya nuwĩ Koai winjawaayopo.

¹⁴ Jisaasiho isĩhiya koaisawĩ maasĩtĩtaatiwunĩ amĩ Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha awusaitaatĩwĩ gaata numwaasawĩhiya 12 kaiwĩ ikwĩmaindĩmwĩtĩhĩ auhĩramĩ yahurĩtahiyaare. Isĩ kiyai Jisaasiho ambĩpatĩ wĩtĩ asĩpatĩ satatĩ, “aposerĩhiyaate,” unda ambĩhundataase.*

¹⁵ Amĩ ko kiyai itipĩho maipĩhapa isĩhiyaamĩhetapĩ nemaitaatĩwĩ watipĩhandĩ numwĩtandĩ gaatatĩ numwaataise.

¹⁶ Iyataatĩ Jisaasiho komĩ otĩpĩpatĩhiya ikwĩrĩ maindĩmwĩtĩhĩ amĩ auhĩramĩ yahurĩtahiya 12 kaiwĩhiyai namĩhainjawĩhiyaamĩ ambĩpatĩ kĩmate: Wo Saimonĩhoe. Amĩ koai Jisaasiho ambĩpatĩ wĩtĩ Pita unda nusoaasataise.

¹⁷ Aihĩ amĩ wurĩ Jemĩsiyĩ Joniye. Surĩ Sepetĩhomĩ mwaahure. Amĩ kuri Jisaasiho ambĩpatĩ wĩtĩ Boanasesihuraahĩ undatĩ ambĩhundataase. Satĩ ambitamĩ tanyaaahĩ “asoaahaamataimĩhuraahĩ,” undataase.

¹⁸ Aihĩ amĩ usa kĩmiyaare: Endĩruho Piripĩho Batĩromiyũho Matiyũho Tomaasiho Aripiyaasihomĩ mwaahĩ Jemĩsiho Taatiyaasiho Saimonĩho isĩhiya Jerotĩhiyaamĩhotĩhĩ,

¹⁹ amĩ Judaasiho aunahĩpatĩ Kariyotĩhandaahapĩhotĩhĩ siyaare. Judaasiho so Jisaasi-hoai ipotĩhura komĩ tiworisaamĩ ikwĩraatĩmastĩhore.

Kĩma Pĩwĩma Isĩhiya Jisaasihopĩ Berĩsepurĩhomĩ Watipĩhanda Otĩpĩpatĩ Kiyataise Tohtĩhandapĩhaare

(Matiyũho 12:24-32; Rukĩho 11:14-23, 12:10)

²⁰ Aihĩ Jisaasiho kaundatĩ kiyamapĩ anjaanjĩ nandaasĩhĩ amĩ isĩhiya taahiyĩhiya waatĩ ahoyanĩhauhĩ Jisaasihouĩ komĩ otĩpĩpatĩhiyaunĩ nandapa nandaatĩwĩhandĩ owe.

²¹ Aihĩ Jisaasihopĩ isĩhiya satĩwĩ, “Ko nandapa wĩndĩ nandandĩhandĩ owetauhĩ,” amĩ komĩ saingoya sanaapwĩsa amĩ sanaatĩ atisawaayopo. Saiwĩ atisawaawĩ, “Ko naharisataise,” tĩwĩ gwĩnyaapĩ koai numwaitaatĩwĩ nowaayopo.

²² Aihĩ isĩhiya Judaahiyaamĩ wĩnĩhapĩpa katĩwunjohiyĩhiya Jerusaremhandaahapĩ napĩwĩ Jisaasihopĩ satawaatopo. “Kĩmo utaamo Berĩsepurĩho Bwaasĩrĩhĩrisahore. Iyatĩ Berĩsepurĩho itipĩho maipĩhapaamĩ mĩtĩhomĩ watipĩhanda Jisaasiho itipĩho maipĩhapai nemataise,” tawaatopo.

²³ Satauhĩ amĩ Jisaasiho isĩhiyai numwaatĩ netĩ ahoyatĩ pĩwĩha netĩ sĩwĩpatĩ storihandĩ nepemaahĩwatĩ kataunjataise. Iyatĩ saundataase, “Bwaasĩrĩhĩrĩ amĩ Bwaasĩrĩhĩrĩ napitĩyatĩ nemaitaise?”

²⁴ Iyataatĩ amĩ isĩhiya yapĩpatĩ naasaipitaahapĩhiya tunnawaawaahĩ baiwĩ wĩndĩ bĩmĩmĩtaapo.

²⁵ Iyataatĩ amĩ wusasi nususasi sawusasi tunnawaawaahĩ tunnĩwĩ natapaatĩwĩ wĩndĩ nga bĩmĩmĩtaapo.

²⁶ Iyataatĩ Bwaasĩrĩhĩrĩ wĩhĩwĩhoaanjĩ natapaatatesi sawandĩrĩ tunnataataahĩ wĩndĩ andĩtĩmitĩtaise. Andĩtĩmitatĩ netĩ nopĩsasĩnatĩ owetĩtaise.

²⁷ “Iyataatĩ utaaho wo watipĩhomĩ anjaanjĩ amĩ utaaho wo topĩtaata nandaatĩ ikĩpĩpa ikona namaitaise. Owetĩtaise. Nehĩ jĩhĩ anjaanjamĩ satĩhoai anĩtisa wĩrĩhĩra wĩsasatĩ ahĩyatĩsataahĩ nga komĩhĩpa ikona naitaise.

²⁸ “Nĩnĩ kĩmandĩ akĩtĩnĩhĩ sangĩ kasatĩtaano maipĩhaiwa nahatewa isĩhiya katĩwĩ kiyohĩwaiwa Autaahaatĩho nga nemwaitaise.

* **3:14:** Satĩ ambitĩ aposerĩhiyaate undĩndĩmandamĩ tanyaaahĩ siyate, “Nĩnĩ otĩpĩpatĩ kiyonĩhĩ nisonĩwĩ nepĩ kiyohĩpatĩ sawanaatĩ kaitaatĩwĩ nandĩsoaasataayo,” undatĩ ambĩhundataase.

²⁹ O amī isīhiya Autaahaatīhomī Itipīho Gaahopī maipīhaiwa katīwī sisīpītawawaahi sandī kiya sisīpītōtīhandī Autaahaatīho wīndī nemaamahonīhī kandīnīhī ahotītaise,” undataase.

³⁰ Jisaasiho sata kaundindīmandī isīhiya usa kopī itipīho maipīhoaisahore tauhī kandapunje.

Kīma Pīwīma Jisaasihomī Sanaatī Saingoya Akiyīhiyaapīhaare

(Matīyūho 12:46-50; Rukīho 8:19-21)

³¹ Aihī Jisaasihomī sanaatunī amī saingoya sanaapwīsaunī napīwī ipaahaapī bitotawa Jisaasihopī noaipasi nasane tīwī pīwīha nusoasawaayopo.

³² Iyauhī isīhiya taahiyīhiya Jisaasihoaisawī maasī mīhatīhī anītītīhī koai otaatemapī bindawa saundawaatopo. “Kinyī kīnaatī kwīnyīhoya kīnaapwīsa kīmiya ipaahaapī bitotawa kinyapī taawī gaatawaayopo,” undawaatopo.

³³ Saundauhī Jisaasiho komīha wīhoaanīha kiyai saundataase. “Nisī naatī nisī nīhoarīsa naapwīrisa diye?” undataase.

³⁴ Saundatosa kaanī anjaanī maasī Jisaasiho sawīhoaisawī bimohiyīhiyai winjataise. Iwinjatataatī saundataase. “Kīmiya nisī niya nisī nīhoarīsa amī nisī naapwīrise.

³⁵ Isīhiya Autaahaatīho maaritatī gwīnyaaasīrīhīretī japepīhīrohīyīhiya siyaahīhī tītīhī nisīhiya akiyīhiya nisī nīhoarīsa amī nisī naapwīrisa amī nisī naatī siyaare,” undataase.

4

Kīma Pīwīma Utaaho Wo Nandapaamī Kwītaaho Osaataatī Tīwīhaasihopī Sīwipatī Namīhanahaare

(Matīyūho 13:1-9; Rukīho 8:4-8)

¹ Jisaasiho jahīra namasatī durīhīrī Garirihandainī isīhiyai Autaahaatīhomī pīwīha kataunjataise. Aihī isīhiya apīpaahī wīrīsandīhandī komīhinī ahoyanīhauhī amī ko wo kopuhoaaasīnī yamwaatī durīhīraatīhī detī aripatamīhinī bindataise. Aihī isīhiya durīhīrainī detī aripataatīhī bindawaayopo.

² Jisaasiho kiyai pīwīha sīwipatī nepemaahīwa taahīwaiwa kataunjataise. Iyatī ko saundataase.

³ “Atiwise. Utaaho wo komī osaataatī nandapaamī kwītaaho tīwīhaitandī netī isīsi notaise.

⁴ Isīsi notī kwītaaho osaataatī tīwīhaataise. Tīwīhaasīhī nandapaamī kwītaaho wapa daihīra tīmahiyaataise. Tīmīhaihī koho nasatī netī nanataise.

⁵ Aihī amī wapa kwītaaho nawīhetī autaahī yapīhonya yahonyaahī ahotīhīhapīhī tīmahiyaataise. Siyatī yapīhonya tiwatīhaatī yahonyaahīhī ahotīhīhapīhī tīmahiyaataatī amī yapīpatī nehī yaataatīndaatī ketī kuraanīhī nutataise.

⁶ Nutatī taatī sanaihī ipīho ipīndaatī nawīhetīsī tīhīhī tambatīhīrī baahī namotaatī awaipīndaise.

⁷ Aihī amī wapa kwītaaho anīpīho kaarīha mwītoaipataatīhī tīmahiyaataise. Aihī anīpīho kaarīha mwītoaipatī waatī nawataatī nandapaamī kwītaaho nutīsīhoai netī namaasatī itaatīhī gīpwīpwītatī nehaayataise. Siyataatī kapa nandapa biyatī nga nawatī amī nandapa yandīpīho wīndī namingose. Owetise.

⁸ Aihī amī isapīpa kwītaaho wapa yapīpatī gaahata tīmīhaimbīpa nga nutatī nga sanīyatī gwīnyanātī yandīpīho akoho ningotaise. Siyatī nga nawasīpīpaamī wapa pīhītātī 30 kiyatī nandapa yandīpīho ningotaise. Aihī amī yandīpīho wapa nandapa pīhītātī 60 kiyatī ningotaise. Aihī amī wapa pīhītātī 100 kiyatī ningotaise.”

⁹ Aihī amī Jisaasiho satatosatī isīhiya koai atīwinjatohīyīhiyai saundataase. “Sahī nisī pīwīha atīnisohīyīhiyaatī pīwīha sa sahī baiwī atiwi nepise,” undataase.

Kīma Pīwīma Jisaasiho Pīwīha Sīwipatī Namīhanatī Katisīhaapī Sandapī Kato Undīndīhandapīhaare

(Matīyūho 13:10-17; Rukīho 8:9-10)

¹⁰ Ipotī wura Jisaasiho nehī sawahohīhī bimīhī komī aposerīhiya 12 kaiwīhiyaatihī amī isīhiya usa detī komīhinītohiyīhiyaatihī nuwī Jisaasihoai satīwī nunjenawaayopo. “Kinyī sīwipatī nepemaipī kanyatingīhaamī tanyaaha ausaapī kanyate?” undīwī nunjenawaayopo.

¹¹ Aihī Jisaasiho wīhoaanīha sata kaundataase. “Sangisaahī Autaahaatīho komī isīhiyai iwinjatīndīhandapī noaasandimbīpa aimī netī nasisa gisunyaasīhī sahī aimī mmonīwī nehopo. Amī isīhiya ipaahaapīhiyaahī pīwīha nahatewa nehī sīwipatī nepemaipīhaiwaahīhī atisawaayopo.

¹² Amī sandī tanyaaha siyate:

'Kiya nisapi pihitiwi jambiwi windi akipipa mmonwi namaitaatiwo. Aiwi kiya atiwi pihitiwi atimbwi am akipipa windi gimaawunyaata namusesapatitandoo. Am kiya nga mmonwi nepi am giwunyaatat nusesipatonhi nisenda japih nepe-maitwi napisaihi nni kiyaam maipihaiwa nemwatipane,' ndi piwiha siwipati namihandi kandaato," *Aisaiyaaho 6:9-10*
undataase.

Kima Piwima Jisaasiho Utaaho Wo Isapipa Kwitaaho Tiwihaasihopi Siwipati Namihanati Katisiha Nesipati Katindihandapihaare
(Matiyuhu 13:18-23; Rukiho 8:11-15)

¹³ Aih Jisaasiho komi otipipatihiai saundataase. "Piwiha nepemaiti siwipati namihandi kasatohi maapi sangi gimaasunyaainjo? Gimaasunyaatonaah am nni piwiha siwipati namihandi kasatohi waiwa nahatewa napitiyati gisunyaatitaise?

¹⁴ Utaaso isapipa kwitaaho tiwihaaso so siyati utaaho Autaahaathom piwiha isihiaam omanjitihi isapipa kwitaahomatiyati tiwihaati yamasihore.

¹⁵ Isapipa kwitaaho daihira timhaihi koho neti nainjiti mand sandi isihia Autaahaathom piwiha atiwi nepi kiyaam omanjitihi ahiyauhi Bwaasirihiri keti kuraanhi nasati Autaahaatho komi piwiha kiyaam omanjitihi yamatosisiha nemasitihandapi namihanahaare.

¹⁶ Am isihia usa isapipa kwitaaho nawiheti yapihonya nehi yaataati yahonya ahotihapihi timhaisihomataiwihiye. Kiya Autaahaathom piwiha kiyai katiwunjohnha keti maaritiwi atiwi nepi isi watawaayopo.

¹⁷ Nepi isi watawaahandi kandi ka piwiha kiya atiwi nehotiha kiyaam omanjitihi piwiha dahopeti gaamati baah kiyai windi namusese. Aih kiya piwiha ka nehi masihonjapi isi watawaayopo. Aih isihia usa Autaahaathom piwihaapi pohipaiwihiya kiyai nepi uripatitaatiwi itihundiwi tiwauhi yaiwi keti kuraanhi piwiha namawaayopo.

¹⁸ Am isihia usa isapipa kwitaaho anipihoo kaariha mwitaipataatihi timhaihi anipihoo kaariha neti itaatihi windi nga gimunyaana gipwipwatiti nehaisihomataiwihiye. Siya Autaahaathom piwiha isihia kiyai katiwunjohnha atiwi newaayopo.

¹⁹ Siya atiwi newaahandi kandi kiya mambihaiwa kiya baiwi nga bimitaatiwi haiwaapi pihitiwi gwinyapenihotihandi am nawihoo ikipipa nepi ahoyotihandi am wiwa wiwa nehi maipihaiwaapaahih maarihoo nusoaasawimahohitihandi tsaitati Autaahaathom piwihi neti itaatisataise. Aih ka piwiha kiyaam piwiha dahopa bimohirihiretapi isapipa kwitaahomatiyati gwinyanati akipipa yandipihoo nandapa windi nimaatat namingose.

²⁰ Iyataati am isihia usa isapipa yandipihoo yapipati gaahata timahiyati biya nga nuta saniya akipipa ahotati ningosipatamataiwihiye. Siya isiya Autaahaathom piwiha kiyai katiwunjohnha atiwi nepi anitiwi isiwatohiyihiye. Isi kiya piwiha atisohiaam nandapa akipipa kiyaamhetapi noaipataise. Usaamhetapi nandapa akipipa pihitati 30 kiyati ningotaise. Aih am usaamhetapi pihitati 60 kiyati ningotaise. Aih am usaamhetapi pihitati 100 kiyati ningotaise," undati Jisaasiho kiyai tanyaaah nesipa ausaati kaundataase.*

Kima Piwima Norihiri Asatipati (Ramihandi) Tipopi Yutihiraatihi Noaasotihandapihaare
(Rukiho 8:16-18)

²¹ Aih am Jisaasiho kiyai saundataase. "Utaaho wo norihiri asatipati (ramihandi) tipoti yutihiraatihi napapihati noaasati ahaitaiso? Owetitaise. Ko windi siyati kamaitaise. Ko tipoti autaahiwati aupwipih ahaitaise.

²² Siyati tipoti autaahihonhi wapa nahataapa asihatinditih noaasandimbipa ausaamanitaise. Iyonhi am wapa noaasandimbipa ausaamanihonhi isihia mmon-daapo.

²³ Sahi isihiaati nngi nga atiniso hiyihiaati baiwi atiwi nepise," undataase.

²⁴ Saundatosa am Jisaasiho piwiha wa kiyai saundataase. "Piwiha wani nni kasatonhi atisohi maapi sahi baiwi gwinyaapise. Sahi isihia usaisi wapa nunyohirihiri kireti japepihirati Autaahaatho am sangi nasamitaise. Nasanyati am waati pihitati tisaahiwati nasamitaise.

* 4:20: Piwiha kimaam tanyaaah siyate: Isthia Jisaasihoai nunyaniwi komihiyaimatohiyihia isihia usa Jisaasihomihiyaimatitaitiwihiya kiyaam piwiha dahopa bimohirihiretapi numwaawaawaahi sandi nandapa akipipa yandipihoo ningopi namoyaawaayopo.

²⁵ Iyataati ami isihya usa Autaahaati homihaiwa waati nga mmoniw nehoihyihyai Autaahaatiho ami waati pihitai kiyai numwitaase. Ami usa Autaahaati homihaiwa windi waati nga mmoniw namehoihyihyai ami nehi masihonya kiya mmoniw nepi gwinyaahonyonya kiyaamihetapi ko nemaitaise,” undataase.

Kima Piwima Isapipa Kwitaaho Nawasitihandapi Jisaasiho Namihanati Katindihandapihaare

²⁶ Jisaasiho sata kaunda owematosa ami piwaha wa namihanaha kiyai saundataase. “Autaahaatiho komi isihyai iwinjatindihandi siyate. Utaaho wo isapipa kwitaaho yapipataatihi niyaamati tiwahaasihomatiyahande.

²⁷ Tiwahaatosati apatih ami otapihaati nanhiyati utaaho nanoti nepati daaya bindataati isapipa kwitaaho ko tiwahaasihopi napitiya nutati gwinyanati nandapa akipipa ningoti ahotise tati windi mmonati gimunyaase.

²⁸ Yapipatamihandisi yapipati sawandipi waapoho atipati numwih isapipa nutati nawataise. Iyati yanisa saniyati kwitaaya nandawisa nandapa akipipa yandipihoni ningoti ahondaise.

²⁹ Iyati nandapa akipipa akuraahaihi kapa kipwitaatiwi timetihihura mba niyaamati tiwahaasihoni namatanaati neti kanaata tisatati kipotaise,” undati kiyai kaundataase.

Kima Piwima Nandapaami Kwitaaho Maasitetihandapi Jisaasiho Namihanati Katindihandapihaare

(Matiyuhu 13:31-32; Rukiho 13:18-19)

³⁰ Jisaasiho sata kaundatosa ami wa saundataase. “Autaahaatiho isihyai iwinjaati bindata komi kaindihandapi napitiya namihanaati katitihawe? Nyahi Autaahaatiho komi isihyai winjatindihandapi siwipati maahiwiti namihana nepemahwa katitihawe?

³¹ Autaahaatiho komi isihyai iwinjatindihandi nandapa isapipaami kwitaaho apipaahi turikaarehonji maasitetihandamatiyahande. Iyataati maasitetihandami kwitaaho apipaahi turikaarehonji osaataati yamapi tiwahaawaayopo.

³² Tiwahaahauhi ko kwitaaho nutati nawati ami osaataatami wapa ipi yandipihoni kwitaaho yamahohipai nusatipihati keti gwinyana saniya apipaahi awaipatitai ami kati isititi saatitipiyataise. Ami katami isititi saatitihoti koho ainjihipipa nasati nga katih sihwihatihiti itiha itaayati bimitaase,” undati Jisaasiho kiyai kaundataase.

Kima Piwima Jisaasiho Piwaha Namihana Nepemaahiwihaiwaahihiti Kataunjindihandapihaare

(Matiyuhu 13:34-35)

³³ Jisaasiho piwaha saiwaamatiyahaiwa pihitai siwipati namihana nepemaahwa isi wirisandihyai kiya nga mmoniw nepi gwinyaitiwihamwaanji kataunjataise.

³⁴ Ko siyati nasisoari piwaha siwipati nepemahwa namihana kataunjataise. Iyataahandi kandi ami kouni komi otipipatihya koai niwipinjohiyihyaun nehi sawanaahi bindawaahura kaiwa piwaha nepemaahwa namihana katiwaiwaami tanyaaah nesipati iwinjapwaati kiyai kaundataase.

Kima Piwima Durihiraatihiti Itinambitihiri Awaindi Waati Tiwayaasihiti Jisaasiho Kiri Yatihite Undindihandapihaare

(Matiyuhu 8:23-27; Rukiho 8:22-25)

³⁵ Jisaasiho saiwa piwaha kataunjamapi sura asisih napandosura koai niwipinjohiyihya otipipatihyai saundataase. “Durihirami mihihnap kopuhoti nutihaawo,” undataase.

³⁶ Sata nutihaawo undih kiya atiwi kopuhu Jisaasiho aini bimisihoti naapwaatawaayopo. Naapwaatiwi kapih isihya wirisandihyai namasi Jisaasihaisawi nowaayopo. Niyauhi ami kopuhu wiwaisangi maasi kiyaisa notaise.

³⁷ Saiwi taawi niyauhi mbipa watipihapa durihiraatihiti dotaise. Iyati durihiri neti ahoyati tiwayaasihiti ami nausih kopuhomi bopinin tiwayaati naweta ami mihatihiti kopuhoatihiti waapihaati nandaati tsaitataise.

³⁸ Aih sura Jisaasiho kopuhomi ahoasihopi dawaapihi yutihiri (kusihandi) mitaapaitatiwihiri mitaapa nanotondaise. Siyati nanototih komi otipipatihya owetihahati kendaisi waapoho nanaati nawatisaanipani kinyi nyangi nyasonipi ginyunyaapaino?” undawaatopo.

³⁹ Saiwi Jisaasihoi ahowimihauhi ko nepati mbipaisuni durihirisuni itihunda saundataase. “Mbipaaraje mbimwaapi bipi namihape. Ami durihirangisangi waati timipiyaapi bipi yatihitipi ahomaimb nimande,” undataase. Sata Jisaasiho kaundihi mbipauni durihiruni yatihitai owendaise.

⁴⁰ Aihĩ ko koai n̄wipinjohiyihiya otip̄pat̄hiyai saundataase. “Sahĩ napindap̄i yayopo. Nisap̄ sahĩ wĩndĩ gĩmaanunyaahowo?” undataase.

⁴¹ Aihĩ kiya sandĩ mmonawaawĩ ap̄ipaahĩ aungwohandĩ yaiwĩ sawana sanawaatopo. “Utaamo kimo napitetahondaat̄tind̄ho amĩ mb̄ipa itip̄ho itip̄inj̄t̄handun̄ dur̄h̄r̄ tiwayaas̄t̄handun̄ komĩ p̄w̄iha at̄iwasat̄ b̄pi ket̄i owendaíso?” nnawaatopo.

5

Kĩma P̄w̄ĩma Itip̄ho Maip̄hapa Utaaho Wom̄ihet̄ Bimih̄hapai Jisaasiho Nemas̄t̄ihandap̄ihaare

(Mat̄iyuho 8:28-34; Ruk̄ho 8:26-39)

¹ Aihĩ kiya Jisaasihot̄ihĩ komĩ otip̄pat̄hiyaat̄ihĩ saiwĩ dur̄h̄r̄ Garirihandĩ nahait̄w̄ m̄ih̄h̄n̄ nuwĩ yap̄pat̄i amĩ aunah̄pat̄i taun̄handĩ Geraasahiyaam̄hata noaipawaayopo.

² Not̄w̄i Jisaasiho kopuho aimĩ namasi taat̄i naihi ket̄i utaaho wo itip̄ho maip̄hapa bimoho Jisaasihoai iwinjatosat̄i napihĩ nutanamaise. So utaaso itap̄pa ahiyoh̄p̄p̄h̄i jomaah̄pat̄i naw̄ihaat̄ihĩ nanot̄i bimainjaho kat̄h̄i nasisoaari bisotimb̄p̄h̄i jomaah̄pataat̄ihap̄i noaipasi nasataise.

³ So utaaso itip̄ho maip̄hapaaisaho nahatewet̄i itap̄pa ahiyoh̄p̄p̄h̄i jomaah̄pataat̄ihĩ nanot̄i bisondaahore. Iyataat̄i is̄hiyaisangi ip̄pat̄i gw̄h̄r̄ wat̄ip̄hapaaraahisangi wĩndĩ and̄t̄it̄iw̄i w̄imisasaw̄ihore.

⁴ Is̄hiya ip̄pat̄i gw̄h̄ra an̄tiw̄i w̄isasaw̄i ahiyauhisangi neh̄i b̄pi nainjaat̄i ahiyam̄ nahatewet̄i kon̄h̄i notoaat̄ih̄ is̄hiya and̄t̄it̄taat̄w̄hand̄i owet̄ih̄i kaimb̄w̄i nam̄ihaahauh̄hore.

⁵ Iyataat̄i apat̄ih̄i otap̄haat̄i jomaah̄pat̄i itap̄pa ahiyoh̄waiwaat̄ih̄i nanda noaipa sis̄ho s̄hoar̄h̄r̄i gaamat̄i konyahata naw̄ihaara sawaho tunna namaudahore.

⁶ Is̄i ko jata Jisaasiho kaan̄h̄i wonj̄i taat̄i napih̄i ket̄i ŋuh̄t̄i niyat̄i Jisaasihom̄i utatotot̄i t̄mahiyat̄i komĩ atot̄ipat̄i Jisaasihom̄i auh̄raap̄h̄i det̄i atot̄ip̄wesat̄i bindataise.

⁷ Atot̄ip̄wesat̄i bindataat̄i Jisaasihoai waat̄i kaahaata saundataase. “Jisaasihone, Autaahaat̄ho nahatewai ipatisamat̄i autaah̄i yam̄ihapataat̄ih̄i bimisihom̄i Mwaahone, k̄inȳi n̄ngi napit̄nitaape? N̄n̄i Autaahaat̄ihom̄i amb̄pataah̄i wat̄ip̄ind̄i waat̄i kah̄tataaton̄i k̄inȳi n̄ngis̄i yaas̄ihand̄i wĩndĩ namaaninye,” undataase.

⁸ Itip̄ho maip̄ho sata kaundind̄mand̄i Jisaasiho am̄i aim̄i saundat̄i, “K̄inȳi itip̄honj̄i maip̄hone, utaamo k̄imoai namasi noaipasi numwe,” undat̄i kaundih̄i kandap̄ise.

⁹ Aihĩ Jisaasiho koai saundat̄i, “K̄inȳi amb̄pat̄i napimahone?” undat̄i nunjenataise. Nunjes̄h̄i ko saundataase. “Nis̄i amb̄pat̄i Taah̄hon̄ne. Sand̄i Taah̄hon̄ne h̄toht̄it̄mand̄i am̄i itip̄i maip̄hiyaan̄i taah̄iȳhiyaan̄i bind̄ihaaw̄h̄to,” undataase.

¹⁰ Iyat̄i itip̄ho maip̄hapa Jisaasihoai saund̄w̄i, “Nyah̄i k̄imb̄h̄i bim̄t̄ihaawiyon̄i nep̄i nat̄ip̄nyoas̄t̄ain̄i, owe,” und̄w̄i kaundawaatopo.

¹¹ Aihĩ kap̄h̄i maasap̄ho taah̄ho sis̄honjam̄h̄in̄i det̄i bitotawaayopo.

¹² Aihĩ itip̄ho maip̄hapa Jisaasihoai waat̄i kaahaat̄w̄i saundawaatopo. “Jisaasihone, nyah̄i nowa k̄imaiwa maasap̄maiwaam̄ihet̄i nandaitaan̄i nep̄i nat̄ip̄nyoase,” undawaatopo.

¹³ Sat̄iw̄i itip̄i maip̄hat̄ima kaundauh̄i am̄i Jisaasiho, “gaas̄i nuw̄i maasap̄ho soet̄i nandaap̄ise,” undataase. Sat̄at̄i kaundih̄i itip̄i maip̄hat̄ima utaahom̄ihetap̄i noaipasi nuw̄i maasap̄hoet̄i nandaawaayopo. Nandaahauh̄i maasap̄ho so taah̄ho amb̄pat̄i owehandis̄i 2,000 kiyaho nahato m̄ihetap̄i ŋuh̄t̄i not̄i m̄ihop̄i dur̄h̄raat̄ih̄i nahand̄i witamataise. Siyat̄i nahato 2,000 kiyaho dur̄h̄raat̄ih̄i witat̄i waapoho nanat̄i nahato kon̄h̄i napomataise.

¹⁴ Aihĩ is̄hiya maasap̄ho yaman̄w̄i jaaw̄i bitohohiȳhiya sand̄i mmon̄w̄imap̄i ŋuh̄t̄i nuw̄i is̄hiya osaataat̄i bitohohiȳhiyaisun̄i am̄i aunah̄pata bimohiȳhiyaisun̄i kaund̄w̄i gaamawaayopo. Aihĩ is̄hiya kiyaaam̄i p̄w̄iha at̄iw̄imap̄i mmondaat̄iw̄i ŋuh̄t̄i nasawaayopo.

¹⁵ Kiya ŋuh̄t̄i nap̄w̄i mmonawa utaaho itip̄ho maip̄hapa kom̄ihet̄i bimih̄i konyah̄ta naharisa daayatoaatis̄ho naharind̄ihand̄i owetat̄i kom̄i am̄t̄iha biyat̄i iwinjapwaat̄ih̄i nan̄hiyat̄i ut̄i apotina nan̄hiya bimih̄i nap̄w̄i usonawaayopo. Kiya koai saiw̄i usonawaaw̄i aungwohand̄i waat̄i yayawaayopo.

¹⁶ Aihĩ kiya utaaho itip̄ho maip̄hapaaisaho Jisaasiho t̄t̄ihemwas̄ihoaisun̄i am̄i maasap̄ho nahato dur̄h̄raat̄ih̄i witat̄i waapoho nanat̄i napwind̄ihandun̄i mmon̄w̄i p̄w̄iha nesi nuw̄i is̄hiya nahatiyai kaund̄w̄i gaamawaayopo.

¹⁷ Aih! kiya saiwa atiwi mmonawaawi Jisaasihoai kiya namasawi saundawaatopo. “Kinyi nyami yapipati kimat masasi wapihapi keti kinkuraanhi dosisi numwe,” undawaatopo.

¹⁸ Jisaasiho aimi japihi nutandi kopuhoti nasaamasih am utaa ho itipho maipihaiwa komtheti bimihiti tithemwasih Jisaasihoai nunjenati saundataase. “Nini gisati maasi nutaani kinyi gaare nde?” undati nunjenataise.

¹⁹ Sata ko nunjesih Jisaasihomih wihooanhi sata kaundataase. “Kinyi ningisapi windi namutaise. Owe. Isi nehi kinyi anjipihapi numwe. Numbwi am kinyi kiwahonyihya nahatiyai Awaisih gisi gatatamanitandi maarih wihiwati am gaahati kahisati am itipho maipihapa kinyihetapi nemasitihandapi piwihha ausaapi kaunde,” undataase.

²⁰ Sata Jisaasiho kaundih ko keti kuraanhi kapihi namasi noti aunahipa witi katami ambipati aunahipa awaipati taunihand Dekaporisihand Ikwi maitimohata noaipataise. Sapihi noaipati ko sata, “Jisaaho itipho maipihapa nisheti bimimbipa nenimasih nini noaipati wani gaahone,” undati komhiyai piwihha ausaati kaundataase. Kaundih isihya komi piwihha atisawaawi ese tiwi maarih owetih yayiwimapi aatimawaayopo.

Kima Piwima Jairaasihomi Metihaati Aimi Napomasihaati Jisaasiho Japihi Ahowimati Ami Apopaati Waati Komi Apotihiri Iwisih Kaatami Timbipa Owetindihandapihaare (Matiyuhu 9:18-26; Rukiho 8:40-56)

²¹ Aih! Jisaasiho japihi kopuhu nesi Garirihiri durihiraatih nahaita mihihini notataise. Notati durihiraini aripataatih bitosih isihya koai iwinjaposawi taahiyihya koaapihi napiw koai otaatemapi ahoyanawaayopo.

²² Aih! sura utaaho wo Judaahiyaa mi anjaan piwihhaapi ahoyanohaanaan jatisih komi ambipati Jairaasiho Jisaasihoi usonatosati noti komi utatototi tmahiyaha ahondaise. Tmahiyati Jisaasihomi auhiraapihi ko atotipwesataise.

²³ Tmahiya atotipwesati ahondaati Jisaasihoi gouseti saundati nunjenataise. “Nisi maasihhaama metihaati aimi napwitandi detisi am kinyi kinyi ikwiri kaati ahiwitaapi namme. Ahiwisamhi kaati japihi nepati nga bimitando,” undataase.

²⁴ Sata Jairaasiho kaundati nunjesih am Jisaasiho komi nunjesih atiwisati koaisati maasi komi anjipihapi notaise. Siyati koaisati maasi naihi isihya taahiyihya wirisandiwi komihini numwihatitwi nowaayopo.

²⁵ Aih! kiyaami otihatihapi apopaati waati kinaungwihha pihitati 12 kiyahaiweti jitimainjhaati kiyaisati maasi notaise.

²⁶ Saati apopaati dokitaahiya taahiyihyai iwinjasih kiya kaati yaawihand pihitiwi nunyauhi nenjhaate. Iyati kaatami nawih aungwohand kiya nunyainjhaate. Iyataahand kandi windi gaamausetati daah maipititi jitimainjhaate.

²⁷ Siyati jitimati ketinjhaatisi Jisaasihoi kaiwaiwaapi atisataati koenda nasataise. Nasati Jisaasihomi ipoti dawaataati notaati Jisaasihoi apotihiri nipata niyosirihiri isiwataise.

²⁸ Kaati Jisaasihomi apotihiri isiwati numwihatindimandi kaati siyati gwinyaataate. “Nini Jisaasihoi apotihiri niyoti nipaatihiri numwihatiti am iwisandhisangi nisi timbipa jitimatoasohitihand nga owetitaise,” tati andititati gwunyaasitihandahe.

²⁹ Siyati kaati Jisaasihoi numwihatih kaatami jitimatoaatindihand keti kuraanhi owetati jitiipa dhiwati niyaipasih mmoitnataati aimi noaipati gaahaanine tati gwinyapenataise.

³⁰ Siyati apopaati Jisaasihomi apotihiri isiwih komi watipihand windi aimi apopaatamiheti naihi mmoitnata keti kuraanhi nepemaitati kapihi isi wirisandhiyai saundataase. “Utaatindi ndi nisi apotihiri nise,” tati nasenataise.

³¹ Aih! komi otipipatihya Jisaasihoi saundawaatopo. “Isimiyi metati kinyihini napiw nangimatiwi mipanindisaatimaati nasenipi ndi nanimhatati nise tip namasenime,” undawaatopo.

³² Satiwi komi otipipatihya kaundauhhand kandi wiwati numwihatindihand nde tati usondand nepemainana mihini mihini jataise.

³³ Aih! kaati apopaati kaatami jitimasiitihand owetih mmoitnata aungwohand yayati itipi nasati Jisaasihomi utatototi tmahiyataise. Siyati kaati komi auhiraapihi atotipwesati bindata kaatami timbipa jitimatoaatindihand Jisaasihomi apotihiri iwisura dhiwati nipiyaipasitihandapi titih ausaati koai kaundataase.

³⁴ Aih! Jisaasihomihha kaati saundataase. “Maasihhaamo nisapi kinyi satipi, ‘Koai nini numwihatiti wisanaahi nisi jitimahohitihand nga owenetitaise,’ titi kinyi ginunyaahingitihanda kinyi jitimapoaaingitihand owesendaise. Isi kinyi jitimahingitihand owendaisi kinyi maarih wihita napaisatitonih numwe,” undataase.

³⁵ Siyati Jisaasiho kaati taati kaundih Jairaasihomĩ anjipipihapĩhiya piwĩha isiisi noaipapĩ Jairaasihoai saundawaatopo. “Kinyĩ kimaamaati aimĩ napwisĩ napaapĩ nehĩhandĩ kataunjisihoai pohĩrundipĩ kaundise?” undawaatopo.

³⁶ Amĩ Jisaasihohĩ kiya Jairaasihoai kaundohĩha windĩ atihomaawise. Nehĩ metĩhaatamĩ sapĩhoai saundataase. “Kinyĩ windĩ yamaime. Owe. Nisapĩ ko nga nĩsi metĩhaati tĩtĩhiwiwĩtaise tĩpĩ nehĩ gĩnunyaape,” undataase.

³⁷ Aihĩ taahiyĩhiya nĩwipinjai nĩyohiyĩhiyai saundataase. “Sahĩ nahatiyaati nanipinjai namaapĩwise,” undataase. Saundatosatĩ nehĩ Pitaahoaisunĩ Jemĩsihoaisunĩ amĩ Jemĩsihomĩ saingĩho Jonĩhoaisunĩ numwaasi nehĩ kingwaasisataahĩhĩ Jairaasihomĩ anjipipihĩ notaise.

³⁸ Jisaasihotihĩ kiyaatihĩ nuwĩ Jairaasihomĩ anjipipihĩ noaipawaayopo. Noaipapĩ Jisaasiho mmonata isihiya pihiitiwĩ njũgĩ tĩwĩ gwĩwĩ nehotauihĩ usonataise.

³⁹ Aihĩ Jisaasiho nandaati kaanjĩ taawĩ gwĩwĩ nehotohiyĩhiyai saundataase. “Kĩmaati metĩmaati napotaamaise. Owe. Nehĩ nanotondaise. Isĩ sahĩ napaapĩ taawĩ gwopo?” undataase.

⁴⁰ Sata Jisaasiho kaundihĩ kiya ko kaundisihaapĩ etĩtaatiĩndaase tĩwĩ sisawaayopo. Aihĩ kiya nahatiyai netĩ ipaahaapĩ natausaasatosatĩ metĩhaati kaatamĩ saniyĩ sapiyaisunĩ komĩ otĩpipatĩhingwaasisunĩ numwaasi maasi metĩhaati napotĩ ahotimbipihĩ nandaataise.

⁴¹ Nandaapĩ bitotawa Jisaasiho metĩhaati napomasaamaatamĩ ikwĩrĩ netĩ iwiwatata piwĩha sawanaamĩhaara saundataase, **“Tarita Kumwĩ,”** undataase. Sandĩ **Tarita Kumwĩ**, undĩndĩmandĩ saundataase. “Metĩhaanje, Nĩnĩ gĩ kahĩtataatonĩ kĩnyĩ nepapĩ dopĩ bitose,” undataase.

⁴² Sata Jisaasiho kaundihĩ kaati ketĩ kuraanĩhĩ Komĩ piwĩhetĩ nepasi daayataise. Saati metaatamĩ kĩnaungwiha 12 kiyahaate. Aihĩ isihiya anjaanjĩ Jisaasihoaisawĩ nandaaho-hiyĩhiya sandĩ mmonawaawĩ apĩpaahĩ aungwohandĩ waati yaiwĩmawaayopo.

⁴³ Yaiwĩmĩhauhĩ Jisaasiho kiyai saundataase. “Kĩmaati metĩmaati tĩtĩhiwihonĩhĩ nepasitĩmandapĩ isihiyai ausaapĩ apĩpaahĩ windĩ kamundĩmapise,” undatĩ watĩpitatĩ kaundataase. Iyatosatĩ amĩ saundataase, “Metĩhaati nandapa wapa nanda nunyawise,” undataase.

6

Kĩma Piwĩma Jisaasihoai Sawahomĩ Isĩhiya Nasaretĩhandaahiya Ahosumwahotĩhandapĩhaare

(Matĩyũho 13:53-58; Rukĩho 4:16-30)

¹ Satĩ aunahĩpita Jisaasiho metĩhaati tĩtĩhiwiwa kiyamapĩ kapĩhĩ namasi tĩtĩhĩ komĩ aunahĩpataahapĩ notaise. Naihĩ amĩ komĩ otĩpipatĩhiya maasi Jisaasihoaisawĩ nowaayopo.

² Nuwĩ noaipapĩ asisiha Sapaatihandetĩ Judaahiyaami anjaanjĩ piwĩhaapĩ ahoyanotĩhandaatihĩ Jisaasiho nandaati namasatĩ Autaahaatihomĩ piwĩha kataunjataise. Kataunjihĩ isihiya nahatiya Jisaasihomĩ piwĩha atisawaawĩ aungwohandĩ yaiwĩmaposawĩ satawaatopo. “Kĩmo utaamo amĩtĩha gaahandĩ gwĩnyaasitĩhandĩ maahapĩhapi nehande? Iyatĩ ko piwĩha maahapĩhapi atisa nehe? Iyatĩ amĩ watĩpihandĩ napitiya mmonatĩ netĩ gwũnyainjĩhĩ watĩpihaiwa kaindĩho?”

³ Kĩmo utaamo Maariyaahaatamĩ mwaahoro? Komĩ saingoya Jemĩsiho Josesiho (komĩ ambĩpatĩ wĩtĩ Josepĩho) Judaasiho Saimonĩho amĩ sanasihiya kĩmbĩhĩ nyangisawĩ maasi bimohiyĩmiyaami saahoro? Iyatĩ ko jĩhĩ otĩpipatĩ anjaanjĩ anjĩmatĩtaatiwĩhatĩ kiyatĩ bimisiho?” tĩwĩ katĩwĩ mĩmaipaiwĩ usonawaawĩ kopĩ windĩ maarĩmitĩwĩ Jisaasihoai ahosumwawaayopo.

⁴ Kiya saiwĩ kiyauhĩ Jisaasiho kiyai saundataase. “Autaahaatihomĩ piwĩha atisatĩ netĩ ausaasiho aunahĩpatĩ tĩtĩhĩ nehĩ ko sawahomĩhataahunĩ amĩ ko nehĩ sawahomĩhiyaamĩhatĩhĩhunĩ amĩ ko nehĩ sawahomĩ anjipipihĩ saniya sapiya saingosaahoya sanaanisa sanaapwĩsaamĩhatĩhunĩ ko ambĩpatĩ awaipatĩ owehore. O amĩ ko komĩ aunahĩpatĩ namasi notĩ aunahĩpa wĩta amĩ isihiya nehĩ kiyai usaapĩhĩ Autaahaatihomĩ piwĩha ausaataataahĩ amĩ kapĩhĩ ko ambĩpatĩ awaipatĩ netaise,” undataase.

⁵ Saiwĩ kiya Jisaasihoaisunĩ komĩ piwĩhaisunĩ ahosumwahauhĩ ko watĩpihaiwa komĩ aunahĩpata kiyaamĩ ndĩhetĩ windĩ kamaise. Owe. Nehĩ nĩnaasiyaisaahĩhĩ ikwĩrĩ ahĩwisatĩ kiyaamĩ timbĩpa nemwataise.

⁶ Komĩhiya Autaahaatihomĩ piwĩhaapĩ baiwĩ windĩ gĩmunyaahauhĩ sandapĩ Jisaasiho waati aungwohandĩ gwĩnyaataise.

Kĩma Pĩwĩma Jisaasiho Komĩ Otĩpĩpatĩhiya 12 Kaiwĩhiyai Otĩpĩpatĩ Kaitaatĩwĩ Numwindĩhandapĩhaare

Aihĩ Jisaasiho kapĩhĩ namasi aunahĩpatĩ kahatĩ kahataahĩma notĩ daayatĩ Autaa-haatĩhomĩ pĩwĩha isĩhiyai kataunjataise.

⁷ Jisaasihomĩ otĩpĩpatĩhiya 12 kaiwĩhiyaasi kiyai ko numwaatĩ detematosatĩ itĩpĩho maipĩhapa isĩhiyaamĩhetĩ bimonĩhapai nepumwaitaatĩwĩ ko kiyai komĩ watĩpĩhandĩ nunyataise. Komĩ watĩpĩhandĩ nunyatĩ netĩ tipĩtapaatĩ yahurĩ yahurĩ wapĩhĩ wapĩhapĩ natausaasataise.

⁸ Siyatĩ natausaasataatĩ pĩwĩha wa watĩpĩha sata nunyataise. “Nĩnĩ sangi nandĩsoaasisanĩhĩ sahĩ nowaawĩ kahapaamapĩpa wapa mipĩ nehi taanahiyaatĩ nuwĩse. Nehĩ samĩ ngĩrĩhĩrĩhĩhĩ mwĩtipisawĩ daayohĩrĩhĩrĩhĩhĩ isĩsi nuwĩse. Ikihi amĩ nandapa biretĩhandĩ amĩ nawĩho ikiha kipĩwĩ windĩ mipĩ nehi taanahiyaatĩ nuwĩse.

⁹ Iyataatĩ amĩ sahĩ asuipatĩhĩ gaasĩ nipaatiwĩse. Aiwĩ amĩ apotĩhĩrĩ nehi samĩ ambĩpatetĩ niyopĩ nipaatothĩpĩpaahĩtane. Iyawaahandĩ kandĩ amĩ apotĩhĩrĩ wapa isĩpĩpa windĩ mipĩse. Owetane.

¹⁰ Sahĩ nuwĩ aunahĩpatĩ wĩta noaipapĩ amĩ anjaanĩ wangaapĩhĩ nandaawaawaahĩ sapĩhĩ kapĩhĩ bimambĩwĩ aunahĩpatĩ namasi nowaahura anjaanĩ saanĩ namasi kapĩhĩ noaipasi nuwĩse.

¹¹ O amĩ sahĩ nuwĩ aunahĩpatĩ wĩta noaipasahĩ isĩhiya windĩ sapĩ maaritĩwĩ namaasamaapĩ pĩwamaasatiwĩ amĩ samĩ pĩwĩha atĩhomaasisaihaahĩ kandĩ kiyaamĩ maipĩhandapĩ, ‘nyamĩhandĩmaahe samĩhande. Isĩ kandapĩ Autaahaatĩho wĩhoaanĩhandĩ nasamĩtaise,’ undĩwĩ nunjĩtaatiwĩ samĩ auhĩramĩ atasĩhaapĩhĩ ikwaatiipĩho namaasandimbĩpa kapĩhĩ tĩwĩhaapĩ nemapĩ nuwĩse,” undatĩ pĩwĩha itatamanatĩ wĩnĩhundatĩ kaundatĩ natausaasataise.*

¹² Siyatĩ Jisaasiho natausaasahĩ nuwĩ isĩhiyai saundĩwĩ, “Sahĩ samĩ maipĩhaiwa kiyohĩwaiwa namapĩ nepemaitĩwĩ amĩ Autaahaatĩhoenda napĩwĩse,” undĩwĩ Autaa-haatĩhomĩ pĩwĩha ausaawaayopo.

¹³ Aiwĩ kiyi Jisaasiho watĩpĩhandĩ numwindĩhanda itĩpĩho maipĩhapa taahĩwaiwa isĩhiyai timbĩpa nunyatĩ bimĩwaiwai nepĩ tahamanĩwusoaasawĩ nemawaayopo. Aiwĩ amĩ atĩpatĩ oripĩhatĩ noaapĩ isĩhiya taahiyĩhiya timbĩpaisahiyai iwinjaahauhĩ kiyai gausoendaise.

Kĩma Pĩwĩma Jonĩho Isĩhiyai Baawusisĩho Napwindĩhandapĩhaare
(Matĩyũho 14:1-12; Rukĩho 3:19-20, 9:7-9)

¹⁴ Jisaasiho komĩ otĩpĩpatĩhiyaaisatĩ otĩpĩpatĩ kaindĩhandĩ nga auta noaipasĩhĩ amĩ isĩhiya nahatiya mmonawa gaatĩhĩ kandapĩ aunahĩpatĩ nahatewaara kanĩwĩ gaamatawayopo. Aihĩ amĩ sandapĩ isĩhiya pĩwĩha nesi kanĩwĩ daayohiyĩhiyaamĩ usa satawaatopo. “Jonĩho Isĩhiyai Baawusisĩho so anĩmwaaahĩpatombĩ saĩwa kaitandĩ watĩpĩhandisa nepasi isĩhiya kamaitaahetahaiwa watĩpĩhaiwa kiyataise,” tĩwĩ katawaatopo. Satauhĩ amĩ awaisĩho Kinĩ Erotĩho pĩwĩha sa atisatĩ netaise.

¹⁵ Aihĩ amĩ usa satawaatopo. “Kĩmo utaamo Eraijaahoe,” tawaatopo.† Aihĩ amĩ usa satawaatopo. “Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha atiwi nepĩ jĩhura auaapĩ isĩhiyai kaundohiyĩhiyaamatiyaho wo noaipa watĩpĩhaiwa aungwohaiwa kiyataise,” tĩwĩ Jisaasihopĩ katawaatopo.

¹⁶ Satiwĩ isĩhiya katauhĩ awaisĩho Erotĩho pĩwĩha sa kaahĩhĩ atisa netaise. Siyatĩ kaahĩhĩ atisataatĩ ko awaisĩho Erotĩho sandaase. “So Jonĩhoai nĩnĩ naahutarĩhĩrĩ nisatonĩhĩ aimĩ napwisĩhosĩ amĩ ko japĩhĩ anĩmwaaahĩpatombĩ nepatete,” tatĩ kandaase.

¹⁷⁻¹⁸ Apopaatĩ waatĩ kaatamĩ ambĩpatĩ Erotiyaasihaate. Amĩ saatĩ Erotĩhomĩ saingĩho Piripĩhomĩ apwaataate. Piripĩhomĩ apwaataatĩtĩhĩhandĩ kandĩ awaisĩho Erotĩho kaati aunĩhĩwisatĩ netĩ wĩrataise. Siyatĩ netĩ wĩrasĩhĩ kandapĩ Jonĩho Isĩhiyai Baawusisĩho konĩhĩ jinĩhaatĩ awaisĩho Erotĩhoai saundataase. “Kunỹhĩho Piripĩhomĩ apwaataati nepĩ wĩrahingĩtĩmandĩ wĩnĩhapĩpa nepĩ nopĩsasĩpĩ kiyapainĩ sandĩ tĩtĩhĩmaahe maipĩhandĩ kiyapaise,” undatĩ itĩhundataase. Siyatĩ Jonĩho Isĩhiyai Baawusisĩho Erotĩhoai kaundĩhĩ kandapĩ awaisĩho Erotĩhoai apowĩhĩ namatĩ tĩngaathaisahiyai natausaasahĩ nuwĩ Jonĩho Isĩhiyai Baawusisĩhoai isĩpĩ numwaasi nuwĩ isĩhiya napwĩtothĩpĩpĩhĩ ipĩpatĩ watĩpĩhata wĩsasawĩ napuwawaayopo.

* 6:11: Amĩ saĩwĩ kiyohĩtĩmandĩ isĩhiyai saundĩwĩ nyahĩ sangisenda windĩ japĩhĩ namaapĩto kiyaatangisĩnĩhĩ nasamĩhaayo undĩwĩ siwĩpatĩ nunjawaayopo. † 6:15: Eraijaaho so Kĩraisĩho sangĩ noaipasĩhĩ kĩnaungwĩha taahĩwaiwa gĩmunyaatahaiwa jĩhĩ aimĩ bimainjatĩ napwĩhĩhopĩtopo.

¹⁹ Erotiyaasihaati Joniho Isihiyai Baawusisihopi apipaahi aungwohandi apowih Joniho sohoai timapise unditihati kati Erotiho awaisihopimainjhi windi kaundati kamaise. Owe.

²⁰ Ami Erotiho Jonihopi yayati ami koai Erotiho biyati iwinjatiho. Iyati ami Joniho Autaahaathihomi ndiheti utaaho apipaahi gaaho titihotih Erotiho yayati gwinyaataato. Iyati ami Joniho piwiha ausaasiwaiwa Erotihomi omanjitih neti nusopisasinjhandi kandi ami Erotiho Jonihopi maaritati komi piwiha atwisataise.

²¹ Siyati nitana Erotiyaasihaati bimaainjhaatisi kaatami maarihopi asisih Erotihoai sanaati namwisih noaipataise. Siyati Erotihoai asisih sanaati namwisih noaipasih Erotihomi yatih otitih otipipati awaiwaiwa isipi kaiwi bimohiyihiyaisuni ami pwisipi yaipati kiyohiyihiyai tahaapundiwi iwinjatohiyihiyaisuni ami isihya usa awaisawihya Garirihandaahapihiyaisuni numwaati ahoyati kiyaisa maasi nandandi nandapa aungwohandi tihataise.

²² Aih Erotiyaasihaatami maataati nasa nandaati awaisih Erotihomuni isihya ko gaata numwaasih nandapa maasi nainjawihyaami ndiheti waipati sanahwiya waipwaasih kiya kaatapi aungwohandi maaritawaayopo. Saiwi kaatapi kiya aungwohandi maaritawaaw awaisih Erotiho kaati apwaimaamaati saundataase. "Gisi wapaapihisonaahi satipi nngisi sapaapinyisi naninye ndipi kande ami nni kapa gisi nahimtaano," undataase.

²³ Ko awaisih Erotiho piwiha watipih kaati apwaimaamaati saundataase. "Kinyi nngi wapaapi nanisesamaahi nahimto. Nisi otipipati awaisihoninimandi isihiyai iwinjaati bimohipatisangi tipitapaati wihoanjihati kinyi kaimbi jatitapi nahimto nanisesamaaho," undataase.

²⁴ Saundih kaati sanaatenda nuhiti noti saundataase. "Nore nini awaisih Erotihoai ko nngi napindi nanimitandi nunjendande?" undataase. Sata nunjesih sanaati maataati satipi kaunde undati saundataase. "Joniho Isihiyai Baawusisihomi mitiho nisatipi nesimbo undipi kaunde," undataase.

²⁵ Sata sanaati maataati kaundih kaati atisamapi keti nuhiti niya awaisih Erotihoai saundataase. "Wani kamura kuraanhi Joniho Isihiyai Baawusisihomi mitiho nisatipi nyaihandapihi ahiyapi nesimbiniitaape," undataase.

²⁶ Sata apwaimaama Jonihomi mitihopundih awaisih Erotiho apipaahi awaindihandi komi maarih yaawati naanawisataise. Siyati awaisihomi maarih yaawihandi kandi ami ko piwiha apipaahi watipih isihya maasi nandapa nanihohiyihyaami ndiheti apwaimaamaati kaundisihapi gwinyapenataati sandi utaahomi mitihopindini owe unditandihandi owendaise.

²⁷ Aih ako komi piwiha watipih watipita katisihaapimainjhi namati tingaathaisaho woai saundataase. "Kinyi anjhandi napwitohtihandaatih numbwi nandaapi Joniho Isihiyai Baawusisihomi mitiho nisatipi nesi nambi apwaimaamaati numwita numwe," undataase. Numwe undih ko tingaathaisaho keti kuraanhi atisati anjhandi napwitohtihandaatih noti nandaati Joniho Isihiyai Baawusisihomi mitiho nisatataise.

²⁸ Mitiho nisatati nyaihandapihi isisi nasati apwaimaamaati nunyataise. Apwaimaamaati numwih kaati netati sanaati nunyataise.†

²⁹ Saiwi Joniho Isihiyai Baawusisihomi mitiho nisatauhi aimi sore tauhi komi otipipatihya atisawaayopo. Atiwimapi napwi Jonihomi ambipati nesisuw jomaahipataatih akoshaara ahiyawaayopo.

Kima Piwima Jisaasiho Isihya Taahiyhiya 5,000 Handi Nusatipihapihiyai Nandapa Numwindihandapihaare

(Matiyuhu 14:13-21; Rukiho 9:10-17; Joniho 6:1-13)

³⁰ Isihya Autaahaathihomi piwiha ausaapi kaunditaitiwi Jisaasiho natausaasisawihya aposerihya japihi napwi kiya kiyohiwaiwaapuni ami katiwunjohiwaiwaapi Jisaasihoai kaundawaatopo.

³¹ Aih isihya wirisandihandi Jisaasihoapihi nuwi napwiyawaasauhi ami Jisaasihouni komi otipipatihyauni ikiniwi nandapa nandaatiwihura apipaahi owendaise. Saimainjhi namati Jisaasiho komi otipipatihyai saundataase. "Isihya owehapihi apipaahi watiminthapihi nehi titih yawanaan nutihaawo ami sah mbipa baiwi nepi maarih witiwi ikindaatiwo," undataase.

³² Sata Jisaasiho kaundih kiya atiwi nehi sawanaahi kopuho woti Jisaasihoaaisawi wapihi isihya owetati apipaahi watiminthapihihi nowaayopo.

† 6:28: Kimandi Erotiyaasihaati Erotihomi Tingaathaisahiya akitinhi Joniho sohoai tiwauhi napotaise tati mmondande.

³³ Saiwi kopuhoti niyauhi am i sihiya taahiyahiya kiya iwinjawaayopo. Saiwi iwinjaposawi ishiya taahiyahiya aunahipahiwa nahatewaaraahapihiya Jisaasihoaisawahiya niyohipipihapi auhiraapihi durihiraini wihoaanj nowaayopo. Numbiwi Jisaasihoaisawahiya mehiyauhi kiya jhi nuwi noaipapi tmaninwi bindawaayopo.

³⁴ Aih Jisaasiho komi otipipatihaiyasati kopuhoti ipoti noti tmahiyataise. Tmahiyati kopuhu namasi ko ishiya wirisandihandi usonata kiyaapi maariho aungwohandi tundataise am kiya sipisipihandi satiho owehandamataiwhiyaatiho. Aih am ko namasati piwiha taahwaiwa kiya kataunjataise.

³⁵ Siyati Jisaasiho kataunjih aiimi ipiho tipateti namaatipaitandaihi komi otipipatihaiya napiw koai saundawaatopo. "Kimbhi ishiya wndi bimimaawi owehapihi aiimi ipiho noti napwihataise.

³⁶ Isimiya kmiyai nepi natipusoase kiya nuwi sawana osaataati nandapa niyama-hohipipihun am aunahipahiwaara yahapihi deti nandapa mmoniw nawho nunyaw nepi nando," undawaatopo.

³⁷ Aih Jisaasiho wihoaanjha komi otipipatihaiya saundataase. "Sah sawanaati isimiya kmiyai nandaatiwhapa nunyawise," undataase. Ko saundih am kiyaamha koai saundawaatopo. "O am nyah kiya napindi numwitihaawe? Kiny nyangi natipinyoasisamhi nyah nowa nawho ikihuri yahura nandapa birethandi nga newa kmiya isimiyai nga nunya gaamaitaano?" undiwi nunjenawaayopo.

³⁸ Aih Jisaasiho kiya saundati nunjenataise. "Nandapa birethandi sah napitaiwi isipihyaate? Nuwi mmoniwise," undataase. Aih komi otipipatihaiya nuwi kiyaam nandapa birethandi awitiwi mmonawaayopo. Mmonawa birethandi 5 kiyati ikwiri naasairitih am ariaho 2 kiyati yahuritihi kipwindihi mmoniwimapi Jisaasihoai saundawaatopo. "Birethandi 5 kiyati ikwiri wihitihiritih am ariahuri 2 kiyati yahuritihi kipwindaite," undawaatopo.

³⁹ Saundauhi am Jisaasiho komi otipipatihaiya saundataase. "Sah isimiyai nepi tipitapaapi kitarihiraatih yatih bimita kihonji kihonjaapihi ahoaiwi ahawisai nuwise," undataase.

⁴⁰ Saiwi nepi kihonji kihonjaapihi ahoyauhi am ishiya 50 kaiwisangi am 100 kaiwisangi kihonji kihonjaapihi bimai nowaayopo.

⁴¹ Saiwi bimauhi Jisaasiho nandapa birethandi 5 kiyati ikwiri wihitihiritih am ariahuri 2 kiyati yahuritihi netaise. Neti isiwatata autaahi yamihapataatih jatata sapa nandapaapi Autaahaatihoi, "Kiny gaahone gaare," undataase. Sata gaare undatosati Jisaasiho birethandi neti naumboti ariahoaisati ahoyati komi otipipatihaiya nunyataise am kiya nepi ishiyai nunyaw gaamaitaatiwo.

⁴²⁻⁴³ Nunyaw gaamihauhi ishiya siyati ahoyainjitihandi kiyaam maaritohiritihreti nanimbwi gaata gwisaha yaawih nawipipa birethandi ariaho kanaahipa ahotimbipa otipipatihaiya asiw nepi ikihaiwa 12 kiyahaiwa tisaipi kipowaayopo.

⁴⁴ Sandi nandapa birethanduni am ariahouni ishiya nanihohiyhiyaam nehi ushiyaahih awitauhi 5,000 kaiwihyaare. Am ashiyaun am manyinyaun wndi awimitopo, owetise.

*Kima Piwima Jisaasiho Durihiraatih Autaah Itipa Daim Naindihandapihaare
(Matiyuhu 14:22-23; Joniho 6:16-21)*

⁴⁵ Saiwi nandapa nanwi owetih keti kuraanhi Jisaasiho komi otipipatihaiya tariwundati kopuhoti yamwaasi durihiraatih wihini nahaitwi aunahipati Betisaitaahandaahapi jhi taawi nutaatwi kaundataase. Iyati ko ishiyai kiyaam aunahipataahapi neti natausaasitand kapih daah bindataise.

⁴⁶ Siyati ishiya nahatiyai natausaasamapi Jisaasiho nehi sawahohih Autaahaatihoi piwaundati gaapunditand sisihoaasin nasaamanataise.

⁴⁷ Aih aiimi asihananaataatih Jisaasiho ko taati gaapundimbipih ikatihaa bitonda jata komi otipipatihaiya aiimi durihiram otihaa kopuhoti taawi niyauhi iwinjataise.

⁴⁸ Iyati Jisaasiho komi otipipatihaiya iwinjata mbipa waati mbwaati kiyausun am kiyaam kopuhoai neti kwitiwa ikipinda tiwandih kiya bihi ahiyaw nepi taawi saihira kopuho aisi niyauhi iwinjataise. Siyati ko kiya iwinjatosa kapih ikatihaa bitonjati aiimi bowitand detitih 3 kirokhandamun am 6 kirokhandamun otihamwaan Jisaasiho durihiraatih itipati daim autaah nasataise. Iyati ko kiya bihi nusatipaito tati taati nasataise.

⁴⁹ Siyati kiya nusatipaito tati durihiraatih autaah daim napihi komi otipipatihaiya koai keti iwinjawaayopo. Saiwi iwinjaposawi kiya kopi naahirisa panaahaise tiwi gwinyaawaawi kiya yaiwi kaahaataawaatopo.

⁵⁰ Kiya koai iwinjawaawi yayawaayopo. Yayauh+handi+ kandi+ am+ keti+ kiyai Jisaasiho p+waundati+ saundataase. “Sahi+ w+ndi+ yamaiwise. N+n+ Jisaasihon+n+ni+ sahi+ nep+ and+tit+wise,” undataase.

⁵¹ Saundamapi Jisaasiho kopuhoti yamwaati komi otipipatihiyaisati maasi bindataise. Aih! ami mbipa waati mbwaati itipinjitihandi yatihitati owendaize. Aih! komi otipipatihiya apipaahi awaindihandi maaroamapi yaiwimawaayopo.

⁵² Saiwi kiya aungwohandi maaroamapi yaiwi mahohiti mandi ami kiya Jisaasi-hopi windi namausesipainjihe. Iyati ami ko watipihandi kiyati biretthandi 5 kiya-handi ishiya taahiyihiai naumboti numwindihandapi kiya windi gimunyaawaawe ami Jisaasiho wapa wapa nga kaitaiso tiwi kopi windi gimaaawunyaatati namausesipainjiti mandi kiyaami maariho daahi nimbiputawaawe.

Kɪma Pɪwɪma Jisaasiho Isɪhiya Taahiyɪhiya Timbɪpaisahiyai
Tɪtɪhemwasɪtɪhandapɪhaare

(Matiyuhō 14:34-36)

⁵³ Aihĩ kiya durĩhĩraatĩhĩ napĩwĩ yapĩpatĩ Genesaretĩhanda durĩhĩramĩ wihĩnĩ no-tawaayopo. Notĩwĩ kapihĩ kiyaamĩ kopuho yamepata wĩraposawaayopo.

⁵⁴ Saiwĩ Jisaasihotĩ komĩ otĩpĩpatĩhiyaatĩhĩ kopuhotapĩ noaatĩpĩhauhĩ isĩhiya taahiyĩhiya aimĩ ketĩ kuraanĩhĩ Jisaasihoai usowĩ iwinjawaayopo.

⁵⁵ Saiwi iwinjamap yapipati Genesareti handami aunahipati nahatewaara gaamap
 njiti nuwi isihiya timbipa kahatamatipetahapaisahiyai gwitthoatihi ahiyaw isi
 wapihi wapihi Jisaasiho sapih sore tauhihapih kapihi numwaasi nasawaayopo.

56 Aihĩ nahataapĩpihĩ Jisaasiho daimĩ naimbĩpihĩ aunahĩpati awaipati
taunĩhandaathĩ amĩ gwiħaraahonyaaara amĩ osaataatĩ isĩhiya kiyaaĩ naisĩhiyi
timbĩpaisawĩhiyai aunahĩ isĩhiya ahoyanĩwĩ nandapa amĩ wapa nunyawi
nehohĩpihĩ maaketĩhandaatĩhĩ numwaasi nasawaayopo. Numwaasi napĩwĩ
ahĩwisawosawĩ Jisaasihoai saundawaatopo. “Jisaasihonje, isĩhiya timbĩpaisahiya
kinyĩ apothĩrĩ giwĩta nehĩ winjase,” undawaatopo. Aihĩ isĩhiya timbĩpaisahiya saiwĩ
Jisaasihomĩ apothĩrĩ numwĩhatĩwĩ iwihohiyĩhiya kiyaaĩ timbĩpa owetiĩ noaipapi
gaahiyaaatawayopo.

7

Kima Pw̃iha Judaahiya Kiyaaṁ Ikwauh̄r̄ Nasisoār Bausoh̄t̄handap̄haare

(Matiyuhu 15:1-9)

¹ Is+hiya usa Parisihiyaun+ am+ usa Judaahiyaam+ w+n+hap+pa kat+wunjohiy+hiyaun+ Jerusalem+handaa+hap+ nap+wi+ Jisaasihoai otaatemapi+ ahoyanawaayopo.

² Bindawa Jisaasihom̄ ot̄ip̄ip̄at̄hiya usa kiyaam̄ ik̄w̄r̄i j̄h̄i waapohora bahomusaw̄ nehi nandapa nan̄ihauhi kiya usonawaayopo. Saiw̄ kiya kiyaam̄ satoya kiyoh̄r̄ih̄iret̄i japepih̄r̄iw̄i ik̄w̄r̄i nehi n̄wip̄ihaiwaimaaw̄i bausaw̄hiyaare. Is̄i Parisihya kiret̄i japepih̄r̄iw̄i katawaatopo.

3 Parisihiyaun¹ am¹ is¹hiya nahatiya Judaahiyaaisangi satoyaam¹ win¹hap¹pa
kat¹wunjau¹h¹ nehoh¹ip¹pa namaamap¹ an¹tiw¹ is¹watawaayopo. Saiw¹ an¹tiw¹
win¹hap¹pa is¹watawaahiyaas¹ nandapa nandaat¹wihura j¹h¹ ikw¹r¹ bausawosaw¹
ipot¹ nandapa is¹p¹ nanawaayopo.

⁴ *Iyataati* ami *wiwa saiwi kaiwihiyaare ishiya ahoyaniwi* nandapa *nunyawi nawho nehohiphiphi* wapa *nawho nunyaw* newaawaahi ami *ikwiri* nandapa *ahoyaw* basawahiyaare. *Ikwiri jhi* basawosawi nandapa *nanawaayopo*. *Iyataati winthapipa kimbaahimaah*. Kiya *satoyaami winthapipa nehohipipa taahipipaa*. *Saiwi* kiya *kioyahwimaiwa* *saiwa nyaihandi* onihia *maasanaihi*ri *kopuho gwaasih* *nawopi* *itatanami* *tiwihapip* *bausohipatamatawi* *napaatiwi* *niwipihaiwamaawi* *basawahiyaare*.

⁵ Saiwɔ̃ kaiwɔ̃hiyaasɔ̃ kaiwapaɔ̃ gɔ̃wunyainjɔ̃hiɔ̃ kandapɔ̃ namapɔ̃ Jisaasihoai Parisi-
hiyaunɔ̃ amɔ̃ judaahiyaamɔ̃ winɔ̃hapɔ̃pa katiwɔ̃unjohiyɔ̃hiyaunɔ̃ satɔ̃wɔ̃ nunjenawaayopo.
“Kinyɔ̃ otɔ̃pɔ̃patɔ̃miya asoyaamɔ̃ winɔ̃hapɔ̃pa katiwɔ̃nyasauhɔ̃ atisa newa japepihɔ̃rohɔ̃pɔ̃pa
napaapɔ̃ minjapepihɔ̃ropo? Kiyɔ̃ napaapɔ̃ ikwɔ̃rɔ̃ bahomusawɔ̃ kipatisawɔ̃ nandapa
nanɔ̃hopo?” undɔ̃wɔ̃ nunjenawaayopo.

⁶ Aih! Jisaasiho wihoaaŋiŋa kiyai sata kaundataase. “Sah! ap+paah! jaip+mundat! otaatap+hiyaatap! Aisaiyaaho t+tiŋ katise. Iyat! ko sap! satat! j+pat+paise: ‘Tsimiya kimiya nŋgi neh! maahomwaanapaah+hun! neh! p+w+haaraahun! nanimaap! mep! autaahep+n+mawaayopo.

O amĩ kiyaamĩ maarihoĩ nĩĩhoaisatĩ nasatĩ wĩndĩ maasi tĩmaamaamaitise. Owe. Nehĩ kaanĩhĩ nisapĩ nawisatĩ koai yandĩhĩ ahondaise. Nehĩ isĩhiyaamĩ gwĩnyaahohĩwaiwa nisĩ wĩnĩhapĩpa piwĩhaamataiwĩ isĩhiyai katĩwunjawaayopo.

⁷ Kiya nehi sawanaami winihapipaapi kimba Autaahaatihomi winihapipe tiwi isihiyai katiwunjavaayopo.

Saiwi kaiwihyaasi kiya nisapi nehi jaiwaiwi otaatapihaiwa gaapundiwi mepi autaahepinimawaayopo,

Aisaiyaaho

29:13

tati Autaahaatiho Aisaiyaahoi neti gwunyaasihi ami Aisaiyaaho satati katati jipatipiyati ahiyataise.

⁸ Sahi Autaahaatihomi winihapipa nepi nawisapi nehinemaposawi nehi isihiya gwinyaapi katiwunjohiwaiwa kaiwi ami kaiwaahih japepihiwihyaate. Aiwi ami sahi isihiyai saundiwhiyaate: Kimba Autaahaatihomi winihapipe undiwhiyaate,” undataase.

⁹ Sata kaundatosati ami wa saundataase. “Sahi nawihiwi Autaahaatihomi winihapipa nepi nehihaatemaposawi sahi isihiyai sawanaatami katiwunjohiwaiwaahih isiwatiwi kaiwaahih japepihiwihyaate.

¹⁰ Autaahaatihomi winihapipa Mosesiho jipatipiyati ahaimbipaisangi sahi nepi asireti ahiyawihyaate. Mosesiho winihapipa siyahapa jipatipiyati ahaimbipaapito. ‘Kiniya gapiyaam ambipati niwimape.’ Aimb ami, ‘Kiniy gapiyai woretundi maipihaiwa kaundapaapaahi tihiwisaihi napwitaape,’ tati ahaihihandi kandi sahi satiw ahiyaw katiwunjawihyaate.

¹¹ Utaaho wo ikipipa ami nawiho wapa saniyi sapiyai numwito tati ahaimbipaapi, ‘Autaahaatihoi aini nunyon gaasi sainjaahi namapi owetane,’ undane tiwi katiwunjawihyaate.

¹² Sahi saiwi winihapipa asireti ahiyaw katiwunjauhi ami utaaho saniyi sapiyai nawiho wapa iwtatamanati anditiwiwtandi numwtotahandi kandi sami piwhaara namumwise. Owe.

¹³ Sahi nehi sawanaatami winihapipa isihiyai katiwunjawaawi kandaahi Autaahaatiho piwha winihapipa watipitati katimbipa nemawaayopo. Aiwi ami sahi wiwa taahiwaiwa sikiyahaiwa kaiwihyaate,” undataase.

Kima Piwha Isihyaami Omaniitih Wapa Neti Maipitindihandapihaare (Matiyuh 15:10-20)

¹⁴ Aih Jisaasiho isihiyai japihi neti ahoyati piwha saundataase. “Isihyaati kimiyaati nisi piwha baiwi atiwi nepi gwinyaapise.

¹⁵ Nandapa nehihaatapi kumbwi nepi nanhingipipaara kinyi omaniitih neti nangopisati ainjotati maipindaamaise. Owetise. Nehi isihiya kiyaami omaniitih mimaipaiwi maipihaiwa gwinyapenwi kiyohiwaiwaahih kiyaami omaniitihapai ainjotati maipihaiwa noaipataise,” undataase.

¹⁶ “Isi sahi atihirisahiaatisi piwha sa baiwi atiwi nepise” undataase.*

¹⁷ Aih Jisaasiho isihiyai namasi niyati anjaan nandaasih ami komi otipipatihiya komi piwha siwipati katisaapi kaami tanyaahaapi nunjenawaayopo.

¹⁸ Nunjenhauhi Jisaasiho wihoanhiha kiyai saundataase. “Sahi isimiya kimiyaamatawi windi gumunyaahowo? Sahi windi moniwhiyaato? Nehi nandapa nanhingipipa kinyi maariho omaniitih neti maipitati ainjimotitaise.

¹⁹ Sandi kasatotimandi apaapi maasato ami nandapaahi nainjamhi noti witataatih kipwindsa ahorimaitaise. Nandapa kinyi nanhingipipa kinyi maarihoatih neti maipititandihandi owe.” Ami Jisaasiho sandaati, nandapa nahataapa nehi gaahapaare wapa isihiya windi namandaatiwhapa windi ahimotise. Owe, tati kandaase.

²⁰ Iyati Jisaasiho piwha onhiwati jhaati kiyai saundataase. “Isihyaami omaniitih maarihoatih ainjotati maipihaiwa gwinyapenihohiwaiwa nehihaati ausaimanihauhi kaiwa isihyaamiheti ainjotati maipindaise.

²¹⁻²³ Isihyaami maarihoatih maipitati maipihaiwa ahotiwaiwa siyahaiwaapito: Woho ami apopaati usihya ami asihya kihya kihyaaisawi ambipati timaamaitiwi ami usaamihapa ikonwi ami isihya siyihiyai timapi ami woho apopaati komi kaatami warthoi apwataati namasi namaatinotihandi nepi nopisasiwi khaati kihoaaisawi ambipati timaamaitiwi ami ikipipa ami wapa usaamihapaapi, ‘Ese sapa nyamhapaatane,’ tiwi maarihimapi ami apihaahi maipihaiwa kihaiwa kaiwi ami jaipipa kipwi isipi katiwi ami mamaawisawiya maipihapa ainjotahapa maariwimapi kaiwi ami isihya usaapi apusati manditipaiwi ami isihya usaapi piwha maipih jaipitiwha katiwi ami kiya nepi sawana genaniwi naimaatiwi ami naharimatihapa kaiwi naharimatahiredi bimaawi, saiwa apihaahi maipimaiwa isihyaami maariho

* 7:16: Utipihoyetiwi jipatipiyohiwaiwaatih windi ahimotise.

omanjitihihi noaipasiwaiwa kiyai neti maipiyausoasiihi Autaahaatihomi ndiheti kiyai noaipapi maipihia ainjotahiyaaimatawaayopo,” undataase.

Kima Piwima Apopaati Waati Judaahiyaami Dawaataatapihiaati Jisaasihopi Giwunyaasihaati Iwitatamasithandapihaare

(Matiyuho 15:21-28)

²⁴ Jisaasiho piwihia sata kaundamapi aunahipati kati namasi aunahipati awaipati Taiyaahandami ami yapipata notaise. Noti noaipati isihia kopi yaho napise nwi maanondotati anjhandi windaapihi nandaati bipi bindataise. Iyataahandi kandi ko isihiaapi windi nga namoatise. Owe.

²⁵ Ahi apopaati waati Judaahiyaami dawaapihipihiaati kaatami maataati itipho maipihapa neti daahi ipihatisa timbipa numwihim bimihihaatami sanaati Jisaasihopi isihia aimi yaho napise tauhi atisataise. Atisamapi keti njihiti nasati Jisaasihomi auhiraapihi utatototi tmahiyataise.

²⁶ Iyataati saati apopaati Judaahiyaami dawaapihipihiaamihaati ami isihia Pinisiyaahia Romihandami Piropinjihandi Siriyaahanda bimohiyihiaamihaate. Isi kaati Jisaasihoi gouseti kaatami maataatamiheti itipho maipho bimisihoai nemati tahamanoasoasitandi nunjenataise.

²⁷ Ahi Jisaasiho kaati wihoaanjha saundataase. “Manyinyaami nandapa biretihandi newaati suhiri numwihiaawi sandi titihimahe. Owe. Jhi manyinya kiyami maaritwi gwinyaahohirihireti nanwi ngaatitande,” undataase.

²⁸ Ko saundihandi kandi ami apopaati kaatamiha Jisaasihoi saundataase. “Ye, Awaisihone, ami suhirisangi nandapa biretihandi manyinya nanawaawi naumbwuwimihauhi mwitisiha nawipipa ganihomi otitihim timhaimbipa neti nanataise,” undataase.

²⁹ Ahi Jisaasiho kaati saundataase. “Ami kinyi piwihia wihoaanjha gaaha kandinga sikaasi gaasi numwe. Ami kinyi metihaatamiheti itipho maipho bimisiho aimi kaati numwasi naise,” undataase.

³⁰ Jisaasiho kaati sata kaundihi kaati atisamapi japihi kaatami anjipihapi notaise. Noti mmonata kaatami maataati itipho maipho neti ipihatisa bimisiho aimi noaipasi naihi metihaati gaahaati betihireti nanototihim sanaati usonataise.

Kima Piwima Utaaho Wo Atihomaahipho Ami Piwaamaatisohoi Jisaasiho Tithemwasithandapihaare

³¹ Ahi Jisaasiho kapihi Taiyaahanda namasi aunahipati Saitonihandaahihooanji notaise. Noti aunahipati ikwi Maindiimohata (Dekaporisihanda) noaipasi durihiri Garirihandainihira notaise.

³² Ahi isihia utaaho wo komi atihiri naputati ami biyati piwaamaatatihimehiti piwaatahoai numwasi nasawaayopo. Numwaasi napwi Jisaasiho utaasoai ikwiri ahawisati atihiri ami maahomwaanji tithemwaitandi giwusoepi nunjenawaayopo.

³³ Ahi Jisaasiho koai numwasi isihia taahiyihiaapi yandihim nawisati wapihi noti bitotama atihomaahipihomi atihatimuropi isundipho ahawisati ami komi isundipho maahoirisatesi komi omasiheti iwiwataise.

³⁴ Siyati utaamopi maariho asipiyataati awaindahandi maarisati komi omasihai numwihatati iwiwatataati yamihapataatihim jatata awaindahim mbipa neti maarisati sandaase, “**Epata,**” ndaase. Sandi tanyaaaha satatise, “nawatahatipi nutipi nausaate,” ndaase.

³⁵ Sata Jisaasiho kaundihi keti kuraanhi utaasomihim atihiri nuriwatatati ami komi omasihia usaayati gaatihim nga atisati ami piwihia nga biyati piwandaase.

³⁶ Ahi kapihi isihia ahoyanihohiyihiai Jisaasiho saundataase. “Kimandi nini kiyonihim sahi mmonihohitmandapi isihia usaisi sahi windi apipaahi kamundimapiise. Apipaahi owetane,” undati kiyai kaundataase. Sata mitaahi bapiya kaundihihandi kandi ami kiyi mwitetiwim piwihia ka nesi mitaahi kanwi gamawaayopo.

³⁷ Isihia kapihi Jisaasiho kaiwaiwa mmonihohiyihiai satawaatopo. “Kamaitaaheta-haiwaisangi Jisaasiho nahataapa nga kiyataise. Kiyati isihia atihomaahipihiaami atihiri nuriwatasihim nga atiwi ami piwaamaatisohiyai maahomwaanji niwusoasihim nga piwaatawaayopo,” tiwi apipaahi awaindahandi aatiwimawaayopo.

¹ Aihĩ amĩ sura isihiya wirisandĩhandĩ napĩwĩ Jisaasihoaisawĩ maasĩtawaaawĩ amĩ kiya nandapa nandaatĩwĩhapa owehiyaare. Saimainjiĩhĩ namatĩ Jisaasiho komĩ otĩpĩpatĩhiyai gaatatĩ numwaatĩ saundataase.

² “Kĩmiya isiĩmiyaapĩ nĩnĩ maarĩho asĩpiyataayo amĩ kiya nĩngisawĩ maasĩ kĩmbĩhĩ asisĩha 3 kiyatĩ mairĩ manyetĩ bimaũho. Aiwĩ amĩ kiya nandapa nandaatĩwĩhapa wapa mipĩ owehiya nehi taanahihihiya napĩwĩhiyaaso.

³ Amĩ nĩnĩ kiya japarĩhiyai kiyaamĩ anjĩpĩpĩhapi nandusoaasianaahi amĩ daihĩra itipĩ wonĩwonĩwinĩhonĩhĩ tĩmĩhaitaapo. Amĩ kiyaamĩ usa apĩpaahĩ kaanĩhapi napĩwĩhiyaaso,” undataase.

⁴ Aihĩ komĩ otĩpĩpatĩhiya Jisaasihoai saundawaatopo. “Nyahĩ aunahĩpa awaiwaiwa taunĩhandamĩ apĩpaahĩ kaanĩhĩ bindĩhaayonĩ isiĩmiya kĩmiya taahiyĩmiyai nandapa bĩretĩhandĩ napitĩyaatĩ maahapĩhapi newaatĩ numwĩtĩhaawe?” undawaatopo.

⁵ Aihĩ Jisaasiho komĩ otĩpĩpatĩhiyai saundatĩ nunjenataise. “Sahĩ nandapa bĩretĩhandĩ napitaihihandĩ isiĩhiyaate?” undataase. Siyatĩ nunjesĩhĩ amĩ kiya koai saundawaatopo. “Bĩretĩhandĩ 7 kiyahandĩ isiĩwaahiyaane,” undawaatopo.

⁶ Aihĩ Jisaasiho isihiya nahatiya woyĩhaatĩhĩ yatĩhĩ yapĩpatetĩ bĩmĩtaatĩwĩ kaundataase. Siyatĩ kaundatosatĩ ko bĩretĩhandĩ 7 kiyahandĩ netĩ isiĩwatata Autaahaatĩhoai, “Kĩnyĩ gaahonĩ iparĩhonge gaare,” undatĩ bĩretĩhandĩ naumbwotĩ tipĩtapaataise. Siyatĩ naumbwisonyonya komĩ otĩpĩpatĩhiyai nunyataise amĩ kiya nepawĩ isihiyai nunyawĩ gaamaitaatĩwo. Aihĩ amĩ kiya nesi isihiya nahatiyai gaamapĩ nunyawaayopo.

⁷ Aiwĩ amĩ Jisaasihomĩ otĩpĩpatĩhiya araiho wonya isiĩhiyaare. Aihĩ Jisaasiho araihoayapĩ Autaahaatĩhoai, “Kĩnyĩ gaahonĩ iparĩhonĩsi gaare,” undatosatĩ komĩ otĩpĩpatĩhiyai numwĩhĩ amĩ kiya nepawĩ isihiyai nunyawĩ gaamawaayopo.

⁸ Kaihĩ isihiya nahatiya nandapa sapa nanĩwĩ gwĩsimwĩwĩ gandaiise. Saiwĩ nanĩwĩ gaatihĩ nawĩpĩpa ahotimbĩpa otĩpĩpatĩhiya koai nĩwipinjawĩ ko kaiwaiwa mmonĩwĩ nepĩ kiyohiyĩhiya asĩwĩ nepĩ ikĩhaiwa 7 kiyahaiwaara kĩpĩwĩ tisaahĩwawaayopo.

⁹ Isihiya nandapa sapa nanĩhohiyĩhiya nahatiya 4,000 kaiwĩhiyaare. Aihĩ kiya nandapa nanĩwĩ owetĩhĩhura Jisaasiho kiyai kiyaamĩ anjĩpĩpĩhapi netĩ natausaasataise.

¹⁰ Natausaasamapĩ ketĩ kuraanĩhĩ Jisaasiho komĩ otĩpĩpatĩhiyaisatĩ kopuhotĩ yamwaasi aunahĩpatĩ Darĩmanutaahandaahapĩ notaise.

Kĩma Pĩwĩma Parisihiya Jisaasihoai Kĩnyĩ Watĩpĩhaiwa Wiwa Kaime Nyahĩ Mmondaano Undohĩtĩhandapĩhaare

(Matiyuho 16:1-4)

¹¹ Notĩ noaipasĩhĩ Parisihiya usa napĩwĩ Jisaasihoaisawĩ pĩwĩhaara pwĩsĩpataahamataiwĩ nepĩ tunnĩwĩ kanĩwĩ pĩwanawaatopo. Pĩwanĩwĩ kiya koai saundawaatopo. “Nyahĩ kinyapĩ koai akĩtĩnĩhĩ Autaahaatĩho natausaasihiĩ nasahoe taatĩ mmonaatĩ gwĩnyaitaanĩ kĩnyĩ watĩpĩhandĩ windĩ nyamĩ ndĩhetĩ kaime,” undĩwĩ nunjenawaayopo. Sandĩ tĩtĩhĩ akĩtĩnĩhĩ kiya nunjenawaamaayopo. Owetise. Nehĩ jaiwaiwĩ amĩ ko wipiyonaahĩ amĩ kiya koai wapa kawitaatĩwĩ jatawa jaiwaiwĩ nunjenawaayopo.

¹² Saiwĩ nunjenĩhauhĩ Jisaasiho komĩ maarĩho apĩpaahĩ naanjawĩhĩ maarĩho dĩtĩhĩrĩ aungwohandĩ maarisatĩ noamatĩ sandaase. “Sahĩ napaapĩ watĩpĩtĩwĩmapĩ nĩngĩ sandĩwĩ, ‘Kĩnyĩ watĩpĩhandĩ kaime, nyahĩ mmondaano,’ ndĩwĩ nanĩsenĩhopo? Nĩnĩ sangisĩ apĩpaahĩ akĩtĩnĩhĩ sandĩ kasatataato. Sahĩ mmondaatĩwĩ watĩpĩhandĩ nĩnĩ wĩndĩ kamaito owetĩtaise,” undataase.

¹³ Sata kaundamapĩ Jisaasiho komĩ otĩpĩpatĩhiyai numwasi kopuhotĩ yamwasi durĩhĩrĩ nahaitatĩ wĩhĩnapĩ notaise.

Kĩma Pĩwĩma Jisaasiho Komĩ Otĩpĩpatĩhiyai Parisihiyaamunĩ Erotĩhomunĩ Pĩwĩha Katĩwunjawĩ Kiyohĩwaiwaapĩ Yisĩhandapĩ Jaawo Undĩndĩhandapĩhaare

(Matiyuho 16:5-12)

¹⁴ Jisaasihomĩ otĩpĩpatĩhiya nandapa wapa mmonĩwĩ nepĩ isiĩpĩ namuwĩ kiya nanĩpimatĩwĩ nehi taanahiya nowaayopo. Aiwĩ bĩretĩhandĩ nehi naasaindĩhĩ isiĩsi nuwĩhandisĩ kopuhotĩ kandĩhĩ ahotĩhĩ mmonawaayopo.

¹⁵ Aihĩ Jisaasiho komĩ otĩpĩpatĩhiyai pĩwĩha watĩpĩha sata kaundataase. “Sahĩ baiwĩ jaawo. Parisihiyaamunĩ Erotĩhomunĩ kiyohĩwaiwaapĩ jaawo amĩ kaiwa yisĩhandamatiyahaiwaaso. Kiya kiyohĩwaiwa nandapa bĩretĩhandĩ nipitandĩhandĩ ahiyauhĩ nandapa bĩretĩhandĩ kaitaatĩwĩ dohandĩ waatĩ netĩ nipindĩhandamatiyahaiwaasi kaiwa samĩhetĩ nasatĩ osamatĩ nasamanĩtaisĩ sahĩ baiwĩ jaawo,” undataase.

¹⁶ Aihĩ Jisaasihomĩ otĩpĩpatĩhiya sawana sanawaatopo. “Nyahĩ bĩretĩhandĩ owetĩhĩ kandapĩ sandĩ Jisaasiho nyangi kanyatataase,” nnawaatopo.

¹⁷ Aih! Jisaasiho kiya kan+i gw+nyaahoh+i+handi usonataati kiya saundataase. “Nyahi b+ret+ihandi owetihi+nyase tiwi sahi saiwa napaapi gw+nyapeniho? Sahi sangi w+ndi mmon+iwi g+maasunyainjo? Sami am+i+ha maasinjapwaatati nisaputamaso?”

¹⁸ Sahi nd+i+hisahiyaat+indaahandi kandi baiwi w+ndi mohopo. Sahi ati+hisahiyaat+i+taawaahandi kandi sahi w+ndi atiwi namehopo. Sahi baiwi gw+nyaapi+se, n+i niyoh+i+paapo.

¹⁹ N+i ni is+ihiya 5,000 kaiwi+hiyai nandapa b+ret+ihandi 5 kiyahandi naumbw+i ni ny-ohuraapi sangi w+ndi g+maasunyainjo e owo? Naw+i+pa is+ihiya nan+iwi ahotimb+i+pa ikih! napitaiwi+hihi nepi k+popo?” undati nunjenataise. Aih! am+i kiya koai saundawaatopo. “Ikih! 12 kiyawaahihi nyahi asawa newaati k+popaayo,” undawaatopo.

²⁰ Saundauhi am+i Jisaasiho j+haati kiya saundataase. “Is+ihiya 4,000 kaiwi+hiyai kaati+ha b+ret+ihandi 7 kaindi+handi naumbw+i ni nuyoni+hi nan+iwi gaati+hi naw+i+pa ahotimb+i+pa sahi asiwi nepi ikih! napitaiwi+hihi nepi k+popo?” undati nunjenataise. Aih! am+i kiya koai saundawaatopo. “Ikih! 7 kiyahi+ha asawa newa k+popaayo,” undawaatopo.

²¹ Saundauhi am+i Jisaasiho kiya saundataase. “O am+i sangi sangi gisunyaatati am+i sangi nasesi+painjo?” undataase.

Kima Piwima Jisaasiho Utaaho Ndiha Niyotahoai Betisaitaahanda Nutor+haas+i+handapi+haare

²² Aih! Jisaasihouni komi ot+i+pat+ihiyauni nap+iwi aunah+i+pati Betisaitaahanda noaipawaayopo. Nap+iwi noapi+hauhi utaaho wo komi ndi+ha niyotahoai komi+hiya numwaasi nasawaayopo. Numwaasi nap+iwi Jisaasiho komi ndi+haati+hi ikwi+ri ahi+wisati nutor+haitandi g+wusoepi nunjenawaayopo.

²³ Aih! Jisaasiho utaaho ndi+ha niyotisi+hoai ikwi+ra iwisi aunah+i+patami ipaahaapi noaipapi mang+raini ak+repepi not+ bitondaise. Not+ bitondaa+ti Jisaasiho utaahom+i ndi+ha niyotisi+hoti maahoapi+ti maahoapi+ur+iwati ikwi+ri ahi+wisati saundataase. “Kinyi wan+ wapai nga usonapaino?” undataase.

²⁴ Aih! ko ndi+ha niyotisi+ho naingaati jati Jisaasihoi saundataase. “Ye, n+i ni is+ihiya iwinjataayo. Iwinjataahandi kandi kiya ipati nes+iwesi+wa daayataahatamataiwi daayauhi n+i ni iwinjataayo,” undataase.

²⁵ Aih! Jisaasiho j+haati komi ikwi+ri uta ndi niyotisi+hom+i ndi+haati ahi+wisataise. Aih! ko komi ndi+ha waati nutor+i+haatati gaati+hi nahataapai nga biyati mmonataise.

²⁶ Jisaasiho koai saundataase. “Kinyi aunah+i+paahapi w+ndi namumbw+i kinyi kinyi anj+i+pi+hapi ti+ti+hi numwe,” undati neti natausaasataise.

Kima Piwima Pitaaho Jisaasihopi K+raishore Tat+ Ausaati Katindi+handapi+haare (Matiyuho 16:13-20; Rukiho 9:18-21)

²⁷ Jisaasihouni am+i komi ot+i+pat+ihiyauni aunah+i+pati gw+i+haraahonya aunah+i+pati awaipati taun+handi Sisariya Piripai+handi ahetiwi+waaraahapi daimi nowaayopo. Saiwi kiya taaw+i daimi nowaaw+i Jisaasiho kiya komi ot+i+pat+ihiyai sata nunjenataise. “Nisapi is+ihiya diyaamahoe tawaatopo?” undati kiya nunjenataise.

²⁸ Aih! komi ot+i+pat+ihiya wihoan+i+ha koai saundawaatopo. “Kinyapi is+ihiya usa Jon+iho Is+ihiyai Baawusi+ho tawaatopo. Aiwi am+i usa Eraijaahopi japi+hi nasatete tawaatopo.* Aiwi am+i usa satawaatopo. Autaahaati+hom+i piwi+ha atiwi nepi ausaaho-hiy+ihiya piropet+ihiyaam+i wore tawaatopo,” und+iwi kaundawaatopo.

²⁹ Saundauhi Jisaasiho kiya sata nunjenataise. “O am+i sahi nisapi diyaamahoe tiwi gw+nyapenawaayopo?” undati nunjenataise. Aih! Pitaaho koai saundataase. “Kinyi K+raishonje,” undataase.

³⁰ Aih! Jisaasiho kiya saundataase. “Sahi nisapi is+ihiyai Mesaiyahoe und+iwi w+ndi kamundi+wise,” undataase.†

Kima Piwima Jisaasiho Yaawihandi Net+ Napoti Japihi Nepaitandi+handapi Katindi+handapi+haare

(Matiyuho 16:21-28; Rukiho 9:22-27)

³¹ Aih! Jisaasiho namasati komi ot+i+pat+ihiyai sata kataunjataise. “Autaahaati+hom+i Is+ihiyaam+i Saahon+i Awaishon+i Jihon+ihi amb+i+pati yaas+i+handi awaindi+handi nan+i+mtaapo. Aiwi Judaahiyaam+i aun+ihiya gw+nyaahiya j+hiyauni am+i P+risi+hiyaam+i awaisaw+ihiya j+hiyauni am+i w+i+hi+pa kat+iwun+johiy+ihiya n+ngisi+ ahos+i+ni+maitaapo.

* **8:28:** Eraijaaho so j+hi aimehura Autaahaati+hom+i piwi+ha atiwi+sa neti komi piwi+ha awusaati bimainjati Jisaasiho sangi napih+hura Autaahaati+ho asohoi aimi numwaasi yam+i+hapataati+hi nahi k+naungwi+ha aimi pi+hi+ti sanai+hi+hopi+ho. † **8:30:** Mesaiyahoe tohi+ti+mandi sandi satiwi “Komi Is+ihiyai Japihi Numwaitandi Autaahaati+ho Nami+hanati Ahi+wis+i+ho,” tawaatopo.

Aiwi nisapi poundonhi sohonhi niwisaihi napwito. Napotati asisaha mairimanya saniyonhi nini asohonnimandi japihi animwaahipatombi nepaito,” undataase.

³² Koai nusoaipaitandihapaapi Jisaasiho komi otipipatihyai titihi ausaati kaundataase. Aihit Pitaaho Jisaasihoai nawisati numwaasi noti yandihit bitotama koai nuwisapuwati saundataase. “Awaisihone, kinyi satipi windi kamaatime. Owetane,” undataase.

³³ Ami Jisaasiho nepemaitati komi otipipatihyai iwinjataise. Winjatata Pitahoai sireti ko katihihreti sata kamaatitandi kaundataase. Iyati koai Jisaasiho piwiha watipihha sata kaundataase. “Bwaasirihirane,[‡] kinyi ningisi nanimasi nawisapitipi kiranjinihi numbwimape. Kinyi Autaahaathiho maarititi gwinyaaapi paapi windi gimunyaahise. Kinyi nehi isihya maaritwi gwinyaaahohirihireti gwinyapaase,” undataase.

³⁴ Saundatosati isihya wirisandihyaisati komi otipipatihyai gaatati numwaati neti naasaimbipih ahyataise. Ahoyatosati kiyai saundataase. “Ami isihya ningisi nanipinjiataawaahi kiya sawanaami maaritohiwaiwai ahosumapi kaiwaanhi namamapise. Kiya nngi nanipinjiataatiwi kiya sawana nga itatamanjiniwi bimtaatiwhandi kandinihi namamapise. Namamapi ipi titi atawihati nepi isiwit nanipinjawise.

³⁵ Ami utaaho wo sawaho wani biyati nga bimtandihandapaahih andititi napamataataahi ko ipotihura konihi ningisati maasi bimtandihandi nihirati namaitaise. O ami utaaho wo nisapimatonihuni ami niti piwiha gaaha wanihaapimatonihit ko sawaho biyati nga bimtandihandi nihirati namati ami napotaataahi ko ipotihura nga ningisati konihi jinjapihi asohoematati bimtandihandi naitaise.

³⁶ Iyataati ami utaaho wo maapi yapipatambihaiwa nahatewa kohesayanati netaati kandaahi ko ipotihura asitimatati konihi jinjapihi bimtandihandi nihirataataahi ami akitiindi napindununyi ko asitimatati bimtandihandi naitaise? Apipaahi owetitaise.

³⁷ Siyati ko asohoematati bimtandihandi nihirati owetanhi ko nawiho nga nunya komi maarhi asitimatati bimtandihandi windi japihi namaitaise. Apipaahi owetitaise.

³⁸ Isihya wani kimura bimohiyimiya maipihandi apipaahi tsaitati ami apipaahi maipihura bindawaayopo. Isi ami isihya nisapi mawonaahi ami Nini Isihyaami Saahonini Awaisihonini Jihonini niti Apihomi watipihandi nausainjiti handaatihi yamihapataathapi Autaahaathihomi enjerihya otipipatihyaisati nasataahura kiyaapi ningisi manyonhi kiyai ahosumwaito,” undati kiyai kaundataase.

9

¹ Jisaasiho kiyai sata kaundatosati ami wa saundataase. “Nini sangisi akitihihi sandi kasatataato. Isihya kimiya wani kimbihit bitohohiyimiya usa sangi napwisaihi Autaahaathiho isihyai iwinja bimindihandi watipihandisa noaipahonhi mmondaapo,” undataase.

*Kima Piwima Jisaasiho Noaipati Wipetahoemaijiti handapihaare
(Matiyuhu 17:1-13; Rukiho 9:28-36)*

² Asisaha aimi 6 kiyati sanaihihura Jisaasiho Pitaahoaisuni Jemisihoaisuni Jonihoaisuni numwaasi sisihho utarihoasini nasaamanataise. Aihit kasini sisihhoasini nehi sawanaahihit bitotawaayopo. Aihit kingwaasami ndiheti keti Jisaasihomi ambipati wipetahati noaipataise.

³ Iyati ami komi uti apotihiri noaipati nehi kihoepti taanahitindaise. Iyati utaaho wo maapi yapipatambihho wapaara bausanati bausionhi siyati windi kihoeptimetitaise.

⁴ Aihit kingwaasi jawa Eraijaayi Mosesiya* kiyaami ndiheti noaipapi Jisaasihoaisami maasi taami piwaatinjiti otipipatihingwaasi winjawaayopo.

⁵ Aihit Pitaaho Jisaasihoai saundataase. “Katipinyasingihone, nyahi gaanihi kimbihit bindihaayoni anjihaiwa gohaparihaiwa nausarisati maurimandi anjimatitaano. Waanj kinyapitanihi, waanj Mosesihopitanihi ami waanj Eraijaahopitanihi nyahi anjimatitaano,” undataase.

⁶ Pitaahouni Jemisiyi Joniyauni apipaahi aungwohandi waati yayawaawi ami piwiha wa Jisaasihoai kaunditiha owetihit namati sandi Pitaaho kandaase.

⁷ Aihit tiwipati witi nasati kingwaasi neti napapihati namaasamataise. Aihit kati tiwipataathapi piwiha wa Autaahaathiho Jisaasihopi katihit sataha noaipataise. “Kimo

[‡] 8:33: Autaahaathihomuni Kiraisihomuni ami komi isihyaami tiworihomi sati ambipate. Iyati ami Pitaaho Kiraisihomi tiworihho Bwaasirihiramatiyati gwinyaaasihit kandapi itihundataase.

* 9:4: Eraijaayi Mosesiya sura jihura Judaahiyaami awaisururapitopo. Mosesiho winihapipa numwisihore. Aihit ami Eraijaaho so awaisihho jihho Autaahaathihomi piwiha atisati neti kopi awusaasihore.

Nisi Maasihiho Akohotih Nini Koai Maariho nunyati wawitihosi ko piwaha kasatonihai baiwi atiwiwise,” taha noaipataise.

⁸ Aih kingwaasi piwaha sa atiwasawi keti keti nepemainaniwi jawaahandi kandi isihia usaisi maawinjahopo, nehi Jisaasiho sawahohihi bitosihi iwinjawaayopo.

⁹ Sandi siyati noaipasih mmoniw atiwiwapi japihi sisihio koaasin namasi noaitipawaawi Jisaasiho kingwaasi saundataase. “Sahi sisimoaasin kimandi noaipasih mmonihohitmandapi isihiai saimainje undiw apipaahi windi kamundiwise. Kamundiwi bimambiwi Nini Autaahaathomi Isihiaami Saahonini Jihonini Awaisihonini napomatati japihi nepasanthura sandapi isihiai sahi ausaapi kaunditaatiwe,” undataase.

¹⁰ Aih kingwaasi komi otipipatihingwaasi Jisaasiho kaundisihai atiwi nepi kaundirihireti japepihirawaayopo. Saiwi kiyawaahandi kandi Jisaasiho, “Nini japihi animwaahipatombi nepaito,” undisihapi windi namausesipainjhi kaam tanyaaaha ko napindapinyatindih? Nini kanawaatopo.

¹¹ Aih kingwaasi Jisaasihoai satiw nunjenawaayopo.

“Judaahiyaam winihapipa katiwunjojhihiyai Eraijaahopi ko jhi napitaise tiwi napindapi katopi?”

Marakaiho

4:5

undiw nunjenawaayopo.

¹² Aih Jisaasiho wihooanjiha kiyai sata kaundataase. “Ye, mandih akite. Kiya akiti titih katawaatopo. Eraijaaho kahapaamapi neti japihi titihemaitandi ko jhi napitaise. Iyataahandi kandi Autaahaathomi Isihiaami Saaho Jihio Awaisihio yaawihandi awaindahandi pihitai naitaise. Iyati ami isihia koai nehi wapaamataiwi, mmopi nwisapi nemapi ahosumwapi pohipiwitaapo,” tati Autaahaathomi piwahaathih napaapi jipatipindise?

¹³ Nini sangi akitihi sandi kasatataato. Eraijaahohi aimi napise. Aimi napihi ami isihia koai kawitaatiwi maaritohipipa kireti aimi kawisopo ami Autaahaathomi piwaha katati jipatipindirihireti japepihirwo,” undati Joniho isihiai baawusishopi gwinyataati sa piwaha kaundataase.

Kima Piwima Jisaasiho Metiho Womihetapi Itipho Maipihoi Nemasitihandapihaare (Matiyuh 17:14-21; Rukiho 9:37-43a)

¹⁴ Aih Jisaasiho Pitaaho Nemiho ami Joniho Jisaasihoami otipipatihia usenda japihi napiw nipaawaayopo. Napiw iwinjawa isihia apipaahi kiyai otaatemapi bitotawa ami winihapipa katiwunjojhihiyai piwahaara pwisipataahamataiwi tunniwi kanhauni iwinjawaayopo.

¹⁵ Aih Jisaasiho aimi nasa noaipasih isihia wirisandihia winjaposawi waati yaiwipwitawaayopo. Waati yaiwipwitwimapi keti dosi nuhti deti Jisaasihoapihi nuwi, “Aimi soni nasapaino?” undiw piwaundawaayopo.

¹⁶ Aih Jisaasiho komi otipipatihiai sata nunjenataise. “Sahi kimiya isimiyaisawi pwisipataahamataiwi piwahaara napaapi tunniho?” undati nunjenataise.

¹⁷ Aih isihia wirisandihiaami otihatihapi utaaho wo dotati Jisaasihoai saundataase. “Katipunjingihone, nini nisi maasihiohai gisenda numwaasi nasataayo. Itipho maipho komiheti bindata timbipa nunyati komi piwaha nemati maahomwaanji neti nwisapusih ami ko piwaha biyati windi piwaamaatiho.

¹⁸ Iyataati kimo nisi metimoai itipho maipho nahatewet siyati isiwatataati koai neti waati maahutati yapipateti neti tusaataise. Sawih nisi metimo komi maahomwaanji mipateti sisipa maahoirihiri nasati noamatami mangiri neti sawaho ikwinati ikithitaisataise. Iyati ami komi ambipati thitrotipateti yahamipindaise. Aih wani nini koai kinyi otipipatimiyaapihi kiya koai titihwiwtondi numwaasi nasataayo. Numwaasi kiyaapihi nasonihandi kandi kiya metimomiheti itipho maipho bimishoi windi nga nemaamahopo,” undataase.

¹⁹ Aih Jisaasiho piwaha sa atisatosati isihia wirisandihiaisuni komi otipipatihiaisuni saundataase. “Ese, sahi isimiyaati nisapi windi gimaanunyaahopo. Nini sangisati napitiyahaiwaara maasi bindataati kaindisatitande? Napitaindihaiwaara bindata sami naanjiwaiwa neti awisitimapi notoaatitande? So metihoi ningisaapihi numwaasi napiwisono!” undataase.

²⁰ Aih kiya metoai numwaasi Jisaasihoapihi nasawaayopo. Aih itipho maipho Jisaasihoai usonataati yayati keti kuraanhi metoai neti yapipateti maahuta wonamaatihi tusaataise. Aih metiho nehaatati tiwaapananati ahonda sisipa maahoirihiri kiyataise.

²¹ Aihĩ Jisaasiho metomĩ sapĩhoai sata nunjenataise. “Kinyĩ metĩmo napitĩyahaiwaara kĩmiyati kiyataise?” undati nunjenataise. Aihĩ metomĩ sapĩho Jisaasihoai wihoaanĩha sata kaundataase. “Metĩho sangĩhohuraape.

²² Iyataati amĩ wiwetĩ itipĩho maipĩho nisĩ metĩmoai sohoai tiwamaitotati sisĩhaapĩhi netĩ tĩhoaatĩ amĩ osetetĩ netĩ tĩmandaati kiyatoandaise. Isĩ amĩ kĩnyĩ ganaahĩ metĩmoai wapa kawimbĩ yaindaanyangisĩ kinyĩ maarĩho asipĩnyime,” undataase.

²³ Aihĩ Jisaasiho metĩhomĩ sapĩhoai saundataase. “Kĩnyĩ nĩngĩ sandapaase. ‘Kĩnyĩ gaatanaaho, ndapaase.’ Ye, nĩnĩ nge. Kĩnyĩ nisapĩ gĩnunyaapaapaahĩ amĩ kĩnyĩ nisapĩ gĩnunyaahingĩtĩhandi nahataapa taati nanĩhiyati kĩnyĩ gĩnunyaahingĩrĩhĩrĩ kiretĩ noaipaitaise,” undataase.

²⁴ Aihĩ ketĩ kuraanĩhi metomĩ sapĩho waati kaahaata saundataase. “Jisaasi-honge, kinyapĩ kĩmo metĩmoetĩ itipĩho maipĩho bimisĩho nga nemaitaise ndĩ nĩnĩ gĩhunyaataayo. Saindi gĩhunyaataahandĩ kandĩ nisĩ kinyapĩ gĩhunyaahohĩtĩhandĩ wonjĩ nenoaahĩtonĩ kĩnyĩ nepĩ andĩtĩnipe kinyapĩ nĩnĩ gĩhunyaahohĩtĩhandĩ noaipati watĩpitĩtando,” undataase.

²⁵ Aihĩ Jisaasiho jata isĩhiya taahĩtĩhandĩ kapĩhi nihĩti nasauhĩ itipĩho maipĩhoai pĩwĩha watipĩha saundataase. “Kĩnyĩ itipĩ maipĩhonĩ isĩhiyaamĩ atihĩrĩ nepĩ nĩwisapuhĩnĩ pĩwĩha atĩhomiwĩ amĩ maahomwaaĩ nepĩ nĩwisapuhĩnĩ pĩwaamaatohĩhonge, kĩmo metĩmomĩhetapĩ noaipasi konjĩnĩhi numwe. Kĩnyĩ japĩhi nambĩ komĩhetĩ namĩndaape. Konjĩnĩhi numbwĩmape,” undati itĩhundati tahamanati nemataise.

²⁶ Aihĩ itipĩho maipĩho waati kaahaatati noaipasi notataahetĩ metĩhoai netĩ waati kisĩhĩsisa kwaanĩhoaanĩya yotamapĩ noaipasi notaise. Siyati itipĩho maipĩho metĩhoai netĩ yotindĩhandapĩ metĩho kwaapanĩmaasati napomataahomatiyati yapĩpatetĩ ahondaise. Aihĩ isĩhiya taahiyĩhiya mmonawaawĩ metĩho aimĩ napomataise tawaatopo.

²⁷ Iyauhi amĩ Jisaasiho metĩhomĩ ikwĩrĩ iwiwati tĩtĩhĩwishĩ ko nepati dotĩ tĩtĩhi bitondaise.

²⁸ Siyati Jisaasiho kiyamapĩ añaanĩ nandaasĩhi komĩ otipĩpatĩhiya nehĩ sawanaahĩhi Jisaasihoaisawĩ bindawa koai saundĩwĩ nunjenawaayopo. “Nyahĩ napindapĩ itipĩho maipĩho soai nga wĩndĩ newaamaamahĩ?” undĩwĩ nunjenawaayopo.

²⁹ Aihĩ Jisaasiho kiyai wihoaanĩha saundataase. “Itipĩho maipĩho setahoaisaahĩ nehĩ gaapĩpataahĩhiĩ nga nemaitaapo,” undataase.

Kĩma Pĩwĩha Jisaasiho Napotati Japĩhi Nepaitandĩhandapĩ Kasĩnĩhandĩ Katindĩhandapĩhaare

(Matiyuho 17:22-23; Rukĩho 9:43-45)

³⁰ Aihĩ Jisaasihounĩ komĩ otipĩpatĩhiyaunĩ kapĩhi aunahĩpa namasi Garirihandaahĩra kandĩ Garirihandamĩ otĩhapĩhi daimĩ nowaayopo. Aiwĩ Jisaasiho isĩhiyaapĩ sawahopĩ aimĩ yamo napise nnawa napĩwĩ usondaatiwĩhandapĩ wĩndĩ maarĩmitise.

³¹ Amĩ sandĩ apaapĩmaahĩ, komĩ otipĩpatĩhiyai taati kataunjataate. Iyati amĩ ko komĩ otipĩpatĩhiyai saundataase. “Isĩhiyaamĩ Saahonĩnĩ Jĩhonĩnĩ Awaisĩhonĩngĩ isĩhiya tiworisaamĩ ikwĩraatĩhĩnĩmasaihĩ amĩ kiya nĩngĩ sohonĩhi nĩwĩtaapo. Nĩwisaihĩ napomatati anĩmwaahĩpatombĩ asisĩha mairĩma saniyonĩhi japĩhi asohonĩnimandĩ nepaito,” undataase.

³² Isĩhiya yaasĩhandĩ naninyawĩ nusaihĩ napomatati asisĩha mairĩma saniyonĩhi japĩhi anĩmwaahĩpatombĩ nepaito undisĩmaapĩ komĩ otipĩpatĩhiyai wĩndĩ gĩmaawunyaatati namausesĩpainje. Siyati namausesĩpainjĩhandĩ kandĩ kiya Jisaasihoai nunjendaatiwĩhandapĩ yayawaawĩ nesipapĩ kanyate undĩwĩ koai wĩndĩ namunjenĩhopo.

Kĩma Pĩwĩma Jisaasiho Isĩhiya Awaisawĩhiyaimatohĩrĩhĩretapĩ Katindĩhandapĩhaare
(Matiyuho 18:1-5; Rukĩho 9:46-48)

³³ Aihĩ Jisaasihounĩ komĩ otipĩpatĩhiyaunĩ aimĩ Kapaniyaamĩhandi noaipapĩ añaanĩ nandaapĩ bindawaawĩ Jisaasiho komĩ otipĩpatĩhiyai sata nunjenataise. “Daihĩra nyahĩ taawa nasĩhaawĩ sahĩ akĩtĩndĩ napindapĩ pĩwĩha wihĩwihoaanĩ kanĩmĩ nasopo?” undati nunjenataise.

³⁴ Aihĩ kiya wihoaanĩha sapaapĩ katĩhaato undĩwĩ wĩndĩ kamundopo. Amĩ wihoaanĩha kamundohĩtĩmandĩ amĩ kiya daihĩra wihĩwihoaanĩ sanĩwĩ, “nyamĩmatĩhapĩ diyaamahĩ awaisĩhore?” nĩwĩ kanĩwawĩhandĩtĩhi namapĩ kiya yatĩhitawaayopo.

³⁵ Jisaasiho yatĩhi bindata komĩ otipĩpatĩhiya 12 kaiwĩhiyaasĩ kiyai gaatatĩ detĩ komĩhĩnĩ ahoyatosati ko kiyai saundataase. “Samĩ wo noaipati jĩhoematĩtandaahĩ so

† 9:29: amĩ nandapa onaayohĩtĩhandaahe tati utipĩho wiwaatĩhi sa ahondaise.

¶ **9:44:** Wesi 48 handi mmome kima kandamatiyati; naahwitarihiri naasairi noaipaso. § **9:46:** Wesihandi 46 handi
ami 44 handi sauri 48 handamativahaurisi; wesi 48 handi mmome.

ahaitaapo. Isi ami sahi sapiipaami jipaindihandi samiheti neti tisaitonhi ami sahi ususaati bipi napaisaati bimaawise,” undataase.*

10

Kima Pwihha Jisaasiho Namaatinwihya Tipitapaatotihandapi
Kataunjindihandapihaare
(Matiyuhu 19:1-12; Rukiho 16:18)

¹ Aih Jisaasiho sapihi namasi yapipati judiyaahanda notaise. Noti yapipati judiyaa-handa waapthaati jorithaanhaati nahaitati kaanhi notaise. Aih isihya taahiyihya wirisandihandi koai usoniwosawi napwi ahoyanihauhi Jisaasiho komihati kiyati namasati Autaahaathomi pwiha ausaati kiyai kataunjataise.

² Aih Parisihya usa napwi Jisaasihoai pwiha wa nehi jaiwaiwiha ko napititha kanyatise tiwi iwinjatawa namasawi saundiwi nunjenawaayopo. “Nyami winihapipa napondaase? Utaaho wo komi apwaataati nemaitandi sandi titho e tithimaaho?” undiwi nunjenawaayopo.

³ Aih Jisaasiho kiyai wihoanhiha saundataase. “Mosesiho winihapipa napitithapa nasanyataise,” undati nunjenataise.

⁴ Aih kiyai wihoanhiha saundawaatopo. “Mosesiho satise ‘Utaaho apwaataati namataataahi kaati aimi namataayo tati utipho jipatipiyati nunyati nemati natausaasane,’ tati katise,” undawaatopo.

⁵ Aih Jisaasiho komiha kiyai saundataase. “Sahi maati maatiwi wiritiwi Autaahaathomi pwiha katasimbipa atihomiwi daahi nisaputiwi watipitauhi Mosesiho sapa winihapipa katati jipatipiya ahiyataise.

⁶ Ami jhi wuwanihura Autaahaatho kahapaamapipa kiyati ahaisura, ‘wohoaisuni ami apopaatisuni kiyati ahiyataise,’” tati pwiha katise.

⁷ Isi ami woho saniyi sapiyaisi namasi noti apwaataatisati timaamaittande.

⁸ Saimi timaamaitamaami kasanyuri noaipapi ambipati yandhi yatitwitaamaise. Owe. Kasanyuri noaipapi ambipati nehi naasapatisahasanyure.’

⁹ Iyataati kasanyuri Autaahaatho neti maasi timaamahiwataise. Isi utaaho wo neti kasanyuri timaawipitapaane,” undati Jisaasiho kaundataase.

¹⁰ Jisaasiho kiyai sata kaunda namihaaishi ipothi anjipihapi japihi nowaayopo. Nuwi bindawa komi otipatihya Jisaasihoai pwiha isihya namaatinohiyihya tipitapaatotihandapi katisihaapi nunjenawaayopo.

¹¹ Aih Jisaasiho kiyai saundataase. “Utaaho komi apwaataati namatosati ami waati neti wirataataahi so komi apwaataati jhaati neti maipihandi kawisataise. Iyati ami kasanyurami namaatinjithandi neti nopisatasataise.

¹² Iyataati ami apopaati waati warthoai namasi noti woai namaatataataahi kasanyurami namaatinjithandi neti nopisatasi maipihandi kiyataise,” undati komi otipatihyai kaundataase.

Kima Pwihha Jisaasiho Manyinyai Gaahandi Numwindihandapihaare

(Matiyuhu 19:13-15; Rukiho 18:15-17)

¹³ Isihya usa metihonyai numwaasi nasawaayopo konyai Jisaasiho saundati, “Sangisi Autaahaatho gaahandi kasisane,” undati komi ikwiri ahawisati gaahandi numwitotwo. Aih Jisaasihomi otipatihya kiyai itihundiwi niwisapuwawaayopo.

¹⁴ Aih Jisaasiho isihyai komi otipatihya itihundiwi niwisapuhotihandi mmonata kandapi ko windi maarimitati apowih ko kiyai saundataase. “Sahi metihonyai nepi namaawisapupise. Nehi iwinjasawise, kiya ningisenda kaiwi napito. Ami isihya kimonyaamataiwihyai Autaahaatho nga iwinjatitaise.

¹⁵ Nini sangisi akithini sandi kasatataato, metihonya wapa nehihapa nunyauhihapa nanihaiwi nehohipatamataiw isihya Autaahaatho kiyai iwinjatitandi metihonyaamataiw kopi windi gimaawunyaahohiyihyai ko windi maawinjatitaise,” undataase.

¹⁶ Sata Jisaasiho kiyai kaundatosati metihonyai numwaati komi ikwira namaahatata nahatonyai kiyaami mitthoathiwi ikwiri ahawisati uripatisati saundataase. “Autaahaatho sangisi gaahandi kasisane,” undataase.

Kima Pwihha Jisaasiho Isihya Ikhipa Taahipaisahiyaaip Katindihandapihaare

(Matiyuhu 19:16-30; Rukiho 18:18-30)

* 9:50: Kimandi wesimandi satatise, Kiraishoai nuwipinjohiyihya kiyai kopi giwunyaahotihandapi yaawati naanjawisihaiwa newaahandi kandi kiyai ususa baiwi geriniwi napaisaati bimaawise ndaase.

¹⁷ Jisaasiho sap^{hi} namasati taati namasisi naihi utaaho wo n^uhi^{ti} nasati Komⁱ utatototi tⁱmahiya^{ti} komⁱ atoti^{pa}ti atoti^{pa}wesati bindata sata nunjenataise. “Katⁱpunjingⁱhonⁱ gaahon^e, nⁱnⁱ napitⁱyataatⁱnⁱhⁱ gaahandⁱ asⁱtimatⁱtandⁱhandⁱ netⁱ nasisoari bimⁱtand^e?” undatⁱ nunjenataise.

¹⁸ Siyatⁱ ko nunjesⁱhi Jisaasiho koai wihoaanⁱha sata kaundataase. “Nⁱngi kⁱnyⁱ napaaⁱ gaahon^e ndi^{pa} kandise? Nehⁱ Autaahaatⁱhohiⁱ gaahoso.

¹⁹ Kⁱnyⁱ winⁱhapipaamⁱ pi^{wi}haapⁱ aimⁱ gwⁱnyaapⁱhon^e. Winⁱhapipa sandaase.

‘Sahⁱ isⁱhiya usaisⁱ windⁱ siyⁱhiyai timaamapⁱse. Sahⁱ namaatⁱwiⁱhiyaatⁱ usⁱhiya asⁱhiya usa samⁱ sⁱwaasisa amⁱ samⁱ sⁱwoyaametahiyaisawⁱ ambⁱpatⁱ windⁱ tⁱmaamaamaitⁱwise. Sahⁱ isⁱhiya usaamⁱhapa ikomaanⁱwise. Isⁱhiya pi^{wi}ha atiwiⁱ nepⁱ tipⁱtapaapⁱ mmonⁱhohiyⁱhiyaapⁱhi sahⁱ pi^{wi}ha usaapⁱ jaipⁱti^{wi}ha kamaatⁱwise. Sahⁱ usaisⁱ jaipundⁱwi kiyaamapa nawⁱho amⁱ wapa wapaisangi aipⁱ namausepⁱse. Sahⁱ samⁱ siniya japiyaamⁱ pi^{wi}ha atiwiwiⁱ kiya nepⁱ autaahⁱ isⁱwatⁱwise.’

Japⁱhi Numwaasⁱho 20:12-17; Winⁱhapipa 5:16-20

tati winⁱhapipa ahondaise,” undatⁱ kaundataase.

²⁰ Aihⁱ ko Jisaasihoai saundataase. “Katⁱpiⁿyingasingⁱhonye, nⁱnⁱ metⁱhonⁱnⁱhuraapⁱ sapa winⁱhapipa nahataapa japepihⁱrⁱmⁱ napⁱti wanⁱ kimurandaise,” undataase.

²¹ Aihⁱ Jisaasiho koai tⁱtⁱhi iwinjatataatⁱ maarⁱho nunyatⁱ maarⁱho wⁱwiwiwatⁱ koai saundataase. “Kⁱnyⁱ winⁱhapipa nga japepihirapaahandⁱ kandⁱ nehⁱ naasaindⁱhi windapaahⁱhⁱ nenoaahⁱtapaise. Isⁱ wanⁱ numbwⁱ kinyⁱ ikipⁱpa kahapaamapⁱpa nahataapa nepⁱ isⁱhiya usaisⁱ nunyapⁱ nawⁱho nepe. Nunyapⁱ nawⁱho nepⁱ isⁱhiya ikipⁱpa apipaahⁱ owehatⁱmai nawⁱho ko nunye. Kⁱnyⁱ saimbⁱ kiyapaapaahⁱ kinyapⁱhaiwa apipaahⁱ gaahaiwa yamⁱhapataatⁱhi ahisotⁱtaise. Numbwⁱ saimbⁱ kaimbⁱmapⁱ nambⁱ nⁱngi nanipinje,” undataase.

²² Aihⁱ ko Jisaasiho pi^{wi}ha kaundisⁱha atisataatⁱ namatⁱ mandⁱropatⁱ windⁱ maarⁱmitatⁱ maarⁱho naanawisaho notaise, amⁱ ko ikipⁱpa taahⁱpipaisahondaato.

²³ Siyatⁱ ko aimⁱ naihi Jisaasiho komⁱ otⁱpi^{pa}tihiyai gaamatⁱ winjatataatⁱ kiya saundataase. “Isⁱhiya ikipⁱpa asaketahiya Autaahaatⁱho iwinjatⁱtandⁱhandaatⁱhi napⁱwi nandaitaatⁱwi apipaahⁱ naanⁱamaitaise,” undataase.

²⁴ Aihⁱ Jisaasiho pi^{wi}ha sata kaundiⁱhi kiya komⁱ otⁱpi^{pa}tihiya atisawaawⁱ waatⁱ aungwohandⁱ yaiwⁱmapⁱ gwⁱnyapenawaayopo. Saiwⁱ yaiwⁱpwitauhⁱ amⁱ Jisaasiho kiya jⁱhaatⁱ saundataase. “Nisⁱ metⁱhonyaate, utaaho wo Autaahaatⁱho iwinjatⁱtandⁱhandaatⁱhi nandaitandaisⁱhoai amⁱ koai Autaahaatⁱho iwinjatⁱtandⁱ apipaahⁱ kimbimatⁱ naanⁱamaitaise.

²⁵ Sandⁱ utaaho wo ikipⁱpa asaketahoi Autaahaatⁱho iwinjaatⁱ bimⁱtandⁱ apipaahⁱ watipⁱti naanⁱamatⁱ niwipⁱndaise. O amⁱ Kamerⁱhandⁱhi jaatⁱhiramⁱ daundirⁱhira windⁱ namitanatⁱ windⁱ napasⁱpasinatⁱ kamaayatⁱ nga nanⁱhiyatⁱ napaisaatⁱ nandaasi nutaise,” undataase.

²⁶ Aihⁱ ko Jisaasiho sata kiya kaundiⁱhi, kiya komⁱ pi^{wi}ha atisawaawⁱ maarⁱho owetiⁱhi yaiwⁱ waatⁱ gwⁱnyaawaayopo. Saiwⁱ waatⁱ gwⁱnyaawaawⁱ kiya sawana sanawaatopo. “O siyonaahⁱ, utaaho nⁱnapitⁱyahoai Autaahaatⁱho japⁱhi numwaatⁱ asⁱtimatⁱtandⁱhandⁱ numwⁱtaise?” niwⁱ nasenawaayopo.

²⁷ Aihⁱ Jisaasiho komⁱ otⁱpi^{pa}tihiyai tⁱtⁱhi iwinjatata kiyaamⁱ nasenⁱhohⁱhaapⁱ wihoaanⁱha saundataase. “Sandⁱ apipaahⁱ naanⁱhandisⁱ isⁱhiya kiyaamⁱ maarⁱtiwⁱ andⁱtⁱtotⁱhanda namwaipaitaise, owetiⁱtaise. O Autaahaatⁱhohⁱ ngaatⁱtaise. Isⁱ Autaahaatⁱhohⁱ komⁱ maaritⁱ gwⁱnyaasⁱrⁱhⁱretⁱ katonⁱhi nahatewa nga noaipaitaise,” undataase.

²⁸ Aihⁱ amⁱ Pitaaho pi^{wi}ha wa Jisaasihoai saundataase. “Nyangi nyasome! Nyahⁱ nyamⁱ kahapaamapⁱ isⁱwasohⁱpi^{pa} namasisⁱ gi nangipinjai nasahaayono,” undataase.

²⁹⁻³⁰ Aihⁱ Jisaasiho komⁱha pi^{wi}ha kiya saundataase “Nⁱnⁱ akⁱtⁱnⁱhⁱ sangi sandⁱ kasatataato. Isⁱhiya usa nisapimatatⁱ amⁱ nisⁱ pi^{wi}ha isⁱhiya usaisⁱ ausaapⁱ kaundⁱtaatiwⁱhandapimatonⁱhi kiyaamⁱ anⁱaanⁱ saingⁱho saahoai sanasⁱhiyai saniya sapiyⁱ mwaaya maatiyai osaataatⁱ namasi naisaihaahⁱ, amⁱ Autaahaatⁱho nanⁱpimatⁱ waatⁱ ambⁱpatⁱ owehaiwa wihoaanⁱhaiwa pi^hitⁱatⁱ numwⁱtaise. Siyatⁱ wanⁱ kⁱmaapⁱ yapⁱmbataapⁱhi waatⁱ anⁱaanⁱ saingosaahoya sanasⁱhiya saniya mwaaya maatiya osaataatⁱ waatⁱ naitaise. Iyatⁱ amⁱ isⁱhiya koai naanⁱhaiwa numwⁱtaapo. Isⁱ siyatⁱ kaisⁱho amⁱ ipotⁱhura gaahandⁱ asⁱyaimatⁱwⁱ jinjapⁱhi bimⁱtaatiwⁱhandⁱ naitaise.

³¹ Isⁱ isⁱhiya taahiyⁱhiya wanⁱ kⁱmura noaipapⁱ jⁱhimatohiyⁱhiya ipotⁱhura kiya noaipapⁱ ipotⁱhiyaimatⁱtaapo. Iyonⁱhi amⁱ isⁱhiya wanⁱ kⁱmura noaipapⁱ ipotⁱhiyaimatohiyⁱhiya ipotⁱhura kiya noaipapⁱ jⁱhiyaimatⁱtaapo,” undatⁱ Jisaasiho kiya kaundataase.

Kĩma Pĩwĩma Jisaasiho Napwĩtandĩhandapĩ Pĩwĩha Mairĩmaara Kaundĩndĩhandapĩhaare

(Matiyuho 20:17-19; Rukiho 18:31-34)

³² Aihĩ Jisaasihotihĩ komĩ otĩpĩpatĩhiyaatihĩ daihĩra taawĩ daimĩ niyawaayopo, amĩ kiya aunaahĩpa Jerusaremihandaaahapĩ niyawaawo. Aihĩ Jisaasiho komĩ otĩpĩpatĩhiyai ipotema ko kiyaamĩ jĩhĩ daimĩ niyataise. Iyataatĩ amĩ komĩ otĩpĩpatĩhiyai yawihĩ yaiwĩ niyawaayopo. Aihĩ amĩ isihiya usa ipotĩ nĩwĩpinjai niyohiyĩhiyaaisangi waatĩ yayawaayopo. Aihĩ Jisaasiho komĩ otĩpĩpatĩhiya 12 kaiwĩ ikwĩmaindĩmwĩtihĩ auhĩramĩ yahurĩtahiyaaisaahĩhĩ yandĩhĩ nawisiwa numwaatĩ koai wapa Jerusaremihandaa nu-soaipahonihĩ amĩ isihiya komĩ ambĩpatetĩ yaawĩhaiwa nunyawĩ kawitaatĩwĩhaiwaapĩ nĩngĩ sanitaapo undatĩ saundataase.

³³ “Sahĩ nisi pĩwĩma atĩniwĩse. Nyahĩ wani taawa Jerusaremihandaaahapĩ niya-haayo. Isi kapĩhĩ Jerusaremihandaa nĩnĩ Autaahaatĩhomĩ Isihiyaamĩ Saahonĩnĩ Jĩhonĩnĩ Awaisihonĩnĩhĩ nĩpĩ nanĩmaapĩ pĩrisihiya isihiya isihiyaapĩ Autaahaatĩhoai nandapa tĩhĩwĩ dĩpumanĩhohiyĩhiyaamĩ mĩtĩhiyaamunĩ amĩ wĩnĩhapĩpa Katĩwunjohiyĩhiyaamĩ ikwĩraatĩhĩnĩmasaihĩ nĩnĩ napwĩtandĩhandapĩ kiya pĩwĩha nepĩ nisihtetĩ yanutaapĩ, ‘Kĩnyĩ wĩnĩhapĩpa nemapainĩ napope,’ ndĩwĩ pĩwĩha wĩsasĩtaapo. Saiwĩ pĩwĩha wĩsasawĩ isihiya Judaahiyaamĩ dawaapĩpĩhĩ bimohiyĩhiyaamĩ ikwĩraatĩhĩnĩmaitaapo.

³⁴ Saiwĩ kiya nĩngĩ nepĩ kiyaamĩhetĩnĩmasaihĩ amĩ kiya tiworisa nĩngĩ sisĩpĩhĩndĩwĩ maahoapĩnupwĩ amĩ irĩhĩra maahwĩtĩwĩ nĩndipapĩ amĩ sohonĩngĩ nĩwĩsaihĩ nĩnĩ napwĩto. Napomatatĩ ipotĩ asisĩha mairĩma sanĩyonĩhura asohonĩnimandĩ japĩhĩ nepaito,” undataase.

Kĩma Pĩwĩma Jisaasihoai Jemĩsiyĩ Joniya Kinyĩ Wihĩwihoaanjĩ Yĩhoaanjangĩ Nepĩnyitaape Undĩmĩ Nunjesĩtĩhandapĩhaare

(Matiyuho 20:20-28)

³⁵ Aihĩ Jepetihomĩ mwaahurĩ Jemĩsiyĩ Joniya namĩ detĩ Jisaasihoai saundamaase. “Katĩpĩnyasingĩhonye, kinyĩ yĩhoaanjangĩ wapa kanyitaapĩhandapĩ gisĩ nangĩsendĩhaawiyo,” undamaase.

³⁶ Aihĩ Jisaasihomĩha wihoaanĩha kuri saundataase. “Nĩnĩ sihoaaasangi napindĩ kasitande?” undatĩ nunjenataise.

³⁷ Aihĩ kuramĩha wihoaanĩha gwĩnyaasĩha Jisaasihoai saundamaase. “Ipotĩhura kinyĩ kinyĩ gaahaiwa sisĩhaamatiyatĩ otĩwa kaumbwaatĩ isihiyai nĩwusainjĩtĩhandaatĩhĩ kinyĩ ganĩho gaahoaasĩnĩ ambĩpatĩ wandĩha awaisĩha nepĩ isihiyai iwinjatapaahura kinyĩ yĩhoaanjangĩ kanyatisamĩhĩ kinyatĩyaha ambĩpatĩ amĩ wandĩha awaipatĩ neha wonĩnĩ kinyĩ ikwĩrĩ gaatĩhĩraihoaanjĩtanĩhĩ amĩ wonĩnĩ kinyĩ ikwĩrĩ konaamohihoaanjĩ gisaha isihiyai iwinjaaha bimĩtĩhaawĩto,” undamaase.

³⁸ Aihĩ Jisaasihomĩha wihoaanĩha kuri saundataase. “Sahuraahĩ sa pĩwĩma nĩngisĩ nanĩsepiĩ kandisaapĩ wĩndĩ baimĩ gĩmunyaapĩ monĩmĩhuraahĩ. Owetise. Nĩnĩ yaasĩhandĩ waapoho sawinjĩho ipĩho yahohomatĩyahandĩ nandandiyohĩtĩhandĩ sahu-raahĩ nga nĩngisamĩ maasĩ maingwanaaanĩnĩ newaatiĩ nandaano? Iyataatĩ isihiya waapĩhaatetĩ nandaahauhĩ waapĩhaatĩ nurĩmaasasĩpatamatiyatĩ nĩngĩ yaasĩhandĩ awaĩndĩhandĩ siyatĩ nanĩmaasaitaise. Isi siyatĩ yaasĩhandĩ nanĩmaasahonĩhĩ sihoaaahĩ kandĩ nisi maarĩho ambĩpatĩ nahandĩ yaasĩndĩhandaatĩhĩ maasĩ maingwanaaanĩnĩ nandaasaihĩ maingwanaaanangĩ ahoyatĩ nanyamaasaitaiso?” undataase.

³⁹ Aihĩ kurĩ saundamaase. “Ye, yĩhoaanjangĩsangi kinyĩ naanjĩhandĩ kinyĩ ambĩpatĩ amĩ maarĩho nahatonĩ yaasahandĩ naitaapaingĩwĩmaiwaamaahĩ amĩ kiyaha naito,” undamaase. Aihĩ Jisaasiho komĩha wihoaanĩha kuri saundataase. “Akĩtĩnĩhĩ sihoaaahĩ nga waapoho nandandiyohĩho nanĩmĩ amĩ yaasatĩ naanjĩhandĩ nĩngĩ waapĩhaatamatiyatĩ nanĩmaasaitandainĩmandĩ sihoaaasangĩsangi nga nasamaasaitaise.

⁴⁰ Nasamaasahonĩhandĩ kandĩ nĩnĩ sihoaaasangisĩ wonjĩ nisi ikwĩrĩ gaatĩhĩraihoaanjĩtanĩhĩ amĩ wonjĩ konaamohihoaanjĩtanĩhĩ nĩngĩsapiĩ wonjĩ otĩpĩpatĩ satĩ kaimbĩ amĩ wonjĩ satĩ kaimĩ satĩtandĩhandĩ sandĩ nisĩhandĩmaahĩ. Owetise. Sandĩhĩ Autaahaatĩhomĩhande. Autaahaatĩhomĩhandisĩ isihiya satĩ otĩpĩpatĩ amĩ aunaahĩpa naitaatiwe tatĩ netĩ tĩmanatĩ namĩhanatĩ kiyaapĩ gwĩnyaasawĩhiyai numwĩtaise. Nunyatĩ ahĩwĩtaise,” undataase.

⁴¹ Aihĩ amĩ otĩpĩpatĩhiya sasaahoya ikwĩmaindĩmwĩ 10 kaiwĩhiya kuri Jisaasihoai saundĩmĩ nunjesĩhaapĩ atisawaawĩ kiyai Jemĩsiyĩ Joniyaapĩ apousataise.

⁴² Aihĩ Jisaasiho komĩ otĩpĩpatĩhiya nahatĩyai numwaatĩ detematosatĩ ko pĩwĩha sata kaundataase. “Sahĩ kĩmandĩ aimĩ mmopĩ gwĩnyaapĩhiyaate. Isihiya usa Judaahiyaanamĩ dawaataatapĩhiyaamĩ mĩtĩhiya awaisawĩhiya isihiyaĩsĩ iwinjaawĩ bindawaawĩ nyahĩ awaisawĩhiyaaniso tĩwĩ maaritĩwĩmapĩ wandĩha ambĩpatĩ awaipatĩ

nunjawi kiyaami isihiyai nepi uripatiwi otipipati aungwohaiwa kimbimatahaiwa waati nunyawaayopo. Aiwai ami kiyaami awaisawihya Kinjhiyaisangi kiyaami watipihandi wandihaaraahi isihiyai nepi yatih otitihemap saundiwi, 'Sahi nyami yatih pinuwai nyami piwihai baiwi atiniywise,' undiwi maaritiwi apipaahi watipitwimapihyaare.

⁴³ Isi siyahaiwa saiwa gaahaiwaametisi sami otihatih saiwa apipaahi windi namoapane. Apipaahi owetane. Isi sami woni noaipati usaami jhimatipi awaisihonimatitaapaahi kinyi noaipati nahatiyaami nehi otipipatihonimate.

⁴⁴ Iyataati ami sami wo noaipa jiho awaisihoematitandaahi ko noaipati sahi nahatiyaatami nehi otipipatiho nehihoematane.

⁴⁵ Sandi apaapimaato. Ami Nini Isihyaami Saahonini Jihonini bwandipihonini nasohitimandi otipipati ningisi nitatamanati anditiniwitandihati isihya kaiwi nitatamanisaihi nga bimtandi nini nasataamaayo. Owetise. Isihya taahiyihiyai nini iwitatamaniti ami Autaahaatiho kiyai nunyati numwaitandi nisi ambipati nawihomataindi koai nunyandandi napitihonine. Nini saindi nunyainjanihi Autaahaatiho nisi ambipati nunyati isihya taahiyihiyai numwaitando," undataase.

Kima Piwima Utaaho Wo Batimiyaasiho Ndiha Niyotahoi Jisaasiho Nusorihaaithandapihaare

(Matiyuhu 20:29-34; Rukiho 18:35-43)

⁴⁶ Kiya naiwi aunahipa Jerikohanda noaipawaayopo. Noaipati Jisaasihotih sapihi namasi taati naihi komi otipipatihyauni ami isihya taahitihandi kiyai niwipinjai niyohiyihyauni kati aunahipiti namasisi Jisaasihoaaisaw taawi aimi niyawaayopo. Aihit utaaho wo komi ndiha niyotaho Batimiyaasiho, Timiyaasihom mwaaho isihya daihira nuwi napiwiyohipipih bindataise. Komi ndiha siyati niyotahosi isihya daihira nuwi napiwiyauhhiyai nawihoi kahapaamapipaapi itundati daihira mangiraini bindataise.

⁴⁷ Isi ko daihira mangiraini bindataati isihya satiwi, "Nasarethandaahapi Jisaasiho yamo taati nasataise," tiwi katauhi atisataise. Atisataati ko waati kaahaata sandaase. "Jisaasihone, Daawithomi mwaahonj Satihone, kinyi nisapi maaritho tihitane," tati kaahandaase.

⁴⁸ Aihit isihya taahiyihya koai itihundiwi, "Kinyi kaahaapa bipi namihape," undiwi niwisapuwaayopo. Saiwi kiya koai namihape undauhhand kandi ko kiyaamha atihomaawisa waati asakata kaahaata, "Daawithomi Mwaahonj Satihone, kinyi nisapi maaritho tihitane," tati kaahandaase.

⁴⁹ Aihit Jisaasiho komi gapipa atisataati namati kapihi bitondaise. Bitondati saundataase. "Napita sopi gaatiwise," undataase. Aihit kiya so ndiha niyotisoai gaatiwi saundawaatopo. "Kinyi maaritipi dosisi name Jisaasiho kinyapi ko nasane ndaaso," undawaatopo.

⁵⁰ Aihit ko atisataati komi apotihiri tiwathihaati nipaatihiri nausohaati yotamapi dosisi Jisaasihoaapihi notaise.

⁵¹ Aihit Jisaasiho koai saunda nunjenataise. "Nini gisi napindi kahitandi gaatise," undati nunjenataise. Aihit komiha wihoaanjha saundataase. "Katipinyasingihonye, nisi ndiha nanorihaaatonihi japihi nga bairi jaitandito," undataase.

⁵² Aihit Jisaasiho komiha wihoaanjha saundataase. "Kinyi nisapi ko nisi ndiha neti nga nanorihaitaise tibi andititipi ginunyaahingitihandaahi kinyi ndiha nangorihaaatonihi numwe," undataase. Aihit Jisaasihom piwiheti keti kuraanhi komi ndiha biyati nusorihaaithi biyati jati Jisaasihoi niwipinjai daihira notaise.

11

Jisaasiho Aunahipati Jerusaremihaanda Awaisiho Kinjhoematati Nandaasithandapihaare

(Matiyuhu 21:1-11; Rukiho 19:28-40; Joniho 12:12-19)

¹ Aihit kiya naiwi deti Jerusaremihaanda noaipaitaahetih aunahipihauri Betipaakihandamuni Betaanihandamuni sisihio Oripihoaasini niyawaayopo. Saiwi taawi niyawaawi Jisaasiho komi otipipatihuri yahuri jhi natausaasataise.

² Natausaasataati kuri piwihai saundataase. "Kimihihi kimatit aunahipimati jahohimata numwise. Numwi titih mmonama dongihandam mwaaho sipiphoho isihya windi awitimatit dahomaiwihio wiraposisaihi wiranditaise. Isi ko nesipapi nesi nam kimbihini nangi nanimtaatime.

³ O ami isihya usa sihoasangi sasatiwi, 'sahuraahi dongihoai napitaitaatihi taami nesipase?' satisaihaahi sahuraahi kiyai saundimise. 'Awaisiho komi otipipati witi ahotih kati kaitandi kanyatihisi kati kiyati owetanhi japihi keti kuraanhi numwaasisamaitaise,' undimise undati," natausaasataise.

⁴ Siyati kuri Jisaasiho kaundati natausaasihi numwi mmonama dongihandami mwaaho aimi akururaaho sipipihoho anihandami maasometeti daihiraami nehihi wiraaposuhi wirandih mmonamaise. Mmonimosami taami kandi dongihandami mwaaho numwaasi nutotimi nesipamaise.

⁵ Saimi taami nesipasihisi ishihiya kapihisi bitohoyhihiya kuri saundawaatopo. "Sahuraahi napaapi taami dongihandami mwaaho nesipase?" undiwi nunjenawaapo.

⁶ Aihisi kuri Jisaasiho nasisesaihaahi saundi mi kaundi mise undatati kaundisiha ka kaundamaase. Aihisi kiya kuri, "Gaasi gohi numwaasi numwise," undawaatopo.

⁷ Aihisi kuri dongihoai numwaasi Jisaasihoapihi noaipamaise. Noaipapi kurami apotihisi tiwatihaahtihisi niyosirihisi nausohaapi dongihandami dawaarihireti ahaihi Jisaasiho kasini nasaamana bindataise.

⁸ Aihisi ami ishihiya taahiyhihiya apotihisi kiyaami tiwatihaahtihisi niyohohipaisangi nausohaapi daihira Jisaasiho nutandihira gaamapi nusapaapi gwaumwi nowaayopo. Aihisi ami usa osaataati nuwi ipati iwirihihomi isaaha nimanwi nesipwi daihira gaamapi gwaapowaayopo.

⁹ Aihisi ishihiya jihuni ipotuni Jisaasihoai otihapemapi maaritiwi nowaawi waapihihiwisi satawaatopo. "Nyahi Autaahaathihopisi maaritihaayo. Kimo Awaisiho Autaahaathihomisi ambipataahi nasahosi Autaahaathihomisi koaisi gaahati kawisati gaahandi nunyane. Osaana.

¹⁰ Kimandi noaipasitimandi nyami asihomisi Daawitihomisi ishihiyai iwinjaati bimindihandamatiyahandi noaipaitandaisi gaahandi noaipaitandihandi Autaahaathihomisi koai nunyane. Nyahi Autaahaathihopisi waati maaritihaayo. Iyaati Autaahaathihomisi yamihapataathihomisi bimishihomisi mepisi autaahewaumihaayo," tiwi konyahitawaatopo.

¹¹ Siyati saiwa noaipasihisi Jisaasiho niyati aunahipa Jerusaremihandanda nandaati niyati Autaahaathihomisi Anisi Awaindihandaathihomisi nandaati nahataapa katihi ahotimbipai jati mmonataise. Mmonati kiyamapi ipihomisi aimisi notisi tipatetisi namaatipasihisi katihi namasi ipaahaapi noaipati komisi otipipatihiyaisati maasi aunahipa Betaanihandaahapi notaise.

Ipatisi Pihoihiomatiyahati Yandipihomisi Namingosihisi Kati Jisaasiho Yandipihomisi Namin-gope Undihisi Awaipitindihandapihaare
(Matiyuhu 21:18-19)

¹² Saiwi nuwi aunahipa Betaanihanda nanopawisi bowihisi nepasi japihi kapihisi Betaanihanda namasi niyawaayopo. Niyawaawisi Jisaasihoai jaumanataise.

¹³ Aihisi Jisaasiho ipati witi pihoihiomatiyahatamisi yandipihomisi namingohatisi onihisi wonjisi yaninaathihisi mwinijatisi ahetihisi jataise. Jataatisi wiwa yandipihomisi ningotisi ahotitaiso tati detapisi mmondandisi niyataise. Niyatisi detapisi yandipihomisi ningotisi ahotitaiso tati mmonata yandipihomisi ningoitandihura sangindaatisi nehi yananaathihisi nupwaitatisi mwinatisi ahetihisi mmonataise.

¹⁴ Aihisi kati ipitisi Jisaasiho saundataase, "Isihihiya kinyisi yandipihomisi jihatitisi windisi nandisiwi namaahindaapo, owetitaise," undati kaundihi komisi otipipatihiyaisati piwihisi sa atiwisi newaayopo.

Isihihiya Kahapaamapi Anisi Awaindihandaathihisi Ahiyawisi Nunyawisi Nehauhi Jisaasiho Tahamasitindihandapihaare

(Matiyuhu 21:12-17; Rukiho 19:45-48; Jonihomisi 2:13-22)

¹⁵ Aihisi kiya naiwi Jerusaremihandanda noaipawaayopo. Noaipapi Jisaasiho Autaahaathihomisi Anisi Awaindihandaathihomisi nandaataise. Nandaatisi ishihiya katihi taawisi kahapaamapihi nunyawisi nawihomisi nepisi ami nawihomisi yapipati witiwitaahapihi nunyawisi Judaahiyaamihomisi otetapisi nepisi kiyohiyhihiyaami ganihohomisi netisi nepuhotaise. Iyatisi ami ishihiya nawihomisi nunyawisi kohomisi dipisihomisi gaarehandisi Autaahaathihomisi numwitaatitisi ne-hohiwaiwaami ganihohomisi netisi nepuhotaise. Iyatisi ami kiyaisisi netisi tahamanausoasataise.

¹⁶ Netisi nepuhotisi katihi Anisi Awaindihandaathihomisi usaanipatainisi ami gotitipihiretisi ishihiya saiwa japihi isisi katihi nandaapi nuwi napiwimaitaatitisi netisi nwiwimbipuwataise.

¹⁷ Iyatisi ami kohomisi ishihiyai kataunjatisi saundataase. "Autaahaathihomisi piwihisi jipatipindisihaathihomisi Autaahaathihomisi sandaase. 'Nisi anjaanisi saanisi ishihiya yapihisi nahandaahapihihiya nahatiya napiwisi gaapunditaitiwihaane,' tati jipatipindisi. Satatisi jipatipindihandisi kandi sahi ishihiyaami nawihomisi wihoaanjihomisi titihisi kamwaanisi namunyawisi wihoaanjihomisi woi koniwisi nusaitaatitisi sandisi sahi kiyawaayopo. Siyawaawisi nisi anjaanisi ikohiyisi ikopa kaitaatitisi noaatitaitiwihaanjemawaayopo," undataase.

¹⁸ Aihisi pirihihiya ishihiyaapihi nandapa titihomisi Autaahaathihomisi dipumanihohiyhihiyaami mitihiyaihi ami Judaahiyaami winihapisi katiwunjohiyhihiyaami Jisaasihomisi piwihisi sata kaundisihaapi atiwisi newaayopo. Atiwisi newaawisi Jisaasiho sohoai tiwitaatitihomisi daihiraapi daawaayopo. Iyataatisi ami kiya kopi yayawaayopo. Sandisi kopi yayotimandisi

apaap+maahe, am+ isihya nahatiya Jisaasihom+ p+wiha atisawaaw+ kiyaam+ maariho windosihun+ am+ Jisaasihop+ maaritauhe.

¹⁹ Aih+ aim+ ip+ho naihi as+hananaataatihi Jisaasihoun+ kom+ ot+ip+pat+hiyaun+ au-nah+pati Jerusarem+handi namasi nowaayopo.

Kima Piwima Jisaasiho Satat+ Utaaho Wo Wapaap+ Gwinyaataat+ Kapa Akitin+hi Naito Tat+ Kop+ Gwunyaat+ Autaahaat+hoai Nunjen+honaah+ Nunjes+ip+pa Naitaise Tind+handap+haare

(Matiyuho 21:20-22)

²⁰ Nanopaw+ bowih+ kohokoaisaw+ nepasi daihira niyawaaw+ ipati witi p+hoap+homatiyahat+ awaip+tamasihi mmonawaapo. Sat+ ipiti isaaha isititi saatit+ho tamitati damipati+ tambatihi+ nahataapa osamati ap+paahi napoti awaip+tamataise.

²¹ Siyat+ awaip+tamasihi Pitaaho mmonataat+ gw+nyapenataise. Gw+nyapenataat+ bat+ ipiti kaundind+handap+ namati Jisaasihoi ko saundataase. "Kat+ip+nyasing+honye, jase, k+mat+ ip+matis+ k+ny+ bat+ it+hunding+pati wan+ aim+ awaip+tat+ napomataiso," undataase.

²² Aih+ Jisaasihom+ha wihoaan+ha kiyai saundataase. "Sah+ baiwi Autaahaat+hop+ gw+unyaap+ise.

²³ Is+hiya usa baiwi Autaahaat+hop+ gw+unyaahohiy+hiya k+mir+ si+hoaar+mir+ tip+mati, 'k+ny+ niwautip+esi dur+ihiraat+hi ti+mandaate,' und+wi nga kaund+taapo. Kaundis-aihi+ am+ k+reti t+tihi kiya noaipaitaise. Saiwi kaund+taat+wihiya maariho yiyahw+ gw+nyaap+hiyaamaahe, owetise. Nehi maariho naasoh+hi gw+unyaap+ nyahi katisaihi t+tihi ak+ip+pa noaipaitaise tiwi gw+nyapenawaaw+ kat+taapo. Is+ n+ni sangi akitin+hi sand+ kasataatao, sah+ wapaap+ gw+nyapenawaaw+ katisaihaah+ t+tihi ak+ip+pa sami katoh+mumwaan+ kamwaan+ japepihira t+tihi kapa noaipaitaise.

²⁴ Is+ sah+ Autaahaat+hop+ gaapund+wi wapa naitaat+wi koai nunjenawaaw+ nyami kaundoh+ip+pa akitin+hi kapa t+tihi naito tiwi gw+nyaawaawaah+ sami katoh+ip+pa kapa t+tihi naitaapo satiti n+ni sangi akitin+hi kasataatao.

²⁵ "Is+ sah+ gaapund+taat+wi dowaaheti utaaho wo sangi maip+hand+ wind+ kasind+handap+ kop+ gw+nyapenawaawaah+ namap+ kom+ maip+haiwa sang+ gaapund+wiwatawa j+hi nepumap+ise. Saiwi kaisaihaah+ am+ sam+ jap+ho yam+hapataat+hi bimisiho sam+ maip+haiwaisangi nesamaitaise.

²⁶ (O am+ utaaho wo sangi maip+haiwa kasiwaiwa nep+mumwawaawaah+ am+ sam+ jap+ho yam+hapataat+hi bimisiho sam+ maip+haiwa wind+ nesamaamaitaise owet+taise," undati Jisaasiho kiyai kaundataase.)*

Awaisaw+hiya Jisaasihoi Wat+ip+hand+ nd+ Nahinyat+ Kah+it+hi K+ny+ Sand+ Kiyapaise Undot+handap+haare

(Matiyuho 21:23-27; Rukiho 20:1-8)

²⁷ Aih+ kiya jap+hi nap+wi Jerusarem+handi noaipawaayopo. Noaipap+ Jisaasihoi An+ Awaind+handaat+hi nandaat+ taat+ daayataise. Aih+ p+risihiya awaisaw+hiya Autaahaat+hoai nandapa tihiwi d+ipuman+hohiy+hiyaam+ m+tihiyaun+ am+ Judaahiyaam+ win+hap+pa kat+wun+johiy+hiyaun+ am+ usa gw+nyaahiyaun+ Jisaasihoaap+hi nasawaayopo.

²⁸ Nap+wi Jisaasihoi sat+wi kiya nunjenawaapo. "K+ny+ is+hiyai An+ Awaind+handaat+hi saiwa kamaiwise und+pi n+wisapup+ kaingit+imand+ wat+ip+hand+ diyaam+handaah+? Aimb+ am+ gis+ saimb+ kaimeh+ta nd+ kah+it+hi k+ny+ kiyapaise?" und+wi nunjenawaapo.

²⁹ Aih+ am+ Jisaasihom+ha wihoaan+ha kiyai saundataase. "O am+ n+ni p+wiha wa neh+ naasaah+hi nas+sendaano, sah+ wihoaan+ha baiwi nep+ kandisaihaah+ am+ n+ni kaiwa kaiwa kiyoh+wi+maiwaap+ wat+ip+hand+ sandaah+ satiti sangi kasat+tando. Is+ n+ni sand+ nas+sendaano.

³⁰ Jon+ho is+hiyai p+wiha ausaat+ kaundat+ am+ waapohora baawusind+nd+ Autaahaat+hom+ wat+ip+handaaho e yap+patamb+ is+hiyaam+ gw+nyaahot+hand+ wat+ip+handaaho wan+ sah+ kand+wise?" undati kiyai nunjenataise.

³¹ Sata Jisaasiho nunjes+hi kiya sawana sanawaatopo. "Nyah+ napitit+tihaawe? 'Nyah+ Autaahaat+hom+ wat+ip+handaah+,' undisaihaah+ p+wiha Jisaasiho wihoaan+ha sanyat+taise. 'Am+ Autaahaat+hom+ wat+ip+handaah+naah+ sah+ Jon+hop+ napindap+ g+maawunyaahopo?' nyat+taise.

³² O am+ nyah+, 'is+hiyaam+ gw+nyaahot+hand+ yap+patamb+ wat+ip+handaah+,' undisaihaah+ am+ is+hiya Jon+hop+ Autaahaat+hom+ p+wiha atisat+ neti ausaasihoe tiwi

* **11:26:** Ut+ip+haiwa taah+waiwa wiwaat+hi kima piwima windi jipat+ip+mindise. Owe.

gɪwunyaapɪhiyaasi kiyaisi nyapi apowitaio,” nnawaatopo. (Ami kiya saniwi kanihotimandi sandi kiya ishiyaapi yayawaawi kanawaatopo.)

³³ Aihɪ kiya yayawaawi namapi Jisaasihoai saundawaatopo. “Nyahi saiwaapi wɪndi mmonaahiyaane,” undawaatopo. Aihɪ Jisaasihomɪha amɪ kiyai saundataase “O siyon-aahi amɪ nisangisi watipɪhandi sandi so nanimihɪhandi saindi kiyaatayo satɪti wɪndi kamaasatɪto,” undataase.

12

Kɪma Pɪwɪha Isɪhiya Maatimaatiwɪhiya Wainɪhandɪ Osaataatɪ Jaawi Bimohiyɪhiyaapɪ Jisaasiho Namɪhana Katindɪhandapɪhaare

(Matiyuho 21:33-46; Rukɪho 20:9-19)

¹ Aihɪ Jisaasiho pɪwɪha namɪhanaha Judaahiyaamɪ awaisawɪhiyaapɪ kiyai sata kaundataase. “Utaaho wo wirɪhɪrɪ wainɪhandɪ niyaamatɪ naporɪhɪrɪ nisatɪ nisɪhoapotosatɪ amɪ waapoho wainɪhandɪ namwaitandɪhandɪ kiyataise. Kiyatosa amɪ anjaanɪ waanɪ ishiya wainɪhandɪ ikondaatɪwɪhiyaapɪ tamangipɪpɪhapɪ jaawɪ bitoaitaatɪwɪhaanɪ autaahɪ nɪwaataatɪ anɪmatataise. Siyatɪ kiya owetiɪhɪ ishiya usaisɪ saunda nunyataise. ‘Sahɪ nisɪ osaataatɪ wainɪhandɪ kɪmandɪ ninjaawɪ bitosawise. Ninjaawɪ bitotawaawɪ wainɪhandɪ ningohonɪhura sapɪhandɪ nanawaawɪ amɪ nɪwahonisapɪhandɪ nanimɪtaatiwo. Aiwɪ amɪ wɪndi nunyawɪ ishiyai nawɪho naitaatɪwe,’ undatɪ kiyaamɪ ikwɪraatɪhɪmataise. Siyatɪ nunyamapɪ konɪhɪ kaanɪhɪ wapɪhapɪ nomataise.

² Nomatɪ ketinjatɪ wainɪhandɪ aimɪ ningotɪ akuraihɪhura komɪ otɪpɪpatɪho woai saundataase. ‘Kɪnyɪ numbwɪ nisɪ wainɪhandɪ ninjaawɪ bitohohiyɪhiyaapɪhɪ noaipasamɪhɪ kiya wainɪhandɪ wɪndi nahimisiailɪ nanenapɪta numwe,’ undatɪ natausaasataise.

³ Siyatɪ natausaasihɪ ko naihihandɪ kandɪ kiya wainɪhandɪ jasohiyɪhiya komɪ otɪpɪpatɪhoai isɪwatawa tɪmambɪwɪ ahiyawɪ nehɪ taanahɪhoai japɪhɪ nepɪ natɪwusaasawaayopo.

⁴ Aihɪ amɪ wainɪhandamɪ satɪho komɪ wainɪhandɪ jaawɪ bimohiyɪhiyaapɪhɪ jɪhaatɪ komɪ otɪpɪpatɪho woai natausaasataise. Aihɪ amɪ koai isɪwatawa mɪtɪhaatɪhɪ tɪmbɪpɪ jɪtɪpɪtahandɪ tipɪ mawahandɪ nunyawaayopo.

⁵ Aihɪ wainɪhandamɪ satɪho amɪ komɪ otɪpɪpatɪho woai jɪhaatɪ natausaasataise. Natausaasihɪ ko notɪ kiyai iwinjasihɪ kiya koai sohoai tiwawaayopo. Aihɪ wainɪhandamɪ satɪho amɪ komɪ otɪpɪpatɪhiya taahiyɪhiyai natausaasataise. Natausaasihɪ kiya nuwɪ kiyai iwinjahauhɪ jɪhiyai kawisohɪpatɪ katɪ kawiwɪ usai gotɪ tipusoasawɪ amɪ usai siyɪhiyai tiwawaayopo.

⁶ Aihɪ amɪ komɪ mwaaho nehɪ naasohɪhɪ maarɪho biyatɪ wɪwiwahoai ipotɪ natausaasatɪndɪ bindataise. Aihɪ ipotaataatɪnɪhɪ sawahomɪ mwaahoai wainɪhandɪ jaawɪ bimohiyɪhiyaapɪhɪ netɪ natausaasataise. Natausaasataatɪ sapɪho sandaase. ‘Nisɪ maasihɪhomɪ pɪwɪha kiya baiwɪ atɪwitaapo,’ ndaase.

⁷ Satatɪ natausaasihɪ ko notɪ noaipasihɪ wainɪhandɪ jaawɪ bimohiyɪhiya taatɪ naihi koai iwinjaposawɪ kiya sanawaatopo. ‘Kɪmo utaamo wainɪhandɪ kɪmandamɪ satɪhomɪ tɪtɪhɪ mwaaho akohoe. Isɪ koai sohoai tiwɪtɪhaawɪ napɪwise. Tiwisailɪ ko naponɪhɪ ko wainɪhandɪ osaataatɪ naitotahandɪ namawa nyahɪ kandɪ nesailɪ nyamimatɪtando,’ nnawaatopo.

⁸ Satɪwɪ kanawaawɪ namapɪ komɪ mwaahoai isɪwatawa sohoai tipɪ osaataatamɪ nehɪhaatɪ yotawaapo.

⁹ “Isɪ wainɪhandamɪ satɪho kiyaisɪ napitɪwitaase. Osaataatamɪ satɪho nasatɪ kiyaisɪ siyɪhiyai tiwamaitaise. Tiwamatɪ komɪ wainɪhandɪ osaataatɪ usai nemwɪtaise.

¹⁰ Pɪwɪha kɪma sata jɪpatɪpindisɪha sahɪ wɪndɪ awɪmɪtɪwɪhiyaato: ‘Anjaanɪ anɪmatohiyɪhiya yasɪha kɪmaapɪ ponyase tɪwɪ namahotɪha wanɪ noaipatɪ mɪhotɪrisatɪ anjaanapɪ yasɪha aundetɪho anaahɪhaimatataise.

¹¹ Awaisɪho sawaho sandɪ siyatɪ kaihɪ nyahɪ mmonɪhaawɪ apɪpaahɪ gaatiɪhɪ maaritɪhaayo,’ *Aunɪhɪhɪrɪ 118:22-23*

tatɪ jɪpatɪpindise,” undatɪ kiyaisɪ kaundataase.

¹² Sata Jisaasiho kiyai kaundiɪ Judaahiyaamɪ awaisawɪhiya komɪ pɪwɪha atɪwisawaawɪ ko nyapɪ pɪwɪha sa namɪhanaha kandaase tɪwɪ Jisaasihoai isɪwɪtotɪwɪ gwɪnyaahohiyɪhiya namapɪ ishiyaapɪ yayawaawɪ koai namasi nowaayopo.

Kɪma Pɪwɪma Jisaasihoai Isɪhiya Nyamɪ Awaisɪho Sisaahoai Nawɪho Numwitaano Undɪwɪ Nunjenɪhotɪhandapɪhaare

(Matiyuho 22:15-22; Rukɪho 20:20-26)

¹³ Saiwɪmapɪ nuwawɪ bowihɪ ishiya Parisihiyaamɪ usaisunɪ amɪ Erotɪhomɪhiyaamɪ usaisunɪ ko napitɪnyatise tɪwɪ bɪpɪ iwinjatawa nunjendaatɪwɪ Jisaasihoapɪhɪ

natiwusaasawaayopo. Aiwi ami piwihwa wa wipita asireti kaundonaahi asireti katipihone undiwi piwihwa komiheti nutotwo.

¹⁴ Aihhi kiya nuwi Jisaasihoaapihi noaipapi koai saundawaatopo. “Katipinyasingihonye, nyahi gwinyaahaayo kinyi utaahonj ainahihonj piwihwa titihi gaahaahih katipihonjtinio. Aimbhi ami kinyi isihyaami gwinyaahohiwaiwaapuni kinyapj itihitohiwaiwaapuni windi yamaimbhi andititipi bitotapa Autaahaathihom piwihwa naasika Akithaahih katipinyasapihonye, isihya awaisawihyaaisuni gwiharaahyaaisuno. Isi wani nyangi kanyate. Nyahi awaisiho Sisaaho Romihanda nahataapihi jatisihoai nawihho gamanihom otipipati kaitandihho nunyahaawaahi sandi Judaahyaami winihapipa newa nopisasihaayono e owetiso? Isi Sisaahoi nawihho nunyaano e namunyaano?” undiwi kiya nunjenawaapo.

¹⁵ Aihhi Jisaasiho kiyaami jaiwaiwi iwinjatawa nunjenhotihandi usonataise. Usonataati kiyai wihooanjha saundataase. “Sahi napaapi napiw ningi ninjatawa jaiwaiwi taawi nanisehopo? Nawihho taanauhho wo isisi nasawaawaahi naninyawewise nini mmondaano,” undataase.

¹⁶ Undihhi kiya nawihho wo nunyauhi ko neti mmonatosati ami kiyai saundati nunjenataise. “Kimiti siwipimatuni ambimbaturu diyaamihate?” undataase. Aihhi kiya saundawaatopo. “O awaisiho Sisaahomihate,” undawaatopo.

¹⁷ “O siyonaahi wapa awaisiho Sisaahomihapanaahi ami koai titihi komihapa nunyawise. O ami wapa Autaahaathihomihapanaahi ami titihi kapa Autaahaathihoi nunyawise,” undataase. Undati Jisaasiho piwihwa kaundih kaapi kiya namapi yaiwimapi maaroamapi pihitiwi gwinyaawaayopo.

Kima Piwima Jisaasihoai Satiyusihiya Isihya Napohiyihya Japihhi Nepaitaatwihandapi Nunjenhotihandapihaare
(Matiyuh 22:23-33; Rukiho 20:27-40)

¹⁸ Judaahyaami usa isihya Satiyusihiya Jisaasihoaapihi napiw noaipawaayopo. Isiya siya Satiyusihiya satiwihyaare. Isihya napohiyihya japihhi windi namepaitaapo tiwi gwinyaapi katiwihyaare.

¹⁹ Isi kiya Jisaasihoai saundiwi nunjenawaapo. “Katipinyasingihonye, Mosesiho nyapi winihapipa kimba sata jipatihiya ahiyataise. Utaaho sihimwaaha manyinya oweho nehi bimainja apwaataati namasi naponahi sotisom titihi saingho osinthaati neti wirane. Iyonihhi manyinya kooapihapi noipahohiyihya komi aunahipa naitaatwimahe. Owe. Sotisihomi aunahipa naitaatwime,” tati ahiyataise.

²⁰ Isi isihya sapiho naasom mwaaya taahiyihya 7 kaiwihya noaipawaayopo. Aihhi jihho bwandipho apopaati neti wirataise. Ko neti wirati bimainjati maaha oweho napotaise.

²¹ Aihhi ami komi saingho komihin noaipasihho saahom osinthaati neti wirataise. Wirati bimainja ami koaisangi naasikati kiyati maaha oweho napotaise. Aihhi ami kapihaoisangi kati kiyati neti wirati bimainja maaha oweho napotaise.

²² Saiwi nahatiya kaimi nuwi ipotaataatho 7 hoaisangi naasikati kiyati maaha oweho napotaise. Aihhi ipotinhi kaati apopaati napotaise.

²³ Isi saati apopaati saaho saingho nahatiya 7 kaiwihya nepi wirapihaatisi asisihya isihya japihhi nepapi asitimatitawihwa noaipahonihura saati apopaati noaipati diyaamahom apwaataatimatitaise?” undiwi Jisaasihoai nunjenawaapo.

²⁴ Aihhi Jisaasihomihwa wihooanjha kiyaisi saundataase. “Sahi moniwi gimunyaapihiyaato? Sahi Autaahaathihom piwihhaathi jipatihindimbipaapuni ami Autaahaathihom watipihandapuni sahi apipaahi windi moniwi ami windi gimaasunyaatahiyaato? Ami sahi Autaahaathihom piwihwa jipatiwindiwaiwaapuni ami Autaahaathihom watipihandapuni windi moniwihyaatisi sahi saiwa nahiriwi katawaatopo.

²⁵ Isihya japihhi nepawaahura wanamataiwi windi namaamaatindaapo. Owetitaise. Nehi Autaahaathihom otipipatihiya yamihapataathi bimohiyihya enjerihyaamataiwi bimitaapo.

²⁶ “Isihya napohiyihya japihhi nepaitaatwihandapi Autaahaathihom piwihwa katisihwa sahi aimi akithinihi awitiwihyaate. Mosesiho piwihwa ipati mwinhati sisihwa sawihwa tihindindapi jipatihiya ahaisihwa sahi windi awimutowo? Sandi ipihosi anjinetahonji maipihonjaathihapi sisihwa tihisihaapito. Sa piwihhaathi Autaahaathihom Mosesihoai saundise. ‘Nini Abiraahamihho Aisaakiho Jekopihom Autaahaathihonine,’ undise.

²⁷ Autaahaathihom so isihya Autaahaathihom gimaawunyaapihiya napohiyihyaami Autaahaathihomahe. Owetise. Autaahaathihom so isihya sangi napopi asihihiya bimohiyihyaunhi ami isihya aimi napohiyihya kopi giwunyaahotihandaahi kiyaanhihi

kiya isihiya ahoyaniwi nuwi napiwaiwi kahapaamapipa nunyawih nehohipipih isihiya nyangi nyainjap ipihrete nyatito tiwi apipaahi maaritiwimapihyaare.

³⁹ Aiwi ami anaanj gwiharaahaanj isihiya ahoyaniwi Autaahaatihopi gwinyaap gaapundohipih (sinekokihaandaatih) mtaahoaahapaahaiwi isihiyaami ndiheti awaisawihyaaniso tiwi bimaawihyaare. Aiwi wapa usipipaapi ahoyaniwi nandapa awaimbipa tihauhthapih noaipawaahura awaisawihyaanisi nyangisi awaisawihyaaisawi nepi ahinyisawosawi nandapa nyangi maasi jih nanyamto tiwi gwinyaapihyaare.

⁴⁰ Aiwi ami kiya ashiya osinhiyai jaiwundiwi kiyaami anjitihi wapa ahusotimbipa ikowinwi nusepihiyaare. Aiwi ami kiya kiyaami ikopa maipihaiwaami tiwatihaatapi isihiya kiyaapi gaahiya ainahiyihiye tiito tiwi Autaahaatihopi gaapi utaarihaiwa aip pihitiwi gaapundiwihiye. Isi kiya saiwi kiyohiwaiwaapi ipotihura Autaahaatho kiyai naanjati yaawihandi usai nusatipihahandi apipaahi awaindihandi numwitaase,” undataase.

Kima Piwima Apopaati Waati Nawih Kahapaamapipa Taahipipa Owehaati Autaahaatihopi Maaritai Autaahaathoai Gaarehandi Numwindihandapihaare
(Rukiho 21:1-4)

⁴¹ Aih Jisaasiho niyati Autaahaathihomi Anj Awaindihandaatih nandaataise. Nandaati bokisihandi nawih gaarehandapiho wihohitihandamihini deti bindataise. Bindata iwinjatihi isihiya taahiyihiya nawih ikihipa asaketahiya kandi nawih wihohitihandopi nawih wiwawaayopo. Nawih asaketahiya ami waati awaisih taahih kandopi wiwawaayopo.

⁴² Aih apopaati waati warih aimi napomasih osihaamaati kahapaamapipa nawih taahipipa owehaati nasataise. Nasati nawih nehi jisihasuri yasuri kandopi iwiwataise.

⁴³ Aih Jisaasiho kaati osihaamaati iwinjatosati komi otipipatihyai gaata numwaati detematosati kiyai sata kaundataase. “Nini akitihihi sangi sandi kasatitaato Kimaati osinimaati warih owemaati kaatami nawih timasih isihiya nahatiya kimiyaami nawih awaisih kimandi Anj Awaindihandam nawih wihohitihandopi wihohihoi nusatipihati apipaahi awaisih iwiwataise.

⁴⁴ Iyataati kimiya isihiya nahatiya nawih asaketahiyaasi nahato nga kiyati ahusotih nehi yandih isoho timawaayopo. O kimaati osinimaati nawih apipaahi nenoaahita owetihhaati kaati kaatami nawih kora nandapa nunyati neti nandandih nahato konih timataise. Isi kaati nandapaapi nunyati neti nandandih apipaahi owendaise,” undati Jisaasiho komi otipipatihyai kaundataase.

13

Kima Piwima Jisaasiho Anj Awaindihandi Nosasindaise Tati Katindihandapihaare
(Matiyuh 24:1-2; Rukiho 21:5-6)

¹ Jisaasiho Anj Awaindihandi namasi notaise. Namasi ko taati naihi komi otipipatihwo Jisaasihoai saundataase. “Katipinyasingihonye, anaanj kimaiwa apipaahi gaahaiwa sanahiwaiwe. Iyati ami nawih kimaiwa apipaahi aungwohaiwaaraahi anjimatihapanyaare,” undataase.

² Aih Jisaasihomih wihooanjha koai saundataase. “Kinyi kimaiwa animaiwai usonapaapino? O saiwa ipotihura nawaamaiwa tiwati nyepinati ahotiwimaiwa siyati windi ahimotitaise. Owetihaise. Isihiya nepi natipi nopisasiwi nepi nepuhwitaapo. Nepuhwisaihi nahomanidawa mhaapi yatih yapipateti tmhataise,” undataase.

Kima Piwima Jisaasiho Naanjihaiwa Pihitai Noaipaitaise Tati Katindihandapihaare
(Matiyuh 24:3-14; Rukiho 21:7-9)

³ Jisaasiho niyati nasaamanati Anj Awaindihandi wihini ahetih Sisih Oripihooasin bindataise. Aih komi otipipatihya nehi wingwaasihih koaapihi nasawaayopo. Kingwaasami ambipati Pitaahotih Jemsihotih Jonihotih Endruhutih siya nehi sawanaahih napiw Jisaasihoai satih nunjenawaayopo.

⁴ “Kinyi Anj Awaindihandi neti nopisasinidaise tibi kanyatingitihandi maahiwura noaipaitaise? Iyataati jih swipati wapa napitiyahapa noaipahonih sandi kinyi katindihandi aimi koaipaitande taati nyah gwinyaitihaawe?” undiw nunjenawaayopo.

⁵ Saundauhi Jisaasiho namasati kiyai wihooanjha sata kaundataase. “Sahi baiwi jaawo. Isihiya usa sangisi jaipisatitaawo.

⁶ Isihiya taahiyihiya napiw nisi ambipati ambihitiwi nini Mesaiyaahonini kimitikonine satiw isihiyaati taahiyihyaatangi jaipisatisaihi ami sah wiwa kiyaami jaipipa atiwii kiyaapi gwiwunyataawo jaawo.

⁷ “Iyataati pwiŋipati aungwohaiwa detuni kaanihuni noaipahonihŋi pwiŋha sahi atisawaawi kaiwaapi yaiwi ami sami maariho owemaasetane. Ami Saiwaahi tithi noaipahonihŋi sahi asisihha aimi detithi titaawi saiwaahi kiyati jhiŋ noaipaitaise. Jhiŋ noaipatahandi kandi asisihha ipothiŋha sangititaise.

⁸ Isihya yapipati witaahapihya dosis ami isihya usa yapipati witaahapihyaaisawi tundaapo. Aisaihi ami awaisihho kinjho womihya dosis awaisihho kinjho yapipati witaahapihomihyaaisawi tundaapo. Iyonihŋi ami ipipatipati nahataapipihŋi ipipatipindaise. Iyonihŋi ami wapihiŋ wapihiŋ jariho noaipahonihŋi isihya nandapa nandaatiwihapa owetitaise. Saiwa apopaati maaha namwitandi timentaaŋi jhiŋ wuwaniŋi namasati kihurakihura goti yausami noti aimi detithiŋi suraanihiŋi kaatami ambipati aungwohandi yaawindihandamatiyati jhapihapa namasati noaipataise.

⁹ “Isi ami sangisangi baiwi jaawo. Sangi isihya jaipi nepi wisairapi nasamaasi nuwi pwiŋha piwaatitaatiwihapihisamaitaapo. Aiwŋi ami anjŋi gwiharaahaiwa ahoyaniwi ami Autaahaathihopi gwinyapo gaapundohiwaiwa sinekoihiwaiwaapihi tisawitaapo. Aiwŋi kiya sahi nisapi ginunyaahothandapi nisapisatiwi sangisi nasamaasi nuwi awaisawihyaami ndiheti ahisitaapo. Ndiŋhetŋi ahisisaihi sahi nisi pwiŋha ausaapi kaunditaapo.

¹⁰ Nisi pwiŋha gaaha waniha akaaha yapipati aunahipati nahatewaara gaamapi nuwi isihyai kiya baiwi atitaatiwi ausaapi kaundisaihihura asisihha ipothihaanihiŋi sura noaipaitando.

¹¹ Iyataati sangisi jaipi nepi wisairapi nasamaasi pwiŋha piwaatitaatiwihapihiŋi nasisaihi sahi pwiŋha napititaati kaunditihhaawe tiwi yaiwi pihitiwi waati gimunyaapiŋe. Owe. Autaahaathiho keti kuraanihi sahi pwiŋha katitaatiwihha nasamitaise. Nasamitaisi sahi baiwi pwiŋha ausaapiŋe. Iyataati sa piwa sahi nehi sawanaati windi amusaŋaapo. Owetitaise. Autaahaathihomŋi Itipihho samihetapi pwiŋha sahi katitaatiwihha ausaitaise.

¹² Usa saingo saahoyai numwaapi isihya usai numwisaihi kiya tiwitaapo. Iyonihŋi ami sapihho komŋi mwaahoi naasikati kiyati isihyaami ikwiraathihmahonihŋi kiya koai tiwitaapo. Iyonihŋi ami mwaaya matiya dopawi maatiwitiwŋi saniya sapiyai isihyaami ikwiraathihmasaihi kiya tiwitaapo.

¹³ Iyataati isihya sapi apipaahi apowitaise. Sandi nisapi kiyaisi poundonihŋi kiya sangisi pohipisitaapo. Isi utaaho wo saiwa siya noaipahonihandŋi kandi anditita kaiwaiŋi ipithisamatŋi asisihha ipothihaapi jaati bimisihoai Autaahaathiho numwati asitimatitandihandŋi numwitaise.

Kima Pwiŋma Jisaasiho Apipaahi Maipihandŋi Windi Noaipaitaise Tindihandapihaare (Matiyuhu 24:15-28; Rukiho 21:20-24)

¹⁴ “Sahi utaaho woi iwinjaitaapo ko Autaahaathihomŋi Anjŋi Awaindhandaathihŋi nehiŋ Autaahaathihopaahiŋi gaarehandi tihohitihandŋi aritaahandŋi ahetimbipihŋi apipaahiŋ maipihapa kapihŋi ahimothipihŋi gonhiyati wanihandŋi ko nesi nandaati maipiyausoasa neti nopisasonihho. Iyonihŋi isihya ese tiwi yaiwi kiyaami ambipati mwitiwitiwŋi usondaapo. (Utaaho pwiŋha kima awindaaho biyati gwinyane). Isi sura isihya Judiyaahanda bimohiyihya kiyaami Autaahaathihomŋi Anjŋi Awaindhandaathihŋi utaaho apipaahiŋ maipihandŋi yawimatahandŋi kiyonihŋi kima asisihha ipothiŋe tiwi mmoniwimapi yanihiŋmapŋi sisihhoasiniŋi naiwiŋe.

¹⁵ Iyataati isihya sura kiyaami anjitaupwataatihi* masapipihŋi bimambiwihya anjitihiŋ kiyaamihapa isisi nutaatiwihapa naitaatiwihandapi windi gimunyaŋaapo. Aiwŋi kiyaamapa naitaatiwiŋi anjitihiŋ windi namindaapi yanihiŋmaitaapo.

¹⁶ Iyonihŋi ami isihya osataati bitombiwihya japihŋi nepemaitiwŋi nuwi kiyaamihapa uti apothiŋi kiyaami anjipihŋi naitaatiwiŋi windi namuwise yanihiŋmapise.

¹⁷ Aisaihi sura asihya maaha sanghaisahiyauŋi ami maahaapi gwisihyaunŋi keti sura yanihiŋmapŋi namaisaihiŋ yaawihandŋi naitauhi, “Ese”, nŋingi kiyaapi maariho tindaŋaŋe.

¹⁸ Saiwa siyati wipati wipiwati boahonihura sangisaapihiŋ namwaipaitandŋi sahi Autaahaathihopi baiwi gaapundiwise.

¹⁹ Ami sandi apaapi maato sura naanhandŋi apipaahiŋ awaindhandŋi noaipaitaihiŋto. Jihura Autaahaathiho kahapaamapiŋa kiyati ahaisuraapiŋi nasati waniŋi kŋmura siyahaiwa windiŋi namwaipase. Iyataatiŋi ami ipotiŋsangi windiŋi siyahaiwa naanhaiwa apipaahiŋi awaiwaiwa windiŋi namwaipaitaise.

²⁰ Isi Awaishiho Autaahaathiho asisihha sa naanhaiwa apipaahiŋi awaiwaiwa noaipaitandŋi neti nuhiŋmaitandŋi aimi gwinyase. O ami ko windiŋi siyatiŋi asisihha sa neti

* 13:15: Judaahiya kiyaami anjihatwaami anjitaupwatiŋi nimaayawiŋi anjimatawaayopo. Anjitaupwataatihiŋi wapa nandapa ami ipatamiŋi yandipihho ipiyawaayopo. Aiwŋi yatihihura mbipa nepi kasiniŋi nanopiŋi ami gaapundawaayopo.

nuhimaamahonaahi isihya wɪndi nga bimimaawi nahandi kiyaanhi owetitaue. Saitihati kati ami Autaahaathiho isihya komhiyaimatitaatiwi aimi namihanati ahawisawihyaapimatonih gwiyaataati kiyai neti iwɪtatamanitandi namati asisihane neti nuhimaitaise.

²¹ "Isi sura isihya usa napɪwi nisapi satiwi, 'Kiraishiho komi isihyai japihi numwaitandi Autaahaathiho namihainjiho kimbhi kimosi jase ami yaihapih yaihos jase ami mihapihi mihosi jase,' satisaihi ami sahi kiyaami piwiha atiwi wɪndi gimaawunyaapise.

²² Iyonih ami isihya usa taahiyihya napɪwi sangi jaiwisatiwi sasaitaapo. 'Nini kimonini Kiraishonini Autaahaathiho komi isihyai japihi numwaitandi namihainjihonine,' satitaapo. Aiw ami usa taahiyihya neh ninaasohi wura wura napɪwi satiwi, 'Nini Autaahaathihomi piwiha atindi neti kop awusaahohihonine,' satiwi jaiwisaitaapo. Aiw ami kiya watipihaiwa kihaiwa kihaiwa kahatamatipetahaiwa kaitaapo. Satiwi saiwa kiyawaahandi kandi Autaahaathiho isihya komhiyaimatitaatiwi namihanati ahawisawihyai maawi jaiwanduwi numwaitaitaitaapo.

²³ Siyahaiwa noaipaitaihi ami kaiwa sangi noaipasih nini piwiha jhi timaniti aimi kasatataoni sahi baiwi jaawo.

Jisaasiho Isihyaami Saahonini Jihonini Napitotindihandapihaare
(Matiyuhu 24:29-31; Rukiho 21:25-28)

²⁴ "Saiwa siyati naanjhaiwa noipati owetanihura sura. Ipiho noipati asahaitaise.

Iyonih ami waatihaisangi wɪndi namusaaitaise.

²⁵ Iyonih ami kaumbwaati yamihapataatihapi timihaitaise.

Iyonih ami yamihapataatih watipihaiwa ahotiwaiwa ahoainati nasihahaarindaise.'
Aisaiyaaho 13:10, 34:4; Isikierih 32:7; Joerih 2:10, 31, 3:15

²⁶ Iyonih sura Nini Isihyaami Saahonini Jihonini nisi watipihandisa ami nisi yundanyaahaisati watipihonini tiwipataatih nipsisih isihya ninjaitaapo.

²⁷ Saindi sura nini nisi enjerihya otipatihya yamihapataatihapihiyai nandusaasito. Nandusaasisanhi kiya nuwi nisi isihya nisihyaimatitaatiwi namihanohiyihyai nahataapihi yapipatamuni ami yamihapataatihapuni mangiraini numwaapi nepi ahonitaapo.

Kima Piwima Jisaasiho Komi Napitandihuraapi Awaatipihoei Yatitandihura Wapa Noaipasipapaapi Namihana Katindihandapihaare
(Matiyuhu 24:32-35; Rukiho 21:29-33)

²⁸ "Awaatipih kaindihandapi aimi mmowi nepi gwinyaapihiyaate. Awaatipih kupwirati tiwihandiwih sahi mmonawaawi kimura yatihiri yatitandihuraare tiwihyaate.

²⁹ Sahi saiwi aimi mmowihyaatisi naanjhaiwa siyahaiwa noaipahonih mmonawaawi sahi nisapi satiwi, 'Ko napitandihura aimi detindaate,' tiwi gwinyaapise.

³⁰ Nini akitinhi sangi sandi kasatataato. Isihya kimumaahiya sangi napopi bimisaihi saiwa naanjmaiwa nini katohiwimaiwa noaipaitaise.

³¹ Yamihapatuni ami yapipatuni noti owetitaise. O nisi piwihaahi wɪndi owemetitaise. Owemetati, Kaahi kaanhi ahotimi nutaise.

Kima Piwima Jisaasiho Satati Saiwa Noaipaitandihya Asisihaapi Utaaho Wo wɪndi Gimunyaati Wɪndi Mose Tati Katindihandapihaare
(Matiyuhu 24:36-44)

³² "Iyataahandi kandi Nini Isihyaami Saahonini napitandihuraapi utaaho wo asisihya sete ami ipihomi ndihaami siwipati suraare tati wɪndi gimunyaati wɪndi mose. Owe. Autaahaathihomi enjerihya itipihya otipatihya yamihapataatihapihihiyaisangi wɪndi mohopo. Owe. Aih ami Nini Isihyaami Saahonini Jihonini sangi wɪndi moho. Owe. Nehi Apiho Autaahaathiho sawahohih asisihya ami ipihomi ndihaami siwipati seti suraare tati mmonati gwinyaati isiwatitaise.

³³ "Isi sahi baiwi jaawo. Sahi baiwi timaninwi jatiwise ami sahi asisihya akaaha titih ahura noaipaitaise tiwi wɪndi mopihyaatiso.

³⁴ Sandi siyahande. Utaaho wo komi anjipih namasi kaanhi wapihapi daitandi nutandi komi otipatihyai nishapa kimba baiwi ninjaawi bimaawise undindihandamatiyahande. Iyati komi otipati otipatihya kaho kaho jatitandihati yiyandhi nunyataise. Iyati maasomwaanji jatitandihoi, 'Kinyi baimbi namopi koninhi jatime,' undindihandamatiyahande.

³⁵ Isi siyahandisi sahi baiwi jatiwise, anjanami satih napitandihandapi sahi wɪndi moniwihyaatiso. Iyati komi napitandihura asisihya taati napandosuraatitandihyo

amĩ apatĩhĩ apwĩtetetĩtĩtandĩho amĩ asisĩha wa taatĩ bowataatĩ sangĩ saasinĩhonĩtĩtĩtandĩho amĩ ipĩho taatĩ yahutaahonĩtĩtĩtandĩho.

³⁶ Sahĩ nasisoaari kiyaatĩnĩhĩ tĩmetĩwise. Amĩ wiwa ko ketĩ kuraanĩhĩ nasatĩ sahi nanĩhaiwĩ nanopotisaihi jasondaĩso.

³⁷ Pĩwĩha kĩma nĩnĩ sangĩ tĩmetĩwise satĩ kasatohĩma naasĩka isĩhiya nahatĩyai sahi jaawĩ tĩmetĩwise undataato,” undatĩ Jisaasiho komĩ otĩpĩpatĩhiyai kaundataase.

14

Kĩma Pĩwĩma Jisaasihoai Anĩ Awaindĩhandamĩ Mĩthĩya Tiwĩtaatiwĩ Pĩwĩha Katohĩthandapĩhaare

(Matiyuho 26:1-5; Rukĩho 22:1-2; Jonĩho 11:45-53)

¹ Asisĩha yatairĩ ahondaise amĩ Asisĩha awaisĩha Pasopaahandunĩ amĩ kimbapĩho nandapa bĩretĩhandĩ nipitandĩhandĩ yisĩhandĩ owehandĩ nandaatĩwĩha noaipaitando.* Sandĩ jĩhura asisĩha wetĩ Autaahaatĩhomĩ enjerĩho otĩpĩpatĩho yamĩhapataatĩhĩ bimisĩho jĩtĩpatĩ anjaanamĩ maasomwaaĩ jaahohĩpatĩ mmonataatĩ Isĩraherĩhiyaamĩ manyĩya bwandĩpĩhiya jĩhiyai tĩmaawatĩ nehi nusatĩpasĩthandapĩ gwĩnyaapĩ mmonĩwĩhaare. Sa asisa noaipasĩhura kiya nandapa bĩretĩhandĩ nipitandĩhandĩ yisĩhandĩ owehaunĩ maasapĩho sipĩsipĩhandunĩ nanawaayopo. Aiwĩhaasĩ ka asisĩha noaipaitandĩ nehi asisĩha yatairĩ ahotĩhĩ pĩrisĩhiya awaisawĩhiyaunĩ† amĩ wĩnĩhapĩpa katĩwunjohiyĩhiyaunĩ ahoyanĩwĩ pĩwĩha kanawaayopo. Aiwĩ kiya Jisaasihoai daihĩra wĩraapĩ nanĩhundĩwĩ jaiwaiwĩhĩretapĩ isĩwatawaawĩ sohoai tiwĩtaatiwĩ kanawaatopo.

² Aiwĩ amĩ kiya sanawaatopo: “Nyahĩ asisĩha awaisĩha Pasopaahandetĩ sandĩ isĩhiyaamĩ ndĩhetĩ wĩndĩ kamaitĩhaawo, amĩ kiya wiwa maatĩmaatĩwĩ pwĩsipatĩ noaipaitaiso. Isĩ gaasĩ namĩhaitĩhaawo,” nĩwĩ kanawaatopo.

Kĩma Pĩwĩma Apopaatĩ Waatĩ Atĩpatĩ Waamainjotahatĩ Gaahatĩ Jisaasihomĩ Mĩthĩhaatĩhĩ Nĩwindĩhandapĩhaare

(Matiyuho 26:6-13; Jonĩho 12:1-8)

³ Jisaasiho aunahĩpa Betanihandaa niyatĩ utaaho wo jĩhĩ asaaha pisapĩpa neho komĩ ambĩpatĩ Saimonĩhomĩ anjĩpĩpĩhĩ nandaatĩ bindataise. Bindata ganĩhoaasinĩ taatĩ nandapa nainjĩhĩ apopaatĩ waatĩ onĩha wa atĩpatĩ apĩpaahĩ waamainjotahatĩ windaha nesi nasataise. Atĩpatĩ satĩ nawĩho awaindĩhandisahate. Onĩha atĩpatĩ windisĩha nupwĩ napuwĩthandĩ owehaasĩ namatĩ nehi awĩha napuhohininapĩ maipĩhinjaapĩhapĩ tiwĩtatosatĩ Jisaasihomĩ mĩthĩhaatĩhĩ nĩwisataise.

⁴ Aihĩ kapĩhĩ isĩhiya usa bimohiyĩhiya kaatĩ siya nĩwihĩ kiya mmonawaawĩ mĩmaipaiwĩ gwĩnyapenawaayopo. Kiya saiwĩ mĩmaipaiwĩ gwĩnyapenĩwĩ satĩwĩ kanawaatopo. “Ese kĩmaatĩ apomaatĩ atĩpatĩ kĩmatĩ apĩpaahĩ nga waamainjotatĩ gaamatĩ napaapĩ nyahowatĩ nuhoaise?”

⁵ O satĩ atĩpĩtĩ isĩhiya usai nawĩhopĩ nunyaatĩ nawĩho ikĩhĩ murĩmo‡ nga naito. Newaatĩ isĩhiya ikĩpĩpa owehiyai nga numwĩto,” nnawaatopo.

⁶ Sanĩhauhĩ Jisaasiho kiyai saundataase. “Sahĩ kĩmaatĩ apomaatĩ munyaipundiwĩ itĩhĩmundĩwĩ bĩpĩ namĩhaapĩse. Sahĩ saiwa napaapundopo. Kaatĩ maipĩhatĩ kiyataa-maise. Owe. Nĩngĩ apĩpaahĩ gaahatĩ kanisataise.

⁷ Nahatewetĩ isĩhiya ikĩpĩpa owehiya sangisawĩ maasĩ nasisoaari bimĩtaapo. Isĩ sahi kiyai wura wura iwĩtatamanĩtaapo. O amĩ nĩnĩhĩ sangisatĩ maasĩ nahatewetĩ wĩndĩ bimimĩto.

⁸ Apopaatĩ kĩmaatĩ wapa nga kaatĩ kaitandĩhapa aimĩ kiyataise. Kĩmaatĩ atĩpatĩ waamainjotĩhatĩ nisĩ ambĩpatetĩ nanuhoasĩtĩmandĩ nĩnĩ anĩmwaaĩpatopĩ yamwaaĩtandĩhandapĩ nisĩ ambĩpatĩ netĩ apĩpaahĩ nĩmanatĩ kanisataise.

⁹ Nĩnĩ sangĩ akĩtĩnĩhĩ kasataatao. Yapĩhĩ nahatewaara isĩhiya Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha gaaha wanĩha ausaawaawĩ kĩmaatĩ apomaatamĩ kĩmandĩ gaamandĩ kainĩmandapĩ pĩwĩhaatĩhĩ ahoyawĩ ausaapĩ katĩtaapo. Ausaapĩ katisaihi isĩhiya kaatapĩ gwĩnyapendaapo,” undatĩ Jisaasiho kiyai kaundataase.

Kĩma Pĩwĩha Judaasiho Noaipatĩ Jisaasihomĩ Tiworĩhoemainjĩthandapĩhaare

(Matiyuho 26:14-16; Rukĩho 22:3-6)

* **14:1:** Pasopaahandĩ sandĩ Judaahiyaamĩ asisĩha sa kimbapĩho awaisĩhaare. Aihĩ kiya sandĩ Pasopaahandĩ kĩnaungwĩha nahatewetĩ nehi naasaaraahĩ mmonĩwĩhiyaare. † **14:1:** Siya pĩrisĩhiya isĩhiyaapĩ kiyaamĩ aunahĩpatĩ nepĩ kohasĩpĩho nandapa tĩhĩwĩ Autaahaatĩhoai waamaindumwapi dĩpumanĩwĩ nunyohiyĩhiyaamĩ mĩthĩhiya jĩhiyaare. ‡ **14:5:** Nawĩho ikĩhĩ murĩmo so jĩhĩ suraahiya nawĩhopĩ otĩpĩpatĩ kiyohiyĩhiya kĩnaungwĩha naasaapĩ nehothore.

¹⁰ Aihĩ sũra Jisaasihomĩ otĩpĩpatĩhiya ikwĩmaĩndĩmwĩtĩhĩ auhĩramĩ yahurĩtisawĩhiya aposerĩhiyaamĩ wo komĩ ambĩpatĩ Judaasiho aunahĩpa Kariyotĩhandaaahapĩho tiworisai nusepaatĩ mwĩtĩpĩwitandĩ notaise. Notĩ pĩrisihiya mĩtĩhiya jĩhiya (isihiya isihiyaapĩ nandapa kohasĩpĩho tĩhĩwĩ Autaahaatĩhoai dĩpumanĩwĩ nunyohiyĩhiyaamĩ) awaisawĩhiyai Jisaasihoai kiyaamĩ ikwĩraatĩhĩmahonĩhĩ kiya tiwĩtaatĩwĩ mwĩtĩpĩwisatĩ nusepaatise. Nusepaatĩ, “Nĩnĩ koai saidĩ samĩ ikwĩraatĩhĩmatĩ nasamĩto,” undataase.

¹¹ Satatĩ ko mwĩtĩpĩwisatĩ kaundihĩ kiya pĩrisihiya atisawaawĩ gaaso tiwĩ waatĩ maaritawaapo. Aiwĩ kiya Judaasihoai nawĩho wo numwĩtaatĩwĩ watĩpĩtĩwĩ katawaatopo. Aihĩ Judaasiho Jisaasihoai kiyaamĩ ikwĩraatĩhĩmaitandĩhĩra daihĩraapunĩ asisĩha tĩtĩhĩ gaahetĩ numwĩtandĩhaapunĩ gwĩnyaatĩ jatata tĩmanataise.

Kĩma Pĩwĩma Jisaasiho Komĩ Otĩpĩpatĩhiyaisatĩ Asisĩha Awaisĩha Kimbapĩho Pasopaahandetĩ Nandapa Ipotĩhapa Nainjĩtĩhandapĩhaare

(Matĩyũho 26:17-25; Rukĩho 22:7-14, 22:21-23; Jonĩho 13:21-30)

¹² Nandapa bĩretĩhandĩ nipitandĩhandĩ owehapa sipĩsipĩho tipĩ tĩhĩwĩ gaarehandĩ Autaahaatĩhoai nunyawĩ komĩ gwĩtĩtĩhoaisawĩ nandaatĩwĩhaiwaamĩ asisĩha jĩhapĩha noaipataise. Iyataatĩ asisĩha sa awaisĩha kimbapĩho Pasopaahandamĩ jĩha noaipataise. S Aihĩ kũra asisĩha ketĩ Jisaasihomĩ otĩpĩpatĩhiya Jisaasihoai satĩwĩ nunjenawaapo. “Pasopaahandapĩ Sipĩsipĩhomĩ gwĩtĩtĩho nandapa bĩretĩhandĩ nandaapĩhapa nyahĩ newa maahapĩhĩ tĩhaatĩ tĩngĩmanĩtĩhaawĩ gwĩnyaapaise,” undĩwĩ nunjenawaayopo.

¹³ Aihĩ Jisaasiho komĩ otĩpĩpatĩhũrĩ yahurĩ kapa Pasopaahandapĩ sipĩsipĩho tipĩ gwĩtĩtĩho bĩretĩhandĩ nandapa nandaatĩwĩhapa nepĩ tĩhĩmĩ tĩmanĩtaatĩmĩ pĩwĩha sata kaundatĩ natausaasataise. Iyatĩ ko kũri saundataase, “Sahũraahĩ aunahĩpata awaipatĩ sitihanda numwĩse. Numwĩ noaipasaihĩ utaaho wo onĩhaara waapoho niwatesiho daihĩra taatĩ niyonĩhĩ shooahĩ koaisamĩ nutandaase. Nutanĩwĩ ko nasĩtipa jĩhĩ niyonĩhĩ amĩ sahũraahĩ koai nĩwĩpinjai ipotĩ numwĩse.

¹⁴ Ko notĩ anjĩhandĩ wĩndaatĩhĩ nandaitaise. Ko anjĩndĩ nandaasĩtĩndamĩ satĩhoai satĩmĩ nunjepĩ kaundĩmĩse. ‘Nyangi katanyasisĩho sanyatihe. Asisĩha kĩma awaisĩmetĩ nĩnĩ nisĩ otĩpĩpatĩhiyaisatĩ nandapa bĩretĩhandĩ sipĩsipĩhomĩ gwĩtĩtĩho Pasopaahandapĩ nandapa Autaahaatĩho Isĩraherĩhiyai Nehĩ Iwĩnjashĩ Nga Bimohĩtĩhandapĩ Gwĩnyaawaatĩ nandandĩhapĩhĩ anjĩpĩpĩhĩ maahĩpĩpĩhe? Nyatihe,’ undĩmise.

¹⁵ Satĩmĩ kaundisaihĩ ko anjĩhandamĩ satĩho autaaĩhĩ wĩrĩ awairĩhĩrotĩ kahapaamapĩpa ganĩho gwĩtho aimĩ tĩmanĩnda ahotahĩrotĩ netĩ nasĩtĩtaise. Nasisonĩhĩ kĩrotĩ nyahĩ Pasopaahandapĩ nandapa nandĩhaahapa nepĩ nyamanĩmĩse,” undatĩ kũri natausaasataise.

¹⁶ Aihĩ kũrĩ komĩ otĩpĩpatĩhũrĩ atĩmĩ nomaise. Numwĩ aunahĩpatĩ awaipatĩ Jerusaremĩhanda noaipapĩ Jisaasiho kaundĩmũwaaanjĩ kamwaaanjĩ kaiwa tĩtĩhĩ noaipasĩhĩ mmonĩmĩ kiyamaise. Aimĩ asisĩha Pasopaahandetĩ nandapa Jisaasihoaisawĩ kiya nandaatĩwĩhapa nepĩ tĩmanamaise.

¹⁷ Aihĩ asahataahũra aimĩ napwĩhĩhĩ asĩhananaataatĩhĩ Jisaasiho komĩ otĩpĩpatĩhiya 12 kairĩwĩhiyaisatĩ nyatĩ sapĩhĩ anjĩpĩpĩhĩ nandaataise.

¹⁸ Aihĩ kiya ganĩhomĩhĩnĩ nausanĩwĩ yaataatĩ bindawaawĩ nandapa taawĩ nanawaawĩ Jisaasiho komĩ otĩpĩpatĩhiyai saundataase. “Nĩnĩ akĩtĩnĩhĩ sangisĩ sandĩ kasatataato. Sahĩ kĩmiyaatamĩ otĩhatĩhapĩ wo nisĩ tiworĩhonjĩmatĩpĩ nĩngisĩ isihiya nĩwĩtaatĩwĩhiya tiworisaamĩ ikwĩraatĩhĩnĩmaitaise. Wanĩ kĩmbĩhĩ ‘Sahũmoasĩnĩ nandapa maasĩ nĩngisatĩ maasĩ supwĩhandĩ waapohoaatĩhĩ bĩretĩhandĩ tĩmandaatĩ nainjĩmopĩto,” undataase.

¹⁹ Aihĩ komĩ otĩpĩpatĩhiya pĩwĩha sa atisawaawĩ maarĩho naanjawisataise. Naanjawihĩ namasawĩ nĩnaasohĩ saundĩwĩ, “Akĩtĩnĩhĩ nĩnĩ nisapĩno,” undĩwĩ Jisaasihoai nunjenawaapo.

²⁰ Aihĩ Jisaasihomĩha kiyai saundataase. “Usaapĩmaato owe. Sahĩ kĩmiyaatĩ 12 kairĩwĩmiyaatamĩ wonjĩ nĩngisapĩ maasĩ nandapa bĩretĩhandĩ waapoho supwĩhandĩ dishĩndaatĩhĩ nimandĩshooatĩhĩ tĩmandaatĩ nainjĩmopĩto.

²¹ Ye, kĩmandĩ nĩngĩ nanoaipaitandainĩmandĩhĩ akĩtĩ tĩtĩhe. Autaahaatĩho komĩ pĩwĩhaatĩhapĩ nisapĩ napwĩtaise tatĩ katĩmũwaaanjĩ kamwaaanjĩ Nĩnĩ Isĩhiyaamĩ Saahonĩnĩ Jĩhonĩnĩ japepĩhĩrĩtĩ napwĩto. Iyataahandĩ kandĩ kĩmo utamo isihiya

§ 14:12: Asisa setĩ Judaahiya gaarehandĩ (Autaahaatĩhoai) nunyawĩ nandaatĩwĩ sipĩsipĩhandĩ tipĩhiyaare. Sandĩ sipĩsipĩhandĩ tiwotĩmandĩ jĩhĩ aimehũra Isĩraherĩhiyaamĩ manyĩnya jĩhiya bwandĩpĩhiyai Autaahaatĩhomĩ enjerĩho otĩpĩpatĩho yamĩhapataatĩhĩ bimisho tĩmaawatĩ kiyai nehĩ nusatĩpatĩ Isĩpĩhiyaamĩ manyĩnya usĩhiya bwandĩpĩhiyai tiwĩndĩhandapĩ gwĩnyaapĩ bindawaawĩ bĩretĩhandĩ nipitandĩhandĩ yishandĩ owehandĩsawĩ tĩhĩwĩ nandaatĩwĩ so sipĩsipĩho tiwawaapo.

nɪwɪtaatiwɪhiyaami ikwɪraatiɪnɪmaitandaisimoai yaawati apipaahi awaindɪhandɪ Autaahaatiho numwɪtaise. Isi ami koaisi sanaati namaamotaataahi ngaatɪtaihe. Koai sanaati napaapi namotaihihotindɪho?” undati kiyaisi kaundataase.

Kaatɪha Bɪretɪhandunɪ Waapoho Wainɪhandunɪ Jisaasiho Komɪ Otɪpɪpatɪhiyai Numwindɪhandapɪhaare

(Matiyuhu 26:26-30; Rukɪho 22:14-23; 1 Korindɪhiya 11:23-25)

²² Saiwɪ kiya taawɪ nandapa nanɪwɪ bindawaawɪ Jisaasiho nandapa bɪretɪhandɪ windɪ netaise. Netɪ isiɪwatataati Autaahaatihoai, “kɪnyɪ gaahonje gaare,” undati gaapundataise. Gaapundati naumboti komɪ otɪpɪpatɪhiyai nunyataise. Nunyataati saundataase. “Kɪmatɪ nɪsɪ ambɪpatɪsɪ sahɪ nepɪse,” undataase.

²³ Iyatosati ami wipati kapɪhopɪ waapoho wainɪhandɪ netɪ gaapundati Autaahaatihoai “kɪnyɪ gaahonje gaare,” undatosati komɪ otɪpɪpatɪhiyai numwɪhɪ nepɪ nahatiya kapɪhombɪ nanawaayopo.

²⁴ Kiya aimɪ nanɪhauhi Jisaasiho kiyai saundataase. “Kɪmandɪ wainɪmandɪ kapɪmopɪ windindɪmandɪ nɪsɪ jɪtɪpate. Nɪnɪ nɪsɪ jɪtɪpatɪ katɪ nuhoaataayo. Nuhaahonɪhɪ Autaahaatiho katɪ netɪ komɪ isiɪhiyaisati kataahi pɪwɪha katati wɪsasataise. Iyati ka pɪwɪha wɪsasati ahaisɪha wani kimura netɪ watɪpɪmatɪ akaahe tati nɪsɪ jɪtɪpatɪ nuhaamaitandiyohɪpataahi (Autaahaatiho) komɪ isiɪhiyai netɪ sawɪhoaisati tɪmaamahɪwataise. Isi kɪmatɪ nɪsɪ jɪtɪmatɪ nuhaamaitandiyohɪmataahi isiɪhiya tɪtaahiyɪhiyai (kiyaami maipɪhaiwa nemwati) iwɪtatamanɪtaise.

²⁵ Nɪnɪ akɪtɪnɪhɪ sangi sandɪ kasatataato. Wirɪhɪrɪ wainɪhandamɪ waapomo kɪmo nɪnɪ japɪhɪ windɪ namandɪ bimaami nundɪ Apɪhounɪ nɪnunɪ isiɪhiyai iwinjaaha bindɪhaahuraahi wainɪhandɪ asɪtɪhandɪ yandɪpɪhomɪ waapoho asoho nando,” undataase.

²⁶ Sata kaunda owetihi aunɪhɪhɪrɪ wirɪ katɪwɪmapaahi Jerusaremihandamɪ namasi Sisiho Oripɪhoasɪnapɪ niyawaayopo.

Kɪma Pɪwɪma Jisaasiho Pitaahoai Saundati Kɪnyɪ Nɪngɪ Nanoaasapɪ Windɪ Mausotɪhonɪne Tɪpɪ Katɪtaise Undindɪhandapɪhaare

(Matiyuhu 26:31-35; Rukɪho 22:31-34; Jonɪho 13:36-38)

²⁷ Naiwɪ noaipapɪ Sisiho Oripɪhoasɪnɪ Jisaasiho komɪ otɪpɪpatɪhiyai saundataase. “Sahɪ nahatiyaati nɪngɪ nanɪmasi yanɪhɪmaitaapo ami sandapɪ Autaahaatihomɪ pɪwɪhaatiɪhsangi satati jɪpatɪpindiso:

‘Sipɪsipɪhandɪ jaati bitosɪhoai nɪnɪ tiwisanɪhɪ sipɪsipɪhandɪ yanɪhɪmatɪ kɪhɪra kɪhɪra nandairaitaise,’ tati aimɪ jɪpatɪpindiso

²⁸ Isi nɪnɪ napotati japɪhɪ nepasi nɪnɪ jɪhɪ taati Garirihandaahapɪ naito,” undataase.

²⁹ Aihɪ Pitaaho Jisaasihoai saundataase. “Nisaahoyaahi gi nangɪmasi yanɪhɪmaisaihihandɪ kandɪ nɪnɪhɪ gi nangɪmasi yamaanɪhɪmaito. Owetɪtaise,” undataase.

³⁰ Aihɪ Jisaasiho koai saundataase. “Nɪnɪ akɪtɪnɪhɪ gisɪ sandɪ kahɪtataato, kɪnyɪ atɪnime. Wani kimura apɪmatɪhɪ otɪpwɪsɪpaati sapɪho yataira sangɪ gaatonɪhɪ kɪnyɪ nisapɪ satɪpɪ, ‘Nɪnɪ koai windɪ mausotɪ gɪmunyaatiɪhonɪne,’ tɪpɪ mairɪmaara isiɪhiyai kaundɪtaise,” undataase.

³¹ Sata kaundihɪhandɪ kandɪ Pitaaho mwɪtetati watɪpɪtati saundataase. “Nɪnɪ gisati maasi napwɪtandɪ kɪnyapɪ windɪ mausotɪhonɪne mundɪto. Apɪpaahi akɪtɪnɪhɪ owetɪtaise,” undataase. Aihɪ ami otɪpɪpatɪhiya nahatiyaisangi nehɪ naasika katawaatopo.

Kɪma Pɪwɪma Jisaasiho Getɪsemanihanda Gaapundindɪhandapɪhaare

(Matiyuhu 26:36-46; Rukɪho 22:39-46)

³² Aihɪ kiya nuwɪ wapɪhɪ kapɪhamɪ ambɪpatɪ Getɪsemanihanda noaipawaayopo. Noaipapɪ Jisaasiho komɪ otɪpɪpatɪhiyai saundataase. “Sahɪ kɪmbɪhɪ bimaawɪse, nɪnɪ yambɪhɪ nundɪ gaapundɪtaano,” undataase.

³³ Undati nehɪ Pitaahoaisunɪ Jemɪsihoaisunɪ Jonɪhoaisunɪ singwaasisaahɪhɪ numwaasi naihɪ nowaayopo. Aihɪ komɪ ambɪpatɪ nahato naanɪwasati maipɪwɪmataho notaise.

³⁴ Aihɪ kingwaasi saundataase, “Nɪnɪ nɪsɪ maariho ambɪpatɪ apɪpaahi awaindɪhandɪ naanɪnisati yaasati daahi nɪpatɪsati mɪmaipɪnimainjɪhiyo. Sanimainjɪhɪ ami nɪngɪ apɪpaahi napwɪtaahɪnyihyo. Isi sahɪ kɪmbɪhɪ bindawa baiwɪ jatɪwise,” undataase.

³⁵ Saundamapɪ notɪ onɪhɪ masɪwonjaapɪhɪ yapɪpateti tɪmahiyati ahondaati gaapundataase. Iyati siyati gaapundataase sa asisɪha maipɪha ko yaawɪhandɪ naitandɪma ami gaatanaahi ka koai nehɪ nusatipati sanutando.

³⁶ Iyati ko Autaahaatihopi satati gaapundataase. “Apa,* nisi Apo. Apore nahatewa kinyi nga kaitaise. Isi Apore, ningisi yaasamaiwa kimaiwa waapoho ipiho yahoti ikonati maipiho nanihohipatamataindi nini naitandiyohiwimaiwa nepinimapehitataato. Ami nehi kinyi maaritipi gwinyahingirihireti japepihare. Nini maarititi gwinyaahohirihireti kinyi windi minjapepihirime. Owetane,” undati Sapihoai kaundati gaapundataase.

³⁷ Siyati gaapundamapi Jisaasiho nasati mmonata komi otipipatihingwaasi nanoposauhi Pitaahoai saundataase. “Saimonihonje, ningisapi wonji maipihonji minjatipi napaapi nanihaimbi nanopotise?

³⁸ Sangi nasisendandihaiwa sangisaapihi namwaipaitandi sahi baiwi jatawa andititiwi gaapundiwise. Maarihohi Autaahaatihomi gwinyaasirihireti kaitandi maaritihihandi kandi ambipatihai saiwa kaitandi windi anditiminje,” undataase.

³⁹ Saundamapi japihi noti gaapipati jhihi noti gaapundipati kati jihara gaapundataase.

⁴⁰ Gaapundamapi komi otipipatihiyenda japihi nasataise. Nasati usonata kiya naapi pa apipaahi tiwamasahi nanomihauhi ahowimasahi nepapi piwihha kaunditihha owetihai kiya Jisaasihoai wihoaanjha windi kamundopo.

⁴¹ Aihhi Jisaasiho jihara niyati mairi manda gaapundataase. Gaapundamapi japihi nasati komi otipipatihingwaasi saundataase. “Saingwaasaati daahi ikiniwi nanopotawaayopo. Naapi nga nanopi nepawaawaahi nutihaawi dopise. Nini Isihyaami Saahonini Jihonihi isihya maipihyaami ikwiraatihini maitaatiwihura wani kumuraare.

⁴² Isi saingwaasaati dopise nutihaawo. Iwinjasawise utaaho nisi tiworihoni ningi nanimaati isihyaami ikwiraatihini maitandihoni aini kimo koaipataiso,” undataase.

*Judaasiho Jisaasihoai Isihya Maipihyaami Ikwiraatihimasitihandapihaare
(Matiyuhu 26:47-56; Rukiho 22:47-53; Joniho 18:3-12)*

⁴³ Jisaasiho satati taati kaundihhi Jisaasihomi otipipatihya ikwimaindimwitihi auhirami yahuritisawihyaami wo komi ambipati Judaasiho keti kuraanini noaipataise. Ko Judaasihoaisawi isihya taahitihandi pwisipi yaipa irihiri gupwati namatanaati bainatihiri isindihhi nasawaayopo. Siya saiwa isipi nasohiyimiya prisihiya awaisawihya isihyaami maipihaiwaapi Autaahaathoai nandapa maahoipati kohasipihoni tihwi dipumanihohiyihyaami mitihyauni ami winihapi kati wunjojhiyihyauni ami gwinyaahiya usauni siyai nepi natiwusaasauhi napihihyaare.

⁴⁴ Iyataati utaaho Jisaasihoai neti isihyaami ikwiraatihimaitandihoni piwihha wa sata isihyai kaundamapihore. “Nini nundi utaaho woai naahipauma gerundisanaahi so Jisaasihosi ko naahipauma gerundohoi tihhi isipise. Isipi baiwi iwinjaawitopi numwaasi nutaatiwe,” undati kaundamapihore.

⁴⁵ Isi ko keti noipati deti Jisaasihoaapihi tihhi noti saundataase. “Katipinyasingihonye,” undati naahipauma gerundataase.

⁴⁶ Aihhi kiya sotihiso tiwi Jisaasihoai ikwira isipi wirawaayopo.

⁴⁷ Aihhi kapihhi otihatihapi koai niwipinjojhiyihya bitohohiyihyaami wo komi namatanaati bainatihiri napatati prisihi isihyaami maipihaiwaapi Autaahaathoai nandapa kohasipihoni tihwi dipumanihohiyihyaami mitihomi otipipatihoi amiteteti mitihoaatihhi tiwito tati tihmasihi ko nawisainjihhi komi atihiri oturamasihhi mihapi yapiipateti mahiyataise.

⁴⁸ Aihhi Jisaasiho kiya sata kaundataase. “Sahi ningi nipi nani maita nasohiyimiyaati pwisipi yaipa irihiri gupwati namatanaati bainatihiri isipi nasohitihandi utaaho wo maatimaatisa tunnatikopaisahoai nimbipupwi isiwitaatiwihandamataiwi sahi nasawaayopo.

⁴⁹ Nini asihha nahatewetih Autaahaatihomi Anjhi Awaandihandaatihhi sami ndiheti bindata piwihha kandsasonihhi sahi windi kura ningisi maanipihyaatiso. Iyataahandi kandi Autaahaatihomi piwihha jipatipindirihiri kireti tihhi noaipaitandi gaasi sikiyati noaipane,” undataase.

⁵⁰ Aihhi Jisaasihomi otipipatihya nahatiya koai namapi usesi kihira kihira yanihimapi nandiwirawaayopo.

Kima Piwihha Utaaho Wo Waimwaaho Yanihimasitihandapihaare

⁵¹ Aihhi utaaho wo waimwaaho apotihiri nehi naasairihhi kihoeptihiri niyoho Jisaasihoai niwipinjai maasi sura niyataise. Niwipinjai naihi isihya koai pinuwihhi namanindihhi isihawaapo.

* 14:36: Metihonji konjami sapihoai ambihundirihireti ambipati kandaase.

⁵² Saiwi ko waimwaasoai piwuwu isiwauhihandi kandi komi apotihiri naasairihiniyosirihiri nesipandiwihiki kiriti kiyai nesipaunyami somaahitho yanihimataise.

Kima Piwima Jisaasihoai Awaisawhiya Kaunjorihyaapihi Tipitapaapi Ushohithandapihaare

(Matiyuho 26:57-68; Rukiho 22:54-55, 22:63-71; Joniho 18:13-14, 18:19-24)

⁵³ Saiwi isipi Jisaasihoai numwaasi prisiho wo isihyaami maipihaiwaapi nandapa tihwi Autaahaathoai dipumanihohiyihyaami mitiho awaisihomi anjipipihini numwaasi nowaayopo. Numwaasi niyauhi prisihiya isihyaami maipihaiwaapi Autaahaathoai nandapa tihwi dipumanihohiyihyauni ami isihya usa gwinyaahiyauni ami isihya usa winihapipa katiwunjohiyihyauni siya nahatiya kapihahoyaniwi bimauhihapihini Jisaasihoai numwaasi nuwi noaipawaayopo.

⁵⁴ Aihini Jisaasihoai numwaasi niyauhi sura Pitaaho Jisaasihomi ipoti koai yandihikaanhi notaise. Noti prisiho isihya isihyaami maipihaiwaapi maahoaipati nandapa tihwi Autaahaathoai dipumanihohiyihyaami mitihomi matambipoti nandaataise. Nandaati masapipihini tingaathaisahiyai bumasihini sisihia thohaahauhi kiyaisati maasi bindata sisihaini thwindataise.

⁵⁵ Aihini isihya isihyaami maipihaiwaapi nandapa tihwi Autaahaathoai dipumanihohiyihyauni ami usa Judaahiyaami awaisawhiya nahatiyauni isihya usaapi gaatawaayopo kiya napihini Jisaasihopi, "Ko siyahoe satahohoe," titaatwo. Sandi Jisaasihoni windi maipihandi kiyonihini atiwu newaawaahi koai sohoai tiwitaatiwe. Saiwi kiyawaahandi kandi kaunjorihya nahatiya ko maipihandi kaindihandi windi mohopo. Owetise.

⁵⁶ Isihya taahiyihya napihini piwihika kika kika yiyandihini nesuwu katauhi kiyaami piwihika wa noaipati titihini windi akaahaamimainje. Owetise.

⁵⁷ Aihini ami isihya usa bitotawa piwihika wa jaipitihika nepi Jisaasihoai yawutaapi satihini kaundawaatopo.

⁵⁸ "Jisaasimo kimo satahore. 'Autaahaathihomi Anj Awaindihandi isihya ikwira anjimatohihandi nupwisasitima japihi asisihia mairimanya sanionihini ipoti anjimatito. Isihyaami anjimatohimuwaaanj windi anjimaamatito. Owe. Nehi kandi wamwaanj noaipa anjimatinditaise,' tahoe," taawaatopo.

⁵⁹ Ami piwihika saiwaaisangi isihya siya katowiwa noaipati windi akiti akaahaamimainje. Owetise.

⁶⁰ Aihini prisiho awaisitho Kaiyapaasiho isihyaami maipihaiwaapi nandapa tihwi Autaahaathoai dipumanihohiyihyaami mitiho awaisawhiya kaunjorihya nahatiyaami ndihetihini doti bitonda Jisaasihoni sata nunjenataise. "Isimiyakimiya kinyapi piwimika imaiwa kahitohiwimaiwaapi kinyi wihoaanjha kamunditaahimaasihaino? Kinyi kiya piwihika kinyihetemapikatohwimaiwaapi wihoaanjhapa kaunditaapihapa owetiso?" undati ko Jisaasihoni nunjenataise.

⁶¹ Siyati ko nunjesihandi kandi Jisaasihohi piwihika wihoaanjha koai kamunda nehi apihimaata bitondaise. Aihini awaisitho mitiho prisiho jhaati Jisaasihoni sata nunjenataise. "Kinyi Kiraasihonij Autaahaatho nyahi apipaahi gaahoe taati mepi autaahe-waumwahohihomi Mwaahono e wonjo?" unda nunjenataise.

⁶² Aihini Jisaasihoni komihika koai saundataase. "Ye, kimitikonine. Nini Isihyaami Saahonini Jihonini Autaahaatho nahatewaami Awaisitho Watipihomi ikwiri gaathirairihoanji bindataati autaa hihothi yamihapataathapi tiwipatisati taati napisanihini sahi nngi ninjaitaapo," undataase.

⁶³ Sata Jisaasihoni kaundihoni ko prisiho isihyaami maipihaiwaapi nandapa tihwi Autaahaathoai dipumanihohiyihyaami mitiho sa piwa atisataati apowihini komi apotihirini nipaathirihini napwramatosati sandaase. "Isihya kimopi, 'ko siya siya kiyahoe katahohoe,' tiwi katitaatiwihya usaapi jhaati gamaatithaawo. Owe.

⁶⁴ Sahi sawanaati aimi Autaahaathohi komi sisipitindihandi atiwu newaapo. Ami ko komi piwihika nini Autaahaathonine ndaasi sahi napitaiwi gwinyapenawaayopo?" undataase. Aihini kiya satawaatopo. "So maipihandi kandaasi napone," tiwi katawaatopo.

⁶⁵ Aihini isihya usa sapihini bitohohiyihya namasawi maahoaipuripwi ami apotihirini nepi ndimaahomwaanji namaasaposawi kiya saundawaatopo. "Autaahaathihomi piwihika atindihini neti ausaathihonine tipihonijis wani aho aho nngi niwataise tipikanyate," undiwi nanipi maahipiwaihirawaayopo.

† 14:61: Piwihika Ipiruhaara Mesaiyahoe tawaatopo. Sandami tanyaha satihini komi Isihiyai Japihi Numwaitandihini Autaahaatho Namihainjihore tawaatopo.

Kima Piwima Pitaaho Jisaasihop+ Koai Nin Windi Mausotihonine Tindihandapihaare (Matiyuhu 26:69-75; Rukiho 22:56-62; Joniho 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Isihyaami maipihaiwaapi nandapa tihwi Autaahaatihoai dipuman+hohiy+hiyaami prisihiyaami awaisiho mitiho prisihiom+ anjaanami masap+pihi yatih+ Pitaaho bindataise. Bimih+ ko prisiho awaisiho mitihom+ ot+pipat+haati waati nasataise.

⁶⁷ Nasati Pitaahoai usonata ko taati sisihaini tihwimihi kaati biyati koai mwitipisa iwinjatataise. Iwinjatataati Pitaahoai saundataase. “Kinyo, gimaawi yapipati Garirihandaahap+honj+ am+ aunah+pati Nasaretihandaahap+hoai nuwipinjohiy+hiyaami wonje,” undataase.

⁶⁸ Aih+ ko Pitaaho kaati owe undati sata kaundataase. “Nini utaaho soaisati windi dahomaindihonine. Kinyi piwima kima kanding+maapi windi gimaanunyaatati am+ windi ningi namaanesipainje,” undataase. Saundamapi ko Pitaaho matamb+paami onepataap+hi naihihura koho ot+pwis+paati sap+ho waati gandaase.

⁶⁹ Aih+ apopati kaati jihara Pitaahoai usonataati kapih+ isihya bitohohiy+hiyai sata kaundataase. “Kimo utaamo isihya Jisaasihom+hiyaam+hore,” undataase.

⁷⁰ Sata kaundih+handi kandi Pitaaho owetati satati kaundataase “Nini Jisaasihoisati maasi windi apipaahi dahomaindihonine,” undataase. Aih+ ot+hihihi kapih+ isihya bitohoy+hiya Pitaahoai japihi saundawaatopo. “Akite, kinyi Jisaasihom+hiyaam+hore. Kinyi titih+ Garirihandaahap+hore,” undawaatopo.

⁷¹ Aih+ Pitaaho watip+ta and+ita sata kaundataase. “Utaaho so nini windi mausotihop+ sahi katawaatopo. Isi nini titih+ apipaahi ak+in+hi kandaaton+ nini jaip+ndi katisanaahi Autaahaatiho nsi+ jaip+ndi katotihandapi yaasati naan+handi naninyane,” undataase.

⁷² Sata taati kaundih+ keti kuraan+hi ot+pwis+paati kasin+haati gandaase. Aih+ Pitaaho Jisaasihom+ piw+ha jhi sata kaundis+haapi gwinyaaataise. “Ot+pwis+paati yataira sangi gaaton+hi kinyi mair+maara nisapi koai windi mausotihonine und+taise,” undati Jisaasiho jhi kaundis+haapi gwinyapenataati namati waati gotaise.

15

Jisaasiho awaisiho Pairotihom+ Ndihet+ Bitositihandapihaare (Matiyuhu 27:1-2, 27:11-14; Rukiho 23:1-5; Joniho 18:28-38)

¹ Aih+ isihya prisihiya isihyaami maipihaiwaapi nandapa tihwi Autaahaatihoai dipuman+hohiy+hiyaami awaisaw+hiyaatihi am+ isihya usa win+hapi+pa kat+wunjohiy+hiyaatihi am+ isihya usa gwinyaaahyaatihi am+ isihya usa awaisaw+hiya nahatiyaatihi asis+haatihi kohokoaisaw+ kapih+ ahoyanawaayopo. Ahoyan+wi Jisaasihop+ piw+ha wa katiwi wisasawaayopo. Aiw+ Jisaasihoai kiya wir+hi+wi watip+hi+ ipipatamatiyah+ra wisasi+wi numwaasi nuw+ awaisi+ho gap+naaho Pairoti+hoapihi+mawaayopo.

² Aih+ Pairoti+ho Jisaasihoai sata nunjenataise. “Kinyi Judaahiyai winjaapi biming+honj+ awaisihonj+ kin+honjo?” unda nunjenataise. Aih+ Jisaasihom+ha wihoaan+ha koai saundataase. “Ye, saahi kinyi kiwaahonj+ katapaase,” undataase.

³ Aih+ prisihiya isihya isihyaami maipihaiwaapi nandapa tihwi Autaahaatihoai dipuman+hohiy+hiyaami awaisaw+hiya piw+ha kha kha Jisaasihop+ satahoe, siyahoe tiwi awaisiho Pairoti+hoai kaundawaatopo.

⁴ Satiwi Pairoti+hoai kaundauhi Pairoti+ho am+ jihara Jisaasihoai saunda nunjenataise. “Isimiy+ kimiya kinyi atin+hi piw+ha taah+waiwa kihaiwa kihaiwa kinyapi katawaatow+ kinyi kaapi wihoaan+ha nyangi napaapi kamaanyatise?” undataase.

⁵ Aih+ Jisaasiho wihoaan+ha kiya+ windi kamundih+ awaisiho Pairoti+ho kandapi waati pih+itati gwinyapenataise.

Kima Piwima Jisaasihoai Tiwitaano Undauhi Pairoti+ho Gaasi Tip+ Nimaapi+se Undindihandapihaare.

(Matiyuhu 27:15-26; Rukiho 23:13-25; Joniho 18:39-19:16)

⁶ Kinaung+ha nahatewet+ asis+ha sa awaisi+ha Pasopaahandi noaipas+hura isihya titih+ kiyaisunyaapi utaaho wopi amb+hi+tiwi utaaho soai nupusoase tiwi Gap+naaho Pairoti+hoai kaundauhaahi kiyaami amb+hi+tiwi katotih+hi titih+ nuwausoaasahore.

⁷ Isi sura utaaho wo kom+ amb+pati Barapaasiho napw+itati bindataise. So Barapaasiso Rom+handahap+hiyaami gaman+ho Judaahiyai iwinjaati bim+tanda+handapi poundih+ isihya Judaahiya usais+ maati+maatiwi isihya usa dop+ tiwauhi tunnawaawi kiyaami usais+ ko tiwih+ napwauhi kandapi koai nep+ napuhau+hore.

⁸ Aih+ isihya taahiy+hiya wir+sand+handi nap+wi Pairoti+hoai namasaw+ nunjenawaayopo. “Kinyi asis+ha awaisi+ha kimiya+ha noaipas+hura napw+tohiy+hiyai nupusoasap+honj+ wan+ am+ kati kaimbi nupusoase,” undiwi nunjenawaayopo.

⁹ Aihĩ awaisiho Pairotiho kiyai sata nunjenataise. “Judaahiyaamĩ awaisihoai bipi nehi nuta nĩnĩ nandusaasano?” undatĩ nunjenataise.

¹⁰ Sandĩ sata kaundindĩmandĩ siyatĩ usona gwĩnyaataate. Isihiya pĩrisihiya isihiyaamĩ maipĩhaiwaapĩ nandapa maahoipatĩ tĩhĩwĩ Autaahaatihoai dĩpumanĩhohiyĩhiyaamĩ awaisawĩhiya nyangi isihiya nahatiya namaanyipinjawĩ Jisaasihoai nĩwipinjowo tĩwĩ Jisaasihopĩ apowihĩ, “Nyahĩ gamanĩhomĩ awaisawĩhiyaanamĩhetĩmawaayowo,” tatĩ gwĩnyaataate.

¹¹ Kiyaataahandĩ kandĩ pĩrisihiyaamĩ awaisawĩhiya mĩtĩhiya aimĩ jĩhĩ tĩmanĩwĩ isihiyai saundĩwĩ nusepaawaayopo. “Jisaasihopĩ wihoaanĩho Barapaasihoai nupusoaase undĩwise,” undĩwĩ awaisawĩhiya nusepaipapĩ kaundawaatopo.

¹² Aihĩ Pairotiho japĩhĩ kiyai saundataase. “Kĩmo utaamopĩ Judaahiyaamĩ awaisiho kiyai iwinja bimisihoie tohiĩmoai nĩnĩ napitĩwitande?” undataase.

¹³ Aihĩ kiya japĩhĩ waapĩhĩtĩwĩ satawaatopo. “Ipĩ tĩtĩhĩ atawĩhatetĩ tipĩ nimaape,” tawaatopo.

¹⁴ Aihĩ Pairotiho kiyai saundataase. “Napaape? Ko wĩndĩ maipĩhandĩ kaiho nĩwipĩhandĩtowo?” undataase. Aihĩ kiya komĩha nemapĩ jĩhaatĩ waapĩhĩtĩwĩ kaa-haatĩwĩ satawaatopo. “Jisaasihoai ipĩ tĩtĩhĩ atawĩhatetĩ tipĩ nimaape,” tawaatopo.

¹⁵ Aihĩ Pairotiho kiyaamĩ pĩwĩha napaisaatĩ bipi atĩwisatĩ isihiya wĩrĩsandĩhandĩ maaritorĩhĩretĩ Barapaasihoai nuwausoaasihi ko kiyenda naihi amĩ Pairotiho katihi Jisaasihoai ainjiharĩwĩ yupawaayopo. Aiwĩ ipĩ tĩtĩhĩ atawĩhatetĩ tipĩ tipĩmandaitaatĩwĩ Pairotiho netĩ Romĩhiyaamĩ pĩwĩsipĩ yaipa kaiwĩ tunnĩwĩ yahwĩnohiyĩhiyaamĩ ikwĩraatĩhĩmataise. Aihĩ kiya koai tipĩ tipĩmandaitaatĩwĩ numwaasi nowaayopo.

Kĩma Pĩwĩma Jisaasihoai Pwĩsipĩ Yaipa Kiyohiyĩhiya Sisipundotĩhandapĩhaare (Matĩyũho 27:27-31; Jonĩho 19:2-3)

¹⁶ Aihĩ Jisaasihoai Romĩhiyaamĩ pĩwĩsipĩ yaipa kaiwĩ tunnĩwĩ yahwĩnohiyĩhiya numwaasi utaaho wo awaisiho gapĩnaaho Pairotihomĩ matambĩpotĩ niyawaayopo. Naiwĩ amĩ sasaahoya usa nahatiyai gaatĩwĩ numwaawaayopo.

¹⁷ Gaatĩwĩ numwaahauhi akoyanĩwosawĩ apotĩhĩrĩ wĩrĩ nyanyipĩhĩrĩ awaisawĩhiya kinĩhiya niyohohĩrĩhĩrĩ nĩwisowaayopo. Aiwĩ amĩ wĩrĩhĩrĩ wĩrĩ mwĩtoaipatĩ kaariha nangisawĩ ningopĩ tingaatiha kaiwĩ Jisaasihomĩ mĩtĩhoaatĩhĩ nĩwipaawaayopo.

¹⁸ Saiwĩ nĩwipaaposawĩ kiya namasawĩ isihiya kinĩhiya awaisawĩhiyai kaw-isohĩpatamataiwĩ sisipĩhundĩwĩ kaiwunjawĩ saundawaatopo. “Judaahiyaamĩ kinĩho awaisihonĩ iwinjaapĩ bimingĩhonye, ipĩhĩrete,” undawaatopo.

¹⁹ Saundĩwĩ Romĩhiyaamĩ pĩwĩsipĩ yaipa kiyohiyĩhiya taahĩwaiwaara Jisaasihoai mĩtĩhoaatĩhĩ irĩhĩra tiwawaayopo. Aiwĩ koai maahoaipurĩpwĩ kiyaamĩ ipĩhomataiwĩ iwiwĩ amĩ isihiya awaisawĩhiyai ambĩpatĩ awaipatĩ nunyawĩ atotĩpĩwesohĩrĩhĩretĩ kaiwĩ koai ambĩpatĩ awaipatĩ nunyawaahandamataiwĩ atotĩpĩwesawunjawaayopo.

²⁰ Saiwĩ sisipĩhundĩmbĩwĩ gaatĩhĩ apotĩhĩrĩ nyanyipĩhĩrĩ nĩwisohohĩrĩhĩrĩ nesipamapĩ komĩhĩrĩ japĩhĩ nepĩ nĩwisowaayopo. Nĩwisopĩ Pairotĩhomĩ masaataatĩ namasi Jerusaremhĩhandamĩ matambĩpaamĩ ipaahaapĩ noaipapĩ tipĩ nimaitaatĩwĩhapĩhapĩ numwaasi niyawaayopo.

Jisaasihoai Tipĩ Nimaahotĩhandapĩhaare

(Matĩyũho 27:32-44; Rukĩho 23:26-43; Jonĩho 19:17-27)

²¹ Utaaho wo aunahĩpatĩ Sairinihandaahapĩho komĩ ambĩpatĩ Saimonĩho Arekĩsandaayĩ Rupaasiyaamĩ sapĩho nehĩhaatĩ daaya bitonjati aunahĩpa Jerusaremhĩandaahapĩ taatĩ naihihoaisawĩ daihĩra otĩhapĩhĩ nutanawaayopo. Aiwĩ koai nĩwimbĩpupwĩ, “kĩnyĩ Jisaasihomĩ ipĩ tĩtĩhĩ atawĩhatĩ nepĩ tĩpwĩte,” undĩwĩ andĩtĩtĩwĩmapĩ nepĩ tĩpwĩtĩwusosawaayopo.

²² Aiwĩ Jisaasihoai numwaasi Gorĩkotaahandaahapĩ niyawaayopo. Sandĩ Gorĩkota tĩwĩ ambĩhĩtohtĩmandamĩ tanyaaaha siyate. Mĩtĩhomĩ andĩtatamatetimbĩpĩho tĩwĩ katawaatopo.

²³ Aiwĩ kiya wainĩhandisawĩ marasinĩho wo komĩ ambĩpatĩ mirĩhoaisawĩ ahoyawĩ naumbwaihĩrĩwĩ Jisaasihoai komĩ ambĩpatĩ awaindĩhandĩ nĩwĩnatĩ yaahomaawĩtandĩho nunyauhĩhandĩ kandĩ kohĩ pohipiyatĩ netĩ wĩndĩ namainje.

²⁴ Aihĩ kiya Jisaasihoai ipĩ tĩtĩhĩ atawĩhatetĩ tipĩ nimaawaayopo. Saiwosawĩ Jisaasihomĩ apotĩhĩrapĩ ndĩ nese tĩwĩ jatawa wapa ipĩpa isiwĩ jĩhimatĩwĩ nusatipĩhaahohiyĩhiya Jisaasihomĩ apotĩhĩrĩ kĩhonjĩ kĩhonjĩ newaayopo.

²⁵ Sura asisĩhaatĩhĩ ipĩho aimĩ nasa saasihi 9 kirokĩhura Jisaasihoai tipĩ nimaawaayopo.

²⁶ Aiwí Jisaasihomí mĩtĩhomĩhĩnĩ autaahĩ pĩwĩha kaundiwĩ tiwohiha satĩwĩ jĩpatĩpaiwĩ ahiyawaayopo. “KĩMO UTAAMO JUDAAHIYAI IWİNJAATİ BİMİSİHO AWAIŞİHORE,” tĩwĩ jĩpatĩpaiwĩ ahiyawaapo.

²⁷ Aiwĩ amĩ utaahurĩ wurĩ ikopaisahurĩ Jisaasihomĩ ikwĩrĩ gaatĩhĩraihoaanjĩ wotĩhĩ amĩ ikwĩrĩ konaamohĩraihoaanjĩ wotĩhĩ tipĩ nimaawaayopo.

²⁸ Aihĩ Autaahaatĩhomĩ pĩwĩhaatĩhĩ jĩpatĩpindĩshaamĩ pĩwĩha akaaha noaipataise. Pĩwĩha sa sataha jĩpatĩpindise. “Isĩhiya maipĩhaiwaisahiyaisatĩ maasĩ utaaho maipĩhomataiwĩ isĩhiya usonawaayopo,”* tatĩ jĩpatĩpindise.

²⁹ Aihĩ isĩhiya nuwĩ napĩwaiwĩ mĩtiho nepemaihĩrĩwĩ bitotawa Jisaasihoai sisĩpĩhundĩwĩ saundawaatopo. “Ese. Kĩmonje, Autaahaatĩhomĩ Anĩ Awaĩndĩhandĩ nĩnĩ nupwĩsasĩtĩ japĩhĩ ketĩ asisĩha mairĩmetĩ anĩmatĩtĩ owemaito tipĩhonge.

³⁰ Isĩ waniĩ kĩmura kĩnyĩ kĩnyĩ ambĩpatisiĩ andĩtĩwĩpe. Aimbĩ ipĩ tĩtĩhĩ atawĩhati namasi japĩhĩ noaatĩpape,” undawaatopo.

³¹ Aihĩ amĩ isĩhiya pĩrisihiya isĩhiyaamĩ maipĩhaiwaapiĩ nandapa tĩhĩwĩ Autaahaatĩhoai nunyohiyĩhiyaunĩ amĩ isĩhiya usa winĩhapĩpa katĩwunjohiyĩhiyaaisangĩ katĩ nepĩ Jisaasihoai sisĩpĩhundawaatopo. Aiwĩ kiya sawana sanawaatopo. “Kĩmo utaamo isĩhiyai tĩtĩhĩwiwatĩ andĩtĩwiwahosĩ amĩ komĩ ambĩpati napaapĩ tĩtĩhemaama andĩtimaawise?

³² Amĩ kĩmo akĩtĩ tĩtĩhĩ Kĩraisĩho Isĩraherĩhiyai iwinjaatĩ bimisiĩhondaataahĩ ipĩ tĩtĩhĩ atawĩhati namasi noaatĩpane. Noaatĩpahonĩhĩ nyahĩ winjĩhaawĩ kopĩ nyahĩ gwũnyaitaano,” nnawaatopo. Aihĩ amĩ kapĩhĩ utaahurĩ yahurĩ ikonĩmĩhĩhĩ Jisaasihoai-sawĩ maasĩ tipĩ nimaahohururisiangĩ Jisaasihoai mĩmaipaimĩ itĩhundamaase.

Jisaasiho Napwindĩhandapĩhaare

(Matiyuho 27:45-56; Rukiho 23:44-49; Jonĩho 19:28-30)

³³ Aihĩ ipĩho aimĩ saniya otĩhasĩnĩ 12 kirokĩhandĩtĩhĩ nahataapĩpĩhĩ asahatĩndĩhandĩ namaasatĩ asahatamataise. Asahatĩmĩ notĩ ipĩho aimĩ notĩ yaataatisura 3 kirokĩhuraatĩhĩ japĩhĩ taatĩ saasĩnataise.

³⁴ Iyatĩ taatĩ kura saasĩna bowĩhĩ Jisaasiho waatĩ kaahaata sandaase. “**Eroi, Eroi Rama Sapakĩtani?**” ndaase. Sandĩ sata katĩndĩmandĩ sandaase. “Nisĩ Autaahaatĩhonge, Nisĩ Autaahaatĩhonge, kĩnyĩ nĩngisĩ napaapĩ nanĩmahise?” ndaase.

³⁵ Aihĩ isĩhiya kapĩhĩ detĩ bitohohiyĩhiya sa pĩwa atisawaawĩ sanawaatopo. “Atiwise! Kĩmo utaamo Eraijaahopĩ gandaasol!” nnawaatopo.

³⁶ Aihĩ utaaho wo nihĩtĩ notĩ wainĩhandĩ ikonahandaatĩhĩ siponjĩhandĩ wĩndĩ dĩaamatiyahandaahĩ tĩmandaatĩ boyatĩ netĩ asatĩpatamĩ otasahaasĩnĩ mwĩtiwatĩ isĩsi niyataise. Niyatĩ detĩ bitonda kandĩ Jisaasiho nandota nunyataatĩ kiyai saundataase. “Nyahĩ nehĩ jatĩtĩhaawo Eraijaaho ambĩhĩtisiĩho noaatĩpatĩ japĩhĩ napĩhausoaaasonĩhĩ yapĩpatetĩ tĩmĩhaiso e owetisotaato!” undataase.

³⁷ Aihĩ Jisaasiho waapĩhĩta gaatamapĩ konĩhĩ napomataise.

³⁸ Siyatĩ Jisaasiho napwĩhĩ ketĩ kuraanĩhĩ apotĩhĩrĩ wĩrĩ awairĩhĩrĩ mwipĩhĩrĩ watĩpĩhĩrĩ Anĩ Awaĩndĩhandaatĩhĩ Autaahaatĩho nasatĩ komĩ ndĩmaahomwaanĩ ahiyatĩ bimĩtandĩrotĩ netĩ nimbĩpuwatĩ nahoesandĩrĩhĩrĩ mĩhaatapĩ mĩhaapĩ kĩrĩnĩhĩ otutaatĩ napwĩrĩnataise.

³⁹ Aihĩ siyatĩ Jisaasiho napwĩhĩ utaaho wo tiworisa tunnĩwĩ yahwĩnohiyĩhiyaamĩ awaisĩho Jisaasihomĩ detĩ utatototĩ bitonjahosĩ komĩ ndĩhetĩ napwĩhĩ usonataatĩ ko sandaase. “Kĩmo utaamo tĩtĩhĩ akĩtĩnĩhĩ Autaahaatĩhomĩ Mwaaah akohore!” ndaase.

⁴⁰ Aihĩ amĩ asĩhiya usaisangĩ onĩhĩ wonjĩ bitotawa Jisaasihoai winjatawaayopo. Kiyaamĩ otĩhatĩhapĩ waatĩ aunahĩpa Makĩtaraahandaahapĩhaatĩ Mariyaahaate. Aihĩ amĩ waatĩ Mariyaahaatĩ waate. Kaatĩ Jemĩsiho ipotĩhomunĩ Josisihomunĩ sanaate. Aihĩ amĩ waatĩ Saaromĩhaate.

⁴¹ Siya asiya jĩhĩ Jisaasiho otĩpĩpatĩ kiya Garirihanda daihĩ kiya kaiwusepaapĩ maasĩ nĩwipinjawĩ daayohiyĩhiyaatĩhĩ amĩ usa Jerusaremĩhandaahapĩ Jisaasihoaisawĩ maasĩ niyohiyĩhiyai maawĩ kapĩhĩ bitotawa iwinjatawaapo.

Kĩma Pĩwĩma Jisaasihoai Nawiha Isĩhiya Soaariwĩ Akohaahaiwĩhaatĩhĩ Ahiyotĩhandapĩhaare

(Matiyuho 27:57-61; Rukiho 23:50-55; Jonĩho 19:38-42)

⁴²⁻⁴³ Aihĩ utaaho wo komĩ ambĩpatĩ Josepĩho aunahĩpatĩ Arĩmatiyaahandaahapĩho sapĩhĩ bindataise. So utaaso kaunjorĩho awaisĩho wandĩhaisahore. Iyataatĩ amĩ koaisangĩ Autaahaatĩho komĩ isĩhiyai iwinjaatĩ bimĩtandĩhandapĩ jaatĩ bindataahore. Isĩ ko mmoma gwĩnyapenata bosonĩhĩ kiya Judaahiyaamĩ asisĩha ikĩndaatĩwĩha

* 15:28: Aisaiyaaho 53:12 handĩ mmome.

Sapaatihandititaihi otipipati wapa windi kamaitihaawi wani kamura kahapaamapipa timanindaatiwihuraatihi gwinyapenata ipiho aimi namaatipaitandaihi namati ko ya-maayati awaisiho Pairotihoapaiphi notaise. Noti noaipati awaisiho Pairotihoai Jisaasihom ambipati ipi titihi atawihatetapi napihati naitandi nunjenataise.

⁴⁴ Aih ko awaisiho Jisaasihopi aimi keti napwihindindihho tati waati gwinyapeninja tiworisa tunniwi yahwinohiyihyaami awaisihoai gaata numwaataise. Gaata numwaati koai saundati, "Jisaasiho aimi napwiso e sangi napwiso?" undati nunjenataise.

⁴⁵ Aih awaisiho Pairotiho nunjesihi, aimi napwise undih Josephihoai saundataase. "Gaasi, kinyi Jisaasihom ambipati napihapesi numwe," undataase.

⁴⁶ Sata ko aye undih Josephiho apotihiri wiri kioepihiri nawihho nunya nesiya Jisaasihoi napihati kiraapihi ahiya napapihataise. Napapihati isisi niyati nawiha wa ishiya soariwi akohaahaiwhoti ahiyataise. Ahiyatosati nawiha taapwiniha naanaha awaisiha neti nepehaasa maahomwaanji anitisati awaahati napuwataise.

⁴⁷ Siyati Josephiho Jisaasihoi ahiyati anitisati napusihi aunahipa Makitaraahandaahapi Maariyaahaatitih ami Mariyaahaati waati Josasihomi sanaatitih iwinjatimbimi ami Jisaasihoi ahaimbiphi mmoni mapi nomaise.

16

Jisaasiho Japih Nepasitihandapihaare

(Matiyuhu 28:1-8; Rukiho 24:1-12; Joniho 20:1-10)

¹ Judaahiyaami asisihha Sapaatihandi aimi owetih asahataahura ashiya aunahipa Makitaraahandaahapi Mariyaahaatitih ami Saromihaatitih ami Mariyaahaati waati Jemisihom sanaatitih sinyu nuwi atipati witi biya waamainjotihati Jisaasihomi ambipati nesaivi nurthapi winjaitaatiwi nawihho nunyawu newaayopo.

² Saiwi atipati waamainjotahati nunyawu nepi timaniwi nanopawi bowihi asisihha jiheti, Sandehura asisihaatih kohokoaisawi ipiho aimi yahutaasih kati atipati isisi Jisaasihomi ambipati jaitaatiwi koai ahiyohipiphi nawihaami animwaahipataapihapi niyawaayopo.

³ Niyawaawi daihira otihapihi sawinya sanawaatopo. "Ese! Jisaasihoi ahiyotihandami maasomwaanji mipateti nawiha aungwohanda nepehaasawi anitiwi nupuhowi ndi neti nepehaasa nuwatinyositande," nnawaatopo.

⁴ Sanwosawi naingap jawa wa nawihandi windi maasomwaanji mipateti namaa-pundihi utaaho wo neti nepehaasa nemasih nehi maasomwaanji nundih jawaayopo. Iyataati sa nawa apipaah awaisihha naanahaare.

⁵ Siyati maasomwaanji nundih kiya nandaapi mihatih jawa utaaho wo waimwaaho apotihiri nehi amainaihiri kioepihiri utarihiri nipaataho ikwiri gaatihiraihoanji bimihi iwinjawaayopo. Iwinjaposawi waati yaiwipwitawaayopo.

⁶ Yaiwimahauhi ko kiyai saundataase. "Sahi windi waati yamaiwise owe. Sahi Nasaretihandaahapi Jisaasihopi daapi nasauhi nini aimi jasoho ipi titihi atawihateti nimaapi tipimandaahohopo. Isi ko windi kimbih ahi motise owe. Aimi japih nepasi naise. Koai ahiyohipiphi kimbihisi sahi sawanaati mmowise.

⁷ Isi sahi nuwi kom otipipatihiai kaundwise. Aiw ami Pitaahoi maawi kaundwise. Kaundawaawi saundwise. "Jisaasiho aimi jih satindihande, 'Nini napotati japih nepasi Garirihandaahapi nini jih taati naito,' undindihandisi aimi nepasi ko jih Garirihandaahapi naisi kiya koai kapih iwinjaita ipoti naita kaundwise," undataase.

⁸ Aih kiya asiya noaipasi kapih namasi yanihimapi nowaayopo. Nowaawi kiya kiyami maariho owesoetih yaiwi itipi nowaayopo. Nowaawi ishiya usai windi kamundopo, owe. Sandi kamundotimandi apaapi maahae. Kiya aungwohanti yaiwimawaawe.

Mariyaahaati Makitaraahandaahapihaati Jisaasihoi Usositihandapihaare

(Matiyuhu 28:9-10; Joniho 20:11-18)

⁹ Saraarehirami asisihha jiheti (Sandehura) Jisaasiho asisihaatih api kohokoaisa japih nepataise. Siyati ko aimi nepasihura ipoti Mariyaahaati aunahipa Makitaraahandaahapihaatapihi jih noaipataise. Saati itapaati jihura Jisaasiho itipihho maipihapa ikwiri naasairitih wihinrami yahurthapai nemwasaamaate.

¹⁰ Isihiya Jisaasihoi niwipinjawi koaisawi maasi daayohiyihya Jisaasihopi maariho tundih taawi gwawi bimaui kaati Jisaasihoi usositihandapi noti kiyai kaundataase.

¹¹ Kiyaisi Jisaasiho japih asohoematati nepasitihandapun ami kaati sawihaami koai usositihandapun kiyai kaundih kiya kaatami piwihha atisawaahandi kandi kaatami piwihhaapi akite tiwi windi baiwi atiwi nepi gimunyaahopo, owe.

Kima Piwima Jisaasihoai Otipipatihuri Yahuri Daihira Usositihandapahaare
(Rukiho 24:13-35)

¹² Kaihi otipipatihuri yahuri aunahipa namasi taami daihira naihi Jisaasiho noaipati windi jhamatimetati nehi koai wipetaho kuri iwinjataise.

¹³ Aihiki kuri japihi nepemaitimi numwi otipipatihuya ami usai, "Yihooani Jisaasihoai iwinjaho," undimi kaundihihandi kandi kiya kurami piwaha kaundisihaapi windi akaahe akite tiwi atiwiwi gimaawunyaahopo. Owetise.

Kima Piwima Jisaasiho Komu Otipipatihuya Komu Piwaha Awusaitaatiwi
Natausaasindihandapahaare

(Matiyuhu 28:16-20; Rukiho 24:36-49; Joniho 20:19-23)

¹⁴ Aihiki ipotinihi Jisaasiho sawaho komu otipipatihuya ikwimaindimwitihi auhiraami naasohitahiya 11 kaiwihuya bindawa taawi nandapa nanihauhi noaipati nunjaanati iwinjataise. Noaipati iwinjati itihundataase. Sandi itihundindimandi apaapi maahae, isihuya usihuya asihuya ko aima nepasithi usonihohiyihuya Jisaasihopi aima japihi nepase undiwi kaundauhihandi kandi kiya daahi kiyaami maariho nimbiputiwi windi kopi akite tiwi gimumyaahauhi kandapi itihundataase.

¹⁵ Iyati kiyai piwaha sata kaundataase. "Sahi yapipati nahatewaa gaamapi nuwi isihuya nahatiyai nisi Piwaha Gaaha Waniha anusaapi kaundiwise.

¹⁶ Piwaha Gaaha Waniha kandi kiyohiwaiwaapi ausaasahi utaaho itapaati wo waati atisati piwaha kaapuni nisapuni ginunyaasithi ginunyaasaamaati waapohora baawusisahi Autaahaathiho soai saati japihi numwaitaise. O utaaho itapaati wo waati nisapuni ami nisi piwahaapuni nepi nimbiputiwi windi gimaanunyaasithi gimaanunyaasaamaati ipotihura kinyi maipihone, maipihane undati komiheti kaatamiheti Autaahaathiho piwaha neti yawutoaati yaawihandi nunyati nemaitaise.

¹⁷ Autaahaathiho isihuya nisapi baiwi ginunyaahohiyihiyaisatitonhi kiya nisi ambipataahi watipihaiwa kaitaapo. Nisi ambipataahi Bwaasirihiraami itipihomaipihapa isihyaamiheti omanititihimi bimiwaiwai nepumaitaapo. Aiwiki ami piwaha wa kiya windi piwaamaatiwaha waniha wanihandi Autaahaathihomi Itipihoma Gaaha neti kiyai giwunyaahonihiki kiya piwaatitaapo.

¹⁸ Aiwiki ami akwiranitho tataapwinihoai iwisaihi ko windi ikomaawitaise. Aiwiki ami onaapi wapa nanawaawi kiya windi kapa onaapi paapi namwaapwitaapo. Aiwiki ami kiya timbipaisahiyai ikwiri kiyaamiheti ahawisaihi kiyaami timbipa keti owesuetitaise," undataase.

Kima Piwima Jisaasihoai Autaahaathiho Numwaasi Yamihapataatihapi
Naindihandapahaare

(Rukiho 24:50-53; Aposerihuya 1:9-11)

¹⁹ Awaisitho Jisaasiho piwaha saiwa kaunda owetihiki Autaahaathiho koai yamihapataatihapi numwaasi naihi niyati yamihapataatihiki Autaahaathihomi ikwiri gaatihiraihoani bindataise.

²⁰ Aihiki komu otipipatihuya yapihi nahatewaa nuwi gaamapi Autaahaathihomi piwaha gaaha waniha Jisaasihopitaha awusoawaayopo. Siyauhi Awaisitho kiyai anditiwiwa kiyaisatitihiki kiya watipihaiwa kaiwa kaiwa kiyauhi isihuya mmonawaawi Autaahaathihomi piwaha akitha akaahaare tawaatopo.*

* 16:20: Isihuya amithaisahiya taahiyihuya kima piwima (16:9-20 ma) Maakiho sawaho jipati maise ami utaaho wo ipoti jipatiyitaise tiwi gwinyawaayopo.

Kima Pwima Gaaha Waniha **Rukiho Jipatipaisihaare** **Kimandi Rukihomi Utipimandapi Pwima** **Nesipihaare**

1 Kimandi utipimandi Rukiho sawaho jipatipiyahande. Rukiho so dokitaahore ishiya timbipaisahiyai usonati tithemwasiho. Iyataati ami ko ishiya Grikthiyaamihore. Tithi komihyauni ami ishiya usauni atiwi nepi gwunyaitaatiwi kima pwima jipatipiyataise. Rukiho ishiya Judaahiyaapi kimandi utipihandi jipatipiyataamaise. Owetise. Ko Rukiho Jisaasihomi otipipathiyaaisati konhi maasi bindataati otipipati kiyahore. Iyataati ami Autaahaathomi pwima aposerihyaapihi ahotishaisangi Rukiho kimi ko jipatipiyahaare. Sandi utipihandi utaaho wo Tiyopiraasihopi gwinyaati jipatipiyahande. Ambipati Tiyopiraasi tiwi ambitohitimandami tanyaaha siyate, "Autaahaathihoi maariho numwisihoni" tawaatopo. Sandapi nyahi windi biyaati mmonaati windi gumunyaaho ko Tiyopiraasihopi jipatipaindihoni e ami ishiya Autaahaathihoi maariho nunyohiyihyaapi jipatipaindihoni.

2 Rukiho kima pwima jipatipaisima Jisaasihopi so ishiya nahatiyaami saaho jiho ishiya nahatiyaaisi japihi numwaitandihoso tiwi gwinyaitaatiwi nunjati jipatipiyataise.

Rukihomi pwima napimasati ahondaise

Pwima namasati jipatipaisiha (1:1-20)

Jonihoni Ishihiyai baawusisihomi otipipati kaipatapiha (3:1-20)

Jisaasihoni waapoho neti aini owetihoni Bwaasirihiri nasati Jisaasihoi nunjesitihandapiha (3:21-4:13)

Jisaasihoni kapihi Garirihanda daayati pwima ausaasitihandapiha (4:15-9:50)

Jisaasihoni kapihi Garirihanda namasi Jerusaremihandaahapi napindihandapiha (9:5-19:27)

Jisaasihoni naangihandi nesitihandapiha (19:28-23:56)

Jisaasihoni animwaahipatombi japihi nepasi yamihapataatihapi naihi komi otipipathiya iwinjapepinjohitihandapiha (24:1-53)

Kima Pwima Rukiho Utaaho Wo Komi Ambipati Tiyopiraasihopi Jipatipaisihaare

¹ Awaisihoni Tiyopiraasihoni jihura ishiya taahiyihya kiyaami ikwiraahi kahapaamapiha Autaahaathihoi kaihi nyami otihapihi ndiheti noaipasiwaiwaapi jipatipiyawaayopo.

² Saiwi kiya jipatipiyohitimandi jhi wuwanihi saiwa namasati noaipasihoni ishiya usa mmonwi nepi isiwatawa kiya Autaahaathomi pwimaami otipipathiyaaimatiwi bindawaawi pwima baiwi nyangi katiwinyasauhi atisaati nehotiha ka tithi jipatipiyawaayopo.

³ Aihoni ami nisangi saiwa wuwani namasati noaipasiwaiwaapi nunjeniti baindi atindi netaayo. Tithi atindi neti tithi kamwaan jiwuwanihura noaipasimumwaan jipatipaindi kinyapi nusoaasataayo.

⁴ Isi pwima ishiya aini katiwihisohiha sa tithi akitinhi akaaha katiwisawaayopo. Isi kinyi tithi akaahetipi gwinyaitaapi nini kinyapi jipatipiyataayo.

Autaahaathomi Enjerihoni Otipipathiho Yamihapataatihoni Bimisihoni Jekaraiyaahoi Jonihoni Noaipaitaise Undindihandapihaare

⁵ Yapiati Judiyaahandi Erotihoni noaipati awaisihoematati jaati bimihihura utaaho wo komi ambipati Jekaraiyaaho bindataise. Jekaraiyaaho so ishiyaapi nandapa maahoaihati tihati Autaahaathihoi dipumanati bindataahore. Iyataati so Jekaraiyaaho ishiyaapi nandapa maahoaihati tihiwi dipumanihohiyihya Abaijaahomihyaami namoyaatahore. Iyataati komi apwaataatami ambipati Erisapetihaate. Saat Erisapetihaatisangi ami naasikiyati Aronihomihetapi noaipahaate.

⁶ Kasanyuri Autaahaathomi winihapiha ami pwima nahataapa baimi akitinhi napaitimi atimi ami japehihimi Autaahaathomi ndiheti tithi saasanotati ainahisasanyuri bindamaahasanyure.

⁷ Iyataati kasanyuri maaha owehasanyure. Sandi apaapi maaha ami Erisapetihaati maaha windi namaamoti nehi yatitipihati bisotihe. Saimi maaha owehasanyuri bimaami numwi aini aungwoyi aungwaasiyaatamaise.

⁸ Jekaraiyaahouni komihiyauni Autaahaathihoi Anj Awaindihandaatih otipipati kaitaatiwiha asisiha kiyaapiha noaipasihi kiyawaayopo. Aih am ko Jekaraiyaahoisangi asisiha waara Autaahaathihoi Anj Awaindihandaatih nandaati Autaahaathihoi ndiheti otipipati kiyataise.

⁹ Autaahaathihoi Anj Awaindihandaatih ishiyaami maipihaiwaapi nandapa maahoapi kahasipho tihwi Autaahaathihoi waamaindumapi dipumanihohipati otipipati kaitandi ishiya otipipati sati saimbi kinyi kaime undwi Jekaraiyaahoi ahawisawaayopo. Am ko katihi Autaahaathihoi ndiheti tausotipati api paahi gaahandi waamainjotihati dipumanati tihitand nandaataise.

¹⁰ Aih sura ishiya titaahitihandi ipaahaapi Autaahaathihoi ambipati mepi autaahepumapi gaapundohipipih taawi ahoyaniwi gaapundawaayopo. Aih sura kura mihani Anj Awaindihandaatih Jekaraiyaaho am taati tausotipati Autaahaathihoi dipumanitand tihihihuraare.

¹¹ Aih mihatihi anititih Awaisiho Autaahaathihoi otipipatiho yamihapataatihapihoi Jekaraiyaaho usonataise ko tausotipati nga waamainjotihati Autaahaathihoi dipumanihohitihandi ganiho aritaahandam ikwiri gaatihiraihoanji bitosihi.

¹² Siyati Autaahaathihoi otipipatihoi Jekaraiyaaho usonatosati api paahi aungwohandi yayapwatati itiwati maariho api paahi owesoendaase.

¹³ Siyati yaihihandi kandi Autaahaathihoi otipipatiho yamihapataatih bimisiho Jekaraiyaahoi saundataase. "Jekaraiyaahone, kinyi windi yamaime Autaahaathihoi kinyi gaapundingitihandi aini atihise. Isi kinyi kiwaamaati Erisapetihaati maaha woho wo namwitaise. Namwonih kinyi ambipati Jonihoe undipi ambihunditaaape.

¹⁴ Ko noaipahonihi kinyi maariho biyati wihitonih kinyi kop api paahi waati maarititaise. Iyonihi am ishiya taahiyihiya ko noaipahonihi kandapi waati aungwohandi maarititaaapo.

¹⁵ Saiwi kiya maarititaaapo ko Autaahaathihoi ndiheti awaisiho watipho noaipahoniho. Iyati ko waapoho wainhandi am waapoho wapa watipihapa api paahi masihonjisangi windi namaanane. Ko sangi noaipati sanaatami gwisahaathihi kipwindsuraapi Autaahaathihoi Itipho Gaaho komiheti tisaititaise.

¹⁶ Iyataati so utaahe (Jonihoe) Isiraherihya taahiyihiyaami maariho neti nusepemaihaahonihi kiya nepemaitiwi kiyaami Autaahaathihoi Awaisihoenda japihi napitaaapo.

¹⁷ Iyati am ko Awaisihonihi jhi nutaise. Iyataati ko komi watipihandi piwiha ausaahonihi ishiya nepemaititawihandi Eraijaahomatiyahandi naitaise. Nesi sapiyaami maariho neti nusepemaihaati napaisaatumwahonihi nepemaitiwi kiyaami manyinyaisawi maasi maariho naasohitanihi timaamaititaaapo. Iyati am ishiya taahiyihiya piwiha nemapi maati maatisohiyihiyaami maariho neti nusepemaihaahonihi ishiya titih gaahiya amitiha gaaha gwinyaaahohiyihiyaamataiwi gwunyaitaatihandi titih gaahandi naitaaapo. Iyataati am Awaisiho napitandihandapi jhi neti tmanati ishiyai sahi timetiwise Awaisiho napitand am detiso undonihi am kiya Awaisiho napitandihandapi timetitaaapo," undati Autaahaathihoi otipipatiho yamihapataatih bimisiho Jekaraiyaahoi kaundataase.

¹⁸ Jekaraiyaaho Autaahaathihoi otipipatihoi satati nunjenataise. "Kinyi piwima kima kandingimaapi nini akitinih akaahe ndi napitaindi gwinyaitande? Am nini aini aungwihonitih am nini apopaatisangi aini aungwaamaatiso," undati nunjenataise.

¹⁹ Aih Autaahaathihoi otipipatiho piwiha wihoanjiha sata koai kaundataase. "Nini Gapriyerihonihe. Autaahaathihoi ndimaahomwaanji masipipih komi ndiheti bitohihonihe. Ko Autaahaathihoi ningi natanoaasih nasataayo gi piwaahitit am piwiha gaaha kima kahititand.

²⁰ Isi kinyi atime. Nisi piwiha nesipiti kahitohihaapi akaahe tip gimunyaahingitihandapi kinyi maahomwaanji nisaputonih kinyi windi piwaamaatip nehi piwaamaatisohonimatip nehi bimaami numbwi nisi piwiha kima kahitohimaami akipipa akitinih ausaamaninati noaipahonihura piwaatitaaape. Am nisi piwiha kima kahitohima titih asisiha Autaahaathihoi namihanati ahaisiheti akitinih noaipaitaise," undati Autaahaathihoi otipipatiho Jekaraiyaahoi kaundataase.

²¹ Aih ko siyati utaar mihatihi bimih ishiya Jekaraiyaahopi jaawi bindawaawi saiwi pihitwi gwinyaaawaayopo. Napindi noaipasih Anj Awaindihandaatih utaarihandi ko ketamase tiwi pihitwi waati gwinyaaawaayopo.

²² Aih ko ipaahaapi noaipati ishiyai windi piwaamundise. Owe. Ko nehi komi ikwiraahi siwipati kiyaunjataise. Aih ishiya sandi mmonawaawi kiya saiwi gwinyaaawaayopo. Kimo utaamo Anj Awaindihandaatih windi wipetahandi

noaipasihi mmonataato tiwi waati yaiwimapu usoniwi gwinyaaawaayopo. Ami ko pwaatitandihandi aini owetihandisi nehi komi ikwiraahi konhi siwipati kiyaunjiho.

²³ Aih Jekaraiyaaho komi otipipati kaitandihura kiyati aini owemapu komi aunahipatahapu japihi notaise.

²⁴ Aih sandi salmainjihi ipoti komi apwaataati Erisapetihaati maahaapu gwisindaise. Gwisitati noaatati anjipipihimi bimih waatiho ikwiri naasairihimi 5 kiyati sanausotaise.

²⁵ Aih kaati Erisapetihaati sandaise. "Wani ipotinihi aungwaataati Autaahaatiho ningi apipaahi gaahati kimati kanisataise. Ishiyaami ndiheti maaha owehaanini yatitiphaanini kendaati ami nisapi ishiya satiwu Autaahaatihoai kaatapu apowihetaise tauhi ami ningi manyindihandi owetitandito," ndaase.

²⁶ Erisapetihaati maahaapu gwisitati bimih waatiho ikwiri naasairitihimi wiram isundipihimi naasohi 6 kiyati nusoaipataise. Nusoaipasihimi waatiho soeti Autaahaatiho komi otipipatiho Gapiriyerihoi aunahipati awaipati gwiharaahonji konjam ambipati Nasaretihandaahapi natausaasihimi notaise. Iyataati Nasaretihandi yapipati ami disitirikihandi Garirihanda ahendaise.

²⁷ Ko Autaahaatihomi otipipatiho apopaati waati apwaimaamaati wenjhaati kaatami ambipati Mariyaahaataapihimi notaise. Saati apopaati utaaho wo komi ambipati Josephihoi ambihitiwi pwaatiwosauhihaate. So Josephiho ishiya Daawitihomihiyaamihetapi noaipahore.

²⁸ Autaahaatihomi otipipatiho Gapiriyerihomi notikaati apopaati apwaimaamaataapihi noaipati kaati saundataise. "Apopaanye, gaahuraare. Kinyi omanjititihimi yatihimi napaisaati gipatisanane. Awaisihimi gi gaahandi aini kahisati nahinyataise," undataase.

²⁹ Aih ami Mariyaahaati sa piwa atisataati kaati naharimatataise. Naharimainjihi kaati siyati gwinyapenataise sa piwihana napititihana atiso tati gwinyataise.

³⁰ Kaati siyati gwinyaaasihandi kandi Autaahaatihomi otipipatiho kaati saundataise. "Mariyaahaape, kinyi windi waati yamaime. Autaahaatiho gi maarihimi wihiwati ami gaahandi kahisataise.

³¹ Isi kinyi atime. Kinyi maahaapu gwisitipihimi woho wo namwitaise. Naumbwi komi ambipati Jisaasihoe tipihimi ambihunde.

³² Koaisi Autaahaatiho neti Awaisihoemwaitaise. Iyati kopu Autaahaatiho nisi maasihihoe titaise. Komi satihimi awaisihimi Daawitihomimi aunahipa koaisi Autaahaatiho nemwitaise. Iyati ami Awaisihimi Autaahaatiho ahawisonihimi ko komi satihimi Daawitihomimi jihura awaisihoematati Israharihimi winjatipatamatiyati Israharihimi iwinjatitandito noaipati awaisihoematitaise.

³³ Iyati ami Jisaasihimi Jekophomimi ishiyahi konhi apipaaho awaisihoematati iwinjatitaise. Iyati ko awaisihoematati komi ishiyahi winjatindihandi windi owemetitaise," undati Autaahaatihomi otipipatiho Mariyaahaati kaundataise.

³⁴ Aih Mariyaahaati kaatamihimi wihooanjiha Autaahaatihomi otipipatihoai sata nunjenataise. "Nini sangi namaatit apwaimaamaanini wenjhaaninisi sandi kinyi kandingitmandi nnapititiyati noaipaitaihandapindise?" undati nunjenataise.

³⁵ Aih Autaahaatihomi otipipatiho komihimi wihooanjiha kaati saundataise. "Itipihimi Gaaho kinyiheti napitaise. Ami Autaahaatiho Nahatewai Iphatisama Autaahi Niwaataati Bimisihomimi watipihandi gisi nangimaasataise. Nangi maasahonihimi sonji metonji Autaahaatihomatetahoi kinyi ipotihura namwitaise. Namwisamihimi kopu Autaahaatiho satati nisi Maasihihoe tati ambihititaise.

³⁶ Isi kinyi atime. Kinyi naisaamaati Erisapetihaati aini apipaahi aungwamaatindaahandi kandi kaatami gwisihatihi maaha woho wo kipwinditaise. Jihura ishiya kaatapu maaha windi namaamoti yatitiphaate tiwi katohaamaati kaati aini gwisindaise. Gwisitati kaati bimih kaati waatiho ikwiri naasairitihimi wiram naasohitaho 6 kiyati aini sanausotaise.

³⁷ Autaahaatiho wapa kamaitandihapa owetise," undati Autaahaatihomi otipipatiho kaundataise.

³⁸ Aih Mariyaahaati koai saundataise. "Nini Awaisihomimi otipipatihaanine. Isi kinyi kandingimumwaanji kamwaanji gaasi kiyati nngisi sandi nanoaipane," ndaase. Sata katihimi Autaahaatihomi otipipatiho kaati numasi niyataise.

Kima Piwima Mariyaahaati Noti Erisapetihaati Usositihandapihaare

³⁹ Aih sura asisihimi yahonya sanaihi keti kuraanhi Mariyaahaati dosisi tarawiyati aunahipati witi tipati sisihimi shooarihireti ahethihataahapi notaise. Noti yapipati disitirikihandi judiyaahandamimi aunahipati witi noaipataise.

⁴⁰ Noti noaipati Jekaraiyahomimi anaanji nandaati Erisapetihaati ipihirete gaahure undataase

⁴¹ Aihĩ Erisapetihaati Mariyaahaatami ipĩhĩrete gaahure undindĩhandĩ atihĩhura nahetihonjĩ Erisapetihaatami gwĩsihaatihi kĩpwĩndisonyonjĩ naapwananati ahoyataise. Aihĩ amĩ kaati Erisapetihaatamiheti Autaahaatĩhomĩ Itĩpĩho Gaaho nasati waati tiwĩsaitataise.

⁴² Tiwĩsainjĩhĩ Erisapetihaati piwĩha waapihĩta sata kandaase. Autaahaatiho asĩhiya nahatiyaisĩ gaahandĩ kawindĩhandĩ nusatihihaatihi apĩpaahĩ awaindĩhandĩ gaahandĩ gi kahisati nahinyahaanje. Iyataati metihonjĩ kinyĩ gwĩsihaatihi kĩpwĩndisonyonjisangi Autaahaatĩhomĩ gaahandisahonje.

⁴³ Nĩnĩ itapaanĩnĩ isĩhiya wĩndĩ gaahandĩ kamaanitihaanĩnĩndaahandĩ kandĩ kĩnyĩ nisĩ Awaisĩhomĩ sanaanjĩ nĩngisaapihĩ nasapaise.

⁴⁴ Atime. Nĩnĩ kinyĩ ipĩhĩrete gaahure dingĩtĩhandĩ atisonĩhura metihonjĩ nisĩ gwĩsihaatihi kĩpwĩndisonyonjĩ maaritatĩ naupwaatataise.

⁴⁵ Kĩnyĩ satĩpi Awaisĩho nĩngisĩ kanitandĩ katimbĩpa kapa kanitaise tĩpi kopĩ aimĩ giwũnyaapihaanjisĩ waati maarite ipotĩhura Awaisĩho atimũmwaanĩ kamwaanĩ kiyonhĩ akĩpĩpa noaipaitaiso undatĩ Erisapetihaati Mariyaahaati kaundataase.

Kĩma Piwĩma Mariyaahaati Autaahaatĩhomĩ Ambĩpati Nĩwimaati Aunihĩhĩrĩ Katindĩhandapihaare

⁴⁶ Aihĩ Mariyaahaati sata kandaase.

“Nisĩ Maarĩho ditihihĩ nahandisati

Awaisĩhoai mepĩ autaahemwataayo.

⁴⁷ Aindĩ amĩ nĩnĩ nisĩ omanĩtĩtĩhĩ nahandisati

Autaahaatiho nĩngi japĩhĩ nanĩmaati nĩtatamanati nĩnjatisĩhopĩ waati maaritataayo.

⁴⁸ Amĩ sandĩ apaapiimaato nĩnĩ komĩ otĩpĩpatihaanĩnĩ awaisaamaanĩntĩhĩhandamatiyati ko nisapi gĩnunyaasĩhĩto.

Isĩ wanunĩ ipotunĩ isĩhiya nahatiya nisapi ‘ise saati Autaahaatiho gaahandĩ maarĩtĩdandĩhandĩ kawisa nunyataise,’ tiwĩ nisapi katĩtaapo.

⁴⁹ Sandĩ apaapiimaato Autaahaatiho watĩpihaiwa nahatewaisaho apĩpaahĩ awaindĩhandĩ siyati kanindĩmandapĩto.

Isĩ Autaahaatiho apĩpaahĩ akĩtĩ akĩtĩnĩhĩ ainahĩho gaahore.

⁵⁰ Iyataati isĩhiya kopĩ yaiwĩ komĩ asĩmwaatĩtĩhĩ pĩnuwĩ amĩ koai autaahĩ nepĩ isĩwatohiyĩhiyai nasisoaari kiyaapi maarĩho asĩpiyati gaahati kawĩsahore.

Isĩ isĩhiya ipotĩ ipotĩ namoyaatiwĩ noaipahohiyĩhiyai kopĩ yaiwĩ komĩhinĩ detĩ nasohiyĩhiyai ko maarĩho asĩpĩwisati komĩ gaahandĩ konĩhĩ kawĩsati nunjamĩ notoaatĩtaise.

⁵¹ Ko komĩ watĩpihandĩ awaindĩhandi

isĩhiya kiyaamĩ omanĩtĩtĩhĩ maarĩhoaatihapĩ genanĩwĩ naimaatohiyĩhiyai kupwĩra mĩhopĩ mĩhinĩmahore.

⁵² Iyati awaisawĩhiya isĩhiya watĩpihiyaimatiwĩ iwinjatohiyĩhiyai nemati yatĩhiwati nehĩhatĩmemati

amĩ nehĩhatĩmai netĩ autaahemwahore.

⁵³ Iyati amĩ ko isĩhiya jaumwasawĩhiyai kahapaamapiwa waati tisaahĩwati nunyahore.

Iyati amĩ ko isĩhiya kahapaamapiwa gaahaiwa asaketahiyai nehĩ taanahiyĩhiyai netĩ natausaasataise.

⁵⁴⁻⁵⁵ Komĩ piwĩha jĩhura nyamĩ asoyai kaundisĩhaapi gwĩnyapenataati komĩ otĩpĩpatihiya Isĩraherĩhiyai iwtatamanati andĩtĩwiwtandĩ nasataise.

Siyati ko jĩhura nyamĩ asoyai kaundipatamatiyato.

Nĩnĩ Abĩraahamĩhoaisunĩ

amĩ komĩhiya ipotĩ ipotĩ noaipahohiyĩhiyaisunĩ konĩnĩhĩ nasisoaari gaahati kawito tipatamatiyato,”

tati Mariyaahaati aunĩhĩhĩrĩ katati kandaase.

⁵⁶ Siyati Mariyaahaati Erisapetihaatisati maasi waatĩhonya murĩmingwaasi bisotinjati japĩhĩ kaatamĩ aunanĩpataahapĩ notaise.

Kĩma Piwĩma Erisapetihaati Jonĩhoai Namwindĩhandapihaare

⁵⁷ Erisapetihaati metihonjĩ namwtandĩha asisĩha noaipasĩhĩ kaati maaha woho namotaise.

⁵⁸ Aihĩ isĩhiya kapĩhĩ kapĩhĩ kaatamĩhinĩ detĩ bimohiyĩhiyaunĩ amĩ kaatamĩ jĩtĩpatetapi namoyaatohiyĩhiyaunĩ Autaahaatiho apĩpaahĩ gaahati kaati kawĩsataise tauhĩ atisawaayopo. Atisawaawi kaatisawĩ maasi waati awaindĩhandĩ maaritawaayopo.

⁵⁹ Aihĩ asisĩha ikwĩwĩhĩtĩrĩtĩhĩ wĩhĩnĩhĩramĩ mairĩma (8 kiyatĩ) sanaihihura metĩhonjamĩ ambĩpatĩ ahoapĩ namandipaitaatĩwĩ ahoyanawaayopo. Ahoyanawaawĩ ambĩpatĩ sapĩhomĩhatĩ nepawĩ Jekaraiyaahotane tĩwĩ nusoasĩtaatĩwiyawaayopo.

⁶⁰ Saiwĩ sapĩhomĩhatĩ nusoasĩtotĩwĩhiyauhihandĩ kandi metĩhonjamĩ sanaatĩ saundataase. “Owe. Metĩhonjamĩ ambĩpatĩ Jonĩhotane,” undataase.

⁶¹ Aihĩ kiya kaati saundawaatopo. “Ambĩpatĩ satĩ nusoasĩtĩhatĩ kandi kinyĩhiya usa ambĩpatĩ satĩ ambĩhonahiya owetĩhĩto,” undawaatopo.

⁶² Aihĩ kiya metĩhonjamĩ sapĩhoai ambĩpatĩ maahĩwĩtĩ nusoasĩtaapĩ gwĩnyaapaise undĩwĩ pĩwaamaatisohosĩ nehi ikwĩra siwĩpatĩ kaiwunjawĩ nunjenawaayopo.

⁶³ Aihĩ ko kiyai jĩpatĩpaitandĩhapa wapa nepĩninyawise undĩhĩ amĩ kiya koai wapa jĩpatĩpaitandĩhapa nepunyauhi amĩ ko metĩhonjamĩ ambĩpatĩ Jonĩhore tatĩ jĩpatĩpiyataise. Aihĩ kiya ese tĩwĩ waatĩ yaiwĩmawaayopo.

⁶⁴ Aihĩ sura ketĩ kuraanĩhĩ komĩ maahomwaanĩ japĩhĩ nĩwusaatatĩ gaatihi pĩwaatatĩ Autaahaatĩhopĩ maaritaitĩ komĩ ambĩpatĩ mepĩ autaahemwataise.

⁶⁵ Aihĩ naisĩhiya kapĩhĩ detĩ bimohiyĩhiyai waatĩ yawimatataise. Aiwĩ amĩ satĩ yapĩpatĩ Judiyaahandamĩ sihoarihihĩ tipatetĩ gaamapĩ saiwa Jekaraiyaahoai nusoapisawĩmaiwaapĩ pĩwĩha kanĩmĩ nowaayopo.

⁶⁶ Aihĩ isihiya nahatiya pĩwĩha saiwa Jonĩho noapisarĩhĩretapĩha waatĩ pĩhĩtĩwĩ gwĩnyapenawaawĩ kiya satĩwĩ nasenawaayopo. Metĩmonjĩ kĩmonjĩ ipotĩhura noaipatĩ napitetahotĩtandĩho? Tawaatopo. Sandĩ apaapĩmaatopo. Autaahaatĩhomĩ watĩpĩhandĩ koaisatĩtihe.

Kĩma Pĩwĩma Autaahaatĩhomĩ Itĩpĩho Gaahoraahi Jekaraiyaaho Aunĩhihĩrĩ Katatĩ Aunĩhitindĩhandapĩhaare

⁶⁷ Jonĩhomĩ sapĩho Jekaraiyaahomĩhetĩ Autaahaatĩhomĩ Itĩpĩho Gaaho waatĩ tĩwisaitataatĩ koai netĩ giwunyaasĩhĩ Jekaraiyaaho sata kandaase.

⁶⁸ “Isĩraherĩhiyaamĩ Awaisĩho Autaahaatĩhomĩ ambĩpatĩ maarita nuwimaawa mepĩ autaahemwaitĩhaawo aimĩ nasataiso. Iyatĩ amĩ komĩ isihiyai maipĩhandaatĩhapĩ japĩhĩ aimĩ numwaataiso.

⁶⁹ Nyangi Japĩhĩ Nanyamaitandĩho apĩpaahĩ watĩpĩhoai Autaahaatĩho namĩhana ahĩwĩhĩ Autaahaatĩhomĩ otĩpĩpatĩho Daawĩthomĩ isihiyaamĩhetapĩ ko noaipataise.

⁷⁰⁻⁷¹ Isihiya Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha atiwi nepĩ nehi kaahĩhĩ ausaahohiyĩhiyaamĩhetapĩ jĩhĩ aimehura Autaahaatĩho pĩwĩha watĩpĩtatĩ nyangi japĩhĩ nanyamaitandĩ katisĩhaare. Isihiya nyamĩ tiworisaamunĩ amĩ nyangi mandĩtinyaipĩ nyapĩ apowisawĩhiyaamĩ ikwĩraatĩhapĩ nanyamaitandĩ pĩwĩha katisĩhaare.

⁷² Autaahaatĩho nyamĩ asoya asisai maarĩho asĩpĩwitandĩ jĩhura pĩwĩha kandaase. Iyatĩ amĩ ko pĩwĩha apĩpaahĩ watĩpĩtatĩ sawahomĩ ambĩpatĩ ambĩhĩtatĩ wĩsasatĩ ahaisĩhaapĩ gwĩnyapenataato. Ko Pĩwĩha aimĩ jĩhĩ wĩsasisĩhaapĩ gwĩnyapenataatĩ namatĩ maarĩho asĩpĩnyisataise.

⁷³ Iyatĩ amĩ Autaahaatĩho jĩhura nyamĩ asĩho Abĩraahamĩhoai nyangi nyatatanĩtandĩ apĩpaahĩ watĩpĩtatĩ pĩwĩha wĩsasatĩ sata kaundisĩhaare.

⁷⁴ Nĩnĩ kinyĩ gaasoya gaasisai kiyaamĩ tiworisaamĩ ikwĩraatĩhapĩ japĩhĩ numwaito. Numwaasanĩhĩ kiya kiyaamĩ tiworisaapĩ wĩndĩ yamaiwĩ nisĩ otĩpĩpatĩ kanitaapo, tatĩ katisĩha wani akaahemataise.

⁷⁵ Amĩ nyahĩ isihiyaanĩnĩ asiyĩhiyaanĩnĩ bindĩhaawĩ Autaahaatĩhomĩ otĩpĩpatĩ komĩ gwĩnyaatĩ maarĩpatĩ tĩtĩhĩ maarĩho naasohĩtanĩhĩ kawisaatĩ amĩ ndĩhetĩ gaahiyaanĩnĩ ainahihihiyaanĩnĩ kiyaanĩnĩhĩ nehi komĩhiyaanimataatĩ komĩ otĩpĩpatĩ kawĩthĩhaawe.

⁷⁶ Amĩ kinyĩ nisĩ metĩhonjanje isihiya kinyapĩ ipotĩhura Autaahaatĩho Nahatewai Ipĩhatisa Daahema Autaahĩ Bimisĩhomĩ pĩwĩha atisa netĩ ausaasĩhoe tĩwĩ ambĩhĩtĩtaapo. Iyataatĩ sandĩ apaapĩmaato kinyĩ Awaisĩhomĩ jĩhĩ taapĩ nopaapĩ Awaisĩhopĩ daihĩra daawupĩ isihiyaamĩ maarĩho amĩ omanĩtĩtĩhĩ tĩtĩhepumapĩ turĩmanĩtaapĩhonĩtĩhĩto.

⁷⁷ Aimbĩ amĩ nepĩ turĩmanĩpĩ komĩ isihiyai katĩpunjĩtaape. Katĩpunjisamĩhĩ kiya Autaahaatĩhopĩ ko nyamĩ maipĩhaiwa nenyama japĩhĩ nanyamaitande tĩwĩ giwunyaitaatĩwo.

⁷⁸ Amĩ nyamĩ Autaahaatĩho nyangi komĩ maarĩho nanyinyatĩ asĩpĩnyisashore. Isĩ ko asisĩha bowatĩ ipĩho nausainjĩthandamatiyatĩ nyamĩhetĩ bonyawatĩ nanyusaatatĩ nyangi japĩhĩ nanyamaitandĩ yamĩhapataatĩhĩraapĩ napĩtaise.

⁷⁹ Nasonĩhĩ isihiya asĩhatindĩhandaatĩhĩ napwĩtaatĩwĩhandapĩ yaiwĩ yutĩhĩramataiwĩ namaasatĩwĩ bimohiyĩhiyai Autaahaatĩho iwĩtatamanĩtaise. Iwĩtatamanatĩ amĩ nyangi nyamĩ maarĩho wĩnyaitonĩhĩ biyaatĩ gaahiyaanĩnĩ napaisaatĩ bimĩtĩhaahĩra daihĩra nanyisatĩ nanyamaasi nutaise,” tatĩ Jekaraiyaaho kandaase.

⁸⁰ Aihĩ amĩ so meto (Jonĩho) ipotĩhura komĩ maarĩhoaisatunĩ amĩ ambĩpatisatunĩ ahoya gwĩnyanataise. Aihĩ amĩ komĩ maarĩhoaisangi noaipatĩ watĩpĩndaise. Iyatĩ ko isĩhiya owehapĩhĩ kendaise. Ketinjatĩ ipotĩhura isĩhiya Isĩraherĩhiyaamĩ ndĩhetĩ auta noaipatĩ piwĩha ausaatĩ kiya Isĩraherĩhiyai kaundataase.

2

Kĩma Piwĩma Mariyaahaatĩ Jisaasihoai Namwindĩhandapĩhaare
(Matiyuho 1:18-25)

¹ Aihĩ sura (Jonĩho noaipatĩ taatĩ gwĩnyainjĩhĩ amĩ Erotĩho Judiyaahandĩ jatĩhĩ) utaaho wo awaisĩho komĩ ambĩpatĩ Sisa Okaasĩtaasiho piwĩha wa isĩhiya nahatiyaapĩ nusaasataise. Sa piwĩha Romĩhandaahapĩ awaisĩho isĩhiyaapĩ nusaasisa isĩhiya nahatiya gamanĩho Romĩhandaahapĩho jatimbĩpihapĩhiya nahatiyaapĩ nusaasataise amĩ kiyaamĩ ambĩpatĩ kusiwĩ awĩtwĩ nepĩ utĩpihoaatiĩ jĩpatĩpaitaatiwĩ. Iyataatĩ Romĩhiyaamĩ Gamanĩhomĩ awaisĩho Sisa Okasĩtaasiho katĩhĩ sandĩ jĩhandĩ isĩhiya nahatiyaamĩ ambĩpatĩ awĩtwĩ jĩpatĩpiyawaayopo.

² Gamanĩho jĩhura isĩhiyaamĩ ambĩpatĩ wĩndĩ namehandĩ kĩmandĩ nehĩ namasatĩ jĩhapĩhandĩ isĩhiya nahatiyaamĩ ambĩpatĩ netaise. Iyataatĩ sura Kwiriniyaasiho (Sisa Okaasĩtaasihomĩ yatĩhĩ otĩtĩhĩ) yapĩpatĩ piropinjĩhandĩ Siriyaahanda jaatĩ bimihĩhuraare.

³ Aihĩ sandĩ jĩhapĩhandĩ Romĩhandaahapĩ gamanĩho isĩhiya nahatiyaamĩ ambĩpatĩ naitandĩ isĩhiya nahatiya nehĩ kiyai kiyai yiyandĩhĩ kiyaamĩ yapĩpata ambĩpatĩ utĩpihoaatiĩ ahaitaatiwĩ nowaayopo.

⁴ Aihĩ amĩ Josephiho so awaisĩho Daawitĩhomĩ isĩhiyaamĩ jĩtĩpatetapĩ namwiyaa-tohiyĩhiyaamĩhetapĩ noaipahore. Isĩ ko Josephiho yapĩpatĩ Garirihandamĩ aunahĩpatĩ Nasaretihandamĩ namose yapĩpatĩ Judiyaahanda Daawitĩhomĩ aunahĩpatĩ Betirehemĩhandaahapĩ notaise.

⁵ Notaatĩ ko Josephiho komĩ apwaataatimatĩtandĩhaatĩ Mariyaahaati numwaasi maasi gamanĩho kasanyuramĩ ambĩpatĩ utĩpihoaatiĩ ahĩwitandĩ nomaise. Iyataatĩ sura Mariyaahaati maaha namwĩtandĩ aimĩ detĩtĩhĩhuraare.

⁶ Saimĩ numwĩ noaipapĩ satĩ aunahĩpita bimihĩ Mariyaahaati maha namwĩtandĩhura asisĩha noaipataise.

⁷ Aihĩ kaatĩ kaatamĩ mwaaho bwandĩpiho woho namotaise. Namotĩ apotĩhĩrĩ masĩmasĩhonyapĩhĩ napapatĩ kopuho kauho nandapa nainjĩhotĩ nausosatosataise amĩ anjĩhaiwa isĩhiya nawĩho nunyawĩ nanoaitaatiwĩhaiwa isĩhiyaapĩ tisaitatĩ owetiho.

Kĩma Piwĩma Autaahaatiĩhomĩ Otĩpiĩpatĩhiya Jisaasiho Noaipasĩtĩhandapĩ Isĩhiya Sipĩsipĩhandĩ Jatohiyĩhiyai Piwĩha Kaundohĩtĩhandapĩhaare

⁸ Iyataatĩ satĩ aunahĩpita nehĩhaatĩ mangĩrainĩ isĩhiya usa sipĩsipĩhandĩ yamanĩwĩ jaawĩ apatindĩtĩhĩ bitotawaayopo.

⁹ Saiwĩ apatindĩtĩhĩ jaawĩ bitohauhĩ Awaisĩhomĩ otĩpiĩpatĩho yamĩhapataatĩhĩ bimisiho kiyaapĩhĩ nasatĩ noaipataise. Aihĩ Awaisĩhomĩ nausainjĩtĩhandĩ yundanyĩha watĩpĩhandĩ waatĩ kiyai nĩwunjinjĩhĩ kiya waatĩ yayawaayopo.

¹⁰ Yayauhĩhandĩ kandĩ Autaahaatiĩhomĩ otĩpiĩpatĩho yamĩhapataatĩhĩ bimisiho kiyai saundataase, "Sahĩ wĩndĩ yamaiwise. Sahĩ atiwise. Nĩnĩ sapĩ piwĩha wanĩha gaaha isĩsi nasataayo. Sa piwĩha wanĩha gaasa isĩhiya nahatiyai maaritĩtaatiwĩhandĩ nunyonĩhĩ kiya asakaiwĩ waatĩ aungwohandĩ maaritĩtaapo.

¹¹ Wanĩ asisĩma kĩmetĩ Daawitĩhomĩ aunahĩpata apopaatĩ waatĩ metĩhonjĩ wonjĩ namotaise. Sonjĩ metonjĩ sangĩ Japĩhĩ Nasamaitandĩ Autaahaatiĩho Namĩhainjĩho Awaisĩhore.*

¹² Sahĩ nuwise. Nuwĩ mmonawa metonjĩ apotĩhĩraapĩhĩ napapahawĩ kauho nandapa nainjĩho kopuhotĩ nausosawosisaiĩ sahĩ usonawaawaahĩ amĩ so kore," undataase.

¹³ Aihĩ Autaahaatiĩhomĩ otĩpiĩpatĩho yamĩhapataatĩhĩ bimisiho kiyai sata kaundatĩ namĩhaasĩhĩ ketĩ kuraanĩhĩ yamĩhapataatĩhapĩ Autaahaatiĩhomĩ otĩpiĩpatĩhiya usa taahĩtĩhandĩ yamĩhapataatĩhapĩ tĩmahiyawĩ ko otĩpiĩpatĩho jĩhĩ nasatĩ bitosihoaisawĩ maasĩ bitotawa Autaahaatiĩhoai satĩwĩ mepĩ autaahepumwawaapo.

¹⁴ "Autaahĩ ko bimimbĩpihĩ yamĩhapataatĩhiyaanĩ Autaahaatiĩhoai mepĩ autaa-hemwawa nĩwimaitĩhaawo. Isĩhiya yapĩpatambĩhiya Autaahaatiĩho kiyaapĩ maaritĩ-sawĩhiya kiyaamĩ omanjĩtĩtĩhĩ yatĩhĩwitonĩhĩ kiya nga bimĩto," tiwĩ Autaahaatiĩhomĩ yamĩhapataatĩhapĩ otĩpiĩpatĩhiya katawaatopo.

* 2:11: Piwĩha Ipiĩruhaara Mesaiyaahore tiwĩ amĩ piwĩha Gĩrikĩhaara Kĩraisĩhore tohĩhore.

Kĩma Pĩwĩma Sipisipĩhandĩ Yamanĩwĩ Jaawĩ Bitohohiyĩhiya Nuwĩ Jisaasihoai Usonĩhohĩĩhandapĩhaare

¹⁵ Satiwĩ katiwĩmapĩ Autaahaatĩhomĩ otĩpĩpatĩhiya sipisipĩhandĩ jaawĩ bitohohiyĩhiyai namasi autaahi yamĩhapataatĩhapĩ japĩhĩ naiwĩmawaayopo. Saiwĩ aimĩ niyauhihura sipisipĩhandĩ jaawĩ bitohohiyĩhiya sawana sanawaatopo. “Betirehemĩhanda sandĩ noaipasĩhĩ Awaisĩho aimĩ ausaati kanyatataasi nyahĩ sandĩ mmondĩhaawĩ ketĩ tariwĩyaatĩ nutĩho,” nnawaatopo.

¹⁶ Kiya sanĩwĩ kanĩwĩmapĩ ketĩ kuraanĩhĩ dosisi nowaayopo. Nuwĩ Mariyaahaatisunĩ Josepĩhoaisunĩ usonawaayopo. Aiwĩ amĩ metĩhonjĩsangi kauho amĩ sipisipĩho nandapa nainjiho kopuhotĩ nanototĩhĩ usonawaayopo.

¹⁷ Kiya nuwĩ aimĩ usonĩwosawĩ sonjĩ metonjapĩ Autaahaatĩhomĩ otĩpĩpatĩho pĩwĩha kaundisĩha ka ausaapĩ isĩhiya sapĩhĩ Betirehemĩhanda bimohiyĩhiyai kaundĩwĩ gaamawaayopo.

¹⁸ Kaundauhĩ isĩhiya nahatiya sipisipĩho jaawĩ bitohohiyĩhiyaamĩ saiwa pĩwaiwa atisawaawĩ pĩwĩha sa napitĩtahaare tĩwĩ waatĩ pĩhĩtĩwĩ gwĩnyapenawaayopo.

¹⁹ Aihĩ amĩ Mariyaahaatĩhĩ saiwa pĩwaiwa nahatewa atisa netĩ amĩtetetĩ biyati gwĩnyaatĩ amĩ omanjĩtĩtĩhĩ anĩtisa kĩpotĩ gwĩnyaapĩ notaise.

²⁰ Aihĩ sipisipĩho yamanĩwĩ jaawĩ bitohohiyĩhiya japĩhĩ nowaayopo. Japĩhĩ nowaawĩ Autaahaatĩhomĩ otĩpĩpatĩho kaundimumwaanjĩ kamwaanjĩ tĩtĩhĩ noaipasĩhĩ kiyaamĩ ndĩhaara mmonĩwĩ atiwĩ nehohĩĩhandapĩ Autaahaatĩhopĩ maaritĩwĩ aunĩhĩtĩwĩ komĩ ambĩpatĩ mepĩ autaahepumawaayopo.

Kĩma Pĩwĩma Jisaasihoai Ambĩpatĩ Nusoaasotĩhandapĩhaare

²¹ Mariyaahaatĩ Jisaasihoai namotĩ bimihĩ asisĩha ikwĩrĩ naasairĩtĩhĩ wĩramĩ mairĩma 8 kiyati aimĩ sanawihĩ metĩhonjamĩ ambĩpatĩ namandipapĩ ahoamawaayopo. Ambĩpatĩ namandipapĩ amĩ ambĩpatĩ Jisaasihoe tĩwĩ ambĩhundawaayopo. Sati ambiti jĩhĩ Jisaasihopĩ sangĩ Mariyaahaatĩ gwĩsĩtĩhĩhura Autaahaatĩhomĩ otĩpĩpatĩho Jisaasihotane tati aimĩ ambĩhĩtipate.

Kĩma Pĩwĩma Jisaasihoai Saniyĩ Sapiya Autaahaatĩhomĩ Anjĩ Awaindĩhandaatĩhĩ Autaahaatĩhoai Numwindĩhandapĩhaare

²² Maaha asĩhiya namowaahura saiwĩ kaiwise tati Mosesiho wĩnĩhapĩpa katati ahailĩ ahotirĩhĩretĩ japepihĩratĩ Mariyaahaatĩ kiyati bimainjati aimĩ owetĩhĩ kaatĩ Mariyaahaatunĩ Josepĩhounĩ metĩhonjĩ numwaasi Jerusaremhanda Autaahaatĩhoai numwĩtaatĩmĩ nomaise.

²³ Iyataatĩ sati saiwĩ kaitaatĩwĩ Awaisĩho Autaahaatĩhomĩ wĩnĩhapĩpaatĩhĩ satati ahondaise,

“Maaha wohonya bwandĩpĩhonya namohonyonya nahatonya Awaisĩhoai nunyawise,”

Japĩhĩ Numwaasĩho 13:2, 12

tati jĩpatĩpindipatamataimĩ kiyamaise.

²⁴ Iyataatĩ amĩ Awaisĩhomĩ wĩnĩhapĩpa wapaisangi satati ahondaise maaha naumbwĩ bimambĩpĩ Autaahaatĩhoai gaare undĩtaapĩ koho dĩpĩhũrĩ yahurisangi amĩ koho dĩpĩsĩho gwĩtĩpĩho sangĩho yahurisangi nesaimbĩ Autaahaatĩhoai gaahone gaare undĩpĩ nũnye tati ahondaise. Siyati ahotahandisĩ Josepĩyĩ Mariyaaya kĩretĩ japepihĩrĩmĩ kapa tĩtĩhĩ isĩsĩ kaitaatĩmĩ kasanyurĩ Jerusaremhanda numwĩ kiyamaise. Amĩ kasanyurĩ noaipapĩ Autaahaatĩhomĩ ndĩhetĩ popĩtĩhasanyurĩtĩtaatĩmĩ sandĩ kiyamaise.

Kĩma Pĩwĩma Simiyoniyĩ Anaaya Jisaasihoai Usosĩtĩhandapĩhaare

²⁵ Iyataatĩ sura utaaho wo komĩ ambĩpatĩ Simiyonĩho sapĩhĩ Jerusaremhanda bindataise. So utaaso tĩtĩhĩ gaaho amĩ Autaahaatĩhomĩ wĩnĩhapĩpa biyati japepihĩratĩ nehĩ Autaahaatĩhopaahĩhĩ gaapundati bindataahore. Iyati amĩ utaaho Isĩraherĩhiyai kiyaamĩ tiworisaamĩ ikwĩraatĩhapĩ japĩhĩ numwaatĩ amĩ kiyaamĩ maarĩho omanjĩtĩtĩhĩ netĩ yatĩhĩwiwatĩ japĩhĩ numwaitandĩhoai Autaahaatĩho netĩ natausaasĩtandĩhuraapĩ koai usondandĩ konĩhĩ jaatĩ bisotinjahore. Iyati ko Autaahaatĩhomĩ Itĩpĩho Gaaho koaisati maasĩtahore.

²⁶ So utaasoai Autaahaatĩhomĩ Itĩpĩho Gaaho sata kaunda gwĩwunyaasĩhore kĩnyĩ ketĩ windĩ namaapwĩtaise. Namaapopĩ bindapaapĩ Isĩhiyai Japĩhĩ Numwaitandĩ Autaahaatĩho Ahĩwisĩho Kĩraisĩhoai usonĩmapĩhura napwĩtaise undati gwĩwunyaasĩhĩ gwĩnyaatĩ jatĩjahore.

²⁷ Aihĩ koaisĩ Autaahaatĩhomĩ Itĩpĩho Gaaho Anjĩ Awaindĩhandaatĩhapĩ naime undati gwĩwunyaasĩhĩ ko dosisi Autaahaatĩhomĩ Anjĩ Awaindĩhandaatĩhapĩ niyataise. Aihĩ metĩhonjĩ Jisaasihoai saniyĩ sapiya wĩnĩhapĩpa katati ahotirĩhĩrĩ kĩretĩ japepihĩrĩmĩ metonjapĩ kapa kaitotĩmĩ taamĩ metĩhonjĩ numwaasi nandaamaise.

²⁸ Numwaasi nandaasihĩ Simiyonĩho konjĩ metonji numwaati komi ikwĩraatihi neti isiwatataati konjapĩ Autaahaatihoai gaahone undati ambĩpatĩ mepĩ autaahemwati sata kandaase.

²⁹ "Awaisihone, wani kinyi nĩni kinyi otĩpatĩhonĩni nehi nanĩhaindi kaindi bĩpi napaisaati napwĩtaanĩ amĩ nehi nanĩhaimbĩ ninjase. Amĩ kinyi jĩhura nĩngi sandapaase, 'Kinyi namaapopi bimambĩpi Isihiyai Japĩhi Numwaitandĩho noaipahonĩhi usonĩmapĩ napwĩtaise,' dingĩha wani tĩtĩhi akaaha noaipasĩhi nĩni nisi ndĩhaara koai usonataati nisi maarĩho wĩnitati yatĩhi nĩpatisanataise.

³⁰⁻³¹ Noaipasĩhi nĩni nĩwahonisĩ ndĩhaara utaaho isihiyai Japĩhi numwaitandĩ kinyi namĩhanĩpi tĩmanĩhingĩhoai wani kĩmura usonataayo amĩ isihiya nahandamĩ ndĩhetĩ kiya mmondaatiwĩ koai nepĩ ausaimaninĩho.

³² Iyataati Kĩmonji metĩmonji sisĩha jipwĩtĩhiramatĩyahore isihiya nahandi Judaahiyaamĩ dawaataati bimohiyĩhiyai nĩwusaatiando. Nĩwusaatonĩhi kiya nepemaitĩwĩ kopĩ gĩwunyaasahi kinyi kiyai Japĩhi numwaitaapo. Numwaasamĩhi kiya kinyi kinyi isihiya Isiraherĩhiyaĩsapĩ kiyaamĩhatĩhi bindapaapĩ kiyai taapĩ numwaahingĩtĩmandaahi kinyapimatonĩhi Isiraherĩhiyaapĩ maaritĩwĩ kiyaamĩ ambĩpatĩ awaindepumaitaatiwo," tatĩ Simiyonĩho kandaase.

³³ Sonjĩ metonjapĩ Simiyonĩho pĩwĩha sata katĩhi metonjamĩ saniyĩ sapiya kaapĩ kanjanyuramĩ omanĩtĩtĩhi bĩpi waati pĩhitĩmĩ gwĩnyaamaise.

³⁴ Iyatĩ amĩ Simiyonĩho metonjamĩ saniyĩ sapiyai Autaahaatihomĩ gaahandi nunyati Autaahaatiho sausasatangi gaahandi kasisati jainjatĩtaise undati amĩ Mariyaahaati metonjamĩ sanaati Simiyonĩho saundataase. "Kinyi Atime! Kĩmonji metĩmonji Autaahaatiho ahiwisataise. Amĩ komĩ dahopaara Isiraherĩhiya isihiya taahĩtĩhandĩ Autaahaatihoai ahusumwapĩ tĩmhaitaapo. Aisaihi amĩ Isiraherĩhiya kanaahĩtĩ wĩretĩhandĩ isihiya taahĩhandĩ Japĩhi nepemaitĩwĩ kiyaamĩ Autaahaatihoenda Japĩhi napĩtaapo. Amĩ sandĩ siyati sĩretĩ noaipaitandĩ Autaahaatiho kĩmonji metĩmonji sũwipamatĩyatĩ ahiwisataise. Iyataati kĩmonji metĩmonji Autaahaatiho maaritati gwĩnyaasipĩpa nunjatĩ kiyonĩhi amĩ isihiya taahiyĩhiya kopĩ pĩwĩha maipĩhapa katĩwĩ amĩ kiya koai mandĩtĩwitaapo.

³⁵ Sawisaihi sandaahi isihiya kiyaamĩ amĩtĩhetĩ maipĩhapa mĩmaipaiwĩ gwĩnyaapĩ amĩ kiyaamĩ maarĩho omanĩtĩtĩhi maipĩhapa kĩpwĩndimbĩpa auta noaipahonĩhi isihiya usa wapa noaasandimbĩpa mmondaatiwo. Iyonĩhi saiwa gĩ kinyi maarĩhoaatĩhi netĩ namatanaati timbiyati tĩmwipĩhanaati mwĩtĩhanaatamatĩyatĩ nangĩmandipati yaasĩhandĩ mĩhĩwĩtaise," undati Mariyaahaati Simiyonĩho kaundataase.

³⁶ Sapĩhi apopaati waati Autaahaatihomĩ pĩwĩha atisati neti ausaahaati kaatamĩ ambĩpatĩ Anaahaati bindataise. Amĩ Anaahaati saati Panuerĩhomĩ maataate. Amĩ Panuerĩho so Aserĩhomĩhetapĩ namoyaatohiyĩhiyaamĩ noaipahore. Iyataati saati Anaahaati aimĩ apĩpaahi aungwaamaate. Jĩhura apwaimaamaatihura namaatati warĩhoaisati bimihĩ kĩnaungwĩha ikwĩrĩ naasairĩtĩhi wĩramĩ isundipĩho yahurĩ 7 kiyati sanausohaate. Sanawihĩ kaatamĩ warĩho napotaise.

³⁷ Napwihĩ nehi osĩnĩhaati kendaise. Ketihĩ kaatamĩ kĩnaukwĩha pĩhitati tenĩhaiwa ikwĩrĩ naasairĩtĩhi wĩramĩ maurĩmandĩtĩhi kaati maurĩmauri 84 kiyati aimĩ sanawihĩhaate. Saati Anaasaati Autaahaatihomĩ Anjĩ Awaindĩhandĩ wĩndĩ namaamase. Owe. Asisĩha wiwetĩ nandapa waapoho namaana onaayati nehi bindataati Autaahaatihopĩ apatĩhi amĩ otapĩhaati ahoyati gaapundahaate.

³⁸ Aihĩ sũkura kaatisangi deti nasati Autaahaatihoai metonjapĩ gaahone gaare undataase. Iyatĩ amĩ kaati sonjĩ metonjapĩ pĩwĩha ausaati isihiya Autaahaatiho Jerusaremhandaahiyai Japĩhi numwaitandĩ jatohiyĩhiya nahatĩyai kaundataase.

Kĩma Pĩwĩma Josepiyĩ Mariyaaya Metĩhonjisamĩ Nasaretĩhandaahapĩ Japĩhi Naindĩhandapĩhaare

³⁹ Saiwĩ winĩhapĩpa Awaisĩhomĩ katati ahotimumwaanĩ japepihĩrĩwĩ kaiwĩ owe-mamapĩ Japĩhi kusasi kusasamĩ aunahĩpa Nasaretĩhandĩ yapĩpatĩ Garirihanda aheti-pataahapĩ nowaayopo.

⁴⁰ Aihĩ satĩ aunahipita konjĩ metĩhonjĩ gwĩnyanatĩ awaisĩhotati amĩ utaaho watĩpĩhondaise. Iyatĩ ko amĩtĩha gwĩnyaasĩtĩhandĩ gaahandi pĩhitati awaindĩ gwĩnyaataise. Aihĩ amĩ Autaahaatiho kopĩ maaritati koai andĩtĩwiwataise.

Kĩma Pĩwĩma Jisaasiho Metĩho Autaahaatihomĩ Anjĩ Awaindĩhandaatihi Naindĩhandapĩhaare

⁴¹ Judaahiya nahatiya kiyohi+rihreti kaimi Jisaasihomi saniyi sapiya kinaukwiha nahateweti Judaahiyaami asisiha awaisiha kimbapiho Pasopaahandeti Jerusaremihandanumwihasanuyure. Saimbi Asisiha Pasopaahandeti mmondaati+mi numwihasanuyure.[†]

⁴² Iyataati sura Jisaasihomi kinaukwiha aimi awaisihaata ikwimaindi+mwitih+auhi+rami yahuri+tahaiwa 12 Kiyati sanawihihura kimbapiho Pasopaahandamisihi asisiha awaisiha noaipasihi kinaungwiha nahateweti kiyohi+patamataiwi Jerusaremihandaahapi nowaayopo.

⁴³ Nuwi Jerusaremihanda kimbapiho Pasopaahandeti mmoniwi asisiha nahatewa aimi sanoti owetih+ japihi niyauhi metiho Jisaasihohi Jerusaremihanda bindataise. Bimih+ komi saniyi sapiyaahi Jisaasihopi Jerusaremihanda binye timi winti g+munyaase. Owe.

⁴⁴ Nehi kapuri saimi gwinyaamaise Jisaasiho isihiya usaisati maasi notaiso timi gwinyaamaise. Saimi gwinyaamaami namapi naihi asisiha naasaahi sanausotaise. Aih+ kapuri Jisaasiho metihopo timi titih+ kapuramihiaap+huni ami naisihiya usaap+huni nunjenimi pihitimi daamaise.

⁴⁵ Pihitimi dambi+mi woai winti mausose. Owetise. Aih+ kapuri kopi daitaati+mi japihi Jerusaremihanda nomaise.

⁴⁶ Aih+ kapuri asisiha mairimanyeti dambi+mi+hura Autaahaati+homi Anj+ Awaindi+handaatihi bimih+ usonamaise. Ko Anj+ Awaindi+handaatihi isihiya katiwun+johiyihiaami otihatihi bindataati kiyaami piwiha atiwisati neti ami piwiha komihaiwa kiyai taati nunjesih+ kapuri usonamaise.

⁴⁷ Aih+ isihiya komi piwiha atiwisohiyihiya komi amitiha nga gwinyaasiti+handapuni ami komi piwiha nga wihoanjiha kataunjisi+haapuni waati yaiwi+map+ waati gwinyaawaayopo.

⁴⁸ Aih+ kapuri saniyi sapiya koaisi iwinjamaami waati yaim+mamaise. Yaim+maposami metihoai sanaati saundataase. "Maasiho yaimburaan+ kinyapi pihitaha gwinyaaha daahaayoni kimbih+ sandi napaapi bindapaise? N+nun+ kinyi+ gapi+houn+ maar+ho naananyisa maar+ho oweta yutipitih+ kinyapi pihitaha daahaayono," undataase.

⁴⁹ Aih+ metiho Jisaasiho komih+ wihoanjiha kapuri sata kaundataase. "Saimburaahi nisapi napaapi daamaise? Nini nisi Apihomi anj+pihi bim+itand+handapi saimburaasang+ winti g+maasunyainjo?" undataase.

⁵⁰ Sata ko kaundihi kapuri komi sata kaundisi+maami tanyaahaapi winti omanjitihi+ namausesipatati g+maawunyainje.

⁵¹ Aih+ ko japihi kapurisasi+ maasi naihi nuwi aunah+pati Nasareti+handa noaipawaayopo. Noaipati kapih+ bindawaaw+ komi saniyi sapiyaami piwiha nahateweti biya atiwisati kiyataise. Aih+ komi sanaati saiwa piwaiwa neti kaatami amiteteti omanjitihi+ ahiaati kaatinihi gwinyaati bindataise.

⁵² Aih+ Jisaasiho gwinyanati awaisihondaise. Iyati ami komi amitiha gwinyaasiti+handi noaipati gaahand+ndaise. Aih+ Autaahaati+houn+ ami isihiaun+ koai maar+ho nunyaw+ w+wipi+ kopi maaritawaayopo.

3

Kima Piwima Joniho Isihiyai Baawusisih+o Piwih+ Waniha Gaaha Ausaasiti+handapihaare

¹ Sisa Taiperiyaasiho (Caesar Augustus) noaipati awaisih+o jihoematati Romihanda bindataati isihiyai iwinjaati bimih+ kinaungwiha ikwimaindi+mwitih+ auhi+rami wihini+ri+tahaiwa 15 kiyati aimi sanausotaise. Aih+ ami Pondiyaasi+ Pairotiho awaisihoematati yapipati Judiyaahand+ jaati bindataise. Aih+ ami sura Erotiho (Herod) noaipati awaisihoematati yapipati Garirihand+ jaati bindataise. Aih+ ami Erotihomi saingih+o Piripih+o noaipati awaisihoematati yapihauri Ituriyaahandun+ ami Tiraiikonaitisihandun+ jaati bindataise. Aih+ ami Raiseniyaasiho noaipati awaisihoematati yapipati Abirinihand+ jaati bindataise.

² Aih+ ami sura Anaasiyi+ Kaiyapaasiya noaipati otipipati prisihiya isihiaap+ nandapa tih+wi+ Autaahaati+hoai dipuman+hoh+patami mitihur+ awaisurur+ jhurimatamaise. Aih+ sura Jekariyaahom+ mwaaho Joniho isihiya owetati ami iw+wi+riho winti pihitati namaawati+ owehapihi bimih+ Autaahaati+ho komi piwiha koai nunyataise.

³ Aih+ Joniho piwiha ka nesi waapihaati Joritanihaataini+ aunah+pihaiwa nahatewaara gaamati piwiha ausaati sata kaundataase. Sahi sami maipihaiwa ainjotiwaiwa

[†] 2:41: Iyataati asisiha kimbapiho Pasopaahandeti sandi jihura Isipihanda Autaahaatiho Isipihiyai tiwataati ami Isiraherihiyai nehi iwinjati neusosihi nga bimohiti+handapi gwinyaahohuraare.

kiyohi-waiwa namasi nepemaitiwi waapoho nepise. Sahi saisaihi sami maipihaiwa Autaahaathiho nesamaito undati sapih piwih ausaati saundataase.

⁴ Joniho sandi siyati kaindimandaahi Autaahaathihomi piwih atisati neti ausaasiho piropeti Aisaiyaaho satati komi utipihooatih ahaisiha akemati ausaimanati noaipataise. Ka piwa Aisaiyaaho satati kandaase.

“Isihia owehapihapi utaaho womi gapipa satahapa noaipataise. Awaisihomi daihira napitandihira nepi tmaniwise. Tithepumapi sanahiwaiwise Awaisiho kira napitando.

⁵ Gwaahorihiri timbwaapasipipa yapipati japihi nepi wipi naasaataatimap am sisihohihaarihiri doti tiwanyapetimbipa otipapi yatihipi ipihaapi naasaataatimapise. Aiwi daihira nangisana nesiwesimanati daundiwaiwa nepi tithimap nopi map daupwise. Aiwi daihira nawih damipati ahotimbipa natipi otindiw nemapi daihira isuriwi etapihandi ahiyamapise sanahwetito.

⁶ Aisaihi isihia nahatiya Autaahaathiho isihiyai japihi numwaitandi ko otipipati kaindihandi mmondaatiwo,” *Aisaiyaaho 40:3-5*
tati Aisaiyaaho katisihaare.

⁷ Isihia taahitihandi Joniho nyangi waapohora baanyusito tiwi koapihi nasawaayopo. Saiwi nasauhi Joniho kiyai saundataase. “Sahi akwiranho maipihomi mwaayaate. Sami maipihaiwa kiyohiwaiwaapi Autaahaathihoi apowindihandaahi wihoanjihandi yaasihandi waati nasamitandihandapi ndi kasatih yanhimap nasopo?

⁸ Sahi sami maipihaiwa ainjotahaiwai aimi namasi japihi nepemaitihaayo undiw nunjitaatiwi tithi gaahaiwaahih kaiwise. Iyawaawi sahi nehi sawanaati samanwise Abiraahamihoni nyami apihore maatiwise. O ami apaapi maaton sandapi nini kasatitaano. Autaahaathiho kimaiwa nawimaiwaisi nga kaundonih kimaiwa nawimaiwa noipati Abiraahamihomi manyinyaimaitaise.

⁹ Ipatami tanyaahaini mwisihahi aimi ahondaise. Ipati nahatepi yandipihoni windi biyati namingosipati tisatiwi sisihapihi thoaitaapo,” tati Joniho kiyai kaundataase.

¹⁰ Sata Joniho kaundih isihia nahatiya komi piwih atiwisohiyihia Koai saundiwi nunjenawaayopo. “O siyonaahi ami nyahi nyami maipihaiwaapi napitaitihaawe,” undiw nunjenawaayopo.

¹¹ Saundiwi nunjenihauhi ko kiyai sata wihoanjiha kaundataase. “Utaahoni wonji apotihiri nipaatiapaahiri yatimwinaahi wri utaaho wo owehoai nunye. Iyataati ami wonji nandapa asaketahonji tapaapaahi naasikati kaimbi wo nandapa owehoai nunyapi nanime,” undataase.

¹² Ahi ami isihia usa nawihoo taakisihandi nehohiyihia waapoho naitaatiwi nasohiyihia Jonihoai satiw nunjenawaapo. Ami nyahih? Nyahi napitaitihaawe?” undiw koai nunjenawaapo.

¹³ Saundiwi nunjenihauhi ko komih wihoanjiha kiyai saundataase. “Gamanihoni nawihoo taakisihandi samwaan isihiaami nepise tati katimumwaan kamwaan tithi nawihoo isihiaami sahi nepise. O ko nawihoni tiwatihati sangisunyaapi wo nehoho apiapaahi windi namepise,” undataase.

¹⁴ Ahi ami isihia usa pwisipi yaipa kiyohiyihia Jonihoai satiw nunjenawaapo. “O ami nyahih? Nyahi napitaitihaawe?” undiw nunjenawaapo. Saundiwi nunjenihauhi ko komih wihoanjiha kiyai saundataase. “Isihiyai nopisasiwi timapise. Aiwi piwih nehia jaiwih piwaamaatiwise isihiaami nawihoo jaiwaiw nusaitaatiwo. Nawihoo tithi sahi otipipati kiyohipatapiho jaawi nepise. Nepi satiw nyangi nyatatamanitandi nawihoo kimo gaare tiwi gwinyaapi nepise,” undataase.

¹⁵ Saundih isihia kiyaami maarihoo ambipati waati uwindosih nahatiya waati kiyaami maarihooatihapi saiwi gwinyaawaayopo. “Jonihoo kimo Kiraisihoo Autaahaathiho komi isihiyai japihi numwaitandi namihainjhotindihoo,” tiwi gwinyaawaayopo.

¹⁶ Saiwi gwinyaahauhi Joniho kiyai wihoanjiha saundataase. “Nini nehi waapohoraahi sangi baasusataayo. Utaaho wo apiapaahi Awaisihoni ngingi nanitipihahoo ipoti napitaise. Iyataati nini komi otipipatihonindahandi kandi otipipatihiaami kiyohiwaiwa kaindi nambititi komi asuipatami wrihiri nesipati nausohaumwaamaito. Isi ami ko sangi Itipihoo Gaahoraahuni ami Sisiharaahuni baasusitaise.

¹⁷ Ko komi ikwiraahi saaworihiri isiwahore kiraahi konihoo witihandami yutihiri pasaaha tiwihati nemaitando. Tiwihati yutihiri pasaaha nemata konihoo witihandi akitihandi kandami anjhandi gwinyaati anjmatindihandaatih ahiyataati yutihiri pasaaha neti sisihahi namaayota kaanihi nasisoaari thisihaapihi thoaitaise,” undataase.

¹⁸ Joniho piwih pihitahaiwa kiyai kiyaami maarihoo omanjitihi yauriwihaiwa kiyai kaundataase. Siyati kaundati piwih gaaha wanihi isihiyai ausaati kaundataase.

Kĩma Pĩwĩma Erotiho Jonihoai Napusithandapĩhaare

¹⁹ Siyati kiyai kaundataati amĩ Joniho Erotiho awaisiho kiyai winjaati bimisihoai ko maipĩhandĩ wĩndĩ kiyati komĩ saingĩhoai maipĩhandĩ kawĩsatĩ komĩ apwaataati Erotiyaasihaati ikona numwaasĩhĩ kandapĩ itĩhundataase. Iyati amĩ maipĩhaiwa wiwaimaawi kaihi kaiwaapimaawi ahoyati itĩhundataase.

²⁰ Aihĩ Erotiho kaiwa maipĩhaiwa taahĩwaiwa kaiwaiwaamĩ tiwatĩhaati bihiwainjati maipĩhandĩ wĩndĩ kiyati Jonihoai nepĩ wirapĩ napuwĩtaatiwĩ komĩ tingaatĩhaisahiyai kaundihi kiya Jonihoai nepĩ wirapĩ numwaasi nuwĩ isihiya naputohiipĩhĩ napuwawaayopo.

Kĩma Pĩwĩma Joniho Jisaasihoai Baawusindĩhandapĩhaare

²¹ Aihĩ Joniho isihiyai waapohora baawusihĩ waapoho nepĩ bimauihĩ amĩ Jisaasihoaisangi kapĩhĩ naihi Joniho waapohora baawusataise. Joniho aimĩ baawusati owetihĩ ko Jisaasiho nehĩhaati notati bitondaati Autaahaatihoai taati pĩwaundati gaapundataase. Ko taati gaapundihi yamĩhapati tiwĩtawamataise.

²² Aihĩ Autaahaatihomĩ Itipĩho Gaaho yamĩhapataatĩhĩraapĩ noaatĩpataise. Siyati Autaahaatihomĩ Itipĩho Gaaho yamĩhapataatĩhĩraapĩ tĩtĩhĩ koho komĩ ambĩpatĩ dĩpĩhomatiyahĩ noaatĩpatĩ Jisaasihomĩhasĩnĩ komĩ mĩtĩhoaatĩhĩ nasataise. Aihĩ amĩ yamĩhapataatĩhapĩ pĩwĩha gapĩpa satahapa noaipataise. “Kĩnyĩ Nisĩ Maasĩhĩhonĩ akohonĩtinĩhĩ Nĩnĩ gi nisĩ maarĩho apĩpaahĩ aungwohandĩ nahinyati amĩ nisĩ maarĩho gi wĩhĩtĩhonje,” tati pĩwĩha yamĩhapataatĩhapĩ noaipataise.

Kĩma Pĩwĩma Jisaasihomĩ Saisatoyaapĩhaare

²³ Jisaasihomĩ kĩnaungwĩha ikwauhĩmaindĩmwĩtĩhĩ amĩ kaati ikwĩmaindĩmwĩtĩhĩ 30 kiyati sanawĩhĩhura ko komĩ otĩpĩpatĩ namasati kiyataise. Aihĩ isihiya Jisaasihopĩ Josepĩhomĩ mwaahoe tiwĩ usonĩwĩ gwĩnyaawaayopo.

Josepĩho so Eraiho mwaahore.

²⁴ Eraiho so Mataatĩhomĩ mwaahore.

Aihĩ Mataatĩho so Ripaihomĩ mwaahore.

Aihĩ Ripaiho so Merĩkaihomĩ mwaahore.

Aihĩ Merĩkaiho so Janaihomĩ mwaahore.

Aihĩ Janaiho so Josepĩhomĩ mwaahore.

²⁵ Aihĩ Josepĩho so Matataiyaasihomĩ mwaahore.

Aihĩ Matataiyaasiho so Amosiho mwaahore.

Aihĩ Amosiho so Nahumĩhomĩ mwaahore.

Aihĩ Nahumĩho so Esĩraiho mwaahore.

Aihĩ Esĩraiho so Nakaihomĩ mwaahore.

²⁶ Aihĩ Nakaiho so Maahaatihomĩ mwaahore.

Aihĩ Maahaatiho so Matataiyaasihomĩ mwaahore.

Aihĩ Matataiyaasiho so Semenĩhomĩ mwaahore.

Aihĩ Semenĩho so Josekĩhomĩ mwaahore.

Aihĩ Josekĩho so Jotaahomĩ mwaahore.

²⁷ Aihĩ Jotaaho so Joananĩhomĩ mwaahore. Aihĩ Joananĩho so Resaahomĩ mwaahore.

Aihĩ Resaaho so Serupaperĩhomĩ mwaahore.

Aihĩ Serupaperĩho so Siyaarĩtiyerĩhomĩ mwaahore.

Aihĩ Siyaarĩtiyerĩho so Neraihomĩ mwaahore.

²⁸ Aihĩ Neraiho so Merĩkaihomĩ mwaahore.

Aihĩ Merĩkaiho so Adaihomĩ mwaahore.

Aihĩ Adaiho so Kosamĩhomĩ mwaahore.

Aihĩ Kosamĩho so Erĩmatamĩhomĩ mwaahore.

Aihĩ Erĩmataamĩho so Erĩhomĩ mwaahore.

²⁹ Aihĩ Erĩho so Josuwaahomĩ mwaahore.

Aihĩ Josuwaaho so Eriyeserĩhomĩ mwaahore.

Aihĩ Eriyeserĩho so Jorimĩhomĩ mwaahore.

Aihĩ Jorimĩho so Mataatĩhomĩ mwaahore.

Aihĩ Mataatĩho so Ripaihomĩ mwaahore.

³⁰ Aihĩ Ripaiho so Simiyonĩhomĩ mwaahore.

Aihĩ Simiyonĩho so Judaahomĩ mwaahore.

Aihĩ Judaaho so Josepĩhomĩ mwaahore.

Aihĩ Josepĩho so Jonamĩhomĩ mwaahore.

Aihĩ Jonamĩho so Eraiyakimĩhomĩ mwaahore.

³¹ Aihĩ Eraiyakimĩho so Meriyaahomĩ mwaahore.

Aihĩ Meriyaaho so Menaahomĩ mwaahore.

Aihĩ Menaaho so Matataahomĩ mwaahore.
 Aihĩ Matataaho so Natanĩhomĩ mwaahore.
 Aihĩ Natanĩho so Daawitĩhomĩ mwaahore.
³² Aihĩ Daawitĩho so Jesi homĩ mwaahore.
 Aihĩ Jesi ho so Obeti homĩ mwaahore.
 Aihĩ Obeti ho so Sarĩmonĩhomĩ mwaahore.
 Aihĩ Sarĩmonĩho so Naasonĩhomĩ mwaahore.
³³ Aihĩ Naasonĩho so Aminataapĩhomĩ mwaahore.
 Aihĩ Aminataapĩho so Atĩminĩhomĩ mwaahore.
 Aihĩ Atĩminĩho so Arĩnai homĩ mwaahore.
 Aihĩ Arĩnai ho so Esĩronĩhomĩ mwaahore.
 Esĩronĩho so Peresi homĩ mwaahore.
 Aihĩ Peresi ho so Judaahomĩ mwaahore.
³⁴ Aihĩ Judaaho so Jekopĩhomĩ mwaahore.
 Aihĩ Jekopĩho so Aisaakĩhomĩ mwaahore.
 Aihĩ Aisaakĩho so Abĩraahamĩhomĩ mwaahore.
 Aihĩ Abĩraahamĩho so Teraahomĩ mwaahore.
 Aihĩ Teraaho so Nahorĩhomĩ mwaahore.
³⁵ Aihĩ Nahorĩho so Serukĩhomĩ mwaahore.
 Aihĩ Serukĩho so Reyuhomĩ mwaahore.
 Aihĩ Reyuhomĩho so Pereki homĩ mwaahore.
 Aihĩ Pereki ho so Eberi homĩ mwaahore.
 Aihĩ Eberi ho so Seraahomĩ mwaahore.
³⁶ Aihĩ Seraaho so Kenanĩhomĩ mwaahore.
 Aihĩ Kenanĩho so Arĩpakĩsaatĩhomĩ mwaahore.
 Aihĩ Arĩpakĩsaatĩho so Siyemĩhomĩ mwaahore.
 Aihĩ Siyemĩho so Nuwaahomĩ mwaahore.
 Aihĩ Nuwaaho so Rameki homĩ mwaahore.
³⁷ Rameki ho so Metuseraahomĩ mwaahore.
 Aihĩ Metuseraaho so Enoki homĩ mwaahore.
 Aihĩ Enoki ho so Jareti homĩ mwaahore.
 Aihĩ Jareti ho so Mahararerĩhomĩ mwaahore.
 Aihĩ Mahararerĩho so Kenanĩhomĩ mwaahore.
³⁸ Aihĩ Kenanĩho so Enosi homĩ mwaahore.
 Aihĩ Enosi ho so Seti homĩ mwaahore.
 Aihĩ Seti ho so Adaamĩhomĩ mwaahore.
 Aihĩ Adaamĩho so Autaahaatĩhomĩ mwaahore.

4

Kĩma Pĩwĩma Bwaasĩrĩhĩrĩ Jisaasihoai Autaahaatĩhomĩ Pĩwĩha Nemaito Tatĩ Nun-jesitĩhandapĩhaare

(Matiyuhomĩ 4:1-11; Maakĩho 1:12-13)

¹ Jisaasi homĩhetĩ Itipĩho Gaaho pĩhĩtatĩ tĩwisaitataise. Aihĩ Jisaasiho waapĩhaatĩ Jorĩtanĩhaatĩ namasi japĩhĩ nai hĩ Itipĩho Gaaho wapa gaahapa iwiwĩrĩho namaawa isihiya owehapĩhĩ numwaasi notaise.

² Siyatĩ notĩ Jisaasiho isihiya owehapĩhĩ bimihĩ waatĩho naasohĩtihĩ amĩ asisiha ikwĩmaindĩmwĩ 10 kiyatĩ nusoaipataise. Siyatĩ Jisaasiho asisiha utaarĩhandetĩ bimihĩ Bwaasĩrĩhĩrĩ Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha nemwaitando tatĩ nunjenataise. Aihĩ sura asisa saiwetĩ Jisaasiho nandapa wĩndĩ namainjĩhĩ jaumanataise.

³ Aihĩ Bwaasĩrĩhĩrĩ Jisaasihoai saundatĩ nunjenataise. “Kĩnyĩ Autaahaatĩhomĩ mwaahonjĩtapaapaahĩ kĩma nawĩma noaipatĩ nandapa bĩretĩhandimatĩtandĩ kaunde,” undatĩ nunjenataise.

⁴ Aihĩ Jisaasiho komĩha wihoaanjĩha saundataase. “Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha sandaase. ‘Nandapa bĩretĩhandaa hĩhĩ utaa hoai ko asohoematatĩ bimĩtandĩhandĩ wĩndĩ namumwĩtaise,’

8:3

tise,” undataase.

⁵ Aihĩ Bwaasĩrĩhĩrĩ koai numwaasi niyatĩ ketĩ kuraanĩhĩ isihiya jaawĩ bimohĩwaiwa yapĩhaiwa nahatewa maapĩ yapĩpatambĩhaiwa nunjataise.

⁶ Nunjatĩ koai saundataase. “Saiwa isihiyaamĩ yapĩhaiwa nahatewa amĩ kiyaamĩ kahapaamapĩpa yundanya gaahaiwa nahatewa kĩnyĩ awaisĩhonjimatĩpĩ jatĩtaapĩ gi nahĩmĩto. Nahataapa gisĩ nahĩmisani hĩ kapa kĩnyĩ jatapaapĩ kapetapĩ ambĩpatĩ

Wĩnĩhapĩpa

awaipati autaahi naitaise. Iyataati saiwa yapimaiwauni ami kahapaamapipa gaahaiwa nahataapa noaipati aini nishapaare. Isi nini utaaho woi kapa numwitandi gwinyaat maaritataahoai numwito.

⁷ Isi kinyi nisapi atotipwesapi nisapi gaapinundisamaahi saiwa nahatewa noaipati kinyihaiwaatitaise,” undataase.

⁸ Saundihandi kandi Jisaasiho komiha wihooanhi koai saundataase. “Ami Autaahaatihomi piwaha sataha jipatipindise.

Kinyi kinyi Autaahaatitho Awaisihomi otithi yatithi pinumbwi nehi koaisaahih atiwime. Atiwimbi nehi ko naasomi otipipati nehi komihatithi kawime,”

Winihapipa 6:13

tati piwaha jipatipindise,” undataase.

⁹ Aih Jisaasiho komiha wihooanhi koai saundataase. “Ami Autaahaatihomi Anj Awaindihandaasini autaahi nwaataati mhasini ahwisataise. Ahwisatosati koai saundataase. “Ami akitihihi kinyi Autaahaatihomi mwaahonitapaapaahi kimasinapi mhaapi naapwaate.

¹⁰ Ami Autaahaatihomi piwaha wa sata jipatipindiso.

Kori komi enjerihya otipipatihya yamihapataathi bimohiyihyai kaundonhi kiya baiwi gisi ginjatiapo.

¹¹ Aiwi kiya kiyaami ikwiraahi gisi giwasahi nawhaara kinyi kinyi ikwauhi asundsoapi mimaahwitaise,”

Aunihihiri

91:11-12

tati jipatipindiso,” undataase.

¹² Aih ami Jisaasiho komiha wihooanhi piwaha Bwaasirihiri satati kaundataase. “Ami piwaha wa Autaahaatihomi utipihooatithi sataha jipatipindataise.

Kinyi kinyi Awaisiho Autaahaatithoi napitaise tip namunjenime’ tati jipatipindataise”

Winihapipa 6:16

¹³ Siyati Bwaasirihiri kihira kihiraapi Jisaasihoai nunjenati owemati namihataise. Iyati shi waaraahapo tati Jisaasihoai numwihataise.

Kima Piwima Jisaasiho Otipipati Namasati Garirihanda Kaindahandapihaare

(Matiyuhu 4:12-17; Maakiho 1:14-15)

¹⁴ Aih Jisaasiho Autaahaatihomi Itipihomi watipihandisaho Garirihandaahapi japihi notaise. Japihi naihi ishihiya kapihi bimohiyihya Jisaasiho aini yamo japihi napise nniwi piwaha nesi kihooan gaamapi kaniwi atisawaayopo.

¹⁵ Jisaasiho kiyaami anj gwiharaahaiwaatithi not nandaati piwaha kataunjataise. Aih ishihiya nahatiya koai mepi autaahepumapi kopi waati maaritawaapo.

Kima Piwima Ishihiya Nasarethandaapihiya Jisaasihoai Ahosumwahohitihandapihaare

(Matiyuhu 13:53-58; Maakiho 6:1-6)

¹⁶ Aih Jisaasiho Nasarethanda notaise. Sati aunahipiti Jisaasiho sangiho jihura bindataati kataahapi gwinyainjipate. Isi kata asisihara Saraarehura Sapaatihandi judaahiya iknawaasohiheti Jisaasiho komi kaipati kiyati judaahiyaami anjan Autaahaatihopi gwinyapi gaapunditaitiwi ahoyanawaasohipih nandaataise. Nandaati Autaahaatihomi piwaha awititandi ishihiya mandusosati doti bitondaise.

¹⁷ Doti bitosih piropeti Aisaiyaaho Autaahaatihomi piwaha atisati neti ausaasihomi utipihoo koai nepunyaayopo. Nepunyaui ko neti utipihandi kandi napapowihandisi nesipati nupwiyati piwaha sataha jipatipindisih mmonati awindaise.

¹⁸ “Awaisiho Autaahaatihomi Itipihoo Gaahoi natausaasih nasati nishetindaise. Aih ami sandapi Autaahaatitho ngingi nanmahanataise. Ishihiya wapa owehiya taanahiyihyai Piwaha Gaaha Waniha ausaati kaunditando. Ko Awaisiho ngingi natanoasih nasataayo ishihiya saunditandi sangi ishihiya usa nepi wisirapi nasapuhohiyihyaati sami naputohitihandaatihapi noaipapise. Sahi ndiha niyotati asahatisawihyaati jahira sami ndiha northaapi jasawise. Ko ngingi natanoasih nasataayo ami ishihiya usai ishihiya usa tip nepi gwaapwawi mimaipwisauhi piwaha owehiya bimohiyihyai sami maariho ambipati yaasati naajasindihandi nesamataayo unditande.

¹⁹ Aindi Awaisiho komi ishihiya japihi numwaati gaahandi kawitandihuraapi aini asisihara kima noaipataise unditandi ngingi ko natanoasataise,”

Aisaiyaaho 61:1-2

tati jipatipindisih mmonati awindaise.

²⁰ Siyati Jisaasiho piwaha awitati owetih japihi mmati napapotimanati utipihandi jatisihoi nunyatosati ishihiya kataunjitandi bindataise. Bimih ishihiya nahatiya

anjihandĩ gwiħaraahandĩ Autaahaatĩhopĩ gwĩnyaapĩ gaapundohĩtĩhandaatĩhĩ ahoy-anohĩtĩtĩhĩ bimohiyĩhiya kiyaamĩ ndĩha nehĩ Jisaasihomĩhetĩ mwĩtĩpisawĩ iwin-jatawaapo.

²¹ Saiwĩ kiyaamĩ ndĩha nahata komĩhetĩ ahotĩhĩ iwinjatauhĩ ko namasatĩ kiyai pĩwĩha sata kaundataase. "Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha satatĩ jĩpatĩpindisĩha nĩnĩ awĩtonĩhĩ amĩ sahĩ atisauhĩ wani kĩmura ka noaipatĩ tĩtĩhĩ akĩtĩnĩhĩ akaahaimatataise," undataase.

²² Aihĩ kiya kopĩ satĩwĩ "Ese ko utaaħo gaahore. Ko pĩwĩha gaaha kandaase," tiwĩ kopĩ kiya maaritawaayopo. Aiwĩ pĩwĩha gaaha ko katĩhĩ amĩ kiya atisohĩhaapĩ kiya waatĩ pĩhĩtiwĩ gwĩnyaawaayopo. Gwĩnyapenĩwĩ kiya kopĩ satawaatopo. "Utaaho kĩmo nĩnapitiyahoe nyahĩ Josephĩhomĩ mwaahoe taatiyono koai woro?" tawaatopo.

²³ Satĩwĩ katauhĩ Jisaasiho komĩha kiyai saundataase. "Amĩ apĩpaahĩ akĩtĩnĩhĩ sahĩ nĩngĩ isĩhiya usa pĩwĩha satĩwĩ katohĩha nepĩ kandĩtaapo. 'Dokĩtaahone, kinyĩ timbĩpa kĩnyĩ kĩwahonĩ nepĩ tĩtĩhemate.' Aimbĩ aunahĩpa Kapaniyaamĩhandahĩ kĩnyĩ watĩpĩhaiwa wiwa kainĩhĩ kaiwaapĩ nyahĩ aimĩ atisonĩ kapĩhĩ kaingĩpĩpa naasĩkapa kĩmbĩhĩ kĩnyĩ kinyĩ aunahĩpĩmataahisangi kaime ndĩtaapo," undataase.

²⁴ Saundatosatĩ pĩwĩha wa jĩhaatĩ bihiwati saundataase. "Nĩnĩ sangĩ akĩtĩnĩhĩ pĩwĩha kĩma kasatataato. Utaaho wo Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha atisa netĩ ausaasĩho tĩtĩhĩ komĩ aunahĩpata pĩwĩha komĩhiyai kaunda kiyonĩhĩ komĩ pĩwĩha atĩhomaawitaapo. Atĩhomaawiwĩ kiya koai maarĩho namunyawĩ wĩndĩ maaritĩwĩ namumwaapĩ koai pohĩpĩwitaapo.

²⁵ Nĩnĩ apĩpaahĩ pĩwĩha akaaha kĩma sangĩ kasatataato. Sahĩ atiwiise. Jĩhĩ Eraiiaaho bimisura Isĩraherĩhandahĩ asĩhiya osĩnĩhiya taahiyĩhiya bindawaayopo. Aihĩ sura wĩpatĩ wĩndĩ wimaawati yatĩhĩrĩ ahotĩmĩ naihĩ kĩnaungwĩha mairĩmaatĩhĩ waatĩho ikwĩrĩ naa-sairĩtĩhĩ wĩramĩ naasohĩtahaiwa kĩnaungwĩha 3 kiyatĩ amĩ waatĩho 6 kiyatĩ sanotaise. Aihĩ jarĩho aungwohandĩ nahataapĩpĩhĩ noaipataise.

²⁶ Siyatĩ jarĩho noaipatĩhandĩ kandĩ Autaahaatĩho Eraiiaahoi Isĩraherĩhandahĩ osĩnĩhiyaamĩ waataapĩhĩ kaati wapa nausetĩtanĩhapaapĩ iwĩtatamanĩtandĩ natausaasataamaise. Owetise. Nehĩ yapĩpatĩ wĩtĩ Saitonĩhandahĩ aunahĩpa wĩtĩ Sarepatĩhandahĩ appaatĩ waatĩ osĩnĩhaatĩ bimihĩhaatenda kaati iwĩtatamanĩtandĩ natausaasataise.

²⁷ Iyataatĩ amĩ Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha atisatĩ netĩ ausaasĩho Erisaaho bimisuraisangi isĩhiya pĩhĩtahiya kiyaamĩ ambĩpatetĩ timbĩpa asaahaisahiya Isĩraherĩhandahĩ bindawaayopo. Iyataatĩ kiya timbĩpa asaahaisahiyaamĩ otĩhatĩhapĩ utaaho wo nehĩ naasoaisangi Erisaaho wĩndĩ tĩtĩhemwaamase. Owetise. Nehĩ utaaho koai wo yapĩpatĩ Siriyaahandaahapĩho Namaanĩhomĩ timbĩpa asaaha tĩtĩhemwase," tatĩ Jisaasiho kiyai kaundataase.

²⁸ Aihĩ isĩhiya nahatiya Judaahiyaamĩ añaanĩ gwĩharaahaanĩ Autaahaatĩhopĩ gwĩnyaapĩ gaapundĩtaatiwĩ ahoyanohĩpĩpĩhĩ bimohiyĩhiya sa pĩwĩha atisawaawĩ apĩpaahĩ apousataise.

²⁹ Apowihĩ kiya dopawĩ Jisaasihoai nepĩ aisi tiwĩtaatiwĩ kiyaamĩ aunahĩpatamĩ nehĩhaatĩ mangĩrainapĩ noaipasi nowaayopo. Iyataatĩ kiyaamĩ aunahĩpitĩ satĩ sisĩho woasĩnĩ ahendaise. Isĩ Jisaasihoai aisi nepatĩhopĩ nesuwĩ nepandĩtaatiwĩ nowaayopo.

³⁰ Saiwĩ aisi niyauhĩhandĩ kandĩ isĩhiya wĩrĩsandĩhandamĩ otĩhatĩhĩ daimĩ koai isĩhiya wĩndĩ mawiwisauhĩ kiyai numwasi konĩhĩ nomataise.

Kĩma Pĩwĩma Utaaho Womĩhetĩ Itĩpĩho Maipĩho Bimihĩ Jisaasiho Nemwasĩtĩhandapĩhaare
(Maakĩho 1:21-28)

³¹ Saiwĩ kiya kawĩsauhĩ Jisaasiho aunahĩpa taunĩhandĩ Kapaniyaamĩhandahĩpĩ noaatĩpataise. Satĩ aunahĩpitĩ taunĩhandĩ Garĩrihandamĩ aunahĩpatĩ taunĩhande. Isĩ kata asisĩha Judaahiya ikĩnohĩha Saraarehura Sapaatĩhandetĩ Jisaasiho isĩhiyai pĩwĩha kataunjataise.

³² Aihĩ komĩ pĩwĩha kiya atisawaawĩ kaapĩ "ese" tiwĩ waatĩ yaiwĩmawaapo. Kiya siyohĩtĩmandĩ amĩ pĩwĩha apĩpaahĩ watĩpĩha watĩpĩhandisĩha kiyai kataunjihĩ atisawaawe.

³³ Iyataatĩ sandĩ anĩ gwĩharandĩ Judaahiya Autaahaatĩhopĩ gwĩnyaapĩ gaapundĩtaatiwĩ ahoyanohĩtĩhandaatĩhĩ utaaho wo itĩpĩho maipĩhoaisaho bindataise. Bindataatĩ ko waatĩ kaahaata sandaase.

³⁴ "Ese Nasarethĩhandahĩpĩ Jisaasihone, kĩnyĩ nyangi nepĩ napitĩnyitaapĩ napise? Kĩnyĩ nyangi nepĩ nanyopĩsasĩtaapĩ napĩno? Kĩnyĩ akĩtĩnĩhĩ tĩtĩhĩ Autaahaatĩhomĩhonĩtĩhĩ nĩnĩ gisonĩtĩ gwĩnyaataayo," undataase.

³⁵ Saundihĩ Jisaasiho ko itĩpĩ maipoai itĩhundatĩ saundataase. "Kĩnyĩ nũnjaatĩpĩ pĩwaamaatĩpĩ bĩpĩ kĩmo utaamoai namasisĩ noaipape," undataase. Saundihĩ so itĩpĩ

maipo utaasoai neti yapipateti isihiyaami ndiheti yotamapi koai namasi notaati koai windi nusopisatasi tmaawise.

³⁶ Aih! isihiya nahatiya sandi mmonawaawi yaiwi itiwwaayopo. Itipi kiya sawana sanawaatopo. “Piwiha sa napitiyaha kandaatindho? Kom! piwiha katisiha apipaah! watipihandi windisahe am! ko watipihandi windisahosi piwiha katih! itipih! maipihapa kom! piwiha atiwisati noaipasi notaise,” tawaatopo.

³⁷ Satiwi Jisaasiho sandi siyati kaindimandapi kapih! kihooan! nahataapih! piwiha nesi gaamapi kanimi nowaayopo.

Kima Piwiha Jisaasiho Pitaahom! Sanohaamaatisun! Isihiya Taahiyhiyaisun! Titihemwasitihandapihaare

(Matiyuh 8:14-17; Maakho 1:29-34)

³⁸ Jisaasiho Judaahiyaami an! gwiharaahon! namasi Saimon! Pitaahom! an! pipihapi notaise. Naihi Saimonhom! sanohaamaati yaawati sisih! tihwitihi! aungwohand! nusoapisih! nanotondaise. Nanototih! koai kaatapi kaatami timbipa nemwaito tiwi nunjen!wi kaundawaatopo.

³⁹ Kaundauhi Jisaasiho niyati kaatami nanototimbipih! deti bitonda timbipa sisih! tihwitihi! itihundataase. Itihundih! kaatami timbipa keti kuraan!hi nurim!haati owetih! nepati gaahaati bindata kiyaapi nandapa neti tihati turimanataise.

⁴⁰ Judaahiyaami asisih! ik!noh!ha Saraarehura Sapaatihandi ipih! taati aim! nipatisura owendaase. Aih! isihiya usa kiyaami naisih!ya timbipa kahatamatipetahapaisahiyai kiya numwaasi Jisaasihooapih! nasawaayopo. Aih! Jisaasiho kom! ikw!ri kiya timbipaahiyai n!naasiyaam!has!n! ah!wisati kiyaami timbipa nemwasih! gaawimatataise.

⁴¹ Iyati ko kiya isihiyaamiheti itipih! maipihapa bimimbipa nahataapai nemwasih! kapa kiyai namasi notaise. Iyataati sapa itipih! maipihapa yayati sata kandaase. “Kiny! Autaahaathom! Mwaahone,” tati yayati kandaase. Aih! Jisaasiho itipih! maipihapai siyati kiya katito tati neh! maawinjati itihundataase. Iyataati itipih! maipihapaah! Jisaasihopi kom! Isihiyai Japih! Numwaitand! Autaahaatho Ah!wisih!ho Kiraisihoe tati gwinyahapaaso.

Kima Piwiha Jisaasiho Judiyaahandam! Aunahipati! Taunihandi! Wiwaara Piwiha Ausaati! Daindihandapihaare

(Maakho 1:35-39)

⁴² Aih! asisih!haathi koho koaisati sati aunahipita namasi isihiya owehapih! aupwipihapi notaise. Aih! isihiya kop! daap! nuwi koai winjawaayopo. Iwinjaposawi ko nyangi nanyamasi windi namuto tiwi n!wisapuw!tot!wiwawaapo.

⁴³ Saiwi n!wisapuhauhihand! kand! ko Jisaasiho kiyai saundataase. “Autaahaatho isihiyai iwinjaati bimindihandapiha piwiha gaaha waniha aunahipati wiwaarahimaawi daind! ausaati kaitaano am! sikati otipipati kaitandi n!ngi Autaahaatho natanooasihi napitihoniniso,” undataase.

⁴⁴ Aih! yapipati Judiyaahandam! an! gwiharaahaiwa Judaahiya Autaahaathopi gwinyapi gaapund!taatiwi ahoyanoh!waiwaatihi nahatewaapih! nandaati piwiha kihapih! kihapih! Jisaasiho ausaati isihiyai kaundataase.

5

Kima Piwiha Jisaasiho Otipipatihiya Jihapihiyai Gaatati! Numwaasitihandapihaare

(Matiyuh 4:18-22; Maakho 1:16-20)

¹ Asisih! waara Jisaasiho durih!ri Genesaarethandam! aripataatih! bitosih! isihiya wirisandihandi Autaahaathom! piwiha atitaatiwi koai nepi uw!hipi deti deti niyawaayopo.

² Aih! kopuhuri yahuri gwiharaahuri sir! duriram! mangirain! aripataatih! ahotih! Jisaas jati mmonataise. Suri kopusuram! satoya araiho nohoyhihihiya kapih! ahiyawo-saw! ik!haiwa bausaw! taawi tiwihaapi nemahauhi.

³ Suri kopusuram! woti Jisaasiho nasaamanati bindataise. So kopuso Jisaasiho nasaamanati bimis! Saimonhom!hore. Aih! Saimonho koai Jisaasiho kaundih! Saimonho kopuho neti durih!raatih! masihon! on!hiwatosataise. Aih! Jisaasiho durih!raatih! kopuhoti bindata isihiya wirisandihandi piwiha kataunjataise.

⁴ Jisaasiho kiyai piwiha kataunja aim! owetih! Saimonhoai saundataase. “Kiny! kopuho kimo nesi numbw! durih!ri tong!timbipih! ndihooapih! ahiyaposapi ik!haiwa araiho kipw!ndandihaiwa t!mape araiho ik!haiwopi! kipw!n!hon!hi noaitaapo,” undataase.

⁵ Sata kaundihĩ amĩ Saimonĩhomĩha wihooanĩha sata Jisaasihoai kaundataase. “Awaisihonje, wanĩ apatĩhĩ nyahĩ araiho wo noaitotaatĩ ikihiwai nehihandĩ timawa kaimĩ nyonĩhĩ nehihandĩ bonyawataise. Isĩ kĩnyĩ katapanĩ gaasĩ nĩnĩ ikihi durĩhĩraatĩhĩ timaitaano,” undataase

⁶ Saiwĩ kiya ikihiwai durĩhĩraatĩhĩ timĩhauhĩ araiho pĩhĩtatĩ taahĩho ikihopĩ sanotĩ kipwĩnatĩ tsaitataatĩ ikihi norĩpaitaahiyataise.

⁷ Saihĩ namapĩ kiya sasaahoya kopuho wotĩ bimohiyĩhiyai andĩtinyaipĩ nyamapa nyaiwĩta napĩwise undĩwĩ tiwĩmawaayopo. Aihĩ kiya napĩwĩ araiho niyaapĩ kopuho maiwotĩ ahiyawaayopo. Ahiyauhĩ kopuhurĩ maisahurĩ araihopĩ naanjata daahĩ nesi nawaitaahiyataise.

⁸ Aihĩ Saimonĩ Pitaaho sandĩ mmonataatĩ Jisaasihomĩ utatototĩ auhĩraapĩhĩ timahiya bindata Jisaasihoai saundataase. “Awaisihonje, nĩnĩ apĩpaahĩ maipĩhaiwaisahonĩnisĩ namĩhamapĩ numwe,” undataase.

⁹ Kimandĩ Sata Pitaaho kaundindĩmandĩ apaapĩmaahe, amĩ Jisaasihomĩ piwĩhetĩ araiho saiwa pihiitiwĩ kiya nowaawĩ kandapĩ komĩ maarĩho owesoetihĩse. Kaihĩ amĩ kapĩhĩ bitohohiyĩhiya komĩhiyaisangi naasĩkatĩ kiyatĩ maarĩho owesoendaase.

¹⁰ Kaihĩ amĩ Sepetihomĩ mwaahurĩ Jemĩsiyĩ Joniya Saimonĩhomĩ naisururĩsĩ amĩ kurisangi sandĩ mmonama kuramĩ maarĩho owesoendaase. Aihĩ Jisaasiho Saimonĩhoai saundataase. “Sandapĩ kĩnyĩ yaimbĩ kinyĩ maarĩho owemaasetane. Owe. Wanĩ kĩmuraapĩ kinyĩ namasapĩ isĩhiya nĩngisenda napĩtaatiwĩ taawĩ nasohiyĩhiyai saimbĩ numwaitaapihĩ,” undataase.

¹¹ Kaihĩ kiya kiyaamĩ kopuhaurĩ nesi naiwĩ durĩhĩramĩ mangĩrainĩ aripataatĩhĩ ahiyawaayopo. Aiwĩ kiyaamĩhapa kahapaamapĩpa nahataapa namĩhamapĩ koai nĩwipinjawaayopo.

*Kima Piwĩma Jisaasiho Utaaho Womĩ Asaaha Pisapĩpa Nemwasitĩhandapihaare
(Matiyuho 8:1-4; Maakĩho 1:40-45)*

¹² Asisĩha waara Jisaasiho aunahĩpatĩ taunĩhandĩ wĩtaahĩ bindataise. Bimihiĩ utaaho wo komĩ ambĩpatĩ nahatepiĩ asaaha pisapĩpaahĩtaho satĩ aunahĩpatĩ taunĩnda bindataise. Isĩ ko asaaha pisapĩpaisaho Jisaasihoai usonatosatĩ Jisaasihomĩ utatototĩ komĩ ndĩmaahomwaagĩ yapĩpatetĩmatĩ timahiya atotĩpiwesatĩ bindataatĩ Jisaasihoai sata nunjenataise. “Awaisihonje, kĩnyĩ nisĩ asaaha pisapĩmba tiwĩhaapĩ nepĩnĩmaitaapĩ ganaahĩ nepĩnĩmape, noaipatĩ gaahonĩnĩtitaano?” undatĩ nunjenataise.

¹³ Aihĩ Jisaasiho komĩ ikwĩrĩ mbatĩ ambĩpatetĩ numwĩhataatĩ koai saundataase. “Ye nĩnĩ nge. Isĩ kĩnyĩ gaahonĩmate,” undataase. Sata kaundihĩ ketĩ kuraanĩhĩ komĩ asaaha pisapĩpa owendaase.

¹⁴ Aihĩ koaisĩ Jisaasiho sata kaundataase. “Kĩnyĩ isĩhiya usaisĩ kĩmandĩ nĩnĩ gisĩ kahisotĩmandapĩ apĩpaahĩ windĩ kamundĩmape. Owe. Kĩnyĩ nehiĩ tĩtĩhĩ numbwiĩ isĩhiyaamĩ maipĩhaiwaapĩ nandapa tĩhatĩ Autaahaatĩhoai dĩpumasĩho piĩrisihoaapĩhĩ ko gi gisonda noaipapĩ nunje. Aimbĩ Mosesiho piwĩha winĩhapĩpa katatĩ ahairĩhĩretĩ japepihĩrĩpĩ kinyĩ asaaha pisapĩpa owetindĩhandapĩ nandapa wapa nepĩ Autaahaatĩhoai nandapa tĩhatĩ dĩpumasĩhoai nunye ko kinyapĩ nandapa tĩhonĩhĩ Autaahaatĩhoai dĩpumanĩtando. Saimbĩ kaisamĩhĩ isĩhiya gisonawa komĩ asaaha pisapĩpa aimĩ owe-soendaase tiwĩ gi gisonĩwĩ gwĩnyaitaatiwo,” undataase.

¹⁵ Sata Jisaasiho kaundihĩhandĩ kandĩ piwĩha komĩ kaiwaiwaapĩha isĩhiya nahatiya kanĩwĩ gaamatawaayopo. Aiwĩ isĩhiya atisawaawĩ isĩhiya taahĩhandĩ Jisaasihomĩ piwĩha atitaatiwunĩ amĩ kiyaamĩ timbĩpa asaaha nemwaitandunĩ kooapĩhĩ pihiitiwĩ nasawaayopo.

¹⁶ Saiwĩ isĩhiya kooapĩhĩ pihiitiwĩ nasauhĩhandĩ kandĩ Jisaasiho pihiitahaiwetĩ notĩ isĩhiya oweta watĩminahapĩhĩ Autaahaatĩhopĩ gaapundatoaandaise.

*Kima Piwĩma Jisaasiho Utaaho Wo Ikwauihĩrĩ Biwatetĩ Namĩhatihĩhoai
Titihemwasitĩhandapihaare
(Matiyuho 9:1-8; Maakĩho 2:1-12)*

¹⁷ Asisĩha waara Jisaasiho isĩhiyai kataunjataise. Aihĩ sura isĩhiya usa Parisihiyaatihĩ amĩ Isĩhiya usa Judaahiyaamĩ winĩhapĩpa Katĩwunjohiyĩhiyaatihĩ sapĩhĩ bindawaayopo. Isiya siya yapĩpatĩ Garirihandamĩ aunahĩpatĩ taunĩhaiwa nahatewaraahapunĩ amĩ Judiyaahandaahapunĩ amĩ Jerusaremĩhandaahapunĩ napĩwĩhiyaare. Iyataatĩ Awaisĩho Autaahaatĩho Jisaasihoai isĩhiyaamĩ timbĩpa nemwaitandĩ watĩpihandĩ nunyataise.

¹⁸ Aihĩ isĩhiya usa utaaho wo ikwauihĩrĩ biwatetĩ namĩhatahoai gwĩtĩhotĩ ahiyawĩ isĩsi mĩhatihĩ anĩtĩtĩhĩ nandaapĩ Jisaasihomĩ ndĩhetĩ ahaitotĩwĩ nasawaayopo.

¹⁹ Saiwi nesi mihatih nandaito tiwi mmonawa ishiya anjitihi ditwimawaawi daihira nandaitihira apipaahi owetih namapi kiya utaahoai isisi anjanami anjitaupataasin nasaamanawaayopo. Nasaamanawi anjitaupati nawitaposawi utaahoai wirihireti wirapi ishiya ahoyan hohiyihiyaami otihaiti Jisaasiho mandosati bitosipipih mihatih anjitihi nusoasawaayopo.

²⁰ Ishiya utaahoai isisi nasohiyihiya utaaho kimoai Jisaasiho nga titihemwaitaise tiwi gwinyaahohitihandi Jisaasiho usonataise. Usonataati ko ikwauhiri biwateti namhatisihoai saundataase. "Naisohoje, kinyi maipihaiwa aimi nin nehimataayo," undataase.

²¹ Saundati Jisaasiho koai kaundih ishiya Parisihiyauni Judaahiyaami winihapipa katiwunjohiyihiyauni atisawaawi kiyaami omanjitihi maarihooatihapi saiwi gwinyaawaapo. "Utaamo kimo Autaahaatihomi aunahipati neti Autaahaatihomatati ami Autaahaatihopi ko sisipihindaasi ami ko napitetati diyaamahondaatise? Ami utaaho wo ishiyaami maipihaiwa nga nemwaitandho owe nehi Autaahaatihohi sawaho naasohih ishiyaami maipihaiwa nga nemwahore," tiwi gwinyaawaayopo.

²² Kiyaami omanjitihi maarihooatihapi saiwi gwinyaahohiwaiwa Jisaasiho usonataati kiyai sata nunjenataise. "Sami omanjitihi maarihooatihapi saiwa napaapi saiwi gwinyaahopo?"

²³ Kimairi Piwaamairami maahaanihi usaayahaare? Nini satitandhaaro? Kinyi maipihaiwa nehimataayo totimaaro e kinyi nepasi numwe unditandhaaro? O ami nini utaamo kimoai kinyi dosi numwe unditand naanataati ami nini koai saunditi nini kinyi maipihaiwa nehimataayo unditand usaayataise.

²⁴ Iyataati ami sahi nisapi satiw Isihiyaami Awaisiho Saaho Jho ishiya yapipatambihyaami maipihaiwa nemwaitandi watiphandishahoe tiwi sahi mmonawi gwinyaitaatiw ninjatiwise," undataase. Saundatosati utaaho ikwauhiri biwateti namhatisihoai saundataase. "Nini gi kahitataatoni kinyi nepapi kinyi yutihiri gwaumbwi nanopotingirihiri nawopi isisi kinyi anjipipihapi numwe," undataase.

²⁵ Sata kaundih keti kuraanihi ko ishiya nahatiyaami ndiheti titih doti komihapa gwaapot nanototimbipa neti isisi Autaahaatihopi maaritai Koai mepi autahemwati nuwimaapi komi anjipipihapi notaise.

²⁶ Aih ishiya nahatiya sandi mmonawaawi kiyaami maarho owesoetih Autaahaatihomi ambipati mepi autahepumawaayopo. Siyati kiyaami maarho owesoetih kiya satawaatopo. Kimandi wanhandi windi siyahandi jhi namoapisih mmonaahiyaanisi nehi wani kimandi wanhandi noapisih mmonahaayo tawaatopo.

*Kima Piwima Ripaihoai Jisaasiho Ningi Nanipinje Undindhandaapihaare
(Matiyuhu 9:9-13; Maakho 2:13-17)*

²⁷ Sandi aimi owetih Jisaasiho noti mmonata utaaho wo Romihanda Gamanihomi otipipati kaitandho nawho taakisihandi nesho anjhandi nawho nehotihandaatih bimihi usonataise, komi ambipati Ripaiho. Usonataati koai Jisaasiho saundataase. "Kinyi ningi nanipinje," undataase.

²⁸ Aih ko Ripaiho komihapa nahataapa ahotih namihaamapi dosi Jisaasihoai nuwipinjataise.

²⁹ Kaihi Ripaiho komi anjipih Jisaasihopi nandapa aungwohandi tahataise. Siyati ko nandapa tihih ishiya taahiyihiya Ripaihomataiw nawho taakisihandi nehohiyihiyaatih ami ishiya usaimaawi kurisawi bindawa nandapa maasi nanawaayopo.

³⁰ Saiwi nanahauhhandi kandi Parisihiyauni ami ishiya usa Judaahiyaami winihapipa katiwunjohiyihiya Jisaasihomi otipipatihayi saundawaatopo. "Sahi ishiya maipihiyaisawi nandapa waapoho maasi napaapi nanihopo?" undawaatopo.

³¹ Saundauhi Jisaasiho kiyaami katohihaapi wihooanaha kiyai saundataase. "Ishiya timbipa owehiya ainahiyihiya dokitaahoaapihi nowaamaayopo. Owetise. Nehi ishiya timbipaisahiyaahih dokitaahoaapihi nowaayopo.

³² Ishiya maipihaiwa owehiya ainahiyihiya japihi nepemaittaatiwi nini gandi numwaitandi napitihoninimahe. Owe. Ishiya apipaahi maipihaiwa kaiwi maipihaiwaisahiyai kiyaami maipihaiwa namasi japihi nepemaittaatiwi nini gandi numwaitandi napitihonine," undati kiyai kaundataase.

*Kima Piwima Autaahaatihoisawi Utaarhandi Piwaatindaatiwi Nandapa Naamaanhohitihandapi Jisaasiho Katindhandaapihaare
(Matiyuhu 9:14-17; Maakho 2:18-22)*

³³ Aih kiya Jisaasihoai satiw kaundawaayopo. "Ishiya Jonihomi otipipatihayi taahiwaiwet nandapa waapoho namaaniwi onaiwi bindawa Autaahaatihopi gaapundawaayopo. Aih ami Parisihiyaami otipipatihayisangi naasikat kaiwi nandapa onaiwi

Autaahaathopî gaapundawaayopo. Kiya saiwi kiyauhihandi kandi kinyi otîpîpatîmiya katî kamaiwi nandapa waapoho kiyaanihi nanîmî nowaayopo,” undawaatopo.

³⁴ Saundauhi Jisaasiho komîha wihoaanîha kiyai sata kaundataase. “Namaatîtandi tîmetisiho wometîtandi jîhi komî naisîhiyaisatî maasî bimonîhi sahî komî naisîhiyai nga saundiwi, ‘sahî nandapa waapoho namaanîwî onaiwise,’ undîtaawo? O amî sandîhi owetîtaise.

³⁵ Iyataatî so namaatîtandi tîmetisihoai komîhiyaamîhatîhapî nepî yandîhemaitaapo. Saiwi nepî yandîhemasaihi sura asisiwetî komî naisîhiya nandapa waapoho namaanîwî onaitaapo,” undataase.

³⁶ Iyatî Jisaasiho amî piwîha wa kîma siwipatî namîhanaha sata kiyai kaundataase. “Utaaho wo yutîhîrî asîrîhîramî wonjî maipîhonjî namandipatî netî nesotî yutîhîrî jahîrîhîrî napwîrinjonyosaapîhi ahiyatî namahîwatî windî ngîmundaise. O amî utaaho wo siyatî kiyataataahi yutîhîrî asîrîhîrî netî nopîsasîtaise. Iyataatî amî asîrîhîramî masîhonjî namandipatî nesonyonjî sonjî yutîhîrî jahîrîhîrisatî gwînataataahi windî nasîkameta wipetîtaise.

³⁷ Iyataatî amî waapoho wainîhandî asîtîhandî utaaho wo netî wipatî jahîpatî aimî pusatî namasaatahatopî nuhaatî wîmiwîtaise. O amî utaaho wo siyatî kiyataataahi wipatî pusatî namisaatahatîsî namasaatîmbîpîhapî kîpwîratî yapîpatetî nuhoandîwa sanutaise. Iyonîhi amî wipatisangi nosasînatî namasaatatî owetîtaise.

³⁸ Waapoho wainîhandî asîtîhandî wipatî asîpatî gaahata nuhoapî wiwawaayopo.

³⁹ Utaaho wo waapoho wainîhandî jahîtîhandî nanataataahi wainîhandî asîtîhandî windî namandaise. Iyatî ko satîtaise. Waapoho wainîhandî jahîtîhandî gaahande tîtaise,” undatî Jisaasiho kaundataase.

6

Kîma Piwîma Jisaasihounî Parisihiyaunî Judaahiyaamî Asisîha Sapaatîhandapî Itîhinnohîtîhandapîhaare

(Matîyûho 12:1-8; Maakîho 2:23-28)

¹ Judaahiyaamî asisîha ikînohîha Sapaatîhandî windetî Jisaasiho konîho witîhandamî osaataatîhîra daimî notaise. Naihi komî otîpîpatîhiya ko kaiwaiwa mmonîwî nepî kaiwi nîwîpinjohiyîhiya konîho witîhandî ikwîra nasîpapî yutîhîrî pasaaha ikwîra ikîsipî tîwîhaapî akonyonya nanawaayopo.

² Aiwi kiya nanahauhi isîhiya Parisihiya usa kiyai iwinjawaawî saundawaatopo. “Sahî asisîha Sapaatîhandetî kamaayohîpîpa kaiwi napaapî saiwi kiyopo?” undawaatopo.

³ Saundauhi Jisaasiho wihoaanîha kiyai sata kaundataase. “Jîhura Daawitîhounî amî komîhiyaunî jaumasîhi kiyohîtîhandapî sahî ka piwîha windî awîmîtîwîhiyaato?

⁴ Daawitîho Autaahaatîhomî Anjîhandaatîhi nandaatî nandapa bîretîhandî Autaahaatîhomî ndîhetî ahotisîha netaise. Sapa nandapa bîretîhandî pîrisihiya isîhiyaamî maipîhaiwaapî nandapa kohasîpîho tîhîwî Autaahaatîhoai dîpumanîhohiyîhiyaahîhi nandaatîwîhape tatî wînhîhapîpa ahotîhîhandî kandi Daawitîho netî nanatî amî komîhiyai wapa numwîhi nanawaayopo,” undataase.

⁵ Iyatî amî Jisaasiho piwîha wa saundataase. “Nînî Isîhiyaamî Awaisîhonîni Saa-honîni Jîhonîni Sapaatîhandamî awaisîhonînisî kandisî nîni jatataatî kandetî wapa gaahapa isîhiya kaitaatîwîhapa nîni gwînyaatî katisanîhi kapa kaitaapo,” undataase.

Kîma Piwîma Utaaho Wo Komî Ikwîrî Bîwatetî Namîhatahoai Sapaatîhandetî Jisaasiho Tîtîhemwasîtîhandapîhaare

(Matîyûho 12:9-14; Maakîho 3:1-6)

⁶ Aihî amî Sapaatîhandî windetî Jisaasiho niyatî anjî gwîharaahandî Judaahiya Autaahaathopî gwînyaapî gaapundîtaatîwî ahoyanohîpîpîhi nandaatî isîhiyai piwîha kataunjataise. Aihî sura sapîhi utaaho wo komî ikwîrî bîwatetî namîhataho bindataise.

⁷ Aihî isîhiya Parisihiyaunî amî isîhiya usa Judaahiyaamî wînhîhapîpa katîwunjohiyîhiyaunî Jisaasihoi kînyî maipîhandî kiyapaise undîwî komîhetî piwîha nutandîhandapî koai iwinjatawaayopo. Iwinjatawa so utaaso ikwîrî bîwatetî namîhatisoi Sapaatîhandetî netî tîtîhemwaso tîwî komîhetî ndîha ahiyawî iwinjatawaayopo.

⁸ Kiya saiwi gwînyaapî iwinjasauhihandî kandi Jisaasihohî kiyaamî saiwi gwînyaapî iwinjatohîtîhandî usonatî netaise. Usonatosatî ikwîrî bîwatetî namîhatîsîhoai Jisaasiho saundataase. “Kînyî dopî isîhiyaamî ndîhetî sapîhi bitose,” undataase. Saundihi ko tîtîhi dotî kapîhi bitondaise.

⁹ Bitosîhi amî kiyai Jisaasiho saundataase. “Nînî sangî sandî nasîsendaano. Sapaatîhandetapî wînhîhapîpa ahotîmbîpa napondaase? Nyahî Sapaatîhandetî

gaahaiwa isihiyai iwitatamanaati kaitihaawo e isihiyai newa nusopisasaati mimaipiwitihaww nyami winihapipa kandaaso? Isihiyai baiwi bimitaatwihandapi nyahi iwitatamanitihawo e newa kiyai nusopisatitihawo?" undataase.

¹⁰ Saundatosati isihiya nahatiyai naingaati iwinjatataati ko ikwiri biwatesihoai saundataase. "Kinyi ikwiri mbape," undataase. Undihi ko komi ikwiri mbasih keti kuraanihi noaipati gaahiri sawanyinjapihirindaise.

¹¹ Siyati Jisaasiho kaindmandapi kiyai apipaahi apousamasih kiyi nyahi Jisaasihoai napitwitihaawe tiwi Jisaasihoai kiyi wapa kawitaatiwihapaapi sawana kanawaatopo.

Kima Pwima Otikipatihiya Ikwimaindimwitihi Auhirami Yahuritahiyai Jisaasiho Namihainjithandapihaare

(Matiyuhu 10:1-4; Maakho 3:13-19)

¹² Aih sura asisihha waara apatih sihoarhiri reti Jisaasiho kapihi gaapunditandi nasaamanataise. Nasaamanati kapihi Autaahaatihoai piwaundati konihi gaapundimi naihi noti bourwataise.

¹³ Bourwih komi otikipatihiya nahatiyai gaatati numwaati koaisawi maasi nasisoari daiwi bimitaatwihiya awitahiya ikwimaindimwitihi auhirami yahuritahiyai namihanati numwaataise. Iyati kiyai ambipati witi sata nusoasataise. Nini sangi nisi watipihandisati nandisisoasisanihi sahi nisi piwihha anusoaitaatwihiyaate undati ambipati aposerihyaate undati nusoasati ambihundataase.

¹⁴ Jisaasiho namihanati numwaati aposerihyaate undisawihiya kimiyaare: Wo Saimonihore. Komi ambipati witi Jisaasiho nusoasipati Pitaahore. Aih ami Saimonihomi saingihho Andiruhotih Jemsihotih Jonihotih Piripihotih Batoromiyuhotih

¹⁵ Matiyuhotih Tomaasihotih Jemsiho Arapiyaasihomi mwaahotih Saimonihho komi ambipati witi Serotihoe tiwi ambihundiwhosi kotih ami

¹⁶ Judaasiho Jemsihom mwaahotih ami Judaasiho aunahipati Keriyotihandaahapiho Jisaasihoai tiwitaatiwihiya tiworisaami ikwiraatihimasihotih siyaare.

Kima Pwima Isihiya Taahiyhiyaami Timbipa Jisaasiho Nemwati Titihemwasithandapihaare

(Matiyuhu 4:24-25; Maakho 3:7-12)

¹⁷ Aih Jisaasiho tipati sihoarhiri reti namasi kiyi Aposerihiyaisati maasi noaatipati yatih gaahapihi sahananaata komi otikipatihiya titaahitihandisati maasi bitondaise. Aih ami sapihi taahitihandi bitotawaayopo. Iyataati siya isiya aunahipa nahataapihapi napiwihyaare. Iyataati kiyi yapipati Judiyaahandami nahataapihapihiyauni ami taunihandi awaindahandi Jerusaremhandaahapihiyauni ami aunahipa taunihauri deti durihiraini ahetiwaari Taiyaahanduni Saitonihandaapihiyauni napiw sapihi bindawaayopo.

¹⁸ Siya kaanhipi nasohiyiya Jisaasihomi piwihha atiwitaatiwuni ami kiyaami timbipa nemwaitandi napiwihyaare. Kiyaami usaamiheti itipihho maipihapa bindata neti ambipati nusopisasimbipa nemwati titihemwataise.

¹⁹ Aih ami isihiya nahatiya Jisaasihoai uwipi numwihatitaatiwiyawaayopo. Sandi apaapi maahie isihiya usa koai uwipi numwihatohiyhiyaami timbipa komi watipihandi awaindahandi komihetapi noaipasi sanoti nemwasih biyati gaawimatihe.

Kima Pwima Jisaasiho Isihiya Maaritwuni Ami Gwitaatiwihandapuni Katindihandapihaare

(Matiyuhu 5:1-12)

²⁰ Jisaasiho komi otikipatihiyai naingaati iwinjatataati piwihha sata kandaase. "Sahi isihiyaati kahapaamapipa owehiyaati satiwi nyahi kahapaamapipa gaatahiyaane tiwi pihitiwi maaritwise. Ami sangi Autaahaatiho komi isihiyaisati ahoyati aimi sangi jainjatataiso.

²¹ "Sahi wani jasamasih jarisohiyhiyaati waati maaritwise ami ipotihura Autaahaatiho sangi nandapa pihitati tisaahwati nasanyonhi tisaipi nga nepi naniw gwismwitaawo.

"Aiwi ami sahi wani taawi ngohiyhiyaati waati maaritwise ami ipotihura sangi Autaahaatiho maarititaatiwihandi nasanyonhi sami maarithoatihapi maaritwi sisitaawo.

²² "Nini Isihiyaami Awaisihonini Saahonini Jihonih sahi nanipinjaw nisi otikipati kaniwi nishiyaatimatisaihi nisapisatiwi isihiya ipotihura sangi jasonawaawi manditisaipi mimaipisiwi ami pohipisiwi maahoipupwisamapi ami piwihha maipihaiwa kasatiwi sami ambipati nausohaapi ahoapi asireti ambihisatisaihi ami gaasi sahi maaritwise.

²³ Isihya saiwa saiwi sangi kasisaihihandi kandi sahi gaasi waati maaritwi naupwananiwise kandapi wihoanjihandi apipaahi awaindihandi sangi yamahapataathi Autaahaathiho ipotihura nasamitandi taateti tisananataiso. Ami jhurasangi kiyaami satoya sapiya Autaahaathihomi piwiha atiwi nepi ausaapi katohiyihiyai naasikati kawiwihyaaso.

²⁴ “Ami sahi nawiho kahapaamapipa asaketahiyaati jaawo sami maariho biyati wisaitahapa aimi nepi isiwtawawaayowo. Iyataati ami nehi sapa kapaanihi sahi wani newaayowo.

²⁵ “Sahi isihyaati wani nandapa waati naniwi gwisimohiyihyaate, sahi jaawo ipotihura pihitati jasamanitaiso.

“Sahi isihyaati wani siswi maaritohiyihyaate sahi jaawo ami ipotihura sahi gwiwi kwitipati tisanaitaiso.

²⁶ Sahi isihya usa sapi maarisaitwi mepi autaahepi samahohiyihyaate sahi jaawo. Jhurasangi isihya piwiha jaiwita ausaahohiyihya siyaami satoya sapiya kiyaapi maaritwi kiyai nepi mepi autaahepumapihyaaso,” daase.

Kima Piwima Jisaasiho Kinyi Tiworisai Maariho Nunye Tat Katindihandapihaare (Matiyuhu 5:38-48, 7:12a)

²⁷ Saiwa satati jisaasiho katati owetih kiyai saundataase. “Ami sahi nisi piwiha atinisoohiyihyaatangi sandi kasatataato. Sahi sami tiworisai maariho nunyawise. Aiwi isihya sangi manditisisohiyihiyai gaahati kawiwise.

²⁸ Aiwi isihya sangi sami maariho nasosasinahaiwa piwiha kasatiwi ami sapi satiw kiyai wapa maipihapa nusoipati neti nusopisasane tohiyihiyai wihoanji gaahati kawiwise. Aiwi ami isihya sangi mimaipisisohiyihyaapi kiyai Autaahaathiho maariho asipiwisati gaahandi kawita sahi kiyaapi gaapiwundiwise.

²⁹ Ami utaaho wo kinyi pahaapiati witi tngiwihonaahi ami wihoanji hatimaawi tngiwihwiita nepemaitipi koai nunye. Iyati ami utaaho wo kinyi apotihiri tiwathiathiri mbiipaapi nipaatingirihiri nehonaahi gaasi ami apotihiri nyepipi nipaatingirihiri maawi owe munihi nehi nanihaimbi nunye.

³⁰ Isihya nahatiya sangi wapaapi nanyinyawise satiw nasisenohiyihiyai kapa nasisenohiipa sahi nunyawise. Aiwi ami isihya usa samapa wapa nasesaihaahi kiyai kapa japihi nanyinyawise undiwi mwitetiwi windi kamundiwise.

³¹ Sahi satiw isihya usa nyangi gaahati kanyitotiwi gwinyawaawaahi sati sahi gwinyaaahohipatamatawi isihya usai gaahati sahi kawiwise.

³² “Iyataati ami sahi isihya sangi maariho nasanyohiyihyaaisaahi japepinjawi maariho kiyai wihoanji nunyawaawaahi ami kandapi wihoanjihandi napindi naitaatiwe, ami isihya maipihaiwaisahiyaisangi naasikati kaiwi maariho nunyohiyihyaaisaahi maariho wihoanji nunyawihyaaso.

³³ Ami sahi isihya sangi gaahati kasisoohiyihyaaisaahi wihoanji gaahati kawisawaawaahi kandapi wihoanjihandi napindi sahi naitaatiwe ami isihya maipihandisawihyaaisangi naasikati kaiwi wihwihoanji gaahati kainiwhiyaaso

³⁴ Ami sahi isihiyai samapa kahapaamapipa wapa nunyawaawi kiyaamapa wihoanji titih kamwaanji nunyohimumwaanji nanyamito tiwi nunyawaawaahi kandapi wihoanjihandi gaahandi napindi sahi naitaatiwe, ami isihya maipihaiwaisawihya kahapaamapipa wapa kiyaami naisihya maipihaiwaisawihiyai nunyawaawi kiyaamapa wihoanji kamwaanji nanyamitaawo tiwi gwinyaaapi nunyawihyaaso. Sahi saiwi sandi kamaiwise. Owe.

³⁵ Ami sahihi sami tiworisai maariho nunyawami gaahati kiyai sahi kawiwise. Aiwi ami sahi wapa samapa isihya usai nunyawaahaapaapi kiyaamapa wihoanji hapa nanyamitaawo tiwi gimunyaapiise nehi kapaanihi nunyawami namapiise. Sapa saiwi sahi kiyohiipaapi wihoanjihandi awaindihandi nepi kahapaamapipa nahataapai neti daahemati Autaahi Nuwaataati Bimisihomi mwaayatimatitaitiwo. Iyataati koihi isihya koai windi kinyi gaahone gaare muniwhiyaisuni ami isihya maati maatiwhiyaisuni gaahati kawisahoso.

³⁶ Sahi isihyaapi sami maariho tisanane, sami Japiho isihyaapi komi maariho tundipatamatiyato,” undataase.

Kima Piwima Isihya Maipihaiwa Kiyohiwaiwa Atimbi Tipitapaapi Mausome Tat Jisaasiho Isihiyai Kataunjindihandapihaare (Matiyuhu 7:1-5)

³⁷ Jisaasiho piwiha wa isihiyai sata kataunjataise. “Sahi isihya usaami kiyohiwaiwa keti nepi tipitapaapi usoniwi kiyai ‘sahi maipihyaate,’ muniwise ami Autaahaathiho windi sangi neti tipitapa jasonati, ‘sahi maipihyaate,’ maasatitando. Aiwi ami sahi

isihya usaisi saundiwi, 'sahi maipihyaatisi sami maipihaiwaapi piwiha nepise,' undiwi kiyaamiheti piwiha nepi yamaawutaapi. Ami sangisi Autaahaathiho windi sasatati, 'sahi maipihyaatisi sami maipihandapi piwiha nepise,' satati piwiha samiheti neti windi yamaasutaito.

³⁸ Sahi isihyai wapa kahapaamapi nunyawise ami Autaahaathiho sangi nasamitaiso. Ami sahi iparimatiwi isihyai wapa pihitiwi taahipipa nunyawaawaahi ami Autaahaathiho apipaahi gaaho iparihosi wapa kahapaamapi sangi pihitati taahipipa waati asakiyati ami tisaahiwa tiwati nyepiyati tirandiwati ami kapa ahaitihapihi owetati nawangitati nehiahati mahiyahaiwa sangi nasamitaise. Iyati Sahi isihya usaisi wapa ikipipa nunyohimumwaanji kamwaanji Autaahaathiho sangi japihhi kapa pihitati nasamitaise.

³⁹ Sata kaundatosati ami piwiha wa siwipati namihanaha sata Jisaasiho kiyai kaundataase. "Utaaho wo komi ndiha niyotaho ami utaaho wo ndiha niyotahoai daihira mire undati namunjitaise. Owetitaise. Ami maisahuri ndiha niyotahurisi maisahuri timaamainji animwaahipatopi wititaise.

⁴⁰ Metiho wo taati sikurihandaathi kahapaamapi kaiwunjauhi mmonati nesihho koai kataunjisihoi nusatipihati noaipati isihyaami ndiheti awaisihondaamaise. Owetise. Koai kiyaujisihho kiyaujijhi ko metiho bipi bindata atisati mmonati neti kaimi nunjatihura ko noaipati komi kiyaujisihomatetaho noaipataise.

⁴¹ "Kinyi utaaho wo kinyi naisohomi ndihoti ikwaatipihho apipaahi turikaarehonji ahusotisonyonjapi kinyi napaapi baimbi taapi waati gwinyaapi usonihise kinyi kiwahonyi ndihoti ikwaatipihho aungwohandi ipatamatiyahandi ahisotindihandapi baimbi gwinyaapi monipiwatapaapo?

⁴² Kinyi ndihoti ikwaatipihho apipaahi aungwohandi ipatamatiyahandi ahingisotindihandi monipiwatapa wo kinyi naisohomi ndihoti ikwaatipihho turikaarehonji ahotisonyonjapi koai saundiwi, 'naisohonye, kinyi ndihoti ikwaatipihonji yaihoni ahingisotisi nehimaitaano,' undipi napitaimbi kaunditaise? Sandi kinyi satipi nini nisi ndihoti ikwaatipihho ahimotahoniso tipi jaipitipe. Ikwaatipihho apipaahi aungwohandi ipatamatiyahandi kinyi ndihoti ahisotindihandi kinyi kiwahonji jatipipi jih nemaposapi auhaatapi kinyi ndiha baimbi japaapi sura kinyi naisohomi ndihoti ikwaatipihho turikaarehonji ahusotisonyonji mmonipi nepumaitaapo," ndaase.

Kima Piwima Ipatami Yandipihho Gaahopuni Ami Maipihopuni Jisaasiho Isihyai Kataunjindihandapihaare

(Matiyuhu 7:16-20, 12:33-35)

⁴³ Satatosati Jisaasiho wa jihaati sandaase. "Ipati gaahati yandipihho maipihho windi namingoaitaise. Iyonhi ami ipati maipihati yandipihho gaaho windi namingoaitaise. Windi siyatimaahae, owetise.

⁴⁴ Ipati nahatepi yandipihho ningosi hura isihya japi mmonawaawi 'ipati sati gaahate ami ipati sati maipihate,' tiwi japi mmonawaayopo. Iyataati ipati pihoihihomi yandipihho anipihho kaarihetaapi nandawaamaayopo. Owetise. Aiwi ami wainihandisangi kaariha mwitoaipateti ningoti ahotih nandawaamaayopo. Owetise.

⁴⁵ Utaaho gaahomi omanjititih maarihooatih amitheti nehi gaahaiwaahih gwinyaati tiwisaitataise. Tiwisaitih nehi titih gaahaiwaahih gwinyaati kiyataise. O ami utaaho maipihomi omanjititih maarihooatih amitheti nehi maipihaiwaahih gwinyaati tiwisaitataise. Tiwisaitih nehi maipihaiwaahih gwinyaati kiyataise. Nini sandi apaapi maato ami amitheti omanjititih maarihooatih saiwa wapa isihya gwinyaapi kipwindimbipa kiyaami maahomwaanji nausaapi katauhi ausaimaninati auta noaipataise," ndaase.

Kima Piwima Jisaasiho Siwipati Namihanati Isihya Anjaani animatotihandapi Katindihandapihaare

(Matiyuhu 7:24-27)

⁴⁶ Satatosati ami bapiyati Jisaasiho sandaase: "Sahi nini piwiha sangi kasatohiha japepihiwi kamaayawaahandi ningi sahi napaapi Awaisihone, Awaisihone ndiwi ambihindopo?

⁴⁷ Utaaho wo ningisaapihi nasati nini piwiha atisati nini kaundohirihireti kaisihopi nini siwipati witi namihandi nasisati sandi kasatitaano sangi biyati nasesipata gisunyaattando.

⁴⁸ So utaaho kimatimatiyahore: Ko anjaani animatitandihura yapipati watipihati nawihaisihateti animwaahipati baahi mihapi yamwaataise. Yamwaatosati yasiha wiwatosati simenihandi sanyoayati wiwati yasiha tipihati mihondaise. Mihotatosati anjaani akaanjaani kasinapi watipihani ahominahaani anitisi animatataise. Aihhi

wipati iti nambitihi noipati wipwati iti nambitirisati usepati usepuwataati anjaanji neti ikipindati kwitwihandi kandi windi namaayase. Sandi keti namaayasitmandi ami utaaho itatamanati biyati gwinyaat anitisi watipihajanji anjmatih.

⁴⁹ Iyataati utaaho wo nisi piwaha atisataaho ko nisi katohirihireti japepihirati kamaisiho so utaaho anjaanji mimaipiyati anjmatishomatiyahore. Utaaho anjaanjam yasiha mmonainjati yapipati watipihateti baah animwaaahipati yamwaati mihotati anjmaamatati yapipati napaipateti yaataati mihotati anjmatih wipati iti nambitirisati wipwataati usepati usepuwataati anjaanji neti kwitwati ikipindih keti kuraanhi niyatesi timahiyati kaanjinhi nosasinamasipatamatiyahore,” undati Jisaasiho kiyai kaundataase.

7

Kima Piwima Tunnwi Yahwinohiyihyaami Mitihomi Otipipatiho Timbaihi Jisaasiho Timbipa Nemwasithandapihaare

(Matiyuho 8:5-13)

¹ Jisaasiho piwaha saiwa aimi kaundih kiyai aimi atiwi owetih ko niyati aunahipati taunihandi Kaparihiyaamihanda nandaataise.

² Sati aunahipiti taunihanda utaaho wo Romhiyaamihom ishiya tunnwi yahwinohiyihya 100 kaiwihiyai jhimatati iwinjatisiho bindataise. Iyataati ko otipipatiho woaisahore. Aih so komi otipipatihoai uta awaisiho maarho apipaahi aungwohandi nunyamahore. Nunyamahosi ami ko timbipa neti timbiyati deti aimi napwitandihand ketih bindataise.

³ Siyati bimih ko tunnwi yahwinohiyihyaami awaisi ishiya satwi Jisaasiho yamo Kapaniyaamihanda napise tauhi atisataise. Atisataati namati Judaahiyaami gwinyahiya mitihiyai ko neti natausaasataise kiyai nuwi kaundisaihi Jisaasiho nasati komi otipipatihomi timbipa nemwaitando.

⁴ Aih kiyai nuwi Jisaasihoai phitwi waati satwi nunjenawaayopo. “Kimo utaaho gaahosi kinyi komi piwaha atiwimbi anditiwipe. Iyati ko nyahi Judaahiyaanangi maarho nanyinyahore.

⁵ Iyati ami ko anji gwharaahonya Autaahaathop gwinyaawaati gaapundithaawi ahoyanohonya nyapi aninyamataaho,” undawaatopo.

⁶ Saundwi kaundauhi Jisaasiho namati kiyaisati maasi notaise. Noti ko uta awaisomi anjipih Jisaasiho noaipaitaahetih ko tunnwi yahwinohiyihyaami awaisiho mitihom Jisaasihopi komi naisihiyai sata kaunda natausaasataise. “Awaisihone, pohrimbi nisi anjipih nambi namindaape. Nini utaahonini gaahoninimahe ami kinyi nisi anjitihi nambi nandaitaapo.

⁷ Iyataati ami nini gwinyataati nini awaisihonini gaahoninimahe kinyi nngisaapih deti napitaapo. Isi kinyi sapihapi nehi piwaha katisamih nisi otipipatihomi timbipa owetitando.

⁸ Iyataati ami nngisangi ishiya usa nngi ninjatohiyihya watipihand naninyawi ahinisauhi ami nini tunnwi yahwinohiyihiyai winjaati bindataayo. Aindi ami utaaho woai kinyi numwe undonaahi ami ko atinisiati nasataise. Aindi ami utaaho woai kinyi namme undonaahi ami ko atinisiati nasataise. Aindi ami nisi otipipatihoai otipipati sati kinyi kaime undonaahi ami ko nisiha atinisiati kiyataise,” undataase.

⁹ Sata Kaundih Jisaasiho atisataati koai ise ta usonataise. Ise ta usonatosati nepemaitati koai ishiya nuwipinjai wrisandiwi taahiyihya niyohiyihiyai saundataase. “Utaaho wo siyati awaindihand gwinyaasithandisaho Isiraherhiyaami woai mausoho ndi nini sangi kasatataato,” undataase.

¹⁰ Aih ishiya ko natausaasisawihya japihi nuwi anjipih noaipapi mmonawa komi otipipatihomi timbipa aimi owetih titih nepati gaaho ainahihom bimih usonawaayopo.

Kima Piwima Apopaati Osinihaatami Mwaahoi Jisaasiho Japihi Ahowimasithandapihaare

¹¹ Sandi kiyati owetih ami windi otihimetih keti aunahipati witi katami ambipati Nainihandaahapi Jisaasiho niyataise. Naihi ami komi otipipatihiyauni ami ishiya usa wrisandihand maasi koai nuwipinjai sati aunahipitaahapi niyawaayopo.

¹² Jisaasiho niyati aimi aunahipatami matambipaami onepataapihi noaipasih utaaho waimwaaah wo napwihihoi aimi isisi yamwaitaatiwi noaipawaayopo. So meto itapaati osinihaatami mwaaho nehi naasohisi ami kimiti napohore. Aih ami sati aunahipitaahapihiya ishiya taahitihand kaatisawi maasi nasawaayopo.

¹³ Aih kaati Awaisiho usonataati kaatapi maarho tundih namati kaati Jisaasiho saundataase. “Kinyi windi gomaatime,” undataase.

¹⁴ Saundatosati Jisaasiho niyati gwiho waimwaaho soho ahotisiho isiwati numwihathihi isihya sohoai isisi niyohiyihya namuwi kapih namapi bitotawaayopo. Bitohauhi Jisaasiho koai saundataase. “Uta waimwaamone, nini gi japihi nepape hitataatoni kinyi nepape,” undataase.

¹⁵ Saundihi utaaho aimi napomasihho japihi nepati titihi bindata piwandaase. Aihhi Jisaasiho koai numwaati sanaati nusoasataise.

¹⁶ Aihhi isihya nahandi sandi mmonawaawi api paahi awaindahandi yaiwi ese tiwi gwiyaapi Autaahaathoi mepi autaahepumawaayopo. Aiwi ami kiya satawaatopo. “Autaahaathohi piwiha atisati neti ausaati kanyatitandho awaisiho kimo nyami otihapihi noaipataise,” tawaatopo. Aiwi ami kiya satawaatopo. “Autaahaatho komi isihyai anditiwiwitandi aimi nasataise,” tawaatopo.

¹⁷ Sandi siyati Jisaasiho kaindimandapi isihya piwiha nesi yapipati Judiyaahanda nahataapihuni ami wapihuni nesi kanwi gaamawaayopo. Aiwi ami yapipati kapih deti ahetiwaiwaaraahimaawi kanwi gaamawaayopo.

Kima Piwima Joniho Isihyai Baawusisihho Komi Otipipatihuri Piwiha Nunyati Jisaasihoenda Natausaasindhandapihaare
(Matiyuhu 11:2-19)

¹⁸ Jonihomi otipipatihya Jisaasiho isihyaami timbipa nemwati ami napwauhihiyai ahowimasiwimaiwaapi atiwiwapi nuwi kaiwaapi Jonihoai kaundauhi ko atisataise. Atisatosati komi otipipatihuri yahuri gaatati numwaataise.

¹⁹ Gaata Numwaati Awaisihoi piwiha satimha nunjenimi kaunditaatimi kuri sata kaundati natausaasataise. “Utaaho wo napitaise tiwi katohihono e nyahi wopi jatitihawo?” undimi nunjenimise undataase.

²⁰ Satati kuri natausaasihi kuri numwi Jisaasihoapihi noaipamaise. Noaipapi Jisaasihoai kuri saundamaase. “Jonihhi isihyai baawusisihho yahuraanyangi natanyoasihi gisenda nasahaayo piwiha Joniho satati nanyamisiha gi nangisendihaawo. Utaaho wo napitaise tohiono nambihono e utaaho wopi nyahi jatitihawo? Hitih gi nangisendihaawi natanyoasataise,” undamaase. Saundimi Joniho kuri kaundati Jisaasihopi nusoasisiha ka kuri Jisaasihoi kaundamaase.

²¹ Kuri numwi Jisaasihopihi noaipasura kura ami Jisaasiho taati isihya timbipa kahatamipetahapaisihyai titihwiwataise. Iyati isihya kiyaamiheti itipho maipihapa bimimbipai nemwati ami isihya ndiha niyotahiyai neti japihi ndiha nusihaasihi kiya jawaayopo.

²² Iyauhi kuri Jonihomi piwiha nesi naisururi Jisaasiho wihooanhi kuri sata kaunda natausaasataise. “Sahuraahi japihi Jonihoenda numwi sahuraahi sahuraasami ndihaara mmonimi atimi nesipapaapi Jonihoai satimi kaundimise. Ndiha niyotahiya japihi nga jawaayopo. Auhiri biwatehi namihatahiya nga itipapi daayawaayopo. Isihya kiyaami asaaha pisapi pa owetih ambipati gaahati nusoaipataise. Isihya kiyaami atihiri niwisaputih piwiha atihomisihihiya piwiha baiwi atisawaayopo. Aihhi ami isihya napohiyihya japihi nepawaayopo. Isihya nopisasinwi mimaipetahatima bimohitimatiha Autaahaathohi piwiha wanhi gaaha atisawaayopo.

²³ Iyataati isihya nisapi ko Kiraishotindho tiwi namitanwi ami kiya nisapi ginunyaahohitihandi windi namosasinhonih andititwi ginunyaahohiyihya maarititaapo nyatataase,” undimi kaundimise undati kuri kaunda natausaasataise.

²⁴ Jonihomi piwiha isisi naisururi aimi japihi naihi Jisaasihoi Jonihopi piwiha isihya taahiyihyai sata kaundataase. “Jihura isihya owehapihi sahi niyohitindi napindi mmondaatwi niyopo. Mbipara awaatipati nesi kihikihoanemasih mmona niyowo? Owetise.

²⁵ Owetise ami sahi akitiindi napindi mmona niyowo? Utaaho wo uti apotihiri gaahapa niyoti yundanyainati bitosih koai usonda niyowo? Owetise. Isihya saiwi gaahapa niyopi yundanyainwihya siyaahi isihya awaisawihyaimatiwi yapipati ami isihyai osamapi jatohiyihyaami anjipihhi bindawaayopo.

²⁶ Isi ami sahi napindi mmona niyopo? Autaahaathohi piwiha atisati neti ausaasihoi usonda niyowo? Ye akite. Autaahaathohi piwiha atisati neti ausaasihoi usonda niyopo. So Joniho isihya Autaahaathohi piwiha atiwi nepi ausaahohiyihyai nusatipihaho awaisihore.

²⁷ So utaamopi Autaahaathohi piwihaatih satati ahotisihore. ‘Utaaho waisi nisi piwiha nunyati nandusaasito. Nandusoaasisanhi ko kinyi jihhi noti daihira kinyapi neti titihemaitaise,’ tati kop ahotisihore.

²⁸ Maapi yapipataapihi isihya namwiyaahohihyaami namoyaatohihiyaami wo Jonihoai nusatipihaho awaisihore. Owetise. Sandi Sendaahandi

kandi am̄ utaaho Autaahaat̄ho is̄hiyai iwinjatind̄ihandaat̄hi nehi yat̄hi ambipati oweho usaisi windi namusatip̄ihaat̄ am̄ ap̄ipaahi windi awaisihometis̄ho Jon̄ihoai awaind̄ihand̄i nusatip̄ihaat̄i awaisihore,” undataase.

²⁹ Is̄hiya nahatiya nehihiya am̄ is̄hiya gaman̄ihom̄i ot̄ip̄ipati kaitaat̄wo nawiho taakisihand̄i nehohiȳhiyai maaw̄i Jisaasihom̄i sa p̄wiha atisawaaw̄i kiya satawaatopo. “Autaahaat̄ihom̄i kaind̄ihand̄i ap̄ipaahi ak̄iti t̄ithe,” tawaatopo kiya Jon̄iho waapohora baawusahiyaaso.

³⁰ Iyataahand̄i kandi is̄hiya Parisihiyaun̄i am̄ is̄hiya usa Judaahiyaam̄i win̄ihap̄ipa kat̄iwun̄johiȳhiyaun̄i siya Jon̄iho waapohora windi bahomaawusahiyaasi kiya Autaahaat̄ihom̄i daih̄ira gaah̄ira nunjir̄ih̄ira nep̄i dawaatemap̄i ahosumwawaayopo.

³¹ Aih̄i Jisaasiho sata kandaase. “Is̄hiya wan̄i k̄imura bimohiȳmiyaap̄i napindap̄i siwipati nam̄ihand̄i kat̄itande? Kiya napitetahiyaatind̄iho?

³² Manyina aunah̄ipata masap̄ip̄hi bindawa met̄ihonya sasaahohonyai gaatiwi sat̄iwi kaundoh̄ipatamataiw̄hiye. ‘Sah̄i waipoaap̄i nawes̄indaatiwi nyahi ap̄w̄it̄ih̄i ipohonihi sah̄i windi waipoaap̄i namaawes̄inhopo. Sah̄i gw̄itaatiwi nyahi awir̄iton̄ihand̄i sah̄i windi gomaatopo,’ undoh̄ipatamataiw̄hiye.

³³ Jon̄iho is̄hiyai baawusis̄ho nasat̄i nandapa b̄iret̄ihand̄i am̄ waapoho wain̄ihandun̄i windi namain̄ij̄hi sah̄i kop̄i satawaatopo. ‘It̄ip̄ho maip̄ho kom̄iheti bimihe,’ t̄w̄hiyaate.

³⁴ Aih̄i am̄ wan̄i Is̄hiyaam̄i Awaisihon̄in̄i Saahon̄in̄i J̄ihon̄in̄i napiti waapoho nandapa nan̄ihon̄ih̄i am̄ sah̄i nisap̄i satawaatopo. ‘K̄imoai iwinjasawise k̄imo nandapa p̄hit̄it̄i nanataise. Iyat̄i am̄ waapoho wain̄ihand̄i p̄hit̄it̄i nanataise. Ko gw̄isi tauhoe. Iyat̄i ko is̄hiya naw̄ho taakisihand̄i gaman̄ihom̄i ot̄ip̄ipati kaitand̄ho nehohiȳhiyaamun̄i am̄ is̄hiya maip̄ihaiwaisahiyaamun̄i naisohoe,’ t̄w̄hiyaate.

³⁵ Iyataat̄i am̄ is̄hiya Autaahaat̄ihom̄i gw̄inyaas̄it̄ihand̄i mmon̄iw̄i nehohiȳhiya Autaahaat̄ihom̄i gw̄inyaas̄it̄ihandap̄i ak̄ite t̄w̄i nanyisawaayopo,” undat̄i Jisaasiho kiya kaundataase.

K̄ima P̄wiha Jisaasiho Parisiho Woaisat̄i Taat̄i Nandapa Nain̄ij̄hi Apopaat̄i At̄ipat̄i Iwinjaas̄it̄ihandap̄ihaare

³⁶ Utaaho wo is̄hiya Parisihiyaam̄ho Parisiho Jisaasihoai nandapa nisi an̄ip̄ip̄hi maas̄i nandahaaw̄i namme unda gaatihi Jisaasiho niyat̄i Parisihom̄i an̄aan̄i nandaat̄i nandapa nandand̄i nausanat̄i gan̄ihom̄hin̄i bindataise.

³⁷ Sat̄i aunah̄ipita itapaat̄i waat̄i maip̄ihaiwa nasisoaari kiyahaat̄i bindataise. Is̄i kaat̄i Jisaasihop̄i atisataat̄i Jisaasiho Parisihom̄i an̄ip̄ip̄hi nandapa koaisa taat̄i nanataise tauh̄i atisataise. Atisataat̄i kaat̄i at̄ipati wipati w̄it̄i ap̄ipaahi gaahat̄i waamain̄jotahat̄i net̄i is̄isi niyataise.

³⁸ Niyat̄i Jisaasihom̄i dawaap̄ip̄hi det̄i kom̄i auh̄irain̄i bitonda gotaise. Gwihi kaatam̄i kw̄it̄ipati nand̄ind̄iwat̄i Jisaasihom̄i auh̄iret̄i atas̄ihaat̄ih̄i nur̄ihatataise. Nur̄ihatih̄i kaatam̄i misis̄ihaara kw̄it̄ipati auh̄irep̄i nur̄ihatipati nur̄hisat̄i nuw̄ipiyaipataise. Iyat̄i kom̄i auh̄irisi gerundataise. Gerundat̄i at̄ipati wipati isisi naipati nuhaat̄i auh̄iret̄i iwinjaataise.

³⁹ Kaat̄i siyat̄i kaihi utaaho Parisiho Jisaasihoai nandapaap̄i gaata numwaas̄iho sand̄i mmonataat̄i ko siyat̄i gw̄inyaataise. K̄imo Autaahaat̄ihom̄i p̄wiha atisat̄i net̄i ausaasihondaataah̄i itap̄imaat̄i k̄imaat̄i koai iwiwat̄i numw̄hatisaam̄imaatam̄i maip̄ihaiwa kaiwaiwa usonat̄i itapa k̄imaat̄i maip̄ihaiwaisahaat̄i setahaate tat̄i usonat̄i ḡimunyaase tat̄i ko kom̄i maar̄ihooat̄ih̄i gw̄inyaataise.

⁴⁰ Aih̄i ko siyat̄i gw̄inyaas̄it̄ihandap̄i Jisaasiho wihoaan̄iha saundataase. “Saimon̄ihone, n̄in̄i n̄ingi p̄wiha wa k̄ima kah̄it̄itandiyon̄i atime,” undataase. Saundat̄i nunjes̄ih̄i am̄ Saimon̄iho Jisaasihoai kom̄iha saundataase. “Ye Kat̄ipunjinḡihone, n̄in̄i atitaan̄i gaasi kat̄ime,” undataase.

⁴¹ Aih̄i am̄ Jisaasiho koai saundataase. “Utaahuri wuri utaaho wom̄i naw̄ho nehi (dinauh̄and̄i kaim̄i) nemaise ipoti japihi nah̄im̄itaano und̄imo. Aim̄i wo 500 kina kiyat̄i nes̄ih̄i am̄ wo yat̄ih̄i 50 kina kiyat̄i netaise.

⁴² Saim̄i kuri naw̄ho kom̄i nuses̄iho japihi ket̄i windi namumw̄itaihi ko namat̄i naw̄ihom̄i sat̄iho kandi (dinauh̄and̄i) naw̄ho nes̄it̄ihand̄i nemwat̄i nan̄ipimatataise. Is̄i surami maah̄iwo koai maar̄iho nunyamataise?” undat̄i nunjenataise.

⁴³ Saundat̄i nunjes̄ih̄i am̄ Saimon̄iho kom̄iha wihoaan̄iha Jisaasihoai sata kaundataase. “Naw̄ho (dinauh̄and̄i) aungwohand̄i nes̄it̄ihand̄i naw̄ihom̄i sat̄iho nemwat̄i nan̄ipimaton̄ih̄i naw̄ho nes̄iho naw̄ihom̄i sat̄ihoai maar̄iho waat̄i numw̄itaise nd̄i gw̄inyaataayo,” undataase. Saundih̄i Jisaasiho koai saundataase. “K̄inȳi t̄it̄ih̄i gw̄inyap̄en̄ip̄i katapaase,” undataase.

⁴⁴ Saundatosati Jisaasiho kaati apopaatamihihoaanj nepemaitati mandosati bindataati Saimonihoi saundataase. “Kinyi kimaati apomaatami kaindimandi mmonapaino? Nini kinyi anjimatih napiti nandaahonih kinyi waapoho wo namaaninise nise auhiri atasih bausanaitando. Kinyi saimb kamaaninhandi kandi kimaati apomaati kaatami kwitipataahi nise auhiri atasih bausanimati ami kaatami misisiharaaahi auhiri nanipiypataise.

⁴⁵ Ami kinyih ngingi windi gerimandise. O ami kimaati apomaatih wuwani napiti kinyi anjimaanj nandaahohuraapi namasati nise auhiri windi namaamihati kaatinhi gerindim notaise.

⁴⁶ Kinyi ngingi windi atipati oripihati noaapi nise mtihoatih maaninjaahise. O ami kimaatih atipati gaahati apipaahi awaindihandi waamainjotahati noaati nise auhrepininjaataise.

⁴⁷ Isi nini sandi gi kahitataato. Kimaati apomaati ngingi maariho apipaahi awaindihandi aungwohandi nanimindimandi ami kaati maipihaiwa taahiwaiwa kaiwaiwa nahatewa Autaahaathiho aimi nemwasithe. Isihya usa maipihaiwa nehi yahonyaaahih kiyauhi konya Autaahaathiho nemwasawihya siya ami nehi apipaahi maipohonji goti ngingi kiyaami maariho naninyawaayopo,” undataase.

⁴⁸ Jisaasiho koai sata kaundatosati ami apopaati saundataase. “Kinyi maipihaiwa nahatewa aimi nini nehimataayo,” undataase.

⁴⁹ Sata Jisaasiho kaati kaundihi kapih isihya nandapa taawi ganihooasin nanihohiyihya sawana sanawaatopo. “Utaamo kimo napitetahondaati maipihaiwa nemwataatise?” tiwi kanawaatopo.

⁵⁰ Aih Jisaasiho kaati apopaati saundataase. “Kinyi nisapi g'nunyaahingitihandaahi Autaahaathiho gi kinyi maipihaiwaatihapi aimi japihi nangimaataise. Isi kinyi maariho yatihngitati napaisaatitahi wingitonih numwe,” undataase.

8

Kima Piwima Asihya Usa Jisaasihoaisuni Kom Otipipatihyaisuni Kiyaam Otipipatipi Anditwipi Maasi Daayohiyihyaapihaare

¹ Saiwa aimi kiyati owetih kapih wura Jisaasiho aunahipihaiwa taunihandi awaiwaiwaaraahuni ami aunahipihaiwa gwiharaahaiwaaraahuni daayataise. Daayati Autaahaathiho isihyai iwinjatim naiwaiwaaptha piwih gaaha wantha ausaati isihyai kaundataase. Aih ami kom otipipatihya ko kaiwaiwa mmoniw nepi kaiwi n'wipinjohiyihya ikwi maindimwitihi auhirami yahur'tahiyaasi (12 kaiwihya) kiyaahi maasi daayawaayopo.

² Aih ami asihya usa j'hura Jisaasiho itipho maipihaiwa nemwati ami timbipa nemwati tithemwasawihyai maawi koaisawi daayawaayopo. Siya asiyaami waati aunahipati Makitaraahandaahapihaati Mariyaahaate. Saati Mariyaasaati j'hura Jisaasiho kaatamiheti itipho maipihapa taahipipa ikwiri naasairitih w'rami yahur'tahaiwa bimih nemwasaamaate.

³ Aih ami waati Joanaahaate. Saati Joanaasaati utaaho wo kom ambipati Kusaahom apwaataate. So Kusaaso awaisiho Erotihom kahapaamapipa anjaan awaisihoematati iwinjatishore. Aih ami waati Susanaahaate. Aih ami asihya usai maawi nowaayopo. Asimiya kimiya Jisaasihoaisuni kom otipipatihyaisuni kahapaamapipa kiyaamihapa anditwipi (nawho ami nandapa ami anjaan) kiyai nunyawihyaare.

Kima Piwima Nandapaami Kwitaaho Osaataati Utaaho Tiwihaaasihandapi Namihana Jisaasiho Kandindihandapihaare

(Matiyuhu 13:1-9; Maakho 4:1-9)

⁴ Asihya waara isihya pihitahandi aunahipati taunihandi kihandi kati kataahapihiya Jisaasihoapihi nasawaayopo. Napiw isihya wirisandihandi ahoyanwimihauhi nandapaami isapipa kwitaahop Jisaasiho namihanati piwih sata kiyai kaundataase.

⁵ “Utaaho wo kom nandapaami kwitaaho nesi noti kom osaataati kupwirati mihopi mihin tiwihataise. Tiwihaaasih kwitaaho wapa titih daihira timahaih isihya ikisipi itipapi daayawaayopo. Aih ami koho neti kapa nanataise.

⁶ Aih ami nandapaami kwitaaho wo yapipati apipaahi nawihaisahataapihi timahiyataise. Iyati kapihapi keti nutati nawatathiho ko ami japihi awaipindaise gaahapihi waasitahapihimendato.

⁷ Aih ami nandapaami kwitaaho wo kaariha mwitoaipatami otihapihi timahiyataise. Timahiyati kaariha mwitoaipati neti namaasati ipihatihi gipipwitati ahendaase.

⁸ Aihĩ amĩ nandapaamĩ kwĩtaaho wo yapĩpatĩ gaahatĩ waasitahata tĩmahiyataise. Tĩmahiyatĩ biyatĩ nawatĩ saniya nandapa akĩpĩpa kwĩtaaya pĩhĩtatĩ kisĩtĩpepatĩ kwĩtaaho nĩnaasohĩ yamahohĩho 100 100 kiyatĩ ahondaise,” undatĩ kiyai Jisaasiho kaundataase. Sata kaundatĩ owemataatĩ ko kiyai saundataase. “Sahĩ atitaatĩwĩ atihĩrisahiyaatĩ baiwĩ nĩsĩ pĩwĩha sa kasatohĩma atiwĩ nepĩse,” undataase.

Kĩma Pĩwĩma Nandapaamĩ Kwĩtaahopĩ Jisaasiho Namĩhanatĩ Katisĩhaamĩ Tanyaahaapĩhaare

(Matiyuhu 13:10-17; Maakĩho 4:10-12)

⁹ Jisaasihomĩ otĩpĩpatĩhiya Jisaasihoai pĩwĩha namĩhanĩpĩ katingĩhaamĩ tanyaaha napitiyaha katise undĩwĩ nunjenawaayopo.

¹⁰ Nunjenĩhauhĩ Jisaasiho kiyai sata kaundataase. Autaahaatĩho isĩhiyai iwin-jatindĩhandapĩ isĩhiyai gĩwunyaatĩtandĩhandĩ noaasandindĩhandapĩha pĩwĩha aimĩ sangĩ ausaimanatĩ nasĩsise. Iyataahandĩ kandĩ isĩhiya usa nahatiyaisaahĩ nehi pĩwĩha namĩhandĩhaahĩ kaundonĩhĩ atisawaayopo. Iyataatĩ sandapĩ pĩwĩha wa sata jĩpatĩpindise. “Isĩhiya pĩhĩtĩwĩ jawaatawaahandĩ kandĩ akĩtĩhandĩ wĩndĩ kiya monĩhopo. Kiya pĩhĩtĩwĩ kiyaamĩ atihĩrĩ mwĩtĩpĩsawĩ atisawaatawaahandĩ kandĩ pĩwĩhaamĩ tanyaahaapĩ kiyai wĩndĩ namusesĩpatatĩ gĩmaawunyaatĩtaise,” tatĩ jĩpatĩpindise undataase.

Kĩma Pĩwĩma Jisaasiho Pĩwĩha Sĩwĩpatĩ Namĩhanatĩ Katisĩhaapĩ Nesĩpatĩ Otĩpĩpatĩhiyai Kaundindĩhandapĩhaare

(Matiyuhu 13:18-23; Maakĩho 4:13-20)

¹¹ Saundatosatĩ Jisaasiho komĩ otĩpĩpatĩhiyai kiya nunjenohĩhaapĩ saundataase. “Pĩwĩha sangĩ namĩhandĩ kasatohĩhaamĩ tanyaaha siyate. Nandapa kwĩtaaho so Autaahaatĩhomĩ pĩwĩhaare.

¹² Iyatĩ nandapaamĩ kwĩtaaho daihĩra tĩmahaiso so isĩhiya Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha atisohiyĩhiyaare. Atisohiyĩhiyaatawaahandĩ kandĩ kiya Autaahaatĩhopĩ wĩndĩ gĩmaawunyaasaihĩ amĩ Autaahaatĩho kiyai wĩndĩ japĩhĩ namumwaitandĩ Bwaasĩrĩhĩrĩ pĩwĩha kiya atisohĩha kiyaamĩ maarĩhoaatĩhapĩ nasatĩ nemasawĩhiyaare.

¹³ Nandapaamĩ kwĩtaaho yapĩpatĩ nawĩhaisahataapĩhĩ tĩmahaindĩmandĩ isĩhiya Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha wuwanĩhura ketĩ maaritĩwĩ nepĩ nehi masĩhonjĩ gwĩnyaahohiyĩhiyaare. Saiwĩ Maaritĩwĩ nehohiyĩhiyandaahandĩ kandĩ amĩ ka pĩwĩha mĩhatĩhĩ kiyaamĩ maarĩhoaatĩhĩ anĩtisatĩ kĩmaurĩmwĩndihĩ nehi gohĩ masĩhonjĩ gĩwunyaawaayopo. Iyauhĩ amĩ kahapaamapĩ kiyaai nunjendandĩhaiwa kiyaapĩhĩ noaipatĩ nunjesĩhĩ kiya kaiwaapĩ tĩmahiyotĩhandape.

¹⁴ Aihĩ amĩ nandapaamĩ kwĩtaaho wo kaarĩha mwĩtoaipatamĩ otĩhapĩhĩ tambĩpĩhĩ tĩmahaimbĩpa sapa isĩhiya Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha atisawaahandĩ kandĩ kaha-paamapĩpa nawĩho utĩ apotĩhĩrĩ kapaisaahĩhĩ maarĩho nunyawĩmapĩ amĩ kiyaamĩ omanĩtĩtĩhĩ nehi kapaapaahĩhĩ gwĩnyaahohĩwaiwa tisaitata Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha sawanamĩhetĩ ahotisĩhai nepĩ namaasapĩ ipatisauhĩ pĩwĩha atisohĩhaamĩ nandapa akĩpĩpa wĩndĩ usĩtiyatĩ namoaiipasĩtĩhandape.

¹⁵ Nandapaamĩ kwĩtaaho yapĩpatĩ gaahata tĩmahaimbĩpa sapa isĩhiya Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha baiwĩ atiwĩ nepĩ anĩtiwĩ kiyaamĩ maarĩho omanĩtĩtĩhĩ ahiyawĩ watĩpĩtĩwĩ tĩtĩhĩ maarĩho gaaho gwĩnyaahauhĩ pĩwĩha kiya atisotĩhaamĩ nandapa akĩpĩpa kiyaamĩhetapĩ ausaimanatĩ noaipasĩtĩhandape,” undatĩ Jisaasiho komĩ otĩpĩpatĩhiyai kaundataase.

Kĩma Pĩwĩma Jisaasiho Norĩhĩrĩ Raamĩhandĩ Tĩpopĩ Sisĩha Nausaatĩta Autaahĩ Ahaitaatĩwĩhandapĩ Katindĩhandapĩhaare

(Maakĩho 4:21-25)

¹⁶ Jisaasiho pĩwĩha wa kiyai saundataase. “Utaaho wo norĩhĩrĩ raamĩhandĩ sisĩha tĩpotĩ yutĩhĩraatĩhunĩ amĩ ganĩhomĩ otĩtĩhunĩ noaasatĩ wĩndĩ ahĩmaitaise. Nehĩ tĩpotĩ autaahawĩatĩ ahaitaise. Iyonĩhĩ isĩhiya anĩtĩtĩhĩ napĩwĩ nandaahohiyĩhiya sisĩha ka nausaatonĩhĩ japĩ nga mmomĩ nandaitaatĩwo.

¹⁷ Sandĩ katotĩmandĩ apaapĩmaato. Amĩ kahapaamapĩpa noaasandimbĩpa nahataapa auta ipotĩhura noaipaitaise ndaato. Kahapaamapĩpa isĩhiya mmapĩ noaasawĩ ahiyohĩpĩpa ipotĩhura auta noaipahonĩhĩ isĩhiya mmondaapo.

¹⁸ “Sahĩ pĩwĩha atiwĩ naitaatĩwĩhetapĩ baiwĩ gwĩnyaapĩ jatĩnĩwise. Amĩ utaaho wo wapaisahoai Autaahaatĩho jahaatĩ waatĩ numwĩtaise. Iyatĩ amĩ utaaho wo wapa nehi yahonyaisahonĩniso tatĩ gwĩnyaataataahĩ sĩkonya ko gwĩnyaasonyonya Autaahaatĩho komĩhetapĩ kapaanĩhĩ nemaitaise,” undatĩ kiyai kaundataase.

Kĩma Pĩwĩma Jisaasihomĩ Sanaatunĩ Saingoyaapĩhaare

(Matiyuhu 12:46-50; Maakĩho 3:31-35)

¹⁹ Aihĩ Jisaasihomĩ sanaatunĩ amĩ komĩ saingoya sanaapwĩsaunĩ koai iwinjaitaatĩwĩ nasawaayopo. Napĩwĩ detĩ Jisaasihomĩhini naitotĩwĩ mmonawa isĩhiya taahĩthandĩ tsaitata daihĩra naitĩhĩra owendaise.

²⁰ Aihĩ kusasapĩ isĩhiya usa Jisaasihoai saundawaatopo. “Kinyĩ kĩnaatunĩ amĩ kinyĩ kunyĩhoia kĩnaapwĩsaunĩ gi ginjaitaatĩwĩ kĩmusasĩ napĩwĩhusasĩ ipaahaapĩ bitotawaayopo,” undawaatopo.

²¹ Saundauhĩ Jisaasiho komĩha pĩwĩha wihoaanĩha kiyai sata kaundataase. “Isĩhiya Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha atiwi nepĩ japepihĩrohiyĩhiya siya nisĩ niya nisĩ nĩhoaarĩsa naapwĩrise,” undatĩ kiyai kaundataase.

Kĩma Pĩwĩma Itĩ Nambĩthĩrĩ Jisaasiho Yatĩhite Undatĩ Kaundindĩhandapĩhaare
(Matiyuho 8:23-27; Maakĩho 4:35-41)

²² Asisĩha waara Jisaasiho komĩ otĩpĩpatĩhiyai saundataase. “Durĩhĩramĩ mĩhĩhĩnapĩ nutĩhaawo,” undihĩ kiya kopuhotĩ yamwaapĩ nowaayopo.

²³ Taawĩ nowaawĩ Jisaasiho naawihĩ nanotondaise. Aihĩ itĩ nambĩthĩrĩ durĩhĩraatĩhĩ nasataise. Nasataatĩ durĩhĩrĩ waatĩ dotĩ gwĩnyana tiwayaataise. Waatĩ durĩhĩrĩ dotĩ tiwayaataatĩ nausĩha kopuhotĩ witatĩ tsaitatĩ aimĩ kiyai netĩ nawatisonĩhĩ amĩ kiya waapoho nanĩwĩ nawatiwĩ owetĩtaatĩwĩhandĩ kendaise.

²⁴ Aihĩ kiya nuwĩ Jisaasihoai ahowimapĩ saundawaatopo. “Awaisihonĩ Nyainjat-ingĩhonye, nyahĩ waapoho nanaatĩ aimĩ nyangi durĩhĩrĩ netĩ nanyawatisonĩhĩ aimĩ owetĩthĩhaawiyo,” undawaatopo. Saundauhĩ ko nepatĩ itĩ nambĩthĩrisunĩ durĩhĩrĩ awaindĩhandĩ dotĩ gwĩnyanatĩ tiwayaasĩthĩhandisunĩ itĩhundihĩ amĩ itĩ nambĩthĩrĩ dĩhĩwatĩ amĩ durĩhĩrĩ ndo gwĩnyana tiwayaasĩthĩhandĩ yatĩhitatĩ durĩhĩrĩ wĩndĩ ahomaayati bĩpi nimandataise.

²⁵ Saihĩ ko kiyai saundataase. “Sahĩ nisapĩ gĩnunyaahotĩhandĩ maahapĩhĩ naihtĩtopo?” undataase. Aihĩ kiya yaiwĩ kiyaamĩ maarĩho owesoetihĩ sawana sanawaatopo. “Utaamo kimo diyaamahoe, itĩ nambĩthĩrisunĩ amĩ durĩhĩrisunĩ itĩhundihĩ koai atĩwisatĩ bĩpi yatĩhitataiso?” nnawaatopo.

Kĩma Pĩwĩha Jisaasiho Utaaho Womĩhetapĩ Itĩpĩho Maipĩhapai
Nemwasĩthĩhandapĩhaare
(Matiyuho 8:28-34; Maakĩho 5:1-20)

²⁶ Aihĩ kiya kopuhotĩ kiyaanĩhĩ nuwĩ aunahĩpatĩ Geraasaahandĩ ahetimbĩpĩhĩ noaipawaayopo. Satĩ aunahĩpatĩ taunĩhandĩ durĩhĩrĩ Garirihandamĩ wihĩnĩ ahendaise.

²⁷ Jisaasiho kopuhotĩ namasi taatĩ noaatĩpasĩhĩ utaaho wo itĩpĩho maipĩhapa anĩtisatĩ mmatĩ isĩwatĩhĩho satĩ aunahĩpitaahapĩho nasatĩ Jisaasihoaisamĩ nutanamaise. So utaaso utaarĩhandetĩ utĩ apotĩhĩrĩ namaayotĩ somaahĩho anĩpĩpĩhĩ wĩndĩ biyatĩ bimimotĩ nehĩhaatĩ nahatewetĩ itapĩpa ahiyohĩpĩpĩhĩ jomaahĩtĩthĩ nasisoaarĩ nanotĩ bisot-injahore.

²⁸ Isĩ ko Jisaasihoaisamĩ nutanĩmĩ usonatosatĩ waatĩ kaahaatamapĩ Jisaasihomĩ detĩ utatotĩ tĩmahiyatĩ ahondaatĩ waapĩhĩtatĩ kaahaata Jisaasihoai sata kaundataase. “Autaahaatĩho Nahatewai Daahema Autaahĩ Nĩwaataatĩ Bimisĩhomĩ Mwaahone kinyĩ nĩngĩ napitĩnitaape? Nĩngĩ yaasahandĩ namaanĩmtaapĩ andĩtĩndĩ owe hĩtĩtĩ kahĩtataato,” undataase.

²⁹ Sandĩ Jisaasiho aimĩ itĩpĩho maipĩhapai kĩmo utaamoai namasi noaipasi numwe undatĩ kaundihĩ kandapĩ kandaase. Itĩpĩho maipĩhapa nasisoaarĩ soai anĩtisatĩ isĩwatatĩ bimohosĩ isĩhiya nahatewetĩ isĩwatĩwunĩ amĩ ipipatĩ watĩpĩhataahunĩ anĩtiwĩ ikwĩrĩ wĩsasauhĩhandĩ kandĩ kapa tinjaatĩ nasipatĩ ahiyamĩ nohore. Iyataatĩ itĩpĩho maipĩhapa sapa netĩ koai isĩsi isĩhiya owehapĩhĩ watĩminahapĩhĩ notoandaise.

³⁰ Aihĩ koai Jisaasiho “kinyĩ ambĩpatĩ napimahone,” undatĩ nunjenataise. Nunjesĩhĩ ko saundataase. “Nisĩ ambĩpatĩ taahĩhonĩne,” undataase. Sandĩ itĩpĩho maipĩho taahĩho so utaasometĩ nandaatĩ bimohosĩ tĩthĩ kaundataase.

³¹ Itĩpĩho maipĩhapa Jisaasihoai pĩwĩha apĩpaahĩ andĩtitiwĩ watĩpĩtĩwĩha satĩwĩ kaundawaatopo.

³² Kapĩhĩ detĩ sisĩhomĩhini maasapĩho taahĩho woyĩha taatĩ nanatĩ kapĩhĩ bitosĩhĩ itĩpĩho maipĩhapa maasapĩho soetepĩnyamape undĩwĩ Jisaasihoai pĩwĩha watĩpĩtĩwĩ andĩtitiwĩha kaundawaatopo. Iyauhĩ Jisaasiho gaasi so maasapĩmoetĩ nuwĩ nandaapĩse unda natausaasataise.

³³ Aihĩ itĩpĩho maipĩhapa so utaasomĩhetapĩ noaipasi nuwĩ maasapĩho nahatoetĩ nandaawaayopo. Nandaahauhĩ maasapĩho nahato naupwasi durĩhĩraatĩhĩ naisĩho konĩhĩ witatĩ nahato waapoho nanatĩ napotaise.

³⁴ Aihĩ maasapĩho yamanĩwĩ jaawĩ bitohohiyĩhiya sandĩ siyati noaipasĩhĩ mmonĩmapĩ yamĩhĩmawaayopo. Yanĩhĩmapĩ nuwĩ aunahĩpatĩ taunĩhandaatunĩ amĩ kahapĩhĩ kahapĩhuni kaundawaatopo.

³⁵ Kaundauhĩ isĩhiya atiwiĩmapĩ mmondaatiĩwĩ niyawaayopo. Naiwĩ Jisaasihoapĩhĩ noaipapĩ mmonawa itipĩho maipĩhapa noaipasi naisĩho utaaho utĩ apotiĩhĩrĩ niyotiĩ komĩ nahariĩho owetiĩhĩ nanĩhiyatĩ komĩ amĩtiha biyatĩ nga gĩwunyainjiĩhĩ Jisaasihomĩ auhĩraapĩhĩ bimihĩ kiya usonawaayopo. Usonawaawĩ ko siyatĩ bimihĩ waatiĩ kiya yaiwiĩmawaayopo

³⁶ Jisaasiho naharĩhomĩhetapĩ itipĩho maipĩhapa nemwasĩhĩ isĩhiya usoniĩwĩ nehohiyĩhiya kiyai siyatĩ kaihĩ komĩ nahariĩho owesoendaise undĩwĩ kaundawaatopo.

³⁷ Aihĩ isĩhiya nahatiya aunahĩpatĩ taunĩhandĩ Gerasaahandaahapĩhiya sandĩ mmonawaawĩ apĩpaahĩ yausamasĩhĩ namapĩ Jisaasihoiĩ kimbĩhĩ nyangi nanyamasi ketĩhonjĩ numwe undauhĩ Jisaasiho kapĩhĩ namasi nutandĩ kopuhotiĩ yamwaataise.

³⁸ Aihĩ utaaho itipĩho maipĩhapa noaipasi naisĩho Jisaasihoiĩ piĩwiha andĩtitaha sata kaundataase. “Nĩnĩ gisatiĩ maasiĩ nutaano,” undataase. Aihĩ Jisaasiho koai sata kaunda natausaasataise.

³⁹ “Kĩnyĩ kinyĩ aunahĩpataahapĩ japĩhĩ numwe. Numbwĩ Autaahaatiĩho gaahatiĩ kahindĩhandapĩ isĩhiyai piĩwiha ausaapĩ kaunde,” undatiĩ natausaasataise. Aihĩ ko utaaho notĩ isĩhiya nahatiyai aunahĩpatĩ sataahĩ gaamatiĩ Jisaasiho koai kawindĩhandapĩ ausaatiĩ kaundataase.

Kĩma Piĩwĩma Jisaasiho Metiĩhaatiĩ Napwiĩhĩ Ahowimatunĩ Amĩ Itapaatiĩ Waatiĩ Koai Numwĩhatĩhĩhaatamĩ Timbĩpa Owetindĩhandapĩhaare
(Matiyuhũ 9:18-26; Maakiĩho 5:21-43)

⁴⁰ Isĩhiya wirĩsandĩhandĩ Jisaasihopĩ jatĩmbĩwĩhiyaasiĩ Jisaasiho japĩhĩ napihĩ kiya maaritiĩwĩ numwaawaayopo.

⁴¹ Aihĩ utaaho wo komĩ ambĩpatĩ Jairaasiho Judaahiyaamĩ anjĩ gwĩharaahandĩ Autaahaatiĩhopĩ gwĩnyaapĩ gaapundĩtaatiĩwĩ ahoyanohĩtiĩhandĩ awaisĩho mitĩhoematatiĩ jatisĩho nasatiĩ Jisaasihoapĩhĩ noaipataise. Nasatiĩ Jisaasihomĩ utatototiĩ auhĩraapĩhĩ timahiyatiĩ ahondaatiĩ nisiĩ anjĩpiĩhĩhapĩ namme undatiĩ watipĩtatiĩ andĩtitamataise.

⁴² So utaaso sata kaundindĩmandĩ apaapĩmaahe amĩ komĩ metĩhonjĩ nehiĩ naasonyĩhĩtahondaatiise. Sonjĩ metonjĩ aponyonjĩ konjamĩ kĩnaungwĩha ikwĩ maindĩmwĩtiĩhĩ auhĩramĩ yatairĩ 12 kiyatiĩ aimĩ sanausohonje. Isiĩ konjĩ metonjĩ aimĩ napwĩtandĩ detĩtihe.

Aihĩ Jisaasiho taatiĩ naihiĩ isĩhiya wirĩsandiwiĩ komĩhinĩ nowaawĩ nepĩ iwĩhiwawaayopo.

⁴³ Aihĩ amĩ itapaatiĩ waatiĩ kĩnaukwĩha ikwĩ maindĩmwĩtiĩhĩ auhĩramĩ yatairĩtahaiwetĩ (12 kiyatiĩ) nasisoaariĩ jitiĩpatĩ jitiĩmainjiĩhaatiĩ bindataise. Iyataatiĩ saatiĩ itapaatisiĩ utaaho wo kaatamĩ jitiĩmasitiĩhandĩ nemwaitandĩho wo owetise.

⁴⁴ Aihĩ saatiĩ apopaatiĩ Jisaasihomĩ dawaataatiĩ ipipĩhĩ nasatiĩ Jisaasihomĩ apotiĩhĩrĩ nipaatiĩhĩramĩ otasaahaasiĩnĩ isiĩwataise. Siyatĩ kaatiĩ isiĩwihĩ kaatamĩ nasisoaariĩ jitiĩmatooatindĩhandĩ ketĩ kuraanĩhĩ dihiĩwatĩ owesoendaise.

⁴⁵ Aihĩ Jisaasiho sandaase. “Nĩngi ikwĩraahiĩ ndĩ nanĩmahatise?” tatiĩ nasenataise. Aihĩ isĩhiya nahatiya nyahiĩhĩ owesiĩ nde undauhĩ Pitaaho Jisaasihoiĩ saundataase. “Nyainjatingĩhonye, isĩhiya gĩhipĩ kĩnyĩhinĩ detĩ detĩ nasawaayopo. Isiĩ amĩ kĩnyĩ napindapĩ nasehise?” undataase.

⁴⁶ Saundihĩhandĩ kandĩ Jisaasiho sandaase. “Isĩhiya usa nĩngi nanĩmĩhatauhĩ nisiĩ watipĩhandĩ nisiĩhetĩ ahotindĩhandĩ windĩ aimĩ naihiĩto,” ndaase.

⁴⁷ Aihĩ kaatiĩ apopaatiĩ nisapiso tatiĩ gwĩnyaataatiĩ kopĩ noaatiĩtandĩhandĩ owetiĩhĩ namatiĩ itĩhĩraapĩhĩ notĩ Jisaasihomĩ auhĩraapĩhĩ timahiyataise. Iyatiĩ kaatiĩ isĩhiya nahatiyaamĩ ndĩhetĩ tanyaaha saapĩ saindĩ Jisaasihoiĩ iwiitiĩ numwĩhatataayo unda sata kaundataase. “Nĩnĩ Jisaasihoiĩ iwiitiĩ numwĩhatonĩhĩ nisiĩ timbĩpa ketĩ kuraanĩhĩ owenendaise,” undataase.

⁴⁸ Aihĩ kaatiĩ Jisaasiho sata kaundataase. “Nisiĩ maasiĩhaamo kĩnyĩ nisiĩ koai numwĩhatisanĩhĩ nisiĩ timbĩpa nenĩmaitaise tiĩpiĩ gĩmunyaapĩ nihingitiĩhandaahĩ kinyĩ timbĩpa owesendaise. Isiĩ kinyĩ maarĩho wĩhitatiĩ yatĩhĩngitatiĩ napaisaatiĩtonĩhĩ numwe,” undataase.

⁴⁹ Jisaasiho taatiĩ sata piĩwaatiĩhĩ isĩhiya usa awaisĩho mitĩho anjĩ gwĩharaahonye isĩhiya Autaahaatiĩhopĩ gwĩnyaapĩ gaapundĩtaatiĩwĩ ahoyanohĩpiĩhĩ jatisĩho Jairaasihomĩ anjĩpiĩhĩhapĩhiya napĩwĩ saundawaatopo. “Kĩnyĩ kimaamaatiĩ aimĩ napwisĩ katanyasisĩho nehiĩhandĩ napĩtaisiĩ kaunde,” undawaatopo.

⁵⁰ Saundauhi Jisaasiho atisatosati ko awaisiho mitihoai saundataase. “Kinyi windi yamaine. Nisapi ko titihiwiwitaase tipa g’nunyaape kinyi kimaamaati japhi nepaitaise,” undataase.

⁵¹ Saundamapi Jisaasiho noti Jairaasihomi anjipipihi noaipati nahatiyai anjaan naman-daapise undati nehi Pitaahotih Jonihotih Jemsihotih metihonjam saniya sapiyaatih siyaisaahih Jisaasiho numwaasi maasi anjitihi nandaataise.

⁵² Isihiya nahatiya sonji metonjapi yiwi tawi gowaayopo. Gwauhi Jisaasiho kiyai saundataase, “kimonji metimonji aimi napomataamaisi sahi windi yiwi tawi gomaatiwise nehi nanotondaise,” undataase.

⁵³ Sata Kaundih kiyi sunjawaayopo aimi napomasihonjapinyatiso tawi.

⁵⁴ Saiwi sisauhihandi kandi Jisaasiho sonji aponyonjam ikwiri iwiwatata sandaase. “Nisi metihonjanje japhi nepape,” ndaase.

⁵⁵ Satihi keti kuraanhi konjam maaritho japhi nasati witihi titihi nepataise. Aih kiyai saundataase. “Kimonji metimonji nandapa wapa nepi nunyawise nando,” undataase.

⁵⁶ Aih sonji metonjam saniyi sapiya sandi mmonamaami yaihi kapuri Jisaasiho saundataase. “Kimandi wani nini kiyonhi noaipasih mmositmandapi ishiya usai apipaahi kamundimise,” undataase.

9

Kima Piwima Jisaasiho Komi Otipipatihiya Ikw Maindimwitihi Auhirami Yahuritahiyai Otipipati Nunyati Natausaasindihandapihaare
(Matiyuhu 10:5-15; Maakih 6:7-13)

¹ Jisaasiho komi otipipatihiya ikwi maindimwitihi auhirami yahuritahiyai gaatati numwaati ahoya kiyai piwih kaundati ishiyaamihetapi itipih maipihapa nemwamapi ami timbipaishahiyi titihiwiwitaatiwi watipihandi kiyai nunyataise.

² Iyati kiyai natausaasataise kiyi nuwi Autaahaatho ishiyai winjaati bimaami naindihandapiha piwih ausaapi kaundiwi ami ishiyaami timbipa nepumaitaatiwo.

³ Iyati Jisaasiho kiyai sata kaundataase. “Sahi nowaawi kahapaamapi wandi mipise. Girihiri ikhi nandapa biretihandi nawho apotihiri niyoaitihiri isirihiri sapa wandi mipise. Owetane.

⁴ Aiw sahi anjihandi windaapihi nuwi nandaawaawaahi kapihi nuwi nandaahohipipih bimaami nuwi kapihi aunahipati namasi nowaawi kaanji anjaanji bimo-haaraanji namasi nuwise.

⁵ Sahi naisaihi ishiya wandi maaritwi namaasamaasaihaahi sati aunahipiti sangi ishiya namaasamaahohipitaahi namasi nuwise. Namasi nowaawi sami atasahaathi ikwaatipih namaasandisih tawihamapi nuwise kiyi sangi namaasamaahohitihandapi giwunyaatitendo,” undati kiyai natausaasataise.

⁶ Saunda ko natausaasih kiyi aunahipati kahati kahataahimapi nahataapihi nuwi piwih gaaha waniha ausaapi kaundiwi ishiyaami timbipa nepumapi titihiwiwawaapo.

Kima Piwima Erotih Jisaasihopi Diyaamahotindih Tati Gwinyaasitihandapihaare
(Matiyuhu 14:1-2; Maakih 6:14-16)

⁷ Awaisih Erotih yapiati Garirihandi jaati bimisih Jisaasiho kaiwaiwaapi atisataise. Iyati ami ko piwih wa satiwi katauh atisataise, “Jonih aimi napwisih japhi nepataise,” tiwi katauh atisataati waati pihitati gwinyaataise. Ko siyati pihitati gwinyaataahandi kandi titihi wandi giwunyaase.

⁸ Aih ami usa satawaatopo, “Eraihaah aimi noaipataise,” tawaatopo. Aih ami usa satawaatopo. “Autaahaathom piwih atiwi nepi ausaahohiyihiya jih aimehuraahiyaami wo wani japhi noaipataise,” tawaatopo.

⁹ Aih Erotih sata kandaase, “Jonihoi aimi naahutarihiri nisatiti titi yamwaahonhi aimi owetisi so diyaamahopi katauh nini atiso?” ndaase. Iyati ko Erotih Jisaasihoi usondandi gwinyaataise.

Kima Piwima Ishiya Taahitihandi 5,000 Kaiwihiyai Jisaasiho Nandapa Numwindihandapihaare
(Matiyuhu 14:13-21; Maakih 6:30-44; Jonih 6:1-13)

¹⁰ Aih kiyi Jisaasiho otipipati nunya natausaasisawihya japhi napwi noaipapi kiyi otipipati kaiwi daayotihandapi piwih siya siya otipipati kiyahaayo undwi kaundawaatopo. Kaundauhi ishiya usa owetih nehi titihi ikwi maindimwitihi auhirami

yahur+tahiyaisaah+hi Jisaasiho numwaasi nehi sawanaah+hi aunah+pati witi katami amb+pati Betisaitaahandaahap+ nowaayopo.

¹¹ Niyauhi is+hiya wirisand+handi Jisaasihop+ sap+hi sihoaan+ naise tauhi+ atisawaaw+ ipot+ nowaayopo. Niyauhi Jisaasiho kiyaap+ maarit+ numwaat+ Autaahaat+ho is+hiyai iwinjaati bimaam+ naind+handap+ha piw+ha ausaat+ kaundati+ am+ is+hiya timb+paisahiyaam+ timbipa nemwataise.

¹² Ahi+ asahataahura ip+ho aim+ naihi+ ot+ip+pat+hiya ikwi+ maind+wi+tihi+ auh+ram+ yahur+tahiya nap+wi koai saundawaatopo. "Nandapa kaan+hi ahotati+ am+ kimb+hi is+hiya owehap+his+ kiny+ k+miya is+miya taah+ti+mandi nat+pusoase kiya nuwi+ auna+hi+pata deti+ nandapa nepi+ nan+wi+ nanoaitaatiwo," undawaatopo.

¹³ Saundauhi+ am+ ko kiyai wihoaan+ha sata kaundataase. "K+miya nandaati+wi+hapa sahi+ sawanaat+ nunyaw+ise," undataase. Ahi+ kiya koai wihoaan+ha saundawaatopo. "Nyahi+ biret+handi+ nehi+ ikwi+ naasair+tihi+ am+ araiho yahur+tihi+ ahondaise. Is+ nyahi+ nowaat+ is+miya k+miya nahatiyaap+ nandapa naw+ho nunya nait+haaw+nyatino?" undawaatopo.

¹⁴ Sap+hi is+hiya bimohiy+hiya pihi+ti+wi+ 5,000 kaiwi+hiyaare.

Ahi+ Jisaasiho kom+ ot+ip+pat+hiyai saundataase. "Is+hiya tip+taapat+wi+ k+honj+ k+honjaap+hi 50, 50 kaiwi+ bimai nutaati+wi+ kaundi+wise," undataase.

¹⁵ Sandih+ kiya ot+ip+pat+hiya saiwi+ saiwi+ k+honj+ k+honjaap+hi+ bimaaw+ise undauhi+ kiya kaiwi+ bimai nowaayopo.

¹⁶ Iyauhi Jisaasiho birethonya ikwi+ naasair+tahonyaun+ am+ araihuri+ yahurun+ net+ is+watata+ autaahi+ yam+hapataati+hi jatata+ Autaahaat+hoai gaahone+ gaare undatosati+ naumboti+ kom+ ot+ip+pat+hiyai nunyataise kiya nesi is+hiyai nunyaw+ gaamaitaatiwo.

¹⁷ Nunyaw+ gaamahauhi+ kiya nga pihi+ti+wi+ nan+wi+ gaatihi+ ahotimb+pa naumb-winj+pi+pa Jisaasihom+ ot+ip+pat+hiya asiwi+ nepi+ ik+haiwa ikwi+ maind+mw+tihi+ auh+ram+ yahur+tahaiwaara kip+wi+ tisaip+ ahiyawaayopo.

Kima Piwima Pitaaho Jisaasihom+ Amb+pati+ Ausaat+ Amb+hi+ti+nd+handap+haare (Matiyuhu 16:13-19; Maak+ho 8:27-29)

¹⁸ Waara Jisaasiho nehi sawahohi+ taati+ gaapundih+ am+ kom+ ot+ip+pat+hiya kap+hi+ maasi+ bindawaayopo. Bimaui+ kiyai sata nunjenataise. "Nisap+ is+hiya diyaamahoe tawaatopo?" undati+ kiyai nunjenataise.

¹⁹ Nunjes+hi+ kiya koai wihoaan+ha saundawaatopo. "Is+hiya usa kinyap+ Jon+ho Is+hiyai Baawusihoe tawaatopo. Iyauhi+ am+ usa kinyap+ Eraijaahoe tawaatopo. Iyauhi+ am+ usa kinyap+ Autaahaat+hom+ piw+ha atiwi+ nepi+ ausaahohiy+hiya jihi+ aimehuraahiyaam+ wo japi+hi+ nepahore tawaatopo," undawaatopo.

²⁰ Saundauhi+ am+ ko kiyai saundataase. "O am+ sahi+ k+miyaati+ nisap+ diyaamahoe tawaatopo?" undati+ nunjenataise. Nunjes+hi+ Pitaaho wihoaan+ha sata kaundataase. "Kiny+ Is+hiyai Japi+hi+ Numwaitaap+ Autaahaat+ho Ah+ngis+ihonj+ K+raisihone," undataase.

Kima Piwima Jisaasiho Yaaw+handi+ Net+ Napw+ti+nd+handap+ Katind+handap+haare (Matiyuhu 16:20-28; Maak+ho 8:30-9:1)

²¹ Pitaaho Jisaasihoi+ Kiny+ Kiraisihone undind+mandap+ is+hiyai ausaap+ w+nd+ ap+paahi+ kamund+map+ise undati+ Jisaasiho kom+ ot+ip+pat+hiyai kaundataase.

²² Kaundati+ am+ kiyai ko saundataase. "Is+hiyaam+ Awais+hon+n+ Saahon+n+ Ji+hon+n+ amb+pati+ yaasahandi+ pi+h+nd+ naito. Is+hiya m+ti+hiya gw+nyaahiyau+n+ am+ is+hiya is+hiyaap+ nandapa ti+hi+wi+ Autaahaat+hoai waamaitumapi+ di+puman+ihohiy+hiyaam+ awaisaw+hiya ji+hiya m+ti+hiyaun+ am+ is+hiya Judaahiyaam+ w+ni+hapi+pa kat+wunjohiy+hiyaun+ n+ngi+ ahos+n+maitaapo. Ahos+n+map+ n+ngi+ n+wisaihi+ napw+to. N+wisaihi+ napomatati+ asis+ha mair+ma saniyon+hi+ japi+hi+ n+n+ asohonimand+ nepaito," undataase.

²³ Saundatosati+ am+ kom+ ot+ip+pat+hiya nahatiyaaisun+ am+ is+hiya usaisun+ sata kaundataase. "Is+hiya usa nis+ ot+ip+pati+ kaniwi+ am+ n+ngi+ nanipinji+taati+waahi+ sawanaap+ nanipimati+wi+ ipi+ ti+ti+hi+ ataw+ihati+ n+n+ kateti+ napw+ti+nd+ihati+ tipw+tohi+patamataiwi+ kiya yaaw+haiwa nepi+ napw+ti+taati+wi+hati+ asis+ha nahatewet+ nepi+ ti+pw+ti+wi+ nanipinjaw+ise.

²⁴ Ni+n+ sandi+ apaapi+maato+ am+ is+hiya usa kiyaam+ k+maap+ bim+taati+wi+handapimaton+hi+ kandapi+ gw+nyaawaaw+ kandi+ an+tiwi+ is+watawaawaahi+ am+ sandi+ kandapi+ kiya ipoti+hura asiyaimit+wi+ Autaahaat+hoaisaw+ jinjapi+hi+ bim+taati+wi+handi+ w+ndi+ namepi+ nih+r+taapo. O am+ is+hiya usa nisapimaton+hi+ kiyaam+hapa namapi+ nanipimati+wi+ nis+ ot+ip+pati+hi+ kaniwi+ n+ngi+ nanipinjawawaahi+ am+ kiya ipoti+hura asiyaimit+wi+ Autaahaat+hoaisaw+ jinjapi+hi+ bim+taati+wi+handi+ naitaapo.

²⁵ Ami utaahe wo maapi yapipatambihapa pihitati neti ahoyati isiwatataataahi sawaho neti nopisasinati owematataise. Isi ami kahapaamapi ko isiwatimbipa napitiyati koai anditiwiwataise? Ami kaiwaahi koai windi anditimaawiwataise.

²⁶ O ami utaahe wo nisapuni nisi piwihaapuni mawataataahi Nini Isihiyaami Saahonini Jihonini Awaisihoninimandi nisi awaindi nausaatati saasanotindihandi yundanyiha otiwa kambwaati watipihandisatuni ami nisi Apiho Autaahaatihom nausaatati saasanotindihandi watipihandi yundanyihaaisatuni ami Apiho Autaahaatihom otipipatihiya yamihapataatih bimohiyihiyaami nausaatati saasanotindihandi watipihandi yundanyiha otiwa kambwaahaiwasatuni nasataahura utaaso sopi ningi manyitaise. Manyonihi ami nini kopi satito, 'soai nini windi mausotihoe. Ami ko nisi otipipatihomahe,' tito.

²⁷ Nini akitihihi sangi sandi kasatataato. Sahi isihyaati wani kimbihhi bitohohiyimiyaati usaati sangi napopi bindawaawi Autaahaathiho isihiyai iwinjaati bimindihandi asisihia ipotiheti noaipahonihhi mmondaapo," undati kiyai kaundataase.

Kima Piwima Jisaasihomihhi Ambipati Noipati Wipetindihandapihaare
(Matiyuhu 17:1-13; Maakihho 9:2-13)

²⁸ Jisaasiho kiyai piwiha satati kaundatosati bimihhi asisihia ikwi naasairitihhi wininhihi ram mairima aimi sanaihi Pitaahoaisuni Jonhoaisuni Jemsihoaisuni kingwaasi numwaasi gaapunditandhi sisihhoasinihi niyataise.

²⁹ Niyati kasini sisihhoasinihi gaapundati bimihhi komi ndimaahomwaanhi noaipati awaindi nausaatamataise. Iyataati ami komi apotihirihi noaipati apihaahi kihoeptati kinapipaamatiyati nausaatamataise.

³⁰ Aihhi nehi keti kuraanihi utaahuri wuri noaipapi koaisami maasi taami piwaatamataise. Suri utaasuri Mosesiyi Eraijaayaare.

³¹ Kuri yamihapataatihapi yundanyiha otiwa kambwaati nausaatihapaisami nami bitotama Jisaasihhoaisami piwanamaase ko Autaahaathiho maaritati gwinyaaapihi neti akipipemati Jerusaremihandi napoti kiyamapi yamihapataatihapi yapipataapihi namasi naitandihandapi piwanawhi kaundamaase.

³² Pitaahoaisuni komi sasaahohurisuni apihaahi naawamasihhi kingwaasi nanopotawaayopo. Nanopotimbihhi nepapi jawa Yundanyiha Jisaasihomihhetapuni ami utaahuri Jisaasihhoaisami bitosururamihhetapuni apihaahi nausaatamasihhi jawaayopo.

³³ Kuri taami Jisaasihhoai numwasi naihi Pitaaho Jisaasihhoai saundataase. "Katipinyasingihonye, nyahi kimbihhi gaanhi bindihaanyoni gaasi anjaani gohihaani kinyapi waanitanhihi Mosesihopi waanitanhihi Eraijaahopi waanitanhihi anisamatitaano," undataase. Pitaaho sandi mmonataati ko piwiha katitandihia owetihhi sa piwiha kandaase.

³⁴ Piwiha sa Pitaaho taati satati katihhi tiwipati nasateti kingwaasi bopihataise. Bopihhihi kingwaasi tiwipati numwaasasihhi yaiwimawaayopo.

³⁵ Yaiwimihauihi katihhi tiwipataatihapi piwiha wa sataha noaipataise. "Kimo Nisi Maasihho Nini Namihandi Ahhiwisohihosi ko piwiha katonihhi sahi atiwihise," taha noaipataise.

³⁶ Piwiha sataha noaipati owetihhi jawa Jisaasihho nehi sawahohi bitosihhi iwinjawaapoyo. Sati siyati noaipasihhi mmonihotihandapi otipipatihingwaasi sura siyandhi noaipasihhi mmonihayopi tiwi ausaapi windi usai kamundopo. Owetise.

Kima Piwima Metihomihhetapi Itipihho Maipihhoi Jisaasihho Nemasihhandapihaare
(Matiyuhu 17:14-21; Maakihho 9:14-29)

³⁷ Saiwi bimambihhi bowihhi sisihhoasinihi namasi noaatipapi nasauhi isihiya wirisandihandisawhi mihhaapi sisihomihhi auihraapihi nutanawaayopo.

³⁸ Nutanawhi utaahe wo isihiya wirisandihandami otihatihapi waati kaahaata sandaase. "Katipinyasingihonye, nini metihho nehi naasohitahoninisi koai kinyi usondaapi nini watipindihi nangisenataayo.

³⁹ Asisihia taahiwaiweti itipihho maipihho nisi metihomihhetihhi nandaati isiwatata neti nusopisasihhi ko yayati itiwati waati kaahandaase. Iyati itipihho ko metihhoai neti kisihhi siwisati pimbapowisati neti yotihhi maahomwaanapi sisipa maahohihirihi kiyataise. So itipihho maipihho nisi metihhoai windi namumwaase. Owe. Nehi konihhi bindata nisi metihhoai nanusopisatasaise.

⁴⁰ Saihi nini kinyi otipipatihhiyai itipihho maipihho soai nemaitaatiwi watipindihi kaundonihhi kiyi windi nepumaamahopo, owetise," undataase.

⁴¹ Saundati kaundihhi Jisaasihho kiyai saundataase. "Sahi wani kimuraamiyaati nisapi windi anditihi watipitihi ko nyangi nga nyatatamanitaiso tiwi gimaanunyaapi ami sami maarihho amihhiha gwinyaaahohitihandi apihaahi maipie. Nini napitaindihaiwaara

sangisati maasi bindata sami naanjiwaiwa nesamaitande? Kinyi kimwaahoai numwaasi kimbih nammme,” undataase.

⁴² Numwaasi nammme undih kometihoai sapiho numwaasi taati Jisaasihoapih naihi itipih maipih metihoai neti kisihisati waati wonamaatih yapipateti neti yotamataise. Saihi Jisaasiho itipih maipihoi itihundati nemati so metoi neti titih-wiwati sapihoi japihi neti nusoasataise.

⁴³ Saihi isihya sandi Autaahaathom watipihandi siyati noaipasih mmonawa yaiwi aatimawaayopo.

Kima Piwima Jisaasiho Kom Napwitandihandap Kasinihandi Katindihandapihaare (Matiyuhu 17:22-23; Maakho 9:30-32)

Aihi kiya isihya nahatiya Jisaasiho kaindhandapi taawi pihitiwi aatiwimap gwinyaaahauhi Jisaasiho kom otipatihayi saundataase.

⁴⁴ “Kima piwima nini sangi kasatitandiyohima sahi baiwi atiwi nepi gwinyapise. Nini isihyaami Awaisihonini Saahonini Jihonih isihya nepi awaisawihyaami ikwiraatinimaitaapo,” undataase.

⁴⁵ Satati kaundihandi kandi kiya kom piwih sata kaundishaapi windi biyati gimaawunyaata namusesipainjhi windi gimunyaahopo. Owetise. Iyataati ami sa piwaami tanyaaah windi amusaيمانati noasandihhaasi kiyai windi gimaawunyainje. Ami Kiya yayawaawi piwih kaapi windi baiwi namunjenihopo. Owetise.

Kima Piwima Jisaasiho Isihya Awaisawihyaimatitaawihiretap Katindhandapihaare

(Matiyuhu 18:1-5; Maakho 9:33-37)

⁴⁶ Jisaasihom otipatihaya sawana nyami awaisih jhimatisih diyaamahoe tiwi kanawaatopo.

⁴⁷ Satiwi kanihauhi namati kandapi Jisaasiho kiyai usonatosati metihonji wonji numwaati komihini deti ah-wihi bitondaise.

⁴⁸ Bitosih kiyai ko siwipati namihanati saundataase. “Metihonji kimonji wowaati numwaati nisapimatonih konji Jisaasihomihonjiso tati andtiwuwati iwitatamanataaah sandi nngi ko kaati nanimaati nitatamanataise. Iyati ami nngisaahih nanimaati nitatamanataamaise. Owetise. Ami Apiho Autaahaatho nngi natanoasih nasohihoaamaawi numwaati iwitatamanataise. Isi sami otihatapi wo noaipati isihyaami ndiheti ambipati awaipati oweho nehohotisho so noaipati sami otihatih awaisih jhoemaitaise,” undataase.

⁴⁹ Aih Jonih Jisaasihoai saundataase. “Nyainjatingihonye utaaho wo kinyi ambipataah itipih maipihapa isihyaamiheti bimimbipai nemwasih usonhaawi ko nyangisahometih owe saimb kinyi kamaime undaati nwisapuwahaayo,” undataase.

⁵⁰ Saundih Jisaasih koai saundataase. “Sah napaapi koai nwisapuwawaawe. Utaaho wo sangi ahoisamati namaasisapuso so sami naisohore,” undataase.

Kima Piwima Jisaasihoai Isihya Samariyaahiya Kiyaami Aunahipata Windi Namumwaahohitihandapihaare

⁵¹ Jisaasihoai Autaahaatho yamihapataatihapi numwaasi naitandihura aimi detindaise. Detitih ami ko komi maarih naasohitih watipitati Jerusaremihandahapi nutandi maarih nusoasati gwinyataise.

⁵² Siyati watipitati gwinyaat ko isihya usai piwih kaundati natausaasih kiya jih nowaayopo. Nuw isihya usa Samariyaahyaami aunahipati wita noaipawaayopo. Noaipapi Jisaasih nanoaitandihapihi kahapaamapipa titihemaitotiwiyawaayopo.

⁵³ Saiwi kaitotiwiyauhihandi kandi sati aunahipitaahapihi isihya Jisaasihoi kiyaami anjipih aiunahipata maaritwi numwaitaatwihandapi poundataise. Sandi kiya Jisaasihopi Jerusaremihandahapi notaahoso tiwi gwinyawaawe.

⁵⁴ Siyauhi namapi Jisaasihom otipatihuri Joni Jemisiya sandi mmonamaami Jisaasihoi kur saundimi nunjenamaise. “Awaisihonje, kmiya saiwi nyangi kanyisotimandapi nyahi yamihapataatihapi sisih nasane tisaih nasati isimiya kmiyai tihati owemaitandi gaaro?” undimi nunjenamaise.

⁵⁵ Saimi kur nunjenhandi kandi Jisaasihoi kuri nepemaitati satimi sahuraah napaapi katise undati itihundataase.

⁵⁶ Itihundih kapihi namasi aunahipata witaahapi nowaayopo.

Kima Piwima Isihya Jisaasihoi Nuwipinjitaawihiya Nitanohtihandapihaare (Matiyuhu 8:19-22)

⁵⁷ Saiwi kiya taawi daihira nowaawi utaaho wo koai saundataase. “Kinyi naingipihih nahataapihi ami nini nangipinjai napitaano,” undataase.

⁵⁸ Saundihⁱ koai Jisaasiho wihoaaⁿiha saundataase. “Suh^ri ainjⁱh^ri^rh^runⁱ kohounⁱ akosiha anjaanⁱ itiha ahetahapaare. Iyataahandⁱ kandⁱ Nⁱnⁱ Isⁱhiyaamⁱ Awaisⁱhonⁱnⁱ Saahonⁱnⁱ Jⁱhonⁱnⁱ nisi mitⁱho ahiyatⁱ nanoaitandⁱhaanⁱ anjaanⁱ apⁱpaahaanⁱ owehonⁱne,” undataase.

⁵⁹ Saundatⁱ ko Jisaasiho woai saundataase. “Kⁱnyⁱ nⁱngi nanipinje,” undataase. Saundihⁱhandⁱ kandⁱ ko saundataase. “Nⁱnⁱ nundⁱ nisi apⁱhoai jihⁱ yamwaamapⁱhura napⁱtaanⁱ kⁱnyⁱ gaare dⁱtaino?” undatⁱ nunjenataise.

⁶⁰ Aihⁱ Jisaasiho komⁱha wihoaaⁿiha koai saundataase. “Napohiyⁱhiya sawana kiyaamⁱ ambⁱpatⁱ nepⁱ yamwaatⁱwise. O amⁱ kⁱnyⁱhⁱ numbwⁱ Autaahaatⁱho isⁱhiyai iwinjaatⁱ bimindⁱhandapⁱha piwⁱha ausaapⁱ isⁱhiyai kaunde,” undataase.

⁶¹ Saundihⁱ amⁱ wo Jisaasihoai saundataase. “Awaisⁱhoje, nⁱnⁱ gi nangipinjai napⁱtandiyo. Saindⁱ gwⁱnyaataahandⁱ kandⁱ nⁱnⁱ jihⁱ nundⁱ nisⁱhiyai ikwⁱrⁱ ahowindⁱ kaindⁱmapⁱ napⁱtaanⁱ gaare dⁱtaino?” undataase.

⁶² Saundihⁱ Jisaasiho komⁱha wihoaaⁿiha koai saundataase. “Utaaho mandosihⁱhoaanⁱ jaatⁱ tⁱhⁱ notaaahandⁱ kandⁱ japⁱhⁱ nepemaitatⁱ dawaataatⁱ jatⁱ kiyataatⁱ Autaahaatⁱho isⁱhiyai iwinjaatⁱ bimindⁱhandamⁱ otipⁱpatⁱ wⁱndⁱ biyatⁱ kamaitaise,” undataase.

10

Kⁱma Piwⁱma Isⁱhiya Taahiyⁱhiya 72 Kaiwⁱhiyai Jisaasiho Otipⁱpatⁱ Nunyatⁱ Natausaasindⁱhandapⁱhaare

¹ Saiwa siyatⁱ aimⁱ owetiⁱhⁱ Awaisⁱho isⁱhiya usa taahiyⁱhiya 72 kaiwⁱhiyai aunahⁱpa nahatewaara natiwⁱ daimⁱ nutaatⁱwⁱ namⁱhanataise. Namⁱhanatⁱ komⁱ jihⁱ yahwⁱ yahwⁱ aunahⁱpatⁱ kahatⁱ kahataahapⁱ sawaho ipotⁱ nutandⁱ tⁱmetiwaiwaaraahapⁱ netⁱ natausaasataise.

² Natausaasataatⁱ Jisaasiho kiyai satatⁱ kaundataase. “Osaataatⁱ nandapa akuraayatⁱ asakendaise. Siatⁱ nandapa asakendaahandⁱ kandⁱ nandapa kapa kupⁱwⁱ ahoaiwⁱ naasaimbⁱpⁱmaitaatⁱwⁱhiya isⁱhiya wⁱndⁱ taahiyⁱyaamaahe, owe, nehⁱ naasiyaahⁱhe. Isⁱ sahⁱ osaataatamⁱ satⁱhopⁱ gaapundⁱwise ko osaataatamⁱ satⁱho isⁱhiya taahiyⁱhiya kapa nandapa kipⁱwⁱ nepⁱ naasaimbⁱpⁱhⁱmapⁱ ahoaitaatⁱwⁱhiyai sawaho natausaasⁱtando.

³ Sahⁱ nuwise Sipⁱsipⁱhandⁱ mwaahomataiwⁱhiyaatangⁱ suh^ri ainjⁱh^ri^rh^rramⁱ otihapⁱhⁱ nⁱnⁱ nandⁱsisoasataayono.

⁴ Sahⁱ nawⁱhomⁱ ikihⁱ nawⁱhoaisahⁱhunⁱ amⁱ nandapaapⁱ ikihunⁱ amⁱ asuipatunⁱ wⁱndⁱ mipⁱ nehⁱ taanahiyaatⁱ nuwise. Aiwi nowaawⁱ isⁱhiya daihⁱra nutanawaahiyai ipⁱhⁱrete undⁱwⁱ piwaamundⁱwise.

⁵ Aiwi sahⁱ nuwⁱ anjⁱhandⁱ wⁱndaatⁱhⁱ nandaawaawaahⁱ sandⁱ anjⁱndⁱ nandaahotⁱndaatⁱhⁱ isⁱhiya bimohiyⁱhiyai sangⁱ piwaundⁱwiwaatawa jihⁱ saundⁱwise. ‘Sahⁱ kⁱmandⁱ anjⁱmandaatⁱhⁱ bimohiyⁱhiyaate, sangⁱ Autaahaatⁱho gaahandⁱ kasisatⁱ amⁱ samⁱ maarⁱho ambⁱpatⁱ netⁱ japatisa yatⁱhⁱsiwatⁱ napaisaatⁱsamane,’ undⁱwise.

⁶ Saundisaihⁱ amⁱ sandⁱ anjⁱndaapⁱhⁱ utaaho wo komⁱ maarⁱho ambⁱpatⁱ biyatⁱ yatⁱhⁱwitatⁱ napaisaatⁱtaho bindataataahⁱ samⁱ piwⁱha kiyai kaundohⁱha komⁱhetⁱ niyonⁱhⁱ komⁱ maarⁱho ambⁱpatⁱ biyatⁱ yatⁱhⁱwitatⁱ napaisaatⁱumatⁱtaise. O amⁱ utaaho siyaho wo sapⁱhⁱ bⁱmindataataahⁱ amⁱ samⁱ piwⁱha satⁱwⁱ samⁱ maarⁱho ambⁱpatⁱ biyatⁱ yatⁱhⁱsiwatⁱ napaisaatⁱtane undⁱwⁱ kaundohⁱha nepemaitatⁱ japⁱhⁱ nasatⁱ sahⁱ sawanaatamⁱhetⁱtⁱtaise.

⁷ Saundⁱwⁱmapⁱ nandaapⁱ sahⁱ anjⁱhandⁱ bimotⁱhandⁱ kandⁱ naasaindaapⁱhⁱ bi-maawise. Bindawaawⁱ nandapa waapoho kapⁱhⁱ anjⁱndaatⁱhⁱ sahⁱ bimohⁱpⁱpⁱhⁱ bimohiyⁱhiya nasamisaihⁱ nanⁱwise. Amⁱ sapⁱ nandapa samⁱ otipⁱpatⁱ kaiwⁱ daayotⁱhandapⁱ nasanyawaowo. Amⁱ utaaho otipⁱpatⁱ wⁱtⁱ kaisⁱho nawⁱho nesⁱtⁱhaandiso. Aiwi anjⁱhandⁱ kⁱhandⁱ kⁱhandaapⁱhⁱmapⁱ namuwise.

⁸ “Amⁱ sahⁱ nuwⁱ aunahⁱpatⁱ taunⁱhandⁱ wⁱnda noaipasaihⁱ isⁱhiya sandⁱ taunⁱndaahapⁱhiya sapⁱ maarⁱtⁱwⁱ nasamaapⁱ nasamaasi kiyaamⁱ anjⁱpⁱpⁱhⁱ nuwⁱ nandapa nasanyohⁱpⁱpa nepⁱ nanⁱwise.

⁹ Aiwi amⁱ sahⁱ satⁱ aunahⁱpatⁱ taunⁱndaahapⁱhiya isⁱhiya timbⁱpaisahiyai kiyaamⁱ timbⁱpa nepumapⁱ tⁱhⁱwipⁱse. Aiwi kiyai saundⁱwise. Autaahaatⁱho isⁱhiyai iwinjaatⁱ bimaamⁱ naindⁱhandⁱ wanⁱ aimⁱ detⁱ samⁱhinⁱ nasatⁱ ahondaise undⁱwise.

¹⁰ O amⁱ sahⁱ aunahⁱpatⁱ taunⁱhandⁱ wⁱnda nuwⁱ noaipasaihⁱ isⁱhiya sandⁱ taunⁱndaahapⁱhiya sapⁱ wⁱndⁱ maarⁱmitⁱwⁱ nasamaasi kiyaamⁱ anjⁱpⁱpⁱhapⁱ namai-saihⁱahⁱ sahⁱ nuwⁱ sandⁱ taunⁱndamⁱ daihⁱra bitotawa satⁱwⁱ katⁱwise. Kⁱmandⁱ taunⁱmandaahapⁱ yapⁱpatⁱ ikwaatⁱpⁱho nyamⁱ auhⁱramⁱ atasⁱhaatⁱhⁱ nanyamⁱhatisiho nyahⁱ namawa ko ikwaatⁱpⁱho tiwⁱhaawa japⁱhⁱ sawanaatamⁱhetⁱmahaayo.

¹¹ Iyahaahandi kandi sahi baiwi atiwise. Autaahaathiho ishiyai winjaati bimaami naindihandi aimi nasati deti ahondaise undiwise.

¹² Ami nini sangi akitihi sandi kasatataato. Ishiyai Autaahaathiho neti tipitapaati usondandi ko asisiha namihainiheti sandi taundaahapihiyai yaawihandi apipaahi awaindihandi numwitaase jihura ishiya Sotomihandaahiyai numwindihandi nusatiphaati apipaahi awaindihandi nunyonihi kiya naitaapo,” undataase.

Kima Piwima Ishiya Aunahipihaiwa Wiwaraahiya Nepemaitwi Jisaasihom Piwihapip Gimunyaahohiyihiyapahaare
(Matiyuho 11:20-24)

¹³ Iyati Jisaasiho sandaase. “Ese apipaahi sahi ishiyaati Korasinhandaaahuni Betisaitaahandaahuni bimohiyihyaate, nini kimbhihi sami aunahipimati taunimanda watihihaiwa kiyohiwimaiwaamatiyati utaaho wo Taiyaahandaahuni Saitonihandaahuni watihihaiwa kiyonaahi ishiya sauri taunauraahapihiya keti kuraanihi apotihihi maariho asipaiwi gwitaatiwihiri niyopi deti sisihaini bindawa waatipati nopiyaniwi gwivi nepemaitauhe.

¹⁴ Autaahaathiho ishiyai neti tipitapaataahura ishiya Taiyaahandaahiyai Saitonihandaahiyai yaawihandi goti nesaihi ami sahihi kiyai nusatiphaapi apipaahi waati awaindihandi naitaapo.

¹⁵ Iyataati ami sahi Kapaniyaamihandaahiyate, sangisaahi ishiya nepi taunihandi apipaahi kandi awaindihande tiwi autaahi yamihapataatihepishamaamaitaapo. Owetitaase. Sangi Autaahaathiho neti daahi mimaipisisati nasopisamaitaase,” ndaase.

¹⁶ Satatosati Jisaasiho komi otipipatihiya natausaasitandihiyai saundataase. “Utaaho wo sami piwihati atisisiho so nisi piwihaisangi atinisaataase. O ami utaaho wo sami piwihati windi atihomaasati sapi ponje tati ahosamasasiho so mikandi ami nisapimaawi poundihahi ahosinimaitaase. Utaaho nisapi poundihahi ahosinimaso so ami mikandi ningi natanoasiihi nasohihopi poundihahi koai ahosumwataase,” undati kiyai natausaasataase.

Kima Piwima Otipipatihiya 72 Kaiwihiyai Japihi Jisaasihoenda Nasohitihandapihaare

¹⁷ Ishiyai usa taahiyihiyai 72 kaiwihiyai Jisaasiho otipipati nunyati natausaasihi niyohiyihiyai apipaahi awaindihandi maaritimi japihi nasawaayopo. Kiya napivi satawaatopo. “Awaisihonye, nyahi kinyi ambipati ambihitonihiti itipihohi maipihapaisangi nyami piwihahi bihi atinyisataase,” undawaatopo.

¹⁸ Saundauhi Jisaasiho kiyai wihooanijha sata kaundataase. “Nini Bwaasirihirisi iwinjahonihimi ami kiri yamihapataatihapi kinapipaamatiyati kinapaahinimi timihaise. ¹⁹ Sahi atiwise. Nini sangi aimi apipaahi watihihandi nasanyataayo akwiraniho ami akosiho sapai itipapi kapaami autaahi daisaihi kapa sangi windi ikomaasawitando. Awi ami sahi sami tiworihohi yapipatambihom watihihaiwa nahatewai ipihatiwimaitaatiwi watihihandi aimi nasanyataayo. Sahi saisaihi sangi wapa neti ipihatisamaamaitaase.

²⁰ Ami sandi itipihohi maipihapa sami piwihahi atisindindapi itipihohi maipihapa nyami piwihahi atinyisataiso tiwi sahi maarimitiwise. Nehi sahi sativi nyami ambipati yamihapataatihiti Autaahaathiho aimi jipati piniyisati ahinyihihiyaaniso tiwi maaritwise,” undataase.

Kima Piwima Jisaasiho Maarititi Autaahaathihoai Gaahone Gaare Undindihandapihaare
(Matiyuho 11:24-27, 13:16-17)

²¹ Aihhi keti suraanihi Autaahaathihom itipihohi Gaaho Jisaasihoai maarititandihandi numwihhi ko Jisaasiho sata kandaase. “Apore, yapipatamuni yamihapatamuni Awaisihone. Gi nini kinyi gaahone gaare hititi mepi autaahemataayo. Ami kinyi ishiya amitha awaindihandisawihiyapuni ami ishiya ishiya usai katiwunjaui mmonivi nehohiyihiyapuni anitimbhi nepi saiwa noasapaapi ami kaiwa wani Kinyi ishiya kiyaami amitha maariho manyinyaaamataiwihiya masihonya gwinyaahohiyihiyai nepi nunjiniho. Ye akite Apore. Kinyi gwinyaapi maaritingirihireti sikirete. Isi kinyi kireti kiypaise,” ndaase.

²² Satatosati ami sandaase. “Kahapaamapi nahataapa Apiho ningi naninyataise. Iyataati nini komi mwaahonisapi utaaho wo mmonati neti gimaawunyainje. Ami nehi nisi Apihohihiti nini komi mwaahonisapi mmonati gwunyaataahore. Iyataati ami nisi Apihopi ishiya windi mmonivi gimaawunyainje. Nehi nini komi mwaahonihiti Apihopi mmoniti gipunyaataahone. Isi ami ishiya usai nini komi mwaahonihiti nisi gwinyaati maaritotihandaahi nisi Apihohi siyati setahore unditi kometirihiretapi neti kiyai nunjisanihiyaisaahihiti nisi Apihopi kiyai gwunyaatatiti nusesipatonihiti mmondaapo,” ndaase.

²³ Sandi satatosati ami sapih komi otipipatihyaimaawi bimauihi kiya nehi sawanaahi yatih bindawa Jisaasiho nepemaitati kiyai saundataase. "Sahi kimaiwa mmonihohiwimaiwaapi ami nyahi gaanhi kimaiwa mmonihaaayo tiwi maaritwise.

²⁴ Ami nin sangi sandi kasatataato. Sahi wani kimaiwa noaipasih taawi mmonihohiwimaiwa mmondotiwi awaisawihya yapipati ishiyai winjaawi bimo-hiyihyauni ami ishiya Autaahaathom piwih atiwi nepi ausaahohiyihyauni jihura maaritawaahandi kandi kiya windi mohopo. Aiwi ami kiya piwih kima sahi wani taawi atisohima kiya atitaatiwi maaritawaahandi kandi kiya windi athomisopo," undataase.

Kima Piwima Utaaho Samariyaahandaahapaho Judaaho Woi Iwitatamasihopi Jisaasiho Katindihandapihaare

²⁵ Wura utaaho wo Judaahiyaami winihapipa kataunjisiho Jisaasihoenda ko piwih napitiyaha kandise tati jaiwiya piwih wa nunjendand nasataise. Ko nasati Jisaasihoai sata nunjenataise. "Katipinyasingihonye, nin nnapitiyataatinhi asohoni-matitandihandi neti nasisoaari bimtande?" undati nunjenataise.

²⁶ Nunjesih Jisaasiho koai saundataase. "Piwih winihapipaatihi napititaha jipatipindihi kinyi awitip mmonapaise? Aimb ami ka piwih napititaha ahotih awitip mmonapaise?" undataase.

²⁷ Saundih ko winihapipa kataunjisiho wihoanhiha sata kaundataase. "Kinyi Autaahaathoai kinyi omanititih kandinhi ami kinyi maarih nahato konhi ami kinyi anditit anditingitihandi watipihandi kandih ami kinyi gwinyaahingitihandi kandinhi saiwa nahatewa komiheti niyonihi kinyi Awaisih Autaahaathoai maarih nunye. Aimb ami kinyi ishiya kinyihya aunaipati yapipati naasaipiti kataahapihyai maarih nunye ami kinyi kiwahonj kinyi maarih kinyi ambipati nunyapi ita-manhingipatamataimbo tati jipatipindise," undataase.

²⁸ Saundih Jisaasiho koai saundataase. "Kinyi titih akaaha nga katapaase. Isi kinyi wan katingipatamataimb titih kiyapaapaah asohonjimatip nasisoaari bimtaise," undataase.

²⁹ Sata kaundihandi kandi ko winihapipa kataunjisiho sawaho Jisaasihoai nunjesitihandapi siyati gwinyaataise. Wiwa nisapi Jisaasiho satati ko nngi nanisesitihandami wihoanhandi gwinyaahondaahandi kandi ami ko nngi napindapi nanise titaiso taunyaati Jisaasihoai saundati nunjenataise. "Ami kinyi sandip kinyi kiwahonyi ishiya naisihyai maarih nunye dingiyihya diyaapise?" undati nunjenataise.

³⁰ Saundati nunjesih Jisaasiho komih wihoanhiha koai sata kaundataase. "Utaaho wo Jerusaremihanda namasi Jerikohandaahapi daihira taati notaise. Naihi ishiya maatimaatiwi ikohiya nutaniwi koai isip komi uti apotihir nausohaapi nusepi so-maahomwap koai pihitiwi tip daihira ahiyamapi niyauhi ko asisiwiratih kwaap-namasaati ahondaise.

³¹ Aih ami utaaho wo piriho Autaahaathoai nandapa tihati dipumasiho daihira kira notaise. Noti mmonata utaaho daihira ahotih usonamapi windi koai namumatitandi kiseti daihirami wihinihiraapi nusatipati notaise.

³² Aih ami utaaho wo ishiya Autaahaathom Anj Awaindihandami otipipati ipaa-hambihapa kiyohiyihya Ripaihiyaamiho daihira kira nasaho mmonata utaaho daihira ahotih mmonamapi naasikati kiyati kiseti daihiraami wihinihiraapi nusatipati notaise.

³³ "Saimi utaahuri suri usonamaahandi kandi nehi iwinjapi mmonimap naihi ami utaaho nehi koai wo ishiya Samariyaahiyaamiho daihira kira nasataho nasati ko ahotimbiphi noaipataise. Nasati noaipati mmonata utaaho mmaipiyati ahotih kopi maarih waati asipiwisataise.

³⁴ Asipiwisati komihini deti noti komi asaahaathih atipati werihandi ami wainihandi nuhaati iwinjaati nurimaasati asaaha urimataise. Iyati ko koai naimaati komi dongihoasini ahiyati isisi noti anihandi windi nawih nunyaw nanohotihandaapihi ahwisatosati winjaati bindataise.

³⁵ Aih asisiha kasinihet nawih taanauhiho siriwaahonyuri nawihomi ikihombi niyaati anihandi sandi jaati bimisihoai nunyati saundataase. 'Kimo utaamopi nawih wapa kinyihapa owemapi tmapapaapi nini kimihoanji japihi napitihura nawih kopi owemapi timahingihopi wihoanji nahimitaan kimoai kinyi iwinjaapi bime,' undataase.

³⁶ Isi ami isimiya kimingwaasami maahwo utaaho maatiimaatiwi ikohiya tipi nusopisashohopi awaindihandi maarih nunyati asipiyati iwitatamanataise?" undati nunjenataise.

³⁷ Saundati nunjesihi ko Judaahiyaami winihapipa kataunjisiho wihoanjiha sata kaundataase. “Utaaho kopi maariho asipiwisati iwitatamasihore,” undataase. Saundih Jisaasiho koai saundataase. “O ami kinyi numbwi sikati kaimbi isihya usaisi iwitatamanipi bime,” undataase.

Kima Piwima Jisaasiho Mataayi Mariyaayaami Anjipipih Noti Nahowindihandapihaare

³⁸ Saimi Jisaasiho komi otipipatihyaimaawi daimi Jerusaremihaandahapi taawi nowaayopo. Taawi nowaawi Jisaasiho aunahipati wita noti nandaati noaipataise. Noaipasih sati aunahipita apopaati waati kaatami ambipati Mataahaati bindataise. Bindataati kaati Jisaasihoai kaatami anjipipih numwaasi noti anjaanji nunyati nandapa tihati yainjaraawisataise.

³⁹ Mataahaati saati kaatami sanaapwahaatisahaate. Kaatami ambipati Mariyaahaate. Aih kaati Mariyaahaati Jisaasihomihini deti nasati bindataati Jisaasihomi piwihati atiwisataise.

⁴⁰ Saihi ami Mataahaatih nandapaapaahi nonasaya nandapa tihati timanataise. Siyati kainjati noti Jisaasihoai saundataase. “Awaisihone, nini niwihaanini nundi napitaindi nandapa tihiti timanataayo. Isi kinyi ningi nisonapaino? Naapwiraati natipusoase kaati anditnihonih maimburaanji nandapa maasi tihaha timanataano,” undataase.

⁴¹ Saundih ami Awaisihone komiha wihoanjiha kaati sata kaundataase. “Mataahaane, kinyi wapa pihititi taahipipaapi gwinyapenapaise.

⁴² Siyapaahandi kandi kinyi nehi windi naasandapaahi nenoahitapaise. Iyataati sandi kinyi nenoahitingitindi Mariyaahaati kandi gaahandi naitandaise. Sandi kaati nesitindi isihya usa kaatamihetapi windi nemaamaitaapo. Owetitaise,” undati Mataahaati Jisaasiho kaundataase.

11

Kima Piwima Jisaasiho Komi Otipipatihyai Gaapunditaatiwihandapi Kataunjindihandapihaare
(Matiyuho 6:9-15, 7:7-11)

¹ Asisiha waara Jisaasiho wapihi taati gaapundataise. Gaapundati namihaasih komi otipipatihyaami wo koai saundataase. Awaisihone nyahi gaapunditihandapi satiw gaapundiwise tip katipnyase Joniho komi otipipatihyai kataunjipatamaitambo undataase.

² Aih Jisaasiho kiyai saundataase. “Sah gaapundawaawi satiw gaapundiwise. ‘Apore kinyi ambipati nehi naasaipatih nyahi newa awaindewaamaitaano. Kinyi nyangi nyainjaapi bimaami numwe.

³ Asisiha nahateweti asisi ninaasetapihapa nandapa nanyinyami numwe

⁴ Isihya nyangi maipihaiwa kanyisauhi nyahi kiyaami maipihaiwa nyangi kanyisohiwaiwa newaumahohipatamaitambi nyami maipihaiwa nepinyamape. Aimb nyangi wapa nanyisendandihandatih nanyamaasi namumwe’ tiwi gaapundiwise” undataase.

⁵ Iyati ami ko kiyai saundataase. “Sami wonji kinyi naisoho bimonih apiapaah apwiteteti numbwi kinyi naisohoi saundataise. ‘Naisohone nandapa biretithandi mairima naninye. Ami japihi bosonih nishandih nahimitaano.

⁶ Nisi naisoho wo daihira napinjaho wani konih nisi anjipipih noaipasih nandapa koai numwitandihapa owetihitono’ unditaise.

⁷ Saundisamih kinyi naisoho mihatih anjitihi nanototisiho gi sahitiitaise. ‘Kinyi ningi naapinuraapi namame. Maasomwaanji aimi anitindi napwititi nisi methonyaisati maasi nanotondaayono. Isi nini nepati nandapa wapa namaahimito,’ hititaise.

⁸ Nini sangi sandi kasatataato. Utaaho anjitihi nanomasihone nisi naisohoso tati gwinyaataati nepati nandapa neunyataamaise. Owe. Nandapa katohipipa naninye undati jinjihaatema konih kaundonih poundonih kandapi bipi nepati katimbipa pihititi nemwitaise.

⁹ Isi nini sangi sandi kasatataato. Sahi wapa nusetitonihipaapi Autaahaatihoi nunjeniwise ami ko kapa nasamitaiso. Sahi Autaahaatihone wapa nasamitandihapaapi koapih daapise daahohipipa ko nasanyonih sah naitaawo. Sahi Autaahaatihomi maasomwaanji tip kwitapise ami Autaahaatihone atisisati maasomwaanji sapi nasuwitaiso.

¹⁰ Ami isihya nahatiya wapaapi nunjenohiyihyai kapa koai nunjenihohipipa Autaahaatihone kiyai nunyahore. Iyati ami utaaho wo wapaapi Autaahaatihoneapihi daasihoi

amĩ ko daasipĩpa kapa koai Autaahaatiho netĩ nunjahore. Iyati amĩ utaaho Autaahaatihomĩ maasomwaanĩ tiwati kwitiwataataahi amĩ kopĩ Autaahaatiho maasomwaanĩ ko nandaitandi nĩwuwahore.

¹¹ “Samĩ wonyi kimwaaho sapihongi apore araihopinyisi nandaani naninye hitonihĩ sapihonjĩ araiho namunyapĩ akwĩranĩho maipihapa numwĩtaino?”

¹² Iyataati amĩ metihonjĩ kohomĩ mwaaho kwaatanipatapĩ sapihongi naninye hitonihĩ kinyĩ sapihonjĩ namapĩ naapĩho maipihapa akosiho nepumwĩtaino? Owe. Kĩnyi sapihonjĩ wĩndĩ saimbĩ kamaitaise.

¹³ Amĩ sahi isihyaati maipihyaatisĩ samĩ metihonyai nandapa maahoaipati tĩtĩhĩ gaa-hapaahĩhĩ samĩ metihonyai nunyawihyaate. Isi amĩ sikiyatisĩ sahi baiwĩ gwĩnyaapise. O amĩ samĩ Japĩho yamĩhapataatĩhĩ bimisthohĩ isihya usa Itipĩho Gaaho nyangi nanyĩnye undĩwĩ nunjenĩhohiyĩhiyai Itipĩho Gaaho ko kiyai nunyahore,” undati Jisaasiho otĩpĩpatĩhiyai kaundataase.

Kĩma Pĩwĩma Isihya Jisaasihopĩ Biyerisepurĩhomĩ Watipĩhanda Itipĩho Maipĩhapai Nemataise Tohitĩhandapĩhaare

(Matiyuho 12:22-30; Maakiho 3:20-27)

¹⁴ Itipĩho maipĩho maahomwaanĩ dhiwati pĩwaamaatahoai Jisaasiho nemataise. Siyati Jisaasiho utaahomĩhetapĩ itipĩho maipĩho nemwasĩhĩ aimĩ utaahomĩhetapĩ noaipasi naihi ko utaaho pĩwaamaatisoho namasati pĩwandaase. Aihĩ kandapĩ isihya wĩrisandĩhandĩ mmonawa yaiwĩmapĩ aatĩmawaayopo.

¹⁵ Saihihandĩ kandĩ usa satawaatopo. “Itipĩho maipĩhapaamĩ awaisiho Biyerisepurĩhomĩ watipĩhandaahĩ itipĩho maipĩhapa nemataise,” tawaatopo.

¹⁶ Satauhĩ amĩ isihya usa Jisaasihoai saundawaatopo. “Kĩnyi nyangi nepĩ nanyisapĩ yamĩhapataatĩhapĩ watipĩhandĩ wĩndĩ kaime. Kaisamĩhĩ nyahĩ mmonĩhaawi Autaahaatiho koaisatĩndaise taati nyahĩ gwĩnyaitaano,” undawaatopo.

¹⁷ Saiwĩ kaundauhihandĩ kandĩ kohĩ kiyaamĩ jaiwaiwĩ gwĩnyaapĩ kaundohĩtĩhandĩ usonataati kiyai saundataase. “Isihya yapĩpatĩ naasĩkataahapĩhiya tipĩtapaatiwĩ tunawaawaahĩ kiya nosasĩndaapo. Iyataati amĩ nususasĩ tipĩtapaatiwĩ tunawaawaahĩ kususamĩ bimohĩtĩhandĩ notĩ nosasĩndaise.

¹⁸ Iyataati amĩ Bwaasĩrĩhĩhĩ tipĩtapaatati tunataataahĩ napitiyati andĩtitati kaha-paamapĩpa jaati bimĩtaise, sahi nisapĩ ko Berisepurĩhomĩ watipĩhandaahĩ itipĩho maipĩhapa nemataise tohitĩmando.

¹⁹ Nĩnĩ wanĩ Biyerisepurĩhomĩ watipĩhanda itipĩho maipĩhapa nemwasanaahĩ amĩ samĩhiya diyaamĩ watipĩhanda itipĩho maipĩhapa nemwahopo? Sahĩ satĩwĩ katohĩtĩmandapĩ sahi sawanaatamĩ isihya sahi jaipĩtĩwĩ naharĩtĩwĩtopo satĩwĩ kasatĩtaapo.

²⁰ Amĩ nĩnĩ Autaahaatihomĩ watipĩhandaahĩ itipĩho maipĩhapa nemataayo, amĩ sandĩhĩ Autaahaatiho aimĩ nasati namasati sangi jainjaati bindataise tati netĩ nasisataise.

²¹ “Utaaho wo komĩhapa pwiĩpĩ yaipati isĩwati nainaamanĩnati biyati komĩ anjĩpĩpihi komĩhapatĩhĩ jatataataahĩ komĩhapa kahapaamapĩpa namosasĩnati biyati ahusotĩtaise.

²² Iyataati amĩ utaaho wo apĩpaahĩ watipĩho nasati koaisamĩ tunamaamĩ koai tiwamatĩ pwiĩpĩ yaipati andĩtĩwiwĩtandĩ isĩwatimbĩpa naitaise. Netĩ tipĩtapaati nahataapa isihya usai nemwĩtaise.

²³ “Utaaho nĩsĩ naisohoemaamatati amĩ nĩngisati maasi tĩmaamaamaitisĩho so nĩsĩ tiworĩhore. Amĩ utaaho wo nĩngisati maasi nĩsĩ isĩhiyai sipĩsipĩhonyaaamatiyati netĩ ahomaisĩho so amĩ nĩsĩ isĩhiyai netĩ kihĩkihoanjemati torĩwati tahamanausoasataise,” ndaase.

Kĩma Pĩwĩma Itipĩho Maipĩho Japĩhĩ Nasati Nandaasĩtĩhandapĩhaare

(Matiyuho 12:43-45)

²⁴ Amĩ sa satatosati wa sandaase. “Itipĩho maipĩho utaahomĩhetapĩ noaipasi nehĩhaati awasĩhapĩhĩ notĩ daayati wapĩhĩ ko ikĩndandĩhapĩhapĩ daataise. Nehĩhaati awasĩhapĩhĩ isihya owehapĩhĩ ko ikĩnati biyati bimĩtandĩhapĩhapĩ mmonati dainjati owetihĩ wapĩhĩ monataati sandaase. “Nĩnĩ anjĩpĩpĩhĩ jĩhĩ bimambĩtĩ noaipasi nasohĩpĩpĩhapĩ japĩhĩ naitaano,” tĩtaise.

²⁵ Naitaano tamapĩ nasati anjĩhandĩ jĩhĩ bimainjati naĩndĩhandĩ mmonata isihya sanahĩwaiwĩ naihoapĩ itatamanĩmĩhauhĩ mmonataise.

²⁶ Mmonamapĩ naisĩhohĩ notĩ itipĩho maipĩhapa ikwĩ naasairĩtĩhĩ wĩramĩ yahurĩtahapa 7 kiyati apĩpaahĩ maipĩhapai ko notĩ numwaasĩhoai nusatipĩhaahapai numwaasi napihĩ napĩwĩ nandaapĩ utaahomĩhetĩ bindawaayopo. Bimauhĩ ko jĩhĩ

³⁹ Aih+ Awais+ho koai saundataase. “Sah+ Parisihiyaat+ wipat+ kaap+homun+ nyai-hand+ p+ret+homun+ tiwat+het+ t+wi+haapi+ itataman+w+ bausaw+hiyaate. Bausawaahand+ kand+ utatopopi+ sah+ maip+haiwa kaitaat+w+ p+hi+t+w+ m+maipaiw+ gw+nyaahoh+waiwa maip+haiwa p+hi+tat+ t+sisaitahiyaate.

12

Kima Pīwīma Jisaasiho Komī Otīpīpatīhiyai Parisihiyaamī Kiyohīwaiwaapī Jaawo Undīndīhandapīhaare

(Matīyūho 10:26-27)

¹ Isīhiya taahītīhandī ambīpatī owehandī wīrisandīhandī Jisaasihoaapīhī itīpunīwī ipwīsaatīwī ahoyanawaayopo. Saiwī taawī ahoyanīhauhī sura Jisaasiho komī otīpīpatīhiyai jīhī sata kaundataase. “Isīhiya Parisihiyaamīhetapī waatī nīpīsati noaipasītīhandapī sahī jaawo. Sandī nīnī kasatohītīmandī Parisihiya nyahī awai-sawīhiyaanīnī gaahiyaaniso tīwī nawīhaiwī isīhiyaamī ndīhetī genanīwī jaipaiwīhaiwa kiyohīwaiwaapīto.

² Isīhiya wapa noasawī kaiwī amī pīwīha noasawī bīpī pīwanīhohīha Autaahaatīho isīhiyai auta netī nunjatī kaundonīhī nahatiya mmonīwī atītaapo. Sandī asisīha ipotīhetī Autaahaatīho kiyonīhī siyatī noaipaitaise.

³ Isī siyatīsī kīnyī wapa apatīhī katingīpīpaunī amī wapa nehī nīwīpīhīrotī bīpī usaamī atīhīropī katīpī wīwīhingīpīpaunī auta isīhiya ahoyanopīpīhī katisaihī nahatiya atītaapo.

Kima Pīwīma Jisaasiho Isīhiyaapī Yamaiwī Autaahaatīho Nehī Naasopaahīhī Yaiwīse Tīndīhandapīhaare

(Matīyūho 10:28-31)

⁴ “Nīsī naisīhiyaate, nīnī sangī kīmandī kasatataato. Isīhiya nehī samī ambīpatīsaahīhī timawaawī amī ipotī wapa samī maarīhoaisī wīndī kamaawītaatīwīhiyaapī sahī wīndī apīpaahī yamaiwīse. Owe.

⁵ Sahī nehī naasopaahīhī yaitaatīwī nīnī kīmandī kasatataato. Utaaho watīpīhaiwaisaho samī ambīpatī tiwatosatī amī ipotī samī maarīhoai netī apīpaahī maiipīhapīmaitandīhopaahīhī akītīnīhī sahī kopī yaiwīse.

⁶ “Sahī aimī mmonīwī gwīnyaapīhiyaate. Isīhiya kohonyā ikwī naasairītahonyā nawīho asīhīsīho 2 toyaaho nunyawī nehauho. O amī Autaahaatīhohī koho mataapīhapa siyahapaapīsī wīndī nanīpīmīmatahoe. Owetise. Kapaapī gwīnyaatī jata isīwatahore.

⁷ Ko kīnyī mītīhoaatīhī mīsīsīha nahata aimī awīta mmonahore. Sahīhī isīhiyaatīsī koho so mataapīhapai nusatīpīhaapīhiyaatīsī wapa nanyoaipaitaiso tīwī wīndī yamaiwīse,” undataase.

Kima Pīwīma Isīhiya Satīwī Nīnī Kīraisīhomīhonīne Amī Nīnī Kīraisīhomīhonīnīmaahe Tohītīhandapīhaare

(Matīyūho 10:32-33, 12:32, 10:19-20)

⁸ “Nīnī sangī kīmandī kasatataato. Utaaho wo nisapī satatī nīnī Isīhiyaamī Awaisīho Saaho Jīhomīhonīne tiso sopī Autaahaatīho isīhiyai tipītapaatī usonīhonīhura Autaahaatīhomī otīpīpatīhiya yamīhapataatīhapīhiyaamī ndīhetī ko nisīhore ndī Autaahaatīhoai kaundīto.

⁹ Iyataatī amī utaaho wo isīhiyaamī ndīhetī nisapī satatī nīnī Isīhiyaamī Awaisīho Saaho Jīhomīhonīnīmaahe tatī nīngī ahosīnīmataataahī amī nisangī koai Autaahaatīhomī otīpīpatīhiya yamīhapataatīhapīhiyaamī ndīhetī ahosumwaito.

¹⁰ “Utaaho wo Isīhiyaamī Awaisīhonīnī Saahonīnī Jīhonīsapī wapa maiipīhapa katiwaiwa Autaahaatīho nga nemwaitaise. O amī utaaho wo Itīpīho Gaahopī wapa maiipīhapa katiwaiwa saiwaahī Autaahaatīho wanunī amī ipotī isīhiyai tipītapaatī usonataahura wīndī nemwaamahonīhī kaiwaanīhī ahotītaise.

¹¹ “Sangī tipītapaapī jasondaatīwī isīhiya anīhaiwa ahoyanīwī Autaahaatīhopī gwīnyaapī gaapundohīwaiwa gwīharaahaiwaapīhunī amī isīhiya awaisawīhiya gamanīhiyaapīhunī nasamaasi naisaihī sahī samaatīwīse, nyahī pīwīha wīhoaanīha kiyā maahīwa kaundītīhaawe tīwī gīmunyaapīse.

¹² Amī sandī apaapīmaato, amī sangī saiwī kasisaihī ketī suraanīhī Itīpīho Gaaho pīwīha isīhiyai sahī wīhoaanīha kaundītaatīwīha netī gīsunyaitaihsato,” undataase.

Kima Pīwīha Utaaho Kahapaamapīpa Asaketaho Naharisahopīhaare

¹³ Isīhiya kapīhī ahoyanīwī bimohiyīhiyaamī otīhatīhapī wo sata Jisaasihoai kaundataase. “Katīpīnyasingīhonye, nisī taasīhoai kaunde ko apīhomī kahapaamapīpa ikīpīpa tipītapaatī nīngī wīhoaanīhapa nanīnyatī ko wīhoaanīhapa naitando,” undataase.

¹⁴ Aihī Jisaasiho koai wīhoaanīha saundataase. “Utaahone, nīngī sandapī kīnyī saimbī kaitaape ndatī ndī ahīnīhe sīhoasangi kahapaamapīpa japīhomīhapa wīhīwīhoaanī tipītapaatī nasamītando?” undataase.

¹⁵ Undatosati isihiya nahatiyai saundataase. “Sahi jaawo! Kahapaamapipa pihindi ahoaindi noaipati kahapaamapipaisahoninimatitandotipi waati gimumyaape. Utaaho komi asohomatati nasisoaari konihi ko bimitandihandi kahapaamappi neti ahoyatoatimbipetapi windi namaitaise,” undataase.

¹⁶ Undati kaundatosati ami piwaha wa siwipati nepemaahiwati sata kaundataase. “Utaaho wo kahapaamapipa asaketaho komi yapipati osaataati nandapa pihititi nimaatat akuraitaise. Akuraayonhi ko kahapaamapipa asaketisihio siyati sawaho gwynaitaise.

¹⁷ Nisi osaataati nandapa akuraayataisi nini napitaito nisi nandapa kipwiti ahaitandihaanj anjaanji oweso tati gwynaataise.

¹⁸ Siyati gwynaatosati sandaase. ‘Nisi nandapauni ami ikipipauni ahiyohiwaiwa anjihaiwa gwiaraahaiwaasi namati nupwisasiti waiti aungwohaiwa awaiwaiwa anjimatitaano. Anjimatitosati nandapa kipwiti kapauni ami nishapa ikipipauni kaiwaatih ahinotitandoti.

¹⁹ Ahinotanihi nini saindi gwynaitande. Ikipipa nandapa kinaungwiha taahiwaiweti nga ahinotanihi asakaindi maarititi tahaapaindi ikindi nandi usaimanindi bimitando,’ tati gwynaataise.

²⁰ Kohi siyati gwynaasihandi kandi Autaahaatiho koai saundataase. ‘Kinyi apipaahi naharhonge. Wani kimura apimatih napomasamhi kinyihapa nepi irihapiwipi ahaingipipa ndi naitaise?’ undataase.

²¹ Isi sikiyate, isihiya kahapaamapipa nepi irihapiwipi ahiyawaawi Autaahaatihomihaiwaapi apipaahi nenoaahitimawaayopo,” undati kiyai kaundataase.

Kima Piwima Kahapaamapipaapi Pihitiwi Gimumyaapise Tati Jisaasiho Katindihandapihaare

(Matiyuho 6:25-34)

²² Aih Jisaasiho komi otipipatihiyai sata kaundataase. “Ami sandapi nini sangi kasatataato. Sahi itatamaniniwi usaimaniwi bimitaatiwihandapi waati pihitiwi satiw gimumyaapise. Nyahi nandapa nandihahapa owesi napa nandihawe? Nyahi nyami ambipatisi namaasaitihahapa owesi napa niyowaati namaasatitihawe? Tiwi waati gimumyaapise.

²³ Isihiya baiwi usaimaniniwi bimitaatiwihandi nandapaisi apipaahi nusatipihahande. Aih ami ambipatisangi yutihiri apotihiri apipaahi nusatipihataise.

²⁴ Sahi kohopi gwynapeniwise. Koho so otipipati kiyati ami nandapa niyaamati kipohomahe. Iyati koho so nandapa kipoti ahoaitandihaanj anjaanji owehore. Siyati koho nandapa owehotih Autaahaatiho sawaho nunyataise. O ami sahi isihyaatih koho soaisi apipaahi nusatipihapihyaate.

²⁵ Saiwaapi sami wo pihititi gwynaataati komi bimitandihandi masihonji neti utaarimaitaiso?

²⁶ Sahi saiwi masiwonji sami bimitaatiwihandi nepi onehimiwawaawaahi kahaapaamapipa wapa awaimbipaametihapaapi napaapi sahi taawi pihitiwi gwnyaahopo?

²⁷ “Tandipihonawati saniyati ahietindihandapi gwnyaapise. Tandipihon otipipati kiyati uti apotihiri nasati niyotamaise. Nini sangi sandi kasatataato. Jihura Soromonihon uti apotihiri sanahipipa otiwa kambwaahapa gaahapa uti apotinati yundanyainjipipa so tandipihon kwtahomatayahapa sanahipipa gaahapa otiwa kambwaahapa niyoti nipaata yundanyainataamaise.

²⁸ Kitarihiri woyha wani nga ahietinjati bosonaahi isihya tisiwisi sisihapihiti tihaitaatiwihapaisisi Autaahaatiho uti apotiwisataise. Sahi Autaahaatihopi apipaahi maipihonji gwnyaapihyaate, Autaahaatiho uti apotisitaise.

²⁹ Isi ami sahi gwnyapenawaawi nandapa maahapa nandihawe, waapoho maaho nandihawe, tiwi pihitiwi kapaapi windi gimumyaapise.

³⁰ Sandi katotimandi isihya maipihya Autaahaatihopi windi gimaawunyaatahiya kimaapi yapimbatambihya saiwa nahatewa pihitiwi neh kaiwaapaahih gwnyaapihyaare. Ami sahihi sami japiho Autaahaatiho sahi nenoaahitohipipaapi jasonati aimi gwnyaahosi kapa titih nasamitaise.

³¹ Isi Autaahaatiho sangi jainjaati bimindihandapi jih pihitiwi baiwi daapise. Daa-saihi sahi nenoaahitih saiwa maahapihapi naito tiwi gwnyaahohiwaiwaahi aimi ko mmonati gwnyapese. Isi Autaahaatiho sangi nahatewa nasamitaise.

Kima Piwima Jisaasiho Yamihapataatih Kahapaamapipa Nepi Ahoyawise Tati Katindihandapihaare

(Matiyuho 6:19-21)

³² “Sipisipihandi yahonyaamataiwi isi yahonyaate, sahi windi yamaiwise. Kahapaamapipai Autaahaathiho osamati jaati bindataati komi Jaati Bimiwaiwaami wiwa sahi awaisawihyaatimatiwi kahapaamapipa koaisawi maasi jaawi bimitaatiwi sami Japiho aini gwinyaasi nasamitaise.

³³ Sahi kahapaamapipa isiwasohipipa isihya usai nunyawu nawihoni nepise. Nawihoni kahapaamapipa nunyawu nehotihoni isihya kahapaamapipaapi nenoaahitohiyihiyai anditwipi nunyawu. Nawihoni ikihini windi napwirinani namosasindandihini baiwi daapi nepise. Sahi baiwi mmoniwiniwini wapa nehi titihini gaahapaahihini yamihapataatihini nepi ahoaiwise. Aiwi kinyi woni Yamihapataatihini kahapaamapipa gaahapaahihini nepi ahoaingipipa windi nihirinani nosasinani owemetitaise. Iyataati ami ikohiyaisangi kapihini kinyi gaahapa ahingisotimbipihini deti windi namaitaapo. Iyonihi ami naapiho kapisangi windi neti ipwirati namopisatitaise.

³⁴ Sami kahapaamapipa gaahapa ahisisotimbipipihini ami sapihini kapihini sami maarithoaisangi ahisisotitaise,” undati Jisaasiho kiyai kaundataase.

Kima Piwima Jisaasiho Komi Otipipatihiyai Timetiwise Undati Kaundandihandapihaare

(Matiyuho 24:42-44)

³⁵ Sahi apotihini nuhihinihi niyopi yamepati apotihini ipihatiwi mmatiwini wasasinwise. Aiwi sami sisihini norihini ramihandi tipopi timetiwise.

³⁶ Otipipatihiya kiyaami awaisihoni namaatonihini nandapa tihohipipaatihini bimainja namasi japihini napitandihandapi jaawi bimohipatamataiwo. Komi otipipatihiya awaisihoni napitaiso tiwi jaawi kiyaaninihini bimaambiwi kiyaami awaisihoni nasati maasomwaanini nanupwise tati maasomwaanini tiwati kwitiwonihini kiya atisawaawi keti kuraaninihini nihitiwihi niwuwitaapo.

³⁷ Komi otipipatihiya nanihaiwi windi namopotiwini kiyaaninihini baiwi jaawi binyaihi kiyaami awaisihoni nasati usosawihiya siya awaindihandi maarititaapo. Nini akitininihini sangi sandi kasatataato. Ko sawaho apotihini nuhimati niyoti yamepati wasanasatosati komi otipipatihiyai ganihomihinihini ahawisatosati sawaho nandapa numwitaise.

³⁸ Iyataati ami kiyaami awaisihoni apatihini apwitetetisangi ami otipwisipaati gaatisuraisangi nasati usonata komi otipipatihiya windi namopi timetisaihi usosawiya siya waati maarititaapo.

³⁹ “Isi ami ninihini sangi piwihini kima sandi kasatataatonini sahi baiwi atiwise. Anjaanami satihoni utaaho ikopaisaho sura napitaise tati mmonati gwinyaataataahi anitinihini timaninanihini jaati bimonihini ikopaisaho windi nasati komi anjaanini nuriwatati komihapa iwihi maawitaise.

⁴⁰ Isi sikiyatinihini namaapitaise tiwi nanihaiwi binyaihihura isihyaami Awaisihoninihini Saahoninihini Jihoninihini napito. Isi ami sahi baiwi timanininihini jaawi bimaawise,” undati Jisaasiho kiyai kaundataase.

Kima Piwima Otipipatihoni Gaahopuni Ami Otipipatihoni Maipihopihaare

(Matiyuho 24:45-51)

⁴¹ Sata kaundihini Pitaaho Jisaasihoai saundataase. “Awasisihoni, piwima kima siwipati namihanipini katingima titihini nyapi katapaino e isihya nahatiyaapi osamapi katapaino?” undati nunjenataise.

⁴² Sata ko nunjesihini Awaisihoni Pitaahoai wihoaanihini sata kaundataase. “Utaaho komi amitihi gaahaisaho diyaamahonihini otipipati biyati kaitaise komi awaisihoni saundati nisi otipipatihiya siyai iwinjaapi bindapa nawihoni nandapapihoni titihini kura nunye undati ahawisonihoni?

⁴³ Otipipatihoni otipipati biyati napaitati kiyati bimonihini komi awaisihoni japihini nasati mmonata nisi otipipatihoni otipipati nga kanisataise tati usosihoni so apihaahini waati awaindihandi maarititaise.

⁴⁴ Nini akitininihini sangi kasatataato. Utaaho siyahoai komi awaisihoni nisihinihoni nahataapa kahapaamapipa awaisihonimatipini ninjaapi bime undati ahawitaise.

⁴⁵ O ami so otipipato komi awaisihoni ahawisihoni komi maarithoatihinihini siyati gwinyaati nisi awaisihoni windi keti namaasati konihini utarihandi ketamaitaise tati gwinyaataise. Siyati namati otipipatihiya ko winjaati bimisawihiya ushiyaisuninihini ami ashiyaisuninihini ahoyati tiwati mimaipiwisati ami nandapa nipinjati gwisihinihoni taupimati nanati ami waapohi pihitanihini nanati naharisati nanihiyati bimitaise.

⁴⁶ Siyati awaisihoni namaapitaiso tati nanihiyati bimonihini komi awaisihoni asisihinihoni weti wura akohinihini napitaise. Nasati ko koai tiwati otipati iwinjwathi isihya kiyaami awaisihyaami piwihinihini atihomihinihini nemahohiyihiyai yaawihandi nunyohitihandi nunyonihinihini kandi ko neti kiyaisati bimitaise.

⁴⁷ “Awaisihomi otipipatiho komi awaisiho gwinyaati maaritirihireti aimi mmonati gwinyaaho ami ko sawaho neti windi timaamaninati ami komi awaisiho gwinyaati maaritimbipa windi kamaisoi apipaahi waati komi ambipati maipiyati yaawihandi komi awaisiho taahiwaiwaara yupwoaitaise.

⁴⁸ O ami otipipatiho komi awaisiho gwinyaati maaritirihireti windi mmonati gimunyaaho ami wapa komi awaisiho windi gimunyaati ami maaritimbipa nanhiyati kaisiho soi awaisiho waati taahiwaiweti windi yamupwoaitaise. Utaaho woai wapa Autaahaatiho taahipipa numwisihso ami Autaahaatihoai japihi taahipipa numwitandi Autaahaatiho gwinyaataise. Iyati ami utaaho woai Autaahaatiho pihitati apipaahi taahipipa numwisihso ami Autaahaatihoai japihi apipaahi pihitati waati taahipipa numwitandi Autaahaatiho maarititi gwinyaataise,” undati Jisaasiho komi otipipatihyai kaundataase.

Kima Pwima Isihiyai Neti Natapaitandi Napithonine Tati Jisaasiho Katindihandapihaare

(Matiyuhu 10:34-36)

⁴⁹ Jisaasiho sata kaundatosati ami piwiha wa kiyai saundataase. “Kimaapi yapipataapihi sisiha tihooati tipoti yapipateti tihitandi ahaitandi napithonine. Sisiha tihooati tipohotihai keti tahati tihwitisati keti neti yapipati tihomaatato ndi nisi mandihai yaasataise.

⁵⁰ Iyataahandi kandi ishiya waapoho newaawi mihatih nawatiwi nandaahohipatamataindi nini nandaati nisi maarho ambipati yaasihandi naitandihaiwa yihaiwa taati nasataise. Taati napih nini kaiwa keti tariwaindi neti owemaitando ndi nisi ambipati maarho neti nanopisasinati naninjhadataise. Ami kaiwa nini sangi netaato.

⁵¹ Sahi wiwa nisapi satiw ki ishiyaanini itihinnaati tunaati tipitapaata bimohitihandi neti owemati yatih napaisaatenyamaitandi nasahoe tiwi gwinyaitaawi owetise. Nini sangi neti yathesamati japatindi napaisaatisamaitandi napithoninimahe. Owetise. Sahi ishiyaatangini neti tipitapaati yiyandihesamaitandi napithonine.

⁵² Wanapi namasati siyahaiwa noaipaitaise. Ishiya ikwi naasairitahiya nususas anajani naasaindaapihi bindawaahiya itihinnwi nepi yiyandihematiwi tipitapaatiitapo. Tipitapaatiwi wuri wihooanjtanhi ami murimo wihooanjtanhi itihinnwi tundaapo.

⁵³ Saiwi tipitapaatiwi saptho mwaahoai itihunda tiwonhi ami mwaaho sapthoai itihunda tiwitaise. Iyonhi ami sanaati maataati itihunda tiwonhi ami maataati sanaati itihunda tiwonhi ami mwaahomi apwaataati saihaati itihunda tiwonhi ami mwaahomi apwaataati saihaati itihunda tiwitaise,” undati kiya Jisaasiho kaundataase.

Kima Pwima Jisaasiho Isihiyai Saundati Wapa Ipoti Noaipaitandi Jhi Noipasipipaapi Mmoniwi Gwinyaapise Undindhandapihaare

(Matiyuhu 16:2-3)

⁵⁴ Ishiya wirisandihiyai Jisaasiho piwiha wa satahaimaawi kaundataase. “Tiwiipati ipiho nipatihioaangi ahiyati tiwiipati ashatih sahi jawaawi keti sahi wipati wipiwitande tiwihyaate. Satiwi mmoniwi gwinyaahauhi ami wipati titih wipiwataise.

⁵⁵ Iyataati ami mbipa waati mbwaasih japi mmonawaawi ipiho ipititi yatitande tiwi gwinyaawaayopo. Ahi ami ipiho ipititi yatisataise.

⁵⁶ Saiwa siyati yapipataapuni yamihapataatuni noipasih sahi mmoniwi gwinyaawaahandi kandi sahi wani kmura taati noipasiwmaiwaapi windi mmoniwi gimunyaahowi sahi jaipipaisawihyaate,” undati kaundataase.

Kima Pwima Isihiyai Jisaasiho Isihya Usaisawi Sahi Itihinnwi Tunihohipipa Titihemapise Undindhandapihaare

(Matiyuhu 5:25-26)

⁵⁷ Sahi sawanaati mmoniwi gwinyaapi sandi titih gaahandi kaitihaawo maatiwi napaape?

⁵⁸ Utaaho wo piwiha neti kinyiheti yangutaati piwiha atisati tipitapa mmon-dandihooapihi nangipuwitandi nangimaasi niyonhi taami daihira nomaami piwiha kaundipi titihemap owemapise. Saimbi kiyapaapaahi ko gi windi nangimaasi noti piwiha ususaami atisati neti tipitapaati mmoshoapihimahimaitaise. Iyonhi ami ko nangimaati tingaatahaisahiyaami ikwiraatihimahonhi ami kiya nangimaapawi napwitih bimohipihimamahimaitaapo.

⁵⁹ Nini sangi sandi kasatataato. Sahi napwitohipipih windi namasi namuw bimaami nuwi nawih ipotih owemapihonunyamapaahi noaipasi nehahaati nutaatiwe,” undati Jisaasiho kiyai kaundataase.

13

Kima Piwima Jisaasiho Satatati Sami Maipihaiwa Kiyohiwaiwa Namasi Namepemitawaawaahi Napwitaatiwe Tati Katindihandapihaare

¹ Aih sura isihya usa Jisaasihoai piwih wa isihya Garirihandaahapihyaapi kaundawaatopo. “Isihya siya maasapih sipisipih taawi tip jtipati namop Autaahaathom ndiheti ahiyauhi ami awaisih Pairotih kom tunnw yahwinohiyihyai kaundih isihya usai tip kiyaami jtipati maasapih sipisipihom jtipataath tip napw ahiyawaayopo,” undawaatopo.

² Saundauhi Jisaasihomih wihooanih kiyai sata kaundataase. “Garirihandaahapihya siya napohiyimiyapi sahi gwinyaawaawi kiya maipihand apipaahi awaindah isihya nahatiya Garirihandaahapihyai nusatipihapihand kiyauhi kandapi kiyai tiwawaayopo tiwi gwinyaawaayowo? Apipaahi owetise.

³ Nini sangi titih akitinhi kasatataato ami sahi sami maipihaiwa kiyohiwaiwa namasi japihi windi akiti namepemitawaawaahi sahi nahatiyaati kiyaamataiwi napwitaapo.

⁴ Aiwi isihya 18 kaiwihyai Siroamihanda anaan utarihand niyatesi itaatisati tiwih napohiyihyaapi kiya maipihand apipaahi awaindah isihya Jerusaremihanda bimohiyihya nahatiyai nusatipihapi kaiwihyaatawa kandapi napowaayopo tiwi sahi gwinyaawaayowo?

⁵ Apipaahi owetise. Ami nini titih akitinhi sangi kasatataato. Ami sahi sami maipihaiwa namapi japihi windi namepemitawaawaahi ami sahi nahatiyaati kiyamataiwi napwitaapo,” undati Jisaasiho kiyai kaundataase.

Kima Piwima Jisaasiho Ipati Yandipih Namingosithandapi Siwipati Namihanati Katindihandapihaare

⁶ Siyati kaundatosati ami Jisaasiho piwih wa siwipati namihana sata kiyai kaundataase. “Utaaho wo ipati pikihand (katami yandih nyami pihoaipihomatiyahati) wainihandami osaataati yamataise. Yamatosatati yandipih ningoaिताiso tati mmondandi notaise. Noti mmonata yandipih windi namingotaise.

⁷ Namingosithi namati osaataati jaatosihoi saundataase. ‘Kinaungwih maurimaireti yandipih ningoti ahotitaiso ndi nini napiti mmonihonhi ami yandipih windi namingose. Isi ami kinyi kati tisatimape kati yapipatami atipati nehhandi neti owemati ahetitaiso,’ undataase.

⁸ Saundih ami osaataati jaatosihoi koai saundataase. ‘Awaisihone, kinaungwih kima naasaapi kiyati ahetita namihape. Kiyati ahetanhi nini katami tambipih yapipati neti ikisimwiti ahiyati ami maasapih kauhom ahopaisati ahoyati katami tambipih ahaitaano.

⁹ Saindi kaisanhi kinaungwih bousoniheti yandipih akoho biyati ningoti ahotisondo. O ami yandipih namingohonaahi gaasi kinyi tisatipi nemaitaapo,’ undataase,” undati kiyai kaundataase.

Kima Piwima Jisaasiho Judaahiyaami Asisih Ikinohiheti Apopaati Waati Tithemwasithandapihaare

¹⁰ Asisih wa Judaahiya ikinohih Saarahura Sapaathandeti Jisaasiho Judaahiyaami anihaiwa gwiharaahaiwa ahoyanwi Autaahaathihopi gwinyaapi gaapundohiwaiwaami windaathih piwih ausaati isihyai kaundataase.

¹¹ Aih kapihi apopaati waati bindataise. Saati apopaati itipih maipih kaatami dawaaho neti daahi kisimwoti ikosisati mmati bimih kinaungwih 18 kiyahaiweti timbiyati mimaipiyati ketinjahaate. Aih kaati windi titih doti bimitohaate.

¹² Aih Jisaasiho kaati iwinjatosati gaatati numwaati kaati koenda napihi saundataase. “Apopaane, kinyi timbipa aimi nini nehimataayo,” undataase.

¹³ Nehimataayo undati Jisaasiho kom ikwihatimuri kaatamiheti ahiihi keti kuraanhi kaatami dawaaho titihiwitati gaatih kaati titih mbatati Autaahaathihopi maaritah Autaahaathihoi mepi autaahemwataise.

¹⁴ Aih utahoi anihand gwiharaahand isihya ahoyanwi Autaahaathihopi gwinyaapi gaapunditaatiwihand jatisih sandi mmonataati apipaahi apousamataise. Sandi apowindimand asisih wa Judaahiya ikindaatiwiheti kaati tithemwaso tati gwinyaataate. Apowih ko kiyai saundataase. “Asisih otipipati kaitaatiwih ikwiri naasairitih

wirami naasohitahaare. Isi asisihā saiwetī napīwīse samī timbipa ko nesamaitando. O amī asisihā kīma ikīndīhaaha Sapaatīhandetī sahī samī timbipa nesamaitandī namaapīwīse, owetane,” undataase.

¹⁵ Saihī Awaisihō komīha wihooanīha ko anīhandī jatisihō mitīhoai saundataase. “Sahī satīwī asisihā Autaahaatīhomīhetī nyahī siyaatī kamaayaahiyaane tīwī jaiwītīwīhiyaate. Sangisangi asisihā Autaahaatīhomīha Sapaatīhandetī maasapīho kauho okīsīhandī amī dongiho wīraposohīpīpīhī nuwī nesīpapesi waapoho nandandīhapīhapī numwaasi nuwī nunyawīhiyaate.

¹⁶ Amī kīmaatī Abīraahamīhomī maatīmaatī Bwaasīrīhīrī netī anītīsati mmatī kīnaungwīha 18 kiyahaiwetī isīwatataise. Isi amī asisihā Autaahaatīhomīhetī Bwaasīrīhīrī kaatī netī mmatī anītīsati isīwatīrīhīrī nemahonīhī kaatī noaipatī gaatīndīmandī tītīhīmetahandī nīnī kiyaatayono? Nīnī kīmandī asisihā Sapaatīhandetī kamaitando e kaitando?” undataase.

¹⁷ Ko pīwīha wihooanīha kaundisihā atisawaawī kopī itīhītōhiyīhiyai mawihī kiya mapīpaapiyawaayopo. Iyauhī amī isīhiya nahatiyaahī ko saiwa nahatewa apīpaahī gaahaiwa kaiwaiwaapī maaritawaayopo.

Kīma Pīwīma Ipatī Nyainyarīhīramatiyahatapunī Nipitandīhandī Yisīhandapunī Sīwīpatī Namīhanahaare

(Matiyūho 13:31-33; Maakiho 4:30-32)

¹⁸ Iyatī amī Jisaasiho kiyai pīwīha sata nunjenataise. “Autaahaatīho isīhiyai iwinjaatī bimaamī naindīhandapī setahande ndī napaapī namīhandī katītande? Napaapī sīwīpatī namīhandī katītande?

¹⁹ Sandī ipatī nyainyarīhīramatiyahatamī kwītaahomatiyahande. Utaaho kwītaaho ko netī komī osaataatī nesotī yamataise. Yamasīhī katī ipatī nyainyarīhīramatiyahatī nawatī awaipatī saniyatī ahethīhī koho nasatī katamī isītītī saatītīhoetī itīha itaayatī bindataise,” undataase.

²⁰ Saundatosatī amī japīhī wa saundataase. “Autaahaatīho isīhiyai winjaatī bimaamī naindīhandapī nīnī napīndapī namīhandī katītande?

²¹ Sandī siyahande. Apopaatī waatī waatīpatī parawaaho netī nīpī-tandīhandī yisīhandisatī ahoyatī naumbwaihīratī sanyoaihi waatī awaindī nīpīndīhandamatiyahande,” undatī Jisaasiho kiyai kaundataase.

Kīma Pīwīma Maasomwaaanī Maipīhinjaatīhapī Namīhanahaare

(Matiyūho 7:13-14, 21-23)

²² Siyatī kaundamapī Jisaasiho Jerusaremīhandaahapī taatī notaaho kapīhī otīhapīhī aunahīpīhaiwa awaiwaiwaaraahunī amī gwīharaahaiwaaraahunī notī pīwīha ausaatī kataunjataise.

²³ Aihī utaaho wo sata Jisaasihoai nunjenataise. “Awaisihōje, Autaahaatīho isīhiya nehī yahonyaisaahīhī numwaitaindīho?” undataase. Saundihī Jisaasiho koai wihooanīha sata kaundataase.

²⁴ “Maasomīhinjī maipīhinjaatīhī sahī andītītīwī andīta napamapī nandaapīse. Nīnī sandī kasatataato. Isīhiya taahiyīhiya maasomīhinjaatīhī nandaitaatīwī andīta napa-mawaahandī kandī wīndī namandaitaapo.

²⁵ Anjaanjamī satīho dotī anjaanjamī maasomwaaanī netī napuwītaise. Napuhonīhī sahī napīwī ipaahaapī bitotawa maasomwaaanī kwītāpī ‘Awaisihōje, maasomwaaanī nyapī nanyupwe,’ tītaapo. Sahī satisaihi ko sangi sasatītaise. ‘Nīnī sangi wīndī maasisotīhiyaatīsī sahī maahapīhapī napīwīhiyaate?’ satītaise.

²⁶ Sasatonīhī sahī koai saundītaapo. ‘Nyahī gisaatī maasī nandapa waapoho nanīhohiyīhiyaane. Iyaatī amī kīnyī nyamī daihīra bitotapa pīwīha ausaapī katīpīnyīsapī kanyatingīhiyīhiyaane,’ undītaapo.

²⁷ Sahī saundisaihihandī kandī amī ko sangi jīhaatī sata kasatītaise. ‘Nīnī sangi wīndī maasisotīhiyaatīsī sahī maahapīhapīhiyaate? Sahī maipīhaiwa pīhītīwī nasisoaari kaimbīwīhiyaatīsī sahī nahatiyaatī nawīsawītīwī ahawīse,’ satītaise.

²⁸ Sasatonīhī sangi nehīhaapī ipaahaapepīsamasaīhī kaapī bitotawa Abīraahamīho, Aisaakīho amī Jekopīho siyaīsunī amī isīhiya Autaahaatīhomī pīwīha atīwī nepī ausaa-hohiyīhiya pīropetīhiyaīsunī Autaahaatīho winjaatī bimonīhī sahī kiyai iwinjaitaapo. Iwinjapī sahī nehīhaatī ipaahaapī bitotawa maipaiwī gwīwī samī mangīrī ikwīnīwī gitīwītaapo.

²⁹ Isīhiya ipīho noaipasihihoaanapīhiyaunī amī ipīho namaatipasihihoaanapīhiyaunī amī ipīhomī bopimbīpīhī wihīwihooanapīhiyaunī Autaahaatīho iwinjatīndīhandaatīhī nandapa nandaatīwī napītaapo.

³⁰ Saisaihi am i sihiya usa wani noaipapi jhimatohiyhiya ipotimainjaihi am i sihiya wani noaipapi ipotimatohiyhiya jhimatitaapo,” undati kiyai kaundataase.

Kima Piwima Jisaasiho Jerusaremihandapi Maarho Asipaindihandapihaare
(Matiyuho 23:37-39)

³¹ Aih i tithi suraanihi Parisihiya usa napiw jisaasihoai saundawaatopo. “Kinyi kimbhi namasi wapihap numwe am Erotiho gi tihiwitandiso,” undawaatopo.

³² Saundauhi ko wihoaanjha kiyai sata kaundataase. “Sahi nuwi sir sihw ainjhihihi maipiri saundiwise. ‘Atime! Nini wanuni am bousonihuni isihyaamiheti itipho maipihapa ahotimbipa nemwati am timbipa timbiyohiyhiyai tithiwitoto. Aindi am asisih not mairimaatisiheti nisi otipipati kaindi owemaito.

³³ Aindi wanuni am bousonihuni am bousonihuni bousonihuni daihira daimi nutaano, am Autaahaatihom piwih atisati neti ausaasihoai nehihaati wapihi tiwitaatiwi sandi tithiimahe. Koai nehi Jerusaremihandaahih tiwisaihi kapih ko napwitande,’ undiwise.

³⁴ “Jerusaremihanda bimohiyhiyaate, sahi ishiya Autaahaatihom piwih atiwi nepi ausaahohiyhiyai tipi yamwaapihiyaate. Aiw am sahi ishiya Autaahaatihom piwih nunyati sapi natausaasihiyai nawhaara nepi yahwi tipihyaate. Nini pihindihaiwet sangi neti nasamaati nisi ikwiraatih otipwisipaati mwaahoai neti ditatotemasipatamaindi neti ahsitondiyonihandi kandi sahi nisenda namaapiwi nisapi pohipaiwihyaate.

³⁵ Atiwise! Sahi sangi kaiwi bimitaatiwi Autaahaatihom aimi nasamase. Nini sangi tithi kasatataato. Sahi ngingi windi maanisoniwi bimaami nuwi sahi sawanaati satiwi, ‘Kimo Awaisihom ambipataahi komi aunahipa neti napsihoi Autaahaatihom gaahati kawisane,’ tisaihihuraatitaise,” undati kiyai kaundataase.

14

Kima Piwima Komi Ambipati Nipisa Nahihioai Jisaasiho
Tithemwasitihandapihaare

¹ Asisih wa Sapaatihandi Saararehura Jisaasiho Parisihiyaami mitihom anjipipih noti nandapa nanataise. Nainjih utaaho wo komi ambipati nahati nipisaho bindataise. Aih i sihiya kapih bimohiyhiya koai Jisaasiho tithemwaso tiwi Jisaasihomiheti ndiha ahiyaw iwinjatawaayopo.

² Aih ko utaaso ikwauhihi nahati nipiso kapih Jisaasihomihini deti bindataise.

³ Aih Jisaasiho koai usonataati kiyi winihapipa katiwunjohiyhiyaaisuni am Parisihyaaisuni sata nunjenataise “Autaahaatihom asisih nyahi ikindhaaha Sapaatihandeti ishiyai tithiwitithaawi tithi gaaro e owetiso?” undati nunjenataise.

⁴ Aih kiyi wihoaanjha windi kamundiwi apihimundawaayopo. Kiyi saiwi apihimundauhi Jisaasiho koai numwaati komi timbipa nemwati natausaasih notaise.

⁵ Natausaasih ko naihi kiyai sata nunjenataise. “Ami sami wonj komi mwaahoaisangi am maasapiho kauhoaisangi Autaahaatihom asisih ikindhaaha Sapaatihandeti animwaahipata witamahonihi am gaasi kiyati witatotane tati ko windi noti animwaahipatombi japihi namumwaitaiso?” undataase.

⁶ Sata ko kiyai nunjenati kaundihi kiyi kaami wihoaanjha windi kamundopo.

Kima Piwima Utaaho Ipatisandandihandapihaare

⁷ Isihya nandapa nandaatiwi nandaahohiyhiya usa mtaahoah mmoniwiniwaji gaahasini bimaami niyauhi kiyai Jisaasiho usonataati kandapi piwih kima namihanaha sata kaundataase.

⁸ “Namaatinihauhi nandapa tihohipapaapi isihya gaatisaihi numbwi ishiyaami ndiheti mtaahoah mbi mime. Wiwa utaaho wo awaisih gi nangitipihahho kinyapi gaatauhi napingipatamataiwi kop gaasaihi napitaiso.

⁹ Nasonih utaaho nandapa nasamitandi maisihooasapi gaatisho nasati gi sahitiitaise. ‘Kihoe kimbhi kinyi bimingipimbhi kimo bimta kinyi niwupwaape,’ hitonih kinyi apipaahi aungwohandi masamaitaise. Masamahonihi namapi numbwi mihopi usopop bimitaise.

¹⁰ Isi ishiya kinyapi namme tiwi gaatisaihi nopaapaahi usopopi numbwi bime. Binyamih nandapa nahimtandi gaatisho gisonatosati sahitiitaise. ‘Kihoe kimbhi mtaahoah bimta namme,’ hititaise. Sahitonih naimbi binyamih ishiya kisaahoya nandapa maasi nandaatiwi niyohiyhiyai kinyapi ko gaahoe tiwi gisosaihi bimtaape.

¹¹ Sandi katohitmandi apaapi maato. Utaaho wo mamaawonihi awaisihoniso tati sawaho naimaatinataataahi Autaahaatihom neti koai yatihihonihi yatihitiitaise. O utaaho

mawonihĩ ipihatisanataataahi koai Autaahaatho neti awaisihoemwaitaise,” undati Jisaasiho kaundataase.

Kĩma Piwĩma Nandapaapĩ Isihĩya Maipihathĩmai Gaatĩwĩ Numwaitaatĩwĩhandapĩhaare

¹² Utaaho nandapa nanda napĩwise tati Parisiho gaatisihoai Jisaasiho sata kaundataase. “Kĩnyĩ isihĩya nandapa nandaatĩwĩ gaatapaahura isihĩya tĩtĩhĩ kinyĩhiya aunahĩpa naasĩkata bimohiyĩhiya kahapaamapĩpa asaketahiyai gaatĩpĩ namumwaape. Sandĩ kahĩtohtĩmandĩ apaapĩmaahĩto siya isiya kinyĩhapa nandapa numwingĩpĩpaapĩ amĩ kiyaamĩhapa kiyahapa wihoaanĩ nahĩmĩtaatiwĩ gaatĩwĩ nahĩmaitaapo.

¹³ Kĩnyĩ nandapa tĩhapaahura isihĩya maipihathĩma kahapaamapĩpa owehatĩma ambĩpatĩ maipihathĩma auhĩrĩ maipĩtahatĩma ndĩha niyotahatĩmai gaatĩpĩ numwaape.

¹⁴ Satĩma kĩnyĩ nandapa numwingĩpĩpaapĩ wihoaanĩhapa wĩndĩ namaahĩmĩtaapo. Saiwĩ namaahĩnyaihi kĩnyĩ waatĩ maaritĩtaape. Isihĩya Autaahaathĩhopĩ gĩwunyaahohiyĩhiya ainahiyĩhiya anĩmwaahĩpatombĩ japĩhĩ nepasaihĩhura Autaahaathĩho gĩ kandapĩ wihoaanĩhapa nahĩmĩtaise,” undataase.

Nandapa Awaimbĩpa Nandaatĩwĩhandapĩ Namĩhanahaare

¹⁵ Kapĩhĩ isihĩya bindawa nandapa maasĩ nanĩhohiyĩhiyaamĩ wo koaisamĩ bindamaaho sa piwa atĩwisataatĩ Jisaasihoai ko sata kaundataase. “Autaahaathĩho isihĩyai iwinjaatĩ bimaamĩ naindĩhandaatĩhĩ nandaatĩ nandapa nainjĩho so waatĩ maaritane,” undataase.

¹⁶ Aihĩ Jisaasiho komĩha wihoaanĩha sata kaundataase. “Utaaho wo nandapa awaimbĩpa taatĩ tĩmanataatĩ isihĩya taahiyĩhiya komĩ nandapa aimĩ tĩmetanĩhĩ napĩtaatiwĩ piwĩha nusoaasĩtaise.

¹⁷ Nahataapa nandapa tĩmetanĩhĩ asisĩha nandapa nandaatĩwĩhuraatanĩhĩ isihĩya aimĩ gaatisawĩhiyaapĩ komĩ otĩpĩpatĩhoai natausaasĩtaise, ko notĩ kiyai nandapa nahataapa aimĩ tĩmetisĩ nandaatĩwĩ napĩwise undĩtando.

¹⁸ Iyonĩhĩ kiyi nahatiya komĩ gaatisawĩhiya naasĩka katĩwĩ wĩndĩ namaapĩto undawaatopo. Aiwi amĩ jĩho sata kaundataase. ‘Osaataatĩ waatĩ wanĩ nawĩho nunya nehonĩ wanĩ mmondandĩ nutandiyo amwihonje, wĩndĩ namaapĩto,’ undataise.

¹⁹ Iyonĩhĩ amĩ kapĩho sata kaundĩtaise. ‘Nĩnĩ wanĩ maasapĩho kauho ikwĩmaindĩmwĩtaho otĩpĩpatapĩho wanĩ nawĩho nunya numwaahonĩ wanĩ nundĩ namĩhandĩ mmondandiyonĩ amwihonje wĩndĩ namaapĩto,’ undĩtaise.

²⁰ “Iyonĩhĩ amĩ kapĩho sata kaundĩtaise. ‘Nĩnĩ wanĩ apopaati netĩ wĩrahonĩ wĩndĩ namaapĩto,’ undĩtaise.

²¹ “Satĩwĩ nahatiya kaundauhĩ otĩpĩpatĩho namasi notĩ komĩ awaisihoai satĩwĩ satĩwĩ owe namaapĩto tauhĩ namasi japĩhĩ nasataayo undataase. Saundihi anjaanjamĩ satĩho sa atisatosatĩ apowihĩ komĩ otĩpĩpatĩhoai saundataase. ‘Wanĩ ketĩ kĩnyĩ nihĩti numbĩwĩ aunahĩpatamĩ daihĩra awairĩhĩraatĩhunĩ gwĩharaahasĩnyaatĩhunĩ daapĩ isihĩya maipihathĩma kahapaamapĩpa owehatĩmaisunĩ ambĩpatĩ maipĩtahatĩmaisunĩ auhĩrĩ maipĩtahatĩmaisunĩ amĩ ndĩha niyotahatĩmaisunĩ numwaasi napisamĩhĩ nisĩ anjĩtĩtĩhĩ nandaita numwe,’ undataase.

²² Sata kaundihi ko otĩpĩpatĩho awaisihomĩ kaundisĩha kiyatĩ owetihĩ awaisihoai saundataase. ‘Awaisihonje kĩnyĩ kandingĩnumwaanĩ kamwaanĩ japepihĩrĩtĩ aimĩ kiyonĩhandĩ kandĩ anjaanĩ isihĩya wĩndĩ tĩmisainje. Owetise,’ undataase.

²³ Saundihi awaisihomĩ komĩ otĩpĩpatĩhoai jĩhaatĩ saundataase. ‘Kĩnyĩ japĩhĩ numbĩwĩ daihĩra awairĩhĩraunĩ amĩ osaataatapĩhĩraamĩ naaporĩhĩrainunĩ isihĩyaapĩ daapĩ usonapaahiyai tarĩwundĩpĩ numwaasi napĩta numwe amĩ nisĩ anjaanĩ apĩpaahĩ nga tisaitĩto.

²⁴ Nĩnĩ sangi kĩmandĩ kasataato. Isihĩya nandapa nandaatĩwĩ gaatohiyĩhiya siya nisĩ nandapa apĩpaahĩ akĩtĩnĩhĩ masehonyaisangi wĩndĩ nepĩ namandaapo. Owetĩtaise,” undataase,” tati Jisaasiho kiyai kaundataase.

Kĩma Piwĩma Utaaho Jĩhĩ Biyatĩ Gwĩnyaatĩ Kainjatĩ Ipotĩ Jisaasihoai Nuwipinjĩtandĩhandapĩhaare

(Matĩyũho 10:37-38)

²⁵ Wura isihĩya taahĩtĩhandĩ wĩrĩsandiwi Jisaasihoai nuwipinjai niyauhĩ Jisaasiho nepemaitatĩ kiyai sata kaundataase.

²⁶ “Utaaho wo nĩngĩ nanipinja nisĩ otĩpĩpatĩhoematĩtandĩ nisenda nasataahandĩ kandĩ komĩ sanĩyĩ sapiyaisunĩ amĩ saingo saahoyaisunĩ sanasĩhiyaisunĩ amĩ komĩ apwaataaisunĩ amĩ metĩhonyaisunĩ amĩ sawaho biyatĩ itatamanĩnatĩ bimĩtandĩhandisunĩ komĩ maarĩho wĩndĩ namunyamatĩ kiyaisunĩ amĩ sawahoaisunĩ pohĩpiyamati nehĩ

7yati Jisaasiho kiyai saundaataase. “Nin+ sangi titih+ kasatataato, sikireti+ utaaho
wo maip+ho maip+haiwa kiyaho komi+ maip+haiwa namasi japih+ nepemaitih+hopi+

yamihapataatihi maaritawaayopo. Iyataati am i akite ishiya 99 kaiwihya aimi tithi gaahyaatawa wndi japihi namepemaaitaatiwihyaapaahi am maaritawaayopo. Siyawaahandi kandi utaaho itapa wo waati maipihaiwaisahiya kiyaami maipihaiwai namasi japihi nepemaitohiyhiya siyaapi yamihapataatihapihiya apiapaahi waati aungwohandi maaritawaayopo,” undataase.

Kima Piiwima Jisaasiho Nawihho Nihirinjhopi Namihanati Katindihandapahaare

⁸ Am i Jisaasiho piiwihha wa namihanaha satati kandaase. “Am i apopaati waati nawihho soaarindisihho ikwimaindiniwataho 10 kina kiyati isiwatonih i otihatihapi nehi naasohi nihirinihonih i kaati napitaitaise? Am i kaati norihiri neti tipoti anititih i gwaasiha nawoti tiwihhaati naihoaati biyati mwiipisati phitati daitaise. Daapi nunjati nawihho soaarindisihho japihi netosati sandih i mindaati namihaitaise.

⁹ Siyati kaati mmonati japihi aimi netosati kaatami naisihiaisuni am isihya kaatamihini deti aunahipati naasaipiti kata bimohiyhiyaisuni gaatati numwaati napiw i ahoyainjaihi kiyai kaati saunditaise. ‘Naisihyaate, sahi nngisawi maasi maaritwise. Am i nisi nawihho soaarindisihho nehi naasohih i nihirinjho ko am i nini wani daati aimi japihi netaayono,’ unditaise,” undati kaundataase.

¹⁰ Iyatosati Jisaasiho sandaase. “Nini sangi tithi kasatataato. Sikaiwi Autaahaathom i otipipatihya yamihapataatihapihiya utaaho wo maipihho maipihaiwa kiyaho kom i maipihaiwaatihapi japihi nepemaitihhopi asakaiwi waati aungwohandi maaritawaayopo,” undati kiyai Jisaasiho kaundataase.

Kima Piiwima Jisaasiho Namihanaha Waimwaaho Wo Nihirinati Owetamatatiho Japihi Napihi Sapiho Maaritaitaise Tati Katindihandapahaare

¹¹ Am i Jisaasiho piiwihha wa jhaati namihanaha konih i kiyai kaundataase. “Utaaho wo mwaahuri yahurisaho bindataase.

¹² Aih i kuri kom i mwaahurami ipotihho sapihoai saundataase. ‘Apore, kahapaamapiha nahataapa taasihohaisiha yihoanyangi tipitapaapi nanyamitaapi isiwatingipitapaapi nini gwinyaataayo. Saindi gwinyaataayoni wihooanjhapa tipitapaapi nisapihapa wani kimura nngi naninye,’ undataase. Aih i am i kuram i sapiho komihapa nahataapa wihwihooagi mwaahurapi tipitapaapi kuri nunyataise.

¹³ Siyati sapiho kopihapa tipitapa numwih i wndi otihmetih keti komihapa nahataapa neti ahoyati isihiyai nawihhopi nunyati nawihho netaise. Iyati ko ipotihho nawihho neti isisi kom i aunahipati bimipata namasi yapipati wita kaanhi noti bindataise. Noti kapih i bindata nosasinati mimaipiyati nawihho nopisati iwirisati timataise.

¹⁴ Siyati kom i isiwatimbipa nosasati iwirisati timati owetihhura sat i yapita jariho aungwohandi noaipasih i ko nandandihapa owendaase.

¹⁵ Aih i ko utaaho wo sat i yapitaahapihom i otipipati kawitandi notaise. Noti iwinjasih i ko kom i maasapiho yaurimana iwinjaati bimitandi neti natausaasih i noti maasapiho yaurimanataise.

¹⁶ Noti yaurimanati bindataati koai jaumasih i maasapiho dipamasipipa atipipati taupwiriham i pasaaha neti nandandi gwinyaataise. Siyati jaumasihhandi kandi isihya usa koaisi nandapa wapa namunyopo.

¹⁷ “Ko siyati mimaipiyati bimainjati ipotinhi biyati gwinyapenataati sawaho sanataase. ‘Isihya apihom i otipipati kawitaatiw i apiho numwaasawihyaahi nandapa nyahounjhi nanih i bimauhhandi nini kimbhi aungwohandi jarindi napwitiandiyohi.

¹⁸ Isi nini kimbhi namasiti dosi nisi apihoenda naitaano. Naindi apihoai saunditando. ‘Apore, Autaahaathohaisuni am i gisuni pohitahandi maipihandi nini kiyataayo.

¹⁹ Kinyi nngisi nisi maasihho ndipi ambihmandime. Kinyi otipipati kahi-taatiw i numwaahingiyhiyaamataindihoninimatisanhi kinyi nisapi nisi otipipatihoe tip i nisondaape unditaano,’ tati sawaaho kanataase.

²⁰ Siyati gwinyaati kanamapi dosisaah i sapihoenda niyataise.

“Siyati anipipih i sangi noaipati daihira kaanhi taati napihi sapiho koai iwinjataati sapiho kop i maariho tundamataise. Tundih i sapiho naupwasi mwaahomihini deti noti mwaahoi namaahatata gerundataase.

²¹ Siyati gerundih i mwaaho sapihoai saundataase. ‘Apore, nini maipihaiwa Autaahaathohai poundati am i gisi pohitahaiwa kiyataayo. Isi kinyi nngisi maasihho ndipi ambihmanditaape,’ undataase.

²² Sata mwaaho kaundihhandi kandi sapihohi kom i otipipatihyai saundataase. Nisi otipipatihyaate, keti apotihiri utaarihiri apiapaahi gaahiri tiwatihhaati niyohotihiri nuwi nesipiw i niwipaapise. Aiwi am i utihiri gaahiri nesipiw i kom i sundipihoe i niwiiwase. Aiwi am i atasihapihi asuipati nesipiw i niwipaapise.

²³ Aiwi ami maasapiho kauho ambipatisaho gaaho nuwi nepise. Nepi tihwise ko nanaati maaritithaawo.

²⁴ Sandi katotimandi apaapimaato. Kimo nisi maasihimo aima napomatatiho wani japihi asohoemajihito. Iyati ami ko aima nihirinati owetatatihho ko wani japihi usonataatito, unditaise. Saundonhi nandapa maasapiho tip tihwi nanwi komi mwaahopi maarititaapo.

²⁵ "Komi mwaaho jho sura osaataati otipipati kiyataise. Kiyamapi japihi anjipipihapi nasataise. Nasati anjaanami detitih atisataati anjipipihapi apwitihiri ipopi aunihihiri katwi waipati ahiyawu maaritotihandi nunaaha atisataise.

²⁶ Atisataati otipipatiho woai gaata numwaati sata nunjenataise. Kimandi apwitimiri nunaamandi napaape?" undati nunjendaise.

²⁷ Nunjenihonhi otipipatiho wihoanjiha koai saunditaise. 'Kinyi kunyihho aima japihi nasati noaipasih gapiho maasapiho kauho mwaaho gaaho ambipatisaho tiwati tihataise. Iyati ko windi namopisasinati gaaho napihe,' unditaise.

²⁸ Saundonhi komi mwaaho jho sa piwa atisataati apipaahi apousamahonhi ko windi anjitihi niyati namindaitaise. Owe. Iyonhi komi sapihho noaipasi nasati komi mwaaho jhoai bipi piwiha napaisaatunda anjaan nandaape unditaise.

²⁹ Undonhi ko wihoanjiha sapihhoai saunditaise. "Kinyi mmopi gwinyaape, nini kimbhi kinaungwiha taahiwaiwet kinyi otipipatihiyaamataindi otipipati kahisataayo. Saindi nini kiyataati kinyi piwiha kandingiwaiwa nemaahimati baindi atihisataayo. Saindi nini kiyohitihandapi nngisi napindi naninyapaise? Nisi naisihiyaisati nandi maarititandi maasapiho memetirisangi windi nepimaanimise.

³⁰ Saimbi nngi kamaanimb kinyi kimwaaho kimo kinyi kahapaamapipa ikipipa numwingipipa nesoti isihya taahiyihyaami apwaatiyaapi nosasati timati kainjati japihi napih kop kinyi maasapiho kauho mwaaho ambipatisaho tip tihapaise,' unditaise.

³¹ "Undonhi ami sapihho koai wihoanjiha sata kaunditaise. 'Nisi maasihho, kinyi asisi nahatewet kimbhi nngisapi nasisoari bindapaise. Iyataati ami kahapaamapipa nini isiwasihpapa nahataapa kinyihapaae.

³² Iyataahandi kand wani nyahi maaritithaawo. Sandi apaapimaato, kinyi kunyihho aima napomatatiho japihi asohoemajihito. Iyati ami ko aima nihirinati owetatatihho wani japihi usonahaawihito,' unditaise," undati Jisaasiho piwiha namihanaha kaundataase.

16

Kima Piwima Utaaho Otipipati Jatisiho Mimaipiya Kiyahopi Namihanahaare

¹ Jisaasiho piwiha kima namihanaha komi otipipatihiyai sata kaundataase. "Utaaho wo kahapaamapipa asaketaho woai ahiihi komihapa nahataapa awaisoematati iwinja bimoho bindataise. Aih so kahapaamapipa asaketisoai usa piwiha saundawaatopo. 'Kinyi otipipati kahapaamapipa ginjati bimitandi awaisiho ahiiwingihho kinyi otipipatiho kinyi nawihho kahapaamapipa nahopisatasaise,' tiwiha piwiha kaundawaatopo.

² Saundauhi namati ko komi otipipati iwinjatisihoai gaata numwaati sata nunjenataise. 'Kima piwiha kinyapi satiwiha kandauhi atisataayoni kinyi sandi titih akitihi kainihandapindowo? Kinyi nisi otipipatihonjimatipi nisi otipipati ninjaapi windi bimimitaini nehimasanihi namapi kinyi numbwi bindapa kahapaamapipa kinyi ikwiraatih ahiyohipipaapi otipipati saindi saindi kaindi saindi ginjatataayo tip nahataapaapi baimbi jipatiipaimi,' undataase.

³ "Aih komi otipipatiho sawaho sata gwinyapenataise. 'Nisi awaisiho komi otipipati kawisohipataatihapi nenimaitandise. Isi nini napitaitande? Nini windi anditindi nandapa yapasati namayaamaito. Isihiyai nandapaapi itunditi neti nandandi sandi manyitaise.

⁴ Nisi awaisiho komi otipipati iwinjaati bimohipataatihapi nenimahonihura isihya nanimaapi nandapa nanimtaatiwihandapihira daihiraapi saindi saitaano ndi gwinyaitaano,' tati gwinyataise.

⁵ "Ko siyati gwinyaataati namati isihya komi awaisihomihapa nandapa neh nepi nwinihohiyihyaapi gaathi kiyaaami neh ninaasohihi niyati iwinjataise. Jih niyati iwinjasihhoai sata nunjenataise. 'Kinyi nisi awaisihomihapa napitaimbihapa neh nepi nanihise?' undati nunjenataise.

⁶ Aih ko wihoanjiha sata kaundataase. 'Atipati onihawaaisiha 100 kiyahaiwa neh neti nanataayo,' undataase. Aih awaisihomihho otipipatiho koai saundataase. 'Kinyi

nandapa nehi nepi nan'hingipipaami utipihoko kimosi kooat'hi 50 kiyate t'ipi bindapa keti jipati'paime,' undataase.

⁷ Ahihi ami kasini wo niyati iwinjasihi awaisihomi otipipatiho koi saundataase. 'Kinyi nisi awaisihomi nandapa napitiyahapa nehi nepi nanapaise?' undataase. Ahihi ami komiha wihoan'hiha sata kaundataase. 'Nandapa koniho witi'handi ikih 100 kiyahapa nanataayo,' undataase. Ahihi ami ko koi saundataase. 'Kinyi nandapa nehi nepi nan'hingipipaami utipihoko kimosi kooat'hi 80 kiyate t'ipi bindapa keti jipati'paime,' undataase.

⁸ Ahihi awaisiho otipipatiho mimaipiyati kaisopi maarita koi niwimaataise, ko biyati gwinyaasit'handi siyati kaihi mmonati gwinyaataato. Isi isihya kimaapi yapipatambihiya otipipati ami wapa nawihaiwi kiyohit'handi Autaahaat'homi isihiyai daahapumapi nusatip'haahopo.

⁹ "Nini sandi kasatataato. Kimaapi yapimbatambi nawihoko maipihora sahi isihiyai naisomwapise. Saisaihi sahi nawihoko isiwatohiho noti owetan'ihura kiya sangi maarit'wi nasamaasi naiwi aunah'ipati sahi jinjap'hi jinjap'hi apipaahiyaati bimitaati'wihataahesaiwisamaito.

¹⁰ Ami utaaho wo wapa maipihonya biyati itatamanati nga jatataataahi ami so awaimbipaisangi biyati itatamanati nga jatitaise. O ami utaaho wo wapa maipihonya biyati itatamanati napaitati minjatati neti nopisatasi iw'risataataahi ami sik'reti wapa awaimbipaisangi neti nopisatasi iw'ritaise.

¹¹ Isi sahi kimaapi yapipatambihiya nawihoko baiwi itataman'wi minjatisaihaahi akipipa sahi jatitaati'wi ndi nasamitaise?

¹² Aiwi ami sahi usaam'hapa kahapaamapipa w'ndi baiwi itataman'wi minjatisaihaahi sawanaatapihapa sangi ndi nasamitaise?

¹³ "Utaahuri awaisururami otipipati utaaho wo nehi naasohi otipipati maisahuram'hati w'ndi kamaawitaise. Wopi pohipiyati wopi maarititaise. Woaisi niwipinjata woaisi ahosumwaitaise. Sahi Autaahaat'homuni ami nawihomuni osamapi otipipatihiyaatimaamatitaapo," undati Jisaasiho kiya kaundataase.

Winihapipaapuni Autaahaat'ho Isihiyai Iwinjaati Bimind'handapihaare

¹⁴ Jisaasiho saiwa siyati kaundihi isihya Parisihiya saiwa atisawaaw' nawihoko maar'ho waati nunyaw'hiyaasi yaiho napaapi sata katise tiwi Jisaasihopi sisawaayopo.

¹⁵ Kiya kapi saiwi sisauh'handi kandi ko kiya sata kaundaase. "Sahi isi k'niyaati isihya sapi gaahiye titot'wi kiyaami ndiheti jaiwaiwi gaahaiwa kaiwihiyaate. Saiwi sahi kiyauhi Autaahaat'ho aimi sami omar'it'it'hi maar'hoat'hi jasose. Kahapaamapipa wapai isihya maar'ho nunyaw' mepi autaaahemwahoh'pipa sapa Autaahaat'homini ndiheti awaimbipaamaahe, neh'hapaimatataise.

¹⁶ "Autaahaat'homini wini'hapipa Mosesiho ahaimbipauni Autaahaat'homini pi'wiha atiwi nepi ausaahohiyi'hiyaami pi'wihauni ahotim' nasati Joni'ho Isihiyai Baawusis'hoap'hi'ndaise. Ahihi ami suraapi Autaahaat'ho isihiyai iwinjaati bimaami naind'handapiha pi'wiha namasati noaipataise. Ahihi isihya Autaahaat'ho iwinjaati bimitand'hat'hi andit'it'wi nandaawaayopo.

¹⁷ Yam'hapatuni yapipatuni owendaahandi kandi wini'hapipa apipaahi maipihonjisangi w'ndi owemetitaise. Owe, kapaanihi ahotim' nutaise," unda Jisaasiho kiya kaundataase.

Namaatinohit'handi Nepi Nopisasohit'handapihaare (Matiyuhu 5:31-32, 19:9; Maakiho 10:11-12)

¹⁸ Jisaasiho ami kiya pi'wiha wa sata kaundataase. "Isihya usa apwaatiyai j'hihi nepi wirapawi ami kiya namaposawi asi'yihiyai j'haati nepi wirahoti'handi sandi kiyaami namaatinohit'handi nepi nosasawaayopo. Iyataati ami itapaati waati j'ihura wari'ho namahoni'haati nehi bimon'hi utaaho wo neti kaati w'rataataahi so utaaso namaatinohit'handami wini'hapipa neti nosasataise," undati Jisaasiho kiya kaundataase.

Utaaho Nawihoko Kahapaamapipa Asaketahopuni Rasarusihopihaare

¹⁹ Jisaasiho ami pi'wiha wa nam'hanaha kiya sata kaundataase. "Utaaho wo nawihoko kahapaamapipa asaketaho uti apoti'hi' watip'hapa apipaahi sanahi'wetati gaahapaahihi niyoti nipaataati ami nandapa apipaahi gaahapa jipiyahapaahihi asisi nahateweti nanati bisondaise.

²⁰ Ahihi ami utaaho wo nawihoko kahapaamapipa apipaahi oweho asaaha komi ambipateti gaamati asaataho Rasarusi'ho nawihoko kahapaamapipa asaketahomini deti maasometeti bindataise.

²¹ Bindataati kahapaamapipa nawiho asaketaho nandapa nanataati pwisatisiha dipamasipipauni ami naumbwinjipipa ganhoas+nap+timahiyati yatih+ ahotimbipa neti nandand+ gwinyataaise ami suhiri komi asaahaiwaat+hi nuwiti+handi.

²² Siyati ko kahapaamapipa oweho bimainjati napomasih+ Autaahaat+hom+ enjerhiya otip+patih+hiya yam+hapataat+hi bimohiy+hiya nap+wi koai numwaasi naiwi yam+hapataat+hi Abiraaham+hom+hini deti ah+wisauhi bindataise.

Aih+ ami utaaho nawiho kahapaamapipa asaketahoaisangi napomasih+ yamwaawaay-opo.

²³ Aih+ ko not+ aunah+pa maip+ihata naan+handi nepi bimoh+ip+hi+ ambipati apipaahi awaand+handi yaaw+handi neti bindataise. Bindata naingaati jata Abiraaham+ho kaan+hi Rasarusihoai kom+hini deti ah+wisatosati bimih+ iwinjataise.

²⁴ Iwinjatosati ko sata kandaase. 'Apore, Abiraaham+honge kinyi nisapi maariho asipaime. Asipaambi Rasarusihoai nepi natipusoaase ko not+ komi ikwiri osetet+ boyatesi nasati nist+ omas+hai+ wonji bin+mah+wi to nin+ kimb+hi sis+haap+hi+ amb+pa yaas+handi neti nehosisono,' undataase.

²⁵ "Sata ko kaundih+handi kandi ami Abiraaham+hom+hi wihooan+hi koai saundataase. 'Nisi maasih+ kinyi sangi napopi bindapaapi nawiho kahapaamapipa gaahapa pih+it+pi is+pi biming+it+handapi gwinyapeme. Kimo Rasarusimo jhura m+maipiyati ketinjahore. Aih+ ami wani kinyi yaasahandi nepi nehosin+hi+ ami ko komi maariho biya w+winji+hi maarit+hi wani bindataise.

²⁶ Iyataati ami nyamuni kinyuni mataap+pi+hi k+mandi gwaahor+hi+hi+ apipaahi baahi timbwaapwand+handi ahendaise. Is+ is+hiya kimb+hi+ k+mihoan+api+hiya k+m+ri+ gwaahor+m+ri w+ndi neh+mwaapi sangisenda w+ndi namaap+taapo. Iyon+hi+ ami sihoan+api+hiya is+hiya k+m+ri+ gwaahor+m+ri neh+mwaapi k+mihoan+api+hiya w+ndi namaap+taapo, apipaahi owet+it+aise,' undataase.

²⁷ "Aih+ ami ko nawiho kahapaamapipa asaketaho saundataase. "Apore, Abiraaham+honge, siyonaaraah+ namapi kimo Rasarusimoai nepi jap+hi+ natipusoaase, ko jap+hi+ nisi ap+hom+ aunah+pataahapi nuto.

²⁸ Sandi apaap+maato nisi nihooarisa ikwi wih+it+it+hiya an+ip+pi+hi+ bimow+ Rasarusihoai natipusoaasisam+hi ko not+ kiyai ausaati kaundon+hi+ kiyai atiwi gwinyaaapi bi+mamb+wi+ kimb+hi+ amb+pa yaasimb+mb+hap+ w+ndi nisataiwi+ namaap+taat+wo,' undataase.

²⁹ Aih+ Abiraaham+hom+hi wihooan+hi koai saundataase. 'Autaahaat+hom+ p+wi+ha Mosesihoun+ ami is+hiya Autaahaat+hom+ p+wi+ha atiwi nepi ausaahohiy+hiyauni+ p+wi+ha atiwi j+pat+ipaiwi+ ahiyoh+waiwa yaihaiwa ahondaise, mmon+wi+ atiwi naitaapo,' undataase.

³⁰ Undih+ ko nawiho kahapaamapipa asaketis+ho saundataase. 'Owe, apore Abiraaham+honge, utaaho wo napomatat+ho jap+hi+ nepasi not+ kaundonaah+ kiyai atiwi kiyam+ maip+haiwa kiyoh+waiwa namasi jap+hi+ nepemait+taapo,' undataase.

³¹ "Sata ko kaundih+handi Abiraaham+ho kom+hi wihooan+hi koai saundataase. 'P+wi+ha Mosesiho ahas+hauni+ ami is+hiya Autaahaat+hom+ p+wi+ha atiwi nepi ausaahohiy+hiya p+wi+ha katiwi j+pat+ipaiwi+ ahiyoh+hauni+ w+ndi baiwi+ at+homisawaawaah+ ami naas+kat+ kaiwi is+hiya napopi nepasi nuwi kaundisaihi+ha w+ndi baiwi+ at+homaawitaapo,' undat+ Abiraaham+ho koai kaundataase," tat+ Jisaasiho kom+ otip+patih+hiya p+wi+ha nam+hanaha kaundataase.

17

Kima P+wi+ma Maip+haiwaapuni G+wunyaahoh+it+handapuni Ot+ip+ipatapuni Jisaasiho Katind+handap+haare

(Matiyuh 18:6-7, 18:21-22; Maak+ho 9:42)

¹ Jisaasiho kom+ otip+patih+hiya sata kaundataase. "Kahapaamapipa kaiwetapi is+hiya maip+haiwa kaitaat+wi+haiwaah+ ami noaipaitaise. Iyataahandi kandi ami utaaho is+hiya maip+haiwa kaitaat+wi+haiwa nunjiso soai apipaahi yaaw+handi awaand+handi nusoaipahon+hi+ naito.

² Is+hiya k+miya nisapi g+nunyaahohiy+hiyaami+ wo kom+ kaand+handi mmonataati maip+handi kiyonaah+ utaaho maip+haiwa kaitaat+wi+ nunjati kais+hom+ naahind+hoap+hi+ naw+ha awais+ha naan+hi w+ri+hi+ra w+rap+ dur+hi+raat+hi+ nesuw+ wip+ise.

³ Is+ ami sangisangi siyahaiwa wiwa kaitaaw+ ami baiwi+ jaawo.

Ami kinyi utaaho kinyi naisiho wo gi maipihandi kahisonaahi kinyi koai saundi-pi sandi maipihandi kamaima undipi itihunde. Saimbi itihundisamihiki ko japihi nepe-maitonaahi komi maipihandi kinyi nepumape.

⁴ Iyataati ami ko gi asisiha naasetihiki ikwi wihitititanihi wihinirami yahuri 7 kiya-haiwet maipihandi kahisatosati ami 7 kiyahaiwet japihi nasati sahatahi nini maariho asipaindi nepemaitataayo hitonaahi kinyi komi maipihandi nepumape.

⁵ Aihiki ami komi otipipatihiya Awaisihoai saundawaatopo. "Nyahi Autaahaathihopi giwunyaahohitihandi nepi kinyi anditinyaipi watipinyamapi ami waati awain-depinnyamape," undawaatopo.

⁶ Aihiki ami Awaisiho komiha wihooanjiha kiyai saundataase. "Sami giwunyaahohitihandi apipaahi maipihonji ipati katami ambipati masitetihandami yandipihomatiyahamwaanji giwunyaawaawi kimati ipimatisi saundiwi, 'kinyi ipimatanji kinyi tambathihiki damipatisapi nawotipi numbw durihiraathiki yapwitiinde,' undiwi kaundisaihi sami piwiha atisisati kireti kaitaise.

⁷ "Iyataati ami sami wonji kinyi otipipatiho osaataati nandapaapi yapipati yangipasati ami kinyi maasapiho sipisipihoni ginjaati otipipati kahisati bitonjati aimi asahataahu-raatanihiki anjipipihapi nasonihiki komi awaisihonji koai saunditaino? 'Kinyi keti apaihi nambi kimbihiki ganihomihini bindapa nandapa nanime unditaino?

⁸ Owetitaise. Nehi saunditaise. 'Kinyi nandapa tihipi timane. Aimbiki apotihiki niyopi nandapa noaapi numwitaatiwihiki niyopi nandapa noaapi nesimbo. Nesimbini misamihiki nini jiki waapoho nandapa nandi owetanihiki ami kinyapihapa ipoti nandaapo," unditaise.

⁹ Otipipatiho awaisihoni piwiha atiwisati komi kaundimumwaanji kiyati owemahonihiki awaisiho otipipati kinyi nga kiyapaini gaahone unditaiso. Owetitaise.

¹⁰ Iyataati ami sangisangi sikiyati sikirete. Ami Autaahaathiho sangi wapa kaiwise satimbipa nahataapa kasatiwaiwa kaiwi kasatipatamataiwi owemaposawi ami sahi satiwise. 'Nyahi otipipatihiyaanini gaahiyaaninimahe. Sandi nyahi kiyohitimandihiki titihiki nyami otipipati nehi kiyahaayo,' titapo," undati Jisaasiho komi otipipatihiya aposerihiyai kaundataase.

Kima Piwiha Jisaasiho Isihiya Ikwi-maindimwitaahiyaami Asaaha Pisapi-pa Nemwasitihandapihaare

¹¹ Jisaasiho Jerusaremitihandahapi taati notaise. Notaati Samariyaahandamuni Garirihandamuni yatetehira notaise.

¹² Noti ko aunahipati wita taati noaipasihiki isihiya usa asaaha pisapi-paisahiya ikwi-maindimwi napiw koaisawi nutanawaayopo. Nutanawi kiya onihiki wonji bitotawaayopo.

¹³ Saiwi bitotawa kiya satiwiki, "nyangi nyainjatingihonji Jisaasihone, kinyi maariho nyapi tihitane," tiwi kaahaataawaatopo.

¹⁴ Satauhi Jisaasiho kiyai usonataati ami kiyai saundataase. "Sahi nuwi pisisihiya isihiaapi Autaahaathioai piwaundiwi nandapa tihiki koai waamaindumapi dipumanihohiyihiyai nunjanwise," undataase. Saundihiki kiya taawi daihira niyauhi kiyaami asaaha pisapi-pa keti kuraaniki owesoendaise.

¹⁵ Aihiki kiyaami nehi naasohi mmotinataati komi asaaha pisapi-pa owetihiki japihi nasati ko waati kaahaataati maaritahi Autaahaathihoni ambipati mepi autaahemwataise.

¹⁶ Iyati ko deti Jisaasihoni utatototi atotipiwesati ndimaahomwaanji yapipatetimati timahiyati ahondaati koa gaahone gaare undataase.

¹⁷ Aihiki Jisaasiho sandaase. "Isihiya ikwi-maindimwitaahiya nini kiyaami asaaha pisapi-pa nemwahoni kiya ikwi naasairitihiki wirami murimuritaahiya (9 kaiwihiya) maahitihe?

¹⁸ Kimo utaamo Judaahomahe, owe. Nehi koai wapihapihohihiki sawaho Autaahaathioai kinyi gaahone gaare unditandihiki japihi nasataiso?" daase.

¹⁹ Satatosati koai Jisaasiho saundataase. "Kinyi nisapi ko nisi asaaha pisapi-pa nga nenimaitaise tipiki ginunyaahingitihanda kinyi asaaha pisapi-pa owesendaishi dosi numwe," undataase.

Kima Piwima Parisihiya Jisaasihoai Saundiwi Autaahaathiho Nasati Napitiyati Iwinjaati Bimitaise Undohitihandapihaare

(Matiyuhu 24:23-28, 37-41)

²⁰ Isihiya Parisihiyaami usa Jisaasihoai satiwiki piwiha nunjenawaayopo. "Autaahaathiho isihiyai iwinjaati bimindihandihiki maahiwura noaipaitaise?" undiwi nunjenawaayopo. Aihiki komiha wihooanjiha kiyai saundataase. "Autaahaathiho isihiyai

iwinjaati bimindihandi witi suwipatisa noaipahonhi isihya satiwi 'sande' tiwi kiyaami ndihaara windi mondaapo.

²¹ Aiwi kiya windi samaatitaapo, 'kimbhi kimande mihihooanji mihande,' tiwi windi kamaatitaapo. Autaahaathiho isihyai iwinjaati bimindihandi aimi sami otihapihi ami samiheti ahondaise," undataase.

²² Iyati ami Jisaasiho komi otipipathihi sata kaundataase. "Sahi ipoti wura noaipahonhi gwinyataatiwihandi nepi gwinyaaawaawi Nini Isihyaami Saahonini Jihonisi asisiha napitandihaiwaami wa noaipahonhi mmondaatiwi maaritawaahandi kandi sahi windi mondaapo.

²³ Iyataati sura isihya sangisi sasatitaapo. 'Isihyaami Saaho Jiho mihapihi mihore, kimbhi kimore,' tiwi kasatisaihi sahi kiyaami piwiha windi atihomaawiiwi ami kapihijuhiti namuwise.

²⁴ Sahi kinapiipaapi aimi mmoniwi gwinyapihiyaate. Kinapi kinaapinataati yamihapataatihi nahataapihi nausainjihi mmoniwihiyaate. Isi Nini Isihyaami Saahonini Jihonini nisi asisiheti sikireti sikaindi kinapaahinimi napisanhi ami isihya nahatiya ninjaitaapo.

²⁵ Iyataahandi kandi isihya wani kimuraahiya nisapi apiipaahi pohipaiwi ahosinimasaihi nini yaasihandi jih naito.

²⁶ "Jihi Nuwaahomihura isihya kiyohipatamataiwi Nini Isihyaami Saahonini Jihonini napitandaisanihura isihya naasikati kaitaapo.

²⁷ Jihi sura kiya nandapa ami waapoho naniiwi ami usihya asihyai nepi wirapi namaatiniwi kiyaanhi kaimi nuwi Nuwaaho sipihandoti nandaasurandaise. Ahihi ami wipati wipiwati itinambitinati durihiri aungwohandi nimaanati doti isihya kiyaisinhihi neti nawatisati tiwati owemase.

²⁸ "Iyataati ami Rotiho bimisuraisangi naasikati saiwi kiyawaayopo. Kiya nandapa waapoho naniiwi ami usai kahapaamapi pa nunyawu nawiiho nepi ami nandapa niyamapi anjanji anjimatwi saiwa kaiwi nehi nanthaiwi wapa namaanyoapaitaiso tiwi bindawaayopo.

²⁹ Saiwi kiya bimauhi Rotiho aunaipati Sotomihandi namasi asisiha naisiha keti sisiha watipihya yamihapataatihapi wipati wipiwipatamatiyati timahiyati isihya nandandi tihati owemase.

³⁰ Isi ami Nini Isihyaami Saahonini Jihonini asisiha napisanihuraisangi sikiyati noaipaitaise.

³¹ "Asisiha seti utaaho wo komi ikipipa anjitihihi ahusotanihi anjitaupwataati bimisihoko komi ikipipa naitandi noaatipati anjitihihi windi namindaane. Ami siriki reti utaaho wo komi osaataati bitosiho anjipihapi japihi windi namone.

³² Sahi Rotihomii apwaataati nusoaipasitihandapi gwinyapiise.

³³ Utaaho wo komi itatamanjinati bimitandihandapaahihi gwinyataati kandi anitisihi isiwatataataahi ami kandi ko isiwatindihandi owetaitaise. O ami utaaho wo nisapimatonihi ko itatamanjinati bimitandihandi namataataahi kandi namasitihandi owemetati biyati kandi ahusotitaise.

³⁴ Nini sangi kimandi kasatataato. Sura Isihyaami Saahonini Jihonini napisanihura utaaahuri deti timaamaitimi nanopotisaihi Autaahaathiho woai numwaataati woaisi namihaitaise.

³⁵ Ami apopiipuri wapuri kaatiha biretihandi tihitaatiimi taami waatipati piraawaaho sanyoaimi namasisaihi Autaahaathiho waati utaahi numwaata waati namihaitaise.

³⁶ Iyataati ami utaaahuri wuri osaataati bitosaihi Autaahaathiho woai numwaataati ami woai namihaitaise," undati kiyai kaundataase.

³⁷ Sata ko kaundihi komi otipipathihiya atisawaawi kiya satiwi koai nunjenawaayopo. "Awaisihone, saiwa satipi katingiwi maiwa maahiwapihi noaipaitaise?" undiwi nunjenawaayopo. Iyauhi Jisaasiho kiyai wihoanjiha sata kaundataase. "Itapi pa ahotimbipihijuriho nasati ahoyanataise," undataase.

18

Piwiha Kima Namihanaha Apopaati Osinihaati Utaaho Awaisiho Piwiha Atisati Neti Tipitapaati Mmosihopi Ningsi Anditnipe Tindihandapihaare

¹ Jisaasiho komi otipipathihiya windi pohimaiwi gaapiati namaamihapi nasisoaari kiyaanhi gaapunditaatiwihandapi nunjaha namihana piwiha satati kaundataase.

² "Aunaipapa wita utaaho wo piwiha atisati neti mmonati tipitapaaho bindataise. So utaaso Autaahaatihopi windi yamaayahore. Iyati ami isihyaapi windi maarimitati pohipiyaumwahore.

³ Aihĩ amĩ satĩ aunahipitĩ naasaipita itapaatĩ waatĩ osĩnĩhaatĩ bindataise. Saatĩ nahatewetĩ notĩ awaisiho piwĩha atisatĩ netĩ mmonatĩ tipĩtapaasihoai saundatoaandaa-haate. Nisĩ tiworisa nepĩ nĩngisĩ nanopĩsasĩtaatĩwiyowĩ kĩnyĩ nĩngisĩ andĩtinipĩ nisĩ piwĩha tĩthepĩnĩmape undatoaandaise.

⁴ Iyataatĩ so utaaos piwĩha atisatĩ netĩ mmonatĩ tipĩtapaasiho so jĩhĩ pĩhitatĩ kaundi-waiwetĩ atisatĩ wĩndĩ ketĩ tĩthēmwaamahore. Siyahosĩ ipotĩnĩhĩ ko komĩ omanĩtĩthapĩ siyatĩ gwĩnyaataise. 'Nĩnĩ Autaahaatĩhopĩ wĩndĩ yamaĩndĩ amĩ isĩhiyaapĩ wĩndĩ maarĩmitĩthonĩniso.

⁵ Iyataatĩ kĩmaatĩ apopĩ osĩnĩmaatĩ nĩngisĩ kaatĩnĩhĩ pohĩrĩndĩmĩ naisĩ namatĩ nĩnĩ kaatamĩ piwĩha andĩtĩwĩtĩ tĩthēmwaaitaano. Nĩnĩ tĩthēmwaamasanĩhĩ kaatĩnĩhĩ japĩhĩ japĩhĩ nasatĩ nĩngĩ pohĩrĩndĩmĩ notoaaasonĩhĩ nĩngisĩ apĩpaahĩ pondĩtaiso,' nnatĩ sawaho kanataase," undataase.

⁶ Iyatosatĩ Awaisiho kiyaisĩ amĩ sata kaundataase. "Pĩwĩha sa awaisiho piwĩha atisatĩ mmonatĩ netĩ tipĩtapaasiho maipĩhopĩha sahĩ aimĩ atisawaayopo.

⁷ Isĩhiya Autaahaatĩho nisĩhiyaĩmatĩto tatĩ aimĩ ahĩwisawĩhiya nasisoaari apatĩhunĩ otapĩhaatunĩ Autaahaatĩhoai nyatatamanĩpĩ andĩtĩnyaipe undĩwĩ kaundĩmĩ nai-saihi Autaahaatĩho kiyai atĩhomaawisatĩ andĩtĩmaawiwĩtaiso? Amĩ ko sahapo tatĩ atĩwisatahandĩ kandĩ jaatĩ bimaamĩ nutaiso? Owe, ko wĩndĩ siyatĩ kamaitaise.

⁸ Isĩ nĩnĩ sandĩ sangisĩ kasatataato. Ko ketĩ kiyaisĩ atĩwisatĩ andĩtĩwiwĩtaise. Iyataa-handĩ kandĩ Isĩhiyaamĩ Saaho Jĩho kĩmaapĩ yapĩpatambĩ japĩhĩ nasataahura isĩhiya kĩmaapĩ yapĩpatambĩhiya taawĩ kiya sura gwĩunyaasaihi nasatĩ usondaĩndĩho?" undatĩ kiyaisĩ kaundataase.

Parisihopunĩ Nawĩho Taakĩsihandĩ Nesĩhopĩhaare

⁹ Isĩhiya usa tĩtĩhĩ sawanaapĩ nyahĩ tĩtĩhĩ gaahiyaanĩnĩ ainahiyĩhiyaane, o isĩhiya usaahĩ apĩpaahĩ maipĩhiyaare tĩwĩ gwĩnyaahohiyĩhiyaapĩ piwĩha namĩhanaha Jisaasiho sata kandaase.

¹⁰ "Utaahurĩ wurĩ gaapundĩtaatĩmĩ Autaahaatĩhomĩ anĩhandĩ awaĩndĩhandaatĩhapĩ nomaise. Kuramĩ wo Parisihore. Aihĩ amĩ wo nawĩho taakĩsihandĩ nesĩhore.

¹¹ Aihĩ Parisiho notĩ bitonda ko sawahopĩ sata gaapundataase. 'Autaahaatĩhonye, nĩnĩ usaamatĩmaĩndĩhonĩnĩtĩhĩ gisĩ gaare hĩtataato. Isĩhiya usaahĩ isĩhiya usaamĩhapai maarĩho nunyawĩ ikowĩnĩwĩ nusepĩ amĩ maipĩhaiwa tĩtĩmetahaiwa kaiwĩ amĩ kiyaamĩ warisai apwaatĩyai namasi namaatĩnĩhohĩwaiwa nepĩ japĩhĩ nopĩsasĩnawaayopo. Iy-ataahandĩ kandĩ nĩnĩ saĩndĩhonĩnĩmaahē. Aĩndĩ amĩ nĩnĩ kĩmo utaamo nawĩho taakĩsihandĩ nesĩhomataĩndĩhonĩnĩmaahē.

¹² Aĩndĩ amĩ Saarehĩrĩ nahataaramĩ asisiha yatairetĩ nandapa waapoho onaindĩ bindataatĩ gaapundĩthoinē. Aĩndĩ amĩ nawĩho kahapaamapĩpa nĩnĩ nehohĩpĩpa tĩtĩhĩ kamwaanĩ nanĩmĩtaatĩwe tingĩmumwaanĩ kamwaanĩ kĩnyĩ otĩpĩpatĩ kaitandĩhapa nahinyatĩthonē,' tatĩ gaapundataase.

¹³ Aihĩ amĩ nawĩho taakĩsihandĩ nesĩho mĩtĩho naĩngaatĩ yamĩhapataatĩhĩ wĩndĩ minjatĩ komĩ mĩtĩho kĩwopopĩ wĩwatĩ amĩ goaitatĩ bitonda sata gaapundataase. 'Au-taahaatĩhonye nĩnĩ apĩpaahĩ maipĩhaiwaisahonĩnisi kĩnyĩ nisapĩ maarĩho tĩhĩtane,' tatĩ gaapundataase.

¹⁴ "Nĩnĩ sangisĩ sandĩ kasatataato. Utaaho nawĩho taakĩsihandĩ nesĩhoai Autaahaatĩho kĩnyĩ utaahonĩ ainahĩhonĩ gaahonĩ tĩtĩhonye undataase. Saundihĩ ko komĩ anĩpĩpĩhapĩ japĩhĩ notaise. O woaisaahĩ wĩndĩ ainahĩhonĩ tĩtĩhonye mundise, owe. Utaaho wo sawaho gaahoniso tatĩ naimaatĩsihoai Autaahaatĩho netĩ koai ipĩhatitaise. O amĩ utaaho wo maipĩhoniso tatĩ ipatisanĩhonaahĩ koaisĩ Autaahaatĩho netĩ autahemwatĩ kopĩ maarĩtĩtaise," tatĩ Jisaasiho kiyaisĩ kaundataase.

Metĩhonyai Jisaasiho Mitihoaatĩhĩ Ikwĩrĩ Ahĩwisatĩ Gaahandĩ Numwĩndĩhandapĩhaare

(Matĩyũho 19:13-15; Maakĩho 10:13-16)

¹⁵ Isĩhiya usa kiyaamĩ metĩhonyai Jisaasiho komĩ ikwĩrĩ konyaamĩ mĩtĩhoaatĩhĩ ahĩwitotĩwĩ numwaasi koaapĩhĩ nasawaayopo. Saiwĩ kiya metĩhonyai numwaasi nasauhĩ komĩ otĩpĩpatĩhiya kiyai itĩhundawaatopo.

¹⁶ Itĩhundauhĩhandĩ kandĩ Jisaasiho 'metĩhonya nĩngisenda napĩwise,' undatĩ konyai numwaataatĩ sandaase. "Sandĩ katohĩtĩmandĩ apaapĩmaato. Autaahaatĩho isĩhiyai iwinjaatĩ bimaamĩ naindĩhandĩ setahiyaamatĩyahiyapĩhande.

¹⁷ Nĩnĩ akĩtĩnĩhĩ sandĩ kasatataato. Utaaho wo metĩhonyaaamatĩyahamwaanĩ kiyatĩ Au-taahaatĩho isĩhiyai iwinjaatĩ bimaamĩ naindĩhandĩ maarĩtatĩ nametaataahĩ kandaatĩhĩ wĩndĩ namĩndaitaise. Apĩpaahĩ owetĩtaise," undatĩ Jisaasiho kiyai kaundataase.

*Mitiho Kahapaamapipa Asaketahopihare**(Matiyuhu 19:16-30; Maakihio 10:17-31)*

¹⁸ Awaisiho mitiho wo Jisaasihoai sata nunjenataise. “Katipinyasingihonj gaahone, nini nnapitityataatinhi asohonimandi nasisoaari koninhi bimtandihandi naitande?” undati nunjenataise.

¹⁹ Aih am Jisaasiho wihoaanjha koai saundataase. “Ningisi napaapi gaahone dise? Isihya gaahya apipaahi owe. Autaahaathi naasohi sawaho gaahore.

²⁰ Winihapipa satati ahotimbipa kinyi aimi mmonipi gwinyaapihone. Kinyi kinyi namaatinhingitihandi nepi namopisapi womihaatisapi namope. Kinyi isihyai windi timaamape. Kinyi windi ikomaanime. Kinyi isihya usaapi siyawaayopo tip jaipitipih kamaatime. Kinyi kinyi kinyi gapiyaami piwaha baimbi atiwimb kapurami kahati-saihhapa napaitipi kaime tati winihapipa ahondaise japepihritaitiwo,” undataase.

²¹ Aih am utaaso wihoaanjha sata kaundataase. “Nini sangi metihonjanihuraapi saiwa winihapimaiwa atindi neti japepihriti bimaami napiti wani kimurandaise,” undataase.

²² Aih Jisaasiho komi piwaha sa atisataati am komiha saundataase. “Ye kinyi nga kiyapaahandi kandi windi saimbi kaitaapihandi nehi naasaindih yahandis kandi kinyi windi kamaise. Isi kinyi numbw kinyihapa kahapaamapipa ikipipa isiwatingipipa nahataapa isihyai nunyapi nawho nepe. Ikipapaapi nawho nehimbo isihyai nawho kahapaamapipa owehiyai tipitapaapi nunye. Kinyi saimbi kiyapaapaahi gaahaiwa yamhapataatihapihaiwa pihitipi naitaise. Isi kinyi nambi nngi nanipinje,” undataase.

²³ Undihi ko sa piwa atisataati komi maarho ambipati naanawisataise am ko nawho kahapaamapipa asaketahosi.

²⁴ Jisaasiho koaisi usonataati koaisi apipaahi naanawisaho bitosi ko sandaase. “Isihya nawho kahapaamapipa asaketahiya Autaahaathi isihyai iwinjaati bimaami naindihandaathi nandaitaatiwhandi apipaahi owetitaise.

²⁵ Iyataati maasapiho kamerihandi jaatihirami mupwirinyinjaathi nga nandaa-honihandi kandi utaaho nawho kahapaamapipa asaketah Autaahaathi isihyai iwinjaati bimaami naindihandaathi nandaitandihandi apipaahi owetitaise,” tati kandaase.

²⁶ Aih isihya kapihi bitohoyihya sa piwa atiwosawi satawaatopo. “O siyonaahi isihya diya nnapitaiwhiya asiyaimitiwi kiyaanhi nasisoaari bimitaapo?” tawaatopo.

²⁷ Aih Jisaasiho saundataase. “Kimandi katohitimandi utaaho wo kamaitaise, owe. Autaahaathi sawahohi kiyonhi nga noaipaitaise,” undataase.

²⁸ Aih am Pitaahomih Jisaasihoai saundataase. “Atime! Nyahi nyami auna-hipihaiwauni am nyamihaiwa kahapaamapihaiwa namawaamapi gisi nangipinja-haayo,” undataase.

²⁹⁻³⁰ Aih am Jisaasihomih wihoaanjha kiyaisi saundataase. “Nini sangi akitinhi sandi kasatataato. Isihya nahatiya Autaahaathi isihyai iwinjaati bimindihandapimatonhi am kiya kandaathi nandaitaatiwi gwinyaawaawi namapi kiyaami anihaiwisuni apwaatiyaisuni saingosaahoyaisuni sanisapiyaisuni mwaaya maatiyaisuni namawaawaahi kandapi wani kimura kiya yapipataapihi bimohurimura wihoanijhapa kahapaamapipa taahipipa kiya jhi isiwatohipipai nusatipihahapa Autaahaathi numwitaise. Nunyatati am jihaati ipotihura asisihya ipotih noaipahonihura kiya asiyaimitiwi nasisoaari bimitaatiwhandi nunyonhi naitaapo,” undati kiyai kaundataase.

*Kima Piwima Jisaasiho Napwitandihandapi Kasinhandi Mairimanda Katindihandapihare**(Matiyuhu 20:17-19; Maakihio 10:32-34)*

³¹ Jisaasiho komi otipipatihiya ikwimaindumwitihi yahuritahiyaisaahih numwaasi yandih bitotawa kiyai sata kaundataase. “Sahi atiwise! Nyahi wani taawaati Jerusarehimandaahapi niyahaayo. Isihyaami Saahonni jihonisapi Jisihura isihya Autaahaathom piwaha atiw nepi ausaahohiyihya piwaha katwi jipatipaiwi ahiyohihaami akipipa ausaimaninati noaipaitando.

³² Kiya koai nepi isihya Judaahiyaami dawaataatapihyaami ikwiraatihimaitaapo. Kiyami ikwiraatihimasaihi kiya koai sisipundwi mimaipiwii maa-hoipupwimaitaapo.

³³ Aiwi am kiya koai mwitipatisahapaara mupwi tiwisaihi napwitaise. Saiwi tiwisaihi napotatihandi kandi asisihya mairima saniyonhi am japih nepaitaise.”

³⁴ Sata ko kaundih komi otipipatihiya atisawaahandi kandi kaami tanyaaha noaasandih am kiya kaapi baiwi gimunyaapi namusesipainje. Owetise.

Kĩma Pĩwĩma Utaaho Wo Ndĩha Niyotaho Itĩndoaatahoai Jisaasiho Netĩ Nũsorĩhaasĩĩhandapĩhaare

(Matiyuho 20:29-34; Maakiho 10:46-52)

³⁵ Jisaasihotĩhĩ komĩ otĩpĩpatĩhiyaatĩhĩ aimĩ aunahĩpatĩ Jerikohanda noaipaitaa-hetĩhĩhura utaaho wo ndĩha niyotaho daihĩraamĩ mangĩrainĩ bindataatĩ wapa wapaapĩ itunda nunjenatĩ bindataise.

³⁶ Aihĩ ko ndĩha niyotisĩhoai isĩhiya nusatipapĩrauhĩ kĩrĩngĩrĩngapa atisataatĩ napindĩ noaipasĩhĩ nanĩtipapĩrauhĩ atiso ndaase.

³⁷ Aihĩ kiya koai saundawaatopo. “Nasaretĩhandaahapĩ Jisaasiho kĩmo taatĩ napihe,” undawaatopo.

³⁸ Aihĩ ko ndĩ niyotisĩho waatĩ kaahaata sandaase. “Jisaasihonĩ Daawitĩhomĩ Mwaa-hone, kinyĩ nisapĩ maarĩho tĩhĩtane” tatĩ kaahandaase.

³⁹ Aihĩ isĩhiya jĩhĩ taawĩ nasohiyĩhiya koai kĩnyĩ satĩpĩ kamaatĩme namĩhaape undĩwĩ itĩhundawaatopo. Satĩwĩ itĩhundauhĩhandĩ kandĩ kohĩ waatĩ waatĩ kaahaata sandaase. “Daawitĩhomĩ Mwaaahone, kĩnyĩ nisapĩ maarĩho tĩhĩtane,” tatĩ kaahandaase.

⁴⁰ Aihĩ Jisaasiho jaatĩ bitonda so gaatisoai numwaasi nĩngisaapĩhĩ kĩmbĩhĩ napĩwise undataase. Aihĩ ko Jisaasihoaapĩhĩ detĩ naihĩ Jisaasiho koai saundatĩ nunjenataise.

⁴¹ “Nĩnĩ gisĩ napitĩhitandĩ nisapĩ kĩnyĩ gaatise,” undatĩ nunjenataise. Aihĩ amĩ komĩha saundataase. “Awaisĩhone, nĩnĩ nisĩ ndĩha nanorĩhaatonĩhĩ nga baindĩ jaitandĩto?” undataase.

⁴² Aihĩ Jisaasiho koai saundataase. “Kinyĩ ndĩha nangorĩhaatonĩhĩ baimbĩ jase, kĩnyĩ nisapĩ satĩpĩ ko nga nisĩ ndĩha netĩ nanorĩhaitaise, tĩpĩ gĩnunyaahingĩtĩhanda kinyĩ ndĩha nangorĩhaatatise,” undataase.

⁴³ Aihĩ ketĩ kuraanĩhĩ komĩ ndĩha nusorĩhaatĩhĩ nga japĩhĩ biyatĩ jataise. Ko biyatĩ jatĩ Jisaasihoi nĩwĩpinjai notaatĩ phĩtatĩ maaritatĩ Autaahaatĩhoai gaahone gaare undatĩ komĩ ambĩpatĩ mepĩ autaahemwataise. Aihĩ amĩ isĩhiya sandĩ siyatĩ noaipasĩhĩ mmonawaawĩ amĩ kiyaisangi Autaahaatĩhoai gaahone gaare undĩwĩ komĩ ambĩpatĩ mepĩ autaahepumawaayopo.

19

Kĩma Pĩwĩma Sakiyaasihopĩhaare

¹ Jisaasiho notĩ aunahĩpatĩ Jerikohanda noaipatĩ katĩ aunahĩpitaatĩhĩ taatĩ notaise.

² Naihĩ sapĩhĩ aunahĩpita utaaho wo bindataise komĩ ambĩpatĩ Sakiyaasiho. So utaaso isĩhiya nawĩho takisihandĩ nehohiyĩhiyaamĩ jĩhimainjĩhoe. Iyataatĩ amĩ so nawĩho asaketahore.

³ Isĩ ko Jisaasiho napitetahoe tatĩ iwinjaito tataihĩ isĩhiya wĩrĩsandiwi nasawa nis-apuhauhĩ Jisaasiho sore tatĩ windĩ biyatĩ mausose. Iyataatĩ ko apĩpaahĩ masĩhonjĩ nuhonyonjĩndaatĩ isĩhiyaamĩhatĩhapĩ mbatatĩ windĩ mausose.

⁴ Aihĩ ko Jisaasihopĩ daihĩra kĩmĩra napĩtaiso tatĩ gwĩnyaataatĩ ko jĩhĩ naupwasi niyatĩ ipatĩ wĩtetĩ katetapĩ daahepiwatĩ Jisaasihoi ko iwinjaito tatĩ yamwaataise.

⁵ Aihĩ Jisaasiho niyatĩ Sakiyaasiho bitosĩpĩpĩhĩ noaipatĩ autaahĩ naingaatĩ koai iwin-jataatĩ koai sata kaundataise. “Sakiyaasihone, kĩnyĩ ketĩnĩhĩ ipĩmatetapĩ noaatĩpape, wanĩ nĩnĩ kinyĩ anjĩpĩpĩhĩ maasĩ gisatĩ bimĩtaano,” undataase.

⁶ Aihĩ Sakiyaasiho ketĩ ipitetapĩ noaatĩpatĩ aungwohandĩ waatĩ maaritatĩ Jisaasihoi numwaasi komĩ anjĩpĩhapĩ notaise.

⁷ Aihĩ isĩhiya taahiyĩhiya sandĩ mmonawaawĩ kiya satĩwĩ itĩhĩtawaatopo. “Utaaho maipĩhaiwaisahomĩ anjĩpĩpĩhĩ ko notĩ bindataise,” tĩwĩ itĩhĩtĩwĩ katawaatopo.

⁸ Sakiyaasihomĩ anjĩpĩpĩhĩ bindawaawĩ Sakiyaasiho dotatĩ Awaisĩhoai saundataase. “Awaisĩhone, kĩnyĩ atime. Nisĩhapa kahapaamapĩpa nahataapa otĩhapĩhapĩ otĩwaitĩ wihoaanjĩhapa isĩhiya kahapaamapĩpa apĩpaahĩ owehatĩnĩhĩ numwĩto. Aindĩ amĩ womĩhapa wapa jaiwundĩtĩ isĩpĩpa nusetaataahĩ namatĩ kapaapĩ jinjĩhaatematĩ waatĩ maurĩtanĩhĩ amĩ maurĩtahaiwaara numwĩto,” undataase.

⁹ Aihĩ Jisaasiho komĩha koai saundataase. “Kĩmbĩhĩ anjĩpĩmbĩhapĩ isĩhiyai Autaa-haatĩho japĩhĩ aimĩ numwaataise. Iyataatĩ kĩmo utaamoaisangi amĩ Abĩraahamĩhomĩ mwaaahoe amĩ Autaahaatĩho Abĩraahamĩhoaisatĩ pĩwĩha wĩsasisĩhaaraaho.

¹⁰ Iyataatĩ amĩ Isĩhiyaamĩ Saahonĩnĩ Jĩhonĩnĩ isĩhiya nihĩrĩnĩwĩ owetohiyĩhiyai daatĩ mmonĩtĩ japĩhĩ numwaitandĩ napĩtĩhonĩne,” undataase.

Kĩma Pĩwĩma Isĩhiya Ikwĩmaindĩmwĩtahiya Nawĩho Otĩpĩpatĩ Kaitaatĩwĩho Ne-hohĩtĩhandapĩ Namĩhanahaare

(Matiyuho 25:14-30)

¹¹ Ko satatĩ kaundihi kiya taawi sa piwĩha atisauhi amĩ piwĩha waisangi namĩhanaha kaundataase. Sa piwĩha kaundindĩmandĩ apaapĩmundise ko aimĩ detĩ Jerusaremihandi nasataate. Iyataatĩ amĩ komĩ piwĩha kaundihi atĩwisohiyĩhiya saiwi gwĩnyaawaayopo. Autaahaatĩho Isĩhiyai Winjaatĩ bimaamĩ naindĩhandĩ wani kĩmura ketĩ ausaimanĩnatĩ noaipatĩ ahotĩtande tĩwi gwĩnyaahauho.

¹² Aihĩ ko piwĩha namĩhanaha kiyaĩsĩ sata kaundataase. “Utaaho wo awaisĩho isĩhiyaamĩ ndĩhetĩ baiwi usopĩ amĩ ambĩpatĩ ahotaho aunahĩpatĩ witĩ kaanĩhi ahetihĩhataahapĩ notaise. Notĩ noaipasihi kapĩhi isĩhiya koai kĩnyĩ awaisĩhonjĩ isĩhiyai iwinjatĩtaapĩhonjimate undĩwi ahiwisaihi japĩhi napĩtandĩho notaise.

¹³ Ko siyatĩ nutandĩ tĩmendaatĩ komĩ otĩpiĩpatĩhiya ikwĩmaindĩmwĩtahiyai gaatatĩ numwaatĩ nawĩho maasapĩ mitĩho nahatiyai naasi kamwaanĩ nunyataise. Nunyataatĩ kiyaĩ saundataase, ‘kĩmo nawĩmo nĩnĩ sangi nasanyohĩmo nesi nuwĩ kora otĩpiĩpatĩ kaiwi namoyaapĩ nuwĩ nĩnĩ japĩhi napisanĩhuraatĩtande,’ undataase.

¹⁴ “Saundihihandĩ kandi komĩ isĩhiya kopĩ pohipaiwĩ mandĩtĩpiwisawaayopo. Kiya saiwi kopĩ mandĩtĩpaiwĩ ko aimĩ naihihura komĩ ipotĩ isĩhiya usai natĩwusaasauhi koai wĩrainji nuwĩ satawaatopo. ‘Kĩmo utaamo awaisĩhoematatĩ nyangi nyainjaatĩ bimĩtandĩ ponyase,’ tawaatopo.

¹⁵ Ko sawahomĩ isĩhiya satauhĩhandĩ kandi isĩhiya usaapĩhi ko notĩ bimimbĩpiĩhiya koai kĩnyĩ awaisĩhonjimate undĩwi namĩhanawaayopo. Koai saiwi namĩhanauhi ko awaisĩhoematatĩ japĩhi komĩ aunahĩpataahapĩ nasataise. Siyatĩ nasatĩ noaipatĩ isĩhiyai saundataase. ‘Isĩhiya jĩhura nawĩho nesisuwi kora otĩpiĩpatĩ kaiwise undĩtĩ nawĩho nunyohiyĩhiyaapĩ gaatiwise kiya nawĩho otĩpiĩpatĩ kaiwi namoyaahotĩho nĩnaasomĩho nesi napisaihi nĩnĩ mmondaano,’ undataase.

¹⁶ Saundihi kiya atĩwĩmapĩ jĩhi wo nasatĩ awaisĩhoai saundataase. ‘Awaisĩhone, kĩnyĩ maasapĩhomĩ mitĩho nehi naasohĩ nanĩminĩhi kora otĩpiĩpatĩ kaindĩ maasapĩhomĩ mitĩhaiwa ikwĩmaindĩmwĩtahaiwa namoyaataayo,’ undataase.

¹⁷ Saundihi Awaisĩho isĩhiyai iwinjatisĩho koai saundataase. ‘Kĩnyĩ otĩpiĩpatĩ nga baimbĩ napaitĩpi kiyapaise. Kĩnyĩ otĩpiĩpatĩhonjĩ gaahone. Otĩpiĩpatĩ maipĩhonjĩ nahinyonĩhi nepĩ katĩ iwĩrĩmimbĩ nga baimbĩ itatamanĩpi kiyapaise. Isĩ nĩnĩ gi wani aunahĩpatĩ awaiwaiwa ikwĩmaindĩmwĩtahaiwa jatĩtaapĩ watĩpiĩhandĩ nahinyatĩ ahĩngitaano,’ undataase.

¹⁸ “Aihĩ amĩ utaaho kapĩho nasatĩ awaisĩhoai saundataase. ‘Awaisĩhone kĩnyĩ nĩngisi nawĩho maasapĩhomĩ mitĩho nehi naasohĩ nanĩminĩhi koraahĩ nĩnĩ nesi otĩpiĩpatĩ kaindĩ maasapĩhomĩ mitĩho ikwĩrĩ naasairĩtaho kaindĩ namoyaataayo,’ undataase.

¹⁹ Saundihi awaisĩho isĩhiyai iwinjatisĩho koai saundataase. “Kĩnyĩ aunahĩpiĩhaiwa ikwĩrĩ naasairĩtahaiwa jatĩtaapĩ ahĩngitaano,’ undataase.

²⁰ Aihĩ amĩ otĩpiĩpatĩho kapĩhi ipotĩho nasatĩ awaisĩhoai saundataase. ‘Awaisĩhone, kĩnyĩ nawĩho maasapĩhomĩ mitĩho nehi naasohĩ nanĩmingĩho kĩmo anĩtindĩ jaatipata witĩ ahiyatatĩ otĩpiĩpatĩ kora kamaindĩ kĩmore.

²¹ Nĩnĩ siyohĩtĩmandĩ apaapĩmaahĩ, kĩnyĩ utaahonjĩ apĩpaahi watĩpiĩhonjĩ waapĩhiĩtĩpiĩhonjĩtĩhi nĩnĩ gisonataate. Isĩhiya wapa ahiyauhihapa nepĩ amĩ isĩhiya usa nandapa niyamĩhauhihapa kĩnyĩ kumbwĩhonjĩtĩhi amĩ sandapĩ nĩnĩ kinyapĩ yayataate,’ undataase.

²² “Saundihi amĩ komĩ awaisĩho koai saundataase. ‘Kĩnyĩ otĩpiĩpatĩhonjĩ apĩpaahi gaahonĩmaahĩ, apĩpaahi maipĩhone. Kĩnyĩ piwĩha kĩma satĩpiĩ katingĩmaapĩ nĩnĩ piwĩhetehĩmaitandiyo. Kĩnyĩ nisapĩ apĩpaahi watĩpiĩhoe tĩpiĩ amĩ isĩhiya wapa ahiyauhihapa netĩ amĩ nandapa usa yamĩhauhihapa ko kĩpohore tĩpiĩ siyatĩtĩhi gwĩnyaapaino?

²³ Japĩhi nasataahura nisi nawĩho namwisĩhoaisatĩ ahoyatĩ naitaanĩ namwĩtandĩhapĩhi ahiĩmaanisiapĩ napaape?’ undataase.

²⁴ Saundatosatĩ kapĩhi isĩhiya bitohohiyĩhiyai saundataase. “Kĩmo nawĩho maasapĩ mitĩho isĩwatisĩho nepawĩ utaaho nawĩho maasapĩ mitĩho ikwĩmaindĩmwĩtahaiwa isĩwatisĩhoai nunyawise,’ undataase.

²⁵ Sundihĩ kiya koai saundawaatopo. “Awaisĩhone, ko aimĩ nawĩho maasapĩ mitĩho ikwĩmaindĩmwĩtahaiwa isĩwatataĩsĩ kohĩtiho?’ undawaatopo.

²⁶ “Saundauhi amĩ komĩha kiyaĩ saundataase. ‘Nĩnĩ sangi sandĩ kasatataato. Isĩhiya wapa taahĩpĩpa isĩwatohiyĩhiyai amĩ nĩnĩ wapa jĩhaatĩ waatĩ numwĩto. O amĩ isĩhiya usa wapa nehi naasonyaahĩ isĩwatohiyĩhiya amĩ kiyaamĩhetapĩ sonya naasonyaahĩ isĩwatohonyo nĩnĩ nemaito.

²⁷ Iyataatĩ isĩhiya siya nisi tiworisa nisapĩ ko awaisĩhoematatĩ nyangisi nyainjaatĩ bĩmimone tĩwi katohiyĩhiyai sahĩ numwaasipĩwĩ kĩmbĩhi nisi ndĩhetĩ timapĩse,’ undataase” undatĩ jisaasiho kiyaĩ kaundataase.

Kĩma Pĩwĩma Jisaasiho Awaisihoematati Jerusaremihandana Niyati Nandaasitihandapihaare

(Matiyuho 21:1-11; Maakiho 11:1-11; Joniho 12:12-19)

²⁸ Jisaasiho piwĩha sata kaundamapi ko jĩhi isihya nahatiyai ipotemapi Jerusaremihandahapi niyataise.

²⁹ Niyati aunahipihauri Betipaagihandamuni Betaanihandamuni deti sihoarihiri sisihyo ipati oripihaiwa ahetimbipihĩ noaipataise. Noaipati kapihapi komi otipipatihuri jĩhi natausaasataise.

³⁰ Natausaasataati kuri saundataase. Sahuraahi kĩmati aunahimata numwi nandaapi mmonama maasapiho dongiho sipipihoho wo wirihira satoya wiraposisaihi wiranditaise. So maasapiho dongiho isihya sangi koaasini daiwihore. Isi koaisi sahuraahi nesipapi isisi kimbipihapi napita numwise.

³¹ Saimi taami nesipasaihi isihya usa sahuraahi napaapi taami soai nesipase satisaihaahi sahuraahi kiyai saundimise. 'Awaisiho koaasini wonji gohi daitanditihe,' undimise," undataase.

³² Saundati kuri natausaasihĩ kuri niyamaise. Naimi Jisaasiho kaundimumwaanĩ tĩtĩhi kamwaanĩ noaipasihĩ mmonĩ kiyamaise.

³³ Kuri naimi maasapiho sipipihoho dongihoai taami wirihiri nesipasihĩ dongihomi satoya kuri saundawaatopo. "Sahuraahi kimo maasapiho sipipihoho dongimo napaapi taami nesipase?" undiwĩ nunjenawaayopo.

³⁴ Saundiwi nunjenihauhi kuri kiyai saundamaase. "Awaisiho koaasini wonji gohi daitandi katihe," undamaase.

³⁵ Kuri saimi dongiho nesipapi isisi Jisaasihoapihi numwi noaipamaise. Aimi kuri kurami apotihiri tiwathiathihi nausohaapi dongihomi dawaarihi reti ahiyamaise. Aimi kuri Jisaasihoai dongihoasini nepiwihĩ koaasini ko bindataise.

³⁶ Siyati Jisaasiho dongihoasini taati naihi isihya kiyaami apotihiri tiwathiathihi niyohohipipa nausohaapi daihira ko nutandihira nusapaapi gwaumwi nowaayopo.

³⁷ Aihĩ Jisaasiho notĩ aimi sihoarihi reti sisihyoasini ipati oripihaiwa ahetimbipihapi daihira ururaatipihiti isihya Jisaasihoai niwipinjai niyohiyihya kapihapi namasawi maaritawaayopo. Aiwi ami kiya Jisaasihomihetapi watipihaiwa Autaahaathiho kaihi noaipasawaiwaapi gwinyapenawaawi Autaahaathihoai mepi autaahep-umapi waapihihiwati satiwĩ katawaatopo:

³⁸ "Awaisiho natausaasihĩ watipihaiwasati Awaisiho isihyai winjatisiho napsimo kimoai Awaisiho gaahati koai kawasati koaisatitane. Isi ko Autaahaathiho Nahatewai Daahema Autaahi Niwaataati Bimisihoai nyahi mepi autaahepwaitihaawo. Autaahaathiho maarho winyaitahaiwa kaihi ami nyami maarho biyati winyaitindihandapo," tawaatopo.

³⁹ Satiwi katauhi isihya usa Parisihya kiyaami otihathi bitotawaahiya Jisaasihoai kiya saundawaatopo. "Katipinyasingihonye, kĩmiya gi nangipinjai nasohiyimiya satiwĩ wĩndi kamaatwise undipi itihunde," undawaatopo.

⁴⁰ Saundauhi Jisaasiho komĩha wihoanĩha kiyai saundataase. "Nini sangi tĩtĩhi sandi kasatatao. Kĩmiya isimiya satiwĩ kamaatwi apimaatisaihaahi ami kĩmaiwa nawĩmaiwa waapihitati Autaahaathihoai neti mepi autaahepwaitaise," undataase.

Kĩma Pĩwĩma Jerusaremihandapi Jisaasiho Gwindihandapihaare

⁴¹ Jisaasiho niyati deti Jerusaremihandamihini noaipataise. Noaipati kati aunahipiti iwinjatata katapi ngotaise.

⁴² Ngoti katapi sandaase. "Wanĩ asisiima kimeti gisi wĩndi neti gitatamanihonihĩ kinyi baimbi bimĩtaapihandapi gwĩnyaapaapaahi ngaatitaise. Iyataahandi kandĩ ami sandi kinyapi noaasandihĩ kinyi wĩndi monapaise.

⁴³ Isi asisiha yaha wa taati nasataisi keti kinyi tiworisa gisi nepi niwipepihimapi nangisapumaitaapo. Aisaihi isihyaati ami wapaisangi aunahipatami ipaahaapi noaipapi nuwi napiwĩmaitaapo. Ami samĩ tiworisa sangi kĩhira kĩhiraapi tsapi yasapi nasisapumasaiho.

⁴⁴ Saiwi kiya gisi nepi nangupwisasiwi apihaahi iwiirihitaapo aunahipimatanyi matambipaarangisunĩ isihyaatangisuno. Nawiha tiwati nyepaiwi mbipi ahiyohĩha kakaamĩhasini wĩndi ahimotitaise. Sandi apaapimaato ami Autaahaathiho gisi japihi nangimaitandi napsuraapi kinyi wĩndi mmonipi gĩmunyaahingitihandaahi saiwa gi nangoaipataise," tati katati ngotaise.

Kĩma Pĩwĩma Autaahaathihoi Anĩhandi Awaindihandaathi Isihya Otipipati Nawihipihati Kiyauhi Jisaasiho Kiyai Tahamanausoasindihandapihaare

(Matiyuho 21:12-17; Maakiho 11:15-19; Joniho 2:13-22)

⁴⁵ Jisaasiho Autaahaat'homĩ anj'handĩ awaind'handaat'hi nandaatĩ mmonata is'hiya kahapaamap'pa nunyawĩ taawĩ naw'ho nepĩ amĩ naw'ho yap'patĩ w'itaahap'ho Judaahiyaam'hoetemap'pa nunyawĩ nehauhi Jisaasiho kiyai usonataise.

⁴⁶ Iyatĩ kiyai saundataase. "Autaahaat'homĩ p'w'ha sandaase. 'Nis' anjaanj' saanj' gaapund'itaat'w'haanje,' tatĩ ahotih'handĩ kandĩ sahĩ ikohiya noaat'itaat'w'hap'hamaitaiwĩ kiyaawaayopo," undataase.

⁴⁷ Asis'ha nahatewetĩ Jisaasiho Autaahaat'homĩ anj'handĩ awaind'handaat'hi nandaatĩ Autaahaat'homĩ p'w'ha is'hiyai kataunjataise. Siyatĩ kaihi amĩ is'hiya usa Autaahaat'hoai nandapa kohasip'ho t'hiwĩ d'ipuman'ihohiy'hiyaamĩ m'it'hiyaunĩ amĩ Judaahiyaamĩ w'it'hap'pa kat'iwun'johiy'hiyaunĩ amĩ is'hiyai iwin'jatohiy'hiya usa m'it'hiyaunĩ Jisaasihoai tiw'itaat'w'hi'ra daih'raapi taawĩ daap' mmonawaayopo.

⁴⁸ Siyawaahandĩ kandĩ is'hiya nahatiya and'it'it'w' wat'ip'it'w' komĩ p'w'ha at'wisauhi namap' m'it'hiya Jisaasihoai tiw'itaat'w'hi'ra daih'ra windĩ mmon'w' namehopo.

20

Kima P'w'ima Parisihiya Jisaasihoai K'inyĩ Saimbĩ Saimbĩ Kaimeh'ita Ndĩ Wat'ip'handĩ Nahimihĩ Kiyapaise Und'w' Nunjen'ihoh'it'handap'haare

(Matiyuhũ 21:23-27; Maakiho 11:27-33)

¹ Asis'ha waara Jisaasiho Autaahaat'homĩ anj'handĩ awaind'handaat'hi nandaatĩ Autaahaat'homĩ p'w'ha gaaha waniha taat' is'hiyai ausaat' kataunjihĩ is'hiya usa is'hiyaamĩ maip'haiwaapi nandapa kohasip'ho t'hiwĩ Autaahaat'hoai d'ipuman'ihohiy'hiyaamĩ m'it'hiyaunĩ amĩ is'hiya usa Judaahiyaamĩ w'it'hap'pa kat'iwun'johiy'hiyaunĩ amĩ is'hiya usa gw'inyaahiyaunĩ koai saundawaatopo.

² "K'inyĩ saiwa saimbĩ kaing'w'maiwa saimbĩ saimbĩ kaimeh'ita gi ndĩ kah'itatĩ wat'ip'handĩ nahimihĩ kiyapaise wani nyangi kanyate?" und'w' nunjenawaayopo.

³ Saund'w' nunjen'hauhi amĩ Jisaasiho kom'ha wihoaan'ha kiyai sata kaundataase. "N'ini amĩ sangis' sandĩ nas'isendaano.

⁴ Jon'ho is'hiyai baawusind'ndĩ sandĩ wat'ip'handĩ Autaahaat'hom'handaahe e is'hiyaamĩ wat'ip'handaahe wani n'ingi sahĩ kand'wise?" undatĩ kiyai ko nunjenataise.

⁵ Nunjes'hi amĩ kiya sawana sanawaatopo. "Nyahĩ wihoaan'ha napit'aaaha kaund'it'haawe?" tiwĩ kan'wĩ nasenawaayopo. "Nyahĩ sandap' Autaahaat'hom'handaahe undisaihaahĩ o Autaahaat'hom'handaahe naahĩ Jon'homĩ p'w'haapi sahĩ napaapi gimunyaapepo? Nyat'itaiso.

⁶ Iyatĩ amĩ nyahĩ saundisaihaahĩ is'hiyaam'handaahe undisaihaahĩ amĩ is'hiya k'imiya naw'haara nepĩ yainyaw'itaapo amĩ kiya Jon'hop' Autaahaat'homĩ p'w'ha atisa netĩ ausaas'ho t'w' aimĩ gw'inyaap'hiyaaso," nnawaatopo.

⁷ Sanawaaw' namap' kiya wihoaan'ha koai saundawaatopo. "Sandĩ wat'ip'handĩ maahap'hap' nehand'tind'ho nyahĩ windĩ mon'hono," undawaatopo.

⁸ Saundauhi amĩ kom'ha wihoaan'ha kiyai saundataase. "O amĩ sahĩ nisi nas'isehot'haapi wihoaan'ha windĩ kamandow' amĩ nisangi wat'ip'handĩ siyahandaahĩ sat'itĩ sangi n'ini windĩ kamaasat'ito," undataase.

Kima P'w'ima Is'hiya Maat'imaatiw'hiya Osaataat' Wain'handĩ Jatoh'it'handap' Namihanahaare

(Matiyuhũ 21:33-46; Maakiho 12:1-12)

⁹ Jisaasiho is'hiyai aimĩ sata kaundatosatĩ amĩ k'ima p'w'ha wa nam'ihanaha kiyai sata kaundataase. "Utaaho wo wain'handĩ osaataat' kiyatĩ niyaamataise. Niyaamat' is'hiya usai nis' osaataat' k'imaat' nin'jatawaaw' wain'handĩ nand'w' nan'w' nin'jat'wise undatĩ kiyai netĩ ah'wisamap' kaan'hi aunah'pa w'itaahap' notĩ kata utaar'handĩ kendaise.

¹⁰ Ketinja nandapa yand'ip'ho wain'handĩ akuraahaihi k'ipw'itaat'w'ihura wain'handamĩ sat'ho komĩ ot'ip'ipatiho woai netĩ natausaasihĩ komĩ ot'ip'ipatihiya wain'handĩ jatohiy'hiyaapihi notaise nandapa wain'handĩ wapa kop'ihapa k'ip'w' numw'itaat'w'hi. Natausaasihĩ ko notĩ wain'handĩ jatohiy'hiyai iwin'jas'hi wain'handĩ k'ip'w'umunyaw' koai nehĩ tip' wapa miwaho nehĩ taanah'hoai jap'hi nat'wusaasauhi notaise.

¹¹ Aihĩ wain'handamĩ sat'ho amĩ j'haati ot'ip'ipatiho woai natausaasataise. Natausaasihĩ ko notĩ wain'handĩ jatohiy'hiyai iwin'jas'hi kiya koai amĩ j'hoai kawisoh'ipatamataiw' tip' maw'tand'haiwa nunyaw' jap'hi nat'wusaasauhi taanah'ho notaise.

¹² Aihĩ osaataatamĩ sat'ho amĩ j'haati bapiyat' komĩ ot'ip'ipatiho woai natausaasataise. Aihĩ amĩ koai wain'handĩ jatohiy'hiya amb'ipati tip'usohap' maipaiw' tip' nep' osaataatamĩ neh'haati yotawaayopo.

¹³ Siyauhi namati osaataatami satiho sanataase. 'Nini napitaitande? Nini nisi maariho apipaahi awaindihandi wiihotiho nisi maasihohoi nandusoaasitaano ko nisi maasihohi piwaha kiya ati witaawo?' ndaase.

¹⁴ Satati ko komi mwaahoi natausaasih; naihihandi kandi osaataati wainihandi jatohiyihya taati napihi koai iwinjawaawi kiya sawana sanawaatopo. 'Kimo utaamo wainihandi osaataati kimaatami satihomi titihi mwaahoe. Mwaahosi sapihomi wainihandi naitaise. Isi koai sohoai tiwaamaitiho. Tiwisaihi ko naponihi ko naitotahandi nyahi newaati nyamihandimatito,' nnawaatopo.

¹⁵ Saniwosawi koai numwaasi osaataatami nehahaati mangiraini nuwi sohoai tiwauhi napotaise.

"Saiwi tiwauhi napotaise. Isi osaataati saatami satiho siyaisi napitiwitaase?" undati kiyai Jisaasiho nunjenataise.

¹⁶ Nunjenatosati sawaho wihoanjiha satati kiyai kaundataase. "Osaataatami satihoi apousonih; nasati siya otipatiyayi tiwati nematosati osaataati saati neti otipatihiya asihihiya numwaati kiyaami ikwiraatihimaitaise," undati Jisaasiho kiyai kaundataase. Aih; isihiya kapihi komi piwaha atisawaawi kiya satawaatopo. "Siyati windi namoapaitaise owetitaise," tawaatopo.

¹⁷ Aih; Jisaasiho kiyai iwinjatata sata nasenataise. "Kima piwima Autaahaatihomi utipihooatih; ahotindimandi napaapi satati jipati pindise?"

'Anjaani; anjimatohiyihya ipati yasihapi kima yasima anaahia gaahaamaahe tiwi nepi yotohia wani ka noipati mihotirisati watipitati anjaanami yasima anaahia awaisihaimataise,'
Aunihihiri 118:22

tati jipati pindisimaaro.

¹⁸ Isihiya sir; mihotiriraasini timahiyohiyihyai kiri mihotirihira ambipati tipu-sohaati tiwonih; mwitisihaahititaise. Iyataati ami mihotirihiri sir; isihyaamiheti timahiyataataahi ami isihiyai neti jasati tiwitaise," undati kiyai kaundataase.

¹⁹ Jisaasiho sata kaundih; kiya Judaahiyaami winihapi pa katiwunjohiyihyauni ami prisihiya isihyaami maipihaiwaapi nandapa kohasipho tihwi Autaahaatihoi dipumanihohiyihyaami mitihyauni atisawaawi sa piwaha titihi kiyaapi nepemaah-wiha kaundih; mmonwi gwinyaawaawi keti suraanih; koai isiwitotiw; gwinyaawaahandi kandi isihyaapi yayawaawi namahaawaayopo.

Kima Piwima Isihya Jisaasihoai Saundiwi Nawho Takisihandi Sisaahoi Nunyaano Undiwi Nunjenihotihandapihaare

(Matiyuhu 22:15-22; Maakiho 12:13-17)

²⁰ Aih; kiya awaisawihya Jisaasiho kiyai piwaha wa wipitaha kaundonaahi koai numwaasi nuwi awaisiho gapinaahoaapihi kimo piwaha satahore undiwi piwaha komiheti yawutaito tiwi gwinyaapi bipi Jisaasihoai iwinjatawaayopo. Saiwi iwinjatawaawi kiya awaisawihya nyahi gaahiyaanini ainhahiyahyaaniso tiwi gwinyaapi genaniwi isihya usai nawho nunyaw; saundiwi sahi nuwi piwaha satih; satiw; koai kaundiwise undiwi kooapihi natiwusaasawaayopo.

²¹ Aih; kiya nuwi koai saundawaatopo. "Katipinyasingihonye, kinyi nyangi katipinyasingiwaiwa titihi akithaiwa katipinyasapaise. Iyataati ami isihya usa awaisawihyaaimatiwi bimohiyihyaapi kinyi windi yamaimbihonjitihi nyahi aimi mmona gwinyaahaayo. Aimb; kinyi Autaahaatih; isihya yapipatambihya nisi maaritohirihireti saiwi kaiwi bimaawise tati katirihiri kireti kinyi titihi katipunjapihonje.

²² Isi kinyi napitaimb; gwinyapenapaise? Nyahi gamanho Sisaahoi nawho takisihandi nunyaano e namunyaano? Undiwi nunjenawaayopo.

²³ Saiwi kiya kiyaami omanititihapi iwinjatawa jaiipundiwi kaundohiwaiwa aimi usonatosati kiyai sata kaundataase.

²⁴ "Nawho wo nngisi nanisawewise," undih; ami kiya nawho wo nunjauhi mmonatosati ko kiyai sata kaundataase. "Nawmoaatih; kimati siwipimatuni ami ambipatun; diyaamihati ahotise?" undati nunjenataise. Nunjesih; kiya koai saundawaatopo. "Awaisiho Sisaahomihate," undawaatopo.

²⁵ Saundauhi Jisaasiho kiyai sata kaundataase. "O siyonaahi wapa Sisaahomihapanaahi ami koai titihi nunyawise o ami wapa Autaahaatihomihapanaahi ami titihi koai komihapa nunyawise," undataase.

²⁶ Ko sata kaundihyawa kiya wihoanjiha isihyaami ndiheti kaunditih; owetih; isiwitotiwihandi kandi komi piwahaapi yaiwimap; gwinyapenawaawi owetise.

Kima Piwima Satiyusihiya Jisaasihoai Isihya Napowawi Japihi Nepitaatiwihandapi Nunjenihotihandapihaare

(Matiyuhu 22:23-33; Maakiho 12:18-27)

²⁷ Isihiya usa Satiyusihiyaami usa Jisaasihoapahi nasawaayopo. Siya Satiyusihiya napohiyihiyaapi windi japihi namepaitaapo tiwi gwinyaaapihiyaare.

²⁸ Isihiya Jisaasihoai piwiha satiwiha kaundawaatopo. "Katipinyasingihonye, nyapi winihapipa Mosesiho sata jipatihiyati ahiyataise. 'Utaaho wo apopaati neti wirati bimainjati maaha oweho naponaaahi kaati osinaati sotisihomi saingihoni neti wirane komihetapi metiho wo noaipati saaho sotisihomi aunahipati nanipimati naito,' tati winihapipa ahondaise.

²⁹ Isihiya usihiya usa sapihoni naasomihiya ikwiri naasairitihoni wirami isundipihuri yahuritahiya noaipawaayopo. Ahihi kiyaami saaho jihoni apopaati neti wirati bimainjati maaha wa namomaayaho nehi napomataise.

³⁰ Ahihi ami saati saahomi apwaata osinahaati saingihoni neti wirataise.

³¹ Ahihi ami ko napwihoni ami saingihoni kapihoni neti osinahaati wirataise. Wirati bimainjati ami koaisangi napwihoni ami saingihoni kapihoni neti wirataise. Kaati osinahaati saingoyi kihu kihomihetimatimi noti ipotihoni nawiipati bindataise.

³² Nwipaasihoni ipotihoni neti wirati bimainjati ami koaisangi napwihoni kaati ipotaataatinhi napotaise.

³³ Saati apopaatisi ikwiri naasairitihoni wirami isundipihuri yahuritahiya nahatiya nepi wirapahaatisi ipotihura ishiya napohiyihiya japihi nepasaihura saati apopaati titihoni diyaami apwaataatimatitaise?" undawi nunjenawaayopo.

³⁴ Satiwihihiya koai nunjenihauhi ami komihoni wihoanjihihiya kiyai sata kaundataase. "Ushihiya ami ashihiya wani kimuraahihiya namaatinawaayopo.

³⁵ Iyataahandi kandi ushihiya ami ashihiya ipotihura animwaahipatombi japihi nepapi asiyaimatiwi bindawaahura ushihiya ashihiya windi namaamaatitaapo.

³⁶ Kiyihiya Autaahaatihoni enjerihonihiya otipipatihonihiya yamihapataatihoni bimohiyihyaamataiwihiyaasi windi namaapopi nasisoaarihimatihiya. Kiyihiya animwaahipatombi japihi nepapihiya Autaahaatihonihiya manyinyaaare.

³⁷ Napohiyihiya japihihiya nepaitaatiwihandapihiya Mosesiho biyatihiya nanyesipataha piwihihiya kanyatataase. Sa piwihihiya ipihonihiya maipihonihiya wurisandihaisahonihiya tihatihiya tihwitisataahandi kandihiya tihomaatisonyonjaatihapihiya piwihihiya noaipasihonihiya Awaisihonihiya (Autaahaatihonihiya) sata kandaase. 'Awaisihonihiya Abiraahamihonihiya Aisaakihonihiya amihiya Jekopihonihiya Autaahaatihonihiya tise.

³⁸ Isihiya Autaahaatihonihiya so ishihiya napopihiya owetohiyihiyaamihiya Autaahaatihonihiya ome, ishihiya asiyaimatiwihiya bimohiyihiyaamihiya Autaahaatihonihiya. Sandihiya apaapihiya ome amihiya Autaahaatihonihiya ndihetihonihiya asiyaimatiwihiya bindawaayopo," undatihiya kiyaihiya kaundataase.

³⁹ Ko kiyaihiya sata kaundihonihiya amihiya Judaahiyaamihiya winihapipa katihonihiya winjohiyihiyaamihiya usa saundawaatopo. "Katipinyasingihonye, kinyihiya nga titihonihiya kanyatapaase," undawaatopo.

⁴⁰ Saundawihonihiya yayawaawihonihiya jahaatihiya windihiya namunjenihonihiya. Owetise.

Kima Piwima Ishihiya Kiyaihiya Jisaasiho Sawahopihiya Kiraishiho So Diyaamihiya Mwaahore Undatihiya Nunjesitihandapihiyaare

(Matiyuho 22:41-46; Maakiho 12:35-37)

⁴¹ Ahihihiya Jisaasiho kiyaihiya sata piwihihiya kaundataase. "Kiraishihonihiya so awaisihonihiya Daawitihonihiya satihonihiya tiwihiya napaapihiya katopo?"

⁴² Piwihiya Aunihonihiya raatihonihiya ahotisihatihiya katopohiya Daawitihonihiya sawahonihiya sata kandaase:

'Awaisihonihiya nishihiya Awaisihonihiya saundataase. "Kinyihiya nishihiya ikwirihiya gaatihonihiya raithoanjihiya kimbihonihiya bime.

⁴³ Bimaamihonihiya numbwihiya ipotihura kinyihiya tiworisaihiya netihiya kinyihiya asimoaatitihonihiya masaninihiya kinyihiya kiyaihiya nepihiya itipiwotisanihuraatitandonihiya," undataase tise.

Aunihonihiya 110:1

⁴⁴ Daawitihonihiya kopihonihiya nishihiya Awaisihonihiya tatihiya ambihonihiya ndaase. Isihiya Kiraishiho so napitiyatihiya Daawitihonihiya satihonihiya taise?" undataase.

Kima Piwima Jisaasiho Komihonihiya Otipipatihonihiya Winihapipa Katihonihiya winjohiyihiyaamihiya Kiyohiwaiwaapihiya Jatihonihiya Undatihiya Kaundindihandapihiyaare

(Matiyuho 23:1-36; Maakiho 12:38-40; Rukiho 11:37-54)

⁴⁵ Ishihiya nahandihiya atihonihiya winjaawihonihiya bimauihiya Jisaasiho komihonihiya otipipatihonihiya sata kaundataase.

⁴⁶ "Judaahiyaamihiya winihapipa katihonihiya winjohiyihiyaamihiya sahihiya baiwihonihiya jaawo. Kiyihiya apotihonihiya utarihiya hapa niyopihiya daimihonihiya nutaatiwihonihiya maaritihonihiya mapihonihiyaaso. Aiwihonihiya amihiya ishihiya taahiyihiya ahoyanihonihiya ipihonihiya nowaahura ishihiya awaisawihonihiyaate ipihonihiya rete nyatitotiwihonihiya maaritihonihiya hiye. Aiwihonihiya amihiya kiyihiya Autaahaatihonihiya anihonihiya haiwa gwihiya haraahaiwaatihonihiya ishihiyaamihiya ndihetihonihiya mtaahoaahonihiya bimataatiwihonihiya maaritihonihiya hiyaare. Aiwihonihiya amihiya kiyihiya ganihiya apipaahonihiya gaahoaasinihonihiya nandapa anaaahipihonihiya awaimbipihonihiya tihohipihonihiya bimataatiwihonihiya maaritihonihiya hiyaare.

⁴⁷ Aiwi amĩ kiya asĩhiya osĩnĩhiyaami anjaanĩ jaipundiwi nusepihiyaare. Aiwi kiya gaapundihaayo tiwi jaiwiitiwi gaapiati utaarĩhaiwa aipĩhiyaare. Kiya saiwi kiyohĩwaiwaapi Autaahaatiho kiyai apĩpaahi yaawati naanĩhandĩ awaindĩhandĩ ipotĩhura numwĩtaise,” undati Kiyai Jisaasiho kaundataase.

21

Kĩma Pĩwĩma Apopaati Osĩnĩhaati Nawĩho Gaarehandĩ Autaahaatihoai Numwindĩhandapihaare
(Maakiho 12:41-44)

¹ Jisaasiho Autaahaatihomĩ anĩhandĩ awaindĩhandaatĩhi bitonda winjasĩhi isĩhiya Autaahaatihomĩ anĩhandĩ awaindĩhandamĩ bokisihandĩ onĩhopĩ nawĩho kahapaamapiĩpa asaketahiya nawĩho gaarehandapiho wiwawaayopo.

² Wihauhi amĩ apopaati waati nawĩho kahapaamapiĩpa apĩpaahi owehaati nawĩho taanauhiho tuhĩnĩpĩhuri nehi yahuri nesotĩ wisĩhi Jisaasiho kaati iwinjataise.

³ Iwinjatosati Jisaasiho kiyai saundataase. “Nĩnĩ sangisi akĩtĩnĩhi kasatataato. Kĩmaati apopi osĩnĩmaati isĩhiya nahatiya nawĩho gaarehandapiho tĩmahotĩhoai nusatipĩhaati tĩmataise.

⁴ Kĩmiya isĩmiya nawĩho kahapaamapiĩpa asaketahiyaasi nawĩho isoho nesipĩwi Autaahaatihoai nunywaayopo. O amĩ kĩmaati apopi osĩnĩmaatihi nawĩho owehaati nandapa netĩ nanati bimĩtandĩho nawĩho owetĩhihandĩ kandĩ konĩhi Autaahaatihoai nunyataise,” undataase.

Kĩma Pĩwĩma Autaahaatihomĩ Anĩhandĩ Awaindĩhandĩ Nosasĩndaise Tati Jisaasiho Katindĩhandapihaare
(Matiyũho 24:1-2; Maakiho 13:1-2)

⁵ Jisaasihomĩ otĩpĩpatĩhiyaami usa Autaahaatihomĩ anĩhandĩ awaindĩhandapiĩ satawaatopo. “Kĩma nawĩha gaaha otiwa kambwaahaunĩ amĩ Autaahaatihoai gaarehandĩ wapa nunyohĩpĩpaaraahimaawi anĩmatĩwĩhaanĩsi sanahĩwendaise,” tawaatopo. Satauhĩ amĩ Jisaasiho kiyai saundataase.

⁶ “Kĩmaiwai wanĩ sahĩ usonĩhohĩwĩmaiwa siyati tiwati nyepinati biyati wĩndĩ ahĩmotĩtaise. Asisĩha waara isĩhiya nepĩ tumbwĩwĩ nepuhĩwĩ nopĩsasĩtaapo,” undataase.

Kĩma Pĩwĩma Jisaasiho Satati Naanĩhaiwa Pĩhitati Noaipahonĩhi Amĩ Sahĩ Yaasĩhaiwa Naitaapo Tati Komĩ Otĩpĩpatĩhiyai Kaundindĩhandapihaare
(Matiyũho 24:3-14; Maakiho 13:3-13)

⁷ Aihĩ amĩ kiya Jisaasihoai satĩwi nunjenawaayopo. “Katĩpĩnyasingĩhonye, saiwa kanyatingĩwĩmaiwa maahĩwura noaipaitaise? Nĩnapitĩyahandĩ jĩhi noaipahonĩhi nyahĩ mmondo? Mmonaati komĩ kanyatindĩhandĩ aimĩ koaipaitande taati mmona gwĩnyaitaano?” undĩwĩ nunjenawaayopo.

⁸ Aihĩ Jisaasiho komĩha wihoanĩha kiyai sata kaundataase. “Isĩhiya usa sangisi jaiwisatĩtaawi sahĩ baiwi jaawĩhiyaato. Isĩhiya usa napĩwĩ nisĩ ambĩpati ambĩhĩtiwĩ ‘Nĩnĩ Kĩraisihonĩne,’ satĩtaapo. Aiwi amĩ kiya sasatĩtaapo. ‘Asisĩha aimĩ ipotĩha koaipataise,’ satisaihi sahĩ kiyaami pĩwĩha napaitĩwĩ atĩhomaawiwĩ amĩ kiyaamĩhinĩ detĩ namuwĩse.

⁹ Pwĩsipati siyahati aungwohandĩ noaipataise tiwĩ katisaihi sahĩ atisawaawi waati kandapi yaiwi itĩmipĩse. Saiwaahi jĩhi kiyati noaipataahandĩ kandĩ asisĩha ipotĩha akaaha sura wĩndĩ ketĩ namoipaitaise,” undataase.

¹⁰ Jisaasiho wĩndĩ namaamĩhaati konĩhi kiyai amĩ sata kaundataase. “Isĩhiya yapĩpati wĩtaahapĩhiya dosi nuwĩ yapĩpati wĩtaahapĩhiyaaisawĩ tundaapo. Iyonĩhi amĩ awaisĩho wo iwinjaati bimisawĩhiya dosi nuwĩ awaisĩho wo iwinjaati bimisawĩhiyaaisawĩ tundaapo.

¹¹ Iyonĩhi amĩ ipĩpatiati aungwohaiwa waati ipĩpatĩpĩndaise. Iyati amĩ jariho aungwohaiwa noaipati amĩ timbĩpa saiwa nahataapĩhi noaipaitaise. Iyati yamĩhapataatĩhi wapa watĩpĩhapa motĩnĩhapa noaipataati sangisi yasimatĩtaise.

¹² “Saiwa siyati sangĩ noaipahonĩhura isĩhiya sangisi jaipĩ ambĩpati yaasĩhaiwa nasamĩtaapo. Aiwi kiya Judaahiyaami anĩhaiwa gwĩharaahaiwaatĩhi nasamaasi nuwĩ pĩwĩha samĩhetĩ nepĩ yasutaapi nasapupwĩ amĩ gamanĩhomĩ awaisawĩhiyaapihi nasamaasi nuwĩ kiyaami ndĩhetĩ ahĩsitaapo. Saiwa nisapĩsatĩwĩ amĩ sahĩ nisĩ otĩpĩpatĩhiyaatisĩ amĩ sahĩ nisĩ otĩpĩpati wĩndĩ kamaanitaatĩwĩ nasisapupwĩ kasitaapo.

¹³ Isĩhiya saiwa kasisohĩtĩndĩ sandĩ nisĩ pĩwĩha ausaapi kanundĩtaatiwĩ kiyawaayowi gaasi nisĩ pĩwĩha anusaapiĩse.

¹⁴ Aiwi sahi pwiha napititaaha kiyai wihoanhiha kaunditihaawe tiwi jhi waati gmunyaapise.

¹⁵ Nni niwahonni pwiha sahi kiyai kaundiataatwiha sami amiteteti keti ahisisati neti g'sunyaasanihi sahi gwinyaitaapo. Nisi pwiha sangisi nasanyotaha sahi kiyaisi kaundisaihi kiya sami tiworisa pwiha ka windi iphatiwi nemaamaitaapo. Owetitaase.

¹⁶ Sami sininjapiyauni am sam sunyihoya jaatisa nasamaasi nuw sam tiworisami ikwiraatihisamaitaapo. Aiwi sam usaatangi tisausaihi napwitaapo.

¹⁷ Nisapisatiwi sangisi ishihiya taahiyihiya pohipisiwi ahosisamaitaapo.

¹⁸ Iyataahandi kandi sahi windi namopisasinwi nga baiwi bimitaapo.

¹⁹ Isi sahi baiwi anditiwi bimaawise asihihiyaatimatiwi nasisoar bimitaatiwihandi sahi naitaatiwo," undati kaundataase.

Kima Pwiha Jisaasiho Aunahipati Awaipati Jerusaremihandi Nosasindaise Tati Katindihandapahaare

(Matiyuhu 24:15-21; Maakiho 13:14-19)

²⁰ "Aunahipati Awaipati Jerusaremihandi ishihiya pwisipi yaipati kaiwi timbiyohiyihiya otaatemapi bitopi nesiwesipi bitiwimasaihi sahi kiyai usonawaawi aunahipa Jerusaremihandi nepi nopisasisaihi kati aimi nosasindande tiwi gwinyapise.

²¹ Sandi siyati noaipahonhi sahi yapipati Judiyaahanda bimohiyihiyaati yanhimapi shooarhiri tipateti naitaatiwe. Ami saisaihi sahi aunahipa Jerusaremihandi bimohiyihiyaati yanhimapi namasi naitaatiwe. Saisaihi am ishihiya usa aunahipatami nehahaati ipaahaapi bimohiyihiyaisangi aunahipati kataathi windi namindaitaatiwe.

²² Sandi apaapimaah. Ishihiya Autaahaathihoai ahosumwap maipihaiwa kiyohitihandapi wihoanhihandi naanhihandi numwitande. Siyati kiyonhi Autaahaathihoi pwiha utipihooatih jhura katiwi ahivotiha akaaha ausaimaninati noaipaitande.

²³ Ese sura naanhihandi noaipasura ashihiya maahaapi gwisitohiyihiyauni am awateteti amwitihihi nanati nanototisawihyauni apipaahi awaindihandi naanhihandi naitaapo kimaati yapimbataaho. Autaahaathihoai apowindihandi ishihiya siya natiyaamiheti noaipaitaase.

²⁴ Namatanaati kosasaihiira tiworisa ishihiya taahiyihyai timaitaapo. Aiwi am kiya ishihiya usai napuwitaatiwi yapipati usaamihati kahati kahataahapi numwaasi nutaapo. Aiwi kiya ishihiya Judaahiyaaam dawaataatapihiya aunahipati awaipati Jerusaremihandi nepi jaawi bimaam nuw Autaahaathiho sura namihaitaapo tati katimumwaan noti kuraatanhi namihaitaapo.

Kima Pwiha Kahapaamapi Asisiha Ipotihaiwet Noaipaitandihaiwaapi Jisaasiho Katindihandapahaare

(Matiyuhu 24:29-31; Maakiho 13:24-27)

²⁵ "Iyonhi am ipihoeti am waathihoeti am kaumbwaateti wiwa siwipati kahatamitipetahaiwa ishihiya wiwa moniwihaiwa noaipaitaise. Iyati am durihiri waati pihitati tiwayaati noti nasayata nausiha pihitati autaaahi mihoti sainajati niyatesi timihiyataati gaatonhi am ishihiya yap nahanda nahataapihiyaam maariho omaanjititih am amitiha neti nusopisasinhonhi kiya waati awaindihandi yaitaapo. Aiwi kiyaam maariho ninaawiratat owesoetitaase.

²⁶ Yapipatambihya ishihiya yapih nahanda saiwa siyati noaipaitandihaiwaapi gwinyawaawi apipaahi yaiwimapi am kiyaam ndiha woniwinat asisiwiraitaise am kahapaamapi yamihapataathi watipihaiwa ahotiwaiwa nonasaya ahoyonho.

²⁷ Saiwa siyati noaipahonhi nni Ishihiyaam Saahonni Jihonni nisi yundanyaha am apipaahi watipihandisati tiwipatisati napito. Napisanhi ishihiya ningi ninjaitaapo.

²⁸ Saiwa siyati namasati taati noaipahonhi sahi naingaapi jasawise sangisi japihi Autaahaathiho nasamaitandihura aimi nasati utatototindaizo," undati Jisaasiho komi otipipatihiyai kaundataase.

Kima Pwiha Asisiha Ipotiha Noaipaitandi Jhi Wapa Siwipati Noaipaitandihapaapi Jisaasiho Katindihandapahaare

(Matiyuhu 24:32-35; Maakiho 13:28-31)

²⁹ Siyati kaundatosati am Jisaasiho pwiha wa kima namihanaha kiyai sata kaundataase. "Ipati pikihanduni am ipati nahatewa wiwauni kairihiretapi sahi baiwi mmonwi gwinyapise.

³⁰ Ipati pikihandam yananaati taati japihi mwinati nusapaasahaahi aimi yatitandi detitih tiwi gwinyapihyaate.

³¹ Isi sikiyate. Naan̄ihaiwa siyati noaipahon̄ih̄i mmonawaawaah̄i Autaahaatiho nyangi nyainjaat̄i bim̄tand̄ihand̄i aim̄i nasat̄i utatotot̄i the tiw̄i gw̄inyaap̄ise.

³² “N̄in̄i ak̄it̄in̄ih̄i sangi kasatataato. Is̄hiya nahatiya wan̄i kimuraahiya sangi napopi binyaih̄i saiwa katoh̄iw̄imaiwa noaipahon̄ih̄i mmondaapo.

³³ Yam̄ihapatun̄i yap̄ipatun̄i not̄i owendaahand̄i kand̄i nis̄i p̄w̄iha wind̄i siyati owemetat̄i kaan̄ih̄i ahot̄im̄i nutaise.

K̄ima P̄iw̄ima Jisaasiho Ot̄ip̄ipatihiya Baiw̄i Jaawo Tind̄ihandap̄ihaare

³⁴ “Is̄i sah̄i baiw̄i jaawo. Wiwa sah̄i waapoho nasisoaari nan̄iw̄i naharitaawo. Aiw̄i am̄i kahapaamap̄ipa amb̄ipatap̄ihapaapaah̄ih̄i maar̄iho nusoasamaitaawo. Amb̄ipatam̄ihaiwaap̄i gw̄inyaap̄i kaiwaapaahiyawaaw̄i Awaisihop̄i wind̄i namaap̄itaaso tiw̄i neh̄i nan̄ihaiw̄i binyaih̄i ket̄i kuraan̄ih̄i kinapaahinat̄i noaipaitaiso.

³⁵ Asis̄iha sa ket̄i yap̄ih̄i nahanda gaamat̄i is̄hiyaap̄ih̄i noaipaitaise.

³⁶ Nahatewet̄i nasisoaari jaaw̄i bindawa Autaahaatihop̄i namaam̄ihaap̄i gaapund̄iwise saiwa noaipaitand̄iw̄imaiwa ip̄ihatiw̄imaitaat̄iwo. Aiw̄i am̄i sah̄i n̄in̄i Is̄hiyaam̄i Saahon̄in̄i J̄ihonis̄i nd̄ihet̄i wind̄i yamaiw̄i noaipap̄i bitoaitaat̄iwo,” undataase.

³⁷ Asis̄iha nahatewet̄i Jisaasiho Autaahaatihom̄i an̄ihand̄i awaindahandaat̄ih̄i nandaat̄i is̄hiyai p̄w̄iha kataunjataise. Kataunjih̄i napw̄ih̄ih̄i niyat̄i sis̄iho ipat̄i orip̄ihati ahetis̄ihoas̄in̄i nanotaise.

³⁸ Aih̄i is̄hiya nahatiya nahatewet̄i kom̄i p̄w̄iha at̄iwitaat̄iw̄i asis̄ihaat̄ih̄i ket̄i Autaahaatihom̄i an̄ihand̄i awaindahandaat̄ihap̄i nowaayopo.

22

K̄ima P̄iw̄ima Judaasiho Not̄i Awaisawihiyai Jisaasihoai Tiw̄itaat̄iw̄i Nusepaas̄ih̄ihandap̄ihaare

(Matiyuh̄o 26:1-5, 14-16; Maakiho 14:1-2, 10-11; Jon̄iho 11:45-53)

¹ Judaahiyaam̄i asis̄iha nandapa b̄iret̄ihand̄i nipitand̄ihand̄i ah̄imaayaw̄ihand̄i neh̄ihand̄i nandaat̄iw̄iha aim̄i nasat̄i det̄indaaise. Sa asisaam̄i amb̄ipati Pasopaahande.*

² Aih̄i p̄irisihiya is̄hiyaam̄i maip̄ihaiwaap̄i nandapa t̄ih̄iw̄i Autaahaatihoai dipuman̄ihohiȳihiyaam̄i m̄it̄ih̄iyaun̄i am̄i Judaahiyaam̄i w̄in̄ihap̄ipa kat̄iwun̄johiȳihiyaun̄i sanawaayopo. Is̄hiya Jisaasihop̄i gaahore tiw̄i maarit̄iw̄ih̄iyaas̄i nyah̄i Jisaasihoai kiyaam̄i nd̄ihet̄i tiwisaih̄i am̄i wiwa kiya it̄ih̄inyat̄itaawo n̄in̄iw̄i yayawaaw̄i namap̄i Jisaasiho sohoai noaat̄iw̄i tiw̄itaat̄iw̄i p̄w̄iha kanawaatopo.

³ Aih̄i Bwaas̄ir̄ih̄ir̄i Judaas̄i Is̄ikariyot̄ihoai saimb̄i saimb̄i kaime undat̄i net̄i ḡiwunyaataise. So Judaasiso ot̄ip̄ipatihiya ikw̄imaind̄imw̄it̄ih̄i auh̄iram̄i yahur̄itahiya 12 kaiw̄ihiyaam̄i wore.

⁴ Is̄i ko not̄i Autaahaatihoai dipuman̄ihohiȳihiyaam̄i m̄it̄ih̄iyaisun̄i am̄i Autaahaatihom̄i an̄ihand̄i awaindahand̄i jasohiȳihiyaam̄i awaisaw̄ih̄iyaisun̄i win̄jati n̄in̄i saind̄i saind̄i nasepaat̄i w̄irasitaano undat̄i kiyaisat̄i p̄iwanataase.

⁵ Aih̄i kiya kom̄i p̄w̄ihaap̄i gaaha kanyatataaso tiw̄i maarit̄iw̄i t̄ihaapaiw̄i naw̄iho siyaho samwaan̄i ak̄it̄in̄ih̄i nah̄im̄itaano und̄iw̄i kaundawaatopo.

⁶ Aih̄i Judaasiho kiya kaundoh̄ihaap̄i gaaso tat̄i gw̄inyaat̄i am̄i is̄hiya wind̄i at̄ihomiw̄i mosaih̄i Jisaasihoai tiworisai w̄irawitand̄ih̄iraap̄i gw̄inyapenat̄i daataise.

K̄ima P̄iw̄ima Judaahiya Kiyaam̄i Asis̄iha Pasopaahandap̄i Timan̄in̄ihohit̄ihandap̄ihaare

(Matiyuh̄o 26:17-25; Maakiho 14:12-21; Jon̄iho 13:21-30)

⁷ Nandapa b̄iret̄ihand̄i nipitand̄ihand̄i ah̄imotat̄i neh̄ihand̄i nandaat̄iw̄iha asis̄iha aim̄i noaipas̄ihura asis̄iha set̄i sip̄isip̄ihaiwa tiwawaayopo.

⁸ Aih̄i Pitaaȳi Joniyai Jisaasiho p̄w̄iha sataha kaundat̄i natausaasataise. “Sahuraah̄i numw̄i nandapa b̄iret̄ihand̄i nipitand̄ihand̄i ah̄imotat̄i neh̄ihand̄i nand̄ihaahand̄i Pasopaahandap̄i nand̄ihaahapa nep̄i nyaman̄ita numwise,” undat̄i natausaasataise.

⁹ Aih̄i am̄i kur̄i Jisaasihoai saund̄im̄i nunjenamaise. “Yuhuraangi maah̄iwap̄ih̄i noha nandapa neha timan̄it̄ihaawe?” und̄im̄i nunjenamaise.

¹⁰ Aih̄i am̄i ko kom̄i wihoaan̄ih̄i sata kaundataase. “Sahuraah̄i numw̄i aunah̄ipata nandaap̄i utaaho wo waapoho on̄ihaara niwat̄i tipw̄in̄ji taat̄i nason̄ih̄i iwin̄jaitaise. Iwin̄jasaih̄i ko niyon̄ih̄i koai niwipin̄jai kom̄i ipot̄i numwise. Numw̄i ko an̄ihand̄i w̄indaat̄ih̄i nandaahonaah̄i am̄i kandaat̄ih̄i maas̄i s̄ihoas̄angisangi nandaap̄ise.

* **22:1**: Sand̄i Pasopaatot̄imand̄i Autaahaatiho Isip̄ihiyai Is̄iraher̄ih̄iyaapundat̄i Tiwataat̄i Is̄iraher̄ih̄iya timaawati nusat̄ipataise tawaatopo. Iyat̄i Is̄iraher̄ih̄iyai Isip̄ih̄iyaam̄i neh̄i ot̄ip̄ipatiht̄imaimat̄iw̄i napw̄it̄ot̄ihandaap̄ihap̄i Autaahaatiho kiyai tin̄jauset̄i numwaataise.

¹¹ Nandaapi anjaanji sathihoai saundimise. 'Nyangisi katanyisisiho asisiha Pasopaahandeti bindata nandapa nisi otipipathihiyaisati maasi nandandihani anjaanji maahaane?' hitataase undimise.

¹² Undisaihi ko anjaanji waanji autaahi tiwatihaasinihandi ganihouni gwihiho bimitihaahanduni nahataapa ahotahiroti neti nasisitaise. Nasionihi kapihini nandapa kapa kapa nepi nyamanimise," undataase.

¹³ Saundihi kuri naisururi numwi Jisaasiho kaundimumwaanji kamwaanji titihi noaipasihi mmonimi kahapaamapipa asisiha Pasopaahandapi nandaatiwihapa nepi timanamaise.

Kima Piwima Jisaasiho Komu Otipipathihiyaisati Nandapa Ipotihapa Nainjithandapihaare

(Matiyuho 26:26-30; Maakiho 14:22-26; 1 Korindihiya 11:23-25)

¹⁴ Ipiho aini noti namaatipati asihataahuraatihi isihia ahoyaniwi bindawa asisiha Pasopaahandapi nandapa nandaatiwihuraatihi Jisaasiho niyati ganihomihini bimihi ami komi otipipathihiyaisangi naiwi maasi ganihomihini bindawaayopo.

¹⁵ Aihini ko Jisaasiho komi otipipathihiyai sata kaundataase. "Asisiha kima Pasopaahandami nandapa nini sangisati maasi nandandi apipaahi awaindihandi maaritataayo. Saindini sangisati nandimaphonini yaasihandi neti napwitando.

¹⁶ Aindi ami nini sandi kasatataato. Pasopaahandami nandapa ipoti ipotihaiwa nini windi jiahati namando. Namandi nehi bimaami nundi Autaahaatiho komi isihia Pasopaahandamihaiwa neti akiwaiwemati isihia numwaati iwinjaati bimonihuraatitando," undataase.

¹⁷ Saundatosati Jisaasiho kapihoni waapoho wainihandi windaho neti isiwatataati Autaahaatihoai saundati, "Kinyi iparihoni gaahone gaare," undati gaapundatosati kiyai saundati nunyataise. "Sahi sawanaati kihonji kihonji nepi nanewise.

¹⁸ Nini sandi kasatataato. Wani kimo waapomo wainimandi nandosati ipoti jiahati windi namando. Namandi nehi bimaami nundi Autaahaatiho komi isihia numwaati ahoyati iwinjaati bimonihura sura japihi nando," undataase.

¹⁹ Saundatosati ami nandapa biretihandi wonji neti isiwatataati Autaahaatihoai saundati, "Kinyi gaahone gaare," undati gaapundatosati naumboti "kihonji kihonji nepi nanewise" undati nunyataati piwihani saundataase. "Kimati nisi ambipati sami maipihaiwa nesama jatatamanitandi nasipainjipate. Sahi kimaiwi nahateweti kaiwi nanawaawi nisapi ginunyaitaatiwe," undataase.

²⁰ Aihini saiwi kiyai aini nanawosawi ami naasikati kiyati kaapiho waapoho wainihandi windaho nandaatiwi neti nunyataati kiyai saundataase. "Kimandi kaapi wainimandi nisi jitiipati sangi jatatamanati anditaiwitandi sanaindihandaahi Autaahaathouni ami komi isihiaunni maasi timaamaitaatiwihandapi piwihani waniha wisasotihande.

²¹ Iyataati nngisi isihia tiworisaami ikwiraatihi wiratinitandihoni kimo wani ganihomihini nngisati maasi bindataise.

²² Autaahaatiho nisapi ko siyati siyati kaitaise tati gwinyaatii katirihiri kireti nini isihiaami Saahonini jihonini napwito. Iyataahandi kandi ami utaaho so nngisi isihiaami ikwiraatihi wiratinitandihoni maaritho waati tindataise ko ambipati yaawihandi naitaiho," undataase.

²³ Aihini kiyi otipipathihiya nyami diyaamahoni sandi kaitandi gwinyaatii bimihise tiwi sawana naseninawaayopo.

Kima Piwima Otipipathihiya Awaisiho Jihimatisiho Diyaamahoe Nnihohithandapihaare

²⁴ Aihini ami Jisaasihoni otipipathihiya sawana sanawaatopo. "Nyami otihathapi awaisiho nyami jihimainjio diyaamahore?" tiwi piwihani wihiwihooani kanawaatopo.

²⁵ Aihini ami ko kiyaisi wihooanjiha sata kaundataase. "Autaahaatiho akohopi windi gimunyaapi nanipimatiwihiahi Isiraherihiaami dawaataatapihiyaami awaisawihia kinjhiya ambipati awaipati nepi kiyaaami isihiahi winjaawi bindawaayopo. Aiwi ami kiyi isihiahi iwinjaawi bimohiyihia satii ambipati nusoasanaawaayopo. 'Nyahi isihiaisi biyaati naisumwaati iwitatamanaati iwinjaawa bindihaayo,' tiwi ambipati nusoasaniwihiaare.

²⁶ Iyataahandi kandi sahi siyaamataiwi kamaiwise. Owetane. Sami otihathapi wo noaipati awaisiho jioematitandaahi ami ko ipotihomatane. Iyataati ami sami mtiho sami otipipathiomatane.

²⁷ Utaaho maahiwo awaisihoematitaise? Utaaho nandapa nandandi bimisiho e nandapa thati noaati numwisihoro? Nandapa nandandi ganihomihini bimisiho kimi kore. Iyataati ami nini sami otihathihi sami otipipathihonini sangisi jatatamanitandihonine.

²⁸ “N’ngisaapihi nanisen+haiwa noaipas+handi kandi sahi w’indi n’ngisi nan+masisi namaayopo. Owetise.

²⁹ N’ni isihiyai iwinjaati bim+tandi Ap’ho Autaahaatiho watip+handi nan+imipatamataindi ami n’ni sangisi watip+handi nasinyataayo isihiyai iwinjaawi j’himatiwi bim+taatiwo.

³⁰ N’ni isihiyai iwinjaati bimoh+ti+handatihi sahi nandaapi n’ngisawi nandapa waapoho maasi ganihoaa+n nandaapo. Aindi ami n’ni sangisi ah+sisan+hi sahi is+hiya ikw+maind+mw+tihi auh+rami yahur+itahiyaami namoyaatohiy+hiya Is+raher+hiyai ami awaisaw+hiyaati m+ti+hiyaatimat+wi iwinjaawi bim+taapo,” undataase.

K’ima P’wima Jisaasiho Pitaahoi K’inyi Nisapi Soai W’indi Mausot’ihonine T’itaise Undati Kaundind’handapihaare

(Matiyuhu 26:31-35; Maakiho 14:27-31; Jon’ho 13:36-38)

³¹ Jisaasiho Saimon’hoai saundataase. “Saimon’hone, Saimon’hone, k’inyi baimbi atime. Bwaas+ri+hi+risi Autaahaatiho kaimbi nunjeme undih+ k’ri sangisi neti kon’ho witi+handi pasaaha nemaitaatiwi kih+kihoaanjemahoh+patamatiyati neti sangisi kih+kihoaanjesamati nasop+sasitandi aimi kandaase.

³² Satati Katih+handi kandi n’ni Autaahaatihoai aimi nunjenataayo k’inyi nisapi g+nunyaahing+ti+handi w’indi nih+ripi owemet+tando. K’inyi maip+handi kaing+ti+handi namasisi nepemait+pi japihi n’ngisenda nasapaahura k’imiya ot+pi+pat+imiyai p’w+ha iw+tataman+pi and+ti+wip+ha nunyapi kaund+taape,” undataase.

³³ Satati kaundih+handi kandi ami Pitaaho kom+ha wihoaan+ha satati kaundataase. “Awais+hone, n’ni gisati maasi napw+ti+tuni ami napw+ti+handi+handapi aimi t+imendaayo,” undataase.

³⁴ Aih+ ami Jisaasiho koaisi saundataase. “Pitaahonye, n’ni ak+ti+n+hi gisi sandi kah+татаato. Wani ap+mat+hi ot+pw+si+paati sangi gaaton+hi k’inyi nisapi satipi so Jisaasihoai n’ni w’indi mausoti kop+ w’indi at+homind+ihop+topo und+pi mair+manyaaara wat+pi+ti+pi kaund+taise,” undataase.

K’ima P’wima Jisaasiho Naw’ho Ikihi Namatanaat+pi Kaundind’handapihaare

³⁵ Aih+ Jisaasiho kiya saundataase. “J’hura n’ni sangisi nand+si+soaasohura naw’ho ikihi namatanaati it+pati sapa w’indi mipi nehi taanahiy+hiyaati nuw+ise satiti nand+si+soaasataayo. Aih+ ami sura sahi wapaapi nenoaah+tawaayowo e owetiso?” undati nunjenataise. Aih+ kiya wihoaan+ha koai saundawaatopo. “Nyah+ sura wapaapi w’indi nenoaah+meto. Owetise,” undawaatopo.

³⁶ Aih+ ami kom+ha kiya saundataase. “J’hura n’ni sangisi sandi kasaton+ ami wan+hi utaaho wo ikihi ami naw’ho sapaisahondaataah+ kapa isi+wati none. Iyataati ami utaaho wo namatanaati owehondaataah+ komi apoti+hi+ti wat+ti+haat+hi+ri nausohaati is+hiyai nunyati naw’ho neti kora namatanaati nunyati nene.

³⁷ N’ni sandi sangisi kasatoh+ti+mandi apaap+maato. Ami Autaahaat+hom+ p’w+ha satati j+pat+ipindataise.

‘Kouni is+hiya ikopaisahiya maip+hiyaisaw+ ahowaw+ti+maamah+wawaayopo,’ *Aisaiyaaho 53:12*

tati j+pat+ipindise. Satind+mandi tit+hi nisapi kandaasi nis+heti kiyati noaipaitaise. Autaahaat+hom+ p’w+haat+ihapi nisapi katati ahotind+handi wani tit+hi ak+pi+pa ausaiman+nat+ koaipaitandaise,” undataase.

³⁸ Aih+ kiya koai saundawaatopo. “Awais+hone, nyah+ namatanaati yat+mw+ isi+wat+haayoni nyainjase,” undawaatopo. Aih+ ko kiya saundataase. “Gaasi si+kat+imuri isi+wat+wise,” undataase.

K’ima P’wima Jisaasiho Autaahaat+hop+ Sis’ho Ipat+ Orip+handi Nawati Ahetimb+pihi Gaapundind’handapihaare

(Matiyuhu 26:36-46; Maakiho 14:32-42)

³⁹ Jisaasiho nasisoari not+ gaapundatoaatimb+pihi Sis’ho Orip+hoaa+napi aunah+pati awaipati Jerusarem+handi namasi noaipasi naihi ami kom+ ot+pi+pat+hiyaisangi maasi koai n+wipinjai nowaayopo.

⁴⁰ Aih+ ko not+ kap+hi aimi noaipatosati kom+ ot+pi+pat+hiyai saundataase. “Sam+heti nasisendand+haiwa nason+hi sahi kaiwaap+ w’indi t+maam+hi+taati+wi+handapi baiwi gaapund+wise,” undataase.

⁴¹ Saundati kiyais+ kap+hi+map+ onih+ wonji not+ atoti+pi+wesati bindataati satati Autaahaat+hop+ gaapundataase.

⁴² “Apore, yaasati naan+handi k+mandi awaand+handi nehoh+ti+mandi k’inyi nep+n+maitaap+ gw+nyaapaapaah+ nep+n+mape. Iyataahand+ kandi nisi gw+nyaati

maaritohirihiireti windi kamaime. Owetane. Kinyi kiwahoji gwinyaapi timaninipi kinyi maaritingirihiireti kaime,” undati gaapundataase.

⁴³ Aih! Autaahaatihom! otipipathiho yamihapataathi bimisiho koenda nasati koai neti anditiwataise.

⁴⁴ Jisaasihoai apipaahi awaindahandi yaawati naanawisamasih! waati andititati gaapundimi naihi dipipati jitipatamatiyati utaahomihetapi nur!woaati nawetati yapipateti bitoriwataise.

⁴⁵ Ko siyati gaapundamapi dosisi noti komi otipipathihiyai usonata kiyaami maariho ambipati apipaahi naanawisamasih! nanomawaayopo.

⁴⁶ Nanomihauhi kiyai ko satati kaundataase. “Sahi napaapi nanihaiwi nanoposopo? Sahi nepapi Autaahaatihopi gaapundiwise naanijhaiwa wiwa sangisaapihi nasoaipaitaso,” undataase.

Kima Pwima Judaasiho Jisaasihoai Komi Tiworisai Wirawindhandapihaare
(Matiyuhu 26:47-56; Maakiho 14:43-50; Joniho 18:3-11)

⁴⁷ Jisaasiho satati taati kaundihi isihya taahitihandi wirisandihandi nasawaayopo. Judaasiho tiwi ambihitohiho so otipipathihiya ikwimaindimwitihi auhirami yahuritisawihyaami wore. Isi ko isihya siyaami jhi ko Jisaasihomihini deti koai gerunditand! nasataise.

⁴⁸ Aih! Jisaasiho koai saundataase. “Judaasihone, kinyi gerindingit!mandi kandaahi nini Isihyaami Saahonini Jihonini Awaisihoningi nepi tiworisaami ikwiraatihinimaitaapo?” undataase.

⁴⁹ Aih! Jisaasihom! otipipathihiya kapih! Jisaasihoaisawi maasi bitohohiyihya mmonowi gwinyaawa sandi aimi koaipaitandahi kiya sat!wi nunjenawaayopo. “Awaisihone, nyahi nyami namatanaata isimiya kimiyaaisi tiwitaani kinyi gaare nyatitaino?” und!wi nunjenawaayopo.

⁵⁰ Aih! kiyaami otihathapi wo namatanaata nandapa tihwi Autaahaathiho dipumanihohiyihyaami mitihom! otipipathom! atihiri ikwiri gaatihiraihoanjihi oturamasih! yapipateti tmahiyataise.

⁵¹ Aih! Jisaasiho sandi mmonata koai saundataase. “Sati jihaati windi kamaimbi bipi namihape,” undataase. Saundatosati ko atihiraasin! uwisih! atihiri japihi keti kuraanhi yaumbwimanin! bitati gandaase.

⁵² Saundatosati am! Jisaasiho koai isiwita nasohiyihya prisihiya nandapa tihwi Autaahaatihoi dipumanihohiyihyaami mitihyaaisun! am! Autaahaatihom! anjhandi awaindahandi jatohiyihyaami awaisawihyaaisun! am! mitihyaaisun! ko saundataase. “Utaaho wo maatimaatisa tipipa kiyahoi tip! isiwitaatiwi nasohipatamataiwi namatana pwisipati nisapi isipi nasawaayopo.

⁵³ Asisi nahateweti nini nasisoaari Autaahaatihom! anjhandi awaindahandaathi sangisati bimonih! sura sahi nngisi windi maanihopo. Ashatindihandam! watipihandi noaipataati nngisi nanitipihaa! wani sapihuraasi saiwi kaitaatiwe,” undataase.

Kima Pwima Pitaaho Jisaasihopi Windi Mausoti Gimunyaatihonine Undati Kaundindihandapihaare

(Matiyuhu 26:57-58, 69-75; Maakiho 14:53-54, 66-72; Joniho 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Sata kaundati namihaa!hi kiya Jisaasihoai isipi numwaasi prisiho nandapa tihwi dipumanihohiyihyaami mitihom! anititihapi niyawaayopo. Aih! am! Pitaaho kiyai niwipinjai kiyaa! ipoti niyati onhi wonji bitondaise.

⁵⁵ Aih! am! isihya sandi anjindam! matambipoti sisih! tihoaapi tihwimauhi am! Pitaahoaisangi kiyaisati maasi kapih! sisihain! bindataise.

⁵⁶ Aih! apopaati waati otipipathihaati ko sisihain! bimih! koai titih! iwinjatataati saundataase. “Kimo utaamo Jisaasihoaisati maasi bisotinjahore,” undataase.

⁵⁷ Aih! Pitaaho Jisaasihopi baah! noaasati kaati saundataase. “Apopaanye, utaaso soi nini windi mausotihopi kandapaase,” undataase.

⁵⁸ Aih! am! otih! wonji bimih! utaaho wo nasati Pitaahoai usonataati koai saundataase. “Gisang! Jisaasihoaisaw! maasi daayohiyihyaamihone,” undataase. Aih! Pitaaho koai wihoanjiha saundataase. “Utaahone, nini kiyaisahonin!mahe apipaahi owetise,” undataase.

⁵⁹ Aih! am! otih! utaari wonji bimaamb!wi (wani auwa kiyati sanaihi) am! utaaho wo nasati sandaase. “Kimo utaamo akitinhi koaisati maasi naihi usonihonihoe. Iyataati am! ko Garirihandandaahap!hotihito,” tati apipaahi andititamati kaundataase.

⁶⁰ Saundih!handi kand! am! Pitaaho saundataase. “Utaahone, kinyi pwih! kima kat-ing!maapi gimaanunyaatati windi monitihon!ngi kandapaase,” undati taati kaundihi otipwisipaati ketinhi gandaase.

⁶¹ Aihĩ Awaisiho nepemaitatĩ Pitaahoai iwinjataise. Aihĩ Pitaaho piwĩha Awaisiho jihi satatĩ kaundisihaapi gwĩnyaataise. “Wanĩ apĩmatihĩ otĩpwĩsipaatĩ sangĩ gaatonihĩ kinyĩ nisapĩ satĩpi soai nĩnĩ wĩndĩ mausotĩ gĩmunyaatĩhonĩne tipĩ mairĩmaara katĩtaise,” undatĩ kaundisihaapo.

⁶² Siyatĩ gwĩnyapenataatĩ Pitaaho matambĩpaamĩ mĩhapaahĩ nehĩhaatĩ noaipasi notĩ waatĩ pĩhitatĩ maipiyatĩ gotaise.

Kĩma Pĩwĩma Isihiya Jisaasihoai Sokonje Undĩwĩ Sisipundĩwĩ Tiwotĩhandapĩhaare (Matiyuho 26:67-68; Maakiho 14:65)

⁶³ Isihiya Jisaasihoai isĩpi numwaasi tiwawaayoyo.

⁶⁴ Aiwĩ amĩ kiya Jisaasihomĩ ndĩhotĩ yutĩhĩra namaasapĩ wĩsasawosawĩ satĩwĩ nunjenawaayoyo. “Aho aho nĩngĩ nĩwataise tipĩ ambĩpatĩ ambĩhĩtipĩ katĩme,” undawaatoyo.

⁶⁵ Aiwĩ amĩ kiya pĩhitĩwĩ Jisaasihometisetetapĩ mĩmaipĩtĩwĩ katĩwĩ nausopĩ ahoapĩ kihaiwa kihaiwa kaundawaatoyo.

Kĩma Pĩwĩma Jisaasiho Judaahiyaamĩ Awaisawĩhiyaapihĩ Noaipatĩ Pĩwĩha Kaundĩhandapĩhaare

(Matiyuho 26:59-66; Maakiho 14:55-64; Joniho 18:19-24)

⁶⁶ Aihĩ bowihĩ asisihaatĩhĩ Judaahiyaamĩ mĩtihiyaunĩ amĩ Judaahiyaamĩ wĩnĩhapĩpa katĩwunjoihĩhiyaunĩ ahoyanĩwĩ bimauihĩ Jisaasihoai numwaasi kiyaamĩ ndĩhetĩ nowaayoyo. Numwaasi nuwĩ kiyaapihĩ piwĩha satĩwĩha kaundawaatoyo.

⁶⁷ “Kĩnyĩ nyangisĩ nĩnĩ Kĩraisihonĩne owe nĩnĩ Kĩraisihonĩnĩmaahĩ tipĩ tĩtĩhĩ kanyate,” undawaatoyo.

Aihĩ amĩ komĩha kiyai saundataase. “Nĩnĩ sangisĩ Sanahaahonĩne satĩtĩ kasatisanaahĩ sahĩ nisapĩ akĩtĩ kore tiwĩ wĩndĩ baiwĩ gĩmaanunyaitaapo.

⁶⁸ Nĩnĩ amĩ piwĩha wiwa sangisĩ nasisesanĩhaiwa wihoaanĩha wĩndĩ baiwĩ kamandĩtaapo.

⁶⁹ Iyataahandĩ kandĩ amĩ wanĩ kĩmuraapĩ namasatĩ Nĩnĩ Isihiyaamĩ Saahonĩnĩ Jihonĩnĩ Autaahaatĩho Nahatewa Watĩpihaiwaisahomĩ ikwĩrĩ gaatĩhĩraihoanĩ bimĩto,” undataase.

⁷⁰ Aihĩ amĩ kiya nahatiya koai saundawaatoyo. “Amĩ kĩnyĩ Autaahaatĩhomĩ Mwaa-honjo e nehĩ gi wonjo?” undawaatoyo.

Aihĩ amĩ komĩha kiyai saundataase. “Sahĩ sawanaatĩ aimĩ tĩtĩhĩ katawaatoyo. Nĩnĩ kĩmĩkonĩne,” undataase.

⁷¹ Aihĩ kiya sawana sanawaatoyo. “Nyahĩ napaapĩ jihaatĩ piwĩha atĩwitĩhaawe? Aimĩ sawaho komĩ maahomwaaŋapĩ piwĩha kĩma ka katihĩ aimĩ atisaatĩ nehaayono,” tawaatoyo.

23

Kĩma Pĩwĩma Awaisiho Pairotĩho Jisaasihoai Pĩwĩha Nunjesĩtĩhandapĩhaare (Matiyuho 27:1-2, 11-14; Maakiho 15:1-5; Joniho 18:28-38)

¹ Aihĩ kiya satĩwĩmapaahĩ isĩhiya nahandĩ dopĩ Jisaasihoai numwaasi Pairotĩhomĩ ndĩhetapĩ nowaayoyo.

² Numwaasi nuwĩ kiya kopĩ siya siyahoe tiwĩ satawaatoyo. “Nyahĩ nyamĩ yapĩpata kiyohĩwaiwa kamaayatĩ koai wĩretĩ asĩretĩ kiyahore. Iyatĩ amĩ ko nawĩho takisi-handĩ awaisihoai namunyawĩse nyatihĩ nyahĩ usonĩhaayo. Iyatĩ amĩ ko sanyatahore. ‘Nĩnĩ Kĩraisihonĩnĩ Awaisihonĩnĩ Isihiyaaisunĩ kahapaamapĩpaisunĩ netĩ jaatĩ bimĩtandĩhonĩne’ nyatahore,” tawaatoyo.

³ Aihĩ awaisiho Pairotĩho satatĩ koai nunjenataise. “Judaahiyaamĩ awaisihonĩ kinĩhonjo?” undatĩ nunjenataise.

Aihĩ komĩha wihoaanĩha satatĩ kaundataase. “Ye, kĩnyĩ tĩtĩhĩ sĩka katapaase,” undataase.

⁴ Aihĩ Pairotĩho piĩrisihiya awaisawĩhiyaaisunĩ amĩ isĩhiya nahatiyaaisunĩ satatĩ kaundataase. “Kĩmo utaamo gaaho maipĩhapa wapa kamaayahotĩhĩ nĩnĩ usonataayo,” undataase.

⁵ Aihĩ kiya waapĩhĩtĩwĩ andĩtĩtĩwĩ satawaatoyo. “Kĩmo utaamo komĩ piwĩha katisĩhaara isĩhiyaamĩ maarĩho omanĩtĩtĩhĩ netĩ nusopĩsasĩnataise. Sandĩ yapĩpatĩ Judiyaahandamĩ nahataapĩpihĩ noaipataise. Sandĩ ko yapĩpatĩ Garirihandaahapĩ namasatĩ kaimĩ nasatĩ wanĩ kĩmbĩhĩndaise,” tawaatoyo.

Kĩma Pĩwĩma Awaisiho Erotĩho Jisaasihoai Nunjenataise

⁶ Pairotĩho piwĩha atisataatĩ kiyai saundatĩ nunjenataise. “Kĩmo utaamo akĩtĩnĩhĩ Garirihandaahapĩhorho?” undatĩ kiyaisĩ nunjenataise.

⁷ Aihĩ kiya saundawaatopo. “Jisaasiho kimo yapipati awaisiho Erotiho jaati bimipataa-hapihore” undawaatopo. Saundauhi ko atisataati namati Erotihoaapihapi Jisaasihoai neti natausaasataise. Iyataati sura Erotiho Jerusaremihanda kapihĩ bimihĩhuraare.

⁸ Aihĩ Erotiho Jisaasihoai usonataati apipaahi awaindihandi maaritataise. Sandi apaapimahe. Jisaasiho otipipati kaiwaiwaapi isihya kaundauhi atisahosi koai usondando tati taarihandeti gwinyaati bimainjahondaate. Iyati amĩ ko Jisaasiho watipihandi windi kiyonihi usondando tati bimainjahore.

⁹ Aihĩ Erotiho piwĩha pihihahaiwa Jisaasihoai nunjesihi ko piwĩha wa wihoanjiha windi kamundise. Owetise.

¹⁰ Aihĩ pĩrisihiya awaisawihyauni amĩ Judaahiyaami winihapiha katĩwunjohiyihyauni kapihĩ maasi bitohohiyihya piwĩha windi namaamhaapi waapihihi piwĩha asakatiwi Jisaasihopi ko siyahoe siyahoe tiwi anditihi watipitihi katawaatopo.

¹¹ Aihĩ Erotihouni komi tingaathaisahiyauni Jisaasihoai mĩmaipaiwi mĩhambemapi baiwi usonihi nĩwisapi sisehaiwunjawĩ amĩ sisipundiwi amĩ apotihihi wĩri apipaahi gaahihi nepi nĩwisopi japihi Pairothoenda natiwusaasawaayopo.

¹² Erotihi Pairotiya jhihi itihĩnnimĩ yiyandhi bimambimihurisi wani suraanihi kuramĩ itihĩtinjitihandi namapi itihĩmanimĩ japihi baimi napaisaati piwanamaise.

Kima Piwĩma Pairotho Jisaasihoai Ipi Titihi Atawiheteti Tipimandaapi Tipi Nimaapise Undati Kaundindihandapihaare

(Matiyuhu 27:15-26; Maakiho 15:6-15; Joniho 18:36-19:16)

¹³ Pairotho pĩrisihiya awaisawihyaunisunĩ amĩ mitihiya usaisunĩ amĩ isihyaapuni gaatihi kiya napiwĩ ahoyanawaayopo.

¹⁴ Napiwĩ ahoyanihauhi kiyaisi Pairotho satati kaundataase. “Sahi utaamo kĩmopi isihyaami kiyohihihĩretĩ kamaayati koai asiri wĩretĩ kiyataati isihiyai neti nusopisasihe tiwi nĩngisaapihi numwaasi nasohĩmoai sami katohĩmaapi koai baindi sami ndiheti nunjeniti mmonataayo. Isi sahi atiwise. Sahi kĩmopi siyahoe satahore tohiimaapi nunjeniti mmonihonihi ko windi wapa maipihapa kamaayaho utaaho gaahore.

¹⁵ Aihĩ amĩ Pairothoaisangi naasikati kiyati mmosihi utaaho kimo windi maipihapa kamaayahotihĩ japihi nyapi natausaasataise. Isi atiwise. Utaamo kĩmoai nyahĩ sohoai tiwitihaawi ko windi maipihapa wapa kamaayaho utaaho gaahore.

¹⁶ Isi nĩni nehi goti titi japihi saimbĩ kamaime unditi nandusoasitaano,” undataase.

¹⁷ Iyataati Judaahiya saiwi kaiwihie. Pasopaahandamĩ asisiha awaisiha nahateweti utaaho napwĩtohihi napwĩtati bimihĩhoai Pairotho nehi nuwausoasahore.*

¹⁸ Isihya nahandi maahomwaanĩ naasaataatĩmapĩ waati kaahaatiwi satawaatopo. “Kĩmoai tiwisaihi naponihi utaaho Barapaasihoai nyami piwĩha atiwĩ japihi nupusoasaihi nĩngisenda noaipasi nasane,” tiwi kaahaatawaatopo.

¹⁹ Barapaasiho so aunanipati Jerusaremihanda komihapa nuwa nesi noti katĩ aunanipita gamanihoaisati tunataati isihya usa sati pwĩsipitaahi napowaayopo. Aihĩ kandapi koai napuhauhi napwĩtati bimainjahore.

²⁰ Aihĩ Pairotho jihaati kiyai saundataase. “Jisaasihoai nĩni nehi nandusoasitaano,” undataase.

²¹ Aihĩ kiya nahatiya maahomwaanĩ naasaataatĩmapĩ waapihihi saundawaatopo. “Owe, ipi titihi atawiheteti nepi nimaapise. Ipi titihi atawiheteti nepi nimaapise,” tawaatopo.

²² Aihĩ amĩ Pairotho kasinihandi jihaati kiyai satati kaundataase. “Napaape? Kĩmo utaamo maipihandi windi kamaihi nĩni windi mohono. O amĩ maipihandi windi kiyonaahi nyahĩ nga sohoai tiwitihihi katĩ owetise. Isi nĩni nehi pwĩsipata goti titi japihi nandusoasitaano,” undataase.

²³ Satati ko kaundihandĩ kandi kiya komi piwĩha nemapi waati kaahaatiwi watipitiwi satawaatopo. “Kĩnyi Jisaasihoai nepi ipi titihi atawiheteti nimaape,” tawaatopo. Satiwi katawaawi komi piwĩhai timawaayopo. Timapi kiyaamĩha akaaha noaipataise.

²⁴ Aihĩ Pairotho mmonata komi piwĩhai timihauhi namati kiyaamĩha atiwisataise.

²⁵ Atiwisati utaaho pwĩsipati nuwa nesi noti gamanihoaisati tunataati isihiyai tiwihĩ napwauhi kandapi napwinjĩhopi nupusoase undiwi kaundotihoai neti nuwausoasata

* 23:17: Girihihaara wesi 17 tinnimandapi nepi satiwi jipatihiyawaayopo. Kimbapiho Pasopaahandi nahateweti isihya napwitiwi bimohiyihyaami wo isihya maarihiwi koai nupusoase undauhihoai Pairotho nuwausoasahoe tati jipatihihi. Isi sandi kandapi Jisaasihoai nehi goti titi nandusoasitaano undati isihiyaisi nunjese.

Jisaasihoai neti tingaat+haisahiyaami ikw+raati+h+mataise kiya saimb+ saimb+ kaime undoh+mumwaan+ kamwaan+ kiyato.

Kima Pwima Jisaasihoai Ipi Titihi Atawihateti Nepi Nimaahotihandapihaare (Matiyuhu 27:32-44; Maakiho 15:21-32; Joniho 19:17-27)

²⁶ Tingaat+haisahiya Jisaasihoai ipi titihi atawihateti tip+ nimaitaat+w+hapihapi taaw+ numwaasi niyawaayopo. Niyawaawi utaaho wo kom+ ambipati Saimon+ho aunahipati Sairinihandaahapi+ho Jerusarem+handahapi taati napih+hoaisawi nutanawaayopo. Nutan+iwi tingaat+haisahiya koai isipi kimati ipi titihi atawihateti nepi tipwite undiwi tipwiti+wusosauhi ami ko kati neti tipwinji Jisaasihom+ ipoti notaise.

²⁷ Aih+ ishiya taahiy+hiya Jisaasihoai iwinjapepinjam+ kom+ ipoti nowaayopo. Aih+ ami kiyaaami usa ashiyai maaaw+ Jisaasihopi yiyitiwi ngimwi ipoti nowaayopo.

²⁸ Aih+ Jisaasiho nepemaitati+kiyai saundataase. "Sahi Jerusaremos+hiyaate, nisapi sahi windi+ gomaati+wise. Sahi sawanaatapun+ ami sami simwaaya simaasiyaapun+ ngwi+wise.

²⁹ Sandi katotimandi+ apaapi+maato. Ami asisiha wa noaipahon+hi ishiya satitaapo. 'Asihiya yatitip+hiya maaha windi namwaamwi+hiya ami amwitihi+ri owehiya maahai windi amwitiwi+munyaw+hiya siya waati maariti+wise,' tiwi katitaapo.

³⁰ Aiwi ami sura kiya satitaapo. 'Sisihonje, niipepatipi+ nyangi nyataatime. Ami tipatan+ sihoar+hi+ran+ niwautipi+ nanyamaasape,' titaaapo.

³¹ Sandi apaapi+maato. Ami nini+ ainahon+ni+ gaahon+ni+ ipati asipatamatiyahon+ngisi sandi+ saiwi+ kanisawaayopo. Iyataati+ ami ishiya maip+haiwaisahiya ipati awaip+tahatamataiwi+hiyaasi+ kiya yaawat+ naan+hand+ ap+paahi+ awaind+hand+ naitaapo," tati Jisaasiho kandaase.[†]

³² Aiwi ami kiya tingaat+haisahiya utaahuri wur+ maip+haiwaisahuri+ ikopaisahuri Jisaasihoasawi maasi+ ahoyawi+ tip+ ipi titihi atawihateti+ nimaitaat+w+ numwaasi nowaayopo.

³³ Kiya Jisaasihoai numwaasi naiwi+ sis+ho wo Isihiyaami Mitihom+ Anditamatetihapi+he tiwi+ ambihiti+wihoasini+ noaipap+ kap+hi+ Jisaasihoai ipi titihi atawihateti+ nepi nimaawaayopo. Aih+ ami utaahuri maip+huram+ wo Jisaasihom+ ikw+ri gaati+raihoaan+jiti+hi ami wo kom+ ikw+ri konaamoh+raihoaan+jiti+hi nimaawaayopo.

³⁴ Iyauhi Jisaasiho sandaase. "Ishiya k+miya ningi kanisohiti+mandapi+ windi g+maawunyaatati+ namauses+painji+hi+ kiyawaayopo. Apore, kinyi+ kiyaaami+ maip+haiwa nepumape," tati kandaase. Aih+ kiya Jisaasihom+ apotih+ri+ d+ndiya naitaapo tiwi+ tingaat+haisahiyaami+ ambipati+ ambihiti+wi+ wapa ip+pa isawaayopo kiya n+naasiyaami+hetapi+ wapa wipimata noaipasaw+hiya kiya Jisaasihom+ apotih+ri+ tipitapaapi+ naitaat+wo. Aiwi+ kom+ apotih+ri+ sir+ tipitapaapi+ newaayopo.

³⁵ Ishi+hiya kap+hi+ bitotawa iwinjasauhi+ ami Judaahiyaami+ awaisaw+hiya Jisaasihoai sisip+hund+wi+ satiwi+ kaundawaatopo. "Kinyi+ ishiya usaisi+ iwi+tataman+pi+ anditi+wi+pi+ kiyaaami+ ambipati+ nepi+ yaumbwiman+pi+honjisi+ ami+ wani+ kinyi+ kiwahon+ kinyi+ ambipatisi+ nepi+ yaumbwiman+pi+ japi+hi+ noaat+pape+ kinyi+ Is+hiyai Maip+haiwaati+hapi+ japi+hi+ Numwaitaapi+ Autaahaati+ho Nang+mahanati+ Ahingisi+hon+ Mesaiyaahon+jitapaapa+ho?" undawaatopo.

³⁶ Aih+ ami tingaat+haisahiyaaisangi Jisaasihoai sisipund+mi+ deti+ naiwi+ waapoho wain+hand+ ikonahand+ nandoti+wi+ nunyawaayopo.

³⁷ Nunyawaawi+ saundawaatopo. "Kinyi+ akiti+n+hi+ Judaahiyaami+ Awais+hon+ kin+hon+jitapaapa+hi+ kinyi+ ambipatisi+ nepi+ yaumbwiman+pi+ noaat+pape," undawaatopo.

³⁸ Jisaasihom+ mitihom+ autaa+hi+ pi+wi+ha wa sati+wi+ha+ jipati+paiwi+ wisasawosawaayopo. "Kimo Utaamo Judaahiyaami+ Awais+ho Kin+hore tiwi+ha+ jipati+paiwi+ wisasawosawaayopo.

³⁹ Utaahuri+ maip+haiwaisahuri+ Jisaasihoaisawi+ ahoyawi+ maasi+ ipi titihi atawihateti+ nimaahohururam+ wo Jisaasihoai saundati+ itihundati+ sisipundataase. "Kinyi+ akiti+n+hi+ K+raisihon+jitapaapa+hi+ kinyi+ kiwahon+ nepi+ yaumbwiman+pi+ ami+ yahuraanyangimaawi+ nepi+ yaumbwinyimane," undataase.

⁴⁰ Aih+ ami sasaaho wihoaan+ nimandisi+ho sa pi+wa+ atisataati+ satati+ itihundataase. "Kimo utaamo yaaw+handi+ nesipatamataimbi+ yaasahand+ nepaise. Is+ kinyi+ Autaa+haati+hapi+ windi+ yamaasiso?

⁴¹ Yahuraan+ maip+haiwa kiyon+hi+ kandapi+ kiya titihi+ gaahati+ kanyiwi+ nyapi+ nany+imaawaayopo. O ami+ utaamo k+mohi+ utaaho ap+paahi+ gaaho+ ainah+ho yaaw+handi+ neh+hand+ netaise," undataase.

[†] 23:31: 31 Kima pi+wi+maami+ tanyaa+ha satateti+ kandaase: "Kimandi+ utaaho gaaho+ ainah+hoai+ kawisaihaah+ ami+ utaaho+ apipa+hi+ maip+ho+ maip+hapa+ kiyahoi+ kandapi+ wihoan+handi+ apipa+hi+ awaind+handi+ yaaw+handi+ naitaise," tatetise.

⁴² Iyati ami ko Jisaasihoai saundataase. “Kinyi kinyi aunahipata noaipapaahura nisapi ginunyaape,” undataase.

⁴³ Aih Jisaasiho komiha wihoaanjha koai satati kaundataase. “Nini gisi akitihi sandi kahitataato. Wan kimura kuraanihi kinyi nisi aunahipati gaahata yamhapataatihi ningisapi maasi bimitaise,” undataase.

Kima Pwima Jisaasiho Ipi Titih Atawihateti Napwindihandapihaare
(Matiyuhu 27:45-56; Maakih 15:33-41; Jonih 19:28-30)

⁴⁴ Otapihati ipiho saniyati otihasinithi ipiho napomataise. Napomasihi suraapi namasati yapipati katami nahataapihi asahatamataise. Asahatimi noti ipiho ikwitaawoti yaataatisura japihi bowataise.

⁴⁵ Aih sura Autaahaatihomi anjhandi Awaindihandami rumihandi Autaahaathiho Sawahohi jatihihoti apotihi wiri yatipiyapi napuhotihi mihataapi kirinhi mihapi nutaati yiyandih wihiwihooanji ahiyataise.

⁴⁶ Aih Jisaasiho waapihiti satati kandaase. “Apore, nisi maariho kinyi ikwiraatihi mataayo,” tati katamapaahi konihi aini napomataise.

⁴⁷ Sandi siyati noipasihi tingaati hasahiyaami mihommonataati Autaahaathihoi mepi autaahemwati satati kandaase. “Kimo utaamo api paahi akitihi gaaho ainhahore,” ndaase.

⁴⁸ Jisaasihoai kawisotimandi mmondaatiwi niyohiyihiya kandi mmoniwu kaiwimapi japihi nowaawi ise tiwi maariho asipaimi nowaayopo.

⁴⁹ Aih ami Jisaasihomihiauni ami asihia Garirihandaahapihiya Jisaasihomi ipoti napiwihia Jisaasihoai nimaahohipih onih wonji bitotawa saiwa siyati noaipasih mmonawaayopo.

Kima Pwima Jisaasihoai Nawih Isihia Tiputiwi Kaiwihatihi Ahiyotihandapihaare
(Matiyuhu 27:57-61; Maakih 15:42-47; Jonih 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Utaaho komi ambipati Josephi aunahipati Arimatiyaahandaahapihi bindataise. Sati aunahipa Arimatiyaasindi yapipati Judiyaahandami aunahipate. Iyataati so utaaso gaahotih isihia kopi maaritwihore. Iyati ami ko Autaahaathiho isihiai iwinjaati bimaami naindihandi auta noaipaitaise tati jaati bindataahore. Iyati ami ko komi sasaahoya kaunjorihia gwinyahohiwaiwaapun ami kiyohiwaiwaapun windi gaare maatahore.

⁵² Isi ko noti awaisiho Pairotihoi Jisaasihomi ambipati napihati naitaano undati nunjenataise.

⁵³ Siyati nunjesih aaye undih ko Jisaasihomi ambipati neti napihati apotihi gaahiri kihoepihiraatihi napapihati mmati isisi noti nawih tiputati soarisati kiya-hataatihi nesisoti ahiyataise. Iyataati sati tiputati soarisati kaipitaatihi itapihi windi ahimaayandahati asipate.

⁵⁴ Sa asihia Piraindehuraare. Iyataati Judaahiyaami Sapaatihandapi kaha-paamapi pauni ami isihia sawanauni nepi tmanindaatiwihuraatihi.

⁵⁵ Asihia Garirihandaahapi dosi Jisaasihoaisawi maasi nasohiyihiya Josephihoi nwiwipinjai nowaayopo. Nwiwipinjai nuwi Josephihoi Jisaasihoai ahaimbipih mmonawaayopo.

⁵⁶ Mmoniwu kaiwimapi japihi kiyaami anjipihapi nowaayopo. Nuwi atipati tausotipati satipati biyati waamainjotihapa nepi tmanawaayopo nesawi Jisaasihomi ambipateti jaitaatiwo. Saiwi kapa nepi tmaniwu kiyawaahandi kandi asihia Sapaatihandatihiyawaawi namapi winihapihi katirihireti japepihiw ikiniwu bindawaayopo.

24

Kima Pwima Jisaasiho Napotati Japihi Nepasithandapihaare
(Matiyuhu 28:1-10; Maakih 16:1-8; Jonih 20:1-10)

¹ Saraarehrami asihia jha Sandehura asihiaatihi sangi saasinjhi kohokoaisawi nepasi asihia nawihatihi isihia otiputiwi akohaahaiwi animwaahipati kaiwihataatihi Jisaasihoai ahiyohipihapi niyawaayopo. Siya asihia satipatuni atipatuni wapa biyati waamainjotihapa gaahapa nepi tmaniwu isiwasihapi isisi niyawaayopo.

² Naiwi jawa Jisaasihoai ahiyohipatami maasomwaanji nawih awaisih naanjihi nepi nepahaasawi antiwi dhiwi napuhotihi sawi nundiwati owetih mmonawaayopo.

³ Setih kiya nandaapi mihatih mmonawaahandi kandi Jisaasihomi ambipati katih windi ahimotise. Owetise.

⁴ Mmonawaawi Jisaasihomi ambipati witimetih sandi napitimatataise tiwi taawi pihitiwi gwinyaapi maaroampi bitotawaayopo. Aihĩ ami ketinĩhi utaahuri wuri kuramihapa uti apotihiri kiohepitati nausaatahuri keti kiyaamihini deti noaipapi bitotamaise.

⁵ Aihĩ kiya ashiya waati awaindihandi yaiwi kiyaami mitiho kiwopopi witiwi yapiipati japi bitotawaayopo. Bitohauhi kuri kiayi saundamaase. "Isihiya naphihiyaamihatihapi utaaho japihi asohoematati nepasimopi sahi napaapi taawi daapi mmohopo?

⁶ So kimbihĩ wĩndĩ ahimotise. Owetise. Kohĩ aimĩ japihi asohoematati nepase. Ko Garirihanda sangisati maasi bindataati sangisi aimĩ satati kasatisihaapi sahi gwinyaawaayowo?

⁷ 'Isihiyaami Saaho Jihoai nepi isihiya maipihiyaami ikwiraatihimasaihi kiya nepi koaisi tipĩ ipi titihĩ atawihateti nimaitaapo. Nimaasaihi napotati asisihā mairĩmanyā saniihĩhi japihi nepaitaise,' tati sangisi aimĩ kasatisihaare," undataase.

⁸ Saundihĩ kiya ashiya Jisaasiho jhi satati kaundiwaiwaapi e akite tiwi gwinyapenawaayopo.

⁹ Aihĩ ashiya kapihĩ Jisaasihoai ahiyohipipihĩ namasisi japihi nuwi katihĩ Jisaasihoai ahiyohipataatihĩ kaimatati noaipasiwaiwaapi otipipatihaiya ikwimaindimwitihi auhiramĩ naasohitahiyaisunĩ amĩ ishiya nahatiyaisunĩ osamapi kaundawaatopo.

¹⁰ Ashiyya siya Mariyaahaati aunahipati Makitaraahandaahapihatihi Joanaa-haatihi amĩ Mariyaahaati waati Jemisihomĩ sanaatihi amĩ ashiya usai maawi nuwi saimatati noaipasihi mmonihohiwaapi otipipatihaiya ausaapi kaundawaatopo.

¹¹ Satiwĩ kaundauhandĩ kandĩ otipipatihaiya ashiya etitaatihĩ japiitawaatopo tiwi gwinyaawaawi kiyaami piwihapi akiti kanyatawaatopo tiwi wĩndĩ gĩmunyaahopo.

¹² Siyauhandĩ kandĩ Pitaahohĩhi dosisi nyuhiti Jisaasiho ahiyohipipihĩ niyataise. Nyuhiti niyati mihatihĩ pimatitati atahiwati jataise. Siyati Pitaaho mmonamapi notaatĩ sandi napitimatataise tati maarĩho owesoetihĩ pihitati gwinyapenataise.

*Kĩma Pĩwĩma Otĩpipatihurĩ Yahirĩ Awaisihoi Usositihandapihaare
(Maakĩho 16:12-13)*

¹³ Asisihā sa ka naasiketi Jisaasihoai nĩwipinjawi maasi daayohiyihyaami wuri aunahipati witi gwiharaahati katamĩ ambipati Emeyasiihandaahapi taamĩ nomaise. Sati aunahipiti deti Jerusaremihanda ahendaise.

¹⁴ Aihĩ kuri kataahapi taamĩ nomaamĩ kahapaamapi nahataapa noaipasipipaapi sawahuri taamĩ kanĩmĩ nomaise.

¹⁵ Kuri kaiwaapi taamĩ wihĩwihooanji piwanĩmĩ naihi Jisaasiho sawaho nasati kuramihini noaipati kurisati maasi taati notaise.

¹⁶ Naihi amĩ kuramĩ ndĩhoti wapa neti tumwaasasihĩ kurihĩ Jisaasihopi kore timi wĩndĩ mmonĩmĩ mausose.

¹⁷ Aihĩ ko kurisi satati kaundataase. "Sahuraahi daahimĩra taamĩ nomaamĩ napindapi taamĩ kanĩmĩ naise?" undati kuri nunjenataise. Nunjesihĩ amĩ kuri kuramĩ ndĩmaahomwaanji asahatati naanjawisahuri bipi bitotamaise.

¹⁸ Aihĩ kuramĩ wo komĩ ambipati Kriyopaasiho satati nunjenataise. "Kĩnyĩ wapihapihonĩ wanĩ Jerusaremihandaahapi nambihonĩtapaapi wanĩ batamĩ batiharaahunĩ wanunĩ noaipasipiwimaiwaapi monipĩ gĩmunyaapihonĩtapaapi?" undataase.

¹⁹ Aihĩ ko saundataase. "Sandi akitiĩndi napindi noaipasihandapiise?" undataase.

Aihĩ kuramihā wihooanjiha saundimĩ kaundamaase. "Nasaretihandaahapi Jisaasihomiheti saiwa siyati nusoaipasihaiwaapito. So utaaso Autaahaatihomĩ piwihā atisati neti ausaasihō pĩropetihopito. Iyataati amĩ ko ishiyaamĩ ndĩhetunĩ amĩ Autaahaatihomĩ ndĩhetunĩ otipipati watipihaiwa kiyati amĩ piwihā watipihaiwa ausaati katahopito.

²⁰ Aihĩ nyamĩ mitihiyaunĩ amĩ pĩrisihiya awaisawihiyaunĩ koai numwaapi gamanĩhomĩ ikwiraatihimihauhi amĩ ko tipise undihĩ ipi titihĩ atawihateti nepi nimaapi sohoai tiwawaayopo.

²¹ Iyataati amĩ sopi Isĩrahēhiyai maipihandaatihapi japihi numwaitandihoe taati nyahĩ gwĩnyaahaayo.

"Iyataati amĩ piwihā waisangi siyati noaipati namihāsasihĩ asisihā aimĩ yatairi sanotaise.

²² Iyataati amĩ piwihā waisangi siyate. Amĩ wanĩ asisimaatihĩ kohokoaisawi nyamĩ ashiya usa nuwi koai ahiyohipipihĩ mmoniwĩmapi napiwĩ nyangi kanyatauhĩ nyahĩ yayawaamihāayo.

²³ Kiya nuwĩ mmonawa komĩ ambĩpatĩ wĩtĩ ahĩmotihĩ napĩwĩ sanyatawaatopo. “Nyahĩ Autaahaatĩhomĩ otĩpĩpatĩhiya yamĩhapataatĩhapĩhiyai usohonĩhi kiya sanyatawaatopo. ‘Kohĩ aimĩ asohoematatĩ japĩhi nepase,’ nyatawaatopo,” nyatĩwĩ kanyatawaatopo.

²⁴ Aihĩ amĩ nyamĩ usa kapĩhi koai ahiyopĩpĩhi nuwĩ mmonawa tĩtĩhi asĩhiya katohimumwaanĩ kamwaanĩ mmonawaahandĩ kandĩ utaaho akohoi woai mausohopo,” undamaase.

²⁵ Aihĩ Jisaasiho komĩha kuri saundataase. “Sahuraahĩ wĩndĩ mmonĩmĩ apĩpaahĩ gĩmunyaapĩhuraahĩ. Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha atiwĩ nepĩ ausaahohiyĩhiya pĩwĩha katĩwĩ ahiyohĩhaapĩ sahuraahĩ tĩtĩhi akaahĩ tĩmĩ wĩndĩ baimĩ gĩmunyaase nehĩ nanĩhaimĩhuraahĩ.

²⁶ Kĩraisiho yaawĩhaiwa netĩ napotatĩ japĩhi nepatĩ ambĩpatĩ awaipatĩ nehonĩhi isĩhiya koai nepĩ Autaahaatĩhoaisawĩ ahoyawĩ nepĩ autaahepumaitaapo tatĩ pĩwĩha ahotisĩhaapĩ sahuraahĩ wĩndĩ gĩmunyaapĩhuraahĩ?” undataase.

²⁷ Saundatosatĩ amĩ Mosesihomĩ pĩwĩhaapĩhapĩ namasatĩ kaundatĩ amĩ isĩhiya Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha atiwĩ nepĩ ausaahohiyĩhiyaamĩhaatĩhapunĩ ahoyatĩ ausaatĩ kurisĩ kaundataase. Autaahaatĩhomĩ pĩwĩhaatĩhi sawahopĩ saitaisĩ tatĩ ahotiwaiwa nahatewa ausaatĩ tanyaaha kaundataase.

²⁸ Saiwĩ naiwĩ aunahĩpatĩ gwĩnyaapĩ niyohĩpata noaipaitaahetihĩ Jisaasiho kuri namasi nutandiyataise.

²⁹ Nutandaihiĩ kurĩ owe, “Namumwe ipĩho aimĩ namaatipasĩhi napwĩhataiso,” undihĩ namatĩ ko añaanĩ nandaatĩ maasĩ kurisatĩ bindataise.

³⁰ Aihĩ ko nandapa nandandĩ kurisatĩ bindataise. Bindata nandapa bĩretĩhandĩ netĩ Autaahaatĩhoai, “Kĩnyĩ gaahonĩ gaare,” undatĩ naumbotĩ kurisĩ nunyataise.

³¹ Siyatĩ kurisĩ bĩretĩhandĩ nandapa naumbotĩ numwĩhiĩ sura kuramĩ ndĩha nusorĩhaatĩhi Jisaasihoe tĩmĩ usonamaise. Aihĩ kohĩ kurisĩ namasisĩ kapĩhi ketĩ aimĩ wometihĩ mmomĩ japĩ namamaise.

³² Aihĩ kurĩ sawahurĩ sanamaase. “Yahuraanĩ daihĩra taaha nasonĩhi ko Autaahaatĩhomĩ pĩwĩhaatĩhi ahotatĩ jĩpatĩpindiwaiwaapĩ tanyaaha nahata ausaatĩ biyatĩ nanyesĩpatĩ kanyatihiĩ atisĩhaawĩ sura yahuraanyamĩ maarĩho waatĩ nyandotaise,” nnamaase.

³³ Aihĩ kurĩ sanĩmapĩ kuraanĩhiĩ dosisaahĩ japĩhi Jerusaremĩhandaaahapĩ nomaise. Numwĩ otĩpĩpatĩhiya ikwĩmaĩndĩmwĩtĩhiĩ auhĩramĩ naasohĩtahiyaunĩ amĩ kiyaamĩ naisĩhiyaunĩ ahoyanĩwĩ maasĩ bimauihĩ winjamaise.

³⁴ Aihĩ amĩ kiya kuri saundawaatopo. “Awaisĩho apĩpaahĩ akĩtĩnĩhiĩ asohoematatĩ japĩhi nepase. Saimonĩho koai aimĩ usose,” undawaatopo.

³⁵ Aihĩ amĩ kurisangi kuraapĩhiĩ daihĩra noaipasĩtĩhandapunĩ amĩ koai usosĩtĩhandapunĩ ausaapĩ nahataapa kiyaisĩ kaundamaase. Aimĩ amĩ kurĩ kiyai saundamaase. “Nandapa bĩretĩhandĩ ko naumbotĩ nanyamihĩ sura kore taha usonĩhaayo,” undamaase.

*Kĩma Pĩwĩma Otĩpĩpatĩhiya Jisaasihoi Usonĩhotĩhandapĩhaare
(Matiyuhu 28:16-20; Maakĩho 16:14-18; Jonĩho 20:19-23)*

³⁶ Kurĩ kiyaisawĩ pĩwĩha taawĩ kanĩhauhiĩ Jisaasiho sawaho kiyaamĩ otĩhapĩhiĩ akohĩ noaipatĩ bitondaise. Bitonda kiyai saundataase. “Sahĩ samĩ maarĩho ambĩpatĩ wisaitatĩ napaisaatĩtane,” undataase.

³⁷ Aihĩ kiya kopĩ yaahohoi usonĩhaayo tĩwĩ waatĩ yaiwĩ itiwawaayopo.

³⁸ Aihĩ amĩ ko kiya saundataase. “Sahĩ sandĩ saiwĩ napaapĩ yaiwĩpwitopo? Aiwiĩ amĩ samĩ maarĩho omanĩtĩtĩhapĩ napaapĩ mĩmaipaiwĩ kĩhaiwa kĩhaiwa gwĩnyaahopo?”

³⁹ Nĩnĩ kĩmĩkonĩnisĩ baiwĩ nisonĩwĩse. Nisĩ ikwĩrĩ auhĩrĩ nisonĩwĩ amĩ samĩ ikwĩraahĩ nipĩse. Yaahoya itĩpĩho maipĩhapa ambĩpatĩ andĩtatĩ nisatiyatĩ ahĩtahiyaamaahĩ. Owetise,” undataase.

⁴⁰ Saundatĩ kiyai komĩ ikwĩrĩ auhĩrĩ nunjataise.

⁴¹ Aihĩ kiya kopĩ waatĩ maaritawaahandĩ kandĩ kore tĩwĩ wĩndĩ baiwĩ gĩmunyaapĩ naharisauhĩ kiyaisĩ ko kĩmĩkonĩnĩ Jisaasihonĩne undatĩ nunjĩtandĩ kiyaisĩ saundataase. “Nandapa wapa ahiyawĩhiyaatĩtawaawaahĩ nepĩninyawĩse nandaano,” undataase.

⁴² Aihĩ kiya araiho tĩhĩwĩho posoho wihoaanĩho nunyawaayopo.

⁴³ Nunyauhiĩ ko netĩ kiyaamĩ ndĩhetĩ nainjĩhiĩ kiya winjawaayopo.

⁴⁴ Iyatĩ ko kiyaisĩ saundataase. “Nĩnĩ jĩhura sangĩ napotĩ maasĩ sangisatĩ bimo-hura sandĩ kasato. Jĩhura nahataapa nisapĩ Mosesihomĩ pĩwĩhaatĩhunĩ amĩ Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha atiwĩ nepĩ ausaahohiyĩhiyaamĩ pĩwĩhaatĩhunĩ amĩ aunĩhiĩramĩ

utipihoaatihuni katwi ahiyohiwaiwa akiwaiwemati katohimumwaanji kamwaanji noaipaitaise satiti kasato," undataase.

⁴⁵ Saundati piwaha jihura kopitati ahotisihaapi kiyaisi biyati uwinjapwaati nusesipati kaundih kiyaisi Autaahaatihomi piwaha katati ahotisihaapi nusesipataise.

⁴⁶ Iyati ami kiyaisi statati kaundataase. "Piwaha sataha ahondaise. Kiraishiho yaawa-handi neti napotati asisiha mairimanya saniyonihi japihi asohoematati nepaitaise.

⁴⁷ Iyonihi komi ambipataahi piwaha isihya nahatiyai ausaapi kaunditaatiwe. Kaundisaihi kiya atisawaawi kiyaami maipihaiwa namasisi japihi nepemaitwi Autaahaatihenda nipsisaihi Autaahaatihho kiyaami maipihaiwa nemwaitando. Isi sati Otipipati sahi namasawi Jerusaremihandaahapi kaitaatiwe.

⁴⁸ Nini kiyonihi sahi mmonihihohiwimaiwa nahatewaapi ausaapi kaundiwise.

⁴⁹ Atiwise. Apiho sangisi nasamitandi jihura katati ahaimbipa wani nini niwahonini sangisi nasamito. Sahi wapihapi windi namuwise. Owe. Kimbhihi kimatati aunahimata bindawa jatiwise. Jatihi nuwi yamihapataatihapi watipihandi nasati samihetitanhi sura nutaatiwo," undati kaundataase.

Kima Piwima Jisaasihoai Autaahaatihho Numwaasi Japihi Yamihapataatihapi Naindihandapihaare

(Maakihho 16:19-20; Aposerihiya 1:9-12)

⁵⁰ Ko kati aunahipati awaipati namihaamapi komi otipipatihiyai numwaasi noti Betaanihanda noaipati Autaahaatihho kiyaisi iwitatamanitandihandapi Autaahaatihopi gaapundataase.

⁵¹ Siyati ko kiyaapi taati gaapundati Autaahaatihhoai nunjenataaheti kiyaisi namasisaahi Autaahaatihho numwaasi naihi yamihapataatihapi niyataise.

⁵² Aih kiya kopi gaapundiwi mapaaahi apipaahi aungwohandi maaritimi japihi Jerusaremihandaahapi nowaayopo.

⁵³ Aih kiya nasisoari Jerusaremihanda Autaahaatihomi anjhandi awaindahandaatih bindawa Autaahaatihopi waati maaritwi mepi autaahepumawaayopo.

Kima Pīwīma Gaaha Waniha Jonihō Jipatipaisihaare

Kimandi Jonihomi Utipimandapi Pīwīha Nesipihare

Nyahi wīndi biyaati mmonaati gīmunyaaho Jonihō maahiwo kimandi utipimandi jipatipaindīho. Iyataahandi kandi amī isīhiya taahiyīhiya Jonihō Jisaasihomī otipipatiho kimandi utipimandi jipatipiyataise tīwī gwīnyaawaapo. Iyataati amī kīmo utipimomī tiwatīhetisangi nīnī ahonīnī kīmo utipimō jipatipiyataayo tatī wīndi ahimotise. Iyataahandi kandi amī usaaha 13:24, 19:26, 20:2 handaatihunī usaaha 21:7 handaatihunī kīmo utipimō jipatipaisīho nehi satatī kandaase, 'Jisaasiho maariho nunyati wīwisīho' tatī sonjīhī kata ahiyataise. Aihī isīhiya taahiyīhiyaahi saiwi gwīnyaawaayopo, Jonihō sawahopī netī noasati usaapīndaase tīwī gwīnyaawaayopo. Iyataati amī sura isīhiya sawanaapī nepī noasawī usaapītīwī katīwī jipatipaiwīhiye. Isī nyahi Anjaatīhiyaanīnī wīndi siyaati kamaatīto. O nyahi pīwīha wa katahaawaahi tītīhī 'nīno' ndī amī 'nyaho' tīto yawanaanapī tītīhī ausaimanaato. Aihī Jonihō komī pīwīha jipatipiyataati 'nīnī Jonihonīne' tatī jipatīmaise. Aihī pīwīha Anjaatīha nepemaahīwīhaawī Jonihō sawaho kīma pīwīma jipatipiyataise taati gwīnyaahaayo. Aihī nyahi Jonihomī pīwīha nepemaahīwa jipatipiyahaawī 'nīno nyaho' taati jipatipiyahaayo. Matiyuho, Maakiho, Rukiho siya jīhī kiyaamī pīwīha jipatipiyawaayopo. Aihī ipotī Jonihō biyati gwīnyaati mmonati komīha pīwīha jipatipiyataise. Aihī pīwīha nahataahi Matiyuho, Maakiho, Rukiho naasika jipatipiyawaayopo. O Jonihohī pīwīha yandiha wipetaha jipatipiyataise. Kīnyī Jonihomī pīwīha awītapaapī Jisaasiho so Pīwīha Akaahaamī satīho tanyaahoe tatīha gīhunyaatītaise. Ko Jisaasiho yundanyaaha nausainjītīhandamunī asītimatītaatiwīhandamunī tanyaahoe. Iyati amī ko nasisoari kiyaanīhī bimītaatiwīhandamī kaatīho nandapa bīretīhandītati amī waapohotahore. Iyati amī ko nyangisī biyati nyainjatisihore. Iyati amī ko nyamī daihore nyamī Apīho Autaahaatīhoenda naitīhaawo. Iyati amī ko nyamī naisoho nyamī awaisīho nyangi nyainjatisihore. Iyati ko nyangi nyaiwatihi bindīhaayonī kīnyī gwīnyaape. Pīwīha wa awaisīhaahi Jonihō pīwīha atisati nesīha tīmanatī anītisati isīwatītaati jipatipiyataise kīnyī Jisaasihopī Autaahaatīhomī Mwaaohi akohoe tīpī gwīnyaape.

Jonihomī Pīwīha Napīmasataise

Jisaasiho napimbīpīhapunī amī kīmaapī yapīpataapīhī apopaatamīhetapī noaipasītīhandapīha (1:1-18)

Jonihō isīhiyai Baawusisīho taati otipipati kaihi Jisaasiho namasati komī otipipatihiya jīhapīhiya usai numwaasītīhandapīha (1:19-51)

Jisaasiho auta isīhiya nahatiyaamī ndīhetī otipipati kaindīhandapīha (2:2-12:50)

Jisaasiho Jīrusaremihandahapī naindīhandunī amī komī katatī kaindīhandunī amī komī napwindīhandapīha (13:1-19:43)

Jisaasiho napotati japīhī nepasi komī isīhiyaapīhī auta noaipasīhī kiya koai usonīhotīhandapīha (20:1-31)

Asisīha waara Jisaasiho komī otipipatihiyaapīhī auta noaipasīhī kiya koai usonīhotīhandapīha (21:1-26)

Kima Pīwīma Pīwīha Isīhiya Asītimatītaatiwīhandisīhaapīhaare

¹ Jīhī aimehuraanīhī kahapaamapīpa sangī noaipasīhura Pīwīha wa ahondaise. Iyataati sa pīwa Autaahaatīhoaisati maasī ahondaise. Iyataati sa pīwaisangi Autaahaatīhore.

² Iyataati kīmika Pīwīma Autaahaatīhoaisati maasī aimehura ahondaise.

³ Iyataati sa Pīwaisī Autaahaatīho netī isīsi ketapī kaaraahi amī kaisati maasī kahapaamapīpa nahataapa Autaahaatīho kiyati ahiyataise. Iyataati kahapaamapīpa nahataapa Autaahaatīho kiyati ahaimbīpa nehi Autaahaatīho sawahohīhī kiyataamaise. Owetise. Autaahaatīho sa Pīwai netī isīsi kaisati maasī kahapaamapīpa nahataapa kiyati ahiyataise.

⁴ Iyataati sa Pīwa isīhiya asīyīhiyaimatīwī bimītaatiwīhandamī tanyaahaasi isīhiya asītimatītaatiwīhandī pīwa ketī ahondaise. Iyataati sa Pīwa isīhiya asītimatītaatiwīhandisīhaapīhī amī nausainjītīhandī ahondaise. Iyataati sa Pīwa Utaahoe. Isī amī ko nausainjītīhandamatiyati Autaahaatīho siyati setahoe tatī netī isīhiyaisī gwīunyaati netī nunjati gwīunyaaitandīhoe.

⁵ Siyati isihiyai Autaahaatihopī windi biyati namusesipatati gimaawunyaatahiyai neti biyati giwunyaati nusesipahonihī kopī mmondaatiwī ko nausainjitihandamatiyati nasataise. Siyati nasati nīwusainjihandi kandi isihiyai kopī wīndi gimunyaapi monihopo. Siyauhīhandi komi nausainjitihandi windi namaayotati kandinihī wapihī asihatimbipihī taati nusaatatase.

⁶ Aihī utaaho wo komi ambipati Jonihōai Autaahaatihō komi piwīha nunya nusoasihī nasataise.

⁷ Iyati nausainjitihandisaho nasati isihiyai nusesipati giwunyaaitandihopīha piwīha ausaati isihiyai kaundataase. Amī isihiyai nahatiya piwīha ka atisawaawī kopī baiwī giwunyaaitaatiwo.

⁸ Iyataati Jonihō so isihiyai neti biyati nunjati giwunyaati nusesipaitandi nausainjitihandisahomaahe. Owetise. Nausainjitihandisaho ipoti nasati isihiyai neti biyati nunjati giwunyaati nusesipaitandihopīha piwīha nehī jihī ausaitandi noaipahore.

⁹ Iyataati ko nausainjihō akiti akohore. Akiti akohosi isihiyai nahatiyai nga nīwusainjihore. Iyataati wani ko yaho deti yapipataapihī taati nasataise Autaahaatihopunī amī Autaahaatihomīhaiwaapunī neti isihiyai nahatiyai nunjati giwunyaati nusesipaitando.

¹⁰ Iyataati sa Piwa maapi yapipataapihī isihiyaami otihatihī ahondaise. Iyataati yapipatunī kahapaamapi paunī isihiyaunī saiwa Autaahaatihō sa Piwaaraahī amī kaisati maasi kiyati ahiyataise. Saihīhandi kandi isihiyai komi kiyati ahaisawīhiya wīndi mmonīwī usitīmaiwi amī wīndi kopī baiwī gimaawunyaahopo. Owetise.

¹¹ Iyataati so komihati yapipata tītihī komīhiyenda napihīhandi kandi komīhiya koai wīndi baiwī namumwaapi ahosumwawaayopo.

¹² Amī siyauhīhandi kandi isihiyai usa wowaati koaisi wīndi ahosumwamaapi kopī kiya satīwī nyangi Japihī Nanyamaitandi Autaahaatihō Ahīwisihore tīwī giwunyaapi koai numwaaahohiyīhiyai ko kaundihi kiya noaipapī tītihī Autaahaatihomī manyinyaimatawaayopo. Aiwi kiya mwaaya maatiyaimatawaayopo.

¹³ Iyataati isihiyai noaipapī Autaahaatihomī manyinyaimatohiyīhiyai saniya sapiyaami ambipati tīmaamaipī maapi isihiyai kiyohīrihīreti kaiwī nanohohītīhandaahīmaahe. Iyataati isihiyai sawanaami watipīhandi gwīnyaahohītīhandaahīmaahe. Iyataati amī nehī isihiyaami gwīnyaapi maaritohītīhandaahīmaahe. Owetise. Autaahaatihō sawahomī watipīhandaahī kiyaami omanjitītihī neti giwunyaati nusepemaishī kiya noaipapī komi mwaaya maatiya manyinyaimatawaayopo.

¹⁴ Iyataati sa Piwīha isihiyai neti Autaahaatihopī siyati setahore tati nunjitandi akiti akitinihī nehī utaahoematati nasataise. Nasati nyamīhatihī bindataise. Bindataati isihiyaanangi maarihō apīpaahī aungwohandi nanyinyati gaahandi kanyisati watipīhaiwa kiyataise. Iyataati ko sawahomīhetapī Autaahaatihopī ko siyati setahore tati isihiyai neti nunjataise. Siyati ko neti nanyisihī kometirīhīretapī komi gaahaiwa yundanyīha otiwa kaumbwaati awaīndihandi nausainjitihandi nyahī mmonīhaayo.

¹⁵ Aihī Jonihō piwīha ausaataati Utaaso sopi satati kandaase. “Utaaho sopi nīnī jihura sandi kasatohīhore. Utaaho nisi ipoti napisihō so nīngi nanītipīhaati apīpaahī awaisihore. Nīngi nanītipīhaati awaisihore tohitīmandi apaapi maato nīnī sangi noaipahonihura ko jihī aimehura bimainjahotihī kandapi kandaato,” tati Jonihō Jisaasihopī kandaase.

¹⁶ Iyataati Autaahaatihō isihiyaapi kiya gaahapa wapa kamaiwī nehīhandi koaisunyaati apīpaahī akiti akitinihī aungwohandi nasīsoaari maarīhō asīpaindihandi Jisaasihōai nahandi kandinihī tisaahīwatī numwihī komīhetī tisaitati ahondaise. Aihī nyangisi Jisaasihō apīpaahī akiti akitinihī aungwohandi maarīhō asīpinyisati nanyinyataati komi gaahaiwa pihītati jinjīhaati tiwatī nyepiyati nyangi nanyinyataise.

¹⁷ Iyataati Autaahaatihō komi wīnīhapīpa Mosesihomīhetapī Judaahiyaanangi nanyinyataise. Nanyamihī andītataati wīndi nyahī minjapepihīrīhaayo. Aihī Jisasi Kiraisihomīhetapī Autaahaatihō maarīhō nanyinyataise. Iyati amī Jisaasihomīhetapī nīnī kīmetahonīne tati Autaahaatihō neti nyangi nanyisataise.

¹⁸ Iyataati utaaho wo Autaahaatihōai apīpaahī maipīhonjisangi wīndi mausose. Owetise. Autaahaatihomī Mwaaho Jisaasihō Autaahaatihōaisati maasi bimainjati napisihohīhī amī sawaho Autaahaatihosī Autaahaatihopī ko siyati setahore tati ausaati nyangi kanyatati nanyisataise.

Kīma Piwīma Jonihō Isihiyai Baawusihō Piwīha Jisaasihopī Ausaasītīhandapihaare (Matīyuhō 3:1-12; Maakihō 1:7-8; Rukihō 3:15-17)

¹⁹ Aihĩ Judaahiyaamĩ awaisawĩhiya pĩrisihiya isĩhiyaapĩ nandapa tĩhĩwĩ Autaa-haatihoai dipumanĩwĩ nunyohiyĩhiyaaisunĩ amĩ isĩhiya usa Ripaihiya Autaahaatihomĩ Anĩ Awaĩndĩhandaatĩhĩ otĩpĩpatĩ nehĩhatĩ kiyohiyĩhiyaaisunĩ natĩwusaasauhĩ au-nahĩpatĩ Jerusaremhanda namasi nasawaayopo. Napĩwĩ Jonĩhoai saundiwi, “Kĩnyĩ diyaamahoye?” undĩwĩ nunjenawaayopo.

²⁰ Saundiwi nunjenĩhauhĩ Jonĩhoai windĩ kiyai apĩhĩmundataamaase. Owetise. Tĩtĩhĩ biyatĩ ausaatĩ kiyai saundataase. “Isĩhiyaaisĩ Japĩhĩ Numwaitandĩ Autaahaatiho Ahĩwisohonĩnĩmaahe. Owetise,” Undataase.

²¹ Aihĩ kiyai koai kaundawaatopo. “O kiyonaahĩ kĩnyĩ diyaamahoye? Kĩnyĩ Eraijaahopĩ napĩtaise tohihoye?” undĩwĩ nunjenawaayopo. Nunjenĩhauhĩ Jonĩhoai kiyai saundataase. “Nĩnĩ Eraijaahonĩnĩmaahe. Owetise,” undataase. Saundihi amĩ kiyaamĩha wa jĩhaati satĩwĩ koai nunjenawaayopo. “Pĩwĩha atisatĩ netĩ awaisihopĩ ausaitandĩho napĩtaise tauhĩ jaawaatĩ bindĩhaayonĩ kĩnyĩ kojo?” undawaatopo. Saundauhĩ Jonĩho wihooanĩha kiyai saundataase. “Nĩnĩ konĩnĩmaahe. Owetise,” undataase.

²² Saundihi kiyai jĩhaati Jonĩhoai satĩwĩ kaundawaatopo “Isĩhiya kinyapĩ nyangi natĩwinyoasauhĩ nasawaahiyaanĩne. Isĩ nyahĩ kiyai kaundĩtihaaha kanyate. Kĩnyĩ kĩwahonyapĩ sĩaĩndĩhonĩne tĩpĩ kanyate. Kanyatisamĩhĩ japĩhĩ nowaatĩ isĩhiya nyangi natĩwinyoasohiyĩhiyai kĩnyĩ kanyatisamĩha kaundĩtaano,” undawaatopo.

²³ Aihĩ Jonĩho kiyai saundataase “Jĩhura Autaahaatihomĩ pĩwĩha atisatĩ netĩ ausaasĩho Aisaiyaaho satatĩ katisĩhonĩne:

‘Yapĩpatĩ isĩhiya iwiwĩrĩho owehata utaaho wo bindataatĩ sandaase. Awaisĩho wanĩ napĩtandaĩsĩ sahĩ nepemaitĩwĩ samĩ maĩpĩhaiwa namapĩ samĩ maarĩho omanĩtĩtĩhĩ nepĩ tĩmanĩnĩwise,’ tatĩ Autaahaatihomĩ pĩwĩha atisatĩ netĩ ausaasĩho Aisaiyaaho katisĩhonĩne,” undataase. *Aisaiyaaho 40:3*

²⁴ Iyataatĩ Isĩhiya Jonĩhoai nunjenohiyĩhiya siya Parisihiya natĩwusaasauhĩ napĩwĩhiyaare.

²⁵ Parisihiya natĩwusaasauhĩ napĩwĩhiyaasĩ kiyai Jonĩhoai saundawaapo. “Kĩnyĩ Kĩraisihonĩmaahe. Iyataatĩ amĩ kĩnyĩ Eraijaahonĩmaahe. Iyataatĩ amĩ kĩnyĩ Autaa-haatihomĩ pĩwĩha atĩmbĩ nepĩ ausaitaapĩhonĩmaahe. Isĩ gisĩ ndĩ kahĩtĩhĩ isĩhiyaaisĩ waapohora baawusapaise?” undĩwĩ nunjenawaayopo.

²⁶⁻²⁷ Saundiwi nunjenĩhauhĩ Jonĩho wihooanĩha kiyai saundataase. “Utaaho wo yaho samĩ otĩhatĩhĩ bitondaise. Ko nisĩ ipotĩ otĩpĩpatĩ namasatĩ apĩpaahĩ awaipatĩ nĩnĩ kiyohĩpati nusatĩpĩhaahatĩ kaitaise. Iyataatĩ sopĩ isĩhiyaaisĩ japĩhĩ numwaitandĩ Autaa-haatiho Awaisĩhoe tĩwĩ sahĩ windĩ mmonĩwĩ gĩmunyaahopo. Iyataatĩ utaaho so nĩngĩ nanĩtipĩhaaho awaisĩhore. Iyataatĩ nĩnĩ awaisĩhonĩnĩndaahandĩ kandĩ nehĩhonĩne. Nehĩhonĩnisĩ otĩpĩpatĩhiya awaisawĩhiya kiyaamĩ awaisawĩhiya kiyai nusatĩpĩhaapĩ apĩpaahĩ awaisawĩhiyaamĩ otĩpĩpatĩ kiyohĩwaiwa kaindĩ komĩ asuipatamĩ wĩrĩhĩrĩ nausohaumwaamaito. Isĩ ko awaisĩho nisĩ ipotĩ otĩpĩpatĩ namasatĩ kaitaise. Aihĩ nĩnĩ ko otĩpĩpatĩ kaitandĩhandapĩ jĩhĩ turĩmanĩtĩ isĩhiyai waapohora baawusataayo,” tatĩ Jonĩho kiyai kaundataase.

²⁸ Iyataatĩ aunahĩpatĩ Betanihanda waapĩhaatĩ Jorĩtanĩhaatamĩ wihĩnĩ detĩ opainĩnĩ Jonĩho isĩhiyai baawusihĩ saiwa noaipataise.

Kĩma Pĩwĩma Jisaasiho Autaahaatihomĩ Sipĩsipĩhandĩ Mwaahomatiyahore Tisĩhaare

²⁹ Aihĩ bowihĩ Jisaasiho napihĩ Jonĩho koai iwinjatosatĩ sandaase. “Utaaho kĩmoaisĩ iwinjapise. Utaaho so Autaahaatihomĩ Sipĩsipĩhandĩ Mwaahomatiyahore. Iyataatĩ ko isĩhiya nahatiya yapĩpatambĩhiyaamĩ maĩpĩhaiwa nemwaitandĩ napwĩtandĩhore.

³⁰ Iyataatĩ utaaso sopĩ nĩnĩ jĩhura sandĩ kasatohĩhore. Utaaho wo nĩngĩ nanĩtipĩhaaho apĩpaahĩ awaisĩhore. Isĩ ko otĩpĩpatĩ nisĩ ipotĩ namasatĩ kaitaise. Iyataatĩ nĩngĩ nanĩtipĩhaatĩ awaisĩhore tohĩtĩmandĩ apaapĩmaato nĩnĩ sangĩ noaipahonĩhura ko jĩhĩ aimehura bimainjahore ndĩ kasatohĩho kĩmĩ kopĩsato.

³¹ Iyataatĩ nĩnĩ nĩwahonĩnĩsangĩ kopĩ kore ndĩ tĩtĩhĩ windĩ baindĩ mmonĩtĩ gĩmunyaataahandĩ kandĩ isĩhiyaaisĩ waapohora baawusataayo. Iyataatĩ sandĩ nĩnĩ isĩhiyaaisĩ baawusohĩtĩmandĩ Isĩraherĩhiyai kopĩ nunjĩtandĩ nĩnĩ baawusataayo,” ndaase.

³²⁻³³ Aihĩ amĩ Jonĩho sandaase. “Nisangi Kĩraisihopĩ Isĩhiyai Japĩhĩ Numwaitandĩ Autaahaatiho Ahĩwisĩhoe ndĩ windĩ monĩtĩhonĩne. Monĩtĩhonĩnĩtĩhĩhandĩ kandĩ nehĩ waapohora isĩhiyaaisĩ baawusĩtandĩ Autaahaatiho netĩ natanoaasataise. Iyataatĩ Autaa-haatiho nĩngĩ natanoaasĩhĩ nasohĩho nĩngĩ sata kandataase. Itĩpĩho utaaho womĩhasĩnĩ

nasati bimonihĩ kinyĩ iwinjaitaise. Isi utaaso so komĩhasĩnĩ Itĩpĩho bimiso isĩhiyai Itĩpĩho waati tisaahĩwati numwĩtandĩhore' ndati Autaahaatĩho nĩngi kandataase.*

³⁴ Aihĩ nĩnĩ saindĩ iwinjati mmonataatĩ Jisaasihopĩ Autaahaatĩhomĩ Mwaahore ndĩ ausaati nĩnĩ sangi kasatataato," tati Jonho kandaase.

Kĩma Pĩwĩma Jisaasiho Otĩpĩpatĩhiya Jĩhapĩhiyai Namĩhainjĩtĩhandapĩhaare

³⁵ Bowihĩ Jonho komĩ otĩpĩpatĩhuri nehi yahirisati bitondaise.

³⁶ Bitosihĩ Jisaasiho taati napihĩ Jonho iwinjaitaise. Iwinjatosati komĩ otĩpĩpatĩhuri saundataase "Kĩmoai sĩhoaahĩ iwinjapĩse. Autaahaatĩhomĩ Sipĩsipĩhandĩ Mwaa-homatiyahore," undataase.†

³⁷ Jonho komĩ otĩpĩpatĩhuri saundihi kuri atimĩmapĩ Jisaasihoai nuwipinjai nomaise.

³⁸ Nuwipinjai naihi Jisaasiho nepemaitati usonata kuri taamĩ nuwipinjai naihi sata nunjenataise. "Sahuraahĩ napindape?" undati nunjenataise. Aihĩ kuri wihoaanĩha saundamaase. "Rabaihone, (Katĩpunjingĩhonye) kinyĩ maahĩwapihĩ bindapaahonye?" undimĩ nunjenamaise. Iyataati pĩwĩha sa Rabaihone undisĩmaamĩ tanyaaha pĩwĩha Ipĩruha amĩ Aramaikĩhaara Katĩpunjingĩhonye undamaase.

³⁹ Aihĩ ko Jisaasiho kuri saundataase "Sahuraahĩ namĩ nisĩ bimohĩpĩpĩhĩ mmonĩmise," undataase. Aihĩ kuri numwĩ ko bimimbĩpĩhĩ mmonamaise. Iyataati sura ipĩho aimĩ yaataatiwati 4 kirokĩhura asĩhataahuraatihĩsĩ namapĩ kapĩhĩ koaisamĩ maasi bindamaise.

⁴⁰ Jonho Jisaasihopĩ pĩwĩha katihĩ atĩwimĩmapĩ Jisaasihoai nuwipinjai maasi naisururamĩ wo Saimonĩ Pitaahomĩ saingĩho Andĩruhoe.

⁴¹ Aihĩ Andĩruho ketĩ notĩ komĩ saaho Saimonĩhoai saundataase: "Isĩhiyai Japĩhĩ Numwaitandĩ Autaahaatĩho Ahĩwisĩho Kĩraisihoi nyahĩ aimĩ usonĩhaayo," undataase.

⁴² Aimĩ usonĩhaayo undati Andĩruho komĩ saahoai numwaasi niyati Jisaasihoapĩhĩ noaipataise. Noaipasĩhĩ Jisaasiho koai usonataatĩ saundataase "Kĩnyĩ Saimonĩhonye, Jonhoai mwaahonĩ. Isi kinyĩ ambĩpati wanĩ Sipaasihonĩtĩtaape," undataase. Iyataati Sipaasitotĩmandĩ Pita tawaatopo. Pita totĩmandĩ Nawĩhaaranje tawaatopo.‡

Kĩma Pĩwĩma Piripiyĩ Natanairiyai Jisaasiho Nĩngi Nanipinjai Namĩse Undĩndĩhandapĩhaare

⁴³ Aihĩ bowihĩ Jisaasiho yapĩpati Garirihandaahapĩ naitandĩ taati tĩmanĩnataatĩ Piripĩhoai iwinjaitaise. Iwinjati koai saundataase, "Kĩnyĩ nambĩ nĩngi nanipinje," undataase.

⁴⁴ Iyataati Piripĩho so aunahĩpati Betesaitaahandaahapĩhore. Iyataati amĩ Betesaitaahandĩ sandĩ Pitaayĩ Andĩruyaamĩ aunahĩpati bimipate.

⁴⁵ Aihĩ Piripĩho niyati Natanairĩhoai usonataatĩ saundataase. "Utaaho wopĩ napĩtaise tĩwĩ jĩhura Mosesihounĩ amĩ Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha atiwi nepĩ ausaahohiyĩhiyaunĩ katĩwĩ jĩpatiipaiwĩ ahiiyohĩhoai aimĩ nyahĩ usonĩhaayo. Iyataati ko Josepĩhomĩ mwaaho Nasaretĩhandaahapĩhore. Iyataati komĩ ambĩpati Jisaasihoe," undataase.

⁴⁶ Aihĩ Natanairĩhomĩha Piripĩhoai saundataase. "O amĩ Nasaretĩhandaahapĩ wĩndĩ gaahandĩ noaipaitaihĩno?" undataase. Saundihi Piripĩho Natanairĩhoai saundataase "Gi ipĩpĩhĩ mmondaapĩ namme," undataase.

⁴⁷ Aihĩ kuri numwĩ noaipasĩhĩ Jisaasiho Natanairĩhoai usonata sandaase. "Kĩmo utaamo Autaahaatĩhopĩ biyati gĩwunyaasĩtĩhandaahĩ tĩtĩhĩ Isĩraherĩhore. Iyataati ko jaiwĩtĩtandĩhandĩ owehore," daase.

⁴⁸ Aihĩ Natanairĩho Jisaasihoai saundataase. "Kĩnyĩ nisĩ omanĩtĩtĩhĩ napitaimbĩ nisonapaapise?" undataase. Aihĩ Jisaasiho komĩha wihoaanĩha Natanairĩhoai saundataase. "Jĩhĩ Piripĩho sangĩ notĩ pĩwĩha kahĩtĩhĩhura kinyĩ kaanĩhĩ ipatamĩ tambĩpĩhĩ biminĩhĩ nĩnĩ gisonĩho," undataase.

⁴⁹ Undihĩ Natanairĩho Jisaasihoai saundataase. "Katĩpunjingĩhonye, kinyĩ akĩtĩnĩhĩ tĩtĩhĩ katapaase. Kĩnyĩ Autaahaatĩhomĩ Mwaahonĩ Isĩraherĩhiyaanamĩ Awaisĩhonye, nyangi nyainjaapĩ bimingĩhonye," undataase.

⁵⁰ Aihĩ Jisaasiho wihoaanĩha Natanairĩhoai saundataase. "Nĩnĩ gisĩ ipatamĩ tambĩpĩhĩ kaanĩhĩ biminĩhĩ gisonĩho tohtĩmandapĩ kinyĩ nisapĩ Autaahaatĩhomĩ Mwaahoe tĩpĩ

* **1:32-33:** Aihĩ nĩnĩ Jisaasihoai baawusuhura Itĩpĩho yamĩhapataatĩhiraapĩ koho dĩpĩhomatiyahore nasati Jisaasihoasĩnĩ bimihĩ nĩnĩ iwinjaitaayo. † **1:36:** Autaahaatĩhomĩ Sipĩsipĩhandĩ Mwaaohĩ sipĩpĩhohomatiyahore totĩmandĩ Jisaasihomĩ ambĩpati wite. Iyataati jĩhura Isĩraherĩhiya sipĩsipĩho sipĩpĩhohĩ tipĩ tĩtĩwĩ Autaahaatĩhoai gaarehandĩ nunyohĩpatamatiyati isĩhiyaamĩ maipĩhaiwaapĩ Autaahaatĩhoai nunyandandĩhoe tawaatopo. ‡ **1:42:** Pĩwĩha Girikĩhaara Pita undĩwĩ amĩ Aramaikĩhaara Sipaasi undotĩmandĩ nawĩhaaranje awaisĩhaaranje undawaatopo.

gínunnyaapaino? O amí ipotihura sandi nusatip+haahaiwa awaiwaiwa kaisan+hi noaipahon+hi mmondaapo,” undataase.

⁵¹ Sa koai saundatosatí kiyai wa saundataase. “N+ni akít+n+hi sangi k+mandí kasatataato, ipotihura yam+hapatí t+wtawamahon+hi Autaahaat+homí enjer+hiya otí+p+patí+hiya yam+hapataat+hap+hiya N+ni Is+hiyaamí Saahon+ní J+hon+ní Awais+honisaap+hi noaatí+p+atí amí nasaamasai+hi sahí usondaapo,” undataase.

2

Kíma Píwíma Autaahaat+homí Watí+píhanda Jísaasiho Watí+píhanda Wuwan+ní+hi Jíhap+handí Kaind+handap+haare

¹ Aihí asisí+ha aimí yatairí sanai+hi kasí+n+hetí Jísaasihouní komí otí+p+patí+hiyaanuní yapí+patí Píropin+handí Garirihanda noaipahaayo. Aihí asisí+ha setí yapí+patí Píropin+handí Garirihandamí aunahí+patí Kenaahanda utaaho wo apopaatí netí wíraitandí nandapa netí t+manataise. Aihí Jísaasihomí sanaatí kura niyatí kapí+hi bindataise.

² Aihí utaaho netí apopaatí wíraitandura Jísaasihouní nyahí komí otí+p+patí+hiyaan+nuní utaaho apopaatí netí wírahon+hi iwinjaití+haawí gaatauhí niyahaayo.

³ Aihí waapoho wainí+handí isí+hiyai nunyawí owetihí Jísaasihomí sanaatí Jísaasihoi saundataase. “Waapoho wainí+handí kandí+n+hi nunyauhí wíndí ahí+motatí kandí+n+hi owendaíse,” undataase.

⁴ Saundihí Jísaasiho sanaatí saundataase, “Apopaanye, níngi saime saime d+taapí kinyí+handí+maahe. Nisí+hande. Apího Autaahaatího kandoní+hi n+ni noaipatí Awais+honí+nimatí+tandí+hura sange,” undataase.

⁵ Aihí Jísaasihomí sanaatí isí+hiya otí+p+patí+hiya kapí+hapí+hiyai saundataase. “Nisí maasí+hiho Jísaasiho sangi wapaapí saiwí sapa kaiwíse satonaaraahí sahí atíwí kaiwíse,” undataase.

⁶ Aihí kapí+hi onaahaiwa nawí+haara kaiwí+haiwa ikwí+wíhí+tí+rítí+hi wíhí+ní+ramí naasohí+tí+haiwa ahondaise. Iyataatí saiwa onaiwa Judaahiyaanamí wí+ní+hapí+petí japepí+hi+rí+wí ikwauhí+rúní kahapaamapí+pauní bausaní+wí bausí+taatí+wí+haiwe. Iyataatí saiwa onaiwa waapoho waatí pí+hí+tatí wíndí+tandí+haiwa apí+paahí aungwohaiwaare.

⁷ Aihí saiwa onaiwopí waapoho ní+pí nepí tisaipí nuhaitaatí+wí otí+p+patí+hiya kapí+hapí+hiyai Jísaasiho kaundataase. Kaundihí kiya waapoho ní+pí nepí nuhaahauhí kaiwa onaahaiwa nandawé tísaitataise.

⁸ Aihí Jísaasiho otí+p+patí+hiya waapoho ní+pí nepí nuhaahohiyí+hiyai saundataase. “N+ni kasatoní+hi waapoho ní+pí nepí nuhaahauhí tsaitisí+momí nuhaapí waní isí+hi naiwí utaaho nandapa tí+hauhí jaatí bimisí+hoai nunyawíse,” undataase. Aihí kiya komí pí+wí+ha atíwí nuhaapí isí+hi naiwí awaisí+ho koai nunyawaayopo.

⁹ Nunyauhí ko nandapa tí+hohí+tí+handí jaatí bimisí+ho waapoho so noaipatí títí+hi wainí+handí+matísí+ho netí nanatí mmonataise. Iyataatí ko waapoho wainí+handí sandapí maahapí+hapí nesi napí+wí+hoe tatí wíndí gí+munyaase. O amí otí+p+patí+hiya Jísaasiho kaundihí waapoho ní+pí nepí nuhaahohiyí+hiyaahí sandapí gwí+nyaa+pí+hiyaare. Aihí nandapa tí+hohí+tí+handí jaatí bimisí+ho netí nanatí mmonata waapoho wainí+handí apí+paahí gaahandítí+hi namatí apopaatí netí wíraitandí+hoai gaatatí numwaataise.

¹⁰ Gaatatí numwaatí saundataase. “Usí+pí+paapí+hura wainí+handí waapoho gaaho biyatí jípaisí+ho jí+hi isí+hiyai nunyauhí kiya waatí naní+hauhí ipotí waapoho wainí+handí gotí wonjí jípíyahandí nunyawaayopo isí+hiya nanawaawí waapoho kimo jípíyahoe jímaayahoe maatí+wí kiyaamí amí+tí+ha aimí naharí+mainjí+handísí nehí naní+haiwí nandaaatí+wo. Siyatísí kinyí kiretí saimbí kamaimbí gaaho waapoho ipí+hatí+mbosapapí waní kímura kinyí gaahatí kaimbí otí+p+patí+hiyai nunyapusoaaapaise,” undataase.

¹¹ Iyataatí sandí watí+pí+handí Jísaasiho kaihí noaipasí+tí+mandí yapí+patí Píropin+handí Garirihandamí aunahí+patí tauní+handí Kenaahanda wuwan+ní+hi watí+pí+handí jíhapí+handí namasatí kiyataise. Iyataatí sandí Autaahaatí+homí watí+pí+handí kiyatí satatí, “N+ni Autaahaatí+honí+ne,” tatí kiyai nunjataise. Siyatí kaihí komí otí+p+patí+hiyaan+ní sandí komí wandí+ha watí+pí+handí mmoní+haawí, “Autaahaatí+homí Mwaaahó Akohore,” taatí kopí nyahí gí+wunyaahaayo.

¹² Utaaho apopaatí netí wírasí+hi nandapa tí+hohí+tí+handí aimí owetihí Jísaasihouní komí sanaatuní komí saingoyauní komí otí+p+patí+hiyaanuní kapí+hi namasi aunahí+pa Kapaniyaamí+handaaahapí nohaayo. Nowaatí asisí+ha wanya bindí+haayo.

Kīma Pīwīma Isīhiya Taawī Anī Awaīndihandaatīhī Kahapaamapīpa Nunyawī Nehauhī Jīsaasiho Saiwī Kamaiwīse Undatī Tahamanausoasīndihandapīhaare
(Matīyuhō 21:12-13; Maakīhō 11:15-17; Rukīhō 19:45-46)

¹³ Bīmāinjāatī Jūdāahiyaanamī kimbapīho Pasopaahandī asisīha awaisīha noaipaitandihura aimī detītīhī Jīsaasihounī nyahī komī otīpīpatīhiyaanūnūnī kapīhī namasi Jerusaremīhandaahapī niyahaayo. Iyataatī asisīha sa jīhura Isīraherīhiyaamī aṇaṇamī maasomwaanī jītīpatī jandīhī mmonataatī Autaahaatīho namatī Isīraherīhiyaamī manyinyai tīmaawatī Isipīhiyaamī manyinya jīhī bwandīpīhiyai tiwītandī notaatī nehi nusatīpatī naindihandapī gwīnyaapī namīhanīwī mmonīhohīhaare.

¹⁴ Aihī Jīsaasihounī nyahī komī otīpīpatīhiyaanūnī maasī Autaahaatīhomī aṇī awaīndihandaatīhapī niyahaayo. Niyaatī Jīsaasiho mmonata mīhatīhī isīhiya bindawa taawī sipīsipīho kauho amī koho nunyawī nawīho nehohiyīhiyaisunī amī isīhiya usa nawīho Jūdāahiyaamī (Anī Awaīndihandamī) nawīhoetemapī nunyawī nehohiyīhiyaisunī usonataise.

¹⁵ Usonatosatī wīrīhīrī taahīwaiwa netī tīmaamahīwatī pīpītīpiyatī isīwatata kīraahī isīhiya nahatiyaisunī amī kohasīpī sipīsipīhandisunī amī kauho sapai tahamanatī mīhaapī nehīhaatīmataise. Iyatī isīhiya nawīho Jūdāahiyaamī nunyawī nehohiyīhiyaamī ganīho netī nepuhotī kiyaamī nawīho netī kīpwīratī mīhopī mīhīnī yondaise.

¹⁶ Iyatī isīhiya koho nunyawī nehohiyīhiyai saundataase. “Sahī koho kīmo nesi nehīhaatī nuwīse. Nisī Apīhomī aṇaṇī kahapaamapīpa nunyawī naitaatīwīhaanāmataiwī sahī kamaiwīse,” undataase.

¹⁷ Iyataatī pīwīha wa jīhura satīwī jītīpatīpaiwī ahiyawaayopo:
“Nnī kinyī aṇaṇī nōpīsasīnjaaṇaṇī netī japīhī itatamanītī bāindī tītīhemaitandihandapī maarīho nanītīmasītīhandī isīhiya nīngī yaasīhandī nanīnyaawaayopo,” tatī ahotīsīhaapī amī nyahī komī otīpīpatīhiyaanīnī gwīnyapenahaayo.

¹⁸ Aihī Jūdāahiyaamī awaisawīhiya sandī Jīsaasiho kaīndīhandī mmonawaawī koai waapīhundīwī saundawaatopo. “Kīnyapī ko isīhiyai aṇī awaīndihandaahapī tahamanatī nehīhaatemaitandīho Autaahaatīho ahīwīhī kiyataīsī awaisīhoe taatī gwīnyaitaanī sīwīpatī watīpīhatī wītī wanī kīmīkura kīnyī kaimono?” undawaatopo.

¹⁹ Aihī Jīsaasiho komīha wīhoagīha kiyai saundataase. “Kīmandī aṇī awaīndīmandī sahī nepī nōpīsāsīsaīhaahī nnī netī asīsīha mairī metī japīhī aṇīmatītō,” undataase.

²⁰ Aihī Jūdāahiyaamī awaisawīhiya Jīsaasihoai saundawaatopo. “Nyamī asoya kīmandī aṇī awaīndīmandī aṇīmatawaasauhī kīnaungwīha pīhītātī 46 kiyatī sanauso-haanīsī kīnyī ketī asīsīha mairī metī nga aṇīmatītāano tapanno?” undawaatopo.

²¹ Jīsaasiho sandī aṇī awaīndīmandapī kaundīndīmandī tītīhī aṇī awaīndīhandapī kaundataamaase. Owetise. Komī ambīpatapī nepemaahīwatī kaundataase.

²² Aihī ipotīhura Jīsaasiho napwīhī asīsīha mairī ma sanaihī Autaahaatīho japīhī ahowimatī numwaasīhī nyahī komī otīpīpatīhiyaanīnī ko pīwīha katīsīhaapī akīte taatī gwīnyaawa mmonīhaayo. Iyaatī amī komī otīpīpatīhiyaanīnī Jīsaasihopī saītase saītase tīwī jīhura jītīpatīpaiwī ahīyohīwaiwaunī Jīsaasiho sawaho pīwīha sa katīhī atīsohīhaunī tītīhī akītīhandī noaipasīhī nyahī mmonahaawī tītīhī akīte taatī gwīnyaahaayo.

Isīhiya Nahatiya Kiyaamī Maarīhoatīhī Gwīnyaahohīwaiwa Jīsaasiho Mmonahore

²³ Aihī asīsīha Jūdāahiyaanamī awaisīha jīhura Autaahaatīho Isipīhiyaamī manyinyai tiwītandī notaatī Isīraherīhiyai nehi Nusatīpa Naindihandapī namīhanīwī mmonīhohīhetī Jīsaasiho Jerusaremīhanda bindataise. Bindataatī Autaahaatīhomī watīpīhandaahī watīpīhaiwa kaihī isīhiya mmonawaayopo. Mmonawaawī Jīsaasiho watīpīhandī kaīndīhandapī kopī gwīnyaawaayopo.

²⁴ Aihī kiyai Jīsaasiho usonataatī nisapī akītīnīhī gīnunyaawaamaayopo tatī usonataise. Sandī apaapīmaahē amī kiyaamī omanītītīhī aimī usonataate. Iyataatī sandapī ko kiyai nehi wīndī maawīnjase kiya koai nepī awaisīhoemaitātīwo.

²⁵ Iyataatī isīhiya usa Jīsaasihoai isīhiyaapī siya saiwī saiwī kiyaamī omanītītīhī gwīnyaapīhiye undīwī kaundītaatīwīhiya owetise. Nehī sawaho isīhiyaamī gwīnyaahohītīhandī aimī ketī mmonahore.

3

Kīma Pīwīma Jīsaasiho Nikodimaasihoaisatī Pīwaatinjītīhandapīhaare

¹ Utaaho wo komī ambīpatī Nikodimaasiho bindataise. Iyataatī so utaaso Jūdāahiyaamī awaisīhore. Iyataatī amī ko Parisihore.

² Isi ko waara apatihī Jisaasihoapihī notī noaipataise. Noaipati Jisaasihoai saundataase. “Katipunjithonjimatipī nasapaise. Aihī nyahi sandapī aimi gwinyaaahayo. Iyataati Autaahaathiho utaaho woaishī watipihandī nunyati koaishī anditimaawihonaahī wani kinyi watipimaiwa kaingiwimaiwaamatayahaiwa ko windi kamaitaise” undataase.

³ Saundati kaundihī Jisaasiho wihoaanīha koai saundataase. “Nini apipaahī akitinīhī gi sandi kahitataato, utaaho wo akitinīhī japihī nepemaitati wanihoemaamatataataahī Autaahaathiho koai windi winjaati bimimitaise,” undataase.

⁴ Saundati kaundihī Nikodimaasiho komīha jhaati Jisaasihoai saundataase. “Utaaho aimi gwinyanati awaishihotaho napitiyati japihī noaipati sangihō wanihoematitaise? Iyataati utaaho aimi gwinyana awaishihotaho ko japihī sanaatami gwishaatihī notī kipwinihonihī sanaati japihī koai windi namotimaawitaise. Owetitaise,” undataase.

⁵ Aihī Jisaasiho komīha koai saundataase. “Nini apipaahī akitinīhī sandi gi kahitataato. Utaaho wo waapohoraahuni amī Itipihoraahuni noaipati asoho wanihoemaamatataataahī Autaahaathiho komi isihiyai winjaati biminditihī ko windi monati katihī namandaitaise hititi nini gi kahitataato.

⁶ Iyataati titihī isihiyai ishiya namuwaisaihi amī kiya titihī saniya sapiya namwiyohiyihya siya noaipati titihī ishiyaami ambipati maapi yapipatambihati newaayopo. Iyataati Autaahaathihomī Itipihō neti namoyaati amī nusepemaaisawihya siya titihī Autaahaathihomī manyinya ishiyaimatawaayopo.

⁷ Isi nini gi sandi kahitataato, Autaahaathihomī Itipihoraahī sangi namotisisonihī noaipati titihī Autaahaathihomī ishiyaatimatiwī komihireti japepihirirwise hititi kahitohitmandapī yaimbimapi pihitipī windi gimunyapenime.

⁸ Iyataati mbipa kapaami maaritirihireti japepihirati wirawira kihikihooanī mba-waapi notaise. Iyataati itipihō mbipaami uhaapa atisapaahandī kandī mbipa sapa maahiwihooanapī nasahapa maahititipiyati notaise tpi kinyi windi monipihōne. O amī ishiya nahatiya Autaahaathihomī Itipihoraahī namotaisawihya sikireti saiwihya noaipaitaapo,” undataase.

⁹ Aihī Nikodimaasiho komīha wihoaanīha Jisaasihoai sata nunjenataise. “Autaa-haathihomī Itipihoraahī namotiyonihī kiya noaipati Autaahaathihomī ishiyaimatiwī komihireti japepihiritaapo tingitmandi nnapitiyati noaipaitaihandapise?” undati nunjenataise.

¹⁰ Aihī Jisaasiho komīha wihoaanīha koai saundataase. “Kinyi Isiraherihiyai katipunjingihonjī awaishihonjī nistī piwīha kīma gi kahitohimaapi gi windi gimaaahunyaatatī windi namaahesipainjihnno?

¹¹ Nini gi akitinīhī kahitataato. Nyahi mmonaati newaati atisohiwaiwaapi piwīha ausaawaati sangi kasatonihandī kandī sahī windi atihomiwī nyami piwīha kasatohīha sahi nepi dawaataatemapihiyaate.

¹² Iyataati sapi kiya biyati nga giwunyaatatī nusesipatitondī kahapaamapi paapi yapipataapihī ahetati noaipasipapaapi nepemaiti nini sangi kasatonihandī kandī sahī windi gimunyaahopo. Owetise. O amī yamihapataatihapihaiwa Autaahaathiho kaiwai-waapi kasatisanaahī sahī nga windi moniwi gimunyaitaapo.

¹³ Iyataati ishiya usa mambihya yamihapataatihapī naiwi Autaahaathiho kaiwaiwa windi mmonwi nesi japihī namaasopo. Nehi nini ishiya Nahatiyaami Saahonini Jihonini Awaisihonini jhura yamihapataatihī bimambiti nasohihonini naasonini Autaahaathiho kaiwaiwa mmoniti gwinyaatihonine.

¹⁴ Iyataati jhura yapipati ishiya iwirihō owehata Mosesiho akwiranihomī siwipati kiyati autaahtī ipateti nimaataise ishiya akwiranihomī siwipati mmonawaawī kiyaami timbiwa owetanihī kiya windi namaapopi asihiya bimitaatiwo. Isi amī ishiya Nahatiyaami Saahonini Jihonini Awaisihonihisangi naasikatī kaiwi ishiya nanimaapi ipi titihī atawihateti nanimaapi niwitaapo.

¹⁵ Nanimaasaihi nini ipi titihī atawihateti nimaatohitihandapī ishiya ginunyapenawaawī nyangi ko japihī nanyamaitandi napotaise tiwī nisapi ginunyaahohiyihya windi namaapopi kiyaanhi jinjapihī jinjapihī bimitaapo.

¹⁶ “Iyataati Autaahaathiho ishiya yapipatambihya nahatiyai maarihō apipaahī aungwohandi nunyataise. Siyati maarihō aungwohandi nunyataati nini komi Mwaahonini nehi naasonihī kiyaapihī natanoasataise. Natanoasindimandi apaapi maame amī utaaho itapa wo waati nisapi ginunyaahohiyihya windi namaapopi kiya asiyaaimatiwī jinjapihī jinjapihī kiyaanhi bimitaatiwe.

¹⁷ Iyataati Autaahaathiho nini komi Mwaahonihī natanoasaihi kimaapi yapipataapihī nasohitmandi ishiyai neti piwīha kiyaamiheti yawutaati sahī maipihaiwaisawihyaatisi sami maipihaiwaapi piwīha naitaapo unditandimaahē.

Owetise. Isihiyai nini kiyaami maipihaiwaatihapi japihi numwaitandi ningi Autaahaathiho natanooasih nasataayo.

¹⁸ Isi isihya usa nisapi nyami maipihaiwa kiyohiwaiwa nenyamati japihi nanyamaitandihoe tiwi g'nunyaasaihaahi Autaahaathiho kiyaapi satati 'Kiyaami maipihaiwaapi piwiha awaisiha windi namaitaapo,' tati katitaise. O ami isihya usa nisapi windi g'maanunyaasaihihiyai kiyaamiheti piwiha awaisiha neti yawutaati saunditi, 'Sahi maipihyaatisi sami maipihaiwaapi piwiha nepise,' unditi kiyaamiheti yawutaito tati Autaahaathiho aimi katise. Piwiha neti kiyaamiheti yawutaito tati Autaahaathiho katindimandi apaapi maase isihya nisapi satiw, 'Ko Autaahaathihomi Mwaaho naasohihi nyami maipihaiwa nenyamati japihi nanyamaitandihoe,' tiwi nisapi g'maanunyaahohiyihiyai Autaahaathiho piwiha awaisiha neti kiyaamiheti yawutaitandihandapito.

¹⁹ Iyataati isihya nisapi g'maanunyaahohiyihiyai Autaahaathiho saundati, 'Sahi maipihaiwaisawihyaatisi sami maipihaiwaapi piwiha awaisiha nepise,' unditandihandami tanyaa siyate. Nini nausainjithoninisi nisi kiyohiwaiwa nausaatati sisihamatiyati isihiyai n'wusaataitaise. Ahi isihya api paahi maipihaiwaisawihyaasi nisi kiyohiwaiwaapi maariho naninyawi g'maanunyaapi daahi kiyaanhi maipihaiwaisaahi maariho nunyaw kiyohitihandaahi Autaahaathiho kiyaamiheti piwiha neti yawutaati sahi sami maipihaiwaapi piwiha awaisiha nepise unditaise.

²⁰ Iyataati isihya maipihaiwai maariho nunyaw kiyohiyihya sisihamatiyati nausaatahaiwa nini kiyohiwaiwaapi poundonhi kiya kaiwai ahosumwap ipihatiwimaitaapo. Iyataati isihya maipihaiwaisawihya ami saiwi gwinyaitaapo sisihamatiya nausaatindihandeti nyahi naisaihi nyami maipihaiwa kiyohiwaiwa auta noaipaitaiso tiwi gwinyapenawaawi sisihamatiya nausaatindihandetapi kiya windi namaapi taapo.

²¹ Iyataati isihya akithinihi titihi gaahaiwa kiyohiyihya siya sisihamatiya nausaatindihandetapi nanihaiwi napitaapo. Iyonhi isihya kiyaami kiyohiwaiwa usonawaawi Autaahaathihomi watipihandaahi kiyaawaayopo tiwi gwinyaitaapo," tati Jisaasiho Nikodimaasihoi piwiha saiwa kaundataase.

Kima Piwima Jisaasihopi Jonho Isihiyai Baawusisih Piwiha Katindihandapihaare

²² Ahi Jisaasihouni komi otipipatihyaanuni Jerusaremihaanda bimainjaati kapihi namasisi Judiyaahandami yapipati wihoanjhataahapi nohaayo. Nowaati kapihi bindihaawi isihiyai waapohora baawusihaayo.

²³ Ahi Jonhoaisangi sura aunahipa Aionihanda Sarimihandami deti isihiyai baawusataise. Iyataati sapihi waapihaati asaketihipihisi ami kapihi waapoho asaketimbihihi isihya namandariwi koenda nasauhi kiya kapihi baawusataise.

²⁴ Iyataati Jonho isihya baawusisura sura sangi napwitatati nehi bindataahuraare.

²⁵ Ahi sura utaaho wotih Jonihomi otipipatihyaatili satiw itihinnawaatopo. "Jonho isihya baawusindihandi yathitih ami Jisaasiho isihiyai baawusindihandi utaahi api paahi awaindahande," tiwi itihinnawaatopo.

²⁶ Itihinnawaawi namapi Jonihomi otipipatihya nuwi Jonhoai saundawaatopo. "Katipunjingihonye, jihura utaaho wo waapihaati Joritanhaataini gisati maasi bimihi kinyi kop sisyahoe tpi kanyatingihoni wani taati isihiyai baawusataise. Ahi isihya taahiyihya koaapihi niyohitmandi titihimahe," undawaatopo.

²⁷ Saundauhi Jonho komi otipipatihya wihoanhiha sata kaundataase. "Isihyaari kiyaami gwinyaaahohitihandi watipihandaahi saiwhaiwa windi kamaitaapo. Owetitaise. Autaahaathiho yamihapataatih bimisihoni watipihandi nunyati gwunyaahonaahi saiwhaiwa kaitaapo. Iyataati Autaahaathiho Jisaasihoi watipihandi nunyati kaundih isihya koaapihi nga titih nowaayowi sahi kop napapiti itihitopo?

²⁸ Iyataati jihura piwiha sandi sangi kasatonhi sahi aimi gwinyaaapihiyaate. Isihiyai japihi Numwaitandi Autaahaathiho Ahwisihoninimahe. Owetise. Ko ipoti napitaihi Autaahaathiho ningi jhi natanooasih piwiha kati jhi napitihonine satiti sangi aimi kasatonhi sahi aimi gwinyaaapihiyaate.

²⁹ Isi piwiha wa namihandi sandi kasatitaano, utaaho wo apopaati neti wirataataahi saati apopaati titih komihaatimatitande. Iyataati apopaati neti wani wirasihi piwiha gaaha katonhi komi naisoho kahapaamapi neti turimasihi kapihi deti bitondaati atisata api paahi aungwohandi asakiyati maaritataise. Iyataati piwiha namihandi katohimaami tanyaa siyate. Isihya taahiyihya pihitiwi Jisaasihoienda niyohiyihya siya noaipapi titih Jisaasihomihiyaimatitaatiwi nowaayopo. Ahi nini komi otipipati kaitandihati neti jhi turimanihohihonini sandi mmonataati api paahi aungwohandi maaritataayo.

³⁰ Isi ko nan+tip+haati noaipati utaaho ap+paahi awais+hot+taise. Iyon+hi n+n+ noaipati komi yat+hi ot+ti+hi bim+to,” undati Jonho komi ot+ip+pat+hiyai kaundataase.

³¹ “Iyataati autaahi yam+hapataat+hap+ napsi+ho so isi+hiya nahatiyai nusati+paati ap+paahi awais+hore. O am+ isi+hiya k+maapi yap+patamb+ noaipahohiy+hiya siya yap+patamb+haiwaapaah+hi mmoni+w+ nuses+patati g+wunyaatahiyaare. Isi kiya t+ti+hi k+maapi yat+hi yap+patamb+haiwaapaah+hi yap+patamb+hiya mmoni+w+ katoh+ri+hi+ret+ p+w+hi ausaap+ kat+taapo. O am+ autaahi yam+hapataat+hap+ napsi+ho so isi+hiya nahatiyai nusati+paati ap+paahi autaahi awais+hore.

³² Siyati ap+paahi awais+hosi ko aim+ mmonati gw+nyaa+iwaiwaapi p+w+hi ausaati isi+hiyai kaund+taise. P+w+hi ausaati kaundon+handi kandi isi+hiya komi p+w+hi windi at+thomaawitaapo. Isi+hiya p+hi+ti+w+hiyaami ot+hat+hap+ nehi naasoh+ naasaam+hi nga komi p+w+hi atisawaayopo.

³³⁻³⁴ Iyataati utaaho Autaahaati+ho natausaasi+hi napsi+ho soai Autaahaati+ho komi Iti+ho p+hi+ti+ti waati tisaitati tirand+waho numw+hi+hoi ko Autaahaati+ho p+w+hi nga ausaitaise. Isi isi+hiya komi p+w+hi katis+ha atiwi nepi isi+watawaaw+ japepi+hirohi+hiya Jisaasihop+ sati+w+hi, ‘Ko p+w+hi akit+hi kandaase,’ tiw+ g+wunyaawaawaah+ am+ kim+ikaiw+ Autaahaati+hop+isangi, ‘P+w+hi akit+hi katahore,’ tiw+ mikaiw+ g+wunyaitaapo.

³⁵ Iyataati Sapi+ho komi Mwaaahoi maari+ho aungwohandi nunyataati namati nahewa wat+ip+haiwa komi ikw+raati+hi+mataise. Aih+ nahataapa ko jatataise.

³⁶ Isi utaaho Autaahaati+ho Mwaahop+ g+wunyaataataahi so as+timat+ti+nd+handi aim+ netaise. O am+ utaaho wo Autaahaati+ho Mwaahom+ p+w+hi at+thomisati ahosumwatataahi so komi as+timat+ti+nd+handi windi namaitaise. Oweti+taise. Autaahaati+ho p+w+hi neti kom+het+ yawutaitand+hap+hi aim+ neti sawaho t+man+nat+ bindataise. Iyati Autaahaati+ho isi+hiya maip+hiyaapi apowind+handaat+hi kandi ko naitand+hap+hi aim+ bindataise,” undati Jonho komi ot+ip+pat+hiyai kaundataase.

4

Kima P+w+ma Apopa Waati Yap+pa Samariyaahandaahapi+haatisa Jisaasiho P+waatinj+ti+handap+haare

¹ Aih+ suraan+hi isi+hiya Parisihiya Jisaasihop+ p+w+hi sati+w+hi atisawaayopo. Isi+hiya taahiy+hiya Jisaasihop+ g+wunyaahau+hi Jisaasiho kiya numwaati Jonho isi+hiyai baawu-sisaw+hiyai nusati+paati ap+paahi taahiy+hiyai waapohora baawusataise tiw+hi atisawaayopo.

² Iyataati sura Jisaasiho sawahom+ ikw+raahi isi+hiyai baawusataamaise. Owetise. Kom+ ot+ip+pat+hiyaanangisaah+hi nahateweti kanyati+hi isi+hiyai nyah+ baawushaayo.

³ Aih+ Jisaasiho kom+ ot+ip+pat+hi kaund+handap+hi isi+hiya Parisihiya aim+ atisopo tauhi atisataise. Atisataati Parisihiyai nisapi apow+taiso tati gw+nyapenataati namati kap+hi Judiyaahanda namasi yap+pati Garirihandaahap+ naih+ nyah+ maasi nohaayo.

⁴ Iyataati Jisaasiho dai+ra Samariyaahandaah+ra daundir+hi+raap+ maaritataati kira naih+ nohaayo.

⁵ Aih+ kira naih+ nowaati yap+pati Samariyaahandam+ aunah+pati taun+hand+ Saikaahanda noaipahaayo. Iyaati sapi+hi j+hura Jekopi+ho kom+ mwaaho Josepi+hoai yap+pati numwipati kap+hi Saikaahanda det+ ahendaaise.

⁶ Iyataati j+hura Jekopi+ho an+mwaah+pati waapoho niw+taati+w+ yamwaasi+pati kap+hi aunah+pa Saikaahandam+hin+ ahendaaise. Aih+ Jisaasiho dai+ra utaar+handaat+hi daind+handap+hi nur+pot+nd+wi+hi namati otapi+haati ip+ho ot+has+n+ti+hi+hura waapohom+ an+mwaah+patain+ det+ bindataise.

⁷⁻⁸ Iyataati Jisaasiho apopaatisati p+waatinjura nyah+ kom+ ot+ip+pat+hiyaan+n+ naw+ho nunya nandapa nai+thaaw+ nahatiyaan+n+ aim+ nowaamahon+huare. Aih+ siyati Jisaasiho waapohom+hin+ bim+hi apopaati waati Samariyaahaati waapoho niw+to tati on+ha isi+hi nasataise. Aih+ Jisaasiho kaati saundataase. “Waapoho wo nandaan+ naninye,” undataase.

⁹ Saundih+ kaati apopaati kaatam+ha wihoaan+ha Jisaasihoai saundataase. “K+ny+ Judaahon+ti+hi am+ n+n+ Samariyaahaan+n+is+ n+ngi k+ny+ waapoho wo naninye ti+pi napaap+ sand+ kandapaase?” undataase. Iyataati apopaati Jisaasihoai k+ny+ Judaahaan+ti+hi am+ n+n+ Samariyaahaan+ne undind+mand+ apaap+munje am+ Judaahiya Samariyaahiyaisaw+ maasi nandapa namaan+w+ am+ windi p+waaman+w+ kiyaais+ nehi yiyand+hi bindawaahuraati+hi kandap+ kaati kaundataase.

¹⁰ Kaati apopaati Jisaasihoai sata kaundih+ Jisaasiho kom+ha wihoag+ha kaati saundataase. “Autaahaati+hoi gaahandi gi nehi nahim+ti+nd+handapun+ am+ wan+ n+n+ gi taati p+waah+to+hi+monisapun+ gw+nyapaapaah+ k+ny+ sati+pi n+ngi waapoho naninye

disamihĩ waapoho asĩtimatĩpĩ jinjapĩhĩ bimĩtaapĩho ko wĩndĩ namaapatatĩ konĩhĩ noaasiho gi nĩnĩ nahĩmĩto,” undataase.

¹¹ Saundihĩ apopaatĩ Jisaasihoai kaatamĩha saundataase. “Awaisĩhore, waapoho kĩmo onĩhĩ mĩhopĩ anĩmwaahĩpatopĩ nimandataise. Iyataatĩ kĩnyĩ onĩhaunĩ wĩrĩhĩrunĩ apĩpaahĩ owehonjĩsĩ waapoho so asĩtimatĩwĩ bimĩtaatĩwĩho kĩnyĩ napitaimbĩ nĩpĩnĩmĩtaapĩse?”

¹² Iyataatĩ jĩhura nyamĩ asĩho Jekopĩhounĩ komĩ mwaayaunĩ komĩ sipĩsipĩhandunĩ waapoho kĩmo ko nanawaayopo. Nanĩwĩ bimambĩwĩ nyamĩ asĩho Jekopĩho waapoho kĩmo nyangi nanyamĩhĩhore. Isĩ kĩnyĩ nyamĩ asĩho Jekopĩho waapoho kĩmo nanyamĩsihoai kĩnyĩ nusatĩpĩhaapĩ awaisĩhonjĩtapaapĩ waapoho wo gaaho nanyamĩtaapĩnno? Owetĩtaise,” undatĩ apopaatĩ Jisaasihoai kaundataase.

¹³ Saundihĩ Jisaasiho komĩha pĩwĩha wĩhoaanĩha kaatĩ sata kaundataase. “Isĩhiya nahatĩya waapoho kĩmo nanĩhohĩhiya waapohopĩ jinjapĩhĩ nawĩtaise.

¹⁴ O amĩ waapoho isĩhiyai nĩnĩ numwĩtandiyohĩmomĩ utaaho wo netĩ nanataataahĩ koai sĩhĩ ipotĩsangi wĩndĩ waapohopĩ pĩhĩtatĩ wĩndĩ namausĩtaise. Owetĩtaise. Nisĩ waapoho isĩhiyai numwĩtandiyohĩho numwisanihĩ isĩhiyaamĩ omanjĩtĩtĩhĩ notĩ anĩmwaahĩpatopĩ waapoho jinjapĩhĩ noaatĩ konĩhĩ nimandipamatatiyati konĩhĩ noaatĩ tsaitatĩ tirandĩwa nimandĩtaise. Iyonĩhĩ amĩ isĩhiyaamĩ omanjĩtĩtĩhapĩsangi sĩkiyati waapoho pĩhĩtatĩ jinjapĩhĩ konĩhĩ noaatĩ nimandataatĩ isĩhiyai asĩtimatĩwĩ bimĩtaatĩwĩhandĩ numwĩtaise,” undatĩ Jisaasiho kaatĩ kaundataase.

¹⁵ Aihĩ apopaatĩ kaatĩ Jisaasihomĩ pĩwĩha kaundisihaapĩ wĩndĩ apĩpaahĩ namausesipainjĩhĩ kaatĩ wĩretĩ tĩtĩhĩ waapohopĩ gwĩnyapenataatĩ Jisaasihoai sata kaundataase. “Awaisĩhore, waapoho so katingĩho nĩngĩ naninye. Nanĩmisamĩhĩ nĩnĩ nanataatĩ waapohopĩ nahatewetĩ wĩndĩ nĩngĩ namainyonĩhĩ niwĩtandĩ kĩmandĩ daahĩ utaariĩmandaatĩhĩ wĩndĩ namaapĩtaano,” undataase.

¹⁶ Aihĩ Jisaasiho pĩwĩha komĩha kaatĩ apopaatĩ sata kaundataase. “Kĩnyĩ japĩhĩ numbwĩ kĩnyĩ kĩwĩhoai numwaasi jahĩra kĩmbĩhĩ napĩtaapĩ numwe,” undataase.

¹⁷ Saundihĩ apopaatĩ kaatamĩha wĩhoaanĩha Jisaasihoai saundataase. “Nĩnĩ nĩwĩho owehaanĩne,” undataase. Saundatĩ kaundihĩ Jisaasiho komĩha kaatĩ saundataase. “Kĩnyĩ nĩwĩho owehaanĩne tingĩtĩmandĩhĩ tĩtĩhĩ akĩtĩnĩhĩ katapaase.

¹⁸ Iyataatĩ jĩhura isĩhiya ikwĩrĩ naasairĩtahiyaĩ namaatĩpapĩ japĩhĩ usesi noaipapĩhaanje. Aihĩ wani kĩnyĩ utaaho yahoaisapĩ maasĩ bĩmingo so tĩtĩhĩ kĩnyĩ kĩwĩhomaage. Aihĩ kĩnyĩ nĩwoya owehaanĩne tingĩha tĩtĩhĩ akĩtĩnĩhĩ katapaase,” undataase.

¹⁹ Aihĩ kaatĩ apopaatĩ Jisaasihoai saundataase. “Kĩnyĩ nĩngĩ wĩndĩ maanisonĩhinĩhĩ kiyohĩwaiwaapĩ kĩnyĩ ausaapĩ katinĩhĩ nĩnĩ kinyapĩ Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha atĩsatĩ netĩ ausaitandĩhoe ndĩ gwĩnyaataayo.

²⁰ Iyataatĩ nyamĩ asoya kĩmbĩhĩ Samariyaahandaahapĩhiya sisiho kĩmo detĩ ahetĩsĩmoaasĩnĩ ahoyanĩwĩ Autaahaatĩhopĩ gwĩnyaapĩ gaapundawaayopo. Saiwĩ ahoyanĩwĩ Autaahaatĩhopĩ gwĩnyaapĩ gaapundauhĩhandĩ kandĩ sahĩ Judaahiyaatĩ apĩpaahĩ watĩpĩtĩwĩmapĩ andĩtĩtĩwĩ satĩwĩhiyaate. ‘Ahoyanĩwĩ Autaahaatĩhopĩ gwĩnyaapĩ gaapundĩtaatĩwĩhapĩhĩ nehĩ Jerusaremĩhandaahĩhe,’ tĩwĩ katĩwĩhiyaate,” undatĩ Jisaasihoai kaatĩ kaundataase.

²¹ Aihĩ Jisaasiho komĩha kaatĩ saundataase. “Apopaanye, nĩnĩ pĩwĩha apĩpaahĩ akĩtĩnĩhĩ sandĩ gi kahĩtataato sĩhĩ Apĩho Autaahaatĩhopĩ isĩhiya gwĩnyaapĩ gaapundĩtaatĩwĩ kĩmo sisĩmoaasĩnapaahĩhĩ wĩndĩ gwĩnyaasi namaapĩtaapo. Aiwĩ amĩ Apĩho Autaahaatĩhopĩ gaapundĩtaatĩwĩ Jerusaremĩhandaahapaahĩhĩ wĩndĩ gwĩnyaasi namaitaapo. Owetĩtaise. Nehĩ kiyaamĩ omanjĩtĩtĩhapĩ Autaahaatĩho sawahopaahĩhĩ gĩwunyaapĩ koai pĩwaundĩwĩ gaapundĩwĩ nepĩ mepĩ autaahepumwaitaapo.

²² Iyataatĩ sahĩ Samariyaahiyaatĩ Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha atĩwĩ nepĩ ausaahohiyĩhiyaamĩ pĩwĩhaunĩ amĩ pĩwĩha aunĩhĩhĩraatĩhĩ ahotiwaaiwaunĩ wĩndĩ minjapepihĩropo. Siyawaawĩ sahĩ gwĩnyaapĩ samĩ gaapundohĩhopĩ sahĩ wĩndĩ mmonĩwĩ namaasesĩpatatĩ gĩmaasunyataahiyaate. O amĩ nyahĩ Judaahiyaanĩhĩ nyamĩ gaapundohĩhopĩ nga ginunyainjĩhĩ mmonĩhaawĩ nyangi nanyesipatahiyaanĩne. Iyataatĩ amĩ nyahĩ gaapundohĩhopĩ mmonaatĩ gĩnyunyataahiyaanĩne tohĩtĩmandĩ apaapĩmaato amĩ nyahĩ Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha jĩha nahata biyaatĩ nga isĩwataatĩ amĩ japepihĩrĩhaayo. Iyonĩhĩ Isĩhiyai Autaahaatĩho japĩhĩ numwaitandĩhandĩ nyahĩ Judaahiyaanamĩhetapĩ noaipataise. Aihĩ Autaahaatĩho utaaho isĩhiyai japĩhĩ numwaitandĩhoai netĩ natausaasihĩ maapĩ yapĩpataapĩhĩ nasatĩ nyahĩ Judaahiyaamĩhetapĩ ko noaipataise.

²³ Iyataatĩ asisĩha yaha taatĩ nasataise. Iyataatĩ amĩ asisa sa wani kĩmuraare isĩhiya Autaahaatĩho akohopĩ akĩtĩnĩhĩ gwĩnyaapĩ gaapundĩwĩ pĩwaundĩwĩ koai nĩwimaapĩ mepĩ

autaahemwahohiyihiya Autaahaatihomi Itipihō kiayi neti nunjati nusepemaahiwa g'wunyaasirihireti koai piwaundiwi komi ambipati n'wimaapi mepi autaahepumwapi gaapundi'taatiwo. Isihiya sawitaatiw'hiyaapi Autaahaatiho maaritati am' taati daataise.

²⁴ Iyataati Autaahaatiho nehi utaahomaahe. Owetise. Am' Autaahaatiho Itipihore. Am' Autaahaatiho Itipihosi isihiya kop' gw'nyaa'pi piwaundiwi koai n'wimaapi mepi autaahepumwapi gaapundohiyihiya Autaahaatihom' Itipihō neti g'wunyaati nunjirihiretun' am' kiya Autaahaatiho apipaahi akiti akitihihi akohoso tiwi titihihi akitihihi g'wunyaahorihireti japepihiwi koai mepi autaahepumapi piwaundiwi am' gaapundi'taatiwe," undati Jisaasiho apopaati kaundataase.

²⁵ Aih' kaati apopaati Jisaasihoai kaatam'ha saundataase. "K'raisiho Isihiyai Japihi Numwaitandi Autaahaatiho Ah'wisihō napitaise. Nasataahura nahataapa Autaahaatihop' akohoe tati akitihihaiwa neti nanyisati kanyatitaise. Kanyatonih' nyangi biyati nanyesipatitaise ndi gw'nyaa'tihaan'ine," undataase.

²⁶ Aih' Jisaasihom'ha kaati saundataase. "Isihiyai Japihi Numwaitandi Autaahaatiho Namihanati Ah'wisihonini kimikonini gi wan' taati piw'ha kahitataato," undataase.

Kima Piwima Jisaasihoai Komi Otikipatihiya Japihi Nap'wi N'wipaahohitihandapihaare

²⁷ Siyati Jisaasiho taati apopaati piwaundihi komi otikipatihiyaanini nandapa naitihaawi taun'handi niyohiyihiyaanini japihi nasawa noaipahaayo. Nasawa noaipa Jisaasiho apopaatisa maasi taati piwaatindihandapi pihitaati gw'nyaa'haayo. Otikipatihiyaanini pihitaati gw'nyaa'ho'itmandi Judaahiyaanam' win'hapi'pa siyihapa ahiyauhe, asihiyaisaahihi Autaahaatihom'haiwaapi nyahi windi katawaamunji'taano tiwi ahiyaw'handitih' kandapi nyahi pihitaati gw'nyapen'haayo. Siyaati piw'ha gw'nyaa'haahandi kandi Jisaasihoai, "Kiny' piw'ha maahiwa taapi kaundapaise," undaati nyahi windi koai namunjenihō owetise. Iyaati am' apopaati "Kiny' napindape?" undaati nyahi windi namunjenihō. Owetise.

²⁸ Aih' apopaati kaati kaatam' on'ha waapoho niwitandi isisi napisihā ahiyamapi japihi aunahipataahapi notaise. Noti isihiya kapihi aunahipata bimohiyihiyai sata kaundataase.

²⁹ "Utaaho wo jihura nisi kaindi daayohiwaiwa windi monaho wan' napitiyateti nisonataati nahatewaapi kandaataase. Is' ko Isihiyai Japihi Numwaitandi Autaahaatiho Ah'wisihotindihō? Sahi koai usondaatiwi keti nap'wise," undataase.

³⁰ Satai apopaati noti isihiya aunahipata bimohiyihiyai kaundih' kiya piw'ha kaatam' kaundisihā atiwi'mapi' taahiyihiya Jisaasiho bimimb'pihi nasawaayopo.

³¹ Aih' sura Jisaasihom' otikipatihiyaanini Jisaasihoai saund'haato. "Katipunjingihone, kiny' nandapa aim' nan'ime," undi'haato.

³² Aih' Jisaasiho kom'ha wihoan'ihā nyangi sata kanyatataase. "Nandapa wapa sahi mon'wihapa yahapa isitihon'ine," tati kanyatataase.

³³ Aih' nyahi kom' otikipatihiyaanini yawanaanini siyaati kan'haato. "Utaaho wo nandapa isisi nasati koai aim' numwihiso?" taati kan'haato.

³⁴ Aih' Jisaasiho kom'ha nyangi sata kanyatataase. "Nandapa wapa sahi mon'wihapa n'ni yahapa isitihon'ine satoh'ipā siyahapaap'ito. Apiho Autaahaatiho n'ngi natanoaasih' nasoh'hom' gw'nyaa'sirihireti kom' otikipati' jih' kaindi owemaitaano ndito.

³⁵ Iyataati am' sahi satawaatopo, 'Waatihō muritan'ih' muritan'ih' 4 kiyati saniyon'ih' nandapa aim' akuraahiyati tihon'ih' k'ipw'itaapo,' tawaatopo. Is' sahi osaataati k'ima'wa taah'wimaiwai sam' nd'ha naingaapi mmon'w' jasawise. Iyataati nandapa k'ipw'itaatiwi aim' akuraahiya t'imetimb'paamataiwi isihiya k'imiya nisi piw'ha ati-taatiwi t'iman'niw' nasawaayopo.

³⁶ Iyataati am' wanisangi utaaho nandapa akuraahaihi taati k'ipwis'homatiyati isihiyai Autaahaatiho iwinjatitandi taati numwaasiho naw'ho aim' netaise. Iyataati utaaho nandapa k'ipoh'ipatamatiyati isihiyai kiya nap'wi asitimat'itaatiw'handi naitaatiw' taati numwaati ahoyataise. Iyataati am' utaaho nandapa isap'pa nimas'homatiyati isihiyai utaaho wo Autaahaatihom' piw'ha ausaati kaundis'houn' am' utaaho nandapa akuraahaihi k'ipwis'homatiyati utaaho wo isihiya Autaahaatihop' g'wunyaahohiyihiyai numwaati ahoais'houn' maisahuri maarit'itaati'mo.

³⁷ Iyataati piw'ha wa isihiya satoh'ihā akiti'haare. Iyataati piw'ha ka sat'ihap'ito, 'Utaaho wo osaataati isap'pa jih' niyaamasih' am' utaaho wo nandapa kapa akuraahaihi k'ipotaise,' tih'ihap'ito.

³⁸ Aihĩ nĩnĩ sangi isĩhiya usa samĩ jĩhĩ otĩpĩpatĩ kaiwĩ daiwĩ namĩhaahauhĩhapĩhĩ ipotĩ nandĩsoasataayo. Sahĩ kiyaamĩ otĩpĩpatĩ kiyohĩpatamĩ nandapa akĩpĩpa sahi usaimanĩnĩwĩ kĩpwĩwĩ nimanĩtaatiwo.

Kĩma Pĩwĩma Jisaasihopĩ Isĩhiya Samariyaahiya Taahiyĩhiya Gĩwunyaawaayoyo Tahaare

³⁹ Amĩ Samariyaahiya taahiyĩhiya aunahĩpatĩ awaipatĩ Saikaahandaahapĩhiya Jisaasihopĩ Isĩhiyai Japĩhĩ Numwaitandĩ Autaahaatiho Ahĩwisĩhoso tiwĩ gĩwunyaawaayoyo. Iyataatĩ apopaatĩ kiyai Jisaasihopĩ saundati, “Nĩnĩ nahatewa kiyohĩwaiwaapĩ ko ausaati kandataase,” undindĩhandĩ atisawaawĩ kiya Jisaasihopĩ gĩwunyaawaayoyo.

⁴⁰ Aihĩ amĩ Samariyaahiya Jisaasihoenda nasawaayoyo. Napĩwĩ kĩmbĩhĩ nyangisapĩ bime undĩwĩ nunjenawaayoyo. Iyauhi amĩ ko kiyaisatĩ asisĩha yataira bindataise.

⁴¹⁻⁴² Aihĩ isĩhiya taahiyĩhiya usa komĩ maahomwaaapĩ pĩwĩha kaundisĩha atisawaawĩ Jisaasihopĩ gĩwunyaawaayoyo. Aiwĩ kiya apopaati saundawaatopo, “Nyahĩ kĩnyĩ pĩwĩha katinĩhĩ atisohĩhaapĩ kopĩ gĩwunyaahaamaayo. Owetise. Nehĩ nyahĩ yawanaanĩnĩ ko sawahomĩ pĩwĩha kanyatisĩha atisĩhaawĩ amĩ nyahĩ ko utaaho akĩtĩnĩhĩ isĩhiya yapĩpataapĩhiyai japĩhĩ numwaitandĩhoso taatĩ mmonĩhaawĩ nyahĩ kopĩ gĩwunyaahaayo,” undawaatopo.

Kĩma Pĩwĩma Gamanĩhomĩ Otĩpĩpatĩho Womĩ Mwaahoai Jisaasiho Tĩtĩhĩwĩhandapĩhaare
(Matĩyũho 8:5-13; Rukĩho 7:1-10)

⁴³ Asisĩha Yataira Saikaahanda Samariyaahiyaaisa Jisaasiho bimainja aimĩ kairĩ yatairĩ sanaihĩ sapĩhĩ namasi amĩ Garirihandaahapĩ japĩhĩ niyataise.

⁴⁴ Iyataatĩ sandĩ Garirihanda jĩhura Jisaasiho satatĩ, “Autaahaatihomĩ pĩwĩha atisatĩ netĩ ausaasiho pĩropetĩhoai komĩ isĩhiya wĩndĩ baiwĩ usopĩ komĩ ambĩpatĩ nepĩ nĩwimaapĩ namumwaahopo,” tatĩ katipata japĩhĩ ko niyataise.

⁴⁵ Aihĩ Garirihandaahiya Judaahiyaamĩ kimbapĩho Pasopaahandĩ asisĩha awaisĩha kinaungwĩha nahatewetĩ mmonĩwĩ nandapa maahoaiapatĩ tĩhĩwĩ nanĩhohĩha noaipasĩhĩ Jerusaremĩhandaaahapĩ niyawaayoyo. Iyawaawĩ kura Jisaasiho Jerusaremĩhandaa kaiwaiwa nahatewa mmonawaayoyo. Saiwĩhiyaasĩ amĩ Jisaasiho japĩhĩ Garirihanda nasatĩ noaipasĩhĩ kiya koai maaritĩwĩ usowĩ numwaawaayoyo.

⁴⁶ Iyauhi Jisaasiho aunahĩpa taunĩhandĩ Kenaahandĩ yapĩpatĩ Pĩropinjihandĩ Garirihanda ahetipataahapĩ japĩhĩ notaise. Iyataatĩ sapĩhĩ jĩhura ko waapoho netĩ nepemaisĩhĩ noaipatĩ wainĩhandimatimbĩpĩhe. Aihĩ amĩ sapĩhĩ aunahĩpatĩ Kapaniyaamĩhandaa gamanĩhomĩ otĩpĩpatĩho womĩ mwaahoai yaawataise.

⁴⁷ Aihĩ Jisaasiho Judiyaahandaahĩraapĩ Garirihanda aimĩ yaho napise tauhi ko metĩhomĩ sapĩho atisataise. Atisamapĩ ko Jisaasihoenda nasatĩ nunjenataise komĩ mwaaho aimĩ napwĩtandĩ detĩtisĩhoai notĩ tĩtĩhĩwiwĩtando.

⁴⁸ Aihĩ amĩ Jisaasiho koai saundataase. “Nĩnĩ samĩ ndĩhetĩ siwĩpatĩ watĩpĩhaiwa samĩ maarĩhĩ jandohaiwa wĩndĩ kamaisanaahĩ sahi nisapĩ ko nyangi nyatatamanatĩ nga andĩtinyaiwĩtaiso tiwĩ wĩndĩ gĩmaanũnyaitaapo. Apĩpaahĩ owetĩtaise,” undataase.

⁴⁹ Aihĩ amĩ gamanĩhomĩ otĩpĩpatĩho Jisaasihoai saundataase. “Awaisĩhonye, nisĩ metĩho aimĩ napwĩtaisĩ sangĩ naponĩhĩ kĩnyĩ nĩngisapĩ ketĩ kĩmĩkuraanĩhĩ namme,” undataase.

⁵⁰ Aihĩ Jisaasiho koai saundataase. “Numwe. Kĩnyĩ kimwaahoai timbĩpa numwĩhaahonĩhĩ asohoematatĩ nga bimĩtaiso,” undataase. Saundihĩ amĩ ko Jisaasihomĩ pĩwĩha atĩwisatĩ maarĩho naasohĩ gwĩnyaatĩ notaise.

⁵¹ Iyataatĩ ko asisĩha bowihĩ taatĩ daihĩra naihi komĩ otĩpĩpatĩhiya napĩwĩ daihĩra nutanĩnĩwĩ koai saundĩwĩ kaundawaatopo. “Kĩnyĩ kimwaaho aimĩ timbĩpa owetatĩ gaawimainjĩhĩ nepatĩ binye,” undawaatopo.

⁵² Saundauhi amĩ ko kiyai saundati, “Timbĩpa metĩhoai maahĩwura numwĩhaase?” undatĩ nunjenataise. Aihĩ kiya koai amĩ saundawaatopo. “Batĩ asĩhataahura wani kĩrokĩhuraarĩ sisĩha busoaatĩ owendaise,” undawaatopo.

⁵³ Saundauhi amĩ metĩhomĩ sapĩho gwĩnyaataise, Jisaasiho koai saundati, “Kĩnyĩ kimwaaho namaapotĩ asoho bimĩtaise,” undisurura kuraatĩhĩ. Aihĩ sandapĩ ko metĩhomĩ sapĩho sawahounĩ komĩ apwaataatĩ amĩ manyinya amĩ otĩpĩpatĩhiyaunĩ Jisaasihopĩ satĩwĩ, “Isĩhiyai Japĩhĩ Numwaitandĩ Autaahaatiho Ahĩwisĩhoe,” tiwĩ gĩwunyaawaayoyo.

⁵⁴ Iyataatĩ sura Jisaasiho Judiyaahanda namasi yapĩpatĩ Garirihanda bindataatĩ kĩmatĩ siwĩpatĩ watĩpĩmatĩ kiyatĩ metĩhoai komĩ pĩwĩhaara tĩtĩhĩwisĩtĩmandĩ kasĩnĩhandĩ yapĩpatĩ Garirihanda kiyataise.

5

Kima Piwima Utaaho Ikwauihī Bīwatehoai Jisaasiho Titihiwisitihandapihaare

¹ Amī saiwa siyati sanaihi Judaahiya Jerusaremihandā ahoyanīwī kiyaamī kimbapiho wō mmonawaayopo. Iyauhi amī Jisaasiho Jerusaremihandā kimbapiho ko mmondandī niyataise.

² Iyataati Jerusaremihandā sipisipihandamī onepati awaipatamī deti kapihī durihiri waapatihiri gwi haraahiri wiri ahendaise. Iyataati sirī duriramī ambipati Judaahiyaamī piwīha Aramaikīhaara katawaawi Betesita tiwi ambihitiwihire. Iyataati sirī duriramī mangirainī anjaanī usaanaiiphonya (mbarandaahonya) ikwiri naasairī 5 kiyatihonya anīmatauhī sapihī anīmatīndataise.

³ Aihī sapihī anī usaanaiiponyaaapihī isīhiya timbipaisahiya taahiyīhiya bindawaayopo. Iyawaawi kiyaamī usa ndīha niyotahiyaare amī usa ikwauihī napoti biwateti namhatahiyaare. Amī kiyaamī usa watipihandī kiya anditititātīwīhandī owehiyaare. (Iyataati duriri sirī ahoainihonihapi sapihī jatawaayopo.

⁴ Amī asisīha wiwa wiwetī yamīhapataatīhapi Autaahaatīhomī otipipatiho enjeriho nasati duriri netī ahoyonihapi. Siyati ko duriri netī ahoyonihī keti kuraanīhi timbiyohiyīhiyaamī wō jihī notī tīmandainīho komī timbipa kura keti owendaise).

⁵ Aihī utaaho wō sapihī ko timbiyataatīhī kīnaungwīha 38 kiyatī sanausoho bindataise.

⁶ Aihī Jisaasiho koai iwinjataati ko aimī apīpaahi kīnaungwīha utarihandī timbainjahotihī gwīnyaataise. Amī siyati usonataati koai saundataase. “Kīnyī kinyī timbipa owetanīhi noaipapī gaahonjimatītaapī maaritapaino?” undatī koai Jisaasiho nunjenataise.

⁷ Nunjesihī amī timbaisīho Jisaasihoai saundataase. “Awaisihonye, durihiri waapihaatī ahoinatī tiwyaahonihura nīngi netī durihiraatīhī nīmandaitandīho utaaho wō nīnī owehonīne. Iyataati waapihaatī durihiri ahoainihura nīnī taatī nasonihī utaaho wō jihī nīngi nanitipati notī durihiraatīhī tīmandainīhe,” undataase.

⁸ Saundihī amī Jisaasiho koai saundataase. “Kīnyī nepapī tītīhi dope. Dopī kinyī yutīhiri gwaumbwī nanohingipīpa nawopī isisi numwe,” undataase.

⁹ Saundihī nehi keti kuraanīhi utaaso soai gausendaise. Iyati komī ambipati ikwauihī anditititandīhandī watipihandī ko netaise. Netī ko dotī komī yutīhiri nawotī isisi notaise. Asisīha sura Jisaasiho utaasoai tītīhemwasura Judaahiyaamī asisīha ikīnohiha Sapaatīhandetī Saarehuraare.

¹⁰ Aihī amī sandapī Judaahiyaamī awaisawīhiya utaaso tītīhiwimainjoai nīwisapuposawī bitosihī saundawaatopo. “Kima asisīma nyamī Sapaatīhandetī ikīndīhaahuraasī kinyī kinyī yutīhiri nawopī tipwītipī napaapī nyamī asisī Sapaatīmandī nanyopisasisē? Nyamī wīnīhapīpa satiso ‘Kīnyī kinyī yutīhiri gwaapwingipīpa nawopī isipī dahomaime,’ tiso,” undīwī nunjenawaayopo.

¹¹ Kiya koai saundauhi amī ko komīha kiyai saundataase “Utaaho nīngi tītīhenīmasiho satatī kandihe, ‘kīnyī kinyī yutīhiri gwaapwingipīpa nawopī isisi numwe,’ ndihe,” undataase.

¹² Saundihī amī kiya koai saundīwī nunjenawaayopo. “Utaaso so gi satatī, ‘kīnyī kinyī yutīhiri nawopī isisi numwe,’ hītiso diyaamahore,” undīwī nunjenawaayopo.

¹³ Saundīwī kiya koai nunjenīhauhihandī kandi utaaho komī timbipa owetatī tītīhiwimainīho koai tītīhiwisīhopī windī monatī gīmunyaase, amī kapihī isīhiya apīpaahi taahiyīhiya wīrisandīhandī bitohauhi amī kiyaamīhatihī Jisaasiho nihiri natī wometiho.

¹⁴ Aihī kapīhata wonjī otīhītīhī utaaso soai Jisaasiho Anī Awaindīhandaatīhī usonataise. Usonataati koai saundataase. “Kīnyī maipihandī jihāatī windī kamaime amī wiwa kinyī apīpaahi daahi awaindīhandī naanīhandī nepī nopīsasīndaino,” undatī Jisaasiho koai kaundataase.

¹⁵ Aihī utaaso sapihī namasi notī Judaahiyaamī awaisawīhiyai saundataase. “Utaaho nīngi tītīhinisīho Jisaasihoare,” undataase.

¹⁶ Aihī sandī Jisaasiho kaindīmandī ko Judaahiyaamī asisīha ikīndaatīwīha Sapaatīhandetī Saarehura kaihi kandapī Judaahiyaamī awaisawīhiya Jisaasihoai naanīhandī nunyawaayopo.

¹⁷ Iyauhi amī Jisaasiho komīha kiyai saundataase. “Nisī Apīho isīhiyai iwītātamanītandī otipipati nasisoari konihī taatī kaihi amī nisangi ko kaime dirihiretī isīhiyai netī iwītātamanītandī otipipati taatī kiyataayo,” undatī kaundataase.

¹⁸ Amī Judaahiyaamī awaisawīhiya sandī atisawaawi kandapī Jisaasihoai soho koaisīnīhī nēmaītaatīwī mītaahi awaindīhandī waatī gwīnyaawaayopo. Sandī

apaap+maahe, am+ ko Judaahiyaam+ asis+ha ik+ndaat+w+ha Sapaat+handam+ win+hap+pa satat+, “Is+hiya asis+ha k+met+ ik+ndaat+w+huraasi ot+ip+pat+ kamaiwise,” tat+ katimb+pa net+ nop+sasatun+ am+ ko satat+, “Autaahaat+ho n+si Ap+ho,” ndaat+ ko noaipat+ sawaho Autaahaat+hoaisat+ nauratetat+ am+ ko Autaahaat+hoemainj+he.

K+ma P+w+ma Jisaasiho Satat+ Autaahaat+hom+ Mwaaho Ot+ip+pat+ Kaitand+ Wat+ip+handisahore Tind+handap+haare

¹⁹ Aih+ Jisaasiho kom+ha wihooan+ha kiyai saundataase. “N+n+ sangi ak+it+n+hi kasatataato, n+n+ Autaahaat+hom+ Mwaahon+n+ neh+ ningisunyaat+ n+n+ n+wahon+n+ wapa kiyataamaayo. N+si Ap+ho taat+ kaihi iwinjahoh+ip+pa sapaah+hi n+n+ kom+ Mwaahon+n+isangi taat+ kiyataayo.

²⁰ Am+ n+si Ap+ho n+n+ kom+ Mwaahon+n+hi maar+ho naninyataat+ ko sawaho taat+ na-hataapa kaimb+pa n+ngi net+ nan+sataise. Am+ k+maiwa wan+ n+n+ taat+ kiyoh+w+maiwai nusat+ip+haat+ ap+paah+ awaiwaiwa n+n+ s+w+ip+at+ wat+ip+hat+ kaitand+ n+ngi Ap+ho nan+is+taise. Iyon+hi n+n+ kaiwa kaisan+hi am+ sah+ ese t+w+ sam+ maar+ho jandohaiwa mmon+wi p+hi+tw+ gw+nyataapo.

²¹ Iyataat+ am+ n+si Ap+ho is+hiya napohiy+hiyai ahowimas+hi kiyai nepahauh+ as+timat+taat+w+hand+ kiyai nunyahore. Is+ am+ sir+ Ap+ho kairir+ k+ret+ n+n+ kom+ Mwaahon+n+ n+n+ gw+nyaat+ maarit+ti is+hiya kawitaahinyon+hiyai am+ kiyai as+timat+taat+w+hand+ numw+to.

²² Iyataat+ am+ n+si Ap+ho is+hiya net+ tip+taapa t+ti+hi gaahiyai as+timat+taat+w+handun+ am+ maip+hiyai kiyai kyaan+hi napw+taat+w+handun+ numw+tand+hand+ sawaho w+nd+ miwatise. Sat+ ot+ip+pat+ is+hiyai net+ tip+taapaat+ uson+ti gaahiyai as+timat+taat+w+hand+ nunyat+ am+ maip+hiyai kiyai napw+taat+w+hand+ numw+tand+hand+ nahand+ n+n+ kom+ Mwaahon+n+gi sat+ ot+ip+pat+ kiny+ate ndat+ naninyataise.

²³ Am+ is+hiya n+si Ap+hoai nep+ mep+ autaahemwahohiy+ya am+ sir+ k+ret+ n+n+ kom+ Mwaahon+isangi nep+ nanimaap+ n+ngi kiyai mep+ autaahep+n+maitaat+wo. Iyataat+ am+ is+hiya usa n+n+ kom+ Mwaahon+ngi maarit+w+ nep+ w+nd+ mep+ autaahep+n+maan+mahohiy+hiya am+ kiyai sir+ k+ret+ n+si Ap+ho Autaahaat+ho n+ngi natanoas+hi nasoh+hoai maarit+w+ w+nd+ mep+ autaahepumamawaayopo.

²⁴ “Am+ n+n+ sangi ap+paah+ ak+it+ ak+it+n+hi kasatataato. Is+hiya wowaat+ n+si p+w+ha ka japep+hi+r+w+ am+ n+ngi natanoasis+ho Autaahaat+hop+ giwunyaahohiy+hiya aim+ k+mura wan+ namasaw+ kiyai as+timat+taat+w+hand+ taaw+ newaayopo. Am+ kiyai aim+ napw+taat+w+hand+ namasi as+timat+taat+w+hand+ taaw+ newaayopo. Is+ Autaahaat+ho kiyai net+ w+nd+ p+w+haapernat+ w+nd+ tip+taapaat+ mausondaise. Owet+taise.

²⁵ N+n+ sangi ap+paah+ ak+it+n+hi kasatataato asis+ha wa yaha taat+ nasataise. Iyataat+ am+ asisa sa aim+ wan+ k+m+kuraare is+hiya as+iy+hiya kiyai am+ kiyaaam+ maip+haiwaat+hi bindawaaw+ aim+ napomahohiy+hiya n+n+ Autaahaat+hom+ Mwaahon+n+ p+w+ha ausaat+ kand+ kandun+isan+ha at+taat+w+huraaro. Iyataat+ is+hiya n+si p+w+ha ak+it+n+hi ati+w+ nep+ japep+hi+roh+iy+hiya kiyai p+w+ha ka nga numwaat+ as+timat+taat+w+hand+ nunyon+hi as+iy+hiyaimat+taapo.

²⁶ Am+ siyat+ n+si Ap+ho is+hiya as+timat+w+ bim+taat+w+handam+ sawaho tanyaaahosi am+ is+hiyai kiyai w+nd+ namaapop+ as+iy+hiyaimat+taat+w+hand+ nunyataise. Am+ sir+ k+ret+ n+si Ap+ho is+hiyai kiyai as+timat+taat+w+hand+ numw+patamataind+ is+hiyai kiyai as+timat+taat+w+hand+ numw+tand+ n+ngi wat+ip+hand+ aim+ nan+mih+ n+n+ noaipat+ is+hiya kyaan+hi as+timat+taat+w+handam+ tanyaaahon+n+imatataayo.

²⁷ Iyataat+ ko Ap+ho n+ngi is+hiyai tip+taapaat+ usondand+hand+ wat+ip+hand+ aim+ nan+mise am+ N+n+ Is+hiyaam+ Saahon+n+ J+hon+n+ Awais+hon+n+tiho.

²⁸ K+mand+ taat+ n+n+ sangi kasatoh+timandap+ sah+ w+nd+ p+hi+tw+ gi+munyaap+ise am+ asis+ha wa taat+ nasataise ket+ is+hiya napohiy+hiya kiyai napop+ ahotoh+ip+ip+hap+ n+si p+w+ha gap+pa at+nitaat+w+huraaro.

²⁹ At+n+isawaaw+ kiyai napop+ yamwand+wi ahotoh+ip+ip+hap+ nepap+ noaat+wi doaitaapo. Nepap+ t+ti+hi gaahand+ kiyohiy+hiya as+iy+hiyaimatisaihi+ am+ maip+hand+ kiyohiy+hiyai Autaahaat+ho saundat+, ‘Sah+ maip+hiyaat+si sam+ maip+haiwaap+ p+w+ha nep+ise,’ undat+ kiyaa+m+het+ p+w+ha net+ yawutaat+ nemaitaise.

K+ma P+w+ma Jisaasiho Ot+ip+pat+ Kaiwaiwa Ko Sawahop+ Is+hiyai Autaahaat+hom+ Mwaahore Tat+ Net+ Nunjataise Tahaare

³⁰ “Iyataat+ n+n+ neh+ n+wahon+si wat+ip+hand+ wapa w+nd+ nga kamaito. Neh+ Autaahaat+ho k+ny+ saimb+ kaime ndat+ kandat+ am+ nan+sir+hi+ret+ is+hiyai net+ tip+taapaat+ usonataayo. Sand+ siyataat+ is+hiyai neh+ t+ti+hi nga tip+taapaat+ usonataayo. Am+ sand+ t+ti+hi+tind+mand+ apaap+maahe am+ n+n+ n+si Ap+ho n+ngi natanoasis+hom+ maaritimb+pa kiyataate am+ n+n+ neh+ n+wahon+si maaritoh+ri+hi+ret+ w+nd+ kamaindo.

³¹ “Ami nini niwahonisapi piwaha katanahi ishiya windi satiwi, ‘kinyi kiwahonyapi piwaha katingiha akiti akaahe,’ tiwi windi namaitaapo.

³² Iyataati nisi Apiho nisapi satati, ‘Ko katati kaiwaiwa akithaiwe,’ tati kandaataahi ami ko akiti nisapi kandaase.

³³ Iyataati sahihi sami piwaha Jonihō Ishiyai Baawusisihooapihi nasenwaha nusoasauhi ko nisapi satati, ‘Ishiyai Japihi Numwaitandi Autaahaathiho Ah+wisihoe,’ tati titihi katise.

³⁴ Nini sa piwaha katohima nisapi Jonihoi sahi nunjenihauhi ami ko nisapi sangi titihi kasatataase. ‘Kom i Ishiyai Japihi Numwaitandi Autaahaathiho Ah+wisihoe,’ satati kasatisihaapi kandaato. Ami nini ishiya nisapi gwinyaahohirihiretapi phindi gwinyaataamaato.

³⁵ Jonihō ishiyai baawusisihō komi otipipati kiyati piwaha katati ausaasiwaiwa sisihā norihiri ramihandhi thataati nusaatipatamatiyati nusaatataise. Aih sahihi nehi apipaahi mashihoji maaritiwi komi nausainjithandeti masihonji pinowaayopo.

³⁶ “Iyataati nini otipipati nahataapa taati kiyohiwimaiwa nisapi ishiyai neti nunjataise, ami Jonihō nisapi katiwaiwai nusatipihati awaindihando. Nini nisi Apiho otipipati nini kaindi owemaitandi nanmipati kaindi taati kiyohiwimaiwa kaiwa nisapi ishiyai neti nunjati anusaataise. Iyati kimikaiwa ishiyai neti nisapi kaundati anusaati nunjataise koai Sapihō natausaasihī nasahoe undato.

³⁷ Iyataati ami nisi Apiho ningi natanoasihī nasohiho sawaho nisapi ausaati ko nisi maasihihoe tati neti nasisati piwaha kandaase. Aih ami sahihi ko nisapi piwaatisihā windi atihomiwihyaate. Ami komi ndimaahomwaanji windi mausopihyaate.

³⁸ Iyawaawi sahi sami omanjitihi nisapi satiwi, ‘Autaahaathiho koai natausaasihī napisiho kimikore,’ tiwi windi gimaanunyaahopo.

³⁹ Aiwi sahi Autaahaathihō piwaha jihī wapihī jipati pindiwaiwa baiwi itaman+iwī baahaiwi mmonawaatawaayopo ami sahi saiwi gwinyaawaawo piwaha ketapi nyahi asitimataati bimitihaahandi naito tiwo. Piwaha jipati pindihi sahi awitiwi mmonihohiha nisapi piwaha katati nasisati neti anusaataise.

⁴⁰ Piwaha saiwa sahi awitiwi mmonihohiwiwa nisapi kasatati anusoasihandi kandi sahi nisenda asitimataatiwihandi nasamitandi namaasopo.

⁴¹ “Iyataati nini ishiya ningi nepi mepi autaahepinmaitaatiwo ndi waati gwinyaati daataamaayo.

⁴² Ami nini sangi aimi jasoho sahi sami maarihō Autaahaathihoi windi apipaahi akitihihi namunyawihyaatihiho.

⁴³ Nini nisi Apiho Autaahaathiho anditiniwati kandi natanoasihī nasonihandhi kandi sahi windi ningi nisoniwi namaanimaahopo. Ami utaaho wo nehi koai sawahounyoaati komi watiphandisa nasonihoi sahi numwaitaapo.

⁴⁴ Iyataati sahi sawanaati mepi autaahematiwi ambipati awaipati namindaatiwi maaritawaayopo. Siyawaahandi kandi sangi Autaahaathiho jasonati sami ambipati neti autaahi nasimaitandihireti sahi wapa kaiwi bimitohopo. Isi ami sahi napitaiwi nisapi ginnunyataapo?

⁴⁵ Ami sahi nisapi saiwi windi gimunyaapise asisihā ipotiheti ko komi Sapihōmi ndiheti nyami maipihaiwa neti anyusaati yainyutaati sahi maipihyaate nyatitaiso tiwo. Ami nehi Mosesihōmi piwahaahihī sangi sandi kasitaise. Ami sahi Mosesihōmi piwaha gwinyaahaayo kapa nyangi anditinyaihonihī Autaahaathiho sahi gaahiyaati maipihandhi owehiyaate nyatitaise tiwi gwinyaawaayopo. Iyawaahandi kandi sahi Mosesihōmi piwaha windi gimunyaahowī ka windi sangi anditimaasiwtaise.

⁴⁶ Iyataati Mosesihō piwaha nisapi katati piwaha jihura jipati paise. Isi ami sahi komi piwaha nisapi jipati paisihā akite tiwi mmoniwi gwinyaawaawaahi ami nini wani taati kiyohiwimaiwaapi akite tiwi gwinyaapi ginnunyatauho.

⁴⁷ Ami jihura Mosesihō piwaha nisapi katati jipati piyataise. Jipati paihihandhi kandi sahi komi piwahaapi windi gimunyaahopo. Ami komi piwaha nisapi katati jihī jipati paisihaapi sahi gwinyaawaawaahi wani nini sangi taati kasatiti kiyohiwimaiwa ami sahi mmoniwi gwinyaaitauhe. Sahi saithandi kandi sahi apipaahi windi gimaanunyaahopo ami Mosesihō nisapi piwaha katati jipati paisihā sahi windi moniwi gimaawunyaapihiyaatiindaato,” undati Jisaasiho kaundataase.

6

Kima Piwima Jisaasiho Ishiya Taahiyihya 5,000 handi Nusatipapihiyai Nandapa Numwindihandapihaare

(Matiyuhō 14:13-21; Maakiho 6:30-44; Rukiho 9:10-17)

¹ Siyamapi ipoti wura Jisaasiho nyahi komi otipipati mmonawa newaati kiyaati nuwipinjohiyihiyaanisati durihiri waapatihiri Garirihandami wihini mihihinapi no-taise. Iyataati siru duru waapatiram ambipati witi Taiperiyaasihande.

² Ami isihya taahiyihya wirisandihandi Jisaasiho watipihaiwa kiyati isihya timbipaisahiyai titihwisih iwinjahohiyihya koai nuwipinjai nowaayopo.

³ Iyataati Jisaasiho nyahi komi otipipathiyaanisati sisihho masihonjaasin nasaa-manati bindataise.

⁴ Iyataati sura Judaahiyaami kimbapiho awaisihho Pasopaahandi jihura Autaahaathiho Isipihyai tiwataati ami Isiraherhiyai Isipihyaami ikwiraathapi numwaasuraapi gwinyaapi maaritiwi mmondaatiwiho aimi detindaise.

⁵ Ahi Jisaasiho komi ndiha naingati jata ami isihya apipaahi awaindihandi wirisandihandi koenda taawi nasauhi iwinjataise. Iyauhi ami nyahi komi otipipathiyaanam wo komi ambipati Piripihoi Jisaasiho saundati nunjenataise. "Nyahi nandapa maahapihapi nawihho nunya newaati isi wirisandi kimiya nuwitihaawe?" undati nunjenataise.

⁶ Iyataati Jisaasiho Piripihoi nunjesitindi ami Jisaasihopi ko gwunyaaso tati iwin-jatataati nunjenataise. Ami Jisaasihohi komi kaitandihandapi aimi mmonahoso.

⁷ Nunjesihi ami Piripihohi komiha wihooanjiha Jisaasihoi saundataase. "Isimiya kimiya wirisandimandi apipaahi masi mahonyaisangi nandaatiwi nawihho ikih yatiwisangi 200 kina kiyaati nyahi newaati nandapa birethandi windi nga nyahi nunya namaito. Owetati ami nausetititaise," undati Jisaasihoi kaundataase.

⁸⁻⁹ Ahi ami nyahi komi otipipathiyaanam wo komi ambipati Andiruhho Saimoni Pitaahomi saingihho Jisaasihoi saundataase. "Metihho wo kimbih nandapa konho baarihanda tihwihandi birethandi ikwiri naasairitih ami araiho yahuri isiwaho yahore. Iyataati ami sapa nandapa windi taahipapaametisi isi wirisandimiyaapi windi gaametitaise. Ami nausetititaise," undataase.

¹⁰ Saundih Jisaasiho nyahi komi otipipathiyaanangi sanyatataase. "Isihya yatihi woyihaathi bimita sahi kaundiwise," nyatataase. Iyataati sapih woyiha kitarihiri pihitahi ahetih isi wirisandihya kapaathi bindawaayopo. Iyataati isiya siyaami othathi nehi usihya gwinyaahiyaahih 5,000 kaiwihyaare.

¹¹ Kiya saiwi yatihi bimauhi Jisaasiho birethandi konho baarihanda tihwihho ikwi naasairitaha neti iswatataati Autaahaathihoi kaapi kinyi iparihonji gaahone, gaare undati nyahi komi otipipathiyaanangi nanyamih ami nyahi newa isihya kapihi yatihi bimohiyihyai newaunyihaayo. Iyati araihoaisangi siru kireti kiyati nyahi komi otipipathiyaanangi nanyamih ami nyahi newa isihya wirisandihyai nunyahaayo. Iyonhi kiya nepi pihitiwi nanawaayopo.

¹² Aiwi isihya nahatiya nga naniwi kiyaami gwisihha tisainjihihura ko nyahi komi otipipathiyaanangi sanyatataase. "Nyahi nandapa sapa nawipipa kanaahipa ahotimbipa windi newaati nopisasaati timaamaitihaawi ami sahi kapa asiwi nepi ahoyawaise," nyatataase.

¹³ Ahi kiya nandapa birethandi konho baarihanda tihwihapa isihya nanawaawi kanaahipa nawipipa ahotimbipa newa ikih basiketihandi ikwimaindimwitihi auhirami asundipihho yahuritahaiwa 12 kiyahaiwaara asawa newaati kipohaayo.

¹⁴ Isi wirisandihya siya sandi siwipati watipihati Jisaasihho kaindimandi mmonawaawi kiya satawaatopo. "Ese akite uta kimo Autaahaathihomi piwihha jipatipindisihathihi jihura satati, 'Autaahaathihomi piwihha atisati neti ausaitandihho maapi yapipataapihi napitaise,' tati katisihore," tawaatopo.

¹⁵ Satauhi Jisaasihho kiyaami omanititih taawi gwinyaahohitihandi mmonataise. Iyataati kiya koai nepi taruwundiwi windi maarimitihandi kandi kinyi nyami awaisihonimatipi nyainjaapi bime unditaatiwi kiyaami maarihooathi taawi gwinyaawaayopo. Siyauhi ko namati kiyaapi nawisatitahi nehi sawahohih jahira sisihho masihonyaasinapi niyataise.

Kima Piwima Jisaasiho Durihiri Waapahaateti Autaahi Itipati Daindihandapihaare (Matiyuhu 14:22-27; Maakiho 6:45-52)

¹⁶ Ahi ami Jisaasihho nyangisenda sangi napise. Ahi ami aimi noti asisihha napan-doti asihatitandi asihananaataathi nyahi komi otipipathiyaanani yatihi durihiraini noatipihyaayo.

¹⁷ Noatipawa kinni kopuho wo newa isisi jahira Kapaniyaamihandaahapi durihiri nahaitawa nohaayo. Iyonhi aimi neti asihatamasih ami Jisaasihho nyangisenda sangi napise.

¹⁸ Iyataati amī itipihō watipihō itipinati durihiri awaindi sisihomatiyati doti waap̄haati neti tiwayataise.

¹⁹ Aihī nyahī komī otipipatihiyaani kopuhoti aimi otihī wonji nowaati utaarhandi 5 kiromita kiyaati amī 6 kiromita kiyaatisangi otihap̄hitihihura Jisaasiho durihiraatihi autaaahi windi wimitati nanhiyati taati itipapi napihī nyahī koai iwinjahaayo. Iyati ko taati deti kopuhomihini nasataise. Napihī nyahī apipaahi awaindihandī maipiyawaati yayahaayo.

²⁰ Yayonhi amī Jisaasiho nyangi sanyatataase. “Ninisi sahi windi yamaiwise,” nyatataase.

²¹ Sanyatihī amī nyahī koai kopuhoti numwaitihaawi maaritaati numwaahaayo. Iyonhi keti kuraanhi nyahī gwinyaasi niyohip̄hihi nyami kopuhootihī nowaati noaip̄haayo.

Kima P̄wima Isihya Jisaasihop̄i Daahoh̄i handap̄haare

²² Aihī bowihī isihya wirisandihandī durihirami wihini Jisaasiho kiyaai nandapa numwimbip̄hihi bimohiyihya sapihī kopuho nehī naasohī ahotihī mmonawaayopo. Iyataati kiya iwinjahauhi Jisaasiho so kopuhoti windi nyahī komī otipipatihiyaanisati yahomwaase. Nehī nyahī komī otipipatihiyaanini yawanaanhihi yamwaasi niyonhihi kiya nyainjawaayopo.

²³ Amī kopuho wiwa durihiri Taiberiyaasihandaatihap̄haiwa nasati sapihī Jisaasiho isi wirisandihyai nandapa Autaahaatihoi gaahonjī iparihonje gaare undati numwihī nanihohip̄hihi deti nasati ahondaise.

²⁴ Aihī isi wirisandihandī mmonawa Jisaasihouni amī nyahī komī otipipatihiyaanunī owendaise. Aihī namap̄i kiya kapihī kopuho ahotiwaiwoti yamwaasi Jisaasihop̄i daap̄i aunahipa Kapaniyaamihandaahap̄i nowaayopo.

Kima P̄wima Isihya Nan̄wi Asiyihiyaimat̄aat̄wi Jisaasiho Nandapa Akip̄paare Tahaare

²⁵ Daap̄i nuwi durihirami wihini m̄hihini Jisaasihoi kiya usonawaawi amī saundawaatopo. “Katipunjingihonje, kinyi napitaimbī amī maah̄wura kimb̄hap̄i napise?” undiwi nunjenawaayopo.

²⁶ Amī Jisaasiho kom̄ha wihooan̄ha kiyaai saundataase. “Sahī nisap̄i daap̄i nasoh̄it̄imandi n̄ni s̄wipati watipihandī kiyoh̄it̄imandap̄i ko Autaahaatihomi Mwaaahoso t̄wi nisap̄i sahi gwinyaap̄i amī mmonawaaw̄maah̄e. Owetise. Nehī amī n̄ni sangi nandapa nasanyonihī sahi nanawaawi samī gwis̄ha tisainj̄hi kandap̄i sahi nisap̄i daawaayopo.

²⁷ Nandapa sahi nainjaihi keti kuraanhi neti nop̄sas̄inat̄i owet̄it̄and̄hapaap̄i and̄it̄ati napamaap̄ise. Amī nehī nandapa sangisī sahi asiyihiyaatimat̄wi jin̄jap̄hi jin̄jap̄hi kiyaat̄n̄hi bim̄taatiw̄hand̄i nasam̄it̄and̄hapaapaah̄i sahi and̄it̄ati napamap̄i daap̄ise. Sapa nandipa sahi nanawaaw̄i kiyaat̄n̄hi asiyihiyaatimat̄taatiw̄hapa N̄ni Isihya Nahatiyaamī Saahon̄ni J̄ihon̄ni Awais̄hon̄ni sangi nasam̄ito. Amī n̄ngi nisi Aphi Autaahaatihō komī watipihandī naninyati isihyaamī nd̄iheti satati sapa gaasi k̄nyī kaime nd̄ihon̄niso,” undati kiyaai kaundataase.

²⁸ Aihī amī kiya koai saund̄wi nunjenawaayopo. “O amī nyahī napit̄iyahaawi Autaahaatihō gw̄nyaati maarit̄ir̄ih̄ret̄i japepih̄r̄it̄ihaawe?” und̄wi koai nunjenawaayopo.

²⁹ Nunjenhauhi Jisaasiho kom̄ha wihooan̄ha kiyaai saundataase. “Sahī Autaahaatihomi otipipati kawitaatiw̄hati k̄mate. N̄ni ko natanoaasihī nasoh̄ihonisap̄i sahi ḡnunyait̄aat̄wi Autaahaatihō maarit̄ataise,” undataase.

³⁰ Ko saundihī amī kiya koai saundawaatopo. “O amī gisī Autaahaatihō natasoason̄hi namb̄ihon̄it̄apaapaah̄i k̄nyī suwipati w̄ti apipaahi watipihati kaime. Amī nyahī kinyap̄i koai Autaahaatihō natausaasihī nasahoe taati gw̄nyaitaano. Isi k̄nyī nyamī nd̄iheti napind̄i kaitaise?”

³¹ Amī nyamī asoya asisa iw̄wir̄ihō waap̄haati isihya nandapa owetati awas̄hap̄hi nandapa wapa amb̄ipati mannaahandī kandamī tanyaaha k̄mandi napinde t̄w̄handi (Mosesihom̄ihetap̄i) Autaahaatihō numwihī nan̄hōpo. Siyati Autaahaatihomī p̄w̄haatih̄i wan̄sangi k̄ma j̄ipatīp̄indati sandaase. ‘Ko kiyaai yam̄hapataatihap̄ihapa nandapa b̄ret̄ihand̄i numwihī kiya nan̄hōpo,’ tati j̄ipatīp̄indataiso. (Isi amī k̄nyī Mosesihoi nusatīp̄haap̄i awais̄hon̄j̄ amī Autaahaatihōap̄ihap̄i namb̄ihon̄it̄apaapaah̄i nyangi windi jahomaanyaman̄ita nandapa nasisoar̄i nanȳnye,” und̄wi kaundawaatopo).

³² “Amī n̄ni ak̄it̄inihi sangi kasatataato. Sapa yam̄hapataatihap̄i nandapa mannaahand̄i samī jaaso jaasisa nepi nan̄hoh̄ip̄a Mosesihō kiyaai nunyataamaise. Amī nisi

Apiho nandapa apipaahi akipipa yamihapataathapi napimbipa wani nisi Apiho taati sangisi nasanyataise.

³³ Ami Autaahaathihomi nandapa akipipaahi nini niwahonine. Nini yamihapataathapi maapi yapimbatambi ishiyai asihiyaimatitaatiwihandi numwihandi noaatipataayo," undataase.

³⁴ Saundahi ami kiya koai saundawaatopo. "Awaisihone, sapa nandipa kinyi kat- ingipimba nyangi nasisoaari nanyinye," undawaatopo.

³⁵ Saundauhi Jisaasiho kiyai komiha saundataase. Nini nandapa akipipaamataindihonine ishiya kapa nanawaawi asihiyaimatiwi kiyaanhi bimitaatiwo. Utaaho itapa wowaati nisapi ginunyaapi nisenda nasohiyihiyai nandapaapi wandi apipaahi jahomumanati am waapohopi apipaahi kiyai wandi namaawitaise.

³⁶ Ami nini sangi sahi aimi ningi nishopo satiti kasatonihandi kandi sahi nisapi wandi mmonwi gimaanunyaahopo.

³⁷ Ishiya nahatiya nishiyaimatitaatiwi nisi Apiho namihanati nanimisawihiya noaipapi kiya titihi nishiyaimatitaapo. Iyataati nisenda nasohiyihiyai nini wandi owemundito.

³⁸ Ami nini yamihapataathapi maapi nasohitimandi nini niwahonisi maarititi gwinyaahohipipa kaitandi napitihoninimahe. Owetise. Nisi Apiho ningi natanoasisiho maarititi gwinyaasipipa kawitandi napitihonine. Isi am ishiya ko nanimisawihiyai nini wandi owemunditi numwaito.

³⁹ Ningi natanoasisi nasohiho nini kmandi kaitandi maarititaise. Ishiya nahatiya ko ningi nanimisawihiyai nini apipaahi wandi wowaati namihiriti ami kiya nahatiyai asisihia ipotiheti nishetapi Autaahaathiho ishiya nahatiyai neti tipitapaati usohonihura jahira ahowimasanihi nepasahi kiyai asitimatitaatiwihandi numwito.

⁴⁰ Ami nisi Apiho gwinyaati maaritihireti siyati maarititi gwinyaataise. Ishiya ningi ninjapi ko Autaahaathihomi Mwaahoso tiwi nisopi am nisapi ginunyaahohiyihiya nahatiya kiyaanhi jinjapihi jinjapihi asitimatiti wasisoaari bimitaatiwihandi naitaapo. Aisahi asisihia ipotiheti nini kiyai ahowimati asitimatitaatiwihandi numwito. (Ami ipoti Autaahaathiho ishiya nahatiyai neti tipitapaati usohonihura nini kiyai jahira ahowimati numwaati asitimatitaatiwihandi numwito.)

⁴¹ Iyataati Jisaasiho satati, "Nini nandapa biretihanandini yamihapataathapi napitihonine," tati katindihandapi usari Judaahiya ko piwihia sa titihimetihia kandaase tiwi bipi yatih kopihitiwi piwaatiwi itihitawaatopo.

⁴² Aiwi kiya satawaatopo. "Kimo utaamo Josepihomi mwaaho Jisaasihore. Nyahi komi sapiyi saniyai usonaahiyaane. Isi am ko sandi wani satati, 'Nini yamihapataathapi napitihonine,' tati napindapise?" tiwi kanawaatopo.

⁴³ Kiya sawana sanihauhi Jisaasiho kiyai saundataase. "Sahi sawanaati piwihia pihiitiwi gwinyaapi kamaniw namihapiise.

⁴⁴ Ishiya wo waati nehi koai kaatisunyaati nisenda wandi namaapitaise. Nehi nisi Apiho ningi natanoasisi nasohiho ahwati numwaati natausaasonihonatausaasonihaathihi nisenda napitaise. Iyonihi am soi saati asisihia ipotiheti nini niwahonini ahowimasanihi jahira nepaitaapo.

⁴⁵ Iyataati Autaahaathihomi piwihia atiwi nepi ausaahohiyihiyaaami piwihia jipatihiyohiwaiwaatihi piwihia wa satati jipatihiyohiwaiwaatihi

'Autaahaathiho ishiya nahatiyai kataunjitaise,' *Aisaiyaaho 54:13* tati jipatihiyohiwaiwaatihi. Satisi nisi Apihoai ishiya atiwiwi am usowi ko kataunjimbipa nehohiyihiya nahatiya nisenda napitaapo.

⁴⁶ Iyataati piwihia kima nini wandi sandaamaato ishiya nahatiya nisi Apihoai aimi kiyaami ndihaara usopi usitiyopo ndi kandaamaato. Owetise. Nehi nini niwahoninini koaisati bimambiti nasohihoninini nisi Apihoai nini usotihonine.

⁴⁷ Apipaahi akitihihi nini sangi kasatataato. Utaaho itapaati wowaati nisapi ginunyaasihon ginunyaasamaati jinjapihi jinjapihi bimitaise.

⁴⁸ Nini nandapa akipipaamataindihonine ishiya kapa nanawaawi asihiyaimatiwi kiyaanhi bimitaatiwo.

⁴⁹ Jihura iwihiriho waapoho nandapa ishiya owehapihi sami jaasoya jaasisa nandapa mannaahandi nanawaahandi kandi kiya asitimaamatiwi kiyaanhi napopo.

⁵⁰ Ami kiya siyauhihandi kandi nandapa biretihanandi yamihapataathapi napindindih nehi kandi wendis ishiya wowaati kandi nanihohiyihiya wandi namaapopi kiyaanhi asihiyaimatiwi jinjapihi jinjapihi bimitaapo.

⁵¹ Nini nandapa akipipaamataindihonini ishiya wowaati kapa nanawaawi asihiyaimatitaatiwi yamihapataathihi namasi maapi nasataayo. Ami utaaho itapaati

wowaati kimba nandipa nanataataahi sosaati asitimatati jinjapahi jinjapahi bimitaaise. Sapa nandipa biretihandi nini soai saati nandandi numwitiandihapa nini niwahonisi ambipate. Isihia yapipataapihia asiyihiyaimatitaatiwihandi naitaatwi nini nisi ambipati ipi titihi atawihateti nunyandi namati napwito,” undataase.

⁵² Ami sandapi Judaahiyai apowih piwiha Jisaasiho katisiha kiya nepi itihitiwi sawana sanawaatopo. “Uta kimo nyangi komi ambipati nyahi nandihawwi napitiyati nanyamitandise?” tiwi kiya nasenawaayopo.

⁵³ Ami Jisaasiho kiya saundataase. “Nini sangi apiipaahi akitihihi kasatataato. Ami sahi Nini Isihiaami Saahonini Jihonisi ambipati windi namaanwi ami nisi jitipati windi namaanawaawaahi sahi windi asiyihiyaimatiwi bimimitaapo.

⁵⁴ Utaaho itapa wowaati nisi ambipatuni jitipatuni nanihohiyihia kiyaanhi jinjapahi jinjapahi asiyihiyaimatiwi bimitaapo. Aisaihi nini kiyaaisi asisiha ipotiheti ahowimasanihi asiyihiyaimatiwaapo.

⁵⁵ Ami nisi ambipati nandapa akipipe. Iyati ami nisi jitipati waapoho akohoe.

⁵⁶ Utaaho itapa wo waati nisi ambipati ami nisi jitipati nanihohiyihia siya nishatihhi nandaapi bimaawi ningsawwi timaamaitauhi ami nini kiyaamihatihi nandaati kiyaaisati maasi timaamaitihi bindataayo.

⁵⁷ Nisi Apiho isihia asiyihiyaimatitaatiwihandisaho ningi natanoaasiihi napiti ami komihetapi nini asohoninimandi bindataayo. Isi ami siru kireti isihia wowaati nisi ambipati ami jitipati nanihohiyihia nishetapi asiyihiyaimatiwi bimitaapo.

⁵⁸ Iyataati ami biretihandi nandapa kimba nini niwahonini yamihapataatihi namasi maapi nasataayo. Iyataati sapa nandapa biretihandi sami jaasoya jaasisa jihura nanawaahandi kandi napohipipaamatiyahapaamaahe. Isihia wowaati biretihandi nandapa kimba nanihohiyihia kiyaanhi asiyihiyaimatiwi bimitaapo,” undataase.

⁵⁹ Jisaasiho piwiha sa isihiai Kapaniyaamihanda Judaahiyami anj gwiharaahandaatihi kataunjataati kandaase.

Kima Piwima Jisaasiho Isihia Asitimatatiw Bimitaatiwihandapi Piwihaisohoe Tahaare

⁶⁰ Jisaasihoai niwipinjawi komi otipipati mmoniwi nepi kiyohiyihia otipipatihiya taahiyihia usa Jisaasihomi piwiha sa atisawaawi kiya satawaatopo. “Kima piwima ko katanyasisima apiipaahi nyami gwinyaaohotihandi amitha omanjitihihi neti mimaipiya nanyopisasihaare. Isi nyahi windi atisa namaito,” tiwi sawana kanwi nasenawaayopo.

⁶¹ Usa ausaapi windi kamundiwihandi kandi nehi koai sawaho sandi komi otipipatihiya itihitiwi katohitindi Jisaasiho mmonatosi kiya ko saundataase. “Kimandi nini piwima kandisasihitmandi sangi neti nasopisatihi sami omanjitihihi mimaipisimatataiso?

⁶² O ami nini Isihiaami Saahonini jhihi sahi ninjasaihi jhihi nini bimohipipihapi nasaa-masanhi sangi napitisisimatitaise? Ami sura sahi nisapi gwinyaitaawo e owetitaiso?

⁶³ Nehi Autaahaatihi Itipihohihi isihiai kiya asiyihiyaimatitaatiwihandi nunyataise. Isihia sawanaami watipihandi andititohitihiandhi kiya windi samaawitaise. Apiipaahi owe. Nini piwiha kasatohima Autaahaatihi Itipihohi neti kaaraahi sangisi asitimatitaatiwihandi nasamitaise.

⁶⁴ Ami sami usaati nisapi gimaanunyaahopo. (Jisaasiho wuwanihura namasati otipipatihiya numwaasuraapi koai komi tiworisai utaaho nusepaati kiyaami ikwiraatihi nunyati awusaitandihoi usonahosi sandi kandaase).

⁶⁵ Sandi kandapi nini sangi aimi kasato, utaaho wo nehi sawaho koaisunyaati nisenda windi namaapitaise. Nehi nisi Apiho koai neti nusemahonaahihhi ko nisenda napitaise,” ndi kasato.

⁶⁶ Ami sandapi suraapi Jisaasihoai niwipinjohiyihia taahiyihia koai namapi windi niwipinjawi koaisawwi maasi dahomaayopo.

⁶⁷ Kiya sawisauhi Jisaasiho namati koai niwipinjohiyihia ikwimaindimwitihi auhiram isundipihuri yahuritisawihiai saundati nunjenataise. “Ami sahiho? Sangisangi ningi nanimasi nutaawo?” undati kiya nunjenataise.

⁶⁸ Ahihi Saimoni Pitaaho Jisaasihoai saundataase. “Awaisihonye, nyahi utaaho kinyatiyaho diyaamahoaenda nuto. Nehi kinyi kiwahonj isihiaani asitimatitihaahandi nanyamitandihapiwihi isipihone.

⁶⁹ Ami nyahihhi aimi mmonaati gwinyaaahayo, kinyi nehi Autaahaatihi sawahomihonjitihi ami gi Autaahaatihi nangimahanati natasoaasihonjitihi,” undataase.

⁷⁰ Saundihi Jisaasiho komiha wihoanjiha kiya saundataase. “Sami wongi napitisisimatataise. Nini sahi isihiaati ikwi maindimwitihi auhiram

isundipihuri yahuritahiyaatangi nasamaati nasamahanihonihandi kandi sami wonji Bwaasirihirane,” undati kiyai ko kaundataase.

⁷¹ Sandi Jisaasiho ipotihura isihya koai sohoai tiwitaatiwi nusepaati kiyaami ikwiraatihi numwitandho Judaasiho Saimoniho aunahipati Kariyotihandaahapihomi mwaahop kandaase. Judaasiho so Jisaasihomi otipipatihiya ikwimaingmwitih auhirami isundipihuri yahuritawihyaami wore.

7

Kima Pivima Jisaasihop Kom Saingoya Windi Gimaawunyaahohitihandapihaare

¹ Saiwa siyati noaipasuraapi Jisaasiho Garirihanda aunahipihaiwaara daayati isihyai usonataise. Ami Judaahiyaami awaisawihya koai sohoai tiwitaatiwi gwinyaaahauhi kandapi Judiyaahanda Jisaasiho windi otipipati kiyati dahomaise. Owetise.

² Iyataati Judaahiyaami asisih kimbapiho wo awaisih kiyaami saisatoya isihya iwiriho owehapih nehahaati nanopi daayohuraapi gwinyaaapi anjaani etitaatiwi anjimatwi asisih ikwiri naasairitanhi wirami isundipho murimoeti bimitaatiwihura aimi detindaise.

³ Siyati detitih Jisaasihomi saingoya koai saundawaatopo. “Kinyi kimbih namasi Judiyaahandaahapi numwe. Ami isihya taahiyihya kinyi piwih atiwi nehohiyihya kinyi otipipati watipihaiwa kaingwaiwa kaisamhi gisonwi gi nepi mepi autaahepihimaita numwe,” undawaatopo.

⁴ “Ami isihya nahatiyo ko kaimbipa usondaatiwaahi utaaho wo komi kaiwaiwa noaatati noaasati kiyataamaise. Isi kinyi saiwa siwipati watipihaiwa kiyapaini isihya nahatiya gi gisona nepi kaiwa kaimbi nunjaane,” undwi komi saingoya koai kaundawaatopo.

⁵ Ami komi saingoyaisangi kopi windi gimaawunyaapihiyaasi ami sandi koai kaundawaatopo.

⁶ Ami Jisaasiho kiyai saundataase. “Ami sahhi sami maaritohirihireti japepihiriw asisih wiwa wiwet nuwise. Ami nahatura neh sapihuraare. Ami nngi nisi asisih nni isihyai japihi numwaitandi Autaahaatiho ahinishonene ndi isihyai neti nunjitandihura sangi noaipase.

⁷ Isihya yapipatambihya sangi windi mimaipisiwi manditipimaasitaapo ami nngisaahi kiya mimaipiniwi manditipinisawaayopo ami nni konihhi taati saundimi niyonho. Sahi taawi kiyohiwimaiwa ami sami dahopa piwih apipaahi maibe undonho.

⁸ Sahi kimbapiho mmondaatiwi naiwise. Nni windi namaito ami asisih nisapihura sangi noaipaso,” undataase.

⁹ Ko kiyai saundatosati daahi Garirihanda bindataise.

Kima Pivima Jisaasiho Anjaani Gohaparihaiwaami Kimbapiho Mmositihandapihaare

¹⁰ Komi saingoya kimbapihopi aimi naiwimihauhuhura ami Jisaasiho kiyaami ipoti niyataise. Iyataati ko neh sawahohih isihyai windi piwaamundati niyataise.

¹¹ Aih sura so kimbapiho awaisihoeti Judaahiyaami awaisawihya Jisaasihoai tiwitaatiwi isiwitaatiwi daawaayopo. Saiwi kiya daawaawi isihya kimbapihopi ahoyanohiyihyai saundwi nunjenawaayopo. “Utaaso so maahapihe?” undwi kiyai nunjenawaayopo.

¹² Iyataati Jisaasihopi isihya wirisandihya piwih pihitiwi yatih bipi gwaamwiriniwi katiwi kanawaatopo. Iyawaawi usa satawaatopo. “Ko utaaho gaahoe,” tawaatopo. Iyauhi ami usa satawaatopo “Owe. Ko isihyai jinjaipundataase,” tawaatopo.

¹³ Ami kiya kopi sanawaahandi kandi kiya windi uta isihyaami namohosi ami isihya atisaihapihi kopi piwih kanwi kamaatopo ami kiya Judaahiyaami awaisawihyaapi yayawaawo wiwa kiya kiyai naanjihandi numwitauho.

¹⁴ Anjaani gohaparihaiwaami kimbapiho aimi mmomi nuwi asisih kanaaha aimi sanoti ami kanaaha wihoanjiha ahotih Jisaasiho Jerusaremihandi niyati Autaahaatihomi Anjaani Awaindihandaatih namasati isihyai piwih kataunjataise.

¹⁵ Siyati taati kataunjih Judaahiyaami awaisawihya Jisaasiho isihyai kataunjirihireti mmoniwosawi kiya apipaahi awaindihandi yaiwimawaayopo. Yaiwimap kiya kopi satawaatopo. “Uta kimo nyami sikurihandi awaindihanda windi namohosi ko gwinyaat mmonati nesiwimaiwa napitiyati maahapihapi nehawe?” tawaatopo.

¹⁶ Kiya satauh Jisaasiho komhi kiyai saundataase. “Nni isihyai kimaiwa taati kandunjohiwimaiwa nni nawahonni gwinyaaahohiwaiwa kandunjataamaayo. Owe. Nngi natanooasisih Autaahaatiho kandihihaiwa isihyai kandunjataayo.

¹⁷ Isihiyai usa amī wowaati Autaahaathiho gwinyaati maaritimbipa ko maaritirihireti kaitaatiwi gwinyaapi maaritohiyihiyai siya nini isihiyai kandunjohiwimaiwa mmon-daapo. Kaiwa ningi Autaahaathiho kandat nanisih isihiyai kaidunjataayono e nehi nngisi gwinyaati niwahonis watipihanda isihiyai kaidunjataayono tiwi mmondaapo.

¹⁸ Utaaho wo piwihanda kandaati satati nehi nngi niwahonini gwinyaahohipipa kandaato tati katisiho so sawahoi ambipati awaipati isihiyai numwitaatiwi kandaase. O amī utaaho wo koai natausaasihi napsihoi isihiyai ambipati awaipati nunyaw niwimaitaatiwi maarititi gwinyaaso so utaaho apipaahi titihi ainhaiho amī piwihai jaipipa windi komiheti ahimotati owehoe.

¹⁹ Iyataati Mosesiho sangi winihapipa aini nasamise. Nasamisi sahi ye akite titaapo. Amī samī woni nehi naasongisangi sapa winihapipa katirihireti windi japepihiwi kamaayopo. Isī amī sahi nngi napaapi niwitaatiwi maariho noamahopo?” undataase.

²⁰ Ko kiyai saundih amī kapihi isihiyai wirisandhiyaamī otihatihapi usa koai saundawaatopo. “Itipihō maipihō wo yaho kinyiheti bindataise. Isī ko gi neti nangopisasihi kinyi naharitapaase. Isihiyai diya gi tihiwitaatiwiyaahise?” undawaatopo.

²¹ Saundauhi Jisaasiho komiha kiyai saundataase. “Nini siwipati witi watipihati Autaahaathihomī watipihanda kiyonhi sahi kati mmoniwī katapi sahi nahatiyaati awaindihandi yaiwimawaayopo.

²² Samī metihonya wohonyai asisihā samī ikīnohīha awaisihā Sapaathandeti kiyaamī ambipati sahi namaupwī atitati namasorihāapi nemaitaatiwi Mosesiho sangi kasatataase. (Amī sandihī Mosesiho sangi kasatataamaase. Owe. Samī jaasoya namasawihande). Aihī metihō wohoi sahi asisihā awaisihā samī ikīndaatiwihā Sapaathandeti ambipati namandipapi ahoamawaayopo.

²³ Iyawaawi sahi Mosesihomī winihapipa windi simehimwaapi nga japepihiritaatiwi gwinyaawaawi metihonya wohonyai asisihā Sapaathandeti kiyaamī ambipati namandipapihiyaate. Saiwihiyaaitsi sahi nisapi napindapi aposise amī nini samī asisihā awaisihā ikīnohīha Sapaathandeti gaahati kaindi utaamoai neti titihemwahohitmandapo?

²⁴ Sahi nehi samī ndihaara yamaatihī auta mmonihohirihireti kahapaamapipa nepi tipitapaapi mmoniwī namaamapise. Amī sahi winihapipaamī tanyaahaapi mmoniwī baiwi gwinyaawaawaahi amī nini kiyohiwimaiwa mmonawaawi titihe titauhe,” undati Jisaasiho Judaahiyaamī awaisawihiyai kaundataase.

Kima Piwima Jisaasihopi Ko Isihiyai Japihi Numwaitandi Autaahaathiho Namihainjhotindihō Tiwi Isihiyai Nasenohitihandapihaare

²⁵ Amī Jerusaremihandaahapihiya isihiyai usa satiwī Jisaasihopi nasenawaayopo. “Kimo utaamo Judaahiyaamī awaisawihiyai tiwitaatiwi piwihai kanīwī kopi taawi daahohitindihō?

²⁶ Amī kohi nehi nanihiyati yamaaya isihiyamī otihāati kiyaamī ndiheti piwaatati daaya bitondaiso. Siyati bitosihandi kandi Judaahiyaamī awaisawihiyai koai piwihai wa kamundopo. Isī amī kiya kopi Isihiyai Japihi Numwaitandi Autaahaathiho Ahīwisihō Kiraisihō tohihore tiwi mmoniwī aini gwinyaawaawitindihō?

²⁷ Amī Kiraisihō nasonihura ko napimbipihapi ahapihapi nasataise tiwi isihiyai windi mondaapo. Amī uta kīmomī aunahipa amī saniya sapiyai nyahi usonaahiyaane. Isī ko siyahapihapi nasahoe taati nyahi aini mmonaahiyaane,” tawaatopo.

²⁸ Amī Jisaasihō Jerusaremihanda Autaahaathihomī Anjī Awaindihandaatihī isihiyai kataunjataati komī maahomwaanjī ausaati piwihai waapiata sandaase. “Ye. Akite. Sahi nngi baiwi akiti nisopi amī nini nasohipihapi ko sapihapi nasahoe tiwi mmoniwihyaate. Amī ninihi nehi nngi niwahoninunyaati nasataamaayo. Nngi Aphiho neti natanoasihī nasohiho apipaahi akitihihi isihiyai kopi utaaho akitihihoe tiwi gwinyaapihore. Koai sahi windi mausopihyaate.

²⁹ Amī ninihi ko natanoasihī koapihapi napitihoninisi nini koai usotihonine,” undataase.

³⁰ Sa saundihī atiwasowī kiya koai isipi nepi wiraitotiwiyaahandi kandi koai usa windi ikwira isipi nepi wimirahopo amī kiya koai sandi kawitaatiwihai asisihā Autaahaathiho ahaisihā sangitiho.

³¹ Amī isihiyai taahiyihiyai isihiyai wirisandhiyaamī otihatihapi kopi gwunyaawaayopo. Gwunyaawaawi kiya satawaatopo. “Utaamo kimo watipihaiwa apipaahi awaiwaiwa kiyataisi Kiraisihō kimo kore,” tawaatopo.

Kima Piwima Judaahiyaamī Awaisawihiyai Jisaasihoi Nepi Wiraitaatiwi Tin-gaathaisahiyai Natiwusaasohitihandapihaare

³² Isihia wɔrɔsandhiya usa bɔpi yatihɔi saiwa Jisaasihopɔ gwaamwɔrɔnɔwɔ kanɔwɔ katauhɔi amɔ Parisihia usa kaiwa athonjiwɔ atisawaayopo. Saiwɔ atiwasawɔ kiyaunɔ pɔrisihia isihiaapɔ nandapa kohasipho tihɔwɔ Autaahaathoai waamaitumwapɔ dɔpumanohiyihiaamɔ awaisawihia mɔthia pɔrisihiaunɔ Jisaasiohai isipɔ nepɔ wɔraitaatɔwɔ tingaatihaisahiyai natɔwusaasawaayopo.

³³ Amɔ Jisaasiohɔ sandaase. “Nehɔ masiwonji kapihata sangisatɔ nɔnɔ bimambɔti nasamasi nɔngi natanoasihɔ nasohihenda japihɔi naito.

³⁴ Naisanhihi sahɔ nisapɔ daawaahandɔ kandɔ nɔngi sahɔ windɔ maanondaapo. Amɔ nɔnɔ naindɔ bimisanthapɔ sahɔhi windɔ kapihɔi namaapɔtaapo. Amɔ sandɔ nɔnɔ bimohɔpɔpɔhi sahɔ windɔ namaasohɔinda sahɔ nɔngi windɔ maanondaapo,” undataase.

³⁵ Ko saundihɔ Judaahiyaamɔ awaisawihia sawana sanawaayopo. “Ko nutandaimbɔpɔhi maahapɔhɔpɔ niyonhi nyahɔ koai windɔ mausondaanhihise. Nyamɔ isihia Judaahiya nuwɔ torɔwatɔwɔ bimohɔpɔpɔhi Gɔrikhiyaamɔ aunahipa awaiwaiwa taunhanda notɔ Gɔrikhiyai kataunjɔtandɔtindihɔ?

³⁶ Iyataatɔ ko sandaase, nyahɔ kopɔ daahaahandɔ kandɔ koai windɔ mausondo. Iyatɔ amɔ nyahɔ ko niyatɔ bimimbɔpɔhi windɔ namaito ndaase. Pɔwɔha saamɔ tanyaaah napitɔtaha kanyatindihɔ?” tɔwɔ kanɔwɔ nasenawaayopo.

Kɔma Pɔwɔma Waapohɔ Isihiyai Asɔtimatɔtaatɔwihandɔ Numwɔtandihopɔhaare

³⁷ Ajaanɔ gohaparihaiwaamɔ kimbapɔhomɔ asisihɔ ipotihɔ apɔpaahɔ awaisihetɔ dotɔ bitondaatɔ Jisaasiohɔ komɔ maahomwaanɔ nausaatɔ waatɔ satatɔ kaahandaase. “Isihia wo waatɔ kiyaamɔ naahwɔtarɔhihɔi awaurisatɔ waapohopɔ nawisawihia nisenda kiya napɔwise, nɔnɔ kiyai waapohɔ numwisanhi nando.

³⁸ Autaahaathomɔ pɔwɔha jɔpatɔpindisihɔ katipatamatiyatɔ isihia nisapɔ gɔnunyaahohiyihiaamɔhetapɔ kiyaamɔ maarɔho omanɔtɔthapɔ waapɔhaatɔ nasisoaari noaatɔ nawetɔmaitaase. Kaatamɔ waapohɔ isihia nanɔwɔ asɔtimatɔtaatɔwo,” tatɔ katipatamatiyatɔ Jisaasiohɔ sa kandaase.

³⁹ Iyataatɔ sandɔ Autaahaathomɔ Itipihopɔ Jisaasiohɔ kandaase amɔ kopɔ gɔwunyaahohiyihiyai ipotihura Autaahaatho numwɔtandihopɔ. Amɔ sandɔ ko apaapɔmaase. Jisaasiohɔ ipɔ tɔtɔhɔ atawihetɔtɔ sangɔ napotɔ amɔ yamɔhapataatɔhi sangɔ niyatɔ Autaahaatho koai sangɔ awaisihomatɔ ambɔpatɔ awaipatɔ sangɔ nunyataatɔ Autaahaatho isihiyai Itipihopɔ sangɔ numwihihopɔise.

Kɔma Pɔwɔma Jisaasihopɔnawaawɔ Isihia Nepɔ Yiyandihɔ Tipɔtapaatohɔihandapɔhaare

⁴⁰ Ahihɔ isihia wɔrɔsandhiyaamɔ taahiyihia usa Jisaasiohɔ katiwiwa atisawaawɔ satawaatopo.

“Amɔ akɔtɔnhihɔ utoamo kɔmo Autaahaathomɔ pɔwɔha atisatɔ netɔ ausaasihore. Iyatɔ amɔ Autaahaatho natausaasonhihɔ napɔtaise tauhɔ isihia kopɔ jasohihore,” tawaatopo.
2 Samwerihɔ 7:12; Maikaahɔ 5:2

⁴¹ Iyauhi amɔ usa kopɔ satawaatopo “Uta kɔmo Kɔraisihore, isihiyai japihɔi numwaitandɔ Autaahaatho namɔhana ahɔwisihore,” tawaatopo. Isihia usa satawaahandɔ kandɔ amɔ kiyaamɔ usa satɔwɔ nasenawaayopo. “Kɔraisihɔ Garirihandaahapɔ noaipaitaiso? Owe. Ko windɔ sapɔhɔpɔ namoapaitaise.

⁴² Iyataatɔ jɔhura isihia Autaahaathomɔ pɔwɔha jɔpatɔpiyotihɔ satatɔ Kɔraisihɔ Isɔraherihiaamɔ awaisihɔ Daawithomɔ jɔtɔpatɔ japepihɔratɔ amɔ Daawithomɔ aunahipatɔ awaipatɔ Betɔrethemhandaahɔ noaipaitaise tatɔ ahɔmotiso?” tɔwɔ nasenawaayopo.

⁴³ Amɔ sandɔ kiya Jisaasihopɔ sanawa nepɔ yiyandihematɔwɔ tipɔtapaatawaayopo.

⁴⁴ Saiwɔ kiyaamɔ usa Jisaasiohɔi isipɔ nepɔ tiwɔto tɔwɔ gwɔnyaawaahandɔ kandɔ amɔ kiyaamɔ usa koai windɔ isipɔ tɔmaawopo.

Kɔma Pɔwɔma Judaahiyaamɔ Awaisawihia Jisaasihopɔ Gɔmaawunyaahohɔihandapɔhaare

⁴⁵ Iyataatɔ amɔ tingaatihaisahia Jisaasiohɔi isipɔ nepɔ wɔrasi napɔtaatɔwɔ Judaahiyaamɔ awaisawihia natɔwusaasohiyihia Jisaasiohɔi nepɔ windɔ wɔmirapɔ nehi taanahia japihɔi nasawaayopo. Napɔwɔ pɔrisihia isihiaapɔ nandapa kohasipho tihɔwɔ Autaahaathoai waamaindumapɔ dɔpumanohohiyihiaamɔ pɔrisihia awaisawihia mɔthiyaisunɔ amɔ Parisihiyaisunɔ nehi sawana napɔwɔ iwinjawaayopo. Winjihauhihɔ tingaatihaisahiyai kiya saundɔwɔ nunjenawaayopo. “Napindapɔ sahɔ Jisaasiohɔi windɔ isipɔ wɔmirasi nehi nasopo?” undɔwɔ nunjenawaayopo.

⁴⁶ Saundɔwɔ nunjenihauhihɔ amɔ kiyaamɔha wihoaanɔhɔ kiyai saundawaatopo. “Nyahɔ komɔ pɔwɔha atɔwishaaawɔ isihia usa kamaatɔwɔhamwaanɔ watɔphandisatɔ isihiyai

pīwīha nunyati kataunjihī kandapī nyahī koai wīndī miwaati newa wīmiraho,” undawaatopo.

⁴⁷ Saundauhi amī awaisawīhiya tingaatīhaisahiyai saundawaatopo. “O amī ko sangi maawī komī pīwīhaara netī nasepemaahiwatī japatisataiso?

⁴⁸ Sahī mmonīwī gwīnyaapīhiyaato? Nyahī awaisawīhiyaanamī usaanīnisangi amī Parisihīyaanamī usaanī Jisaasihopī gwīwunyaahonīho? Apīpaahī owetise. Nyahī kopī wīndī gwīmaawunyaaho.

⁴⁹ Amī nehī isīhiya nahatiya komī pīwīha atīwīwī amī kopī gwīwunyaahohiyīhiya siyaahīhi Mosesihomī wīnīhapīpaapī wīndī mmonīwī amī namusesipatati gwīmaawunyaapīhiyaare. Isī amī kiyai Autaahaatīho ahosumwaitaise,” undawaatopo.

⁵⁰ Aiwī Awaisawīhiya nehī isīhiya nahatiya Jisaasihopī nanīhaiwī gwīwunyaahohiyīyaapī satauhī amī kiya awaisawīhiya sawanaamī wo komī ambīpati Nikotemusihō kapīhi kiyaisatī bindataise. Ko jīhi wura apatindīhi Jisaasihōenda notī nahowisahore. Siyahosī ko komī sasaahoyai nunjenataise.

⁵¹ “Utaaho wo kata kaiwaiwa pīwīha isīhiya atīwī nepī katīwī atisohīpīpīhi nyahī newa atisa tipītapāawa monaiwatīhaawī ko yaawīhandī nenetītihaawī nyamī wīnīhapīpa kanyatataatindīho e owetindīho?” tatī nasenataise.

⁵² Ko satihī amī awaisawīhiya komī sasaahoya koai saundawaatopo. “Amī kīnyī sa satapaapaahī amī gisangi Garirihandaahapetihōne? Kīnyī baimbī pīwīha awītīpī mwītīpīsapī mmome. Kīnyī pīwīha mwītīpīsapī awītīpī mmonapaapaahī gisī ghūnyaatatī biya nangesipātītaise amī Autaahaatīhomī pīwīha atīsatī netī ausaitandīho pīropetihō aunahīpatī Garirihandaahapīho wo noaipaitaise tatī pīwīhaatīhi wīndī ahīmōtise,” undīwī kaundawaatopo.

⁵³ Aihī isīhiya nahatiya kiyaamī anīpīpīhapi kīhīra nowaayopo.*

8

Kīma Pīwīma Apopaatī Maipīhandī Kaihīhaatī Jisaasihōaapīhi Numwaasi Nasohītīhandapīhaare

¹ Iyauhi amī Jisaasihō Sisīho ipatī oripīhatī nawatī napuwaho Oripīhōaasinapī niyataise.

² Aihī kohokoaisatī japīhi noaatipatī niyatī Jerusaremīhanda Autaahaatīhomī Anī Awaindīhandamī masaataatī naaporīhīrotī niyatī nandaataise. Ko siyatī nandaasīhi isīhiya nahatiya koenda napīwī komīhinī ahoyanawaayopo. Ahoyanauhi amī ko yatīhi bindataatī kiyai pīwīha kataunjataise.

³ Ko taatī siyatī kataunjihī amī Judaahiyaamī wīnīhapīpa katīwunjohiyīhiyaunī amī Parisihīyaunī apopaatī waatī namaatatī warīhoaisīhaatī utaaho woaisatī maipīhandī kiyatī kaatamī ambīpatī tīmaamaitīhihaatī winjapī numwaasi Jisaasihōaapīhi nasawaayopo. Numwaasi napīwī isīhiyaamī ndīhetī ahīwisauhi bitondaise.

⁴ Ahīwisauhi bitosīhi amī kiya Jisaasihōai saundawaatopo. “Katīpunjingīhōnye, kīmaatī apomaatī namaatatī warīhoaisīhaatī utaaho woaisatī kaatamī ambīpatī tīmaamahīwatī maipīhandī kaihī isīhiya iwinjawaawī nyangi kanyatauhī nyahī kaati numwaasi nasīhaayo.

⁵ Iyataatī amī nyamī wīnīhapīpa Autaahaatīho Mosesihōai numwihī ko netī nyangi nanyamimbīpaatīhi satatī, ‘asīhiya usa saisaihihiyāi nawīhaara nepī siyīhiyai timapīse,’ tatī pīwīha watīpīha katise. Isī amī kīnyī nyangi napītīnyatītaise? Kīmaatī apomaatī nyahī napītīwitīhaawe?” undīwī koai nunjenawaayopo.

⁶ Kiya kīmandī koai nunjenohītīmandī amī ko wihōaanīha kiyaisī pīwīha wa mīmaipītīhi kaundonīhi amī kiya ka nepī komīhetemapī isīhiya awaisawīhiyaapīhi koai numwaasi naiwī numwītōtīwī iwinjataawaawī jaiwaiwī nunjenawaayopo. Kiya koai taawī saiwī nunjenīhauhi amī kohī nambītātī komī isundīpīhora yapīpatetī ikwaatīpīhōaatīhi pīwīha wapa jīpatīpiyataise.

⁷ Amī kiya kapīhi kiyaanīhi bitotawa koai jinjapīhemapī taawī nunjenawaayopo. Iyauhi amī ko naingaatatī tītīhematatosatī kiyai saundataase. “Samī wonjī maipīhandī wīndī kamaimbīhōnjī nawīha jīhapīha nepī apomaatī yahīpwī tīpe,” undataase.

⁸ Saundatosatī japīhi nambītātī yapīpatetī ikwaatīpīhōaatīhi wapa jīpatīpiyataise.

⁹ Amī kiya Jisaasihō pīwīha sa kaundisa atīwīmapī sapīhi namasi kiya nahatiya nīnaaso napahainjī nowaayopo. Nowaawī namasawī jīhi gwīnyaahiya tahapatahiya kīnaungwīha awaisīhaatahiya kaiwunjawī nuwī owetihī kapīhi waimwaaya

* **7:53:** Amitīha nga gwīnyaahohiyīhiya pīwīma usaaha sevenīhaamī wesīhandī 53 handaapīhapi notī usaaha eitīhaamī irepenīhaapīhi sa (7:53-8:11) Jonihō wīndī jīpatīpīmaise tīwī gwīnyaawaayopo.

kinaungwiha yatihitahiya ipoti nowaayopo. Saiwi kiya kiyaami anjipipihapi ninaaso kihira nuwimihauhi sapih nambitati bitosipipih kapih Jisaasiho bitondaise. Aih am apopaatisangi sap nehi sawihaamih kiya nesipwi ahwisopipih kapih bitondaise.

¹⁰ Aih Jisaasiho naingaatati mbatati bitonda apomaati saundataase. "Itapo. Kimbhi isiya maahira niyauhaise? Kiyaami wo naasohisangi kinyapi satati 'Kimaati apipaahi akitinhi maiphaatisi kaatami maipihandapi piwiha neti napone,' tati piwiha neti kinyiheti yangutaitandho wo bimitosi maahapihe?" undati kaati kaundataase.

¹¹ Aih apopaati kaatamha Jisaasihoai saundataase "Awaisihonye, owe. Kiyaami wo naasohisangi kimbhi wo bimitose. Ko piwiha neti nisheti yanutaati satati, 'Kinyi apopaani apipaahi niwusaatiand nausainjinhoni nausanihoni.' undataase. Aih Jisaasiho kaati saundataase. "Ami nisangi gi sahiti, 'Kinyi maipihand kiyapaini kandapi saamaani napope,' hiti windi kamaahitataayo. Owetise. Isi kinyi numwe. Nopaahandi kandi kinyi maipihandi jhaati windi kamaime," undataase.

Kima Piwima Jisaasiho Satati Nini Isihiya Yapipataapihiyai Niwusaatiand Nau-sainjinhoni Tati Katindihandapihaare

¹² Jisaasiho isihiyaisi japihi piwisaundataati kiya saundataase. "Nini isihiya yapipataapihiyai niwusaatiand nausainjinhoni nausanihoni. Utaaho wo nngisati tmaamaitati nngi nanipinjisho so ko asihatindhandaatih windi dahomaitaise. Ami ko isihiya asitimatitaaatwihandami nausainjinhoni naitaise," undataase.

¹³ Aih am Parisihiya piwiha sa ko katihi atisawaawi Jisaasihoai saundawaatopo. "Kimaiwa otipipati kinyi kaingiwaiwaapuni am kinyi kiwahoni kiwahonyetirihretapuni nehi kinyi kiwahoni naasonhi taapi katin nyahi isihyaani kinyi katingiwimaiwaapi akite taati windi gimunyaito," undawaatopo.

¹⁴ Kiya saundauhi am Jisaasiho komiha kiya saundataase. "Ye. Ami kimandhi akite. Nini nehi niwahonini niwahonisapi piwiha ausaati kandaato. Saindi kandaahandi kandi nini niwahonisapi piwiha katohihaapi isihiya akite twi gwinyaapi naitaapo. Ami sandi apaapiamaato nini nisi namasi nasohipipihapi sapih namasi napitihoni ndi mmoniti am nini taati naitandiyohipipihapi sapih naitandihoni ndi mmonitihoni. Ami sahihi nini namasi nasohipipihapi windi mmoniw am nini naitandiyohipipihapi ko sapihapi japihi naitaise twi windi moniwihyaate.

¹⁵ Sahih isihiya nehi maapi yapimbataapihiya kaiwi gwinyaahohirihreti gwinyaapi am isihiya kiyohiwaiwa nepi tipitapaapi usonwihyaate. Nini utaaho womi kaiwaiwa am kometirihretapi neti koai windi tipitapaati mausotihoni.

¹⁶ Iyataati am nini utaaho woai neti tipitapaati usonataataahi titih kaito am nini nehi niwahoninihi kiyataamaayono Apitho nngi neti natanoaasih nasohiho nngisati maasi bitosih kiyataayono. Isi ishiya nini ishiya usaisi tipitapaati usonihohitihandi mmonawa titih akiti kiyataise twi mmondaapo.

¹⁷ Iyataati sahi sawanaatami winihapiapatih piwiha wa satati jipati pindise 'Utaahuri yahuri piwiha wa katamaami nehi naasika katisaihaahi kurami piwiha akithe,' tati jipati pindise.

¹⁸ Nini niwahonini niwahonisapi piwiha kandaato saindi am setahoni ndi. Ami nisi Apitho ko nngi natanoaasih nasohiho nisapi piwiha ausaati, 'Ko siyati setahoe,' tati kandaase," undati kiya Jisaasiho kaundataase.

¹⁹ Saundihi am kiya Jisaasihoai saundwi nunjenawaayopo. "Kinyi gapih katingiho maahapihe?" undwi nunjenawaayopo. Nunjenihauhi am Jisaasiho kiya komiha wihooanjha saundati kaundataase. "Sah nisp windi mmoniw gisunyaatati namaasesipainje. Aiwi nisi Apithop sahi windi mmoniw gisunyaatati namaasesipainje. Am sangi nisapi aho so twi gisunyaatati nasesipatamataataahi am nisi Apithopisangi kimikireti gisunyaatati nasesipatamaitaihe" undati kaundataase.

²⁰ Jisaasiho isihiya Autaahaatihop gaarehaiwa nawih nesaiwi wihohiwaiwa bokisihaiwa ahotirihroti Autaahaatihom anj Awaindihandaatih bitondaati isihiyi taati kataunjataati piwiha saiwa kandaase. Aih am isihiya komi tiworisa koaisi windi isip nepi wimirahopo am komi asisih sangi noaipasho.

Kima Piwima Jisaasiho Judaahiyai Saundati Nini Naitandiyohipipihapi Sahi Isihiyaati Namaapi Taapo Undindhandapihaare

²¹ Jisaasiho bapiyati jhaati isihiyi satati kaundataase. "Nini sangi nasamasi naisanihi am sahi nngi windi maanisondaapo. Maanisonwi sahi maipihandi kiyatinihi kaimi nuwi kandisawi napwitaapo. Aiwi am nini naitandiyohipipihapi sahi windi namaitaapo," undataase.

²² Saundihī amī Judaahiya sawana sanīwī nasenawaayopo. “Ko nyangi sany-atindimandī nisī naitandiyohīpīpīhī sahī wīndī namaapītaapo nyatindimandī Jisaasiho sawaho netī owematītandītindīho?” nīwī kiya sawana nasenawaayopo.

²³ Kiya sanīhauhī Jisaasiho kiyai saundataase. “Sahī kīmaapī yatīhī yapīmbatambīhiyaate, amī nīnīhī mīhaatī yamīhapataatīhapī napītīhonīne. Sahī kīmaapī yatīhī yapīmbatambīhiyaate. O amī nīnīhī maapī yatīhī yapīmbatambīhonīnīmaahē.

²⁴ Aihī amī kīmandī kandapī nīnī sangi aimī sandī kasato. Samī maipīhaiwa kaiwaanīhī ahotanīhī kaiwa kiyaatīnīhī kaimī nuwī kaiwaisawī napwītaapo satīto. Amī sahī nisapī satīwī, ‘Yamīhapataatīhapīho Jinjapīhī Bimisīho Kīmīkore. Kīmīkiyatī Bimisīho Kīmīko Bindataise,’ tīwī wīndī gīmaanunyaawaawaaho,” undatī kaundataase.

²⁵ Saundihī amī kiya koai saundawaatopo. “O amī kīnyī diyaamahōje?” undīwī nunjenawaayopo. Nunjenīhauhī amī Jisaasiho komīha kiyai saundataase. “Aimī nīnī sangi wuwānhuraapī sasatītī, ‘Nīnī ahonīne,’ satītī ausaatī nīwahonisapī pīwīha kasatīmī nasatoasohīmaare.

²⁶ Nīnī sametīrīhīretapī pīwīha katītandīhaiwa yīhaiwa taahīwaiwaisahonīne. Aindī amī nīnī sangi nga netī tipītapaatī jasondandīhandī kandī wīndī kamaasito. Iyataatī nīngī natanoaasīhī nasohīho pīwīha nehī akītī akaahaahīhī katahore. Isī amī nīnī ko kandihī atindī nehohīhaahīhī maapī yapīmbatambī isīhiyai ausaatī kaundataayo,” undataase.

²⁷ Saundihī sa pīwa Jisaasiho kiyai kaundisaapī, “Ko komī Sapīho Autaahaatīhopīnyaso,” tīwī kiyai wīndī apīpaahī gīmaawunyaatatī namusesīpainje.

²⁸ Siyatī kiyai wīndī namusesīpainjīhī namatī Jisaasiho kiyai sata kaundataase. “Isīhiyaamī Saaho Jīho Awaisīhoai sahī nepī ipī tītīhī atawīhatetī nīwīmaapī tipīmandaasīhī ko napwītaise. Sahī koai sawisīhī naponīhura mmonawaawī kīmandī nīnī sangi sasatītī, ‘Nīnī kīmīkandī Bimohīhonīne,’ satotīmandapī, ‘Ye. Akite, ko kīmīkiyatī Konīhī Bimisīhoe,’ tīwī mmonīwī sangi gisunyaatītaise. Amī nīnī nīwahonisapī kasatohīwiwa nīnī nīwahonīnunyaatī sangi kasatataamaayono. Apīho nīngī netī nanisatī kiyanisīhīhapaahīhī nīnī kiyataayono.

²⁹ Amī nīngī natanoaasīhī nasohīho nīngisatī maasīndaise. Ko nīngī wīndī namaanīmase amī nahatewa ko maaritiwaiwaahīhī nīnī nga nasīsoaarī kiyonīho,” undataase.

³⁰ Amī ko sīkiyatī taatī pīwīha kataunjīhīhetī kura isīhiya taahīyīhiya komī pīwīha atīwisohīyīhiya Jisaasihopī, “kīmīkoso,” tīwī mmonīwī gīwunyaawaayopo.

Kīma Pīwīma Isīhiyai Jisaasiho Sahī Napwītīwī Bimohīwaiwaatīhapī Nisī Pīwīha Akaaha Nuwatī Nasamaatī Nehīhaatesamaitaise Undatī Kaundīndīhandapīhaare

³¹ Aihī Jisaasiho Judaahiya kopī aimī gīwunyaahohīyīhiyai saundataase. “Nīnī sangi pīwīha kandisasohīwiwa sahī nepī anītiwī isīwatawaawaahī sahī akītīnīhī nīngī nanipīnjawī amī sahī noaipapī nisī otīpīpatīhiyaatī akītīhiyaatīmatītaapo.

³² Aiwī amī Nīnī pīwīha Autaahaatīhopunī amī nīnī nīwahonīsapunī kasatohīha akītī akaaha ka sahī mmonīwī nepī gwīnyaapī nasesīpatamataatī kaaraahī sahī maipīhandaatīhī napwītīwī bimohītīhandaatīhapī Autaahaatīho nuwatī nasamaitaise,” undataase.

³³ Aihī amī kiya koai kiyaamīha wihoaanīha saundawaatopo. “Nyahī Abīraahamīhomī isīhiyaanīne. Nyahī utaaho womī otīpīpatī nawīho owehatī nehīhatī waara wīndī kamaawisaatī amī naputaatī womī otītīhī apīpaahī masīhonjisangi wīndī bīmīmaawaahiyaane. Isī amī kīnyī satīpī sahī napwītīwī utaaho womī otīpīpatī nawīho owehatī kawīwī bimohītītīhapī nehīhaatī noaipaitaapo tingītīmandī napītītīpīha kaste?” undīwī nunjenawaayopo.

³⁴ Saundauhī Jisaasiho komīha wihoaanīha kiyai saundataase. “Nīnī akītīnīhī sangi kasatataato. Isīhiya nahatiya maipīhandī kiyohīyīhiya siya noaipapī maipīhandamī otīpīpatī nawīho owehatī kawīwī kataatīhī naputawaayopo.

³⁵ Utaaho wo nehī otīpīpatīho nususasamī anjīpīhī wīndī apīpaaho konīhī bīmīmītaise. Nehī kapīhī nususasamī anjīpīhīhapī metīhohīhī sapīhomī anjīpīhī nasīsoaarī konīhī bīmītaise.

³⁶ Isī amī nīnī Autaahaatīhomī Mwaahonī sahī maipīhaiwa kaiwī naputohītīhandaatīhapī sangi nutī nasamaasanaahī sahī akītīnīhī japīhī wīndī kaiwaatīhī namaaputītaapo. Namaaputīwī sahī nehīhaatī noaipaitaapo maipīhandī namasiso.

³⁷ Amī nīnī aimī mmonītī gwīnyaaho sahī Abīraahamīhomī isīhiyaatītīho. Sahī Abīraahamīhomī isīhiyatītawaahandī kandī nisī pīwīha sangi kandisasohīwaiwa

atiwi namepi ami ka sami omanjititih windi kumwaasamundih sah nini sohonhi niwitaatiwi timetawaayopo.

³⁸ Ami nini nisi Apihomi ndimaahomwaan bitondaati ko kandihi atindi mmoniti nehohiha piwaha kandaaton ami sah sami japho Bwaasirihiri kaitaatiwi kasatiwaiwa kaiwa sah kaiwise,” undataase.

³⁹ Saundih ami kiya kiyaamha wihoanjiha koai saundawaatopo. “Ami nyahih nyami asho apiho Abiraahamihoe,” undawaatopo. Iyauhi ami Jisaasiho kiayi saundataase. “Ami akitihihi sah Abiraahamihomi satoyaati mwaayaatitawaawaahi ami sah ko kaipati nepi kireti titih sah kaitaapo. Ami sahhi Abiraahamihomi kaipati kati windi kireti kamaayowi sah Abiraahamihomi saisatoyaati mwaayaatimahe. Owe.

⁴⁰ Nini piwaha kimaia taati sangisuni ami isihyaaisuni kasati kaundohiwimaiwa Autaahaathi piwaha akitihihi akaaha nahata kandihi atindi nehohiwaiwa sangi kasatataato. Saindi nini piwaha akaaha kasatonhandi kandi sah ningi sohonhi niwitaatiwi sami omasiha naitipwiriwi timetawaayopo. Abiraahamihohi sah kop nyami asihoe tohihohi Autaahaathihomi isihyai koai piwaha Autaahaathihop kaundauhihiyai windi siyati sah ningi kanisohitmandamatiyati kamaawisahore.

⁴¹ Ami sahhi sami japho (Bwaasirihiri) kaipati kati nepi kireti kiyawaayopo,” undataase. Saundih ami kiya kiyaamha wihoanjiha Jisaasihoai saundawaatopo. “Ami nyahih nehiaati maati maati daihraapi niya nanyamwihiyaaninmahe. Autaahaathiho nehi naasohi sawahohih nyami Apihore. Nyahi komi mwaayaan akiyihyaanine,” undawaatopo.

⁴² Saundauhi Jisaasiho komiha wihoanjiha kiayi saundataase. “Ami akitihihi Autaahaathiho sami japho tanaahi sah ningi maariho nanimitaapo. Ami nini Autaahaathiho koaisati bimambiti wani kimbihhi kimoninindaayono. Nini niwahoninunyaati napitihoninmahe ami Autaahaathiho natanoaasih napitihonine.

⁴³ Sahi nisi piwaha sangi kasati katohiwimaiwa atiwi namehohitmandi napaape. Sandi apaapi mahe sah satiwi komi piwaha katiwaiwa windi newaati atihomaawitihawo tiwi sami maariho atihiri nepi daahi nisaputohitihandahe.

⁴⁴ Sahhi sami japho Bwaasirihirami mwaayaate. Isi ami ko gwinyaati maaritahi kaiwaiwa kaiwa sah nepi iwinjapepihihiwi ami watipitiwi mwitetiwi kaitaatiwi maaritwimawaayopo. Ko aimapi isihyai konhi tiwamainjahore. Wapa piwaha akiti akaaha katati piwaha akaahaamihohaan bitoti kaitandihandi api paahi owehore. Ko jaiwititandihandi sandihhi titih komi piwih nahateweti piwaatisiha ami ko nehi jaip paahihi kurimundahoso. Ami ko nehi piwaha jaip paahihi katahosi ami ko noaipati jaip pa namoyaasih sapihomatataise.

⁴⁵ Ami ninihi piwaha akiti akaaha katonihiyawa sah nisi piwaha katohihaapi satiwi ‘Ko akiti akaaha kandaaso,’ tiwi gimaanunyaahopo.

⁴⁶ Ami nini maipihaiwa kaindihonin tanaahi sami woni nga ausapi nanisapi, ‘kinyi maipihaiwa kimaia kaimbihore,’ ndipi kanditaino? Nini maipihandi kamaindi api paahi owehonine. Isi ami Nini piwaha akiti akaaha kandaaton ami sah nisi piwaha katohiwimaiwaapi satiwi, ‘Ko akaaha kandaaso,’ tiwi atiwi gwinyaapi namehohitmandi napaape?

⁴⁷ Nehi Autaahaathihomi isihya manyinyaahhi Autaahaathihomi piwaha atiwii newaayopo. Ami sahhi Autaahaathihomi isihyaati manyinyaati metisi komi piwaha sah windi atiwi namaitaapo” undati kaundataase.

Kima Piwima Jisaasiho Abiraahamihomi Sangi Noaipasihhi Nini Niwahonini Bimohihonine Tati Katindihandapihaare

⁴⁸ Saundih Judaahiya kiyaamha wihoanjiha Jisaasihoai saundawaatopo. “Kinyi utaahonji Samariyaahandaahapihore. Ami kinyi omanjititih itipih maipih yaho bimohonje. Isi ami nyah sandi titih akiti katihaatono e owetiso?” undiwi kaundiwi nunjenawaayopo.

⁴⁹ Kiya koai saundauhi ami Jisaasiho komiha wihoanjiha kiayi saundataase. “Nini nisheti nisi omanjititih itipih maipih windi bimimoti owehonine. Nini nisi Apihoi niwimaati komi ambipati niwimaati autaahi awaindemwataayo. Ami sahhi nisi ambipati nepi yatihopinimawaayopo.

⁵⁰ Nini niwahonisi ambipati neti naimaatataamaayo. Ami wo sanitandih yahore nisi Apihoi Autaahaathiho, ko sah nisapuni ami nisi kandi kandunjoihwaiwapauni gwinyaahohiwaiwa neti tipitapaati mmonati ami ningi ambipati awaipati naninyati neti autaahi nanimaataise.

⁵¹ Nīnī sangi akītī akītīnīhī kasatataato utaaho wo nīsī pīwīha kandi kandunjuhīhaamī tanyaaaha nusesīpatonīhī isīwatīsīho asītimatītandīhandī netī ko wīndī namaapwītaise. Apīpaahī owetītaise” undataase.

⁵² Saundihī amī Judaahiya koai saundawaatopo. “Nyahī aimī mmonīhaayo. Akītī akītīnīhī kīnyī itpīho maipīhoaisapīhōne. Abīraahamīhounī amī isīhiya Autaa-haathomī pīwīha atiwi nepī ausaahohiyīhiyaunī aimī napopo. Kiya saiwi aimī napwauhīhandī kandi kīnyī satapaase. Utaaho itapaatī wo waatī kīnyī pīwīha nepī japepīhīrīwī kiyohiyīhiya apīpaahī wīndī namaapwītaapo tapaase.

⁵³ Kīnyī nyamī asīho Abīraahamīhoai daahemwapī nusatipīhaapīhōne? Abīraahamīhohī aimī napwīhī amī isīhiya Autaaahatīhomī pīwīha atiwi nepī ausaahohiyīhiyaaisangi aimī napopo. Amī kīnyī uta akosonī diyaamahōnītapa pīwa sa katise?” undīwī Jisaasihoai kiya nunjenawaayopo.

⁵⁴ Amī Jisaasiho komīha wihoaanīha kiyai saundataase. “Nīnī nīwahonīsī ambīpatī netī autaaahematī naimaataataahī amī nīnī ambīpatī awaipatī wīndī namaito. Nīsī Apīho ko sahī nyamī Autaaahatīhoe tohīho sohīhī nīsī ambīpatī netī nanimaataise. Iyatī ko nīngī ambīpatī awaipatī naninyataise.

⁵⁵ Sahī koai wīndī mausohopo. Amī nīnīhī koaisī usonītīhōnīne. Nīnī koai wīndī mausoho ndī kandaataahī amī samataindī nīnī jaipītīto. Aihī amī nīnīhī koai aimī usonītī amī komī asīmwaatītīhī pīnundī komī pīwīha netī atindī japepīhīrataayo.

⁵⁶ Samī jaasīho Abīraahamīho nīnī maapī yapīmbataapīhī napisanīhura nisondandī awaīndīhandī asakīyatī maaritataise. Iyatī ko komī ndīhaara nīnī yapīpataapīhī napītī noaipaitandīhura mmonataatī awaīndīhandī asakīyatī maaritise?” undataase.

⁵⁷ Saundihī amī Judaahiya koai pīwa sa atisawaawī saundawaatopo. “Kīnyī kīnaungwīha sangī 50 kiyahōnīsī amī kīnyī napitaimbī maahīwura Abīraahamīhoai usonapaapīse?” undīwī nunjenawaayopo.

⁵⁸ Saundīwī nunjenīhauhī amī Jisaasiho komīha wihoaanīha kiyai saundataase. “Nīnī sangi akītīnīhī kasatataato. Abīraahamīho sangī noaipasīhī, ‘Nīnī Konīnīhī Kīmīkaindī Bimohīhōnīne!’” undataase.

⁵⁹ Saundihī amī kiya koai yahīwī tiwītaatīwī nawīha newaayopo. Iyauhī Jisaasihohī noaatatī Autaaahatīhomī Anī Awaīndīhandamī masaataatī matambīpa namasi noaipasi nehīhaatī ipaahaapī notaise.

9

Kīma Pīwīma Utaaho Ndiha Niyotaho Sanaatī Gwisīhaatīhapī Namohoi Jisaasiho Komī Ndiha Nusorīhaasītīhandapīhaare

¹ Jisaasiho taatī notaatī utaaho wo sanaatamī gwisīhaatapī aimī ndīha niyotaho namohoi iwinjataise.

² Aihī komī otīpīpatī mmona newa kiyawa nīwipīnjohiyīhiyaanīnī Jisaasihoai saundaatī nunjenīhaayo. “Katīpunjingīhōnye. Kīmo utaamo sanaatamī gwisīhaatīhapī ndīha niyotaho noaipasītīmandī maipīhandī ndī kaihe? Ko sawaho maipīhandī kaiho e komī saniyī sapiya maipīhandī kaiho?” undaatī nunjenīhaayo.

³ Saundaatī nunjenīhōnīhī amī Jisaasiho nyahī komī otīpīpatīhiyaanangi komīha wihoaanīha satatī kanyatataase. “Maipīhandī kīmo utaamo sawaho kaihunī amī komī saniyī sapiya maipīhandī kaihī kandapī komī ndīha niyotaho ko sanaatamī gwisīhaatapī noaipataamaise. Owetise. Komīhetī Autaaahatīhomī otīpīpatī watīpīhaiwa auta noaipahōnīhī isīhiya mmondaatīwe.

⁴ Otapīhaatī saasanētisurīmura jaawaatī Autaaahatīho nīngī natanooasīhī nasohīhomī otīpīpatī biyaatī akītī nga kaitīhaawo. Amī asīhatīndīhandī taatī nasataiso. Isī amī apatīndītīhī isīhiya usa otīpīpatī wīndī kamaitaawo.

⁵ Nīnī kīmaapī yapīmbataapīhī bimohurīmura nīnī nīwahōnīnī isīhiya maapī yapīmbataapīhiyai nīwusaatītandī nausainīhōnīne,” nyataataase.

⁶ Jisaasiho satatī kanyatatosatī ko yapīpatī netī maahoaipuwatī sanyoaayātī ndīha niyotīsīhomī ndīha niyotīsīhaatīhī ahīwisatī iwinjaataise.

⁷ Iwinjaatosatī Jisaasiho ndī niyotīsīhoai saundataase. “Kīnyī numwe. Numbwī Durīhīrī Siroamīhanda bausane,” undataase. Iyataatī sīrī Durīhīrī anīmwaapītī Siroamīhanda tohītīmandī tanyaaah satawaatopo. “Kiya koai natīwusaasauhī ko notaise,” tawaatopo. Aihī ko notī anīmwaahīpatī Durīhīrī Siroamīhanda Bausanataise. Bausanamapī komī anīpīpīhapī japīhī taatī nasataahetī komī ndīha nusorīhainjīhī kahapaamapīpa nga mmonatī japī nasataise.

⁸ Aihī ko sawahomī aunahīpataahapīhiyaunī amī isīhiya nehī usaunī koai jīhura winjīhauhī ko bindata isīhiya nuwī napīwīyauhīhiyai nawīho amī wapa koai

numwitaatiwî nunjenatoaatisihotihî amî kiya namapî yaiwîmapî satawaatopo. “E! Yahoi iwinjapewise! Utaaho ndîha niyotihî bindata isîhiyai nawîho kahapaamapîpa wapa koai numwitaatiwî nunjenatoaatisihoro e koai nehî woro?” tîwî nasenawaayopo.

⁹ Nasenîwî kiyaamî usa “kîmkore,” tawaatopo. Iyauhî amî kiyaamî usa satawaatopo. “Owe. Komahe. Nehî komatendaise,” tawaatopo. Satauhî ko jîhî ndîha niyotisiho kiyai saundataase. “Nîni kîmkonîne,” undataase.

¹⁰ Aihî kiya koai saundîwî nunjenawaapo. “O amî kinyî ndîma napitiyatî nangorîhaatise?” undîwî mwîtipisawî nunjenawaapo.

¹¹ Saiwî nunjenîhauhî amî ko kiyai saundataase. “Utaaho isîhiyai katawaawî komî ambîpatî Jisaasihoe tohîho wepatî waapohoisatî sanyoayati nîsî ndîhotî ninjaatî nanîhasîhe. Ninjaatî sandatî kînyî anîmwaahîpatî durîhîrî Siroamîhanda numbwî bausane ndîhî amî nîni nundî bausanataayo. Bausanataatî amî nîsî ndîha nanorîhaata gaatihî nîni nga jatî kahapaamapîpa nga mmonataayo,” undataase.

¹² Ko saundîhî amî kiya koai saundîwî nunjenawaayopo. “O amî ko utaaso maa-hapîhe?” undîwî nunjenawaayopo. Iyauhî komîha wihoanjîha kiyai saundataase. “Nîni wîndî moho” undataase.

Kîma Pîwîma Parisîhiya Jisaasiho Ndîha Nusorîhaasîhoai Nunjenohîthandapîhaare

¹³ Utaaho jîhura ndîha niyotisihoai isîhiyai numwaasi Parisîhiyaapîhî nowaayopo.

¹⁴ Iyataatî asisa sa ketî Jisaasiho utaaho ndîha niyotisihoai nusorîhaasurura Judaahiyaaanamî asisa ikînohîha Saararehura Sapaatîhandete.

¹⁵ Aihî amî Parisîhiya utaahoai “kinyî ndîha nînapitiyatî nangorîhaatatî gaase-tise?” undîwî koai nunjenawaayopo. Nunjenîhauhî ko komîha wihoanjîha kiyai saundataase. “Ko wepatî waapohoisatî sanyoayati nîsî ndîhotî ninjaasîhî amî nîni bausanîhonîhî nîsî ndîha nanorîhaatatî gaatihî wanî nîni baidî jatî kahapaamapîpa nga mmonataayo,” undataase.

¹⁶ Aihî Parisîhiya usa koai saundawaatopo. “Kîmo utaamo (Jisaasiho) Sapaatîhandamî wînhîhapîpa wîndî minjapepîhîrisî koai Autaahaatîho natausaasîhî nasahomaahe. Owe-tise,” tawaatopo. Usa satauhîhandî kandî kiyaamî usa satawaatopo. “O amî utaaho maipîhandisaho wo siyatî Autaahaatîhomî otîpîpatî watîpîhaiwa wîndî nga kamaitaise. Nehî Autaahaatîho koai watîpîhandî nunyonaahî nga ko saiwa kaitaise,” tawaapo. Kiya satîwî nepî yiyandîhematîwî tipîtaataawaayopo.

¹⁷ Aihî amî Judaahiyaaanamî awaisawîhiya ko ndîha jîhî maipîtisîhoai jîhaatî saundîwî nunjenawaayopo. “Utaamo kîmo (Jisaasiho) kinyî ndîha netî nangorîhaataise. Kînyî kopî napitaimbî amî diyaamahoe tîpî gwînyaapaise?” undawaatopo. Kiya satîwî koai nunjenîhauhî komîha wihoanjîha kiyai ko saundataase. “Nîni kopî Autaahaatîhomî pîwîha atisatî netî ausaasîhoe ndaato,” undataase.

¹⁸ Amî akîtinîhî so utaaso jîhura ndîha maipîtatî niyotaho ko wanî nga nusorîhaasîhî jataise. Aihîhandî kandî Judaahiyaaanamî awaisawîhiya kandapî akîte tîwî gwînyaitaatiwî kiyai poundamataise. Saiwî ko ndîha nusorîhainîhî jasîhomî saniyî sapiyaapî gaatawaatopo.

¹⁹ Gaatauhî kasanyurî napîhî amî kiya kasanyurî satîwî nunjenawaapo. “Amî kîmo utaamo sainjanyuraasamî simwaahoro? Koai komî ndîha aimî niyotamasîhoai sanaatî namotaiihîoro? Sasanyuraahî satamaaso? Amî wanî ko napitiyatî nga jase?” undîwî nunjenawaapo.

²⁰ Saundîwî nunjenîhauhî komî saniyî sapiyamîha wihoanjîha kiyai saundamaase. “Yasanyuraanjîhî usonîhaayo kîmohî yasanyuraanyamî metîhotîho. Iyatî amî ko sanaatamî gwîshîhaatîhapî aimî ndîha niyotamasîhoai sanaatî namohore.

²¹ Ko siya setahosî amî wanî komî ndîha nusorîhaatatî gaatihî biyatî mmonatî jasîtimandapunî amî utaaho komî ndîha tîthemwasîhopunî yasanyuraanjî wîndî moho. Ko aimî gwînyaaho awaisîhosî sawaho katîtaise, koai sahî nunjenîwise,” undamaase.

²² Komî saniyî sapiya pîwîha sa satîmî katîndîmandî Judaahiyaaanamî awaisawîhiyaapî yayamaame. Amî kiya Judaahiyaaanamî awaisawîhiya aimî pîwîha wîsasawî satauhe, isîhiyai usa Jisaasihopî satîwî, “Autaahaatîho Isîhiyai Japîhî Numwaitandî Ahîwisîhoe,” tisaihîhiyai amî yaawîhandî nunyawî kiyaamî anîhaiwa gwîharahaiwa Autaahaatîhopî gwînyaapî gaapundîtaatiwî ahoyanohîwaiwaatihî isîhiyaaisawî wîndî ahomaayandaatiwî nemaitaatiwî kanîhauhe.

²³ Aihî sandapî komî saniyî sapiya sawahoi nunjenîwise amî ko aimî gwînyaahoso undîmî kaundise.

²⁴ Saundîhî Judaahiyaaanamî awaisawîhiya kasînhîhandî jahîra utaaho jîhura komî ndîha niyotisihoai gaatiwî numwaawaayopo. Aiwi ko napîhî kiya koai saundawaayopo.

“Kinyi pīwīha nehi akitihaahi watipitipi katipi Autaahaatihomī ambipati nīwimaape. Nyahi kimo utaamopi (Jisaasimopi) aimi mmonīhaayo. Ko maipihore,” undawaatopo.

²⁵ Koai saundauhi ami komiha wihoanīha kiyai saundataase. “Ami ko maipihore e gaahore ndi nini windi moho. Kimandi naasaindihī nini mmonataayo. Nini jihura ndiha niyotahoninisi ami wani nini nga nisi ndiha nanorihainjhi jati kahapaamapipa nga mmonataayo,” undataase.

²⁶ Saundihī ami kiya koai jhaati saundiwi nunjenawaayopo. “Ko gi napitihisataise? Ko kinyi ndiha napitiyati nangorīhaati titihehimataise?” undiwi nunjenawaapo.

²⁷ Iyauhi komiha kiyai saundataase. “Nini sangi aimi kasato. Kasatonihī sahi windi baiwi atiwi namehopo. Japihi sahi napindapi atitaatiwītopo. Sahi noaipapī koai nīwipinjawī komi otipipatihiyaatimatītaatiwītowo?” undati nunjenataise.

²⁸ Saundihī Parisihiya Judaahiyaanamī awaisawīhiya apouwihi koai maipihaiwa kaundiwi ambipati maipihati nusoasawaayopo. Aiwi kiya koai saundawaatopo. “Nehi kinyi kiwahonjhi koai nīwipinjawī komi otipipatihonje. Ami nyahihi Mosesihoai nīwipinjaati komi otipipati mmonaati newa kiyohiyīhiyaanane.

²⁹ Iyaati nyahi aimi mmonīhaayo. Mosesihoaisaahihi Autaahaatiho komi pīwīha numwise. Ami kimo Jisaasimo noaipasitīraapi sapihapī nasahoe taati nyahi windi moho,” undawaatopo.

³⁰ Saundauhi ami utaaso jhi ndiha niyotisiho kiyai komiha wihoanīha satati kaundataase. “Sahi akitihihi pīwīha sa nehi kai wa katawaatopo. Ami sahi ko napimbipihapī ahapīhapī nasahoe tīwi windi mohopo. Ami kohi nisi ndiha nanorīhaati titihehimataise.

³¹ Nyahi mmonaati nanyesipatahiyaane. Isihiya maipihya maipihaiwa kaiwīhiyaami pīwīha Autaahaatiho windi atihomaawisahore. Ko nehi isihiya titihi saasanotahiya komi gwīnyaati maaritirīhreti japepihīrohiyīhiyaaisaahihi atīwisahore.

³² Utaaho wo ami komi ndiha sanaatami gwīsihaatihapī niyotaho noaipahoai wo neti titihiwiwatī nusorīhaase tauhi windi atihomisopo. Kīmandi nehi wanīhandi noaipataise.

³³ Kimo Jisaasimoai Autaahaatiho neti natamausoasonihondaataahi ko wapa watipihaiwa windi nga kamaitaise. Owetītaise,” Undataase.

³⁴ Ko saundihī Judaahiyaanamī awaisawīhiya Parisihiya koai saundawaatopo. “Kinyi kinyi kinaatami gwīsihaatihapī maipihandī tisaindahonjī noaipapīhonje. Isi wanīsangī maipīhonjisi nini gaahonīniso tīpi nyangi kinyi pīwīha sa katīpīnyisapaino?” undiwi nepi nehihaapemapi “sikonjīnīhi numwe,” undiwi natīwusaasauhi notaise.

Kima Pīwīma Isihiya Satīwi Nyahi Autaahaatihomīhaiwaapi Ndiha Niyotahiyaane Tīwi Gīmunyaahohītīhandapīhaare

³⁵ Jisaasiho ko utaaho ndiha niyotihī titihemwasīhoai Judaahiyaanamī awaisawīhiya nepi nehihaati yotopotauhi atisataise. Ami ko noti koai usonata saundataase. “Kinyi Isihiyaami Awaisīho Saaho Jīhopī Komi Isihiyāi Japihi Numwaitandi Autaahaatiho Ahīwisihore tīpi gīwunyaapaino?” undati nunjenataise.

³⁶ Saundati nunjesihī ami ko Jisaasihoai saundati nunjenataise. “Awaisīhonye, so Isihiyaami Awaisīho Saaho Jīho diyaamahore? Nini windi mohono kopī kinyi nīngi kande ami nini kopī gīwunyaaitaano,” undataase.

³⁷ Saundihī ami Jisaasiho koai saundataase. “Wani kinyi koai aimi usonapaise ami ko gi wani taati pīwaahītisi-moso,” undataase.

³⁸ Saundihī ami ko ndi maipīho Jisaasihoai saundataase. “Awaisīhonye, nini kinyapi gīhunyaataayo,” undataase. Saundati kapīhi Jisaasihomīhinī atotipīwesati Jisaasihoai neti mepi autaahemwataise.

³⁹ Aihī Jisaasiho sandaase. “Nini isihiya yapīpataapihiyai neti tipītapaati usondandi napīthonihe. Saindi nini kiyai neti tipītapaati usonanīhi isihiya ndiha niyotisawīhiya nusorīhaatonihī jasaihi ami isihiya ndiha gaahiya ndiha niyotati asahatītande,” daase.

⁴⁰ Ko satihī kapīhi Parisihiya Jisaasihomīhinī deti bitotawaayopo. Bitotawa kiya Jisaasiho pīwīha sa katihī atisawaayopo. Atisawaawī kiya Jisaasihoai saundawaatopo. “Kinyi napotapaaase? Nyangisangi ndiha niyotahiyaano?” undiwi nunjenawaayopo.

⁴¹ Saundiwi nunjenīhauhi Jisaasiho kiyai saundataase. “Ami samī ndiha niyotonaahi maipīhaiwaapi pīwīha sahi naitaatīwīha owetītaise. Owetītīhati kati ami sahi satīwi nyahi nyami ndiha namaayotati gaahiyaane tawaatowī ami samī maipīhaiwaapi pīwīha naitaatīwīha yaiha ahisondaise,” undataase.

10

Kīma Pīwīma Jisaasiho Nīnī Sipisipihandamī Satihoninī Gaahonine Tatī Katindihandapīhaare

¹ Jisaasiho pīwīha wa sandaase. “Nīnī akītīnīhi sangi kasatataato. Sipisipihandamī naaporihīrotī utaaho wo nandaitandaahī ko tītīhi onepatetapī nandaitaise. Amī ko nehīhetī wīraapī naaporihīrī nehīmwaatī nandaahonaahī amī sohī utaaho ikohore. Ko sipisipihandī ikondandī nandaataise.

² Amī utaaho tītīhi sipisipihandamī satīho sipisipihandī biyatī jatisīho onepatī nuwatosatī naaporihīrotī nandaitaise.

³ Iyataatī utaaho onepatī maasomwaaŋī jatisīho onepatī nīwusīhi sipisipihandamī satīho nandaataise. Aihī sipisipihandī ko satīho jatisīhomī pīwīha naahwītarīhīrī atīwisataise tītīhi atīwisahandiso. Iyataatī sipisipihandī nehī nīnaasaindamī ambīpatī gaatatī jatisīho gwītīhi komī pīwīha gapīpa atīwisatī sipisipihandī koenda nasataise. Aihī satīho jatisīho sipisipihandī nahandī gwītātī numwaasi noaipataise.

⁴ Siyatī sipisipihandamī satīho komī sipisipihandī nahandī nehīhaatī ipaahaapī numwaasi noaipataise. Numwaasi ipaahaapī noaipatī ko jīhī naihi amī komī sipisipihandī satīhomī pīwīha naahwītarīhīrī atīwisahandisī nīwipinjai komī ipotī notaise.

⁵ Iyataatī amī utaaho nehī koai woaisaahī sipisipihandī wīndī namaawipinjītaise. Daahī kopī yanīhīmaitaise amī nehī utaaho koai womī pīwīha naahwītarīhīrī wīndī atīhomaawisahandiso,” undataise.

⁶ Jisaasiho pīwīha kīma nepemaahīwatī kaundihīhandī kandi kiya kaamī tanyaahaapī wīndī mohopo. Owetise.

⁷ Saiwī kiya wīndī monīhauhi Jisaasiho jahaatī sandaase. “Nīnī akītīnīhi sangi kasatataato. Nīnī nīwahonīnī sipisipihandamī onepīhonīnī maasomīhonīne.

⁸ Nisī jīhī nasohiyīhiya siya ikohiyaasī isīhiya usaamīhapa ikonīwī nepī nopīsasohiyīhiyaare. Ikohiyaasī amī sipisipihandī kiyaamī pīwīha wīndī atīhomaawise.

⁹ Nīnī nīwahonīnī onepīhonīnī maasomīhonīne. Utaaho itapaatī wo waatī nīnī maasomwaaŋī nīwusanīhi nandaasīho nandaasaamaatī Autaahaatīho japīhi numwaitaise. Autaahaatīho siyatī numwaasīho numwaasaamaatī nandaatī amī noaipatī notī nasayatī ko kaatī iwītatamanatī andītīwīwītandīhapa nandapa amī wapaīsangi naitaise.

¹⁰ Ikoho so nehī nasataamaise. Ko sipisipihandī ikonatī amī netī siwaiwai tiwamatī amī netī kaiwai nopīsasītandī nasataise. Amī nīnīhi isīhiyai asītimatītaatīwīhandī numwisanihi amī kiya asītimatītaatīwīhandī nga nepī bimītaatīwī nasataayo.

¹¹ “Iyataatī nīnī nīwahonīnī sipisipihandamī satihonīnī gaahonīnī baidī iwinjatohīhonīne. Sipisipihandī jatisīho gaaho sipisipihandī netī itatamanatī japīhi numwaitandī komī ambīpatī nihīrahore.

¹² Amī otīpīpatīho nawīho naitandī sipisipihandī jaatosīho sohī sipisipihandamī satīho akohomahe. Owetise. Iisī suhīrī ainjīhīrīhīhīrī sipisipihandī tiwatī nandandī nasonīhi ko iwinjamapī sipisipihandī kiyatī bitohonīhi namasi yanīhīmaitaise. Iyonīhi suhīrī ainjīhīrīhīrī sipisipihandī tiwatī ikotī nanatī netī kīhīra torīwatī tahamanausoaasītaise.

¹³ Naisīhōpī otīpīpatī kaisīho nehī nawīho naitandī kiyataahosī amī sipisipihandapī wīndī pīhītātī gīmunyaahoe. Siyahosī suhīrī ainjīhīrīhīhīrī nasonīhi usesi yanīhīmaitaise.

¹⁴ “Nīnī sipisipihandamī satihonīnī sipisipihandī baidī jaatohohīhonīnī gaahonīne. Nīnī nisī sipisipihandī baidī usotī mmonītī usītīwisonīhi amī nisī sipisipihandī nīngi biyatī nisonatī usītīnisahonīne.

¹⁵ Amī nīngi nisī Apīho biyatī nisosihi amī nīnī koai mmonītī usonītīhonīne. Amī sīkaīndī nisī sipisipihandī usotīhonīnisī nīnī nisī sipisipihandī iwītātamanatī kandi netī nopīsasītandīhandaatīhapī japīhi numwaitandī nisī ambīpatī namataayo.

¹⁶ Amī nīnī sipisipihandī wiwa yahaiwaīsaahonīne. Kaiwa kīmandī sipisipīmandamī naaporīmīrī kīmīrotī bitosītīmandamīhatīhi wīndī bīmītoise. Amī sipisipihandī sandī maawī nīnī numwaasi napītī kīmīrī naaporīmīrotīmaitaano. Nesipītīmasanīhi ipotīhura sipisipihandī noaipatī ahoyanatī nehī naasaindītōnīhi amī sipisipihandī jatisīho satīho nehī naasohītō. Iyonīhi sipisipihandī nasatī kīmatīhi nandaasītīhandisangi jatisīho satīho nehī naasomī pīwīha naahwītarīhīrī atīwīto.

¹⁷ Nīngi nisī Apīho maariho nanīmīndīmāndī apaapīmaahē amī nisī isīhiyaisī japīhi numwaitandī nīnī nisī ambīpatī nehī japīhi naitandīhatī katī gohī nehī masīhonjī namahonīhe.

¹⁸ Nisi ambipati utaaho wo neti nanopisatasi windi konihisinhini nemaanimaitaise. Nehi nini niwahonini maariti gwinyaahohirihireti nisi ambipati maariho namataayo nisi isihiyai japihi numwaitando. Saindi nisi ambipati maariho namatatihati ami japihi nisi ambipati maariho naitandi watipihandi nini niwahonisiheti ahondaise. Ami nini watipihonini watipihandisahoniniso. Nisi Apiho nini saitandi watipihandi ningi nanimihini Autaahaatihomi piwaha watipihani nini nesihonine,” undataase.

¹⁹ Aihini ko Jisaasiho piwaha saiwa satati katiwimaiwaara kopu Judaahiya kiyaami kiyohirihireti kaiwi maariho yiyahwi gwinyaawaayopo.

²⁰ Judaahiyaami isihiya taahiyihiya usa Jisaasihopu satawaatopo. “Itipihoni maipihoni komiheti nasati nandaati koai neti nusopisasihi ko nahirisati naharindaase. Komi piwaha sahi atihiri mwitipisawi napindapi atiwitaatiwe?” tawaatopo.

²¹ Usa satauhini ami kiyaami usa satawaatopo. “Kimaiwa piwaamaiwa ko katiwimaiwa utaaho itipihoni maipihoni bimoho katimumwaanini kandaamaase. Ami itipihoni maipihoni utaaho komi ndiha niyotati maipitishoi nga nusorihati titihemwaitaindihoni?” tiwi sawana nasenawaapo.

Kima Piwima Jisaasihoai Judaahiya Manditipiwisohitihandapihaare

²² Sura Judaahiyaami asisihia awaisihia wa Autaahaatihopu gwinyaapu komi ambipati niwimaitaatiwi Jerusaremihanda ahoyandaatiwaha noaipataise. Iyataati sa asisa jihura Anini Awaindihandi Jerusaremihanda ahetingihandi japihi nepi titihini Autaahaatihomi anjaanemapi namihanohururaapu gwinyaapu maarititaatiwaha asisihia noaipataise. Iyataati Sura apipaahi bwaahuraare.

²³ Aihini sura Jisaasiho mihatihini Autaahaatihomi Anini Awaindihandami naaporihiroti masataati ami usaanipati Soromonihomi usaanipato tiwihataini daayati bitondaise.

²⁴ Aihini Judaahiya napuwi koai otaatemapi nesiwesipi bitotawaawi ami koai saundawaatopo. “Kinyi kiwahonyapi ahonine nyatipi ausaapu kanyate ami nyahi kinyapi ko utaaho diyaamahotindihoni taati awaindini pihitati gwinyaahoaatihaayono. Ami kinyi komi isihiyaisi japihi numwaitandi Autaahaatihoni nangimihainjihonitapaapaahi ausaapu kanyate,” undawaatopo.

²⁵ Saundauhi ami Jisaasiho kiyaami piwahaami wihoaanjaha kiyai saundataase. “Nini sangi aini ausaati kasato. Kasatonihandi kandi sahi posatihini nisapi windi gimaanunyaahopo. Nisi Apihomi ambipatahunini ami komi watipihandaahunini otipipati watipimaiwa nini kiyohiwimaiwa nisapi sangi neti nasisataise.

²⁶ Nini watipimaiwa kiyohiwimaiwa nisapi neti nasisihandini kandi sahi nisihyaati nisi sipisipihyaatimendaati ami sahi nisapi windi gimaanunyaahopo. Ami Autaahaatihoni komi isihiyai japihi numwaitandi namihainjihoe tiwo.

²⁷ Nisi sipisipihandi nisi piwaha naahwitarihirini atinini ami nini baindini usohonihini ami kandi ningi atinisiati nanipinjataise.

²⁸ Aihini nisi sipisipihandi asitimatitandihandi nunyataayo. Kiya windi namaapopi ami windi owemetitaapo. Utaaho wo nisi ikwiraatihapi nisi sipisipihandi ahwati nemaanimaitaise.

²⁹ Nisi Apihoni nisi sipisipihandi nini yamanitandini ningi nanoasataise. Iyataati ko nisi Apiho watipihaiwa ami watipihia nahataapa nahatiyai nusatipihati apipaahi watipihoni awaisihore. Isi komi ikwiraatihapi nisi sipisipihandi wapa ami wo ahwati nemaanimaitaise.

³⁰ Iyataati nini nisi Apihoni noaipihani timaamaitihani nehi naasaindindaane,” undataase.

³¹ Saundihini Judaahiya piwaha sa atiwasawi Jisaasihoai sohoai timaitaatiwi nawihani awaiwaiwa jahaati pinuwi newaayopo.

³² Saiwi nehauhihendi kandi Jisaasiho kiyai saundataase. “Nini sangi Apihomi otipipati gaahaiwa watipihaiwa taahiwaiwa pihindini kaindini nasiso. Kaiwaami maahiwiaapu sahi ningi tipinimaitaatiwiyo?” undataase.

³³ Saundihini Judaahiya kiyaamihi wihoaanjaha koai saundawaatopo. “Nyahi gisi kinyi otipipati gaahaiwa kaingiwaiwaami wipati tiwaahimaitihaawimaayo. Owe. Ami kinyi nehi utaahonitapaahandi kandi Nini Autaahaatihonine tipu Autaahaatihomi aunahipa nehinihini kandapi tiwaahimaitihaawiyi,” undawaatopo.

³⁴ Saundauhi Jisaasiho komihani wihoaanjaha kiyai saundataase. “Sahi sawanaatami winihapiatihini piwaha wa satati jipatipimindiso? ‘Nini Autaahaatihonini sapi sandaato sahi autaahaatihyaate daato,’ tato?

³⁵ Ami jihura Autaahaatihoni isihyaapu piwaha sa kandaase. Kandaati kiyaapu Autaahaatihoni kiya autaahaatihine ndaase. Iyataati Autaahaatihomi piwaha jipatipindisihani nasisoaari akitihaahihini ahondaise.

³⁶ Iyataati n'ngi Autaahaat'ho sawaho nanimahanati neti natanoaasihi napit'ihonine. Isi ami sahi nisapi napaapi sat'iw' gwinyaapi katopo? 'Kinyi nehi utaahon'itapaahandi kandi kinyi katipi kaing'w'maiwaara kinyi Autaahaat'hopi sisip'itipi Autaahaat'hom' aunah'ipa nepaise,' tiwo? Ami Autaahaat'ho natanoaasihi napit'ihon'nis' ami n'ni Autaahaat'hom' Mwaahon'ne ndi kandaataahi tit'ih' akiti kandaato.

³⁷ "Ami sahi mmonawaawi n'ni n'ni Ap'ho Autaahaat'ho kaiwaiwa windi kamaisanaahi ami n'ni katoh'haapi sahi windi gimunyaapi nehi namapise.

³⁸ O ami n'ni n'ni Ap'ho kaiwaiwa kaiwa kaisanaahi n'ni kiyoh'wiwaapi akite tiwi gwinyaapi. Sahi sat'iw' nisapi 'ko Autaahaat'hom' Mwaahoso,' tiwi gimunyaaitaatiwaahi ami nehi n'ni otip'ipati watip'ihaiwa taati sam'imat'ih' kiyoh'w'maiwaapi akiti haiwaaso tiwi gwinyaapi. Saiwi gwinyaawaawi kiretapi sangi nisapi biyati nasesipaton'ih' sahi mmondaatiwo. Ami Sap'ho koaisat'it'ih' maasi t'maamait'it' saiva otip'ipati watip'ihaiwa kiyamaiso tiwi sahi mmon'iw' gwinyaaitaatiwo," undataase.

³⁹ Saundih' Judaahiya jahaati Jisaasihoai nepi isiwat'itot'iwiyauhi ko kiyai nemapi kat'ih' keti kiyaami ikw'iraati'hapi napand'wati yan'ih'mataise.

⁴⁰ Siyati yan'ih'mati Jisaasiho waapihaati Jorit'an'haati nahaitati wih'ini m'ihih'in' no-taise. Iyati j'hura Jon'ho is'ihiyai baawusis'ho is'ihiyai baawusimb'ip'ih' not' noaipataise. Noaipati ko sap'ih' bindataise.

⁴¹ Ko sap'ih' bimih' is'ihiyi taahiy'ihiyi koenda nasawaayopo. Nap'iw' kiya saundawaatopo. "Jon'ho kom' p'w'ha ami otip'ipati kaiwaiwai neti and'it'iw'itand' watip'ihaiwa ko windi kamaise. Kamaayataahandi kandi Jon'ho kimo utaamop' p'w'ha katiwaiwa nahatewa akiti n'ih' noaipataise," tawaatopo.

⁴² Sat'iw' Jisaasiho sap'ih' bimih' is'ihiyi taahiy'ihiyi kopi g'wunyaawaayopo.

11

K'ima P'iw'ima Rasaarusiho Napwind'handap'haare

¹ Utaaho wo kom' amb'ipati Rasaarusihoai yaawih' timbiyataise. Aih' ko aunah'ipati w'it' katam' amb'ipati Betanihandaaahap'hore. Iyataati sat' aunah'ipiti Betanihand' Mariyaahaatamuni kaatam' sanaan'haati Mataahaatamuni aunah'pate.

² Iyataati kimaati Mariyaamaati wan' kaatam' san'ho Rasaarusihoai yaawih' nan-otot'is'mom' sanaamaati k'im'ikaati Jisaasihoai atipati awaind'hand' waamainjotahati noaati iwinjaati kataam' misis'haara Jisaasihom' auh'it' neti n'wipiyai pasaamaate.

³ Isi ami kapuri Mariyaayi Mataaya Jisaasihopi p'w'ha sat'im' nusoasamaise. Awaishonje, kinyi naisoho kinyi maar'ho aungwohand' numwing'ho Rasaarusihoai yaawataise t'im' p'w'ha nusoasamaise.

⁴ Aih' Jisaasiho kapuram' p'w'ha neti atisatosati sandaase. "Sapa timb'ipa Rasaarusiho napw'itand'hapa ko timbiyataamaise. Owetise. Is'ihiyi Autaahaat'hom' watip'hand' mmonawaawi ami kom' amb'ipati n'wimaapi awaindepumaitaatiw'ihapaare. Is'ihiyi saisaihi ami kapetapi Autaahaat'hom' Mwaahon'ni amb'ipati awaipati naitando," daase.

⁵ Iyataati Jisaasiho Mataahaatisun' kataam' sanaapw'haatisun' ami Rasaarusihoaisun' kom' maar'ho aungwohand' kinyai nunyamahore.

⁶ Siyahondaahandi kandi Rasaarusihoai yaawise undauh' atisataahandi koh' asisiha yatairi kap'ih' bimimb'ip'ih' daah' bindataise.

⁷ Aih' sauri asisi yatiwauri sanai'hura kom' otip'ipati mmon'iw' nepi kaiwi n'wipinjohiy'ihiyai saundataase. "Nyah' Judiyaahandaahap' jap'ih' nut'haawo," undataase.

⁸ Jisaasiho saundih' ami kiya kom' otip'ipatihiya koai n'wipinjohiy'ihiyi koai saundawaatopo. "Katipunjing'honye! Kinyi Judiyaahandaahap' jap'ih' nutaapo? Wind' ot'ih' utaar'hand' sanamaise ami Judaahiya Judiyaahandaahiya gi sohongi t'ih'w'it'it'iwiyauhi kinyi kap'ih' namasi yan'ih'mahing'honje," undawaatopo.

⁹ Kiya saundauh' ami Jisaasiho kom' otip'ipatihiya saundati kaundataase. "Ami ip'ho naasoeti ip'ihom' yunjis'haam' auwaahandi 12 kiyahaiwaapi saasan'mondaind'ho? Ami utaaho wo otap'haati ip'hoeti dais'ho ko wind' napepaati t'maam'haitaise. Ami ko maapi yap'imbatam' nausainj'it'hand' kahapaamap'ipa nga mmonati neusosati daayataiso.

¹⁰ Ami nehi apatihi ko daayataati asahatihi kahapaamap'ipa wind' biyati ko monataati napepaati t'im'haitaise," ndaase.

¹¹ Ami ko sandi katati owetih' kap'ih' wa kiyai saundati kaundataase. "Nyam' naisoho Rasaarusiho nanototise. Isi ami n'ni nundi koai ahowimaito," undataase.

¹² Amí komí otípiipatíhiya Jisaasihoai saundawaatopo. “Awaisíhonge, amí ko nanoto-sonaahí komí timbipa gauseti-taise. Iyoníhi koai títíhíwítí-taise,” undawaatopo.

¹³ Iyataatí amí komí otípiipatíhiya Rasaarusiho aimí napomasíhopinyaso tíwí Jisaasiho kaundisihaapi wíndí kiya mohopo. Amí kiya nehí akítíníhi Rasaarusiho nanotitíhopiso tíwí gwínyaawaayopo.

¹⁴ Kiya saiwunyaahauhi namatí Jisaasiho kiyai títíhi kaundataase. “Rasaarusiho aimí napomase.

¹⁵ Aihí amí níní sapi gwínyaataatí koaisatí maasi nga wíndí bímimono ndí maari-taaya amí sahí nisapí gínunyaitaatíwo. Isí waní nyahí koenda nutíhaawo,” undataase.

¹⁶ Jisaasiho kiyai sa kaundatí namíhaasihura amí Tomaasiho komí ambípatí wítí Didi-maasiho komí sasaahoya Jisaasihomí otípiipatíhiya usai saundataase. “Amí nyangisangi nutíhaawo koaisaatí maasi napwítíhaawo,” undataase.

Kíma Píwíma Jisaasiho Mariyaayi Mataayai Maarího Asípíwindihandapihaare

¹⁷ Jisaasiho komí otípiipatíhiyaisatí maasi nuwí Betanihanda noaipawaayopo. Noaipapí Jisaasiho atisata Rasaarusiho aimí anímwaahípatí akosíhotí ahiyauhi asisíha maurí maurí sanotaise tawaatopo.

¹⁸ Iyataatí Betanihandí 3 kiromita kiyatí Jerusaremihandamí detí ahendaise.

¹⁹ Aihí Judaahiya taahiyíhiya Mariyaayi Mataayenda nasawaayopo. Amí kiya kapuri saního Rasaarusiho napwindíhandapí ikwírí ahowiwí isaumwapí maarího asípíwiwí gwíwusoaitaatíwo.

²⁰ Iyawaawí Mataahaatí Jisaasiho yaho taatí daihíra napise undauhi atisataise. Atisamapí Jisaasihoai daihíra iwinjaitandí Mataahaatí anjípípihí namasi notaise. Naihi Mariyaahaatíhi daahí anjípípihí bindataise.

²¹ Mataahaatí notí daihíra Jisaasihoaisamí nutanímí Jisaasihoai kaatí saundataase. “Awaisíhonge, kínýí kímíbihi bindapaapísí nisí nyíního wíndí namwaapwítaihe.

²² Amí níní mmonataayo wanísangi kínýí Autaahaatíhoai wapaapí nunjesamaahi kapa gi nga nahímítaihe,” undataase.

²³ Saundihi Jisaasiho Mataahaatí saundataase. “Kínýí síního japíhi asohoematatí nepaitaise,” undataase.

²⁴ Amí Mataahaatí kaatamíha Jisaasihoai saundataase. “Níní gwínyaatí mmonataayo. Asisíha ipotíhetí isíhiya japíhi nepasaihíhura ko japíhi nepaitaise. Nepatí ko asítimatítandíhandí naitaise,” undataase.

²⁵ Saundihi amí kaatí Jisaasiho komíha wíhoanjiha saundataase. “Níní níwahoníní isíhiyai japíhi ahowimatí numwaahohíhoníne. Aindí níní níwahoníní isíhiyai asítimatítatíwíhandí nunyohíhoníne. Utaaho wo nisapí gínunyaasího ko napotaa-handí kandi japíhi nepatí koníhi asohoematítaihe.

²⁶ Amí utaaho asoho bindataatí nisapí gínunyaasího ko wíndí namaapwítaihe. Mata níní kíma kahítohmaapí gínunyaapaino e owetiso?” undatí Jisaasiho nunjenataise.

²⁷ Saundihi Mataahaatí Jisaasihoai kaatamíha saundataase. “Ye. Awaisíhonge. Níní kinyapí, ‘ko Autaahaathómí Mwaaahore,’ ndaato. ‘Amí Komí Isíhiyai Japíhi Numwai-tandí Autaahaatího Namíhainjíhore,’ ndí amí, ‘Autaahaatího koai yapípataapíhi natausaasítandí katisího natausaasíhi nasahore,’ ndí kinyapí níní gíhunyaataayo,” undataase.

Kíma Píwíma Jisaasiho Rasaarusihopí Maarího Asípíyatí Gwindihandapihaare

²⁸ Kaatí sa Jisaasihoai saundatí kaundamapí japíhi kaatamí sanaapwíhaatí Mariyaahaatí gaatatí numwaatí kapuri nawísamí bitotamaamí Mataahaatí Mariyaahaatí bípi saundataase. “Kataunjisího kímíbihi kímo nasatí bitondaatí ginjaitandí kinyapí ko taatí nasenataise,” undataase.

²⁹ Mariyaahaatí píwíha sa atisamapí ketí dosí Jisaasihoenda notaise.

³⁰ Amí Jisaasiho sangí aunahípata niyatí nandaatí kapíhi Mataahaatí notí iwin-jasípípihí daahí koníhi bitondaise.

³¹ Aihí Judaahiya Mariyaahaatisawí maasi anjípípihí bindawa maarího asípíwiwí gwíwusehohiyíhiya iwinjawaayopo Mariyaaha dosí ketí anjaaní namasi naiho. Aihí kiya saiwi kaatí gwítandí Rasaarusihoai ahiyohípihínotaise tíwí gwínyaawaayopo. Satíwí gwínyaapí kaatí níwipinjai nowaayopo.

³² Mariyaahaatí notí Jisaasiho bitosípípihí kapíhi noaipatí winjataise. Kaatí iwinjatosatí komí auhíraapíhi yatíhi tímahiyatí atotípíwesatí koai saundataase. “Awaisíhonge, amí kínýí kímíbihi bindapaapísí nisí nyíního wíndí namaapwítaihe,” undataase.

³³ Saundihi Jisaasiho Mariyaahaatí iwinjata kaatí taatí gotaise. Aihí amí Jisaasiho Ju-daahiya kaatí níwipinjai nasohiyíhiyai iwinjata amí kiyaisangi maasi taawí gowaayopo.

Siyauhi ami Jisaasiho komi maariho apipaahi aungwohandi tundataise. Iyati ami koaisi kusiha wiwitataise. Ahi ko gwi+andiyataise.

³⁴ Sawimainjihi Jisaasiho sandaase. "Sahi Rasaarusihoai maahap+hi ahiyopo?" undati nunjenataise. Aiwi kiya koai saundawaatopo. "Awaisihone, kinyi nambi mmome," undawaatopo.

³⁵ Saundauhi Jisaasiho gotaise.

³⁶ Gwihi Judaahiya Jisaasihoai iwinjaposawi satawaatopo. "Winjasawise. Ami Jisaasiho Rasaarusihoai komi maariho apipaahi aungwohandi nunyahoso," tawaatopo.

³⁷ Ami kiya Judaahiya usa Jisaasihopi satawaatopo. "Ko ishiya ndiha niyotahiyai nusorihati titihemwahosi ami kimo utaamoai titihimaawiwati napaapi nehi iwinjasihi ko napwise?" tawaatopo.

Kima Piwima Jisaasiho Rasaarusihoai Japihi Ahowimati Gaatihi Nepasithandapihaare

³⁸ Jisaasiho komi maariho apipaahi awaindihandi tundati yaawati naanawisamasiho nasati Rasaarusihoai ahiyohipihihi animwaahipati akosihaami mipateti noaipataise. Iyataati akosihaami mipateti nawiha aungwohandi napundataise.

³⁹ Siyati napundih komi sandaase. "Nawiha nemapise," ndaase. Satihi ami sotisihomi sanaamaati Mataahaati Jisaasihoai saundataase. "Awaisihone. Rasaarusiho aini napohore. Asisiha aini mauritih mauritih 4 kiyati sanaise. Ko animwaahipatopi ahotiho. Isi ami andihiri maipihandi noaipataise," undataase.

⁴⁰ Saundih komi kaati Jisaasiho saundataase. "Nini gi jhi napitindi kahito? Ami kinyi nisapi satipi Autaahaatihomi Mwaaho Komi ishiyai japihi numwaitandi Autaahaatiho namihainjihoso tipi ginunyaapaapaahi kinyi Autaahaatihomi watipihandi awaindihandi mmondaise hititi aini kahito," undataase.

⁴¹ Saundih komi kinyi namapi nawiha awaindihandi mipateti maahomwaanji nisapuwati napundisiha nupwi nemawaayopo. Nemihauhi Jisaasiho autaa hi naingaati jatataati sandaase. "Apore, nini gi gaahone, gaare hitataato ami kinyi nisi piwihah nahi seti kahitohiha aini atininiho.

⁴² Kinyi ningi nasisoaari nahateweti atinimbihone. Saimbi atinimbihonitih nini aini mmoho. Saindi aini mmonataahandi kandi ami ishiya kimiya nisimin kimbhi bitohohiyamiyapimainjihi nini saiwa kandaato. Ami kiya nisapi Autaahaatiho natausaasihi nasahoe tiwi mmondaatiwo," daase.

⁴³ Jisaasiho satati katatosa ko waati waapihita kaahaata sandaase. "Rasaarusihonye, kinyi ipaahaapi noaipape," ndaase.

⁴⁴ Ami Jisaasiho satati gaatihi Rasaarusiho atisati japihi asohoematati nepasi ipaahaapi noaipataise. Iyataati komi ikwauhihi apotihira napapihiwi ami ndimaahomwaanji apotihonji masihonji angaasipihanda napapihiwi mmaphihore. Setahosi Jisaasiho kapihi ishiyai saundataase. "Apotihiri koai mmapi napapihiwi yamwaahohipi sahi nepi nesipapumapise. Nesipapumasaihi ami ko daito," undataase.

Kima Piwima Judaahiyaami Awaisawihya Mitihya Jisaasihoai Tiwitaatiwi Piwihah Wisasohithandapihaare

(Matiyuhu 26:1-5; Maakiho 14:1-2; Rukiho 22:1-2)

⁴⁵ Judaahiya ishiya taahiyhiya Mariyaahaati iwinjaitaatiwi nasawaayopo. Ami kiya Jisaasiho Rasaarusihoai ahowimasih japihi asohoematati nepasih iwinjawaayopo. Iwinjawaawi kiya Judaahiyaami usa taahiyhiya Jisaasihopi giwunyaawaayopo.

⁴⁶ Iyauhi ami kiyaami usa Judaahiyaami awaisawihya Parisihiyaapihi nowaayopo. Nuwi Jisaasiho kaiwaiwaapi Parisihiyai kaundawaatopo.

⁴⁷ Kaundauhi ami atiwasawi prisihiya ishiyaapi nandapa tihwi Autaahaatihoai dipumanihohiyhiyaami jhiya mitihya iwinjatohiyhiyaatih ami Parisihiyaatih ahoynawaayopo. Ahoynawi Judaahiyaami Kaunjorihya Sanihetrenhiyai gaatiwi nepi ahoynawaayopo. Ahoynawi kiya sawana saniwi nasenawaapo. "Nyahi napitaitihaawe? Kimo utaamo (Jisaasiho) watipihaiwa taahiwaiwa taati kiyataiso?

⁴⁸ Ami nyahi nehi koai iwinjasaihi kimaiwa watipimaiwa konhi kaimi notaataahi kop ishiya nahatiya giwunyaaitapo. Saisaihi ami Romihya napwi nyami Autaahaatihomi Anj awaindihanduni ami nyami ishiyaaisuni aunahipati yapipati nanyepi nepi nanyopisaitapo," nnawaatopo.

⁴⁹ Ami sura kiyaamihatihi utaaho wo komi ambipati Kaiyapaasiho bindataise. Iyataati ko Autaahaatihomi Anj Awaindihandi jatawa prisihiya nandapa kohasipihohi tihiwi Autaahaatihoai dipumanihohiyhiyaami jiho awaisihohi prisihihore. Siyati ko

awaisiho mītihihoi amī ko sandaase. “Sahi wapa sangi neti jatatamanitandihapaapi gimunyaapihiyaate.

⁵⁰ Sahi sangi neti jatatamanitandihira yaihiiraasi amī kīraapi sahi wīndi moniwi gimaasunyainje. Amī wiwa ishihiya nahatiya nepi nopisasinwi napopi owetiataawi kiyaami aunahiya neti utaaho nehī naasohi napotaataahi amī sira gaare. Iyonihi ishihiya nahatiya wīndi nepi nopisasinwi owemetiataiwo,” undati kaundataase.

⁵¹ Kaiyapaasiho sa katisima nehī sawaho gwīnyaati kandaamaase. Owetise. Amī sura kinaungwiha seti koai namihanaui noipati pīrisihiya ishihiyaapi nandapa maahoaipati tihwi Autaahaatihoai dipumanwi amī Judaahiyaami Autaahaatihomi Anj awaindihandi jatohiyihiyaami pīrisiho mītiho jiho awaisihore. Isi ko (Autaahaatihomi piwiha atisati neti ausaati) Jisaasiho komi ishihiya Judaahiyaapi napwitandihandapi jīhi tīmanati piwiha kandaase.

⁵² Iyataati amī Jisaasiho nehī Judaahiyaaisaahi japihi numwaati iwītatamanitandī napotaamaise. Owe. Autaahaatihomi mwaaya maatiya nahatiyai numwaati neti ahoyonihi kīhapīhi toriwatiwi bimohiyihiya noiapapi nehī naasiyaahitītaatiwi Jisaasiho napotaise.

⁵³ Aihī asisa seti suraapi namasawi Judaahiyaami awaisawīhiya Jisaasihoai koaisinihi owemapi nemaitaatiwi piwiha kanīwi wisasawaayopo.

⁵⁴ Siyauhi namati Jisaasiho Jerusaremihanda otīhati kiyaami ndīheti auta wīndi dahomaise. Ko aunahipati witi iwīwiriho ishihiya waapoho owehapīhi awaisihapīhi deti ahetihīhata notaise. Iyataati ko aunahipa taunihandi masehonji katami ambipati Epraimihanda notaise. Noti sapīhi Jisaasiho komi otīpīpatīhiyaisati (noaatati) bindataise.

⁵⁵ Iyataati asisīha awaisīha Autaahaatiho Isīraherīhiyai nehī winjasīhi nga bimohītīhandapi Judaahiya gwīnyaitaatiwiha kimbapiho noaipaitandi aimi detīndaise. Iyataati so kimbapomi ambipati Pasopaahande. Iyataati Pasopaahandi sangi noaipasīhi ishihiya taahiyīhiya kiya wapihi wapihi bimohipīhi awaisawīhiya jīhiya niyawaayopo. Kiya Pasopaahandapi nepi tītihematiwi amī tīmanīwi wapa kaitaatiwo amī kiya Pasopaahandeti Autaahaatihomi ndīheti gaahiya tītīhi saasanotahiya noaipaitaatiwo.

⁵⁶ Iyawaawi kiya ishihiya Jisaasihopi daawaayopo. Daapi anj Awaindihandaatīhi bitotawa ishihiya sawana sanīwi nasenawaapo. “Amī Jisaasiho kimbapiho Pasopaahandi mmondandi napitaindīho e namaapitaindīho?” nīwi nasenawaayopo.

⁵⁷ Iyataati amī pīrisihiya ishihiyaapi nandapa maahoaipati tīhiwi Autaahaatihoai dipumanwi Autaahaatihomi Anj Awaindihandi jatohiyihiyaami awaisawīhiya jīhiya mītihiya ishihiyai piwiha aimi tīmanīwi kaundawaatopo. Jisaasihoai wapihi bimonihi ishihiya koai usonawaawaahi amī kiya napīwi Judaahiyaami awaisawīhiyai kaundītaatiwo. Kaundisaihi amī kiya awaisawīhiya Jisaasihoai nepi isipi wīraitaatiwo.

12

Kima Piwima Jisaasihoai Mariyaahaati Werihandi Atipati Iwinjaasitihandapihaare (Matīyuhō 26:6-13; Maakīho 14:3-9)

¹ Kimbapiho Pasopaahandi noaipaitandi asisīha ikwi naasairītihi wihīnīrami naasohītīha 6 kiyati ahondaise. Aihī Jisaasiho aunahipati Betanihanda notī noaipataise. Iyataati sapīhi Betanisīnda jīhura utaaho Rasaarusiho napwīhi anīmwaahipati akosi hombi Jisaasiho ahowimasīho bimimbipīhe.

² Aihī Jisaasihoaisawī maaritīwi nandaatiwīhapa nandapa tīhawaayopo. Tīhiwi Mataahaati kiyai nandapa tīhati numwīhi nanawaayopo. Aihī Rasaarusiho ishihiya Jisaasihoaisawī maasi nandapa nanīhohiyīhiyaisati bindataise.

³ Aihī amī Mariyaahaati atipati werihandi sandaahande tīwīhandi nawīho apīpaahi awaisīho nunyati nehandi netaise. Nesi nasati Jisaasihomi auhīreti nuhaati kaatami mītihihoi misisīhaara nuwipiypataise. Aihī anjītīhi nahataapihi gaamati kandi werihandi atipatami waamaindīhi gaahīri waamainjondaise.

⁴ Aihī amī Judaasi Isīkariyotīhoaisangi sura sapīhi bindataise. Ko Jisaasihoai nīwipinjohiyīhiya otīpīpatīhiyaami wore. Iyataati ko ipotīhura Jisaasihoai tiworisaami ikwīraatīhi numwīshore. Judaasiho Mariyaahaati Jisaasihoai kawīndīmandapi wīndi maarīmitati komi maarīhoaatihi itīhītati gwīnyaataise. Iyati ko sandaase. “Kīmandi werīmandi nawīho siriwaaho aungwohandi 300 kiyahopi nga usaisi nunyawī naithande. Nepi nawīho ko ishihiya ikīpīpa owehiyai numwīto.

⁵ Isi napīndapi nepi nopīsasopo?” tati kandaase. Iyataati sura ishihiya nawīhopi otīpīpatī kiyohiyīhiya kīnaungwiha naasaami otīhatīhi nawīho samwaanjī nehotihore.

⁶ Ko Judaasiho isihya ikipipa owehiyaapi gwinyaati maariho asipiyataati sa piwaha kandaamaase. Owetise. Ko ikonahosi ikondandi gwinyaataati kandaase. Iyataati ko Jisaasihoaisawi komi otipipatihiyaami nawihoni iwinjataatahore. Iyataati ko taahiwaiweti kiyaami nawihomi bokisihandombi ikonati noati nanahore.

⁷ Jisaasiho piwaha sa atisatosa komiha wihoanjiha sandaase. “Kaati windi namaaw-isapupi nehi iwinjasawise. Wani kumuraapi asisima kimetapi werihandi sandi kaati ahiyatosatatihande. Nini napoti ami animwaahipatopi yamwaatitandihuraapi nisi ambipati nepi nimanitaatiwo.

⁸ Ami isihya ikipipa owehiyaapi sangisawi nasisoaari maasi bimitaapo. O ami ninihi sangisati maasi nasisoaari windi bimimito,” undataase.

Kima Piwima Rasaarusihoai Tiwitaatiwi Piwaha Wisasohitihandapihaare

⁹ Judaahiya pihitiwi taahiyihiya Jisaasiho Betanihanda yaho nasati binye tauhi atisawaayopo. Atiwimapi koai usondaatiwi kiya nasawaayopo. Iyataati ami nehi Jisaasihoaisaahi usonda nasawaamaayopo. Rasaarusiho Jisaasiho jiji animwaahipati akosi hombi ahowimmasihoai maawi usondaatiwi nasawaayopo.

¹⁰ Aih! ami sandapi Rasaarusihoaisangi tiwitaatiwi Judaahiyaami awaisawihya mitihiya (Jerusaremihanda Autaahaati homi Anj Awaindi handi jatohiyihiya) piwaha kanwi wisasawaayopo.

¹¹ Ami sandi apaapi mahe. Ami isihya taahiyihiya Jisaasiho Rasaarusiho napwihoi ahowimasih! kandi mmonwimapi kiyaami awaisawihyai namasi Jisaasihopi gwunyaahauhe. Aih! ami sandi kandapimaawi Rasaarusihoai maawi tiwitaatiwi Judaahiyaami awaisawihya gwinyaapi piwaha wisasawaayopo.

Kima Piwima Jisaasiho Judaahiyaami Awaisihoematati Jerusaremihanda Niyati Nandaasih! Isihya Koai Nuwimaahohitihandapihaare

(Matiyuho 21:1-11; Maakiho 11:1-11; Rukiho 19:28-40)

¹² Isihya asakaiwi wirisandihandi asisihawaisihaw Kimbapiho Pasopaahandi mmondaatiwi ahoyaniwi Jerusaremihanda bindawaayopo. Iyauhi Jisaasiho Rasaarusihomi anjipih! (Betanihanda) nandapa tihiwunyauhi nanati nanotati asisihaw ipoti kapiheti Jerusaremihandaahapi daihira yaho taati nase tauhi isihya wirisandihya atisawaayopo.

¹³ Atiwimapi totipati isaaha tisatiwi isisi daihira ami ko Jisaasihoaisawi nutandaatiwi nowaayopo. Nowaawi isi wirisandihya satiw! kaahaatiwi konyahitawaatopo.

“Autaahaatihopi maarite. Awaisihomi ambipataahi napolisihoi Autaahaatiho iwitatamanati gaahandi kawisane. Ko Isiraherihyai Winjaati Bimisiho Awaisihoe,”

Aunihihiri 118:25-26

tiwi konyahitawaatopo.

¹⁴ Jisaasiho dongiho neti koasini yamwaati awitimatati bindataise. Sandi ko kaindimandi Autaahaati homi piwaha aini katati jipati pindirihreti kiyataise. Iyataati piwa sa satati katise,

¹⁵ “Isihyaati sahi aunahipa awaipati Sitihandi Saiyoni handaahiyaate, sahi windi yamaiwase. Yamaiwi sahi naingapi jasawise. Sangi jainjaati bimtandihaw Awaisihaw yaho taati nasataise. Ko dongiho sipihohoaasini yamwaasi yaho taati nasataise,”

Jekariyaaho 9:9

tati jipati pindirihreti Jisaasiho kiyataise.

¹⁶ Sura saiwa siyati Jisaasihoi nusoipasurimura komi otipipatihiya koai niwipinjohiyihiya windi gimaawunyainje. Nehi ipotihura Autaahaatiho Jisaasihoi ahowimati ambipati awaipati koai numwihihuraahi kiya piwa saami tanyaahaapi gwunyainjihi mmonawaayopo. Sa piwa Jisaasihopi titihi kandaaso tiwo. Aih! ami kireti isihya Jisaasihoi saiwa kawisawaayowo tiwo.

¹⁷ Iyataati isihya Jisaasiho Rasaarusihoi animwaahipati akosihotapi ahowimasura maasi bitotawa iwinjahohiyihiya Jisaasiho sandi kaindindapi windi namaamihapi piwaha nesi isihyai kaundiwi nahataapihi gamawaayopo.

¹⁸ Ami sandi siwipati watipihandi (Autaahaati homi watipihanda) Jisaasiho kaindimandapi atisawaawi koai usondaatiwi ko bimimbipih! kiya nowaayopo.

¹⁹ Aih! namapi Parisihya sawana sanawaatopo. “Mmome. Nyahi kaitihaawi gwinyaahohitihandi windi kamaito. Ami isihya nahandi kandinhi koenda nuwi koai taawi aini niwipinjawaayowo,” nnawaatopo.

Kima Piwima Jisaasiho Kom! Napwitandihandapi Katindihandapihaare

²⁰ Isihya Jerusaremihanda Autaahaatihoai nuwimaapi Kimbapiho Pasopaahandi mmondaatiwi niyohiyihiyaamihathihi asihya usa Grikihiya numwihandawaayopo.

²¹ Siya Girikhiya Piripihoe nowaayopo. (Piripihoe so aunahipati witi Garirihanda ahetipati Betisaitaahandaahapihoe). Nuwi kiya Girikhiya Piripihoei saundawaatopo. "Awaisihonye. Nyahi Jisaasihoei winjaitihaawi nasihao," undawaatopo.

²² Saundauhi Piripihoe atisamapi noti Andiruhoei kaundataase. Aihahi ami Andiruyi Piripihoei maisahuri numwi Jisaasihoei kaundamaase.

²³ Kaundihahi Jisaasihoei kurami piwihahi wihoanjiha saundati kaundataase. "Isihyaami Awaisihonini Saahonini Jihonini nisi isihiyai japihi numwaitandi Autaahaatiho katati nanimihainjihonini ambipati awaipati naitandihura wani kimuraare.

²⁴ Nini akitinhi sangi kasatataato. Witihandi yandipihoe yapipataatihahi yamasaihi ko napoti windi namaamasataataaahahi nehi ko naasohihi ahotitaise. O ami ko yandipihoe yapipataatihahi yamasaihi napoti namaasataataaahahi asoho witihandi yandipihoe ningoti taahihoe noaipaitaise.

²⁵ Utaaho wo sawaho maapi biyati bimitandihandapi pihitahi gwinyaataataaahi so ko komi ipotihura asitimatitandihandahi windi namaitaise. O ami utaaho wo sawaho maapi biyati bimitandihandapi pohipinataataaahi ko komi ipotihura asitimatitandihandahi anitisati isiwatitaise. Iyati ko asitimatitandihandahi neti konihi jinjapihi jinjapihi bimitaise.

²⁶ Ami sahi usaati nini sami awaisihonini jainjatohihonisi otipipati kanisohiyihyaati ningsi akitinhi sahi nanipinjawise. Ami nini bimohipipihahi nisi otipipatihiyaisangi ningsiawahi maasi kapihi bimitaapo. Ami utaaho wo nisi otipipatihi kanisihoei nisi Apiho Autaahaatiho ambipati awaipati numwitaise," ndaase.

Kima Piwima Jisaasihoe Nini Isihyaami Saahonini Jihonihahi Nepi Autaahi Nanimaitaapo Tindihandapihaare

²⁷ Iyataati Jisaasihoe sandaase. "Wani nini nisi maariho omanjititahi ami ambipati awaindihandahi yaasati naanjanisatise. Aihahi nini pihindi gwinyaataayo. Ami nini napititande? Nini satitando, Apore, kimandi nisi ambipati maariho yaasamandi nini napwitandiyohitimandi nemapi ningsi kandaatihapi nanimaape titando? Owe. Nini sandi windi kamaatitaano. Ami kimandi kandi nisi ambipati maariho yaasamandi wani kimura naitandi nini napitihoniniso.

²⁸ Apore, kinyi ambipati nepi autaahi naimaapi awaindemape," daase Jisaasihoe.

Jisaasihoe satati namithaasi piwihahi wa yamihapataatihapi satati nasataise. "Nini nisi ambipati aimi neti awaindemahoe. Ami nini jihaati neti awaindemaito," taha nasataise.

²⁹ Isihya wisisandihandahi kapihi deti bitohohiyihya sa piwa atisawaayopo. Atisawaawahi ami kiya satawaatopo. "Ausoaaha gandaase," tawaatopo. Ami kiyaami usa wiritihya satawaatopo. "Autaahaatihomihahi enjerihya otipipatihiya yamihapataatihahi bimohiyihyaami wo nasati Jisaasihoei piwaundataase," tawaatopo.

³⁰ Satauhahi Jisaasihoe kiyahi saundataase. "Kima piwima nisapihaamaahe. Owe. Sapihaare.

³¹ Wani kimura Autaahaatiho maapi yapimbataapihi isihiyai neti tipitapaati usondandihuraare. Wani kimura utaaho yapimbatamihahi mitihoei awaisihomatati jatisihoei Autaahaatiho nemaitandihuraare.

³² Ami ninihi wani yapipataapihi bindataayo ipotihura isihya ningsi nepi autaahi nanimaitaapo. Nanimaasahi sura isihya nahatiyai nini niwahonisaapihi numwaasi napito," undati kaundataase.

³³ Jisaasihoe sa piwima katisima ko sawaho ipi titihahi atawihateti napwitandihiraapi saindi napwito undati isihiyai neti nunjati kandaase.

³⁴ Saundihahi isihya wisisandihya komi piwimaami wihoanjiha koai saundawaatopo. "Nyahi Autaahaatihomihahi winihapipaatihi piwihahi sataha atiso. 'Utaaho Komi Isihiyai Japihi Numwaitandi Autaahaatiho Namihainjihohi ko nasataahura windi namaapoti konihi bimitaise,' taha atiso. Isi ami kinyi satipi Isihyaami Saaho Jiho Awaisihoei isihya nepi (ipi titihahi atawihateti) niwimaapi autaahapumwaitaapo tingitimandi napotipihase? Ami so Isihyaami Saaho Jiho tingima tanyaaaha napotipihase? Ami diyaamahopise?" undiwahi Jisaasihoei kiyahi bapawihahi nunjenawaayopo.

³⁵ Saundiwi nunjenhauhi ami Jisaasihoe kiyahi wihoanjiha saundataase. "Nehi apipaahi masihonji nausaatindihandahi sangisati maasi bimitaise. Wani nausaatindihandahi sangisatitonihimura sahi kandi nausainjitihandeti daiwise. Ami wiwa asihatindihandahi sangi neti nasamaasaitaiso. Utaaho wo asihatindihandaatihahi ko naimbipihapi windi mose. Owetise.

³⁶ Wani nausainjitihandahi utaahti wonji sangisati maasitonihimura ami sahi kandi nausainjitindapi giwunyaapise. Giwunyaawaawahi ami sahi noaipapi nini nausainjitihandamahi tanyaaahonishyaati manyinyaatimatihahi isihiyai

nɔwusaatitaatiwɔhiyaatimatitaatiwo,” undataase. Ko kiyai saiwa kaundati owemamapi namasi notaise. Notɔ koai isihiya wɔndi mausondaatiwɔhihapihi kiyaapi noaatataise.

Kɔma Pɔwɔma Judaahiya Taahiyɔhiya Jisaasihopɔ Gɔmaawunyaahohɔiɔhandapihaare

³⁷ Jisaasiho sɔwɔpatɔ otɔpɔpatɔ watɔpɔhaiwa Autaahaatɔhomɔ watɔpɔhanda kaihi isihiya mmonawaayopo. Saiwa watɔpɔhaiwa taahɔwaiwa Jisaasiho kaihi mmonawaahandi kandi kopɔ isihiya taahiyɔhiya wɔndi gɔmaawunyaahopo.

³⁸ Iyataati Autaahaatɔhomɔ pɔwɔha atisati netɔ awusaasiho Aisaiyaaho jɔhura pɔwɔha wa katirɔhihɔ kɔretɔ sandi kiya kiyawaayopo. Iyataati pɔwa ka Aisaiyaaho satise.

“Awaisiɔhɔje, ndɔnɔhi nyami pɔwɔha gɔnyunyaase? Owe. Amɔ ndɔnɔhi Awaisiɔho komɔ watɔpɔhanda watɔpɔhaiwa kaiwaiwa mmose? Owe,” *Aisaiyaaho 53:1* tati katise.

³⁹ Amɔ sandi kandapi kiya Jisaasihopɔ wɔndi baiwi gɔmaawunyaahopo. Aihɔ saiwi kiya Jisaasihopɔ gɔmaawunyaahotɔmandapi pɔwɔha wa Aisaiyaaho satati katise.

⁴⁰ “Autaahaatɔho kiyaamɔ ndɔha netɔ nurɔmaasati nɔwisotise. Iyati kiyaamɔ maarɔho nawɔhaamatiyati daahi nɔwisapuse. Autaahaatɔho kiyai sawisataise amɔ kiya kiyaamɔ ndɔhaara wɔndi japi monɔwɔ amɔ kiyaamɔ marɔhoaatɔhi wɔndi gɔmunyaitaatiwo. Amɔ wiwa kiyaamɔ ndɔha gaatanɔhi baiwi mmonɔwɔ amɔ kiyaamɔ maarɔhoatɔhi biyati gɔwunyaatonɔhi nisenda nepemaitɔwɔ napisaihi amɔ nɔni kiyai netɔ wiwa titɔhemwatɔpanotise,” *Aisaiyaaho 6:10* tati Aisaiyaaho katise.

⁴¹ Aisaiyaaho sa pɔwɔma katindimandi amɔ ko Jisaasihomɔ watɔpɔhandi ipotɔhura noaipaitandɔhandapi mmonataati pɔwɔha sa Jisaasihopɔ kandaase.

⁴² Amɔ isihiya (Judaahiya) taahiyɔhiya naasikura Jisaasihopɔ gɔwunyaawaayopo. Amɔ Judaahiyaamɔ awaisawɔhiya mɔtihiya usaisangi maawi Jisaasihopɔ gɔwunyaawaayopo. Gɔwunyaawaahandi kandi amɔ kiya Parisihiyaapi yayawa Jisaasihopɔ kiya gɔwunyaahohɔiɔhandi ausaapi wɔndi kamaatopo. Amɔ mɔtihiya kiyai nepɔ nɔwisapusiaihi amɔ kiya Judaahiya usaisawɔ tɔmaamaitɔwɔ kiyaamɔ anɔ gwɔharaahonyaapihi ahoyanɔwɔ Autaahaatɔhomɔ gwɔnyaapi amɔ gaapundɔwɔ aunɔhihɔ wɔndi kamaataane tɔwo.

⁴³ Amɔ kiya isihiya nyangi awaisawɔhiyaaso tɔwɔ nyami ambɔpati nanyimaito tɔwɔ gwɔnyaapi maaritɔwɔhiyaatawaawe. Amɔ Autaahaatɔho kiyaamɔ ambɔpati netɔ nɔwimaitandi kiya kopɔ wɔndi maarɔmitawaawe.

Kɔma Pɔwɔma Jisaasiho Satati Pɔwɔha Kandunjohɔha Isihiyai Tipɔtapa Usondaise Tati Katindɔhandapihaare

⁴⁴ Aihɔ Jisaasiho waapihɔtati sata kandaase. “Utaaho wo nisapi gɔnunyaasɔho amɔ nehɔ nisapaahɔhi gɔnunyaataamaise. Apɔho nɔngi natanoaasihɔ nasohɔhopimaawɔ gɔwunyaataise.

⁴⁵ Nɔngi nisonati ninjaso so nɔngi netɔ natanoaasisɔhoai usonati winjataise.

⁴⁶ Nɔni sisiha nausainjɔtiɔhandamataindi isihiyai nɔwusaatitandi yapɔpataapihi nasa-taayo. Amɔ utaaho nisapi gɔnunyaaso so asɔhatindɔhandaatɔhi ko wɔndi bimimɔtando.

⁴⁷ “Amɔ utaaho wo nɔni pɔwɔha atɔnisataahandi kandi pɔwɔha ka biyati miwatisɔhoai nɔni wɔndi tipɔtapaati mausondo. Amɔ nɔni isihiyai netɔ tipɔtapaati usondandi napɔtiɔhonɔnɔmaache. Owetise. Nɔni isihiyai yapɔpataapihiyai japihi numwaitandi napɔtiɔhonɔne.

⁴⁸ Isihiyai yapɔpatambɔhiyai netɔ tipɔtapaati usondandɔho utaaho yahore. Isɔ ko utaaho wo nɔngi namaanɔmaati ahosɔnimati amɔ nɔni pɔwɔha atɔhomisati nenɔmasoai netɔ tipɔtapa usondaise. Nɔni pɔwɔha atɔhomisiha ka utaasoai saundati, ‘kɔnyɔ utaahonɔ maipɔhandisapihɔnɔjɔ kɔnyɔ pɔwɔha nepe,’ undati asisɔha ipotɔhetɔ netɔ tipɔtapa usondaise.

⁴⁹ Amɔ nɔni nɔwahonɔni gwɔnyaahohɔha nɔni kandaamaato. Pɔwɔha nahata nɔni kandi ausaahohɔha nɔni Apɔho watɔpɔtati watɔpɔha kandatɔ natanoaasihɔ atindɔ nesi nasohɔhaahɔhi nɔni kandi ausaataayo.

⁵⁰ Nɔni mmonataayo, Apɔhomɔ pɔwɔha watɔpɔha katisiha isihiyai asɔtimatitaatiwɔhandi nunyataise. Kiya nepɔ asɔtihiyaimatɔwɔ kiyaanɔhi jinjapihi jinjapihi bimɔtaatiwo. Isɔ amɔ pɔwɔha katohɔha nahata nɔni Apɔho nɔngi kandihɔha kandaato,” undati kiyai kaundataase.

13

Kɔma Pɔwɔma Jisaasiho Komɔ Otɔpɔpatɔhiyaamɔ Auhɔrɔ Baawusindɔhandapihaare

¹ Iyataati Judaahiyaamɔ kimbapiho awaisiɔho Pasopaahandi noaipaitandɔhurandaise. Aihɔ Jisaasiho sawahopɔ ko aimɔ mmonati gwɔnyaataise amɔ ko yapɔpataapihi namasi komɔ Sapɔhoenda naitandɔhuraatiho. Iyataati isihiyai maapi yapɔmbataapihi

bimohiyahiya komahiyaai maarho biyati nunyainjahore. Nunyainjahosi ami sura komi isihiyai apipaahi aungwohandi komi maarho nunyataise. Nunyati ami ko napwitantandihuraisangi ko kiyai maarho numwindihandi waati ausaati auta kiya komi isihiyai nunjataise.

² Aimi asihataahura napwhisuraatiih Jisaasiho komi otipipatihiya koai niwipinjohiyihiyaisati maasi nandapa asihataahuraapihapa taawi nanawaayopo. Iyauhi utaa ho maipho Bwaasirihiri Judaasihoai neti gwunyaatosataise ami ko Jisaasihoai neti tiworisaami ikwiraatihimaitando. (Iyataati Judaasiho so Saimoni Isikariyotihomi mwaahore).

³ Iyataati ami Jisaasiho aimi mmonati biyati gwinyaahore. Ami komi Sapiho Jisaasiho sawahomi ikwiraatih kahapaamapipa nahataapa neti ahaiho. Ami koai sura kahapaamapipa taati nusoaiipati ishiya kawisohipipai maawi Jisaasiho sawaho jatataise ami Sapiho watipihandi koai aimi numwihihoso. Iyataati ami Jisaasiho siyati ningi nisi Aphiho natanoaasih napithoniso tati mmonati gwunyaatahore. Iyati ko siyati nini nisi Aphihoenda japihi niyataayono tati mmonahore.

⁴ Aih taawi nandapa nanawaawi Jisaasiho doti bitondaati komi apotihiri utarihiri tiwatihati niyosirihiri nausohaati ahiyataise. Iyatatosati ko taurihandi windi neti komi gwisahaapihi wasasana niyotaise.

⁵ Siyatosati ami waapoho neti kopuho disiho woaatih nuhaataise. Nuhaatosati namasati komi otipipatihiya koai niwipinjohiyihiyaami auhiri baawusataise. Baawusati taurihandi komi gwisahaatih wasasainjithanda kiyaami auhiri nuwipiypataise.

⁶ Baawusami noti Saimoni Pitaahoaapihi komi auhiri baawusitandi noaipataise. Aih ami Pitaaho Jisaasihoai saundataase. "Awaisihonye, Kinyi nisi auhiri baanusitaapo," undataase.

⁷ Saundih Jisaasiho komiha wihoaanjha Pitaahoai saundataase. "Nini wani kimandi sangi taati kasisohitimandapi gi windi gimaahunyainje. Ami ipothura gi ghunyaatonih kinyi mmondaise," undataase.

⁸ Saundih Pitaaho Jisaasihoai saundataase. "Kinyi nisi auhiri apipaahi windi bahomaanusitaise. Owetitaise," undataase. Saundih Jisaasiho Pitaahoai wihoaanjha saundataase. "Ami nini gi windi bahomaahusataataahi kinyi ningisapi windi maasi bhimimitaise. Aimb kinyi noaipapi windi nisi otipipati kanimbi ningi namaanipinjitaise," undataase.

⁹ Saundih Pitaaho Jisaasihoai saundataase. "O ami kiyonaahi Awaisihonye. Nehi nisi auhiri bahomaanusapi ami ikwiri mitihoai maawi baanuse," undataase.

¹⁰ Aih ami Jisaasiho Pitaahoai komiha wihoaanjha saundataase. "Utaaho aimi bausanamapiho nehi komi auhiri baustaise. Ami komi ambipati nahatepi aimi bausainjhi kipati owehoso. Iyataati ami sahihi kipati owetati aimi gaahiyati popithiyaate. Iyataati ami sandi nini sahi nahatiyaatapimaato," undataase.

¹¹ Ami sandi Jisaasiho saundati, 'sahi nahatiyaatapimaato,' undati kaundindimandi apaapmunje. Ami koai utaa ho komi otipipatihiyaami wo Jisaasihomi tiworisaami ikwiraatihemaitandihoi usonati gwinyaahosi kandapi sahi nahatiyaati kipati owetati popithiyaatimaahoe," undataase.

¹² Jisaasiho siyati komi otipipatihiyaami auhiri baawusati owematosati komi apotihiri neti niyoti ami komi bimimbipih noti neti bindataise. Bindataati komi otipipatihiyai Jisaasiho saundati nunjenataise. "Nini wani kimandi sangi kasisohitimandapi gisunyaatati nasesipataiso?" undati nunjenataise.

¹³ Ami sahi ningi sandiwi 'Katipinyasingihonye' ami 'Awaisihonye,' dohitimandih titih kandawaatopo. Ami nini kima koniniso.

¹⁴ Iyataati ami nini sami Awaisihonini ami sangi kandisasohihonini sami auhiri baasusataayo. Isi ami sahi nini sangi kasisohitimandi nepi wonji ami woai komi auhiri baawusapi bausanawise.

¹⁵ Iyataati nini sangi wani kasisohitimandi ami sahi mmonawi nepi kaitaatiwi nasisati kiyataayo.

¹⁶ Iyataati nini sangi akitinih kasatataato. Otipipatiho komi awaisihoai daahemwati nusatipihataamaise. Iyataati ami utaa ho womi otipipati kawitandi natausaasih naisiho koai neti natausaasihhoai daahemwati nusatipihataamaise. Owetise.

¹⁷ Iyataati ami wani sahi kimauiwa mmonawi gisunyaatataise. Isi ami sahi kimaikaiwa nepi kiyawaawaahi sami maarho omanititih nga maarititaapo.

¹⁸ "Iyataati nini sahi nahatiyaatapimaato. Ami nini nisihiyaimatitaitihiya namihanohiyihiyaisaahi ami nini usoniti usitiyataayo. Aindi ami kimba ningi nanoaipaitandaimbimbaapaahi ami Autaahaatihomi piwiha nisapi jipatiipindisih noaipati akaahaimatitandi noaipataise. Iyataati piwiha ka satise.

'Utaaho n'ngisa maaw' nandapa n'nawip'hi nan'hoh'ho n'ngi mandit'nisat' sohon'hi n'itip'wati n'witandi kom' auh'it' atas'ha autaah' naimaase,' tise. *Aun'hihi 41:9*

¹⁹ "Iyataat' sandi sangi noaipas'hi j'hi n'n' sangi kasatataayo. Am' kandi noaipahon'ihura sah' nisap' sat'wi, 'Ko aimap' kon'hi susaat'pimatat' bimisi'hoe,' t'w' nisap' g'nunyaitaatiwo.

²⁰ N'n' ak'it'ni'hi sangi kasatataato, utaaho itapaat' wowaat' nisi ot'ip'pat' kanitand' utaaho n'n' nandusoaasisan'hoai numwaat' nandapa nunyat' iw'itatananataataah' am' sosaat' n'ngi nan'imaat' n'itatananataise. Iyataat' am' utaaho itapaat' wowaat' kom' am' kaatam' maar'ihooat'hi maaritat' nan'maataataah' am' Autaahaat'ho n'ngi natanooas'hi nasoh'hoai numwaataise," undataase.

K'ima P'w'ima Jisaasihoai Utaaho Wo Judaasiho Tiworisaam' Ikw'iraat'hemas'it'handap'haare

(*Mat'iyuho 26:20-25; Maakiho 14:17-21; Rukiho 22:21-23*)

²¹ Sa p'wa katat' nam'haatosat' Jisaasihoai kom' maar'ho oman'it'it'hi ap'ipaah' awaind'hand' nusop'isas'nat' naanawisataise. Aih' kom' ot'ip'pat'hiyai satat' ausaat' kaundataase. "N'n' sangi ak'it'ni'hi kasatataato. Sam' won' n'ngi nep' anusaap' nisi tiworisaam' ikw'iraat'hi ah'nitaapo," undataase.

²² Ko kiyai saundih' am' kiya kom' ot'ip'pat'hiyaah' nep' sawana mmot'in'wi jat'in'wi satawaatopo. "Nyam' utaaso diyaamahopise?" tawaatopo.

²³ Iyataat' nyah' Jisaasihoai n'wipin'ohiy'hiyaanam' wo Jisaasiho bapiyat' kop' maar'itat' maar'ho numwis'ho Jisaasihom'hin' det' nausanatondaise.

²⁴ Aih' am' Saimon' Pitaaho kom' m'it'ho k'iaunjat' Jisaasiho maar'ho bapiyat' numwis'hoai saundataase. "K'iny' koai nunjeme utaaso diyaamahopise t'ipo," undataase.

²⁵ Saunda "nunjeme," undih' am' ko Jisaasiho koai maar'ho bapiyat' numwis'ho det' Jisaasihom'het' kom' m'it'ho Jisaasihom' k'ir'wipatot' nausatosat' saundat' nunjenataise. "Awais'honye, k'iny' utaaso diyaamahopise?" undat' nunjenataise.

²⁶ Nunjes'hi am' Jisaasiho p'w'ha wihoag'ha satat' kandaase. "Nandapa k'imba wihoag'ihapa net' waapoho sup'w'handaat'hi t'mandaat' utaaho woai n'n' numw'ito. Nandapa n'n' numwis'hi neso so kore," undataase. Saundatosat' nandapa wihoaan'ihapa naw'ip'pa net' sup'w'handaat'hi t'mandaat' Saimon' Is'kariyot'hom' mwaaho Judaasihoai nunyataise.

²⁷ Numw'it' Judaasiho nandapa naw'ip'pa net' nain'it' ket' kuraan'hi Bwaas'it'hi kom'het' nandaataise. Aih' Jisaasiho koai saundataase. "K'iny' wapa kaitaap' gw'nyaahing'ip'pa ket' tar'waimb' kaima," undataase.

²⁸ Saundih' am' nyah' nandapa taawa nan'hohiy'hiyaan'n' kaundisaam' tanyaaahap' w'nd' nyangi namaanyes'pata g'maanun'yainje Judaasihoai Jisaasiho napindapunje taato.

²⁹ Am' Judaasiho nyam' naw'ho nyainjatataahot'hi nyah' usaan'n' siyaat' gw'nyaahaayo asis'ha kimp'ho awais'het' nyah' nandapa t'ihawa nand'haahapa japh' wapa naitand' kaundataatind'ho e is'hiya taanahiy'hiya m'ipaip'w' bimoh'it'mat'mai wapa nepunye undat' kaundind'ho taat' gw'nyaahaayo.

³⁰ Aih' Judaasiho nandapa sapa naw'ip'pa nesis' ket' nih'it' ipaahaap' noaipataise. Aih' asahatamataise.

K'ima p'w'ima Jisaasiho Koai N'wipin'ohiy'hiyai P'w'ha W'in'hap'pa Wan'hapa Numwind'handap'haare

³¹ Judaasiho aim' ipaahaap' noaipas'ihura Jisaasiho sandaase. "Wan' N'n' Is'hiyaam' Saahon'n' J'hon'n' (Is'hiyai Japh' Numwaitand') Autaahaat'ho Ah'nisi'hon'hi is'hiya mep' autaahep'in'map' amb'pat' awaipat' nan'm'taapo. Nan'misaih' n'n' Is'hiyaam' Saahon'n' J'hon'is'hetap' Autaahaat'ho amb'pat' awaipat' nehon'hi kop' is'hiya Autaahaat'ho ap'ipaah' gaahore t'w' kom' amb'pat' mep' autaahepumaitaapo.

³² Am' nis'hetap' Autaahaat'ho amb'pat' awaipat' nehon'hi koai is'hiya mep' autaahepumasaih' am' Autaahaat'ho sawaho N'n' Is'hiyaam' Saahon'n' J'hon'hi amb'pat' awaipat' nan'm'taise. Am' ko sandi ket' kuraan'hi kaitaise.

³³ Nis' manyinyaate, n'n' sangisat' utaari'hand' w'nd' b'mim'ito. Sangi n'n' nasamaitand'hura ap'ipaah' mas'ihonje. Is' n'n' sangi nasamasan'hi sah' nisap' daitaapo. N'n' Judaahiya p'w'ha kaundoh'ha ka wan' sangisangi kasatataato n'n' wap'hi n'iyoh'ip'hi sah' w'nd' namaap'taapo.

³⁴ Iyataat' n'n' wan' sangi w'in'hap'pa saind' nasanyataayo. Sah' nis'hiyaat' sawanaat' n'naasor' n'naasaap' sam' maar'ho baiw' ak'it'ni'hi nam'in'wise. N'n' nis' maar'ho ba'nd' ak'it'ni'hi sangi nasanyon' am' sik'ret' sah' nis' is'hiyaat' sawanaat' won'j' waan' sam' maar'ho ak'it'ni'hi nam'in'wise.

³⁵ Ami sahi nisi isihyaati sawanaati saiwi sami maariho naminjaihi sandi sapi isihya nahatiyai siyati neti nunjitaase, siya isiya Jisaasihoai nuwipinjohiyihiye tati nunjitaase,” undati kaundataase.

Kima Piwima Jisaasiho Satati Pitaaho Nisi Ambipati Neti Nanoaasitaise Tati Katindihandapahaare

(Matiyuhu 26:31-35; Maakiho 14:27-31; Rukiho 22:31-34)

³⁶ Pitaaho Jisaasihoai saundati nunjenataise. “Awaisihonye, kinyi maahapihapi taapi niyapaise?” undati nunjenataise. Aih Jisaasiho Pitaahoai komiha wihoanjiha satati kaundataase. “Nini wapihapi taati niyohipipih kinyi wani windi nanipinjai namaitaise. Owetise. Ami kinyi nisi ipoti nanipinjai nini wani taati niyohipipih napitaise,” undataase.

³⁷ Aih ami Pitaaho Jisaasihoai saundati nunjenataise. “O napaapi wani nini gi windi namaahipinjito?” undati nunjenataise. Ami ninihi kinyi windi namwaapwitaapi nini kinyi aunahipa neti napwitandi timendaayo,” undataase.

³⁸ Saundihi komi piwaha neti Jisaasiho Pitaahoai saundataase. “Kinyi apipaahi akitihihi nisi aunahipa nepi nini windi namwaapwitandi napwitaapi timetapaino? Nini gi akitihihi akaaha kahitataato otipwisipaati sangi gaatonih kinyi nisapi mairimaara satipi ‘soai nini windi mausotihoni,’ tipi nepi nanoaasapi katitaise,” undataase.

14

Kima Piwima Isihya Apihoenda Naitaatiwi Nini Daihonine Tati Jisaasiho Katindihandapahaare

¹ Jisaasiho isihya koai niwipinjohiyihiyai saundataase. “Sami maariho yayapwatati doti windi bimaasitone. Sahi sami maariho ami ndiha Autaahaathomiheti ahiyaw kop giwunyaapise. Aiwi ami sami maarihouni ndihauni nisiheti ahiyaw nausawi nisapi gwnunypise.

² Nisi Apihomi anajan kihirotohandi (rumihandi) sapihiri kihirotohiri yiyandih neti tisamanitandi niyataayono. Ami windi sametanaahi nini sangi kimandi kasatohitimandi windi kamaasatitaanihe.

³ Ami nini naindi wapihi sahi ningisawi bimitaatiwihapihi neti timanataataahi nini japihi napiti sangi nasamaito ningisawi maasi bimitaatiwo. Saisanihi ami nini bimohipipih kapihi sangisangi ningisawi maasi bimitaatiwo.

⁴ Nini taati naitandiyohipimbihapi daihira sahi aimi mmoniwihyaate,” undataase.

⁵ Kiyai Jisaasiho saundihi ami Tomaasiho koai saundataase. “Awaisihonye, kinyi taapi naitaapaingipimbihapi nyahi windi moho. Owe. Isi nyahi napitiyaati mmona gwinyaito kinyi naitaapaingipipihapi daihraapo?” undati nunjenataise.

⁶ Aih Jisaasiho komiha wihoanjiha koai saundataase. “Nini niwahonini isihya nisi Apihoenda naitaatiwi daihonine. Isi isihya nisi Apihoenda daihira wiraapi namaitaapo. Nini niwahonini kiyai numwaasi naisanaahi kiya nga naiwi nisi Apihoai usondaapo. Ami nini niwahonini daihonini nini piwaha akaaha isihyai neti nunjisanhi kiya Autaahaathohi nga mmoniw giwunyaatitaise. Kiya mmoniw giwunyaatonih kiyai Autaahaathi kiya asitimatitaatiwihihandi numwitaise.

⁷ Ami sahi nisapi mmoniw gi sunyaatataataahi ami nisi Apihopisangi sahi mmoniw gi sunyaatitaise. Wani kimuraapi namasati kop gi sunyaatih ami sahi koai aimi usonawaayopo,” undataase.

⁸ Saundihi Piripho Jisaasihoai saundataase. “Kinyi nisi Apitho kimore tipi nyangi nepi koai nanyise nyami ndiha nanyorhaatonih nyahi koai usondaano. Usonhaawi nyami maarihaathih maritaati ami gwinyaaahohithandi ngaatitand,” undati nunjenataise.

⁹ Saundati nunjesih Jisaasiho komiha wihoanjiha Piriphoai saundataase. “Piripihone, nini sangisati utarihandi bimaami nasataayoni kinyi nisapi windi monipi sangi nangesapainjo? Utaaho wo nisapi mmonati koai nusesipataataahi ami Apihopisangi ko aimi mmonati aimi koai nusesipataahoe. Isi kinyi napindapi ningi sandipi kinyi Gapihoi nepi nyangi nanyise ndipi nanisehise?

¹⁰ Kinyi nisapun nisi Apihopuni windi monipi gimaanyunyaahino? Nisi Apihouni ninun yaindaani timaamaitiha nehi utaaho naasomatiyahindaane. Iyataati nini sangi piwaha kasatohiwiwa nehi nini niwahonisi piwahaamaahe. Owe. Nisi Apitho ningisati maasi timaamaitiha bindataati komi otipipati kiyati sangi ko piwaasataataase.

¹¹ Isi sahi piwaha nini sangi sandi kasatotihapi gwinyaapise. Nisi Apihoihihi yaindaani nehi utaaho naasomatiyahindaane satohaapo. O ami sahi windi saiwi gmunyaitaatiwaaah nini otipipati watipihaiwa kiyohiwaiwa sahi mmonawaawi

ap̄hoaisaha yaindaanyap̄i sat̄w̄i kindar̄i nehi utaaho naasomataim̄hindare t̄w̄i gw̄inyaap̄ise.

¹² Iyataat̄i n̄n̄i sangi ap̄ipaahi ak̄it̄in̄hi kasatataato. Utaaho itapaat̄i wowaat̄i nisap̄i wat̄ip̄itat̄i m̄tiho nusoasat̄i and̄itat̄i napama ḡinunyaasiho ḡinunyaasaamaat̄i n̄n̄i ot̄ip̄ipat̄i wat̄ip̄ihaiwa kiyoh̄ipatamat̄iyahat̄i kokaat̄i kaitaise. Iyataat̄i am̄i kokaat̄i n̄n̄i ot̄ip̄ipat̄i wat̄ip̄ihaiwa kiyoh̄iwaiwai nusat̄ip̄ihaat̄i ap̄ipaahi awaiwaiwa is̄hiyaam̄i maar̄iho dot̄i bitohaiwa kaitaise am̄i n̄n̄i nis̄i Ap̄ihoaisat̄i ap̄ipaahon̄i bim̄itand̄i niyataayono.

¹³ Am̄i sah̄i nis̄hiyaat̄i nis̄i Ap̄ihoai nis̄i amb̄ipataahi sah̄i wapaap̄i nunjesaihaahi n̄n̄i atind̄i sam̄i nasenoh̄ip̄ipa kapa kasind̄i nasam̄ito. Saind̄i nasanyataat̄i is̄hiyai net̄i nis̄i Ap̄ihopi ko ap̄ipaahi gaaho nehi koai wipetahoe und̄it̄i nunj̄ito.

¹⁴ Iyataat̄i sah̄i wapaap̄i n̄ngi nan̄isesaih̄ihapa kapa nahataapa sangi at̄isind̄i net̄i kasind̄i am̄i nasam̄ito,” undat̄i kaundataase.

K̄ima P̄iw̄ima Jisaasiho It̄ip̄iho Gaahoi Net̄i Nandusaas̄itotind̄ihatap̄ihaare

¹⁵ Saundatosat̄i Jisaasiho koai n̄wip̄injoh̄iȳhiyai wa p̄iw̄iha saunda kaundataase. “Sah̄i n̄ngi sam̄i maar̄iho naninyawaawaahi n̄n̄i p̄iw̄iha kasat̄it̄i sapa kaiwise. Satoh̄ip̄ipa kapa sah̄i n̄ngi at̄iniw̄i kaitaapo.

¹⁶ Sah̄i n̄ngi at̄iniw̄i kaisaihi am̄i n̄n̄i nis̄i Ap̄ihoai nunjendo wo nasam̄itand̄i. Ko Koai sangi nasanyon̄hi nasat̄i sam̄hin̄i bindataat̄i sangi jatatanamat̄i net̄i and̄itisaiw̄itand̄iho.

¹⁷ Iyataat̄i so Autaahaat̄ihom̄i It̄ip̄iho Gaahop̄ito. Is̄i ko nasat̄i sam̄hin̄i kon̄hi nasisoari bitondaat̄i sangi jatatanamat̄i and̄itisaiwat̄i am̄i ko Autaahaat̄ihometir̄ih̄iretap̄i is̄hiyai net̄i nunjat̄i gw̄unyaitaise. Iyataat̄i is̄hiya maap̄i yap̄imbatamb̄hiya ko It̄ipoi w̄ind̄i namumwaitaapo. Am̄i kiya koai w̄ind̄i mausop̄i am̄i kop̄i kiya w̄ind̄i ḡimaawunyaatahiyaare. O am̄i sah̄ih̄i Koai uson̄iw̄ihiyaate am̄i ko wan̄i sangisat̄i maasi bindataise. Am̄i ipot̄ihura ko nasat̄i sam̄i oman̄it̄it̄ih̄i bim̄itaise.

¹⁸ “N̄n̄i sangi manyinya maasaimaariyaamataind̄i w̄ind̄i kiyaatangis̄in̄hi namaasamaamaito. Owe. N̄n̄i sangisenda jahira nap̄ito.

¹⁹ W̄ind̄i ot̄ih̄imetan̄hi is̄hiya yap̄ipatamb̄hiya n̄n̄i won̄in̄imetisan̄hi w̄ind̄i maanondaapo. Am̄i sah̄ih̄i n̄ngi nisondaapo. Am̄i n̄n̄i asohon̄i kon̄i bindataayono. Aiwi am̄i sangisangi as̄timat̄iw̄i kiyaat̄in̄hi bim̄itaapo.

²⁰ N̄n̄i jap̄ih̄i sangisaap̄ih̄i n̄pisan̄ihura sah̄i mmon̄iw̄i gw̄inyaitaapo. Nis̄i Ap̄ihoun̄i am̄i n̄n̄un̄i yaindaan̄i t̄imaamait̄iha nehi utaaho naasomat̄iyahindaaje. Am̄i sah̄i n̄ngisaw̄i maasi t̄imaamaitauh̄i am̄i n̄n̄i sangisat̄i maasi t̄imaamaiton̄hi sahun̄i n̄n̄un̄i utaaho naasomat̄iyahiyaan̄ine.

²¹ N̄n̄i win̄ihap̄ipa sangi nasanyoh̄ip̄ipa wo net̄i biyat̄i japepih̄irat̄i kapa katimb̄ipa kaiso so n̄ngi kom̄i maar̄iho naninyaitaise. Wo n̄ngi kom̄i maar̄iho nan̄misoai nis̄i Ap̄iho maar̄iho numw̄itaise. Nunyon̄ih̄i am̄i n̄ngisangi koai maar̄iho nunyat̄i am̄i n̄wahon̄in̄i koaap̄ih̄i nap̄ito,” ndaase.

²² Jisaasiho kiya saundih̄i Judaasiho wo (Judaasiho aunah̄ipa Kariyot̄ihandaap̄iho Jisaasihoai tiworisaam̄i ikw̄iraatemas̄ihop̄imaato. Jisaasihoai n̄wip̄injoh̄iȳhiyaam̄i wop̄ito) Jisaasihoai saundat̄i nunjenataise. “Awais̄ihone, napindap̄i k̄inyi nehi nyahi gi nangip̄injoh̄iȳhiyaanangisaah̄ih̄i k̄iwahon̄i saind̄i otiwa kaumbwaahon̄ine tip̄i nep̄i nanyis̄itaap̄ise? Am̄i is̄hiya nahat̄iyai k̄inyi napindap̄i nep̄i namun̄j̄itaap̄ise?” undat̄i nunjenataise.

²³ Saundat̄i nunjes̄ih̄i Jisaasiho kom̄iha wihoan̄ih̄i koai saundataase. “Utaaho wo n̄ngi maar̄iho naninyataataahi n̄n̄i sangi p̄iw̄iha wat̄ip̄ind̄i sapa saiwi kaiwise nd̄i kasat̄it̄i am̄i kandisasoh̄ip̄ipa kapa ko japepih̄irat̄i kaitaise. Wo saisoai nis̄i Ap̄iho maar̄iho numw̄itaise. Nunyon̄ih̄i nis̄i Ap̄ihoun̄i am̄i n̄n̄un̄i koenda nasaha am̄i koais̄iha kindaan̄in̄hi bim̄ito.

²⁴ Utaaho wo n̄ngi kom̄i maar̄iho namaan̄imiso so am̄i nis̄i p̄iw̄iha ko w̄ind̄i miwatat̄i minjapepih̄irahore. N̄n̄i sangi p̄iw̄iha kasatoh̄iwiwa nehi n̄n̄i n̄wahon̄in̄i gw̄inyaat̄i kasatataamaayo. Owetise. Ap̄iho n̄ngi net̄i natanoas̄ih̄i nasoh̄iho nan̄mih̄iha sangi kasaton̄ih̄i am̄i sah̄i at̄isawaayopo.

²⁵ “Saiwa n̄n̄i sangisat̄i wan̄i maasi bimohur̄imura aim̄i kasaton̄ih̄i am̄i sah̄i aim̄i at̄isawaayopo.

²⁶ Sam̄hin̄i nasat̄i bitonda sangi net̄i jatatanamat̄i And̄itisaiw̄itand̄iho It̄ip̄iho Gaahoi ko nisap̄i nis̄i aunah̄ipa naitand̄i Ap̄iho natausaason̄ih̄i sangisenda nap̄itaise. Is̄i ko sam̄hat̄ih̄i nasataahura n̄n̄i sangi kasat̄it̄i kandisasoh̄ip̄ipa nahataapa ko net̄i kasata katas̄isat̄i am̄i net̄i gisunyaahon̄ih̄i am̄i sah̄i n̄n̄i kasat̄it̄i kandisasoh̄ip̄ipa nahataapa nga nep̄i gisunyaaton̄ih̄i gw̄inyaaitaapo.

²⁷ “Nini nisi maariho napaisaatitati yatihinitindihandi sangi nasanyataayo. Nini niwahonisi maariho tautauta ngaatati noti nasayati doti bimitoti yatihini patisainjitihandi sangi nasanyataayo. Iyataati isihia yapipatambihia kiyaami naisihiai maariho ambipati napaisaatitati yatihiwitindihandi nunyawini naninohipatamataindi nasanyataamaayo. Isi sami maariho windi jandoti bito noti nasamaasitati ami sahi windi waapaapi yasati yamaiwise.

²⁸ Nini sangi piwihia sandi kasatohia sahi aini atiwi nehopo. Nini sangi nasamasi naindati ami japihini sangisenda nini napito satohihaaro. Ami sahi ngingi akiti maariho naninyamawaawisi nini nisi Apihienda taati naitandiyohitmandap ko nga (nyapi-maawi) niyataiso tiwi sahi maarititauhe. Ami sandi nini apaapi maato. Ami Apihoni ngingi natanoasihini napitihoninisi ko ngingi nanitipihiaati apipaahi jini autaaahi awaisihore.

²⁹ Wapa aini noaipaitandaihi ami kapa sangi noaipasihini sapa siyati noaipaitaise satiti kasatataato. Ami kapa noaipahonihura sahi mmoniwini e akite tiwi gwinyapi ami nisapi gnunyataatiwo.

³⁰ “Nini sangisati piwihia wonji otihini utaari pihindi piwamaaitito. Maapi yapimbataapihijatisihoni aini yaho taati nasataiso. Ko ngingi windi namaanipihiaati ami windi watipihometisi ko ngingi wapa kanisati neti niwatitandihapa owetise.

³¹ Ko ngingi anitisa niwatitandihandi owendaahandi kandi ami isihia maapi yapimbataambihia nini nisi Apihoi maariho nunyataati ami ko kaime dimbipa atiwini kapa nahataapa kiyohitihandi mmondaatiwi kimbihini namasi nutihaawi sahi dopise,” undati Jisaasiho komi otipipatihia koai niwipinjohiyihiai kaundataase.

15

Kima Piwima Ipati Akipati Wainihandapuni Ami Katami Isititi Saatitihopihare

¹ Jisaasiho piwihia wa satati kandaase. “Nini ipati akipati wainihandamataindihonininihi ami nisi Apihoni wainihandami osaataatami satihoe.

² Isititi saatitihoni yandipihoni nalingosihoi nisi Apihoni nawetati tisatati nemahore. Iyati ami isititi saatitihoni yandipihoni ningosihoi nisi Apihoni itatamanati wani nutihihapa isaaha naapihoni nainjia nawetati isapiyati tiwihia nemataise ami isititi saatitihoni yandipihoni awaisihoni ami taahihoni ningoitando.

³ Sahi aini noaipapi popitihiaate ami nini sangi piwihia sa aini kasatiti kandisashia sangi neti popitihiaatesamasihoni.

⁴ Sahi ningisawi maasi timaamaitiwise ami nini sangisati maasi timaamaititaano. Iyataati ipatami isititihoni koai yandihini ahendaati windi nga yandipihoni nalingoitaise. Nehi ko ipati akipateti ahendaati yandipihoni nga ningotaise. Ami sirini kireti sangisangi akipipa yandipihoni windi ningopi namaamoyaitaapo ami sahi ningisawi maasi windi timaamaaitawaawaaho.

⁵ “Nini niwahonini ipati wainihandamataindihonininihi ami sahi nisi isititihomataiwihiaate. Isi ami utaaho wo ningisati maasi timaamaitonihini ami nini koaisati maasi timaamaitisanaahi yandipihoni akipipa taahipipa ningoti namoyaitaise. Ami sandi nini apaapi maato. Nini sangisati maasi windi biminianaahi sahi wapa nga windi kamaitauhi.

⁶ Utaaho wo ningisati timaamaitati konihini ningisati bimindataataahi ami ko noaipati ipatami isititihoni nawetindiwati awaipitihini nepi yotiwini sisihapihini timihauhi thamasipatamatiyahoe.

⁷ Ami sahi kiyaatinihini ningisawi timaamaitisaihi nisi piwihia sami omanjititihini ahotanaahi sahi wapaapi gwinyapi maaritohipipa Autaahaatihoni nasamitandini nehi nanihaiwi koai nunjeniwini kaundiwini. Ami sahi nunjeniwini kaundohipipa kapa ko sangi nasamitaio.

⁸ Sahi yandipihoni akipipa taahipipa ningopi namoyaawaawi ami nyahi kiyaaninihi akiti Jisaasihoi niwipinjiaayo tiwi nepi isihiai nunjawaayopo. Sahi siyawaawi nisi Apihoi ambipati awaipati nunyawaayopo.

⁹ “Ngingi Apihoni maariho nanimipatamataindi kimitikireti sangi nini nisi maariho nasanyataayo. Nasanyataayoni sahi kiyaatinihini ningisawi timaamaitiwimapiase ami nini konihini sangi maariho nasanyami nutaano.

¹⁰ Iyataati nini nisi Apihoni winihapiha piwihia atiwisonihini ami ko konihini komi maariho naninyatoandaise. Isi ami sirini kireti sahi nisi winihapiha piwihia atiniwi kiyaatinihini nisi asimwaatitihini bindawaawaahi ami nini sangi konihini nisi maariho nasanyami nuto.

¹¹ Saiwa n̄n̄n̄ sangi kasatoh̄w̄maiwa am̄ n̄n̄n̄ maarit̄t̄i n̄is̄ Ap̄ihom̄i w̄n̄ihap̄ipa at̄iwisoh̄it̄hand̄i sah̄i nep̄i am̄ n̄is̄ w̄n̄ihap̄ipa p̄w̄iha sah̄i maarit̄w̄i at̄iniw̄i n̄in-japepih̄ir̄taatiwe. Aiw̄ am̄ sah̄i nisap̄i maaritoh̄it̄hand̄i w̄nd̄i keti owemetat̄i kand̄in̄ih̄i sam̄i maar̄ihoaat̄ih̄i tsaitat̄i ahot̄it̄ande.

¹² N̄is̄ w̄n̄ihap̄ipa siyate. N̄n̄n̄ sangi n̄is̄ maar̄iho nasanyoh̄ip̄atamataiw̄i sah̄i won̄j̄ woai kinȳi maar̄iho nunyap̄i nam̄in̄wise.

¹³ Am̄i utaaho wo kom̄i nais̄hiyaap̄i napotaataah̄i kiyai ko kom̄i maar̄iho numwind̄ih̄and̄i ap̄ipaah̄i aungwohande tat̄i is̄hiyai net̄i nunjataise.

¹⁴ Am̄i sah̄i n̄n̄n̄ kasatoh̄ip̄ipa kapa nahataapa kiyawaawaah̄i sah̄i n̄is̄ nais̄hiyaate.

¹⁵ Iyataat̄i wan̄i sangi n̄is̄ ot̄ip̄ipat̄ih̄iyaate satataamaato. Owetise. Am̄i utaaho wom̄i neh̄i ot̄ip̄ipat̄ih̄o kom̄i awais̄iho wapa kaitand̄i gw̄inyaat̄i net̄i t̄imanimb̄ipa nahataapa ko w̄nd̄i monahoso. Aih̄i namat̄i n̄n̄n̄ sangi wan̄i n̄is̄ nais̄hiyaate satataato. Sand̄i n̄n̄n̄ sangi n̄is̄ nais̄hiyaate satoh̄it̄mand̄i am̄i p̄w̄iha nahata n̄ngi n̄is̄ Ap̄ihō kand̄ih̄i at̄ind̄i nehoh̄iha ka n̄n̄n̄ sangi kasatataate. Iyataat̄i am̄i sangi n̄n̄n̄ n̄is̄ nais̄hiyaate satataato.

¹⁶ Sah̄i n̄ngi nan̄im̄ih̄an̄iw̄i sam̄i ot̄ip̄ipat̄i nan̄inyawaamaayopo. Owetise. N̄n̄n̄ sangi nasam̄ihan̄ataayo sah̄i noaipap̄i n̄is̄hiyaatimat̄itaatiwo. Aind̄i n̄n̄n̄ sangi ot̄ip̄ipat̄i k̄imat̄i nasanyataayo. Ip̄i yand̄ip̄ihō p̄ih̄it̄iw̄i taah̄ihō ningop̄i nam̄wiyaitaat̄iwo. Iyataat̄i ip̄i yand̄ip̄ihō ak̄ip̄ipa sah̄i nam̄wiyoh̄ip̄ipa kapaan̄ih̄i sangisat̄i ahot̄im̄i nutand̄i n̄n̄n̄ maarit̄ataayo. Saiw̄ sah̄i wapaap̄i n̄is̄ Ap̄ihōai nunjesaih̄i am̄i sah̄i n̄is̄hiyaatis̄i ko kapa sah̄i nunjenoh̄ip̄ipa sangi nasam̄it̄aise.

¹⁷ Is̄i am̄i n̄n̄n̄ sangi w̄n̄ihap̄ipa p̄w̄iha wat̄ip̄ihapa k̄imba nasanyataayo. Sah̄i n̄naason̄h̄i sam̄i nais̄hiya nahatiya n̄naasoai maar̄iho nunyaw̄ise.

K̄ima P̄iw̄ima Jisaasihōai N̄wip̄injoh̄ih̄iyai Is̄ih̄iya Yap̄ipatamb̄ih̄iya Mand̄it̄iw̄itaapo Tahaare

¹⁸ “Am̄i is̄ih̄iya yap̄ipatamb̄ih̄iya sangi mand̄it̄isisaihaah̄i. Am̄i sah̄i gw̄inyaap̄ise kiyā n̄ngi j̄ih̄i mand̄it̄in̄isoh̄it̄hand̄iso. Am̄i s̄ir̄i k̄iret̄i sangi kiyā mand̄it̄isitaapo.

¹⁹ Am̄i sah̄i is̄ih̄iya maap̄i yap̄ipatamb̄ih̄iyaamataiw̄ih̄iyaat̄itanaah̄i am̄i kiyā sawanaam̄i is̄ih̄iyai kawisoh̄ir̄ih̄iret̄i kasiw̄i kiyāam̄i maar̄iho nasam̄it̄auhe. Nasam̄it̄ih̄and̄i kand̄i am̄i n̄n̄n̄ sangi kiyāam̄ihat̄ihap̄i yand̄ihesamat̄i n̄is̄hiyaatimat̄itaatiw̄i aim̄i nasam̄ahanon̄ih̄iyaate. Nasam̄ihanon̄ih̄iyaat̄it̄ih̄i kandap̄i is̄ih̄iya yap̄ipatamb̄ih̄iya sangi mand̄it̄isaiap̄i ahos̄isamawaayopo. Am̄i sah̄i yap̄ipatamb̄ih̄iyaat̄im̄it̄ihō.

²⁰ N̄n̄n̄ sangi p̄w̄iha kasatoh̄iha gw̄inyaap̄ise. Wo ot̄ip̄ipat̄i kom̄i awais̄ihōai w̄nd̄i namusat̄ip̄ihaase. Owetise. Am̄i sam̄i awais̄ihon̄ih̄i kiyā m̄imaip̄iniw̄i yaas̄ihaiwa nan̄inyow̄i am̄i sangisangi kiyā m̄imaip̄isiw̄i yaas̄ihaiwa nasam̄it̄aapo. Iyataat̄i am̄i kiyā n̄is̄ p̄w̄iha at̄in̄isawaawaah̄i am̄i sam̄i p̄w̄ihaisangi at̄isitaapo.

²¹ Am̄i kiyā sangi m̄imaip̄isiw̄i yaas̄ihaiwa nasanyoh̄it̄ind̄i am̄i sah̄i n̄is̄hiyaat̄it̄ihē. Iyataat̄i am̄i kiyā n̄ngi natanoaas̄ih̄i nasoh̄ihōai w̄nd̄i mausonawaawe.

²² Am̄i n̄n̄n̄ w̄nd̄i namaap̄it̄i am̄i n̄n̄n̄ kiyai p̄w̄iha w̄nd̄i kamundisanaah̄i kiyā maip̄ihand̄i owehiyaat̄at̄i am̄i maip̄ihandap̄i p̄w̄iha kiyai w̄nd̄i namusait̄ihē. Siyat̄i kiyai p̄w̄iha w̄nd̄i namusait̄ih̄at̄i kat̄i am̄i n̄n̄n̄ aim̄i nap̄it̄i p̄w̄iha kiyai kaundon̄ih̄i am̄i kiyā n̄is̄ p̄w̄iha nemap̄i ahos̄in̄imahopo. Is̄i kiyā sat̄iw̄i nyah̄i maip̄ihand̄i owehiyaane t̄iw̄i w̄nd̄i kamaat̄itaapo. Kiyā aim̄i maip̄ihand̄isahiyaas̄i kandap̄i kiyai p̄w̄iha aim̄i nusetaise. Is̄i kiyā w̄nd̄i yamaan̄ih̄imaitaapo. Owet̄it̄aise.

²³ Utaaho wo n̄ngi mand̄it̄in̄isat̄i nisap̄i poundiso so am̄i n̄is̄ Ap̄ihōaisangi mand̄it̄iw̄isat̄i kop̄i poundataise.

²⁴ N̄n̄n̄ kiyāam̄i ot̄ih̄at̄ih̄i bindataat̄i kiyā nin̄j̄ihauh̄i ot̄ip̄ipat̄i wat̄ip̄ihaiwa n̄n̄n̄ kiyataayo. Iyataat̄i saiwa utaaho wo j̄ih̄i aim̄i w̄nd̄i kamaaȳihaiwa kiyā mmon̄ihauh̄i n̄n̄n̄ kiyataayo. Am̄i n̄n̄n̄ kiyāam̄ihat̄it̄ih̄i saiwa w̄nd̄i kamaisanaah̄i kiyā maip̄ihand̄i owehiyaat̄at̄i am̄i maip̄ihandap̄i p̄w̄iha kiyai namusait̄ihē. Namusait̄ih̄at̄i kat̄i am̄i n̄n̄n̄ saiwa kiyon̄ih̄i nin̄j̄ap̄i mmonawaah̄and̄i kand̄i daah̄i n̄ngisun̄i am̄i n̄is̄ ap̄ihōaisun̄i maindaanyangi mand̄it̄inyiwi poh̄ip̄in̄yisawaayopo. Is̄i kiyā aim̄i maip̄ihand̄isahiyaas̄i kiyāam̄i maip̄ihandap̄i kiyai p̄w̄iha nusetaise. Kiyā w̄nd̄i yamaan̄ih̄imaitaapo.

²⁵ Iyataat̄i kiyā sand̄i kiyoh̄it̄imand̄i kiyāam̄i w̄n̄ihap̄ipaatīih̄i p̄w̄iha wa j̄ip̄at̄ip̄ind̄is̄ih̄a noaipat̄i akaahaimat̄it̄ande. Iyataat̄i sa p̄iwa satise.

‘N̄ngi kiyā neh̄i nuwip̄ihand̄i mand̄it̄iniw̄i poh̄ip̄in̄isopo,’ *Aun̄ih̄ih̄ir̄i 35:19, 69:4* tat̄i j̄ip̄at̄ip̄ind̄ise.

²⁶ “N̄n̄n̄ n̄is̄ Ap̄ihōapih̄api sangi net̄i Jatatamanat̄i And̄it̄isiw̄it̄and̄ihōai nandusoaas̄isan̄ih̄i ko sangisenda nap̄it̄aise. Ko sangi Jatatamanat̄i And̄it̄isaiw̄it̄and̄ihō so It̄ip̄ihop̄ito Autaahaat̄ihometir̄ih̄iretap̄i p̄w̄iha ak̄it̄ih̄a net̄i autemas̄ihō. It̄ip̄ihō so n̄is̄ Ap̄ihōapih̄api noaipasi nasat̄i nisap̄i sangi p̄w̄iha nes̄ipa ausaat̄i kasat̄it̄aise.

²⁷ Amī ko siyonī sangisangi nisapī isihiyai pīwīha nesipapī ausaapī kaundīwīse amī sahi wuwanīhuraapī nīngisawī maasi bimambīwīhiyaatiso.

16

¹ “Nīnī sangi saiwa aimī kasatataato amī nisapī gīnunyaahohītīhandī wīndī namaamaitaatiwo.

² Judaahiyaamī anjaanī gwīharaahonya Autaahaatīhopī gwīnyaapī gaapundītaatiwī ahoyanohīpīpīhi sahi wīndī namutaatiwī isihīya nasīsapupwī nepī natīwīsoaasītaapo. Ipotī wura yahura taati nasataise. Kura noaipahonīhī isihīya sangisī siyīhiyaatangi tisawawaawī kiya saiwi gwīnyaitaapo. Nyahī Autaahaatīhoai gaahatī kawīsatī koai newaati mepī autaahewaumwīhaayono tīwī gwīnyaitaapo.

³ Isihīya saiwa kasitaapo amī kiya nisī Apīhoaisunī amī nīngisunī wīndī maanyonīwīhiyaaso.

⁴ Saiwa sangisī sangī nasoaipasihi nīnī taati wani sangi kasatataato. Amī kaiwa sangisī nasoaipahonīhura amī nisapī satīwī, e ko satatī sahi jatīnīwo nyatatī aimī jīhi tīmana kanyatindīhande tīwī gwīnyaitaatiwo.

Kīma Pīwīma Itipīhomī Otīpīpatapī Jīsaasiho Katīndīhandapīhaare

⁵ Amī wani nīngisī natanoaasisīho nisī Apīhoenda taati naitandiyonīhandī kandi sahi samī wonī sandīpī kīnyī maahapīhapī taapī naitaapaise? Ndīwī namaanīsehōpo. Owetise.

⁶ Amī nīnī sangisī wani aimī saiwa kasatonīhī samī maarīho yaasatī tisatataise.

⁷ Samī Maarīho siyatī tisatītīhandī kandi nīnī sangisī akītī kasatataato. Nīnī naitandiyohītīmandī sahi sawanaatapī naitandiyonī gaare. Sandī apaapīmaato. Amī nīnī sangi nasamasi namaayataataahī sangisī Andītisaiwītandīho sangisenda wīndī namaapītaise. O amī nīnī sangi nasamasi niyataataahīhī amī koai nīnī netī nandusoaasisanīhī sangisenda ko napītaise.

⁸ Ko nasataahura isihīya yapīpatambīhiyai siyatī netī nunjītaise. “Sahi (samī) maipīhandapī gwīnyaahohīhīretī tītīhī gwīnyaawaamaayopo. Owetise. Amī sahi Autaahaatīho isihīyaisī usonatī kiya ainahiyīhiyaare tatī gwīnyaasīrīhīretī sahi wīndī mmonīwī gīmunyaahopo undatī netī nunjītaise. Iyatī amī Autaahaatīho sahi isihīyaati yapīpatambīhiyaatangi sasatātī sahi pīwīha nepīse tatī netī tipītapaatī jasondaise, undatī netī kiyai nunjītaise.

⁹ Ko kiyai maipīhaiwaametirīhīretapī netī nunjītaise tohītīndī amī kiya nisapī satīwī Autaahaatīho Ahīwisīho Kīmī Kosī nyangi japīhī nanyamaitaise tīwī gīmaanunyaahohītīhandape.

¹⁰ Iyatī amī ko nīnī kiyohīwaiwaapunī nīnī nīwahonisapunī isihīya yapīpatambīhiyai saundatī netī nunjītaise. Jīsaasihohī ainahīho tītīhosī Autaahaatīho ahowimatī numwasi niyatī awaisīhoemwataise undītaise nīnī sangī nasamasi nisī Apīhoenda yamīhapataatīhapī naisanīhī amī sahi nīngī japīhī wonīhi wīndī maanondaatīwīmandapo.

¹¹ Iyatī ko isihīya yapīpatambīhiyai saundatī sangisī Autaahaatīho sahi pīwīha nepīse satatī netī tipītapa jasondaise undītaise. (Amī kiya Jīsaasihoai pohīpīwīwī amī isihīya maipīhiya Jīsaasihopī gīwunyaahohiyīhiyai Autaahaatīho sahi nisī ndīhetī ainahiyīhiyaatī tītīhiyaate undītandī Jīsaasiho komī ambīpatī nunyainjītīhandī ne-mawaayowo). Amī sandī apaapīmaahē, Autaahaatīho Bwaasīrīhīrī yapīmbatī jatīrīhīrī aimī ipīhatisamatī kīnyī maipīhonīsī pīwīha aimī nepaise undatī kaundihe.

¹² Nīnī sangisī pīwīha kasatītandīha pīhītātī taahīhandaahandī kandi wani sahi nga wīndī atīwī namaitaapo amī pīwīha pīhītahaiwaaso.

¹³ Amī Itipīho Autaahaatīhometirīhīretapī pīwīha akītīha netī ausaimasiho nasa-taahura pīwīha akītīha nahata ko Autaahaatīhoapīhapī atīsatī nesīha sangī netī gīsunyaahonīhī amī sahi naitaapo. Iyataatī ko sawahomīha pīwīha wīndī kamaatītaise. Owetītaise. Amī nehī ko atīsīhaahīhī katītaise. Kasatātī amī wiwa ipotī nasatī noaipaitandīhaiwaapisangi kasatītaise.

¹⁴ Nīnī pīwīha katisanīha amī wapa nisīhapa ko netī sangī kasatītaise. Iyataatī sīretapī nīngī ko mepī autaahēnīmatī ambīpatī awaipatī naninyatī amī nisī watīpīhandī netī nasīsītaise.

¹⁵ Amī nisī Apīhomīhapa kapa nahataapa nisīhapaare. Aihī amī sandī kandapī Itipīho nisīhapaarī nahataapa nīsaapīhapī netī sangī kasatītaise satataato.

Kīma Pīwīma Jīsaasiho Komī Otīpīpatīhiyai Saundatī Wīndī Otīhīmetanīhī Samī Maarīho Yaasatī Tīsatatamatatīhandī Kandi Japīhī Masīhonjītanīhī Sahī Maarītītaapo Undīndīhandapīhaare

¹⁶ Jisaasiho nyahi komi otipipatihiyaani koai n>wipinjohiyihiyaanangi sanyatati, “W>ndi otihimetanihi sahi n>ngi w>ndi maanondaapo. Maanon>wi ami nehi masihonjitanhi sahi n>ngi japihi nisondaapo,” nyatati kanyatataase.

¹⁷ Ko nyangi sanyatih ami nyahi koai n>wipinjohiyihiyaanam usaan>ni newaati yawanaani sanaati nasen>haayo. “Ko satati nyangi kanyatis>ma tanyaaha napotaha kanyatis? ‘Nehi masihonjapi sahi n>ngi w>ndi maanison>waw ami nehi masihonjitanhi sahi n>ngi japihi nisondaapo. Ami n>ni nisi Ap>hoenda niyataayono,’ nyatind>mando?” nnaati nasen>haayo.

¹⁸ Nasenaati ami japihi jinj>haati satati, “Ko nyangi sanyatati, ‘Nehi masihonjapo,’ nyatis>maap nyangi w>ndi namaanyes>painje. Isi ko kaami tanyaaha napot>haase nyahi w>ndi mohono?” naati yawanaani nasen>haayo.

¹⁹ Nyahi sanaati nasen>hon>hi Jisaasiho mmonatosati nyahi koai nun-jend>haawiyoh>haap nyangi ko sanyatataase. “Ami n>ni p>w>ha sangi kasatoh>haap ko napit>ndaase ti>wi taawi kanawaatowo? N>ni won>hi sahi maanondaapo. Maanison>waw ami japihi masihonjitanhi n>ngi sahi nisondaapo ndaato.

²⁰ N>ni apipaahi ak>t>n>hi sangi kasatataato. N>ngi nanaoipaitandai>w>maiwa nanaoipahon>hi is>hiya yap>patamb>hiya maarit>taapo. Maaritisaihi ami sah>hi sam> maar>ho tisonon>hi maar>ho as>paiwi apipaahi waati aungwohandi kaahaat>wi sahi gw>taapo. Saiwi sam> maar>ho yaasati tisonon>hi waati waap>hi>t>wi gw>waw>hiyaati kiyaati ami nepemait>wi sahi maarit>taapo (n>ni japihi nepati jainjasan>hi ami sahi n>ngi nisonawaawo).

²¹ Sahi gw>nyaap>hiyaate. Apopaati kaatami maaha namw>tand>huraat>hi kaati amb>pati gwis>ha awaindi yaaw>hi kaati nehotataise. Siyati yaaw>hi nehotinj>haati kaati maaha aimi namotosahura kaati yaawind>handap> jah>ra w>ndi g>munyaase. Owetise. Nan>pimatamati maaha aimi noaipas>hi kaapi maaritataise.

²² Ami sangisangosi sik>ret> wani sam> maar>ho yaas>hi nehot>wi sahi maar>ho as>paiwi taawi gowaayopo. Taawi gowaahandi kand> ami n>ni sangi japihi jainjasan>hi sam> maar>ho usaasin>hon>hi sahi maarit>taapo. Iyataati sand> nisap> sahi maaritot>ndi wo w>ndi sam> maar>hoaat>hap> namemaitaise. Owet>taise.

²³ Sura (asis>ha set>) n>ni japihi nepasi nisi Ap>hoenda naisan>hura sahi n>ngi wapaapi w>ndi namaanisendaapo. N>ni ak>t>n>hi sangi kasatataato. Ami sahi aimi nis>hiyaati nisi nais>hiyaatis> sahi nisi Ap>hoai wapaapi nunjesaihaahi n>ni koaisati maasi bindataayoni kapa sahi koai nunjehoh>p>pa nasam>taise.

²⁴ Nasati wani k>muraatisur>mura sahi nisi amb>pati amb>hi>t>wi nyahi Jisaasi-hom> nais>hiyaani koai n>wipinjohiyihiyaane ti>wi nisi Ap>hoai wapaapi w>ndi namunjen>hopo. Isi ami wani k>muraapi namasaw> sahi nisi Ap>hoai wapaapi nunjep>se ami sahi nunjenoh>p>pa sangi ko nasam>taiso. Nasanyon>hi ami sam> maaritoh>hi>hand> noaipati sam> maar>hoaat>hi>t> t>saitati kand>n>hi ahot>itando,” nyatati kanyatataase.

K>ma P>w>ma Jisaasiho N>ni Yap>patamb> Wat>p>handi Autaahaat>hoai Tip>ind>itandi Nainaamaninj>ti>handi Ip>hatind>metaayo Tind>handap>haare

²⁵ Satati kanyatatosati Jisaasiho ji>haati wa sanyatataase. “N>ni sangisi saiwa p>w>wa kaiwaami tanyaaha akaaha noaasand>hi nehi s>wipati nam>hand>haiwa kasat>mi naso. Ipot>hura n>ni japihi s>wipati nam>hand>hi p>w>ha sangi w>ndi kamaasat>to. Owet>taise. Nehi t>t>hi p>w>ha akaaha nisi Ap>hop> n>ni sangi kasat>to.

²⁶ Yahura wura taati nasataise. Nasataisi noaipahon>hura sahi nisi Ap>hoai wapaapi nisi amb>pata nunjendaapo. Iyataati n>ni sangisi sasataamaato. N>ni sam> aunah>p>pa neti sap> nisi Ap>hoai nunjendo sasataamaato. Owetise.

²⁷ Ami Ap>hohi ko sawaho sangisi komi maar>ho nasanyahore ami sahi aimi n>ngi sam> maar>ho naninyauho. Ami sahi nisap> sat>wi ko Autaahaat>hoap>hap> nasahoso ti>wi g>nunyaahauhi sandapi ko sangi maar>ho nasanyataise.

²⁸ N>ni nisi Ap>hoap>hap> dosi maapi yap>mbataapihi nap>t>hon>ni>ni ami wani n>ni yap>mbataapihi namasi Ap>hoenda japihi taati niyataayo,” nyatati nyahi koai n>wipinjohiyihiyaanangi kanyatataase.

²⁹ Ko nyangi sanyat>hi ami nyahi Jisaasihoai n>wipinjohiyihiyaani koai saundi>haato. “K>ny> nyangi wani t>t>hi p>w>ha taapi kanyatapaase. K>ny> p>w>ha nyangi w>ndi g>maan>yunaat>ha katapaamaise. Iyapaapi k>ny> p>w>ha nam>han>p>ha t>t>hi p>w>ha noaasand>hi katapaamaase. Owetise.

³⁰ Iyataati nyahi wani k>nyapi mmon>haayo. K>ny> nahataapa nga gw>nyaapi aimi mmon>p>honge. Isi utaaho wo gis> wapaapi nangisendand> taati gw>nyaahon>hi ko sangi gi nangisehon>hi k>ny> koai ko nangisendand> gw>nyaas>p>paapi kaund>taise. Sandi

neti nyangi nanyisihi kinyapi ko Autaahaatihoaapihap nasahoe taati gihunyaahaayo,” undaati nyahi Jisaasihoai kaundihaato.

³¹ Nyahi koai saundonihi ami ko Jisaasiho komiha wihoanjiha nyangi sanyatataase. “Sahi wani nisapi ginunyaawaayopo.

³² Sandihi ami nga sahi nisapi ginunyaawaahandi kandi kimandi kasatataato, sahi atiwise. Asisiha kima aimi taati deti nasataise. Iyati aimi kima noaipataise. Sahi ningi nanimaitaapo. Nanimasaihi niwahonini bitoaito. Iyataahandi kandi nehi apiapaahi nini niwahonini bitondaamaayo. Owetise. Ami nisi Apiho ningsisati maasi bitondaise.

³³ “Nini sangisi saiwa kasatohiwimaiwa ami sami maariho yatih japatisandandi kasatataato. Ami kimaapi yapimbataapihi sahi sami maariho amitiha ambipati neti nasopasinati mimaipisimatati ami yaasihaiwa kiyaatinhi newaatiitaapo. Saiwi newaahandi kandi sahi windi yamaiwi andititwi bitosawise. Ami nini aimi maapi yapimbatambi watipihandi neti nainaamanati Autaahaatihoai tipindindihandi neti ipihatindimataayo,” nyatati Jisaasiho nyangi neti anditinyiwati kanyatataase.

17

Kima Pwiwima Jisaasiho Kom i Otipipatihiyaapi Gaapihundindihandapihaare

¹ Pwiwima saiwa Jisaasiho komi otipipatihiyai kaundati owematosati komi ndimaahomwaanji naingati yamihapataatihi Autaahaatiho bimimbiphi jatataati sandaase. “Apore, kinyi nisi gaahandi ami yundanyiha ishihiyai nepi nunjitaapihura wani kimuraare. Isi kinyi nisi gaahandi nahandi yundanyiha nepi ishihiyai nunje. Ami Nini kinyi kimwaahonini kinyi gaahandi nahandi yundanyiha ishihiyai neti nunjitaano. Nisi Apiho apiapaahi gaaho sanahiho otiwa kaumbwaati ambambohoie undito.

² Ami kinyi ningi watipihandi aimi nanimise nini ishihiya nahatiyai kandaahi iwinjatataati ami kinyi nisenda natipusoasinyihiyai kaundisanhi kiya asihihiyaimatiwi kiyaanhi jinjapihi bimitaatiwo.

³ Iyataati kiya asihihiyaimatiwi kiyaanhi jinjapihi bimitaatiwihandami tanyaaha siyate: Kiya kinyi nehi naasonji Autaahaatihoji akithonyapi mmonwi giwunyaatati ami nini Jisasi Kiraishonini kinyi natipinoasinhi nasohihonisapi mmonwi ginunyaahohitindaahi kiya asihihiyaimatiwihandi nepi kiyaanhi jinjapihi bimitaatiwo.

⁴ Kinyi otipipati ningsi nanimingipati aimi kaindi owemataati kataahi ishihiyai kinyapi saundi ko nisi Apiho apiapaahi gaaho sanahiho otiwa kaumbwaati ambambohoie unditi kinyi yundanyiha nahandi neti nunjo.

⁵ Apore. Yapipati nahataapa sangi noaipasura ambipati awaipati neti gisati maasi bimohipati wani kimura japihi ningi naninye.

⁶ “Ishihiya ami kinyi ishihiya yapipatambihyaamihatihapi numwaapi ningsisenda natipusoasinhi ningi nanipaahohiyihiyai kinyapi ausaati aimi kaundataato. Kaundonihi kiya kinyapi mmonwi giwunyainjihi kinyihiyaimatawaayopo ami kinyi kiyai ningsisenda natipusoasinhiyaaso. Aiwi kiya kinyi pwiwima aimi nepi taawi gisapepihrawaayopo.

⁷ Iyawaawi ami wani kimuraanhi kiya aimi mmonwi giwunyaatataise. Nahataapa kinyi ningi nanimingipipa kinyapihap napiho.

⁸ Ami kinyi ningi kinyi pwiwima kandi nanimingiha kiyaisi kaundi nunyonhi kiya nepi kiyaami omanjitihi ahiyaw giwinyaawaayopo. Nepi giwinyaapi nisapi satiw ‘Ye’. Akite. Ko Autaahaatihoapihap nasataise tiwi mmonwi giwunyaatataise. Giwunyaatati nusesipainjihi mmonawaawi ami nisapi satiw koai Autaahaatiho natausaasih nasahore tiwi ginunyaawaayopo.

⁹ “Apore. Nini ishihiya maapi yapimbatambihyaapi gaapundataamaayo. Owe. Nini ishihiya ningsi kinyi nanimingiyihiya ami kiya kinyihiyaatihi kiyaapi gaapundataayo.

¹⁰ Ishihiya nahatiya nisihiyaatohiyihiya ami kinyihiyaare. Ami ishihiya nahatiya kinyihiyaatohiyihiya ami nisihiyaare. Iyataati kiyaamihetapi nisapi ishihiya nahatiya satiw ‘Ye’. Akite. Ko apiapaahi gaaho sanahiho otiwa kaumbwaati ambambohoie, tiwi nisi yundanyiha gaahandi mmonawaayopo.

¹¹ “Iyataati wani nini gisenda napitandiyi. Nini maapi yapimbataapihi wandi otih bimimito. Iyataahandi kandi ami nisi ishihiya kinyi naniminginhiyaahi maapi yapimbataapihi kiyaanhi bimitaapo. Apore, ami kinyi gi wonjitihi kinyatiyaho (maapi yapimbataapihi) wo owetise. Gisaahihi ishihiya nahatiya nga mepi autaahepihmapi kinyapi nahatiya nga atotipwesawihone. Kimiya nisi isimiyaaisi kinyi

ambipati n'ngisi nan'imingipatami watipahanda an'timbi iwinjatime. An'timbi iwin-jatisamihī kiya noaipapī t'maamaitwī nehi naasiyaimaat'taat'wo amī kinyunī n'nunī noaippha t'maamait'ha nehi naasaindan'tohipatamataiwo.

¹² N'nī kiyaaisatī maasī bindataatī kinyī ambipati n'ngisi nan'imingipatami watipihanda kiya an'tindī iwinjatataayo. Saindī an'tindī iwinjaton'hī wo netī w'indī namihirinje. Nehī utaaho nih'indandihohihī ko nehi naasohihī netī nihirinje amī kinyī p'w'haat'hī jipati'pindis'ha noaipati akaahaimat'tando.

¹³ Wanī gisenda n'nī napitandiyō. Sandī n'nī gisenda napitandiyataatī k'maiwa n'nī kandaato amī is'miya n'nī ap'paahī aungwohandī nisī maar'ho w'init'handī maaritohipatamataiwi amī kiyaaisī kiyaamī maar'ho aungwohandī w'wit'handī maarit'taat'wo.

¹⁴ "Kinyī p'w'ha kinyī n'ngi kandipī naming'ha kiyaaisī n'nī aimī kaundon'hī kandapī is'hiya maapī yapipatamb'hiya kiyaaisī mandit'p'wisawaayopo. Amī kiya maapī yapipatamb'hiya gw'inyaapī kiyoh'waiwa w'indī kiretī gw'inyaapī amī kamaayauho. Amī nisangi s'ikaindī is'hiya yapipatamb'hiya gw'inyaapī kiyoh'waiwa kiretī w'indī gw'inyaatī kamaayohipatamataiwo.

¹⁵ Kinyī kiyaaisī maapī yapimbataap'hiyaamī ot'hat'hapī nepī nawisapemaitaapī n'nī gisī nangisen'tī kah'tataamaato. Owetise. Amī nehi kinyī kiyaaisī an'timbi is'watip' baimbī iwinjat'taapī nangisenataayo. Baimbī iwinjatisam'hī amī utaaho maip'ho kiyaaisī w'indī netī namusop'asit'ando.

¹⁶ Kiya k'maapī yapimbatamb'hiyaamī p'waat'wī gw'inyaapī kiyoh'waiwa kiretī nepī gw'inyaapī kiyaawaamaayopo amī n'nī maapī is'hiya yapipatamb'hiya p'waat'wī gw'inyaapī kiyowaiwa netī p'wandī gw'inyaatī w'indī kamaayohipatamataiwo.

¹⁷ Kinyī p'w'ha akītī ap'paahī akaahaare. Isī kinyī p'w'ha akaaha nepī kiyaamī omanj'it'it'hī kumbusosapī kaaraahī nepī kinyī kiyaaisī nusepemaipī kiny'hiyemape kiya noaipapī nehi t'it'hī kiny'hiyaat'ito.

¹⁸ Kinyī n'ngisi maapī yapimbataap'hī natip'noaasin'hī nasohipatamataindī k'miya nisī nais'miya kinyī nan'imingiy'hiya nisī otip'pat'hiyaaisī n'nī wanī netī is'hiya yapipatamb'hiyaam'hat'hī bim'taat'wī nandusoasataayo.

¹⁹ Amī kiya noaipapī nehi k'wahonī naasonryamī otip'pat'hiyaaimat'wī nehi kinyī otip'pat'hī kahitaat'wī n'nī k'yaapī kinyaap'hī nunyandī n'nī noaipatī nehi kinyī k'wahonī naasonryamī otip'pat'hon'nimandī nehi kinyī otip'pat'h'hī kahisataayo.

²⁰ "N'nī k'miya wanī nisī nais'miya nisī otip'pat'miyaapaah'hī gaapundataamaayo. Amī k'mikiya nisī otip'pat'miya nisapī p'w'ha is'hiyaaisī kaundisaihī amī is'hiya kiya kiyaamī p'w'ha at'wiwī nisapī g'unyaapī nisī otip'pat'hiyaaimat'taat'w'hiyaapimaawī gaapundataayo. Amī kinyī kiyaaisī and'it'wiw'taapo.

²¹ K'miya nisī nais'miya maar'ho naasoh'tan'hī t'maamait'taat'wī n'nī kiyaapī gaapundataayo. Apore, kinyī n'ngisapī t'maamait'in'hī amī n'nī gisatī t'maamaitohipatamataiwi kiya yaindaanyangisawī maasī t'maamait'taat'wo. Aiwi kiya noaipapī t'maamaitisaihī amī is'hiya maapī yapimbatamb'hiya kiyaaisī usonawaawī nisapī sat'wī 'E koai Autaahaat'ho natausaasihī nasahoe,' t'wī gw'inyaapī mmondaat'wo.

²² Ambipati awaipati kinyī gaahandisahati kinyī n'ngisi nan'imingipatamataind'hatī kiyaaisī nunyataayo amī kiya t'maamait'taat'wo kinyunī amī n'nunī t'maamaitohipatamataiwi.

²³ Kinyī n'ngisapī t'maamait'pī n'ngisap'tin'hī amī n'nī gisatī t'maamait'tī gisat'ndaayo. Sandī kinyī n'ngisap'tin'hī amī n'nī gisat'toh't'mandī amī k'miya nisī is'miya kiyaamī maar'ho naasoh'tan'hī t'maamait'taat'we. Kiya saiwi maar'ho naasoh'tan'hī t'maamaitisaihī kandaahī is'hiya maapī yapipatamb'hiya nisapī sat'wī, 'Koaisī Autaahaat'ho natausaasihī nasahore. Iyatī amī koaisī maar'ho numwipatamatiyatī komī is'hiya k'miyaaisī Autaahaat'ho maar'ho nunyataise,' t'wī mmon'wī gw'inyaaitaato.

²⁴ Apore, k'miya nisī nais'miya nisī otip'pat'miyai kinyī n'ngi nan'min'hiyaare. Kiyaisī kinyī nan'min'hiyaat'hī amī n'nī bimoh'ip'hī kiyaisangi n'ngisawī maasī bim'taat'wī n'nī maarit'tī gw'inyaataayo. Amī saiwi kiya n'ngisawī maasī bindawaawī yapipati kahapaamap'pa sangī noaipasuraapī kinyī n'ngi kinyī maar'ho naninyapaapī ambipati awaipati ap'paahī kinyī gaahandisahati nan'imingipati mmondaat'wo.

²⁵ Apore, kinyī t'it'hī gaahonjiso amī is'hiyaaisī t'it'hī gaahati kawimbī nepī tip'tapaapī uson'p'hoje. Saimbī kinyī t'it'honj'tin'handī is'hiya maapī yapimbatamb'hiya ap'paahī w'indī gisī mangisopī g'maahunyaahopo amī n'n'hī gisī nasisoaarī gison'tī g'ihunyaat'hon'ine. Aihī amī k'miya nisī is'miya aimī mmon'wī gw'inyaahopo kinyī n'ngisi natip'noaasin'hī nap't'hon'n'it'ho.

²⁶ Kinyetirihiretapĩ kĩmiya nisĩmiyaisĩ aimĩ ausaatĩ kaundĩtĩ nunjo. Isĩ amĩ kĩmĩkĩretĩ kaindĩ konĩnĩhĩ kinyetirihiretapĩ kiyaisĩ kaundĩtĩ nunjamĩ nuto. Nunjamĩ naisanĩhĩ amĩ kiya kĩnyĩ nĩngisĩ maarĩho nanĩmingĩho kiyaamĩhatĩhĩtĩtando.”

18

Kĩma Pĩwĩma Jĩsaasihoai Kĩmĩ Tiworisaamĩ Ikwĩraatĩmasĩthandapĩhaare (Matiyũho 26:47-56; Maakĩho 14:43-50; Rukĩho 22:47-53)

¹ Saiwa sata katatĩ Sapĩhopĩ Jĩsaasiho gaapundatĩ owemamapĩ komĩ otĩpĩpatĩhiyaisatĩ waapĩhinjĩ kinjamĩ ambĩpatĩ Kitĩronĩhinjainĩ nuwĩ kinjamĩ gwaahorĩhĩrĩ nahaitawaayo. Sinjĩ waapĩnjamĩ wĩhĩnĩ mĩhĩhĩnĩ tandĩpĩho mmaĩpĩ amoepatamĩ osaataatĩ waatĩ ahethĩ kaatĩ nuwĩ noaipawaayopo.

² Jũdaasiho Jĩsaasihoai komĩ tiworisaamĩ ikwĩraatĩhĩ awusaitandĩho saatĩ osaataatĩ mmonahore amĩ Jĩsaasiho komĩ otĩpĩpatĩhiyaisa sapĩhĩ ahoyanĩhauhĩ iwinjahoso.

³ Siyatĩ mmonahosĩ ko Jũdaasiho Romĩhiyaamĩ pwiĩpĩ yaĩpa kaiwĩ tunnĩwĩ yahwĩnohiyĩhiyai Jĩsaasihoai kaatĩ tandĩpĩho mmaĩpĩ amoepatĩ ipatamĩ osaataatĩ isĩpĩ nepĩ wĩraitaatĩwĩ numwaasi notaise. Aihĩ amĩ Autaahaatĩhomĩ Anjĩ Awaindĩhandaatĩhĩ pĩrisihiya isĩhiyaapĩ otĩpĩpatĩ kaiwĩ nandapa kohasĩpĩho tĩhĩwĩ Autaahaatĩhoai dĩpumanĩwĩ waamaitumahohiyĩhiyaamĩ mĩtĩhiya awaisawĩhiya jĩhiyaunĩ amĩ Parisihiyaunĩ tingaatĩhaisahiya usa Autaahaatĩhomĩ Anjĩ Awaindĩhandĩ jaawĩ bitohohiyĩhiyai natĩwusaasauhĩ Jũdaasihoaisawunĩ amĩ Romĩhiyaamĩ tunnĩwĩ yahwĩnohiyĩhiyaisawĩ maasi nowaayopo. Nowaawĩ kiya tunnĩwĩ yahwĩnohiyĩhiyaunĩ tingaatĩhaisahiyaunĩ amĩ apatĩndĩtĩhĩsĩ sisĩha norĩhĩrunĩ amĩ ramĩhandunĩ tĩpopĩ isĩpĩ amĩ pwiĩpĩ yaĩpatĩ kiyaamĩ tiworisaisawĩ tũndaatĩwĩhandamataiwĩ wĩrapĩ isĩsĩ nowaayopo.

⁴ Amĩ Jĩsaasiho isĩhiya kiya koiatĩ kawitaatĩwĩyohĩpĩpa nahataapa aimĩ mmonahosĩ kiyaamĩhinĩ detĩ notĩ kiyai saundataase. “Sahĩ utaaho diyaamahopĩ taawĩ daahopo?” undatĩ nunjenataise.

⁵ Ko saundatĩ nunjesĩhĩ amĩ kiya koi wĩhoaagiha saundawaatopo. “Nyahĩ Jĩsaasiho Nasaaretĩhandaahapĩhopĩ daahaayo,” undawaatopo. Saundauhĩ amĩ Jĩsaasiho kiyai saundataase. “Nĩnĩ kĩmĩkonĩne,” undataase. Aihĩ Jũdaasiho Jĩsaasihoai tiwĩtaatĩwĩhiyai nusepaasĩho sapĩhĩ tunnĩwĩ yahwĩnohiyĩhiyaisatunĩ tingaatĩhaisahiyaaisatunĩ bitondaise.

⁶ Aihĩ amĩ Jĩsaasiho kiyai “Nĩnĩ kĩmĩkonĩne,” undihĩ atisawaawĩ kiya namapĩ japĩhĩ kiya nasohihĩhoanĩ onĩhitĩwĩ yapĩpatetĩ yatĩhĩ tĩmahiyawaayopo.

⁷ Tĩmahiyauhĩ Jĩsaasiho kiyai jĩhaatĩ saundatĩ nunjenataise. “Sahĩ utaaso diyaamahopĩ taawĩ daahopo?” undatĩ nunjenataise. Saundatĩ nunjesĩhĩ amĩ kiya wĩhoanĩha koi saundawaayopo. “Nyahĩ Jĩsaasiho Nasaaretĩhandaahapĩhopĩ taawĩ daahaayo koi isĩwa newa wĩraitĩhaawo,” undawaatopo.

⁸ Saundauhĩ Jĩsaasiho kiyai wĩhoanĩha saundataase. “Nĩnĩ sangisĩ aimĩ kasatohaare. Nĩnĩ kĩmĩkonĩne satĩto. Isĩ amĩ sahĩ nisapĩ taawĩ daawaawaahĩ kĩmiya nĩngĩ nanĩpinjohiyĩhiyai nawĩsawitĩwĩ nuwĩse undĩwise,” undataase.

⁹ Sandaahĩ ko piwĩha jĩhĩ satatĩ katisĩha noaipatĩ akaahaimatataise. Kĩmiya isĩmiya kĩnyĩ natĩpusoaaasinĩhĩ nĩngisenda nasohiyĩmiyaamĩ wo namĩhĩrinje tatĩ katisĩha noaipatĩ akaahaimatataise.

¹⁰ Aihĩ Pitaaho namatanaatĩ kosasaihĩrĩ wĩrĩ kĩramĩ anjĩhandopĩ wiwatĩ gwĩsinjĩ nasahosĩ kĩrĩ napatĩ Autaahaatĩhomĩ Anjĩ Awaindĩhandaatĩhĩ otĩpĩpatĩ kaiwĩ pĩrisihiya isĩhiyaapĩ nandapa kohasĩpĩho tĩhĩwĩ Autaahaatĩhoai dĩpumanĩwĩ waamaindumwahohiyĩhiyaamĩ pĩrisiho mĩtĩho awaisĩho jĩhomĩ otĩpĩpatĩhomĩ atihĩrĩ gaatĩhĩrĩ tsitamashĩ mĩhaapĩ yapĩpatetĩ tĩmahiyataise. Iyataatĩ so otĩpĩpatĩhomĩ ambĩpatĩ Marĩkusihoe.

¹¹ Aihĩ Jĩsaasiho Pitaahoai saundataase. “Kĩnyĩ kinyĩ namatanaatĩ kosasaihĩrĩ kĩramĩ anjĩanĩ pausihandopĩ japĩhĩ wĩpe. Nĩnĩ nisĩ ambĩpatĩ maarĩho yaasĩhaiwa naitandĩ nisĩ Apĩho maaritatĩ gwĩnyaasĩthandĩ namaitandĩ kĩnyĩ gwĩnyaapaapo?” undataase.

Kĩma Pĩwĩma Jĩsaasihoai Anaasihoapĩhĩ Numwaasi Niyotĩhandapĩhaare (Matiyũho 26:57-58; Maakĩho 14:53-54; Rukĩho 22:54)

¹² Aihĩ amĩ tunnĩwĩ yahwĩnohiyĩhiyaunĩ kiyai tĩhaapundohiyĩhiyaunĩ amĩ Jũdaahiyaamĩ tingaatĩhaisahiya Autaahaatĩhomĩ Anjĩ Awaindĩhandĩ jaawĩ bitohohiyĩhiyaunĩ Jĩsaasihoai nepĩ isĩpĩ wĩrĩhĩrĩ ipipata komĩ ikwĩrĩ maindĩmwĩ wĩsasawaayopo.

¹³ Aihĩ koi jĩhĩ pĩrisihiya isĩhiyaapĩ Autaahaatĩhomĩ Anjĩ Awaindĩhandaatĩhĩ otĩpĩpatĩ kaiwĩ nandapa kohasĩpĩho tĩhĩwĩ Autaahaatĩhoai dĩpumanĩwĩ waamaitumwahohiyĩhiyaamĩ pĩrisiho mĩtĩho awaisĩho jĩho Anaasihoapĩhĩ numwaasi nowaayopo. Iyataatĩ Anaasiho so Kaiyapaasihomĩ sanaahoe. Iyataatĩ Kaiyapaasihomĩ so jĩhura pĩrisihiya

isihyaap+ nandapa kohasipho tihwi+ Autaahaatihoi dipuman+wi Autaahaatihomi Anj+ Awaindihandaatthi otip+pati kiyohiyihyaam+ mitiho awaisiho jihoematati bi-mainjahore. Iyataati Kaiyapaasiho so kinaungwiha seti sura prisiho mitiho jiho awaisihoematati bindatahore.

¹⁴ Iyat+ nehi k+mi+ko Judaahyaam+ awaisawihyai satati kaundisihoe. “Utaaho nehi naasohi+ isihya nahatiyaam+ aunahipa neti kyaap+ nan+pimati napwitand+ gaare,” undati kaundisihore.

Kima Pwima Pitaaho Jisaasihoai Nini Windi Mausotihonine Tindihandapihaare
(Matiyuhu 26:69-70; Maakiho 14:66-68; Rukiho 22:55-57)

¹⁵ Saimon+ Pitaaho utaaho wo Jisaasihoai n+wipinjohiy+hiyaam+ woaisam+ Jisaasihoai tiworisa nepi+ wirasi niyauhi+ kuri+ Jisaasihoai n+wipinjai kom+ ipoti+ niyamaise. Naim+ ko Jisaasihoai n+wipinjohiy+hiyaam+ so Jisaasihoai n+wipinjai awaisiho jiho prisihiya isihyaap+ Autaahaatihomi Anj+ Awaindihandaatthi otip+pati kaiwi+ am+ nandapa kohasipho tihwi+ Autaahaatihoi waamaindumap+ dipuman+hohiy+hiyaam+ mitihomi masaataati nandaataise. Iyataati utaaso soai prisiho awaisiho jiho mitiho biyati+ usonati+ p+waundati+ nahowisahosi+ nandaataise.

¹⁶ Nandaasih+ Pitaaho mihapaah+ ipaahaap+ onepataini+ bitondaise. Aih+ Jisaasihoai n+wipinjohiy+hiyaamo+ jhaap+ mhaap+ ipaahaap+ matamb+paam+ onepataap+hi+ noaipataise. Noaipati+ apopaati+ otip+patihaa+ onepataap+hi+ jatisaamaati+ p+waundati+ Pitaahoai numwaasi+ mhatih+ prisihiya isihyaap+ Autaahaatihomi Anj+ Awaindihandaatthi otip+pati kaiwi+ nandapa tihwi+ Autaahaatihoi waamaindumap+ dipuman+hohiy+hiyaam+ awaisiho jiho mitiho prisihi+ anj+tihi+ masaataati+ nandaamaise.

¹⁷ Nandaasih+ apopaati+ onepati+ jatisaamaati+ Pitaahoai saundataase. “Gisangi k+mo utaamo+ (Jisaasimoai) n+wipinjingihon+naahoetise?” undati nunjenataise. Aih+ Pitaaho kaati saundataase. “Owetise. Nini+ koai n+wipinjohihon+n+mahe. Ningi wonine,” undataase.

¹⁸ Aih+ am+ mbwaasih+ sapihi+ otip+patihyaun+ am+ tingaat+haisahiyaun+ sisiha+ thooawaayopo. Aiwi+ kyaam+ amb+pati+ diwimaat+and+ sisihet+ bitotawa+ tihwindawaayopo. Iyauhi+ am+ Pitaahoaisangi+ kap+hi+ not+ kiyaisati+ maasi+ bitondaati+ kom+ amb+pati+ dimaati+ tihwindataise.

Kima Pwima Prisihiya Isihyaap+ Nandapa Kohasipho Tihwi+ Autaahaatihoi Dipuman+hohiy+hiyaam+ Prisiho Mitiho Jiho Awaisiho Jisaasihoai Nunjenati+ Tipitapaati+ Usotihandapihaare

(Matiyuhu 26:59-66; Maakiho 14:55-64; Rukiho 22:66-71)

¹⁹ Aih+ sura prisihiya isihyaap+ nandapa kohasipho tihwi+ Autaahaatihoi waamaindumap+ dipuman+hohiy+hiyaam+ awaisiho jiho mitiho Jisaasihoai kom+ otip+patihya+ koai n+wipinjohiy+hiyaapun+ am+ p+wiha+ ko isihyais+ kataunjiwaiwaapun+ nunjenataise.

²⁰ Aih+ am+ Jisaasiho ko awaisiho jiho mitoi+ saundataase. Nini+ nasisoaari+ isihya nahatiyais+ p+wiha+ auta+ kaund+ti+ kandunjataayo. Nini+ isihyais+ kandunjoh+waiwa+ nahatewa+ isihya nahatiya+ Autaahaatihomi Anj+ Awaindihandaat+un+ am+ anj+ gw+haraahonya+ isihya ahoyan+wi+ Autaahaatihopi+ g+wunyaapi+ gaapundop+pihi+ kiya ahoyan+hui+ kap+hi+ kandunjo. Nini+ p+wiha+ usa+ athomaanisauh+ noaat+ti+ windi+ kamaato. Owetise.

²¹ Is+ am+ kiny+ nngisi+ napindapi+ nan+sehise? Nini+ p+wiha+ katohi+waiwa+ isihya+ at+niwi+ nehohiy+hiyais+ nunjeme+ nisi+ kaundoh+waiwaap+ kiya gw+nyaap+hiyaaso.

²² Jisaasiho sa satati+ kati+hura+ kap+hi+ isihya daitati+ kaiwi+ jaaw+ bitohohiy+hiyaam+ wo Jisaasihoai nd+maahomwaan+ p+haap+pati+ tiwih+wati+ saundataase. “Napaap+ kiny+ awaisiho jiho mitimoai+ p+wiha+ sreti+ saimb+ kaundise?” undataase.

²³ Aih+ am+ Jisaasihom+ha+ wihoan+ha+ koai saundataase. “Nini+ p+wiha+ maip+ha+ m+maip+nd+ katisanaah+ sa+ satin+hi+to+ tip+ kimb+hi+ isimiya nahatiyai+ kaunde. Iyataati+ am+ nini+ titih+ gaahaah+hi+ katisanaah+ kiny+ nngisi+ napaap+ nd+maahomwaan+ n+wihi+?” undataase.

²⁴ Aih+ am+ Anaasiho Jisaasihoai prisiho awaisiho jiho mitiho wo Kaiyapaasihoaap+hapi+ neti+ natausaasataise. Natausaasih+ kom+ ikwi+ wisaoh+rihi+ k+rihi+ wisaandih+hoai+ tingaat+haisahiya+ numwaasi+ nowaayopo.

Kima Pwima Pitaaho Jhaati+ Jisaasihoai Nini Mausotihonine Tindihandapihaare
(Matiyuhu 26:71-75; Maakiho 14:69-72; Rukiho 22:58-62)

²⁵ Pitaaho sapihĩ konihĩ daahi bitondaati komĩ ambipati dimaati sisahaapihĩ tihwindataise. Aihĩ amĩ kapihĩ isihya usa bitohohiyihya koai saundawaatopo. “Gisangi utaaho kimoai (Jisaasihoai) n̄wipinjohiyihyaamĩ wonje,” undiwĩ koai kaundawaatopo. Saundauhihandĩ kandi ko daahi noaasati sandaase. “Owetise. N̄nĩ koai (Jisaasihoai) n̄wipinjohiyihyaamihonin̄maae,” ndaase.

²⁶ Aihĩ sura sapihĩ p̄risihya isihyaapi Autaahaatihomĩ Anĩ Awaindihandaatihĩ ot̄ip̄ipati kaiwĩ nandapa kohasip̄ho tih̄wĩ Autaahaatihoi waamaindumapĩ d̄ipuman̄hohiyihyaamĩ p̄risihoi awaisihoi m̄t̄ihoi j̄ihomĩ ot̄ip̄ipatihoi wo bindataise. Iyataati so ot̄ip̄ipatihoi Pitaaho atih̄rĩ t̄isatamasihomĩ naisohore. Isĩ amĩ ko Pitaahoai saundati, “K̄nyĩ Jisaasihoaisapĩ tand̄ip̄ihomĩ osaataati bitohin̄hĩ gisahonĩ k̄nyĩ k̄m̄ikoj̄e,” undati nunjenataise.

²⁷ Nunjesihĩ amĩ Pitaaho j̄ihaati satati, “Owetise. N̄nĩ Jisaasihoai n̄wipinjohiyihyaamihonin̄maae,” ndaase. Satihĩ ketĩ kuraan̄hĩ ot̄ip̄wis̄ipaati sap̄iho gandaase.

*Kĩma P̄wĩma Jisaasihoai Pairot̄iho Tip̄itapaati Usosit̄ihandap̄haare
(Matiyuhō 27:1-2, 11-14; Maak̄ihō 15:1-5; Ruk̄ihō 23:1-5)*

²⁸ Aihĩ Judaahiya Jisaasihoai numwaasi Kaiyapaasihomĩ an̄ip̄ipihĩ namasi gaman̄ihomĩ awaisihomĩ an̄ip̄ipihĩ awaimb̄ip̄hapĩ nowaayopo. Sandĩ kiya asis̄haatihĩ kohokoaisawĩ kiyawaayopo. Numwaasi nowaahandĩ Judaahiyaamĩ awaisaw̄ihya sawana m̄hatihĩ gaman̄ihomĩ awaisihomĩ an̄it̄itihĩ w̄ndĩ nam̄ndaahopo. Amĩ kiya kiyaamĩ kimbap̄iho awaisihoi Pasopaahandapĩ maahoaiipati sip̄isip̄ihandĩ amĩ kauho wapa tip̄i t̄ih̄wĩ nandaatiw̄huraatihĩ amĩ wiwa kiya Autaahaatihomĩ nd̄ihetĩ noaipapĩ kipopĩ ain̄jotahiyaanĩ taane t̄iwĩ. Kiya t̄it̄ihĩ pop̄it̄ihya Autaahaatihomĩ nd̄ihetĩ j̄ihura Isip̄ihanda Autaahaatihoi kiyai nehĩ iwin̄jas̄is̄ihĩ nga bimot̄ihandapĩ gw̄nyaap̄i maahoaiipa kohasip̄iho tip̄i t̄ih̄wĩ nandaatiwo.

²⁹ Kiya saiwĩ gaman̄ihoi awaisihomĩ an̄it̄itihĩ sawana w̄ndĩ nam̄indaap̄i ipaahaap̄i bindawaayopo. Iyauhĩ Pairat̄iho noaipati kiyai saundataase. “Napaap̄i k̄mom̄ihetĩ sahĩ p̄w̄iha nep̄i yawutaahopo?” undati nunjenataise.

³⁰ Saundati nunjesihĩ amĩ kiya kiyaam̄iha wihoaan̄iha Pairot̄ihoai saundawaatopo. “Amĩ ko maip̄ihandĩ w̄ndĩ kamaayahotanaahĩ nyahĩ koai gisaap̄ihĩ w̄ndĩ numwaasi nasaati p̄w̄iha kom̄ihetĩ w̄ndĩ newa yahomaawutaitaan̄ihe,” undawaatopo.

³¹ Saundauhĩ Pairot̄iho kiyai saundataase. “Sahĩ sawanaati k̄moai nep̄i samĩ w̄n̄ihap̄ipa katir̄ih̄ret̄i japep̄ih̄r̄iw̄ tip̄itapaap̄i uson̄iw̄ sohoai tip̄ise,” undataase. Saundihĩ kiya kiyaam̄iha wihoaan̄iha koai saundawaatopo. “Nyahĩ utaaho woai sohoai w̄ndĩ t̄imaaw̄ito amĩ sahĩ Rom̄ihyaati nyahĩ Judaahiyaan̄angi sahĩ isihya usai siȳihyai w̄ndĩ tip̄ise nyat̄iw̄ kamaanyatowo,” undawaatopo.

³² Kiya k̄ma p̄w̄ima sat̄iw̄ katoh̄t̄imandĩ j̄ihĩ Jisaasiho ko sawaho nap̄wit̄and̄ih̄retap̄i katis̄iha net̄i akaahemat̄itandĩ katawaatopo.

³³ Pairot̄iho gaman̄ihoi awaisihomĩ an̄it̄itihĩ j̄ihat̄ihĩ nandaati Jisaasihop̄i gaatihĩ tun̄n̄iw̄ yahw̄indaatiw̄ihya numwaasi koap̄ihĩ nandaawaayopo. Numwaasi nandaahauhĩ koai Pairot̄iho saundati nunjenataise. “K̄nyĩ Judaahiya iwin̄jaap̄i biminḡihon̄j̄i awaisihon̄j̄i?” undataase.

³⁴ Saundihĩ amĩ Jisaasiho Pairot̄ihoai wihoaan̄iha saundataase. “Sa p̄w̄a k̄nyĩ n̄ngis̄i nan̄is̄ent̄hinḡma k̄iwahon̄j̄i gw̄nyaap̄iha kandapaino e isihya usa nisap̄i gis̄i kah̄it̄auh̄iha katapaino?” undataase.

³⁵ Saundihĩ amĩ Pairot̄iho Jisaasihoai saundataase. “K̄nyĩ sandinḡma n̄n̄i Judaahon̄n̄it̄ih̄no. K̄nyĩ k̄iwahonȳi isihya kiyaam̄i awaisaw̄hiyaisaw̄i n̄ngisaap̄ihĩ nanḡimaasi nasawaayopo. K̄nyĩ napind̄i kain̄he?” undataase.

³⁶ Saundati nunjesihĩ amĩ Jisaasiho Pairot̄ihoai kom̄iha wihoaan̄iha saundataase. “N̄n̄i isihya awaisaw̄ihya maap̄i yap̄imbataap̄ihĩ jatohiyihyaamataind̄ihon̄n̄maae. O amĩ n̄n̄i isihya awaisaw̄hiyaimat̄iw̄ maap̄i k̄mb̄ihĩ yap̄imbataap̄ihĩ jatohiyihyaamataind̄ihon̄n̄tisanaahĩ amĩ isihya n̄ngi nan̄ipin̄johiyihya nisap̄i nis̄i tiworisaisaw̄i dop̄i tun̄n̄iw̄ yahw̄indaapo amĩ n̄ngi Judaahiyaam̄i awaisaw̄hiyaam̄i ikw̄raat̄hep̄imaan̄maitaat̄iw̄. Nis̄ihya nga sait̄ihand̄i kandi amĩ owetise. Am̄i n̄n̄i usa maap̄i k̄mb̄ihĩ yap̄imbataap̄ihĩ awaisaw̄hiyaimat̄iw̄ jatohiyihyaamataind̄ihon̄n̄it̄ih̄o,” undataase.

³⁷ “Am̄i k̄nyĩ awaisihon̄j̄i isihyai iwin̄jap̄i biminḡihone,” undati Pairot̄iho Jisaasihoai kaundataase. Pairot̄iho saundihĩ amĩ Jisaasiho wihoaan̄iha saundataase. “Am̄i saahĩ nehĩ k̄nyĩ k̄iwahonȳi p̄w̄ihaare. N̄n̄i maap̄i yap̄imbataap̄ihĩ nap̄it̄i nis̄i naati nan̄im̄wind̄imand̄i tanyaaha nehĩ k̄ma naasaape. P̄w̄iha nehĩ ak̄it̄in̄hĩ akaahaah̄ihĩ

katisanihi ishiya piwiha nehi akaahaam+hihoaanj+ piniyohiy+hiya ka atiniwi mmon+wi naitaatiwo,” undataase.

³⁸ Saundih+ am+ Pairotiho Jisaasihoai saundati nunjenataise. “Piwiha akitihi+hi akaasa sa naasaahi napitiyahaapise?” undati nunjenataise.

Kima Piwima Jisaasihoai Ipi Titihi Atawihateti Tipi Tipimandaitaatiwi Pairotiho Katindihandapihaare

(Matiyuhu 27:15-31; Maakiho 15:6-20; Rukiho 23:13-25)

Aih+ Pairotiho jahira ipaahaap+ ishiyaap+hi noaipati kiya saundataase. “Kimo utaamom+het+ maip+hapa ko kaimb+pa wapa n+n+ moho am+ n+n+ sand+ k+mba maip+hapa kaimb+paap+ ko napone ndi katitand+haapo.

³⁹ Am+ sah+ n+n+ kiyatoaasohiti+handap+ mmon+wi+hiyaate. Kinaungwiha nahateweti sam+ kimbapiho Pasopaahandap+hura naputohiy+hiyaam+ wo sah+ kop+ maaritauhihoai nutusoasont+ho. Isi am+ n+n+ sam+ awaisi+ho sangis+ jainjaati bimis+hoai (Jisaasihoai) nutusoasit+ando?” undati nunjenataise.

⁴⁰ Saundati nunjesi+hi kiya kaahaatiwi+ saundawaatopo. Owe. Somaah+e. Nyah+ Barapaasihop+ maarit+haayo undawaatopo. (Barapaasiho so maat+maatisati tunnati ikonahore).

19

¹ Aih+ Pairotiho awaisi+ho katih+ kiya Jisaasihoai numwaap+ pwis+pati wiri+hi+ri yaman+ri+hi+ra yupwap+ tiwawaayopo.

² Yupwap+ kiya tunn+wi yahw+nohiy+hiya wiri+hi+ri mwiti+patisah+ri nep+ awaisaw+hiya (kin+hiya) ishiy+ai iwinjaaw+ bimohiy+hiyaam+ tingaat+haamataiwi+ kaiwi kom+ m+ti+hoaat+hi+ n+wipaawaayopo. Aiwi kiya apoti+hi+ri nyanyip+hi+ri wiri+ utari+hi+ri nep+ koai n+wisowaayopo.

³ Aiwi kiya koai saundiwi, “Kinyi+ Judaahiyaam+ Awaisi+honj+ (Kinj+honj+) Konj+ni+hi+ Kinyi+ ishiy+ai baimb+ iwinjaap+ bimaam+ numwe,” undiwi+ koaaph+ jinjap+hi+ nuw+ napiwaiwi+ asanapa pihaap+pati tiwawaayopo.

⁴ Aih+ am+ jihaap+ Pairotiho awaisi+ho ipaahaap+ noaipati+ Judaahiya saundataase. “Sah+ japi+ atiwise. N+n+ sangis+ sasati+ti kimo utaamom+het+ maip+handi+ kandap+ piwiha kom+hetemaitand+handi+ w+ndi+ n+n+ moho sat+ti+ am+ sah+ mmondaatiwi+ koai n+n+ ipaahaapemaitaano,” undataase.

⁵ Aih+ Jisaasiho tingaatiha wiri+hi+ri mwiti+patisah+ra kaiwi+ n+wipaahoh+ha nipata am+ apoti+hi+ri nyanyip+hi+ri niyosi ipaahaap+ noaipataise. Siyati+ noaipasi+hi Pairotiho ishiya wiri+and+hiy+ai saundataase. “Jasawise utaaho kimb+hi+hi kimoso!” undataase.

⁶ Aih+ p+risihiya ishiyaap+ Autaahaati+hom+ Anj+ Awaindi+handait+hi+ otip+pati+ kaiwi+ am+ nandapa kohasi+piho tih+wi+ Autaahaati+hoai dipuman+wi+ waamaitumwahohiy+hiyaam+ p+risihiya m+ti+hiya awaisaw+hiya jihiyaun+ am+ Autaahaati+hom+ Anj+ Awaindi+handi+ jaaw+ bitohohiy+hiya tingaat+haishahiyaun+ Jisaasihoai iwinjawaayopo. Iwinjawaaw+ kiya satiwi+ kaahaataawaatopo. “Koai ipi+ t+ti+hi+ atawihateti+ tip+ tipimandaape. Ipi+ t+ti+hi+ atawihateti+ tip+ tipimandaape,” tawaatopo. Kiya satauh+ Pairotiho kiya saundataase. “N+n+ utaamo k+mom+het+ maip+hapa kapaap+ ko napone titand+ihapa wapa mohn+ sah+ sawanaati+ koai nep+ tip+ tipimandaapise,” undataase.

⁷ Aih+ Judaahiya kiyaam+ha wihoaan+ha koai saundawaatopo. “Nyah+ win+hap+pa wapa yahapaisahiyaane. Iyataati+ kapa nyami+ win+hap+pa satati+ utaaho wo n+n+ Autaahaati+hon+ine tati+ Autaahaati+hom+ aunah+pa neti+ sisip+toni+hoai sohoai tipise tati+ ahotise. Isi kimo utaamo napone. Am+ ko n+n+ Autaahaati+hom+ mwaahon+ine tati+ ko noaipati+ Autaahaati+hoaisati+ nauratendaipo,” undawaatopo.

⁸ Saundauhi+ Pairotiho piwa sa atisataati+ api+paahi+ daahi+ aungwohandi+ yayataise.

⁹ Yayati+ m+hat+hi+ gamani+hom+ anj+handait+hi+ jihat+hi+ nandaataise. Nandaati+ Jisaasihoai saundati+ nunjenataise. “Kinyi+ maahapihap+ namb+honge?” undati nunjenataise. Saundati+ nunjesi+handi+ kand+ Jisaasiho Pairotihoai wa wihoaan+ha kamundise.

¹⁰ Siyati+ kamundih+ Pairotiho Jisaasihoai saundati+ nunjenataise. “Kinyi+ n+ngis+ wihoaan+ha w+ndi+ kandip+ piwaamandapaino? Piwaamandip+ am+ kinyi+ mmonapaino e owetiso? N+n+ gi nehi+ ginjati+ am+ nand+soasati+ am+ sohongi+ t+ngiti+ t+hip+mandaito am+ gi sahitan+ n+n+ watip+handisahan+niso,” undataase.

¹¹ Aih+ Jisaasiho kom+ha wihoaan+ha sata kaundataase. “Am+ Autaahaati+ho gi watip+handi+ w+ndi+ namaahinyonaah+ ishiya n+ngi+ wapa kanitaatiwi+ kinyi+ nga w+ndi+ kamund+taise. Isi am+ ishiya n+ngi+ nep+ kinyap+n+mahohiy+hiya siya kinyi+ maip+handi+ kaing+ti+handi+ nusati+pi+haap+ api+paahi+ awaindi+handi+ kiwawaayopo,” undataase.

¹² Saundihi awaisiho Pairotiho pīwa sa atisatosati suraapi daihiraapi daataise Jisaasihoai wīndi tipise mundaŋi nehi iwinjaitando tato. Ko saihihandi kandi Judaahiya wīndi namaamīhaapi kiyaanihi satīwi kaahaatawaatopo. “Kīnyī kīmoai nehi iwinjapi namīhaapusoasapaapaahi amī Sisaaho awaisihomī naisohonīmaae. Amī utaaho wo nīnī awaisihonīne tati katisiho so noaipati Sisaahomī tiworīhoemataiso,” undawaatopo.

¹³ Saundauhi Pairotiho sa pīwa atisatosati Jisaasihoai numwaasi ipaahaapi noaipataise. Iyati Pairotiho gwiŋiho isihiyai neti tipitapaati usonati pīwiha atisihomīhoasini bindataise. Iyataati so gwiŋiho nawīha awaiwaiwaara kaiwiŋhore. Amī pīwiha Ipiruhaara so gwiŋiho nawīhaara namasawi kiyohopi satīwi Gaapata tīwi ambihitiwiŋhore.

¹⁴ Iyataati sura aimi ipiŋiho otiŋapindaŋise. Amī sura kura Judaahiya jīhura Isipihanda Autaahaatiho Isīraherīhiyai nehi iwinjasihi baiwi bimohitiŋhandapi gwīnyaitaatiwiŋhīrī Saaraherīrī noaipaitandi detindaŋise. Iyataati sandi asisīha awaisīha kimbapiho Paasopaahandapi Judaahiya nepi tīmanjīnīwi amī kahapaamapi nepi tīmanjītaatiwiŋhuraare. Aihī Pairotiho Judaahiya saundataase. “Samī Awaisiho kīmosi sahi iwinjasawise!” undataase.

¹⁵ Aihī amī kiya satīwi kaahaatawaatopo. “Ko sohoai tipe. Sohoai tipe. Tipi ipi tītihi atawīhateti tipimandaape,” tīwi kaahaatawaatopo. Kiya satauhī Pairotiho kiya saundati nunjenatise. “Nīnī samī awaisiho sangi jainjaati bimisihoai titi ipi tītihi atawīhateti tipimandaitando?” undati nunjenatise. Ko saundihi Judaahiyaamī awaisawīhiya pīrisihiya isīhiyaapi nandapa kohasiŋiho tīhiwi Autaahaatihoai dīpumanīhohiyīhiyaamī mītihiya jīhiya wīhoanīha Pairotihoai saundawaatopo. “Nyahihi nyamī awaisiho nyangi nyainjatisiho wo owehiyaane amī nehi Sisaahohīhe,” undawaatopo.

¹⁶ Saundauhi namati Pairotiho Jisaasihoai neti kiyaamī ikwīraatiŋhemataise kiya sawana koai ipi tītihi atawīhateti tipī tipimandaitaatiwo.

Kīma Pīwīma Jisaasihoai Ipi Tītihi Atawīhateti Tipi Tipimandaahohitiŋhandapihaare (Matīyuhō 27:32-44; Maakiho 15:21-32; Rukiho 23:26-43)

¹⁷ Aihī amī tunnīwi yahwīnōhiyīhiya Jisaasihoai iwinjaawītopi numwaasi nowaayopo. Iyauhi ko ipi tītihi atawīhati kateti sawaho napwītandiŋati neti tipwītihī numwaasi tipī tipimandaitaatiwiŋhapiŋi nowaayopo. Aiwī kiya koai wapīhi kapīhapi ambīpati Mītiŋhomī Andītataahapi numwaasi nowaayopo. (Iyataati pīwiha Ipiruhaara Gorikota tīwi ambihitiwiŋhapi).

¹⁸ Sapīhi koai numwaasi nuwī ipi tītihi atawīhateti tipimandaapi tiwawaayopo. Iyawaawī utaahawī wurī maipihurisawī maasi tipimandaawaayopo. Woai Jisaasihomī ikwīrī gaatiŋhīraihoanītihi amī woai komī ikwīrī konaamohihoanītihi tipimandaapi tiwawaayopo.

¹⁹ Iyauhi awaisiho Pairotiho katihī pīwiha wa Jisaasihomī mītiŋhomī autaahi satīwi **Nasaaretiŋandaahapi Jisaasiho Judaahiya iwinjatisiho Awaisiŋhoe**, tīwi jīpatiŋpaiwosawaayopo.

²⁰ Iyauhi Judaahiya taahiyīhiya sa pīwa awītawaayopo amī Jisaasihoai tipī tipimandaahohīpīhiŋi aunahiŋa awaipatamī detitihiŋiso. Iyataati amī sa pīwa pīwiha Ipiruhaaraahunī amī Romīhiyaamī pīwiha Ratinihaaraahunī amī Gīrikīhaaraahunī jīpatiŋpiyauhiŋiso.

²¹ Aihī Judaahiyaamī awaisawīhiya pīrisihiya isīhiyaapi nandapa kohasiŋiho tīhiwi Autaahaatihoai dīpumanīhohiyīhiyaamī mītihiya jīhiya itīhiŋtīwi amī Pairotihoai saundawaatopo. “Kīnyī satīpi ‘Kīmo utaamo Judaahiya iwinjatisiho Awaisiŋhoe,’ tīpi wīndi jīpatiŋpīmaime. Amī kīnyī satīpi, ‘Kīmo utaamo satati, Nīnī Judaahiya iwinjaati Bimohiŋonīnī Awasiŋonīne tati katahore,’ tīpi jīpatiŋpīmaime,” undawaatopo.

²² Saundauhi amī Pairotiho kiya komīha wīhoanīha satati kaundataase. “Aimī nīnī isīhiya kaundonīhi jīpatiŋpaiwosohīrīrīrī kīreti kiyati jīpatiŋpīndane,” undataase.

²³ Aihī tunnīwi yahwīnōhiyīhiya Jisaasihoai ipi tītihi atawīhateti tipimandaapi tiwawaayopo. Tipimandaaposawī komī apotiŋhīrī wīrī nesīpapi yīyandīŋmapi matīmurī matīmurīmapi kiya newaayopo. Newaawī amī wīrī kīrī utaariŋhīrī kīraatihi kupwīnati nīpaatiŋhīrī osaamapi apotiŋhīrī nehi naasairaahi gwīnīwīhīrīsī kiya wīndi yīyandīŋhemapiŋamehōpo.

²⁴ Namepiŋi namapi kiya sanawaayopo. “Nyahi kīmīrī apotiŋmīrī wīndi namwaapwīrītiŋhaawo. Namaapwīra diyaamaho kīrī nese taati ipīpa wapa isītiŋhaawo,” nīwī isawaayopo. Kiya saiwi kiyohitiŋmādaahi Autaahaatiŋhomī pīwiha wa utīphoaatihi ahotisīha noaipati akaahaimataŋataise. Iyataati pīwiha sa satati,

“Kiya nisi apotihiri tipitapaapi kihonji kihonji newaayopo. Aiwi ami kiya ipipa nisi apotihiri osamandirihirapi isawaayopo wo kiri naitando,” *Aunihiri 22:18* tati jipatipindise. Aihiri siri kireti tunniwi yahwinohiyihiya kiyawaayopo.

²⁵ Aihiri sapihiri Jisaasihoai tipimandaaposohipipihiri ipi titihiri atawihataini asihiya buri buri bitotawaayopo. Iyataati Jisaasihomiri sanaatitihiri ami waati kaatami sanaapwahaatitihiri ami waati kaatami ambipati Mariyaahaati Kropaasihomiri apwaataatitihiri ami waati kaatami ambipati Mariyaahaati aunahipa Makitaraahandaahapihaate.

²⁶ Iyauhi Jisaasiho sanaatisuniri ami koai niwipinjisiho Jisaasiho komiri maariho biyati nunyamasihoisamiri kindari deti bitosihiri iwinjataise. Aihiri Jisaasiho komiri sanaati saundataase. “Kiniyiri kimo utaamoai numwaapi kimoaahotane,” undataase.

²⁷ Ami kaati saundatosati Jisaasiho komiri maariho biyati numwisihoi saundataase. “Kimaati kinyiri kinaatemapi numwaape,” undataase. Saundihiri sura kuraapi so Jisaasihoi niwipinjiso kaati numwaasi komiri anjipipihiri notiri iwatatamanatiri iwinjataise.

Kima Piwima Jisaasiho Napoti Maariho Napatati Nusoaasindihandapihaare

(Matiyuhu 27:45-56; Maakihohi 15:33-41; Rukihohi 23:44-49)

²⁸ Jisaasiho mmothinataatiri komiri otipipatiri nahatewa aimiri kiyatiri owemataise. Iyataatiri Autaahaatihomiri utipihoaatihiri ahotisihira netiri akaahemaitandiri ko sandaase.

“Ningiri waapohopiri nainyatiri nisi nahutarihiri aniwasisi,” *Aunihiri 69:21, 22:15* ndaase.

²⁹ Aihiri sapihiri woyihira wa waapoho wainihandisihira ahondaise. Aihiri windiri kandetiri waapoho nandaatiri ahotanihiri namopiri nandaatirihandiri siponjihandiri kapihiri ahondaise. Ahotihiri kandi nepiri wainihandaatihiri timandaapesi ipatiri isopihatamiri irihiri tisiatiri mwitipiri Jisaasihomiri mipatetiri maahomwaaniri ahawisawaayopo.

³⁰ Ahawisauhi Jisaasiho sandiri wainindiri netiri nanataise. Netiri nanatiri ko sandaase. “Aimiri nahataapa gaatatiri owendaise,” ndaase. Satatosatiri komiri mitihohi nambitatiri komiri maariho nusoaasatiri napatataise.

Kima Piwima Tunniwi Yahwinohiyihiyaami Wo Jisaasihoai Komiri Bopitataini Yahoti Muwatiri Nawihiri Jitipatiri Noasitihandapihaare

³¹ Aihiri sura asisihira Judaahiyaami ikindaatirihapi nepiri timanindaatirihuraare. Iyataatiri sandiri Sapaatihandiri kiya mmondaatirihapi taatiri napindindiri apipaahiri awaindahande. Iyatiri sura asisihira Piraindehuraare. Aihiri Isihiyiri ipi titihiri atawihatetiri tipimandaahohiyihiya nimanditaatirihandapi poundihiri Judaahiyaami awaisawihiyiri Pairotihoi piwihira Jisaasihoisuniri utaahuriri koaisawiri maasi tipimandaahohururisiruniri kingwaasiri ketiri napwisaihiriri nepiri yamwaitaatirihapi kingwaasamiri auhiriri ipahiritaatirihapi kaundawaatopo.

³² Saiwiri tunniwi yahwinohiyihiya nuwiri utaahuriri Jisaasihoisawiri tipimandaahohururamiri auhiriri niyapiri ipahirihawaayopo.

³³ Kuramiri auhiriri niyapiri ami Jisaasihomihiriri niyaitotirihapi koaapirihiri nuwiri mmonawa ko aimiri napomataise. Napomasihiri namapiri kiya komiri auhiriri windiri maapaihoho.

³⁴ Aihiri kiya tunniwi yahwinohiyihiyaami wo Jisaasihoai bopitataini yahotaise. Yahwihiri ketiri kuraanihiri jitipatiri waapohoisatiri ahoyatiri noatiri nawetataise.

³⁵ Aihiri utaaho sandiri mmosihohi kandapiri piwihira saindiri mmohohi tatiri ausaatiri kandaase. Iyataatiri sa piwihira ko katisa akithaare. Ami noaipasihiri titihiri mmosipipaapi ko kandaaso. Isi ami sa piwira ko katisaapi akite tirihiri sahi gwinyaaapi giwunyaapise.

³⁶ Iyataatiri saiwa noaipasirihapi maiwa wa piwihira Autaahaatihomiri piwihaatihiri jipatipindisihira akaahaimatitandiri kiya kiyawaayopo. Iyataatiri ka piwira satise.

“Kiya komiri andititiri wiritiri naasapirihapi windiri maapaihoho tise.” *Japihiri Numwaasihohi 12:46; Nambaahandiri 9:12; Aunihiri 34:20*

³⁷ Iyataatiri ami piwihira waisangiri Autaahaatihomiri piwihaatihiri satatiri ahondaise Kiya yahohihoi baiwiri mwitipisawiri usowiri iwinjaitaapo tatiri ahondaise.

Kima Piwima Jisaasihomiri Ambipatiri Animwaahipatiri Akosihira Wanihatopiri Ahiyawiri Yamwaahohitihandapihaare

(Matiyuhu 27:57-61; Maakihohi 15:42-47; Rukihohi 23:50-56)

³⁸ Aihiri utaahohi wo komiri ambipatiri Josephiho aunahipatiri taunihandiri Arimatiyaahan-daahapiho Jisaasihomiri ambipatiri naitandiri notiri awasihohi Pairotihoi nunjenataise. Iyataatiri Josephiho so Jisaasihomiri otipipatihohi Jisaasihoi Judaahiyaapi yayatiri noatatiri niwipinjahore. Aihiri Pairotihohi koai gaasi Jisaasihomiri ambipatiri nepe undihiri ami Josephiho Jisaasihomiri ambipatiri ipi titihiri atawihatetipiri netaise.

³⁹ Aihī Nikodimaasihoaisangi nasataise. So Nikodimaasiso jīhura Jisaasihoenda apatīhī notī iwinjatī pīwaundisihore. Iyatī ko wapa gaahapa biyatī waatī waamaisotīhapa ipatī yatīwamī waapohomī kaiwīhapa nesi nasatī Josepīhoaisatī maasi kapa isiisi nomaise. Iyataatī sapa waamainjotimbīpaamī naanjindīhandī 30 kirogīremī kiyahapaare.

⁴⁰ Josepiyī Nikodimaasiya Jisaasihomī ambīpatī netaise. Nepī isihiya napwauhīhiyai yamwaitaatīwī Judaahiya kiyohīhīretī kaimī apotīhīrī gaahapaara mmapi waamainjotimbīpa atīpatī werīhandī Jisaasihomī ambīpatetī jaamaise.

⁴¹ Iyataatī sapīhī Jisaasihoai tunnīwī yahwīnohiyīhiya tipī tipīmandaahohīpīhī detī osaataatī waatī ahendaise. Iyataatī saatī osaataatī anīmwaahīpatī akosiha wa isihiya napohiyīhiyaamī ambīpatī sangī ahiyawīhatī wītī ahendaise.

⁴² Iyataatī sura Judaahiya kiyaamī asisiha awaisiha ikīndaatīwīhaapī nepī tīmanīndaatīwīhuraare. Aihī sapīhī detī anīmwaahīpatī akosiha wa ahendaise. Aihī kuri Josepiyī Nikodimaasiya Jisaasihomī ambīpatī nesi numwī ahiyamaise.

20

*Kīma Pīwīma Jisaasiho Asohoematatī Japīhī Nepasitīhandapihaare
(Matīyuhō 28:1-8; Maakīhō 16:1-8; Rukīhō 24:1-12)*

¹ Sandehura asisihaatīhī biyatī sangī bowihī kohokoaisa Mariyaahaatī aunahīpa Makītaraahandaahapīhaatī anīmwaahīpatī akosihaapīhapī notī noaipataise. Noipatī jata nawīha awaisiha anīmwaahīpatī akosihaamī awīha nisapupwī napuhohīha nundīwa nehīhaatī ahondaise.

² Aihī kaatī nihīti Saimonī Pitaahoendaahunī amī wo otīpīpatīhō Jisaasiho koai maarīhō biyatī nunyamasīhoendaahunī notī kuri saundataase. “Awaisīhoai anīmwaahīpatī akosīhombī aimī isihiya nemahopo. Nemahowī koai maahapīhī ahiyawaayondīhō windī mohono,” undataase.

³ Aihī Pitaahotihī amī so wo Jisaasihoai nīwipinjohiyīhiyaamotihī aunahīpa namasi anīmwaahīpataapīhapī nomaise.

⁴ Kurī naupwasi nomaise. Naupwasi nomaamī wo jīhī nihīti Pitaahoai nusatīpīhaatī notī jīhī anīmwaahīpatapīhī noaipataise.

⁵ Ko siyatī noipatī nambītatī mīhatīhī akosiha anīmwaahīpatopī jataise. Jata apotīhīrī kīhoepīhīrī Jisaasihoai mmapi yamwaahohīrīhīrī ahotihī mmonataise. Mmonataahandī kandī ko mīhatīhī windī namīndaase.

⁶ Saimonī Pitaaho komī ipotī nasatī tītīhī mīhatīhī anīmwaahīpataatīhī nandaatī apotīhīrī kīhoepīhīrī ahotihī mmonataise.

⁷ Iyatī amī apotīhīrī wīrī Jisaasihomī mītīhō mmapi napapīhohīrīhīrī ahotihī mmonataise. Wīrisatī tīmaamaitatī ahīmotatī nehī kīrī yandīhī napapotīmanīnatī ahondaise.

⁸ Aihī Jisaasihomī otīpīpatīhō jīhī anīmwaahīpataapīhī noaipasīhoaisangi nandaatī mmonatī amī satatī e Jisaasiho aimī japīhī asohoematatī nepataise tatī gwīnyaataise.

⁹ Iyataatī sura kiya windī baiwī gīmunyaahopo Autaahaatīhomī pīwīha satatī Jisaasiho anīmwaahīpatombī japīhī nepataise tatī ahotisīhaapo.

¹⁰ Aihī kuri Jisaasihomī otīpīpatīhurī aunahīpataahapī japīhī niyamaise.

Kīma Pīwīma Mariyaahaatī Makītaraahandaahapīhaatī Jisaasihoai Iwinjatī Nutainjītīhandapihaare

(Matīyuhō 28:9-10; Maakīhō 16:9-11)

¹¹ Mariyaahaatī sapīhī detī anīmwaahīpatamīhinī bitondaatī kaatī taatī gotaise. Siyatī kaatī taatī gotaahetapī nambītatī anīmwaahīpatī akosīhotī jataise.

¹² Jataatī Kaatī Autaahaatīhomī enjerīhurī otīpīpatīhurī yahurī yamīhapataatīhapīhurī apotīhīrī kīhoepīhapa niyopīhurī Jisaasihomī ambīpatī ahiyohīpīhī bindamaise. Kuramī wo Jisaasihomī mītīhō ahotimbīpīhītīhī amī wo auhīrī ahotimbīpīhī bindamaise.

¹³ Saimī bindamaamī kuri Mariyaahaatī saundamaase. “Apopaanye, kīnyī napindapī taapī gopaise?” undīmī nunjenamaise. Nunjesīhī amī kaatī kuri saundataase. “Nisī Awaisīhomī ambīpatī nesi wapīhī nepī ahiyauhī nīnī windī monataatīto,” undataase.

¹⁴ Saundatosatī nepemaitatahetapī jata kapīhī Jisaasiho nehī koai utaaho womatīyaho bitosīhī iwinjataise. Iwinjataahandī kandī kopī Jisaasihoetatī kaatī usonatī gīmaawunyainje. Owetise.

¹⁵ Aihī Jisaasiho kaatī saundatī nunjenataise. “Itapo, kīnyī napindapī taapī gopaise? Aimī diyaapī taapī daahise?” undatī nunjenataise. Saundatī nunjesīhī amī kopī kaatī siyatī kapīhī osaataatī utaaho nehī koai otīpīpatī kiyatī bitondaahoso tatī gwīnyaataise.

Siyati gwinyaataati koai saundataase. “Kinyi nisi awaisihomi ambipati wapithi nepi ahiyapaapaahi am+ ahapithi ahiyo nde am+ nini komi ambipati naitaano,” undataase.

¹⁶ Aih+ Jisaasiho kaati saundataase. “Mariya!” undati kaatami ambipati ambihundataase. Saundih+ kaati kom+hihoaanj+ nepemaitati koai saundataase. “Raponi,” undataase.*

¹⁷ Aih+ Jisaasiho Mariyaahaati saundataase. “Kinyi ningi maaniwate am+ nini Ap+hoenda m+haati yam+hapataatithi sangi niyono. Am+ kinyi nisi n+hoaar+sa ningi nanipinjawi am+ nisi otip+pat+hiya+imatohiy+hiyenda numwe. Numbwi kinyi kiyai kaunde n+ni nisi Ap+hoendaahuni am+ sam+ Jap+hoenda jap+hi niyataayono. Am+ k+m+ko nisi Ap+m+o am+ sam+ Jap+hore. K+m+ko Autaahaat+momi n+ni p+wi+ha ati+windi komi as+m+waat+it+hi p+niyoh+hoendaahuni am+ sam+ Autaahaat+ho sah+ komi p+wi+ha ati+wiwi komi as+m+waat+it+hi p+niyoh+hoendaahuni jap+hi niyataayono tise und+pi kaunde,” undataase.

¹⁸ Aih+ Mariyaaha aunah+pa Mak+tarahandaahap+haati Jisaasihomi otip+pat+hiyaap+hi notaise. Noti p+wi+ha kaati Jisaasiho kaundisi+ha nesi noti kiya Jisaasihom+ otip+pat+hiyai saundati kaundataase. “N+ni Awais+ho aim+ nepas+hi iwinjati p+waundo am+ ko ningi p+wi+ha kima kandataase,” undati kaundataase.

K+ma P+wi+ma Komi Otip+pat+hiyaap+hi Jisaasiho Nehi Akohi Noaipati Nunjaayainj+thandap+haare

(Matiyuhu 28:16-20; Maakiho 16:14-18; Rukiho 24:36-49)

¹⁹ Aih+ Jisaasihoai n+wi+pinjawi komi otip+pat+hi mmon+wi nepi kiyohiy+hiya Sande-hura aim+ ipi+ho noti taati as+hat+hi+hura an+an+ w+indaap+hi maasomwaan+ naput+wi bindawaayopo. Kiya Judaahiyaa+ni awaisaw+hiya Jisaasihoai mand+ti+wiwi tiwohiy+hiyaap+ yayawaaw+ sandi kandapi maasom+haiwa nahatewa naput+wi m+hat+hi ahoyan+wi bindawaayopo. Kiya saiwi naput+wi bimauhi Jisaasiho neh+ akoh+ noaipati kiyaam+ ot+hat+hi bitondaise. Noaipati bitondaati kiyai ko saundataase. “Sah+ sam+ maar+ho ambipati nahand+ gaatati yat+hi+sitati japatisanane,” undataase.

²⁰ Ko kiyai saundatosati komi ikw+ri am+ bopitati koai kom+ tiworisa tip+ yahoh+waiwaam+ yamwipati kiyai nunjataise. Nunji+ am+ kiyai kom+ otip+pat+hiya Awais+hoai usonawaaw+ kiyaam+ maar+hoaat+hap+ asakaiw+ maaritawaayopo.

²¹ Maaritauhi Jisaasiho kiyai ji+haati saundataase. “Sah+ sam+ maar+ho ambipati nahataapa gaatati yat+hi+sitati japatisanane. N+ni nisi Ap+ho natanooasihi+ maap+ yap+mbataap+hiyaam+ ot+hat+hi nasoh+patamataindi sah+ nuwi is+hiya maap+ yap+mbataap+hiyaam+ ot+hat+hi bim+taati+wi am+ n+ni sangis+ nandisoasataayo,” undataase.

²² Saundatosati Jisaasiho kiyaam+has+ni kom+ Mb+pa Itip+ho Gaaho ipousoasati kiyai saundataase. “Sah+ Mb+pa Itip+ho Gaaho nepise. Nepi koai sam+ oman+ti+themap+se.

²³ Am+ sah+ is+hiyaam+ maip+haiwa nepumwawaawaah+ am+ Autaahaat+hoaisangi isiya s+kiyaam+ maip+haiwa aim+ nemwas+hi owendaise. Kom+ nd+het+ maip+haiwa owehiya bitotawaayopo. Am+ sah+ is+hiya usaam+ maip+haiwa wind+ nep+mumwawaawaah+ am+ Autaahaat+hoaisangi s+ki+ret+ nemwaumwas+hi kaiwaan+hi wind+ owemetati+ ahu-sondaise,” undataase.

K+ma P+wi+ma Jisaasiho Tomaasihoap+hi Noaipas+hi Tomaasiho Jisaasihoai Usos+thandap+haare

²⁴ Jisaasiho kom+ otip+pat+hiya koai n+wi+pinjawi kom+ otip+pat+hi mmon+wi nepi kiyohiy+hiyaap+hi noaipasura kom+ otip+pat+hiya ikw+ri maind+m+wt+hi+ auh+ram+ yahur+ti+sa+hiyaam+ wo kom+ ambipati Tomaasiho kiya+isati maas+ wind+ b+mimise. (Iyataati kom+ ambipati w+ti aw+ti+po und+wi amb+hund+wi+hore. Am+ p+wi+ha Ib+ruha am+ Aramaik+haara Ditimaam+ und+wi amb+hund+wi+hore).

²⁵ Aih+ am+ Jisaasihom+ otip+pat+hiya usa ko Tomaasihoai saund+wi, “Nyah+ Awais+hoai ko noaipa nyainjas+hi usoho,” undawaatopo. Saundauh+ am+ ko kom+ha kiyai saundataase. “N+ni n+wahon+ni kom+ ikw+raat+hi ner+hi+ram+ yamwipataat+hi nisi ikw+ri ahiyati iwi+ti am+ nisi isund+pi+ho kom+ bopitaini yaipatami yamwipataat+hi ahiyati iwiwataataah+ n+ni Jisaasiho jap+hi an+m+waah+patomb+ nepataise nd+ g+wunyaito. O am+ n+ni koai saindi mausoti am+ nisi ikw+ra maawi+ataataah+ n+ni wind+ ap+paah+ g+munyaito,” undataase.

²⁶ Am+ Saarah+hi+ aim+ w+ri sanai+hi+hura Jisaasihom+ otip+pat+hiya jap+hi ahoyan+wi an+ti+th+ bindawaayopo. Bimauh+ am+ sura Tomaasihoaisangi maas+ kiyaisati bindataise. Aiwi+ maasomwaan+ nahatewa an+ti+wi+ napuposaw+ bimauh+ Jisaasiho neh+ akoh+

* 20:16: Sandi Raponi undind+mandi Ipiruhaara Katipunjing+honye undataase.

kiyaamī otīhatīhī noaipatī bitondaise. Noaipatī bitondaatī kiyai ko saundatī, “Sahī samī maarīho ambīpatī nahataapa gaatatī yatīhīsitatī japatisanane,” undataase.

²⁷ Saundatosatī Tomaasihoai saundataase. “Kinyī isundīpīho nisī ikwīraatīhī kīmbīhī ahiyapī mmome. Mmonīpī amī kinyī ikwīrī mbapī nisī bopitatainī ahiyapī nipī nisome. Nisonīpī kīnyī maarīho yīyahwī gwīnyaaahingīho namape. Namapī tītīhī nisapī gīnunyaape,” undatī watīpīha kaundataase.

²⁸ Saundihī Tomaasiho komīha Jisaasihoai saundataase. “Kīnyī nisī Awaisihōne. Kīnyī nisī Autaahaatīhōne,” undataase.

²⁹ Saundihī amī Jisaasiho komīha koai saundataase. “Kīnyī nīngi kinyī ndīhaara nisonapaapī watī e akīte tīpī gīnunyaapaino? Amī isīhiya nīngi wīndī maanonawaa-handī kandī gīnunyaahohiyīhiya siya awaīndīhandī kiyaanīhī maarītītaapo,” undatī kaundataase.

Kīma Pīwīma Jonihō Bukīmandī Kīmandī Jīpatīpaindīmandamī Tanyaahaapīhaare

³⁰ Jisaasiho komī otīpīpatīhiyaamī ndīhetī sīwīpatī pīhītātī taahīwaiwa kaiwaiwa nīnī wīndī jīpatīmaayo.

³¹ Amī nīnī kīmaiwa pīwīma kīmandī bukīmandaatīhī jīpatīpiyohīma amī sahī Jisaasihopī satīwī Autaahaatīhomī Mwaaho Komī Isīhiyaisī Japīhī Numwaitandī Autaahaatīho Ahīwisīho kīmīkore tīwī kopī sahī gīwunyaitaatīwī jīpatīpiyataayo. Aiwī amī sahī kopī gīwunyaahohītīhandaahī noaipapī asīyīhiyaatimatītaatīwo. Asīyīhiyaatimatīwī kiyaatīnīhī bimītaatīwī nīnī jīpatīpiyataayo.

21

Kīma Pīwīma Jisaasiho Komī Otīpīpatīhiyaapīhī Noaipatī Iwīnjatī Nunjainjītīhandapīhaare

¹ Ipotī asīsīha wonya naasonya sanaihihura Jisaasiho komī otīpīpatīhiyaapīhī jīhaatī noaipatī nunjaanataise. Iyataatī Durīhīrī Garīrihandainī ko kiyai noaipatī iwīnjataise. Sīrī durīramī ambīpatī wītī Taiberiyaasihande. Ko kiyaapīhī siyatī noaipataise.

² Iyataatī Jisaasiho komī otīpīpatīhiyaapīhī noaipatī nunjaayainjura komī otīpīpatīhiya kura maasī bimohiyīhiya kīmiyaare: Saimonī Pītaaho Tomaasiho komī ambīpatī wītī awītīpīho (Ibīruha amī Aramaikīhaara Didimaasiho) amī Natanairīho aunahīpatī taunīhonjī gwīharaahonjī Pīropīnjīhandī Garīrihanda ahetīpatī Kanaahandaahapīhotīhī amī Sepetīhomī mwaahurītīhī amī Jisaasihomī otīpīpatīhūrī wurī yahurisangī maasī bindawaayopo.

³ Siya saīwī bindawaawī Pītaaho komī naisīhiya Jisaasihomī otīpīpatīhiya wiyai saundataase. “Nīnī araihopī ikīhī umbenīhandī durīhīraatīhī tīmatī mmondandī notaayo,” undataase. Saundihī komī sasaahoya koai saundawaatopo. “O amī nyangisangī gīsaatī maasī araihopī ikīhī tīmaitīhaawī nutīhaawo,” undawaatopo. Kiya sanīwīmapī kopuho awainaahoetaho wotī yamwaasī durīhīraatīhīra araihopaitaatīwī nowaayopo. Iyataatī sura apatīndītīhī kiya araihopī ikīhī umbenīhandī tīmapī mmonawaahandī kandī araiho wo namohopo apīpaahī owetise.

⁴ Aihī asīsīha bowatī ipīho taatī noaipasīhī Jisaasiho durīhīramī aripatainī bitosīhī kiya kopī Jisaasihoe tīwī wīndī mausohopo. Owetise.

⁵ Aihī ko kiyai saundatī nunjenataise. “Naisīhiyaate, sahī araiho wo nowaayowo?” undatī nunjenataise. Nunjesīhī kiya wīhoaanīha koai saundawaatopo. “Owetise. Araiho apīpaahī maipīhonjisangī wo namoho,” undawaatopo.

⁶ Aihī ko kiyai saundataase. “Sahī samī araihopī ikīhī samī kopuhomī ikwīrī gaatīhīraihoaanjī tīmapī yotīwise amī sahī araiho wonya noaitaase,” undataase. Aihī kiya ikīhī umbenīhandī durīhīraatīhī mīhaapī yotawaayopo. Yotīwī kiya araiho waatī pīhītīwī taahīho ikīhopī kīpwinjīhī nowaayopo. Aiwī kiya ikīhī umbenīhandī araihopī apīpaahī naanamasīhī wīndī nga aipī kopuhotī yamaatemaamahopo. Owe.

⁷ Iyataatī otīpīpatīho kiyaamī wo Jisaasiho koai apīpaahī maarīho numwisīho Pītaahoai saundataase. “Kīmo awaisīho nyangi pīwaaanyase,” undataase. Saundihī Saimonī Pītaaho komī apotīhīrī tiwatīhaatapīhīrī otīpīpatī kaitandī nausohaatī ahiyatosīrīhīrī ko sa pīwa Awaisīhoe tauhī atisataatī netī nipatataise. Ko komī saaketīhandī siyatī netī nīpainjī durīhīraatīhī napwaatatī ikwauhīrī tīmatī naahimanīmī aripatainapī notaise.

⁸ Aihī Jisaasihomī otīpīpatīhiya usa kopuhotī aripatainapī nasawaayopo. Nasawaawī kiyaamī dawaapīpīhī ikīhī umbenīhandī araiho tsaitamasīhīhī aisi napīwī aripatainī yaminī durīhīramī mangīrainī notawaayopo. Iyataatī kiya kiyaamī kopuhoaisawī durīhīramī mangīrainamī wīndī onīhīmetawaayopo. Nehī masīhonjī 100 mita kiya-hapīhītawaayopo.

⁹ Saiwí kiya napíwí mangírainí noaipapí jawa sisíha wa taatí tihataise. Aihí araiho wo sisíhaapíhí tihíndataise. Aihí amí kaatíha bíretíhandí wonyaisatí maasí sisíhaapí ahondaise.

¹⁰ Aihí Jisaasiho kiyai saundataase. “Sahí araiho waní nohohíwiwaamí wonya nesi napíwise,” undataase.

¹¹ Saundihí Saimoní Pitaaho kopuhotí naupwaatatí ikihí umbeníhandí netí aisi araiho aungwohaiwaahíhí tisaitamasíhí aripataatíhí nasaamanataise. Iyataatí araiho kiya nohohího nahato noaipatí 153 kiyahore. Siyatí araiho apípaahí pihítatí taahíhondaahandí kandí ikihí umbeníhandí wíndí naminjaase. Owetise.

¹² Aihí Jisaasiho kiyai saundataase. “Sahí napíwí nandapa asisíhaatíhapíhapa naníwise,” undataase. Saundihí kiya komí otípípatíhiya yayawaawí kiyaamí wo naasohisangi andítíwí koai saundíwí, “Kínyí diyaamahonje?” undíwí wíndí namunjehopo. Amí sandíhí kiya kopí Awaisího kímíkosó tíwí gwínyaawaawe.

¹³ Aihí Jisaasiho detí sisíhaamíhiní notí kaatíha bíretíhandí netí kiyai nunyataise. Iyatí amí araihoaisangi síkíretí kiyatí netí kiyai nunyataise.

¹⁴ Sandí Autaahaatího koaisí aimí ahowimatí numwaasíhura Jisaasiho aimí mairímaara komí otípípatíhiyaapíhí noaipataise.

Kíma Píwíma Jisaasiho Pitaahoai Saundatí Kínyí Nisí Sipísipíhandí Sipípíhohonyai Nandapa Nanunye Undindhándapíhaare

¹⁵ Jisaasihoaisawí komí otípípatíhiya aimí nandapa naníwí owendaise. Aihí Jisaasiho Saimoní Pitaahoai saundatí nunjenataise. “Saimono Joníhomí mwaahonye, kínyí níngi aungwohandí kinyí maarího naninyapaino? Aimbí kinyí maarího nanímingího kímíyaamí maarího naninyohítíhandí nusetípíhaapí kinyí naninyapaino?” undatí nunjenataise. Aihí Pitaaho Jisaasihoai saundataase. “Ye. Awaisíhonye, kínyí mmonípíhonye. Níní gí maarího nahinyoního,” undataase. Aihí amí Jisaasiho koai saundataase. “Kínyí nisí sipísipíhandí mwaahonyai winjatíme,” undataase.

¹⁶ Saundatí Jisaasiho kapíhandí jíhaatí saundatí nunjenataise. “Saimono Joníhomí mwaahonye, kínyí níngi kinyí maarího naninyapaino e owetiso?” undatí nunjenataise. Saundatí nunjesíhí amí Pitaaho komíha wíhoaaníha saundataase. “Ye. Awaisíhonye. Kínyí mmonípíhonye, níní gisí maarího nanginyoního,” undataase. Aihí Jisaasiho koai saundataase. “Kínyí nisí sipísipíhonyai iwinjatíme,” undataase.

¹⁷ Saundatí nunjenatosatí jíhaatí mairímandaaahandí Jisaasiho Saimoní Pitaahoai saundatí nunjenataise. “Saimoníhonyé Joníhomí mwaahonye, kínyí níngisí kinyí maarího naninyapaino?” undatí nunjenataise. Kímandí jíhaatí mairímandí Jisaasiho Pitaahoai níngi maarího naninyapaino undatí nunjesítímandapí Pitaaho maarího omanítíhí náanjawísataise. Náanjawíhí namatí Pitaaho Jisaasihoai saundataase. “Awaisíhonye. Kínyí nahataapa mmonípíhonye. Mmonípíhonyisí níní gisí maarího nahinyohítíhandí mmonapaise,” undataase. Saundihí amí Jisaasiho Pitaahoai saundataase. “Nisí sipísipíhonyai kinyí nandapa nanunypatíwíwinjatíme,” undataase.

¹⁸ Saundatosatí amí wa Jisaasiho Pitaahoai saundataase. “Níní gisí apípaahí akítíníhí kahítataato. Kínyí waimwaahoníhura kinyí nepí tímaníní yamepatí apotíhí ipíhatimbí wílasanímapí kinyí dáitaapí gwínyaapí maarítíngíppíhápí daayapaise. Saimbí daimbíppíhónítapaahandí kandí amí kinyí aimí noaipapí aungwíhónítapaahura kinyí ikwíri mbapí díhímwanípí usai numwisamíhí kiya kinyí yamepatí nepí wíngisasawí nangímaasi kinyí wapíhí nutaapí maarímitíngíppíhíhí gisí nutaapo,” undataase.

¹⁹ Sandí Jisaasiho katíndímandí ipotíhura Pitaaho napwítandíhíretapí namíhanatí kandaase. Ko napotaatí Autaahaatíhoai ambípatí awaipatí numwítandíhíretapo. Saundatosatí ipotíha Jisaasiho Pitaahoai saundataase. “Kínyí níngisí nanipínjapí nisí kiyohíríhíretí kaime,” undataase.

Kíma Píwíma Jisaasihoai Níwipínjohiyíhiyaamí Wo Jisaasiho Koai Maarího Numwísíhópí Katisíhaare

²⁰ Aihí Pitaaho nepemaitatí dawaataatí jataatí kiya Jisaasihoai níwipínjohiyíhiyaamí wo Jisaasiho koai maarího apípaahí numwísího kuramí ipotí taatí níwipínjai nasataise. Iyataatí so nandapa ipotíhapa Jisaasiho koai níwipínjohiyíhiyaisatí nainjura Jisaasihomí kírwípatotí komí mítího nausatí bimísíhore. Iyatí amí kímíko Jisaasihoai saundatí, “Awaisíhonye, gisí kinyí tíworisaamí ikwíraatíhí diyaamahó netí angusaitaihise?” undatí nunjesíhore.

²¹ Aihí amí Pitaaho kímíkoai iwinjatosatí Jisaasihoai saundatí nunjenataise. “Awaisíhonye, kímoai napa napítíwímatatí amí ko napa kaitaise?” undatí nunjenataise.

²² Saundati nunjesihi ami Jisaasiho Pitaahoai wihooan̄ha saundataase. “Ami n̄n̄i maaritoh̄tihandi kimo kon̄hi bimaami not̄i n̄n̄i jap̄hi n̄pisan̄huraat̄itand̄i neh̄i n̄wahonis̄handis̄i n̄n̄i koai k̄ret̄i kawito. Is̄i ami k̄nȳi kandap̄i napindap̄i taap̄i waat̄i gw̄nyaahise? K̄nȳi n̄ngi nanipinjap̄i n̄ngis̄i n̄noaipas̄hi nehoh̄p̄ipa k̄nȳi nepe,” undataase.

²³ Saundih̄i ami sandap̄i Jisaasihoai n̄wipinjohiȳihiyaam̄hat̄ih̄i taahiȳihiya p̄w̄iha saap̄i atisawaayopo. So Jisaasihoai n̄wipinjohiȳihiyaamo w̄ind̄i namwaapw̄itaise t̄iwo. Iyataahand̄i kand̄i Jisaasiho w̄ind̄i satat̄i ko w̄ind̄i namwaapw̄itaise tat̄i kamaatise. Neh̄i koh̄i sandaase. “Ami ko w̄ind̄i namwaapoti kon̄hi bimaami not̄i n̄n̄i jap̄hi n̄pisan̄huraat̄itand̄i sand̄i kinȳihand̄i maahe kandap̄i k̄nȳi waat̄i gw̄nyaitaapo,” ndaase.

²⁴ Iyataat̄i k̄m̄iko k̄maiwaap̄i p̄w̄iha atisat̄i mmonat̄i nes̄iha ausaat̄i kandaase. Iyat̄i ami k̄m̄ikaiwa ut̄ip̄hoaat̄ih̄i j̄pat̄ipiyataise. Aih̄i ami nyah̄i aim̄i mmon̄ihaayo ko katiwaiwa ak̄itihiho.

²⁵ Iyataat̄i kahapaamap̄ipa Jisaasiho kaiwaiwa p̄h̄it̄at̄i ap̄ipaah̄i taah̄iwaiwaare. Is̄i ami nahatewa kaiwaan̄ih̄i kw̄isiw̄i j̄pat̄ipaisaihaah̄i ami yap̄mbataap̄ih̄i wap̄ih̄i ut̄ip̄ihaiwa kaiwa ahait̄ihap̄ih̄i owet̄itaihe.

Aposerihiyaam Kiyohiwaiwaapahaare Kimandi Aposerihiyaapi Utipimandapi Nesipihande

Utaaho Rukitho dokitaahoematati ishiya timbipaisahiya usonati titthemwasihom kimo utipimo jipatipiyahore. Jisaasihom piwaha piwaatat komi otipipati kiyati kaiwaiwaapiha piwaha Rukitho jithi namasati jipatipaisiha Rukithoapihi sa ahotise. Aih komi kimandi utipimandi kimandaathi Rukitho jipatipaisima Jisaasihom napotati aimi nepasi naihihura komi ishiya kiyohiwaiwaapuni am kop giwunyaahohiyihiya taahithandi noaipahotihandapuni jipatipiyataise. Kimandi utipimandaathi piwaha ahotisima Autaahaathom Itipho Gaaho nasati Jisaasihom ishiyaamiheti nandaasih am kiya otipipati awaiwaiwa kaiwi am watipihaiwa wiwa kiyohiwaiwaapiha kimandi utipimandaathi katati ahondaise. Rukitho katati jipatipaiwimaiwa ishiya giwunyaahohiyihiya aunahipati katikata nuwi piwaha ausaapi kaundawaatopo. Kaundauhi ishiya kahatamatipetahiyauni am ishiya Judaahiyaam dawaapihapihiyauni nepemaitiwi napiw ishiya aimi Autaahaathom giwunyaahohiyihiyaaisawi tmaamaitawaapo. Kiya otipipati jithi Judiyaahanda namasawesi Samariyaahanda nowaayopo. Aih sapihapaah ipoti aunahipihaiwa wiwa wiwaara nuwi ausaapi piwaha kaundawaayopo. Aih saiwaapi Rukitho piwaha katati jipatipiyati ahiyataise.

Kimandi utipimandi aposerihiyaamimandi piwaahaiwa awaiwaiwa maurimandeti tipitapaatat ahotahande. Jithi wuwaninihi Jerusaremihanda ishiya namasawi Jisaasihopi giwunyaawaapo. Aih kiya giwunyaahohiyihiya itipho Gaaho nepi otipipati kiyaawaapo. Aih kiya piwaha ausaahauhi Jisaasihopi giwunyaahohiyihiya taahiyihiya Judiyaahandaahuni am Samariyaahandaahuni noaipawaayopo. Aih Jisaasihom katati kaiwaiwaapiha piwaha yap nahanda noti gaamasih ishiya nahatiya atisawaayopo.

Kimandi utipimandam ambipati siyate, 'Autaahaathom ishiya sapihapi namasawi giwunyaahohiyihiya taahiyihiya noaipawaayopo'. Isihiya Autaahaathopi giwunyaapi saiwa siyauhi nyahi saiwa mmonaati newa gwinyahaayo. Isi am nyahi sataati kimandi utipimandi Itipho Gaahom kaindihandaah noaipasawaiwaapi katati ahotih nanyisataise taati gwinyahaawaah sandhi titihe. Sandi apaapmaah. Itipho Gaaho Jisaasihom ishiyai neti taahiyihiyemasih. Taahiyihiyemati watipihandi numwih am kiya Kom piwaha Gaaha awusaapi kom otipipati kawisauhe.

Aposerihiyaam Piwaha Napimasati Ahondaise

Kom ishiya piwaha awusaitaatiwi Jisaasihom watipihandi numwindihandapiha (1:1-26)

Jisaasihom ishiya kapih Jerusaremihanda piwaha awusaahohithandapiha (2:1-8:3)
Jisaasihom ishiya Judiyaahandaahuni Samariyaahandaahuni kom piwaha awusaahohithandapiha (8:4-12:25)

Poritho Jisaasihom piwaha kaundati numwisih nesi nutandihomatati noaipati yapipati aunahipati katikataahimati piwaha awusaasithandapiha (13:1-21:16)

Porithoai Jerusaremihanda isipi napwtohipipih napuwawaayopo. Aih am ipotihura numwaasi nuwi Sisariyaahanda napuwawaayopo. Kapih napwindingati am japhi numwaasi nuwi Romihanda napuhotihandapiha (21:17-28:31)

Piwaha Kima Jisaasihom Itiphoai Natausaasitandi Katindihandapihaare

¹ Tiypiraasihonye nini Rukihonini jihura nisi utipihandi jipatipiyohithandaathi Jisaasihom maapi yapipataapihi bindataati otipipati namasati kaimi noti yamihapataathi naisuraapi jipatipiyataayo.

² Iyataati Jisaasihom yamihapataathi sangi niyati bindataati Itipihom watipihandaah kom otipipatihiya ahwisawhiya aposerihiyai piwaha otipipati kaitaatiwhaiwaapi kaundataase.

³ Jisaasihom napwih Autaahaathi japihi ahowimati namwaasih yamihapataathapi sangi niyati waathiho wo napoti wo nusoipati siyati sanawih bindataati kom otipipatihiya aposerihiyai saundataase. "Nini japihi nepati asohonnimandi bindataayo," undati kom aposerihiyaapihi pihithaiwaara noaipati nunjoaanataise. Nunjoaanati Autaahaathi iwinjaati bimindihandapi piwaha kaundataase.

⁴ Aih asisih wehi Jisaasihom kom aposerihiyaaisati maasi bindataati piwaha wa sata kaundataase. "Sahi Jerusaremihandaah namasi keti namuwise. Bindawaaw Itipihom Aphi nasamitandi akithinihi kathi kasatohihopi jaawi bimaawise.

⁵ Iyataati Joniho nehi waapohoraahi isihiyai baawusataise. Aisi asisihwa windi taahihwa sanamoti otihimetanihi ninihi sangi Itipihora baasusisanihi ami sahi ko naitaapo,” undataase.

⁶ Aih japihi asisihwa wehi aposerihiya Jisaasihoaisawi maasi ahoyaniwi bindawaawi Jisaasihoai satiwi nunjenawaayopo. “Awaisihonye, wani kumura kinyi katisanihi nyahi Isiraherihiyaanini jihuraamatiyaati noaipawaati otipipati nahatewa yawanaanini newaati isihiyai iwinjaawa bimithaawo?” undiwi nunjenawaayopo.

⁷ Saundiwi nunjenhauhi Jisaasiho kiyai wihooanjiha sata kaundataise. “Kihaiwa kihaiwa noaipaitandi Apihho asisihaiwa ahaiwaiwaapi sahi mmonwi gwinyaitaatiwi sandi samihandimaah. Owetise. Sawaho gwinyaaati kaitaise.

⁸ Aisi ipotihura Itipihho nasati samihathitanihi sahi watipihandi naitaapo. Saiwi newaawi nisi pwiha Jerusaremhandaahun yapipati Judiyaahandaahun yapipati Samariyaahandaahun ami yapipati nahatewaaraahun ausaapi kaunditaatwe,” undataase.

*Autaahaathiho Jisaasihoai Numwaasi Yamihapataatapi Niyataise
(Maakihho 16:19-20; Rukihho 24:50-53)*

⁹ Saundati pwiha kaundati owetihihura aposerihiya jasauhi Autaahaathiho Jisaasihoai nunwaasi yamihapataatih naihura tiwipati Jisaasiho naimbipih nimbipusih kiyi koai windi japihi mausonawaayopo.

¹⁰ Yamihapataatih Jisaasiho naimbipih baiwi jasauhi keti kuraanini utaahuri yahuri apotihiri kioepihapa niyopi nipaati mahuri kiyaami otihapihi bitotamaise.

¹¹ Bitotamaami kuri kiyai saundamaase, “Garirihandaahaphiyyaate, sahi napaapi yamihapimataatih jasopo? Jisaasimoaisaahi wani Autaahaathiho autahi nunwaasi niyataise. Niyataisi ipotihura nasonih sahi wani iwinjahohipamatamataiwi iwinjasaihi noaatipaitaise,” undamaase.

Judaasihomi Aunahipati Neti Otipipati Kaitandihoi Namihanawaayopo

¹² Saundiapi japihi yamihapataatihapi niyamaise. Aih aposerihiya Sisiho Oripihooasin namasi japihi Jerusaremhandaahapi nowaayopo. Iyataati so sisi deti Jerusaremhanda ahendaase.

¹³ Aih nuwi noaipapi Judaahiyaami anaanji bipinjawu utaarhiwaiwa amatwihaiwaasi mbwitihi reti nasaamanwi kiyaami bimohipipih nandaapi bindawaayopo. Iyataati kiyaami ambipati siyaare: Pitaahotih Jonihotih Jemsihotih Endiruhotih Piripihotih Tomaasihotih Batoromiyuhotih Matiyuhotih Aripiyaasihomi mwaaho Jemsihotih Saimoni Serotihotih Jemsiho womi mwaaho Judaasihotih siyaare.

¹⁴ Siya nahatiya maarih naasohitih asisihwa nahatewetih ahoyaniwi gaapundiwi bimauhi ami Jisaasihomi sanaatitih asihiya usaatih Jisaasihomi saingoyai maawi gaapundiwi bindawaayopo.

¹⁵⁻¹⁶ Aih asisihwa wehi isihiya Jisaasihopi gwunyaahohiyihiya taahiyihiya 120 kaiwihiya ahoyaniwi bimauhi Pitaaho kiyaami ndiheti doti bitonda sata kaundataase. “Nisi naisihiyaati nisataiwi Kiraisihopi gwunyaahohiyihiyaate, pwiha wa nyami asihho Daawitho Itipihoraahi komi maahomwaaapi jihura katisihwa Judaasihopi kandaase. So Judaasisori tiworisa Jisaasihoai isiwitaatiwhiyai numwaasi noti, ‘Jisaasiho kimore,’ undati nunjishore. Sandapi akithandi noaipaitaise tauhihandisi wani aini akithandi noaipataise.

¹⁷ Jisaasiho Judaasihoi nyangisati otipipati maasi kaitandi jihura ahiiwhihosi nyamihoomatati otipipati kiyataise,” undataase.

¹⁸ Judaasiho maipihandi kiyati Jisaasihoai isihiya isiwitaatiwhiyaami ikwiraatihimati nawiho nesihora yapipati nunya netaise. Iyati yapipa nawiho nunya nesipata noti nepatihopi nepandataise. Nepandamati nawihara komi gwisihwa kipwiramataise. Kipwiramasihi Judaasihomi wita apohipa nehahaati nehaariwataise.

¹⁹ Aih isihiya Jerusaremhanda bimohiyihiya nahatiya kandapi atisawaayopo. Aih atisawaawi kiyaami pwihaaraahi sati yapitapi satiwi, “Akeritamaahande,” tiwi ambihitawaatopo. Iyataati Akeritamaahande tiwi ambihitotimandam tanyaaah siyate, “yapipati jitipatisihate,” tiwi nusoaasawaayopo.

²⁰ Aih Pitaaho pwiha wa sata kaundataase: “Daawitho Aunihihiram utipihooatih jipatipaisihwa sata ahiyataise:

‘Komi aunahipati nehahati aupwipih kiyati ahotane.
Ahotanihi utaaho wo kati windi namene,’
tati katise. Iyataati ami pwiha wa sata ahiyataise:
‘Utaaho wo komi aunahipati nanipimati nene,’
tise.

Aunihihiri 69:25

Aunihihiri 109:8

21-22 “Aisi wani nyahi Judaasihomi aunahipati naitandi utaaho woaisi ahawisaihihura ko Jisaasiho napotati japihi nepasihi usonihothandapi nyangisati maasi piwaha ausaati isihiyai kaundi tando. Jihura Joniho isihiyai baawusataise. Baawusihi Jisaasiho otipipati kura namasati kaihi maasi kaimi nowaati Autaahaathiho numwaasihi yamihapataathi niyataise. Isi suraapi nyangisati maasi otipipati kiyaati daayohiyahiyaami woaisi namihanaati ahawithaawo,” undataase.

23 Saundati Pitaaho kaundihi kiya utaahuri yahuri jiji namihanawi ahawisawaayopo. Kurami womi ambipati mauri matisahore. Josephiota Basapaasihota ami witi Jastaasihoe. Aih womi ambipati Matiyaasihoe.

24 Suri ahawisawosawi Autaahaathihopi satiwi gaapundawaayopo, “Awaisihone, kinyi isihya nahatiyaami maarihoathi mmoni phone. Isi kinyi kimo ahawisataayo tipi nepi nanyise.

25 Nanyisisamih ko Judaasihomi aunahipati neti aposerihomatitandihaoiso. Iyataati Judaasiho aimi aposerihomatati otipipati kaipati namasi komi anjipihimi maipihapihapi naise,” tiwi Autaahaathihopi gaapundawaayopo.

26 Gaapundiwosawi utasuri surami maahwoaisi Autaahaathiho ahawise tiwi nawiheti kurami ambipati yiyandih jipati paiwi onihopi wiwawaayopo. Wiposawi kisihisisauhi nawiha Matiyaasihomi ambipati ahotisha jiji noandi wataise. Noandi wihi mandih Matiyaasihoi Autaahaathiho ahawisataiso tiwi kiya koi numwaahauhi ko aposerihomatati ikwimaind mwitih naasohitahiyai numwihainji 12 kaiwihiyaisati maasi otipipati kiyaawaayopo.

2

Autaahaathihom i Tipihom Yamihapataathap i Nasataise

1 Aih Judaahiyaami asisih wa awaisih kimbapiho Pendikosihande* tiwi ambihitohithandi noapisih Jisaasihopi giwunyaahohiyihiya maasi ahoyanwi asisih sa awaisih mmoni bindawaayopo.

2 Bimauhi windi yamihapataathapi itinambitihiramatiyahandi gaata utim nasataise. Nasati anjihandi kiya bimohithandaathi nandaati kiya namaasataise.

3 Namaasamasih jiasauhi sisih wa tiwitihi naitipwirisihamatiahi noaipati kihonji kihonji nasihatesi noti Jisaasihopi giwunyaahohiyihiyaamiheti gaamati ahondaise.

4 Ahotihura kiyaami omanjitihi Autaahaathihom i Tipihom tiwisaitaise. Tiwisaitihura kiya piwaha waniha kiya atiwi windi piwaamaatiwiha kiha kiha kiya i Tipihom watipihandi numwih namasawi piwaataawaatopo. Sand i Tipihom kiyaami omanjitihi neti nusepemaasih piwaha kiha kiha piwaataawaatopo.

5 Aih suraanihi isihya Judaahiya usa Autaahaathihopi aunihihi katiwi gaapundiwihiya napwi Jerusalemihanda bindawaayopo. Iyataati isihya siya yapihi nahatewaraahapi napwi ahoyanwihiyaare.

6 Aih isihya kiya piwaha kiha kiha atisawaawi napwi deti ahoyanawaayopo. Ahoyanwi bimauhi Jisaasihopi giwunyaahohiyihiya kiyaami maahomwaanapi piwaha piwaatauh kiya nehi ninaasiyaahih sawanaami piwaha yiyandih atisawaawi api paahi augwohandi yayawaayopo.

7-8 Kiya api paahi awaindahandi yayawaawi satawaatopo, “Isihya kimiya nahatiya Garirihandaahapihiyaahihisi napitaiwi nyami piwaha yiyandih piwaataawaayondihom?

9 Nyahi Patiyaahandaahapihiyaanintih Mitiyaahandaahapihiyaanintih Iramihandaahapihiyaanintih Mesopotemiyaahandaahapihiyaanintih Judiyaahandaahapihiyaanintih Kapatosiyaahandaahapihiyaanintih Pondaasihandaahapihiyaanintih Esiyaahandaahapihiyaanintih,

10-11 Piriyaahandaahapihiyaanintih Pambiriyaahandaahapihiyaanintih Isipihandaahapihiyaanintih aunahipati Sairinihandi Ripiyaahanda aheti patami deti bimohiyihiyaanintih aunahipati Romihandaahapihiyaanintih ami nyahi Romihandaahapihiyaanini usaanini Judaahiyaanine. Usaanini Judaahiyaami aunihihi katawa gaapundotihandi nehohiyihiyaanintih Kiritihandaahapihiyaanintih Arepiyaahandi yapipati saiwaaraahapi nasahiyaanine. Nasaahiyaanintihandi kandi kiya Autaahaathiho otipipati watipihaiwa kaiwaiwaapi nyami piwahaara yiyandih piwaha katiwi ausaahauhi atisahaayo,” tawaatopo.

* 2:1: Pendikosihandami tanyaaha siyate nandapa birethandi nipitandihandi owehandi Judaahiya nanawosawi bimauhi asisihaiwa 50 kiyati sanausataise. Sanawih kiyaami asisih wa awaisih nandapa kipohithandapi Autaahaathoi, “Kinyi gaahone gaare,” undiwiha mmonawaayopo

¹² Aihĩ kiya saiwi awaindahĩndĩ yaiwi naharimainjĩhĩ pĩhĩtĩwĩ gwĩnyapenawaayopo. Gwĩnyapenawaawĩ kiya satawaatopo, "Sandĩ noaipasĩtĩmandĩ napĩtiyate?" tawaatopo.

¹³ Satauhĩ amĩ usa Jisaasihopĩ gwĩnyaaahohiyĩhiyaapĩ sisĩpĩhĩtĩwĩ satawaatopo. "Isĩhiya kĩmiya waapoho wainĩhandĩ asĩtĩhandĩ nanĩwĩmapĩ naharisawaayopo," tĩwĩ katawaatopo.

Pitaaho Pĩwĩha Ausaatĩ Kiyai Kaundataase

¹⁴ Satĩwĩ kiya katauhĩ Pitaaho Aposerihiya usa ikwĩmaindĩmwĩtĩhĩ auhĩramĩ naa-sohĩtahiyaisatĩ maasĩ bitondaatĩ pĩwĩha waapĩhĩta ahoyanĩhohiyĩhiyai sata kaundataase. "Sahĩ nisĩ naisĩhiyaatĩ Judaahiyaatunĩ usaatĩ napĩwĩ Jerusaremĩhanda kĩmbĩhĩ bimohiyĩmiyaatĩ atĩninjatĩwise. Sandapĩ siyatĩ noaipataise ndĩ ausaatĩ kasatĩtaano.

¹⁵ Sahĩ nyapĩ satĩwĩ, 'Wainĩhandĩ nanĩwĩ naharĩsawaayopo,' tĩwĩ katawaatopo. Iyataatĩ wanĩ asisĩhaatĩhĩ nainĩ okĩrokĩhuraasĩ waapoho wainĩhandĩ nanaatĩ naharĩtĩhaawĩhuraamaahe. Owetise.

¹⁶ Iyataatĩ kĩmandĩ noaipasĩtĩmandĩ Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha atisatĩ netĩ ausaasiho pĩropetĩ Joerĩho jĩhura satatĩ jĩpatĩpiyatĩ ahaishaaare:

¹⁷ 'Autaahaatĩho sandaase: "Sĩhĩ ipotĩhura asisĩha ipotĩhaiwa noaipahonĩhĩ nĩnĩ nisĩ Itipĩho isĩhiya nahatĩyĩ waapohomataindĩ kiyaamĩ maarĩhoatĩhĩ nuhaatĩ wĩwĩtĩ tisaitĩ numwĩto. Numwisanihĩ nisĩ Itipĩho ko samĩ simwaaya simaasĩhiyai gwĩnyaaatĩ netĩ andĩtĩwihonĩhĩ ketĩ kuraanĩhĩ nisĩ pĩwĩha kiya atĩwĩ nepĩ isĩhiyai iwĩtatamanĩwĩ andĩtĩwiwĩtandĩha pĩropetĩha anusaitaapo. Anusaasaihĩ samĩ waimwaaya amĩ apwanyĩhiya Autaahaatĩhomĩhaiwaapĩ pĩwĩha ausaitaatĩwĩ sĩwĩpatĩ yapepatamataiwĩ mmondaapo. Mmosaihĩ samĩ aunĩhiya gwĩnyaaahiya usĩhiyai Nĩnĩ Autaahaatĩhonĩnĩ nisĩ pĩwĩha akĩtĩhaapĩ nĩwahonĩnĩ kiyai netĩ nunjisanĩhĩ yapepa yapenĩwĩ mmondaapo.

¹⁸ Aindĩ amĩ sura nĩnĩ Itipĩho waapohomataindĩ nuhaatĩ tisaitĩ nisĩ nehi otĩpĩpatĩhatĩmai maawĩ usĩhiyaisunĩ asĩhiyaisunĩ numwĩto. Numwisanihĩ nisĩ Itipĩho ko kiyai gwĩnyaaahonĩhĩ ketĩ kuraanĩhĩ nisĩ pĩwĩha isĩhiyai iwĩtatamanatĩ andĩtĩwiwĩtandĩha anusaitaapo.

¹⁹ Aindĩ amĩ nĩnĩ autaaahĩ yamĩhapataatĩhĩ watĩpĩhaiwa kahatamatĩpetahaiwa kain-dunĩ amĩ yapĩpataapĩhĩ nisĩ watĩpĩhandaahĩ kĩhaiwa kĩhaiwa kaisanihĩ jĩtĩpatunĩ sisĩhaunĩ sĩtĩpatĩ aungwohandunĩ noaipaitaise.

²⁰ Aindĩ nĩnĩ ipĩhopĩ katisanihĩ noaipatĩ asĩhatĩtaise. Asĩhatonĩhĩ amĩ waatĩhopisangi katisanihĩ noaipatĩ jĩtĩpatimatĩtaise. Saiwa Awaisĩhomĩ asisĩha awaisĩha detĩtanĩhĩ siyatĩ jĩhĩ noaipaitaise. Iyonĩhĩ ipotĩ Awaisĩhomĩ Asisĩha noaipaitaise. Sa ketĩ sũkura Awaisĩho komĩ watĩpĩhandĩ awaindahĩndĩ isĩhiyaisĩ netĩ nunjĩtandĩhaaro.

²¹ Noaipahonĩhĩ isĩhiya usa Awaisĩhoai nyamĩ maipĩhaiwa nepĩnyamapĩ nanyamaapĩ nyatatamanĩme tĩwĩ gaapundohiyĩhiyaisaahĩhĩ Autaahaatĩhonĩnĩ numwaito,"

Joerĩho 2:28-32

tatĩ Autaahaatĩho katĩhĩ Joerĩho jĩpatĩpiyatĩ ahaishaaare.

²² "Isĩ sahi Isiraherĩhiyaate, nĩnĩ pĩwĩha kĩma sangĩ kasatĩtandiyonĩ atĩnjatĩwise. Jisaasiho Nasaretĩhandaahapĩho nehi koai wo apĩpaahĩ gaahoe. Sahĩ sawanaatĩ aimĩ mmonĩwĩ gwĩnyaaapĩhiyaate. Jisaasihomĩhetapĩ Autaahaatĩho samĩ ndĩhetĩ otĩpĩpatĩ amĩ sĩwĩpatĩ watĩpĩhaiwa kahatamatĩpetahaiwa kiyatĩ sangĩ netĩ Jisaasihopĩ nasisataise. Iyatĩ siyatĩ Jisaasihoi Autaahaatĩho natausaasĩhĩ nasahoe tatĩ sahi gwĩnyaaapĩ mmon-daatĩwĩ Autaahaatĩho netĩ nasisataise. Saiwa Autaahaatĩho sahi sawanaatamĩ otĩhatĩhĩ kaihĩ noaipasĩhĩ sahi mmonĩwĩhiyaate.

²³ Jĩhura Autaahaatĩho komĩ maarĩho gwĩnyaaasihoraahĩ Jisaasihoi netĩ samĩ ikwĩraatĩhmasihĩ sahi Jisaasihopĩ ipĩ tĩtĩhĩ atawĩhatetĩ tipĩ tipĩmandaapĩse tĩwĩ sahi katauhĩ isĩhiya maipĩhiya Jisaasihoi tipĩ tipĩmandaahauhĩ napotaise.

²⁴ Napwĩhĩ Autaahaatĩho japĩhĩ ahowimatĩ numwaataise. Numwaataatĩ apĩpaahĩ napwĩtaatĩwĩhandamĩ watĩpĩhandĩ Autaahaatĩho ipĩhatisamataise. Sandĩ Autaahaatĩho ipĩhatisamasĩtĩndĩ apaapĩmaahē. Amĩ Jisaasihomĩ ambĩpatĩ wĩndĩ anĩmwaahĩpatĩ jomaahĩpataatĩhĩ kiyatĩ ahĩmotĩtandĩ kiyataise.

²⁵ Amĩ jĩhura Daawĩtho Jisaasihopĩ satatĩ jĩpatĩpiyatĩ ahĩyataise:

"Awaisĩhoai nisĩ mandosohĩpĩpĩhĩ nahatewetĩ bimĩhĩ usonataayo. Iyatĩ ko nĩngĩ nĩtatamanatĩ andĩtĩniwĩtandĩ nĩngĩsatĩ maasĩ detĩ bindataise. Bindataisĩ nĩngĩsĩ wapa netĩ nanopĩsasatĩ yaasĩhandĩ wĩndĩ naninyatĩ namaanoaipaitaise.

²⁶ Aihĩ nisĩ maarĩho gaatĩhĩ nĩnĩ sandapĩ maarĩtataayo. Maarĩtĩhĩ nĩnĩ pĩwĩha sandĩ kandaato. 'Nisĩ ambĩpatisangi wĩndĩ napotĩ namaamasaatĩtaise,' ndĩ gwĩnyaaatĩ nĩngĩ Autaahaatĩho gaahandĩ kanĩtandĩhandapĩ jatataayo.

²⁷ Saindi gwinyaati jatoti mandí apaapi maahae. Ami Autaahaatihoji kinyi nisi maaríhoaisi wíndi namaamasamíhi isíhiya napohiyíhiya nuwí bimohípihi notí kiyati wíndi ahímotíaise. Aimbí kinyi otípiatího nehi kinyapaahiyati mepi autaahemati kinyihatíhi nasisoari bimisíhoai kinyi nehi iwinjapi namasamíhi komi ambípati anímwaahípatopi pindípoamatí wíndi namaamasaatíaise.

²⁸ Aimbí kinyi níni asohonimandi bimitandíhandami daihíra japepihírití daitandíhíra aimí níngi nanísinihi mmonataayo. Aindi amí kinyi níngisapi maasi biminíhi amí níni apípaahi awaíndíhandí maaritataayo,’ *Auníhihi 16:8-11*
tati jipatípiyati Daawitího ahaisíhaare.

²⁹ “Isí náisíhiyaati nisataiwi Kíraisihopi gíwunyaahohiyíhiyaate, sandapi sangi nasesipatítandi níni nyami asího awaisího Daawitíhopi títihi sandí kasatítaano. Daawitího aimíhura napwíhi jomaahípatatíhi ahiyawaayopo. Komi anímwaahípati jomaahípati ahiyohípati nyami yapípati Judiyaahanda kímati katíníhi ahendaise. Iyataati Daawitího sawahopi sa píwa kandaamaase taati gwínyaahaayo.

³⁰ Iyataati Daawitího so Autaahaatíhomi píwíha atísati netí ausaasího píropetíhore. Ausaasíhosi Autaahaatího píwíha akítíníhi sata katisíha gwínyaataise. “Níni síhihura gaasíhoai níni ahíwisanihi ko kinyatíyati awaisíhoematatí noaipatí isíhiyai iwinjaatí bimitáise,” tati Autaahaatího katisíha gwínyaataise.

³¹ Iyataati Kíraisího Isíhiyai Japíhi Numwaitandi Autaahaatího Ahíwisího napotati nepaitandíhandapi gwínyaataati kandi sangi noaipasíhi jíhi kopí sata kandaase: “Koai Autaahaatího isíhiya napohiyíhiya nuwí bimohípihi wíndi kiyati namaamasíhi ko kapíhi ahímondaise. Iyati komi ambípati anímwaahípatopi wíndi namaamasaatise,” tati Daawitího kandaase.

³² Aisi so Jisaasísoai Autaahaatího aimí ahowimati numwaataise. Numwaasíhi nyahi Jisaasíhopi gíwunyaahohiyíhiyaaníní sandapi mmoníhaawi kasatahaato.

³³ Aihí Autaahaatího Sapiho numwaasíhi yamíhapataatíhi niyati watípihandí numwíhi netí bindataise. Bimíhi Itípiho isíhiyai numwítandi Sapiho akítíníhi katisího Jisaasíhoai numwíhi netáise. Netaati ko Jisaasího Itípihoai netí natausaasíhi nyangisaapihi napíhi sahí kandi mmoníwí atisawaayopo.

³⁴ Daawitího napotí yamíhapataatíhi naihi Daawitíhopi noaipatí awaisíhoematane tati Autaahaatího kandaamaase. Owetise. Daawitího sangí napotí maapi yapípatapihi bindataati sa píwíha kandaase:

‘Autaahaatího Awaisího nísi Awaisíhoai sata kaundataase, “Níni gí nísi watípihaiwa nahatewa nahímisaníhi kinyi níngisapi isíhiya kahapaamapípa nahataapai iwinjatítaapi nísi gaatíhíraihoaní nambí bime.

³⁵ Bimisamíhi kinyi tíworísai netí níni kinyi auhíraapihi asímwaatítíhemasaníhura kinyíhematípi kiyai tipí gwaumbwí ipíhatimbí iwinjatítaapo,” undatí Autaahaatího Awaisíhoai kaundise,’ *Auníhihi 110:1*

tati Daawitího katisíhaare.

³⁶ Isí sahí nahatíyaati Isíraheríhiyaate, kímandi akítíníhi baiwí mmoníwí gwínyaapíse. Jisaasího so sahí Katauhí isíhiya usa típi típi mandaaahohíhoai Autaahaatího aimí netí koai Awaisíhoemasíhi amí ko noaipatí komí Isíhiyai Japíhi Numwaitandíhoematataise.

Isíhiya Taahitíhandí Nepemaitíwí Waapoho Newaayopo

³⁷ Pitaaho kiyai sata kaundíhi atisawaawí kiyaamí maarího owesoendaise. Owesoetíhi kiya Pitaahoaisuní aposerihiya usaisuní saundawaatopo. “Naisíhiyaate, nyahi wani napítaitíhaawe?” undawaatopo.

³⁸ Saundauhi Pitaaho kiyai sata kaundataase, “Sahí nínaasoníhi nínaasaamaaníhi baiwí nepemaitíwíse. Iyawaawí isíhiyaísí aimí nepemaitíhaayo undíwí nunjítatíwí Jisasí Kíraisíhomi ambípataaí waapoho nepíse. Nepemaitíwí waapoho nesaihi Autaahaatího samí maipíhaiwa nesamítáise. Nesamatosatí Autaahaatího Itípiho nehi nasamítáise.

³⁹ Iyataati jíhura Autaahaatího nyami Awaisího sandaase, ‘Gandí numwaahohiyíhiyai Itípiho akítíníhi numwíto,’ ndaase. Iyataati síyai gandí numwaito tisawíhiya sapuní samí simwaayaapuní isíhiya usa kaaníhi bimohiyíhiyaapíse,” undataase.

⁴⁰ Saundatosa Pitaaho píwíha wiwa píhítíhaiwa waapíhunda kiyai sata kaundataase. “Sahí jaawo, isíhiya maipíhandí kiyohiyíhiyaísawí wiwa ahoyawí naaníhandí naitaawo,” undataase.

⁴¹ Undatí kaundíhi komí píwíha atíwíwí baiwí nehohiyíhiya waapoho newaayopo. Newaawí suraaníhi isíhiya píhítíwí ambípa owehandí 3,000 kaiwíhiya nepemaitíwí Jisaasíhopi gíwunyaahohiyíhiyaamíhatíhi níyawaayopo.

Jisaasíhopi Gíwunyaahohiyíhiya Gaahaiwa Kiyawaayopo

⁴² Aih! ishiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihiya aposerihiyaami piwaha waati atisawaawi kiyaami maariho naasohitih ahoyaniwi naasikiyaimatiwi bindawaayopo. Bindawaawi nahateweti nandapa naminiwi maasi nanawaayopo. Aiwi ami Awaisihomi nandapa biretihandi maasi nanawaayopo. Aiwi ami pihitiwi gaapundawaayopo.

⁴³ Aposerihiya Autaahaatihomi watipihandaahi watipihaiwa kahatamatipetahaiwa kaitaatwi Autaahaatihu watipihandi nunyataise. Numwihi kiya Autaahaatihomi watipihandaahi watipihaiwa kiyauhi ishiya nahatiya saiwa mmonawaawi kiyaami maariho noamapi mangiri ikwiniwi yayawaayopo.

⁴⁴ Aih! ishiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihiya maariho naasohitih kiyaamihapa kahapaamapi paapi nyahi Jisaasihopi giwunyaahohiyihiyaani nahatiyaanamihape tiwi naminiwi naniniwi naasikiyaimatiwi bindawaayopo.

⁴⁵ Saiwi bindawaawi kahapaamapi pa kiya iswasohipipa nunyaw! nawiho nehohiho ko nesis ishiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihiya nawihopi nenoahitisawihiyai nunyaw! gaamawaayopo.

⁴⁶ Aiwi asisi nahateweti Autaahaatihomi anj! awaindihandaatih! maasi ahoyaniwi Autaahaatihopi gaapundawaayopo. Aiwi kiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihiya sawanaami anjaanj! kandi kandaapihi! maasi ahoyaniwi siswi piwaniniwi nahoaiwi nandapa nanawaayopo. Aiwi ami kiya maariwi bi pi napaisaati nga nanawaayopo.

⁴⁷ Aiwi kiya nahateweti Autaahaatihomi ambipati niwimaawaayopo. Niwimaahauhi kiyais! ishiya usa maariho wiwiwawaayopo. Aih! Autaahaatihu ishiya usais! numwaataise. Numwaati Jisaasihopi giwunyaahohiyihiyaamihatihimati neti awainde-masih! taahiyihiya noaipawaayopo.

3

Pitaayi Joniya Utaaho Wo Auhiri Maipitahoai Autaahaatihomi Watipihanda Nepi Titihepumamaise

¹ Aih! asisitha wehi Pitaayi Joniya asihataahura ipiho mihepemasih! Autaahaatihopi gaapunditaatiwi huraatih! Autaahaatihomi anj! awaindihandaatihapi niyamaise.

² Naimi anj! awaindihandami maasomwaanj! noaipamaise. Maasomwaanj samwaanami ambipati ambihitawaawi maasomwaanj! Sanahiwetihamwaanje tiwi ambihitiwihamwaanje. Isi kamwaanj! utaaho wo auhiri maipitaho bimih! kuri usonamaise. Sori auhiri maipitiso sanaati sikiyati auhiri maipitahoai namotaihohore. Namotaihohosi asisi nahateweti ishiya numwaasi nuwi samwaanj! maasomwaanj! ah!wisawaayopo. Sandi kapih! ah!wisohitimandi apaapi maahae, ami ishiya Autaahaatihomi anj! awaindihandaatihapi pinaisaihihiyai nawiho naninyawise undati ko itundi to tiwi ah!wisawaayopo.

³ Aih! Pitaayi Joniya naimi noipasih! ko auhiri maipitisiho kurisi iwinjatosati saundataase. "Sahuraahi nawiho naninyamise," undati itundataase.

⁴ Itundih! kuri koai baimi iwinjatamaami Pitaaho sata koai kaundataase. "Kinyi yihooanyangi nyainjasapeme," undataase.

⁵ Undih! ko kurapi nawiho nanimitaatimiso tati naingaati kuri winjataise.

⁶ Iwinjasihura Pitaaho koai sata kaundataase, "Ni ni api paahi nawiho owehonine. Owehonini ni ni iswasohitihandi gi nahimitaano. Isi Nasaretihandaahapi Jisasi Kiraasihomi watipihandaahi kinyi dosi nutaapi kahitataaton! kinyi dosi numwe," undataase.

⁷ Undatosa Pitaaho komi ikwiri gaatihiraahi koai iwiwati titihiwisih! ko dotaise. Dosiheti keti kuraanihi komi auhiri maipitirihiri noaipati gaatati watipindaise.

⁸ Watipitati gaatih! ko komi auhiri maipitiwaiwa mmonata gaatih! ko napwaatat! doti biyati titih! itipati daayataise. Itipiwati daayati kuramihini notaise. Kiyamapi kurisati maasi anj! awaindihandaatihapi niyataise. Niyataati ko asakiya maaritatu naupwananati Autaahaatihomi ambipati niwimaataise.

⁹ Niwimaasih! ishiya nahatiya anj! awaindihandaatih! bimohiyihiya usonawaayopo.

¹⁰ Usonawaawi ishiya nahatiya satiwi kop! gwinyapenawaayopo, so utaaso jin-japih! anj! awaindihandami maasomwaanj! Sanahwetimumwaanjam! deti bindataati nawihopi naninyawise tati itindoaatisihoe tiwi usonawaawi komi auhiri noaipati titihitindihandapi kiya yaiwi kiyaami maariho owesoendaase.

Pitaaho Anj! Awaindihandaatih! Piwaha Ausaati Kaundataase

¹¹ Aih! ko Pitaayi Joniyai isiwatih! ishiya mmonawaawi maariho owesoetih! naupwasi kingwaasami bitohohipih! nowaayopo. Kingwaasi bitohohipih! Soromonihomi Usaanjaipati Parandaahande tiwihapihisi kapih! nowaayopo.

¹² Niyauhi Pitaaho sandi mmonataati kiya isihiyai satati kaundataase. “Sahi Isiraherihyaate, sahi kimandapi napaapi sami maaraho owesendaase? Kimoaasi yahuraanji titihemwahanohi ko daindimandi yihooanyami gaahandi watipihanda koai titihemwahaamaayo. Owetise. Isi sahi yahuraanyangisi baiwi maanyinjasawise.

¹³ Iyataati nyami asoya Abiraahamihomi Isaakihomi Jekopihomi Autaahaathiho komi Mwaaho otipipathiho biyati atiwisahoai noaipati awaisihoematitandi watipihandi awaindihandi nunyataise. Aih sahi koai awaisawihyaami ikwiraatitih nunyawaayopo. Nunyauhi Pairothiho Jisaasihopi ko ainahih gaahore tati gwinyaataati namihausoaasitotataih sahi koai aaye muniwi Jisaasihopi posatitih ahosumawaayopo.

¹⁴ Jisaasiho utaaho so ainahih apipaahi titih gaaho maipihandami kipi atih aowe ho popitihopi posatitih ahosumawaayopo. Ahosumaposawi utaaho wo isihiyai tiwamapi napwitisihopi Pairothihoai nupusoaaase undiwi kaahaatauhi Pairothiho sami piwihha atisati nuwausoaasataise.

¹⁵ Iyataati Utaaho isihiyai jinjapihi bimitaatiwihandi numwitandihoi sahi katauhi tunniwi yahwinohiyihya tip tipimandaahauhi napotaise. Napwih Autaahaathiho japihi jomaahipataatihapi ahowimati aini numwaase. Numwaasih yahuraanji sandi mmonihawwi ausaaha kasatahaato.

¹⁶ Ausaahaawi Jisaasihomi watipihandapi biyaha gwinyaahaayo. Siyaha gwinyaahahuraanjihaawi Jisaasihomi watipihandaah utaaho kimo auhri maipitisiimoai titihwihonih sahi mmonawaayopo. Iyataati sandi Jisaasiho sawaho yahuraanyami kopi gwunyaahohitihandi neti ausaimanataise. Sandi yihooanji Jisaasihopi gwunyaahohitihandi gaata watipitih yahuraanji nahatiyaatami ndiheti gwunyaahohitihandi kandaah kimo utaamoai titihwihonih sahi mmonawaayopo.

¹⁷ Aisi naisihyaate nini saindi gwinyaataayo, sahuni ami sangisi jainjaawi bimo-hiyihyauni sahi Jisaasihoi kawisohiwaiwaapi moniwi nanihaiwi kiyawaayopo.

¹⁸ Iyataati jihura Autaahaathiho komi Ahiwisihopi yaawindihandi neti napwitaise tati komi piwihha atiw nepi awusaahohiyihya nahatiya piropetihyaami maahomwaanapi katisihaare. Katisihaasi sahi kiyohiwimaiwa saiwa Autaahaathiho katimumwaanji kiyawaayopo.

¹⁹ Isi sahi sami maipaiwi kiyohiwaiwa namapi nepemaitiwise. Aiw sahi Autaahaathihoenda napwise. Saiwi sahi nepemaitisaihi ami Autaahaathiho sami maipihaiwa nesamaitaise.

²⁰ Nesamatosa Awaisih wanihandi maarih napaisaaita watipititandihandi nasamitaise. Iyati Autaahaathiho komi isihiyai Japihi Numwaitandi Namihanati Ahiwisih Mesaiyaahoi sapi natausaasonih sangisenda napitaise. So Jisaasihopito.

²¹ Isi Jisaasiho wanihi yamihapataatitih niyati jaati bindataise. Jih aimehura Autaahaathiho piwihha atiw nepi ausaahohiyihya piropetihya katohipatamatiyati kiya katohirihireti Autaahaathiho kahapaamapi nahataapai neti titihemati sawanyinjapwimanati wanihaiwemaitandihura noaipahonihapo.

²² Iyataati Mosesiho satati jipatiapiyati ahaisihaare:

“Sami Awaisih Autaahaathiho ningisi nanimihainjipatamatiyati sahi sawanaatami otihatihapo sawanaatamiho utaaho woi Autaahaathiho piwihha atisati neti ausaitandihopi piropetihoi namihandaise. Isi namihanihonih noaipati ko nahataapa kasatonihapa atiw nepi japepihiwi kaiwise.

²³ O so Autaahaathiho piwihha atisati neti ausaasihopi piropetihomi piwihha isihya usa atihomaawwi nepumahohiyihya siya komi isihiyaisawi maasi wandi mbimimtaatiwi Autaahaathiho tipitapaati nemaitaise,”
Winihapipa 18:15, 18-19
tati Mosesiho kata ahaisihaare.

²⁴ Iyataati Autaahaathiho piwihha atisati neti ausaasihopi Piropeti Samwerihooapihapi ipoti noaipapi piropetihya Autaahaathiho piwihha atiw nepi ausaahohiyihyaaisangi nahatiya wani taati noaipasipiwimaiwaapi siyati noaipaitaise tiwi naasika katwi timanwi jih ahiohihaare.

²⁵ Iyataati Autaahaathiho jihura komi piwihha atiw nepi awusaahohiyihya akitihi kaundisiha wani noaipasih sahi aini mmoniwi Autaahaathiho gaahaiwa nasamiwaiwa newaayopo. Sandi jihura sami jasoyai gaahaiwa akitihi nasamito undati kaundiwaiwa aini sahi newaayopo. Iyati Autaahaathiho Abiraahamihoi satati kaundihaare:

‘Kinyi kimwaaya kimaasihyaamihetapi gaahandi isihya yapih nahatewaaraahiyai nini kawindi numwito,’
Wuwanihapih 22:18, 26:4
undati kaundihaare.

²⁶ Aih Autaahaathiho gwinyaataati komi otipipathiho gaaho mwaaho biyati atiwisahoai sapi jih natausaasih sangi gaahandi kasisati nasamitandi nasataise. Nasamitandi

napindihandi siyate, sami maariho omanjitihi gwinyaahohitihandi neti nasepemai-honhi nepemaitwi sami maipihandi namaitaatiwi nasataise,” undati Pitaaho kiyai kaundataase.

4

Pitaayi Joniyai Napuwawaayopo

¹ Aih! Pitaayi Joniya taam! piwiha isihiyai ausaap! kaundihi prisihiya usa isihyaap! nandapa tihwi Autaahaathihoai nunyohiyhiyaun! am! an! awaindihandi jatohiyhiya tunniwi yahwinohiyhiyaam! awaisihoun! isihya usa Satiyusihiyaun! napwi kuraapihi noaipawaayopo.

² Aih! aposerihuri jhi piwiha satim! ausaamaise, “Jisaasiho napotati japihi nepataise. Isi isihya napohiyhiyaaisangi japihi nepaitaapo,” tim! ausaamaise. Aih! Satiyusihiya napohiyhiyaap! windi japihi namepaitaapo tiwi gwinyaapihiyaasi kuram! piwahaap! itihitawaatopo.

³ Itihitiwi kuri isip! numwaasi niyauhi aim! ipho naihiyawaawi namapi ipoti piwiha titihemaitaatiwi nehi numwaasisuw! napuwawaayopo.

⁴ Aih! am! sura isihya taahiyhiya kuram! piwiha baiwi atiwisawaayopo. Atiwiwi baiwi kuri kiyai kaundiwaapi gwinyaawaayopo. Aih! isihya jhi piwiha atiwi Jisaasihopi gwunyaahohiyhiyaun! wan! piwiha atiwi gwunyaahohiyhiyaun! pihitiwi ambipati owehandi 5,000 kaiwihiya noaipawaayopo.

Anj! Awaindihandam! Awaisawihya Pitaayi Joniyai Piwiha Nunjeniw! Kaundawaatopo

⁵ Aih! bowih! Judaahiyaam! awaisawihya jhiyaun! am! gwinyaahiya mitihyaun! am! winihapi katiwunjohiyhiya Jusaremihanda maasi ahoyanawaayopo.

⁶ Ahoyanihauhi am! utaaho wo prisihiya isihyaap! nandapa tihwi Autaahaathihoai nunyohiyhiyaam! mitihyaam! prisiho awaisih! Anaasihotih! Kaiyapaasihotih! Jonihotih! Arekisandaahotih! am! isihya usa Anaasihomihyaatih! maasi ahoyanawaayopo.

⁷ Ahoyaniwi bindawaawi aposerihuri nepi kiyaam! ndiheti ah!wisawosawi satiwi nunjenawaayopo. “Sahuraah! diyaam! watipihandi nesi sandi kiyamaise?” undwi nunjenawaayopo.

⁸ Saundauhi Itipho Pitaahom! omanjitihi nga tisainjhi ko kiyai wihoanhiha sata kaundataase.

⁹ “Sah! prisihiyaati isihyaap! nandapa tihwi Autaahaathihoai nunyohiyhiyaam! mitihyaatun! gwinyaahiyaate, kimo utaamoai iw!tatamana anditiwihiha titihwihihotihandapi yahuraanyangi napitaim! titihwise tiwi sah! nanyisendaatiwitowo?

¹⁰ Nasarethandaahapi Jisasi Kiraisihom! watipihandaahi kimoai yahuraan! titihwihonhi nga titih! bitondaise. Bitondais! sahuni Isiraherhiya usai maawi baiwi k!mandapi gwinyaapise. Jisaasiso soai sah! tip! tip! mandaaahauhi napwih! Autaahaathiho japihi jomaahipataathapi ahowimat! aim! numwaase.

¹¹ Iyataati Jisaasiso sop! piwiha satiwi jipati!paiwi ahiyohihaare:

‘Sah! anjaan! anjimatohiyhiyaati yasiha* kimaapi ponyase tiwi mmopi nemapi namahotih!ha wani noipati mihotirisati isihya usa nyam! yasiha anaahih!a nawihaamatiyati ahominati watipih!a aundetihopi yanat!haatane,’ *Aunihihiri* 118:22

tawaatopo tiwi ahiyohihaare.

¹² Wo nyangi japihi nanyamaitandih! owetise. Jisaasiho naasohih! nanyamaitand! sawahoai gaapi!pataahi nunjendih!aawe. Yap!pataapihi nahataapihi ambipati witi kataahi Autaahaathiho isihiyai japihi numwaitandih!ati ap!paahi owetise. Nehi Jisaasiho naasomih!atih!he,” undati Pitaaho kaundataase.

¹³ Saundihi an! awaindihandam! awaisawihya Pitaayi Joniya piwaatindihandi usoniwi atisawaawi kiya yayawaayopo. Sandi yayohiti!mandi apaapi!maah!e. Am! kuri sikuri kamaim! nehihuritamaahandi kandi nyapi yamaim! andititim! bitotama piwiha ausaamaiso tiwi sandapi Yayawaayopo. Yayawaawi kurapi Jisaasih!oisam! maasi otipipati kaimbimihuritamaame tiwi kiya gwinyaawaayopo.

* 4:11: Titih! piwiha akaaha jipatipindisih!a “kima nawih!a sah! anjaan! anjimatohiyhiyaati ponyase tiwi mmopi nemahohih!a noipati anjaan! anditiwiwitand! anaahih!a watipih!a yasihandaise,” tati katindimand! am! Judaahiya anjaan! nawih!aara yasiha mihotiw! anjimatih!hiyaasi kandapise. Iyataati Jisaasihopi siwipati namihanati kandaase am! ko kom! isihiyai iw!tatamanati anditiwiwitand! anjaanam! yasih!amatih!yahoso.

¹⁴ Aihĩ kiya utaaho auhĩrĩ maipĩtisĩho kurisa maasi kiyaami ndĩhetĩ bitosĩhĩ pĩwĩha wihoaanĩha kaundĩtotĩwĩha kamundĩwĩ bĩpi namĩhaawaayopo.

¹⁵ Namĩhaaposawĩ bĩpi bindawa kingwaasi sandĩ anĩndĩ bindawa pĩwaatohtĩndĩ namasi noaipapĩ bitoaitaatĩwĩ kaundawaatopo. Kaundauhĩ kingwaasi noaipasi nyiauhĩhura kiya sawanaahĩhĩ bindawaawĩ satĩwĩ kanawaatopo.

¹⁶ “Nyahĩ surĩ utaamurisi napitĩwitĩhaawe? Isĩhiya nahatiya Jerusaremhanda bimohiyĩhiya watipĩhandĩ awaindĩhandĩ kurĩ kaihĩ aimĩ mmonĩhauhĩ amĩ nyangisangi mmonĩhaayoni kandapĩ wĩndĩ namoasitĩwaato,” nnawaatopo.

¹⁷ Aiwĩ kiya awaisawĩhiya kurapĩ satĩmhure tĩwĩ katawaatopo, “Yahuraanĩ Jisaasiho napotati nepasi nyati yamĩhapataatĩhĩ bindataati komĩ aposerĩhuraanyami ikwĩraatĩhĩ watipĩhandĩ nanyamihĩ auhĩrĩ maipĩtahoai tĩtĩhĩwĩwĩhaayo tĩmhure. Isĩ kuramĩ katĩmĩ kaindĩhandĩ isĩhiya mmonawaawĩ kanĩwinjamĩ nowaawĩ gwĩnyaitaawĩ namawaatĩ kuri apĩpaahĩ Jisaasihopĩ isĩhiya usai kamundĩmise undĩtĩhaawo,” tĩwĩ pĩwĩha katĩwĩ ahiyawaayopo.

¹⁸ Aiwosawĩ kiya kuri japĩhĩ gaatĩwĩ numwaapĩ kiya kuri saundawaatopo. “Sahuraahĩ isĩhiyai Jisaasihopĩ katĩmunjamĩ wĩndĩ ausaapĩ kamundĩmise,” undĩwĩ kuri waapĩhundĩwĩ itĩhundawaatopo.

¹⁹ Itĩhundauhĩhandĩ kandi Pitaayĩ Joniya wihoaanĩha satĩmĩ kaundamaase, “Sahĩ satisaihĩ yahuraanĩ samĩha atĩsisaha Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha amusaasaihĩ sandapĩ Autaahaatĩho maaritati mmonataati gaare tĩtaindĩho? E samĩ pĩwĩha atĩsĩha minjapepihĩraha Autaahaatĩhoai atĩwisĩha komĩ pĩwĩha ausaasaihĩ kandapĩ ko maaritonĩhĩ gaatĩtaindĩho? Isĩ sahĩ sauramĩ maahĩwĩndĩ tĩtĩhĩ gaahande tĩwĩ sawanaati gwĩnyaapise.

²⁰ Amĩ yĩhoaanĩ aposerĩhuraanĩhĩ yĩhoaanĩyami ndĩhaara mmonĩha atisonĩhĩ Jisaasiho katati kaiwaiwaapĩ wĩndĩ namaamĩha kandĩnĩhĩ jinjapĩhĩ ausaito,” undamaase.

²¹ Undĩhĩhura isĩhiya anĩ awaindĩhandamĩ awaisawĩhiya satĩwĩ gwĩnyaawaayopo, “Kĩmandĩ watipĩmandapĩ isĩhiya nahatiya mmonawaawĩ Autaahaatĩhomĩ ambĩpatĩ nĩwimaapĩ Pitaayĩ Joniyai maarĩho nunyawaayopo. Nunyawĩhiyaasi nyahĩ kuri newaati napusaihĩ wiwa kiya itĩhinyatiitaawo tĩwĩ Pitaayĩ Joniyai ipotĩhura saiwa japĩhĩ kaisaihahĩ nyahĩ nasapuwaapanĩ kamaimĩse,” undĩwĩ bĩpi natĩwusaasawaayopo.

²² Isĩhiya nahatiya Autaahaatĩhomĩ ambĩpatĩ waati nĩwimaahotĩmandĩ apaapĩmaache. Amĩ utaaho wo komĩ kĩnaungwĩha ikwahwĩmaindĩmwĩtĩhĩ jĩhaatĩ ikwahwĩmaindĩmwĩtĩhĩ siyati sanausohoi Autaahaatĩho Pitaayĩ Joniyai watipĩhandĩ numwĩhĩ kurĩ koai tĩtĩhĩwisitĩhandapĩ Autaahaatĩho watipĩho gaahoe tĩwĩ komĩ ambĩpatĩ nĩwimaawaayopo.

Jisaasihopĩ Gĩwunyaahohiyĩhiya Watipĩhandĩ Nepĩ Yamaiwĩ Pĩwĩha Ausaitaatĩwĩhandapĩ Autaahaatĩhopĩ Gaapundawaayopo

²³ Aihĩ Pitaayĩ Joniya japĩhĩ Jisaasihopĩ gĩwunyaahohiyĩhiya ahoyanĩwĩ bimohipĩpĩhĩ numwĩ noaipamaise. Numwĩ noaipapĩ anĩ awaindĩhandamĩ awaisawĩhiya kuri kawisohĩwaiwaapĩ ausaapĩ kaundamaase.

²⁴ Kaundihĩ atisawaawĩ nahatiya maarĩho naasohĩtĩhĩ Autaahaatĩhopĩ satĩwĩ gaapundawaatopo. “Awaisĩhoye, kĩnyĩ yamĩhapatunĩ yapĩpatunĩ durĩhĩrunĩ nahatewa gĩmunyainjĩwaiwaunĩ Ahaingĩhoye.

²⁵ Iyataati nyamĩ asĩho Daawitĩho kinyĩ otipĩpatĩho kinyĩ pĩwĩha biyati atĩngisahoai katĩtandĩ kinyĩ Itipĩhora kĩnyĩ kaundĩnĩhĩ komĩ maahomwaaapĩ jĩhura satati katisĩhaare:

‘Isĩhiya Judaahiyaamatipĩmetamiya Awaisĩhopĩ napaapĩ apousataise?

Napaapĩ apowihĩ kiya nehĩhandĩ tiwĩtaatiwĩ pĩwĩha kanĩwĩ tĩmanĩnawaayopo?

²⁶ Aiwĩ yapĩhĩ nahatewaara jaawĩ bimohiyĩhiya nahatiya maasi ahoyanawaayopo?

Kĩmiya awaisawĩhiya ahoyanĩwĩ Awaisĩho Autaahaatĩhoaisunĩ komĩ Mwaaah Isĩhiyai Japĩhĩ Numwaitandĩ Ahĩwisĩhoaisunĩ ipĩhatiwĩmaitaatĩwĩ sitĩwatawaayopo,’
Aunĩhĩhĩrĩ 2:1-2

tati Daawitĩho katati ahaisĩhaare.

²⁷ Iyataati Awaisĩhoye, sa pĩwĩha jĩhura katisĩha akĩte. Erotĩhotihĩ Pondiyaasi Pairotĩhotihĩ isĩhiya usa Judaahiyaamatipĩmetahiyaatĩhĩ Judaahiyaatĩhĩ maasi kĩmatĩ aunahĩpĩmatĩ Jerusaremhanda ahoyanawaayopo. Ahoyanĩwĩ kinyĩ kimwaaho kinyĩ pĩwĩha biyati atĩngisaho kinyĩ otipĩpatĩho gaaho Isĩhiyai Japĩhĩ Numwaitandĩ Ahĩwingĩho Mesaiaahoai tiwĩtaatiwĩ pĩwĩha kanĩwĩ tĩmanĩnawaayopo.

²⁸ Saiw+ kiya kiyoh+timand+ sand+ kiny+ kiny+ watip+handaaahun+ am+ am+tha gaa-
haaraah+ jh+ nep+ timan+pi sapa noaipaitand+ gw+nyaahing+mumwaan+ kamwaan+
kaiw+ ahoyan+w+ Jisaasihoai kawiw+ tiwawaayopo.

²⁹ Ais! Awais!hone, is!hiya an! awaind!handam! awaisaw!hiya kanyatoh!waiwaap! gw!nyaap! nyah! kiny! ot!p!pat!hiyaanangi kiny! wan! nyatataman!p! and!t!nyaipe. And!t!nyaisam!h! and!t!taati is!hiyaapi yamaayaati kiny! p!w!ha angusaitaano.

³⁰ Angusaasaihi kinyi nyangi kinyi watipihandi awaindihanda anditinyaipe. Anditinyaisamih nyahi Jisaasiho kinyi otipatiho gaaho kinyi pwiha biyati atingisahom ambipataahi ishiya timbipaisahiyai titihwiwaati watipihaiwa ishiyaami ndiheti kaitaano,” tiwi Autaahaatihopi gaapundawaayopo.

³¹ Gaapundiwi owetihi kiyaami anjhandi bimotihandi ahoainataise. Ahoainj'hura Autaahaati homi Itip'ho kiyaami omanj'itit'hi tsaitataise. Tsainj'hura Autaahaati homi p'w'ha windi yamaiwi and'itit'wi ausaawaayopo.

Jisaasihop+ Is+hiya G+wunyaahohiy+hiya Maar+ho Naasoh+tihi Bindawaayopo

³² Aih+ nahatiya Jisaasihop+ g+wunyaahohiy+hiya kiyaam+ maar+houn+ kiyaam+ g+wunyaahoh+tihandun+ naas+ kand+ndaise. Aih+ is+hiya usa kiyaam+ ot+hat+hapi kahapaamap+paap+ nyam+hape ti+wi windi kamaatopo. Owetise. Kahapaamap+pa kiya is+wasoh+pi+paap+ nahatiyaanam+hape ti+wi naman+ni+wi bindawaayopo.

³³ Aih+ aposer+hiya Awaisiho Jisaasiho napotati nepasiti+handap+ Autaahaati+homi wat+pihandaah+ piw+ha ausaawaayopo. Ausaap+ sat+wi, "Wan+ Jisaasiho asohoematati bindataise," tiw+ piw+ha isi+hiyai kaundawaatopo. Saiw+ ausaahau+ Autaahaati+ho kiyai gaahandi waati asakiyati nunyati kaw+isataise.

³⁴ Iyataat+ isihya Jisaasihop+ g+wunyaahohiy+hiyaam+ ot+hat+hap+ usa kahapaamap+paap+ wind+ nenoaah+metopo. Kiyaam+ ot+hat+hap+hiya usa yap+pati aṇaṇ+ osaataatisaw+hiya kapa isihya usai nunyaw+ naw+ho newaayopo. Naw+ho so nehoh+ho nesi nowaayopo.

³⁵ Nesi nuw+ aposer+hiyai nunyawaayopo. Nunyauh+ aposer+hiya so nawo nesi is+hiya kahapaamap+paapi nenoaah+tisaw+hiyai nunyaw+ gaamawaayopo.

³⁶ Aihĩ suraanĩhĩ utaaho kahapaamapĩpa nunyohiyĩhiyaamĩ wo bindataise. Komĩ ambipatĩ Josepĩhoe. Aihĩ koaisĩ aposerhiya ambipatĩ wĩtĩ Banapaasihone undĩwĩ nusoasawaayopo. Sandĩ Banapaasihone undĩwĩ kiyaamĩhaara ambĩhundohĩtĩmandamĩ tanyaaha siyate, “Isĩhiyai pĩwĩha kaundatĩ kiyaamĩ maarĩho omarĩtĩtĩhĩ netĩ andĩtĩwiwahore,” tĩwĩ katawaawĩ Banapaasihone tawaatopo. Iyataatĩ Josepho so isihiya Ripaihiyaamĩhore. Iyataatĩ koaisĩ sanaatĩ yapĩpatĩ Saipĩraasihanda namohore.

³⁷Namohos+ niyat+ Jerusarem+ handa bindataat+ kom+ yap+ pat+ is+ hiyai nunyat+ naw+ ho
netaise. Net+ is+ isis+ niyat+ aposer+ hiyai nunyataise.

5

Ananaiyaasiy+ Sapairaayaap+haare

¹ Aihĩ suraanĩhĩ amĩ utaaho wo bindataise, komĩ ambĩpatĩ Ananaiyaasiho. Iyataatĩ komĩ apwaataatamĩ ambĩpatĩ Sapairaahaate. Aihĩ kasanyurĩ kasanyuramĩ yapĩpatĩ wihoaanĩhatĩ isĩhiyai nunyamĩ nawĩho nemaie.

² Nep† ahiyamosam† p†w†ha kan†m† naw†ho wihoaan†ho sawasanyurap† ahiyamaam† wihoaan†ho Ananaiyaasiho nesi niyat† aposer†hiyai saundataase. “Naw†ho k†mo yainjanyuraanyam† yap†ipatap† neho†ho k†mo kon†hi is†si nasataayo,” undat† kiyai jaiwundat† kaundataase.

³ Undat+ numwih+ Pitaaho Ananaiyaasihoai satat+ kaundataase. “Kiny+ napaap+ Bwaas+ri+h+ri neh+ iwinjahin+h+ k+ri neti kiny+ maar+ho gw+nyaaahing+ti+h+nd+ nan-gop+saataise? Siyat+ nangop+saasi+ naw+ho wihoaan+ho ahiyapaap+ k+mo kon+he tip+ Autaahaati+h+om+ It+pi+hoai napaap+ jaiwund+pi kaundapaase?”

4 Jihura yapipati isihya usaisi sangi nunyapi nawihonepihura yapipati titihi kinyhatindaise. Aimb nawihonehinghoaisangi kinyhondaise. Kinyhondaisi gi ahiyapi mbimimaapi napaapi nyangi jaiwinyatitaapi sandi gwinyapenapaise? Sandi jaiwinyatingitimandi nyangi jaiwinyatapaamaase. Owetise. Autaahaatihoai jaiwunda-paise. 5 undati Pitaaho kaundaase.

5-6 Undatɪ Pitaaho kaundihi Ananaiyaasiho pɪwɪha sa atisamapɪ tɪmahiyatɪ konɪhi napomataise. Napomasɪhi waimwaaya usa nandaapɪ apotɪhiɪ nepɪ kɪraapɪhi napa-potɪmanɪwɪ nesi noaipapɪ nuwɪ jomaahɪpataatɪhi ahiyawaayopo. Ahiɪ sandapɪ isɪhiya atisawaawɪ apɪpaahi awaindɪhandɪ yayawaayopo.

⁷ Aih! warĩhoai aimĩ ahaitaatĩwĩ nesi nuwĩ otĩhĩtĩhĩ Ananaiyaasihomĩ apwaaataatĩ warĩhopĩ napwĩhĩ nesi namaayopo tatĩ nasatĩ anĩhandĩ sandaatĩhĩ nandaataise.

⁸ Nandaasihura Pitaaho kaatisĩ sata kaundataase. “Sainjaahĩ yapĩpatapĩ nawĩho tĩtĩhĩ nga kamwaanĩ nemaĩso?” undatĩ nunjenataise. Nunjesihĩ kaatĩ saundataase, “Ye, nawĩho tĩtĩhĩ nga kamwaanĩ nehaayo,” undataase.

⁹ Undihĩ Pitaaho kaati sata kaundataase, “Awaisĩhomĩ Itipĩhoai napitaise tĩmĩ nunjendaatĩmĩ saimburaahĩ saitĩhaawo nnĩmĩ sandĩ napaapĩ kiyamaise? Saimĩ kaindĩhandaahĩ kĩwĩho aimĩ napwĩhĩ nesuwĩ yamwaamapĩhiya aimĩ napĩwĩ maasomwaanĩ kĩmiya bitotawaayopo. Isĩ kĩnyĩ ketĩ kĩnyĩ kĩwĩhomataimbĩ wanĩ napwisamĩhĩ nangesi yangĩmwaitaatĩwĩ nutaatĩwĩhiya detĩ maasomwaanĩ kĩmiyaare,” undataase.

¹⁰ Undihĩ kaatĩ atisamapĩ ketĩ kuraanĩhĩ Pitaahomĩ auhĩraapĩhĩ tĩmahiya napomataise. Napwĩhĩ waimwaaya nandaapĩ mmonawa aimĩ kaatĩ napomasĩhiyawa namapĩ kaati nesi nuwĩ warĩhomĩ apetĩ ahiyawaayopo.

¹¹ Ahiyauhĩ sandapĩ Jisaasihopĩ gĩwunyaahohiyĩhiyaunĩ amĩ isĩhiya usai maawĩ atisawaawĩ apĩpaahĩ awaĩndĩhandĩ yayawaayopo.

Autaahaatĩhomĩ Watipĩhandunĩ Amĩ Siwipatĩ Kahatamatĩpetĩhaiwaunĩ Noaipataise

¹² Aih! aposerihiya Autaahaatĩhomĩ watipĩhandĩ amĩ siwipatĩ kahatamatĩpetĩhaiwa isĩhiyaamĩhatĩhĩ kiyaamĩ ndĩhetĩ Autaahaatĩho kiyai andĩtĩwiwatĩ watipĩhandĩ numwĩhĩ kandaahĩ kiyawaayopo. Kiyauhĩ Jisaasihopĩ gĩwunyaahohiyĩhiya nahatiya maarĩho naasohĩtĩhĩ nahatewetĩ anĩ awaĩndĩhandaatĩhĩ naiwĩ Soromonĩhomĩ Usaanĩpatĩ Parandaahandainĩ ahoyanawaayopo.

¹³ Ahoyanĩhauhĩ isĩhiya usa apetĩhiya Jisaasihopĩ gĩmunyaapĩhiya kiyaisawĩ maasi ahoyandaatĩwĩ yayawaayopo. Yayawaahandĩ kandĩ Jisaasihopĩ gĩwunyaahohiyĩhiyaapĩ isĩhiya gaahiye tiwĩ maaritawaayopo.

¹⁴ Aih! isĩhiya usĩhiya asĩhiya asakaiwĩ taahiyĩhiya Awaisĩhopĩ gĩwunyaawaayopo. Aiwĩ napĩwĩ komĩhiyaamĩhatĩhĩ nandaahauhĩ kiya nepĩ awaĩndematawaayopo.

¹⁵ Aih! aposerihiya Autaahaatĩhomĩ watipĩhandaahĩ watipĩhaiwa kiyohĩwaiwaapĩ isĩhiya atisawaawĩ isĩhiya timbĩpaisahiyai gwĩtĩhotĩ ahiyawĩ isĩsi nuwĩ daihĩraamĩhinĩ ahiyawaayopo. Saiwĩ kiyohĩtĩmandĩ sandĩ Pitaaho daihĩra sanota ikwĩrĩ ahĩwito tiwĩ gwĩnyaawaahandĩ kandĩ nehĩ komĩ siwipata siwipumwahonĩhĩ kiyaamĩ timbĩpa owesoetĩto tiwĩ ahĩwisawaayopo.

¹⁶ Aih! isĩhiya taahiyĩhiya detĩ Jerusaremĩhanda bimohiyĩhiyaaisangi isĩhiya timbĩpaisahiyaisunĩ amĩ itipĩho maipĩhapaisawĩhiyaaisunĩ isĩsi naiwĩ Jerusaremĩhanda daihĩraamĩhinĩ ahĩwisawaayopo. Ahĩwisauhĩ Pitaaho kiya nahatiyai tĩtĩhĩwisihĩ kiya noaipapĩ gaahiyaimatawaayopo.

Aposerihiyai Nepĩ Napuhauhĩ Autaahaatĩhomĩ Enjerĩho Otĩpĩpatĩho Itipĩho Nasatĩ Japĩhĩ Kiyai Nuwausoaasataise

¹⁷ Aih! aposerihiya isĩhiyai tĩtĩhĩwihauhĩ noaipapĩ gaahiyaimatauhĩ kandapĩ pĩrisihiya isĩhiyaapĩ nandapa tĩhĩwĩ Autaahaatĩhoai nunyohiyĩhiyaamĩ pĩrisiho mĩtĩho awaisĩhotihĩ komĩ naisĩhiya Satiyusihiyaamĩ usaatĩhĩ aposerihiya kiyohĩwaiwa mmonawaawĩ nyahĩ metato tiwĩ mĩmaipaiwĩ gwĩnyaapĩ kiyai apousataise. Apowihĩ aposerihiyai naanĩhandĩ numwĩtaatĩwĩ gwĩnyaawaayopo.

¹⁸ Saiwĩ gwĩnyaawaawĩ napĩwĩ aposerihiyai numwaasi nuwĩ isĩhiya maipĩhaiwa kiyohiyĩhiyaaisawĩ napuhauhĩ bindawaayopo.

¹⁹ Napuhauhĩ mĩhatĩhĩ bimauhĩ suraanĩhĩ Autaahaatĩhomĩ enjerĩho otĩpĩpatĩho itipĩho apatĩndĩtĩhĩ nasatĩ napwĩtohtĩhandamĩ maasomwaanĩ nuwatosatĩ nandaatĩ aposerihiyai numwaasi noaipatosatĩ anjaanĩmĩ maasomwaanĩ japĩhĩ netĩ napuwatosatĩ kiyai satatĩ kaundataase.

²⁰ “Sahĩ nuwĩ Autaahaatĩhomĩ anĩ awaĩndĩhandaatĩhĩ nandaapĩ bitotawaawĩ wanĩmandĩ kĩmandĩ Jisaasihoi napĩpinjawĩ daiwĩ bitoaitaatĩwĩhĩretapĩmandapĩ nahatewa ausaapĩ isĩhiyai kaundĩtaatĩwĩ nuwise,” undataase.

²¹ Undihĩ aposerihiya komĩ pĩwĩha atĩwiwĩmapĩ nowaayopo. Nuwĩ bowihĩ asisĩhaatĩhĩ kohokoaisawĩ anĩ awaĩndĩhandaatĩhĩ nandaapĩ isĩhiyai Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha katĩwunjawĩ ausaapĩ kaundawaatopo.

Kiya taawĩ saiwĩ katĩwunjawĩ kaundauhĩ pĩrisihiya isĩhiyaapĩ nandapa tĩhĩwĩ Autaahaatĩhoai dipumanĩwĩ nunyohiyĩhiyaamĩ awaisĩho mĩtĩhotihĩ komĩ naisĩhiya Satiyusihiyaamĩ usaatĩhĩ noaipapĩ bindawaawĩ Judaahiyaamĩ isĩhiya usa gwĩnyaahiya Kaunjerĩhiya Sanĩhetĩrenĩhiyaapĩ pĩwĩha nusoasawĩ gaatauhĩ napĩwĩ nahatiya ahoyanawaayopo. Ahoyanĩwĩ bindawaawĩ saundawaatopo, “Nyahĩ awaisawĩhiyaanĩnĩhĩ aposerihiyaapĩ pĩwĩha pĩwaatĩtĩhaawo,” tiwĩ kanĩwĩ nimbĩmaatĩnĩwĩ bindawaayopo.

Bindawaawī anī awaindihandī jatohiyihīya tunnīwī yahwīnohiyihīyai aposerihiyaapī noaipasī windī namaayopo tīwī aposerihiyai numwaasi napītaatiwī natīwusaasauhi kiya tunnīwī yahwīnohiyihīya nowaayopo.

²² Nuwī noaipapī anīhandī napwītohitihandaatīhī mmonawa aposerihiya usaametihī namapī japīhī naiwī awaisawīhiya natīwusaasohiyihīyai satīwī kaundawaatopo.

²³ “Nyahī napwītōtīhandamī maasomwaanī noaipawaatī mmonahaawī anītiwī mbaahapī napuposawī isīhiya napwītōhītīhandamī maasomwaanī nahatewa anītiwī napuposawī tunnīwī yahwīnohiyihīya jaawī bitohauhi nyahī winjīhaayo. Iyaatī niyaatī maasomwaanī kiya nanyuposauhi nandaahaayo. Nandaawaatī mmonīha amī aposerihiya usaametihī amī nyahī kiya windī mausonīhaawī jahīra nasīhaayo,” undīwī tunnīwī yahwīnohiyihīya awaisawīhiyai kaundawaatopo.

²⁴ Undauhi anī awaindihandamī tunnīwī yahwīnohiyihīyaamī awaisihounī pīrisihīya isīhiyaapī nandapa tīhīwī Autaahaatīhoai nunyohiyihīyaamī jīhiya awaisawīhiya sa pīwa atisawaawī aposerihiya napītaiwī usaametihītopo tīwī pīhītīwī gwīnyapenawaayopo.

²⁵ Aihī taawī gwīnyapenīhauhi utaaho wo nasatī nandaatī awaisawīhiyai satatī kaundataase. “Atiwiise, siya isiya sahī napuhohiyihīya anī awaindihandaatīhī metaamiya bitotawa isīhiyai taawī pīwīha ausaapī kaundawaayopo,” undataase.

²⁶ Undihī anī awaindihandamī tunnīwī yahwīnohiyihīyaamī awaisīhoaisawī tunnīwī yahwīnohiyihīya nowaayopo. Nuwī isīhiyaapī nawīhaara nyawītaawo tīwī yayawaawī namapī bīpī aposerihiyai napaisaatī numwaasi awaisawīhiyaapīhī niyawaayopo.

Aposerihiya Anī Awaindihandamī Awaisawīhiyaapī Yamaiwī Pīwīha Ausaawaayopo

²⁷ Aihī kiya aposerihiyai numwaasi naiwī anjaanī nandaapī awaisawīhiya kaunjerihīya Sanīhetīrenīhiyaamī ndīhetī ahīwisawaayopo. Ahīwisauhīhura pīrisihīya isīhiyaapī Autaahaatīhoai nandapa tīhīwī dīpumanīwī nunyohiyihīyaamī pīrisihī mītīho aposerihiyai satatī kaundataase.

²⁸ “Nyahī sangisī aimī newaatī nasīsapuwaatī itīhīsataatī Jīsaasiho sopī sahī pīwīha ausaapī isīhiyai windī kamundīwise sataatī waatī wapīhisataatī kasato. Siyaatī kasatonīhandī kandī sahī atīhomiwī daahī mwītētīwī sahī utaaso sopī pīwīha isīhiyai katīwunjawī ausaahotīha isīhiya nesi kapīhī Jerusaremīhanda kanīwī gaamatawaayopo. Aiwī sahī nyapī Jīsaasihoai tiwauhi napotaise tīwī pīwīha nehīhiyaanapī nyamīhetemapī kanyatītaatiwī sahī sandī kiyaawaayopo,” undataase.

²⁹ Undihī Pītaaho aposerihiya nahatiyaapī ahoyatī satatī kaundataase. “Nyahī Autaahaatīhomī pīwīha biyaatī japepīhītō. O pīwīha nehī isīhiyaamīha windī minjapepīhītō.

³⁰ Aihī sahī aimī Jīsaasihoai tipī ipī tītītī atawīhatetī tipīmandaaahauhi napwīhī nyamī asoyaamī Autaahaatīho kiya kopī gaapundīwī ambīpatī nīwīmaahohīho Jīsaasihoai japīhī jomaahīpataatīhapī ahowīmatī numwaataise.

³¹ Iyatī Autaahaatīho Jīsaasihoai numwaasi mīhaatī autahī yamīhapataatīhī niyataise. Numwaasi nyatī Autaahaatīho koaisī netī nyangisī japīhī nanyamaatī amī jīhimatatī nyangi dāhīra nanyisitandīhoematataise. Iyatī Autaahaatīho koaisī netī autaaahīwiwatī awaisīhoematīandī watīpīhandī nunyatī komī ikwīrī gaatīhīraihoaanī ahīwīhī bindataise. Iyatī nyahī Isīrahērīhiyaanamī maipīhaiwa namawaatī nepe-maitītīhaawī ko nyatatamanatī andītīnyaiwītandīhore. Iyatī Autaahaatīho Jīsaasi-homīhetapī nyamī maipīhaiwa nenyamaitandī koai namīhanatī ahīwīhī bindataise.

³² Aihī saīwa Autaahaatīho Jīsaasihopī kawīwaiwaapī akīte taatī nyahī pīwīha ausaahaayo. Iyonīhī amī Autaahaatīhomī Itīpīhoaisangisī sīkaiwaapī akīte tatī pīwīha naasīka ausataise. So Itīpo Kīraisihopī gwīwunyaapī komī pīwīha iwin-japepīhīrohiyihīyai Autaahaatīho nehī numwisīhore,” undatī Pītaaho awaisawīhiyai kaundataase.

Gamariyerīho Sasaahoyai Aposerihiyaapī Nyahī Yaawatī Naanīhandī Namunyaatī Namīhaitīhaawo Undataase

³³ Undatī Pītaaho kaundihī Judaahiyaamī awaisawīhiya kaunjerihīya Sanīhetīrenīhiya atisawaawī kiyaamī maarīho windotī amī kiyaamī mandīha sisīha tundatī apīpaahī apowihī kiya aposerihiya siyīhiyai tiwītātīwī gwīnyaawaayopo.

³⁴ Saiwī siyīhiyai timaitotīwī gwīnyaahauhi awaisawīhiya kaunjerihīya Sanīhetīrenīhiyaamī wo komī ambīpatī Gamariyerīho bindataise. Iyatī ko Parisīho wīnīhapīpa kataunjīshore. Aihī isīhiya kopī gaahoe tīwī komī ambīpatī nīwīmaapīhosī ko dotatī kaunjerihīyai amī aposerihiyai ipaahaapī gohī natīwusaasītaatiwī kaundataase.

³⁵ Kaundihi aimi tunnwi yahwinohiyhiya numwaasi ipaahaapi noaipahauhihura ko awaisawhiya kaunjerihiya sasaahoyai satati kaundataase. “Sahi Isiraherhiyaate, sahi kimiya wapa wipiwitaatwaah sahi baiwi jhi gwnyaaposawe.

³⁶ Iyataati sahi aimi Tiyyutaasihopi mmonwi gwnyaapihiyaate. Jihura Tiyyutaasihopotati sata kandaase. “Nini apipaahi watiphandisahone tih ishiya ambipati owehandi 400 kaiwihya koai nwiwipinjahwi ami ishiya usa koai tiwauhi napotaise. Napwih koai nwiwipinjahwi kihira nandwirawaayopo. Aih Tiyyutaasihoi tiwauhi nehhandi kaiwinjaw namawaayopo.

³⁷ Aih ami ipotinihi gamanihiya taawi ishiyaami ambipati nepi utipihooatih jipatiyohura utaaho wo Garirihandaahapi Judaasihopotati ishiyaami gwnyaahohwaiwa neti nusopisatati numwaataise. Numwaasih kiya komi piwihatiwih koaisi iwinjapepihiwi Romhiyaami gamanihiyai tip nemaitotwiyauhi koaisangi gamanihiya tiwauhi komhiya nahatiya kihira yanhimapi owetindihande.

³⁸ Siyati owetindihanditih nini kasatataato. Isi kiya aposerhiyai naanhihaiwa namunyaawi kiya kaiwi binyaihi neh iwinjaawi bimaawise. Iyataati kimatitipimbatapi gwnyaahohitihanduni otipipati aposerhiya neh sawanaamihatindataaah keti kuraanhi timahaitaise.

³⁹ Autaahaatihomihatindataaah sahi aposerhiyai windi ipihatiwimaamaitaapo. Iyawaawi sahi sandaah Autaahaatihomi otipipati nasipamaitaatiwhaiwa kaitaapo,” undati Gamariyeriho kiya kaundataase.

Aposerihiya Jisaasihopi Piwih Ausaahauhi Mawindihandapi Maaritawaayopo

⁴⁰ Undati kaundihi awaisawhiya atiwisawaayopo. Atiwiwi tunnwi yahwinohiyhiyai natiwusaasauhi ipaahaapi noaipapi aposerhiyai numwaasi anjaan japihi nandaawaayopo. Nandaahauhi awaisawhiya tunnwi yahwinohiyhiyai saundawaatopo, “Aposerhiyai wirihira dipapise,” undauhi kiya atiwi kiyaawaayopo. Aih awaisawhiya aposerhiyai saundawaatopo. “Sahi Jisaasihopi ausaapi jhaati windi kamundwise,” undiwi ithundwi natiwusaasauhi nowaayopo.

⁴¹ Nowaawi Autaahaatihopi satiw gwnyaawaayopo, “Autaahaatihoni nyapi kiya naanjindihandit naitaatiw gaahiyaasi nini kaundisanhi Jisaasihopi piwih ausaitaapo. Ausaawaawi Jisaasihomi ambipatapi kiya naanjindihandit naitaapo tati katimumwaan kamwaan wan naanjindihandit nehaayo,” tiwi gwnyaawaawi maaritawaayopo.

⁴² Aih asisihah nahateteweti anj awindihandaatihuni ishiya Jisaasihopi giwunyaahohiyhiyaami anjipihit windi namaamihapi ishiyai Jisaasihopi Autaahaatihoni ishiyai japihi Numwaitandi Ahiwisihore tiwi piwih ausaapi katiwunjaawaayopo.

6

Aposerhiyai Anditiwipit Otipipati Maasi Kaitaatiwhiya 7 Kaiwihiyai Namihanwi Ahiwisawaayopo

¹ Aih suraanhi ishiya Jisaasihopi giwunyaahohiyhiya noaipapi taahiyhiyaaimataawaayopo. Taahiyhiyaataawaawi piwih Judaahiyaamiha piwaatohiyhiyaaisaw Judaahiyaamiha piwaamaatohiyhiyaaisaw ithinnawaatopo. Ithinnahotimandi Judaahiyaami piwih piwaamaatohiyhiya Judaahiyaaisaw sanawotopo, “Sahi asisihah nahateteweti ishiyai nandapa nunyawaawi nyam osinhiyai nandapa windi baiwi mmonwi namunyopo,” nniwi ithinnawaatopo.

² Ithinnahauhi aposerhiya namapi ishiya giwunyaahohiyhiya nahatiyai gaatiw numwaapi kiyaisi aposerhiya piwih satiw kaundawaatopo. “Nyah aposerhiyaanini Autaahaatihomi piwih ishiyai ausaawa kaunditihahandit namihawaati neh nandapaahih ishiyai numwitihaawi sandi titihmaah.

³ Isi naisihiaati nyamataiwi Kraasihopi giwunyaahohiyhiyaate, sahi samititihathihi usa ikwiri naasairami yahuritahiya 7 kaiwi amitha gaaha mmonwi nepi gwnyaapi ishiyaami ndiheti gaahiya noaipapi bitopi am Autaahaatihomi Itipho kiyaami omanjitihi tsaitahiyaapi mmonwi sahi daapi katitaatiwe. Katisaihi nyahi kiya osinhiyai iwinjaawi bimataatiw ahwitaano.

⁴ Ahwisaaatosa nyahi yawanaanini Autaahaatihopi gaapundaatuni Autaahaatihomi piwih ishiyai ausaawaati kaundaati katawaunjataano,” undiwi aposerhiya kiya kaundawaatopo.

⁵ Kaundauhi ishiya nahatiya piwih sa atisawaawi gaare tiwi maaritawaayopo. Maaritawaawi utaaho wo Sitipenhi komi Kraasihopi giwunyaasitihandit apipaahi watiphandi awindihandisah ami Itipho komi omanjitihi tsaitahosi

kopî katawaatopo. Aiwi Piripîhoaisunî Pîrokoraasihoaisunî Naikenaahoaisunî Timonîhoaisunî Pamenaaasihoaisunî Nikoraasihoaisunî siyaapî ambîhîtiwî katawaatopo. Iyataatî Nikoraasiho so aunahîpatî Andiyokîhandaahapîhore. Ko Judaahomendaahandî kandî jîhura ko Judaahiyaamîhîretî kiyatî aunîhîhîrî katîwî gaapundohîhîretî netî kiyatî bimainjatî Jerusaremîhanda niyatî Jisaasihomî pîwîha biyatî atisatî bimainjahore.

⁶ Aihî siya ambîhîtohiyîhiyai numwaasi naiwî aposerihiyaamî ndîhetî ahîwisawaayopo. Ahîwisauhî aposerihiya kiyai Autaahaatîhomî watîpîhandî numwîtaatiwî ikwîrî mîtihoaatîhî ahîwisawî gaapundawaayopo.

⁷ Aihî Autaahaatîhomî pîwîha isîhiya nesi kanîwinjawaawî isîhiya taahiyîhiya Jisaasihopî gîwunyaawayopo. Aihî isîhiya Jerusaremîhandaahiyaisangi Jisaasihopî gîwunyaahohiyîhiya pîhîtiwî taahiyîhiya noaipawaayopo. Noaipapî Jisaasihopî gîwunyaahauhî amî pîrisihiya usa isîhiyaapî nandapa tîhîwî Autaahaatîhoai nunyohiyîhiyaamî usa taahiyîhiya Jisaasihopî gîwunyaawayopo.

Sîtipenîhoai Napuwîtaatiwî Kaundawaatopo

⁸ Aihî Sîtipenîhoai Autaahaatîho gaahandunî watîpîhandunî numwîhî ko noaipatî watîpîhondaise. Watîpîhondaatî isîhiyaamî ndîhetî Autaahaatîhomî watîpîhanda kahatamatîpetîhandî awaiwaiwa kiyataise.

⁹ Saiwa siyatî Sîtipenîho kaihî apowîhî isîhiya usa dopawî pîwîha watîpîha koai kaundawaatopo. Aihî Sîtipenîhomîha bîpî napaisaatî kaundataase. Iyataatî isiya siya jîhura isîhiya iwinjaawî bimauhî kiyaamî otîpîpatî kawîwî bimambîwîhiyaasi wani namapî nehî kiyaamîhatî otîpîpatî kaiwî bimambîwîhiyaatihî kandapî isîhiya kiyaapî nehîhiye tawaatopo. Aihî kiyaamî anî awaindîhandî satîwî ambîhîtawaatopo, "Isîhiya nehîhiyaamî anjanî gwîharaahaane," tîwî ambîhîtawaatopo. Aihî isîhiya nehîhiyaamî usa Judaahiya aunahîpatî Sairinihandaahapunî Arekisandîriyaahandaahapunî napîwîhiyaare. Aihî kiyaisawunî isîhiya usa Judaahiya yapîpatî Sirisiyaahandaahapunî Esiyaahandaahapîhiyaunî maasî ahoyainjî Sîtipenîhoaisawî itîhînnawaatopo.

¹⁰ Aihî Autaahaatîhomî Itîpîho amîtiha gaaha gwînyaitandîhandî gaahandî Sîtipenîhoai numwîhî kiyaarî koaisî wîndî ipîhatiwîmaamahopo.

¹¹ Aihî koaisî ipîhatitaatiwîhandî owetîhî namapî pîwîha noaasawî isîhiya usaisî saundawaatopo. "Sahî pîwîha jaiwîtiwîha kopî katîwîse undîwî kaundauhî kiya dopawî pîwîha wa kopî jaiwîtiwîha satawaatopo. 'Nyahî atisonîhî so utaaso Mosesihopunî Autaahaatîhopunî sisîpîhîtahore,'" tawaatopo.

¹² Satîwî jaiwîtiwî katauhî isîhiya gwînyaahiyaunî wînhîhapîa katîwunjahiyîhiyaunî isîhiya nahatiyaunî sa pîwîha jaiwîtiwîha atisawaawî kiyaamî maarîho wîndotaise. Windosîhî namapî kiya nuwî Sîtipenîhoai isîpî numwaasi isîhiya anî awaindîhandamî awaisawîhiyaapîhî noaipawaayopo.

¹³ Numwaasisuwî ahîwisawosawî pîwîha kopî jaipundîtaatiwîhiyai kaundauhî kiya dopawî jaipîtiwî Sîtipenîhopî satîwî katawaatopo. "Kîmo utaamo jinjapîhî nahatewetî anî awaindîhandapunî wînhîhapîa Autaahaatîho Judaahiyaapî Mosesihoai numwimbîpaapunî sisîpîhîtatî katahore.

¹⁴ Iyataatî nyahî atisonîhî amî wa sata katahore, "Nasaretîhandaahapî Jisaasihopî anî awaindîhandunî Mosesiho asoyaisî nyapî wînhîhapîa numwimbîpaunî netî nopîsasîtaise," tatî katahore tawaatopo.

¹⁵ Satîwî katauhî isîhiya nahatiya anîhandî kaunjerîhiya (Sanîhetîrenîhiya) pîwîaatohtîhandaatîhî bimohiyîhiya Sîtipenîhoai baiwî usonawaayopo. Usonawaawî Sîtipenîhomî ndîmaahomwaañ noaipatî nausaatataatî Autaahaatîhomî enjerîho otîpîpatîho yamîhapataatîhî bimisîhomatetîhî usonawaayopo.

7

Sîtipenîho Anî Awaindîhandamî Awaisawîhiyai Komîha Wihoaanyîha Kaundataase

¹ Aihî utaaho wo pîrisihiya isîhiyaapî nandapa tîhîwî Autaahaatîhoai nunyohiyîhiyaamî mîtihiyaamî awaisîho jîho pîrisiho Sîtipenîhoai sata nunjenataise. "Sa pîwîma kinyapî katohîma akîtatîtowo?" undatî nunjenataise.

² Saundatî nunjesîhî Sîtipenîhomîha sata kaundataase, "Naisîhiyaatî Judaahiyaate, nisî pîwîha atîniwîse. Jîhura nyamî asîho Abîraahamîho aunahîpatî Eranîhandaahapî sangî niyatî yapîpatî Mesopotemiyaahanda bindataise. Bimîhîhura yamîhapataatîhapî Autaahaatîho apîpaahî watîpîho nausainjîtîhandisaho kooapîhî noaipataise.

³ Noaipatî Abîraahamîhoai sata kaundataase:
'Kinyî dosisî kinyî yapîpatunî kinyîhiyaaisunî namasisî yapîpatî wanîhatî wîti nangisîtandiyohîpataahapî nutaape,'
undatî kaundataase. Wuwanihapîhî 12:1

⁴ Undih Abiraahamho atisati sapihohaisati yapipati Mesopotemiyaahandam Karithaahanda namasi niyati aunahipa Eranihanda noipati bindataise. Abiraahamho Eranihanda bimaingjati sapihonapwihihura Autaahaathiho japihi Abiraahamhoai kimatipapimati wani nyahi bimohimataahapi natausaasihi nasataise.

⁵ Iyataati Autaahaathiho Abiraahamhoai yapipati apipaahati titihi komithimatitandihati apipaahi maipihonjisangi windi namumwise. Owetise. Iyataahandi kandi Autaahaathiho koaisuni komi satoya saisai sati yapipati numwitandi piwihai aimi katati ahaihihate. Aihisuraanhi Abiraahamho maaha oweho bimihisapiwima Autaahaathiho katati ahaisihaare.

⁶ Iyataati Autaahaathiho Abiraahamhoai sata kaundisahaare:

'Kinyi gaasoya gaasisa yapipati usaamihata nuwi bimitaapo. Binyaihi isihiya kapihapihiya gaasoya gaasisai numwaasahi kiya noaipati kiyaami nehi otipipatihiyaimatiitaapo. Kiyaami otipipatihiyaimatiwi binyaihi kiyaari kinyi gaasoya gaasisai maipihaiwa kawimi naisaihi kinaungwiha ambipa owehandipihitati 400 kiyati sanawutaise.

⁷ Iyonihisihiya kinyi gaasoya gaasisai otipipati awaiwaiwa naanjhaiwa nunyohiyihiyai nini wihoanhandi numwisanihihura kinyi gaasoya gaasisa yapipati kati namasi napwi yapimati kimate nisapi ginunyaapi gaapundiitaapo,' *Japihi Numwaasitho 3:12; Wuwanihapihi 17:10-14*

tati Autaahaathiho Abiraahamhoai kaundisahaare.

⁸ Undataati Autaahaathiho ipotihiya isihiya mmonawaawi Autaahaathiho akithinihi piwihakatatihaihihaare titotati ambipati namandipaitatiwihandapi kaundati piwihai nunyataise. Aihipotihura Abiraahamhoi apwaataati Isaakihoai namwihisasisiha ikwihihititihihai wihinihirami mairima 7 kiyati sanaihihura asisihai nambaahandi 8 het Abiraahamho mwaahomi ambipati nurimandipataise. Aihisaaikiho komi mwaaho Jekopiho sangihonjitihihura ambipati nurimandipataise. Aihisaaikihoaisangi komi mwaaya nyami asoyai ikwi maindimwitihi auhirami yahuritahiya 12 kaiwihiyasangihiyatihihura kiyaami ambipati nurimandipataise.

⁹ "Aihipotihura nyami asoyaami saingihio Josephihoai maipaiwi usonawaawi namapi isihiya usai nunyawinawihonewaaayopo. Nehauhi kiya Josephihoai numwaasi nuwi Isipihanda utaaho womi otipipati kawitandi jihara koai nunyawinawihonewaaayopo. Aihisaaikiho Josephihoai otipipati kiya bimihisapi naanjhaiwa nusoaipasihisapi Autaahaathiho koaisatindaaise.

¹⁰ Koaisatindaati biyati iwitatamanati iwinjaati bindataise. Winjaati bimihisasisiha waara Peroho Isipihiyami awaisihomi ndihet noaipataise. Noaipasihisapi Peroho usonataati Josephihoai Autaahaathiho gwinyaitandihandi gaahandi numwihigwinyaaahotihiyataati namati Josephihoai Peroho ahawihisapi noaipati ko Isipihandaahiyaisuni Perohomihapauni awaisihoematati iwinjaati bindataise.

¹¹ "Bimihipotihura jariho aungwohandi yapipati Isipihandaahuni Kanaanihandaahuni noaipataise. Noaipasihisapi nyami asoya nandapa nandaatiwihapa owetihisapi naanjhandi nepi bindawaayopo.

¹² Owetihisapi bindawaawinandapa Isipihanda jihura ahiyohipapaapi pihitahotise tauhi Jekopiho atisataise. Atisataati komi mwaaya nyami asoyai natausaasihisapi Isipihandaahapi nowaaayopo.

¹³ Nuwawinasawaayopo. Ami jahaati niyauhi Josephihoai kiyai saundataase. 'Nini sami sunyihihonihisapi Josephihoine,' undataase. Undih Peroho Josephihoaihiyaapi gwinyaatatisataise.

¹⁴ Aihisaaikiho sapihio Jekophopi ngingisenda maasi kimwaayaisapi namme tati piwihai nusoaasataise.

¹⁵ Nusoaasihisapi Jekopiho komihiyataahiyihiya 75 kaiwihiyaisawimaasi Isipihandaahapi nowaaayopo. Nuwi bimambiwi Jekophouni komi mwaaya asoyauni kapihi napowaayopo.

¹⁶ Napwauhi kiyaami ambipati isisi nuwi Sekemihanda jihura Abiraahamho isihiya usa Amorihomihiyami jomaahipati nawihonunya nesipata ahiyawaayopo.

¹⁷ "Iyataati Autaahaathiho piwihai jihura Abiraahamhoai sata kaundati ahaisihaare, 'Kinyi gaasoyai yapipati Kanaanhandi numwito,' tati katisiha akaaha noaipaitandi detitihisapi nyami asoya taahitihandi namoyaatiwi yapipati Isipihanda noaipawaayopo.

¹⁸ Aiwi bimauhi ipotihura awaisihio wo Josephihoai jihura aimi napwisihopi windi atihomisa gimunyaaho isihiyai iwinja bimitandihio noaipataise.

¹⁹ Noaipati bindataati nyami asoya asisai jaipundati maipihandi kawisataise. Kawisatikiyaami maaha sangihiyapi nehihaatimasaihi napwito tati waapihunda kaundataase.

²⁰ Kaundihī suraanihi apopa waati metihonji wonji apipaahi gaahonji Autaahaathiho gaahandi nunyahonji namotaise. Iyataati konjam ambipati Mosesihore. Namoti maasi saniyi sapiya itatamanimi ahiyam anjipipihī bimihī waatiho murimo sanausotaise.

²¹ Sanawihī saniyi sapiya metihonji konji numwaasi numwi nehīhaati ahiyamaise. Ahaihihura Perohomi maataati konji numwaati kaatami mwaahonjamatiyati itatamanati ahiya bindataise.

²² Aihī Mosesiho sangihotihī isīhiya Isipihyaami nahatewa gwīnyaahohiwaiwaapi katīwunjawaayopo. Katīwunjauhi Mosesiho pihitātī gwīnyaataatī pīwaatītandīhandapuni komi otīpīpatī kaitandīhandapuni noaipatī watīpīhondaise.

²³ “Aihī Mosesihomi kīnaungwīha ikwauhwīmāindīmwtīhī jīhaatī ikwauhwīmāindīmwtīhī 40 kiyatī sanawihīhura komīhiya Isīraherīhiya nga bimowo tatī usondandī nutandī gwīnyaataise.

²⁴ Siyatī gwīnyaataatī dosisī notaise. Notaatī daihīra mmonataatī utaaho wo Isipihandaahapīho taatī Isīraherīhiyaamīhoai tiwihī Mosesiho Isīraherīhiyaamīhopī maarīho asīpiyataatī namatī Isipihyaamīho sohoai tiwamataise.

²⁵ Sandī Mosesiho nisīhiya Isīraherīhiya Isipihandaahiya nyangi yaasatī naanjīhandī nanyinyohītīhandaatīhapī japīhī Mosesihomī ikwīraahī Autaahaatīho nanyamaitaiso tīwī nisapī gwīnyaito tatī kaihihandī kandī kiya wīndī saiwi gīmūnyapenīhopo.

²⁶ Aihī Mosesiho bowihī nepasi daayataatī utaahurī wurī Isīraherīhiyaamīhurī taamī tunjīhī notī kurī tīmūnīmī namīhaitotātī tīwīpīndataatī Mosesiho kurī sata kaundataise. ‘Sahuraahē, sahuraahī Isīraherīhiyaamīhuraahē. Sahuraahī Isīraherīhiyaamīhuraahīsī naapaapī ambīpa yaasīhandī namīmī taamī tunnamaise?’ undataise.

²⁷ Undihī sasaahoi tiwīsoho Mosesihoai netī nipinjatī nematosatī satatī kaundataise. ‘Gisī ndī ahīngisatī kahītīhī kīnyī noaipapī nyamī awaisīhonjimatītaape?

²⁸ Kīnyī nīngi wani batī Isipihyaamīho sohoai tiwingītīhandamataimbī tipīnīmaitaapo? *Japīhī Numwaasīho 2:14* undataise.

²⁹ Undihī Mosesiho atisataatī nīnī utaahoai tiwonihunī amī kiya nyangi kīnyī awaisīhonjimatīpī nyainjaapī bimītaapo dowo tatī gwīnyaataatī namatī yanīhīma Isipihanda namasi notī yapīpatī usaamīhatī Midiyaanīhiyaamīhata bindataise. Bindataatī apopaati netī wīratī mwaahurī yahurī namoyataise.

³⁰ “Iyatī kapīhī bimihī kīnaungwīha ikwauhwīmāindīmwtīhī jīhaatī ikwauhwīmāindīmwtīhī 40 kiyatī sanawihīhura Autaahaatīhomī otīpīpatīho yamīhapataatīhī bimisīho yapīpatī isīhiya owehata Sisīho Sainaihomīhinī nasatī noaipataise. Aihī Autaahaatīhomī enjerīho otīpīpatīho ipatī maipīhonjī mbwīnatī ahetihīhonjaatīhapī sisīha tīhwītīhīrisīha taatī noaipasīhaatīhī bitondaise.

³¹ Bitosīhī Mosesiho sisīhaamī tīhwītīhīrī mmonataatī sandapī pihitātī gwīnyapenataise. Siyatī gwīnyapenataatī detī bapiyatī mmondo tatī naihi Awaisīho pīwīha saundatī kaundihī atisataise.

³² ‘Nīnī kīnyī gaasoya Abīraahamīho Isaakiho Jekopīho siyaamī Autaahaatīhonīne,’ *Japīhī Numwaasīho 3:6*

undataise. Undihī Mosesiho namasatī awaīndīhandī yayatī itiwataatī wīndī sa sisīhaapīhī minjase.

³³ Aihī Awaisīho jīhaatī sata kaundataise,

‘Yapīpatī kīmata nīnī bitohonihī noaipatī nehī tītīhī nisīhatīndaisī kīnyī nepī nopīsasītāinī kīnyī asuipatī nīpaatingīmatī nausohaamape.

³⁴ Iyataatī nisīhiya isīhiyai Isipihanda ambipatī yaawīhaiwa nunyawī mīmaipīwisauhī nīnī aīmī mmonataayo. Aihī nīnī kiyaamī gopa atīwisataayo. Atisataatī nīnī kiyai numwaatī yandīhemaitandī napītīhonīne. Napītīhonīnisī wanī gīsī Isipihandaahapī nandīhīsoaasītandiyonī japīhī nutaape,’ *Japīhī Numwaasīho 3:5-10*

undatī Awaisīho Mosesihoai kaundataise.

³⁵ Aihī jīhuraarī Mosesihoai tipīndīwīmawosawī Isīraherīhiya satīwī kaundawaatopo, ‘Kīnyī gīsī ndī ahīngisatī kahītīhī nyamī awaisīhonjimatīpī bimītaape?’ undohīhoai Autaahaatīho natausaasīhī awaisīhoematatī kiyai japīhī numwaitandī Isipihandaahapī notaise. Naihi Autaahaatīho komī enjerīho otīpīpatīho yamīhapataatīhī bimisīho jīhura sisīha ipīhonjaatīhapī tīhīhī bitosīhoraahī andītīwiwataise.

³⁶ Andītīwisīhī Mosesiho so Autaahaatīhomī watīpīhandaahī watīpīhaiwa kaiwa kaiwa kaihi Isipihandaahiya mmonawaayopo. Kiyatī bimainja isīhiya Judaahiyai numwaasi Isipihanda namasi niyataise. Numwaasi niyatī Durīhīrī Amatenīhīraatīhī amī watīpīhandī wīndī kaihi mmonawaayopo. Siyatī kaihi durīhīrī nasīpainjīhī isīhiya Judaahiyai numwaasi niyatī iwiwīrīho waapoho owehapīhī noaipataise. Noaipatī

bindata kinaungwiha ikwauhwimaindīmwiṭiḥi jīhaati ikwauhwimaindīmwiṭiḥi siyihaiweti Autaahaatiḥomī watipihandaahi watipihaiwa kiyati bimihī sanausotaise.

³⁷ Iyataati Mosesiḥo so Judaahiyai jīhura sata pīwiha kaundisihaare,

'Autaahaatiḥo nīngi nataanoasiḥi nasotiḥandamatiyati utaaho woai Autaahaatiḥomī pīwiha ausaitandiḥo pīropetiḥoi sapī natausaasoniḥi sīhi napitaise. Iyati ko samī jītipati nohatamī noaipaitaise,' *Winihapipa 18:15*

tati Mosesiḥo kaundisihaare.

³⁸ Aihī isīhiya Judaahiyai yapipati irīwiriḥo waapoho owehata ahoyaniwi bimauhi Mosesiḥo sawaho Autaahaatiḥomī pīwiha atisataise. Iyataati Mosesiḥo maasi Autaahaatiḥomī enjeriḥo otipipatiḥo yamīhapataatiḥi bimisihoaisamī sisiḥo Sainaihoasini bindamaamī Autaahaatiḥomī enjeriḥo otipipatiḥo Mosesiḥoi pīwiha nunyataise. Numwihi Mosesiḥo notī pīwiha sa Isiraherihiyai ausaati kaundataase. Iyataati pīwiha sa jinjapīhi bimītaatiwiḥaasi Mosesiḥo jīhi nesiha wani nyangisangi newaati atisa-haayo,' undati Sītipeniḥo awaisawihiyai kaundataase.

³⁹ Kaundatosati amī pīwiha wa sata kaundataase: 'Nyamī asoya asisa wīndi Mosesiḥo somī pīwiha baiwi atīhomisopo. Koaisi tipīndīwīmapī kiyaari Isipihandaahapī japīhi nutaatiwī pīhiṭiwi gwīnyapenawaayopo.

⁴⁰ Aiwi Mosesiḥomī saaho Aronihoai saundawaatopo,

'Nyapī autaahaatiḥo wo jaiwiṭiḥo kaime. Kaisamīhi ko awaisiḥoematati nanyamaasi japīhi Isipihandaahapī nutando. Mosesiḥo Isipihandaahapī nanyamaasi napisiḥo wihoaanjī naiheti wometiḥi nyahi woai mausohono,' *Japīhi Numwaasiḥo 32:1*

undawaatopo.

⁴¹ Undauhi suraanīhi ko maasapiḥo wo kaihi kiyawaayopo. Kaiwi ahiyawosawī nyamī autaahaatiḥoe tīwi jaiwiṭiḥi sawanaamī kaiwi ahiyohiṭiḥandi nandapa tīhiwi nunyawī maaritawaayopo.

⁴² Iyauhi Autaahaatiḥo kiyaisi ahosumwati iwinjatiḥi kiya waatiḥo ipiḥo kaumbwaati saiwa nahatewa autaaḥi ahotiwaiwaapī gaapundawaayopo. Aiwi jīhi saiwi kiyauhi ipoti Autaahaatiḥomī pīwiha ausaahohiyiḥi pīropetiḥi noaipihauhi kiyaamī maahomwaanapī Autaahaatiḥo Isiraherihiyaapī sata kandaase

'Sahī Isiraherihiyaate, jīhura samī jasoya jasisa yapipati irīwiriḥo waapoho owehata kinaungwiha pīhiṭati sanawihī bindawaayopo. Aiwi bindawaawī maasapiḥo kapa tipī tīhiwi gaapundīwī kiyohīwaiwa nisapī kiyawaamaayopo. Owetise.

⁴³ Kiya autaahaatiḥo jaiwiṭiḥi komī ambipati Morekiḥomī anjaanī seriḥandi tīpwinji daayawaayopo. Iyawaawī anjīhonjī maipihonjī seriḥanda kaiwi samī autaahaatiḥo jaiwiṭiḥi kaumbwaati Repanīhomī sīwipati otīhatīhi ahiyawī tīpwinji daayawaayopo. Saiwa kiyohīwaiwa gaapundītaatiwiḥaiwe. Aiwi wanisangi sahī kiyawaayowī Nīni sangi Bapironīhandamī dawaapīpīhi kaanīhi nandisoasito,' *Amosiḥo 5:25-27*

tati Autaahaatiḥomī pīwiha ausaahohiyiḥi pīropetiḥi yaamī maahomwaanapī Autaahaatiḥo kandaase.

⁴⁴ Aihī nyamī asoya asisa jīhura yapipati iwiwiriḥo waapoho owehata bindawaayopo. Bindawaawī suraanīhi anjaanī seriḥandisawīhiye. Sandī anjī seriṇdi isīhiya Autaahaatiḥopī nyangisate tīwi gwīnyapendaatiwiḥande. Iyataati Autaahaatiḥo anjaanī siyīhaanjī anjīmatīwīse undati Mosesiḥoi nunjimumwaanjī kamwaanjī maasapiḥomī atītataahuni atīhaaraahuni anjaanī gohihaanjī anjīmatawaayopo.

⁴⁵ Aihī nyamī asoya asisa ipoti namwiyaatohiyiḥi ipotiḥura Josuwaahoaisawī yapipati usaamīhati naitaatiwī nasawaayopo. Aihī isīhiya kapīhapīhiyaisi Autaahaatiḥo nyamī asoya asisaamī ndīheti nemataise. Aihī suraanīhi nasawaawī nyamī asoya asisaamī saisatoya kiyohiṭiḥandi anjī seriḥandimaawī isisi nasawaayopo. Isisi napīwī ahiyauhi kandīnīhi ahotīmī notī Daawitiḥo noaipasurandaise.

⁴⁶ Aihī Autaahaatiḥo Daawitiḥoi gaahandi numwihi Daawitiḥo Autaahaatiḥopī sata gaapundataase, 'Nīni kinyapī Isiraherihiya gaapundotīhonyapī anjaanī anjīmatītaanī gaaro?' undati gaapundataase.

⁴⁷ Aihī Soromonīho Autaahaatiḥopī anjī awaindiḥandi sandī anjīmatataise.

⁴⁸ Iyataati Autaahaatiḥo awaisiḥo watipihosi anjaanī isīhiya anjīmatauhīhaiwaapīhi wīndī mbīmimohoe. Iyataati Autaahaatiḥomī pīwiha ausaasīho sata katisiḥe.

⁴⁹ Awaisiḥo sata kandaase:

'Yamīhapataatiḥi nīni Isīhiyai iwinjaati bimohipīpīhe. Yamīhapataatiḥi bindaati yapipataapīhi auhīri itipīwondaayo. Aisi sahī anjaanī nīni bimītandihaanjī wīndī anjīmaamatītaapo. Iyataati anjaanī nīni ikīndandihaanjī sahī wīndī anjīmaamatītaapo.

⁵⁰ Iyataati nīwahonisi ikwīra saiwa ahīmaayoniḥitowo?' *Aisaiyaaho 60:1-2*

tati Autaahaat'ho kandaase tati Autaahaat'hom' p'w'ha atisati neti ausaasiho satati j'ipati'piyati' ahaishihaare," undati S'tipen'ho awaisaw'hiyai kaundataase.

⁵¹ Kaundatosi kiyai ami wa saundataase, "Sahi baiwi at'ihomiwi' apipaahi at'ihomaah'ip'hiyaate. Iyataati sam' at'ihomwaan' baiwi' Autaahaat'hom' p'w'ha at'ihomiwi'hiyaate. At'ihomiwi' Autaahaat'hopi' baiwi' g'imunyaahohiy'hiyaamataiwi' gw'nyaa'p'hiyaate. Iyawaawi sam' jaasoyaa'mataiwi' Autaahaat'hom' Itip'ho gaahandi gisunyaas'hi ponyase tiwi' nahatewet' sahi nemap'hiyaate.

⁵² Aih' j'hura Autaahaat'hom' p'w'ha atiwi' nep' ausaahohiy'hiya bimaui sam' jasoya maip'haiwa nahatiyai kawisawaayopo. Aiwi sam' jasoya j'hura Utaaho Wo Gaahopi' nap'aise tiwi' p'w'ha ausaahohiy'hiyai tiwawaayopo. Aih' kiya j'hura nap'aise tiwi' katoh'hoai sahi wani is'hiyaam' ikw'raat'ih'mahauhi kiya aim' tiwauhi' napotaise.

⁵³ Aih' sam' jasoya Autaahaat'hom' w'nhap'pa Autaahaat'hom' enjer'hiya ot'ip'at'hiya yam'hapataat'hi bimohiy'hiyaam' ikw'raat'hapi' aim' newaahandi kandi w'nhap'pa kapa sahi w'ndi baiwi' atiwi' minjapepih'ropo," undati S'tipen'ho awaisaw'hiyai kaundataase.

S'tipen'hoai Naw'haara Yot'wi' Yahwi' Tiwauhi' Napotaise

⁵⁴ Unda S'tipen'ho is'hiya an' awaind'handam' awaisaw'hiyai kaundihi' kiya atisawaawi' kiyaam' maar'hoaat'hi' yaipatamatiya yahwih' kiyai kop' aungwohandi apowih' mang'iri' ikw'nawaayopo.

⁵⁵ Aih' Autaahaat'hom' Itip'ho S'tipen'hom' oman'it'it'hi' t'wisaitahosi yam'hapataat'hi' naingaati' jataise. Jataati Autaahaat'hom' nausainj'it'handi' jataise. Iyati Jisaasiho Autaahaat'hom' ikw'r' gaat'ih'raihoan' bitosihi' iwinjataise.

⁵⁶ Iwinjatosati S'tipen'ho kiyai satati kaundataase, "Atiwise! Yam'hapati' tiwatas'hi' n'ni wani k'imura jataati Nyami Taasiho Awais'ho Autaahaat'hom' ikw'r' gaat'ih'raihoan' bitosihi' iwinjataayo," undataase.

⁵⁷ Undati S'tipen'ho kiyai kaundihi' kiya kom' p'w'ha atisawaan'ipane tiwi' waati kaahaat'wi' kiyaam' at'ihomwaan' ikw'raah' nisapuwawaayopo. Aiwasaw' nahatiya naasikura maasi' dosi nuwi' S'tipen'hoai is'wawaayopo.

⁵⁸ Aiwi S'tipen'hoai is'ip' numwaasi nuwi' aunah'patam' mang'rain'maposaw' koai nep' naw'haara yahowaayopo. Aih' j'hura S'tipen'hoai jaiwund'wi' p'w'ha kaundohiy'hiya kiyaam' apot'ih'r' tiwat'haat'ih'ri' nausohaapi' utaaho wo kom' amb'ipati Sor'hoap'hi' ahiyawaayopo.

⁵⁹ Ahiyawosaw' S'tipen'hoai naw'haara yahowaayopo. Yahauhi'hura S'tipen'ho sata Autaahaat'hopi' gaapundataase, "Awais'hoj' Jisaasihoje, nisi' maar'ho nepe," tati gaapundataase.

⁶⁰ Iyatosa S'tipen'ho atot'ip'wesati bindataati' waati' satati gaapundataase. "Awais'hoje, k'imandi' kiyaam' maip'mandi' kiyoh'it'mandapi' wihoaan'handi' namunyasi' nehi' nepumape," tati S'tipen'ho gaapundamapi' napotaise.

Aih' S'tipen'hoai tiwauhi' napwih' Sor'ho nga tiwawaayowo tati maaritataise.

8

Sor'ho Is'hiya Jisaasihopi' G'wunyaahohiy'hiyai Yaaw'handi' Nunyataise

¹⁻² Aih' is'hiya Awais'ho K'raisihom' is'hiya Autaahaat'hopi' aun'ih'ih'r' kat'iw' gaapundohiy'hiya S'tipen'hom' amb'ipati' nesi nuwi' p'hi'it'iw' ngw'w' yamwaawaayopo. Aih' suraan'hi Is'hiya usa Sor'homataiwi' gw'nyapen'w'hiya is'hiya Jisaasihopi' g'wunyaahohiy'hiyai naan'ihandi' awaind'handi' nunyawaayopo. Siya naan'ihandi' neho-hiy'hiya Jerusarem'handi' bindawaayopo. Naan'ihandi' newaawi' yanh'imapi' yap'ipati' Judiyaahandam' wihoaan'uni' Samariyaahandaahapun' nowaayopo. Niyauhi' nehi' sawana aposerihiyaah'hi' wap'hapi' yamaan'ih'imapi' Jerusarem'handi' bindawaayopo.

³ Aih' is'hiya Jisaasihopi' g'wunyaahohiy'hiya owet'ito tati Sor'ho kom' ot'ip'at'hiyai natausaasih' kiya an' nahatewaap'hi' nandaapi' us'hiya as'hiyaimaaw' numwaapi' aisi nuwi' napuwawaayopo.

Autaahaat'hom' P'w'ha Samariyaahanda Ausaawaayopo

⁴ Saiwi' kiyauhi' is'hiya Jisaasihopi' g'wunyaahohiy'hiya yanh'imapi' aunah'ipati' kahati kahata nuwi' Autaahaat'hom' p'w'ha Jisaasiho kaiwaiwaapi'ha ausaapi' kaundawaatopo.

⁵ Ausaapi' kaundauhi' Pirip'ho aunah'ipati' Samariyaahandaahapi' notaise. Noti is'hiyai Japi'hi' Numwaitandi' Autaahaat'ho Ah'iwis'hopi' ausaati' kiyai kaundataase.

⁶ Kaundihi' us'hiya as'hiya taah'it'handi' kom' p'w'haapi' baiwi' at'ih'ri' ahiyaw' at'iwisawaayopo. Iyati Pirip'ho Autaahaat'hom' wat'ip'handaa'hi' wat'ip'haiwa kaiwa kaiwa kaihi' mmonawaayopo.

⁷ Iyataati itipho maipihapa ishiyaami omanjitihi bimimbipaisangi nemwasihi noaipasi kaahaatim nowaayopo. Iyataati ishiya usa auhri maipitahiyaaisuni ishiya usa ikwauhri namatahiyaaisuni Piripho Jisaasihomi watipihandaahi titihemwataise.

⁸ Aih Samariyaahandaahapihya mmonawaawi aungwohandi maaritawaayopo.

⁹ Aih suraanihi utaaho wo komi ambipati Saimonho samariyaahanda bindataise. Iyataati utaaso so onaapipa kahapaamapipa kiyahore. Saiwa siya kaihi ishiya ushiya ashiya komi kaiwaiwaapi pihitiwi gwinyapenawaatawayopo. Iyataati ko satati katahore, "Nni apipaahi awaisihoni," tahore.

¹⁰ Tati kaundihi ishiya ushiya ashiya awaisawhiyauni nehihiyauni Saimonihomi piwiha baiwi atiwisawaawi kiya satiw katawaatopo, "Autaahaathi komi ambipati Watipihotohiho noaipati Saimonihomihathi nandaati Saimonhoematataise," tawaatopo.

¹¹ Tawaawi komi piwiha atitaatiwi andititawaayopo. Sandi apaapmaae. Ami Nahateweti ko kahatamati petihaiwa gonipatamatiyahaiwa kaihi mmonawaawe. Mmonawaawi pihitiwi gwinyapenawaayopo.

¹² Aih ipotihura Piripho Autaahaathi ishiyai iwinjaati bimindihandapuni Jisaasiho ishiyaaisi Japihi Numwaitandi Autaahaathi Ahwisihopi ausaati piwiha kaundataase. Kaundihi suraanihi baiwi gwinyaapi ishiya ushiya ashiya nahatiya maasi nepe-maitiwi waapoho newaayopo.

¹³ Nehauhi Saimonhoaisangi biyati gwinyaati waapoho netaise. Iyati Saimonho Piripihopi komi kaiwaiwa kiyonihi mmondando tati nuwipinjataise. Nuwipinjataati Autaahaathom watipihanda Piripho kaiwa kaihi noaipasihi mmonataise. Mmonataati ko pihititi waati gwinyapenataise.

¹⁴ Aih aposerihiya Jerusaremihandi bindawaawi ishiya Samariyaahandaahapihya Autaahaathom piwiha aimi nepi gwinyaahopo tauhi atisawaayopo. Atisawaawi Pitaayi Joniyai kiyaapihi natiwusaasauhi nomaise.

¹⁵⁻¹⁶ Aih Autaahaathom Itipho ishiya Samariyaahandaahiyaapihi sangi napihi waapohoaisangi nehi Jisaasihomi ambipataahi nehauhi Pitaayi Joniya numwi noaipapi Autaahaathom Itipho kiya naitaatiwi kiyaapi gaapundamaase.

¹⁷ Aimi kuri kiyaisi ikwiri ahwimi uripihathi kiya Autaahaathom Itipho newaayopo.

¹⁸ Aih Saimonho kuri usonata kuri ikwiri ahwih kiya Autaahaathom Itipho nehauhiyata namati Saimonho watipihandi naitandi komi nawho nesi noti aposerihuri sata kaundataase:

¹⁹ "Sahuraahi sandi watipindi ngingi naninyamise. Nani misaihihura ngingisangi usai ikwiri ahwindi uripihatisanihi kiyaari Autaahaathom Itipho naitaatiwo," undataase.

²⁰ Aih Pitaahomha sata kaundataase, "Autaahaathi ishiyai nehi numwimbipaapi nawho nunyati naitaano tapani kinyuni kinyi nawihouni owetitaise.

²¹ Iyataati kinyi saimb gwinyaahingitihandi Autaahaathom ndiheti titihimetise. Isi Itipihouni komi watipihandun saiwa kinyihaiwaamaae. Owetise.

²² Awaisiho Autaahaathi kinyi kinyi maarihooatihapi mimaipaimbi gwinyaahingiwaiwa nehi maso tipi kinyi saiwa kaitaapaingiwaiwa ahosumwap baimbi nepemaitip Awaisihopi gaapunde.

²³ Iyataati kinyi kinyi omanjitihi apipaahi maipihaiwaisahonjitihi mmonataayo. Aimb kinyi maipihaiwaatih napwitiip bindapaise," undati Pitaaho koai kaundataase.

²⁴ Undih Saimonho wihoaanha Pitaayi Joniyai satati kaundataase. "Sihooahi saiwa katiwaiwa windi nisiheti namoapaita Autaahaathopi nisapi gaapundimise," undati Saimonho kurisi kaundataase.

²⁵ Iyataati Pitaayi Joniyaisuni ishiya usaisuni Jisaasiho kawindihandapi ausaapi kaundamaase. Aimi ami Autaahaathom piwihaisangi ausaapi kaundamaase. Kaundi mapi Jerusaremihandahapi niyamaise. Niyamaam yapipati Samariyaahandam aunanipihaiwaara ishiyai Autaahaathom piwiha ausaapi kaundihi niyamaise.

Piripho Utaaho Wo Yapipati Itiyopiyaahandaahapihoi Autaahaathom Piwiha Ausaati Kaundataase

²⁶ Suraaanihi Autaahaathom enjeriho otipipatiho Yamihapataatihi bimisiho nasati Piripihoi satati kaundataase. "Kinyi dosisi daihira Jerusaremihandi namasi aunanipati Gesaahandaahapi niyohirihira numwe," undataase. Iyataati sira daihira ishiya owehihoanji ahendaise.

²⁷⁻²⁸ Aih Piripho atisamapi dosi notaise. Aih sira daahira notaati utaaho wo yapipati Itiyopiyaahandaahapihoi taati naihi Piripho usonataise. Iyataati so utaaso awaisihore. Iyati ko Itiyopiyaahandaahapi apopaati awaisaamaati ishiyai iwinjaati

bimisaamaatami otipipati awaipati kiyati nawiho kahapaamapipa jaati bindataahoe. Bindataahoi ko Jerusaremihandanda aimi niyati Autaahaathop i aunihihihi katati gaapundamap taati komi anjipipihapi naihi Piripihon usonataise. Iyati ko Itiyopiyaahandaa-hapiho komi karisihandi wekenihandaasin bimih maasapiho osiho awaisiho isihiyai awititaitandihon wekenihandi aisi notaise. Aih ko Autaahaathom piwih aisisati neti ausaasihon piropeti Aisaiyaahom piwih jipatipaisiha taati awitimi notaise.

²⁹ Aih Autaahaathom Itipihon Piripihoi satati kaundataase, “Kinyi komihini deti numwe,” undataase.

³⁰ Undih Piripihon atisamapi deti komihini naupwasi notaise. Noti Piripihon atisata ko taati Autaahaathom sipisipihandi neti ausaasihon Aisaiyaahom piwih jipatipaisiha awitih atisataise. Atisataati Piripihon koai satati nunjenataise, “Kinyi sa piwima awitingimaami tanyaa mmonpi gwinyaapihono?” undataase.

³¹ Undih komiha sata kaundataase, “Utaaho wo piwih kimaami tanyaaahapi biyati ausaasihon nanesipa katonaah piwih saapi baindi nini gwinyaito,” undataase. Undatosati wa Piripihoi saundataase, “Kinyi ningisapi maasi wekenihandaasin bimitaapi nasaa-manime,” undataase.

³² Ko taati Autaahaathom piwih awitisiha siyaha ahotih awindaase, “Isihya maasapiho sipisipihandi tiwitaatiwi numwaasi nasauhi windi nehosisati gamaatahande. Isi ko siya sipisipihandamatiyati gamandaase. Aih isihya sipisipihandam mwaahoi atih tisatauhi windi nehosisati gamaatahande. Ko siyati sipisipihandamatiyati gamandaase.

³³ Aiwi koaisi sisipundiwi mawitandihandi kawisawaayopo. Kawisauhi utaaho wo komihioaahapi piwih owehosi namahaapi se unditandihon owetise. Aih isihya koai tiwawaayopo. Tiwauhi napwis isihya komi saisatoyaapi usa namoaipahopo,” tiwi gwinyaitaapo tati Aisaiyaahon jipatipaisiha awaisiho Itiyopiyaahandaahapiho taati awitisihaare.

³⁴ Aih siya ahotih ko awitatosati Piripihoi satati nunjenataise. “Autaahaathom piwih aisisati neti ausaasihon piwih kima katati ahaisima sawahopi katati ahaihihaaro e diyaapi kata ahaihihaare?” unda nunjenataise.

³⁵ Nunjesih Piripihomihon koai satati kaundataase, “Piwih sa Jisaasihopi katati ahiyataise,” undataase. Iyati Autaahaathom piwih sa ahotisihaapihapi namasati kaundimi noti Jisaasihon kaiwaiwaapi ausaati kaundataase.

³⁶ Aih kuri taami daihira nomaami waapihi waapihiwaataapihi noaipamaise. Noaipamaami ko Piripihoi sata kaundataase, “Jasapeme! Kimaati waapihaati ahendaisi nini waapohon naitando e namaitando?” unda nunjenataise.

³⁷ Undih Piripihomihon sata kaundataase, “Kinyi kinyi maarihooatihapi baimbi Jisaasihopi gwunyaapaapaahi kinyihande,” undataase. Undih komiha saundataase, “Nini Jisasi Kraisihopi Autaahaathom Mwaahoe ndi kopi gwunyaataayo,” undataase.

³⁸ Undatosati wekenihandi isiwisihoi saundataase, “Kinyi wekenihandi isisi namumbwi namahaape,” undataase. Undih ko atisati namahaasihon awaisihoisami Piripihoisami noaatipasi numwi waapihaateti bitotamaise. Bitotamaami Piripihon awaisihoi baawusataise.

³⁹ Aih kuri kaimimapi waapihaati namasi ikatihati nasaamanimi keti kuraanhi Awaisihon Autaahaathom Itipihon Piripihoi numwaasi naihi kapih keti womendaase. Wometih awaisihon Itiyopiyaahandaahapiho Piripihoi jhaati windi maurose. Aih ko Jisaasihopi gwunyaataati aundihi notaaheti awaindahandi maaritataise.

⁴⁰ Aih Piripihon Awaisihon Itipihon koai numwaasi noti aunahipati Asitotihandaahimataise. Aih Piripihon aunahipa nahatewaara daayati Autaahaathom piwih Jisaasihon kaiwaiwaapiha ausataise. Ausaati kaunda kaimi nunjati aunahipa Sisariyaahanda noaipataise.

9

Sorihon Nepemaitati Jisaasihopi Gwunyaataise

¹ Aih suraanhi Sorihon isihya Awaisihopi gwunyaahohiyihiyai tiwitanditaitataise. Iyati ko Sorihon tiwitanditaitaitaihi isihyaapi nandapa tihwih Autaahaathoi nunyohiyihyaami mitihooapihi jhi notaise.

² Noti koai kaundihihura ko awaisihon utipihandi windi jipatipiyati Judaahiya aunahipati Damasikaasihanda bimohiyihya anj awaindahandam awaisawihyaapi Sorihoi nunyataise. Sandi utipindi ko sata jipatipiyataise, “Isihya usihya ashiya Jisaasihomihireti japepihirohihiyai Sorihon saunditande, ‘Sah napwitiitaawo,’ undati numwaasi Jerusaremihandanda nasati napuwitande,” tati ko jipatipiyataise.

³ Jipati-piya Sorihoi numwih ko isisi not deti Damasikaasihanda noaipaitaahetih keti kuraanihi yamihapataatihapi nausainjithandi aungwohandi nasati n#wusaatataise.

⁴ N#wusainjihi Sorihho osihandaasini bimainjahosi yapipateti mihaapi nepandataise. Nepandati ahonda piwih wa sataha atisataise, "Sorihone, Sorihone, kinyi n'ngisi napaapi taapepi yaasihandi naninyapi nipi nanopisapaise?" undataase.

⁵ Undih Sorihho atisataati sandaase, "Awaisihone, kinyi diyaamahonise?" undataase. Undih komiha saundataase, "Nini Jisaasihonini kinyi taapepi nipi nanopisingihoninito.

⁶ Isi kinyi dosisi aunahipataahapi numwe. Numbwi noaipasamih utaaho wo ipotihura kinyi wapa kaitaapihandapi kahititaise," undataase.

⁷ Saundati kaundih isihya Sorihhoaisawi maasi niyohiyihya bipi piwih piwaamaatiwi bitotawaayopo. Bitotawaawi piwih satati kaundih atiwisawaahandi kandi utaaho piwaatisihoi windi mausonihopo.

⁸ Aih Sorihho nepati komi ndiha norihaatih jataahandi kandi komi ndiha apipaahi asihatamataise. Komi ndiha siyati asihatamasih namapi isihya koaisawi maasi niyohiyihya komi ikwiri iwisi nuwi Damasikaasihanda noaipawaayopo.

⁹ Nuwi noipapi Damasikaasihanda bindawaayopo. Aih kapih Sorihho Autaahaatihopi gwinyapenati gaapunditand nandapa waapoho onaayati bindataise. Iyataati komi ndihaahi asisih mairi ma aimi sanawihandi kandi asihatati kaanindhaise.

¹⁰ Aih suraanihi utaaho wo komi ambipati Ananaiyaasiho, Jisaasihopi gwunyaaho aunahipa Damasikaasihanda bindataise. Aih Ananaiyaasiho siwipati witi noaipasih mmoshi Awaisih sandaase, "Ananaiyaasihone," tati gaatih Ananaiyaasiho komiha wihoanji saundataase. "Awaisihone kimonine," undati woundataase.

¹¹ Woundih Awaisih satati Ananaiyaasihoi kaundataase, "Kinyi dosi daihira ambihitawaawi Titihiraare tiwi ambihitohirihira numwe. Numbwi utaaho wo judaasihom anjipipih noaipape. Noaipapi utaaho wo aunahipa taunihandi Taasaasihandaahapiho komi ambipati Sorihho ko taati gaapundataisi koaisi iwinjase.

¹² Iyataati nini koai siwipati nunjonih siyahati aimi mmonataise, "Utaaho wo komi ambipati Ananaiyaasiho nasati nandaati komi ndiha asihatisih japihi nga jaitandi koai ikwiri ahwisataise. Ahwih siwipati siyahati aimi mmose," undati Awaisih Ananaiyaasihoi kaundataase.

¹³ Aih Ananaiyaasihomih wihoanjiha sata kaundataase, "Awaisihonji Jisaasihone, nini somi kaiwaiwaapi isihya usihya asihya nahatiya katauhi atindihore. Iyati ko kinyapi isihya ghunyaahohiyihya Jerusaremiha bimohiyihyai maipihaiwa kawisataise tauhi atindihore.

¹⁴ Iyati ko isihya nandapa tihiwi Autaahaatihoi nunyohiyihyaami mitihyaami piwih nesi kimat aunahipimata kinyapi gwunyaahohiyihyai napuwitand kiya-hotihito," undataase.

¹⁵ Undih Awaisih Jisaasih saundataase. "So utaaso nisi otipipati niwati bindataati isihya Judaahiyaamatipimetahiyaisuni kiyami awaisawihiyaisuni Judaahiyaisuni piwih anusaati kanunditand nini aimi ahwisataayoni gaasi yamaimbi koenda numwe.

¹⁶ Iyataati nisi otipipati kiyataati yaawitandihanduni naanjihaiwauni ko naitandihandapi nini n#wahonini neti nunjito," undataase.

¹⁷ Undih Ananaiyaasihho atisamapi noti anjanji nandaati Sorihoi ikwiri ahwisataati satati kaundataase, "Sorihone, nisataimbi Jisaasihopi gwunyaahingihone, kinyi kimbihapo tipi taapi napinihi daihira gi ginjasiho Awaisih Jisaasih n'ngi natanoaasih nasataayo. Natanoaasih nasotimandi kinyi kinyi ndiha asihatisih japihi nga jaitaape. Iyati ami Autaahaatihom Itipih kinyi omanjitithi tingisaitande," undataase.

¹⁸ Saundati Ananaiyaasih kaundih komi ndihoti atititamatetahaiwa keti kuraanihi owetih Sorihom ndiha japihi biya nausaatataise. Siyati Sorihom ndiha gandaise. Aih keti kuraanihi waapoho netaise.

¹⁹ Aih Sorihho nandapa waapoho onaayati ketinjahosi ipotihura nandapa waapoho nanataati andititataise.

Sorihho Damasikaasihanda Autaahaatihom Pihwa Ausaataise

Aih suraanihi Sorihho Damasikaasihanda Jisaasihopi gwunyaahohiyihyaisa asisih naasanyaahi bindataise.

²⁰ Bindataati keti kikihoaanj Judaahiyaam anjaanj gwiharaahaiwa Autaahaatihop gaapundiwi ami isihiya wapa usipapaapi ahoyanohiwaiwaapihi notaise. Noti Autaahaatihomi piwih ausaati sata kiyai kaundataase, “Jisaasiho so Autaahaatihomi mwaahore,” undati kaundataase.

²¹ Undihi isihiya komi piwih aatiwisoheyihya aungwohandi yayapwitawaayopo. Aiwi kiya satiwi katawaatopo, “Kimo utaamo Jerusaremihanda sati ambihitapi gaapundohiyihiyai saiwa kamaiwise undati isihiya usihya asihiyai numwaati napuwatuni neti nopisasisihotindihoh? Iyati ko isihiyai napuwitandi prisihiya nandapa tihwi Autaahaatihoi nunyohiyihyaam prisihiya awaisawihya mtihiyaapihi numwaasi naitandi kimira napsiho kimo kotindihoh?” tawaatopo.

²² Aih suraanihi Sorih Autaahaatihomi piwih ausaitandihandi noaipati watipindaise. Watipitih isihiya Judaahiya Damasikaasihanda bimohiyihya komi piwih atisawaawi apipaahi awaindihandi yayawaayopo. Aih Sorih Jisaasihop satati, “Isihiyai Numwaitandi Autaahaatihomi Ahiwishore,” undati biya nunjati kaundih isihiya piwih wihoaanjha windi kamundopo. Owetise.

Sorihoi Judaahiya Tiwitotwiyauhi Yanihimataise

²³ Aih Sorih Damasikaasihanda piwih ausaati bimihi asisih pihitihaiwa sanasotaise. Sanawih Judaahiya Sorihoi tiwitaatiwi nahatiya ahoyanwi bindawa piwih kaunwi wisasawaayopo.

²⁴ Aih Sorih kiya koi tiwitaatiwi kanihohiwaiwa keti atisataise. Atisataati wapihapi yanihimati nuto tati gwinyaataahandi kandi Judaahiya otapihaatuni apatihuni aunahipatami onepati nahatewaapihi Sorihoi tiwitotwiji jaawi tindawaayopo.

²⁵ Timauhi isihiya usa Jisaasihop gwunyaahohiyihya Sorihoisaiwi Damasikaasihanda otipipati maasi kiyohiyihya apatih Sorihoi numwaasi naiwi matambipaami mhasinapi kiya Sorihoi ikihamataiwi numwaipapihihi kpiwi wirihiri wiramapi kireti mihapaahi nehhaatimawaayopo.

Sorih Japihi Niyati Jerusaremihanda Bindataise

²⁶ Nehihaatimahauhi Sorih ikihi numwaipandahihaatihapi niyainji Jerusaremihandaahapi niyataise. Niyati noaipa Jisaasihomi otipipatihiyaisa maasi kaito tataih kiya Sorihop satawaatopo, “Kimo utaamo Jisaasihomi otipipatihomahe,” tiwi gwinyapenawaawi kop yayawaayopo.

²⁷ Aih Banapaasiho Sorihoi anditiwiwati numwaasi aposerihiyaapihi notaise. Numwaasi noti Awaisih Jisaasihoi Sorih daihira usositihandapun Awaisih piwih kaundindihandapun ausaati kaundataase. Iyati ami Damasikaasihanda Sorih Jisaasihomi watipihandaahi yamaayati Autaahaatihomi piwih ausaati kaundindihandapimaawi Banapaasiho aposerihiyai kaundataase.

²⁸ Aih kiya aposerihiya Sorihoi numwaahauhi maasi otipipatihiyaisati bindataati aunahipati Jerusaremihanda otihatih yamaayati Awaisihomi watipihandaahi Autaahaatihomi piwih ausaati kaunda daayataise.

²⁹ Iyati Judaahiya usa Judaahiyaam piwih windi baiwi piwaamaatiwihiyaisatisangi pwanataase. Iyati kiyaisi Sorih pwisipataahamatiyati piwihara tiwataise. Siyati kaundih kiya Sorihoi tiwitaatiwihira daihraapi mmonawaayopo.

³⁰ Aih sandapi isihiya Jisaasihop gwunyaahohiyihya atisawaawi namapi usa Sorihoi numwaasi Sisariyaahandaahapi nowaayopo. Nuwi noaipapi kapihapi Sorihoi komi aunahipati Taasaahandaahapi natiwusaasauhi notaise.

³¹ Aih yapipati nahatewa Judiyaahandi Garirihandi Sorihiyahandi saiwa nahatewaaraahiya isihya Jisaasihop gwunyaahohiyihya windi namopisasinwi napaisaati bindawaayopo. Aiwi Awaisihomi piwih aatiwiwi komi otitih biniyauhi Itipih kiyai iwtatamanati anditiwataise. Anditiwisihi isihya taahitihandi Jisaasihop aimi gwunyaahohiyihyaam hatih napiwi nandaawaayopo.

Pitaaho Iniyaasihoi Titihiwataise

³² Aih Pitaaho aunahipa nahatewaara Jisaasihop gwunyaahohiyihiyai usonati dainjati waara noti aunahipati Ritaahanda noaipati isihya Jisaasihop gwunyaahohiyihiyai usonati kiyaisati maasi bindataise.

³³ Iyati sati aunahipita Pitaaho bindata kapih utaaho wo komi ambipati Iniyaasihoi usonataise. Iyataati Iniyaasihoi so komi auhatimuri maindimwi namihatati nawatohore. Aih ko windi dahomaayati konih bisondaise. Siyati bisotih komi kinaungwihi ikwiri naasiritih wihinihiram mairi ma 8 kiyahaiwa sanaushore.

³⁴ Aih Pitaaho Iniyaasihoi satati kaundataase, “Iniyaasihone, wani Jisasi Kraisiho kinyi auhatimuri biwateti namihatindihandi aimi titihemataisi wani kinyi nepapi

kinyihapa gwaasihha nepi titihemape,” undataase. Undih komi kaiwaiwa keti kuraanhi ovetihi nepataise.

³⁵ Aih ishiya Ritaahandaahiyauni yapipati Seronihandaahiyauni nahatiya sandi mmonawaawi kiya nepemaitwi Awaisihopi giwunyaawaayopo.

Tapitaahaati Aim Napomasihaati Pitaaho Ahowimasih Japih Nepataise

³⁶ Aih aunahipa Jopaahanda apopaati waati Tapitaahaati Jisaasihopi giwunyaahaati bindataise. Iyataati kaatami ambipati witi Dokaasihaate tiwi piwihha Grikihaara ambihitawaatopo. Iyataati kaati Tapitaaha nahateweti ishiya ushiya ashiyai gaahiwa kawisati kahapaamapipa nenoaahitisawihiyai iwitatamanati anditiwiwati nunyahaate.

³⁷ Aih Pitaaho aunahipa Ritaahanda bimih suraanhi kaati timbipa timbiyati napomataise. Napomasih ishiya nepi kaatami ambipati bausawi ganho kaiwi koaasini anjhandami yandihroti ahiyawaayopo.

³⁸ Iyataati aunahipati Ritaahandi sandi deti Jopaahanda ahendaise. Aih Jisaasihopi giwunyaahohiyhiya atisawaawi Pitaaho Ritaahanda binye tauhi namapi utaahuri yahuri piwihha nunyaw Pitaahopi natiwusaasawaayopo. Aih kuri numwi saundimi Pitaahoai kaundamaase, “Kinyi nyangisenda othi mbimimaapi keti namme,” undamaase.

³⁹ Undih Pitaaho dosi kurisa maasi notaise. Noti Pitaaho noaipasihura Pitaahoai kiya numwaasi Tapitaaha ahotirihroti nandaawaayopo. Nandaahauhi ashiya osinhiya Pitaahomihini deti bindawa Tapitaahaatami apothiri jhura asaamaati bindataahura ngwinati numwiwaiwa kaiwa Pitaahoai nunjawi gowaayopo.

⁴⁰ Ngwauhi Pitaaho ishiya ushiya ashiya nahatiyai ipaahaapi natausaasataise. Natausaasatosi Pitaaho atotipwesa bindata Autaahaatihopi gaapundataise. Gaapundatosi nepemaitati apopaatami ambipati iwinjata saundataase, “Tapitaahaane kinyi nepape,” undih kaati kaatami ndiha norihaati Pitaahoai usonataise. Usonamapi nepati titih bindataise.

⁴¹ Bimih Pitaaho kaatami ikwiri wiwati titihwisih kaati dotaise. Iyati titih nanhiyati bindataise. Bimihhura ishiya Jisaasihopi giwunyaahohiyhiya osinhiyaisuni ishiya Jisaasihopi giwunyaahohiyhiya usaisuni Pitaaho gaata numwaati kiya saundataase “Tapitaahaati kimaati japih nepati asaamaatimatataise,” undati kiya nunjataise.

⁴² Aih Tapitaahaati japih nepasithandapi ishiya ushiya ashiya aunahipa Jopaahanda bimohiyhiya taahiyhiya atisawaayopo. Atisawaawi namapi kiya Awaisihopi nepemaitwi giwunyaawaayopo.

⁴³ Aih Pitaaho Jopaahanda utaaho wo komi ambipati Saimonihoisati asisihha taahiwaiweti bindataise. Iyataati Saimonih so maasaphomi atitai kata ishiya usa kihaiwa kihaiwa kaitaatiwihati titihemati bindataahore.

10

Autaahaatihomi Enjeriho Otipipatho Yamihapataatihapiho Nasati Koniriyaasihoi Pihha Kaundataase

¹ Aih suraanhi utaaho wo komi ambipati Koniriyaasih aunahipati Sisariyaahanda bindataise. Iyataati so Koniriyaasiso ishiya Romihandaahiyaami tunniwi yawnohiyhiya taahiyhiya 600 kaiwihyaasi tipitapaati 100 kaiwihiyai ko iwinji bindataahore. Iyataati tunniwi yawnohiyhiya siya 600 kaiwihyaami ambipati satiw ambihitawaatopo, “Itaarihandaahapihiya tunniwi yawnohiyhiye,” tiwi ambihitawaatopo.

² Iyati so Koniriyaasiso Judaahiyaamatipimetahosi Judaahiyaamihireti japepihira Autaahaatihopi aunihihi katati gaapundahore. Iyataati kouni komihyauni Autaahaatihopi yaiwi Autaahaatihomi piwihha atiwihhiyaare. Iyati Koniriyaasih ko nawih Pihithaiwa Judaahiyaami usa kahapaamapipaapi nenoaahitisawihiyai nunyahore. Siyati nunyati Autaahaatihopi asisi nahateweti gaapundahore.

³ Aih asisihha waaraahi ipiho aini mihethihura Koniriyaasih siwipati witi autanoaipasih siyahati mmonataise. Autaahaatihomi enjeriho otipipatho Yamihapataatih bimisih nasati anjtitih nandaasih usonataise. Aih ko Autaahaatihomi enjeriho otipipatho yamihapataatih bimisih nasati, “Koniriyaasihone,” undataase.

⁴ Undih Koniriyaasih Autaahaatihomi enjeriho otipipathoi usonataati ko apipaahi awaindahandi yayataise. Yayataati Koniriyaasih Autaahaatihomi enjeriho otipipathoi saundataase, “Awaisihone napaape?” undataase. Undih Autaahaatihomi Enjeriho sata kaundataase, “Kinyi gaapundingithanduni kinyi nawih taahipipa ishiya kahapaamapipaapi nenoaahitauhi iwitatamanipi anditiwipi

numwingitihanduni Autaahaatihomi ndiheti aimi noaipase. Noaipasihi kandapi Autaahaathiho gaare tati gwinyaati bindataise.

⁵ Aisi kinyi wani ishiya usaisi aunahipati Jopaahandaahapi natipusoaasisamhi nutaatiwe. Nuwi kiya utaaho wo komi ambipati Saimonihoi numwaasi japhi napitaatiwe. Iyataati komi ambipati witi Pitaahore.

⁶ Iyati Saimonihoi wo maasapihomi atitata ishiya usa wapa kahaiwa kahaiwa kaitaatiwihati titihemasihomi anjaani deti durihiraini ahetih kapih Pitaaho binye,” undataase.

⁷ Undati Autaahaatihomi enjerihoi otipipathiho Koniriyasihoi sata piwiha kaundamapi naihihura Koniriyasihoi komi otipipathiyaami yahurisaahihi gaata numwaataise. Iyati tunnati yahwinjiho wo komi otipipathihoematati bimohosi koaisi ahoya gaata numwaataise. Ahi so tunnati yahwinjiho Judaahiyaamatipimetahosi Judaahiyaamihireti japepihirati Autaahaathopoi aunihihiri katati gaapundahore.

⁸ Ahi Koniriyasihoi kingwaasi piwiha Autaahaathihomi enjerihoi kaundisiha ka biyati kaundati kingwaasi Jopaahandaahapi natausaasihi nowaayopo.

Pitaaho Siwipati Witi Mmonataise

⁹ Ahi kingwaasi Koniriyasihoi natausaasihi nuwi otihapihi nanopawi bowihi pihitiwi numbiwi aunahipa Jopaahandami deti noaipawaayopo. Deti noaipapi kingwaasi taawi niyauhi Pitaaho ipiho otihasinithi anjhandami autaahi anjitaupwataasin yamwaataise. Iyataati anjaani nimaayandahaani anjimatwihaanjisi Pitaaho Autaahaathopoi gaapunditandi kasini anjitaupwataatihi yamwaataise.

¹⁰ Yamwaati Autaahaathopoi gaapundihi Pitaahoi nandapaapi jaumanataise. Iyataati ishiya yatih mihapi bimohiyihiya nandapa taawi timanihauhi Autaahaathiho Pitaahoi siwipati witi siyahati nunjataise.

¹¹ Yamihapati tiwatawamasih Pitaaho jataise. Jasihi windi apotihiri taapwinihiramatiyahandi yamihapataatihiraapi nasataise. Iyataati apotihiri sir otasaahaasin wihiwihooani ishiya isiwatawa kihura kihura bipi ipihaahohipamatiyati nasati yapipateti timaamahiyati nasati nehi otihamwaanji ahondaise.

¹² Ahi sandi yamihapataatihapi napindindaatih kohasipho kahatamatipetahoaia akwiranho Judaahiya namaanihohipipa ahondaise.

¹³ Ahotih piwiha wa Pitaahoi sataha kaundataase, “Pitaahone, kinyi dopi kimba nandimba tip nanime,” undataase.

¹⁴ Undih Pitaaho, “Awaisihone, nini windi akitinhi saiwa titi namando. Nini jihura windi Judaahiyaanami winihapieti titihimetihipa namandihonine,” undataise.

¹⁵ Undihihura maahomwaanji jhaati wamwaanji satati Pitaahoi kaundataase, “Autaahaathiho nandapaapi titih gaahape tati katimbipa sapaapi kinyi titihimetati maipihape maatime,” undataase.

¹⁶ Ahi sandi mairi maara noaipatati keti kuraanhi yamihapataatihapi japhi niyataise.

¹⁷ Ahi Pitaaho sati siwipiti mmosipitapi pihititi gwinyapenataati satati kandaase, “Nini sati siwipiti mmonihohimatami tanyaaha napitiyate,” tati gwinyaataise. Siyati taati gwinyaati bimih Koniriyasihoi ishiyai natausaasihi niyohiyihiyai Saimonihomi anjipipih kimbhe undiwi ishiya kaundauhi kiya kimbhiso tiwi nuwi noaipapi Saimonihomi anjaanami maasomwaanji bitotawaayopo.

¹⁸ Noaipapi kiya bitotawa satiw gaatawaatopo, “Utaaho wo Saimonihoi komi ambipati witi Pitaaho Saimonihoi kimbhapithoisati maasi bindataiso, e owetiso?” tiwi gaatawaatopo.

¹⁹ Ahi Pitaaho komi siwipati mmosipatapi taati gwinyaasihi kingwaasi Pitaahopoi gaatawaatopo. Gaatauhi Autaahaathihomi Itipihoi satati Pitaahoi kaundataase. “Atime, itingingwaase kimingwaasi napiw kinyapi taawi daawaayopo.

²⁰ Isi kinyi dosisi noaatipati numbiwi kingwaasi usonime. Iyataati isiya siya nini niwahonini nandusaasonih kiya kinyapi nasawaayowi kinyi kiyaisapi maasi nutaape. Iyapaapi kinyi ishiya siyaapi Judaahiyaamatipimetahiyaasi kiyaisa maasi nutando e namutando tip kinyi maarthoatihapi pihitip gmunyapenime,” undati Autaahaathihomi Itipihoi kaundataase.

²¹ Ahi Pitaaho dosi noaatipati not kiyai iwinjataise. Iwinjatosati kiyai satati kaundataase, “Sahi nisapi daahohihonini kimonine. Kimoninisi sahi napaapi napiwihyaate?” undataase.

²² Undih kingwaasi Pitaahoi satiw kaundawaatopo, “Koniriyasihoi tunniwi yahwinohiyihiya pihitiwihiyami awaisihoi natanyoasih nasahaayo. Iyataati so utaaso

gaaho ainah^{ho} Autaahaat^{ho}hopi gaapundahore. Aihⁱ isⁱhiya Judaahiya kopi utaaho gaahore t^wiwhore. Aihⁱ Autaahaat^{ho}homⁱ enjeri^{ho} otⁱpⁱpati^{ho} kinyapi kaundihⁱsi kinyⁱ komⁱ anⁱpⁱpⁱhiⁱ numbwⁱ noaipasamⁱhura ko kinyⁱ p^wiha wa atitande. Atitandⁱ kinyapi natanyoasihⁱ daapⁱ nasahaayo,” undawaatopo.

²³ Undauhⁱ Pitaaho kingwaasi kaundihⁱ nandaawaayopo. Aihⁱ Pitaaho kingwaasi apatihⁱ biyati iwinjaati bindataise. Aiwⁱ nanopawⁱ bowihⁱ Pitaaho kingwaasisa maasi notaise. Naihⁱ isⁱhiya usa Jopaahandaahapⁱhiya Jisaasihopⁱ g^wunyaapⁱhiya maasi nowaayopo.

Pitaaho Notⁱ Koniriyaasihomⁱ Anⁱpⁱpⁱhiⁱ Noaipataise

²⁴ Nuwⁱ asisⁱha naasaahⁱ otⁱhapⁱhiⁱ nanopawⁱ nuwⁱ aunahⁱpa Sisariyaahanda noaipawaayopo. Aihⁱ Koniriyaasih^o tⁱtⁱhiⁱ komⁱhiyaisunⁱ usa komⁱ naisⁱhiyaisunⁱ numwaati napⁱtaawo t^wi jaawⁱ ahoyanⁱwⁱ bindawaayopo.

²⁵ Bimauhⁱ Pitaaho maasomwaan^{am} detⁱ naihⁱ Koniriyaasih^o Pitaahopⁱ awaisⁱhoso tatⁱ g^winyaataati Pitaahomⁱ utatototⁱ nasatⁱ atotⁱpⁱwesatⁱ ikwⁱrⁱ mⁱtⁱho yapⁱpatetⁱmatⁱ ahondaise.

²⁶ Aihⁱ Pitaaho Koniriyaasihoi sata kaundataase, “Nⁱnⁱ nehⁱ utaahonⁱnisi dope,” undatⁱ tⁱtⁱhiⁱwiwataise.

²⁷ Kaundⁱmⁱhetapⁱ Pitaaho an^{aa}nⁱ nandaatⁱ mmonata isⁱhiya taahiyⁱhiya ahoyanⁱwⁱ bimauhⁱ usonataise.

²⁸ Usonataatⁱ kiyaⁱ Pitaaho satatⁱ kaundataase, “Sahⁱ aimⁱ mmowⁱhiyaate, nyahⁱ Judaahiyaanamⁱ winⁱhapⁱpetⁱ isⁱhiya Judaahiyaamatⁱpⁱmetahiyaaisaatⁱ bimitⁱhaawⁱ apⁱpaahⁱ itⁱhⁱtaahiyaanⁱne. Iyahaawⁱ amⁱ Judaahiyaamatⁱpⁱmetahiyaamⁱhinⁱ detⁱ nutⁱhaawⁱhandapⁱ apⁱpaahⁱ itⁱhⁱtaahiyaanⁱne. Aihⁱhandⁱ kandⁱ nⁱnⁱ isⁱhiya Judaahiyaamatⁱpⁱmetahiyaapⁱ tⁱtⁱhiⁱmetahiye maatⁱtandⁱ Autaahaatⁱho nanisataise.

²⁹ Iyataatⁱ sahⁱ nisapⁱ gaatauhⁱ samⁱ p^wiha windⁱ namematⁱ atindⁱ bⁱpi nasataayo. Aisⁱ sahⁱ nⁱngi napaapⁱ gaatⁱwⁱ nanⁱmahop^o? Satⁱtⁱ nasisenataayo,” undataase.

³⁰ Undihⁱ Koniriyaasihomⁱha sata kaundataase, “Windⁱ nisaapⁱhiⁱ noaipataise. Iyatⁱ asisⁱha mairⁱ ma aimⁱ sanaise. Iyataatⁱ kandⁱ siyatⁱ noaipataise. Nⁱnⁱ nisⁱ anⁱpⁱpⁱhiⁱ bindataatⁱ taatⁱ Autaahaatⁱhopⁱ gaapundonⁱhiⁱ wanⁱ ipⁱmo mⁱhetⁱtisurⁱmuraamatⁱyahura utaaho wo nisⁱ ndⁱhetⁱ nasatⁱ bitondaise. Iyataatⁱ komⁱ apotⁱhⁱrⁱ niyosipⁱpa apⁱpaahⁱ nausaatahoe.

³¹ Aihⁱ ko nasatⁱ bitonda nⁱngi sandataase, “Koniriyaasih^oje, Autaahaatⁱho kinyⁱ gaapundingⁱtⁱhandⁱ atⁱngisatunⁱ kinyⁱ nawⁱho nahataapa isⁱhiya kahapaamapⁱpaapⁱ nenooahⁱtauhⁱhiyai iwⁱtatamanⁱpⁱ andⁱtⁱwipⁱ numwingⁱtⁱhandapunⁱ g^winyaatⁱ bindataise.

³² Aisⁱ kinyⁱ wanⁱ isⁱhiya usai Jopaahandaahapⁱ natⁱpusoaaasisamⁱhiⁱ kiya nuwⁱ Saimonⁱhoai numwaitaatⁱwe. Iyataatⁱ komⁱ ambⁱpatⁱ wⁱtⁱ Pitaahoe. Pitaaho so utaaho wo Saimonⁱhomⁱ anⁱpⁱpⁱhiⁱ binye. Iyataatⁱ Saimonⁱhomⁱ an^{aa}nⁱ detⁱ durⁱhⁱrainⁱ ahetiⁱ kapⁱhiⁱ binye. Iyataatⁱ Saimonⁱho so maasapⁱhomⁱ atⁱtata yamepatⁱ kaiwa kaiwa isⁱhiya usa kaitaatⁱwⁱhatⁱ tⁱtⁱhemasⁱhore,” ndataase.

³³ Aihⁱ nⁱnⁱ ketⁱ isⁱhiya kinyapi nandusoasataayo. Nandusaasonⁱhiⁱ kinyⁱ gaahatⁱ kaimbⁱ ketⁱ nasapaise. Aihⁱ nyahⁱ nahatiyaanⁱnⁱ Autaahaatⁱhomⁱ ndⁱhetⁱ nasawaatⁱ bindahaayo Awaisⁱhomⁱ p^wiha kinyⁱ nyangi kanyatisamⁱhiⁱ atⁱtⁱhaawo,” undatⁱ Koniriyaasih^o Pitaahoi kaundataase

Koniriyaasihomⁱ Anⁱpⁱpⁱhiⁱ Pitaaho Autaahaatⁱhomⁱ P^wiha Ausaataise

³⁴ Sata Koniriyaasih^o kaundihⁱhura Pitaaho komⁱha namasatⁱ satatⁱ kaundataase. “Akⁱtⁱnⁱhiⁱ wanⁱ nⁱnⁱ g^winyaataayo. Autaahaatⁱho windⁱ isⁱhiya usaaso tatⁱ waatⁱ gⁱmunyapenahoe. Owetise.

³⁵ Iyataatⁱ isⁱhiya kahatamatⁱpetahiya komⁱ p^wiha atⁱwiwi gaahandⁱ kiyohiyⁱhiyaapⁱ maaritahore.

³⁶ Aihⁱ sahⁱ aimⁱ mmonawaayopo, Autaahaatⁱho komⁱ p^wiha Judaahandaahiyaanangi nanyinyataise. P^wiha saamⁱ tanyaaha siyate. Jisasⁱ Kⁱraisih^o nahatiyaanamⁱ Awaisⁱhosi nanyamaatⁱ Autaahaatⁱhoaisaatⁱ maarⁱho naasohⁱtⁱhiⁱ netⁱ napaindⁱhandaatⁱhiⁱ ahⁱnyisataise.

³⁷⁻³⁸ Aihⁱ sahⁱ aimⁱ atiwihiyaate, jihura Jonⁱho waapoho naitaatⁱwⁱhandapⁱ p^wiha ausaataise. Iyatⁱ Jonⁱho Jisaasihoi baawusiⁱ suraanⁱhiⁱ Nasaretⁱhandaahapⁱ Jisaasihoi Autaahaatⁱho Itⁱpⁱhoaisa watⁱpⁱhandisa ahoyatⁱ nunyatⁱ ahⁱwisataise. Iyatⁱ Autaahaatⁱho Jisaasihoisatⁱtⁱhiⁱ ko yapⁱpatⁱ Garirihandaahapⁱ namasatesi yapⁱpatⁱ Judiyaahandamⁱ aunahⁱpⁱ nahatewaara kapⁱhiⁱ kapⁱhiⁱ daayatⁱ isⁱhiya usⁱhiya asⁱhiyai iwⁱtatamanatⁱ andⁱtⁱwiwataise. Iyatⁱ Bwaasirⁱhiⁱramⁱ watⁱpⁱhandaatⁱhiⁱ bimauhⁱhiyai tⁱtⁱhiⁱwiwatⁱ nemwataise.

³⁹ Aihĩ nyahi aposerihiyaanĩni Jisaasiho nyami yapipati Judiyaahandaahuni aunahipati Jerusaremĩhandi Judiyaahanda ahetiapata kaiwaiwa mmonahaawi ausaahohiyihiyaanĩne. Aihĩ so utaasoai ipi tĩtĩhi atawihateti tipimandaawaayopo. Tipimandaahauhi ko napotaise.

⁴⁰ Napwihĩ Autaahaatiho asisĩha mairi ma sanaihihura ahowimasĩhi japihi jo-maahipataatĩhapi ausaimanati noaatĩndĩ isĩhiya nahatiyaami ndiheti noaipataa-maise. Owetise. Jihura Autaahaatiho komi piwĩha ausaitĩhaawi ahinyisawĩhiyaanamĩ ndiheti siyati noaipataise. Aihĩ Jisaasiho jomaahipataatĩhapi japihi nepati maasi bindĩha nandapa waapoho maasi nanahaayo. Maasi nanĩhaawi mandĩhi akĩtĩnĩhi Jisaasiho japihi nepataise taati gwĩnyaawaati usonahaayo.

⁴¹ Sandi Jisaasiho ausaimanati noaatĩndĩ isĩhiya nahatiyaami ndiheti noaipataa-maise. Owetise. Jihura Autaahaatiho komi piwĩha ausaitĩhaawi ahinyisawĩhiyaanamĩ ndiheti siyati noaipataise. Aihĩ Jisaasiho jomaahipataatĩhapi japihi nepati maasi bindĩha nandapa waapoho maasi nanahaayo. Maasi nanĩhaawi mandĩhi akĩtĩnĩhi Jisaasiho japihi nepataise taati gwĩnyaawaati usonahaayo.

⁴² Aihĩ ko Jisaasiho aposerihiyaanangi piwĩha satati kanyatataase. “Sahi nĩni kiyohĩwaiwaapi Pwĩha Gaaha Waniha ausaapi isĩhiyai kanundiwise. Kanundawaawi satĩwi kaundiwise, ‘Jisaasihoai Autaahaatiho aimĩ namĩhana ahĩwisataise. Ahĩwihĩ ko noaipati isĩhiya asiyĩhiyaisunĩ isĩhiya napohiyĩhiyaisunĩ tipitapaitandĩhoe,’ undĩwi kaundiwise nyatati kanyatataase.

⁴³ Iyataati Autaahaatihoĩ piwĩha ausaahohiyihiya piwĩha Jisaasihopi jĩhi satĩwi katawaatopo, ‘tipitapaitandĩhomĩ ambipataahi isĩhiya nahatiya baiwi kopĩ gwĩnyaahohiyihiyaami maipĩhaiwa Autaahaatiho nemwaitaise,’ tĩwi katawaatopo,” tati Pitaaho kaundataase.

Isĩhiya Judaahiyaamatipĩmetahiya Autaahaatihoĩ Itipĩho Newaayopo

⁴⁴ Aihĩ Pitaaho taati piwĩha sa kaundihi Autaahaatihoĩ Itipĩho yamĩhapataatĩhapi nasati isĩhiya Pitaahomĩ piwĩha atĩwisohiyihiyaamĩhetĩmataise.

⁴⁵⁻⁴⁶ Aihĩ Koniriyaaasihoaaisawĩhiya piwĩha kĩa kĩa piwaatiwi, Autaahaatihoĩ ambipati nĩwimahauhi Judaahiyaami usa baiwi Jisaasihopi gwĩnyaapihiya maasi Pitaahoaisawĩ napĩwĩhiya atisawaawi yaiwĩmawaayopo. Yaiwĩmawaawi satĩwi katawaatopo “Autaahaatiho komi Itipĩho nehihandĩ isĩhiya Judaahiyaamatipĩmetahiyaamaawi nuyataise,” tawaatopo. Tĩwi katauhi Pitaaho isĩhiya maasi nasohiyihiyai sata kaundataase.

⁴⁷ “Isĩhiya kĩmiya Autaahaatihoĩ Itipĩho nyamataiwi newaayowi waapoho naitaatiwĩhandapi ndĩnĩhi itĩtĩtĩtaise?” undataase.

⁴⁸ Undatosati Koniriyaaasihoaaisawĩhiyai saundataase, “Nĩni sangi Jisasi Kĩraisihomĩ ambipataahi baasusataayo,” tati baawusataise. Aihĩ Koniriyaaasihoaaisawĩhiya Pitaahoai saundawaatopo, “Kĩnyĩ nyangisapi maasi asisĩha wanyaara bimĩtĩhaawo,” undauhi ko kiyaisati wonji bindataise.

11

Pitaaho Jerusaremĩhandahiya Pwĩha Ausaati Kaundataase

¹ Aihĩ suraanĩhi aposerihiyaunĩ isĩhiya usa Jisaasihopi gwĩnyaahohiyihiya Judiyaahanda kapĩhi kapĩhi bimohiyihiya usĩhiya asĩhiya Judaahiyaamatipĩmetahiyaaisangi aimĩ Autaahaatihoĩ piwĩha atiwi nepi Jisaasihopi gwĩnyaahopo tauhi atisawaayopo.

² Atisauhihura Pitaaho Jerusaremĩhandahapi niyataise. Naihihura Judaahiya Jisaasihopi gwĩnyaahohiyihiyaami usa isĩhiya Judaahiyaamatipĩmetahiyaapi saiwi gwĩnyaawaayopo. Judaahiyaamatipĩmetahiya Jisaasihopi baiwi gwĩnyaawaawaahi kĩa nyamataiwi ambipati namandipatiwise tĩwi gwĩnyaapihiya Pitaahoai satĩwi itĩhundawaatopo.

³ “Kĩnyĩ isĩhiya Judaahiyaamatipĩmetahiya ambipati nahomaamandipatiwĩhiyaami anipipĩhi napaapi numbwi kiyaisapi bindapaapi nandapa maasi nanapaise?” undĩwi Pitaahoai itĩhundawaatopo.

⁴ Aihĩ Pitaaho sawaho mmosĩhi noaipasĩwaiwa nahatewaapi namasati ausaati sata kaundataase.

⁵ “Nĩni aunahĩpa Jopaahanda bindataati taati gaapundonĩhi Autaahaatiho siwipati wĩtĩ nanisataise. Nanĩsihi mmonataati wĩndĩ yamĩhapataatĩhapi apotĩhiĩ taapwĩnĩhiĩ awairĩhi ramatiyahandi noaatipataise. Noaatipasihura mmonataati otasaahaasinĩ wĩhiwĩhoanĩ isĩhiya iswatawaawi bĩpi kĩhura kĩhura ipĩhaahohĩpatamatiyati nisĩhaasinĩ napihĩ mmonataayo.

⁶ Napihĩ nĩni sandapi napinde ndĩ mmondo ndĩ bairĩ apotĩhiiraatĩhi jata kĩmaapi yapipatambi kohasiĩho akwĩranĩho bimĩwaiwaami sĩrĩ apotĩhiiraatĩhi bimihĩ usonataayo.

⁷ Aihĩ nĩni taati mmonĩhonĩhi maahomwaanĩ wamwaanĩ sandihĩ atisataayo. ‘Pitaahonje, kĩnyĩ nepapi saiwa nandĩmaiwa tipĩ nanĩme,’ ” ndataase.

⁸ Ndihi nini saundataato, “Awaisihone, nini akitihi saiwa titi namando. Nini jhura Judaahiyaanami winihapipeti titihimetihapa windi namandihone,” undataato.

⁹ Undonih pwiha wa yamihapataatihapi jhaati sata kandataase, “Autahaathiho nandapa wapaapi titihitihape tonaaraahi sapaapi kinyi titihimetihape maatime,” ndataase.

¹⁰ Aih saiwa mairimaara noipatati japihi yamihapataatih nahatewa niyataise.

¹¹ Aih suraanihi keti ishiya muri mingwaasi nini bimohipihini noaipawaayopo. Siya isiya utaaho wo aunahipa Sisariyaahanda bindataaho nisapi natausaasihini daapi napiwihiaare.

¹² Nasauhihura Autahaathihoi Itipihho sata kandataase. “Kinyi sandapi maariho yiyahwi gimunyaapi singwaasi nasohingingwaasisapi maasi numwe,” ndataase. Nihini kimiya Jisaasihopi giwunyaahohiyimiya ikwihitititihini wihinihirami 6 kaiwi naasohitisawimiya wani maasi bitohohiyimiya maasi ningisawi nowaayopo. Aih nowaati Sisariyaahanda Koniriyaasihomi anjipihini noaipawaati komi anjaani nandaahaayo.

¹³ Noaipawaati komi anjaani nandaahonihura Koniriyaasihomi Autahaathihoi enjerihho otipipatiho yamihapataatihini bimisihoai komi anjitihihi usositihandapi kanyatataase. Iyataati Autahaathihoi enjerihho otipipatiho koai sata kaundataase. “Kinyi ishiya usai Jopaahandaahapi natipusoasisamihini kiya nuwi Saimonihhoai numwaapi se. Iyataati komi ambipati witi Pitaahore.

¹⁴ Isi koai nuwi numwaasaihi ko nasati pwiha wa kasatito. Kasatonihini pwiha kaaraahi Autahaathihoi kinyi anjaani maasi biminginihiyaisa ahoyati japihi nangimaitaise,” undati so Autahaathihoi enjerihho otipipatiho kaundataase.

¹⁵ Aih nini pwiha taati namasati kaundonihini Autahaathihoi Itipihho nyapi jhihi napindihandamatiyati noaatipati kiyaamihetindaise.

¹⁶ Aih Awaisihomi pwiha jhihi katisihaapi nini gwinypenataayo. Iyataati Awaisihho sata kandaase, “Jonihho neh waapohora ishiyai baawusataisi ipotihura nini Itipihho Gaahora baasusisihini sahi ko Itipihho Gaaho naitaapi, tindihandapi gwinypenataayo.

¹⁷ Iyataati jhura Awaisihho Jisasi Kraisihiopi giwunyaahohiyihiyaanangi nehihandini nanyamipatamatiya ishiya Judaahiyaamatimetahiyai nunyataise. Iyataati Autahaathihoi ishiya Judaahiyaamatipimetahiyai numwaitandihira daihira nini napitetanonihindaati neti nopisatitande,” unda Pitaaho kaundataase.

¹⁸ Undati Pitaaho kaundihihura kiyaamihini itihitohihini namihaposawi Autahaathihoi ambipati niwimaapi kiya satawaatopo, “E akitiisi Autahaathihoi katihini ishiya Judaahiyaamatimetahiya asiyihiyaimatitaatiwihandini naitaatiwini nepemaitawaayopo,” tawaatopo.

Isihiya Jisaasihopi Giwunyaahohiyihiya Aunahipa Andiyokihandaahapihiya Dopitipipati Kiyawaayopo

¹⁹ Jihura Sitipenihhoi nawihara tiwauhi napwihihura naanihandini awainihandini noaipataise. Noaipasihini ishiya Judaahiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihiya kihikihoani nandiwirawaayopo. Aih kiya nuwi yapihauri Pinisiyaahandaahuni Saipiraasihandaahuni aunahipati Andiyokihandaahuni saiwaara bindawaayopo. Bindawaawi kiya neh Judaahiya kapihi bimohiyihiyaisaahihini Autahaathihoi pwiha Jisaasihho kaiwaiwaapihi ausaapi kaundawaatopo.

²⁰ Aih Judaahiya usa Jisaasihopi giwunyaahohiyihiya yapipati Saipiraasihandaahuni aunahipati Sairinihandaahuni bimambiwihini Andiyokihanda naiwi bindawaawi ishiya Judaahiyaamatimetahiyai Autahaathihoi pwiha nunyawini Awaisihho Jisaasihho kaiwaiwaapi ausaapi kaundawaatopo.

²¹ Ausaahauhi Awaisihomi watipihandini pwiha ausaahowihiyaisatitihini ishiya titahiyihiya kopi giwunyaapi Awaisihhoenda nepemaitwini nasawaayopo.

²² Aih ishiya Jisaasihopi giwunyaapihiya Jerusaremhanda bimohiyihiya sandapi atisawaawi Banapaasihhoi Andiyokihandaahapi natiwusaasawaayopo.

²³ Natiwusaasauhi ko noti noipati mmonata ishiya titahiyihiya Jisaasihopi giwunyaahauhi Autahaathihoi gaahandini kawisataiso tati maaritataise. Maaritataati ishiyai saundataase, “Sahi sami maarihho andititwini Awaisihomi utatototi kiyaatinihi bimaawise,” undati anditwivataise.

²⁴ Iyataati so Banapaasiso utaaho gaahore. Gaahotihini Autahaathihoi Itipihho komihetitiisatataise. Tisaitataati Jisaasihopi komi giwunyaasitihandini watipihandisahore. Aih ishiya titahitihandini nepemaitati Awaisihopi giwunyaawaayopo.

²⁵ Aih Banapaasihho pwiha kaunda kiyamapi Sorihopi daitandini aunahipa Taasaasihandaahapi notaise.

²⁶ Aih Taasaasihanda noipati daati Sorihhoi numwaasi Andiyokihandaahapi japihi notaise. Aih maisahwi kapihi ishiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihiyaisamini

maasi kinaungwaha naasaahi bindamaise. Bindamaami ishiya taahiyai Autaahaathomi piwaha katimunjamaise. Ahi Andiyokihanda ishiya Jisaasihopi baiwi gwunyaahohiyihiyaapi ambipati Kiraishomhiye tauhi kati ambipati jhi wuwaninhi newaayopo.

²⁷ Ahi suraanihi ishiya usa Autaahaathomi piwaha ausaahohiyihiya Jerusaremihanda namasi daah Andiyokihandaahapi nowaayopo.

²⁸ Ahi kiyaami wo komi ambipati Akapaasiho Autaahaathomi Itipho gwunyaasahi ko piwaha wa sata kandaase, "Jarho yapih nahatewaara aungwohandi noaipataise," tati ausaati kandaase. Iyataati ipotihura awaisho Krotiyaasiho ishiyai iwinjaati bimihihura jarho siyati awaisho noaipataise.

²⁹ Ahi ko sata katihihura ishiya Jisaasihopi gwunyaahohiyihiya ishiya Judiyaahandaahiyai jarho noaipahonihura nawho anditiwipi numwitaatiwihopi bindawa piwaha piwaataawaatopo. Piwaataawaawi satawaatopo, "Nyahi ninaasiyaanam andititaati gwinyaahotihandaah nawho numwitihaawo," tiwi piwaataawaayopo.

³⁰ Kanihohipati kati kaiwi Banapaasiyi Soriyai nawho nunyaw nusoasauhi kuri nawho nesi naimi Jerusaremihanda noaipamaise. Noaipapi Jisaasihopi gwunyaahohiyihiyai iwinjaawi bimohiyihiyai nawho nunyamaise.

12

Erotho Jemisihoai Tiwih Napwih Ami Pitaahoai Net Napuwataise

¹ Ahi awaisho Erotho ishiya Judiyaahandaahapihiyai iwinja bimisho suraanihi ishiya usa Jisaasihopi gwunyaahohiyihiyai yaawati naanjhandi nunyataise.

² Yaawati naanjhandi nunyataati komi tunniwi yahwinohiyihiyai kaundihi kiya nuwi Jemishiho Jonihomi saahoai naihra nahutarhiri namandipihauhi napotaise.

³ Napwih Erotho Judaahiyaami awaisawhiyai usonataati Jemisihoai tiwih napwindihandapi kiya gaare tiwi maaritauhi namati ko komi tunniwi yahwinohiyihiyai natausaasahi kiya nuwi Pitaahoai saundawaatopo, "Erotho nangipuwitandise," undiwi numwaawayopo. Ahi Erotho sandi kaisura Judaahiyaami asisihawaisihanda nandapa birethandi nipitandihandi oweha nandaatiwihura kiyataise.

⁴ Ahi Erotho tunniwi yahwinohiyihiyai kaundihi kiya atiwi Pitaahoai numwaasisuw napwitothihandaatihimawaayopo. Ahi Erotho tunniwi yahwinohiyihiyai ikwimaindimwitihi auhiri wihinithiri kirinithiri auhiri wihinithiram naasohita 16 kaiwihiyai ahawih kiya tusatipatiwi Pitaahoai iwinjaawi bitotawaayopo. Ahi sura Judaahiyaami nandapa birethandi nipitandihandi owehandi taawi nanawaahu-raatihi Erotho gwinyapenataati namati asisihaiwa birethandi nipitandihandi owehandi nanthohwaiwa owetanihura ipoti Pitaahoai numwaasi noti ishiyaami ndiheti ahawisatosa, "utaamo kimoai nyahi napitiwitihaawe?" unda nunjendo tati nehi napuwataise.

⁵ Ahi Pitaaho napwitatimihi tunniwi yahwinohiyihiyai iwinjaawi bitotawaayopo. Ahi ishiya Jisaasihopi gwunyaahohiyihiya Autaahaatho Pitaahoai iwitatamanati anditiwiwitiandigapundawaatopo.

Autaahaathomi Enjeriho Otikipatiho Yamihapataatihi Bimishiho Pitaaho Napwitatimihi Noti Numwaataise

⁶ Erotho Pitaahoai bousonih piwaha piwaatitaatiwihapihapi numwaasinutotati gwinyaaati bindataise. Ahi Pitaahoai senihandi watipihanda komi ikwihatimureti wirapesi tingaathaisahuram ikwireti wirawaayopo. Saiwi kiyauhi tingaathaisahuram othapihi nanoti bimainjahore. Ahi ami tunniwi yahwinohiyihiya usa napwitetihandami maasomwaanji jaawi bitotawaayopo.

⁷ Ahi suraanihi apatih Autaahaathomi enjeriho otikipatiho yamihapataatihi bimishiho napih komi nausainjithandi Pitaaho bimirihroti mihatih nausaatataise. Nausaatihihura Autaahaathomi enjeriho otikipatiho Pitaahom bopitaini tiwati ahowimataise. Ahowimati sata kaundataase, "Kinyi keti nepape," undataase. Undihihura Pitaahom ikwihatimureti senihauri watipihauri wisasohiwaui sawi nesi pandiwa yapipataapihi timahiyataise.

⁸ Ahi Autaahaathomi enjeriho otikipatiho Pitaahoai saundataase, "Kinyi yamepatuni asuipatuni nepi wisasanipi nipaate," undataase. Undih Pitaaho atisa titih kaundimuwanaan kamwaanji kiyataise. Ahi Autaahaathomi enjeriho otikipatiho sata kaundataase, "Kinyi apotihiri mbipaapihiri nepi nipaatihi nangi nanipinjai namme," undataase.

⁹ Undih kati kiyati komi nanototirihroti namasi Autaahaathomi enjeriho otikipatihoai niwipinjai notaise. Notaati Pitaaho sandi Autaahaathomi enjeriho

otipipatiho akitihihi autaihihandi kandi koihi siwipati mmonataayo tati gwinyataise.

¹⁰ Aihhi Pitaahotihhi Autaahaatihomii enjerihho otipipatihotihhi kuri nomaise. Numwii jaawii bitohohipipihhi jihapihhi nusatiapapii numwii otihapihhi jaawii bitohohipipihhi nusatiapapii numwii matambipaamii onepati awaipataapihhi noaipamaise. Noaipasihhi onepati awaindihandisii sawii nundiwihhi kuri noaipamaise. Noaipasi aunaahipatamii Otihatihhi daihaiwa daundiwaiwaamii daihira wira kuri nomaise. Aimii kuri maasi nomaahetii Autaahaatihomii enjerihho otipipatiho Pitaahoi namasi naihi keti womendaise.

¹¹ Wometihhi Pitaaho gwinyapenataati sata kandaase, “Nini wani gwinyataayo, Awaisihho komi enjerihho otipipatihoi natausaasihhi nasati Erotihomii ikwiraatihapuni isihhiya Judaahiya naanjihaiwa wiwa nanimtotiwiyauhi nanimaataise,” tati kandaase.

¹² Siyati Pitaaho gwinyapenamapi apopaati waati Mariyaahaatisii kaatamii anjipipihapi notaise. Iyataati Mariyaahaatamii mwaaho jonihoe. Iyataati komi ambipati witi Maakihoe. Aihhi sandi Mariyaahaatamii anindaatihhi isihhiya titaahiyihhiya ahoyaniwi bindawa taawii Autaahaatihopii gaapundawaayopo.

¹³ Taawii gaapundauhi Pitaaho notii ipaahaapii bitonda maasomwaanii totota tiwataise. Tiwihhi waati apopa otipipatihhaati kaatamii ambipati Rotaahaati maasomwaanii nuwitota nohaati, “Daje?” undataase.

¹⁴ Undihhi Pitaaho, “Nine,” undataase. Aihhi kaati Pitaahomii maahomwaanii atisataati Pitaahoso tati gwinyapenataise. Aihhi kaati atisataati Pitaahotihhi maaritataise. Maaritataati kaati windi keti maasomwaanii namuwati jahira mhatihhi niyati kiyai sata kaundataase. “Pitaaho yamo maasomwaanii bitondaise,” undataase.

¹⁵ Undihhi kiya kaati, “Kinyi naharitapaase,” undawaatopo. Aihhi kaati waati andititati sata kaundataase. “Nini naharindaamaato. Owetise. Akitihihi Pitaaho yamo maasomwaanii bitosihopito,” undataase. Undihhi kiya satawaatopo, “Wiwa Autaahaatihomii enjerihho otipipatiho yamihapataatihhi bimisiho Pitaahoaisatitisihotitaise,” tawaatopo.

¹⁶ Kiya taawii sanihauhi Pitaaho konihhi bitonda maasomwaanii tiwataise. Tiwihhi kiya maasomwaanii nuposawii Pitaahoi usonawaawii kiya waati yaiwimawaayopo.

¹⁷ Aihhi kiya piwaatitotiwihhiyai, “piwiha namihaapise,” undati Pitaaho mitihho tunisaunjataise. Aihhi Pitaahoi Awaisihho napwihandaaatihapii numwaasi naindihandapii kaundataase. Iyatosati wa satati kaundataase, “Sahi baiwi Jemisihoaisunii isihhiya usa Jisaasihopii gwuyaaahohiyihhiyaisunii kimandapii ausaapii kaundwise,” undamapii Pitaaho noaipasi wihhaanapii notaise.

¹⁸ Siyati Pitaaho notii nanipimainjihhi asisihhaatihhi ipihho sangi noaipasihhi tunniwii yahwinohiyihhiya mmonawa Pitaaho wometihhi yaiwimawosawii Pitaaho maahira naise tiwii nunaatiwii sawana kanawaatopo.

¹⁹ Aihhi Erotihho tunniwii yahwinohiyihhiyai natausaasihhi kiya pihitiwii Pitaahopii daawaahandii kandi ko wometihhi windi namumwaahopo. Aihhi saiiwi dambiwii wometihhi Erotihho namati tunniwii yahwinohiyihhiya muritihhi muritihhi Pitaahoi iwinjaawii bitohowihhiyai, “Sahi napitiyauhi Pitaaho womendaise?” undati Erotihho nunjenati itihundataase. Iyatosati tunniwii yahwinohiyihhiya usai saundataase, “Tunniwii yahwinohiyihhiya kimiyai numwaasi nuwii tipise,” undihhi kiya numwaasi nuwii tiwauhi napowaayopo. Aihhi Erotihho sura Judiyaahanda namasi notii aunaahipa Sisariyaahanda gohi bindataise.

Erotihho Napotaise

²⁰ Erotihho jihura isihhiya aunaahipa Tayaahandaahiyaapuni Saitonihandaahiyaapuni ahoyati aungwohandi itihitahore. Itihitahotihhi Erotihhoenda nutotiwihhiya namapi Birasitaasihhi Erotihomii anjanii ja bimisihoapiihhi ko Erotihoi piwiha napaisiha kaunditotiwii nowaayopo. Aihhi Birasitaasihhi Erotihoaapiihhi notii komi maarihho napaisaatumwatihhi piwiha kaundataase. Sandi kiya Erotihho itihitindihandii owetitotiwii kaundohitindii apaapiimahe, isihhiya sati yapitaahapiihhiya nandapa Erotihho yapipati ja bimipatahapii nawiho nuniyawii nepi nanawihhiyaasi kandaapii kaundawaatopo.

²¹ Aihhi Birasitaasihhi Erotihoi kaundihhi Erotihho namati isihhiyai jihura itihundisawihhiyai piwiha kaunditandii asisihhi ahiyataise. Aihhi asisihhi ahaisihetihhi ko apotihiri awaisawihhiyaamii nipaatiwii niyohohipipa neti niyoti nipaataise. Iyatosati awaisawihhiyaamii bimohipataasini autaaah bindataise. Bindataati kiyai piwiha awaisihhi utaarihhi kaundimii notaise.

²² Aihhi isihhiya Erotihomii maahomwaanii atisawaawii satiwii katawaatopo, “Maahomwaanii samwaanii utaaho womihamwaanii mahe. Owetise autaahaatihho womihamwaanje,” tawaatopo.

²³ Tiw katauhi Erotiho windi Autaahaathom ambipati namaawimaati isihiyai nini nehi utaahonini nisi ambipati namaanimapise maundihi keti kuraanihi Awaisihom enjeriho otipipatiho timbipa numwihi timbiyati pindipho omaanjititih neti nusopisasih napotaise.

²⁴ Napwihihura Autaahaathom piwaha waati noaipati aunahipa nahatewaara naihi isihiya baiwi atiwi Jisaasihopi giwunyaawaayopo.

²⁵ Aih Banapaasiyi Soriya isihiya Andiyokihandaahapihiya kaundohirihiri kireti kaimi nawiho nandapaapiho isihiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihiya Jerusaremihandaahiyai nunyam owemamapi japihi Andiyokihandaahapi nomaise. Nomaami kuri Joniho komi ambipati witi Maakihosi koai numwaasi maasi nomaise.

13

Banapaasiyi Soriya Otipipati Kaitaatimi Autaahaatho Ahiihi Isihiya Natiwusaasauhi Daayamaise. Daimi Porihon Namasati Autaahaathom Piwaha Ausaati Daayataise

¹ Aih aunahipati Andiyokihanda isihiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihiyaami otihatitih usa Autaahaathom piwaha ausaahohiyihiyauni katiwunjoihiyihiyauni bindawaayopo. Iyataati kiyaami ambipati siyate: Banapaasihotih Simiyonhotih komi ambipati witi Asihisihosi kotih Rusiyaasiho aunahipati Sairinihandaahapihotih Maneyenih Erotihom naisohosi kotih Sorihosi Andiyokihanda bindawaayopo.

² Aih kiya Autaahaathom maaritimumwaan giwunyaapi mmondaatiwi nandapa onaiwi bindawaawi Awaisihopi gaapundawaayopo. Aih Autaahaathom Itipihon saundataase, "Sahi baiwi Banapaasiyi Soriyai sati otipipatapi ahiiwisawise. Iyataati sati otipitit kaitaatimi nini aimi ahiiwisonihure," undataase.

³ Undih kiya kiyaanihi nandapa onaiwi bindawaawi Autaahaathom gaapundawaayopo. Gaapundiwi kuri Autaahaathom watipihandi naitaatimi kiya kuri ikwiri ahiiwisawi kuri natiwusaasauhi nomaise.

Kuri Numwi Yapipa Saipiraasihanda Autaahaathom Piwaha Ausaamaise

⁴ Aih kuri Autaahaathom Itipihon natausaasih nomaise. Numwi aunahipati taunihandi Serusiyaahanda noaipamaise. Aih kapihi Serusiyaahandaahapi kuri sipihandoti yamwaamaise. Yamwaasih sipihandi numwaasi yapipati witi durihirami otihati ahetipati Sapiraasihandaahapi notaise.

⁵ Aih kuri numwi yapipati Saipiraasihandami aunahipati Saramisihanda noaipamaise. Noaipapi kapihi Saramisihanda Judaahiyaami anjaan gwaharaahonya kapihi ahoyaniwi Autaahaathom giwunyaapi gaapundiwi ami wapa kiyohipipih kuri nandaapi Autaahaathom piwaha ausaamaise. Aih ami Joniho Maakihon kuri andiiwiwitandihon maasi kurisa notih bindataise.

⁶ Aih kingwaasi yapipati Saipiraasihandami aunahipihaiwaara daimi numbiwi aunahipa Peposihanda noaipawaayopo. Noaipapi kingwaasi utaaho woai usonawaayopo. Utaaso so onapipa kaiwa kaiwa kiyahore. Iyataati ko Judaahosi satahore, "Nini Autaahaathom piwaha atindi neti ausaataayo," tati jaiwitahaiwa katahore. Iyataati komi ambipati Ba Jisaasihoe.

⁷ Iyataati utaaho wo yapipati Saipiraasihanda ja bimisiho komi ambipati Sesiya Poraasihosi koaisa Ba Jisaasihon maasi bindataahore. Iyataati Sesiya Poraasihon komi giwunyaasihandi awaindahandi gaahandisahore. Aih ko Banapaasiyi Soriyai Autaahaathom piwaha atitandi gaata numwaataise.

⁸ Aih Ba Jisaasihon onapipa kaiwa kaiwa kaisihom ambipati piwaha Girikihara nepemaipi Erimasihone, undiwi nusoaasawihosi ko siya giwunyaataise, awaisihon yapipati ja bimisiho kurami piwaha atisataati nepemaitati Jisaasihopi giwunyataise tati giwinyapenataati namati Banapaasiyi Soriyai ipihatisamataise.

⁹ Aih Sorihon komi ambipati witi Porihon tiwihosi komi omanjititih Autaahaathom Itipihon waati tsaitahore. Tsaitahosi waati biyati Erimasihonai iwinjatataati saundataase.

¹⁰ "Kinyi Bwaasihirihirami mwaahone. Iyapaapi Autaahaathon gaahaiwa nanyamihaiwa nepi nopisapaise. Iyapaapi kinyi nahatewa jaiwitataatiwihaiwauni nahatewa maipihaiwauni kinyapihi tsaitamataise. Aih jinjahira kinyi Awaisihom piwaha akitihaapi nepemaipi jaiwitahe tapaase.

¹¹ Aisi atime. Wani kumura kuraanihi Awaisihon naanhandi gi nahinyonih kinyi ndiha niyotitaise. Niyotonih kinyi ipihonai windi maawinjapi othi wonji bimitaise," undati Porihon koai kaundataase. Kaundihi keti kuraanihi windi tiwipati asihatahatamatiyahandi nasati komi ndihai namaasamataise. Namaasamasihon ko

naharisati asasihoanji notaise. Iyataati koai ishiya ikwira iwipi daihira nepi nunjitaatiwihyaapi daataise.

¹² Aihĩ yapipati Saipiraasihandi ja bimisihõ sandi mmonataati Awaisihomĩ piwihã atisihãapi akitihaare tati komi maarihõ wĩndotaise. Aihĩ ko Jisaasihopi giwunyaataise.

Poriyĩ Banapaasiya Aunahĩpa Andiyokĩhandĩ Wĩndĩ Yapipati Pisitiyaahanda Aheti-pata Otĩpĩpati Kiyamaise

¹³ Porĩhotihĩ koaisamĩ maasi naisururĩtihĩ aunahĩpati Peposihanda namasi sipĩhandĩ nesi yapipati Pambiriyaahandamĩ aunahĩpati Pegaahandaahapi nowaayopo. Nuwĩ noaipapi Jonĩho Maakiho kuri kapĩhĩ namasi japĩhĩ Jerusaremĩhandaahapi niyataise.

¹⁴ Aihĩ kuri Pegaahanda namasi numwĩ yapipati Pisitiyaahandamĩ aunahĩpati Andiyokĩhanda noaipamaise. Noaipapi Judaahiyaamĩ Sapaatĩhandetĩ Judaahiyaamĩ anĩ gwiħaraahandaatĩhĩ ishiya ahoyanĩwĩ Autaahaatĩhopi giwĩnyaapi gaapundohĩpihĩ nandaapi bindamaise.

¹⁵ Bimihĩhura Autaahaatĩhomĩ piwihã Mosesihoi numwihĩ ahaisihãamunĩ Autaahaatĩhomĩ piwihã atiwi nepi ausaahohiyihĩya piropetihĩyaamĩhaunĩ wihooanĩha ahoyawĩ awĩtawayopo. Awĩtiwĩ owetihĩhura ipotĩ anĩndamĩ mĩtihiya piwihã satĩwĩ Poriyĩ Banapaasiyaapi nusoaasawaayopo. "Naisohuraahe, sihoahĩ piwihã wa ishiya Jisaasihopi giwunyaahohĩthandĩ andĩtiwipĩ katĩtaatiĩmaahĩ gaasi sihoahĩ ausaapi kanyatiĩtaatiĩme," undĩwĩ piwihã nusoaasawaayopo.

¹⁶ Aihĩ Porĩho dotĩ ishiya piwihã namĩhaapi komi piwihã atĩwitaatiwĩ ikwĩrĩ autaahĩ ahĩyatosa sata kaundataase, "Sahĩ Isĩraherĩhiyaatunĩ amĩ Isĩraherĩhiyaamatĩmetahiyaatĩ Autaahaatĩhopi aunĩhĩhĩrĩ katĩwĩ gaapundohiyĩhiyaatunĩ sahĩ nahatiyaatĩ wanĩ nisĩ piwihã atĩnjatiĩwise," undataase. Undihĩ kiya atĩnjatauhĩ Porĩho saundataase.

¹⁷ "Isĩraherĩhiyaanĩnĩ kĩmiyaanamĩ Autaahaatĩho nyamĩ asoyaapi nisĩhiyaamatĩtotati kiyai ahĩwisataise. Aihĩ kiya yapipati usaamĩhati Isipĩhanda bimauihĩ Autaahaatĩho kiyaisatĩtihĩ kiya noaipapi taahiyĩhiyaaimatawaayopo. Aihĩ ipotĩhura komi watĩpihanda satĩ yapita namĩhaatĩ numwaasi niyataise.

¹⁸ Aihĩ satĩ yapipati ishiya owehataatĩhĩ numwaasi naihĩ kiya maipĩhaiwa kiyauhi Autaahaatĩhoai poundataise. Aihĩ Autaahaatĩhomĩ poundĩndĩhandĩ ahotĩmĩ naihĩ kĩnaungwĩhaiwa ikwauhwĩ maindĩmwĩtihĩ jĩhaatĩ ikwauhwĩ maindĩmwĩtihĩ siyahaiwa 40 kiyati sanausotaise.

¹⁹ Aihĩ Kanaanĩhanda ishiya piwihã ikwĩrĩ naasairĩtihĩ wĩramĩ yahurĩtahaiwa 7 kiyahaiwa piwihã yĩyandĩhĩ piwaatiwihĩya taahiyĩhiya bindawaayopo. Bimauihĩ Autaahaatĩho komi ishiya Isĩraherĩhiyai watĩpihandĩ numwihĩ kiya nuwĩ kiyai niyapĩ tipĩ owemapĩ gaamawaayopo. Aihĩ Autaahaatĩho Isĩraherĩhiyai yapipati satĩ noaipati tĩtĩhĩ kiyaamĩhatimatĩtandĩ nunyataise. Aihĩ kiya Isĩraherĩhiya Isipĩhanda bimambĩwĩ amĩ kapĩhĩ namasi yapipati ishiya owehata naiwĩ bimambĩwĩ amĩ kapĩhĩ namasi naiwĩ Kanaanĩhanda noaipapi kapĩhĩ bindawaawĩ ishiya Kanaanĩhandaahiyaipĩ tipĩ yapipati nepi bindawaayopo. Saiwĩ kapĩhĩ kapĩhĩ bimaamĩ nasauhĩ kĩnaungwĩhã piħĩtatĩ 450 kiyati sanausotaise.

²⁰ Sanawihĩ bimauihĩ ipotĩhura Isĩraherĩhiyai andĩtiwĩwitaatiwĩhiyai kĩhaara kĩhaara koai koai Autaahaatĩho ahĩwisataise. Ahĩwihĩ kiya Isĩraherĩhiyai iwtatamanĩwĩ andĩtiwipĩ bimaamĩ nuwĩ Autaahaatĩhomĩ piwihã atisatĩ netĩ ausaasihõ piropetihõ Samwerĩho noaipasiħura namĩhaawaayopo.

²¹ Aihĩ suraanĩhĩ Samwerĩho bimihĩ Isĩraherĩhiya nuwĩ kiyai winjaatĩ bimĩtandĩhopi woai ahĩwise undĩwĩ Samwerĩhoai kaundawaayopo. Kaundauhĩ Samwerĩho Autaahaatĩhopi gaapundihĩ namatĩ Autaahaatĩho Isĩraherĩhiyai iwinjaatĩ bimĩtandĩho awaisihõ Kisĩhomĩ mwaaho Sorĩhoai ahĩwisataise. Iyataati Sorĩho so ishiya Benjaminĩhomĩhiyaamĩ namwiyaatiwĩhiyaamĩhore. Aihĩ Sorĩho Isĩraherĩhiyai iwinjaatĩ bimihĩ kĩnaungwĩhaiwa piħĩtatĩ ikwauhwĩ maindĩmwĩtihĩ jĩhaatĩ ikwauhwĩ maindĩmwĩtihĩ 40 kiyati siyahaiwa sanausotaise.

²² Aihĩ ipotĩhura Autaahaatĩho Sorĩhoai nemataise. Nematosã Daawitĩhoai ahĩwihĩ ko noaipati awaisĩhoematatĩ kiyai iwinjaatĩ bindataise. Aihĩ Autaahaatĩho Daawitĩhopi sata kandaase, 'Daawitĩho Jesihomĩ mwaaho nisĩ maaritohĩrĩhĩretĩ ninjapepihĩratĩ kaitaihi nĩnĩ usonataatĩ kopĩ maaritataayo,' ndaase.

²³ Iyataati jĩhura nyamĩ asoyaisĩ Autaahaatĩho kaitandĩ kaundĩndĩhandĩ kandĩ kiyati Daawitĩhomĩ jĩtipati napipatetapi Isĩraherĩhiyaanangi japĩhĩ nanyamaitandĩho Jisaasihoi Autaahaatĩho ahĩwisataise.

²⁴ Jihura Jisaasiho otipipati sangi namasati kaihihura Joniho piwaha ausaati Isiraherihiya taahiyihiyai kaundataase. Kaundataati sata kaundataase, 'Sahi sami maipihaiwa kiyohiwaiwa namapi nepemaitiwi waapoho nepise,' undataase.

²⁵ Joniho komi otipipati kiyati owemaitandi detitih sata kaundataase, "Sahi nisapi diyaamahoe tiwi gwinyaawaayopo? Iyataati utaaho wopi napitaiso tiwi jaawi bi-mohihoninimahe owe. Aisi sahi atiwise. Wo utaaho nisi ipoti napitaise. Iyataati komi otipipatihoninimatiti otipipatihiya kiyohiwaiwa windi kaindi nambititi asuipati nausohaamaamaito.

²⁶ "Isi naisihiyaate, sahi Abiraahamihomihiyaatitih ami Isiraherihiyaamatipmetahiyaati Autaahaatihopi aunihihiri katwi gaapundo-hiyihiyaate, piwaha nyangi japihi nanyamaitandihandapiha aimi Autaahaatihonusoasahi Isiraherihiyaanapi napise.

²⁷ Napihihandi kandi isihiya Jerusaremihandaaahiyauni Autaahaatihomi anjawaihindamimithiyauni windi baiwi Jisaasihopi nyangi japihi nanyamaitandihoe tiwi gimunyaahopo. Aiwi kiya Autaahaatihomi piwaha jihura ausaahohiyihiyaami piwaha jipatihiyohiha kiyaami Sapaatihandi nahateweti awitohihaapi windi baiwi gimunyaahopo, owetise. Aiwi kiya Jisaasihopi napone tiwi katauhi Jisaasihoai tiwauhi napotaise. Aiwi kiya sandi kiyawaawi Autaahaatihomi piwaha atiwi nepi ausaahohiyihiyaami piwaha Jisaasihopi yaawati naanhandi naitaise tiwi katohimumwaanj kamwaanj titih kiyahaayo tiwi windi baiwi gimunyaahopo, owetise.

²⁸ Aih Jerusaremihandaaahiyauni anjawaihindamimithiyauni Jisaasihoai tiwitaatiwi komi maipihandi kaindihandi windi monihopo. Windi monawaahandi kandi Pairotiho Jisaasihoai nehihandi kiyati tiwitetiwi kaundawaatopo.

²⁹ Iyataati jihura Autaahaatihomi piwaha atiwi nepi ausaahohiyihiya piwaha katwi jipatihiyohimumwaanj kamwaanj kaiwi aimi owetih Jisaasihoai ipi titih atawihatetapi nepi jomaahipati witi isihiya kaiwihataatih ahiyawaayopo.

³⁰ Ahiyauhihandi kandi Autaahaatihomihowimasih Jisaasihopi nepataise.

³¹ Nepasi yamihapataatihapi windi titih keti namaise. Namaayati bimih isihiya Garirihanda namasi Jerusaremihandaa jihura daayawaasohiyihiya komi otipipatihiya Jisaasihoai asisihapihihiwaiweti usonawaayopo. Aih isihiya siya Jisaasihoai usonihohiyihiya komi kaiwaiwaapi ausaapi Judaahiyai taawi kaundawaatopo.

³²⁻³³ Aih yihooanj Autaahaatihomi piwaha isihiya maarititaatiwaha ausaaha kasatahaato. Piwaha isihiya maarititaatiwaha siyahaare, Autaahaatihom Jisaasihoai japihi ahowimati numwaataise. Iyataati sandi jihura nyami asoyi akitinhi kaitandi piwaha kaundisih wani nyangisaapihi akitihandi kiyataise. Iyataati Daawithom piwaha Aunihihirami utipihandi kasinihandaatih Jisaasiho japihi nepaitandihandapi katati ahaisih satahaare:

"Nini gi ahoimati japihi nangimaahonih kinyi noaipapi nisi maasihonj akohonjtinih nini noaipati gapihoninimatataayo," *Aunihihiri*

2:7

tati Autaahaatihom katihi Daawithom jipatihiyati ahaisihaare.

³⁴ Jisaasiho windi namaapwitiandi Autaahaatihom japihi koai ahowimati numwaataise. Aih sandapi Autaahaatihom Jisaasihoai kaundatandihandapi Aisaiyaahoi Autaahaatihom neti gwunyaasih Aisaiyaaho sata ahaisihaare:

"Nini gaahaiwa niwahonisihaiwa jinjapihi ahotitandihaiwaapi Daawithoi kaundohiwaiwa gisuni isihiya kinyapi ghunyaasaihiyaisuni nasamto," *Aisaiyaaho*

55:3

tati Autaahaatihom Aisaiyaahoi neti gwunyaasih ahaisihaare.

³⁵ Iyataati Aunihihiri Samihandi ndaatih Daawithom Autaahaatihoi sata kaundati ahaisihaare:

"Kinyi kinyi otipipatiho piwaha atingisati kaisihom ambipati kiyati namasaatitandi windi namaamaitaise," *Aunihihiri* 16:10

undati ahaisihaare.

³⁶ Sa piwima sata ahaisima Daawithopihaamaahe. Daawithom Autaahaatihom maaritihiri kireti japepihira isihiyai anditiwiwiti kiyataise. Kiyati bimainjati ipotihura napwih satoyi ahiyohipih ahiyauhi namasaatatase.

³⁷ Iyataati wani Autaahaatihom jomaahipataatihapi ahowimati japihi numwaasih so windi komi ambipati namaamasaatise.

³⁸ Aisi naisihiyaate, Jisaasiho so napotati japihi nepasitindaahi Autaahaatihom sami maipihaiwa nesamaitandihandapiha piwaha yihooanj ausaaha kasatahaato. Aisi sahi sandapi baiwi gwinyaapise.

³⁹ Iyataati isihya Mosesihomi winihapipa japepihrohiihiyaami maipihaiwa Autaahaathiho windi nemwaamaitaise. Iyataati am Autaahaathoaisangi kiyai windi isihyaati titih ainahiihiyaate munditaise. Iyataati Jisaasiso sopi isihya nahatiya giwunyaahohiihiyaami maipihaiwa Autaahaathiho nemwaitaise. Nemwatosati Autaahaathiho kiyaisi, "Sahi titih ainahiihiyaate," unditaise.

⁴⁰⁻⁴¹ Iyataati Autaahaathihomi piwiha atiwi nepi ausaahohiihiyai Autaahaathiho neti giwunyaasiihi kiya piwiha wa satiw jipatipiyohihaare,

"Nisapi sisipitohiihiyaate, sahi atiwise, sahi bimisaihi nini kaitandiyohitihandi kaito. Kaisanhi isihya usa sandapi ausaapi baiwi kasatisaihaahi sahi windi gimunyaaitaapo. Aiwi sahi sandapi napinde tiwi baiwi gimunyaawaawi napwitaapo,"

Ib#ruhiya 1:5
tati Autaahaathiho kiyai neti giwunyaasiihi kiya ahiyohihaare. Ahiyohihaasi sahi jaawo. Wiwa Jisaasiho kaiwaiwaapi windi baiwi gimunyaapiapano. Jihura Autaahaathihomi piwiha atiwi nepi ausaahohiihiya katohwimaiwa wiwa sangisaapihi napitaiso," undati Porihom kaundataase.

⁴² Aih Porihom sata kiyai kaundamapi Banapaasihoaisam aimi noaipasi naihi isihya kuri satiw kaundawaatopo, "Judaahiyaanam Sapaatihandi ipotihandeti japihi shooaahi nami sa piwiha kanyatisihaami waati jahira ausaapi kanyatitaatime," undawaatopo.

⁴³ Aih isihya usa an awaindahandi namasi anipihapi niyauhi usa taahiihiya Judaahiyaun am isihya usa Judaahiyaamatimetahiya Autaahaathihopi aunihihihi katwi gaapundohiihiyauni Poriyi Banapaasiyai nuwipinjai nowaayopo. Nuwipinjai niyauhi kiyai Porihom piwiha anditiwiwiha saundataase, "Autaahaathiho aini gaahandi nasamih newaayowi kimandi gaamandi nehoti mandeti andititwi bimaawise," undataase.

⁴⁴ Aih judaahiyaami Sapaatihandi ipotihandetapi kuri kaundohitihandi aimi noaipasiihi kandeti isihya nahatiya sati aunahipitahapihiya Awaisihom Piwiha atitaatiwi napiw ahoynawaayopo.

⁴⁵ Ahoyanihauhi Judaahiyaami awaisawiihiya mitihya mmonawaawi isihya nahatiya Poriyi Banapaasiya kaundirihireti japepihiraui sandapi kiya mmaipaiwi kuri usonawaayopo. Aiwi kiya Porihom piwiha kaundisahaapi jaiwitahe tiwi sisipitawaatopo.

⁴⁶ Aih Poriyi Banapaasiya yamaim piwiha ausaapi satimi kaundamaase. "Jihura aposerhiyaanangi Autaahaathiho sanyatataase, 'Judaahiyai nisi piwiha jiihi ausaapi kaundiwise,' nyatih atisahaawi am yihooan titih kireti kiyaha sangi ausaaha piwiha kasatahaato. Ausaaha kasatonihandi kandi sahi piwiha kaisi ahosumwawaayopo. Ahosumwawaawi sahi asiyihyaatimatitwi kiyaatinihi bimitaatiwihandi windi namaito tiwi nanyisawaayopo. Aisi sahi atiwise, wani yihooan sangi Autaahaathihom piwiha ausaaha kamaasatito. Iyahaawi isihya judaahiyaamatimetahiya aunahipati kimata bimohiihiyai ausaaha kaunditihawe.

⁴⁷ Iyataati Awaisihom kom piwiha atiwi ausaahohiihiya piropetihyaami maahomwaaapi katisiha aposerhiyaanangi sanyatataase:

'Nini isihya judaahiyaamatimetahiyaapihi sisih nausaatahaamatiyahongi ahingisataayo. Ist kinyi isihya yapih nahatewaaraahiyai nausainjitihandi nunje. Nunjisamih Autaahaathiho kiyai japihi numwaitaise,' tati Awaisihom piwiha atiwi nepi ausaahohiihiya piropetihyaami maahomwaaapi katisiha kanyatataase," undimi kaundamaase.

⁴⁸ Isihya judaahiyaamatimetahiya sa piwiha atisawaawi kiya asakaiwi maaritawaayopo. Iyawaawi kiya Awaisihom piwihaapi gaahaare tawaatopo. Aih Autaahaathiho isihya jinjapihi bimitaatiwi ahwisawiihiya kiya baiwi atiwi Jisaasihopi giwunyaawaayopo.

⁴⁹ Iyataati Awaisihom piwiha sati yapitaahi gaamati noti noaipasiihi isihya atiwi Jisaasihopi giwunyaawaayopo.

⁵⁰ Aih asihya usa judaahiyaamatimetahiya ikipipa pihita ahusotahiya Autaahaathihopi aunihihihi katwi gaapundawaayopo. Aih judaahiyaami an giwiharaahiaami mitihya dopaw isihya siyaisun aunahipati Andiyokihandaahapi awaisawiihiyaisun Poriyi Banapaasiyaapi apousihaiwa kiyai kaundawaatopo. Kaundauhi kiya Poriyi Banapaasiyaapi apowih kuri kiya maipihaiwa kawiihi kiyami aunahipataahapi itihitiwi natiwusaasauhi kuri kapih namasi nomaise.

⁵¹ Aih kuri nomami kuram auihrepit yapipati ikwaatipihom ahusotimbipa tiwihaapi nemamaise. Sandi kuri kaindindi kiya Autaahaathihopi windi gimunyaapi ahosumwauhi namihanimi kiyamaise. Kaimimap aunahipati Aikoniyaamhandaahapi nomaise.

⁵² Aih Andiyokihandaahapihiya Jisaasihopi giwunyaahohiihiya asakaiwi maari tauhi Autaahaathihom Itipihom kiyaaapihi tsaitataise.

14

Poriy Banapaasiya Aunahipati Aikoniyamihanda Otikipati Kiyamaise

¹ Aihĩ aunahipati Aikoniyamihandaahisangi kuri naasi katĩ kaimĩ Judaahiyaamĩ anjaanĩ gwiharaahandaatĩhĩ kapĩhĩ ahoyanĩwĩ Autaahaatĩhopĩ gwĩnyaapĩ gaapundiwĩ amĩ wapa wapa kiyohĩpĩhĩ Poriy Banapaasiya nandaapĩ Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha ausaamaise. Saimĩ baimĩ pĩwĩha ausaasĩhĩ isĩhiya Judaahiyaunĩ Judaahiyaamatĩpĩmetahiyaunĩ Jisaasihopĩ gwĩwunyaawaayopo.

² Gĩwunyaahauhĩ Judaahiya usa Jisaasihopĩ wĩndĩ gĩmaawunyaapĩhiya isĩhiya Judaahiyaamatĩpĩmetahiyaunĩ kiya Poriy Banapaasiyaapĩ apowisawĩhiyaamĩhiboanĩ niyauhĩ usa aposerĩhuramĩhihoanĩ niyawaayopo.

³ Aihĩ kuri asisĩha utaarĩhandetĩ Aikoniyamihanda bindamaamĩ wĩndĩ yamaimĩ andĩtĩtĩmĩ Awaisĩho Jisaasiho kaiwaiwaapĩ ausaapĩ kiyai kaundamaase. Kaundĩhĩhura Awaisĩho kuri andĩtĩwisĩhĩ kuri watĩpĩhaiwa kahatamatĩpetahaiwa kiyamaise. Iyataatĩ sandaahĩ kuramĩ pĩwĩha gaahandĩ nanyinyataise tohĩtĩhandĩ akĩtĩhande tĩto tatĩ isĩhiyai nunjataise.

⁴ Aihĩ aunahĩpa satĩ Aikoniyamihandaahapĩ isĩhiya wĩhĩwĩhoanĩ natapaatawaayopo. Natapaatĩwĩ usa Judaahiya Poriy Banapaasiyaapĩ apowisawĩhiyaamĩhiboanĩ niyauhĩ usa aposerĩhuramĩhihoanĩ niyawaayopo.

⁵ Aihĩ saiwĩ bimauihĩ ipotĩhura isĩhiya Judaahiyaatĩhĩ usa Judaahiyaamatĩpĩmetahiyaatĩhĩ kiyaamĩ mĩtĩhiyaisawĩ nutasi Poriy Banapaasiyai maipĩhandĩ kawĩwĩ nawĩhaara sururi yahwĩto tĩwĩ katawaatopo.

⁶ Saiwĩ katauhĩ kuri atimĩmapĩ yapĩpatĩ Rikoniyahandaahapĩ yanĩhĩmapĩ nomase. Iyataatĩ yapĩpatĩ Rikoniyahanda aunahĩpahaurĩ Risĩtĩraahandunĩ Derĩbihandunĩ ahendaise.

⁷ Aihĩ Poriy Banapaasiya saurĩ aunahĩpahauraahunĩ kauramĩ detunĩ Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha Jisaasiho kaiwaiwaapĩha daimĩ ausaamaise.

Poriy Banapaasiya Risĩtĩraahanda Otikipati Kiyamaise

⁸ Aihĩ aunahĩpatĩ Risĩtĩraahanda utaaho wo komĩ auhatĩmurĩ maindĩmwĩ maipĩtaho bindataise. Iyataatĩ so auhĩrĩ maipĩtiso sanaatĩ sĩkiyatĩ auhĩrĩ maipĩtahoai namotaiĩhore. Sĩkiyatĩhoai namotaiĩhosi wĩndĩ biyatĩ dahomaayahore.

⁹ Aihĩ waara auhĩrĩ maipĩtisĩhoai numwaasi Porĩho pĩwĩha pĩwaatimbĩpĩhĩ nowaayopo. Numwaasi nuwĩ ahĩwisauhĩ bindata Porĩhomĩ pĩwĩha atĩwisataise. Atĩwĩhĩ Porĩho koai biyatĩ waatĩ iwinjataise. Iwinjataatĩ ko noaipatĩ gaahoematĩtandĩhandapĩ gwĩnyaataho bimihĩ iwinjataatĩ Porĩho gwĩnyaataise.

¹⁰ Aihĩ Porĩho gwĩnyaataatĩ waatĩ sata koai kaundataase, “Kĩnyĩ dopĩ tĩtĩhĩ bitose,” undataase. Undĩhĩ ko auhĩrĩ maipĩtisĩho atisatĩ ketĩ kuraanĩhĩ dotĩ nga itĩpatĩ daayataise.

¹¹ Iyataatĩ Rikoniyahiya autaahaatĩho jaiwĩtĩwĩho taahĩhopĩ gwĩnyaapĩhiyaasĩ sandĩ Porĩho kaindĩmandapĩ isĩhiya mmonawaawĩ Rikoniyahiya sawanaamĩha pĩwĩhaara Poriy Banapaasiyaapĩ satĩwĩ katawaatopo, “Nyamĩ autaahaatĩho nehi isĩhiyaamatiyatĩ nyamĩhapĩhĩ noaatĩpataise,” tĩwĩ katawaatopo.

¹² Aiwĩ Banapaasihoai ambĩpatĩ Jeyusihoje undĩwĩ nusoasawĩ Porĩho pĩwĩha ausaatĩ kaundahotĩhĩ koai Erĩmisihonje undĩwĩ nusoasawaayopo.

¹³ Iyataatĩ autaahaatĩho jaiwĩtĩwĩho Jeyusiho tohĩhomĩ anĩhandĩ kopĩ gaapundohĩtĩhandĩ aunahĩpatĩ Risĩtĩraahandamĩ mangĩrainĩ ahendaise. Aihĩ pĩrisĩho wo isĩhiyaapĩ nandapa tĩhatĩ autaahaatĩho Jeyusihoai numwisĩhotĩhĩ isĩhiyaisawĩ aposerĩhuri nandapa autaahaatĩho jaiwĩtĩwĩhoai tĩhĩwĩ nunyohĩpatamataito tĩwĩ maasapĩho kauho sapĩho boaindĩ anjatiwĩ isĩsi aunahĩpatĩ satamĩ matambĩpaamĩ onepataapĩhĩ niyawaayopo.

¹⁴ Isĩsi niyauhĩ Poriy Banapaasiya sandĩ kuri kawitaatĩwiyohĩtĩhandapĩ isĩhiya ketĩ usonĩwosawĩ nuwĩ kuri ausaapĩ kaundawaatopo. Kaundauhĩ kuri atisamaamĩ kiya Autaahaatĩhopĩ sisĩpĩhĩtĩwĩ katohĩtĩhandapĩ yayamaamĩ kuramĩ apotĩhĩrĩ niyosĩpĩpaamĩ masĩhonjĩ napwĩramaise. Napwĩrĩmĩ isĩhiyaamĩhatĩhĩ niyamaamĩ kiyai satĩmĩ waatĩ kaundamaase.

¹⁵ “Sahĩ isĩmiyaate, yahuraanĩ nehi utahuraanĩ samatiyahuraanĩsĩ sahĩ saiwa yahu-raanyangi napĩtĩnyitaatĩwiyopo? Yahuraanĩ sangĩ Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha Jisaasiho kaiwaiwaapĩha ausaaha kasatĩtĩhaahuraane. Kasatisaihi sahĩ samĩ autaahaatĩho jaiwĩtĩwĩho nehiho namapĩ Autaahaatĩho akĩtĩho jinjapĩhĩ bimisĩhopĩ nepemaitĩwĩ gwĩwunyaitaatĩwe. Iyataatĩ Autaahaatĩho akĩtĩho so yamĩhapatĩ yapĩpatĩ durĩhĩrĩ nahatewa gĩmunyainjĩpĩpa ahaisĩhore.

¹⁶ Iyataatĩ akĩte jĩhura Autaahaatĩho kiyaamĩhandisĩ kiyai kaito tatĩ namĩhaasĩhĩ kiyaisunyaapĩhaiwa kiyawaayopo.

¹⁷ Iyataahandi kandi Autaahaathiho sawahopi ishiya bindataise tiwi gwinyaito tati nyangi gaahandi kanyisataise. Kanyisati wipati nandapa noaipaitandi nanyinyataise. Nanyinyati ami nandapa nga biyati nanyamih maaritthaayo,” undamaase.

¹⁸ Undihihandi kandi kiya aimi autaahaathiho jaiwitiwihoai nandapa ishiyaapi tihitiw nunyohipatamataito tiwiyauhi kuri kamaiwise undimi ipihatisamaise.

Porihoi Nawihara Yahowaayopo

¹⁹ Aih ai aunahipahauri Andiyokihanduni Aikoniyaamihandaahapuni Judaahiya usa napiwi ishiyai Poriyi Banapaasiyaapi apowitandihai piwiha kaundawaatopo. Kaundauhi kiya apowih Porihoai nawihara yahowaayopo. Yahauhi Poriho timahiyati kwaapanimaasasihi aimi napomataise tiwiyawa nepi aimi aunahipatami nehihapaahmawaayopo.

²⁰ Aih Jisaasihopi ishiya giwunyaahohiyihai napiwi Porihoai otaatemapi bitohauhi Poriho japih nepasi aunahipata niyataise. Aih niyati nanotati bowih nepasi Banapaasihoaisami aunahipa Deribihandaahapi nomaise.

²¹ Numwi sati aunahipita Autaahaatihomi piwiha Jisaasihoi kaiwaiwaapiha ausamaise. Ausaasihi ishiya taahiyihai kurami piwiha baiwi atiwiwi nepemaitwi Jisaasihopi giwunyaawaayopo. Aih kuri ipotihura japih Risiitraahanda numwi noaipamaise. Aimi Risiitraahanda bimambimi kapih namasi numwi Aikoniyaamihanda noaipamaise. Aimi ami Aikoniyaamihanda bimambimi kapih namasi numwi Pisitiyaahandami aunahipati Andiyokihanda noaipamaise.

²² Saimi saiwa aunahipihaiwaara otipipati kaimi daayamaami ishiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihai anditiwipihai satimi kaundamaase: “Usa sangi yaasati naanjhaiwa nasamisaihi gaasi anditiw Jisaasihopi giwunyaapiase. Ami nyahi Autaahaathiho nyainja bimitandihandaatih nandaitihaawi jih yaasati naanjhaiwa pihitaati naitihaawe,” undamaase.

²³ Aih aunahipa nahatewaara kuri otipipati kaimi daayamaami ishiya baiwi Jisaasihopi giwunyaahohiyihai iwinjaawi bimitaatiwihai ahwisamaise. Ahwisamosami kurami ahwisawihai Autaahaathiho watipihandi numwitandi nandapa namaanimi bindamaami gaapundimi Awaisiho kiya giwunyaahohihomi ikwiraatih ahwisamaise.

Poriyi Banapaasiya Yapipati Siriyaahandami Aunahipati Andiyokihandaahapi Japih Niyamaise

²⁴ Poriyi Banapaasiya yapipati Pisitiyaahanda kaimi daimbimi numwi yapipati Pam-biriyaahanda noaipamaise.

²⁵ Noaipapi sati yapiami aunahipati Pegaahanda noaipapi ishiyai Jisaasihomi piwiha ausaapi kaundamaase. Ausaapi kaundimapi aunahipa witi Atariyaahandaahapi nomaise.

²⁶ Numwi Atariyaahandaahapi sipihandoti yamwaasih sipihandi kuri numwaasi yapipati Siriyaahandami aunahipati Andiyokihandaahapi notaise. Sati aunahipita jihura ishiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihai Autaahaathiho biyati kuri iwinjaati bimonih kuri otipipati nga kaito tiwi kuri Autaahaatihomi ikwiraatih ahwisohipipithe. Ahwisohipipihisi otipipati kati kaimi owemamapi japih nasamaise.

²⁷ Namm Andiyokihanda noaipapi ishiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihai numwaapi ahoyami Autaahaathiho kurisati maasi bindata otipipati kaindihandapi ausaapi kaundamaase. Aimi kuri kiya satimi kaundamaase, “Autaahaathiho ishiya Judaahiyaamatipmetahiyai iwinja bimitandihandami daihra iwinjapwaasih kiya nepemaitwi Autaahaatihopi giwunyaawaayopo,” undamaase.

²⁸ Aimi kuri kiyaisami waathiho taahiwaiwa nepi bindamaise.

15

Jerusaremihanda Isihai Jisaasihopi Giwunyaahohiyihai Ahoyaniwi Pihai Titihemapi Pihawaatayaayopo

¹ Aih ishiya usa Judiyaahandaahapihiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihai aunahipati Andiyokihanda napiwi Judaahiyaamatipmetahiyai Jisaasihopi giwunyaahohiyihai piwiha nunyawaawi satiw kaundawaatopo. “Sah winihapi Autaahaathiho Mosesihoi numwimbipa minjapepihiwi ambipati nahomaamandipawaawaahi Autaahaathiho sangi windi japih namaasamaitaise,” undiwi kaundawaatopo.

² Aih kiya satiw kaundauhi Poriyi Banapaasiya atisamaami kuri apiipaahi awaindahandi itihitamaase. Itihitimi kiyaisami piwihaara pwisipatahamataiw tunnawaayopo. Aih sandapi namapi Jisaasihopi giwunyaahohiyihai Poriyi Banapaasiyaisuni ishiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihai usaisuni naiwi

Jerusaremihanda aposerihiyaaisawuni Jisaasihop+ gw+nyaahohiy+hiyai iwinjaaw+ bimohiy+hiyaaisaw+ p+wiha sa tit+hemaitaat+wi kaundawaatopo.

³ Kaundiwi nat+wusaasauhi yapipati Pinisiyaahandaahuni samariyaahanda nowaaw+ Jisaasihop+ gw+unyaahohiy+hiya sap+hap+hiyai sat+wi kaundawaatopo. “Isihiya Judaahiyaamat+metahiya kiyaam+ maip+haiwa kiyoh+waiwa namap+ nepemait+wi Autaahaat+hoap+hi nuw+ Jisaasihop+ gw+unyaawaayopo,” und+wi kaundawaatopo. Kaundauhi sandap+ isihiya Jisaasihop+ gw+unyaahohiy+hiyai awaindahand+ maaritawaayopo.

⁴ Aih+ kiya Andiyok+ihandaahap+ niyohiy+hiya aim+ nuw+ Jerusaremihanda noaip+hauhi Jisaasihop+ gw+unyaahohiy+hiyaun+ aposerihiyaun+ am+ gw+unyaahohiy+hiyai iwinjaaw+ bimohiy+hiya kiyai gaan+hi nasawaayopo,” undawaatopo. Aih+ Poriy+ Banapaasiya Autaahaat+ho kurisat+ maas+ nahatewa kaiwaiwaap+ kiyai kaundamaase.

⁵ Kaundihi isihiya usa Parisihiyaam+hiya Jisaasihop+ gw+unyaahohiy+hiya dopaw+ satawaatopo, “Judaahiyaamat+metahiya Jisaasihop+ gw+unyaahohiy+hiyaam+ amb+pati namandipat+taatiwe. Aiw+ kiya p+wiha Autaahaat+ho Mosesihoai numwis+ha japepih+ri+taatiwe tiwi katawaatopo.

⁶ Aih+ asis+ha weti sandap+ aposerihiyaun+ Jisaasihop+ gw+unyaahohiy+hiyai winjaaw+ bimohiy+hiyaun+ sa p+wiha tit+hemaitaat+wi ahoyanawaayopo.

⁷ Aih+ kiya p+hi+tiw+ p+waat+imb+wi Pitaaho dotati kiyai sata kaundataase. “Nais+hiyaate, sah+ aim+ gw+nyaap+hiyaate. Jihura Autaahaat+ho ot+ip+pati naninyataise. Naninyat+ n+ngi Autaahaat+hom+ p+wiha Jisaasiho kaiwaiwaap+ha isihiya Judaahiyaamat+metahiya aysaat+ kaundisan+hi kiya atiwi Jisaasihop+ gw+unyaaitaat+wi ah+nih+ihon+ine.

⁸ Iyat+ Autaahaat+ho isihiyaam+ oman+ti+tihi usonahore. Usonahosi kom+ It+ip+ho nanyamind+ihandamatiyat+ kiyai nunyataise. Sandaah+ isihiya Judaahiyaamat+metahiyaaisangi Jisaasihop+ gw+unyaito tat+ nanyisataise.

⁹ Iyataat+ Autaahaat+ho kiyais+ wipiyahand+ nunjataat+ nyangi wipiyahand+ nanyisataamaise. Owetise. Judaahiyaamat+metahiya Jisaasihop+ gw+unyaahauhi Autaahaat+ho nyam+ maip+haiwa nenyamas+ti+handamatiya am+ kiyaam+haiwa nemwataise.

¹⁰ Isihiya Judaahiyaamat+metahiya Jisaasihop+ gw+unyaahohiy+hiyaap+ amb+pati namandipat+taatiw+ihandapun+ Mosesihom+ p+wiha japepih+ri+taatiw+ihandapun+ win+ihap+pa k+mauri baiwi japepih+ri+wise und+ti+haawo tiwi sah+ napaap+ sat+wi katopo? O sat+wi katawaawaah+ sand+hi Jisaasiho isihiyai jap+hi numwaas+ti+handap+ sand+ neh+ihand+ neh+ kiyataise tiwi sis+pi+toh+patamataiw+ kaitaapo. Saiwi kaisaihi Autaahaat+hoai apowitaise. Iyataat+ Mosesihom+ win+ihap+pa nahatewa nyam+ asoyaun+ nyahun+ and+ti+taatiw+ w+nd+ minjapepih+raahiyaan+ine. Isi kiya napitaiwi and+ti+tiw+ japepih+ri+tauh+topo?

¹¹ Aih+ nyah+ siyaat+ gw+nyaahaayo, nyam+ Awais+ho Jisaasiho gaahand+ neh+ihand+ nyah+ gaahand+ w+nd+ kamaayaahand+ kaind+ihand+ ko nyap+ napotaise. Ko nyap+ napwind+ihandaah+ Autaahaat+ho Judaahiyaanangi jap+hi nanyamaitaise. Nanyamaatais+ sikiyat+ Judaahiyaamat+metahiyaai jap+hi numwaitaise,” undat+ Pitaaho kaundataase.

¹² Pitaaho kiyai sata kaundihi kiya p+wiha wihooan+ha kamundopo. Kamundiwi neh+ Banapaasiy+ Poriyaam+haap+ at+hi+ri ahiyaw+ atinjatawaayopo. Atinjatauh+ Autaahaat+ho kuram+ ikw+iraat+hap+ gonipat+ am+ ot+ip+pati wat+ip+haiwa kahatamat+pet+haiwa isihiya Judaahiyaamat+metahiyaam+ ot+hap+hi kaiwaiwaap+ aysaap+ kur+ kiyai kaundamaase.

¹³ Aih+ kuram+ha aim+ kat+mi owetih+ Jem+sihom+ha satat+ kaundataase. “Sah+ Jisaasihop+ n+ngisaw+ gw+unyaahohiy+hiyaate, nis+ p+wi+ma k+ma at+nin+jat+wise.

¹⁴ Saimon+ho aim+ Autaahaat+ho isihiya Judaahiyaamat+metahiyaai iw+tatamanataat+ kiyaam+ ot+hat+hap+ kom+hiyaaimat+taatiw+ jap+hi numwaas+ti+handap+ aysaat+ kanyataataase.

¹⁵ Iyataat+ Autaahaat+ho kaind+ihandap+ Saimon+ho kanyatis+ha Autaahaat+hom+ p+wiha aysaahohiy+hiyaam+ha katoh+hisangi k+maamatiya naas+ ka ahondaise. Iyawaaw+ kiya sat+wi kat+wi j+pat+piyawaayopo:

¹⁶ ‘N+ni Awais+ihon+ni ipot+ihura jap+hi nap+to. Nap+ti Daaw+ti+hom+ anjaan+ aim+ niyasaanjaan+ n+ni net+ jap+hi an+jmat+to. Aind+ sand+ an+jdam+ kahapaamap+pa nop+sasinj+pi+pa net+ wan+hapemati+ kaito. Kaind+ tit+hiw+to.

¹⁷ Saisan+hi isihiya Judaahiyaamat+metahiya nis+hiyaaimat+taatiw+ aim+ katon+hiyaas+ ingi n+sondaat+wi daitaapo.

¹⁸ Awais+ho saiwa j+hura isihiyai nunjis+ho wan+ sata kandaase,’ *Amosiho 9:11, 12* tiwi j+pat+piyawaayopo.

¹⁹ Aihî nisi gwînyaahohîtihandî siyate. Isîhiya Judaahiyaamatîmetahiya nepemaitîwî Autaahaatihoþî gwînyaawaawî nyahî kiyaisî naanþhandî namumwîtihaawo? Owetise.
²⁰ Naanþhandî namunyaatî namawa nyahî biyaatî kiyaapî utîþho jîpatîþiya nu-soaasahaawî sataatî kaundîtihaawo, 'Sahî nandapa autaahaatiho jaiwîtiwîhoai isîhiya nunyohîþipaamî nawîþipa nepî wîndî namaanîwise. Aiwunî sahî usîhiya asîhiya kihiyaisawî wîndî kamaiwise. Iyawaawî kohasîþho jîþipatî noaatî asaketîhapa wîndî namaanîwise. Aiwî kohasîþhomî jîþipatî wîndî namaanîwise,' undaati kaundîtihaawo.
²¹ Iyataatî kînaungwîha taahîwaiwetî isîhiya Mosesihomî wînihapîpa aunahîþî awai-waiwa nahatewaaaraahunî amî anþhaiwa nyahî Judaahiyaanîni ahoyanohîwaiwaatîhi Sapaatiþhaiwa nahatewetî ausaapî awîtawaayopo. Isî nyahî þîwîha wa jîhaati ausaawaatî kamundîtihaawo," tati kiyai Jemîsiho kaundataase.

Isîhiya Judaahiyaamatîþmetahiya Jisaasihopî Gwînyaahohiyîhiyaapî Utîþhandî Nusoaasawaayopo

²² Aihî aposerihiyaunî isîhiya usa Jisaasihopî gwînyaahohiyîhiyai winjaawî bimohiyîhiyaunî amî isîhiya usa Jisaasihopî gwînyaahohiyîhiyaunî maasi ahoyanîwî þîwîha katîwî kiyaamî utaahurî yahuri namîhanîwî ahîwisawaayopo. Aihî kuramî womî ambîþatî yatîmwîsahore. Wîti Judaasihotatî wîti Basapaasihotate. Aihî amî womî ambîþatî Sairaasihore. Iyataatî surî Jisaasihopî gwînyaahohiyîhiyaamî jîhure. Isî kurî Poriyî Banapaasiyaisamî maasi aunahîþatî Andiyokîhandaahapî nutaatîmî ahîwisawaayopo.

²³ Aihî kurî Poriyî Banapaasiyaisamî aimî maasi naihi utîþhandî wîndî jîpatîþaiwîhandî kurî nunyawaayopo. Iyataatî utîþîndî sandî satahande. "Nyahî samatiyaatî Jisaasihopî gwînyaahohiyîhiyaanîni aposerihiyaanînunî Jisaasihopî gwînyaahohiyîhiyai iwinjaawî bimohiyîhiyaanînunî utîþhandî kîmandî sapî jîpatîþiyaatî nusoaasahaayo. Sahî Judaahiyaamatîþmetahiyaatî Jisaasihopî gwînyaapî aunahîþatî Andiyokîhandaahunî yapîhaurî Siriyaahandaahunî Sirisiyaahandaahunî bimohiyîhiyaatangi ipîhiþrete satahaato.

²⁴ Nyahî Judaahiyaanamî isîhiya usa napîwî ambîþatî namandipatiwise satîwî kasatohîthandapî sahî mîmaipaiwî gwînyapenawaayopo. Aiwî kiyaamî þîwîha kasatohîhaapî þîhiþîwî waati gwînyapenîhauhi sandapî nyahî aimî atisahaayo. Iyataatî saiwa kiyî kasatohîwiwa nyahî kaundonîhi kasatawamaatoþo. Owetise. Kiyaisî gwînyaahohîtihandî kasatawatoþo.

²⁵ Aihî nyahî sandapî þîwîha atisahaawî bîþî napaisaatî þîwîha þîwaataatî utaahurî yahurî Poriyî Banapaasiyaisaatî maasi natawausoasîhaayo. Iyataatî Poriyî Banapaasiyai nyahî nyamî maarîho biyaatî nunyaahure.

²⁶ Iyataatî surî Poriyî Banapaasiya nyamî Awaisîho Jisasî Kiraisihomî otîþipatî kiyamaamî naanþhandî nepî napwîtaatiþmîhandapî wîndî yamaimîhure.

²⁷ Aihî nyahî Judaasiyî Sairaasiyai sapî natawausoasîhaayo. Aisî kurî þîwîha kîma jîpatîþiyohîma kuramî maahomwaanþapî ausaapî kasatiþaise.

²⁸ Iyataatî Autaahaatihomî Itîþîþhounî nyahunî aimî þîwîha sa kasatiþhaatonî wîndî jîhaati kamaasatiþo. Isî þîwîha kîma sataatî kasatiþihaawiyoy:

²⁹ Sahî autaahaatiho jaiwîtiwîhoai nandapa isîhiya nunyohîþipaamî nawîþipa nepî wîndî namaanîwise. Aiwî kohasîþhomî jîþipatiþîhiþî nepî wîndî namaanîwise. Aiwî kohasîþho jîþipatî asaketatî jîþipatî noaatî asaketîhapa wîndî namaanîwise. Aiwî sahî isîhiya usîhiya amî asîhiya kihiyaisawî wîndî irîmunîwise. Isî sahî saiwa baiwî atiwi nepî japeþihîrawaawaahî nga itatamanîwî bimîtaapo. Sa kaanîhiþî ipîhiþrete," tîwî jîpatîþaiwî Judaasiyî Sairaasiyai nunyawaayopo.

³⁰ Aihî Judaasiho Sairaasiho Porîho Banapaasiho siyaisî utîþhandî nunyawî natîwusaasauhi Andiyokîhandaahapî nowaayopo. Nuwî noaþapî isîhiya Jisaasihopî gwînyaahohiyîhiyai gaatiwî namwaahauhi kiyî ahoyanîhauhi utîþhandî sandî niyaapî nunyawaayopo.

³¹ Nunyauhi kiyî nepî awîtiwî mmonawaawî þîwîha gaaha andîtiwîwîtandîhaatihi asakaiwî maaritawaayopo.

³² Judaasiyî Sairaasiya þîwîha ausaapîhurîsî isîhiya Jisaasihopî gwînyaahohiyîhiyai baimî ausaapî andîtiwîþî þîhiþîmî kaundamaase.

³³ Aimî kurî Andiyokîhanda bimihî asisîha taahîwaiwa sanausotaise. Sanawihîhura isîhiya Andiyokîhandaahapîhiya Jisaasihopî gwînyaahohiyîhiya kurî saundawaatoþo: "Autaahaatiþhomî gaahandî sîhoasangi nasanyane," undîwî kurî iwinjapusoasauhi amî kurî kurî natîwusaasohiyîhiyenda napimbîþîhapî japiþî natîwusaasawaayopo.

³⁴ (Aih! Sairaasiho komi maar!ho gwinyaaasihora Andiyok!handa bindataise).*

³⁵ Aih! Pori! Banapaasiya Andiyok!handa bindamaam! is!hiya kap!hap!hiyaisam! Awais!hom! p!w!ha ausaap! is!hiyai kat!munjamaise.

Pori! Banapaasiya Yiyand!hi Natapaatamaise

³⁶ Saimi kuri p!w!ha ausaap! bimih! asis!ha waiwa sanausotaise. Sanawih! Pori!ho Banapaasihoai saundataase, "J!hura yahuraan! daayaha Awais!hom! p!w!ha ausaaha kaundoh!t!handap! Jisaasihop! g!wunyaahohiy!hiya nga baiw! bindawaayowo taha aunah!p! nahatewaara daay!ha babiy!ha usond!haawo," undataase.

³⁷ Undat! kaundih! Banapaasiho Jon!hoaisaw! maas! nutandaat!w! gw!nyapenataise. Iyataat! Jon!hom! amb!pat! wit! Maak!hore.

³⁸ Aih! Pori!ho Banapaasihoai saundataase, "K!mo Jon!mo j!hura yahuraanyangisat! ot!p!pat! kamaayat! yahuraanyangi aunah!pat! Pambiriyaahandaah!nyamap! nais!hos! yahuraan! wind! koais! numwaasi maas! namuto," undataase.

³⁹ Undih! kandap! it!h!nn!namaase. It!h!nn!map! yiyand!hi natapaatamaise. Nata-paat!m! Banapaasiho Maak!hoai numwaasi yap!pat! Saip!raasihandaahap! notaise.

⁴⁰ Aih! Pori!ho am! Sairaasihoai numwaasi naihi is!hiya Jisaasihop! g!wunyaahohiy!hiya sat!w! kaundawaatopo, "Awais!hom! napaind!hand! sahuraasangisat!tane," undawaatopo.

⁴¹ Undauh! Pori!ho Sairaasihoaisat! yap!haur! Siriyaahandamun! Sirisiyaahandamun! ot!hap!hi notaat! is!hiyai and!t!wiwat! p!w!ha ausaat! kaund!m! notaise.

16

Pori!ho Ot!p!pat! Kas!n!hat! Kiyat! Daitand! Timotehoai Numwaataise

¹ Aih! Pori!ho not! aunah!p!haur! Der!bihandaahun! Ris!t!raahandaahun! noaipataise. Iyataat! sat! aunah!pat! Ris!t!raahanda Utaaho wo Jisaasihop! biyat! g!wunyaaho bindataise. So utasom! amb!pat! Timotehore. Iyataat! Timotehom! sanaat! is!hiya Judaahiyaam! namoyaataahaate. Iyat! kaat! am! Jisaasihop! g!wunyaahaate. Aih! kom! sap!ho is!hiya G!rik!hiyaam! namoyaatahore.

² Aih! Timotehop! is!hiya Jisaasihop! g!wunyaahohiy!hiya Ris!t!raahandaahun! Aikoniya!handaahun! bimohiy!hiya ko kaiwaiwaap! gaath! mmonawaaw! sat!w! katawaatopo, "Timoteho utaaho gaahore," tawaatopo.

³ Katauh! Pori!ho atisataat! Timotehoai numwaasi nutand! gw!nyapenataise. Gw!nyapenataat! namat! Timotehoai numwaat! kom! amb!pat! nur!mandipataise. Iyataat! sand! kaind!mand! Timotehom! sap!ho G!rik!hondaat! mwaahom! amb!pat! nahomaamandipandahos! Autaahaat!hom! p!w!ha ausaahon!hi Judaahiya kom! p!w!ha at!homaawitauh! sandap! kom! amb!pat! nur!mandipataise. Iyataat! Judaahiya sap!hi bimohiy!hiya Timotehom! sap!hop! G!rik!hoe t!w! aim! gw!nyaap!hiyaare.

⁴ Aih! kingwaas! aunah!p!haiwaara nowaaw! p!w!ha Jerusarem!handa aposerihiyaun! is!hiya usa Jisaasihop! g!wunyaahohiy!hiyai iwinjaaw! bimohiy!hiyaun! sataat! kaund!t!haawo t!w! w!sasaw! is!si niyot!ha ka is!hiya Jisaasihop! g!wunyaahohiy!hiyai kaundawaatopo. Aiwi kiyai saundawaatopo, "P!w!ha k!ma kasatoh!ma baiw! atiwi japepih!r!w! bimaawise," und!w! Jisaasihop! g!wunyaahohiy!hiyai kaundawaatopo.

⁵ Aih! Jisaasihom! is!hiya kop! g!wunyaahoh!t!hand! noapat! wat!p!ndaise. Aih! is!hiya t!taahiy!hiya is!hiya Jisaasihop! g!wunyaahohiy!hiyaam!hat!hi asis! nahatewet! nasawaayopo.

Pori!ho Utaaho Wo Yap!pat! Masetoniyaahandaahap!hom! S!w!pat! Mmonataise

⁶ Aih! kingwaas! yap!pat! Esiyaahanda Autaahaat!hom! p!w!ha ausaito t!w! nuto t!w!yauh! Autaahaat!hom! It!p!ho namuwise undat! n!wisapuwataise. N!wisapus!hi namap! yap!haur! P!risiyaahandaahun! Garesiyaahandaahun! daiw! p!w!ha ausaawaayopo.

⁷ Aih! kingwaas! nuw! det! yap!pat! Misiyaahanda noaipawaayopo. Noaipap! yap!pat! Bitiniyaahandaahap! nuto t!w!yauh! Jisaasihom! It!p!ho owe namuwise undat! n!wisapuwataise.

⁸ Aih! kingwaas! namap! yap!pat! Misiyaahandaah!ra nuw! aunah!pat! T!roaasihanda noaipawaayopo.

⁹ Noaipap! T!roaasihanda nanopotawaaw! apat!hi Pori!ho s!w!pat! wit! siyahat! mmonataise. Utaaho wo Masetoniyaahandaahap!ho bitondaat! satat!, "Pori!honye,

* 15:34: G!rik!haam! ut!p!haiwa j!haiwaat!hi k!ma p!w!ma wind! ah!motise.

nyangi andiitnyaipi pwiha kanyatita Masetoniyaahandihapi durih+raatihira namme,” tati tariwitati gaathi Porihho mmonataise

¹⁰ Aih! Porihho siyati siwipati mmosih! mandih! Autaahaathihom! pwiha kapih! ausaitihaawi nanyisataiso taati gwinyaaahawi nin! Rukihon+itih! kingwaasitih! daihira Masetoniyaahandaahapi nutihaahiraapi keti keti daawaati sipihandi windi mmonhaayo.

Apopaati Ritiyaahaati Jisaasihopi Gwunyaataise

¹¹ Aih! sipihandoti yamwaawaati aunahipa Tiroaasihanda namasi titih! nowaati yapipati witi durihirami otihaa! ahetiPAT! Samotiresihandisi kanda noaipahaayo. Aih! kapih! nanowaatat! bowih! sipihandi nanyamaasi niyati aunahipati Niyaporisihanda noaipataise.

¹² Aih! sati aunahipati Niyaporisihandi namasi nehi yapipataapihi niyaati aunahipa Piripaihanda noaipahaayo. Sati aunahipati Piripaihandi jhura isihya Romihandaahapihiya nawi animatiwi bimohipate. Iyataati aunahipati sati yapipati Masetoniyaahandam! taunihandi aunahipati awainaahoetahate. Aih! sati aunahipita nyah! bimonih! asisih! wanya sanyanyotaise.

¹³ Aih! asisih! Judaahiya sapihi Sapaatihandeti aunahipatami onepataapihi noaipasi nohaayo. Nowaati opainini wiwa Judaahiya Autaahaathihopi gaapundoh+pipih+itaiso taati mmonhaayo. Mmonahaawi asihya usa ahoyan+wi bimaui namawaati kiyaisaati maasi bindahaawi pwaatihayo.

¹⁴ Iyataati asihya sapihi bimohiyihyaami waati kaatami ambipati Ritiyaahaate. Iyataati saati Autaahaathihopi gwunyaati aunihihi+ri katati gaapundahaate. Aih! Porihom! pwiha katisihaapi biyati atinjatataise. Sandi biyati Porihom! pwihaapi atinjatind+mandi Awaisih! kaatami maarih! neti nusepemaihaasih! biyati atinjatataise. Iyataati saati apopaati aunahipati Taiyatairaahandaahapihaatisi apotih+ri amatenih+ri isihiyai nunyati kirap! nawih! aungwohandi neti bindataahaate.

¹⁵ Isi kaati kaatamihiyaisati waapoho maasi netaise. Iyatosa kaati Ritiyaahaati sata kanyataase. “Nini akiti+nihi Awaisihopi gwunyaataayoni, sah! nisap! kaati Awaisihopi gwunyaataise, tiwi gwinyaaawaah! nisi anjipih! napwise,” nyatati andititataise. Andititamasihyihaw! namawaati kaatami pwiha ati+wisaa! nohaayo.

Poriy! Sairaasiya Aunahipa Piripaihanda Napwitamaisi

¹⁶ Aih! asisih! waara nyah! Autaahaathihopi gaapunditihaawihapihi nohaawi apopaati waati usonahaayo. Saati apopaati kaatami omanjiti+tihi itipih! wo bimohaate. Isi itipih! ko kaati wiwa ipoti noaipaitandaihihaiwaapi kaundauhi kaati netati ausaati katahaate. Aih! kandapi nawih! aungwohaiwa kaati iwinjaawi bimohiyihiyai nunyawaayopo. Iyataati saati apopaati kaati ausaati katahaatimaah! isihya nuwi nunjenihauhi ausaati kaundahaate.

¹⁷ Isi kaati Porihohaisuni nyangisuni nanyipinjai notaati waati kaahaata sandaase, “Kimiya isimiya Autaahaathih! Akitiho nahatewaami Awaisih! Tanyaahom! Otipipatihiyaare. Iyawaawi kiya Autaahaathih! nyangi japihi nanyamaitandihandapi ausaapi kanyati+wihiyaare,” tati kaahaatat! kandaase.

¹⁸ Iyati asisi nahateweti kaatinih! satati kaahandoaatih! Porihho mmonataati apipaah! poundih! nepemaitatosati itapaati saateti itipih! bimisihoai saundataase. “Nini Jisasi Kiraishom! ambipataah! itipihorj! itipimaati namasi numwe hitataaton! numwe,” undataase. Undih! keti kuraanhi itipih! kaati namasi notaise.

¹⁹ Aih! itipih! namasi naihi sandapi isihya kaati iwinjaawi bimohiyihya mmonawa kiyaami nawih! nehohiti+handam! tanyaahandi aim! owetihiyawaawi namapi Poriy! Sairaasiyai nepi isip! aisi nuwi isihya ahoyan+wi pwaatoh+pipih! awaisawihiyai nunyawaayopo.

²⁰ Nunyawaawi pwiha mmon+wi tipitapaahohiyihiyai saundawaatopo, “Kimuri utamuri! Judaahure. Judaahuris! nyam! aunahipati maatimaatimi nepi nanyopisasihe.

²¹ Aim! kuri nyah! Romhiyaanam! winihapi! ahotihandi! kand! winihapi! kuraamihapa nyamihapai ipihatim+map! ausaapi kanyatamaase,” undiwi kaundawaatopo.

²² Saund+wi kaundauhi isihya nahatiya ahoyainji pwiha wiwa jaiwiti+wi+haaisawi ahoyawi kurapi kaundawaatopo. Kaundauhi isihya pwiha mmon+wi tipitapaahohiyihya kuraam! apotih+ri niyopi nipaatiimbipa nausohaamapi gupwata tiw+taati+wi tunni+wi yahwinohiyihiyai kaundawaatopo.

²³ Kaundauhi Poriy! Sairaasiyai gupwata tunni+wi yahwinohiyihya pihiti+wi tiwawaayopo. Tipi napw+tohi+thandaatihi numwaasisuwi kuri napuwawaayopo. Napuhauhi isihya pwiha mmon+wi tipitapaahohiyihya utaaho wo napw+tohi+thandi! jaati

bimis+hoai saundawaatopo, “Kinyi k+muri m+haanemapi k+mbaahapi an+timb+ napupw+ itataman+pi jaap+ bime,” undawaatopo.

²⁴ Aih+ ko napw+tohiy+hiyai iwinjaati bimis+ho sa p+w+ha wat+pi+ha kaundauhi ati-sataati namati kuri numwaasi maasomwaan+ taah+waiwa nusatipa nainja otasaa-haap+hiroti ah+wisataise. Ah+wisatosati ipati neti witi nyepepi witi tiwat+haati ah+iy-atosati kurami auh+risati namah+wati an+tisati wisasati ah+wisataise.

²⁵ Ah+wih+ bindamaami Poriy+ Sairaasiya apatihi apw+teteti Autaahaat+hopi gaa-pundimi auni+h+hi+ auni+h+tim+ Autaahaat+hom+ amb+pati n+wimaamaise. Aih+ sasaa-hoya kap+hi napw+tiw+ bimohiy+hiya ati+wisawaayopo.

²⁶ Aih+ keti kuraan+hi ip+pat+pati aungwohand+ ip+pat+pinataise. Iyataati an+an+ji napw+ti+taati+w+haan+ji naw+haara an+mat+wi+haan+ji ip+pat+pinata naw+ha m+haap+ yap+pateti mw+ti+pisoh+ha naumbw+ind+wataise. Naumbw+ind+wih+ am+ maasom+haiwaisang+ nund+wataise. Iyataati am+ naas+kura napw+tohiy+hiyaami w+ri+h+ri wat+pi+h+ri sen+hand+ nahatewa nes+pand+wataise.

²⁷ Aih+hura napw+tohiy+hiyai iwinjaati bimis+ho nepataise. Nepati mmonata maasom+haiwa nahatewa nund+hi mmonataise. Mmonataati miyati gw+nyapenataise, mand+hi isi+hiya napw+tohiy+hiya aim+ noaipasi yan+h+map+ niyauhetiso tati gw+nyapenataise. Gw+nyapenataati sawaho namatanaata tisa+indo tati namatanaati niyaataise.

²⁸ Niyaas+hi Por+ho koai waati kaahaata saundataase, “Nahatiyaan+ni k+miyaan+ni bimon+ ki+wahon+ji kinyi amb+pati nop+sas+n+pi t+mun+me,” tati Por+ho kaahaatati kaun-dataase.

²⁹ Saundati kaund+hi napw+tohiy+hiyai iwinjaati bimis+ho sis+ha nesi nap+taati+w+ isi+hiyaap+ kaahaatamap+ naupwasi niyati it+hi+raap+hi nandaataise. Nandaati awa+ind+hand+ yayati itiwati Poriy+ Sairaasiyaami utatototi t+mahiyataise.

³⁰ Iyati ko Poriy+ Sairaasiyai numwaasi noaipataise. Noaipati kuri saundataase, “Awaisurura+he, n+n+ napitaisan+hi Autaahaat+ho n+ngi japi+hi nan+maitaise?” undati kuri nunjenataise.

³¹ Nunjes+hi kuram+ha saundamaase, “K+nyuni k+waamaatuni kimwaaya kimaas+hiyauni nepemait+w+ Awais+ho jisaasihop+ gi+wunyaasahi Autaahaat+ho japi+hi nasamaitaise. Nasamaahon+hi noaipap+ Autaahaat+hom+hiyaatimati+taapo,” undamaase.

³² Und+mi Awais+ho ot+pi+pati awaipati kiyati naan+hand+ neti napotati japi+hi nepas+ti+hand+pi kususisun+ kap+hi maasi bimohiy+hiyaaisun+ kaundamaase.

³³ Aih+ sura apatihi napw+tohi+ti+hand+ jaati bimis+ho kuri numwaati kurami asaaha baawusamataise. Iyati napw+toh+ti+hand+ jaati bimis+houn+ mausasi sura apatihi waapoho newaayopo.

³⁴ Aih+ napw+toh+ti+hand+ jaati bimis+ho kom+ an+pi+pi+hi Poriy+ Sairaasiyai numwaasi niyataise. Niyati nandapa kuri numwih+ nanamais. Aih+ napw+toh+ti+hand+ jaati bimis+houn+ mwaaya maatiyauni apwaataatuni Autaahaat+hopi aim+ nepemait+w+ gi+wunyaawaaw+ awa+ind+hand+ maaritawaayopo.

³⁵ Aih+ aim+ bowih+hura awaisaw+hiya tunn+w+ yahw+nohiy+hiyai sati+w+ nat+wusaasawaayopo, “Utaahur+ suri napw+toh+ti+hand+ jaati bimis+ho nuwausoas+ta kaundi nuw+ise,” und+w+ nat+wusaasawaayopo. Aih+ nuw+ napw+toh+ti+hand+ jaati bimis+hoai p+w+ha ka t+ti+hi kaundawaatopo.

³⁶ Kaundauhi ko atisamap+ niyati Poriy+ Sairaasiyai saundataase, “Sahuraasangi aim+ nut+is+soas+ti+and+ p+w+ha aim+ awaisaw+hiya nusoaasauhi nasataise. Isi sahuraahi napw+toh+ti+hand+ namasis+ maar+ho napaisaat+tan+hi numw+ise,” undataase.

³⁷ Und+hi Por+ho kiya tunn+w+ yahw+nohiy+hiyai saundataase, “Yahuraan+ji isi+hiya Rom+hiyaam+huraane. Aih+ yahuraan+ji maip+hand+ w+nd+ kaisaihaah+ baiw+ awai-saw+hiya p+w+ha tip+taap+pi mohopo. Aiwi kiya w+nd+ Rom+hiyaam+hure maati+w+ neh+hand+ isi+hiyaam+ nd+het+ nyawawaayopo. Nyap+ nanyamaasi nap+w+ nanya-puwawaayopo. Aisi wani yahuraanyangi noasaw+ bi+pi nat+winyoas+ti+taati+w+to+wo? Owetise. Sawana nap+w+ nat+winyoas+to,” undataase Por+ho.

³⁸ Aih+ tunn+w+ yahw+nohiy+hiya p+w+ha sa nesi nuw+ awaisaw+hiyai kaundawaatopo. Aih+ kiya atisawaaw+ kurapi Rom+hiyaam+hure undauhi atisawaaw+ kiya yayawaayopo.

³⁹ Yayawaaw+ kiya bi+pi nap+w+ Poriy+ Sairaasiyai sati+w+ kaundawaatopo. “Nyahi maip+hand+ kasisaati nasapuw+haayono,” und+w+ napaisaati bi+pi nupusoasawaayopo. Aiwi aunah+pa kur+ napwin+ji+pati namasi nutaat+mi kaundawaatopo.

⁴⁰ Kaundauhi kur+ napw+toh+pi+pi+hi namasi t+ti+hi apopaati Ritiyaahaatam+ an+pi+pi+hap+ nomais. Numw+ noaipap+ isi+hiya jisaasihop+ gi+wunyaahohiy+hiyai uson+m+ kiyai p+w+ha kiyaami gi+wunyaahoh+ti+hand+ am+ oman+ti+ti+hi and+ti+wip+ha kaundamaase. Kaund+mi kaim+map+ kiyai Piripaihand+ namasi nomais.

17

Poriy Sairaasiyai Isihiya Tesaronaikaahandaahapihiya Tiwitaatiwiyawaayopo

¹ Aimi Poriy Sairaasiya numwi aunahipati Ambiporisihanda noaipamaise. Aimi kati aunahipiti namasi numwi aunahipa witi Aporoniyaahanda noaipamaise. Noaipapi kapihi namasi numwi aunahipati Tesaronaikaahanda noaipamaise. Iyataati sati aunahipita Judaahiyaami anjaanji kiya ahoyanohaanjaanji waanji ahendaaise.

² Poriho wapiwapihi daayataahura titihi Judaahiyaami anjaanji pwihi wapaapuni Autaahaatihipi gwinyaapi gaapunditaatiwi ahoyanohiwaawaapihi nohosi kati kiyati Judaahiyaami anjaanji ahoyanohitihandaatihi maasi kiyaisati nandaataise. Iyati Poriho Judaahiyaami asisitha Sapaatihandi mairi manyeti kiyai Autaahaatihomi pwihaapi kaundataase.

³ Kaundataati Autaahaatihomi pwihi ahotisithaapi ausaati nesipa sata kaundataase. "Nyangi Japihi Nanyamaitandi Autaahaatiho Ahiwisihopi naanjihandi neti napotati japihi nepaitaise tati pwihi aimi ahotisihore," undataase. Undatosati wa pwihi saundataase, "So Jisaasimopi kasatohimo Nyangi Japihi Nanyamaitandi Ahiwisihore," undataase.

⁴ Undihi kurami pwihi atiwisohiyihyaami Judaahiya usa Poriy Sairaasiyaami pwihaapi satawaatopo, "Poriy Sairaasiyaami pwihi akitihihi akaahaaso," tiwi kurami pwihi iwinjapepihihiwi giwunyaawaayopo. Aih usa Judaahiyaamatipimetahiya Autaahaatihipi aunhihihi katiwi gaapundiwihya bindawaayopo. Aiwi kiyaaami usa taahiyihya kurami pwihi atiwii iwinjapepihi rawaayopo. Aih ami isihya awaisawihyaami apwaatiyaisangi naasi kati kiyawaayopo.

⁵ Aih Judaahiya usa sandapi mmonawaawi mmaipaiwi gwinyapenawaayopo. Gwinyapenawaawi isihya titahiyihya ahoyanohohipihini nuwi isihya maatmaatiwi wirititwihiyai mmoniw numwaapi ahoyawaayopo. Aih maatmaatiwi wirititohiyihyaun Judaahiya Jisaasihopi gimunyaahohiyihyaun maasi ahoyainji isihya kapihi aunahipitaahapihya Poriy Sairaasiyaapi atisawaawi kurapi apowitandhiha njaatitwi katawaatopo. Aih sati aunahipitaahapihya njaatitwi katohiyihiyai niwipinjaw maasi katawaatopo. Aiwi kiya nahatiya naiwi utaaho wo Jesonihomi anjipihini Poriy Sairaasiya binye tiwi anjaanji nimbipupwi maasomwaanji nawatapi mmonawaayopo.

⁶ Mmonawaawi Poriy Sairaasiya owetih namapi Jesonihoisun isihya usa Jisaasihopi giwunyaahohiyihyaaisun nepi aisi nuwi isihya awaisawihya sati aunahipitaahapihiyai satiw kaundawaatopo. "Utaahuri wur maipihaiwa kaimi aunahipa nahatewara daimbimi wani nyami aunahipataahi nammi noaipamaise.

⁷ Noaipasih Jesonih kuri numwaati maasi bindataise. Iyataati utaahuri kurun isihya kimiyauni nyami awaisih Sisaahomi winihapipa nemapi satiwihyaare, 'Awaisih wo isihya iwinjaati bimtandihopi Jisaasihore' tiwi katawaatopo, undiwi awaisawihiyai kaundawaatopo."

⁸ Saundiwi kaundauhi isihya usihya asihyauni ami mitihya awaisawihya aunahipa sati jaawi bimohiyihyauni sa pwihi atisawaawi kiyaaami maariho windotaise.

⁹ Aih Jesonihoisun isihya koaisawi maasi niyohiyihyaaisun awaisawihyaami pwihi atiwi nawiho timitaatiwi kaundauhi kiya Jesonihoisawihya atiwi nawiho timawaayopo. Aiwi nawiho nuniyauhiyawaawi namapi kiyai natiwusaasauhi nowaayopo.

Poriy Sairaasiya Aunahipa Beriyaahanda Autaahaatihomi Pwihi Ausaamaise

¹⁰ Aih sura apatih isihya Jisaasihopi giwunyaahohiyihya Poriy Sairaasiyai keti nepi aunahipati Beriyaahandaahapi natiwusaasawaayopo. Natiwusaasauhi kuri numwi Beriyaahanda noaipamaise. Noaipapi Judaahiyaami anjaanji ahoyanohitihandaatihapi niyamaise.

¹¹ Iyataati Judaahiya Beriyaahanda bimohiyihya Tesaronaikaahandaahiyaamataiwi Poriy Sairaasiyaami pwihi atitaatiwi poundataamaise. Owetise. Kiyai kuri Autaahaatihomi pwihi kaundisaihi atitaatiwi maaritawaayopo. Iyawaawi Porihomi pwihi kaundisihapi akitihaaro e jaiwitaha kanyatiso tiwi gwinyaapi mmondaatiwi asisi nahateweti Autaahaatihomi pwihi utipihandaatih ahotisitha awitawaayopo.

¹² Aih Judaahiya taahiyihya Jisaasihopi giwunyaawaayopo. Aih ami isihya Judaahiyaamatipimetahiya usihya ami asihya nehi isihyauni ami ambipati awaipati nepi awaisawihyaaimatiwihyaaisangi Jisaasihopi giwunyaawaayopo.

¹³ Aih ipotihura Judaahiya Tesaronaikaahanda bimohiyihya atisawaawi Poriho Beriyaahanda Autaahaatihomi pwihi ausaase tauhi namapi Judaahiya Beriyaahanda mmondaatiwi nowaayopo. Nuwi noaipapi Poriy Sairaasiyaapi apowitandhiha pwihi

kaundiwi isihya usihya asihyaami gwinyaahohitihandi nepi nusopisasaawaayopo. Aih nahatiya ahoyanwi nunaatawaatopo.

¹⁴ Saiwi nunaatiwi isihya Jisaasihopi gwunyaahohiyihya keti kuraanhi Porihoi numwaasi nutaatiwihiyai kaundauhi kiya yanhimap Porihoi numwaasi durihiraini nowaayopo. Aih Sairaasiyi Timoteya kapihi aunahipa Beriyaahanda maisahwi bindamaise.

¹⁵ Aih isihya Porihoi watiwiwi numwaasi nyohiyihya Porihoi numwaasisuw aiunahipa Atenjihandaahimawaayopo. Atenjihandaahimap japihi kiya Beriyaahandaahap nasawaayopo. Nasauhi Porihoi Sairaasiyi Timoteyaapi sata kaundataase. "Sairaasiyi Timoteya nngisenda keti napita nuwi kaundiwise," undataase. Undihi kiya napitwi kuri kaundawaatopo.

Porihoi Autaahaatihomi Piwiha Aunahipati Atenjihanda Ausaataise

¹⁶ Aih Porihoi Sairaasiyi Timoteyaapi Atenjihanda jaati bindataise. Bindataati isihya sati aunahipitaahapihiya autaahaathi jaiwitiwiho taahihoi sawanaami ikwiraahi kaiwi ahiyawihopi pihitiwi gwinyaapi bimauhi usonataise. Usonataati komi maariho nusopisatasaise.

¹⁷ Aih Porihoi ananji ahoyanohitihandaatih nandaati Judaahiyaisatuni isihya usa Autaahaatihopi aunihihihi katiwi gaapundohiyihiyaisatuni Jisaasihopi piwaataise. Iyati asisi nahateweti isihya ahoyanohipih noti ami isihyaisi Jisaasihopi kaundataase.

¹⁸ Aih isihya usa gwinyaitaatiwihaiwa pihitiwi naitaatiwi piwaatohiyihya kiyaami ambipati Epikuriyanihiyaatih ami usa Sitohikihiyaatih Porihoisaw kiya pihitiwi piwaataawaayopo. Piwaataawaawi kiya Porihopi satawaatopo, "Kimo utaamo piwiha nopisasinha katisi napitita katitande?" tawaatopo. Aih ami usa satawaatopo, "Kimo utaamo autaahaathi taahihoi yapipati usaamihataahapih kanyatataatindihoi?" tawaatopo. Sandi katohitmandi Jisaasihopuni isihya japihi Jisaasihomataiwi nepaitaatiwihandapun ausaati kaundihi katawaatopo.

¹⁹ Aiwi isihya ahoyanwi piwaatohipih Ariyopakaasihandaasini Porihoi numwaasi niyawaayopo. Numwaasi naiwi Porihoi saundawaatopo, "Nyahi kinyi piwiha wanhi isihyai kaundingiha gwinyaitaani jhaati kanyatitaape.

²⁰ Iyataati sa piwiha kanyatinhi atisahaawi wipiyiha kanyatinhi kaami tanyaahaapi kinyi kanyatisamih nyahi atisaati mmondhaawe," undawaatopo.

²¹ Aiwi isihya Atenjihandaahapihiyauni ami isihya usa wapipatihiya kapihi Atenjihanda bimohiyihyauni nahatiya wapa kamaiwi nehi kiya bindawaawi piwiha wanhaapaahih piwaatiwi mmonwi atisawaayopo.

²² Aih isihya sisihoi Ariyopakaasihandaasini ahoyanwi bimohiyihyaami ndiheti Porihoi doti bitondaati kiyai saundataase. "Sahi Atenjihandaahapihiyaate, sahi autaahaathore tiwi wapa taahipipaapi gwinyaapi gaapundataatiwi pihitiwi gwinyaamihauhi nini aimi jasonataayo.

²³ Aindi nini aimi sami aunahipata daindi mmonata sami autaahaathi taahihopi gaapundiwi kiyohipih mmonataayo. Aindi nini sami autaahaatihopi nandapa tihitiwi numwitaatiwi nawiha tiwatinyepaiwi nopi notihohitihandeti piwiha satiwihai jipatihiyauhi mmonataayo, 'kimandi autaahaathiwo monaahopihande,' tiwi kandeti jipatihiyauhi mmonataayo. Aiwi sahi autaahaathiwo ko windi moniwihopi nehihandi gaapundawaayopo. Aisi Autaahaathiwo windi moniwihoi Akitihopi nini wani ausaati kasaitaano.

²⁴ Autaahaathiwo yapipatuni nahatewa yapipataapihi gimunyainjipipa ahotimbipauni ahiyataise. Iyataati saiwahaisihoi yamihapatamuni yapipatamuni Awaisihore. Iyataati Autaahaathiwo Awaisihosi sami autaahaatihopi siwipati kihaiwa kaiwi anititih ahiyauhi ahotipatamatiyati Autaahaathiwo windi katihi siyati bimimataise.

²⁵ Iyataati Autaahaathiwo wapaapi nenoaahimetahore. Isi isihya Autaahaathoisai wapa namumwitaapo. Owetise. Autaahaathiwo sawahoi nahatewaami tanyaahosi isihya nahatiyaisi asihiya bimitaatiwihanduni nahatewauni nunyahore.

²⁶ Iyataati asihoi Adaamihoi naasomaahih Autaahaathiwo neti isihyai awaindemasih isihya kahatamatipetahiya noaipawaayopo. Iyati Autaahaathiwo neti isihyai yatipiyati yiyandih yap nahatewaara ahawisataise. Iyataati isihya bimitaatiwihura namihanati ahiyati ami yapipati yatihiri kiyati kapihi nehi kiyaamihapihi bimitaatiwi ahawisataise.

²⁷ Autaahaathiwo isihyai kiyati ahwindimandi ami kiya Autaahaatihopi daapi koai usondaatiwi kiyataise. Iyataati Autaahaathiwo nyami windi kaanhi bimimise. Deti bindataise.

²⁸ Aihĩ Autaahaatĩho nyangi watipĩhandĩ nanyamihĩ komĩ watipĩhandaahĩ nyahĩ maarisaatĩ ditiĩhĩ nawaatĩ amĩ daayaatĩ bindahaayo. Iyataatĩ samĩ usa amĩthaisawĩhiya pĩwĩha jipatiĩpiyohiyĩhiyaamĩ wo satatĩ jipatiĩpaisĩhaare. 'Nyahĩ nyangisangi komĩ manyinyaanĩne,' tatĩ jipatiĩpaisĩhaare.

²⁹ Isĩ akĩte, nyahĩ Autaahaatĩhomĩ mwaayaanĩnĩ maatiyaanĩne. Iyataatĩ isihiya kiyaamĩ gwĩnyaaahohĩthandaahĩ kiyaamĩ ikwĩraahĩ ipatĩ nawĩha autaahaatĩhore tĩwĩ kiyohĩwaiwaapĩ Autaahaatĩhopĩ setahore maatĩthaaowo.

³⁰ Iyataatĩ jĩhura isihiya wĩndĩ gĩmunyaapĩ nanĩhaiwĩ bimauihĩ Autaahaatĩho kura kiyaamĩ maĩpĩhaiwa kiyohĩwaiwaapĩ saiwa kamaiwĩse undatĩ naanjĩhandĩ nunyataamaise. Owetise. Nehĩ bĩpi iwinjaatĩ bindataise komĩ Mwaaah noaatĩpatĩ tĩthĩhemaitando. O wanĩhĩ Autaahaatĩho sahĩ baiwĩ nepemaitĩwĩ nisapĩ gĩnunyaapĩse undatĩ isihiya nahatiyai aunaĩhĩpa nahatewaara kaundataase.

³¹ Iyataatĩ isihiya yapĩhĩ nahatewaara bimohiyĩhiyai Autaahaatĩho netĩ tĩthĩ biyatĩ tipĩtapaatĩ usondandĩha asisĩha wa aimĩ namĩhanatĩ ahaise. Iyatĩ Utaaho Wo isihiyai tĩthĩ tipĩtapaatĩ usondandĩhoai aimĩ ahiwĩse. Isĩ Komĩhetapĩ Autaahaatĩho isihiyai tĩthĩ biyatĩ tipĩtapaatĩ usondaise. Iyataatĩ Autaahaatĩho isihiyai Utaaho So tĩthĩ biyatĩ tipĩtapaatĩ usondandĩhoe tatĩ nahatiyai nunjatiĩ jomaahĩpataatĩhapĩ Koai ahowimatiĩ japĩhĩ numwaataise," undatĩ Porĩho isihiya Atenjĩhandaahapĩhiyai kaundataase.

³² Kaundiĩ kiyaamĩ usa Jisaasiho napotatiĩ japĩhĩ jomaahĩpataatĩhapĩ nepasitiĩhandapĩ atisawaawĩ sisipĩhĩtawaaayopo. Aihĩ amĩ usa Porĩhoai saundawaatopo. "Sandapĩ ipotiĩ jĩhaatĩ kanyatisamĩhĩ japĩhĩ atitaano," undĩwĩ Porĩhoai kaundawaatopo.

³³ Undauhĩ Porĩho atisamapĩ kiyai namasi notaise.

³⁴ Naihĩ isihiya usa naasiyaahĩ Porĩhomĩ pĩwĩha kaundisiĩhaapĩ akaahaaso tĩwĩ Porĩhomĩhihoaanĩ nuwĩ Jisaasihopĩ gwĩwunyaawaayopo. Aiwĩ siyaamĩ wo komĩ ambipatiĩ Daiyonisiyaasihore. Iyataatĩ so utaaso isihiya awaisawĩhiya sisĩho Ariyopakaasihaandaasĩnĩ ahoyanohiyĩhiyaamĩhore. Aihĩ amĩ apopaatĩ waatĩ kaatamĩ ambipatiĩ Damarisihaatunĩ amĩ isihiya usaimaawunĩ Jisaasihopĩ gwĩwunyaawaayopo.

18

Porĩho Aunahĩpatiĩ Korindĩhanda Autaahaatĩhomĩ Pĩwĩha Ausaataise

¹ Aihĩ Porĩho ipotĩhura aunaĩhĩpa Atenjĩhanda namasi aunaĩhĩpa Korindĩhandaahapĩ notaise.

² Notĩ Korindĩhanda noaipatiĩ utaaho wo komĩ ambipatiĩ Akwiraahoi usonataise. Akwiraaho so Judaahiyaamĩhore. Iyataatĩ so utasomĩ aunaĩhĩpatiĩ Pondaasihaande. Akwiraahounĩ apwataatĩ Pĩrisiraahaatunĩ yapĩpatiĩ Itarihandamĩ aunaĩhĩpatiĩ Romĩhanda bimambĩmĩhasanyure. Bimambĩmĩhasanyurisiĩ awaisĩho Kĩrotiyaasiho Judaahiya nahatiya Romĩhandĩ namasi nutaatĩwĩ katihĩ kandapĩ kasanyurĩ Korindĩhandaahapĩ nammĩhasanyure. Aihĩ kasanyuri Porĩho usondandĩ notaise.

³ Iyataatĩ Akwiraayĩ Pĩrisiraaya maasapiĩhomĩ atĩtatĩ* anjaanĩ anjĩmatĩtaatiĩwĩhati gwĩnĩmĩ isihiyai nunyamĩ nawĩho nepĩhasanyure. Aihĩ Porĩhoaisangi sikiyatĩ maasapiĩhomĩ atĩtatĩ gwĩnahosi kasanyuri notĩ nĩwipaatiĩ maasi bindataise. Bindataatĩ kasanyurisiatĩ maasi maasapiĩhomĩ atĩtatĩ gwĩnataise.

⁴ Aihĩ Porĩho kapĩhĩ kasanyurisiatĩ bindataatĩ Judaahiyaamĩ asisĩha Sapaatĩhandĩ nahatewetĩ Judaahiyaamĩ anjaanĩ ahoyanohĩthandaatĩhĩ niyataise. Niyatiĩ Judaahiyaaisunĩ Judaahiyaamatĩpĩmetahiyaaisunĩ Porĩhomĩ pĩwĩha akaahaare tĩwĩ gwĩnyaitaatiĩwĩ biyatĩ andĩtatĩ waatĩ kaundataase.

⁵ Aihĩ Sairaasiyĩ Timoteya yapĩpatiĩ Masetoniyaahanda namasi aimĩ napihĩ Porĩho namatiĩ asisĩ nahatewetĩ pĩwĩha Jisaasiho katatiĩ kaiwaiwaapĩha ausaataise. Iyatĩ Porĩho pĩwĩha ausaataatĩ saundataase. "Nyangi Japĩhĩ nanyamaitandĩ Autaahaatĩho Ahĩwisiho Jisaasihore," undatĩ waatĩ andĩtatĩ kaundataase.

⁶ Saundatiĩ kaundiĩ kiya Porĩhomĩ pĩwĩha nemapĩ koai sisipĩhundawaayopo. Sisipĩhundauhĩ kiya kiyohĩthandapĩ Porĩho namĩhanatĩ siyatĩ kiyataise komĩ apotĩhĩrĩ nyosĩrĩhĩretĩ ikwaatĩpĩho ahotimbĩpa tĩwĩhaamatosatĩ saundataase, "Sahĩ sisĩha namaayotatiĩ kaanĩhĩ thisiĩhaapĩhĩ nuwĩ naanjĩhandĩ newaawaahĩ sandĩ nisĩhandaahĩmaae. Sawanaatamĩhandaahĩ. Isĩ nĩnĩ pĩwĩha kĩmbĩhĩ amusaatĩ namatiĩ isihiya Judaahiyaamatĩpĩmetahiyaai pĩwĩha ausaatiĩ kaundĩtandĩ nutaano," undataase.

* **18:3:** Sandĩ usa maasapiĩho akoho nyahĩ Anjaatĩhiyaanamĩ maasapiĩhomĩ atĩtatapĩmaatopo. Owe. Kauho amĩ osiho amĩ sipĩsipĩhandĩ siyahapaamĩ atĩtatapĩtopo.

⁷ Undamapɔ Porɔho Judaahiyaamɔ aɗaɗɗɔ ahoyanohitɔhandi namasi notaise. Notɔ utaaho wo Judaahiyaamatɔmetaho Autaahaatɔhopɔ aunihihiɔ katatɔ gaapunda-hoapɔhi notaise. Iyataatɔ komɔ ambɔpatɔ Titiyaasɔ Jasɔtaasihore. Iyatɔ komɔ aɗaɗɗɔ Judaahiyaamɔ aɗaɗɗɔ ahoyanohitɔhandamɔ detɔ ahendaɔise.

⁸ Aihɔ aɗaɗɗɔ ahoyanohitɔhandɔ sandamɔ mitɔho awaisiho Kɔrisɔpaasihore. Aihɔ kusasɔ Kɔrisɔpaasisusasɔ Porɔhomɔ pɔwiha atiwi Awaisɔhopɔ giwunyaawaayopo. Aihɔ amɔ isihiya usa tɔtaahiyɔhiya Korindɔhandaahapɔhiyaisangi Porɔhomɔ pɔwiha baiwi atɔwiwi Awaisɔhopɔ giwunyaapɔ waapoho newaayopo.

⁹⁻¹⁰ Aihɔ asisiha waara apatɔhi Porɔho sɔwipatɔ wɔtɔ awaisiho kaundihi siyahatɔ mmonataɔise. “Nɔnɔ gi baɔndɔ ginjaatɔ bindataayonɔ kɔnyɔ isihiyaapɔ yamaimbɔ andɔtitɔpɔ nɔsɔ pɔwiha namaamɔhaapɔ kɔɗɔnɔhi anusaape. Iyataatɔ isihiya kɔmatɔ aunahɔpɔmataahapɔhiya nisapɔ ginunyaapɔ nisɔhiyaimatɔtaatɔwihiya tɔtaahiyɔhiya bindawaayopo. Bindawaayowɔ amɔ usa dopɔ gi wɔndɔ tɔmaahɔwɔtaapo,” undatɔ Awaisɔho Porɔhoai kaundihi mmonataɔise.

¹¹ Aihɔ Porɔho kapɔhi Korindɔhanda bimihɔ kɔnaungwɔha naasaahɔtihi waatɔho ikwɔri naasairɔtihi wɔramɔ naasohɔ sanausotaise. Sanawihɔ bindataatɔ Autaahaatɔhomɔ pɔwiha isihiyai kataunjataɔise.

¹² Aihɔ ipotɔhura utaaho komɔ ambɔpatɔ Gariyoho noaipatɔ yapɔpatɔ Akaiyaahanda jaatɔ bindataɔise. Aihɔ suraanɔhi Judaahiya nahatiya dosisɔ naiwi Porɔhoai isɔwawaayopo. Isɔpɔ pɔwiha pɔwaatɔwɔ tɔtihemahohɔpɔpɔhapɔ numwaasi niyawaayopo.

¹³ Naiwi awaisiho Gariyohoi saundawaatopo, “Kɔmo utaamo isihiyai Autaahaatɔhopɔ gaapundɔwɔ yaitaatɔwɔ nyamɔ wɔnɔhapɔpetɔ wɔndɔ biyatɔ tɔtihi metɔhandɔ kataunjataɔise,” undawaatopo.

¹⁴ Undɔwɔ kaundauhi Porɔhomɔha wihoanɔhiha kaundɔtotataihɔ Gariyoho kiya Judaahiya saundataase. “Judaahiyaate, kɔmo utaamo gamanɔhiyaanamɔ wɔnɔhapɔpa netɔ nɔpɔsasatɔ amɔ maipɔhandɔ awaɔndɔhandɔ wɔndɔ ko kiyonɔhi sahi napɔwɔ katisaihaahi nɔnɔ samɔ pɔwiha nga atɔsito.

¹⁵ O sahi napɔwɔ pɔwihaapuni ambɔpatɔ wiwaapuni wɔnɔhapɔpa sawanaatamapauni nɔngi kandisaihaahi nɔnɔ wɔndɔ atɔhomaasito. Nehɔ sawanaatɔ tɔtihemapɔise. Nɔnɔ pɔwiha siyahaiwa mmonɔtɔ tipɔtapaitandɔ pondise,” undataase.

¹⁶ Undatosatɔ tunniwɔ yahwɔnohiyɔhiyai kaundihi kiya nepɔ isihiya pɔwihaapɔ ahoyanohiyɔhiyai natɔwusaasawaayopo.

¹⁷ Aihɔ isihiya pɔwihaapɔ ahoyanohiyɔhiya utaaho wo aɗaɗɗɔ ahoyanohitɔhandamɔ awaisiho komɔ ambɔpatɔ Sositenisihoai isɔwatawaayopo. Isɔwatawa anɔhandɔ ahoyanɔwɔ pɔwaatohitɔhandamɔ masapɔpihi tiwawaayopo. Tiwauhi kandapɔ awaisiho Gariyoho nehɔ nanɔhiyatɔ iwinjataɔise.

Porɔho Yapɔpatɔ Siriyaahandamɔ Aunahipatɔ Andiyokihandaahapɔ Japɔhi Notaise

¹⁸ Aihɔ Porɔho Korindɔhanda asisiha taahɔwaiwaara ketinjatɔ notaatɔ isihiya Jisaasihopɔ giwunyaahohiyɔhiyai ipɔhiɔrete undataase. Undamapɔ Porɔho aunahipatɔ Sengɔriyaahandɔ detɔtihi kataahapɔ notaise. Notɔ Sengɔriyaahanda bindataatɔ komɔ misisiha tɔsatɔnataɔise. Porɔho misisiha tɔsatinjɔti mandɔ jɔhura Porɔho Autaahaatɔhomɔ ndɔhetɔ pɔwiha wa katatɔ wɔsasa ahiyatatɔhaasɔ kaapɔ misisiha tɔsatɔnataɔise. Tɔsatɔnamapɔ Akwiraayɔ Pɔrisiraayaisatɔ maasɔ sipɔhandɔ nesi yapɔpatɔ Siriyaahandaahapɔ niyataɔise.

¹⁹ Aihɔ kiya naiwi aunahipatɔ Epesaasihanda noaipawaayopo. Noaipapɔ sipɔhandotapɔ tɔmahiyawɔ Porɔho kapɔhi kasanyuri ahɔwisamapɔ sawahohɔhi Judaahiyaamɔ aɗaɗɗɔ ahoyanohitɔhandaatɔhapɔ niyataɔise. Niyatɔ Judaahiya Porɔho pɔwiha kaundihi maasɔ pɔwaatawaayopo.

²⁰ Aihɔ Judaahiya usa Porɔhomɔ pɔwiha baiwi atɔsihiyɔhiya Porɔhoai saundawaatopo. “Kɔnyɔ nyangisapɔ wonjɔ bimambɔpɔ naitaapo,” undawaatopo. Aihɔ Porɔho kiyaamɔha wɔndɔ atɔhomaawise.

²¹ Atɔhomaawisatɔ kiya Porɔho saundataase, “Autaahaatɔhomɔhandisɔ ko katonaahɔ japɔhi napɔti jainjaito,” undataase. Undatosatɔ saundataase, “Ipɔhiɔrete,” undamapɔ Porɔho sawahohɔhi Epesaasihanda namasi sipɔhandotɔ yamwaatɔ niyataɔise.

²² Niyatɔ Sisariyaahanda noaipataɔise. Noaipatɔ sipɔhandotapɔ tɔmahiyatɔ Jerusaremɔhandaahapɔ niyataɔise. Niyatɔ isihiya Jisaasihopɔ giwunyaahohiyɔhiyai usonatɔ ipɔhiɔrete undataase. Undatɔ kapɔhi nanotaise. Nanotatɔ bowihɔ nepasi daahi Andiyokihandaahapɔ notaise.

Porɔho Mairɔ Maara Daayatɔ Autaahaatɔhomɔ Pɔwiha Ausataase

²³ Notɔ Andiyokihanda nehɔ masihonjɔ bimainjatɔ japɔhi Andiyokihanda namasi notɔ yapɔhaurɔ Garesiyaahandamunɔ Pɔrisiyaahandamunɔ aunahɔpɔhaiwaara daayataɔise.

Daayatí isíhiya Jisaasihopí gíwunyaahohiyíhiyai píwíha kaundatí andítíwiwatí daayataise.

²⁴ Aihí suraaníhi utaaho wo Judaahiyaamího komí ambipatí Aporosiho nasatí Epesaasihanda bindataise. Iyataatí komí aunahipatí Arekísandíriyaahande. Iyatí Aporosiho so maahomwaaní naahomaaníhi biyatí itatamanatí píwaatahore. Iyatí so utaaso Autaahaatíhomí píwíha utípíhandaatíhi ahotisíha biyatí mmonatí gwínyaahore.

²⁵ Aihí isíhiya koai jíhura Awaisíhomíhíretí japepíhírwí kaitaatíwíhandapí kaundauhí aimí gwínyaahore. Iyataatí so Aporosiso Jisaasiho kaiwaiwaapí maaritatí títíhi ausaatí kaundahore. Iyatí ko Joního isíhiyai nehí waapohora baawusindíhandapí gwínyaahore.

²⁶ Aihí Aporosiho Judaahiyaamí araaní ahoyanohítíhandaatíhi yamaayatí bitonda píwíha ausaataise. Aihí Akwiraayí Pírísiraaya koaisí atíwimí usonamaise. Usonímí kasanyuramí anjípíhi numwaasi maasí nomaise. Aimí kasanyurí ko Aporosihoai Autaahaatíhomíhaiwaapí baimí daihíra nusesípapí ausaapí kaundamaase.

²⁷ Aihí Aporosiho aunahipatí Epesaasihanda namasi yapípatí Akaiyaahandaahapí nutandaihí isíhiya Jisaasihopí gíwunyaahohiyíhiya Epesaasihanda bimohiyíhiya Aporosiho Akaiyaahanda niyoníhi Jisaasihopí gíwunyaahohiyíhiya maarítíwí ketí píwaundíwí numwaitaatíwí utípíhandí jipatípaiwí nusoasawaayopo. Aihí Aporosiho notí yapípatí Akaiyaahanda noaipataise. Noaipatí Autaahaatího gaahatí kawísatí amí sawahopí gíwunyaitaatíwíhanduní numwíhi kopí nga gíwunyaahohiyíhiyai Aporosiho píwíha kaundatí biyatí aungwohandí andítíwiwataise.

²⁸ Siyatí andítíwiwataatí isíhiya nahatiyaamí ndíhetí Judaahiya sawanaamí píwíha mímáipaiwí gwínyaapí kaundohíhaapí mímáipítíwí katowo undatí kiyaamíha ipíhatisamataise. Ipíhatisamataatí satatí kaundataase, “Nyangi Japíhi Nanyamaitandí Autaahaatího Ahíwisího so Jisaasihore,” undatí Autaahaatíhomí píwíha utípíhandaatíhi aimí ahotíhandísí ausaatí kaundataatí kiyaamí píwíhi ipíhatisamataise.

19

Porího Aunahipatí Epesaasihanda Autaahaatíhomí Píwíha Ausaataise

¹ Aihí Aporosiho aunahipatí Korindíhanda bindataise. Bimihí sura Porího yapípataapíhi nunjatí aunahipatí Epesaasihanda noaipataise. Noaipatí kapíhi Epesaasihanda isíhiya usa Jisaasihopí gíwunyaahohiyíhiyai usonataise.

² Usonataatí kiyai Porího sata nunjenataise, “Sahí jíhura Jisaasihopí gíwunyaahauhí Autaahaatíhomí Itípího nasatí samíhatíhi nandaataiso?” undatí nunjenataise. Nunjesíhi kiyai Poríhoai saundawaatopo, “Nyahí Autaahaatíhomí Itípího sopí wíndí atíhomisaahiyaane,” undawaatopo.

³ Aihí Porího kiyai sata nunjenataise, “Sahí waapoho nínápitíyaho newaayopo?” undataase. Undíhi kiyaamíha wíhoaaníha saundawaatopo, “Joního isíhiyai baawusíhomatíyaho nehaayo,” undawaatopo.

⁴ Undauhí Porího kiyai saundataase, “Jíhura isíhiya maipíhaiwa namapí japíhi nepemaitawaayopo. Aihí Joního kiyai nepemaitohiyíhiyai saundataase, ‘Nyahí Autaahaatíhoenda nasaatí aimí nepemaitíhaayo undíwí isíhiyai nunjítáatíwí waapoho nepíse,’ undatí Joního kiyai waapohora baawusataise. Baawusataatí kiyai satatí kaundataase, ‘Utaaho wo nísí ipotí napítáise. Isí kopí gíwunyaapíse,’ undataase,” Undatí Joního isíhiyai utaaho nísí ipotí napítáise undísího Jisaasihopí kaundataase undatí Porího kiyai kaundataase.

⁵ Kaundíhi kiyai Epesaasihandaahiya píwíha sa atisawaawí Awaisího Jisaasihomí ambípataahí waapoho newaayopo.

⁶ Nehauhí amí Porího kiyamí mítíhaatíhi ikwírí ahíwisataise. Ahíwíhi Autaahaatíhomí Itípího nasatí kiyaamíhatíhi nandaataise. Nandaasíhi kiyai Autaahaatíhomí Itípíhoraahí ketí kuraaníhi píwíha waníha kíha kíha katíwí píwaataawaayopo. Aihí Autaahaatíhomí Itípího ko Autaahaatíhomí píwíha ausaitaatíwí gíwunyaasíhi píwíha sawanaamíhaara ketí kuraaníhi ausaawaayopo.

⁷ Iyataatí isíhiya siya 12 kaiwíhiyaare.

⁸ Aihí Porího kapíhi Epesaasihanda bindataatí Judaahiyaamí araaní ahoyanohítíhandaatíhi nandaatí Autaahaatíhomí píwíha yamaayatí andítitátí Autaahaatího iwinjaatí bimítandíhandapí ausaatí kaundíhi maasí kanawaatopo. Siyatí Porího kapíhi Epesaasihanda píwíha kaundatí ausaatí bimíhi waatího murí mo sanausotáise.

⁹ Aihí isíhiya usa Porího píwíha ausaatí kaundísíhaapí ponyatísí kinyí píwíha wíndí atíhomaahito undíwí wíndí baiwí gímunyaahopo. Aiwí Awaisíhomíhaiwaapí

maip#ha kat#wi is#hiyaam# nd#het# sisip#h#tawaayopo. Aih# Por#ho namat# is#hiya Jisaasihop# g#wunyaahohiy#hiyaaisaah#h# numwaasi notaise. Numwaasi not# Tairanaasihom# an#hand# kataunjind#handaat#h# nandaataise. Iyat# Autaahaat#hom# p#w#ha asis# nahatewet# ausaat# kaundi#h# am# is#hiya usai maaw# atisawaaw# maas# Por#hoaisaw# p#wataawaayopo.

¹⁰ Siyat# Por#ho kap#h# p#w#ha ausaat# kaundat# bimih# k#naungw#ha yat#mw# sanau-sotaise. Aih# Judaahiyaun# Judaahiyaamat#p#metahiyaun# yap#pat# Esiyaahanda bimo-hiy#hiya Awais#hom# p#w#ha atisawaayopo.

Utaaho Wo Sikepaahom# Mwaayaap#haare

¹¹ Aih# Autaahaat#hom# wat#p#handaa# Por#ho gonipati wat#p#haiwa kahata-mat#petahaiwa kiyataise.

¹² Aih# is#hiya apot#h#r# nesi nuw# Por#hom# amb#pateti ahiyaw# nep# is#si nuw# is#hiya timb#paisahiyaam#het# ahiyau# kiyaa# timb#paun# it#p#ho maip#hapaun# ket# owesuendaise.

¹³ Aih# Judaahiya usa kap# kap#h# daiw# it#p#ho maip#hapa is#hiyaam#het# bim-imb#pai nemawaayopo. Nemap# am# gaaro maipo t#w# Awais#ho Jisaasihom# amb#pati amb#h#tawaatopo. Amb#h#t#w# it#p#ho maip#ho is#hiyaam#het# bimis#hoai saun-dawaatopo. "Por#ho p#w#ha ausaataat# Jisaasihore tat# amb#h#tis#ho kom# amb#pataah# n#n# kasatataaton# sah# is#hiyaam#het# b#mimaaw# namasi nuw#ise," undawaatopo.

¹⁴ Aih# utaaho wo kom# amb#pati Sikepaahom# mwaaya ikw#r# naasair#t#h# auh#ram# yahur# 7 kaiw#hiyaare. Iyataat# so Sikepaaso Judaahiyaam# nandapa t#h#w# Autaa-haat#hoai nunyohiy#hiya p#risihiyaam# awais#hore. Aih# kom# mwaaya kat# kaiw# it#p#ho maip#hapa is#hiyaam#het# bimimb#pai nemaitot#w# kiyawaayopo.

¹⁵ Saiw# kiyau#h# it#p#ho maip#hapa utaaho wom#het# bimimb#pa kiyai saundawaatopo, "Nyah# Jisaasihoaaisaah# aim# usonaat# atisaahiyaan#ne. Iyaat# am# Por#hoaisangi aim# usonaat# atisaahiyaan#ne. Is# sah# neh#hiyaatis# napitetahiyaat#tawaaw#topo?" undawaatopo.

¹⁶ Undau#h# utaaho ko it#p#ho kom#het# bimis#ho napwaatat# kiyai asakiyat# p#h#ta ko-himatat# tiwataise. Iyat# kiyaa# amb#pati net# nusop#sasat# am# kiyaa# apot#h#r# niy-ohoh#p#pa net# napw#rat# kai#h# namap# somaahiy#hiya sand# an#indi namasi yan#h#map# nowaayopo.

¹⁷ Aih# is#hiya Epesaasihanda bimohiy#hiya Judaahiyaun# Judaahiyaamat#p#metahiyaun# sandap# atisawaaw# is#hiya nahatiya awaind#hand# yayawaayopo. Yayawaaw# Awais#ho Jisaasihom# amb#pati asakaiw# waat# n#wimaawaayopo.

¹⁸ Aiwi# jih# aim# g#wunyaahohiy#hiyaam# usa nap#w# kiyaa# onaap#pa kiyoh#waiwa is#hiya taahiy#hiyaam# nd#het# ausaap# kaundiw# namawaayopo.

¹⁹ Aiwi# am# is#hiya gaap#patun# onaap#paun# kaitaat#w# ut#p#haiwa ahotiwaiwa nep# nahatewa is#hiyaam# nd#het# t#hoawaayopo. Iyataat# saiwa ut#piwa naw#ho aung-wohaiwa amb#pati owehaiwa jihura nunyaw# nep#haiwaare.

²⁰ Saiwa siyat# noaipataat# Awais#ho Autaahaat#hom# p#w#haam# wat#p#hand# auta noaipataise. Aih# is#hiya nahatiya p#w#ha ka atisawaayopo.

Por#hop# Is#hiya Epesaasihandaahiya Ahoyan#w# It#h#tawaatopo

²¹ Aih# saiwa noaipas#h# ipot#hura Autaahaat#hom# It#p#ho Por#hoai kaundi# Por#ho yap#haur# Masetoniyaahandaahapun# Akaiyaahandaahapun# notat# jap#h# Jerusaremhandaahap# naitand# gw#nyaataise. Iyataat# am# Por#ho sandaase, "N#n# Jerusaremhanda naindat# ipot#hura nund# is#hiya Rom#handaahiyai usondaano," tat# kandaase.

²² Aih# Por#ho satat# kata gw#nyaataat# utaahuri wuri Por#hoai and#t#wip# maas# daisurur# Timotey# Iras#taasiyai jih# Masetoniyaahandaahap# natausaasataise. Natausaasatosat# Por#ho mas#honj# yap#pat# Esiyaahanda bindataise.

²³ Bimih# suraan#h# is#hiya Epesaasihandaahap#hiya Awais#ho Jisaasihom#h#retap# ahoyan#w# it#h#t#w# n#n#ataawaayopo.

²⁴ Aih# utaaho wo kom# amb#pati Dimit#riyaas#ho bindataise. Iyat# so utaaso naw#ho gor#hand# t#h#h# noaipat# napaind#tat# ipasanani#h# kandaah# s#wipat# kiyahore. Iyat# am# gor#hand# kandaah# autaaahaat#ho jaip#tahom# an# awaind#hand# Epesaasihanda ahetid#handam# s#wipat# t#taah#pat# kiyamataise. Iyataat# sand# an# awaind#mand# apopaat# waat# jaiw#t#haat# Atemisihaatam#hande tawaatopo. Tiw# kaatap# autaa-haat#hore t#w# katawaatopo. Iyat# Dimit#riyaasihom# ot#p#pat# s#wipat# kiyoh#pat# is#hiya t#taahiy#hiya kaiw# naw#ho aungwohaiwa newaayopo.

²⁵ Aih# Dimit#riyaas#ho kom# ot#p#pat#hiyaaisun# is#hiya usa ot#p#pat# Dimit#riyaasihom#hatamat#iyahat# w#t# kiyohiy#hiyaaisun# gaata numwaat# ahoyataise.

Ahoyati kiyai sata kaundataase. “Sahi isi-miyaate, nyami otipipati kimat ikyohimatapi nawih o aungwohaiwa noaipasihi nehohitihandapi aimi mmoniw gwinyapiphiyaate.

²⁶ Iyataati Porih o so autaaahatiho nyami ikwiraahi kiyaati ahyohihopi so autaaahatiho akithomahe tati kandaase. Satati kandaati ishiyaami gwinyaaahohitihandi neti nopisatasaise. Iyati Porih sandi siyati kaindimandi kimbihhi kiyataamaise. Owetise. Yapipati Esiyaahandami aunahipihaiwa nahatewaara kiyati daayataahore. Aih sahi sawanaati aimi usoniw gwinyapiphiyaate.

²⁷ Aisi Porihomi piwih saaraahi nyami otipipati nawih o aungwohaiwa nehohipatami ambipati neti nasipanyamaaitaise. Iyataati nyami otipipati nawih o aungwohaiwa nehohipatihhi neti nasipanyamaaitaise. Owetise. Nyami apopaati Atemisihaatapi autaaahatiho awaisihoe taati katohaamaatami anj awaindahandi maawi ahoyati neti ambipati nopisatasi namandipamaitaise. Iyataati ishiya yapipati Esiyaahandaahapihiyauni am yapipati nahatewaaraahapihiyauni apopaati Atemisihaatapi nyami autaaahatiho taati katohaamaatapi gwinyapipati gaapundihwiyaare. Isi Porih neti namandipamaitaise. Iyonih nyami autaaahatiho ambipati owetati kiyonih ishiya windi kopi gumunyaitaapo,” undati Dimitiriyaasiho kaundataase.

²⁸ Undati kaundih kiya piwih sa atisawaawi apowih namapi waati kaahaatiwi satawaatopo. “Nyami apopaati Atemisihaatapi autaaahatiho taati katohaamaati nyahi Epesaasihandaahiyaanam awaisaamaate,” tiwi kaahaatawaatopo.

²⁹ Aih sati aunahipitaahi gaamapi ishiya nahatiya itihitiwi nunaatiwi kaahaatawaayopo. Aiwi kiya utahuri wuri Porih oaisami maasi otipipa kaimi daisururi Gaiyaasiyi Aristakaasiyi isipi numwaasi keti ishiya taahiyihiya ahoyanohihipih nowaayopo.

³⁰ Aih Porih o ishiya ahoyaniw piwaatiwi nunaatohiyihiyaami ndiheti noti piwih kaunditotati nutotataih ishiya Jisaasihopi gwunnyaahohiyihiya Porih oai namumwe undiw ipatisawaayopo.

³¹ Aih am Porihomi naisihiya usa awaisawihya Porihopi piwih satiwi nusooasawaayopo. “Kinyi ishiya nahatiya ahoyanohihipih namumwe,” undiw waati kaundawaatopo.

³² Aih ishiya ahoyaniw bimohiyihiyaami gwinyaaahohitihandi neti nusopasasinamasih usa dopaw kiyai wreti piwaatiwi nunaatuihi am usa dopaw kat kawi wreti nunaatiwi piwaatiwi kaahaatawaatopo. Aiwi kiya nahatiya napiw ahoyanohitihandami tanyaahaapi windi baiwi gumunyapimenihopo.

³³ Aih Judaahiya utaa ho Arekisandaaho piwih wa katitotiw ishiyaami ndiheti othapihi ahawisawaayopo. Aih ishiya usa piwih satiwi katime undiw Arekisandaahoai kaundawaatopo. Aih Arekisandaahoai piwih satiwi katime undiw ishiya usa kaundohi ka ishiya nahatiyaami ndiheti ausaati katitotati ishiya ahoyanohihiyihai piwih namihapi se undataase.

³⁴ Undih kiya ahoyanohihiyihya koai usonawaawi Judaahotih satiwi gwinyapenawaayopo kimo nyami autaaahatiho autaaahatiho akithomahe tiwi itihitohiyihiyaamiho tiwi gwinyapenawaayopo. Saiwi gwinyapenawaawi namapi nahatiya maahomwaan naasaamapi satiwi kaahaatawaatopo, “Nyami apopaati Atemisihaatapi autaaahatiho taati katohaamaati nyahi Epesaasihandaahiyaanam awaisaamaate,” tiwi pihiitiwi utarihandi kaahaatawaayopo.

³⁵ Aih sati aunahipati Epesaasihandaahapi awaisih ipoti dotati kiyai namihapi se undati kiyaami piwih ipatisatosati sata kaundataase. “Sahi Epesaasihyaate, nyahi Epesaasihandaahiyaanami nyami apopaati Atemisihaatapi autaaahatiho awaisihore taati katohaamaatami anj awaindahandun nawih piwih itihapipaisih yamihapataatihapi timihaihi kaapi gaapundohihaun nyahi jaawaati bindahaayo. Aih sandapi ishiya nahatiya yapih nahatewaaraahiya aimi gwinyapiphiyaare.

³⁶ Aisi utaa ho wa sa piwa nehaitandih owetise. Owetisi sahi bihi namihapi se. Aiwi sahi sami wani nahiriwi kiyohimatamataiwi jihara kamaiwise.

³⁷ Aih utahuri kimuri anj awaiwaiwaatih nandaapi kahapaamapi piwih itihapipaisihapa windi ikomaanimihihihandi kandi sahi numwaasi nehithandi nasawaayopo. Aimi kuri nyami apopaati Atemisihaatapi windi sisipihimaatimihure.

³⁸ Iyataati Dimitiriyaasihouni ishiya usa Dimitiriyaasihomataiw otipipati kiyohiyihiyauni ishiya usaapi piwih ahotanaah asisih piwaatitaatiwiheti titih keti piwih atiwi tipitapaahohiyihiyaisawi kiyai sawana piwaatiwi titihemaitaapo.

³⁹ Iyawaawi am sami piwih wiwa naanhihaiwa ahotanaah asisih titih piwih piwaatitaatiwihura noaipapi ahoyaniw kura piwaatiwise.

⁴⁰ Aih wan asisima kimehi nyahi ahoyanaati nunaati piwaatohitihandapi nyangi nyainjaawi bimohiyihiya Romihya napaape tiwi nyangi nanyisesaihi am nyahi ahaapa piwaatihayo undati kaami tanyaahaapi windi biyaati kamundito. Windi

biyaati p̄w̄iha akaaha kamundisaihi nyangi kiya it̄h̄inyatisaihi nyahi naan̄jhandi naito,” undati Epesaasihandaahap̄i awais̄ho kaundataase.

⁴¹ Kaundati awais̄ho sam̄i an̄jip̄ip̄hap̄i keti nand̄iwirap̄ise undihi kiya n̄njaaha nam̄hamap̄i k̄ih̄ira nand̄iwirawaayopo.

20

Por̄iho Yap̄ihaur̄i Masetoniyaahandaahun̄i Akaiyaahandaahun̄i Autaahaat̄hom̄i P̄iw̄iha Ausaataise

¹ Aih̄i kiyaam̄i it̄h̄it̄iw̄i n̄njaatoh̄iwaiwa aim̄i owetih̄ihura isihiya Jisaasihop̄i ḡw̄unyaahohiȳihiyai Por̄iho gaata numwaati naasaim̄ip̄ih̄matosat̄i kiyaam̄i ḡw̄unyaahoh̄it̄ihand̄i and̄it̄iw̄iw̄itand̄iha kiyai p̄w̄iha kaundataase. Kaunda kiyat̄osat̄i Por̄iho kiyai ip̄ih̄retis̄i bimaawise undamap̄i yap̄ipati Masetoniyaahandaahap̄i notaise.

² Por̄iho not̄i Masetoniyaahanda noaipati kap̄ih̄i aunah̄ip̄ihaiwaara daayati isihiya Jisaasihop̄i ḡw̄unyaahohiȳihiyai kiyaam̄i ḡw̄unyaahoh̄it̄ihand̄i and̄it̄iw̄iw̄itand̄iha p̄w̄iha kaundataase. Kaunda kiyamap̄i Por̄iho yap̄ipati Akaiyaahandaahap̄i notaise.

³ Not̄i bimih̄i waat̄ihonya muri mingwaasi sanausotaise. Sanawih̄i yap̄ipati Siriyaahandaahap̄i naitotati t̄iman̄nataise. Siyati naitotati t̄iman̄nati bimih̄i Judaahiya Por̄ihoai tiw̄it̄ot̄iw̄i b̄ipi kan̄iw̄i noaasauh̄i Por̄iho atisataise. Siyati Por̄iho atisataati sip̄ihandot̄i Siriyaahandaahap̄i naisan̄ih̄i isihiya n̄w̄itaawo tati Por̄iho gw̄inyapenataati namati jap̄ih̄i yap̄ipati Masetoniyaahandaah̄ira naitand̄i gw̄inyaataise.

⁴ Aih̄i Por̄iho Akaiyaahanda namasi yap̄ipati Masetoniyaahandaah̄ira naihi maasi niyohiȳihyaam̄i amb̄ipati sate. Aunah̄ipati Beriyaahandaahap̄i utaaho wo Piraasihom̄i m̄w̄aaho Sopataahotih̄i am̄i aunah̄ipati Tesaronikaahandaahap̄i Aris̄itakaasiȳi Sekandayaatih̄i am̄i aunah̄ipati Deribihandaahap̄i Gaiyaasihotih̄i am̄i Timotehotih̄i am̄i yap̄ipati Esiyaahandaahap̄i Tikikaasiȳi T̄iropimaasiyaatih̄i siya maasi Por̄ihoaisaw̄i niyohiȳihyaare.

⁵ Aih̄i siyaam̄i usa j̄ih̄i keti nuw̄i aunah̄ipati T̄iropaasihanda nyapi jaaw̄i bindawaayopo.

⁶ Aih̄i Judaahiyaam̄i kimbap̄iho Pasopaahandam̄i asis̄iha awaiwaiwa nandapa b̄iret̄ihand̄i nipitand̄ihand̄i ah̄im̄aayand̄iha nandaat̄iw̄ihaiwa aim̄i sanot̄i owetih̄i nyah̄i aunah̄ipati Piripaihanda namasi sip̄ihandot̄i niyahaayo. Sip̄ihandot̄i niyahoason̄ih̄i asis̄iha ikw̄ir̄i naasair̄ih̄i 5 kiyati sananyih̄ihura aunah̄ipa T̄iropaasihanda noaip̄ihaayo. Noaipawaati isihiya j̄ih̄i naiw̄i nyapi jaaw̄i bimohiȳihiyai uson̄ihaayo. Iyaati kap̄ih̄i T̄iropaasihanda nahatiyaan̄in̄i bimon̄ih̄i Saarareh̄ir̄i naasair̄ih̄i sananyotaise.

Por̄iho T̄iropaasihanda Utaaho Wo Yutikaasiho Napomas̄ih̄i Ahowimas̄ih̄i Jap̄ih̄i Nepataise

⁷ Aih̄i Sandehura as̄ihataahura isihiya usa T̄iropaasihandaahap̄ih̄iya Jisaasihop̄i ḡw̄unyaahohiȳihyaaisaati maasi gw̄it̄it̄iho (b̄iret̄ihand̄i nambowaati) nand̄iwaati an̄jhand̄i w̄indaat̄ih̄i maasi ahoyan̄ihaayo. Aih̄i Por̄iho bouson̄ih̄i kap̄ih̄i T̄iropaasihanda namasi naitand̄ihuraatih̄iyataati namati sura as̄ihataahura p̄w̄iha namasati kaundataase. Siyati p̄w̄iha utaarih̄and̄i isihiyai kaund̄im̄i naihi not̄i apw̄itet̄indaaise.

⁸ Aih̄i nyah̄i ahoyanaati bimoh̄ip̄ip̄ih̄i sis̄iha t̄itaah̄iwaiwa nimandataati nausaataise.

⁹ Aih̄i utaaho wo waimwaaho kom̄i amb̄ipati Yutikaasiho winduwaahandaas̄in̄i bindataise. Bimih̄i Por̄iho kiyai p̄w̄iha utaarih̄and̄i kaund̄im̄i naihi Yutikaasiho naan̄inan̄inat̄i winduwaahand̄i kandaas̄in̄i ap̄ipaah̄i nanomataise. Nanomataati apatihi nepandati m̄ihaap̄i sohoai tiw̄amataise. Iyataati saan̄i an̄jaan̄i autaah̄i n̄w̄aataati bipin̄jaw̄i an̄jimat̄iw̄ihaan̄jis̄i autaah̄i m̄ihas̄in̄ap̄i m̄ihaap̄i nepandamati sohoai tiwati ahiyamataise. Aih̄i isihiya koai numwaitot̄iw̄i an̄jhandas̄in̄ap̄i m̄ihaap̄i noat̄ipap̄i nuw̄i mmonawa ko aim̄i napomas̄ih̄i usonawaayopo.

¹⁰ Aih̄i am̄i Por̄ihoaisangi m̄ihaap̄i noat̄ipati not̄i Yutikaasihoi namaahatataati isihiyai sata kaundataase. “Sah̄i utaamop̄i aim̄i napomataise t̄iw̄i yaiw̄i p̄h̄it̄iw̄i gw̄inyaawaaw̄i sam̄i maar̄iho owesetind̄ihand̄i nam̄ihaap̄ise utaaho k̄imo jap̄ih̄i nepati aim̄i asohoematataiso,” undati Por̄iho kiyai kaundataase.

¹¹ Undamap̄i Por̄iho jah̄ira an̄jhandas̄in̄i niyati m̄ihas̄in̄i noaipati b̄iret̄ihand̄i net̄i naumboti isihiyaisati maasi nanataise. Nanatosati p̄w̄iha utaarih̄and̄i kaund̄im̄i naihi not̄i bour̄iwataise. Bour̄iwati ip̄iho yaurutaas̄ih̄i Por̄iho isihiyai p̄w̄iha kaundisaw̄ih̄iyai kap̄ih̄i namasi niyataise.

¹² Aih̄i isihiya Yutikaasihoi asohoaisaw̄i maasi an̄jip̄ip̄hap̄i nowaaw̄i kiyaam̄i maar̄iho w̄iw̄itataise.

Por̄iho Aunah̄ipati T̄iropaasihanda Namasi Aunah̄ipati Mair̄itaasihandaahap̄i Notaise

¹³ Aihĩ nyahĩ Porĩhoaisa maasi niyohiyĩhiyaanangi Porĩho sanyataataase. “Nĩnĩ aunahĩpati Asosihandaahapĩ yapipataapĩhĩ naitaani sahi sipihandĩ nesi jĩhĩ naiwĩ kapĩhĩ Asosihanda nisapĩ jaawĩ bimĩtaatiwĩ naiwise,” nyataataase. Satatĩ kanyatĩhĩ nyahĩ jĩhĩ niyaati Asosihanda Porĩhopĩ jaawaati bindahaayo.

¹⁴ Aihĩ nyahĩ jaawa bimonihi Porĩho yapipataapĩhĩ niyatĩ Asosihanda nyangi nyain-jasihĩ nutasi sipihandĩ nesi aunahĩpati taunihandĩ Mitirinihandaahapĩ niyahaayo.

¹⁵ Niyaati Mitirinihanda noaipahaayo. Noaipawaati kapĩhĩ Mitirinihanda namasi sipihandĩ kandotĩ niyaati yapipati wĩtĩ Kaiyosihandĩ durĩhĩramĩ otĩhaati ahetipata noaipahaayo. Aihĩ kapĩhĩ nanowaatatĩ bowihĩ yapipati Kaiyosihanda namasi niyaati yapipati Samosihandĩ durĩhĩramĩ otĩhaati ahetipata noaipahaayo. Noaipawaati kapĩhĩ Samosihanda nanowaatatĩ bowihĩ kapĩhĩ Samosihanda namasi sipihandĩ kandotĩ niyaati aunahĩpati Mairitaasihanda noaipahaayo.

¹⁶ Aihĩ aunahĩpati Epesaasihanda isihiya bimohiyĩhiyai wĩndĩ mausondaano tatĩ Porĩho gwĩnyaasitĩhandaahĩ kapĩhĩ nusatipati Mairitaasihandaahapĩ niyataise. Sandĩ apaapĩmaahĩ. Porĩho Jerusaremihanda asisihi Pendikosihiandĩ maasi mmondandĩhondaati yapipati Esiyaahanda otĩhĩ wonjĩ bimimoti ketĩ notaise.

Porĩho Epesaasihanda Isihiya Jisaasihopĩ Gĩwunyaahohiyĩhiyai Iwinjatohiyĩhiyai Pĩwundaataase

¹⁷ Aihĩ nyahĩ niyaati Mairitaasihanda noaipawaati bindihaayo. Bindihawĩ isihiya Jisaasihopĩ gĩwunyaahohiyĩhiyai iwinjaawĩ bimohiyĩhiyaapĩ Porĩho Epesaasihanda pĩwĩha nusoaasataise. Pĩwĩha nusoaasihĩ kiya awaisawĩhiya napĩwĩ Porĩhoai iwinjaawayopo.

¹⁸ Aihĩ kiya napĩwĩ Porĩhoai winjĩhauhĩ Porĩho kiya awaisawĩhiyai pĩwĩha sata kaundataase, “Nisĩ kiyohitĩhandĩ sahi aimĩ gwĩnyaapĩ mmonĩwĩhiyaate. Nĩnĩ jĩhĩ wuwanĩhura kimatĩ yapipati Esiyaamanda napitĩ sangisati maasi pĩhĩndĩhaiwaara bimonihi aimĩ nisonĩwĩhiyaate.

¹⁹ Iyataati Judaahiya nahateweti nĩngi nĩpĩhatitotĩwĩ pĩwĩha kihaiwa kihaiwa katĩwĩ kiyauhĩ kiyaamĩ saiwaaraahĩ nĩnĩ naanjĩhaiwa pĩhĩndĩ netaati gotaayo. Saindĩ naanjĩhaiwa netaahandĩ kandĩ bĩpi ipatisandĩ Awaisihomĩ otĩpĩpati kiyaataayo.

²⁰ Aindĩ nĩnĩ amĩ Pĩwĩha sangi andĩtisaiwĩtandĩha wĩndĩ yamaĩndĩ ausaati kasatataayo. Iyataati nĩnĩ isihiya pĩhĩtĩwĩ ahoyanohiyĩhiyaamĩ dĩhehunĩ amĩ samĩ anjĩpĩpĩhunĩ Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha ausaati kandsasonĩhĩ sahi sandapĩ aimĩ mmonĩwĩ gwĩnyaapĩhiyaate.

²¹ Aindĩ nĩnĩ Judaahiyaaisunĩ Judaahiyaamatĩpĩmetahiyaaisunĩ pĩwĩha naasĩka waati andĩtĩtĩtĩ saundĩtĩtĩ saundataayo. “Nyamĩ maipĩhaiwa namasi Autaahaatĩhoenda nepe-maitĩtĩhaawo. Iyaati nyahĩ biyaati nyamĩ Awaisĩho Jisaasihopĩ gĩwunyaaitĩhaawo undataato,” undatĩ kaundataase.

²² Undatosatĩ wa saundataase, “Wanĩ atinjatĩwise! Autaahaatĩhomĩ Itĩpĩho gĩnunyaasitĩhandĩ kandetĩ tĩtĩhĩ kaindĩ Jerusaremihandaahapĩ nutandiyo. Aindĩ nĩnĩ naanjĩhaiwa Jerusaremihanda naitandĩhaiwaapĩ wĩndĩ bairĩndĩ monĩho.

²³ Iyataati aunahĩpati nahatewaara nĩnĩ daayonihi Autaahaatĩhomĩ Itĩpĩho pĩwĩha biyatĩ ausaati sata kandaataase. “Kĩnyĩ naanjĩhaiwa pĩhĩtĩpĩ nepĩ amĩ napwĩtĩtaise,” ndataase.

²⁴ Aihĩ nisĩ itatamanĩndĩ bimĩtandĩhandapĩ awairĩndĩhandisonĩ anĩtĩndĩ isiwatataamaayo. Owetise. Bĩpi namataayo. Namatĩ Autaahaatĩho nyangi gaahandĩ kanyisati bimĩndĩhandapĩ pĩwĩha ausaitandĩ Awaisĩho Jisaasiho otĩpĩpati nanĩmĩpati kaindĩ owemaitandĩ andĩtĩndĩ kiyaataayo,” undataase.

²⁵ Undatosatĩ wa sata kaundataase. “Sahĩ baiwĩ atinjatĩwise, nĩnĩ Autaahaatĩho nyainjaati bimĩndĩhandapĩ samĩ otĩhatĩhĩ daĩndĩ jĩhĩ pĩwĩha aimĩ ausaati kasatataato. Aihĩ pĩwĩha nĩnĩ kasatĩtĩ kiyonihi atĩniwĩ nisonĩhohiyĩhiyaati japĩhĩ nĩngi wĩndĩ manisonidauhĩ nĩnĩ aimĩ gwĩnyapenataayo.

²⁶⁻²⁷ Aisi nĩnĩ wanĩ asisiima kimehĩ pĩwĩha sangi waati sandĩ kasatataato, Autaahaatĩho nisĩhiyaaimatohiyĩhiyai saindĩ iwinjaati bimĩtaano tatĩ gwĩnyaasitĩhandĩ nĩnĩ yamaĩndĩ aimĩ ausaati sangi kasatataato. Aisi samĩ usa sisiha namaayotati kaanihi tĩhisĩhaapĩhĩ nuwĩ naanjĩhandĩ newaawaahĩ nisĩhandĩmaahĩ. Owetise. Sawanaamĩhandaahĩ.

²⁸ Iyataati sahi Autaahaatĩhomĩ sipĩsipĩhonyai iwinjaawĩ bimĩtaatiwĩ Autaahaatĩhomĩ Itĩpĩho aimĩ ahĩsihihiyaate. Isi sahi sawanaati awaisawĩhiyaati baiwĩ itatamanĩnĩwĩ jatĩnĩwĩ bimaawise. Itatamanĩnĩwĩ bindawaawĩ Autaahaatĩhomĩ isihiya Jisaasiho jĩtĩpati nuhaati japĩhĩ numwaasawĩhiya sipĩsipĩhandamataiwĩhiyaasi sahi baiwĩ itatamanĩwĩ winjatĩwise.

²⁹ Ami n'n'i sangi nasamasi naisan'i is'hiya usa p'wiha jaiwi'ti'w'haiwa kat'iwunjaw' daayohiy'hiya nap'wi Autaahaat'ihom' sip'sip'honyaatam' gw'nyaaahoh'i'handi nep' nasop'sas'taapo. Iyataati is'hiya siya nep' nasop'sas'taat'w'hiya suh'ri ain'j'h'ri'h'ramatai'w'hiyaare.

³⁰ Iyataati am' sah' iwinjaaw' bimohiy'hiyaam' usa dopaw' is'hiya Jisaasihop' gw'unyaahohiy'hiya kiyai n'wipinjai nutaati'w' p'wiha jaiwi'ti'w'haiwa kat'taapo.

³¹ Aisi sah' baiw' itataman'n'w' jaaw' bimaawise. Iyataati n'n'i k'inaungw'ha mair' manyet' sangisat' bindataat' apat'ihun' otap'haatun' p'wiha sangi and'it'saiwi'tand'ha waat' and'it'ind' ausaat' kasatataayo. Aindi am' n'n'i sam' naanjiwaiwa jasonataat' maar'ho as'p'inih' asis'ha waiwaara gotaayo. Aih' n'n'i saind' kiyoh'it'handap' gw'nyaaap'se.

³² Aih' wani n'n'i Autaahaat'ihom' ikw'iraat'ih' ah'isisataayo. Iyataati n'n'i p'wiha j'h' kasatoh'ha Autaahaat'ho gaahand' kanyisat' bimind'ihandap'haas' ka net' g'sunyaitaise. G'sunyaat' and'it'saiwi'taise. Iyat' Autaahaat'ho gaahaiwa nahatewa kom'hiyaimatohiy'hiyai numwiwaiwa am' sangi nasam'taise.

³³ Iyataati n'n'i is'hiyaam' naw'ho apot'ih'rap' nan'im'tond' p'h'ind' gw'nyapenataamaayo. Owetise.

³⁴ N'wahonis' ikw'iraah' otip'ipati kaind' kahapaamap'pa n'nun' is'hiya maasi daayohiy'hiyaun' nenoaah'timb'pa netaayo. Aih' n'n'i saind' kiyon'h' aim' nison'w' gw'nyaaap'hiyaate.

³⁵ N'n'i otip'ipati naw'hop'ihati p'h'ind' waat' kiyataayo. Waat' kiyoh'it'mand' sand' sangi nasisataayo nyah' otip'ipati naw'hop'ihati waat' kiyaat' is'hiya naw'hop' nenoaah'tisaw'hiyai and'it'wiwi'tand' naw'ho numwi'thaawe. Aih' n'n'i sand' saiwi' kaitaat'w' sangi nasisataayo. Iyataati p'wiha wa Awais'ho Jisaasiho sawaho sata katis'haare. 'Utaaho wo kahapaamap'pa nunyataat' nga nunyataayono tat' maari-tataataah' sand' kom' ikip'ipa taah'ip'pa netaat' maaritind'handi ip'hat'isamaitaise tat' Jisaasiho katis'haas' biyaat' kaap' gw'nyait'haawe,' undat' Por'ho is'hiya awaisaw'hiya Epesaasihandaahap'hiyai kaundataase.

³⁶ Aih' Por'ho p'wiha sa kaunda owematosat' atotip'wesat' bindataat' awaisaw'hiya kiyaisat' maasi gaapundataase.

³⁷ Aih' Por'ho nutandaih' kiya Por'hoai iwiwatawa p'h'it'w' gw'wusep' p'h'it'w' gerundawaayopo.

³⁸ Iyat' Por'ho nis' nd'maahomwaa' w'ind' jap'h' manisondaapo undat' kaundis'haap' waat' aungwohand' gw'nyapenawaaw' kiyaam' maar'ho awaind'hand' tundaase. Aih' saiwi' kiya gw'w' Por'hoai numwaasi sip'handotap' nowaayopo.

21

Por'ho Jerusaremi'handaa'hap' Sip'ihand' Nesi Niyataise

¹ Aih' Por'hoaisaat' nyah' is'hiyai namasi sip'ihandot' yamwaawaat' niyahaayo. Niyaat' t'it'ih' yap'ipati dur'ih'ram' ot'haat' ah'etih'hata noaip'haayo. Sat' yapitam' amb'ipati Kosihande. Aih' nyah' aunah'ipati Kosihanda nanowaatat' bowih' kap'h' namasi niyaat' yap'ipati w'it' dur'ih'ram' ot'haat' ah'etih'hata noaip'haayo. Iyataati sat' yapitam' amb'ipati Rosihande. Aih' nyah' kat' yap'ipati Rosihandam' aunah'ipati Rosihanda nanohaayo. Nanowaatat' bowih' Rosihanda namasi niyaat' yap'ipati w'it' Risiyaahandam' aunah'ipati Pataraahanda noaip'haayo. Noaipawaat' kap'h' Pataaraahanda nanohaayo.

² Nanowaatat' bowih' sip'ihand' w'ind' yap'ipati Pinisiyaahandaahap' naitand'hand' ahotih' mmonaat' kandot' yamwaawaat' niyahaayo.

³ Niyaat' yap'ipati w'it' Saip'raasihand' ikw'ri konaamoh'raihoaan' ah'etih' neh' usonaat' nusatap'awa niyahaayo. Niyawaat' yap'ipati Siriyaahandam' aunah'ipati Taiyaa-handa sip'ihand' ikip'ipa ahaitand' not' ahotih' nyah' kap'h' t'mahiy'haayo.

⁴ T'mahiyaat' is'hiya Jisaasihop' gw'unyaahohiy'hiyaisaat' bimon'ih' Saarareh'ri naasair'ih' sananyotaise. Aih' Autaahaat'ihom' Itip'ho Jisaasihop' gw'unyaahohiy'hiyai net' gw'unyaas'ih' kiya Por'hoai saundawaatopo, "K'ny' Jerusaremi'handaa'hap' namaim'e," undawaatopo.

⁵ Und'w' Por'hoai kaundauh'hand' kand' nyam' asis'ha aim' nait'haahuraat'ih' namawaat' kap'h' namasi niyahaayo. Niyon'ih' is'hiya Jisaasihop' gw'unyaahohiy'hiya nahatiya us'hiya kiyaam' apwaatiya mwaaya maatiyaun' nanyamaasi nowaayopo. Aih' maasi nowaat' aunah'ipatam' mang'irain' dur'ih'ram' aripataat'ih' noaip'haayo.

Noaipawaati aripataatihi nahatiyaanini atotipiwesaati bindihaawi Autaahaatihopi gaapundihaayo.

⁶ Gaapunda kiyaatosaa kiya ipihirete undawaamapi sipihandoti yamwaahaayo. Yamwaahonih kiya nyangi nyainjamapi kiyaami anjipipihapi japihi niyawaayopo.

Porihoi Utaaho Wo Autaahaathomi Piihi Ausaasiho Akapaasiho Aunahipati Sisariyaahanda Piiwaundataase

⁷ Aih nyahi aunahipati Taiyaahanda namasi sipihandoti kiyaaninihi niyaati aunahipati Toremehanda noaipihaayo. Noaipawaati kapih isihya Jisaasihopi giwunyaahohiyihiyai usonaati piwaundihaayo. Aih kapih kiyaasaati Toremehanda asisih naasaah bindihaayo.

⁸ Bimainjaati nanowaatat bowih kapih Toremehanda namasi niyaati aunahipa Sisariyaahanda noaipihaayo. Noaipawaati utaaho wo Piripho Epenjerisiho Jisaasihopi katati kaiwaiwaapi piwiha ausaathomi anjipipih maasi koaisaati bindihaayo. Iyataati so Piripo jihura aposerihiyai anditiwipi otipipati maasi kaitotiwi Jerusaremhanda 7 kaiwihiyai ahawisohiyihiyami wore.

⁹ Iyataati so Piripihomi maatiya siya Autaahaathomi Itipho keti giwunyaasihura Autaahaathomi piwiha isihiyai anditiwiiwandihha ausaapihiyaare.

¹⁰ Aih nyahi Porihoiisaati aunahipa Sisariyaahanda asisih taahonyonyehi bindihaayo. Bimonihi utaaho Autaahaathomi piwiha atisati neti ausaasiho komi ambipati Akapaasiho yapipati Judiyaahanda namasi nasataise.

¹¹ Nasati kapih Sisariyaahanda nyangi nyainjataise. Aih ko Akapaasiho Porihomi apotihiri gwihaarahiri yamepatamatiyati wisasainjirihiri netaise. Neti sawahomi ikwauhiri namawati wasasanataise. Wasasanataati sata kanyatataase, "Autaahaathomi Itipho sandaase, 'Isihya Judaahiya Jerusaremhanda bimohiyihya kimiri apotimiri yamepatamatiyahira wisasanihohirimirami satihoi saiw wisasitaapo. Wisasawi isihya usa Judaahiyaamatipimetahiyai numwitaapo tati Autaahaathomi Itipho kandaase," tati Akapaasiho nyangi kanyatataase.

¹² Satati kanyatih nyahi atisahaawi nyahi Porihoiisa maasi niyohiyihyaaninun isihya kapihapihiyauni nahatiyaanini Porihoi Jerusaremhandaahapi namaim undati ipihatisahaayo.

¹³ Ipihatisonihandi kandi Porihomih piwiha wihoanhi satati kanyatataase, "Sah saiw gowaawi Jerusaremhandaahapi naitondi nisi gwinyaaahohitihandi napaapi nepi npihatisopo? Iyataati nin napwitiwandihandapaahih timanindi jatataamaayo. Owetise. Nin Awaisiho Jisaasihomihandapi napwitiwandihandapi Jerusaremhanda timanindi jatataayo," tati nyangi Porihomih kanyatataase.

¹⁴ Satati Porihom kanyatih nyahi koai ipihatihaahandi owetih bpi namahaawaatosati koai sataati kaundihaato, "Gaasi Awaisihomihandisi kaitandaahi koai kiyati kiyane," undihaato.

Porihom Jerusaremhanda Niyati Isihya Awaisawihya Jisaasihopi Giwunyaahohiyihiyai Iwinjahohiyihiyai Piihi Kaundaase

¹⁵ Aih nyahi kapih Sisariyaahanda bimonihi asisih wanya sananyih nyami ikipipa timaninaati bimainjaati kapih namasi Jerusaremhandaahapi niyahaayo.

¹⁶ Niyonih isihya usa aunahipa Sisariyaahandaahapihiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihya nyangi nanyamaasi niyawaayopo. Nanyamaasi naiwi utaaho wo nyahi koaisaati maasi bimitihaahom anjipipihinyamawaayopo. Iyataati so utaasom ambipati Nesoniore. Iyati ko yapipati Saipiraasihandaahapiore. Iyati ko Nesoniho jihura aimi nepemaitati Jisaasihopi giwunyaahosi konih andititati giwunyaati bindataise. Aih koaisaati nyahi maasi bindihaayo.

¹⁷ Bimainja niyaati Jerusaremhanda noaipihaayo. Noaipahonih isihya Jisaasihopi giwunyaahohiyihya nyangi maaritiwi nanyamaawaayopo.

¹⁸ Nanyamaahauhi maasi nanowaatat bowih nepasi Porihoiisaati Jemisihoai usonaati piwaundihaawi nohaayo. Nowaati Jemisihom anjipipih mmonih isihya Jisaasihopi giwunyaahohiyihiyai iwinjaawi bimohiyihya awaisawihya nahatiya ahoyanwi bimauih usonahaayo.

¹⁹ Usonihaawi Porihom kiyaisi ipihirete undataase. Undati Porihom sawahom otipipati isihya Judaahiyaamatipimetahiyapihi kaimi naihi ami komihetapi nahatapa Autaahaathom kaimbipaapi awaisawihiyai ausaati kaundataase.

Porihom Awaisawihya Mitihyaami Piihi Atisamapi Autaahaathomi Anj Awaindihandaathapi Notaise

²⁰ Kaundihi kiya piwiha sa atisawaawi Autaahaatihomi ambipati maaritiwi niwimaawaayopo. Niwimaawaawi Porihoi kiya saundawaatopo, "Naisohone, Judaahiya Jerusaremihandahiya ambipati owehandi titaahiyihiya nepemaitiwi Jisaasihopi giwunyaawaayopo. Aiwi kiya giwunyaahohiyihiya nahatiya Mosesihomi winihapipa japepihirauhi kinyi aini giwinyaapihone.

²¹ Iyataati isihiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihiya kimbihapihiyai isihiya usa kinyapi piwiha satiwiha kaundawaayopo. 'Judaahiyaanam usa nuwi isihiya Judaahiyaamatipmetahiyaisawi maasi bimohiyihiyaisi Porihoh saundataase, "Sahi Mosesihomi winihapipa namapise. Aiwi maaha wohonya sangihonyaami ambipati nahomaamandipap namihaapise. Aiwi nyahi jihura nahatewa kiyohiwaiwa namapise," undati Porihoh kaundati daayataise,' tiwi isihiya kimbihapihiyai kaundawaatopo.

²² Isi kinyapi Porihoh aini napise tiwi giwinyaapi atitaawi kiya piwiha satiwi kinyapi katohihaapi jaiwitiwiha katawaaatopo taati nunjitihaawi nyahi napitiyaati kaitihaawe?

²³ Aisi nyahi wani saimb kaima hitaati kahitaisahi titihi kiyaapi baimbi kaitaape. Nyami isihiya usa muritih muritih piwiha wa Autaahaatihomi ndiheti katiwi wisasawi ahiyawihiya yaihiya bindawaayopo.

²⁴ Isi kiya yaihiyaasi kinyi numwaasi naime. Naimbi maasi kiyaisapi nyahi Judaahiyaanini noaipawaati gaahiyaaninimatitihaawi titihi kiyohirihireti baimbi maasi kiyaisapi kaima. Aiwi kiya sandi kaiwi misisihha tisiatindaatiwi nawihoh Autaahaatihomi anj awaindihandami awaisawihiyai nunye. Saimbi titihi kamwaan kasamaahi kiya nahatiya kinyapi piwiha katohiha jaiwitiwihaaso tiwi giwinyaaitaapo. Aiwi aini kiyaisangi kinyapi koaisangi Mosesihomi winihapipa biyati japepihirahore tiwi giwinyaaitaapo.

²⁵ Aih nyahi isihiya Judaahiyaamatipmetahiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihiyaapi utipihoh aini jipatiapiyaati nusoaoaso. Nusoasihhaawi nyahi piwiha sata kataati nusoasohihaare: "Autaahaatiho jaiwitiwihoai isihiya nandapa ami kohasipihoh tipi titihiwinyohipipaami nawipipa sahi nepi windi namaanwise. Aiwi kohasipihoh asipipa biyati thomaatati jipati noaahapa windi namaanwise. Aiwi sahi isihiya usihiya ami asihiya kihiyaisawi irimuniwise taati aini nusoasohihaare," tiwi Porihohai awaisawihiya kaundawaatopo.

²⁶ Kaundauhi nanotati bowih Porihoh isiya siyai numwaasi niyataise. Numwaasi niyati titihi kaundohirihireti japepihirati kiyaisati noaipati gaahoematitandihireti kiyataise. Kiyamapi Autaahaatihomi anj awaindihandaatih niyati nandaataise. Nandaati prisihiya usa isihiyaapi nandapa titihiw Autaahaatihohi nunyohiyihiyai sata kaundataase, "Saararehihi naasairih sanionih isihiya muri muri noaipati aini gaahiyaatawaaahura kiya nandapa nesi napisaihi sahi kapa nandapa nepi kiyaapi titihiw Autaahaatihohi numwitaatiwi napitaapo," undamapi Porihoh japihi notaise.

Judaahiya Porihohi Tiwitiwi Anj Awaindihandaatih Isiwauhi Tunnihw Yahwinohiyihiyaami Mitihoh Koai Numwaataise

²⁷ Aih asisihha sanionih isihiya sura kuraapi nandapa titihiw Autaahaatihohi numwitaatiwi ahiyohihha aini detindaase. Detitih Porihoh niyati anj awaindihandaatih nandaati bindataise. Bimih Judaahiya usa yapipati Esiyaahandaahapihiya napih Porihohi usonawaayopo. Usonawaawi isihiya kapih ahoyanohiyihiyai Porihohi apowitandihha piwiha katiwi Porihohi isiwawaayopo.

²⁸ Isiwatawaawi satiwi kaahaatawaatopo, "Isiraherihyaate, utaaho kimoai itihunditihaawi nyangisenda napwise," tawaatopo. Tiwosawi satawaatopo, "Utaamo kimo nyahi Isiraherihyaanam kiyohiwaiwauni Mosesihomi winihapipauni nyami anj awaindihanduni neti nopisasati ipihatisamaitandi nahataapipih daayati isihiyai kaundisihore. Iyataati utaamo kimo ami windi siya kiyahore isihiya usa Judaahiyaamatipmetahiyai numwaasi anj awaindihandit kimaandatih nasahore. Iyataati isihiya usa Judaahiyaamatipmetahiya nyami anj awaindihandaatih nanyapitaatiwi itihitaahapihitihandit kandi Porihoh kimo isihiya kiyai numwaasi nasataati sandaahi Autaahaatihoh sawahopi namihainjipihit neti Autaahaatihomi ndiheti kipati atihahi nanyopisatasaise," tiwi katawaaatopo.

²⁹ Iyataati sandi isihiya Judaahiyaamatipmetahiyaapi katohitmandi utaaho wo aunahipati Epesaasihandaahapihoh komi ambipati Tiropimaasiho Porihohaisati maasi daayati bimih usonwihyaare. Usonwihyaasi Porihoh koai numwaasi maasi anj awaindihandaatih nandaataise tiwi giwinyaawaawi sandi katawaaatopo.

³⁰ Satiwi kaahaatiwi katauh isihiya atisawaawi piwiha ka nesi sati aunahipiti Jerusaremihandi keti kanwi gaamatawaayopo. Aih isihiya apowih njunatiwi itihitiwi nahatiya naupwasi napih ahoyanawaayopo. Aiwi Porihohi nepi anj awaindihandaatihahi aisi nehithaati noaipawaayopo. Noaipihauhi isihiya usa anj

awaindi-handam; maasomwaan; nahatewa keti kuraan;hi nepi napuwawaayopo. Sandi maasomwaan; nahatewa keti nepi napuhohi-temandi apaapi-mahe, isihiya isihiyai an; awaindi-handaatihi tiwitaati-wi-handapi itihiti-wi-handitihi Porihoi katih; tiwitaawo tiwi gwinyapenawaawi mihaapemapi napuwawaayopo.

³¹ Aih; isihiya ahoyanohiyihiya Porihoi tiwitaati-wiyauhi isihiya usa Romihiya tunniwi yahwinohiyihiyaami mitihopi piwiha satiwi nusoaasawaayopo, "Isihiya Jerusaremi-handaahiya nahatiya piwiha nunaatiwi piwaatiwi ahoyanawaayopo," tiwi piwiha nusoaasawaayopo.

³² Satiwi piwiha nusoaasauhi Romihiya tunniwi yahwinohiyihiyaami mitiho sa piwiha atisataati isihiya usa yatih; awaisawihiyaimatiwi bimohiyihiyaaisuni tunniwi yahwinohiyihiyaaisuni numwaasi isihiya ahoyaniwi nunaatohipi-pih; notaise. Naihi isihiya ahoyaniwi Porihoi tiwitaahiyohiyihiya kiyai usonawaawi Porihoi timapi bipi namihawaayopo.

³³ Aih; tunniwi yahwinohiyihiyaami mitiho not; Porihoi isi-watataati nangipuwitande undataase. Undatosati ko mitiho tunniwi yahwinohiyihiyai saundataase, "Utaaho kimom; ikwihatimuri; maindimureti; wirihiri; senihandi; wireti; windi; wireti; windi; wirapise," undati kaundataase. Kaundihi kiya Porihom; ikwihatimuri; maindimureti; wirapise. Aih; tunniwi yahwinohiyihiyaami mitiho isihiya kapih; ahoyanohiyihiyai satati nunjenataise, "Kimo diyaamahore? Iyati kimo napitaihe?" undati kiyai nunjenataise.

³⁴ Nunjesih; isihiya kapih; ahoyanohiyihiya utaaho kimo siyihandi; windi kaihe undiwi tunniwi yahwinohiyihiyaami mitihoi windi kamundopo. Kamundiwi usa wireti nunaatiwi piwaatauhi; ami usa naasikati; kaiwi kiyai wireti nunaatiwi piwaataawaayopo. Aih; tunniwi yahwinohiyihiyaami mitiho piwiha kaami akaaha biyati nusesipati-tandi; nameese. Nametaati ko namati Porihoi numwaasi tunniwi yahwinohiyihiyaami anaan; watipihandaatihi naitaatiwi tunniwi yahwinohiyihiyai kaundataase.

³⁵ Kaundihi kiya tunniwi yahwinohiyihiya Porihoi numwaasi naiwi deti maasomwaan; noaipaitaahetihihura isihiya Porihoi tiwitaatiwi asakiyawaayopo. Asakami; piniyauhi; namapi; tunniwi; yawinohiyihiya Porihoi nepi; autaahi; isisi niyawaayopo.

³⁶ Aih; isihiya nahatiya ipoti itihitiwi nunaatimi; niyohiyihiya satawaatopo, "Porihoi napwita sohoai tiwitihaawo," tiwi kaahaatimi; ipoti niyawaayopo.

Porihoi Sawahopi Isihiya Wirisandihiyai Piwaundataase

³⁷ Aih; tunniwi yahwinohiyihiya Porihoi aim; isisi kiyaami; anihandi; watipihandaatihi; nandaitot-wiyauhi; Porihoi tunniwi yahwinohiyihiyaami mitihoi piwiha Grikihaara saundataase, "Nini gisi; piwiha wa kahiti-taano," undati nunjenataise. Nunjesih; ko tunniwi yahwinohiyihiyaami mitiho Porihoi saundataase, "Kinyi; piwiha Grikiha atimbi; piwaati-pihopo?" undati nunjenataise.

³⁸ Iyatosati Porihoi ko saundataase, "Utaaho wo Isipihandaahapiho isihiya maati-maatiwi; tundaati-wihiya taahiyihiya 4,000 kaiwihiyai ko numwaati; ahoyataise. Ahoyati; kiyaisati; maasi; isihiya nyangi nyainjaawi; bimohiyihiyai tiwati; nemaitotati; tiwataise. Tiwamapi; isihiya numwaati; ahoaisawihiyaisati; maasi; yanhi-mati; yapipati; isihiya owehataahapi; notaise. Aih; nini; kinyapi; kore diyataayo," undataase.

³⁹ Undih; Porihom;hi piwiha saundataase, "Nini Isipihandaahapihonini-mahe. Owetise. Nini Judaahiyaamihonine. Iyataati; nini; aunahipati; yapipati; Sirisiyaahanda; ahendaase. Iyataati; nini; aunahipati; awaipatami; ambipati; Taasaasihande. Aisi; nini; isihiya kmiyai; piwiha kaundi-taan; gaaro?" undati tunniwi yahwinohiyihiyaami mitihoi nunjenataise.

⁴⁰ Nunjesih; tunniwi yahwinohiyihiyaami mitiho gaasi; piwiha kaunde undih; Porihoi anaan; utari-haanami; mbwiti-hireti; bitondaise. Bitondaati; piwiha kaundi-tandi; isihiyaami; nunaaha; namihaitaatiwi; Porihoi ikwiri; autaahi; ahiyataise. Ahaihi; isihiya nahatiya piwiha namihawaayopo. Namihahauhi; piwiha Judaahiyaamiha Ipiruhaara kiyai sata kaundataase.

22

¹ "Nisahuraahiyaatuni; ami; gwinyaahiyaate, nisapi; ko siyati; kaiwa; kaiwa; kiyahoe; tiwi; sah; katohi-haapi; wihoaan;hi; saiwa; wiwa; kamaindi-honine; satitaa;ni; atinjati-wise," undataase.

² Undati Porihoi piwiha sa Judaahiya sawanaamiha Ipiruhaara kaundihi kiya atisawaayopo. Atisawaawi kiya satiwi; gwinyaawaayopo, "Utaamo kimo piwiha nyamihaara katiso," tiwi; gwinyaawaawi; kom; piwiha atitaatiwi; nunaaha; api-paahi;

maipihonjisangi nunaamaatiwi apipaahi namihamawaayopo. Namihamihauhi Porihoko komi piwiha namasati kiya sata kaundataase.

³ “Nini Judaahiyaamihonine. Iyataati ningi nisis naati yapipati Sirisiyaahandami aunahipati Taasaasihanda nanimohonine. Aindi nini kimbhi Jerusaremhanda kaiwinisitaatiwi jihura metihonini nasataayo. Nasonhi utaaho wo ningi kiyanisisiho Gamariyerihore. Aihiko Gamariyerihore Mosesihomi winihapipa nyami asoya asisai numwimbapaapi biyati katanisataise. Katanisihini nini kimbhi kapihapi noaipati gwinyandi awaisihonindi bimambihonine. Aindi nini Autaahaathomihireti sahi wani komihireti anditiwi japepihiwi bimohimatamataindi nisangi saindi anditindi japepihiriti bimambihonine.

⁴ Aihijihura ishiya usa Jisaasihopi gwunyaapi komihireti japepihirohihiya ishiya nahatiyai naanhandi nunyati napwitaatiwi tiwataayo. Aindi ishiyai nasapuwitaano unditosati tunniwi yahwinohihiyai nusepaahonhi kiya nesuwikiya napuwawaayopo.

⁵ Iyataati nisis piwiha kima kasatohimaapi prisihiya usa ishiyaapi nandapa tihiwi Autaahaathihoi nunyohiyhiyaami prisiho mitho awaisihouni ishiya usa gwinyaahiya awaisawihyauni sa piwiha akaaha kasatataase satitaapo. Sandi apaapi maato, awaisawihya siya utipihandi windi Damasikaasihanda bimohiyhiya Judaahiyaapi jipati paiwi satiwhandi naninyawaayopo, ‘Porihokimo ishiya usa Jisaasihopi gwunyaahohiyhiyai naanhandi nunyati napuwitandi nasataisi sahi Judaahiyaati awaisawihyaati koai anditiwipi maasi kaiwise,’ tiwhandi ningi jipati paiwi naninyawaayopo. Naninyauhi nini nesis ishiya usa Jisaasihopi gwunyaapihiya Damasikaasihanda bimohiyhiyai numwaasi japihi napiti kimbhi Jerusaremhanda naanhandi nunyati napuwitondi notaayo.

Porihojapihi Nepemaitati Jisaasihopi Gwunyaataise

⁶ Nundi Damasikaasihanda noaipaitaahetihipihoo otihasinindaise. Aihisura ipihoo otihasinisura yamihapataatihapi windi nausainjitihandi awaindihandi keti nasati nanusaataise.

⁷ Nanusainjini nini osihandi awaindihandaasini bimambihoninisi mhaapi yapipataapihi nepanditi ahondaayo. Ahondaati piwiha wa nisapi gaatatati satati kandihi atisataayo. ‘Sorihone, Sorihone, kinyi napaapi nngisi nepi nanopisasapaise?’ ndataase.

⁸ Ndihi nini wihoanjiha saundataato, ‘Awaisihone, kinyi diyaamahonjise,’ undataato. Undonhi ko nngisi sandataase, ‘Nini Nasaretihaandahapi Jisaasihonngi kinyi taapepi nanopisasapaise. Aihisaimbi nngi nanopisasingihonini kahitataato,’ ndataase.

⁹ Aihisishiya nngisawi maasi nyohiyhiyaahi nausainjitihandi baiwi mmonawaayopo. Mmonawaahandi kandi utaaho so nngisi piwandindihandi kiya windi baiwi athomisopo.

¹⁰ Aihini nini Jisaasihoi saunditi nunjenataayo, ‘Awaisihone, nini wani napitaitande?’ undataato. Undonhi Awaisihone nngi sandataase, ‘Kinyi dosisi sati aunahipati Damasikaasihandaahapi numwe. Numbwi sati aunahipita noaipasamihiti utaaho wo otipipati nini gi nahimitandi kandi tmaniti ahiyohipatapi ko gi kahitaitaise,’ ndati Awaisihokandataase.

¹¹ Iyataati sandi awaindihandi nausainjitihaandahi nisis ndiha asisinirati apipaahi asihatamataise. Apipaahi asihatamasihi kahapaamapipa windi baindi moniho. Aihisishiya nngisawi maasi nyohiyhiya namapi ikwiraahi nisisi aunahipa Damaasikaasihandaahapi nowaayopo.

¹² Iyataati sati aunahipati Damasikaasihanda utaaho wo komi ambipati Ananaiyaasihobindataise. Iyataati so Ananaiyaasiso Mosesihomi winihapipa biyati japepihirahore. Aihijudaahiya kapihidamasikaasihanda bimohiyhiya nahatiya utaaho gaahore tiwi maaritiwhore.

¹³ Isi ko nasati nishini deti bitonda nngi sandataase, ‘Naisohonji Sorihone, kinyi ndiha japihi nausaatonhi jase,’ ndataase. Ndihi keti suraanihi nisis ndiha asihanetindihandi owetihijapihi nga baindi jataayo. Jataati koai baindi iwinjataayo.

¹⁴ Aihiko Ananaiyaasihosandataase, ‘Nyami asoyaami Autaahaathiho komi gwinyaati maaritindihandi mmondaapi ahngisataise. Aihikinyi daihira nasapaapi Utaaho ainhahoi usonapaise. Usohinhi Jisaasihoko komi maahomwaaapi piwiha kahitihiti atimbi mmonapaise.

¹⁵ Autaahaathiho sandi kahindimandi kinyi komi piwiha ausaitaape. Aimbikinyi mmonipi atingiwaiwaapi ausaapi ishiyai kaunditaatiye.

¹⁶ Aisi kinyi otihi wonji mbimime. Kinyi Awaisihoai nini maipihaiwa kiyohiwaiwa nepinimape undiposapi waapoho nesamih kinyi maipihaiwa nehimaitaise,” ndati Ananaiyaasiho kandaataase.

Autaahaathiho Porihoi Natausaasih Noti Isihiya Judaahiyaamatipimetahiyai Pwihha Ausaati Kaundataase

¹⁷ “Aih kinyi kimbih Jerusaremimandaahap japihi nasataayo. Napiti anj awaindihandaathiho Autaahaathihop gaapundataayo. Gaapundataati swipati witi Autaahaathiho piwanditandihati noaipasih mmonataayo.

¹⁸ Mmonataati sati swipitaathiho Awaisihoai usonataayo. Ushonih ko nngi sandataase, ‘Kinyi Jerusaremimanda kimbih namasi keti wapihap numwe. O kimbih bindapaapi nisi kiyohiwaiwaapiha piwihha ausaapi isihiya kimbihapimiyai kaundisamaahi kiya windi baiwi atihomaahitaapo,’ ndataase.

¹⁹ Ndihi nini Awaisihoai saundataato, ‘Awaisihone, nini jihura anj gwiharaahaiwa isihiya ahoyanohiwaiwa nahatewaapih daindi isihiya kinyapi ghunyaahohiyihiyai mmoniti titi naputihonine. Aih sandapi isihiya kimiya aimi baiwi mmoniw gwinyapihiyaare.

²⁰ Iyataati kinyi kaingiwaiwaapiha piwihha ausaasiho Stipenihoi jihura tiwauhi napotaise. Aih sura ningimaawi bitothaawi tiwauhi koai tiwotihandapi nini gaare ndaato. Aih isihiya Stipenihoi nawihara tiwitaatiwi apotihiri tiwitaatihi niyohohipipa nausohaapi naninyauhi nini kaiwa jaati bitondaayo. Isi saindi kimbih namasati isihiya kinyapi ghunyaahohiyihiyai neti nopisashipih namati piwihha japihi gaaha kaunditi kinyi kaingiwaiwaapiha piwihha ausaitaano,’ unditi Awaisihoai kaundataato.

²¹ Kaundonihand kandi Awaisihomih nngi sandataase, ‘Kinyi isihiya Judaahiyaamatipimetahiyenda kaanini nutaapi kahitataaton numwe,’ ndataase,” undati Porihoi isihiya kapihi ahoyanohiyihiyai kaundataase.

Porihoi Romihiya Tunnwi Yahwinohiyihyaami Mitihho Iwinjatataise

²² Aih kiya nga baiwi atinisauhihand kandi isihiya Judaahiyaamatipimetahiyenda numwe ndati Autaahaathiho kandaataase, undati Porihoi kaundisiha kaapi apipaahi apusataise. Apowih kiya waati kaahaatiwi satawaatopo. “Utaaho siyati kiyaho nyangisati windi mbimimih sohoai timapise,” tiwi kaahaatawaatopo.

²³ Kaahaatiwi Porihoi Autaahaathihop sisipihindaase tiwi kiyaami apotihiri niyohohipipaami tiwitaatihapa nesipapi autaahti moti timawaayopo. Aiw yapipatami waatihihi ikwaatipih nepi moti autaahti yotawaayopo.

²⁴ Aih tunnwi yahwinohiyihyaami mitihho tunnwi yahwinohiyihiyai kaundih kiya Porihoi tunnwi yahwinohiyihyaami anjan numwaasi nandaawaayopo. Nandaahauhi tunnwi yahwinohiyihyaami mitihho kiya saundataase, “Porihoi tiwisaihi yayataati maipihand saindi kiyonih tati katiso kamaatiso tiwi tip nunjenwise,” undataase. Sandi isihyaami nunaatohitihandami tanyaahaapi gwinyaitand kaundataase.

²⁵ Aiw Porihoi tiwitaatiwi nepi wisasawi ahiyawaayopo. Aih tunnwi yahwinohiyihyaami mitihomiyatihi awaisihoematati bimisiho Porihomihini deti bitosihi koai Porihoi saundataase. “Utaaho wo Romihyaamihoi saiwi kawiw tiwitaatiwi winihapipa ahondaindih? Aiw piwihha atisati tipitapaitandhoapihi sangi piwaatiwhand keti tiwitaatiwi sandi gaatindih?” undataase.

²⁶ Undih ko awaisiho noti tunnwi yahwinohiyihyaami mitihho awaisihoai saundataase. “Utaamo kimo isihiya Romihyaamihosi kinyi koai napindapi saiwa kawisapaise?” undataase.

²⁷ Undih tunnwi yahwinohiyihyaami mitihho Porihoienda nasataise. Nasati Porihoi sata nunjenataise, “Nyah Romihyaanamihonjtapapaahi kinyi nngi titih kande,” undataase. Undih Porihomih saundataase. “Ye, nini akitinhi Romihyaamihonine,” undataase.

²⁸ Undih tunnwi yahwinohiyihyaami mitihho Porihoi saundataase. “Nini noipati Romihyaamihonimatandihandapi nawihho aungwohand awaisawihya gamanhiyai nunyataayo,” undataase. Undih Porihomih wihooanih saundataase, “O ninihi niy apiya Romihyaamihasanyurisi nanimwih nini titih Romihyaamihonine,” undataase.

²⁹ Undati Porihoi tunnwi yahwinohiyihyaami mitihoi kaundataase. Aih tunnwi yahwinohiyihya Porihoi tip nunjendotiwihyaasi sa Porihomiyapiwihha atisawaawi namapi keti bipi namihhaawaayopo. Aih tunnwi yahwinohiyihyaami mitihhoaisangi atisataati Porihoi Romihyaamihotih saiwa aimi kawisono tati gwinyataati yayataise.

Porihoi Judaahiyaami Awaisawihyaami Ndihet Pwihha Ausaati Kaundataase

³⁰ Iyataati Judaahiya Porihopi siyati maipihandi sandi kaihe tiwi kasaihi atitandi tunniwi yahwinohiyihiyaami mitiho bowihihura Porihomi wirihiri senihandi nesipamatase. Iyati tunniwi yahwinohiyihiyaami mitiho isihya Autaahaatihoi nandapa tihwi isihyaapi nunyohiyihiyaami mitihiyaapuni isihya usa gwinyahiya awaisawihyaapuni napiw kiya ahoyandaatiwi piwih nusoasataise. Aih kiya napiw aimi ahoyanhauhi tunniwi yahwinohiyihiyaami mitiho Porihoi numwaasi nasati kiyaami ndiheti ahewihi bitondaise.

23

¹ Aih Porihoi kiya awaisawihya ahoyaniwi bimohiyihyai biyati winjatataati kiya sata kaundataase, “Naisihyaate, nisi daindi bimohitihandi Autaahaatihomi ndiheti titih kiyaato. Kiyataati sandapi nisi maariho gandaise. Aindi nini itatamanindi bimaami napiti wani asisima kimetindaise,” undati kiya kaundataase.

² Undati Porihoi kiya kaundihihura Ananaiyaasiho prisiho mitiho isihya usa Porihomihini deti bitohohiyihyai saundataase “Sam wonj Porihomi mipati jhaapise,” undataase.

³ Undih Porihomihia Ananaiyaasihoi sata kaundataase. “Matoaatipati tiwatiheti ngandaati otihatih kahih nanati maipitindihandamatetishone, kinyi kimbih bindapaapi winhapipa japepihiripi titih kireti kandi taape. Aihihandi kandi kinyi winhapipa nopisapi isihya ningi niwitaatiwi kaundapaase. Isi Autaahaatihoi akitihihi gisi tihiwitaase,” undati Porihoi Ananaiyaasihoi kaundataase.

⁴ Sata kaundih isihya Porihomihini deti bitohohiyihyai Porihoi saundawaatopo. “Kinyi Autaahaatihomi prisiho otipatihoi satipi maipihandi napaapi kaundise?” undati Porihoi itihundawaatopo.

⁵ Aih Porihomihia wihoaanhihi kiya saundataase. “Naisihyaate, nini sopi Autaahaatihomi prisiho mitiho awaisihoe ndi wendi baidi gimunyaaho. Iyataati Autaahaatihomi piwihia utipihoaatih satati ahotisihapaahi nini aimi gwinyaatihonine. ‘Kinyi kinyi mitiho isihyai iwinjatishopi maipihandi wendi kamaatime,’ tati ahotisihapaahi nini gwinyaatihonine,” undati Porihoi kiya kaundataase.

⁶ Aih isihya Judaahiyaami awaisawihya ahoyanohiyihiyaami usa Satiyusihiyaatih am usa Parisihiyaatih bimauih usonataati gwinyataise. Siyati gwinyataati awaisawihyai piwihia waapihitati sata kaundataase. “Nisi naisihyaate, nini isihya Parisihiyaamihonine. Aih nisi niyi apiyaisang Parisihiyaamihasyure. Aih nini isihya napowawi akitihihi japihi nepaitaapo ndi gwinyataati sandapi piwihia ausaati kaundonhi kandapi piwihia netaayo,” undati kiya kaundataase.

⁷ Undati kiya piwihia sataha kaundih kaapi isihya Parisihiya wihoaanhihi Satiyusihiya wihoaanhihi itihinnawaatopo.

⁸ Kiya itihinihohitimandi tanyaaha siyhaape. Satiyusihiya satiwihyaare, ‘Isihya napohiyihya japihi animwaahipatombi wendi namepaitaapo. Iyataati kiyaami maariho wapihapi wendi noaipasi namaayati nehi owetitaase. Iyataati Autaahaatihomi otipatihya yamihapataatih wendi bimitaatihandi apihaapi owetise tiwihyaare. Aih am isihya Parisihiya satiwihyaare, isihya napohiyihya japihi nepaitaapo tiwi am maarihapi yaiho bindataise tiwi gwinyapihyaare. Aiwi Autaahaatihomi enjerihya otipatihya yamihapataatihapih yaihiya bindawaayopo,’ tiwi gwinyapihyaare. Isi sandapi Porihoi kiya kaundih Parisihiyauni Satiyusihiyauni atisawaawi kandapi itihinnawaatopo.

⁹ Saiwi waapihinwi itihinnawaawi Parisihiya kiyaami usa Mosesihomi piwihia baiwi gwinyapi katuwunohiyihya dopawi satawaatopo. “Nyahi mmonihonih kimo utaamo ainahthosi Autaahaatihomi enjerih otipatih yamihapataatih bimisho koai kaundihoi,” tawaatopo.

¹⁰ Aih kiya waati awaindahandi itihinnawaatopo. Itihinnahui tunniwi yahwinohiyihiyaami mitiho siyati gwinyapenataise, Porihoi wihwihoaanapi ahawawaawi komi ambipati nepi nurisipasaihi napwitaaiso tati gwinyataati yayataise. Siyati gwinyataati tunniwi yahwinohiyihiyaami mitiho tunniwi yahwinohiyihyai saundataase. “Sahi nuwi Porihoi numwaasi tunniwi yahwinohiyihiyaatami anjhandaatih maasi nandaapise,” undataase.

¹¹ Aih tunniwi yahwinohiyihya Porihoi numwaasi naiwi aqaanmihauhi bindataise. Bimih apatih Awaisihoi Jisaasiho Porihomihini deti akohi bitondaati Porihoi saundataase. “Kinyi wendi yamaimbi andititipi bime. Aimbi nini kiyohwaiwaapiha piwihia kimbih Jerusaremihaandahi aimi andititipi ausaapi kaundapaise. Aimbi Romihanda nopaapisangisi naasikati kaambi nini

kiyohiwaiwaapiha piwihha baimbi andititipi anusaape,” undati Awaisiho Jisaasibo kaundataase.

Porihho Sohoai Tiwitaatiwi Judaahiya Piwihha Kanwi Wisasawaayopo

¹² Aih! bowihihura isihya Judaahiya ahoyanawaayopo. Ahoyanwi bindawaawi satiw katawaatopo, “Akitihi Porihho sohoai tiwitihaawi Autaahaatihom ndiheti katitihaawo tiwi satawaatopo. ‘Nyahi nandapa waapoho namaanaati japar bi-mainjaati Porihho sohoai tiwitihaawaahi sura nandapa waapoho nandihawe. O ami Porihhoai timaawihawaahi Autaahaatihom ndiheti aimi kataahandisi naanjhandi ko nanyamitaise,” tiwi piwihha wisasawaayopo.

¹³ Siya Porihhoai tiwitaatiwi piwihha wisasohiyihya 40 kaiwihandi waati nusatiphaapihiyaare.

¹⁴ Isi kiya nuwi pirihiyaami mitihya pirihiyaisuni isihya usa awaisawihya gwinyaahiyaisuni satiw kaundawaatopo. “Nyahi Porihho sohoai tiwitihaawi Autaahaatihom ndiheti piwihha sataati katahaayo. ‘Nyahi nandapa waapoho namaanaati bi-mainjaati Porihho sohoai tiwitihaahura sura nandihawo,’ taati kataati wisasa ahiyihayo.

¹⁵ Isi sahuni isihya usa awaisawihyauni tunniwi yahwinohiyihyaami mitihopi piwihha satiw nusoasitaatiwe. ‘Porihom piwihha japihi biyaati atitaani kinyi tunniwi yahwinohiyihya usaisapi Porihho nyangisenda ahoyana bimitaan kapih napita natipusoase,’ undiwi jaiwitiwi piwihha nusoasitaatiwe. Aisaihi nyahi Porihhoai tiwitihaahyaanini daihira otihapihi timaninaati jaawa timitihaawe. Timainjaati sangisenda sangi nasonihi otihapihi keti sohoai tiwitaano,” undawaatopo.

¹⁶ Saiwi kiya Porihhoai otihapihi bimambiwi tiwitaatiwi piwihha kanihauhi utaaho waimwaaho wo Porihom sanaamaatami mwaaho atiwisataise. Atiwisamapi ko waimwaaho tunniwi yahwinohiyihyaami anjipipih niyati nandaati Porihhoai tiwitaatiwi katohiha ka Porihho saanihoai titih kaundataase.

¹⁷ Kaundihi Porihho aimi atisatosati tunniwi yahwinohiyihyaami mitihomiyatihi awaisawihyaaimatiwi bimohiyihyaami woai gaata numwaataise. Numwaati koai saundataase. “Kimo waimwaamo tunniwi yahwinohiyihyaami mitihoi piwihha wa kaundita numwaasi naime,” undataase.

¹⁸ Undihi ko awaisiho waimwaaho koai numwaasi niyataise. Niyati tunniwi yahwinohiyihyaami mitihoi saundataase. “Napwitat bimisiho Porihho gaatih nundi iwinjahonhi kimo waimwaamo piwihha wa isisihosi mitihoi kaundita numwaasi naime ndih numwaasi nasataayo,” undataase.

¹⁹ Undihi tunniwi yahwinohiyihyaami mitihho waimwaaho piwihha kaundonihi isihya atiwitauhi namati waimaaho koai ikwira iwisi noti yandhi maasi bitotamaami saundati, “Ningi piwihha napititipihha kanditaape?” undati nunjenataise.

²⁰ Undati nunjesihi waimwaahomihha saundataase, “Judaahiyaami awaisawihya Porihhoai numwaasi bousoni ahoyanwi piwihha piwaatohipipih namme hititaatiwi piwihha aimi katiwi wisasawaayopo. Sandi Porihhoai tiwitaatiwi jaiwaiwi Porihom piwihha japihi biyaati tanyaaahapi atitaani numwaasi namme hititaapo.

²¹ Iyataati isihya taahiyihya kiyaaami usa 40 kaiwihiyai nusatiphaapi taahiyihya satawaatopo. ‘Nyahi nandapa waapoho namaanaati bimainjaati Porihho sohoai tiwitihaahura nandihawe,’ tiwi Autaahaatihom ndiheti katiwi ahiyawaayopo. Aiw kinyi Porihhoai natipusoasiamih niyonhi otihapihi timambiwi sohoai tiwitaatiwi timaniniwi jatawaayopo. Isi Judaahiyaami awaisawihya piwihha sa kahitisaihi kiyaaami piwihha windi atihomaawime,” undati waimwaaho tunniwi yahwinohiyihyaami mitihoi kaundataase.

²² Kaundihi tunniwi yahwinohiyihyaami mitihho atisatosati waimwaaho koai saundataase. “Kima piwihha kinyi ngi kandingmaapi saindi tunniwi yahwinohiyihyaami mitihoi nini kaundo undip isihya usaisi windi kamundime,” undati waimwaahoi waati kaundati natausaasataise.

Porihhoai Tunniwi Yahwinohiyihyaami Mitihho Awaisiho Gamaniho Pirihihoapihi Natausaasataise

²³ Aih! tunniwi yahwinohiyihyaami mitihho komiyatihi awaisawihyaaimatiwi bimohiyihyaami utahuri yahuri gaata numwaataise. Numwaati kuri saundataase, “Sahuraahi tunniwi yahwinohiyihya naihi isipi matoaatipati niwowi yapipataapihi daayohiyihyaami taahiyihya pihitimi 200 kaiwihiyai numwaapiase. Aimi tunniwi yahwinohiyihya yaipati utarihataahi yapipataapihi dindaahaiwi ikwiraahi yahwinohiyihyaami taahiyihya pihitimi 200 kaiwihiyai numwaapiase. Aimi tunniwi yahwinohiyihya osihandi awaindahandaasini pwisipi yaipati isipi daayohiyihyaami

taahiyihiya 70 kaimihiyai numwaapise. Saimi numwaapi ahoaimi apatihi Porihoi numwaasi aunahipati Sisariyaahandaahapi maasi nutaatiwo.

²⁴ Aimi ami Porihopi osihauri yatimwi numwaapi turimanimise. Aisaihi Porihosi hauri kaurami wuwoaasin niyonihi sahi baiwi numwaasi nuwi awaisiho gamaniho Pirikisihoopahi noaipataatiwe,” undati tunniwi yahwinohiyihiyaami mitiho awaisururi kuri kaundataase.

²⁵ Kaundatosati tunniwi yahwinohiyihiyaami mitiho piwiha wa satiha jipatihiyataise.

²⁶ “Nini Kirotiyaasi Risiyaasihoni kimandi utipimandi kinyi awaisihoni gamanihoni Perikisihoniyapi jipatipaindi nusoaasataayo.

²⁷ Isihia Judaahiya utaamo kimoai isipi numwaapi sohoai tiwitihiyauhi nini atisataati kopi Romhiyaamihoe tauhi ninunisi tunniwi yahwinohiyihiyaun nowa kiyaami ikwiraatihapi numwaasi nasahaayo.

²⁸ Aihisaiwi Judaahiya koai tiwitaahiyohitihandami tanyaahaapi nini baindi atindi mmondondi koai numwaasi isihia Judaahiyaami awaisawihia ahoyanohipipihino-taayo.

²⁹ Numwaasi nundi kiyaami piwiha atisata sawana Judaahiyaami winihapiapaapi ko neti nanyopisatataise tiwi nehihandi kaundawaatopo. Iyataati kiyaari siyahandi kaihe tisaihi nyahi ko sohoai tiwaatisangi ami napuwawaatisangi kaito taati mmonaati atisonihi piwiha akaaha wa windi atihomiso.

³⁰ Aihisaiwi Judaahiyaami usa kimo utaamo sohoai tiwitihiyauhi nisapi noasawipi piwiha kanwi wisasawaayopo. Aihisaiwi ka nini keti atisataati namati koai kinyapi nandusoaasataayo. Aindi nini isihia kimoai piwiha kaundiwi tiwitaahiyohiyihiyai kinyapi komi ndiheti siyahandi kaihe undiwi ausaapi piwiha kaundiataatiwo unditi aimi kaundo. Isi kiya sawana kahitisihi kinyi baimbi atimbi gwinyaitaape,” tati tunniwi yahwinohiyihiyaami mitiho jipatihiyati awaisururi isisi nutaatihi nunyataise.

³¹ Aihisaiwi tunniwi yahwinohiyihiya kiyaami mitihomipiwiha kaundisihi atiwiiwi Porihoi numwaasi aunahipati Sisariyaahandaahapi apatihi nowaayopo. Nuwi aunahipati witi otihapihi ahetihihata noaipawaayopo. Katami ambipati Andipatirisihiande.

³² Aiwiaunahipati Andipatirisihianda noaipahauhi bouriwataise. Bouriwihitunniwi yahwinohiyihiya nehi yapipataapihi kiyaami auhira niyohiyihiya nahatiya kapihapi jihara kiyaami anpipihapi nasawaayopo. Aihisaiwi tunniwi yahwinohiyihiya usa osihai-waasin niyohiyihiyaahiti Porihoi numwaasi Sisariyaahandaahapi nowaayopo.

³³ Nuwi Sisariyaahanda noaipawaayopo. Noipapi utipihandi isisi niyohitihandi awaisiho Perikisihoi nunyawaayopo. Aiwisaiwi Porihoi awaisiho Perikisihomikiwiraatihimawaayopo.

³⁴ Aiwimapi kiya tunniwi yahwinohiyihiya japihi niyauhi gamaniho Perikisihotihiandi kandi awindaise. Awindaati Porihopi Romhiyaamihore tati gwinyaataise. Gwinyaataati Porihoi satati nunjenataise. “Romhiyaanini yapipati taahiwaiwa jaawa bindihaayoni kinyi kaiwaami yapipati maahiwitaahapihoni?” undati nunjenataise. Nunjesihisaiwi Porihomihapiwihi wihoanhi saundataase. “Nini yapipati Sirisiyaahandaahapihoni,” undataase.

³⁵ Undihisaiwi awaisiho Perikisihomihapi Porihoi saundataase. “Gaasi gi piwiha kahitihi tihiwitaahiyohiyihiya napisaihi nini kinyihauni kiyaamihauhi baindi atindi tipitapaitaano,” undati Porihoi kaundataase. Kaundatosati komi tunniwi yahwinohiyihiyai saundataase, “Sahi Porihoi numwaasi nuwi awaisiho Erotihomihapihiandi awaindihandaatihini napupwise,” undataase.

24

Porihopi Isihia Judaahiyaami Mitihia Siyati Kiyahore Undiwi Perikisihoi Kaundawaayopo

¹ Aihisaiwi Porihoi anihandi kandaatihini napwitatibimihisaihi 5 kiyati sanausotaise. Sanawihipirisihiyaami pirisihomitihihi ami isihia awaisawihia gwinyaahiyaatihini ami utaaho wo komi ambipati Tetaraasihotihini Sisariyaahandaahapi nasawaayopo. Iyataati Tetaraasihoi so Romhiyaami winihapiapaapi biyati gwinyaahosi kapa winihapijapepihirati Porihopi siyahore siyahore undati awaisiho Perikisihoi neti kaunditihiwikoai kiya numwaasi maasi nasawaayopo. Aihisaiwi kiya napiwisaihi awaisiho Perikisihoiapihi noaipapi Porihopi siyahore siyahore undiwi awaisiho ko Perikisihoi kaundawaayopo.

² Aihisaiwi awaisiho Perikisihoi Porihoi gaata numwaasihini ko nasataise. Aimi napihi utaaho wo Judaahiyaami mitihiaami piwiha neti kaunditandihoi Tetaraasihoi piwiha Porihopihi satati ausaati kaundataase “Awaisihoni Perikisihoniye, kinyi nyangisi

baimbi itatamanipi nyainjaapi biminhi nyahi biyaati bindihaayo. Aimb kinyi nyainjaapi biminhi pwisipati kihaiwa kihaiwa naanhaiwa windi namoapase. Iyataati kinyi gwinyaahingitihandi gaahandaahi nyam isihiyaisi iwitatamanipi aunahipati nahatewaara naanhaiwa kihaiwa kihaiwa noaipasihihaiwa iphatimbihore.

³ Aih kinyi saimb kaingitihandapi nyahi mmonahaaw apipaahi aungwohandi asakiyaati gaare taati maaritahaayo.

⁴ Aisi nyami piwiha nini windi utaarha kamaahititaan maipihonji kahitisaihi gaahati kanyimb napaisaati nyami piwiha atinyime.

⁵ Kimo utaamoai nyahi usonihonhi maipihaiwa pihitati kiyahore. Iyataati ko Judaahiya yapihi nahatewaara bimohiyihiyaami otihapihi daayati ndiheti itihnniwi kaitaatwihaiwa kiyati ami isihiya tundaatiwihaiwa kiyahore. Iyataati sor nyami isihiya usa natapaatiwi yandhi utaaho Nasaretihaandahapihomihireti japepihirohiihiyaami awaisihore.

⁶ Iyataati ko nyami anj awaindihandaatihi utaaho wo Judaahiyaamatipimetahoi numwaasi nandaataise. Iyataati sandaah nyami anj awaindihandi neti maipiyati nanyopisastotataih nyahi koai napuwitotaati isiwihayo. Iyaati nyahi nyami winihapipaapi koaisi kinyi nepi nopisapaise unditotaati isiwahayo.

⁷ Siyaati koai kaunditotaati isiwonihandi kandi tunniwi yahwinohihiyaami mitiho Risiyaasiho nasati apihi maanyatati nyami ikwiraatihapi Porihoi andititahi ahwati numwaataise.

⁸ Iyati ko Risiyaasiho nyahi Porihoi isiwati piwiha kaundohiyihiyaanangi awaisihore Perikisihooapihi piwiha titihemaitaatiwi komi ndiheti noaipapise nyataataise. Noaipapise nyathi nasahaayo. Isi kinyi kiwahonj koaisi nunjesamih ko sawahomi maahomwaanapi biyati nyami piwiha kaundaati isihohitihandapi kahitonhi kinyi baimbi atimbi gwinyaitaape,” undati Tetaraasiho Perikisihoi kaundataise.

⁹ Satati Tetaraasiho Perikisihoi Porihopi siya siya kiyahoe undisihapi Judaahiya nahatiya sa piwiha akaahaare undiwi Perikisihoi kaundawaatopo.

Porihoo Perikisihoi Komih Ausaati Kaundataase

¹⁰ Aiw kiyaamih kaundiwi owetih Perikisihoo Porihoi kinyiha piwiha wani katime undataase. Undih Porihoo komih Perikisihoi saundataase, “Kinyi kinaungwih taahiwaiweti Judaahiyaanangi nyainjaapi bindapaapi nyangi titihapiyamapi biminhi kinyi saimb kaingiwaiwaapaahi aimi gwinyaati mmonitihonine. Isi kimiya nisapi siyahoe siyahoe tiwi kahitohihaapi ami nisha ausaati kahititandi maaritataayo.

¹¹ Aisi Jerusaremihaanda Autaahaatihopi gaapunditondi nisi nasohitihandapi kimiya nunjesamaahi akittise tisaihi kinyi kiwahonj baimbi atimbi gwinyaitaise. Iyataati asisih windi taahih pihitati sanamaise. Nehi ikwimwaindimewitihi auhirami yahuri 12 kiyahanya aimi sanotaise.

¹² Aindi nini isihiya usaisati anj awaindihandaatihi windi itihmanihonhi ami Judaahiya windi maanisonihopo. Iyataati Jerusaremihaanda anj awaindihandaatihuni aunahipati katami otihatih isihiyai apowitandih piwiha windi kamaatonhi isihiya windi nunaatiwi timunihauhi Judaahiya ningi maanisonihopo.

¹³ Isi kima piwima Judaahiya ningi jaiwindiwi kandohimaapi kiya piwiha siyahaape hitiwi kamaahitisaihi kinyi kiyaami piwiha kaami tanyaaah windi baimbi atihomimbi gimunyaitaise.

¹⁴ Iyataati nisapi kiya Nasaretihaandahapihomihireti daiwi bitopi japepihirohiihiyaamihore tohitimandhi akite. Nini Nasaretihaandahapihomihireti japepihirohitiemandi nyami asoyami Autaahaatihomihireti japepihirataayo. Aih sandapi titihmaah tiwi Judaahiya katawaatopo. Aindi nini Autaahaatihomi winihapi Mosesihoi numwimbipaapuni Autaahaatihomi piwiha atiwi nepi ausaahohiyihiya pihopetihyaami piwiha nahatewa jipatiwaihi ahiyohiwaiwaapuni baimbi gwinyaatihonine.

¹⁵ Aindi nini isihiya gaahiyauni maipihaiwa kiyohiyihiyauni napowawi akittinhi Autaahaatihoo katonhi japihi nepaitaapo ndi Judaahiya kimiyaamataindi naasikati kaindi baimbi gwinyaataayo.

¹⁶ Aindi nini Autaahaatihomuni isihiyaamuni ndiheti nahatewet andititit titih nga kaindi bindataayo. Aih sandapi nisi maarho gandaise.

¹⁷ “Aih nini nundi aunahipati wiwaara bimonhi kinaungwih waiwa sananihi japihi nisi naisihiyenda Jerusaremihaanda nasataayo. Nasataati nawih isihiya nenoaahitawihiyai numwitandi isisi nasataayo. Aindi aimi napiti bindataati nandapa anj awaindihandaatihi nesi naindi pirisihiya isihyaapi nandapa tihwi Autaahaatihoi

nunyohiyihiya p̄risihiyai nunyonih̄i kiya nandapa t̄h̄iw̄i Autaahaatihoai nisap̄i nun-
yawaayopo. Sauri yat̄mw̄i kaitand̄i jap̄ih̄i nap̄t̄ihon̄ine.

¹⁸ Aih̄i n̄n̄i noaipat̄i gaahon̄inimat̄itand̄ihand̄i aim̄i kaind̄i owetihī gaahon̄in̄i an̄j̄
awaiand̄ihandaat̄ih̄i nandaat̄i p̄risihiya is̄ihiyaap̄i nandapa t̄h̄iw̄i Autaahaatihoai nun-
yohiyihiya nisap̄i nandapa t̄h̄iw̄i Autaahaatihoai numw̄itaat̄iw̄i nunyat̄i bimon̄ih̄i
suraan̄ih̄i n̄ngi niw̄itaat̄iw̄ihiya nisonawaayopo. Iyataat̄i sura is̄ihiya n̄ngisaw̄i
taahiyihiya w̄ind̄i b̄imimopo. Iyataat̄i am̄i sura is̄ihiya w̄ind̄i p̄w̄iha n̄n̄yaat̄iw̄ihaiwa
kamaatopo.

¹⁹ Iyataat̄i yap̄ipat̄i Esiyaahandaahap̄i Judaahiya n̄ngi nip̄i p̄w̄iha kandohiyihiya
p̄w̄iha wa ahotanaaraah̄i nisap̄i ko sisaihe t̄iw̄i gi kiya kah̄it̄itaat̄iw̄i k̄mb̄ih̄i aim̄i
nap̄t̄ihiyaas̄i w̄ind̄i namaasopo.

²⁰ Namaap̄iw̄i owetis̄i n̄n̄i j̄ih̄i Judaahiyaam̄i awaisaw̄ihiya k̄imiyaam̄i nd̄iheti biton-
daat̄i maip̄ihand̄i w̄ind̄i kaisan̄ih̄i nisonawaawaah̄i gi ausaap̄i kah̄it̄ito.

²¹ O n̄n̄ih̄i p̄w̄iha owetis̄i nehi p̄w̄iha wa is̄ihiya k̄imiyaam̄i nd̄iheti bitondaat̄i
j̄ih̄i saund̄it̄i kaundataayo, 'Autaahaatiho is̄ihiya napohiyihiyai ahowimahon̄ih̄i jap̄ih̄i
nepaitaapo nd̄i n̄n̄i b̄aind̄i gw̄inyaataat̄i is̄ihiyai ausaap̄i kaundon̄ih̄i sandap̄i sah̄i wan̄i
k̄imura p̄w̄iha kandawaatopo,' und̄it̄i awaisaw̄ihiyai j̄ih̄i kaundataayo," und̄at̄i Por̄iho
Perik̄is̄ihoai kaundataase.

²² Iyataat̄i awais̄iho Perik̄is̄iho Jisaasihop̄i gw̄unyaahohiyihiyaam̄i kiyoh̄iwaiwaap̄i
aim̄i gw̄nyaahore. Aih̄i ko Perik̄is̄iho namat̄i Por̄ihoaisun̄i Judaahiyaam̄i awai-
saw̄ihiyaaisun̄i saundataase, "Tunn̄iw̄i yahw̄inohiyihiyaam̄i m̄t̄ih̄o Risiyaasiho na-
son̄ihura sih̄i sam̄i p̄w̄iha atind̄i tip̄itapaat̄i m̄mondaan̄i s̄ihap̄i jat̄iw̄ise," undataase.

²³ Undatosat̄i kom̄i tunn̄iw̄i yahw̄inohiyihiyaam̄i awais̄ihoai saundataase. "K̄inyi
Por̄ihoai numwaasi numbw̄i awais̄iho Erot̄ihom̄i an̄jihandaat̄ih̄i ah̄iw̄ise. Ah̄iw̄isam̄ih̄i
tunn̄iw̄i yahw̄inohiyihiyaam̄i wo iwinjaat̄i b̄imone. Bimon̄ih̄i Por̄iho det̄i masap̄ip̄ih̄i
daayat̄i b̄imone. Iyat̄i am̄i Por̄iho wapaap̄i nenoaah̄itanaah̄i kom̄i nais̄ihiya p̄waund̄iw̄i
nandapaun̄i am̄i kahapaamap̄a numw̄itaat̄iw̄i gaare ndaato," und̄at̄i tunn̄iw̄i
yahw̄inohiyihiyaam̄i awais̄ihoai Perik̄is̄iho kaundataase.

Perik̄is̄iho Por̄ihoai K̄inaungw̄iha Yatairap̄i Napuwataise

²⁴ Aih̄i Perik̄is̄iho b̄imainjat̄i asis̄iha waiwa aim̄i sanaihī Perik̄is̄ihoun̄i kom̄i
apwaataat̄i D̄irusiraahaatun̄i mainjanyur̄i nasamaise. Iyataat̄i kom̄i apwaataat̄i
D̄irusiraahaat̄i is̄ihiya Judaahiyaam̄ihaate. Aih̄i kasanyur̄i nam̄i bindamaam̄i Perik̄is̄iho
Por̄ihop̄i nasane tat̄i gaatih̄i Por̄iho niyat̄i koai iwinjataise. Iyataat̄i Por̄iho is̄ihiya Jis̄as̄i
K̄iraisihop̄i gw̄unyaahohit̄ihandam̄i tanyaahaap̄i ausaap̄i biyat̄i kaundataase.

²⁵ Iyataat̄i Por̄ihom̄i p̄w̄iha Perik̄is̄ihoai kaundis̄iha is̄ihiya t̄it̄ih̄i gaahaiwa kaiw̄i
b̄im̄itaat̄iw̄ihandapun̄i am̄i is̄ihiya ipatisan̄iw̄i baiw̄i b̄im̄itaat̄iw̄ihandapun̄i kaun-
dataase. Iyat̄i Por̄iho am̄i Autaahaatiho ipot̄ihura maip̄ihaiwa kiyohiyihiyai net̄i
tip̄itapaat̄i yand̄ihemaitand̄ihandapun̄i ahoyat̄i kaundataase. Kaundih̄i Perik̄is̄iho
p̄w̄iha sanya atisataat̄i yayataise. Yayataat̄i Por̄ihoai saundataase, "Gaasi k̄inyi jap̄ih̄i
numwe. Sih̄i asis̄iha wa nehihaara jap̄ih̄i k̄inyi p̄w̄iha atitand̄i gaat̄ito," undataase.

²⁶ Iyataat̄i Perik̄is̄iho Por̄ihop̄i nawih̄o naninyon̄ih̄i b̄ipi nandusoas̄itand̄o tat̄i
gw̄inyaataat̄i nahatewet̄i Por̄ihoai gaata numwaas̄ih̄i naihī p̄ih̄it̄im̄i p̄waatamaise.

²⁷ Aih̄i ipot̄ihura Por̄iho napw̄it̄at̄i b̄imih̄i k̄inaungw̄iha yatair̄i aim̄i sanawih̄ihura
utaaho wo kom̄i amb̄ipat̄i Posiyas̄i Pes̄itaasiho Perik̄is̄ihom̄i aunah̄ipat̄i net̄i awais̄iho
gaman̄ihoematat̄i bindataise. Aih̄i Perik̄is̄iho Judaahiyaap̄i nyam̄i p̄w̄iha at̄inyisat̄i
kiyataiso t̄iw̄i maarit̄itota Por̄ihoai daah̄i ip̄ihatih̄i napw̄it̄at̄i bindataise.

25

Por̄iho Kom̄i P̄w̄iha Utaaho Wo Rom̄ihiyaam̄i M̄t̄ih̄o Sisaaho At̄iwitand̄i Nutand̄i Pes̄itaasihoai Kaundataase

¹ Aih̄i Pes̄itaasiho Perik̄is̄ihom̄i aunah̄ipat̄i net̄i ot̄ip̄ipat̄i kiya Sisariyaahanda b̄imih̄i
asis̄iha mair̄i manya sanausotaise. Sanawih̄i Jerusarem̄ihandaahap̄i niyataise.

² Niyat̄i Pes̄itaasiho noaipas̄ih̄i p̄risihiyaam̄i m̄t̄ihiya p̄risihiyaun̄i Judaahiyaam̄i
awaisaw̄ihiya gw̄inyaahiyaun̄i nutasi nuw̄i Pes̄itaasihoai Por̄ihop̄i w̄in̄ihap̄ipa net̄i
nop̄isasat̄i siya siya kiyahore und̄iw̄i Pes̄itaasihoai kaundawaatopo. Aiw̄i kiya
Pes̄itaasihoai and̄it̄iw̄i saundawaatopo.

³ "K̄inyi nyangi gaahat̄i kanyimb̄i Por̄iho Jerusarem̄ihandaahap̄i nap̄ita nep̄i
nat̄ipusoase," undawaatopo. Sand̄i kaundoh̄it̄imand̄i Por̄ihoai natausaason̄ih̄i
niyon̄ih̄i kiya ot̄ihap̄ih̄i timamb̄iw̄i Por̄iho sohoai tiw̄it̄ot̄iw̄i jaiwaiw̄i kaundawaatopo.

⁴ Kaundauhi Pesitaasiho komiha piwaha saundataase, “Poriho Sisariyaahanda napwitatati bindataise. Bimis nini masihonji kimbhi bimambiti japihi Sisariyaahandaahapi nuto.

⁵ Aisi sahi awaisawihyaatami usaati nngisawaati maasi Sisariyaahandaahapi nutawaato. Nowaati ko Poriho wiwa maipihaiwa kiyonaaraahi siya siya kaihe tiwi katisaihi nini atitaano,” undataase.

⁶ Aih Pesitaasiho Jerusaremihanda bimih asisitha 8 kiyatisangi ami 10 kiyatisangi sanawih japihi Sisariyaahandaahapi notaise. Naihi isihya Judaahiyaami awaisawihya maasi koaisawi nowaayopo. Nuwi nanopawi bowih Pesitaasiho niyati anjhandi piwih piwaatiwi titihemahohitihandaatihi bindataise. Bindataati Porihoai tunniwi yahwinohiyihya numwaasi kapihi napitaatiwi kaundataase.

⁷ Aih Poriho kapihi aini napihi isihya maasi Pesitaasihoaisawi niyohiyihya Porihoai otihaaatemapi nesivesipi bitotawaawi Porihoai siyati maipihaiwa pihitati kiyahore tiwi katawaatopo. Iyawaawi kiyaami piwih Pesitaasihoai kaundohi siyahaape undiwi Pesitaasihoai baiwi kamundopo.

⁸ Aih Porihoimihi wihoanjiha sata kaundataase. “Nini Judaahiyaami winihapi pa Autaahaati Mosesihoai numwimbipauni anj awaindihanduni neti namopisasihihoni. Aindi ami nini Romihyaami awaisawihya gamanihiyai maipihaiwa api paahi windi kamaawindihoni,” undati Poriho Pesitaasihoai kaundataase.

⁹ Aih Pesitaasiho siyati gwinyapenataise nyami piwih atinyisati kiyataiso tiwi Judaahiyaami awaisawihya maarinititotati Porihoai sata nunjenataise. “Kinyapi Judaahiyaami awaisawihya siyahore, siyahore tiwi kahitohiapi piwih Jerusaremihanda japihi nini atitaani Jerusaremihandaahapi naitaino?” undati nunjenataise.

¹⁰ Aih Porihoimihi wihoanjiha Pesitaasihoai saundataase. “Romihya awaisawihya piwih piwaatiwi titihemahohitihandi anjhandi kimate. Isi nisi piwih atitaatiwihapihi kimbhe. Iyataati nini isihya Judaahiyaaisi maipihaiwa wiwa kamaawindihoni hitonihi kinyi aini atimbi gwinyapihoni.

¹¹ Iyataati nini Romihyaatami winihapi neti nopisati maipihandi windi kaisanihi nisonawaawi sohoai tiwitaano tawaawaahi gaasi kaiwi niwitaatiwe. O kimiyaami piwih kandohima akitihaametati jaiwitaahanaahi isihya usa nngi nanimaapi Judaahiyaami awaisawihyaamihetini maitaatiwi owetise. Iyataati nisi piwih Romihyaami awaisiho mitiho Sisaaho atisati titihemaitandi aunahipati Romihandaahapi nutaano,” undati Poriho Pesitaasihoai kaundataase.

¹² Undih isihya usa Pesitaasihomi yatih bindawaawi otipipati kaiwi Pesitaasiho koaisawi piwih atiwi maasi titihemahohiyihyaaisati Poriho Romihandaahapi nutandihandapi maasi kiyaisati piwandaase. Piwaata kiyatosati Porihoai Pesitaasiho saundataase. “Kinyi awaisiho Sisaahopi nisi piwih atinisati titihemaitandi aunahipati nutaano tapaani gaasi kinyi awaisiho Sisaahopihini nutaapo,” undati Pesitaasiho Porihoai kaundataase.

Pesitaasiho Akiripaahoi Porihoi Kaundataase

¹³ Aih asisitha wiwa pihitahaiwa aini sanaihihura awaisiho wo Akiripaahouni komi sanaamaati Benaisihaatuni Pesitaasihoai usondaati mi Sisariyaahanda nomaise.

¹⁴ Numwi Pesitaasihoaisami Sisariyaahanda bimih asisitha pihitati utaarhandi sanausotaise. Aih sura bindawaawi Pesitaasiho awaisiho Akiripaahoi Porihoi saundataase. “Utaaho woi Perikisihoni nuwamusoaasati daahi ipihatisati neti napusih napwitatati yaiho bindataise.

¹⁵ Aih nini jihura Jerusaremihanda naindi bimonih pisisihya mitihyauni Judaahiyaami awaisawihya gwinyahiyauni Porihoi winihapi pa nopisati siyahore siyahore,” tiwi kandawaatopo. Aiwi kiya nngi sandawaatopo. “Kinyi utaamo kimoai kinyi maipihaiwa kiyapaini nyahi tihusaihi napwitaapo undi pi kaunde,” ndiwi kandawaatopo.

¹⁶ Aih nini kiyai wihoanjiha saundati kaundataayo. “Nyahi Romihyaanini utaaho woi siyahore siyahore tisaihi keti kuraanhi naanhandi numwitihaawi siyahandi windi ahimotise. Owetise. Utaaho maipihandi kaise tohihouni isihya kop siyahore siyahore tiwi katohiyihyauni ahoyanwi bitotawaawi maipihandi kaise tohiho tipitapaapi atitaatiwihyaami ndiheti bitondaati siyate tati katitandi siyati ahondaise,” unditi kaundataato.

¹⁷ Aih isihya kiya Porihoi siyahore siyahore tiwi katohiyihya nngisawi maasi kimbihapi nasawaayopo. Aih nini otih windi minjati bowih keti kuraanhi anjhandi piwih piwaatiwi titihemaitaatiwihandaatihi bindataati Porihoai tunniwi

yahwinohiyhiya numwaasi napitaatiwi gandaato. Gaatonihĩ kiya Porihoi numwaasi nasawaayopo.

¹⁸ Aihĩ ishihiya ko siyahore, siyahore tiwi katohiyhiyauni maasi nisi ndiheti dopi bitotawaawi Porihopi siya siya maipihandi awaindahandi kaihe tiwi katitaawo ndi atinjasonihĩ piwiha naanphaapi windi kamaatopo. Owetise.

¹⁹ Nehi Autaahaathopĩ kiyaami gwunyaahohithandapuni utaaho wo Jisaasiho aimi napwisi kopĩ Porihoi japihi nepati asohoematati bindataise tati katihi kandapuni Porihoi itihundawaayopo.

²⁰ Aihĩ nini piwiha ka atindi tipitapaitandihandapi naanjihi namati Porihoi saundataato. "Kinyi Jerusaremihandaahapi naitaino? Naisamihĩ kinyi piwiha kapihĩ Jerusaremihanda atindi tipitapaitaano," undataato.

²¹ Undonihĩ Porihoi sandataase, "Nini piwiha mtiho Sisaaho atinisiati tithemaitandi Romihandaahapi nutandi kimbhi bimisanihĩ tunniwi yahwinohiyhiya ninjaawi bimto," ndataase. Ndihi nini saundataato. "Gaasi shi nini nandihisoaasisanhi Romihanda Sisaahoaapihi naisamihuraapi tunniwi yahwinohiyhiya ginjaawi kimbhi bimto unditi kaundonihosi yaiho bindataise," undati Pesitaasiho Akiripaahoi kaundataase.

²² Kaundihi Akiripaaho Pesitaasihoai saundataase. "Kiyonaahĩ nisangi komi piwiha katonihĩ atitandito," undataase. Undihĩ Pesitaasiho Akiripaahoi saundataase. "Gaasi bousonihĩ kinyi komi piwiha atiwitaapo," undataase.

Porihoi Tunniwi Yahwinohiyhiya Numwaasi Naiwi Akiripaayi Benaisiyaamĩ Ndiheti Ahiwisawaayopo

²³ Aihĩ bowihĩ Akiripaayi Benaisiya nasamaise. Napihi ishihiya usa utihiri apotihiri naasikethapa gaahapa niwi niyopi naahipiwi apwitihi gaahiri ipopi kasanyuri numwaasi nasawaayopo. Aihĩ kasanyurisawi maasi ishihiya tunniwi yahwinohiyhiyaami mtihiyauni sati aunahipa Sisariyaahandaahapi awaisawihiya usauni anjhandi ishihiya ahoyanwi piwaatitaatiwiandaatihi nandaawaayopo. Aihĩ Pesitaasiho tunniwi yahwinohiyhiyai kaundihi kiya Porihoi numwaasi napwi nandaawaayopo.

²⁴ Numwaasi nandaahauhi Porihoi anjitihi bimihĩ Pesitaasiho ishihiyai saundataase. "Kinyi awaisihonĩ Akiripaahonun ishihiyaati nahatiyaati kimbhi bimohiyimiyaate. Kimo utaamoai usowise. Ishihiya Judaahiya Jerusaremihandaahapihiyauni kimbhihiyauni utaamo kimpoti maipihaiwa siya siya kaise tiwi katohihore. Aiwi kiya nahatiya waapihiwi, 'Utaaho so asohoematati bimimone. Sohoai tipe,' tiwi katohihore.

²⁵ Aihĩ nini komi maipihandi windi kiyonihĩ mmonataatahi komi maipihandi kaindihandapi napwitonĩ piwiha atindi tipitapaati mmonataati apiipaahĩ owetise. Aihĩ Porihoi kimo sawaho nangi sandataase. 'Nisi piwiha mtiho Sisaaho atisati tipitapaati mmondandi Romihandaahapi nutaano,' ndataase. Aihĩ nini saundataato, 'gaasi mtiho ko Sisaahoaapihi nandihisoaasisanhi nutaapo,' undataato.

²⁶ Iyataahandi kandi nini Sisaahoi piwiha sisiyiha ahotahotihĩ kimoai kinyapi nandusoasataayo unditi nyami awaisiho Sisaahopi utaahoaisati ahoya nusoaasitondi piwiha baidi atindi mmonihonihĩ owetise. Aihĩ kinyi Akiripaahonĩ awaisihonitihiyataati kinyi ndihetunĩ ami sahi ishihiyaati kimiyaatami ndihetunĩ numwaasi Porihoi nasataayo. Aisi ko katonihĩ nyahi nahatiyaanini biyaati atitihawo. Atisihawo Sisaahoi Porihopi piwiha siyhaape unditi jipitipaitandihanda atindi nini naitaano.

²⁷ Piwiha atindi naitaano tohitimandi apaapi maato. Utaaho napwitiandihoi nandusoasataati piwiha wa sisiyhaape unditi jipitipaindi koaisati ahoya namusoasataataahi sandi tithimahe ndi gwinyaataati kandaato," undati Pesitaasiho ishihiya sandi anjhandaatihĩ ahoyanohiyhiyaaisunĩ Akiripaahoaaisunĩ kaundataase.

26

Porihoi Akiripaahoi Komi Piwiha Ausaati Kaundataase

¹ Undati Pesitaasiho kaunda namihaaishi Akiripaaho Porihoi saundataase. "Kinyi piwiha atitaani wani katime," undataase. Undihĩ Porihoi doti bitondaati kiyai saundataase. "Nisi piwiha wani namasati ausa kasatitaani atinjatwise," undataase. Undatosati piwiha namasati sata kaundataase.

² "Awaisihonĩ Akiripaahone, nini awaindahandi maaritataayo, Judaahiya nisapi siyahore, siyahore tiwi jaiwindohithandapi kinyi ndiheti kahititando.

³ Iyataati nyahi Judaahiyaanami nahatewa kiyohiwaiwaapuni nyahi wapaapi maarho kiho kiho gwinyaawaati kiyohiwaiwaapuni kinyi aimi mmonihĩ

gwinyaapihone. Saimbĩ mmonipĩ gwinyaapihonĩtihi pĩwĩha nĩnĩ kahĩtĩtandĩ apĩpaahĩ maaritaaayo. Isĩ nĩsĩ pĩwĩha kahĩtisanĩhĩ kĩnyĩ bĩpĩ napaisaatĩ atĩnitaape.

⁴ “Aĩndĩ nĩnĩ sangĩhonĩhĩhura nĩsĩhiyaisatĩ nĩsĩ yapĩpata bimambĩtĩ Jerusaremhanda napĩtĩ bindataayo. Saindĩ metĩhonĩnĩhuraapimaawĩ daindĩ bĩmaamĩ napĩtĩ wanĩ kĩmurandaise. Aihĩ Judaaahiya nahatiya sandapĩ aimĩ baiwĩ nisonĩwĩ gwinyaapĩhiye.

⁵ Iyataatĩ isĩhiya Judaaahiyaamĩ usa Parisihiyo tĩwĩ ambĩhĩtohiyĩhiyaamĩhonĩne. Iyataatĩ Parisihiya Autaahaatĩhopĩ gĩwunyaapĩ kiyohĩtĩhandĩ siyate, Autaahaatĩhomĩ wĩnĩhapĩpaunĩ amĩ wĩnĩhapĩpa sawanaamĩhapaunĩ nepĩ tĩmaamaipĩ ahoyawĩ japepihĩrawaawĩ apĩpaahĩ naanjĩhande. Iyati naanjĩhandisĩ isĩhiya Judaaahiya usaamĩ gwinyaapĩ kiyohĩwaiwaisĩ ipĩhatisamahande. Iyataatĩ nĩnĩ kiyaamĩhĩretĩ japepihĩrĩtĩ kiyonĩhĩ Judaaahiya nisonĩwĩhonĩnĩsĩ kandapĩ katĩtaatiwaaahĩ ausaapĩ sawana katĩto.

⁶ Iyataatĩ jĩhura nyamĩ asoyai Autaahaatĩho saundataase, ‘Isĩhiya napohiyĩhiyai nĩnĩ ahowimasanihĩ japihĩ nepaitaapo,’ undatĩ kaundataase. Kaundatĩ wĩsasatĩ ahaisĩhaapĩ akĩtĩhandĩ akĩtĩnĩhĩ noaipaitaiso ndĩ waatĩ gwinyaataayo. Saindĩ gwinyaahonĩhĩ kandapĩ pĩwĩha nanesihĩ wanĩ kimbĩhĩ pĩwĩha tĩtĩhemapĩ tipĩtapaahohĩpĩpĩhĩ bitondaayo.

⁷ Iyataatĩ nyamĩ asoya 12 kaiwĩhiyaamĩ saisatoya wanĩ bimohiyĩmiya kĩmiyaisangi Autaahaatĩho isĩhiya napohiyĩhiyai ahowimatĩ japihĩ numwaito tatĩ katĩndĩhandapĩ akĩtĩhandĩ noaipaitaiso tĩwĩ andĩtĩtĩwĩ watĩpĩtĩwĩ gwinyaawaayopo. Aiwĩ Autaahaatĩhomĩhĩretĩ nahatewetĩ japepihĩrĩwĩ gaapundĩwĩ bindawaayopo. Saiwĩ kiya gwinyaapĩ bimauhĩ amĩ nisangi naasĩkatĩ kaindĩ gwinyaapĩ bindataatĩ Jisaasihopĩ Autaahaatĩho ahowimatĩ japihĩ numwaase undĩtĩ isĩhiyai kaundonĩhĩ kandapĩ kĩnyĩ maipĩhandĩ katapaase ndĩwĩ pĩwĩha nehĩhandĩ awaisĩhone kandawaatopo.

⁸ Iyataatĩ sahĩ Judaaahiyaamĩ awaisawĩhiyaate, Autaahaatĩho isĩhiya napohiyĩhiyai japihĩ ahowimatĩ numwaitandĩhandapĩ gwinyaaitĩhaawĩ naanjataamaise. Owetise.

⁹ Iyataatĩ nisangi jĩhura naasĩkatĩ kaindĩ isĩhiya usa Jisaasiho Nasarethandaahapĩhomĩhĩretĩ japepihĩrĩwĩ gwinyaapĩ bimohiyĩhiyai netĩ nopĩsasĩtaano ndĩ gwinyaataayo.

¹⁰ Saindĩ gwinyaataatĩ Jerusaremhanda kiyohĩtĩhandapĩ kahĩtĩtaano. Pĩrisihiyaamĩ awaisawĩhiya mĩtĩhiya pĩrisihiyaamĩ pĩwĩha kandauhĩ nesi nĩnĩ kapĩhĩ Jerusaremhanda daindĩ isĩhiya Jisaasihopĩ gĩwunyaapĩ komĩhĩretĩ japepihĩrohiyĩhiyai isĩtĩ numwaasi nundĩ napuwataayo. Iyataatĩ isĩhiya Jisaasihopĩ gĩwunyaahohiyĩhiya tiwĩtaatĩwĩ pĩwĩha katauhaahĩ nĩngĩ maasĩ gaasĩ tipĩse undĩtĩhonĩne.

¹¹ Aĩndĩ nĩnĩ pĩhĩndĩhaiwaara anĩ gwĩharaahaiwa isĩhiya ahoyanohĩwaiwa nahatewaapĩhĩ daindĩ isĩhiya Jisaasihopĩ gĩwunyaahohiyĩhiyai ambĩpatĩ yaawĩhandĩ nuny-ataayo. Sandĩ nĩnĩ kiyohĩtĩmandĩ isĩhiya kiya Jisaasihopĩ gĩwunyaahauhĩ kiya kopĩ wĩndĩ gĩmaawunyaitondĩ kiyapĩ aponyihĩ naanjĩhandĩ nunyataayo. Iyataatĩ kiya Jisaasihopĩ gĩwunyaahohĩtĩhandapĩ apĩpaahĩ aungwohandĩ aponyataise. Aponyihĩ aunahĩpatĩ wiwaaraahimaawĩ daindĩ kiyai naanjĩhandĩ nunyataayo.

Porĩho Nepemaitatĩ Jisaasihopĩ Gĩwunyaasĩtĩhandapĩ Awaisĩho Akĩripaahoai Kaundataase

¹² “Aihĩ pĩrisihiyaamĩ awaisawĩhiya mĩtĩhiya pĩrisihiyaamĩ pĩwĩha kandauhĩ asisĩha waara isĩhiya Jisaasihopĩ gĩwunyaahohiyĩhiyai naanjĩhandĩ numwĩtondĩ aunahĩpatĩ Damasĩkaasihandaahapĩ notaayo.

¹³ Aihĩ awaisĩhone ipĩho otĩhasĩnĩtĩhĩ daihĩra otĩhapĩhĩ nĩnĩ taatĩ niyonĩhĩ nausainjĩtĩhandĩ awaindĩhandĩ wĩndĩ ipĩhoai apĩpaahĩ nusatiipĩhaahandĩ yamĩhapataatĩhapĩ napihĩ mmonataayo. Aihĩ kandĩ nausainjĩtĩhandĩ nĩngĩsunĩ isĩhiya maasĩ nĩngĩsawĩ niyohiyĩhiyaisunĩ yanyutaataise.

¹⁴ Yanyutaasĩhĩ nahatiyaanĩnĩ sandĩ nausainjĩtĩndĩ awaindĩndapĩ nyahĩ yayaatĩ yapĩpatetĩ tĩmahiyahaayo. Tĩmahiyaatĩ nahatiyaanĩnĩ ahotĩhaawĩ Judaaahiyaanamĩ pĩwĩha Ipĩruhaara pĩwĩha wa sataha noaipasĩhĩ nĩnĩ nĩwahonĩnĩhĩ atisataayo: ‘Sorĩhone, Sorĩhone, kĩnyĩ napaapĩ nĩngĩ taapepĩ nanopĩsasise?’ Kĩnyĩ nĩsĩ gwinyaahohĩhĩretĩ kamaimbĩ gĩ wĩretĩ saimbĩ kiyapaapĩ kĩwahonĩ nepĩ nopĩsasĩnapaise,’ ndataase.

¹⁵ Aihĩ nĩsĩha pĩwĩha wihoaanĩha saundataato, ‘Awaisĩhone, kĩnyĩ diyaama-honjise?’ undataato. Undonĩhĩ komĩha wihoaanĩha nĩngĩ sandataase, ‘Kĩnyĩ taapepĩ nanopĩsasingĩhonĩnĩ Jisaasihonĩnĩto.

¹⁶ Kĩnyĩ nĩsĩ otĩpĩpatĩ nĩpĩ bindapaapĩ wanĩ kĩmandĩ mmonĩhingĩtĩmandapunĩ amĩ wiwa ipotĩhura nangĩsĩtaanĩ kaiwaapunĩ ausaapĩ isĩhiyai kaundĩtaape. Aihĩ nĩnĩ sandapĩ kahĩtĩtĩ ahĩngĩtandĩ nasonĩhĩ wanĩ nisonapaise. Isĩ kĩnyĩ nepapĩ tĩtĩhĩ bitose.

¹⁷ Aisi n'n'i is'hiya kiny'hiya Judaahiyaapuni is'hiya usa sam'i dawaap'p'hap'hiya Judaahiyaamat'p'metahiyaapuni nand'hi'soasisan'hi nutaape. Naisam'hi kiya naan'haiwa nah'misaihaah' n'n'i gisi and'it'hit' ginjaati bitoaito.

¹⁸ Ginjaati n'n'i bitosan'hi kiny' kiyaap'hi numbwi kiyaami ndiha nep'i nusi'haaitaape. Nusi'haasam'hi kiya gaahandi mmonawaawi as'hatind'handaat'hi namasi nepemait'wi nausainji'thandetapi nap'itaatiwe. Aiwi kiya Bwaas'hi'rami wat'p'handaat'hi namasi Autaahaat'hom'i wat'p'handi gaahandetapi nap'itaatiwi kaitaape. Saimbi kaisam'hi kiya nisapi g'nunyaasaihi n'n'i kiyaami maip'haiwa kiyoh'waiwa nemwaitande. Nemwasan'hi kiya noaipapi is'hiya usa nisapi baiwi g'nunyaahohiy'hiyaisawi timaamait'wi maasi bindawaawi Autaahaat'hom'i gaahaiwa naitaatiwe,' ndati Jisaasiho kandaataase" undati Por'ho Ak'ripaahoai kaundataase.

Por'ho Ak'ripaahoai Autaahaat'hom'i P'wiha Ausaati Daind'handap' Kaundataase

¹⁹ Ak'ripaahoai sata kaundatosati jihaati am'i saundataase "Awais'hon' Ak'ripaahone, Awais'ho Jisaasiho satati kandi' atindi mmon'hoh'it'handi windi namaamaho. Owetise.

²⁰ Windi namaamati aunah'pati Damasikaasihanda wuwan'ni'hi Autaahaat'hom'i p'wiha ausaataayo. Aindi kas'ni is'hiya Jerusarem'handi bimohiy'hiyai ausaati p'wiha kaundataayo. Aindi yap'ipati judiyaahandam'i aunah'p'haiwa nahatewaara is'hiyai p'wiha ausaati kaundataayo. Aindi am'i is'hiya Judaahiyaamat'p'metahiyaap'hi kaan'hi nundi Autaahaat'hom'i p'wiha ausaati is'hiyai kaundataayo. Aindi n'n'i p'wiha ausaataati is'hiyai saund'it' kaundataayo: Sahi sam'i maip'haiwa kiyoh'waiwa namamapi Autaahaat'hoenda nap'iw' nepemait'wise. Aiwi sam'i nepemait'ho'it'handi kandeti t'it'hi japepih'iw' gaahandi kaiwi bimaawise und'it' is'hiyai kaundataayo.

²¹ Saindi p'wiha Autaahaat'hom'i ausaati kaundon'hi kandapi Judaahiya n'ngi niw'it'ot'iw' an' awaind'handaat'hi niwawaayopo.

²² Iyataati Autaahaat'ho n'ngi and'it'niwati ninjaati bimih' n'n'i bimaami nap'it' wani asis'ima kimeh' k'murundayise. Aih' wani n'n'i kimb'hi bitondaati Jisaasiho katati kaiwaiwaap' sahi nahatiyaati awaisaw'hiyaatangisun' nehiyaatangisun' ausaati kasatataato. Iyataati nisi p'wiha sa kasatoh'ima n'ngi gw'inyapen'it' p'wiha wa neh'ha kasatataamaato. Owetise. Ji'hura Mosesihoun' is'hiya usa Autaahaat'hom'i p'wiha atiwi nep'i ausaahohiy'hiya p'ropet'hiyaun' siyati ipot'ihura noaipaitaise tiwi katoh'ha naas'ika n'n'i kasatataato.

²³ Iyataati Mosesihoun' Autaahaat'hom'i p'wiha atiwi nep'i ausaahohiy'hiyaun' satawaatopo. Is'hiyai Jap'hi Numwaitand' Autaahaat'ho Ah'wis'ho yaaw'hand' neti nap'w'itaise. Napotati is'hiya napohiy'hiya jap'hi nepaitaat'w'handapi ko jih' kiyaunjati nepaitaise. Siyati nepataati is'hiya Judaahiyaaisun' Judaahiyaamat'p'metahiyaaisun' saundataise, 'N'n'i sangisi kaindisas'it' jih' nepataayo. Nepataayoni sahi nisapi g'nunyaawaawaah' n'n'i sangi jap'hi as'hatind'handaat'hap' nasamaasan'hi nau-sainji't'handi naitaapo,' tati ausaati p'wiha kaund'itaise tiwi katoh'haare. Iyataati kiyaami p'wiha sat'wi katoh'haap' aim'i noaipase sat'it' kasatataato," undati Por'ho Ak'ripaahoai kaundataase.

Por'ho Ak'ripaahoai Jisaasihop' G'wunyaitand' Kaundataase

²⁴ Satati Por'ho taati kaundi'hi awais'ho Pes'itaasiho waati kaahaatati Por'hoai saundataase. "Por'honye, kiny' ap'ipaah' nahar'tapaase. Kiny' p'hi't'ipi gw'inyaitaap'haiwa neh'ni'hi kiny' gw'inyaahing'it'handi awaind'handi kandaah' neti nahop'asili'hi kiny' nahar'tapaase," undataase.

²⁵ Undih' Por'hom'ha wihooan'ha Pes'itaasihoai saundataase. "Awais'hone, n'n'i nahar'indaamaato. Owetise. N'n'i t'it'hi gw'inyaataati ak'it'ni'hi kah'tataato.

²⁶ Iyataati saiwaapi awais'ho Ak'ripaaho aim'i mmonati gw'inyaahotih' yamaindi n'n'i ausaati kaundataato. Iyataati saiwa noasati noaipahaiwaamaahe. Owetise. Auta is'hiyaami nd'het' noaipas'hi aim'i mmonati gw'inyaahotih' n'n'i gw'inyaataati kandaato," undataase.

²⁷ Undatosati awais'ho Ak'ripaahoai Por'ho saundataase. "Awais'hone, kinyapi n'n'i is'hiya Autaahaat'hom'i p'wiha atiwi nep'i ausaahohiy'hiyaami p'wiha katoh'haap' aim'i gw'inyaap'ihon'it'hi gisonataayo," undaase.

²⁸ Undih' Ak'ripaaho Por'hoai saundataase. "Wani k'mura n'ngi p'wiha mas'monji kandingony'monjapi nepemait'it' keti Jisaasihop' g'wunyaitaan'it'no," undati Ak'ripaaho Por'hoai kaundataase.

²⁹ Kaundi' Por'hom'ha Ak'ripaahoai saundataase. "Mas'honji atimbosapi nepemaitapaapaah' gaare. O utaar'hand' atimb'p'hura nepemaitapaapaah' gaare. Is' kinyun' is'hiya nahatiya wani bimohiy'miyaun' nisataiw' nepemait'w' Jisaasihop'

¹¹ Undihⁱ tunnⁱwi yahwⁱnohiyⁱhiyaami awaisⁱho Porⁱho piwⁱha kaundisiha windiⁱ atihomaawise. Atihomaawisatⁱ sipⁱhandⁱ isⁱwisⁱhomⁱhauni sipⁱhandami satⁱhomⁱhauni atⁱwisataise.

¹² Iyataatⁱ nyahⁱ nowaatⁱ bimohⁱpiⁱpiⁱ durⁱhⁱ durⁱhⁱ tiwayaahonihura biyatiⁱ sipⁱhandⁱ ahotⁱtandⁱhapⁱhimetatiⁱ maipⁱtihⁱ namapiⁱ kapⁱhiⁱ namasi nutaatⁱwi isⁱhiya sipⁱhandotiⁱ bimohiyⁱhiya nahatiya katawaatopo. Sandⁱ kiyaami katotⁱmandⁱ mbⁱpa owetanⁱhapⁱhi nuwⁱ Pinikⁱsihanda bimitaatⁱwi katawaatopo. Iyataatⁱ Pinikⁱsihandⁱ sandⁱ sipⁱhandⁱ notⁱ ahotimbⁱpihapⁱ ambⁱpate. Iyataatⁱ Pinikⁱsihandⁱ sandⁱ yapⁱpatiⁱ Kiritⁱhanda ahendaise. Iyatiⁱ sapⁱhiⁱ mbⁱpaapiⁱ sipⁱhandⁱ noaatatiⁱ ahotⁱtandⁱ gaahapihe.

Mbipa Aungwohandⁱ Nasataatⁱ Durⁱhⁱ durⁱhⁱ Waatⁱ Tiwayaataise

¹³ Aihⁱ itⁱpiho gotⁱ itⁱpiyataatⁱ durⁱhⁱ durⁱhⁱ windiⁱ waatⁱ tⁱmipiyaasⁱhiⁱ kiya satawaatopo. "Aimⁱ gaasⁱ nyamⁱ katohⁱpiⁱhapⁱ nutⁱhaawo," tawaatopo. Aiwiⁱ kiya nga nutotⁱwi kapⁱhiⁱ namasi niyauhiⁱ yapⁱpatiⁱ Kiritⁱhandamⁱhinⁱ durⁱhⁱraatⁱhiⁱ nohaayo.

¹⁴ Nowaatⁱ otⁱhⁱtihⁱ ketⁱ itⁱpiho wo ipⁱho noaipasihihoanⁱapⁱhore tiwⁱ ambⁱhⁱtohiho aungwohandⁱ nasataise. Iyataatⁱ so itⁱpiho yapⁱpatiⁱ Kiritⁱhandaihoanⁱapⁱ nasataise.

¹⁵ Aihⁱ nyahⁱ itⁱpiho napihihoanⁱ kihooanⁱ nutotaatiyonⁱhiⁱ mbⁱpa waatⁱ nasataatⁱ nyaipⁱndihⁱ namawaatⁱ mbⁱpa naihihoanⁱ kihooanⁱ nanyamaasi naihiⁱ nohaayo.

¹⁶ Aihⁱ nowaatⁱ yapⁱpatiⁱ witiⁱ maipⁱhonjⁱ durⁱhⁱramⁱ otⁱhaatⁱ ahetsiⁱ konjamⁱ daawaapⁱpihiⁱ mbⁱpaapiⁱ noaataatⁱ nohaayo. Iyataatⁱ sonjⁱ yaponjamⁱ ambⁱpatiⁱ Kotaa-hande. Aihⁱ kapⁱhiⁱ yapⁱpatiⁱ katamⁱhinⁱ nohaawⁱ kopuho wo sipⁱhandamⁱ otasaahaasinⁱ wiraposauiⁱ sipⁱhandⁱ notaatⁱ aisi naisⁱho nesⁱpawaatⁱ naitⁱhaahandapⁱ naanⁱataise.*

¹⁷ Aihⁱ kiya biⁱpi kaimbⁱwi aipⁱ nepⁱ sipⁱhandaaⁱsinⁱ ahiyawaayopo. Ahiyawo-sawⁱ wirⁱhⁱ durⁱhⁱ durⁱhⁱ nepⁱ kiraahⁱ sipⁱhandⁱ anⁱtiwⁱ otⁱhapⁱhiⁱ wisasawaayopo. Sandⁱ wisasotⁱmandⁱ mbⁱpaaraahⁱ durⁱhⁱ durⁱhⁱ waatⁱ tiwayaataatⁱ kwⁱtiwⁱ tiwⁱatatiⁱhaiⁱ kan-dapⁱ wisasawaayopo. Aihⁱ kiya saiwiⁱ gwⁱnyapenawaayopo sipⁱhandⁱ naupwasi yapⁱpatiⁱ Apⁱrikaahandamⁱhinⁱ niyataatⁱ aripatisi numwⁱhatatiⁱ ahotanⁱhiⁱ durⁱhⁱ durⁱhⁱ netⁱ kwⁱtiwonⁱhiⁱ sipⁱhandⁱ maipⁱtitaⁱso tiwⁱ gwⁱnyapenawaawⁱ yayawaayopo. Yayawaawⁱ apotⁱhⁱ durⁱhⁱ autaaⁱhiⁱ mbⁱpa nasataatⁱ sipⁱhandⁱ nesisⁱ nutandⁱ wirahohⁱhⁱ durⁱhⁱ nesipapⁱ yatⁱhiⁱ ahiyawaayopo. Aihⁱ mbⁱpaaraahⁱ netⁱ nyaipⁱndatiⁱ nanyamaasi naihiⁱ nohaayo.

¹⁸ Aihⁱ mbⁱpaaraahⁱ durⁱhⁱ durⁱhⁱ waatⁱ tiwayaataatⁱ sipⁱhandⁱ netⁱ kwⁱtiwⁱatⁱ kisⁱhiⁱsisataise. Aihⁱ bowihⁱ sipⁱhandamⁱ otⁱpiⁱpatⁱhiya ikⁱpiⁱpa sipⁱhandotiⁱ ahotimbⁱpa wapa nepⁱ durⁱhⁱraatⁱhiⁱ yotawaayopo.

¹⁹ Yotⁱwawⁱ amⁱ bowihⁱ jⁱhara sipⁱhandamⁱ apotⁱhⁱ durⁱhⁱ mbⁱpaapiⁱhⁱrunⁱ ipatⁱ apotⁱhⁱ durⁱhⁱ mbⁱpaapiⁱ wirahohⁱpatunⁱ wirⁱhⁱrunⁱ wapa ahotⁱhiⁱ wihoanⁱhapa kiyaami gwⁱnyaahohⁱtiⁱhanda nepⁱ durⁱhⁱraatⁱhiⁱ yotawaayopo.

²⁰ Aihⁱ itⁱpiho windiⁱ namaamⁱhaatⁱ kandⁱhⁱ itⁱpiyataatⁱ netⁱ kisⁱhiⁱsinⁱisataise. Siyatiⁱ kisⁱhiⁱsinⁱisatoaatⁱhiⁱ asisiⁱha taahⁱwaiwa sananyotaise. Aihⁱ asisiⁱha saiwetⁱ tiwⁱipatiⁱ napapihiⁱ ipⁱhounⁱ kaumbwaatunⁱ apⁱpaahⁱ maipⁱhonjisangi windiⁱ min-jaho. Aihⁱ nyahⁱ waatⁱ siyaatⁱ gwⁱnyaahaayo. Nyahⁱ wapⁱhiⁱ nowaatⁱ windiⁱ biyaatⁱ namoaipaito kimbⁱhiⁱ durⁱhⁱraatⁱhiⁱ kiyaanⁱhiⁱ owetito taatⁱ waatⁱ aungwohandⁱ gwⁱnyaahaayo.

²¹ Iyataatⁱ asisiⁱha taahⁱwaiwetⁱ kiya nandapa windiⁱ namaanⁱwiⁱ bindawaayopo. Aihⁱ Porⁱho kiyaami ndⁱhetⁱ dotⁱ otⁱhapⁱhiⁱ bitondaatⁱ kiyaⁱ saundataase. "Isⁱmiyaate, nisiⁱ piwⁱha jⁱhⁱ kasatohⁱha atiwiⁱ yapⁱpatiⁱ Kiritⁱhanda bindawaawⁱsiⁱ kahapaamapⁱpa windiⁱ nepⁱ durⁱhⁱraatⁱhiⁱ tⁱmaamaitauhe. Iyataatⁱ Amⁱ nyahⁱ isⁱhiyaanⁱsiⁱsangi naanⁱhandⁱ kⁱmiyaatⁱ windiⁱ namaitaanⁱhe.

²² Isⁱ wanⁱ samⁱ maarⁱho windiⁱ owemaasetane satataato. Iyataatⁱ nyamⁱ usa naanⁱhandⁱ nepⁱ owemetⁱtaapo. Owetise. Nehⁱ sipⁱhandisaahⁱhiⁱ durⁱhⁱ durⁱhⁱ netⁱ nawati-sonⁱhiⁱ owetⁱtaise.

²³ Iyataatⁱ nⁱnⁱ kasatohⁱtiⁱmandⁱ sandⁱ Autaahaatⁱho akⁱtiⁱhopⁱ gaapundⁱtiⁱ japepihⁱrohⁱhomⁱ enjerⁱho otⁱpiⁱpatⁱho yamahapataatⁱhiⁱ bimisiⁱho wanⁱ apatⁱhiⁱ nisiⁱ detⁱ nasatⁱ bitondaise.

²⁴ Nasatⁱ bitondaatⁱ nⁱngi sandataase, 'Porⁱhⁱone, nⁱnⁱ durⁱhⁱraatⁱhiⁱ owetⁱto tipⁱ yaimbⁱ waatⁱ gⁱmunyaape. Autaahaatⁱho katⁱhiⁱ nopainⁱ numbwⁱ Sisaahoapⁱhiⁱ noaipaitaise. Isⁱ kⁱnyⁱ Sisaahoenda naisamⁱhiⁱ Autaahaatⁱhomⁱ maaritindⁱhandaahⁱ gi ginjaatⁱ bimonⁱhiⁱ isⁱhiya kⁱmiya kinyapⁱ andⁱtitⁱtaapo. Aiwiⁱ windiⁱ naanⁱhandⁱ nepⁱ namaapwⁱtaapo. Owetise," ndatⁱ kandataase.

²⁵ Satatⁱ kandataasⁱ sahⁱ isⁱmiyaate, windiⁱ waatⁱ yamaiwⁱse. Iyataatⁱ Autaahaatⁱho kandimumwaanⁱ kamwaanⁱ tiⁱtiⁱhiⁱ noaipaitaise ndⁱ gwⁱnyaataayo.

* 27:16: So kopuso sipⁱhandⁱ maipⁱtatiⁱ nawatisonihura isⁱhiya koaasinⁱ yamwaapiⁱ nehihaatⁱ mangirainⁱhiⁱ notⁱitaatⁱwihore.

²⁶ Iyataahandĩ kandi nyahĩ nowaati yapĩpatĩ wĩtĩ durĩhĩramĩ otĩhaati ahetipatamĩ arĩpataatihĩ sipĩhandĩ notĩ numwĩhatĩtaise. Numwĩhatataati sipĩhandĩ maĩpĩtĩtaise,” undati Porĩho isihiya kiyai kaundataase.

²⁷ Aihĩ Saaraarehĩrĩ yatĩmwĩ sananyihĩhura mbĩpa mbwaatĩ durĩhĩrĩ tiwayaataatĩ nanyamaasi notaise. Nanyamaasi naihi nowaatĩ durĩhĩrĩ kĩramĩ ambĩpatĩ Metitereniyanihandaatĩhĩ nohaayo. Nohaawĩ apatĩhĩ apwĩtetetĩ ipĩho otĩhasĩnĩtisura sipĩhandotĩ otĩpĩpatĩ kiyohiyĩhiya saiwi gwĩnyapenawaayopo. "Nyahĩ aimĩ yapiĩpatĩ wĩtamĩ detĩ nasahaayono." tĩwĩ gwĩnyaawaayopo.

²⁸ Aiwi kiya saiwi gwɛnyaawaawɛ namapi wirihiri wiri nawiha wirandahiri durihiri namihandaatɛwi mɛhaapi durihiraatɛhi nusoasauhi mɛhaapi notaise. Nahi mmonawa durihirami mɛhaapi tonɛtindihamamɛ mitaahandi 40 kiyatɛhi mmonawaawɛ mandɛhi aripataini sangiso tiwi gwɛnyaawaayopo. Aiwi nuwɛ wonji otɛhihihi wirihiri kɛri durihiraatɛhi jɛhaati nusoasawaayopo.

²⁹ Mmonawaawi kiya saiwi gwinyapenawaayopo wiwa sipihandi nawiha
ahetanihapihi notaati nawihaara kwitunati kaitaiso tiwi gwinyapenawaawi
yayawaayopo. Yayawaawi namapi wiwa nawihaamatiya naanati nangisandihaiwa
wirihihi senhandami otasaahaasin wrandihaiwa mauritihi mauritihi siyihaiwa
sipihandami otasaahaasinapi durihiraatihi nusoasawaayopo. Sandi naanihaiwa
durihiraatihi nusoasahositi mandi sipihandi namoti kapihi ahotitandi kiyaawayopo.
Aiwi kiya saiwi kaiwosawi bindawaawi keti bowati ipho noaipane tiwi katawaatopo.

³⁰ Aihĩ kiya sipihandoti otipipati kiyohiyihya sipihandi kapihimapi nutaatĩwi kopuho jihĩ nepĩ sipihandoti ahioyohĩho nepĩ durĩhĩraatĩhĩmawaayopo. Durĩhĩraatĩhĩmawaawi sipihandamĩ mandĩhaasinapi senthaiwa sipihandi namutandĩ durĩhĩraatĩhĩ nu-soaasĩhaayo tiwĩ jaiwaiwĩ isiwemanawaayopo.

³¹ Aih+ Porho kiyais+ usonatosat+ tunni-wi yahw+nohiy+hiyaam+ awais+hoaisun+ tunni-wi yahw+nohiy+hiyaisun+ saundataase. "Is+hiya k+miya nutaat+wi+yohiy+miya nai-saihaah+ sah+ wi+nd+ asi+hiyaat+met+taapo napw+taapo," undataase.

³² Undatí kiyaí kaundihi kiya tunniwí yahwinohiyíhiya kopuhomí wiríhíri naihíra
otipamawaayopo. Otipamíhauhi miháapi duríhíraatíhi kopuho tímahiyataise.

³³ Aih+ am+ bow+and+ det+ih+ is+hiya nandapa nandaat+wi+ Por+ho pi+wi+ha sat+at+ kaundataase. ‘Saarareh+ri+ yat+mwet+ nandapa bai+wi+ wind+ namaan+wi+ nasawaayopo.

³⁴ Isi wani nani kasatataaton nandapa wapa nan+wise. Nanawaawi baiwi anditititaatiwo. Iyataati sahi naanihandi nepi windi owemetitaapo. Owetise. Isi sahi sandapi pihitiwi waati gumunyaapi bipi nandapa nan+wise," undati Porho kiyai kaundataase.

³⁵ Kiyai sata kaundatosatĩ Porĩho nandapa bĩretĩhandĩ netaise. Netĩ isiʋatataatĩ kiyaamĩ ndihetĩ Autaahaatihoai nandapaapĩ, “Kinyĩ gaahonje gaare,” undatĩ gaapundataise. Gaapundatosatĩ bĩretĩhandĩ kandĩ naumbotĩ nanataise.

36 Nainjiñi is ihiya nahatiya Porhoai iwinjawaayopo. Iwinjawaaw+ kiya baiw+ maarho
witiw+ kiyaisangi ami nandapa wapa nanawaayopo.

37 Iyataat+ nyah+ sip+hand+ sandot+ niyohiy+hiyaan+n+ t+taahiy+hiyaan+n+ 276
kiyaahiyaan+ine.

³⁸ Isⁱ isⁱhiya kiya nahatiya nandapa nga nanawaayopo. Nga nanⁱwosawⁱ sipⁱhandⁱ usaayataatⁱ autaahⁱ durⁱhⁱramⁱhaatⁱ nutotⁱwⁱ witⁱhandⁱ aripⁱhomatiyahandisⁱ kandⁱ nepⁱ durⁱhⁱraatⁱhi yotawaayopo.

Sipihandi Maipindaise

³⁹ Aih+ aim+ bowih+ sip+handot+ ot+ip+pat+ kiyohiy+hiya yap+pat+ w+ti+ ahetihi+ jawaayopo. Jawaahand+ kand+ yap+pat+ maah+w+tet+w+ wind+ baiw+ g+munyaahopo. Aih+ nehi+ got+r+hi+rot+ aripati+ gaahand+ ahetihi+ jawaayopo. Jawaaw+ sip+hand+ kap+h+ nesi+ niyaati+ nga+ ahaito+ tiw+ gw+nyaawaayopo.

⁴⁰ Saiwi gwɪnyaawaawi namapɪ wɪrɪhaiwa nawɪhamatiya naanɪhaiwa wɪrandɪhaiwa sipɪhandɪ windɪ namutandɪ durɪhɪraatɪhɪ jɪhɪ tɪmahohɪwaiwaamɪ wɪrɪhaiwa kiya nepɪ namainjamawaayopo. Namainjamɪhauhɪ kaiwa mɪhatɪhɪ durɪhɪraatɪhɪ notɪwataise. Aiwɪ amɪ sipɪhandamɪ saihɪrɪ jɪhura nepɪ wɪsahohɪrɪhɪ sipɪhandɪ kɪraahɪ nepɪ aripataihooanɛmaitaatiwɪ nesipawaayopo. Aiwɪ amɪ apotɪhɪrɪ mbɪpaapɪhɪrɪ sipɪhandamɪ mandɪhaasɪnɪ ahotirɪhɪrɪ nepɪ autaahɪ wɪrawaayopo. Wɪrɪhauhɪ mbɪpa nasataatɪ sipɪhandɪ nesɪ yappɪhɪ ahetɪhɪhooanɪ aripataatɪhɪpɪ notaise.

⁴¹ Notaati aripati witi durihiraathi yamathi tiwanyaapanati ahetihata sipihandi niyati kandam mandihara antisati namihatataise. Aih durihiri waati tiwayaataati sipihandam ahosihaasin waati neti kwitiwataise. Kwitashura sipihandi tiwatataise.

⁴² Aihî tunniwî yahwînohiyîhiya satîwî gwînyapenawaayopo “Napwîtohiyîhiya durîhîraatîhî naahimanîmî nuwî mangîrainî noaipapî yamaanîhmaita tiwîtihaawo,” tiwî gwînyapenawaayopo.

⁴³ Aihî tunniwî yahwînohiyîhiyaamî awaisîho sa pîwîha atisataatî Porîhoai maawî tiwîtaawo tatî gwînyaataatî Porîhoai andîtiwiwtandî kiyaisî saiwi kamaiwise undataase. Undatosatî isîhiya durîhîraatîhî nga naahimanîhohiyîhiyai tunniwî yahwînohiyîhiyaamî awaisîho saundataase. “Sahî baiwî naahimanîhohiyîhiyaatî durîhîraatîhî naupwaatiwî naahimanîmî mîhinî mangîrainî aripataatîhî noaipataatiwî nuwîse,” undataase.

⁴⁴ Undatosatî isîhiya durîhîraatîhî windî naahimaamanîwîhiyai saundataase. “Sahî nahatiyaatî sipîhandamî tiwatatimbîpa ipatî kapa nepîse. Nepî kapa anîtiwî isîpî durîhîraatîhî naahimanîmî mîhinî mangîrainî aripataatîhî noaipataatiwî nuwîse,” undataase. Aihî nyahî komî pîwîha atisaatî katî kiyahaayo. Kiyaatî naahimanîmî nowaatî mîhinî mangîrainî aripataatîhî nahatiyaanînga notahaayo.

28

Porîho Yapîpatî Maipîhonjî Morîtaahanda Bindataise

¹ Nga notawaatî mîhinî mangîrainî bindîhaayo. Bimonîhî isîhiya kapîhapîhiya satî yapitî durîhîramî otîhaatî ahetihi nyahî kata noaipahohîpatapî Morîtaahande nyatawaatopo.

² Aihî isîhiya kapîhapîhiya nyangi gaahatî kanyiwî nanyamaawaayopo. Aihî wîpatî wîpîwataatî aungwohandî mbînyamanataise. Aihî isîhiya kapîhapîhiya sisîha tîhoahauhi nyahî tîhwîndîhaayo.

³ Aihî Porîho dapîpatî taahîwaiwa asakiyatî netaise. Netî nahatewa namasatî tîhoataise. Tîhoasîhî akwîranîho wo isîhiyai ikwîtandîho sisundîhî noaipataise. Noaipatî Porîhomî ikwîretî ikotaise.

⁴ Ikotî Porîhomî ikwîretî wîrandataise. Wîrandîhî isîhiya kapîhapîhiya usonawaayopo. Usonawaawî kiya sanawaatopo, “Utaaho kîmo isîhiyai tiwamahore. Tiwamahondaahandî kandî durîhîraatîhî windî owemetatî nasataise,” tawaatopo. Aiwi kiyaamî autaaahatîho jaiwîtiwîhopî satawaatopo. “autaaahatîho wantî komî kaindîhandapî wîhoanîhandî nunyataisî napwîtaise,” tiwî kiya kanawaatopo.

⁵ Aihî akwîranîho koai Porîho tipîndatî sisîhaapîhî tîhoataise. Aihî kandapî Porîho windî naanîhandî namese. Owetise.

⁶ Aihî isîhiya satî yapita bimohiyîhiya Porîho akwîranîho ikwindîhandapî ketî nahaapanatunî amî ketî napwîtaiso tiwî Porîhoai kiyaanîhî winjatawaayopo. Utaarîhandetî pîhîtiwî iwinjasauhî Porîhoai akwîranîho ikwindîhandapî windî naanîhandî namese. Aihî kiya pîhîtiwî gwînyapenîmbîwî namapî satawaatopo. “Kîmo utaamo autaaahatîho wore,” tawaatopo. Sandî Porîhopî katohîtiemandî autaaahatîho jaiwîtiwîhopî gwînyaapîhiyaasî kandapî kore tiwî Porîhopî katawaatopo.

⁷ Iyataatî nyamî bimohîpîpîhapî detî yapîpatî satî utaaho womîhate. Iyataatî utaaho somî ambîpatî Papîriyaasihore. Papîriyaasihore so yapîpatî nyahî nowa noaipahohîpatî Morîtaahandî jaatî awaisîhoematatî bindataahore. Isî ko Papîriyaasihore nyangi nanyamaasî komî anîpîpîhapî notaise. Nanyamaasî notî gaahatî kanyisatî nyainjaatî biyatî bimîhî asisîha mairî manya sananyotaise.

⁸ Aihî Papîriyaasihomî sapîho sisîha nusoaipatî gwîhîho jîtipatisa gwîhiyataatî anjanî nanotondaise. Nanototîhî Porîho koapîhî notaise. Notî kopî gaapundataise. Gaapundatî ikwîrî ahîwisataise. Ahîwisatî komî timbîpa jîsaasihomî watîpîhanda nemwataise.

⁹ Siyatî Porîho kaihî mmonîwî atisawaawî satî yapitaahapîhiya nahatiya timbîpaisahiya Porîhoapîhî nasawaayopo. Nasauhî naasîkatî kiyatî Porîho kiyaamî timbîpa jîsaasihomî watîpîhanda nemwataise.

¹⁰ Aihî isîhiya kapîhapîhiya nyapî gaahiyaare tiwî maaritawaawî ikîpîpa maarîtiwî nehi nanyinyawaayopo. Aihî nyahî kapîhî Morîtaahanda bimonîhî waatîho murî mingwaasî sananyotaise. Sananyihî bimainjaatî sipîhandî windotî nutîhaawiyonîhura ikîpîpa wapa nyahî nenoaahîtimbîpaapî nesi nuwî sipîhandî kandotî ahiyawaayopo.

Porîho Morîtaahanda Namasî Notî Romîhanda Noaipataise

¹¹ Aihî nyahî sipîhandî windotî yamwaahaayo. Iyataatî sipîhandî nyahî yamwaahohîtiemandî mbîpa mbwaatî durîhîrî tiwayaasîhî namatî owetanîhuraapo tatî ahotinjahande. Iyataatî sandî sipîhandî aunahîpatî taunîhandî Arekîsandîriyaahandaahapîhanda. Iyataatî sipîhandî sandamî mandîhaasinî autaaahatîhura jaiwîtiwîhuramî swîpatî kaiwî ahiyawîhanda.

¹² Aihĩ kandoŋi nyahĩ nohaayo. Nowaati aunahĩpatĩ Sirakiyusihanda noaipĩhaayo. Noaipawaati kapĩhĩ bimonĩhĩ asisĩha mairĩ manya sananyotaise.

¹³ Sananyihĩ kapĩhĩ Sirakiyusihanda namasi nowaati aunahĩpatĩ wĩtĩ Risiyamĩhanda noaipĩhaayo. Aihĩ kapĩhĩ nanowaataati bowihĩhura mbĩpa gotĩ mbwaataise. Aihĩ mbĩpa kapa asisĩha yatairetĩ mbwaataati nanyamaasi naihi nowaati aunahĩpatĩ wĩtĩ Putiyorihanda noaipahaayo. Noaipawaati kapĩhĩ sipĩhandĩ namasi tĩmahiyahaayo.

¹⁴ Tĩmahiyaati kapĩhĩ ishiya usa Jisaasihopĩ gĩwunyaahohiyĩhiya usonĩhaayo. Aihĩ kiya Jisaasihopĩ gĩwunyaahohiyĩhiya wonjĩ maasi bimitĩhaawo nyatawaatopo. Aihĩ nyahĩ kiyaisaati kapĩhĩ bimonĩhĩ Saarehĩrĩ naasairĩhĩ sananyotaise. Sananyihĩ kapĩhĩ Putiyorihanda namasi yapĩpataapĩhĩ aunahĩpatĩ Romĩhandaahapĩ nohaayo.

¹⁵ Siyaati taawaati nyonĩhĩ ishiya usa Jisaasihopĩ gĩwunyaahohiyĩhiya Romĩhandaahapĩhiya nyapĩ taawi nasopo tauhi atisawaayopo. Atisawaawi nyangisaati nutanaati piwaatiĩndĩhaawi japĩ wihoaanĩ nasawaayopo. Napĩwĩ anjĩhaiwa nawĩho nunyawĩ nanoaitaatiwĩhaiwa maurĩ maiwa ahetimbĩpĩhĩ usa napĩwĩ jaawĩ bindawaayopo. Aihĩ amĩ usa kiyai nusatiapĩ mĩtaahi nasawaayopo. Napĩwĩ kahapaamapĩpa ahiyawĩ nawĩho nehohĩpĩpĩhĩ Apiyaasihanda nyapĩ jaawĩ bindawaayopo. Aihĩ nyahĩ nowaati noaipahonĩhĩ kiya nyangi nyasonawaayopo. Aihĩ amĩ Porĩho kiyaisĩ usonataati maarĩho witati andĩtitataise. Iyati sandapĩ Porĩho Autaahaatihoai gaare undati gaapundataise.

¹⁶ Aihĩ kiyaisaati nutasi maasi nowaati aunahĩpatĩ Romĩhanda noaipĩhaayo. Noaipahonĩhĩ Romĩhiyaamĩ awaisawĩhiya satawaatopo. “Gaasi Porĩho anjĩhandĩ wĩndĩ yandĩhandĩ netĩ bimonĩhĩ tunnĩwĩ yahwĩnohiyĩhiyaamĩ wo naasohĩ iwinjaati bimĩto,” tawaatopo.

Porĩho Romĩhanda Autaahaatihomĩ Pĩwiha Ausataise

¹⁷ Aihĩ Porĩho Romĩhanda noaipati bimihĩ asisĩha mairĩ ma sanausotaise. Sanawihĩ Judaahiyaamĩ awaisawĩhiya kapĩhĩ Romĩhanda bimohiyĩhiyaapĩ gandaase. Gaatihi kiya napĩwĩ ahoyanawaayopo. Napĩwĩ ahoyanĩhauhi kiyai Porĩho saundataase. “Nisi naisihiyaate, nyamĩ ishihiyai nĩnĩ maipĩhandĩ wĩndĩ kawĩndĩ itĩhundĩtĩ tĩtĩ wĩndĩ kamaawiso. Aĩndĩ nĩnĩ nyamĩ asoyaamĩ gaahaiwa nyahĩ newaati isiwasohĩwaiwa wĩndĩ netĩ namopĩsaso. Owetise. Owetihĩhandĩ kandĩ nehĩ Jerusaremhanda nanĩpuwawaayopo. Aiwĩ kiya Romĩhiyaamĩ ikwĩraatiĩnĩmawaayopo.

¹⁸ Aihĩ Romĩhiya nisi piwiha atiwi tĩtĩhemapĩ mmonawaayopo. Mmonawaawi kiya satawaatopo, “Kĩmo utaamo maipĩhandĩ wĩndĩ kiyonĩhĩ tiwaati naanjĩhandĩ numwĩtĩhaawo,” tawaatopo. Aiwĩ kiya nĩngi bĩpi natĩwĩnoaasito tĩwĩ katawaatopo.

¹⁹ Satiwĩ katauhĩhandĩ kandĩ Judaahiyaamĩ awaisawĩhiya piwiha sa baiwĩ atĩhomiwi nemapĩ satawaatopo, “Porĩhoai natĩpĩmusoasawise konĩhĩ napwĩndane,” tawaatopo. Aihĩ nisi piwiha awaisĩho Sisaaho atisati tĩtĩhenĩmaitandĩ nasataayo. Iyataati nisi nasohĩmandĩ nyamĩ ishihiya naisĩhiyaapĩ maipĩhaiwa saiwĩ saiwĩ kiyawaayopo tĩtandĩ nasataamaayo, owetise.

²⁰ Aihĩ sandapĩ nĩnĩ sangi jasonĩtĩ piwiha kasatĩtandĩ gandĩ nasamaataayo. Isĩraherĩhiya utaaho wopĩ nyangi japĩhĩ nanyamaitandĩ napĩtaise tĩwĩ waati gwĩnyaapĩ jaawĩ bindawaayopo. Aihĩ nĩnĩ kopĩ aimĩ nasati nyangi nanyamaase ndĩ komĩhĩretĩ japepihĩrataayo. Saindĩ komĩhĩretĩ japepihĩronĩhĩ kandapĩ nĩngi nanĩpuwawaayopo,” undati Porĩho kiyai kaundataase.

²¹ Aihĩ kiyaamĩha Porĩhoai saundawaatopo, “Kinyapĩ siyahore, siyahore, tĩwĩ utipĩhandĩ Judiyaahandaahapĩ namaapihĩ wĩndĩ atĩhomiso. Iyataati amĩ ishihiya usa Judiyaahandaahapĩhiya kĩmbĩhapĩ nasawaahandĩ kandĩ kinyapĩ siyahore, siyahore, tĩwĩ wĩndĩ atĩhomisawaawi wĩndĩ kamaanyatauhĩ atĩhomiso.

²² Iyataati aunahĩpa nahatewaara ishihiya Jisaasihomĩhĩretĩ japepihĩrohiyĩhiyaapĩ maipĩhaiwa katĩwĩ itĩhĩtauhi nyahĩ aimĩ mmonaati gwĩnyaawaahiyaanĩne. Isĩ sandapĩ wanĩ kiwahonĩ kinyĩ kinyĩ gwĩnyaahingĩtĩhandapĩ kanyatĩtaape,” undĩwĩ Porĩhoai kaundawaatopo.

²³ Aiwĩ kiya piwiha piwaatiĩtaatiwĩ asisĩha wa katĩwĩ Porĩhoaisawĩ ahiyawaayopo. Aihĩ asisĩha kiyaamĩ ahiyohĩhetĩ ishihiya taahiyĩhiya anjĩpĩpĩhĩ Porĩho bimimbĩpĩhĩ ahoyanawaayopo. Ahoyanĩhauhi Porĩho asisĩhaatihapĩ piwiha namasati Autaahaatiho iwinja bimĩndĩhandapĩ ausaati kaundataase. Aiwĩ kiya Jisaasiho katati kaiwaiwaapĩ akĩte tĩwĩ kopĩ gĩwunyaaitaatiwĩ Porĩho Mosesihomĩ piwiha ahotisĩhaapunĩ ishihiya usa Autaahaatihomĩ piwiha atiwi nepĩ ausaahohiyĩhiyaamĩ katohĩhaapunĩ tanyaaaha biyati ausaati kaundataase. Siyati kaundĩmĩ naihi ipĩho notĩ namaatiptaise.

²⁴ Kaundihⁱ isⁱhiya usa komⁱ pⁱwⁱha atisawaawⁱ pⁱwⁱha akⁱtⁱhaare tawaatopo. Aihⁱ amⁱ usa komⁱ pⁱwⁱha atisawaahandⁱ kandⁱ akaahaare tⁱwⁱ wⁱndⁱ baiwⁱ gⁱmunyaahopo. Owetise.

²⁵ Aihⁱ Porⁱho pⁱwⁱha wa sataha kaundataase. “Autaahaatⁱhomⁱ Itⁱpⁱho jⁱhura samⁱ jaasoyaisⁱ Aisaiyaahomⁱ maahomwaaŋapⁱ kaundisⁱha sa samⁱ jaasoyaapunⁱ sapunⁱ tⁱtⁱhi kandaase.

²⁶ Iyatⁱ Autaahaatⁱho Aisaiyaahoi saundataase. “Kⁱnyⁱ numbwⁱ isⁱhiya siyai satⁱpⁱ kaunde.

‘Sahⁱ pⁱhⁱtⁱwⁱ jawaahandⁱ kandⁱ akⁱtⁱhandⁱ wⁱndⁱ mondaapo. Aiwiⁱ sahⁱ pⁱhⁱtⁱwⁱ atisawaahandⁱ kandⁱ kaamⁱ tanyaahaapⁱ wⁱndⁱ gⁱmunyaitaapo unde.

²⁷ Iyataatⁱ satⁱpⁱ kaunde hⁱtohⁱtⁱmandⁱ apaapⁱmaahe. Isⁱhiya siya ndⁱha aimⁱ namaimapⁱhiyaare. Aiwiⁱ amⁱ kiyaamⁱ atⁱhomwaaŋⁱ aimⁱ napwⁱtⁱwⁱhiyaare. Aiwiⁱ kiya gwⁱnyaitaatⁱwⁱhandⁱ atiwiⁱ naitaatⁱwⁱhandapⁱ poundahiyaare. O kiya saiwa kamaiwⁱ baiwⁱ mmonⁱwⁱ baiwⁱ atiwiⁱ baiwⁱ itatamanⁱwⁱ gwⁱnyaapⁱ nⁱngisenda nepemaitⁱwⁱ napisaihaahⁱ nⁱnⁱ kiyaamⁱ maipⁱhaiwa nemwatⁱ amⁱ kiyaamⁱ naanjiwaiwai maawⁱ nemwaitaanⁱhe,’ *Aisaiyaaho 6:9-10*

undatⁱ Aisaiyaahoi Autaahaatⁱho kaundataase. Satatⁱ kaundihⁱ Aisaiyaaho katatⁱ ahaisⁱhaare.

²⁸ Iyataatⁱ Autaahaatⁱhomⁱ pⁱwⁱha nyangi japⁱhⁱ nanyamaasⁱtⁱhandapⁱha sahⁱ wⁱndⁱ baiwⁱ atⁱhomisopo. Atⁱhomisauhⁱ isⁱhiya Judaahiyaamatⁱpⁱmetahiyaapⁱ Autaahaatⁱho aimⁱ nusoasise. Isⁱ kiya Judaahiyaamatⁱpⁱmetahiyaapⁱ nⁱnⁱ pⁱwⁱha ka kaundisanⁱhⁱ baiwⁱ atitaapo,” undatⁱ Porⁱho Judaahiyaamⁱ awaisawⁱhiyai kaundataase.

²⁹ Undatⁱ Porⁱho pⁱwⁱha saiwa kaundihⁱ isⁱhiya usa baiwⁱ komⁱ pⁱwⁱhaapⁱ akⁱtⁱhaare tⁱwⁱ gwⁱnyaahohiyⁱhiyaunⁱ gⁱmunyaahohiyⁱhiyaunⁱ nowaawⁱ pⁱwⁱha kⁱha kⁱha kanⁱwⁱ sawana itⁱhⁱnnawaatopo.

³⁰ Iyatⁱ Porⁱho anⁱhandⁱ wⁱndaapⁱhⁱ bindataise. Bindataatⁱ kⁱhaara kⁱhaara anⁱhandⁱ komⁱ bimindⁱhandapⁱ nawⁱho tⁱmataise. Iyatⁱ kandⁱ anⁱhandaapⁱhⁱ bimihⁱ kⁱnaungwⁱha yatⁱmwⁱ sanausotaise. Iyatⁱ kⁱnaungwⁱha sauretⁱ Porⁱho kapⁱhⁱ bimihⁱ isⁱhiya napⁱwⁱ koai iwinjahauhⁱhiyai gaahatⁱ kawⁱsatⁱ numwaataise.

³¹ Gaahatⁱ kawⁱsatⁱ iwinjaatⁱ Autaahaatⁱho bimindⁱhandapⁱ ausaatⁱ isⁱhiyaisⁱ kaundataase. Iyatⁱ Porⁱho Awaisⁱho Jisasi Kⁱraisiho katatⁱ kaiwaiwaapⁱha wⁱndⁱ yamaayatⁱ andⁱtitatⁱ pⁱwⁱha ausaatⁱ kaundataase. Kaundihⁱ Porⁱho koai saiwa kamaimⁱ undⁱwⁱ isⁱhiya usa wⁱndⁱ itⁱhⁱmundopo. Owetise. (Aposerihiyaamⁱ kiyohⁱwaiwaapⁱ Rukⁱho jⁱpatⁱpaisⁱha nasatⁱ kⁱmbⁱhⁱndaise.)

Rom̐hiyaap̐ Ut̐p̐iho Por̐ho Rom̐hiyaap̐ Ut̐p̐imand̐ K̐mand̐ J̐pat̐ipaind̐hande

K̐mand̐ Rom̐hiyaap̐ Ut̐p̐imandap̐ Nes̐ip̐hande

Awaishom̐ p̐w̐iha awusaitand̐ natausaasih̐ p̐w̐iha nesi nais̐ho Por̐ho ut̐p̐ihaiwa Autaahaat̐hom̐ p̐waahaiwa 13, 14 kiyahaiwa j̐pat̐ipiyataise. Rom̐hiyaap̐ihaun̐ Korind̐hiyaap̐ ut̐p̐ihand̐ j̐handun̐ kap̐ihandun̐ Tesaronaikaahiyaap̐ihandun̐ am̐ Timotehop̐ihandun̐ Taitusihop̐ihandun̐ Pirimon̐hop̐ihandun̐ saiwa Por̐ho j̐pat̐ipiyataise. Aih̐ am̐ is̐hiya usa gw̐nyapenawaaw̐ p̐w̐iha Ip̐ruhiyaap̐iha Por̐ho k̐m̐iko j̐pat̐ipiyahaare tiw̐ gw̐nyaawaayopo.

Rom̐hiyaap̐ P̐w̐iha Nap̐imasataise

Por̐ho ut̐p̐iho k̐mo j̐pat̐ipais̐mop̐ tanyaaah nesi pat̐i ausaat̐ katis̐ha (1:1-17)
Woho apopaat̐ sawaho sawahaam̐ and̐titind̐hand̐ as̐timat̐tand̐hand̐ w̐ind̐ namaitaise tisi̐ha (1:18-3:20)
Nyah̐ as̐timat̐t̐ihaahand̐ nait̐ihaahandam̐ tanyaaah nyah̐ Kop̐ biyaat̐i gw̐wunyaahot̐ihandaah̐ tisi̐ha (3:21-4:25)
Nyah̐ Jisaasih̐oaisaat̐ t̐imaamaitaat̐ kiyaan̐n̐h̐ bind̐haaw̐ as̐timat̐t̐ihaahandam̐ daih̐ra mmonain̐a nut̐ihaawo tisi̐ha (5:1-8:39)
Ipot̐hura Autaahaat̐ho Is̐iraher̐hiyai j̐p̐ih̐ gaatat̐i numwaahon̐h̐ kiya nap̐w̐i kop̐i gw̐wunyaitaapo tisi̐ha (9:1-11:36)
G̐wunyaahohiy̐hiyaam̐ kaiw̐ bim̐taat̐w̐ih̐retap̐i katis̐ha (12:1-15:13)
Por̐ho is̐hiya usai asis̐ha gaahure undat̐i kom̐ p̐w̐iha owemas̐t̐ihandap̐iha (15:14-16:27)

Autaahaat̐ho Ot̐ip̐ipati Naninyat̐ Natanoaasind̐handap̐ Kat̐tandiyo

¹ Nis̐i nais̐hiyaat̐i nisataiw̐ K̐raisihop̐i gw̐wunyaahohiy̐hiyaat̐i aunah̐pat̐i awaipat̐i taun̐hand̐ Rom̐handa bimohiy̐hiyaate, n̐n̐ Por̐ihon̐n̐ sap̐i ut̐p̐imand̐ k̐mand̐ j̐pat̐ipiyataayo. Iyataat̐i n̐n̐ K̐rais̐i Jisaasihom̐i neh̐i ot̐ip̐ipat̐ihon̐n̐ ko kaha-paamap̐ipa katat̐i kiyaun̐jat̐i kaiwaiwaap̐iha p̐w̐iha gaaha wan̐iha kop̐i ausaat̐i is̐hiyai kaund̐tand̐ Autaahaat̐ho gaatat̐i nan̐imaat̐i nan̐im̐hanat̐i natanoaasis̐hon̐ne.

² Iyataat̐i P̐w̐iha Wan̐iha Gaaha sa Jisaasih̐o katat̐i kaiwaiwaap̐iha Autaahaat̐ho j̐ihura kom̐ p̐w̐iha atiwi nep̐i ausaahohiy̐hiya p̐ropet̐hiyaam̐hetap̐i saiwa siyat̐i noaipaitaise tat̐i t̐imanat̐i j̐h̐i katih̐i kom̐ p̐w̐iha j̐haat̐ih̐i j̐pat̐ipindis̐ihaare.

³ Iyataat̐i sa p̐wa neh̐i Autaahaat̐hom̐i Mwaahopaah̐it̐ahaare. Iyataat̐i am̐i ko noaipat̐i utaahoematind̐hand̐h̐i Daawit̐hom̐i mwaaya satoyaam̐i j̐t̐ip̐atetap̐i noaipataise.

⁴ Iyat̐i am̐i ko Autaahaat̐hotind̐hand̐h̐i Autaahaat̐ho kom̐ It̐ip̐ihom̐i wat̐ip̐ihandisat̐i an̐mwaah̐patomb̐i koais̐i ahowimat̐i numwaataat̐i kandaah̐i kop̐i sataat̐i ak̐it̐in̐h̐i Autaahaat̐hom̐i Mwaaho wat̐ip̐ihand̐i ap̐ipaah̐i awaind̐handisahore tat̐i is̐hiyais̐i net̐i nunjataise. Iyataat̐i so an̐mwaah̐patomb̐i nepaso nyam̐i Awais̐ho Jisas̐i K̐raisihore.

⁵ Iyat̐i ko n̐ngi and̐t̐iniwat̐i kom̐ ot̐ip̐ipat̐i p̐w̐iha naninyat̐i natanoaasis̐hon̐ne. Sand̐i ko n̐ngi sanind̐nd̐i is̐hiya yap̐ipat̐i nahandaahiyaais̐i numwaat̐i kom̐ p̐w̐ihaat̐ihemasan̐h̐i kiya kop̐i gw̐wunyaap̐i atiwi nep̐i kom̐ p̐w̐iha gaaha wan̐ihaam̐i ot̐it̐ih̐i p̐inuw̐i japepih̐it̐aat̐iwo.

⁶ Am̐i sah̐i Rom̐handaahiyaatangisangi Jisas̐i K̐raisihom̐hiyaatimat̐i taat̐iw̐i Autaahaat̐ho aim̐i gaasatisaw̐hiyaati maawe.

⁷ Sah̐i Rom̐handa bimohiy̐hiyaat̐i Autaahaat̐ho maar̐ho nasamisaw̐hiyaat̐i kom̐ apoh̐ipataat̐ihap̐hiyaat̐i kom̐hiyaatimat̐i taat̐iw̐i aim̐i gaasatisaw̐hiyaate, nyam̐i Ap̐iho Autaahaat̐ihoun̐i, nyam̐i Awais̐ho Jisas̐i K̐raisihoun̐i sangi gaahat̐i kasim̐i sah̐i and̐t̐it̐iw̐i maar̐ho napaisaat̐itan̐h̐i bim̐taat̐iw̐ihand̐i nasam̐taise.

Rom̐handaahiya K̐raisihop̐i G̐wunyaahoh̐it̐ihandap̐i Por̐ho Autaahaat̐ihoai Gaa-hoŋe Gaare Undataase

⁸ Wuwan̐i n̐n̐i namasat̐i sangi sand̐i kasat̐tandiyo. Sah̐i Jisas̐i K̐raisihop̐i baiw̐i gw̐wunyaahoh̐it̐ihandap̐i is̐hiya p̐w̐iha nesi yap̐ih̐i nahanda gaamap̐i kan̐ihauh̐i kandap̐i Jisas̐i K̐raisihom̐ihetap̐i nis̐i Autaahaat̐ihoais̐i n̐n̐i, “K̐ny̐i gaahōŋe gaare,” undataato.

⁹ Iyataati n̐ni Autaahaati^hhopi gaapundataahura sapi nas̐soaari g̐sunyaati gaapunda-toandaayo. Siyonih̐i Autaahaati^hho komi Mwaaahom̐i kata kaiwaiwaapi n̐ni ausaahohit̐ihandaah̐i and̐tati napamati otip̐ipati kawisoh̐iho ninjahosi ak̐ite t̐itaise.

¹⁰ Saindi ipotaataati wani sangisi n̐ni nap̐iti jasondandi gaapundataahura sawahom̐ihandis̐ ko daih̐ira wira daanuwt̐iendaah̐i daanuwt̐indi nunjenataayo.

¹¹ Sandi am̐i sangisi nap̐iti jason̐ti Autaahaati^hhom̐i Itip̐ihom̐ihaiwaapi sangi jatataman̐iti and̐tisaiwt̐ind̐ihand̐i nasam̐itand̐i n̐ni ap̐ipaah̐i maaritataate.

¹² Napisanih̐i mmot̐inaati sah̐i K̐iraisihop̐i g̐wunyaahoh̐it̐ihand̐i n̐ngisi n̐tataman̐ihon̐ih̐i am̐i n̐ni K̐iraisihop̐i g̐wunyaahoh̐it̐ihand̐i sangi neti jatataman̐it̐ando. Iyonih̐i am̐i ususaanangi nyam̐i kop̐i g̐wunyaahoh̐it̐ihand̐i kandi and̐tisaihon̐ih̐i am̐i nyah̐i ususaan̐i and̐tit̐it̐ihaahand̐i nait̐ihaawo.

¹³ Nisi nais̐hiyaati nisataiw̐i K̐iraisihop̐i g̐wunyaahoh̐iy̐hiyaate, k̐imandi sah̐i baiw̐i gw̐nyaapi^se, n̐ni sangisenda nap̐itand̐i taah̐iwaiwet̐i gw̐nyaataahand̐i kandi am̐i kahapaamap̐ipa wapa jinjah̐ira nis̐sapusi^shi namaaso. Is̐hiyaati Judaahiyaam̐i dawaataati bimoh̐iy̐hiyaatam̐i is̐hiya aunah̐ipa wiwaaraahiyaais̐i K̐iraisihop̐i g̐wunyaataatiw̐i komi p̐iw̐ihaat̐ihemahoh̐ipatamataindi am̐i nap̐iti sam̐ihat̐ih̐i naasaipiti kati kaitando.

¹⁴ Iyataati nisi ikw̐iraati^shi otip̐ipati awaipati naan̐ihand̐i is̐t̐ihon̐ine, is̐hiya nahatiyaais̐i Jisaasiho katati kaiwaiwaapi^sha p̐iw̐iha ausaati kaund̐tando. Is̐hiya am̐it̐iha gaaha owehiya nah̐iriw̐i mon̐iw̐i yamwaasiha an̐pataat̐ih̐i bimoh̐iy̐hiyaaisun̐i am̐i is̐hiya am̐it̐iha gaaha gw̐nyaapi mmon̐iw̐i awaiwaiwa kaiw̐i bimoh̐iy̐hiyaaisun̐i Autaahaati^hhom̐i p̐iw̐iha kaund̐tando.

¹⁵ Otip̐ipati siyahaiwa ikw̐iraati^shi ah̐i not̐ihon̐inis̐i am̐i sand̐i kandap̐i sah̐i aunah̐ipa awaipati Rom̐ihanda bimoh̐iy̐hiyaatangisangi K̐iraisihop̐i p̐iw̐iha ausaati kasat̐itand̐i n̐ni ap̐ipaah̐i awaand̐ihand̐i asakaindi maaritataayo.

P̐iw̐iha Gaaha Waniha Jisaasiho Katati Kaiwaiwaapi^sha Is̐hiyai Jap̐ih̐i Numwaitandi Autaahaati^hhom̐i Watip̐ihand̐e

¹⁶ P̐iw̐iha Jisaasiho katati kaiwaiwaapi^shaat̐ih̐i nisi maar̐iho amb̐ipati ahiyati an̐tindi is̐watataayo. Am̐i ka is̐hiya K̐iraisihop̐i g̐wunyaasaihihiyaais̐i jap̐ih̐i numwaitandi Autaahaati^hhom̐i watip̐ihand̐it̐iho. P̐iw̐iha ka Autaahaati^hhom̐i watip̐ihand̐i namasati Judaahiyaam̐ihati^shi noaipati am̐i kiyaam̐i dawaataati bimoh̐iy̐hiyaaisangi maaw̐i jap̐ih̐i numwaitand̐ihaatiho.

¹⁷ Iyati am̐i p̐iw̐iha sa ka Autaahaati^hho is̐hiyaais̐i sah̐i nisi nd̐iheti t̐it̐ihiyaati saasanotahiyaate, und̐tand̐ihand̐i neti siyati ausaimanataise, is̐hiya K̐iraisihop̐i g̐wunyaahoh̐it̐ihandaah̐ih̐i Autaahaati^hho kiyais̐i sah̐i t̐it̐ih̐i saasanotahiyaate, undataase. Am̐i kiya kiyaan̐ih̐i K̐iraisihop̐i g̐wunyaapi naisaihaah̐i Autaahaati^hho sah̐i saasanotahiyaate und̐ind̐ihand̐i kand̐n̐ih̐i ahot̐im̐i nutaise. Am̐i k̐imandi kandap̐i Autaahaati^hhom̐i p̐iw̐iha j̐ip̐it̐ipindis̐ha wa satise:

“Is̐hiya usa K̐iraisihop̐i kiyaam̐i g̐wunyaahoh̐it̐ihanda Autaahaati^hho kiyais̐i, ‘Sah̐i t̐it̐ihiyaati saasanotahiyaate,’ undisaw̐hiya nga nas̐soaari bim̐itaapo,” *Abakuk̐iho*

2:4

tati j̐ip̐it̐ipindise.

Is̐hiya Nahatiya Maip̐ihand̐i Kaiw̐i Autaahaati^hhoais̐i Ahosumwawaayopo

¹⁸ Iyataati am̐i Autaahaati^hhoais̐i is̐hiya nahatiya ahosumwapi^s maip̐ihand̐i kiyoh̐it̐ihandap̐i ap̐ipaah̐i Koais̐i apowind̐ihand̐i Autaahaati^hho yamah̐ipataat̐ihap̐i ausaimanataise, am̐i kiyaam̐i maip̐ihaiwa kiyoh̐iwaiwaara Autaahaati^hhom̐i p̐iw̐iha ak̐it̐iha akaaha nahatais̐i nep̐i ip̐ihatisoh̐it̐ihandap̐i wihoaan̐ihand̐i maip̐ihand̐i kiyai numwt̐ando.

¹⁹ Autaahaati^hho kiyais̐i wihoaan̐ihand̐i maip̐ihand̐i numwind̐indi apaap̐i^smahe, kiya kop̐i mmow̐i gw̐nyaataat̐iw̐ihaiwa aim̐i auta ausaiman̐inataise am̐i Autaahaati^hho sawaho aim̐i neti nunjiho.

²⁰ Iyati wuwani yeyetati Autaahaati^hho yam̐ihapatun̐i yap̐ipatun̐i am̐i kahapaamap̐ipaun̐i kiyati ahaisururaapi^s wapa auta namoipati^s noaasandiwaiwa komi watip̐ihand̐i watip̐ihaiwa kiyati kand̐n̐ih̐i jinjah̐ira ahot̐ind̐ihand̐i am̐i Autaahaati^hho neh̐i sawahometir̐ih̐iretap̐i is̐hiya aim̐i auta mmon̐im̐i nasawaatawaaayopo. Kahapaamap̐ipa Autaahaati^hho kiyati ahaihi^sh̐i auta ahotiwaiwetap̐i wapa noaasandimb̐ipaapi^s is̐hiya aim̐i mmon̐iw̐ihiyaare. Is̐i kiya Autaahaati^hhoai w̐indi samund̐itaapo kinyap̐i Autaahaati^hho so bindataise taati nyah̐i ap̐ipaah̐i w̐indi moho mund̐itaapo. Ap̐ipaah̐i owet̐itaise. Is̐i kiya w̐indi samund̐itaapo. Autaahaati^hhop̐i ko nyam̐i maip̐ihaiwa mose taati kiyahaayo mund̐itaapo.

²¹ Autaahaathiho bimundihandapi kiya aim+ mmonawaahandi kandi ko Autaahaathiho ap+paahi akitiho so tiwi windi g+maawunyaahopo. Aiwi ami kiya koaisi windi saundiwi, “Kahapaamapa nahatewa kinyihi kiyapaise,” undiwi gaare mundopo. Owetise. Kiya windi samaiwi daahi kiyaami amitiha omanititih nip+lati ap+paahi as+hatamataise.

²² Kiya sati+wi, “Nyah+ am+ti+ha gaaha gw+nyait+haahand+ nesi kait+haah+ra mmon-aahiyaan+ne,” tawaahand+ kandi daah+ kiya noaipap+ ap+paah+ is+hiya nahar+hat+maare.

²³ Aiwi+ Autaahaatiho jinjapihi asoho konihi bimisihopi w'indi baiwi giwunyaapi gaapundiwi mepi autaahepumwamahopo. Kopi nanipimapi nehi siwipati ishiya napopi owetohiyihiyaamuni kohasipihomuni akw'ranihomuni nepi oturiwi kaiwi kaiwaapi giwunyaapi atotipiwesawi gaapundiwi mepi autaahepumwawaayopo.

²⁴ Kiya siyauhi namati Autaahaathiho kiyaishi neti kiyaami omanitititih maipihaiwa apipaahi ainjotahaiwa gwinyaaahohiwaiwa kaitaatitwihatthemataise. Aih kiya kiyaami ambipati maariho katihi nesi nandaapi apipaahi ainjotati maipihapa ushiya sawana ami ashiya sawana kiyaami ambipati nepi mimaipaiwihaiwa ahoyaniwi kaiwi namititw kainaawaayopo.

²⁵ Autaahaati+hom+ pi+wi+ha akaaha namap+ nan+pimap+ jaip+pa nep+ maap+ ko kiyat+ ahaiwaiwai Autaahaati+hoemap+ kaiwaap+ atot+pi+wesaw+ gaapundi+w mep+ autaa+hemap+ kaiwaam+ asim+waati+tihi+ pinowaayopo. Autaahaati+ho kahapaamap+pa ami is+hiyai kiyat+ ahaisi+hoai kiya ko kiyat+ ah+wisaw+hiya wi+nd+ atot+pi+wesaw+ gaapundi+w mep+ autaahep+mumwuhopo, kiya koais+ni+h+ nas+soaar+ ak+ti+ni+h+ mep+ Autaahep+mumwajtaati+wi+hoaiso.

²⁶ Sandi siyauhi kandaþi Autaahaathiho isihiyaisi sawanaami ambipati maariho namaasaatati anjotati maipihaiwaatihemataise. Am sihiya sandi usihiyaisawi tithi namaatiwi kainiwi bitoaitaatiwihireti namasi asihya sawana asiri kihireti kiyaami ambipati sawana isiniwi naminiwi kainawaayopo.

²⁷ Am̐ s̐r̐i̐ k̐r̐et̐i̐ us̐hi̐ya̐is̐ang̐i̐ as̐hi̐ya̐is̐aw̐i̐ namaat̐i̐w̐i̐ amb̐ip̐at̐i̐ t̐maamaip̐i̐ kain̐i̐w̐i̐ bitoaitaat̐i̐w̐i̐h̐ir̐et̐i̐ namasi̐ as̐r̐i̐ k̐h̐ir̐et̐i̐ nehi̐ us̐hi̐ya̐ sawanaapaah̐i̐ kiyaam̐i̐ maari̐ho windotaise. Ai̐w̐i̐ us̐hi̐ya̐ sawana kiyaam̐i̐ amb̐ip̐at̐i̐ is̐n̐i̐w̐i̐ nam̐n̐i̐w̐i̐ ap̐ipaah̐i̐ ain̐jot̐at̐i̐ maip̐ih̐ai̐wa̐ kainawaayopo. Sai̐w̐i̐ kainawaaw̐i̐ kandaah̐i̐ t̐ti̐h̐i̐ naitaat̐i̐w̐i̐ kiyoh̐i̐t̐i̐hand̐i̐ kandap̐i̐ wihoana̐ih̐and̐i̐ maip̐ih̐and̐i̐ newaayopo.

²⁸ Ami kiya saiwī kiyauihi Autaahaathiho nehi iwinjasihi kiya kiya maipihaiwa amitiha maarthoathi gwinyaaahohiwaiwa wapa akipia gaahapa owehaiwa kiyawaayopo. Ami sandi kiya Autaahaathihopi pwiha akiti katirihireti gwinyaitaatiwihandapi sandi wapa awaaindihandimaahe tiwi gwinyaaahotihanda ko kiya nehi iwinjataise.

²⁹ Kiya kahapaamapipa apipaahi wĩndi tĩthĩmetĩhandĩ amĩ maipĩhaiwa amĩ kaha-
paamapipa nehi sawanaapihapaapaahunyaahohĩthĩhandĩ amĩ isĩhiya usaiĩ nepĩ nu-
sopĩsasĩtaatiwĩ nasĩsoarĩ maarĩtĩwĩ gwĩnyaaahohĩthĩhandĩ kiyaamĩ ambĩpatĩ maarĩho-
amĩthetĩ kĩpĩwĩndĩahiyaare. Amĩ mandĩtipĩpa amĩ isĩhiya siyĩhiyaĩsĩ tipĩ ne-
maitaatĩwĩhandĩ amĩ tundaatiwĩhandĩ amĩ jĩnjaipĩtĩndaatiwĩhandĩ amĩ isĩhiya usai
maipĩhapa wĩhoaanĩ kawitaatiwĩhandĩ kiyaamĩ amĩthetunĩ ambĩpatĩ maarĩthoatiĩ
tĩsaindĩahiyaare. Iyatĩ pĩwĩha usaamĩha natĩpĩ nepĩ isĩhiyaamĩ dawaataatapi katĩwĩ
kanĩwĩhiyaare.

³⁰ Aiwā isihyaamī ambipatī amī ambipatī amī dahopa nepī nusopīsasitaatīwī maipihaiwa katīwī kanīwīhiyaare. Kiya Autaahaatīhopī apousatī pohipaiwī isihya usai wipīwimatītaiso maatīwī maipihaiwa pīhītīwī katīwī kaiwī genanīwī kiyaamī ambipati nepī awaindemapihiyaare. Aiwī daihīra maipihaiwa kaitaatīwīhīra taahīrīhīraapī daapī nepī amī kiyaamī saniya sapīyai atīhomaawīwī wīretundīwīhiyaare.

³¹ Aiwī tīthīhapa amī tīthīmetīhapa kiya mmondaatwīhandī amītīha owetatī nahīriwī amī wapa kaitaatīwī pīwīha tīmanīwī katohipīpa wīndī kamaiwīhiyaare. Aiwī amī isīhiya usaisī kiya wīndī gaahatī kamaawīwī amī wīndī maarīho nunyawī asipīmaawīwīhiyaare.

³² Autaahaathihoṁ wĩnĩhapĩpa sataĩ isĩhiya saiwi sĩretĩ kiyohiyĩhiya
Autaahaathiho kiyaisĩ nemahonĩhĩ napwĩtaapo tati ahotimbĩpa mmonĩwĩhiyaare.
Mmonĩwĩhiyaataawaahandĩ kandĩ mwĩtetĩwĩ kiya kahapaamapĩpa maipĩhaiwa
kiyawaayopo. Aiwĩ amĩ nehĩ sandĩhĩhĩ kiyawaamaayopo. Isĩhiya usa saiwa maipĩwa
kiyohiyĩhiyaisĩ gaasĩ kaiwĩse undawaatopo.

2

Autaahaat:ho Is:hiyai Net: T:t:ih: Tip:tapaat: Usondaise

¹ Sah† is†hiyaat† nahatiyaat† is†hiya usais† p†w†ha nep† yawutaap† tip†tapaap† usohohiy†hiyaate, naason† naasongis† n†n† p†w†ha kah††tandiyon† baimb† atime,

titihi metati maipihaiwa kinyi satipi, saiwa nini windi kama indihoni ne tip, kinyi windi nepi namoasitaise, kihomihonye. Kinyi baimbi atime, ishiya usaisi kiyaami titihi metati maipihaiwaapi pwiha nepi kiyaisi yawutaapaise. Siyapaapi siri kireti kinyi kiwahongisangi maipihaiwa kaimbihonjisi kinyi kiwahonyiheti pwiha nepi yahutaatapaise.

² Ami nyahi aini mmonaahiyaane, ishiya setahaiwa titihi metahaiwa kiyohiyihiyai Autaahaathiho maipihaiwa wihoanji nunyati titihi tipitapaati usosiho.

³ Ami kinyi utahonji kiwahonji maipihaiwa sikaiwa kiyapaahandi kandi usa kaiwa kiyohiyihiyaisi nepi tipitapaapi usohingonye, kinyi napitaimbunyaapaise? Kinyi Autaahaathiho ningisi windi neti tipitapaati maanondaiso tipunyaapaino?

⁴ E kinyi Autaahaathiho gaahandi awaindihandi nahinyati windi keti gisi nemaahimati konihi nehi ginjatimi naindihandi nehihande tip nepi pohipaimbimapai? Autaahaathiho sandi gaahandi gisi kahimi naindindi kinyi kinyi maipihaiwaatihapi japihi nepemaitaapi kahisatise. Isi kinyi sandi mmonapaino, e owetiso?

⁵ Kinyi kinyi omanjititihi maarithoatithi daahi nepi watipitahonge. Siyapaapi kinyi wihoanjihandi naitaapihandi taapi nepi ahoyapaise. Isi sishi ipoti asisiha Autaahaathiho ishiyaami maipihaiwaapi komi apowindihanduni ami titihi ishiyaaisi tipitapaati usondandihandi neti ausaimanihonihura kinyi wihoanjihandi kandapi naitaise. Saimbi naitaapihandi kinyi wani taapi nepi awaindemapaise.

⁶ Ami sura Autaahaathiho ishiya nahatiya naaso naasoaisi kiya kiyohiwaiwaapi titihi kireti wihoanjihandi gaahandisangi ami maipihandi ishiyai yaawihandisangi numwitaase.

⁷ Iyati ami ishiya usa nehi gaahandihithi kiyaanithi mwitetiwi kaiwi ami yamihapataatithi kiya Autaahaathihoaisawi bimitaatiwihandapi daapi ami kiyaami ambipati nga ishiyaamuni Autaahaathihomi ndiheti noaipaitandihandapi daapi ami windi napoti owemetiwi asihihiya kiyaanithi bimitaatiwihandapi daahohiyihiyai jinjahira nasisoari bimitaatiwihandi Autaahaathiho kiyaisi numwitaase.

⁸ Iyati ami ishiya usa nehi sawanaapaahunyaapihiyaare. Aiji Autaahaathihomi pwiha akaahaapi pohipaiwi nemapihiyaare. Aiji ami titihi metimbipa kaitaatiwi titihi timbipai pohipaiwi namapihiyaare. Isi siyohiyihiyai Autaahaathiho koai apowindihandaahi wihoanjihandi yaawihandi kandapi numwitaase.

⁹ Iyati ami ishiya nahatiya maipihandi kiyohiyihiyai naanjihandi kiyaami ambipati maariho api paahi awaindihandi yaawahandi naitaapo. Autaahaathiho kiyaisi nunyonithi namasawi jithi Judaahiya nesaihi ami ishiya nahatiya Judaahiyaami dawaataatihiyaisangi naitaapo.

¹⁰ Iyati ami ishiya nehi titihi gaahandihithi kiyohiyihiyai yamihapataatithi baiwi bimitaatiwihanduni ami kiyaami ambipati Autaahaathihomuni ishiyaamuni ndiheti nga titihi autahi ahotitandihanduni maariho omanjititihi napaisaatiitandihanduni Autaahaathiho kiyaisi numwitaase. Namasati jithi Judaahiyaaisi nunyati ami kiyaami dawaataatihiyaisuni saiwa Autaahaathiho numwitaase.

¹¹ Ami Autaahaathiho usaisi windi mmonati neusosahomahe. Owetise. Isihya nahatiyaaisi nehi naasaipiti kati osamati kawisahore. Isi ami siri kireti ko ishiya nahatiyaaisi neti tipitapaati usondaise.

¹² Autaahaathiho Mosesihoai winihapi pa Judaahiyaapi numwimbipaami ipaahaapi dawaataati bindawaawi maipihandi kiyohiyihiyai kapaami ipaahaapi Autaahaathiho neti tipitapaati usohonithi kiya owetitaapo. Iyati ishiya Autaahaathiho Mosesihoai winihapi pa numwimbipaatihi bindawaawi windi minjapepihihiwi maipihandi kiyohiyihiyai winihapi pa kapaami pwihaaraahi Autaahaathiho neti tipitapaati usondaise.

¹³ Iyataati ami ishiya winihapi pa nehi atihira atisohiyihiyai Autaahaathihomi ndiheti noaipapi titihi saasanotahiyaamendaise. Owendaise. Isihya winihapi pa baiwi atiw ami kapa katirihireti japepihihiwi isi watohiyihiyai Autaahaathihomi ndiheti noaipapi titihi saasanotahiyaaimatawaayopo.

¹⁴ Judaahiyaanam ishiya dawaataatithiya nyapi winihapi pa Mosesihoai Autaahaathiho numwimbipaapi windi atihomiwi ami moniwihyaare. Saiwihyaataawaahandi kandi nehi kiya gwinyaaahohitihandaahi Autaahaathihomi winihapi pa katirihireti wiwaara kiyawaayopo. Kiya Mosesihomi winihapi pa owetati windi moniwihyaandaahandi kandi ami winihapi pa kiya katirihireti nehi nanihaiwi gwinyaaapi japepihirawaayopo.

¹⁵ Iyataati kiya kaiwi daiwi bitohohitihandi neti siyati nasooanataise, ishiya wapa kaiwi japepihihiwitaatiwi winihapi pa katiwaiwa kiyaami omanjititihi jipati pindataise tati neti nasooanataise. Iyati ami kiyaami amitiha maarihoaisangi sandi akite tati neti nasooanataise. Ami kiyaami omanjititihi gwinyaaahohiwaiwa wiweti kiyaisi saundati,

"Sahi p̄w̄iha naitaat̄w̄handi ahotahiyaate," undati am̄i wiwet̄i kiyai saundati, "Sahi ainahihiyaatisi p̄w̄iha wa windi namaitaapo," undataase.

¹⁶ Aih̄i sandi siya kiyati noaipaitaihi n̄ni Jisaasiho katati kaiwaiwaapi p̄w̄iha gaaha wan̄iha neti ausaati is̄ihiyai kaundataato. Iyataati sandaato, n̄ni p̄w̄iha gaaha wan̄iha ausaahoh̄iha katir̄ih̄i s̄ri k̄ret̄i noaipataise, ndi kandaato. Aindi sandaato, asis̄iha ipot̄ih̄i K̄rais̄i Jisaasihom̄ih̄etapi Autaahaatiho kahapaamap̄i is̄ihiya oman̄it̄ih̄i noasaw̄i gw̄inyaapi kiyoh̄i waiwa neti ausaimanati tip̄itapaati mmonati wihoaan̄ih̄andi numw̄itaise, ndi kandaato.

Judaahiya Sat̄iw̄i Nyah̄i Autaahaatihom̄i Win̄ihap̄i Mmonaahiyaane Tiw̄i Gw̄inyaawaayopo

¹⁷ Am̄i sah̄i is̄ihiyaati Judaahiyaatihi sat̄iw̄i, "win̄ihap̄i nyangi nyatataman̄itaiso," tiw̄i kapa baiw̄i is̄ip̄i kapeti w̄irandawaayopo. Aiw̄i am̄i sah̄i satawaatopo, "nyah̄i Autaahaatihom̄i is̄ihiyaane. Iyaati nyah̄i kom̄ih̄i deti bind̄ihaayo," tawaatopo.

¹⁸ Aiw̄i am̄i sah̄i wapa kaitaat̄w̄ihaiwa Autaahaatiho neti ḡisunyaas̄iwaiwaapi mmon̄iw̄i am̄i t̄it̄ih̄i nga saasanot̄ihapa sah̄i kaitaat̄w̄ihapa win̄ihap̄ipaatihap̄i aim̄i sah̄i mmon̄iw̄i nep̄ihiyaate.

¹⁹ Aiw̄i am̄i sah̄i aim̄i saiwi m̄mot̄inawaayopo: "Nyah̄i is̄ihiya nd̄iha niyotahiyaai daih̄ira nun̄jit̄ihaahiyaane, tiw̄i am̄i is̄ihiya asahatind̄it̄ih̄i bimohiȳih̄iyai sis̄iha t̄ipowaati autaah̄iwiwa n̄wimait̄ihaahiyaane," t̄iw̄ihiyaate.

²⁰ Iyati am̄i sah̄i sat̄iw̄i, "Nyah̄i is̄ihiya Autaahaatihom̄ihaiwaapi nah̄iriwi mon̄iw̄ih̄iyais̄i kaiwa nun̄jaati katawaun̄jaati am̄i manyinya waimwaayai katawaun̄johiȳih̄iyaane," tawaatopo. Aiw̄i win̄ihap̄ipaatihi gw̄inyaaitaat̄w̄ih̄andi tsaitati ahotind̄ih̄andun̄i Autaahaatiho ak̄it̄ih̄opi p̄w̄iha akaahaun̄i mmon̄iw̄ihiyaate.

²¹ Aiw̄i am̄i is̄ihiya usais̄i ikomaan̄iwise und̄iw̄i sah̄i kat̄iwun̄jaw̄ihiyaate. Isi napindapi sah̄i sawanaati windi kat̄iw̄i maasan̄ihopo? Sah̄i p̄w̄iha sat̄iw̄i, "Win̄i ikomaan̄ime," tiw̄i ausaapi katawaah̄andi kandi sah̄i ikonawaayopo.

²² Aiw̄i sah̄i sat̄iw̄i, "As̄ihiya am̄i us̄ihiya usaam̄ih̄iyaisapi ikon̄ip̄i kamaime," tawaah̄andi kandi sah̄i sawanaati sandi kandi maip̄indi kiyawaayopo. Aiw̄i wapa is̄ihiya otur̄iw̄i namasaw̄i sw̄ipati kiyauh̄ihaiwaapi sah̄i poh̄ipaiw̄i kah̄it̄iw̄i noamawaah̄andi kandi kaiwaam̄i an̄ihaiwaatihi nandaapi kat̄ih̄i wapa ahot̄ih̄ihaiwa sah̄i ikon̄iw̄i nep̄ihiyaate.

²³ Aiw̄i am̄i sah̄i sat̄iw̄i, "Autaahaatihom̄i win̄ihap̄i ap̄ipaah̄i gaahapaatihi mmon̄aati newaahiyaane," tiw̄i kat̄iw̄i genanawaah̄andi kandi sah̄i kom̄i win̄ihap̄i nep̄i seh̄imwaapi nusop̄is̄asoh̄it̄ih̄andaahi Autaahaatihom̄i amb̄ipati nep̄i ap̄ipaah̄i m̄maipaiw̄i koai maw̄ih̄andi nun̄yaw̄i nep̄i nusop̄is̄asawaayopo.

²⁴ Am̄i sandapi Autaahaatihom̄i p̄w̄iha j̄ipatīp̄indis̄iha wa satise:

"Sahi Judaahiyaati daiw̄i bitohoh̄iwaiwaapi is̄ihiya sam̄i dawaataati bimohiȳih̄iya Autaahaatihop̄i sis̄ip̄ih̄itopo," *Aisaiyaaho 52:5*
tati j̄ipatīp̄indise.

²⁵ Sah̄i Autaahaatihom̄i win̄ihap̄i baiw̄i japepih̄irawaawaah̄ih̄i sam̄i amb̄ipati namandipapi ahoaandind̄ih̄andi sandi jatataman̄itaise. O am̄i Autaahaatihom̄i win̄ihap̄i sah̄i windi baiw̄i min̄japepih̄irawaah̄andi kandi sam̄i amb̄ipati namandipapi ahoaandind̄ih̄andi sangi windi maas̄itataman̄itaise.

²⁶ Iyataati am̄i Judaahiyaatami dawaataati is̄ihiya bimohiȳih̄iya Autaahaatihom̄i win̄ihap̄i baiw̄i japepih̄irisaihaah̄i Autaahaatiho satati, "Kiya amb̄ipati namandipapi ahoaandahiyaare," tati windi kiyai mausondaiso? Am̄i kiya kiyaam̄i amb̄ipati windi namandipapi ah̄imoaawaah̄andi win̄ihap̄i japepih̄irisaihaah̄i am̄i kiyai amb̄ipati namandipandahiyaamat̄iyati s̄ri k̄ret̄i Autaahaatiho usondaise.

²⁷ Sah̄i Judaahiyaati Autaahaatihom̄i win̄ihap̄i ut̄ip̄ihooatihi nep̄i j̄ipatīpaiw̄i sam̄ih̄atih̄i ahotati am̄i sam̄i amb̄ipati namandipapi ahoaandahiyaatītawaah̄andi win̄ihap̄i nep̄i nop̄is̄asawaayopo. Sah̄i siyauh̄ih̄andi kandi is̄ihiya sam̄i dawaataatihiya amb̄ipati nahomaamandipapihiya win̄ihap̄i nehi nan̄ihaiw̄i baiw̄i nep̄i japepih̄irawaayopo. Isi sandapi kiya sam̄ih̄eti p̄w̄iha nep̄i yasutaitaapo.

²⁸ Iyataati am̄i is̄ihiya diyaan̄ih̄i t̄it̄ih̄i Judaahiya ak̄it̄in̄ih̄i amb̄ipati namandipandati ahoaandahiyaare? Is̄ihiya nehi kiyaam̄i amb̄ipateti nehi yamaati tiwat̄ihaati namandipanda ahoaandisaw̄ih̄iya siya Judaahiyaamaahe. Owetise.

²⁹ Is̄ihiya t̄it̄ih̄i ak̄it̄in̄ih̄i Judaahiyaatohiȳih̄iya kiyaam̄i maar̄iho oman̄it̄it̄ih̄i Autaahaatihom̄i It̄ip̄ihora noaipapi namandipandati ahoaandahiyaare. Win̄ihap̄ipaara yamaati tiwat̄ihaatihi amb̄ipateti namandipanda kiyaam̄i oman̄it̄it̄ih̄i maar̄ihooatihi namandipanda ahoaandisaw̄ih̄iya siyaah̄ih̄i Autaahaatihoapihap̄i amb̄ipati awaipati newaayopo.

3

¹ Iyataati amĩ isĩhiyaatiĩ usaati satĩwi nasendaapo, o amĩ siyonaahi Judaahiya isĩhiya kiyaamĩ dawaataatiĩ bimohiyĩhiyaisĩ napindaahiĩ daahepumwapiĩ nusatipĩhaahopo?

Tĩtaapo. Satĩwi amĩ kiya kiyaamĩ ambĩpatamĩ atĩtatĩ namandipapĩ kiyai gaahatiĩ kiyawaayowo? Tĩwi nasendaapo. Aiwĩ amĩ satĩtaapo, ambĩpatiĩ namandipatotĩhandĩ nehĩ ambĩpatamĩhandĩmetanaahi amĩ kandamĩ akĩtĩhandĩ gaahandĩ napindiĩ noaipaitaisono? Tĩtaapo.

² Amĩ sahi satĩtĩndapĩ nĩnĩ wihoanĩhandĩ satĩtĩndiyo, kiya wiwa taahĩwaiwa taahĩwaiwetapĩ isĩhiya kiyaamĩ dawaataatiĩhiyaisĩ nusatipĩhaawaayopo. Apĩpaahi awaindĩhandĩ Autaahaatiĩho komĩ pĩwiĩha Judaahiyaamĩ ikwĩraatiĩhi ahiyataise. Aihĩ Judaahiya kopĩ jatawaawĩ isĩhiyai katĩwunjawaayopo.

³ Iyataati amĩ Judaahiyaamĩ usa Autaahaatiĩho pĩwiĩha kiyai numwisĩha wĩndĩ baiwĩ gĩmaawunyaapĩ miwatisaihaahiĩ napitimatiĩtaise? Autaahaatiĩho isĩhiyaisĩ saiwa saiwa sawitando tatiĩ gwĩnyaatiĩ katatiĩtĩmaniwaiwa kiyaamĩ siyohĩtĩhanda netĩ nopĩsasĩnĩhonĩhiĩ ko wĩndĩ netĩ itatamanatiĩ kaiwa nga kamaitaiso?

⁴ Autaahaatiĩho wĩndĩ siyatiĩ kamaitaise. Amĩ isĩhiya nahatiya wiwetĩ jaipĩtisaihiĩhandĩ kandĩ Autaahaatiĩhohĩ nahatewetĩ nehĩ akĩtĩhaiwaahiĩ katatiĩ kiyahore. Iyataati sandapĩ Autaahaatiĩhomĩ pĩwiĩha jipatiĩpindisiĩhapiĩ wa satise:

“Autaahaatiĩhonye, kĩnyĩ pĩwiĩha katisamĩhaapiĩ isĩhiya satĩwi komĩ pĩwiĩha apĩpaahiĩ tĩtĩhiĩ akĩte tĩtaapo. Iyataati amĩ isĩhiya gisĩ asĩretĩ jaipĩtĩwiĩ satĩwi, ‘Kĩnyĩ siretĩ saiwa saiwa kaimbĩhoje,’ tĩwi pĩwiĩha kĩnyĩhetemasaihiĩ kaisĩ kĩnyĩ nepĩ tipĩndĩmapĩ tĩtĩhiĩ ainahiĩhonĩ saasanotahonĩ noaipaitaise,” *Aunihĩhĩrĩ 51:4* tatiĩ jipatiĩpindise.

⁵ Iyataati amĩ nyamĩ maipĩhaiwa kiyohĩwaiwa Autaahaatiĩhomĩ tĩtĩhiĩ saasanotiĩwaiwa netĩ ausaimanatiĩ nasooanĩhonaahiĩ nyahiĩ napitĩtĩtĩhaawe? Isĩhiya usa katohĩpatiĩ newaatiĩ nyahiĩ satĩtĩhaawo? “Nyahiĩ maipĩhaiwa kiyohĩwaiwa netĩ isĩhiyaisĩ siyatiĩ, ‘Autaahaatiĩho nehĩ tĩtĩhiĩhosĩ amĩ tĩtĩhiĩ gaahaiwaahiĩhiĩ kiyataise,’ undatiĩ netĩ nunjon-aahiĩ amĩ Autaahaatiĩho tĩtĩhiĩmetahandĩ kiyatiĩ nyamĩ maipĩhaiwaapiĩ wihoanĩhandĩ yaasĩhandĩ nyangi napindapĩ nanyinyataise?” tĩtĩhaawo.

⁶ Apĩpaahiĩ owetise. Ko wĩndĩ tĩtĩhiĩmetĩhandĩ kiyahomaahĩ. Isĩ amĩ Autaahaatiĩho apĩpaahiĩ tĩtĩhosĩ tĩtĩhiĩ kiyatiĩ nyahiĩ Judaahiyaanangi nyamĩ maipĩhaiwaapiĩ netĩ wĩndĩ tipĩtapaatiĩ maanyonataataahiĩ amĩ isĩhiya nahatiyaisĩ napindaahiĩ napitiyatiĩ netĩ tipĩtapaatiĩ usondaisono?

⁷ Iyataati amĩ samĩ usaati satĩtaapo, “Nyahiĩ Autaahaatiĩhomĩ pĩwiĩha newa japepihiĩtĩtaano taatiĩ katohĩrĩhĩretĩ wĩndĩ kamaayohĩtĩhanda Autaahaatiĩho isĩhiyaisĩ saindiĩ kawito tiwaiwa waatiĩ auta noaipatiĩ ko sawahoaisĩ netĩ nĩwimaatiĩ awaindemahonaahiĩ amĩ Autaahaatiĩho napindapĩ nyangi satatiĩ sahiĩ maipĩhiyaate, nyatatiĩ pĩwiĩha nyamĩhetĩ netĩ yanyutaase?” tĩtaapo.

⁸ Amĩ sandĩ sahiĩ satawaawaahiĩ kĩmandĩ satĩwi, “Gwĩnyaawaawe, nyahiĩ maipĩhandĩ pĩhiĩtaatiĩ kaitĩhaawo, kandetapĩ Autaahaatiĩho sawahoaisĩ netĩ awaindemwaitandĩhandĩ nga pĩhiĩtatiĩ naito,” tĩwi gwĩnyaawaawe. Sandĩ satĩwi gwĩnyaawaawĩ nĩnĩ satohĩtĩndapĩ isĩhiya usa nisĩ ambĩpatiĩ nepĩ nanopĩsasĩwi nisapiĩ pĩwiĩha katĩwi, “Porĩho isĩhiyaisĩ sandĩ kaitaatiĩwĩ kataunjataise,” tĩwi asĩretĩ katawaatopo. Isĩ isĩhiya siya satĩwi gwĩnyaapiĩ kiyohiyĩhiyaisĩ Autaahaatiĩho tĩtĩhiĩ nga maipĩhandĩ wihoanĩ numwĩtaise.

Isĩhiya Nahatiya Naasohĩ Naasohĩsangi Tĩtĩhiĩ Saasanotahiya Apĩpaahiĩ Owetamase

⁹ Amĩ sandĩ setisĩ nyahiĩ Judaahiyaanĩnĩ isĩhiya nyamĩ dawaataatiĩ bimohiyĩhiyaisĩ Autaahaatiĩhomĩ ndĩhetĩ nusatipĩhaawaatiĩ gaahiyaanĩtĩndĩho? Apĩpaahiĩ owetise. Judaahiyaanĩnunĩ isĩhiya nyamĩ dawaataatiĩhiyaunĩ nauratiĩhiyaatiĩ nyamĩ maipĩhandĩ kiyohĩtĩhandĩ noaipatiĩ nyamĩ awaisĩhoematatiĩ nyainjatatise ndĩ aimĩ netĩ nasiso.

¹⁰ Iyataati sandapĩ Autaahaatiĩhomĩ pĩwiĩha jipatiĩpindisiĩha wa satise:

“Isĩhiya nahatiya naasohĩ naasohĩsangi Autaahaatiĩhomĩ ndĩhetĩ tĩtĩhiĩ saasanotahiya apĩpaahiĩ owetamase.

¹¹ Iyatiĩ amĩ tĩtĩhape tĩtĩhiĩmetĩhape tĩwiĩ mmonĩwĩhiya apĩpaahiĩ owetatiĩ amĩ Autaahaatiĩhopaahaiwĩhiya apĩpaahiĩ owetamase.

¹² Iyatiĩ amĩ isĩhiya nahatiya Autaahaatiĩhoai wĩndĩ nepĩ miwatiĩwĩ namapiĩ amĩ nahatiya noaipapiĩ wapa maipĩtĩhiĩ daatiĩpatĩpatĩ namahohĩpĩpaamataiwiĩ apĩpaahiĩ maipĩtĩwĩmawaayopo.

Aiwĩ naasohĩ naasohĩsangi gaahandĩ apĩpaahiĩ wĩndĩ kamaiwĩmawaayopo?” *Aunihĩhĩrĩ 14:1-3*

¹³ “Aiwiĩ kiyaamĩ maahomwaanĩ itapĩpaamĩ anĩmwaahiĩpatiĩ nundataatiĩ ainjotimumwaanjamatiyahamwaanje.

Aiwi+ kiyaam+ maahomwaan+ kamwaan+ omas+hetap+ maip+hapa j+njaip+pa nipinjan+m+ noaipahiyaare.” *Aun+hi+hi+ri 5:9*

“Kiyaam+ maahomwaan+ p+wi+ha maip+ha noaipas+haara akwiran+hom+ onaap+paamatiyat+ is+hiyai tiwamas+hi napowaayopo.” *Aun+hi+hi+ri 140:3*

14 “Aiwi+ kiya kiyaam+ maahomwaan+ is+hiyaam+ maar+ho nep+ tipatetepumap+ m+maip+witaat+wi+haiwaah+hi tsaitahiyaare.” *Aun+hi+hi+ri 10:7*

15 “Aiwi+ am+ kiya ket+ tar+waiwi+ is+hiyais+ yaaw+haiwa nunyaw+ siy+hiyais+ tip+hiyaare.
16 Aiwi+ am+ kiya is+hiyais+ nep+ nop+isas+m+ niyauh+hap+hi am+ is+hiya nep+ iw+rin+wi+ nop+isas+n+m+ nowaayopo.

17 Aiwi+ kiya is+hiya usaisaw+ b+pi p+wann+wi+ napaisaat+ bim+taat+wi+hi+ra dai+hi+ra w+nd+ mon+wi+hiyaare.” *Aisaiyaaho 59:7-8*

18 “Aiwi+ kiya sat+wi+ nyam+ maip+haiwaap+ Autaahaat+ho yaasat+ naan+hand+ nyangi nanyam+taiso ti+wi w+nd+ ap+paah+ yamai+wi+hiyaare,” *Aun+hi+hi+ri 36:1*
tati Autaahaat+hom+ w+ni+hap+paat+hi j+pat+pindise.

19 Iyataat+ nyah+ aim+ mmonaahiyaan+ne, p+wi+ha nahataapa Autaahaat+ho w+ni+hap+pa katimb+pa is+hiya kapaam+ naapor+hi+rot+ bimohiy+hiyaap+se. Autaahaat+ho w+ni+hap+pa ahiyataise. Kapetap+ is+hiya yap+hi nahatewaaraahiyaais+ sah+ maip+hiyaate, undat+ nunjat+ kiyaam+ maahomwaan+ net+ nuwisapu+w+ando. Iyat+ is+hiya nahatiyais+ Autaahaat+ho sah+ maip+hiyaate, undat+ net+ tip+taapat+ usondando.

20 Sand+ apaap+maase, is+hiya w+ni+hap+paam+ katiwaiwa japepih+ri+wi kiyoh+ti+handaa+ Autaahaat+hom+ nd+het+ noaipap+ ti+hi+ saasanotahiyaataawaamaayopo. Ap+paah+ owetise tat+se. Iyat+ am+ w+ni+hap+paam+ ot+ip+pat+ kair+hi+ri si+rete: is+hiyais+, “Sah+ maip+hiyaat+si+ maip+haiwa kiyawaayopo,” undat+ net+ nunjataise.

Is+hiya K+raisihop+ G+wunyaahohiy+hiyai Autaahaat+ho Sah+ Ti+hi+ Saasanotahiyaate Undat+ Usonataise

21 Is+hiyaam+ w+ni+hap+paam+ dai+hi+ra seti+hand+ kand+ Autaahaat+ho is+hiyai sah+ nis+ nd+het+ ti+hi+ saasanotahiyaate, undat+ usondand+hi+ra w+ra wan+ net+ is+hiyais+ nunjataise. Iyataat+ si+ra daahira w+ni+hap+paam+hi+raamaahe. Owetise. Siyataahand+ kand+ si+kandap+ Mosesihom+ w+ni+hap+paun+ am+ Autaahaat+hom+ p+wi+ha atiwi+ nep+ ausaahohiy+hiyaam+ p+wi+ha j+pat+pindisi+haat+hap+ sandap+ aim+ ausaat+hi+ ahotise.

22 Is+hiya Jisai+ K+raisihop+ g+wunyaahohiy+hiyai Autaahaat+ho saundataase, “Sah+ nis+ nd+het+ ti+hi+ saasanotahiyaate,” undat+ usonataise. Sand+ is+hiya nahatiya K+raisihop+ g+wunyaahohiy+hiyai Autaahaat+ho kaw+saataise, am+ kiya nahatiya kom+ nd+het+ naurat+hetahiyaat+ho.

23 Sand+ is+hiya nahatiya nauratetoh+ti+nd+ am+ maip+hand+ kaiwi+ kiya Autaahaat+ho jap+hi+ numwaahon+hi koaisaw+ maas+ bim+taatiw+handap+ nenaa+hi+tauhe.

24 K+rais+ Jisaasiho is+hiyai kiyaam+ maip+handaat+hap+ jap+hi+ nuwat+ numwait-and+ ot+ip+pat+ ip+ ti+hi+ ataw+hatet+ kaindi+handap+ kom+hetap+ Autaahaat+ho is+hiya wihoaan+hapa w+nd+ kamaiw+hand+ kon+hi+ nas+soaari+ maar+ho as+paind+handaa+hi is+hiyais+ saundataase, “Sah+ nis+ nd+het+ ap+paah+ ainahiy+hiyaat+ ti+hi+ saasanotahiyaate,” undat+ usonataise.

25-26 Autaahaat+ho Jisaasihoai ip+ ti+hi+ ataw+hatet+ natausaas+hi+ ko katet+ napotaise, is+hiya kop+ g+wunyaahohiy+hiyai maip+handaat+hap+ jap+hi+ numwaitando. Iyataat+ ji+hura is+hiya maip+hand+ kiyohiy+hiyais+ sah+ wihoaan+hand+ nep+se, undat+ ne-maamat+ neh+ nan+hiyat+ b+pi iwin+jainjahore. Ji+hura sainjahondaahand+ kand+ am+ ko ti+hi+hotind+hand+ wan+ kimura is+hiyaam+ maip+hand+ ti+themwataayo tati Autaahaat+ho is+hiya nahatiyais+ nunjat+ ausaimanataise. Am+ siyat+ is+hiya nahatiya K+raisihop+ g+wunyaahohiy+hiyai saundat+, “Sah+ nis+ nd+het+ ti+hi+ saasanotahiyaate,” undoh+hon+ne tati is+hiyais+ net+ nunjataise.

27 Is+ nyah+ w+ni+hap+pa japepih+ron+hi Autaahaat+ho kandaah+ nis+ nd+het+ saasanotahiyaate nyati+hi nyah+ kandap+ tahaapait+haawo? Ap+paah+ owetise. Am+ sand+ is+hiya tahaap+ti+haahand+ napindape? Owetise. Sand+ nyah+ w+ni+hap+pa japepih+ri+haawo e? Ap+paah+ owetise. Nyah+ w+ni+hap+pa japepih+ri+haaw+ tahaap+ti+haahand+ owetamase. Neh+ nyah+ K+raisihop+ g+wunyaahoh+ti+handaa+hi nyah+ genanaat+ tahaap+ti+haahand+ owendaase.

28 Iyataat+ nyah+ siyaat+ mmonahaayo, is+hiya w+ni+hap+pa japepih+rohi+ti+handaa+hi kiya Autaahaat+ho sah+ ti+hi+ nis+ nd+het+ saasanotahiyaate undataamaase. Owetise. Neh+ kiya K+raisihop+ g+wunyaahoh+ti+handaa+hi Autaahaat+ho kiya saundataase, “Sah+ nis+ nd+het+ ti+hi+ saasanotahiyaate,” undataase.

²⁹ Isi ami Autaahaatiho nehi Judaahiyaanamaahih: Autaahaatiho? E ami ishiya nyah: Judaahiyaanam: dawaataatihiyaamimaawi Autaahaatihometindih? Ye, Autaahaatiho nehi naasohisi Judaahiyaanamuni ishiya nyami dawaataatihiyaamuni ko Autaahaatiho.

³⁰ Autaahaatiho nehi naasohisi kimiko nyah: ambipatami atitai namandipata Judaahiyaanangi nyah: nyami Kiraisihopi giwunyaahotihanda Autaahaatiho sanyatataase, "Sah: nisi ndiheti saasanotahiyaate," nyatataase. Iyati ishiya nyami dawaataatihiya kiyaam: ambipati nahomamaandipapihiyai kiyaam: Kiraisihopi giwunyaahotihanda Autaahaatiho saundataase, "Nisi ndiheti sah: titih: saasanotahiyaate," undataase.

³¹ Isi ami siyonaahi nyah: Jisaasiho japihi nanyamaasihopi giwunyaahotihanda Autaahaatiho piwih: winihapi jihura jipati pindimbipa apipaah: namihayono? Owetise. Nyah: windi samaayaati kapai newa anditiwaati titihiwaati isiwataati kapami katirihireti daayahaayo. Sandi kireti kiyahaayo ndi nasisitandi piwih: jipati pindise ndi satohimaapi kimandi kasatitani atiwise.

4

Autaahaatiho Abiraahamihoi Saundati Kinyi Nisi Ndiheti Titih: Saasanotahone Undataase

¹ Abiraahamih: Judaahiyaanam: asih: koetapi nyah: namoyaati: masotihoi Autaahaatiho wapa kawindihandapi nyah: mmonaati gwinyaitihaawi katitandiyo. Abiraahamo so nehi utaaho nyamatiyahosi ko napitaihi ami Autaahaatiho koai napitiwisataise?

² Ami Abiraahamo nehi sawahomi kaiwaiwaara Autaahaatiho nisi ndiheti titih: kinyi saasanotahone undonaahi ko nini watipihoni tati genanati tihapiti: tatihe. Ami ko siyati tihapitindaataahi nehihandi kaitaihe.

³ Ami sandapi Autaahaatiho piwih: jipati pindisiha wa satise:

"Abiraahamih: Autaahaatiho giwunyaasih: ami sandi giwunyaasitindaahi Autaahaatiho Abiraahamihoi kinyi nisi ndiheti titih: saasanotahone," *Wuwanihapihi: 15:6*

undati usonataise.

⁴ Nyah: aim: mmonaahiyaane, utaaho wo wapa otipipati kaisih: wapa nawihoisangi netaise. Kom: otipipati kaipatapi wihoanihapa nesipipaapi nehihandi netaise tiwi ishiya usonawaamaayopo. Owetise. Kom: otipipati kaipatetapi nusoaipasihapa netaise, tiwi usonawaapo.

⁵ Utaaho otipipati kiyahomihireti sendaahandi kandi utaaho wo otipipati wapa kamaayati nehi Autaahaatiho ishiya maipihiyais: sawaho gwinyaasitihireti sah: titih: saasanotahiyaate, undirihireti kaundisihopi giwunyaaso kom: giwunyaasitindaahi koais: Autaahaatiho kinyi titih: saasanotahone undataase.

⁶ Ami sandapi Daawitihoisangi satati katise, utaaho wo otipipati katetapi koai Autaahaatiho kinyi titih: saasanotahone unditandihati windi kamaayahoi nehihandi Autaahaatiho kom: maaritindihandaahi kinyi titih: saasanotahone undonih: nga maarititaise tise. Iyati Daawitih: satise.

⁷ "Ishiya titih:metihaiwa kiyohiwaiwa Autaahaatiho aim: nemwati, kiyaam: maipihaiwa nahwisati nanipimatisawihya gaasi maaritiwise.

⁸ Iyataati ami utaaho wo kom: maipihaiwa neti komiheti yawutaati nemaitandi Awaisho maipihaiwa neti windi awitaihi amitiheti ahimaayonih: gaasi maaritane,"

tati Daawitih: katise.

Aunihiri: 32:1-2

⁹ Ishiya kiyaam: maipihaiwa Autaahaatiho nemwati sah: titih: saasanotahiyaate undisawihya maaritiwise, tati Daawitih: katindindi Judaahiyaanini ambipatami atitai namandipandahiyaanapaahiso e owetise? Owetise. Ishiya nyah: Judaahiyaanam: dawaataati ambipatami atitai nahomaamandipatiwihyaapimaawise. Iyataati Autaahaatiho piwih: wa jipati pindisiha nini katonih: nyah: aim: mmoho satahaaro Abiraahamih: Autaahaatiho giwunyaasih: kandaahi Autaahaatiho Abiraahamihoi kinyi nisi ndiheti maipihandi owehoni titih: saasanotahone undise tahaaro.

¹⁰ Sandi Autaahaatiho Abiraahamihoi saasanotahone undindindi Abiraahamih: kom: ambipati namandipasihura ipoti kaundataamaase. Jih: sangi namandipasihura sandi kaundataase.

¹¹ Iyati jih: Autaahaatiho Abiraahamihoi saunda nisapi kinyi ginunyaahingitihanda nisi ndiheti titih: saasanotahone undati ami saundataase, sandapi akite tip:

gwi¹nyaitaapi k¹ny¹ kiny¹ ambipatami atit¹at¹ namandipate undat¹ ipot¹ kaundihi Abiraaham¹ho kiret¹ kiyataise. Abiraaham¹ho siyat¹ ambipatami atit¹at¹ sang¹ ahoaat¹ namandipati nehi j¹hi Autaahaat¹hopi giwunyaasit¹handa Autaahaat¹ho koai kiny¹ tit¹hi saasanotahone undindihanda ishiya ambipatami atit¹at¹ nahomaamandipatiw¹ ipot¹ihura kop¹ giwunyaasaihiyai sir¹ kiret¹ Autaahaat¹ho saunda sahi saasano-tahiyaate unditandihyaami ko noaipati sap¹ho sat¹hoematataise.

¹² Iyat¹ Abiraaham¹ho Judaahiyaan¹ni ambipatami atit¹at¹ namandipata ahoaan-dahiyaanam¹ ap¹ho as¹hore. Iyat¹ am¹ nyah¹ ambipati namandipatot¹handun¹ am¹ ko ambipati namandipatind¹handaah¹ noaipati nyam¹ ap¹ho as¹hoematataamaise. Owe-tise. Nehi ko Autaahaat¹hopi giwunyaati daayati bitos¹rih¹iret¹ nyah¹ kom¹ dahopa it¹ipati iwinj¹it¹haahandaah¹hi ko noaipati nyam¹ ap¹ho as¹hoematataise.

Autaahaat¹ho Abiraaham¹hoai Kahapaamap¹ipa Numwitand¹ J¹hi T¹imanat¹ Kaundi-waiwa Is¹hiya Autaahaat¹hopi Giwunyaahohiy¹hiyaapihaiwaare

¹³ Autaahaat¹ho Abiraaham¹hoaisun¹ kom¹ mwaaya maatiya saisatoyai yap¹ipati na-hand¹ numwitand¹ j¹hi t¹imanat¹ kaundataase. Sand¹ Abiraaham¹ho win¹hap¹ipa net¹ japepih¹rihi kandaah¹ kaundataamaase. Owetise. Nehi Abiraaham¹ho Autaahaat¹hopi giwunyaas¹hi am¹ Autaahaat¹ho koai kiny¹ tit¹hi saasanotahone undindihandaahunje.

¹⁴ Is¹ am¹ Autaahaat¹ho Abiraaham¹hoaisun¹ kom¹ mwaaya maatiya saisatoyai kahapaamap¹ipa numwitand¹ j¹hi t¹imanat¹ kaundimb¹ipa net¹ is¹hiya win¹hap¹ipa japepih¹rohihiyai nunyaah¹ napitimat¹taise? Am¹ kimand¹ saimat¹taise, ishiya Autaahaat¹hopi wind¹ gi¹maawunyaapi nehi win¹hap¹ipaah¹hi japepih¹risaihaah¹ napiti-mat¹taise? Iyataati j¹hi t¹imanat¹ katiwaiwa akip¹ipa wind¹ namwaipaitaise.

¹⁵ Am¹ win¹hap¹ipaah¹ nyah¹ is¹hiyaan¹ maip¹haiwa kiyoh¹waiwaapi Autaahaat¹hoai apouson¹hi wihoaan¹ maip¹hand¹ nyang¹ nanyam¹tand¹hand¹hihi net¹ nyam¹hetemataise. Iyataati am¹ win¹hap¹ipa wapa ah¹motanaah¹ am¹ ishiya kapa nep¹ wind¹ seh¹mwaapi namop¹sas¹wi maip¹hand¹ wind¹ mondaapo. Sand¹ nyah¹ aim¹ mmonahiyaan¹ne.

¹⁶ Iyataati am¹ Autaahaat¹ho Abiraaham¹hoai j¹hi t¹imanat¹ wapa gi nah¹nyati kahito undat¹ kaundind¹nd¹ Abiraaham¹ho Autaahaat¹hopi giwunyaasit¹handaah¹hi kaundataase. Am¹ sand¹ Autaahaat¹ho Abiraaham¹hoai saunda n¹ni gi wapa nah¹nyati kahito undind¹nd¹ Abiraaham¹ho wapa kamaayati owehand¹ ap¹ipaah¹ nehihand¹ Autaahaat¹ho sawahometir¹hi¹retap¹ Abiraaham¹hom¹ manyinya saisatoya ipot¹ ipot¹ihura noaipasaihiyai¹ ak¹it¹ kawitande. Iyat¹ nehi Judaahiyaan¹ni win¹hap¹ipa japepih¹rohihihiyaanangisaah¹ kanyitand¹maase. Owe. Is¹hiya nahatiya Abiraaham¹homataiw¹ Autaahaat¹hopi giwunyaahohiy¹hiyai maaw¹ kawitand¹ kan-daase. Am¹ Abiraaham¹ho Autaahaat¹hopi giwunyaasit¹handa ishiyaan¹ni ipot¹ ipot¹ihura komatiyaat¹ Autaahaat¹hopi giwunyaait¹haahiyaanam¹ ap¹hoematataiso.

¹⁷ Am¹ sandap¹ Autaahaat¹ho kom¹ piw¹ha jipati¹pindisihaat¹hap¹ Abiraaham¹hopi satise:

“N¹ni gisi¹ net¹ ishiya taahiy¹hiya yap¹ipati nahandaahiyaami sap¹ihon¹hi¹mat¹ ah¹ngisataayo.”

Wuwan¹ihapihi¹ 17:5

tati katis¹ha jipati¹pindise. Is¹ am¹ sand¹ Abiraaham¹hoai Autaahaat¹ho mwaaya maatiya saisatoya yap¹ipati nahanda gaamat¹ numwitand¹ Abiraaham¹houn¹ apwaataatun¹ aim¹ aungwoy¹ aungwaamiyaatih¹ j¹hi t¹imanat¹ katind¹mand¹ Autaahaat¹ho katir¹hi¹ret¹ tit¹hi kaitaihi kandap¹ Autaahaat¹hom¹ piw¹ha nga noaipati am¹ akaahaimataataise. Iyat¹ am¹ Abiraaham¹ho Autaahaat¹ho kim¹kopi giwunyaaso so ko ishiya aim¹ napwauhihiyai japi¹hi gaatati ahowimat¹ numwaat¹ am¹ kahapaamap¹ipa wapa auta ah¹motih¹ ishiya ndihaara wind¹ mon¹hauhihaiwaapi aim¹ kaiwa auta ishiyaami ndihet¹ ahotih¹handamatiyati noaipati auta ahotane tih¹ kaiwa kom¹ piw¹ha atisati tit¹hi kiret¹ noaipati auta ishiyaami ndihet¹ ahotahore.

¹⁸ Iyataati Abiraaham¹ho waimwaahomendaat¹ manyinya saisatoya namoyaitand¹ gwi¹nyaitand¹hand¹ owetih¹hand¹ kand¹ Autaahaat¹ho wat¹piho siyamopi giwunyaat¹ jatim¹ notaat¹ kandaah¹ noaipati ko ishiya taahiy¹hiyaami sap¹ho sat¹hoematataise. Iyat¹ Autaahaat¹hom¹ piw¹ha Abiraaham¹hoai kaundihi jipati¹pindisiha satir¹hi¹ret¹ kiny¹ kimwaaya kimaas¹hiya gaasoya gaasisa taahiy¹hiya noaipaitaapo undir¹hi¹reto.

¹⁹ Iyat¹ Abiraaham¹ho kom¹ k¹naukw¹ha pi¹htat¹ 100 kaitand¹ aim¹ det¹tihi ko san-daase, “Nisi ambipati aim¹ nawainati awasihi am¹ nisi apopaat¹ Saraahaatam¹ maatit¹at¹ aim¹ awip¹it¹at¹ awasataise,” tati mmonataahand¹ kand¹ kon¹hi and¹titat¹ Autaahaat¹hopi giwunyaataise.

²⁰ Siyat¹ Abiraaham¹ho Autaahaat¹ho manyinya saisatoya taahiy¹hiya numwitand¹ t¹imanat¹ j¹hi kaundind¹handap¹ wind¹ samaatise, “Ese, Autaahaat¹ho n¹ngi nan¹im¹tand¹

katiwaiwa kaitaindiho,” tati maariho yiyatiwi gimunyaase. Owetise. Nehi Autaahaathiho piwiha kaundisiho pi andititati giwunyaasitihandepi ko anditititandihandiwatipihandi neti ami ko Autaahaathihoai maaritati mepi autaahemwataise.

²¹ Abiraahamihho Autaahaathihoai mepi autaahemwasitindi ko satate, “Autaahaathiho nngi manyinya taahiyihiya nanimitandi kandiwaia apiipaahi akiti akitinhi kaitaiso,” tati komi maarihora mmonati gwinyataate.

²² Ami sandapi Autaahaathiho Abiraahamihhoai saundise, “Kinyi utaahoni titihi saasanotahone,” undati usose. Sandi Abiraahamihho Autaahaathiho watipitati giwunyaasitihandaase.

²³ Iyataati ami sa piwa satati, “Kinyi titihi saasanotahone,” undati koaisi Autaahaathiho usose tisa nehi Abiraahamihho sawahopaahih katati jipatipindataamase. Owetise.

²⁴ Piwa sa nyahi ipoti ipotihura nyami Awaisiho Jisaasihoai animwaahipatombi ahowimati numwaasihho Autaahaathiho giwunyaasahi kandaahi ko nyangi sanyatati sahi titihi saasanotahiyaate nyatitandihyaanapisangi maawi jipatipindataise.

²⁵ Iyataati so Jisaasisoai Autaahaathiho ipi titihi atawihateti natausaasih napotaise nyami maipihaiwa nenyamaitando. Iyati ami jahira animwaahipatombi asohomati ahowimati numwaataise. Iyati sandaahi Autaahaathiho nyangi sanyatitendo, “Sahi nngisawi titihi saasanotahiyaate,” nyatati nyasondando.

5

Nyahi Autaahaathihomi Ndiheti Noaipawaati Titihyaanitihaayo

¹ Ami sandi nyami Awaisiho Jisasi Kiraishihoetapi Autaahaathiho aimi nyangi sanyatati, “Sahi nngisawi aimi titihi saasanotahiyaatimatawaayopo,” nyatati nyasositindi sanyatataase, “Sahi nngisawi aimi nanihyaati napaisaatimataati piwanaati sahuni ami nnnun naitihyaanimatihaayo,” nyatataase.

² Ami nyahi gaahapa wapa kamaayaahandi apiipaahi nehihandi Autaahaathiho sawahometirihiretapi gaahaiwa kanyitandihandaathi Jisaasiho nyangi nanyamaasi nandaasih wani nyahi kandaathi bindahaayo. Iyaati ami nyahi Autaahaathihoai kometirihireti usosahi nausainjitihandi nanyinyonhi koaisaati maasi bimitihaahandapi maaritaati sisahaunihyaahaayo.

³ Iyaati ami nyahi naanjihaiwa nehohiwaiwaapisangi maaritaati sisahaunihyaahaayo. Sandi nyahi aimi mmonaahiyaane naanjihaiwa nehohiwaiwetapi nyahi anditati andititaati kiyaaninhi kaiwa nepi nutihaahati nehaayo.

⁴ Iyaati ami nyahi andititaati maaritaati naanjihandi nepi niyohitihandaahi nyangi Autaahaathiho sanyatataase, “Sahi nga anditiwi naanjihaiwa nanihaiwi nepihyaate,” nyatataase. Iyati ami ko nyangi sandi sanyatindimandaahi andititaati kometirihireti neti nanyisonhi komi nausainjitihandaathi Koaisaati maasi bimitihaahandapi jatitihahandi nyahi nehaayo.

⁵ Iyataati Autaahaathihometirihiretimatitihahandapi nyahi jatohitindi neti nyami maarihoaiti satati, “Sahi nehihandi jatawaayopo,” tati pohipimaanyamase. Ami sandi apaapihahe, Autaahaathiho komi Itipihho nehihandi nanihyaati nanyamisihora nyami omanjititih waapohomatiyati nahato konhi nuhaati wiwanyosihe.

⁶ Iyataati ami nyahi nyami maipihandaatihapi newaati andititaati titihewaamatitihawihira owetih bimonihhi nyahi isihyaanini Autaahaathihoaisuni komihaiwasuni ahosumwaati maipihyaanapi nyangi japihi nanyamaitandi Autaahaathiho asisihhi ahaisiheti Kiraishiho napotaise.

⁷ Iyataati utaaho wo ainahho gaaho windi namwaapwitandi kopi wo aunahipati nanipimati neti napwitandihandi sandi apiipaahi awaindahandi naanjihande. Isi ko namwaapwitandi isihya nehi apiipaahi yahonyahi kopi nanipimati napwitaapo. Iyataahandi kandi ami utaaho wo apiipaahi gaahopi nanipimati aunahipa neti napwitandihho wiwa wo bimitaise tati gwinyataataise.

⁸ Ami saimatihihandi kandi nyahi maipihandaathi bimonihura kandaatihapi nyangi japihi nanyamaitandi Kiraishiho nyapi nanipimati napotaise. Aihhi sandaahi Autaahaathiho maariho konhi nahato awaisiho nyangi nanyamindihandi neti nanyisataise.

⁹ Aihhi Jisaasiho nyapi jitipa nuhaati napwindihandaahi nyahi noaipawaati Autaahaathihoaisaati maawi titihi saasanotahiyaanimatahaayo. Aihhi sandapi nyahi aimi akiteti mmonahaayo. Aihhi Jisaasiho Autaahaathihoai nyami maipihandapi apowindihandi nyamiheti piwihhi neti yanyutaati sahi maipihyaate nyatati nenyamaitandihandaatihapi nyangi japihi nga apiipaahi akitinhi nanyamaitaise.

¹⁰ Nyahi Autaahaathihomi tiworisaanimataatitihyaaninitihandi kandi komi mwaaho nyapi napwindihanda japihi nanyamaasih noaipawaati komi

nais#hiyaan#nimataati koaisaati p#wannahaayo. Iyati wani nyahi Autaahaati#hom# nais#hiyaan#nimatahaayoni am# ko nga ap#paahi ak#t#n#hi K#raisihom as#timati#haahandi nanyinyati nyami oman#t#t#hi bimishoetapi kiyaanangis#n#hi nanyamaitaise taati mmoti#naati gw#nyaahaayo.

¹¹ Am# nehi sand#h#maah. Owetise. Nyami Awais#ho Jisasi K#raisihom#hetapi nanyamaasi#hi wani kom# nais#hiyaan#nimataati p#wann#hoh#ho Autaahaat#hop# nyahi maaritaati sisahaun#hiyahaayo ko nyami naisohoemainj#ho.

Nyah# Is#hiyaan#ni Adaam#hoetapi Napw#t#haahandi Newaati Am# K#raisihotepi As#y#hiyaan#imat#t#haahandi Nehaayo

¹² Iyataati utaaho nehi naasom# maip#handi is#hiya nahatiyai# nur#maasati yaur#mwaati# nusetaise. Utaaho nehi naasom# maip#handi kaind#handaaho. Am# sandaahi is#hiya napw#taati#w#handi is#hiya nahatiyai nur#mwaataise am# is#hiya nahatiya maip#handi kiyauho.

¹³ Iyataati Autaahaati#ho win#hapipa sangi numwih# maip#handi j#hi yap#pataapi#hi ahondaise. Am# win#hapipa sangi nunyataati Autaahaati#ho is#hiyaam# maip#handi n#naasaindapi windi aw#tat# mose.

¹⁴ Iyataahandi kandi Adaam#hoap#hap# namasati nasati Mosesihoap#hi is#hiya nahatiyai napw#taati#w#handi numwaati# netaise. Is#hiya usa Adaam#ho maip#handi kaind#handi kandi windi kamaayauh#handi kandi kiyai neti ur#patisataise. Iyataati Adaam#ho utaaho wo ipoti nap#tand#hom# siwipatamatayahore.

¹⁵ Am# Adaam#hom# maip#handi Autaahaati#ho nehi koaisunyaati is#hiyai# kiya wapa gaahapa kamaiw# nehi#handi kaw#sati and#t#wis#t#handi naasaind#nd# kand#maah. Owetise. Utaaho nehi naasom# maip#handi kaind#handapi is#hiya taahiy#hiya napowaayopo. Am# sand#h# ak#te. Iyataahandi kandi Autaahaati#ho gaahandi nehi#handi is#hiyai# kawind#handi maip#handapi is#hiya napoh#t#handi nusatip#haati waati awaind#handi noaipataise. Utaaho nehi naasoh# Jisasi K#raisihom gaahandi nehi#handi nanyamind#handi is#hiyaan#maheti tisaah#wati napihi am# kandi nyangi Autaahaati#ho nehi#handi naw#ho ot#p#pati owehandi nanyinyati neti t#t#t#hiyaan#nyamataise.

¹⁶ Am# Autaahaati#ho gaahandi nehi#handun# am# utaaho nehi naasom# maip#handun# wapa naasaimb#pa kapa nyam#het# noaipataamaise. Utaaho so Adaam#hom# maip#handi nehi naasaindapi is#hiyai Autaahaati#ho neti p#w#haap#hemati kiya maip#handi nepi am# nepi nop#sas#n#wise ndaase. Am# Autaahaati#hom# gaahandi naw#ho ot#p#pati owetati nehi#handi siyate. Is#hiya maip#handi p#h#t#wi taah#t#handi kiyauhi am# Autaahaati#ho kiyaisi p#h#t#ti waati asakiyati gaahandi nehi#handi kaw#sataise. Iyati ko kiyaisi sahi maip#handapi p#w#ha owehiyaati t#t#hiyaate undataase.

¹⁷ Utaaho nehi naasoh# maip#handi kai# am# so utaaso naasom#handaahi napw#taati#w#handi noaipati kinj#ho awais#homatiyati is#hiyai neti ur#patisati iwinjatataise. Iyataahandi kandi Autaahaati#ho is#hiyai# nehi#handi gaahandi kawind#handi, ot#p#pati naw#ho owehandi sandi napw#taati#w#handi nusatip#haati ap#paahi awaind#hande. Is# am# utaaho nehi naasom# ot#p#pataahi is#hiya nahatiya nehi n#naasoh#hi Autaahaati#hom# gaahandi nehi#handi neho#hi#hiya am# kiyai sahi t#t#hiyaate undisaw#hiya as#y#hiyaimat#w# bimaawi am# kinj#hiya awaisaw#hiyaimat#taapo.

¹⁸ Utaaho nehi naasom# maip#handi nehi naasaind#hi kaind#handaahi is#hiya nahatiyai sahi maip#hiyaatisi# napop#se undih# napowaayopo. Is# am# utaaho nehi naasoh#hi t#t#handi kaind#handaahi maip#handi neti napuwati ur#patind#handi namasi noaipapi am# as#timati#taati#w#handi naitaapo.

¹⁹ Iyataati am# utaaho nehi naasom# p#w#ha win#hapipa nemati Autaahaati#hom# as#mwaat#t#hi sanamaind#handa is#hiya taahiy#hiya noaipapi maip#hiyaimatoh#patamatiyati am# kimi kireti utaaho nehi naasoh# t#t#handi kaind#handa is#hiya taahiy#hiyai# neti Autaahaati#hoaisati t#t#hiyemati kiyaisi as#timati#taati#w#handi numw#taise.

²⁰ Is#hiya win#hapipa nepi is#watawaawi, am# kapa win#hapipa p#h#t#wi seh#mwaahoh#t#handi kiyai neti nunjataise. Am# is#hiya p#h#t#wi maip#handi kiyauhi am# Autaahaati#ho is#hiyai gaahandi nehi#handi kawind#handi waati awaind#handi p#h#t#ti noaipataise.

²¹ Maip#handi is#hiya napw#taati#w#handi namoyaataise, ahi am# maip#handi noaipati awais#homatiyati is#hiyai# iwinjatataise. Iyataahandi kandi am# Autaahaati#ho is#hiyai# kiya gaahapa wapa kamaiw# nehi#handi kawind#handi noaipati kinj#ho awais#homatiyati is#hiyai# iwinjatataise. Nyam# Awais#ho Jisasi K#raisihom# t#t#handi

kaindihaanda, Autaahaathiho nehihandi gaahati kanyisati asitimataati jinjapihi jinjapihi bimitihaahandi nanyinyataise.

6

Jisaasiho Nyami Maipihandi Nesi Napomatati Nepasithandaahi Nyahi Maipihandi Kaitihaawi Watipihandi Neti Tiwamase

¹ Isi ami Autaahaathiho nehi sawahometirihiretapi nyahi gaahapa wapa kamaayaati apipaahi nehihandi gaahaiwa kanyisati nanyamindi mandapi nyahi piwiha napititithaawe? Nyahi kima satithaawo, "Nyahi maipihandaathi kiyaaninihi bindahaawi kandi kiyaaninihi kaimi nutihaawo Autaahaathiho kometirihiretapi nyangi nehihandi gaahaiwa konhi kanyisati nanyamindihandi apipaahi awaindi pihitati anyaat noaipaito," titithaawo?

² Apipaahi akiti akitinhi sandi owetise. Maipihandami watipihandi nyami ambipateti ahotindihandi nenyamaitandi Jisaasiho komi ambipateti nesi napotaati tiwamasih nyahi kandaathapi aima napowaamah. Napowaamihaw maipihandami watipihandi nyami ambipati maarihoathi windi ahimotati owetise. Isi ami nyahi maipihandi kiyaaninihi mwitetaati windi apipaahi kamaitihaawo.

³ Ami nyahi aima siyaati mmonihayo. Jisaasihoaisaati maasi timaamaitohithandi sireti noaipataise, taati nasooanaati waapihaateti mihatih nyami ambipati isisi nahatiyaanini nandaahaayo. Nyahi siyohitmandi Jisaasiho nyami maipihandi nesi napomasithandaathi nyahi koaisaati maasi timaamaitaati nandaahaayo taati nasooanaati waapihaateti nyami ambipati nahatepi nawatisaati nandaahaayo.

⁴ Iyaati nyahi waapoho nehaawi Jisaasihoaisa maasi nyahi timaamaitohithanda ko napoti yamwainjithandaathi nyahi koaisaati maasi napowaati yamwaathihaayo, Autaahaathiho komi watipihanda ishiya maariho owetanhi ise tiwi mmondaatiwihandisati auta Kiraishihoai animwaahipatombi ahowimati numwaasih asoheomatipatamatiyaati nyangisangi asitimataati wanhandi asithandeti daaya bimitihaawo.

⁵ Ami nyahi Jisaasihoaisaati maasi timaamaitaati ko napwindihandaathi napohaayo nyahi kopi gwunyaawaati maipihandaathiapi japihi nepemaitihaayo. Ami sirikireti Autaahaathiho koaisi asoheomwasipatamatiyati nyangi maipihandaathiapi neti asihihiyaaneniyamasih koaisaati appaahi akitinhi nyahi taawaati asihihiyaanimatahaayo.

⁶ Ami nyahi sandi aima mmonahaayo, nyami maariho ambipati jahih aima Kiraishihoaisati maasi ipi titih atawihateti tipimandaatati napomase, Jisaasiho napwindihandaahi maipihandi nyahi maaritaati kiyohithandi apipaahi kandisinh ne-maitando. Nemahonhi ami nyangi maipihandi windi kandami otithenyamati nyainjatonhi nyahi kandami maipihaiwa kanyatiwaiwa apipaahi windi kamaayaati owetitando.

⁷ Sandi kimereti nyahi aima mmonaahiyaane, utaaho aima napomasihura ko maipihandi kaitandihandi owendaise.

⁸ Isi ami nyahi aima Kiraishihoaisaati maasi nyami ambipati maariho jahih nesi napowaamahayoni koaisaati maasi asihihiyaanimati to taati nyahi aima gwinyaahaayo.

⁹ Iyaati ami nyahi aima sireti mmonahaayo. Kiraishiho aima napomatati animwaahipatombi Autaahaathiho ahowimasih nepati soheomainje. Isi ko jahira apipaahi windi namaapwitaase ami ishihiya napwitaatiwihandi koaisi neti anitisati windi maawiwatiso.

¹⁰ Iyaati sandi Jisaasiho napwindindi ishihiya maipihandi kiyohithandi neti dwaatemaitandi nehi naasaindhi napotaise. Iyati ami wani ko asoheomatati Autaahaathihoaisati maasi bindataise.

¹¹ Isi sahi sirikireti satiw gwinyaapise, nyahi maipihandi kiyohithandaathiapi aima napowaamihaw kandi windi kamaayihayo. Iyaati Autaahaathihoaisaati maasi bindihayo nyahi Jisaasihoaisaati maasi timaamaitohithandaaho tiwi gwinyaapise.

¹² Aisalih sami ambipati napoti namasaatithandhateti maipihandi windi apipaahi ahimotati ami windi maasinjatane. Siyati maasinjatonhi sahi kandami sami nehi ambipati windoswaiwa kaiwise satiwaiwa apipaahi windi kamaitaatwo.

¹³ Aiwi sahi sami ambipati wapa ikwiri auhirisangi nepi maipihandi apipaahi windi namunyawise apipaahi gimunyaatati titihmetihaiwa kapaara kaitaatwo. Sahi windi samaiwi namapi sami ambipati ishihiyaati nahatiyaati nesi Autaahaathihoapihi noaipapi nasooanwise. Ami sahi aima napopi Autaahaathihoai mausondaatiwihiyaatamataiwihiyaatangi ahosimati japihi nasamaasih asihihiyaatimatiwihiyaatiso. Saiwa sami ambipati sahi nahatiyaati

nesi Autaahaatīhoaapīhi noaipapīse, ko samī ambīpatī nesi kataahi tītīhi nga
saasanotahaiwa kaito.

¹⁴ Sahi saiwise samaiwise satirihireti sahi bindawaamaayopo kapetapi maipihandi sangisi jainjatati sasatati sahi winihapipa windi baiwi minjapepihrowi apipaahi kiyaatinihi maipihiyaatititaopo satati kandi jainjatitand. Nehi Autaahaathiho sawa-hometirihiretapi komi winihapipa nehi nanihaiwi sahi japepihritaatwi anditisaiwati nehihandi sangisi gaahaiwa kassati nasamindihandaathi wani sahi bindawaayopo.

Nyah+ Aim+ Noaipawaat+ Neh+ Nga T+it+ Saasanotahaiwaam+
Ot+ip+pat+hiyaanimatahaayo

¹⁵ O am; ki yonaah; nyah; napitait;haawe? W;n;hap;paat;hi b;mimaawaat; nehi; Autaahaati;ho kometir;hi;retapi; koaisunyaati; nehi;hand; nyangi gaahaiwa kanyind;handaat;hi; bind;haayon; nyah; maip;hand; kaitaano? Owe. Ap;paah; owetise.

¹⁶ Am̐ ak̐t̐n̐h̐ k̐mand̐ sah̐ mmon̐w̐hiyaate, utaaho wom̐ ot̐t̐h̐ sah̐ pinowaawaah̐ siko noaipat̐ sam̐ awais̐hoematat̐ sangi ot̐p̐pat̐ nasanyat̐ jainjaton̐h̐ sah̐ kom̐ ot̐p̐pat̐hiyaatimat̐w̐ kom̐hat̐h̐ bim̐taapo. Is̐ sah̐ maip̐handaat̐h̐ sam̐ amb̐pat̐ maar̐ho nesi nandaap̐ kandaṁ wat̐p̐handaat̐h̐ bindawaaw̐ maip̐haiwa kiyawaawaah̐ sandap̐ kandaṁ wihoaan̐handa sah̐ napop̐ sam̐ amb̐pat̐ maar̐hoaisaw̐ ahoyaw̐ Autaahaat̐hoai w̐nd̐ mausop̐ owet̐aat̐w̐hand̐ naitaapo. O am̐ sah̐ sam̐ amb̐pat̐ maar̐ho nahato nep̐ is̐si Autaahaat̐hom̐ ot̐t̐h̐ pinuw̐ kom̐ piw̐ha at̐wisawaawaah̐ sandap̐ wihoaan̐handa Autaahaat̐ho sangi sasatat̐ Jisaasihom̐hetap̐ sah̐ t̐t̐h̐ saasanotahiyaate satind̐hand̐ sam̐ oman̐t̐t̐h̐ ginunvaahoh̐thanda mmondaapo.

17 Am̐ ak̐it̐n̐h̐ j̐hura saht̐ maip̐handi̐ jain̐jat̐ih̐ k̐andam̐ ot̐t̐h̐ bindawaaw̐
maip̐haiwa kaimb̐w̐hiyaate. Saimb̐w̐hiyaat̐t̐awaahand̐ k̐andi̐ Aut̐aahaat̐ho kom̐
p̐wiha ak̐it̐haiwa nahatewaat̐h̐ sang̐i nasamaasi̐ nandaas̐h̐ saht̐ sam̐ maar̐ho
oman̐t̐t̐ih̐ nahandisaw̐ kat̐h̐ nandaap̐ atiwi̐ japepih̐rawaayopo. Is̐ am̐ sandap̐
nyah̐ Aut̐aahaat̐hoai gaare undahaato.

¹⁸ Aih¹ sahi² saiw³ atiwi⁴ japepihi⁵rauhi⁶ Autaahaati⁷ho maip⁸handami⁹ watip¹⁰handaatihapi¹¹ sangi nuwati¹² nasamaati¹³ neh¹⁴haatesamataise. Aih¹⁵ sahi¹⁶ noaipapi¹⁷ Autaahaati¹⁸ho sawahometiri¹⁹hi²⁰retapi²¹ ti²²hi²³ saasanotiwaiwaah²⁴hi²⁵ kaiwi²⁶ daitaat²⁷wi²⁸ otip²⁹pat³⁰hi³¹yaatimatawaayopo.

¹⁹ Sahi Autaaahaatihomihaiwaapi mmondaatiwi noaipati samiheti watipimetih
kandapi namati nni isihya kiyohiwaiwaapi nasisati kandaato kaiwetapi Autaa-
haatihomihaiwaapi sahi mmondaatiwo. Jihura sahi sami ambipati maarihonahandi
kandinhisi isisi khyaisawi kainiwami maipihandi tithimetahaiwa kaimbiwihyaate.
Sahi saimbihwihyaatisi amiwani sirikireti sami ambipati maarihonahandi nepi isisi
Autaaahaatihomi otitih nandaapi bimaawise, neh Autaaahaatihomi tithi saasanotiwai-
waamaahih otipathihyaatimatitaaatiwo.

²⁰ Ami sahi jihura maipihandami otitih pinowaawi noaipapi kandami
otip+patihiaatimatawaawi Autaahaat+homi titih nga saasanotiwaiwaat+hi sahi w+ndi
pinamaayopo. Owetise.

²¹ Iyataat+ j+h+ maip+haiwa sah+ kiyoh+waiwaap+ wan+ sangi taat+ masind+mandaa+h+ wapa gaahaiwa w+nd+ ap+paah+ namehopo. Owetise. Sah+ saiwa j+h+ kiyoh+wiwetap+ noaipas+ti+hand+h+ sam+ napw+taat+wihand+h+ihe.

²² Sandindaahandi kandi wani aimi sangisi sami maipihandaatihapi Autaahaathiho nuwati nasamaasahi sahi noaipapi komi otipathihiyaatimaawayopo. Sahi komi otipathihiyaatimaatuhai wapa gahapa samiheti nasoaipastihandi siyati sahi apipaahi andititwi sami maariho ambipati nahandi nehi Autaahaathiho otipatapaaahiyawayopo. Ami sahi komi otipatapaaahiyohithandapi wihoaanihandi sahi appaahi kiyaaatinihi asihihiyaatimaittaawihandi taawi newaayopo.

23 Am¹ maip¹handam¹ ot¹ip¹pat¹ kawisohiy¹hiyai¹ kand¹ wihoaa¹hand¹ numwih¹ napowaayopo. Siyauh¹hand¹ kand¹ Autaahaat¹ho sawahometir¹hi¹retap¹ kom¹ ot¹ip¹pat¹hiyai¹ neh¹hand¹ gaahaiwa kaw¹sat¹ numwind¹hand¹hi¹ nyam¹ Awais¹ho K¹rais¹ J¹isaasih¹oisaw¹ maasi¹ t¹maamaitoh¹ti¹handa asi¹y¹hiyaimat¹taat¹w¹hand¹ kiya¹is¹ nunvataise.

Utaaho sangi napoti asoho bimih^hi-huraah^hi koaisi win^hi-hapipa an^hi-tisati iwiwatati iwinj^hatataise.

² Iyataati am^hi sahi sawanaati aimi mmon^hi-w^hi-hiyaate, apopaati waati namaatati wariho asohoisahaati win^hi-hapipa kaati neti warihom^hi amb^hi-pateti t^hi-maamah^hi-wa wir^hi-hiramatiyati an^hi-tisati wisasausosataise. Siyati wisasausosataahandi kandi am^hi kaatami wariho naponaa^hi win^hi-hapipa kaati neti warihoaisati t^hi-maamah^hi-wati w^hi-wisasimb^hi-paati-hap^hi apopaati noaipati neh^hi-haati bim^hi-taise.

³ Isi am^hi wariho windi namaapoti asoho bimon^hi-hura apopaati koai numasi not^hi woho woaisati kiyati daayataataahi is^hi-hiya kaatapi sat^hi-taapo, “Ese, saati apopaati kihoaisati kiyati daayataise,” t^hi-taapo. O am^hi kaatami wariho naponaa^hi is^hi-hiya namaatoh^hi-t^hi-handami win^hi-hapipa kaati windi maawiwat^hi-taise. Isi am^hi kaati woho woai namaatataataahi is^hi-hiyaami nd^hi-heti kaati is^hi-hiya namaatoh^hi-t^hi-handami win^hi-hapipa windi neti namop^hi-sas^hi-taise.

⁴ Isi nisi nais^hi-hiyaati nisataiwi Kiraisihop^hi g^hi-wunyaahohiy^hi-hiyaate, sangisangi sir^hi kireti kasimatataise. Mosesihom^hi win^hi-hapipa sangi jainj^hatataamaise. Owetise. Sahi Kiraisihom^hi amb^hi-patam^hi-hiyaati-t^hi-w^hi koaisaw^hi t^hi-maamaitauhi win^hi-hapipa sangi windi maasiwatise. Aiwi am^hi sahi aimi wani Autaahaat^hi-ho an^hi-mwaah^hi-patomb^hi ahowimati numwaas^hi-ho Kiraisihom^hi-hiyaati-matatawaayopo, nyahi Autaahaat^hi-hop^hi otip^hi-pati gaahaiwa kiyati kaiwetapi is^hi-hiya asi-y^hi-hiyai Autaahaat^hi-hop^hi niwumoi-t^hi-haawo.

⁵ Am^hi nyahi yawanaanam^hi maaritaati gw^hi-nyaahohi-r^hi-hireti j^hi-hi bimon^hi-hura win^hi-hapipa nyam^hi maar^hi-hoat^hi-hi maip^hi-haiwa gw^hi-nyaahohi-waiwai neti nyam^hi amb^hi-pateti anyaat^hi awaindemataise, nyahi kaiwa kait^hi-haawo. Aih^hi nyah^hi neh^hi napw^hi-t^hi-haahandami maip^hi-haiwaah^hi-hi nga kainjaahiyaane.

⁶ J^hi-hura sainjaahiyaan^hi-n^hi-ndaahandi kandi wani nyangi Autaahaat^hi-ho win^hi-hapipa kapa neti nanyapuwati nyaiwatimb^hi-paati-hap^hi nuwati nanyamaati neh^hi-haatenyamataise. Aih^hi kapa nyangi windi nyaiwatati manyinjatise. Owetise. Aih^hi am^hi nyah^hi win^hi-hapipa j^hi-pati-pindimb^hi-paami jah^hi-r^hi-hireti Autaahaat^hi-hom^hi otip^hi-pati gaahaiwa kiyahaamaayo. Owetise. Sandi apaap^hi-maahe, neh^hi win^hi-hapipa kapaati-hap^hi nyangi Kiraisi-ho nanyamaasi napw^hi-hi Autaahaat^hi-ho It^hi-p^hi-ho nanyamisihom^hi daih^hi-ra maar^hi-ho wanihoetapi Autaahaat^hi-hom^hi otip^hi-pati gaahaiwa kiyati kaw^hi-sahaawe.

Isi-hiya Maip^hi-haiwa Kiyoh^hi-waiwa Win^hi-hapipa Neti Sahi Saiw^hi-hiyaate Undati Nun-jind^hi-handapi-haare

⁷ Isi am^hi nyah^hi p^hi-wi-ha napit^hi-t^hi-haawe? Win^hi-hapipa sawandip^hi maip^hi-hande t^hi-t^hi-haawo? Apipaahi owetise. Win^hi-hapipa sawandip^hi-hi t^hi-t^hi gaahape. Siyataahandi kandi win^hi-hapipa kapa n^hi-ngisi n^hi maip^hi-handametir^hi-hireti s^hi-retis^hi mmome ndati neti nanisih^hi n^hi-n^hi mmonataayo. Am^hi windi win^hi-hapipaap^hi-metanaahi kahapaamap^hi-pa is^hi-hiya usaam^hi-haiwaap^hi n^hi maariho n^hi-ndos^hi-t^hi-handi t^hi-t^hi-met^hi-hande nd^hi n^hi-n^hi windi mondaani-he, am^hi win^hi-hapipa windi satati, “Kahapaamap^hi-pa usaam^hi-hapaap^hi kinyi maar^hi-ho windi maah^hi-ndone,” tati kamaatonaaho.

⁸ Iyataati maip^hi-handi win^hi-hapipai neti kandami daih^hi-remati kapetapi neti nahatewa kihaiwa kihaiwa is^hi-hiya usaam^hi-haiwaap^hi n^hi-ngi n^hi maariho nan^hi-t^hi-manati n^hi-ndotaise. Am^hi win^hi-hapipa owendaataahi maip^hi-handi is^hi-hiya kiyoh^hi-t^hi-handi napoti owendaaise.

⁹ Iyataati win^hi-hapipa satati, “Kinyi t^hi-t^hi-met^hi-haiwa saiwa saiwa windi kamaime,” tati katimb^hi-pa n^hi-n^hi windi monataahura j^hi-hi n^hi-ngi neh^hi nan^hi-haindi nundi napitaindi bimamb^hi-t^hi-honine. J^hi-hi saimb^hi-t^hi-hon^hi-ndaahandi kandi win^hi-hapimba saiwa saiwa kinyi windi kamaime timb^hi-pa noaipati n^hi maarihom^hi nd^hi-hai neti nanor^hi-haas^hi-hi niwahon^hi-n^hi saindi mmot^hi-nataayo, n^hi-n^hi maip^hi-handi kaitand^hi-hand^hi-hi n^hi maariho amb^hi-pateti noaipati awaindemataise ndo.

¹⁰ Siyati maip^hi-handi noaipati awaindematati n^hi maarihoai neti tiwih^hi napotaise. Am^hi win^hi-hapipa p^hi-wi-ha sa ka Autaahaat^hi-ho j^hi-hi ahiyataise, n^hi-n^hi nga itataman^hi-n^hi bim^hi-tand^hi-handi nan^hi-m^hi-totati Autaahaat^hi-ho j^hi-hi ahaimb^hi-pa am^hi n^hi-ngisaah^hi daahi napwitand^hi-hand^hi-hi naninyataise.

¹¹ Sandi maip^hi-handi n^hi oman^hi-t^hi-hi ahotind^hi-handi win^hi-hap^hi-mbetapi daih^hi-ra mmonati n^hi-ngi asireti j^hi-njaip^hi-ndati sandati, “Kinyi utaahon^hi maip^hi-hon^hi-si kinyi maip^hi-handap^hi p^hi-wi-ha nep^hi napome,” ndati niwih^hi n^hi maariho napotaise.

¹² Isi am^hi win^hi-hapipa sawandip^hi-hi neh^hi Autaahaat^hi-ho sawahoaap^hi-hap^hi nasahapaare. Siyahapaasi is^hi-hiyai neh^hi t^hi-t^hi-tahaiwaah^hi-hi kaitati-w^hi-ha daih^hi-ra neti nunjataise. Iyati am^hi is^hi-hiyai kapa nga iw^hi-tataman^hi-tand^hi-hapaare.

¹³ O am^hi siyonaahi n^hi-n^hi sandi, “Autaahaat^hi-hom^hi win^hi-hapipa ap^hi-paahi t^hi-t^hi gaahapa n^hi-ngi napwitand^hi-handi naninyataise,” t^hi-tando? Owe. Apipaahi owetise. Sand^hi-hi maip^hi-handi n^hi oman^hi-t^hi-hi ahotind^hi-handi kiyataise. Autaahaat^hi-ho win^hi-hapipa n^hi-ngi

nitatamanitand; ahaimbipa nsi maipihand; neti kapetap; napw; tand; hand; nngi naninyataise. Am; siyataati kandametirihi; ret; neti ausaimanindando. Is; am; siyat; win; hap; petap; is; ihiyaam; maipihand; kiyoh; waiwa is; ihiya mmondaat; w; neti ausaiman; nat; ap; paah; maip; maipihand; itand; nsi; het; maipihandun; win; hap; paun; ahondaat; nsi; maariho ambipati; neti tunati yahwinataise.

¹⁴ Iyataati nyahi aim; mmonihyaayo, Autaahaatihom; win; hap; paah; i; Autaahaatihom; gw; nyaas; ir; i; hetap; neti nyangi nanisataise. Kapa sail; hand; kand; n; n; h; maap; neh; utaahon; ne. Aind; nsi; maipihand; kiyoh; it; hand; net; nan; puwat; neh; kandam; ot; ip; pati; hon; nen; mat; ipatisat; niwatataise.

¹⁵ Am; n; n; wapa kaitand; maaritoh; ipa kapa n; n; wind; kamaayo, owetise. Namati neh; wapa n; n; kaitand; ap; paah; pondamas; ip; paah; h; napait; it; kiyataayo. Sand; saind; ponimetahand; i; h; kiyoh; it; mandap; n; n; napindap; kiyo nd; wind; g; maanunyaatat; ap; paah; pondataise.

¹⁶ Iyataati n; n; wapa sapa sapa wind; kamaitando nd; n; n; maar; mitoh; ipa kiyoh; it; nd; net; s; ret; nanisataise, n; n; Autaahaatihom; win; hap; paap; it; it; h; gaahape ndaato.

¹⁷ Is; am; sand; n; n; kiyoh; it; mand; n; n; kiyataamaayo. Owetise. Am; maipihand; nsi; ambipati; ahotind; hand; nngi neti nanipinjat; kaime ndih; maar; mitoh; waiwa napait; it; n; n; kiyataayo.

¹⁸ Aih; n; n; saind; mmonataayo, gaahand; nsi; het; ap; paah; wind; ah; motise. Wind; siyat; ah; motih; it; it; h; gaahand; n; n; kaitand; ap; paah; maaritoh; it; hand; wind; bairid; nga kamaayo.

¹⁹ Aind; am; gaahand; n; n; kaitand; maaritoh; it; hand; wind; kamairid; namati neh; maipihand; kandap; n; n; wind; maar; mitoh; it; hand; i; h; kiyataayo.

²⁰ Is; am; n; n; wapa wind; kamaitand; maar; mitoh; it; hand; kiyataataah; sand; n; n; niwahon; n; kiyataamaayo. Owetise. Namati neh; maipihand; nsi; het; ahotind; hand; net; nngi nanipinjat; kaime ndih; n; n; kiyataayo.

²¹ Aih; am; n; n; saind; mmonataayo, nsi; het; wind; ap; paah; wat; ipihand; ahondaat; net; nanisapus; i; n; n; it; it; h; gaahand; kaitand; maaritataahand; kand; n; n; neh; maipihand; it; it; h; met; hand; i; h; net; kiyataayo.

²² Sairid; am; nsi; maariho Autaahaatihom; win; hap; paap; nga biyat; maaritataise.

²³ Sail; hand; kand; am; neh; win; hap; ipa kapai wapa maipihandam; wat; ipihand; nsi; ambipati; ahotat; ot; ip; pati; kiyataati; n; n; gw; nyaahoh; it; hand; am; it; hetap; Autaahaatihom; win; hap; ipa n; n; gaahape tohip; paisat; net; tunati yahwinataise. Iyat; sand; tunati yahwin; it; mand; nngi net; daah; maipihand; nsi; ambipati; ahotat; ot; ip; pati; kairid; handaati; h; n; ipatisat; nan; puwatataise.

²⁴ "Ese no, n; n; utaahon; n; nsi; maar; it; tand; hand; ap; paah; owehon; ne. Ese no utaaho diyaamahon; h; k; mand; maip; mandisat; ambipati; napw; tand; handaati; h; nan; maasi naipatetap; nngi jap; i; nan; mairid; i; h; o?"

²⁵ Nngi sand; sanetihand; kand; nyam; Awais; ho K; rais; Jisaasihom; it; hetap; Autaahaatihom; nngi ambipati; napw; tand; handaati; h; nan; maasi naipatetap; nuwat; jap; i; nan; maasi; hoai, "K; ny; gaahon; e gaare," undaato. Iyataati am; n; n; sendaayo, n; n; niwahon; n; nsi; am; it; haara Autaahaatihom; win; hap; ipa nga iwin; jap; i; h; it; am; n; n; neh; nsi; ambipatam; haiwaara maipihandam; wat; ipihand; i; h; bindataayo.

8

K; rais; ho Nyam; Maipihand; Nenyamat; Kom; It; ip; ho Nyangi Nanyinyataise

¹ Is; am; is; ihiya K; rais; Jisaasihoisaw; maasi; t; maamait; w; bimohiy; ihiyai Autaahaatihom; wind; samund; taise. "Sah; sam; maipihandap; p; w; ha naitaat; wo," undat; kiyaam; het; p; w; ha net; wind; yahomaawutataise.

² Sand; apaap; maah; e, am; It; ip; ho kom; ot; ip; pati; Kairid; handa as; i; yihyaan; nimat; it; haahand; nyangi nanyinyat; K; rais; Jisaasihoisat; net; nyamaamais; ho maipihandamun; napw; it; haahandam; wat; ipihand; i; h; aim; nngi nuwat; nan; maati; neh; haaten; mas; handap; to.

³ Nyah; nga Autaahaatihom; win; hap; ipa jap; i; h; it; haaw; wat; ipihand; is; ihiyaanam; ambipati; nga ah; motat; nenoaah; ndaati; kandaah; maipihand; i; h; ap; win; hap; ipa nga wind; net; Autaahaatihom; nd; het; saasanotahiyaanemaanyamase. Sail; namati; Autaahaatihom; sawaho wapa kiyat; kapetap; nyangi jap; i; h; nanyamaataise. Iyat; maipihandam; wat; ipihand; nyam; ambipatetap; nemataise. Sand; kom; Mwaa; hoai maap; natausaasih; nasat; is; ihiyaam; ambipati; maipihand; i; h; atamat; iyahati

nesitihandaahi Autaahaathiho kiyataise. Iyati Autaahaathiho K'raisihomi ambipati neti kataahi maipihandi piwahaapihemati kandam watipihandi neti owemataise.

⁴ Autaahaathiho sandi saindindi apaapimaahe, nyahi wani nyami ambipati kanyatirihireti dahomaayaati komi Itipihho kanyatirihireti daayohiyihiyaanini komi winihapipa titihi gaahaiwa gaamapi kaiwise tiwaiwa nga kaitihaawe.

⁵ Iyataati ishihiya kiyaami nehi ambipati kaundirihireti daiwi bitohohiyihiyai nehi kiyaami ambipatami maariwaiwaahih anitiwi isiwatawaayopo. Iyataati ami ishihiya Autaahaathiho Itipihho kaundirihireti daayohiyihiya ami nehi Itipihomi maaritaati gwinyasirihireti nepi gwinyaitaapo.

⁶ Ami ishihiya kiyaami nehi ambipatih kaundiwaiwaahi gwinyapapi nehi kaiwapaahiyohiyihiya Autaahaathihoai windi apipaahi mausondaapo. Ami ishihiya nehi Autaahaathiho Itipihho kaundirihireti daiwi nehi Itipihomihaiwapaahiyohiyihiya Autaahaathihoai usowi kiyaami maariho gaatai wuwitaise.

⁷ Isi ami ishihiya nehi kiyaami ambipati kaundirihireti daayohiyihiya siya noaipapi Autaahaathiho tiworisaimatawaayopo. Sandi apaapimaahe, ami kiya winihapipa windi baiwi atihomisawaawi kiyaayopo. Isi kiya apipaahi Autaahaathiho winihapipaami otitih pi namuwi windi minjapepihiritaapo.

⁸ Ishihiya nehi kiyaami ambipati maaritirihireti daiwi bitohohiyihiya siya Autaahaathihoai nepi maariho windi usaamaawitaapo. Apipaahi owetise.

⁹ Ami sahihi sami nehi ambipati kasatirihireti daiwi bindawaamaayopo. Owetise. Nehi Autaahaathiho Itipihho sami maarihoaitihi otipipati kiyati jainjatonaahi Itipihho kasatirihireti daiwi bimitaapo. Isi ami ishihiya wowaati Autaahaathiho Itipihho K'raisihomihetapi nepi kiyaami omanjititih windi k'mwaurimwinati otipipati kamaayataataahi so saati K'raisihomihiyamaahe. Owetise.

¹⁰ Ami sami ambipatih maipihandapi napoti namasaatitaise. Siyonihandi kandi ami K'raisihho nasati sami maariho omanjititih bindataati neti Autaahaathiho ndiheti ainahiyihiyaati saasanotahiyaatesamasitihandi sami maarihoai komi Itipihora neti ashoesamataise.

¹¹ Iyataati ami Autaahaathiho Jisaasihoai animwaahipatombi japihi ahowimati numwaasihom Itipihho sami omanjititih bimonaahi Autaahaathiho k'imiko k'raisihoi animwaahipatombi ahowimati numwaasihho komi Itipihho sami omanjititih bimisihom watipihanda sami ambipati napoti namasaatitandihati neti asipatesamaitaise.

Autaahaathiho Itipihho Nyangi Sanyatati Sahi Autaahaathiho Mwaayaati Maatiyaate Nyatati Neti Anyusaataise

¹² Isi nisi naisihiyaati nisatawi K'raisihopi giwunyaahohiyihiyaate, nyami ambipati maaritindihandami otipipati iwiwahaamaayo kati kanyatirihireti daitihaawo.

¹³ Isi ami sahi nehi sami ambipati maariho jahihom kasatirihireti kaiwi bindawaawaahi Autaahaathihoai apipaahi windi sahi mausondaapo. O ami Autaahaathiho Itipihho sangi jatatamanati anditsaihonihi sami ambipatami maipihaiwa namawaawaahi sahi Autaahaathihoai usopi asihihiyaatimatitaapo.

¹⁴ Ishihiya Autaahaathiho Itipihho daihira nunjirihira daayohiyihiya siya Autaahaathiho mwaaya maatiya manyinyaare.

¹⁵ Sahi yaiwi napwititaatiwiho maariho newaamaayopo, ami sahi jahira yaitaatiwo. Itipihho sangi neti aimi Autaahaathiho manyinyaatesamataise. Saihi sahi sami maarihoaitihapi sahi satiwi Autaahaathihoai, "Apo, nisi apo apore," undiwi gaapundawaatopo.*

¹⁶ So Autaahaathiho Itipihho satati nyami maarihoaisati neti t'imaamaitati nyangi sanyatati, "Sahi Autaahaathiho manyinyaate," nyatati neti anyusaataise.

¹⁷ Ahihi nyahi Autaahaathiho manyinyaaninisi komi manyinyapapi kahapaamapipa gaahaiwa Autaahaathiho neti ah'wiiwaiwa nyahi newaati nyamihaiwaatitaise. Iyataati ami K'raisihopi Autaahaathiho kahapaamapipa ah'wiiwaiwaisangi koaisaati nyahi newaati nyamihaiwaimatitaise. Ami nyahi K'raisihoiisaati maasi yaasati naan'haiwa nehaawaahi ami komi yundanyihaiwa nyahi koaisaati maasi naito.

Ipotihura Autaahaathiho Yundanyihha Nyahi Naitihahiyaane

¹⁸ Nini saindi mmonataayo, wani kahapaamapipa ambipati maariho yaasati naan'haiwa nehoh'wimaiwa ipotihura Autaahaathiho komi yundanyihha nausainjithandi neti ausaimanati nyangi yundanyaanyisonih naitihaahandi windi nusatipihati daahemwaamase. Apipaahi owetise.

* 8:15: Judaahiyaami manyinya kiyaami piwaha Ibiruhaara sapiyai saundiwi, 'apa apore', undiwi ambihundawaatopo.

¹⁹ Kahapaamapipa nahataapa Autaahaatiho kiyati ahaimbipa utaatihamandamatiyati maariho nuritimanati tautautati windosihi windi namoti ndiha naingaati jatataise nyahi komi mwaayaanini maatiyaanangi Autaahaatiho neti yundanyanyisati anyu-saimanitandihuraapo.

²⁰ Ami kahapaamapipa nahataapa mimaipiyati ahondaise. Sandi kapaami setitandotati gwinyaasitihandaahimahe. Owetise. Autaahaatiho Adaamihomi maipihandaahi kahapaamapipa nahataapai neti mimaipiyausoasiihi nopisasinahondaise. Ahondaati Autaahaatiho kapaisi neti jahira titihiwati itatamanitandihuraapi kahapaamapipa jatataise.

²¹ Kahapaamapipa Autaahaatiho kiyati ahaimbipa siyati jatataise, ipoti asisiha weti kapaami maipititi nopisasinati napoti namasaatitandihandi neti wisasati napusitihandaatihapi Autaahaatiho sawaho nuwati nesipausaasonihi nyahi komi mwaayaanini maatiyaanamataiwi noaipapi gaatiwi windi maipitiwi napopi nama-masaatitaatiwo.

²² Nyahi aini mmonihaayo, kahapaamapipa nahataapa Autaahaatiho kiyati ahaimbipa apopaati maaha namwitandi detitih yaawih nehotipatamatiyati kandinihi nahandi yaawih nehotimi nasati wanisangi taati nehotataise. Iyataati Kahapaamapipa nahataapa wani kimuraisangi kapaanini nehotati ngoti otitimi kandinihi taati nasataise.

²³ Iyataati nehi saiwa kahapaamapipaahi siyataamaise. Nyahi Autaahaatiho ipoti gaahaiwa nanyamitandihaiwaami jiihi namasati komi Itipihoni nanyamih omanjititih bimisawhiyaaninisangi maawi nyami ambipati maariho yaasiihi nehotaati gowaati bindihaayo. Iyaati Autaahaatiho nyahi Kiraisihopi gwunyaahohiyihiyaanangi apipaahi kiyaanangisinihi nanyamaati komi mwaayaanini maatiyaanenyamati ami nyami ambipati maipititi napoti namasaatitandihati nemati asipati nanyamitandihura noaipane taati jatihaayo.

²⁴ Ami nyahi maipitaati napowaati namasaatitihahandaatihini bimonih Autaahaatiho sawaho ndiha nanyorhaati ko nyangi nyatatamanati nyami ambipati asipatenyamaitandi jatiimi nyohitihanda maipihandaatihapi japihi ko nanyamaataise. Iyataisi ami nyahi wapa naitihaawi jatiimi nyohipipa aini mmonaati nehaawaahi windi nehihandi minjati. Nyahi aini mmonaahiyaane, utaaho wo wapa aini akipipa mmonati netaataahi windi jatiimi namutaise.

²⁵ Ami nyahi wapa sangi mmonaati namehaawaahi windi pohipimaayaati kiyaaninihi biyaati kapa naitihaawi jatiito.

²⁶ Siyaati nyahi jatihaawi biyaati andititaati maarihoaatihini ahapa ahapaapo taati titih gwinyaatihahandi watipihandi owendaaise. Nyahi anditititihahandi watipihandi owetih namati Autaahaatihomi Itipihoni nasati nyangi ikwiri nanyinyati nyatatamanati anditinyaiwati nyami maariho omanjititih maahomwaan windi apipaahi namusaatahaiwa pihitaati mitaahi nitanaati gwinyaahohiwaiwa neti nyapi nanipimati Autaahaatihoai nunyati kanyundataise.

²⁷ Saihi Autaahaatiho ishiyaanami maarihoaatihini gwinyaahohiwaiwa mmonahosi komi Itipihoni gwinyaati Autaahaatiho sawahoi kaundiwaiwa mmonataise. Sandi Itipihoni nyami maariho omanjititih gwinyaahohiwaiwa neti nyapi nanipimati titih Autaahaatiho nyahi komi ishiyaanapi ginyunyaasirihiretemati nyahi Autaahaatihomi ishiyaanapi Itipihoni Autaahaatihoai piwaanyundati kanyundihe.

²⁸ Aih nyahi sireti mmonihaayo, kahapaamapipa gaahaiwa maipihaiwa nahataapa nyangi nanyoaiipasih nehoahiwaiwa Autaahaatiho neti nyangisati maasi otipipati kiyati nepemaisih kaiwetapi nehi gaahandihini nanyoaiipasih nyahi Autaahaatihoai maariho nunyohiyihiyaanini sawaho komi gwinyaasiiwaiwa kawitihawwi gaanyatihini nasohiyihiyaanini nehaayo.

²⁹ Ami sandi apaapimahe, ishiyaapi Autaahaatiho komi maarihoaatihini jiihi satati, "Isihiya siya nishiyaaimatiito," tati aini mmonati usitiwisawihiyai komi Mwaaho Jisaasihomi ndimaahomwaan ambipati dahopa kiya naitaatiwi ishiya yapipatambihiyaaami otihatihapi neti tipitapaati yandihemataise. Kiya saisaihi komi Mwaaho Jisaasihoni noaipati komi saingoya sanaapwisa Autaahaatihomi mwaaya maatiya taahiyihiyaami saaho jiiho awaisihoematitandotando.

³⁰ Iyati ishiya siya nishiyaaitiito tati Autaahaatiho jiihi mmonati neti ahiiwisawihiyai koenda napitaatiwi nunjenati gaundataase. Iyati siya isiya koenda napitaatiwi nunjenati gaundisawiya atiwi nasauhihiyai Autaahaatiho nehi sawaho gwinyaasitihanda kiyai saundataase, "Sahi ishiyaati nishi ndiheti sami maipihandi owetati titih saasanotahiyaate," undataase. Iyati isiya siya Autaahaatiho saundati sahi titih saasano-

tahiyaate, undisawhiyai ko numwaati sawahomi yundanyiha kiyai yundanyaawisa-taise. Aihĩ kiya Autaahaatĩhomi yundanyiha nepi yundanyayawaayopo.

Autaahaatĩho Jisasi Kĩraisihoetapi Nyangi Komĩ Maarĩho Nanyamindihandĩ Kandĩhĩ Nyaiwatatĩ Nyatatamanataise

³¹ Amĩ saiwa Autaahaatĩho nyangi sanyiwĩmaiwaapi nyahĩ satitĩhaawo. “Amĩ Autaahaatĩho kimo nyamĩ Autaahaatĩhoematatĩ nyatatamanatĩ nyainjatonaahĩ utaaho wo nyamĩ tiworĩhoematatĩ netĩ nyangi nyawatĩ mĩmaipĩmaanyitaise. Apĩpaahĩ owetĩtaise,” taatĩ gwĩnyaitĩhaawo.

³² Autaahaatĩho komĩ Mwaaho Jisaasihoai nehi naasohĩtihi apĩpaahĩ maarĩho yaawihĩhandĩ kandĩ windĩ netĩ maapatĩsatĩ nehi nanĩhiyatĩ nanyinyataise. Ko siyatĩ komĩ Mwaahoaisĩ nanyinyahosĩ amĩ kahapaamapĩpa gaahapa nahataapa asakiyatĩ nehi nanĩhiyatĩ nyahĩ komĩ isĩhiyaanangi nanyamĩtaise.

³³ Nyahĩ isĩhiyaanĩ Autaahaatĩho satatĩ, “Sahĩ nisĩ isĩhiyaatimatĩtaatiwo,” tatĩ komĩ ikwĩrĩ ahĩnyihĩ noaipawaatĩ komĩhiyaanimatohiyihĩhiyaanangi utaaho maahĩwo sanyatĩtaise? “Sahĩ maipĩhandisawĩhiyaatisĩ piwĩha naitaatĩwo,” nyatĩtaise? Autaahaatĩho sanyatĩtandĩhohĩ nyangi aimĩ sanyatise. “Sahĩ nisĩ ndĩhetĩ tĩtĩhĩ saasano-tahiyaate,” nyatise. Isĩ utaaho wo netĩ piwĩha nyamĩhetĩ yahomaanyutaitaise. Apĩpaahĩ owetĩtaise.

³⁴ Utaaho wo nyangi samaanyatĩtaise “Sahĩ samĩ maipĩhandapĩ piwĩha naitaatĩwo,” maanyatĩtaise. Owetise. Kĩraisĩ Jisaasiho nyamĩ maipĩhandĩ nenyamaitandĩ ipĩ tĩtĩhĩ atawĩhatetĩ napwĩhĩ Autaahaatĩho jahĩra ahowimatĩ numwaasĩhĩ Autaahaatĩhoaisatĩ watipĩhandĩ netĩ awaisĩhoematataise. Iyataatĩ utaaho wo nyangi sanyatĩ, “Sahĩ samĩ maipĩhandapĩ piwĩha naitaatĩwo,” nyatĩtaihi kandapĩ Jisaasiho nyamĩ ndĩmaahomwaañĩ netĩ isĩwatĩ nyapĩ nanpĩmatĩ Autaahaatĩhoaisatĩ taatĩ konĩhĩ piwanamaase.

³⁵ Isĩ wapa napaamapaanĩhĩ netĩ nyangi Kĩraisĩho maarĩho nanyinyatĩ nyain-jatishoatĩhapĩ nehihaatenyamatĩ nanyopĩsasitaise. Naanĩhaiwa nyamĩ ambĩpatetĩ yanyamwaaataahaiwaaro, e mĩmaipiyaaatĩ nopĩsasinaatĩ bimohĩtĩhando, e isĩhiya naanĩhaiwa nanyinyawĩ tipĩ mwĩnyapĩ nanyopĩsasohĩtĩhando, e jarihoro, e ikipĩpa nandapa apĩpaahĩ owetatĩ somaahiyaanĩnĩ bimohĩtĩhando, e maapĩ isĩhiya amĩ kahapaamapĩpa nyangi nyapĩ nepĩnyamaitaatĩwĩhaiwaaro, e nyahĩ timbĩpa newaatĩ napowaatĩ owetĩtĩhaahando? Owe.

³⁶ Iyataatĩ saiwa sapa Autaahaatĩhomi isĩhiyaanĩnĩ sikiyaatĩ naitĩhaahaiwaapaahĩ Autaahaatĩhomi piwĩha wa satatĩ jĩpatĩpindise:

“Nyahĩ kinyĩ isĩhiyaanimatonĩhĩ kandapĩ asisĩha nahatewetĩ isĩhiya siyĩhiyaanangi nyawawaayopo.

Aiwĩ kiya nyangi nehi kiyaamĩ maasapiho sipĩsipĩhandĩ satĩhandĩ tiwĩtaatĩwĩhandamataiwĩ nyasonawaayopo,”

Aunĩhĩhĩrĩ 44:22

tatĩ aimĩ jĩpatĩpindise.

³⁷ Isĩ amĩ saiwa kahapaamapĩmbaahĩ nyangisĩ nanyoaipahonĩhĩ nepĩ naisaihihandĩ kandĩ Jisaasiho nyangi maarĩho nanyamisĩho konĩhĩ nanyinyamĩ niyonĩhĩ koetapĩ nyahĩ saiwa nahatewaisĩ nga apĩpaahĩ newaatĩ ipĩhatisaatĩ tiwandawaamaatĩ noaipaito.

³⁸ Sandĩ amĩ apĩpaahĩ akĩtĩtĩhĩ nĩnĩ mmonataayo, Kĩraisĩho nyangisĩ maarĩho nanyamisĩhoaatĩhapĩ wapa ahĩwatĩ netĩ nyangi windĩ nehihaatenyamatĩ namanyopĩsasitaise. Nyahĩ napwĩtĩhaahandĩsangi amĩ asiyĩhiyaanimatĩtĩhaahandĩsangi windĩ nehihaatenyamaamaitaise. Yamĩhapataatĩhapĩ Autaahaatĩhomi otĩpĩpatĩhiya enjerĩhiyaisangi amĩ yamĩhapataatĩhapĩhaiwa wiwa watipĩhĩwaisangi windĩ nehihaatĩnyamaamaitaapo. Kahapaamapĩpa wanĩ ahotiwiwaisangi amĩ kahapaamapĩpa ipotĩ ipotĩ noaipataahaiwaisangi nyangi Jisaasiho maarĩho nanyamisĩhoaatĩhapĩ windĩ netĩ tipĩtapaatĩ nehihaatenyamaamaitaise. Kahapaamapĩpa gĩmunyaatatĩ watipĩhaiwaisangi sandĩ windĩ kamaitaise.

³⁹ Kahapaamapĩpa mĩhaatĩ yamĩhapataatĩhapaisangi maapĩ yatĩhĩ yapĩpatambĩhapaisangi amĩ kahapaamapĩpa wapaisangi Autaahaatĩho kiyatĩ ahaiwaiwaamĩhatĩhĩ ahĩmotise. Nyamĩ Awaisĩho Kĩraisĩ Jisaasihomĩhetapĩ Autaahaatĩho maarĩho nyangi nanyamisĩhoaatĩhapĩ nyangi nyaiwĩtapaatĩ yandĩhĩ nehihaatenyamaitandĩhaiwo.

9

Autaahaatĩhomi Isĩhiya Isĩraherĩhiyaapĩ Porĩhoai Maarĩho Naanawĩsatĩ Yaawataise

¹ Nĩnĩ utaahonĩnĩ Kĩraisĩhomĩhonisĩ piwĩha kĩma katĩtandiyohĩma apĩpaahĩ akaa-haare. Nĩnĩ windĩ jaipĩndĩ kandaamaato. Autaahaatĩhomi Itipĩho nisĩ amĩtĩha maarĩho

¹⁶ Isi ami Autaahaatiho satati isihiya siya siyai nini maarho nunyati gaahaiwa kawitaano tati kawiiwa isihiya wapa Kaitaatiwi gwinyaapi ami wapa kiyohitihaandaah+maahe. Owetise. Nehi Autaahaatiho sawahometirihiretapi isihiyai maarho nunyati gaahaiwa kawisataise.

¹⁷ Ami Autaahaatiho komi piwiha jipati pindisihaatihapi utaaho wo yapipati Isipihandaahapi maipihho awaisihoi saundise.

“Nini gisi ahingisonihonge. Aindi kinyi maarho neti daahi ipihatindi watipihimataayo. Nini kinyihetapi isihiya yapih nahandaahiyai nisi watipihandi auta nunjati ami nisi ambipati neti awaindemasanhi kiya mmondaatiwo,” *Jap#i Numwaas#ho 19:16*

undise tati jipati pindise.

¹⁸ Isi ami nyahi sandi mmonihaayo, Autaahaatiho nehi sawahometirihiretapi isihiya usaisi maarho nunyati asipiwitandihiyai nunyati asipiwisati ami usai neti kiyaami maarho omanjitihi daahi nawihemati nisapuwitandihiyai nawihemati nisapuwataise.

Autaahaatiho Apousatuni Ami Maarho Asipiyahore

¹⁹ Sandapi sami usati satiw ningi nanisendaapo, o ami Autaahaatiho isihyaanangi kahapaamapi kanyirihireti sreti tanaahi nyahi maipihandi kiyohiti mandi komi ahairihireti kiyahaayo. Isi ami ko nyangi napaapi sanyatise? “Sahi maipihandisawihyaatisi piwiha naitaatiwo nyatise?” Nyahi usaanini Autaahaatiho aimi tmanati kiyati satati kiya saito saito tati ahaiwaiwa newaati windi tiwandawaamaamaito ndiwi ningi sahi nanisendaapo.

²⁰ Wiwa satiw nanisendaawi kima wihoanji kasatitaani atiwise. Sahi nehi isihyaati Autaahaatihomi ikwira kiyati ahisihihiyaate. Isi sahi isiyaati akiyihyaati maahusaatitawaawi Autaahaatihoi piwiha tiwandiw nepi wihoanji jahira kaundawaatopo? Oniha yapipati kwaatihaihaati noti namasati kaisihoi windi satati namunjese, “Kinyi ningi kimereti saimb napindapi nanimasapi kanise?” undati windi namunjese.

²¹ Utaaho satihho yapipati kwaatihaihaati oniha kaitandi noti ahoaisihho kwaatihaihaati naasaipiti katami neti oniha yatiwi komi watipihandi ahusotirihireti kaitaise. Iyati wa sanahwiyati nga nehi usipi paapihuraapi kiyati ami wa asisihahatewet nandapa tihati waapoho niwati nanati kaitandihahatewa.

²² Autaahaatihoaisangi isihyaanangi ami kahapaamapi siri kireti kanyisataise. Komi watipihandi isihyaanini nahatiyaani mmondihaw koaisi maipihandapi api paahi apowindihandi neti ausaimanandi gwinyaataise. Siyati gwinyaataahandi kandi isihya kiyaami maipihaiwaapi koai apowindihandi naitaatiwihya aimi timetauhihandi Autaahaatiho nehi nanihiyati iwinjapi notaise.

²³ Ami siyati komi apowindihandi naitaatiwihiyai nehi iwinjapi naindini nyahi ko maarho asipinyisawihyaanangi Autaahaatiho sawahometirihiretapi gaahapa saasanotihapa nyahi newaati yundanyaaitihaw aimi jhi neti tmanati ahinyiwaiwa neti ausaati nyangi nanyisati yundanyaanyitandi sandi ko kiyaataise.

²⁴ Ami siyati Autaahaatiho maarho asipinyasati gaahapa sawahometirihiretapi neti yundanyaanyitandi gaatati nanyamaati ahinyisawihyaanini usaanini Judaahiyaamihati hapuni usaati Judaahiyaanam dawaatapihyaati nyahi kmi kiyaane.

²⁵ Iyataati utaaho wo Autaahaatihomi piwiha atisati neti ausaasihho piwiha jipati paisihati hapi Autaahaatiho sandaase.

“Isihya nishihyaametohiyihiyai sahi nishihyaate undito. Isihya nini maarho windi namunyohiyihiyai nini saundito sahi nisi apohipati kiripipataatihapihiyaate undito.” *Oseyaa#ho 2:23*

²⁶ “Aindi sapihi aunahipati yapipata isihiyai nini saunditi sahi nisi isihyaati maahe undohiyihiyai sapihi kapihi nini kiyai saundito nini Autaahaatihonini asohonini bimohihonisi manyinyaate undito,” *Oseyaa#ho 1:10*

tati Autaahaatiho katisse.

²⁷ Autaahaatihomi piwiha atisati neti ausaasihho Aisaiyaaho Isiraherihyaapi satise

“Isiraherihya api paahi windi gumunyaatati awimtinati aripati nawasasaahaamatan-daahandi kandi nehi api paahi yahingwaasisaahi Autaahaatiho japihi numwaitaise.

²⁸ Iyati ami nehi api paahi kiyaisinhi isihya yapih nahandaahiyai Awaisihho keti neti tipitapaati usonati nemaitaise,” *Aisaiyaaho 10:22, 23*

tise.

²⁹ Siyati Aisaiyaaho Autaahaatiho Isiraherihyaanangi tipitapaati nyasonati usaanangi nenyamaitandihandapi jhi tmanati katindihande satati,

“Ami Awaishiho Watip#ho nyami usaanangi ipoti ipoti namoyaati#haaw#hiyaanangi nehi nyainjati nemaanyosati nahatiyaanangi nenyamahonaahi nyahi is#hiya Sotom#handaa#hiyasuni Gomoraahandaahiyaisi Autaahaati#ho nemasi#hi kiyaani#hi oweti#wimahohip#atamatiyati nenyamahoni#hi nyahi kiyaani#hi owetawaamaitaanihe,” Aisaiaa#ho 1:9
tati katip#atamatiyate.

Jisaasihomi P#wi#ha Gaaha Is#raher#hiyaanangi Maasi Jap#hi Nanyamaitandihaare

³⁰ Saiwa n#ni kandi kasatohi#w#maiwaapi ko api#indaase tiwaitaawi n#ni sandi k#ma kandaato. Is#hiya nyahi Is#raher#hiyaanami dawaataati#hiya w#ndi sati#wi nyangi Autaahaati#homi ndi#heti sahi t#ti#hi saasanotahiyaate nyati#to ti#wi w#ndi m#ndaahohiy#hiyai kiya K#raisihopi g#wunyaahohi#ti#handi Autaahaati#ho saundati, “Sahi nisi ndi#heti t#ti#hi saasanotahiyaate,” undise ndaato.

³¹ Aindi ami sandaato, nyahi Is#raher#hiyaanani Autaahaati#ho sanyatati, “Sahi nahatiyaati nisi#hiyaate,” nyatati ahinyisaw#hiyaanani w#ni#hap#paati#hi Autaahaati#ho nyangi satati sahi t#ti#hi saasanotahiyaate nyati#tand#handi ahotani#hi naiti#haawo taati nyami anditati napawaamahohi#ti#handi nyahi taahiyi#hiyaanani w#ndi api#paahi mohondaato.

³² Sandi kiya napaapi w#ndi mohopo? Sandi apaapi#maae. Ami kiya kiyoh#waiwa K#raisihopi g#wunyaahohi#ti#handi kamaiwi nehi sawana sati#wi otip#pa gaahapa kaisaihi kapetapi Autaahaati#ho satati sahi t#ti#hi saasanotahiyaate nyati#to ti#wunyaapi anditati napam#hauhe. Aih# kiya naw#ha isiya napepaapi asundusaitaat#wi#heti napepaapi asundusaapi t#mahiyawaayopo.

³³ Sandapi komi p#wi#ha j#hi j#pati#pindisi#haati#hap# Autaahaati#ho komi Mwaaho K#raisihopi naw#haapi nepemaah#wati satise

“Sahi is#hiyaati baiwi mmowise, sisiho awaipati aunah#pati Jaiyan#hoasini naw#ha watip#ha wa is#hiya napepaapi asundusaapi t#m#haitaat#wi#ha n#ni ahiyataayo. Ami utaaho itapaati wowaati kop# g#wunyaawaahiya w#ndi m#maip#wimatati mamaawitaise,” Aisaiaa#ho 28:16

tati is#hiya Jisaasihoi ahosumapi g#maawunyaitaat#wi#hiyaapuni numwaapi g#wunyaitaat#wi#hiyaapuni Autaahaati#ho sandi kandaase.

10

Is#raher#hiya Titaahiyi#hiya Autaahaati#ho Is#hiyai Saundati Sahi Saasanotahiyaate Undati Usosi#hi#reti W#ndi Mohopo

¹ Nisataiwi K#raisihopi g#wunyaahohiyi#hiyaati nais#hiyaate, n#wahonisi is#hiya Is#raher#hiyai Autaahaati#ho jap#hi numwaitando ndi n#ni kiyaapi awaindi#handi p#h#ndi gw#nyaati Autaahaati#hopi gaapundataato.

² Nisi is#hiya Is#raher#hiyai n#ni baindi usothi#oninisi p#wi#ha auta kiyaapi kandaato. Kiya Autaahaati#homi otip#pati kaitaat#wi api#paahi p#h#ti#wi maarit#wi#m#hauho. Kiya saiwi api#paahi Autaahaati#homi otip#pati kaitaat#wi maaritawaahandi kandi kiya w#ndi t#ti#hi mohopo.

³ Jisaasihomi#hetapi Autaahaati#ho is#hiyai saundati sahi nisi ndi#heti t#ti#hi saasanotahiyaate undati usosi#hi#reti kiya w#ndi mohopo. Saiwi nehi sawana kiya dai#ira w#ra daah#witaati#wi anditati napamawaayopo. Aiwi kiya Autaahaati#ho is#hiyai Jisaasihomi#hetapi sahi t#ti#hi saasanotahiyaate undiri#hi#reti w#ndi moni#wi p#namaayopo. Owetise.

⁴ N#ni sandi kiya t#ti#hi w#ndi mohopo ndi katohi#tindi apaapi#maato, is#hiya p#h#ti#wi anditati napamapi ami Autaahaati#homi w#ni#hap#pa japepih#rau#hi ami sandaah# Autaahaati#ho kiya saundati sahi t#ti#hi saasanotahiyaate undati kaundataise. Ami sandi#hi K#raisihoni nehi owemase. Aih# ami sandi K#raisihoni saindi#ndaahi Autaahaati#ho is#hiya K#raisihopi g#wunyaahohiyi#hiyai saundataise, sahi saasanotahiyaate undataase.

Is#hiya Nahatiyai Autaahaati#ho Nga Jap#hi Numwaitaise

⁵ Iyataati is#hiya Autaahaati#homi w#ni#hap#pa nahataapa baiwi japepih#risaihi#hiyai Autaahaati#ho saundati, “Sahi t#ti#hi saasanotahiyaate,” undati usondand#handapi Mosesiho satati j#pati#paise.

“Is#hiya wowaati w#ni#hap#paami p#wi#ha japepih#rohiyi#hiyai kapetapi Autaahaati#ho jinjap#hi asi#hiyaimati#taati#wi#handi numw#itaise,” P#risi#hiya 18:5
tati j#pati#paise.

⁶ Ami K#raisihopi g#wunyaahohi#ti#handi is#hiyaisi Autaahaati#ho saundati sahi t#ti#hi saasanotahiyaate undisaw#hiyaapi Autaahaati#homi p#wi#ha j#pati#pindisi#haati#hap# satati

kiya wɪndi satɪwɪ namaasendaapo, “Diya yamɪhapataatɪhɪ naitaapo?” maatɪtaapo. Amɪ sandɪ Kɪraisihoi numwaasi maapi noaatɪpaitaatɪwɪhandapɪ topo.

⁷ Aiwɪ amɪ kiya wa samaatɪtaapo, “Diya isɪhiya napohiyɪhiya bimohɪpɪpɪhɪ mɪhatɪhisangi nuwɪ noaatɪpapɪ Kɪraisihoi ahowimapɪ asohoemapɪ numwaasi nasaamanɪtaapo?” tɪwɪ namaasendaapo tatɪ jɪpatɪpindise.

⁸ Iyataatɪ amɪ pɪwɪha wa satatɪ jɪpatɪpindise, “Autaaahatɪhomɪ pɪwɪhaahɪ kɪnyɪhɪnɪ detɪ kɪnyɪ maahomwaanɪ mipatetɪ ahotatɪ amɪ kɪnyɪ maarɪho omanɪtɪtɪhɪ kɪhɪmundataise,” tise. Iyataatɪ Kɪraisihopɪ gɪwunyaitɪhaahandapɪ nyahɪ kopɪ gɪwunyaahohiyɪhiyaanɪ sa pɪwa ausaahohaare.

⁹ Isɪ amɪ kɪnyɪ auta isɪhiyaamɪ ndɪhetɪ kɪnyɪ maahomwaanɪ nausaapi, “Jisaasiho nɪsɪ Awaisɪhoe,” tɪpɪ katɪpɪ amɪ kɪnyɪ maarɪho omanɪtɪtɪhɪ satɪpɪ Autaaahatɪho komɪ watɪpɪhandaahɪ anɪmwaaɪpatombɪ Jisaasihoai jahɪra ahowimatɪ numwaataise tɪpɪ gɪwunyaapaapaahɪ Autaaahatɪho gɪ japɪhɪ nangɪmaitaise.

¹⁰ Nyahɪ nyamɪ maarɪho omanɪtɪtɪhɪ Kɪraisihopɪ gɪwunyaawaatɪ amɪ nyamɪ maahomwaanɪ nausaawaatɪ auta isɪhiya usaisɪ Kɪraisihopɪ ausaawaatɪ kaundohɪtɪhandaahɪ Autaaahatɪho sanyatatɪ sahɪ tɪtɪhɪ saasanotahiyaate nyatatɪ nyangi japɪhɪ nanyamaataise.

¹¹ Iyataatɪ amɪ Autaaahatɪhomɪ pɪwɪha jɪpatɪpindisɪhaatɪhapɪ wa satise, “Utaaho itapaatɪ wowaatɪ Kɪraisihopɪ gɪwunyaahohiyɪhiya wɪndɪ mɪmaipɪwimatatɪ mamaawɪtaise,” tatɪ jɪpatɪpindise.

¹² Sandɪ isɪhiya nahatiyaapɪse amɪ Judaahiyaanangisunɪ nyamɪ ipaahaapɪ dawaataatɪhiyai naasaipitɪ kiyatɪ Autaaahatɪho japɪhɪ nanyamaataiso. Iyatɪ Autaaahatɪho kɪmɪ ko nyahɪ nahatiyaanamɪ Awaisɪhoso. Iyatɪ amɪ nyahɪ wonɪnɪ waanɪnɪ ko wapa nanyamɪtandɪ gaundaatɪ nunjehonɪhapa pɪhɪtatɪ asakiyatɪ nga nanyinyahoso.

¹³ Amɪ siyatɪ Autaaahatɪhomɪ pɪwɪha jɪpatɪpindisɪhaatɪhɪ wa satise, “Utaaho itapa wowaatɪ Awaisɪhomɪ ambɪpatɪ ambɪhɪtɪwɪ gaatohiyɪhiyai Awaisɪho japɪhɪ numwaitaise,” tatɪ jɪpatɪpindise.

¹⁴ Isɪ amɪ kiya kopɪ wɪndɪ gɪmaawunyaawaawaahɪ ko kiyai japɪhɪ numwaitandɪ napɪtaiwɪ kopɪ kiya gaatɪwɪ koai nunjendaapo? Aiwɪ amɪ kiya pɪwɪha Kɪraisihopɪ usa ausaapɪ kamaatisaihi amɪ wɪndɪ atɪhomisawaawaahɪ kopɪ kiya napitaiwɪ gɪwunyaitaapo? Aiwɪ amɪ Kɪraisihopɪ isɪhiya usa pɪwɪha wa ausaapɪ kamaatisaihaahɪ kiya napitaiwɪ atitaapo?

¹⁵ Iyataatɪ amɪ Kɪraisihopɪ sangɪ atisohiyɪhiyai kopɪ pɪwɪha ausaapɪ diya kaundɪtaapo, amɪ Autaaahatɪho isɪhiya pɪwɪha ausaitaatɪwɪhiyai wɪndɪ natamausoaasonaaho? Amɪ sandɪ kandapɪ Autaaahatɪhomɪ pɪwɪha jɪpatɪpindisɪhaatɪhapɪ wa sandaase,

“Ese, isɪhiya pɪwɪha gaaha wanɪha nesi nasohiyɪhiya satɪ apɪpaahɪ gaahatɪ kiyawaay-opo,”

52:7

Aisaiyaaho

tatɪ jɪpatɪpindise.

Nyahɪ Isɪraherɪhiyaanamɪ Isɪhiya Taahiyɪhiya Jisaasihomɪ Pɪwɪha Gaaha Atiwɪ Namehopo

¹⁶ Amɪ Autaaahatɪho komɪ pɪwɪha nesihiyai Kɪraisihopɪ pɪwɪha gaaha ausaitaatɪwɪ natausaasihɪ nuwɪ ausaahauhɪhandɪ kandɪ isɪhiya taahiyɪhiya wɪndɪ pɪwɪha gaaha atiwɪ namehopo. Sandapɪ Autaaahatɪhomɪ pɪwɪha atisatɪ netɪ ausaasihɪ Aisaiyaaho satise, “Awaisɪhɔje, pɪwɪha nyahɪ isɪhiyai kaundohɪha kiya wɪndɪ atiwɪ kiyaamɪ maarɪhoatɪhɪ wɪndɪ nepɪ kumwaamopo,”

Aisaiyaaho 53:1

tise.

¹⁷ Amɪ nyahɪ siyaatɪ aimɪ mmonɪhaayo, Kɪraisihopɪ pɪwɪha isɪhiya ausaapɪ kanyatauhɪ atisɪhaawɪ ketapɪ nyahɪ kopɪ gɪwunyaitɪhaahandɪ nehaayo. Iyaatɪ sa pɪwa nyahɪ atisoha Kɪraisihopɪ komɪ isɪhiya nesi napɪwɪ ausaapɪ kanyatauhɪ nyahɪ atisaatɪ nehaayo.

¹⁸ Amɪ Isɪraherɪhiya isɪhiya Autaaahatɪhomɪ pɪwɪha nesi ausaapɪ waapɪhɪtɪwɪ katohɪha apɪpaahɪ akɪtɪnɪhɪ aimɪ atiwɪhiyaare. Atiwɪhiyaasɪ sandapɪ Autaaahatɪhomɪ pɪwɪha jɪpatɪpindisɪhaatɪhapɪ wa satise,

“Isɪhiya Autaaahatɪho komɪ pɪwɪha nunyatɪ natausaasihɪ nesi yapɪpatɪ nahanda gaamapɪ ausaapɪ waapɪhɪtɪwɪ katopo. Katauhɪ kiyaamɪ pɪwɪha aunahɪpɪ nahanda notɪ daayatɪ gaamatɪ ahondaise,”

Aumɪhɪhɪrɪ 19:4

tise.

¹⁹ Aiwɪ amɪ Isɪraherɪhiya apɪpaahɪ akɪtɪnɪhɪ atiwɪ aimɪ mmonɪwɪhiyaare. Saiwɪ atiwɪ mmonawaahandɪ kandɪ baiwɪ kiyaamɪ omanɪtɪtɪhɪ nepɪ kumwaamohɪtɪhandapɪ tɪpɪwɪhiwatɪ Mosesiho Autaaahatɪhomɪ maahomwaanɪ netɪ satise,

"Isi:hiya usa nisap: at:homisawaawi neh: isi:hiyaamet:w:hiyai numwaat: iw:itatamasan:hi sah: sam: mand:ha aposon:hi naumwaaritaapo. Saind: isi:hiya nisap: wind: at:homiw: n:ngi wind: maanop:hiyai n:n: numwaat: nis:hiyemasan:hi sah: apos:taise," *Win:hap:pa 32:21*

tati Mosesiho Autaahaat:hom: maahomwaan: net: katise.

²⁰ Am: sandap: Aisaiyaaho ap:paah: waat: wind: yamaayati Autaahaat:hom: maa-homwaan: net: satise,

"Isi:hiya nisap: wind: taaw: m:ndaahohiy:hiya n:ngi nisonawaayopo. Isi:hiya nisap: wind: taaw: namaasen:hohiy:hiyai n:n: noaipat: iwinjataayo," *Aisaiyaaho 65:1*

ndaase tati Aisaiyaaho kandaase.

²¹ Iyataat: am: Isiraher:hiyaapaah: Aisaiyaaho Autaahaat:hom: maahomwaan: net: sandaase,

"Isi:hiya nisi p:w:ha at:homiw: am: w:ret:t:w:hiyai jap:hi numwaitond: nisi ikw:r: dih:mwan:t: n:n: ipiho p:t:taat:w:at: kon:n:hi jaat: b:sondaayo," *Aisaiyaaho 65:2*

ndaase tati katise.

11

Isiraher:hiyaanap: Autaahaat:ho Maar:ho As:piyataise

¹ N:n: sand: kat:tandiyo, Autaahaat:ho kom: isi:hiya Isiraher:hiyai ap:paah: kiyais:n:hi namataind:ho? Owe. Kom: isi:hiyai ap:paah: kiyais:n:hi wind: namaamase. N:n: Isiraher:hiyaam:hon:ngi Autaahaat:ho jap:hi nan:m:mas:ihon:ne. Ab:r:aham:hom: j:t:patetap: Benjamin:hom:hiyaam:hon:ne.

² Kom: isi:hiyai j:hi wuwan:huraap: sah: t:t:hi n:s:hiyaate undat: usonat: ah:wisaw:hiyai Autaahaat:ho wind: ahosumat: ap:paah: kiyais:n:hi wind: namaamase. Owe. Eraijaaho Isiraher:hiyai p:w:ha net: yawutaat: Autaahaat:hoai p:waundind:handap: sah: mmon:w:hiyaate.

³ Ko Autaahaat:hoai saundat:,

"Awais:honge, kiny: isi:hiya am: kiny: p:w:ha atiwi nep: ausaap: isi:hiyai kaundohiy:hiya p:ropet:hiya si:y:hiyai timap: am: kiny: ar:taahand: bw:nanaat: kas:n: nan-dapa gaarehand: t:hi:w: nah:m:taat:w:haiwa nep: yamwaap: nawatap: nosasopo. Siyauh: n:n: niwahon:n: naason:n:hi bimon:n:hi kiya n:sangi sohon:hi n:w:taat:w: daap: tus:hanawaayopo," *1 Ki:ng:ho 19:10-18*

undat: Autaahaat:hoai ko goset: p:waundiho.

⁴ Eraijaaho saund:hi am: Autaahaat:ho wihoan:ha koai kaundis:ha sah: mmon:w:hiyaate. Autaahaat:ho Eraijaahoai saundat:,

"Isi:hiya Isiraher:hiya 7,000 kaiw:hiya autaahaat:ho jaip:taho Bear:hop: wind: atot:p:wesaw: gaap:mund:w:hiyai net: niwahon:sap: an:tind: is:watataayo,"

1 Ki:ng:ho 19:11

undat: kaundiho.

⁵ Wan: k:muraisangi Autaahaat:ho naasaipit: kat: kiyat: taat: Isiraher:hiyai kaw:sataise. J:hura saundat: sah: nis:hiyaate undat: usonat: ah:wisaw:hiyai neh: sawahom: maar:ho as:paind:handah: numwaas:hi bindawa Autaahaat:hoai isawatawayapo.

⁶ Isi:hiya wapa gaahapa kiyoh:waiwa wind: ap:paah: monat: neh: sawahom: maar:ho as:paind:handah:hi satat: isi:hiya siya siya nis:hiyaat:to tat: gw:nyaas:t:hand: japep:hrat: isi:hiyai saundataase: "Sah: siyaat: nis:hiyaate," undat: usonat: numwaataise. O am: isi:hiya gaahapa wapa kiyoh:waiwetap: ko sand: kiyataataah: kiyai ko maar:ho as:paitand:hand: sand: ak:t: as:p:w:sataamaise, ap:paah: owe.

⁷ Is: am: sand: isi:hiya yap:pat: Isiraher:handahap:hiya kiyais: Autaahaat:ho saundat: sah: t:t:hi saasanotahiyaate und:tand: daahoh:t:hand: kiya wind: namehoh:t:indap: nyah: napit:t:t:haawe? Isiraher:hiya neh: ap:paah: yahingwaasisaah:hi Autaahaat:ho saundat:, "Sah: nis:hiyaate," undat: usosingwaasisaah:hi Autaahaat:ho kiyai saundat: sah: t:t:hi saasanotahiyaate und:tand: daahoh:t:hand: nehopo. Isiraher:hiya kanaah:t: taahiy:hiya kiyaaam: atih:r: nep: napupw: nawaat:map: Autaahaat:hom: gap:pa wind: at:homisopo.

⁸ Sand: kiya siyoh:t:mandap: Autaahaat:hom: p:w:ha j:pat:pindis:haat:hap: wa satise: "Autaahaat:ho isi:hiya sawana kiyaaam: oman:t:t:hi am:t:ha nep: naw:haamataiw: wat:p:toh:t:hand: net: daah: wat:pumas:hi kandaah: wan: k:muraisangi kiya kiyaaam: nd:haara wind: wapa mon:w: am: kiyaaam: atih:ra wapa at:homisopo,"

Win:hap:pa 29:4; Aisaiyaaho 29:10

tati j:pat:pindise.

⁹⁻¹⁰ Am: sand: kandap: Daawit:ho satise,

"Autaahaatihone, kiya nandapa awaimbipa tihwi nanihohipipa kinyi nepi wirihramataimb nepemaipi kiyaami naahwitarihiri nepi naahusaapane. Naahusaapanipi kiyaami maipihaiwaami wihoaanjhapa kiyai kinyi maipihandi kawime. Kawimb kiyaami ndiha kinyi nepi mwototi niyotipe asihatonih kiya windi baiwi minjapi naharito. Aimb kinyi naanjhaiwa kiya nehohiwaiwa nepi awitimapusose kaiwaami naanjindihandaatih kiyaami dawaaho nasisoaari kiyaanini niyatawaatito,"

Aumihiri 69:22, 23

tati Daawitih katise.

Isihiya Judaahiyaanam dawaataatihiyai Autaahaatih Japih Numwaataise Judaahiyaanini Japih Nepemaitihawo

¹¹ Ami nini piwih watipha sandapi sandi katitandiyi nyahi Judaahiyaanam isihiya asakaiwi taahiyihya napepaapi Autaahaatih nyangi sanyatati sahi titih saasotahiyate nyatati japih nanyamaitandihand namewaaahandi kandi nyahi apipaahi kiyaaninini timahiyaati owetihaamaayo. Owetise. Ami nyahi Judaahiyaanam isihiya taahiyihya maipihandi kiyauhi namati Autaahaatih isihiya nyahi Judaahiyaanam dawaataatapihiyai japih numwaataise. Siyati numwaahonih nyahi Judaahiyaanini aponyonih naumwaarisaa ni namawaati japih nepemaitaati nyami Autaahaatihenda napisaihi ko nyangi japih nanyamaitando.

¹² Nyahi Judaahiyaanam isihiya yapih nahanda maipihandi kiyauhi namati komi kahapaamapipa gaahaiwa Autaahaatih neti isihiya yapipati nahandaahiyai tisaahwati nunyataise. Iyati nyahi Judaahiyaanam isihiya taahiyihya Autaahaatihometirihiretapi kahapaamapipa gaahaiwa namepi pohipiyohitihanda Autaahaatihomihaiwaapi jamaamajinhauhi nehi iwinjati kometirihiretapi gaahaiwa Autaahaatih isihiya nyahi Judaahiyaanam dawaataatihiyai asakiyati tisaahwati nunyataise. Isi ami nyahi Judaahiyaanam isihiya nahatiya napisaihi Autaahaatih japih numwaahonihura kahapaamapipa gaahaiwa Autaahaatihometirihiretapi asakaiwi isihiya nahatiya naitaapo.

¹³ Wani piwih kima isihiyaati sahi nyahi Judaahiyaanam ipaahaapi dawaataati bimohiyihyaatangi nini kasatitandiyi. Nyahi Judaahiyaanam ipaahaapi dawaataati isihiya bimohiyihyaamihatihi komi piwih ausaati kaunditi kandunjitandi Autaahaatih ningi natanoaasihonine. Saihihoninisi sati otipipati komi piwih ausaati samihatihi nini kaitandi Autaahaatih ningi naninyati natanoaasipitapi baidi awaindi maarititi genanataayo.

¹⁴ Kimati otipimbatini nini samimatihi Autaahaatihom piwih ausaati kasatiti kaisanini sahi Autaahaatihopi giwunyaapi gaahaiwa nesaihi niwahonisi isihiya Judaahiya sangi namwaaasiwi japih Autaahaatihenda napisaihi Autaahaatih kiyai japih nisi otipimbatetapi numwaito.

¹⁵ Ami nyahi Judaahiyaanini yapipati Isiraherihanda Jisaasihoai ahosumahohitihandaahi Autaahaatih komi isihiyaanangi ahosinyamataise. Sandi nyangi ahosinyamasitindaahi isihiya yapipati nahandaahiyai saundati sahi nisi naisihiyaatimatiwise undati numwaasih kiya noaipapi Autaahaatihom naisihiyaimatawaayopo. Isi ami nyahi Judaahiyaanini nyami yapipati Isiraherihanda nahatiyaanini japih nepemaitaati Kiraasihopi giwunyaasaihi Autaahaatih japih nanyamaitaise. Sandi nyami isihiya Judaahiya Isiraherihandi Yapih nahandi Autaahaatih japih numwaasitindi isihiya napopi animwaahipatombihiyai ahowimati numwaataahandamatitaise.

¹⁶ Iyataati ami isihiya birethandi tihwi jhi yeyetiw namandipahohitihandi Autaahaatihoi nunyawaawaahi birethandi sandi nahandi Autaahaatihomihande. Iyati ami ipati wapaami yandipho ami tamirihiri Autaahaatihoi isihiya nunyawaawaahi ami isititi saattihoisangi nahandi Autaahaatihomihapaare. Isi siru kireti nyahi Judaahiyaanam asoya ipatami yandipho tamirihiri isihiya Autaahaatihoi jhi yeyetiw nunyohipatamataiwihyaare.

¹⁷ Ami ipati oripiti satami isititihom maipitihom Autaahaatihom nawetati yondaati ami oripi ainjihpatami isititihom nawetati neti isimumwaan yamanjatetemati bihiwatosataise. Sahi isihiyaati nyahi Judaahiyaanam dawaataati ipaahambihyaati sati ipati oripihati ainjihpatamataiwihyaate. Sahi saiwhiyaatisi nyahi Judaahiyaanamhetapi Autaahaatihom gaahaiwa noaipasiwaiwa nepi wani andititihw itatamananawaayopo.

¹⁸ Isi ami Autaahaatihom ipi oripihatami ikwiri isititihomatiyati nawetati nyahi Judaahiyaanam isihiyai neti ipaahaapema yotisawihyaapi sahi sisipihitiwi ami satihw nyahi kiyai nusatiphaayo tiwi windi gimunyaapise. Sahi saiwi windi nyahi Judaahiyaanam isihiyai usopi gemaananawise. Ami sahi Judaahiyaanam

is:hiya Autaahaat:ho ipaahaapemasaw:hiyai mmopumap: genanawaawaahi k:mandi sahi baiwi gw:nyaapise, sahi ipatami tambat:hi:ri tam:ri:hi:ri waapoho nunyaw: and:tiw:waamaayopo. Owe. Neh: tam:ri:hi:ri tanyaaha sahi is:iti:ti saat:iti:hat:maatangi waapoho nasanyati and:iti:saiwataise.

¹⁹ Ami sandap: sami usaati nyah: Judaahiyaanangi sanyat:taapo, ye sand: ak:it:indaahandi kand: sahi Judaahiyaatangi ipat: orip:hati yamanitatami is:iti:ti saat:iti:homatetahiyaatangi nasawetati yasotise nyah: sami ipaahaap: dawaataatap:hiyaani ip: orip:hati ainj:hi:patami is:iti:ti saat:iti:homatiyahiyaanangi neti sangi nawetati yasotimb:p:hi bihiw:nyos:it:ando nyatiw: kanyat:taapo.

²⁰ Sand:hi ak:ite kiya Autaahaat:hopi g:maawunyaahoh:iti:handi kiyai Autaahaat:ho neti nasipati yondaise. Ami sahi:hi sami Autaahaat:hopi g:wunyaahoh:iti:handi Autaahaat:ho neti kiyaam: aunah:ipati sangi nasanyataise. Nasamih: sahi sami g:wunyaahoh:iti:handi kap:hi and:iti:tiw: bitotawaayopo. Is: sahi satiw: nyah: kiyaam: aunah:ipati nehaayono tiw: sahi windi genan:w: g:munyaap:se. Namap: neh: yaiwi baiwi jat:n:wise.

²¹ Nisi is:hiya Judaahiya ip: orip: yamanitatami ikw:ri is:iti:ti:homataiw:hiyaais: Autaahaat:ho windi neh: maawinjasi am: sangisangi windi ko neh: maasinjaitaise.

²² K:mandi sahi nahatiyaati baiwi mmon:wise Autaahaat:ho is:hiya gaahaiwa kawisati iw:it:atamasiti:handuni top:taata ainj:harisati tip:tapaati usos:iti:handuno. Maip:handi is:hiya kiyohiy:hiyai top:taata ainj:harisati tip:tapaati usonati am: sangi gaahandi kasisati jatatanamataise. Sahi baiwi sand: Autaahaat:ho sangi gaahandi kasisati jatatanasiti:ndaati:hi kiyaat:n:hi bimaam: nowaawaahi nga bim:taapo. O am: sahi saiw: windi kamaayawaawaahi sangisangi Autaahaat:ho neti namandipasamataise.

²³ Ami nyah: Judaahiyaanam: is:hiyaahi kiya jap:hi nepemaitiw: K:raisihopi g:wunyaasaihaah: Autaahaat:ho jap:hi numwaat: namandipati: nenasip:p:hi:hi jap:hi:hi neti bihiwasos:it:aise am: saitandi ko watip:handisahoso.

²⁴ Sahi is:hiyaati nyah: Judaahiyaanam: ipaahaap: dawaataatap:hiyaati ip: orip: ainj:hi:patami is:iti:ti:homataiw:hiyaati windi s:ireti kaitaat:wi:handi ah:imot:handi neh: koai Autaahaat:ho nasawetati nesisati ip: orip: yamanitateti: bihiwasosih:hiyaate. Aih: nyah: judaahiyaanam: is:hiya ip: orip: yamanitatamataiw:hiyaate. Is: am: neh: nan:hiyati napaisaati nga Autaahaat:ho ip: orip: yamanitatetap: is:iti:ti:ho nawet:nd:wimb:pa kapaam: ipateti jap:hi:hi neti bihiwatos:it:aise.

Autaahaat:ho Is:hiya Nahatiyai Maar:ho Asip:wisataise

²⁵ Nisataiw: K:raisihopi g:wunyaahohiy:hiyaati nisi nais:hiyaate, wapa ji:hura noasandinj:hapa wan: n:ngi Autaahaat:ho neti nan:sihi sahi mmondaatiw: kasat:tandiyoni baiwi atiwise. N:n: kasat:tandiyoh:it:ndi sangi yat:hi neti japatison:hi sahi satiw:, nyah: Autaahaat:hopi gw:nyaahoh:iti:handi nesi kait:haahira nga mmonaahiyaane tiw: dop: windi gemaanan:taatiwo. Iyataati k:mandap:to, nyah: Is:raher:hiyaanam: is:hiya taahiy:hiya kiyaam: omanj:iti:hi am:ti:ha nep: nawahaamataiw: watip:mahoh:it:ndi ap:ipaahandi kand:n:hi kiyawaamaayopo. Owetise. Sand: kiya saiw: kiyaam: omanj:iti:hi nawahaamataiw: watip:iti:mi nuw: is:hiya nahatiya yap:ipati nahandaahiya nyah: Is:raher:hiyaanam: ipaahaap: dawaataat:hiya Autaahaat:hoenda Jisaasihoetap: nap:w: gaamasaihi:huraat:it:aise. Aisaihi:hura nyah: Is:raher:hiyaanam: is:hiya jap:hi nepemaitiw: Jisaasihoenda nap:taapo.

²⁶ Aisaihi k:mi:ret: siyati Autaahaat:ho kiyai jap:hi numwaitaise. Kom: piw:ha jip:at:pindis:haati:hi sandap: Autaahaat:ho satise:

“Is:raher:hiyai Jap:hi Numwaitandi Autaahaat:ho Ah:wis:ho aunah:ipati Jaiyan:handaaahap: nap:itaise. Nasati Jekopi:hom: manyinya saisatoyaaam: maip:handi ap:ipaahi ti:ti:hi:metind:handi ko kiyaam:hetap: ap:ipaahi kand:n:hi nemaitaise.

²⁷ Nemahoni:hi koetapi sura nisi piw:ha wisasati kiyai n:n: numw:to. Nunyati kiyaam: maip:handi nemwaito,”

Aisaiyaaho 59:20, 21

tati Autaahaat:ho kom: piw:haati:hi kandaase.

²⁸ Ami nyah: Judaahiyaanam: is:hiya Jisaasihom: piw:ha gaaha at:ihomiw: nemawaaw: kiya noaipap: Autaahaat:hom: tiworisaimatawaayopo. Kiya kom: tiworisaatoh:it:ndaahi Autaahaat:ho sahi ipaahamb:hiyaatangi nasamaati jatatanamataise. Siyataahandi kand: am: nyah: Judaahiyaanam: asoya Ab:iraaham:ho, Isaaki:ho am: Jekopi:hoai Autaahaat:ho kom: piw:ha wisasati numwind:handapimainj:hi Judaahiyaanam: is:hiya Autaahaat:hom: tiworisaimatohiy:hiyai Autaahaat:ho maar:ho nunyataise.

otipipati nanyinyonaahi biyaati nga Autaahaatihopi g'wunyaitihaahandi newaati isiwatohirihireti nesi ausaimanaati awusaitihaawo.

⁷ Am' nyami isihiyai ikwiri nunyaati iwitatamanitihaahandi nanyinyonaahi sandi nga biyaati nyahi kaitihaawo. Am' nyami usaanangisi Autaahaatihomi p'waha isihiyai katawaunjitihahanditanaahi am' sandi kandi nga biyaati nyahi kaitihaawo.

⁸ Am' nyami usaanangi isihiyaisi anditiwitihaahandi Autaahaatihomi komi Itipihora nanyinyonaahi am' nyahi nga biyaati isihiyai anditiwitihaawo. Utaaho wo wapa wapa isihiyai nunyahondaataahi ko nga biyaati apipaahi iparihoematati kiyane. Utaaho woai isihiyai iwinjatitandihandi Autaahaatihomi nunyonaahi so sandi biyaati nga jatane. Utaaho wo isihiyai maariho asip'wisataataahi biyati maaritati sisa aunihiyati sandi so kiyane.

Sam' Naisihiya Jisaasihopi G'wunyaahohiyihiyaisuni Isihiya Mambihiyaisuni Sahi Maar'ho Numwitaatiwe

⁹ Sahi isihiyai maariho nunyahaayo tiwi otaatapihandi w'indi kamaiwise. Nehi apipaahi akiti akitin'hi sahi isihiyai maariho nunyawise. Aiwi wapa apipaahi ainjotati titihmetihapai sahi ahosumwap' nehi gaahapaisaahihi sam' omanjitihihi nepi wisawawi kip'wise.

¹⁰ Aiwi sahi Kiraisihopi g'wunyaapi kom'hiyaatimatawaawi noaipapi naisihyaatimatawaayowi maariho apipaahi baiwi namini'wise. Aiwi wonj' wonj' wo wop' sam' omanjitihihi satiwi ko n'ingi nan'itipihaa' gaahosi n'ini kom' ambipati awa'ndemwati mepi autaahemwaitaano tiwi maariho jandone.

¹¹ Sam' maariho jandoti sis'haapihi waapohomatiyati natatutisihi sahi w'indi nepi bimwaapi nehi kiyaatin'hi Awaisihomi otipipati maariho nahato nunyawimapi kiyaatin'hi kawim' nu'wise.

¹² Autaahaatihomi Kiraisihoetapi gaahaiwa nasamitandi jatohitiindaahi sam' omanjitihihi sahi sis'wi aunihaiwi maari'wise. Aiwi isihiya sangi wapa m'maip'isiwi naan'ihaiwa nasamisaihi sam' jatohitihandi namaamapi nehi kiyaatin'hi anditi'wi jaaw' bitopi am' nasisoari kiyaatin'hi Autaahaatihomi anditi'wiw'itandi sahi gaapundawaati'wise.

¹³ Jisaasihopi g'wunyaahohiyihiya sam' naisihiya s'naan'isa s'naap'wisa jaatisa sunyihoya wapa ikip'ipa nandapa owetan'hiyai sam'hapa wapa kiyai sahi nunyawise. Aiwi isihiya sahi w'indi mausopi kiyai usa jainjasaihihiyai numwaapi sam' an'anj' niwupi nandapa yainjaraawi'wise.

¹⁴ Aiwi isihiya sahi Jisaasihopi g'wunyaahohiyihiyaatangi m'maip'isiwi naan'ihaiwa nasanyohiyihiyai Autaahaatihomi gaahandi kawisati iwitataman'ita gaapundi'wise. Aiwi kiyai Autaahaatihomi m'maip'wisati neti nusop'isatandi sahi w'indi gaapundi'wi kamundi'wise.

¹⁵ Aiwi isihiya usa nga maaritisaihihiyaisawi maari'wi am' maariho tundonihi gwisaihihiyaisawi maasi gw'wise.

¹⁶ Sahi w'indi satiwi nyahi am'itiha gw'nyaitihaahandisahiyaani awaisawihyaani'ne tiwi sahi sawanaatapi gimunyaapi'ise. W'indi samaiwi am' otipipati yatih' maip' maip'hapa isihiya mmon'wi nemasaihihapa nepi kai'wise. Aiwi isihiya nahatiyaisawi naasairireti mmon'ni'wise.

¹⁷ Am' utaaho wo sangi wapa titihmetati maip'hapa kasisonaahi koai wihoaanj' titihmetati maip'hapa sahi w'indi namunjawise. Nehi wapa isihiya nahatiya gaahape tiwi mmon'wi gw'inyaahohip'ipaahihi koai sahi kawiwise.

¹⁸ Isihiya sangi itihisati'wi m'maip'isaihi'w'isangi sahi kiyai wihoaanj' nepi itihundi'wi m'maip'maawi'w' namapi b'pi napaisaati isihiya nahatiyaisawi bimaawise.

¹⁹ Nisi naisihyaati Jisaasihopi g'wunyaahohiyihiyaate, isihiya m'maip'isaihi kiyai wihoaanj'handi namunyawise. Namapi nehi kiyai iwinjasaihi Autaahaatihomi'handisi kawitandaahi kawito. Am' sandapi Autaahaatihomi p'waha jipati'pindisihaat'hapi wa satati wihoaanj'handi n'isihande n'ini isihiya sangi m'maip'is'isohiyihiyai wihoaanj'handi numw'ito tati Awaisihomi katiso.

²⁰ Isi namapi Autaahaatihomi p'waha satati am' kinyi tiwor'hoai jaumwahonaahi nandapa nunye. Waapohopi kom' naahw'itar'ih'iri awaur'isonaahi nunye. K'inyi kinyi tiwor'hoai sawisapaapi kom' nihoaatipati m'itihaat'hi maw'itandihandi k'inyi wirapusos'itaapo.

²¹ Aimb' k'inyi titihmetati maip'hapai nehi iwinjasam'hi neti titihwati w'indi maahipatisane. Gaahapa kaimbi titihmetahapai k'inyi nepi tip' ip'hatime.

13

Isihiya Watipihandĩ Nepĩ Awaisaw̃hiyaimat̃wĩ Nyainjatohiỹhiyaamĩ Ot̃it̃hi Saanut̃haawo

¹ Isihiyaañnĩ nahatiyaañ naasoññhĩ naasaaññhĩ isihiya watipihandĩ nepĩ awaisaw̃hiyaimat̃wĩ nyangi nyainjatohiỹhiyaamĩ ot̃it̃hi saanut̃haawo am̃ kiya neh̃handĩ noaipap̃hiyaametiso. Autaahaat̃ho sawaho katatĩ isihiyai iwinjat̃aat̃wĩ ah̃wih̃hiyaaso.

² Isĩ am̃ utaaho itapaatĩ wowaatĩ isihiya awaisaw̃hiya jainjatohiỹhiyaamĩ p̃w̃ha at̃ihomisatĩ nematataah̃ Autaahaat̃hom̃ p̃w̃ha at̃ihomisatĩ nemataise. Isĩ sosaati Autaahaat̃hom̃ p̃w̃ha awaisaw̃hiya japepih̃r̃w̃ yaawatĩ naanj̃handĩ wihoanj̃handĩ numw̃taapo.

³ Am̃ awaisaw̃hiya nyainjatohiỹhiyaap̃ isihiyaañ usaaññ gaahandĩ kiyohiỹhiyaaññ w̃ndĩ yait̃haah̃hiyaamaahe. Owe. Neh̃ isihiya usa maip̃handĩ am̃ t̃it̃h̃met̃handĩ kiyohiỹhiyaah̃h̃ kiyaap̃ yaitaat̃w̃hiyaare. Am̃ nyah̃ awaisaw̃hiya watip̃handisaw̃ nyainjatohiỹhiyaap̃ w̃ndĩ yamait̃haawaah̃ am̃ nyah̃ gaahandĩ kait̃haawo. Saisaih̃ kiya nyangi nyasop̃ mep̃ autaah̃ep̃nyamaito.

⁴ Am̃ siya kom̃ ot̃ip̃at̃hiyai Autaahaat̃ho ah̃wih̃hiyaare. Kiya nyainjati-saih̃ nyah̃ nga bim̃t̃haawo. Isĩ nyah̃ t̃it̃h̃met̃handĩ kiyahaawaah̃ kiyaap̃ yait̃haawo am̃ t̃it̃h̃met̃ind̃handĩ kiyoh̃t̃handap̃ wihoanj̃handĩ nanyam̃taat̃w̃ watip̃handĩ ak̃it̃handisaw̃hiyaaso. Kiya Autaahaat̃hom̃ ot̃ip̃at̃hiyaas̃ isihiyaañ t̃it̃h̃met̃handĩ kiyoh̃t̃handap̃ Autaahaat̃hoai apowih̃ wihoanj̃handĩ nanyam̃tand̃ gw̃nyaas̃t̃handĩ kiya nesi kop̃ kawisawaayopo.

⁵ Am̃ sandap̃ isihiya nyangi nyainjatohiỹhiyai biyaatĩ at̃wisaat̃ kiyaam̃ as̃mwaat̃t̃it̃hi nyah̃ saanut̃haawo Autaahaat̃hoai apowind̃handĩ nyah̃ namait̃haawuñ nyam̃ maar̃ho sanyatat̃ sand̃ nga t̃it̃h̃s̃ sah̃ kaiwise nyatind̃handapuno.

⁶ Am̃ sand̃ kandap̃ isihiya awaisaw̃hiyaimat̃wĩ nyainjatohiỹhiyai naw̃ho kiyai iw̃tatamañtand̃ho nunỹhaayo am̃ kiya kiyaam̃ ot̃ip̃at̃i nga kiyawaaw̃ Autaahaat̃hom̃ ot̃ip̃at̃i taaw̃ kawisawaah̃hiyaat̃ho.

⁷ Isihiya nyangi nyainjatohiỹhiyai kahapaamap̃pa kawit̃haaw̃ ot̃ip̃at̃isahiyaane. Isĩ am̃ kiya naw̃ho ot̃ip̃at̃ap̃ho takis̃handap̃nyatisaih̃hiyai ko numw̃t̃haawo. Iyaat̃ ik̃ip̃pa añaañ yap̃patap̃ naw̃hop̃ nyainjatohiỹhiya gaatisaih̃hiyai ko numw̃t̃haawo. Iyaat̃ kiyais̃ newa autaah̃ ñwimaawa usond̃haawo. Iyaat̃ kiyais̃ nyah̃ mep̃ autaah̃ewaamait̃haawo.

⁸ Isihiya usaam̃hapa wapa naw̃ho ipot̃i numw̃t̃haawo tiw̃ neh̃handĩ sah̃ namusep̃se. Naw̃ho t̃it̃h̃ kuraañh̃i nunyaw̃ wapa naitaat̃w̃hapa nep̃ise. Aiwi sah̃ K̃irais̃ihop̃ giwunyaahohiỹhiyaat̃i maar̃ho nam̃ñw̃ isihiya nahatiyai maar̃ho nunyaw̃ise. Utaaho wo isihiya nahatiyai maar̃ho nunyataaho so Autaahaat̃ho w̃ñhap̃pa Mosesihoai numwimb̃pa nga japepih̃rataise.

⁹ W̃ñhap̃pa satimb̃paaro k̃inỹ as̃hiya us̃hiya usaam̃hiyaisap̃i kamaime, isihiyai timaampe, isihiya usaam̃hapaap̃ k̃inỹ k̃inỹ maar̃ho w̃ndĩ maah̃ndone tat̃i kam̃imb̃paaro. Saiwauñ am̃ wapaisangi net̃i w̃ñhap̃pa nahataapai naasaahemat̃i ahoyat̃i neh̃ w̃ñhap̃pa naasaimbaah̃ noaipat̃i satat̃i k̃inỹ isihiya nahatiyai maar̃ho nunye k̃iwahoñj̃ maar̃ho nam̃ñhing̃ipatamataimbo tat̃i ahondaise.

¹⁰ Utaaho wo isihiya nahatiyai maar̃ho nunyataaho kiyais̃ w̃ndĩ maip̃handĩ kamaawitaise. Isĩ utaaho isihiya nahatiyai maar̃ho numwis̃o so Autaahaat̃ho Mosesihoai W̃ñhap̃pa numwimb̃pa nahataapa japepih̃rataise.

Nyah̃ Sis̃ihet̃i T̃it̃hi Jat̃inaat̃i Dait̃haawo

¹¹ Saiwa sah̃ kaiwise satoh̃t̃ind̃i ññ sangi apaap̃maasato nyah̃ nyam̃ maañmaanisaat̃i Jisaasiho nap̃tand̃huraap̃ minjataat̃i naap̃pa nanosoh̃p̃paat̃hap̃i nyah̃ nepait̃haahurat̃isato. Am̃ sand̃ sah̃ mmonawaayopo. Nyah̃ wuwaññh̃i yeyetaat̃i K̃irais̃ihop̃ giwunyaap̃i nasoñh̃i nyangi Autaahaat̃ho ap̃paah̃ kiyaanangis̃ñh̃i Jisaasihoetap̃i nanyamaitand̃hura asis̃ha net̃i det̃i detemap̃i napinjat̃i aim̃ k̃ima nasat̃i det̃indaise.

¹² Asahatind̃handĩ aim̃i owet̃tand̃i det̃indaat̃i am̃i asis̃ha aim̃i bow̃tand̃i net̃i t̃imaninj̃ipatamat̃iyat̃i maap̃i k̃imura maip̃handĩ ahot̃m̃ naind̃handĩ aim̃i owet̃tand̃i det̃it̃at̃i am̃i Jisaasiho jah̃ra maap̃i nap̃tand̃hura aim̃i det̃indaise. Isĩ isihiya maip̃haiwa asahatind̃t̃it̃h̃i noaat̃w̃i kiyoh̃waiwa kamaayaat̃i namawaat̃i am̃i gaahaiwa otap̃haat̃i ip̃hoet̃i isihiya tunñw̃i yahw̃indaat̃w̃hiya p̃wis̃ip̃i yaipa nep̃i is̃ip̃i wirap̃i nipaat̃w̃i t̃imesoh̃patamat̃iyaat̃i nyah̃ newaati is̃iwaat̃i kiyaat̃i jaawa t̃imet̃it̃haawo.

¹³ Nyahi biyaati tithi ishiya otapihaati tithi daayohipatamatiyaati daitihaawo. Waapoho watpiho ishiya naniwi naharitaatiwiho nyahi windi nanaati naharisaati konyahimaataati ami tithimetati gimunyaatihapa kamaayaati ashiya ushiya usa kiihiya kiihiyaaisaati tmaamaitaati kamaayaati ami ishiya usaisaati tunaati itihinnaati manditimindihawo.

¹⁴ Saiwa nyahi windi kamaayaati namawaati nyami Awaisiho Jisasi Kiraisiho nyami pwisipi yaipihosi koai nyahi newaati nyamihetewaamaati gwisitithawo. Iyaati nyahi koai newaati isiwatithawo. Iyaati ambipati maariho jahiho kanyatih maariho kaiwaap nyandosiwaiwa windi atisaati kaitihaawihandapi mtaahi gimunyaitihawo.

14

Nyami Naisihiya Kiraisihopi Gwunyaahohiyihiya Wapa Kiyohipipa Nyahi Windi Tipitapaawaati Mausondihawo

¹ Isihiya Kiraisihopi kiyaami gwunyaahohitihand noaipati sang watipitahiya Jisaasihomi ishiyaatamihathi napisaihi sahi napaitwi maaritwi kiyai numwaapise. Aiwi kiya kiyaami Kiraisihopi gwunyaahohitihand sang watipitih kahapaamapipa wipaiwi gwinyaapi kiyohitihand sami omanjititihapi mimaipaiwunyaapi piwih tunati yahwiniha windi kamanwise.

² Isihiya usa kiyaami Kiraisihopi gwunyaahohitihand aimi watipitisawhiya satwi gaasi kahapaamapipa nahataapa nanhiyaati nandaano tiwi nanawaayopo. Iyauhi ami ishiya usa kiyaami Kiraisihopi gwunyaahohitihand sang watipitisawhiya satwi kohasipho maasapihomi gwititihho nyahi windi namaanaati nehi noaip ahoishihaahi nandaano tiwi nehi noaip ahoishihaahi nanawaayopo.

³ Isihiya nandapa kahatamatipetihapa nanhiawi nanihohiyihiya ishiya usa kohasipho maasapihomi gwititihho namaanihohiyihiyaapi mimaipaiwi gimaawunyaapi. Aiwi ishiya kohasipho maasapihomi gwititihho windi namaanihohiyihiya ishiya nandapa kahatamatipetihapa nanhiawi nanihohiyihiyaapi satwi kiya nanhiawi nandapa kahatamatipetihapa nanihohitimandi maipihand kiyawaayopo tiwi windi gwinyaapi kamaatwise. Ami Autaahaatiho Jisaasioetapi komi manyinyaatimaitaatiwi ishiyaati nandapa nahataapa nanihohiyihiyaatisuni nehi noaip ahoishihaahi nanihohiyihiyaatisuni ahoyati aimi nasamaataise.

⁴ Utaaho wo womi otipipatiho wapa kaimbipa sahi nepi sami omanjititih mimaipaiwunyaapi tipitapaapi usondaatiwi sandi samihandimaahe. Sandi nehi komi awaisihomihande. Nehi kohitih komi otipipatihoi nga tithi kaiso e mimaipiyati kaiso tati neti tipitapaati usondaise. Isi ami Autaahaatihomi ishiyai sahi nepi tipitapaapi usondaatiwi sandi samihandimaahe, nehi ko sawaho Autaahaatihomihande. Awaisiho Jisaasio komi ishiyai nga anditwihonhi kiyaami kopi gwunyaahohitihand noaipati watipitonhi nga bitoaitaapo.

⁵ Isihiya usa asisihwa wa naasaapi saiwi gwinyaapi satawaatopo, asisihwa kima nyami apipaahi awaisiha usipipaapi anaahihe tiwi kai nepi awaindemapi anaahihemawaayopo. Iyauhi ami ishiya usaamitohitihand satwi gwinyaawaayopo, ami nyapaahi asisihwa wa wa wipimetati nahata nehi nauratetihaiwe, tiwi gwinyaapi, kireti kahapaamapipa kiyawaayopo. Isi sandapi sahi ninaasonjhi kinyi amitiha maariho titihemapi nesipatihoi gwinyaapi kireti kaiwi japepihiwise.

⁶ Isihiya waapi satwi kima asisihwa apipaahi awaisiha anaahihaasi nyahi awaindi anaahihewaamaitihawo tiwi kiyohiyihiya siya Awaisihopi gwunyaapi koai nepi mepi autaahepumwaitaatiwi sandi kiya kiyawaayopo. Aiwi ishiya usa nandapa wapa wapa nahataapa nanhiawi nanihohiyihiya siya Awaisihopi gwunyaapi koai mepi autaahepumapi sandi kaiwi ami nandapaapi Autaahaatihoi gaahonje gaare undawaatopo. Ami ishiya usa nandapa wapa wapaapi yaiwi namaanihohiyihiyaaisangi Awaisihopi gwunyaapi koai mepi autaahepumapi sandi kaiwi ami nandapa wapa kiya nepi nanihohipipaapi Autaahaatihoi gaahonje gaare undawaatopo.

⁷ Iyataati nyahi naasoninhi naasaaninhi nehi niwahonin niwihanisapi asihihiyaanin bindihaamaayo. Iyaati naasonin naasaanin niwahonin niwihanisapi sihihiyaanin napohaamaayo.

⁸ Ami nyahi naasonin naasaanin asihihiyaanin namaapowaati bindihaawaahi Awaisiho Kiraisihoi newaati mepi autaahepumwaati komi omanjititih usaawithaawi bindihaayo. Iyaati ami nyahi naasonin naasaanin napohaawisangi Awaisiho Kiraisihoapihi niyaati koai newaati mepi autaahepumwaati komi maariho newaati usaawithaawi napowaati koenda niyahaayo. Isi ami nyahi asihihiyaanin

bimowaati am# napowaati koenda niyahaaw#sangi Awaisi#ho koai newaati mep#
autaahewaumasai# usaawindand# bimowa napohaayo.

⁹ Sand# kandi nyah# nehi kopaah#hi bimowa napw#t#haahandap# K#raisi#ho napot#
jap#hi nepataise am# siyat# isi#hiyaan# asi#hiyaanamun# napohiy#hiyaanamun# ahoyat#
Awais#hoematat# nanyamaati# nyainjat#tando.

¹⁰ Isi am# sahi usaati sam# nais#hiya sangisaw# Jisaasi#hop# g#wunyaahohiy#hiyai
ap#paah# wind# nep# tip#tapaap# mausow#ise. Aiwi am# sam# usaati isi#hiya samataiw#
K#raisi#hop# g#wunyaahohiy#hiyai m#maipaiw# mausow#ise. Am# nyah# nahatiyaan# Au-
taahaat#hom# nd#maahomwaa# noaipasai# ko net# tip#tapaat# nyasondand#hiyaanis.

¹¹ Am# Autaahaat#hom# p#wi#ha j#pat#pindis#haat#hap# wa Awais#ho sandaase,
"N#n# asohon#n# nas#soaar# bimoh#hon#n# p#wi#ha k#ma ak#t#n#hi akaaha kandaato
isi#hiya nahatiya nisap# atot#p#wesaw# n#s# ot#t#hi pinutaapo. Pinuw# sat#taapo,
'Ese! Autaahaat#ho k#mo ak#t#hore,' t#w# mep# autaahap#n#maitaapo," *Aisaiyaaho*
45:23

tati j#pat#pindise.

¹² Isi am# siyaati nyah# naason#n# naasaan#n# kahapaamap#paap# siyaati siyaati kiya-
haayo undaati nes#pawaati# Autaahaat#hoai kaund#to.

*Nais#hiya K#raisi#hop# G#wunyaahohiy#hiya Napepaitaat#w#haiwa Nyah#
Kamait#haawo*

¹³ Isi am# nyah# K#raisi#hop# g#wunyaahohiy#hiyaan#n# wind# newaati tip#tapaat#naati
mot#nd#haawo. Mot#naati namawaati k#m#ret# gw#nyaithaawo. Sataato: nyah#
n#naason#n# nyam# nais#hiya K#raisi#hop# g#wunyaahohiy#hiya wapa kapetap# napepaap#
maip#hand# kiya kaitaat#w#haiwa wind# kamait#haawo.

¹⁴ N#n# Jisaasi#hoaisat# maasi t#maamait#t# bitohot#handaah# Jisaasi#ho net# n#ngi
nan#sih# n#n# saind# mmonataayo, wapa kahapaamap#pa nehi saw#hand# noaipati
isi#hiya namaan#w# onaitaat#w# onaahapaimatataamaise. Owetise. Neh# isi#hiya sawana
kahapaamap#pa wapaap# sat#w# sapa kahapaamap#pa nyah# nand#haaw# it#hap#pa
ahotati onaahapaasi nyah# wind# newaati namand#haawo t#w# kiyaam# am#t#het#
oman#t#t#hi gw#nyaasai#h#hapa sapaah# k#ret# kiyaap# onaahapandaise.

¹⁵ Am# nandapa wapa wapa sahi nan#hoh#t#thanda sam# nais#hiya K#raisi#hop#
g#wunyaahohiy#hiya usaam# maar#ho nep# nusop#sas#w# yaaw#hand# nunyawaawaah#
sah# kiyai sam# maar#ho wind# ap#paah# namunyawaayopo. Isi#hiya K#raisi#ho
maar#ho nunyataati jap#hi numwaitand# kiyaap# siyawaahand# kandi am# isi#hiya usa
nan#hoh#t#thanda kiya napopi Autaahaat#hoai wind# mausop# owet#taat#w#h#ra daih#ra
maip#handaat#hi sahi wind# numwaasi namuw#ise. Ap#paah# owetane.

¹⁶ Isi am# sahi nehi nan#haiw# nandapa kahatamat#pet#hapa nan#hoh#t#thanda gaa-
handiso t#w# sahi gw#nyaap# kiyaawaayopo. Sah# siyawaahand# kandi am# isi#hiya usa
sah# sand# kiyoh#t#ndap# sat#w# sand# gaahand#maahe t#w# gw#nyaap# katisaihaah# kiya
p#wi#ha m#maip#t#wi#ha sam# gaas#ndap# wind# kamaat#ta sahi baiw# jat#n#w# bitosaw#ise.

¹⁷ Sand# n#n# sangis# apaap#maasato, Autaahaat#ho kom# isi#hiyai iwinjatind#hand#
nandapa am# waapoho isi#hiya maaritoh#p#pa kiyaam# maaritoh#r#h#ret# nep#
nan#hoh#t#thand#maahe. Owetise. Am# nehi kandi w#nde. Autaahaat#ho kom#
It#p#hora nyah# t#t#hi daayaati bitowaati bimaawa am# napaisaati tunaati yahomunaati
bimaawaati am# nyam# oman#t#t#hi s#saati aun#hiyaati maarit#t#haaw#hand#
katanyisati nanyasind#hande. Neh# saiwaam#haiwaah#hi Autaahaat#ho kom# isi#hiyai
iwinjatimb#p#h# ahondaise.

¹⁸ Isi am# isi#hiya sand# nep# isip# K#raisi#hom# ot#p#pati kawisohiy#hiya Autaa-
haat#hom# maar#ho nep# usaawiw#taapo. Aisai# am# kiyai isi#hiya uson#w# sound#taapo
sah# isi#hiyaat# gaahiyaatis# gaahand# kiyawaayopo und#w# usondaapo.

¹⁹ Isi am# nyah# wapa napaisaati it#hap#paara tunaati yahomunaati bim#t#haahand#
nanyinyati am# nyangi Jisaasi#ho g#wunyaahohiy#hiya usaisati maasi ahoyat# nyatata-
manat# and#t#nyaiw#tand#haiwaapaahait#haawo.

²⁰ Sah# sat#w# gaasi nandapa sapa sapa n#n# nandaano t#w# nan#hoh#t#thanda Au-
taahaat#ho kom# isi#hiyaam#het# kaiwaiwa sahi wind# nep# namop#sas#w#ise. Am#
nandapa nahataapa nga isi#hiya nandaat#w#hape. Nandaat#w#hapandaahand# kandi
isi#hiya K#raisi#hop# g#wunyaahohiy#hiyai sahi wapa nop#sas#w# nan#hoh#t#thanda
maip#handaatemahonaah# sahi wapa nop#sas#w# nandaat#w# sand# t#t#h#maahe. Owe-
tise.

²¹ Sam# nais#hiya samataiw# K#raisi#hop# g#wunyaahohiy#hiyai net# nusop#sason#h#
maip#handaat#hi t#m#haitaat#w#hapa nandapaisangi waapoho wain#handisangi am#
wapa wapaisangi sahi wind# namandaat#w# sand# t#t#he.

²² Isi sahi nandapa amĩ maahoipatami gwĩtĩtĩhopuni waapoho wainĩhandĩ nanĩhaiwĩ nandaatĩwĩhandapĩ gwĩnyaapĩ nehohĩpĩpa nehĩ sawanaatamĩhetunĩ Autaahaatĩhomĩhetunĩ sapĩhĩ ahotane. Amĩ sahi satĩwĩ gwĩnyaapĩ nyahĩ kĩmba nandapa gwĩtĩtĩho waapoho wainĩhandĩ nanĩhohĩpĩmba gaahandĩ kiyahaayono tĩwĩ maarĩho naasohĩtanĩhĩ kiyawaawaahĩ amĩ samĩ maarĩho windĩ yaasatĩ naanamaasisonĩhĩ gaasi sahi maaritĩwise.

²³ Amĩ sahi samĩ nanĩhohĩwaiwaapĩ maarĩho yiyatĩwunyaawaawaahĩ kapa sahi nainjaihĩhura Autaahaatĩho pĩwĩha netĩ samĩhetĩ yasutaatĩ sasatĩtaise, sahi maipĩhandĩ kiyawaayopo satĩtaise, amĩ sandĩ sahi samĩ maarĩho kasatĩhĩ gwĩnyaahohĩrĩhĩretĩ sahi gwĩnyaapĩ kiyawaamaayowo. Isĩ amĩ wapa sahi Kĩraisihopĩ gwĩwunyaahohĩtĩhandĩ kasatĩrĩhĩretĩ kamaayawaawaahĩ sandĩ sahi maipĩhandĩ kiyawaayopo.

15

Kĩraisihomĩ Dahopetĩ Nyahĩ Daayaatĩ Isĩhiya Usai Newa Usaawitĩhaawo

¹ Nyahĩ nyamĩ Kĩraisihopĩ gwĩwunyaahohĩtĩhandĩ watĩpĩtisawĩhiyaanĩ nyamĩ usa kiyaamĩ kopĩ gwĩwunyaahohĩtĩhandĩ sangĩ watĩpĩtisawĩhiyai ikwĩrĩ nunyaatĩ nĩwimaawaatĩ iwĩtatamanaatĩ andĩtĩwiwĩtĩhaawo. Iyaatĩ nehĩ nyahĩ yawanaanĩhĩ newaatĩ maarĩho witaatĩ usaimaamanĩndĩhaawo.

² Yawanaanĩ sandĩ saminaatĩ namawaatĩ nyahĩ nĩnaasonĩnĩ nyamĩ naisĩhiya Kĩraisihopĩ nyamataiwĩ gwĩwunyaahohiyĩhiyai kiya kopĩ gwĩwunyaahohĩtĩhandĩ awainde-waumawaatĩ andĩtĩwiwĩtĩhaawĩ gaahandĩ kiyaamĩ maarĩho omanĩtĩtĩhĩ usaawinĩhandĩ kawitĩhaawo.

³ Amĩ Kĩraisihopĩ ko sawahoai maarĩho wĩwitatĩ usaawindandĩhandĩ windĩ kamaise. Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha satatĩ jĩpatĩpindirĩhĩretĩ kiyataise. Iyaatĩ pĩwĩha wa satise:

“Autaahaatĩhonye, pĩwĩha kinyetirĩhĩretapĩ gi nepĩ nangopĩsasĩwĩ mĩmaipĩhiwĩ isĩhiya katohĩwaiwa nisĩ ambĩpatetĩ tĩmahiyatĩ yanĩmwaataise,” *Aunĩhĩhĩrĩ 69:9*

undataase tatĩ jĩpatĩpindise.

⁴ Amĩ pĩwĩha nahata jĩhura jĩpatĩpindimbĩpa nyangi katanyisĩtandĩ ahondaise. Katanyĩsatĩ andĩtĩnyaihohĩhĩ nyahĩ kapetapĩ kiyaanĩhĩ andĩtĩtaatĩ Jisaasihomĩhetapĩ Autaahaatĩho apĩpaahĩ kiyaanangisĩnĩhĩ nanyamaitandĩhuraapĩ jatĩtĩhaawo.

⁵ Amĩ Autaahaatĩho nyahĩ kiyaanĩhĩ Kĩraisihopĩ gwĩwunyaaitĩhaahandunĩ andĩtĩtĩtĩhaahandunĩ nanyamisĩho sangĩ andĩtĩsaihohĩhĩ amĩtĩha maarĩho nehĩ nauratĩhaiwĩ gwĩnyaapĩ Jisaasihomĩ itĩpatĩ naitaatĩwĩ sapĩ nĩnĩ koai pĩwaundĩtĩ gaapundataayo.

⁶ Saiwĩ amĩ sahi ahoyanĩwĩ maahomwaanĩ nehĩ naasaimwaanĩhĩ nepĩ Autaahaatĩho nyamĩ Awaisĩho Jisasĩ Kĩrasihomĩ Sapĩhoai mepĩ autaahepumwaitaatĩwo.

Isĩhiyaanĩ Judaahiyaanangisunĩ Isĩhiya Nyamĩ Dawaataatapĩhiyaisunĩ Kĩraisihopĩ Nyatamatanataise

⁷ Sahĩ Kĩraisihopĩ gwĩwunyaahohiyĩhiyaatĩ samĩ omanĩtĩtĩhĩ maaritĩwĩ napaitĩwĩ isĩhiya Kĩraisihopĩ gwĩwunyaahohiyĩhiyai Kĩraisihopĩ nyangi nanyamaasĩpatamataiwĩ numwaapĩse isĩhiya Autaahaatĩhoai mepĩ autaahepumwaito.

⁸ Sandĩ nĩnĩ kĩmĩretĩ sandaato, Isĩhiyai Japĩhĩ Numwaitandĩ Autaahaatĩho Ahĩwisĩho Kĩraisihotĩhĩho Judaahiyaanangĩ nanyamaatĩ nyatatamanĩtandĩ nasataise. Iyatĩ amĩ Autaahaatĩho kahapaamapĩpa nyangi kanyisatĩ nanyamĩtandĩ jĩhĩ tĩmanatĩ katiwaiwa akĩtĩ kĩretĩ nga kasitaise tatĩ nyangi ko netĩ nanyisĩtando. Iyatĩ amĩ sĩretĩ nyamĩ asoyai kahapaamapĩpa saindĩ kasito undatĩ jĩhĩ tĩmanatĩ Autaahaatĩho kaundiwaiwa ko netĩ akĩwaiwemaitando.

⁹ Iyatĩ amĩ isĩhiya Judaahiyaanami ipaahaapĩ dawaataatapĩhiyai ko numwaatĩ iwĩtatamanatĩ andĩtĩwihohĩhĩ Autaahaatĩho maarĩho asĩpĩwindĩhandapĩ kiya koai mepĩ autaahepumwaitaatĩwo. Amĩ siyatĩ Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha wa jĩpatĩpindisĩha satise:

“Isĩhiya nyahĩ Judaahiyaanĩ kinyĩ isĩhiyaanami ipaahaapĩ dawaataatĩhiyaamĩhatĩhĩ kiyai nĩnĩ kinyapĩ saundĩ, ‘Autaahaatĩho apĩpaahĩ gaahore,’ undĩtĩ gisĩ nĩnĩ gaare hitĩto. Saindĩ amĩ aunĩhĩhĩrĩ kinyapĩ aunĩhĩndĩ kĩraahĩ gisĩ nĩnĩ mepĩ autaahehĩmaito,” *Aunĩhĩhĩrĩ 18:49*

undipatamatiyato.

¹⁰ Iyatĩ jĩhaatĩ satise,

“Isĩhiyaatĩ ipaahaapĩ dawaataatĩhiyaatĩ Autaahaatĩhomĩ isĩhiyaisawĩ maasi samĩ omanĩtĩtĩhĩ maaritĩwĩ sisĩwĩ aunĩhaiwĩse,” *Winĩhapĩpa 32:43*

tatĩ wa ahotise.

¹¹ Iyatĩ amĩ waisangi jĩhaatĩ sandaase.

“Isi ipaahaapi dawaataatihyaati nahatiyaati Awaisihoai nepi mepi autaahepumapi se. Isi nahatiyaati koai mepi autaahepumapi se,” *Aunihiri 117:1*

tati ahotise.

¹² Iyati ami jhaati Aisaiyaaho satise:

“Utaaho wo komi ambipati Jesihoetapi namoyaati mi nasohiyihyaamiho noaipaitaise. Noaipati ko isihya ipaahaapi dawaataatapihiyai iwinjatitaise. Iyonihi kiya kopu giwunyaapi satiw ko nyangi nanyamaati neti nyatatamanito tiwi giwunyaapi jatitapo,” *Aisaiyaaho 11:10*

tati Aisaiyaaho kandaase.

¹³ Autaahaatiho nyahi kopu giwunyaahohitihandamuni ko japihi apipaahi kiyaanangisinh nanyamaitandi nyahi jatohitihandamuni tanyaahopi nini sapi gaapundataayo. Gaapundataayo sangi sami omanjitihi siswihaunihaitaatiwanduni paaindihanduni sahi kopu giwunyaahohitihandetapi sami maarihoaitihi tisahiwati wisaiwito. Wisaihoih komi Itipihom watipihandi sangi anditisaionih sahi kiyaatangisinh apipaahi ko nasamaitandi sahi jatohitihandi waati awaindi noaipapi nuto.

Poriho Komi Otipipatapi Jipatipiyataise

¹⁴ Nisi naisihyaati nisatawi Kiraisihopi giwunyaahohiyihyaate, sapi nini niwahonni sandi mmonataayo, sahi sawanaati nepi itatamanniwi titihemataatiwi gaahanduni amitha gwinyaitaatiwanduni kiya nepi tisaindahiyaare ndi gwinyaataayo.

¹⁵ Pwiha wiwa sahi gwinyaitaatiwi nini kasatiti kimandi utipimandaatihi sapi nini jipatipiyohiwiwa apipaahi watipiha jipatipiyataayo. Nini sapi nehi nanihaindi saiwa jipatipiyohitindi ami Autaahaatiho ningi komi otipipati kawitandi nanimihe, isihya Judaahiyaanam dawaataatihyaamihatiho.

¹⁶ Siyati isihya nyahi Judaahiyaanam ipaahaapi dawaataatihyai iwitatamanitandi Kiraisi Jisaasihomi otipipati naninyati Autaahaatiho ningi ahinihonihe. Sonini utaaho isihyaamuni Autaahaatihomuni otihapihi bitosihomataindihonihe. Iyataati Kiraisiho Autaahaatihoapihapi nasati otipipati maapi katati kaiwaiwaapi pwiha nini neti ausaataayo. Saisanihi Itipihop pwiha kaaraahi isihya ipaahaapi dawaataatihyai yatih neti Autaahaatihomihiyemahonihi nini kiya neti Autaahaatihoai kiyaapi maariho usaawinati witiwandandi komi otipipatapaahihi numwitando.

¹⁷ Isi ami nini Kiraisi Jisaasihoaaisati maasi timaamaiti ko anditinihi Autaahaatihomi otipipati kawisohitihandapi tihaapindi nga genananito.

¹⁸ Aindi nehi nini nuwahonisihetapi kahapaamapi isihya nyahi Judaahiyaanam ipaahaapi dawaataatihya Autaahaatihomi pwiha atiwiwi komi otitih pmutaatiwi Kiraisiho kahapaamapi kaiwaiwaapaahihi nini katito. Aindi kiyaaisi nini Autaahaatihoenda numwaasi notaati nisi pwiwharaahuni kahapaamapi kiyohiwaaraahuni Kiraisiho kaiwaiwaapaahihi nini katito.

¹⁹ Iyataati saiwa pwiha nini piwandi kahapaamapi kiyohiwiwa nini maahae. Owetise. Nisi pwiha piwandi ausaati kiyohiwa Autaahaatihomi Itipihop neti kahapaamapi watipihaiwa kiyati isihyai siwipati watipihaiwa nisihetapi neti nunjataise. Aih Jerusaremihaahapi namasati Kiraisihomi pwiha ko kaiwaiwaapiha nahata ausaati nesiwesiti gaamati nini kaimi nundi Iirikamihandam deti yapipataahimataayo.

²⁰ Iyataati isihya Kiraisihopi sangi atihomiwi kopu giwunyaapi ambipati nepi sangi mepi autaahemwahohiyihyaamihatihi Autaahaatihomi pwiha Kiraisiho kaiwaiwaapiha ausaitandi nini nisi maariho nunyati pihind giwinyaataayo, saindi kiyaataati isihya usa Kiraisihopi pwiha aini ausaasaihapihi jhaati nini windi kamaitando.

²¹ Iyataati nini sandi kiyohitindi Autaahaatihomi pwiha wa aini tmanati jipatipindisiha nini neti japepihiti kai akaahemataayo. Iyataati piwa sa satati jipatipindataise:

“Isihya Kiraisihopi kiya usa kamundauhi atihomiwi monihohiyihya atih mmondaapo,” *Aisaiyaaho*

52:15

tati jipatipindise

²² Iyataati saindi isihya Kiraisihopi sangi atisohiyihyaamihatihi ko Kiraisiho kaiwaiwaapiha pwiha ausaatoandaati otipipati kati asisiha taahiwaiwaara neti nanisapusihi nini sangisenda windi namaaso.

²³ Am+ wani ot+ip+pati sat+ n+ni yap+pati aunah+pa is+hiya k+miyaam+mat+hi aim+ kaindi owemataayo. Owemataayoni k+naungw+ha taah+waiwet+ n+ni nap+ti sangi jasondond+ gw+nyaamb+ti+hon+ne.

²⁴ Is+ wani nap+ti jasondand+ taati jat+nataayo. Yap+pati aunah+pa Sipen+handaa+hap+ notaati n+ni sangi Rom+ihanda jain+jaitand+ gw+nyaataayo. N+ni nap+ti Rom+ihanda sangi mas+wonj+ jain+jasan+hi sah+ n+ngi and+ti+nip+ daih+raap+hap+ wapa naninyaw+ kaitaat+wi jain+jaitande.

²⁵ Saind+ daim+ nap+tand+hon+n+ kon+n+ wani naw+ho am+ wapa K+raisihop+ giw+nyaahohiy+hiya Jerusarem+ihandaahiyai iw+tataman+tand+ihapa n+ni nusesi no-taayo.

²⁶ Jisaasihom+ is+hiya Masetoniyahandaahiyaun+ G+risihandaahiyaun+ nehi kiyaisun-yaap+ Autaahaat+hom+ is+hiyaam+ usa ik+ip+pa naw+ho owehiyai Jerusarem+ihanda ikw+ri numw+taati+wi naw+ho nep+ kiya ahoyawaayopo.

²⁷ Sand+ nehi sawanaunyaap+ kiyawaayopo. Sawanaunyaap+ kiyawaahand+ kand+ kiya is+hiya Judaahiyai gaahand+ kawitaati+wi ot+ip+pati+sahiyaare. Am+ Judaahiya is+hiya usa kiyaa+ni dawaataat+hiyai Autaahaat+hom+ gaahaiwa kiyai iw+tataman+tand+ nun-yaw+hiyaaso. Is+ is+hiya Judaahiyaam+ ipaahaap+hiya Judaahiyaanangi kiyaa+ni maap+ ik+ip+pa naw+ho nanyinyaw+ nandaati+we.

²⁸ Is+ n+ni naw+ho nesi nund+ Jisaasihom+ is+hiyai Jerusarem+ihanda nunyamap+ sam+hihooan+hi+ra nap+ti daind+ jasom+ Sipen+handaa+hap+ naito.

²⁹ N+ni saind+ ni+wahon+n+ mmot+nataayo, n+ni sangisenda nasataahura K+raisihom+ gaahand+ tsaitahon+n+ nap+to, sah+ Jisaasihom+ is+hiyaat+ Rom+ihandaahiyaatangi nasam+tando.

³⁰ Nais+hiyaat+ K+raisihop+ nisatai+wi giw+nyaahohiy+hiyaate, n+ni sangi p+wi+ha k+ma and+ti+sait+ kasatataat+ nas+senataayo, nyam+ Awais+ho Jisas+ K+raisihom+ wat+ip+handaa+hun+ am+ nyah+ maar+ho nam+naat+ is+hiya usais+ maar+ho numw+ti+haahand+ It+ip+ho nanyamind+ihandaahun+ nisap+ gaapund+wise. Sah+ nisap+ waati n+ngisaw+ maas+ Autaahaat+ho n+ngi n+tataman+tand+ koai p+waundi+wi gaapund+taati+wo.

³¹ Sah+ saiw+ n+ngisaw+ gaapund+wise, is+hiya Judaahiya aunah+pa Judiyaahandaahiya Jisaasihom+ p+wi+ha wind+ at+homiw+ kop+ gi+maawunyaahohiy+hiya n+ngi nep+ namaanop+sas+to. Aisaih+ am+ Autaahaat+hom+ is+hiya K+raisihop+ giw+nyaahohiy+hiya aunah+pati Jerusarem+ihanda bimohiy+hiyai n+ni naw+ho ik+ip+pa kiyai iw+tataman+tand+ihapa nesundunyan+hi kiya maar+ho naasoh+itan+hi maarit+wi kapa naito.

³² Saind+ nunyamap+ nisi sis+ti aun+haind+ maarit+tand+ihand+ tsaitahon+n+ sangisenda nap+to Autaahaat+hom+handis+ nan+maasi nasonaaho. Iyon+hi n+ni sangisenda napisan+hi mmot+naat+ maar+ho amb+pati nga newaati witaati ik+naati usaiman+nd+haawo.

³³ Is+ nyah+ napaisaat+ bim+ti+haahandam+ tanyaa+ho Autaahaat+ho sangisati maas+itane. Akite.

16

Por+ho Jisaasihom+ Is+hiya Taahiy+hiyai Ip+hi+ret+ Gaahuraare Undataase

¹ N+ni Pimbihaatap+ sand+ kasat+andiyo, saat+ Pimbihaat+ nyamatiyat+ K+raisihop+ giw+nyaahaati sangisenda n+ni net+ nandusoasataayo. Iyataat+ kaati Jisaasihom+ is+hiya aunah+pati w+ti Sing+riyaahandaahiyai biyat+ iw+tataman+haate. Iyat+ kaati Jisaasihom+ ot+ip+pat+haate.

² Siyahaatis+ sahun+ kaatun+ maas+ Jisaasihom+ is+hiyaatis+ kom+hiya kiyoh+ipatamatai+wi kaati sah+ maar+ho w+wi+ numwaa+se. Aiwi am+ kaati wapaap+ nenooah+ton+hi sangi nas+sehon+ihapa nunyaw+ iw+tataman+wise. Am+ kaati itapaati nga ipari+haat+ is+hiya taahiy+hiyaais+ iw+tatamanati am+ n+ngi maaw+ n+tatamanahaatiso.

³ Iyataat+ nisi maar+ho wit+ti gw+nyaahoh+ti+hand+ nasasanyuri Prisiraay+ Akwiraaya n+ngisam+ K+rais+ Jisaasihom+ ot+ip+pati maaw+ kiyoh+isasanyuri maar+ho w+wi+ gaahuraare und+ti p+wi+ha k+ma nusoasataayo.

⁴ Kasanyuri n+ngi n+tataman+taati+ni gw+nyaamaam+ kasanyuram+ amb+pati nop+sas+itaati+m+handaat+hi nesi nandaap+hasanyure. Aih+ sand+ n+ni kasanyuri awaindh+and+ gaare undataato. Iyataat+ n+ni+ gaare undataamaato. Jisaasihom+ is+hiya Judaahiyaanam+ ipaahaap+ dawaataat+ bimohiy+hiyai maaw+ kasanyuri gaare undawaatopo.

⁵ Jisaasihom+ is+hiya kasanyuram+ an+ip+pi+hi ahoyan+wi aun+hi+hi+ kati+wi Jisaasihoai mep+ autaahepamahohiy+hiyai maaw+ maar+ho w+wi+ gaahure undataato. Aind+

²¹ Iyataati n'ngisati otipipati maasi kaisitho Timotoho sangi gaahuraare satataase. Aih am' n'ni niwahonisi Judaahiya itingingwaasi Rusiyaasihouni Jesonihouni Sosipataa-
houni sangi maaritho wisaipi gaahuraare satawaatopo.

²² Iyataati n+n Tetiyaasihon+n Porihom maahomwaanapi p+w+ha neti sapi jipat+piyataayo. Saindi p+w+ma Porihom neti jipat+piyoh+mon+n samataindi K+raisihom+hon+nisi sangi gaahuraare satataato.

²³ Gaiyaasiho n+ngisun K+raisihom is+hiyaisun komi an+p+p+hi nanyamaati nyatata-mas+hi nanowaati bimaawaatun ami ahoyanaati K+raisihoai mepi autaahewauma-haayo. Komi an+p+p+hi siyoh+ho sangi gaahuraare satataase. Aih ami k+mat+ aunah+pati awaipati Korind+handam naw+ho jatis+ho Iras+taasihoun nyami naisoho K+raisihopi nyangisati maasi g+wunyaas+ho Kwataasihoun sangi maar+ho w+saipi gaahuraare satamaase.

²⁴ Sahi wapa kamaiwi neh+handi sawahomunyaas+ti+handaa+hi nyami Awais+ho Jisasi K+raisiho sangi gaahandi kasisati jatataman+ti+ndi n+n sapi g+isunyaati gaapi+sundataayo.

Nyah+ Autaahaat+hoai Newaat+ Mep+ Autaahewaumait+haawo

²⁵ Isi nyahi biyaati Autaahaat+hoai mepi autaahewaumait+haawo. Jisasi K+raisiho katati kaiwaiwaap+ha p+w+ha n+n ausaati kasaton+n sah+ atiw+ neho+hetesamati sam K+raisihopi g+wunyaahoh+ti+handi nga and+ti+wi is+pi bitoaitaat+wi Autaahaat+ho sangi and+ti+saiw+taise. Sa p+wa akaaha aimehuraapi utaar+handi noaasand+m+ napinjati wan+ aimi neti auta ausaiman+in+ti noaipas+hi n+n ausaahoh+hetesamati and+ti+saiw+taise.

²⁶ Iyataati am+ sa p+wa ap+paah+ akaasa is+hiya Autaahaat+hom+ p+wa noaasandiwaiwa kaundati nunj+hi atiw+ mmon+wi nepi jipat+piyoh+waiwaat+hap+ ausaiman+natun+ ami Autaahaat+ho jinjap+hi bimis+ho p+w+ha wat+p+haara is+hiya yap+hi nahatewaaraahiyai neti ausaimanat+ nunj+hi mmonawaayopo. Mmonawaaw+ Jisasi K+raisihom+hetapi is+hiya nahatiya Autaahaat+hop+ g+wunyaapi komi p+w+ha at+wiwi+ komi ot+ti+hi pinutaatiwo.

²⁷ Iyataati Autaahaat+ho so sawaho naasoh+hi ap+paah+ Autaahaat+ho akoho kaha-paamap+pa kaitand+hi+ra nga biyat+ mmos+hoai Jisasi K+raisiho kaiwaiwetap+ nyahi newaat+ jinjap+hi kiyaan+n+hi mepi autaahewaumait+haawo. Ap+paah+ ak+ti ak+ti+n+hi nyahi sand+ kait+haawo.

Porho Utipimo Kimo Jho Korindhiyaapi Jipatipaisihore Kimandi 1 Korindhiyaapi Utipimandapi Nesipihande

Kimo utipimo 55 A.D. hura Porho aunahipati Epesaasihanda bindataati jipatipiyahore. Aunahipati sati ishiya Grikhiyaami aunahipati awaipate. Siya isiya Judaahiyaami Tiworisaare. Aiwi kiya Autaahaathopuni am winihapapaapuni windi moniwi windi gumunyaapihiyaare. Kiya isimiya Jisaasihopi sangi gwunyaapihura ambipatamihaiwa apipaahi ainjotati maipihaiwaahih kaiwi bisotimbiwihyaare. Saiwi kaiwa kaiwi bimauhi Porho ishiya gwunyaahohiyhiyaami kaiwi bimohirihiri sretisi maipihaiwa namapi sreti kaiwi bimaawise undati nesipati japwaati kaundati jipatipiyataise. Sandi kiyaami maipihaiwa jhi kaiwi bimohiwaiwaapi kaundataase.

1 Korindhiyaapi Pwiha Napimasataise

Porho kiyaisi ipihirete undati komi pwiha namasisiha (1:1-9)

Autaahaathom ishiya tipitapaatotihandapi Porho kiyaisi nunjenati itihundisiha (1:10-4:21)

Autaahaathop ginyaahohiyhiya wainyhiya apwainyhiya sangi namaatinwihiyaisuni aimi namaatinwihiyaisuni kiyaami daiwi bimataatiwihiretapi kaundisiha (1:5-7:40)

Maipihapa kahatimatipetahaiwa kiyohiwaiwa titihi Autaahaathom ishiya kaiwai namasi nawisapititaatiwi kaundisiha (8:1-11:1)

Autaahaathop ginyaahohiyhiya timaamaitiwi otipipati maasi ninawipih kaiwi Komi ambipati naasaipatami nausihiyaatitaatiwi kaundisiha (11:2-14:40)

Kiraisiho napotati japihi nepasitihandapi tanyaahaapi ahotisiha (15:1-5)

Ishiya Jerusaremihanda bimohiyhiyai numwitaatiwi pwiha kaundisiha (16:1-4)

Nahataapaapi kaundati Porho komi pwiha osasephaati owemasih (16:5-24)

Utipimo Kimoaatihi Porho Pwiha Jipatipaimbipaami Jihapiha Namasati Nuwati Ishiya Korindhiandaahiyaapi Jipatipaindihande

¹ Nini Porihonine. Kiraisi Jisaasihom pwiha kopi awusaitandi Autaahaatho gaatati nanimaati nanimahanati natanooasisihonine. Sandi Autaahaatho sawaho gwinyaati maaritindihandaahi nngi nanimahanati natanooasisihonine. Aih nini nyami naisoho Sositenesiho nyamatiyati Kiraisihopi ginyaasishoaisati ko nngisati maasi bindihaawi gaahure satahaato.

² Yihooapi maasi bindihaawi sahi Kiraisihopi ginyaahohiyhiyaati Autaahaathop gaapundiwi koai mepi autaahepumapi aunahipa awaipati Korindihanda bimohiyhiyaatapi utipimo kimo jipatipaindi nusoasataayo. Sahi noaipapi Autaahaathomhiyaatimatitaatiwi ko neti yandihesamati neti Kiraisi Jisaasishoaisati ahoyati aini tsamaamahiwataise. Siyati neti yandihisiwati aini nishiyaate satati nasamihanataise ishiya jhi Awaisiho Jisasi Kiraisihopi nyahi katihaaawi saundaati, "Kinyi Awaisihoni Nyangi Nyainjatingihone," undohihopi ginyaahohiyhiya aunahipi nahatewaara nahataapihiyaaisati neti ahoyati gaatati nasamaati sasatati, "Sahi aini nishiyaate," satati aini nasamihainjhiyaate. Iyataati ami Jisasi Kiraisiho so nyahi nahatiyaanini, kiyauni sahuni ami nyahuni koai saundaati, "Kinyi nyangi nyainjatingihoni Awaisihone," undohihore.

³ Nyami Apih Autaahaathihouni ami nyami Awaisiho Jisasi Kiraisihouni kindari sangi maarho awaindihandi wisaipi nasanyami gaahaiwa kasimi jatatamanisaihi ami sahi sami maarho ambipati nahandi gaatanih bimataatiwi nini kindari piwaunditi nunjeniti gaapundataayo.

Porho Autaahaathihoi Kinyi Gaahone Gaare Undataase

⁴ Nini nahateweti gaapundataahura nasisoaari koninhi sapi gwinyaati nisi Autaahaathihoi nini kopi aunihihi aunihihi mepi autaahepwahohihoi, "Kinyi gaahone gaare," undataato. Koai nini gaahone undotimandi apaapi maah, ami sahi Kiraisi Jisaasishoaisaw maasi timaamaitauhi kandapi Autaahaatho sangi maarho wisaiwati gaahati kasisati anditisaisihe.

⁵ Autaahaatho otipipati kawitaatiwi gwinyaahohiwaiwa sangi nasamiwimaiwaapi koai nini, "Kinyi gaahone gaare," undataato. Nini Autaahaathihoi gaahone undotimandi

sahi K'raisihoisawi t'imaamaitohit'ihandaahi komi p'w'haapai sangi biyati nasesipatati gisunyaatitand'ihauhi am' is'hiyai komi p'w'ha baiwi ausaapi kaund'itaatiwi neti and'itisaisi'he.

⁶ Sandi siyati noaipasit'itmandi nyahi K'raisihomi p'w'ha ausaawaati aimi kasatot'haapi tit'ih akaahe tati neti nasisataise.

⁷ Komi ot'ipipati kawitaatiwi g'w'nyaahohip'ipa gaahapa nahataapa sahi wapa gaahapa kamaiwi neh'ihandi nasanyati neti and'it'isiwataise. Iyati am' sahi Autaahaat'ihom'ihapa ot'ipipati kawitaatiwi hapa Autaahaat'ihom' It'ip'ho Gaaho g'w'nyaahohiy'ihiyai numwipatamat'iyahapaapi sahi windi nenoaahimet'itaatiwo, nyami Awais'ho Jisasi K'raisihom' japihi yapipatambi auta uso napitand'ihandapi jatawaawo.

⁸ Iyati am' ko sangi neti wat'ip'isamahon'ih' sahi kiyaat'inihi g'w'nyaapi bimaami nuwi yapipati k'imat' namawaahuraat'itand'o. Saiwi maip'haiwa kaiwihiye tati Autaahaat'ho windi mmondande Awais'ho Jisasi K'raisihom' is'hiyai gaahandi asi'y'hiyaimat'itaatiw'ihandi nunyati am' usai yaaw'ihandi nunyati sis'haapihi natausaasitand' nasataahuro.

⁹ Autaahaat'ho wapa kaitandi katimb'ipa kapa tit'ih kiyahore. Iyati ko Jisaasihom'ihetapi sangi gaata nasamaashore sahi ko Awais'ho Jisasi K'raisihoisawi t'imaamait'wi sam' maariho naasoh'it'itand'o. Ko kasitandi gaatat' nasamaasip'ipa neti sam'heti gaasamaitaise.

Autaahaat'ihom' Is'hiya K'raisihop' G'w'nyaahohiy'ihiyai Tip'itapaatawaayoyo

¹⁰ Isi nisi nais'hiyaati nisataiwi K'raisihop' g'w'nyaahohiy'ihiyate, n'ini sangi p'w'ha kasatitandi nyami Awais'ho Jisasi K'raisihom' n'ingi wat'ip'ihandi naninyataise. Nan'imihi n'ini nyami Awais'ho Jisasi K'raisihom' maahomwaan' neti sahi kiyoh'waiwaapi n'ini wat'ip'indi saiwi kaiwise sat'itand'io. Sam' p'w'ha windi t'imunane. Owetane. Aiw' am' timip'itapaat'wise. P'w'ha neh' naas'ika kan'iw' sahi g'w'nyaahot'ihandi naas'ikand'itanihi t'imaamait'wise. Saiwi sahi wapa kaitaat'wi g'w'nyaahohip'ipa maariho neh' naasoh'itanihi kaiwise.

¹¹ Saiwi kaiwise ndi kasatot'itmandi apaap'maah'e. Nais'hiyaate, itapaati K'irohehaatam'hiya usa nap'iw' kimb'ih' n'ingi sahi it'ih'inn'iw' sam' ot'ihapihi it'ihapiha ahot'ih' kandapi kandaui'ito.

¹² Sam' wo sandaase. K'raisihop' Por'ho n'ingi katanisir'ih'reti japepih'rataayo ndaase. Aih' am' sam' wo sandaase. N'ini Aporosiho Jisaasihop' katanisir'ih'reti japepih'rataayo ndaase. Aih' am' sam' wo sandaase. Jisasi K'raisihop' n'ingi Pitaaho katanisir'ih'reti japepih'rataayo ndaase. Aih' am' sam' wo sandaase. N'inihi K'raisihom' n'ingi katanisir'ih'reti japepih'rataayo ndaase.

¹³ K'raisihom' neti nasipatat'iy'iyand'ih' k'ihonji k'ihonjaap'ih'matataiso? N'ini Por'ihon'ini sam' maip'haiwaapi ipi tit'ih' ataw'ihateti nimaatataayono? Aindi am' n'ini Por'ihon'isi amb'ipataahi n'ini waapohora sam' usaatangi baasusataayono?

¹⁴ Neh' utaahuri yahuri K'irisipaasiy' Gaiyaasiyaasah'ih' gaan'ih' baawuso ndi Autaahaat'ihoi, "K'iny' gaahonje gaare," undataato am' sahi Por'ho kom' amb'ipataahi nyangisi baanyusataise maat'itaatiwo.

¹⁵ Neh' surisaah'ih' n'ini baawuso am' sam' wo nisapi windi samaat'itand'o, "N'ingisi Por'ho kom' amb'ipataahi baanusihi waapoho net'ihon'ine," tati windi kamaat'itand'o.

¹⁶ E wusasapi nan'ipimand'itoni Sitepanaasihoaisun' am' kap'ih' maasi ahoyati kom'husasi waapohora baawuso. Susasapi g'w'nyaataati am' usai waapohora baawusataayond'ho windi biyati g'imaanun'yainjo.

¹⁷ N'ini is'hiya taahiy'ihiyai windi bahomaawusot'itmandi am' K'raisihom' is'hiyai waapohora baawuse ndati natanoasasihon'ini'maah'e. Owetise. N'ini Autaahaat'ihom' p'w'ha gaaha wan'ha K'raisihom' kaiwaiwaapiha ausaati is'hiyai kaund'itandi ko n'ingi natanoasataise. P'w'ha Gaaha Wan'ha n'ini ausaataati p'w'ha neh'ha is'hiya naw'ihaiwi am'it'ha gaahaisaw'ihiyai g'w'nyaapi katopatamataindi kat'itand'imaah'e. Owetise. O am' n'ini p'w'ha neh'ha is'hiya am'it'ha gaahaisaw'ihiyai g'w'nyaahoh'ih'ha ausaati kandaataahi Autaahaat'ihom' p'w'ha gaaha wan'ha K'raisihom' ipi tit'ih' ataw'ihateti nimaatind'ihandapiha noaipati wat'ip'ihandi oweha neh'ihaimat'itaise.

Autaahaat'ho Am'it'ha Gaahandi G'w'nyaas'iwaiwauni Wat'ip'ihaiwauni K'raisihoi Numwih' Is'wahore

¹⁸ Iyataati am' is'hiya yaawati naan'ihaiwa nepi napopi owet'itaatiw'ihihooan' jaaw' niyohiy'ihiyai siya Autaahaat'ihom' P'w'ha Gaaha wan'ha K'raisihom' ipi tit'ih' ataw'ihateti nimainji'it'handapiha wat'ip'ihandi oweha naharimatati neh'he t'iw' mmon'iw'imap'hiyaare. Iyataati am' is'hiya Autaahaat'ho kiyaami maip'haiwaat'ihapi taati japihi numwaasaw'ihiyai am' kiya gaahandi nepi asi'y'hiyaimat'iw' nasisoaari

bimĩtaatiwi Autaahaatihoenda taawi nyohiyihiya saiwi gwĩnyaawaayopo. Autaahaatihomi pĩwiha Kĩraisiho ipĩ tĩtĩhi atawihateti nimainjĩthandapĩha nyangisi japihi nanyamaitandi Autaahaatihomi watipĩhandisahe tiwi mmonĩwi gwĩnyaawaayopo.

¹⁹ Kĩmĩkiyatĩ noaipasĩwĩmaiwaapi pĩwiha wapihi satati jĩpatipindise:

“Nĩnĩ isĩhiya amĩtiha gaahaisahiya gaahaiwa gwĩnyaahohĩwaiwa nemaito. Aindi amĩ kiya waati pĩhitĩwi gwĩnyaahohĩwaiwa awaiwaiwa nemasanihi kiyaamĩ gwĩnyaahohĩwaiwa noaipati nehihaiwaimatĩtaise,” *Aisaiyaaho 29:14* tati jĩpatipindise.

²⁰ Isi amĩ nyahi utaaho amĩtiha gaahaisaho nawĩhiyati pĩhitati taahĩwaiwaapi gwĩnyaasĩhopĩ napitĩtĩtihaawe? Mosesihomi winĩhapiĩpaapi utaarĩhandeti sikurĩkaiwi jĩpatipaiwi nawĩhaiwi mmonĩwi nepĩ isĩhiyai katĩwunjohiyĩhiyaapi nyahi napitĩtĩtihaawe? Iyaati amĩ isĩhiya nawĩhaiwi pĩwihaara nepĩ tunniwi kwĩtunĩwi pĩwaatiwi katohiyĩhiya kĩmaapi yapĩmbatambi wani kĩmuraahiyaapi nyahi napitĩtĩtihaawe? Siyaamĩ saiwaahi Autaahaatiho aimĩ nemasĩhi kaiwa noaipati akĩwaiwaametati nehihaiwaimatĩtaise.

²¹ Autaahaatihomi gwĩnyaasĩtihandi apĩpaahi gaahandaahi siyati gwĩnyaataise. Isĩhiya yapĩpatambihiya nawĩhaiwi kiyaamĩ amĩtiha gaaha gwĩnyaahohĩtihandaahe nĩsapi windi biyati gĩmaawunyaatiĩtaiso tati gwĩnyaataati namati daihĩra wĩra isĩhiyai japihi numwaitandĩhĩra daahĩwataise. Sĩra daihĩra isĩhiya Kĩraisiho gĩwunyaahohiyĩhiyai japihi numwaitandiraapi nyahi aposerĩhiyaani pĩwiha Kĩraisihoptĩha ausaahaayo. Pĩwiha sa ausaahotĩhaapi isĩhiya naharimatati nehihe tiwi mmonĩwi nemĩhauhihandi kandi pĩwiha kaaraahi Autaahaatiho taati isĩhiya Kĩraisiho gĩwunyaahohiyĩhiyai japihi numwaataise.

²² Iyataati akĩte Judaahiya siya isĩhiyai Autaahaatihomi watipĩhaiwa wiwa kaiwĩse undĩwĩhiyaasi Autaahaatihomi pĩwiha Jĩsaasiho ipĩ tĩtĩhi atawihateti napwindĩhandapi ausaahotĩha kiyaamĩ omaanjĩtĩtĩhi neti nusopĩsasiti kiyai mawihĩ kandapi pĩwiha kai nemawaayopo. Aihĩ amĩ isĩhiya Judaahiyaamĩ dawaapihapihiya pĩwiha gaaha wanihaapi nehihe tiwi mmonĩmaposawi yapĩpatambi amĩtiha gaahaiwa gwĩnyaitaatiwĩhaiwaahĩhi waati newaayopo amĩ kiya nehi isĩhiya yapĩpatambihiyaamĩ amĩtiha gaahandi gwĩnyaitaatiwĩhandapaahaiwĩhiyaaso.

²³ Kĩraisiho isĩhiya maipĩhaiwa kiyohĩwaiwa nemwati japihi numwaitandi ipĩ tĩtĩhi atawihateti napwindĩhandapĩha pĩwiha ausaahotĩhaapi Judaahiya sa pĩwiha maipĩha nehihaare tiwi mmonĩmapĩ kaapi windi gĩmunyaahopo. Aihĩ isĩhiya Judaahiyaamĩ dawaapihihi bimohiyĩhiya mmonawaawi sa pĩwiha nehiha katĩwunjauihiso tiwi amĩ kiyaisangi nehihe pĩwiha akaahaamaahe tiwi nemmawaayopo.

²⁴ Iyataahandi kandi amĩ nyahi Judaahiyaanunĩ amĩ isĩhiya nyahi Judaahiyaanani dawaapihiyaunĩ ahoyati maasi koenda napĩtihaawi Autaahaatiho nanyisenati gaatihi atisaati amĩ nasonĩhi nanyamaasawĩhiyaanini Kĩraisiho Autaahaatihomi watipĩhandisahotati amĩ Autaahaatihomi amĩtiha gaaha gwĩnyaasĩtihandisahoe taati mmonaati nehaayo.

²⁵ Iyataati isĩhiya yapĩpatambihiya Autaahaatihomi gwĩnyaasĩwaiwaapi apĩpaahi nehihaiwa naharimatĩhaiwe tiwi gwĩnyaawaayopo. Saiwi mmonĩwi gwĩnyaahauhihandi kandi Autaahaatihomi gwĩnyaasĩtihandi isĩhiyaamĩ gwĩnyaahohĩwaiwai ipĩhatisamati apĩpaahi waati awaindihandi nusatipĩhaati autaahi gwĩnyaahore. Aiwĩ amĩ isĩhiya yapĩpatambihiya Autaahaatiho wiwa kaiwaiwaapi saiwa watipĩhandisahaiwaamaahe kunyapehaiwe tiwi gwĩnyaahohĩwaiwa saiwa isĩhiya kiyohĩwaiwai apĩpaahi awaindihandi nusatipĩhaati watipĩhaiwe.

²⁶ Naisĩhiyaati nĩsataiwi Kĩraisiho gĩwunyaahohiyĩhiyaate, nyahi nĩnapitiyaati bimonihi Autaahaatiho gaata nanyamaase tiwi gwĩnyaapiĩse. Samĩ usaati taahiyĩhiyaati amĩtiha gaaha gwĩnyaapihiyaati bimambiwihiyaatiĩmaahĩ. Aiwĩ amĩ samĩ usaati taahiyĩhiyaati awaisawĩhiyaatimatiwi isĩhiyai iwinjaawi bimambiwihiyaatiĩmaahĩ. Aiwĩ amĩ samĩ usaati isĩhiya awaisawĩhiya ambĩpati awaipati nepĩhiyaamĩhetapi namoyaatiwĩhiyaatiĩmaahĩ. Owetise.

²⁷ Sahĩ saiwihiyaatiĩmetati amĩ sahi gwĩnyaitaatiwĩhandi owetihĩ isĩhiya jasonawa kĩmatĩma gwĩnyaitaatiwĩhandi owehatĩme tiwi mmonĩpisamahotĩmatĩmaatangi Autaahaatiho nasamĩhanataise. Sahĩ siyahatiĩmaatangi ko nasamĩhainjĩtĩmandaahe amĩtiha awaisihaisawĩhiyai mawahandi nunyataise. Aihĩ amĩ sangi jasonawaawi kĩmiya andĩtiwĩhiyaamaahe apĩpaahi andĩtati owetati kunyapehatĩme tiwi mmonĩpisamahohiyĩhiyaatangi Autaahaatiho nasamaataise. Ko sangi siyati kasindiĩmandaahe isĩhiya sĩtĩhĩrĩ ahotati nawĩhaiwi watipĩhiyai mawataise.

²⁸ Iyatĩ amĩ isĩhiya awaisawĩhiya ambĩpatĩ autaaĩ ahotahiyaamĩhetapĩ namoyaaatĩwĩhiyaametiso tĩwĩ isĩhiya mmonĩwĩmahotĩmatĩmai Autaahaatĩho namĩhanatĩ numwaataise. Ko sandĩ siyatĩ kaindĩmandĩ isĩhiya awaisawĩhiya ambĩpatĩ autaaĩ ahotahiya amĩ awaiwaiwa gwĩnyaapĩhiye tĩwĩ isĩhiya usonĩhohiyĩhiyai Autaahaatĩho netĩ nehiĩhatĩmemataise.

²⁹ Isĩ isĩhiya Autaahaatĩho namĩhanatĩ numwaasawĩhiya wĩndĩ satĩwĩ kamaatĩtaatiwe nyahĩ yawanaani gwĩnyaawaatĩ andĩtitotĩhandaahĩ Autaahaatĩhopĩ gĩnunyaataataise maatĩtaatiwe.

³⁰ Amĩ apaapĩmaahe, Autaahaatĩho sawaho komĩ gwĩnyaasĩtĩhandaahĩ sahĩ Kĩraisihohaisawĩ maasĩ tĩmaamaitawaayopo. Iyataatĩ Kĩraisihohĩ so Autaahaatĩhomĩ amĩtĩha gaaha gwĩnyaasĩwaiwa nyangi nanyamĩshore. Iyatĩ amĩ Autaahaatĩho Kĩraisihohetapĩ nyangi nanyamaatĩ tĩtĩhiyaanenyamatĩ amĩ nehiĩ Autaahaatĩho sawahomĩhiyaanenyamataise. Iyatĩ amĩ ko Autaahaatĩhomĩ gwĩnyaatĩ maaritĩrĩhĩretĩ daayaatĩ bitoaitĩhaawĩ nanyamaataise. Iyatĩ amĩ nyamĩ maipĩhaiwaatĩhapĩ Autaahaatĩho Kĩraisihomĩ otĩpĩpataahĩ nunya nanyamaataise amĩ maipĩhandĩ nyangi maanyinjatĩtando.

³¹ Isĩ nyangi Autaahaatĩho siyatĩ kanyindĩhandapĩ kopĩ tĩhaapiyaatĩ waatĩ maaritĩtĩhaawaahĩ, amĩ Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha sata katatĩ ahotĩrĩhĩretĩ kaitĩhaawe. Amĩ utaaho wo wapaapĩ maaritĩtandaahĩ nehiĩ Awaisĩhopaahĩhĩ maaritane tatĩ ahotĩrĩhĩreto.

Kĩraisihohĩ Ipĩ Tĩtĩhĩ Atawĩhatetĩ Nimainjĩtĩhandapĩha Pĩwĩha Porĩho Jĩhĩ Kaundĩshaapĩhaare

2

¹ Isĩ nisĩ naisĩhiyaatĩ nisataiwĩ Kĩraisihopĩ gĩwunyaahohiyĩhiyaate, nĩnĩ sangisenda napĩtĩ pĩwĩha ausaatĩ kasatohĩtĩhandapĩ gĩsunyaatĩtaise. Amĩ nĩnĩhĩ sangisenda napĩtĩ jasotĩ Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha noaasandĩhĩ sahĩ wĩndĩ atĩhomĩwĩ wĩndĩ gĩmunyaapĩha ausaatĩ sangĩ aimĩ kasatohura isĩhiya amĩtĩhaisahiya pĩwĩha awaiwaiwa nawĩhaiwĩ nga watĩpĩhiya katohĩpatamataindĩha kasatataamaayo. Owetise.

² Sandĩ apaapĩmaahe amĩ nĩnĩ saindĩ gwĩnyaataate. Nĩnĩ kiyaisatĩ maasĩ bindataatĩ pĩwĩha waiwa amĩ wapa wapaapĩ apĩpaahĩ nanĩpimatĩtĩmatĩ nehiĩ Kĩraisihopaahĩ ausaatĩ kiyai kaundĩtaano ndĩ aimĩ gwĩnyaataate. Iyataatĩ amĩ so Kĩraisihohĩ komĩ isĩhiyai japĩhĩ numwaitandĩ Autaahaatĩho namĩhainjĩho ipĩ tĩtĩhĩ atawĩhatetĩ isĩhiya tipĩ tipĩmandaahohĩhopĩhaahĩhĩ nĩnĩ kiyai ausaatĩ kaundĩtaano ndĩ gwĩnyaataate. Aindĩ nehiĩ kaahĩhĩ ausaatĩ kasato.

³ Iyataatĩ nĩnĩ sangisatĩ maasĩ bimohura nisĩ ambĩpatĩ watĩpĩndĩ andĩtĩtĩtandĩhandĩ owetĩhĩ amĩ yaandĩ nahatonĩnĩ itĩ manĩmanindĩhonĩnĩ bindataayo.

⁴ Iyataatĩ Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha nĩnĩ sangĩ kandisasĩtĩ kasatohĩha isĩhiya amĩtĩha awaisĩhaisahiya katĩwunjawĩ katohĩpatamataindĩ kandisasataamaayo, amĩ nisĩ amĩtĩha awaandĩhanda samĩ maarĩho amĩ amĩtĩha gwĩnyaahohĩtĩhandĩ netĩ nasepemaahĩwĩtando. Owetise. Amĩ nĩnĩ pĩwĩha kandisasĩtĩ ausaahohĩhaara Autaahaatĩhomĩ Itĩpĩho Gaahohĩ otĩpĩpatĩ watĩpĩhaiwa gonĩpatĩ samĩhatĩhĩ kaiwaiwa sahĩ mmonĩwĩ pĩwĩha tĩtĩhĩ akaaha atisaatĩ nehaayo tĩwĩ gwĩnyaawaayopo.

⁵ Nĩnĩ saindĩ kiyohĩtĩmandĩ apaapĩmaahe, amĩ nehiĩ isĩhiyaamĩ amĩtĩha awaiwaiwa gwĩnyaahohĩwaiwa sangĩ netĩ nasepemaĩhonĩhĩ sahĩ Kĩraisihopĩ gĩwunyaaitaatĩwĩ nĩngĩ pondĩhe. Nehiĩ Autaahaatĩhomĩ pĩwĩhaamĩ watĩpĩhandĩhĩ sangĩ netĩ nasepemaĩhonĩhĩ Kĩraisihopĩ sahĩ gĩwunyaaitaatĩwĩ maaritataate.

Autaahaatĩhomĩ Itĩpĩho Amĩtĩha Gaahaiwa Gwĩnyaitĩhaahaiwa Nyangi Nanyinyataise

⁶ Amĩ sandĩhĩ akĩte. Isĩhiya aimĩ Autaahaatĩhometĩrĩhĩretapĩ gĩwunyaatĩtĩ iwinjapwaatatĩ watĩpĩtohiyĩhiya siya Autaahaatĩho nyangi apĩpaahĩ gaahaiwa nanyamĩtandĩ gwĩnyaatĩ tĩmasĩpĩpaapĩ pĩwĩha nyahĩ kaundohĩha atĩwĩ newaayopo. Amĩ sandĩ amĩtĩha gaaha gwĩnyaaitaatĩwĩha kiyai nehohtĩndĩ isĩhiya amĩtĩha gaahaisahiya waniĩ kimura bimaamĩ nĩyohiyĩhiya wapa kaitaatĩwĩ gaahandĩ gwĩnyaahohĩtĩhandĩmaahe. Owe. Iyataatĩ amĩ sandĩ amĩtĩha gaahandĩ gwĩnyaahohĩtĩndĩ watĩpĩhaiwa wiwa Autaahaatĩhoatĩ netĩ tiwandatĩ nĩwisapuwĩtandĩ netĩ ahoyanatĩ nainaamanĩnatĩ jatĩwaiwaamĩhandĩmaahe. Owe. Saiwa watĩpĩmaiwa kaiwaamĩ watĩpĩhandĩ amĩ taatĩ owendaahaiwaaso.

⁷ Iyataahandĩ kandĩ amĩ nyahĩhĩ sangĩ Autaahaatĩho Gaahohĩ amĩtĩha gaahandĩ gwĩnyaahoe taatĩ ko sawaho nyangi nanyasiwaiwaapĩha pĩwĩha kasatahaato. Iyataatĩ saiwa Autaahaatĩho kahapaamapĩpa sangĩ kiyatĩ ahiyaiwatataatĩ nyangi kanyitandĩhandapĩ katatĩ tĩmanatĩ ahiyataise. Iyataatĩ amĩ apĩpaahĩ gaahapa ipotĩhura

nyangi kanyitandi gwinyaasipapai maawi ahiyataise. Ami saiwa siyati Autaahaathiho gwinyaasiwaiwa, isihiyai ausaati kaunda windi namunjati noasati nehi sawahomiheti ahotini nunjati, wani kimura nyahi komi otipipatihiyaanangi neti nanyisataise.

⁸ Iyataati Autaahaathiho siyati nyapi gwinyaasitindi isihiya maapi yapipatambihiya awaisawihiyaimatiwi isihiyai iwinjaawi bimohiyihiyaami woaisangi apipaahi windi monahande. Autaahaathiho komi isihiyai kawitandi gwinyaati timaniwaiwa kiya windi moniwi gimaawunyaatahiye. Aih i am i nyahi sandihi akite taati gwinyaahaayo. O am i kiya Autaahaathiho siyati taati kaiwaiwaapi baiwi mmoniwi gwunyaatonaahi kaha-paamaapi nahataapaami Awaisiho kapa Jatisiho am i Autaahaathiho yundanyiha nausainjitihandi watipihaiwa nahatewa neti nanyisisihoai windi kiya ipi titihi atawihateti tipi timipimandaitauhe.

⁹ Iyataati isihiya mambi awaisawihiyaisaahi sandapi windi gimaawunyainjihandi kandi isihiya Autaahaathihopi gwunyaapi aini watipitohiyihiyaahi Autaahaathiho kiya kawitandi neti gwinyaati turimasipapaapi nga gwunyaati nusesipataise. Iyataati wani kima piwima kasatotimaapi Autaahaathiho piwiha utipihoaatihi wapihi satati jipatipindise:

“Isihiya koai maariho apipaahi nunyohiyihiyai kawisati numwitandihapa neti turimasipapa sapaare tati utaaho wo komi ndihaara windi mose. Iyati am i utaaho wo komi atihira kapaapi siyahape tauhi windi atihomise. Iyati am i utaaho wo kapaapi komi amitihi am i maarihoaatihi windi siyahape tati gimaawunyaatati namausesipainje,”

Aisaiyaaho 64:4

tati ahotise.

¹⁰ Iyataati isihiya mambihiyaisaahi sawimatihihandi kandi nyahi komi otipipatihiyaaninihi Autaahaathiho Itipihoni omaniititih bimisiho kaiwa neti ginunyaati kanyatihi nyahi gwinyaahaayo.

Aih i am i sandapi baindi nasesipati kasatitaato. Autaahaathiho Itipihoni nahataapaapi mmonati gwinyaahore. Iyataati am i isihiya wapa mmoniwi gimaawunyaatimbipa nehi Autaahaathiho sawahoni gwinyaati komiheti noasandimbipa nahataapa Itipihoni mmonati gamati usitiyahore.

¹¹ Iyataati sandapi nyangi nyami maariho omaniitihapi kanyimatimbipaapi nyami maariho mmonati gwunyaatati nusesipatamahore. Iyataati kimandihi akite. Utaaho wo komi maarihoaatihi gwinyaasitihandi am i utaaho wo so siyati siyaha-paapi gwinyaahoe tati windi mausondaise. Owe. Nehi sawahoni saindihapaapi gwinyaatihoni tati gwinyaitaise. Iyataati am i Autaahaathiho Itipihoni siyahihoisangi kumikireti kiyataise. Iyataati am i Autaahaathiho wapaapi taati gwinyaasipapa utaaho wo ahapaapi siyati taati gwinyaase tati nahataapaapi windi mose. Nehi Autaahaathiho sawahoni Itipihoni Autaahaathiho gwinyaasipapa nahataapaapi mmona gwinyaahore.

¹² Isihiya kimaapi yapipatambihiya gwinyaapi kiyohiwaiwaamatiyaati nyahi gwinyaitihaawihoni itipihoni nehaamaayo. Owetise. Saiwa nyangi ginyunyainjihi mmonaati gwinyaahohiwimaiwa Autaahaathiho Itipihoni nyangi nanyamisiho neti ginunyaati nanyamihihaiwe. Autaahaathiho komi Itipihoni so nyangi nanyamisiho ko itipihora Autaahaathihoihaiwa apipaahi gaahaiwa nanyamiwaiwaapi nyahi gwinyaawa isiwatitihaawihoni neti nanyisati ginyunyaati nanyamitandihoni nanyamihihore.

¹³ Iyataati waisangi siyate. Piwiha saiwa Autaahaathihopi akitha komi Itipihoni neti ginyunyaati kanyatiwaiwa am i kaiwa nyahi otipipatihiyaanini isihiyai ausaawa akithireti kaunditihaawe. Iyataati nyahi kaiwaapi isihiyai piwiha nawihitaaha kaunditihaawimahe isihiya yapipatambihiya kiyaami gwinyaapi isihiyai katiwunjohipatamatiyaato. Owetise. Nyahi Autaahaathiho Itipihonihoisahiyaami piwiha nehi am i Autaahaathiho Itipihonihoisahiya kaundahaato.

¹⁴ Iyataati am i kaami wihoanjihaaisangi siyate. Am i utaaho wo Autaahaathiho Itipihoni komi omaniititih windi bimimohi Autaahaathiho piwiha Itipihoni neti gwunyaati kaundonihi ausaahonihaapi windi biyati atisati nameti piwiha naharimatati nehihe tati namaitaise. Utaaho siyahoaisaahi Autaahaathiho piwiha biyati gimaawunyaatitaise. O am i utaaho Itipihonihoisahohi Itipihoni ko neti gwunyaati anditiwisihi piwiha atisati mmonati neti Autaahaathiho Itipihonihoihaiwaapi gwunyaatataiso.

¹⁵ Iyataati am i wihoanjihaaisangi siyate. Utaaho wo Autaahaathiho Itipihoni gwinyaasirihireti japepihirati gwunyainjiho sohi Autaahaathihoihaiwaapi mmonati neti iwinjapwaatatati gwunyaatahore. Ko setaho nahataapa nga neti tipitapaati mmonataise. Iyataati am i ko sawahoaisi utaaho wo neti tipitapaati mausondaise. Owetitaise.

¹⁶ Am i nini sandi katohi maapaapi maato, Autaahaathiho piwiha wapihi ahotishaathihapi satati jipatipindihito:

“Awaisiho wapa kaitandi gwinyaasipipa utaaho wo windi mondaise. Iyataati ami utaaho wo Awaisihoai saimb saimb kinyi kaime undati wendi kamundaise,”

Aisaiyaaho 40:13

tati jipatipindise. Iyataati ami nyahi Autaahaathom iitipiho neti ginyunyaati kanyatirihireti japepihrohiihiyaanini Kraisiiho kaitandi gwinyaasawaiwaapaahi biyati nanyesipatati ginyunyaataise.

3

Autaahaathom iisiihiya Kraisiihopi Gwunyaahohiihiya Kihapihi Kihapimatiwi Tipitapaatawaayopo

¹ Nisi naisiihiyaate, ami ninihi sangi nehi isiihiya maapi yapipatambiihiyaatisamataindi piwiha kasato jiihi namasati nini napiti sangi jasonihoturo. Isiihiya Autaahaathom iitipiho kiiyaami omanititiihi bindata iwinjatihi kireti daiwi bimohiihiyai kaundohipatamataindi sangi nini wendi kamaasato. Ami sahi wani kiyaatinihi nisi piwiha Kraisiihopi kasatohiha atiwi kopii gwunyaawaawi metihonya sangihonya wani kiyaisinihi saniya namohiihiyaamataiwihiyaatitiiho. Aiwi ami metihonya wapaapi gwunyaahohipatamataiwi sahi satiiwi nyahi kimba nga kaitihaawi Kraisiiho maaritimbipaare o ami sapaari nyahi wendi kamaitihaawi ko maarimitimbipe tiwi sangi sangi nasesipatahiyaatitiiho.

² Aiihi Autaahaathom piwiha sangi biyati nasesipata gisunyaatitandiiha nehi usaayiiha kandisaso ami manyinya wanihiya sangiihiyai nandapa nehi napaimbipa amwitihihi nunyohipatamataindo. Ami Autaahaathom piwiha komi amitiha awaisiha gwinyaati kaiwaiwaapiha naanpa watipihahi nini sangi wendi kandimaasaso. Ami sahi piwiha apiipaahi awaisiha naanpa naitaatiiwi wendi tiamaamaninihauho. Ami manyinya sangiihiya nandapa ikiwi nandaatiwihura sangitiihi nepi wendi kiya tiamaamaninihohipatamataiwo. Iyataati ami wani sangi Autaahaathom piwiha watipihahi naanpa nyahi sangi katawaasasahi atiwi nepi nga biyati nasesipatitandiihandapi sahi wendi tiamaamaninihoho. Owe.

³ Sapi nini sandi katotindi apaapi maato. Ami sahi nehi sami maariho jahiiho maaritiwaiwa maipihaiwaahiihi kaiwi bitohauhisato. Sandi sahi kiyauhi mmonataayo. Ami sahi woni waapi ami wo waatapi sami maariho mimaipaiwunyaapi manditipaiwi ami sahi nepi tunniwi muniwi ami itihinniwi tohowo. Ami sahi taawi saiwa sainihohiwi maiwa nehi sawanaatami maariho jahiihomihaiwa kaitaatiiwi maari tohiihihiihreti kaiwi bitotawaayopo tati sandi nyangi neti nanyisataise. Isi sandiihi sahi wendi namwaasitaawi nini akiti kandaatono e jaipindaatono? Sahi isiihiya maapi yapipatambiihiya ami yapipatambiihiya kiyohiihiihreti taawi kiyawaayopo. Isi sahi akite tiwise.

⁴ Nini sangi sasatiti sahi isiihiya maapi yapipatambiihiyaamatiyawaayopo satotimandi apaapi maasato. Ami nyahi jiihimata sahi Autaahaathom isiihiyaatangi jainjatohihihiyaamiihreti nepi kihiihi kihiihreti tipitapaatiwi ahoyaniwi taawi satauhisato. Ami ninihi Kraisiihopi piwiha ningi katanisiiho Porihosi ami nini Porihomihonine tipii. Ami woni satapaase. Ami ninihi Kraisiihopi piwiha ningi katanisiiho Aporosihosi ami nini Aporosihomihonine tipii katipii sahi sanawaatopo. Sahi taawi sandi saisahitimandi isiihiya nehi maapi yapipatambiihiya kiyohiihiihreti taawi kiyawaayopo. Isi sahi ‘Ye’ tiwise.

⁵ Sahi saiwi nyahi jiihimataati Autaahaathom isiihiyaatangi jainjatohihihiyaanamii kihonini kihoniihi sahi tipitapaatiwi wendi namaanyipinjawise. Iyawaawi ami yihooanji Poriji Aporosiyaanapi kuri ambipati awaipatisahuriso tiwi yihooanyangi sahi nepi utaahii wendi ahimaanyisawise. Ami yihooanjihi nehi komi otipipatiho koai kiyahusepaaha kawitiihaawi Autaahaatho ahinyiihihuraanje. Isi yihooanyangi Autaahaatho natanooasiihi nasiha jasoniha daayiiha ami komi piwiha kasatoniihi sahi Kraisiihopi gwunyaawaayopo. Isi ami sahi yihooanyapi saiwi kiihiihreti gwinyaapiise. Kuri Autaahaatho komi otipipati kawitaatimihati yiyandiihi numwihi ami kireti nehi komihati komihati kiyamaiso tiwo yihooanji otipipati taaha kiyohimatapo.

⁶ Sangi yihooanyami otipipati taaha kiyohimatapi biyati gisunyaatitandiihi sireti siyaha kiyahaayo ndi nini sangi kasatitaano. Utaaho osaataati wanihaati niyaamasipatamataindi Autaahaathom piwiha Kraisiihopi nini jiihi namasati sangi kasatataayo. Nini siyonihi ami utaaho wo nandapa biyati nga nimaatati akipipa nandawisati natihwisati ahotitandiihi osaataati kitiihi otipiyati itatamanati jatipatamatiyati Aporosiiho nisi ipoti nasati sangi Autaahaathom piwiha katasisataise ami sahi atiwi nepi gisunyaatitando. Yihooanji yihooanyami otipipati sireti siyaha kiyonihandiihi kandi

nehi Autaahaathiho sawaho nandapa isapi pa biyati atipihapa nimaatitandi yapipati atipati numwipatamatiyati sangi neti anditisaisih sah noaipap watipitiwi Kiraishohop giwunyaawaayopo.

⁷ Isi ami piwaha aimi namihandi kasatohima awitiwi mmonawa piwima taati nini sangi kasatohimaapi gisunyaatitaise. Utaaho jhi nawatawati samhatih Autaahaathihom otipati kiyati kiraishohop piwaha ausaati kasatisihouni ami wo ipoti nasati bihiwainjati Autaahaathihom otipati kiyati komi piwaha ausaati kasatisihouni kuri noaipap autaaahi awaisururimatamaamaise. Owe. Nehi Autaahaathiho sawahohi autaaahi awaishore ami komi otipatihurami kaimbipa neti tithema awaindemasihi ami kapa nga noaipataise.

⁸ Iyati yihooanj otipati nehi naasaipih utaaho naasomihati kawishihaayo. Yihooanyami wonini utaaho nandapa isapi pa niyaamasihomatiyahoninithi ami wonini wo ipoti isapi pa nimaatitandi waapoho numwisihomatiyahonine. Iyataati sah Kiraishohop giwunyaawaawi noaipap Autaahaathihom isihiyamataatitawi yihooanj maisahuraanj otipati sati samhatih kiyahaayo. Ami yihooanj siyaha Autaahaathihom otipati sapi kiyohipatapi nawihho wihoaanjhapa nehi yiyandih ninaasoninhi otipati kiyohirihireti jatetinjati nanyamitaise. Nanyinyonih ninaasoninhi ami kapa naito.

⁹ Ami yihooanyangi ko neti natanyoaaasih nutasi tmaamaitiha komi otipati nehi naasaip maasi ninaawipih koai kiyahusepaaha kawishihaayono. Iyataati osataati utaaho kiyati niyaamasih kaati noaipati komihaatitipatamataiwi sah Autaahaathihom isihiyatitawi ami komi osataatamataiwihiyaate. Iyauhi ko taati kaati otipati kiyataise. Iyataati ami sah Kiraishohop giwunyaahohiyhiyaate, Autaahaathiho sawaho nasati sami omanjitihi bimitandi ko sangi neti anjanamatiyati taati anjimatataise.

¹⁰ Ami nini saindi utaaho wo anjan nawihiyati nga anjimatishomataindihonine. Aindi nini ngingi Autaahaathiho gaahandi gwniyaitandihandi naninyati anditnisihi ami kandaahi Autaahaathihom otipati namasati sami othatih kaindi piwaha kasatataato Autaahaathiho Kiraishihoi natausaasih nasati sapi yaawihandi neti napwindihandapo. Nini napiti piwaha namasati kasatotimandi siyate. Utaaho wo anjan namasati jhi mihotirihiri watipihiri anjan anitisi isiwatitandihiri mihotipatamataindi piwaha jhi namasati kasatataato. Aih ami nisi ipoti wo otipatihho nasati piwaha nasesipati kasatataase, sah baiwi andititawi giwunyaitaatiwo. Nisi ipoti nasati kasatisihho siyathore utaaho wo otipatihho yasih mihotishaaasini naimaatipati ahiyati uwipinaapwipiyati tutisaipati ahiyati anjimatishomatiyaho Autaahaathihom otipati biyati mmonati neti kaitande utaaho wo anjan anjimatitandihho biyati gwinyaaho anjimatipatamatiyato.

¹¹ Otipatihho anjan anjimatitandihandapi biyati gwinyaaho anjimatane totimandi apaapmaato. Anjanami satihho aimi gwinyaati yasih watipih jhi namasati mihotati namihahonih otipatihho wo ipoti nasati yasih jhi nawomatosati asaaha mihotitandihomatiyahande. Ami siri kireti Autaahaathihohaisangi kiyati ishihiya Kiraishohop giwunyaahohiyhiyai neti giwunyaati nusepemaihaase kiya noaipap titih komihiyaimatitaatiwo. Iyataati jisaasiho so anjan anitisi isiwatitandih yasih mihotirihiramatiyaho bitondaise.

¹² Nini windi siwipati namihandi katitandiyoo: nyahi otipatihhiyaanini nyami otipati kiyohirihiretapo. Anjan waanj anaahaanjan anjimatawaawi ishihiya usa baiwi mmoniw giwinyaapi yasih watipih mihotirihireti bipinjawi ipati watipihati utaarhandeti ahotitandihati ahiyawaayopo. Iyawaawi anjan anjimatitaatiwihapa iwihirihho anaahipipa gorihandi ami siriwaahandi ami nawihho apipaahi anaahih nepi ahoyawi anjan bipinjawi anjimatawaayopo. Ami ishihiya usa baiwi mmoniw giwinyaapi nehi pohipaiwi iwihirihho keti kuraanhi namasataati ami sisih isiwonih tihati owetitandihapa nepi ahoyawaayopo. Aiw iwihirihho napaimbipa isaaha woyihawaasihapa ami konihho wihandami tamitati nepi kapaara anjimatawaayopo. Isi ami sikireti sikaiwi Autaahaathihom otipatihhiya usa otipati baiwi kaiwi komi ishihiyai anditiwawaayopo, kiya Autaahaathiho gaahandi gwinyaati wisaasimbipa baiwi mmoniw ami Autaahaathihomihireti daiwi bimitaatiwo. Ami kmireti otipatihhiya usa Autaahaathihom ishihiyai anditiwip iwitatamanitaatiwi pohipaitaapo.

¹³ Kiya saiwi kaisaihi ami ishihiya nahatiya ninaasohi kaindhandi mmondaapo. Ami sandi katotimandi apaapmaato Kiraishiho nasataahura ninaasom kaiwaiwa neti autemahonih autai kaiwa noaipaitandihandapo. Sura Kiraishiho japih nasataahura kiyaami otipati tipitapaati mmondaise. Siyati ninaasom otipati tipitapaati mmonati, so otipati akitinhi gaahati kiyataise, ami so otipati mimaipiyati kiyataise tato.

¹⁴ Isĩ amĩ Autaahaatĩhomĩ otĩpĩpatĩho komĩ isĩhiyai andĩtĩwiwĩtaatĩwĩ kiyohĩwaiwa netĩ tipĩtapa mmonata gaatanaahĩ amĩ wihoaanĩhapa so utaaso otĩpĩpatĩ gaahatĩ kaisoai Kĩraisĩho numwĩtaise.

¹⁵ Iyatĩ amĩ Kĩraisĩho utaasomĩ otĩpĩpatĩ netĩ tipĩtapa mmonata amĩ ko otĩpĩpatĩ gaahatĩ windĩ kamaayati mĩmaĩpiyati kiyonaahĩ, koai wihoaanĩhapa windĩ namumwĩtaise. Komĩ otĩpĩpatĩ mĩmaĩpiyati pohĩpiyati kaindĩhandaahĩ Kĩraisĩhomĩ isĩhiyaisunĩ amĩ sawahoaisunĩ windĩ maawĩtatamanĩtaise. Iyonĩhĩ amĩ otĩpĩpatapĩ wihoaanĩhapa ko windĩ nametaahandĩ kandĩ ko sawaho nehĩ utaaho taanahĩhoai Kĩraisĩho numwaa-honĩhĩ Kĩraisĩhoaisati maasi tĩmaamaitati bimĩtaise. Siyati amĩ ko utaaho komĩ anjaanĩ waanĩ sisĩha awaĩndĩhandĩ dotĩ tĩhwĩtĩhĩrĩ aungwohandĩ naitĩpwĩrisati tĩhataatĩ komĩhapa nahataapa netĩ tĩhatĩ owemasĩhĩ nehĩ utaaho taanaho nehĩ ambĩpatĩhĩ isĩsi yanĩhĩmatĩ naisĩhomatiyahondaise.

Sahĩ Windĩ Nanĩpimatĩwĩ Naharĩmiwĩse Amĩ Sahĩ Autaahaatĩhomĩ Anjaanĩ Akaanjanamataiwĩhiyaatĩso

¹⁶ Amĩ nĩnĩ sangĩ pĩwĩha kĩma nasesĩpatĩ sandĩ kasatĩtaato. Sahĩ Autaahaatĩhomĩ isĩhiyaatĩ Autaahaatĩho komĩ anjaanĩ kaanĩ bimĩtandĩ komĩ otĩpĩpatĩhiya taawĩ anĩmatohaanjaanjamataiwĩhiyaate. Isĩ amĩ kĩma kasatohĩma ye akĩte tĩwĩ mmondaapo. Amĩ sahĩ sawanaatĩ anjaanĩ waanĩ awaisaanjanĩ Autaahaatĩho bimĩhĩ isĩhiya koai mepĩ autaahepumahoanjaanjamataiwĩhiyaate.

¹⁷ Isĩ amĩ otĩpĩpatĩho wo Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha gaahaapĩ sahĩ gĩwunyaahohĩtĩhandĩ namaitaatiwĩ netĩ nasĩsapuwataataahĩ amĩ ko saĩndĩhandapĩ so otĩpĩpatĩ jaiwĩtĩhapa kiyati sangĩ netĩ nasopĩsasĩsoai Autaahaatĩho wihoaanĩ maĩpĩhandĩ nunyati netĩ koai nopĩsasĩtaise. Sandĩ sawaho naasohĩhĩ bimĩtandĩ komĩ anjaanjamataiwĩhiyaatĩtiho.

Nyahĩ Tipĩtapaataatĩ Isĩhiya Jĩhimatohiyĩhiyai Windĩ Mepĩ Autaahewaamwaa-maitĩhaawo

¹⁸ Sahĩ satĩwĩ nyahĩ nawĩhiyaatĩ sapaisaahiyaaniso tĩwĩ gwĩnyaahohĩpĩpa samĩhetĩ windĩ ahĩmotanĩhĩ samĩ wo waatĩ komĩ kaatamĩ maarĩho omanĩtĩtĩhapĩ sawaho sawahaamĩ jaĩpĩmanane nawĩhaindĩ sapaisahonĩnĩ amĩ sapaisĩhaanĩne tato. O amĩ samĩ otĩhatĩhapĩ wowaaatĩ satatĩ nĩnĩ nawĩhaindĩ amĩtĩha gaahandĩ gwĩnyaahohĩtĩhandisahonĩne tati maapĩ yapĩpatambĩ isĩhiya amĩtĩha gaahandĩ gwĩnyaahohĩrĩhĩretapĩ naimaatataataahĩ sosaatĩ jĩhĩ noaipati windĩ nawĩhiyati amĩtĩha gaahandĩ windĩ gĩmunyaaho gĩmunyaahaatimatane amĩ ko kaatĩ siyataatĩ amĩtĩha akĩtĩ nawĩhiyati gaahandĩ gwĩnyaaitandĩha naitando.

¹⁹ Amĩ sandĩ nĩnĩ apaapĩmaato maapĩ yapĩpatambĩ isĩhiya nawĩhaiwĩ amĩtĩha gaahandĩ gwĩnyaahohĩtĩhandĩ sandĩ Autaahaatĩho komĩ ndĩhaara mmonataatĩ amĩtĩha gaahandĩ isĩhiya windĩ nawĩhaiwĩ gwĩnyaahohĩtĩhandĩmaahe. Owetise. Iyataatĩ sandapĩ Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha wa komĩ pĩwĩhaamĩ utĩpĩhoaatĩhĩ satatĩ jĩpatĩpĩndise. "Isĩhiya usa amĩ isĩhiyai nepĩ mĩmaĩpĩwiwĩ nusopĩsasĩtaatĩwĩhĩretapĩ nawĩhiyaahiyaaniso tĩwĩ kĩhaiwa kĩhaiwa gwĩnyaahohiyĩhiyai kaiwa kiya nawĩhiyaahiyaaniso tĩwĩ gwĩnyaahohĩwaiwa Autaahaatĩho netĩ ahwĩpatamatiyati inyati nepĩhaawĩhĩ sawana nepĩ nopĩsasĩnopo," tati jĩpatĩpĩndise. *Jobiho 5:13*

²⁰ Iyataatĩ amĩ Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha komĩ utĩpĩhoaatĩhĩ jĩpatĩpĩndisĩhaisangĩ satatĩ jĩpatĩpĩndise:

"Awaisĩho aimĩ mmonahore isĩhiya nawĩhiyaahiyaane tĩwĩ kiyaamĩ amĩtĩha nawĩhaiwĩ gwĩnyaahohĩwaiwaaro. Kiya nawĩhaiwĩ gwĩnyaahohĩwaiwa akĩpĩpa windĩ namwaĩpatĩ notĩ nehĩhaiwaimatĩtaiho amĩ Autaahaatĩho sawaho nehĩhaiwemahonĩho," tati jĩpatĩpĩndise. *Aunĩhĩhĩrĩ 94:11*

²¹ Isĩ amĩ saiwa Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha komĩ utĩpĩhoaatĩhĩ jĩpatĩpĩndiwiĩmaiwaahĩ akĩtĩsĩ nĩnĩ sangĩ sandĩ kasatĩtaato. Isĩhiya usa satĩwĩ utaaho wo naasohĩhĩ nyahĩ Autaahaatĩhomĩ isĩhiyaamĩ jĩhimainjĩhomĩhiyaanĩnĩtaatĩ amĩ ko nehĩ naasohĩhĩ Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha gaahaiwa kanyatati katanyasati nanyamĩhĩ komĩhetapaahĩhĩ nyahĩ kapa nahataapa nehaayo tĩwĩ windĩ gĩmunyaapĩse. Amĩ nĩnĩ sangĩ sandĩ apaapĩmaasato, amĩ kahapaamapĩpa nahataapa kapetapĩ sahĩ gaahaiwa nepĩ jatata-manĩtandĩhaiwa Autaahaatĩho aimĩ sangĩ nasanyati amĩ komĩ otĩpĩpatĩhiyaisangĩ aimĩ nasamĩse. Isĩ sahĩ nepĩ tipĩtapaatĩwĩ Autaahaatĩhomĩ otĩpĩpatĩho kĩho nehĩ nĩnaasomĩhetĩmatĩwĩ nĩnĩhĩ somĩhonĩne nĩwĩ sahĩ isĩhiyai nepĩ nĩwĩmaapĩ amĩ sahĩ sawanaatĩ windĩ namimaatĩwĩse.

²² Nehĩ isĩhiya noaipapĩ sahĩ Autaahaatĩhomĩ isĩhiyaatamĩ jĩhiyaatĩwĩ Autaahaatĩhomĩ otĩpĩpatĩhiyaimatĩwĩ jainjatohiyĩhiya siya Porĩho amĩ Aporosiho amĩ Sipaasiho amĩ usa singwaasamataiwĩhiyaahĩ sangĩ andĩtsaipĩ jatatanĩtaatĩwĩ

Autaahaatiho ah>wih>ihiyaare. Iyati ami nahataapa Autaahaatiho kiyati yamihapataatuni yapipataapuni ahaimbipa sapa samapaare. Iyati ami sahi koaisawi asi>ihiyaatimat>wi kiyaat>ihi bim>taati>wi Autaahaatiho kiyati ah>isih>ihiyaate. Iyati ami sahi napwisaihi sangi as>imat>taati>wi>handi Autaahaatiho nasanyonihi sahi japihi asi>ihiyaatimat>taapo. Iyataati ami gaahapa nahataapa wani k>mura ahotimbipa sapa sangi jatataman>tandi ahondaise. Iyati ami gaahapa nahataapa ipoti noaipati ahot>tand>hapaisangi sangi neti jatataman>tandi noaipati ahondaise. Iyataati sapa nahataapa sahi K>raisihoi nunyan>wi kom>ihiyaatimatohura noaipati samihapaimataise.

²³ Sapa siyati nahataapa samihapaimat>ihi ami sahihi K>raisihom>ihiyaate. Aih>i ami K>raisihom>ihiyaate so Autaahaatihom>ihiyaate ami Autaahaatiho nahataapai daahemati jatataiso.

4

Sahi Nyapi K>raisihom>ihiyaate Otipipatihiye Tiwi Gwinyaapise

¹ Sangi biyati nyapi g>isunyaat>tandi n>ihi sandi kasat>taato. Nyahi K>raisihom>ihiyaate otipipatihiyaan>ihi ko natanyoasisaw>ihiyaan>ihi. Iyati ami ko Autaahaatiho is>ihiyai w>ihi neti namunjahiwa noaasandiwaiwa nyamiheti ahotanihi jaawa bind>haawi is>ihiyai kaund>ihi>haawi nam>hanati ah>inyih>ihiyaane.

² Iyataati ami utaaho wo awaisiho wom>ihi otipipati iwinjaati biyati atisati neti biyati kom>ihi kaund>ihi>reti japepihi>taise.

³ Iyataati ami nisapi ko otipipati siyati siyati kiyahoe tiwi sahani ami is>ihiyauni tip>tapaapi nisondaati>wi>handapi awaand>hande ndi n>ihi w>ihi waati g>imunyaaho. Iyataati ami n>ihi n>wahon>sangi otipipati saindi saindi kiyataayo ndi w>ihi n>wahon>ihi tip>tapaati mot>ihiho. Owetise.

⁴ Iyataati ami n>ihi saindi kasat>imandi apaap>maato. N>ihi otipipatihiyon>ihi otipipati n>ihi m>maipaindi kiyataayo ndi w>ihi g>imaanunyanje. Iyataati mand>ihi ak>ite n>ihi gaahon>ihi. Maip>haiwa kamaindi>hon>ihi titandi sandi owe. Nisangi maip>haiwaisahoniso. Iyataati nisi otipipati kiyoh>ipatapi kinyi saimbi saimbi kaimbi>hore tati tip>tapaati nisondaati>hore.

⁵ Isi siyatihi sahi otipipatihiyaapi kiyati otipipati nga kiyawaayowo e m>maipaiwi kiyawaayowo tiwi asisiha kandapiha sangi noaipas>handi sahi j>ihi tip>w>nan>wi tip>tapaapi usondaati>wi gaamaahe. Nyam>ihi otipipati kiyoh>waiwa kiyati ahot>ihi noti, Awaisiho nasataahura k>haiwaam>haiwa kiyoh>waiwa noaasati asahatind>ihi ahotiwaiwa neti auta sis>iheti ahaitaise. Iyati ami ko kiyati gw>nyaapi oman>ihi>tihi ah>usotiwaiwa neti autemahonihi is>ihiya nahatiya mmondaapo. Iyataati sura tip>tapaati usonati otipipati m>maipaiwi kiyoh>ihi>yai w>ihooan>handi nunyati ami otipipati nga kiyoh>ihi>yai w>ihooan>handi Autaahaatiho numw>taise.

Korindihiya Sawana Naimatawaaoyopo

⁶ Isi nisi nais>ihiyaati nisataiwi K>raisihopi g>wunyaahohiy>ihiyaate, n>ihi n>wahonisapuni ami Aporosihopuni p>wiha aimi kasato yahuraan>ihi kiyoh>waiwa mmon>wi nepi kaitaati>wo. Autaahaatihom>ihi p>wiha katati ahotir>ihi>reti baiwi atiwi nepi kaami tanyaahaapi baiwi gw>nyaapise, Autaahaatiho p>wiha katimumwaan>ihi neh>mwaapi kaimi namuwo. Aiw>ihi ami utaaho wopi k>imo otipipati nga kiyataisi autaa>hi>wi>tihi ami utaamo otipipati m>maipiyati kiyataisi koai yat>ihi>wi>tihi tiwi saiwi kamaiwise.

⁷ Iyataati ami sahi nisapi katot>imandi sami woai kinyi awaisihonimat>ihi is>ihiyai nusatip>ihaapi>honi is>ihiyai iwinjaapi bime tati ndi ah>isitaase? Owetise. Iyataati ami Autaahaatiho wapa maah>wiwa namaah>imihi kapaapi namaan>imise tip>ihi katapaase? Autaahaatiho nga wapa gw>nyaitaapihapa nahinyonihi nepaapi kapaapi nisi and>itindi gw>nyaahoh>ihi>handi netaayo tip>ihi napaapi k>wahoni naimaati>ihi katapaase?

⁸ N>ihi sangi p>wiha ti>ihi kasat>tandiyo. Sahi Autaahaatihoni nga g>isunyaan>ihi>tihi sat>wi nyahi Autaahaatiho gw>nyaas>waiwa gaahaiwa nahatawa aimi nga newa tisaitaati g>inyunyaatataise tiwi gw>nyaawaayowo, is>ihiya nandapa nan>wi tisaitoh>ipatamataiwo? Aiw>ihi ami sahi sat>wi nyahi itataman>naati nga bim>ihi>haahapa nahataapa aimi nga tisaita nehaayo tiwi gw>nyaawaayowo? Aiw>ihi ami sahi sat>wi K>raisihom>ihi>yai japihi napihi nyahi koaisaati maasi is>ihiyai ami kahapaamap>pai winjaawi bind>haayo tiwi gw>nyaawaayowo? Sahi saiwi gw>nyaawaawi nyangi nanyamasi j>ihi awaisaw>ihiyaatimat>wi is>ihiyai ami kahapaamap>pai osamap>iwinjaawi bim>ito tiwo? O ami sahi saiwi kamaayauhaise ami nyangisangi sangisaati maasi awaisaw>ihiyaanimataati is>ihiyai ami kahapaamap>pai iwinjaawa bim>ihi>haawo.

nehi usondande, Autaahaathiho watipihandi numwih K'raisihomi gwinyasirihireti japepihrawaahiyaatowo ndo.

²⁰ Iyataati ami utaaho woi Autaahaathiho iwinjaati bimonaahi ko nehi piwaahaiwaahi kamaati taise. Oweti taise. Autaahaathiho koai watipihandi nunyati anditiwihonhi K'raisihomihireti japepihiritaise.

²¹ Isi wani samhandisi napitaiwi gwinyaawaayopo. Nini napiti jasoniti piwaha sami gwinyaapi kiyohiwaiwaapi waaphinditi hisatitendo e nini sangi maarho nasanyati ami nisi maarho napaisaaitanini piwaha napaisiha kasatitendo?

5

Kima Piwima Namaatohtithandam Ipaahaapi K'raisihomi Isihiya Maipihandi Kaiwi Ambipati Timaamaitohithandapihaare

¹ Sami otihathi windi apipaahi maipihandi akitinini noaipasih isihiya nesi kanwi ami ningi kandawaatopo. Kandauih nini atindi netaayo. Sandi siyahandapito. Utaaho wo titihi komi sapihomi apwaataati sanaati sisi wihinihaati nasisoari isiwati kaatisati maasi nanoti bindataise tauhi to. So utaaso maipihati isihiya Autaahaathop windi gimaawunyaapihiyaisangi windi kamaiwihati apipaahi maipihati kiyataise. Ko jinjapahi sapihomi apwaataati ahiya nanotaise.

² Iyataati samihathi sandi siyati noaipasihandi kandi ami sahihi gaahati noaipataiso tiwi autaahinjaawi maaritawaayopo. Sandapi maipihandi noaipataiso tiwi maarho asipaiwi maariho windi naanamaasise. Siyati maarho naanjasisonini utaaho sandi kaisihoaisi nepi nehihaatemasahi sami otihathi windi bimimone.

³ Iyataati nini titihi utaahonini akohonini nisi ambipatisati sangisati windi bimindataahandi kandi ami nisi maarho itipho sangisatindaise. Siyati nisi itipho maarho sangisatindihandaahi utaaho so maipihandi siyati kaisoi nini aini tipitapaati usonataho nini sangisati maasi nisi ambipatisati utaahonini akohonini bindataahandamataindo.

⁴ Utaaso sopi sahi saiwi kaitaatiwi nini gwinyaataayo. Nyami Awaisiho nyangi nyainjatisihomi maahomwaanji ami komi watipihandi nesi ahoyanwi anditiwi piwaatiwise Awaisiho Jisaasio anditisiawitandi komiheti nausanwo ami nisi maarhoaisangi sangisatindaizo.

⁵ Sahi saiwi anditiwi piwaatiwi kaiwi Bwaasirihiraapihemapise koai kiri iwinjatitendo. Ami komi ambipati neti nosasinati bimito. Siyati nosasinati mimaipiyati bindataati namati japihi nepemaitati nasati bimonini Awaisiho isihiyai neti tipitapaati usondandi nasataahura koai wihooanjihandi naanja yaawihandi namunyati japihi komi maarhoai numwaitando.

⁶ Sahi gwinyaitaatiwiha piwaha kima sandi kasatitandiyo. Sahi tanyaa gaaha owehandi sawanaati nepi mepi autaahemaamatwise. Owe. Sahi aini gwinyaapihiyaate. Nipitandihandi apipaahi maipihonji ami birethandaathi ahiyauhi birethandi neti aungwohandi nipisati awaindahanditindihandapi sahi aini gisunyaatahiyaate. Isi sikiyati utaaho wo sami otihathapi maipihandi kiyonhi ko naasomi maipihandi nahatiyai nuseti numanati janati awaindahitaise.

⁷ Isi nipitandihaiwa jahiwaiwa namahohipatamataiwi sahi maipihaiwa kiyohiwaiwa namapise. Namaposawi sahi kaatiha birethandi wanihandi asitihandi nipitandihandi owehandamataiwihiyaatitaatiwo. Ami sahi aini sikaiwi sikireti bindawaayopo. Ami K'raisio nyapi ipi titihi atawiheteti nimaatataise Asisiha Awaisiha Kimbapiho Autaahaathiho Isiraherihiyai Timaawat Nusatipasihandapi Gwinyapendaatiwi sipisipho sipipihoho gaahoai tipitihohipatamatiyato. Ko siyati nyapi nimaatindihandaahi sahi aini noaipapi birethandi wanihandi nipindihandi owehandamataiwihiyaate.

⁸ Isi sura Isiraherihiya kiyai Autaahaathiho nehi iwinjati nesousih namaapopi nga bimotihandapi gwinyaitaatiwi Asisiha Kimbapiho Pasopaahandapi tmanjindaatiwi birethandi neti nipitandihandi (yisihandi) jahitihandi nemahohipatamatiyaati, nyahi maipihaiwa jhi kiyohiwaiwa ami maipihapa wapa nahataapa nyamiheti ahotimbipa newaamaitihaawo. Iyaati birethandi wanihandi nipitandihandi owehandamatiyaati wanhihi gaahireti japepihirithaawo. Iyaati maarho gaaho popitih newaati ami piwaha titihi akiti akaahaahih kataati usai kaunditihawo.

⁹ Nini utipihohi jhi wo aini jipatihiyohihoaatihi sangi sandi isihiya kihiyaisawi kiyaami ambipati naminiwi timaamaitiwi daayohiyhiyaisawi maasi bimimaawise satiti kasatataato.

¹⁰ Ami nini sangi sasatataamaato: Sahi ishiya maapi yapimbatambhiya nahatiya, kihiya kihiyaisawi ambipati naminiwi tmaamaitiwhiyaisuni ami ishiyai usaamihapaapi maarho windosihi ikonihiyaisuni ami ishiya autaahaathi jaipitahopi atotipiwesawi gaapundiwi komi ambipati niwimaapihiyaisuni sahi namapise satiti kasatataamaato. Owetise. O ami kiyai sahi namamaitaatiwaahi ami sahi kmatipapimbatapi apipaahiyaiti kiyaitinini namaitaatiwe.

¹¹ Nini piwiha jhi aini kasatohihaami tanyaa sandiha kasato: Utaaho wo Kraisihopi giwunyaaho sangi sasatati nini sam naisohonine taho ko ami komi ambipati kihiyaisati naminati tmaamaitati ami ko windi iparimimatati maipihomatati ami autaahaathi jaipitahapaapi gwinyaiti kapai atotipiwesati niwimaati ami komi piwiharaahi ishiya usai neti nusopisatasi ami waapoho biyaahandi nanati naharisati ami ikonahoaisawi maasi bimitosawise satiti kasato. Aindi ishiya saiwhiyaisawi sahi apipaahi nahoiwi piwaniwi ami nandapaisangi kiyaisawi windi namaaniwise ndi kasato.

¹²⁻¹³ Iyataati ami ishiya Autaahaathihomi ishiya Kraisihopi giwunyaahohiyhiyaami ipaahaapihiyai neti tipitapaati usondandi sati nisi otipipatiamahe. Owetise. Ami ishiya Kraisihomi ishiyaami ipaahaambihiyaisaahi Autaahaathiho neti tipitapaati usondaise. O ami sahihi sahi sawanaatami ishiyai tipitapaapi usondaatiwe, sati sam otipipate. Iyataati kimitaiwi sahi kaitaatiwhandapi Autaahaathihomi piwihaami utipihooatihapi satise:

“Sahi giwunyaahohiyhiyaatami otihatih utaahe maipihom maipihandi kiyati bimisoai nepi nehahaatamapise,” tati katise. *Winihapi 13:5, 17:7*

6

Kraisihomi Ishiya Usa Ami Kraisihomi Ishiya Usai Nepi Piwiha Tipitapaapi Mmondaatiwhapihemaamapise

¹ Nini wani ami sahi windi kaiwi bimohitihandapi kasatitandiyo. Sahi Autaahaathihomi ishiyaati Kraisihopi giwunyaahohiyhiyaatami wuri wapaapi sapa nisihe nishenimi itihinamaami kurami wo piwiha ka nesi ishiya piwiha atiwi nepi tipitapaapi soni sapaami satihone soni sapaami satihonimahe unditaatiwhiyaapi namone, ishiya Autaahaathihopi gimaawunyaatahiyaami ndiheto. Siyati titihmetihandi kaitaatihi maipie. Saimi kamaimi nehi Autaahaathihopi giwunyaahohiyhiyaami usa baiwi amitha nusesipata giwunyaatahiyai kaundimise kiya nuwi kurisawi bipisi bindawa piwaatiwi mmoniwi kimonji kimbaami satihone kimonji kimbaami satihonimahe undiwi kaundito.

² Nyahi siyaati sandi windi kamaito tiwi gwinyaawaawaahi sangisi piwiha ahotishaapi windi gimaasunyainjo? Ipotihura Autaahaathiho ishiya Kraisihooaisawi maasi bindawa ishiya Autaahaathihopi gimaawunyaahohiyhiyai kiyaaami kiyohwaiwa tipitapaapi usoniwi saiwi saiwhiyaate unditaapo. Isi ami nyahi Autaahaathihomihyaanini Kraisihooaisaati saitihahiyaaninisi wani giwunyaahohiyhiya maiphonya wonya kaisaihaahi keti kapa nepi titihpumapise.

³ Iyataati ami Autaahaathihomi enjerhiya otipipatihiya yamihapataatihiyaami kiyohwaiwaisangi newa tipitapaawa usondo tiwi giwunyaahowo? Isi wonya naanahonya masihonya ishiya giwunyaahohiyhiyaamiheti nusoaipahonaahi keti bipisi titihemapise.

⁴ Isi wonya naanahonya siyahonya noaipahonaahi sahi sawanaati giwunyaahohiyhiyaatami usa piwiha piwaatiwi naanisonya nga nawihiwi titihemaitaatiwhiyai mmoniwi kaundiwise, kiya titihemaito ishiya Autaahaathihopi gimaawunyaapihiyaapihi piwiha naanisiha titihemaita nesi namuwise owetane.

⁵ Sangisi piwiha masaha kasatataato. Isi sahi giwunyaahohiyhiyaatami otihatihapi wo komi amitha biyati nusesipatati gwinyaaho bimonaahi koaisi kaundiwise ko utaahuri wapaapinimi itihitinjururami piwiha atisati neti tipitapaati mmonati soni kimbaami satihone o kimonji kinyi satihonimahe unditando.

⁶ Siyatihihandi kandi sahi saiwi kamaiwi asireti kaiwi Kraisihopi giwunyaasihom ami wo Kraisihopi giwunyaasihom numwaasi piwiha tipitapaati mmondandihooapihi notaise. Numwaasi noti kurami piwiha ishiya Kraisihopi gimaawunyaapihiyaami ndiheti kiya titihpumawaayopo.

⁷ Siyahapa sawanaati bipi titihemaamapi ishiya gimaawunyaapihiyaami ndiheti nuwi titihemahotihandi sandaahi Kraisihomihireti japepihiwi kaitaatiwhandapi nenoaahitawaawi apipaahi tmahiyamawaayopo. Utaaho wo maipihati kahisonihi wihoanji maipihati kamaawimbi nehi winjase. Iyataati ami utaaho wo yapipati ami

wapa yate teti namaatipati on+hiwati kinyihapaap+ nishape tati ikonati nangehonaahi nehi winjane koai kiyati kinyihapaisati ahoyati naito.

⁸ Iyataati am+ sangisangisi am+ naasikati ishiya usai kawiw+ kiyaam+hapaap+ nyamihape undiw+ jaiwundiw+ nusepihiyaatiso sam+ naisihiya samataiw+ Kiraisihopi+ gwunyaaahohiy+hiyaam+hapaaro.

⁹⁻¹⁰ Iyataati am+ ishiya maipihaiwa nasisoaari kiyawaasohiy+hiya Autaahaatiho iwinjaati bim+and+hapihi yamihapataatihi w+ndi nam+ndaitaapo. Oweti+aise. Isi sandap+ sangisi g+maasunyainjo? Am+ sahi maipihaiwa kiyawaahandi kandi maipihaiwa kiyahaamaayo gaahati kiyahaayo tiwi jaiwi+hiyaate. Isi ushiya ashiya kihiyaisawi ambipati t+maamait+hiyaun+ am+ autaahaatiho jaiwi+thaoi mepi autaahapumap+hiyaun+ am+ ushiya ashiya aimi namaat+n+hiya kiya kihiyaisawi ambipati t+maamait+hiyaun+ am+ ushiya manyinyaun+ am+ gw+nyaahiyaun+ ushiya sawana kiyaam+ ambipati t+maamait+hiyaun+ am+ usaam+hapa noaat+wi ikon+wi nusehohiy+hiyaun+ am+ ishiya usaam+hapa wapaapi ap+paahi akiwisama+hi nusehohiy+hiyaun+ am+ waapoho naharitaati+hiho nasisoaari nanawaasohiy+hiyaun+ am+ maipihaiwa kaundi+wi ishiyai sisipihundi+hiyaun+ am+ ishiyaam+hapa kahapaamap+paap+ saisatoyai tip+ itihundi+wi nesi yan+hi+map+hiyaun+ siya saiwa siyohiy+hiya Autaahaatiho kom+ ishiyais+ iwinjaati bim+and+hapihi yam+hapataatihi w+ndi nam+ndaitaapo.

¹¹ Iyataati am+ sam+ usaatisangi aimi katoh+wi+maiwa kaiwi bimamb+wi+hiyaate. Saiwa kaiwi bimamb+wi+hiyaati Autaahaatihoai nyam+ maipihaiwa kiyoh+waiwa nepinyamape undauhi ko bausati nesamas+hiyaate. Iyati Autaahaatiho am+ w+ndi mand+ kasisataise. Ishiya k+miya tit+hi nishiyaimati+wi ainahiy+hiya nishihaiwaah+hi kaitaati+we tati nasam+hanataise. Iyati am+ ko w+ndi mand+ kasisataise. Ishiya k+miya nishiyaimati+taati+we tati nasamaati kom+ deti utaatototesamataise. Autaahaatiho siyati sangi kasindi+mandi apaapi+mahe, Awaisiho Jisai Kiraisiho nyangi japihi nyahi maipihaiwa kiyoh+waiwaati+hapi nanyamaitandi napwind+handaahe. Iyataati am+ Autaahaatiho Kom+ It+piho nanyinyataise nyam+ maipihaiwa nenyamat+ nyatatamanati and+ti+nyaiwi+ando.

Nyam+ Ambipati+ Autaahaatiho Mur+mo Nasati Bim+and+ Anjaane

¹² Am+ nahataapa n+ni nan+haindi nga kaitand+hapa ahondaise. Ye, sand+hi akite. Akiti+ndaahandi kandi kapa nahataapa n+ngi w+ndi maan+tatamanati+aise. N+ni nan+haindi nga nahataapa kiyataahandi kandi am+ n+ni kapaisi nehi iwinjasanihi kapa n+ngi neti n+patisati namaanisapuwi+aise.

¹³ Iyataati am+ usa satawaatopo, nandapa nan+hohip+pa sapa gwis+haatihi nutand+hape. Iyon+hi am+ gwis+ha sa nandapaap+ jati+and+haare tiwi katawaatopo. Sand+hi akite. Autaahaatiho gwis+haap+ nandapa kiyataise. Isi ipot+hura Autaahaatiho gwis+haun+ nandapaun+ nemaitaise. Iyataati am+ sam+ ambipatapi nandapa nan+hothandamatiyahandisi ashiya kihiyaisaati ambipati t+maamait+taano tiwi kiyawaawaahi sandi ap+paahi asirete. Ambipati sat+ Awaisiho kom+hapa kaitand+hati kom+hati ahundaise. Aih+ am+ Awaisiho kom+ ot+pipatapi nyam+ ambipati jatataati kati wapa nuset+timb+pa nunyati itatamanataise.

¹⁴ Awaisiho nyam+ ambipati jatataise am+ Autaahaatiho Awaisiho Jisaasihoi japihi ahowimas+hi nepasi am+ kom+ wat+pihanda Awaisihoi ahowimas+patamatiyati nyangisangi japihi ahonyimahon+hi am+ nyahi japihi nepaito.

¹⁵ Sam+ usaati kihiyaisaati ambipati t+maamait+tihaahandapi itihapi+pa ahota+hand+mahe owe ti+hiyaate. Isi n+ni sand+ katitaano. Nyahi Kiraisihoaisaati maasi t+maamait+haawaahi kom+hatuni am+ nyam+hatuni noaipati aimi nehi naasaip+hi+ndaise. Isi sandap+ w+ndi g+maasunyainjo. Gisunyaati+and+hi sand+ katitaano. N+ni Kiraisihoaisati aimi t+maamait+ti maasi bimamb+ti+hon+ni kon+ni nundi ashiya kihiyaisati ambipati t+maamait+and+ sand+ ap+paahi gaametisi w+ndi saindi kamaito.

¹⁶ Iyataati am+ sahi ashiya kihiyaisaati ambipati t+maamait+tihaaw+ itihapi+pa ahotahand+mahe. Owetise. Nge tiwi gw+nyaawaawaahi n+ni sand+ kasati+taato. utaa ho wo not+ apopaati waati daih+raap+haatisati kom+ ambipati t+maamaitataataahi kom+hati kaatam+hati ambipati noaipati naasaip+hi+ndaise. Isi sandap+ g+maasunyainjo? Iyataati am+ Autaahaati+hom+ ut+pihoati+hi wapihi satati ahondaise:

“Wohoun+ apopaatun+ ambipati t+maamaitamaam+ sandaah+ ambipati noaipati nehi naasaip+hi+ndaise,”
Wuwan+hapihi 2:24

tati ahotise.

¹⁷ Iyataati am+ utaaho wo Awaisiho Kiraisihoaisati maasi t+maamaitataataahi koaisati maar+ho oman+ti+tihi noaipati naasohi naasaah+ndaise.

¹⁸ Aihĩ amĩ nĩnĩ wa piwĩha sandĩ kasatĩtaato. Utaaho wo maipĩhaiwa wiwa kaiwaiwa ambĩpatamĩ nehihaatapĩhaiwaasĩ komĩ ambĩpatisĩ netĩ namusopĩsasĩtaise. O amĩ komĩ ambĩpatĩ asĩhiya kĩhiyaisatĩ tĩmaamaitataataahĩ sandaahĩ komĩ ambĩpatĩ sawaho netĩ nosasĩnataise.

¹⁹ Sahĩ nĩnaasiyaatamĩ ambĩpatĩ satĩ Autaahaatĩhomĩ Itĩpiho nasatĩ bimĩtandĩhaanĩ anjaanamatĩyahatĩ sandapĩ sangisĩ biyatĩ gĩmaasunyainjĩ? Autaahaatĩho komĩ Itĩpihoai natausaasihiĩ nasatĩ samĩhatĩhiĩ bindataise. Aihĩ amĩ sahĩ sangi yandĩhiyaatĩmaahĩ. Owetise. Sahĩ tĩtĩhiĩ komĩhiyaate.

²⁰ Sandĩ katotĩmandĩ apaapĩmaato. Autaahaatĩho Kĩraisihoi natausaasihiĩ nasatĩ nyahĩ maipĩhaiwa kiyohĩwaiwa nenyamaitandĩ komĩ ambĩpatĩ nunyanatĩ napotaise. Isĩ kinyĩ ambĩpatĩ kimĩkataahĩ kaimbĩ Autaahaatĩhoai mepĩ autaahepumaitaapĩhate.

7

Namaatĩnohiĩhandapĩ Korindihiya Nasenohĩĩhandapĩ Porĩho Kaundataase

¹ Sahĩ nisapĩ utĩpiho jĩpatĩpaiwĩ nanĩsenĩhohĩwaiwaapĩ wanĩ wihoaanĩha kasatĩtandĩyo. Isĩ wanĩ namasatĩ jĩhiĩ satĩwĩ gĩwunyaahohiyĩhiya usĩhiya asĩhiya namaatĩndaatĩwĩ gaaro e sandĩ maipo ndĩwĩ nanĩsenĩhohĩĩhandapĩ wihoaanĩha kĩmaasi sandĩ kasatĩtaano. Utaaho wo apopaati netĩ wĩmiratĩ nehiĩ bindataataahĩ sandĩhiĩ tĩtihe.

² Iyataahandĩ kandĩ amĩ ambĩpatĩ kĩhiyaisawĩ tĩmaamaitotĩhandĩ samĩ aunahĩpata yahandĩ ahondaise. Ahondaisĩ utaaho woai nunjenahandĩ noaipahonĩhiĩ wiwa ko netĩ kĩhiyaisatĩ ambĩpatĩ tĩmaamaitĩtaise. Isĩ sahĩ nahatiyaatĩ nĩnaasonĩhiĩ apopaati tĩtĩhiĩ kinyapĩhaatĩ yiyandĩhiĩ nepĩ wĩrapise. Iyataatĩ amĩ asĩhiyaatangisangĩ nahatiyaatĩ nĩnaasaanĩhiĩ woho tĩtĩhiĩ kinyapĩhoai yiyandĩhiĩ namaatĩwise.

³ Aimĩ namaatĩnĩwĩ bimohiyĩhiyaatapĩhaare. Woho aimĩ namaatisĩhomĩ ambĩpatĩ komĩ apwaataatamĩhate. Isĩ ko apwaataati owe undatĩ komĩ ambĩpatĩ netĩ namisapuwane. Amĩ apopaati aimĩ namaatĩhaatamĩ ambĩpatĩ kaatamĩ warĩhomĩhate. Isĩ amĩ kaatĩ warĩhoai owe undatĩ kaatamĩ ambĩpatĩ netĩ namisapuwane. Kanjanyurĩ wĩndĩ samaaimĩ ambĩpatĩ namĩnĩmĩ tĩmaamaitĩmise.

⁴ Apopaanjĩ namaatĩpihaanyamĩ ambĩpatĩ kinyĩ kiwĩhomĩhatĩsĩ amĩ ko jatataise. Isĩ apwaataanjĩ nisĩ ambĩpatĩ nĩwĩhaanĩnĩ jatataayo mundĩme. Amĩ warĩhonyĩ ambĩpatĩ kinyĩ kiwaamaatamĩhatĩsĩ kaatĩ jatataise. Isĩ kinyĩ kaatĩ samunde, nĩnĩ nisĩ ambĩpatĩ nĩwahonĩnĩ jatataayo munde.

⁵ Isĩ ambĩpatĩ tĩmaamaitĩtaatĩmĩ kiwĩho nangĩsehonaahĩ apwaataanjĩ kiwĩhoai owe munde. Iyonĩhiĩ amĩ kiwaamaatĩ warĩhongĩ nangĩsehonaahĩ warĩhonĩ kiwaamaatĩ owe mundĩme. Iyataatĩ amĩ sainjanyuraahĩ kanĩwĩ maarĩho naasohĩtanĩhiĩ wonjĩ nehiĩ mashĩonjapĩ sasanyuraasamĩ ambĩpatĩ wĩndĩ tĩmaamaamaitĩmĩ namĩhaaposamĩ Autaahaatĩhoai sisĩmĩ piwaundĩmĩ gaapundĩtaatĩmĩ gwĩnyaamaamaahĩ amĩ wĩndĩ ambĩpatĩ namĩnĩmĩ tĩmaamaamaitĩmise. Nehĩ yiyandĩhiĩ bindamaamĩ gaapundĩmĩ Autaahaatĩhoai piwaundĩmĩ owemaposamĩ amĩ ketĩ namĩ japihiĩ sainjanyuraasamĩ ambĩpatĩ tĩmaamaitĩmise. Saimĩ ambĩpatĩ maaritĩrĩhĩretĩ baimĩ jatamaamĩ ambĩpatĩ namĩnĩmĩ tĩmaamaitĩmise, amĩ wiwa nehiĩ otĩhiĩ binyaihiĩ Bwaasĩrĩhĩrĩ jasonatosatĩ kĩhiyaisawĩ ambĩpatĩ tĩmaamaitotĩhandĩ kaito tatĩ nasĩsendaiso.

⁶ Sahĩ nanĩsehauhiĩ kĩma piwĩma aimĩ kasatohĩma sahĩ japepihĩrĩtaatĩwĩhapa wĩnĩhapĩpa kasatataamaato. Owetise. Nehĩ sahĩ gwĩnyaitaatiwĩhaiwa kasatataato.

⁷ Nĩnĩ sainĩ gwĩnyaatĩ maaritataayo. Amĩ isĩhiya nahatiya, usĩhiya (asĩhiya) Kĩraisihopĩ gĩwunyaahohiyĩhiya nisataiwĩ wĩndĩ namaamaatĩwĩ nehiĩ wenĩhiya bimĩtaatiwĩ sandĩ gaare. Iyataahandĩ kandĩ amĩ Autaahaatĩho isĩhiya nehiĩ nĩnaasiyai namaatĩtaatiwĩhĩretapuntĩ amĩ namaamaatĩtaatiwĩhĩretapĩ andĩtĩwiwatĩ watĩpihandĩ yiyandĩhiĩ nunyataise. Wo apopaati netĩ wĩraitandĩ andĩtĩwiwatĩ amĩ netĩ wĩmiraitandĩ andĩtĩwiwataise.

⁸ Iyataatĩ amĩ samĩ piwĩha wa satĩwĩ usĩhiya asĩhiyai nepĩ wĩmirapĩ nehiĩ utaariĩ bimohiyĩhiyaapuntĩ amĩ asĩhiya osĩnĩhiyaapuntĩ kiya asĩhiyai nepĩ wĩrasaihiĩ amĩ osĩnĩhiya usĩhiya usai namaatĩtaatiwo ndĩwĩ kandotĩhaapĩ wihoaanĩha kĩmaasi kasatĩtaano. Usĩhiyaatĩ asĩhiya owehiyaatuntĩ amĩ asĩhiyaatĩ osĩnĩhiyaatuntĩ nisataiwĩ siwaasĩhiya siwoya owehiyaatĩ nehiĩ bindawaawaahĩ gaare.

⁹ Iyataahandĩ kandĩ sahĩ nehiĩ namaamaatĩnĩwĩ bimisaihiĩ samĩ ambĩpatĩ tĩmaamaitĩtaatiwĩhandapĩ samĩ ambĩpatĩ gosindĩhandĩ sahĩ baiwĩ ipĩhatiwiĩ minjatiwaawĩ gaasĩ namaatĩnĩwise kiyaatĩnĩhiĩ gosatoaatĩtaiso.

¹⁰ Iyataatĩ amĩ samĩ sandĩwĩ utaaho komĩ apwaataati nga namaitaiso dotĩhaapĩ wihoaanĩha kĩmaare. Usĩhiyaatĩ asĩhiyaatĩ aimĩ namaatĩnĩwĩhiyaatangĩ apĩpaahĩ

watipindi sandi kasatataato. Jisaasihomi winihapipa katirihiri kireti titihi japepihirito. Kinyi apopaani kinyi kiwihoi namasisi windi namumwe, owe.

¹¹ Iyataati ami wapa wipimatonhi kandapi apopaani kiwihoi namasisi nopaapaahi numbwi woai namaamaatipi nehi bimitaape. Iyataati ami kinyi warihoni kinyi kiwaamaatisi namaamape, owetise. O kiwaamaatisi namapaapaahi waati nepi wimirapi nehi bimitaape. O ami mainjanyuraahi sat maipihatiyono timi gwinyaamaamaahi maarho naasohitanhi japhi nam ambipati timaamaitimi bimitaatime.

¹² Iyataati ami sami piwiha sandiwi warihoisangi ami apwaataatisangi Kiraisihopi gimaawunyaahoni warihoisangi ami apwaataatisangisi kinyi gimaawunyaahini namasi numwe undati namaitandi gaaro tiwi nanisenihotihaapi wihooanaha kimaare. Sahi Kiraisihopi gwunyaapihiyaati ami Kiraisihopi gimaawunyaapihiyaaisawi namaatinohiyihiyaatangi sandi kasatitaani atiwise. Awaisiho Jisaasiho ningisi piwiha siyahaapi wendi kamandisi namati nisi gwinyaahotiha saiwi saiwi kaiwise ndi kasatitaano. Aimi namaatinimosami kinyi warihoni Kiraisihopi wendi gimaawunyaahaati kaatisami gaasi maasi bimaamise kinyi gimaawunyaahini namasi numwe undipi natipimusoaase.

¹³ Iyonihi ami apwaataanihi Kiraisihopi gwunyaasamihi ami kinyi kiwihoi gimaawunyaaho koaisami gaasi maasi bimaamise kinyi wendi Kiraisihopi gimaawunyaapihoni namasisi numwe undipi namaamape.

¹⁴ Iyataati nini sandi katotimandi apaapimaato, wariho Kiraisihopi wendi gimaawunyaahotih ami apwaataati Kiraisihopi gwunyaahaatitih kasanyurami ambipati aimi timaamaitih kasanyurami ambipati noipati nehi naasaipihitih Autaahaathiho mainjanyurisi iwinjataaise. Wiwa sahi saiwi kamaisaihi sami simwaaya simaasihiya Autaahaathiho akithopi gimaawunyaapihiyaami mwaaya maatiyaamatetahiyaatitaiso. O ami wanihi Autaahaathiho sami simwaaya simaasihiyaaisi komi ishihiya Kiraisihopi gwunyaahohiyihiya komi manyinyaisati ahoyati iwinjaati bindataise.

¹⁵ Iyataati ami wa piwiha kima sandi kasatitandiyi. Wohoisangi ami apopaatisangi Autaahaathihi gimaawunyaaho gimaawunyaahaati apwaataati ami warihoi namati noipasi nutandaahi ami namasi none. Isi ami kinyi gwunyaahingihoni gwunyaahingaamaangi sahisaihaahi namaatingitihandi nasipatipi owemapi natipusoase. Iyataati ami kiwihoi ami kiwaamaati nangimahonihisangi ami namaatinjitihandi namaasipatimisangi bimisaihi Autaahaathihohi gwunyaahingihongi ami gwunyaahingaamaangi napaisaatisamahonihi ko gwinyaasirihireti japepihirimi bimitaatimo.

¹⁶ Piwiha sandi kasatohima apaapimaato kinyi apwaataani Autaahaathihi gwunyaahingaamaane, kinyi kinyi kiwihoi Autaahaathihomihireti katipunjisamihi Autaahaathihi ko wiwa gwunyaitaisi ami ko gwunyaitandihandapi kinyi wendi monihise. Aimi ami kinyi warihoni Autaahaathihi gwunyaahingihone, kinyi kinyi kiwaamaati Autaahaathihi katipunjisamihi ami kaati wiwa Autaahaathihi gwunyaitaisi kaatami gwunyaitandihandapi wendi monihise.

Autaahaathiho Sapi Kiya Saiwi Setahireti Bimito Tati Gaatati Nasamaati Nasamihainjirihireti Bimaawise

¹⁷ Ami sahi nahatiyaati nehi ninaasoni ninaasaanj kiya saiwi sireti bimito tati Autaahaathiho namihanati nasanyati nasirihireti bimaawise. Sandi nini sandito sahi wapa wipaiwi kaiwi wret biyaihiyaatangi Autaahaathiho gaatati nasamaahonaahi ami sahi sapa kapa kaiwi sirihireti bimaawise ndaato. Kima piwima Autaahaathihomi ishihiya nahatiyai winihundi kandunjohiha naaska sangi kasatataato.

¹⁸ Ami utaaho wo komi ambipatami atitati ahoapi nemapi namandipasaihiho bimonihi koai Autaahaathiho gaatati numwaahonaahi ami ko jahira neti komi ambipati neti japwimana namaasati namwaasane. Iyataati ami utaaho wo komi ambipati atitati ahoapi nahomaamandipathiho bimonihi koai Autaahaathiho gaatati numwaahonaahi ami ko komi ambipatami atitati ahoapi namandipatitandi wendi gimunyaane.

¹⁹ Ami sandi nini apaapimaato. Ami ishihiya nepi kiyaami ambipatami atitati ahoapi namandipatiwuni ami kiya wendi nahomaamandipatohiwimauri sauri Autaahaathihomi ndiheti wapa awaindihandimahe. Sauri kauri nehiaure. Ami Autaahaathihomi winihapipa atimbi nepi japepihiripi kaitaapihandi sandihi apiapaahi awaindihandi akithande.

²⁰ Isĩ ami sahi nĩnaasonĩ nĩnaasaanĩ wapa wipaiwi kaiwi ami wipetahiyaati binyaihi Autaahaatiho gaatati nasamaahonaahi ami nĩnaasonĩ nĩnaasaanĩ sikaiwi kaiwi ami siketahiyaati bimaawise.

²¹ Ami kinyi utaaho womi nehi otĩpĩpatĩhonĩmatĩpĩ binyamĩhi Kĩraisihopĩ gĩwunyaapĩ komĩ mwaahonĩmatĩtaapĩ Autaahaatiho gaata nangĩmaahonaahi, kinyi kiwahonyapĩ pĩhĩtĩpĩ wĩndĩ gĩmunyaapwaate. Owe. Iyapaapĩ kinyi utaaho womi nehi otĩpĩpatĩhonĩmatĩngĩtĩhandĩ namapĩ nehi gi nehihonĩmatĩtaapĩ daihĩra wĩra mmonapaapaahi, ami gaasi sikaimbi kaimbi gi nehihonĩmate.

²² Iyataati ami utaaho woaisangi nehi otĩpĩpatĩhoematati bimonĩhi Autaahaatiho koaisĩ gaatati numwaahonĩhi ko nasati Kĩraisihoisati maasi tĩmaamaitataataahi sandĩhi Awaisĩho komĩ maipĩhaiwa kaiwaiwa nemwasĩhi ko noaipati maipĩhaiwa oweho nehihoematataise. Isĩ ami sikiyati utaaho isihiyaami otĩpĩpati nehi kamaayati nehi bimonĩhi Awaisĩho gaatati numwaahonaahi ami ko noaipati aimĩ Kĩraisihoisati tĩmaamaitataise. Tĩmaamaitati aimĩ noaipati Kĩraisihomĩ otĩpĩpatĩhoematataise nehi otĩpĩpati kaisĩhomatiyato.

²³ Sandĩ apaapĩmaato, Autaahaatiho Kĩraisihoi natausaasihi nasati nyapĩ komĩ ambipati nunyanati naanĩhandĩ netaise nyamĩ maipĩhaiwa nenyama japĩhi nanyamaitando. Isĩ sahi isihiya yapĩpatambĩhiyaami pĩwĩha atiwiwĩ nehi otĩpĩpati kawisohĩpatamataimbĩ otĩpĩpati kamaawime. owetise.

²⁴ Nisĩ naisĩhiyaate. Sahi siketahiyaati ami saiwihiyaati bimaui Autaahaatiho gaatati komĩhiyaatimatĩtaatiwĩ nasamaahiyaatisi ami siketahiyaati sikaiwi Autaahaatihoaisawĩ maasi bimaawise.

Isĩhiya Naamaatinĩwĩhiyai Porĩho Pĩwĩha Kaundataase

²⁵ Sahi sandĩwĩ usĩhiya asĩhiya namaamaatinĩwĩhiyai Autaahaatiho gaata numwaasawĩhiya kiyaaanĩhi wĩndĩ namaamaatinĩwĩ bimĩtaatiwo tĩwĩ nanĩsenĩhotĩhaapĩ wĩhoaanĩha kĩma kasatĩtandiyo. Samĩ pĩwĩha satĩwĩ nanĩsenĩhotĩhaapĩ gwĩnyaati kasatĩtandĩha Awaisĩho wa namaanĩmisĩ ami nisĩ gwĩnyaahotĩha sahi atiwi kaitaatiwĩ kasatĩtaano. Sandĩ apaapĩmaato Awaisĩho nĩngisĩ gaahati kanisati nĩngisatiĩtahnĩnisĩ sahi nisĩ pĩwĩha kasatisanihi akaahe tĩwĩ gwĩnyaapĩse.

²⁶ Iyataati ami wani kĩmura nyahi gĩwunyaahohiyĩhiyaanamĩhetĩ naanĩhaiwa waati taati nanyoapataahuraasi namaamaatinĩwĩ nehi bimohiyĩhiyaati ami sikaiwi namaamaatinĩwĩ bindawaawaahi gaare.

²⁷ Iyataati ami kinyi apopaati waati aimĩ nepĩ wĩrapĩ bindapaapaahi ami wĩrapĩ bimingaamaatisi namaamape, owetise. Iyataati ami wonĩ apopaati nepĩ wĩmirapĩ nehi bimĩngĩhonĩ apopaatapĩ mĩndaapĩ nehi wenĩhonĩ bisote.

²⁸ Iyataati ami kinyi wohonĩ apopaati waati nepĩ wĩrapaapaahi ami sandĩ maipĩhati kiyapaamaise, owetise. Iyataati ami apopaati waati apwaimaamaati woaisĩ namaatataataahi ami sandĩ maipĩhati kiyataamaise, owetise. Iyataahandĩ kandĩ namaatinohiyĩhiyaanamĩhetĩ naanĩhaiwa pĩhitati nusoipatunĩ ami otĩpĩpati pĩhitĩwĩ dĩpĩpataasinĩ kiyawaatiĩtaapo. Saitauhi kandapĩ nĩnĩ namaamaatinĩwĩ nehi wenĩ bimaawise ndaato.

²⁹ Nisĩ naisĩhiyaate. Nĩnĩ sandĩha kasatĩtaato. Ipĩhomĩ asisĩha nyahi taawa bimaami niyohurĩmura wĩndĩ otĩhi ahĩmotĩtaise, ketĩ owetĩtaise. Isĩ wani kĩmuraapĩ nama-sawĩ ipĩhomĩ asisĩmonya yahonya ahotisonyĩmonyetĩ usĩhiya asĩhiyai nepĩ wĩrapĩhiya wanapĩ asĩhiyai nepĩ wĩmirapĩ owehiyaamataiwĩ bimaawise. Saiwĩ Autaahaatihoai jĩhemapĩ sahi namaatohtĩhandisawĩ nahataapa kiyohĩpĩpa kaiwise kapa netĩ sangi wĩndĩ namaasisapuwĩtando.

³⁰ Iyataati isihiya taawi gohiyĩhiya kiya wĩndĩ gomaatawaahiyaamataiwĩ bimaawise. Ami isihiya taawi maaritohiyĩhiya kiya wĩndĩ maarĩmitawaahiyaamataiwĩ bimaawise. Ami isihiya wapa nawĩhopunĩ ami nawĩhounĩ nunyawĩ nehohiyĩhiya kiya wapa ikĩpĩpa ahĩmotati owehiyaamataiwĩ bimaawise.

³¹ Iyataati isihiya maapĩ yapĩmbatambĩhapa nesi wapa kapaara kiyohiyĩhiya ami kapa nahataapa gaahapa nepĩ kamaayawaahiyaamataiwĩ bimaawise, ami kapa ahotĩhi mmonĩhohĩpĩmba kapa wani ahotirĩmĩretĩ wĩndĩ ahĩmotati nehi masĩhonjĩtanĩhi ketĩ owetĩtandĩhapaaso.

³² Sahi saiwaapĩ pĩhitĩwĩ nitanĩwĩ waati gĩmunyaapĩ nehi nanĩhaiwi bimĩtaatiwĩ sapĩ gwĩnyaataati nĩnĩ sangi sandĩ kasatataato. Utaaho wo namaamaataho nehi Awaisĩhomĩ otĩpĩpatapĩ maarĩho noaamataise, Awaisĩhoai ko netĩ maarĩho wĩwihonĩhi ami Awaisĩho maaritĩtandĩhĩretĩ jatetĩnjato.

³³ Iyataati ami utaaho apopaatisahohĩ otĩpĩpati nehi mambĩhaiwaapaahiyataise, ami komĩ apwaataati maaritĩtandĩhĩretĩ jatetĩnjato.

³⁴ Iyati ko yatiwapi gwinyaitande: Kom i apwaataati maarititandihapa kaitanduni am i Awaisiho maarititandihapa kaitanduno. Iyataati asihya apwainyihya apipaahi windi namaamaatiwihyaun am asihya usaun nehi Awaisihomihaiwaapaahih gwinyamapi kopi nuwi napiwaiwi waati munanawi kiyawaayopo. Aiwi asihyaun am apwainyihya namaamaatiwihya kiya kiyaam ambipati maariho nahand nehi Awaisihoaisaahih nunyaw nunyanwi nehi kom otipatapapaahiyawaayopo. Iyataati am apopaati warihoaishaatih nehi maapi yapipatambihaiwaapaahiyataise, wariho maarititandihireti kaati jatetinjato.

³⁵ Nini kimandi taati kasatotimandi nini sangi neti nasisapuwitandi kandaamaato, nini sangi jatatamanitandi kandaato. Am sahi titihireti bindawaawi, wapa wapaapi windi gimunyaapi, Awaisihoai sahi sawanaati nahatiya sami maariho ambipati nandini nunyawimaitaatiwi nini sapi gwinyaati am maaritataati.

³⁶ Iyataati utaaho woho wo kopi apopaati apwaimaamaati waati nurimhanohaamaati windi keti wimirahonih am kaati kaatam namaatitandihura kinaungwiha aimi onehitonih bimonih, am woho kaataapi siyati, nini kaati keti wimirahohitimandi maipihati kiyono tati gwinyaataataahi, am ko komi maarihooatih gwinyaati maarititihireti kiyane. Iyati ko kaati gaasi neti wirane. Am ko apopaati kopi katih nurimahanohaamaati neti wirati kapuri namaataamaamaahi am sandih gaare. Ko maipihati kiyati am maipihandi kiyataamaise. Owetise.

³⁷ Iyataati am ko komi amitihetapuni am maarihooatihapi siyati am nini windi namaamaatitaano tati gwinyaati, am ko komi ambipati apopaatisa timaamaititandihandapi gowindihandi biyati neti yatih ipatisati jataatai, am ko kopi apopaati nurimahanohaamaati neti wiraitandi timetindihandi namati, kaati neti windi wimirataataahi, am sandih titih gaahati kiyataise.

³⁸ Isi am utaaho apopaati kopi nurimahanohaamaati neti wiraso gaahati kiyataise. Iyataahandi kandi am utaaho apopaati neti wimiraso apipaahi gaahati kiyataisi ko titih nga bimataise.

³⁹ Am apopaati kaatam warihoaia kaatinih bimone, kaatam wariho namaapoti konih asoho bimonihuro. Am kaatam wariho naponaa am nehi kaati nanhiyati kaatam gwinyaati maaritisihoai namaatane. Iyataahandi kandi am kaati utaaho Awaisiho Jisasi Kiraisihopi gwunyaahohiyihyaamhoai namaatane.

⁴⁰ Iyataati am nini niwahonini saindi gwinyaataayo. Apopaati osinaati windi jahira namaamaatat nehi bindataataahi am kaati nga maarititi biyati bimataise ndo. Nini niwahonini saindunyaataahandi kandi nisangi Autaahaatihom Itipho nisheti bimisiho ningi neti ginunyaasih sa katohima kandaato.

8

Poriho Kohasipho Nandapa Autaahaatihao Jaipitahoai Nunyawihapa Namaanwise Undataase

¹ Sahi piwiha kohasipho autaahaatihao jaiwitahoai tip titihwi nunyawihapa Kiraisihopi gwunyaahohiyihya nawih nunyaw nehi nandaatiwo tiwi nasenihohihaapi wihoanjiha kimaasi kasatitaano. Sahi satawaatopo, nyahi Autaahaatihopi gwunyaawaahiyaane tawaatopo. Sandih titihe. Nyahi Autaahaatihopi gwunyaawaahiyaanini am Autaahaatihopi gimaawunyaahohiyihyaam gwinyaahohiwaiwaisi nusatiphaawa gwinyaawaahiyaanine. Iyataahandi kandi am wo nini nisaahoya gwunyaahohiyihyai nusatiphaati nini waati gwunyaatihoninisi nisha atinitaatiwe tati sawaho namimaatane. Iyataati am gwunyaasih am gimaawunyaahohiyihyaisi maariho nunyati anditiwiwati Autaahaatihopi gwunyaatihand biyati kaundataataahi am sandih apipaahi gaahate.

² Iyataati am Autaahaatihopi gwunyaasih satati ninihi aimi nahataapaahi ginunyaatihonine tishi so aimi nahataapaapi ginunyainje tati katimbipa kapaapi windi gimaawunyaataho nehi kandaase.

³ Iyataati am piwiha wihoanjiha siyate. Gwunyaasih Autaahaatihoi maariho biyati nunyati am Autaahaatihopi gwunyaahohiyihyaisi gaahati kawisati Autaahaatihomihiretapi biyati kaundisih sopi Autaahaatihao apipaahi gaahati kiyaho gaahoe tati usonataise.

⁴ Autaahaatihao jaiwitahoai kohasipho nunyawihapa Autaahaatihopi gwunyaahohiyihya nandaawo ndiwi nanisenihotihapi sandi nisha kasatitaato. Autaahaatihao jaiwitaho so akithomaahae. Owetise. Nehhapaare. Nehi siwipati isihya kaiwi ahiyawihapaaso. O Autaahaatihao apipaahi akitho nehi naasohih bindataise taahih owetise taati aimi gwinyaawaahiyaane.

⁵ Iyataahandi kandi ishiya kahapaamapipaap autaaahatihoe tiwi ambihitawaatopo. Aiw am kahapaamapipaap nyami awaisihoe tiwi katawaatopo. Aiw kiya autaaahatihoe taahihoe yamihapataatih bindataise, am yapipataapih autaaahatihoe taahihoe bindataise tiwi kapa jaiwitaahapaap maaritwi mepi autaaahemawaayopo.

⁶ Iyataati ami nyahih Apiho Autaaahatihoe nehi naasohihe. Ko nyami Apihoe am ko nehi naasohi nahataapa kahapaamapipa kiyati am nyah ishiyaanangisangi kiyati ahinyisataise komihapa kawisaati bimithaawo. Iyataati am nahataapa osamati ahoyati jatisihoe naasohi Awaisihoe Jisas Kiraisihore. Komihetapi kahapaamapipa nahataapa noaipati ahondaise. Iyataati am komihetapi nyahi noaipawaati nga watipitaati komi otipipati kiyaati bimithaawe.

⁷ Iyataahandi kandi ishiya wani gwunyaahohiyihya autaaahatihoe so jaiwitaahoe tiwi windi gimunyaahopo. Owetise. Gimaawunyaatahiyaasi jihura ko jaiwitaahomihireti japepihiw kohasipihoe ko jaiwitaahoi tip tihiwi nunyohipipaap autaaahatihoe akithoi nuniyawihapaasi nandihawo tiwi gwinyaap nanawaayopo. Sandi kiyaami maarihoe windi gimaawunyaatat namusesipatahiyaasi autaaahatihoe jaiwitaahoi nandapa kohasipihoe tihiwi nuniyawihapa nanawaayopo. Saiwi nanwihyaasi kiyaami maarihoe ipothura neti nunjati gwunyaati sati maipihati kiyawaayopo undati nunjihi gwinyaawaayopo.

⁸ Nandapa sapaaraahi nyangisi nanyamaasisi noti Autaaahatihom deti utatototi ahimaanyisataise koaisaati maasi bimithaawo. Iyataati am nandapa kapa nyahi namaanihaaw Autaaahatihom ndiheti noaipawaati maipihandisahiyaaninmetito. Nandapa kapa nanihaawisangi kapa neti nyangi windi manyitamatase.

⁹ Nini watipindi sahi aim watipitiwi andititwi Autaaahatihopi gwunyaahohiyihyaati jaawo satataato. Sahi wiwa nandapa autaaahatihoe jaiwitaahoi nepi akohemapihoi nuniyawihapa nandaawo. Nainjaihi ishiya wani namasawi gwunyaahohiyihya sangisi jasonawa sahi kapa nainjaihi am kiyaami maarihoe owe sandi maipihandiso undonihand am kiyaisangisi nepi kapa nandapa nandaawo. Nanawaawi am maipihandi kaitaawo.

¹⁰ Sandi nini katotima apaapimaato. Kinyi autaaahatihoe jaiwitaahoe titih akohomahe. O am Autaaahatihoe akohoe nehi naasohihe tip gwinyaapihoni koni numbwi ko jaiwitaahom anjaapi nandapa kapa nandaapi bimisamih utaaho wo komi gwinyaasitihandi windi watipimetahoe nandapa sapa gaahapaametisi namandaano tati bimainjahoe ko kinyi nainjamihiyataati am kapa nandapa neti nandaise.

¹¹ Kinyi saimbi nandapa titih mmoni autaaahatihoe jaiwitaahomihapa kopi gwinyaahingitihanda kapa nanhingitihandi sandih titihe. Am ko windi biyati gimaawunyaataahoe maipihandaatih mahiyati nosasindaiso am sikoai maawi japihi numwaitandi Kiraisihoe napwisihoso.

¹² Naisihya Jisaasihopi apipaahi maipihoni gwunyaahohiyihyaami maarihoe gwisih windi biyati gimaawunyaatat namausesipatahiyaasi sami kiyohitihandaahi nepi kiyaisi maipihandaatihemawaawaahi am Jisaasihoi maawi ahoyawi maipihati kawisawaayopo.

¹³ Iyataati am nini naisoho gwunyaasihoe nandapa sapa autaaahatihoe akohometahoe jaiwitaahoi nuniyawihapaasi namando tati gwinyaasipipa nini windi namando nainjanhi am nini naisoho nngisi nisonataati am nanati maipihandaatih nutaiso.

9

Porihoe Komi Otipipati Kaindhanda Nawiho Namee

¹ Nngisi usa namaanimbipuwitaapo owetise. Nisi gwinyaati maaritohipipa kaindi nandapa waapohoe nando. Kiraisihoe komi piwihawusaitandi natanoasisi napitihonine, nehi nngisi napitihoninmahe. Siyati natanoasisi nasontihandi kandi sahi satawaatopo, Kiraisihoe komi otipipatapi natausaasihomahe tawaatopo. Iyataati am nini Kiraisihoi titih nini ndihaara usontihonine. Usontihonitihandandi kandi am sahi nisapi ko Kiraisihoi mausonahoe tawaatopo. Kiraisihoe sapi natanoasisi napiti piwihawusaiti kasatonih sahi Kiraisihopi gwunyaawaayopo.

² Iyataati am ishiya usaahi nisapi ko Kiraisihom otipipatihomahe tiwi gwinyaasitihandi kandi sahihi nisapi akitinihi Porihoe Kiraisihom otipipatihoe tiwi gwinyaapise. Iyataati am nini Awaisihopi kasatonih kopi gwunyaahohitihandaahi nasisataise nisapi Awaisihom otipipatihoe tato.

³ Aih am wani sahi nisapi satawaatopo. Komi otipipati kaipatapi sasaahoyamatiyati nawiho namee tiwi katauh wihooanhiha sandi kasatitandiyoo.

⁴ Awaisiho komi otipipatapi natanyoasihi otipipati kiyaati daayhaawi nandapa waapoho nanyamitaawi otipipati kiyohithandapo taati jatihaawi sandi gaaro?

⁵ Iyataati ami nyahi nyami naisihiya asihiya Awaisihopi gwunyaahohiyihiyai newa wiraati ami kiyaasati maasi nowa nasaaya daitihaawi sandi gaaro? Ami nyahi Awaisihomi otipipathiya Pitaahouni ami Awaisiho Jisaasihomi saingoyauni kiyohipatamatiyaati windi kamaito owetise.

⁶ Nnuni ami Banapaasihouni nawiho yawahuraanyapihopi otipipati kiyohipati namhaahosiha Awaisihomihathihi kawithaawi ami sandi gaaro sahi nawiho nanyamitaatiwo?

⁷ Kima gwinyaitaatiwiha katitandiyi. Tingaathaisaho pwisipi yaipati kaisiho komi otipipati kaindihandapi nawiho nametaamaise. Owetise, netaise. Iyataati ami utaaho wainihandi yamasihomi wainihandi nandati namaanataamaise. Owetise. Nandati nanataise. Ami maasapiho sipisipihomi yamasihomi maasaphomomi amwitihihi nammoti namaanataamaise. Owetise, ammwitihihi nammoti nanataise.

⁸ Iyataati kima piwiha gwinyaitaatiwiha aini katotima ninihi gwinyaatiha kandaamaato, owetise. Autaahaathihomi winihapipa Mosesihoi numwimbipaathapisangisi kima kiyaha kamaanyatataaso? Owe, kanyatataase.

⁹ Autaahaathihomi winihapipa numwihhi Mosesiho ahaimbipa siyahapaapito. Maasapiho kauho kinyi koniho witiandami pasaaha komi itipata itipati ikisimwitiandi konihoasini wiraposapaahura komi maahomwaanji namimbipupe, koniho neti namando tipo owetise tati jipatiwindataise. Autaahaathiho sata katindimandi nehi kauhopaahihhi gwinyaataati kandaaso? Owetise, isihiaayanapimaawi kandaase.

¹⁰ Autaahaathiho nyapi gimaanyunyaataiso? Owetise, nyapi gwinyaataati sa piwiha nyapiha kandaase. Sandi apaapiumaato siyahaiwa ahondaise. Utaaho yapipati yapasati ikisimwisihomi nandapa niyaamati kapa nawati akuraahiyonihhi nandande tati gwinyaati kiyataise. Iyataati ami utaaho wo konihomi pasaaha ikisimwoti tiwahaasiho nandandihapaaso tati gwinyaati kiyataise.

¹¹ Iyataati ami nyahi Autaahaathihomi otipipathiyaanini sikiyaahiyaanisi maarihopi nandapa samihathihi timahaayo. Isi sahi nandapa ambipatapihapa nyangisi anditinyaiwitiandihapa nanyamitaatiwihandapi titihmetihitowo?

¹² Iyataati ami otipipathihiya usa ambipatapihapa nanyamito tiwi jainjasaihi kapa nunyawaawaahi ami nyapi kiya ambipatapihapa naitaatiwe tiwi waati gwinyaawaayopo. Iyataahandi kandi ambipatapihapa sahi nanyamisaihi nga naitihaahandi kandi windi kapa nameho. Namehonihhi sahi katauhihandi kandi kapaisi ipihatisawaamawa otipipati nehihathi nawiho namewaahati kiyahaayo. Nawiho namewaati kiyohitiemandi apaapiumahe, nyahi piwiha ausaawaati kasatisaihi sahi otipipati kiyohitiandapi nawiho numwitihaaho oweso tiwi gwinyaawaawi Autaahaathihomi piwiha baiwi athomitaue.

¹³ Iyataati ami isihia Autaahaathihomi anajani otipipati kiyohiyihia nandapa katihi isihia nesaivi Autaahaathihoi nunyohipipa kiya nepi nanawaayopo. Aihhi ami isihia Autaahaathihopi nandapa tihiwi waamaindumahohipipihhi kiyohiyihia ami nandapa kapihi tihiwi waamaindumwahohipipaami nepi nanawaayopo. Isi kiya saiwi kiyohitiandapi sangisi gimaasunyainjo?

¹⁴ Aihhi ami Awaisiho sikireti andititati watipitati kandaase, isihia piwiha anusoahohiyihiyai kahapaamapipa nunyawise, kiya nepi naniwi bindawa isihiyai piwiha katiwunjiataatiwo ndaase.

¹⁵ Awaisiho sata katipati kati kaiwi usaahi nawiho nehauhithandi kandi ninihi nawiho windi nameho. Aihhi ami wanisangisi sahi wapa ningsi nanamitaatiwihapaapi jipatiipyataamaayo. Owetise. Sandi katotimandi apaapiumaato. Ninihi nawiho nametaati janimahonihhi napotaataahi ami sandihhi gaare wiwa nisi otipipati nawiho owehati kaitandi maaritotihandi namaitandi oweso.

¹⁶ Ninihi Autaahaathihomi piwiha awusoataati ninihi gaahati kaindi awusoataayono ndi nawihonini naimaatindandimahe, owetise. Sati otipiti Awaisihomihati kawitandi nanamihithatiso. O ami ninihi Awaisihomi otipipati baindi kamaawisanaahi Awaisiho itihinditaiso.

¹⁷ Isi kimatiti otipimbati niwahoninisi gwinyaahohitiandaaahi kiyataamaayoni nawiho windi namaito. Sandi apaapiumaato Awaisihomihati otipipati nanamihithati ninihi kawisataayono.

¹⁸ Nawiho maahiwo napitetaho naitande? Nawiho nametihati otipipati kiyataati maaritotihandi sikandi nawihomatiyahandi ketaayono. Isi nisi otipipati kiyohitiandapi nawiho isihia nanamitaawo ndi windi minjatito.

Porihō Isihīya Taahiyihīyaamī Otīpīpatihore

¹⁹ Isihīya usa nīngisī ninjatawa nawihō nisī otīpīpatapihō naninyaihi naitandihoninīmaae. Nīnī nawihō nametihonine. Iyataahandī kandi isihīya taahiyihīyaapī nawihō nametihati kaitande. Kaisanīhi samī usaatī Kīraisihōenda napītaatīwo.

²⁰ Iyataatī amī nīnī Judaahiyaisatī bindataahura amī kiyaamī kaiwī bimohīpatamataindī naasaipitī katī kaindī bindataayo. Saindī kiyohītīmandī apaapīmaae nīnī pīwīha Autaahaatīhomīha kaundisanīhi baiwī atiwi nepī gīwunyaitaatīwe. Iyataatī amī nīnī Kīraisihōaisatī tīmaamaitītīhoninīsī Mosesihomī wīnīhapīpa nīngi ninjataamaise. Maanīnjatīhīhandī kandi wīnīhapīpaamī otīhatīhī bimohiyīhīyaamī ndīhetī wīnīhapīpa japepīhīrītīhonisamataindī bindataayo. Saindī kiyohītīmandī apaapīmaae, pīwīha nīnī Autaahaatīhomī kaundisanīhi baiwī atiwi nepī Kīraisihopī gīwunyaitaatīwe.

²¹ Aindī amī naasī katī kaindī Judaahīyaamī dawaapīpīhī bimohiyīhīya Mosesihomī wīnīhapīpa atīhomīwīhīyaisatī bindataahura wīnīhapīpa kapa namepī atīhomīwīhīyaamataindīhoninī bindataayo. Saindī kiyohītīmandī sandī kiya pīwīha kaundisanīhi atiwi Kīraisihopī gīwunyaitaatīwe. Sandī Autaahaatīhomī wīnīhapīpa minjapepīhīro daamaato. Owetise. Kīraisihomī wīnīhapīpa baidī japepīhīrataayo.

²² Aindī amī nīnī nundī isihīya maipīhonjī Autaahaatīhopī gīwunyaapīhīyaisatī maasī bindataatī amī maipīhonjī gīwunyaahohiyīhīyaamī kiyohīrīhīretī kaindī bīpī pīwīha kandunjataayo kiya maipīhonjī gīwunyaahohiyīhīya nisī pīwīha atiwi nepī Autaahaatīhoenda napītaatīwo. Isihīya nahatiyaisī saindī kawisataayo kiyaamī usa Kīraisihōenda napītaatīwo.

²³ Nīnī otīpīpatī kiyataayo isihīya nahataapīpīhīya Pīwīha Gaaha Kīraisihopīha atītaatīwo. Saindī andītīndī kiyohītīmandī nīnunī amī kiya kopī gīwunyaahohiyīhīyaunī ipotīhura Autaahaatīho apīpaahī gaahapa nanyamītandī katimbīpa nahatiyaanīnī maasī naitīhaahandapo.

²⁴ Sahī aimī gwīnyaapī amī gisunyaatahiyaate. Isihīya ipīpa (baariho) yandīpīhoaisangi amī ipīpa isihīya naupwasi nihītōhītīhandisangi nehīhandī isīwī nihītawaamaayopo. Kiya isīwī nihītōhīhīyaamī usa jīhimatīwī usai nusatipīhaapī naiwī noaipaitaatīwī namīhanopīpīhī noaipapī nusatipahohiyīhīya wapa naitaatīwīhapa namīhanīwī ahotīhī isīwī nihītawaayopo. sandīhī sahī aimī mmonīwīhiyaate. Isihīya nahatiya isīwī nihītawaahandī kandi nehī naasohī jīhimatātī niyatī noaipaitaatīwī namīhanohīpīhī niyatī jīhī noaipasihohī ko naitaatīwī namīhanohīpīpa kapa netaise. Isī sahī Kīraisihopī gīwunyaahohiyīhīyaatī Autaahaatīhomī isihīyaatī wanī maapī yapīmbataapīhī bimaamī niyohītīmandī wapa wapa naitaatīwī isihīya ipīpa isīwī amī nihītōhītīhandamatiyahande tīwī gwīnyaapīse. Aiwi Autaahaatīho ipotīhura yamīhapataatīhī kopī gīwunyaahohiyīhīyai wīhoaanīhapa gaahapa numwītandī netī tīmanatī ahīwimbīpa kiyaisawī maasī nahatiyaatī naitaatīwī nga andītītīwī Kīraisihō maaritatī nasīsātī kasatīrīhīretī daiwī bimaawise.

²⁵ Iyataatī amī utaaho wo ipīpa wapa isatī amī nihītātī isihīya usaisatī tusatīpatītandīho komī ambīpatī netī ipīpa isatī nihītītandīhīretematī kapa ko kaitandīhapa namīhananātī kiyatī isatī amī nihītī notī nasayātī netī andītītātī watīpītataise. Ko siyatī tītīhematinjatī ipīpa noaipahonīhī isatī nihīndaahura ko wapa naitandī usaisatī tusatīpatimbīpa usai nusatīpasītīhandapī nehonīhī isihīya kapa nepī ko usaisī nusatīpasītīhandapī sapa netaise tīwī isihīya nahatiyaisī nunjawi koai numwītātīwīhandapī ko saiwa kiyataise. Iyataatī ko siyatī isihīya usaisī nusatīpasītīhandapī nesīpīpa nehī isaaha tandīpīho gaahomī kwītāaho ketī kuraanīhī awasatī namasaatatī owetīsīho netaise. Amī nyahīhī ipotīhura nasīsōaari Autaahaatīho nyangīsī sanyatatī sahī nīsī apīpaahī maarītītī amī nīsī maarīho wīnitīrīhīretī daiwī bimambīwīhiyaate nyatatī nyapī ko maarītītandīhīretī isihīya ipīpa isīwī nihītīwī tusatīpatohiyīhīyaamatīyahāayo. Amī nyahī siyaatī wanī kiyohītīmandī ipotīhura wapa namasaatatī wīndī owemetatī kapaanīhī ahotītandīhapa gaahapa nyangi Autaahaatīho nanyamītando.

²⁶ Aihī amī sandī kandapī nīnī nīsī andītātī napamatī watīpīndī kiyataayo. Amī utaaho wo wapa naitandī minī minī nepemaitatī minjatī tītīhī naiwī noaipaitaatīwī namīhanohīrīhraasīnī niyatī noaipatī owemaitandīhapīhī jaatī nihītī naisīhomataindo. Iyataatī amī utaaho wo wōaisamī wapa naitaatīmī itipata tunnamaamī ko itipa nehīhaatī wīndī tīmaamatī utaahomīhetī tīmasīhomataindī nīsī pīwīha gwīnyaahohīwīwaiwa otīpīpatī dahopa bimohīrīhīretī baidī jatīnītī anīnī bindataayo.

²⁷ Amī apīpaahī akītīnīhī nīnī nīsī ambīpatī kaitandī gwaitatī maahaamatīyatī nnaanaatatī gwiwaiwa wīndī kamaitandī netī daahī ipīhatīndī naputī nisaputī isīwatataayo. Sandī saindī nīsī ambīpatī nīnī iwinjataataayo. Nīnī nīsī ambīpatī katamī

gwaitirihireti neti w̄n̄is̄asati niwatataamaise. Owe. Am̄i n̄n̄i saindī n̄is̄i amb̄ipati neti w̄is̄asati namisapuwataataahi am̄i is̄ihiya usais̄i K̄rais̄ihoai at̄iwiwi n̄w̄ipinjawise und̄iti kaundataahandi kandi Autaahaatiho n̄n̄i n̄wahon̄hi satati kinyi K̄rais̄ihoai w̄indī baimbī at̄iwimbī namaawipinjise ndatī naw̄is̄aten̄imaitaiho.

10

Wiwa Nanyisendand̄haiwa Nanyisehon̄hi T̄mahiyaan̄ipan̄i Jaawa Dait̄ihaawo

¹ N̄is̄i nais̄ihiyaat̄i nis̄ataiwi K̄rais̄ihopī giwunyaahohiȳhiyaate, nyam̄i asoya asisa j̄ihura Mosesiho numwaasī napih̄i yap̄ipatī Isip̄ihanda namasi nasohiȳhiyai nusoaipatī kawimatiwaiwaapī sahī w̄indī nan̄ipimaamat̄iwise. Siya nyam̄i asoya asisa j̄ihura Is̄iraher̄ihiya kiyais̄i Autaahaatiho tuwipatī neti numwaasatī nur̄ipap̄ihatī iwinjaatot̄i daih̄ira netī nunj̄ih̄i kat̄ih̄i daim̄i nasawaayopo. Aiw̄i am̄i Autaahaatiho Dur̄ih̄ir̄ih̄i Amaten̄ih̄ir̄i netī nas̄ipatī w̄ih̄iw̄ihoaan̄emas̄hī ot̄ih̄amwaan̄j̄i n̄ipiyaipasīhī kira ik̄-waah̄ir̄ih̄ira it̄ipap̄i nahaitawaayopo.

² Kiya saiwī naasaimb̄ip̄ih̄imatiw̄i ahoyan̄iw̄i tuwipatamī yat̄ih̄i yamat̄ih̄i daiwī nap̄iw̄i am̄i Dur̄ih̄ir̄i Amaten̄ih̄ir̄i nahaitoh̄it̄imandī Mosesihoai Autaahaatiho nam̄ihain̄j̄ih̄i ko kiyaam̄i j̄iho awais̄ihoematat̄i kiyai numwaasī napih̄i am̄i kiya kom̄i p̄wīha at̄iwiwī as̄imwaat̄it̄ih̄i p̄inowaayopo tat̄i netī nanyisataise.

³ Iyataat̄i am̄i nehī saur̄īmaah̄e. Autaahaatiho kiyai wapaī maawī kawisataise. Autaahaatiho kiyais̄i nandapa wapa numwihī Is̄iraher̄ihiya nahatiya sapa nandipa nanawaayopo.

⁴ Aiw̄i am̄i Autaahaatiho nehī sawaho kom̄i wat̄ip̄ihanda kiyatī kat̄ih̄i waapoho naw̄ih̄etap̄i noaas̄iho numwihī kiyai nahatiya nanawaayopo. Iyataat̄i Autaahaatiho kom̄i wat̄ip̄ihanda netī kaihī waapoho naw̄iha yamat̄ih̄i yap̄ipataat̄ih̄i ahotis̄ih̄etap̄i noaas̄iho am̄i Autaahaat̄ihom̄i wat̄ip̄ihandī kiyais̄at̄it̄ih̄i ko waapoho kiyaan̄ih̄i nanawaayopo. Iyataat̄i am̄i sa nawa ketap̄i waapoho noaasaahī K̄rais̄iho sawahore.

⁵ Am̄i saiwa gaahaiwa kiyai iwt̄atamanatī kawih̄ihandī kandī siya nyam̄i asoya asisa j̄ihuraahiya maip̄ihaiwa mw̄it̄et̄iw̄i kiyauhī kandap̄i Autaahaatiho kiyaaip̄i w̄indī maar̄imitat̄i nehī apousataise. Sand̄ih̄i ak̄it̄it̄ih̄i nyah̄i mmon̄ih̄aayo am̄i kiya nep̄i Autaahaatihoai apowind̄ihandī nunyoh̄it̄ihanda nehī iwinjasīhī kap̄ih̄i yap̄ipatī awasi-pata napwauhī kiyaam̄i amb̄ipatī and̄itat̄i netī nih̄r̄inat̄i tor̄i watatī k̄ihap̄ih̄i k̄ihap̄ih̄i ahondaise.

⁶ Is̄i am̄i nyah̄i saiwa kiyai nusoaipasīwiwa biyaat̄i mmond̄ih̄aawe. Mmonaatī yayaat̄i an̄in̄hiyaan̄in̄i siyahaiwa nyangi namaanyoap̄aitandī b̄ipi bitoait̄ih̄aawo. Iyaat̄i saiwaap̄i mmonaatī gw̄inyaahaaw̄i nyangi siyatī nanyes̄ip̄at̄it̄ande. Nyah̄i saiwaap̄i amb̄ipatī gwaitat̄i am̄i nyam̄i maar̄iho noawaama kiyaaat̄i kiyai kiyoh̄ir̄ih̄iretī kat̄i kait̄ih̄aaw̄i Autaahaatiho w̄indī ap̄ipaah̄i maar̄imitise taat̄i gw̄inyapend̄ih̄aawe.

⁷ Wiwa siyahaiwaap̄ito. Sah̄i wo autaahaatiho jaip̄itahopī aun̄ih̄ir̄i aun̄ih̄it̄iw̄i koai mep̄i autaahepumaamap̄ise am̄i j̄ihura Is̄iraher̄ihiya usa kiyoh̄ir̄ih̄ireto. Am̄i kiyai kiyoh̄ip̄ipaapī Autaahaat̄ihom̄i p̄wīhaat̄ih̄i wap̄ih̄i satatī j̄ipatīp̄indise.

“Kiya Autaahaat̄ihom̄i is̄ihiya autaahaatiho jaip̄itahopī nandapa awaimb̄ipa t̄ih̄iw̄i nan̄iw̄i bindawaaw̄i kop̄i maar̄it̄iw̄i aun̄ih̄ir̄i aun̄ih̄it̄iw̄i nawes̄in̄iw̄i waipwaap̄i am̄i us̄ihiya dosī as̄ih̄iyais̄i iwiw̄i kiyaam̄i amb̄ipatī t̄imaamaip̄i maip̄ihaiwa kiyopo,” *Jap̄ih̄i Numwaas̄iho 32:6*
tat̄i j̄ipatīp̄indise.

⁸ Is̄i am̄i kiyaam̄i usa amb̄ipatī t̄imaamait̄iw̄i us̄ihiya as̄ih̄iyais̄aw̄i maip̄ihaiwa kiyoh̄ip̄atamatiyaat̄i nyangisangi ap̄ipaah̄i w̄indī kamaayaat̄i nam̄ihaawa namait̄ih̄aawo. Am̄i kiyai saiwī us̄ihiya as̄ih̄iya amb̄ipatī nam̄in̄iw̄i maip̄ihaiwa kiyoh̄iȳhiyai kandap̄i Autaahaatiho is̄ihiya 23,000 kaiw̄ih̄iya ip̄i naasoetī kuraan̄ih̄i kiyais̄in̄ih̄i nemase.

⁹ Iyaat̄i am̄i nyangisangi maip̄ihaiwa p̄ih̄itaat̄i and̄itat̄i napawaamawa mw̄it̄et̄aat̄i kiyaaat̄i K̄rais̄ihom̄i maar̄iho mand̄ih̄a newa n̄winaamana koais̄i apowind̄ihandī awaand̄ihandī w̄indī namumw̄it̄ih̄aawo. Am̄i nyam̄i asoya asisa usa kiyoh̄ip̄atamatiyaato. Am̄i kiyai nyam̄i asoya asisa usa saiwī kiyauhī Autaahaatihoai ap̄ipaah̄i apowih̄i aukw̄iran̄ihoai netī natausaas̄ih̄i nasat̄i asis̄iha nahatewet̄i k̄ih̄iyai k̄ih̄iyai ikotī gaamas̄ih̄i am̄i kiyai napowo.

¹⁰ Iyataat̄i am̄i sahī Awais̄ihom̄i ot̄ip̄ipatīhiya nam̄ihanatī ah̄iwisaw̄ih̄iyais̄i mand̄it̄iw̄i it̄ih̄imund̄iwise j̄ihura Mosesiȳi Aroniyai nandapa gaahapaapund̄iw̄i it̄ihund̄iw̄i mand̄it̄iwisoh̄ip̄atamataiwo. Saiwī it̄ihund̄iw̄i mand̄it̄iwisauhī Awais̄iho kom̄i ot̄ip̄ipathiho yam̄ihapataat̄ihap̄ihoai natausaas̄ih̄i nasat̄i kiyais̄i tiwamaso.

¹¹ Jihura Autaahaathiho Isiraherhiya pohipiwisohiyhiyaisi nemasitimandi sandi nyangisi sahi saisaihaahi nesamaito tati nyangisi nanyisitandi kiyataise. Kiyataati komi isihiyai kaundih jipatiapaiwi ahiyawaayopo nyahi siyahaiwa windi kamaitihaawo.

¹² Isi ami utaaho wo nini Autaahaathihomihireti anditindi bitondaayo tisho biyati jaato wiwa maipihaiwa kiyataati timihaitaiso.

¹³ Iyataati ami wiwa nangisenihaiwa gisaapihi nangoaipahonaahi ami sikiyahaiwa giwunyaahohiyhiya usaapihisangi nusoaipahaiwa nangoaipataise. Isi wiwa nangisenahaiwa noaipahonaahi Autaahaathiho nanihiyati nanipimatahomahe isihiyaisi wiwa yaawati naanihaiwa nunjenahaiwa waati nusoaipahonaahi nini keti anditwiti iwinjatito tati katahosi kiyati sahi anditititaatiwi anditisaiwati watipisamahonihi ami kandi nasisesitihandi sahi nga andititwi ipihatiwimaitaapo.

Autaahaathiho Akohoaisuni Ami Itipho Maipihapaisuni Ahoyaati Mepi Autaahemwau-maamaitihaawo

¹⁴ Nisi naisihyaati nisataiwi Kraisihopi giwunyaahohiyhiyaati nini maariho awaindihandi nasanyohiyhiyaate, autaahaathiho jaiwitaahoaisi apiipaahi windi nepi mepi autahemwamaapi kandinini namapise. So autaahaathiho jaiwitaahoai namasisi kaanini yandihitiwise.

¹⁵ Iyataati ami nini sahi piwiha aimi baiwi gwinyaapi nepi nga titihi piwaatiwihyaatangi kasatataato sahi nahariwihyaatimahe. Isi kima piwima nini sangisi kasatitandiyohiimaapi ko nyangisi akaaha kanyatataaso e nehaha kanyatataaso tiwi nepi tipitapaapi mmoniwi gisunyaatitaise.

¹⁶ Wipati kaapiho waapoho wainihandi windaho Jisaasihomi jipati nuhaamasitihandapi namihanaho so gaapihati ahotahore. Aih ami nyahi ko nandihawwi Autaahaathihoai Kinyi gaahone gaare undaati newaati nanahaayo. Iyataati sandi nyahi Autaahaathihoai gaahone gaare undaati newaati nanihohitindi nyangi neti Kraisihoisati nyamaamahiwataise. Aih Kraisihomi jipitapaahi nyami maipihaiwa nahatewa bausati nenyamataise. Iyataati ami nyahi nandapa biretihandi naumbowaati nanihohitimandi Kraisihomi ambipati nyapi nasipatindihandapi nyahi namihanaati biretihandi nanahaayo. Sandi siyaati nanihohitimandi sandaahi Kraisihoisati neti nyamaamahiwataise. Aih sandapaahi sahi aimi gwinyaapihiyaate.

¹⁷ Nyahi nandapa biretihandi nehi naasaahini nyahi nahatiyaanini nanahaayo. Nanahaawwi nyahi nahatiyaanangi neti nyamaamahiwataise. Iyati ami nyangisi neti Kraisihoisati nyamaamahiwataise. Aih nyahi noaipawaati nehi naasiyaani naasiyaanimatahaayo.

¹⁸ Isiraherhiya jihura kiyohitihandapi gwinyaapise. Kiya nandapa tihwi Autaahaathihoai nunyawwi ami dipumanitandi tihohipipa nanawaawwi neti Autaahaathihoaisati timaamahiwataise.

¹⁹ Iyataati ami wiwa sahi nisapi isihiya autaahaathiho jaiwitaaho taahthoi nandapa tihwi nunyohipipaami titihi akitinini akipipa kiyawaayopo ndaase tiwi gwinyaitaawi owe. Aindi ami nini autaahaathiho taahtho jaiwitaahopi titihi autaahaathiho akithhoe daamaato.

²⁰ Owetise. Nini sandaato isihiya nandapa gaarehandi nunyohipipa sapa itipho maipihapai nunyawaayopo autaahaathiho akithoi nunyawaamaayopo ndaato. Isi sahi nuwi itipho maipihapaisawi timaamaititaatiwihandapi nngisi pondise.

²¹ Iyataati ami sahi nuwi napiwaiwi naasikura Awaisihomi wipati kaapihoapihi waapoho naniwimapi ami itipho maipihapaami wipati kaapihoapihi naniwimapi ami Awaisihomi ganthoasini nandapa naniwimapi ami itipho maipihapaami ganthoasini nandapa naniw windi saiwi kamaitaapo.

²² Nyahi nowa nasaya siyaati kaisaihi Awaisiho nyasonataati apomaawitaiso? Awaisiho apousonih nyangisi yaasati naanhandi ko nanyinyonih nyahi nga andititaano?

Kraisihopi Giwunyaahohiyhiya Kahapaamapi Nga Kiyawaahandi Kandi Baiwi Mmoniwi Jatiniwi Kaitaatiwe

²³ Iyataati ami wapa taahipipaahi yahapa nga nanihyaati topitaata kaitihaahapa ahondaise. Iyataahandi kandi ami nahataapa nga nyangi windi maanyitatamanitaise. Owetise. Iyataati ami wapa nahataapa nga kaitaatiwihapa ahondaahandi kandi ami kapa nahataapa kiyohipipaaraahi isihiyaisi Autaahaathihomihiretapi windi waati gimaawunyaatitaise.

²⁴ Isi ami Kraisihopi giwunyaahingihoni titihi kiwahonyapi gwinyaahingipipaahini windi kamaima. Isihiya nahatiya giwunyaahohiyhiya mmoniwi nepi maaritwi kaitaatiwihapa kaime.

²⁵ Iyataati ami kohasihiho wapa nawihoi ahaisaihihapaapi nanihohipipaamitindihoe namaanihohipaamitindihoe tibi gwinyaapaapi kimba kohasihiho maahapihapi nesipowi ahiyopo tibi windi baahaimbi namunjenime. Nehi nepi nanime.

²⁶ Sandi katotimandi apaapimaato. Autaahaatihomi piwiha utipihooatihi wapihi satati ahondaise:

“Yapihati kimati Awaisihomihate. Iyati ami kahapaamapipa nahataapa kati yapimbata ahotimbipaisangisi nehi komihapaahihe,”

Aunihihiri 24:1

tati ahondaise.

²⁷ Iyataati ami sahi saiwu kaitaatiwi kasatataato. Utaaho wo Kiraishihopi windi gimaawunyaaho sahi giwunyaahohiyihyaatangisi nisi anjipihini nandapa maasi nandihaaowo satati kasatonaahi ami sahi komi anjipihini nandapa maasi nandaatiwi nutaatiwaahi nuwise. Nuwi nandapa sangi nasamimbipa nanihaiwi nepi nahataapa nanowi owemapise. Saiwu nanawaawi nandimba kimba maahapihapi nepihape tiwi namaasenowi nehi nanwise.

²⁸ Iyataahandi kandi ami isihya usa sangisi sasatisaihaahi kimba nandimba autahaatiho jaiwitaohoi gaarehandi nunyawihape satisaihaahi ami kapa windi namaanwise isihya nandapa saiwi hape satohiyihyai sahi nepi anditiwiwitaatiwo. Ami wiwa sahi kapa nepi nainjaihi ami kiya nepi nanawaawi kiyaami maarihi netihini neti sahi titihimetahandi kiyawaayopo undonhi ami kiya pihitiwi gwinyaawaatiwaowo.

²⁹ Aihini nini sangisi sandi kasatohitindi sahi sawanaati nehi ninaasoni satipi nini saindi kiyataataahi windi titihimaape tapaapaahi kinyi namaanime daamaato. Owe. Ami utaaho satati sapa nandapa autahaatiho jaiwitaohoi nunyawihape satati kasatisiho gwinyaati sapa nandapa nini nanataataahi windi titihimetaitaise tatunyaati kasatisihopunyaati. Isi ami ko kasatisiho gwinyaasitihandapimatonihi sahi nandapa windi namandaatiwe satataato. Iyataati ami wapaapi sahi satiwu sapaahi nyahi nga nanihyaati usa ami wapa neti nanyisapuhonihi windi namitanaati kaitotiwi gwinyaahopipaahi ami sahi nga kaitaapo. Ami usa sangi samaasatiapo. “Sapa sahi windi nanihaiwi kamaiwise,” maasatiapo. Ami sandihi kiyaami nandihapaamaape. Owe.

³⁰ Nandapa ami wapa nepi nandaatiwi kapaapi Autahaatihoai kinyi gaahone gaare undiwi sahi nepi nainjaihihapaapi isihya usa sapi piwiha itihitiwi samu dawaataatapi katitaatiwi tanyaaha owetise. Sahi Autahaatihoai kinyi gaahone gaare undiwasawi nandapaisangi ami wapaisangi nepi nanihohipipaapi wo itihititandi komihandimaape. Owe.

³¹ Isi ami piwiha awaisiha nini sangisi sami jihini nandapa autahaatiho nehi jaiwitaohoi tihiwi nunyohipipaapi sahi nanisenotihandapi wihoaanha kasatitandiyoni atiwise. Sahi wapa nandapa ami waapohoisangi nepi nanawaahapaapi samaatiwise. Sapa nyahi newaati nandihahape ami sapa namandihahape tiwi gimunyaapise. Windi samaiwi sahi nahataapa kiyohipipa isihya mmonawaawi kapaapi Autahaatihomi ambipati nepi niwimaapi ko awaisiho gaahoe tiwi koai nepi awaindepumwaitaatiwihireti mmonowi kaiwise satataato.

³² Piwiha kimika wiretemati sandi kasatitaato. Sahi isihya Judaahiyaapuni ami kiyaami dawaataati isihya usa bimohiyihyaapuni ami Autahaatihomi isihya Kiraishihopi giwunyaahohiyihyaapuni baiwi giwunyaapi sahi wapa kaiwi nanihohipipa nanowi kaiwise. Ami kiya Kiraishihopi giwunyaaitaatiwihira mmonowi naitaatiwo. Aiwi Kiraishihopi taawi namasawi giwunyaahohiyihya windi timahiyawi jahira maipihandaatihi windi namuto.

³³ Iyataati ami nini niwahoninisangi siru kireti kiyataayo nisi kiyohipipa nahataapaaro ami isihya nahatiya nisi kiyohipipa nahataapa mmonawaawi kaiwaapi maariitaatiwihireto. Akipipa napa nini niwahonini neti anditiniwati nitatamanitaise ndi wapa nini kiyohipipa kiyataamaayo. Owe. Nehi nini saindi kimireti gwinyaati kapa kiyataayo. Akipipa napa isihya pihitatu taahiyihyai neti anditiwiwati iwitatamanitaise ndi naseniti mmoniti kiyataayo ami nini wapa kiyohipipaaro. Ami nini saindi wapa kiyohitimandi isihya taahiyihyaisi kiyai Kiraishiho kiyaami maipihaiwaatihapi japihi numwaitandihiretemwaitando ami Kiraishiho kiyai kiyaami maipihaiwaatihapi japihi numwaitandi.

11

¹ Ami Kiraishiho kairihireti nini mmoniti neti komi kaipati kati kiyataayo. Isi ami sahi nini Kiraishihomihati neti nisi kiyohipati kati kireti kaiwi ningisi nanipinjawise.

Kiraishihomi Isihya Autahaatihoai Mepi Autaahepumwaitaatiwi Ahoyanawaahura Kaitaatiwihiretapu Porihoni Winihindaase

² Sahi nisapi gwinyaapi nisi piwiha kasatohiwaiwa sahi kaitaatiwi kaiwa namaamapi nahateweti anitiwi isipi gwinyaapi bimohitihandapi kiya gaahati kiyawaayopo ndi maarisititi autaahesamataayo.

³ Aihhi ami piwiha kima sahi gwinyaitaatiwiha sandi kasatitandiyoo. Usihiya nahatiya giwunyaahohiyihiyaami mitiho jiho Kiraishihore. Aihhi ami apopaati namaatithaatami mitiho jiho kaatami warihore. Iyataati ami Kiraishihom mitiho jiho Autaahaathihore.

⁴ Iyataati ami utaaho wo komi mitiho namaasati apotihiri wisasanati gaapundati ami Autaahaathihom piwiha atisati neti ausaataataahi so komi mitiho jiho Kiraishihoi mawihandi nunyataise.

⁵ Iyataati ami apopaati waati wohoisahaati kaatami mitihoaatihhi apotihiri namaamaasatami mitiho autaatihhi Autaahaathihom piwiha ausaati ami gaapundataataahi ami saati kaatami warihom mitihoematati nususasami otipipatapihiretapi iwinjaati bimisihoi mawihandi nunyataise. Kaati siyati kiyataataahi itapaati waati kaatami misisihha tisiatiwi kihoemahohaamaamatamatiyahaatimatataise.

⁶ Iyataati ami apopaati waati warihoisahaati kaatami mitihoaatihhi apotihiri namaamaasatonaahi kaatami misisihha namandipapi tisiatiwi ambipatihimapi nuhonyaaamapise. Ami kaati saiwi nisi misisihha tisiatiwi auhinimasaihi ningisi manyitaiso tati gwinyaataataahi namati kaati kaatami mitihoaatihhi apotihiri namaasati namaasatitandoo.

⁷ Iyataati ami woho wo apopaatisahom apotihiri komi mitihoaatihhi namaamaasatane. Sandi apaapi maato sapihom Autaahaathihom maahomwaanji neti bitonda Autaahaathihomhaiwa watipihaiwa nausainjiwaiwaapi siyahaiwaisahoe tati isihiyai nunjati kaunditandihoso. Iyataati ami apwaataatisangisi warihopi niwihom ninjaati bimihhi nani komi otitihhi bindataayo tati katitandihhaatiso.

⁸ Iyataati ami piwima kima katitandiyohimaapi aimi gisunyaatahiyaate. Jihhi aimi wuwanihura Autaahaathihom isihiya kaisura apopaatami ambipati witi neti kataahi wohoi kiyataamaise. Owetise. Autaahaathihom wohom ambipati witi neti kataahi apopaatisi kiyati ahiyataise.

⁹ Iyataati ami Autaahaathihom apopaati sawahaatiso tati gwinyaataati wohoi kiyati ahiyataamaise. Owetise. Woho sawahohiso tati gwinyaataati apopaatisi warihoi anditiwiwatitanditamanitandit kiyati ahiyataise.

¹⁰ Isi kaati apwaataati kaatami mitihoaatihhi apotihiri namaasatane niwihom nisi mitihoematati nususananam otipipatamihiretapi ningisi ninjaati bindataise tati nunjitando. Siyati kiyonihhi ami Autaahaathihom otipipatihhiya yamihapataatihhi bimohiyihiya usonawaawi kaatami warihoi ninjaapi bime undahaate tiwi kandapi maarititaatiwo.

¹¹ Iyataati Autaahaathihom isihiya bimohirihiretuni ami awaisihom wohoisuni apopaatisuni kiyati ahawirihireti siyate: apopaati warihopi Yandihhi kaati bindataamaise. Owetise. Aihhi ami warihom apwaataatapi koai yandihhi bindataamaise. Owetise. Apwaataati saati warihoi anditiwiwitandihhaati bimihhi ami wartho so apwaataatisi anditiwiwitandihom bimitaise.

¹² Wuwanihura Autaahaathihom wohom ambipataahi apopaati kiyataise. Kiyataahandi kandi sura kaisuraapi mitaahi namasati usihiya ipoti ipoti asihiyaamihetapi (asihiyaami ambipatetapi) noaipawaayopo. Siyati saiwa nahatewa Autaahaathihom sawahohi kiyataise.

¹³ Kima piwimaapi sahi sawanaati gwinyaitaatiwiha sandi watipindi kasatataato. Apopaati waati isihiya taahihhiya ahoyanihohipipihhi noti nani aimi wohoisihhaanine undati nunjitandihiri asihiya namaatiwihhiyaami apotihiri namaamaasatati nehi taanahaamaati Autaahaathihopi gaapunditandit sandi gaaro? Owe. Sandihhi maipe.

¹⁴ Iyataati ami utaaho wo komi misisihha utaari nawati mihaapi asihiyaamihamatiyati wirapananaho isihiyaami ndiheti daayata mawitaise.

¹⁵ O apopaatamihha misisihha utaari nawati mihaapi wirapananahaati daayonaahi isihiyaami ndiheti sandihhi asihiyaamihatisi gaare. Iyataati ami isihiyaisangisi kaatami misisihhaapi maarititaapo. Sandi misisihha siyati nawati kaatami mitihoi neti namaasatitandit Autaahaathihom misisihha numwihhaare.

¹⁶ Isi ami isihiya usa nani sandi aimi katohimaapi saiwa nyahi usihiyaani asihiyaani windi kamaito tiwi katawaawaahi baiwi gwinyaapi kiya katitaatiwe. Nyahi otipipatihhiyaanuni ami Autaahaathihom isihiya nahatiya nahataapihiyaanuni wapa kaitaatiwihapa owe wira wipetahira kaitihaahira owetise. Nehi kimira katohirimiraahi usihiyaani asihiyaani kaitihaahiraahihhi ahondaise.

Korindihiya Awaisihopĩ Gwinyaitaatĩwĩ Nandapa Nanĩhopĩpa Baiwĩ Namaanĩwĩ Nopĩsasawaayopo

¹⁷ Sahĩ Autaahaatĩhomĩ isĩhiyaatĩ naasaimbĩpĩhĩ ahoyanawaahura kiyohĩwaiwaapĩ nĩnĩ baindĩ kasatĩtandiyoo. Sahĩ Awaisiĩho Kĩraisihomĩ nandapa bĩretĩhandĩ amĩ waapohoo wainĩhandĩ nandaatĩwĩ ahoyanawaahura pĩwĩha kĩhaiwa kĩhaiwa katĩwĩ windĩ apĩpaahĩ tĩtĩhĩmetĩhaiwa kiyohĩtĩhandapĩ nĩnĩ sapĩ windĩ maarĩmitoo. Isĩhiya Autaahaatĩhomĩhĩretĩ japepihĩrĩwĩ baiwĩ bimĩtaatĩwĩhĩra namunjawĩ isĩhiya Autaahaatĩhomĩretĩ minjapepihĩrĩwĩ mĩmaipaiwĩ bimĩtaatĩwĩhĩra nepĩ nunjawĩ kiyauho.

¹⁸ Isĩ nĩnĩ nĩsĩ aimĩ katotĩmaapĩ netĩ nasesĩpatĩ namasatĩ jĩhaatĩ sandĩ kasatĩtaano. Nĩnĩ atisataatĩ sahĩ Autaahaatĩhopĩ maaritĩwĩ koai mepĩ autaahemwaitaatĩwĩ ahoyanawaahura pĩwĩha wo wa katihĩ amĩ wo wa katihĩ kĩhĩretĩ kĩhaiwa kĩhaiwa pĩwaatĩwĩ wĩhĩwĩhoaanĩ nepĩ tipĩtapaatĩwĩ yiyandĩhĩ usa wĩhoaanĩtĩhĩ amĩ wĩhoaanĩtĩhĩ kĩhonjĩ kĩhonjaapĩ anjĩtĩtĩhĩ bimai niyotĩhandapĩ nĩnĩ atisataatĩ kiya akĩtĩ kiyauhĩtowo ndĩ gwĩnyapenataayo.

¹⁹ Sandĩ isĩhiya akĩtĩ kiyauhĩtowo totĩmandapĩ amĩ sahĩ sawanaatamĩ kiyohetetĩ baiwĩ mmotĩnĩwĩ gwĩnyaapĩse.

²⁰ Isĩ wantĩ nĩnĩ samĩ kiyohĩwaiwaapĩ ausaatĩ sandĩ katĩtaano. Sahĩ taahiyĩhiyaatĩ usonyonjaapĩhĩ ahoyanĩwĩ bindawaawĩ nandapa nanĩhopĩpa sapa tĩtĩhĩ Awaisĩhopĩ gwĩnyaitaatĩwĩ nandapa tĩtĩhĩ komĩhapa nanawaamaayopo. Owetise.

²¹ Nandapa nandaatĩwĩ nesipĩwĩ ahiyawosawĩ usa taahiyĩhiya napisaiĩ maasĩ tipĩtapaawa nunyaatĩ nandĩhaawoo tĩwĩ minjatiwĩ nesipĩwĩ isĩhiya sangĩ nasauhĩ ketĩ nepĩ nanawaayopo. Nanĩhauhĩ amĩ usa nandapa owehiya nasohiyĩhiya jaumanataise. Aihĩ amĩ waapohoo wainĩhandisangi nuhaapĩ isĩhiyai kĩhonjĩ nunyawĩ namaanĩwĩ kiyaamĩ waapohopĩ akĩwĩhĩ pĩhĩtĩwĩ nanĩwĩ naharisawaayopo.

²² Saiwa tĩtĩhĩmetahaiwa nahĩriwĩ sahĩ kiyawaayopo. Sahĩ saiwĩ nandaatĩwaahĩ samĩ anjĩpĩpĩhĩ nĩnaasaimbĩhĩ pĩhĩtĩwĩ nanĩmbĩwĩ napĩtĩhandisĩ namaanĩwĩ napĩwawoo. Sahĩ samĩ sisaahoya Autaahaatĩhomĩ isĩhiyaapĩ posatĩhĩ saiwa kiyawaayowo? Iyataatĩ amĩ samĩ naisĩhiya nandapa owehiya taanahiyĩhiya nasohiyĩhiyai nandapa namunyawĩ nanĩhotĩhandapĩ gaahatĩ kiyahaayo tĩwo? Sahĩ saiwĩ kiyohĩtĩmandapĩ napĩtisatĩtande? Gaare satĩtĩ sangĩ netĩ nĩnĩ autaahesamaitando? Owetise. Saiwĩhiyaatangisĩ nĩnĩ gaahiyaaate ndĩ maaritĩtĩ windĩ autaahesamaamaitoo. Owetise.

Awaisiĩho Jisaasiĩho Komĩ Otĩpĩpatĩhiyai Nandapa Biretĩhandĩ Amĩ Waapohoo Wainĩhandĩ Nunyataise

(Matĩyũho 26:26-29; Maakiĩho 14:22-25; Rukiĩho 22:14-20)

²³ Awaisiĩho Jisaasiĩho nĩngisĩ pĩwĩha katanĩsihĩha nĩnĩ netĩ sangĩ kasatoo. Ko nyapĩ napwindĩhandapĩ gĩnyunyaatĩtandĩ waapohoo wainĩhandunĩ amĩ nandapa bĩretĩhandunĩ nandĩhaahandapĩ biyatĩ katanisataise. Ko siyatĩ tĩtĩhĩ saiwĩ kaitaatĩwe tatĩ katanisĩrĩhĩrĩ kiretĩ amĩ nĩnĩ sangisĩ sandĩ kasatataato. Isĩhiya koai yaawĩhandĩ numwĩtaatĩwĩhiyaamĩ ikwĩraatĩhĩ nutandĩ detĩtĩhĩ apatĩhĩ ipĩho nipatisura Awaisiĩho nandapa bĩretĩhandĩ netaise.

²⁴ Netĩ isĩwatataatĩ Autaahaatĩhoai kĩnyĩ iparĩhonjĩ gaahonje gaare undatosatĩ bĩretĩhandĩ nahatohandisĩ kĩhonjĩ kĩhonjĩ naumbwotĩ saundatĩ nunyataise. “Kĩmandĩ bĩretĩmandĩ sapĩ nĩsĩ ambĩpatĩ nasĩpatĩndĩhandapĩ namĩhanahande. Namĩhanahandisĩ sahĩ nepĩ nanĩwĩse. Nepĩ nahatewetĩ wura wura nanawaawĩ nĩnĩ sangisĩ jatatamanĩtĩ japĩhĩ nasamaitandĩ nĩsĩ ambĩpatĩ nasĩpatatĩ napotĩhandapĩ gĩnunyaaitaatĩwe,” undatĩ nunyataise.

²⁵ Numwĩhĩ aimĩ nanĩhauhĩ amĩ naasĩkatĩ kiyatĩ kaapĩho waapohoo wainĩhandĩ windaho netĩ isĩwatataatĩ Autaahaatĩhoai kĩnyĩ gaahonje gaare undatosatĩ ko waapohoo wainĩhandĩ kiyai saundatĩ nunyataise. “Nĩnĩ sapĩ nĩsĩ jĩtĩpatĩ nuhaatatĩ sanaindĩhandaahĩ sahĩ Autaahaatĩhoaisawĩ maasĩ tĩmaamaitaatĩwe ndĩ katotĩhandapĩ waapohoo kĩmo wainĩhandĩ nĩsĩ jĩtĩpatapĩ namĩhanahosĩ nepĩ nanĩwise. Amĩ ipotĩ ipotisangisĩ nanawaawĩ nĩsĩ jĩtĩpatĩ sapĩ sanaindĩhandapĩ gĩnunyaaitaatĩwe,” undatĩ nunyataise ndĩ aimĩ kasatoo.

²⁶ Jisaasiĩhomĩ pĩwĩha siyaha sandĩ kandaato sahĩ sapa nandapa bĩretĩhandĩ amĩ waapohoo wainĩhandĩ nanawaawĩ Jisaasiĩho sapĩ napwindĩhandapĩ gĩwunyaapĩ ko napwindĩhandapĩ isĩhiyai kaundĩwĩ amĩ saiwĩ kaimĩ nuwĩ ko japĩhĩ nasonĩhuraatĩtando ndĩ kasatataato.

Sahĩ samĩ Omanjĩtĩtĩhĩ Mmotĩnĩwĩ Gwĩnyaatĩwĩ Tĩtĩhematĩwosawĩ Ipotĩ Awaisĩhomĩ Nandapa Nepĩ Nanĩwise

²⁷ Isĩ amĩ utaaho wo komĩ kaiwaiwaapĩ biyatĩ gwĩnyaatĩ tĩtĩhematatĩ ko maipĩhandĩ kaiwaiwa ahotanĩhandĩ kandĩ Awaisĩhomĩ nandapa bĩretĩhandĩ waapohoo wainĩhandĩ

nanataataahi so Awaisihomi ambipatisuni ami jitipatisuni maipihandi kawisataise. Iyati ami sawahoaisangi maipihati kiyati neti nopasasinataise.

²⁸ Isi ami utaaho wo g'wunyaaho siyati kamaayati kimiyaati kiyane. Awaisihomi nandapa birethandi ami wainihandi sangi neti nanatiwatataati ko kaiwaiwaapi saiwa gaahaiwa kiyono e maipihaiwa kiyono tati jiji komi omanjitihi mmotinane. Mmotinati maipihapa kaimbipa namati titihematosatihura sapa Awaisihomi nandapa nandando.

²⁹ O ami utaaho wo Awaisihomi ambipati nasipainjitihandapi windi biyati gimunyaati ami sawaho windi biyati titihemaamatati nehi nanataataahi sawaho maipihati kainataisi Awaisiho koaisi yaawati naanjihandi numwataise.

³⁰ Sahi sawanaati saiwi kiyawaatawaawi sawanaatami tanyaaha saaraahi windi anditimitiwi taahiyihyaati timbipa nepi ami sami usa taahiyihya taawi napowaayopo.

³¹ O ami nyahi biyaati titihemataati maipihaiwa ahinyotiwaiwa nemawa namaatosati nanihaawaahi Awaisiho sahi saiwihiyaate nyatati yaasati naanjihandi awaindihandi windi namaanyamataise.

³² Iyataati ami nyahi g'wunyaahohiyihyaanini wiwa maipihaiwa kiyaati binyaihi Awaisiho yasonataati kandapi yaasati naanjihandi wonya nanyinyonaahi sandi nyangisi titihenyamaitandi kiyataise nyahi windi yaasati naanjihandi awaindihandi ishihiya maipihya Kiraisihopi gimaawunyaapihiyaaisati namaitihaawo.

³³ Isi nisi naisihyaati nisataiwi Kiraisihopi g'wunyaahohiyihyaate, nandapa Awaisiho komi otipipatihyaaisati nainjipapamataiwi nandaatiwi uspipihahi ahoyanawaahura ishihiya nahatiya napisaihi maasi nandaatiwi jatiwise.

³⁴ Ami utaahonj woni jahimahonaahi kinyi kinyi anjipihahi nandapa nanipi gwsumapi napitaape. Saimbi kiypapaapaahi Awaisiho kinyi saingitihandapo tati yaasati naanjihandi windi namaahimataise. Iyataati piwiha wiwa yaihaiwaasi nini nasataahura baindi kasatiti nasesipaito.

12

Autaahaatihomi Itipihho Isihya Kraisihopi G'wunyaahohiyihyai Otipipati Kihati Kihati Kaitaatiwi Watipihandi Nunyataise

¹ Nisi naisihyaate, Autaahaatihomi Itipihho ishiyaamiheti napitiyati kiyataise ndiwi nanisenihohihaapi wihooanaha Itipihho siyati otipipati ishihiyai kihati kihati numwihhi kiyaawaayopo ndi kasatitandio.

² Sahi Autaahaatihopi gimaawunyaapihura kiyohitihandapaahi aimi sahi sawanaati aimi gwinyaaapihiyaate. Sahi autaahaatihho jaipitahoi mepi autaahepumaita nowaawaahi nehi nanihaiwi topitaata nuwihyaate.

³ Sahi saiwihiyaatisi wani nini piwiha kima sahi baiwi gwinyaitaatiwiha sandi kasatitandio. Utaaho wo Autaahaatihomi Itipihhoaisaho piwiha windi satati, "Autaahaatihho Kiraisihoi naanji yaawihandi nunyane," tati windi kamaatitaise. Iyataati ami utaaho Itipihho Gaaho oweho satati, "Jisaasiho Awaisihore," tati windi kamaatitaise owetitaise. Nehi Autaahaatihomi Itipihho koaisatitati neti titihemwati anditihonihi g'wunyaataati komi omanjitihi maarihoaatihapaahihi satati katitaise.

⁴ Sangisi gisunyaatitandaha piwiha kima nini kasatitandio. Itipihho Gaaho nehi naasohindaahandi kandi Itipihho kimiko ishihiya Autaahaatihomi otipipati kihati kihati kawitaatiwi watipihandi kihandi kihandi nunyataise.

⁵ Isi ami Autaahaatihomi ishihiyai otipipati ishihiya kihati kihati yiyandihhi ninaasohi Awaisiho naasomihati kawitaapo.

⁶ Iyataati ami otipipati taahipati kihati yiyandihhi witi wipetihati nunyataahandi kandi Autaahaatihho nehi naasohihhi ishihiyai neti anditihiwati watipurimahonihi kiya ninaasohi otipipati yiyandihhi witi witi kaitaapo.

⁷ Isi kima kaapi wonji onihiti sandi kasatitaano. Siyati Itipihho otipipati kihati kihati kaitaatiwi watipihandi kihoi kihoi nunyonihhi ami kiya otipipati numwisawihya kiyaamihati yiyandihhi ishihiya g'wunyaahohiyihya nahatiyai anditihipi kaitaatiwihandapi biyati g'wunyaatitaise.

⁸ Isi nini siyahapaapito ndi nasisati sandi kasatitaano. Utaaho woaisi Autaahaatihho amitha gaahandi gwinyasitihandapi ishihiyai kaunditandi Itipihho Gaaho watipihandi numwataise. Iyati ami Itipihho naasiko woaisi Autaahaatihomi piwihaapi biyati gwinyaatiko ishihiyai piwiha kaundonihhi Autaahaatihopi g'wunyaaitaatiwi watipihandi koai numwataise.

⁹ Iyataati ami Itipihho naasiko woaisi ko Autaahaatihopi watipitati g'wunyaitandi watipihandi numwataise. Iyataati ami utaaho wo ishiyaami timbipa asaaha nemwaitandi Itipihho naasiko koai watipihandi numwataise.

¹⁰ Iyataati amĩ wo Autaahaatihomĩ watipihaiwa kaitandihandĩ watipihandĩ Itipihomĩ naasĩko nunyataise. Iyataati amĩ utaaho wo Autaahaatihomĩ piwiha neti giwunyaati kaundoniha atisati neti ausaati katitandihandapi Itipihomĩ naasĩko watipihandĩ nunyataise. Iyataati amĩ utaaho wo sa piwiha Autaahaatihomĩhe sa itipihomĩ maipihomĩhe tati tipitapaati mmondandihandĩ watipihandĩ koai nunyataise. Iyataati amĩ utaaho wo piwiha wa ko windi piwaamaataha usaamihara piwaatitandihandĩ watipihandĩ nunyataise. Nunyonihĩ ko siyati piwiha waara piwaatonihĩ amĩ wo ka piwa windi piwaamaatahondaahandĩ kandĩ sata sata kandaase tati nepemaahiwati katitandihandĩ watipihandĩ Itipihomĩ Gaaho naasĩko numwĩtaise.

¹¹ Itipihomĩ so naasĩko saiwa nahatewa kiyonihĩ nga noaipataise. Iyati Itipihomĩ sawahomĩ titihĩ gwinyaasirihireti jatetinjati woaisi watipihandĩ otipipati wĩtapĩ neti nunyati amĩ woaisi watipihandĩ windi otipipati wĩtapĩ nunyataise.

Kiraisihopĩ Giwunyaahohiyihĩya Otipipati Nĩnawipihĩ Kiyawaayopo

¹² Isĩ Itipihomĩ otipipati kihati kihati kaitaatĩwĩ isihĩya kihĩya kihĩyai watipihandĩ numwindihandapi kasatitaano. Utaahomĩ ambipati nehi naasaipatisahondaahandĩ kandĩ wihoanjihonya taahonyonya kihonya kihonyaisahate. Iyataati sonya taahonyonya ambipati nehi naasaipateti namihatahi bindataise. Iyataati amĩ nyahi isihĩyaanĩni taahiyihĩyaanĩndaahandĩ kandĩ nyahi Kiraisihoaisaati maasi tĩmaamaitohiyihĩyaanamĩ ambipati noaipati nehi naasaipihĩndaise.

¹³ Nyahi kiraisihoaisaati tĩmaamaitihaaawi nyamĩ ambipati noaipati naasaipitĩndĩ mandĩ apaapĩmaahē. Nyahi Judaahiyaanamĩ usaatihĩ amĩ Judaahiyaanamĩ dawaataatapihĩyaamĩ usaatihĩ amĩ nawihomĩ namepi nehi otipipatihĩ waati kiyohiyihĩyaamĩ usaatihĩ amĩ usa nawihomĩ namepihati otipipati windi kamaiwihĩya nehihiyaatihĩ siyaanĩni nahatiyaanangisi Itipihomĩ ko naasohĩ neti baanyusataise. Neti baanyusati nyamaamaisihĩ nyamĩ ambipati noaipati nehi naasaipĩndaise. Iyataati Itipihomĩ naasĩko nyahi nahatiyaanĩni newaati waapohomatiyahosi nanĩhonihĩ ko Itipihomĩ nyatatamanati anditĩnyaisihĩ watipitaati bindihaaoyi.

¹⁴ Isĩ sahi gwinyaapise nyamĩ ambipati nehi naasaipĩmaahē nyamĩ ambipati kihonya kihonya ahetahate.

¹⁵ Isĩ piwiha wa gwinyaitihā namihandĩ sandĩ kasatitaano. Auhĩrĩ satati nĩnĩ ikwiranĩnĩmaahē ambipatamĩ wihoanjiathanimatĩtando maatĩtaise. Owe. Amĩ ambipati nehi naasaipatamĩ wihoanjiatiso.

¹⁶ Iyonihĩ amĩ atihĩrĩ satati nĩnĩ ndĩhaaranĩnĩmaahē ambipatamĩ wihoanjiathanĩnĩtĩtando maatĩtaise. Amĩ atihĩrĩ ambipati naasĩkatamĩ wihoanjiathĩrĩso.

¹⁷ Isĩ amĩ ambipati nahatepi nehi ndĩhaahĩtamahonaahĩ amĩ piwiha napitiyati atitaise. Iyataati amĩ ambipati nahatepi nehi atihĩrĩtamahonaahĩ wapaapĩ napitiyati anitaise.

¹⁸ Ambipati siyahati ahendaamaise. Owetise. Autaahaatiho sawaho gwinyaasirihireti ambipati nehi naasaipatamĩ kihonya kihonya siyati ahetito tati kiyati ahaihihonyasĩ kiyati ahendaise.

¹⁹ Iyataati amĩ ambipatamĩ nehi wihoanjiathonji nehi naasonyihĩ ahendaataahi satĩ ambipatiĩmaahē. Owe. Nehĩhate.

²⁰ Iyataati ambipati setahatiĩmaahē. Owetise. Ambipati nehi naasaipihĩndaahandĩ kandĩ wihoanjihonya kihonya kihonyaisahate.

²¹ Isĩ ndĩhaari ikwirisĩ naharĩtati windi sata kamundĩtaise. Nĩnĩ ndĩhaaranĩnĩ ikwiranyapi windi maarĩmito mundĩtaise. Iyonihĩ amĩ mĩtho naharĩtati auhĩrĩsĩ sata windi kamundĩtaise. Nĩnĩ mĩthĩhonĩnĩ auhĩranyapi windi maarĩmito mundĩtaise. Owetĩtaise.

²² Iyataati amĩ nyamĩ ambipatamĩ wapihapa napaimbipe taati gwinyaahohipĩpa windi ahĩmondaataahi nyamĩ ambipati windi biyati ahĩmotĩtaise. Apipaahi owetĩtaise.

²³ Nyamĩ ambipatamĩ wihoanjihonya wonya windi gaahonyaaemetihĩ konyaapi nyahi nehi gotĩ maaritohonyaisi isihĩya mmondaatiwĩ biyaati yundanyaawisihaaoyi. Iyaati amĩ nyamĩ ambipati wihoanjiathi mapĩpaisahati itatamanaati anĩtisaati utĩ apotĩhĩra namaasahaayoyi isihĩya nyainjaitaawo taato.

²⁴ Iyataati amĩ nyamĩ ambipatamĩ wihoanjihapa baahetimbĩpaahi windi namaamaasaati nehi kendaise. Nyamĩ ambipati nahatepi siyati ahotĩtandĩ Autaahaatiho ahaihihate. Iyataati amĩ ambipati wihoanjiathisi gotĩ pohipaiwĩmahohipatisi waati maarita neti awaipatemataise.

²⁵ Autaahaathiho saindimandi siyati ambipati sawandipi itihinati nngisi yandihe nnati kihonji kihonji nasipatitandimahe. Owetise. Ambipatami wihoanjhonya nahatonya nehi naasikati kaiwi sasaahohatapi gwinyapapi kaiwusepaitaatiwe.

²⁶ Isi ami ambipati wihoanjihiati yaawataataahi ami ambipati mikati naasaipitisi ambipati nahatepi yaawitaise. O ami ambipati wihoanjihiati waati maaritonaahi ami ambipati mikati naasaipitisi ambipati nahatepi waati maarititaise.

²⁷ Isi sahi nahatiyaati Kiraishihomi ambihyaate. Sahi ninaasiyaatihi Kiraishihomi ambipatami wihoanjhonya kihonya kihonyaate.

²⁸ Siyati ambipati nehi naasaipihindaahandi kandi wihoagihati kihonya kihonyaatiapatamatiyati komi isihyaamihatihi kiho kihoai otipipati kihati kihati nunyataise kawitaatiwo. Siya otipipati numwisawihyaami jhimatohiyihya komi otipipatapi Natausaasisawihyaare. Ami kapihya Autaahaathihomi piwihati atiwi nepi ausaahohiyihyaare. Ahihi ami kapihya nusesipapi baiwi katiwunjoihiyihyaare. Ahihi ami giwunyaahohiyihyaami woaisi isihyaami timbipa asaaha nemwaitandi watipihandi ko nunyataise. Iyati ami giwunyaasihho woaisi watipihandi windi nunyataise isihyai anditiwitiwandihandi. Iyati ami wo giwunyaasihhoai watipihandi windi nunyataise Autaahaathihomi isihyaisi saiwi saiwi kaiwi bimaawise undati titihemwaitandihando. Iyati ami wo giwunyaasihhoai windi watipihandi nunyataise piwihati usaamihati windi piwaamaatohihaaraahi wanihandi piwaatitandihando.

²⁹ Ami sandi napitimataise? Isihya giwunyaahohiyihya nahatiya noaipapi Kiraishihomi komi otipipatapi Natausaasisawihyaaimatawaayowo? Owetise. Iyataati ami giwunyaahohiyihya nahatiya Autaahaathihomi piwihati atiwi nepi ausaitaatiwihyaahititaitaatiwo? Owetise. Iyataati ami nahatiya giwunyaahohiyihya piwihati nusesipapi katiwunjiitaitaatiwihyaahititaitaatiwo? Owetise.

³⁰ Isihya giwunyaahohiyihyaami woaisi isihyaami timbipa asaaha nemwaitandihandi watipihandi Awaasihho windi namunyataiso? Iyataati ami giwunyaahohiyihyaami woaisi piwihati usaamihati waaraahi piwaatitandihandapi Autaahaathihomi Itipihho Gaaho watipihandi windi namunyataiso? Iyataati ami giwunyaahohiyihyaami wori piwihati ka windi piwaamaatahondaahandi kandi nepemaahiwati satawaatopo tati katitandihandi watipihandi Autaahaathihomi Itipihho Gaaho namunyataiso? Owetise. Isihya nahatiya giwunyaahohiyihya otipipati kiho kiho kihati kihati yiyandihiti newaayopo.

³¹ Isi ami sahi otipipati kawitaatiwandapi Autaahaathihomi Itipihho Gaaho watipihaiwa apipaahi gaahaiwaahihiti nehi nasanyonihiti awaiwa naitaatiwi apipaahi anditititwi maarititwimapise.

Nyah! Isihya Usaisi Maarihho Napaita Numwitihaawo

Nini sangi wani windi apipaahi awaindahandi sahi kaitaatiwandapi daihira gaahiraapi kasatitandiyi.

13

¹ Sahi gwinyaitaatiwihati nini niwahonisapi nehi namihandihati sandi kasatitaano.

Piwihati nini windi piwaamandihati usaamiharaahuni ami Autaahaathihomi otipipatihya yamihapataatihi bimohiyihyaami piwihati piwaatohihaaraahuni ami nngisangisi piwandaahandi kandi isihyaisi nini maarihho napaititi namunyataataahi nisi piwihati usaamihara piwaatotihandi otipihho kapaparihihi nujatati gaatati owetipatamatiyati nisi piwihati piwaatohiwaiwa noti owendaise.

² Aindi ami nini Autaahaathihomi piwihati atindi neti ausaitandihoninindi ami Autaahaathihomi gaahaiwa gwinyasiiwaiwa isihyaapi noaasandiwaiwa mmoniti gwinyaatihoninindi ami Autaahaathihomi piwihapi bairi gwinyaatihoninindi ami Autaahaathihhoi kaunditi nunjenihohipipa nanimaitaiso ndi gwinyaatit anditindi jattitihoninindi ami nisi giwunyaahohitihandaahi sisihhoaisi kinyi niwautipesi numbwii wapihi mihotinde unditihoninindi saiwa saindi kiyataahandi kandi isihyaisi nini maarihho napaititi numwitiwandihandi owendaataahi nini utaahoninimahe. Owe nehi wapaamataindihonine.

³ Aindi ami nini nishapa nahataapa nawihho ami ikipipa nandapa owehiyai kihonji kihonji tipitapaati nunyati ami isihya nngi nipi nanimaasi nuwi sisihapi nimasaihi nindonihi napomasandihandi kandi nini isihyaisi maarihho namunyataataahi nini saindi kiyohiwaiwaapi wihoanjihiapa gaahapa Autaahaathihho nngi windi namaanimitaise. Owetitaise.

⁴ Isi ami wani nini utaaho wo isihyaisi biyati maarihho nunyaho kairihiretapi sandi kasatitaano. Utaaho isihyaisi maarihho nunyahoai wo nasati itihundonihi ami

wihooanji maipihati kiyati koaisi windi itihimunditaise. Itihimundati nehi gaahati kawitaise. Iyati ami ko isihiyaisi maarho nunyaho usa kahapaamapipa asaketahiyaapi windi apomaawitaise. Iyati ami ko isihiyaisi maarho nunyaho nini sapa saindi kaindihoniniso tati windi sawaho namimaatindaise.

⁵ Iyati ami isihiyaisi maarho nunyaho isihiyaisi windi maipihati kamaawitaise. Siyati isihiyai maarho nunyaho kahapaamapipa sawahopihapaapaahi waati phititi windi gmunyaitaise. Iyati nehi sawahomihapaahi windi minjaitaise. Iyataati ami ko siyahoaisi isihiya maipihati kawisaihi ami ko windi waapihitati itihimaatitaise. Iyati ami ko isihiyaisi maarho nunyaho isihiya wapa maipihapa kawisaihihapaapi isihiya sanisowo tati phititi gwinyaapi windi namotoaatitaise.

⁶ Iyati ami ko isihiya usa maipihaiwa wiwa kaisaihihaiwaapi nge tati windi maarimitati komi maarho naanjawitaise. Iyati ami ko isihiyaisi siyati napaitati maarho nunyaho isihiya jisaasiho kaundirihireti atiwi japepihiriri wikaataatwihandapi apipaahi aungwohanati tahaapiya maariitaise.

⁷ Siyati utaaho isihiyaisi napaitati maarho nunyaho utaaho woai ko komi maarho numwisihho wapa maipihapa kawisonihura noti isihiya usaisi saundati, "Utaaho nini maarho nunyohiho maipihapa siya siyahapa ngingi kanise," undati windi kamunditaise. Owetitaise. Kohi yatih ipatisanati bimoti ami komi maahomwaanji windi namusoaatitaise. Ko nasisoaari utaaho woai maarho numwisihopi siyati gwinyaitaise. "Nini nisi maarho nunyohiho utaaso ngingi nehi gaahandih kanitaiso," tati gwinyaitaise. Iyati ami utaaso so wopi ko maarho numwisihho nasisoaari siyati gwinyaitaise. Autaahaathiho nga koai iwitatamanihonihi ko Kraisihomihireti japepihirati bimitaise tati gwinyaitaise. Iyati ami ko windi namaamihati utaaso so woai konih maarho numwitaise. Wapa wapa ko sawahoai nusoaipahonihisangi konih daahi utaaso soai maarho numwitaise.

⁸ Isihiyaisi maarho numwitihaahandi sandi windi owemetati kandinihi nasisoaari ahotimi nutandihande. Iyataati ami Autaahaathihomi Itipihho neti gwunyaati watipihandi numwih Autaahaathihomi piwih ausaahotihandi noti owetitaise. Iyati ami piwih windi piwaamaatiwih wanihandi kiha kihaara piwaatitaatiwiti Itipih watipihandi numwindihandisangisi noti owetitaise. Iyataati ami isihiya Autaahaathihomi piwihapi biyati nusesipatati gwunyaatonih isihiyai piwih ausaapi kaunditaatiwihandi watipihandi Itipihho numwindihandisangisi ipotihura noti owetitaise.

⁹ Iyataati wani kimandi kimuraahi Autaahaathiho nyangisi wapa kanyitandi katimbipaami nehi ninaasonyaapaahihi ginyunyataitaise. Iyataati ami piwih wani taawaati atisa newa awusaahotimaisangisi sawaho nehi ninaasonyaahihi neti ginyunyatai nanyamihihonya taawaati awusaahaayo.

¹⁰ Ipotihiti titih akipipa noaipataahuraahi kihonya kihonya neti ginyunyatai nanyamih ausaahohonyaahi noti owetitandihonyaare.

¹¹ Nini apiipaahi sangihonini metihonihihura metihonya piwaatohipatamataindi piwand ami metihonya gwinyaahohipatamataindi gwinyaati piwandihonihe. Saindihoninisi wanihi nini noaipati aimi gwinyaahonini awaisihoninisi nini sangihyaamataindi kiyohiwaiwa aimi namaho. Isi nyahi gwinyaahohiyihyaanini asisih waara sikiyaati aimi gwinyanaati gwinyaahyaanitihaawi metihonyaami kiyohipipa namahohipatamatiyaati namaito.

¹² Siwipihootaatihi nyahi nehi jahohipatamatiyaati Autaahaathihomihaiwaapi neti kihonya kihonyaapi wani kimura ginyunyataitaise. O ami ipotihura nyahi Autaahaathihoai nyami ndihaara titih usonihaahuraahi Autaahaathihomihaiwa nahatewaapi biyati waati ginyunyataati nanyesipatitaise. Autaahaathihoai nyapi gwunyaatati nusesipatamasiipatamatiyati nyahi koai usosaihihura kopi nyangi ginyunyataati nanyesipatamaitaise.

¹³ Iyataati wani kimuraahi kimonya mairimanyaahi windi namaamaati konyaanini nasisoaari kaimi kaimi nutihaawe. Autaahaathihopi nasisoaari gwunyaapi nutihaahanduni Autaahaathiho nyangi wapa nanyamitandi katimbipaapi nanyamitaiso taati gwinyaawa andititaati jatimi nutihaahanduni ami isihiyaisi maarho napaitaati numwitihaahanduni sonyaahi kaimi nutiwaate. Iyataati kimaanyami apiipaahi awaindi jihatimandihandi nyahi kaitihaahandi isihiyaisi maarho nasisoaari nunyam nutihaahandi sandi apiipaahi awaindihande.

¹ Isihiyaisi sahi maariho napaitiwi numwitaatiwihandi anitiwi isiwatimi nuwise. Isihiyaisi maariho numwitaatiwihandi isiwatawaawi ami otipipatapi watipihandi g'wunyaahohiyihiyai Autaahaathom iitipho numwindihandamihandi sangisangi naitaatiwihandapi pihitiwi gwinyaapise. Sandi Autaahaathom piwiha atiwi nepi isihiyai kaundiataatiwihandapi K'raisihoi nunjendaatiwito. Ko Itipihoraahi watipihandi nasamitendo.

² Iyataati ami utaaho wo piwiha windi piwaamaataha wanihandi usaamiharaa piwaatat nehi isihiyai piwaundataamaase. Owetise. Autaahaathoi piwaundataase. Siyati ko piwaatindihandapi isihiyaisi windi g'maawunyaatitaise. Sandi Autaahaathom Itipho nyami maarihoaisi neti g'wunyaasih ko nyami maarihoai Autaahaathi gwinyaasiwaiwa noaasandiwaiwa kandaase.

³ Aih i ami usaahi Autaahaathom piwiha atiwi nepi usaisi ausaapi kaundotimandih i isihiya ka piwiha atiwi newaawi kiyaami g'wunyaahohitihandi watipititande. Aiw i ami kiya Autaahaathom piwihaapi biyati nusesipatati g'wunyaatonih i K'raisihomihireti japepihitaatiwe. Aiw i ami kiya wiwa naangihaiwa newaawisangi bipi kiyaami maariho napaisaatitanihi bimitaatiwe.

⁴ Iyataati ami wihoanjiha siyate. Utaaho wo piwiha windi atihomisiati windi piwaamaataha nehi wanihandi piwaatonaahi so titih sawahohi anditititandihandi naitandi piwandaase. Iyataati ami piwiha wihoanjiha siyate. Utaaho wo Autaahaathom piwiha atisati neti ausaahonaahi piwiha kiyaamiharaa sandi isihiya g'wunyaahohiyihiya kapihi bimohiyihiya atiwi nepi anditititaatiwi kandaase.

⁵ Isi nini g'wunyaahohiha wonji onihiti sandi katitaano. Sahi piwiha windi atihomiwi piwaamaatiwiha usaamiharaahi piwaatitaatiwi waati g'winyaataayo Autaahaathom iitipho watipihandi nasanyonho. Iyataati ami waati mitaahi gwinyaahotihandih i sahi Autaahaathom piwiha atiwi nepi ausaapi isihiyaisi kaundiataatiwihandape. Iyataati ami utaaho wo Autaahaathom piwiha atisati neti isihiyaisi kaundisih so Autaahaathom i isihiya anditiwiwaati gaahati awaipati otipipati kiyaatise. O utaaho wo piwiha wa usaamiharaa windi piwaamaataha wanihandi piwaatindimandih i Autaahaathom i isihiyaisi neti masihonji anditiwiwitaandihandapi kandaase. O ami ko piwiha usaamiharaa sandi kato undati kiyaamiharaa atiwi nepi piwaatohiharaahi kaundonaahi ami kiya atiwi nepi gwinyaapi anditititaapo. Siyati nepemaahiwati katonaahi Autaahaathom i isihiya kapihi bimohiyihiya atiwi nepi anditititaapo.

⁶ Nisi naisihyaate, sahi gwinyaataatiwiha nini niwahonisapi namihandi kasatitaano. Nini napiti sangisi jasoniti piwiha wa sahi windi piwaamaatiwihaaraahi nini kasatisanaahi sahi napitaiwi nisi piwiha atiwi naitaapo. O nini siyataataahi gaare. Autaahaathom piwiha atindi neti ami titih ausaati kasatiti ami Autaahaathom piwihaapi nga ginunyaatat nanepipatonih i nini sangisi kandisisanihi sahi baiwi nga atiwi naitaapo.

⁷ Isihiya piwiha baiwi atitaatiwi piwiha titih kiyaamiharaa kaundiataatiwihandapi namihandi kimbaapi katitaano. Wapa piwaamaata apihimaathapa isihiya ipohauhi gaatih i isihiya atisawaawi e sapa saitihawwi gandaase tiwi gwinyaawaayopo. Isi isihiya apwitihi i iposaihi biyati gamaatat mimaipinhonaahi siri apwitihiimahe waipa ahiyaati nawesindihawo titaaipo.

⁸ Iyataati ami wendisangisi siyate. Pwisipi yaipati tunniwi yahwindaatiwi kiyaami jihimainjiho tunniwi yahwindaatiwi usitita katati otipho iposih i atisawaayopo. Isi ami ko pwisipi yaipati kiyohiyihiyaami mitih biyati usititati namasawi tundaatiwihamwaan otipho maamohonaahi kiya pwisipi yaipa kiyohiyihiya napitaiwi atiwi tundaatiwi timetitaapo?

⁹ Iyataati ami sangisangisi naasikati kaiwi piwiha usaamiharaa windi atihomiwi piwaamaatiwi atihomiharaa waniharaahi piwiha isihiyaisi kaundotih napitaiwi atiwi naitaapo. Kinyi piwiha nehihaati notaiso.

¹⁰ Kimaapi yapipataapihi piwiha kiha kiha nahataapihi pihitati ahondaise. Isi kaiwa piwaamawaraahi isihiya usiyihyaahih i kakaaraahi wihwihoanji piwaatindaapo.

¹¹ Iyataati ami utaaho wo piwiha nini windi atihomindi piwaamandiharaa piwaatonaahi komi piwiha kandisihaapi windi biyati g'maanunyaatat namaanesipititaise. Ko nisapi piwiha waamihoe tati gwinyaahonih i ami nini kopi piwiha waamihoe ndi gwinyaito.

¹² Isi ami sangisangisi naasikati kiya nasoapitaise piwiha usaamiharaahi ausaawaahuro. Isi sahi waati pihitiwi Autaahaathom iitipihomihapa nasamitandi gwinyaawaawi Autaahaathoi nunjenwise. Ko watipihandi nasanyonih i sahi Auta-

haat+hom+ is+hiyai+ and+tiwip+ p+w+ha kaundisaih+ kiya Autaahaat+hom+ p+w+haap+ biyati g+wunyaaton+hi and+tit+w+ bitoaitaat+wo.

*Porihō Itipihomī Watipihandī Isihīya Kiraisihopī Gwunyaahohiyihīya Pīwīha Kīha
Kīhaara Pīwaatītaatīwīhandapī Katindīhandapīhaare*

¹³ Autaahaathihomĩ isĩhiyaisĩ saiwi kawiwĩse totĩmandĩ sahĩ saitaaatĩwĩto. Sahĩ Autaahaathihomĩ Itĩphomĩ watĩphandaahĩ piwĩha wa piwaamaatĩpha wanĩhandĩ piwaatapaapaahĩ amĩ Autaahaatĩhoai nunjeme watĩphĩhandĩ nahinyonĩhĩ piwĩha waaaraahĩ wanĩhandĩ piwaatingĩthĩhandapĩ sandĩto tĩpĩ nepemaipĩ kapĩhĩ bimohiyĩhiya atitaatĩwĩ kiyaamĩhaara kaundĩtaapo.

¹⁴ Iyataati am+ n+n+ p+w+ha w+nd+ p+waamand+haara wan+hand+ gaapundataataah+ am+ nis+ maar+hoai maaw+ gaapundataase. O nis+ am+it+haah+ n+n+ gaapundot+handap+ w+nd+ namaanes+pat+taise.

¹⁵ Isi nini napitaindi kaitande. Nini saindi kaito. Nini nisi maar'ho gaapundataataahi am' nisi am'itihaisati ahoyati gaapund'ito. Am' nisi maar'ho Autaahaati'hopi auni'h'iri auni'h'tonih' am' nisi am'itihaisati maasi gw'nyaat' auni'h'iri Autaahaati'hopi kat'ito.

¹⁶ Iyataati ami wiwa utaaho wo Autaahaatihopi windi biyati gimaawunyaataho sangisati maasi sapihi bimonihiki kinyi piwaha waaraahi piwaatipi Autaahaatihoai gaahone undisamihiki kinyi akaaha katipi Autaahaatihoai gaahone undapaase, maatitaise koaisi kinyi piwaha katingihaapi windi gimaawunyaatahoso.

17 Is¹ sah¹i¹ pi¹wi¹ha neh¹ gaahaah¹ kaundi¹wi¹ Autaahaat¹hoai gaahone undawaahandi¹ kandi¹ utaaho Autaahaat¹hop¹ wi¹ndi¹ biyati¹ gi¹maawunyaataho sam¹ katoh¹i¹haap¹ wi¹ndi¹ at¹i¹homisataati¹ and¹i¹ti¹t¹and¹i¹hand¹ wi¹ndi¹ namaitaise.

¹⁸ Nini Autaahaatihoai gaahone undataato Itip'ho watip'handi n'ngisi nan'imih' n'ni p'w'ha windi p'waamand'ha kiha kihaaraahi sangisi nas'tip'haati p'wandaato.

¹⁹ Isi ami Autaahaati+homi isihiya ahoyainjai+hura n+n+ piw+ha nehi naasonyaa+hi ikwi+ri naasairi+h+tahonya tahonya kat+to. Kandunjisan+hi kiyai Autaahaat+ho gw+nyaas+waiwaapi giwunyaati+tando. O ami n+n+ piw+ha p+hi+ndi taah+waiwa piw+ha k+ha k+ha piwaati+tandi sandi owetise.

²⁰ Nis¹ nais+hiyaat¹ nisataiw¹ K¹raisihop¹ g¹wunyaahohiy¹+hiyaate. Sah¹ manyinya sang+hiyaamataiw¹ sam¹ gw¹nyaap¹ kiyoh¹+waiwa nam¹+haap¹ise. Sah¹ maip¹+haiwa kamaiw¹ nam¹+haap¹ise manyinya gaahiya maip¹+haiwa w¹ind¹ kamaayah¹patamataiw¹. Aiwi¹ am¹ gw¹nyaan¹+iw¹ gw¹nyaahiyaataawaaw¹ wapa kaitaat¹+iw¹ gw¹nyapehoh¹imumwaan¹ gw¹nyaap¹ise.

²¹ Autaahaatihomī piwīha winīhapīpaatīhī satatī ahondaise:

“Nin+ is+hiya pi+wi+ha wa pi+waat+wi+hiyai net+ nandusaas+to.

Nandusoaaasisan̄h̄ kiya nuw̄ n̄is̄ is̄hiyais̄i p̄w̄ha waaraah̄i p̄waund̄w̄i kaund̄itaapo. Saind̄i kaisan̄hand̄i kand̄i kiya w̄ind̄i n̄is̄i p̄w̄ha at̄homaan̄itaapo,” *Aisaiyaaho*

28:11-12; Joniho 10:34

tati Awaisiho katisē.

²² Is² Autaahaat¹hom¹ piw¹ha utip¹hand¹ j¹handaat¹i¹ ahotis¹haap¹ ak¹ite
tip¹ mmondaape. Autaahaat¹hop¹ giwunyaahohiy¹hiyai wat¹pihand¹ numwi¹
piw¹ha k¹ha k¹haaraah¹ piwaatot¹mand¹ Autaahaat¹ho n¹n¹ Autaahaat¹hom¹n¹
Ak¹t¹ihon¹hi wat¹pihaiwaisahon¹n¹ k¹imon¹n¹ bindataayo undat¹ isi¹hiya kop¹
gi¹maawunyaahohiy¹hiyai nunj¹at¹ kiyataise. Am¹ sand¹ siyat¹ Autaahaat¹ho kom¹
wat¹pihand¹ k¹aind¹mand¹ aim¹ giwunyaap¹ kom¹hi¹ret¹ iwinjapepih¹rohiy¹hiyais¹
nunj¹at¹ kiyataamaise. Owetise. Is¹hiya kop¹ gi¹maawunyaahohiy¹hiyai nunj¹at¹and¹
sand¹ kiyataise. Iy¹ataat¹ am¹ isi¹hiya baiw¹ giwunyaahohiy¹hiyai Autaahaat¹ho
wat¹pihand¹ numwi¹ piw¹ha atiwi¹ nep¹ ausaahot¹mand¹ Autaahaat¹ho kop¹ aim¹
giwunyaahohiy¹hiyais¹ sah¹ aim¹ nisap¹ gi¹nunyaap¹ nis¹hiyaatimatauh¹ nis¹ maar¹ho
sam¹het¹ ah¹nondaise undat¹ nunj¹at¹ kiyataise. Sand¹ ko siyat¹ k¹aind¹mand¹
is¹hiya w¹ind¹ gi¹maawunyaahohiy¹hiyai nunj¹at¹ kiyataamaise. Owetise. Kop¹ aim¹
giwunyaahohiy¹hiyai nunj¹at¹ kiyataise.

²³ Autaahaati+homi isihiya nahatiya nap+iw+ ahoyan+iw+ bindawaaw+ am+ kiya nahatiya p+iw+hiha kiha kiha windi+ p+iw+amaati+w+hiha wan+haara wan+handi+ p+iw+atisaihaah+ is+hiya usa Autaahaati+hopi+ windi+ g+maawunyaap+hiya kati+h+ nandaapi aim+ bindawaahiya sahi kiyoti+handapi+ windi+ g+maawunyaatat+ namauses+patahiya sapi sat+taapo.

²⁴ O ami sahi nahatiyaati giwunyaahohiyihiyaati Autaahaati homi piwihati atiwi nepi isihikaundi sahi utaaho wo Autaahaati hopi windi giwumaawunyaaho nandaati samihatihi bimainjaho sam piwihara komi maipihaiwa kaiwaiwaapi giwunyaati taise. Ko piwihati atisihaaraahi komi maipihaiwa nahatewa neti nunjonhi giwunyaati taise.

²⁵ Iyati am̃ ko siyati gwinyapendaise. “Nisi maip̃haiwa isihiyaap̃i noasati nisi omañitihi ahinotiwaiwa Autaahaathiho neti ausaati autemataise,” tati gwinyaitaise. Siyati sawimatoñi keti kuraañi satati katitaise, “Titihi ap̃ipaahi ak̃tiñi Autaahaathiho sangisat̃indaise,” tati katitaise.

Titihi Nap̃imasawi Kaiwi Autaahaathihoi Mep̃i Autaahepumapise

²⁶ Isi nisi naisihiyaate, Autaahaathihoi mep̃i autaahepumaitaatiw̃i ahoyanawaahura watip̃haiwa Autaahaathiho nasamiwaiwa kaitaatiw̃ihireti kasati taano. Sahi ninaasiyaatihi saiwi kaitaatiwe. Utaaho wo auñih̃ih̃i Autaahaathihoi mep̃i autaahemwaitand̃ih̃i katane. Iyoñih̃i am̃ Autaahaathihoi piw̃iha isihiyaaisi biyati nusesipati kataunjane. Iyoñih̃i am̃ wo Autaahaathihoi piw̃iha wa kaundisiha ko ausaati auta katane. Iyoñih̃i am̃ wo piw̃iha wa usaamiha windi ko atisati piwaamaataha wañiha piwaatane. Iyoñih̃i am̃ wo piw̃iha ka nepemaahiwati kiyaam̃ihaara katane. Saiwi kiyawaaw̃i Autaahaathihoi isihiya kap̃ih̃i bimohiyihiyai and̃it̃iwip̃ih̃ira kaiwise.

²⁷ Am̃ isihiya usa piw̃iha usaam̃ihaara wañih̃and̃i piwaat̃itaatiwaahi aw̃itiw̃ihiya yahurisangisi am̃i mur̃im̃ingwaasisangisi wo j̃ih̃i piwaatati nam̃ihaahoñih̃i am̃ wo kap̃ih̃i piwaatati nam̃ihaahoñih̃i am̃ wo kas̃iñi piwaatane. Iyoñih̃i am̃ wo kingwaasam̃i piw̃iha waaraahi piwaatot̃ihaap̃i sat̃iw̃iha katawaatopo tati kiyaam̃ihaara nepemaahiwati katane.

²⁸ O am̃ piw̃iha ka nepemaahiwati katitand̃iho kap̃ih̃i owetonaahi ko piw̃iha kiha kihaara Autaahaathihoi isihiyaam̃i ot̃ih̃at̃ih̃ap̃i piwaamaatati nehi b̃ipisi bimone. Nehi b̃ipisi bindataati sawaho kanati am̃ Autaahaathihoisataahihi piwanane.

²⁹ Am̃i woñji sand̃i kasati taano. Iyataati am̃ isihiya usa Autaahaathihoi piw̃iha isihiyai kaund̃itaatiw̃iha atiwi newaawaahi yahurisangi am̃i mur̃imoaisangi isihiya giwunyaahohiyihiyai kaund̃ih̃ise. Kaundisaihi am̃ usa bindawaaw̃i sa piw̃iha t̃itihi Autaahaathihoi nasahaaro e nehihaaro tiwi atiwi nep̃i mmoñiw̃i gw̃inyaapise.

³⁰ Siyati wo taati piw̃iha katoñih̃i kap̃ih̃i deti bimohiyihiya giwunyaahohiyihiyaam̃i woaisi Autaahaathihoi piw̃iha sa kat̃ime undati neti giwunyaati kaundonaahi j̃ih̃i piw̃iha katihiho piw̃iha ka nam̃ihaatosati nehi b̃ipisi bimoñih̃i ko doti katane.

³¹ Sand̃i katot̃im̃andi sahi nahatiyaati Autaahaathihoi piw̃iha atiwi nep̃i isihiyai kaund̃itaatiw̃ito. Ausaawaahura jatawa nap̃imasawi j̃ih̃i woñji katisam̃ih̃i am̃ kap̃ih̃i woñji katisam̃ih̃i am̃ ipoti woñji katiwise. Saiwi kiyawaaw̃i Autaahaathihoi piw̃iha atiñiw̃i katawaaw̃i nahatiyaati Autaahaathihoi piw̃ihaap̃i biyati nasesipati giwunyaat̃ando. Saiwi kiyawaaw̃i Kiraisihom̃ih̃ireti baiwi and̃it̃it̃iw̃i japepih̃ir̃itaatiwo.

³² Sahi kiyawaahura k̃imaiwi kaitaatiwe. Utaaho wo Autaahaathihoi piw̃iha atisati neti isihiyai kaund̃itand̃i It̃ip̃iho Gaaho watip̃ih̃and̃i nunyonaahi ko piw̃iha namasati kat̃itand̃ihuraapuñi am̃ ko piw̃iha kat̃im̃i not̃i owemaitand̃ihuraapuñi sawaho jatataati Autaahaathihoi piw̃iha atisati nes̃iha ausaane.

³³ Isi sahi gw̃inyaapise nyahi ot̃ip̃ipati nosasaati m̃ihoaihraati kaisaihi Autaahaathihoi sandap̃i pound̃itaiso. O am̃ nyahi ot̃ip̃ipati itatamanaati nap̃imasaati napaisaati kaisaihaahi sandap̃i Autaahaathihoi gaare tati maarit̃itaise.

Isi sahi Autaahaathihoi isihiyaati maasi ahoyanawaahura Autaahaathihoi isihiya usa kiyoh̃ipatamataiwi kaiwise.

³⁴ Iyataati am̃ as̃ihiya warisaisahiya saiwi kaitaatiwe. As̃ihiya us̃ihiyaaisahiya Autaahaathihoi isihiya ahoyanoh̃ih̃ip̃ip̃ih̃i piw̃iha windi piwaamaatiw̃i b̃ipi napaisaati bim̃itaatiwe. Kiya as̃ihiya piw̃iha kap̃ih̃i isihiyaam̃i ot̃ihaati piwaat̃itaatiw̃i nyahi windi maar̃imito. Kiya saiwi kamaiwi kiya nehi kiyaam̃i warisaam̃i ot̃it̃ih̃i bimaawise as̃ihiyaap̃i saiwise tati Autaahaathihoi piw̃iha wiñihap̃ipa Mosesiho katati ahaisiheti japepih̃ir̃iwo.

³⁵ O am̃ kiya as̃ihiya wapaapi biyati namusesipati giwunyaatoñih̃i kapaapi nasendaatiwaahi nuw̃i añip̃ip̃ih̃i bindawaaw̃i warisaisi nunjeñiw̃i nepise. Apopaati waati Autaahaathihoi isihiya ahoyanohiyihiyaam̃i ot̃ihaati kiyaam̃i nd̃iheti wapaapi nasenati piwaat̃itand̃i sand̃i t̃itihi maah̃e.

³⁶ Nisi aim̃i kasatoh̃ir̃ih̃ireti japepih̃ir̃iw̃i windi kamaayopo. Owetise. Isi sahi j̃ih̃i yeyetiwi Autaahaathihoi piw̃iha nesisi isihiyai kaund̃it̃ihyaatiw̃itawaawo? Aiwi am̃ nehi sah̃ih̃i Autaahaathihoi piw̃iha atiwihiyaatiw̃itawaawo?

³⁷ Iyataati am̃ sam̃i wo utaaho siyati gw̃inyaataataahi ñiñi Autaahaathihoi piw̃iha atind̃i neti isihiyai kaund̃itand̃i Autaahaathihoi It̃ip̃iho Gaaho naninyahoniso tati gw̃inyaaso so ñiñi piw̃iha k̃ima katot̃imaapi biyati ak̃ite tati gw̃inyaane am̃i Awaisiho wiñihap̃ipa nañim̃ih̃ihapa kandaatono.

²⁶ Siyati ko tiworisa nahataapa wapai maawi nemati owetanhi ami ipotihandi nemaitandihandi sandhi nyahi ishiyaani napwitihaahandisangisi kandinhi nemaitaise.

²⁷ Iyataati ami Autaahaatihomi piwahaathi wapihi satati ahondaise. Autaahaathi kahapaamapi nahataapa neti Kiraishi jati tandi aini komihatihi mataise. Piwaha kima satati katisima Autaahaathi sawaho kahapaamapi nahataapa neti ko jati tandi Kiraishihomi ikwiraatihimataise. Ahi ami nyahi aini mmonihaayo, Autaahaathi kahapaamapi nahataapa neti komi ikwiraatihimasiho. siyataahandi kandi Autaahaathi sawaho kahapaamapiisati ahoyati Kiraishi ninjati tando tati komihatihi windi sanamaise. Owetise.

²⁸ Siyati kapa Kiraishihomi ikwiraathi otitih ahotinjati ipotihura ko Mwaaho Sapiho Autaahaatihomi yatihi asimwaatitih sanoti bimataise, jihura Autaahaathi kahapaamapi neti komi ikwiraathi ahawisihomo. Iyonihi Autaahaathi sawaho nahataapai osamati jati taise.

²⁹ Isihya aini napohiyihyai Autaahaathi japihi ahowimati numwaitandihandapiha piwaha akaahaametati jaiwitaahanaahi isihya napohiyihyai anditwisaihi kiya noaipapi Autaahaatihomi ndiheti gaahiya asitimatitaiti wihandi nepi nasisoaari bimataitwi isihya asihihiya waapoho napaapi nehopo.

³⁰ Sahi nyangisi baiwi nyainjapise, nyahi kimati otipimbatu kawisonihi isihya usa nahateweti nyangisi itihinyatiw nepi nanyopisatitaiti wiyowo. Autaahaathi isihyai windi japihi ahowimati asiyaimitaiti wihandi namumwitaayonaahi nyahi daayaati kandapi piwaha napaapi ausaitaanihe?

³¹ Nisi naisihyaati nisataiwi Kiraishihopi giwunyaahohiyihyaate, asisi nahateweti isihya nngisi nepi nanopisasauihi nini aini napwitiandihandi deti deti nanoaipataise. Nini piwaha akitiha kasatataato nisi naisihyaate. Sandi nini apaapi maato sahi Kiraishi Jisaasihoisawi maasi bimauhi nini sapi maaritaiti piwaha kima kandaato.

³² Isihya aini napohiyihya japihi animwaahipatombi namepaitaiti wihandi sandi akitiandihandaitaahi sandapi nini windi kamaaitaanihe. Kamanaati nehi nanihyaati bindiha nandapa waapoho nga nandaanihe. O ami bousonaahi napowaati sikiyati ahotitihaahandisonaati piwaha kima akaahanaahi isihya Epesaasihandaahapihiya suhwi maasapihomi kairihireti kaiwi bimohiyihyaaisati itihitindaanihe. Aiwi ami kiya nngi napitaiwi anditiniwitaapo. Sandihi owetitaise.

³³ Isihya wiwa napitwi sangisi jaiwisatitaapo. Isihya jaiwisatisaihi ami sahi kiya maipihya maipihaiwa kaiwihyaaisawi daayawaawi sami giwunyaahohiwaiwa nepi nasopisasiwi ami sami gaahaiwa kiyohiwaiwa nepi nasopisasihi.

³⁴ Isi keti sami giwunyaahotihandi nepi titihematiw sami maipihaiwa kiyohiwaiwa bipi namihapise. Nini titih sangisi kasatataato. Kasatataatonu atiwise. Isihya usa sami otihatihi bimohiyihya Autaahaatihopi sangi giwunyaatati nusesipatahiye. Nini piwaha kima katohima sahi atisawaawi japepihihiw sami kiyohitihandapi masitandi kandaato.

Ambipati Japihi Nepasipati Sati Nehi Kati Wipetahate

³⁵ Ami isihya usa satitwi nasendaapo: "Isihya aini napomahohiyihya japihi napitaiwi nepaitaapo? Aiwi ami kiya napomahohiyihya nepawaahura ambipati napitetahati nesihiya nepaitaapo?" tiwi nasendaapo.

³⁶ Isihya usa saiwi taawi nasesaihaahi siya windi giwunyaatati namausesipatahiya katawaatopo. Kinyi mmonihi aini giwunyaatataise. Konihouni ami wapaisangi yamapaise. Yamahinhi namaamasaatati namaapotataahi ami namutati windi yanimisati asipipa windi ahimetitaise.

³⁷ Konihohi ami wapaisangi nehi yandipihohi kwitaaho wipetaho yamapaise. Iyataati yandipihohi so tamitati yananaati ipoti noaipaitandi ahotahomatiyaho yamapaamaise. Owetise.

³⁸ Autaahaathi sawaho giwunyaasihireti konihohi tamitati ami yananaati setitandihapa nunyati ahiyataise. Sawaho siyati yandipihohi kwitaaho kahatamati petaho ninaasoaisi tamitati yananaati nunyataise.

³⁹ Autaahaathi ambipati kiyati ahaipatisangisi sikiyate. Nahataapa nehi naasiketahapamaahe. Owetise. Autaahaathi isihyaami ambipati wipetahati kiyati ahiyataise. Iyati ami maasapihohi ambipati wipetahatisahoi kiyati ahiyataise. Iyati ami koaisi ambipati wipetahati nunyataise. Iyati ami araiho osetetapihoaisi ambipati wipetahati nunyataise.

⁴⁰ Ambipati yamihapataatihapihati siyati nehi kati witihihi ami ambipati yapipatambihati nehi kati wite. Iyataahandi kandi kahapaamapi autahi yamihapataatihohi ahotimbipaami yundanyihah nausainjipapa ami kaiwai nehi wipetati

naasiketahaiwe. Iyataati ami kahapaamapipa kimaapi yapipatambihapaami yundanyiha nausainjipipa ami nehi kapai wipetahapaare.

⁴¹ Ipihomi yundanyiha nausainjitihandi wipetahanditih ami waatihomi yundanyiha wipetahanditih ami kaumbwaatisangisi kaatami yundanyiha wipetahaare. Iyataati ami kaumbwihaiwa otihatih ninaasaamaatami yundanyiha yiyandih wipetahaiwa nausaatahaate.

⁴² Iyataati ami ishihiya aimi napowawhihiya japihi nepahohiyihiyaisangisi siketahiyaare. Isihiya napwauhi yamwaahohiyihiyaami ambipati ainjotati namasaatati nopisasinataise. Ami ishihiya japihi nepahohiyihiyaami ambipatih apiipaahi windi namaasaatati windi namopisasinataise.

⁴³ Ambipati yapipataatih yamwaahohipati sati apiipaahi maipihate. O ami ambipati japihi nepasipati satih apiipaahi gaahate. Iyati ambipati yapipataatih yamwaahohipati sati apiipaahi windi anditimitihate. O ami ambipati japihi nepaitandihati satih apiipaahi watipihate.

⁴⁴ Ambipati nyahi yamwaahopati sati kimaapi yapimbatambihate. O ami ambipati japihi nepasipati sati yamihapataatihapihate. Iyataati ambipati witi yapipatambihatihihi ami ambipati witi yamihapataatihapihatisangisi ahondaise.

⁴⁵ Utaaho jiho Adaamihom pwihaatih wapihi satati jipatipindati ahotise. utaaho jhi wuwaninhi namasati Autaahaatihom kiyati ahaisihom Adaamihom ahoyati piwaataho utaaho noaipataise. O ami Adaamihom ipotihura noaipasihom sopi Autaahaatihom pwihaatih wapihi Kiraisihom namihanati satati ahotise:

“Utaaho jiho Adaamihom so nehi utaaho ishihiyaami mbipa ditihihi maarisati neti asohotati maarisati not nasayataise. Aih ami Adaamihom ipotihom Autaahaatihom itipihom ditihihiisahosi ishihiya asiyihiyaimatitaatwihandisaho noaipataise,”

Wuwanihapihi 2:7

tati ahondaise.

⁴⁶ Kimaapi yapimbataapihi ambipatamihireti kaitaatwihandi jhi noaipataise. O ami maarihomihiireti kaiwi bimitaatwihandi ipoti noaipataati ambipatamihireti kaitaatwihandisi nusatihihaahande.

⁴⁷ Utaaho jiho Adaamihom so yapipatambihore. Nehi yapipataahi Autaahaatihom kiyati ahawihihore. O ami ipoti noaipasihom so yamihapataatihapihore.

⁴⁸ Nyahi ishihiyaami yapipatambihiyaanini utaaho so yapipatambihomatiyaahiyaanine. Iyataati ami nyahi Kiraisihom biyaati giwunyaahohiyihiyaanini ami utaaho so yamihapataatihapihomatiyaahiyaanini noaipahaayo.

⁴⁹ Akitinhi nyahi so utaaho yapipatambihomatiyaahiyaanini bindihaayo. siyaahiyaanindaahandi kandi ipotihura so utaaho yamihapaatapihomatiyaahiyaanini bimito.

⁵⁰ Nisi naisihiyaati nisataiwi Kiraisihom giwunyaahohiyihiyaate. Nini sangisi piwiha aimi nasanyohimaami tanyaaha siyate. Isihiya kimaapi yapipatambihiya yamihapataatih Autaahaatihom ishihiyai winjaati bimimbipih windi naiwi namindaataapo. Iyataati ami kahapaamapipa namasaatati nosasinahapa ami kahapaamapipa namaamasaatati namosasinahapa windi namaitaise.

⁵¹ Sahi baiwi atiwise. Piwiha kima noasandinjiha ausaati sangi nini kasatitandiyi.* Nyahi nahatiyaan sangi napowaati bindihaahandi kandi keti kuraanhi nyahi nahatiyaan ambipati wipetahati newa wipetahiyaanitito.

⁵² Ipotihura sandi siyati keti kuraanhi kinaapaahoyati ndiha nihoaatihiri timaamasipatamatiyati otipihom kapaparihiri ipotihandi iposaihi gaatonihura noaipataise. Iyonih sura ishihiya aimi napopi owetohiyihiya japihi nepaitaapo. Nepapi kiya jihaati windi namosasindaapo. Iyonih ami nyahi asiyihiyaan sura namapowaati bimohiyihiyaanini noaipawaati wipetahiyaanitito.

⁵³ Sandi siyahandapito kimat ambipati namasaatati nosasinjipati noaipati wipetahatitati katinihi nasisoaari ahotimi nutaise. Ambipati napwipati wipetahati noaipati windi owemetati katinihi asipatitati ahotimi nutaise.

⁵⁴ Akite. Ambipati sati namasaatati nosasinjipati noaipati wipetahatitati nasisoaari katinihi ahotimi nutaise. Ambipati sati napwipati wipetahati noaipati asipimatati katinihi ahotitaise. Siyonih sura Autaahaatihom piwiha sapa saitaise tati ahotisihom noaipati akaahaatitaise. Autaahaatihom piwiha wapihi satati ahotisihapito:

“Autaahaatihom kohematati ishihiya napwitaatwihandi tiwati ipatisati kandisihom owe-mataise.”

Aisaiyaaho

25:8

* 15:51: Kiraisihom japihi kimaapi yapipataapihi nasonihura saiwa nyangi nanyoapati kanyimatitaise.

55 “Kinyi ishiya napwitaatiwihandanyi watipihandi maahe?

“Kinyi kinyi watipihanda yaipataahamataimbi ishiyai yaawihandi nunyapi tiwinhi napohitihandi maahe?”

Oseyaahe 13:14

tati ahotishihaapito.

56 Isihiya napwitaatiwihandami watipihandi ishiyai yaawihandi numwindihandi sandi ishiya maipihaiwa kiyohitihande. Ami maipihandami watipihandi sandi winihapipa Autaahaathiho Mosesihoai numwih jipatipaimbipaare.

57 Siyatisi ami nyahih Autaahaathihoai kinyi gaahone gaare unditihaawo. Nyami Awaisiho Jisasi Kiraishihom watipihandaahi Autaahaathiho nyangisi neti anditinyaisih pwisipi yaipati nyahemataati newa iphatisaati ami napwitihaahandisangi aimi ipatisihaayono.

58 Isi nisi naisihiyaati nisataiwi Kiraishihopi giwunyaahohiyihiyaate. Sahi baiwinhi andititwi bitosawise. Aiwi sahi wapaapi yaiwi onihimitiwise. Sahi dipipataasin Awaisihom otipipati waati kiyohitihandi nehihandi owetitandimaah. Owetise. Sahi saiwi gwinyaapi Awaisihom otipipati nahateweti waati andititwi kawiwise.

16

Porih Autaahaathihom Ishihiya Jerusalemihanda Bimohiyihiyaapi Nawihohoyohih Nusoasitaatiwi Kaundataase

1 Autaahaathihom ishiya Jerusalemihanda bimohiyihiyai anditiwipi nawih numwitaatiwihandapi naniseniwi kandotihandapi nini sangi wani sandi kasatataato. Ishiya Kiraishihopi giwunyaahohiyihiya aunahipati Garesiyaahanda bimohiyihiyai saiwi kaiwise unditi kaundonih kiya aimi kiyowi ami sangisangisi naasikati kaiwi nawihohoaaitaatiwi maaritataayo.

2 Iyataati ishiya Garesiyaahiyaisi nini saunditi kaundataato: Ninaasiyaati Sandehandi nahateweti nawihoh baiwi yandhipi ahoaimi nuwise biyati taahih tmetati ahotitando. Tmetati ahotinjati nini napisanihi sahi nawihopi windi daapi mmoniw nehi nanihaiwi aimi tmetindihandisi nepinimtaatiwo undataato.

3 Isi nini napiti sapih Korindihanda noaipati ishiya nawihoh nga baiwi isiwatiwi jaitaapo twi namihanohiyihiyai utipihoh wo jipatipaindi nawihohaisati nunyausoasitandoh kiya nawihouni utipihouni isisi Jerusalemihanda Autaahaathihom ishiyaisi kimo nawihoh Autaahaathihom ishiya Korindihandaahapihya sapi nasusoasauhihohoe undiwi numwito.

4 Iyataati ami nini nawahonisingisi Jerusalemihandaahapi naitandi gaatanaahi naisanihi ami kiya maasi ningisawi naitaapo.

Porih Korindihiyai Noti Iwinjaitandi Kaundataase

5 Nini yapipati Masetoniyaahandaahira napitandi gwinyaati bindataayo. Isi kira yapipati Masetoniyaahandaahira napito. Saindi kira nasataati Autaahaathihom ishiyai iwinjati usonimi napiti sapih Korindihanda noaipaito.

6 Nini napiti sangisati wonji bimto. Bimisanhi asisih mbipa mbwaati wipati wipiwisihha sanoti owetonihapo. Siyati owetanhi kapih nasamasisi waphapi naisanihi sahi nga nawihoh naninyawi daihira daupwi natwinoasitaatiwo.

7 Nini binotaati neh masihonjeti sangisi jasondandi sandi pondise. Isi ami nini saindi kaitandi Awaisihoh gaare tati gwinyaahonaahi nini sangisati utaar masiwonji maasi bimitandi sandi gaare.

8 O ami wani kimuraahi kimbhi Epesaasihandaahi bimto. Bimisanhi asisih Judaahiyaami awaisih kimbapihoh Pendikosihandi noaipati sanoti owetanihura kapih namasisi napito.

9 Nini kimbhi Epesaasimanda bimtaano totimandi apaapi maato, Awaisihoh nisapi daihira daanushito nini ishiyaisi Autaahaathihom pwiha bairi ausaati taahiwaiweti kandunjatando ishiya taahiyihiya kinyi pwiha sa amusaapi bipi namape ndiwi nipatisaihihandi kando.

10 Isi ami Timoteho sangi jasondandi nasonaahi sahi koaisi baiwi usonwi maaritwi numwaapi, koaisangi nisatiyati Awaisihom otipipati kimikati kawisataahoso.

11 Isi koaisi sahi ahosumwapi nehihoh twi mausowise. Nehi wapa ko nenoaahitimbipa baiwi nunyawise, komi maarihi biyati wiwitonhi nesi kimbhipi napitandoh. Ko usa naisihiyaisati maasi japihi napitaiso ndi nini kimbhi jatataayo.

12 Nyami naisihoh Aporosihopi sandi wihoanhiha kasatataato. Nini watipindi anditindi Aporosihohi sapi kiyai usonda numwe ishiya kimiya naisihya giwunyaahohiyihiyaisapi maaso unditi kaundonihandi kandi ko windi sangisenda

namaapise. Wani kɪmura maasi numwe undonhi namaasi ami ipothiura komi ambipati maarho nuripaitati napitaahiwisonihura sangisi jasondandi napitaise.

Porho Kiyaisi Pwiha Ipotiha Kaundataase

¹³ Sahi sawanaati baiwi jaawi jatiniwo wiwa ishiya nasamaasi daihira asira naisaihi nowaawi Kraisihoi namapi wɪndi koai namaawipinjitaawo. Sahi Kraisihopi baiwi gɪwunyaahohitihandi wɪndi namaamapi baiwi anitiwi isiwatwɪse. Aiwɪ wapaapi wɪndi yamaiwi andititwi bitosawise.

¹⁴ Sami kiyohwaiwa saiwa Autaahaatihoisunɪ ami ishiyaisunɪ maarho nun-yawaawi kiyawaayowɪ ami kaiwa kaimi nuwɪse.

¹⁵ Sahi aimi Sɪtepanaasihopunɪ ami komihusasapunɪ gɪsunyaatahiyaate. Susasi yapipati Akaiyaahandaahapɪ ishiya sangi gɪwunyaahauhi jɪhi Kraisihopi gɪwunyaahohususase. Kusasi sawusasami maaritwi gɪwunyaahohitihandaahɪ dosisɪ Autaahaatihomɪ ishiyaisi anditwipihati otipipati kiyawaayopo. Aihɪ ninɪ anditindi watipindi sandi kasatataato.

¹⁶ Ishiya saiwhiya pwiha kasatisaihi kiyaami pwiha atiwɪwi ami kiyaamihatihi pinuwɪse. Iyataati ami ishiya usaisangisi kiya kawiusepaapi maasi otipipati kiyohiyhiyaamihatihi bimaawise.

¹⁷ Iyataati itingingwaasi Sɪtepanaasihotihɪ Potunaatusihotihɪ Akaikaasihotihɪ singwaasi napɪwɪ nɪngi nisonihauhi ami ninɪ kingwaasi usonataati apipaahi aungohandi maaritataayo. Sandi apaapimaahɛ ami sahɪ nahatiyaati wɪndi napɪwɪ maanisondauhi kingwaasi sami aunahipati nepɪ sami pwiha nesi napɪwɪ nisonɪwɪ piwandaue.

¹⁸ Kiya napɪwɪ nɪngisi nisonihauhi nisi maarho apipaahi biyati wɪnitataisi ami sami maarhoaisangisi wɪsaititaise. Isi ishiya saiwhiyaapi maaritwi kiyaami pwiha baiwi atiwɪwɪse.

¹⁹ Autaahaatihomɪ ishiya kimbhi propinjihandi Esiyaahanda bimohiyhiya sangisi ipihirete satawaatopo. Aihɪ ami Akwiraahotihɪ ami Pirisiraahaatitihɪ ami ishiya Kraisihopi gɪwunyaahohiyhiyaatihɪ kasanyurami anjipipihɪ maasi ahoyanohiyhiyaatihɪ sangisi Awaisihomɪ ambipataahɪ ipihirete satawaatopo.

²⁰ Kraisihopi gɪwunyaahohiyhiya nahatiya kimbhapihya sangisi ipihirete satawaatopo. Kraisihopi gɪwunyaahohiyhiyaami kiyohirihireti kaiwi wihɪwihooanɪ gerinɪwɪ bimaawise.

²¹ Ninɪ Porihoninɪ ipihirete satiti nisi ikwiraahi nɪwahoninɪ jipatapaindi nusoasataayo.

²² Ishiya usa Awaisihoi maarho baiwi namunyawi pohipɪwisohiyhiyaamiheti komi apowindihandi kandinhi siyaamiheti ahotitaise. Awaisi Awaisihonɛ namme.

²³ Awaisiho Jisaasihomɪ maarho asipaindihandi sangisati maasi ahotitaise.

²⁴ Ninɪ Kraisɪ Jisaasihomɪ ambipataahɪ sahɪ nahatiyaatangisi maarho nasanyataayo.

Porho Utipimo Kimo Kapiho Korindhiyaapi Jipatipaisihore Kimandi 2 Korindhiyaapi Utipimandapi Nesipihande

Porho Epesaasihanda namasi noti yapipati Masetoniyaahanda bimih kinaungwiha naasaahi sanaihi 56 A.D. hura piwiha kima Porho jipatipiyahaare. Aih ishiya usa komi piwiha jha atisawaawi kiya nasenawaayopo. Kiya saiwi atiwi nehauhi Porho atisataati gaare ndaase. Saiwa siyati owetih ipoti Porho Korindhiyai saiwi Autaahaatihomi ishiya Jerusaremhanda bimohiyihiyai anditiwipi numwitaatiwihapaapi daihira nunjati kaundaase. Iyati ko Porho piwiha ipotih kaundati osasepihaati ami ishiya Korindhiyaami usa Porhomi piwiha baiwi atiwi namepi pohipiyauhi kiyaapi apowih itihindaase.

2 Korindhiyaapi Piwiha Napimasataise

Porho ishiyai gaahure undati ami piwiha namasati jipatipaisiha (1:1-11)

Porho piwiha kataunjataati komi piwiha nahata gwuwunyahohiyihiyaaami maarihomi kaitandihiretapihaiwaapi kaundisiha (1:12-7:16)

Porho kiyaapi piwiha ausaati kaundati nawiho nahatiyaati ahoaiwi ishiya Jerusaremhanda bimohiyihiyai anditiwipi numwitaatiwe undisiha (8:1-9:15)

Ko saindimanti kiya komi piwiha kaundisiha baiwi atiwiwi piwiha kaapi akaahe tiwi gwinyaitaatiwe. Iyati ami Porho komi otipipati kaipatapi saindi saindi kiyataayo tati piwiha ausaati kaundati ami Awaisiho Jisaasiho Kom otipipati kawitandi gaatati numwaasitihandapimaawi kaundisiha (10:1-13:10)

Porho komi piwiha kaundimi noti osasepihaasiha (13:11-13)

¹ Nini Porihonini Kiraishi Jisaasiho komi piwiha awusaitandi kandati naninyati natanoaasisihonine. Nini Kiraishihomi piwiha awusaitandi Autaahaathiho maaritataati ningi nanimahanati piwiha naninyati neti natanoaasisihonine. Nini sapi utipimo kimo jipatipiyataayo. Iyataati nyami naisoho Timoteho kimo nngisati kimbhi maasi bindihaawi maisihooanji Autaahaatihomi ishiyaami aunahipa awaipati sitihandi Korindhanda bimohiyihiyaatangisuni ami Autaahaathiho ishiya komihiyaimatitaatiw namihainjawhiya yapipati Akaiyaahanda bimohiyihiyahatiyaisuni ahoya gaahuraare satihato.

² Iyaha nyami Apiho Autaahaathihouni ami nyami Awaisiho Jisasi Kiraishihouni sangisi gaahandi kasimi nepi anditisaisaihi sahi wapaapi pihitiwi windi gimunyaapi ami sami maariho windi noti nasatimaitandi yihooanji Autaahaathihoai piwaundiha nunjenhaayo.

Autaahaathiho Komi Ishiyai Anditiwataise Wapaara Neti Nusopisasihura

³ Nyahi Autaahaatihomi ambipati niwimaitihaawo. Ami kimi ko Autaahaatimo nyami Awaisiho Jisasi Kiraishihomi Sapihoso. Iyati ami ko Komi maariho asipiyati tundindihandami tanyaaahosi nasisoaari nyangi maariho asipinyisati nyatatamanati ami neti anditinyaiwahore.

⁴ Ami ko siyahosi nini naanjhaiwa nehonihura ami ningi ko Autaahaathiho anditiniwataise, ami ishiya usa naanjhaiwa nesaihihiyai nini kati kaindi ami anditiwitiwando. Isi ami nngisi Autaahaathiho neti anditinihipatamataindi kimi kireti ishiya usa kiya naanjhandi nesaihihura nini nga kiyai anditiwitiwo.

⁵ Iyataati ami Kiraishiho Kom maariho ambipati yaawihaiwa konih nepi naipata-mataindi nini koai niwipinjohnoninisingi ami noaipati Kiraishihomihoninimatonih ishiya nisi maariho ambipati yaasihaiwa naninyawaayopo. Iyataahandi kandi ami nini Kiraishihomihoninitihi Autaahaathiho konih ningi taati anditiniwati ninjatimi notaise.

⁶ Ami nini nisi ambipati maariho yaasati mimaipinimatahaiwa taati nehohiwimaiwa apaapi mahe Autaahaathiho ningi anditinihonih sahi ningi ninjaitaatiwe. Ninjawaawi ami nyangisingi Porihoi Autaahaathiho anditiwisipatamatiyati anditinyaiwitiwo tiwi Autaahaathihopi baiwi gwunyaasaihi ko sangisi japihi nasamaati anditisaihihi sahi sami maariho ambipati yaasihaiwa nehohiwaiwaapi sahi yaiwi windi timaamihaitaatiwe. Iyataati Autaahaathiho nini nisi ambipati maariho yaasihaiwa nehohura anditinihitimandi apaapi mahe ami sahi ningisi ninjawaawi satiw nyangisingi sikireti Porihoi Autaahaathiho anditiwisipatamatiyati nyahi yaasihaiwa nesaihihura anditinyaiwitiwo tiwi sahi andititaatiwihandi naitaatiwe.

⁷ Aih! am! n!ni! sapi! saindi! kiya yaaw!haiwa newaahandi! kandi! kiyaanihi! watipitiwi! bitoaitaapo ndi! gisunyaataayo. Am! sandi! apaap!maahe! sahi! sami! maariho ambipati! yaas!haiwa n!ni! nehohipatamataiwi! nesaihi! Autaahaathiho n!ngi anditi!nisi!patamatiyati! sangisi! ko anditi!saiwi!taihi! n!ni! mmoni! gwinyaataate.

⁸ Isi! nisi! naisi!hiyaate, sandapi! sahi! mmoni!wise. N!ni! nisi! maariho ambipati! yaas!haiwa asakaindi! yapipati! Piropinj!handi! Esiyaahanda nanaipasihi! n!ni! ne-taayo. Iyataati! saiwa nisi! maariho ambipati! yaasati! m!maipinimatiwaiwa apipaahi! aungwohaiwanda nisi! andit!tami! watip!handi! nanitip!haahandi! n!ni! nga w!ndi! neti! timwaapwiti!taahetahaiwa n!ngi nanaipataise. Aih! k!mandi! kandapi! n!ni! saindi! mmoni! gwinyaataayo: N!ni! w!ndi! asohoninimetito, napwito ndo.

⁹ Sandi! sailmainjihi! am! akiti!nihi! n!ni! sandi!: e wani! k!mura nisapi! ko napwito tati! Autaahaathiho katati! gwinyaasurandaatisi! n!ni! kapw!tande ndi! gwinyaataayo. Am! n!ni! sandi! saindi! gwinyaahohiti!mandi! apaap!maahe, n!ni! ni!wahonin! watip!honinisi! nga andititi!tondi! w!ndi! ni!wahonisapi! minjati!ndi! nehi! Autaahaathiho apipaahi! watip!ho am! isi!hiya aim! napomahohiyi!hiyaaisangi! ahowimati! japihi! numwaashoeti! nisi! maariho ahiyati! koaisaahihi! winjati!tande, am! ko n!ngi nitatamanati! nga anditi!niw!tando.

¹⁰ Iyataati! j!hura n!ni! saindi! napw!tandi! detiti!h!hura Autaahaathiho n!ngi japihi! nanimaahore. Siyati! n!ngi japihi! nanimaahosi! wapa n!ngi neti! m!maipinisiati! nanop!sasitandihapa nanaipahonihura kaiwaati!hapi! ko n!ngi japihi! nanimaitaise. Nanimaahotihi! am! n!ngi wiwa neti! nanop!sasati! yaas!handi! nanim!tandihaiwa nanaipahonihura Autaahaathiho konihi! japihi! nanimaapi! nutandi! n!ni! Kop! watip!ndi! giwunyaataayo.

¹¹ Iyataati! sahi! nisapi! gaapundi!taatiwi! n!ni! gwinyaataati!: nisapi! gaapundi!wise satiti! nasisenataayo. Iyataati! am! isi!hiya taahiyi!hiya nisapi! gaapundisaihi! Autaahaathiho gaahati! kiyati! kiyaam! gaapi!pati! ati!wisati! n!ngi neti! nanop!sasitandihaiwa wiwa nanaipasi!waiwaati!hapi! nanimaahonih! am! kandapi! isi!hiya taahiyi!hiya Autaahaathihoi! kiny! gaahone gaare unditaapo.

Poriho Korindhiyai Napiti! Jasondo Undataahandi! Kandi! Noti! Mausose

¹² Iyataati! n!ni! akiti!nihi! maarititi! sandi! kandaato. Isi!hiya nahatiyaam! ndiheti! gaahonin! saasanotahonin! daindi! bitondaayo ndo. Iyataati! am! sa pi!wa n!ni! katohi!maapi! nisi! maarihoaisangi! akite tati! ginunyaatataise. Am! sahihi! aim! sawanaati! mmoni!w!hiyaate. N!ni! sami! otihati!hi! titi!hi! saasanotahonin! Autaahaathiho maari-tiri!h!reti! sami! ndiheti! auta daindi! bitohonih!o. Saindi! daindi! bitondaati! isi!hiya Autaahaathihoi! mausoniw!hiya amiti!ha gaaha gwinyaahohiri!h!reti! neti! japepihi!rataamaayo. Owetise. Nehi! n!ni! gaahandi! w!ndi! kamaindihandi! kandi! Autaahaathiho nehi! koaisun-yaati! gaahati! kanisati! anditi!niw!tandi! kop! giwunyaataayo.

¹³⁻¹⁴ Iyataati! uti!piwa n!ni! sapi! jipati!piyohi!wiwa sahi! nga awiti!wi! mmoni!w! nasesipati!tandih!reti! n!ni! jipati!piyataayo. Iyataati! wan!mura sapi! n!ni! jipati!piyohi!wiwa pi!wi!ha nahata sahi! w!ndi! moni!w! namaasesipainje. Namaasesipainji!h!handi! kandi! am! sapi! saindi! kiya! ipoti!hura biyati! nusesipatonih! mmonawaaw! Poriho wapa namoaasati! nahataapa titi!hi! akiti!nihi! kanyatataase titi!taati!wi! n!ni! gwinyaataayo. Am! sahi! saisaihi! nyami! Awaisi!ho Jisaasi!ho isi!hiyai neti! tipitapaati! usondandi! japihi! nasonihura n!ni! sapi! maaritisanih! am! sahi! nisapi! maariti!taatiwo.

¹⁵⁻¹⁶ Am! sahi! nisapi! maaritauhi! kandapi! Piropinj!handi! Masetoniyaahandaahapi! notaati! j!hi! sangisi! jainjaitandi! gwinyaaho. Jainjap! nundati! am! japihi! Masetoniyaahan-daahiraapi! nasataati! j!haati! jainjaitando. Saindi! yataira jainjati! am! asis!ha waati! neti! sangisi! Autaahaathiho jatatamanati! anditi!saiw!tandih!retapi! n!ni! sangi! pi!waasati!tando. Sangisi! saindi! pi!waasati!hi! nasahosisanhi! am! sahi! sura wapa n!ni! Piropinj!handi! Judiyaahandaahapi! isi!si! nutandihapaun! am! n!ngisi! daihi!ra anditi!niw!tandih!hapa wapaun! nanim!taatiwo. Sandi! n!ni! katohiti!ndi! apipaahi! akiti!nihi! kaitandi! gwinyaati! kandaato. Jaipi!paamaahe. Owetise.

¹⁷ Isi! am! sahi! nisapi! Poriho ko nehi! pi!wi!ha etitaati!ndaaso ti!wi! n!ni! napiti! sangisi! jasondo satohiti!mandapi! gwinyaawaayowo? Am! n!nihi! wapa kaitandi! gwinyaati! pi!wi!ha wisasohiri!h!reti! utaaho wo Autaahaathihoi! mausonaho kairi!h!reti! kiyataamaayo, am! sahi! nisapi! saiwi! sireti! gwinyaaitaatiwo. Aindi! am! naasi!kura utaaho wo isi!hiyai saundati!: “Ye akiti!nihi! n!ni! sandi! kaito,” undatosati! am! nehi! ni!wip!handi! tanyaa!ha owehandi! nepemaitati! satati!: “Owe. N!ni! w!ndi! sandi! kamaito,” undisi!homataindi! kiyataamaayo. Owe. N!ni! w!ndi! saindi! kamaindihonine.

¹⁸ Am! akiti!nihi! Autaahaathiho wapa kaitandi! j!hi! pi!wi!ha ti!manati! sapa kaito tati! katimb!pa nasisoaari! titi!hi! kapaahihi! kiyahore. Aih! am! nisangi! sikireti! kiyataayo.

Aindi nini windi apipaahi sandi: “Ye, kimandi nini kaito,” ndosati tanyaahe owehandi nepemaindi owe. Nini sandi windi kamaito ndi kandihoni-maaha. Owetise.

¹⁹ Iyataati ami nini Porihoni Sairaasiyi Timoteyaisati maasi Autaahaathom Mwaahe Jisasi Kiraishopi katawaasasohiha windi motinati namaasesipataha yaing-wanaan sangisi katawaasasahaamaayo. Nehi naasaahihi katawaasasahaayo. Iyataati Kiraishi kop Autaahaathiho satati Kiraishi setaho noaipati ami siyahaiwa kaitaise tati katirihiri kireti ketaho noaipati ami wapa ketihapa kiyataise. Iyataati Kiraishi Autaahaathoi windi apipaahi samundahore: “Ye, nini kinyi maaritingithandihini kaitaano,” undatosati ka nema wapa ko sawaho maaritimbipa kiyahomaaha. Owetise. Kiraishohi Autaahaathoi, “Kinyi maaritingipipaahihini kaitaano,” undimbipa kapaahihini titihini kiyahore.

²⁰ Ami kimandi nini apaapimaato. Nahataapa isihiyaisuni ami kiyaapun kawitandi Autaahaathiho jhi tmanati katati ahaimbipa Kiraishiho neti isihiyai kapa nahataapa kawisati gaamataise. Ahi ami sandi Kiraishiho kaindipati nyahi sataati: “Ye, akite. Autaahaathiho isihiyaisi kawitandi jhi tmanati katimbipa kapa kiyataise,” taati Autaahaathoi nawaati mepi autahewaumwahaayo.

²¹⁻²² Iyataati ami Autaahaathiho nehi ko sawahohihini ningisuni ami sangisuni anditinyaisihini ami nyahi Kiraishopi andititaiti giwunyaahaayo. Giwunyaahonihi Autaahaathiho komi Itipihho Gaahoi neti natausaasihini ko nasati nyami omanjitihihi maarihooatihini bindataise. Iyataati so Itipo nyami omanjitihihi bimisoraahi Autaahaathiho sanyatati: “Sahi apipaahi kiyaatinihini nishiyaatimaitaatiwini nasamihanataayo,” nyatataise. Iyati ami Itipimo Autaahaathiho nyangisi nanyinyati neti natausaasihini nasati nyami omanjitihihi bimiso so ipotihura nyahi komi isihyaanangi gaahaiwa nahataapa nanyamitandi neti jhi apipaahi katati tmanati ahaimbipaami jhapihapa nanyinyataise. Ami ipotihura gaahapa nahataapa sapi namihandihini ahiyopipa nasamito nyatato.

Poriho Korindhiyai Ket Noti Maawinjasithandapi Nusesipati Kaundataase

²³ Wani kima piwima nini keti japihi sangisenda namaasohithandapihaare. Nini sangisenda japihi keti notaataahi ami maipihandini samihathihi ahotindihandapi piwiha apipaahi watipha kasatisanihi ami sami maariho omanjitihihi yaasati neti nasopisasinati maipititaihi kandapi nini sangisenda japihi keti kura namaaso. Iyataati ami piwiha sa nehi akiti akithaanhi Autaahaathiho ninjati mmosihini nini kandaato. Isi ami nini jaipitisanahi gaasi Autaahaathiho ngingi neti nanosasane.

²⁴ Iyataati ami sahihi aimi anditititwini Jisaasihopi taawi nga giwunyaawaayopo. Saiwi sahi giwunyaawaayowini nini sangisi sasatiti nini Kiraishopi kandiseasohipipa sapa sapaapi giwunyaapise satitandimaaha. Owe. Nini nehi sami Kiraishopi aimi giwunyaahohithandini neti anditisaiwataayo ami sahi kiyaatinihini Kiraishopitha piwiha akaaha anditititwini giwunyaapi maarititaatiwo.

2

¹ Ahi nini piwiha apipaahi watipha waapihindi jhi napiti kasatohipatamataindi kasatisanihi ami sahuni ninun nyami maariho yaasati nanyopisasinaihi kandapi nini namati usinjaati keti kuraanhi maipihandini samihathihi ahotisura namaaso. Isi sahi sawanaati sandapi mmondaapo.

² Iyataati ami nini sami maariho omanjitihihi neti nasopisasiti yaasihandini nasamisanhi sahi windi maariमितisaihi ami ngingi nisi maariho omanjitihihi nepi nanipipaisaihi nini maarititandihya Korindhiya usa bimimitaapo. Ami nehi sahiho.

³ Iyataati ami sandi kandapi nini giwinyataati keti titihini kuraanhi sangi jasondandini namaapiti nisi utipihho jipatiapai ndi sapi aimi nusooasataayo. Ami sahi samihathihi maipihandini ahotindihandapi japihi nepemaitiwini ami sahi sawanaati titihematisaihapo. Ami nini sangisenda napisanihura sahi nisi maariho yaasati maariमितithandini naninyawini nini maarititandini sahi nisi maariho nepi nanipipaitaatiwo. Aisaihi nini nisi utipihooatihini aimi kasatohipatamatiyaati nyahi nahatiyaani sahuni ninun maaritithaawo.

⁴ Nini sapi utipimo kimo sheti saindi jipatihiyohithandini apaapi-maaha nisi amitha nanopisasinati waati mitaahi phindi giwinyati ami nisi maariho noti nasanisati yaasati nanitimasihini ami nini giwimetaati kutipati katisati jipatihiyataayo. Iyataati nini sangisi apipaahi aungwohandini nisi maariho nasanyohithandini sahi mmondaatiwini jipatihiyataayo. Ami nini sami maariho omanjitihihi neti sangisi yaasithandini nasopisasinanihi mandiropatiwi isetitaatiwimaaha. Owetise.

Poriho Korindhiyai Utaaho Maipihandini Kaisihoi Japihi Numwaapise Undataase

⁵ Iyataati ami utaaso so nisuni samuni maariho neti nanyopisati yaasihandi nanyamiso nyahi nahatiyaanangi kanyisataise. Iyataati ami ko piwaha katati tmanati kaindindi sahi nahatiyaatangi wamwaanji wamwaanji nasetaise. Ami nini sandi ko kaindihandi wamwaanji wamwaanji sangi nasetaise tohiti mandi apaapimaato kandapi piwaha aimi nini katoha sikatihi to. Aih ami nini kaami tiwathihaati naimaati wa japhi katitandi pondihito.

⁶ Iyataati koaisi titihapumwaitaatiwi ko maipihandi kaindihandapi wihoanji aimi nunyaw sandi ipotihura kinyi windi kamaatipi kamaime undohitindi gaatihito. Aih ko maipihandi kaisiho namati wani aimi nepemaitataise.

⁷ Isi wani sahi ko maipihandi kaindihandapi nanipimatiwi komi maipihandi kandinhi nepumapi japhi numwaapi koai sahi anditiwipise. Ami sahi komi maipihandi nepumaamasahi kandapi ko pihititi waati maariho asipiyati gwinyaatoanda wiwa daahi konhi nopisasinga.

⁸ Ami sandi kandapi nini sangisi tariwisatiti sahi auta koai nunjawi maariho nunyawise satataato.

⁹ Ami jhi nini sangisi sasatiti koaisi sahi waati waati watipitiwi piwaha kaundiwise satohitindi nini kasatohipipa kapa sahi atiwi kiyowondi mmondandi piwaha sapi aimi jipati piyo.

¹⁰ Ami sahi utaaho womi maipihandi nepumawaawaahi ami nngisangi maasi timaamaititi komi maipihandi nemwataayo. Iyataati utaaso so nngisi maipihandi kanisoai komi kaindihandi awaindihandimetihandi kandi ko maipihandi nngi kanindihandi nemwataayo. Sahi nepi japhi timaamaitiwi itatamanindaatiwi gwinyaataati utaasomi maipihandi nemwataayo. Sandi nini akitihi titihi kiyataayo.

¹¹ Iyataati sandi nyangi nanyoipasitindi wiwa Bwaasirihiri neti awaindemati daahi nanyopisati nyami timaamaitohitihandi neti nanyispaitaihe. Isi ami nyahi Bwaasirihiri kaiwaiwa mmonaahiyaanis nyahi Kiri windi neh maawinjaati ami windi namaawupwaitihaawo.

Poriho Koaisi Autaahaatiho Otipipati Numwipatapi Kandaase

¹² Iyataati wani piwaha nehi kai wa nini katitandiyi: Nini Kiraishihopi piwaha gaaha waniha ausaitandi aunahipati Tiropaasihanda notaayo. Saindi niyonihi ami Awaisiho nini komi piwaha kapihi isihiyai kandunjitandi daihira neti daanuwati titihenmataise.

¹³ Saindi kaindunjitandi daihira nutati japwaatataahandi kandi sapihisi nini naisoho Taitusihoai piwaha sapihisi isihiyai woaisi nini mausonataati ami kandapi nini maariho windi yatihimaanitise. Ami sandi nini sapi pihindi gwinyaataate. Aih ami sapihisi nehi masihoni isihiyaisi bimambiti kiyai numwasi gaasi bimaawise undititapi yapipati piropinjihandi Masetoniyaahandaahapi notaayo. Iyataati nini Taitusihoapi daapi notaayo.

Autaahaatiho Watipihandaahi Aposerihiya Tiworisai Tipi Iphatisawaayopo

¹⁴ Iyataahandi kandi wani nini Autaahaatihoai kinyi gaahone unditi mepi autaa-hemwataayo ami nyahi komi piwaha nesi daayaati ausaawa kataunjohiyihiyaanahi Kiraishihoisai timaamaitohitihandi Autaahaatiho nasisoari neti anditinyaisihisi ami kahapaamapi nyahi komi otipipati kawitihahirira neti nanyisapusiwaiwai nyahi newaati tiwa iphatisawaamihayo. Nyahimata tiwa iphatisotimandi siyaati nyahi tiworisai tiwa iphatisai isihiyai numwaasi nasohiyihiya kimiye undiwi nasooanwi aunihiyohipatamatiyaati isihiyai nunjihayo. Iyataati Autaahaatiho nyangisi nahataapihi neti natanyoasihisi isihiyaisi komi piwaha nyahi katawaunjihayo. Katawaunjonhi kiretapi isihiya Autaahaatihopi mmonwi gwunyaawaayopo. Iyataati komi piwaha nyahi isihiyaisi katawaunjihaha sa wapa api paahi gaahapa waamainjotihapaamatiyati noaipati isihiyaamihatihi ahondaise. Ahotihisi ami isihiya nahataapihiya Kiraishihopi mmonwi gwunyaawaayopo.

¹⁵ Ami siyati wapa waati waamainjotihapa nahataapihi noti ahotipatamatiyaati Kiraishihopi piwaha nyahi nesi nahataapihi isihiyai Kiraishihopi gwunyaahauhi Autaahaatiho taati japhi numwaasawihyaamuni ami Kiraishihopi gimaawunyaahauhi Autaahaatiho namumwaasawihyaami othitihisi isapi kwiataahomatiyaati tiwahaawaati isihiyaisi katawaunjihayo. Katawaunjonhi ami kandapi Autaahaatiho nyapi maari-tataise.

¹⁶ Iyataati ami isihiya Kiraishihopi piwaha nyahi isihiyai katawaunjihaha atihomiwi nemahohiyihiyai Autaahaatiho saundati sahi nngisawi windi asitimatiwi bimimitaapo unditaise. Kiyaisi Autaahaatiho saunditandihyaasi nyahi piwaha Kiraishihopi katawaun-johiha kiyaaami maarihoatihi itapi paami andihramataiwiha newaayopo. Iyataati ami

isihya nyami piwaha atiwi nepemaitiwi nehauhi Autaahaathiho taati japihi numwaa-sawhiyaaisaahi Autaahaathiho sahi ningisawi asitimatitaatiwihandi nepi bimitaapo undataase. Saundisawihya nyami piwaha kiyaami maarihoaathihi wapa apipaahi gaahapa jipiyati waamainjotihapaamatiyati kurimwunati nusoaipasahi atiwi mmoniwu newaayopo. Isi ami isihya diyaanhihi nehi sawana nga piwa sa katiwunjitaapo? Isihya sawanaami anditata nga sati otipiti windi kamaitaapo.

¹⁷ Ami ninihi nga sati otipiti kaito ami ninihi isihya usa taahiyihya samihathihi sahi usohauhi bindawa Kiraishopu nyahi piwaha kataunjisaihi isihya atitaatiwi nawihoni awaisihoni nanyamito tiwi isihyai katiwunjohiyihyaamataindihoninimahe. Owe. Nini saindi windi kaindhoninimahe. Nini Kiraishomi otipatihoninisi komi otipatihyaamihiri kireti japepihiriti Autaahaathiho ninjatihi ami ko sawaho piwaha naninyati natanoaasisiha akitihihi kaundunjataapo.

3

Aposerihiya Autaahaathiho Komi Isihyaisati Piwaha Waniha Wisasisihaami Otipatihyaare

¹ Ami sahi usaati nisapi satiwi Porihoni nyahi komi ambipati niwimaitihaawi piwaha sa jipatihiyataise tiwi gwinyawaayowo? Nini neti niwahonini gaahonine ndi naimaatiitandi sapi utipihoni so jipatihiyataamaayo. Owetise. Ami sandi apaapiamaato. Nisetirihiretapi isihya usa sangi kasatiwi utipihoni jipatihiyataahetahoninimahe. Aindi ami sahi nisapi nisetirihiretapi Porihoni gaaho ami maipihoe undiwi isihya usaisi utipihoni jipatihiyati kaundiatahetahoninimahe. Ami sandi isihya usa sapihoni sahi usohauhi samihathihi bindawaawi jaipipa taawi sangisi katiwisasohiyihyaahihoni sireti kiyawaayopo.

² Ami ninihi nisapaahi sahi sawanaati noaipapi nisetirihiretapi utipihoni pasi-handamataiwi isihyaisi nepi kaundiwi nunjawaayopo. Ami nini piwaha kandis-asohihaaraahi Autaahaathiho neti nasepemaishihi sahi noaipapi gaahiyatimatauhi ami samidahopa piwaha isihya nahatiya nga mmonawaayopo. Mmonawaawi kiya satawaatopo, e Porihoni piwaha akaahaahihoni kiyai kataunjihoni ka neti kiyai gaahiyemwati nusepemaahiwataise tiwi mmonawaayopo.

³ Sahi sametirihiretapi sawanaati sami piwaha dahopaara isihyaisi nunjawaayopo. Ami nini samihathihi bindataati Kiraishopu komi piwaha kasatihi kandis-asohihandaahi komi piwaha sangisi neti nasepemaishihi sahi gaahiyati noaipahauhi ami samidahopa isihya nahatiya utipihoni pasi-handamataiwi mmoniwu awitawaayopo. Iyauhi sahihi sami piwaha dahopaara isihyaisi nepi Kiraisho sawaho komi piwaha utipihoaathihi jipatihiyatihi homataiwi nunjawaayopo. Iyataati sandi sahi utipihoni isihya nahatiya awitohihomataiwi noaipahohitiimandi Kiraisho piwaha wapa utipihoaathihi jipatihiyatihi haamaahe. Ami Autaahaathiho apipaahi watipihoni konihoni bimisihihi Itipihoni sami maarihoaathihi otipatihoni kaundihandaahi sahi saiwu noaipawaayopo. Iyataati ami sandihoni Autaahaathihi winihapipa nawihoni nanjatihiyatihi jipatihiyatihi haamaahe. Owetise. Ami nehi Autaahaathihi Itipihoni isihyaami maarihoaathihi bimisihihi otipatihoni kaundihandahe.

⁴ Ami nyahihoni Kiraishoaisaati ainihi timaamaitaahyaanisi kandaahi Autaahaathiho komi otipatihoni sawaho nga kaitaihi nyahi koai winjatihaayo. Komi otipatihoni Autaahaathiho nga kaitaihi ami nyahi saiwa nehi nanhiyaati katihaato.

⁵ Iyataati sati otipiti nyahi yawanaani nga kaito taati katihaamaato. Owetise. Ami nyahi yawanaani isihya usaisi newaati nusepemaahiwati gaahiyemwihaamaayo. Nehi Autaahaathiho sawaho nyangisi neti anditinyawataise.

⁶ Ko nyangi neti anditinyaisihoni Autaahaathiho piwaha waniha Komi isihyaisati wisasisihaapi isihyaisi piwaha katawunjihihaawi Autaahaathiho sawaho nyangisi nanyamihanataise. Ko siyati nanyamihainjihoni isihyaisi piwaha winihapipaami jipatihiyatihi kaundihaamaato. Owe. Autaahaathihi Itipihoni Gaahoni isihyaami maarihoaathihi bimisihihi kaundihaato. Iyataati Autaahaathihi Itipihoni sahi isihyaisi neti nusepemaahiwati kiyaisi asitimatitaatiwihandi nunyataise. Aihoni ami winihapipaahi isihyaisi sahi maipihiyatisihi kandapi sahi piwaha nepi Autaahaathihoapihihi nawisapitihiwise undataase.

Autaahaathiho Isihyaisati Piwaha Waniha Wisasisihaami Nausainjitihiandi Awaindihandisahaare

⁷ Iyataati Autaahaathihi winihapipa Mosesihoni isihyaisi kataunjimbipi ami kapa windi minjapepihirohiihiyaisi sahi winihapipa windi minjapepihirowi kandapi piwaha nepi napopise undataase. Iyataati sapa winihapipa nawihoni

nanjaatipataatihi Autaahaathiho jipatipiyahapaare. Iyataati winihapipa siyati kapa nepi sehimwaahohiyihiyai sahi piwaha nepi napwitaapo undihapaasi Mosesiho isihiyai kataunjih komi ndimaahomwaan; Autaahaathom nausainjitihandi noaipataise. Ami sapa winihapipaapi Autaahaathiho gaare tiho. Iyataati bipi kihura kihura taati owendaahandi kandi Mosesihom ndimaahomwaan; waati awaindihandi nausaatih Isiraherhiya Mosesihom ndimaahomwaan; windi kiyaanhi utari maawinjasopo.

⁸ Isi ami Autaahaathom winihapipaami otipipati Mosesiho nesipati nausainjitihandi apipaahi awaindihandi gaahandi isihyaami maarho komi Itipho Gaaho nyami maarhoathi bimisihora isihyaami maarho windohaiwa apipaahi awaiwaiwa gahaiwa kaitaise.

⁹ Iyataati ami piwaha ishiyaisi sahi maipihyaatisi sami maipihandapi piwaha nepi napopise undishaasi Mosesiho kataunjih Autaahaathiho komi nausainjitihandi awaindihandi neti nunjise. Isi ami nyahi ishiyaisi kataunjaati saundisaihi Autaahaathiho sangisi sasatati nini sangisi sasatataato: Sahi maipihandi owehiyaati nisi ndiheti noaipawaayopo satitaise undisaihi Autaahaathiho komi watipihaiwa ishiyaami maarho windohaiwa neti nunjitaise.

¹⁰ Iyataati Autaahaathom piwaha winihapipaami watipihandi nausainjitihandisati Mosesiho komi ndimaahomwaan; nausaataho ishiyaisi kataunjindihandi aimi owetise. Ami Autaahaathiho piwaha waniha komi ishiyaisati wisasisihaisaati nyahi newaati timaamahiwaati mmonihonihom.

¹¹ Iyataati ami Autaahaathiho komi piwaha winihapipa windi utari ahimotati wani aimi owetishaasi nausainjitihandi ami watipihandisati Mosesihoi Isiraherhiyaapi numwisi ami komi piwaha waniha ishiyaisati wisasisiha kaanhi jinjaphi ahotitandihahi watipihandi ami niwusainjitihandi awaindihandisih ishiyai nunyati nunjitaise.

Autaahaathiho Pwaha Waniha Wisasisihaami Otipipathiyaanimatihaayo

¹² Ami siyati Autaahaathom piwaha waniha komi ishiyaisati wisasisihaami watipihandi nausainjitihandi windi owemetati kandinhi ahotitandihandhi nyahi windi yamaayaati watipitaati ishiyaisi katawaunjhaayo.

¹³ Siyati watipihandi nausainjitihandi Mosesihom ndimaahomwaan; niwusainjitihandi taati bipi owetimi naihi ami Isiraherhiya windi mondo tati komi ndimaahomwaan; namaasasipatamatiyaati nyahi Autaahaathom piwaha waniha noasishaamaayo. Owetise.

¹⁴ Iyataati ami Mosesiho siyati koaisi Autaahaathiho winihapipa numwih komiheti ndimaahomwaan; awaindi nausaataho winihapipa Isiraherhiyai kataunjataise. Kataunjihandi kandi ami kiyaami atihiri nepi nisaputwi atihomisohitihanda winihapipa Autaahaathiho kiayi wisasati numwimbipa windi mmonwi ami minjapepihropo. Iyataati ami wanisangi kiya winihapipaami piwaha jiha jahaha awitawaawi kiyaami amitha apotihiri wapa numwaasati niwisapusih asihatamasipatamatiyati daahi namihataati asihatih piwaha waniha Kiraishophi (Autaahaathiho wisasati komi ishiyai numwisiha) winihapipa jihapaami piwhai nemati aunahipati netaise tiwi kiya windi mohopo. Apotihiri wapa neti niwisapusitihandamatiyati kiyaami amitha daahi asihata namihatisiha kiya Kiraishophi giwunyaasaihaahih nutorihaatitaise.

¹⁵ Nahateweti Autaahaathom winihapipa Mosesiho jipatipaimbipa awitimi napwi wani kimuraisangi Judaahiya taahiyihyaami amitha windi namausorihaatise wapa apotihiri nurimaasasitihandamatiyato.

¹⁶ Iyataati ami Autaahaathoaisati piwaatindandi niyataahura apotihiri apipaahi pupwihirihi komi ndimaahomwaan; nisapuwati wisasainjirihi nausohaamasipatamatiyati Judaahiyaami wo nepemaita Autaahaathoenda notaati komi amitha asihata namihatisiha apotihiri nausohaamahohipatamatiyati amitha nutorihaatati winjapwaatataise.

¹⁷ Iyataati ami Itipho Gaaho toho so Autaahaathomun ami Kiraishomun Itipihopito. Iyataati ami ishiya Autaahaathom Itipho Gaaho nehohiyihiyai japihi numwaase kiya satiwunyaapi nyangi sahi gaahiyaate nyatati Autaahaathiho nanyamaito tiwi anditati napamapi winihapipa japepihrohitihandaatihapo.

¹⁸ Iyataati nyahih nyami ndimaahomwaan; Mosesihom ndimaahomwaan; apotihiri namaasandipatamatiyati nanyamaasandataamaise. Aisi ami nyahi Kiraishophi giwunyaahohiyihyaanini nahatiyaanamiheti ishiya nga mmonawaayopo, ami Autaahaathophi ko apipaahi akitihi awaisiho watipihoe tiwo. Ami nyangi ko bipi kihura kihura neti nanyepemaahiwati nyami maipihaiwa nenyamashosi ami nyahi

noaipawaati sawahomatetitihaawo. Ko nyangisi sanyisonihi isihiyaisi newaati nyahi Autaahaathiho apipaahi akitihihi watipihho awaisiho gaahoe undaati nunjitihaawo.

4

Nyahi Oniha Yapipati Wapa Gaahapa Windisihaamatiyaahiyaanine

¹ Iyataati Autaahaathiho nyangi maariho asipinyisati komi piwihha waniha apipaahi gaaha isihiyaisi nyahi katawaunjitihaawi nanyamhanataise. Nanyamhainjihiyaanis nyahi isihiyaisi Komi piwihha katawaunjitihaahandapi napaisaati ahiyawa newa maanmaanisaaati namahaamaayo. Owetise.

² Iyataati ami nyahihi wapa nehi akiti akitihihi akipipaahi isihiyaisi katawaunjitihaawi aima nyami maariho newa kipwinaati gwinyahaayo. Iyataati wapa nyahi kaisaihihapa jaipipaatanhi isihiya mmoniwu katisaihi nyangi manyitandihapa windi nyahi kamaayo. Iyataati nyahi sangisi wapa jaipipa kamaasato. Owetise. Nehi nasisoaari Autaahaathihomi piwihha akiti akaahaahihi nyahi sangisi nasesipawaati katawaasasihaayo. Siyaati nehi Autaahaathihomi piwihha akaahaahihi Autaahaathiho sawaho nyainjatihi auta sahi (Autaahaathihomi) isihiyaatangi katawaasasihaayo. Ami isihiya usa mmonawaawi nyahi nehi piwihha akiti akaahaahihi katawaunjaihi ami kiya nyapi satiwi sahi piwihha jaipipa katiwunjopo nyatiwi windi ikwimaanyitaatiwo.

³ Iyataati ami sahi nyahi Kiraishihopi katawaunjohihaapi satiwi isihiya usa sami piwihha katiwunjohiha windi mmoniwu namehopo tota akitihihi tonaahi ami sandi nyahi nga titihi katawaamunjonihamahe. Owetise. Ami sandihi isihiya siya sawana kiyaami atihiri maariho nepi nisaputiwi nyami piwihha atihomisohitihandaahe. Saiwi atihomisauhi ami Autaahaathiho kiayi saundati sahi nisi piwihha atihomaanisowi kandapi piwihha nepise undihihiyaatawaawe.

⁴ Iyataati ami Bwaasirihiri isihiya nehi maapi yapimbatambihaiwaapaahihi gwinyamapi ami Kiraishihopi windi gimaawunyaahohiyihiyaami amitiha neti niwisapusihhi Autaahaathihomi piwihha waniha Kiraishihopitiha nyahi isihiyaisi kaundaati katawaunjohiha windi mohopo. Kiri Bwaasirihiri siyati neti niwisapusihhi ami kiya Kiraishihopi piwihha sisihha nausainjitihandamatiyati kiya daiwi bitohohirihireti neti niwusoaatonihhi kiyaami amitiha nga nusorihaatitihati kat namusorihainje. Owetise. Iyataati ami Jisaasihoaisangi Autaahaathihomatiyahosi ami Autaahaathihometirihiretapi komi nausainjitihandi watipihaiwa nga titihi nyangi neti nanyisataise tiwi kiya windi mohopo.

⁵ Iyataati apipaahi akitihihi nyahi sangisi sasataati sahi nyami piwihha atinyiwi ami nyahi katohipipa kapa kaiwise taati ausaahaamaayo. Sreti windi amusaawaati ami kimireri sataati sahi Jisasi Kiraishihoai atiwiiwise ami ko (nyami) Awaisihoso taati piwihha ausaahaayo. Ami sandi sangisi jatatamanaati ami anditisaiwitihaawi Kiraishiho kanyatihhi kiyaahaayo.

⁶ Autaahaathiho waaara satise. "Wapa owetati asihatindihandihhihi ahotimbipihhi nausaatati saasanotane," tati katihhi ami kireti noaipase. Ami ko satsihho kimiti Jisasi Kiraishihopi neti sisihamatiyati nyami daaya bitohohitihandi nanyepemaahiwataise. Ami ko siyati nyami dahopa bitohohitihandi gaahiretenyamati nanyepemaisitmandi ami Autaahaathihopi isihiya satiwi ko apipaahi nausaatati sanahhotati ami isihiyaisi maariho nunyati ami watipihoe tiwi mmondaatiwe, Jisasi Kiraishiho komi ndimaahomwaanjetapi nyangi neti aima nanyisirihireto.

⁷ Iyataati ami nyahi Autaahaathihopuni ami Jisasi Kiraishihopuni mmonihohitihandi wapa apipaahi gaahapa oniha yapipataahisangi ami wipati jaatipataahisangi naumbwunati ami nawatatitandihapopi windimbipaamatiyahande. Ami nyangisangi kimitikireti nyami ambipati windi anditimitati oniha yapipati neti naumbwunati nopisasinjipamatiyati napoti nopisasinahati kateti Autaahaathihomi piwihha Kiraishihopiha apipaahi gaaha anaahiha ahondaise. Iyataati otipipati kimati Kiraishihopi piwihha ausaawa isihiya katawaunjitihaahandi watipihandi sandi nyangi yawanaanamthetapi nehaamaayo. Autaahaathiho nyahi komi otipipati kawitihawu neti anditinyaiwati komi watipihandi nyangi nanyinyataise. Ami isihiya Autaahaathihopi satiwi komi otipipatihiyai ko watipihandi nunyati anditiwiwataise titaatiwo.

⁸ Iyataati nyami tiworisa nahataapipihhi nisapupwi kihihooanapi nyami ambipati yaasihaiwa tiwati nyepaiwi nanyinyawaahandi kandi ami Autaahaathiho kiyaasi windi nehi maawinjasihhi ami nyami watipihandi kiya nepi kandinhi owemaanyamahopo. Nyami tiworisa saiwa ambipati ami maariho yaasihaiwa pihitiwi tiwati nyepaiwi nanyinyauhi ami nyahi wapa kaitihaahapaapi gimaanyunyaatat naharimatataahandi kandi nyami amitiha (maariho) daahi kandinhihi windi neti namaanyopisasinje. Siyati

apipaahi kandinhi neti namaanyopisasinjihi ami nyangi Autaahaathiho windi namaanyamati nga nyatatamanati anditinyaiwitaizo taati nyangi nanyoaipasipipaapi windi yamaayo.

⁹ Iyataati ishiya tiworisa nyangi ambipati (maariho) yaasihaiwa nanyinyami niyauhahandi kandi Autaahaathiho nyangi windi namaanyamase. Aih nyami tiworisa nyami ambipati yaasati nasipatati jipipati noahaiwa yainyapi nyawawaahandi kandi ami kiyaisi Autaahaathiho kaito tati nehi windi maawinjasihisi sihihiyaanangi kiya windi timaanyawopo.

¹⁰ Iyataati nyahi noaipawaati aima Kiraishomhihiyaanis kandaipi koai tiwohipatamataiwi komi piwiha katawaunja awusaahohitmandapi nyami tiworisa nyangi sihihiyaanangi nyawitauhi mmonaahiyaane. Ami sandi Jisaasiho nyangi neti anditinyaiwa nyaiwathi nyahi windi namaapowaati asiyihiyaanini bimonihisi ishihiya mmoniwi gwinyaaawaayopo.

¹¹ Ami nyahi asiyihiyaanindaahandi kandi nyahi Jisaasihomi otipipati taawaati kawisonihisi kandaipi ishihiya nyangi sihihiyaanangi nyawitaatiwiyohitmandapi nasisoaari deti ahondaise. Ami nyangi sandi nanyoaipasihisi Jisaasiho nyamhatihisi bindataati nyangi neti nehi nyahi ishihiyaanam ambipati napoti namasaatitandihati nyatatamanati anditinyaisitmandapi ishihiya mmondaatiwe.

¹² Aih ami nyahi taawaati nyami ambipati maariho yaasihaiwa ami nyahi maanhihi napowaati windi namaasihataati taawa nehaayo. Ami nyahi taawaati siyonihandi kandi sahi asitimatitaitiwhandi wani taawi newaayopo.

¹³ Nyahi Autaahaathihopi gwunyaahaayo utaaho wo Autaahaathihopi gwunyaataati satati,

“Nini kinyapi ghunyaataati kinyi nisi tiworisaami ikwiraathihapi tinjaapi japhi nanimaitaapi nangisenataayo,” *Aunihihiri 116:10*

tati jipatiipaipatamatiyato. Ami sikireti ko (Autaahaathiho) nyangi nyatatamanati anditinyaiwitaishi gwunyaawaati ami ishihiyaisi piwiha Kiraisihopi kiyaaninihi kaundihaato.

¹⁴ Nyahi sandi kiyohitmandi siyaati mmonihaawe, Autaahaathiho nyami Awaisiho Jisaasiho napomasihi japhi ahowimat ami Jisaasihoaisaati nyahi maasi bimitihaawi nyahi napwisaihi japhi ahonyimahonihisi nyahi nahatiyaani maasi komi ndimaahomwaanji noaipaitihaahandapi mmonaati gwinyaaahawe.

¹⁵ Iyataati saiwa nyami ambipati (maariho) yaasihaiwa sahi gaahandi nepi itatamanindaatiwi nyahi Kiraisihopi Autaahaathihomi piwiha sangisuni ami ishihiya nahatiyai nahataapihihi ausaawa kaundaati katawaunjohihihiyaanangi nanyoaipataise. Ami sandi nyahi kaithaawi Autaahaathiho maaritataise. Ami ishihiya taahiyihiya piwiha Kiraisihopi nyahi katawaunjohiha atiwi Kop gwunyaasaihi kiya wapa kamaiwi nehihandi Autaahaathiho kiyaami maipihaiwa nemwahonihisi ami kandaipi ishihiya taahiyihiya koai gaahone undiwi komi ambipati nepi mepi autaahepumaitaatiwo.

Autaahaathiho Isihiya Otipipatapi Natausaasisawihiya Kop Gwunyaahotihanda Daiwi Bitotawaayopo

¹⁶ Ami sandi ishihiya wapa kamaiwi nehi kiyaami maipihaiwa nemwaitandi kiyaami aunahipa neti Kiraisiho komi ambipati maariho yaawihandi neti napwindihandapi Autaahaathiho kiyaami maipihaiwa nemwasihisi ami piwiha kimikandapihi nyahi windi yamaayaati ishihiyaisi katawaunjihaayo. Iyataati ami nyami ambipati nehi yamaati tiwatihataihati ishihiya tip namaupwi yaasihandi nanyinyawaayopo. Sanyisauhahandi kandi nyami omanjititihisi maariho asisihahi nehi naasi naaseti taati watipititi asohoe-matataise.

¹⁷ Iyataati ami wani nyahi nehi masehonjeti ambipati yaasihaiwa nehohipimba wapa awaimbipaamaahe. Owe. Sandi nini apaapi maato. Ami wani nyami ambipati yaasihaiwa nanyoaipasipimaiwai nusatipihatai apipaahi awaiwaiwa gaahaiwa Autaahaathiho yamihapataatihisi nanyamitandihyaanitihito.

¹⁸ Aih ami nyahi nyami ndiha wapa auta ahotihisi mmohohipipeti mwitipisaati kapai iwinjatihamaayo. Owetise. Nyahi nehi wapa yamihapataatihisi nyami ndihaara windi mohonihi koaisati ahotimbipaapaahihisi gwinyaaahayo. Iyataati nyangi nyami ambipati maariho yaasihandi wapa taati nanyoaipasihisi mmonaati nehohipipaapi nyahi gwinyaaahamaayo. Owetise. Iyataati sandi nini apaapi maato. Ami nyangi wapa nanyoaipasihisi nyahi mmonaati nehohipipa sapaahi nehi mashonji ahotinjati keti owetitaise. O ami nyami ndihaara wapa auta windi monihohipipa Autaahaathiho nyangi nanyamitandihapa yamihapataatihisi ahotimbipaahi kapaanihisi ahotitaise.

5

¹ Kĩmaapĩ yapĩmbatambi nyamĩ ambĩmaiwaahĩ anjaanĩ gohaparĩhaanjamatiyahaiwaare. Isĩ amĩ ambĩmaiwaahĩ gohaparĩhaiwaasĩ nosasinatĩ owetĩtaise. Nosasinatĩ owetonĩhĩ amĩ Autaahaatĩho ambĩpatĩ apĩpaahĩ watĩpĩhatĩ wanĩhatĩ wipetahatĩ Autaahaatĩho sawaho kiyahatĩ nanyamĩtaise.

² Nyamĩ ambĩpatĩ yapĩpatambiatisaati bindĩhaawĩ ponyatatĩ nyatĩhinyinjĩhĩ Autaahaatĩho ambĩpatĩ gaahatĩ naanĩhaiwa namehatĩ watĩpĩhatĩ yamĩhapataatĩhapĩhatĩ nanyamĩtandĩ maaritaatĩ jatĩmĩ nohaayo.

³ Amĩ nyahĩ satĩ ambĩpatĩ watĩpitĩ apotĩhĩramatiyaatĩ newaatiĩ biyaatiĩ nipaatiĩhaawaahĩ wĩndĩ somaahiyĩhiyaanĩmetĩtihaawe.

⁴ O amĩ wanĩ ambĩmbatĩ kĩmatĩ gohaparĩhatisaatiĩ bindĩhaawĩ naanĩnyisatĩ yaasihiĩ nehosisaatĩ bindĩhaayo. Sandĩ amĩ katotĩmandĩ nyamĩ ambĩpatĩ kĩmatisaatĩ napowaatiĩ katĩ namaitĩhaawo ndaamaato. Owe. Ambĩpatĩ watĩpĩhatĩ yamĩhapataatĩhapĩhatĩ newaatiĩ apotĩhĩramatiyaatĩ niyoaitĩhaawĩhandapĩto. Siyatĩ nyamĩ ambĩpatĩ kĩmatĩ noaipatĩ nepemaitatĩ ambĩpatĩ wanĩhatĩ apĩpaahatĩ yamĩhapataatĩhapĩhatĩ katĩnĩhĩ ahotĩmĩ nutandĩhatimatĩtandĩhatapĩto.

⁵ Autaahaatĩho nyangisĩ japĩhĩ nanyamaatĩ nyatatamanatĩ nyamanataise ambĩpatĩ watĩpĩhatĩ yamĩhapataatĩhapĩhatĩ nanyamĩtando. Iyatĩ amĩ ko Itipĩho Gaaho aimĩ nanyinyataise. Itipĩho Gaaho so Autaahaatĩho nanyamiso ipotĩhura nahataapa gaahapa akĩtĩ nasamĩto tatĩ jĩhapĩhapaamatiyaho nanyinyataise. Isĩ amĩ wanĩ Kĩraisihĩ isĩhiyai maarĩho numwĩndĩhandĩ mmonĩhohurĩmuraapĩ nyahĩ siyaatiĩ wĩndĩ gĩmunyaaho.

⁶ Itipĩho Gaaho nanyamisĩho ko nasisoaariĩ sandapĩ netĩ gĩnyunyaasĩhĩ gĩnyunyainjĩhĩ Autaahaatĩho sandĩ akĩtĩ kaitaise taatĩ nyahĩ gwĩnyaahaayo. Iyataatĩ amĩ nyangisĩ aimĩ gĩnyunyaatataise nyahĩ kĩmatĩ ambĩmbatisaatiĩ bimohurĩmura nyamĩ Awaisĩhoaisaatiĩ maasĩ bindĩhaamaayo. Owe. Nehĩ ambĩpatĩ yamĩhapataatĩhapĩhatĩ sawaho nanyinyonĩhĩ nesihuraahĩ maasĩ koaisaatiĩ bimĩtiĩhaawĩ wanĩhĩ nyangi yandĩhĩ bindĩhaayo.

⁷ Nyahĩ Koaisĩ nyamĩ ndĩhaara wĩndĩ mausonĩhaahandĩ kandĩ taawaatiĩ gĩwunyaawaatiĩ bimaamĩ nohaayo.

⁸ Nĩnĩ aimĩ kato. Nyahĩ sandapĩ akite taatĩ Autaahaatĩhopĩ gĩwunyaawaatiĩ amĩ maaritĩhaayo ko ambĩpatĩ watĩpĩhatĩ yamĩhapataatĩhapĩhatĩ nanyinyonĩhĩ ambĩpatĩ kĩmaapĩ yapĩmbatambiatiĩ namasisĩ ambĩpatĩ yamĩhapataatĩhapĩhatĩ nesisĩ yamĩhapataatĩhĩ Awaisĩho Jisaasihĩhoaisaatiĩ maasĩ bimĩtiĩhaahandapo.

⁹ Isĩ sandapĩ nyahĩ kĩmaapĩ yapĩmbataapĩhĩ nyamĩ ambĩmbatisaatiĩ bindĩhaawisangisĩ amĩ ambĩpatĩ watĩpĩhatĩ yamĩhapataatĩhapĩhatĩ newaatiĩ Jisaasihĩhoaisaatiĩ bindĩhaawisangisĩ Komĩ maaritatiĩ gwĩnyaasĩrĩhĩretĩ mmonainjaatiĩ kaimĩ nutĩhaawe.

¹⁰ Sandĩ amĩ apaapĩmaato nyahĩ ambĩpatĩ kĩmaapĩ yapĩmbatambiatisaatiĩ bindĩhaawĩ Komĩ gwĩnyaatiĩ maaritiwaiwa kiyaaatiĩ amĩ Komĩ maarĩmitiweiwa kiyohĩwaiwaapĩ komĩ ndĩhetĩ noaipawa bitosaihiĩ ko tipĩtapaatiĩ nyasonatĩ maipĩhaiwa kiyohiyĩhiyaanangi kandapĩ wihoaanĩhandĩ nanyinyatiĩ amĩ gaahaiwa Komĩ maaritatiĩ gwĩnyaasĩwaiwa kiyohiyĩhiyaanangisĩ amĩ kandapĩ wihoaanĩhandĩ nanyamĩtaihiĩto.

Isĩhiya Kĩraisihomĩhetapĩ Autaahaatĩhomĩ Naisĩhiyaimatawaapo

¹¹ Isĩ amĩ nyahĩ Awaisĩho Jisaasihomĩ ndĩhetĩ bitoaitĩhaahiyaaniso taatĩ gwĩnyaahaawĩ Komĩ maarĩmitiweiwa kamaayaatiĩ amĩ nehĩ Komĩ maaritatiĩ gwĩnyaasĩwaiwaahĩhĩ napaitaatiĩ kaitĩhaawo. Kiyaaatiĩ Komĩ pĩwĩha atĩwisaaatiĩ komĩhatĩhĩ sanowaatiĩ bimĩtiĩhaawo. Iyaatiĩ amĩ isĩhiyaisĩ sandapĩ biyatiĩ gĩwunyaatatiĩ nusesipatonĩhĩ gĩwunyaaitaatiĩwĩ kaundĩtiĩhaawo. Iyataatĩ nyahĩ sangisĩ pĩwĩha tĩtĩhĩ akĩtĩnĩhĩ akaaha kasatĩhaato Autaahaatĩhoaisangiĩ tĩtĩhĩ akĩte tatĩ nyasosĩho. Nyahĩ aimĩ gwĩnyaahaayo, sahĩ nyamĩ pĩwĩha aimĩ kasatohĩhaapĩ pĩwĩha akaaha kanyatawaatopo tĩwĩ aimĩ gwĩnyaahauho.

¹² Nĩnĩ sangisĩ kasatotĩmandĩ sahĩ nisapĩ ko utaaho gaahoe tĩwĩ nisonĩwĩ gwĩnyaitaatiĩwĩ kasatataamaato. Owetise. Isĩhiya nyapĩ sĩsaiwĩ kaiwĩhiye, o nyahĩhĩ gaahiyaane tĩwĩ sawana naimaatĩwĩ Autaahaatĩhomĩ maarĩmitiweiwa kaiwĩhiya kasatohiyĩhiyaisĩ nyapĩ kiya saiwiĩ saiwiĩ gaahatĩ kaiwĩhiye undĩwĩ nga kaundĩtaatiĩwĩ kasatataato.

¹³ Nyahĩ Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha nasisoaariĩ pĩhĩtaatiĩ ausaapĩ niyohĩtiĩhandapĩ sahĩ nyapĩ satĩwĩ siya nasisoaariĩ pĩhĩtĩwĩ pĩwĩha katĩmĩ niyowĩ naharĩho numwaasĩhĩ naharĩtĩwĩtowo tĩwĩ katawaawaahĩ amĩ nyahĩhĩ pĩwĩha ausaapĩ nuto, Autaahaatĩho kĩmĩkatĩ kaitĩhaawĩ natanyoasĩhĩhiyaaniso. O amĩ sahĩ nyapĩ kiya gaahatĩ kaiwĩ pĩwĩha ausaawaayopo tĩwĩ gwĩnyaapĩ katawaawaahĩ amĩ sandĩhĩ nge, amĩ sapi sangisĩ andĩtisaiwĩtiĩhaawĩ otĩpĩpatĩ kiyahaayono.

¹⁴ O am! sandi apaap!mahe, K'raisihom! maar!ho nyangisi nanyamind!handi sandaahi and!titaati piw!ha ausaahaayo. Am! nyah! siyoh!ti!mandi! Autaahaathiho is!hiya nahatiyaam! maip!haiwaap! wihoaan!handi kiyais! numwi!tot!handi nahatiyaam!handi namati! Jisaasiho naasoh! kiyaam! aunah!pati neti! napotaise taati! aim! gw!nyaahaawe. Siyati! K'raisihom! is!hiyaam! aunah!pati neti! napwind!handaahi! sawana kiyaam! maip!haiwaap! napwauhi!handamatiyati! kiyaam! maip!haiwa Autaahaathiho am! nga nemwataise.

¹⁵ Is!hiya nahatiya kiyaam! maip!haiwaap! napwi!tot!wi!hiyaasi! namati! K'raisihom! kiyaam! aunah!pati neti! napotaise. Is! Jisaasiho kiyaam! maip!haiwaap! napwih! kiya namaapop! bimohiy!hiya kiyaam! maarit!wi! gw!nyaahoh!ri!h!ret! daiwi! japepih!ri!wi! kaiwi! bim!taati!wi!mahe. Owetise. Kiyaam! aunah!pati neti! napotati! japh!h! asohoe-matati! nepasi!hom! gw!nyaati! maarit!ri!h!ret! japepih!ri!wi! kaiwi! bim!taati!we.

¹⁶ Iyataati! jihura nyah! K'raisihop! sang! gw!wunyaahohura is!hiyaam! maar!hoaat!hi! mausonaati! nehi! yamaati! amb!pateti! kiyoh!waiwa tip!tapaawaati! usonaahiyaane. Iyataati! am! jihisangi! sik!ret! Jisaasihop! sang! gw!wunyaahohuraisangisi! Jisaasihop! is!hiya w!ndi! mon!wi! gi!munyaap!hiya maar!ho jihom!h!ret! kiyoh!ri!h!ret! kiyaati! tip!tapaawaati! usonaati! am! kop! nyangisi! japh!h! nanyamaitandi! Autaahaathiho nam!hanati! ah!wis!hoe taati! w!ndi! gi!maawunyaawaahiyaane. Is! am! wani! Jisaasiho is!hiyaais! maar!ho numwind!handi! aim! mmon!haayoni! siyaati! w!ndi! gi!munyait!haawe.

¹⁷ Is! am! is!hiya usa K'raisihop! gw!wunyaap! koaisaw! kiya ti!maamaitawaawaahi! siyaais! Autaahaathiho neti! api!paah! wan!hiyemataise. Autaahaathiho siyati! neti! wan!hiya wipetahiymasahi! kiya j!hi! bimoh!mumwaan! namaposaw! wani! kiyai! wamwaan! wan!hamwaan! kaiwi! bindawaayopo.

¹⁸ Autaahaathiho sandi! kanyisati! wan!hiyaanenyamataise K'raisihom! nyam! aunah!pati neti! napwind!handaaho. Siyati! Kom! napwind!handaahi! nyah! Autaahaathihoaisaati! tiworisanimatati! bimoh!hiyaanangisi! neti! Autaahaathihoaisati! nyamaamah!waitaise Kom! nais!hiyaanimati!ti!haawo. Aih! Autaahaathiho nyangisi! natanyoasataise, nyah! is!hiyaais! kom! piw!ha kaundi!ti!haawo Autaahaathihoaisaw! kiya maar!ho naasoh!tan!hi! maasi! koaisaw! napaisaati! bim!taati!wi!handapo.

¹⁹ Autaahaathiho nanyam!hanati! natanyoasisaw!hiyaan!ni! is!hiyai! piw!ha kaundi!ti!haaha siyahaare: Autaahaathiho Koai! natausaasih! k!maap! yap!mbataap!hi! nasati! nyam! maip!haiwa kom!heti! naihi! ko nyam! aunah!pati neti! napotaise. Kouni! is!hiya yap!mbatamb!hiya japh!h! ti!maamait!wi! naisomwaitaati!wo. Saiwi! noaipap! kom! nais!hiyaimatisaihi! ko kiyais! sahi! maip!hiyaate mund!tando. Aih! nyah! sandap! yap! nahanda daayaati! Autaahaathiho piw!ha is!hiyai! kaundi!ti!haaha kanyatis!ha ka sataati! kaundi!ti!haawe: Autaahaathiho K'raisihop! daih!ra gaah!ra daah!wati! kiyataise, is!hiya noaipap! ti!ti!h! Autaahaathiho!hiyaimati!taati!wo undaati! kaundi!ti!haawe.

²⁰ Aih! nyah! K'raisihom! piw!ha nesi! yap!hi! nahanda daayaati! ausaawaati! kaundi!ti!haahiyaane. Nyah! K'raisihom! piw!ha katawaunjon!hi! am! Autaahaathiho sawaho nyam!hetap! Kom! watip!handisa is!hiyai! piw!ha watip!ha kaundataase. Aih! am! nyah! is!hiyaais! sataati! kaundi!haato: Nyah! sangisi! watip!taati! sata kasati!haato, sahi! Kom! tiworisaatimati!wi! w!ndi! bi!mimaawise. Owe. Sahi! ti!ti!h! ak!ti!ni!hi! Autaahaathiho!hiyaatimati!wi! bimaawise und!haato.

²¹ K'raisihom! so maip!haiwa w!ndi! kamaayati! utaaho ainah!ho gaahoi! Autaahaathiho nyam! maip!haiwa nahatewa neti! Kom!hetemas!hi! ko maip!haiwa kiyahomatiyati! nyam! maip!haiwa nesi! nyam! aunah!pati neti! napwind!handaahi! Autaahaathiho nyam! maip!haiwa nahatewa nenyamahon!hi! noaipawaati! gaahiyaan!ni!tisaihi! nanyamaahon!hi! noaipawaati! ti!ti!h! kom!hiyaanimati!ti!haawo.

6

Autaahaathiho Kom! Ot!pipati! Kawitaati!wi! Nunyati! Natausaasisaw!hiya Naanj!haiwa Nawaayopo

¹ Nyah! api!paahi! watip!taati! sang! sasati!haato: Am! sahi! Autaahaathihoai! nun-jen!hauhi! am! Autaahaathiho maar!ho as!ip!sisati! gaahandi! nehi!handi! kasisati! am! sam! maip!haiwa nesamasi! am! sahi! kom! gaahandi! kasindi!handi! w!ndi! namaamap! kiyaatin!hi! is!wati!wi! kop! gw!wunyaap!se.

² Iyataati! am! kom! piw!ha wa aim! j!pat!pindisi!haati!hapi! Autaahaathiho satise. "Sahi! n!ngi! nan!sen!hauhi! am! ni!ni! sam! gap!pa at!sisataayo. At!sindi! sang! japh!h!

nasamaitandihoai neti nini nandusoasataayo,” tati katise. Aihĩ ami nini wani sahi nahatiyaatangi sasataato: Wani kĩmura Autaahaathiho nyahi ishihiyaanini nahatiyaanangi japihi nanyamaitandi timendaise satataato.

³ Aihĩ nyahi wapa titiĩmetihapa kapaaraahi ishihiyai newa niwisapusaihi ami kandapi nyahi Autaahaathihoi piwĩha katawaunjohĩhaapi kiya piwĩha maipĩha katitaatiwĩhapa windi kamaayo. Owetise.

⁴ Ami nyami piwĩha ami nyami dahopa ami wapa nahataapa anini titiĩ gaahapa gaahiyaanĩ piwaataati daaya kiyaati bitotihaayo. Siyahaawi sretapi ishihiyai nyahi Autaahaathihoi otipipati napaitaati akiti nga kiyahaayo undaati newa nunjĩhaayo. Kiya nyapi satiwi, “Kĩmiya akitiĩnihi nga napaitiwi Autaahaathihoi otipipati kiyawaayopo,” tiwi mmonĩwi gwĩnyaitaatiwo. Aihĩ ishihiya usa nyangi pohĩĩnyatiwi kahapaamapĩpa nyami ambĩpati yaasĩhaiwa nyapi kiyauhihandi kandi daahi nambĩtaati watipĩtaati kaiwa newaati bitotihaayo. Iyaati ami nyami maariho amitiha yaasati nanyĩnahaiwa ishihiya nanyinyauhi nanyoaipasĩhi pihiĩtaati waati waati gwĩnyaawaati ami ishihiya wapa kĩhihoanĩpĩ nepi nanyisapupwi kiyauhi ami nyami maariho amitiha niwipĩnyimatati kaihi ami nyahi wapa kaitihaahapaapi windi biyati gĩmaanyunyaatati naharimatataise.

⁵ Iyataati ishihiya nyami ambĩpati apiĩpaahi yaasĩhaiwa nepi yainyupwapi ami nepi wĩnyairapi nanyapupwi ami ishihiya wĩsandĩhandi nyapi apowihĩ nepi nyahamanĩwi nanyisapupwi siyĩhiyaanangi nyawĩtaatiwĩyawaayopo. Iyauhi ami nyahi dipipatisaati otipipati watipĩhaiwa kiyaati ami nyahi windi naapiĩpa biyaati namowaati ami nandapa nyahi nandĩhaahapa taahĩpĩpa owetati sanyimatataise. Saiwa siyati nyangi nanyoaipasĩhandi kandi nyahi Autaahaathihoi otipipati napaitaati kiyaati kawisĩhaayo.

⁶ Iyataati ami nyahi titiĩ gaahiyaanĩ saasanotahiyaanĩ ami akiti akĩpĩpa kiyahaayo. Iyataati nyahi kaitiĩhaawi Autaahaathiho gwĩnyaati maaritimbĩpa nyahi mmonaati ami ishihiya nyangi nepinyamapi pohĩĩnyisohiyĩhiyaapi windi apomaanyati ami nehi gaahatihi ishihiya nahatiyaiĩ ahoyaati kawisĩhaayo. Iyaati ami Autaahaathihoi Itipĩho Gaaho nyangi neti andĩtinyaisihi ami ishihiyai nyahi maariho akitiĩnihi nunyĩhaawi saiwa nyahi kiyahaayo.

⁷ Iyaati ami Autaahaathiho nehi sawaho nyangi neti andĩtinyaisihi ami komi piwĩha nehi akitiĩhaahihi Kĩraisihopiĩhi ishihiyai nyahi nasisoaari katawaunjĩhaayo. Ishihiya nyangisi maipĩhandi kiyawaayopo maanyatiĩtaatiwĩ nyahi matoaatĩpatamatiyaati newa napopitaati nehi anini titihiyaanĩ Autaahaathihoi piwĩha katawaunjaati ami nyahi wapa kiyohĩpĩpaapi sapa titiĩhapaamaahe tohiyĩhiyai kapaami wihoanĩhapa kaundihaato.

⁸ Saiwa nyahi nyami mĩtiho nusoasawaamaati ami ishihiya usa nyami ambĩpati nanyimaawaawi ami ishihiya usa mandĩtipĩnyisauhihandi kandi kiyaanĩnihi taawa kiyahaayo. Aihĩ ami ishihiya usa nyapi piwĩha gaahaisangi ami maipĩhaisangi katĩwi. Aiwĩ ami wapa nyahi akitiĩhapa Autaahaathihoi kawisohĩpĩpa kapaahihi kawisonĩhandi kandi ishihiya nyapi, “Kiya jaipĩpa katawaatopo,” tawaatopo.

⁹ Aiwĩ kiyaami usa nyapi Kĩraisihomi natausaasihi komi piwĩha nesi napĩwĩhiyaare tiwi maahoapupwĩnyamapi mandĩtinyaipi windi gĩmaanyunyaahopo. Ami kiya siyauhihandi kandi ami Kĩraisihopi giwunyaahohiyĩhiyaahi nyapi nga maaritiwĩ nyasonawaayopo. Iyaati ami nyahi Kĩraisihomi piwĩha ishihiyai katawaunjohĩĩhandapi ishihiya nyapi mandĩtinyisohiyĩhiya nyangi nyawisaihi napwĩĩhaahandisaati maasi daayĩhaayo. Siyahaahandi kandi ami Autaahaathihoi kiyai nehi windi maawinjasĩhi nyangi windi nyami tiworisa tĩmaanyawauhi nyahi asiyĩhiyaanĩĩhaayo. Wapa wĩrihi piwĩsĩpati watipĩhapaara waati ambĩpateti nepi nyapi yaasĩhaiwa yainyupawaahandi kandi windi siyĩhiyaanangi tipĩmaanyamahopo.

¹⁰ Iyataati ami wiweti ishihiya nyangi nyasonawaawi nyahi maariho tundahiyaanamatiyaati bimonĩhi nyasonawaayopo. Maariho tunda asipĩwisaahiyaanamatendaahandi kandi Autaahaathihoi nyangi andĩtinyaiwĩtandi winjatiĩ nahaawi nyahi nasisoaari maaritĩhaayo. Maaritaati ami nyahi wapa taahĩpĩpa owehiyaanĩĩhaahandi kandi nyahi ishihiya taahiyĩhiyai newaati Autaahaathihoisaati tĩmaamaihonihi ami Autaahaathihoi komi ishihiyai kahapaamapĩpa nahataapa numwimbĩpa kapa nahataapa kiya newaayopo. Iyataati ami nyahi yawanaanamĩhapa owehiyaanĩĩhaahandi kandi ami Autaahaathihoi komi ishihiyai gaahapa ipoti yamĩhapataatihi numwĩtandi watipĩtati jĩhi tĩmanati katati wisasati ahaimbĩpa nahataapa nyangi nanyamĩhi nyahi nehaayo.

¹¹ Nyahi wapa namwaasaati nahataapa titiĩ akiti sahi ishihiyaati Korindihaandaahiyaatangi kasatihaato. Iyaati sangisi nyahi sasata: nyahi sangisi

maariho waati nasanyihaayo satahaato.

¹² Nyahi sangisi nyami maariho windi namaasanyihaamaayo. Owe. Nyahihi sangisi awaindihandi pihitaati maariho nasanyonihandi kandi nehi sahihi windi nyangisi sami maariho windi namaanyanyopo.

¹³ Nini sapi kimandi utipimandi jipatipiyataati utaaho wo komi manyinyai pihitati awaindi maariho nunyaho kiayi kaundipatamataindi nini sangi sasatiti: nyahi sangi maariho nasanyohipatamataiwi sahi nyangi sami maariho nanyinyawise satataato.

Isihiya Kiraisihomihyauni Bwaasirihiramihyauni Timaamaamaitiwise

¹⁴ Isihiya Kiraisihopi gimaawunyaahohiyihiyaisawi sahi Kiraisihomi isihyaati windi timaamaamaitiwise. Ami sandi nini apaapi maato. Isihiya titihi gaahapaahihi kiyohiyihyauni ami isihya wapa titihimetahapaahihi kiyohiyihyauni maasi timaamaaitiwi wapa kiya kaitaatiwihapa api paahi owetamase. Ami sa nini sandi kandaato: isihiya Kiraisihomihyauni ami Bwaasirihiramihyauni nutasi maasi nga daiwi bimimitaapo.

¹⁵ Ami Kiraisihohi Bwaasirihiri wapa kaimbipaapi windi maaritai gaare maatahore. Api paahi owetise. Isi ami utaaho wo Kiraisihopi giwunyaasaho ami utaaho wo Kiraisihoai pohipiwisihoisami noaipapi timaamaaitimi wapa nga kamaitaise.

¹⁶ Ami siyati Autaahaathiho isihyaaisi nehi windi maawinjasih komi anji awaindahaatihi autaahaathiho jaipitahoai windi mepi autaahepumaamahopo. Isi ami siri kireti nyahi Autaahaathiho giwunyaahohiyihyaanini isihya usa kopi windi napaitiwi gimaawunyaapihiyaaisa maasi timaamaamaitihaawo. Iyataati ami sandi nini apaapi maato. Autaahaathiho isihyaanini nahatiyaanini Autaahaathiho anjaanamatiaahiyaaninitihito. Nyahi Komi anjaanamatiaati noaipahaayo. Kimandapi Autaahaathiho komi piwaha wapihi jhi jipatipindisihaathapi satise.

"Nini kiyaisati bimaati ami kiyaamihathi daito. Nini noipati kiyaami Autaahaathiho nitisanihi kiya ningi mepi autaahepinimapi ami nisi otipipati kani-taapo,"

Aisaiyaaho 52:11; Isikierho 20:34,

41

tise.

¹⁷ Isi ami sahi Autaahaathiho komi piwaha jipatipindisihaathapi sata katipatamataiwi kaiwise.

"Sahi isihya usa nishiyaametiwihyaami otihatihapi noaipasi sangi yandhi nawisawi bimaawise. Maipihapa kiya kiyohipipa sahi windi kamaiwise. Sahi nisi isihyaatimatitaatiwi sangi nini nasamaitaano.

¹⁸ Nasamaati utaaho wo komi mwaaya maatiyai maariho numwipatamataindi sangi nini maariho nasamisanini ami sahi noaipapi nisi maasihoyaati maasihasihiyaatimatitaatiwo. Awaisiho api paahi watipho isihya nahatiyaaisi winjatisiho satati kandaase."

2 Samweriho 7:14, 7:8

7

¹ Isi ami nisi naisihyaati nisataiwi Kiraisihopi giwunyaahohiyihyaati ami nini nisi maariho sangi nasanyohiyihyaate. Ami Autaahaathiho noipati nyami apihomattandi piwaha jhi watipitati timanati katisi nyahi wapa maipihapa kamaayaati namaitihaawo. Namawa wapa nyami ambipataahisangi ami nyami amitihaara gwinyawa Autaahaathiho maarimithapa kiyohipipa kapaanini namaitihaawo. Iyaati nyahi nasisoari kiyaaninini maipihapa kaitihaawi ginyunyainjipapai newa tiwandaati ami Autaahaathiho api paahi popitihho gaahosi ami nyangisangi sikiyaati ainahiyihyaani popitihyaanini bimithaawo.

Korindhiya Japihi Nepemaitauhi Porihho Maaritataise

² Sami usaatangi mimaipisisaahapa wapa nyahi kamaasiso. Iyaati ami sahi maipihandi kaitaatiwihira daihira ahisisihaamaayo. Owetise. Nyahi windi siyaati kamaayo. Iyaati ami sami usaatangi nyahi windi jaipitaahapa kamaasato. Isi ami sahi nyapi satitwi: kiya akitinini Kiraisihomi otipipatihyaaso tiwi ginyunyaapi ami sami maariho nyangi nanyinyawise.

³ Iyataati sapihi nisi katohiwiwa piwaha neti samiheti yasutaitandi sandi kandaamaato. Ami sami usa nisapi saiwa katauhihandi kando. Iyataati aimi jhi sapihi kasatohihaare. Sahi nahatiyaatangi nyahi maariho nasisoari nasanyihaayo. Isi maariho nasanyohiho konihi nyahi nasanyami napowaato ami asiyihyaani bindihaawo kiyaaninini nasanyami nuto.

⁴ Nyahi sangi siyaati nasanyihaawi nini sapi maariho yiyahwi windi gimunyaaho sahi api paahi akiti nyangi maariho nanyinyawi ami nepi autaahi nyaiwatitauho. Aindi nini

sapɪ isɪhiya kiya apɪpaahi gaahiye undataato. Amɪ sandɪ apaapɪmaahe. Sahɪ nyangi nepɪ andɪtinyaihai kahapaamapɪa nyangi netɪ nanyopɪsasɪhaiwa nanyoaiPASɪhi nehaahandɪ kandɪ nɪnɪ maaritataayo.

⁵ Wanɪ kɪma pɪwɪma nɪnɪ TaitusihoPɪ daapɪ niyo tohihaamɪhaare. Nyahɪ pɪropɪnjɪhandɪ Masetoniyaahanda nowa noaiPawa bindɪhaawɪ nyamɪ ambɪpatɪ maarɪho wɪndɪ nanyɪpɪpaitɪ wɪmaanyinjɪ. Owetise. Kapɪhisangi wiwa netɪ mɪmaipɪnyisatɪ nanyopɪsasɪhi maarɪho wɪndɪ wɪmaanyinjɪ. Owe. Amɪ nyahɪ wihoaanɪwaaamawa Kɪraisihopɪ pɪwiha katawaujɪto taatiyonɪhi amɪ isɪhiya kapɪ kapɪhemapɪ nyangi nepɪ nanyisapuwaayoyo. Aiwɪ amɪ isɪhiya wɪndɪ nehɪ maanyinjapɪ kahapɪhemapɪ kiyaanɪhi nepɪ nyaipɪndɪwunɪ amɪ nyahɪ sapunɪ amɪ Kɪraisihomɪ isɪhiya usaapunɪ waatɪ pɪhiitaatɪ gisunyaahoaatɪhaawɪ nyahɪ maarɪho wɪndɪ wɪmito. Owetise.

⁶ Amɪ saiwa siyatɪ nyangi nanyoaiPASɪhandɪ kandɪ Autaahaatɪho isɪhiya usa kiyaamɪ andɪtitohɪthandɪ yatɪhiwɪnjɪhi yayauhihiyai nasisoaarɪ netɪ andɪtiwiwahosɪ amɪ nyangisenda Taitusihoai japɪhi netɪ natausaasatɪ koetapɪ nyangi netɪ andɪtinyaiwataise.

⁷ Iyataatɪ amɪ nehɪ Taitusiho nyangisenda japɪhi napɪndɪhandaahihi nyahɪ japɪhi andɪtitaatɪ maarɪho wɪtihaamaayo. Amɪ sahɪ koai wapa nunyawɪ kawɪwɪ komɪ maarɪho nepɪ yatɪhiwɪpɪ andɪtiwihohɪpɪpaapɪ maawɪ kanyatihe. Iyatɪ amɪ sahɪ nɪngi nison-daatiwɪ maaritohɪthandapɪ kanyatatɪ amɪ samɪhatɪhi noaiPASɪwaiwaapɪ sahɪ akitɪnɪhi maarɪho asɪpaiwɪ tɪsatɪndɪhandapɪ kanyatatɪ amɪ sahɪ nisɪhihoaanɪ napɪwɪ nɪngisawɪ maarɪho naasohɪtanɪhi tɪmaamaitɪtihaawɪ gwɪnyaahohɪthandapɪ maawɪ kanyatataase. Aihɪ amɪ Taitusiho saiwa sapɪ kanyatɪndɪmandapɪ nɪnɪ apɪpaahi aungwohandɪ maari-tataayo.

⁸ Iyataatɪ amɪ pɪwiha nɪnɪ nisɪ utɪpɪho sapɪ jɪhi nusoaasohoaatɪhi kasatohɪhaapɪ samɪ maarɪho yaasɪhi amɪ sahɪ maarɪho asɪpiyawaayoyo. Amɪ nɪnɪ pɪwa saindɪ sɪretɪ sangɪ maarɪho yaasahɪretɪ jɪpatɪpiyohɪtɪndapɪ nɪnɪ wɪndɪ maarɪho asɪmaayo. Sandɪ nɪnɪ apaapɪmaato. Utɪpɪho so nɪnɪ sapɪ jɪhi jɪpatɪpiyoho sahɪ nepɪ awɪtawaawɪ sahɪ wɪndɪ maarɪmitopo nisɪ pɪwiha kasatohɪwiwaapo. Iyataahandɪ kandɪ nehɪ masɪhonjɪ sangɪ maarɪho yaasatɪ maarɪho asɪpɪsisataise. Amɪ sɪkɪretɪ sangisɪ sasimatɪtaihi nɪnɪ mmonataatɪ nisangi wonjɪ maarɪho asɪpiyataayo.

⁹ Iyataahandɪ kandɪ amɪ wanɪ nɪnɪ maaritataayo. Amɪ sahɪ samɪ maarɪho tɪsatatɪ yaasɪhi maarɪmitohɪtɪndapɪ nɪnɪ wɪndɪ maaritataamaayo. Owe. Amɪ sahɪ samɪ maarɪho tɪsatɪhi asɪpiyawaawɪ sahɪ daihɪra maipɪhɪra pɪniyohɪtɪndapɪ Autaahaatɪho samɪ maipɪhandɪ nesamaitandɪ nunjenɪhaue. Iyataatɪ amɪ sahɪ maarɪho asɪpiyohɪtɪndɪ sandɪ amɪ Autaahaatɪho gwɪnyaatɪ maaritɪrɪhɪretɪ sahɪ kiyawaayoyo. Aihɪ amɪ nɪnɪ utɪpɪhoaatɪhi pɪwiha jɪpatɪpiyohaara sangisɪ netɪ nɪnɪ mɪmaipɪsɪndɪ namaasopɪsaso. Owe. Nɪnɪ sangɪ netɪ tɪtihesama amɪ jatatamanataayo.

¹⁰ Iyataatɪ utaaho wo maipɪhandɪ kiyatosɪ kandapɪ akitɪnɪhi komɪ maarɪho tundaɪ amɪ koai mawɪtandɪhandɪ Autaahaatɪho netɪ gwɪwunyaahosɪ amɪ netɪ koai gwɪwunyaahonɪhi ko komɪ maipɪhandɪ Autaahaatɪho nemwaitandɪ nunjendaɪse. Nunje-honɪhi amɪ Autaahaatɪho utaaasomɪ maipɪhandɪ nemwatɪ amɪ ko konɪhi komɪ ambɪpatɪ maarɪho yaawɪhandɪ netoatɪtandɪhapɪhapɪ japɪhi numwaahonɪhi ko utaaasomɪ maipɪhandapɪ wɪndɪ maarɪho asɪpiyatɪ gwɪmunyaitaise. Owetɪtaise. Iyataatɪ amɪ isɪhiya usa kiyaamɪ maipɪhaiwa kiyohɪwaiwaapɪ maarɪho tundihi asɪpiyawaahandɪ kandɪ kiyaamɪ maipɪhaiwa Autaahaatɪho nemwaitandɪ wɪndɪ baiwɪ gwɪnyaapɪ namunnehopɪ. Namunnehowɪ amɪ siya Autaahaatɪhoapɪhapɪ yandɪhematiwɪ maarɪho ambɪpatɪ waatɪ yaawɪhandɪ kiyaanɪhi nasisoaarɪ nepɪ bimɪtaatɪwɪhapɪhapɪ nutaapo.

¹¹ Amɪ wanɪ sahɪ sandapɪ mmonɪwise. Sahɪ akitɪnɪhi Autaahaatɪho maaritɪrɪhɪretɪ samɪ maarɪho asɪpiyawaayoyo. Aiwɪ nehɪ kuraanɪhi sahɪ isɪhiya wapa tɪtihiɪmetɪhapa kiyohɪhihiyai kapa namapɪse undɪwɪ pɪhiɪtɪwɪ kaundawaayoyo. Aiwɪ sahɪ sandɪ saiwi tɪtihemahohɪtɪmandɪ nɪngi kandisaihɪ mmondandɪ sahɪ maaritɪwɪ kiyawaayoyo. Aiwɪ amɪ sahɪ satɪwunyaapɪ amɪ wiwa Autaahaatɪho nyahɪ nahatiyaanangi yaasɪhandɪ nyanamɪtaiso tɪwɪ isɪhiya maipɪhapa taawɪ kiyohɪhihiyaapɪ sahɪ wɪndɪ apɪpaahi maarɪmitopo. Amɪ nɪnɪ saindɪ nasataatɪ sahɪ akitɪnɪhi Autaahaatɪhoai atɪwiwɪ komɪ asɪmwaatɪtɪhi pɪnutaatɪwɪyohɪthandɪ nɪnɪ mmondando. Aiwɪ amɪ sahɪ isɪhiya tɪtihiɪmetɪhapa maipɪhapa kiyohɪhihiyai tarɪwaiwɪ ketɪ wihoaanɪhandɪ yaawɪhandɪ nunyawɪ tɪtihemawaayoyo. Saiwa saiwi sahɪ kiyohɪtɪmanda nɪngi sahɪ saiwi nepɪ nanisawaayoyo: nyamɪhetɪ saiwa tɪtihiɪmeta maipɪhapaapɪ pɪwiha ahɪmotatɪ ainahɪhihiyaane ndɪwo.

¹² Aihɪ amɪ nɪnɪ sapɪ utɪpɪho jɪpatɪpiyoho nehɪ utaaho maipɪhapa kaisɪhoai sahɪ nepɪ tɪtihepumwapɪse satɪtandɪmaahe. Aindɪ utaaho maipɪhandɪ kiyatɪ kadaahɪ netɪ woi nusopɪsasisɪho netɪ itatamanɪnatɪ tɪtihematɪtandɪhandapaahɪmaahe. Owe. Amɪ

sahi nise utipho awitawaawi am! Autaahaathiho nyangi nyainjatataiso tiwi gwinyaaapi am! sahi sawanaati nisa! Autaahaathiho kom! ishiyaanangi nyainjatitandi watipihandi otipipatisati nunyati natausaasihihoso tiwi ningisi nep! autahi niwasohitihandapi sangi biyati gisunyaatonih! sahi mmondaatiwe. Aiwi am! ishiya ningisawi maasi otipipati kiyohiyihyaam! watipihandapisangi kimikireti mmondaatiwe.

¹³ Iyataati saiwa sahi saiwi kiyohiwimaiwaaraahuni am! sahi wapa kaitaatiwi kasatohipipa atiwi kiyohitihandaahuni sahi nep! nyam! maar!ho yatihinyipi nyangi anditinyaiwawaayopo.

Am! sandi neh! nyangisaahih! anditinyipi nyam! maar!ho nep! yatihinyiwawaamaayopo. Am! Taitusiho sangi noti jainjati maawi bimisura koai nep! yatihiwipi anditwihauhi am! ko maaritaho nasati nyainjasih! am! nyah! nyam! maar!ho usaanyinjih! maaritahaayo am! sahi Taitusihoai saiwi sangi maar!ho akitinhi nasanyihaayo undiwi nunjauho.

¹⁴ Am! sapi nin! Taitusihoai saunditi kiya Kiraisihom! ishiya apipaahi gaahiyaare unditi jih! kaundonihoe. Isi am! sahi koai kawisohipipa nin! sapi koai piwha kaundohirihiri kireti kawisawaayopo. Kawisawaawi nin! sapi maar!ho naanjanisonih! windi maarimititandihapa wapa sahi kamaayopo. Owetise. Am! skiyati nyah! neh! akithapaahih! nasisoari kasatohirihireti sapi gaahapa Taitusihoai kaundohipipa sahi kireti akithapa kiyauhi noaipataise.

¹⁵ Iyataati am! wani Taitusiho sangi kom! maar!ho sangisenda sangi noti jasosura nasamimumwaan! nusatipihati autahi wamwaan! kom! maar!ho sangisi nasanyati am! sangi neti autaaahesamati jaiwatataise. Sandi ko sangisi noti jasosih! iwitataman!wi nep! koai autaaahiwipi am! nyah! sangi wapa kaitaatiwi nasisehohipipa kapa kireti kiyohitihandapi ko gwinyaaataate.

¹⁶ Nin! sapi waati maaritataayo. Sandi apaapi-mahe, wapa sahi Autaahaathiho maaritimbipa nga akitinhi kaitauhi nin! mmoniti gwinyaaataate.

8

Autaahaathiho! Ishiya Jerusaremihanda Bimohiyihiyai Iwitatamanitandi Nawiho Numwitaatiwi Por!ho Kaundataase

¹ Nisi naisihiyaate, am! piwha wa sandi kasatitandiyi. Ishiya yapipati piropinjihandi Masetoniyaahandaahiya Kiraisihopi gwunyaahauhi am! Autaahaathiho kiyaisi apipaahi gaahati kawisati iwitatamanati winjatitandihandapi kasatataato sahi gwinyaitaatiwo.

² Kiya Masetoniyaahiya apipaahi awaindihandi naanjihandi newaayopo. Nep! kiya kahapaamapi-paapi apipaahi nausetitiwi nenoaahitiwimapihya bindawaayopo. Saiwi kiya nenoaahitiwi bindawaahandi kandi am! kiya ishiya Kiraisihopi gwunyaahohiyihya kahapaamapi-paapi nenoaahitohiyihiyai nawiho kapa numwitaatiwi apipaahi awaindihandi maaritawaayopo. Maaritiwi nenoaahitiwi bimohiyihiyai numwitaatiwiho nawiho waati ahoyawaayopo.

³⁻⁴ Ishiya nenoaahitohiyihiyai numwitihamwaan! ahotihihandi kandi waati mitaahi nahataapa pihitiwi nunyawaayopo. Sandi neh! kiyaisunyaapi kiyawaayopo. Nunyaw! am! sawanaapihonya goti yahonya isiwatawaayopo. Siyauhi nin! kiyai usonataati sangisi kasatataato. Am! kiyaisi sahi saiwise undiwi ishiya usa kamundwihandi kandi kiyai sawana apipaahi andititiwi watipitiwi sahi nyangisi ayenyatiwise am! nyahun! Kiraisihom! ishiya usauni maasi Autaahaathiho! ishiya nenoaahitohiyihya piropinjihandi Judiyaahanda bimohiyihiyai nawiho numwitaano nyatawaatopo.

⁵ Aih! am! nyah! kiyapi samwaan! ahoaiwi nanyamitaapo taati jatohimumooan! nusatipihapi waati mitaahi autahi wamwaan! nanyinyawaayopo. Iyataati kiya saiwa sangi kaiwiwatawa jih! Awaisihoai sawana nunyan!wosawi am! nyamihihooan! bitotawaawi Jisaasiho gwinyaat! maaritirihireti japepihir!wi kiyawaayopo. Aiwi am! kiya nap!wi nyangisawi maasi t!maamaitawaayopo. Kiya sandi saiwi kiyohitimandi apaapi-mahe, nyah! sait!haawi Autaahaathiho gwinyaat! maaritataise tiwi gwinyapenawaawe.

⁶ Jih! Taitusiho sangisenda nasati maasi bindawaawi ishiya Kiraisihopi gwunyaahohiyihiyais! maar!ho nunyaw! gaahati kawitaatiwihandapi saiwi saiwi kaiwise satati namasati jih! kasatih! nawiho nep! ahoyawaayopo. Aih! am! wani nyah! Taitusihoai watipitaati kaundihato ko japihi nasati ishiya Kiraisihopi gwunyaahohiyihiyai maar!ho nunyaw! gaahati kawitaatiwi nawiho ahoyohipipa kaiwi owemaitaatiwo.

⁷ Sahi saiwi kiyohiwi+maiwa saiwa ishiya usa Kraisihopi g>wunyaahohiyi+hiyaami kiyohiwaiwai apipaahi waati nusatipihapihaiwa kiyawaayopo. Sahi saiwi waati kiyohiwaiwaapito: Sahi Kraisihopi g>wunyaapi komi piwihawusooapi Kraisihomi piwihawakaahaapi amitha gaahawunyaapi aminyangisi maaritho apipaahi aungwohandi nanyinyawi amishiya Kraisihopi g>wunyaahohiyi+hiyai anditiwipi numwitaatiwihandapi waati maaritiwihyaate. Saiwi sahi kiyohiwi+maiwaaraahi ishiya usa g>wunyaahohiyi+hiyaisi nusatipihapihaiwa kiyawaawi amishiya Kraisihopi g>wunyaahohiyi+hiya nenoaahitohiyi+hiyaisi anditiwipi nawho numwitaatiwi waati anditiwi kaiwi timetiwise, ishiya usa Kraisihopi g>wunyaahohiyi+hiyaami kiyohiwaiwai nusatipihapi kaitaatiwo.

⁸ Sahi ishiya nenoaahitohiyi+hiyaisi iparimatiwi numwitaatiwihandapi tarwisatataamaato. Owetise. Ami Masetoniyaahiya sandi kaitaatiwi maaritiwi aimi timetauhisato. Isi ami ishiya Kraisihopi g>wunyaahohiyi+hiya naanithandi nepi nausetiwi nenoaahitiwi bimohiyi+hiyai sahi nawho numwitaatiwi akitihi kiyawaayopo ndi g>winyaataati+toni ami sahi satiwi nyahi ishiyaisi akitihi maaritho nunyihawikiyahaayo tiwi nanisitaatiwi kaiwise.

⁹ Jisasi Kraisihoni nyami Awaisihoni nyangisi apipaahi gaahati nehi kanyindihandapi sahi aimi mmoniwi g>winyaapihiyaate. Jisasi Kraisihoni so Autaahaatihomi kahaapaamapi gaahaiwa asakethondahandi kandi nyapimainjhi kapai namasi maapi noaati+pati noaipati kahapaamapi+pa owehoematataise. Ko siyati kahapaamapi+pa owehoematati ipi tithi atawihateti napotaise, ami nyahi kopu g>wunyaahohiyi+hiyaan Autaahaatihomi komi ishiyai kahapaamapi+pa gaahaiwa numwitaatiwi neti jhi turmanati ahwimbipa nyahi pihitaati taahipi+pa naitihaawo.

¹⁰ Sahi nawho ahoaiwi kaitaatiwihandapi piwihawisi g>winyaahotiha sandi kasatataato: Kinaungwiha batihetapi so nawho sahi jhi namasawi ahoyawaayopo ishiya nausetiwi nenoaahitohiyi+hiyaisi numwitaatiwi g>winyaapo. Aiwi ami sahi iparimati+atiwi apipaahi awaindahandi maaritiwihyaate.

¹¹ Isi ishiya Kraisihopi g>wunyaahohiyi+hiya nausetiwi nenoaahitohiyi+hiyai nawho anditiwipi numwitaatiwi sami maaritho jandoshi ahoyohi ahoaiwi owemapi numwitaatiwi timetiwise. Isi sami isiwahopi+paami japepinjawi wapa sahi ishiyaisi maaritiwi iparimatiwi nunyawise.

¹² Utaaho wu komi isiwatimbipaami wapa maaritati maaritho naasohitanihi Autaahaatihoi nunyonaahi ami Autaahaatihoisangisi kopu maarititaise. Siyataati ami utaaho wu wapa miwatataati wapa windi namumwihaahi saimbi namaaninyapi napaape tati Autaahaatihoni windi kamundahore.

¹³ Iyataati sandi nini katohitindi sahi samapa nahataapa ishiya usaisi kapaanihi nunyawimapi sawanaatapihapa wapa ahimotanihi ami sahi noaipapi mimaipaiwi taanahiyi+hiyaati iseti+atiwi g>winyaataamaato. Owetise. Ami nyahi ishiya wapa kiayi iwitatamanitandihapa owehiya nahatiyai nehi naasaimumwaanji iwitatamanitandihapa numwitihaawi g>winyaataati.

¹⁴ Ami wani kumura Autaahaatihomi ishiya kiayi anditiwiti iwitatamanitandihapaapi nausetitati owetihami sahi taahipi+pa pihitahi ahisisondaise. Isi ami wani kiayi iwitatamanitandihapa owetimbipa sahi kiayi nunyawaawaahi ami ipoti wura sahi sangi jatatamanitandihapa owetanihi ami sahi taahiyi+hiyaati isaiwi binyaihi kiya sangi nasamitaapo. Isi wani kiya taahiyi+hiya isaiwi bindawaayowu sahi kiya owetimbipa nunyawise.

¹⁵ Iyataati Autaahaatihomi piwihawu komi piwihawipati+pindisihaatihoni Autaahaatihoni komi ishiyai jihura nandapa wapa ambihitawaawi, "kimandi napinde," tiwihapa numwimbipaapi satati katise:

"Utaaho pihitati nandapa asati neshihoni nandapa wapa yandihisi+pi+pa taahipi+pa windi ahimotise. Iyati ami utaaho nandapa nehi yahonyaahi asati neshihoni nandapa noaipati windi nausetimahe,"
Japithi Numwaasitho 16:18
 tati katati jipati+pindise.

Porihoni Taitusihoaisuni Ami Wurisuni Neti Korindihiyenda Natusaasindihandapihaare

¹⁶ Nini Autaahaatihoi kinyi gaahone gaare undataho. Ami Taitusihoani Autaahaatihoni neti komi maarithoatihuni ami amithetuni g>wunyaatosihi sapi nisatiyati otipi+pati kiyati neti jatatamanitandi ko apipaahi maaritho.

¹⁷ Iyataati ami Taitusiho sangi jasondandi taati napitandaindihandiki kiayi usonda numwe unditi nini koai kaundonihi+mahe. Owetise. Ami ko sapi komi maarithoatihapi waati maaritati gisunyaataati kandaahi sangisi jasondandi napitandaise.

¹⁸ Iyataati Taitusihoaisaati nyami naisoho woai maawi sangisenda newa natawau-soaasihaayo. Ami ko Kiraishopi piwaha gaaha waniha napaitati ausaati Kiraishomi ishiya nahatiya kimbhiya komi ambipati autaahiwipi baiwi maaritwi usonwihore.

¹⁹ Iyataati ami Kiraishomi ishiya nahatiya kimbhiya utaaho woai nepi namaama-hanwi nehi kimbikoai nyangisati nawiho Autaahaathomi ishiya Judaahandaahiyaapi taawi sahi ahoyohimo nesi Jerusaremihandaahapi nutihaawi namihanauhore. Nyahi sandi taawa kiyohitimandi ishiya usaisi gaahati kawisaati iwitatamanitihawwi nyami maariho maaritindihandi auta ishiyai newa nunjaati ami Awaisiho Jisaasihoai newaati ambipati awaipati numwitihaawi sati otipipati kiyahaayo.

²⁰ Iyataati nawiho taawi ahoyohimo Autaahaathomi ishiya apipaahi gaahati kaiwi iparimatiwi taahiho ahiyauhihosi ami nyahi ko newa isisi niyohiyhiyaanapi wiwa wo ikondaawo tiwi windi mimaipaiwi nyami ishiya usa gimunyaitaatiwi so naisomoai nyahi numwaahaayo nyangisati maasi nawiho nesi Jerusaremihandaahapi nutihaawo.

²¹ Iyataati nyahi biiyaati yawanaan jatinaati titihi gaahati Autaahaathomi ndiheti komi maaritirihireti ami ishiyaami ndiheti ami kiya maaritohirihireti nehi titihi gaahatihih kaitihaawi gwinyaawa kati kiyahaayo.

²² Iyataati nyahi naisoho jhaati woai maawi Taitusihoaisatun ami Taitusiho koaisati wo naisoho maasi napitaise ndi jhi kasatohoisatun napitaatiwi namihanhaayo. Isi murimingwaasi sangisenda napitaapo. Iyataati so naisoho wani ipoti kasatohimo taahiwaiweti otipipati kihati kihati nunyaati nga kaisotaati nyahi tipitapaawaati usonihonhi ami ko nga watipitati apipaahi maariho nunyati Kiraishomi ishiyaapi otipipati nga kiyahore. Iyati ko sahi ishiya usaisi iwitatamaniw wapa nunyawwi kawitaatiwi maaritohitihandi mmonati ami koaisangi kat kaitandi apipaahi maaritama-hore. Wani sangisenda napitandi ko maaritaise.

²³ Taitusiho sopi sahi aimi mmoniw gwinyaapihiyaate. Sangi jatatamaniha anditisaihihaawi otipipati ngisati samihatihi taati kiyataise. Iyataati ami nyami naisosuri yahurapaahi aimi nini nasesipati sangi kasato. Suti nyami naisohuri nyamataimi Kiraishopi nga giwunyaapi ami komi ishiyaisi anditiwipi iwitatamanimi kaimi ami kuri otipipati kaipataahi Kiraishomi ambipati nepi autaahi awain-depumaphure.

²⁴ Isi nyami naisohingwaasi singwaasisi sahi baiwi usonwi numwaapi sahi Autaahaathoisuni ami komi ishiyaisuni maariho akitihihi nunyahaayo undiw nepi autemapi kingwaasi sami maariho nunyawise. Sahi saisaihi ami nyahi sapi gaahaiwa kataati Autaahaathomi ishiya kimbhiyai kaundihoaasohirihiri kireti noaipahonhi ami kiya satiwi, e akite tiwi mmondo.

9

Porih Korindhiyai Autaahaathomi Ishiya Usaisi Wapa Nehihapa Numwitaatiwe Undataase

¹ Nyahi nawiho nehoho wihoanjiho owehandi Autaahaathomi ishiya Judiyaahan-daahiyai numwitihaawi aimapi taawaati ahoyohimopi nini sangi neti tariwisatihi nasisepaipati kasatitandi windi titihimetise ami sawanaati aimi otipipati satapi mmonwihiyaatiso.

² Ami sandi nini apaapi maato ami nini aimi mmonataayo otipipati sati nawiho Autaahaathomi ishiya usai numwitaatiwiho sahi maaritwi njahi njahitiwi nepi ahoyauhiho. Iyauhi ami nini sapi Kiraishomi ishiya Masetoniyaahandaahiyai gaahaiwa taahiwaiwa kaundatoandaayo. Iyataati Masetoniyaahandaahiyai saunditi Akaiyaahandaahiya kinaungwiha batihetapi namasawi nawiho ahoaitaatiwi nepi timanjiniwi ami nawiho ahoaiwi nasawaayopo unditi kaundatoandaayo. Iyonhi ami kiya atisawaawi kiyaisangi samataiwi nawiho ahoaitaatiwi taahiyhiya omanjitihihi asakaiwi maaritawaayopo.

³ Iyataahandi kandi nini sapi Masetoniyaahiyai kaundohitihandi nehi piwaha taanauhahaametitandi ami sahi nawiho keti tariwaiwi ahoaiwi timanitaatiwihandapi nini maarititi gwinyaataayo. Siyataati nyami naisohingwaasi sangisenda neti nandusaasataayo. Ami kingwaasi sangisawi maasi anditisaipi otipipati kaiwi nawiho nepi ahoaiwi timanitaatiwo. Saiwi nini sangisenda napisanihi ami ishiyai saunditi Korindhiya aimi tmetawaayopo undohirihiri kireti nawiho nanimitaatiwi nepi ikwiraatih isiwatitaatiwe.

⁴ Ami ishiya nahatiyaisi sahi Korindhiyaatapi saunditi kiya so nawiho nepi ahoaitaatiwi aimi tmetawaayopo unditi kaundimbithoninisi ami Masetoniyaahiya usaisangi ningisawi wiwa sangisenda napitaapo. Ami nyahi siyaati sangisenda napitihaawi sahi nawiho ahoaitaano tohiho sangi tmetitauhiho. Saiwi sahi sangi

timetisaihi nasihaawi Masetoniyaahiyai nini sapi piwaha gaaha kaundohitihandapi mimaipaiwi gwinyaasahi ami ningsuni sangisuni apipaahi manyamaitaise. Iyati sahi sawanaatangipipaahi aungwohandi masamaitaise.

⁵ Aih ami sandi kandapi nini sangisenda sangi napitiwatataati singwaasi nyami naisingingwaasi Kiraisihopi gwunyaapingwaasi sangisenda jhi nandusaasataayo. Ami kingwaasi sangisawi otipipati maawi kaiwi nawiho sahi Autaahaathihomi ishihiya Judiyaahanda mimaipaiwi bimohiyihiyaapi nini nusesi nutandi ahoaitaatiwi jhi timanwi katohiho keti nepi ahoaiwi isiwatitaatiwo. Aiw jhi sangisaapihi napiti noaipasanhi nanimitaatiwo. Ami sahi saisaihi sami kiyohitindi siyati noaipaitande. Utaaho wo sangi neti tariswasatati sahi wapa kaitaatiwi jhi piwaha timanwi watipitiwi katohipipa keti kaiwise maasatahandi kandi nehi sahi iparimatiwi sangisunyaapi kapa katohipipa nunyawwi kaitaatiwi kasatataato.

⁶ Piwaha kima nini taati katohima sahi sami atihiri mwitipisawi atiwise: Utaaho wo nandapa isapipa yahonyaahi tiwihaati yamasihomi ami nandapa akipipa nehi yahonyaahi kipwitaaise. Iyataati ami utaaho wo nandapa isapipa pihititi taahipipa tiwihaati yamasihomi ami nandapa akipipa pihititi taahipipa kipwitaaise. Isi ami sahi siri kireti utaaho nandapa isapipa taahipipa tiwihaati yamasihomataiwi Kiraisihomi ishihiya usaisi wapa nunyawwi kawitaatiwaahi nanihaiwi iparimatiwi taahipipa nunyawwise.

⁷ Iyawaawi ami sahi ninaasonihi ami ninaasaanihi ishihiyai iwitatamanitandi wapa numwitaatiwihapaapi jhi kapa kaiwi sami maarithoaatih gwinyaapi wapa napauni ami napitiyaahapa numwito tiwi nepi timaniniwise. Ninaasoni ami ninaasaani saiwi jhi gwinyaaposawi ipoti kapa nunyawwise. Iyawaawi utaaho wo neti nanyipinjati tariswinyatati nanyipepaipahi kanyatiso tiwi nitanini wapa nawiho windi namunyawwise. Owetise. Nehi ninaasoni ami ninaasaani nanihaiwi maaritiwi nunyawwise. Ami Autaahaathi ishihiya nehi nanihaiwi iparimatiwi ami maaritiwi wapa ishihiyaii nunyohiyihiyai maariho nunyahotihito. Apaapi maato.

⁸ Iyataati ami sandi nini apaapi maato. Ami sahi wapa daahi maapatiwi nehi nanihaiwi iparimatiwi nawiho ami wapaisangi ishihiya usaisi numwisaihaahi ami Autaahaathi wapa neti nga tisaahiwa nasamitaihi. Nasanyonhi sahi nahatewet nahataapa wapa wapaapisimbipa nga nepi ahisotati ami kapai nusatipihati wapa nehi isipipaimaawi ahisisotitindo. Isipipa ahisisotanihi ishihiya usa wapaapi nau-setitonihiyai anditiwipi iwitatamanitaatiwi gaahapa taahipipa sahi kaitaatiwo.

⁹ Utaaho itapaati ninaasohi ninaasaamih iparimatiwi wapa usai numwisihomi numwisaamaatapi Autaahaathihomi piwaha satati jipatipindise:

“Utaaho so ishihiya ikipipa owehatimai pihititi taahipipa numwiso ami wo isapipa kwitaaho osaataati mihopi mihini tiwihaasipatamatiyati wapa nunyati iparimataaise. Iyati ko sandi gaahandi kiyataise. Isi Autaahaathihomi ami ishihiyaun ko gaahandi kaindndapi jinjapihi jinjapihi kiyaanhi gwinyaitaapo,” *Aunihiri 112:9*

tati jipatipindise.

¹⁰ Iyataati Autaahaathi nasisoaari utaaho otipipati kaisihoi isapipa ko niyaamaitandihapa nunyati ami ishihiya nandapaapi jaumwasawihiyai nunyahore. Isi ami kimikiyati ko sangi kahapaamapipa tisaahiwati nasamitaise. Nasanyonhi sahi Autaahaathihomi ishihiya usaisi kiyaatinhi gaahandi pihitiwi kawimi nutaatiwo. Sahi saisaihi sami gaahandi kiyohitihandi utaaho isapipa yamasihomi komi osaataati nandapa akipipa pihititi noaipasipatamataiwi kiyaatinhi pihitiwi kaimi nutaatiwo.

¹¹ Saisaihi Autaahaathi sangisi daihira taahirihi wiraawiraapi kahapaamapipa pihititi tiwiti nyepiyati nasanyonhi ami sahi nga nasisoaari iparimatiwi ishihiya usaisi nawiho ami wapa kahapaamapipa numwitaatiwo. Iyataati sahi nehi nanihaiwi nga iparimatiwi Autaahaathihomi ishihiya mimaipaiwi Judiyaahanda bimohiyihiyaapi nyahi nesi Jerusaremhanda nuthaawi nawiho nyangi nanyinyohihopi atisohiyihiyaun ami nawiho ko nehohiyihiyaun Autaahaathihoi kinyi gaahonji gaare hitihaato unditaapo.

¹² Iyataati sireti sahi Autaahaathihomi ishihiyai nepi iwitatamanih kiya wapa nau-setitimbipa naitaatiwih nawiho nunyohiyihiya kimikiyaami usa taahiyihiya sahi kiyaisi gaahandi kawisohitihandapi apipaahi aungwohandi Autaahaathihoi kinyi gaahone gaare undawaatopo.

¹³ Iyataati sahi sawanaati sandi kiyohitimandaahi nepi saiwi sahi akitinhi Autaahaathihoi maariho nunyawwi ami ko gwinyaati maaritimbipa kiyawaawi ishihiyai nepi nunjitaatiwo. Nunjawi ami sahi nehi piwaha taanauhahaahi satiw nyahi Kiraisihopihi piwaha waniha gaaha gwinyaahaayo maatiwi ami sahi akitinhi Autaahaathi maaritimbipa titihi kiyahaayo tiwi nepi nanyisawi ishihiyai nunjisaihi ami kandapi ishihiya

¹¹ Isihya nyapĩ satĩwĩ katohiyĩhiya nyapĩ gwĩnyaitaatĩwĩ sandĩ katĩtandiyũ: Nyahĩ kaanĩhĩ bindĩhaawĩ pĩwĩha waatĩ yasawaaha amĩ maarĩho naanĩsisĩha utĩpĩhoaatĩhapĩ kasatotĩhaamatĩyahĩ nasaatĩ maasi sangisaatĩ bindĩhaawisangisi amĩ kĩmĩkiyahĩ pĩwĩha kasatĩto.

¹² Isihya siya sawana naimaatĩwĩ pĩwĩha kasatohiyĩhiyaapĩ kiya pĩwĩha ausaahohĩthandĩ amĩ gwĩnyaahotĩhandĩ nyamataiwĩ naasĩkamwaanĩ gwĩnyaapĩ naasĩkamwaanĩ pĩwĩha ausaapĩhiye taatĩ wĩndĩ kiyaapĩ kamaatĩto. Owetise. Isihya sawana kiyaamĩ kiyohĩwaiwaapĩ nyahĩ siyaatĩ kiyono tĩwĩ naimaatĩnĩwĩ mmotĩnĩwesi amĩ usaamĩ kiyohĩwaiwaapĩ saiwi kiyaawaayopo tĩwĩ mmonĩwĩ katohiyĩhiya siya tĩtĩhĩ amĩtĩha gaaha gwĩnyaapĩhiyaamaahe.

¹³ Nĩnĩ nĩwahonĩnĩ naimaatĩtĩ Autaahaatĩho samwaanĩpĩ saimbĩ kaime dimumwaanĩ kaĩndĩmapĩ amĩ kamaatĩmbĩpĩhimaawĩ otĩpĩpatĩ kaimĩ nutandĩ owe. O amĩ Autaahaatĩho sapĩhĩ samwaanĩ nisi pĩwĩha anusaape tatĩ kandatĩ natanooasisumwaanĩ nĩnĩ nĩwahonĩnĩ naimaatĩtĩ pĩwĩha awusoaataaahĩ amĩ sandĩhĩ nge. Iyataatĩ amĩ nyahĩ daayaatĩ pĩwĩha ausaitĩhaahatĩhĩ sahĩ Korindihiyaatĩ bindawaayopo.

¹⁴ Nyahĩ ambĩpatĩ naimaataatĩ Autaahaatĩho samwaanĩ kaiwĩse nyatĩmbĩpĩhunĩ amĩ kamaanyatĩmbĩpĩhunĩ osamaatĩ kaimĩ namuto. Isihya siya sangĩ napĩwĩ pĩwĩha kasatauhĩ nyahĩ jĩhĩ nasaatĩ sangisi jasonaatĩ Kĩraisihomĩ pĩwĩha gaaha wanĩha ausaawaatĩ kasatĩhaato.

¹⁵ Nyahĩ otĩpĩpatĩ kaitĩhaawĩ Autaahaatĩho yatĩhĩrĩ ahaihi ahotimumwaanĩ namasisĩ usaamĩ otĩpĩpatĩ aimĩ kiyohĩpĩpĩhĩ nohaawĩ ambĩpatĩ naimaatĩhaamaayo. Nyahĩ bĩpisi Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha ausaawaatĩ kasatĩhaato samĩ gwũnyaahohĩthandĩ noaipatĩ watĩpĩtĩtando. Iyonĩhĩ amĩ nyahĩ otĩpĩpatĩ kiyohĩpatĩ noaipatĩ samĩhatĩhĩ watĩpĩtatĩ doaitando.

¹⁶ Siyatĩ samĩhatĩhĩ noaipatĩ watĩpĩtonĩhĩ amĩ nyahĩ kaanĩhĩ yapĩpatĩ wiwaara pĩwĩha ausaitĩhaawĩ nutaano. Amĩ sandĩ apaapĩmaato. Isihya usaisĩ Autaahaatĩho yatĩhĩrĩ nunyatĩ samwaanĩ pĩwĩha ausaapĩ kaiwĩse undatĩ kaundatĩ numwĩmbĩpĩhĩ nĩnĩ nundĩ ambĩpatĩ naimaatĩtĩ otĩpĩpatĩ wĩndĩ kamaito.

¹⁷ Iyataatĩ amĩ Autaahaatĩhomĩ pĩwĩhaatĩhĩ satatĩ jĩpatĩpĩndise:

“Amĩ utaaho wo wapaapĩ maaritatĩ tĩhaapaitandaahĩ amĩ Autaahaatĩho koai wapa kawĩmbĩpaapĩ nĩngisĩ sanisahore tatĩ Awaisĩhopĩ maaritatĩ tĩhaapiyane.” *Jeremiyaaho 9:24*

¹⁸ Utaaho wo sawaho naimaatatĩ komĩ gwĩnyaasĩtĩhanda pĩwĩha katisĩhopĩ so pĩwĩha ausaitandĩ Autaahaatĩho natausaasisĩho akĩtĩhomaahĩ. Owe tĩwĩ gwĩnyaapĩ usondaapo. Iyataatĩ amĩ utaaho wopĩ Awaisĩho maaritatĩ nuwimaatĩ komĩ otĩpĩpatĩ natausaasisĩhopĩ so akĩtĩho pĩwĩha ausaitandĩ natausaasisĩhore tĩwĩ gwĩnyaapĩ usondaapo. Utaaho woaisĩ Awaisĩho nuwimaasisĩho sohĩhĩ ambĩpatĩ awaipatĩ naitaise.

11

Porĩho Sawahomĩhĩretapunĩ Jaipĩpa Katĩwũnjohiyĩhiyaamĩretapunĩ Korindihiyai Pĩwũndaataase

¹ Nĩnĩ wanĩ saindĩ utaaho wo komĩ katatĩ kaimbĩpaapĩ wĩndĩ monatĩ amĩ gĩmaawũnyaataho pĩwĩha katatĩ wapa kaisĩhomataĩndĩ nĩwahonĩnĩ pĩwaaatĩtandiyũ. Saindĩ pĩwaaatĩtandiyonĩ amĩ sahĩ nehĩ nanĩhaiwĩ nĩngisĩ njinasawĩse.

² Nĩnĩ sapĩ pĩhĩndĩ waatĩ gĩsunyaataayo Autaahaatĩho sangĩ waatĩ pĩhĩtatĩ gĩsunyaasĩpatamataĩndo amĩ sahĩ noaipapĩ nehĩ Kĩraisihomĩhiyaatĩmatĩwĩ amĩ nehĩ kopaa-haitaatĩwo. Amĩ nĩnĩ saindĩ utaaho wo amĩ woai pĩwĩha jĩhĩ tĩmanatĩ saundatĩ kĩnyĩ nisi maasĩhaamaatĩ nepĩ wĩraitapo undatosatĩ amĩ komĩ maataatĩ biyatĩ winjatĩmĩ notĩ utaaho wo nehĩhoaisatĩ namohaati ba kaundisĩhoai wĩramasĩpatamataĩndĩ sangĩ netĩ Kĩraisĩhoai wĩsiramaitandĩ nĩnĩ sangĩ nasamaatĩ Kĩraisĩhopĩ gwũnyaaitaatĩwĩ pĩwĩha kandsasĩtĩ jainjatataayo. Amĩ Kĩraisĩhoai wĩsiramasanĩhĩ ndĩmaahomwaanĩ mmotĩnawaaahura sahĩ noaipapĩ nehĩ sawahomĩhiyaatĩtĩtaatĩwo.

³ Amĩ nĩnĩ sapĩ waatĩ pĩhĩndĩ gwĩnyaataayo nisi tiworisa sangĩ katĩwĩsasohĩwaiwaara wiwa nepĩ samĩ maarĩho amĩtĩha nasopĩsasisaihi amĩ aukwĩranĩho Ewaahaati jaipundĩhĩ Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha wĩnĩhapĩpa nemasĩpatamataiwĩ sahĩ Kĩraisĩho nehĩ sawahomĩ naasoaisaahĩhĩ miwatĩtauho.

⁴ Iyataatĩ amĩ sandĩ nĩnĩ apaapĩmaato. Isihya usa sapĩhĩ sangisaapĩhĩ napĩwĩ pĩwĩha nehĩ kai wa nĩnĩ Kĩraisĩhopĩ kasatohĩhaamatĩmetĩha kasatauhĩto. Aiwi amĩ sahĩ isihya siya pĩwĩha ausaapĩ kasatohĩhĩretapĩ sahĩ itĩpĩho nehĩ wo wĩpetaho Autaahaatĩhomĩ Itĩpĩho Gaaho sahĩ Kĩraisĩhopĩ gwũnyaahohura nehohĩhomatĩmetaho newaayopo. Iyataatĩ so Autaahaatĩhomĩ Itĩpĩho Gaaso Kĩraisihomĩ pĩwĩha gaaha wanĩha

nini ausaati sangi kasatonhi ketapi sahi newaayopo. Siya isiya sandi siyauhi sahi maaritiwi kiyai numwaapi ami kiyaami piwiha atiwisawaayopo.

⁵ Sahi kiyai taawi sawisawaayowi nini piwiha naharimatihia piwaatohima sahi atiwu nepise ami sapih isiya sawanaapi satiw nyahih ami nyangi nehi autaahi wamwaanj Autaahaathiho nanyamihanaati komi piwiha nanyinyati natanyoasihhiyaane tohiyhiya nngi winti akitinhi kiyi namaanitihihaahopo. Owe.

⁶ Nini ishiya kiyaami maariho wintohonihi maarihiwi atitaatihihamwaanj piwiha winti nga kamandihonihiindaahandi kandi Autaahaathihom piwiha gaaha waniha Kiraisihopiha nini nga mmoniti neti nisi maarihoatihhi ami amitheti ahinotahonihi. Sahi winti naharimitaatiwi nini nesipati japwaati sangisi kasatiti nasiso nahataapa nini aini kiyohipipaaro.

⁷ Autaahaathihom piwiha Kiraisihopiha nini sangi sami nawiho nameti nehihandi ausaati kasatataayo. Aindi usai naanjhandi nunyataayo sangi jatatamanitand. Sandi ami nini otipipati nehihati nisi nandapa ami yutihiri apotihirapihati kiyataayo. Sandi sangi neti Autaahaathihomihaiwaapi autaahisiwitande. Isi ami nini saindi sami nawiho namaasehohitihandapi nisi tiworisa nisapi sangi jaipipa katiwisasohiyhiyauni ami sahuhi nisapi ko titihimetihati maipihati kiyataise tawaatowo?

⁸ Owe. Nini Autaahaathihom piwiha Kiraisihopiha sangi kasatiti ami kandisatiti jatatamanitandi Autaahaathihom ishiya usa nngi nawiho naninyauhi ami nini ko netaayo. Autaahaathihom ishiya nngisi saiwi nawiho naninyauhi ami nini nehi nanihaindi netaayo. Siyataati kiyaami nawiho ikowinataahandamataindi sangi jatatamanitandi netaayo.

⁹ Ami nini sangisati sapih bimohura wapa nini nausetitimbipa naitandi owetih ami sahi nawiho wo nanimataatiwi sangisi nini winti namaasiseho. Nini saindi sami wongi naanjhandi namaasanyo. Ami Autaahaathihom ishiya yapipati ppropinjhandi Masetoniyahandaahapihiya Kiraisihopi giwunyaahohiyhiya nisi naisihya usaisi nawiho naninyauhi kiyi nesipiw naninyauho. Sanisauhi ami nini sangisi naanjasihand winti nasanyati ami nawihopi naninyawise satiti winti namaasaseho. Isi ami ipoti ipotisangi nini sangisi nawihopi winti apipaahi namaasasendo.

¹⁰ Iyataati kima piwima kimbih watipindi katohima Kiraisiho nehi akaahaahih katipatamataindi kandaato. Sahi yapipati ppropinjhandi Akaiyaahanda nahataapipih bimohiyhiyaatami wo nngi nga neti namaanisapuwitaise nini sami nawiho namaitondi naimaatiti katisanho.

¹¹ Autaahaathiho mmosih nini akitinhi sangisi maariho nasanyataayo. Isi ami nini sami nawiho namehohitimandi sangi nini maariho namaasanyataatimahe. Owe. Sahi sireti winti gimunyaapise.

¹² Iyataati nini konih kimikireti kaindi sami nawiho winti nameti owesatimi nuto. Sandi nini katohitimandi apaapi maato, ami sapih samihatihi ishiya bimohiyhiya satiw Autaahaathiho komi piwiha ausaawa ami komi otipipati kawitihaaawi nanyamihainjhiyaanis Porih kaimumwaanj kamwaanj nauratiyaati kaito tiwi kiyi sawana winti nepi namimaatitaatiwi nini kiyai neti nwisapuwitand.

¹³ Iyataati ami siya akitinhi kiyaisi Autaahaathiho komi piwiha awusaapi otipipati kawitaatiwi namihanaati natausaasihhiyaamahe. Owetise. Kiyi nyangi Autaahaathiho nanyamihainjhiyaane tohitindi nehi sawana gwinyaapi sawana nepi naimaatiw jaipitiwi katawaatopo. Jaipitiwi ami kiyai Kiraisiho neti namihanaati winti nataumusoasihhandi kandi Kiraisiho kiyai natausaasihhiye tiwi ishiya kiyaaapi giwunyaaitaatiwi Autaahaathihom otipipati ami komi otipipatihiya akiyhiyaamataiw kiyawaayopo. Ami kiyi saiwi sandi kiyohitimandapi nini winti doti yaindimataamaayo. Owetise.

¹⁴ Ami wiweti Bwaasirihisangiyamihapataatihi Autaahaathihom otipipati kawiw komi ndimaahomwaanj bitohohiyhiya enjerhiya nausaatahiyaamatiyati noaipahore.

¹⁵ Isi ami sahuhi ami nnnun winti yayawaamaamaitihaawo Bwaasirihirami otipipatihiya wiweti ishiyai saundiwi Autaahaathihom ndiheti nyahi titih gaahyaani bitotihayoo undwi kiyi titih Autaahaathihom otipipatihiya akiyhiyaamataiw noaipaitaapo. Ami saiwi kiyi taawi saiwa kiyohipimbaapi maipihandi wihoanhandi titih kireti kiyaisi Autaahaathiho nunyonih naitaapo.

Isihiya Sangi Nepi Nasopisasauhihiyai Sahi Nanihaiwi Numwaawaayowi Nini Naharihonisamataindi Kasatitandiyohima Sahi Atiwu Nepise

¹⁶ Nini bapaindi jihaati kandaato nini piwima kasatitandiyohimaapi kasatisanhi ami sahi nisapi ko utaaho naharho wapa gimunyaahoe tiwi gimunyaapise. Iyawaawi ami sami usaati nini katohipipaapi naharhiyaamatitihapa kandaase tawaawaahi ami

sahî isîhiya satîwî Autaahaatîho nyangi natanyoasîhîhiyaane tîwî jaipîsatohîhiyai numwaahohîpatamataiwî nîni kasatîtandiyohîma atîwî nepîse. Amî sahî saisaihi isîhiya jaipîpaisahiya kiyohîrîhîretî kaindî nehî masîhonjî nîni nîwahonîni netî naimaatîtaano.

¹⁷ Iyataatî nîni taatî katîtandiyohîwîmaiwaapî isîhiya usa saiwi wo naharisatî gîmunyaahomî pîwîhaamataiwî atitaapo nîni nîwahonîni netî naimaatîhi katisaniho. Amî nîni Awaisîho Jisaasiho katîtîhîretî wîndî pîwîha kamaatîto. Nehî utaaho wapa gîmunyaatî naharîhomîhîretî pîwaatîto.

¹⁸ Iyataatî amî isîhiya taahiyîhiya samîhatîhi kiya otîpîpatî kiyohîpîpaapî naimaatawaayowî isîhiya Kîraisihopî wîndî gîmaawunyaapîhiya naimaatohîrîhîretî nîngisangi nîni samîhatîhi otîpîpatî kiyohîpîpaapî naimaatîto.

¹⁹ Amî sahî isîhiya sapîhi sangi jaipîsatîwî nyahî Autaahaatîhomî pîwîha atisaatî newa ausaahohîhiyaane satîwî kiya pîwîha katîwisasohîpîpa maaritîwî atîwiwî kiyai numwaawaayopo. Sandî sahî maaritîwî kiyai numwaahohîndapî nîni sangîsasatataato. Sahîhi samî amîtiha gwînyaapî mmonîwî nehohîtîhandî apîpaahî aungwohandisawîhiyaate. Isî amî sahî "Ye, akite," tîwise.

²⁰ Iyataatî amî sahîhi isîhiya sangîsi nepî gwaasîhaamataiwî yatîhi gwausoapaupîhandî kandî sahî gaaso tîwî nehî winjawaayopo. Aiwi samî nawîho nandapa nepî owesamapî amî samîhetapî kiya sawana nepî itatamanîndaatîwî jaipîsatîwî nasepî amî awaisawîhiyaamataiwî sangi nepî wîrapî asîpî nasîpinjawî amî samî ndîmaahomwaañî mîmaipîsiwî mwaahoapîsauhohiyîhiyaisî sahî nehî nanîhaiwî winjawaayopo.

²¹ Amî nîni isîmiya siya sangîsi saiwi kasisohîrîmîretî wîndî kamaasîsonîhi kandapî sahî nisapî saiwi ko nyapî yayatî itîwatî amî watîpîhomendaatî kiyataisî koai mawane tawaatowo? Ye, akite! Nîni apîpaahî kaasarîhonîni napaisîhonînisî gaasî manyane.

Iyataatî amî isîhiya usa kiya katîwî kiyohîpîpaapunî amî kiyaametîrîhîretapunî watîpîtîwî naimaatîwî tîhaapaisaihaahî amî nisangi nîni kandî kiyohîpîpaapunî amî nisatîrîhîretapunî tîhaapaindî naimaatîto.

²² Amî kiya satîwî nyahî nyamî isîhiyetapunî amî nyamî pîwîhetapunî Ipîruhiyaane tîwî tîhaapaisaihaahî amî nisangi Ipîruhonîne. Aiwi kiya nyahî nyamî yapîpatî Isîraherîhandaahapî Isîraherîhiyaanîne tîwî tîhaapaiwî naimaatawaawaahî amî nisangi Isîraherîhonîne. Iyataatî kiya satîwî nyahî Abîraahamîhoetapî namoyaatîmî nasaahiyaanisî Abîraahamîhomî saisatoyaane tîwî tîhaapaiwî naimaatawaawaahî amî nisangi Abîraahamîhoetapî namoyaatîmî nasohiyîhiyaamî noaipatîhonîne.

²³ Amî kiya satîwî, "Nyahî Kîraisihomî otîpîpatîhiyaanisî kopî otîpîpatî kawisîhaayo," tîwî naimaatîwî tîhaapiyawaayopo. Amî nînihi kiyai nusatîpîhaatî Kîraisihopî otîpîpatî waatî nga nawîhaindî kaindîhonîne. Saiwa nîni taatî katohîwîmaiwa utaaho naharisahomataindî kandaato. Nîni kiyai nusatîpîhaatî otîpîpatî waatî pîhîndî kiyataayo. Aindî nîni Kîraisihopî gîwunyaatî komî otîpîpatî kawisonîhi amî kandapî nîngisî isîhiya nepî detî detî nanîpuwawaayopo. Isîhiya jaipîtîwî nyangi Autaahaatîho natanyoasîhîhiyaane tohiyîhiyai wîndî samaawisopo. Owe. Amî nîni Kîraisihopî gîwunyaahonîhi kandapî isîhiya irîhîrî pîwisîpatî watîpîhapaara waatî apîpaahî yaasatî sisîha tîndîhaiwa nîndîpîpî nîwawaayopo. Amî isîhiya isîhiyaisî jaipundîwî Autaahaatîho natanyoasîhîhiyaane undohiyîhiyai wîndî samaawisopo. Owetise. Iyataatî nîni Kîraisihomî otîpîpatî kawisohîtîhandapî taahîwaiwaara sohonîni maanîhi napotaayo.

²⁴ Iyataatî nîngî Judaahiyaamî awaisawîhiya wîrîhîrî pîwisîpatî watîpîhîraahî 39 kaiwîhaiwaara nîwawaayopo. Iyawaawi sandî nehî naasuraahîhi nîwawaamaayopo. Owe. Kîhura kîhurema amî wura wura 5 kaiwîhaiwaara nîwawaayopo.

²⁵ Mairî maara pîwisîpatî turaipata nîpî amî wura isîhiya wîrîsandîhandî sohonîhi nîwtîtotîwî nawîha wîrapî nepî nisîhetî yanotîwî yanîpî amî wura mairî maara kopuhotî durîhîraatîhi niyonîhi kopuho nawatatatî nopîsasînatî maipîndaise. Maipîtîhi nîni maanîhi napotî oweto. Iyataatî saindî wura apatîhi naasaindîtîhi amî asîstîha ipîho naasotîhi wapetî isîtî wîrandonîhi sananotaise.

²⁶ Nîni wapîhi wapîhi nundî napîti daindî konînihi Kîraisihomî otîpîpatî kawisataayo. Siyataatî waapîhaatî taahaamaatî nahaitonîhi maanîhi nanesîhi maanîhi napotî amî wiwetî ikohiya (wapa gaahapa nawîho kiyahapa isîwahoe tîwî) maanîhi sohonîhi nîpî amî wiwetî nîni nîwahonîsi isîhiya Judaahiya sohonîhi maanîhi nepînimahopo. Aindî wiwetî isîhiya nyahî Judaahiyaamî dawaapîpîhapîhiya sohonîhi maanîhi owenîmapî amî wiwetî isîhiya taahiyîhiyaamî aunahîpa awaiwaiwa mwîpîhaiwaamî otîhatîhi sohonîni maanîhi netî nihîrîndî amî isîhiya aunahîpa owehapîhi sohonîni maanîhi napotî amî wiwetî durîhîraatîhi kopuhotî daimî notaatî sohonîni maanîhi witonîhi durîhîrî maanîhi netî nanînje. Iyataatî amî wiwetî isîhiya

⁵ Utaaho siyahopaah⁺ n⁺n⁺ asaka⁺indi kop⁺ maarit⁺i⁺ t⁺haapaito. O am⁺ is⁺ihiya nisap⁺ so utaaso awais⁺ho gaahoma⁺ae naw⁺ihiyat⁺ p⁺wi⁺ha yanyaw⁺ha karna⁺atati kunyap⁺eho kom⁺i p⁺wi⁺ha napaisa⁺ati p⁺waata⁺hoe t⁺wi⁺ katisai⁺haah⁺i sandap⁺i nga katawa⁺atowo nd⁺i n⁺wahon⁺n⁺i maarit⁺i⁺ t⁺haapaito. So utaaso yam⁺i⁺hapataat⁺i⁺hi naise toto wop⁺imaato t⁺i⁺hi

n̄n̄ n̄wahanisap̄ito. N̄n̄ yam̄hapataat̄h̄ n̄aind̄i Autaahaat̄ho auta nanisat̄i saiwa kandih̄i atind̄i net̄ihon̄ine nd̄i wind̄i naimaat̄ind̄i t̄haap̄imaito. Owe.

⁶ Yapepatamat̄iyahatetap̄i auta Autaahaat̄ho nanisahoniso nd̄i naimaatataisangis̄i n̄n̄i nahar̄ihiyaam̄i p̄waatoh̄im̄umwaan̄i wind̄i p̄waamaat̄ito. N̄n̄i p̄w̄iha t̄it̄ih̄i ak̄it̄ha akaahaah̄ih̄i ausaitand̄i handiso. N̄n̄i saiwa mmon̄ihoh̄iwiwaap̄i saind̄i mmon̄it̄ihon̄iniso nd̄i wind̄i namimaatisan̄ih̄i am̄i sangisangis̄i ko siyahaiwa mmonat̄i nehoe t̄iw̄i wind̄i maar̄im̄it̄iw̄i mep̄i autaahepin̄i maamaitaatiwe. Neh̄i n̄n̄i p̄w̄iha ausaat̄i kasat̄it̄i am̄i n̄n̄i kiyoh̄iwaiwa mmon̄iw̄i ko siyat̄i kaiso t̄iw̄i jaitaat̄iwe.

Autaahaat̄ho Por̄ihoai K̄inȳi Napaisoṇ̄it̄in̄ihura N̄n̄i And̄it̄ih̄iwataayo Undataase

⁷ Autaahaat̄ho saiwa ap̄ipaah̄i gaahaiwa n̄ngi ausaat̄i ausaimanat̄i nan̄isiw̄im̄aiwaap̄i Autaahaat̄ho n̄ngis̄i siyat̄i nanisahon̄ine nd̄i t̄haap̄aind̄i namimaat̄indand̄i timb̄ipa wapa jaat̄ih̄iramatiyat̄i amb̄ipatis̄i muw̄ihapa nusoaipane tat̄i Autaahaat̄ho gw̄inyaasih̄i am̄i Bwaas̄ih̄ir̄i k̄iram̄i ot̄ip̄at̄ihoai natausaasih̄i nasat̄i n̄ngis̄i taat̄i jaat̄ih̄iraahamatiyat̄i nanemat̄i m̄in̄iwataise.

⁸ Aih̄i n̄n̄i Awais̄iho Jisaasih̄oi k̄imand̄i m̄in̄iwat̄i nanemat̄i yaasind̄imand̄i nep̄in̄imape und̄it̄i aim̄i mair̄i maara kaund̄it̄i nunjenataayo.

⁹ Nep̄in̄imape und̄it̄i nunjen̄ihon̄ihand̄i kand̄i ko Awais̄iho wihoaan̄iha satat̄i kan-dataase.

“Sand̄i k̄inȳi amb̄ipataat̄ihap̄i nahemat̄i m̄ih̄iwind̄ihand̄i n̄n̄i wind̄i nemaah̄imaito.

Owe. Saind̄i wind̄i neh̄i maamataahand̄i kand̄i n̄n̄i gaahat̄i kahind̄i and̄it̄ih̄iw̄ito.

Am̄i k̄inȳi wind̄i and̄it̄im̄it̄ip̄i kunyapehon̄it̄isam̄ihura n̄n̄i gis̄i net̄i wat̄ip̄ihimat̄i nga and̄it̄ih̄iw̄ito.”

Win̄ihap̄ipa 19:15

Awais̄iho n̄ngis̄i satat̄i kandih̄i am̄i n̄n̄i Awais̄ihoai timb̄ipa nep̄in̄imape mund̄it̄i gaas̄i kaind̄i napais̄ihon̄in̄i kunyapehon̄in̄i bim̄itaano nd̄i t̄haap̄aind̄i maaritataayo. Saind̄i n̄n̄i napais̄ihon̄it̄isanih̄i am̄i K̄iraisihom̄i wat̄ip̄ihand̄i net̄i waat̄i nanimaasat̄i wat̄ip̄in̄imahon̄ih̄i kom̄i ot̄ip̄ipat̄i kawitando. Am̄i is̄ihiya K̄iraisihom̄i wat̄ip̄ihandap̄i ak̄ite t̄itaatiwo.

¹⁰ N̄n̄i K̄iraisihom̄i ot̄ip̄ipat̄i kawisataat̄i n̄n̄i noaipat̄i utaahon̄in̄i kunyapehon̄in̄i napais̄ihon̄indaayo. Aih̄i is̄ihiya n̄ngis̄i m̄imaip̄iniw̄i kahatamat̄ipet̄ihaiwa kani-sawaayopo. Is̄ihiya n̄ngis̄i neh̄ihaiwa saimb̄ihone nd̄iw̄i kand̄iw̄i am̄i naan̄anisahaiwa nanoaipas̄ih̄i kaiwa ip̄ihat̄ind̄imat̄i am̄i is̄ihiya n̄ip̄i am̄i Awais̄ihom̄i ot̄ip̄ipat̄i kaitand̄ih̄ira daih̄ira nanimb̄ipuhauh̄i naan̄anisataise. Am̄i n̄n̄i saind̄i napaisoṇ̄in̄i kunyapehon̄in̄i bimon̄ih̄i K̄iraisiho kom̄i wat̄ip̄ihand̄i naninyat̄i wat̄ip̄in̄imataise.

Por̄iho Korindihiyaam̄i K̄iraisihop̄i Ḡiwunyaahoh̄it̄ihand̄i Net̄i And̄it̄ih̄iwataise

¹¹ N̄n̄i is̄ihiya nahar̄ihiyaamataind̄i p̄w̄iha kasatataato. Am̄i n̄n̄i p̄w̄iha saind̄iha wind̄i kamaat̄it̄ihati kat̄i sah̄i sawanaat̄i kat̄ime nd̄iw̄i nanepeap̄ipat̄i katauh̄i kasato. Sah̄i nisap̄i ko siyahoe maat̄iw̄i is̄ihiya jaip̄it̄iw̄i kiyaam̄i amb̄ipat̄i naimaat̄iw̄i kasato-hiȳimiya siya nga n̄ngis̄i nan̄it̄ip̄ihaap̄ih̄iyaat̄ih̄i n̄n̄i kiyaam̄i ot̄it̄ih̄i b̄inotaamaayo. N̄ngis̄i Autaahaat̄ho wat̄ip̄ihand̄i namaaninyonaah̄i n̄n̄i neh̄ihon̄in̄it̄itaan̄ihe is̄ihiya jaip̄it̄iw̄i nisap̄i katoh̄imamatataindo.

¹² J̄ih̄i n̄n̄i sangisat̄i maas̄i bimohura sah̄i nisap̄i t̄it̄ih̄i Autaahaat̄ihom̄i ot̄ip̄ipat̄ihoe t̄iw̄i mmon̄iw̄i gw̄inyaaitaat̄iw̄i wiwa kaim̄i niyon̄ih̄i noaipas̄ih̄i sah̄i mmon̄iw̄ih̄iyaate. Autaahaat̄ihom̄i wat̄ip̄ihandaah̄i s̄iwipat̄i wat̄ip̄ihaiwa kaind̄i am̄i wiwa ot̄ip̄ipat̄i wat̄ip̄ihaiwa kaind̄i n̄n̄i ak̄it̄in̄ih̄i Autaahaat̄ihom̄ihon̄ine nd̄i kom̄i wat̄ip̄ihand̄i nasisataayo. Saind̄i nasison̄ih̄i am̄i sah̄i nisap̄i Autaahaat̄iho kom̄i p̄w̄iha awusaitand̄i natausaas̄is̄iho akoho ak̄it̄ihore t̄iw̄i waat̄i ḡimunyaahopo. Owetise.

¹³ N̄n̄i Autaahaat̄ihom̄i is̄ihiya wap̄ih̄i wap̄ih̄i bimohiȳih̄iyai ot̄ip̄ipat̄i kiyoh̄it̄ihandap̄i naw̄iho naninyawise mundon̄ihand̄i kand̄i naninyaw̄ihon̄in̄is̄i am̄i naas̄i kat̄i kaind̄i am̄i sangisangis̄i naw̄iho nan̄im̄itaat̄iwe nd̄i is̄ihiya jaiw̄it̄iw̄i p̄w̄iha ausaap̄i kasatohiȳih̄iyaamataind̄i wind̄i kamaasat̄ito. Owe. Sand̄i saind̄i kiyoh̄it̄imand̄i usinjaate. Am̄i wiwa n̄n̄i sangis̄i naw̄ihop̄isatisan̄ih̄i naan̄asit̄aih̄is̄i nge. Sam̄i naw̄iho namehoh̄it̄ihandap̄i sand̄i maip̄ihand̄i kiyat̄i naw̄iho ot̄ip̄ipat̄i kaitand̄ihandap̄i namoso t̄iw̄i gw̄inyaawaawaah̄i nis̄i maip̄ihand̄i sand̄i sah̄i nep̄in̄im̄ap̄ise.

¹⁴ N̄n̄i aim̄i yataira nap̄itat̄i wan̄i am̄i kas̄in̄ihand̄i nap̄itandiyon̄i nap̄it̄i naan̄as̄is̄ihand̄i naw̄iho naninyawise sat̄it̄i naw̄iho wind̄i namaasaito. N̄n̄i sam̄i naw̄iho sam̄ihapa is̄iwasoh̄ip̄ipa nan̄im̄itaat̄iw̄i maah̄e. Owe. N̄n̄i sah̄i is̄ihiyaatangis̄i nasamaasan̄ih̄i is̄ihiya naw̄ihop̄isat̄iw̄i nasehohiȳih̄iyaam̄ih̄ihoaan̄i namuw̄i nis̄ih̄iret̄i jap̄i naitaat̄iwe. Iyataat̄i manyinya saniya sapiyaap̄i naw̄iho numw̄itaat̄iw̄i nep̄i tur̄imanawaamaayopo. Owetise. Saniya sapiya mwaaya maatiyai numw̄itaat̄iw̄i naw̄iho wapa nep̄i ahowiwi tur̄imanawaayopo. Sand̄i t̄it̄ihe. Is̄i sah̄i nisap̄i koais̄i naw̄iho

numwitihaahoe tiwi nepi timaamaniwise. Owetise. Nini sangisi anditisaiwitandihati otipipati nehihati kaitaano.

¹⁵ Isi manyinyaisi saniya sapiya kawisohipatamataindi nisapa isiwasohipipa nasamitaano. Aindi nini sangisi maarho waati pihindi taati nasanyami niyonihandi ami sahi ningisi maarho nehi masihonjhi nanimitaawo?

¹⁶ Isihya piwiha nehaha kasatiwi daayohiyihya nisapi piwiha jaiwitiwiha sangisi sasatawaatopo. Ye, Porihohi isihyaaisi naanjhaiwa nunyatipane tati gwinyaataati nawho sami namaasetaise. Siyati sami nawho auta nametaahandi kandi noaatati isihyaatangisi jaipipa kasatati nawho nasetaise satawaatopo.

¹⁷ Isi satohihaapi wihoanjiha kasatitaano. Nini jaipisatiti nawho naninyawise satiti nasaitandi utaahuri yahurisi nanaita numwise unditi windi nandimusoaaso. Owe. Ami sandapaahi sangisangisi aimi baiwi gwinyaapihiyaate.

¹⁸ Nini Taitaasihoai piwiha bairidi kaundi tariwundi sap nandusoaasataayo. Aindi ami naisoho waaisi maasi numwise unditi nandusoaasataayo. Nandusaasonihi Taitaasiho sangisenda nasati nawho naninyawise satati nahato nasetaise o wetiso? Nanyetaise tiwisono! Taitaasihotihi ami ninithi naasikireti naasikati kasisahaayono e ko wretitih ami nini wretitih kiyahaayono? Saihito tiwi katwise.

¹⁹ Sahi nisi utipimo kimo awitawaawi saiwi gwinyapenawaayopo utaaho so saiwa kamayonhandi nehihaiwa katopo tati jipatipaise tiwi gwinyapenawaataatiatiwi owe. Saiwi sahi gwinyaawaawaahi sandi asirete. Autaahaathi atinjinjatihi ami Kiraisiho siya satwi katowi satpi kaunde ndihi kasatataato. Isi nisi naisihyaati maarho wisaiti maarho nasanyohiyihyaate sandi kasatataato. Nahataapa nini kairidi ami nahataapa nini piwiha kasatohiwimaiwa nisapi mahe sape. Sahi Kiraisihopi andititiwi gwunyaapi koai niwipinjitaatiwihandape.

²⁰ Ami nini kimikireti saindi kasatohititandi apaapi maasato. Ami nini sangisenda napiti jasosanihi ami nini sapi maarititi gwinyaahohipipa windi kamaiwi sangi wretit kaisaihi kandapi nini sapi windi maarimitite ndi gwinyaataati kasatataato. Ami sahi saisaihi nini maarimitataati kandapi nini sangi watipihapa wapa sami maarho ambipati yaasihapa kasisanihi ami sahi windi kandapi maarimititauhihi. Iyataati wiwa maipihapa kahatamatipetihapa samihatihi siyahapa ahotitaihi nini waati gwinyaatatito. Sahi wonji waanj wo waatapi kinyi maarho mimaipaimbi gwinyaapi ami nuwi napiwaiwi wonji waanj wo waatisami waapihinwi aposahapara itihnniwi ami Kiraisihomi isihya ahoyaniwi baiwi bimohititihapi yandhematiwi wurahi sihoasangisitimi ami wapuraahi sainjaasangisitimi ami waanj wo waatapi kiyaami ambipati dahopa nepi nusopasaw piwiha wa nehi akaahaametaha kiyaapi isihya usa atisauhi katwi ami wonji waanj wo waatapi kiya windi atihomaasisauhi kiyaami dawaataatapi noasaw katwi ami wonji waanj wo waatami gwinyaasitihandapi ipatisaniwi mmonwi kiwahonji kiwhaanji nahataapa nga mmona gwinyaawaahiyaaniso tiwi nepi naimaatiwi apipaahi genanitauhihi. Saiwi sahi kiyawaawi sahi Kiraisihomi isihyaati Autaahaathopi gwunyaapi aunihihihi katwi komi ambipati awaindepumapi mepi autaahepumaitatiwihandi niwipita naharimatonihi ami sahi sawanaati naharitauhi nini gwinyaataati.

²¹ Saindi gwinyaataati nini sangisenda napiti ami sami ndimaahomwaanji jasondandihandapi pihindi gwinyaati awaindihandi yayataayo. Ami sandi apaapi mahe. Isihyaati sahi usaati jhihi nini napiti jasohohihuraapi sami maipihaiwa isihya nahatiyaami gwinyaapi japepinjohirihiretapi sahi ipatisaniwi mmonwi windi gimaasunyaatati nehi sangi sami maarho kasatiti sami ambipati jandoti maaritirihireti apipaahi sangi windi mamaasamahiyaati apipaahi ainjotahapa kaiwi sami ambipati isihyaati ami asihyaati kiho ami kihaatisawi naminiwi kiyohiwaiwa kaiwaanhi sahi waati taawi kaitaapo. Kaisaihi nini napiti noaipati jasondo. Saindi nini sahi maipihaiwa windi namaamapi kiyaatinhi taawi kaisaihi sami ndimaahomwaanji jasosanihi ami sami maipihaiwa apipaahi ainjotahaiwa Autaahaathi nngisi neti nanisetaise. Nanisonihi nini kaiwa mmonataati nngi apipaahi aungwohandi manyamati ami nisi maarho aungwohandi yaasamaitaise.

13

Porihor Korindhiyai Sahi Baiwi Jatiniwihyaatitosawise Undataase

¹ Nini sangisi wani kimandi napiti jasondandiyohititandi noti 3 handi mairi mandititaise. Sami bimohirihiretapi aimi jhandi 1 handi kasatiti ami kapihandi 2 handi kasatiti ami wani kamura mairimanda 3 handi kasatitandiyohititandapi Autaahaathi komi piwiha wa wapihi jipatipindisihathapi watipihati satise: "Utaaho wo

¹⁰ Am̄ sahi sandi saisaihi namati Awaisiho n̄ni wapa kaitandi n̄ngisi nan̄mindihanda sangi neti waati m̄taahi watip̄indi titihemaasamaitandi kandapi n̄ni kaanihi bindataati k̄maiwa utip̄ihoati sapi j̄pat̄ipiyataayo. Iyataati am̄ Awaisiho n̄ngisi kom̄ watip̄imandi nan̄mind̄mandi n̄ni neti sangi wapa kasindi nasisapusan̄hi sahi kop̄i w̄ndi ḡmaawunyaitaatiw̄i nan̄mih̄hand̄maah̄e. Owetise. N̄ni sangi neti and̄tisaisan̄hi sahi watip̄itiw̄i koai n̄wip̄inj̄taatiw̄i nan̄mih̄hand̄e.

Por̄iho Korindhiyai P̄wiha Ipot̄iha As̄it̄ipuwat̄i Gaahuraare Undataase

¹¹ K̄ma nisi p̄w̄ma ipot̄ihaare. Is̄i nisi nais̄hiyaati nisataiw̄i K̄raisihop̄i ḡwunyaahohiȳhiyaate. N̄ni sangi sandi sahi maarit̄iw̄ise. Aiwi bimaaw̄ise. Aiwi t̄it̄ih̄ gaahiyaati noaipap̄ am̄ n̄ni and̄tisait̄i kasatoh̄r̄ih̄ret̄i kaiw̄i won̄j̄ waan̄j̄ am̄ wo waati nep̄i and̄it̄iwip̄i and̄it̄it̄iw̄i maar̄iho naasoh̄tan̄hi n̄ni k̄maiwa kasatoh̄w̄maiwaap̄i ḡw̄nyaap̄i am̄ sahi won̄j̄ waan̄j̄ dop̄i wo waatisam̄i it̄ih̄nn̄iw̄i tun̄n̄iw̄i m̄mun̄iw̄i neh̄i napaisaati b̄ipi yat̄ih̄ ipatisan̄iw̄i maar̄iho neh̄i naasoh̄i ḡw̄nyaap̄i t̄maamait̄iw̄i bimaaw̄ise satataato. Am̄ sahi saiw̄i n̄ni kasatoh̄p̄ipa kiyawaawaah̄i sahi n̄naason̄j̄ n̄naasaan̄j̄hi am̄ wo waati maar̄iho nunyaw̄i nam̄indaat̄iwun̄i maar̄iho yat̄ih̄iton̄ih̄i napaisaati t̄maamait̄iw̄i bim̄taat̄iwun̄i Autaahaat̄iho neti and̄tisais̄ih̄o sangi gaahandi kasitaise.

¹² Sahi Autaahaat̄ihop̄i ḡwunyaap̄i am̄ koai mep̄i autaahepumaitaatiw̄i K̄raisihom̄i is̄ih̄iyaati ahoyanawaahura n̄naason̄j̄ n̄naasaan̄j̄ K̄raisihom̄i is̄ih̄iya kiyoh̄r̄ih̄ret̄i kaiw̄i sam̄i maar̄iho nam̄n̄hoh̄it̄ih̄and̄i nep̄i ausaiman̄iw̄i ger̄in̄iw̄i ikw̄ir̄i ahoain̄iw̄ise.

¹³ Autaahaat̄ihom̄i is̄ih̄iya nahatiya k̄mb̄ih̄iya sangi gaahuraare satawaatopo.

¹⁴ N̄ni sapi saindi gaap̄isundataayo: Awaisiho Jisas̄i K̄raisihom̄i kom̄ gaahandaah̄i sangi gaahandi kasisati am̄ Autaahaat̄iho sangi kom̄ maar̄iho nasanyati am̄ sahi Autaahaat̄iho nasamaas̄ih̄i K̄raisihom̄ih̄iyaatimatohiȳhiyaatangis̄i Kindar̄i nep̄i ahosisam̄i tisamaamaisaihi sahi wo waatap̄i won̄j̄ waan̄j̄ maarit̄iw̄i p̄iwan̄iw̄i bimaaw̄ise.

Garesiyaahiyaapɪ Utɪpɪho Autaaahaatɪho Sawaho Porɪhoai Namɪhanataise Kɪmandɪ Garesiyaahiyaapɪ Utɪpɪmandapɪ Nesɪpɪhande

Garesiyaahandɪ sandɪ yapɪpatamɪ ambɪpate. Iyataatɪ satɪ yapita isɪhiya usa pɪwɪha asɪwa nehɪhaiwa isɪhiyai katɪwunjawɪ daayawaayopo. Aɪhɪ Porɪho utɪpɪho kɪmo jɪpatɪpiyatɪ nusoasataise. Isɪhiya pɪwɪha asɪwa nehɪhaiwa katɪwunjopo tohiyɪmiya siya pɪwɪha satɪwɪha katɪwunjauhɪto: 'Nyahɪ Jisaasihopɪ gɪwunyaahaawɪ Judaahiyaamɪ satoyaamɪ pɪwɪha wɪnɪhapɪpa jɪhapa biyaatɪ japepɪhɪrɪtɪhaawe. Siyaatɪ japepɪhɪrɪhaawaahɪ asɪtimatɪtɪhaahandɪ naitɪhaawe,' tɪwɪha katɪwunjawaayopo. Siyauhɪhandɪ kandɪ Porɪho kɪmo utɪpɪmo jɪpatɪpaisɪmoraahɪ siyatɪ nunjataise. Nyahɪ Jisaasihopɪ biyaatɪ gɪwunyaahaawaahɪ asɪtimataatɪ nasisoaari bɪmɪtɪhaahandɪ nyahɪ naitɪhaawe undatɪ nunjataise.

Garesiyaahiyaapɪ Pɪwɪha Napɪmasataise

Porɪho Awaisɪhomɪ ambɪpataahɪ ipɪhɪrete undisɪha (1:1-5)

Pɪwɪha asɪwa nehɪha katɪwunjohiyɪhiyai Garesiyaahiya kiyaamɪ pɪwɪha nemapɪ atɪhomaawɪtɪwɪndɪ napaapɪ atɪwisopo tatɪ katisɪha (1:6-2:21)

Nyahɪ Autaaahaatɪhoapɪhɪ asɪtimatɪtɪhaahandɪ nyamɪ andɪtitotɪhanda nawɪho nunyaatɪ namaɪto. Autaaahaatɪhohɪ aimɪ nyasonataisɪ nyahɪ kopɪ biyaatɪ gɪwunyaahaawaahɪ asɪtimatɪtɪhaahandɪ Ko nanyamɪtaise tɪsɪha (3:1-4:31)

Kɪraisihohɪ andɪtɪnyaiwatɪ watɪpɪnyamahonɪhɪ nyahɪ asiyaanɪ bindɪhaawɪ kiyaanɪnɪhɪ Itɪpɪho Gaahomɪ pɪwɪha biyaatɪ atɪwitɪhaawe tɪsɪha (5:1-6:10)

Porɪho komɪ pɪwɪha owematɪ isɪhiyai ipɪhɪrete undisɪha (6:11-18)

¹ Nɪnɪ aposerɪhonɪnɪ Porɪhonɪne. Kɪraisihohɪ nɪngɪ komɪ otɪpɪpatɪ naninyatɪ natanoaasisɪhonɪne. Nɪnɪ noalpatɪ Kɪraisihomɪ aposerɪhonɪnɪ otɪpɪpatɪ kopɪ kawitandɪhonɪnimatotɪmandɪ* nehɪ utaaho wo nɪngɪ nanɪmɪhanatɪ natanoaasɪhɪmaahe. Owetise. Kɪmatɪ otɪpɪmbatɪ Kɪraisɪ Jisaasihounɪ amɪ Autaaahaatɪho Apɪho Kɪraisihohɪ ahowimatɪ japɪhɪ numwaasɪhounɪ nanɪmɪhɪ nɪnɪ kindaramɪ ikwɪraatɪhapɪ netɪhate. Aɪhɪ nɪnɪ sahɪ Kɪraisihomɪ naisɪhiyaatɪ yapɪpatɪ Pɪropɪnjɪhandɪ Garesiyaahandaahiyaatapɪ utɪpɪmandɪ kɪmandɪ jɪpatɪpiyataayo.

² Aindɪ nɪnɪtɪhɪ amɪ nisɪ naisɪhiya nisataiwɪ Kɪraisihopɪ gɪwunyaahohiyɪhiya kɪmbɪhɪ nɪngisawɪ bimohiyɪhiyaatɪhɪ, nyahɪ nahatiyaanɪnɪ sahɪ Kɪraisihopɪ gɪwunyaahohiyɪhiyaatɪ yapɪpatɪ pɪropɪnjɪhandɪ Garesiyaahanda bimohiyɪhiyaatangi gaahuraare satɪhaato.

³ Nyamɪ Apɪho Autaaahaatɪhounɪ amɪ nyamɪ Awaisɪho nyangi nyainjatisɪho Jisasɪ Kɪraisihounɪ sahɪ gaahapa wapa kamaiwɪ nehɪhandɪ sangɪ gaahatɪ kasɪmɪ jatatamasaihɪ, samɪ maariho ambɪpatɪ wisaitatɪ usaasinatɪ napaisaatɪtonɪhɪ bɪmɪtaatɪwɪ nɪnɪ Autaaahaatɪhoai sapɪ nunjenɪtɪ gaapɪsundataayo.

⁴ Nyahɪ wanɪ maipɪhaiwa taawaatɪ kiyohɪwɪmaiwaatɪhapɪ nuwatɪ japɪhɪ nanyamaitandɪ Kɪraisihohɪ nyamɪ Apɪho Autaaahaatɪho maaritatɪ gwɪnyaasɪrɪhɪretɪ japepɪhɪratɪ, ko nyapɪ komɪ ambɪpatɪ nunyanatɪ yaawɪhandɪ netaise. Amɪ sandɪ ko kaindamandɪ isɪhiya kɪmaapɪ yapɪpatambɪhiya apɪpaahɪ maipɪhandaatɪhɪ bimohɪtɪhandaatɪhapɪ nyangi nuwatɪ nanyamaitandɪ kiyataise.

⁵ Isɪ amɪ ko Autaaahaatɪho siyatɪ kanyindɪmandapɪ Autaaahaatɪhoai apɪpaahɪ gaahone gaare, undaatɪ nahatewetɪ jinjapɪhɪ meɪpɪ autaaahemwaitɪhaawo. Akɪte.

Autaaahaatɪhomɪ Pɪwɪha Wanɪha Gaaha Nehɪ Naasaahɪhɪ Ahondaise Wa Owetise

⁶ Sangɪ sahɪ gaahapa wapa kamaiwɪ nehɪhandɪ Kɪraisihohɪ gaahatɪ kasɪndɪhandaahɪ komɪhiyaatimatɪtaatɪwɪ Autaaahaatɪho gaatatɪ nasamaasɪhoai sahɪ ketɪ kuraanɪhɪ namasi pɪwɪha nehɪha, amɪ ka pɪwɪha wanɪha gaahaamataiwɪ atɪwɪ nepɪ japepɪhɪrauɪhɪ amɪ nɪnɪ sandapɪ yaɪndɪmatɪ, 'ese napitɪyawaayopo,' ndɪ waatɪ gwɪnyaataayo.

⁷ Amɪ pɪwɪha gaaha wanɪha wa ahɪmotise. Owetise. Sa pɪwa nehɪha kasatauhɪ atisota akaahaamaahe. Owetise. Nehɪha jaipɪtahaare. Isɪhiya siya samɪ gwɪnyaahohɪtɪhandɪ nepɪ nasopɪsasawɪ Kɪraisihomɪ pɪwɪha gaaha wanɪha nepɪ wɪretɪ asɪretemapɪ kasa-tawaatopo.

* 1:1: aposerɪhonɪne tohɪtɪmandamɪ tanyaaha otɪpɪpatapɪ Kɪraisihohɪ natanoaasisɪhonɪne ndaato.

⁸ Iyataati amī nyahi aimi pīwīha gaaha waniha sangi kasato. Isi amī nyahi yawanaani otipipatihiyaani kīmaapi yapipatambihiyaano, amī yamīhapataatīhapi Autaahaatīhomī otipipatiho woaisangi pīwīha gaaha waniha nyahi sangi jīhi kasatohīhaamatīmetīha wani kasatīhaawaahi amī nyahi aunahipati maipihata sisīhaapihi nowa yaasahandi naito.

⁹ Nīni kīmandi jīhi aimi kandatīhandi kandi amī jīhaati kandaato. Utaaho wo pīwīha gaaha waniha sahi jīhi aimi atiwi nehotīhaamatīmetīha wipiyaha wani kasatisīho soai Autaahaatīho yaawīhandi nunyati sisīhaapihemaitaise.

¹⁰ Isīhiya nisapi maaritītaatiwi nīni pīwīha sangisi ausaati kasatataamaayo. Owetise. Nīni Autaahaatīhoai neti maariho wīwisanihi amī ko maaritītandi nīni pīwīha ausataayo. O amī nīni jīhamataindi isīhiya nīsi pīwīha atisawaawi nisapi kīya maaritītaatiwi kiyai neti nusepepaipati atipati nunyati pīwīha kaundataataahi, amī sandi nīni Kīraisīhomī akīti otipipatīhonīnīmaahē.

Kīma Pīwīma Porīho Noaipati Otipipatapi Natausaasisīhoematīndīhandapihaare

¹¹ Nīsi naisīhiyaati nisatawi Kīraisīhōpī gīwunyaahohiyīhiyaate, nīni sangi tītīhi sandi kasatataato. Nīni pīwīha gaaha waniha sangi aimi jīhi kasatotīha sa pīwīha nehi isīhiyaamīhaamaahē. Owetise.

¹² Nīni aimi jīhi pīwīha kasatotīha sa utaaho wo kandīhiha kasatataamaato. Iyataati amī isīhiya usa pīwīha kaapi nīngi katīwīnisauhi nīni netīhaamaahē. Apīpaahi owetise. Jīsasi Kīraisīho sawaho tītīhi nīngi nanisati kandīhi netīha sangi kasatataato.

¹³ Nīni jīhura Judaahiyaamīhīretī andītīndi bitondaati nīsi kiyohīwaiwaapi sahi aimi atiwi nepī gwīnyaapihiyaate. Nīni jīhura isīhiya Kīraisīhōpī gīwunyaahohiyīhiya nahatiyai neti tipītaapati torīwati nosasītīhonīne.

¹⁴ Nīni nyamī asoya asisa Judaahiyaamī kiyohīwaiwa andītītīti neti gwīnyaati kīretī japepihīrītīhonīne. Saindi nīsaahoya naasuraahiya Judaahiyaisi nusatipīhaati gwīnyaati nīni jīhimandi japepihīrītīhonīne.

¹⁵⁻¹⁶ Iyataati nīngisi naati sangi nanīmwihihura Autaahaatīho komi otipipatapi nanīmahanaahonīne, isīhiya Judaahiyaamī Dawaapihiyai komi mwaahopīha pīwīha gaaha waniha awusaati kaundītando. Isi nīni gaahapa wapa kamaindi nehīhandi nīngisi Autaahaatīho gaahati kanisati komi otipipatapi gaatati nanīmaataise. Nanīmaati komi mwaaho Kīraisīhoai neti nīngisi nanisataise. Autaahaatīho siyati nīngisi kanihi nīni nundi isīhiyai Autaahaatīhomī pīwīhaapi nunjenītī netaamaayo.

¹⁷ Aihī amī nīni aunahipati awaipati Jerusaremihandi isīhiya nīsi jīhi noaipapi otipipatapi natausaasisawīhiyaaimatiwi bimohiyīhiyenda nīni wīndi keti namaayo, otipipati kawitandi Autaahaatīho nanīmipatapi kaundītando. Owetise. Nīni apaipi yapipati Arepiyaahandaahapi notaayo. Nundi bimambīti ipotīhura aunahipati Damasīkaasihandaahapi notaayo.

¹⁸ Siyati Autaahaatīho komi mwaahoi neti nanīsīhi bimonīhi kīnaungwīha mairīma sanaihihura Pitaahoi iwinjaitandi Jerusaremihandahapi niyataayo. Naindi amī wīndi utaari bīmimo owetise. Nehi asisīha 15 kiyahanyeti koisati maasi bindataayo.

¹⁹ Nīni saindi Pitaahoaisati bindataati otipipatapi natausaasisawīhiya usaisi wīndi mausoho. Owetise. Nehi Jemīsīho nyamī Awaisīhomī saingīhoaisaahīhi iwinjaitaayo.

²⁰ Pīwīha kīma nīni sangi kasatīti jīpatīpiyohīma Autaahaatīhomī ndīheti apīpaahi akītīnīhi akaaha kasatīti jīpatīpiyataayo.

²¹ Saindi Pitaahoaisati maasi bimambīti yapipati Siriyaahandaahapunī amī Sirisiyaahandaahapunī nundi kauramī otīhatīhi daayataayo.

²² Saindi daayonīhi Kīraisīhōpī gīwunyaahohiyīhiya yapipati Pīropinjīhandi Judiyaahanda bimohiyīhiya nīsi ndīmaahomwaañi wīndi maanisonīhōpo.

²³ Maanisonīwi nehi pīwīhaahi atisawaawi satawaatopo. “Jīhura pīwīha akaaha Akītīha ausaahauhi nyahi ka pīwīha akaahē taati gwīnyaahonīhi kaapi nyatati nyawati nanyopīsasisīho ko amī pīwīha ka naasīka taati ausaati isīhiyai kaundataase,” tawaatopo.

²⁴ Satīwi katīwi nīsi kiyohītīhandapi Autaahaatīhoai gaahonē, undīwi koai mepī autaahepumawaayopo.

2

Kīraisīho Komi Otipipatapi Natausaasisawīhiya Aposerīhiya Porīhoaisawi Komi Otipipatapi Kīyaamī Maariho Naasohindaise

¹ Saindi K'raisihopi g'wunyaati komi otipipati kaindi bimonihĩ k'naungwiha ikwimaindĩmwĩtĩhĩ auhĩramĩ isundĩpĩho maurĩmaurĩ sanaihiĩ amĩ nĩnĩtĩhĩ Banapaasi-hotihĩ aunahĩpati awaipati Jerusaremĩhandaahapĩ japĩhĩ niyahaayo. Siyaha niyahaawĩ nĩnĩ Taitaasihoai numwaasi maasi niyahaayo.

² Amĩ sandĩ Autaahaatĩho nĩngĩ, Jerusaremĩhandaahapĩ naime, ndatĩ netĩ nanisatĩ kandihĩ niyataayo. Naindĩ Jerusaremĩhanda bindataatĩ Autaahaatĩhomĩ isĩhiya K'raisihopi g'wunyaahohiyĩhiyaamĩ awaisawĩhiya mĩtĩhiyaaisaahĩhĩ usonĩtĩ pĩwaundataato. Pĩwaundataatĩ Pĩwiha Gaaha sandĩha ausaatĩ isĩhiya Judaahiyaamĩ dawaapĩpĩhiyai ausaatĩ kaundataato, undĩtĩ tĩtĩhĩ kaundataayo. Nĩnĩ saindĩ kiyohĩtĩmandĩ nĩsĩ pĩwiha jĩhĩ kaundotĩhaunĩ amĩ wanĩ kaundotĩhaunĩ notĩ nehĩhaimatatĩ windĩ owemetĩtonde.

³ Iyataatĩ amĩ Taitaasiho nĩnĩ numwaasi niyotĩho so isĩhiya Judaahiyaamĩ dawaapĩpĩhiyaamĩhondaahandĩ kandĩ komĩ ambĩpati ahoaapĩ namandipapĩse, ko noaipati Autaahaatĩhomĩhoematĩtando tĩwiha kiya aposerĩhiya nĩngĩ windĩ kamandopo.

⁴ O amĩ isĩhiya usa jaipĩtĩwĩ naisĩhiyaane, tĩwĩhiya nuwĩ napĩwaiwĩ daitatĩ kaiwĩ nyahĩ ahozana pĩwaatopĩpĩhĩ niyawaayopo, nyahĩ K'raisihopi g'wunyaawaatĩ amĩ koaisaatĩ tĩmaamaitohiyĩhiyaanangi K'raisihoo winĩhapĩpa nyangi netĩ nyainjatĩtandĩhandaatĩhapĩ nanyamaatĩ netĩ ipaahaapĩ nehĩhiyaanenyamatĩ ahĩnyindĩhandapĩ sanyatiwĩ, saiwa sahĩ asĩretiyopo, nyatiwĩ japĩhĩ Judaahiyaamĩ winĩhapĩpaamĩ otipipatihiyaanepĩnyamapĩ amĩ sanyatiwĩ winĩhapĩpa sahĩ japepihĩrĩwĩ kaiwĩse, amĩ sahĩ Autaahaatĩhomĩhiyaatĩtĩtaatiwo nyatĩtaatĩwunyaapo.

⁵ Satĩwĩ kanyatauhĩhandĩ kandĩ nyahĩ kiyai windĩ atĩhomaawiso. Sandĩ nyahĩ siyotĩmandĩ Autaahaatĩhomĩ pĩwiha gaaha asĩretĩ namoaiPATI tĩtĩhĩ nyamĩ ausaahohĩhĩretĩ ahotĩmĩ niyonĩhĩ sahĩ tĩtĩhĩ atitaatiwe.

⁶ Iyataatĩ isĩhiya awaisawĩhiya Autaahaatĩhomĩ isĩhiya K'raisihopi g'wunyaahohiyĩhiyai iwinjaawĩ jĩhimatiwĩ bimohiyĩhiya nĩsĩ pĩwĩha ausaahotĩha nepĩ bipinjawĩ amĩ kaamĩ tiwatĩhaatĩ wa wipetaha windĩ kamaatopo. Autaahaatĩho nehĩ sawahohĩ saiwĩ awaisawĩhiyaimatohiyĩhiyaapĩ siya awaisawĩhiye tatĩ usonatĩ gĩmunyaahore.

⁷ Kaundonĩhĩ kiya wa wipetaha bipinjawĩ kamandĩwĩ otipipati nĩsĩ kiyohĩpati mmonawa, Autaahaatĩho Pitaahoai otipipati pĩwiha gaaha Judaahiyaĩ ausaatĩ kaundĩtandĩ numwipatamatiyatĩ Porĩhoai nunyataise, isĩhiya Judaahiyaamĩ dawaapĩpĩhiyai pĩwĩha gaaha ausaatĩ kaundĩtando, tĩwĩ gwĩnyaawaayopo.

⁸ Autaahaatĩho Pitaahoai watipĩhandĩ nunyatĩ natausaasataise, Judaahiyaĩ pĩwĩha gaaha wanĩha ausaatĩ kaundĩtando. Amĩ nisangi naasĩkatĩ kiyatĩ Autaahaatĩho watipĩhandĩ naninyatĩ natanoasataise, isĩhiya Judaahiyaamĩ dawaataatĩ bimohiyĩhiyai pĩwĩha gaaha wanĩha ausaatĩ kaundĩtando.

⁹ Iyataatĩ amĩ Jemĩsiho, Pitaaho amĩ Jonĩho isĩhiya K'raisihopi g'wunyaahohiyĩhiyai mĩtĩhiya jĩhiyaimatiwĩ iwinjatohiyĩhiya Autaahaatĩho nĩngĩ watipĩhandĩ nanĩmindĩhandĩ mmonawaayopo. Saiwĩ mmonawaawĩ Autaahaatĩho nĩngĩ gaahatĩ kanisatĩ otipipati kĩmatĩ nanĩmihĩ amĩ kiya nĩngisunĩ amĩ Banapaasihoaisunĩ otipipati maasĩ nĩnawipĩhĩ kiyohururiso, tĩwĩ nga nyasopĩ nanyamaawaayopo. Nanyamaahauhĩ nahatiyaanĩ maarĩho naasohĩ gwĩnyaawaatĩ sataatĩ kanĩhaato. Banapaasihounĩ amĩ nĩnunĩ pĩwĩha gaaha wanĩha nesi isĩhiya nehĩ kiyai usa nyahĩ Judaahiyaanamĩ dawaapĩpĩhĩ bimohiyĩhiyai ausaaha kaundisaihĩ amĩ sahĩ sawanaatĩ kĩmbĩhĩ Judaahiyaĩ ausaapĩ pĩwĩha gaaha wanĩha kaundĩwise, nnaatĩ kataatĩ pĩwĩha wisasĩhaayo.

¹⁰ Aihĩ kiya pĩwĩha wa nehĩ naasaahĩ kanyataawaatopo. Isĩhiya K'raisihopi g'wunyaahohiyĩhiya kahapaamapĩpa ikĩpĩpa owehiya kĩmbĩhĩ Jerusaremĩhanda bimohiyĩhiyai wapa andĩtĩwĩtandĩhapa numwĩtĩhaahapaapĩ gwĩnyaapĩ kaimĩse nyataawaatopo. Satĩ kiyaamĩ kanyatohĩpitĩ otipipati kaitandĩ jĩhura nĩnĩ maaritĩtĩhatisĩ katĩ nĩnĩ andĩtindĩ kiyataayo.

Porĩho Andiyokĩhanda Pitaahoai Itĩhundataase

¹¹ Aihĩ ipotĩhura nĩnĩ nundĩ aunahĩpati awaipati Andiyokĩhanda bimonihĩ Pitaaho nasatĩ ninjasĩhĩ isĩhiyaamĩ ndĩhetĩ auta itĩhundataayo. Sandĩ itĩhundotĩmandĩ apaapĩmaahẽ, ko siyatĩ windĩ asĩretĩ kaihe.

¹² Jemĩsihounĩ amĩ isĩhiya usa Judaahiya K'raisihopi g'wunyaahohiyĩhiya sangĩ nasauhĩhura Pitaaho isĩhiya Judaahiyaamĩ dawaapĩpĩhĩ bimohiyĩhiya K'raisihopi g'wunyaahohiyĩhiyaaisatĩ maasĩ bindata pĩwaundatĩ nandapa nanataise. Maasĩ bimainjatĩ Jemĩsihomĩ naisawĩhiya nasauhĩ kiyai ko iwinjatosatĩ maasĩ bimisawĩhiyai namasi koai yandĩhĩ wapĩhĩ nawisatĩ notĩ nehĩ Judaahiyaaisataahĩhĩ bindataise. Ko

siyati sandi kaind+mandi Judaahiya am+ ishiya kiyaam+ dawaap+pihiyasawi maasi t+maamaait+wi nehi kiyai yiyand+hi bimaaw+hiyaasi kandapi kiya ninjaitaawo, tati gw+nyataate.

¹³ Aih+ am+ ishiya usa Judaahiya Kiraisihopi gwunyaaahohiy+hiya Andiyoki+handa bimohiy+hiyasangi Pitaaho kaipatamataiw+ kiyawaayopo. Saiw+ kiya Banapaasihoaisangi nep+ nusepepaip+hauhi am+ koaisangi kati kiyati Judaahiyaanam+ dawaap+pihiyasati w+ndi maasi bimimise, ko not+ yand+hi Judaahiyaaisati bindataise.

¹⁴ Saiw+ kiyauhi n+ni usonataati, Autaahaat+homi p+w+ha gaaha wan+ha tit+hi akaaha katir+hi+reti kamaiw+ asiretiyowo ndi, ishiya Kiraisihopi gwunyaaahohiy+hiya nahatiya bimaui+ kiyaam+ ndi+heti Pitaahoai saundataayo. Kiny+ Judaahone. Kiny+ saimb+ Judaahon+taapaahandi kandi Judaahiyaam+ ipaahaapi dawaap+pihiya kiyoh+ri+reti kaimb+ bimamb+pi+hone. Kiny+ saimb+pi+hon+si, am+ wan+ kiny+ nepemait+pi Judaahiyaam+ dawaap+pihiya Mosesihom+ w+n+hap+pa japepih+ri+taatiw+ kiny+ napindapi wat+pi+mahise, und+ti it+hundataayo.'

Utaaho Kiraisihopi Gwunyaas+ho Soh+hi Tit+hore

¹⁵ Iyataati akite, nyah+ Judaahiyaam+hetapi namoyaataahiyaan+ne, ishiya Judaahiyaam+ dawaataati bimohiy+hiya maip+haiwa kaiw+hiyaam+hetapi namoyaataahiyaan+n+maae. Owetise.

¹⁶ Sah+ baiw+ gw+nyaa+pi+se, utaaho wo Mosesihom+ w+n+hap+pa napaitati japepih+ron+hi kandapi kop+ Autaahaat+ho satati, gaaho tit+hoe, tati w+ndi mausondaise. Owet+taise. O am+ utaaho nehi Kiraisihopi biyati nga gwunyaas+hoaisaah+hi, ko tit+hoe, tati Autaahaat+ho usondaise. Isi am+ nyangisangi Kiraisihopi gwunyaaahoh+ti+handaa+hi Autaahaat+ho tit+hiyaate, nyat+taise. O am+ w+n+hap+pa napaitaati japepih+rot+hi+handaa+hi tit+hiyaate maanyat+taise. Owet+taise. Sandi apaap+maae, utaaho wo ko sawahom+ wat+pi+handa and+titati w+n+hap+pa nga biyati nahataapa w+ndi minjapepih+ri+taise, am+ Autaahaat+ho koai, kiny+ tit+hone und+tando. Ap+paah+ owet+taise.

¹⁷ Nyah+ Kiraisihopi gwunyaaahot+hi+handaa+hi koaisaati t+maamaitaati am+ nyah+ noaipawaati Autaahaat+homi ndi+heti tit+hi+hiyaanimat+haawaah+ nyah+ Judaahiyaanisangi maip+haiwa kiyaaahiyaan+ne taati gw+nyaito, ishiya nyam+ dawaap+pihiya maip+haiwa kaiw+hiyaamatiyaato. Isi nyah+ Kiraisihopi sataati, maip+haiwa waati noaipaitandi and+tiw+taise, taati gw+nyait+haawo? Owe. Nyah+ w+ndi sataati kamaat+ti+haawo.

¹⁸ Iyataati am+ n+ni w+n+hap+pa japepih+rot+hi+handi aim+ namatat+hi+handi kandi n+ni japi+hi kaiwa neti kaidun+jati am+ and+tindi w+n+hap+pa japepih+rataataah+ am+ sand+hi n+ni tit+hi+metahandi kaito.

¹⁹ W+n+hap+pa n+ngi ninjating+hi+handaa+hi+hap+ n+ni aim+ napomataahon+isamatendaayo. Iyon+hi w+n+hap+pa n+ngi w+ndi wan+ maan+jatise. Aih+ w+n+hap+pa katir+hi+reti kireti japepih+rat+hi Kiraisiho n+si aunah+pati neti n+si maip+handapi napwih+ am+ nisangi Kiraisihoaisati ip+ tit+hi ataw+hateti nimaat+ti napoti, am+ noaipati Autaahaat+hon+ni+matataayo, am+ n+ni nehi kom+hapaapaahaitando.

²⁰ N+ni wan+ w+n+hi+reti daindi kaindi bimoh+ti+mandi n+ni n+whahon+si saindi saindi daindi kaindi bim+taano, ndi gw+nyaaahoh+ri+hi+reti daindi bitondaamaayo. Owetise. Kiraisiho n+si oman+ti+hi nasati bindataati saimb+ saimb+ kaimb+ am+ daimb+ bitose, ndati neti wan+hi+reti g+nunyaas+hi am+ n+ni wan+hi+reti kaindi daindi bitondaayo. Wan+ k+mura wan+hi+reti kaindi bimoh+w+maiwa saiwa Autaahaat+hon+ Mwaaho kom+ maar+ho n+ngisi naninyataati nisapi n+si maip+haiwaapi napwis+hop+ n+ni gwunyaaataati saiwa n+ni kaindi daindi bitondaayo.

²¹ Autaahaat+ho n+ngi gaahati kanisati am+ japi+hi nan+maas+ti+handi nehi+hande ndi n+ni w+ndi nemaamaito. Iyataati w+n+hap+pa japepih+rot+hi+handaa+hi Autaahaat+hon+ ndi+heti nyah+ noaipawaati tit+hi+hiyaanimat+haawaah+ am+ Kiraisiho nehi+handi napw+taihe.

3

Nyah+ W+n+hap+pa Japepih+ri+ti+haawo E Kiraisihopaah+hi Gwunyait+haawo?

¹ Garesiyaahiyaate, sam+ am+ti+ha napa neti nasop+isasi+ am+ sangi w+ndi na+maasesipatati naharimainje? Sangi ndi p+w+ha asa asireti kasatihe? Kiraisiho ip+ tit+hi ataw+hateti napwind+hi+handapi+ha p+w+ha tit+hi baindi nasesipati aim+ n+ni sangi kasato.

² Sah+ p+w+ma k+maapi kati+wise. Sah+ Mosesihom+ w+n+hap+pa baiw+ japepih+rot+hi+handaa+hi Autaahaat+hon+ It+pi+ho Gaaho newaayowo, e p+w+ha gaaha Kiraisiho kaiwaiwaap+ha atiwi+ akaae, tiwi+ gw+nyaaahot+hi+handaa+hi It+pi+ho newaayowo?

³ Sami amitiha aimi nasosasinataiso? Sahi sami dahopa wanihapa Autaahaatihomi Itipihho Gaahoraahi namasawi kaiwi noaipapihyaate. Saiwi Autaahaatihomi Itipihoraahi sahi sami dahopa wanihapa ami bimohitihandi wanihandi namasawi noaipaposawi, ami sahi japihi nepemaitiwi sawanaati nehi isihyaatami watipihanda dahopa daiwi owemaitaatiwo? Ami sandihi titihimahe.

⁴ Samiheti wiwa nasoapasihi aimi mmoniwi gwinyaahohiwiwa nehihaiwa nasoipatati noti owetitando? Saiwa samiheti nasoapasiwiwa nehi nasoipataamaise.

⁵ Autaahaatihho komi Itipihho Gaaho nasanyati komi watipihaiwa sami otihapihi kaiwimaiwa sahi Mosesihomi winihapipa baiwi napaitiwi japepihrotihandapi Autaahaatihho jasonataati kiyataiso, e sahi piwiha gaaha waniha atiwi nepi gwinyaahauhi kandapi komi watipihaiwa kaiso?

⁶ Iyataati ami Autaahaatihomi piwiha jihaatih Abiraahamihho kaindihandapi satati ahotise. "Abiraahamihho Autaahaatihopi gwunyaasih Autaahaatihho koai usonataati kinyi titihone undataise," tati ahotise.

⁷ Isi sahi sandapi gwinyaapise. Isihya piwiha gaaha waniha Kiraisiho kaiwaiwaapiha piwihaapi gwunyaahotihandaahi kiya noaipapi Abiraahamihomi mwaaya maatiya saisatoyaimatawaayopo.

⁸ Iyataati isihya Judaahiyaami dawaapihi bimohiyihya piwiha gaaha waniha atiwi nepi kaapi gwunyaahohiyihyai Autaahaatihho sahi titihyaate, unditandihandapi Autaahaatihho aimi jihura mmonati gwinyaase. Iyataati jhi aimihura Autaahaatihho piwiha gaaha waniha Abiraahamihhoai kaundisha satati jipatipindise. "Kinyi nisapi ginunyaahingitihandaahi nini isihya nahatiyai gaahati kawito," tati katisiha jipatipindise.

⁹ Abiraahamihho Autaahaatihopi nga gwunyaasih Autaahaatihho koai gaahati kawipatamatiyati ami nyangisangi gwunyaahohiyihyaanangi naasikat kiyati gaahati kanyitaise.

¹⁰ Iyataati isihya satiw, nyahi winihapipa japepihiritihawwi gaare, tiwi japepihrohiyihyai Autaahaatihho neti nopisasonih kiya nepi nopisasindaapo. Ami sandi nini apaapi maato, Autaahaatihomi piwiha jihaatih piwiha wa satati jipatipindise. "Utaaho wo winihapipa Autaahaatihho Judaahiya numwimbipaami piwiha nahata wandi biyati minjapepihirataataahi koai Autaahaatihho neti nopisatati mimaipiwisamaitaise," tati jipatipindise.

¹¹ Utaaho wo ko winihapipa japepihirindihandaahi ko noipati Autaahaatihomi ndiheti titihometitaise. Sandi apaapi maato, ami Autaahaatihomi piwiha jihaatih piwiha wa satati jipatipindise. "Utaaho wo Autaahaatihopi nga gwunyaasihho soaisaahih Autaahaatihho saundati "kinyi titihone," undonihohih asitimatitandihandi neti nasisoaari bimitaise," tati jipatipindise.

¹² Winihapipa japepihrotihandi sandi gwunyaahohitihandimahe. Owetise. O ami sandi apaapi maato, Autaahaatihomi piwiha jihaatih satati jipatipindihito. "Utaaso winihapipa nahataapa biyati japepihirati kapa katimbipa kaiso so biyati nga bimitaise," tati jipatipindihito.

¹³ Ami winihapipaahi sandaase. "Isihya nahatiya winihapipaami piwiha nahata wandi nga minjapepihrohiyihya nepi nopisasinwi napopise," ndaase. Satati katihandhi kandi ami Autaahaatihomi piwiha jihaatih piwiha wa satati jipatipindise "Isihya ipi titih atawihateti tipimandaapi tiwauhi nimaatohiyihya api paahi daahi nepi nopisasinwi napwitaatiwihye, tati Autaahaatihho usonataise," tati jipatipindise. Aih ami nyapi winihapipaami piwiha satisihai Kiraisiho nyamihetapi nemati, ami ko nyami aunahipati neti nyangi japihi nanyamaitandi winihapipaami piwihai neti akaahemati gaamati neti nopisasinati napotaise. Iyati ko ambipati satati, "Utaaho Autaahaatihho neti nopisasih neti nopisasinjihore," tatihati netaise.

¹⁴ Autaahaatihho jihura Abiraahamihomi isihya ipoti ipotihiyai gaahati kawitandi piwiha timanati watipititi wisasindihandi, ami wani Kiraisihoetapi isihya Judaahiyaami dawaapihiyai gaahati kawisataise. Aih ami Kiraisiho napotaise, ami nyahi kopi gwunyaahohitihanda Itipihho Gaaho Autaahaatihho nyangi nanyamitandi katisiho nanyinyonih nyahi naitihaawo.

Autaahaatihomi Winihapipa Autaahaatihho Wapa Kanyitandi Jhi Timanati Kamtibipai Wandi Nemaamaitaise

¹⁵ Nisi naisihyaati nisataiwi Kiraisihopi gwunyaahohiyihyaate, nyahi isihyaanini yawanaanini nahateweti kiyohirihretapi namihandi nini sandi katitandiyi. Ami utaahuri wuri yahuri wapa kaitaati piwiha kanimi wisasisiha wo neti nopisatun ami piwiha kaasini bihiwainjati wa ahimaitaise.

¹⁶ Autaahaatiho Abiraahamihopuni komi sati hopuni piwaha watipitati kandaase. Iyataati komi piwaha jihaatihi utipihooatihapi, “kinyi gaasoya gaasisa,” tati taahiyihiyaapi windi katati ahondaamaise. Owetise. Nehi titihi naasopi, “gaasiho,” ndaase. Iyataati so, “gaasiho,” tiso so Kiraisihopise.

¹⁷ Kima piwama katohimaami tanyaahe siyate: Jihura Autaahaatiho Abiraahamihooisati piwaha watipitati wisasati ahiyataise. Iyati piwaha wisasisihaami akipipa titihi kaito ndaase. Ahi kinaungwiha taahiwaiwa 430 kiyati aimi sanaihihura ipoti winihapipa Autaahaatiho Mosesihoetapi Judaahiya numwimbipa noaipataise. Isi Autaahaatiho piwaha watipitati katati wisasati ahaisihai winihapipa windi nemaamaitaise. Owetitaise.

¹⁸ O ami nyangi winihapipa Abiraahamihomi gaahandi Autaahaatiho kawindihandi nyangi winihapipa nga nanyinyonaahi, ami Autaahaatiho Abiraahamihoi gaahandi kawitandi piwaha watipitati katindihandi noipati nehi piwahaatihi. Ami sandi windi siyatihaahe. Apipaahi owe. Ami Autaahaatiho Abiraahamihoi gaahati kawitandi piwaha watipitati wisasirihireti Komi gaahati kawisati nunyataise.

¹⁹ Autaahaatiho winihapipa saiwa napaapi Isiraherihiyai numwisono. Autaahaatiho Isiraherihiyai winihapipa nunyataise, ami titihapa ami titihimetihapa neti kiya nunjitando. Abiraahamihoi metiho wo Autaahaatiho numwitandi katisiho nasonihuraatitandi nehi jhi sura ko sangi napsuraahi winihapipa ahotimi nasati ko napihihurandaise. Iyataati sapa Judaahiyaami winihapimba jihura Autaahaatiho komi otipipatihiya yamihapataatihi bimohiyihiyai nunyataise. Numwih kiya nepawi Autaahaatihomuni isihyaamuni otihapihapiho Mosesihoi nunyawaayopo. Iyauhi ami Mosesiho netati komi isihya Isiraherihiyai nunyataise.

²⁰ Autaahaatiho piwaha watipitati wisasisiha utaaho wo otihapihapihoetapi Abiraahamihoi kaundati namumwise. Ami Piwaha wisasohirihireti yahuri wisamaise. Iyataahandi kandi ami Autaahaatiho sawahounyaati piwaha watipitati wisasati Abiraahamihoi kaundirihireti windi siyati namoapase, ami Autaahaatiho nehi sawaho naasohi kiyaato.

Winihapipa Nyainjatataati Saiwi Saiwi Kaiwise Nyatati Nanyamaasi Kiraisihooapihi nyamaitandihapihaare

²¹ Winihapipa saiwa Autaahaatiho Isiraherihiyai numwimbipa nepemaitati Autaahaatiho satati, isihya Kiraisihopi giwunyaahohiyihiya asihiyaimatiwi bimitaapo, tati Abiraahamihoi kaundati piwaha watipitati wisasati ahaisihaisi kwitiwati ipihatisamaitaiso? Apipaahi owetitaise. Iyataati ami winihapipa wipiyahapa ahotanihi kapa isihya japepihiraawaawi asihiyaimatiwi nasisoari bimitaatiwihandi naitatiwihapa ahotanaahi kapa kiya napaitiwi japepihirisaihi Autaahaatiho, sahi maipihyaatisi piwaha samiheti nutande, mundaithae.

²² Siyati titihati kati owe. Autaahaatihomi piwaha jiha jahihaatihapi satise, “Isihya nahatiya maipihandaatihi aimi napwitiwi bindawaayopo,” tati katise. Iyataati ami wapa gaahapa nanyamitandi Autaahaatiho jhi tmanati katimbipa nyahi naitihaahira nehi naasairahihe. Iyataati sira nyahi Kiraisihopi giwunyaithaawe. Siraapi Autaahaatiho Abiraahamihoi gaahapa wapa kawisati numwitandi tmanati piwaha katati wisasimbipa nyahi naitihaawo.

²³ Jihura Autaahaatiho piwaha watipitati katati wisasisiha noaipaitandi jatohura winihapipa Autaahaatiho Isiraherihiyai numwimbipa nyangi nyainjatihi bindihaayo. Sandi winihapipa neti siyati nanyapusihi napwitaati katihi bindihaayo, ami Autaahaatiho Piwaha watipitati katisiha noaipahonihuraatititando.

²⁴ Siyati winihapipa nyainjatimi noti Kiraisiho nasonihuraatitande. Kapa nyangi siyati nyainjataise, ami nyahi Kiraisihopi giwunyaasahi kandaahi Autaahaatiho nyangi neti sawahoisati titihihyaanenyamaitando.

²⁵ O wanihi nyahi Kiraisihopi giwunyaithaahira noipasih ami nyahi kopi giwunyaahonih nyangi jhi winihapipa nyainjatindihandi aimi kandinihi owetamase.

Nyahi Kiraisihopi Giwunyaahotihandaahi Autaahaatihomi Mwaayaanini Maatiyaanimatihaayo

²⁶ Isi ami sahi Kiraisihopi giwunyaahotihandaahi sahi aimi noaipapi Autaahaatihomi mwaayaati maatiyaatimatawaayopo.

²⁷ Sahi waapoho nehotindaahi ami sahi Kiraisihooisawi aimi tmaamaitauhi ami Autaahaatiho sangi neti Kiraisihomatetahiyaatesamataise.

²⁸ Nyahi Autaahaatihomihiyaanini so Judaahoe, so Judaahiyaami dawaataatapihoe, so otipipati nawiho namehati kaisihoe, so otipipati usaami kamaawisa nehihoe, ami

win̄hapipa japep̄ih̄riti kapaami ot̄ip̄ipati windi n̄ni kamaayonihi sahi ninjahot̄ihandisi ami k̄ireti nisataiwi kaiwise. N̄ni Judaahiyaami win̄hapipa namasi samataindi noaipahonihi ami kandapi sahi maarit̄iwi n̄ngi n̄tatamanawaayopo. Isi wani n̄ni K̄iraisihom̄ih̄ireti japep̄ih̄rataayoni ami sangisangi n̄ngi nanipinjaw̄ n̄isat̄iwi k̄ireti japep̄ih̄riwise.

¹³ Sahi n̄ngisi j̄ihura j̄ihap̄ihandi wuwan̄nihi nisohot̄ihandapi gw̄inyaapihiyaate. N̄ni j̄ihura timb̄ipa neti sangisati maasi bindataati Autaahaat̄ihom̄i P̄wiha Gaaha waniha K̄iraisihop̄itaha ausaati sangi kasatataato.

¹⁴ Sura n̄ni timb̄ipa nehon̄nihi sahi n̄ngisi windi mmop̄in̄map̄i pohip̄iniwi ahos̄imaan̄map̄i gaahati kaniwi n̄tatamanawaayopo. N̄ni saindi bimon̄nihi ami sahi n̄ngi Autaahaat̄ihom̄i ot̄ip̄ipatiho yam̄hapataat̄ih̄i bimis̄hoai numwaitataiwi nan̄maap̄i ami K̄iraisi J̄isaasiho sawahoai numwaitataiwi nan̄maap̄i n̄tatamanawaayopo.

¹⁵ N̄ni saindi sangisi Autaahaat̄ihom̄i p̄wiha kasaton̄nihi p̄wiha kaaraahi sahi ap̄ipaahi aungwohandi maaritawaayopo. J̄ihura sahi saiwi maaritauhinjahoni ami wani sangi nap̄it̄isimatataise? O ami j̄ihuraahi sahi nisapi maarit̄iwi ami wapa n̄ni nenoaah̄tohip̄ipa nan̄m̄taatiwi maarit̄iwihiyaate. Ami n̄ni ak̄it̄in̄nihi sahi sawanaatapi sandi gw̄inyaataayo, ami sahi n̄ngisi wapa kanitaat̄iwi maaritot̄ihanda ami sura sam̄i nd̄ihaisangi nga namwaap̄i n̄ngi nan̄m̄tauhe, ndi gw̄inyaataayo.

¹⁶ Ami wani sangi nap̄it̄isimatataise? N̄ni p̄wiha t̄it̄ih̄i ak̄it̄i akaaha kasatot̄imanda sam̄i maar̄iho neti nasop̄isas̄it̄i ami n̄ni noaipati sam̄i tiwor̄ihon̄nimatataayono?

¹⁷ Sahi atiwise. Is̄hiya siya sangisi taawi at̄ipati nasanyoh̄ihiya sangi jatataman̄taatiwi gw̄inyaawaaw̄maah̄e. Owetise. Sahi nehi kiyaap̄i waati gw̄unyaapi iw̄tataman̄taatiwi sangi nasapop̄ip̄i nep̄i kiyaam̄ih̄ihoan̄ep̄isamaitaatiwi p̄wiha kasatiwi at̄ipati nasanyawaayopo. Kiya sangi sas̄isaihi sahi n̄ngi nan̄masi yand̄ihemat̄itaatiwo. Aiwi kiyaam̄ih̄at̄ih̄i sahi nuwi nehi kiyaapaahaitaatiwo.

¹⁸ Iyataati ami n̄ni nap̄it̄i sangisati bimaati ami n̄ni sangisati windi b̄m̄imisan̄ih̄isangi is̄hiya usa nap̄iwi sangi jatataman̄taatiwi awaind̄ihand̄i sap̄i maarit̄iwi kiya nyam̄ih̄at̄ih̄i nap̄ito, t̄iwi j̄aiwaiw̄haiwa kamaiwi kiyaam̄i kiyoh̄waiwa t̄it̄ih̄itahiya kiyawaawaahi ami sand̄ih̄i nge.

¹⁹ Is̄i nisi met̄ihonyaate, sap̄i n̄ni gw̄inyap̄enataati nisi maar̄iho j̄ihaati yaasataise, apopaati maaha namw̄itand̄i yaawipatamat̄iyati ami sahi K̄iraisihomet̄ir̄ih̄ireti noaipaitaatiwi gw̄inyaataato. Noaipap̄i ak̄it̄in̄nihi Autaahaat̄ihom̄i met̄ihonyaatiwaatiwo. Aisaihi K̄iraisiho sam̄ih̄at̄ih̄i nasati bimon̄nihi ami sahi K̄iraisihom̄ih̄at̄ih̄i b̄im̄taatiwo. Binyaihi n̄ngi maar̄iho yaasind̄ihand̄i owet̄it̄ando.

²⁰ N̄ni sangisati maasi b̄im̄it̄and̄i maaritataahand̄i kandi n̄ni kaan̄ih̄i bindataayo. O ami n̄ni sangisati maasi det̄i bindataataahi sangisaap̄ih̄i nasoaiipas̄it̄imandam̄i tanyaaha nap̄it̄endaate, ndi baindi mmon̄it̄i t̄it̄ihemaitaan̄ih̄e. Isi n̄ni sangisi nap̄it̄aindi wat̄ip̄indi kasat̄it̄ande.

Akaariȳi Saraayaapi P̄wiha K̄ima Nam̄ihanahaare

²¹ Sahi Judaahiyaami win̄hapipa nap̄it̄iwi japep̄ih̄rit̄aatiwi gw̄inyaapi maar̄itoh̄ihiyaate, n̄ngisi wani kand̄iwise? Win̄hapipa sandaase, t̄iwi mmon̄iwi ḡimunyaapihiyaato?

²² P̄iwa sa Autaahaat̄ihom̄i p̄wiha j̄ihaat̄ih̄i satati j̄ipatīp̄ind̄is̄haap̄ito. Ab̄raaham̄iho kom̄i mwaahuri yahurisahore. J̄ih̄i noaipasiho so kom̄i apwaataati akaamaatami nehi ot̄ip̄ipatihaati neti w̄ras̄ih̄i kaatam̄ih̄etapi noaipasiho Is̄imair̄ihore. O ami kap̄ih̄i noaipasiho so Ab̄raaham̄ihom̄i apwaataati windi nehi ot̄ip̄ipatihaatīmet̄isaamaatam̄ih̄o Aisaak̄ihore.

²³ Iyataati Is̄imair̄iho so is̄hiyaam̄i nehi namwiyaatoh̄ir̄ih̄ireti japep̄ih̄ir̄ati noaipahore. Ko siyati noaipas̄ih̄i ami Aisaak̄ihoh̄i t̄it̄ih̄i Autaahaat̄iho wat̄ip̄it̄ati p̄wiha wisasati siyaho nah̄imisan̄ih̄i noaipaitaise, undati Ab̄raaham̄ihoai kaund̄is̄ih̄o ko noaipahore.

²⁴ Iyataati ami sandi Ab̄raaham̄ihom̄i mwaahuri nusoaiipas̄it̄imand̄i ami wapa awaimb̄ipa ak̄it̄i noaipas̄ir̄ih̄iretap̄i nam̄ihana siwipati noaipataise. Iyataati ami apop̄ipuri yapuri Akaariȳi Saraaya p̄wiha wat̄ip̄it̄iwi katiwi wisasaw̄i ah̄iyoh̄ihaamataim̄ih̄apure. Kapuri saim̄ihapurisi waati Autaahaat̄iho Moses̄ihoetapi Is̄raher̄ih̄iyai Sis̄iho Sainaihoas̄in̄i win̄hapipa ikw̄imaind̄imw̄it̄ihapa numwimb̄ipaapi nam̄ihanataise. Iyataati saati Akaarihaate. Akaarihaati manyinya namwisaw̄hiya nehi ot̄ip̄ipatīhat̄imai namotaise.

²⁵ Iyataati Akaarihaati saati Sis̄iho Sainaiho yap̄ipati Arepiyaahanda ahet̄is̄ihop̄i nam̄ihanataise. Iyati ami aunah̄ipati awaipati wani ahetipati Jerusarem̄ihandapi

namíhanataise. Iyataati sáti aunahípi awaipiti katamí yapípatamí isíhiyaísati ahoyati wíníhapípaamí otítíhi nehi otípi-patíhatímaamatíyahati wani ahendaise.

²⁶ Amí Jerusaremíhandí wíndí yamíhapataatíhapi Autaahaatíhomíhandí yahandí ahendaise. Iyataati kandi nehi otípi-patíhiyaamatíyahandímaae. Owetise. Sandí Autaahaatíhomí yamíhapataatíhapi Jerusaremíndí nyahí Kiraisihopí gíwunyaahohiyíhiyaaníní Autaahaatíhomí manyinyaanamí naatamatíyahande.

²⁷ Autaahaatíhomí utípi-hoaatíhapi píwíha wa satise: “Amí kínýi apopaanjí auníhíhírí katípi maarite. Kínýi apopaanjí yaatítípi-haanítapaapi maaha namohiyíhiyai ambípati yaawihí nehotohípatamataimbí namehotípi-haanje, kínýi kaahaatípi maarítípi ngwímwe. Amí sandí apaapi-maato, apopaatí waatamí warího koníhi kaatí-satítisaamaatí nusatípi-haapi apopaanjí kíwího nangímási noaipasaamaaní manyinya taahítíhandí namoyaitaise,” tati píwíha Autaahaatíhomí píwíhaamí utípiho jíhoaatíhi jípatípíndise.

²⁸ Iyataati amí nísí naisíhiyaatí nisataiwí Kiraisihopí gíwunyaahohiyíhiyaate, sahí Aisaakíhomataiwíhiyaate. Autaahaatího gaahatí Abíraahamíhoai kawísatí numwítandí píwíha jíhi tímanatí katíndíhandí japepíhírati Aisaakího noaipasípatamataiwí sahí noaipawaayopo.

²⁹ Amí metího isíhiyaamí noaipahohíríhíretapí noaipasího metího Autaahaatíhomí Itípihomí watípi-handa noaipasíhoai pohírundatí yaawatí naanjíhandí nunyataise. Amí wanisangi kímíkíretí Kiraisíhomí isíhiyai taatí nusoaipataise.

³⁰ Iyataahandí kandi Autaahaatíhomí píwíha jíhaamí píwíhaamí utípi-hoaatíhapi píwíha wa satatí jípatípíndise. “Apopaatí nehi otípi-patíhaatí katamí mwaahoaisapí natípusoase. Amí kaatamí mwaaho apopaatí nehi otípi-patíhaatímetisaamaatamí mwaahoaisatí maasí sapíhomíhapa wíndí namaitando,” tati jípatípíndise.

³¹ Isí amí nísí naisíhiyaatí nisataiwí Kiraisihopí gíwunyaahohiyíhiyaate, nyahí apopaatí nehi otípi-patíhaatamí manyinyaanínímaae. Nyahí apopaatí nehi otípi-patíhaatímetisaamaatamí manyinyaaníne.

5

Nyangi Wapa Japíhi Netí Namaanyapuwane Amí Kiraisího Aimí Nuwatí Nehíhaatenyamasíhiyaaniso

¹ Kiraisího nyangi aimí nuwatí nanyamaatí nehíhaatenyamasíhiyaane, amí nyahí wíníhapípaamí otítíhi wíndí napwítaatí bímímítíhaawo. Isí amí sahí andítíwí bitosawise. Aiwí amí sahí utaaho woai nehi iwinjasaihí sangi netí japíhi wíníhapípaamí nehi otípi-patíhatímaatesamatí naanjíhandí netí wíratí awítímaasisosane.

² Sahí baiwí samí atíhírí mwítípísawí atíwise, níní Poríhoníní kímándí sangi kasatítandiyohítímandapo. Sahí nehi naníhaiwí iwinjasaihí isíhiya samí ambípati nepí asíhoapi nasamandipawaawaahí amí sangi jatatamanítandí Kiraisího otípi-patí kaíndíhandí sangísí apípaahí nehi maipíhonjisangi wíndí maasítatamanítaise. Owetítaise.

³ Sahí Garesiyaahiyaatí nahatíyaatí sahí nehi iwinjasaihí kíya samí ambípati nasamandipahohiyíhiyaatangi níní waapíhíndí sandí kasatataato, sahí wíníhapípa nahataapa gaamapí japepíhíríwise. Nehí samí ambípati nasamandipahohítíhandíhíhi sahí minjapepíhíríwise, kíretapí nyangi Autaahaatího títíhiyaate nyatatí nanyamaito tíwo.

⁴ Sandíhi mmonawaayopo. Sahí saiwí amí satíwí, nyahí Mosesíhomí wíníhapípa Judaahiyaamatíyaatí japepíhírísaihí amí kíretapí Autaahaatího nyangi sanyatatí, sahí nísí ndíhetí títíhiyaate, nyatatí nanyamaito tíwí gwínýaapi kiyawaawaahí amí sahí Kiraisíhoaisawí tímaamaitohítíhandí aimí namahopo. Aiwí amí Autaahaatího isíhiyai kíya gaahandí wíndí kamaiwí nehíhandí gaahandí kawíndíhandí sahí aimí namahopo. Kímándí sahí kiyohítímandaaahí sahí sawanaatí nepí yandíhematawaayopo, Autaahaatího sangí gaahandí kasítandíhapíhapi kaaníhi yandího.

⁵ Amí nyahíhi Itípiho Gaaho andítínyaisíhi Kiraisíhopí watípi-taati gíwunyaawaatí, amí Autaahaatího nyangi sanyatatí, “sahí nísí ndíhetí títíhiyaate,” nyatatí nanyamaatí sawahoaisatí netí nyamaamahíwítandí nyahí jatíhaayo.

⁶ Nyahí Kiraisíhoaisaatí tímaamaitohiyíhiyaaníní aimí mmoníhaayo, isíhiya kíyaamí ambípati namandípatohítíhanduní amí kíya kíyaamí ambípati wíndí nahomaamandípatohítíhanduní wapa awaímbípa isíhiyai iwítatamanítandíhapaamaae nehíhande. Amí nehi utaaho Kiraisíhopí gíwunyaahoníhi amí kandi koai netí nusesípati gíwunyaahoníhi ko isíhiya usaisí komí maarího numwíndíhandí sandíhíhi apípaahí awaíndíhande.

⁷ Sahi namasawi wuwaninhi Kiraisihopi baiwi taawi gwunyaahohiyihiyaatisi kopi gwunyaahohitihandi ndi neti nasamandipamataise, ami sahi piwaha akitha Autaahaatihopitihaapi windi gimunyaaitaatiwo? Ami sandi ishiya usa sangi kasisawaayopo.

⁸ Ishiya siya sangi sami amitha gwunyaahohitihandi nepi wiretepi samahohiyihiya siya kiya Autaahaatiho sahi komhiyaatimatitaatiwi gaasatisiho natusaasishiyaamaahe.

⁹ Sahi kimandapi gwinyaapi sami amitheti nepi ahiyawise. Yisihandi nehi masihonji konji biretihandi neti awaindihandi nipisataise. Isi ami sikireti utaaho nehi naasohisangi ami nehi yahurisangi wapa maipihandi nehi naasaindisangi ishiyai katiwunjisaihi ishiya amitha gwunyaahohitihandun ami kiyaami Kiraisihopi baiwi nga gwunyaahohitihandun noaipati maipititaise.

¹⁰ Iyataati ami nin saindi gwinyaataayo, Awaisiho sangi anditisaihonih ami nin gwinyaahohirihireti sahi gwinyaaitauho. Aiwi sahi nehi sangisi wireti windi gimunyaaitauho. Utaaso sami gwinyaahohitihandi sami amitha neti nasopisasiso so diyaamahore? Nini windi moho ami Awaisiho soai yaawihandi awaindihandi numwitaase, ko maipihandi kaindihandapo.

¹¹ Nisi naisihiyaati nisataiwi Kiraisihopi gwunyaahohiyihiyaate. Ami ninhi windi sandi Kiraisihopi gwunyaahohiyihiya Judaahiyaami kiyohirihireti japepihirwi kiyaami ambipati namandipapise, ndi piwaha windi ausaataamaayo. Owetise. O ami nin sandi kandi piwaha ausaasanaahi ami ipi titih atawihati kateti Kiraisiho napwindihandapiha piwaha kiyaami amitha ami omanjitihi windi neti namusopisasinde. Iyati ami ishiya ningisi yaasihandi windi namaanimitaapo. Ami ninhi ipi titih atawihati kateti Kiraisihoi tipimandaapi tiwauhi napwindihandapi piwaha ausaahonih ami ngingi kiya yaasihandi taawi naninyawaayopo.

¹² Siya isiya taawi sangi mwinyaipisatiwi sami amitha gwunyaahohitihandi nepi nasopisashiyihiya kiya ushiyaami ambipati namandipatitaatiwihandapi apipaahi watipitiwimawaayopo. Kiya siyawaayowu ami kiya kiyaami paatonhoaisangi napamawaawaahi ami ngaititaise.

¹³ Ami sahihi nisi naisihiyaati nisataiwi Kiraisihopi gwunyaahohiyihiyaate, sahi titih komhiyaatimatitaatiwi Autaahaatiho aini gaatati sangi nasamaashiyaate. Iyati Judaahiyaami winihapiha Mosesiho numwimbipaami watipihandami otitih nehi otipipatihamaatimatiwi bimauhi nuwati nehihaatesamasihiyaate. Iyataati ami sandi Autaahaatiho sangi winihappihami otitihapi nuwati nasamaasitindi sahi sami ambipati maaritirihireti japepihirwi maipihaiwa kaitaatiwi kasisataamaise. Owetise. Sami ambipati maaritindihandi windi maasinjatane. Sahi ishiyai maariho nunyawu kiya wapa kawiwu iwitatamanitaatiwihandi sangi jainjatonih ami ishiyai maariho nunyawu iwitatamaniwu ususaati maariho namininwi itatamaninwise.

¹⁴ Autaahaathom winihapiha nehi naasaimbaahih komi Mosesihomihetapi komi ishiyai numwimbipa nahataapai namaasati ahondaise. Iyati kapa Autaahaathom winihapiha naasaimbaahih ahotimbipa sandaase. "Kinyi kiwahonji maariho namininhingipatamataimbi ishiya usaisi kinyi maariho nunye," ndaase.

¹⁵ Satisi ami sahi kohasipho ainjhihipaamataiwi tunniwi ikwinawaawaahi ami sahi baiwi jaawhiyaato. Ami wiwa sahi sami siyohwiwaara nepi kiyaatinihi nopisasindaawo.

Autaahaathom Itipihouni Ishiyaami Ambipatuni Maaritindihandi Naasikandimaah

¹⁶ Sahi piwaatiwi daiwi bimitaatiwihiretapi nin kimandi kandaato. Sahi Autaahaathom Itipihoi jhemapise, ami ko sami piwaha dahopa bimohirihireti jainjatito. Jainjatonih ami sahi ko kasatirihireti daitaatiwo. Ami sahi siyawaawaahi ami sami maariho jahihouni ambipatuni maipihaiwa kaitandi maaritati gwinyaasirihireti sahi windi daiwi bitopi piwaatiwi minjapepihiritaatiwo.

¹⁷ Sahi nasisoari Autaahaathom Itipihom kasatati nasisirihireti daiwise, ami sahi samaayawaawaahi sahi wapa kapaapi Itipihom windi maarimitati kapa tiwandati nemasipipa mwitetiwi kaitaatiwi maaritiwi watipitiwimaitaawo. Iyataati ami sahi gaahapa wapa kaitaatiwi Itipihom maaritimbipauni, ami sami ambipatuni maariho jahihom kasatati nasisih mwitetiwi kapa kaitaatiwi maaritiwi watipitohitihandun nepi nepimatinaise. Iyataati suri tiworihurimatamaise. Sauri saih ami sahi wapa kaitaatiwi gwinyaapi maaritohipipa windi kamaayopo.

¹⁸ Iyataahandi kandi sahi Itipihoi nepi jhemasaih ko sangi jainjatonih ami ko kasatirihireti daiwi bitotawaawaahi sahi winihapihami otitih nehi otipipatihamaatimatiwi bimbindawaayopo.

¹⁹ Nyahi aimi mmonaati gwinyaawaahiyaane, isihiyaami ambipati maariho jiho jahitho kaiwaiwa auta noaipa ahotho. Aiwi ami usihiyauni asihyauni usa asihya usihiya kiyaami apwaatiya ami warisaametihihiyaisawi ambipati naminiwi timaamaitawaayopo. Aiwi apipaahi ainjotati maipihaiwa gwinyaapi kaiwa kaiwi ami mmaawisawiya ambipati ausaimanawaayopo.

²⁰ Aiwi ami kiya autaahaathiho jaipitahopi gwinyaapi mepi autaahepumapi gaapundawaayopo. Aiwi kiya isihiya usai onaapi kawiwi ami paasinaputarundiwi tiworisaimatiwi isihya usaapi apowih kiyaapi itihitiwi manditaiwi tiworisa kiyohirihireti kiyawaayopo. Aiwi ami nepi isihya usaisawi iwiriniwi piwihaara pwisipataahamataiwi tunniwi manditiniwi, ami isihya usa nga bimauihiyaapi kiyaamatiyaati nyahi noaipawa nga bimithaawo, tiwi gwinyaapi itihapiwa nepi isipi isihya usaisawi manditiniwi, ami kiya nehi sawanaapi nahataapa gaahapaahih naitaatiwi apipaahi maaritiwimawaayopo. Aiwi kiya nepi tipitapaatiwi yandihematiwi nehi kiwai kihonji kihonjaapihi ahoyaniwi usai nehihaatemapi, ami kiyaisawi nehi naasikati kaiwi gwinyaahohiyihiyaisawaahih piwaniwi daayawaayopo.

²¹ Aiwi ami kiya usaamihapaapi nyamihapaimati, tiwi gwinyaapi kiyaami maariho windoti ami waapoho naniwi naharisohiho pihitiwi naniwi nahariwi konyahitiwi nupwi tip iwiwiwi, ami wapa wapa kimiketihaiwa kiyawaayopo. Aih wani jih timaniti kasatataato ami jihura nini sangisati maasi bindata aimi sangi sasatataato. Isihya saiwa kiyohiyihiyai Autaahaathiho komi isihiyaisati windi iwinjaati bimimitaise ndo.

²² Iyataati ami Autaahaathiho Itipih kiyati ausaimasawaiwaahi ami saiwa nini aimi katohiwimaiwaamatiyahaiwaamaahe. Owetise. Ami wapa Autaahaathiho Itipih neti kiyati ausaimasawaiwaahi kimireti kimaiwaare: Nyahi isihya maariho nunyaati ami maaritaati, ami dowaati bitotitha timunaati nehi yatih nyami ambipati maariho ipatisanaati napaisaati bimaawaati, ami dopiramanaati nowa nasamaayaati keti itihimaataati nehi yatihitaati ipatisana bimaawaati, ami isihya usaisi iwitatamanaati wapa kiwai kawisaati ami nahateweti titih nga napaitarihiyaanimataati nyami naisihiyai namaamawaati, ami nyahi Autaahaathiho maaritati gwinyaasirihireti watipitaati japepihiraati,

²³ Ami nyahi noaipawa napaisawihyaanitaati isihyaapi biyaati nga maariho gaaho giwunyaawaati, ami nyami maipihaiwa newaati daahi iphatisaati jatihhaahandi saiwaahih Itipihomi otipipatamihaiwaare. Iyataati saiwa isihya windi kamaiwise tatihapa winihapiwa wapa ahimotise. Apipaahi owetise.

²⁴ Ami isihya Kiraisihomihyaahi kiyaami maariho jiho jahihomihaiwa kiyaami ambipati maipihaiwa kaitandi maaritati gwinyaasawaiwaisawi aimi namihauhi, ami kaiwa aimi noaipati utaaho wo aimi napomasihomatendaise. Isi ami kaiwa kiyaami maariho jahihomihaiwa kiyaami maariho amitha piwiha ami dahopa windi maawin-jataaise.

²⁵ Ami Autaahaathiho Itipih Gaaho nyangi apipaahi gaahiri wanihireti bimithaawihiretenyamataise. Isi ami ko nyami piwiha dahopa nyainjatati saiwi daiwi ami pwaatiwi bimaawise, nyatati kanyatonih ami nyahi ko kanyatirihiri kireti daayaati bitoaitihaawo.

²⁶ Nyahi wanaananapi windi sataati, 'ningisi sahi ninjasawewise ami nini gaahonini apipaahi awaisihoniniso,' taati kamaataati ami usaisaati newaati maariho nainaa-maninaati mandih aponyati yaasonih timunaati ami usaamihapaapi nyamihapaati, taati nyami maariho omanjitihi windi maanyindone.

6

Sahi Kiraisihomi Isihyaati Nepi Ususaati Itatamaniniwise

¹ Nisi naisihyaati nisataiwi Kiraisihopi giwunyaahohiyihyaate. Ami sahi mmon-awa samhatih sami naisihya Kiraisihopi giwunyaahohiyihyaami wo maipihandi kiyonaahi ami usaati Autaahaathiho Itipih kasatati nasisirihireti daayohiyihyaati bipi yatih napaisaati koai nepi titihpumapise. Iyawaawi ami sahi sawanaati nehi ninaasonih baiwi jatiniwi jaawihyaati sandi kaiwise, ami wiwa sangisangisi wapa nasisehonih kapaapi maipihandi kaiwi wiwa napepaapi timihaitaawo.

² Sahi isihya usa naanjihaiwa nepi bimohiyihiyai anditiwipi kiyaami naanjawiwaiwa sahi kiyaisawi ninawipih nepi usaimaniniwi awitimapise. Ami sireti kiyawaawi Kiraisihomi winihapiwa katanyisimbipa sahi nepi gaamaitaapo.

³ Ami utaaho wo Autaahaathiho ndiheti ambipati awaipati apipaahi owehondaa-handi kandi ami ko sawahopi komi maarihoaatihihi satati, nini awaisihonini ambipati

awaipatisahonine, tati gwinyaataataahi ami so utaaho amitiha apipaahi oweho naharihore.

⁴ Iyataati ami sahi nahatiyaati nehi ninaasonihi kinyi kiwahoni otipipati dahopa kaambi daambi bitohingirihireti mmotinipi gwinyaape, nga kiyataayono e maipo tipo. Ami kinyi otipipati dahopa nga noaipahonaahi ami gaaso, tipi kinyi kaingipipaapi maarite. Aambi ami kinyi otipipati dahopa utaaho womi otipipati dahopa japepinjapi kapaisapi nepi tipitapaapi windi mmonime. Owetane.

⁵ Ami sandi nini apaapimaato. Nehi ninaasohi komi kaiwaiwa otipipati ami dahopaami naanjwaiwa nehi naasohi sawaho nehi koai neti awitimitande.

⁶ Utaaho wo ami utaaho woi Autaahaatihomi piwiha kataunjih taati kataunjonih atisati nesiho, ami ko ambipatapihapa gaahapa nahataapa ko ahusotati ami isiwatimbipaami wapa koai Autaahaatihomi piwiha kataunjishoi iwitatamanati anditiwihonih bimitandihapa nunyane.

⁷ Sahi kimandi baiwi gwinyaapise. Autaahaatihomi sahi gwinyaapi ami kiyohiwaiwa nahatewa mmonati gwinyaasih kaiwa komi ndiheti auta ahondaise. Sahi Autaahaathopi wapa namoasitaapo. Isi ami sahi usaati sami maariho jahihomi gwinyaati maaritirihireti japepihirwi utaaho wo komi osaataati nandapa isapi pa niyaamati yamasipatamataiw, ami maipihaiwa kiyawaawaahi ami utaaho komi osaataati nandapa yamasipapa titihi kapa kipwipatamataiw ami maipihaiwa kiyohiwaiwaami wihoanjhandi kipiw naitaapo, nandapa nawihomataiw.

⁸ Iyataati ami utaaho wo komi ambipati maariho jahiho kaundati nunjirihireti japepihirati daayataataahi, ami maariho jahihomihapa nandapa maipihapa noipati akuraahiyonih ami ipotihura ko maipihandi neti nopisandaise. Iyataati ami ko Autaahaatihomi Itipho Gaaho gwinyaati maaritirihireti japepihirati utaaho osaataati nandapa gaahapaami isapi pa yamasih nimaatati ami akuraahih nandapa gaahapa ami wapa gaahapa kaisiho, ami ipotihura ko nandapa nimanhohipatamatiyati gaahandi koai Autaahaatihomi nunyonih neti nga Autaahaatihoisati biyati jinjapihi jinjapihi konih bimitaise.

⁹ Isi ami nyahi gaahandih kaitihaahandapi windi pohipimaitihaawo. Ami nyahi windi pohipimaayaati nyami ambipati namaanyirapetati nehi nga otipipati kiya-haawaahi ipotihura nandapa apipaahi gaahapa kipwito.

¹⁰ Isi ami wura nyahi isihiyai gaahaiwa wiwa kawitihahura noaipahonaahi ami nyahi isihiyai gaahaiwa kawitihawo. Iyaati ami biyaati watipitaati Kiraisihopi nyamataiw giwunyaahohiyihiyai gaahaiwa kawitihawo, ami kiya Autaahaatihomi manyinya itususasi nususasamataiwihyaaso.

Porih Kiraisihomi Isihiyai Piwiha Ipotiha Jatiniwo Undati Ami Asisiha Gaahuraare Undataase

¹¹ Sahi mmoniwise, kima piwiha nini niwahonini nisi ikwiraahi awaiwaiwa jipatipiyataayo, ami sahi satiw Porih sawaho komi kairihireti kiyati jipatipiyataise tiwi sahi mmundaatiwi piwiha asitiputi ipotihangi kasatataato.

¹² Isihiya siya sahi Judaahiyaami winihapipa japepihirwi sami ambipati namandipatiitaatiw taawi nasisepaipapi wirapi asipi atipati nasanyohiyihiya siya nehi yamaapi ambipatetapihaiwa awaiwaiwe tiwi gwinyaapihiyaare. Ami sandi kiya sangi sasatiwi, sami ambipati namandipapise satotimandi, ami kiyaapi Judaahiya maarititaatiwe. Aiw ami kiya Kiraisiho ipi titihi atawihateti napwindihandapiha piwiha ausaasahi ami kandapi Judaahiya kiyai yaawihandi numwitauih windi namuwitaatiwi sandi kiyawaayopo.

¹³ Isihiya ambipati namandipatohiyihiya winihapipa kiya sawana windi min-japepihropo. Nehi sahi sami ambipati nepi ahoapi namandipatiitaatiwihandapi gwinyamawaayopo. Ami kiya kandapi sahi kiyaami piwiha atiwiiwi sami ambipati nepi ahoapi namandipatohihandapi maaritwi Judaahiyaami ndiheti tihapaitaatiwo.

¹⁴ Ami ninih sandi siyahandapi windi apipaahi mashonjisangi maarititi tihapimaito. Nehi windi naasaindih kimandapaahih nini nga maarititi tihapaito. Jisasi Kiraisiho nisi maipihaiwa nenimaitandi ipi titihi atawihateti nimaatati napwindihandapaahih nini maarititi tihapaito. Iyataati sandi Kiraisiho napotaati nisi maipihaiwa ngingi neti nanopisatandihaiwa nemasih, ami maapi yapimbatambihaiwa isihiya nepi kiyaami apohipataatemahohiwaiwa nisi maariho amithetapi aini nanipimatati napomase. Iyataati ngingisangi kimaapi yapimbatambihaiwaapi windi giimaanunyaatati nanipimatati aini kaiwaatihapi napomataahonisamatendaayo.

¹⁵ Isⁱhiya kiyaami ambipati namandipatiwo e nahomaamandipatiwo ami sandi wⁱndi awaⁱndiⁱhandiⁱmaahe. Owetise. Nehⁱhande. Isⁱhiya kandi wⁱndi waati giⁱmunyaitaapo. Ami wⁱndi kandi nehⁱ awaⁱndiⁱhandiⁱhi isⁱhiyaisi Autaahaatiho japiⁱhi neti kiyati wanihiya asiⁱyⁱhiyemasitiⁱhandi sandiⁱhi apiⁱpaahi awaⁱndiⁱhande.

¹⁶ Isⁱhiya sandiⁱhi gwⁱnyaapi nepi isⁱwatohiyⁱhiyai Autaahaatiho maarⁱho neti yatⁱhiⁱwiⁱwati urⁱpatisati napaisaatumati ami gaahati kiyai kawitandi nⁱnⁱ gaapundataayo. Iyataati ami nⁱnⁱ nehⁱ kiyaapaahi gaapundataamaayo, Autaahaatiⁱhomⁱ isⁱhiya nahatiyaapimaawi gaapundataayo.

¹⁷ Nⁱngi jiniⁱhaatemati utaaho wo tiwati mⁱnⁱwati yaasiⁱhandi nanⁱmⁱtandi pondise. Isⁱhiya aimi tipⁱ mⁱnⁱwauhi nⁱsi ambipateti yamwipati ahⁱetipati neti nⁱngi siyati nanisataise, nⁱnⁱ akⁱtiⁱnⁱhi Jisaasihomⁱ otⁱpⁱpatⁱhonⁱne. Iyataati sandi nⁱsi ambipateti yamwipati ahⁱetindiⁱmandi utaaho womⁱ nehⁱ otⁱpⁱpatⁱhoai iwinjatisiⁱho kawiriⁱhiⁱretⁱ nanoaipataise, ami nⁱnⁱ Jisaasihomⁱ nehⁱ otⁱpⁱpatⁱhonisamataindiⁱhonⁱnⁱtiho.

¹⁸ Nisi naisⁱhiyaati nisataiwⁱ Kⁱraisihopi giⁱwunyaahohiyⁱhiyaate, nⁱnⁱ sapⁱ gaapisundataayo nyami Awaisiⁱho nyangi nyainjatisiⁱho Jisasi Kⁱraisihⁱo sahi nahatiyaatangi gaahati kasitando. Isi ami sⁱriⁱ kⁱretⁱ siyati sangi kasisoniⁱhi nasoaipane. Akite!

Epesaasihiyaapɪ Utɪpɪho Autaahaatɪho Nyangi Wanɪhiyaanenyamataise Kɪmandɪ Epesaasihiyaapɪ Utɪpɪmandapɪ Nesɪpɪhande

Porɪhoai isɪpɪ napwɪtohipɪpɪhɪ napuhauhɪ napwɪtatɪ bindataatɪ 61 A.D. hura kɪmo utɪpɪmo jɪpatɪpiyahore. Isɪhiya usa saiwɪ gwɪnyaawaayopo, Porɪho isɪhiya Epesaasihiyaapaahɪhɪ gwɪnyaataatɪ kɪmo utɪpɪmo jɪpatɪpiyataamaise. Owetise. Autaahaatɪhomɪ isɪhiya usaisangi amɪ nepɪ awɪtɪtaatiwɪ gwɪnyaatɪ jɪpatɪpiyataise. Kɪmo utɪpɪmo Autaahaatɪho isɪhiya kahatamatɪpetahiyaɪ gaata numwaatɪ Jisaasihoaisatɪ netɪ tɪmaamaihonihi kiya noaipapɪ ambɪpatɪ naasaipatamɪhiyaimatɪtaatiwɪ nusesɪpatɪ kataunjahore.

Epesasihiyaapɪ Pɪwɪha Napɪmasataise

Komɪ pɪwɪha namasisɪha (1:1-2)

Autaahaatɪho nyangi gaata nanyamaasɪhɪ amɪ nyahɪ Kɪraisihopɪ gwɪnyaawaatɪ nyahɪ nɪnaasonɪnɪ nɪnaasaanɪnɪ amɪ nyahɪ taahiyɪhiyaanɪnɪ komɪhiyaanɪnimatotɪhandapɪha (1:3-3:21)

Gaahɪrɪ wanɪhɪretɪ kaiwɪ bimɪtaatiwɪhandapɪha (4:1-6:9)

Awaisɪhomɪ watɪpɪhandaaɪhɪ tɪpɪpa kaitɪhaahandapɪha (6:10-20)

Porɪho isɪhiyaɪ gaahure undatɪ komɪ pɪwɪha osasepɪhaatɪ owemasɪha (6:21-24)

¹ Nɪnɪ Porɪhonɪnɪ Jisasɪ Kɪraisihomɪ komɪ otɪpɪpatɪ kawitandɪ nanɪmɪhanatɪ netɪ natanooasisɪhonɪne. Sandɪ amɪ nisapɪ Autaahaatɪho siyatɪ ko nisɪ otɪpɪpatɪ kanɪto tatɪ maaritatɪ gwɪnyaasɪtɪhandɪ nanɪmɪhanatɪ natanooasataise. Sahɪ Autaahaatɪhomɪ isɪhiyaatɪ aunahɪpatɪ awaipatɪ Epesaasihanda bimohiyɪhiyaatapɪ utɪpɪho kɪmo jɪpatɪpɪandɪ nusaasataayo.

² Autaahaatɪho nyamɪ Apɪhounɪ amɪ nyamɪ Awaisɪho nyangi nyainjatisɪho Jisasɪ Kɪraisihounɪ kindarɪ sangɪ gaahatɪ kasimɪ samɪ maarɪho nepɪ yatɪhɪsipɪ japatimɪ, amɪ nepɪ napaisaatisamasaihɪ amɪ sahɪ samɪ maarɪho biyatɪ yatɪhɪsitatɪ wisaitane.

Autaahaatɪho Kɪraisihopɪ Yamɪhapataatɪhapɪhaiwa Gaahaiwa Nyamɪ Maarɪhoai Nyatatamanɪtandɪhaiwa Nanyinyataise

³ Autaahaatɪho amɪ nyamɪ Awaisɪho nyangi nyainjatisɪho Jisasɪ Kɪraisihomɪ Sapɪhopɪ nyahɪ maaritaatɪ koai nyahɪ saundaatɪ, 'Kɪnyɪ Gaahone gaare,' undaatɪ newaatɪ mepɪ autaaheawaitɪhaawo. Sandɪ nyahɪ Kɪraisihooaisaatɪ tɪmaamaitohɪtɪhandɪ nahataapa yamɪhapataatɪhapɪhaiwaametirɪhɪretɪhaiwa, nyamɪ maarɪhopɪhaiwa, komɪ gaahaiwa Autaahaatɪho asakiyatɪ gaamatɪ wapa sɪmehɪmwaatɪ nahataapa tisaahɪwatɪ nga nyangi nanyinyataise.

⁴ Sandɪ Autaahaatɪho komɪhɪretɪ kiyataise. Autaahaatɪho aimɪ jɪhura yapɪpatɪ sangɪ kiyatɪ ahaihɪ, amɪ katɪ sangɪ noaipasɪhura nyangi nanyamɪhanataise, Kɪraisihooaisaatɪ maasɪ tɪmaamaitɪhaawo. Iyatɪ amɪ sandɪ nyahɪ nehɪ tɪtɪhɪ ko sawaho Autaahaatɪhomɪhiyaanimataatɪ, amɪ komɪ ndɪhetɪ nyahɪ maipɪhaiwaapɪ pɪwɪha nyamɪhetɪ wa ahɪmotatɪ tɪtɪhɪ ainahiyɪhiyaanimatɪtɪhaawo.

⁵ Amɪ jɪhura Autaahaatɪho nyangi maarɪho nanyinyataatɪ nyahɪ komɪ manyinyaanɪmatɪthaawɪ nanyamɪhanataise. Sandɪ Jisasɪ Kɪraisihomɪ nyangi japɪhɪ nanyamaitandɪ ko otɪpɪpatɪ kaindɪhandɪ nyangi Autaahaatɪho nanyamɪhanataise. Amɪ sandɪhɪ sawaho satatɪ, nɪnɪ kiyaɪ sawindɪ saitando, tatɪ gwɪnyaatɪ amɪ maaritindɪhandaaɪhɪ kiyataise.

⁶ Kɪraisihomɪ Koai Autaahaatɪho maarɪho numwisɪhomɪhetapɪ nyahɪ wapa gaahapa wɪndɪ kamaayaatɪ nehɪhandɪ gaahatɪ pɪhɪtatɪ nyangi Autaahaatɪho kanyisataise. Isɪ sɪkandapɪ nyahɪ Autaahaatɪhoai ambɪpatɪ awaipatɪ nunyaatɪ mepɪ autaahe-waumwaitɪhaawo, amɪ ko nyangi apɪpaahɪ gaahatɪ nehɪhandɪ kanyindɪhandapo.

⁷ Autaahaatɪho so nyangi gaahandɪ apɪpaahɪ aungwohandɪ tisaahɪwatɪ kanyisatɪ maarɪho nanyinyataise. Aihɪ nyangi japɪhɪ nanyamaitandɪ Kɪraisihomɪ napotaise. Napotɪ komɪ jɪtɪpatɪ nuhaasɪpata Autaahaatɪho nyamɪ maipɪhaiwa nenyamataise.

⁸ Amɪ apɪpaahɪ akɪtɪnɪhɪ nyangi Autaahaatɪho gaahatɪ kanyisatɪ, amɪ nahatewa gwɪnyaawaatɪ mmondɪhaawɪ amɪtɪha gaahandɪ gwɪnyaitɪhaahandɪ nanyinyataise.

⁹ Jɪhɪ aimehura Autaahaatɪho saiwa Kɪraisihomɪ otɪpɪpatɪ kaipataahɪ kaitandɪ gwɪnyaataise. Saiwa saindɪ saindɪ kaitando tatɪ gwɪnyaatɪ amɪ wɪndɪ amusaatɪ nehɪ komɪhetɪ noasatɪ ahotinjɪhande.

¹⁰ Autaahaatɪho kaitandɪ gwɪnyaasɪpɪpa siyate: Nahataapa jatata tɪtɪhematɪ kaimɪ notɪ asisɪha ko sawaho namɪhainjɪhetɪtanɪhɪ kura nahataapa yamɪhapataatɪhapaunɪ amɪ

yapipataapihapauni neti timaamahiwati ahoyati K'raisihomiheti ahiononhi am ko kapa neti mitiho Awaisiho jihoematati kapaishi jatitendo.

¹¹ Jihura Judaahiyaani sawaho gwinyaati maaritindihanda nyahi Judaahiyaanangi nanyamihanataise, am nyahi noaipawaati akitinhi komhiyaanimatithaawo. Am sandi Autaahaatiho sawaho jhi wuwanihuraapi satati, nini sapa sapa saindi kaito, tati gwinyaati maaritirihireti nahataapa japepihirati kiyataise.

¹² Nyahi Judaahiyaanini jhi namasaati K'raisihopi gwunyaawaati am ko napitandihuraapi kiyaaninhi jatohiyhiyaane. Iyaati am nyahi kopi jatithaawi Autaahaatiho apipaahi gaaho sanahihoe, taati kopi nasisoaari gwinyaawaati koai, Kinyi Gaahone gaare, undaati mepi autaahewaumwaitithaawi nyangi nanyamihanataise.

¹³ Iyataati am sangisangi sikireti kasimatataise. Sahi piwihha akaaha gaaha waniha aimi atisopo, sangi Autaahaatiho kaara nasamaitandihandapiho. Aiwahi sahi aimi K'raisihopi gwunyaawaayopo. Saiwahi sahi K'raisihopi gwunyaahauhi am komihetapi sahi titihi nehi Autaahaatiho sawahomhiyaatimatitaatiwi sahi nishiyaate satati wapa jhapihapaamatiya ko komi Itipihho Gaaho sangi nasanyataise. Ko piwihha jihura watipitati katati wisasisiha ka japepihirati sandi sangi kasisataise.

¹⁴ Nyahi Autaahaatihomi Itipihho Gaaho wapa jhapihapaamatiyaati aimi nehaayo. Nehaawi nyahi aimi siyaati mmonaati gwinyaahaayo: Autaahaatiho kimo Itipihho nanyamishimo wapa kahapaamapiha nahataapa gaahapa komi isihiyai numwitandiwatipitati katimbipa nyangisangi naito taato. Iyaati Autaahaatiho ipotihandi apipaahi kiyaanangishini nanyamaati nyaiwasonihini nyami maarihho winyaitonihini maarita koaisaati maasi bimithaahandapi jatimi nohaayo. Autaahaatiho siyati otipipati awaiwaiwa nyapi kaindihandapi nyahi maaritaati koai saundaati, 'Kinyi apipaahi gaahoni sanahihone,' undaati komi ambipati mepi autaahemwaitithaawo.

Autaahaatiho Epesaasihiyai Gaahandi Gwinyaitaatiwihandi Numwitandi Porihho Kiyapi Gaapundataise

¹⁵ Ami kimandi kandi sangi Autaahaatiho kasindimandapuni am sahi akitinhi nyangi nyainjatisiho Awaisiho Jisaasihopi gwunyaapi am Autaahaatihomi isihiya, K'raisihopi gwunyaahohiyhiya nahatiyai maarihho nunyohitihandapi piwihha nini atindi netaati,

¹⁶ am nini gaapundataahura sapi nasisoaari gisunyaati Autaahaatihoai saundaatao: 'Kinyi Gaahone gaare,' undaatao.

¹⁷ Saunditi nini nyangi nyainjatisiho Awaisiho Jisasi K'raisihho atotipiwesati piwaundati gaapundati mepi autaahemwasihho Autaahaatiho am nyami Apiho apipaahi gaaho sanahihho ambamboho yamihapataatithi bimishoai sapi nasisoaari gisunyaati piwaunditi taati nunjenataayo, am ko sangi sahi gaahandi amitha gwinyaitaatiwihandi nasanyati neti gisunyaahonihini komi piwihhaami tanyaahaapi sangi biyati nasesipatonihini sahi mmondaatiwo.

¹⁸ Aindi am ko sami maarihho omanititihini waati neti nuwati jainjapwaati gisunyaahonihini, am sahi baiwi gwinyaapi am apipaahi gaahaiwa sangi nasamitandinasamaasipipaapi akiti naito, tiwi nasinjahandonihini jatimi nutaatiwihandapimaawi gaapundataayo. Sapa katohipipa komi isihiyaanangi apipaahi gaahaiwa nanyamitandiwatipitati katimbipaapiho.

¹⁹ Iyataati am nini gaapundotimandi Autaahaatihomi watipihandi apipaahi awaindahandi nyahi kopi gwunyaahohiyhiyaanamiheti waati otipipati kiyati ahotati taati anditinyaisitimandapi sahi gwinyaapi mmondaatiwe. Sandi Autaahaatihomi watipindi apipaahi awaindahande. Nyahi kandi newaati windi nga tiwitapaawaati mmondo. Kimikandi Autaahaatihomi watipimandi awaindahandi nyangi taati nyatatanataise.

²⁰ Kimikandi jihura K'raisihomiheti otipipati kiyati ahondaise. Aihhi K'raisihho napwihhi komi watipihandi apipaahi awaindahandi kimikanda Autaahaatiho K'raisihhoai japihi ahowimati numwaasi niyati yamihapataatithi otipipati awaipati nunyati komi ikwiri gaathihairihoanini ahawihhi bindataise.

²¹ Sapihi bindataati K'raisihho apipaahi watipihho Awaisihoematati itipihho watipihandisahiwa watipihaiwa yamihapataatithi jatiwaiwa nahatewai daahemwati nusatipihati nahataapihihi osamati jatataise. Iyati ko K'raisihho otipipati kaitandi ambipati wandihha neshiha usa kiyaami otipipatapi ambipati am wandihha awaipati awaisiha wani kimurauni ipoti ipotihurauni nehohiyhiyai nusatipihati apipaahi awaipati wani kimurauni am ipoti ipotihuraapi sangi ahoyati netaise.

²² Autaahaathiho Kiraisihoai neti Awaisihoematosati nahataapai jatitandati watipihandini nunyiati ami neti komi asimwaatitihii ahiyataise. Aihii ko Kiraisiho noaipati nahataapaami Awaisiho Jhoematati kapai jatataise. Aihii sandaahi ko noaipati ishihiya kopii giwunyaahohiyihiyaami mitihoo jiho Awaisihoematati kiyai ko iwinjatataise.

²³ Ishihiya Kiraisihopi giwunyaahohiyihiya komi ambipatamataiwihyaare. Komi ambipatamataiwihyaasi ko Kiraisihomihatihi gaamapi kiya bimauhi ami ko Kiraisiho sawaho komi ambihyaamihatihiuni ami nahataapipihii gaamati neti tisaahiwati bindataise. Aihii nahataapa noaipati gandaise wapa windi nausetihimetato.

2

Nyahii Aimi Napowaamahonihyaanangi Autaahaathiho Kiraisihoaisati Maasi Asitimatitihaahandi Nanyamihii Asiyihyaanimatihayoo

¹ Jihura sahi titihimetihaiwa ami maipihaiwa kihaiwa kaimbiwihyaate. Iyauhi ami kaiwa sangi tisawihii ami sahi aimi napomawaahiyaatamataiwii bindawaawii Autaahaathihomihaiwaapi komi Itipihoo katiwaiwa sahi windi mmoniwii giimaasunyaatahiyaate.

² Aiwi sura sahi kimaapi yapimbatambi maipihaiwaatitihii daiwi bindawa ishihiya yapipatambihii daayohirihireti daiwi itipihoo maipihapa yapipatami autaaahi mbipatiwipataatitihii bimihaiwai jiho winjatisihooi iwinjapepihiwii niwipinjambiwihyaate. Iyataati sapa itipihoo maipihapa wani ishihiya Autaahaathihomii piwihii nemapi koai pohipiwiiwii ahosumwahohiyihiyaamihetii taati otipipati kiyataise.

³ Jihura ami nyahi nahatiyaanini kiyaamatiyaati bindihii nyami maariho jahiiho maaritati gwinyaatii gwimbipaa kiyaatii ami nyami ambipati amitiha gwinyaatii maaritimbipaa kapa kainjaahiyaanine. Nyahii siyaati bimohura ishihiya saiiwa kiyohiyihiiyaa nawihomatiyaati wihooanhandii maipihandii numwitandii Autaahaathiho neti timasitihandii nyahi nga naitaaniihe, ami nyahi siyaati saiiwa maipihaiwa kiyaatii bimohitihandapo. Ami nyahi ishihiya usa nahatiyaamatiyaati kiya kiyohirihireti kiyaatii bimainjaahiyaaniso.

⁴ Siyaati nyahi nawihomatiyaati yaasihandii wihooanhandii naitihati kati ami Autaahaathiho maarihoo apipaahi aungwohandii awaindahandii asipaindihandaahi ko nyangii komi maariho waati awaindahandii nanyinyataise.

⁵ Ami nyahi Autaahaathihooi maipihaiwa kawisohiwaiwa tiwati yainyamwaasihii ami nyahi aimi napowaamihaihiyaanamatii bindihaaawi, Autaahaathihomihaiwaapi komi Itipihoo katati neti nunjiwaiwa nyahi windi monaati, ami giwunyaahonihyaanangi Autaahaathiho Kiraisihoaisati ahoyati wani asiyihyaanimataati bimitihaahandii nanyinyataise. Ami sandihii akite. Sahi wapa gaahapa windi kamaiwi nehihandii Autaahaathiho komi maariho apipaahi awaindahandii nanyinyataati ami ko apipaahi gaahandii kasisati sangi japihi nasamaataise.

⁶ Iyati ko (Autaahaathiho) Kiraisihoai ahowimati neti asohoemati otipipati awaipati nunyataise, ishihiyaisunii ami wapa nahataapisunii wapa simelihimwaati ko awaisihoematati kapai nahataapipihii osamati jatitando. Aihii ami ko kapai aimi nahataapipihii osamati jatataise. Aihii ami nyangisangii Kiraisihoaisati maasi nyami maipihaiwaatihapi ahonyimati asiyihyaanenyamati Koaisati neti nyamaamaisihii Kiraisiho ishihiyaisunii wapa wapaisunii jatimbipihii koaisaati aimi jathaaayo. Ko sandii ishihiyaanini aimi Kiraisihoaisaati tohiyihyaanangi kanyisataise.

⁷ Ami ko komi maariho Kiraisihoetapi apipaahi awaindahandii asipiyati nehihandii gaahandii ishihiyaanini wapa gaahapa nyahi windi kamaayaahandii kanyindimandii ishihiya nahatiyai wanunii ami ipoti ipotihuraapisangii neti nunjitande.

⁸ Iyataati sa nini sandaato. Sahi Kiraisihopi giwunyaahohitihanda Autaahaathiho sangi sahi gaahapa wapa windi kamaiwi nehihandii gaahandii kasisati japihi nasamaataise. Sahi sawanaati wapa gaahapa kamaiwi nehihandii Autaahaathiho gaahandii kasisati nasanyataise.

⁹ Sahi wapa gaahapa kiyauhi kandapi Autaahaathiho sangi gaahati kasisataamaise. Isi ami sahi sawanaati naimaatiwii genanitaatiwii owetise.

¹⁰ Nyahii Kiraisii Jisaasihooaisaati timaamaitotihanda Autaahaathiho nanyamaati neti wanhiyaanenyamataise. Iyati ami sandii nyahi otipipati nehii gaahapaahihii mmonainjaati kaitihaaawi sandii ko nyangii kanyisataise. Iyati ami nehii gaahaiwaahihii kaitihaaawi jihura Autaahaathiho neti timanati nyangii kiyati ahinyimbipaa kapa japepihira gaahapaahihii kiyaatii bimitihaawo.

Isihiya Manditipiniwii Tiworisaimatohiyihiiyaa Kiraisiho Neti Naasiyemataise

¹¹ Sahi aimi gwinyaapihiyaate, Judaahiya ishiya ushiyaami ambipati namandipati ahoandahiyaare. Kiya saiwihiyaasi sangi satwi ambihisatawayaoyo: “Ambipati nahomaamandipati ahimoandahiyaate,” twi ambihisatwihyaate. (Sandi kiya kiyaami ambipati namandipati ahoamahohitindi nehi kiya sawana kiyaami ambipateti ikwira kainihohitihandapitopo).

¹² Sahi gwinyaapi, ami jihura sahi Kiraisihopi kaanihi sangi yandih bi-mambiwihyaate. Sahi Autaahaathihomi ishiya Israhərihiyaamihathi windi bi-mambiwihyaatimahe. Nehi sangi kiyaami ipaahaapi bimambiwihyaate. Aiwi Autaahaathiho komi ishiya Israhərihiyai ipoti wapa kawitandihapaapi pwiha watipitati katati wasati numwisahaami ipaahaapi bimambiwihyaate. Aiwi wapa gaahapa ipotihura sangi nasoaipaitandihapaapi jatiatwihapa owehiyaati bimaawi ami Autaahaathihopi sahi mmonwi gimaasunyaatahiyaati bimambiwihyaate.

¹³ Saiwi sahi jihura Autaahaathihopaapi nehi sangi yandih kaanihi bimambiwihyaate. Saimbiwihyaati tawaahandi kandi komi jitipati ko napotaati nuhaasipata sahi Kiraisihoaisawi timaamaitwi Autaahaathihomihini komi deti utatototi aimi napwi bindawaayoyo.

¹⁴ Ami Kiraisiho sawaho nyahi usasaanangi neti ahoyati nyamaamahiwati nyami maariho ambipati yiyandihimbipa nemati ami nyami maariho omanjitihi neti napaisaatinymataise. O jihura Judaahiya ishiya kiyaami dawaataatapihiyai manditwiwi tiworisaimatiwi ahosumwap matambipa niwi yatihiri asitha ususaami otihapihi napwtiwi bimambiwihyaate. Saiwi bimambiwihya kiya ami Kiraisiho napwindihanda matambipa yatihiri nisapundimbipa nupwisasati nemataise. Nemati neti usuai numwaati timaamaisih kiya manditinwi tiworisaimatotihand namapi owetih kiya noaipapi nehi ishiya naasiyaimatawaayoyo.

¹⁵ Kiraisiho Judaahiyaami wnihapipa Mosesiho numwimbipa kapaami pwiha taahha nahatauni ami wnihapipauni aimi neti owemati nemataise. Ko sandi siyati Mosesihomi wnihapipa Judaahiya numwimbipa nemasitimand tanyaa siyate: Isihya Judaahiyaaisuni ami kiyaami dawaapihiyaaisuni neti ahoyati timaamahiwati ishiya wanhiya nehi naasiyaahemaitande. Iyati sretapi kiya manditpinwi tiworisaimatiwi bimotihand nemati kiyaami maariho omanjitihi neti napaisaatumwaitande.

¹⁶ Iyati ko Kiraisiho ipi titih atawihateti napwindihanda Judaahiyauni ami kiyaami dawaapihiyauni manditinwi tiworisaimatiwi bimohitihand nemati usuai neti ambipati naasaipateti timaamahiwati numwaasisa Autaahaathihopaapihimitande.

¹⁷ Kiraisiho nasati pwiha gaaha waniha ausaati satati, “sami maariho omanjitihi napaisaati tonihi bipi napaisaati bimaawise,” tati pwiha katati ausaataise. Sahi Autaahaathihopaapihi nawisawi yandih sangi kaanihi bimauihiyaatangisuni ami ishiyaani usaanini komihini deti utatototi bimohiyhiyaanangisuni pwiha sami maariho ambipati napaisaatiha kasatataase.

¹⁸ Ye akite. Kiraisiho nyangi neti nyamaamaisih nyahi noaipawaati ishiyaani nehi naasiyaanimatithaayo, ami Itipho nehi naasohi nyangi nanyamaasi niyonhi nyahi Apihonda napithaawo.

*Nyahi Kiraisihomi Isihyaani Nahatiyaani Autaahaathihomi Anjaan
Akaanjaamatiyaahiyaane*

¹⁹ Ami wani sahi nehi maati maatapi gohaparhiyaati yapipati owehiyaatimahe. Owe. Sahi Autaahaathihomi ishiyaaisawi naasikiyaatimatawaayoyo. Sahi akitihi titih Autaahaathihomihyaate. Sahi Judaahiyaami dawaataati ipaahambihyaatimahe. Owe. Sahi aimi noaipapi Autaahaathihomi manyinya nusasaamihyaatimatawaayoyo.

²⁰ Sahi aimi noaipapi Autaahaathihomi anjaanamataiwihyaate, ko taati anjimatisaanjaano. Nyahi aposerhiyaanini komi pwiha otipipati nesi ausaawaati kiyohiyhiyaanangisuni ami Autaahaathihomi pwiha atiwi nepi ausaahohiyhiyaaisuni saan anjaan yasiha watiphaamatiya neti mnyihondaise. Ahihi ami Kiraisi Jisaasiho saan anjaan titih anjisiati isiwatitandi yasiha jiha anaahiha watiphaamatiyahore.

²¹ Ahihi sandi anjindi nahandi Kiraisihomiheti nausanati bindataise. Ahihi ami Autaahaathi taati sandi anjindi anjimatimi naihi kandi taati awaindindaise. Awainditati titih Awaisihomi anjhandimatataise.

²² Ami sangisangi Kiraisihoaisawi timaamaitwi komiheti nausanwi bimauihi ami Autaahaathiho komi ishiyaani usasaanangi komi Itipho Gaahomi otipipata neti maasi ahonyisataise. Neti ahonyih nyahi noaipawaati komi anjaan akaanjaamatiyaahiyaane. Ami Autaahaathiho komi Itiphoetapi kaan anjaan nandaati bindataise.

3

Por'ho Is'hiya Judaahiyaam' Dawaap'ip'hiyai P'wi'ha Gaaha Wani'ha Ausaat' Kaund'tand'hoematataise

¹ Autaahaat'ho sangi gaahat' kasind'mandap' n'n' Por'hon'n' sah' Judaahiyaam' dawaap'ip'hiyaat'p' Kirais' Jisaasihom' ot'ip'pat' sangi jatatanan'ti and'tisaiwitand'hat' kiyoh't'handap' napwit'ti bindataayo.

² Sah' nisap' aim' atisopo, Autaahaat'ho n'ngi gaahat' kanisat' kom' ot'ip'pat' sap' kaitand'hat' nan'imipatapo.

³ Saiwa Autaahaat'ho kaiwaiwaap'ha p'wi'ha j'hura noasandis'haare. Siyat' noasandis'handaa'hand' kand' Autaahaat'ho sawaho net' ausaimanat' n'ngi net' auta nanisataise. Aih' ko nan'simb'paap' n'n' wonya mas'honya aim' kasatataato.

⁴ Sah' p'wi'ha k'ma aw'itiwi mmonawaaw' saiwi sah' gw'inyaitaapo. Kiraisi'ho ot'ip'pat' kaiwaiwaap' p'wi'ha j'hura noasandiwaiwaap' n'n' nga bairid' mmon'ti g'nunyaatataise, am' n'ngi Autaahaat'ho net' nan'isiho.

⁵ J'hura suraah' p'wi'ha kom' gw'inyas'waiwa kom'het' noasandiwaiwaap' Autaahaat'ho is'hiya suraahiyai wind' ausaat' nunjat' kamundise. Owetise. O am' wan' k'imuraah' kom' It'ip'ho Gaahora nyah' ko natanyoasisaw'hiyaanangisun' am' kom' p'wi'ha atiwi nep' ausaahohiy'hiyaisun' Autaahaat'ho kom' p'wi'ha noasandiwaiwa net' ausaat' ausaimanat' nanyisataise.

⁶ P'wi'ha noasandis'ha siyate: P'wi'ha Wani'ha Gaahaara sah' is'hiyaat' Judaahiyaam' dawaap'ip'hiyaat' nap'w' nyangisaw' maas' t'maamaitauh' am' sahun' nyahun' noaipawaat' neh' is'hiyaan' naasiyaanimataat' am' nyam' amb'pat' noapat' neh' naasaip'h'ndaise. Aih' sah' am' nyah' Judaahiyaanisaw' maas' Autaahaat'ho nyangi gaahaiwa kanyiwaiwa nehaayo. Iyataat' saiwa gaamaiwa sah' Judaahiyaanam' dawaap'ip'hiyaat' nyangisaw' maas' taaw' nehoh'w'maiwa nyangi kanyisat' nanyam'tand' j'hi wat'ip'pat' Autaahaat'ho katiwaiwa wan' sah' Kirais' Jisaasihoi-saw' maas' t'maamaitot'handaa' sah' newaayopo.

⁷ Autaahaat'ho n'ngi n'n' gaahapa wapa wind' kamaind' neh'hand' gaahand' kanisat' am' kom' wat'ip'hand' and't'niwat' nan'm'hanat' ah'ni'hon'ine, kom' p'wi'ha wan'ha gaaha awusaitando.

⁸ N'n' Autaahaat'hom' is'hiya nahatiyaam' ap'paah' ipot'hon'ne, am' Kiraisihom' is'hiyai j'hura net' tit' nusop'sasit'hon'niso. Setahon'n'tih'hand' kand' am' Autaahaat'ho n'ngi gaahat' kanisat' ot'ip'pat' naninyataise. Am' sat' ot'ip'it' is'hiya nyah' Judaahiyaanam' dawaap'ip'hiyai p'wi'ha gaaha ausaat' kaund'tand'hat' naninyataise. Iyataat' sa p'wi'ha gaaha wana Kiraisihom' gaahaiwa nyah' ko gaaho sanah'hoe, taat' nehoh'w'maiwa nahatewaap' katahaare.

⁹ Autaahaat'ho wuwan'hura kahapaamap'pa nahataapa kiyat' ah'yataise. Iyat' ko ipot'hura kaitand'haiwaap' gw'inyaas'waiwa ko sawahom'het' noasandataise. Siyat' noasandiwaiwa n'ngi net' wan' nan'sat' am' ot'ip'pat' naninyataise, is'hiyai n'n' p'wi'ha kaiwa j'hura taah'waiwet' noasandiwaiwaap' ausaat' iwinjapwaat' kaund'tando.

¹⁰ Ko j'hura kom' gw'inyaas'waiwa siyat' noasatat'haiwa kaiwa wan' kom' is'hiyaanangi net' naasiyaanenyamat' ahonyisat' ausaimanataise. Am' ko am't'ha gaaha gw'inyaas'waiwa taah'waiwa kahatamat'pet'haiwa yam'hapataat'hi wat'ip'hiya wat'ip'handisahiyaun' am' it'ip'ho wiwa wat'ip'haiwaun' mmondaatiwo.

¹¹ J'hura saiwa ipot' kaitand' Autaahaat'ho gw'inyaas'waiwe. Gw'inyaas'waiwaas' am' Jisas' Kiraisi'ho nyangi nyainjatis'ho Awais'ho ot'ip'pat' kaipatetap' ko aim' wan' kaiwa kiyataise.

¹² Nyah' Kiraisihop' aim' biyaat' gw'unyaahaayo. Is' ko Jisaasimo nyangis' nanyamaasi Autaahaat'hoap'h' niyon't' nyah' wind' yamaayaat' nan'hiyaat' Autaahaat'hoap'h' det' kom'hini' nait'haawe.

¹³ Is' n'n' sangis' sand' kasat'taano: N'n' sap' ot'ip'pat' Autaahaat'hom' kiyon'hi kandap' n'n' naapat' yaas'hand' net' napwit'ti bimot'handap' waat' p'hi't'wi g'munyaap'ise. P'hi't'wi sah' gw'inyaahoh't'hand' wind' yat'h'imitane. Owe. N'ngis' naan'j'haiwa nanoaipas'w'maiwaap' sah' neh' t'haapaiwi maarit'wise. Sand' n'ngi nanoaipas't'mandaa' am' sangi Autaahaat'ho japi'hi taat' nasamaat' jatatanan'ti net' naasiyaatesamataise.

Epesaasihiya And'it'it'wi Bitoaitaat'wi Por'ho Autaahaat'hoai P'waundataase

¹⁴ Nyam' Ap'ho yam'hapataat'hi bimisi'ho ko siyat' ap'paah' am't'ha gaaha gw'inyaas't'handaa' nyangi net' amb'pat' naasaipatet' nyamaamah'wat' kaiw'maiwa

saiwapaḡ gwinyapenataati, amḡ nḡni kopḡ nisḡ atotipati maiwḡ ipesati atotipwesati gaapundataayo.

¹⁵ Ko sawaho nahatiya yamḡhapataatḡhi bimohiyḡhiyaisunḡ amḡ yapḡpataapḡhi bimohiyḡhiyaisunḡ kiyati ahḡwisihḡ Sapḡhore. Sapḡhosi amḡ ko sawaho nahatiya yamḡhapataatḡhiyaisunḡ amḡ yapḡpataapḡhiyaisunḡ ambḡpatiḡ nusoaasatiḡ nisḡ manyinyaate, undati ambḡhundataase.

¹⁶ So nyamḡ Apḡho apḡpaahi gaahaiwa taahḡwaiwa sangi nasamḡtandḡ namḡhanatiḡ tḡmanati ahiyataise. Isḡ ko komḡ Itipḡho Gaaho samḡ maariho omanḡtḡtḡhiḡ tisaahḡwatiḡ gaamati nasamḡtaise. Nasanyatiḡ sangi netḡ watipḡsamatiḡ andḡtisaiwḡtaise, sahḡ noaipapḡ daahi watipḡtḡwiḡ andḡtitḡtaatiwo.

¹⁷ Amḡ sahḡ kopḡ gḡwunyaahohḡtḡhanda Kḡraisiho nasatiḡ samḡ omanḡtḡtḡhiḡ bimḡtandḡ nḡniḡ gaapundataayo. Iyonḡhi amḡ sahḡ isḡhiyai maariho numwḡtaatiwḡhandḡ waati awainḡ anyaatḡ samḡ omanḡtḡtḡhiḡ noaipahonḡhi amḡ sahḡ isḡhiyai maariho akḡtḡnḡhiḡ numwisaihiḡ kandiḡ noaipatiḡ samḡ omanḡtḡtḡhiḡ watipḡtati ahotḡtando, amḡ ipatamiḡ damipatiḡ tamḡrḡhiḡ mḡhatiḡhi yapḡpataatḡhiḡ notaatiḡ ipatiḡ netḡ tḡtḡhiwatiḡ isḡwatiḡhiḡ tḡtḡhi watipḡhatiḡ ahetipatamataiwḡ watipḡhiyaatiḡ bitoaitaatiwo.

¹⁸ Iyataatiḡ amḡ nḡniḡ Autaahaatḡhomḡ tḡtḡhiḡ isḡhiyaḡ usa nahatiyaunḡ Kḡraisiho nyahḡ isḡhiyaanangi apḡpaahḡ aungwohandḡ awainḡhandḡ komḡ maariho nanyamindḡhandḡ baiwḡ akḡtḡ akḡtḡnḡhiḡ mmonḡwḡ biyatiḡ nga sangi gisunyaatatiḡ jainjapwaatamaitando. Amḡ Kḡraisiho komḡ maariho nyangi nanyamindḡhandḡ apḡpaahḡ awainḡhandḡtatiḡ, amḡ apḡpaahḡ utaarihandḡtatiḡ, amḡ apḡpaahḡ mḡhaatiḡ nḡwaatḡhandḡtatiḡ, amḡ apḡpaahḡ mḡhaapḡ baahḡ tongḡhandḡtindḡhandḡ sahḡ nga baiwḡ mmonḡwḡ jainjapwaatḡtando.

¹⁹ Ye akḡte! Kḡraisiho nyahḡ isḡhiyaanangi komḡ maariho nanyamindḡhandḡ apḡpaahḡ awainḡhande. Awainḡhandisḡ nyahḡ isḡhiyaanḡ kandiḡ biyaatiḡ windḡ mmonaatiḡ gwḡnyaawaatiḡ, amḡ windḡ biyatiḡ nga namaanyespatḡtaise. Setḡhihandḡ kandiḡ amḡ nḡniḡ sapḡ gaapundataayo, amḡ sahḡ kandapḡ nga mmonḡwḡ gisunyaatḡtando. Siyatiḡ sangi gisunyaatonḡhiḡ amḡ Autaahaatḡho sawahomḡhetḡ komḡ watipḡhaiwa amḡ ko biḡmindḡhandḡ tisaitatiḡ gaamatiḡ ahotimbḡpa kapa nahataapa samḡhetisangi tisaitatiḡ gaamatiḡ ahotḡtando.

²⁰ Autaahaatḡho gaahore, koai nḡwimaitḡhaawo. Sawahomḡ watipḡhandḡ nyamḡhetḡ kainḡthandaahḡ Autaahaatḡho nyahḡ wapa nga kaitḡhaawḡ nyahḡ gwḡnyaawaatiḡ amḡ wapa kanyitandḡ nunjenohḡtḡhandḡ nusatipḡhaatiḡ autaahḡ wamwaanḡ awainḡhandḡ netḡ andḡtḡnyiwaataise.

²¹ Isḡ Kḡmḡko sanyisimoai isḡhiyaanḡ nahatiyaanḡ Kḡraisihopḡ gḡwunyaawaatiḡ koaisaatiḡ tḡmaamaitohiyḡhiyaanḡnḡ ambḡpatiḡ awaipatiḡ nunyaatiḡ mepḡ autaahewaumwaitḡhaawo. Iyaatiḡ wanḡmuraahiyaanunḡ amḡ ipotiḡ ipotiḡhuraahiyaunḡ nasisoaariḡ ambḡpatiḡ awaipatiḡ koai nunyaatiḡ mepḡ autaahemwaitḡhaawo.

4

Nyahḡ Kḡraisihopḡ Gḡwunyaahohiyḡhiyaanḡnḡ Komḡ Ambḡpatamḡhiyaanḡne

¹ Nḡniḡ Porḡhonḡnḡ Awaisḡhomḡhonḡnḡndḡ amḡ komḡ otipḡpatiḡ kawisonḡhiḡ kandapḡ nepḡ nanḡpuhauhiḡ nḡniḡ napwḡtḡtḡ bindataayo. Autaahaatḡhoai nuwipinjawiḡ komḡhiyaatimatḡtaatiwḡ sangi nasḡsenatiḡ gaasatḡhiyaatḡtḡhiḡ amḡ kandapḡ gwḡnyaataatiḡ nḡniḡ watipḡndḡ sangi kasḡsaihiyaaiḡ ketḡ wihoaanḡhandḡ kiyai kawitaatiwḡ sangi windḡ japepihḡrḡwḡ daiwḡ bitopḡ bimaawise, satataato.

² Kḡraisihomḡ isḡhiyaḡ usaamḡ asḡmwaatḡtḡhiḡ sahḡ nasisoaariḡ yatḡhiḡ ipatisanḡwḡ bimaawiḡ, amḡ kiyaiḡ pḡwḡha napaisaatundḡwḡ napaisaatḡtḡhapa kawiwise. Wapa tḡtḡhiḡmethapa sangi kasḡsaihiyaaiḡ ketḡ wihoaanḡhandḡ kiyai kawitaatiwḡ sangi windḡ apomaasane. Sahḡ nḡnaasiyaatiḡ samḡ maariho kiyaiḡ nunyawḡ namḡnḡwise. Aiwiḡ kiyaiḡ sangi naanḡhaiwa nasanyohḡwaiwa nepise.

³ Sangi Itipḡho netḡ samḡ maariho ambḡpatiḡ yatḡhiḡsiwatiḡ napaisaatisamatiḡ wirḡhiraahamatiyatiḡ wḡsaisasatiḡ jaiwatataise. Isḡ amḡ sikḡretiḡ sahḡ kaiwḡ bimaawise.

⁴ Nyahḡ ambḡpatiḡ nehḡ naasaipatamḡhiyaane. Iyataatiḡ amḡ Itipḡho Gaaho Naasohḡhiḡ nyahḡ ambḡpatiḡ nehḡ naasaipatamḡhiyaanamḡhetḡ bindataise. Amḡ kḡmḡkiyatiḡ windḡ nehḡ naasainḡhiḡ naitḡhaawiḡ jatḡtḡhaawiḡ Autaahaatḡho gaatatiḡ nanyamaahiyaane, amḡ nyahḡ siyaanḡtḡmḡ naisaihiḡ amḡ ko gaahapa kanyitandḡ gwḡnyaasipḡpa kapa nyangi kanyisatiḡ gaamatiḡ nanyamḡtando.

⁵ Amḡ Awaisḡho (nyahḡ komḡ isḡhiyaanangi nyainjatisḡho) nehḡ naasohḡhe. So Kḡraisiho. Iyatiḡ amḡ daihḡra nehḡ naasairaapaahḡhiḡ kḡmḡko Kḡraisihopḡ gḡwunyaahaayo. Iyaatiḡ amḡ kḡmḡko utaaho naasomḡ ambḡpata waapoho nehaayo.

⁶ Iyataati Autaahaatiho nehi naasohihe. Iyati ko nyahi ishiyaani nahatiyaanam Apihore. Iyati ko Awaisiho ishiyaani nahatiyaanangi nyainjatisihore. Ami ko nahatiyaanamihetapi gaamati otipipati kiyati, ami nahatiyaanamihatih gaamati bindataise.

⁷ Kiraishiho komi apipaahi gaahapa awaimbipa wapa nehi nyahi ninaasiyaanangi titih yawanaanapihapa nawiho owehapa nehahapa nanyinyataise. Ko siyati komi gaahandi nehahandi nyangi nanyaminamandi ami ko satati, nin apipaahi gaahonni iparihonine, nyatati nyami maarhopihapa nyangi nanyisataise.

⁸ Aih ami skandi Jisaasiho kaindimandapi Autaahaatihomi piwahaathi wapihi satati jipatipindise. "Ko autaahi mihaati nyataati ishiya apiipaahi taahithandi wirisandihandi tunnati yahwinati numwaasawihiyai numwaasi nyataise. Iyati ami ko ishiyai gaahapa nawiho owehapa nehahapa komi otipipati kawitaatiwihapa nunyataise".

⁹ Kima piwima satisima, "Ko autaahi mihoti nyataise," tisima satatise. Kiraishiho jihinihi kimaapi yapimbataapihi nasati ami daahi mihaapi kimat yapimbatami nyepepi noaatipati notaise tatise.

¹⁰ Ami ko yapipatami nyepepi noaatipasiho ami naasiko tuwipati nahataapai mitaahemati mihaati yamihapataathi nyataise. Ko siyati kaindimandi ami komi watipihanda nahataapai neti titihemati gaahapemahonih, ami kapa noaipati titihitati gaatati nahataapihi komi ndiheti ahotitande.

¹¹ Kimiko komi otipipati kawitaatiwi ishiyai gaahandi nehahandi kawisati neti anditiwipati ami otipipati kihati kihati nunyataise. Nunyati usaisi komi otipipati kawiwi piwaha awusoaitaatiwi namihanati natausaasataise. Ami usaisi otipipati komi piwaha katonih atiwi nepi ishiyai kaunditaatiwihati nunyataise. Iyati ami ishiya usaisi daiwi otipipati komi piwaha gaaha wanihaapi ishiyai kihapihi kihapihi kihati kihata ausapi kaunditaatiwihati nunyataise. Iyati ami usaisi Kiraishihomi ishiyai iwinjaawitopi anditiwipati ami komi piwaha gaaha wanihaami baahi mihaapi awaiwaiwaapi ishiyai katiwunjtatiwihati nunyataise.

¹² Kiraishiho otipipati gaahaiwa saiwa nyahi komi ishiyaanini nawihiyawa otipipatami akipipaisaati kawithaawi Autaahaatihomi ishiyaanangi neti nyamanati nanyinyataise. Siyaati nyahi komi otipipati kawisithaawi ko Kiraishihomi ambipati naasapitamhiyaanini noaipawa watipitithaawo.

¹³ Komi otipipati kimat katinih kaimi nowaati nyahi nahatiyaanami kopi giwunyaahohithandi naasaindaathi nandaawa timaamaitaati, ami nyahi Autaahaatihomi Mwaahopi gwinyaahohithandi nehi naasaindindi kandi newaati gwinyaawaati mmonaati ami kopi biyati nanyesipatamahonihuraatitando. Iyaati nyahi noaipawaati utaaho aimi gwinyainjhomatiyaati nyahi nyami Kiraishihopi giwunyaahohithandi noaipati apiipaahi watipitati ami titih ngaatitando. Siyati titihitati gaatonih ami nyahi nyami Autaahaatihopi giwunyaahohithandi Kiraishiho sawahomatiyaati noaipawaati ami sawaho titih gaahotirihireti noaipasaihuraatitando.

¹⁴ Ami siyaati noaipithaawi nyahi windi manyinya sangihyaamatimetithaawo. Iyaati nyahi kopuhu wo gwihaaraaho usaayaho durihraathih mbipa itipho koai nesi kihihoaanemasih noti nasaitapatamatmaithaawo. Isihya atipati ishiyai nawihaiwi jaipipa jaipaiwi nusepaapthaiwa kaiwunjohiyihyaamihireti siyati noaipataise. Isi kiya saiwi kiyohirihireti ishiya kiyaami giwunyaahohithandi sangi watipitahiyai wirapi aisi niyohirihira nyahi windi namuthaawo.

¹⁵ Nyahi piwaha jaipittha siyaha windi atihomithaawo. Ami ishiyaisi maariho akithinihi napaitaati nunyaati ami kiya piwaha nehi akithaahhi kaundithaawo. Siyaahaawi nyahi noaipawaati watipithyaanimataati, ami nyangi jhimatati nyainjatisiho Kiraishihomihini deti niyaati koaisaati maasi timaamaitithaawo.

¹⁶ Kiraishiho jiho mitih ambipati nahandi ko jatataise. Ko siyati jatih ambipatami wihoanahapa ikwauhir ndiha atihiri mitih ambipati nahotaaha usetho kateti ikwathati bindati anitisiati timaamaindataise. Sapa ambipati nawipipa siyati bitati ahotati neti ambipati nehi naasaiphemasihi ami ambipati noaipati naasapihindaise. Iyati ami atitati usetho anditati ahendaati ambipati neti anitisiati titih isiwataise. Sapa atitati gwiitihho usetho anditati mmati nishoaapo isiwatati otipipati atipati werihiri ambipati nunyataise. Nyahi Kiraishihomi ambipati naasapitamhiyaanini sireti siyati nehi utaamo ambipati otipipati kairimiretamatiyaati nyahi maariho naminaati ambipati Kiraishihomi naasapitamhiyaanini waati taahiyihyaanini noaipawaati watipitaaati bindithaawo.

Giwunyaahohiyihiya K'raisihomihiri Wan'ihreti Japepihirwise

¹⁷ N'ini Awaisihomihon'inihi am'i kom'i watip'handi sahi sam'i j'hi jah'ihiretap'haiwa kamaitaat'wi p'wiha watip'ha kasat'itandiyi. Is'hiya Autaahaat'hop'i namusesipatati am'i kop'i w'indi g'imaawunyaap'hiyaam'i kiyoh'waiwa sahi w'indi kamaiwise. Kiyaam'i gw'inyaahoh'waiwa neh'ihaiwe.

¹⁸ Kiya w'indi mon'iw'hiye. Aiw'i am'i kiya atitaat'wi pohiipyawaayowo. Aiw'i kiya Autaahaat'ho kom'i is'hiya wan'ihira gaah'ireti bim'itaat'wi numwind'handam'i ipaahaap'i bindawaahiyaare.

¹⁹ Aiw'i kiya kiyaam'i maip'haiwa kiyoh'waiwaap'i mamaawahiye, am'i neh'i nan'ihaiwi waak'i maip'haiwa kaiw'hiye. Kiya kiyaan'hi nasisoaari am'i mw'itet'wi maip'haiwa kihaiwa kihaiwa kahatamatipetahaiwa kaitaat'wi maar'ho nusoasaw'i ap'ipaah'i maarit'wimapi kaiw'hiye.

²⁰ Am'i K'raisihopi sangi saiwi s'ireti kat'iw'isasawaamaayopo.

²¹ Sangi aim'i K'raisihopi p'wiha kat'iw'isasauhi sahi aim'i atisopo. Aih'i am'i n'ngi aim'i g'unuyatataise. P'wiha Gaaha Wan'haam'i p'wiha akaaha K'raisihop'it'ha aim'i sahi atisoh'haap'i is'hiya aim'i kat'iw'isasopo.

²² Sah'i sam'i jah'ihireti namaitaat'wi aim'i kat'iw'isasopo. Maip'haiweti j'hi daiwi bimoh'it'hand'i am'i is'hiyai nahar'ho numwind'hand'i namaitaat'wo. Maar'ho jah'ihom'haiwa noaipati daahi ap'ipaah'i maip'ndaise, am'i kaiwa kaitaat'wi is'hiyaisi net'i aisi notaiso. Aih'i kaiwa kaitaat'wi is'hiya maarit'wimawaayowo. Iyauhi kaiwa kiyai daih'ira as'ira nosas'indaat'w'ih'ira numwaasi notaise.

²³ Am'i sangi aim'i kat'iw'isasopo, sahi maar'ho wan'ho asoho naitaat'wo.

²⁴ Aiw'i sahi utaaho wan'ho asohomataiw'i noaipataat'wo. Sangi Autaahaat'ho net'i wan'hiyaati as'iy'hiyaatesamataise, am'i sahi noaipap'i Autaahaat'ho kiyati ah'isisih'i sawahomataiw'i ap'ipaah'i gaahiyaatimat'wi, am'i sahi neh'i sawahopaahaiwi t'it'hi ko sawahom'hiyaatimat'itaat'wo.

²⁵ Is'i sahi p'wiha jaip'ipa kat'wi kaman'wise. Neh'i p'wiha ak'it'haah'ih'i sahi ususaati kaniwise, am'i nyah'i nahatiyaan'ni amb'ipati neh'i naasaipiti K'raisihom'hatam'hiyaaniso.

²⁶ Sangi w'indi apomaasane. Am'i sangi aposon'hi wiwa sahi maip'handi kaitaawi jaawo. Am'i sahi jaawo. Wiwa sangi aposind'handi kand'nihi ahot'im'i niyon'hi am'i sangi taati kiyatangis'nihi aposam'i niyon'hi wiwa ip'ho not'i namaatipaitaiso.

²⁷ Sah'i Bwaas'ir'hi utaa'ho maip'hoai n'wupwaa'p'i kop'i maasomwaan'i w'indi namaawupwise. N'wusaih'i sangi net'i japatitaiso.

²⁸ Is'hiya taaw'i ikonohiy'hiya kiyaam'i ikopa namap'ise. Namaposawi kiya sawanaam'i ikw'ira otipipati kaiwise. Kiya itataman'niwi bim'itaat'wihapa kiyai kaiwi nep'ise. Am'i kiya siyawaaw'i kiya wapaisahiyaat'wi am'i kapa wapa is'hiya and'it'mit'wi am'i kahapaamap'ipa owehiyai nunyaw'i iw'itataman'itaat'wo.

²⁹ Sah'i piwaataawaahura p'wiha is'hiyai yaawati apowati net'i kiyaam'i maar'ho oman'it'it'hi nusop'isas'niha kamaat'wise. Am'i neh'i p'wiha gaaha is'hiyai kiya gaah'ireti daiwi bim'itaat'w'ih'ah'ih'i am'i kiyai and'it'wiw'it'iw'it'ataman'and'ihiretap'ha kat'wise. Saisaih'i am'i sam'i p'wiha is'hiya atisohiy'hiyai gaahati kawitando.

³⁰ Sah'i Autaahaat'hom'i Itip'ho Gaahoai naan'jati yaawati m'imaip'wimat'hand'i namunyawise. So Itip'ho Gaaso sangi sasatati, "Sah'i aim'i t'it'hi Autaahaat'hom'hiyaate," sasatati net'i nasisataise. Iyati am'i satati Autaahaat'ho sangi ap'ipaah'i kiyatangis'nihi ipot'hand'i nasamaitand'i nasam'ihain'hiyaatisi kura noaipahon'hi sangi nasamaitaise, tati kasatati sam'hat'hi bim'tand'i Autaahaat'ho ah'iw'ihore.

³¹ Sah'i sam'i oman'it'it'hi w'indi nasinaamanati am'i aposati am'i maip'it'wi it'ih'imaat'wise. Apop'ipaisaw'i waap'it'it'wi it'ih'it'wi is'hiyai yaaw'hand'i nunyaw'i konyah'maat'wise. Maip'hapa ap'ipaah'i w'indi kamaiwise.

³² W'indi samaiwi am'i sahi ususaati gaahati kain'wi maar'ho nam'niwise. Aiw'i sam'i maip'haiwa K'raisihop'it' Autaahaat'ho nesamasipatamataiw'i ususaati sam'i maip'haiwa nemap'ise.

5

Nyah'i Nausain'j'it'handet'i Daayaati Bim'it'haawo

¹ Autaahaat'ho sangisi maar'ho ap'ipaah'i waati awa'ind'hand'i nasanyahiyaate, am'i sahi kom'i manyinyaat'it'ho. Is'i am'i sahi kom'i manyinyaatisi ko Autaahaat'ho kair'ih'iri kireti mmon'wi japepihir'wi kaiwise.

² Aiwī amī sahi apīpaahi akītīnīhi isīhiya usaisi maariho nunyawise, amī Kīraisiho nyangi apīpaahi akītīnīhi awaiindihandi maariho nanyinyataati komi ambipati Autaahaathihoai nunyainjipatamataiwo. Iyati ko komi ambipati nyangi nyatatamanitandi nandapa kohasipīho waamainjotati jipiyahapa ko maaritati nehapa Autaahaathihoai tīhiwi nunyohipatamatiyati nunyainjipatamataiwo.

³ Sahi Autaahaathihomī isīhiyaatisi isīhiya namaatotihandami ipaahaapi usīhiya amī asīhiya samī siwoyaaemetati amī siwaasiyaametahiyaaisawī samī ambipati namīnīwi wīndi tīmaamaamaipise. Aiwī amī wiwa ainjotahaiwa isīhiya kamaayohīwaiwa suhiramataiwi kamaiwise. Aiwī amī kahapaamapīpa usaamīhapaapi sangi wīndi akīmaasisane. Aiwī amī sahi saiwaapi pīwīha nehi masihonjisangi samīhatīhi nesi kanīwi mbīpaara nesi sangi atīhomīsamati namoaipane. Apīpaahi owetane. Saiwaapi pīwīha Autaahaathihomī tītīhi isīhiya kanīwi katītaatiwīhiyaametiso.

⁴ Isīhiya asīhiya amī usīhiyaamī ambipatapi mapīpaisahaiwa sahi wīndi kamaatiwise. Aiwī ipīpa maatiimaatiwī asīhiyaamī ambipatapi pīwīha kamaatiwise amītīha owehiya naharihiyaamatītiwo. Saiwa Autaahaathihomī tītīhi isīhiyaanī katītīhaawi tītīhiamahe. Amī nyahi nehi kīmīkaiwa nanyamisīho Autaahaathihoai gaahireti gwīnyaawaati kopī yapīpisaati koai saundaati, 'kīnyī gaahonjī iparīhōne gaare,' undītīhaawe.

⁵ Sahi pīwīha kīmaapi baiwī mmonīwi gwīnyaapise. Isīhiya usīhiya asīhiya apwaatiyaametahiya kīhiyaaisawī ambipati tīmaamaitohiyīhiyaunī, amī asīhiya usīhiyaamī ambipatapi pīwīha mapīpaisīhaiwa katohiyīhiyaunī, amī isīhiya usaamīhapaapi akīwisawīhiya nehi kiyai sawanaapihapaapaahaiwīmapīhiya, amī kīya saiwai nepī jaipītaho autaahaathihoemapi kopī gaapundwī mepī autaahēpumahohiyīhiya Kīraisihoanī, amī Autaahaathihounī komī isīhiyai gaahaiwa aimī nunyati kaihi nepī isīwatīwī kīyaamīhaiwaatiwaiwa nihīrinati owetītaise.

⁶ Sahi baiwī jatīnīwi bitopise, amī wiwa pīwīha maipīhapa nehihapa wīndi akītīhapaameti hapa sahi maipīhaiwa kaitaatiwīhi retapi kasatītaawo. Amī sandī nīnī sangi taati kasatohīwīmaiwa kaiwa isīhiyai katīwī kiyohiyīhiyaamīhetī Autaahaathihoai apowīndihandi ahondaise. Isī amī isīhiya saiwa kaiwī komī pīwīha nepumahohiyīhiyai tipītaapati usondandīhiyaatihisato.

⁷ Isī amī sahi isīhiya saiwihiyaaisawī maasi tīmaamaitīwī dahomaiwise.

⁸ Jīhura sahi asīhatīndīhandaatīhi bimambīwīhiyaate. Asīhatīndīhandaatīhi bimauhi amī wanī Awaisīho nasamaati nausainjītīhandeti netī ahīsīhi bindawaayopo. Isī sahi noaipapi nausainjītīhandamīhiyaatimatīwī kandi nausainjītīhandeti daiwī bimaawise.

⁹ Autaahaathihomī nausainjītīhandaatīhi daimbī bindapaapaahi amī katamī nandapa akīpīpa siyahapa noaipaitaise. Apīpaahi tītīhaiwa amī apīpaahi gaahaiwa amī tītīhi akītīhaiwaahīhi noaipaitaise, amī saiwa tītīhi nausainjītīhandamīhaiwaaso.

¹⁰ Sahi samī andītati napamapi Awaisīho kopī gwīwunyaahohiyīhiya gaahaiwa kaitaatiwī gwīnyaati maaritīwaiwa mmonīwi nepī amī kaiwa kaiwise.

¹¹ Isīhiya apīpaahi maipīhaiwa kiyohiyīhiyaaisawī maasi kīya kiyohīwaiwa sahi wīndi kamaiwise, amī saiwaahi asahatīndītīhapīhaiwaaso. Iyati amī saiwa isīhiyai iwītatanamītandīhapa akīpīpa apīpaahi owehaiwaare. Amī saiwa maipīhaiwa asahatīndītīhapīhaiwa sahi nepī autemapi isīhiyaamī ndīhetī auta ahiyawise.

¹² Nīnī isīhiya maipīhaiwa noaatiwī noaatihepī isīhiya usa maawinjīhauhi kiyohīwaiwaapi wīndi kamaati, amī saiwa mapīpaisīhaiwaaso.

¹³ Saiwa maipīhaiwa noasawī isīhiya kiyawaasohīwaiwa amī nausainjītīhandi netī autemahonīhi kaiwa apīpaahi maipīhaiwaatanīhi isīhiya mmonīnīwī namaitaapo.

¹⁴ Wapa apīpaahi maipīhapa nahataapa nausainjītīhandi ausaimanimbīpa kapaanīhi owetītaise. Amī kīmandī saindīmandapi pīwīha aimī wapīhi satati jīpatīpīndise:

"Nanopotingihonye nepape. Napopī ahotingihonye kīnyī anīmwaahipati namasi nepape amī Kīraisiho gī nangusaati," tati jīpatīpīndise.

¹⁵ Isī sahi daayoheteti bimo heteti baiwī jaawī jatīnīwīhiyaato. Amītīha gaaha gwīnyaapihiyaati bimaawise. O amītīha owehiya nahariwīhiyaamīhamwaanjī bīmimaawise.

¹⁶ Wanī kīmura asisīha apīpaahi maipīhura bindīhaayono. Isī amī sahi asisīha wa namihīrīwī amī asisīha nahateweti Autaahaathihomī otīpīpati nepī tisaipī mmonīwī nepī kaiwise.

¹⁷ Isī sahi nahīrīwī amītīha gwīnyaitaatiwīhandi owehiyaamatīmaiwise. Awaisīho Jīsaī Kīraisiho sahi wapa kaitaatiwī maaritati gwīnyaasīpīpa daapi mmonīwī nepī kapa sahi kaiwise.

¹⁸ Sahi waapoho wainihandi pihitiwi windi namaanwise, ami waapoho wainihandi sandi sangi neti nasopisaitaiso. Ami nehi Autaahaathom i Itipho Gaahohi sahi pihitiwi nepi samiheti tisisaitane.

¹⁹ Autaahaathom isihiya usaisawi piwanawaahura aunihihi aunihihirami utipihooatihi ahotirihiruni, ami Kiraishom isihiyaatami aunihihirami utipihooatihi ahotirihiruni ami aunihihiro wiwa Itipho Gaaho sami omanititih neti gisunyaahonihiruni nepi sami piwihemapi ahoyaniwi aunihihiwi piwanwise. Saiwi nepi sahi sami maahomwaanapuni ami sami maarho omanititihapuni Awaisihoai aunihihiwi aunihihiwi komi ambipati nepi autaahepumapise.

²⁰ Aiwi ami nyangi nyainjatisiho Awaisiho Jisasi Kiraishom ambipataahi nahataapa sangi nasoaipasipapaapuni ami nasisoaari nyami Apitho Autaahaathoai, "Kinyi gaahonje gaare" undiwise.

Apwaataatuni Ami Warihouni Kiraishopi Gwunyaahohiyihiyaamihireti Bimataatimihandapi Porho Kandaase

²¹ Aiwi ami sahi Kiraishopi Awaisihoe tiwi koai nepi autaaahi isiwatiwi ami komi asimwaatitih piniyohipatamataiwi Kiraishopi gwunyaahohiyihiyaati ususaati usaaami asimwaatitih pinuwise.

²² Sahi asihyaate, sami siwoyaami asimwaatitih pinuwise, ami sahi Awaisiho Kiraishom asimwaatitih piniyohipatamataiwo.

²³ Ami nini sandi katotimandi apaapimaato. Woho so apopaati apwaataatami jiho mitihore, ami Kiraishi isihiya kopi gwunyaahohiyihiyaami mitihomatiyato.

²⁴ Isihiya kopi gwunyaahohiyihiya siya Kiraishom ambipate. Aih ami Kiraishi kiyai japihi numwaataise.

²⁵ Warisaate, sahi baiwi napaitiwi maarho sami siwaasisai nunyawise, ami Kiraishi komi isihiyai maarho nunyataati kiyai iwatatamanitandi komi ambipati ipi titih atawihateti nunyainjipatamataiwo.

²⁶ Ko komi isihiyai Autaahaatho numwaitandi ko sawaho Autaahaathoai nunyanaataise. Kiraishi piwiharaahuni ami waapohoraahuni komi isihiyai baawusati popitumataise, ami kiya noaipapi komi ndiheti maipihandami kipati atihataataaha, ami tataipati owetati titih gaahiya popitihya apopaati apwaimaamaati sitihiri ahotati wenjhaati namaatitandi tmetisaamaatamataiwihiya noaipaitaatiwo.

²⁷ Ami kiya setahiyaataawaawi ainhahiyihiya maipihapaami kipi atihata owetati ami wapa mimaipimetahiya apopaati apwaimaamaati wenjhaati namaatitandi tmetisaamaatamataiwihiya komi ndiheti noaipaitaatiwo.

²⁸ Isi ami sikireti sahi usihyaati sami siwaasisai maarho nunyawise, ami sahi sami ambipati maarho nunyohipatamataiwo. Woho komi apwaataati maarho numwisihoh so ami ko sawaho maarho namnahore.

²⁹ Utaaho wo komi ambipatapi pohipiyati kati neti nopisatasamaise. Owetise. Ami Komi ambipati nandapa nunyati biyati itatamanati jatataise.

³⁰ Ami sandi nini apaapimaato, nyahi Kiraishopi gwunyaahohiyihiyaami komi ambipatamatiyaahiyaaninitihito.

³¹ Iyataati ami sandi nini apaapimaato, Autaahaathom piwiha wapihi satati jipati pindihito:

"Ko woho komi saniyi sapiyai namasi noti ami komi apwaataatisati timaamaitataataahi kasanyuri nehi utaaho naasomataimi noaipamaise,"

tihito.

³² Kima piwimaatitih siwipati apipaahi awaipati noasandataise. Aih nini kima piwimaapi sandi Kiraishouni ami komi isihiya kopi gwunyaahohiyihiyaami timaamaitiwi utaaho nehi naasomataiwi noaipahohihiretapi kandaase ndi nini mmonataayo.

³³ Iyataahandi kandi kima piwima sahi usihyaati nehi ninaasikiyaatapi kandaase. Ami sahi nehi ninaasoni kinyi kiwaamaati kinyi kiwahoni maarho namninhingipatamataimbi akitinini numwitaapo. Aisaihi ami asihyaati nehi ninaasaamihikaatami warihom piwiha atiwisati komi asimwaatitih sanoti ami koai kaati neti autaaahi isiwatane.

6

Porho Manyinyauni Saniya Sapiyauni Bimataatitihiretapi Piwiha Kandaase

¹ Sahi manyinyaati sami sinia japiyai atiwii kiyaami asimwaatitih pinuwise, ami sahi Awaisihopi gwunyaapihiyaatiso. Ami sahi sandi saiwi kaitaatiwi Awaisiho maaritati titih gaahande.

² Autaahaatihomî pîwîha utîpîhoaatîhî satatî jîpatîpîndîse:

“Kînyî kînyî kînyî gapiyaamî asîmwaatîtîhî pînumbwî amî kasanyuramî pîwîha baimbî atîwimbî japepîhîrîme,”

tatî jîpatîpîndîse. Iyataatî kîmba wînhîhapîpa jîhapaare. Iyataatî kapaamî wapa akîpîpa noaipaitandî pîwîha watîpîtatî katahaapîhaare. Ka pîwa akîtînhî watîpîtatî satatî jîpatîpîndîshaapîto.

³ “Kînyî saimbî kiyapaapaahî kînyî otîpîpatî wapa kînyî kaingîpîpa tîtîhî nga noaipatî amî kînyî yapîpataapîhî nga baimbî utaarihîndetî bimîtaise,”

tatî jîpatîpîndîse.

⁴ Amî sahî sapiyaatî samî manyinyai kiyaaamî maarîho omanîtîtîhî nepî nusopîsasîwî apowatî, amî sapî apowîtandîhaiwa wiwa kamaawîwise. Amî nehî Awaisîho mmonataatî gaatîtandîhîretî tîtîhepumapî, amî Awaisîhomîhaiwa kiyai sahî nunjawî amî komî pîwîha wînhîhundîwî katîwunjawîse.

Poriho Otîpîpatîhiyaapuni Iwinjatohiyîhiyaapuni Pîwîha Kandaase

⁵ Sahî nehî otîpîpatîhatîmaatî nawîho namepî otîpîpatî nehîhatî kiyohîyîhyaate, sangî jainjatohiyîhiya kîmaapî yapîpatambîhiyaamî pîwîha baiwî atîwiwî yaiwî, amî kiyai nepî autaahî isîwatîwî, amî maarîho gaahoaisawî kiyaaamî asîmwaatîtîhî pînuwîse, amî sahî Kîraisîhomî pîwîha baiwî atîwiwî komî asîmwaatîtîhî pînutataiwo.

⁶ Sahî sandî sangî jainjatohiyîhiya detî bitopî jainjasaihî kiyaaamî ndîhetî kiyai sangî gaahîyaate satîtaatîwîhîretî wîndî kamaiwîse. Sahî Kîraisîhoai atîwiwî komî asîmoaatîtîhî pîniyohîpatamataiwî Autaahaatîho maarîtimbîpa samî maarîho nahatoaisawî kaiwîse.

⁷ Sahî samî otîpîpatî maarîho gaatonîhî njahîjahîtîwî kaiwîse. Aiwî Awaisîho sawahomî otîpîpatî kawisîhaayono tîwî kaiwîse. Amî nehî isîhiya usîhiya asîhiyaamî otîpîpatî kawisîhaayo, tîwî wîndî kamaiwîse.

⁸ Amî gwînyaapîse. Utaaho wo ipatisanatî otîpîpatî nga kaisîhoai Awaisîho wihoanîhandî gaahandî numwîtaise. Sandî utaaho nawîho nametî nehî otîpîpatîhoaisunî amî utaaho wo awaisîho womî otîpîpatî nehîhatî wîndî kamaayahoaisunî ahoyatî Kawîtaise.

⁹ Amî sahî awaisawîhiyaatî samî nehî otîpîpatîhatîma nawîho namepî kasisauhî iwinjatohiyîhiyaate, samî nehî otîpîpatîhatîmai gaahatî kawîwîse. Aiwî sahî kiyai wiwa yawîhaiwa kaundîwî kamaawîwise. Gwînyaapîse! Sangîsunî amî kiyaisunî ahoyatî jainjatisîho Awaisîho yamîhapataatîhî bindataise. Iyatî amî ko isîhiya nahatiyai naasaipîti katî kawisahore.

Pwîsîpî Yaipa Nahataapa Autaahaatîho Sangî Nasamimbîpa Nepî Nîpaatîwî Niyopî Isîwatîwîse

¹⁰ Nînhî sangî pîwîha kîma ipotîha awaisîha kasatîtandîyo. Sahî Awaisîhoaisawî baiwî tîmaamaitîwî ko sangî netî watîpîsamahonîhî amî komî watîpîhanda watîpîtîwî bitosawîse.

¹¹ Autaahaatîho sangî komî pwîsîpî yaipatî nasamimbîpa nahataapa anîtiwî isîpî bitosawîse, amî kapaaraahî utaaho maipîho Bwaasîrîhîramî jaipîpa maipîhapa tipîndîwî nemaitaîwo.

¹² Amî nyahî nehî yapîpatambî isîhiyaisaatî tunaatî yahwînhîhaamaayo. Sahî baiwî gwînyaapîse. Nyahî itîpîho maipîhapa watîpîhandisahapaisaatunî, amî wiwa watîpîhaiwa watîpîhandisahaiwa kahapaamapîpai autaahî tuwîpataatîhî jatiwaiwaisaatunî, amî wapa watîpîhapa kîmaapî yapîmbataapîhî isîhiyai apatîhamatiyahaiwetî bimohurîmura jatiwaiwaisaatî taawa tunnîhaayo.

¹³ Isî saiwa sîkiyahaiwaapî Autaahaatîho sangî pwîsîpî yaipatî nasamimbîpa nahataapa nepî baiwî isîwatîwî jatîwîse. Uta Maipîhomî asîsîha maipîha noaipahonîhura kapaaraahî sahî tunnîwî yahwîndaatîwo. Saiwî tunnîwî yahwînhîwî amî wîndî yamaanîhîmapî yapîpatî aunahîpatî isîpî kiyaatînhî kapîhî bitoaitaîwo.

¹⁴ Isî amî sahî andîtîwî bitosawîse, pîwîha akaaha akîtîha nepî samî yamepatamataiwî anîtiwî wîsasanîwî nîpaatîwo. Aiwî amî sahî Autaahaatîhomî tîtîhî gaahîretî isîhiyaisawî pîwanîwî daiwî bimohîtîhandî nepî wapa watîpîhapa kîrîwîpatî netî nisapuhonîhî amî wapa kîrîwîpatî netî nopîsasîtotîhapa tiwaraitandî namaasahohîpatamataiwî samî kîrîwîpatî namaasapî nîpaatîwîse.

¹⁵ Aiwî amî Autaahaatîho isîhiyaisatî maarîho naasohîtîhî pîwaundatî nahowîndîhandapî sahî pîwîha wanîha gaaha ausaitaîwî nepî tîmanînhîhohîtîhandî samî asuipatamataiwî nîpaatîwîse.

¹⁶ Sapa nahataapa nepi isi watawa ami kapaami tiwathihaati sahi Kiraishopu giwunyaahohi thihandi sami matoaati patamataiwi nepi niwowiise, ami Uta Maipihohi samiheti sisiha tihiwitihihaamatiyati yaipati yotiwaiwa katetapi tiwaraitando.

¹⁷ Aiwi ami Autaahaathiho sangisi japihi nasamaasithandi sami tingaathiha ainihi ramataiwi sami mitihoaathihi nahato namaasapi nipaatiwiise. Aiwi ami Autaahaathiho mi piwiha Itipihohi Gaaho namatanaati timwipihanaati bainatihi ramatiyahanaati nasaminanaati nepi pwiisipati bainatihi remapi isipi gwisitiwiise.

¹⁸ Itipihohi Gaaho neti gisunyaati ami anditisaiahonihhi Kireti Itipihohi watipihanda sahi nasisoaari windi ikinniwi namaamihapi kiyaatinhi gaapundiwiise. Aiwi ami Autaahaathiho gaapiati kihati kihati andititiwi gaapundiwiise, wapa sahi nausetitihhi naitaatiwi maaritohipi nahataapaapi nunjeniwi gaapundiwiise. Aiwi andititiwi jatiniwi timetiwi bitotawa gaapiati windi namaamihapi ikimaanwi kiyaatinhi gaapundiwiise. Autaahaathiho komi isihiya nahatiyai iwitatamanati ami andititiwiwiti tandi sahi jaawi nasisoaari mwititiwi gaapundiwiise.

¹⁹ Ami sahi nisapisangi gaapundiwiise, nini piwiha ausaati katitandi timetisanihura Autaahaathiho komi piwiha naninyati anditinihonihhi nini windi yamaindi watipindi piwiha waniha gaaha noasandindihandi ausaimanitaano.

²⁰ Autaahaathiho ningi komi piwiha kimitika awusaitandi naninyati natanoasiahonihhi. Isi ami kimandi kandapi nini napwitihi bindataayo. Sahi nisapi gaapundiwiise, ami piwiha waniha gaaha ausaataahura nini windi yamaindi nehi watipihonihhi isihiyai piwiha kaunditaano ami kimitika kaunditandihonihhi.

Porihohi Piwiha Ipotihah Naisihiyai Asisiha Gaahuraare Undataase

²¹ Nahataapa ningi nanaipati ami otipipati nini kaindi bimohipatapi Tikikaasiho sangi kasatitaise. Iyataati Tikikaasiho so nyahi maariho waati nunyaaho ami nyamatiyati Awaisihopu giwunyaati, ami komi otipipati nga nawhiyati kiyahore.

²² Nini koai sangisenda nandusoaasataayo, ami tanyaaha kimandapo. Ami ko sangi neti anditisaawat ami nyahi kimbihhi bimohihhi retapi kiya sisaiwi bimopo, satati kasatonihhi ami sahi nyapi gwinyaitaatiwo.

²³ Naisihyaate, sahi nyamataiwi Kiraishopu giwunyaahohiyihyaati nahatiyaatangi nyami Apihohi Autaahaathihouni, ami nyami Awaisihohi Jisasi Kiraishihouni sami maariho ambipati nepi wisaihi napaisaatisamaitaise. Sasimi ami sahi ususaati naisihyaati maariho namindaatiwihandi nasanyami ami sahi Kiraishopu giwunyaaitaatiwihandi watipihandi nasamitaise.

²⁴ Nini sapi saindi gaapundataayo, sahi nahatiyaati nyami Awaisihohi Jisasi Kiraishihoi maariho taawi kiyaatinhi nunyohiyihyaatangi Autaahaathiho gaahati kasitando.

Piripaihiyaapɪ Utɪpɪho Kɪmandɪ Piripaihiyaapɪ Utɪpɪmandapɪ Nesɪpɪhande

Porɪho Romɪhanda konɪhɪ napwɪtatɪ bindata utɪpɪho kɪmo jɪpatɪpiyahore 62 A.D. hura. Isɪhiya gɪwunyaahohiyɪhiya Piripaihanda bimohiyɪhiya pɪwɪha wiwa kwɪtunɪwɪhaiwa kanɪhaunɪ kandapɪ Porɪho utɪpɪho kɪmo jɪpatɪpiyahore. Iyatɪ amɪ Piripaihiya nawɪho Porɪhoai andɪtiwɪwandɪho nunyauhɪ amɪ kandapimaawɪ gaare undatɪho utɪpɪho jɪpatɪpiyatɪ nusoasataise. Siyatɪ Porɪho tɪtɪhɪ utɪpɪho jɪpatɪpiyatɪ nusoasataise.

Piripaihiyaapɪ Pɪwɪha Napɪmasataise

Porɪho isɪhiyai ipɪrete gaahure undisɪha (1:1-11)

Porɪhoai nasisoaarɪ nusoaipasɪwaiwa ambɪpatɪ yaawatɪ amɪ naanɪhandɪ konɪhɪ nepɪ notaise. Saihɪ amɪ Kɪraisihoh konɪhɪ andɪtiwɪpɪ notaise. Aihɪ amɪ sandaahɪ Porɪho maarɪtandɪhandisatɪ konɪhɪ bimaamɪ naindɪhandapɪha (1:12-30)

Kɪraisihoh kaipatamatiyaatɪ tɪtɪhɪ kɪretɪ nyahɪ nahatiyaanɪ ambɪpatɪ yaasɪhaiwa naitɪhaawo tisiɪha (2:1-30)

Porɪho isɪhiyai pɪwɪha nehɪha asɪwa katɪwunjohiyɪhiyaamɪ pɪwɪha atiwiɪ namepɪse undisɪha (3:1-21)

Porɪho isɪhiyai saiwiɪ saiwiɪ kaiwiɪse undatɪ komɪ pɪwɪha osasepɪhaasiɪha (4:1-23)

¹ Nɪnɪ Porɪhonɪnɪtɪhɪ Timotehotihɪ maisahuraanɪ Jisasɪ Kɪraisihomɪ otɪpɪpatɪhuraanɪ utɪpɪho kɪmo jɪpatɪpiyaha sahɪ Autaahaatɪhomɪ isɪhiyaatɪ Jisasɪ Kɪraisihohaisawɪ maasɪ tɪmaamaitohiyɪhiyaatɪ aunahɪpatɪ awaipatɪ (taunɪhandɪ) Piripaihanda bimohiyɪhiyaatapunɪ amɪ isɪhiya Kɪraisihopɪ gɪwunyaahohiyɪhiyai iwinjatohiyɪhiyaapunɪ amɪ otɪpɪpatɪhiyaatapunɪ nusoasɪhaayo.

² Autaahaatɪho nyamɪ Apɪhounɪ amɪ Awaisɪho Jisasɪ Kɪraisihounɪ sangi samɪ maarɪho nepɪ napaisaatisamapɪ gaahatɪ kasimɪ jatatamanɪtaise.

Porɪho Autaahaatɪhoai Kɪnyɪ Gaahone Gaare Undataase

³ Nɪnɪ nahatewetɪ sapɪ gwɪnyaataahura gaapundɪtɪ Autaahaatɪhoai kɪnyɪ gaahone gaare undataato, amɪ sahɪ gaahaiwa kiyohɪwaiwaapo.

⁴ Aindɪ amɪ nɪnɪ waatɪ asakaindɪ maarɪtɪtɪ sapɪ pɪhɪndɪ nisɪ gaapɪpatɪ nahatewaatɪhɪ nahatewetɪ Autaahaatɪhoai pɪwaundɪtɪ gaapundataayo.

⁵ Nɪnɪ saindɪ maarɪtɪtɪ Autaahaatɪhoai kɪnyɪ gaahone gaare undotɪmandɪ apaapɪmaahɪ, amɪ sahɪ Piripaihiyaatɪ Autaahaatɪhomɪ isɪhiyaatɪ Autaahaatɪhomɪ pɪwɪha gaaha wanɪha Jisaasihopɪha ausaatɪ isɪhiyai kaundɪtandɪhandapɪ sahɪ nawɪho naninyawɪ andɪtɪnipɪ nɪngisawɪ maasɪ tɪmaamaitauhe. Saiwiɪ wuwanɪ pɪwɪha gaaha wanɪha Jisaasihopɪha namasawɪ atiwiɪ kopɪ gɪwunyaapɪ kaimɪ napɪwɪ wanɪ kɪmuraatɪndɪhandape.

⁶ Aindɪ amɪ nɪnɪ saindɪ gwɪnyaataate, kiya gaahatɪ kiyohɪtɪmandɪ sandɪ Autaahaatɪho kiyaamɪhetapɪ gaahaiwa taatɪ kiyataise. Siyatɪ ko kaindɪmandɪ kiyai netɪ komɪ gwɪnyaatɪ maarɪtirɪhɪretemataise. Siyatɪ Autaahaatɪho kiyaisɪ konɪhɪ kawimɪ notɪ notɪ asisɪha Jisaasihoh japhɪhɪ nasonɪhuraatɪtande, ndɪ gwɪnyaataayo.

⁷ Iyataatɪ amɪ sahɪ kiyohɪtɪmandapɪ nga tɪtihe, ndɪ gwɪnyaataayo. Autaahaatɪho nɪngisɪ gaahatɪ kanisatɪ, amɪ komɪ otɪpɪpatɪ kɪmatɪ komɪ pɪwɪha awusaitandɪhatɪ nanɪmihɪ kiyataayo. Kiyonɪhɪ amɪ sangisangi nahatiyaatɪ maasɪ nɪngisawɪ tɪmaamaitaatɪ kiyahaawɪ sangisɪ nisɪ maarɪho apɪpaahɪ aungwohandɪ nasanyatɪ nisɪ maarɪho samɪhetɪ ahondaise. Nɪnɪ napwɪtohipɪpɪhɪ napwɪtɪtɪ bimaatɪ amɪ awal-sawɪhiya nɪnɪ kiyohɪtɪhandapɪ gaatɪwɪ nanɪmaapɪ nanɪsenɪhauhɪ wihoaanɪha kaundataayo. Nɪnɪ pɪwɪha tɪtɪhɪ akaaha ausaahonɪhandɪ kandɪ kiya pɪwɪha Autaahaatɪhomɪ mɪmaipaimbɪ asɪretɪ ausaapaise, ndɪwɪ pɪwɪha nepɪ nisɪhetepɪnɪmawaayopo. Aihɪ nɪnɪ akaaha tɪtɪhɪ ausaataayo, undɪtɪ kiyaisɪ nunjatɪ tɪtɪhɪ kaundataayo, kiya Autaahaatɪhomɪ pɪwɪha akaahɪ tɪtaatiwo. Saiwa siyonɪhɪ sahɪ nɪngisawɪtotɪhandapɪ maarɪtataayo.

⁸ Autaahaatɪho aimɪ mmose, nɪnɪ napɪtɪ sangi jasondandɪ pɪhɪndɪ gwɪnyaahonɪho, amɪ nɪnɪ sangi Jisaasihoh maarɪho nasamipatamataindɪ nisɪ maarɪho nasanyataayono.

⁹ Aindɪ amɪ nɪnɪ nisɪ gaapɪpatɪ kɪmatɪ sapɪ gaapundɪtɪ Autaahaatɪhoai sapɪ pɪwaundataayo. Sahɪ Piripaihiyaatɪ isɪhiyai maarɪho nunyohɪtɪhandɪ samɪhetɪ waatɪ anyaatɪ tisaitatɪ noaipaitando. Iyonɪhɪ amɪ sahɪ gaahandɪ gwɪnyaaitaatɪwɪhandɪ pɪhɪtɪwɪ nepɪ, amɪ samɪ amɪtɪha sahɪ isɪhiyai maarɪho nunyohɪtɪhandapɪ biyatɪ nga jainjapwaata-maitando.

¹⁰ Aiwi amí sahi baiwi nepi mmoníwí maipíhapa namapi amí nehi apípaahi gaahapa, amí títíhí tamasi pípaahihi nepi amí kapa japepihíwí kaiwi bimítaatiwo. Amí sahi saíwí kaiwí bimaami nuwí asísiha Kíraisiho isíhiya kopí gíwunyaahohiyíhiyai netí kiya otípi-patí kopí kawisohipatí tipítapaatí usonati katapi wíhoanji-handí nawíhomatiyatí nunyoníhura wapa maipíhapaapi píwíha owehiyaatí apípaahi ainahiyíhiyaatítítaatiwo.

¹¹ Amí sahi saíwí Kíraisiho netí andítisiwati jatatamanati Autaahaatíhomi títíhi gaahaiwa sangi samíhetí kasiwaiwaami nandapa akípípa noaipatí samíhetí tisaitatí ahotítando. Siyatí títíhi gaahaiwa tisaitatí samíhetí ahotaníhi, amí kaiwa títíhaiwa amí gaahaiwa kiyohíwaiwa noaipatí, amí kaiwetapi sahi Autaahaatíhoai ambípatí awaipatí nunyawí koai nepi mepi autaahemwaitaatiwo.

Poriho Napwinjítíhanda Isíhiya Taahiyíhiya Autaahaatíhomi Píwíha Atisawaayopo

¹² Nisi náisihiyaatí nisataiwí Kíraisihopí gíwunyaahohiyíhiyaate, níní sangisi nasesipatí netí gisunyaatí sandí kasatítandiyo. Níngi isíhiya nepi wínirapí nanípuhauhi kímíhi Romíhanda napwítítí bindataayo. Amí kímándí napwítótímandí isíhiya Autaahaatíhomi píwíha atitaatíwí nisaputataamaise. Owetise. Autaahaatíhomi píwíha gaaha waniha isíhiya taahiyíhiya aunahípatí taahíwaiwaara taawí atiwi newaayopo. Nepi kaapi taawí gwínyaawaayopo.

¹³ Aíhi amí isíhiya tunníwí yahwínohiyíhiya awaisího Sisaahomí anjítítíhi masaataatí jatohiyíhiyauní, amí isíhiya usa kímíhiya nahatiyauní níní napwítótímandí tanyaa-haapi mmoníhopo. Amí níní Kíraisihopí gíwunyaatí komí otípi-patíhoníníndí amí komí otípi-patí kawisoníhi kandapíndíwí níngi nepi nanípuhauho.

¹⁴ Iyauhi amí náisihiya taahiyíhiya nisataiwí Kíraisihopí gíwunyaahohiyíhiya níní napwítótímandapí gwínyaawaawí kiya watípi-tíwí Awaisíhopí gíwunyaapi, amí kiya wíndí yamaiwí amí watípihiya bitotawa Autaahaatíhomi píwíha Kíraisihopíha isíhiyai kaundawaatopo.

¹⁵ Iyataatí amí sandíhi akíte, isíhiya usa nisapi apowíhi amí kiya nisapi itíhapípa mandítíhírisawí Kíraisihomí píwíha ausaawaayopo, amí Autaahaatíhomi isíhiya Kíraisihopí gíwunyaahohiyíhiyai nepi iwíwíwitaatiwo. Usa siyauhihandí kandí amí usaahí maarího gaahoaisawí Kíraisihomí píwíha títíhi gaahíretí isíhiyai iwítatamanataatíwí gwínyaapi ausaawaayopo.

¹⁶ Amí siya siyohiyíhiya Kíraisihoaisuní amí níngisuní kiyaamí maarího naninyawí amí píwíha waniha gaahaapi maaritíwímawaawe. Aiwi níní napwítótímandí píwíha gaaha wanihai netí andítíwíwítandí andítítítí bitohohítíhandapítíhi kiya mmonawaawí amí píwíha ausaawaayopo.

¹⁷ Iyauhi usa aimí jíhi katohiyíhiya siya maarího títíhi metahoaisawí kiya sawana ambípatí awaipatí nepi noaipapi awaisawíhiyaatítaatíwuní, amí níngi níní napwítítí bimohípi-píhi daahí nepi iwíwíníwí yaasíhandí waatí nanímítaatíwí píwíha ausaawaayopo.

¹⁸ Amí kiya siyauhihandí kandí níní kandapí wíndí píhíndí gímunyaaho. Amí kiya tanyaaaha gaahaapo, amí tanyaaaha maipíhaapi ausaawaawisangí níní gwínyaata sandí awaíndíhandímaahe. Amí kiya píwíha Kíraisihopíha ausaawaayopo. Isí amí níní sandapí wanísangí maarítítí amí ipotí ipotísangí koníníhi maarítímí nuto.

¹⁹ Amí níní koníníhi maarítímí nuto. Amí sahi nisapi taawí gaapundíwí Autaahaatího píwaundauhi amí Kíraisihomí Itípiho Gaaho níngi taatí andítíniwati nítatamanataiso. Isí amí kímímaiwa níngi naanjanísatí yaasamaiwa níní taatí netí bimohíwímíaiwaatíhapí nenímátí Autaahaatího nuwanooasoníhi níní noaipaito.

²⁰ Níní nísí maarího nahatoaisatí watípi-ndí saíndí gwínyaataayo, níní wapa sehímwaatí kamaíndí, amí Kíraisihoai komí maarího yaawíhandí wíndí namumwíto, nisapi ko wíndí maarímítíhando. Iyoníhi amí kapetapi níngi manyíhandí níní wíndí namaitando. Amí níní nasisoaaruní amí wani kímura kurauní isíhiya usaapi wíndí yamaíndí watípi-ndí píwíha katíto. Amí saíndí kiyataatí níní asohoníní bindataatísangí, amí níní napotaatísangí Kíraisihoai ambípatí awaipatí numwísaníhi amí komí ambípatí isíhiya nepi autaahí isíwatítaatiwo.

²¹ Amí níní sandí apaapímaato, níní asohoníní komí otípi-patí kawíndí amí aimí nehi Kíraisihopaahaindíhonínísi aimí apípaahi komíhoníníndí koaisatíndaayo. Isí amí níngi isíhiya níwisaihi napotaatísangí aimí koaisatíndaayo, amí níní ambípatí awaipatí taatí koai nunyataayono. Aíndí gaahandí asítímandí netí nehi naníhaindí naanjatí yaasiwaiwa owetíhi Kíraisihoaisatí yamíhapataatíhi aimí bindataayo.

²² Amí níní nísí ambípatísatí asohoníní bindataataahi, amí níní Awaisíhomí otípi-patí kawíto. Amí níní wíndí moho napwítando e asohoníní bimítando ndo.

²³ Sandapî nîni yatîwî gwînyaataayo. Nîni wanî kîmandî bimohîtimandî namasi Kîraisihomenda naindî koaisatî bimîtantî maaritataayo. Amî nîngî gaanimatîtaise.

²⁴ Sandî nîni ngandaahandî kandî amî nîni sangisatî kîmaapî otîhî utaari bindataatî sangî netî jatatamanîti, amî andîtisaiwîtantî sandî apîpaahi awaindî gaare.

²⁵ Amî nîngî sandapî gînunyaatatî ninjapwainjîhî, amî nîni sangisatî daahi bindataatî jatatamanîti andîtisaisanihî, amî kandapî sahî samî Kîraisihopî gîwunyaahohîthandapî maaritîtaatiwî nîni mmonîti gwînyaataayo.

²⁶ Isî amî nîni jahîra sangisenda napisanîhî, amî sahî maaritîwî Kîraisihomî ambîpatî nîwimaitaapo, amî ko nyangi kanyiwaiwaapo.

²⁷ Amî apîpaahi awaindîhandî sahî kaitaatîwîhandî siyate: Sahî Kîraisihomî pîwîha gaaha wanîha kasatauhî atiwi nehohîrîhîretî wapa kaiwî, amî daiwî bitosawîse. Amî sahî saisaihi nîni napîti sangî jasoto e amî windî napîti masisonataatisangî sahî maariho naasohîtanîhî utaaho nehî naasomataiwî daiwî bitohopo tisaihi nîni atitandî. Aiwi sahî pîwîha gaaha wanîhaapî gwînyaahohîthandî samî tiworisa nepî tisaipîndîtaawi jatîtaatiwo.

²⁸ Aiwi tiworisa sangî tisaipîndohiyîhiyai nemapî sahî kiyaapî windî yamaiwi andîtitîwî maariho naasoaisawî nga bitoaitaatiwo. Siyawaawî satî siwîpatî nepî kiyai sahî nunjîtaatiwî, amî kiyai Autaahaathiho nematî amî sangî ko japîhî nasamaitandîhandapî siyatî nanyamaitandîhiyaane undîwo.

²⁹ Amî sahî Kîraisihopî gîwunyaitaatiwaahîhi Autaahaathiho sangî nasamîhanataamaise. Sahî kopî yaasihaiwa naitaatiwî maawî ko sangî nasamîhanataise. Amî sikauraahi sahî Kîraisihoi ambîpatî awaipatî nunyawî nîwimaitaatiwo.

³⁰ Nîni sangisatî bimohura naanjatî yaasihaiwa wîra anisîhî sahî mmonîwîhiyaate. Aiwi amî wanî naanjatî yaasihaiwa taatî wîra anisîhî nîni nepî niyohîwîmaiwaapî sahî aimî atisawaayopo. Aiwi amî sahî sawanaatisangî sikiyahaiwa tiwatî wîra asisîhî taawi newaayopo.

2

Kîraisihomî Ipatisanati Netî Kaimumwaanî Sahî Japî Kaitaatiwe

¹ Kîraisihomî sangisatî andîtisaiwatî amî komî maariho nasamindîhandî sangî netî nasîpîpaisîhî samî maariho biyatî wîsaitataise. Autaahaathihoî Itîpîho Gaaho Kîraisihomîhetî bimisiho sangî netî tisamaamaisîhî amî sahî wonî waanjî amî wowaatîpî samî maariho gaaho gwînyaapî gaahatî kainîwî mmonînawaayopo.

² Sahî tîmaamaitîwî maariho naasohî utaaho nehî naasomataiwî gwînyaapîse. Aiwi sahî ususaatî wonî waanjî wowaatî maariho nunyawî namîniwî napaisaatî bimaawîse. Sahî sandî saisaihi nîni sapî apîpaahi nga maaritîtîmaito.

³ Kînyî wapa kiyapaahapa nehî kînyî kîwahonyapaahîhî gwînyaapî, amî usaapî mandîtipaimbî amî kîwahonî naimaatîpîhîretî windî kamaime. Kînyî yatîhî ipatisanîpî isîhiya usa aimî awaisawîhiyaimatîwî bimohiyîhiyaamî yatîhî otîtîhî pînumbwî kiyai kînyî nîwimaapî autaahîwiipe.

⁴ Aimbî amî kînyî ikîpîpa kînyî kîwahonyîhapaahîhî itatamanîpî minjatîpî amî usaamîhapai maawî nepî iwîtatamanîpî kîya itatamanîniwî bimîtaatiwîhandapî kînyî iwinjatîme.

Kîraisihomî Ipatisainjîhî Autaahaathiho Koai Nuwimaataise

⁵ Sahî gwînyaahohîthandî amî samî dahopa pîwîha amî wapa kaiwî daiwî bitohohîrîhîretî Kîraisî Jisaasiho kaipatamataiwî kaiwîse.

⁶ Kîraisihomî yapîpataapîhî sangî nasatî yamîhapataatîhî bimisura nahataapaatîhî osamatî ko Autaahaathiho matiyaho Autaahaathihoaisatî naasaataatî gwînyaatî amî naasaataatî awaisîhoematatî bimainjahore. Siyahondaahandî kandî ko Autaahaathihoematatî Autaahaathihoaisatî maasî naasaataatî bimindîhandî sawaho netî itatamanîtando tatî gwînyaatî ko windî anîtisatî miwatise. Owetise. Kandî ko nehî namîhaatî namataise.

⁷ Ko siyatî Autaahaathihotatî Autaahaathihoaisatî bimimbîpîhî namatî namîhaamapî noaipatî nehî otîpîpatîhoematataise. Iyatî ko noaipatî nyahî isîhiyaanamî ambîpatî netî amî nehî nyamatiyatî utaahoematataise.

⁸ Ko siyatî nehî utaahoematatî noaipatî yatîhî ipatisanati Autaahaathiho kaundîrîhîretî atîwisatî kaimî notî amî yaawîhandî netî ipî tîtîhî atawîhatetî sikiyatî napotaise.

⁹ Ko siyatî kaindîhandaahî Autaahaathiho koai nîwimaatî otîpîpatî amî ambîpatî apîpaahi autaahîtahatî awaipatî usaamî ambîpatî nusatîpîhaahatî nunyatî ahîwisataise.

¹⁰ Isĩ amĩ nahatiya mĩhaati yamĩhapataatĩhiyaunĩ amĩ maapi yapĩpataapĩhiyaunĩ amĩ yamatĩhi yapĩpatamĩ nyepepĩhiyaunĩ Jisaasihomĩ ambĩpatapĩ atotĩpĩwesawĩ koai nĩwimaitaatĩwo.

¹¹ Aiwĩ amĩ isĩhiya nahatiya kiyaamĩ maahomwaaŋapĩ ausaapi satĩwĩ “Jisasi Kĩraisihomĩ so nyamĩ Awaisĩhore,” tĩtaatĩwo. Aiwĩ amĩ kiya nyamĩ Apĩho Autaahaatĩhore tĩwĩ koai nĩwimaapi komĩ ambĩpatĩ mepĩ autaahepumaitaatĩwo.

Sahĩ Gaahaiwa Kiyohĩwaiwa Sisĩhaamatiyatĩ Isĩhiyai nĩwusaatane

¹² Isĩ amĩ nisĩ naisĩhiyaatĩ nisataiwĩ Kĩraisihopĩ gĩwunyaahohiyĩhiyaate, nĩnĩ jĩhura napĩtĩ sangisatĩ bimohura sahĩ nasisoaari napaitĩwĩ Autaahaatĩhoai atĩwiwĩhiyaate. Isĩ amĩ wanĩ kĩmura nĩnĩ sangisatĩ maasi wĩndĩ bĩmimaatĩ kaanĩhi wapĩhi bimohurĩmuraaisangi sũkaiwĩ Autaahaatĩhoai atĩwiwise. Sangi Autaahaatĩho ko maaritatĩ gwĩnyaasĩrĩhretĩ japepihĩrĩtaatĩwĩ japĩhi aimĩ nasamaasĩhiyaatisĩ sahĩ kopĩ yaiwĩ itipĩ apĩpaahĩ ipothĩhandĩ koaisawĩ asĩtimatiwĩ bimĩtaatiwĩ japĩhi kiyaatangisĩnĩhi nasamaitandĩhandapĩ andĩtatĩ napamapĩ otĩpĩpatĩ kaimĩ nuwise.

¹³ Amĩ sandĩhi Autaahaatĩho sawaho samĩhetĩ otĩpĩpatĩ kiyataise, amĩ sangi netĩ andĩtisaiwatĩ gisunyaahonĩhi amĩ sahĩ ko maaritatĩ gwĩnyaasĩpĩpa japepihĩrĩwĩ kaitaatĩwĩ amĩ sangisangi apĩpaahĩ maaritĩwĩmapĩ kapaaahĩhi mmonĩpinjawĩ kaiwĩ japepihĩrĩtaatĩwo.

¹⁴ Sahĩ samĩ itĩhĩnnĩwĩ naumwaarĩnhohĩpĩpa ŋũŋaaha namamapĩ nahataapa nehĩ gaahĩretĩ kaiwĩse.

¹⁵ Sahĩ saisaihi amĩ isĩhiya sapĩ sisaiwĩhiye, maatisaihi amĩ sahĩ nga ainahiyĩhiyaatĩtĩwĩ, amĩ wapa maipĩhapaapi pĩwĩha samĩhetĩ owehiyaatĩtĩtaatĩwo. Aiwĩ sahĩ maipĩhapa wapa owehiyaatĩ Autaahaatĩhomĩ manyinyaatĩtĩtaatĩwo. Amĩ sahĩ isĩhiya apĩpaahĩ maipĩhiya suhĩrĩ maasapĩho ainjĩhĩpĩpaamatiyahiyaamĩ otĩhatĩhi bindawaayopo. Bindawaawĩ sahĩ gaahaiwa Autaahaatĩhomĩhĩretĩ kiyohĩwaiwaaraahi sahĩ kiya asĩhatindĩtĩhi bimohiyĩhiyai kaumbwaatamĩ sisĩhaamataiwĩ taawĩ kiyaamĩhetĩ nĩwusaataawaayopo.

¹⁶ Sahĩ pĩwĩha akaaha isĩhiyai asiyaimatĩtaatĩwĩhandĩ numwĩtandĩha katĩwunjawĩ kĩmaasi sahĩ naitaatĩwaaahĩ nepĩse undĩwĩ nunyawaayopo. Isĩ amĩ sahĩ sũkĩretĩ kaimĩ nuwise, amĩ Kĩraisihomĩ japĩhi nasonĩhura nĩnĩ sapĩ tĩhaapaindĩ maaritĩtĩ sandĩ nisĩ otĩpĩpatĩ andĩtatĩ napamati kiyohĩpatĩ nehĩ yatĩtĩpĩhatĩ kiyataamaayo, akĩpĩpa nimaatahatĩ kiyataayo, ndĩ maaritĩtaano. Aindĩ amĩ nĩnĩ tusatĩpatĩtĩ ŋuhĩtohitĩhandamĩ akĩpĩpa nĩnĩhimatĩtĩ naitaano.

¹⁷ Nĩnĩ jĩhura napĩtĩ Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha kasatonĩhi sahĩ Kĩraisihopĩ gĩwunyaawaayopo. Aiwĩ sandĩ sahĩ kopĩ gĩwunyaahohĩtĩhandĩ wapa nandapa kohasĩpĩho nga biyatĩ waamainjotĩhapaamataiwĩ Autaahaatĩhoai komĩ otĩpĩpatĩ kawĩwĩ gaarehandĩ nunyawaayopo. Isĩ amĩ nĩngisangi isĩhiya nĩwisaihi napotaatĩ nĩsĩ jĩtĩpatĩ sahĩ gaarehandĩ nunyohĩtĩhandamĩ tiwatĩhaatĩ nuhaamataataahi gaare, ndĩ maaritĩtĩ amĩ sangisangĩ waatĩ mĩtaahi maaritĩto.

¹⁸ Isĩ amĩ sangisangi maaritĩwĩ amĩ nĩngisawĩ maasi waatĩ tisaitĩwĩ maaritĩwise.

Timoteyĩ Epapĩrotaitaasiyaapĩtahaare

¹⁹ Nĩngisĩ Awaisĩho Jisaasihomĩ satatĩ, “Kĩnyĩ isĩhiya Piripaihiyaapi Timotehoai natĩpusoaase,” ndonaahi koai netĩ nandusoasatĩndĩ gwĩnyaatĩ jatataayo. Koai nĩnĩ nandusoasisanhihi sangisaapĩhi nasatĩ noaipatĩ Kĩraisihopĩ gĩwunyaapi gaahaiwa kaiwĩ bimohĩwaiwa mmonatĩ netĩ atisatĩ nesisatĩ kandonĩhi nĩnĩ sapĩ tĩhaapaindĩ maaritĩtando.

²⁰ Isĩhiya sapĩ pĩhĩtĩwĩ nitanĩwĩ gisunyaapihiya usa nĩngisawĩ kĩmbĩhi wĩndĩ bĩmimowĩ nehĩ Timotehohisĩ amĩ nehĩ koaisaahĩhi netĩ nandusoasisanhihi ko sangisenda napĩtaise. Iyataatĩ so Timoteho nisatiyatĩ nĩnĩ sangisĩ napĩtĩ jasondandĩ waatĩ pĩhĩndĩ nitandĩ gwĩnyaahopatamatiyatĩ sapĩ waatĩ nitanatĩ pĩhĩtatĩ gwĩnyapenahore.

²¹ O amĩ isĩhiya usaahi otĩpĩpatĩ nehĩ sawanaamĩhatapaahĩhi maaritĩwĩ kiyawaahandĩ kandi Jisasi Kĩraisihomĩ otĩpĩpatĩ wĩndĩ kamaiwĩhiyaahĩhisoo.

²² Timoteho sapaahi sahĩ aimĩ ko utaaho siyatĩ setahoe, tĩwĩ mmonĩwĩ gwĩnyaapihiyaate. Ko metĩho wo komĩ sapĩhoaisĩ andĩtĩwiwatĩ otĩpĩpatĩ kiyausepaatĩ kaipatamatiyatĩ nĩngisaha maasi Autaahaatĩhopĩ Pĩwĩha Gaaha wanĩha Jisasi Kĩraisihopĩtĩha awusaahaayo. Timoteho siyatĩ Autaahaatĩhomĩ otĩpĩpatĩ nĩngisatĩ maasi kaĩndĩhandapĩ sahĩ aimĩ mmonĩwĩ gwĩnyaapihiyaate.

²³ Timotehoai sahĩ bimohĩpĩpĩhapĩ nandusoasisanhihi napĩtaise. Isĩ amĩ nĩnĩ jĩhi gwĩnyaatĩ mmondaano, gamanĩho nĩngisĩ wipĩniso ndo. Saindĩ mmonĩtĩ kaĩndosatĩ Timotehoai sapĩ ketĩ nandusaasĩto.

²⁴ Aihĩ amĩ nisangi saindĩ gwĩnyaataayo. Awaisĩho nĩngisĩ sandatĩ, 'kĩnyĩ Piripaihiyai iwinjaita numwe,' ndatĩ netĩ nĩtatamanatĩ natanoaasonĩhĩ nĩnĩ ketĩ napĩtĩ sangĩ jainjaitando.

²⁵ Epapĩrotaitaasiho samĩ maahomwaanĩ nesi nĩngisenda napĩtandĩ sahĩ jĩhĩ namĩhanĩwĩ natĩwusaasawaayopo. Aiwĩ nĩnĩ nenoaahĩtohipĩpa sahĩ koai nunyauhĩ ko nesisatĩ nĩngisĩ naninyataise. Aihĩ ko nasatĩ naninyatĩ nĩngisatĩ maasi bindata Autaahaatĩhomĩ otĩpĩpatĩ kiyataise. Iyatĩ amĩ ko nisatĩyatĩ Kĩraisihopĩ gĩwunyaasitĩhanda tĩtĩhĩ nisĩ naisĩho akohore. Ko nisĩhihoaanĩ andĩtatĩ bitonda Kĩraisihomĩ pwĩsĩpĩ yaipatĩ isĩwatĩ tunnatĩ yahwinjĩhoematatĩ isĩhiya pĩwĩha akaahai nepĩ tipĩndĩwĩ ipĩhatiwĩmaitaatĩwiyohiyĩhiyai pĩwĩha wĩhoaanĩha kaundataase. Isĩ nĩnĩ koaisĩ nga japĩhĩ komĩhiyaatangisenda nandusoaasisanĩhĩ napĩtaise.

²⁶ Iyataatĩ sahĩ Piripaihiyaatĩ kopĩ timbĩpa apĩpaahĩ aungwohandĩ nese, tĩwĩ aimĩ atiwi newaayopo. Aihĩ amĩ ko Epapĩrotaitaasihoaisangi nisĩhiya nisĩ timbĩpaapĩ aimĩ atisowĩ ketĩ nisĩ aunahĩpata nisĩhiyai winjaita nutaano, tatĩ waatĩ gwĩnyaataise.

²⁷ Sandĩ ko timbĩpa awaimbĩpa nese totĩmandĩ tĩtĩhĩ akaahe. Ko aimĩ napwĩtotahoai Autaahaatĩho kopĩ maarĩho asĩpiyatĩ amĩ nisapisangi maarĩho asĩpiyatĩ koaisĩ komĩ timbĩpa nemwatĩ amĩ nisĩ maarĩho asĩpaindĩ maarĩho tĩndatĩ naanjanitandĩhandĩ nenĩmataise.

²⁸ Isĩ nĩnĩ koaisĩ sangisenda japĩhĩ nandusoaasitandĩ watĩpĩndĩ gwĩnyaataayo. Isĩ nĩnĩ sapĩ pĩhĩndĩ wĩndĩ gĩmunyaatĩ, amĩ naanjĩhaiwa yiyatĩmwĩ wĩndĩ namaitandĩ gaasi koai nandusoaasitaano, amĩ notĩ sangisĩ jainjahonĩhĩ sahĩ koai usonawaawĩ sahĩ kopĩ nga maaritĩtaatĩwo.

²⁹ Isĩ nĩnĩ koai nandusoaasisanĩhĩ japĩhĩ nasatĩ jainjahonĩhĩ koai, nga japĩhĩ nasapaise Awaisĩhomĩ otĩpĩpatĩ naimbĩ kaimbĩmapo, undĩwĩ ikwĩrĩ ahowiwise. Utaaho siyahosĩ maaritĩwĩ koai nepĩ autaahemapise.

³⁰ Epapĩrotaitaasiho Awaisĩhomĩ otĩpĩpataatĩhĩ timbĩpa netĩ maanĩhĩ napotaise. Iyatĩ ko otĩpĩpatĩ sawahopĩhatapĩ wĩndĩ gĩmunyapĩmenatĩ Awaisĩhomĩ otĩpĩpatapimainjĩhĩ nĩnĩ kaanĩhĩ bimonĩhĩ, amĩ sahĩ nĩngisĩ andĩtinĩpĩ otĩpĩpatĩ ususaanĩ nĩnawĩpĩhĩ kaitĩhaahatĩ sahĩ nĩngisĩ kaiwĩnepaapĩ kaitĩhatĩ, amĩ sahĩ koai nunyohĩpatĩ samĩ aunahĩpatĩ netĩ ko nĩngisatĩ maasi kiyataise. Kiyatĩ maasi bindĩhaawĩ ko timbĩpa naanjĩhandĩ netaise.

3

Utaaho Kĩraisihopĩ Gĩwunyaasiho Komĩ Gĩwunyaasitĩhandaahĩ Noaipatĩ Tĩtĩhoematataise

¹ Nĩnĩ nisĩ pĩwĩha katĩmĩ nasohĩha owematĩ amĩ nĩnĩ sangĩ sandĩ kasatataato. Nisĩ naisĩhiyaatĩ nisataiwĩ Kĩraisihopĩ gĩwunyaahohiyĩhiyaate. Sahĩ Awaisĩhoaisawĩ aimĩ tĩmaamaitĩwĩ aimĩ komĩhiyaatĩsĩ, amĩ sahĩ kopĩ nasisoaari kiyaatĩnĩhĩ maaritĩmĩ nuwise. Pĩwĩha aimĩ kasatohĩha jĩhaatĩ gaasi kasatĩtaano, amĩ sahĩ sawanaatĩ isĩhiya isĩhiyaaisĩ pĩwĩha nehĩha katĩwunjohiyĩhiyaapĩ nga jatĩnĩwĩ bimĩtaatĩwĩhandapo.

² Isĩhiya Judaahiyaamĩhĩretĩ japepĩhĩrĩwĩ apĩpaahĩ tĩtĩhĩmetatĩ maipĩhaiwa kiyohiyĩhiyaapĩ sahĩ baiwĩ jatĩnĩwĩ bitosawise, amĩ kiya suhĩrĩ apĩpaahĩ maipĩhĩramataiwĩhiyaaso. Siya isiya Judaahiyaamĩhĩretĩ japepĩhĩrĩwĩ kĩnyĩ aimĩ noaipapĩ Kĩraisihomĩhonĩmatĩtaapaahĩ kĩnyĩ ambĩpatĩ namandipape, tĩwĩ watĩpĩtĩwĩmapĩhiyaare.*

³ Kiya satĩwĩ, "Nyahĩ ambĩpatĩ namandipataahiyaanisĩ Autaahaatĩhomĩhiyaane," tĩwĩ watĩpĩtĩwĩmapĩhiyaare. O amĩ nyahĩhĩ Kĩraisihopĩ gĩwunyaahotĩhandaahĩ aimĩ noaipawaatĩ tĩtĩhĩ akĩtĩnĩhĩ Isĩraherĩhiyaanĩ nyamĩ ambĩpatĩ akĩtĩ yamatĩhĩ nyamĩ maarĩhoaatĩhĩ aimĩ namandipataahiyaanimatĩhaayo. Iyaatĩ Autaahaatĩhomĩ Itĩpĩho Gaaho nyangi netĩ andĩtĩnyiwatĩ gĩnyunyaasĩhĩ Autaahaatĩhopĩ aunĩhĩhĩrĩ kataatĩ gaapundaatĩ amĩ Kĩraisihomĩ ambĩpatĩ nĩwimaahaayo. Isĩhiya kiyaamĩ ambĩpatĩ nehĩ yamaatĩ namandipatohĩtĩhandĩ kiyaaisĩ apĩpaahĩ akĩtĩnĩhĩ wĩndĩ maawĩtatamanĩtaise. Isĩ nyahĩ kandapĩ pĩwĩha waatĩ pĩwaataatĩ pĩhĩtaatĩ gwĩnyaitĩhaawĩmaahe. Owetise.

⁴ Amĩ nisangi nĩnĩ nisĩ ambĩpatĩ namandipandĩ kiyohĩtĩhandapĩ nga tĩhaapaitĩhatĩ katĩ owe. Amĩ kandĩ nĩnĩ baĩndĩ bimĩtandĩ nĩngisĩ wĩndĩ nga maanĩtatamanĩtaise. Isĩhiya kiyaamĩ ambĩpatĩ nehĩ yamaatĩ tiwatĩhaatĩ namandipatotĩhandapĩ tĩhaapaiwĩ genanohiyĩhiyai nĩnĩ nusatĩpĩhaatĩhonĩne.

* 3:2: Usĩhiyaamĩ ambĩpatamĩ atĩtatĩ namaupwĩ ahoapĩ nupwĩ nemawaayopo jĩhura Autaahaatĩho Abĩraahamĩhoai kaundĩhĩ kaihi, amĩ Isĩraherĩhiya Autaahaatĩhomĩ isĩhiyaane undĩwĩ usaisĩ nunjĩtaatĩwĩ kiyohĩhĩretĩ kaiwo.

⁵ Nisangisi amí saindihonine. Nisi naati nanimoti bimihí asisíha ikwíri naasairitíhi wíramí mairíma sananíhi nísí ambípati nanímandípapíhonine. Iyataati amí nisangi isíhiya Isíraheríhiyaamíhoniní Isíraheríhoniní akohonine. Aindi amí níní jítípati Benjamíníhomíhatetapi namoyaatiwí nasohiyíhiyaamíhetapi noaipatíhonine. Iyataati amí níní títhí Ipíruhoniní píwíha Ipíruha píwandíhonine. Amí nísí niyí apiyaisangi Ipíruhasanyurí píwíha Ipíruha píwaatímíhasanyure. Níní títhí Jídaahiyaamíhetapi noaipatíhonine. Isi níní jíhi Jídaahiyaamí wíníhapípa saiwa wapa símehmwaati náhataapa títhí japepíhírítí isítí asoya kiyohíwaiwa kaindí japepíhírítí kíretapi noaipatí Parisíhonimandíhonine.

⁶ Aindi níní wíníhapípa saiwa baindí atindí netí gwínyaati andítindí títhí nga nahataapa japepíhírítíhonine. Saindí isíhiya Kíraisíhopí gwínyaahohiyíhiyaaisí netí nusopísasítí títhíhonine. Siyoníhi isíhiya níngisí nisonawaawí Porího wíníhapípa títhí japepíhírítí Autaahaatíhomí ndíhetí gaahatí kiyataise, tíwíhonine.

⁷ Jíhura níní saindí gwínyaataayo, níní kímaiwa kiyohíwímaiwaaraahí andítíníhoníhi níní noaipatí gaahonítító, ndí gwínyaataayo. Aihí amí waní kímuira kaiwaisí ahosumwatí pohípaíndímatí saindí gwínyaataayo. Kaiwa wapa akípípaamaahe, nehí kaiwai nehíhíhíha bototí ahopa daatípatípatamatiyahaiwe, ndí gwínyaataayo. Níní wíníhapípa Jídaahiyaamí anítindí isítí nísí maarího kapetí ahíyati japepíhírítí Jísaasího níngisí nítatamanatí japíhi nanímaitandí amí nísí maípíhaiwa nenímaitandí nisapí napwíndíhandapí wíndí gímunyaati, amí koai níwípíminjítaaníhe, ndí gwínyaataayo. Aindi amí níní sandí nehí Kíraisíhópípaahaindí koai níwípínjítandí kopímáinjíhi níní jíhura wíníhapípa japepíhírítí Jídaahiyaanamíhíretí kiyohípa nahataapa awíndí nawího nísíhetapí níhírínjíhomataíndí kapaaníhi namamataayo, ndí wanísangi taatí gwínyaataayo.

⁸ Níní jíhi kaindí japepíhírohíwíwaisaahíhi ahosumwatí pohípaíndímataamaayo. Amí wapa nahataapaísí nehíhaiwe ndí gwínyaati ahosumwatí namataayo, amí nísí Awaisího Kíraisí Jísaasíhoaisaahíhi usonítí níwípaatí koaisatítítandíhandí sandí apípaahí awaíndíhandítího. O amí Jísaasíhopí so nísí Awaisíhoe, ndí gwínyaati kopaahíyataatí níní nyahí Jídaahiyaanamí wíníhapípa títhí watípíndí japepíhírítí jíhi kiyohíwaiwa saiwa waní níní saindí nehí yatítípíhaiwa bototí ahopa daatípatípatamatiyahaiwaaso ndí namataayo, amí Kíraisího níngisí nanisapuwatí nanímaasíhópíahaindí nehí komí otípípatíhi kawíndí koaisaahíhi níwípínjítando.

⁹ Saindí namatosatí níní apípaahí komíhoníníndí Jísaasíhoaisatí koníníhi maasí bímítando. Níní waní noaipatí komí ndíhetí Autaahaatíhoaisatí títhíhoníníndaayo. Amí sandí níní asoyaamí wíníhapípa napaitítí japepíhírítí kandaahí níní noaipatí gaahoníní títhíhoníníndaamaayo. Owetise. Níní nísí Jísaasí Kíraisíhopí ko nísí maípíhandaatíhapi japíhi nanímaasíhoe, ndí gwínyaahotíhanda Autaahaatího níngisí netí títhíhonínímasíhi, amí níní komí ndíhetí noaipatí gaahoníní títhíhonínímatataayo.

¹⁰ Níní saindí Jísaasíhoaisatí maasí tímaamaitítí watípítítandí gwínyaataayo. Aindi amí komí watípíhanda japíhi nepasítíhandapí gínunyaatítande. Aindi amí Jísaasího komí otípípatí kaimí naihi isíhiya pohípíwíwí yaawíhaiwa nunyawí tiwauhí napwípatamataíndí koai níwípínjítí komí otípípatí kaisaníhi isíhiya nusaihi kaindí napwítandí gwínyaati kiyataayo.

¹¹ Aindi amí níní saindí gwínyaataayo. Jísaasíhoai tiwauhí napwíhi amí Autaahaatího ahowímatí japíhi numwaasítíhandísí, amí nisangi komí otípípatapíndíwí nusaihi napwísaníhi Autaahaatího ahonímatí japíhi nanímaahoníhi nepaito, ndí gwínyaataayo.

Porího Komí Otípípatí Owemaitandí Naupwasítíhandapíhaare

¹² Saiwa aimí katohíwímaiwaamataíndí níní aimí noaipatí Kíraisíhomíhamwaaní gaahoníníndí Kíraisíhopí gínunyaataataise, ndí kasatataamaato. Owetise. Níní nehí saindí kandaato, jíhi Jísaasího níngisí nanímahanatí nanímaatí gaahonenímatí komíhiní ahínísataise. Aihí níní noaipatí gaahonínítítandíhandapí komí otípípatí anítindí isítí kiyataayo, ko níngisí anítísatí níwatípatamataíndo.

¹³ Isí nísí naishíhiyaatí nisataíwí Kíraisíhopí gwínyaahohiyíhiyaate, níní aimí noaipatí gaahoníníndaayo, ndí wíndí gímunyaaho. Owetise. Níní nehí saindí kiyataayo, níní Jísaasíhomí otípípatí saindí nga kiyataayo, ndí nepemaitítí jatí kaimí niyataamaayo. Owetise. Nehí níní niyohíhihoaaní kíhoaaníhi jaatí otípípatí owemaitandíhapíhi noaipaitandí juhítí niyataayo.

¹⁴ Níní andítindí taatí watípíndí notaayo. Nundí otípípatí owemaitandíhapíhi noaipasaníhi, amí níní Jísaasíhoai níwípínjítí komí otípípatí díppataasíní andítindí kawísotíhandapí wíhoaaníhapa nawíhomatíyatí ípotíhura Autaahaatího míhaatí yamíhapataatíhi nanímítandíhandapo.

¹⁵ Nyahi aimi Kiraisihopi g'wunyaawaati watipitaahiyaanisi Autaahaatihomihireti gwinyaawa mmona japepihirithaawe. O ami sami wo wapaapi w'reti wipiya gwinyapenataati, owe mireti kaitihaawi gaare maatane. Owe. Nehi Autaahaatihomihandisi koaisi wapaapi biyati namausesipatonaahti Autaahaatihoni neti nunjati nusesipati g'wunyaaitaise.

¹⁶ Isi jhi wuwanithura Jisaasihomihireti japepihirithaawi g'winyunainjhi kireti japepihira kaimi nasohirihiri kireti japepihiriri namaamhaapi kaimi nuwise.

¹⁷ Nisi naisihyaate, nini sangisi nasisati kiyonihimmonihohirihiri kireti japepihiriri kaiwise. Iyataati isihya usa aimi nyahi kiyohirihireti nepi japepihiririhiyai sahi baiwi mwitipisawi iwinjapi mmoniwu nepi kiya kaiwi bimohirihireti sangisangisi kaiwi daiwi bitosawise.

¹⁸ Nini kaindisasohirihiri kireti baiwi japepihiritaatiwi nini aimi jhura napiti pihindi kasato. Aihimi ami wanisangi kwitipati timhaihi kwitipataasin jhaati kasatataato. Isihya usa taahiyihya sapihini nyahi Kiraisihopi g'wunyaahohiyihyaanam otithatihini yahiya bindawaayopo, kiyaami kiyohirihireti wipaiwi kaiwihyo. Isiya siya Kiraisiho ipi titihini atawihateti napwindihandapiha piwihai ahosumwapi kaami tiwori-saimatiwi wiri asireti gwinyaapi kaiwihye.

¹⁹ Isihya siya maapi yapipatambi maipihaiwaapaahini gwinyamapihiye. Aiwimi ami kiyaami ambipatami maaritirihireti maipihaiwa kaitaatiwi apipaahi maaritwimapihiye. Aiwimi ami kiya wiwa mapipaisahaiwa kiyawaahandi kandi kaiwaapi mawitandihandi owetihini siyahaayo, tiwi maaritwini kiriwipati tiwaapatwini katwihye. Isi isiya siya yaawihandi awaindihandi nepi aunahipati maipihata sisihapihi nuwi bimitaatiwihye.

²⁰ O ami nyahihini nyami aunahipati apipaahati yamihapataatihini ahinyondaise. Ami siyaamatiyaati windi kamaitihaawo. Ami kati nyami aunahipati yamihapataatihapiho nyangi japihi nanyamaasihoni Awaisihoni Jisani Kiraisihoni japihi nasati nanyamaasi mhaati yamihapataatihapi naitandi napitaihi nyahini andititaati watipitaati jatihaayo.

²¹ Isi ko Jisaasihoni komi watipihaiwa komi yundanyihaisati nasataati ambipati kati wipetihati wanihati watipihati windi namwaapwitihaahati ko sawahom ambipatamatiyahati nanyamitaise. Iyati ko Jisaasihoni komi watipihandaahi nahataapa neti komi otithematihini nahataapai nga osamati jaitaise.

4

Maaricho Naasohitanihini Gaahireti Gwinyaawaati Maaritithaawo

¹ Nisi naisihyaati nisatawi Kiraisihopi g'wunyaahohiyihyaate, nini sangisi nisi maaricho nasanyataayo. Aindi nini sangisi napiti jasondandi gwinyaati maaritataayo. Aindi ami nini sapi maarititi ami sapi tihaapiyataayoni, ami sahi aimi kasatohipatamataiwi Awaisihoni windi namaamapi kopi andititiwi g'wunyaapi bitosawise.

² Nini sainjaahi apopiuraahi Yuhotiyaayi Sindikeyaasangi piwihini kima sandi nasiseniti kasatiti nusaasataayo. Sainjaahi aimi noaipapi Awaisihomihapuraahisi maaricho naasohi gwinyaapi timaamaitimi, ami sainjaahi itihitinihandi namhaapi gaahireti piwanimi bimaamise.

³ Ami nini kinyi nisi naisohoni napaitarihoni otipipati maisihooni ninawipihini kiyohihongi nangisenataayo, ami nisi naimbipuri sapurisi iwitatamanitaapo. Kapuri ningisami maasi Piwihini Gaaha Waniha ausaambimihapure. Kapuruni ami Kiremenihotihini ami usa ningisi anditinipi Piwihini Gaaha Waniha ausaahohiyihya siya kiyaami ambipati Autaahaatihomini utipihoni komi isihya asiyaaimatiataatiwihyaami ambipati jipati pindisihoonihini aimi ahusotahiyaare.*

⁴ Aihimi nini sangisi sandi kasatataato. Sahi Awaisihopi nasisoaari kiyaatinihini maaritwise. Ami jhaati sandi kasatataato. Sahi Awaisihopi nasisoaari kiyaatinihini maaritwise.

⁵ Awaisihoni japihi keti napitaise. Isi sahi isihya nahatiyai bihi napaisaati iwinjaawi nepusosawi bitopi, ami sahi gaahaiwa kiyohiwaiwa kiya mmona kiya gaahati iparimatiwi kawiwini kaiwi nunjawise.

⁶ Aiwimi ami sahi wapaapi waati gwinyamapi namitaniwimi ami nahataapa sahi owetati nausetihopi paahi Autaahaatihoni piwaundiwi nunjei gaapundiwise. Aiwimi ami sahi nahateweti nasisoaari Autaahaatihoni saundiwi, "Kinyi gaahone gaare," undiwise.

* 4:3: 3 Sandi Autaahaatihomini utipihandaatihini isihya komihyaaimatiataatiwimi aimi namihainjawihiyaami ambihaiwa jipati pindataise (Piwihini Ausaimaninjaha 3:5; 21:27).

⁷ Sahi saisaihi amĩ Autaahaatĩhomĩ maariho napaisaatĩtati yatĩhiwitindĩhandĩ apĩpaahi awaindahandĩ nyahi gwĩnyaawaati mmonĩhotĩhandĩ nusatĩpĩhaahandĩsĩ kandĩ netĩ samĩ maariho, amĩ amĩtĩha yatĩhisiwati napaisaatisamati amĩ sahi Kĩraisihooaisawĩ tĩmaamaitĩwĩ aimĩ komĩhiyaatisĩ kandĩ netĩ jatatamanati jainjatane.

⁸ Nisĩ naisĩhiyaati nisataiwi Kĩraisihopĩ gwĩwunyaahohiyĩhiyaate, nĩnĩ sangisĩ pĩwĩha kĩma wa sandĩ kasatĩtandiyoo. Sahi kĩmaiwaapĩ gwĩnyaapĩse: Sahi nasisoaari apĩpaahi gaahapaapuni, amĩ wapa isihiya gaahape tĩwĩ mmonĩwĩ nepĩ meptĩ autaa-hemaitaatĩwĩhapaapaahĩhi gwĩnyaapĩse. Aiwĩ wapa apĩpaahi akĩtĩhapaapuni amĩ wapa isihiya autaahtĩ nepĩ isĩwatĩtaatiwĩhapaapuni amĩ nehi tĩtĩhĩtahapaapuni amĩ popĩtĩhapaapuni, amĩ apĩpaahi sanahĩwetĩhapaapuni, amĩ wapa isihiya gaahape, tĩwĩ mmonĩwĩ kapaahĩhi kiyohĩpĩpa sapaapaahĩhi sahi nasisoaari nahatewetĩ gwĩnyaapĩse.

⁹ Aiwĩ nĩnĩ wapa nahataapa sahi kaitaatĩwĩhapa sangisĩ nasisati kandĩsasonĩhi mmonĩwĩ aimĩ nga nepĩ gwĩnyaahohĩpĩpa amĩ wapa nahataapa kapaapĩ nĩnĩ pĩwĩha ausaati katonĩhi amĩ sahi aimĩ atiwĩ nepĩ, amĩ sahi ninjĩhauhi nĩnĩ kiyohĩpĩpa sapa kapa nahataapa sahi nasisoaari kaiwĩse. Sahi saiwa kaisaihi Autaahaatĩho maariho yatĩhi napaisaatĩtindĩhandamĩ tanyaaho, amĩ maariho napaisaatĩtindĩhandĩ nanyamisĩho sangisati maasi bĩmĩtaise.

Porihoai Andĩtĩwiwĩtandĩhapa Piripaihiya Nĩwusoasauhi Kandapĩ Ko Maaritati Kiyai Gaare Undĩndĩhandapĩhaare

¹⁰ Sahi nisapĩ nawĩho nanusoasohĩhopĩ nĩnĩ apĩpaahi awaindahandĩ maaritĩtĩ Awaishoai, “Kĩnyĩ gaahonje gaare,” undataato. So nawĩho netaati kiya nisapĩ waati gwĩnunyaawaawe, ndĩ maaritataayo. Sahi kiyaatĩnĩhi nisapĩ gwĩnunyaawaahandĩ kandĩ amĩ daihĩra nawĩho nanusoasĩtaatiwĩhĩra owetati nĩwipĩtĩhi kandapĩ windĩ namaanusoasawĩ amĩ namaaninyopo.

¹¹ Nĩnĩ sandĩ katotĩmandĩ amĩ nĩnĩ nawĩho owetihĩ kandapĩ naumwaarindĩ kandaamaato. Owetise. Nĩnĩ masĩhonya wonya isĩwatĩtĩ amĩ taahĩpĩpa wapa isĩwatataatisangĩ sandĩ kĩmba nisapĩ gaare, ndĩ maaritĩtĩhonĩne. Sandĩ amĩ apaapĩmaato. Nĩnĩ mmonĩtĩ netĩhonĩne, wapa taahĩpĩpaisahonĩnĩndĩ amĩ wapa nehi yahonyaisahonĩndaatisangisĩ sapa nisapĩ gaare, ndĩ bĩmĩtandĩ Autaahaatĩho netĩ nanĩsise. Nanĩsisi nĩnĩ nehi maaritĩto.

¹² Nĩngisĩ siyahaiwa nanoaipasĩhi aimĩ mmonĩtĩ netĩhonĩne. Nĩnĩ wiwetĩ wapa owehonĩnĩ apĩpaahi taanauhĩhonĩnĩndĩ, amĩ wiwetĩ nĩnĩ wapa taahĩpĩpa waati asakiyati ahĩnotahonĩndaatisangisĩ nga nanĩhaindĩ bĩpi bĩmaatĩhonĩne. Wiwetĩ nĩnĩ nandandĩhapa nga tisaitati ahotĩhi nandĩ amĩ wiwetĩ nĩnĩ nandandĩhapa apĩpaahi owetihĩ nehi japarĩ kiya janĩmasĩhandĩ kandĩ bĩpi bindataayo. Amĩ nĩnĩ wiwetĩ nandapa kahapaamapĩpa waati nĩnĩ nandandĩhamwaanĩ nusatĩpĩhaati noaipati ahotati, amĩ nĩnĩ nandapa amĩ wapa nĩnĩ nandĩ isĩwatĩtĩ ahotĩtandĩhapa apĩpaahi yatĩhtati nausetĩtati wĩndĩ gaametise. Saimainjĩhandĩ nĩnĩ bĩpi nisĩ maariho yatĩhi ipatisandĩ witĩtĩ bĩmĩtandĩ nahataapaatĩhapĩ aimĩ mmonĩtĩ netĩhonĩne.

¹³ Nĩngisĩ nahataapa noaipasĩpĩpa nga nĩnĩ netĩ amĩ kaito, amĩ Kĩraisihoo komĩ watĩpĩhanda nĩngisĩ andĩtĩniwahosĩ andĩtĩnihonĩho.

¹⁴ Amĩ sahi nisapĩ gaahati kaiwĩ gwĩnunyaapĩ nĩngisĩ apĩpaahi naanjanĩhi bimonĩhura andĩtĩniwĩtandĩhapa aimĩ mmonĩwĩ nanusoasawaayopo.

¹⁵ Sahi Piripaihiyaati aimĩ mmonĩwĩhiyaate. Nĩnĩ jĩhi wuwanihura napĩtĩ namasati sapĩhi Pĩwĩha Gaaha Wanĩha ausaahonĩho. Aindĩ amĩ kapĩhi Masetoniyaahanda namasi wiwaaraahapĩ niyonĩhi, amĩ nehi sahihi Kĩraisihomĩ isĩhiyaati nĩngisĩ nawĩho wapa andĩtĩniwati nĩtatamanĩtandĩhapa naninyawaayopo.

¹⁶ Nĩnĩ aunahĩpatĩ awaipati (taunĩhandĩ) Tesaronaikaahanda bindataati nawĩho wapa nisĩ ambĩpati nĩtatamanĩtandĩhapa owetihĩ nitandĩ bimonĩhi sahi wonjĩ taahĩwaiwaara jinjapĩhi nawĩho naninyawaayopo.

¹⁷ Sahi nĩngisĩ ambĩpatapĩhapa wapa naninyamĩ nutaatĩwĩ kandaamaato. Sahi samĩ gaahati kaiwĩ iparimatotĩhanda waati nga kaimĩ naisaihi amĩ sangi kandapĩ gaahandĩ wihoanĩhandĩ Autaahaatĩho kasisati nasamĩtandĩhandapĩ kandaato.

¹⁸ Amĩ sahi nisĩhapa wapa japĩhi nanĩmĩtaatiwĩ nanewaawaahi nĩnĩ kapa nahataapa aimĩ nga kamwaanĩ netaayo. Aindĩ amĩ kapaamĩ tiwatĩhaati wapa autaahtĩ waati wamaanĩ netaayo. Aindĩ aimĩ nahataapa netĩ nĩnĩ gandaayo, amĩ sahi wapa nawĩho Epapĩrotaitaasihoai nanunyohĩpĩpa aimĩ nesisanĩmiho. Sapa sahi nĩngisĩ naninyohĩpĩmba Autaahaatĩhoai dĩpumanĩtandĩ nandapa kohasĩpĩho wapa nga waamainjotĩhapa isĩhiya tĩhĩwĩ Autaahaatĩhoai nunyohĩpatamataiwĩ nunyauhi samĩ gaarehandĩ nunyohĩpĩpaapĩ ko komĩ ndĩmaahomwaanĩ noaipasĩhi sapĩ waati maaritati netaise.

¹⁹ Sahi saiwi kiyawaawaahi nyami Apiho Autaahaatiho Kiraishomihetapi komi ishiyaanangi nanyamitandihapa apipaahi gaahapa nyapi nanyamihainjipipa kaha-paamapipa asaketahosi sahi wapaapi nenoaahitohipipa kapa waati tisaahiwati sangisi nasamitaise ami sahi aimi noaipapi Kiraishomihyaatiso.

²⁰ Isi ami Autaahaatiho ami nyami Apihoai, kinyi gaahone gaare, undati asisi nahateweti nasisoari jinjapihi komi ambipati awaipati niwimaawaati mepi autaahe-waumwaitihaawo. Akite!

²¹ Sahi Autaahaatihomi ishiyaati nisataiwi Kiraishopi giwunyaahohiyihiyaati sapih bimohiyihiyaati Piripaihiyaatangisi ipotih nini ipihirete, satataato. Iyonhi ami nisi naisihiya nngisi anditinipi kimbhi maasi otipipati kiyohiyihiaisangi sangisi sasatiwi, "Naisihiyaate ipihirete," satawaatopo.

²² Aih ami ishiya usa awaisiho jiho Sisaaho Romihanda bindata nahataapipih jatisihomi otipipati kiyohiyihiya Kiraishopi giwunyaapihiyaasi kiyaisangisi sangisi sasatiwi, "Naisihiyaate ipihirete," satawaatopo.

²³ Nini sapi nyami Awaisiho Jisasi Kiraishoai piwaunditi nunjeniti gaapundataayo, ami ko sangisi jatatamanati gaahati kasisonhi sahi nga baiwi bimitaatiwo.

Korosihiyaapɪ Utɪpɪho Kɪmandɪ Korosihiyaapɪ Utɪpɪmandapɪ Nesɪpɪhande

Napwɪtohipɪpɪhɪ Porɪho konɪhɪ napwɪtatɪ bindataatɪ kɪmo utɪpɪmo jɪpatɪpiyataise 62 A.D. hura. Yapɪpatɪ Garesiyaahanda pɪwɪha asiwa nehɪha katɪwunjohɪpatamataiwɪ amɪ aunahɪpa Korosihandaahiyaatangisangi naasɪkatɪ kaiwɪ isɪhiyai katɪwunjawaapo. Katɪwunjohiyɪhiya usa sapɪhɪ napɪwɪ wɪnɪhapɪpa jɪhɪ japepɪhɪrohɪwaiwaapɪ kaiwa kiya japepɪhɪrɪto tɪwɪ kiya katɪwunjauhɪ kiya Korosihiya pɪwɪha akaahe, tɪwɪ gwɪnyaawaapo. Siyauhɪ Porɪho jɪpatɪpainɪmandɪ kiya pɪwɪha siyahaiwa wɪndɪ baiwɪ atɪthomaawiwɪ nehɪ Kɪraisihomɪ nausainjɪtɪhandapunɪ Komɪ watɪpɪhandapunɪ Sawa-hopunɪ gɪwunyaaitaatɪwɪ kaundatɪ Porɪho jɪpatɪpiyataise.

Korosiyaahiyaapɪ Pɪwɪha Napɪmasataise

Komɪ pɪwɪha namasatɪ kaundatɪ ipɪhɪrete undatɪ kaundisɪha (1:1-7)

Kɪraisihometirɪhɪretapunɪ amɪ ko nyapɪ kaimbɪpaapunɪ nunjatɪ kaundisɪha (1:8-2:19)

Wanɪhɪrɪ gaahɪretɪ bimɪtaapɪhɪretɪ siyate undatɪ kaundisɪha (2:20-4:6)

Porɪho komɪ pɪwɪha osasepɪhaatɪ owematɪ ipɪhɪrete undisɪha (4:7-17)

Kɪmandɪ Utɪpɪmandɪ Kɪraisihomɪ Isɪhiya Aunahɪpatɪ Awaipatɪ Korosihanda Bimo-hiyɪhiyaapɪ Porɪho Jɪpatɪpainɪhande

¹ Nɪnɪ Porɪhonɪnɪ Kɪraisɪ Jisaasiho nɪngi komɪ pɪwɪha awusaitandɪ kandatɪ natanoaasishonɪne. Autaahaatɪho sawaho maaritatɪ gwɪnyaasɪtɪhandaahɪ Kɪraisihomɪ nɪngi komɪ pɪwɪha otɪpɪpatɪ naninyatɪ natanoaasishonɪne. Iyataatɪ nyamɪ naisoho Timoteho nyamatɪyatɪ Kɪraisihomɪ gɪwunyaasɪho nɪngisatɪ maasɪ kɪmbɪhɪ kɪmore.

² Aihɪ nɪnɪ Timotehoaisatɪ maasɪ bindɪhaawɪ sahɪ Kɪraisihomɪ nɪwɪpinjawɪ koaisawɪ tɪmaamaitɪwɪ naasiyaatimaitɪwɪ, amɪ Autaahaatɪhomɪ isɪhiyaatɪ aunahɪpatɪ awaipatɪ Korosihanda bimohiyɪhiyaatapɪ kɪmandɪ utɪpɪmandɪ jɪpatɪpiyataayo. Jɪpatɪpiyataatɪ sangɪ yɪhoaanɪ sataha, nyamɪ Apɪho Autaahaatɪho sangɪ komɪ gaahandɪ kasisatɪ andɪtisaiwatɪ amɪ samɪ maarɪho omanjɪtɪtɪhɪ netɪ yatɪhɪsiwatɪ japatɪsatɪ napaisaatisamane, satɪhaato.

Yɪhoaanɪ Sapɪ Autaahaatɪhoai Gaahonɛ Undɪha Pɪwaundɪhaato

³ Yɪhoaanɪ Autaahaatɪhoai pɪwaundɪhaahura sapɪ nasisoaari gisunyaaha Autaahaatɪho nyamɪ Awaisɪho Jisasɪ Kɪraisihomɪ Sapɪhoai, 'Kɪnyɪ Gaahonɛ gaare,' undɪha pɪwaundɪhaayo.

⁴ Yɪhoaanɪ Autaahaatɪhoai, Kɪnyɪ Gaahonɛ gaare,' undohɪtɪmandɪ amɪ sahɪ Kɪraisɪ Jisaasihomɪ andɪtɪtɪwɪ gɪwunyaapɪ, amɪ sahɪ Autaahaatɪhomɪ isɪhiya nahatɪyai samɪ maarɪho nunyohɪtɪhandapɪ yɪhoaanɪ aimɪ atisɪha nehaawe.

⁵ Iyaha amɪ sahɪ wuwanɪhura jɪhɪ Pɪwɪha Wanɪha Gaaha sangɪ isɪhiya nesɪpɪwɪ kasatauhɪ, amɪ sahɪ atisawaawɪ kaapɪ pɪwɪha akɪtɪ akaahaare, amɪ isɪhiya akaahe tɪwɪ atiwɪ naitaatɪwɪhaare, tɪwɪ gwɪnyaawaayopo. Gwɪnyaawaawɪ amɪ kahapaamapɪpa gaahaiwa ipotɪhura sangɪ Autaahaatɪho nasamɪtandɪ nasamɪhanatɪ ahɪsihɪ yamɪhapataatɪhɪ ahisotiwaiwaapɪ akɪtɪ naito tɪwɪ sahɪ gwɪnyaapɪ jatawaayopo. Amɪ sahɪ saiwɪ jatawaahiyaatɪsɪ sahɪ Kɪraisihomɪ akɪtɪnɪhɪ watɪpɪtɪwɪ gɪwunyaapɪ amɪ Autaahaatɪhomɪ isɪhiya nahatɪyai maarɪho nunyawaayopo.

⁶ Iyataatɪ sa pɪwa wanɪha gaaha yapɪhɪ nahanda isɪhiya nesi daiwɪ ausaawaayopo. AUSAHAUHI isɪhiya taahiyɪhiya atiwɪ nepemaitɪwɪ ka pɪwɪha japepɪhɪrɪwɪ Kɪraisihomɪ gɪwunyaawaayopo. Gɪwunyaahauhɪ amɪ pɪwɪha Gaahaapunɪ amɪ Kɪraisihomɪ gɪwunyaahohiyɪhiyaamɪ pɪwɪha dahopa amɪ wapa kiya kiyohɪwaiwa nga tɪtɪhɪ noaipataise. Amɪ sandɪhɪ sahɪ wuwanɪhura pɪwɪha wanɪha gaaha Autaahaatɪho sangɪ sahɪ wapa gaahapa wɪndɪ kamaiwɪ nehɪhandɪ gaahandɪ kasindɪhandapɪ pɪwɪha akaaha namasawɪ atisauhɪ samɪhatɪhɪ gaahaiwa nasoaipasɪhɪ mmonɪwɪ nehohɪpatamatɪyatɪ kiyaisɪ nusoaipataise.

⁷ Iyataatɪ sa Pɪwɪha Wanɪha Gaahaapɪtaha Epapɪraasiho sangɪ ausaatɪ kasatatɪ katasataise. Katasisihɪ sahɪ ka pɪwɪha aimɪ atiwɪ mmonɪwɪ nehopo. Epapɪraasiho so Kɪraisihomɪ otɪpɪpatɪho gaahore, amɪ ko Kɪraisihomɪ otɪpɪpatɪ napaitatɪ kiyahoso. Amɪ ko nyangisatɪ Kɪraisihomɪ otɪpɪpatɪ nɪnawɪpɪhɪ kiyaahotɪhɪ nyahɪ koai nyamɪ maarɪho akɪtɪnɪhɪ nunyaahore. Iyataatɪ ko sangɪ biyatɪ jatatamanatɪ andɪtisaiwatɪ Kɪraisihomɪ otɪpɪpatɪ nyahɪ Kɪraisihomɪ otɪpɪpatɪhiyaanɪnɪ usaanamɪ aunahɪpatɪ netɪ samɪhatɪhɪ otɪpɪpatɪ kiyataise.

⁸ Iyataatɪ ko nyangi sahɪ Autaahaatɪhomɪ Itɪpɪho netɪ andɪtisaisɪhɪ Autaahaatɪhomɪ isɪhiyai maarɪho nunyohɪtɪhandapɪ kanyatataase.

Korosihiyai Autaahaathiho Anditiwitiwanditi Porihho Gaapundataase

⁹ Ami saiwa nahatewa sangi nasoaipasiwimaiwaapi yihooanji wuwanihura namasiha sapitiwihia atisohurruraapi windi namaamihaha kuraanjihihi nasisoaari sapiti Autaahaathihoai piwaundiha gaapundihaayo. Gaapisundiha Autaahaathihoai nunjenihayo, ko sangi anditisaiwati neti gisunyaahonihhi, ami sahi ko maaritatu gwinyaasipipa baiwi akitihihi mmoniwigi gwinyaapi nepi japepihihitaatiwo. Komitihiho sangi Autaahaathiho gaahaiwa gwinyaasiwaiwa samiti omanjitihihi, ami amitihihetiti neti gisunyaahonihhi sahi kaiwa tisaipiti nga naitaatiwo.

¹⁰ Saiwiti tisaipiti newaawiti Autaahaathiho isihia daiwiti bitoaitaatiwiti maaritatu gwinyaasirihihreti sahi japepihihitiwiti daiwiti bitoaitaatiwo. Aiwi ami sahi nasisoaari isihia yasaiti nehi gaahati kawiwiti, ami sahi Autaahaathihoapi mmoniwigi gwinyaahohitihihanditi waati awaaindemapi mmoniwigi gwinyaitaatiwo.

¹¹ Yihooanji sapiti siyaha gaapundihaayo, Autaahaathiho komiti watipihanditi gaahanditi awaindahanda sangi neti anditisaiwati watipihanditi apihaahi gaahanditi sangi nasanyati samiti maarihho omanjitihihi neti anditisaiwati watipisamaitando. Watipisamahonihhi anditihiwiti yaasati naanjihaiwa ami nasisesiwaiwa maaritiwiti nga nepiti bitoaitaatiwo.

¹² Saiwiti sahi maaritiwiti Apiho Autaahaathihoai, 'kinyiti gaahone gaare,' unditaatiwo. Ami ko sapiti gaahaiwa kahapaamapipa sahi naitaatiwiti nasamihainjipipa nga naitaatiwiti sangi neti anditisaisihhi sahi gaahapa kaiwiti japepihihiraawaayopo. Isi kapa sahi komiti isihia komiti nausainjitihihandatihi bimohiyihiyaisawiti maasiti naitaapo.

¹³ Iyataati ami ko Autaahaathiho nyangi asihatinidihanditi Bwaasirihihiti jatindihandaatihapi tinjaati nuwati nanyamaati, ami komiti Mwaaho ko maarihho apihaahi aungwohanditi numwisihho Jisasi Kiraishiho nausainjitihihandisati komiti isihiyai iwinjatisawihiyaamihihooanjenyamataise.

¹⁴ Ko Autaahaathihoami Mwaaho nunyanati nyangi nanyamaati ami nyami maipihaiwa ko nenyamataise.

Kima Pihia Kiraishihopuni Ami Komiti Otikipatihiyaapihaare

¹⁵ Kiraishiho Autaahaathihoamatayahore. Iyati ko Autaahaathihoami titihhi siwipate. Isi isihia Autaahaathihoai windi mausonawaahanditi kandi Kiraishiho utaahoematati yapimbatapihihi noaipati bimisura isihia koai usonawaawiti komihetapi Autaahaathihoapi mmoniwigi gwunyaataataise. Iyataati Autaahaathiho kahapaamapipa nahataapa kiyati ahaimbipa kapa sangi noaipasuraapi Kiraishiho Autaahaathihoami Mwaaho jihoematati aunahipati neti ko jihhi bimisihosi, ami nahataapa Autaahaathiho kiyati ahaimbipai nusatipihatihi autaahti mitihho jihoematati bindataise.

¹⁶ Iyati kimihko Jisasi Kiraishihomiti watipihandaahi kahapaamapipa nahataapa yamihapataatihuni ami yapipataapihuni ahotimbipa kiyati ahiyataise. Iyati ami nahataapa auta ahotihhi nyahi nyami ndihaara nga biyaati mmonihohipipauni, ami wapa auta windi ahimotihhi monihohipipauni nahataapa Autaahaathiho kiyati ahiyataise. Iyati ami nahataapa Autaahaathiho kiyati ahaimbipaamihatihi wiwa itipihho yamihapataatihapihaiwa enjerihia, ami itipihho wiwa watipihaiwa watipihandisahaiwa ami wapa kahatamatipetahaiwa watipihaiwa watipihandisahaiwai maawiti kiyati ahiyataise. Saiwa Kiraishihooisatuni ami kopuni Autaahaathiho kiyati ahiyataise. Ami kaiwa nahatewa Kiraishihoai neti niwimaati koai ambipati awaipati numwitaatiwiti Autaahaathiho komiti Mwaaho Jisasi Kiraishihopiti kiyati ahawisataise.

¹⁷ Iyati Kiraishiho saiwa kahapaamapimba nahataapa sangi noaipasura jihhi ko bimisihore. Isi ko Kiraishihopiti nahataapa Autaahaathiho kiyati ahawimbipai ko Kiraishiho sawaho neti itatamanati anitisati isiwatati jatihi, ami kapa neti kapaami ahotimbipihhi titihhi komiti ikwihiraathiti itatamanjatihi ahotimiti notaise.

¹⁸ Iyataati ko Kiraishiho komiti ambipatami mitihho awaisihho jihore. Iyataati komiti ambipati sati isihia nahatiya kopiti gwunyaahohiyihiyaare. Iyati isihia nahatiya kopiti gwunyaahohiyihia kiyati maariwiti mbipa ditihihiti nepiti, ami asiyihiyaimatiwiti bimohitihihandamiti ko sawaho tanyaahore. Ko kiyaisi kiyaaami maariwiti ditihihiti mbipa nepiti maariwiti asiyihia daiwiti bimohitihihanditi asisiha nahatewetiti nunyataise. Kiyati koai iwinjapepihihitiwiti asiyihiyaimatiwiti nepaitaatiwihandapi ko Kiraishiho namasati kiyati jihoematiti animwaahipatombi isihia napopiti nanoposohiyihiyaami jihho ko nepataise. Ko jihhi nepasitimanditi ami ko nahataapa kahapaamapipaamuni ami isihyaamuni awaisihho jihoematati aunahipati jihhi naitande.

¹⁹ Ami sandihhi Autaahaathiho sawahometirihihiretihiwai nahatewa ko gwinyaati kiyati jati mmonati maaritiwaiwa nahatewa kaiwaanhihi komiti Mwaahomihetihi ahionihhi komiheti tisaitati ahotitanditi Autaahaathiho maaritatu gwinyaataate. Siyataati ami

Autaahaatiho komi Mwaaho K'raisihomiheti tisaahiwati ahiyataise. Ami Mwaaho komi Sapihometirihiretihaiwa neti Autaahaatihometatहतितando.

²⁰ Iyati kahapaamapipa nahataapa yapipataapihuni ami yamihapataatihuni aho-timbipa neti Autaahaatiho sawahoapihi kapaisati komi maariho timaamaitati yatihuriipisanati ami napaisaatititandi komi Mwaahoai nehi iwinjasihipi ititih atawihateti napoti jtipati nuhaataise. Aihisati jtipati K'raisihonuhaasipitaahi Autaahaatiho isihiyaisuni, ami kahapaamapipaisuni neti sawahoapihemati piwaundati kiya isihyaapuni ami kahapaamapipaapuni koaisi apowihimanditwisati itihundati tiworihomainjitiitandi namati komi maariho yatihiwitati napaisaaitandaise.

²¹ Iyataati ami sahihi jihura Autaahaatihooapihapi kaanihi nawisawi sangi yandih Autaahaatihomitiworisaatimatiwi bimambiwihyaate. Aiwisahi yandih bindawaawi maipihaiwa gwinyaaapi ami kapa sahi gwinyaaahohipipa kiyawaayopo.

²² Sahisaiwi bimauihi ami K'raisihopi ititih atawihateti nimaatati napotaise. Napwihiko napwihihanda Autaahaatiho sangi nasamaati komi naisihyaatesamati piwaasatati nahosisataise. Ami sandi ko sasindimandi ko sangi nasamaasi sawahoaapihi niyonihisahi noaipapi ko sawahomihyaatimatiwi ititih gaahiyaati saasanothahiyaati komi ndiheti ainahiyihyaatimatiitaawe.

²³ Ami sahi satiwinyangi K'raisihojapihi nanyamaitandi napotaiso, tiwi andititiwi kopipiwiha waniha gaaha sahi atisohihaapi gwunyaapi bitotawaawaaho. Iyataati piwiha sa waniha gaaha sahi atisohiha ka ami isihya nahatiyai kaundiwi katiwunjauhi nahataapihi atiwinepi kaapi gwinyaaahuihi, ami nini Porihoninisangipiwiha sa K'raisihopihia ausaitandi K'raisihohinihi komi otipipatihoninimatataayo.

Porihok'raisihomisihiyai Anditiwiitandi Otipipati Kiyataise

²⁴ K'raisihopigwunyaahohiyihia siya K'raisihosawahomiambipatamataiwihiyaare. Kiya saiwikomi ambipati ikwauhiyaasi nini kiyai iwitatamaniti anditiwiitandi nini ambipateti apipaahi yaasati tiwati miniwihaiwa taati wani nini nehohiwimaiwa maarititi netaayo, ami K'raisihomiambhiya kopigwunyaahohiyihiyai anditiwiitando. Iyataati saiwa nini ambipati yaasati tiwati miniwihaiwa nehohiwimaiwa K'raisihosawahoaisangitaati netaise, ami nini ambipati koaisati timaamaitohitihanda noaipati komi ambipati ikwauhirimatahatiso. Nisihetapi K'raisihokomi ambipati yaawati tiwati muruwahaiwa kopigwunyaahohiyihiyai iwitatamanati anditiwiitandi nesiwaiwa sangineti ami sangi owetise. Isi ami nini nawahonisi ambipati yaasati tiwati miniwihaiwa nehohiwimaiwa K'raisihonini koaisati maasi timaamaitohitihandi sangineti owemasiwaiwa nini neti gaamaitandi taati netaayo.

²⁵ Nyahi Judaahiyaanamidawaapihiyaatangi komipiwiha kasatiti anditisiwitandi Autaahaatiho komi otipipati ngingi naninyati nanimhainjhi noaipati sami otipipatihoninimatataayo. Komi piwiha nahata kaanihi gaamati sangi kasatitendo.

²⁶ Komi piwiha sa isihya nahatiya jihuraahiya windi ausaati nunjati kamundati noasati isiwati bimainjati wani kimura komi isihiyai auta ausaimanati nunjati kaundishihaaro.

²⁷ Iyataati komipiwiha sa isihya nahatiya jihuraahiya windi atihomiwi ami moniwihaaire, ami ko kiyai windi nunjati kamundiho. Sawaho maaritati gwinyasitihandaahi nyahi komi isihyaani K'raisihopigwunyaahohiyihiyaanangi komipiwiha jihura noaasandisiha Autaahaatiho wani aini neti nanyisataise, ami nyahi mmondihaaawo, piwiha sa apipaahi gaahaasi isihya nahatiya nahataapihiyai iwitatamanitandihaaaso, taato. Iyataati piwa sa jihura noaasandinjhaare toha siyahaapito. K'raisihowani yaho sami maarihooatihi bimoti ami sangisatindaise. Ko siyati sami maarihooatihi bindataati ipotihura komi apipaahi gaahaiwa yamihapataatihi sahi naitaatiwi jaawi bimitaatiwi ko taati sangineti tisamanataise.

²⁸ Aihisami nyahi K'raisihomiotipipatihiyaanini piwiha ko K'raisihopihia isihya nahatiya nehi ninaasiyaisaahihiyiyandihia auta ausaawaati wapa sapa sahi kaiwise undaati kaundaati, ami kataunjawa ami wapa sapa sahi windi kamaiwise, undaati winihundihaato. Siyahaawi ami amitiha gaahaiwa biyaati gwinyaawaati ginyunyaatitandi Autaahaatiho nanyamisihaara isihiyapiwiha ausaawaati auta kaundaati winihundaati ami katawaunjhaayo, ami isihya ninaasohi ninaasaami Autaahaatihomimaaritati gwinyasipipa kiya ninaasiyaahi kaiwi bitoaitaatiwihapa wapaapi kiya windi nenoaahitati, ami nasetimetiwami K'raisihohaisawi timaamaitiwi utahonehi naasomataiwi noaipaitaatiwo.

²⁹ Ami saindi isihya nahatiya ninaasohi ninaasaamihi neti K'raisihohaisati timaamaiti wisasisaninihi kiya Autaahaatihomihapa wapaapi windi nasetimetahiya

noaipataatwihandapɪ nɪnɪ Kɪraisiho nɪngi andɪtɪniwatɪ komɪ watɪpɪhandɪ nanɪmindɪhandaahɪ otɪpɪpatɪ apɪpaahɪ watɪpɪhatɪ katɪ nɪnɪ watɪpɪndɪ kɪyataayo. Kiyonɪhɪ nɪngi Kɪraisiho komɪ watɪpɪhandɪ nanɪnyatɪ andɪtɪnisɪtɪhandɪ auta noaipataise, nɪnɪ otɪpɪpatɪ kiyohɪrɪhɪretapo.

2

Nyahɪ Kɪraisihopɪ Watɪpɪtaatɪ Gɪwunyaawaatɪ Pɪwɪha Jaipɪpai Tiwandawaa-maitɪhaawo

¹ Amɪ nɪnɪ sangisunɪ amɪ Kɪraisihomɪ isɪhiya aunahɪpatɪ awaipatɪ Reotesiyaahandaahiyaaisunɪ, amɪ Kɪraisihomɪ isɪhiya usa nahatiya nisɪ ambɪpatɪ ndɪmaahomwaanɪ maanohohiyɪhiyai maawɪ andɪtɪwiwɪtandɪ nisɪ andɪtatɪ napamatɪ dɪpɪwaatohɪtɪhandapɪ sahɪ gɪwɪnyaitaatɪwɪ kasatɪtandɪyo.

² Nɪnɪ saindɪ kiyohɪtɪmandɪ amɪ sahunɪ kiyaunɪ sahɪ nahatiyaatɪ samɪ maarihoaatɪhɪ omanɪtɪtɪhɪ sahɪ andɪtɪtɪtaatɪwɪhandɪ tisaitɪwɪ nepɪ amɪ sahɪ Kɪraisihomɪ isɪhiyaatɪ baiwɪ tɪmaamaitɪwɪ maariho namɪndaatɪwe. Aiwi sahɪ Kɪraisihopɪ gɪwunyaahohɪtɪhandɪ andɪtisaiwɪtandɪhandɪ gaahandɪ gɪwɪnyaitaatɪwe. Aiwi amɪ siyawaawɪ kandaahɪ sahɪ Autaahaatɪhomɪ pɪwɪha noaasandisɪhaamɪ tanyaahaapɪ baiwɪ mmondaatɪwe, Kɪraisiho sawaho Autaahaatɪhomɪ pɪwɪha noaasandiwaaiwaamɪ tanyaahoso.

³ Komɪhetɪ Autaahaatɪhomɪ pɪwɪha gaahaiwa amɪ gaahandɪ gɪwɪnyaitɪhaahaiwa nahatewa tisaitatɪ noaasandataise, nawɪhomɪ anɪpɪpɪhɪ nawɪho waatɪ tisaitatɪ ahotipata-matiyato.

⁴ Utaaho wo sangi pɪwɪha atɪpatɪ nasanyatɪ kasatatɪ jaipɪpa kasatɪtandɪhandapɪ pondihɪ amɪ nɪnɪ pɪwɪha sa kandaato.

⁵ Amɪ nɪnɪ sangisatɪ maasɪ wɪndɪ bɪmimonɪhɪ sahɪ nisɪ ndɪmaahomwaanɪ ambɪpatɪ wɪndɪ maanohopo. Saiwɪ wɪndɪ maanohauhɪhandɪ kandɪ nisɪ maariho sangisatɪ maasɪndaise. Iyataatɪ amɪ nɪnɪ gɪwɪnyataatɪ saindɪ gɪwɪnyataayo. Nɪnɪ sangisatɪ maasɪ bindataatɪ sahɪ watɪpɪhiyaatɪ tɪtɪhɪ watɪpɪtɪwɪ bitotawaawɪ Kɪraisihopɪ watɪpɪtɪwɪ gɪwunyaahauhɪ jasotɪ maaritataayo.

Isɪhiya Akɪtɪ Asɪtimatɪtaatɪwɪhandɪ Jisaasihomɪhetɪ Tisaitatɪ Ahondaise

⁶ Amɪ sahɪ Kɪraisɪ Jisaasihoai aimɪ numwaapɪ koai samɪ awaisɪhoemapɪ kopɪ gɪwunyaawaayowɪ sahɪ komɪhetɪ wɪrandɪwise. Koaisawɪ maasɪ nasisoaarɪ daiwɪ bitosawise.

⁷ Aiwi komɪhetapɪ sahɪ kopɪ gɪwunyaahohɪtɪhandɪ andɪtɪtɪtaatɪwɪhandɪ nepɪse, ipatɪ katamɪ dampatɪ tambatɪhɪrɪ mɪhaapɪ baahɪ yapɪpataatɪhɪ naihɪ watɪpɪhatɪ tɪtɪhɪ ahɪtɪpatamataiwo. Amɪ anjaanɪ yasɪha watɪpɪhaasɪnɪ watɪpɪhaanɪ anɪmatɪndipatamataiwo. Aiwi pɪwɪha wanɪha gaaha Jisasɪ Kɪraisihopɪ sangi katawaasasohɪhaapɪ andɪtɪtɪwɪ gɪwɪnyaapɪ amɪ akɪtɪhaaso tɪwɪ anɪtɪwɪ isɪwatɪwɪ, amɪ jinɪapɪhɪ kiyaatɪnɪhɪ Autaahaatɪho nyamɪ, 'Apɪhoai gaahone gaare,' undɪwise.

⁸ Sahɪ baiwɪ jatɪnɪwo, amɪ isɪhiya usa isɪhiyaamɪ nehɪ gɪwɪnyaahohɪwaiwa jaipɪpa ausaapɪ amɪ pɪwɪha nehɪhaiwa taanauhɪha kasatisaihɪ amɪ sahɪ wiwa kaiwa atɪwiwɪ iwinɪjapepihɪrɪtaawo. Isɪhiya siyohiyɪhiya nehɪ kiyaamɪ saisatoya isɪhiyaamɪ pɪwɪha gɪwɪnyaahohɪwaiwa amɪ itɪpɪho maipɪhapa yamɪhapa tɪwɪpatunɪ amɪ yapɪpataapɪhunɪ jatimbɪpaamɪ gɪwɪnyaitaatɪwɪhandɪ nepɪhaiwaare. Kɪraisihoapɪhapɪ ko gɪwɪnyaasɪtɪhandɪ kiya saiwa nepɪhaiwaamaahe. Owetise.

⁹ Sahɪ sawanaatɪ aimɪ mmonɪwɪ gɪsunyaatahiyaate, Kɪraisiho nyahɪ isɪhiyaanamɪ ambɪpatɪ netɪ akɪtɪnɪhɪ utaahoematiho. Satɪ komɪ ambɪpatɪ utaahomɪhatetɪ Autaahaatɪhometirɪhɪretɪhaiwa nahatewa tisaitatɪ ahondaise. Ahotihɪ amɪ Kɪraisiho Autaahaatɪhomatɪyahore.

¹⁰ Iyataatɪ Kɪraisiho kahatamatɪpetimbɪpa nahataapa watɪpɪhaiwa watɪpɪhandisahaiwaamɪ mɪtɪho jɪho awaisɪhore. Sahɪ Kɪraisihomɪhiyaatɪtɪhɪ amɪ sangi Autaahaatɪho asɪtimatɪtaatɪwɪhandɪ nasamihɪ, amɪ sahɪ sandɪ asɪtimatɪtaatɪwɪhandɪ apɪpaahɪ nga tisaipɪ newaayopo.

¹¹ Iyataatɪ amɪ sahɪ Kɪraisihoaisawɪ tɪmaamaitɪwɪ komɪhetɪ wɪrandohɪtɪhandɪ sahɪ noaipapɪ aimɪ samɪ ambɪpatɪ namandipapɪ ahoandahiyaatamatetawaayopo. Amɪ sandɪhɪ ambɪpatamɪhandɪmaahe, isɪhiya namandipatohɪrɪhɪreto. Kɪraisiho sawaho sandɪ sangi kasisataise. Iyatɪ samɪ maariho jahɪho maipɪhaiwasatɪ Kɪraisiho nesamataise.

¹² Iyataatɪ sahɪ waapoho nehoaura Kɪraisihoaisawɪ tɪmaamaitauhɪ Autaahaatɪho sangi netɪ Kɪraisihoaisatɪ maasɪ anɪmwaahɪpatopɪ yasamwaasɪhiyaatamatetawaayopo. Iyataatɪ amɪ Autaahaatɪho komɪ watɪpɪhandɪ Kɪraisihoai japɪhɪ anɪmwaahɪpatombɪ

ahowimati numwaasitihandapi sahi giwunyaahohitihanda Autaahaatih komi watipihanda sangi maawi Kiraishihoaisati japihi animwaahipatombi ishihiya napohiyihiyaamihatihapi ahosimati nasamaasihyaatamataiwi noaipawaayopo. Sahi waapoho nehohura sandi sangi sasimatataise.

¹³ Ami Judaahiya Autaahaatihomi ishihiyaami dawaataatapihyaati winihapipa Autaahaatihom Mosesihoetapi komi ishihiya Judaahiya numwimbipa sahi moniwi owehiyaate. Saiwi jihura sahi maipihaiwa titihimetihiwai kihaiwa kihaiwa kiyauhi kaiwa sangi neti tiwati yasamwaasih sam maarihoaatih napomawaayopo. Sahi saiwihiyaati setahiyaatitihand kandi Autaahaatihom sangi neti Kiraishihoaisati asihihiyaatesamati asitimatitaitiwhand nasanyataise. Iyati Autaahaatihom nyami maipihaiwa titihimetihiwai nahatewa nenyamataise.

¹⁴ Winihapipa kapaaraahi Autaahaatihom nyangi sanyatati sahi sam maipihaiwaapi piwiha naitaatiwo, nyatati jipatipaihi jipatipindati kapa nyangi neti kapaami otitih nanyapuwati nyaiwatati nyami maipihaiwa autemati nanyisataise. Kapa siyati piwiha naitaatiwo, tati jipatipindimbipa nahusamati Autaahaatihom kapai kapaami watipihandisati neti owemataise. Neti nahusati owemati Kiraishihom ipi titih atawihateti tipimandaataise. Kiraishiho nyapi ipi titih atawihateti napwisuro.

¹⁵ Iyati Kiraishiho napotati japihi nepasura Autaahaatihom itipihom watipihaiwaami watipihandi neti kandinhi yatihiwati owemati, ami wapa wapa watipihandisahaiwasangi tiwati ipatisati owemataise. Sandi aut Kiraishihom ipi titih atawihateti Autaahaatihom satati, nin nahataapa kahatamatipetihapa watipihaiwa kaiwaami watipihaiwa nahatewa titi ipihatindi yatihiti nehihaiwemati owemataayo, tati ishihiya neti nunjataise.

Nyahi Kiraishihoaisati Aimi Napowaamihayoni Winihapipa Wiwa Nyangi Windi Titihemaanyamaitaise

¹⁶ Isi ami sahi utaaho woai nehi nanihaiwi iwinjasaihi ko sangi ikwisisati samaasatane, sahi nandapa waapoho naniwuni ami namandaatiwuni winihapipa ahotimbipa windi minjapepihiririwi ami asisihai awaiwaiwa Autaahaatihom gwinyaapi gaapunditaitiwhuraapi winihapipauni, ami waatihom wanho asoho noaipasura Autaahaatihom gwinyaapi, 'kinyi gaahone gaare,' undiwi gaapunditaitiwi winihapipauni ami asisihai ikindaatiwhaami winihapipauni windi minjapepihiro, satato.

¹⁷ Saiwa ami wapa akipipa ipoti noaipaitandihaiwa taati napihihaiwaami nehi suwipati jhi nasataise. Saiwaami titih akipipaahi Kiraishihom. Kiraishihom ami ko sangi japihi nasamaati nasamaasi Autaahaatihomihini deti niyataise.

¹⁸ Utaaho satati, sahi nin kasatohirihireti Autaahaatihom gwinyaapi gaapimundopo, satsishoi sahi naingapi windi maawinjasawi atihomaawiwise. Utaaho wo sasatishoaiso, nin kasatohirihireti ipatisaniwi yamihapataatihapi itipihyaapi atotipiwesawi kiyaami ambipati niwimapi gaapimundiwi ami sam ambipati tipimupwi yaawihandi windi namunyopo, satsishoi sahi windi atihomaawiwise. Ami sohi wiwa akipipa tanyaaha owehandi nehi koai naimaatati genanataiso. Ko yapepati yapenati mmosirihiretapi naimaatati genanataise. Iyataati ko wiwa mmonahaiwaapi kandaase. Iyati ko maariho jahihomihaiwa japepihirati amitiha gaahandi gwinyaatihoniniso, tati naimaatati kandaase. Isi ami sahi koai nehi nanihaiwi iwinjasaihi ko sangi neti windi maasapatisane.

¹⁹ So saiso Kiraishiho nyami mitihhoaisati timaamaitirihira daihira aimi namasih neti niwipitihihore. Ami so mitihom ko ambipati nahatepi jatati nandapa ami waapoho nunyataise. Nunyati anditati usetihom nahotaaha nahandi biyati bitati ambipati ahendaise. Ami ambipati Autaahaatihom kati gwinyanati watipititandi gwinyaati maaritirihireti gwinyanati noaipati watipititando.

²⁰ Sahi aimi Kiraishiho napwisura koaisawi maasi napomawaawi itipihom yamihapati ami yapipati jatimbipaami watipihandaatih bimimopo. Saiwi windi itipihom watipihandisahapaami otitih bimimowi sahi napindapi winihapipa wapa satahapa,

²¹ Kinyi kimba wapa mipe, kinyi nandapa sapa nepi namaanime, kinyi yahapa wapai isipi namumwatime, tihapa taawi japepihiroro?

²² Winihapipa sapa wapaapi katimbipaahi kapa nyahi newaati kapaara wapa otipipati nunya kiyaati ami nanihonih keti kuraanhi neti nopisasinati owetitandihapaapi kandaase. Iyataati nehi ishihiya kiyaami gwinyaahohitihanda winihapipa saiwa katiwi wisasawi ahiyaw japepihiririwise, nyatauhi nyahi ishihiyaanini japepihirihayyo.

²³ Iyataati ami ishihiyaami piwiha winihapipa sapaahi yamaati tiwatihaati nga nyangi neti anditinyaihonih Autaahaatihom giwunyaawaati gaapundaati, ami nyami

ambipati yatih newa iphatisaati tiwa muwaati yaawihandi numwitihaahireti noaipataise. Setih am i shiya saiw gwinyaaawaayopo, winhapipa sapa amitha gaahaiwa gwinyaaahohirihireti noaipati ishiyai gwinyaitaatwihandi gaahandi nunyataise tiwi gwinyaaawaayopo. Iyataahandi kandi winhapipa saiwa maarho jhom maaritati gwinyasaiwaiwa newaati yatihwa iphatitihaawi windi nga anditimaanyaiwataise.

3

Nyahi K'raisihooisaati Maasi Aimi Jap'hi Nep'haayo

¹ Autaahaatiho sangi K'raisihooisaati maasi aimi ahosimas'hiyaatisi, am sahi m'haati yam'hapaatihi K'raisihoo komi gwitihoatihi Autaahaatihom gaatihiraihoaanj bimimbip'hi kahapaamap'hi ahotiwaipaaiwi daapi, am kaiwet sam maariho amitha gwinyaaahohit'handi nausawi mwitipisawi ahiyawise.

² Sam maariho amitha gwinyaaahohit'handi nahandi m'haati autaahi K'raisihoo bimimbip'hi ahotiwaipeti mwitipisawi nausawi ahiyawise. Aiwi sahi maapi yapipatambihaiwet windi nausawi ahiyaw minjatiwise.

³ Am sahi utaaho wo napomasihi kom ambipati yapipataatihi yamwaahauhi noaasandipatamataiwi aimi napomapi K'raisihooisawi maasitiwi komiheti noaasand'wi Autaahaatihoisawi timaamaitawaayopo.

⁴ Sahi saiw K'raisihomiheti ishiya windi maason'hauhihandi noaasand'wi Autaahaatihoisawi timaamaitauhi K'raisihoo sahi asiy'hiyaati bimohit'handami sawaho tanyaaahore. Sahi komiheti noaasandohi K'raisihooi Autaahaatiho neti ishiyaami ndiheti ausaimanati auta natausaasonihi nasati yapipataapihi noaipahon'hura sangisangi koaisawi maasi komi apipaahi awaindihandi otiwa kambwaati awaindihandi nausainjithandisawi noaipataapo. Noaipasahi am ishiya kiyaami ndihaara sangi K'raisihooisawi ahoyawi jasondaapo.

Nyahi Maar'ho Jah'ho J'homihapa Namawaati Maar'ho Asoho Waniho Newaati Wanihiyaanimat'haayo

⁵ Isi am sahi sam maariho jah'ho j'homihapa maip'hapa apipaahi titihmetihapa maapi yapipatambihapa windi kamaiwi namapise. Nin sandi siyahiwa k'imaiwaapito ushiya ashiya namaatohit'handami ipaahaapi kiyaami ambipati kihiyaisawi timaamait'wi am ainjotahaiwa wiwa kaiwi am maip'haiwa pihitiwi kaitaatiwi kiyaami omanjit'hi windoti ngoti nehotati, am ishiya usaam'hapaapi nyamapaatit'ando, tiwi maariho omanjit'hi windosit'handapito. Sandi ishiya usaam'hapaapi maariho omanjit'hi maahoaipati nanaapw'it'handi sandi autaahaatiho jaipit'hai mepi autaahapumapi gaapundohit'handamatiyahande.

⁶ Sahi saiw saiw windi kamaiwise, am Autaahaatihoi atihomaawiw koai nepumapi ishiya saiw kiyohiy'hiyaapi apowih wihoan'handi naw'homatiyati kiyai ipot'hura numw'it'handi y'handi aimi taati nasataise.

⁷ Sahi j'hura sam maariho j'ho jah'hoatihi bimohura ishiya saiw kiyohiy'hiyaisawi maasitiwi sikaiwa kaimbiw'hiyaate.

⁸ Am wanihi sahi saiw nahatewa kaiwaan'hi namamapise. Sangi aposindihandi am sam maariho omanjit'hi nasinaamasit'handi, am sam maariho maip'ho ishiya usa nepi nopisando tiwi m'imaipaiwi gwinyaaahohit'handi, am utaaho wopi ishiya ko gaahoe tiwi gwinyaaahohit'handi nepi nopisasiwi koai ambipati maip'hati ishiyaami ndiheti numw'it'and'wi gwinyapen'wi isiwatawa katoh'waiwa, am sam maarihoatihi maip'haiwa apipaahi ainjotahapa gwinyapi maahomwaan'api katoh'waiwa kaiwaan'hi namamapise.

⁹ Sahi ninaason'hi am ninaasaan'hi sam nais'hiya K'raisihom'hiya usai p'w'ha jaipund'wi kaund'wi kaman'wise. Am saiw sam maariho jah'ho j'hom'haiwaahi sahi aimi namamapi maariho waniho asoho nesihyaate.

¹⁰ Aiwi sahi aimi noaipati wanihiyaati asiy'hiyaatimatawaayopo. Autaahaatiho sawaho sangi neti wanihiyaati asiy'hiyaatesamataise. Iyati Autaahaatiho nasisoaari sangi wanihiwa gaahaiwa pihit'hi kasisati nasanyati neti gisunyaataise, kaiwa gaahaiwa wanihiwaahi sahi jinjapihi gwinyaitaatiwo. Ko saiw gaahaiwa wanihiwa kasisati neti gisunyaas'hi gaahaiwa wanihiwaahi gwinyapi noaipati wanihiyaatimatiwi Autaahaatiho sangi kiyati ah'isis'hometir'hi retap'haiwa taawi newaayopo, am siyawaawi sahi apipaahi ak'it'nihi kop' gisunyaaton'hi mmondaatiwo.

¹¹ Am k'mandi sangi taati kasimatindimandi kandapi sahi Autaahaatihomi ishiyaati K'raisihom'hi nais'hiyaati mmotin'wi jat'nohir'hi reti saiw noaipawaayopo. Sahi usaati Judaahiyaanam dawaatapihiyaati metiwi, am usaati tit'hi sangi Judaahiyaati metiwi,

Nyah+Is+hiya Usais+Maar+ho Akit+in+hi Numwit+haawo

¹³ Iyataati am+ san+ wongi utaaho wo wapa maip+hapa kahison+hi kopi p+wi+ha waisap+hon+itapaapaah+ am+ gaas+ am+ sand+ maip+handam+ naanj+iwiwa k+ny+ nep+ aw+it+map+ utaaho maip+hapa kahis+hoai kapa kahimb+pa nepumape. Sam+ maip+haiwa Awaisho Kiraisi jisaasio aim+ nesamas+hiyaatis+ am+ sir+ k+ret+ s+ikawi+ usa sangi maip+hapa kasisoh+p+pa nepumapise.

¹⁵ Ami siyati K'raisino sangi neti yat'h:siwati napaisaatisamasahi, ami sahi yat'hitiwi napaisaati napairh:reti windi tunniwi ikwiniwi itih:maniw bimaawise. Saiwi binyaihi ami sandi K'raisino komi maariho omanititih titih yat'hiwitati napaisaatiindhandi sangi nasamindhandi sangi sami maarihoat'hi jainjatane. Ami sikaiwi sikireti daiwi windi tunniwi muniwi itih:maniw ususaati yat'hi napaisaati K'raisihom i shiyaati (nehi sangi samhaphi) bimitaatiw Autaahaathi gaatai nasamaati nasamahanati neti ahosih:hiyaatiso. Sahi bapaiwi nasisoaari Autaahaathihoi, 'k'inyi gaahonge gaare,' undiwise.

¹⁷ Aiw+ sam+ p+wa+ha kat+wa+ am+ p+waato+h+haaraahuni, am+ sam+ ot+p+pati
kiyoh+waiwaaraahuni, am+ wapa wapa nahataapa sah+ kiyoh+p+pa Awais+ho
Jisas+ K+raisihom+ amb+pata kaiw+ am+ kom+ amb+pati sati kataah+ nyam+ Ap+ho
Autaahaati+hoai saund+wise, 'Kiny+ gaahone gaare,' und+wise.

¹⁸ Sahi ashiyaati ushiyai namaatohiyhiyaate, sami s'woyaami p'w'ha atiwiwi kiyaami asimwaati:thi p'nuw'se, ami ushiya siya sahi namaatiw' nususasaatami an'p'p'hi jatawaawi sapa saithaawo t'w' p'w'ha kiya j'himatiw' katawaatowo. Sahi saiwi saitaatiw' Autaahaati:ho mmonataati gaare, ami sahi aimi K'raisihoi nunyan'wi n'wipinjaw'hiyaaso.

¹⁹ Sahi ushihiyaati aimi namaatiwthiyaate, sami siwaasihiyai wapa waapthundiwi kiyaami maariho omanitithi neti niwinaamanahireti wapa kawiw kamundiwise.

²⁰ Manyinyaaate, sahi sami s'niya japiyaami kasatohipipa nahataapa atiwiwi kaiwi kiyaami otit'hi pinuwise. Sahi manyinyaaati K'raisihoi nunyan'wi kopi gwunyaahohiyi'hiyaati sami s'niya japiyaami p'wiha kasatohipipa nahataapa kapa kaitaat'w'handapi Autaahaatiho maaritati komi maar'ho w'witataise.

²¹ Sahi manyinyaaami sapiyaate, sami manyinyaaami maar'ho oman'it'it'hi nepi n'winaaman'wi nusop'asaw' it'hi'it'wi apowitand'hi retemaapise. Ami wiwa kiya saiwi it'hi'it'wi, ami nyahi wapa gaahapa nga w'ndi kamaito, tiwi gwinyapendaawo.

Otipipatihiyaapun' Ami Kiyaami Awaisaw'hiyaap' Poriho Katind'handap'haare

²² Sahi otipipatihiyaati utaaho wo sangi nasamaati nehi komi otipipatihiyaatesamati jainjaati bimihi koaisaw' bindawaaw' komi otipipati naw'ho owehati kawiso-hiyi'hiyaate, sangi jainjatis'hom' p'wiha kasatimb'ipa nahataapa atiwiwiwise. Ami sahi wiwa saiwi gw'nyaapi nyangi nyainjatohiy'hiya nyapi satiwi, nyami otipipatihiya k'imiya gaahiyaare, tiwi ginyunyaito tiwi kiya sami awaisaw'hiya jainjatohiy'hiya deti bitosaihi'huraah'hi otipipati napait'wi kaitaawo. Sahi saiwi w'ndi kamaiwi am' kiya deti bitotawa jainjasaihi'huraaro e am' kiya kaan'hi waaph'it'it'wi maas-injasai'huraisangi napait'wi kiyaami otipipati nasisoaari kawiwise, ami sahi sami Awaisiho Jisasi K'raisihopi nga gaahireti ko gaahosi nyapi maaritit'aiso tiwi gw'nyaapi kiyawaayowo, am' nehi is'hiyaah'hi sapi kiya otipipati nga kanyisawaayopo, tiwi sapi maarit'wi jasondaat'wi sahi kiyawaamaayowo.

²³ Isi otipipati witi witi kiyawaahati baiwi napait'wi naw'haiwi kaiwise. Iyawaawi sahi is'hiya Awaisiho Jisasi K'raisihomi otipipati kawisohiy'hiyaamataiw' sangi jainjatohiy'hiyaami otipipati kawiwise, am' is'hiya nehi is'hiyaami maapi otipipati kawisohiy'hiyaamataiw' sahi w'ndi kamaiwise.

²⁴ Ami sahi sangi jainjatis'ho K'raisihomi otipipati ak'it'inihi kawisawaayopo. Isi am' sahi gw'nyaapise. Ko Awaisiho sawaho sahi otipipati kop' kawisohip'ipaapi wihoaan'ihapa naw'homatiyati Autaahaatiho K'raisihomi is'hiyai numw'itand' nam'hanati ahaimb'ipa gaahaiwa nasam'itaise. Am' sahi K'raisihomi otipipatihiyaati'it'hi ko sangi ak'it'inihi jainjataiso.

²⁵ Autaahaatiho is'hiyaami kiyoh'waiwa nehi naaso naasom'hetemati tiwitapaati naasaipiti kati kiyati usonaahosi am' utaaho wo maip'handi kais'hoai kamwaan' wihoaan'ihandi yaaw'ihandi Autaahaatiho numw'itaise, naw'ho otipipati wapa kaimb'ipaapi wihoaan'ihapa nesipatamatiyato.

4

¹ Sahi iwinjatohiy'hiyaate, sami otipipatihiya naw'ho namepi nehi'handi sami otipipati kasiwi nehi otipipati'hat'maimatohiy'hiyai sahi gaahati kawiw' it'it'hi gaahireti gaahapa kapaara sami otipipati kasitaat'w'ihapa nunyaw' iw'itataman'wise. Sahi sawanaati aim' mmon'w'hiyaate, sangisangi nehi'hat'maati sami otipipati'hat'maamataiw'hiyaatangi jainjatis'ho K'rais' Jisaasiho yam'hapataat'hi bindataise.

And'ititaat' Gaapundaat' T'it'hi Dait'haawo

² Sahi w'ndi namopi am' w'ndi ik'maan'w' naingaapi jatawaaw' mw'itet'wi and'itati napamapi kiyaat'inihi gaapund'wise. Sahi Autaahaati'hoai p'waundoh'ip'ipaapi aha-paapi p'waundaati gaapund'haayono, tiwi sami am'it'ha biyati nga jainjapwaaton'hi gw'nyaapise. Gaapundawaaw' gaarehandisaw' ahoyaw' Autaahaati'hoai saund'wise, 'k'iny' gaahone gaare,' und'wi p'waund'w' gaapund'wise.

³ Autaahaatiho nyangi nyatatananati and'tinyaiw'itand' sahi nyapimaaw' gaapund'wise. Ko daih'ra nuwati japwaahon'hi nyahi K'raisihomi p'wiha ausaitaan' sahi koai nunjen'w' p'waund'wise. P'wiha sa K'raisihop'ha j'hura noaasandisiha wan' aim' auta noaipas'haaro. Iyataati am' p'wiha is'hiya atiwi naitaat'w'handapi poundih' n'ngi kiya nan'puwawaayopo.

⁴ Sahi nisapi gaapund'wise, am' n'ni Autaahaatiho komi p'wiha awusaitand' gw'nyaati maaritir'hi'it'hi baindi nga awusaitaano.

⁵ Sahi is'hiya K'raisihopi w'ndi g'maawunyaahohiy'hiyaisaw' bindawaahura sami am'it'ha gaahireti gw'nyaapi am' it'it'hi gaahireti'hi sahi wapa kiyawaahapa kiyaami nd'it'hi kaiwise. Asisiha auhurura wura sahi mmon'w' is'watop'ipa nepi namih'it'wi baiwi is'watawaaw' K'raisihometir'hi'it'hi'it'hi kop' g'maawunyaahohiy'hiyai p'waund'w' nunjawise.

⁶ Iyawaawi sahi nasisoaari p'wiha nehi gaahaah'hi katiwise. Iyawaawi p'wiha is'hiya atitaat'wi maaritoh'haah'hi nasisoaari katiwise. Aiw' sahi baiwi gw'nyaapise,

isithiya sangi (wapaapi) nasisehohiyihiyai kiya nasisehohiipaami wihoanhandi tithi gaahireti kiya nga gwinyaitaatwihireti kaundiataatwo.

Poritho Tikikusiya Onesimaasiyai Natausaasihi Maisahuri Korosihandaahapi Nomaise

⁷ Nini otipipati kiyohipatapi Tikikusiho nahataapa sangi kasatitaise. Tikikusiho so nyamatiyati Kraisihopi gwunyaahosi nyami naisoho akohore. Iyati ko nyangisati maasi otipipati kiyataise. Iyati ami ko Awaisihomi otipipathi akoho otipipati nga napaitati kiyahore. Iyati ko nyangisati maasi otipipati ninawiphi kiyohiyihyaanini koai maarho biyaati nga nunyaahore.

⁸ Nini Tikikusihoai nandusaasohitmandi tanyaaaha kimaape. Ko sapi kiya ninapitaiwi bindawaayopo, tati daayati sangi jati jasondande. Iyati ami ko sangi Porithoaisawihiya saiwi saiwi bindawaayopo satonih, ami sahi nisapuni naisihya Kraisihomi otipipati nngisawi maasi kiyawa bimohiyihyaapuni sahi gwinyaitaatwihandi nepi mmondaatwe. Iyati ami ko sangi anditsaihonih sami maarho wisaitonih sahi japih maarititaatwo.

⁹ Nini Onesimaasihoai Tikikusihoaisati maasi nandusaasataayoni kuri sangisenda maasi napitaise. Onesimaasiho so nyahi kimbihyaani Kraisihomi naisihyaani maarho apipaahi nga nunyaahore. Iyati ko apipaahi gaaho napaitarhore. Iyati ko sahi sawanaati Kraisihopi gwunyaahohiyihyaati Korosihyaatamihore. Nyahi Kraisihomi otipipathiyaanini kimbihyaani Onesimaasiho apipaahi gaaho napaitarhotih kopu nga gwinyaawa usonaati koai autaahi newa isiwataahore. Ko Tikikusihoaisati maasi sangisenda napitaise.

Poritho Kraisihomi Naisihya Korosihiyai Gaahuraare Undataase

¹⁰⁻¹¹ Utaahingwaasi murimngwaasi nngisawi nngi anditinipi otipipati maasi ninawiphi kiyaati Autaahaathiho komi isihiyai winjatindihandi newaati awaindewaa-maati kiyohingwaasi Judaahiyaanamihingwaasi nehi murimngwaasihhe. Nehi singwaasih nngi nga baiwi itatamaniw anditiniwawaayopo. Iyataati ami sikingwaasi maawi gaahuraare satawaatopo. Kingwaasami wo Arisitakaasiho nngisa maasi naputha bimohiho sangi gaahuraare, satataase. Iyati ami kiyaami wo Maakiho Banapaasihomi sanaimwaaho sangi gaahuraare, satataase. Iyataati so Maakihopi piwiha aimi sangi kasatonih (ami ko sangisenda nasonaahi sahi koai baiwi usonwi numwapaase). Ami kiyaami wo Jasitusiho (ami piwiha Grikhaara Jisaasiho tiwi ambihitiwiho) koai maawi sangi gaahuraare, satataase. Nehi singwaasihhi Judaahiyaami otathihapi (nepemaitiwi) Jisaasihopi gwunyaapingwaase. Singwaasi nisi maarho omanititih nepi usaniwi winipi yatihinipi gaanmawaayopo.

¹² Iyataati Epapiraasiho sahi sawanaatami naisoho sangi gaahuraare, satataase. So Epapiraasiho Kraisihomih Jisaasihomi otipipati kawishore. Iyataati ko nasisoari sapi anditititi mwitipisati gaapisundati Autaahaathihoai piwaundati nunjenataise, ko sangi neti anditsaihonih sahi sami Kraisihopi gwunyaahohithandi anitiwi isip bitopi, ami Autaahaathihomihaiwa wapaapi sahi windi nausetihimetiwi gaatiwi, ami Autaahaathiho gwinyaat maaritimbipa nahataapaapi sahi nga mmondaatwo.

¹³ Ami nini niwahonini Epapiraasihoai iwinjahonih sangi jatatamanati anditsaiwitandi otipipati andititi napamati waati kairihiretapi nini sangi akite ndi kasataato. Sahi Kraisihomi isihyaati aunahipati awaipati Korosihandaahiyatangsuni ami Kraisihomi isihya aunahipati awaipati Reotesiyaahandaahiyaisuni, ami aunahipati awaipati Iraporisihandaahiyaisuni jatatamanitandi Epapiraasiho otipipati waati asakiyati pihititi kiyataise.

¹⁴ Ami nisuni nngisawi maasi kimbih bimohiyihyaamuni timbipaapi nyainjatisiho ami nyahi koai maarho apipaahi awaindihandi nunyaati biyaati gwunyaawaati usohohiho Rukihouni ami wo Demaasihouni kuri sangi gaahuraare, satamaase.

¹⁵ Nyahi kimbih bimohiyihyaanam ngaahuraarehandi nyami naisihya nyamataiwi Kraisihopi gwunyaahohiyihya aunahipati awaipati Reotesiyaahandaahiyaisuni, ami Kraisihomi isihya Kraisihomi naisaamaati Nimbaahaatami anhipathi ahoyanwi Autaahaathihomi piwiha kanwi Autaahaathiho mepi autaahepumapi piwaundiwi nahowisohiyihiyaisuni kanyundiwi nunyawise.

¹⁶ Sahi Korosihandaahiyati kimandi utipimandi awitiwi atiwi owetanihi, ami Reotesiyaahandaahiyaisangi nahatiyaami otihaati awitiwi atitaatiwi kiyaapi nusoasawise. Awi ami nini utipihandi Reotesiyaahiyapi nusoasasohithandisangi, ami sahi nepi awitiwi atiwise.

¹⁷ Saiwi ami sahi Arikipusihoai saundiwi kaundiwise. Ami kinyi Awaisiho Kraisihomihaisapi timaamaitip bindapaapi kopu otipipati kawitaapi gi nangimhanwi

nahinyohipatamihioaanj kinyi mtiho nusoasapi kaimbi gaamapi owemape undiwise.

¹⁸ Nini Porihonini niwahonini nisi ikwira utipimandi kimandi sapi jipatipiyataayo. Ami sahi satiw, Porihon sawaho komi ikwira utipimandi kimandi akiti jipatipiyataise, tiwi mmondaatiwo. Nini daahi naputiti bindataayoni ami sahi nisapi wini nanipimimatiwi baiwi ginunyaapi gaapundiwise, ningi Autaahaatiho anditiniwati nitatamanitando. Ami nyami Awaisiho Kiraisi Jisaasiho sangi gaahandi kasitandi nini sapi gaapisundataayo.

Tesaronaikaahiyaapɪ Utɪpɪho Jɪho Kɪmandɪ 1 Tesaronaikaahiyaapɪ Utɪpɪmandapɪ Nesɪpɪhande

Porɪho aunahɪpatɪ Tesaronaikaahanda pɪwɪha ausaatɪ bimainjati kapɪhɪ namasi dosi aunahɪpatɪ Korindɪhandaahapɪ notaise. Notɪ kapɪhɪ Korindɪhanda bindata utɪpɪmandɪ kɪmandɪ jɪpatɪpiyahande. Komɪ jɪpatɪpaisura 52 A.D. hura jɪpatɪpiyataise. Kiya Awaisɪhopɪ wɪndɪ japɪhɪ namaapɪtaise, tɪwɪ gwɪnyaapɪ nanɪpimatauhɪ kandapɪ utɪpɪho kɪmo jɪpatɪpiyahore.

1 Tesaronaikaahiyaapɪ Pɪwɪha Napɪmasataise

Porɪho kiyai ipɪhɪrete undisɪha (1:1)

Kiyaamɪ gwɪwunyaahotɪhandunɪ amɪ kiyaamɪ gaahaiwa kiyohɪwaiwaunɪ kaiwaanɪhɪ kaimɪ niyauhɪ Porɪho usonataatɪ kiyaapɪ maaritatɪ kiyai netɪ mepɪ autaa-hemwasɪtɪhandapɪha (1:2-3:13)

Porɪho saiwiɪ saiwiɪ baiwiɪ kaiwiɪse undatɪ kaundisɪha kiya baiwiɪ gaahɪretɪ kiyotɪhandapɪha (4:1-12)

Awaisɪho japɪhɪ nasonɪhura saiwa siyatɪ noaipaitaise undatɪ jɪpatɪpaisɪha (4:13-5:11)

Awaisɪho japɪhɪ napɪtandɪhandapɪ baiwiɪ andɪtɪwɪ jaawɪ bimɪtaatɪwɪhandapɪ kaun-datɪ komɪ pɪwɪha owematɪ osasepɪhaasɪha (5:12-26)

¹ Nɪnɪ Porɪhonɪnɪtɪhɪ Sairaasihotɪhɪ Timotehotɪhɪ maawɪ bindɪhaawɪ kɪmo utɪpɪmo nɪnɪ Porɪhonɪnɪ nyamɪ Apɪho Autaaahatɪhomunɪ Awaisɪho Jisasɪ Kɪraisihomunɪ kindaramɪhiyaatɪ Tesaronaikaahanda bimohiyɪhiyaatapɪ jɪpatɪpiyataayo. Aisɪ Autaa-haatɪho gaahandɪ nehɪ sangɪ nasanyonɪhɪ sahɪ naanɪatɪ yaasahaiwa namepɪ bɪpɪ maarɪho naasohɪtanɪhɪ napaisaatɪ bimɪtaatɪwe.

Kɪma Pɪwɪma Isɪhiya Aunahɪpa Awaipatɪ Tesaronaikaahandaahiya Andɪtɪwɪ Jisaasihopɪ Gɪwunyaapɪ Tɪtɪhɪ Bimauhɪ Porɪho Kiyaapɪ Maaritaise

² Iyataatɪ yaingwanaannɪnɪ gaapundɪhaahura nahatewetɪ sapɪ Autaaahaatɪhoai, 'kɪnyɪ gaahone gaare,' undaatɪ gaapundɪhaayo.

³ Iyataatɪ sahɪ Apɪho Autaaahatɪhomɪ ndɪhetɪ saiwa kiyohɪwaiwaapɪ gwɪnyaahaayo. Sahɪ Jisaasihopɪ baiwiɪ tɪtɪhɪ gwɪwunyaapɪ tɪtɪhɪ ainahiyɪhiyaatɪ bindawaayopo. Aiwɪ bindawaawɪ sahɪ isɪhiyai maarɪho nunyohɪtɪhandaahɪ isɪhiya Jisaasihopɪ gwɪwunyataatɪwɪ otɪpɪpatɪ kaiwiɪ andɪtɪwɪwawaayopo. Aiwɪ sahɪ baiwiɪ andɪtɪwɪ nyamɪ Awaisɪho Jisasɪ Kɪraisɪho japɪhɪ nyangi nanyamaitandɪhandapɪ jaawɪ bindawaayopo.

⁴ Isɪ naisɪhiyaatɪ nyamataiwɪ Kɪraisɪhopɪ gwɪwunyaahohiyɪhiyaate, sangɪ akɪtɪ Autaa-haatɪho maarɪho nasanyataise. Nasamihɪ sandapɪ nyahɪ aimɪ mmonaatɪ gwɪnyaahaayo, sahɪ noaipapɪ tɪtɪhɪ komɪhiyaatimatɪtaatɪwɪ jɪhura Autaaahaatɪho aimɪ ahɪsɪhɪhiyaate.

⁵ Aihɪ sandapɪ mmonɪhaawɪ nyahɪ Autaaahatɪhomɪ pɪwɪha Jisaasihomɪ kaiwaiwaapɪha nehɪha ausaawa kasatahaamaato. Owetise. Autaaahatɪhomɪ watɪpɪhandaahunɪ Itɪpɪhoraahunɪ ausaahonɪhɪ Itɪpɪho koraahɪ pɪwɪha akɪtɪhe, tɪto ta netɪ gɪsunyaataise. Iyataatɪ sahɪ aimɪ nyahɪ sangɪ andɪtsaiwɪtɪhaawɪ sangisaatɪ jɪhura maasɪ bindɪhaawɪ sahɪ nyamɪ daayaatɪ bimohɪtɪhandapɪ gaahandɪtɪhɪ, pɪwɪha akɪtɪhaare, tɪwɪ mmonɪwɪhiyaate.

⁶ Aiwɪ sahɪhɪ nyahɪ kiyohɪtɪhandunɪ Awaisɪhomɪ kaindɪhandunɪ sahɪ naasɪkatɪ kaiwiɪ japepihɪrɪwɪ kaiwɪhiyaate. Aiwɪ sahɪ Autaaahatɪhomɪ pɪwɪha nehauhɪ kandapɪ isɪhiya usa naanɪatɪ yaasahaiwa sangɪ nasanyauhɪ sahɪ maaritɪtaatɪwɪhandɪ Itɪpɪho nasamihɪ maaritɪwɪ pɪwɪha newaayopo.

⁷ Aiwɪ sahɪ isɪhiya yapɪpatɪ Masetoniyahandaahiyaunɪ yapɪpatɪ Akaiyaahandaahiya Jisaasihopɪ baiwiɪ gwɪwunyaahohiyɪhiyai sahɪ kiyohɪpatɪ katɪ japepihɪrɪwɪ kaitaatɪwɪ nunjawaayopo.

⁸ Iyataatɪ sahɪ baiwiɪ bimohɪtɪhandaahɪ Awaisɪhopɪha pɪwɪha sahɪ ausaahohɪha nehɪ yapɪpatɪ Masetoniyahandaahunɪ Akaiyahandaahunɪhɪhɪ notaamaise. Owetise. Aunahɪpɪ nahatewaara sahɪ baiwiɪ Autaaahatɪhopɪ gwɪwunyaahotɪhandapimaawɪ notaise. Isɪ nyahɪ wɪndɪ samɪ gwɪwunyaahotɪhandapɪ isɪhiyai kamundɪto.

⁹ Iyataatɪ jɪhura nyahɪ sangisenda nasonɪhɪ sahɪ nyangi, 'nga nasawaayopo,' tɪwɪ nanyamaahohɪtɪhandapɪ isɪhiya kanyatawaatopo. Iyatɪ sahɪ autaaahatɪho jaiwɪtɪwɪhopɪ gwɪwunyaapɪ kiyohɪwaiwa ahosumwapɪ Autaaahatɪho akɪtɪho asohoematatɪ jinjapɪhɪ bimisɪhopɪ nepemaitɪwɪ gwɪwunyaapɪ komɪ otɪpɪpatɪhiyaatimatauhɪ isɪhiya kanyatawaatopo.

¹⁰ Iyataati Jisaasiho jihura napwihⁱ Autaahaatiho japⁱhi jomaahipataatⁱhapⁱ ahowimatⁱ numwaataise. Iyataati Jisaasiho so Autaahaatihomⁱ apowindihandⁱ nanyamⁱtotⁱhandaatⁱhapⁱ biyaatⁱ gⁱwunyaahohiyⁱhiyaanangi nanyamaitandⁱhore. Aihⁱ sahⁱ so Autaahaatihomⁱ Mwaaho katothopⁱ yamⁱhapataatⁱhapⁱ napⁱtaiso, tiwⁱ baiwⁱ jaawⁱ bimauiⁱ isihⁱhiya nyangi kanyatawaatopo.

2

*Porⁱho Aunahipatiⁱ Tesaronaikaahanda Jihura Otⁱpⁱpatiⁱ Kaindihandapⁱ Tesaron-
aikaahiya Gwⁱnyaitaatⁱwⁱ Kaundataase*

¹ Iyataati naisⁱhiyaatⁱ yaingwanaanamataiwⁱ Kⁱraisihopⁱ gⁱwunyaahohiyⁱhiyaate, yaingwanaaniⁿ jihura sangisenda nasaatⁱ otⁱpⁱpatiⁱ kiyohⁱpatiⁱ nehⁱhatⁱ kiyahaamaayo. Owetise. Aihⁱ sahⁱ aimⁱ mmonⁱwⁱhiyaate.

² Iyataati jihura nyahⁱ sangisenda nasaatⁱ aunahipa Piripaihanda nyonⁱhi isihⁱhiya nyangi nyapⁱ manyⁱhaiwa nanyinyawⁱ sisipⁱnyatⁱwⁱ ambⁱpatiⁱ yaasⁱhaiwa nanyinyauhⁱ sahⁱ saiwaapⁱ aimⁱ gwⁱnyaapⁱhiyaate. Aiwⁱ kiya naanⁱatⁱ yaasⁱhaiwa nyangi nanyinyauhⁱhandⁱ kandⁱ Autaahaatiho andⁱtinyaisⁱhi windⁱ tⁱmaamahiyaatⁱ andⁱtitaatⁱ nasaatⁱ Autaahaatihomⁱ pⁱwⁱha Jisaasiho kaiwaiwaapⁱha sangi nyahⁱ ausaawaatⁱ kasa-
tahaayo. Kasatonⁱhi isihⁱhiya samⁱ usa, kamaatⁱwⁱse nyatⁱwⁱ nyapⁱhatisawaayopo.

³ Iyataati nyahⁱ sangisaapⁱhi nasaatⁱ Autaahaatihomⁱ pⁱwⁱha ausaahohⁱtⁱmandⁱ napindape? Sandⁱ nyahⁱ ngawⁱha titⁱhi metⁱha kasataatⁱ apⁱpaahⁱ ainjotatⁱ maipⁱhapa kiyaatⁱ sangi jaiwisatⁱtⁱhaawⁱ nasahaamaayo. Owetise.

⁴ Autaahaatiho nyapⁱ kiya andⁱtitⁱwⁱ nisⁱ pⁱwⁱha ausaahowo, tatⁱ komⁱ pⁱwⁱhaapⁱ nanyisesⁱhi nyahⁱ andⁱtitⁱhaayo. Iyahaawⁱ Autaahaatihomⁱ pⁱwⁱha ausaahaawⁱ isihⁱhiya maaritⁱto, taatⁱ gwⁱnyaahaawⁱ wasaahaamaayo. Autaahaatiho nyamⁱ maarⁱhoaatⁱhi gwⁱnyaahohⁱwaiwa nahatewa nyasosⁱho maaritⁱtandⁱ ausaahaayo.

⁵ Iyataati sahⁱ aimⁱ gwⁱnyaapⁱhiyaate, nyahⁱ jaiwⁱtaatⁱ atⁱpatiⁱ nasanyahaamaayo. Iyaatⁱ nyahⁱ sapⁱ nyamⁱ naisⁱhiyaimatⁱwⁱ nawⁱho nanyamⁱto, taatⁱ Autaahaatihomⁱ pⁱwⁱha ausaahaamaayo. Iyataati sandⁱ sataatⁱ gwⁱnyaahohⁱtⁱhandⁱ Autaahaatiho aimⁱ mmose.

⁶ Iyataati nyahⁱ yawanaanapⁱ Jisaasihomⁱ aposerⁱhiyaanⁱnⁱ awaisawⁱhiyaanisi nyamⁱ ambⁱpatiⁱ awaindepⁱnyamapise, sataatⁱ sangisunⁱ isihⁱhiya usaisunⁱ sasatⁱtⁱhatⁱ kati siyaatⁱ wⁱndo, taatⁱ kamaasato.

⁷ Iyataati jihura nyahⁱ sangisaatⁱ maasi bindⁱhaawⁱ apopaatⁱ waatⁱ maahai bipⁱ napaisaatⁱ iwinjaatⁱ bimipatamatiyaatⁱ napaisaatⁱ sangisaatⁱ bindⁱhaayo.

⁸ Iyahaawⁱ maarⁱho nasanyahaayo. Nasanyahaawⁱ Autaahaatihomⁱ pⁱwⁱha Jisaasiho kaiwaiwaapⁱhaahⁱhi kasatⁱhaamaato. Nyamⁱ bimⁱtⁱhaahandapⁱ gⁱmunyaawaatⁱ naanⁱatⁱ yaasahaiwaahⁱhi nehaawⁱ sangi maarⁱho nasanyahaayo.

⁹ Iyataati naisⁱhiyaatⁱ nyamataiwⁱ Kⁱraisihopⁱ gⁱwunyaahohiyⁱhiyaate, sahⁱ aimⁱ gwⁱnyaapⁱhiyaate, sahⁱ itⁱhiⁱwⁱ nandapa nanyamⁱtauhi yaingwanaaniⁿ otⁱpⁱpatiⁱ yaingwanaanamⁱ nandapa nawⁱhopⁱhatⁱ apatⁱhi otapⁱhaatunⁱ waatⁱ kiyahaayo. Kiyahaawⁱ Autaahaatihomⁱ pⁱwⁱha Jisaasiho kaiwaiwaapⁱha ausaawa kasatⁱhaayo.

¹⁰ Iyataati yaingwanaaniⁿ maipⁱhaiwa wⁱndⁱ kamaayaatⁱ tⁱtⁱhi ainahiyⁱhiyaanⁱnⁱ baiwⁱ Jisaasihopⁱ gⁱwunyaahohiyⁱhiyaatamⁱ ndⁱhetⁱ bimonⁱhi, akⁱte tiwⁱ mmonⁱwⁱhiyaate. Aihⁱ Autaahaatihoaisangi mmonahore.

¹¹ Iyataati utaaho wo komⁱ mwaahoai biyatⁱ kaundipatamatiyaatⁱ nⁱnaasiyaatangⁱ kasatonⁱhi aimⁱ gwⁱnyaapⁱhiyaate.

¹² Iyahaawⁱ yaingwanaaniⁿ sangi andⁱisiwaatⁱ saiwa titⁱhi Autaahaatiho sangi nausainjⁱtⁱhandunⁱ isⁱhiyai iwinjaatⁱ bimindⁱhandunⁱ nasamⁱtandⁱ ahⁱsisⁱho maarⁱ-
tirⁱhiⁱretⁱ bimaawise, satahaato.

*Isihⁱhiya Tesaronaikaahandaahiya Kⁱraisihopⁱ Gⁱwunyaahohiyⁱhiyai Isihⁱhiya Usa
Yaawⁱhaiwa Nunyauhⁱhandⁱ Kandⁱ Tⁱmaamahiyawⁱ Andⁱtitⁱwⁱ Bitohauhⁱ Porⁱho
Maaritataise*

¹³ Iyataati jihura nyahⁱ Autaahaatihomⁱ pⁱwⁱha kasatonⁱhi sahⁱ, Autaahaatihomⁱ pⁱwⁱhe, tiwⁱ newaayopo. Nehotⁱha sa pⁱwⁱha nehⁱ utaahomⁱhaamaahe. Owetise. Autaahaatihomⁱ pⁱwⁱha akⁱtⁱha newaayopo. Nehauhⁱ ka baiwⁱ gⁱwunyaahohiyⁱhiyaatamⁱ omanⁱtⁱtⁱhi taatⁱ gⁱsunyaataise. Gⁱsunyainjⁱhi sandapⁱ nyahⁱ gaapundⁱhaahura nahatewetⁱ Autaahaatihoai, kⁱnyⁱ gaahone gaare, undⁱhaato.

¹⁴ Iyataati naisⁱhiyaatⁱ nyamataiwⁱ Kⁱraisihopⁱ gⁱwunyaahohiyⁱhiyaate, sahⁱ isihⁱhiya Kⁱraisihopⁱ gⁱwunyaahohiyⁱhiya Judiyaahandaahiyaamatⁱyawaayopo. Aihⁱ Judiyaahandaahiya Jisasⁱ Kⁱraisihoisawⁱ tⁱmaamaitohiyⁱhiya Autaahaatihomⁱ pⁱwⁱha Jisaasiho kaiwaiwaapⁱha nehauhⁱ kiyaamⁱhiya usa kiyai yaawⁱhaiwa nunyawaayopo. Iyataati

sangisangi sam+hiya usa K+raisihop+ g+maawunyaahohiy+hiya naas+kat+ kaiw+ sangi yaas+haiwa nasanyawaayopo. Aih+ sandap+ Autaahaat+hom+ p+w+ha Jisaasiho kaiwai-waapi+ha aim+ newaayopo, taat+ gw+nyaahaayo.

¹⁵ Iyataat+ j+hura Judiyaahandaahiyaam+ satoya Autaahaat+hom+ p+w+ha atiwi+ nep+ ausaahohiy+hiyai yaaw+haiwa nunyaw+ tiwawaayopo. Aih+ kiyaam+ mwaayaisangi naas+kat+ kaiw+ Awaishiho Jisaasihoi sohoai timap+, am+ nyangi kiya pohip+nyiw+ nep+nyamawaayopo. Iyawaaw+ Autaahaat+ho maaritir+ih+ret+ kamaiw+ koai aho-sumwap+ isi+hiya nahatiyaam+ tiworisaimatawaayopo.

¹⁶ Tiworisaimatauh+ isi+hiya Judaahiyaamat+metahiyai Autaahaat+ho jap+h+ kiyai numwaito, taat+ Autaahaat+hom+ p+w+ha Jisaasiho kaiwaiwaapi+ha ausaawa kaund+to taatiyon+h+ Judaahiya usa Jisaasihop+ g+maawunyaahohiy+hiya saiwa kamaiw+ise, nyat+w+ nanyisapuwwaayopo. Nanyisapup+ maip+haiwa p+h+it+w+ kaim+ niyauh+ wan+ aim+ Autaahaat+hoai p+h+it+at+ apousataise.

Por+ho Tesaronaikaahiyai Jap+h+ Usondand+ Maaritataise

¹⁷ Is+ naisihiyaat+ nyamataiw+ K+raisihop+ giwunyaahohiy+hiyaate, Judaahiya Jisaasihop+ wind+ g+maawunyaahohiy+hiya yaingwanaani+ sangisaat+ maas+ bim+to taatiyon+h+ kiya naan+at+ yaas+haiwa nanyinyauh+ yan+ih+mawaat+ nasahaayo. Nasaat+ yaing-wanaani+n+ met+honya wonya saniya sapiya owehiyaamatiyaat+ bind+haayo. Iyahaaw+ yaingwanaani+n+ wind+ sangi maasisoni+haahand+ kand+ yaingwanaani+n+ sap+ p+h+taat+ gw+nyaahaayo. Gw+nyaahaaw+ yaingwanaani+n+ sap+ maari+ho t+nyatataise. T+nyati+h+ yaingwanaani+n+ nasaat+ jasondi+haaw+ waat+ gw+nyaahaayo.

¹⁸ Gw+nyaahaaw+ n+n+ Por+honi+n+ waat+ gw+nyaataat+ kurisat+ sangisenda maas+ jin+jap+h+ nap+it+ jasondondiyon+h+ Bwaas+ri+h+ri+ daih+ra nanyisapuwataise.

¹⁹ Iyataat+ ipot+hura Jisaasiho jap+h+ nason+hura kom+ nd+het+ yaingwanaani+n+ napin-dap+ maarit+haawe? Owetise. Sah+ p+w+ha atiwi+ giwunyaahoh+it+handapaah+h+ maarit+to.

²⁰ Iyataat+ ak+it+is+ sam+ kiyoh+waiwaapi+ isi+hiya mmonawaaw+ t+it+it+ih+ kanyatauh+ awaindi+hand+ maarit+haaw+ sangi jasondi+ha nap+it+haaw+ gw+nyaahaayo.

3

Por+ho J+hura Is+hiya K+raisihom+ Nais+hiya Tesaronaikaahiyaap+ Timotehoai Natausaasataise

¹⁻² Iyataat+ yaingwanaani+n+ wind+ maasisonaat+ bind+haaw+ maar+ho t+nyati+h+ Timotehoai sap+ natausaasahaayo. Natausaasahosah+ yawahuraan+ aunah+pat+ Aten+jhanda bind+haayo. Timoteho so nyam+ naisoho nyangisat+ maas+ Jisaasihop+ giwunyaahoh+hore. Iyataat+ ko nyangisat+ maas+ Autaahaat+hom+ p+w+ha Jisaasiho kaiwaiwaapi+ha ausaahore. Ausaahot+hi ko sam+ K+raisihop+ giwunyaahoh+it+hand+ and+it+isaiw+tand+ nyah+ natausaasahaayo.

³ Wiwa sah+ yaasat+ naan+haiwa nep+ jap+h+ t+mahaitauh+ sandap+ Timotehoai sap+ natausaasahaayo. Iyataat+ nyah+ Jisaasihop+ giwunyaahohiy+hiyaani+n+ Autaahaat+ho gw+nyaas+mumwaan+ kamwaan+ naan+at+ yaas+haiwa p+h+taat+ naito. Aih+ sandapi sah+ aim+ gw+nyaap+hiyaate.

⁴ Iyataat+ j+hura yaingwanaani+n+ sangisaat+ maas+ bind+haaw+ sataat+ kasat+haato, nyah+ K+raisihop+ giwunyaahohiy+hiyaani+n+ nahatiyaani+n+ ipot+hura naan+at+ yaas+haiwa p+h+taat+ naito, sataat+ kasatoh+ha ka kiyat+ noaipas+hi mmon+w+ gw+nyaawaayopo.

⁵ Iyataat+ sandap+ Timotehoai sap+ nandusoasataayo. N+n+ sangi maasisoni+n+ bindataat+ maar+ho t+ind+hi n+n+ kiya baiw+ Jisaasihop+ and+t+it+w+ giwunyaawaayond+ho, nd+ gw+nyaitand+ Timotehoai sap+ nandusoasataayo. Wiwa Bwaas+ri+h+ri+ at+ipat+ nasanyat+ p+w+ha kasaton+hi Bwaas+ri+h+ri+ nuwipinjaw+ kiyawaaw+ nyam+ p+w+ha kasatoh+waiwa neh+ not+ owet+it+ih+ sandap+ Timotehoai sap+ nandusoasataayo.

Timoteho Tesaronaikaahanda Niyat+ P+w+ha Gaaha Atisamap+ Jap+h+ Nasat+ Por+hoai Kaundi+h+ Por+ho Maaritataise

⁶ Nandusaason+hi nasat+ Timoteho sam+ kiyoh+waiwa mmonat+ atisamap+ jap+h+ wan+ kimo nasat+ nyainjataise. Iyat+ Timoteho sam+ kiyoh+waiwaapi+ha p+w+ha gaaha sata kanyatataase: kiya Jisaasihop+ baiw+ giwunyaapi, am+ isi+hiya usai maar+ho baiw+ nun-yawaayopo. Aiw+ kiya nyah+ maas+ kiyaisaat+ bimoh+it+handap+ gw+nyaawaaw+ nyap+ maaritawaayopo. Iyataat+ nyah+ kiyai usond+haaw+ waat+ gw+nyaahoh+it+handamataiw+ kiyaisangi kat+ kaiw+ nyangi jap+h+ nyasondaat+w+ waat+ gw+nyaawaayopo, nyatataase.

⁷ Iyataati naisihiyaati nyamataiwi Kiraisihopi g'wunyaahohiyihiyaate, yaingwanaani sapi wiwa maipihaiwa kaiwi japihi timahaitaawo, taati pihitaati maar'ho yiyahwi g'winyaawaati bimainjaati wani Timoteho sapi, 'kiya nga andititiwi bindawaayopo,' nyatati kanyatih komi piwahaara maar'ho winyaaitaise.

⁸ Iyataati sahi Awaisihopi andititiwi g'wunyaapi bimauihi nyahi gaaso, taati maar'ho witaati bindihaayo.

⁹ Iyataati nyami Autaahaatiho sahi andititiwi g'wunyaapi bimohitihandapi maarititihaahandi yaingwanaanangi nanyinyataise. Nanyamih yaingwanaanihi wihooanji Autaahaatihoai, 'kinyi gaahone gaare,' undihaato.

¹⁰ Apatihi otapihaati gaapundihaahura sangi nasawaati, ami sahi Kiraisihopi g'wunyaahohitihandi wapaapi windi nausetihimetitand nyahi sangi anditisaiwitihaawihandapimaawi gwinyaahaayo.

Por'ho Autaahaatihoai Yaingwanaanangi Nanyamaasi Isihiya Tesaronaikaahiyaapihi Numwe Undati Gaapundataase

¹¹ Iyataati nyami Apiho Autaahaatihouni nyami Awaisiho Jisaasiho nyami daihira sangisenda napitihaahira danyaahiwitaise.

¹² Iyataati nyahi sangi maar'ho nasanyohipatamataiwi sahi ishiya Jisaasihopi g'wunyaahohiyihiyaisuni usa baiwi gimaawunyaahohiyihiyaisuni maar'ho numwitaatiwihandi Awaisiho pihititi nasamitaise.

¹³ Siyati nasanyataati sahi gwinyaapi otipipati kaitaatiwihandi neti anditisaiwitaise. Iyataati ipotihura nyami Awaisiho Jisaasiho ishiya komhiyaisati nasonihura sahi Autaahaatihomi ndiheti ainahiyihiyaati gaahiyaati noaipapi bitoaitaapo.

4

Por'ho Kiraisihomi Isihiya Tesaronaikaahiya Itatamaniniwi Titih Bimaawise Undataase

¹ Iyataati nyamataiwi Kiraisihopi g'wunyaahohiyihiyaati naisihiyaate, jihura nyahi sangi aimi nahatewa Autaahaatiho maaritirihireti japepihir'wi kaitaatiwihaiwaapi kasato. Aih sahi aimi japepihir'wi kati kiyawaayopo. Aih wanisangi Jisaasihomi watipihanda biyaati kasatihaatonni saiwi waati baiwi kaiwise.

² Iyataati nyahi sangi jihura Awaisiho Jisaasihomi watipihanda piwaha kasatitihaawi kanyatih nasanyohihaapi aimi mmoniw' gwinyaapihiyaate. Aih kaapi gisunyaatitand jihaati kasatitihaawiyo.

³ Iyataati sahi noaipapi apiapaahiyaati kiyaatin'hi Autaahaatihomihyaatimat'wi, ami apiapaah gaahiyaati ainahiyihiyaati sami ambipati ushiya ashiya kihiyaisawi timaamaamaipi titih Autaahaatihomi ishiyaatimatoh'ihireti daiwi bim'itaatiwi Autaahaatiho maaritaise.

⁴ Isi ushiyaati aimi ashiyai nepi wirahohiyihiyaati ninaason'hi Autaahaatihomi ishiya kiyoh'ihireti kaiwi Autaahaatihomuni, ami ishiyaamuni ndiheti kinyi ninaason'hi kiwaamaati baimbi usopi nepi kaati autaah isiwatipi, ami iw'itatanapi kaatapi maar'ho gaaho saasanotati popitiho gwinyaape. Aimb kaatapi ishiya kiyaami kihiyaisawi timaamaitohiyihiyaam'ihireti kinyi g'munyaape.

⁵ Saiwi tihiya Autaahaatihopi gimaawunyaapihiya nan'haiwi ashiya kihiyai isipi ambipati timaamah'witaatiwihandapaah'hi gwinyaapi kiyohipatamataiwi sahi windi kamaiwise.

⁶ Iyawaawi sahi ashiya usaam'hiyai isipi kiyoh'waiwa ishiya usaam'hapa ikonihohipatamatiyahapaasi saiwa kamaiwise. Iyataati jihura yaingwanaanihi biyaati sasatihaato: Isihiya saiwa kiyohiyihiyai Autaahaatiho naan'ati yaaw'haiwa numw'itaise, satahaato.

⁷ Iyataati Autaahaatiho nyangi jihura ah'nyisataati kiya maipihaiwa kaito tati ah'nyisataamaise. Owetise. Titih biyaati ainahiyihiyaan'ni bim'it'haawi ah'nyisataise.

⁸ Iyataati ishiya sami usa kima piw'ima baiwi atihomiwi ahosumwawaawaahi sandi yaingwanaanangi ahosinyamawaamaayopo. Owetise. Autaahaatiho Itipihopi Gaahore tati nanyamisihoi ahosumawaayopo.

⁹ Iyataati sahi ishiya Jisaasihopi g'wunyaahohiyihiyai maar'ho numwitaatiwihandapi kasatitihati kati Autaahaatiho aimi neti gisunyaasi windi jihaati kamaasatito.

¹⁰ Iyawaawi sahi ishiya Jisaasihopi g'wunyaahohiyihiya nahatiyai yapipati Masetoniyaahanda bimohiyihiyai maar'ho aimi nunyawaayopo. Iyataati naisihiyaati nyamataiwi Kiraisihopi g'wunyaahohiyihiyaate, sahi baiwi waati maar'ho numwitaatiwihandapi biyaati kasatihaato.

¹¹ Iyataati sahi nahariwihaiwa kamaiwi napaisaati bimaawise. Iyawaawi ishiya usaami kiyohiwaiwaapi gaaro maipo, tiwi baahaiwi mausonwise. Iyataati jihura kasatohipatamataiwi sawanaatapihapaapi waati otipipati kaiwise.

¹² Saiwi kiyawaawaahi sahi windi wapaapi nenoaahmetitaise. Aisaihi ishiya Jisaasihopi gwunyaahohiyihiya sapi kiya gaahati kiyawaayowo, tiwi maarititaapo.

Porio Jisaasiho Japihi Napitandihandapi Tesaronaikaahiyai Kaundataase

¹³ Iyataati naisihiya nyamataiwi Kiraisihopi gwunyaahohiyihiya satiw, 'isihya napowawi japihi windi namepapi Autaahaathihoaisawi bimimitaapo,' tiwi gwinyaawaawi pihitiwi maarho asipiyohipatamatimaitaatiwi yaingwanaani ishiya napohiyihiyaapi sahi titihi gwinyaaitaatiwi kasatithaawiyi.

¹⁴ Iyahaawi nyahi Jisaasihopi napotati japihi nepasitihandapi aimi mmonaati gwinyaahaayo. Isi ishiya Jisaasihopi jhi gwunyaapi bimambwi napohiyihiyai Jisaasiho watiphandisati nasonihura Autaahaathiho ahowimahonih nepasaihi numwaitaise.

¹⁵ Aih yaingwanaani Awaisihomi piwih katisiha keti sataati kasatithaato: Awaisiho ipothura nasonih sura ishiya asiyihiya Jisaasihopi gwunyaapi bimohiyihiya jhi wendi siyihya Jisaasihopi gwunyaapi bimambwi napohiyihiyai nusatipapi naiwi Jisaasihopaihi noaipapi koaisawi namutandaapo. Owetitaise.

¹⁶ Otipipathi yamihapataathi bimisihho awaisihoi Autaahaathiho kaundonih ko otipihho kapaparhi ipohonih ngaatitaise. Gaatonih suraanih Awaisiho yamihapataathi namasi noatipaitaise. Noatipahonih ishiya Jisaasihopi gwunyaapi bimambwi napohiyihiya jhi nepaitaapo.

¹⁷ Jhi nepasaihi suraanih ishiya kopi gwunyaapi asiyihiya bimohiyihiyaun am napohiyihiyaun maasi ahoyainjaihi Awaisihomi watipihandaah numwaasi usondaatiwi naitaise. Iyonih nyahi Awaisihoaisaati maasi kiyaaninih jinjapihi bimito.

¹⁸ Isi sahi kima piwima Jisaasiho napitandihandapi kasatohima nahatiyaati Jisaasihopi gwunyaahohiyihiyaati sawanaati nepi ninaasonih ninaasaanih kanwi andititwise.

5

Porio Jisaasihomi Isihiya Tesaronaikaahiyai Jisaasiho Napitandihandapi Timaniinaati Jatiithaawo Undataase

¹ Iyataati nyamataiwi Kiraisihopi gwunyaahohiyihiyaati naisihiyaate, Awaisiho siyati ahura japihi napitaise, taati nyahi sangi wendi jipatiapiyaati kamaasatito.

² Iyataati utaaho ikondandihho napitaiso, tiwi wendi gwimunyaapi nehi nanihaiwi bimauih akohi apatinditih napipatamatiyati Jisaasiho ahura napitaiso, tiwi ishiya wendi gwimunyaapi nanihaiwi binyaihi Awaisiho nehi akohi napitaise, sataati nyahi sangi aimi kasatonih sahi gwinyaapihiyaate.

³ Iyataati ishiya Jisaasihopi gimaawunyaahohiyihiya, 'wani naanati yaasihaiwa naitihaahuraamaahe. Wani gaahure,' tiwi bimitaapo. Binyaihi kiayi neti nusopisatitandihand nehi keti noaipaitaise. Iyataati sandi apopaati waati maaha namwitandihandapi maahiwura yaasitandihand noaipaitaise, tati bimih yaawitandihand keti noaipasipatamatiyati noaipaitaise. Naanati yaawihaiwa siyati noaipahonih ishiya kaiwai nemapi wendi yamaanihmaitaapo. Nahatiya naanati yaawihaiwa naitaapo.

⁴ Iyataati naisihiyaati nyamataiwi Jisaasihopi gwunyaahohiyihiyaate, sahi asihatindihandaatapihaiwa kaiwi bindawaamaayopo. Isi asisihho Awaisihho napisura sangi neti yamaasimane, utaaho ikondandihho nehi akohi noaipataati ishiyai neti ko yawimasipatamatiyati. Owetitaise.

⁵ Iyataati sahi Jisaasihopi gwunyaahohiyihiyaati nahatiyaati nausainjithandamihyaati, am ipihho otapithaatapi ishiya wapa namoasawi nahataapa auta kiyohiyihiyaamataiwihiyaate. Iyataati sahani nyahun nyahi nahatiyaaninih wapa apatinditih ishiya noasawi kiyohiyihiyaamatiyaati kiyati bindihaamaayo. Iyaati sandaah nyahi asihatindihandaatiphihiyaaninihmaahe. Owetise.

⁶ Isi nyahi ishiya Jisaasihopi gwunyaapihiya nehi nanoposohiyihiyaamatiyaati nanowaatotithaawimaahe. Owetise. Nyahi biyaati itatamaninaati jatiithaawe.

⁷ Iyataati apatih sura nanoaitaatiwihuraare. Iyataati apatih sura am waapoho naharitaatiwihho nanwi naharitaatiwihuraare.

⁸ Iyataati nyahi nausainjithandamihyaane. Nyami amitha biyati nyainjapwaatonih biyaati gwinyaitihaawe. Iyaati nyahi itatamaninaati nyami piwih dahopa yatih ipatisanaati jatiithaawe. Iyaati nyahi nyami Jisaasihopi gwunyaahohitihanduni

²⁷ Nini Awaisiho Jisasi Kiraisiho maaritati sapi kiya saitotati gwinyaasirihi reti japepihiri komi watipihanda watipindi sangi sasatataato: Kimandi utipimandi awitiwi naisihiya Kiraisihopi gwunyaahohiyihiya nahatiyai ausaapi auta kaundiwise.

²⁸ Nyami Awaisiho Jisasi Kiraisiho nyahi gaahapa wapa kamaayaati nehi komi gaahandi nanyamindihandi sangisatitane.

Tesaronaikaahiyaapî Utîpîho Kapîho Kîmandî 2 Tesaronaikaahiyaapî Utîpîmandapî Nesîpîhande

Tesaronaikaahiyaapî utîpîho jîho Porîho jîpatîpiyatî nusoaasataise. Nusoaasatosatî otîhî masîwonjî bimainjatî amî kînaungwîha naasiketî amî utîpîho wo ipotîho nusoaasataise. Kiya satîwî Awaisîho aimî japîhî napise, tîwî katîwî yayauhî kandapî ko utîpîho japîhî wo jîpatîpiyahore. Jîpatîpiyatî biyatî nusesîpatî Awaisîho japîhî nasonîhura sapa siyatî noaipatî saimatîtaise, undatî kaundatî jîpatîpiyahore.

2 Tesaronaikaahiyaapî Utîpîho Napîmasataise

Porîho isîhiyai ipîhîrete undisîha (1:1-2)

Nyahî nahatiyaanî Awaisîhomî ambîpatapî naanjîhandî ambîpatî yaasîhandî nehaawaahî sandîhî gaare undisîha (1:3-12)

Autaahaathîhomî Itîpîho Gaaho kîmaapî yapîmbataapîhî ahotîshoai nemaitaise. Nemahonîhî sura ipotî Bwaasîhîramî watîpîhandî auta noaipaitaise. Saiwa siyatî sanotî owetanîhî Awaisîho japîhî napîtaise tisîha (2:1-17)

Autaahaathîhopî gîwunyaahohiyîhiyaamî gaahaiwa kiyohîwaiwa napotî owemetatî kaiwaanîhî ahotîmî none undisîha (3:1-15)

Porîho pîwîha owematî kiyai ipîhîrete undisîha (3:16-18)

Asisîha Autaahaathîho Isîhiyai Netî Tipîtapaatî Usondandîha Ipotîhî Noaipaitaise

¹ Nyahî Porîhonîntîhî Sairaasiyî Timoteyaatihî utîpîmandî kîmandî sahî Kîraisîhomî isîhiyaatî aunahîpatî awaipatî Tesaronaikaahanda bimohiyîhiyaatapî jîpatîpiyaatî nusoaasîhaayo. Sahî Kîraisîhopî gîwunyaahohiyîhiyaatî samî gîwunyaahohîthanda noaipapî Autaahaathîho nyamî Apîhoaisawunî, amî nyamî Awaisîho Jîsasî Kîraisîhoaisawunî tîmaamaitohiyîhiyaatapo.

² Autaahaathîho nyamî Apîhounî amî nyamî Awaisîho Jîsasî Kîraisîhounî sangî gaahatî kasimî jatatamanîmî samî maarîho nepî yatîhîsipî napaisaatisamapî jainjatîtaatîmî nyahî sapî gaapundîhaato.

Tesaronaikaahiya Naanîhaiwa Nusoaipasîhura Andîtîwî Bitopîhiyaare

³ Naisîhiyaatî nyamataiwî Kîraisîhopî gîwunyaahohiyîhiyaate, nyahî sapî gîsun-yaawaatî, amî sapî nasisoaarî Autaahaathîhoai, 'kînyî gaahonje gaare,' undîhaato. Amî sandîhî nyamî tîtîhî otîpîpatîsî apîpaahî gaare nyahî sapî kaitîhaawe. Amî sahî Kîraisîhopî gîwunyaahohîthandî noaipatî watîpîtatî amî sahî nînaasiyaatîhî samî naisîhiya usa samataiwî Kîraisîhopî gîwunyaahohiyîhiyai maarîho baiwî jinjapîhî nunyauhî amî sandî kandî maarîho nunyohîthandî waatî awaindemapî kaimî niyauho.

⁴ Sahî siyohîtîmandî kîmîkandapî nyahî yawanaanî sapî maarîtaatî naimaatîhaayo. Iyaatî amî nyahî Autaahaathîhomî isîhiya Kîraisîhopî gîwunyaahohiyîhiyaamîhatîhî nowaatî kiyai kaundaatî samî ambîpatî nasimaawaatî awaindewaasamîhaayo. Sangî isîhiya samî tiworisa yaasîhaiwa maipîhaiwa kasisauhî amî kaiwa yaasîhaiwa kiyaatîhî nepî nowaahetî ketî sahî Kîraisîhopî gîwunyaahohîthandî andîtîtîwî isîwatîwî kiyaatîhî kopî taawî gîwunyaahauhî kandapî kaundîhaato.

Autaahaathîho Nyangî Tîtîhî Gaahîretî Tipîtapaatî Nyasonahore

⁵ Saiwa sangî taatî nasoaipasîwîmaiwaaraahî Autaahaathîho nyangî siyatî netî nanyinjataise, ko tîtîhî gaahosî gaahatî kiyatî amî nyangî tîtîhî gaahîretî netî tipîtapaatî nyasonataise. Iyatî amî saiwa sangî samî ambîpatî maarîho yaasîhaiwa sangî tiworisa nasanyauhî taawî nehohîwiwa netî siyatî ausaimanatî sangî nasisataise, amî ko Autaahaathîho netî sangî komîhiyaatesamatî amî ko noaipatî samî Awaisîho Jîhotatî, amî ko apîpaahiyaatî kiyaatangîsîhî jinjapîhî jainjatîtando.

⁶ Ko tîtîhî gaahosî Autaahaathîho tîtîhî gaahatî siyatî kaitaise. Isîhiya sangî yaasatî naanjîhaiwa nasanyawî nasopîsasohiyîhiyai yaawîhaiwa numwîtaise.

⁷ Iyatî sahî yaasîhaiwa isîhiya nasanyauhî taawî nehohiyîhiyaatangî yaasiwaiwa nesamatî ikîndaatîwîhandî nasamîtaise. Iyatî amî nyangîsangî maawî ahoyatî ikîndîhaahandî ko nanyamîtaise. Sandî Autaahaathîho kaitaise nyangî nyainjatîsho Awaisîho Jîsaasîhoai netî ausaimanîhonîhî, amî ko komî otîpîpatîhiya yamîhapataatîhapîhiya watîpîhiyaisatî sisiha tîhwîtîhîrî paanîhaataatîhî yamîhapataatîhîraapî nasonîhuraaro.

⁸ Ko ishiya Autaahaathiho¹ mmon² w³ g⁴ wunyaaita⁵ w⁶ poundih⁷ pohipaiw⁸, am⁹ nyam¹⁰ Awaisi¹¹ ho Jisaasiho¹² p¹³ w¹⁴ iha gaaha¹⁵ wan¹⁶ iha minjapepih¹⁷ w¹⁸ am¹⁹ kaam²⁰ ot²¹ i²² h²³ p²⁴ namaayohiy²⁵ i²⁶ haiwai²⁷ wihoan²⁸ i²⁹ haiwa³⁰ waat³¹ yaaw³² i³³ haiwa³⁴ numw³⁵ taise.

⁹ Nyam¹ Awaisi² ho Jisaasiho³ kom⁴ nd⁵ maahomwaa⁶ n⁷ nausain⁸ j⁹ i¹⁰ handi¹¹, am¹² kom¹³ yun¹⁴ dany¹⁵ iha¹⁶ wat¹⁷ p¹⁸ i¹⁹ haiwaap²⁰ i²¹ hap²² kiyai²³ nawisatemat²⁴ kiyaam²⁵ maip²⁶ i²⁷ haiwaap²⁸ maip²⁹ i³⁰ handi³¹ wihoan³² i³³ handi³⁴ kiyai³⁵ numw³⁶ taise. Iyon³⁷ i³⁸ h³⁹ i⁴⁰ kiya⁴¹ w⁴² ind⁴³ i⁴⁴ k⁴⁵ i⁴⁶ maan⁴⁷ w⁴⁸ i⁴⁹ kiyaan⁵⁰ i⁵¹ h⁵² i⁵³ yaaw⁵⁴ i⁵⁵ handi⁵⁶ naitaapo.

¹⁰ Autaahaathiho¹ saiwa² siyat³ kiyon⁴ i⁵ h⁶ i⁷ noaipaitaise, nyam⁸ Awaisi⁹ ho Jisaasiho¹⁰ nyah¹¹ kom¹² is¹³ i¹⁴ hiyaan¹⁵ n¹⁶ i¹⁷ g¹⁸ i¹⁹ wunyaahohiy²⁰ i²¹ hiyaan²² n²³ i²⁴ nyah²⁵ t²⁶ i²⁷ h²⁸ i²⁹ ko sawahom³⁰ i³¹ hiyaanimat³² i³³ h³⁴ aaw³⁵ i³⁶ Autaahaathiho³⁷ nanyam³⁸ i³⁹ hainjaw⁴⁰ i⁴¹ hiyaan⁴² n⁴³ i⁴⁴ koai⁴⁵ amb⁴⁶ i⁴⁷ pat⁴⁸ i⁴⁹ awaipat⁵⁰ i⁵¹ numwisai⁵² h⁵³ i⁵⁴ naitand⁵⁵ i⁵⁶ nason⁵⁷ i⁵⁸ hura⁵⁹ sangi⁶⁰ maaw⁶¹ i⁶² kat⁶³ i⁶⁴ h⁶⁵ i⁶⁶ t⁶⁷ w⁶⁸ i⁶⁹, am⁷⁰ i⁷¹ Jisaasihoai⁷² sah⁷³ i⁷⁴ amb⁷⁵ i⁷⁶ pat⁷⁷ i⁷⁸ awaipat⁷⁹ i⁸⁰ numw⁸¹ i⁸² taapo.

Porihouni Kom¹ Naisururun² Autaahaathiho³ Tesaronaikaahiyai⁴ And⁵ i⁶ w⁷ i⁸ w⁹ i¹⁰ tand¹¹ i¹² Kiyap¹³ i¹⁴ Gaapundawaayopo¹⁵

¹¹ Am¹ saiwa² siyat³ sangi⁴ nasoaipaitandaiwaiwaap⁵ i⁶ g⁷ w⁸ i⁹ nyaahaaw¹⁰ i¹¹ nyah¹² i¹³ gaapund¹⁴ i¹⁵ haahura¹⁶ sap¹⁷ i¹⁸ nyah¹⁹ i²⁰ nasisoaar²¹ i²² kiyaan²³ n²⁴ i²⁵ h²⁶ i²⁷ sangi²⁸ Autaahaathiho²⁹ and³⁰ i³¹ t³² i³³ siw³⁴ i³⁵ tand³⁶ i³⁷ koai³⁸ p³⁹ i⁴⁰ waundaat⁴¹ i⁴² gaapund⁴³ i⁴⁴ haato. Am⁴⁵ sah⁴⁶ i⁴⁷ wapa⁴⁸ gaahapa⁴⁹ Autaahaathiho⁵⁰ maaritat⁵¹ i⁵² g⁵³ w⁵⁴ i⁵⁵ nyaas⁵⁶ i⁵⁷ p⁵⁸ i⁵⁹ p⁶⁰ i⁶¹ kaitaat⁶² i⁶³ w⁶⁴ i⁶⁵ gaatat⁶⁶ i⁶⁷ nasamaas⁶⁸ i⁶⁹ p⁷⁰ i⁷¹ p⁷² i⁷³ sah⁷⁴ i⁷⁵ nga⁷⁶ kaitaat⁷⁷ i⁷⁸ w⁷⁹ i⁸⁰ ko⁸¹ sangi⁸² net⁸³ i⁸⁴ wat⁸⁵ i⁸⁶ p⁸⁷ i⁸⁸ samat⁸⁹ i⁹⁰ gaasamaitand⁹¹ i⁹² nyah⁹³ i⁹⁴ nasisoaar⁹⁵ i⁹⁶ sap⁹⁷ i⁹⁸ koai⁹⁹ nunjenaat¹⁰⁰ i¹⁰¹ p¹⁰² i¹⁰³ waund¹⁰⁴ i¹⁰⁵ haato. Iyataat¹⁰⁶ am¹⁰⁷ sah¹⁰⁸ i¹⁰⁹ Jisaasiho¹¹⁰ p¹¹¹ i¹¹² g¹¹³ w¹¹⁴ i¹¹⁵ nyaahoh¹¹⁶ i¹¹⁷ t¹¹⁸ i¹¹⁹ hand¹²⁰ i¹²¹ net¹²² sangi¹²³ gaasamat¹²⁴ i¹²⁵ and¹²⁶ i¹²⁷ t¹²⁸ i¹²⁹ saiho¹³⁰ n¹³¹ i¹³² h¹³³ i¹³⁴ am¹³⁵ sah¹³⁶ i¹³⁷ gaahapa¹³⁸ kaitaat¹³⁹ i¹⁴⁰ w¹⁴¹ i¹⁴² Autaahaathiho¹⁴³ maaritih¹⁴⁴ i¹⁴⁵ am¹⁴⁶ sah¹⁴⁷ i¹⁴⁸ sawanaatangisangi¹⁴⁹ kaitaat¹⁵⁰ i¹⁵¹ w¹⁵² i¹⁵³ g¹⁵⁴ w¹⁵⁵ i¹⁵⁶ nyaap¹⁵⁷ i¹⁵⁸ maaritoh¹⁵⁹ i¹⁶⁰ p¹⁶¹ i¹⁶² p¹⁶³ i¹⁶⁴ kapa¹⁶⁵ t¹⁶⁶ i¹⁶⁷ h¹⁶⁸ i¹⁶⁹ kaitaat¹⁷⁰ i¹⁷¹ w¹⁷² sap¹⁷³ i¹⁷⁴ Autaahaathihoai¹⁷⁵ nyah¹⁷⁶ i¹⁷⁷, 'k¹⁷⁸ i¹⁷⁹ ny¹⁸⁰ i¹⁸¹ gaahon¹⁸² e¹⁸³ gaare,' undaat¹⁸⁴ i¹⁸⁵ p¹⁸⁶ i¹⁸⁷ waundaat¹⁸⁸ i¹⁸⁹ gaapund¹⁹⁰ i¹⁹¹ haayo.

¹² Am¹ sah² i³ sand⁴ i⁵ saisai⁶ h⁷ i⁸ sapimaton⁹ i¹⁰ h¹¹ i¹² shi¹³ i¹⁴ ya nahatiya¹⁵ nyam¹⁶ Awaisi¹⁷ ho Jisasi¹⁸ K¹⁹ i²⁰ raisi²¹ hoai²² n²³ wimaap²⁴ i²⁵ amb²⁶ i²⁷ pat²⁸ i²⁹ awaipat³⁰ i³¹ numwisai³² h³³ i³⁴, am³⁵ ko³⁶ nyam³⁷ Awaisi³⁸ ho K³⁹ i⁴⁰ raisi⁴¹ houn⁴² i⁴³ am⁴⁴ i⁴⁵ shi⁴⁶ i⁴⁷ ya nahatiyaun⁴⁸ i⁴⁹ sangi⁵⁰ mep⁵¹ i⁵² autaahep⁵³ i⁵⁴ samap⁵⁵ i⁵⁶ nga⁵⁷ baiw⁵⁸ i⁵⁹ jason⁶⁰ w⁶¹ i⁶² jainjaito. Am⁶³ i⁶⁴ Autaahaathi⁶⁵ houn⁶⁶ i⁶⁷ am⁶⁸ nyam⁶⁹ Awaisi⁷⁰ ho Jisasi⁷¹ K⁷² i⁷³ raisi⁷⁴ houn⁷⁵ i⁷⁶ sah⁷⁷ i⁷⁸ wapa⁷⁹ gaahapa⁸⁰ wind⁸¹ i⁸² kamaiw⁸³ i⁸⁴ neh⁸⁵ i⁸⁶ hand⁸⁷ i⁸⁸ sangi⁸⁹ gaahat⁹⁰ i⁹¹ kasir⁹² i⁹³ h⁹⁴ i⁹⁵ retap⁹⁶ i⁹⁷ saiwa⁹⁸ sangi⁹⁹ nasoaipa¹⁰⁰ sasimat¹⁰¹ i¹⁰² taise.

2

Utaaho Win¹ i² hap³ i⁴ pa Nemat⁵ i⁶ Win⁷ i⁸ hap⁹ i¹⁰ paap¹¹ Pohipiyaho¹² Noaipaitaise

¹ Nyam¹ nais² i³ hiyaat⁴ i⁵ nyamataiw⁶ i⁷ Kiraisi⁸ ho⁹ p¹⁰ i¹¹ g¹² w¹³ i¹⁴ nyaahohiy¹⁵ i¹⁶ hiyaate, nyam¹⁷ Awaisi¹⁸ ho nyah¹⁹ i²⁰ kop²¹ i²² g²³ w²⁴ i²⁵ nyaahoh²⁶ i²⁷ ho²⁸ jap²⁹ i³⁰ h³¹ i³² nason³³ i³⁴ hura³⁵ Autaahaathiho³⁶ nyangi³⁷ net³⁸ i³⁹ ahonyi⁴⁰ son⁴¹ i⁴² h⁴³, am⁴⁴ nyah⁴⁵ i⁴⁶ koaisaat⁴⁷ i⁴⁸ nutanaat⁴⁹ i⁵⁰ n⁵¹ i⁵² wipaawaat⁵³ i⁵⁴ iwinjait⁵⁵ i⁵⁶ haahuraap⁵⁷ i⁵⁸ nyah⁵⁹ i⁶⁰ sangi⁶¹ kasat⁶² i⁶³ t⁶⁴ i⁶⁵ haawiyon⁶⁶ i⁶⁷ sah⁶⁸ i⁶⁹ atih⁷⁰ i⁷¹ r⁷² i⁷³ mw⁷⁴ i⁷⁵ t⁷⁶ i⁷⁷ pisaw⁷⁸ i⁷⁹ atiwise.

² Sura¹ asis² i³ ha Awaisi⁴ hoaisaat⁵ i⁶ nyah⁷ i⁸ nutanaat⁹ i¹⁰ iwinjait¹¹ i¹² haahuraap¹³ i¹⁴ sangi¹⁵ is¹⁶ i¹⁷ hiya¹⁸ usa¹⁹ sasat²⁰ i²¹ w²² i²³, Awaisi²⁴ ho asis²⁵ i²⁶ ha nap²⁷ i²⁸ tand²⁹ i³⁰ ha aim³¹ i³² noaipase, t³³ i³⁴ w³⁵ i³⁶ kasatawaayond³⁷ i³⁸ ho? Iyat³⁹ i⁴⁰ am⁴¹ i⁴² utaaho⁴³ woai⁴⁴ Autaahaathi⁴⁵ hom⁴⁶ i⁴⁷ It⁴⁸ i⁴⁹ p⁵⁰ i⁵¹ ho Gaaho⁵² p⁵³ i⁵⁴ w⁵⁵ i⁵⁶ ha sataha⁵⁷ kaundi⁵⁸ h⁵⁹ i⁶⁰ ko⁶¹ atisat⁶² i⁶³ net⁶⁴ i⁶⁵ ausaataind⁶⁶ i⁶⁷ ho? Am⁶⁸ i⁶⁹ is⁷⁰ i⁷¹ hiya⁷² usa⁷³ p⁷⁴ i⁷⁵ w⁷⁶ i⁷⁷ ha ausaawaahiya⁷⁸ sa⁷⁹ p⁸⁰ i⁸¹ w⁸² i⁸³ katawaatond⁸⁴ i⁸⁵ ho? Iyat⁸⁶ i⁸⁷ am⁸⁸ i⁸⁹ is⁹⁰ i⁹¹ hiya⁹² usa⁹³ nyap⁹⁴ i⁹⁵ satiw⁹⁶ i⁹⁷, Por⁹⁸ i⁹⁹ hoaisaw¹⁰⁰ i¹⁰¹ hiya¹⁰² aposer¹⁰³ i¹⁰⁴ ha p¹⁰⁵ i¹⁰⁶ w¹⁰⁷ i¹⁰⁸ ha sat¹⁰⁹ i¹¹⁰ w¹¹¹ i¹¹² ha ut¹¹³ i¹¹⁴ p¹¹⁵ i¹¹⁶ hoait¹¹⁷ i¹¹⁸ j¹¹⁹ i¹²⁰ pat¹²¹ i¹²² piyopo, t¹²³ i¹²⁴ w¹²⁵ i¹²⁶ kasatawaatond¹²⁷ i¹²⁸ ho? Sah¹²⁹ i¹³⁰ p¹³¹ i¹³² w¹³³ i¹³⁴ ha siyahaiwa¹³⁵ nyam¹³⁶ Awaisi¹³⁷ ho Jisasi¹³⁸ K¹³⁹ i¹⁴⁰ raisi¹⁴¹ ho jap¹⁴² i¹⁴³ h¹⁴⁴ i¹⁴⁵ nap¹⁴⁶ i¹⁴⁷ tand¹⁴⁸ i¹⁴⁹ ha asis¹⁵⁰ i¹⁵¹ haap¹⁵² i¹⁵³ ka¹⁵⁴ aim¹⁵⁵ i¹⁵⁶ noaipase, t¹⁵⁷ i¹⁵⁸ w¹⁵⁹ i¹⁶⁰ ha atisawaahand¹⁶¹ i¹⁶² kand¹⁶³ i¹⁶⁴ sah¹⁶⁵ i¹⁶⁶ ket¹⁶⁷ i¹⁶⁸ yaiw¹⁶⁹ i¹⁷⁰ sam¹⁷¹ i¹⁷² maar¹⁷³ i¹⁷⁴ ho oman¹⁷⁵ i¹⁷⁶ t¹⁷⁷ i¹⁷⁸ t¹⁷⁹ i¹⁸⁰ h¹⁸¹ i¹⁸², am¹⁸³ i¹⁸⁴ sam¹⁸⁵ i¹⁸⁶ am¹⁸⁷ i¹⁸⁸ t¹⁸⁹ i¹⁹⁰ ha jandot¹⁹¹ i¹⁹² yaiw¹⁹³ i¹⁹⁴ map¹⁹⁵ i¹⁹⁶ m¹⁹⁷ i¹⁹⁸ maip¹⁹⁹ i²⁰⁰ maasimatane. T²⁰¹ i²⁰² t²⁰³ i²⁰⁴ h²⁰⁵ i²⁰⁶ sam²⁰⁷ i²⁰⁸ maar²⁰⁹ i²¹⁰ ho gaatat²¹¹ i²¹² am²¹³ i²¹⁴ am²¹⁵ t²¹⁶ i²¹⁷ ha jainjapwaaton²¹⁸ i²¹⁹ h²²⁰ i²²¹ g²²² w²²³ i²²⁴ nyaap²²⁵ i²²⁶ se.

³ Sah¹ i² woai³ neh⁴ i⁵ nan⁶ i⁷ haiw⁸ i⁹ winjasai¹⁰ h¹¹ i¹² ko¹³ p¹⁴ i¹⁵ w¹⁶ i¹⁷ ha katat¹⁸ i¹⁹ am²⁰ i²¹ ko²² wapa²³ kiyat²⁴ i²⁵ daayat²⁶ i²⁷ bitos²⁸ i²⁹ waiwaara³⁰ sangi³¹ w³² i³³ nd³⁴ i³⁵ jaip³⁶ i³⁷ maasatane. Sah³⁸ i³⁹ atiwi⁴⁰ am⁴¹ g⁴² w⁴³ i⁴⁴ nyaap⁴⁵ i⁴⁶ se. Sa⁴⁷ Asis⁴⁸ i⁴⁹ ha neh⁵⁰ i⁵¹ ket⁵² i⁵³ w⁵⁴ i⁵⁵ nd⁵⁶ i⁵⁷ namoaipaitaise. Owe. Am⁵⁸ i⁵⁹ j⁶⁰ i⁶¹ h⁶² i⁶³ n⁶⁴ i⁶⁵ h⁶⁶ i⁶⁷ is⁶⁸ i⁶⁹ hiya⁷⁰ taahiyahiya⁷¹ ap⁷² i⁷³ paah⁷⁴ i⁷⁵ awa⁷⁶ ind⁷⁷ i⁷⁸ hand⁷⁹ i⁸⁰ Autaahaathi⁸¹ ho⁸² pohipaiw⁸³ i⁸⁴ kom⁸⁵ i⁸⁶ w⁸⁷ i⁸⁸ n⁸⁹ i⁹⁰ hap⁹¹ i⁹² pa nemap⁹³ i⁹⁴, am⁹⁵ ap⁹⁶ i⁹⁷ paah⁹⁸ i⁹⁹ awa¹⁰⁰ ind¹⁰¹ i¹⁰² hand¹⁰³ i¹⁰⁴ maat¹⁰⁵ i¹⁰⁶ maatiw¹⁰⁷ i¹⁰⁸ w¹⁰⁹ i¹¹⁰ ret¹¹¹ i¹¹² w¹¹³ i¹¹⁴ am¹¹⁵ i¹¹⁶ w¹¹⁷ i¹¹⁸ ritaapo. Saisai¹¹⁹ h¹²⁰ i¹²¹ am¹²² i¹²³ utaaho¹²⁴ ap¹²⁵ i¹²⁶ paah¹²⁷ i¹²⁸ maip¹²⁹ i¹³⁰ ho maip¹³¹ i¹³² haiwa¹³³ asakiyat¹³⁴ i¹³⁵ p¹³⁶ i¹³⁷ h¹³⁸ i¹³⁹ tat¹⁴⁰ i¹⁴¹ kaitand¹⁴² i¹⁴³ ho noaipaitaise. Ko¹⁴⁴ w¹⁴⁵ i¹⁴⁶ n¹⁴⁷ i¹⁴⁸ hap¹⁴⁹ i¹⁵⁰ paap¹⁵¹ i¹⁵² ap¹⁵³ i¹⁵⁴ paah¹⁵⁵ i¹⁵⁶ poundat¹⁵⁷ i¹⁵⁸ pohipiyaho¹⁵⁹ Awaisi¹⁶⁰ ho Jisaasiho¹⁶¹ nasataahura¹⁶² Autaahaathiho¹⁶³ koai¹⁶⁴ net¹⁶⁵ i¹⁶⁶ sis¹⁶⁷ i¹⁶⁸ haap¹⁶⁹ i¹⁷⁰ h¹⁷¹ i¹⁷² t¹⁷³ hoaitaise.

⁴ Ko¹ siyat² i³ noapat⁴ i⁵ nahataapa⁶ is⁷ i⁸ hiya⁹ nep¹⁰ i¹¹ kiyaam¹² i¹³ autaahaathi¹⁴ hoemap¹⁵ i¹⁶ atot¹⁷ i¹⁸ p¹⁹ i²⁰ wesaw²¹ i²² kapaap²³ i²⁴ g²⁵ w²⁶ i²⁷ nyaap²⁸ i²⁹ gaapund³⁰ i³¹ w³² i³³, am³⁴ sapa³⁵ nyam³⁶ i³⁷ autaahaathi³⁸ hoe, toh³⁹ i⁴⁰ p⁴¹ i⁴² paap⁴³ i⁴⁴ pohipiyat⁴⁵ mand⁴⁶ i⁴⁷ t⁴⁸ i⁴⁹ paitaise. Ko⁵⁰ siyat⁵¹ i⁵² sawaho⁵³ net⁵⁴ i⁵⁵ autaa⁵⁶ h⁵⁷ i⁵⁸ naimaatat⁵⁹ i⁶⁰ j⁶¹ himatat⁶² i⁶³ sapa⁶⁴ nahataapai⁶⁵ net⁶⁶ i⁶⁷ yat⁶⁸ i⁶⁹ hiwat⁷⁰ i⁷¹ ip⁷² i⁷³ hatitaise. Iyat⁷⁴ i⁷⁵ am⁷⁶ i⁷⁷ ko⁷⁸ Autaahaathi⁷⁹ hom⁸⁰ i⁸¹ an⁸² a⁸³ an⁸⁴ i⁸⁵ awa⁸⁶ ind⁸⁷ i⁸⁸ handaat⁸⁹ i⁹⁰ h⁹¹ i⁹² nandaat⁹³ i⁹⁴ bindataat⁹⁵ i⁹⁶ am⁹⁷ i⁹⁸ ko⁹⁹ sawahop¹⁰⁰ i¹⁰¹ satat¹⁰² i¹⁰³, 'N¹⁰⁴ i¹⁰⁵ n¹⁰⁶ i¹⁰⁷ Autaahaathi¹⁰⁸ hon¹⁰⁹ i¹¹⁰ ne,' tat¹¹¹ i¹¹² katitaise.

⁵ Sah¹ i² g³ w⁴ i⁵ nyaaitaapo. N⁶ i⁷ n⁸ i⁹ sangisat¹⁰ i¹¹ maas¹² i¹³ j¹⁴ i¹⁵ h¹⁶ i¹⁷ Tesaronaikaahanda¹⁸ bimohura¹⁹ kimikaiwaap²⁰ i²¹ sangi²² n²³ i²⁴ n²⁵ i²⁶ aim²⁷ i²⁸ kasato.

⁶ Iyataahandi kandi ami wɪndi yahandi wani taati nɪwisapuwati ipatisataise, ami ko Uta Maipo wani namoipaitando. Ami sandi taati nɪwisapusitɪndapaahi sahi aimi mmonɪwɪ gisunyaatahiyaate. Iyataati ami utaaso so apɪpaahi maipo keti wɪndi noaipati amusaيمانinati notɪ asisiha akurura Autaahaatiho namihainjiheti koai Autaahaatiho neti ausaيمانitaise. Ausaيمانihonihi ko ami auta noaipaitaise.

⁷ Ami nyahihi saiwa utaaho maipihomi apɪpaahi maipiya noaasandiwaiwa ami kaiwa Autaahaatiho neti autemati nyangi nanyihihi mmonithaayo. Ami ishihiya taahiyihiya maipihandi taawi wani kiyawaayopo.

⁸ Ami Autaahaatiho utaaso nɪwisapusoai nawisatemahonihuraahihɪ so uta maipo koai Autaahaatiho sawaho neti ausaيمانihonihi ko auta noaipaitaise. Iyonihɪ ami Awaisiho Jisaasiho nasataahura komi maarithomɪ dɪthiri mbipaara so uta apɪpaahi maipo Autaahaatihomɪ wɪnihapɪpa nemati ami maatimaatihiramɪ tanyaaho sapoi tiwamaitaise. Awaisiho komi nausainjitihandi apɪpaahi watipihandi awaindahandisa auta noaipati so uta maipo wɪnihapɪpa nemasoi nei apɪpaahi daahi koaisinihi nopɪsasamati komi watipihandi neti owemaitaise. Iyati koai neti sisithaapihɪ yotitaise.

⁹ Iyataati ami so uta maipo wɪnihapɪpa nemaitando auta ausaيمانindandɪndi sandi Bwaasirihiri kiramɪ watipihanda otipipati waati kaindihanda noaipaitaise. Ami Bwaasirihiri so uta maipoai watipihandi numwɪtaise. Nunyonihɪ Bwaasirihirami jaipipaara siwipati watipihaiwa nahatewa kihaiwa kihaiwa kiyati, ami watipihaiwa otipipati kihati kihati kaitaise.

¹⁰ Iyati ami ko jaipipa nahataapa kahatamati petihapa ishihiya mmondaatiwi kaiwai-waara ishihiya nepi nopɪsasanɪwɪ owetitaatiwihira taawi nyohiyihiyai jaipunditaise. Iyonihɪ ami ishihiya nepi nopɪsasanɪwɪ kiyi owetitaapo, ami Autaahaatiho komi pɪwiha akitha kiyi ka atiwi giwunyaasahi, ami kiyi nga ko japihi numwaitotati kaundihi ami kiyi ka piwa atihomiwi, ami kaapi kiyai apɪpaahi poundihɪ pohipiyowo.

¹¹ Iyauhi ami sandi kandapi Autaahaatiho isiya siyaami amitha ami omanjitithɪ neti nusopɪsataise, ami kiyi jaipipaapi gwɪnyaataatwo.

¹² Isi ami saiwi ishihiya nahatiya Autaahaatihomɪ pɪwiha akitha nyami Awaisiho Jisasi Kɪraisihopɪha kiyi wɪndi giwunyaapi, ami nehɪ maipihaiwaahihɪ maaritwi kiyohiyihiyai Autaahaatiho saundati, sahi apɪpaahi maipihiaatisɪ sami maipihaiwaapi pɪwiha nepise, undati pɪwiha neti kiyamiheti yawutaitandi sandi Autaahaatiho sawaho kiyataise.

Autaahaatiho Sangi Japihi Nasamaitandi Aimi Nasamihainjihiyaate

¹³ Nyahi nasisoari Autaahaatihoai gaare, undaati pɪwaundihaato, sahi nyami naisihiyaati nyamataiwi Kɪraisihopɪ giwunyaahohiyihiyaati ami Awaisiho maariho sangi apɪpaahi awaindahandi nasamisawihiaatapo. Ami sandi apaapimaahɪ, Autaahaatiho ishihiya jihapihiyai namasati numwaasawihiaami otihatihapi namasati jihiaatangɪ nasamaitandi yandihesamati titihɪ sawahopihiaatangɪ nasamihainjihiyaatitihe. Iyati ami Itipihɪ Gaaho sangi neti nehɪ titihɪ Autaahaatihomɪ ishiyaatesamasihɪ, ami sahi komi pɪwiha akitha Jisaasihopɪha atiwɪwɪ ami kaapi sahi baiwi giwunyaawaayopo. Sandi sahi pɪwiha akitha waniha gaahaapi giwunyaahohithandaahɪ sangi Autaahaatiho nasamaataise.

¹⁴ Autaahaatiho gaatihɪ sahi koenda nasauhi ko sangi nasamaati nasamihanati yandihɪ ko sawahomihiaatesamasihɪ sahi kopɪ giwunyaawaayopo. Iyati sahi nyami Awaisiho Jisasi Kɪraisihomɪ apɪpaahi gaahandi nausainjitihandaatihuni, ami watipihandaatihuni Jisaasihoaisawɪ bimitaatiwo. Iyati nyahi pɪwiha gaaha waniha ausaahohihaami akaaha akithaara sahi koenda napitaatiwi Autaahaatiho sangi nasisenati gaasatihihiaate.

¹⁵ Isi ami nyami naisihiyaati nyamataiwi Kɪraisihopɪ aimi giwunyaahohiyihiyaate, sahi andititwɪ bitosawise. Bitopɪ ami Autaahaatihomɪ pɪwiha nahata nyahi pɪwihaaraahuni ami utipihɪ jipatihiyohihaapuni katawaasasohiha sahi anitiwi isiwatiwise. Aiwi wɪndi namaamapi kaapi gwɪnyaapi.

¹⁶ Nyahi nyami Awaisiho Jisasi Kɪraisihosunɪ ami Autaahaatiho Apihosunɪ pɪwaundaati gaapundihaayo. So nyami Awaisiho Jisasi Kɪraisisounɪ ami Autaahaatiho nyami Apihounɪ nyangi maariho nanyinyamaise. Iyataati ami nyahi gaahapa wapa kamaayaati nehɪhandi Autaahaatiho gaahati kanyindihanda nyahi wapaapi wɪndi yamaitihaawi nyangi andtinyaisihɪ, ami ko nyangi ipotihandi gaahati kanyitandihuraapi nyahi jathiaayo.

¹⁷ Ami so nyami Awaisiho Jisasi Kɪraisihounɪ ami Autaahaatiho nyami Apihounɪ maariho nyangi nanyinyamaise. Ami ko sami maariho neti anditisiawati ami neti

watipisamahonihī amī sahī piwīha gaaha piwaatiwī, amī gaahapa nahataapa sahī nga katitaatiwo.

3

Sahī Autaahaatihopī Gaapundiwise Amī Ko Nyangi Anditinyaiwitando

¹ Nyamī naisihyaati nyamataiwī Kīraisihopī gīwunyaahohiyīhiyaate, piwīha wiwa sangi kamaasatohīwaiwa wani sangi nyahī kasatitīhaawiyo. Iyataati piwīha ka siyate. Sahī nyapī gaapundiwise, nyahī piwīha Awaisiho Kīraisihopīha ausaahohīha sahī kiyohīpatamataiwī isīhiya taahiyīhiya kaapī maaritwī nepī, amī kai nepī autaahī isīwatīwī amī kiya ketī tarīwaiwī atiwi nepī, amī anītiwī isīwatīwī amī kiya kaapī gwīnyaito.

² Amī nyapimaawī gaapundiwise, Autaahaatihō isīhiya apīpaahī maipīhiya maatiimaatiwīhiyaamī ikwīraatihapī nyangi tinjaati japīhi nanyamaito, amī isīhiya nahatiya wīndī Kīraisihopunī amī piwīha kopīha (nyahī ausaahohīhaapī) wīndī atiwi nepī gīmaawunyaahowo.

³ Amī sahīhi samī maarīho amī ambipati Awaisihomīhetī nausawī koai iwinjatīwise, sangi ko andītisiwati amī matoaati patamatiyati sangi netī nasapopihonīhi Uta Maipīho Bwaasirīhīhi, sangi wapa kasisati amī sangi wīndī netī namaasopīsasīto.

⁴ Amī Awaisiho nyangi gīnyunyaasīhi nyahī sapī siyaati gwīnyaahaayo, nyahī piwīha watipītaati sangi kasatohīwaiwa sahī wani taawī nga kaiwī amī ipoti ipotisangi sīkaiwī sahī nga kaitauho.

⁵ Nyahī sapī gaapundihaayo nyamī Awaisiho Jisaasiho sangi tītīhesamati netī gisunyaahonīhi, amī Autaahaatihō sahī isīhiyai maarīho numwītaatiwī sangi nasamisihopī bapaiwī nga awaiindīhandī mmonīwī gisunyaatiitando. Iyatī amī Jisaasiho sangi jatatamanati netī andītisaihonihi, amī sahī kiyaatīnīhi andītitiwī bitopī amī ko napītandīhuraapi jatītaatiwo.

Isīhiya Nahatiya Otīpīpati Kīya Itatamanīndaatiwīhatī Kaitaatiwe

⁶ Nyamī naisihyaati nyamataiwī Kīraisihopī gīwunyaahohiyīhiyaate, nyamī Awaisiho Jisasi Kīraisihō watipīhandī nanyamindīhanda nyahī sangi watipītaati sasatīhaato, samī naisīhiya Kīraisihomīhiya usa kiyaamī ikwauhīri ipesawī wipī gwaapwīwī bimohiyīhiyaapi sangi yandīhi nawīsawī bitosawīse. Isīhiya siya nyahī piwīha wīnīhapīpa kasatohīrihīretī minjapepihīriwī nehī wīretī bitohohiyīhiyaapīto.

⁷ Amī nyahī kīma piwīma watipīha kasatīhaato nyahī samīhatīhi sangisaati bimohura nyamī ikwauhīri ipesawa wiwa gwaapowaati bindīhaamaayo.

⁸ Nyahī wīndī samaayo. Nyahī nandapa usaamī wīndī nehī newaati nanīhaamaayo. Nawīho nunya newa nanīhaayo. Amī nyahī nyamī ikwauhīri mbawaati nesīpawa ikwisamanaati daayaati otapīhaatunī amī apatihunī akītīnīhi otīpīpati waati dīpīpatisaati kiyahaayo amī sangi pohīrisisaati naanīhandī namaasamītīhaawo.

⁹ Nyahī siyaati kiyohītīndī amī sahī nyangi wapa nyatatamanītaatiwīhandī owetihīmaae. Owe. Amī sahī nyahī kiyohīrihīretī mmonīwī nepī nyamataiwī kaitaatiwī nyahī sandī kiyahaayo. Iyaati sahī nandapa wapa nyangi andītinyaiwītandīhapa nanyamītaatiwī nyahī nga sangi nasīsendīhatī katī amī sandī wīndī nyahī kamaitīhaawī gwīnyaahaawe. Amī nyahī sangi nasīsisaihi nyahī kiyohīrihīretī sahī nyamataiwī kaitaatiwī nasīsitīhaawī nyahī sandī kiyahaayo.

¹⁰ Sahī sawanaati mmonīwī amī gisunyaatiitaise. Nyahī sangisaati maasi bimohura piwīha wa sataaha nyahī kasato. Amī utaaho wo pohīpiyati ko itatamanīnati bimītandīhandapī otīpīpati ko wīndī kamaayataataahi amī so ko nandapa wīndī namaanane, sataati kasato.

¹¹ Nyahī sandī sangi sata kasatohītīmandī apaapi maasato, amī sapīhi samīhatīhi isīhiya usa kiyaamī ikwauhīri ipesawī wipī nasīhasīnīwī otīpīpati wīndī kamaiwī pohīpaiwī nehī bimopo, tauhi nyahī piwīha atisīhaawīto. Saiwī kiya isīhiya usaapi amī kiyaaemetirīhīretapī nehī piwīhaahīhi kiyaamī otīpīpatamataiwī nesi kīhapīhi kīhapīhīmapī kanīwī bimopo, tauhi nyahī atisīhaawīto.

¹² Awaisiho watipīhandī nanyamindīhanda nyahī watipītaati isīhiya siyaisī sata kaundīhaato. Sahī yatīhitwī bīpi napaisaati bindawa nandapa amī wapa wapa sangi jatatamanonīhi bimītaatiwīhapaapi otīpīpati mwītīpisawī kaiwise, undaati piwīha watipīha kaundīhaato.

¹³ Amī sahīhi nyamī naisihyaati nyamataiwī Kīraisihopī gīwunyaahohiyīhiyaate, sahī tītīhi gaahaiwaahīhi kaitaatiwīhandapī wīndī pohīpīmaiwise.

¹⁴ Sapīhi amī isīhiya usa nyahī sangi kīmandī utīpīmandaatihi wīnīhapīpa wīnīhisataati piwīha kasatohīwīmaiwa wīndī atīhomiwī minjapepihīrisaihaahi siyai

sahĩ mwĩtĩpisawĩ usonĩwĩ usĩtaiwĩse. Aiwĩ sahĩ kiyaapĩ nawĩsawitĩwĩse. Amĩ sĩretapĩ kiyai kiyaamĩ kiyohĩwiwaapĩ sawanai mawĩtando.

¹⁵ Amĩ siyawaahandĩ kandĩ sahĩ kiyai samĩ tiworisa sangĩ mandĩtisohiyĩhiyaamataiwĩ mausonĩwĩse. Sandĩ wĩndĩ sahĩ kamaiwĩ namapĩ nehĩ saundĩwĩ, sahĩ saiwa wĩndĩ kamaiwĩse. Namapĩse undĩwĩ samĩ naisĩhiya Kĩraisihopĩ gĩwunyaahohiyĩhiyai kawisohĩrĩhĩretĩ kawiwĩse.

Pĩwaahonya Kĩmonya Ipotĩhonyaare

¹⁶ Nyahĩ sapĩ siyaatĩ gaapundĩhaayo, amĩ sangĩ nyamĩ Awaisĩho Jisasi Kĩraisiho sawaho samĩ maarĩho ambĩpatĩ netĩ nahataapaatĩhĩ yatĩhesama wisaiwĩtando. Isĩ ko sangisatĩtane.

¹⁷ Kĩmonya pĩwaamonya nĩnĩ Porĩhonĩnĩ sangĩ, gaahuraare satĩtĩ nĩnĩ nĩwahonisi ikwĩra penĩhandĩ nisĩ utĩpĩho jĩpatĩpĩnisĩhomĩ ikwĩraatĩhapĩ netĩ jĩpatĩpiyataayo. Iyataatĩ kĩmĩretĩ kĩmaindĩ nahatewa nisĩ utĩpĩhaiwaatĩhĩ pĩwĩha asĩtĩputĩha jĩpatĩpiyataayo.

¹⁸ Nĩnĩ sapĩ sandĩ gaapundataayo: Nyamĩ Awaisĩho Jisasi Kĩraisiho sahĩ wapa gaahapa wĩndĩ kamaiwĩ nehĩhandĩ koaisunyaatĩ sahĩ nahatiyaatangi gaahandĩ kasisane, ndĩ nĩnĩ Porĩhonĩnĩ gaapundataayo. Akĩte!

Timotehopi Utipiho Jiho

Kimandi 1 Timotehopi Utipimandapi Nesipihande

Timotehomi sanaati saati ishiya Judaahiyaamhaate. O komi sapihohi ishiya Judaahiyaami dawaapihi bimohiyihiya Grikhiyaamihore. Timoteho so Porihohi Jisaasihopi piwiha ausaati katihi Timoteho piwiha atisati neti waapoho nehore. Ko siyati kaihi Porihohi koai usonataati koai numwaati komi mwaahoaisamatiyati iwinjaati bindataise. Komi utipiho Timotehopi jiho jipatipaisiho napwitopihi napwitatit bindataati jipatihiyahomahe owetise. O Komi utipiho kapiho Timotehopi jipatipaisiho napwitopihi napwitatit bindataati jipatihiyahore. Aihis ishiya usa Porihohi Romihanda nehi naasaaraahi napwitataise tiwi gwinyaawaayopo. Aihis ami usa Porihohi Romihanda yataira napwitataise tiwi gwinyaawaayopo. Ko nehi naasaaraahi napwitonaaahi akite ami komi utipiho Timotehopi jiho jipatihiyataise 64 A.D. hura jipatipaiso. Iyataati ami ko Romihanda yataira akiti napwitonaaahi akiti jipatihihandi napwitonaaahi taati gwinyaitaanihe. Iyataati ami ko aimi noaipasi nehithaati bindataataahi 66 A.D. hura utipiho jipatihiyataise taati gwinyaitaanihe. Iyataati Timoteho so ishiya Autaahaathihoi gwunyaahohiyihiyaami mtiho jihondaati sosi-haiwa kihaiwa kihaiwaami ndiheti ishiya gwunyaahohiyihiyai tithi daihira nunjati kaimi notaise. Aihis sandapi Porihohi Autaahaathihoi gwunyaahohiyihiyaapi jipatihiyati Timotehopi nusoasataise.

1 Timotehopi Piwiha Napimasataise

Porihohi Timotehoai ipihirete undisiha (1:1-2)

Timotehoai Porihohi winihapi nunyaati Autaahaathihomi piwiha akitiha saimbi saimbi ausaapi kaunde undisiha (1:2-20)

Kiraisihopi gwunyaahohiyihiya saiwi saiwi Autaahaathihoi aunihihi katiwi gaapunditaatiwihandapi kaundisiha (2:1-15)

Autaahaathihomi ishiyai jihimatiwi iwinjatiatiwihiyai namihandihawaahi kiyaami bimohirihihi kiyaami daayohirihihi piwaatohirihihi tithi gaahaiwaahithi kaiwihiyaisi namihandihawe undisiha (3:1-16)

Porihohi Ipihirete Ndaase

¹⁻² Timotehonye nini gisi Jisaasihopi ausaati kahitoni gwunyaahingithanda noaipapi nisi maasihonjimatingihonye, utipihandi kimandi kinyapi jipatihiyataayo. Iyataati nini Porihonini Kiraisi Jisaasihomi aposerihonini komi piwiha naninyati ishiyaisi ausaati kaunditandi natanoasisihonine. Iyati Autaahaathiho nyangisi japihi nanyamaati nyainjatisihomun ami ishiyaisi japihi Numwaati Iwinjatiandi Autaahaathiho Ahiwisiho Kiraisi Jisaasihohi nyahi komi ndimaahomwaanji usondhaawi jatohomi piwihaara nngi komi aposerihoninimatitandi ahinisihonine. Nyami Apihohi Autaahaathihouni ami nyami Awaisiho Kiraisi Jisaasihouni gisi gaahandi kahimi nahinyami, ami nepi gisi anditihipi maartho jinjapihi asipaindihandun nahinyami nangimaasapise.

Ishiya Piwiha Asawa Ishiyaisi Sapihi Katiwunjohiyihiyaisi Kinyi Itihundipi Nepi Nuwisapupe

³ Ishiya usa Autaahaathihomi piwiha nyahi ko natanyoasisawihyaanini newaati ishiyaisi katawunjohiha sehimwaapi sapih Epesaasihanda ishiyaisi asawa katiwunjauhi mmonataati kandapi nini gisi watipindi kahititi kinyi kiyaaisi itihundipi nepi nuwisapuwitaapi bime hititimap jihura nini Masetoniyaahandaahapi niyo. Sandapi kinyi konjinihi gwinyaapi kaimi nutaapi jahira anditihiti watipindi kahitataato.

⁴ Aimbis kiya kiyaami saisa satoyaami nehi piwaahaiwaun ami saisa satoyaami jtipati japepihihiwi ambipati nepi kanwi isiwatawaawi ishiyaisi taawi katiwunjohiwaia namaita kinyi kiyaaisi saunde, sahi saia namaapi ishiyaisi windi kaundiwi katiwimunjawise undipi kaunde. Sandi gisi apaapiimaahito, ishiya siya ishiyaisi nehi kiyaami saisa satoyaami piwaahaiwaun ami ambipatapuni katiwunjohiwiwa piwiha akipipa owehaiwa nehi taanauhihaiwa neti namoyaati Autaahaathihomi piwihai ishiyaami omanjitihihi nemati ami ishiyaisi Autaahaathiho kahapaamapi kawitandi gwinyaati katati neti tmanimbipaami daihira ishiyaisi windi neti namunjatihihi. Nehi Autaahaathihoi gwunyaahohithandaahithi Autaahaathiho kahapaamapi ishiyaisi kawisati nunjatiandi gwinyaati katati neti tmanimbipa ishiya mmonawaayopo.

⁵ Iyataati k'imandi utipimandi n'ni k'inyapi jipatipaindi w'nihapipa p'wiha kahiti ishiya sap'hi ishiyaisi saisa satoyaam' nehi p'waahaiwa kat'wunjoh'waiwa namaita kaunde h'iti kahitoh'itindi apaap'maahe, kiyaisi k'inyi kaundisam'hi kiya kaiwa namaitaat'we. Iyataati am' n'ni saindi maaritataate, oman'it'it'hi maar'ho gaahoaat'hapuni maar'hom' am'it'ha gaaha saasanotaha gw'inyaas'it'handaat'hapuni sap'hi Jisaasihom' ishiya maar'ho nam'indaat'w'handi nep' namoyaap' awaindemapi kiya maar'ho nam'indaat'we.

⁶ Sap'hi isiya saisatoyaam' nehi p'wiha taanauh'haiwa arip' yapep'ho ishiyaisi kat'wusohiy'hiya saiwa saiwi kaitaat'wiwa namasi daih'ra as'ra as'reti kiya niyopo. Saiwi daih'ra ak'rih'ra namasi as'ra as'reti nuw' nehi p'wiha taanauh'haiwaah'hi kat'wi kanawaayopo.

⁷ Aiwi kiya Autaahaat'hom' p'wiha w'nihapipa ishiyaisi kat'wunj'itaat'w'hiyaimat'itaat'wi maar'ho nusoaasawaayopo. Aiwi kiya satawaatopo: nyah' ishiyaisi p'wiha katawauoh'ha t'it'hi ak'ite tiw' katawaayopo. Kiya satawaahandi kandi sawanaam' p'wihaam' tanyaaha w'ndi baiwi mohopo. Owetise.

⁸ Am' sandi Autaahaat'ho kom' w'nihapipa gaahape tati nyangisi nanyis'hi nyah' aim' mmonaahiyaan'ne. Iyati am' nyah' kom' w'nihapipa newaat' nehi asoya asisaam' p'wihaamatiyaat' yawanaanam' gw'inyaahoh'rih'ireti tiw'tapaawaat' kamaataat' Autaahaat'ho sawaho katir'ireti japepih'rihaawaah' kapa nyangi nyatataman'itaiho.

⁹ Am' nyah' biyaat' mmond'haawo ishiya t'it'hi gaahiya Autaahaat'hom' gw'inyaas'rih'ireti daayohiy'hiyaap' w'nihapipa Autaahaat'ho ahiyataamaise. Owetise. Is'hiya kahapaamap'pa gimunyaat'haiwa maip'haiwaisahiyaisi sah' saiwa saiwi maip'hiyaate undat' ausaat' nunjitandi Autaahaat'ho w'nihapipa ahiyataise. Iyataati ishiya maip'hiyaap' w'nihapipa ahiyataise. Iyataati ishiya maip'hiyaap' w'nihapipa ahotisaw'hiya usa siyaape: w'nihapipa nemap' at'hom'iw'hiyaapuni am' Autaahaat'homuni ishiya awaisaw'hiyaam' ot'it'hi yat'hi ap'paah' w'ndi p'namuw'hiyaape. Iyati Autaahaat'hoai ahosumwap' kom'haiwaap' w'ndi gimunyaap' maip'haiwa kaiwi maip'hiyaape. Iyati ishiya kiyaam' oman'it'it'hi as'hatati ainjotahaiwa gw'inyaap' kaiwi am' Autasahaat'hom'haiwaap' sisip'it'it'wi kah'it'wi noamahohiy'hiyaape. Iyati ishiya saniya sapiyaisi nep' nusop'as'iw' am' tiw'ohiy'hiyaape. Iyati am' ishiya ishiyaisi nep' nusop'as'iw' timahohiy'hiyaape.

¹⁰ Iyati ishiya kiyaam' oman'it'it'hi ap'paah' ainjotati nop'sas'inat' ishiya k'hiyaisawi kainn'iw' daayohiy'hiyaape. Iyati us'hiya us'hiyaisaw' kainn'iw' am' as'hiya as'hiyaisawi kainn'ohiy'hiyaape. Iyati ishiya ishiya usaisi top'taata naman'indiwi ikon'iw' as'hiyai nep' w'raitaat'wun' am' ishiya ot'ip'pa kawitaat'w'hiyaisi numwaap' ipatisaw' napuhohiy'hiyaape. Iyati ishiya jaip'paisahiyapuni am' ishiya ishiya usaisi nep' nusop'as'itaat'w' gw'inyap' p'wiha tip'tapaap' mmon'ohiy'hiya nunjahauh' ak'it' katahaato tiw' jaip'it'w'haiwa katohiy'hiyaape. Iyati am' ishiya usa Autaahaat'hom' p'wiha t'it'hi akaaha ahotir'ireti japepih'riw' kamaiwi kiyaisi as'reti wapa kahapaamap'pa kaisaihiyaape. Is'hiya saisaihiyaisi sah' saiw'hiyaate undat' kiyaam' maip'haiwa neti awusaat' nunjitandi Autaahaat'ho w'nihapipa ahiyataise.

¹¹ Iyataati Autaahaat'hom' p'wiha akaaha sa Jisaasihom' kataunjat' kaiwaiwaap'ha gaaha p'wiha n'ngi sawaho nan'mih' neti sangisi kasatoh'ha naasa k'ima kaare. Iyataati p'wiha sa Autaahaat'ho ap'paah' saasanotahop' ausataaise.

Autaahaat'ho N'ngi Maar'ho Asip'nisati Am' Kom' Ot'ip'ipati Kawitandi Nan'imind'handap' Koaisi Gaare Undataato

¹²⁻¹³ Iyataati j'hura n'ni Jisaasihoi neti m'maip'windi maip'haiwa kaundi koai naan'haiwa nunyat'ihon'ne. Saindi koaisi kawind'hon'it'it'handi kandi ko nyami Awais'ho K'iraisi Jisaasihom' nisap' ko n'is' ot'ip'ipati kanitaiso tati nisonati naninyati kom' ot'ip'ipati and'it'indi kawitand'hat' and'it'ati naninyataise. Aih' n'ni koaisi jinjah'ra gaare und'it'and'handi neti taati gaare und'im' notaayo. Iyataati am' saiwa n'ni j'hura maip'haiwa Jisaasihoi asakaind' kawison'handi kandi Autaahaat'ho mmonataati n'ni Jisaasihop' ap'paah' g'maawunyaat' naharindi kiyon'hi namati n'ngisi ko maar'ho asip'nisataise.

¹⁴ Iyati n'ni utaahon'ni ap'paah' maip'ihon'ni wapa namait'ihon'it'it'handi kandi nyam' Awais'ho kom' gaahandi nahandi kand'n'hi naninyati am' K'iraisi Jisaasihoisati n'ni t'imaamaitoh'it'handi gw'unyaat' maar'ho numw'it'and'handi naninyataise.

¹⁵ P'wiha k'ima n'ni kat'andiyoh'ima ap'paah' ak'it'n'hi akaahaasi ishiya ak'it'n'hi ak'ite tiw' naitaat'wihaare. Iyataati p'wiha saap'ito, K'iraisi Jisaasihom' ishiya maip'hiyaisi japih' numwaitandi yam'hapati namasisi yap'pataap'hi nasataise tati nyam'it'it'hi daayati ahotih'haap'ito. Iyataati is'miya maip'miyaam' nyepemb' ap'paah'

maipihonine. Sandi Jisaasihomihiyaisi neti nusopisasi maipihaiwa kaunditi kawindi naanjihandi nunyohitihandaaha.

¹⁶ Nini utaahonini apipaahi maipihoninhi Autaahaathiho maaritho asipinindinda isihiyaisi kopi giwunyaitaatiwihyaapi nisihetapi kimandi nunjitande, nini maipihoninithiandandi kandi maaritho asipinisati nisapi satati, ko japihi nepemaita ginunyaito tati ninjatimi naindihandi Kiraisi Jisaasiho neti kopi ipoti giwunyaapi jinjapihi bimitaatiwihandandi naitaatiwihiyaisi ningi kanirihireti kawitandi nunjitande.

¹⁷ Isi Awaisiho windi namaapoti windi ndihaara motinati nehi Autaahaathiho naasohithi kahapaamapipaisuni isihiyaisuni jinjapihi konithi iwinjatimi naisihoaisi nyahi isihiyaanini newa mihaati autaahi nuwaataati isiwatithaawi koaisi kiyaaninhi jinjapihi jinjapihi mepi autaahewaumwaitithaawo.

¹⁸ Nisi maasihihonji Timotehonye, piwiha kima winihititi Autaahaathiho komi otipipatihiyaami maahomwaanapi piwiha ausaati kahitisihamaataindi kireti gisi kahitataato. Isi piwiha sa kinyi nepi kinyi pwisipi yaipatemapi isiwatapa Autaahaathiho piwiha winihapipaami isihiya tiworisaisapi baimbi tunnpi yahwinime.

¹⁹ Saimbi tunnpi yahwinipi kinyi Jisaasihopi giwunyaahingitihanduni ami kinyi maarithoathihi titihi gaahandihithi ghunyaatindihanduni isiwate. Isihiya usa kiyaami maaritho piwiha kaundati neti giwunyaasithi athomisawaawi kiya Jisaasihopi giwunyaahohitihandi nepi nopisasiwi namahopo.

²⁰ Iyataati sandi siyohiyihyaamithatithi wuri kimore: Aimeniyaasiyi Arekisandaayaare. Surisi nini Jisaasihomi watipihandaahi neti Bwaasirihirami ikwiraathemataayo, kiram watipihandaathihi bindamaami Autaahaathihopi windi sisipihimaatiitaatimihandi mmonimi naitaatimo.

2

Isihiya Nahatiyaapi Gaapiwunditaatiwi Piwiha Winihapipa Kasatataato

¹ Piwiha kima watipihahi sahi baiwi atiwi gwinyaapi kaitaatiwihahi kasatitandiyoni atiwise. Sahi Autaahaathihopi isihiya yapipati nahatewaara nahatiyaapi gaapiwundiwise. Aiwi wapa sawanaatangi jatatamanitandi gwinyaawaahapaapi Autaahaathihoi nunjepe kaundiwise. Aiwi ami isihiya usaisi wapa iwitatanitandi sahi gwinyaawaahapaapi Autaahaathihoi nunjepe kaundiwise. Aiwi sahi sangi wapa jatatamanitandihaiwa nasamiwaiwaapi Autaahaathihoi gaare undiwise.

² Aiwi sahi Autaahaathihopi isihiya awaisawihiya mitihiya jhiyaapun ami awaisawihiya nahatiyaapi gaare undiwi gaapundiwise. Kiya nyangi baiwi nyainjaawi binyaihi nyahi bipi napaisaati bindahaawi ami Autaahaathihopi biyaati giwunyaawaati titihi gaahiyaanini bitotahaawi komihaiwaapaahaitihaawo.

³ Ami sandi nyahi siyaati kaitithaawi Autaahaathiho nyangi japihi nanyamaasiho maaritataise.

⁴ Iyataati nyahi isihiya nahatiyaapi gaapiwundaati ami titihi gaahiyaanini bitohonih Autaahaathiho nyangi japihi nanyamaasiho mmonataati sandapi maaritataise. Ami ko isihiya nahatiyaisi japihi numwaahonih noaipapi komihiyaimatiwi komi piwiha akaaha nahata mmowi nusesipatitandi maaritati gwinyaahoso.

⁵ Iyataati Autaahaathiho nehi naasohithi bindataise. Iyataati ami utaaho isihiya Autaahaathihoiawi japihi piwanipi naisihiyaimatiitaatiwihira daihira daahiwati otihapihi naasohithi bitondaise. So utaaso Kiraisi Jisaasihore.

⁶ Autaahaathiho isihiyaisi maipihaiwaathihapi japihi numwaati sawahoaisawi timaamaititaatiwihandapi gwinyaataati sura kaitando tati katati timanati ahaisitha asitha noaipasithi kura Jisaasiho komi ambipati gaahati maipihandaahithi nesi nandaati sawahomi ambipati kataahi isihiyaisi maipihaiwaathihapi japihi nuwati numwaataise. Jisaasiho sandi kaindimandaahi Autaahaathiho isihiya nahatiyaisi japihi numwaitandiyo nyatati nyangisi neti nanyisataise.

⁷ Maipihandaathihi Jisaasiho komi ambipati namati isihiyaisi japihi numwaasitindapi piwiha ausaati isihiyaisi kaunditandi Autaahaathiho ahinithi nini aposerihoninimatataayo. Sa piwiha nini akithi kandaato. Nini windi jaipindaamaato. Owetise. Isihiya Judaahiyaanam dawaataati bimohiyihiyaisi komi piwiha akaaha nahata ausaati kandunjisanihi noaipapi Autaahaathihopi giwunyaitaatiwi Autaahaathiho komi otipipati piwiha naninyati ahinithonine.

Isihiyaati Nahatiyaati Ahoyanawaahapihi Usihiyaati Asihiyaati Wapa Kaitaatiwihapaapi Kasatitaano

⁸ Iyataati sahi usihiyaati titihi gaahiyaati saasanotahiyaati sami ikwiri naimaapi sami aposati itihitohiwaiwa namapi Autaahaatihopi gaapundiwise. Sandi usihiya yapihi nahatewaara saiwi kaitaatwi nini maarititi gwinyaataati sangisi kasatataato.

⁹ Iyataati ami nini ashiya kiyaami apotihiri yutihiri konaarapiho yundanyaaha niyopi namaasatiwi naahipwi niwi yundanyaayohipipa yatih ipatisaniwi baiwi mmotinwi kaiwise ndi nsi maariho gwinyaahohitihandi ausaati kandaato. Iyawaawi kiya genaniwi ishiya usaisi nyahi setahiyaanine tiwi kiyaami ambipati nunjaaniwi kahapaamapipa apipaahi gaahaiwa windi yundanyaamaiwise.

¹⁰ Iyawaawi ashiya Autaahaatihopi baiwi gwunyaahohiyihiya kiyohirihi reti ashiya baiwi japepihiwi kahapaamapipa gaahaiwa kaiwi yundanyihaamataiwi nepi yundanyaiwi ishiyaisi nunjawise. Saiwi kaiwi saiwa ashiya baiwi isiwatawaawi ishiya Autaahaatihopi gwunyaahohiyihiya koaisi mepi autaahemwapi piwaunditaatiwi ahoyainjaihihapihi kiya napaitiwi kaitaatwe.

¹¹ Iyawaawi sapihi ashiya kiyaami maahomwaanji windi namusaapi yatih ipatisaniwi Autaahaatihomi ishiyaami mitihiyaami otitih piuwu bindawaawi piwihatiwi mmoniwi nepise.

¹² Iyataati ami Autaahaatihoi mepi autaahemwapi piwaunditaatiwi ishiya ahoyainjaihihapihi ashiya usihyaisi yatih otitihemapi windi ishiyaisi Autaahaatihomi piwihatiwi munjawise ndi nini itihindi owe ndaato.

¹³ Sandi apaapi maato, Autaahaatihoi Adaamihoi jhi kiyati ahiihi nehi sawahohihi bisotimi naihi namati Autaahaatihoi Ewaahaatisi Adaamihomi ambipatetapi neti kiyati ahwisataise.

¹⁴ Iyataati ami Bwaasirihi ramapi piwihati jaihipa Adaamihoi windi atisa namese. Owe-tise. Ewaahaati apopaatihihapi piwihati jaihipa atisati netaati kandaahi Autaahaatihomi piwihati winihapi wapa neti nopoulosati maipihandaatih nandaati timahaise. Siyati apopaatihih Adaamihomi ambipatetapi noipati ami kaatihih jaihipa atisati neti timahaindihandapi sato.

¹⁵ Ewaahaati maipihandaatih timahaindihandaahi ashiya nahatiyaisi kiyaami ambipati yaawihandi maaha namoyaitaatiwihandi Autaahaatihoi numwih kiya apipaahi mimaipaiwusaasanohiyihiyaamatetawaayopo. Ashiya setawaahandi kandi kiya maaha namoyaapi manyinyai yamanawaawi Jisaasihopi gwunyaapi ami maariho nunyawu namindaatiwihandi nepi isipi titihi saasanotahiya daiwi yatih ipatisaniwi napaisaati bindawaawaahi kiyaisi Autaahaatihoi apipaahi kiyaisinhi numwaitaise.

3

Isihiya Jisaasihopi Gwunyaahohiyihiyaisi Awaisawihya Iwinjatohiyihiyaapi Piwihati Kahitaaano

¹ Piwihati kima nini katitandiyohima apipaahi akitihihi akaahaasi ishiya akitihihi akaahaasi akithaare tiwi naitaatiwihare. Iyataati piwihati saapito, ami utaaho wo ishiya Jisaasihopi gwunyaahohiyihiyaisi awaisihoemati iwinjatitand maari-tataataahi ko sati otipati gaahatapi gwinyaati maariho windotaise.

² Isi ami utaaho wo Jisaasihomihyaami awaisihoematitandihoi ishiya koaisi ikwiwitaatiwihapa wapa ahimotati titih anini saasanotahoi bitohotane. Iyati ami apopaati nehi naasaamihisati kaatisaahih maariho nunyati bimohotane. Iyati ami utaaho mwiitipisati bimoti kahapaamapipa napaisaati kiyati sawaho biyati jatitand daihira gaahira daahawa japepihirati, ami komi kahapaamapipa gwinyaati katati kaiwaiwa ishiyaisi gwunyaatati nusesipatahaiwa kiyahotane. Iyati ami Autaahaatihomi piwihati ko biyati mmoni neti titih nga kataunjahotane.

³ Iyati waapohi watipihoi ishiya nanhi naharitaatiwihoi ko windi nanati naharimisahotane. Iyati ko topitaata winamaatih maati maatihiri kiyati itihitati ishiyaisi tiwati windi timunahotane. Windi samaayati ami bipi napaisaati ishiyaisi iwinjahotane. Iyati piwihati pwisipa yaipatamatiyati nuwati neti katati windi tunna yahomunahotane. Iyati ami ko nawihopi apipaahi maarititi maariho windi namunyahotane.

⁴ Iyati komi anaaapi apwaataati manyinyaisi biyati iwitatamanati winjahotane. Iyati ko komi manyinyaisi asimwaatitihemahonhi kiya bipi nanhihiwi koai nepi autaahemwapi iwiwatawa baiwi atiwihotane.

⁵ Sandi nini apaapi kandaamaato, ami utaaho komi anaaapi apwaataati ami manyinyaisi biyati windi maawinjataho Autaahaatihomi ishiyaisi ko napitiyati iwitatamana iwinjatitaisono. Apipaahi owetitaise.

⁶ Iyati ami ko ipaahambi nehi wani konhi noipati Jisaasihopi gwunyaati Jisaasihomi ishiyaamihatihi nasati nandaahomwane. Ami wiwa ko genanihonhi Bwaasirihi

siyati genanihi Autaahaathiho kirisiti, 'kinyi naanjihandi naitaapo,' undati nehahaati nemasipatamatiyati koaisi Autaahaathiho kati kawitaiso.

⁷ Iyati ami ko utaaho apipaahi titihi gaaho saasanotaho isihiya Jisaasihomi isihiyaami ipaahaapi dawaataatapihiya ko gaaho saasanotahoe tiwi titihi nehi gaahaahihi kopi kanwi katiwihotane. O ami isihiya ipaahaapi dawaataatapihiya kopi windi gaahaiwa kanwi gimaaawunyaaphondaatahi komi ambipati neti nopasasinati koaisi mawitaise. Siyonihi kaiwetapi Bwaasirihiri koaisi neti nusopisatasi komi otipipatami daihira neti nuwisapuwaitaise.

Isihiya Jisaasihopi Giwunyaahohiyihiyaisi Ikwiri Nunyaw Anditiwiwitaatiwihandapi Pwiha Katitandiyi

⁸ Iyataati ami isihiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihiyaisi ikwiri nunyaw anditiwihohiyihiyaisangi siru kireti naasaipiti kaiwise. Kiya isihyaami ndiheti kiyaami ambipati dahopa baiwi isipi jatinwi titihi saasanotahiya bitopihyaatiwise. Aiwi ami kiya isihiya usai wa kaundiwi ami usaisi wa wipitiwiha kamundiwi nehi naasaahi ka nahatiyaisi kaundiwihiyaatiwise. Ami waapoho watipihoni mitaahi phitiwi nanwi windi naharimiwhiyaatiwise. Aiwi ami kiya nawihaoaisi maariho nunyaw wapa wapetapi ikonwi aipi naitaatiwi gimunyaapihiyaatiwise.

⁹ Aiwi ami kiya Autaahaathihomi pwiha akaaha nahata nyangi aimi ausaati nanyisihi nyahi newa gwinyaahohiha anditiwi isiwatiwihyaatiwise. Aiwi kiya titihi saasanotahiya daiwi kiyaami ambipati dahopa isipi bitohohithanda kiyaami amitha maariho saasanotindihandaatihi sandi nepi kipiwi isiwatiwihyaatiwise.

¹⁰ Isihiya siya Autaahaathihomi isihiyaisi ikwiri nunyaw anditiwiwitaatiwihyaami pwiha dahopa otipipati kaiwi daayohiwaiwa jiji tipitapaapi usowi gaamapi japwaapse. Saiwi japwaapi mmosaihi pwiha kiyaami hetiyamwaitandhi wapa ahimotati apipaahi owetanaahihi kiya gaasi otipipa nepi kaiwise.

¹¹ Iyataati ami kiyaami apwaatiyaisangi isihyaami ndiheti kiyaami ambipati dahopa baiwi isipi jatinwi titihi saasanotahiya bitopihyaatiwise. Aiwi ami isihiya usaapi pwiha maipihaiwa kiyaasi nepi nusopisatiwihaiwa dawaataatapi ashiya siya apipaahi windi kamaatiwihyaatane. Aiwi ami kiya baiwi mwitipisawi bimaawi ami kahaapaamapi kiyaami ikwiraatihi ahotanithapa baiwi isipi kaiwi jatiwihyaatane.

¹² Iyataati ami Autaahaathihomi isihiyaisi ikwiri nunyaw anditiwihohiyihiya apopaati naasaamithi naasaamithi kaatisaahihi maariho baiwi nunyaw daiwi bitopihyaatane. Aiwi ami kiya kiyaami anjanj apwaataati manyinyaisi baiwi iwatatamanwi iwinjatiwihyaatane.

¹³ Isihiya Autaahaathihomi isihiyaisi ikwiri nunyaw anditiwiwitaatiwihyaaimatiwi otipipati gaahaiwa kiyohiyihiya isihyaami ndiheti gaahiya noaipati ambipati gaahati newaayopo. Aiwi ami kiya nga anditiwi Kiraisi Jisaasihopi giwunyaapi windi yamaiwi nehi nanthaiwi komi pwiha anditiwi ausaitaatiwihandi newaayopo.

Autaahaathihomi Pwiha Jisaasihomihetapi Ausaimaninjia Apipaahi Awaisiha Kinyi Ikwiraatihi Ahotisiha Watipihare

¹⁴ Nini gisi napiti gisondandi taati gwinyaataahonini konini utipihandi kimandi jipati piyataayo.

¹⁵ Nini keti windi namaapisanaahi pwiha utipimandaatihi kinyapi jipati piyohima nyahi Autaahaathihomi isihyaanini daayaati bitoaitihaahiretapi nahisitaise. Iyataati Autaahaathiho asohomi isihyaanini komi pwiha akaaha nahata Jisaasihomihetapi noaipati ausaimaninjia newaati autaahi isiwatahaawi isihiyaisi nunjonih mmonwi newaayopo.

¹⁶ Iyataati Autaahaathihomi pwiha akaaha nahata Jisaasihomihetapi ausaimaninjia nyahi aimi mmonaati nehohihaapi nyahi satahaato, ese pwiha sa awaisiha watipihare, tahaato. Iyataati pwiha aimi ausaimaninjia saare. Autaahaathiho komi Mwaaho Jisaasihoi natausaasihi nasati isihyaami ambipati neti utaahoematataise. Aihhi nyahi isihyaanini koaisi usonahaayo. Usonihhi isihyaanamihatihi bindataati otipipati awaiwaiwa watipihaiwa kiyataise. Iyati ko kahapaamapi nahatewa otipipati Itipihoni anditiwisihhi koraahi kiyataise. Iyati ko napwihhi Itipihoni anditiwiwiti ahowimati numwaasihi nepasi yamahipataatihi niyati Autaahaathihaoisati Awaisihoematati bindataise. Aihhi kopi saiwaaraahi Itipihoni ausaati titihi akithini Autaahaathihomi mwaahoe tati nanyisataise. Iyataati Autaahaathihomi otipipathiya yamahipataatihi bimohiyihiya sandapi awaindahandi kiyaami maariho windosihhi ese tiwi mangiri ikwiri ikwiniwi mmonawaayopo. Iyataati Jisaasihoni Autaahaathihaoisati Awaisihoematati yamahipataatihapi kahapaamapi nahataapaisi iwinjatimi notaise. Aihhi nyahi kopi giwunyaahohiyihyaanini maapi isihiya yapipati nahandaahiyaisi pwiha kopi

ausaawaati kaundonihi atisawaayopo. Atiwi ami ishiya yapipati nahandaahiya kopi giwunyaapi japepihirawaayopo, taati nyahi piwaha sa gwinyaawaati isiwatahaayo.

4

Isihiya Piwaha Jaipipa Ishiyaisi Katiwunjahiyihiyaapi Nini Wapa Kahitandiyi

¹ Iyataati ami piwaha akaaha nahata nyahi newaati isiwatohihaapi Itipho Gaaho titihi auta satise, asisaha ipotihaiweti ishiya kiyaami Jisaasihopi giwunyaahohitihandi namaitaapo, tise. Iyataati kiya itipho maipihaiwa kiyaaisi piwaha jaipipa kaundiwaiwa atiwi nepi kipwi japepihiriwi ishiyaaisi katiwunjawaayopo.

² Saiwa ishiyaaisi jaipipa katiwunjohiwiwa nehi ishiya jaipitiwihyaamiheti itipho maipihaiwa neti wwisihiki kapihapi nasahaiwaare. Iyataati ishiya siya kiyaami amitiha maarho gwinyaitaatiwihandi saamipho maipho neti nanati owenasihyaare.

³ Iyataati ishiya siya satiwu, ishiya windi namaamaatiwi ami nandapa wapa wipetahapa windi gaamaahe, tiwi itihitiwi nisapupwi katiwunjawaayopo. Ami kiya sandi maipihandi kiyaawaayopo. Saiwa nyahi Autaahaatihopi giwunyaawaati komi piwaha akaaha nahata nehohiyihiyaanini koaisi gaare undaati maaritaati newa kiyaati nandihhaawi Autaahaatitho ahaihihaiwaare.

⁴ Iyataati nyahi aimi mmonaahiyaanine kahapaamapipa nehi gaahapaahihiki Autaahaatitho kiyati ahaiho. Isi nyahi kapaami wapaapi maape taati tipitapaawaati newaamaamaitihaawo. Owetise. Ami nyahi nahataapaapi Autaahaatithoi gaare undaati maaritaati naitihaawo.

⁵ Iyataati ami nyahi Autaahaatitho satisiha, 'nahataapa nini ahiyohipipa gaahapaahihe,' tisiha newaati gwinyaawaati ami koaisi kapaapi nyahi gaare undaati gaapundohitihanda kapa noaipati Autaahaatithomi ndiheti gandaise nyahi naitihaawo.

Kinyi Kiraisihomi Otikipatithonji Gaahonjimatinihi Konjinihi Kaimi Nutaapi Nini Andithiwataayo

⁶ Iyataati ami ishiya gisawi maawi Jisaasihopi giwunyaahohiyihiyaaisi piwaha winihapipa kimaiwa kaundiwi katipunjapaapaahi kinyi konjinihi Kiraisi Jisaasihomi otikipatithonji gaahonjimatitaise. Ami saimbiki otikipatithonji gaahonjimatitaapi Autaahaatithomi piwaha Jisaasihomi kaiwaiwaapiha nyahi aposerihiyaanini sahi ishiyaatangi titihi biyaati katawasasonihiki Autaahaatithomi ishiya nepi isiwatohiha kinyi nepi japepihiringihana nandapaamataimbiki konjinihi nanimi numwe.

⁷ Aimbiki mambi saisatoyaami nehi piwaahaiwa Autaahaatithomihaiwaaisi ipihatiwimapi ishiya nepi kanwi isiwatohiwaiwaaisi nemapi nawisapi bitose. Aimbiki kinyi Autaahaatithomihaiwa mmoniwi nepi kaimbi bitose.

⁸ Kahapaamapipa nyami ambipati gaatati jitipati gaahati winyaititandi kiyohiwaiwa gaahaiwaasi nyangisi masehonji nyatatamanitaise. Iyataati ami nyami ambipati maarho isiwati Autaahaatithomihaiwa mmona newaati kiyaati bitotihawaahi sandi apipaahi gaahande. O napaapono, sandi apipaahi akitihihi wani maapi itatamaninaati biyaati bimitihaahandi nanyinyati ami ipoti Autaahaatithoaisaati apipaahi kiyaaninihi bimitihaahandi nanyamitandihanditihito.

⁹ Piwaha sa apipaahi akitihihi akaahaasi ishiya nahatiya atiwi nepi japepihiriwi ami baiwi gwinyapendaatiwihe.

¹⁰ Iyataati ami Autaahaatitho satati, 'nini ishiya nahatiyaaisi japihi numwaati iwinjatitando,' tati gwinyaati ami aimi kopi giwunyaahohiyihiyaanangi japihi nanyamaati nyainjatisihore. So Autaahaatitho asohopi nyahi ko gaahaiwa siyati saiwa kanyito taati aimi giwunyaawaati jatimi nohaawi sandapi nyahi waati andita napawaamawa otikipa kopi kiyahaayo.

¹¹ Isi saiwa kahitohiwiwa kinyi ishiyaaisi winihundipi kaundiwi ami katipunje kiya japepihiriwi kaito.

¹² Isihiya gisi gisonawaawi utaahonji waimwaahonjitanihiki kandapi kinyapi kiya satiwu, ko nehi utaahoso, tiwi ginjapi windi maahisopise. Owetane. Isihiya gisi windi samaahitaatiwi kinyi ishiya Jisaasihopi giwunyaahohiyihiyaaisi komihyaametohirihireti nunje mmonda. Aimbiki sandi kinyi piwaha piwaatiwi piwaundiwi ami katingiwaiwaaraahuni dahopaaraahuni maarho numwingitihandaahuni Autaahaatihopi giwunyaahingitihandaahuni ami titihi gaahonji saasanotahonji bitohingitihanda ishiyaaisi Jisaasihopi giwunyaahohiyihiyaametohirihireti nunje.

¹³ Aimbiki napisanihapi jatapaapi Jisaasihopi giwunyaahohiyihiyaati ahoyanawaahura kinyi Autaahaatithomi piwaha auta awitiwi piwaha ishiyaaisi anditiwiwandihaha ausaapi kaundiwi ami baiwi mmowi naitaatiwi nesipapi katipunje.

¹⁴ Iyapaap Jisaasihom i sihiyaami mitihiya gisi ikwiri ahingisauhi Autaahaathom Itiphoetapi gisi anditihiwitandihandi apipaahi nehi nahimindihandi sandi kinyi konjinihi baimbi isiwatapa kandaahi otipipati kaime.

¹⁵ Aimb saiwa kaime hititi nini gisi kahitohiwivaatithi kinyi andititi isisi nahatonj nandaapi katih bitotapaapi japepihiripi kaime. Saisamih kinyi otipipati nga waati awaipati noaipati nyonihi ishiya gisi gisondo.

¹⁶ Iyataati ami kinyi ambipati baimbi isipi bitopi ami ishiyaisi katipunjingipipa baimbi mmonipi jatinihi katipunje. Aimb saiwa andititipi kinyi isiwate. Sandi apaapmaato, ami kinyi siyapaapaahi kinyi kiwahongisuni ami ishiya gisi atihisohiyihyaisuni Autaahaatho neti jatatamanihonihi sahi noaipapi apipaahi komihiyaatimatitaatiwito.

5

Jisaasihopi Gwunyaahohiyihiya Napapaasahi Titihpumwaitaapihandapi Nini Kahititandiyi

¹ Ushiya aunihiya napapaasaihiyai kinyi windi wonamaatithi itihimundi me. Owetise. Kiya napapaapi t mahiyohitindaatihapi jahira nepemaititaatiwi kinyi kiwahonyi gapihoi kawitatamataimbi bipi napaisaati itihundihi kiyaisi andititipi titihpumwape. Aimb ami waimwaaya kinyahuraahiya napapaasaihiyaisi kiwahonyi gaatisa kwinyihoyai kawitatamataimbi titihpumwape.

² Aimb ashiya aunihiya napapaapi t mahaisaihiyaisi kinyi kinyaaamataimbi titihpumwape. Aimb ami ashiya apwainyihya napapaasaihiyaisi kinyi kiwahonyi kinaanisa kinaapwisaisi kawingipatamataimbi saasanotahaiwaahih gwinyaapi titihpumwape.

Ashiya osinhiyaapi Gwinyaitaapiha Kima Kahititandiyi

³ Ashiya osinhiya kiyaami manyinya ami naisihyaisangi apipaahi owehiyaisi Autaahaathom ishiya baiwi iwitatamaniwise.

⁴ Ami saiwi osinhiya mwaaya maatiya ami saisatoyaisangi bimaawhiyaatawawaahi manyinya kiya osinhiyaisi iwitatamaniwise. Mwaaya maatiya ami saisatoya kiya Autaahaathopi gwunyaahohitihandi nunjawi jhi kiya sawanaami saniya sapiyaisuni aunihiya saisatoyaisi iwitatamaniwise. Saiwi iwitatamaniw kiya sanghiyaatihihura kawisohiwaiwaapi naniipimapi wihoaanhapa saniya sapiya ami saisatoyaisi kawiwise. Ami sandi kiya saiwi kiyohiwivaapi Autaahaatho maaritataise komi gwinyapesirihireti kiyauho.

⁵ Ashiya osinhiya ishiya kiyaisi iwitatamanitaatiwihya apipaahi owehiya saitaapo, Autaahaathopi anditititipi gwunyaapi kiyaami ndiha nehi komihetih nyonihi otapihaati apatih kiyaanhi kiyaisi Autaahaatho owetimbipa wapa nunyati iwitatamanitanditipiwusepi nunjepi gaapunditaapo. Ashiya siya saisaihiyaisaahih Autaahaathom ishiya usonitipi ikwiri nunyawit iwitatamaniwise.

⁶ Iyataati ami ashiya osinhiya kiyaami ambipati isipi nehi sawanaapaahih mambihaiwa kahapaamapi gaahaiwaapaahiyohiyihiya siya bindawaahandi kandi Autaahaathopi gimaawunyaapi naniipimatohtihanda aimi napomawaahiyaare. Isi siyaisi Autaahaathom ishiya windi maawitatamaniwise. Apipaahi owetane.

⁷ Sandi winihapimba kahitohipimba Autaahaathom ishiya kinyi winjatinih otitih bimohiyihyaisi nunye, kiya nepi japepihirito. Japepihirisaihi pwiha wapa ishiya usa nepi yawutaapi ikwitaatiwihapa kiyaamiheti windi ahimotito.

⁸ Iyataati ami ishiya usa ishiya sawanaamihyaisi windi maawitatamaniw ami kiyaami anjipipih kiyaami ikwiraatih deti bimohiyihiya apwaatiya manyinyaisi windi baiwi iwinjatitipi maawitatamanohiyihiya siya kiyaami Autaahaathopi gwunyaahohitihandi nepi noaasawi namapi ishiya Autaahaathopi windi gimaawunyaapihiyaisi nusatipapi apipaahi maiphiyaare.

⁹ Ashiya osinhiya Autaahaathom ishiyaisi ikwiri nunyawit otipipati kaitaatiwuni ami Autaahaathom ishiya kiya osinhiyaisi iwitatamanitandihaiwa numwitaatiw osinhiya setahiyaami ambipatihih jipatipaiwise, kiyaami kinaungwaha 60 kiyati metaahi aunihiyaami ambipati nepi utipihoaatih ahiyawise. Iyataati osinhiya siya wo ho nehi naaso naasoaisaahih namaatiwihyaatane.

¹⁰ Aiwi ami kiya wapa gaahaiwa kiyohiwaiwaapi ambipati nga noaipati autaahi ahotahiyaatane. Kiyaami ambipati nga autaahi ahotinditih kimaiki kiyohitihandapitane, manyinyaisi namoyaapi baiwi yamanitipi kiyaami ambipatapihapauni maarihopihapa mmonitipi nepunyawhiyaatanthe. Aiwi ami ishiya aunaipati witaahapihiyaisi kiyaami anjipipih numwaapi iwitatamaniwihyaatanthe. Aiwi Autaahaathopi

g'wunyaahohiyihiyai kiyaami naahutarihiri nepi nusaititaatiwihho waapohho mbwaahho nepunyaambiwihyaatanithe. Aiw ihihiya nopasasinw binyaihihiyai ikwiri nunyaw iwatatamanimbwihyaatanithe. Aiw ami kiya otipipati gaahaiwa kahatamatipetahaiwaathi kiyaami ambipati nesi nandaapi katih bitotawa kaiwihyaatanithe. Asihya saiwi setahiyaami ambipathi utipihooatithi ahotati jipatipindane, Autaahaathihom ihihiya mmonwi iwatatamanitaatiwo.

¹¹ Ami osinhihiya apwainyihyaami ambipati windi jipatipaiwi ahimotane. Owetane. Ami kiya namaatitaatiwihandapi maariho windohonhi Kiraisi Jisaasihom otipipati kaitaatiwi nehohipati namasi nutaapo.

¹² Ami saiwi namasi nowaawi amitha maariho naanawisa mimaipaiwi jinjahira waati gwinyaawaatitauhihandapito.

¹³ Iyawaawi ami kiya maariho gaatonhi tariwaiwi otipipa kaiwi anjipipih wapihi wapihimapi isihiyaisi mausopi nehi kiyaisi bipi ahiyaw nepi ipho nehhaiwa nepi pititaatiwapi ami piwihha usaamihaiwa natipi nepi isihya usaametirihiretapi katihw ipihomataiwi isipi daayawaayopo.

¹⁴ Aih nini namati osinhihiya apwainyihya namaatiwi shimwaaamoyaapise ndaato. Shimwaaamoyaapi manyinyaisuni warisaisi iwatatamanwi iwinjatihw ise ndi nini maariho gwinyaahohitihandi kandaato. Kiya saisaihi nyahi Autaahaathihom isihyaanapi nyami isihya tiworisa piwihha maipihaiwa wapa nepi nanyopisasaawi kamaatito.

¹⁵ Sandi nehithandi nini kandaamaato. Osinhihiya apwainyihyaami usa Kiraisihom otipipati kawitaatiwi nehohipati namasi aini Bwaasirihiri nuwi nuwipinjauhi nini mmonataati kandapi kandaato.

¹⁶ Ami itapaati Jisaasihopi g'wunyaahaati waati asihya osinhihiya kaatamihya usaisahaatindaataahi kiyaisi sawahaami iwatatamanati winjatane. Siya osinhihiyaisi kaati neti Autaahaathihom isihya iwatatamanwi iwinjatito tati gwinyaati kiyaami ikwiraatithi ahawisati Autaahaathihom isihiyaisi naanhandi windi namunyane. Owetane. Isihya iwatatamanwi iwinjatitaatiwihya apiipahi owehiya asihya osinhihiya nehi sawanaahithi bimohiyihiyaisi Autaahaathihom isihya iwatatamanwi iwinjatito.

Awaisawihya Autaahaathihom Isihiyaisi Iwinjatohiyihyaapi Gwinyaitaapihaiwa Nini Kahititandiyo

¹⁷ Awaisawihya Autaahaathihom isihiyaisi iwinjatohiyihya otipipati waati pihitiwi kiyaami ambipati dawaahho yaawahandi nga kiyohiyihyai sahi Autaahaathihom isihyaati nawihho baiwi nunyawise. Siyawaawi ami awaisawihya Autaahaathihom piwihha ausaapi kaundiwi ami katiwunjohiyihiyaisi sahi nawihho nunyaw kaitaatiwihandapi windi nanpimimatwi baiwi nasisoari gwinyaapise.

¹⁸ Iyataati otipipati kiyohiyihyaapi gwinyaitihaahandapi Autaahaathihom piwihha wiwa sata ahotise:

"Maasapihho kauho isihyaapi nandapa woyihaamatetahapa witihandami yandipihho awasaho tamitatetapi nahoti auhira itipiwati pasaapataati wapa neti nanihonhi komi maahomwaanji windi nepi namaawisapupwe. Ko kinyi otipipati kahisataisi kopihapa gaasi neti nanane,"

tise. Iyataati ami kaiwaami wa satise:

"utaaho otipipati kaisihho nawihho titih nene,"

tati Autaahaathihom piwihha ahotise.

¹⁹ Awaisihho wo Autaahaathihom isihiyaisi iwinja bimonihopi piwihha gisi atihohimati ko titihmetahaiwa kaise tati noaipahonha kinyi atimb namepe. Owetane. Ami isihya yahurisangi muri moaisangi piwihha ko titihmetahaiwa kaise tiwi katisaihaahithi kinyi atimb nepi mmome.

²⁰ O ami ko maipihaiwa akithinhi kiyonaahi Autaahaathihom isihyaami ndiheti auta koaisi winihundiwi itihunde, kiya mmonawa yaiwi anjini bitoitito.

²¹ Autaahaathihomun Kiraisi Jisaasihomun yamahipataathipati Autaahaathihom otipipatihiya awaisawihyaamun ndiheti isihiyaisi windi mmopi nepimusosapi nahatiyaisi naasaipiti kati kawimb winihapi kaitohipimba japepihitaapi gisi nini piwihha apiipahi watipihha kahitataato.

²² Isihya usa Awaisihom otipipati nepi kataatithi nandaapi bitotawaawi kaitaatiwi gwinyaasaihihiyaisi kinyi keti ikwiri ahawisapi Autaahaathihom watipihandi ami gaahandi keti kiyai kinyi namunye. Jih mmonipi gwinyaaposapi sandi kaime ami kiya ipoti maipihandi kaisaihi ami ikwiri ahawingitihanda kiyaami maipihandi kinyihandimatitaiso.

²³ Kinyi timbaimbi ami kinyi gwisitha maipitati nangopisasinjitthandapi nehi waapoho namithaapi wainihandi masimasihonya wonya nani-me kinyi gwisithaathi timbipa nemaito.

²⁴ Maipihaiwa isihya usa kiyohiwaiwa auta ahondaise ami piwihapi sangi nesi nuwi sangi tipitapaapi mmonihauhisangiso. Ami maipihaiwa usa kiyohiwaiwa nehi ipoti wura ausaimaninjhi isihya ndihaara mmonawaayopo.

²⁵ Isi ami kiyati gaahaiwa isihya kiyohiwaiwa auta noaipasithi nga mmonawaayopo. Iyataati wapa gaahaiwa biyati motinjipipaisangi windi othi namoasanditaise.

6

Otipipathiya Kiyaami Awaisawihiyaisi Kawitaatiwihapaapi Katitandiyi

¹ Isihya nehi otipipathiya Jisaasihopi gwunyaapihiya kiyaami awaisawihiyaisi baiwi usopi nepi autaahi isipi piwiha atiwiwi otipipati napaitiwi kawiwise. Kiya saisihi isihya Autaahaathihoaisuni komi piwiha newaati isihiyaisi katawaunjohnhai nepi nopisasiwi maipihaiwa windi kamaatito.

² Aiwi ami isihya nehi otipipathiya kiyaami awaisawihya Jisaasihopi gwunyaapihiyaatanaahi kiya satiwi windi samaiwise, "nyami awaisawihya Jisaasihopi nyamataiwi gwunyaapihiyandaati kiyauni ami nyahuni nauratetahiyaane. Nauratetahiyaaninisi kiyaisi nyahi biyaati usonaati autaahi iwiwataati kiyaami piwiha atiwiwaati otipipati napaitaati windi kamawitaano", tiwi kiya windi katiwi kamaiwise. Owetane. Kiya windi samaiwi metaahi kiyaami awaisawihyaami otipipati napaitiwi awaindihandi kawiwise. Ami saiwi kiyaami otipipati kiyohiwaiwaaraahi ambipati iwiwtatamanitandihaiwa nehohiyihya Jisaasihopi gwunyaapihiya otipipathiya maariho nunyohiyihyaaso.

Isihya Isihiyaisi Asireti Katiwunjohniyihyaapuni Ami Nawihois Maariho Apipaahi Nunyohitihandapi Piwiha Katitandiyi

³ Saiwa nahatewa gisi nini kahitohiwiwa kinyi isihiyaisi katipunje.

⁴ Ami isihya usa isihiyaisi piwiha wiwa wipetahaiwa katiwunjawi, ami nyami Awaisho Jisasi Kiraishomi piwiha akaaha nahata nemapi, ami nyahi Jisaasihomi piwiha katanyasithi daayohirihiretapi pohipiyohiyihya siya isihiyaisi kiyaami katiwunjohniwaiwaami tanyaaha windi mopi apipaahi nehihandi genanawaayopo. Isihya siyohiyihya kiyaami omanjitithi piwiha isihya usaisawi wapaapi itihinnitwi tundaatiwihandihithi kurimwindahiyaare. Ahi sandi kurimwindihindaithapi isihyaapi manditipaiwi itihapipa njunaha isihya usaametirihiretapi piwiha sisipihitiwi katiwi ami kiyaami omanjitithi isihya usaapi apipaahi maipihaiwa gwinyaitaatiwihaiwa noaipataise.

⁵ Iyati ami isihya siya kiyaami amitha saamipihoni nanati owetati ami piwiha akaaha nahata windi kimwaurimwindahiyaamihetapi itihapipa jinjapihi mwititewi isihya usaisawi itihitindaatiwihaiwa noaipataise. Iyataati ami kiya nehi sawanaami gaahaiwa otaatapihaiwa gwinyaapi kiyohiwaiwaapi kiya satawaatopo: "Nyahi gaahaiwa kiyaati isiwatahaayoni kaiwetapi ikipipa nawiho waati nga noaipataise undaati isihiyaisi katawaunjaati kiyaamihetapi nyahi nawiho ikipipa naitihaawo," tiwi asireti gwinyaawaayopo.

⁶ Iyataati isihya akithinihi gaahaiwa Autaahaathihomihaiwaapaahihi gwunyaapi kaiwi ami Autaahaathiho wapa kiyaami ambipatapihapa numwimbipaapi kimba gaaso tiwi maaritiwi nepi isiwatohiyihya siya aimi nga ikipipa taahipipaisawihyaare.

⁷ Iyataati ami nyahi niyaami gwisithaathipapi wapa nesi namoapawaati nehi taanahiyaanini yapi mbataapihi noaipawaahiyaane. Siyaahiyaaninisi ami napohaahuraisangi nehi taanahiyaanini yapi mbati namasi napowaati owetito.

⁸ Isi sandapi ami nyahi nawiho ikipipa taahipipa owendaati nehi nyami ambipatapi yutithiri apotithiri nandapa ahotanaahi gaasi sapa kapa nanaati niyowa namaasataati maaritithaawo.

⁹ Iyataati ami isihya ikipipa nawiho naitaatiwi andita napamahohiyihyaahi nunjesitihandaatihi timahiyawaayopo. Saiwi kiya ikipipa nawiho pihitiwi naitaatiwi andita napamahohitihandaahi gimunyaathaiwa titihi nusoipati kiyaami ambipati maarihoai neti yaawati, saiwa nepi nopisasinitwi owetitaitiwhandaatihi kiyaisi numwaasi notaise.

¹⁰ Sandi isihya nehi nawihopaahaiwi maariho nunyawimahohitindi maipihaiwa nahatewa kahatamatipetahaiwaami daihira tanyaahaare. Isihya usa nawiho nepi ahoaitaatiwi maaritiwi maariho nunyawimawaawi Jisaasihomi piwiha akaaha nahata namapi kiyauhi kiyaami maariho nopisasinati yaawataise.

Timotehonye Kinyi K'wahonyap'ha Piwiha Nin Kahit'itandiyoy

¹¹ Am'i kinyi'hi utaahon'i Autaahaat'hom'ihon'i kom'ihaiwaapaahaitaap'i ah'ingih'ihon'i is'hiya mamb'hiyaam'ihaiwaisi ahosumwap'i namape. Aimb'i kinyi' and'ita napamapi t'it'hi saasanotahon'imot'ipi, am'i Autaahaat'hom'ihaiwaapaahaimbi, am'i kopaah'hi baimbi g'wunyaap'i is'hiyai maar'ihonun'yaapi, and'itit'ipi bitotapa yaas'haiwa nangoaipahon'ihaiwa yat'hi ipatisan'ipi nep'i, am'i an'ini napaisaat'ihon'i bime.

¹² Aimb'i kinyi K'raisihop'i g'wunyaahing'it'ihand'i sand'i is'hiya wapa naitaat'iw'i tusatipatiw'i ruh'itot'ihandamatiyahande. Isi am'i sand'i ip'ipa gaahapa wapa am'i naitaat'iw'i isohipatamatiyahandisi kinyi s'ri k'reti K'raisihop'i g'wunyaahing'it'ihand'i is'ipi ruh'ite, am'i as'itimati'ipi kon'ini'hi jinjap'hi jinjap'hi bim'itaap'ihand'i naitaapo. J'hi is'hiya taahiy'hiyaam'i nd'iheti K'raisihop'i g'wunyaahing'it'ihand'i w'indi yamaimb'i and'itit'ipi auta katingura Autaahaat'ho koaisapi jinjap'hi jinjap'hi kon'ini'hi asohon'i bim'itaap'ihand'i sand'i nah'im'tand'i gaatat'i nang'imaas'ihon'iso.

¹³ Autaahaat'ho is'hiya namoyaatiw'i bimaam'i nutaat'iw'ihand'i am'i kahapaamapi'ipa namoyaatat'i ahot'im'i nutand'ihand'i nunyati is'iwatataise. Iyati am'i K'rais' Jisaasiho utaaho awais'ho Pondiyaasi Pairot'ihom'i nd'iheti w'indi itiwa yamaayat'i, "n'ini Autaahaat'ihom'i Mwaahon'ine", tati katise. Isi Autaahaat'ihomuni kom'i Mwaahomuni nd'iheti n'ini waati w'ini'hi'it'i gi sah'itataato.

¹⁴ Jisaasiho kata kaiwaiwaapi'ha piwiha kinyi nep'i baimbi is'ipi japepih'ire. Japepih'it'ipi is'hiya kinyapi piwiha maip'ihaiwa kamaat'iw'ihon'i t'it'hi saasanotahon'i kon'ini'hi mw'itet'ipi bitop'i numbw'i, nyami Awais'ho Jisasi K'raisihop'i auta noaipahon'ihuraataane'hi'tataato.

¹⁵ Autaahaat'ho sawaho asis'ha t'imanati ahaisura koaisi net'i awusaiman'ihon'hi Jisaasiho auta ausaiman'indaise. Iyati Autaahaat'ho saiso ap'ipaah'i sawaho net'i sanah'iwiyati itataman'inat'i gaaho neh'i naasoh'i sawaho autaa'hi is'hiya nahatiyaisun'i kahapaamapi'ipa nahataapais'i iwinjatis'hore. Iyati am'i ko is'hiya is'hiyais'i iwinjatohiy'hiyais'i iwinjatis'hore. Iyati am'i ko is'hiya awaisaw'hiyais'i daahemwati' nahatiyaam'i Awais'hore.

¹⁶ Iyati am'i ko napw'itand'ihand'i w'indi kom'iheti ap'ipaah'i ah'motati kon'hi bindataa'hore. Iyati am'i ko ip'ihom'i sisi'ha ap'ipaah'i wat'ipi wat'ip'ha nd'ihai net'i niyoti'w'itand'haam'i ot'ihat'hi bindataise is'hiya det'i kom'ihini' w'indi namaitaat'iw'ihat'ho. Iyati mamb'hiya is'hiya koais'i ap'ipaah'i w'indi mausot'hore. Am'i wan'i maap'i is'hiya koais'i w'indi mausondaapo. Isi is'hiya koais'i nep'i autaahepumwahoh'it'ihandun'i kom'i wat'ip'ihand'i kand'ini'hi kand'ini'hi ahot'im'i none. Ak'ite.

Is'hiya Ikip'ipa Naw'ihon' Asaketahiya Autaahaat'ihop'i Nan'ipimat'iw'i Is'hiyai Maaw'itatan'ihop'o

¹⁷ Timotehonye kinyi is'hiya ik'ip'ipa mamb'ihapa taah'ip'ipaisaw'hiyais'i saund'ipi w'ini'hunde, sah'i ik'ip'ipa taah'ip'ipaisahiyaan'is'ho t'iw'i autaa'hi wanaataap'hi w'indi gemaanan'wise. Aiwi saiwa neh'i ket'i owet'itand'ihaiwaap'i nyangi nyatataman'itaiso t'iw'i g'munyaap'ise. Neh'i Autaahaat'ho wapa net'i maapatisati' nyahi maaritaati' nawa nand'ihahaiwa nahatewa nanyamis'ihopaah'hi g'wunyaap'ise, und'ipi kaunde.

¹⁸ Aimb'i is'hiya siyais'i is'hiya nahatiyais'i iw'tataman'tand'ihaiwa gaahaiwa kaiwi am'i ipar'ihiyaimat'iw'i kiyaam'i ik'ip'ipa maar'ihon' gaaton'hi is'hiya ik'ip'ipa owehiyais'i nunyaw'i iw'tataman'taat'iw'i kinyi w'ini'hunde.

¹⁹ Saiwi gaahaiwa kaiwi ipar'ihiyaimatawaawaah'i ipot'ihura kiyaais'i net'i iw'tataman'tand'ihaiwa yamah'ipataat'hi nep'i ahoaitaapo. Aiwi am'i maap'i wan'sangi sanah'iwaiwi itataman'wi nga ts'ait'iw'i bim'itaat'iw'ihand'i kiya ak'it'ini'hi naitaapo.

Timoteho Kom'i Ot'ip'ipati Biyati Jat'itande

²⁰ Timotehonye, Autaahaat'ho kom'i piwiha kinyi ikw'iraat'hi ahais'ha kinyi nep'i an'itimb'i baimbi is'ipi jat'me. Aimb'i am'i is'hiya usa kiyaam'i piwiha neh'i mamb'ihaiwa g'munyaata naharimatahaiwa nep'i is'ipi kan'w'i tunn'ihoh'iwaiwaap'i sat'iw'i, sa is'hiyaanam'i gw'nyait'haahandam'i tanyaahaare t'iw'i katoh'iwaiwaap'i kaan'hi yand'hi gi naw'isapi bitose.

²¹ Sand'i apaap'imaah'ito, is'hiya usa sand'i nep'i an'itiw'i is'ipi japepih'irohiy'hiya nyahi Autaahaat'hom'i is'hiyaan'ni' nawa is'iwatoh'it'ihand'i namasi as'reti niyauh'ito. Nisi piwiha sa kaan'ihisi Autaahaat'ho nas'isoaari maar'ihon' as'ipaind'ihand'i sangisat'itane. Ut'ip'imand'i k'imand'i n'ini Por'ihon'ni j'ipati'piyataayo.

Timotehopi Utipihho Kapihho **Kimandi 2 Timotehopi Utipimandapi Nesipihande**

Porihomi utipihaiwa 13 kiyateti 14 kiyateti jipatipaiwaiwa nyahi isiwasihwimaiwaami apipaahi ipotihho jipatipaisihho kimore. Ko japihi napwitati ami komi napwitandihandi aima detitih maipihonji bindataati kimo utipimo jipatipiyahore. Ahi isihya Romihyaami awaisihho kiyai iwinjatisihho tipise undih ko awaisihomi isihya Porihoi numwaapi tiwawaapo. Tiwauhi ko napotaise. Timoteho biyati andtitati bitondaati ami wapa koai uripatitotati napimbipai ko iphatisamati bitoitandihandapuni ami isihya piwihha asiwa nehihaiwa katiwunjohiwaiwaapi winihapiha nunyati anditiwiwati Timotehoai kaundataase.

2 Timotehopi Pihaha Napimasataise

Porihho Timotehoai ipihirete undisihha (1:1-2)

Porihho kaundisima naanjawaiwauni ami yaasihaiwauni ami piwihha asiwa nehihaiwauni katiwunjisaihi noaipaitaise. Siyati saiwa noaipahonihathi Autaahaathomi piwihha akaaha akitha Timoteho komi mtiho naingaati ausaati kataunjitandi kaundisihha (3:1-17)

¹ Nini Porihonini Kiraishi Jisaasihho komi otipipatapi natanoaasisihonine. Sandi Autaahaathiho sawaho maarititi ami gwinyasirihireti nngisi nanimahanati natanoasataise isihya Kiraishihopi gwunyaapi koaisawi maasi aima timaamaitohiyihyai asiyihyaimatitaatiwihandi komihetapi numwitandi Autaahaathiho watipititi katisihaapiha piwihha isihya nahatiyaii ausaati kaunditandho.

² Kinyi Timotehonji Jisasi Kiraishihopi nini kahitonih kopu gwunyaahingitihandaahi kinyi noaipapi nini maasihonji akohonyamataimbihonjitihi ami nini gi nini maariho awaindahandi nahinyohihonyapi kimandi utipimandi nini jipatipiyataayo. Isi Apiho Autaahaathouni ami nyami Awaisihho Kiraishi Jisaasihouni gisi maariho asipihimi ami kinyi gaahapa wapa kamaimbi nehihandi gaahandi kahimi gitatamasaihi nga bimitaapi nini piwaunditi gaapundataayo.

Pihaha Gaaha Waniha Ausaitaapihandapi Gisi Mamaasane

³ Jihura nini asoya Autaahaathomni ndiheti titih gaahiya popitihya bindawaawi Autaahaathomni otipipati kawisohipatamataindi ami nisangi naasikati kaindi Autaahaathomni ndiheti titih gaahonini popitihonini bindataati komi otipipati kiyataayo. Aindi ami nini kinyapi ghunyaati Autaahaathoi gaahone gaare unditi kaundataayo kinyi Jisasi Kiraishihopi gwunyaahingitihandapo. Aindi ami apatihuni ami otapihatuni nasisoari nini kinyapi gaapundataayo.

⁴ Kinyi kinyi kwitipati nuhoapi gwingitihandapi gwinyaataati ami nini gi gisondandi pihindi waati kinyapi gwinyaataayo ami nini napiti gi gisonataati apipaahi awaindahandi maaritandho.

⁵ Kinyi nga andititipi waati Kiraishihopi gwunyaahingitihandapi isihya kandaui atisataati Autaahaathoi kinyi gaahone gaare undataato. Saimbi kinyi waati Kiraishihopi gwunyaahingitihandamataimi kinyi gaasihai Roisihaatuni ami kinyi kanaati Yunisihaatuni andititimi waati Kiraishihopi gwunyaapihindare. Ahi ami kinyihetisangi kati kiyati noaipasih ko kindaramatiyati waati andtitati Kiraishihopi gwunyaataise ndi gwinyaataayo.

⁶ Kinyi saimbi Kiraishihopi waati gwunyaahinihi ami kimikandapi nini aima gwinyaataati gi sandi kahitataato. Kinyi gaahapa wapa kamaimbi nehihandi nini kinyi mtihoasini ikwiri ahingisohura komi gaahandi Autaahaathiho gi nahimih kandi kinyiheti ahotindahandi siyati sisihha taati tihih isihya nausaapi ipohauhi tihwitihiri waati anyaat tihwitipatamatiyati waati anyaat kandi noaipaita kinyi nepi nausaapi ipope.

⁷ Iyataati kinyi kiwahonji mmonipihone. Autaahaathiho Itipihho nyangi nanyamisiho so nyahi isihyaapi mwitunaati yaitihaahomahe. Owetise. So Itipihho nyangi neti anditinyaiwati watipinyamati ami ko nyangi anditinyaihonihi nyahi isihya usaisi akitihihi maariho nunyaati ami ko nyangi neti anditinyaihonihi nyahi yawanaanami bimohitihandi dahopa biyaati jataati isiwatitihahore.

⁸ Isi ami kinyi nyami Awaisihopi piwihha ausaitaapihandapi windi mamaasane. Aimbami nini Awaisihomni piwihhaapi napwititi yaasihandi neti bimohihonisapisangi gi windi mamaasane. Owetane. Mmasitandihandi owetanihi ami kinyi nngisapi maasi

naanja yaasithaiwa gi nangoaipahonithi nepe. Nepi kaiwai ipihatihimbape Autaahaathiho neti gi waati watipimahonithi komi otipipati kawitaapo.

⁹ Nyahi titithi gaahiyaaanin Autaahaathihomihiyaaaninimataati komihaiwaahithi kaitithaawi japihi maipihandaatihapi nanyamaasitimandi nyahi wiwa gaahaiwa kiyaati bimonithi kandapi nyasonataati japihi nanyamaataamaise. Owetise. Autaahaathiho nehi sawaho gwinyaat maariitindihandaahi gaahandi kanyisati japihi nanyamaataise. Sandi Autaahaathiho nyangi gaahati kanyindimandi jithi aimihura kahapaamapipa sangi kaisura Kiraisihom kairindihandaahi kiyaisi sapa kawindi japihi numwaito tati katindihandisi ami katisiha keti kiyataise.

¹⁰ Iyataati wani kamura Jisasi Kiraisiho nyangi japihi nanyamaasitho auta ausaimaninati noaipataise. Noaipasithi ami komi otipipata Autaahaathiho nyangi nyahi wapa gaahapa kamaayaati nehihandi gaahandi kanyindihandisangi auta ausaimaninati noaipataise. Ahi Kiraisi Jisaasiho isihya napwitaatiwihandami watipihandi neti owemataise. Owematosati komi piwih waniha gaahetapi isihiyai kiya napwitaatiwihandi owetati nehi kiya kiyaaanithi asitimatiwi jinjapihi bimitaatiwihandi neti ausaimanati nunjataise.

¹¹ Ahi Autaahaathiho komi piwih (waniha gaaha) kima kaapi nngisi nanimhanataise ka nini isihyaapihi nesi nutandi. Iyati piwih (waniha gaaha) kima kaisati ngingi natanooasataise nini ka ausaati isihiyai kaunditi ami kandunjitando.

¹² Ami tanyaaha sikandapi (komi piwih waniha gaahaapi) nini kimbithi napwitihi bimohipimbithi yaasati naanjhandi taati netaayo. Iyataati ami isihya komi piwih waniha gaahaapi ndiwi yaasati naanjhandi naninyauhi taati nehohitmandapi nini windi mamaanyise. Owetise. Ami nini utaaho giwunyaahohihopi mmoniti gwinyaataayo. Isi ko komi otipipati nisi ikwiraatih ahaipati nga biyati jatonithi kati nga ahotimi noti komi Asisiha Awaisiheti Kiraisiho japihi nasonihuraatitaise ndi gwinyaataayo.

¹³ Nisi piwih gaaha aimi kahitohiha namaamapi anitimbisiwate. Isiwatapa Kiraisi Jisaasihopi baimbi andititipi giwunyaapi ami kinyi maariho Autaahaathihoisuni isihiyaisuni napaitipi nunyapi piwih kahitotih naasika isihiyai katipunje.

¹⁴ Autaahaathiho komi piwih gaaha isihya nawih nawihomi anjipipih ahiyauhi ahotipatamatiyati kinyi maarihoatithi ahiyatosiha kinyi nga baimbi jatime. Kinyi sandi saimbi kaime Itipih Gaaho nyami maarihoatithi bimisihho neti gi anditihihonihho.

¹⁵ Iyataati isihya nahatiya yapipati Esiyaahandaahiya Kiraisihopi giwunyaahohiyihya nngisi aimi nanimasisi niyotihandapaahi kinyi aimi gwinyaapihonge. Iyataati ami utaahuri Kiraisihopi giwunyaasururi Piseraasiyi Emosenisiyaisangi aimi nanimasi naise.

¹⁶ Onesiporaasihoisuni ami komihusasisuni Awaisihho maariho asipiwisati iwinjatitandi nini nunjeniti gaapundataayo. O ami sandi apaapiamahe ko Onesiporaasiho nisi napwitiandapi mmawitandihandi owetih nisi maariho neti wniwati gaahati nngisi ko kanindihandapo.

¹⁷ Iyataati ami ko nasati Romihanda noaipati nisapi pihitati dainjati ipotihura nngisi nisonataise.

¹⁸ Ko saindihandapi ami Awaisihoi nunjeniti gaapundataayo asisiha ipotiheti Awaisihho kopi maariho asipiwitando. Iyataati nngisi ko gaahandi pihitati Epesaasihanda kanindihandapaahi kinyih aimi mmonipi ghunyaataahonge.

2

Timoteho Kiraisi Jisaasihom Pwisipi Yaipati Kaitandihho Gaahotane

¹ Isi ami kinyithi nisi maasihihonge, Jisaasiho gisi gaahati kahisati watipihandi waati nahinyane kinyi Kiraisihoisapi maasi tmaamaitingithandaaho.

² Iyataati nini piwih nahatewa kinyuni ami isihya taahiyihyaamuni ndiheti katonithi kinyi atimbai aimi nehingiwaiwa usihya usai mmonipinapi usonipi kiya piwih akaaha nga baiwi jatiwi isiwatawaawi isihya usaisi nga katiwunjataatiwihiyai kinyi katipunje ami kiya nesi isihiyai katiwunjiito.

³ Kinyi baimbinihi Kiraisi Jisaasihom tunipi yahwiningihoni gaahonimatipi noaipape. Saimbi kimati otipimbatapi yaasati naanjhandi nyahi aimi newaati bimohipatamataimbi nyangisapi maasi yaasati naanjhandi naitaapo.

⁴ Iyataati isihya pwisipi yaipa kiyohiyihya otipipati witi witi isihya nehihyaamihatisawi ahoyawi kiyawaamaayopo. Owetise. Nehi titithi japepinjawi pwisipi yaipati kiyohiyihyaamihatih kiyawaayopo kiyaaami awaisihho thaapundati

iwinjatisiho kiyai usonataati otipipati titihi gaahati kiyawaayopo tati mmonati kiyaapi maarititandihamwaano.

⁵ Iyataati am+ k+im+kireti isihiya nuhti isihiya usaisawi tusatipatohiy+hiyaisangi nuhti tusatipati+taatiw+handam+ win+hap+pa baiwi atiwi nep+ kireti kiyawaawaahi usai nusatip+haahoti+handap+ wapa newaayopo. O am+ kapaam+ win+hap+pa baiwi minjapepih+rawaawaahi wapa windi namehopo.

⁶ Iyataati am+ utaaho wo nandapaapi otipipati biyati waati naw+hiyati kaisiho am+ nandapa akuraahai+hura jihap+hapa kipoh+ipa ko jhi+ neti nanataise.

⁷ N+ni wani piw+ma k+ma mair+ma siwipati nam+handi katoh+maap+ k+ny+ baimb+ gw+nyaape. Am+ Awaisiho kinyi am+tiha neti ginjapwaahon+hi am+ gi biyati ginjapwaahon+hi am+ piw+ma n+ni siwipati nam+handi katoh+maam+ tanyaahaap+ k+ny+ mmon+pi gw+nyaitaise.

⁸ K+ny+ Jisasi Kiraisihopi baimb+ gw+nyaape. Ko aim+ napomas+hihoai an+mwaa+patomb+ Autaahaatiho japihi ahowimas+hi asohoemata+hi nepataise. Iyati am+ ko isihiya awaisiho Daawitihom+hiyaam+ jiti+patetapi+ utaahoemata+hi noaipataise.

⁹ K+ma ka piw+ha (gaaha wan+ha) n+ni ausaataayo. Ausaahon+hi k+ma kaapi+ndiwi isihiya yaasati naan+handi n+ngi naninyawi am+ utaahon+n+ni ikond+ihon+n+ni maip+honisamataiwi wiri+hiri watip+hira (sen+handi) win+isaw+ nan+puwawaayopo. Am+ kiya n+ngi sanisawaahandi kandi Autaahaatihom+ piw+haah+ kiya windi nep+ wisaw+ napup+mosopo. Am+ isihiya usa taawi ka ausaawaayopo.

¹⁰ Aih+ am+ k+im+kandapi n+ni Autaahaatiho isihiya titihi kom+hiyaim+taatiw+ "siya nishiyaare" tati nam+hainjaw+hiyai and+tiw+itand+ isihiya n+ngi yaasati naan+haiwa kihaiwa kihaiwa taaw+ naninyauhi am+ n+ni maar+thoaatihi neti and+tititi kaiwa n+ni taati netaayo am+ isihiya Autaahaatiho titihi kom+hiyaim+taatiw+ nam+hainjaw+hiyaisangi kiya as+timat+taatiw+handi Kiraisihom+iheti ahotind+handi naitaatiwo. Nep+ kiya koaisaw+ maasi kiyaan+hi jinjapihi bim+taatiw+.

¹¹ K+ma piw+ma k+mb+hi yat+hi sata katis+maap+ nyah+ biyaati gw+nyait+haawo, "Am+ nyah+ koaisaati ak+iti+n+hi maasi napohaawaahi am+ koaisaati maasi as+iy+hiyaanimataati bim+to.

¹² Am+ nyangisi wapa yaasati naan+haiwa nanyoapahon+hi and+titaa+hi kaiwaisi ip+hatisaamawa and+titaa+hi bitotihaawaahi am+ koaisaati maasi nyah+ kahapaamap+pa jaawaati bim+to. Iyataati am+ nyah+ koais+ ahosumwahaawaahi am+ koaisangi nyangisi ahosinyamaitaise.

¹³ Am+ nyah+ api+paahi watip+taati kom+ihireti japepih+iri+tihaawi piw+ha kataatosaa+handi kandi nyah+ kom+ihireti windi minjapepih+risaihi am+ koh+ kom+ piw+ha katis+ha keti biyati japepih+iri+ti kaitaise. Kiyataati am+ piw+ha jhi+ katis+ha nam+haatosati am+ asaaha jihaati kamaati+taise. Api+paahi oweti+taise", tati piw+ha aim+ katati ahotise.

Autaahaatiho Kom+ Otipipatapi Ahingisihone

¹⁴ K+ny+ n+ni piw+ha gisi kah+tohiwaiwa nahateweti isihiya baiwi gw+nyaitaatiw+ kiyai nusesipap+ kaunde. Iyataati isihiya piw+ha maat+maatapi nehiha wonya kan+wi katawaaahonyaapi piw+haara it+hi+n+wi+hiyaasi am+ k+ny+ kiyais+ Autaahaatihom+ ndi+het+ nep+ n+wisapup+ saunde: Sah+ saiwi kaiwi it+hi+man+wise unde. Saiwi kiya piw+ha nehiha katoh+wiwa isihiyai neti and+tiw+iwati iw+itatan+man+ihon+hi nga bim+taatiw+haiwamaahe. Owetise. Isihiya saiwa piw+ha nehiwa atisohiy+hiyai kiyaam+ am+tiha gw+nyaahoh+ti+handun+ am+ kiyaam+ bimoh+ti+handisi neti nusop+sisatand+haiwaare.

¹⁵ K+ny+ And+titipi Autaahaatihom+ otipipati kaime am+ Autaahaatiho gisi gisonataati kinyapi sata+hi ko n+ni otipipatiho gaahoe titando. Iyon+hi k+ny+ isihiyaapi yaimb+ windi mamaason+hi Autaahaatihom+ piw+ha akaaha k+ny+ mmon+pi tipitapaapi titihi nga isihiyai kaund+taapo.

¹⁶ Iyapaapi piw+ha maat+maatapi nehihaiwa Autaahaatiho gw+nyaati am+ maari+ti+hi+ret+ minjapepih+riwaiwai nemapi ahosumwape. Piw+ha siyati nehihapa isihiyais+ kiya Autaahaatih+hi nan+ipimat+wi+map+ koai namaitaat+wi+hira daih+ra numwaasi noha+paaso.

¹⁷ Piw+ha maat+maatapi nehiha siyahaiwa asaaha awais+ha wiho isihiyaam+ amb+ipati neti nanati namasaati+ni naipatamatiyaahare. Iyataati piw+ha sa kati+wunjohiy+hiyaam+ wuri k+imure. Wo Aimeniyaasihotih+ am+ wo Pairitaasihore.

¹⁸ Sur+ utaasuri piw+ha akaahaam+ daih+ra namasis+ yand+hi bitotamaahure. Kuri piw+ha akaahai namasis+ naind+mandi kuri piw+ha sat+im+hur+itamaame nyah+ an+mwaa+patomb+ japihi aim+ nepawaahiyaane. Isi nyah+ am+ windi japihi

ipoti hura namepaito timi katimihur+amaame. Kurami piw+ha saaraahi ishiyaami giwunyaahohiwaiwa nepi nusop+asamaise.

¹⁹ Kuri saihihandi kandi yas+ha watip+ha m+hotir+ihramatiyaha sapihi aimi Autaahaathiho mihotise. Sa yasa mihotirireti piw+ha sata jipati+indise. "Isihiya siya aimi nishiyaare tati namihainjaw+hiyaapi Awaisiho aimi mmonati gw+nyaaahore". Iyati ami piw+ha waisangisi sata jipati+indise. "Isihiya nahatiya Awaisihopi satiwi nyahi kom+hiyaane tohiy+hiya titi+ihmetihapaisi ahosumwap+ise", tati jipati+indise.

²⁰ Anjaan+ awaindahandi windaapihi wipati kopuho nyaihandi kahatamatipet+ihapa ahondaise. Iyataati kapaami wapa ami anaah+ip+pa ishiya kapaapaahaiwi maari-tohi+ip+pa gorihandaahuni ami siriwaahandaahuni kaiw+hapaare. Iyataati ami kapaami wapa ipataahuni ami yap+ipataahuni kaiw+hapaare. Iyataati ami wipati kopuho nyaihandi anaah+ip+pa gaahapa gorihandaahuni ami siriwaahandaahuni kiyoh+ip+pa sapa nehi usi+ip+paap+hura asis+ha awaiwaiwetap+ihapaare. Ami wipati kopuho nyaihandi ipataahuni ami yap+ipataahuni kiyoh+ip+pa sapa nehihura asis+ha nahatwetap+ihapaare.

²¹ Isi ami utaaho wo komi maip+ihaiwa kaiwaan+hi namatosati ko noaipati Autaahaathomi ndiheti titi+hi gaaho popi+ihondaataahi ami ko wipati kopuho nyaihandi anaah+ip+pa usi+ip+paap+hura asis+ha awaiwaiwetap+ihapaare gorihanda ami siriwaahanda kiyoh+ip+paamatiyati noaipaitaise. Iyati ko oti+ip+pati gaahati kaitaise. Ko noaipati titi+hi nehi Autaahaathomihomatati ami Autaahaathom+ oti+ip+pati gaahaiwa kaitandi neti t+iman+nataise ami Awaisiho oti+ip+pati gaahapa nahataapa kom+heti ahion+hi ko kapa nga kaitaise.

²² Wainy+hiyaami oman+jiti+hi maarihoaathapi maip+ihaiwa gw+nyaaapi kiyoh+iwaiwaam+ihaiwa kaiwais+hi api+paahandi kinyi asis+ha nahateweti ahosumwape. Kinyi nehi titi+hi gaahaiwaah+hi mmon+pinjapi nepe. Saiwa gaahaiwa siyahaiwaap+to. Kinyi titi+honi akiti+hi Autaahaathopi giwunyaapi ami ishiya usaisi kinyi akiti+hi maariho nunyapi ami kinyi ishiya usaisapi kinyi maariho amb+ip+pati bipi yat+hi napaisaat+it+ti gaatan+hi bim+taape. K+maiwa kinyi ishiya Autaahaathom+ ndiheti popi+ihya maariho popi+ihaisawi Awaisiho kiyai and+ti+wiwati iw+titataman+tandi kiya koai piw+undohiy+hiyaisapi maasi kaimbi kaiwise.

²³ Isihiya am+ti+ha namausesi+patahiyaami piw+ha wiwa titi+ihmetahaiwa katisaihi kaiwa kinyi atih+ri mw+ti+ipimbi atimbi nepi kamaat+me. Saiwa piw+ha titi+ihmetahaiwa katisaihaahi kinyi gw+nyaaape ami sand+hi aimi it+hi+t+indaati+we tipo.

²⁴ Iyataati Autaahaathom+ oti+ip+patiho ishiyaisati it+hi+t+indand+handi api+paahi owet+tande. Ko w+ndi it+hi+maatati nehi gaahati+hi ishiya nahatiyai kaw+isati ami ishiya usa koai it+hundisaihihiyai gaahati kaw+isati Autaahaatho gw+nyaaati maari+ih+retapi biyati kataun+j+tande.

²⁵ Saiwa ishiya komi piw+ha at+homiwi w+ret+ti+wi it+hund+wi kiyohiy+hiyai ko yat+hi ipatanati bipi napaisaati piw+ha kaundati titi+hemwaitande. Ko siyati kiyon+hi ami Autaahaatho kiyaami oman+jiti+hi oti+ip+pati kiyon+hi ami kiya wiwa nepemait+wi piw+ha akaaha atiwi nepi iwinjapwaaton+hi ami kaapi mmon+wi gw+nyaitaawo.

²⁶ Siya ishiyaisi Bwaasir+ih+ri k+ram+ oti+ip+pati kiya kawitaati+wi aimi neti k+ram+ ikihaathemat+ mmati isi+wati+hiyaare. Saiw+hiyaatawaahandi kandi ami kiya piw+ha akaahaapi mmon+wi gw+nyaaawaah+hi ami kiyai iwinjapwaatat+ nusesipaton+hi ami Bwaasir+ih+ram+ wir+ih+ri ikihi namasi yan+hi+mapi nehihaati noaipaitaapo.

3

Asis+ha Ipot+ihaiwet+ Maip+ihaiwa Kahatamatipetahaiwa Isihiya Kaiw+ Autaahaathop+ Nan+ipamat+wi+maitaapo

¹ Asis+ha ipot+ihaiwet+ ishiya Autaahaathop+ gi+maawunyaatahiya naan+jihaiwa maip+ihaiwa kahatamatipetahaiwa kaitauhi ami kinyi gw+nyaitaapi n+ni gi j+hi t+iman+ti kah+tataato. Iyataati kiya maip+ihaiwa siyahaiwa kaisaihi noaipaitaise.

² Isihiya nehi sawanaah+hi maariho nam+n+wi ami kiya naw+ihopi maari+ti+wi akiwisamati ko naw+ihai maariho nunyaw+map+ maip+hiyaimat+taapo. Aiwi ami kiya sawanaami amb+ip+pati t+haapaiwi genan+wi naimaat+taapo. Aiwi ami kiya naimaat+wi maat+maat+taapo. Aiwi ami kiya ishiya usaisi kiyaapi apouson+hi piw+ha maip+ihaiwa kaund+wi it+hund+taapo. Aiwi ami kiya kiyaami saniya sapiyaami piw+ha w+ndi at+homaaw+wi w+retund+wi nepumaitaapo. Aiwi kiyaisi ishiya gaahaiwa kawiso-hiy+hiyai w+ndi saund+wi sahi gaahiyaate gaare sanyit+hiyaate mund+taapo. Aiwi ami kiya daahi api+paahi maip+ti+wi+maitaapo.

³ Aiwi ami kiya w+ndi maariho gaaho nepi ishiyaisi maariho nunyaw+ noaipapi w+ndi naisihiyaimaamat+taapo. owet+taise. Aiwi kiya usaapi apouson+hi kiyaapi it+hi+t+wi

kiyaisawi itih+nawaahura kiyaami itihapipa nepi ipihatiwi yatihipi windi nemapi owemaamaitaapo. Aiwi ami kiya isihya usaisi piwihara namatanaataahamataiwi tisiwimapi kiyaametirihiretapi piwihajai ipa katitaapo. Aiwi ami kiyaami ambipati maaritimbipa nepi windi yatihemapi maapatitaapo. Aiwi ami kiya tunawaawi isihya usaisi nepi ainjiharwi tip nusopisastaapo. Aiwi ami kiya titih gaahaiwaapi poundonhi isihya gaahaiwa maaritiwi kiyohiyihyai manditiwitaapo.

⁴ Aiwi ami kiya kiyaami naisihyai maipihati kawiiwi nepi awusaitaapo. Aiwi ami kiya kiyaami mimaipaiwi gwinyaahohirihireti japepihiritaapo. Aiwi ami kiya nyahi awaisawihyaanini gaahyaaniso tiwi gwinyaaitaapo. Aiwi ami kiya kaha-paamapipa yapipatambihapaii maarho nunyawimapi kapaapi maaritiwimapi ami Autaahaatihoai maarho windi namumwitaapo.

⁵ Aiwi ami kiya nehi yamaati ambipatetapaahuni ami nehi piwiharaahuni nyahi titih Autaahaatihopi gwinyaawaati koai nepi autahewaumaati gaapundihayoo tiwi katawaatopo. O ami Autaahaatihomi watipihandi akitihiandhi kiya nepi windi mohopo. Owetise. Kiya piwihanehi taanauhaha katawaatopo. Isihya siyaapi kinyi nawisapi yandhi bitose.

⁶ Isihya kimikiya ami kimetahiya daihiraapi daapi mmonipinjaw ahitnji asihya amitiha gaahandi gwinyaaitiwiandhi owehiyaami anipipih nandaapi kiyaami amitiha maarho gwinyaahohiwaiwa nepi iwiwatwi atipati nunyaw iwinjatawaayopo. Asihya siya maipihaiwa pihitiwi kaiwihyaasi kiyaami maipihaiwaapi naanawihihya bindawaayopo. Saiwihyaasi kiyaami maarho maipihaiwa kaitaatiwi windosih ami kiya wiwa kihaiwa kihaiwa tanyaha owehaiwa dopi kiyaawaayopo.

⁷ Iyataati siya asiya maipihaiwa pihitiwi kaiwi kaiwa aimi numwanahiyaasi kiya gaahandi mmoniw naitaatiwi nasisoari gwinyaapi kiyaawaahandi kandi kiya Autaahaatihomi piwihakaahaapi windi apipaahi gimaawunyaatonhi mondaapo. Owetaise.

⁸ Jihura utaahuri Janesiyi Jambresiya Mosesihoai nepi nwisapupi manditiwipatamataiwi isihya siya sandi kiyohiyimiya Autaahaatihomi piwihakaahai nemapi pohipaiwi manditipiyawaayopo. Kiya kiyaami gwinyaahohitihandi kandinhi neti nopisasinamasih ami kiya Autaahaatihopi akitihi andi gimaawunyaahopo.

⁹ Iyataati kiya saiwi kiyaawaahandi kandi kiya saiwi kiyohiwaiwaapi isihya gwinyaawaawi kiya nahariho numwaasih naharisawaayopo tiwi mmondaapo ami jihura Jambresiyi Janesiya nahariho numwaasih naharimi maipihandi kiyamaise tohipatamataiwi katitaapo.

Timotehona Autaahaatihomi Piwihana Atimbi Isiwate

¹⁰ Ami kinyi nngisapi maasi bindapaapi nini bimaati kiyohiwaiwa aimi mmonipi nepi biyati ghunyaatamahone. Isihyai Autaahaatihomi maaritirihireti nisi kandun-johitihandi ami nisi daindi bimohirihireti ami nisi kiyohipipaami tanyahaapuni mmonipihone. Aimbami nini Autaahaatihopi andititi akiti gwunyaati ami nini yatih ipatisandi nisi maarihooatih neti andititi bitondaati otipipati kaindi ami isihyai nini maarho nunyati ami anditindi bitondaati yaasati naanjhaiwa nehohitihandapi kinyi aimi mmonipi ghunyaatamahone.

¹¹ Kinyi aimi gwinyaapihona isihya nngisi nepi mimaipiniwi yaasihaiwa naninyauhi nini kaiwa neti awitimahonho. Saiwa mimaipiniwi yaasihaiwa aunahipati Andiyokihandaahuni ami Aikoniyaamhandaahuni ami Risitiraahandaahuni isihya naninyauhi nini neti awitimahotihandapaahi kinyi aimi gwinyaapi mmonipihone. Kiya saiwa nisi ambipati yaasahaiwa naninyauhi nini nehonhi ami Awaisiho kaiwa yaasahaiwa nini awitimahohiwaiwa nahatewaatihapi anditiniwati tinjaati nanimaataise.

¹² Isihya Kiraisi Jisaasihoisawi maasi timaamaitiwi titih Autaahaatihomihireti maaritiwi japepihrohiihiyaisaahi ami isihya Kiraisi Jisaasihopi pohipaiwi manditipiyohiyihya kiyaami ambipati yaawati naanawisahaiwa numwisaihi naitaapo.

¹³ Isihya apipaahi maipihya daahi apipaahi maipitiwimapi ami isihyai jaipipa jaipunditaapo ami Bwaasirihiri kiya sawanai aimi jaipipa jaipundihihyaaso.

¹⁴ Iyataati kinyi piwihakitihi aimi atimbi nepi andititi gwinyaahingha anitimbi isiwate. Piwihasa gi nyahi katawaahisohiyihyaanapi kinyi gwinyaapihona.

¹⁵ Iyataati kinyi kiwahonyapi ghunyaatahona kinyi sangihonihuraapi Autaahaatihomi piwihakomi utipihooatih jipati pindiwaiwaatihapi isihya awitiwi gi katihisauhi kinyi nepi gwinyaahingitihandapo. Kinyi sainhi kimireti Autaahaatihomi piwihasa ka gi gwinyaaitaapihandi nahimih ami kinyi Kiraisi Jisaasihopi ghunyaahinhi Autaahaatihona gi japihi nangimaataise.

¹⁶ Iyataati Autaahaatihomĩ piwĩha komĩ utipĩhoaatĩhĩ jipatiĩpindisiha komĩ Itipĩho Gaahomĩ watipĩhandĩ otĩpĩpatiĩ kaindiĩhandi nga noaipataise. Iyati amĩ piwĩha ka apĩpaahi gaahaasi nyangisi piwĩha akaahaapi biyati katanyisiĩtaise. Iyati amĩ isihiya mĩmaipaiwi tĩtĩhĩmetahĩretĩ kiyaamĩ amĩtiha gwĩnyaahohĩwaiwa netĩ tĩtĩhemwati tĩtĩhĩ gwĩwunyaati amĩ nyamĩ dahopa tĩtĩhenyamatĩ amĩ Autaahaatihomĩ ndĩhetĩ wapa tĩtĩhĩ gaatimbĩpaapi nyangi katanyisiĩtandi apĩpaahĩ gaahaare.

¹⁷ Isi sa piwa Autaahaatihomĩhiyaanangi Autaahaatihomĩ otĩpĩpatiĩ kawitiĩhaahaiwa gaahaiwaahĩhĩ tisaahĩwa nanyinyati gaanyamatĩ ginyunyaati netĩ nyamanĩhonĩhĩ amĩ nyahĩ nga otĩpĩpatiĩ gaahaiwa nahatewa nga nawĩhiyaatiĩ kaitĩhaawo.

4

Timotehoje Kĩnyĩ Andĩtĩtipĩ Autaahaatihomĩ Piwĩha Ausaape

¹ Isihiya napomahohiyĩhiyaaisunĩ amĩ asiyĩhiyaaisunĩ kiyaamĩ kiyohĩwaiwa ko japihĩ nasati noaipatiĩ Awaisĩhoematati isihiyaaisunĩ amĩ kahapaamapiĩpa nahataapaisunĩ osamatiĩ jatataahura tipĩtapaatiĩ usondandĩho Kĩraisiĩ Jisaasiĩhomunĩ amĩ Autaahaatihomunĩ ndĩhetĩ nĩnĩ watipĩndĩ gi sandi kahĩtataato.

² Isi kĩnyĩ andĩtĩtipĩ mwĩtetipĩ Autaahaatihomĩ piwĩha ausaapi isihiyai kaunde. Kiya Autaahaatihomĩ piwĩha atitaatiwĩ maaritiwĩ tĩmetĩwĩhiyaaro e wĩndĩ tĩmaametiĩwĩhiyaaro tipĩ kĩnyĩ wĩndĩ gĩmunyaapi nehiĩ nanĩhaimbĩ Kĩraisiĩhomĩ piwĩha ausaape. Kĩnyĩ isihiyai kiyaamĩ maarĩho omanĩtĩtĩhĩ yaurĩpi nusemapĩha watipĩtipĩ piwĩha Autaahaatĩho maaritati gwĩnyaasĩrĩhĩrĩ kĩmĩrete undipĩ kaunde amĩ kiya kiyaamĩ maarĩho wĩndohonĩhĩ nepemaitĩwĩ Autaahaatĩho maaritati gwĩnyaasĩrĩhĩretĩ japepihĩrĩtaatiwo. Saimbĩ kiyai kĩnyĩ tĩtĩhepumapi amĩ andĩtĩwĩpe. Aimbĩ kĩnyĩ wĩndĩ dopĩ bĩmitosapi bĩpi yatĩhitipĩ Autaahaatĩho maaritimbiĩpa kĩmbaare undipĩ mwĩtipisapi kaundipĩ katĩpunje.

³ Kĩnyĩ gwĩnyaape. Asisiha wa kandapiha noaipahonĩhĩ isihiya piwĩha tĩtĩhĩ akaaha kiyai Autaahaatihomĩ otĩpĩpatiĩhiya katĩwunjoĩhĩha wĩndĩ atĩhomĩtaapo. Wĩndĩ atĩhomĩwĩ kiyaamĩ atĩhĩrĩ gwaitati amĩ maarĩho maaritati gwĩnyaasĩrĩhĩretĩ piwĩha nehiĩ kaiwai wiwa wipetahaiwa kiya atitaatiwĩ maaritohĩwaiwa katĩwunjĩtaatiwĩhiyai numwaaapi ahoaitaapo.

⁴ Saiwi kiyai numwaaposawi piwĩha akaahai ahosumwapi namaposawi piwĩha nehiĩhaiwa aripi yapepĩho atĩhĩrĩ mwĩtipisawi ahiyawĩ atitaapo.

⁵ Kiya saisihiĩhandĩ kandi kĩnyĩhĩ nahatewetĩ tĩtĩhĩ kĩnyĩ amĩtiha biyatiĩ ginjapwaatahĩretĩ gwĩnyaape. Aimbĩ kĩnyĩ kĩwahonĩ baimbĩ jatĩnĩpiĩ naanĩhahaiwaunĩ amĩ yaasahaiwaunĩ kĩnyĩ andĩtĩtipĩ nepe. Aimbĩ kĩnyĩ isihiyai piwĩha gaaha waniĩha ausaapi kaunde. Kĩnyĩ otĩpĩpatiĩ isihiyai andĩtĩwipĩ piwĩha ausaapi kaundĩtaapiĩhatisĩ katĩ kaimbĩ isihiyai piwĩha ausaapi kaunde.

Porĩho Napwĩtandĩ Aimĩ Tĩmendaĩse

⁶ Amĩ nĩnĩhĩ nĩsiĩ napwĩtandĩhandĩ aimĩ nasati detĩndaĩse. Amĩ nĩnĩ napwĩtandĩ aimĩ tĩmendaayo. Nĩnĩ napotaatiĩ nĩsiĩ jĩtĩpatiĩ isihiya Autaahaatĩhoai dĩpumanĩwĩ waapoho wainĩhandĩ nuhaahohĩpatamataĩndĩ nuhaasanĩhĩ nuhaatĩtaise.

⁷ Nĩnĩ tipĩpa asĩtĩmatĩtandĩhandamĩhapa nga tunnĩmĩ napĩtĩ waniĩ kĩmurandaĩse. Aĩndĩ amĩ nĩnĩ bairĩndĩ nuhĩtĩ napĩtĩ otasaahaapiĩhĩ noaipatiĩ namĩhaataayo. Aĩndĩ amĩ nĩnĩ nĩsiĩ Autaahaatĩhopĩ gwĩwunyaahohĩtĩhandĩ anĩtĩndĩ isiĩwatĩmĩ napĩtĩ waniĩ kĩmurandaĩse.

⁸ Iyataati yamĩhapataatiĩhĩ isihiya nuhĩtĩ nuwĩ otasaahaapiĩhĩ noaipahohiyĩhiyai numwĩtandĩ Autaahaatĩho katatiĩ ahaimbĩpaamĩhapa nisapiĩhapa aimĩ niwatiĩhĩ tĩmendaĩse. Sapa nĩnĩ naitandĩ tĩmetimbĩpa siyahandapiĩto: Awaisĩho nĩngisiĩ sandati kĩnyĩ nĩsiĩ ndĩhetĩ tĩtĩhoje ndati amĩ Awaisĩho isihiyai netĩ tĩtĩhĩ tipĩtapaatiĩ usonatiĩ usosiha asisiĩhetĩ sapa nisapiĩtĩmanatiĩ ahaimbĩpa nanĩmĩtaise. Amĩ sapa nehiĩ nĩngisaahĩ wĩndĩ namaanĩmĩtaise. Isihiya ko auta nasati noaipahonĩhĩ usondaatiwĩ maaritiwĩ jatĩmĩ niyohiyĩhiya nahatĩyai maawĩ numwĩtaise.

Timotehoje Kĩnyĩ Nĩnĩ Porĩhonĩngisenda Ketĩ Namme

⁹ Kĩnyĩ nĩngisenda ketĩ kuraanĩhĩ namme.

¹⁰ Demaasiho kĩmaapi yapiĩpatambĩhaiwaisĩ maarĩho apĩpaahĩ nunyamataati nĩngisiĩ aimĩ ko nanĩmasi naise. Ko nĩngi nanĩmasi aunaĩhĩpatĩ awaipatiĩ Tesaronaiikaahandaahapiĩ naise. Aihĩ amĩ Kĩresenĩho yapiĩpatiĩ Garesiyaahandaahapiĩ naise. Aihĩ amĩ Taitaasiho yapiĩpatiĩ disĩtĩrikĩhandĩ Darĩmesiyaahandaahapiĩ naise.

¹¹ Aihĩ nehi Rukiho sawahohi kimbihĩ nĩngisati kimo binye. Isi kinyi keti nasapaapi Maakihoai numwasi maasi nammise ami Maakiho so nini Autaahaatihomi otipipati kiyonihĩ nĩngisi ko biyati anditiniwahoso.

¹² Nini Tikikaasihoai aunahipati awaipati Epesaasihandaahapi nandusaaso.

¹³ Kinyi nĩngisenda nasapaapi nisi apotihiri utaarihiri mwipihiri tiwathihaatapihiri aunahipati Tiroaasihanda Karipaasihomi anpipihĩ ahiyamĩ nasonĩ nanesi namme. Aimbĩ ami kapihĩ nisi utipihaiwa ahiyohiwaiwa nanesi namme. Iyapaapi ami utipihaiwa wiwa kohasipihomi atitata kaiwihaiwa kapihĩ ahotisi kinyi nanipimimatipi gwĩnyaapi kaiwai maawi nanesi namme.

¹⁴ Arekĩsandaaho kahapaamapipa bĩraasihanda kaisiho nĩngisi waati wapa yaasihapa kanisati mĩmaipinise. Ko nĩngi siyati waati yaasihandi nanopĩsasindihandapi Awaisiho wihoanĩhandi koai ami numwĩtaise.

¹⁵ Isi ami gisangi kopi baimbi jaapo ami ko nyami piwĩha katohiwaiwaapi ponje tati nyami piwĩha tiwandati nemahoso.

¹⁶ Jihĩ wuwanĩnhi piwĩha nisheti nepi yanutaahauhi nini wihoanĩha kaundohura ishiya usa nishihioanĩ bitotawa nĩngisi anditini piwĩha wihoanĩha wĩndi kamundopo. Owetise. Nahatiya nĩngisi nanĩmasi yandihĩ nowaayopo. Kiya nĩngisi saiwi kanisotĩhandapi Autaahaatĩhoai sandapi wĩndi gĩmunyaape kiya saiwi kiyohitĩhandi nepumape unditĩ nunjenitĩ gaapundataayo.

¹⁷ Kiya sanisauhihandi kandi Awaisiho nishihioanĩ deti bitonda nĩngi anditiniwataise. Anditinihihi nini anditindi bitonda piwĩha gaaha waniha nga ausaataayo. AUSAahonihĩ ishiya Autaahaatĩhopi wĩndi atihomiwi gĩmaawunyaapihiya atisawaayopo. Iyauhi Awaisiho suhiĩ aĩnjihĩrĩhĩrami maahomwaanapi nĩngi tipĩndamati japihi nanĩmaataise.

¹⁸ Sikiyati Awaisiho ambipati yaasihaiwa ishiya nĩngi naninyohiwaiwaatĩhapi japihi nanĩmaataise. Nanĩmaati niwatĩmĩ noti nanĩmaasi ko ninjaati bimĩtandĩhapihi yamĩhapataatĩhapi naitaise. Isi nyahi kopi waati maaritaati koai newa mepi autaa-hemwaitĩhaawo. Akĩte.

¹⁹ Nisi asisĩha gaahure hitotĩhandi nepapi Pĩrisiraahaatisunĩ Akwiraahoaisunĩ ami Onesiporaasihomĩhusasisunĩ kaunde.

²⁰ Erasĩtaasiho aunahipati awaipati Korindĩhandi namaasati daahi binye. O Tĩropimaasiho timbĩpa nesihĩ aunahipati Mairitaasihanda kapihĩmapi naso.

²¹ Kinyi ketinĩhi namme. O kinyi wonji otihĩ jatapaapaahi mbĩpa mbwaati itipihio aungwohandi noaipahonihĩ kinyi wĩndi namaapĩtaino. Yupuraasihounĩ Putenjĩhounĩ Rainaasihounĩ Kĩrotiyaahaatunĩ ami usa Kĩraisihopi gĩwunyaahohiyihiyi maawi gisi asisĩha gaahure hitawaatopo.

²² Awaisiho kinyi maarĩhoaisatĩtane. Iyati ko sahi nahatiyaatangi gaahati kasisati jainjatane.

Taitaasihopi Utipiho Kimandi Taitaasihopi Utipimandapi Nesipihande

Taitaasiho so Porihomi piwaha nunyati natausaasisawihyaam wore. Ko ami Porihomi otipipati kahati kahati kawisahore. Porihoni naasikura Timotehopi utipiho jiho jipatipaisura ami Taitaasihopimoaisangi kura jipatipiyahore. Taitaasiho Autaahaathomi isihiyai iwinjatitandi aima nomasihura kimo utipimo Porihoni jipatipiyahore. Porihoni Timotehoapi piwaha kaundati jipatipaisiha ami ka naasika Taitaasihopisangi jipatipiyataise. Komi jipatipaisiha Autaahaathomi isihiyai iwinjaawi bimohiyihyaapun ami Autaahaathomi isihiya Kopu gwunyaahohiyihya kiyaami siswi piwaatiwi daiwi bimitaatiwihiretapi neti japihi gwunyaati kaundataase.

Taitaasihopi Piiwaha Napimasataise

Porihoni Taitaasihoapi ipihirete gaahuraare undisaha (1:1-4)

Nyah Autaahaathomi isihiyai iwinjaawi bimitaatiwihiyai namihandihawaahi kiyaami daiwi kaiwi bimohirihireti biyaati mmonaati kainjaati ipoti namihandihawe undisaha (1:5-16)

Porihoni Taitaasihoapi satipi kaundipi ami saimbi katipunje undati kaundisaha (2:1-3:11)

Porihoni komi daayati otipipati kiyati bimirihiretapi piwaha kaundati ami jhaati ipihirete gaahure undati komi piwaha kaundati osasepihaasaha (3:12-15)

¹ Nini Porihonini piwaha kima jipatipiyataayo. Nini Autaahaathomi otipipatihonini ami nini Jisaasihomi kaiwaiwaapi ausaati piwaha kaunditandihonini Jisasi Kiraisihomihonine. Ko Jisaasihoni namimahanati ahinihonine, isihiyai Autaahaathiho japihi numwaati isihiya kimiya aima nishiyete tati namihanati ahawisawihiya nahatiyaami Autaahaathopu gwunyaahotihandi neti watipurimati utaaremwaitandi natanoasihihonine. Aindi ami nini piwaha titihi akaahaahihini kandunjato. Sa piwa atisawaawi Autaahaathomi gwunyaati maaritirihiretapi gwunyaata nusesipatonihini kireti japepihiritaatiwihare.

² Nini kiyaami gwunyaahotihandi neti watipurimaitande. Ami Autaahaathopu kiya gwunyaahotindami tanyaaha siyate. Kiya asiyaaimatiwi Autaahaathoisawi maasi nasisoaari bimitaatiwihandi Autaahaathiho nunyonihini naitaatiwi gwinyaapi maaritwi jatotihandi kiya naitaapo, tati nasooanati noaipataise. Jihini aimehura Autaahaathiho kahapaamapi pa sangi kiyati ahiahura asiyaanimatitihahandi nanyamitandi aima katati ahiahanditihete. Iyati ko Autaahaathiho titihi akitihihi katahore. Aihini sandapi nini kiyaami gwunyaahotihandi neti watipurimati anditiwitaayo, kiya maaritwi watipitiwi bindawa sandi asiyaanimatitihahandi Autaahaathiho nanyamitandaindihandapi jatitaatiwo.

³ Aihini komi asisaha gwinyaasiheti isihiya usaisi namihanati natausoasataise, komi piwaha gaaha awusaitaatiwo. Sa piwa isihiya asitimatitaatiwihandi naitaatiwe, tati neti ausaimaninati isihiyaisi nunjataise. Iyataati ami ningisangisi piwaha sika awusaitandi Autaahaathiho nyangisi japihi nanyamaasihoni namimahanati ahinihonine.

⁴ Taitaasihone, kima piwaha kinyapi nini Porihonini jipatipaindi nusooasataayo. Autaahaathomi piwaha gisi nini kahitonihini ami kinyi kopu gwunyaahingitihandaahi kinyi noaipapi titihi nini maasihihone. Aimbini ami gisangi isihyaani taahiyihyaani Autaahaathopu gwunyaahohipatamaimbini gwunyaapihine. Apihoni Autaahaathonini nyangi japihi nanyamaasihoni Jisasi Kiraisihonini kindari gaahati kahimigitatamanisaihi kinyi napaisaati baimbini bimitaapi nini nunjeniti kindarapi gaapundataayo.

Taitaasiho Biyati Mmonati Autaahaathomi Isihiyai Iwinjatitaatiwihiyai Namihandandihandapihaare

⁵ Durihiri neti otaatemasipati yapipati Kiritihanda nini gisi nangimasisi nasotimandi apaapi maahete. Otipipati wapa sangi titihemandihini kapa kinyi nepi titihemapi owemaitaape. Aimbini ami isihiya Autaahaathopu gwunyaahohiyihiyai iwinjaawi bimitaatiwihiyai namihanipi ahawitaape, yapipati Kiritihandami aunahipa nahatewaaraahoni nini jihini aima piwaha kahitohirihiri kireti japepihiripo.

⁶ Isihiya kimiyaahaiwa kaiwihiyai namihanipi ahawitaape. Autaahaathomi isihiyai iwinjaawi bimitaatiwihiyai isihyaami ndiheti maatiimaathihini wapa kamaiwihiya. Ami kiya apopaati nehi naasaamaatisawihiya. Iyataati ami kiyaami manyinya baiwi Autaahaathopu gwunyaapihiya. Iyataati ami isihiya kiyaapi saii saii maipihaiwa

kaiwihiye maatwi apihimanahiya. Ami kiyaami sani sapiyaami pwiha baiwi napaitwi atiwihiya. Saiwihiyaisi kinyi namihanipi ninaasiyai kapih ahwise, Autaahaathomi ishiyaami mtihiyaimatiwi kiyaisi iwinjaawi bimtaatiwo.

⁷ Autaahaathomi ishiyai iwinjaawi bimtaatiwihiya saiwihiyai ahwise. Sandi nini apaapi maato. Kinyi aini mmoniwi gwinyaapihonge. Ishiya noaipapi Autaahaathopi gwunyaahohiyihiyaami mtihiyaimatohiyihiya siya Autaahaathomi otipipati jaawi bindawa kawitaatiwihiye. Isi kiya baiwi itatamanwi daiwi binyaihi ishiya kiyaami maipihaiwa windi mausopihya. Aiwi ami kiya wiritiwi maatmaatiwihiya. Aiwi ami kiyaisi apowitandihand keti namwaipahiya. Aiwi ami kiya waapoho namaanwi namaahariwihiya. Aiwi ami ishiya usaisi tiwohipati namepi kamaiwihiya. Aiwi ami kiya nawiho taahiho waati naitaatiwihandapi maariho namunyawhiya.

⁸ Aiwi kiya ishiya kaanihi wapihapihiya napisaihiyai baiwi pwaundiwi numwaapi iwitatamanwihiya. Aiwi ami gaahaiwaahih napaitwi japepihiwi kaitaatiwi apipaahi maaritimapihya. Aiwi ami kiya titih gaahiya ainahiyihiya bindawa Autaahaathomihireti baiwi japepihiwihiya. Aiwi ami kiyaami ambipatami maaritiwaiwai baiwi ipihatiwi jatiwihiya.

⁹ Autaahaathomi pwiha Jisaasihomi kata kaiwaiwaapiha nyahi kataunjotihai biyati anitisiati namaamati isiwataho. Ko siyati Autaahaathomi ishiyaisi pwiha akaaha kataunjati anditiwiwitando. Iyataati ishiya usa nyami pwiha kataunjotihai nemapi tip ipihatiwi, wa katiwunjohihaapi sa pwiha akaahaamaahe nehthe, tati kiyaisi neti nunjitando.

Yapipati Kiritihanda Ishiya Taahiyihiya Jaipipaisahiya Bindawaapo

¹⁰ Sandi kahitotimandi apaapi maato. Ishiya Judaahiya taahiyihiya Kiraisihopi aini gwunyaahohiyihiya kiya kiyaami jhaiwa namaamapi anitiwi isiwatawaawi kataunjotihai ipihatiwimap ishiyaisi kaiwa tip naupwi katiwunjauhto. Ishiya siya Judaahiyaami kiyohipati kaiwi ishiya Jisaasihopi gwunyaahohiyihiyaati nahatiyaati sami ambipati namandipatiwise, tiwi katiwihya sapihi Kiritihanda bimauihi kandapi kahito.

¹¹ Ishiya saiwihiya siya maipihati kaiwi ishiyaami nawiho nusaitaapo. Aiwi kiya nyahi Jisaasihopi gwunyaahohiyihiyaanini wiwa kamaitaahetahaiwa kaiwi ishiyai katiwunjiitaapo. Kiyaami saiwaaraahi ishiya usaisuni ami nusulasi ninaasusasisuni nepi kiyaami maariho gwinyaahohiwaiwa nepi nusopisasiwihiye. Isi isiya siyaami kiyohiwaiwaapi owe saiwa windi kamaiwise, undipi ipihatiwibi kiyaami maahomwaanji nwisapupe.

¹² Jihura yapipati Kiritihandi kandaahapiho wo amitiha gaaha gwinyaaho satati katise. "Ishiya Kiritihandaahapihiya apiipaah jaipipaisahiye. Kiya kohasipho ainjhipipa nandapa pihitati naninjati nandapaapi uripipasihi pohipaiwi ahosopatamataiwihiye", tati katise.

¹³ Ye sa pwa titih akaahaare. Isi kinyi kiyaisi baimbi pwiha watipitipi kaunde kiya kiyaami gwunyaahohitihandi baiwi japihi titihematito.

¹⁴ Aiwi ami kiya pwiha kiha kiha jaiwitiwihiya atihiri ahiyawi baiwi Judaahiyaami bausandisawihyaami pwiha atihomaawitaatiwo. Aiwi ami ishiya sawana kiyaami winihapiha kahatamatipetahapa isiwatawa pwiha akaaha dawaatemahohitihandi namaitaatiwo.

¹⁵ Utaaho Jisaasihopi gwunyaasih ishiyaami pwiha mambihaiwai nemahonih kandapi Autaahaatho koaisi kinyi maipihandi kiypaise munditaise. Owe. Iyataati utaaho wo Kiraisihopi gimaawunyaasih maipih komi kaimbipa nahataapa sapa Autaahaathomi ndiheti maipihaiwandaise.

¹⁶ Aiwi ami kiya kiyaami maahomwaanapi satiwi katiwihye: "Nyangisi Autaahaathopi ginyunyaatati nanyesipatahiyaane", tiwihiyaare. Satiwi katawaahandi kandi kiyaami kaiwi japepihiwi bimohitihandi nyahi mmonihaawi kiya Autaahaathoihi ahosumwahauhi nyahi usonahaayo. Autaahaatho kiyaapi windi apipaahi maarimitise, kiya pwiha baiwi atihomiwi pwiha namapihiyaasi wiwa ami titih gaahaiwaapi nenoahitiwihiyaasi windi kamaitauho.

2

Gwinyaahiya Aunihyaapihaare

¹ Isi kinyi konjinihi namaamihapi pwiha akaaha ishiyai katipunjirihiri kireti japepihiwi katipunje.

² Kiya gwinyaahiya aunihya ushiyai satipi kaunde. Sahi ishiyai usoniwi gwinyaitaatiwihandapi sami amitiha biyati nasesipatane. Ishiya kimo nyami

awaisihoe tiwi kinyi piwaha atihitaatiwe. Iyataati ami sami ambipatami maaritindihandi baiwi ipihatiwi jatitaatiwe. Aiwi ami piwaha titihi akaaha sahi baiwi atiwi nepi gwinyaitaatiwe. Aiwi ami isihiyai maariho nunyawu gaahati kawitaatiwe. Aiwi ami samiheti naanjihaiwa nasoaipahonhi kaiwai ipihatiwimap andititwi bitoaitaatiwe unde.

³ Aimb ami ashiya aunihiyaisangi naasika satipi kaunde. Sahi ashiyaati aunihiyaati itatamaninwi anjin ainahiyihiyaati bimaawise. Aiwi ami sahi wo waatami wapa kiyonihapaapi siya siyopo tiwi isihiyai katiwunjawi dahomaiwise. Aiwi ami sahi waapoho naharitaatiwihonandaatiwihandapi maariho namunyawise. Saiwa kamaiwi titihi gaahaiwa katiwunjiitaatiwe unditaape.

⁴ Kaundisamhi ami kiya ashiya aunihiya kinyi katipunjingha nepawi ashiya gwinyaahiya apwainyihiyai katiwunjisaihi ami kiya atiwi nepi baiwi warisaisuni ami kiyaami manyinyaisuni maariho nunyawu gaahati kawito.

⁵ Aiwi ami kiya kiyaami ambipatami maaritiwaiwa baiwi ipihatiwi jatitaatiwo. Aiwi ami kiya kihiyaisaw dahomaiwi anjin ainahiyihiyaatiitaatiwo. Aiwi kiyaami anjipiphi napaitariwi otipipati baiwi kaitaatiwo. Aiwi ami warisaami piwaha kaundotiha napaitiwi atiwii kaundohipipa kaitaatiwo. Saiwi kiya kaisaihi ishiya usa kiyaami gaahati wanhati mmonawa Autaahaatihomi piwaha akaahe tiwi gwinyaawaawi kiya windi Autaahaatihomi piwahaapi sisiphiimaatiwo.

Piwaha Gwinyaahiya Wainyihyaapihaare

⁶ Ami ushiya gwinyaahiya wainyihyaisangi piwaha kima naasika kaunde. Kaundisamhi kiya kiyaami ambipatami maaritiwaiwa baiwi ipihatiwimap jatitaatiwo.

⁷ Aimb ami kinyi kiwahongisangi nasisoari gaahaiwaahhi kaimi numwe. Saisamhi ishiya kinyi gaahaiwa nahatewa kaingwaiwa baiwi gisopi nepi kaiwa kaito. Aimb kinyi piwaha katipunjapaahura piwaha baimbi akaahaahi katipunjapaapi piwaha akaaha nahata ausaapi kaunde.

⁸ Aimb ami kinyi piwaha nehi titihi akaahaahhi katipunje. Saimbi kinyi gaahati kaisamhi gwunyaahohiyhiyaanangi ishiya nyapatitotiwiyawa, kiya gaahati kiyauhi nyahi maipihati kawisono, tiwi mausonhi nyapi piwaha maipha windi kamaanyatiitaatiwo.

Otipipatihiyaapi Piwahaare

⁹ Aimb ami otipipatihiya nawihonamepi nehi otipipati kiyohiyhiyai watipitipi kaunde, kiya kiyaami awaisawhiyaami piwaha nahatewa kaundohiwaiwa baiwi atiwiiw japepihrito. Aiwi ami kiya kiyaami awaisawhiya otipipati sapa kanyito tiwi maaritiwi gwinyaahohipipa baiwi kawito. Aiwi ami kiya kiyaami awaisawhiya piwaha kaundisaihihaapi wihooanji nepi yahwiwi wretimunditaatiwo.

¹⁰ Aiwi ami kiya kiyaami awaisawhiyaami wapa otihatihapi ninaasonyaahi ikonwi namausaito. Saiwi ikopa kamaiwi titihi ainahiyihiya itatamaninwi kahapaamapi iwinjatisaihi kiyaami awaisawhiya, nyami otipipatihiya gaahiye tiwi maaritiitaatiwo. Kiya saiwi gaahati kaisaihi ishiya usa mmonawaawi wipaiwi wanhihreti kaisaihi Autaahaathiho nyangi japihi nanyamaasihomi piwaha katawaunjohihaapi mmonawa titihi akaahe tiwi gwinyaitaatiwo.

Nyahi Ainahiyhiyaanin Bindahaawi Kiraishi Japihi Napitaisi Jatithaawo

¹¹ Gwunyaahohiyhiyai kinyi watipitipi piwaha akaaha katipunjehtotimandi apaapiamahe, Autaahaathiho ishiya nahatiya yapipatambhiyai gaahati kawisati Jisaasihoai natausaasih kimaapi yapipataapihi nasataise, ishiyai japihi maipihandaatihapi numwaitando.

¹² Autaahaatihomi gaahati kanyipati nanyisataise saitithaawo. Autaahaathiho windi maarimitiwaiwa kamaaya namaitihaawe. Iyataati ami nyami ambipatami maaritirihreti japepihira kiyohipatamatiyaati windi kamaitihaawo. Iyaati ami nyami ambipatami maaritiwaiwa daahi ipihatisaati titihi gaahaiwaahi nahateweti kiyaati Autaahaatihomihyaanimataati wani kimura yapimbataapihi bimithaawo.

¹³ Nyahi siyaati kiya awaindahandi maaritithaahandi nanyoapaitandihandapi jatithaawo. Sandi nyami Awaisiho Autaahaathiho watipihoni japihi nanyamaasihoni Jisaasiho komi yundanyaahaisati japihi napitandihandapi jatithaahandapi.

¹⁴ Jisaasiho so nyahi nahatiyaanapi nyangi nyatatamanati nanyamaitandi komi ambipati ipi titihi atawihati nanyanataise. Nunyainjithandaahi neti gaahiyaanenyamataise. Nyahi noaipawaati titihi komihyaanimataati gaahaiwaahhi kaitithaahandapi apihaahi maaritaamaitihaawo.

¹⁵ Saiwa aimi kahitohiwiwa namaamithaapi koninhi giwunyaahohiyihyai nasisoaari katipunje. Piwiha akaaha katahunjotihai baiwi atiwi nepi japepihirita watipitipi kaunde. Aimbai ami ishihiya piwiha akaaha ka atiwi gwinyaawaahandi kandi piwiha akaaha kai ahosumwahohiyihyai ami kinyi titihpumapi kaunde. Saiwa kinyi andititipi watipihonj awaisihonimatipi watipihandisapi kaisamih ishihiya gi gisonawaawi, utaahe watipihandisa kiyataisi komi piwiha akaaha kandaase, tiwi gwinyaaitaatiwo.

3

Kima Piwima K'raisihomihyaanini Gaahaiwa Andititaati Kiyati Bimithaahandapihaare

¹ Kinyi baimbi ishihiyaisi gwinyaaitaatiwihaiwa jhaati kaunde. Kaundisamih kiya baiwi kiyaami gamanithom piwihauini ami gamanithom otipipatihiyaami piwihauini baiwi atiwiwi japepihirito. Aiw ami kiya otipipati nahatewa baiwi kaitaatiwi timetitaatiwo.

² Aimbai ami kinyi baimbi kiyaisi kaunde kiya ishihiya usaapi maipihaiwa katiwi windi itihimaatitaatiwo. Aiw ami kiya itihinniw ami timumdaatiwo. Kiya itihimaniw nehi maaritho naasohitanih biptisi ishihiyaami ndiheti bimitaatiwo.

³ Nin sandi katohtimandi, jihura nyangisangi biyaati gwinyaithaahandi owetih Autaahaathom piwihaiw nemaawaahiyaane. Iyataati Bwaasirih jaiwinyatihi naharisaati kihaiwa kihaiwa kiyahaayo. Kiyonih nyami ambipati maaritho gwisshaami maaritindihandi noipati apipaah watipindaati nyami maaritho kaiwaapi nyando-taise. Aih nyah ishihiya usaapi itihita mimaipiya usonaati ami ishihiya usa kaha-paamapi paisahiyaisi usonihauw kiyaapi aponyahiyaane. Iyaati ami nyami tiworisa nyapi itihitiwi pohipinyisauhi ami nyah yawanaanisangi naasikati kiyati itihina pohipinaahiyaane.

⁴ Siyonihandi kandi Autaahaatho nyangisi japihi nanyamaasiho nyangisi maaritho apipaahi nanyinyati nyami naisohoemataise. Ko siyati kaindihandi nyami ndiheti auta noaipasitimandi kandaah nyangisi japihi nanyamaataise.

⁵ Autaahaatho nyangisi japihi nanyamaasitimandi, nyah biyaati bindihaawi gaahai-waahih kiyonih nyasonati gwinyaataati kandapi japihi nanyamaataamaise. Owetise. Nyah wiwa gaahaiwa kaitihaahandi apipaah owetihihandi kandi ko nyapi maaritho asipinyindihandaah nyangisi japihi nanyamaataise. Autaahaatho nyami maipihaiwa bausati nenyamasih nyah noaipawaati wanhiyaanini manyinyanimatahaayo. Aih Itipho Gaaho asiyaanimatithaahandi nanyinyataise.

⁶ Jisas K'raisio nyangisi japihi nanyamaasihom otipipati awaindhandi kaindihandaah Autaahaatho Itipho Gaahom watipihandi waati tisaahiwati nanyinyataise.

⁷ Ko siyati kaindimandi nyami maipihaiwa nahatewa nenyamati nyangisi nishiyaati gaahiyaati ainhaihiyaate, nyatitande, Jisas K'raisihom maaritho nyapi asipaindihandaaho. Iyati ami ko nyapi Apitho nanyamhainjithandapi siya asiyaamatiw nasisoaari bimitaatiwihandi naitaapo, tati aimi ko katati ahinyihhiyaane. Sandi asiyaanimatithaahandi naito taati nyah gwinyaawaati jatotihandih naito.

⁸ Kima piwima nin aimi kandi jipatipiyohima titih akaahaare. Isi ka kiyaisi kinyi baimbi ausaapi kaunditaapi nin maaritataayo. Saimbi kaisamih ishihiya Autaahaathop baiwi giwunyaahohiyihya kiyaami gwissha maaritho titih gaahaiwaahih kahatamatipetahaiwa kaitaatiwihandi noti kiyaamiheti watipititendo. Iyataati saiwa gaahaiwa ishihiyaisi nga biyati gaawimatitandihaiwe.

⁹ Iyataati ishihiyaami kihaiwa kihaiwa katiwi nasenihotihanduni, ami saisatoyaami ambipati ahiyaw piwaatotihanduni, ami itihapipauni ami Mosesihom winihapipaapuni itihinniw kiyohiwaiwa saiwaasi kinyi namasisi gisi kaanhi yandhi bime. Iyataati nyah saiwaapi aimi ginyunyaatahiyaane. Saiwa nyah gaahaiwa kaitihaahandapi neti ginyunyaati nanyisitandihaiwaamaahe. Owetise.

¹⁰ Iyataati utaahe wo maipihaiwa kihaiwa kiyati neti Autaahaathom ishihiyaisi tipitapaahaara kaisihoai baimbi yataira titihpumape. O kinyi saimb titihpumamasihandi kandi ko wandi biyati atihomaahisonaah gaasi koai ahosumapi namhaapusoaae.

¹¹ Kinyi gwinyaape. Isihya saiwihiya siya daihira titih gaahira namasisi aimi maipihira nowaayopo. Iyataati komi maipihandi kaindihandi kandi neti koaisi nusopisatataise.

Piwiha Ipotihaare

¹² Isĩ nĩnĩ Atemaasihoaisangi amĩ Titikaasihoaisangi kĩnyapĩ nandusaasisanaahĩ kĩnyĩ ketĩ kuraanĩhĩ dosisĩ nĩngisenda Nikoporisihandaahapĩ namme. Kĩnyĩ aimĩ gwĩnyaapĩhonge. Mbĩpa waatĩ mbwaataatĩ durĩhĩrĩ waatĩ tiwayaatĩ kiyonaahĩ Nikoporisihanda bimĩto hĩtĩtĩ kahĩtonĩho.

¹³ Utaaho kĩmo Romĩhiyaamĩ wĩnĩhapĩpaapĩ biyatĩ kataunjisĩho Sinaasihoaisunĩ amĩ Aporosihoaisunĩ kĩnyĩ baimbĩ daihĩra kuramĩ napĩtaatĩmĩhĩra daupwĩ natĩpusoaase. Saimbĩ kaisamĩhĩ kurĩ daihĩraapĩhapaapĩ wĩndĩ nenoaahĩmetĩtaatĩmo.

¹⁴ Nyamĩ isihiya Jisaasihopĩ baiwĩ gĩwunyaahohiyĩhiya nahatiyai kaunde, isihiya usa kahapaamapĩpa wapa andĩtĩwihonĩhĩ bimĩtaatĩwĩhapa nausetĩtonĩhiyai numwĩtaatĩwĩhandapĩ andĩtitiwĩ baiwĩ otĩpipatĩ kaitaatĩwĩhandapo. O kiya saiwa wĩndĩ kamaiwĩ nehĩ bindawaawaahĩ Autaahaatĩhomĩhĩretĩ wĩndĩ minjapepihĩrĩtaapo.

¹⁵ Isĩhiya Autaahaatĩhopĩ nisataiwĩ gĩwunyaahohiyĩhiya kĩmbĩhĩ nĩngisawĩ maasĩ bimohiyĩhiyaunĩ amĩ nĩnunĩ gisĩ ipĩhĩrete hĩtahaato. Isĩ amĩ nyamĩ ipĩhĩrete hĩtotĩhandĩ nepapĩ sapĩhĩ nyamataiwĩ Autaahaatĩhopĩ gĩwunyaahohiyĩhiya nyamĩ naisĩhiyaisĩ ipĩhĩrete unde.

Autaahaatĩho gaahatĩ kasisatĩ jatatamanatĩ jainjaatĩ bimone undatĩ Porĩho Taitaasihoai kaundataase.

¹¹ Jih ko Kiraishop sangi gwunyaasura kinyi otipipati biyati nga windi kamaahise. O am wani kimura gwunyaasurimura gisunt am nngisunt anditinyiwati nyatatananati otipipati nga kaitaise.

¹² Aih nisi maarho komhet ahotih kinyapi koenda japih numwe unditi nandusaa-sonhi wani nasataise.

¹³ Nini Kiraishom piwaha gaaha wanihaapi yaasati naanjhaiwa neti napwitihi bimohurimura koaisi saunditi, kinyi Pirimonihom aunahipati nepi nngisi nitatamanipi anditinipi otipipati kimbhi nngisapi bindapaapi kaime unditi nimbipuwitihati kati owe.

¹⁴ Kinyi nngisi nitatamanipi anditiniwitaapi watipindi kandaamaato. Owe. O am kinyi nngisi nitatamanitaapaah am kinyi kiwahoni gwinyaahingirihireti kaimb nitatamanitaape. O am kinyun am ninun maarho naasohitanhi gaasi siyaha kaitihaawo nnihaawaah am kira kaitihaawe.

¹⁵ Sandi siyati noaipataise. Onesimaasiho masihoni gisi nangimataise. Isi kinyi koaisi japihi numwaape ko gisati maasi apipaah konhi bimtando.

¹⁶ Wani kimura kopi nisi nehi otipipatiho nawho nameti otipipati kanisihoe tipi windi kinyi usonipi gimunyaape. Owetane. Iyataati am ko kinyi nehi otipipatihondaahandi kandi koaisi kinyi baimb akitinhi maarho nunye. O ninhi ko Kiraishopi gwunyaasitihandaah nisi naisoho akohore ndi gwinyaati usonataayo. Isi am gisangi ko nisi nehi otipipatiho nawho namehati kanisahoe tipi usondaise. Iyataahandi kandi Kiraishopi ko gwunyaasitihandaah nisi naisoho akohore tipi usonipi maarho napaitipi numwitaape.

¹⁷ Isi kinyi nisapi koaisiha Kiraishom otipipati maasi tmaamaitiha kiyohihoe tipi nisonipi gwinyaapaapaah Onesimaasihoai japihi maaritipi numwaape, am nngisangi naasikati kaimb maaritipi nanimaitaaimbo.

¹⁸ Iyataati am ko kinyi wapa neti nangosasati am wapa nangehonaah ko nangeti am nangosasimbapaapi windi namaahmitaisi gaasi nini kapaapi nahimitaan nisi ambipati ahiyapinose.

¹⁹ Nini Porihonini titihi nisi ikwiraahi jipatipaindi gisi sandi kahitataato: Ko kinyi wapa nangeti am nangosasonaah am kapaapi nini nanpimatihapa nahimitaano hitataato. Iyataati nini nga gisi sahitihi kahitataataahi titihe nisi otipipataahi Autaahaathom piwaha kahitonhi kinyi Kiraishopi gwunyaapi asitimatitaapihandi nepihonjo.

²⁰ Isi nisi naisohone atinime. Awaisihom ambipataahi nini kahitohima atimbi kaime. Sandi yahuraani Kiraishomihuraanisi kinyi katohirihireti atimbi kiyapaapaah nisi maarho biyati winititaise.

²¹ Nini piwaha kima kahititi jipatipiyohima ko nisi kaundorihireti japepihirati kaitaiso ndi baindi gwinyaataati kahititi jipatipiyataayo. Onesimaasihoai gaahati kawimb gerundipi japihi numwaapaapaah nini gisi saimb saimb kaimehititi nangiseniti kahitohiwimaiwa nusatipihapi waati kaitaise.

²² Am kinyi saimb kiyapaapi am anaanj waanj nisapi nepi nmane. Sandi katotimandi Autaahaathihi kiyaam gaapundotihandi atiwisati nngisi neti natanoaasonhi gisenda napito ndi waati gwinyaataati kasatataato.

Isihiya Porihoisawi Maasi Otipipati Kiyohiyihiya Pirimonihoai Ipihirete Undawaatopo

²³ Epapiraasiho gisi ipihirete hitataase. Am ko nngisati maasi napwitiha bindihaayo. Iyaha maisihoanyangi am Kiraishom piwaha ausaahohitihandapinyatiwi nepi nanyapuhauhi napwitiha bindihaayo.

²⁴ Am nngisawi maasi Kiraishom otipipati kiyohiyihiya Maakho am Arisitakusiho am Demaasiho am Rukiho siyaari gisi ipihirete hitawaatopo.

²⁵ Jisasi Kiraishiho gisi komi gaahandi kahisati nahinyane.

Ibirusihiyaapɔ Utɔpɔho Kɔmandɔ Ipirusihiyaapɔ Utɔpɔmandapɔ Nesɔpɔhanda

Kɔnaungwɔha 60-70 A.D. hura Porɔhoetɔ isɔhiya usaaretɔ Kɔmandɔ utɔpɔmandɔ jɔpatɔpaiwɔhanda. Utaaho wo isɔhiya Ipirusihiyaapɔ kɔmo utɔpɔho jɔpatɔpiyahore. Autaa-haatɔho daihɔra nuwatɔ jɔhɔ japwaatosatɔ daihɔra kɔra isɔhiyai nunjataise isɔhiya sawaho Koenda napɔtaatɔwɔhɔraaro. Daihɔra jahɔrɔhɔra sɔra wɔnɔhapɔpa atiwi nepɔ wɔnɔhapɔpa katirɔhɔretɔ japepihɔrɔtaatɔwɔhɔraare. Siyatɔtɔhɔhandɔ kandɔ kɔmandɔ utɔpɔmandaatɔhɔ amɔ utaaho utɔpɔmo kɔmo jɔpatɔpaisɔho Autaa-haatɔho daihɔra wanɔhɔra nuwatɔ jap-waasɔrɔhɔraapɔ katatɔ jɔpatɔpiyataise. Daihɔra wanɔhɔra Autaa-haatɔho katirɔhɔra sɔra Jisaasihomɔ napwindɔhandaahɔ komɔ jɔtɔpataahɔ daihɔra nuwatɔ japwaataise. Kɔmandɔ utɔpɔmandaatɔhɔpɔ sandaase, daihɔra sɔra Autaa-haatɔhoapɔhɔpɔ nairɔhɔra sɔra apɔpaahɔ akɔtɔhɔra gaahɔraare. O daihɔra jahɔrɔhɔraahɔ siyahɔraamaahe owetise. Aihɔ daihɔra sɔra wanɔhɔraapɔ Isiraherɔhiyai gɔwunyaata nusesɔpatɔtandɔ kandapɔ utaaho wo kɔmo utɔpɔmo jɔpatɔpiyataise.

Ibirusihiyaapɔ Utɔpɔhopɔ Napɔmasataise

Utɔpɔho kɔmo jɔpatɔpaisɔho Judaahiyai ipɔhɔrete gaahuraare undisiha (1:1-3)
Enjerɔhiya Autaa-haatɔhomɔ otɔpɔpatɔhiya siya apɔpaahɔ awaisawɔhiyaamaahe, owe-tise. Kɔraisihomɔ sawahohɔ apɔpaahɔ Awaisɔhore tatɔ katisɔha (1:4-2:18)
Kɔraisihomɔ so apɔpaahɔ awaisɔho pɔrisihomɔ nahaataapɔ daahema akɔtɔnɔhɔ autaa-hɔ nuwaataatɔ bindataise. O amɔ pɔrisihomɔ nahatiyaahɔ yatɔhɔ mɔhaapɔ bindawaayopo
Daihɔra wanɔhɔra Autaa-haatɔhoapɔhɔpɔ nairɔhɔra sɔra Jisaasihomɔ nuwatɔ japwaasɔrɔhɔra sɔra akɔtɔhɔra apɔpaahɔ gaahɔrandaatɔ daihɔra jahɔrɔhɔraamatɔyahɔraamaahe tisiha (8:1-9:28)
Kɔraisihomɔ jɔtɔpatɔ isɔhiyaapɔ nunyainjɔpatɔ satɔ apɔpaahɔ akɔtɔhatɔ gaahate. O amɔ wapa Autaa-haatɔhoai gaahone gaare undɔwɔ nunyohɔpɔpa sapa katɔ jɔtɔpatamatɔyahapaamaahe tisiha (10:1-31)
Jɔhura isɔhiya Autaa-haatɔhopɔ gɔwunyaahohiyɔhiyaamatɔyaatɔ nyangisangi biyaatɔ gɔwunyaawaatɔ kɔyaamɔ ipotɔnwɔpinjai nutɔhaawo tatɔ katisɔha (11:1-12:29)
Utaaho kɔmo utɔpɔmo jɔpatɔpaisɔho pɔwɔha kɔha kɔha katatɔ amɔ nyangi gaahaiwa kaiwɔse nyatatɔ amɔ komɔ pɔwɔha osasepɔhaasɔtɔhandapɔha (13:1-25)

Autaa-haatɔhomɔ Mwaaho Nyangi Autaa-haatɔhomɔ Pɔwɔha Kanyatataase

¹ Autaa-haatɔho jɔhɔ aimehura nyahɔ Judaahiyaanamɔ asoya asisa jɔhiyaiisɔ Autaa-haatɔho isɔhiya pɔropetɔhiya komɔ pɔwɔha atiwi nepɔ kopɔ awusaahohiyɔhiyaamɔhetapɔ taahɔwaiwaara pɔhɔtatɔ taahɔrɔhɔretapɔ kɔhura kɔhura pɔwaundataase. Iyatɔ ko kɔyai komɔ pɔwɔha kaundataase.

² Amɔ jɔhuraahɔ ko sainjahondaahandɔ kandɔ wanɔ kɔmura asisɔ kɔmaiwa ipotɔmaiwa Jisaasihomɔ yapɔpataapɔhɔ nasatatɔ yamɔhapataatɔhɔpɔ japɔhɔ naihi nyahɔ taawa bimaamɔ niyohɔwɔmaiwetɔhɔ Autaa-haatɔho Komɔ Mwaahoetapɔ nyangi aimɔ pɔwaanyatataase. Iyatɔ Mwaaho katatɔ kaimbɔpaaraahɔ nyangi pɔwaanyatataase. Iyataatɔ Mwaamo Kɔmɔ Koaisɔ Autaa-haatɔho namɔhanataise amɔ kahapaamapɔpa nahataapa Autaa-haatɔho ko Mwaahoahomɔ numwɔtandɔ gwɔnyaatɔ kawimbɔpa nehonɔhɔ amɔ kapa noaipatɔ tɔtɔhɔ ko sawahomɔhapaimatonɔhɔ amɔ ko jatɔtando. Iyataatɔ amɔ nahataapa kahapaamapɔpa kɔmba ahotɔmɔ naimbɔpa Komɔ Mwaaho kɔmɔ koaisatɔ maasunɔ amɔ komɔhetapunɔ kɔyatɔ ahaihihapaare.

³ Iyataatɔ Mwaamo kɔmɔ ko Autaa-haatɔhomɔ nausainjɔtɔhandɔ amɔ gaahandɔ isɔhiya maarɔho noaamapɔ apɔpaahɔ gaahoe tɔwɔ koai winjaitaatɔwɔhandɔ komɔhetɔ ahotahosɔ Autaa-haatɔhomɔ nausainjɔtɔhandunɔ amɔ gaahandunɔ komɔhetapɔ ausaimanɔnataise. Aihɔ nyahɔ Autaa-haatɔho apɔpaahɔ sanahɔwetatɔ gaahoe taatɔ mmonaatɔ gwɔnyaahaayo. Iyataatɔ Mwaahoaisangi tɔtɔhɔ Autaa-haatɔho Sawahomatetahoe. Iyatɔ amɔ komɔ pɔwɔha apɔpaahɔ watɔpɔhaasɔ kaaraahɔ kahapaamapɔpa nahataapaisɔ netɔ andɔtiwa anɔtisatɔ isɔwatɔhɔ kapa ahotɔmɔ notaise. Iyatɔ amɔ nyamɔ maipɔhaiwa Autaa-haatɔho nenyamatɔ nyangi netɔ tɔtɔhɔ popɔtɔhiyaanenyamaitandɔ ko otɔpɔpatɔ kɔyatɔ daihɔra daahɔwatɔ tɔtɔhematɔ aimɔ owetɔhɔ nyahɔ nga noaipawaatɔ tɔtɔhɔ popɔtɔhiyaanimatɔtɔhaahamwaanjɔtɔhɔ ko niyatɔ mɔhaatɔ yamɔhapataatɔhɔ nehɔ ko sawahohɔ jɔhɔ Awaisɔho Isɔhiyai amɔ wapaisangi nusatɔpɔhaatɔ mɔhaatɔ Autaa-homɔ netɔ Koai Awaisɔhoemwatɔ wandɔha numwɔhɔ ko netɔ Awaisɔhoematetɔ Autaa-haatɔhoaisatɔ maasɔ kahapaamapɔpa jaatɔ bindataise.

Autaahaati#homi Mwaaho Autaahaati#homi Itip#hiya Enjer#hiyai Nusatip#haati Ko Apipaahi Awaisihore

⁴ Ko Autaahaati#homi Mwaaho siyati sap#hi bimihi Autaahaati#ho koai ambipati apipaahi gaahati awaipati nunyataise. Iyataati sati ambiti Autaahaati#ho koai numwipiti Autaahaati#ho komi itip#hiya enjer#hiyai ambipati numwipati daahemwa nusatip#haahati nunyataise. Iyati ami ko komi mwaahotih Sapiho koai neti autaah#wis#hi noaipati kiya Autaahaati#homi itip#hiyai komi ambipati kiyaam#hati nusatip#haasipatamatiyati nusatip#haati apipaahi Awaisihoematati watip#handi neti ami ko kahapaamap#pa nahataapai gaamati jatataise. O ami enjer#hiyaahi nehi otip#patih#hiya Autaahaati#ho komi p#wi#ha isihyaapi numwih#hi nesi daiwi kaund#wi nuwi nap#wi#yohiy#hiyaare.

⁵ Iyataati ami Autaahaati#ho komi otip#patih#hiya itip#hiyaami woaisi maah#wuraan#hi satati kaundise?

“Kinyi nisi maas#hi#honj#t#hi n#ni wan# noaipati kinyi gap#hon#nimatataayo,” *Aunih#hi#i 2:7*

undati kaundise? Owe. Apipaahi owetise. Iyataati ami Autaahaati#ho komi otip#patih#hiya itip#hiyaami wopi maah#wuraan#hi satati katise?

“N#ni noaipati komi sap#hon#n#tisan#hi ami ko noaipati nisi maas#hi#hoematitaise,” *2 Samwer#ho 7:14*

tati katise? Owe. Apipaahi owetise. Ko satati wura w#ndi kamaatise.

⁶ Ami komi Mwaaho jiho bwand#pi#ho nehi naasopaahi koai maapi yap#mbataapi#hi isihyaan#hi bimoh#p#mb#hi natausaasi#hi napolisura Autaahaati#ho satati katise:

“Nisi otip#patih#hiya itip#hiya nahatiya koai mepi autaah#epumwap# komi ambipati n#wimaap#se,” *Aunih#hi#i 97:7*

tati katise.

⁷ Iyataati ami ko komi enjer#hiyaapaahi satati katise:

“Autaahaati#ho komi enjer#hiyai neti itip#ho mb#paamatiyahiyemati ami sisiha twi#i#t#hi#i paan#haati watip#hi#ramatiyahiyemataise,” *Aunih#hi#i 104:4*

tati jipati#pindise.

⁸ O ami Komi Mwaahoaisaahi satati kaundataase.

“Autaahaati#h#ne, Kinyi kinj#honj#hi awaisihonjimatip#hi nasisoaari jinjap#hi konj#n#hi bim#itaise. Aimb#hi ami kinyi kinyi isihyaaisi titi#h#ret#hi winjatitaise.

⁹ Aimb#hi ami kinyi isihya titi#h#tahapa kiyohiy#hiyaapi maarit#mapaapi ami isihya titi#h#meti#hapa kiyohiy#hiyaapi w#ndi maar#mitip#h#ne. Kinyi sain#hi ami kandapi N#ni kinyi Autaahaati#hon#n#hi gisi neti autaah#hit#hi ambipati awaipati kisaahoyai nunyohipati nusatip#haahati gisi nahinyataayo. Aindi n#ni gisi maarit#taapi#handi nahinyon#hi ami kandapi kinyi kinyi kisaahoyai nusatip#haapi apipaahi awaand#handi maaritapaise,” *Aunih#hi#i 45:6-7*

tise.

¹⁰ Iyataati ami p#wi#ha wap#hi jipati#pindisihaati#hapi Autaahaati#ho jihaati kop#hi sandaase.

“Awaisih#ne, kinyi ji#hi wuwan#thura ki#mati yap#mbati kaimbi ahiyapaise. Aimb#hi ami yam#hapatisangi kinyi kinyi ikw#raahi kaimbi ahain#hate.

¹¹ Ami kinyi saiwa kaimbi ahaing#w#maiwaahi w#ndi kaiwaan#hi ah#motitaise. Nosasinati neti yam#hapatuni ami yap#patuni owetitaise. O ami kinyi#hi konj#n#hi nasisoaari bim#taaph#ne. Ami kapaahi apot#hi#i jipwimaninj#hi isihya namaayopi namahoh#patamatiyati jipwiman#nati owetitaise.

¹² Siyati yap#pati yam#hapati kapa jipwiman#nati jahip#paimaton#hi kinyi nepi kapai yut#hi#i apot#hi#i nepi nap#pot#man#wi ahiyoh#patamataimb#hi nepi nap#pot#man#p#i yand#hi ahaitaise. Aimb#hi ami isihya yut#hi#i apot#hi#i asip#pa jipwiman#wi ahaitaati#wi ji#hapa namahopatamataimb#hi ji#hapa nemapi asip#pa jipwiman#p#i ahaitaise. Saiwa siyataahandi kand#hi kinyi#hi wanun#hi ipoti ipotun#hi konj#n#hi nasisoaari bimaam#hi nopwaatitaise,”

Aunih#hi#i 102:25-27

tati jipati#pindise.

¹³ Iyataati ami p#wi#ha jipati#pindisihaati#hapi Autaahaati#ho komi Mwaahopi satati kandaahandi kand#hi ami komi itip#hiya otip#patih#hiya enjer#hiyaami woaisi sata w#ndi kamundise.

“Kinyi nambi nisi ikw#ri gaat#hi#raihoaan#hi wandi#ha nepi Awaisihonjimatip#hi n#ngisapi maasi bime. Bimisam#hi n#ni kinyi tiworisaisi neti kinyi auh#i#i ahaitaap#hi tih#i#i gwaas#hemasan#hapo,” *Aunih#hi#i 110:1*

tati w#ndi jipati#p#mindise. Owe. Apipaahi w#ndi satati kamundise.

¹⁴ Ami Autaahaathiho enjerihiyai ko komi Mwaahoai piwaundipatamatiyati piwaamundonaahi ami kiya diyaare? Enjerihiya siyaahi ami nehi otipipathihiya itipihyaare. Kiya Autaahaathihomi otipipati kawiji yamihapataathi koaisawi bindawaahiyaare. Iyataati kiyai Autaahaathiho natausaasih kiya nuwi isihiya Autaahaathiho japihi numwaitandihiyai iwitatamaniwi anditiwipi winjaawi bitotawaayopo.

2

Autaahaathiho Nyangi Japihi Nanyamaasithandi Sandi Apipaahi Awaindihande

¹ Isi ami kimandi kandapi nyahi piwiha nyangi Jisaasiho Autaahaathihopi katanyasati kanyatiji aimi atisaati nehohiha biyaati mwiitipisaati atisaati ami ka anitisaati isiwatithaawo. Iyaati nyahi piwiha ka newaati nyami amiteteti ami maarihoathihi ahaitihaawo. Iyaati nyahi piwiha kaapi nasisoaari jinjapihi gwinyaitihaawo ami kaapi windi nanpimataati namihirithaawo.

² Iyataati wani nyahi siyaati mmonahaayo. Jihura Autaahaathihomi enjerihiya piwiha nyami asoya asisaisi nunyotiha sa Autaahaathiho sawaho nunyawise undati akithinihi numwihahaare. Iyati sa piwa apipaahi watipihaha usa windi nemaamaitaatiwahaare. Siyati Autaahaathiho akithinihi watipihaha numwihahaasi kiyaami usa sa piwa baiwi atihomiwi nemahohiyihiyai kandapi wihooanjihandi naitaatiwi kiyohirihireti japepihirati Autaahaathiho titihi kiyai wihooanjihandi yaawihandi nunyataise.

³ Ami kimandih akite. Isi ami ko piwiha nyangi japihi nanyamaitandi otipipati apipaahi awaipati kaipatapuni ami apipaahi gaahireti japihi nyangi nanyamaitandihandapi kanyatisiha nyahi newaamihaaawaahi ko nyangi wihooanjihandi yaasihandi nanyamitaiso e owetitaiso? Ami mandih ko nyangi wihooanjihandi yaasihandi titihi nanyamitaise. Sandi ko apipaahi gaahireti nyangi japihi nanyamaitandindapi piwiha jhi ausaati kanyatisiho Awaisiho Jisasi Kiraishih sawahore. Aih ami isihiya ipoti piwa sa ko katihi atiwi nehohiyihiya sandih akite tiwi kanyatiwi nepi nanyisawaayopo.

⁴ Sandi komi piwihapi akite tati Autaahaathiho nanyisindindi ami isihiya maapi yapipatambihiya apipaahi windi kamaiwihaiwa siwipatuni ami kapai wapa isihiyaami maarho owesoetonih maaroaamapi mmondaatiwihaiwauni ami gonipati watipihaiwa nehi Autaahaathiho sawaho watipihandi nunyati isihiyaisi anditiwisih kiyohiwaiwaaraahi piwiha kai neti watipimataise. Iyataati ami Autaahaathiho komi gwinyaati maaritirihireti japepihirati komi Itipihoh Gaahomihaiwa otipipatipihaiwa wura wura neti tipitapaati isihiyaisi nunyati neti kiyai gwunyaasiwaiwaaraahimaawe.

Jisaasiho Nyangi Japihi Nanyamaitandi Ambipati Nyamihatamatiyahati Neti Noaipataise

⁵ Autaahaathiho isihiya wanihiyaami yapipati wanihati asipati ipotihura noaipati ahotitaise taati nyahi taawaati katohipati enjerihiya jatitaatiwi kiyai windi namaamihainje. Apipaahi owetise.

⁶ Ami yapipati isihiya jatitaatiwi neti tmanati gwinyaataise. Aih sandapi utaaho wo piwiha wa wapihi utipihoh jipatipindisihooathihapi satati katise:

“Autaahaathihone, nyahi isimiyaani napitiyaati napindanitihi kinyi nyapi nasisoaari konjinihi ginunyaapwaatise? Aimb ami kinyi nyahi nehi isimiyaanangi napaapi baimbi nyainjatihi ami nyatatamanapwaatise?

⁷ Aimb ami kinyi nepi nyangi kinyi enjerihiya itipihyaami (otipipathihiya mihaati yamihapataathihapihiyaami) kapihata gohi nehi masihonjapi yatih ahinyisapaise? Aimb ami kinyi nepi nyangi autahapihiyamapi ambipati awaipati ami wandihah nanyinyapaise?

⁸ Aimb kinyi kahapaamapi nahataapa nepi nyami asimwaatitihemasamih nyahi nahataapa osamaati jatito,”

Aunihiri 8:4-6

tati jipatipindise. Siyati Autaahaathiho kahapaamapi neti nahataapa isihiyaami asimwaatitihemasih kiya osamapi nahataapa jatawaayopo. Iyataati wapa isipipa kiya minjatiatiwihapa nehi yandih ahimotise. Iyataahandi kandi wani kiya nahataapai windi minjatauhi nyahi mmonahaayo.

⁹ Iyataahandi kandi ami nyahi wapa Jisaasihopi mmonaati gwinyaahaayo. Autaahaathiho koai niwimaati ambipati awaipati numwih ami ko nahataapa jatiho. Ami ko jihura maapi yapimbataapihi nasati bimisura nehi masihonjapi Autaahaathiho koai neti komi enjerihiya itipihyaami yatih ahawisataise. Siyati masihonjapi yatihwiwati ahwindimandi ami ko isihiyaanam aunaipati neti yaawihandi neti

napw̄itand̄ihandape, am̄i Autaahaat̄iho nyangi gaahand̄i neh̄ihand̄i kanyitand̄i maari-tat̄i gw̄inyaas̄ir̄ih̄ireto. Ko siyat̄i nyap̄i yaaw̄ihand̄i net̄i napwind̄ihandap̄i Autaahaat̄iho koai amb̄ipati awaipati nunyati am̄i net̄i yundanyaawisati n̄iwimaataise.

¹⁰ Am̄i Kahapaamap̄ipa nahataapa Autaahaat̄iho kiyati ahiyataise. Iyataati sapa kapa sawaho kiyati ahaimb̄ipaam̄i tanyaahore. Iyati nahataapa sawaho maaritir̄ih̄iret̄i kiyati ahiyataise. Am̄i ko kom̄i manyinya taahiȳihiyaisi numwaasi yam̄ihapataat̄ih̄i n̄iyon̄ih̄i am̄i kiya kap̄ih̄i nga baiwi bim̄itaat̄iw̄i maaritati gw̄inyaataise. Iyati am̄i is̄ihiyai jap̄ih̄i numwaitand̄i Jisaasiho ot̄ip̄ipati kaitand̄i Autaahaat̄iho gw̄inyaataise. Iyati s̄iret̄i Autaahaat̄iho Jisaasihoai net̄i yaaw̄ihandaatemataise. Iyati s̄iretap̄i Autaahaat̄iho Jisaasihoai net̄i is̄ihiyaisi jap̄ih̄i numwaat̄i iw̄itataman̄itand̄ihoemataise. Am̄i sand̄i Autaahaat̄iho kaindim̄and̄i t̄it̄ihe.

¹¹ Iyataati am̄i Jisaasihoun̄i am̄i is̄ihiya ko net̄i Autaahaat̄ihom̄ihiyemasaw̄ihyaun̄i nahatiya sap̄ih̄o neh̄i naasom̄i manyinyaamataiw̄ihyaare. Aiwi am̄i koun̄i am̄i kiyaun̄i Autaahaat̄ihom̄ihiyaat̄iw̄i am̄i nusas̄i neh̄i naasusamataiw̄ihyaare. Aih̄i am̄i s̄ikandap̄i ko kiyaap̄i w̄ind̄i mamaawati neh̄i nan̄ihiyati kiyaisi nisi n̄ihoar̄isaati naapw̄irisaate undataase.

¹² Iyataati am̄i p̄iw̄iha wa wap̄ih̄i aim̄i j̄ipati pindis̄ihaat̄ihap̄i Jisaasiho Autaahaat̄ihoai satati kaundise:

“Autaahaat̄ihon̄je. N̄in̄i kinyi amb̄ipati angusaati am̄i kinyap̄i nahataapa ausaati nisi n̄ihoar̄isa naapw̄irisaati ausaati kaund̄ito. Aind̄i am̄i kiya gaapund̄iw̄i aun̄ih̄it̄itaat̄iw̄i ahoyainjaih̄ihap̄ih̄i kiyaam̄ihat̄ihap̄i n̄in̄i kinyi aun̄ih̄ih̄ir̄i aun̄ih̄ind̄i am̄i gis̄i net̄i mep̄i autaaheh̄imaito,” *Aun̄ih̄ih̄ir̄i 22:22*

tise tati j̄ipati pindise.

¹³ Iyataati am̄i waaraah̄i ko kiyaap̄i kandaat̄i Autaahaat̄ihom̄i p̄iw̄iha wa wap̄ih̄i j̄ipati pindis̄ihaat̄ihap̄i satise:

“Am̄i n̄in̄i kinyih̄eti nausan̄it̄i bitot̄i nisi nd̄iha kinyih̄eti ahiyati ginjat̄ito tise,” *Ai-saiyaaho 8:17*

tati j̄ipati pindise. Am̄i j̄ihaat̄i k̄im̄ikamwaan̄i waara wap̄ih̄i p̄iw̄iha aim̄i j̄ipati pindis̄ihaat̄ihap̄i satati katise.

“N̄in̄i k̄imb̄ih̄i k̄imon̄ih̄e Autaahaat̄iho n̄ingi kom̄i manyinya nan̄imisaw̄ihiyaisato tati katise,” *Aisaiyaaho 8:18*

tati j̄ipati pindise.

¹⁴ Iyataati is̄imiya Jisaasiho nisi n̄ihoar̄isaati naapw̄irisaate undisaw̄imiya ak̄it̄i neh̄i is̄ihiya, amb̄ipati am̄i j̄it̄ipatisaw̄ihyaare. Am̄i sandap̄i k̄im̄i k̄iret̄i Jisaasihoaisangi noaipati kiyaam̄i amb̄ipati j̄it̄ipati net̄i Autaahaat̄ihom̄i p̄iw̄iha atisati japepih̄irat̄i ak̄it̄in̄ih̄i utaaho akohoematataise. Am̄i sand̄i siyat̄i ak̄it̄i utaaho akohoematat̄i napotaat̄i utaaho maip̄ih̄o is̄ihiyai net̄i kiya napw̄itaat̄iw̄ihandap̄i yayoh̄it̄ihand̄i nunyati k̄atihema kom̄i wat̄ip̄ihanda wir̄ih̄iraahamatiyati wisasa napuwati is̄iwatind̄ihand̄i nainjaat̄i yot̄itando. Iyataati utaaso so maip̄ih̄o n̄in̄i katoho wop̄imaato t̄it̄ih̄i Bwaas̄ir̄ih̄irap̄ito.

¹⁵ Iyataati am̄i is̄ihiya siya asiȳihiya yap̄ipataap̄ih̄i bindawaaw̄i napw̄itaat̄iw̄ihandap̄i nasisoar̄i yayawaataawaayopo. Saiw̄i kiya napw̄itaat̄iw̄ihandap̄i yayoh̄it̄ihandaah̄i kiyai Bwaas̄ir̄ih̄ir̄i k̄imaap̄i yap̄ipataap̄ih̄i net̄i napus̄ih̄i kiya is̄ihiya naputohiȳihyaamataiw̄i bisotawaayopo. Siyauh̄i am̄i Jisaasiho utaahoematat̄i noaipataise am̄i is̄ihiya napoh̄ir̄ih̄iret̄i napot̄i is̄ihiya napw̄itaat̄iw̄ihandam̄i yap̄ipaath̄ih̄i napw̄tohiȳihiyai nuwati neh̄ihaatemaitando.

¹⁶ Sand̄i wan̄i nyah̄i auta mmon̄ih̄aayo. Jisaasiho yap̄ipataap̄ih̄i napind̄imand̄i enjer̄ih̄iya it̄ip̄ih̄iya yam̄ihapataat̄ihap̄ih̄iyai numwaat̄i iw̄itatamanat̄i and̄it̄iw̄iw̄itand̄i nasataamaise. Owe. Am̄i ko nasat̄i is̄ihyaanam̄i amb̄ipati netaise nyah̄i Autaahaat̄ihom̄i is̄ihyaan̄in̄i Ab̄iraaham̄ihomatiyaat̄i gw̄unyaahohiȳihyaanangi nanyamaati nyatatamanat̄i and̄it̄inyiw̄itando. Nyah̄i Ab̄iraaham̄ihom̄i neh̄i is̄ihiya Is̄iraher̄ihyaamatiyahyaanangi nyatataman̄itand̄i Jisaasiho nasataise.

¹⁷ Am̄i nyah̄i is̄ihyaanangis̄i nyatataman̄itand̄ihandapimatat̄i am̄i daih̄ira w̄ira owetihi namat̄i Jisaasih̄o wapa nahataapaat̄ihap̄un̄i am̄i daih̄ira nahatiraap̄un̄i nyah̄i neh̄i is̄ihyaanamatiyati noaipataise. Am̄i sand̄i ko saindim̄and̄i tanyaaha k̄imaape: Am̄i ko nyangis̄i nga biyati maar̄ih̄o as̄ipinyisati am̄i Autaahaat̄ihom̄i p̄iw̄iha nahata japepih̄irat̄i Autaahaat̄ihoai nunyanat̄i nyam̄i Awais̄ih̄o P̄irisihoematat̄i Autaahaat̄ihom̄i nd̄imaahomwaan̄i bitondaat̄i kom̄i ot̄ip̄ipati kaw̄isati nyam̄i maip̄ih̄aiwa nenyamaitand̄i ko sawaho Autaahaat̄ihoai nunyandande. Iyon̄ih̄i Autaahaat̄iho nyangi sah̄i sam̄i maip̄ih̄aiwaap̄i p̄iw̄ihaisahyaate maanyat̄itando.

¹⁸ Iyataati am̄i Jisaasiho sawahoaisangi naan̄awisati yaaw̄ihaiwa netun̄i am̄i Bwaas̄ir̄ih̄ir̄i ko maip̄ih̄and̄i kaito tati winjatataat̄i koai nunjes̄ih̄i aim̄i mmonat̄i

nehosi amĩ isĩhiya usa maipĩhandĩ kaitaatĩwĩ Bwaasĩrĩhĩrĩ nunjesawĩhiyai ko nga iwĩtatamanatĩ andĩtĩwiwataise.

3

Jisaasiho Mosesihoai Apĩpaahĩ Awaindĩhandĩ Nusatipĩhaahore

¹ Isĩ nisĩ naisĩhiyaatĩ nisataiwĩ Kĩraisihopĩ gĩwunyaahohiyĩhiyaatangi Autaahaatĩho yamĩhapataatĩhĩ bimĩtaatĩwĩhandĩ naitaatĩwĩ sapĩ gaatatĩ nasĩsenatĩ amĩ ko sawahopĩ sangĩ nasamĩhainjĩhĩ amĩ sahĩ komĩhiyaate. Isĩ sahĩ Jisaasiho Autaahaatĩho netĩ natausaasisĩho aposerĩho amĩ Pĩrisiho Mĩtĩho Jĩhopĩ bapaiwĩ gwĩnyaapĩ mmonĩwĩse. So Jisaasiso nyahĩ kopĩ gĩwunyaawaatĩ amĩ kandĩ ausaawaatĩ katohĩhore.

² Sĩkiyatĩ kaitandĩ Autaahaatĩho namĩhanatĩ ahĩwĩhĩhore. Ahĩwĩhĩhosĩ Autaahaatĩho gwĩnyaatĩ maaritĩrĩhĩretĩ japepihĩratĩ Koai Autaahaatĩho otĩpĩpatĩ kaime undipatĩ nga napaitatĩ kiyataise amĩ jĩhura Mosesiho Autaahaatĩhomĩ isĩhiyai nususasamatiyatĩ winjaatĩ bindata Autaahaatĩho pĩwĩha kaundisĩha atĩwisatĩ japepihĩripatamatiyato.

³ Iyataahandĩ kandĩ nyahĩ Jisaasihopĩ maaritaatĩ koai mepĩ autaaahemwaitĩhaawĩ Autaahaatĩho gwĩnyaataise. Sandĩ apaapĩmaato añaanĩ anĩmatisĩhopĩ isĩhiya gaahoe tĩwĩ maaritĩtaapo. O amĩ anjĩhandĩ sawandĩpĩndapĩ kiya wĩndĩ waatĩ maarĩmitopo. Owetise. Isĩ sĩkiyatĩ sĩkĩretĩ isĩhiya Jisaasihopĩ maaritĩwĩ koai waatĩ mepĩ autaahepumaaitaapo Mosesihopĩ maaritotĩhandĩ yatĩhĩtanĩho. Sandĩ apaapĩmaato, Jisaasiho so isĩhiya añaanĩmataiwĩhiyai kiyatĩ ahaisĩhore. Iyatĩ amĩ isĩhiya Autaahaatĩhomĩ añaanĩmataiwĩhiyai winjatisĩho Mosesihoaisangi Jisaasiho kiyatĩ ahĩwĩhĩhore.

⁴ Iyataatĩ anjĩhaiwa nahatewaahĩ isĩhiya anĩmatĩwĩhaiwaare. O amĩ kahapaamapĩpa nahataapaahĩ Autaahaatĩho sawaho kiyatĩ ahaihihapaare.

⁵ Iyataatĩ amĩ jĩhaatĩ Mosesihopunĩ amĩ Jisaasihopunĩ biyaatĩ mmondĩhaawo. Nyahĩ Autaahaatĩhomĩhiyaanĩ añaanĩ naasaındaapĩhĩ bimohiyĩhiyaamatiyaahiyaane. Isĩ Mosesiho so isĩhiya Autaahaatĩhomĩhiyaamĩhapĩhapĩhore. Iyataatĩ Mosesiho so Autaahaatĩhomĩ nehĩ otĩpĩpatĩhosi pĩwĩha kaundisĩha atisatĩ netĩ japepihĩrahore. Iyatĩ amĩ ipotĩhura Kĩraisiho nasonĩhura wapa Autaahaatĩho ausaatĩ katatĩ kaitandĩhapaapĩ isĩhiyai kataunjĩhĩhore.

⁶ Iyataatĩ amĩ Kĩraisihohĩ Autaahaatĩhomĩ Mwaahosĩ amĩ ko isĩhiya Autaahaatĩhomĩ añaanĩmataiwĩhiya bimohiyĩhiyaamĩ mĩtĩho Jĩhoematatĩ kiyai Autaahaatĩhopĩ winjataise. Nyahĩ Autaahaatĩhomĩ anjĩhiyaanĩ kĩmĩkiyaane. Aihĩ ko Autaahaatĩhomĩ otĩpĩpatĩ napaitatĩ kiyaapĩ kiyatĩ kiyai nga winjaatĩ bindataise. Iyatĩ ko satĩ otĩpĩtĩ Autaahaatĩho pĩwĩha koai kaundisĩha atisatĩ japepihĩratĩ kiyataise. Isĩ nyahĩ andĩtitaatĩ kiyaanĩnĩhĩ bindĩhaawĩ Autaahaatĩho ipotĩhura gaahaiwa kanyisatĩ nanyamĩtandĩ katiwaiwa nanyamĩtaiso taatĩ tĩhaapiyaatĩ maarita jatĩhaawaahĩ sandĩ nyahĩ Jisaasihoai nuwipinja Autaahaatĩhomĩ anjĩhusanaanimataatĩ maasĩ bindĩhaawo.

Isĩhiya Autaahaatĩhoai Ahosumwahohiyĩhiya Aunahĩpa Gaahatĩ Ikĩndaatĩwĩhatĩ Windĩ Namaitaapo

⁷ Amĩ kĩmandĩ kandapĩ sahĩ samĩ jaasoya jaasisa jĩhura Koai ahosumwahohĩpatamataiwĩ Autaahaatĩhoai wĩndĩ ahosumwaamapĩse. Autaahaatĩhomĩ Itĩpĩho Gaaho pĩwĩha katisĩha sahĩ baiwĩ atiwise tatĩ Autaahaatĩhomĩ pĩwĩhaamĩ utĩpĩhoaatĩhĩ waphĩ jĩpatĩpĩndise. Iyataatĩ pĩwĩha kaatĩhapĩ Itĩpĩho sandaase:

“Amĩ wanĩ kĩmura asisĩha kĩmetĩ Nĩnĩ Autaahaatĩhonĩnĩ sangĩ taatĩ pĩwaasatisanaahĩ Nĩnĩ katisanĩha sahĩ atiwise.

⁸ Amĩ sahĩ samĩ maarĩho omaanĩtĩtĩhĩ nepĩ daahĩ watĩpĩtĩwĩ nisapĩ namisapupwise. Amĩ samĩ jaasoya jaasisa Isĩrahershĩhiya jĩhura nĩngisĩ maatĩmaatĩniwĩ koai wĩpĩwĩmainjotĩwĩ jatawa nĩngi nanisepaipapĩ pohĩrĩndohĩpatamataiwĩ. Amĩ sura kiya yapĩpatĩ aunahĩpatĩ (isĩhiya iwĩwĩrĩho amĩ waapoho owehapihĩ) awasĩhapĩhĩ bimohura nĩngisĩ sandĩ kanisawaayopo.

⁹ Amĩ sapĩhĩ kĩnaunkĩwa 40 kiyahaiwetĩ nĩnĩ otĩpĩpatĩ apĩpaahĩ watĩpĩhatĩ gonipatĩ kiyohĩpĩpa kiya kiyaaamĩ ndĩhaara mmonawaayopo. Mmonawaahandĩ kandĩ kiya nisapĩ satĩwĩ ko nyangi wapa kamaanyitaiso tĩwĩ sapĩhĩ kiya mwĩtetĩwĩ maatĩmaatĩniwĩ amĩ ko napitaise tĩwĩ nĩngi nanisenawaayopo.

¹⁰ Aihĩ amĩ nĩngi isĩhiya siyaapĩ apĩpaahĩ aponyihĩ amĩ nĩnĩ sandaato, Kiya kĩmiya kiyaamĩ maarĩhoaatĩhĩ nisapĩ wĩndĩ gĩmaanunyaapĩ nanĩmapĩ amĩ nisapĩ nawĩsawitawaayopo. Aiwĩ amĩ Nĩnĩ kiya wapa kaitaatĩwĩ kaundohĩpĩpa wĩndĩ monĩwĩ amĩ wĩndĩ atiwi japepihĩrĩwĩ kamaayopo. Owe.

¹¹ Siyauhĩ amĩ nĩngi kiyaapĩ apĩpaahĩ aungwohandĩ aponyihĩ nĩnĩ pĩwĩha apĩpaahĩ watĩpĩha watĩpĩndĩ sandaato. Aunahĩpatĩ kiya nĩngisawĩ maasĩ nga ikĩndaatĩwĩhandĩ

numw̄ito ndī katohīpata kiya w̄ind̄ī akit̄in̄hī nam̄indaitaapo ndī kandaato,” *Aun̄ih̄ih̄ir̄ī* 95:7-11

tatī katise.

¹² Is̄ī am̄ī nisī nais̄hiyaatī nisataiw̄ī K̄iraisihopī ḡiwunyaahohiȳhiyaate, sah̄ī baiw̄ī jat̄in̄w̄ih̄iyaatī bitosawise. Am̄ī sam̄hat̄ihap̄ī usa wo waatī oman̄it̄it̄ih̄ī maip̄hand̄ī gw̄inyaatī am̄ī K̄iraisihopī ḡimaawunyaitaiso. Wo waatī siyataatī am̄ī Autaahaatīho kon̄ih̄ī asoho bimisīhoaī namaitais̄ī sah̄ī baiw̄ī jat̄in̄wise.

¹³ Is̄ī am̄ī sah̄ī wind̄ī samaiw̄ī namap̄ī am̄ī asisīha nahata n̄inaasetī sah̄ī n̄inaason̄ī n̄inaasaan̄ih̄ī nep̄ī wowaatī and̄it̄iwip̄ī am̄ī nep̄ī ususaatī and̄it̄it̄iw̄ī nyah̄ī biyaatī jat̄inaatī t̄it̄ih̄ī dait̄haawo n̄w̄ī kiyaat̄in̄ih̄ī kaim̄ī nuw̄ise. Am̄ī sam̄ī won̄j̄ī waan̄j̄ī Autaahaatīhop̄ī sam̄ī maar̄īhoaatīh̄ī am̄it̄ihet̄ī wat̄ip̄it̄iw̄ī daah̄ī nisaputisaīh̄ī am̄ī sangī wiwa maip̄hand̄ī jaip̄isat̄itaise. Is̄ī nyah̄ī katihaawī, “asisīha wanī k̄imuraaro,”^{*} toh̄imet̄ī sah̄ī sand̄ī saiw̄ī kaiwise.

¹⁴ Am̄ī nyah̄ī akit̄in̄ih̄ī wanun̄ī ipotī ipotun̄ī wuwan̄ihura akit̄ī t̄it̄ih̄ī nga mmon̄aatī ko nga wapa kaitaiso taatī ḡiwunyaahoh̄īpatamatiyaatī kiyaan̄in̄ih̄ī K̄iraisihopī ḡiwunyaawaatī isīwat̄im̄ī nowaatī ipotīhura otasaahap̄ih̄indaataah̄ī am̄ī nahataapa ot̄ip̄ipatī K̄iraisiho kaimb̄ipa am̄ī wapa kom̄ihapa nyah̄ī newaatī koaisaatī kiyaatī am̄ī n̄inaw̄ip̄ih̄ī taawa nehaayo.

¹⁵ Am̄ī siyatī Autaahaatīhom̄ī p̄iw̄iha wa wap̄ih̄ī j̄ipatīpindisīhaatīhap̄ī wo satise: “Am̄ī wanī k̄imura asisīma k̄imet̄ī Autaahaatīho sangī taatī p̄iwaasaton̄ih̄ī sah̄ī koaī at̄iwisawaawaah̄ī am̄ī sah̄ī koaī nepumap̄ī daah̄ī wat̄ip̄it̄iw̄ī sam̄ī maar̄īho kop̄ī nep̄ī namisaput̄iwise, sam̄ī jaasoya jaasisa Is̄iraher̄ih̄iya j̄ihura koaī maat̄imaatīwiw̄ī nepumap̄ī kiyoh̄īpatamataiwo,” *Aun̄ih̄ih̄ir̄ī* 95:7-8

tatī j̄ipatīpindise.

¹⁶ Am̄ī ko (Autaahaatīho) sawaho kom̄ī maahomwaan̄ap̄ī p̄iwaundih̄ī atisawaahand̄ī kand̄ī koaī maat̄imaatīwisohiȳhiya diyaare? Siya Mosesiho numwaasi napih̄ī Isip̄ihanda namasi nasohiȳhiyaamaho? Ye! K̄im̄ikiya Autaahaatīhoaī maat̄imaatīwisopo.

¹⁷ Iyataatī am̄ī Autaahaatīho diyaap̄ī apowise? Am̄ī isīhiya koaī maat̄imaatīwiw̄ī maip̄ihand̄ī kaiw̄ī am̄ī isīhiya ir̄iw̄ir̄īho waapoho owetat̄ī awasatī wat̄imin̄ihap̄ī sawana napohiȳhiyaap̄imaaho? Ye! Am̄ī k̄im̄ikiyaap̄ī koaī apowise.

¹⁸ Aih̄ī am̄ī Autaahaatīho diya nisī ik̄inot̄ihandaatīh̄ī nap̄iw̄ī nam̄indaitaapo tatī p̄iw̄iha ap̄ipaah̄ī wat̄ip̄it̄ī katise am̄ī isīhiya koaī at̄ihomaawiw̄ī nepumaho-hiȳhiyaametonaaho?

¹⁹ Aih̄ī am̄ī sand̄ī nyah̄ī wanī mmon̄ih̄aayo. Am̄ī kiya sawana (Autaahaatīhop̄ī) ḡimaawunyaahoh̄īt̄ihanda kiya kom̄ī ikin̄j̄it̄ihandaatīh̄ī nam̄indaahauho.

4

Autaahaatīho Kom̄ī Isīhiyaī Ik̄indaatīw̄ihand̄ī Numw̄itaise

¹ Is̄ī am̄ī Autaahaatīho nyangi ik̄ind̄ihaahand̄ī nanyam̄itand̄ī p̄iw̄iha wat̄ip̄it̄ī t̄imanatī wisasatī ahaisīha wan̄isangī yaha kaan̄ih̄ī ahondaise. Is̄ī am̄ī nyah̄ī yayaatī it̄iwaatī jat̄ind̄ihaawo, am̄ī wiwa sam̄ī usaatī sap̄ih̄ī naiw̄ī noaipap̄ī sand̄ī ik̄indaatīw̄ind̄ī wind̄ī namaitaawo.

² Am̄ī Autaahaatīhom̄ī ot̄ip̄ipatīhiya nyangi ik̄ind̄ihaahand̄ī nanyam̄itand̄īhandap̄ih̄a p̄iw̄iha gaaha wan̄iha kanyatauh̄ī atisīhaayo am̄ī nyam̄ī asoya asisaī kaundauh̄ī kiya atisoh̄ipatamatiyaato. Am̄ī kiya nyam̄ī asoya asisaī p̄iw̄iha katiwun̄joh̄ih̄a atisawaahand̄ī kand̄ī neh̄ī atih̄iraah̄ī atiw̄ī namap̄ī am̄ī kiya kaap̄ī ḡimunyaap̄ī am̄ī ka wind̄ī namehauh̄ī kiyaī ka wind̄ī maaw̄it̄atamase.

³ Am̄ī nyah̄ī kop̄ī aim̄ī ḡiwunyaahohiȳhiyaan̄in̄ī kom̄ī ikin̄j̄it̄ihandaatīh̄ī nandaah̄aayo am̄ī ko sawaho Autaahaatīho satat̄ī katipatamatiyaato:

“N̄ngī kiyaap̄ī ap̄ipaah̄ī aponyind̄ihandaah̄ī n̄in̄ī wat̄ip̄ind̄ī sand̄ī p̄iw̄iha ap̄ipaah̄ī wat̄ip̄ih̄a kand̄ī wisasataayo. Is̄imiya k̄imiya nisī ik̄inoh̄it̄ihandaatīh̄ī w̄ind̄ī nap̄iw̄ī nam̄indaitaapo ndī kandaato,” *Aun̄ih̄ih̄ir̄ī* 95:11

tatī katipatamatiyaato. Iyataatī sand̄ī Mosesihom̄ihura noaipas̄ihaiwaap̄ī kandaase. Iyataatī am̄ī ko Autaahaatīhoh̄ī nyangi nyah̄ī ik̄ind̄ihaahand̄ī nanyam̄itand̄ī kom̄ī ot̄ip̄ipatī nahatep̄ī kaipatī aim̄ī j̄ih̄ī wuwan̄ihura kahapaamap̄ipa namasat̄ī kiyatī ahaisura kiyatī owematosat̄ī am̄ī ko ik̄inataise.

⁴ O am̄ī Autaahaatīho kahapaamap̄ipa kiyatī ahiyain̄jat̄ī asisīha sepen̄ihet̄ī ko ikin̄j̄it̄ihandap̄ī katisīhaah̄ī kom̄ī ut̄ip̄ihoaatīh̄ī wap̄ih̄ī satat̄ī j̄ipatīpindise.

* 3:13: Kima p̄iw̄imaam̄ī tanyaaaha satatise: K̄inyī satip̄ī sihapo am̄ī boson̄ihapo t̄ip̄ī min̄jatip̄ī wanī k̄im̄ikura kaime tatis̄e.

“Autaahaathiho komi otipipati nahatepi kaipati asisiha sikisiheti owematosati ami asisiha sepeniheti komi otipipatapi maariho witati satati, ‘Sapa nisi gwinyaati maaritohirihi reti ahiyataayono,’ tati mmonati ikinataise,” *Wuwanthapihi 2:2; Japihi Numwaasiho 20:11, 31:17*

tati jipatipindise.

⁵ Iyataati ami piwima kimitika katotima wapihi Autaahaathiho jihaati satati kandaase: “Kiya napitwi nisi ikinohtihandaathi windi namindaaitaapo ndi watipindi kandaato,”

Aunihihiri 95:11

tati katihi ka jipatipindise.

⁶ Isi ami sandi nyangisi siyati neti nanyisatise: Autaahaathiho komi isihiyaisi kiya ikindaatiwihandi numwitandi katindihandi yahandi kandinhi ahondaise, ami kandi isihiya usa naitaatiwo. Isi kandi Autaahaathihom ikinjithandi isihiya usa nga naitaapo. O ami isihiya nyami asoya asisa kandapi piwihana wanha gaaha kaundauhi atisohiyihiya komi piwihana nepumahotihanda kiyaisi Autaahaathiho kandi ikindaatiwihandi windi namumwihani ami kiya kandaathi windi namindaahopo.

⁷ Aih ami Autaahaathiho asisiha wa namihanataise. Iyati Asisa saapi kandaati, “wani kimuraaro,” tati kandaase. Aih ipoti wura Autaahaathiho neti Daawitihoi giwunyaasih ami ko jih satati katihi jipatipindihi aimi katohihaare.

“Ami wani kimura sah komi maahomwaanji piwihana atiwisawaawaahi sami maariho nepi daahi watipitiw namisaputiwise,”

Aunihihiri 95:7-8

tati katihi jipatipindise.

⁸ O ami jihura Josuwaaho* Isiraherhiyai kiya ikindaatiwihapihi Autaahaathiho katirihireti numwaasi niyonhi ami kiya aimi ikinjaihaahi ami Autaahaathiho asisiha wa wuraapi jihaati windi kamaati taihe. Ami wura isihiya jinjapihi jinjapihi ikindaatiwihuraapi Autaahaathiho kandaase.

⁹ Isi ami Autaahaathiho komi isihiyai kiya ikindaatiwihandi numwitandi jhi tmanati katindihandi yahandi ahotini nasataise. Isi ko nyangi sandi ikindihahandi nanyamataise. Sandi asisiha Sapaathandapi ikinotihandamatiyahande. Iyati sandi Autaahaathiho jihura kahapaamapipa kiyati ahiyainjati owetih asisiha sepeniheti Sapaathandapi ikinjithandamatiyahande. Sapaathandapi ikindihahandi yaihandi taati nasataisi nyahi komi isihiyaanini ikindo Autaahaathiho ikinjithandamatiyaato.

¹⁰ Ami isihiya Autaahaathiho ikinjithandaathi nandaahohiyihiya siya kiyaami otipipati nahatepi kaiwi owemaposawi owetih kiya ikinaawaayopo, ami Autaahaathiho komi otipipati nahatepi kiyati owemati owetih ikinjipamatiaiwo.

¹¹ Isi nyahi biyaati andititaiti anditaiti napawaamaitihaawo aunahipati ikindihahati naitihaawo. Ami nyahi wiwa nyami asoya asisa Isiraherhiya jihura Autaahaathihom piwihana nepumawaawi otihapihi nehithaati nihirinwi owetopatamatiyaati Autaahaathihom piwihana newaumwihawwi ami nyahi nihirinaati owetaani pano.

¹² Ami Autaahaathiho piwihana katisiha apipaahi watipihare. Iyati ami ka watipititi otipipati kiyataise. Iyati ka otipipati kairihireti namatana kosasaihiri wihwihooanji apipaahi timwipihanaati apipaahi awaindihandi nusatipihahare. Ka setahaasi mihathi isihiyaanam maariho omanjitithi ami amitheti nandaati nahataapa nyahi gwinyaahohipipauni ami kaitihaawiyohipipauni neti ausaimanati tipitapaati nyanonataise. Iyati ami Autaahaathiho komi piwihana kanyatisihaara nyahi gwinyaawaati ami nyami omanjitithi amitheti kinyamundiwaiwaapi kaiwa titiho e maipo tati neti nyangi nanyisatise.

¹³ Iyataati ami nyahi windi siyaati gimunyaitihaawo. Nyahi nyami maarihoaatih ami omanjitithi ami amitheti gwinyaahohiwaiwa ko windi maanyondaiso taato. Ami koi nahataapa kiyati ahaimbipa auta ahotih nga mmonahore. Komi ndihetapi nyahi wapa windi newaati namoasito. Ami ko nyainjataahura nyahi nyametirihiretuni ami nyahi gwinyaawa kiyohipipa kapa titih mmonataise. Kapi wapa namoasandise. Owe. Isi ami kimi koaisi nyahi gwinyaawaati ami kiyaati ami taawa kaimi niyohiwimaiwa siyaati kiyahaayo undaati ipothura akiti titih kaundithaawe.

Jisaasiho Nyami Mitih Awaisiho Pirihiho Autaahaathiho Nyangi Nyatatamanitandi Nyapi Koai Taati Pawaundataise

¹⁴ Ami nyahih nyami utaaho apipaahi Awaisiho Mitih Pirihiho wo yahoaisahiyaane. (Ko nyapi nanpimati aunahipa neti bitondaati nyangi nyatatamanitandi ami nahataapa ko neti nyapi Autaahaathihoai pawaundati kaunditandihom.) Iyataati ko aimi mihathi

* 4:8: kimandi ambipati piwihana Ipiruhaara **Josuwaaho** tiwi ami **Yesuwaaho** tiwihate. Aih piwihana Girikihaara **Iesous** tiwihate. Aih ami nyahi Anjatihaam naahwitarihiri kirirupa japepihira katihaato.

yam̄hapataat̄h̄i niyat̄i Autaahaat̄ihoaisat̄i maas̄i bindataise. Iyataat̄i n̄n̄i utaaso so Autaahaat̄ihom̄i Mwaaḥo Jisaasihop̄ito. Is̄i am̄i nyam̄i kop̄i ḡwunyaahoh̄it̄hand̄i biyaat̄i and̄it̄itaat̄i is̄iwat̄it̄ihaawo am̄i nyah̄i kand̄i ausaawaat̄i Jisaasihop̄i ḡwunyaahaayo taat̄i taawaat̄i katoh̄it̄imando.

¹⁵ Iyataat̄i am̄i nyah̄i yawanaani wat̄ip̄ihand̄i owehiyaane am̄i nyah̄i maip̄ihand̄i kait̄ihaaw̄i nanyisenat̄i nahataapa nyangi nanyoaipas̄ip̄ipa tip̄inda newaamait̄ihaawo. Iyataahand̄i kand̄i nyah̄i utaaho nyam̄i Awais̄iho Mit̄iho P̄irisiho yahoaisahiyaane, Jisas̄i K̄iraisiḥo. Ko nyangi nga ak̄it̄in̄h̄i maar̄iho as̄ip̄inyisat̄i nga biyat̄i nyangi nyataman̄itaise am̄i ko maip̄ihand̄i kait̄ihandap̄i nahataapa nyamat̄iyat̄i koai nusoaipas̄ih̄i aim̄i mmonat̄i nehoso. Iyataahand̄i kand̄i ko maip̄ihand̄i ap̄ipaah̄i w̄ind̄i kamaayahore. Ap̄ipaah̄i owetise.

¹⁶ Is̄i am̄i nyah̄i wapaap̄i nitanaat̄i p̄ih̄itaat̄i gw̄inyaahaahura w̄ind̄i yamaayaat̄i nyam̄i Autaahaat̄iho nyangis̄i maar̄iho as̄ip̄inyis̄ihom̄ih̄in̄i det̄i nait̄ihaawo. Am̄i ko kom̄i siyaahand̄i gw̄it̄ihoas̄inap̄i nahataapa jatimb̄ip̄iho. Sap̄ih̄i nyah̄i naisaiḥi ko neh̄i koaisunyaat̄i nyangi gaahand̄i kanyitand̄iyahos̄i am̄i nyah̄i w̄ind̄i gaahand̄i kamaayaahand̄i gaahand̄i kanyisat̄i nyatataman̄itaise.

5

K̄rais̄iho Nyangi Nga Jap̄ih̄i Nanyamaitaise

¹ Am̄i Autaahaat̄iho P̄irisihiya awaisaw̄ihiya nahatiyai neh̄i n̄naasoh̄i n̄naasoai neh̄i is̄ihiyaam̄i ot̄ihat̄ihap̄i numwaat̄i is̄ihiyaap̄i aunah̄ipat̄i ko naitand̄i nam̄hanataise. Aih̄i ko Autaahaat̄ihom̄i ot̄ip̄ipat̄i nahand̄i is̄ihiyaap̄i kawitand̄i Autaahaat̄iho nam̄hanataise. Nam̄hainj̄ih̄i ko is̄ihiyaam̄i aunah̄ip̄a net̄i is̄ihiya Autaahaat̄ihoai gaahone gaare und̄iw̄i gaarehand̄i nunyoh̄ip̄ipa net̄i Autaahaat̄ihoai nunyataise. Iyat̄i am̄i is̄ihiyaam̄i maip̄ihaiwaap̄i maahoaipa kohas̄ip̄iho nesip̄iw̄i nunyoh̄ip̄ipa ko net̄i t̄ihat̄i sisand̄ip̄iwa waamaindumanat̄i Autaahaat̄ihoai d̄ipumanat̄i nunyataise.

² Am̄i ko sawahoaísangi Autaahaat̄ihom̄ihaiwaap̄i and̄it̄im̄itoh̄iȳih̄iyai napaisaatundat̄i winjataise. Siyat̄i and̄it̄im̄itahos̄i ko yat̄ih̄i ipatisanat̄i am̄i napaisaat̄i is̄ihiya kaitaat̄iw̄ihaiwaap̄i saiwa gaahaiwe am̄i saiwa maip̄ihaiwe t̄iw̄i w̄ind̄i monawaaw̄i namap̄i kandaah̄i Autaahaat̄ihom̄i nd̄ihet̄i maip̄ihaiwa kiyoh̄iȳih̄iyai net̄i t̄it̄ihemwataise.

³ Am̄i ko is̄ihiya nahatiyaamat̄iyat̄i and̄it̄im̄itataat̄i napepaat̄i t̄imahiyahos̄i j̄ih̄i sawahom̄i maip̄ihaiwaap̄i kohas̄ip̄iho t̄ihat̄i Autaahaat̄ihoai d̄ipumanat̄i nunyataise. Iyat̄i am̄i sawahop̄i kair̄ih̄ir̄i k̄ret̄i is̄ihiya nahatiya usaam̄i maip̄ihaiwaap̄i ipot̄i kohas̄ip̄iho t̄ihat̄i d̄ipumanat̄i Autaahaat̄ihoai nunyataise.

⁴ Iyataat̄i utaaho P̄irisihoemainj̄ih̄i so amb̄ipat̄i awaipat̄i netaise. Iyataahand̄i kand̄i neh̄i koaisunyaat̄i satat̄i n̄n̄i noaipat̄i is̄ihiyaam̄i aunah̄ipat̄i net̄i kiyaap̄i nan̄ipimat̄i p̄irisihon̄nimand̄i Autaahaat̄ihoai p̄iwaund̄it̄i kom̄i ot̄ip̄ipat̄i kaitaano tat̄i noaipataamaise. Owe. Daih̄ira w̄ira siyah̄ira w̄ind̄i ah̄imotise. Utaaho neh̄i Autaahaat̄iho sawaho nam̄hainj̄ihoh̄ih̄i sat̄i ot̄ip̄ipat̄i net̄i kiyataise. Am̄i k̄im̄i k̄ret̄i Aron̄ihoai Autaahaat̄iho sawaho nam̄hanataise is̄ihiyaamun̄i Autaahaat̄ihomun̄i ot̄ihap̄ih̄i ko bitondaat̄i is̄ihiya Is̄iraher̄ih̄iyaap̄i kohas̄ip̄iho nandapa t̄ihat̄i Autaahaat̄ihoai d̄ipumanat̄i nunyat̄i am̄i p̄iwaund̄it̄ando.

⁵ Am̄i K̄rais̄ihoaisangi k̄im̄i k̄r̄i Aron̄imo noaipas̄ir̄ih̄ir̄i k̄ret̄i kiyat̄i noaipataise. Noaipat̄i wan̄i m̄ihaat̄i yam̄hapataat̄ih̄i nyap̄i Autaahaat̄ihoai taat̄i p̄iwaundataase. Am̄i K̄rais̄iho neh̄i sawahounyaat̄i satat̄i n̄n̄i noaipat̄i p̄irisihon̄nimand̄i is̄ihiyaap̄i nan̄ipimat̄i kiyaam̄i aunah̄ip̄a net̄i kiyai ko and̄it̄iw̄iw̄itand̄i Autaahaat̄ihoai p̄iwaund̄itaano tat̄i noaipataamaise. Ko w̄ind̄i siyataamaise. Owetise. Autaahaat̄iho gw̄inyaas̄ir̄ih̄iret̄i koai Autaahaat̄iho nam̄hanataise. Am̄i koai p̄iw̄iha kaundataat̄i kom̄i p̄iw̄iha wap̄ih̄i j̄ipat̄ipindis̄ihaat̄ihap̄i Autaahaat̄iho satise:

“K̄inȳi Nis̄i Maas̄ih̄ihon̄i nis̄i p̄iw̄iha baimb̄i at̄inimb̄ihon̄it̄ih̄i wan̄i N̄in̄i kinȳi Gap̄ihon̄in̄i ot̄ip̄ipat̄i awaipat̄i nahinyataat̄i kiyai saund̄it̄i k̄imo Nis̄i Maas̄ih̄imoai nis̄ihapa nisap̄i nisat̄itand̄i ot̄ip̄ipat̄i awaipat̄i nunyataayo und̄it̄i gi net̄i angus̄aimanataayo,”
Aun̄ih̄ih̄ir̄i

2:7

tat̄i katise tat̄i j̄ipat̄ipindise.

⁶ Iyataat̄i am̄i sa p̄iw̄ima wap̄ih̄i Autaahaat̄ihom̄i p̄iw̄iha j̄ipat̄ipindis̄ih̄i net̄i and̄it̄iw̄iwat̄i ak̄ite daase. Iyataat̄i p̄iwa saat̄ihap̄i Autaahaat̄iho satise.

“K̄inȳi P̄irisihon̄imat̄ip̄i kon̄j̄in̄h̄i is̄ihiyaap̄i Autaahaat̄ihoai p̄iwaund̄ip̄i Mer̄ikisetek̄ih̄o kair̄ih̄iret̄i kinȳi kaim̄i nutaise tise,”
Aun̄ih̄ih̄ir̄i 110:4

tati jîpatîpîndise.*

⁷ Iyataati amî Jîsaasiho maapî yapîmbataapîhî utaahoematatî bimisura, ko sawa-hoai Autaahaatîho iwîtatamanatî andîtiwîwîtandî Autaahaatîhopî gaapundatî koai pîwîwaundatî amî nunjenataise. Iyataatî ko komî maahomwaanî waatî nausaatî waapîhîtatî amî kwîtipatî nuhaatî komî maarîho omanîtîhî gwînyaasîtîhandî nahan-disatî Autaahaatîhopî gaapundataase. Amî ko siyatî mmonatî gwînyaahosî Autaahaatîho koai tinjausehonîhî amî koai komî tiworisa wîndî sohoai tîmaawîtaatiwo. Iyataatî amî ko nehî Autaahaatîho gwînyaatî maaritimbîpaapaahîhî maarîho nusooasama amî andîtatî napamahotîhî Autaahaatîho komî gaapîpatî gopa atîwisataise. Iyatî koai netî andîtiwîwataise nyangi andîtinyaiwatî nyamî maipîhaiwaatîhapî nanyamaitandî wîndî ko yamaayatî nehî nanîhiyatî yaawîhaiwa netî napwîtando.

⁸ Iyataatî Jîsaasimo sohi tîtîhî akîtîhî Autaahaatîhomî Mwaaho akohore. Autaahaatîhomî Mwaaho akohondaahandî kandî ko yaawatî naanjîhandî apîpaahî awaindîhandî netaise. Ko yaawatî naanjîhaiwa siyatî nesîtîmandî Autaahaatîho maari-tatî gwînyaasîrîhîra atîwisatî japepîhîra kaitandî yaawatî naanjîhaiwa netaise.

⁹ Ko siyatî Sapihomî pîwîha atîwisatî Sapiho maarîtirîhîretî kiyatî owemasîtîhandaahî Sapiho koai namîhanatî ahîwisataise, ko isîhiya pîwîha baiwî atîwiwî ko maarîta gwînyaasîrîhîretî japepîhîwî bimohiyîhiyî apîpaahî kiyaisîhîhî japihî numwaatî netî ahoya numwaasî niyatî aunahîpatî aimî netî tîmasîpata nandaapî kahapaamapîpa Jîsaasihoaisawî maasî nahatiya jaawî bimîtaatiwo.

¹⁰ Ko nga sandî kaîndîmandî amî Autaahaatîho namîhainjîhore nyapî nanîpimatî Pîrisiho Mîtiho Jîhoematatî Merîkisetekîhomatiyatî Autaahaatîhomî otîpîpatî nahandî kandîhîhî kawitando. Iyataatî Autaahaatîho amî koai namîhanataise ko Merîkisetekîho kairîhîrî kîretî Autaahaatîhomî otîpîpatî kawitando.

Sahî Manyinyaamataiwî Maanîmaanîmaiwise

¹¹ Kîraisîho Merîkisetekîhomatiyaho noaipasîtîhandapî pîwîha kasatîtandîha pîhîtatî taahîha ahondaise. Siyatî ahondaahandî nîhî sangisî ka nesîpatî jainjapwaatî kasatîtandîhandapî naanjîamase, amî kaiwaapî sahî wanî taawî bîpî mmonîwî nepî gîsunyaatiho.

¹² Nîhî sandî sangî kasatotîmandî apaapîmaato. Sahî aimî jîhapî Autaahaatîhomî pîwîha atîwî Autaahaatîhopî aimî gîwunyaapîhiyaatisî wanî kîmuraahî sahî aimî isîhiya usaisî Autaahaatîhomî pîwîha Kîraisîhomî kaiwaiwaapîha ausaapî kaundîtîhuraatîhîto. Sahî saiwi isîhiya usai katîwunjîtîwîndî sahî nehî sangîhiyaatî sangimatîwî bindawaayopo. Isîhiya usa Autaahaatîhomî pîwîha Jîsaasiho kaiwaiwaapîha mîhambî namasawî jîhaatî katîwisasamî napîtaatiwo? Iyawaawî amî sahî noaipapî manyinya apîpaahî sangîhonya amwîtîhîrî taawî nanîhohonyonyaamataiwîhiyaate. Amî sangisî Autaahaatîhomî pîwîha wanîha gaaha asîpîpa watîpîhapa kamaasatîwî nehî manyinyaisî saniya amwîtîhîrî nunyohîpatamataiwî pîwîha aimî jîhî kasatîwî katîwisasohîpîpa kapa jîhaatî amwîtîhîramataiwî amwîtisinyawî kasatîmî nutaatiwo?

¹³ Iyataatî amî nîhî sangîhiyaatîmatawaayopo totîmandî sahî sangîhiya metîhonyaamataiwî Autaahaatîhomî pîwîha usaayaha jîhî kasatotîha ka jinjîhaatemapî atisaahîsato. Aiwi amî sahî sangîhiya nandapa watîpîhapa namaanîwî nehî amwîtîhîrî nanîhohiyîhiya manyinyaamataiwî saiwa tîtîhî gaahaiwe o amî saiwa maipîhaiwe tîwî wîndî gîmunyaapî namaasesîpatahiyaatîtiho.

¹⁴ Iyataatî amî nandapa watîpîhapaahî isîhiya aimî awaisawîhiya gwînyaahiyapîhapaare. Isîhiya watîpîhiya Autaahaatîhomîhaiwaapî biyatî aimî gîwunyaatonîhî kiya noaipapî watîpîtîwîhiya siya Autaahaatîhomî pîwîha awaisîha watîpîha baiwî atîwî naitaapo. Iyataatî amî kiyai maipîhaiwaapunî amî gaahaiwaapunî biyatî gîwunyaatonîhî saiwa gaahaiwe amî saiwa maipîhaiwe tîwî mmonîwî gwînyaawaayopo.

6

Nyahî Andîtitaatî Bindîhaawî Autaahaatîho Nyangi Gaahandî Kanyitandî Jatîmî Nutîhaawo

¹⁻² Isî amî nyahî Kîraisîhopî nyangi wuwanîhura jîhapîhapa katîwînyasauhî atisaatî nehohîpîpaapaahîhî kamaatîtîhaawo. Iyataatî saiwa wuwanîhura nehî jîhapîhapa

* 5:6: Merîkisetekîho so amî Pîrisiho amî awaisîho kînjîho Abîraahamîho bimisura bimainjahore. (Wuwanîhapîhî 14:17-24) Iyatî amî ko Aronîho sangî noaipasîhî jîhî ko bimainjahore. Ko noaipasîrîhîretapî amî saniya sapiya saisatoyaapî pîwîha owehore. Iyatî ko Autaahaatîhomî Mwaaho Kîraisîhomatiyahore.

namasaw̥i K̥iraisihop̥i kanyat̥w̥i kat̥w̥inyasauh̥i nyah̥i mmonat̥i kiyaat̥i nehoh̥ip̥ipa k̥imbaap̥to: maip̥ihaiwaat̥ihap̥i jap̥ih̥i nepemaitot̥ihandap̥un̥i am̥i Autaahaat̥ihop̥i g̥iwunyaahoh̥it̥ihandap̥uno. Iyaat̥i am̥i is̥ih̥iya k̥ih̥ir̥i k̥ih̥iretap̥i waapoh̥o nep̥i bausanoh̥it̥ihandap̥un̥i am̥i m̥it̥ih̥iya is̥ih̥iyai ik̥w̥ir̥i ah̥wisot̥ihandap̥un̥i am̥i is̥ih̥iya napoh̥iy̥ih̥iya jap̥ih̥i nepasaih̥i am̥i ipot̥ihura Autaahaat̥iho kiyai net̥i tip̥itapaat̥i usohon̥ih̥i am̥i kand̥i tip̥itapaat̥i usos̥it̥ihand̥i kand̥in̥ih̥i jin̥jap̥ih̥i ahot̥itand̥ihandap̥o. Saiwaat̥ih̥i nyah̥i kiyaan̥in̥ih̥i bisotaat̥i jin̥j̥ihaat̥ewaamaat̥i kataat̥i katawaamun̥j̥it̥ihaawo. Nyah̥i Is̥ih̥iya aim̥i gw̥inyan̥iw̥i awaisaw̥ih̥iya wat̥ip̥ih̥iyaam̥ih̥aiwa newa kanaat̥i kataat̥i katawaun̥j̥it̥ihaawo.

³ Am̥i Autaahaat̥iho nyangi gaasi kaiw̥ise nyatonaah̥i am̥i nyah̥i saiwa siyaat̥i kait̥ihaawo.

⁴ Is̥ih̥iya usa aim̥i Autaahaat̥ihom̥i nausain̥j̥it̥ihand̥i nep̥ih̥iyaare. Kiya aim̥i yam̥ihapataat̥ihap̥i (Autaahaat̥ihom̥i) gaahaiwa ot̥ip̥ip̥at̥i am̥i naw̥ih̥o owetat̥i neh̥ih̥aiwa nep̥i mmon̥iwaw̥ih̥iyaare. Kiya aim̥i Autaahaat̥ihom̥i It̥ip̥ih̥o Gaaho n̥inaw̥ip̥ih̥i nepaw̥ih̥iyaare.

⁵ Kiya aim̥i Autaahaat̥ihom̥i p̥iw̥iha j̥ip̥aind̥ihand̥i kiyaam̥ihet̥i noaipas̥ih̥i nep̥i mmon̥iwaw̥ih̥iyaare. Aiwi kiya aim̥i Autaahaat̥ihom̥i wat̥ip̥ih̥aiwa ipot̥i wura gaahura auta ausaiman̥itand̥ih̥aiwa noaipas̥ih̥i mmon̥iw̥i nepaw̥ih̥iyaare.

⁶ Kiya j̥ih̥i saiwaah̥iyandaahand̥i kand̥i am̥i kiya napepaap̥i t̥imah̥iyaw̥i, Autaahaat̥ihoai ahosumwawaawaah̥i am̥i kiya jap̥ih̥i Autaahaat̥ihoenda nap̥iw̥i ap̥ipaah̥i w̥ind̥i jap̥ih̥i namepemait̥itaapo. Am̥i kiya Autaahaat̥ihom̥i Mwaahoi j̥ihaat̥i taaw̥i tip̥i ner̥ih̥ira tip̥imandaawaayowo. Aiwi kiya is̥ih̥iyaam̥i nd̥ihet̥i kop̥i kiya sis̥ip̥it̥iw̥i koai maw̥ihand̥i numw̥itaat̥iw̥i taaw̥i tip̥imandaap̥i tiwawaayowo. Is̥i k̥im̥i kandap̥i is̥ih̥iya usa kiyai nuw̥i jap̥ih̥i numwaasi n̥apisaih̥i kiya kiyaam̥i maip̥ihaiwaat̥ihap̥i jap̥ih̥i ap̥ipaah̥i w̥ind̥i nga namepemait̥itaapo. Owe. Ap̥ipaah̥i owet̥itaise.

⁷ Iyataat̥i am̥i wip̥at̥i wura wura taah̥iwaiwaara yap̥ip̥at̥et̥i wip̥iwat̥i t̥im̥ih̥aih̥i am̥i yap̥ip̥at̥i wip̥at̥i nesih̥i am̥i is̥ih̥iya kat̥i yapasaw̥i nandapa yamawaayowo. Yam̥ihauh̥i kapa nandapa satoya niyamahoh̥iy̥ih̥iyai nga iw̥itatamanataise. Yap̥ip̥at̥i Siyahati Autaahaat̥iho mmonat̥i gaahat̥i kaw̥isat̥i itataman̥ihon̥ih̥i nandapa gaahapa nimatat̥i am̥i ak̥ip̥ipa gaahapa ahot̥itaise.

⁸ O am̥i yap̥ip̥at̥i kata nandapa biya namaawa neh̥i an̥ip̥ih̥o aus̥it̥ih̥ir̥i akaas̥ihaah̥i nawahonaah̥i Autaahaat̥iho kat̥i yap̥itis̥i saund̥itaise, “K̥iny̥i yap̥ip̥atan̥j̥i maip̥ihatḁj̥e,” undon̥ih̥i net̥i n̥op̥isas̥inat̥i maip̥it̥at̥i ahot̥in̥jat̥i ipot̥ihura sis̥ih̥aara t̥hat̥i owemaitaise.

⁹ Is̥i nis̥i nais̥ih̥iyaat̥i ak̥iy̥ih̥iyaat̥i, nis̥i maar̥ih̥o nasanyoh̥iy̥ih̥iyaate, nyah̥i sang̥i p̥iw̥iha wat̥ip̥iha k̥ima k̥im̥iret̥i kasat̥ihaato. Iyahaahand̥i am̥i nyah̥i sap̥i siyaat̥i gw̥inyaahaayo: kiyaah̥i is̥ih̥iya Autaahaat̥iho taat̥i iw̥itatamanat̥i am̥i taat̥i jap̥ih̥i numwaasaw̥ih̥iya gaahaiwa kiyoh̥iwaiwa kaitaatiwo taat̥i gw̥inyaaho.

¹⁰ Iyataat̥i am̥i Autaahaat̥ihoh̥i nasisoaari t̥it̥ih̥iret̥i kiyahore. Sah̥i kom̥i is̥ih̥iyai j̥ih̥i iw̥itataman̥iw̥i am̥i wani kiyaat̥in̥ih̥i kiyai taaw̥i iw̥itatamanot̥ihandap̥i gw̥inyaitaise. Sah̥i Autaahaat̥ihom̥ih̥iyaat̥is̥i am̥i sah̥i sam̥i maar̥ih̥o kom̥i is̥ih̥iyai nunyaw̥i nun̥joh̥ihop̥i ko w̥ind̥i nan̥ip̥imaamat̥itaise.

¹¹ Nyah̥i wat̥ip̥it̥aat̥i sang̥i sataat̥i kasat̥ihaato. Sah̥i sam̥i jatot̥ihand̥i an̥itiw̥i is̥iwat̥im̥i nuw̥i otasaahaap̥ih̥itane. Aiwi sah̥i Jisaasihop̥i g̥iwunyaahoh̥it̥ihand̥i wat̥ip̥it̥iw̥i is̥iwat̥iw̥i am̥i sah̥i kiyaat̥in̥ih̥i jatoh̥ip̥ipa ak̥ip̥ipa Autaahaat̥iho sang̥i kasison̥ih̥apo.

¹² Siyawaaw̥i am̥i sah̥i w̥ind̥i ahiyaw̥i nep̥i poh̥ip̥imaitaatiwo. Aiwi sah̥i is̥ih̥iya usa b̥ipi nat̥ip̥isan̥iw̥i Autaahaat̥ihop̥i g̥iwunyaap̥i ak̥ip̥ipaap̥i jat̥im̥i nuw̥i am̥i ipot̥in̥ih̥i kapa t̥it̥ih̥i ak̥ip̥ipa kaw̥ih̥i nehoh̥iy̥ih̥iyaamataiw̥i noaipaitaatiwo.

Autaahaat̥iho Wapa Kaitand̥ihapaap̥i Ap̥ipaah̥i Ak̥it̥i Katahos̥i Katimb̥ipa Kaitaise

¹³ Aih̥i sura Autaahaat̥iho Ab̥iraaham̥ihoi ipot̥i wapa kawitand̥i j̥ih̥i t̥imanat̥i p̥iw̥iha wat̥ip̥iha n̥in̥i gi saind̥ihapa kahind̥i am̥i nah̥im̥ito undat̥i kaundataase. Siyat̥i kaundataat̥i utaaoh̥i Autaahaat̥ihoi nusat̥ip̥ihaat̥i awais̥ih̥o owet̥ih̥i namat̥i kom̥i p̥iw̥iha net̥i and̥itiwat̥i wat̥ip̥imat̥i ak̥ite t̥itand̥i am̥i Autaahaat̥iho sawahop̥i amb̥ih̥it̥at̥i Ab̥iraaham̥ihoi saundataase: “K̥iny̥i nisap̥i am̥i nis̥ih̥iretap̥i aim̥i mmon̥ip̥ih̥one, n̥in̥i ak̥it̥ihapaah̥ih̥i ak̥it̥i kaind̥ihonis̥i p̥iw̥iha k̥ima wat̥ip̥ind̥i n̥in̥i gi kapa kahitand̥i kah̥itataato,” undat̥i saundataase.

¹⁴ “N̥in̥i gi ap̥ipaah̥i ak̥it̥in̥ih̥i gaahand̥i kahitand̥i kah̥itot̥im̥and̥i kahind̥i am̥i nah̥im̥ito. Saind̥i gaahand̥i n̥in̥i gi kahisan̥ih̥i k̥iret̥i ipot̥i ipot̥ihura kiny̥i kimwaaya ki-maasiya am̥i gaasoya gaasisa p̥ih̥it̥iw̥i ap̥ipaah̥i taah̥iy̥ih̥iya namw̥iyaat̥itaapo,” *Wuwan̥ihap̥ih̥i 22:16-17*
undataase.

¹⁵ Aihĩ amĩ Abĩraahamĩho koai Autaahaatĩho kawitandĩ kaundimbĩpaapĩ satatĩ Autaahaatĩho kandimbĩpa nga kanisatĩ nanĩmtaiso tatĩ wĩndĩ pohĩpĩmaayati natĩpĩsanatĩ konĩhĩ jatĩmĩ notĩ tĩtĩhĩ kiretĩ kapa koai kawĩsatĩ numwĩhĩ netaise.

¹⁶ Isĩhiya pĩwĩha wa watĩpĩha isĩhiya usa nepĩ namaasĩpaitaatĩwĩha katawaaahura utaaohĩ kiyaĩ nusatĩpĩhaatĩ watĩpĩhandĩ wandĩhaisahomĩ ambĩpata satĩwĩ, “Nĩnĩ apĩpaahĩ akĩtĩ kandaato,” tawaatopo. Iyauihĩ pĩwĩha wĩndĩ tĩmunatĩ owendaise.

¹⁷ Amĩ kĩmĩ kiretĩ isĩhiya ko jĩhĩ tĩmanatĩ kaundimbĩpa naitaatĩwĩhiyai nĩnĩ kapa kasatopĩpa tĩtĩhĩ kiretĩ kasĩndĩ nasamĩto undatĩ nunjĩtandĩ Autaahaatĩho watĩpĩtatĩ pĩwĩha wa watĩpĩha katatĩ kiya isĩhiyaisatĩ ko sawahomĩ ambĩpata wĩsasataise.

¹⁸ Aihĩ amĩ pĩwĩmaurĩ kĩmaurĩ yatĩmwĩ usa kaurĩ nemapĩ wa ahĩmaitaatĩwĩhaurĩ ahondaise. Iyataatĩ saurĩ pĩwa yatĩwaurĩ kĩmaure: Autaahaatĩho nyahĩ komĩ isĩhiyaanangĩ wapa kanyĩsatĩ nanyamĩtandĩ katimbĩpa amĩ ko sawahomĩ ambĩpata watĩpĩtatĩ satatĩ, “Nĩnĩ akĩtĩnĩhĩ jĩhĩ tĩmanatĩ katopĩpa kapa kaito,” tatĩ katahore. Iyatĩ amĩ saurĩ pĩwĩmaurĩ wandĩpĩmauraahunĩ amĩ kĩmĩ kaurĩ ahonda siyatĩ netĩ nanyĩsataise. Autaahaatĩho nehi akĩtĩhapaahĩhĩ katahore. Amĩ ko akĩtĩmetĩhapa wĩndĩ kamaatahore. Apĩpaahĩ owetise. Isĩ nyahĩ komĩhatĩhĩ noaatĩtĩhaawĩ kooapĩhĩ nihĩtĩ nyohiyĩhiyaanĩ saurĩ pĩwaurĩ Autaahaatĩho nyangi wapa kanyĩsatĩ nanyamĩtandĩ katĩwĩmaurĩ gwĩnyaaawa amĩ nyamĩ maarĩho newa andĩtĩtĩtĩhaawo. Iyataatĩ andĩtĩtaati isĩwataatĩ kiyaanĩnĩhĩ jatĩtĩhaawo amĩ ko katimbĩpa kanyĩsatĩ amĩ nanyamĩtando.

¹⁹ Iyataatĩ amĩ Autaahaatĩho nyangi wapa gaahapa kanyĩtandĩ jĩhĩ tĩmanatĩ kanyatimbĩpaapĩ kanyĩtandĩhuraapĩ nyahĩ jatohĩtĩhandĩ nyamĩ maarĩhomĩ angĩhandimatatĩ watĩpĩtatĩ anĩtisatĩ tĩtĩhĩnyĩwatĩ nyaiwatataise. Iyatĩ nyamĩ jatotĩmandĩ angĩhandamatĩyahandĩ kĩmandĩ kandĩ apotĩhĩrĩ awairĩhĩrĩ anĩhandĩ netĩ yatĩmwatĩ yatĩpĩyasĩrĩhĩrĩ mwĩpĩhĩramĩ dawaapĩpĩhĩ niyatĩ noaipatĩ amĩ mĩhaatĩ yamĩhapataatĩhĩ Autaahaatĩhomĩ anĩ awaĩndĩhandaatĩhĩ mĩhatĩhĩ Autaahaatĩho komĩ ndĩmaahomwaanĩ ahĩyatĩ bimimbĩpĩhĩ nandaataise.

²⁰ Amĩ sapĩhĩ kapĩhĩ Autaahaatĩho sawaho bimimbĩpĩhĩ yamĩhapataatĩhĩ nyapĩ Jisaasiho nyamĩ jĩhĩ aimĩ niyatĩ Autaahaatĩhomĩ anĩhandĩ awaĩndĩhandaatĩhĩ nandaataise. Ko nyangi nyatatamanĩtandĩ nandaataise. Iyatĩ ko sapĩhĩ Merĩkisetekĩhomatĩyatĩ amĩ Merĩkisetekĩhomĩhĩretĩ kiyatĩ konĩhĩ jinjapĩhĩ jinjapĩhĩ pĩrisihoematataise.

7

Merĩkisetekĩho So Apĩpaahĩ Awaisĩho Ambĩpatĩ Awaipatisahore

¹ Merĩkisetekĩho so aunahĩpatĩ awaipatĩ Saremĩhandamĩ kinĩho Awaisĩhore. Ko siyatĩ awaisĩhoematatĩ Autaahaatĩhopĩ kahapaamapĩpa nahataapaisunĩ isĩhiyaisunĩ osamatĩ winjatisĩhore. Iyatĩ amĩ ko Autaahaatĩho autaaĩ isĩhiyaisunĩ nahataapaisunĩ daahemwatĩ autaaahopĩ pĩrisiho awaisĩhore.* Aihĩ jĩhura Abĩraahamĩho komĩ tiworisa kinĩhiya awaisawĩhiyai kohematatĩ tiwatĩ owemapĩ taatĩ anĩpĩpĩhapĩ napĩhĩ Merĩkisetekĩho nasatĩ daihĩra nutanĩmĩ winjataise. Nutanĩmĩ winjatĩ ko Autaahaatĩhoai nunjenataise Autaahaatĩho Abĩraahamĩhoai gaahatĩ kawĩsatĩ winjatĩtando.

² Aihĩ Abĩraahamĩho komĩhapaimatĩtandĩ kahapaamapĩpa nahataapa isĩhiyai tiwatĩ owematĩ kiyaamĩhapa ikĩpĩpa netaise. Siyatĩ nesĩpĩpa napĩmasatĩ ikwĩmaindĩmwĩtahaiwaapĩhĩ kapa kapaamĩ ahĩyai notaise. Iyatosatĩ ikwĩmaindĩmwĩtimbĩpaamĩ wapa netĩ ahĩya amĩ wapa ikwĩmaindĩmwĩtimbĩpaamĩ wapa netĩ yandĩhemapĩ notĩ owemataise. Siyatĩ netĩ yandĩhemasĩpĩpaamĩ ahoainjatĩ kapa Merĩkisetekĩhoai nunyataise. Sandĩ Merĩkisetekĩho totĩmandĩ Awaisĩho Tĩtĩhaiwaahĩhĩ mmonainjatĩ kaisĩho tawaatopo. Iyataatĩ amĩ sandĩ Saremĩtotĩmandĩ Pwĩsipatĩ Itĩhapĩpa Owetatĩ Napaisaatĩ Bimĩtaatĩwĩhato tawaatopo.

³ Iyataatĩ so Merĩkisetekopĩ komĩ noaipasĩrĩhĩretapĩ amĩ komĩ saniyĩ sapiyaapĩ komĩ saisatoyaapĩ amĩ komĩ otĩpĩpatĩ owematĩ napwĩsuraapĩ pĩwĩha wa biyatĩ ausaimanĩnatĩ ko siyahoe tatĩ wĩndĩ Autaahaatĩhomĩ pĩwĩhaatĩhĩ jĩpatĩpĩnda ahĩmotise. Owetise. Ko nehi Autaahaatĩhomĩ Mwaaahomatĩyahore. Autaahaatĩhomĩ Mwaaah isĩhiyaapimainjĩhĩ isĩhiyaamĩ aunahĩpatĩ netĩ kiyaamĩhihoanĩ bitonda konĩhĩ jinjapĩhĩ jinjapĩhĩ taatĩ Autaahaatĩhoai pĩwaundĩpatamatĩyahore.

⁴ Iyataatĩ so Merĩkisetekĩho ambĩpatĩ awaipatisahore apĩpaahĩ awaisĩhosĩ sahĩ baiwĩ mmonĩwĩ gwĩnyaapĩse. Iyataatĩ Merĩkisetekĩho so Abĩraahamĩhoai nusatĩpĩhaahore awaisĩhore. Iyataatĩ amĩ ipotĩhura saisatoya taahiyĩhiya noaipaitaatĩwĩhiyaamĩ satĩho kahapaamapĩpa isĩhiyai tiwatĩ owematĩ komĩhapaimatĩtandĩ nesĩpĩpaamĩ

* 7:1 Ko isĩhiyaapunĩ amĩ kiyaamĩ maĩpĩhaiwaapĩ nandapa kohasĩpĩho sisandĩpatĩ tĩhatĩ Awaisĩho Autaahaatĩhoai dĩpumaisĩhore.

ikw+maind+mw+ kapa kapaami ahiyai notaise. Iyati kapa ikw+maind+mw+ ahiyai naimb+paami neti yand+hemainjati kapa koai nunyataise.

⁵ Isi sahi gw+nyaap+ise. Utaaho Ripaihom+ mwaaya siya Ab+raaham+hoetapi namoy-aati+wi noaipap+hiyaare. Ahi+ kiyai Autaahaat+ho kom+ ot+ip+pati kawiw+ is+hiyaami maip+haiwaap+ nandapa kohas+piho t+hi+wi sisand+pap+ dipuman+taati+wi ah+wisataise. Saiwi Ab+raaham+hoetapi noaipap+hiyaat+hihandi kandi Autaahaat+ho Ripaihom+hiyai neti yand+hiwati ot+ip+pati kom+ p+risi+hiyaimat+taati+wi+hat+hi nunyataise. Nunyataati+ am+ Ripaihom+ saingosaahoyaami+hetapi noaipahohiy+hiyai win+hapi+pa wapa Autaahaat+ho sata nunyataise. Kahapaamap+pa g+munyainj+pi+pa sahi is+wat+wi+ am+ nehoh+pi+pa ikw+maind+mw+timb+paami n+naasaimbaah+hi+hi nisi ot+ip+pati is+hiyaami maip+haiwaap+ nandapa kohas+piho t+hi+wi dipuman+hohiy+hiyai nunyaw+ise undati kaundataase.

⁶ Iyataati Mer+ikisetek+hiho so Ripaihom+hiyaami+hetapi wind+ namoaipahondaahandi kandi Ab+raaham+hiho kom+hapa nes+pi+paami wapa nunyataise. Numwih+ ko netaati saundataase. Autaahaat+hiho gi gaahati kahisa ginjaati bimone undataase, Ab+raaham+hiho aim+ Autaahaat+hiho kom+hetapi is+hiya nahatiyai gaahati kawitand+ pi+wi+ha j+hi+ t+manati kaundahoaiso.

⁷ Isi sahi gw+nyaap+ise. Mer+ikisetek+hiho so Ab+raaham+hoai nusatip+haati ap+paahi awais+hosi Ap+raaham+hihom+hihoaanj Mer+ikisetek+hiho bitondaati Autaahaat+hihoai k+ny+ k+moai gaahati kawimb+ winjat+me undataase. Sand+ Ab+raaham+hiho Mer+ikisetek+hihom+ yat+hi+tahot+hi kaundataase.

⁸ Iyataati+ am+ sand+ is+hiya Ripaihom+ satoya kom+ jiti+patetapi namwiyaati+mi nasohiy+hiya p+risi+hiyaimati+wi Autaahaat+hihom+ ot+ip+pati nep+ is+hiyaami maip+haiwaap+ nandapa kohas+piho t+hi+wi Autaahaat+hihoai dipuman+wi nunyaw+ gaapundohiy+hiyaare. Iyataati+ k+miya kiya Is+raher+hiya nandapa am+ maahoaipati+ am+ wapa wapa k+pi+wi nep+ ahoyawaaw+ nap+masaw+ ikw+maind+mw+ ahiyaw+ am+ kapaami ikw+ri+ isund+pi+ho aw+ti+wi nunyauhi+ newaayopo kiya Autaahaat+hihom+ ot+ip+pati is+hiyaapi+ kaisaihi+ and+ti+wi+and+hapa. Iyataati+ siya kiya Is+raher+hiya nandapa nunyoh+pi+pa nehohiy+miyaahi+ napop+ owet+taati+wi+hiya kiya kapa newaayopo. Aiw+ kiya p+risi+hiyaimati+wi wind+ Autaahaat+hihom+ ot+ip+pati is+hiyaapi+ nasisoar+ kaim+ namutaapo. Am+ Mer+ikisetek+hihohi+ kop+ Autaahaat+hihom+ pi+wi+haat+hi wind+ ko napwise taha nyahi aw+ito. Owetise. Kohi kon+hi p+risi+hihoemat+hi asoho bindata Autaahaat+hihom+ ot+ip+pati is+hiyaapi+ kaim+ notaise. Siyati+ namaapot+ asoho kon+hi bimisi+ho Ab+raaham+hihoaisami daih+ra nutan+mi+ koais+ Ab+raaham+hiho iki+pi+pa am+ wapa is+hiyai aunah+pati+ niyati tiwat+ nes+pi+pa wihoaanj ikw+maind+mw+ti+hapaami+ usaaha nunyataise.

⁹ Iyataati+ am+ pi+wi+ha aim+ nyahi siyaati+ kat+haato. Autaahaat+hiho win+hapi+pa wapa ahiyataise. Iyataati+ win+hapi+pa sapa sandaase, p+risi+hiya is+hiya is+hiyaami maip+haiwa Autaahaat+hiho nemwaitand+hapi+ nandapa maahoaipati+ t+hi+wi Autaahaat+hihoai nunyaw+ am+ gaapund+wi+ pi+waundohiy+hiya kiyaami sat+ho Ripaihoetapi namoyaati+wi noaipahohiy+hiyai Is+raher+hiya nandapa maahoaipa am+ wapa wapa nep+ ikw+maind+mw+ap+ ahoyoh+pi+paami+ usaaha naasaahi+ kiyai nunyaw+ise tat+ win+hapi+pa kandaase. Iyataahandi kandi nyahi wan+ k+mi+ret+ siyaati+ mmon+haayo. Am+ Autaahaat+hiho siyati+ mmonataise, Ab+raaham+hiho kap+hi is+hiya awaisaw+hiya usais+ kiyaami aunah+pa niyati+ tiwati+ kiyaami kahapaamap+pa nes+pi+pa ikw+maind+mw+ap+hi+ ahiyati+ kapaami+ usaaha naasaahi+ neti Mer+ikisetek+hihoai nunyataise. Siyati+ ko numwisura am+ Ripaiho sang+ noaipas+ihura Ab+raaham+hiho sand+hiyataise. Ahi+ Autaahaat+hiho jasir+hi+ret+ siyati+ noaipataise, Ripaihoun+ am+ kom+hetapi+ ipoti+ noaipap+ Autaahaat+hihom+ ot+ip+pati p+risi+hiyaimati+wi is+hiyaapi+ kiyohiy+hiyaun+ Mer+ikisetek+hihoai Ab+raaham+hiho numwimb+pa kiyai maaw+ nunyawaayopo. Am+ kiya saiwi+ nunyoh+ti+mandaah+ nep+ saiwi+ nasooanawaayopo, Mer+ikisetek+hiho so kiyai nusatip+haati ap+paahi+ awais+hore ti+wo.

¹⁰ Iyataati+ am+ sura Ab+raaham+hiho Mer+ikisetek+hihoaisami nutan+mi+ am+ Ab+raaham+hiho koai wapa numwimb+pa Ripaiho sang+ noaipas+ihura am+ sanaati+ koai sang+ namwih+ihuraaso. Iyataahandi kandi Ripaiho sura sat+hiho Ab+raaham+hihom+ amb+pateti+ kipundataise. Iyataati+ Ab+raaham+hiho Mer+ikisetek+hihoai numwimb+pa sapa kom+ sat+ho Ripaihopun+ am+ kom+ saisatoya ipoti+ ipoti+ Ripaihoetapi+ noaipaitaati+wi+hiyaami amb+pat+hi+ maaw+hi kiyataise.

Jisaasiho Mer+ikisetek+hihomatiyahore

¹¹ Isi am+ nyahi+ bapiyaati+ japh+hi Jisasi Kiraisiho Autaahaat+hiho Mer+ikisetek+hihomatiyati+ is+hiyaapi+ kom+ ot+ip+pati kawitand+ nam+hainj+hopi+ gw+nyait+haawo. Iyataati+ am+ usa sat+wi+ nasendaapo, o am+ Ripaihoetapi+ namwiyaatohiy+hiya Autaahaat+hihom+

wìnìhapìpa katirìhìretì japepìhìrìwì noaipapì pìrisìhiyaimatìwì isìhiyaapì Autaa-
haatìhomì otìpìpatì kaisaihaahì amì pìrisìho wò wìpetaho ko isìhiyaapì nanìpimatì
kiyaamì aunahìpatì netì Autaahaatìhoai pìwaundìtandìhoai napìndapì Autaahaatìho
namìhainje? tìwì nasendaapo. Sandapì wìhoaanìha nìnì sangì kasatìtaano. Au-
taahaatìho nyapì koai pìwaundìtandìho koai apìpaahì wìpetahoai namìhainjìtìmandì
amì ko Merìkisetekìho kairìhìretì kiyatì Autaahaatìhomì otìpìpatì nyapì nga kai-
tandìhoai namìhanataise. Amì ko nyapì Autaahaatìhomì otìpìpatì kaipatì amì isìhiya
Ripaihoetapùnì amì komì satìho Aronìhoetapì noaipahohiyìhiya isìhiyaapì aunahìpa
nepì Autaahaatìhoai nandapa maahoaiapatì tìhìwì nunyawì otìpìpatì kiyohìrìhìretì
kiyataamaise. Iyataatì amì Mosesìho Autaahaatìhomì wìnìhapìpa isìhiyai nunjati
saundimbìpa sahì sìretì Autaahaatìhomì otìpìpatì kawiwìse undìrìhìretì kawiwì amì
wìnìhapìpa kapa japepìhìrìtaatìwì nunjìtaatìwìhiyai namìhainjura nehì Autaahaatìho
sawaho namìhainjìhiyai Mosesìho netì Autaahaatìhomì otìpìpataatìhì ahìwisataise.
Amì kiyà saiwì otìpìpatì katì nga kiyawaahandì kandì kiyaamì otìpìpatì isìhiyaamì
maipìhaiwa wìndì nga nemaumwasìhì amì kiyà noaipapì Autaahaatìhomì ndìhetì
kiyaamì omanìtìtìhì wìndì saasanetati tìtìhìmetise. Owe. Iyatì kiyàamì otìpìpatì
isìhiyaapì nandapa maahoaiapa tìhìwì dìpumanìwì Autaahaatìhoai nunyohìpìpa kiyai
numwaasi detì Autaahaatìhomìhìni wìndì namaise. Owetise.

¹² Amì wanìhì Autaahaatìho utaaho isìhiyaamì aunahìpatì netì kiyàapì nanìpimatì
Pìrisìhoematatì Autaahaatìhoai pìwaundìtandìho apìpaahì koai nehì wìpetahoai
namìhanatì ahìwisataise. Iyataatì so pìrisìso isìhiyaamì maipìhaiwa nga nemwait-
andìhoe. Siyatì nga nemwaitandìhosì nga isìhiyaamì maipìhaiwa nemwasìhì kiyà
noaipapì Autaahaatìhomì ndìhetì gaahiya ainahiyìhiyaataawaayopo. Amì Autaahaatìho
kìmkìretì kiyatì pìrisìhiya isìhiya isìhiyaamì maipìhaiwaapì nandapa maahoaiapatì
tìhìwì koai nunyawì dìpumanìwì pìwaundohiyìhiyaaisunì amì wìnìhapìpa otìpìpatì
kìmatì katì kapa kaundìrìhìretì mmonìwì kaitaatiwì Autaahaatìho Isìraherìhiyai
numwimbìpaunì ahoyatì nemaitaise. Iyataatì Autaahaatìho pìrisìho nehì koai wìpetaho
isìhiyaamì aunahìpa netì kiyàapì nanìpimatì Autaahaatìhoai pìwaundìtandìmoai
namìhainjura wìnìhapìpa sapa jìhapa kapaanìhì apìpaahì nemataise.

¹³ Iyataatì pìrisìho utaaho nehì koai wìpetahopì nyahì kìmba pìwìma taawaatì
katìmì nasohìmo nyamì Awaisìho Jisaasihore. Amì ko isìhiya Ripaihoetapì noaipah-
ohiyìhiyaamìhomaahè. Owetise. Amì kohì nehì isìhiya usetapì noaipahore. Kìmkìkandapì
Autaahaatìho ko nehì utaaho koai wìpetahoai pìrisìhoematatìtandì namìhanataise. Amì
Autaahaatìhomì isìhiyai netì andìtìwìhonìhì amì kiyà Autaahaatìhomì otìpìpatì nga
kawitaatiwo. Iyataatì isìhiya kiyàamìhetapì nyamì Awaisìho Jisàsì Kìraisìho noaip-
asawìhiyaamì usa Autaahaatìhomì otìpìpatì nepì isìhiyaamì maipìhaiwaapì nandapa
maahoaiapatì arìtaahandaasìnì tìhìwì dìpumanìwì nunyawì Autaahaatìhoai wìndì
pìwaamundopo. Owetise.

¹⁴ Iyataatì amì nyahì nahatiyaanì mmonìhaayo. Nyamì Awaisìho isìhiya Ju-
daahomìhetapì namwìyaatohiyìhiyaamìhetapì noaipahoe. Iyataatì amì Judaahomì
isìhiya Autaahaatìhomì otìpìpatì nepì isìhiyaamì maipìhaiwaapì nandapa maahoaiapatì
arìtaahandaasìnì tìhìwì Autaahaatìhoai dìpumanìwì numwìtaatìwìhandì sandapì
Mosesìho wìndì kamaatise. owetise.

¹⁵ Amì nyahì auta mmonìhaayo Autaahaatìho nyangi daihìra wanìhìra gaahìra komì
otìpìpatì kawisaatì komì ambìpatì nìwìmaìtìhaahìra netì nanyisataise. Iyatì amì utaaho
Merìkisetekìhomatìyatì pìrisìhoematatì nyapì komì otìpìpatì kawitandìho nehì koai
wìpetahoai namìhanataise.

¹⁶ Jisaasìho noaipatì pìrisìhoematatì nyamì aunahìpa netì nyamìhihoaanì biton-
daatì nyapì Autaahaatìhoai pìwaundìtandìhoematìndìmandì Mosesìho wìnìhapìpa
Isìraherìhiyai numwimbìpa japepìhìratì noaipataamaise. Owetise. Iyataatì wìnìhapìpa
Mosesìho Isìraherìhiyai satatì kaundatì numwimbìpaapìto. Isìhiya nehì Ripai-
homìhetapì namwìyaatohiyìhiyaahìhì pìrisìhiyaimatìwì Autaahaatìhomì otìpìpatì
nepì isìhiyaapì kaitaapo tatì numwimbìpaapìmaato. Owetise. Ko siyahìraapì
noaipataamaise. Ko asohò konìhì watìpìhandìsahò bimaamì nairìhìretapì noaipatì
pìrisìhoematatì amì nyapì Autaahaatìhoai pìwaundìtandìhoematatìse.

¹⁷ Nyahì kopì sataatì ko konìhì asohò watìpìhandìsahò bindataatì nyapì Auta-
haatìhoaisatì konìhì pìwanatoaatìtaise tohìtìmandì amì kìmandapìto. Autaahaatìhomì
pìwìha aimì jìpatìpìndìshaatìhapì Autaahaatìho koai satatì kaundise.

“Kinyì Merìkisetekìhomataimbì kinyì isìhiyaapì aunahìpa nepì kiyàapì nìngisì konìhìhì
pìwandapwaatìtaise undise,”
Aunìhìhìrì 110:4
tatì jìpatìpìndìse.

¹⁸ Iyataati p̄wa sa katoh̄iha net̄i siyat̄i nyangi nanyisataise. W̄in̄hap̄ipa j̄hapa is̄hiya is̄hiyaam̄i maip̄haiwaap̄i nandapa maahoaipat̄i t̄ih̄w̄i Autaahaat̄ihoai d̄ipuman̄w̄i waamaindumap̄i nunyaw̄i p̄waundohiȳhiya p̄risihiya nep̄i is̄watawa kiyoh̄ip̄ipa nahataapa am̄i p̄risihiya sawanaimaaw̄i aim̄i nemataise tat̄i net̄i nanyisataise. Iyataat̄i saiwa Autaahaat̄iho nemas̄t̄imand̄i apaap̄imaah̄e. Am̄i saiwa w̄in̄hap̄ipa is̄hiya japepih̄ir̄w̄i Autaahaat̄ihom̄i ot̄ip̄ipat̄i kawisohiȳhiyaam̄i maip̄haiwa w̄ind̄i nga nemaumwas̄ih̄e. Iyat̄i kiyai numwaasi niyat̄i Autaahaat̄ihom̄ih̄ini det̄i w̄ind̄i ah̄imaawihe.

¹⁹ Iyataat̄i j̄huraah̄i Autaahaat̄ihom̄i w̄in̄hap̄ipa ahotih̄i japepih̄irot̄ihandaah̄i is̄hiya noaipap̄i Autaahaat̄ihom̄i nd̄ihet̄i gaahiya ainahiȳhiyaaimat̄iw̄i Autaahaat̄ihom̄i det̄i w̄ind̄i namaayopo. Owetise. Aih̄i am̄i Autaahaat̄iho Jisaasih̄oetap̄i daih̄ira gaah̄ira danyuwataise. Danyus̄t̄imand̄i nyah̄i Autaahaat̄ihom̄ih̄ini det̄i nut̄ihaaw̄i kiyataise.

²⁰ Iyataat̄i am̄i Autaahaat̄iho Jisaasih̄oai nam̄ihainjura neh̄ihand̄i nam̄ihanataamaise. J̄h̄i p̄w̄iha wat̄ip̄itat̄i katatosat̄i p̄risihoematat̄i ko koai kaisat̄i nam̄ihanataise. O am̄i p̄risihiya usais̄i Autaahaat̄iho p̄w̄iha wa wat̄ip̄itat̄i w̄ind̄i kamaatat̄i neh̄ihand̄i nam̄ihanataise.

²¹ O am̄i Jisaasih̄oh̄i Autaahaat̄iho p̄w̄iha wat̄ip̄itat̄i katis̄ihet̄i noaipat̄i p̄risihoemataise. Iyataat̄i Autaahaat̄iho koai nam̄ihanataat̄i wat̄ip̄itat̄i katis̄iha p̄w̄iha wap̄ih̄i j̄ipat̄ip̄indis̄ihaat̄ihap̄i Jisaasih̄op̄i satat̄i katis̄e:

“N̄in̄i Awais̄ihon̄in̄i Autaahaat̄ihon̄in̄i kinyap̄i p̄w̄iha k̄ima wat̄ip̄iha wat̄ip̄ind̄i sand̄i kandaato. Am̄i n̄in̄i ak̄it̄in̄ih̄i nis̄i p̄w̄iha j̄h̄i katoh̄iha nemaamat̄i t̄it̄ih̄i kiret̄i kapa kaito. K̄inȳi p̄risihon̄imat̄ip̄i kon̄in̄ih̄i jin̄jap̄ih̄i jin̄jap̄ih̄i bim̄taise,”
Aun̄ih̄ir̄i 110:4

tat̄i kat̄ih̄i j̄ipat̄ip̄indise.

²² Am̄i p̄w̄ima k̄ima katat̄i j̄ipat̄ip̄indat̄i ahotir̄im̄ir̄i kiret̄i Autaahaat̄iho p̄w̄iha kom̄i is̄hiyaaisat̄i kiyai wapa kawitand̄i wat̄ip̄itat̄i w̄isasis̄haam̄i ak̄ip̄ipa kasitaise tat̄i Jisaasih̄o jatataise. Iyat̄i Jisaasih̄o nyangi siyat̄i net̄i nanyisataise, Autaahaat̄iho p̄w̄iha wan̄iha sangisat̄i w̄isasis̄iha j̄hai nusatip̄ihaat̄i gaahaas̄i j̄h̄iret̄i nusatip̄ihaat̄i wan̄ih̄iret̄i ko sangi kasitand̄i katimb̄ipa ak̄it̄i t̄it̄ih̄i kiret̄i kasitaise tat̄i net̄i nanyisat̄i itatamanat̄i jatataise.

²³ Iyataat̄i am̄i sand̄ih̄imaah̄e am̄i w̄ind̄i k̄imiyat̄i ahondaise. J̄hura Mosesih̄om̄i w̄in̄hap̄ipet̄i, p̄w̄iha kiyaisat̄i j̄h̄i w̄isasis̄ihaat̄ih̄i is̄hiya p̄risihiyaaimat̄iw̄i is̄hiyaap̄i nan̄ip̄imap̄i Autaahaat̄ihom̄i ot̄ip̄ipat̄i nep̄i kiyohiȳhiya taahiȳhiya noaipawaayopo. Sand̄i saiw̄i kiyot̄imand̄i kiyaam̄i ot̄ip̄ipat̄i kat̄in̄ih̄i kiyaan̄ih̄i w̄ind̄i kamaiw̄i ket̄i napowaaw̄i sandap̄i asiȳhiya noaipap̄i napohiȳhiyaam̄i aunah̄ipat̄i newaayopo.

²⁴ Am̄i Jisaasih̄oh̄i p̄risihoematat̄i asoho kon̄ih̄i bindataise. Is̄i am̄i ko kom̄i is̄hiyaam̄i aunah̄ipat̄i net̄i kiyaap̄i Autaahaat̄ihom̄i ot̄ip̄ipat̄i kaw̄isat̄i bim̄ipat̄i utaaho wo w̄ind̄i namaitaise.

²⁵ Is̄i am̄i sand̄i kandap̄i Jisaasih̄o wanun̄i nasisoaarun̄i is̄hiya kom̄i amb̄ipataah̄i Autaahaat̄ihoenda nasohiȳhiyai maip̄ihaiwaat̄ihap̄i nga numwaitaise. Am̄i Jisaasih̄o wat̄ip̄iho kon̄ih̄i nasisoaar̄i bindataat̄i kom̄i is̄hiyai Autaahaat̄iho iw̄itatamanat̄i and̄it̄iw̄iw̄itand̄i kiyaap̄i kon̄ih̄i Autaahaat̄ihoai taat̄i p̄waundat̄i nunjenat̄i gaapundataaso.

²⁶ Iyataat̄i uta k̄imo P̄risiho Awais̄iho n̄in̄i kop̄i taat̄i p̄w̄ima kasat̄im̄i nasoh̄imo soh̄ih̄i nyangi nga nyam̄i maip̄ihaiwaat̄ihap̄i nanyamaat̄i am̄i nga nyatatanam̄itaise. Am̄i ko utaaoh̄i siyat̄i setahoso. Autaahaat̄ihom̄i nd̄ihet̄i ap̄ipaah̄i gaah̄o am̄i saasanotahoso. Iyat̄i am̄i ko maip̄ihand̄i ap̄ipaah̄i w̄ind̄i kamaayahore is̄hiyaun̄i am̄i Autaahaat̄ihoun̄i p̄w̄iha nep̄i koai saund̄iw̄i k̄inȳi maip̄ihand̄i kaimb̄ih̄one und̄iw̄i ik̄iw̄itaat̄iw̄ihando. Iyat̄i am̄i ko kom̄i am̄it̄het̄i am̄i maar̄ih̄o oman̄it̄it̄ih̄i maip̄ihaiwa ap̄ipaah̄i w̄ind̄i ḡimunyaat̄i am̄i w̄ind̄i kumaur̄imundahore. Iyat̄i am̄i ko yap̄imbataap̄ih̄i is̄hiya Autaahaat̄ihom̄i w̄in̄hap̄ipa nemap̄i maip̄ihaiwa kaiw̄ih̄iyaam̄ihat̄ih̄i bimisura ko kiyaam̄i kiyoh̄iwaiwa w̄ind̄i kamaayat̄i neh̄i utaaho an̄in̄ih̄o koai yand̄ih̄i bimainjahore. Am̄i ko saīh̄i Autaahaat̄iho net̄i autaāh̄i n̄iwimaat̄i amb̄ipat̄i awaipat̄i numwih̄i m̄ihaat̄i yam̄ihapataat̄ih̄i Autaahaat̄iho sawahoaisat̄i maasi awais̄ihoematat̄i bindataise.

²⁷ Iyataat̄i am̄i ko usa is̄hiyaam̄i maip̄ihaiwaap̄i nandapa t̄ih̄w̄i Autaahaat̄ihoai nunyohiȳhiyaam̄i m̄it̄hiya j̄hiya maap̄i yap̄ipatamb̄hiyaamat̄iyahomaahe. Owetise. Kiyaamat̄iyat̄i kom̄i maip̄ihaiwaap̄i j̄h̄i nandapa kohas̄ip̄iho t̄ihat̄i Autaahaat̄ihoai nunyatosat̄i am̄i ipot̄i is̄hiyaam̄i maip̄ihaiwaap̄i nandapa kohas̄ip̄iho t̄ihat̄i Autaahaat̄ihoai asis̄i nahatewet̄i nunyatoaat̄itando. Am̄i ko w̄ind̄i siyat̄i kiyaamat̄iyat̄i kiyataamaise. Owe. Am̄i koh̄i neh̄i naasaind̄ih̄i neh̄i naasuraah̄ih̄i is̄hiyaam̄i maip̄ihaiwa Autaahaat̄iho nemwaitand̄i koai nunyanataise. Iyat̄i ko is̄hiya nahatiyaam̄i maip̄ihaiwa nahatewaap̄i osamat̄i namaasat̄i neh̄i naasuraah̄ih̄i kom̄i maar̄ih̄o amb̄ipat̄i utaaho

nahato Autaahaathiho maaritirihireti ipi tithi atawihateti nimaatai komi jitipati neti nuhaati ami kapa nesi niyati mhaati Autaahaathihom ndimaahomwaanji ahiyati isiwati bindataise. Ami kapa Autaahaathiho mmonataati maipihaiwa nemwaitando.

²⁸ Ami piwaha katimi nasohiha katawa osasephaitaahawhamwaanji siyate. Isihiya watipihandi andititwi Autaahaathihom piwaha japepihiritaatiwihandi owehiya kiya Mosesiho winihapipa ahairihiri kireti ishihiya isihiyaapi Autaahaathihom otipipati kawisohiyihiyaami mitihiyai namihanawaayopo. Kiyai sawisawaahandi kandi ipotihura Autaahaathiho Jisaasiho komi Mwaahoi namihanataise ami ko noaipati komi ishihiyaapi Autaahaathihoi piwaunditandihomatitand. Autaahaathiho jhi gwinyaasirihiri kireti japepihirati piwaha wapa kaitandi jhi tmanati katisihaami tiwatihaaati wa watipitati katati komi Mwaahoi namihanataise. Ami sandi Autaahaathiho Mwaahoi kawindimandi ami komi Mwaaho Jisaasiho Autaahaathiho maaritimbipa kapa tithi nga kawisahotihe, ami koai naanawisati kimbwimainjhandi kando.

8

Jisaasiho Nyami Aunahipati Neti Yamihapataatih Taati Autaahaathihoi Pwaundataase

¹ Iyataati nini piwaha aimi kasatohiwimaiwaami tithi piwaha akaaha siyahaare. Nyapimainjhi nyami aunahipati neti nyapi taati Autaahaathihoi pwaundisihohi yahore. Iyati ami ko niyati Jihimatati Isihiyaisuni kahapaamapapai Daahemati Jatisihom ikwiri gaathiraihoanji ambipati awaipati neti yamihapataatih maasi Autaahaathihoisati kahapaamapipa jatataise. Iyataati ami apipaahi akiti akitinhi ko nyamihihooanji bitondaati nyapi Autaahaathihoi taati pwaundataase ko nyangi anditinyaiwa nyatatanamitand.

² Iyati ko niyati Autaahaathihoisati maasi bimimbiphi sapih Autaahaathiho sawaho satati kimbhi nisi bimohipimbhi kapihapi ishihiya ningi nepi mepi autaahepinimaitaatwe tati katati sawaho Autaahaathiho namihana ahiyahapihe. Nehi ishihiya katwi namihanwi ahiyawihapihimahe. Owetise. Isi kapih Jisaasiho Autaahaathihom otipipati nyami aunahipati neti taati pwaundataase.

³ Iyataati ami ishihiya ishihiyaami maipihaiwaapi nandapa tihwi sisandipapi Autaahaathihoi dipumanwi waamaindumapi nunyohiyihiyaami awaisihohi mitihoi ahawisawaayopo. Saiwi namihanwi ahawisohohi komihati otipipatisahore. Iyataati so mito kinaungwiha ninaasaami nehi naasaaraahi Autaahaathiho bindata ishihiya winjatirihiroti nandaati ishihiyaami maipihaiwaapi nandapa tihati dipumanataise. Aiwi ami kiya wapa nandapa Autaahaathihopi maaritwi gaare undwihapai maawi isisi Autaahaathihom ndiheti nowaayopo. Iyataati ami Jisaasihom numwimbipa Autaahaathihoi siyate. Autaahaathiho nyami maipihaiwaapi apowindihandi neti yatihwiwati Autaahaathiho sawaho maarita gwinyaasirihireti japepihira ipateti nimaatataise. Nimaatindimandapi Autaahaathiho gwinyaataati nyangisi maarihohi asipinyisati nanyamaitando. Aihohi ko Jisaasiho komi ambipati komi jitipati nunyainjipati nesiyati Autaahaathihom ndimaahomwaanji anjithi gwitihooasini yamihapataatih ahiyataise.

⁴ Iyataati ami Jisaasimo yamihapataatih bimimoti kimaapi yapimbataapih bindataataahi ishihiya ishihiyaami maipihaiwaapi nandapa tihwi Autaahaathihoi dipumanihohiyihiyaamatiyati windi kamaitaihe. O sandi apaapi mahe, Mosesihom winihapipa aimi ahotirihireti japepihirwi Ripaihom satoya kati otipipati kaitaatwihiya aimi bindawaayopo. Kiya saiwi kiyawaayopo. O Jisaasihohi kimaapi yapimbataapih siyati kiyataamaise. Owetise. Yamihapataatih bindata nyamihihooanji Autaahaathihoi taati pwaundataase taati gwinyaitihaawo.

⁵ Iyataati ishihiya ishihiyaami maipihaiwaapi nandapa tihwi Autaahaathihoi dipumanihohiyihiya anjhandi nehi gohaparihandaatih Autaahaathihom otipipati kawisawaayopo. Sandi anj gohaparindaatih Autaahaathihom otipipati kawitaatiwi anjimatotindi yamihapataatih Autaahaathiho bimimbiphi akithandi ahotihandami nehi sipipati namihana noaipataise. Akithandi yamihapataatih ahotih kandum nehi sipipate totimandi apaapi maato. Mosesiho anjhandi gohaparihandi Autaahaathihom otipipati kawitaatiwihandi anjimatitand tmaninati detindaise. Tmaninati detitih Autaahaathiho Mosesihoi saundataase. "Anjaanji nisi otipipatapi gohaparihooanji anjimatapaapi nini kaindihisati saimbi setihaanji anjimatehiti sisihohi Sainaihoasini bimingura kahitohimumwaanji kamwaanji baimbi gwinyaapi japepihiripi itatamanipi anjimatitape," undataase.

⁶ Iyataati ami Jisaasimoaisaahi ko nyamihihooanji bitonda nyapi Autaahaathihoi pwaunditand Autaahaathiho namihana ahawisataise. Jisaasihohi siyati kaindmandi

neh̄i is̄hiya yap̄ipatamb̄hiya is̄hiyaami maip̄ihaiwaap̄i nandapa t̄hiw̄i Autaa-
haat̄ihoai d̄ipuman̄ihohiȳhiya kiyoh̄it̄handi nusatip̄ihaahand̄i ap̄ipaah̄i awaind̄ihand̄i
kiyataise. Sand̄i apaap̄imaahe. Autaaahaat̄iho satind̄ihandaah̄e. N̄n̄i Jisaasihoai nisun̄i
samun̄i ot̄ihap̄ih̄i ah̄iwisan̄ih̄i ko ot̄ihap̄ih̄i bitoaitande. Bitohon̄ih̄i N̄n̄i kom̄ihetap̄i
sangi p̄iwaasatisan̄ih̄i am̄i sah̄i Jisaasihom̄ih̄ihoaan̄ap̄i p̄iwandisaih̄i p̄iwanaat̄i n̄n̄i
sam̄ihon̄it̄isan̄ih̄i am̄i sah̄i noaipap̄i nis̄hiyaatimat̄itaatiwe tat̄i katind̄ihandaah̄e.
Satat̄i katind̄imand̄i j̄ih̄i aimehura kom̄i is̄hiya Is̄raher̄ih̄iyaap̄i Mosesihoai kaundat̄i
ahais̄ihai ip̄hatisamaha awais̄iha kandaate. Am̄i wan̄i kom̄i is̄hiyaaisat̄i p̄iw̄iha
wisasis̄imetap̄i gaahaiwa kawitand̄i katiwaiwa am̄i j̄ih̄i Is̄raher̄ih̄iyai kawitand̄i kaun-
dat̄i am̄i kaiwa kawiwaiwai nusatip̄ihaat̄i ap̄ipaah̄i gaahaiwaaso.

*Autaaahaat̄iho Kom̄i Is̄hiyaaisat̄i Wan̄i Maasit̄itand̄i J̄ihura P̄iw̄iha Timanat̄i Katis̄ihai
Nusatip̄ihaaha Kandaase*

⁷ Autaaahaat̄iho Jisaasihom̄ih̄ihetap̄i nanyamaahon̄ih̄i nyah̄i noaipawaat̄i
kom̄ihyaan̄imainjaih̄i am̄i ko noaipat̄i nyam̄i Autaaahaat̄ihoemat̄itand̄i p̄iw̄iha aim̄i
t̄imanat̄i katis̄iha j̄ih̄i katat̄i ahais̄ihai nusatip̄ihaah̄e tot̄imand̄i siyat̄it̄ih̄ito. Is̄i kaap̄i
wonj̄i japwaat̄i on̄ih̄it̄i kasat̄itaano. J̄ihura Autaaahaat̄iho kom̄i is̄hiyai n̄n̄i sam̄i
Autaaahaat̄ihon̄imainjan̄ih̄i am̄i sah̄i nis̄i Is̄hiyaat̄imainjaih̄i n̄n̄i sangi jainjaat̄i
bim̄itaano undat̄i p̄iw̄iha t̄imanat̄i kaundataase. Satat̄i kaundis̄iha sa neh̄i wapaah̄i
kawisataat̄i am̄i kom̄i is̄hiyaami maip̄ihaiwa nemwat̄i ap̄ipaah̄i ainahiȳhiyemaitand̄i
kandaamaase. Owetise. O wan̄i p̄iw̄iha t̄imanat̄i Autaaahaat̄iho katis̄ima is̄hiyaami
maip̄ihaiwa kiyoh̄iwaiwa nemwahon̄ih̄i kiya noaipap̄i Autaaahaat̄ihom̄i nd̄ihet̄i
gaahiyaimat̄itaatiw̄ihandap̄iha kandaase.

⁸ Am̄i sand̄i is̄hiya Autaaahaat̄ihom̄i nd̄ihet̄i noaipap̄i w̄ind̄i kiya gaahiya saasano-
tahiyaamet̄ind̄imand̄i apaap̄imaahe. Is̄hiya p̄iw̄iha j̄iha kom̄i is̄hiyai Autaaahaat̄iho
p̄iwaundat̄i numwaahon̄ih̄i kiya noaipap̄i kom̄ihyaaimat̄itaatiw̄i iwinjat̄itand̄i w̄isasat̄i
numwis̄haat̄ih̄i bimohiȳhiyai Autaaahaat̄iho saundataase. Nis̄i p̄iw̄iha at̄ihomaaniw̄i
ap̄ipaah̄i maip̄ihyaate undat̄i kaundataase. Ko kiyai saundataahand̄i kand̄i am̄i
is̄miya k̄m̄ikiyaap̄i kom̄i p̄iw̄iha aim̄i j̄ih̄i wap̄ih̄i j̄ip̄at̄ip̄indis̄ihaat̄ihap̄i Autaaahaat̄iho
sandaase.

“N̄n̄i Awais̄ihon̄in̄i sangi k̄mand̄i kasatataaton̄i sah̄i at̄iwise. N̄n̄i Asis̄iha wura wapa
as̄ip̄ipa kaitand̄ihura nam̄ihanataayo. N̄n̄i nis̄i is̄hiya Judaahoetap̄i noaipaho-
hiȳhiyaaisatun̄i am̄i Is̄raher̄ih̄iya nahat̄iyaisatun̄i p̄iw̄iha asaaha am̄i neh̄i kai
wa w̄isas̄ito. w̄isasat̄i nunyat̄i kiyai n̄n̄i p̄iw̄iha nunyat̄i numwaasan̄ih̄i kiya
noaipap̄i nis̄hiyaaimainjaih̄i winjat̄ito.

⁹ Iyataat̄i ka p̄iwa nis̄i is̄hiyaaisat̄i w̄isasoha j̄ih̄i kiyaami saisatoyai yap̄ipat̄i
Isip̄ihandaahap̄i nut̄i numwaasi baind̄i winjat̄im̄i nasohura p̄iw̄iha w̄isasat̄i
nunyah̄ihaamat̄imetat̄i neh̄i kai waare. Am̄i kiya nis̄i p̄iw̄iha j̄iha sa w̄ind̄i w̄isasat̄i
p̄iwaund̄it̄i nunyoha baiw̄i kiya kaitaano toh̄ir̄ih̄iret̄i w̄ind̄i kamaiw̄i nep̄in̄im̄ihauhi
am̄i n̄n̄i kiyai ahosumwat̄i namataayo.

¹⁰ Iyataat̄i ipot̄ihura asis̄iha n̄n̄i n̄wahon̄in̄i nam̄ihanoh̄ihet̄i is̄hiya Is̄raher̄ih̄iyaaisat̄i
p̄iw̄iha wan̄i kai neh̄i wa n̄n̄i katoh̄iwa w̄isas̄ito. N̄n̄i Awais̄ihon̄in̄i sangi k̄mand̄i
kasatataato. Ak̄ip̄ipa k̄maiwa n̄n̄i saind̄i kaito kiya daiw̄i bim̄itaatiw̄ih̄iretap̄i n̄n̄i
gw̄inyaat̄i maaritoh̄it̄handi kiyaami am̄it̄ihet̄i net̄i gw̄unyaat̄i nunj̄ito. Am̄i kiya
kiyaami maar̄iho oman̄it̄it̄ih̄i kand̄i nep̄i k̄ip̄iw̄i gw̄unyaaton̄ih̄i k̄iret̄i daiw̄i bim̄itaapo.
Aiwi am̄i n̄n̄i neh̄i naason̄in̄ih̄i Autaaahaat̄ihon̄in̄i Akohon̄in̄ih̄i kiya mep̄i autaa-
hep̄in̄imap̄i nis̄i ot̄ip̄ipat̄i kanisaih̄i am̄i n̄n̄i kiyai iw̄tataman̄it̄i winjat̄ito.

¹¹ N̄n̄i sawisan̄ih̄i am̄i kiyaami wo kom̄i nais̄hiyaaisun̄i am̄i sawahom̄i saingosaahoyai
saundat̄i sah̄i n̄naason̄j̄i n̄naasaan̄ih̄i Awais̄ihop̄i at̄iwi mmon̄iw̄i am̄i ḡisunyaatat̄i
nases̄ipatane undat̄i kaundat̄i am̄i katamun̄j̄itaise. Owet̄itaise. Am̄i kiya nahatiya
n̄naasoh̄i n̄naasaam̄ih̄i amb̄ipat̄i awaipatisahiyaun̄i am̄i amb̄ipat̄i awaipat̄i owe-
hiyaun̄i aim̄i nis̄i is̄hiyaas̄i nisap̄i aim̄i mmon̄iw̄i gw̄unyaatat̄i nuses̄ipatahiyaaso.

¹² Am̄i kiya aim̄i nis̄i is̄hiyaas̄i nisap̄i kiyai gw̄unyaatat̄i nuses̄ipatat̄i am̄i
mmon̄iw̄ih̄iyaare. Am̄i kiya nis̄i is̄hiyaat̄ih̄i kiya maip̄ihaiwa is̄hiya usais̄i
kawisoh̄iwaiwa nemwaito. Aind̄i am̄i kiya nis̄i nd̄ihet̄i n̄n̄i w̄ind̄i maar̄im̄itoh̄iwaiwa
maip̄ihaiwa kiyoh̄iwaiwa net̄i n̄n̄i kaiwaap̄i w̄ind̄i ḡimunyaat̄i ap̄ipaah̄i
nan̄ipimand̄imaito,”

Jeremiyaaho 31:31-34

tat̄i katise.

¹³ Nyah̄i siyaat̄i mmond̄ihaaw̄i p̄iw̄ima ipot̄ima Autaaahaat̄iho w̄isasat̄i
nanyamis̄imaap̄i wan̄i asaahaare tat̄i sata kandaase. K̄ma P̄iw̄iha Wan̄ihaare ndaase.
Ko satat̄i kandaat̄i p̄iw̄iha j̄ih̄i w̄isasat̄i nyangi nanyamis̄ihaap̄i aim̄iha jah̄ihandaat̄i

kaami otipipati owe ndaase. Ami sandapi nyahi yawanaani aimi gwnyaawaahiyaane, wapa noaipati aimi jahipipaimainjihi ami kapa nyahi namihaayo.

9

Ani Gohihandaathi Autaahaathihopi Gaapundiwi Nandapa Maahoaipatami Jitipati Autaahaathihoi Dipumanawaayopo

¹ Nini piwiha aimi kasatohihaamiha jihaati sandi kasatitaano. Autaahaathiho Jisaasihomihetapi nyangisatitonih ami nyahi komihyaaninithihaawi piwiha tmanati kandaase. Aih ami Jisaasiho nyami aunahipati neti nyamihihooani bitonda taati Autaahaathihoi yamihapataathi piwaundataase. Iyataati ami jihuraahi Autaahaathiho komihiyai sahi nishiyaatimatisaihi ami nini samihonimandi jainjaati bimitaano tati piwiha tmanati kaundataase. Sata kaundisura winihapipaisati ahoyati nunyataise kapa winihapipa katihihreti japepihihiwi Autaahaathihomi otipipati kawiihi kop gaapundiataiwo. Iyataati ami anjaani waani nehi gohihaani ishiya anjimatawaayopo kandaapihi Autaahaathihopi gaapundiwi ami komi otipipati kawitaatiwihaano.

² Kiya saiwi anjaani gohihaani anjimatawaayopo. Gohihaani anjaani anjimatwosawi yatimwi yatipiyawaayopo. Yatipiyaposawi jhandi sandi satiwi ambihitawaatopo. Ishiya kiyaami maipihaiwaapi nandapa nesi nuwi tihwi Autaahaathihoi dipumanitaatiwihrote tiwi ambihitawaatopo. Aih kandoi sisihaiwa tipopi ahiyawi ami ganiho wo kaiwi kooasini birethandi ahiyawaayopo Autaahaathihomi ndiheti ahotitandihandi. (Sapa kihirotohandi mtaahandi yatipiyahotihandoi ahondaise.)

³ Aih ami metaahi yatipiyahotihandi kapihandi sandapi satiwi ambihitawaatopo. Nehi Autaahaathiho sawahohi kiroti bindata komi ishiyai winjatitandihrote tiwi ambihitawaatopo. Sauri yatipiyahowaurami otihapihi apothihi minjatinahiri apipaahi mwipihira mihasinapi mhaapi kirinhi yatipiyapi Autaahaathiho bimitandihiroti nimbipuwataise.

⁴ Aih kiri apotihirami kimbaahi deti kiraini ganithomatiyahonji masihonji nehi gorihandaahih kaiwihonji ahiyawaayopo. Iyataati sonji ganonjaasini ishiyaami maipihaiwaapi nandapa tihwi Autaahaathihoi dipumanitaatiwihonje. Iyataati sandi yatipiyahotiroti nehi Autaahaathiho sawaho bimitandihrote tiwi ambihitawaatopo. Aiwi ami pausihandi windi nehi gorihandaahih kaiwihandi awainaahoetahandi ahiyawaayopo. Iyataati sandi pausimandi Autaahaathiho komi ishiyai winjaati bimitandihandapi tmanati piwiha kaundisiha gwniyaitaatiwi namihanahande. Iyataati ami kandi pausimandoti kaapiho wo gorihanda kaiwihohi ahiyawaayopo. Aiwi ami so kaapopi nandapa birethandi manaahandi jihura Autaahaathiho nandapa owehapihi nehihaati Isiraherihiyai numwimbipaami wapa ahiyawaayopo. Aiwi ami kandi pausimandoti Aronihomi irihiri ngirihiri jihura Autaahaathiho katih ahiyawosauhi asirimatati yanisirihiri ahondaise. Aiwi ami kandoi nawiha wandipati taaprehandi Autaahaathihomi winihapipa ikwimaindimwitiha jipatipindisiha ahiyawaayopo.

⁵ Iyataati ami kandi pausindami mipateti maahomwaanji nehi siwipati yatimwi kaiwi wihoanji witi ami wihoanji witi ahiyawaayopo. Sauri siwipauri ishiya gorihandaahih Autaahaathihomi otipipatihiya yamihapataathi komi ndiheti kiyaanhi bimohiyihiyaapi namihanwi ishiya kaiwi ahiyawaayopo. Kaiwi pausihandami mipateti namihapi wisasawaayopo. Iyataati sauri siwipauri ditatisahaurisi kaurami ditati tusapaapanati pausisindisi namaasataise. Aih sapihapi ishiya satiwi ambihitawaatopo. Ishiyaapi Autaahaathiho jitipati mmonataati maariho asipiyati kiyaami maipihaiwa nemwasipiphe tawaatopo. Isi saiwaapi nini wani kamura windi waati pihini kamaatiho.

⁶ Saiwi kiya anjimatwi kahapaamapi katihi ahiyawi owetih ishiya ishiyaami maipihaiwaapi nandapa tihwi Autaahaathihoi dipumanihohiyihiya namasawi yatipiyahotihandi jhandi mtaahandoti asisi nahateweti nandaapi noaipapi ishiyaami maipihaiwaapi nandapa tihwi dipumaniw ami ishiyaami aunahipa nepi Autaahaathihoi piwaundiwo kop gaapundawaayopo. Saiwi kiyohithimandi Autaahaathihomi winihapipa kaundirihiri kireti kiya japepihihiwi kiyawaayopo.

⁷ Ami ishiya ishiyaapi Autaahaathihomi otipipati komi anjaani otipipati kawiihi ami Autaahaathihoi nandapa maahoaiipati tip tihwi Autaahaathihoi waamaindumapi dipumaniw ko ishiyaami maipihaiwa nemwaitandi piwaundiwi gaapundohiyihiyaami mitiho nehi sawaho naasohi asisiha nehi naasaara kinaungwiha naasi naaseti yatipiyahotihandi metaahandi Autaahaathiho komi ndimaahomwaagi ahiyati jaati bimimbipih mihatih nandaataise. Iyataati sandi yatipiyahotihandi metaahandi Autaahaathiho nasati bimindihandoti ishiya Autaahaathihomi otipipati kiyohiyihiyauni

is̄hiya nahatiya windi nam̄indaap̄hirote am̄i kiya windi nam̄indaap̄ise tati it̄hap̄ipa ahotiho. Autaahaat̄ihom̄i ot̄ip̄ipati kiyohiȳhiyaam̄i p̄risiho m̄itiho nehi sawahom̄i kat̄ih̄i nandaahatihe. Iyataati ko k̄naungw̄iha n̄naaseti asis̄ha naasara kat̄ih̄i nandaataahura ko nehi taanaho niyati nandaataamaise. Owetise. Nehi taanah̄iho ko windi ap̄ipaahi nam̄indaitaise. Am̄i ko kauhoaisangi am̄i sip̄isip̄ihandisangi tiwati kapaam̄i j̄it̄ipati is̄isi nandaataise. Nandaati kaan̄j̄i bokisihandīi awaindah̄i Autaahaat̄ihoai kom̄i ot̄ip̄ipatap̄i wapa nunyoh̄ip̄ipa windihandīi kat̄ih̄i ahotind̄ihandam̄i aw̄haasin̄i Autaahaat̄iho mmondand̄i j̄it̄ipati ahiyataise. J̄it̄ipati ahiyatosati ko sawahom̄i maip̄ihandīi Autaahaat̄iho nemwaitand̄i j̄ih̄i sawahop̄i Autaahaat̄ihoai p̄waundatīi nunjenataise. Iyatosa am̄i kasin̄i ipoti is̄ihiya nahatiyaam̄i maip̄ihaiwa nemwaitand̄i Autaahaat̄ihoai p̄waundatīi nunjenatīi gaapundataase. Iyataati sati j̄it̄ipiti ko nesi niyati ahiyatosati gaapundatīi Autaahaat̄ihoai p̄waundipitīi is̄ihiya maip̄ihaiwa Autaahaat̄ihom̄i nd̄ihetīi kiyoh̄iwaiwaap̄i kiya ap̄ipaahi nan̄ipimainj̄ih̄i am̄i maiwa maip̄ihaiwa kiȳhaayono maat̄iw̄i nehi nan̄ihaiw̄i kiyoh̄iwaiwa Autaahaat̄iho nemwaitand̄i Autaahaat̄ihom̄i nd̄ihetīi nesiyatīi ahiyataise. Is̄ihiya Autaahaat̄iho saiwa maip̄ihaiwaas̄i sah̄i windi kamaiwise undiwaia kiya gw̄inyaawaahand̄i kandi kiyoh̄iwaiwaapaahi windi j̄it̄ipati nesiyatīi ahiyati gaap̄imundise. Owetise.

⁸ Iyataati sa p̄w̄iha win̄ihap̄ipa is̄ihiya neh̄ihiya Autaahaat̄ihom̄i An̄aon̄j̄i yat̄ipiyahot̄ihand̄i m̄ihat̄ihandaat̄ih̄i nam̄indaap̄ise tati ahotih̄i nyah̄i mmon̄ihaayo. Iyataati sandaah̄i nyangis̄i siyatīi neti nanyisataise, is̄ihiya nahatiya m̄ihat̄ih̄i Autaahaat̄iho kom̄i nd̄imaahom̄waan̄j̄i ahiyatīi bimir̄ih̄irot̄i windi nam̄indaitaapo. Nam̄indaap̄i am̄i kiyaam̄i maip̄ihaiwaap̄i t̄it̄ih̄i sawana Autaahaat̄ihoap̄ih̄i deti naiwīi koai windi p̄waamund̄itaapo tati neti nanyisataise.

⁹ Am̄i p̄w̄ima siyatīi is̄ihiya nahatiya m̄ihat̄ih̄i m̄ihapaahi Autaahaat̄iho kom̄i nd̄imaahom̄waan̄j̄i ahiyatīi bimimb̄ip̄ih̄i windi nam̄indaap̄ise tati ahotih̄i am̄i is̄ihiya nahatiya nehi kimbaah̄irot̄ih̄i nandaawaayopo. Aiwi am̄i kiya Autaahaat̄ihom̄ih̄in̄i deti windi namaayopo. Sand̄i neti kiyai siyatīi nunjataise. Wan̄imura k̄mura is̄ihiya saiwīi mmondaat̄iwe. Mosesiho win̄ihap̄ipa kaundir̄ih̄iret̄i japepih̄ir̄iw̄i nandapa maahoai pa gaare und̄iwun̄i am̄i kiyaam̄i maip̄ihaiwa nemwaitandun̄i Autaahaat̄ihoai nunyauh̄ihand̄i kandi kaiwa neti kiyais̄i Autaahaat̄iho kiyais̄i saundatīi nis̄i nd̄ihetīi sah̄i noaipap̄i ap̄ipaahi gaahiyaatīi saasanotahiyaat̄it̄ih̄i n̄n̄i baindīi jasotīi sap̄i maari-tataayo und̄itand̄ih̄iret̄i ah̄i maawise. Owe. Iyati am̄i kaiwa kiyaam̄i am̄itiha maariho oman̄it̄it̄ih̄i gw̄inyaahoh̄it̄ihand̄i neti saasanotahiyemwatīi pop̄it̄ihiyemwaamase. Owetise undatīi kiyai neti nunjataise.

¹⁰ Iyati am̄i is̄ihiya Mosesiho win̄ihap̄ipa kaundir̄ih̄ir̄i k̄iret̄i japepih̄ir̄iw̄i kiyaam̄i gaarehaiwaun̄i am̄i kiyaam̄i maip̄ihaiwaap̄i nandapa maahoai pa Autaahaat̄ihoai nunyohiȳhiyaaisangi kaiwa mmonatosatīi kiyai Autaahaat̄iho windi samundise sah̄i nis̄i nd̄ihetīi ap̄ipaahi gaahiyaate mundise. Owetise. Am̄i sand̄i apaap̄imaah̄e. Win̄ihap̄ipa kiya japepih̄iroh̄ip̄ipa nandapa maahoai pa am̄i waapoho kiya nan̄ihoh̄ip̄ipaap̄un̄i am̄i nehi amb̄ipatīi bausoh̄ip̄ipaap̄itahaiwaatihe. Iyataati saiwa kiya win̄ihap̄ipa japepih̄ir̄iw̄i kiya kiyoh̄iwiwa nehi k̄imaatīi tiwat̄ihaatīi amb̄ipatetīi kiya kaitaat̄iw̄i kaundatīi am̄i m̄ihat̄ih̄i maariho oman̄it̄it̄ih̄i t̄it̄ihemat̄iatait̄iw̄ihandap̄i windi kamundind̄ihandaah̄e. Iyataati am̄i Autaahaat̄iho ipotīihura kiyai nga neti t̄it̄ihemwaitand̄ih̄ira daih̄ira nunjitand̄i saiwa nehi wanap̄i gohihaiwa numwih̄ihaiwandaate.

K̄rais̄iho Nyapimainj̄ih̄i Nyap̄i J̄it̄ipatīi Nuhaas̄ipatīi Autaahaat̄ihoap̄ih̄i Ahiyataise

¹¹ J̄ihura is̄ihiya saiwīi kaim̄i nap̄imb̄iw̄ihandis̄i wan̄i k̄muraahīi Jisaasiho sawaho t̄it̄ih̄i noaipatīi P̄risiho Awais̄iho M̄itihoematatīi nyap̄i nyam̄i aunah̄ipatīi neti Autaahaat̄ihoai taati p̄waundataase. J̄ihura Autaahaat̄iho Jisaasihom̄ihetap̄i is̄ihiyai gaahatīi kaw̄isatīi japih̄i numwaitand̄i p̄w̄iha t̄imanatīi katis̄iha Jisaasimo neti ka akemat̄i kiyatīi is̄ihiyaam̄i maip̄ihaiwa nemwataise. Nemwatīi asīȳhiyaaimatīiatait̄iw̄ihand̄i nunyataise. Ko nyangi sanyind̄imand̄i nyapimainj̄ih̄i nyam̄i aunah̄ipatīi neti yam̄ihapataat̄ih̄i Autaahaat̄ihom̄i bimimb̄ip̄ih̄i kom̄i nd̄ihetīi taati nyap̄i p̄waundataase. Sap̄ih̄i Jisaasiho bitonda taati Autaahaat̄ihoai nyap̄i p̄waundimb̄ip̄ih̄i k̄imaap̄i yap̄ipataap̄ih̄i Autaahaat̄ihoh̄ih̄i bim̄itand̄ihap̄ihe tiw̄i an̄aon̄j̄i gohihaan̄j̄i amb̄ih̄it̄iw̄i an̄imatot̄ihandis̄i ap̄ipaahi waatīi nusatip̄ihaamahande. Iyataati sap̄ih̄i Jisaasiho bitonda taati nyap̄i Autaahaat̄ihoai p̄waundimb̄ip̄ih̄i nehi is̄ihiya kaiwīi ahiyaw̄ihap̄ih̄i maah̄e. Owetise. Iyataati k̄imaap̄i kahapaamap̄ipa Autaahaat̄iho kiyatīi ahaimb̄ipaisatīi ahoyatīi kiyatīi windi ah̄i maaise. Kiyatīi ah̄i mais̄i sah̄i kandi windi mondaapo.

¹² Utaaho yap̄ipaataamb̄iho k̄naukw̄iha nahatewetīi asis̄iha nehi naasaaraahi is̄ihiyaam̄i maip̄ihaiwaap̄i maasap̄iho memetīih̄iram̄i j̄it̄ipatun̄i am̄i maasap̄iho kauho

sap̄tho sip̄p̄ihohomi j̄t̄ip̄atuni is̄isi nandaati m̄hat̄h̄i Autaahaat̄ho sawahoh̄h̄i bimir̄h̄iroti kom̄i nd̄iheti ahiyataise. Iyataati Jisaasiho kiyaamatiyati kiyaamaise. Owe. Jisaasiho kom̄i j̄t̄ip̄ati sawahom̄hat̄i ip̄i t̄it̄ih̄i ataw̄hatet̄i nuhoaamasip̄ati net̄i kom̄i ikw̄raah̄i sawaho is̄isi niyati Autaahaat̄hom̄i bimimb̄p̄ih̄i kom̄i nd̄iheti ahiyataise. Iyati am̄i ko Jisaasiho kom̄i j̄t̄ip̄ati p̄h̄it̄ihaiwaara is̄isi niyati Autaahaat̄hom̄i nd̄iheti ahiyataamaise. Owetise. Neh̄i naasaaraah̄i nyah̄i is̄ihiyaam̄i nahatiyaanam̄i maip̄haiwaap̄i kom̄i j̄t̄ip̄ati gaahati is̄isi niyati Autaahaat̄hom̄i nd̄iheti ahiyataise. Ko siyati kaind̄mand̄i Autaahaat̄ho sat̄i j̄t̄ip̄it̄i mmonataati namati ko nyam̄i maip̄haiwa nahatewaat̄hap̄i wanun̄i ipoti ipotun̄i jap̄ih̄i nga nanyamaitando. Nanyamaahon̄h̄i nyah̄i noaipawaati Autaahaat̄hom̄i nd̄iheti t̄it̄ih̄i gaahiyaaanimat̄ihaawo.

¹³ Iyataati am̄i is̄ihiya itap̄paisun̄i am̄i is̄ihiyaam̄i and̄itatun̄i am̄i wapa wapaun̄i is̄ip̄i kiyaawaawaah̄i ainjot̄ihaiwaisahiyaas̄i is̄ihiya usaisaw̄i maas̄i t̄imaamait̄w̄i Autaahaat̄hop̄i gaap̄mund̄itaapo. Neh̄i yand̄ih̄i binyaihi kiya itap̄pa and̄itat̄i is̄ihohiȳhiyai p̄irisiho is̄ihiyaap̄i Autaahaat̄hoai nandapa t̄hat̄i d̄ipumas̄ho sawisat̄i kawisataise. Maasap̄ho memet̄ih̄iram̄i j̄t̄ip̄atun̄i am̄i maasap̄ho kauho sap̄ho sip̄sip̄ihom̄i j̄t̄ip̄atun̄i namoti am̄i maasap̄ho kauho sanaati tip̄i t̄ihauh̄i t̄ih̄im̄i not̄i sotipati waat̄p̄imainjipati net̄i katisati t̄imandaati waapohoaaisat̄i ahoyat̄i naumbwaih̄irat̄i isaaha nahaapatohaara kiyaam̄iheti tutipataise. Ko siyati kawih̄ihura kiya Autaahaat̄hom̄i nd̄iheti noaipap̄i t̄it̄ih̄i gaahiyaimatawaayopo. Gaahiyaimat̄w̄i nuw̄i is̄ihiyaisaw̄i maas̄i Autaahaat̄hop̄i gaapundawaayopo.

¹⁴ Iyataati K̄raisihom̄i kom̄i j̄t̄ipati nyap̄i nuhoamasip̄ati kiyaam̄i siyoh̄it̄i mandis̄i ap̄ipaah̄i nusatip̄ihaahate. Iyataati Jisaasiho som̄iheti Autaahaat̄hom̄i Itip̄ho Gaaho nasisoaari bimis̄iho net̄i koai and̄it̄iw̄iwat̄i wat̄ipur̄imat̄i ḡwunyaas̄ih̄i Itip̄ho ko Gaahom̄i wat̄ip̄ihandaah̄i Autaahaat̄hoai nyap̄i nunganataise. Jisaasiho so utaaho ap̄ipaah̄i gaaho Autaahaat̄hom̄i nd̄iheti Autaahaat̄hoai poundahaiwa maip̄haiwa ap̄ipaah̄i tur̄ikaarehon̄jisangi w̄ind̄i kamaayaho utaaho ainah̄ho nyap̄imainj̄h̄i nyap̄i napotaise. Napwind̄ihandaah̄i nyah̄i nahatiyaanam̄i maip̄haiwa nenyamataise nyam̄i maip̄haiwa kiyoh̄iwaiwaap̄i Autaahaat̄ho yaas̄ihand̄i ap̄ipaahand̄i nanyinyati yand̄ihenyamaamaitando. Ko Jisaasiho siyati kanyind̄imand̄i nyah̄i Autaahaat̄hop̄i ot̄ip̄ipati kawisaati kop̄i maarita koai mep̄i autaaahemwawa maas̄i koaisaati nasisoaari bimaam̄i nut̄ihaaw̄ihandap̄i kiyataise.

¹⁵ Sand̄i Jisaasiho kom̄i j̄t̄ipati nyam̄i maip̄haiwaap̄i nuhaamas̄it̄ihandaah̄i nyah̄i noaipawaati Autaahaat̄hom̄i nd̄iheti gaahiyanimaton̄h̄i Autaahaat̄ho nyangi nyanata sah̄i aim̄i noaipap̄i nis̄ihiyaatimatawaayopo tat̄i nanyamaataise. Autaahaat̄ho kom̄i is̄ihiyai gaahaiwa kawitand̄i p̄w̄iha t̄imanati katati wan̄i ahaiwaiwa Jisaasiho net̄i ak̄iwaiwemat̄i kaitand̄i Autaahaat̄ho nam̄ihanati ah̄iwasataise. Is̄i Jisaasiho siyati kaid̄ihandaah̄i Autaahaat̄ho is̄ihiya usais̄i sah̄i aim̄i nis̄ihiyaatimataat̄w̄i nasam̄ihand̄ihiyaate undisaw̄ihiyais̄i Autaahaat̄ho wapa gaahapa numw̄itand̄i katati t̄imanati ahaimb̄ipa nunyon̄h̄i kiya kapa nep̄i nasisoaari kiyaan̄ih̄i koaisaw̄i maas̄i bim̄itaapo. Iyataati am̄i Jisaasiho kaind̄mand̄ih̄i is̄ihiya p̄w̄iha jah̄iha Autaahaat̄ho kom̄i is̄ihiyai gaahaiwa kawitand̄i p̄w̄iha w̄isat̄i numwis̄ihaat̄h̄i bindawaaw̄i kom̄i amb̄ipa n̄iwimaap̄i ot̄ip̄ipati kawisohiȳhiyaapimaaw̄i kiyataise. Am̄i neh̄i K̄raisihom̄i j̄t̄ipati h̄ih̄i kiyaam̄i maip̄haiwa nemwahon̄h̄i Autaahaat̄hom̄i nd̄iheti kiya noaipap̄i gaahiya saasanotahiyaatisaihi am̄i Autaahaat̄ho kiyai sah̄i t̄it̄ih̄i gaahiyaatiso unda numwaitaise.

¹⁶ Autaahaat̄ho is̄ihiyais̄i p̄waundati numwaahon̄h̄i am̄i kiya noaipap̄i kom̄i is̄ihiyaimat̄i taat̄w̄ihandap̄i p̄w̄iha wan̄i asaaha is̄ihiyaisat̄i w̄isasis̄iha Autaahaat̄ho net̄i akaahemaitand̄i K̄raisihom̄i napwind̄indap̄i sangi n̄in̄i nes̄ipati kasat̄itaano. Is̄ihiya usa sanḡi napopi as̄iȳhiya bindawaahura kiya napwisaihihura kiyaam̄i usa kiyaam̄i manyinyaisangi am̄i nais̄ihiyaaisangi ik̄ip̄ipa am̄i wapa naitaat̄w̄ihandap̄i gw̄inyaawaayopo. Saiw̄i gw̄inyaawaaw̄i kiya sanḡi napopi neh̄i as̄iȳhiya bindawa utaaho kiyaam̄ihapa naitand̄ihom̄i amb̄ipati amb̄ih̄it̄iw̄i san̄ihaaho nyamapa naitande t̄iw̄i kat̄iw̄i kom̄i amb̄ipati ut̄ip̄hoaat̄h̄i j̄t̄ipati paiwosawaayopo. Aiwi utaaso katati nisapa nis̄ihiya aho ahaat̄i n̄in̄i napwisanihura naitande tat̄i amb̄ih̄it̄iso am̄i amb̄ih̄it̄isaamaati kapa naitande am̄i ba katis̄iho napomahon̄hura. Am̄i ko namaapoti asoho bimonaah̄i komapa naitaat̄w̄ihyaap̄i amb̄ipati amb̄ih̄it̄ati am̄i ut̄ip̄ihoaat̄h̄i ah̄iwasaw̄ihya w̄ind̄i kapa ket̄i namaitaapo. owe.

¹⁷ Iyataati am̄i utaaho komapa ko napon̄ihura usa naitaat̄w̄ihyaap̄i amb̄ih̄it̄ati p̄w̄iha w̄isat̄i ahais̄iha ko w̄ind̄i namaapoti bimonaah̄i, is̄ihiya ahiya nisapa nepise tisaw̄ihya w̄ind̄i namaitaapo. Neh̄i ba katis̄iho napomahonaah̄i sura komapa naitaat̄w̄i amb̄ipati ah̄iwasaw̄ihya kapa t̄it̄ih̄i naitaapo.

¹⁸ Amī kīmīrī kīretī Autaahaatīho komī isīhiyaisatī ko kiyaisī pīwaundatī numwaa-honīhī amī kīya komīhiyaimatisaihi winjatītandī pīwīha jīha wisasisīha noaipatī akaa-haimatītandī wapa kohasīpīho tipī jītipatī nuhaawaayopo. Saiwī nepī nuhaahauhi sura pīwīha Autaahaatīho komī isīhiyaisatī wisasisīha noaipatī akaahaimataise.

¹⁹ Sa pīwaapī nīnī netī wonjī onīhitī katītaano. Jīhīnīhī Mosesiho isīhiya nahatiyaisī winīhapīpa Autaahaatīho komī isīhiyaisī pīwīha jīha numwisīhaatīhī ahotimbīpa nīnaasaimbaahī netī awītatī kaundataase. Iyatī amī kapīhī kauho sipīpīhohaiwaatīhī amī memetīhīrī wīwa netī tiwatī tīhatī Autaahaatīhoai nunyataise. Iyatī amī kapīhī kapaamī jītipatī netī waapohoaatīhematī kisīhīsisataise. Iyatī isaaha anīnetīha tamitatisatī tīsatatī netī amī sipīsipīhandamī atīha marasīnīho amatenīho jaapīha netī isaahaisatī ahoyatī wisasataise. Iyatī sandī netī kauho sipīsipīhandamī waapo-hoaisatī nambwaihīripataatīhī tīmandaatī boyatesī utīpīho bukīhandī Autaahaatīhomī winīhapīpa jītipatīpīndīhandaatunī amī isīhiya nahatiyaisunī kiyaamīhetī tutipawisa-taise.

²⁰ Ko kiyai siyatī taatī tutipawisataahetī kiya isīhiya (Isīraherīhiya) nahatiyaisī saun-dataase.

'Kīmatī jītimataahī Autaahaatīho sahī komī isīhiyaatimatītaatīwī pīwīha wīsasatī nasamisīhai ko netī akaahemataise. Sahī winīhapīpa baiwī japepīhīrītaatīwe,' undataase.

²¹ Siyatī kīmīrī kīretī Mosesiho anjaanī gohīhaanī Autaahaatīho sawahopī komī otīpīpatapī anīmatotīhandetunī amī katīhī kapaaraahī otīpīpatī kaitaatīwī ahiyohīpipetunī jītipatī tutipatī jaataise.

²² Iyataatī amī winīhapīpa Autaahaatīho komī isīhiyai pīwīha wīsasatī numwisīhaatīhī ahotimbīpa kahapaamapīpa kapaaraahī Autaahaatīhomī anjītītīhī gohīhatīhī otīpīpatī kaiwī pīwaundohīpīpaapī satise. Amī kapetī jītipatī nuhaapī jaasaihaahī Autaahaatīho kapaapī biyatī maaritātī mmondaise. O amī kapai wīndī samaisaihaahī Autaahaatīho kaiwaapī gaare tatī mmonatī wīndī ko maarīmītītise tise. Kauho amī sipīsipīhandī koai tīhīwī waamaindumapī nunyohīpīpaamī jītipatī kapetī nuhaapī jaasaihaahī kai-waapī ko maarītītise tise. Iyataatī amī wapaamunī amī isīhiyaamī jītipatī nepī na-muhaawaawaahī amī isīhiya Autaahaatīhomī ndīhetī komī pīwīha winīhapīpa nemapī maipīhaiwa kiyohīwaiwa Autaahaatīho wīndī nemwaamatī nanpīmimatītaise. Nehī isīhiya wapai tipī kapaamī jītipatī nuhaapī amī kapa tīhīwī koai waamaindumapī numwisaihaahīhī Autaahaatīho isīhiyaamī maipīhaiwa nemwatī kaiwaapī apīpaahī nanīpimatamaitaise.

Kīraisīho Autaahaatīhoai Nunyanatī Napwīndīhandaahī Autaahaatīho Nyamī maipīhaiwa Nenyamataise

²³ Isī amī sandīhī nyahī aimī mmonaatī gīnyunyaatahiyaane. Autaahaatīhomī anjaanī gohīhandaatīhī kapaaraahī komī otīpīpatī kawītaatīwī ahotimbīpa sapa nehī yamīhapataatīhī akīpīpa ahotimbīpaamī sīwīpate. Iyataatī kapaisī Autaahaatīho komī ndīhaara mmonatī gaare tatī amī kapaapī gaahapaare tatī maarītītandī kauho amī sipīsipīhandamī jītipatī kapetī nuhaapī jaawaayopo. Amī kapetī jītipatī wīndī nuhaapī minjaawaawaahī amī Autaahaatīho kapaapī wīndī gaare tatī maarīmītītise. Sandī saiwī Autaahaatīhomī anjaanī gohīhaanī yamīhapataatīhī Autaahaatīho sawaho bimimbīpīhamī sīwīpatī nehapihī komī ndīhetī gaatanīhī Autaahaatīhounī isīhiyaunī ahoyanīwī pīwaatīndaatīwīhapīhī kauho sipīsipīhandamī jītipatī nuhaapī nepī tīmanawaayopo. Siyauhī kapa noaipatī Autaahaatīhomī ndīhetī gaahapaatīhī amī Autaahaatīho kapaapī maaritataise. Iyataatī amī mīhaatī yamīhapataatīhī Autaahaatīho sawaho bimimbīpīhī isīhiya gīwunyaapī pīwaundītaatīwī naisaihihiyai Autaahaatīho pīwaundatī numwaatī winjatītandīhapīhī namīhainjīpīpīhī jītipatī nuhaapī jaapī nepī tīmanītaatīwīhatī kauho sipīsipīhandī memetīhīramīhatīmaahē. Owetise. Nehī kati wīte. Kauho sipīsipīhandamī jītipatī nusatīpīhaahate. Iyataatī satī jītipitī Kīraisīhomī jītipate ko sawaho nesi niyatī Autaahaatīhomī ndīmaahomwaanī ahiyatī bimimbīpīhī ahiyataise amī kapīhī Kīraisīho sawahoetapī isīhiya Autaahaatīhoenda naiwī koai pīwaundītaatīwīhapīhī.

²⁴ Nyahī aimī mmonaatī gīnyunyaatahiyaane. Kīraisīho napomatatī japīhī nepasi naimbīpīhī sapīhī nehī isīhiya kiyaamī ikwīraahī Autaahaatīhomī anjaanī gohīhaanī yamīhapataatīhī Autaahaatīhomī bimimbīpīhī akīpīpīhapī nehī sīwīpatī nehīhaanī anīmatohīpīpīhī niyatī nandaataamaise. Owetise. Kohī tītīhī yamīhapataatīhī Autaahaatīho bimimbīpīhī komī ndīmaahomwaanī ahaimbīpīhī niyataise. Iyataatī isīhiyaunī amī Autaahaatīhounī ahoyanīwī pīwaatītaatīwīhapīhī ko niyatī tītīhemwataise. Iyatī ko nyamī aunahīpatī netī nyapī nanīpimatī sapīhī kapīhī Autaahaatīhomī

nd̥imaahomwaan̥ bitondaat̥ nyangi Autaahaat̥ho nyatatamanat̥ and̥it̥inyaiw̥it̥and̥i koais̥i Jisaasiho taat̥ p̥iwaundat̥ nun̥jenat̥ gaap̥inyundataase.

²⁵ Iyataat̥i am̥i K̥iraisiho sap̥ih̥i naind̥indap̥i w̥ind̥i yahandis̥i maap̥i yap̥imbataap̥ih̥i Autaahaat̥hom̥i an̥aap̥i goh̥ihandaap̥ih̥i yat̥ipiyap̥i m̥ihat̥ih̥i Autaahaat̥ho sawaho bimind̥it̥ih̥i p̥irisihiya is̥ihiyaap̥i nandapa maahoap̥at̥i t̥ih̥iw̥i waamaindumap̥i Autaahaat̥hoai nundohiy̥hiyaam̥i m̥it̥ih̥o p̥irisiho nehi asis̥iha naasaaraah̥i k̥inaungw̥iha nahatewet̥i nandaataise. Nandaataat̥i am̥i ko kauho sip̥isip̥ihand̥i am̥i maahoai pa wapa tip̥i t̥ih̥iw̥i Autaahaat̥hoai nunyoh̥ip̥ipaam̥i j̥it̥ipat̥i nesi nandaataise. Ko sawahom̥i j̥it̥ipat̥i nesi sat̥ih̥i nandaataamaise. Owetise. Am̥i K̥iraisihoh̥i siyat̥i kiyataamaise. Owe. Yam̥ihapataat̥ih̥i Autaahaat̥ho sawaho bimumb̥ip̥ih̥i kom̥i nd̥imaahomwaan̥i taah̥iwaiwaara jin̥jap̥ih̥i jin̥jap̥ih̥i niyataamaise Autaahaat̥hoai kom̥i j̥it̥ipat̥i nyam̥i maip̥ihaiwa nenyamaitand̥i numw̥itand̥i. Owe.

²⁶ Am̥i ko K̥iraisiho sand̥i siyataataah̥i am̥i wuwan̥ihura Autaahaat̥ho kahapaamap̥ipa kiyat̥i ahaisuraap̥i namasat̥i am̥i wan̥imuraisangi K̥iraisiho kon̥ih̥i p̥ih̥itahaiwa taah̥iwaiwaara kom̥i amb̥ipat̥i yaawat̥i naan̥j̥ihaiwa net̥i am̥i napop̥i nasatoaat̥it̥aihe. Am̥i ko saim̥i nasatoaat̥it̥ihat̥i kat̥i wan̥i nyah̥i mmon̥ih̥aayo. Kahapaamap̥ipa nahataapa is̥ihiyaap̥i tur̥iman̥itand̥i wan̥i k̥imura asis̥iha ipotaataat̥im̥aiwet̥i Autaahaat̥ho p̥iw̥iha wan̥iha asaha kom̥i is̥ihiyai gaahaiwa kawitand̥i kaundat̥i w̥isasis̥iha net̥i akaahem̥asur̥imura K̥iraisiho yap̥ipataap̥ih̥i nehi naasaara nasataise. Ko siyat̥i nasat̥i nyam̥i maip̥ihaiwa Autaahaat̥ho nenyamat̥i am̥i maip̥ihaiwaap̥i wihoan̥j̥ihand̥i naan̥j̥ihand̥i namaanyam̥itand̥i Autaahaat̥ho maaritir̥ih̥iret̥i kiyat̥i ko ip̥i t̥it̥ih̥i ataw̥ihatet̥i nunyanat̥i nimaatataise.

²⁷ Iyataat̥i nyah̥i aim̥i mmonaati g̥inyunyaatahiyaane. Is̥ihiyaanam̥ih̥et̥i nyah̥i napw̥it̥ihaahand̥i ahondaise. Is̥i nyah̥i nehi naasuraah̥ih̥i nyap̥ihura napw̥it̥ihaahure. Napowaat̥i am̥i Autaahaat̥ho net̥i tip̥itapaat̥i nyasondand̥ihuraap̥i jat̥it̥ihaawe. Jatis̥aih̥i tip̥itapaat̥i nyasondand̥ihura noaipahon̥ih̥i kura Autaahaat̥ho net̥i tip̥itapaat̥i nyasondaise.

²⁸ Am̥i k̥im̥ir̥i k̥iret̥i K̥iraisiho is̥ihiyaanam̥i maip̥ihaiwaap̥i sawaho Autaahaat̥hoai nunyanat̥i Autaahaat̥hom̥i maaritir̥ih̥iret̥i japep̥ih̥irat̥i napot̥i is̥ihiya taahiy̥hiyaam̥i maip̥ihaiwa nemwaitaise. Siyat̥i nemwat̥i am̥i K̥iraisiho jap̥ih̥i maap̥i yap̥ipataap̥ih̥i nap̥itaise. Iyataat̥i sand̥i ko j̥ihaat̥i is̥ihiyaam̥i maip̥ihaiwaap̥i ip̥i t̥it̥ih̥i ataw̥ihatet̥i nimaat̥itand̥i w̥ind̥i namaap̥itaise. Owe. Kom̥i is̥ihiya ko nap̥itaiso t̥iw̥i w̥ind̥i namop̥i maarit̥iw̥i jatohiy̥hiyai Autaahaat̥ho kiyai ap̥ipaah̥i gaahaiwa numw̥itand̥i kaundi-waiwa nunyat̥i ap̥ipaah̥i kiyais̥in̥ih̥i numwaitand̥i nap̥itaise.

10

K̥iraisiho Is̥ihiya Nahatiyaap̥i Naasaaraah̥i Autaahaat̥hoai Nunyanataise

¹ Am̥i W̥in̥hap̥ipaah̥i ipot̥i gaahaiwa taat̥i napih̥ihaiwaam̥i nehi s̥iwipate, kapa wapa t̥it̥ih̥i ak̥ip̥ipaamaahe. Is̥i am̥i Autaahaat̥hoai is̥ihiya kapa w̥in̥hap̥ipa katir̥ih̥iret̥i gaarehand̥i nandapa maahoai pa k̥inaungw̥iha nahatewet̥i tip̥i t̥ih̥iw̥i nunyohiy̥hiyaam̥i maip̥ihaiwa nga w̥ind̥i nemaumase. Owetise. Kiya kiyai w̥in̥hap̥ipa kaundir̥ih̥iret̥i kaiw̥i k̥inaungw̥iha nahatewet̥i nandapa maahoai pat̥i naas̥ikapa tip̥i t̥ih̥iw̥i Autaahaat̥hoai gaarehand̥i nunyohiy̥hiyaam̥i maip̥ihand̥i w̥ind̥i nga nemwat̥i am̥i kiyai net̥i t̥it̥ih̥iyemaumase. W̥in̥hap̥ipa nehi s̥iwipat̥indaato. Am̥i Autaahaat̥ho kiyai saundat̥i, "nis̥i nd̥ih̥et̥i sah̥i t̥it̥ih̥i ainahiy̥hiyaate," undat̥i w̥ind̥i mausose.

² Iyataat̥i am̥i nandapa maahoai pat̥i t̥ih̥iw̥i Autaahaat̥hoai d̥ipuman̥ih̥ot̥ihand̥i nehi naasuraah̥i kaisaih̥i kaiwa kiyaam̥i maip̥ihaiwa nemwat̥i t̥it̥ih̥i gaahiya ainahiy̥hiyem̥wahon̥ih̥i am̥i kiya kiyaam̥i maar̥ih̥oat̥ih̥ap̥i maip̥ihandap̥i p̥iw̥iha owehiyaanis̥o t̥iw̥i mmon̥iw̥i gw̥inyaawaawaah̥i, am̥i sap̥ih̥i kuraan̥ih̥i nandapa maahoai pa gaarehand̥i kiyaam̥i maip̥ihaiwaap̥i t̥ih̥iw̥i Autaahaat̥hoai d̥ipuman̥iw̥i nunyoh̥it̥ihand̥i nam̥ih̥aap̥i namaitauhe. Aiwi kiya kiyaan̥ih̥i kaiwa kaim̥i namutauhe.

³ Sand̥i siyat̥i ahot̥ih̥ihand̥i kand̥i kiya Autaahaat̥hoai k̥inaungw̥iha nahatewet̥i kiyaam̥i maip̥ihaiwaap̥i nandapa maahoai pat̥i t̥ih̥iw̥i d̥ipuman̥im̥i nowaayopo. Kiya saim̥i niyoh̥it̥imandaah̥i kiya sawana m̥mot̥in̥iw̥i nyah̥i maip̥ihaiwaisahiyaane t̥iw̥i kiyaam̥i maip̥ihandap̥i gw̥inyaawaayopo.

⁴ Am̥i sandam̥i tanyaaha k̥imaape. Kiyaam̥i maip̥ihaiwa kauho sap̥ih̥o sip̥ip̥ihohomun̥i memet̥ih̥iramun̥i j̥it̥ipataah̥i bausa nga w̥ind̥i nemaumas̥ihe.

⁵ Am̥i k̥imand̥i kandap̥i K̥iraisiho yap̥ipataap̥ih̥i nap̥itand̥i t̥iman̥inat̥i bitonda Sap̥ih̥o Autaahaat̥hoai sata kaundataase:

"K̥iny̥i is̥ihiya kohas̥ip̥ih̥o maahoai pat̥i kiyaam̥i maip̥ihaiwaap̥i tip̥i t̥ih̥iw̥i gis̥i d̥ip̥ih̥iman̥ih̥ot̥ihandapun̥i am̥i kauho sip̥ip̥ihohom̥i j̥it̥ipatun̥i

nahinyoh̄t̄ihandap̄ wind̄i maar̄imit̄ip̄ihon̄e. Saimb̄i maar̄imit̄ipaap̄i n̄ngi amb̄ipat̄i neh̄i is̄ih̄iyaam̄ihat̄i nan̄imisam̄ih̄i am̄i kat̄i n̄n̄i net̄i gis̄i jap̄ih̄i gaarehandamataind̄i nah̄im̄itand̄i nep̄i nisap̄i n̄manapaise.

⁶ Aimb̄i am̄i k̄inȳi kohas̄ip̄ih̄o maahoaipat̄i nahatohapa kapaan̄ih̄i ar̄itaahandaas̄in̄i t̄ihauh̄i t̄ihat̄i sos̄is̄ihaah̄itimb̄ipaap̄i k̄inȳi wind̄i maar̄imit̄ip̄i am̄i is̄ih̄iya kiyaam̄i maip̄ihaiwaap̄i nandapa memet̄ih̄ir̄i, kauho sap̄ih̄o am̄i sip̄isip̄ihand̄i gaarehand̄i tip̄i t̄ih̄iw̄i d̄ip̄ih̄iman̄iw̄i nahinyot̄ihandap̄i k̄inȳi wind̄i gaare t̄ip̄i usop̄i am̄i wind̄i maar̄imit̄ip̄ihon̄e.

⁷ Am̄i k̄inȳi sain̄ih̄i kandap̄i n̄n̄i gis̄i sah̄itataato. ‘Jase, Autaahaat̄ihon̄e n̄n̄i k̄imb̄ih̄i k̄imon̄ine! K̄inȳi maar̄itinḡip̄ipa kaitand̄i net̄i timan̄ind̄i k̄imb̄ih̄i k̄imon̄in̄i toho. N̄n̄i kahitand̄i k̄inȳi maar̄itinḡip̄ipa k̄iret̄i kahito am̄i nisap̄i p̄w̄iha wa k̄inȳi p̄w̄ihaam̄i ut̄ip̄ihoaat̄ih̄i j̄ip̄at̄ipindis̄ihaat̄ih̄i ko siyat̄i kaitaise,’ tat̄i katat̄i ahotir̄ih̄ireto.” *Aun̄ih̄ih̄ir̄i* 40:6-8

⁸ K̄iraisiho j̄ih̄i Autaahaat̄ihoai saundataase.

“K̄inȳi is̄ih̄iya nandapa maahoaipat̄i kohas̄ip̄ih̄o nahatohapa kapaan̄ih̄i nep̄i tip̄i t̄ih̄iw̄i sos̄is̄ihaah̄imap̄i gis̄i nahinyoh̄p̄ipaap̄i k̄inȳi wind̄i maar̄imit̄ip̄i k̄inȳi maar̄ih̄o wind̄i w̄imaahitise. Aimb̄i k̄inȳi kiyaam̄i maip̄ihaiwa nepumaitaap̄i gaarehand̄i gis̄i nahinyot̄ihandap̄i wind̄i maar̄imit̄ise,”

undataase. Am̄i saiwa Mosesihoai Autaahaat̄iho win̄hap̄ipa saiwa saiw̄i kaiw̄ise undat̄i am̄i maip̄ihandap̄i kaitaat̄iw̄i Is̄iraher̄ih̄iyai numwimb̄ipa kaundir̄ih̄iret̄i japepih̄ir̄iw̄i kiyauh̄ihand̄i kand̄i am̄i K̄iraisiho Autaahaat̄ihoai kaundataase.

⁹ Sata katatosat̄i am̄i K̄iraisiho saundataase.

“Jase, Autaahaat̄ihon̄e n̄n̄i k̄imb̄ih̄i k̄imon̄ine! K̄inȳi maar̄it̄ip̄i gw̄inyaahinḡir̄ih̄ir̄i k̄iret̄i n̄n̄i japepih̄ir̄it̄i kahitand̄i k̄imon̄ine,”

undataase. K̄iraisiho Autaahaat̄iho maar̄itind̄ihand̄i kop̄i kawitand̄i sawaho nunyanat̄i gaarehand̄i j̄ihand̄i nemat̄i namat̄i am̄i ko sawaho noaipat̄i gaarehand̄i as̄it̄ihandimatat̄i am̄i j̄ihandam̄i aunah̄ipat̄i netaise.

¹⁰ Iyat̄i Autaahaat̄iho nyah̄i kom̄i is̄ih̄iyaanangi sanyatat̄i sah̄i nis̄i nd̄ihet̄i gaahiyaat̄i saasanotahiyaate nyatat̄i t̄it̄ih̄i kom̄i hiyaanimat̄it̄ihaaw̄i nanyamaitando. Iyataat̄i am̄i Jisas̄i K̄iraisiho nyam̄i maip̄ihaiwa Autaahaat̄iho nenyamaitando ko Autaahaat̄iho maar̄itir̄ih̄iret̄i japepih̄ir̄at̄i Autaahaat̄ihoai* nunyanat̄i K̄iraisiho ip̄i t̄it̄ih̄i ataw̄ihatet̄i nimaatat̄i napotaise. Neh̄i Naasaaraah̄ih̄i j̄ihapun̄i am̄i wanapun̄i am̄i ipot̄i ipot̄ihuraapun̄i ahoyat̄i ip̄i t̄it̄ih̄i ataw̄ihatet̄i nimaatat̄i napotaise. Aih̄i ko nyap̄i sain̄d̄ihandaah̄i Autaahaat̄iho nyam̄i maip̄ihaiwa kaiwaan̄ih̄i nenyamat̄i sanyatat̄i sah̄i nis̄i nd̄ihet̄i noaipat̄i gaahiyaat̄i maip̄ihaiwa owehiyaate nyatat̄i nyasonat̄i ap̄ipaah̄i kom̄i hiyaanimat̄it̄ihaaw̄i net̄i yand̄ihenyamat̄i ap̄ipaah̄i kiyaanangis̄in̄ih̄i nanyamaataise.

K̄iraisiho Nyam̄i Maip̄ihaiwaap̄i Autaahaat̄ihoai Nunyain̄j̄it̄ihanda Autaahaat̄iho Nyam̄i Maip̄ihaiwa Nenyamataise

¹¹ P̄irisihiya nahatiya am̄i neh̄i n̄inaasoh̄i k̄inaungw̄iha nahatewet̄i maahoaipa kohas̄ip̄ih̄o tip̄i t̄ihoh̄ip̄ip̄ih̄i kiyaan̄ih̄i bitotawa as̄is̄iha nahata n̄inaaset̄ih̄i w̄ind̄i ik̄imaan̄iw̄i kapa gaarehand̄i maahoaipat̄i tip̄i t̄ih̄iw̄i, is̄ih̄iyaam̄i maip̄ihand̄i ap̄ipaah̄i w̄ind̄i nga nemaumahand̄i, jin̄jap̄ihemap̄i Autaahaat̄ihoai nunyawaayopo.

¹² Am̄i K̄iraisihoh̄i wind̄i kiyaamat̄iyat̄i kamaise. Koh̄i neh̄i naasuraah̄i gaarehandamat̄iyat̄i maip̄ihandap̄i sawaho Autaahaat̄ihoai nunyanataise, am̄i Autaahaat̄iho is̄ih̄iyaam̄i maip̄ihaiwa j̄ihaiwaun̄i wan̄ihaiwaun̄i am̄i ipot̄i ipot̄ihaiwaun̄i nga ap̄ipaah̄i kaiwaan̄ih̄i nemwaitando. Siyatosat̄i kom̄i ot̄ip̄ipat̄i aim̄i owetih̄i Autaahaat̄ihom̄i ikw̄ir̄i gaat̄ih̄iraihoaanj̄i ap̄ipaaho bindataise.

¹³ Suraap̄i namasat̄i K̄iraisiho jat̄im̄i notaise is̄ih̄iya kom̄i tiworisai Autaahaat̄iho net̄i kom̄i auh̄iraap̄ihemahon̄ih̄i kiyai ko win̄jat̄itand̄ihuraapo.

¹⁴ Iyataat̄i am̄i K̄iraisiho neh̄i naasaaraah̄i is̄ih̄iyaanam̄i maip̄ihaiwaap̄i kom̄i amb̄ipat̄i Autaahaat̄ihoai nunyanat̄i kandaah̄i is̄ih̄iyai net̄i ap̄ipaah̄i kiyaan̄ih̄i t̄it̄ih̄i Autaahaat̄iho neh̄i sawahom̄i is̄ih̄iyemataise. Iyat̄i ko siyat̄i neh̄i naasaaraah̄i kom̄i amb̄ipat̄i Autaahaat̄ihoai nunyat̄i Autaahaat̄iho maar̄itir̄ih̄iret̄i kiyat̄i ip̄i t̄it̄ih̄i ataw̄ihatet̄i nimaat̄ind̄ihanda t̄it̄ih̄i Autaahaat̄ihom̄ihiyemasaw̄ih̄iyai net̄i ap̄ipaah̄i t̄it̄ih̄i is̄ih̄iya gaahiyemataise.

¹⁵ Iyataat̄i am̄i Autaahaat̄ihom̄i It̄ip̄ih̄o Gaahoaisangi nyangi kim̄ir̄i k̄iret̄i sand̄ih̄i ak̄ite nyatat̄i kanyatataase. Sand̄i nyah̄i aim̄i mmon̄ihaayo, am̄i Autaahaat̄ihom̄i p̄w̄iha j̄ip̄at̄ipindis̄ihaat̄ihap̄i j̄ih̄i sandaase.

* **10:10:** maahoaipa wapa tip̄i sis̄ihaap̄ih̄i thooahauh̄i kapaan̄ih̄i t̄ihat̄i sos̄is̄ihaat̄ipamat̄iyat̄i.

16 “Pīwīha kīma watipīha wanīha ipotihura nīsī isīhiyaisatī nīnī watipīndī wīsasīto. Nīnī Awaisihonīnī gīsī kīmandī kahītataato. Nīsī wīnīhapīpa pīwīha kiyaamī maarihoaatīhī omanītītīhī netī jīpatīpaindosatī netī kiyai gīwunyaito. Aindī nīsī wīnīhapīpa pīwīha kiyaamī amītīhetī jīpatīpaindosusotī netī gīwunyaito,”
Jeremiyaaho 31:31-33

tatī katise tatī jīpatīpindise.

17 Jīha satatī katatosatī amī kasīnīha satatī katise tatī jīpatīpindise.

“Kīya nīsī ndīhetī maipīhaiwa kiyohīwaiwa nemwatī kaiwaapī nīnī wīndī gīmunyaito. Aindī amī kiya apīpaahī tītīhīmetatī maipīhaiwa nīsī wīnīhapīpa nepīnīmapī kiyohīwaiwaapī nīnī wīndī gīmunyaito,”
Jeremiyaaho 31:34

tatī katise tatī jīpatīpindise.

18 Amī Autaahaatīho sata katatī nyamī maipīhaiwa nahatewa kaiwaanīhī nyenamaise. Nyenamasīhī maipīhaiwa komī ndīhetī wīndī ahīmotise. Aimī maipīhaiwa nyenamasīhī owetisī napaapī napindapī nandapa tīhaatī Autaahaatīhoai dīpumanītīhaawe?

Autaahaatīhopī Gīwunyaapī Komī Utatototī Detī Nuwīse

19 Nīsī naisīhiyaatī nisataiwī Kīraisīhopī gīwunyaahohiyīhiyaate, Jīsaasīhomī jītīpatī nyamī maipīhaiwa aimī nyenamasī nehi nanīhiyaatī Autaahaatīho sawahohīhī bimimbīpīhī anjīpīpīhī komīhīnī detī utatototī naitīhaawo.

20 Jīsaasīho nyapī daihīra wanīhīra asītīmatītīhaahandisahīra apotīhīrī mwīpīhīraatīhīra† nuwatī daanyuwataise. Isī nyahī Autaahaatīho anjīpīpīhī bimimbīpīhīpī kīra naitīhaawe. Sīrī apotīrī Autaahaatīho nehi sawahohīhī bimīrīhīrotī amī nehi pīrisīho awaisīho mītīhohīhī nandaatī otīpīpatī kairīhīrotī nisapusīrīhīre. Iyataatī sīrī apotīrī Jīsaasīho sawahomī ambīpate.

21 Nyahī nyamī Pīrisīho apīpaahī awaisīho Autaahaatīhomī isīhiya nahatīyai wīnī-jatīsho yahoaisaahiyaane.

22 Isī amī nyahī maariho popītīhoaisaatī amī nyamī kopī gīwunyaahohītīhandā, ko nyangi nga nyatatamanītāiso taatī mmonaatī Autaahaatīhomīhīnī detī naitīhaawo. Nyamī maipīhaiwa nyamī maarihoaatīhī ahotīhī nyamī maarihomī pīwīha sahī maipīhiyaate nyatīhī mmonaatī gwīnyaawaatī amī Autaahaatīhomī ndīhetī nyahī maipīhiyaane taatī mmonīhohīwaiwa Jīsaasīho komī jītīpata aimī bausanymase. Isī amī nyahī Autaahaatīhomīhīnī detī naitīhaawo amī nyahī maipīhandī owehiyaanī ainahiyīhiyaanīnīsī komī ndīhetī maipīhandapī pīwīha owehiyaane taato. Amī Autaahaatīho waapohō gaahō isīhiya wanī aimī bausanīwī noaipapī popītīhiyaaimatohiyīhiyaamatīyatī nyangi netī baanyusatī popītīnyamasīhī popītīhiyaanīnī noaipīhaayono.

23 Iyataatī amī nyahī siyaatī kaitīhaawo. Nyahī wuwanihura namasaatī Kīraisīhopī gīwunyaahohīpatamatiyaatī kīretī kiyaanīnīhī gīwunyaapī nohoaatītīhaawo. Iyaatī koaisī numasī japīhī namutīhaawo. Iyaatī amī Autaahaatīho ipotihura gaahaiwa nanyinyatī kanyitandī katīhī jatohīwaiwa ko nga kaiwa akīwaiwa kanyisatī nanyamītāiso taatī andītitaatī jatīmī nutīhaawo. Amī sandī nīnī apaapīmaato, nyahī Autaahaatīho nanyamītandī jīhī gwīnyaatī tīmanatī katimbīpa kapā tītīhī ko nyangi nanyamītāiso taatī gīwunyaawaahiyaanīnītīhito.

24 Nyahī Kīraisīhopī gīwunyaahohiyīhiyaanī yawanaanī wonīnī waanīnī amī wo waatapī gwīnyaitīhaawo. Iyaatī wonīnī waanīnī amī Kīraisīhopī gīwunyaahohiyīhiya nyamī naisīhiya woai waatī newaatī andītīwiwaatī maariho nunyaatī amī newa kīmīkiyaanīnī andītitaatī maariho namīndīhaawo. Iyaatī gaahaiwa kawisaatī amī kaīndīhaawo.

25 Iyaatī amī nyahī Autaahaatīhomī isīhiyaanīnī wīndī pohīpiyaatī nyangi nyangi nīnaasonīnī nīnaasaanīnī nyamī anjīpīpīhī yandīhī bimīmītīhaawo. Sandī namawa napaitaatī ahoyandīhaawo. Isīhiya usa saiwi taawī wanī pohīpiyohīmatamatiyaatī wīndī nyahī kamaitīhaawo. Owetane. Autaahaatīhomī isīhiyaanīnī napaitaatī ahoyanaatī newaatī yawanaanīnī andītitaatī amī nyamī naisīhiya wo waatī newaatī andītīwiwītīhaawo. Awaisīho Kīraisīhomī Asisīha isīhiyai netī tipītapa usondandīha noaipaitandīhura aimī detī taatī nasataisī masehonjiso taatī mmonīhaawī sandī nyahī pīhītātī nasisoaari kaimī nutīhaawo.

Nyahī Autaahaatīhomī Mwaahoi Windī Ahosumwaamaitīhaawo

26 Nīnī sangisī sandī apaapīmaasato, kīmandape. Nyahī Kīraisīhopī pīwīha akaaha aimī atisaatī newaatātīhiyaanīnī kiyaanīnī, amī usinjaawaatī yawanaanī gwīnyaawaatī

† 10:20: Maakīhomī utipīho 15:38 handaapīhī mmome.

maaritot̄handa kiyaan̄n̄i kiyaahaawaah̄i am̄i gaarehand̄i nyam̄i maip̄hand̄i nenyamait̄handa ap̄paah̄i owetise.

²⁷ Is̄i am̄i nyah̄i siyaat̄i maip̄haiwa kiyaan̄n̄i tawaat̄i kaim̄i nohaawaah̄i am̄i nyah̄i Autaahaat̄ihom̄i tiworisaan̄is̄i ap̄paah̄i maip̄iyaat̄i aungwohand̄i yait̄ihaawe. Am̄i Awais̄ih̄o p̄w̄iha nyam̄ih̄et̄i net̄i yanyutaat̄i tip̄tapaat̄i nyasondand̄ihuraap̄un̄i am̄i sis̄iha w̄ind̄i namaayotat̄i kaan̄ih̄i awaindah̄i aungwohand̄i noaatat̄i t̄ihatoaat̄is̄iha Autaahaat̄ih̄o kom̄i tiworis̄ai net̄i t̄hoaitand̄i t̄manis̄ihaap̄ih̄i net̄i nyangi nȳhoaitand̄ihuraap̄i gw̄inyaahaawo.

²⁸ Am̄i nyah̄i k̄imand̄i biyaat̄i gw̄inyait̄ihaawo. Autaahaat̄ih̄o maaritim̄b̄ipa w̄in̄ihap̄ipaap̄i Mosesiho nyam̄i asoyai nunjati kaundataase. Am̄i kiyaam̄i wowaat̄i Autaahaat̄ihom̄i w̄in̄ihap̄ipa kapa nemap̄i ko maaritir̄ih̄iret̄i namap̄i maip̄haiwa kiyauh̄i am̄i is̄ihiya wuri yahuris̄angi am̄i mur̄imoais̄angi winjap̄i p̄w̄ihaap̄ih̄i nesaiwi ah̄iwisaw̄i ak̄ite tauh̄i am̄i maip̄haiwa kiyohiȳih̄iyai w̄ind̄i maar̄ih̄o as̄p̄maawiw̄i nehi siȳih̄iyai tiwawaayopo.

²⁹ Autaahaat̄ihom̄i Mwaahoai newaat̄i m̄imaip̄iwit̄ihaaw̄i ap̄ipaah̄i maipe. Am̄i is̄ihiya siyohiȳih̄iyaisaah̄i yaaw̄ihand̄i ap̄ipaah̄i aungwohand̄i Autaahaat̄ih̄o numw̄itaise, kiya K̄rais̄ihoai mmon̄iw̄i nemahoh̄it̄indapo. Iyat̄i am̄i K̄rais̄ihom̄i j̄it̄ip̄at̄i Autaahaat̄ih̄o net̄i kataah̄i kom̄i p̄w̄iha wan̄iha gaaha is̄ihiyai gaah̄iwa kaw̄is̄ati numw̄itand̄i katis̄iha net̄i akaahemat̄i am̄i j̄it̄ip̄at̄i sat̄i kataah̄i nyam̄i maip̄haiwa nemas̄ih̄i am̄i nyah̄i noaip̄at̄i t̄it̄ih̄i Autaahaat̄ih̄o sawahom̄i is̄ihiyaanimatoh̄ip̄at̄i neh̄ihatamataiw̄i mmon̄iw̄i nemawaayow̄i kiyai Autaahaat̄ih̄o yaaw̄ihand̄i ap̄ipaah̄i awaindah̄i numw̄itaise. Aiwi am̄i Autaahaat̄ihom̄i It̄ip̄ih̄o Gaaho Autaahaat̄ihom̄i gaah̄iwa net̄i kanyis̄ati nanyinyat̄i Autaahaat̄ih̄o nyangi kom̄i maar̄ih̄o awaindah̄i nanyam̄ind̄ihandap̄i net̄i nanyis̄ati am̄i and̄it̄inyais̄ihop̄i maip̄haiwa kat̄iw̄i koai maar̄ih̄o yaaw̄ihand̄i nunyawaayowo.

³⁰ Am̄i Autaahaat̄ih̄o utaaso satat̄i saisoais̄i kom̄i kaimumwaan̄i kamwaan̄i yaaw̄ihand̄i ap̄ipaah̄i awaindah̄i numw̄itaise taat̄i nyah̄i mmonaati gw̄inyaahaayo. Am̄i p̄w̄iha wa Autaahaat̄ih̄o sawaho satat̄i katis̄iha nyah̄i aim̄i gw̄inyaawaahiyaane. Iyataat̄i ko p̄w̄iha satis̄ihaap̄ito:

“N̄in̄i n̄iwahon̄in̄i is̄ihiya usa kiyaam̄i amb̄ip̄at̄i maar̄ih̄o yaaw̄ihand̄i maip̄hand̄i kiyoh̄it̄ihandap̄i numw̄itand̄ih̄iyai am̄i kand̄ih̄i numw̄ito. Aind̄i kiya maip̄haiwa kiyoh̄iwaiwaap̄i wihoaan̄ihand̄i kiyai yaawahand̄i numw̄ito,” *W̄in̄ihap̄ipa* 32:35 tat̄i katise tat̄i j̄ip̄at̄ip̄indise. Iyataat̄i am̄i wais̄angi ko satise.

“Nis̄i is̄ihiyai kawitand̄ihapaap̄i n̄in̄i Autaahaat̄ihon̄in̄i n̄iwahon̄in̄i gw̄inyaati tip̄tapaat̄i uson̄it̄i kawito,” *W̄in̄ihap̄ipa* 32:36; *Aun̄ih̄ih̄i* 135:14 tat̄i katise.

³¹ Am̄i siyat̄i Awais̄ih̄o Autaahaat̄ih̄o wat̄ip̄ih̄o kahapaamap̄ipa nahatewa osamat̄i jatis̄ih̄o maip̄haiwa kaiwaiwaap̄i koai apouson̄ih̄i yaaw̄ihand̄i numw̄itand̄i kom̄i ikw̄iraah̄i utaaho woais̄i is̄iwonaah̄i ap̄ipaah̄i awaindah̄i waati yaitaise.

Nyah̄i Nyam̄i K̄rais̄ihop̄i Ḡwunyaahoh̄it̄ihand̄i An̄itisaat̄i Is̄iwat̄it̄ihaawo

³² Is̄i sah̄i j̄ih̄i wuwanihura sangi namas̄ati nasoaipas̄ip̄ipaap̄i gw̄inyaap̄ise. Autaahaat̄ihom̄i nausain̄j̄it̄ihand̄i sangisaap̄ih̄i nasoaipas̄ih̄i am̄i sah̄i sand̄i nausain̄j̄it̄ind̄i nehohururaap̄i baiw̄i gw̄inyaap̄ise. Sura is̄ihiya usa sangi poh̄ir̄isiw̄i am̄i nitan̄iw̄ihaiwa am̄i sam̄i maar̄ih̄o amb̄ip̄at̄i naan̄jis̄is̄ati yaasah̄iwa waat̄i p̄ih̄it̄iw̄i nasanyaw̄i kas̄isauh̄i newaayopo. Sasisauh̄i newaahand̄i kand̄i sah̄i and̄it̄it̄iw̄i bitotawa kaiwa yaasat̄i naan̄j̄iwaiwai tip̄ind̄iw̄imawaayopo.

³³ Iyataat̄i am̄i wiwet̄i is̄ihiya K̄rais̄ihop̄i ḡmaawunyaap̄ih̄iya sangi is̄ihiyaam̄i nd̄ih̄et̄i ot̄ihaat̄i tisap̄i m̄imaip̄isiw̄i sis̄ip̄ih̄is̄atiw̄i kah̄it̄iw̄i noaap̄isamawaayopo. Aiwi am̄i sah̄i wiwet̄i is̄ihiya usa samataiw̄i yaaw̄ihaiwa nep̄i bimohiȳih̄iyai maar̄ih̄o nep̄i and̄it̄iwip̄i kiyaisaw̄i kiya nehoh̄iwaiwa am̄i sangis̄angi maas̄i n̄inaw̄ip̄ih̄i newaayopo.

³⁴ Sah̄i Autaahaat̄ihop̄i ḡwunyaahoh̄iȳih̄iyaatam̄i usaatangi is̄ihiya nasamaasi nuw̄i nasapuhauh̄i am̄i usaat̄i kiyaap̄i maar̄ih̄o as̄ipaiw̄i nuw̄i kiyai uson̄iw̄i iw̄itatamanawaayopo. Am̄i is̄ihiya nap̄iw̄i sam̄ihapa kahapaamap̄ipa sah̄i is̄iwasoh̄ip̄ipa nesi niyauh̄i, sah̄i kiyai nehi nan̄ihaiw̄i maar̄it̄iw̄i winjahauh̄i nasewaayopo. K̄imand̄i sah̄i siyoh̄it̄imand̄i am̄i sah̄i saiwi gw̄inyaawaawe. Nyamapa k̄imba nanyehoh̄ip̄ipai nusat̄ip̄ihaahapa yahapaisahiyaan̄is̄i kapa nyap̄i nga ahinyot̄itaiso t̄iw̄i mmon̄iw̄i gw̄inyaawaawe.

³⁵ Am̄i sand̄ih̄i ak̄it̄is̄i sah̄i K̄rais̄ihop̄i ḡwunyaahoh̄it̄ihand̄i w̄ind̄i namaamap̄i baiw̄i sah̄i kiyaat̄in̄ih̄i kop̄i ḡwunyaawaat̄iwise. Am̄i and̄it̄it̄iw̄i kop̄i ḡwunyaawaawaah̄i

amî apîpaahi gaahaiwa nawîhetahaiwa sahi Kîraisihopî gîwunyaahohiyîhiyaatangi wihoanjîhapa Autaahaathiho nasanyonîhi amî sahi naitaapo, amî Autaahaathiho nahataapa nasamîtandi katimbîpa kapaaro.

³⁶ Amî sahi samî Kîraisihopî gîwunyaahohîtihandî nepî andîtipî kiyaatînihi kopî gîwunyaapî nuwise. Amî sahi saiwi, Autaahaathiho maaritirîhi retî daiwi ko gîwinyaatî maaritimbîpa kaiwi binyaihi, amî Autaahaathiho sangi nasamîtandi jîhi tîmanatî katimbîpa tîtihi kapa nasamîtaise.

³⁷ Amî sahi Kîraisihopî baiwi kiyaatînihi gîwunyaapî nutaatiwe, amî ko napîtandîhuraapî Autaahaathiho pîwiha wapîhi jîpatîpindîsihaathihipî satîso: “Wîndî otîhi maahê. Napîtaano tîsiho yaho taatî napîsi amî ko ketî kîmî kuraanîhi nasatî noaipaitaise.

³⁸ Isî utaaho nîngîsatî tîtihi tîsiho nisapî gînunyaatî bimîtaise. Amî ko yayatî japîhi onîhitataataahi amî nîni kopî wîndî maarîmitîto tatî katise,” *Abakukîho 2:3-4*

³⁹ Iyataatî amî nyahîhi isîhiya usa saiwi Autaahaathiho yaiwi onîhitîwi koai ahosumapî Kîraisihopî kiya gîwunyaahohîtihandî namahohiyîhiyaamatîyaahiyaanîni maahê. Owetise. Nyahîhi nehî nyangi usaane. Nyangi usaanîni Jîsaasihopî gîwunyaahohîtihandaa hi koaisaatî asiyaanimataatî bimîtihaawi Autaahaathiho netî anîtîsa nyaiwatataise.

11

Wapaapî Gwînyaahotîhandamî Tanyaahaapîhaare

¹ Nyahî wapaapî gwînyaahotîhandamî tanyaaha siyate: Nyahî wapa naitîhaawi gwînyaawaatî jatohîpîpa kapai nyamî ndîhaara sangî mmonîhaahandî kandî yahapa taatî nasataisi amî kapa akîti naito taatî mmonaatî gwînyaahaayo. Iyaatî amî kapa akîti ahondaisî amî kapa noaipaitaise taatî mmonîhaayo.

² Gîwunyaahohîtihandî kîmîkandapî nyahî isîhiya jîhuraahiyaapî gwînyapenîhaayo. Kîya Autaahaathiho gîwunyaahauhi kandapî kîyai Autaahaathiho saundatî, “Sahi tîtihiyaate,” undatî kîyai usonataise.

³ Nyahî Autaahaathiho gîwunyaahohîtihandaa hi ko nyangi netî siyatî gînunyaataise. Yamîhapatunî amî yapîpatunî amî kahapaamapîpa nahataapaunî Autaahaathiho komî watîpihandîsa nehî pîwihaara katîhi amî kapa katîrîhi retî noaipatî ahondaise. Isî amî kahapaamapîpa nyamî ndîhetî auta ahotîhi mmonîhohîpîpaamunî amî kahapaamapîpa wapa wîndî auta ahîmotîhi nyahî nyamî ndîhaara monîhohîpîpaamunî mmonatî netî Autaahaathiho kiyatî ahaihi ahondaise.

Aberîho Inokîho Nowaaho Nga Autaahaathiho Gîwunyaapîhiyaare

⁴ Iyataatî jîhi aimehura Aberîho Autaahaathiho pîwiha katisîha biyatî atîwisatî amî Autaahaathiho gîwunyaatî nandapa maahoaipatî kohasîpiho tîtihi Autaahaathiho maarîtimbîpa kapa tîhati koai dîpumanîtandî nesi notaise. Aihî Autaahaathiho ndîhetî Aberîhomî gaarehandî saaho Kenîhomîhapai nusatîpihaatî gaahamwaanî noaipataise. Aihî Autaahaathiho Aberîhoai saundatî, “Kînyî nisî ndîhetî tîtihoje,” undataase. Aihî amî Aberîho aimî napotî owendîhihandî kandî ko Autaahaathihoai biyatî atîwisatî amî gîwunyaasîtihandî nyangi wanîsangî konîhi taatî pîwaanyatataase.

⁵ Inokîho so Autaahaathiho nga gîwunyaatî amî ko isîhiya usaamatîyatî wîndî napotaamaise. Ko Autaahaathihoai netî komî maarîho usaawîwatî wîwisîhi amî Autaahaathiho Inokîhoai autaa hi ambîpatîsatî ahoyatî asohoi numwaasi yamîhapataatîhapî niyataise. Aihî sandapî komî ambîpatî usa wîndî mohopo. Owetise.

⁶ Isî amî utaaho itapaatî wo waatî nehî Autaahaathiho paahiyatî nga gîmaawunyaataataahi amî so saatapî Autaahaathiho apîpaahi wîndî maarîmitîtaise. Owetîtaise. Amî nîni sandî katotîmandî apaapîmaato. Amî wo waatî Autaahaathihoîhîni detî naitandaahi Autaahaathiho metîrîhi retapî akîte tatî kîmauri gwînyaane. Autaahaathiho akîtiho akohosî amî ko yaho bindataise tatî gwînyaane. Iyatî ko isîhiya kopaahaiwi kopî maarîtiwî daahohiyîhiyai kapa wihoanjîhapa nunyahoe tîwi gwînyaapîse.

⁷ Jîhura Autaahaathiho komî ndîhetî isîhiya apîpaahi maipîhaiwa kiyohiyîhiyai nemaitandî gwînyaataise. Iyatî Nowaahoai jîhi tîmanatî kaundîhi amî Nowaaho Autaahaathiho nga gîwunyaahosî komî gîwunyaasîtihandî kandaahi pîwiha koai Autaahaathiho kaundîsiha atîwisataise amî kapa Autaahaathiho kaitandî katimbîpa Nowaaho komî ndîhaara wîndî monataahando. Siyatî Autaahaathihoai atîwisatî kopuho apîpaahi awaisîho kotî komîhusasisatî wîndî nepî nopîsasîniwî owemetîwi nga bimîtaatiwî kiyataise. Iyatî ko Nowaaho Autaahaathiho gîwunyaasîtihandî isîhiya maipîhaiwa kiyohiyîhiyai sahi maipîhiyaate undatî netî nunjataise. Iyatî ko komî gîwunyaasîtihandî

noaipati utaaho titihondaise ishiya nga Autaahaatihopi giwunyaahohiyihiyaami otihatihapo.

Abiraahamihō Autaahaatihopi Watipitati Nga Giwunyaahore

⁸ Abiraahamihō Autaahaatihopi aimi watipitati giwunyaahosi ami Autaahaatihō koai sata kaundataase. “Kinyi kimbibi kinyi anipipihī namasi kaanhi waphapī numwe,” undataase. Saundihi Abiraahamihō Autaahaatihomi piwiha atiwisati komi aunahipati namati dosi waphapī notaise. Ko siyati dosi waphapī Autaahaatihomi piwiheti naimbipihī sapihī yapipati witi ipotihura Autaahaatihō koai nunyonihī kati noaipati titihī komihatimatitandihataahapī notaise. Iyataati sapihī naimbipihī apipaahī ko wīndi monahondaahandi kandi giwumyaasitihanda kaphapī nehi notaise.

⁹⁻¹⁰ Ko Autaahaatihopi giwunyaasitihanda sapihī notī nehi gohaparihō, yapipati waphihī witaahaphomatiyati daayati bindataise. Aihī ami ipotisangi komi mwaaho Isaakihouni ami komi satihō Isaakihomi mwaaho Jekophouni Abiraahamihō kairihiri kireti kaimi bindamaise. Aimi ami kindarisangi Abiraahamihōai piwiha jihī tīmanati Autaahaatihō kaundisihā naasika nepihindari bindamaise. Iyataati ami Abiraahamihō anjaanī nehi gohaparihaiwa anjimatati nupwisasati kahapihī kahaphematī nonasayati daayati bimindimandi apaapimaahē ami kohi aunahipati awaipati apipaahati anjaanī pihitati ahetihati neti bimītandihatapi taati jatataahondaate. Iyataati satī aunahipitī awaipati Autaahaatihō sawaho gwīnyaasirihireti sethatititādo tatī gwīnyaati anjimatipatapo.

¹¹ Ami Saraahaatisangi Autaahaatihopi giwunyaataise. Iyati kaati maaha namwītandihura nusatipati nehi yatitipihāati bimaami nasati aimi aungwaamaatindaise. Iyataahandi kandi kaati Autaahaatihopi giwunyaasihī ami Autaahaatihō kaati maaha namwītandī watipihandī nunyati neti anditīwiwataise. Aihī ami kaati satati nini maaha namwītandī Autaahaatihō aimi jihī tīmanati katindihandisi maaha titihī namwito tatī kopī giwunyaasitihandī kandaahī Autaahaatihō kaati watipihandī numwihī neti andititati watipitati gwisitati maaha wohoi namotaise.

¹² Aihī kaatami warihō Abiraahamihō so apipaahī aimi aungwihondaati ko napwītandihandī aimi detindaise. Ko setahondaahandi kandi ami ko noaipati ishiya apipaahī taahitihandami satihōematataise. Aihī utaaho kīmi ko naasoetapi ishiya apipaahī taahitihandī ambipati owehandī saiwi kaumbwaati ishiya wīndi nga awīmītiwi ami waapihaatami aripati wīndi nga awīmītopatamataiwi wīndi awīmītiwihandī namoyaatiwi noaipawaayopo.

¹³ Iyataati ami kusasi Abiraahamihō ami Isaakihō ami Jekopihō sangi napopi bindawaahura kusasinihī Autaahaatihopi watipitiwi giwunyaapi nuwihusase. Aiwī ami kusasi napowaawisangi giwunyaahohitihandī kandisawī ahoyawī giwunyaapi napowaayopo. Aiwī Autaahaatihō kaundimbipa sangi numwihī sangi mmonīwī nepihyaare. Aiwī kiya kapaapi maaritiwi ami kiyaami maarihomi ndihaara nehi kaanīhapi Autaahaatihō kaundimbipai winjapihiyaare. Aiwī kiya ishiya kaphihī yapipatami satoya maasi bimohiyihai wīndi namitanīwi saundīwi kaundīwīhiyaare. “Nyahi nehi gohaparihyaani samihatihī kimbihī gohi bindihaayo. Nyahi nehi nyangi waphapihyaane ami nyangi usaanini yapipataapihī bindihaayo,” undīwī kaundīwīhiyaare.

¹⁴ Iyataati ami kīmiya katohiyīmiya yapipati nuwī bimohimatapi nyamihatiamaahē gohitata bindihaayo tiwī gwīnyaapihiyaare ndi katotimandi apaapimaahē, kīmandape. Isihya satīwī katohiyīhiya siya yapipati kiyaapihati apipaahati kiyaamihatomonihī nepi kiyaami aunahipati ami anipipihimatonihī bimītaatiwīhatī naitaatiwīhatapi jatimī nowaahiya katawaatopo.

¹⁵ Ami kiya yapipati aunahipati jihura bimambīwī kaphihī namasi nasohipataahapi gwīnyaapi katawaawaahi, ami kiya dopi kiyaamapa nepi isisi kiyaami yapipati aunahipataahapi japhihī naitauhe.

¹⁶ Ami kiyaahī nehi yapipati witi gaahati nga itatamaninīwī maapi yapipataapihī bimohirihireti nusatipihapi nehi kiyaī wamwaanī sanahīwaiwī bimītaatiwīhatapi gwīnyaawaataawaawī katawaatopo. Sandihī ami kiya aunahipati gaahati yamihapataatihī naitaatiwīhatapi gwīnyaawaataawaawe. Iyataati ami sandi kandaahī kiya Autaahaatihopi satīwī nyami Autaahaatihoe tiwī katauhī ami Autaahaatihō kiya satītaatiwī wīndi mamaawise. Ko kiya komi ishiyaimatītaatiwī kiyaapi maaritataise kiya nisihyaaso tato. Siyati ko kiyaapi aunahipati awaipati anurimatati neti titithemasiho.

¹⁷⁻¹⁸ Iyataati ami waara Autaahaatihō Abiraahamihōai ko nehi akitihihi watipitati giwunyaati ami kopaahiyataatihī wapa kawitandī nunjenataise. Iyati ami

Abiraahamho satati Autaahaathiho nngi nanimitandi kandimbipa titihi kapa nanimitaiso tati konihi gwunyaapi notoaatihi ko windi kaitandhandi kandi kaime undati koai Autaahaathiho nunjenataise. Iyataati Abiraahamho wapa kaitandi Autaahaathiho nunjesitindi nehi wapaapimunjje. Ko komi mwaaho nehi naasohihi Isaakihoai sohoai tiwati tihati dipumanati gaarehandi numwitandi Autaahaathiho nunjenataise. Ahihi Abiraahamho Autaahaathihop apipaahi akitihihi watipitati gwunyaahosi ami ko Autaahaathihomi piwiha nemaitandihandapi yayati piwiha kaundati nunjesitihandi atisati kiyataise. Iyataati ami so Isaakiho nehi kimiko naasoetapi neti Autaahaathiho Abiraahamhoaisuni ami komi ishiya ipoti hura komihetapi namwiyaatisaihihiyai gaahaiwa kawitandi jihi tmanati katisihore.

¹⁹ Ami Abiraahamho Autaahaathihoi atiwisati sandi kaindimandi ami ko siyati gwinyaataate: Autaahaathiho ishiya napohiyihiyai nga japihi ahowimati numwaa-hosi ami kimikireti nisi metiho Isaakihoai nani titi tihiti koai numwisanihi ko Isaakihoai japihi nanimitaiso tati gwinyaataati sandi kiyataise. Ami kimiri kireti Abiraahamho Autaahaathihop gwunyaasipatamatiyati siwipati noaipataise. Ko komi mwaaho Isaakihoai sohoai tiwitandi tmetihi Autaahaathiho ikwiri tipindati sandi kinyi Isaakihoai kamaawime undati nemati niwisapusitmandapi Abiraahamhohi siyati gwinyaataise, nisi metiho Isaakiho aimi soho napomasihoai Autaahaathiho sawaho ahowimati numwaati nngi japihi naninyataise, tati komi maarihooatihi gwinyaataise.

Isaakiho Jekopiho Ami Josephiho Autaahaathihop Nga Gwunyaapihiyaare

²⁰ Iyataati ami Isaakiho Autaahaathihop gwinyaati kopaahiyaahosi ko satati Autaahaathiho metiho Jekopihoai apipaahi gaahaiwa kawitaiso tati komi maarihooathihop gwinyaataise. Siyati gwinyaataati Isaakiho komi mwaaho Jekopihoai piwiha gaaha ami apipaahi watipiha kaunda saundataase. "Autaahaathiho gi apipaahi gaahaiwa kahisati nahi mitaise," undati neti nunjataise. Iyataati ami kimikireti komi mwaaho Isohoai saundataase. "Autaahaathiho gi wapa kahisati nahi mitaise," undati watipiha kaundataase.* Iyataati kurisuni ami kurami saisatoya ipoti ipotihiyaisuni ipoti wapa nusoiapati kawimatitandihapaapi Autaahaathiho gwinyaati maaritirihireti mmonati jatetinjati Isaakiho mwaahuri ausaati kaundati neti nunjataise.

²¹ Iyataati Jekopiho Autaahaathihop gwinyaati nehi kopaahaimi nunjati aimi apipaahi aungwihotati napwitandi detitih komi ngirihiri isiwati mwitipisati dairihireti mwindiwitati bindataise. Siyati bindataati komi satohuri Josephihoai mwaahuri Autaahaathiho gaahandi nunyati kawitandihandapi kaundataise. Iyati aimi aungwihondaati andititandihandi owetih komi ngirihiraasini mwindiwitati titihi bitondaati Autaahaathihoi neti mepi autahemwataise.

²² Iyataati ami Josephihoaisangi Autaahaathihop gwinyaasitihandaahi ko taati napotaaheti Isiraherhiya ipotihura Isipihandi namasi nutaatiwihandapi piwiha kandaase. Katati Isiraherhiya Isipihandi namasi nowaahura komi ambipati Ke-naanihandaahapi nesi nutaatiwihandapi piwiha kiyai kaundati winihundataase.

Mosesiho Autaahaathihop Nga Gwunyaahore

²³ Mosesihomi saniyi sapiya Autaahaathihop gwinyaasitihandaahi Mosesihoai sanaati aimi namwih ipoti waati murimopi noaasamaise. Kasanyuri Mosesihoai usonama koai apipaahi gaaho ami nehi koai wamwaanhotih Isipihandi jatisiho awaisiho kinjho Ipiruhiyaami manyinya sanghiya ushiya nahatiyai saniya namwisaihi nehi keti kuraanihi siyihiyai tip owemapise tati winihapipa wapa ahaihihandi kandi kapuri kapaapi yamaimi sandi kiyamaise.

²⁴ Mosesiho aimi gwinyanati awaisihotati ami ko Autaahaathihop gwinyaataise. Ko siyati gwinyaasitihanda kop ishiya satiw Isipihandi jatisiho awaisiho kinj Perohomi maataatami mwaahoe twi katitaatiwihandapi ko windi maarimitise. Ko nehi pohi-piyataise.

²⁵ Ko siyati gwinyaasitimandi apaapi maahae. Ami ishiya nehi sawanaami ambipati maaritati gaawimainjipipa keti masihonjeti owetitandihapa kiyohirihireti ko kaitandi windi maarimitataate. Ko nehi komi ishiya kimikiya Autaahaathihomi ishiya yaawihaiwa kiyai Isipihya nunyauhi nepi bimohipatamatiyati koaisangi kireti kiyaisati maasi yaawihaiwa naitandi gwinyaataate.

²⁶ Ko siyati Kiraishihoi mawihaiwa nunyohiwaiwa nani naitando tati gwinyaati ami Isipihandami gaahapa anaahipipa nawih gorihandi siriwaahandi ami wapa gaahapa kapeti ishiya kiyaaami maarho ahiiyaw nahoesaahohipai daatipati patamatiyati

* **11:20:** Suri Jekopihi Isoya awitipihuri sanaati namohure. Jihhi Isoho napih ipoti Jekopihi nasataise.

mmonataise. Iyati am̄i ko sandi kaind̄imand̄i am̄i koai Autaahaat̄iho ipot̄ihura gaahapa wihoan̄ihapa nunyon̄ih̄i naitand̄ihapaap̄i wat̄ip̄it̄ati kon̄ih̄i gw̄inyaataate.

²⁷ Iyati am̄i Mosesiho wat̄ip̄it̄ati Autaahaat̄ihop̄i gw̄unyaas̄it̄ihanda awais̄iho kin̄i Peroho Mosesihop̄i apow̄it̄and̄ihandap̄i wind̄i yamaayati Isip̄ihand̄i namataise. Namati ko ap̄ipaah̄i wat̄ip̄it̄ati Autaahaat̄ihoi is̄ih̄iya usa mausohoh̄ihoi ko aim̄i taati usonataahomat̄iyati daayataise. Siyati ko daah̄i s̄ireti wat̄ip̄it̄ati bitoti bindataise.

²⁸ Iyataati am̄i Mosesiho Autaahaat̄ihop̄i wat̄ip̄it̄ati gw̄unyaati kimbap̄iho pasopaa-hand̄i namaasataise. Iyati ko gw̄unyaas̄it̄ihanda sip̄isip̄iho tiwati am̄i kom̄i j̄it̄ip̄ati an̄ihaiwaam̄i matawip̄ihaiwet̄i maasomwaan̄i jaap̄ise undati Is̄iraher̄ih̄iyai kaundihīi jaawaayop̄o, am̄i Autaahaat̄ihom̄i enjer̄iho yam̄ihapataat̄ihap̄i ot̄ip̄ip̄atiho Isip̄ih̄iyaam̄i manyinya us̄ih̄iya bwand̄ip̄ih̄iyai tiwamaitand̄i natausaasis̄iho am̄i j̄it̄ip̄ati mmonataati Is̄iraher̄ih̄iyaam̄i manyinya bwand̄ip̄ih̄iyai wind̄i t̄imaawati nehīi nusatipaitando.

Is̄iraher̄ih̄iya Taah̄iȳih̄iya Autaahaat̄ihop̄i Nga Ḡiwunyaawaayop̄o

²⁹ Iyataati am̄i Is̄iraher̄ih̄iya Autaahaat̄ih̄o nyangi nyam̄i tiworisaam̄i ikw̄iraat̄ihap̄i nga tinjaati nanyamaitaiso t̄iw̄i kop̄i gw̄unyaap̄i kandaah̄i Dur̄ih̄ir̄i Amaten̄ih̄ir̄i yap̄ip̄ati awasati ikwah̄ip̄atetamataiw̄i it̄ip̄ap̄i nahaitawaayop̄o. Iyauhi am̄i kiyaam̄i tiworisa Isip̄ih̄iya ipoti Is̄iraher̄ih̄iyai w̄irain̄i nuw̄i Dur̄i Amaten̄ih̄iram̄i ot̄ihap̄it̄ih̄i am̄i dur̄ih̄ir̄i ikwananaatamat̄iyati wihīiwihoan̄i napopiwati ahetir̄ih̄ir̄i jap̄ih̄i nasati bitatati Isip̄ih̄iya kiyais̄in̄ih̄i net̄i nanati nawatisamataise.

³⁰ Iyataati am̄i Is̄iraher̄ih̄iya Autaahaat̄ihop̄i gw̄unyaap̄i kand̄i gw̄unyaahot̄ihanda sat̄iw̄i Autaahaat̄ih̄o k̄imat̄i aunah̄ip̄ati awaip̄ati Jerikomandam̄i matamb̄i mwip̄i bisem̄in̄i net̄i ahoyon̄ih̄i nawatatesi yap̄ip̄ataap̄ih̄i t̄im̄ihaitaiso t̄iw̄i asis̄iha nahatewet̄i sepen̄i kaiwīihaara kapa matamb̄ip̄ai nep̄i otaatemap̄i nes̄iwes̄ip̄i ikwauh̄ir̄i nawaap̄i nep̄i t̄im̄ap̄i kapa matamb̄ipaam̄i ipaahaap̄i manḡirain̄i daiw̄i bitohauh̄i am̄i Jerikohandam̄i matamb̄ipa asis̄iha sepen̄ih̄et̄i ahoinati nawatatati t̄imah̄iya ik̄is̄imwin̄je.

³¹ Iyataati am̄i apopaati waati kaatam̄i amb̄ip̄ati Rehep̄ihaati j̄ihura daih̄iraap̄ihaatimat̄ati dain̄jahaati kaati Autaahaat̄ihop̄i gw̄unyaas̄it̄ihanda am̄i kaati is̄ih̄iya maip̄ih̄iya Autaahaat̄ihop̄i pohip̄aiw̄i am̄i koai at̄ihomaawisoh̄iȳih̄iyaisati maas̄i wind̄i namwaap̄wise. Am̄i sand̄i kaati wind̄i namwaap̄wind̄imand̄i am̄i is̄ih̄iya aunah̄ipa Jerikohand̄i napitetahate t̄iw̄i jaw̄i mmon̄iw̄i us̄it̄itaat̄iw̄i Josuwaaho natausaasisaw̄ih̄iyai kaatam̄i an̄jaan̄i napaisaat̄i numwaati iw̄itatamas̄it̄ihandaah̄e.

³² Iyataati am̄i is̄ih̄iya Autaahaat̄ihop̄i gw̄unyaap̄i nehīi kopaah̄iyoh̄iȳih̄iya yahand̄i ap̄ipaah̄i taah̄it̄ihande. Is̄i am̄i n̄in̄i natind̄i nahatiyaap̄i kasat̄im̄i naisan̄ih̄i am̄i not̄i ap̄ipaah̄i utaarīitamaitaise. Is̄i am̄i n̄in̄i usa nehīi us̄iȳih̄iyaap̄i nyam̄i asoya asisa ahiye nd̄i tar̄iwaand̄i siyaare nd̄i kasat̄itaano. Kiyaam̄i amb̄ip̄ati k̄imiyaare: Gidiyon̄ih̄o Baraak̄ih̄o Sam̄ison̄ih̄o Jep̄itaaho siyaare. Aih̄i am̄i Daawit̄ih̄o Samwer̄ih̄oe. Aih̄i am̄i is̄ih̄iya usa j̄ihura Autaahaat̄ih̄o p̄iw̄iha kaundihīi at̄iw̄i nep̄i Autaahaat̄ihop̄i awusaap̄i am̄i is̄ih̄iyai ausaap̄i kop̄i kawund̄iw̄i kaundoh̄iȳih̄iya p̄iropet̄ih̄iyaare.

³³ Iyataati is̄imiya k̄imiya nahatiya amb̄ih̄itoh̄iȳim̄iyaun̄i am̄i is̄ih̄iya usa amb̄ih̄imaatoh̄iȳih̄iyaun̄i nasisoarīi Autaahaat̄ihop̄i gw̄unyaap̄i nehīi kopaah̄aiw̄ih̄iyaare. Saiw̄i kiya wat̄ip̄it̄iw̄i gw̄unyaap̄ih̄iyaas̄i wiwa sawanaam̄i wat̄ip̄ihand̄i and̄it̄itot̄ihanda wind̄i kamaitaahetahaiwa am̄i nehīi Autaahaat̄ih̄o net̄i kiyai and̄it̄iwis̄ih̄i kiya kaiwa nga nan̄ihaiw̄i kiyawaayop̄o. Aiw̄i kiyaam̄i usa is̄ih̄iya ap̄ipaah̄i wat̄ip̄ih̄iya kin̄ih̄iya yap̄ihaiwa wiwa jatoh̄iȳih̄iyaisawun̄i am̄i kiyaam̄i tunn̄iw̄i yahw̄in̄iw̄i pw̄is̄ip̄i yaipa kiyoh̄iȳih̄iyaisaw̄i tunn̄iw̄i yahw̄in̄iw̄i am̄i kiyaahemat̄iw̄i tip̄i yahw̄iw̄i ip̄ihatiw̄i owemawaayop̄o. Aiw̄i is̄ih̄iya am̄i yap̄ip̄ati wiwaaraah̄iya Autaahaat̄ih̄oi maat̄imaat̄iwisoh̄iȳih̄iyai kiyaam̄i maat̄imaat̄irap̄i t̄it̄ih̄i gaahati kaiw̄i am̄i wihoan̄ih̄and̄i yaaw̄ihand̄i nunyaw̄i am̄i Autaahaat̄ih̄o kiyai wapa numw̄itand̄i j̄ih̄i p̄iw̄iha katimb̄ipa kapa t̄it̄ih̄i kiya newaayop̄o. Aiw̄i am̄i kiyaam̄i usa suh̄ir̄i awair̄ih̄ir̄i ain̄j̄ih̄ir̄ih̄ir̄i t̄imwip̄ih̄iram̄i maahomwaan̄i nep̄i n̄iwisapuhauh̄i am̄i k̄ir̄i kiyai wind̄i ikoti namain̄je.[†]

³⁴ Am̄i kiyaam̄i usa Autaahaat̄ihop̄i gw̄unyaahot̄ihanda sis̄iha awaiwaiwa t̄ihw̄it̄ih̄ir̄i nait̄ipurisati t̄ih̄ih̄ihaiw̄i nep̄i nisapuhauh̄i am̄i kiyai wind̄i t̄ihamaamase. Aiw̄i am̄i kiyaam̄i usa namatanaati bainat̄ih̄ira is̄ih̄iya wind̄i t̄imaawop̄o am̄i kiya naw̄isawit̄iw̄i yan̄ih̄im̄ihauho. Am̄i kiyaam̄i usa aim̄i napaind̄it̄ima kaasarīhat̄imaimat̄iwaw̄ih̄iya kiya am̄i j̄ihaati noaip̄ap̄i wat̄ip̄ih̄iyaimatawaayop̄o. Aiw̄i am̄i kiyaam̄i usa tunawaahura kiya noaip̄ap̄i ap̄ipaah̄i wat̄ip̄ih̄iya t̄imwip̄ih̄iyaimatawaayop̄o. Aiw̄i tiworisaisaw̄i tunn̄iw̄i yahw̄inoh̄iȳih̄iya taah̄iȳih̄iya yap̄ip̄ati w̄itaahap̄ih̄iya kiyai tiw̄itaat̄iw̄i nasoh̄iȳih̄iyai tahamanauh̄i yan̄ih̄imawaayop̄o.

[†] 11:33: S̄ir̄i suh̄ir̄i ain̄j̄ih̄ir̄ih̄ir̄i Raiyon̄ih̄andap̄ito.

³⁵ As'hiya usa kiyaam'hiya aim' napom'hauh'hiyai Autaahaat'ho ahowimas'hi kiya jap'hi nepap' asiyaimatauh' am' kiya' as'hiya jap'hi numwaawaayopo. Am' usais' kiyaam' tiworisa napupw' kiyaam' ambipat' tip' nop'sasiw' ap'paah' waat' yaaw'haiwa nunyauh' kiya napw'it'hat' kat' namwaapopo. Aiwi kiya Autaahaat'hop' g'wunyaahoh'it'hand' wind' namaamahopo. Am' kiya napop' m'haat' yam'hapataat'hi naiw' Autaahaat'hoaisaw' nga baiw' kiyaan'hi bim'taat'iw' maarit'iw' gw'inyaawaawo.

³⁶ Am' usai kiyaam' tiworisa sisipund'iw' m'maip'iw'iw' maahoaipur'pw' maw'haiwa nunyaw' nep' yupawaayopo. Am' usais' ak'it'n'hi nep' daah' ap'paah' m'maip'iw'iw' wir'hir' wat'p'hir' sen'hand'a nep' wisasaw' wirap' nimaap' am' nep' is'hiya naput'p'p'hi napuwawaayopo.

³⁷ Am' usais' naw'haara tip' tip' niyauh' napop' am' usai ot'hap'hap' sohanda namandipap' tip' am' usai namatanaat' bainat'hi'ra timawaayopo. Am' usa neh'haat' yap'pata nuw' nap'waiw' sip'sip'hand' am' memet'hi'ram' it'itat' nupw' ahoaap' gw'n'iw' niyop' namaasataawaayopo. Aiwi am' usa gaahapa apot'hi'ri yut'hi'ri niyop' namaasat'it'at'iw'hapa owetat' am' nandaat'iw'hapa nauset'it'hiya daiw' bindawaayopo. Iyauh' kiya' kiyaam' tiworisa mand'it'p'iw'iw' m'maip'iw'iw' am' kiyaan'hi tip' mupw' yaaw'haiwa nunyam' niyauh' kiya naan'j'haiwa k'haiwa k'haiwa waat' newaayopo.

³⁸ Is'hiya yap'patab'hiya ap'paah' daah' maip'it'wimawaaw' am' kiya wind' nga is'hiya Autaahaat'hop' g'wunyaahoh'iy'hiyai neh' winjasaih' kiyaam'hat'hi bim'taat'iw'hand' owendaise. Sand' setih' usa neh'haat' ipat' ir'w'it'ho am' an'aan'j' owehap'hi nuw' nap'waiw' k'hap'hi k'hap'hi'map' am' sis'ho s'hoaar'hi'ret' daiw' bindawaayopo. Kiya an'j'p'p'hi an'aan'j' owehiya k'hap'hi'map' k'hap'hi'map' daiw' nawipat' yamwaas'haara am' akos'ha waapaipata nanop' bindawaayopo.

³⁹ Iyataat' is'miya nahatiya n'n' p'w'ha kat'm' nasohiy'miya Autaahaat'hop' wat'p'it'iw' g'wunyaap'hiyaare. Iyauh' am' Autaahaat'ho kiya' saundat', "Sah' nisap' g'nunyaahoh'it'hand' nis' nd'ihet' ap'paah' gaatat' t'it'indaise," undahiyaare. Iyataa-hand' kand' am' Autaahaat'ho kiya' wapa nunyat' kawitand' j'hi p'w'ha t'manat' katimb'pa wind' namumwise.

⁴⁰ Am' sand' apaap'maahe, ko aim' j'hi mmonat' net' ap'paah' gaahapa nyap' nyamanat' nyaiwatataate. Iyataat' kiyaun' am' nyahun' maas'tisaih'huraah'hi ko kapa gaahapa kanyison'hi, kiyaun' am' nyahun' noaipawaat' ap'paah' t'it'hi gaatat' am' ko nyangi net' gaanyamat' gaahyaanen'nyamaitando.

12

Nyah' Nyam' Nd'ha Jisaasihom'het' Ah'iyat' Kop' G'wunyait'haawo

¹ Is' am' n'n' k'maiwa nahatewa is'miya k'miya taahiy'miyaap' katohiy'miya nyangi nep' tiwipat' awaipat' mwip'hatamataiw' nanyapop'hi'w' nyangi nep' nanyesiwesiw'mawaayopo. Is' am' nyah' kahapaamap'pa nahataapa am' Autaahaat'ho wapa ip'paat'hamatiyaat' naupwanaat' tusatipat'it'haaw' nanyam'hainj'p'paat'hap' net' nanyisapuwat' naan'j'nyisat' net' nyapatimb'pa namait'haawo. Am' maip'hand' nyam'het' nanyam'hatat' wirat' nyaiwatat' daah' nyapatisat' nyaiwatimb'pai namait'haawo. Iyaat' nyah' and'it'it'at' wat'p'it'at' bitot'haaw' metaah' nih'taat' naupwanaat' tusatipananat' Autaahaat'ho nyah' wapa kait'haaw' nanyamimb'pa kait'haawo.

² Siyaat' taawa naupwan'haaw' nyah' bapiyaat' nyam' nd'ha Jisaasihom'het' mw'it'pisaat' ah'iyat' nasisoaar' neh' kopaah'hi g'wunyait'haawo. Am' Autaahaat'ho neh' Jisaasiho naasoh' sawahoaisaah'hi nam'hanat' ah'wih'hos' Autaahaat'hop' g'wunyait'haah'ret' ko namasat' nyam' j'hoematat' g'wunyaas'it'hi'ret' k'm'rete tat' net' nyangi nanyis'tando. Iyataat' am' Jisaasiho sawaho nyah' kop' g'wunyaahoh'it'hand' net' and'it'nyaiwat' wat'p'nyamat' am' gaanyamas'ho. Iyataat' Jisaasiho ipot' yam'hapataat'hi ko ap'paah' maarit'and'hand' Autaahaat'ho koai numw'itand' net' ah'wind'hand' jat' mmonataat' namat' koai is'hiya ip' t'it'hi ataw'hatet' ner'hi'ra tip'mandaap' sohoai tiwawaaw' maw'hand' numw'it'at'iw'handap' ko wind' yamaayat' net' aw'it'mataise. Iyataat' am' ko saind'hand'ah' wani yam'hapataat'hi ambipat' awaipat' net' Autaahaat'hoaisat' maas' ikw'ir' gaat'hi'raihoan' kahapaamap'pa nahataapaisun' am' is'hiya nahatiyaisun' gaamat' jatataise.

Autaahaat'ho Nyangi T'it'henyamaitand' Nyam' Ambipat' Maar'ho Yaas'hap'a Nanyinyataise

³ Sah' Jisaasihop' gw'inyaap'ise. Am' is'hiya apowih' Jisaasihoai ap'paah' yaaw'haiwa nunyaw' am' ap'paah' maip'haiwa kawisauh'hand' kand' ko kaiwaap' wind' yayati

namaamati nehi konihi bitondaise. Isi ami sahi pohipimaiwi sahi naupwanotihandi wɪndi namaamihapise.

⁴ Ami sahi maipihandi tipɪnditaatiwi yahoyapaatotihanda samɪ usaatangi tisapɪ samɪ jɪtipati wɪndi nepɪ namaasuhaahopo.

⁵ Iyataati amɪ wapa sahi nanipimatɪwi kapaapɪ wonjɪ gɪmunyaahohɪpɪpaapɪ gwɪnyaitaatiwi japɪhi kasatɪtandiyo. Satatɪ sahi nisi manyinyaate satatɪ andɪtsaiwatɪ Autaahaatiho katisiha sahi wɪndi gwɪmunyaahopo. Tɪtiho? Pɪwiha saapɪto:

“Nisi metihonjanye, gi Awaisiho tɪtihehɪmaitandi wapa kinyɪ maariho ambɪpati yaasihapa nahinyonaahɪ kɪnyɪ kapaapɪ nehɪhande tɪpɪ wɪndi gɪmunyaape.

Aimbɪ ko tɪtihehɪmahonɪhi kandapɪ yaimbɪ namaamape amɪ kɪnyɪ andɪtɪpɪ tɪtihi gaahɪretɪ kaimbɪ daimbɪ bitoaitaapɪhandapiso.

⁶ Awaisiho isihya ko maariho numwisawɪhiyai napepaapɪ tɪmahiyauhɪhura tɪtihemwahore.

Iyatɪ amɪ isihya nahatiya komɪ metihonjamatiyati numwaasawɪhiyai wapa yaawɪhapa nunyahore,”

Ga Bimisiho 3:11-12; Jobiho 5:17

tati katisihaapɪto.

⁷ Amɪ sɪkaiwetapɪ Autaahaatiho sangi tɪtihesamaitandi amɪ yaasihaiwa sahi wɪndi maarɪmitɪwɪhaiwa usinjaatɪ sangi ko nasanyataisɪ nepɪse amɪ mambɪhiya sapiya kiyaamɪ manyinyai kawisohɪrɪhɪretɪ kasisataiso. Autaahaatiho sahi akɪtɪnɪhi komɪ manyinyaatɪtihi saiwa sangi kasisataise. Amɪ manyinya nahatiyaisaahɪ kiyaamɪ sapiya tɪtihepumwawaayopo.

⁸ Amɪ Autaahaatiho hi komɪ manyinya nahatiyai tɪtihemwahore. Isi amɪ ko sangi wɪndi tɪtiheamasamahonaahɪ, amɪ sahi Akɪtɪnɪhi Autaahaatihomɪ manyinyaatɪmaahɪ. Owetise.

⁹ Amɪ sahi kɪmandapɪ gwɪnyaapɪse. Nyamɪ apiya yapɪpatambɪhiya nyahɪ sangɪhiyaanɪtonɪhura wapa kanyiwi tɪtihepɪnyamɪhauhi amɪ nyahɪ kiyai biyaatɪ usonaatɪ newaatɪ autaahɪ iwiwatɪhaayo. Isi amɪ nyamɪ itipɪhomɪ Sapiho yamɪhapataatɪhapiho nyangi kiyatɪ ahɪnyisatɪ amɪ maarɪtihaawɪho itipɪho dɪtihiɪɪ nanyamisɪho nyangi wiwa yaasihaiwa nanyinyatɪ tɪtihenyamahonaahɪ amɪ gaaso taatɪ nyahɪ naitɪhaawo. Iyaatɪ koai biyaatɪ usonaatɪ autaahɪ newa isɪwatɪtihaawo amɪ nyahɪ koaisaatɪ maasɪ jinjapɪhi bimitɪhaahandapɪ saiwa ko kanyisataiso.

¹⁰ Nyamɪ apiya yapɪpatambɪhiya nehi masihonjapɪ kiya nyapɪ satɪwi siretɪ sandɪ nyamɪ manyinyaapɪ gaaso tiwɪ mmonɪwɪ maaritohɪrɪhɪretɪ tɪtihepɪnyamawaayopo. Amɪ Autaahaatiho hi nyangi nyatatamanɪtandi yaasihandi nanyinyatɪ tɪtihenyamataise, amɪ nyahɪ ko sawahomatiyaatɪ noaipawaatɪ amɪ isihyai kometirɪhɪretapɪ newa nunjɪtihaawo.

¹¹ Amɪ ko nyangi yaasihandi nanyinyatɪ taateti tɪtihenyamasururaahɪ amɪ nyahɪ kandapɪ wɪndi maarɪmito, amɪ nehi nyangi yaasihɪ nehɪtihaayo. Amɪ ipotɪ nyahɪ kandetapɪ mmonaatɪ newaatosaahura nyamɪ maariho napaisaatɪndaise, amɪ nyahɪ namasaatɪ tɪtihiɪretɪ daaya bindɪhaawo.

Nyahɪ Andɪtitaatɪ Watɪpɪtaatɪ Bitoaitihaawo

¹² Isi amɪ saiwa kaiwaapɪ sahi samɪ ikwɪrɪ tisamahiyatɪ wɪrandirɪhɪrɪ nepɪ tɪtihipise. Aiwɪ amɪ samɪ atotɪpatɪ auhɪrɪ tisamahiyatɪ itisaitirɪhɪrɪ nepɪ tɪtihipise.

¹³ Aiwɪ daihɪra tɪtihemapise amɪ sahi daihɪra tɪtihi itipapɪ daimɪ nutaatɪwo. Sahɪ saisaihi isihya usa kiyaamɪ atotɪpatɪ ikwauhɪrɪ turɪmɪhaisawɪhiya amɪ tɪtihitɪwi gaawɪmatɪtando. Sahɪ saiwi isihya kiyaamɪ Kɪraisihopɪ gɪwunyaahohɪtɪhandɪ noaipatɪ sangɪ watɪpɪtisawɪhiyai nunjawɪ nepɪ andɪtiwipise.

¹⁴ Sahɪ nahatiyaatɪ isihya usaisawɪ samɪ maariho amɪ omaanjɪtɪtihi yatɪhi napaasaatɪtonɪhi bimaawise. Aiwɪ sɪkaiwi bimɪtaatiwɪhɪretɪ baiwɪ dɪpɪwaatiwɪ mmonɪwɪ nepɪ amɪ sahi nehi Autaahaatiho sawahomɪhiyaatɪtiwɪ amɪ nehi kopaahaitaatiwɪ netɪ yandɪhisɪhiyaatisɪ komɪhatɪ nepɪ kɪretɪ daiwɪ bitopɪ maipihandi samɪhetɪ apɪpaahɪ owehiyaatɪ tɪtihiyaatɪ bimaawise. Amɪ isihya wɪndi Autaahaatihomɪtirɪhɪretɪ daiwɪ bɪmitohohiyɪhiya Awaisihoai kiya wɪndi mausondaapo.

¹⁵ Amɪ sahi baiwɪ jatɪnɪwɪhiyaatɪ bitosawise amɪ wiwa Autaahaatiho sahi wapa gaahapa kamaiwɪ nehɪhandɪ gaahandi kasisatɪ komɪ maariho asɪpɪsisatɪ japɪhi nasamaasɪtihandɪ namapɪ amɪ japɪhi nasamaasɪhoai wiwa sahi namaitaawo. Aiwɪ amɪ sahi wiwa ipatɪ yandɪpɪho maipɪho ikonatɪ nurɪtiɪmanaho nikosɪpatamataiwɪ sahi usaatɪ maipɪhaiwa kiyawaawɪ kaiwaara Kɪraisihomɪ isihyai nepɪ turɪmaamanɪwɪ amɪ kiyaamɪ daiwɪ bimotɪhandɪ nepɪ nusopɪsasɪtaawo. Utaaho amɪ itapaatɪ saiwihiya isihya nga bimohiyɪhiyai nepɪ numaamanɪwɪ nusopɪsasɪtaapo.

¹⁶ Ami sahi baiwi jatiw+hiyaato ami wiwa sami usaati (namaatiw+hiyaati ami namaamatiw+hiya) usihiya ami asihiya sami siwoya ami siwaasisametahiyaaisawi ambipati timaamaipi ainjotahiwa kaitaawo. Aiwi ami sahi Isohomataiwi kiyawaawi Autaahaat+hom gaahandi sahi windi namaitaawo, ami nehi nandapaapi jaumwas+hi komi gwis+haapaahi gwinyaati ko Isohoai sapiho mwaaho bwandip+hoai Autaahaat+hom gaahandi nahandi numwitand+handi Jekopihoai nandapaapi nehi naasaara ami nandapa nehi naasuraapihapaapi nunyataati kandi kandin+hi namasipatamataiwo. Ami sahi siyawaawaahi Autaahaat+hom gaahandi windi namaitaapo.

¹⁷ Sahi mmon+w+hiyaate. Siyati aimi nunyatosati ipoti noti sapihoai gaahandi nanyinye undi+handi kandi sapiho koai owe undiho. Ko sapihom gaahandi naitandi apipaahi maaritati and+itati napamataahandi kandi ami ko j+hi kaindi+handi windi nga nemaamase ami ko goti maipiyataahandi kando.

Nyahi Jerusaremi+handi Yami+hapataati+hi Ahetindi+handi Aimi Noaip+haayo

¹⁸ Sahi sis+ho wo Sainaihomatiyaho, nga mmon+w+hi ami isi+wi, koaas+ni sis+ha t+hati ami apipaahi maipiyati asi+hatati, wipati wipi+wati it+namb+tinati asoaatati ami kinapaahoin+hoas+ni napi+w+hi noaipawaamaayopo.

¹⁹ Saiwi sahi ot+pi+ho kapapar+hi+ni gaatin+hi Israhher+hiya atiwi ami pi+w+ha nehi kai wa kiyai pi+waundi+hi atisawaaw+hi ami ka nyahi windi on+hi ot+hi ka at+homitaano tohi+pi+hi sahi napi+w+hi noaipawaamaayopo. Owetise.

²⁰ Ami kiya pi+w+ha nehi kai wa wat+pitati kaundisi+ha windi nga minjapepi+hi+taahet+ha kaundiho. Iyati ami pi+w+ha ka apipaahi wat+pi+ha satati:

“Utaat+handisangi ami suh+maasapi+ho wapaisangi k+mb+hi sis+hom+hin+ deti napimb+pa kapaisin+hi naw+haara yahwi timapi+se,” *Japi+hi Numwaas+ho 19:16-25*

²¹ Ami Israhher+hiya saiwi apipaahi maipaiwi itipi yayauhi ami Mosesihoaisangi sandaase:

“N+ni apipaahi aungwohandi yapipaisati ititi maipaindi yayataayo,” ndaase.

²² Ami sahi+hi siyahapi+hi naiwi noaipawaamaayopo. Owetise. Sahi naiwi noaipahoh+pi+mb+hi nehi kapi+hi wapi+hi wipetahapi+he. Sapi+hi Autaahaat+hom sis+ho Saiyon+hoas+ni (Jaiyan+hoas+ni), sahi windi namusan+wi ami miw+toas+ni aimi naiwi noaipawaayopo. Aiwi ami Autaahaat+ho jinjap+hi bimisi+hom aunah+pati awaipati taun+handi sahi naiwi noaipawaayopo. Sati aunah+pi awaipiti taun+handi Jerusaremi+handi, enjer+hiya apipaahi asakiyati maaritati ahoyanati tisisoanati taah+ti+handami aunah+pati yam+hapataati+hi ahetipata sahi aimi naiwi noaipapi nandawaayopo.*

²³ Iyataati ami isi+hiya Autaahaat+hom manyinya j+hi bwandip+hiyaamataiwi noaipapi ahoyan+hohiy+hiyaam+hat+hi ami yam+hapataati+hi kiyaami amb+pati Autaahaat+hoaisaw+hi maasi bim+taatiw+hiyaami amb+patisaw+hi nam+hap+hi j+pati+piwisohiy+hiya ahoyanoh+pi+hi kiyaami ot+haati sahi naiwi noaipawaayopo. Aiwi ami Autaahaat+ho isi+hiya nahatiyaami ot+pi+pati kiyoh+waiwa taati tip+taapati usosi+hoap+hi kom+hin+hi sahi aimi naiwi noaipawaayopo. Aiwi ami isi+hiya j+hiya Autaahaat+hop+hi giwunyaapi bimamb+wi napwauhi ami Autaahaat+ho kiyaami maar+hoai neti apipaahi t+ti+hi gaahiyemati numwaas+hi aimi naiwi yam+hapataati+hi bimohiy+hiyaapi+hi sahi naiwi noaipawaayopo.

²⁴ Iyataati ami sahi aimi naiwi Jisaasihoapi+hi noaipawaayopo. Jisaasiho so ot+hap+hi+hoematati bitondaati Autaahaat+houm+hi ami isi+hiyaun+hi naisi+hiyaimati+taatiw+hi Autaahaat+hoaisati pi+w+ha wani+ha ko neti wisasis+ho. Iyataati k+mi+ko Jisaasimo komi j+tipati nyapi nuhaas+pati Autaahaat+hom ndi+het+hi ami komi ndi+maahomwaan+mas+pi+pi+hi nesiyati ahai+hi ahondaise. Aih+hi ko nyangi neti komi ndi+het+hi apipaahi gaahiyaan+ni saasanotahiyaaneniyamataise. Iyataati ami sandi apipaahi kandi w+nde. K+mandi Aber+hom j+tipatisati windi namoapase Ken+ho komi saing+ho Aber+hoai tiwisuro. Owetise.

Nyahi Biyaati Jati+naati Bitoit+haawo Ami Wiwa Autaahaat+hom Pi+w+ha Newaumwaan+pano

²⁵ Isi ami sahi baiwi gwinyaapi jatiw+hi bitosawise, ami wani+mura Autaahaat+ho komi pi+w+ha wani+ha Jisaasihoetapi wisasati nasamih+hi kaati+hi bimohur+mura komi pi+w+ha taati sangi kasatis+ha sahi sami atih+hi mw+tipisaw+hi baiwi atitaatiwo. Sandi n+ni sangi sasati+hi komi pi+w+ha mw+tipisaw+hi atiwi komi as+mwaati+ti+hi pinuwise

* **12:22:** Sandi sahi K+raisihopi giwunyaahot+handi sami maar+ho oman+ti+hi nasoipati ami kasimatataise. Isi ami sandi+hi ipothura nga auta noaipahon+hi mmondo.

satotimandi apaapimaasato. Jihura maapi yapimbataapihi Sisiho Sainaihomihini Isiraherihiya jihiyai Autaahaathiho piwaha kaundati am̄i nunyataise. Siyati kiyai kom̄i piwaha kaundati numwihand̄i kandi kiya kiyaam̄i atih̄iri mw̄it̄ipisaw̄i ahiyaw̄i wind̄i atihomaawiw̄i nepumwawaayopo. Saiw̄i isih̄iya jihiya kom̄i piwaha nepumahohiȳihiyai Autaahaathiho nehi wind̄i maawinjase. Owetise. Kiyai yaaw̄ihand̄i numwise. Isi am̄i sahi kom̄i piwaha waniha Jiisaasihoetapi nasamisihaathi bimohiȳihiyaatangi wani yam̄ihapataat̄ihapi taati kasatisiha baiw̄i atihomaawiw̄i nepumwawaawaahi am̄i sangisangi Autaahaathiho nehi wind̄i nesosati maasinjaitaise.

²⁶ Iyataati sura Isiraherihiya Sisiho Sainaihoaini bitohauhi Autaahaathiho kiyai win̄ihap̄ipa nunyati piwaundisura kom̄i piwaha yapipatisuni iw̄iw̄ir̄iho kahapaamap̄ipa kapihi sis̄ihoaas̄ini ahetimb̄ipai neti pimbapoyati ahoaihi am̄i kapa not̄i nasayati ahoainje nehi kom̄i piwahaaraaho. Jihura saimatat̄ihand̄i am̄i wani kimura nyahi Autaahaathiho piwaha waniha watip̄it̄ati w̄isasati nanyamis̄ihaam̄i ot̄it̄ih̄i bimohur̄imura kom̄i piwaha wap̄ih̄i jip̄at̄ipindisihaat̄ihap̄i Autaahaathiho jih̄i t̄imanati piwaha wa satati katise.

“Ipotihura jihaati nin̄i yapipatisuni am̄i yam̄ihapatisuni neti ip̄ip̄at̄ip̄ati ip̄ip̄at̄ip̄in̄jip̄atamataind̄i ap̄ipaahi aungwohand̄i pimbapwaind̄i ahoaito,” *Akaiho* 2:6

tati piwaha wap̄ih̄i ut̄ip̄ihoaatihi jip̄at̄ipindisihaat̄ihap̄i Autaahaathiho katise.

²⁷ Iyataati am̄i Autaahaathiho piwaha satati, jihaati nin̄i yapipatuni yam̄ihapatuni ap̄ipaahi waati aungwohand̄i neti ahoaind̄i ip̄ip̄at̄ipaito tind̄imand̄i nyangi siyati neti nanyisataise. Autaahaathiho ipotihura kahapaamap̄ipa nahataapa sawaho kiyati ahaimb̄ipa neti ap̄ipaahi waati aungwohand̄i ahoyati pimbapoyati ip̄ip̄at̄ipaitaise. Ko siyati neti ahoyati ip̄ip̄at̄ipiyoni am̄i kahapaamap̄ipa wapa kapaanihi ahoainati daahi nop̄is̄as̄in̄ihon̄ih̄i am̄i wapa daahi ahominati kapaanihi watip̄it̄ati ahot̄itand̄ihapaahihi kiyati ahot̄itando.

²⁸ Iyataati am̄i saiwa nahatewa nin̄i sangi kasatoh̄imaiwa ak̄ite. Saiwa siyati ak̄it̄in̄ih̄i noaipas̄ih̄i nyahi siyaati mmon̄ihaayo: Autaahaathiho neti kom̄i isih̄iya koaisaw̄i maasi yam̄ihapataat̄ih̄i kahapaamap̄ipa nahataapa jat̄itaat̄iw̄ih̄iyaam̄ihat̄ih̄i aim̄i neti kiyaisati maasi ah̄inyisataise. Ah̄inyisat̄is̄i sand̄i ko nyangi siyati ah̄inyimb̄ip̄ihap̄i nyangi utaaho wo nga neti wind̄i nanyisapuwaati ahomaanyitaise, kapa nyangi nanyoap̄ati kanyimat̄itand̄ihandapo. Isi nyahi maaritaati am̄i Autaahaathom̄i ot̄ip̄ip̄ati t̄it̄ih̄ret̄i kawis̄ihaayo. Iyaati nyahi biyaati usonaati am̄i wapa kom̄i nyap̄i maar̄im̄it̄itand̄ihapa ap̄ipaahi wind̄i kamait̄ihaawo.

²⁹ Am̄i nyah̄i ko nyap̄i wapa maar̄im̄it̄ihapa kamait̄ihaawo toh̄it̄imand̄i apaap̄imaato. Am̄i Autaahaathiho sis̄iha watip̄iha ka t̄ih̄im̄i nair̄ih̄iret̄ihapa neti t̄ihati owemas̄ip̄atamat̄iyahot̄ih̄ito.

13

K̄raisihop̄i Giwunyaahohiȳihiyaati Ususaati Wih̄iwihooan̄i Maar̄iho Nam̄in̄iwise

¹ Sah̄i K̄raisihop̄i giwunyaahohiȳihiyaati sam̄i nais̄ih̄iyaisaw̄i ususaati wih̄iwihooan̄i maar̄iho nam̄in̄iwise.

² Saiw̄i am̄i isih̄iya usa sahi wind̄i mausow̄ih̄iya wap̄ihap̄ih̄iya sam̄ihat̄ih̄i daiw̄i jason̄iw̄i nasahosisaihihi yam̄i maar̄iho gaahoaisaw̄i kiyai gerund̄iw̄i numwaap̄i t̄ih̄i gwaas̄iw̄iw̄i yainjaraawiw̄ise. Nin̄i sangi sand̄i apaap̄imaasato, am̄i jih̄i aimehura nyam̄i isih̄iya usa Autaahaathom̄i enjer̄ih̄iyai keti piwaund̄iw̄i numwaawaayopo. Am̄i kiya kiyaap̄i Autaahaathom̄i enjer̄ih̄iya ot̄ip̄ip̄at̄ih̄iyaare t̄iw̄i mon̄iw̄i gīmaawunyain̄ihand̄i kiyai numwaap̄i t̄ih̄i gwaas̄iw̄isopo.

³ Iyataati sahi K̄raisihop̄i giwunyaahohiȳihiyaatam̄i nais̄ih̄iya usai isih̄iya nesisuw̄i napw̄itoh̄ip̄ip̄ih̄i napusaihi napw̄it̄iw̄i bimohiȳihiyaap̄i sahi sawanaatangisangi kiyai-saw̄i maasi napw̄itawaahiyaatamataiw̄i giwunyaap̄ise. Aiwi am̄i isih̄iya K̄raisihop̄i gīmaawunyaahohiȳih̄iya sam̄i nais̄ih̄iya usai naana yaaw̄ihaiwa nunyaw̄i nep̄i m̄imaip̄iw̄isaihi nop̄is̄as̄in̄iw̄i bimohiȳihiyaap̄i giwunyaap̄ise am̄i sahi yap̄ip̄ataap̄ih̄i bindawaayow̄i s̄ik̄aiwa sangisangi nasoaip̄aitaiso.

⁴ Sah̄i namaat̄inot̄ihand̄i sand̄i ap̄ipaahi gaahandis̄i am̄i sahi aim̄i namaat̄inohiȳih̄iyaati sam̄i namaat̄inot̄ihand̄i baiw̄i t̄it̄ih̄i gaah̄ret̄i jat̄iw̄ise. Aiwi Autaahaathom̄i nd̄ihet̄i sam̄i namaat̄inot̄ihand̄i t̄it̄ih̄i pop̄it̄ihand̄i is̄iwat̄iw̄i isih̄iya kih̄iya kih̄iyaisaw̄i sam̄i amb̄ip̄ati namaat̄inot̄ihandam̄i ip̄aahaap̄i t̄imaamaamaip̄ise. Am̄i isih̄iya sand̄i saiw̄i kiyaam̄i amb̄ip̄ati isih̄iya usa kom̄i ap̄waataat̄im̄et̄thaatisati am̄i kaatam̄i war̄ihometahoisati kiyati amb̄ip̄ati t̄imaamaitohiȳih̄iyai am̄i Autaahaathoh̄i kiyai nehi wind̄i maawinjaitaise. Ko kiyai tip̄itapaati usondaise.

⁵ Sahi apipaahi nawihopaahisisati koai maarho nunyaw+maamapise. Ami sahi aimi wapaisahiyaatitawaawaahi am kapaapi sahi satiwi kimba nyapi gaahamwaan; nehaayoni gaare tiwi gwinyaapi maaritiwise. Awaisiho satati, nini sangi apipaahi akitihihi windi namaasamaito, tati katise.

⁶ Isi ami nyahi komi piwiha sa newaati keti nausana bitotihawwi satitihaawo: "Awaisiho ngingi ninjatati nitatamanataise.

Isi nini isihya usa ngingi wapa kanitaatiwihapaapi napindapi yaitande?" *Aunihihiri*

118:6

taati ninaasonini ninaasaanini katitihaawo.

Nyahi Kiraisihoai Nuwipinjithaahandapi Nyangi Windi Mamaanyane

⁷ Sahi sami awaisawihya Kiraisihomi isihyaatami jihiyaimatiwi bindawa jihura Autaahaathomi piwiha ausaapi katiwisasohiyihyaapi gwinyaapi. Kiya daiwi bitopi bimambiwi Kiraisihopi gwunyaahohitihandisawi napohitihandapi gwinyaapi am sahi kiyaamataiwi kiya kiyohirihiri kireti japepihihiwise.

⁸ Sahi kiya Kiraisihopi gwunyaahohipatamataiwi watipitiwi ko nyangi nga nyatatanamaitaise tiwi gwunyaapi. Am Jisasi Kiraisihohi aimi jihuni wanimuraun ipoti ipotihuraun windi owemetati kimitikiyati konihi bimaitaise.

⁹ Iyataati am piwiha kaha kaha Autaahaathomi piwihaamatimetaha nehi kai wa wipetaha isihya sangi kasatiwi katiwisasotiha sahi atiw namepise. Autaahaathomi maarho gaaho samiheti nasati ahotishora sami maariho omanititih nepi anditititaatiwi gaare am sahi nandapaamihiretapi winihapipa japepihihirotihandih owe. Nandapaapi piwiha winihapipa siyahapa isihya kapa japepihihirohihiyai windi maawitatanamaitaise.

¹⁰ Ami nyahih aritaahandisahiyaane, kapihi prisihiya Judaahiyaami (Autaahaathomi) anaanj awaindihandaatih otipipati kiyohiyihiyaisangi gaarehandi aritaahandaasini ahiyohipipa windi ninawipih namepihapih.

¹¹ Prisiho jih awaisiho mitiho (jihura Autaahaathomi piwiha jihatih bimohura) kauhoaisangi am sipisipihaoisangi tip, ishiyaami maipihandapi kapaami jitipati gaarehandi nesi niyati anaanj Autaahaatho komi ndimaahomwaan ahiyati bimirihiroti mihatih ahiyataise. Am kati jitipati Autaahaatho mmonataati isihyaami maipihaiwa nemwaitando. Am akohohi aunahipati sitihandi Jerusaremihandami ipaahaapi nehihaati matambipa am naaporihirisun am onepatisun nusatipap nawisawi kaanhi sisihia thooapi thooamihauhi konihi tihati sosisihaatati owendaise.

¹² Aih am Jisaasihaoisangi kimitikireti aunahipa awaipati sitihandi Jerusaremihandami ipaahaapi nehihaati nawisati koai isihya yaawihand niunyaw ipi titih atawihateti nerihira tipimandaapi tiwauhi napotaise. Am komi jitipati isihiyai neti Autaahaathomi ndiheti akitihihi popitihiyemati am titih nehi Autaahaathomihiyemaitando.

¹³ Isi am nyahi aunahipatami ipaahaapi nehihaati Jisaasihienda nutihaawo am koai mimaipiwisauhihandi kandi ko andititati bitosipatamatiyaato, am komatiyaati nyahi andititati bitoaitihaawo.

¹⁴ Am kimaapi yapimbataapihi aunahipati awaipati sitihandi apipaahati nyahi newa kiyaaninihi bimitihaahati owehiyaanine. Am nyahih aunahipati awaipati sitihandi apipaahati ipotihura naitihaahatapi jawa daahaahiyaanine.

¹⁵ Nyahi Autaahaathoai nyami gaarehandi nunyohitihandi Jisaasihomi ambipata koai kiyaaninihi mepi autaahewaumwapi nutihaawe. Iyataati am sandi gaaresindi nyami mipati maahomwaan nausawaati koai kinyi Awaisihone undohitihando.

¹⁶ Am sahi isihya usai iwitatamanwi am samihapa nandapa ikpipa tipitapaapi kiyai numwitaatiwihandapi windi nanipimimatiwise. Am sandi saiwi sahi kiyohitindi am Autaahaathoai komi maarho apipaahi maarititi nga wawitihapa gaarehandi waamainjotihapa sami maariho omanititihapi sahi nunyotihandamatiyahande.

Piwiha Ipotihia Winihapipa Ami Anditiwiwihaare

¹⁷ Iyataati nini sangi piwiha kima wa kasatitandiyo. Isi am sahi baiwi atiwise. Sangisi Autaahaathomi piwiha kasatiwi jainjatohiyihya sami awaisawihya, Autaahaathomi otipipatihiya kasatisaihihaiwa sahi baiwi atiw am kiyaami asimwaatitih pinuwise. Am kiya sami maarihoai jatatanamitaatiwi otipipati awaipati kiyaawaayo. Aiwi am kiya ipotihura kiyaami otipipati kiyohirihiretapi siyaati kiyahaayo undwi Autaahaathoai kaunditaatiwihyaaso. Sahi kiyai atiwii kiyaami asimwaatitih pinuwise am kiya maaritiwi usaayahiya windi maarho yamaawahiya kiyaami otipipati kaito. Sahi kiyaami otipipati nepi naanjhatemawaawaahi am sandi sangi windi maasitatanamaitaise.

¹⁸ N̄n̄i s̄angi nas̄isenataayo Autaahaat̄iho nyangi nyatatamanat̄i and̄it̄inyaiw̄itand̄i sah̄i nyap̄i gaap̄inyund̄iw̄ise. Nyah̄i nyam̄i maar̄ihoaat̄ihap̄i Autaahaat̄ihom̄i nd̄ihet̄i nyah̄i kiyoh̄iwaiwa nga kiyahaayono taat̄i ḡinyunyainj̄it̄imand̄i am̄i Autaahaat̄iho maar̄itir̄ih̄ret̄i nyah̄i kom̄i is̄hiyaap̄i ot̄ip̄ipat̄i nga kiyahaawe.

¹⁹ N̄n̄i s̄angi bāind̄i nas̄isenataayo am̄i sah̄i nisap̄i baiw̄i gaap̄inund̄itaat̄iwo am̄i Autaahaat̄iho n̄ingi sangisenda ket̄i net̄i jah̄ira natanooason̄ih̄i n̄n̄i nap̄it̄i jasondando.

²⁰ Nyam̄i Awais̄iho Jisas̄i K̄iraisiho nyah̄i kom̄i is̄hiyaan̄n̄i sip̄isip̄ihomatiyaahiyaanangi Nyainjatis̄iho Wat̄ip̄iho, Autaahaat̄iho kom̄i is̄hiyaisat̄i p̄iw̄iha kaan̄ih̄i jinjap̄ih̄i ahotis̄iha w̄isasind̄ihand̄i (kond̄irak̄ihand̄i) net̄i wat̄ip̄imaitand̄i kom̄i j̄it̄ipat̄i nuhaataise. Nuhoas̄ih̄i Autaahaat̄iho koai an̄mwaah̄ipatomb̄i jap̄ih̄i ahowimataise. Iyataat̄i so ko Autaahaat̄imo maar̄iho napaisaat̄it̄und̄ihandam̄i tanyaaahore.

²¹ Ko siyat̄i maar̄iho napais̄ihom̄i tanyaaahosi, Autaahaat̄iho maar̄itimb̄ipa gaahapa nahataapa kaiw̄i am̄i koai at̄iw̄iw̄i kom̄i as̄mwaat̄it̄ih̄i p̄inutaat̄iw̄i kapa net̄i sam̄ihetemat̄i s̄angi net̄i tisamanat̄i and̄itisaiwane. Iyon̄ih̄i am̄i Jisaasi K̄iraisiho Autaahaat̄iho maar̄itimb̄ipa t̄it̄ih̄i kapa kaitaat̄iw̄i net̄i s̄angi and̄itisaiwane. Jisas̄i K̄iraisiho kon̄ih̄i jinjap̄ih̄i amb̄ipat̄i awaipat̄i nep̄i none. Ak̄ite.

P̄iw̄iha Kata Owemat̄i Ipot̄ihaare

²² Nis̄i nais̄hiyaat̄i nisataiw̄i K̄iraisihop̄i ḡiwunyaahohiȳih̄iyaate, p̄iw̄ima k̄imaiwa n̄n̄i s̄angi and̄itisaiw̄itand̄i j̄ip̄at̄ipiyoh̄iw̄imaiwa baiw̄i yat̄ih̄i ipatisan̄iw̄i atitaat̄iw̄i n̄n̄i s̄angi nas̄isenataayo am̄i kaiwa w̄ind̄i utaar̄ihaiwaamaahe.

²³ Iyataat̄i am̄i nyam̄i naisoho nyamatiyat̄i K̄iraisihop̄i ḡiwunyaas̄iho am̄i n̄ingi and̄it̄iniwat̄i K̄iraisihom̄i ot̄ip̄ipat̄i sah̄i kom̄i is̄hiyaatap̄i maasi kiyot̄iho Timotehoai aim̄i nupusoasauh̄i ko napw̄it̄at̄i bimimb̄ip̄ih̄i namasi neh̄ihaat̄i noaipase. Is̄i am̄i ko ket̄i nasat̄i k̄imb̄ih̄i n̄ingi ninjahonaah̄i mais̄ihoan̄j̄i nutasi nasaha s̄angi jainjaito.

²⁴ Iyataat̄i am̄i n̄n̄i sam̄i awaisaw̄ih̄iya K̄iraisihom̄i ot̄ip̄ipat̄ih̄iya s̄angi jainjatohiȳih̄iya nahatiyaisun̄i am̄i sah̄i K̄iraisihom̄i is̄hiyaat̄i nahatiyaatangisun̄i gaahuraare satataato. Iyataat̄i am̄i K̄iraisihom̄i is̄hiya yap̄ipat̄i Itaarihandaahap̄ih̄iyaisangi sangis̄i gaahuraare satawaatopo.

²⁵ Autaahaat̄iho kom̄i gaahand̄i s̄angi kasisat̄i nasanyane.

Jemisihomi Utipihho Kimandi Jemisihomi Utipimandapi Nesipihande

Jemisiho so nyami Awaisiho Jisaasihomi saingihore. Jemisihomi utipimandi kimandi jipatipaisura kinaungwiha 45-50 A.D. hura jipatipiyahande. Autaahaathomi isihya gaa-haiwa kaitaatwihaiwaapi saiwi kaiwi saiwi maasi sami naisihyaisaw timaamaitwi kiyaatinhi bimaawise undati kataunjati jipatipiyahande.

Jemisihomi Utipihopi Napimasataise

Jemisiho komi isihyai gaahure ipihirete undisihha (1:1)

Gwunyaitaatwihandi naitaatwihandapuni ami amitiha gaaha
naitaatwihandapuni kaundisihha (1:2-8)

Isihya kahapaamapipaisahiyapuni ami kahapaamapipa owehiyaapuni katisihha (1:9-11)

Naanjihaiwa ambipati yaashaiwa nehaawi kandapi maipihaiwa kiyaati
timaamihaitihaawo tisiha (1:12-18)

Autaahaathomi piwihha saimbi saimbi kaime, tirihireti kaitihaawo nehi ka atisaati
namaamawaato, tati katisihha (1:19-27)

Nyahi isihya nahatiyaisi kiyaaninhi naasikati kawimi nutihaawo tisiha (2:1-13)

Nyahi Autaahaathopi nyami gwunyaahotihandi isihyai nunjaati
anditiwitihaawo tisiha (2:14-26)

Nyahi nyami maahumwaanji omasihha biyaati jatihihaawo tisiha (3:1-18)

Nyahi Autaahaathomi isihyaanini gaahaiwa windi namaamawaati kiyaaninhi
kaiwa gaahaiwa kaimi nohoatitihaawo tisiha (4:1-5:6)

Ami piwihha wa wipiyaha kataunjisiha (5:7-20)

Nanyisendandihaiwa Nyangisaapihi Nanyoaipahonih Andititaati Bitotihawaah Autaahaathoaisaati Nga Biyaati Bimito

¹ Nini Jemisihonini Autaahaathomuni Awaisiho Jisasi Kraisihomi otipatihonine. Nini Jemisihonini sahi Isiraherihyaati Jisaasihopi gwunyaahohiyihyaati sami aunaipati Isiraherihanda namasi yapih nahanda nuwi toriwatohiyihyaatangisi, sami ambipati maariho nga wisaitane, satataato. Saindi nini sapi utipimandi kimandi jipatipaindi nusoasataayo.

Nasiseendandihaiwa Wiwa Nasoaipahonaah Saiwa Sangisi Neti Watipisamaitandisi Andititwi Bitosawise

² Nisi naisihyaati nisatawi Kraisihopi gwunyaahohiyihyaate, kahapaamapipa kahatamatipetahaiwa kihaiwa kihaiwa nasisenati neti nasopisatasi sangisaapihi nasoaipahonih kaiwaapi, gaasotwi sahi maaritwise.

³ O napaapono, sawanaati aini mmoniwihyaate, kahapaamapipa kihaiwa kihaiwa nasisenihaiwa sangisaapihi noipati nasisehonih, sami Kraisihopi gwunyaahohitihandi sahi windi namapi namaamihapi, mitaah andititwi isiwatawaawaah sahi nasisesitihandapi windi timaamahiyawi naanati yaashaiwa nepi watipihyaati andititwi bitoaitaapo.

⁴ Isi sahi saiwa kahapaamapipa yaasati, ami naanati nasisesiwaiwaapi yaiwi windi timaamahiyawi, kaiwa nepi kiyaatinhi sahi Kraisihopi mwititwi watipitwi gwunyaahohitihandi andititwi isiwatimi nuwise. Saiwi isiwatimi nowaawi Autaahaathomi ndiheti titih nga watipihyaati andititwi noipapi, ami Autaahaathomi gaahaiwa sangisi jatatamanati anditisiwitandihaiwaapi sahi windi nenoaahitwi nusetihimetitaatwo.

Utaaho Wo Amitiha Gaaha Gwinyaitandihapi Nenoahindaataah Autaahaathoai Nunjenati Gaapundane

⁵ Ami sami wo komi gaahandi gwinyaitandihandi nesi kaitandihira windi gwinyaati monataataahi kira nunjita so Autaahaathoai nunjenane. Nunjehonih Autaahaatho isihya wapaapi nunjehauhhiya nahatiyai nunjehohipipa itihitati owemundati nehi nahihiyati iparimatati nunyahosi utaaso nunjesoai konjesitihandi kandi titih pihitati koaisi numwitaise.

⁶ Aisi utaaso komi gaahandi gwinyaitandihandapi Autaahaathoai nunjeso maariho yiyahwi gwimunyaati nehi maariho naasohi gwinyaati, nisi nunjenihohipipa kapa titih Autaahaatho nanimitaiso, tati nunjenane. Maariho naasohitanih nunjenane,

tohitindi apaapimaato, utaaho maariho yiyahwi gwinyaataaho so itipihho itipinataati iwirihoaisi am durihiri neti ahoaihi noti nasataipamatayahore.

⁷⁻⁸ Utaaso so iwirihoaisi itipihho am durihiri neti ahoaihi noti nasataipamatayahore. Iyati komi maariho yiyahwi gwinyaaso komi dahopa windi biyati dahomaayahore. Isi ko siyaho Autaahaathihoai nini wapaapi nunjenihohipipa ningi nanimtaiso, tati windi gimunyaane. Apipaahi owetitaise.

Ikipipaisahiyaati Ami Ikipipa Owehiyaati Maaritwise

⁹ Iyataati nyahi Kiraisihopi gwunyaahohiyihyaanam woni ikipipa owehoni Autaahaathiho gisi autaahihiwati kinyi omanjititih maarititaapihandi nahinyonaahi kinyi komi mwaahonisi baimbi maaritime.

¹⁰ Ami kimi kiyaani Kiraisihopi gwunyaahohiyihyaanam woni ikipipa taahipipaisahongi Autaahaathiho nahisendandihaiwa nahinyati yatihingihonaahi gaasi maarite, kinyi ikipipaisi ahosumwapi sawahopi gwunyaitaapi kahisataiso. Iyataati sandi apaapimaasato, tandipihomi kwitaaho niwawondiwisihomataiwi isihya ikipipa taahipipaisawihya kapa ahotanihi namasi napopi owetitauhihandapito.

¹¹ Iyati ipiho watipihho yahutaati titipwitisataati iwiriho tandipihho usipaipati tihamasitihande. Tihamasih tandipihho usipaipatami kwitaaho sanahiwiyati tisariswaiwa keti napitiyateti niwawondiwati yapipataapihi timahiyati awasati namasaatih esi tawi mmoniwihyaate. Isi siri kireti isihya ikipipa kahapaamapipa taahipipaisahiya kaiwaatih taawi mtiho nusoaasawi anditati napamawaaheti keti napopi owetitapo.

Autaahaathiho Nyangi Nanyisendandihaiwaatih Windi Nanyamaasi Namoti Nehi Gaahaiwaahih Jinjahira Nanyinyahore

¹² Kahapaamapipa mambihaiwa utaaho Kiraisihopi gwunyaasihoi nunjehonihi, kaiwaapi ko windi timamahiyati anditititi watipihho bitoti, am komi Kiraisihopi gwunyaasitihandi windi namaamataataahi, Autaahaathiho sawahoaisi isihya maariho baiwi nunyohiyihyai asiyaamatwi sawahoaisawi jinjahih kiyaanihi bimtaatiwihandi numwitandi tmanati katati ahaindihandi utaaso soaisi, kinyi apipaahi nga kiyapaise undati numwitaise. Nunyonih ko asoheomatati Autaahaathihoaisati maasi jinjahih konih bimtaise.

¹³ Isi ko apipaahi akitinhi maaritane. Ami mambihaiwa nunjenati utaaho woaisi daihira maipihaiwa kaitandihira numwaasi niyonaahi kaiwaapi ko apipaahi windi samaatane, "Ese kimandi ningi nanisendand Autaahaathiho natausaasataise," maatane. Owetane. O napaapono, Autaahaathiho apipaahi titih gaahosi koaisi isihya am kahapaamapipa maipihaiwa ko napitaise, tawi apipaahi maipihonjisangi windi namunjenihore. Owetise. Iyati am ko isihyaaisi daihira maipihaiwa kaitaatiwihira apipaahi maipihonjisangi windi numwaasi namohore.

¹⁴ Ami utaahoi wapa mambihapa daihira maipihaiwa kaitandihira numwaasi naindindi, sawaho maipihaiwa kaitandi maaritati kaiwai komi maariho nunyati gwinyaasitihandi ahiwati numwaasi daihira sira notaise.

¹⁵ Iyati komi omanjititih maipihaiwa gwinyaasiwaiwa namoyaatatit ausaimaninjih ko maipihaiwa akiwaiwa auta kiyataise. Aih maipihaiwa ko kaiwaiwa koaisi numwaasi daihira asihatahira napoti Autaahaathihoai windi mausondandihira notaise.

¹⁶ Isi nisi naisihyaati nisataiwi Kiraisihopi gwunyaahohiyihyaate, sawanaatami maariho gwinyaahohitihandi maipihaiwaatih daihira nasisendandihira nasamaasi niyonih sahi windi samaatiwise, Autaahaathiho daihira maipihaiwa kaitihaahira nanyamaasi notaise tawi windi asireti gimunyaapiise.

¹⁷ Kahapaamapipa gaahapa nyami ambipati maariho nyatatamanitandihapa nyahi nehohipipa nahataapa, nehi Autaahaathiho sawaho yamihapataatih maapi saasanotati nausainjiwaiwa ipihoo waatihoo kaumbwaati nahataapa kiyati ahaisihohih nanyinyataise. Asisih wiweti ipihoo waatihoo kaumbwaati yahutaati thooati nausaatati, am asisih wiweti yahomutaati thomwaati kaiwaam siwipati kihihooanemati asihatindihandamatiyati Autaahaathiho asisih waatihoo kinaungwih wiweti gaahaiwa nanyinyati, am asisih waatihoo kinaungwih wiweti maipihaiwa nanyinyataamaise. Owetise. Nehi titih gaahaiwaahih Autaahaathiho nyangisi jinjahira konih nanyinyami notaise.

¹⁸ Iyati nehi sawaho koaisi maaritati gwinyaasitihandaahi Autaahaathiho noaipati nyami Apihomatataise. Iyati nyahi komi piwihaka akaaha atiwisonih ketapi nyangisi, kiya nisi manyinyaimatiwi nisihini deti nini nahataapa kahapaamapipa isihya kaindi ahoyohipipaamihatih kiyai aunahipati jih nepi am jihiyaimatiwi baiwi andititawi daiwi bitoitito, tati maaritati gwinyaati Autaahaathiho nyangisi japihi nanyamaataise.

Nyah! Piwiha Atisohiha Japepihiritihaawe

¹⁹ Nisi naisihiyaati nisatawi Kiraisihopi giwunyaahohiyihiyaate, piwiha kima nini sangisi kasatitandiyoni kaapi sahi baiwi gwinyaapise. Sahi nahatiyaati naasonjhi naasaanjhi baiwi sami maariho gaatonjhi nihitiwi Autaahaatihomi piwiha atiwi, ami mmonjhi nepi kipiwise. Saiwi maariho gaatonjhi baiwi mwitipisawi atiwi mmonjhi nepi kipiw, ami maariho noammapi baiwi giwunyaapi, ami maahomwaan nausaapi piwiha atisohiha usaisi ausaapi kaundiwi keti kamaatwise. Aiwi ami sahi wapaapi windi keti keti itihitiwi apomaasane.

²⁰ Nini sangisi sahi wapaapi keti keti windi itihitiwi apomaasane, satohitindi apaapi maasato, utaahonjhi wonjhi itihitipi aposindihanda daihira Autaahaatihomi titihi gaahaiwa kaitandi maaritaji gwinyaapiserihireti neti windi dahomutitaise.

²¹ Isi maipihaiwa kahapaamapipa ainjotahaiwa, sami omanjititih giwinyaapi kisamwindih nasisoari kaiwi, ami maipihaiwa giwunyaatahaiwa taawi kiyohiwaiwa nahatewa kaiwaanhi namapise. Aiwi yatih ipatisaniwi Autaahaatihomi otitih bindawaawi komi piwiha sangisi apipaahi kiyaatangisinh nga japih nasamaitandih, sami maarihoaatih omanjititih nandapa isapi paamatiyati Autaahaatihomi yamati kisamososisiha baiwi nepi gwinyaapi isiwatitih japepihiritwise.

²² Aiwi Autaahaatihomi piwiha sahi nehi atihiraahih atiwi giwunyaapise, Autaahaatihomi piwiha biyaati atisaahiyaaninisi nyahi titih gaahiyaanine, tiwi asireti windi giwunyaapise. Windi samaiwi atihira atiwi sami maariho omanjititih jandoti, ami sami auhira ikwiri mbapi dopi piwiha atisohihaami akipipa autemapi kaiwi daiwise.

²³ Utaaho wo Autaahaatihomi piwiha atisati ami windi biyati minjapepihirataataahi, so utaaho wo komi ndimaahomwaan gaahonino, tati siwipihooatih jatinjhomatiyataise. Nehi jatinati sendaayono, tati windi giwunyaati nanipimainjhomatiyataise.

²⁴ Iyati keti nisi ndimaahomwaan seta setahoniniso, tati jatinataahandi kandi noti keti kuraanhi nanipimatisihomatiyataise.

²⁵ Ami utaaho wo Autaahaatihomi piwiha winhapipa ishiyaami ambipati maariho neti napaisaatumwahanjhi nehi nanhaiwi kaisi japepihiritaatiwi biyati atisati mmonati jinjahira napaitati konjhi japepihirataataahi, soaisi ko piwiha winhapipa japepihirati otipipati kireti kaimbipaapi Autaahaatihomi neti iwitatamanitaise. Iwitatamanitaisi ami ko maaritane.

²⁶ Iyataati utaaho wo satati, "nini Kiraisihopi baindi giwunyaati koai neti mepi autaahemwati ami komi otipipati baindi kaindihonine," tati gwinyaati ami komi omasiha windi maapatisati tipipati piwiha giwunyaati kandaataahi so komi piwiha satati, "Nini Kiraisihopi baindi giwunyaatihonine," tati katindindi nehi otaataphandi sawaho jinjaipinati kandaase. Iyati ko otipipati Kiraisihopi kaiwaiwaami akipipa owetise.

²⁷ Iyataati Autaahaatihomi nyami Apiho komi ishiya baiwi andititih giwunyaahohiyihiyaapi, kiya nisi gwinyaahohirihireti japepihiritwi apipaahi akittanaahi saito saito, tati gwinyaasirihira daihira siyati ahondaise: manyinya kiyaami saniya sapiya napwisaihi sawana binyaihihiyaisun ami ashiya osinhiya sawana maasaimaariisa mmaipaiwi binyaihihiyai niwipaapi winjapi piwaundiwi kiyaami ambipati maariho iwitatamanitandihapa Autaahaatihomi ishiya nunyaw iwitatamanitaatiwe. Aiwi ami mambi kahapaamapipa ambipati maariho dahopai neti nusopisastandihaiwai nepusosawi anjhi yandih, Autaahaatihomi ndiheti komi maaritaji gwinyaasirihireti Autaahaatihomi ishiya daiwi bitoaitaatiwe.

2

Isihiya Nahatiyaisi Naasaipiti Kati Kawisaati Maariho Numwitihawo

¹ Nisi naisihiyaati nisatawi nyami Awaisihomi Jisasi Kiraisihomi yamihapataatihapi apipaahi gaahaiwaami awaisihomi saasanotahopi giwunyaapihiyaate. Jisaasihomi siyati titih gaaho apipaahi saasanotahore. Siyati saasanotahosi koaisi nyahi winjaatesi kopi giwunyaahohiyihiyaanin yawanaanin jatinhaawi, nyahi nauratihetahiyaanine. Nauratihetahiyaaninisi sahi ishiya wamwaan wamwaan wipetahiyaaisi nepusosawi kihati kihati kamaawiw naasaipiti kati nahatiyaisi osamapi kawiwise.

² Ami utaaho wo ikipipa nawihom taahipipaisaho apotihiri gaahapa niyoti yundanyainati Autaahaatihom sahi mepi autaahapumaitaatiwi ahoyainjaihihapih napitaise. Iyonih ami utaaho wo ikipipa nawihom oweho apotihiri napwirinati yutaahaiwa niyoti mmaipiyati napitaise.

³ Utaahuri setahuri sami ahoyanohipipih namm nandaasaihi sahi kurisi usowi nepusosawi, utaaho apotihiri asipipa gaahapa niyoti yundanyainjhoai sahi saunditaapo, “Kinyi kimbih yutihiri gaamiraatih bime,” unditaapo. Undiwi ami utaaho ikipipa owesoai saunditaapo, “Kinyi sapih bitose ami yatih ikwaatipihoaatih bime,” unditaapo.

⁴ Sah isihiyaisi naasaipiti kamaawi kihati kihati sahi kawii usowi numwaa-hohitindi Autaahaatihomi ndiheti sahi apipaahi gaahati kiyawaamaayopo. Sami omanjititih mimapaiwi gwinyaa ipihiyaisi sami ahoyanohipipih numwawaawi sahi noaipap ipihiyaisi nepi tipitapaataatwihyaati maipihyaatimatawaayopo. Sandi sahi mmonawaayowo ewetiso?

⁵ Nisi naisihyaati nisataiwi Kiraisihopi giwunyaahohiyihyaate nini maariho nasanyohiyihyaate. Atiwise. Isihya maapi yapipatambihya isihya usaapi satiw, kiya ikipipa nawho owetati ikwaatipihati, tiwi gwinyaa ipihiyaisi Autaahaatih kopi giwunyaataatwihandi waati tisaip nepi, ami ko winja bindataati kaha-paamapipa gaahaiwa nunyonih nepi kiyaamihaiwaatitandi aimi maaritati gwinyaat ahawihihyaare. Iyataati saiwa koaisi maariho nunyohiyihiyaisi numwaati winjatataati numwitandi aimi timanati gwinyaat katati ahiyahaiwaare.

⁶ Ami sahi isihya ikipipa nawho owehiyaisi maushaiwa kawisawaayopo. Isihya dindiyaanhi sangisi nepi japatiwi nasopisawasi asisi isihya piwih tipitapaapi mmonihohiyihiyenda niyopo? Isihya ikipipa nawhoaisawihya awaisawihya watipihiyaimatohiyihyaahhi saiwa sangisi kasisawaayopo.

⁷ Siya kiya isihya ikipipa nawhoaisahya sahi komi ambipati gaahati nehohiho Jisaasihopi maipihaiwa katwi sisipihitawaahiyaare.

⁸ Autaahaatih nyami Awaisiho nyangisi nyainjatisiho komi piwih winihapipa jipati pindimbipaatihapi katisiha sahi baiwi japepihirwi isiwatawaawaahi gaahati kiyawaayopo. Winihapipa satimbiparo:

“Sahi ninaasonhi kinyi kiwahonj maariho naminpi witingipatamataimbi isihya usaisi maariho nunyapi wiiwape,” *Pirisihiya 19:18*
tati katisihaapito.

⁹ Ami sahi isihiyaisi baiwi kiyaami omanjititih dahopa windi mausopihandi, ami usaisi baiwi iwatatamanwi maariho nunyaw wiiwawaawi, ami usaisi mimaipiwisawaawaahi sahi maipihandi kaiwi Autaahaatihomi winihapipa nepi nopisawaayopo. Nopisawaayowi piwih naitaapo.

¹⁰ Nini sangisi sahi winihapipa nepi nopisawaayopo satohitimandi apaapi maasato, sahi Autaahaatihomi piwih winihapipa nehi naasaindihisangi nepi sehimwaapi nopisawaawaahi, sahi piwih winihapipa nahataapa nepi sehimwaapi nopisawaayopo, ndiha kasato.

¹¹ Kimi kandapi Autaahaatih satise:

“Kinyi kinyi kiwih kiwamaati namasi wowaati nehiho nehihaati iwipi nwiwapaapi nanopi dahomaima,” *Japih Numwaasiho 20:13-14*
ndaase. Iyataati ami kimi ko satati kandaase:

“Isihiyaisi kinyi windi timaamape,” *Winihapipa 5:17*
ndaase. Isi ami kinyi usihya asihya usaisi iwipi nwiwapaapi nanopi dahomaayapaahandi kandi isihiyaisi timmapaapaahi Autaahaatihomi piwih winihapipa nahataapa nepi sehimwap nopisapaise. Nopisapaini piwih naitaape.

¹² Autaahaatih komi piwih winihapipa isihyai kiyaami ambipati maarihoaisawi maipihaiwaami watipihandaatih napwitwi bimohitihandaatihapi nuwati numwaati nehihaatemati, neti napaisaatumwahonhi nehi nanihaiwi kapa winihapipa japepihiritaatwihapaara, sami piwih katwi kaiwi daayohiwaiwa tipitapaati jasonandihyaate. Isi Autaahaatih nyangi sanyitandihyaaniso, tiwi kireti sahi nahataapa kiyohipipa baiwi mmotinwi gwinyaa kaiwi daiwi bitosawise.

¹³ Nini sandi sangisi apaapi maasato, ami sahi isihiyaisi sami maariho windi asipimaawiwihyaatangi Autaahaatih neti tipitapaati jasonataahura sangisi windi maariho asipimaasitahisato. Iyati ami sahi isihiyaisi sami maariho asipiwisawaawaahi siyaatangi Autaahaatih neti tipitapaati jasonataahura ko maariho asipisitaase. Isi sandapi sahi baiwi jatiniwihyaati daiwi bitosawise.

Kraisihopi Giwunyaahotihandisawi Gaahaiwa Kaiwise

¹⁴ Nisi naisihyaati nisataiwi Kiraisihopi giwunyaahohiyihyaate, sahi satiw: “Nyahi Kiraisihopi giwunyaahaayo,” titaapo. Satiw katawaahandi kandi sahi Kiraisihopi

giwunyaahohitihandisawi isihiyaisi auta nunjawi kiyai iwitatamanitandihapa gaahaiwa kamaayawaawaahi piwiha nehi taanauhiihaiwa sahi katitaapo. Sahi satohiyihyaati otipipati akipipa owehandi nehi sami gwinyaahohitihandaahti jinjahira nasisoari nga bimitaatiwihandi naitaawo? Apipaahi owetitaise.

¹⁵ Iyataati nyahi Kraisihopi giwunyaahohiyihyaanamisihiya wowoaisangi am apopiwaatisangi yuthiri apothiiri nandapa owetati, am ambipatisi namaasapi niyopi, am naniiwi iwitatamanitandihapa owehiya bimitaapo.

¹⁶ Aisaihi sami woni yuthiri apothiiri nandapa owetisiho owetisaamaati saundiwi, "kinyi mitaahi windi gimunyaapi kinyi maarho yatih napaisaati wite. Witipi numwe Autaahaathiho gi owetimbipa nahimitaio," undiwi kiya owetimbipa kiyaami ambipatapihapa wapa sahi windi namunyaw nehi winjawaawaahi, kiyaami ambipati napa iwitatamanati anditiwiwitaio? Apipaahi owetitaise.

¹⁷ Isi sahi Kraisihopi giwunyaahohitihandi kasatirihireti japepihiriwi gaahaiwa kaiwi kandami akipipa ipi yandipihomataiwi windi sahi namaamoyaawaawaahi, sami Kraisihopi giwunyaahohitihandi otipipati windi kamaayati napomati nehithanditati owendaise.

¹⁸ Ami kimandi nini sangisi kasatohitimandapi, sami woni satitaise, "Nini wonini Kraisihopi nehi giwunyaahonih am kinyi woni otipipati gaahaiwa kiyapaise," tibi katitaise. Sami woni satitaini kaami wihoanjiha kimaasi nini kasatitaani sahi atiwise. "Sami woni otipipati gaahaiwa windi kamaimbi owehandi nini Kraisihopi giwunyaahohitihandi kimande, tibi ningi kinyi nga nanisitaino? Apipaahi owetitaise. O ami ninihi nisi otipipati gaahaiwaara Kraisihopi nini giwunyaahohitihandi kimande," hithi nahisito.

¹⁹ "Autaahaathiho naasohi bindataise," tibi kinyi gwinyaapaise. Ese kihoe sandi gaahati kaimbi kinyi saimbi gwinyaapaise. Bwaasirihihami itipihoi maipihaiwaisangi siri kireti gwinyaapi sandaahi Kraisihopi, ese ko nyangi yaasahaiwa nanyamitandihyaane, tiwi tibi yayawaayopo. O kinyi Kraisihopi giwunyaahingitihanda kinyi maarho omanjithi wapa kaitaapihapaapi wipimaahimatataio?

²⁰ Kinyi utahoni apipaahi windi mopi naharimbihone, Kraisihopi giwunyaahingitihandi, kimande undipi kinyi ausaimanipi gaahaiwa wiwa kamaayapaapaahi, kinyi nehi taanauhithandi gwinyaapaise. Isi sandapi akite tibi kinyi baimbi jahira mmonipi atimbi naitaapi wapa kahithi nahisitaano.

²¹ Nyahi Kraisihopi giwunyaahohiyihyaanamisihiho Abiraahamihoi jihura Autaahaathiho saundati, "Kinyi kimwaaho Isaakihoi tibi aritaahandaasin koaisinihi thipi sisandipapi sosisitaatanhi ningi naninye," undati nunjenataise. Saundati nunjesihi Abiraahamihoi Autaahaathihoi atiwisati kaundimbipa tithi kaihi kandaahi koai Autaahaathiho saundise, "Kinyi nisi ndiheti maipihandi owehoni tithihone," undati usose.

²² Iyataati Abiraahamihoi Autaahaathihopi andititati giwunyaasitihandisati otipipati gaahaiwa ahoyati kiyataise. Iyati ko gaahaiwa kaiwaiwaara Autaahaathihopi Abiraahamihoi giwunyaasitihandi noaipati watipititi nenoahimetati, am tithi akithandimatataise. Isi sandapi kinyi baimbi gwinyaape.

²³ Iyataati Autaahaathihomi piwiha Mosesiho jipatipiya sandaase: "Abiraahamihoi Isaakihoiisi Autaahaathihoi sangi nunyataahura piwiha Autaahaathiho koaisi saundati, gisi kimwaaya gaasoya gaasisa taahiyihya nahimito undataase. Saundindihandapi nitanati maarho yiyahwi windi gimunyaati, nehi naasohi tithi kandimbipa kanisati nahimitaio, tati kopu biyati andititati giwunyaasih mmonati neti, am kandapi Autaahaathiho Abiraahamihopi sandaase, 'Ko nisi ndiheti utahoi apipaahi tithi gaahore,' tati kandaase," tati Mosesiho jipatipiyataise. Ahi ipothiura Abiraahamihoi Isaakihoi Autaahaathihoi numwihi, am sura piwiha sa noaipati tithi akaahaimatataise. Ahi Abiraahamihoi Autaahaathihopi andititati konihi giwunyaati wapa kaitandi nunjesihapa atisati kaindihandapi Autaahaathiho kopu sandaase: "Ko apipaahi akithinihi nisi naisohore," ndaase.

²⁴ Isi sandi sahi wani mmonawaayopo, utahoi wo komi Kraisihopi gwinyaasitihandaahih koaisi Autaahaathiho kinyi nisi ndiheti tithi gaahone undataamaase. Owetise. Ko Kraisihopi akithinihi giwunyaasitihandaahi gaahaiwa otipipati kaindihandaahimaawe. Nehi Kraisihopi giwunyaasitihandaahihmaae. Owetise.

²⁵ Ami apopaati waati jihura ishiya kihyaami apopaatitahaati kaatami ambipati Rehepihaatisangi kimiri kireti kiyataise. Iyati kaati sata gwinyaataise, Isiraherihyaami Autaahaathiho akohosi nisi ishiyaisi nemataahura ningi nehi ninjati nanimaito, tati Autaahaathihopi giwunyaataise. Iyati yapipati Kenaanithandi jami mmonimi usitaitaatiimi

Josuwaa ho neti utaahuri yahuri natausaasisururi kaatami anjitihi numwaati sawa-haatami ishiya Isiraherhiyaami tiworisa Kenaanihandaahaphiyaapi kuri tiwitaawo, tati neti noasati daihira wira natausaasataise. Aih sandap Autaahaathi kaatapi satati, “Kmaati apomaati nisi ndiheti itapaati titi gaahaati noaipataise,” tati usonati gwinyaataise.

²⁶ Am sandi sawanaati aimi mmoniwihiyaate, utaahomi maariho ditihi otipipati windi kamaayati owendaataahi ami ambipati napotaise. Isi siri kireti sahi Kiraisihopi gwunyaahotihandami gaahaiwa otipipati wapa kamaayawaawaahi, sami Kiraisihopi gwunyaahotihandami utaaho napomasihomatiyati aimi napomataisi sangi windi maasitatanamataise.

3

Nyam Omasiha Naitipwirisati Timipipaitihaawo

¹ Nisi naisihiyaati nisataiwi Kiraisihopi gwunyaahohiyhiyaate, piwiha kima kasatitaani atiwise. Sahi taahiyhiyaati noaipapi katiwunjiataatiwihiyaatimatiwi ishiyaaisi windi katiwimunjawise. Sandi apaapi maasato, sahi sawanaati aimi mmoniwihiyaate, nyahi ishiyaaisi komi piwiha katawaunjahiyhiyaanangi Autaahaathi apipaahi waati autaahi wamwaanji neti tipitapaati nyasondaise. Iyati komi piwiha wiwa newaati nyahi ishiyaaisi asireti katawaunjaati daisaihihaiwaapi, ishiya nehihiyaaisi tipitapaati usosithandi nusatipihandi Autaahaathiho nyangisi apipaahi mitaahi autaahi wamwaanji tipitapaati nyasondaihihandapi to.

² Nyahi nahatiyaanini napepaawaati mmaipiyaati piwaataati kiyaati daayaahiyaanane. Utaaho wo mmaipiyati piwaataati kamaayataataahi so titi daayati bitoti, ami sawahomi ambipati kahapaamapipa katati kaimbipa biyati gwinyaati kata kiyati anjini jatinati bitondaate.

³ Iyataati sawanaati aimi mmoniwihiyaate, ami maasapiho awaisiho osiho ishiyaaisi awiritimasi nutandi gwinyaawaawi ishiya osihomi maahomwaanji ainhiri maipihonji ningaupwi wirihiri wihiwihooanji wirapi isiwataawaawi kihihooanji kihihooanjemahauhi osiho ishiyaaisi kiya nutaatiwi gwinyaahohipipihapi titihi numwaasi notaise.

⁴ Ami durihiri awairihiraatihi kopuho wo awaisiho daisihopisangi sahi gwinyapenewewise, kopuho apipaahi naanaji awaisihoai itipho watipho itipinati neti kihihooanjemasihi noti nasayata tiwandonih ishiya titihemap windi nesi namutaahetaho ko titihemaitaatiwi sahiramatetahonji maipihonji kiyohonyonji, utaaho isiwati titihemasihi nga durihiraatihi komi gwinyapenati titihemap nairihiri kireti titihi naise.

⁵ Iyati ami omasihaisangi siri kireti apipaahi maipihonjindaahandi kandi, ketapi noaipaswaiwa noti awaiwaiwaimatati ishiyaaisi neti numwanataise.

Iyataati ami sahi sawanaati aimi mmoniwihiyaate, sisiha tihwitihiri apipaahi turikaarehonji tihati naitipwirisataati otitihai ainjipati iwirihirho gaamati tihati owe-masiho.

⁶ Ami nyami omasihaisangi siri kireti maahomwaanji nonasaya tipipati naitipwirisati sisihaamatiyahaare. Siyati sisihaamatiyahaasi nyami ambipateti ahendaati piwiha kahapaamapipa maipihaiwa namoyaasahi nyahi omasiha maahomwaanji tipipaati piwiha maipihaiwa kataati kiyonih kaiwa nyami ambipati ishiyaanam maariho piwiha otipipati dahopa nahandi neti mmaipiyanyusoasati nanyopisatasaise. Iyati omasiha tipipawaati nyahi kataati kiyohiwaiwa neti nyahi ishiyaaisi piwana daayaati bimohitihandi nahandi neti nopisatasaise. Iyati Bwaasirihiram itipho maipihaiwa gwinyaahohiwaiwa nyami maahomwaanji nepi wipinyosawi omasiha nepi nyaipipihauhi piwiha maipihaiwa kataati ishiyaaisi newaati nyahi nopisasaahayo. Sisiha nyami maahomwaanji omasiheti ahotisihia sa sisiha maipihaiwa ishiyai ipotihura tihati yaawihandi numwandihaiami sisihaare.

⁷ Iyataati ami maasapiho asipho koho akwiranirho, ami waapihaatetapi araiho kahapaamapipa ainjipipaisi ishiya nga ipatisawi numwaapi yamanitaaheta, ami ipatisawi numwaapi yamanihauhi ishiyaami piwiha atisati nandapa nanati ishiya numwaapi yamanihohiyhiyaami asimwaatitih yatih otitih bimoti sanoti noaipati yamanyipipaimataise.

⁸ Aimi aimapi saiw nasawaahandi kandi kiyaami omasiha maahomwaanji windi nga ipihatiwi minjatopo. Apipaahi owetise. Omasiha noipati apipaahi daah maipitati ainjotati, ami ishiyai nga tiwamaitandi onaapi paimataise.

⁹ Nyami omasihaisaati maahomwaanji nausaawaati nyami Awaisiho Apiho Autaahaathihoai kinyi gaahone, undaati mepi autaahewaumwahaayo. Iyaati ami omasiha kima tipipawaati ishiya Autaahaathiho sawaho komi maariho omanjititih mmonati

gwinyaasipatamataiwī mmonīwī gwinyaapīhiyaisi kiyati ahīwihīhiyai nyahī pīwīha ainjotati maipīhaiwa kaundaati nusop+sasaati, amī kiyaapī dawaataatapi pīwīha katahaato.

¹⁰ Pīwīha Autaahaatihoai kīnyī gaahone, undaati mepī autaahewaumwahauni, amī pīwīha isīhiyaisi newaati mīmaipīwīsaati nusop+sasaahauni ahoyaati omasiha tipīpawa maahomwaanī naasaimumwaanapī katahaato. Nisi naisīhiyaati nisataiwī Kīraisihopī gīwunyaahohiyīhiyaate, nyahī siyaati wīndī kamaitīhaawo. Apīpaahī owetane.

¹¹ Nyahī yawanaanīni aimī mmonaahiyaane, waapoho gaaho yapīpataatīhapi taati mwītītutaho waapoho jīpiyahounī amī waapoho anuwati jīmaayaho ahoyati wīndī namoaase.

¹² Iyati kīnnīhetapi pangīrī wīndī namingose. Iyati amī tausaahtetapi kīnnīha wīndī namingose. Iyati nehi tītīhi yandīpīho ipati katamīhohī ningose. Iyati amī waapoho anuwahoaisati waapoho amī jīpiyahoaisati ahoyati wīndī namoaitaise. Pīwīha isīhiyaamī maahomwaanapī noaipasiha sirī kīretī ahondaise.

Isīhiya Gwīnyaitaatīwīhandī Gaahandapuni Maipīhandapīhaare

¹³ Samī otīhatīhapi utaho wo satati, nīnī gaahandī gwīnyaitandīhandī nesisī kaitandīhīra mmonītīhonīne, tatī kandaataahī komī gaahandī gwīnyaitandīhandī nesi kaitandīhīra mmosītīhandamī akīpīpa sapaare tīwī isīhiya mmondaatīwī ko amītīha gaaha gwīnyasītīhanda gaahaiwa kiyati, amī tītīho bimoti komī maarīhoaatihi bīpi yatīhi ipatisanati daayane.

¹⁴ Amī sahī sawanaatamī ambīpati autaahemapī tīhaapaiwī, amī samī omanītītīhapi isīhiya usaapi mandītaiwī gwīnyaawaawaahī sandapī sahī wīndī gemaamanīwise. Aiwi genanīwī nyahī Autaahaatīhomī pīwīha akaaha nahataapi amītīha gaaha gwīnyaitīhaahandisahiyaane, tīwī sahī jaipīmaatīwise.

¹⁵ Saiwī sahī amītīha gaaha gwīnyaitaatīwīhandī nesi kaitaatīwīhīra mmonīhohītīndī Autaahaatīhoapīhapi nasahandīmaahē. Owetise. Kandi maapi isīhiya yapīpatambīhiyaamīhande. Iyati ambīpati omanītītīhi maarīho jahīhomīhande. Iyati amī sandamī sapīho Bwaasīrīhīrisī kīramīhetapi nasahande.

¹⁶ Iyataati amī isīhiya sawanaamī ambīpati autaahemapī amī kiyaamī omanītītītīhi isīhiya usaapi mandītaiwī gwīnyaasaihihapihi daihīra isīhiya mmowī daitaatīwīhīra nīwīpītatī naharimatati isīhiya nepī mīhoaihihīnīwī nopīsasīnīwī maipīhaiwa kahatamatīpetahaiwa noaipaitaise.

¹⁷ Amī isīhiya amītīha gaaha gwīnyaitaatīwīhandī nesi kaitaatīwīhīra mmonīhohītīhandī Autaahaatīhoapīhapi nasahande. Isīhiya kandi nehohiyīhiya kiyaamī maarīho omanītītītīhi gaahaiwa tītītīhi saasanotahaiwaahītīhi jīhi gwīnyaapi kaitaapo. Kaiwī amī kapīhi isīhiya usaisī napaisaati bīpi winjapi pīwaundīwī maarīho gaaho kīpwīnīwī atīhīrī atīwopetīwī, isīhiyaisī maarīho asīpīwītaatīwīhandī kiyaamīhetī tsaitati, amī isīhiyaisī gaahaiwa kawīwī namoyaawaayopo. Aiwi amī isīhiya usaapi mīmaipaiwī gwīnyaapi sawanaamī ambīpati wīndī autaahemapī gemaananīwī amī pīwīha wīndī jaipīmaatīwī otaatapīhaiwa kahapaamapīpa wīndī kamaayawaayopo. Owetise. Amī isīhiya amītīha gaahandī gwīnyaitaatīwīhandī Autaahaatīhoapīhapi napīndīhandī nehohiyīhiyaahī isīhiya nahatiyaisī nehi gaahati naasaipītī katī kawisawaayopo.

¹⁸ Iyataati isīhiya satīwī, nyahī isīhiyaaisaati napaisaati bimītīhaawo, tīwī gwīnyaahohiyīhiya kīretī japepīhīrīwī kaiwī bindawaayopo. Saiwī bindawaawī isīhiya usaisī nepī nunjauhī nehi tītītīhi gaahaiwaahītīhi isīhiya kiyaamī bimohīpīpīhi kiyaawaayopo.

4

Isīhiya Yapīpatambīhaiwaisaahīhi Maarīho Nunyohiyīhiya Autaahaatīhomī Tiworisaare

¹ Sahī pīwīhaara tunnīwī itīhīnnohīwīmaiwa samīhatītīhi ahotīwīmaiwa maahīraapi nasahaiwaare? Saiwa napīrīhīraapi kasatītaanī atīwise, sahī sawanaati yapīpatambīhaiwaisaahī maarīho nunyauhī kaiwaapi maarīho jandosīwaiwa samī ambīpatetī ahondaati netī tunnatī yahwinjīhi, amī sahī satīwī saiwa nyamīhaiwaatīto, tīwī gwīnyaapi sahī pīwīhaara nepī tunnīwī munnīwī itīhīnnawaatopo.

² Sahī kahapaamapīpa ambīpatapīhapa naitaatīwī maarīho pīhītati jandotaa-handī kandi kapa sahī wīndī namehopo. Namewaawī isīhiyaisī timaitaatīwī gwīnyaawaayopo. Kahapaamapīpa ikīpīpa naitaatīwunī amī isīhiyaamī ndīhetī autahī awaisawīhiyaatimatītaatiwī wapa sahī naitaatīwī samī maarīho apīpaahī jandoti

kiyataahandi kandi sahi windi kapa namehopo. Namewaawi sahi dopi itihinniwi
nepi tunnawaayopo. Aiwu samu naitaatuwi gwinyahohiwaiwa namehohitindi amu sahi
kaiwaapi Autaahaatihuoi windi namunjenawaawi namewaavopo.

³ Amī kaiwaaṗi Autaahaat̄hoai nunjen̄t̄wī gaapundawaahandi, amī kaiwa sahi windi namehoh̄it̄indi, amī sawanaatam̄ ambipati maarit̄ati kasatir̄ih̄ret̄ih̄ nan̄iw̄ daitaat̄iw̄ nunjenahauhi Autaahaat̄ho windi namaasanyataise.

⁴ Ese sahi ishiyaati ishiya apwaatiya warisai namasi ashiya ushiya usaamihiaisawi daayohiyhiyaamataiwihyaate. Am ishiya kahapaamapipa yapipatambi haiwaisaahih anditai napamapi kiyaaam maarho kaiwai nunyohiyhiya siya Autaahaathom tiworisamatawayapo. Sahi sandap mmonwhiyaato e owetiso? Isi wowaati maapi yapipatambihaiwaisaahih komi kaatam anditai napamati maarho nunyamataataahi, so saati Autaahaathoi pohipaiwimap noipati komi tiworho tiworhaatminataise.

⁵ Autaahaathi^homĩ piwihaathi^h piwiha wa satati jipatipindise. Iyataati sa piwa nyami maarĩhoathi^h bimĩtandi komĩ ditihi^hĩ mbĩpa itipĩho* nyangi nanyamisĩhopĩ Autaahaathi^ho sata kandaase:

“Kahapaanamipā maap+ yap+patamb+haiwaap+maayat+ neh+ nisapaahaito tat+ ap+paah+
awaind+hand+ gw+nyaati+ apousataise,”

tise. Satisi sahi piwa sa nehithandi kandaase tiwi gwinyaawaayowo?

⁶ Iyataati am̄ nyam̄ d̄it̄ih̄r̄ mb̄pa maar̄ihop̄ Autaahaat̄ih̄o neh̄ nisapaahaito
tind̄handap̄ gw̄nyaataat̄i nyah̄ and̄tit̄it̄ihaahand̄ ap̄paah̄ awaind̄hand̄ nas̄soaar̄
nanvinyataise. Aih̄ sandap̄ Autaahaat̄ih̄om̄ p̄w̄ih̄a satise:

“Isihiya watipihandisahiyaanine, tiwi naimaatwi genanohiyhiyai Autaahaatho neti yatihiwati ipatisati tiwandamataati, ami isihiya watipihandi owehiyaanine, tiwi yatihii ipatisanohiyhiyai andtititaatiwihandi Autaahaatho nunyahore,” ndaase.

Ga Bimisihó 3:34

⁷ Is⁷ am⁷ sahi Autaahaati⁷hoai at⁷iwiw⁷ kom⁷ ot⁷i⁷hi⁷ pinuw⁷ise. Aiwi⁷ Autaahaati⁷ho watip⁷i⁷hand⁷i nasam⁷i⁷hand⁷a Bwaasi⁷i⁷hi⁷i nasat⁷i maip⁷haiwa kaitaat⁷i⁷w⁷ maar⁷ho jandohaiwa nasisehon⁷i⁷ owe und⁷i⁷w⁷ kiri tip⁷i⁷nd⁷i⁷w⁷map⁷ise. Tip⁷i⁷nd⁷i⁷w⁷masai⁷i⁷ sangi⁷ nasamasi kirini⁷i⁷ van⁷i⁷himaitaiso.

⁸ Aiwi! am! sahi! Autaahaat!hom!hini! deti! nuw!se. Sahi! saisaihi! am! Autaahaat!hoaisangi! samihini! deti! nasati! bitonda! sangis! anditi!saiw!tase. Is!hiyaati! sam! omar!titihi! maip!haiwa! gw!nyaapi! kiyohiy!hiyaati! maip!haiwa! nemap! titihi! gaahai! waah!hi! sam! omar!titihi! gw!nyaapi! kaiw!se. Am! is!hiyaati! sam! maariho! omar!titihi! yiyatiwi! Autaahaat!hopuni! maip!haiwaapuni! maawi! gw!nyaahohiy!hiyaati! yiyatiwi! gw!nyaahohi!t!handi! nemap!se. Nemap! nehi! maariho! naasohi! Autaahaat!ho! sawa!hopaahi!hi! baiwi! andititiwi! giwunvaapi!se.

Saiwi sahi maipihaiwa gwinyaapi kiyohiwaiwa Autaahaathiho nesamaita sahi maariho asipaiwi kaahaatiwi nehotiwi ami akitihihi kwitipati nuhaapi gwiwise. Awiw samisihopa piwiha aunhihihi namapi kaahaatiwi nehotiwi gwiwi, ami samimaaritiwi sisivi aunhihihihihandi namapi sahi samimaipihaiwa kiyohiwaiwaapi gwinyaapi samimaariho apipaahi akitihihi naanati tsatane.

¹⁰ Saiwi samī maipihaiwaapi sahi maariho tisonihi Awaisihomi ndiheti yathi ipatisaniwi komi otithi pinuwise. Saisaihi sangisi Autaahaathiho nasamaati anditaisaiwando.

Sah† Sawanaatam† Woais† Wind† Tip†tapaap† Mausowise

¹¹ Nis̱i nais̱hiyaati̱ ṉngisaw̱ maaw̱ nis̱ataiw̱ Ḵraisihoṗi̱ g̱wunyaahohiy̱hiyaate, saẖi sawanaatapi̱ nep̱i̱ ko siyataise siyataise tiw̱i̱ piw̱ha tiṯiṯimetiha kaṉiw̱i̱ katiw̱i̱ nep̱i̱ sam̱i amḇipati̱ nḏimaahomwaaṉapi̱ namop̱isasiṉiw̱i̱ namop̱isasiw̱ise. Owetane. Utaaho wo kom̱i naisoho Ḵraisihoṗi̱ koaisati̱ maaw̱i̱ g̱wunyaasiẖoṗi̱ kom̱i amḇipati̱ nḏimaahomwaaṉapi̱ neṯi̱ m̱imaipiyawusoasati̱ piw̱ha tiṯiṯimetiha katati̱ tip̱itapaati̱ usoso so Autaahaati̱hom̱i̱ wiṉiṯhap̱ipa saimḇi̱ isi̱hiyaais̱i̱ winḏi̱ kamaawime timḇipa gaahapaamaahe, ṉni̱ winḏi̱ minjapepiẖi̱to, tati̱ so Autaahaati̱homatiyati̱ noaipati̱ kapais̱i̱ neṯi̱ tip̱itapaati̱ mmonataise.

¹² Nehi Autaahaathi sawahohi isihiyaisi winihapipa numwisihore. Numwisihosi nehi sawahohi isihiyaisi neti tipitapaati usonati maipihaiwa kaisaihihiyaisi nemati, am isihiya ainahiyihiyaisi japhi numwaati windi namaamaitaise. Isi kinyi utaahonini naasonine, tip am kinyi naisoho kiwahonyihois tipitapaap usohise?

* 4:5: Amī komī Itipīho Gaahopetī amī nehi ditihiṛī mbīpa isīhiyaanamī maarihopetise, amī piwiḥa windi titiḥi namaoainaso.

Sahi Genaniwi Amithaisahiyaane Maatwise

¹³ Sahi ishiyaati usaati satawaatopo, “wanisangi ami bousonthisangi aunahipati ahapihi sata nowaati kinaungwiha naasaahi newaati nawihopi otipipati kiyaati nawiho asakiyaati naitihaawo,” tawaatopo. Sahi satohiyihiyaatangi nini piwihha kima kasatitaani baiwi atiwise.

¹⁴ Kahapaamapipa bousonhi noaipati ami sangi nasoaipaitandihaiwaapi sahi windi mohopo. Sahi sami dahopa daiwi bitohohirihireti tiwipati ikwaatiphati noaipati nehi masehonji tiwipipapiyat owetipatamataiwihiyaate.

¹⁵ Piwihha sami nawihopi otipipatapiha katiwi gwinyaitaatiwaahi sahi kimirati satiw katitihande, “Awaisiho Autaahaathomihandisi ami ko nyangisi biyati nyainjaato-honaahi bindahaawi sapa sapa nyahi kaitihaawo,” titihiyaate.

¹⁶ Satitihiyaatisi ami kandi sahi windi kamaatiwi sahi genaniwi sami amitiha gwinyaahohiwaiwaapi tthaapitawaatopo. Sami amithaapi genaniwi sahi tthaapitohiwiwa titihimahe. Sandi sahi satawaatopo, Autaahaathoai daihira nanyisitandi windi namunjendiho, tiwi sahi nehi sawanaatami gwinyaahohirihireti kiyawaayopo.

¹⁷ Isi ami sahi baiwi gwinyaapise, utaaho Autaahaathomii piwihha sireti gwinyaapi otipipati kaimbi daimbi bitose undihi gwinyaasirihireti japepihirati windi kamaay-ataataahi, so Autaahaathomii piwihha nemati maipihand kiyataise.

5

Isihiyaati Ikipipa Taahipipaisahiyaati Jatiniwi Daiwise

¹ Isihiyaati ikipipa taahipipaisawihyaate, piwihha kima kasatitaani baiwi atiwise! Kahapaamapipa apipaahi maipihaiwa yaasati naanjhaiwa sangisi Autaahaathiho asisitha ipotiheti ishiyaisi neti tipitapaataahura nasanyati nesamaitandihyaatisi awiritiwi gwiiwi bimaawise.

² Sami ikipipa nepi nehihandi ahoyohipipa kahiho nanati kahiwati namasaatati ami sami apotihiri yuthiri isipipa naapiho nanati napwirinataise.

³ Ami sami nawihoisangi yosoaamatataise. Iyataati yosoaamatindindi sahi nawiho ishiyaisi wapa namunyawi, ami Autaahaathomii otipipatapi wapa namunyawwi nehi sawanaatapaahihi nepi ahoiwi maipihyaate, tati ausaimanataise. Iyati kaiwa neti sami ambipati maarihoai yosoaamatati sisiharaahamatiyati tsatati nesamaitaise. Asisitha kimaiwa ipoti maiwa wani Awaisiho ishiyaisi winjatiwimaiweti sahi ikipipa nawiho, ami wapa apipaahi gaahapa gorihandi siriiwaahanda kaiwihapa sahi asakaiwi nepi ahoyawi nehi kaiwaisaahihi maariho nunyawwimawaayopo. Ami sahi siyohitindapi Autaahaathiho sapi apowindihandisi sisihamaataiwi nepi thooapi nainaa-manjimi nowaayopo. Siyawaayowi ipoti Kraisiho japihi nasonihura Autaahaathiho ishiyaisi neti tipitapaahonihura kandi sangisi sisihamatiyati tsatitaise.

⁴ Saiwi nawiho nehi sawanaatapaahihi nepi ahoyawaawi ishiya sami osaataati anipihho tsatitwi kitiha otipisiwi nandapa kisamohiyihiyai nawiho sahi windi namun-yopo. Isi sahi kiyai namunyohitihandapi kiyaami gopa itihapipa gwiiwi itihitohipipa baiwi mmoniw gwinyaapise. Sami nandapa kipiiwi ahosisohiyihiyaaami gopa gapipa Autaahaathiho ishiya kahapaamapipa nahatewa daahemwati Awaisiho Apipaahi Watipihomii athomwaanji noaipasthi aaimi mmonati atiwise. Atiwiisi kiyaaptsatati sangisi tsawatit nesamaitaise.

⁵ Autaahaathiho itihisatati nesamaitandihuraapi sahi windi gimunyaapi nehi nanihaiwi sangi ikipipa nawiho nandapa, ami wapa apipaahi gaahapa taahipipaami tiwatithaati maariwihihi bipi napaisaati sanahwaiwi bindawaayopo. Autaahaathiho sangisi neti tipitapaati jasonati nesamaitandihuraapi sahi ikipipa nawiho taahipipaisahiyaati windi yaiwi mmonihopo. Saiwi sahi maasapiho ishiya tiwitaatiwihuraapi keti gwinyanati gwisitha neti wiraitandi nandapa pihitiwi nunyohihomataiwi Autaahaathiho neti tipitapaati jasonati nesamaitandihuraapi sahi nawiho, ami wapa gaahapa ikipipaami autaaahi bindawaawi nepi tmaninawaayopo.

⁶ Sahi ishiyaati ikipipa nawihoisawihyaati ishiya ikipipa nawiho owehiya titihi gaahiya ainahiyihiya sangisi windi tipindiwii nepimaasamahauhihandi kandi, sahi kiyaisi numwaasi ishiya piwihha tiwitaapi mmoohiyihiyapihi nuwii napowise, tiwi napupwi nepi tipii yamwaapihiyaate. Isi sandapi sangisi Autaahaathiho ishiyaisi neti tipitapaataahura yaasihand maipihandii wihoanjihandi nasamaitaise.

Nyami Omanjitihi Andititaati Naanjhaiwa Newaati Nyami Awaisiho Napitandihuraapi Biyaati Jatithaawo

⁷ Nisi naisihiyaati nisataiwi Kiraishihopi baiwi g'wunyaahohiyihiyaate, nyami Awaisiho jahira napitaisi sahi sangi yaasati naanjihaiwa nasoapasiwaiwa b'ipi watipitiwi bitotawa nepise. Nepi sahi w'indi pohipi maiwi kiyaatinihi baiwi jat'wise. Sawanaati aimi k'mandapi mmoniwihiyaate, osaataati wanihaatami sat'ho nandapa isapi nayaamatosati wipati nandapa j'hi nimaatat' gwinyandandihandapuni, ami ipoti akip'ipa namoyaati tmetonihi kipw'itand'hatap' w'indi monataahandi kati wip'w'ito tati jat'imi naiho. Iyati komi osaataati nandapa akip'ipa sanah'wiyati gaahapa nimaatat' namoyaito, tati pohipi maayati kon'hi biyati jat'imi naihi sahi aimi mmoniwihiyaate.

⁸ Aiwi Awaisiho keti wo namaason'handi sangisi yaasati naanjihaiwa isihiya nasamisihi kop' g'wunyaahohiti'handi and'ititiwi sahi is'wat'wise. Awaisiho napitand'hura aimi det'indaisi kiyaatinihi jat'wise. Ami ot'hi metani keti ko napitaise.

⁹ Nisi naisihiyaati nisataiwi Kiraishihopi g'wunyaahohiyihiyaate, sahi sami usaapi ithitiwi p'wiha kan'wi ami dawataatapi kamaati'wise, ami Autaahaatiho sangisi neti w'indi tipitapaati jasonati sahi maip'hiyaatisi sami maip'haiwaapi p'wiha nepise maasati'ito. Sahi nepi w'indi tipitapaapi mmoniwi'wise, ami isihiyai neti tipitapaati usondand'ho Autaahaatiho w'indi ot'hi metanihi keti nasati isihiyaisi neti tipitapaati usondaiso.

¹⁰ Iyawaawi nisi naisihiyaati nisataiwi Kiraishihopi g'wunyaahohiyihiyaate, sahi isihiya j'hura Autaahaati'hom' p'wiha atiwi nepi ausaahohiyihiyaapi baiwi gwinyapepise. J'hura kiyaisi isihiya yaawati naanjihaiwa nunyauhi'handi kandi kaiwaapi kiya w'indi yamaiwi and'ititiwi bitotawaawi Awaisi'hom'haiwaapi p'wiha ausaapi katopo. Isi sahi kiyaami ikwauhi'ri itipati winjapepihi'riwise.

¹¹ Kiya saiwi yaawati naanjihaiwa nepi awiti'mapi niyauhi Autaahaatiho kiyaisi and'ititiwi'at' maariho numwihi kandapi nyahi kiyaapi satahaato, "kiyai Autaahaatiho iwi'tatamas'hi kiya yaaw'ihaiwa and'ititiwi nepi ami maaritawaayopo," tahaato. Iyahaaw' ami sahi aimi Jop'ihopi atiwihiyaate, Autaahaatiho koaisi yaawati naanjihaiwa asakiyati nunyati komi'hapa nahataapa nemasi'handi kandi ko Autaahaatihoaisi w'indi namaamati kon'hi and'itit' g'wunyaapi naiho. Ahi sandapi Awaisiho Autaahaatiho Jop'ihoi' kahapaamapi j'haati asakiyati nunyati iwi'tatamas'ho. Sandi isihiyaisi Awaisiho maariho nunyati asip'iwisahosi ami gaahati kawisati kaiho.

Autaahaati'hom' Ndiheti P'wiha Akitiha Kandaato Taati W'indi Kamaati'ithaawo

¹² Nisi naisihiyaati nisataiwi Kiraishihopi g'wunyaahohiyihiyaate, p'wiha k'ima apipaahi watip'ha kasati'taan' sahi baiwi atiwi gwinyaapi'ise. Sahi wapa kaitaatiwi gwinyaawaahapaapi isihiya usa atisiwi jainjasahi sahi w'indi p'wiha bipinjawi timaniwi samaati'wise, "nani sapa sapa ipoti kaitandi akiti'nihi yamahipataati'hi bimisiho Autaahaatiho ninjasi'hi komi ndiheti kandaato," tiwi kamaati'wise. Apipaahi owetane. Nehi akip'ipa kaiwise isihiya jainjaito. Aiwi akiti wapa sahi kaitaatiwi gwinyaawaahapaapi isihiya usaisi p'wiha timaniwi j'hi kaundi'taati'waahi nehi saundi'wise, "akiti'nihi sapa sapa kaito," undiwi kireti kapa kaiwise. Ami wapa kamaitaati'waahi sahi nehi saundi'wise, "sapa sapa w'indi kamaito," undiwi ami kamai'wise. Nehi sa ka sat'iw' namapi'ise, ami sahi saisaihi Autaahaatiho sam'heti maip'haiwa kaiwihiyaate, satati p'wiha w'indi neti yahomaasutaito.

Kiraishihopi Baiwi G'wunyaahohiyihiya Ainahiyihiyaami Gaapi'ipati Watip'ihate

¹³ Iyataati sami wo komi maariho ambipati dahopa neti yaawati naanji'handi nusopi'sasahaiwa netaataah' so Kiraishihopi gaapundane, koaisi Autaahaatiho and'ititiwi'ito. Iyati ami sami wo komi maariho ambipati dahopa gaatan'hi ko maariho witati maaritataataah' so auni'hi'ri auni'it'ati Autaahaati'hoai neti mepi autaaahemwane.

¹⁴ Iyati ami sami'hat'hi wo yaawati taati timbiyataataahi Kiraishihopi g'wunyaahohiyihiyaami gwinyaahiya mit'hiya j'hiyaisi gaatat' numwaane kop' gaapundi'taatiwo. Gaatat' numwaahonihi kiya koaisi atipati weri'handi noaapi iwinjaapi Awaisiho komi timbipa nemwaitandi gaapiwundi'wise.

¹⁵ Aiwi kop' gaapundawaawi Awaisiho utaaho timbaisi'hoai tit'hi'wiw'itaiso, tiwi maariho naasoh' gwinyaapi gaapundisaihaahi, Autaahaatiho timbaisi'hoai tit'hi'wiw'it' komi timb'pa nemwaitaise. Nemwati ami utaaso timbaind'ndi ko maip'haiwa kaiwaiwaapi neti timbiyataataahi Awaisiho utaaso maip'haiwa kaiwaiwaisangi timb'paisati ahoyati nemwaitaise.

¹⁶ Isi sahi sami maip'haiwa kiyoh'waiwa won'ji waanj' ami wo waati ausaapi kaundiwi kan'wise. Aiwi won'ji waanj' wo waatapi gaapundi'wise, Autaahaatiho sami timb'pauni maip'haiwauni ahoyati nesamaito. Iyataati utaaho tit'hi' ainahiho gaaho Kiraishihopi and'itit' g'wunyaaho gaapundataataahi wapa awaiwa watip'haiwa noaipaitaise.

¹⁷ Sandapɪ sahi gwɪnyaitaatiwi wa kasatitaano, Autaahaatihomɪ piwɪha atisati netɪ ausaasiho Eraijaaho komɪ gwɪnyaati kiyati dahopa dairihireti nyamatiyati gwɪnyaati kiyati daayahore. Amɪ nyamatiyati koaisangi nehi utaahore. Siyaho wipati windi wimaawitandɪ waati mwɪtetati gaapundataise. Gaapundihɪ kinaungwiha mairi maatihɪ waatiho ikwi naasairihitihɪ wɪramɪ naasohɪ kiyati ko bimimbipɪhi yapitaahɪ wipati windi wimaawise. Wimaawati yatisati nandapa awasati biyati windi namimainje.

¹⁸ Aihɪ amɪ wipati wipɪwɪtandɪ Eraijaaho jahɪra gaapundataase. Japɪhi gaapundihɪ tiwipati napapihati wipati namoyaati yamahipati wipati netɪ nepihoti nuhaasihɪ wipɪwataise. Wipɪwati yapipati netɪ nusoaisihɪ nandapa jahɪra biyati nga nimaatatɪ akɪpɪpa namoyaataise. Isi sandapɪ sahi baiwi gwɪnyaapɪse.

Samɪ Wo Maipɪhaiwaatɪhi Notɪ Nandaahonɪhoai Sahɪ Japɪhi Numwaapɪse

¹⁹ Nisi naisihiyaati nisataiwɪ Kɪraisihopɪ gɪwunyaahohiyihiyaate, ninɪ sangisi piwɪha kɪma kasatitaani sahi baiwi gwɪnyaapɪse. Samɪ wo samatiyati Kɪraisihopɪ gɪwunyaaho Autaahaatihomɪ piwɪha namati maipɪhaiwa kiyati kaiwaatɪhi notɪ nandaahonɪhi, amɪ samɪ wonɪ koaisɪ numwaasi nambi Autaahaatihomɪ piwɪhaatɪhemapaapaahɪ sonɪ gaahandi kaimbɪ so utaasoai japɪhi numwaapaise.

²⁰ Isi utaaho wo amɪ utaaho wo maipɪhaiwa kiyonɪhoai kaiwaamɪ daihɪra maipɪhi raapɪ japɪhi numwaaso so maipɪhaiwa kaisɪho Autaahaatɪhoaisɪ konɪhi apɪpaahɪ windi mausondaatiwɪhi raapɪ japɪhi numwaitaise. Iyati utaaho maipɪhaiwaatɪhapɪ japɪhi napsɪhomɪ maipɪhaiwa kaiwaiwa taahɪwaiwa Autaahaatɪho japɪhi nemwaitaise.

Pitaahomî Utîpîho Jîho Kîmandî Pitaahomî Utîpîhandî Jîhandapî Nesîpîhande

Jisaasihomî otîpîpatîhiyaamî wo komî ambîpatî Pitaaho kîmo utîpîmo jîpatîpiyahore kînaungwîha 65 A. D. hura. Ko kîmandî utîpîmandaatîhapî sandaase, “nîni Baapironîhanda konînihi bindataatî kîmo utîpîmo jîpatîpiyataayo,” daase. Nyahî nahatiyaanî wîndî monîhoni ko akîti kandaatîndîho e Romîhandapî pîwîha siwîpatî nepemaahîwatî Baapironîhanda tati katîndîho. Pitaaho mmonatî gwînyaataatî Jisaasihomî tiworisa taawî naanîhaiwa kaiwî amî Kîraisihomî isîhiyai taawî naanîhaiwa nunyauhî kiya taawî ambîpatî yaawîhaiwa nehauhî kandapî Pitaaho kîmandî utîpîmandî jîpatîpiyahande. Ko kiyaisî kaundataase kiyaisî naanîhaiwa wiwa nusoaipahonîhura kiya andîtitîwî Jisaasihoi ahosumwapî namaamapî anîtiwî Koai isîpî kiyaanîhi bitoaitaatîwo.

1 Pitaahomî Utîpîho Napîmasataise

Pitaaho isîhiyai ipîhîrete gaahure undisîha (1:1-2)

Autaahaatîho nyangisî andîtiinyaiwataatî ipotîhura Komî asiyaanimataatî bimîtihaahandî nanyamîtandî aimî katise. Isî nyahî kandî naito. Isî amî nyahî yawanaani andîtitaatî bitoaitîhaawo tisîha (1:3-2:10)

Nyahî noaipawaatî Autaahaatîhomîhiyaanimataatî Awaisîho japîhi napîtandîhandapî jatîhaawî gaahaiwaahîhi kiyaanînihi kaimî nutîhaawo tati kanyatisîha (2:11-5:9)

Pitaaho gaahatî kiyai kawîsatî komî pîwîha osasepîhaasîha (5:10-14)

Nyahî Autaahaatîhomî Isîhiyaanîni Akiyîhiyaanimatîhaayoni Amî Gaahapaahîhi Kiyatî Gaahaiwa Naitîhaawî Maarîtaatî Gwînyaahohîwaiwa Naitîhaawî Jatîtihaawo

¹ Nîni Pitaahonîne. Nîngisî Jisasî Kîraisîho komî pîwîha gaaha awusaatî isîhiyai kaundîtandî nanîmahanatî natanoaasisîhonîne. Sahî Autaahaatîhomî isîhiyaatî Autaahaatîho sapî aimî nisîhiyaare tati nasamahainjawîhiyaatî sahî torîwatîwî kahapîhi kahapîhi nehî gohaparîhiyaatî wanî yapîhaiwa isîhiya usaamîhaiwa Pondusihaandahunî Garesiyaahandaahunî Kapatosiyaahandaahunî, amî Esiyaahandaahunî amî yapîpatî Bitîniyaahandaahunî bimohiyîhiyaatapî nîni utîpîho kîmo jîpatîpaindî nusoaasataayo. Isîhiyaatî sahî Autaahaatîhopî gîwunyaahohiyîhiyaatamî aunahîpatî akîpatî yamîhapataatîhe.

² Jîhi aimehura Autaahaatîho kahapaamapîpa sangî kiyatî ahaisura isîhiya siya nisîhiyaimatîtaatiwe, tati katatî aimî gwînyaataise. Siyatî gwînyaataatî sangî nisîhiyaate, satatî nasamahainjîhi sahî noaipapî ipotîhura tîtihi komîhiyaatimataawaayopo. Jîhi aimehura Apîho Autaahaatîho sapî, satatî isîhiya siya noaipapî tîtihi nisîhiyaimatîtaatîwîhiye, tati sangî nasamahainjawîhiyaatangi sahî nisîhiyaate tati nasamîhanataise. Siyatî ko sangî nasamîhainjîhi amî Komî Itîpîho Gaaho sangî netî nasepemaîhaasîhi amî sahî noaipapî nehî Autaahaatîho sawahomîhiyaatimataatiwo. Iyatî Itîpîho sîko sangî netî Autaahaatîhomî ndîhetî tîtihi gaahiyatî popîtihiyaatesamataise, amî Sahî Jisasî Kîraisihomî pîwîha atîwiwî winjapepîhîrisaihi komî jîtîpatî nyapî napotaatî nuhaasîpatî samî maipîhaiwa bausatî nesamahonî sahî noaipapî Autaahaatîhomî ndîhetî tîtihi gaahiyatî popîtihiyaatimataatiwo.

Aihî amî nîni sapî Autaahaatîhoai pîwaundîti nunjenîti gaapîsundataayo, amî sangî ko maarîho nasanyatî gaahandî kasisatî, amî samî maarîho omanîtîtihi netî yatîhisîwatî japatîsa napaisaatisamahonîhi, amî sahî waatî nga awaindîhandî maarîtiwî bimîtaatiwo.

Asîyîhiyaanimatîtihaahandî Gaahandî Akîtihandî Yamîhapataatîhi Nyapî Nyainjatatî Ahinyondaise

³ Nyahî Autaahaatîho nyamî Awaisîho nyangi nyainjatisîho Jisasî Kîraisihomî Sapîho, amî kîmîko komî Autaahaatîhoai mepî autaahewaumaitîhaawo. Ko nyapî maarîho asîpiyataatî, amî kandaahî Jisasî Kîraisîhoai anîmwaaahîpatombî japîhi ahowimataise. Iyatî ko nyapî apîpaahî aungwohandî maarîho tundatî asîpînyindîhandahunî, amî Jisasî Kîraisîhoai napwîhi asoheomatî japîhi ahowimasîtihaandahunî nyangi netî wanîhiyaanenyamatî asîtimatîtihaahandî nanyinyataise. Iyataatî amî sandî Autaahaatîho netî wanîhiyaanîni asîyîhiyaanenyamasîtiindaahî netî andîtiinyaisîhi

andititaati Autaahaatiho gaahapa nanyamitandi katimbipa nanyinyonhi naitihaawi jatimi nohaayo.

⁴ Iyataati ami nyahi Autaahaatiho nyangi gaahapa kanyisati nanyamitandihapa ko ahinyisati bimimbipaapi taawa jatimi nohaayo. Iyataati sapa gaahapa nyapi ko yamihapataathi ahinyihi kapahi ahinyondaise. Ami kapa windi neti nopisasinati namaamasaatati nga ahinyondaise. Isi Nyahi yamihapataathi niyahaahura asitimatitihahandi newaati nasisoaari Autaahaatihaoisaati bimito.

⁵ Sahi Kiraisihopi giwunyaahauhi, ami Autaahaatiho watipihosi komi watipihanda sangi biyati anitisati jainjatataise, ami sahi nga bimaami nuwi asisihia ipotiheti Autaahaatiho apiipaah gaahaiwa sapi ahisiwaiwa naitaatihura noaipahonhi kaiwa sahi naitaatwo. Sahi saiwa nesahi ami sangisuni kahapaamapi nahataapai Autaahaatiho japihi neti itatamanati titihemaitando. Isi saiwa Autaahaatiho katiwaiwa Jisaasiho japihi nasonihura ko neti akaiwaiwemaitaise.

⁶ Iyataati Autaahaatiho saiwa gaahaiwa sangi nasanyati kasitandi katiwimaiwaapi sahi waati maaritwise, ami nehi masihonjapi sangi wiwa sami ambipati maariho yaasihaiwa nasisenati wani taati nasoaipataise. Isi gaasi kaiwa kiyati sangi nasoaipane.

⁷ Iyataati saiwa sangi siyati yaasihaiwa nasoipasirihiretapi Autaahaatiho sahi Kiraisihopi giwunyaahohitihandi apiipaah akiti akitihando, e nehi otaatapi jaiwaiwhando, tati neti mmondande. Iyataati gorihandapi sahi gwinyaapise. Kandi apiipaah gaahanditih ishiya kandapi maaritwihande. Saiwhandi ishiya nepi isiwatawa wiwa gorihandaathi wapa ikwaatipihoi maipihapa ahotiso ahimotiso, tiwi mmondaatiwi sisihia apiipaah waati noatitihiaapihi gorihandi tihawaaahura sangi ikwaatipihoi tihati sanoti owetanhi nehi titihi gorihanditititendo. Iyataati ami gorihandhi gaahandindaahandi kandi neti nopisasinati owetitandihande. Ami sahi Kiraisihopi giwunyaahohitihandhi gorihandi nusatipihaiti apiipaah gaahande. Isi ami ishiya gorihandi nehi akitihandihoi e wapa ikwaatipihaoisahando, tiwi mmondaatiwi tihohipatamatiyati sahi Kiraisihopi akiti akitinhi giwunyaawaayowo e owetiso, tati Autaahaatiho jasondandi saiwa sami ambipati maariho yaasihaiwa kihira kihiraapi sangi nasoaipataise. Iyonhi sahi kaiwaapi yaiwi windi timaamihaitaatiwo. Saiwi windi timaamahiyawi watipitiwi bitosaihi, Jisasi Kiraisihopi japihi auta nasataahura sangi jasonataati watipitiwi giwunyaapi binyaihi sapi ko waati awaindihandi maaritaise. Maaritati sangi sahi gaahiyaate satati sangi Jisaasiho neti mepi autahesamaitaise.

⁸ Akite. Sahi Jisaasihoapi apiipaah windi mausonawaahandi kandi koai maariho taawi nunyawaayopo. Aiwi ami wanisangi sahi koai windi mausonawaahandi kandi kopi andititwi giwunyaapi ami waati aungwohandi kopi maaritawaayopo. Iyataati sandi nyahi sisaati aunihiya maaritotimandi kimaapi yapipatambihapa wapaapi maaritotihandi apiipaah aungwohandi nusatipihahande. Isi sandi nyami omanititihapi maaritotihandapi siyahande taati nyahi windi maahomwaaapi ausaawa kamaatito.

⁹ Ami sandi sahi aungwohandi maaritotimandi apaapi maahe, ami sahi Kiraisihopi giwunyaahauhi ami kandaah sangi Autaahaatiho taati japihi nasamaasithe.

¹⁰ Jihura piropetihya wani kmura Autaahaatiho taati sangi gaahandi kasisati japihi nasamaasitimandapiha piwiha ausaawaayopo. Ausaapi kiya kandapi baiwi mwitipisawi daawaayopo Autaahaatiho ishiyai japihi numwaitandi katindihandi Autaahaatiho kiyonhi noaipahonhi mmondo tiwo.

¹¹ Iyataati kandi maahwura, ami nnapitiyati noaipati ami utaaso ko diyaamahotati, ami ko maahwura noaipaitandho, tiwi kiya mmondaatiwi pihitiwi mwitipisawi daawaayopo. Iyataati sura ishiya siya Autaahaatihomi piwiha atiwi nepi ausaahohiyihyaamiheti Itipihoi Gaaho ahondaati ko kiyai satati neti giwunyaataise. Ipotihura Kiraisihoi noaipahonhi komi ambipati maariho yaawihaiwa kahatamatipetahaiwa ishiya koai kawiw numwisaihi nepi noti, ami kaiwetati koai Autaahaatiho ambipati awaipati numwitandihitapi kiyai neti giwunyaasihhi, ami kiya kaiwaapi piwiha ausaapi katawaatopo. Aiwi kiya satiwi, saiwa maahwura ausaimaninati noaipaitandho. Iyati ami saiwa maahwura nnapitiyati noaipaitandho. Iyati ami utaaho diyaamahotati ami taati nnapitimatoni hura ko noaipaitandho, tiwi kiya waati pihitiwi gwinyapenawaayopo.

¹² Saiwi kiya taawi gwinyaahauhi Autaahaatihomi Itipihoi neti kiyai siyati giwunyaati nunjataise. Saiwa kiya taawi ausaapi katimi niyohiwiwa sura kiya bimaami niyohura windi kaiwa namoaipahonhi ami kiya sawana wapa noaipahonhi gaahapa nepi windi maatatamanindaapo, undato. Iyati ishiya ipotihura noaipahohiyihyaamihatihi saiwa kiya Autaahaatihomi piwiha atiwi nepi ausaahohiyihya katohiwiwa noaipahonhi gaahandi naitaapo, undati nunjataise. Aihhi ami kiya namapi Autaahaatiho sangi nasamaitandi wani taati kaiwimaiwaapi piwiha ausaawaayopo. Iyataati piwiha wanha

gaaha K'raisihopitaha ausaahohiyihiya j'hi piropetihiya katohiha ka kasatauhi sahi aimi atisawaayopo. Iyataati Autaahaathiho Itip'hoai yamihapataathapi natausaasihi isihya piw'ha waniha gaaha K'raisihopiha ausaahohiyihiyai anditiwisih Itip'homi watipihanda kiya piw'ha kasatawaatopo. Iyauhi ami Autaahaathihomi otip'patihya yamihapataathapihiyaisangi k'maiwa Autaahaathiho sahi isihyaatangi kasiwiwaapi mmondaatiwi kiya waati maaritiwimawaayopo.

Autaahaathiho Nyangi Gaatati Nanyamaataise Nyahi Ko Nehi Sawahopaahiyaati Nehi Sawahomihyaanimatit'haawo

¹³ Isi ami sami amitiha gwinyaaahohitihanda wapa kaitaatiwi nepi t'imanin'wi timetiwise. Aiw' sahi sami piw'ha dahopa baiwi jat'niwise. Aiw' Jisasi K'raisihopi auta nasonihura Autaahaathiho sangi japihi nasamaati gaahandi kasitandihandapi anditit'wi jatimi nuwise.

¹⁴ Sahi metihonya piw'ha atiwi asimwaatit'hi p'niyohonyonyaamataiwi Autaahaathihoai at'wiwi komi otit'hi pinuwi kop' maaritiwi koai winjapepihir'wise, ami aimi komi manyinyaatiso. Aiw' sahi j'hura Jisasi K'raisihopi piw'ha waniha gaaha sangi atiwi nepihura, maipihaiwa k'haiwa k'haiwa sami maar'ho ambipati jandoti maaritiwaiwa kiyoh'waiwa japihi w'ndi kamaiwise. Owetane. Kaiwa namapi nanipimatiwimapise.

¹⁵ Ami Autaahaathiho sapi gaat'hi nasauhi japihi nasamaasiho apipaahi gaaho ainahiho, ami maipihandi w'ndi namumatati koai wap'hi yand'hiho isihyai nehi gaahand'hihi kawisahosi, ami sahi kom'hati nepise. Nepi Autaahaathiho maip'hapaapi koai yandihematati kapaapi apousati poundih kapaapi mandit'paipatamataiwi, sahi yatihematiwi tit'hi ainahiyihiyaati gaahiyaati noaipapi nehi ko sawaho Autaahaathihoaisaah'hi nunyan'wi nehi ko maarit'hi tit'hi kair'hi ret'hi kaiwise.

¹⁶ Iyataati ami Autaahaathihomi piw'ha utipihandi j'handaat'hi ahotis'ha satati katise: "N'ni Autaahaathihon'ni apipaahi tit'hi gaahon'ni popit'hon'ni, ami sahi n'ni isihyaati naasikati kaiwi tit'hi gaahiyaati popit'hiyaati n'nihihoan'ni nap'wi bimaawise," tati ahondaise.

P'risihya 11:45, 19:2, 20:7

Jisaasihomi Jitipati Naw'ho Apipaahi Awais'homatiyahataahi Autaahaathiho Nyangi Japihi Nanyamaataise

¹⁷ Iyataati sahi Autaahaathihopi gaapundawaahura, "Apore," tawaatopo. So Apo utaaho woai usonataati siyaho setahoso, tati tip'apaati usonaahomaah. Owetise. Nehi nyahi n'naasiyaanam' kiyoh'ir'ireti mmonati kireti n'naasiyaanangi tipitapaati nyasonahore. Isi sahi wani k'maapi yapimbataapihi bindawaawi kimb'hi nyami aunahipati apipaahata bim'it'haahata bindahaayo, t'wi w'ndi sahi gimunyaapise. Owe. Nyami aunahipati apipaahati m'haati yamihapataat'hi ahondaise. Isi sahi yat'hi ipatisan'wi baiwi itataman'wi Autaahaathihopi gw'nyaapi koai nepi autahi isiwati, ami nasisoari komi maarit'ir'ireti japepihir'wise.

¹⁸ Sahi aimi gw'nyaapihiyaate, sahi j'hura bimoh'ir'iret'apo. Sami jaasoyami maip'haiwa kiyoh'waiwa sangi nasanyauhi sahi kaiwa mmon'wi nepi kaiwaat'hi napwitiwi apipaahi tanyaa'a ak'ip'a owehandi bimotihandapo. Saiwi sahi j'hura maip'haiwaat'hi bimaui kaiwaat'hapi Autaahaathiho wapa sapi nunyati nuwati nasamaati nehihaatesamasih? Iyataati Autaahaathihori wapa maapi gaahapa keti kuraan'hi namasaatati owetimb'pa naw'ho siriwaaho, ami gorihanda nunyati sangi japihi nasamaataamaise. Owetise.

¹⁹ K'raisihomi jitipati apipaahi gaahati naw'hom' ambipati apipaahi owehati nuhoamasit'handaa'hi Autaahaathiho sangi japihi nasamaataise. Ko K'raisihomi jitipati sipisip'ho sipip'hoho isihyaami maip'haiwaapi tip' t'hiwi Autaahaathihoi dipuman'wi waama'ndumapi nunyoh'patamatiyati komi jitipati nuhoamaataise. Iyataati Judaahiyaami win'hap'pa ahotir'ir'ireti, sipisip'ho sipip'hoho goh'ho asaaha timb'pa oweho apipaahi gaaho tip' t'hiwi isihyaami maip'haiwaapi Autaahaathihoi dipuman'ho'hiomatiyati K'raisihoni napotaise.

²⁰ Iyataati j'hi aimehura yapipati Autaahaathiho sangi kiyati ahaisura K'raisihopi siyati, isihyai japihi numwaitand'hat'hi nasati otip'pat'hi kiyati napw'it'aise, tati aimi katati nam'hanati Ah'wih'hore. Aih' ipot'it'hi wani k'mura asis'ha k'maiwa ipot'maiwet'hi Autaahaathiho K'raisihoi natausaasihi nasati k'maapi isihyaami nd'het'hi napotaise, sangi and'it'isaiwati japihi nasamaaitando.

²¹ Ko K'raisihopi sangi japihi nasamaati and'it'isais'hi ami sahi Autaahaathihopi gw'unyaawaayopo. K'raisihopi napw'it'hi ko Autaahaathiho ahowimati japihi numwaati koai neti nuwimaati ambipati awaipati nunyati neti awais'hoemataise. Isi sahi sandapi gw'nyaapi Autaahaathihopi gw'unyaapise. Aiw' ami ko sangi nasamaati gaahandi

kasisati nasam'taisi, ami akiti nanyam'taise, tiwi sahi kopi giwunyaahohitihandi and'itaisihon'hi kom'het' nd'ha ahiyaw' jatim' nuw'ise.

Jisaasihopi Giwunyaahohiyihyaan'ini Kom' Naisihiyai Maar'ho Napaitaat' Numw'it'haawo

²² Sahi K'raisihomi piw'ha atiwiwi japepih'rot'ihandaahi sahi noaipap' Autaa-haati'homi nd'het' aim' tit'hi gaahiyaati ap'ipaah' pop'it'hiyaate. Pop'it'hiyaati'tawaawi ami sam' is'hiya nais'hiya Autaa-haati'homi is'hiya K'raisihopi giwunyaahohiyihiyai sahi napaitiwi maar'ho nunyawaayopo. Isi sahi wani k'mura and'titiwi K'raisihomi is'hiya kopi giwunyaahohiyihiyai sam' maar'ho akiti'n'hi nunyaw'ise.

²³ Osaataati nandapaam' yand'piho wanihapa ningoti nandawisa noaipasipatamatiyati, Autaa-haati'ho wind' namaapot' kon'hi asohoematati bimisiho sangi neti wanihiyaatesamashi sahi wanihiyaati noaipap'hiyaate. Iyataati ami sahi nandapaam' yand'piho kw'itaaho yap'ipatambiho keti oweti'tand'hoetapi noaipap'hiyaati'mahe. Owetise. Nandapaam' yand'piho Autaa-haati'ho kais'ho nasisoaari ahot'itand'hoetapi sahi noaipap'hiyaate. Nandapaam' yand'piho so Autaa-haati'ho piw'haare. Sa piwa owemeta kaan'hi ahonda isihiyai asi'yihiyaimati'tati'w'handi taati nunyahaare. Isi sa piwa kaaraahi sangi neti wanihiyaatesamati nasamoyaati as'imatati'tati'w'handi nasanyataise.

²⁴ Sa piw'ha ap'ipaah' akiti'haare. Iyataati ami Autaa-haati'homi piw'ha j'ipati'pindis'haati'hapi satati kandaase:

"Is'hiya nahatiya woy'ha tand'piho kitar'ih'ramataiwi'hiye. Iyataati ami kiyaami uti apotini'hopipa tand'pihomi kw'itaahomatiyahape. Iyataati woy'ha kitar'ih'ri awaip'tih' ami kw'itaaho tiw'handi'wataise.

²⁵ Sapaah' siyataahandi kandi Awaisihomi piw'haahi kaan'hi nasisoaari ahotim' notaise,"

Aisaiyaaho 40:6-8

tati katise. Sa piwa is'hiya piw'ha gaaha sangi ausaapi aim' kasatauhi sahi aim' atisoti'haapisato.

2

Awais'ho Naw'ha Apipaah' Watip'ha Kaan'hi Ahotis'haamatiyati Kon'hi Nasisoaari Bindataise

¹ Ami sahi wani K'raisihom'ihandaahi aim' noaipap' wanihiyaati gaahiyaati-matawaayopo. Isi ami sahi maip'haiwa kihatamatipetahapa nahataapa namamap'ise. Aiw' ami jai'pipa namap'ise. Aiw' ami is'hiya nyapi gaahiye nyati'toti'w' jaiwai'w'haiwa neh' yamaati tiw'atihaati amb'ipati, ami maahomwaan'api katiwi kiyoh'waiwa bi'pi namap'ise. Aiw' ami is'hiya usa wapa kahapaamap'ipa asaketahiyaapi sam' maar'ho ami mand'ha yaasati neh'haiwa aposiwaiwa saiwa namap'ise. Aiw' ami is'hiya usaapi maip'haiwa gw'inyaapi katiwi kiyaametir'ih'etapi setahiye, tiwi kiyaami amb'ipati nausohaapi ahoapi kamaati'w'ise. Saiwa nahatewa kamaiwi bi'pi namap'ise.

² Iyataati nyah' aim' gi'nyunyaatahiyaane, met'honya gw'is'haatapi'honya amw'it'ih'ri nandaati'w' ap'ipaah' maarit'imi'hauho. Isi Autaa-haati'homi piw'ha sa amw'it'ih'ramatiyahaasi sahi atiwi nep' met'honya gw'is'haati'hapi'honya saniyaami amw'it'ih'ri nan'ihoh'ipatamataiwi ka sahi nep' amw'it'ih'ramataiwi nasisoaari nan'iw'ise. Iyataati ami sa piwa amw'it'ih'ri gaah'ramatiyati maip'hapa kati'hi wapa ah'imotati ap'ipaah' gaahaare. Isi sa piw'ha amw'it'ih'ramatiyahaasi sahi atiwi nep' amw'it'ih'ramataiwi maarit'iw' nainjai'hi ka piwa sam' maar'hoai neti nga and'ti'wiwati wat'ipuri'mati, ami sam' gw'inyaahoti'handi neti wat'ipisamahon'hi, ami sahi noaipap' wat'ip'hiyaatimati'tati'wo, met'honya amw'it'ih'ri waati nanawaawi k'raahi gw'inyan'iw' noaipap' wat'ip'topatamatet'ati'wo. Sahi saiwi kaisai'hi ami Autaa-haati'ho sangi japi'hi nasamaahon'hi ami sahi koaisawi maasi bim'it'ati'wo.

³ Autaa-haati'ho sangi gaahati kasi'hi aim' mmon'iw' gw'inyawaawi Awais'ho Autaa-haati'ho ko gaahoe tiwi gw'inyaawaayopo.

⁴ Autaa-haati'ho Jisaasihom'ihetapi ot'ipipati ap'ipaah' awaipati kiyataise. Aih' ko Jisaasiho yas'ha mi'hot'ir'ih'ri as'ir'ih'ri ap'ipaah' wat'ip'ih'ri naw'ha wat'ip'haamatiyahore. Ko siyahoti'handi kandi is'hiya yap'ipatambi'hiya mon'iw'watawa mi'hot'ir'ih'ri k'm'ri gaah'ir'imahe maip'hire, tiwi nemapi ahosumwawaayopo. Kiyaah' siyauhi'handi kandi Autaa-haati'ho Kop' utaaho gaahosi yas'ha anaah'ha an'aani an'it'isati mw'ind'wiwati is'iwatati ot'ipipati naw'hiyati nga kaitaiso, tati Autaa-haati'ho K'raisihoi nam'hanati ah'wisataise, ot'ipipati sati kaitando.

⁵ Iyataati ami sangisangi mi'hot'ir'ih'ri as'ir'ih'ri wat'ip'ih'ri gaah'ir' naw'ha ap'ipaah' kai wat'ip'haamataiwi'hiyaate. Aih' ami It'ip'ho Gaahom' wat'ip'ih'andaahi sahi

Autaahaatiho nasati bimítandí anjaanmataiwíhiyaati noaipaitaatiwí anímatataise, komí noaipapí títhí Autaahaatiho sawaho komíhiyaatimatítaatiwo. Saiwí komíhiyaatimatisaihi komí Itipího Gaaho samíhetí nasati bimítando, jíhura Isíraheríhiya Autaahaatíhomí anjaaní anímatatauhi Autaahaatiho sawaho nasati kandaatíhi nandaatí katíhi bimipatamatiyato. Autaahaatiho siyati kasindímandí sahí noaipapí títhí komíhiyaatimatíwí kopí mmoníwí gaapundíwí koai mepí autaahepumaitaatiwe. Sahí saiwí kaisaihi amí Jisaasiho sahí saiwí gaahaiwa wapa kiyohíwaiwa netatí Autaahaatíhoai waamaindumwahaiwa numwítaise. Nyamí gaapunda Autaahaatíhoai mepí autaahepwahohíwaiwa Jisaasiho nyapí kaindíhandapí Autaahaatího gwínyapenataatí maaritátí naitaise.

⁶ Iyataatí sa píwa akítíhaare Autaahaatíhomí píwíha jíhaatíhi amí satatí ahondaiso. Píwa saapí Aisaiyaaho sata kandaase:

“Sahí baiwí atíwise. Níní utaaho woai aimí namahandí amí níní waní koai aunahípatí Saiyoníhanda ahíwisataayo, ko awaisího jíhoematatí nísí isíhiyai winjaatí bimítando. Níní koai ahíwisataayo nísí otípípatí kanitando. Níní kopí maaritítíhore. So Awaiso ipatí míhotíríhírí watípíhíramatiyahore, anjaaní mwíndíwiwatí anítisatí isíwatítando. Sandí apaapímaato. Amí Autaahaatíhomí isíhiya komíhetí ahotawa komí watípíhandí numwíhi kíya komí watípíhandí newaayopo. Isí isíhiya kopí gíwunyaahohiyíhiya mawíhaiwa nepí wíndí namosasíndaapo. Owetítaise. Kíya nehí maaritítaapo, amí kíya kopí nehíhandí gíwunyaawaamaayowo,” tati katise.

Aisaiyaaho 28:16

⁷ Isí amí sapaahí Kíraisího noaipatí yasiha anaahiha míhotíríhíramatiyahore, komíhetí sahí kopí gíwunyaahohítíhanduní jatohítíhanduní nausawí ahaitaatiwo. Iyataatí amí sandí apaapímaae. Kíraisíhoai namíhanatí aimí ahíwíhi ko noaipatí nahataapaamí Awaisího Jíhoematataise. Iyataatí amí Autaahaatíhomí píwíha jíha aimíhaatíhapí isíhiya kopí wíndí gímaawunyaapíhiyaapí amí Kíraisíhoai ahosumwahohiyíhiyaapí satatí katatí jípatípíndise.

“Otípípatíhiya anjaaní anímatohiyíhiya yasiha kíma gaahaamaae maipíhe, tíwí nema-hotíha ka waní noaipatí míhotírísatí apípaahí watípíhandaise anangí netí nga mwíndíwiwatí anítisatí isíwatítando,” tati jípatípínda ahondaise. *Auníhírí 18:22*

⁸ Iyataatí amí isíhiya Kíraisíhopí wíndí gímaawunyaahohiyíhiyai Autaahaatího wíhoaníhandí yaawíhandí nunyatí netí nusosasatí aunahípatí maipíhatí yaawíhandí naitaatíwíhataahemaitaise. Iyataatí amí sandapaahí Autaahaatíhomí píwíha wapíhi jípatípíndísíhaatíhapí Autaahaatího Aisaiyaahomíhetapí satatí kandaase.

“Ko nawíha gwíharaaha mwítíhaamatiyahore isíhiyai auhíraapíhi muwítando. Iyataatí amí ko nawíha awaisíhaamatiyahore ketapí napepaatíwí tímíhaitaatiwo,” tati katise.

Aisaiyaaho 8:14

Isíhiya Kíraisíhomí píwíha Gaaha nemapí ahosumwahohiyíhiya siyai nawíhaaraahamatiyatí muhoníhi tímahiyawí kiyaaníhi nosasíndaapo. Saiwí kaitaapo tatí Autaahaatího jíhura aimí katisíhaare.

⁹ Iyataatí amí sangisaahí Autaahaatího, sahí aimí nísíhiyaate satatí nasamahanahiyaate, sahí noaipapí títhí komíhiyaatimatítaatiwo. Sahí Awaisího Jího Jisaasíhopí gaapundíwí koai mepí autaahepumawaayopo. Sahí títhí gaahiyaatí ainahiyíhiyaatí bindawaawí Autaahaatíhomíhaiwaapaahíhi nasisoaari gwínyaapí kiyohiyíhiyaatí siyaatí akítíníhi títhí Autaahaatíhomíhiyaate. Sangi Autaahaatího sahí nísíhiyaate, satatí nasamahainjawíhiyaatí títhí komíhiyaatí bindawa isíhiyai Autaahaatího gaahaiwa kasiwaiwaapí ausaapí Autaahaatího sanyisahoe, undíwí kaundítaatiwe. Aiwí amí Autaahaatího maipíhandí asahatíndíhandí bimohítíhandaatíhi namasi nausainjíthandí apípaahí gaahandetapí napíwíse, tati gaata nasamaasítíhandapí ausaapí isíhiyai kaundítaatiwe.

¹⁰ Iyataatí jíhura Autaahaatího sangi sangí nasamaasura sahí Autaahaatíhomíhiyaatímaae, owe sangi nehí wíyaatimatíwí bimambíwíhiyaate. Saiwí sangi wíyaatimatíwí bimambíwíhiyaatísí waní noaipapí sahí Autaahaatíhomíhiyaatimatawaayopo. Iyataatí amí jíhura Autaahaatího sangi gaahandí wíndí kamaasise. O amí waníhi Autaahaatího maarího sapí asípíyatí sangi gaahatí kasisatí jatatananatí andítísaiwataise.

Nyahí Autaahaatíhomí Otípípatíhiyaanisí Komí Otípípatíhiyaamíhírétí Bimítíhaawo

¹¹ Nísí nísíhiyaatí níní sangi maarího nasanyohiyíhiyaatí nísataiwí Kíraisíhopí gíwunyaahohiyíhiyaate, kímaapí yapímbataapíhi bimohípímbíhi apípaahapíhi sahí bindawaamaayopo. Owetise. Nehí gohíhapíhi isíhiya

yapipati witaahapithiyaatamataiw bindawaayopo. O ami aunahipati apipaahatithi yamihapataatithi Autaahaathoapithi ahondaise. Aihimi ami nini watipindi sangi sandi kasatataato. Sami ambipatami maaritiwaiwa windi kamaiwi kaiwai nepi daahi ipihatiwise. Saiwa sami maarihoai taati tiwiwaiwaapito.

¹² Isihia Autaahaathop windi gimaawunyaapithiyaami otihatithi sahi Kopimmoniwi gisunyaatati nasesipainjithi kop giwunyaahohiyithiyaati titithi gaahaiwaahithi kaiwi daiwi bitopi bimaawise. Sahi saiwi gaahaiwaahithi kaisaihi ami kiya Autaahaathop gimaawunyaapithiya sapi satiw, kimiya isihia maipihaiwa kaiwihiye tiwi katwi kaimbiwihia kiya ami sahi gaahaiwaahithi kaimi naisaihi ipotihura sami gaahaiwa kiyohiwaiwa mmondaapo. mmonawaawi kiya satitaapo. E kimiya isihia Autaahaathop giwunyaahohiyimiya gaahaiwa kiyauhandi nyahi yawanaanini maipihaiwa kiyahaayo tiwi gwinyaitaatiwo. Saiwi gwinyawaawi asisitha Autaahaatho isihiyai neti tipatapati usondani nasonihura sahi gaahaiwa kiyohiwaiwaapi kiya namapi Autaahaathoai kinyi gaahonje gaare, undiwi nepi mepi autaahepumaitaatiwo.

¹³ Iyataati ami Awaisiho gwinyati maaritirihiretapi gwinyawaawi winihapipa nahataapa isihia yapipatambithiyaami ahioyohipipa baiwi sahi mmoniwi japepihirwise. Iyataati ami awaisiho jihoematati (Romihanda bindataati) isihiyai nahataapithi winjaati bimisihomi piwihai katonihai baiwi atiwi japepihirwise.

¹⁴ Aiwi ami yatithi Piropinjihandami gapimaniho awaisihomi piwihai winihapipa baiwi japepihirwise. Sandi apaapi maasato, ami isihia siya awaisawithiya awaisiho jiho (Romihanda bimisihohi) namihana ahioyohiyiye isihia maipihaiwa kiyohiyithiyai maipihaiwa saiwa kamaiwise, undati yawimatuni ami neti napuwatuni, ami isihia piwihai winihapipa atiwiwi gaahaiwaahithi kiyohiyithiyai gaahiyaate, undati kiyai mepi autaahemwaitanduni namihana ahioyohiyiye.

¹⁵ Sahi saiwi titithi gaahaiwaahithi kaitaatiwi Autaahaatho maaritataisi gaahaiwaahithi kaiwise. Sahi saiwi gaahaiwaahithi kaisaihi isihia Autaahaathop gimaawunyaatati ami komi piwihai minjapepihirwi, ami piwihai gaaheti sahi japepihiraui piwihai maipihaiwa kasatohiyithiya mmonawaawi mawonihimi namapi bipi ipatisaniwi kiyaami piwihai bipi namihaitaatiwo.

¹⁶ Sangi Autaahaatho aini japihi nasamaasithiyaate. Nasamaasithi sahi aini yapipatambithiyaami winihapipa japepihirwi maipihaiwa kiyohiwaiwa aini namasi nehi sangi nehihiyaatimatiwihyaate. Iyataati ami sahi satiw nyahi aini maipihaiwa namasi noaipawaati nehihiyaanini gaahiyaaniso, tiwi maipihaiwa kaitaatiwimahe. Owetise. Autaahaatho maaritati gwinyasirihireti sahi japepihirwi komi otipipatihi kawiwi bimitaatiwe.

¹⁷ Aiwi sahi baiwi gwinyaaapi isihia nahatiyai gaahati kawiwi nepi kiyai mepi autaahepumapise. Aiwi ami isihia Kiraisihomi naisihia samataiw koai nunyanwi kop giwunyaahohiyithiyai sahi maariho baiwi nasisoaari nunyawise. Aiwi ami Autaahaathop apipaahi Awaisihoe tiwi kop yaiwi komi otitithi pinuwise. Aiwi ami awaisiho jiho Romihanda bindata jainjaati bimisihop awaisihoe, tiwi yaiwi komi piwihai atiwiwi komi otitithi pinuwise.

Kima Piwima Otipipatihiya Kiraisihomi Kaimumwaanji Kaitaatiwihandapihaare

¹⁸ Sahi Kiraisihop giwunyaahohiyithiyaati isihia usa sangi jainjaawi bimauhi sahi kiyaami otipipatihiyaatimatiwi otipipati kawiwi bimohiyithiyaate sami awaisawithiya sangi jainjaawi bimohiyithiyaami piwihai baiwi atiwiwi kiyaami otitithi pinuwise. Sangi jainjaawi bimohiyithiya napaisaati bipi kasatiwihiyaisuni ami waapihititwi kasatiwihiyaisuni osamapi maariho nunyaw kiyaamihatihi pinuwise.

¹⁹ Iyataati ami Autaahaatho anditisaiwati neti gisunyaahonhi sahi Autaahaatho gwinyasirihireti japepihirisaihi ami isihia sangi jainjaawi bimohiyithiya sami kiyohitihandapi poundonhi sangi tisapi ambipati yaasahaiwa nasamisaihaahi gaasi kandapi yamaiwise, nehi ndihaahi winjasawise kaiwi kiyai yaasahaiwa nasamito, wihoanji maipihati windi kamaawiwo. O ami Autaahaathohi komi otipipatapi isihia yaawihaiwa nehohiyithiyaapi gaasi nisi maaritohirihireti ninjapepihirwi kanisohitihandapi yaawihaiwa newaayowo, tati waati maaritahore.

²⁰ Iyataati ami isihia sangi jainjaawi bimohiyithiyai pohipiwii kiyaami piwihai atihomaawiwi, ami sami gwinyaaapi maaritohirihireti japepihirisaihi kandapi sangi jainjatohiyithiya tisawisaihaahi sandhi sawanaatami pohipiwisotihandapi wihoanjihandi nasanyawaayopo. Sawanaati pohipiwisauhi tisawawaayowi kandapi Autaahaatho nisi otipipatapi yaawihandi newaayopo maatiise. Owetise. Sahi sawanaatami pohipiwisotihandapi tisawawaayowo. O ami sahi Autaahaathohihireti

japepihirisaihi kandapisiatiwi tisapi ambipati yaasihaiwa nasamisaihaahi Autaahaathiho sahi yaasihaiwa nehohiwaiwaapi gaare tati sapi maarititaise.

²¹ Sahi sikaiwi yaasihaiwa nepi komi otipipati kawiiwi bimitaatiwi gaata japihi nasamaahiyaate. Sandi katotimandi apaapi maato, ami Kiraisihoaisangi komi ambipati yaawihaiwa netaise sangi anditisiawitandoo. Ko siyati kaindimandi sangi siwipati gaahati nasitaise, sahi ko yaawihaiwa nesipatamataiwi ami sangisangi naasikati kaiwi yaasihaiwa naitaatwo.

²² “Kiraisiho maipihaiwa windi kamaayaho utaaho gaahore. Aih! ami isihiyaisangi komi piwihha kima jaiwitaha katisihha kimaare tiwi ausaapi kamaatopo. Owetise. Nehihandi ambipati yaawihandi nunyawaayopo” *Aisaiyaaho 53:9*

²³ Iyataati ami isihya ko Jisaasihoai sisipihundiwi kiyauihandi kandi ami ko kiya wihoaanj sisipihundataamaase Owetise. Iyati ami kiya isihya koai nepi nusopisasiwi ambipati yaawihandi nunyohiyihyai wihoaanj itihundati ami nisangi nasopisasiwi yaasahandi wihoaanj nasamitaano undataamunje. Owetise. Autaahaathomihandisi sawaho wihoanjihandi kiyaaisi numwitaaso tati saiwa neti Autaahaathoihi nunyataise, Autaahaathiho titihi biyati isihyaami kiyohiwaiwa nahatewa tipitapaati nga kiyati mmoshoai.

²⁴ Nyahi nyami maipihaiwa kiyohiwaiwaapi wihoanjihandi Autaahaathiho nanyamtotahandi Jisaasiho nyami aunaapi neti nyami maipihaiwa komi ambipati gaahateti naihi ko nyami maipihaiwa nesi ipi titihi atawihateti nimaatati komi ambipati nosasinati napotaise. Ko siyati kaindimandi ami nyahi maipihaiwa namasi kaiwaathapi japihi nasati titihi gaahaiwaahih kaitihaahandapi kiyataise. Iyataati ami nyami maipihaiwaapi Kiraisihoai tiwauhi ko napotaise. Ko siyati kaindihandaahi nyami maipihaiwa namasi nasahaawi biyati gaanyimatataise.

²⁵ Autaahaathiho siyati kasindimandi apaapi maahae, sipisipihoo daihira namasi noti nehahaati nihiirinati bimipatamataiwi jiihi Jisaasihopi sangi giwunyaapihura kaanhi nihiiriniwi bimaue. Saiwi nihiiriniwi bimauihiyaatangi Autaahaathiho japihi nasamaasi nasati Jisaasihomihinisamataise, koai sahi niwipinjisaihi ko sami maarihoi biyati jainjatitandoo.

3

Kima Piwima Usihya Ami Asihya Aimi Namaatinihohiyihyaapihaare

¹⁻² Otipipathiya kiya winjaawi bimohiyihyaami piwihha atiwiwi kiyaami otitih piniyohipatamataiwi, ami sahi asihyaati aimi siwoyaisahiyaati sami siwoyaami piwihha napaitiwi atiwiwi kiyaami gwinyaahohihireti japepihiriw kiyaami otitih binuwise. Sandi apaapi maato, sami siwoya usa Autaahaathomihom piwihha windi athomihom Autaahaathomihireti minjapepihiriwihya sahi kiyaami apwaatiyaati titihi gaahaiwaahih kaisaihi mmondaatiwo. Sahi kiyaapi nepemaitiwi nyamataiwi giwunyaaitiwi piwihha kamundiwise. Owe. Kiya neh sahi gaahati siwoyai kawiiwi kiyaami piwihha atiwiwi kiyaami otitih piniyohitihandi kiya mmondaatiwo. mmonawaawi Autaahaathomihom piwihha akaahae tiwi Kiraisihopi kiya giwunyaaitaatiwo.

³ Aiw! ami sahi asihyaati autaahi ambipateti uti apotihiri mmoniwinjawi gaahapaahih niyopi nipaatiwi yundanyaaminwise. Owetane.

⁴ Autaahaathomihaiwa gaahaiwa nepi sami maarihoi yundanyaawitaatiwihaiwaapi waati pihitiwi gwinyaapiise. Saiwa sami maarihoi yundanyaawitaatiwiwa nosasina owetitandi yapipatambihaiwaamaahae. Owetise. Saiwa maarihom yundanyihaiwa maarihoo biyati wisaita ambipati napaisaatitonih bipisi bimitaatiwihaiwaare. Saiwa sami maarihoi yundanyihha gaahapaara yundanyaawisaihi Autaahaathomihom ndiheti ngaatiataise.

⁵ Iyataati ami jiihi aimehura Israhelihyaami asihya Autaahaathopi giwunyaahohiyihya kiyaami maarihoi yundanyihha gaahapa yundanyaawisawaayopo. Saiwi kiyaami maarihoi yundanyihha gaahapaaraahi yundanyaawisohiwaiwaaraahi anditiwisih kiyaami warisaami piwihha napaitiwi atiwiwi winjapepihirawaayopo.

⁶ Iyataati ami kiyaami waati Saraahaate. Saraahaati saati warihoo Abiraahamihom piwihha atiwisati komi otitih sanotaati warihoo koai, “nisi awaisihore,” undahaate. Iyataati sahi aimi saiwi nunjawaayopo. Sahi aimi Autaahaathopi giwunyaawaayopo, Saraahaati giwunyaasipatamataiwo. Saiwi sahi neh titihi gaahaiwaahih kiyaawaawi ami sahi wapaapi windi yamaayopo. Sahi saiwi gaahaiwa kiyotihandaahi sahi Saraahaatami maatiyaatamataiwihiyaati noaipawaayopo.

⁷ Iyataati ami sahi usihyaati giwunyaahohiyihyaati aimi siwaasihiyaisahiyaate, ami sangisangi naasikati kaiwi titihi maarihoo gaaho gwinyaapi sami siwaasihiyaisawi baiwi

nanyamitaatiwihandapi Autaahaatiho maarita gwinyaaarihiiretinaahi gaare. O am i nyahi maipihaiwa kaisaihi am i sihiya kaiwaapinyatiwi ambipati yaasihaiwa nanyinyawi nyawisaihaahi am i sandihi maipe. Iyataati am i Autaahaatihoaisangi nyapi windi maarimititaise. Owetitaise.

Kiraisiho Aimi Napomatati Japihi Nepataati Nyangi Japihi Nanyamaataise

¹⁸ Iyataati am i Kiraisiho kaindihandapi gwinyaaipise. Kiraisihoaisangi Autaahaatihomihireti japepihirati gaahaiwaahih kaindihandapi yaawihand netaise. Iyataati Kiraisiho no utaaho gaaho apipaahi ainahih nyapimainjih nyahi maipihaiwaisahiyaanam i aunahipati neti ko napotaise. Ko nyam i maipihaiwa kiyohiwaiwa nenyamaitandi nehi naasaaraahih napotaise. Jihaati nyam i maipihaiwaapi ko windi namaapwitaise. Iyati am i ko nyahi Autaahaatihoaisaati manditipinaati nyahi yandihitih am i ko yandihitih siyaati yiyandih bimonihi neti ahonyisati deti Autaahaatihomihini ahinyisataise, Autaahaatihoaisaati maasi piwanaati bimithaawo. Kiraisiho nyamatiyahati ambipatisahoai kimaapi yapipataapihi tiwauhi ko napotaise. Napwihand kandi Autaahaatihom i Itipihho Gaaho ahowimati japihi numwaasih japihi nepati ambipati watipihati wipetahati Itipihomihati neti asohoematati yamihapataatih yamo bindataise.

¹⁹ Siyati ko ambipati wipetahati watipihati Itipihomihati neti ishiya aimi napohiyhiyaam i maariho napwitiwi bimohiyhiyaapihi noti noaipati kiyai saundataase. "Nisi tiworisaisuni am i nahataapaisuni aimi ninihimandi titi ipihatisataayo," undati kiyai kaundataase.

²⁰ Isihiya napohiyhiyaam i maariho napwitiwi napwitohipih i bimohiyhiya siya apaapi maah. Jihura Nuwaaho bimisura ko Nuwaaho Autaahaatihom i piwih ausaati kaundihand kandi kiya wandi atihomiwi pohipaiwi nemahohiyhiyaare. Iyataati ishiya maipihaiwa pihitiwi kiyawaayopo. Saiwi kiya Autaahaatihom i piwihapi pohipaiwi nemahauh and kandi ko Autaahaatiho wihoanhand yaawihand keti namumwise. Owetise. Kiya kiyaam i maipihaiwa namasi japihi nepemaitowo tati namati jatataise. Jatihi Nuwaaho am i sura sipihand i awaindihand taati kiyametaati Autaahaatihom i piwih ausaataise. Siyati piwih ausaati kaundihand kandi kiya windi atihomisauhi nehi naasiyaahi ishiya ikwiri naasairitih wihinram i murimotahiyaahih Autaahaatihom i piwih atiwi nepi sipihandoti nandaawaayopo. Sipihandoti nandaahohiyhiya waapoho nanwi windi namaapopo. Owetise. kiya nga baiwi bindawaayopo. Isihiya Autaahaatihom i piwih nemapi pohipiyohiyhiyaahih napopo.

²¹ Saati waapihaati Autaahaatiho wani nyangi kanyindihandapi siwipati namihanahaate. Isihiya waapohora baasusauhi Autaahaatiho sangi japihi nasamaataise. Iyataati am i ishiya waapoho nehauhi waapoho koraahi ambipatami kipati bausati nemwataamaise. Owetise. Kiya waapoho nehotimandi nyahi aimi nepemaitaati Kiraisihoi nunyanaati komihireti japepihiraati titih gaahaiwaahih kaitihaawiyi, undiwi ishiya nunjitaatiwi waapoho nehopo. Jisasi Kiraisiho napwih i Itipihho japihi ahowimati numwaasihomihetapi nyangi Autaahaatiho japihi nanyamaataise.

²² Jisasi Kiraisiho yamihapataatih aimi niyati noaipasih Autaahaatiho Koai neti nuwimaati ambipati awaipati nunyati kom i kwiri gaatihiraihoan i newisataise. Newih ko Autaahaatihom i otipipatihya awaisawihiyaisuni am i wapa apipaahi watipihapaisuni Awaisihoematati winjaati bimih kapa nahataapa ko Kiraisihom i otitih ahondaise.

4

Kiraisihopi Giwunyaahohiyhiya Nehi Kiyai Wreti Bimitaatiwe

¹ Kiraisiho Kom i ambipati yaawihand netaise. Isi am i sangisangi naasikati kaiwi Kiraisihom i gwinyaaati kaimumwaan i kamwaan kaiwise. Sandi apaapi maah. Sahi ambipati yaasihaiwa newaawaahi sahi maipihaiwa namaposawi gaahaiwaahih kiyawaawe.

² Kimaapi yapipataapihi bindawaahura Autaahaatihom i gwinyaaarihiireti kiyaatinhi japepihiritaatiwe. Aiwi ishiya mambihya kahapaamapi pa gwinyaaahohihireti windi minjapepihiritaatiwe. Am i sandi apaapi maato, utaaho wo kom i ambipateti yaawihaiwa nesiho aimi maipihaiwa namataise.

³ O am i jihuraahi sahi apipaahi maipihaiwa Autaahaatihopi gimaawunyaapihiya maaritiwi kiyohiwaiwaamatiyahaiwa aimi nga kaiwi bisotimbawihyaate. Iyataati maipiwa sahi kaiwi bimohiwaiwa saiwa siyahaiwaapito. Usihiya am i ashiya

khiyaisawi kiyaami ambipati gohapani timaamaitiwi, ami maipihaiwa pihitiwi gwinyaapi kaiwi ami nandapa maaritiwi nipinjaw pihitiwi nanini, ami waapoho nanini naharitaatiwo pihitiwi nanini nahiriwi ami Autaahaatiho akohomi winihapiwa nemapi, ami autaahaatiho jaiwitaahopi sahi gwinyaapi gaapundiambiwihiyaate.

⁴ Ami Sahi wani saiwa ishiya Autaahaatihopi nanipimatiwi windi mmoniwi gimawunyaahohiyihiyaisawi windi kamaayopo. Ahi kiya sangi jasonawaawi kimiya isimiya nyamataiwi nyami kiyohirihireti kamaiwi kiyai nehi wireti kiyowo, tiwi jasonawaawi yaiwimawaayopo. Yaiwimaposawi sahi asireti kiyopo, satiwi itihisatawaatopo.

⁵ Isi siya isiya ipotihura Awaisiho ishiyaami kiyohiwaiawa neti tipitapaati mmondandihomi ndiheti noaipapi bitotawaawi sandapi siyaati kiyahaayo, undiwi kaundiataiwe. Sati kiyati ishiya napohiyihiyaisuni ami ishiya asihiyaisuni kiya kiyohiwaiawa neti tipitapaati usondandihomi aini timentaise.

⁶ Sandi kandapi aini ishiya napohiyihiya asihiya sangi napopi bimauihi piwiha gaaha ausaahauhi aini atisopo. Isihiya maipihaiwa kiyohiyihiya napohipatamataiwi napowaayopo. Napowaahandi kandi wani asihiyaimatiataiwhandi nepi ambipati watipihati wipetahati nepi itipihiyaimatiwi Autaahaatiho Itipihomi bimipatamataiwi bindawaayopo.

Autaahaatiho Otipipati Nyahi Wapa Gaahapa Kamaayaahandi Nehihandi Nanyamipati Kati Napaitaati Kaitihaawo

⁷ Kahapaamapiwa nahataapa noti owetitandihura aini nasati detindaise. Isi sahi sami amitiha nga titihi gwinyaapi sahi sawanaati baiwi jatinini jaawi bitosawise. Saiwi titihi jaawi bitotawaawi baiwi gaapundiataiwo.

⁸ Aiiwi ami sahi nahateweti Autaahaatihomi ishiya usai napaitiwi maariho nunyawise. Sandi ami apaapi maato, ishiya usai maariho napaitiwi numwingitihandi sandi maipihaiwa gimunyaatati kahatamatipetahaiwa nahatewai neti noasati namaasati, ami gaahaiwa wiwa ishiya kiyohiwaiawa nahatewai api paahi nusatipihahande.

⁹ Ami Autaahaatihomi ishiya usa sangisenda napisaihiyai sahi baiwi numwaapi kiyai iwitatamaniwise. Sahi sami omanititih maarihoatihapi kiyapi mimaipaiwi gwinyaapi satiwi, nyahi kiyai iwitatamanitihawo ponyatise tiwi gimunyaapi. Sahi kiya Autaahaatihomi ishiya Kiraisihomi naisihiyai sami anipipihini numwaapi nandapa nunyaw anditwipise.

¹⁰ Autaahaatiho nehi koai sawaho gwinyaati maaritirihireti nyangi gaahati kanyisati komi otipipati gaahati nyahi nehi ninaasiyaanangi yiyandihini kihati kihati nyahi gaahandi windi kamaayaahandi nehihandi nyangi nanyinyataise, komi ishiya usai anditiwiwaati kaitihaahaiwo. Isi kaiwa otipiwa Autaahaatiho nyangi nehihandi nanyamiwa biyaati jataati, ami napaitaati kaitihaawo komi ishiyai gaahati kawisaati biyaati newaati kiyai iwitatamanitihawo.

¹¹ Iyataati ami utaaho wo Autaahaatihomi piwiha ausaitandihati otipipati netaataahi ami ko kati napaitati biyati kiyati Autaahaatihomi piwiha ausaati ishiyai kaundane. O ami utaaho wo ishiyai iwitatamanati gaahati kawisati anditiwiwandihati netaataahi ami ko kati biyati napaitati Autaahaatiho watipihandi koai numwindihandaahi kiyane ishiyai iwitatamanitindo. Ami sahi saiwa gaahaiwa saiwi kaisaihi ishiya kaiwa sahi gaahaiwa kiyohiwaiawa mmonawaawi sahi ninaasoni Kiraisihomihiyaatitanini namapi kiya Autaahaatihoai mepi autaahapumaito. Iyataati so Autaahaatiho nausainjitihanduni ami watipihaiwa nahatewauni nasisoari komiheti ahotimi nohore. Isi ko setahosi Akite.

Nyahi Kiraisiho Koai Yaawihaiwa Nesipatamatiyaati Maaritaati Yaasihaiwa Naitihaawo

¹² Nisi naisihyaati nini sangi nisi maariho nasanyohiyihiyaati nisataiwi Kiraisihopi gwunyaahohiyihiyaate. Sangi nasisenahandi sami ambipati yaasihandi ami sisishaamatiyati tisatihandi sahi taawi nehohitindapi sahi yaiwi pihitiwi gimunyaapi. Sandi sami ambipati yaasihandi sahi taawi nehohitindi ishiya usa namepi nehi wanhandi kandi wipetahandi nehi sahihi taawi newaamaayopo. Owetise.

¹³ Sahi sandi sami ambipati yaasihandi taawi nehohimandi ami sandihini Kiraisiho komi ambipati yaawihandi nesipatamataiwi sangi nasoapisihini sahi taawi newaayopo. Isi ami sahi sandapi waati maaritiwise. Ami Kiraisiho Komi nausainjitihandisati auta noaipahonihura sahi api paahi aungwohandi maarititaatiwo.

¹⁴ Sahi ishiyai nyahi Kiraisihomihiyaane undiwi Kiraisihomihireti japepihirisaihi kandapi ishiya sangi sisipisatiwi itihisaisaihaahi sandihini ami gaasi maaritiwise. Ami

sandihĩ Autaahaatĩhomĩ Itipĩho Gaaho nausainjĩtĩhandĩ apĩpaahi watĩpĩhandisaho samĩhetĩ aimĩ bimohiyaatĩtĩhisoo.

¹⁵ Sahĩ baiwi jaawo. Amĩ sahĩ wiwa yaasĩhaiwa newaawaahi kaiwa sahĩ nehohĩwiwa siyahĩretapĩmetĩtando. Sahĩ isĩhiya siyĩhiyai timapĩhiyaatĩtatĩ amĩ isĩhiya usaamĩhapa nusepĩ ikowĩnĩwĩhiyaatĩtatĩ, amĩ maipĩhaiwa wiwa kaiwĩhiyaatĩtatĩ amĩ otĩpĩpatĩ usaamĩhapa wiwa nepĩ iwĩrĩwiwĩ nusopĩsasawĩhiyaatĩtanĩhĩ kaiwaapĩ ambĩpatĩ yaasĩhaiwa nasanyawaawaitaawo?

¹⁶ O amĩ sahĩ noaipapĩ Kĩraisihomĩhiyaatimatisaihiĩ kandapĩ ambĩpatĩ yaasĩhaiwa isĩhiya nasamĩsaihiĩ newaawaahi amĩ sandapĩ sangĩ windĩ mamaasane. Owetane. Mamaasatĩ namapĩ sahĩ satĩwĩ, nyahĩ Kĩraisihopĩ gĩwunyaahotĩhandapĩ yaasĩhandĩ isĩhiya nyangi nanyinyauhi nehaayono, tĩwĩ maaritĩwĩ Autaahaatĩhoai gaahonje gaare undĩwĩ komĩ ambĩpatĩ mepĩ autaahepumapĩse.

¹⁷ Autaahaatĩho nyahĩ komĩ isĩhiyaanangi jĩhĩ namasatĩ netĩ tipĩtapaatĩ nyahĩ komĩhaiwa kiyohĩwaiwa nyasondaise. Amĩ nyahĩ komĩhiyaanangi jĩhĩ siyatĩ nyamĩ otĩpĩpatĩ tipĩtapaatĩ nyasonataisĩ amĩ isĩhiya Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha gaaha wanĩha windĩ atĩhomĩsohiyĩhiyaahi windĩ yamaanĩhĩmaitaapo. Amĩ kiyaisaahi akĩtĩnĩhĩ waatĩ wĩretĩ Autaahaatĩho tipĩtapaatĩ usonatĩ nemaitaise.

¹⁸ Iyataatĩ amĩ Autaahaatĩhomĩ pĩwĩha jĩhaatĩhĩ wapĩhĩ satatĩ jĩpatĩpindise: “Isĩhiya tĩtĩhĩ gaahiyaisĩ Autaahaatĩho ipotataatĩhandĩ apĩpaahiyai japĩhĩ nga wĩndĩ namumwaitaahetahandĩ kandĩ numwaahonaahi amĩ isĩhiya Autaahaatĩhoai ahosumwapĩ pohipĩwĩsohiyĩhiyai napitĩwimatĩtaindĩho,” tatĩ jĩpatĩpindise.

¹⁹ Isĩ amĩ isĩhiya Kĩraisihopĩ gĩwunyaahohiyĩhiya usa Autaahaatĩho maaritatĩ gwĩnyaasĩrĩhĩretĩ kiyaaĩ ambĩpatĩ, amĩ maarĩho yaawĩhandĩ newaawaahi gaasĩ kiyai kiyatĩ ahĩwisĩho napaitatĩ iwinjatĩsĩhomĩ ikwĩraatĩhematĩwĩ bindawaawĩ yaawĩhandĩ kaiwĩ nepĩ amĩ nehĩ gaahaiwaahĩhĩ nasisoaariĩ kiya kaimĩ nuwĩse.

5

Sahĩ Mĩtĩhiyaatĩ Autaahaatĩhomĩ Isĩhiyai Baiwĩ Winjatĩwise

¹ Sahĩ mĩtĩhiyaatĩ Autaahaatĩhomĩ isĩhiyai winjatohiyĩhiyaatangi pĩwĩha kĩma kasatĩtandiyoo. Iyataatĩ amĩ nisangi samataĩndĩ mĩtĩhonĩne. Iyataatĩ Kĩraisihoo komĩ ambĩpatetĩ yaawĩhandĩ nesĩhĩ nĩnĩ nisi ndĩhaaraahi usonĩtĩhonĩne. Iyataatĩ amĩ sahũnĩ amĩ nĩnunĩ Awaisĩho Kĩraisihoo komĩ nausainjĩtĩhandĩ watĩpĩhandisatĩ auta noaipahonĩhura, Autaahaatĩho gaahapa wapa nanyamĩtandĩ katimbĩpa nanyĩyonĩhĩ maasĩ nahatiyaanĩnĩ naitĩhaahiyaanĩnĩtĩhĩ sangĩ saiwĩ kaiwĩse, satĩtĩ watĩpĩndĩ sandĩ kasatataato.

² Autaahaatĩhomĩ isĩhiya siya sipĩsipĩhomataĩwĩhiyaasĩ kiyai sahĩ baiwĩ winjatĩwise, Autaahaatĩho netĩ samĩ ikwĩraatĩhĩmataiso. Sahĩ maaritĩwĩ Autaahaatĩhomĩ isĩhiyai winjatĩwise saiwĩ isĩhiyai winjatĩtaatĩwĩ Autaahaatĩho maaritĩrĩhĩretĩ japepihĩrĩwo. Aiwĩ amĩ usaamĩ kiyohĩpatĩ mmonawaawĩ nawĩho newaatĩ otĩpĩpatĩ kaitaano tĩwĩ gwĩnyaapĩ kamaiwĩse. Owetane. Otĩpĩpatapĩ maaritĩwĩ nehĩ kaiwĩse.

³ Autaahaatĩho komĩ isĩhiya siyai netĩ sahĩ kiyai winjatĩtaatĩwĩ samĩ ikwĩraatĩhemataise. Isĩ sahĩ satĩwĩ, nyahĩ awaisawĩhiyaaniso, tĩwĩ naimaataawaawĩ amĩ kiyai waapĩhundĩwĩ, kĩmandĩ kaiwĩse amĩ yahandĩ kaiwĩse, undĩwĩ kiyaamĩ gwĩnyaahohĩtĩhandĩ nepĩ daahĩ urĩpatiwĩ kamaiwĩse. Owetane. Isĩhiyai saiwĩ saiwĩ kaiwĩse undĩwĩ nunjawĩhaiwaahĩhĩ kaiwĩse. Sahĩ saiwĩ kaisaihiĩ amĩ kiya kĩretĩ japĩ nepĩ kĩretĩ japepihĩrĩwĩ kaitaatĩwo.

⁴ Sahĩ saiwĩ sĩretĩ kiyawaawaahi sipĩsipĩho Jatisĩho Awaisĩho Jĩho auta nasataahura sangĩ nasamĩtandĩ tĩmanatĩ isĩwatimbĩpa nasanyonĩhĩ nga naitaapo. Iyataatĩ sapa wĩndĩ owemetatĩ nasisoaariĩ kapaanĩhĩ ahotĩmĩ nutandĩhapaare.

Nyahĩ Yawanaani Autaahaatĩhomĩ Ikwĩraatĩhĩmatĩtĩhaawo

⁵ Iyataatĩ amĩ sahĩ wainyĩhiyaatĩsangĩ naasĩkatĩ kaiwĩ amĩ isĩhiya gwĩnyaahiya mĩtĩhiyaamĩ pĩwĩha baiwĩ napaitĩwĩ atĩwĩwĩ kiyaamĩhatĩhĩ bĩnuwĩse. Aiwĩ amĩ sahĩ sawanaatĩ windĩ namimaatĩwise. Bĩpĩ yatĩhĩ ipatisanĩwĩ isĩhiya Kĩraisihomĩhiya kopĩ gĩwunyaahohiyĩhiyaamĩhatĩhĩ bĩnuwĩse. Iyataatĩ amĩ nyahĩhĩ aimĩ gwĩnyaawaahiyaane. Amĩ Autaahaatĩhomĩ pĩwĩhaatĩhĩ wapĩhĩ satatĩ jĩpatĩpindise: “Autaahaatĩho isĩhiya sawana naimaatohiyĩhiyai netĩ daahĩ ipĩhatisataatĩ amĩ isĩhiya sawana ipĩhatisanohiyĩhiyai gaahatĩ kawĩsatĩ netĩ iwĩtatamanahore,” tatĩ jĩpatĩpindise.

⁶ Isĩ sahĩ sawanaatamĩ maaritĩwĩ kiyohĩwaiwa namĩhaapĩ bĩpĩ yatĩhĩ ipatisanĩwĩ Autaahaatĩhomĩ ikwĩrĩ watĩpĩhĩramĩ otĩtĩhĩ bimaawĩse. Saiwĩ bimĩsaihiĩ sangĩ netĩ

nasimaitandíha asisíha namíhainjíha noaipahoníhura ka asisetí sawaho sangi netí autaaahesamaitando.

⁷ Autaahaatího sapi gisunyaatí biyati jainjatataisi sahí naanjiwaiwa nehohíwaiwa nahatewa Autaahaatího sawahomí ikwíraatíhímapíse.

⁸ Sahí sawanaatí baiwí jaawo. Aiwí amí títetíwise Bwaasíríhírí yaihírí nahatewetí suhírí ainjíríhíríramatíyatí notí nasayatí taatí gaatatí daatí daayataiso, isíhiyai netí ikotí iwírísatí nusopísasítando.

⁹ Iyataatí amí sahí samí Kíraisíhopí gíwunyaahohítíhandí andítítíwí watípítíwí isípí bitotawaawí kiri nepí tipíndíwí ípíhatíwímapíse. Iyataatí amí sangísangi aimí mmoníwí nasesípatatí gwínyaapíhiyaate, Autaahaatíhomí isíhiya yapíhí nahan-daahiyaisangi naasíkatí kaiwí samataiwí naanjíhaiwa taawí newaayopo.

¹⁰ Isíhiyai gaahaiwa wiwa kíya kamaiwí nehíhandí gaahandí kawísatí nunyatí iwítatamasíwaiwaamí Autaahaatího sawaho tanyaahore. Iyatí ko Kíraisíhomíhetapí sangi gaatatí nasamaataise, sahí Kíraisíhoaisawí maasí nausainjítíhandí kandíníhí nasisoaarí ahotíndíhandaatíhí bimítaatíwo. Isí masíhonjetí ambípatí yaasatí naanjíhaiwa naitaapo. Iyoníhí ko samí naanjatí yaasiwaiwa nesamahoníhí noaipapí samí ambípatí amítíha maaríhoatíhí apípaahí gaahiyaatimatítaapo. Iyatí amí ko samí gíwunyaahohítíhandí netí watípísamatí andítísaihoníhí sahí andítítíwí kopí gíwunyaapí bitoaitaapo.

¹¹ Ko sawaho naasohí nahatewa watípíhaiwaisaho nasisoaarí bimohore. Siyahosí Akíte.

Pitaaho Ipotíha Gaahuraare Daase

¹² Sairaasího nínjí andítínísíhí maisahuraanjí utípí masímonjí kímónjí jípátípiyaha sapí nínjí nusoasasataayo. Iyataatí so Sairaasímo nyamatíyatí Kíraisíhopí gíwunyaahosí nyamí naisohó akohore. Nínjí utípímo kímo nusoasasohímo Autaahaatího maarího nyangí nanyamíndíhandá komí gaahatí nyangí kanyísatí kanyíwaiwa netí nanyísamí naiwaiwaapí saíwa títíhí akítíhaiwa nanyísataise, satítí netí japíhí gisunyaatí jípátípiyataayo, sahí andítítíwí gíwunyaapí bitoaitaatíwo.

¹³ Autaahaatího sangi nisíhiyaate, satatí nasamahanataatí amí isíhiya kímbohí Babíroníhandá bimohiyíhiyaapí amí siya nisíhiyaare tatí namíhainjawíhiya sangi asísíha gaahure satawaatopo.* Aihí amí nisí maasíhího akohomatíyatí nínjí otípípatapí andítínísího Maakíhoaisangí asísíha gaahure, satataase.

¹⁴ Sahí Kíraisíhomíhiyaatí maarího biyaatí akítíníhí namíníhaayo, tíwí nasoan-daatíwí geríníwí bimaawíse.

Sahí Kíraisíhoaisawí tímaamaitíwíhiyaatísí samí maarího biyatí wísaitatí na-paisaatítane, ndí nínjí Pitaahoníní utípího kímo jípátípiyataayo.

* **5:13:** Pitaaho aunahípatí awaipatí Romíhandapí síwípatí namíhanatí, “Babíroníhandá” bimohiyíhiyo, tatí kandaase.

Pitaahomî Utîpîho Kapîho Kîmandî Pitaahomî Utîpîhandî Kapîhandapî Nesîpîhande

Porîho komî asisîha napwîtandîhaapî jatata Timotehopî utîpîho jîpatîpiya nusoasî-patamatîyatî amî Pitaahoaisangi utîpîho kîmo jîpatîpiyataise (1:14) Kînaungwîha 66 A.D. hura kîmo utîpîmo jîpatîpiyahore. Isîhiya usa ipotîhura pîwîha asîwa asîretî pîwîha isîhiyai katîwunjîtauhî kandapî Porîho gwînyapenataatî kîmo utîpîmo jîpatîpiyataise nyahî pîwîha asîretî asîwa katîwînyasohîwaiwaunî kîyaamî pîwîhaunî nyahî wîndî atisaatî namaitîhaawo.

2 Pitaahomî Utîpîho napîmasataise

Pitaaho isîhiyai ipîhîrete gaahure undisîha (1:1-2)

Autaaahatîhomî isîhiya daiwî bimîtaatîwîhîra siyate undisîha (1:3-21)

Isîhiya isîhiya usaisî pîwîha asîwa asîretî katîwî katîwunjîtaatîwîhiya ipotîhura noaipaitauhî kandapî Pitaaho jîhî tîmanatî kaundisîha (2:1-22)

Awaisîho japîhî napîtandîhuraapî siyatî napîtaise undatî Pitaaho isîhiyai pîwîha kataunjisîha (3:1-16)

Isîhiya Utîpîmandî Nusoaasisawîhiyai Pitaaho Asisîha Gaahuraare Undataase

¹ Nînî Saimonî Pitaahonînî amî nînî komî otîpîpatî kawitandî Jisasî Kîraisîho nanîmahanatî natanoaasisîhonîne. Nînî kîmî konînî nyahî Kîraisîhopî giwunyaitîhaahandî apîpaahî gaahandî Autaaahatîho nanyamîhî nehohîpatamataiwîhandî Autaaahatîho nasamîhî nehohîyîhiyaatapî kîmo utîpîmo nînî jîpatîpiyataayo. Iyataatî nyahî aposerîhiyaanînunî amî sahunî taawaatî giwunyaahoto, nyamî Autaaahatîhotatî, amî nyangi nyamî maipîhaiwaatîhapi japîhî nanyamaasîhore. Iyatî amî ko isîhiyaanî nahatiyaanangi gaahatî naasaipîtî katî kanyisahore.

² Amî sahî Autaaahatîhopunî amî Jisaasîho Awaisîho nyangi nyainjatisîhopunî gwînyaapî nasesîpainjîthanda kindarî sangî maarîho nasanyamî, amî gaahandî waatî kasisaihî sahî nga itatamanînîwî bimîtaatîwî nînî sapî gaapîsundataayo.

Autaaahatîho Nyangi Gaahaiwa Kanyisatî Nanyinyataise

³ Jisaasîho Autaaahatîhomî watîpîhandisahore. Iyatî amî ko Jisasî Kîraisîho Autaaahatîhosî watîpîhandisahore. Siyatî ko apîpaahî watîpîhosî komî watîpîhandî kîmîkanda gaahapa nahataapa nyahî Kîraisîhomî isîhiyaanangi andîtnyaiwatî nyatatanandîhapa aimî nyangi nga nanyinyataise. Saiwa gaahaiwa nahatewa nanyamîndîmandî nyahî kometirîhîretî japepîhîrîtîhaawî nanyinyataise. Amî nyahî sandî saitîhaawî Kîraisîho Autaaahatîhometirîhîretapî nyangi netî nanyisatî giwunyaasîhî nyahî Autaaahatîhopî biyaatî gwînyaawaatî mmonîhaayo. Iyatî ko nyangi gaatatî nanyamaataise koai isîhiya ngpî autaahepumapî baiwî nga usonîwî kopî maarîtohtîhandunî, amî ko apîpaahî gaaho werîho atîpîho bimîndîhandunî nyahî naitîhaawo.

⁴ Iyatî amî Kîraisî Jisaasîho Autaaahatîhomî watîpîhanda apîpaahî gaahaiwa amî awaiwaiwa kaiwaapî nawîho numwîthomî ambîpatî owehandî nyangi nga netî nyatatamanîtandîhaiwa kanyisatî nga nanyinyataise. Saiwa ko siyatî kanyîwîmaiwa nyangi kanyisatî nanyamîtandî jîhura ko katîrîhîrî kîretî kanyisataise. Ko siyatî saiwa kanyîndîmandî amî sangî netî andîtisaihonîhî sahî apîpaahî maipîhaiwa maapî yapîmbatambîhaiwa sangî netî nasopîsasîtandîhaiwaatîhapi noaipasî nehîhaatî yanîhîmaitaatîwe. Yanîhîmapî amî sahî Autaaahatîhometirîhîretî nepî ko bimîrîhîretî bimîtaatîwe.

⁵ Amî sahî aimî Autaaahatîhometirîhîretî nesîhiyaatîsî amî sandî kandapîmatonîhî samî Kîraisîhopî giwunyaahohîthandî nepî andîtîwîpî kîmaiwa bipînjawî kaiwîse. Sahî Kîraisîhopî giwunyaahohîthandî nepî andîtîwîpî gaahandî kaiwîse. Aiwî amî sahî gaahandî kiyohîthandîsawî. Sahî Autaaahatîhopunî amî Kîraisîhopunî mmonîwî nepî amî sahî Kîraisîhomî isîhiya maapî yapîpataapîhî bimîtaatîwîhîretî sîrete tîwî baiwî mmonîwî gwînyaahohîthandî nepî bipînjawîse.

⁶ Aiwî amî saiwi sahî gwînyaahohîthandîsawî samî ambîpatî maarîho jandotî maarîtimbîpa nepî ipîhatisawî jatohîthandî nepî tîmaamaipî kaiwîse. Aiwî amî sahî samî ambîpatî maarîho maarîtimbîpai nepî ipîhatisawî jatohîthandîsawî sahî andîtîwî bitotawaawî yaasatî naanjîhaiwa nehohîthandî nepî tîmaamaipî kaiwîse. Aiwî amî sahî

samĩ ambĩpatĩ maarĩho yaasĩhaiwa andĩtĩwĩ bitotawa nehohĩtĩhandisawĩ tĩmaamaipĩ Autaahaatĩhomĩhĩretĩ nepĩ japepihĩrĩwise.

⁷ Aiwĩ amĩ kandamĩ tiwatĩhaatĩ sahĩ maarĩho omanĩtĩtĩhĩ samĩ naisĩhiya Kĩraisihomĩhiyaapĩ baiwĩ gwĩnyaapĩ gaahatĩ kawiwĩ usonĩwĩ kiyai wapa nunyawĩse, tĩtĩhĩ nehĩ sahĩ sawanaatamĩ namwinji nasohĩrĩhĩretĩhiyai kawisohĩpatamataiwo. Aiwĩ amĩ Autaahaatĩho isĩhiya nahatĩyai maarĩho nunwipatamataiwĩ amĩ sangisangi naasĩkatĩ kaiwĩ isĩhiya nahatĩyai maarĩho nunyawĩse.

⁸ Aiwĩ amĩ kĩmaiwa gaamaiwa nĩnĩ taatĩ sangi kasatohĩwĩmaiwa nepĩ anĩtiwĩ isĩpĩ daiwĩ bindawaawĩ amĩ kaiwa waatĩ pĩhĩtĩwĩ sahĩ kaiwĩse. Aiwĩ amĩ sahĩ Awaisĩho Jisasi Kĩraisĩho nyangi nyainjatisĩhopĩ sangi biyati akĩtĩnĩhĩ gisunyaatatĩ nasesĩpatamataataahĩ kĩmaiwa gaamaiwa samĩ ambĩpatĩ maarĩhoaatĩhunĩ, amĩ samĩ pĩwĩha dahopaatĩhunĩ noaipatĩ watĩpĩtatĩ ahotonĩhĩ, amĩ kaiwa sahĩ kiyaatĩnĩhĩ kaimĩ nutaapo. Sahĩ saiwĩ kaimĩ niyohĩtĩhandaaĩ amĩ sahĩ kopĩ otĩpĩpatĩ nehĩ yatĩtĩpĩhatĩ windĩ kamaĩwĩ tĩtĩhĩ akĩpĩpa noaipĩhatĩ kaitaapo.

⁹ Iyataatĩ amĩ utaaho wo saiwa gaamaiwa nĩnĩ sangi kasatohĩwĩmaiwa kamaayatĩ owehohĩ wapa kaanĩhĩ ahotimbĩpa nga windĩ monataise. Amĩ so utaaho wo komĩ ndĩha niyotatĩ asahata maawinjatinĩhĩ biyati minjasĩhomatĩyataise. Iyatĩ amĩ ko komĩ maipĩhaiwa jĩhura kaiwaiwa Autaahaatĩho bausatĩ nemwatĩ netĩ tĩtĩhĩ gaaho popĩtĩhoemwasĩtĩhandapĩ Autaahaatĩho nisĩ maipĩhaiwa aimĩ bausatĩ nenĩmasĩhonĩniso, tatĩ gĩmunyaatĩ ko aimĩ nanĩpimatamasĩhe.

¹⁰ Isĩ amĩ nisĩ naisĩhiyaatĩ nisataiwĩ Jisaasihopĩ gwĩunyaahohiyĩhiyaate, sangisĩ Autaahaatĩho aimĩ gaatatĩ nasamaatĩ amĩ sahĩ tĩtĩhĩ komĩ isĩhiyaatimatĩtaatĩwĩ aimĩ nasamĩhainjĩhiyaate. Ko sangi aimĩ sasĩhiyaatĩsĩ koai nĩwipinjĩtaatĩwĩ gaatatĩ nasamaasĩtĩhandunĩ amĩ tĩtĩhĩ komĩhiyaatimatĩtaatĩwĩ nasamĩhainjĩtĩhandunĩ nepĩ akĩtĩnĩhĩ akĩtĩhandemapĩ akĩte tĩwĩ sawanaatunĩ amĩ isĩhiya usaunĩ mmondaatĩwĩ sahĩ mĩtaahĩ waatĩ andĩtĩwĩ kĩretapĩ gaahaiwa kaiwĩse. Sahĩ saiwĩ gwĩnyaapĩ kaiwĩ isĩwatawaawaahĩ amĩ sahĩ windĩ japĩhĩ nuwĩ maipĩhandĩ kaiwĩ tĩmahiyawĩ amĩ sahĩ Jisasi Kĩraisihopĩ gwĩunyaahohĩtĩhandĩ windĩ namaamaitaapo.

¹¹ Amĩ sahĩ saiwĩ kĩmĩretĩ saiwa gaamaiwa japepihĩrĩmĩ nuwĩ amĩ ipotĩhura Autaahaatĩho sangi sasatatĩ sahĩ napĩwĩ nandaapĩse tatĩ maasomwaanĩ awaindĩ nasuwatĩ netĩ waahĩwa jainjapwaatĩ jainjahonĩhĩ amĩ sahĩ Awaisĩho nyangi japĩhĩ nanyamaatĩ nyainjatisĩho komĩ isĩhiyai winjaatĩ jinjapĩhĩ jinjapĩhĩ konĩhĩ bimimbĩpĩhĩ naiwĩ nandaitaapo.

¹² Iyataatĩ amĩ saiwaahĩ sahĩ aimĩ gwĩnyaapĩ mmonĩwĩhiyaatĩtĩhandĩ kandĩ nĩnĩ bapaindĩ mwĩtĩpisatĩ netĩ samĩ amĩtĩha jainjapwaatĩ gisunyaapĩ nuto, amĩ sahĩ kaiwaapĩ nasisoaari gwĩnyaitaatĩwo. Pĩwĩha akaaha Jisasi Kĩraisihopĩtaha nyahĩ sangi aimĩ katawaasasonĩhĩ samĩ amĩtĩhetĩ gisunyaatatĩ amĩ samĩ omanĩtĩtĩhĩ netĩ watĩpĩtatĩ ahondaise.

¹³ Isĩ amĩ nĩnĩ maapĩ yapĩmbataapĩhĩ asohonĩnĩ nisĩ ambĩpatisatĩ bimohurĩmura saiwa gaasiwa sahĩ gwĩnyaapĩ kaitaatĩwĩ bapaindĩ jinjĩhaatematĩ kasatĩmĩ nutaano. Amĩ nĩnĩ sandĩ sangi kasatĩmĩ nutandĩ nisĩ otĩpĩpate. Amĩ sandĩ nĩnĩ apaapĩmaato, saiwa gaasiwaapĩ sangi bapiyatĩ gisunyaatonĩhĩ kaiwaapĩ jinjapĩhemapĩ gwĩnyaitaatĩwĩ jinjapĩhĩ kasatĩtaano, satataato.

¹⁴ Nĩnĩ nĩwahonisapĩ gwĩnyaatĩ mmonataayo, windĩ otĩhĩmetanĩhĩ nĩnĩ nisĩ ambĩpati namaito. Awaisĩho Jisasi Kĩraisĩho nyangi nyainjaatĩ bimisĩho nĩngĩ sandatĩ windĩ otĩhĩmetanĩhĩ kĩnyĩ ketĩ napwĩtaise ndatĩ tĩtĩhĩ aimĩ kandataase.

¹⁵ Isĩ amĩ nĩnĩ andĩtĩndĩ waatĩ sangi netĩ andĩtisaitĩ saiwa gaamaiwaapĩ jinjĩhaatema kasatĩmĩ nutaano. Saisanĩhĩ amĩ sahĩ saiwa windĩ nanĩpimatĩwĩ namaamapĩ kiyaatĩnĩhĩ nasisoaari kaimĩ nutaatĩwo. Saindĩ kaiwa nĩnĩ konĩhĩhĩ kasatĩmĩ nutaano amĩ nĩnĩ napotĩ owetisanĩhuraĩsangi sahĩ nasisoaari mmonĩwĩ kaiwĩ amĩ gisunyaatĩtando.

Nyahĩ Kĩraisihomĩ Nausainjĩtĩhandĩ Jĩhura Sisĩhoasĩnĩ Nyamĩ Ndĩhaara Mmoho

¹⁶ Iyataatĩ amĩ nyangi nyainjaatĩ bimisĩho Jisasi Kĩraisihopĩ komĩ watĩpĩhandĩ awaindĩhandĩ nausaatĩndĩhandisatĩ napĩtaise sataatĩ aimĩ nyahĩ sangi kasato. Iyataatĩ nyahĩ komĩ watĩpĩhandĩ nausainjĩtĩhandapĩ sangi kasatohĩtĩndĩ nehĩ isĩhiyaamĩ pĩwĩha maatĩmaatapĩ taanauhĩha sawanaunyaapĩha kanĩhauhĩ nyahĩ newaatĩ kasatĩhaamaayo. Owetise. Nyahĩ komĩ otĩpĩpatĩ kawĩtĩhaawĩ nanyamĩhainjawihiyaanĩ aposerĩhiyaanĩnĩ Autaahaatĩhomĩ watĩpĩhandĩ nausainjĩtĩhandĩ Jisasi Kĩraisihomĩ ambĩpatetĩ koai netĩ bopĩhatĩ otiwa kaumbwaatĩ nĩwusaatatĩ noaipasĩhĩ Autaahaatĩhomĩ sisĩhoasĩnĩ nyahĩ yawanaanamĩ ndĩhaara mmonĩhohĩtĩhandapĩ siyahandĩ mmonĩhaayo taatĩ tĩtĩhĩ aimĩ kasatohĩhaare.

¹⁷ Iyataati Autaahaatiho yamihapataatihapi komi yundanyiha wandiha nunyati Kiraishoihi neti n'wimaati awaisihoemasihii ami komihetapi awaindihandi otiwa kambwaati nausainjihii nyahi nyami ndihaara usonihaayo. Siyaati usohonihii Autaahaatiho komi nausainjitihandi apipaahi gaahandaatihii bimisihii Jisaasihopi sandaase: "Kimbihii kimo nisi mitimoai maaritho nunyati ami kopi nini maaritithore," tati piwaatihii ami nyahi piwihii sa atisahaayo.

¹⁸ Aihii sura nyahi Jisaasihoaaisaati Autaahaatihomi sisihoaasinii maasi bitohonihii Autaahaatiho sapiho komi Mwaaho Jisaasihoi neti n'wimaati ambipati awaipati numwihii ami komihetapi sisihii awaindihandi otiwa kambwaati nausaataaise. Aihii Autaahaatiho komi nausainjitihandi awaindihandaatihii yamihapataatihii bindataati nyahi atisonihii Jisaasihopi piwihii satati kandaase. "Kimo nisi maasihimo komihetii nisi maaritho ahinotihii nini koai maaritho apipaahi nunyathore. Aindi nini kopi nga apipaahi maaritithore," tati katihii nyahi atisahaayo.

¹⁹ Aihii kimba wapa sahi gwinyaitaatiwihapa kasatitandiyi. Jihii aimehura ipotihura wiwa noaipaitandihaiwapa piropetihiiya Autaahaatihopi katiwi jipatiwaiwi ahiyohihaapi apipaahi akitiinhii akaahaare, taati nyahi mmona gwinyaaahaayo. Isi ami sangisangi kiyaami piwihii nepi anitiwi isiwatawaawaahi ami sandihii sahi gaahati kaisaihi ngaatitaise. Saiwa jihura piropetihiiya Autaahaatihomi piwihii Jisaasihopitati katiwi jipatipiyohiwaiwa sisihii ramihandi asahatinditihii taati nausaatimii naipatamatiyahaiwaare. Kaiwa siyati sisihii ramihandi asahatinditihii taati nausaatipatamatiyati nausaatimii notii asisihii bowataati ami kambwaati bosetetapihaati nipaatihaati tihoati, ami ipihii ipitati awaindii saasinjipatamatiyati Jisaasihii yamahapataatihii namasi maapi yapimbataapihii nasonihii komi nausainjitihandi sami omanjititihii maarithoaatihii noaipahonihuraatitando.

²⁰ Iyataati ami kimandi awaindihandi sahi baiwi mmoniwii gwinyaaapi nasesipatitandii nini sangi kasatitandiyi. Jihura isihiiya piropetihiiya Autaahaatihomi piwihii ausaapi katiwi ami jipatipiyohiwaiwaami tanyaaha utaaho wo nehi ko sawahomii watipihandi amitiha gwinyaaasitihanda nesipati katitandihaiwaamaahe. Owetise.

²¹ Ami sandi apaapi maato. Piropetihii Autaahaatihomi piwihii ausaasihii nehi ko sawahomii amithetii ami maarithoaatihii maaritati gwinyaaasitihanda piwihii ausaati kandaamaase. Owetise. Ami nehi Autaahaatihomi Itipihii Gaaho isihiiyaami gwinyaaahohitihandi neti Autaahaatihomi gwinyaatii maaritirihiretemwati nunjati kaundati gwunyaaasihii, ami ko Itipihomii watipihanda kiya piwihii atiwi nepi katiwi ami jipatipiyawaayopo.

2

Pitaaho Kiraishomii Isihiyai Isihiiya Jaipipa Katiwunjohiyihiiyaapi Jaawo Undataase

¹ Jihii aimehura Autaahaatihomii isihiiya Isiraherihiiyaami otihatihii isihiiya usa nyahi piropetihiiyaane, tiwi isihiiyai jaipundiwihiya noaipapi bindawaayopo. Kiyai Autaahaatiho piwihii nunyati windi natamusoasasihiihandi kandi nehi kiya sawanaami piwihiiapi isihiiyai saundiwi, kima Autaahaatihomii piwihii tiwi jaipitiwi ausaapi kaundopo. Isi ami wani kimuraisangi sikaiwi isihiiya nehi sawanaami piwihii jaipipa sangi neti nasopisasiitandihapi kima Autaahaatihomii piwihii satiwii samihatihii noaipapi bindawaawi katiwisasiitaapo. Aiwi kiyai sahi windi maawinjasaihi noaatiiwii samihatihii nandaapi piwihii jaipipa kihaiwa kihaiwa, sahi Kiraishopii gwunyaaahohitihandi nepi nasopisasiitaatiwi isihiiyai jaipipa katiwunjitaapo. Awaasihii nahataapa jatisihii kiyaapi komi ambipati nunyanati kiyai kiyaami maipihaiwaatihapi numwaasihoi ahosumwapi kopi nanipimatitaapo. Kiya siyawaawi sawana nepi keti kuraanhihi nopisasiwi owematitaapo.

² Kiya saiwi keti kuraanhihi nepi owematitaatiwiihiyaatanihandi kandi samihatihii Kiraishomii isihiiya taahiyihiiya jaipipa katiwunjohiyihiiyaami kiyohiwaiwa nepi apipaahi maipihaiwa kaiwi kiyaami ambipati kihiiyaisawii naminiwii daitaapo. Ami kiya saiwi kiyohitindaahi nehi maatiimaatapi Kiraishomii isihiiyaami ipaahambihiya Kiraishopunii ami kometirihiretapihaiwaapunii piwihii maipihii katiwi sisipititaapo.

³ Isiya siya isihiiyai piwihii jaipipa katiwunjohiyihiiyaapi sangi wa sandi kasatitaano. Siya isiya nawiho nehi sawanaapaasihiihi nepi ahoaitaatiwi maaritho windoti ak'wisamahiiyaare. Kiya saiwihiyaasii sami nawiho aipi nasaitaatiwi piwihii jaipipa sangi jipisihaiwa kasatiwi katiwisasiitaapo. Kiya siyawaahandi kandi ami kiyai piwihii neti yawutaati tipitapaati usonati nemaitandi Autaahaatiho jihura kiyaapi piwihii katati wisasati ahaihihiyaare. Ami sandi ko piwihii sa nehi ipipa etitaatitati

kandaamaase. Titihi kaitandi akaaha kandaase. Iyati ko kiyai neti tipitapaati usonati ami nemaitandho Autaahaathiho utaarihandi jatimi nasati wanisangi ko konihi tmetati ami jatataise kiyai ko katimbipa kawisati nemaitando.

⁴ Isi ami jhi aimehura ishiya usa saiwa saiwi Autaahaathihoai pohipiwii ami maatiimaatiwisauhihiyai nehi maawinjati nemasitihandapi ko siyahore, tiwi sahi gwinyaitaatiwi nini sangi kasaitaano. Jhi aimehura komi otipatihiya yamihapataatihapihiya usa koai maatiimaatiwii maipihaiwa kiyauhi ko kiyai nehi maawinjati neti etaihi apipaahi tongihropi, sahi sisihap nutaatiwiiyaate, undati neti yotih ami apipaahi asahatahropi asahatindihandi wihiri watipihiri senihandamatiyati wisasati isiwatih napwitiwi bindawaayopo. Napwitiwi bindawaawi asisih Autaahaathiho kiyai neti sisihapihemaitandihuraapi jatawaayopo.

⁵ Iyataati ami jhi aimehura Nuwaaho bimisuraisangi Autaahaathihoai ishiya maatiimaatiwii maipihaiwa pihitiwi kiyohiyhiyai windi nehi maawinjase. Ko wipati wipipati waipati usepati durihiri awaindihandi neti nusoaasih kiyai neti nanati nawatisati owemase. Ahi Nuwaaho nehi naasohi Autaahaathiho maaritati gwinyasirihiretapi titihaiwaapi piwiha ausaati ishiyai kaundisihaisaahih ishiya nehi ikwi naasairitih wihinihirami isundi phuri yahurithiyaisati japihi numwaasih kiyai durihiri windi neti namainjhi ami kiya nga bimopo.

⁶ Ami ishiya aunahipihauri awaiwauri Sotomihandaahiyaapuni, ami Gomoraahandaahiyaapuni kiya apipaahi maipitowi nemaitaano, tati Autaahaathiho kiyai nemasitihandapi sahi aimi atiwi gwinyapahiyaate. Iyati ko sauri aunahip awaiwauri sisih yamihapataatihapi neti natausaasih tihati owemati nehi sotipati waatipatihndaise. Ko sandi siyati kaindimandi ishiya ipoti ipoti yapih nahanda noaipahohiyhiya ningi maatiimaatiwii nepinimasaihihiyai sawito, tati nunjitandi kiyataise. Ami ko siyahosi wiwa nyangi sanyitaiso, tiwi kiya kopi yaiwi windi maatiimaatimitaatiwo.

⁷ Ami Rotiho titih gaaho sapih Sotomihanda bindataise. Bindataati ishiya apipaahi maipihaiwa kiyaami ambipati kihiyaisawi naminiwi kiyohiwaiwa mmonataati komi maariho apipaahi mmaipiwimatati yaawati naanjawisataise. Sawimainjhi bimih Autaahaathiho koai japihi numwaasih ko nga bindataise.

⁸ So utaaho titih gaaho maariho titihitaho ishiya Sotomihandaahiyaami otihitih bindataise. Bindataati kiya maipihaiwa pihitiwi kihaiwa kihaiwa kiyauhi winjataise. Iyati asisih nahatewet kiya piwiha maipihaiwa katauhi atisataise. Iyati komi maariho titih gandise. Siyati komi maariho titihindaati ami ishiya winihapipa nemapi maatiimaatisauhi winjataati ami otapihaatuni ami apatihuni komi maariho mmaipiwimatati yayati apipaahi yaawataise.

⁹ Isi ami saiwa Awaisho kaiwimaiwaapi nyahi gwinyaitihaahandi newaati mmondihawe. Ishiya Autaahaathihoai niwipinjawi ko maaritati gwinyasirihireti daayohiyhiyai nunjenihaiwa nusoaipahonaahi kaiwaatihapi kiyai japihi numwaitaise, ami komi ishiyai japihi numwaitandihira aimi mmonahoso. Iyati ami Awaisho ishiya maipihai kiyohiwaiwa aimi mmonahore. Iyati kiyaami maipihaiwaapi wihoanjihandi numwitandihira daihira aimi mmonati gwinyaaahosi kiyai neti isiwatimi noti komi asisih ishiyai neti tipitapaati usondandih noaipahonihura kiyai neti piwihaapihemati tipitapaati usondaise.

¹⁰ Iyati ko kiyaami usai wihoanjihandi apipaahi awaindihandi kiyaami maipihaiwaapi numwataise. Siyaari ishiya apipaahi ainjotati titihmetahaiwa kaitaatiwi kiyaami maariho ambipati windosih ishiya kihiyaisawi ambipati naminiwi kiyohiyhiyaatitaise. Iyati ami kiya Awaishom piwiha nehthaamataiwi nemahohiyhiyaatitaise.

Ami kiya noaipapi daahi apipaahi watipitiwimapati ami windi yamaiwi nehi nanihaiwi autaahinjaawi yamihapataatihapi ishiya kiyai autaahi wamwaanjihi apipaahi gaahiya jhiyaapi piwiha maipih katiwi sisipitiwiiyaare.

¹¹ Iyataati ami mihai yamihapataatihapi Autaahaathom otipatihiaahi windi saiwi ishiya yamihapataatihapi apipaahi gaahiya sanahiyhiyai Awaishom ndiheti piwiha maipih kaundiwi sisipimundopo. Ami kiyaahi yapipatambi ishiyai nusatiphaapi watipihandi apipaahi awaindihandisawhiya watipihaiwa nga kaitaatiwiiyandaahando.

¹² Ami isi kmiya japiha katiwunjahiyhiyaahi ipataatihapi kohasipho suhiri maasapiho ainjhipipa ishiya kapai tip yotiw ami tip nandaatiwi namoyaatimbipaamataiwiiyaare. Kiya setahiyaasi wapa kiya windi mmoniw gi munyaahohipapaapi maipih katawaatopo. Ishiya kohasipho maasapiho ainjhipipa ipataatihapihapai timahohipatamatiyati Autaahaathiho kiyai nemaitaise.

¹³ Kiya isihiya usaisi maaritho ambipati yaawihaiwa nunyohitihandapi am i kiya sawanaisangi yaawihaiwa naitaapo. Iyataati kiya asisiha kihetimapi otapihaati ipiho watipihotimaawi nandapa awaiwaiwa tihawi pihitiwi nipinjaw i gwisaha taupwimapi nanawi am i kiya saiwi gwinyaaiphiyaare: Asisiha nahateweti otapihaati ipihoeti nandapa awaimbipa tihati nipinja nanahaawi am i nyam i ambipati gaanyimatati jipinyisonihi nyahi nga maarititihaahtrete, tiwi gwinyaaiphiyaare. Saiwi kimi kiya sahi Autaahaatihomi isihyaati ahoyaniwi nahoaiwi p'waniwi nandapa tihawi maasi nanihohipih i nap'wi nasipaap i sangisaw i nandapa nanawaayopo. Kiya wihoaan i mangiraini kiyaam i ambipati maariho gwinyaat i maaritimbipa taawi kiyawaaheti ishiya gaahiyaamatawi sangisaw i sam i nandapa maasi nep i nan'wi sangi kiyaam i kipati at'ha nasamasaw i nep i nasop'isaw i masihaiwa nasanyawaayopo. Aiwi kiya saiwi kiyaam i ambipati maariho maaritati gwimbipa kaitaat'wi maarit'wimawaayopo.

¹⁴ Kiya nahateweti ashiya ap'paahi maip'hiyaisaw i ambipati timaamaip i nam'inidaat'wihandapaah i gwinyamap i kiyaam i ndiha m'hop i m'hini gaampi notoahaariwi japihiyaare. Kiya sapa maip'hapa kaitaat'wi maaritohit'hand i wind i ap'paahi nga timaawisaitahiyaare. Aiwi Kiya ishiya usa kiyaam i Jisaasihop i gwunyaahohit'hand i wind i watipimetahiyai atipati nunyaw i maip'hand i kaitaat'wihati aisi nowaayopo. Kiya ishiya usaam'hapaap i kiyaam'hapaat'tand i naitaat'wi maariho windoitand'hand i aim i mmon'wi nep'hiyaare. Am i kiya saiwa maip'maiwa saiwi kiyoh'wimaiwaap i wihoan'hand i naw'homatiyati kiayi yaaw'hand i Autaahaat'ho numw'taise.

¹⁵ Aiwi kiya gaahaiwa wind i kamaiwi am i namamap i kiyaam i maarihoaat'hi ap'paahi maip'tamataise. Aiwi kiya Beram'hom'hati newaayopo, ko maip'hand i kiyon'hi ishiya koai naw'ho numw'taat'wi ko naw'hop i ap'paahi maaritati naw'hoai maariho numwipatamataiwo.

¹⁶ Dongho ishiyaamatiyati p'wiha wind i p'waamaatahore. Siyahondaahand i kandi am i Beram'hom i dongho utaahomatiyati p'waatat i Beram'hoai it'hundati n'wisapuse Beram'ho naw'ho naitandi maaritataati maip'hand i kaitanda'nd'hand i am i Autaahaat'ho donghomi maahomwaan i p'wiha kata w'wisih o. Aih i so Beram'ho Autaahaat'hom i p'wiha atisa net i Autaahaat'hop i awusaasihop i naw'hop i maaritamataati naharisahomatiyati maip'hand i kaitotahand i nam'haase.

¹⁷ Iyataati ishiya jaip'pa kat'wunjohiy'hiya siya waapoho m'hat'hi yap'pataat'hap i noaasihop i napatamasipatamataiwihiyaare. Aiwi am i kiya tiwipati as'hat' m'wip'hati mbipa it'namb'it'hi awaimbipa tiw'haati nemasipatamataiwihiyaare. Am i kiyaap i Autaahaat'ho wapih i ap'paahi asahatat i nd'ha mon'hapih i etaih'rop i net i tit'hemwati tumas'hiyaare.

¹⁸ Isiya siya p'wiha nehi taanauhiha ak'ip'pa oweha am i naharimataha katoh'haap i kiyaam i ambipati naimaat'wi genaniwi tihapaaiwihiyaare. Aiwi kiya maip'haiwa ushiya ashiya kihiyaisaw i ambipati nam'in'wi kaitaat'wi kiyaam i ambipati gwaitati w'ndot i maaritimbipa araihop i w'rh'rap i naap'homataiwi ishiya wani kiyaan'hi maip'haiwa namasi nasohiy'hiyai nunjaaman'wi japih i w'rap i aisi nowaayopo. Iyauhi ishiya jaip'pa kat'wunjohiy'hiyai n'wipinjai nuwi nan'haiwi ambipati maaritiwaiwai kihiyaisaw i kiyawaayopo.

¹⁹ Aiwi ishiya jaip'pa kat'wunjohiy'hiya ishiyai saundiwi, "sahi nyangi nap'wi nanyipinjawaawaah am i sahi nehi nan'haiwi bindawaaw i sam i maariho ambipati gwaitati jandosip'pa sahi maaritoh'it'reti nan'haiwi kaitaapo," und'wi kaundawaatopo. Am i kiya sawanaahi kiayi net i nusop'isat'and'haiwa maip'haiwa kiyoh'waiwaam i nehi ot'ip'p'at'hiyaaimatiwi bindawaahiyaare. Am i sand i n'ni apaap'maato. Nyahi yawanaani aim i mmonaahiyaane. Utaaho wo wapai nunyana-mataataahi sapa kapaam i ko nehi ot'ip'p'at'hoemataise.

²⁰ Isiya siya ak'it'nihi maapi yap'ipatamb'hapa maarihoai net i kipoti ainjotati maip'masip'pai kiya nyam i Awais'ho am i nyangi japih i nanyamaas'ho Jisasi Kiraisihop i gwinyaaap i gwunyaahohit'hand i namawaayopo. Saiwi namapaw'hiya kiya am i japih i kaiwaat'hi nuwi nunyainjaih i, am i kaiwa kiayi net i an'isati mmati is'wataataahi kiya jih i nyam i Awais'ho am i nyangi japih i nanyamaas'hop i sang i mmon'wi gwunyaap'hura, maip'tohit'hand i nusatip'haap i ap'paahi daah i nuwi maip't'wimaitaapo.

²¹ Siya isiya wuwan'hura Kiraisihop i p'wiha wind i at'homiwi am i p'wiha ka daihira tit'hi gaah'ramatiyahaasi nep i miwatawaawi kiya got i mas'honj i maip't'it'auhe. Sait'hat i kat i am i aim i Autaahaat'ho kom i p'wiha w'ni'hapiwa ishiyai nunyati natausaasih i wuwan'hura nap'wi p'wiha akaaha ausaap i kat'wunjawaayopo. Kat'wunjauhi kiya atiwi gwinyaaap i daihira gaahira daiwi bindawaayopo.

Bimambwihya kiya Autaahaathom̄i p̄w̄iha akaaha nep̄i gw̄inyaap̄i is̄iwatotiha namap̄i nan̄ipimat̄iw̄i jap̄ih̄i maip̄ihandaat̄ih̄i nuw̄i ap̄ipaah̄i daah̄i maip̄it̄imawaayopo. Is̄i am̄i kiya saiwī kiyoh̄it̄indap̄i ipotīhura Autaahaat̄ih̄o kiyai yaaw̄ihand̄i awaindah̄iand̄i numwitaise.

²² Sand̄i kiya saiwī kiyoh̄it̄imand̄i p̄w̄iha akaaha wa satat̄i ahotir̄ih̄iret̄i kiyawaayopo. Iyataat̄i ka p̄iwa satise:

“Suh̄ir̄i das̄iha daah̄iwatosat̄i jap̄ih̄i nepemaitat̄i net̄i nainje tat̄i ahotise. Iyat̄i am̄i maasap̄ih̄o sanaat̄i saisatoya baawusauh̄ih̄o ko jap̄ih̄i not̄i kom̄i wepat̄i ekaar̄ipataat̄ih̄i ekaar̄ipitat̄i wepat̄i jaataataise,” Ga Bimis̄ih̄o 26:11
tat̄i ahotir̄ih̄ir̄i kiret̄i kiyawaayopo.

3

Apipaah̄i Ak̄it̄inih̄i Awais̄ih̄o Jap̄ih̄i Nap̄itaise

¹ Nis̄i nais̄ihiyaat̄i nisataiw̄i K̄iraisihop̄i ḡiwunyaahohiȳih̄iyaate, k̄imo ut̄ip̄imo kas̄in̄imo sap̄i n̄in̄i j̄ipatīpiyataayo. Iyataat̄i ut̄ip̄ih̄o j̄ihoaat̄ihun̄i am̄i k̄imoaat̄ihap̄un̄i k̄imaiwaap̄i sah̄i gw̄inyaaitaat̄iw̄i n̄in̄i sangi net̄i gisunyaat̄i j̄ihaat̄i kasatataato, am̄i kaap̄i sah̄i gw̄inyaahoh̄it̄ihand̄i tit̄ih̄it̄itando.

² Ipot̄i wiwa noaipaitand̄ihaiwaap̄i sah̄i j̄ihaat̄i gw̄inyaaitaat̄iw̄i n̄in̄i gw̄inyaataayo. Saiwa ipotī noaipaitand̄iwaiwaap̄i Autaahaathom̄i p̄iropetīhiya p̄w̄iha kat̄iw̄i j̄ipatīpiyoh̄iwaiwaaro. Iyataat̄i am̄i nyam̄i Awais̄ih̄o nyangi nyam̄i maip̄ihaiwaat̄ihap̄i jap̄ih̄i nanyamaas̄ihom̄i w̄in̄ihap̄ipaap̄imaaw̄i sah̄i mmon̄iw̄i gw̄inyaaitaat̄iw̄i n̄in̄i sangi kasatataato. Sapa Awais̄ihom̄i p̄w̄iha w̄in̄ihap̄ipa Awais̄ih̄o kom̄i p̄w̄iha ot̄ip̄ipatī nunyat̄i is̄ihiyai sap̄i natausaas̄ih̄i nesi sangisaap̄ih̄i nap̄iw̄i kasatauh̄i sah̄i atiwī nehoip̄ipaap̄ito. Sapa kapaap̄i sah̄i wind̄i nan̄ip̄imimat̄it̄aat̄iw̄i n̄in̄i sangi kasatataato.

³ Am̄i asis̄iha ipot̄ihaiwet̄i noaipaitand̄ihaiwaap̄i wan̄i n̄in̄i sangi kasat̄itaano. Asis̄iha ipot̄ihaiwet̄i is̄ih̄iya sis̄ip̄it̄it̄aat̄iw̄ih̄iya noaipaitaapo. Noaipap̄i kiya kiyaaam̄i maar̄ih̄o w̄indot̄i maaritimb̄ipaah̄ih̄i jap̄epih̄ir̄itaapo. Aiwī kiya sat̄iw̄i sis̄ip̄it̄itaapo.

⁴ “J̄ihura Jisaasiho satise. N̄in̄i k̄imaap̄i yap̄imbatambi jap̄ih̄i nap̄ito, tat̄i katis̄ihos̄i am̄i ko maahap̄ih̄e wo namaapiso. Ko wind̄i namaap̄itaise. Nyam̄i asoya aim̄i napomahopo. Napom̄ihauh̄i am̄i kahapaamap̄ipa wuwan̄ihura Autaahaat̄ih̄o kiyat̄i ahaisuraap̄i neh̄i kapaan̄ih̄i naasaimumwaan̄i j̄ihamatiyat̄i ahot̄im̄i nasat̄i wan̄i k̄imurandaise,” t̄iw̄i sis̄ip̄it̄itaapo.

⁵⁻⁶ Iyataat̄i am̄i kiya usinjaaw̄i poundih̄i k̄imand̄i mmon̄iw̄i nan̄ipimat̄iw̄ih̄iyaas̄i saiwa katawaatopo. J̄ih̄i aimehura Autaahaat̄ih̄o p̄w̄iha kat̄ih̄i neh̄i kom̄i p̄w̄ihaara yam̄ihapatun̄i am̄i yap̄ipatun̄i noipatī ahondaise. Iyat̄i am̄i Autaahaat̄ih̄o waapoho net̄i koraah̄i yap̄ipatī kaih̄i waapohom̄i ot̄ihap̄ih̄i yap̄ipatī noipatī ahondaise. Iyat̄i am̄i dur̄ih̄ir̄i waapoho koraah̄i Autaahaat̄ih̄o kat̄ih̄i dur̄ih̄ir̄i nimaanat̄i yap̄ipatī nahatep̄i net̄i nanat̄i namaasataise. Iyat̄i dur̄ih̄ir̄i waap̄ihaata yap̄ipatī nahandi net̄i namaasat̄i am̄i Autaahaat̄ih̄o is̄ih̄iyaaisun̄i am̄i kahapaamap̄ipa nahataapaisun̄i tiwat̄i nemataise.

⁷ Iyataat̄i am̄i Autaahaat̄ih̄o kom̄i p̄w̄iha k̄im̄ika naasaraah̄i yam̄ihapatun̄i yap̄ipatun̄i wan̄i ahotimat̄i wind̄i net̄i namop̄isasat̄i nga is̄iwatatī jatataise, t̄ihoahon̄ih̄i sis̄ihaara net̄i t̄ihat̄i nasasiwat̄i owemaitando. Iyataat̄i ko yam̄ihap̄it̄isun̄i am̄i yap̄ipatisun̄i sand̄i asis̄iha is̄ih̄iya koai at̄ihomaawisohiȳih̄iyai tip̄itapaat̄i usonat̄i nemataahura kawitaise.

⁸ Am̄i nis̄i nais̄ihiyaat̄i K̄iraisihop̄i nisataiw̄i ḡiwunyaahohiȳih̄iyaat̄i n̄in̄i sangi ap̄ipaah̄i awaindah̄iand̄i maar̄ih̄o nasanyohiȳih̄iyaate, n̄in̄i k̄imand̄i wind̄i sangi kasat̄itandiyoh̄it̄imandap̄i sah̄i wind̄i nan̄ip̄imimat̄iw̄ise. Awais̄ih̄o asis̄ihaap̄i gw̄inyaat̄i am̄i mmos̄ir̄ih̄iret̄i siyate. Ko Awais̄ih̄o asis̄iha neh̄i naasaap̄i k̄inaungw̄iha 1,000 kiyataise tat̄i am̄i k̄inaungw̄iha 1,000 kiyahaap̄i asis̄iha neh̄i naasaah̄ih̄e, tat̄i gw̄inyaat̄i mmonahore.

⁹ Iyataat̄i Awais̄ih̄o wapa kaitand̄i wat̄ip̄itat̄i p̄w̄iha katimb̄ipa kaitand̄i ko b̄ipi ahiyat̄i net̄i mehiyataamaise, am̄i is̄ih̄iya usa s̄ikaiw̄i gw̄inyaahoh̄ir̄ih̄ireto. Owetise. Am̄i ko utaaho wo net̄i nih̄ir̄inat̄i owet̄itand̄ihandap̄i poundataise. Aih̄i ko is̄ih̄iya nahatiya kiyaaam̄i maip̄ihaiwa kiyoh̄iwaiwaat̄ihap̄i jap̄ih̄i nepemait̄iw̄i koenda nap̄it̄aat̄iw̄i maar̄it̄itaise. Siyat̄i ko maaritat̄i gw̄inyaataat̄i namat̄i is̄ih̄iya jap̄ih̄i nepemait̄it̄aat̄iw̄i koenda n̄ip̄isaih̄i numwaitand̄i b̄ipi jat̄im̄i notaise.

K̄imat̄i Yap̄imbatun̄i Am̄i Yam̄ihapatun̄i Owet̄itaise

¹⁰ Am̄i Awais̄ih̄o neh̄i akoh̄i ikohiya ikondaat̄iw̄i nasoh̄ipatamatiyat̄i nap̄itaise. Nason̄ih̄i sura asis̄iha set̄i yam̄ihapat̄i awaindah̄iand̄i ganat̄i tautat̄i uutat̄i nutat̄i kat̄in̄ih̄i owet̄itaise. Iyon̄ih̄i kahapaamap̄ipa ip̄ih̄o waat̄ih̄o am̄i kaumbwaat̄i yam̄ihapataat̄ih̄i

ahotimbipa sisahaara tihati owetaitaise. Iyati ami yapipatuni ami yapipataapihi ahotimbipa nahataapa sisahaara tihati nasasiwati nasihandiwati kapaanihi notii owetaitaise.

¹¹ Autaahaathiho saiwaasi siyati sireti nemaitaise. Isi ami sahi nnapitaiwi daiwi bitoaitaatiwe? Sahi Autaahaathihoai nunyaniwi ami ko maaritati gwinyaaasirihireti japepihirwi ami titihi gaahiyaati daiwise.

¹² Aiwi sireti sahi daiwi bitotawa asisiha Autaahaathiho nasati ishiyai neti tipitapaati usondandihuraapi jatawaawi, ami ka keti noaipaitandi sahi nepi detemapiise. Ami asisa seti sura sisaha yamihapati tihati owemati ami yamihapataathi ahotimbipa ipiho waathiho ami kaumbwaatisangi sisaha tihati nasasiwati nutirimati nasihandiwaitaise.

¹³ Autaahaathiho saiwaasi siyati nemahonihi owendaahandi kandi nyahi Kiraishomii ishiyaani Autaahaathiho yamihapatuni ami yapipatuni asipati ahaitandi ko watipitati piwiha katisiha kireti kiyonihi noaipaitaise, taati aimi mmona gwinyaaawaati isiwitahaayo. Iyaati Autaahaathiho yamihapati, ami yapipati asipati kiyati ahionyahi ami ishiya Kiraishopi gwunyaaahohiyihiya kataathi naandaapi, Autaahaathiho maaritati gwinyaaasirihireti japepihirwi ishiya nahatiya nahataapihi nehi titihi gaahaiwaahihi kaiwi bimitaatiwihati noaipaitandihandapi jatihaaayo.

¹⁴ Isi nisi naisihiyaati nisataiwi Kiraishopi gwunyaaahohiyihiyaati nini sangi apipaahi awaindahandi maariho nasanyohiyihiyaate, sahi Autaahaathiho ishiya yapipataapihiyai neti tipitapaati usondandihuraapi jatawaawi, sahi maipihandi kamaiwi titihi gaahiyaati ami ishiya nahatiyaaisawi bipi napaisaati yatihii ipatisaniwi bimaawise. Ami ko sangi jasonataati kipati atihia owetati ami ishiya wapaapi sangi ikwisitaatiwihapa owehiyaatitanihi sapi ko maarititando.

¹⁵⁻¹⁶ Awaisiho nyahi nepemaititihaaawi jatataise, ami nyahi nepemaitisaihi nyangi ko japihi nanyamaitando. Iyati ishiya maipihiyaisati ahoyati nyangi neti windi tipitapaati maanyondando. Iyataati ami nyami naisoho nyamatiyati Kiraishopi gwunyaaasiiho nyahi koai maariho apipaahi awaindahandi nunyohiho Porihoi Autaahaathiho gwinyaitandihandi numwihi, sapi piwiha utipihooatihii jipatihiyati ami komi utipihoo nahatewaatihii kimaiwa kaiwaapi piwiha naasika katati jipatihiyataise. Iyataati ami akite, Porihoo piwiha katati jipatihiyaiwaiwaami otihatihapi piwiha wiwaami tanyaaaha apipaahi naanhihaiwaare, nyahi kaiwaami tanyaaaha windi biyaati ishiyai namusesipainjiwaiwa nepi kihireti nepemaihiirwi nepi katohipatamataiwi, Porihomii piwiha katati jipatihiyaiwaiwa wiwaami tanyaaahaapi naanati ishiyai namusesipainjiwaiwa nepi kihireti nepemaihiirwi katawaatopo, ami kiya windi bapaiwi nga Kiraishomiihaiwaapi akiti biyati gimaawunyaatati ami windi namusesipatati kiyaamiheti notii windi watipimetahiyaaso. Isi kiya saiwi saiwa kiyohiwimaiwaapi Awaisiho ipothura kiyai neti tipitapaati usonati yaawati naanhihaiwa nunyati nemaitandihyaare.

Pitaaho Autaahaathiho Kiraishomii Isihiyai Iwitatamasitihandapi Kinyi Gaahone Gaare Undati Koai Mepi Autaahemwataise

¹⁷ Ami sahihi nisi naisihiyaati nisataiwi Kiraishopi gwunyaaahohiyihiyaati ami sangi nini nisi apipaahi awaindahandi maariho nasanyohiyihiyaate, ishiya Autaahaathiho piwiha nepi kihireti kihireti nepemaihiirwi katohiyihiyai Autaahaathiho nemasitihandapi aimi mmoniwii gisunyaatahiyaate. Isi ami sahi sawanaati baiwi jataniwiihiyaati bitosawise. Jatiniiwii bitotawaawi ami sahi ishiya kihireti asireti kaiwi Autaahaathihoi winihihiyaati nemahohiyihiyaami asira wipeti kiyohiwaiwaatihii kiya sangi windi asisi namaisaihi, ami sahi sami andititiiwii watipitiiwii Kiraishopi gwunyaapi bitohohitihandi namapi ami timahiyawi windi nepi namosasindaatiwo.

¹⁸ Isi ami sahi saiwi windi nepi namosasindaatiwi, Jisasi Kiraishoo nyami Awaisiho nyangi nyainjatiati ami nyangi nyami maipihaiwaatihapi japihi nanyamaasiiho nyahi gaahandi windi kamaayaati nehihandi ko gaahandi kanyisati nanyinyahore. Aihii ami sahi kopi nga mmoniwii gisunyaatahiyaate. Isi Sahi sandi kopi mmoniwii gisunyainjitiindi nepi awaindahapi, ami nehihandi gaahandi sangi kasindindapi mwitipisawi mmoniwii nepi watipitiiwii kopi gwinyaapiise. Sandi sahi Kiraishopi mmoniwii gisunyaatindindii awaindahapi kiyaatinihi kaimi nuwise manyinya nandapa nasisoaari naniiwii gwinyaniimi niyohipatamataiwo. Iyataati ami ko Awaisiho ambipati awaipatisahosi nyahi wanuni ami jinjapihi jinjapihi koai mepi autaahewaumwaitihaawo. Akite. Nini Pitaahoniini utipihoo kimo jipatihiyataayo.

Jonihomi Utipihho Jiho

Kimandi 1 Jonihopi Utipimandapi Nesipihande

Jisaasihomi otipipatihiyaami wo komi ambipati Joniho aini noaipati apipaahi aungwihondaati kinaungwiha 85-90 A. D. hura utipimo kimo jipatipiyahore. Ko Jonihomi utipihho kapihouni ami ipotihouni naasikura jipatipiyahore. Joniho piwiha wiwa apipaahi watipihaiwa kandaahandi kandi isihyaapi gwinyapenataati bipi napaisaatiha kaundataase. Siyati napaisaatiha jipatipiyati isihyai kaundati ami kiyaisi, "nisi maasihyaate," undati napaisaatiha kaundati ambihundataase. Isihya usa Jisaasihopi japihi napitaise tiwi windi baiwi gumunyaapi, ami Kopi Autaahaathomi Mwaahore tiwi windi moniwi gumunyaapihiyaare. Ahi kandaapi isihyaisi titihemwati ami piwiha wihoanjiha kaundati jipatipiyahaare.

1 Jonihomi Utipihho napimasataise

Jonihomi piwiha namasati katisiha (1:1-4)

Autaahaathiho apipaahi nausoaatahore. Nyami usaanini noaipawaati komi mwaayaan matiyaanimatahaawaahi asihatindihandami piwihauni, ami asihatindihandami maipihaiwasuni ahosumwaitihaawe. Ahosumwaatosati Jisaasihoi nuwipinjaati gaahaiwaahih kiyaanini kaimi nutihaawe tisiha (1:5-2:29) Autaahaathomi mwaaya maatiya gaahaiwa titihaiwa kiyawaahiya kiyaami naisihyai maarho nasisoaati kiyaanini nunyam nutaapo. Saisaihi ami Bwaasirihirami mwaaya maatiya maipihaiwa titihimetahaiwa taawi kaimi nowaahiya, ami kiyaami naisihyai maarho windi napaitiwi kiyaanini nunyam namutaapo tisiha (3:1-24)

Isihyaami piwiha katisaihiha biyaati newaati tipitapaawaati mmondihawe, sa piwa Autaahaathomiharo e Bwaasirihiramihaaro, taato tisiha (4:1-6)

Kiraisihomi isihya sapaapi ami saitihaawe, tiwi gwinyaapi ami kiya kiyaanini gaahireti bimaami nutaatiwihandapi kaundati osasepihaasiha (4:7-5:21)

Kima Piwima Asitimatitaatiwihandisahopihaare

¹ Ahi Autaahaathopi siyaho bindataise ta isihyai nusesipatitandi auta nunjisihoni nini jipatipaindi kasatataato. Iyataati Autaahaathopi siyahore ta nanyisisiho so isihya asitimatitw jinjapihi bimitaatwihandisahore. Iyataati so jhi aimaahho bimainjahore. Isi ko wani auta noaipasih nyahi aposerhiyaanini koai nyami ndihaara usonaati komi piwiha atiwisaati numwihatahaayo.

² Iyataati isihya asitimatitw jinjapihi bimitaatwihandisahore nyami ndiheti ko wani auta noaipasih nyahi koai biyaati usonahaayo. Iyataati sawaho asitimatitaatiwihandisahosi yamihapataatihi Sapihoaisati maasi konih bimainjahore auta noaipasih nyahi koai usonahaawi kandaapi nini sangi akitihi ausaati kasatataato.

³ Ausaati piwima kima kasatohima apaapiuma. Nyahi aposerhiyaanini Autaahaathoaisaatuni komi Mwaaho Jisasi Kiraisihoaisaatuni maasi maarho naasohitanihi nyami kiyohipatamataiwi napitw timaamaitisaihi bapiyaati maasi bimitihaawi mmona atisohwaiwaapi ausaati sangi kasatataato.

⁴ Iyataati nyami maarititihaahandi awaindihandi noaipaitandi utipihandi kimandi sapi jipatipiyataayo.

Kima Piwima Nyahi Nausainjitihandeti Japepihiitihaahandapihaare

⁵ Iyataati piwiha kima Autaahaathomi Mwaahomi kanyatih atisohiha ami sangi nini sandi kasatitaano, Autaahaathiho so asihatitandihandi apipaahi owehore. Nehi nausainjitihandisahore.

⁶ Iyataati nyahi sataati, "nyahi maarho naasohi gwinyaawaati Autaahaathoaisaati maasi timaamaitaati naasaindeti bindahaayo," taati kataatosa maipihaiwa asihatindihandaatihapihaiwa kiyahaawaahi nyami piwiha Autaahaathoaisaati maarho naasohitih naasaindeti timaamaitaati maasi bindahaayo, taati katohiha jaiwitaati katahaayo. Jaiwita kataatosa sandi nausainjitihandi akitihandeti bimitaawaati asihatindihandaatih bindahaayo.

⁷ O Autaahaathiho nausainjitihandeti bimipatamatiyaati nyangisangi kandi nausainjitihandeti japepihiitihaawaahi isihya Jisaasihopi baiwi gwunyaahohiyihiyaaisaati maarho naasohitanihi naasikandeti maasi timaamaitito. Iyonihi nyami maipihaiwa nahatewa Autaahaathomi Mwaaho Jisaasihomi jipataahi baasati nenyamaitaise.

⁸ Iyaati nyahi sataati, “maipihaiwa windi kamaayaahiyaanine,” taati katahaawaahi sandi nyangi omanjitihi windi biyati namaanyesipainjihi katahaato. Iyaati ami sandi piwaha akaahaami tanyaaho Jisaasihoaisaati biyaati maasi timaamaamaitihaayo.

⁹ Isi nyahi nyami maipihaiwaapi, nyahi siya siya kiyahaayoni Autaahaatihonye nepinyamape, undaati ausaasaihaahi Autaahaatihoni windi ahosinyamaamaitaise. Owetitaise. Nehi komi piwaha katirihiri kireti gaahati kanyisati titihi nyami maipihaiwa nahatewa nenyamaitaise. Nenyamahonihi nyahi noaipawaati gaahiyaanini ainahiyihiyaaninimatito.

¹⁰ O nyahi sataati, nyahi maipihaiwa windi kamaayo, taati katahaawaahi sikandi Autaahaatihomi piwaha isihyaapi nahatiya maipihandisahiye, tati katisihaapi jaiwitatise taati katahaato. Iyataati ami komi piwihaisangi windi biyati omanjitihi kimwaanyamunditaise.

2

Kima Piwima Kiraisiho Nyangi Anditinyaihonihini Nyahi Autaahaatihomi Maaritirihireti Japepihiritihahandapihaare

¹ Nisi isihyaati maariho nasanyohiyihiyaate, sahi maipihaiwa windi kamaitaatiwi nini piwaha kima sangi kasatiti jipatipiyataayo. Isi isihya usa maipihaiwa kaisaihaahi nyami maipihaiwa Autaahaatihoni nenyamaitandi gaapunditandihoni yaiho Sapihaoisati maasi bindataise. Iyataati so utaaso nini kasatoto Jisasi Kiraisiho titihi ainahihopisato.

² Iyataati ko Jisaasiho nyami maipihaiwa nenyamaitandi komi jipatipati nuhaati napotaise. Iyati ko nyapaahihini napotaamaise. Owetise. Isihya nahatiya yap nahatewara bimohiyihiyaami maipihaiwaapimaawi komi jipatipati nuhaati napotaise.

³ Isi nyahi Autaahaatihomi piwaha japepihiritihahawaahi nyahi siyaati gwinyaito, nini Autaahaatihopi atindi giwunyaataayo, taati biyaati gwinyaito.

⁴ Iyataati utaaho wo, nini Autaahaatihopi atindi giwunyaatihonine, tati kandaataahi so windi Autaahaatihomi piwaha biyati minjapepihirahoni jaiwitatit kandaase. Iyataati ami piwaha akaahaami tanyaaho Jisaasihoaisati maasi biyati windi timaamaamaitaho kandaase.

⁵⁻⁶ Iyataati utaaho wo Autaahaatihomi piwaha atisati japepihirataataahi so Autaahaatihoi maariho numwitandihandapi biyati gwinyaitaise. Iyataati utaaho wori, nini Autaahaatihaoisati maasi timaamaititi bindataayo, ndaataahi Jisaasihomi kairihireti japepihirati kiyane. Siyaati kiyahaawaahi Autaahaatihaoisati maasi timaamaitahaayo, taati gwinyaito.

Utaaho Wo Isihyaisi Maariho Nunyataataahi So Nausainjitihandeti Bindataate

⁷ Nisi naisihyaati Jisaasihopi giwunyaahohiyihiyaate, nini kimba winihapimba sapi jipatipiyohipimba wanihapa kasatiti jipatipiyataamaayo. Owetise. Jih Jisaasihopi isihya piwaha ausaapi katauhi atiwi aimi nehohipipaare. Iyataati sapa winihapipa wuwanihi yeyetiwi atisotihare. Aih sahi aimi atiwi gwinyapihiyaate.

⁸ Iyataati Jisaasiho nyangi maariho aungwohandi nanyinyataise. Aih ami sahi maariho naminihauhi asihatindihandit taati owetih ami nausainjitihandit taati noaipataati nanyusaatataise.

⁹ Iyataati utaaho wo, nini Autaahaatihomihireti japepihiriti nausainjitihandeti bindataayo, tati kandaahandit kandi isihya Jisaasihopi giwunyaahohiyihyai maariho biyati namunyataataahi so asihatindihandaatihini konihini bindataate.

¹⁰ O utaaho wo isihya Jisaasihopi giwunyaahohiyihyai maariho nunyataataahi utaaho so titihi Autaahaatihomi maaritirihireti akitihi japepihirati nausainjitihandeti bindataate. Isi koaisi nunjendandihandit nasati nunjenihonihini ko windi kandapi timaamaitaise.

¹¹ Iyataati utaaho wori isihya Jisaasihopi giwunyaahohiyihyai maariho namunyataataahi so asihatindihandaatihini daayati asihatindihandaatihini bindataate. Siyati asihatindihandaatihini bimihini asihatindihandit komi ndihai neti namaasasahi daihira nutandihiraapi naharisa niwinataise.

¹² Nisi metihonyaate, Jisasi Kiraisihomi otipipati kaindihandaahi ambipataahi Autaahaatihori sam maipihaiwa kiyohwaiwa nahatewa aimi nesamase. Nesamasihini nini piwaha kima sapi jipatipiyataayo.

¹³ Aunihyaati maahaami sapiyaati Jisaasihopi utaarhandeti baiwi giwunyaapi bimohiyihiyaate, Utaaho So aimaahihoni konihini bimaami nasati wanihahini konihini bimishihopi sahi aimi atiwi gwinyapihiyaatitihini nini namati piwaha kima sapi jipatipiyataayo. Iyataati sahi waini apwainiyihiyaate, sahi andititwi Bwaasirihirisi aimi ipihatiwinihauhi namati nini piwaha kima sapi jipatipiyataayo.

¹⁴ Metihonyaate, sahi nyami Apihopi atiwi aimi gwinyaapihiyaate. Aih pwiha kima sapi nini namati jipatihiyayaayo. Iyataati sahi aunihiyaati maahaami sapyaate, Utaaho So aimaahiho konihi bimaami nasati waniisangi konihi bimishopi sahi aimi atiwi gwinyaapihiyaate. Aih nini namati pwiha kima sapi jipatihiyayaayo. Iyataati sahi wainyi apwainyhiyaate, Autaahaatihomi pwiha sami omanjitihi aimi kisamwandihi sahi aimi andititiwi Bwaasirihiri iphatiwimihauhi nini namati pwiha kima sapi jipatihiyayaayo.

Kima Pwima Yapipatambihaiwaisi Maariho Numumwitihaawihandapihaare

¹⁵ Iyataati sahi yapipatambihaiwaisi maariho namunyawise. O utaaho wo saiwa yapipatambihaiwaisi maariho nunyataataahi Autaahaatihois maariho ko windi numumwitaase.

¹⁶ Iyataati yapipatambihaiwa siyihaiwaare: Ambipatapihaiwaisahih maariho aungwohandi nunyohitihanduni kahapaamapipaapi nishapaimatito tiwi maariho aungwohandi nunyaw maarihotihanduni, isihya kahapaamapipaapi asaketanihi nyahi noaipawaati kahapaamapipaasini autaahi bindihaawi noaipawaati watiphiyaaninimatitihawo tiwi gwunyaahotihanduni, saiwa yapipatambihaiwaare. Iyataati saiwa Autaahaatihomihaiwaamaahe. Owetise. Saiwa Bwaasirihiramihaiwaare.

¹⁷ Iyataati yapipatuni kahapaamapipa isihya maariho nunyohipapauni ahoyati owetitaase. Owetanihi isihya Autaahaatihomihireti japepihirohiihiyaahih asiyaimatiwi baiwi jinjapihi bimitaapo.

Kima Pwima Kraisihoi Iphatitihawo Tiwihya Aimi Noaipahotihandapihaare

¹⁸ Metihonyaate, asisihya ipotihya noaipaitandi detindaise. Aih Isihyai Japihi Numwaitandi Autaahaatihoh Ahwisihoi utaaho wo iphatitando taho noaipaitaise tiwi katauhi sahi aimi atiwihiyaate. Satiw iphatitando taho noaipaitaise tiwi katotihomi otipatihiya aimi noaipawaayopo. Aimi noaipawaayowi asisihya ipotihya noaipaitandi aimi detitihya taati gwinyaitihaawe.

¹⁹ Iyataati Kraisihoi iphatitihawo tiwihya nyangi nanyamasi aimi nowaayopo. Isihya siya nyangi nanyamasi niyohiyimiya titih nyamhiyaamendaati nanyamasi nowaayopo. O nyamhiyaatawaawaahi nyamataiw Jisaasihomihireti japepihiwi bimitaapo. Sandi nyamhiyaamenda nanyamasi nowaayowi sandi nyamhiyaamendaate, taati gwinyaitihaawe.

²⁰ Iyataati Kraisihoi sangi Itipihoh aimi nasamih samiheti aimi tisaitataise. Aih Autaahaatihomi kaiwaiwaapiha pwiha akaahaapi aimi gwinyaapihiyaate.

²¹ Iyataati pwiha akaaha saapi sahi windi gimunyaapihiyaatitih nini kasatiti jipatihiyayaamaayo. Owetise. Sahi pwiha akaaha saapi aimi gwinyaapihiyaate. Iyataati pwiha akaaha saami windi jaiwitihandi namoapaitaise tiwi sahi aimi gwinyaapihiyaate. Aih kandapi nini sangi jahaati anditisaiwitiand pwiha kima sapi jipatihiyayaayo.

²² Utaaho pwiha jaiwita aungwohandi katitandihoh diyaamahore? Utaaho jaiwitat aungwohandi katitandihoh so Jisaasihopi Isihyai Japihi Numwaitandi Autaahaatihoh Ahwisihomahe nehihore tati katisihore. Satati katisihoh so Autaahaatihoh ahwisihois iphatindimaitando tati gwinyaasihore. Isi utaaho wo Mwaahois ahosumwataatahi Sapihohaimaawi ahoyati ahosumwataise.

²³ Isi isihya usa Jisaasihopi Autaahaatihomi Mwaahomahe tiwi katawaawaahi ami Autaahaatihohaisangi satiw katohiyihyaami sapihohemaamatitaase. Owetitaase. O isihya Jisaasihopi Autaahaatihomi Mwaahore tiwi katawaawaahi ami Jisaasihomi Sapihoh noipati kiyaami Sapihohematitaase.

Kima Pwima Autaahaatihomi Itipihoh Pwihah Akaaha Neti Ginyunyaitandihandapihaare

²⁴ Iyataati sahi pwiha jih wuwanihura atisotihaha namaamapi anitiwi isiwatitwise. Saiwi pwiha jih atisotihaha namaamapi anitiwi isiwatawaawaahi Mwaahouni Sapihouni windi namaasamapi anitimi kindarinhi jaiwatitaise.

²⁵ Iyataati sa pwiha waapi maato, nehi kimaapi to. Iyataati nyahi biyaati Kop giwunyaahohiyihyaanangi asyaanimataati jinjapihi jinjapihi bimitihaahandi nanyamitandi pwiha aimi katati Sawahoh wasatit ahaise.

²⁶ Nini kima pwima sapi jipatihiyohima sangisi jaiptisatitaitiwihyaapi sisaiwihya noaipapi jaiptisatitaapo satiti sangi ausaati kasatiti jipatihiyayaayo.

²⁷ Iyataahandi kandi ami Jisaasihoh Itipihoh aimi nasamih sami omanjitihi konihi bindataise. Konihi bindataati Autaahaatihomi pwiha akaahaapi biyati neti gisunyaitaise. Isi sangisi katitwasititaitiwihyaapi gimunyapenitwise. Iyataati Itipihoh

neti g>wunyaasihĩ p>wĩha sahi gwĩnyaahohĩha sa nehĩhaamaahe, tĩtĩhĩ akaahaare. Isĩ Itĩpĩhomĩ katĩsasirĩhĩretĩ japepihĩrĩwĩ kaiwĩ Jisaasihoaisawĩ maasi tĩmaamaitĩwĩse.

Kĩma Pĩwĩma Nyahĩ Noaipawaatĩ Autaahaatĩhomĩ Metĩhonyaanĩnimataatĩ Wani Bimohĩthandapĩhaare

²⁸ Isĩ nisĩ metĩhonyaate, Koaisawĩ maasi baiwĩ tĩmaamaitĩwĩse. Saiwĩ maasi Koaisawĩ baiwĩ tĩmaamaitĩwĩ bimambĩwĩ asisĩha ipotĩhetĩ ko auta nyangisaapĩhĩ noaipahonĩhura nyahĩ Kopĩ yaitĩhaahandĩ manyĩtandĩhandĩ owetanĩhĩ andĩtitaatĩ bitoaito.

²⁹ Iyataatĩ sahi Kĩraisihopĩ tĩtĩhĩ ainahĩhoe tĩwĩ gwĩnyaapĩhiyaate. Isĩ utaaho wo Autaahaatĩhomĩhĩretĩ japepihĩratĩ tĩtĩhĩ gaahandĩ kiyonaaraahĩ so Autaahaatĩhomĩ mwaahoematataise tĩwĩ gwĩnyaapĩse.

3

¹ Ese isĩhiyaate, Apĩho nyangi maariho aungwohandĩ nanyinyataise. Nanyinyataatĩ nyangi, “nisĩ metĩhonyaate,” nyatataase. Iyataatĩ sandĩ akĩte, nyahĩ aimĩ noaipawaatĩ komĩ metĩhonyaanimatahaayo. Siyaatĩ nyahĩ noaipawaatĩ Autaahaatĩhomĩ metĩhonyaanimatonĩhĩ isĩhiya yapĩpatambĩhiya nyapĩ, Autaahaatĩhomĩ metĩhonyaaare, tĩwĩ baiwĩ gwĩnyaapĩ maanyisonĩhotĩmandĩ apaapĩmaahe, kiya nyamĩ Apĩho Autaahaatĩhopĩ windĩ baiwĩ gĩmunyaapĩhiyaataawaawĩ saiwa kiyawaayopo.

² Iyataatĩ naisĩhiyaatĩ Jisaasihopĩ gĩwunyaahohiyĩhiyaate, nyahĩ aimĩ noaipawaatĩ Autaahaatĩhomĩ metĩhonyaanimatahaayo. Siyaatĩ Autaahaatĩhomĩ metĩhonyaanimatahaawĩ ipotĩhura yamĩhapataatĩhĩ nĩnapitiyaatĩ bimĩtĩhaawe, taatĩ windĩ biyaatĩ monĩho. Siyaatĩ monĩhaahandĩ kandĩ nyahĩ aimĩ siyaatĩ gwĩnyaahaayo, ipotĩhura Kĩraisihonĩ nyangisaapĩhĩ auta noaipahonĩhura nyahĩ koai tĩtĩhĩ usonahaawĩ noaipawaatĩ komatiyaatĩ bimĩto taatĩ aimĩ gwĩnyaawaahiyaanĩne.

³ Iyataatĩ isĩhiya Jisaasihopĩ nasatĩ nanyamaahonĩhĩ komatiyaatĩ bimĩto, tĩwĩ gwĩnyaahohiyĩhiya kiyaamĩ omarĩtĩtĩhĩ maipĩhaiwa ahotiwaaiwa tĩwĩhaapĩ nemapĩ tĩtĩhĩ gaahiya Kĩraisihonĩ tĩtĩhĩ gaaho ainahĩho bimipatamataiwĩhiya bindawaayopo.

⁴ Maipĩhando tĩwĩ ambĩhĩtohitĩmandĩ sandĩ Autaahaatĩhomĩ wĩnĩhapĩpai nemaitandĩhandapĩtopo. Isĩ utaaho wo maipĩhandĩ kiyataataahĩ so Autaahaatĩhomĩ wĩnĩhapĩpa nemataise.

⁵ Iyataatĩ Kĩraisihonĩ nehĩ utaahoematatĩ nyamĩ maipĩhaiwa nenyamaitandĩ nasataise. Iyataatĩ Kĩraisihonĩ so maipĩhaiwa windĩ kamaayaho utaaho ainahĩhore. Aihĩ sandapĩ sahi aimĩ gwĩnyaapĩhiyaate.

⁶ Isĩ utaaho wo Kĩraisihonĩsaatĩ tĩmaamaitatĩ maasi bindataataahĩ so maipĩhaiwa windĩ pĩhĩtatĩ kamaitaise. Owetĩtaise. Iyataatĩ amĩ utaaho wo maipĩhaiwa pĩhĩtatĩ kiyonaaraahĩ so Kĩraisihopĩ wĩndĩ biyatĩ gĩmunyaatĩ atĩhomisahaondaate, taatĩ gwĩnyaitĩhaawe.

⁷ Iyataatĩ nisĩ metĩhonyaate, isĩhiya usa napĩwĩ sangĩ sasatĩtaapo, Autaahaatĩhomĩhĩretĩ japepihĩrĩwĩ bindawaawĩ amĩ maipĩhaiwo, tohiwaisangĩ gaasĩ ahoyawĩ kaiwĩse, satĩwĩ sangĩ jaiwĩsatĩtaawĩ sahi baiwĩ jaawo. Utaaho wo maipĩhaiwa kamaayati tĩtĩhĩ gaahaiwa kaisĩho so Kĩraisihomatiyatĩ tĩtĩhĩ gaaho ainahĩhore.

⁸ Iyataatĩ jihĩ wuwanĩhura Bwaasĩrĩhĩrĩ maipĩhandĩ namasatĩ kiyataise. Isĩ isĩhiya usa maipĩhaiwa pĩhĩtĩwĩ kiyawaawaahĩ siya noaipapĩ Bwaasĩrĩhĩramĩ mwaayaimatawaayopo. Autaahaatĩhomĩ Mwaaho auta nyangisaapĩhĩ napindĩmandĩ apaapĩmaahe. Bwaasĩrĩhĩramĩ otĩpĩpatĩ maipĩhaiwa sũkaiwa netĩ nopĩsasatĩ nemaitandĩ nasataise.

⁹ Iyataatĩ isĩhiya usa noaipapĩ Autaahaatĩhomĩ metĩhonyaimatawaahiya maipĩhaiwa pĩhĩtĩwĩ kiyaanĩhĩ windĩ kamaitaapo. Owetĩtaise. Sandĩ apaapĩmaahe, Autaahaatĩhomĩhĩretĩ aimĩ newaawe. Iyataatĩ Autaahaatĩhomĩ Itĩpĩhoraahĩ isĩhiya noaipapĩ wanĩhiyaimatohiyĩhiya maipĩhaiwa kiyaanĩhĩ pĩhĩtĩwĩ kamaitaapo. Owetĩtaise.

¹⁰ Iyataatĩ Autaahaatĩhomĩ metĩhonyaimatohiyĩhiya siyaare, Bwaasĩrĩhĩramĩ metĩhonyaimatohiyĩhiya siyaare, taatĩ mmondĩhaahandĩ siyate: Isĩhiya Autaahaatĩhomĩ maarĩtirĩhĩretĩ minjapepihĩrĩwĩ amĩ isĩhiya Jisaasihopĩ gĩwunyaahohiyĩhiyai maarĩho baiwĩ namunyohiyĩhiya siya Autaahaatĩhomĩ mwaayaamaahe, taatĩ biya gwĩnyaitĩhaawe.

Kĩma Pĩwĩma Isĩhiyaisaatĩ Maarĩho Tĩtĩhĩ Biyaatĩ Namĩnĩndĩhaahandapĩhaare

¹¹ Iyataatĩ jihura Jisaasihomĩ kaiwaiwaapĩha pĩwĩha atisawaahuraarĩ pĩwĩha satĩwĩha aimĩ atiwihiyaate, nyahĩ isĩhiyaisaatĩ maarĩho namĩnĩndĩhaawo, tĩwĩ pĩwĩha katauhĩ aimĩ atiwihiyaate.

¹² Iyataati Keniho Bwaasirih+ramihireti japepih+rahos+ kiram+ mwaahosi kom+ saingihoi Aberihoi sawaho tiwataise. Is+ kom+ kaindihand+ nyah+ newaat+ kamait+haawo. Iyataati Keniho kom+ saingihoi tiwind+mand+ napaape. Sand+ apaap+maah+e, Autaahaatiho Aberihom+ gaarehandap+ maaritataat+ Kenihom+ gaarehandap+ Autaahaatiho wind+ maar+mitih+ mmonataat+ sandap+ apowih+ namat+ kom+ saingihoi sawaho tiwamataise.

¹³ Nisataiw+ Jisaasihop+ baiw+ g+wunyaahohiy+hiyaate, is+hiya yap+patamb+hiya Jisaasihop+ wind+ baiw+ g+munyaap+hiya Kenihom+ kaipatamataiw+ sap+ apouson+hi+ sangi naan+haiwa nasamisaihi kandap+ sah+ yaiw+ sam+ maar+ho owemaasetane.

¹⁴ Iyataati nyah+ is+hiya usaisaat+ maar+ho nam+nihoh+ihandaah+ siyaat+ aim+ gw+nyaahaayo. Is+hiya apipaah+ kiyaan+hi napw+taat+w+handaat+hi+ namasis+ nasaat+ asiyaanimataat+ bim+tihaaw+ihandaat+hi+ aim+ bindahaayo, taat+ aim+ gw+nyaahaayo. Is+ utaaho wo is+hiyai maar+ho wind+ biyat+ namunyataataah+ so apipaah+ napw+taat+w+handam+ watip+ihandaat+hi+ kon+hi bindataate.

¹⁵ Is+ utaaho wo is+hiyai maar+ho biyat+ namunyat+ is+hiyaap+ apousataataah+ m+kand+ is+hiyai tiwamataise. Iyataati is+hiyais+ tiwamas+ho so kom+ as+timatat+ jinjap+hi+ jinjap+hi bim+itand+ihand+ apipaah+ owehore, tiw+ aim+ gw+nyaap+hiyaate.

¹⁶ Iyataati Jisaasiho nyangi maar+ho nanyinyataat+ nyatatamanat+ and+ti+nyaiw+itand+ naan+hand+ net+ napotaise. Siyat+ and+ti+nyaiw+itand+ napwind+ihandaah+ is+hiyaisaat+ maar+ho nam+n+nd+ihaaandap+ aim+ gw+nyaahaayo. Is+ nyangisangi Jisaasiho kaipatamatiyaat+ naan+haiwa kiya newa napw+tihaaw+ nyam+ nais+hiya Jisaasihop+ g+wunyaahohiy+hiyai biyaat+ maar+ho numw+tihaawe.

¹⁷ Iyataati utaaho wo ik+ip+pa asaketaho net+ utaaho woai usonataat+ kaha-paamap+paap+ ko nenoaah+itan+hi bimon+hi kop+ maar+ho wind+ asip+maaw+isa kaha-paamap+pa wapa koi namunyaho Autaahaatihoai n+n+ maar+ho nunyataayo, tat+ napit+ta kat+itaise? Owet+aise.

¹⁸ Is+ n+si met+ihonyaate, neh+ maahomwaan+ap+ nyah+ jaiw+taahand+ is+hiyais+ maar+ho n+n+ nahinyataayo, taat+ kat+tihaaw+maah+e. Owetise. Maar+ho is+hiyai nunyahaawaah+ tit+hi+ ak+it+n+hi+ nyam+ maar+hoaat+hap+imaaw+ biyaat+ maar+ho nunyaat+ gaahaiwa kawit+haawe.

Kima P+wi+ma Is+hiya Autaahaatihop+ Baiw+ G+wunyaahohiy+hiya Autaahaat+ihom+ Ndi+het+ Wind+ Yamaitaat+w+ihandap+ihaare

¹⁹ Siyaat+ ak+it+n+hi+ maar+ho nam+n+ihawaah+hi, sand+ Autaahaatiho Akohom+ met+ihonyaan+ine, taat+ gw+nyait+haawe. Iyataati Autaahaat+ihom+ nd+het+ am+ nyam+ maar+ho nga w+nyait+taise.

²⁰ Iyataati k+ny+ k+ny+ maar+hoaat+hap+ satip+hi, Autaahaatiho n+si maip+hand+ wind+ nemaan+mase, tip+ p+it+tip+ gw+nyaasamaah+ Autaahaatiho net+ k+ny+ maar+ho napa+saat+hi+maitaise. Iyataati k+ny+ k+wahon+hi maar+ho nam+n+hing+it+handis+ Autaahaatiho nang+tip+haat+ aungwohand+ maar+ho nah+nyahos+hi k+ny+ maar+ho net+ napa+saat+hi+maitaise. Iyataati Autaahaatiho nahatewaap+ gw+nyaahore. Gw+nyaahos+hi k+ny+ maip+haiwaap+hi aim+ nemwaho tat+ gw+nyaahore.

²¹ Iyataati nais+hiyaat+ nisataiw+ Jisaasihop+ baiw+ g+wunyaahohiy+hiyaate. Sam+ maip+haiwaap+hi Autaahaatiho aim+ nenyamase, tiw+ gw+nyaawaawaah+hi sand+ Autaahaat+ihom+ nd+het+ wind+ yamaiw+hi nga bim+taapo.

²² Is+ saiw+ wind+ yamaiw+hi nga bindawaaw+hi Autaahaat+ihom+ win+hap+pa japepih+riw+hi Kom+ maaritir+ih+ret+hi kaiw+hi bindawaaw+hi Autaahaat+ihois+hi wapa naitaat+w+hi nunjesaihaah+hi nasam+taise.

²³ Iyataati Autaahaat+ihom+ win+hap+pa nyangi kanyatimb+pa k+imbaare: Sah+ N+si Maas+ih+ho Jisaasihop+ Is+hiyaanangi Jap+hi+hi Nanyamaitand+hi Autaahaatiho Ah+wis+ihore, tiw+ baiw+ gw+nyaap+ise. Aiw+hi am+ is+hiya usaisaw+hi maar+ho nam+n+wise, tat+hi kanyatataase. Iyataat+hi am+ Jisaasihoaisangi p+wi+ha kima ka aim+hi kanyatis+haare.

²⁴ Is+ utaaho wo Autaahaat+ihom+ win+hap+pa biyat+hi japepih+rataataah+hi, so Autaahaat+ihoisat+hi nasisoaari+hi maas+hi+hi t+maamaitat+hi bindataise. Aih+hi am+hi Autaahaat+ihoisangi+hi maas+hi nasisoaari+hi koaisat+ndaise. Iyataati Autaahaat+ihom+hi Itip+ho nyangi aim+hi nanyamis+ih+ho sanyatataase: Autaahaat+ih+ho sangisat+ndaise, tat+hi net+hi g+nyunyaataise. G+nyunyaas+hi Autaahaat+ih+ho nyangisat+ndaise, taat+hi aim+hi nyah+hi gw+nyaahaayo.

4

Kima P+wi+ma Autaahaat+ihom+hi Itip+ho Gaahopun+hi Am+hi Itip+ho Maip+ho K+raisihoi Net+hi Ip+hatitand+hi Taunyaahop+hihaare

¹⁶ Iyataati nyahi Autaahaatihopi nyangisi maariho aungwohandi nanyinyataise, taati gwinyaahaawo Autaahaatihopi nyangisi biyati nyainjaati bimitaise taati gwunyaahaayo. Iyataati Autaahaatiho ishiyaisi maariho numwitaatiwihandami Tanyaahore. Isi utaaho wo ishiyaisaati maariho namindihaaireti japepihiraati kaisiho so Autaahaatihoaisati tumaamaitati maasi bimihimi ami Autaahaatihoaisangi maasi koaisatihe.

¹⁷ Autaahaatiho ishiyaanangi maariho nanyamindihandi nyamiheti noaipati watipindaise. Ipotihura asisiha ipotiheti ishiyai neti tipitapaahonihura nyahi windi yamaitihaawo. Iyataati sandi apaapi-mahe, Jisaasiho komi Sapithoaisi maariho nunyati maasi bimipatamatiyaati nyahi naasikati kiyaati Autaahaatihoai maariho nunyaati maasi bindihaawe. Isi asisiha ipotiheti windi yamaito.

¹⁸ Iyataati utaaho wo Autaahaatihoai maariho nunyataaho windi yamaitaise. Iyataati ami utaaho wo ishiyaisi maariho numwitandihandapi biyati nga gwinyapenataataahi komi yaitandihandi apipaahi owetitaise. Iyataati ishiyaami yayohihandandi sandi apaapi-mahe, kiyaami maipihaiwa kiyohiwaiwaapi wihoaanjhandi naanjhandi newaanipane, tiwi yayawaayopo. Isi utaaho wo Autaahaatihopi naanjhandi nanimitaiso tati yayonaahi so ishiyaisi maariho numwitaatiwihandapi windi biyati namusesipatahondaate.

¹⁹ Iyataati maariho Autaahaatihoai nunyohitindi sandi apaapi-mahe, Autaahaatiho Sawaho jhi maariho nyangi aungwohandi nanyamindihandape.

²⁰ Iyataati utaaho wo ishiyai usonataahandi kandi biyati maariho kiyaisi namunyaho so ami Autaahaatiho mausosihoaimaawi ahoyati maariho windi namumwitaise. Iyataati ami ko ishiya usaisi maariho windi biyati namunyataahandi kandi, nini Autaahaatihoai maariho nunyataayo, tati kandaataahi so akitihihi titihi kandaamaase. Owetise. Apipaahi jaiwitatati kandaase.

²¹ Iyataati winihapipa Jisaasiho kanyatihi atisohipipa siyahapaare: Utaaho wo Autaahaatihoai maariho nunyataataahi, ami komi naisihiya Kiraisihopi gwunyaahohiyihiyai maawi maariho nunyane, tati kanyatihi atisahaayo.

5

Kima Piwima Ishiya Baiwi Gwunyaahohiyihiya Yapipatambihaiwaisi Ipihatiwimaitaatiwihandapihaare

¹ Ishiya usa Jisaasihopi Ishiyai Japihi Numwaitandi Autaahaatiho Ahiwisihore, tiwi baiwi gwunyaawaawaahi siya Autaahaatihomi methonyaimatawaayopo. Isi ishiya kiyaami Sapiho Autaahaatihoai maariho nunyawaawaahi ami, Autaahaatihomi methonyaimatohiyihiyaimaawi ahoyawi maariho numwitaapo.

² Iyataati Autaahaatihomi methonyaimatohiyihiyaisi maariho nunyahaayo taati gwinyaahotimandi sandi wipiyihaawi mahe, Autaahaatihoai maariho nunyaati komi piwiha katirihireti japepihiraati kiyahaawi sandi siyaati gwinyaahaayo.

³ Isi Jisaasiho Autaahaatihomi piwiha katisiha atisaati kireti titihi japepihiraahaawaahi sandi Autaahaatihoaisi maariho biyaati nunyahaawe. Iyataati ami komi piwiha atisaati japepihiraawi nyapi windi naahomaanataise.

⁴ Siyaati japepihiraatihandapi nyapi windi naahomaanindiemandi apaapi-mahe, nyahi Autaahaatihomi methonyaanini yapipatambihaiwaisi ipihatisaamahaawe. Yapipatambihaiwaisi ipatisotimandi apaaraah-mahe Autaahaatihopi biyaati gwunyaahotihandaahi ipihatisaamahaayo.

⁵ Utaaho ninapitiyataaho (gwunyaataaho) yapipatambihaiwaisi ipihatisamaitaise? Utaaho wo Jisaasihopi Autaahaatihomi Mwaahore tati biyati gwunyaataaho so yapipatambihaiwaisi nga ipihatisamaitaise.

Kima Piwima Autaahaatiho Komi Mwaahopi Piwiha Ausaati Katindihandapihaare

⁶ Iyataati so Jisasi Kiraisiho napiso waapoho naitandihandapuni ipi titi atawihateti jitipa nuhaitandihandapuni nasataise. Iyataati ko waapoho naitandihandapaahini nasataamaise. Owetise. Waapoho naitandihandapuni komi jitipati nuhaamaitandihandapuni nasataise. Iyataati Itipho so piwiha akaahaamihore. Piwiha akaahaamihosi Jisaasihomi kaiwaiwaapi Autaahaatihomi Mwaahosi saiwa kiyataise tati neti ginyunyaitaise.

⁷⁻⁸ Iyataati Jisaasihomi kainyanya mairimaasi siyate: Itipho nanyamindihanduni, waapoho nesitihanduni, jitipati nuhoaamasitihanduni, sanyaaraahi Jisaasihopi Autaahaatihomi Mwaahoe, taati gwinyaitihaawi Autaahaatiho neti nanyisataise. Sanya kainyimaanya noaipati tumaamaita naasaahi Jisaasihopi Autaahaatihomi Mwaahoe, tati nanyisataise.

⁹ Iyataati isihiya taahiyihiya wapaapi pwiha naasika katauhaahi akite taati gwunyaawaahiyaanine. Iyataati Autaahaatihomi pwiha ausaati katisiha apipaahi akaahaare. Akaahandaati isihiya taahiyihiya wapaapi akite twi katohiwaiwai apipaahi ipihatisamahaaare. Isi Autaahaatihomihaaapi biyaati gwinyaitihaawe. Iyataati Jisaasiho mairima kainyanyaapi siyahoe siyahoe, tati Autaahaatihomihom sawaho ausaati kanyatataase.

¹⁰ Isi utaaho wo Autaahaatihomi Mwaahopi biyati gwunyaasihom so Autaahaatihomi pwiha katisiha atisataati Jisaasihopi Autaahaatihomi Mwaahore, tati biyati komi maarithoatihapi gwinyaitaise. O utaaho wo Autaahaatihopi biyati gwinyaasihom so ami Autaahaatihomi pwiha Mwaahopi siyahore siyahore tati katisihaapi sangi windi biyati gwinyaitaise. Siyati Jisaasihopi Autaahaatihomi Mwaahore tati biyati gwinyaataataahi sikandi Autaahaatihomi pwiha katisihaapi jaiwitatise tati gwinyaataise. Iyataati ami Autaahaatihopi jaiwititandihore, tati gwinyaitaise.

¹¹ Iyataati Autaahaatihom pwiha akaaha kanyatataati sata kanyatataase, “sahi asiyaatimatiwi jinjapihi jinjapihi bimitaatiwihandi aimi nasinyataayo. Iyataati asiyaatimatiwi jinjapihi jinjapihi bimitaatiwihandami tanyaaho Nisi Maasihihore,” tati Autaahaatihom aimi kanyatataase.

¹² Isi utaaho wo Autaahaatihomi Mwaahoisati biyati maasi timaamaitataataahi so asiyaatimatiwi jinjapihi jinjapihi bimitaatiwihandi aimi netaise. O utaaho wo Autaahaatihomi Mwaahoisati windi biyati timaamaamaitataataahi asiyaatimatiwi jinjapihi jinjapihi bimitaatiwihandi windi namaitaise.

Kima Pwima Nyahi Asiyaanimataati Jinjapihi Jinjapihi Bimithaahandisahiyaanine Taati Gwinyaitihaahandapihaare

¹³ Pwima kima nini jipatihiyohima sahi Autaahaatihomi Mwaahopi baiwi gwunyaahohiyihiyaaapi jipatihiyaaayo. Kima pwima sapi jipatihiyohima apaapi maahae, asiyaatimatiwi jinjapihi jinjapihi bimitaatiwihandapi aimi nehaayo, twi baiwi gwinyaitaatiwi sangi kasatiti jipatihiyaaayo.

¹⁴ Iyataati nyahi wapaapi Autaahaatihomai nunjesaihaahi atinyisati sapa numwitaano, tati maaritimbipa nanyamitaise, taati aimi gwinyaahaayo. Isi Autaahaatihopi yamaayaati nanihiyaati komi deti nowaati kahapaamapi paapi nunjendihaaawe.

¹⁵ Iyataati nyahi Autaahaatihomai wapaapi nunjehonihi biyati atinyindihandapi aimi biyaati gwinyaawaahiyaanine. Siyaati gwinyaahaawi Autaahaatihomai wapaapi nanyinye, undaati nunjesaihaahi ami nanyamitaise, taati aimi gwinyaawaahiyaanine.

¹⁶ Iyataati Kiraasihomihom utaaho wo maipihandi kiyonihi ami Kiraasihomihom utaaho wo koaisi usonataati, komi maipi handi Autaahaatihom nemwahonihi ko windi yaawati naanjihandi ipothiura namaitaiso, tati gwinyaataataahi gaasi utaaso usosiho namati Autaahaatihopi gaapundane. Gaapundonihi Autaahaatihom komi maipihandi nemwati japihi numwaati koai asohoemati jinjapihi jinjapihi bimitaatiwihandi numwitaano. Iyataati isihiya maipihaiwa kaiwa kaiwa kaisaihihaiwa Autaahaatihom nemwait-andihaiwaapi nini sangi kasatataato. Iyataahandi kandi utaaho wo Autaahaatihom winja bimindihandisi ahosumwati noti maipihaiwa pihitati japihi japihi kiyonaaraahi komi maipihaiwa saiwa Autaahaatihom windi nemwaamaitaise. Nemwaamahonihi kandinhi ahotimi noti napotaahura yaawati naanjihandi naitaise. Isi siyati maipihaiwa nasisoaari kiyatoaatisihopi windi gaapi mundiwise ndaato.

¹⁷ Autaahaatihom maarimithihireti japepihiwisi kiyohiwaiwa saiwa maipihaiwaare. Iyataati utaaho sami wo komi maipihaiwaapi Autaahaatihomai nepinimape undihi Autaahaatihom nemwasiwaiwaapi ipothiura yaawati naanjihandi windi namaitaise. Isi isihiyai maipihaiwa kiyohiyihiyaaapi gaapunditihaaawe.

¹⁸ Iyataati isihiya noaipapi Autaahaatihomihom metihonyaimatohiyihiya Bwaasirihiramihiireti minjapepihirawaayopo. Bwaasirihiramihiireti minjapepihirotimandi apaapi maahae, Autaahaatihomihom Mwaahom kiyai biyati iwinjaati bimihe. Aih Bwaasirihiramihi kiyaisi nasati namumwihatataise, taati saiwaapi aimi gwinyaawaahiyaanine.

¹⁹ Iyataati nyahi siyaati aimi gwinyaahaayo, nyahi noaipawaati Autaahaatihomihom metihonyanimatohiyihiyaaanini komi otitih bimonihom, ami isihiya Bwaasirihiramihiireti japepihirohihihiya Bwaasirihiramihi winjaati bimihom kiramihom otitih bindawaayopo, taati aimi gwinyaahaayo.

²⁰ Iyataati nyahi aimi siyaati gwinyaahaayo, Autaahaatihomihom Mwaahom aimi nasati mmona gwinyaitihaahandi nyangi nanyinyataise. Aih nyahi Autaahaatihom akithihom mmonaati aimi gwinyaahaayo. Isi nyahi komi Mwaahom Jisai Kiraasihoisaaati maasi timaamaitihaawaahi mikandi Autaahaatihomaisaati maasi maarihom

naasohitihĩ tĩmaamaitĩhaayo. Iyataatĩ Autaahaatĩho nyahĩ maasĩ tĩmaamaitaatĩ bimohĩmo so apĩpaahĩ Akĩtĩhore. Iyataatĩ Autaahaatĩho so jinjapĩhĩ jinjapĩhĩ bimĩtaatĩwĩhandisahore, taatĩ aimĩ gwĩnyaahaayo.

²¹ Isĩ nisĩ metĩhonyaate, autaahaatĩho jaiwĩtĩwĩho taahĩhomĩhaiwaisĩ baiwĩnĩhĩ ahosumwapĩse. Iyataatĩ maipĩhaiwa wiwa sangisaapĩhĩ noaipaitaisĩ sahĩ baiwĩ jaawo satĩtĩ nĩnĩ Jonĩhonĩnĩ ausaatĩ kasatĩtĩ jĩpatĩpiyataayo.

Jonihomi Utipihho Kapihho **Kimandi 2 Jonihopi Utipimandapi Nesipihande**

Komi utipimo kimoaatihi Joniho komi ambipati auta ahonine tati windi ahimaise. Owetise. Saihihandi kandi ami isihyaahi kimo utipimopi Joniho jipatipiyahore tiwi gwinyaawaayopo. Nyahi siyaati gwinyaahaayo, ko komi tiworisaapi yayataati komi ambipati auta windi ahimaise, taati gwinyaahaayo. Ami naasikati kiyati komi piwihatiisangi satati, “nisi nyinaamaane,” tati jipatipiyataise. Sandi, “nisi nyinaamaane,” tindimandi Autaahaatihomi isihyaapi gwinyaataati komi ambipati neti noaasati katise. Iyataahandi kandi nyahi sandapi windi biyaati moniho, ko Autaahaatihomi isihyaapi gwinyaati katindihho e apopaati waatapi satati katindihho? Komi piwihha wuwani namasati katisiha awaisiha satati kandaase. Autaahaatihomi isihyaami awaindahandi gwinyaahotihandi siyate, Jisaasiho mbipa itipihomatati nasataamaise. Owetise. Ko nehi utaahomatati ambipatisaha nasataise. Iyati ami ko titihi gaahomatati noaipataamaise. Ami ko titihi Autaahaatihotati ami nehi titihi utaahomatati noaipataise, tati Joniho nyangi katanyisati jipatipiyataise.

Nyahi Autaahaatihomi Piiwihha Akitihha Akaaha Watipitaati Isiwatihhaawi Isihya Nehi Kiyai Wa Wipetihha Ausaahohiyihyaapi Jatindhawo

¹ Nini isihya Kiraasihopi gwunyaahohiyihyai iwinjaati bimohihonini kimandi utipimandi kinyi apopaanyapi jipatipiyataayo. Iyataati kinyi apopaanye, gisuni kinyi metihonyaisuni sausaati noipapi Autaahaatihomihusaatimatitaatiwi Autaahaatihho aimi nasamihonati ahisisususaatapi utipihandi kimandi jipatipiyataayo. Iyataati nini sausaatangi akitinhi bairi maariho nasanyataayo. Iyataati ami ninihi maariho nasanyataamaayo. Owetise. Isihya piwihha akaahaami Tanyaaho Kiraasihoisawi maasi timaamaitohiyihyai maawi sausaatangi maariho nasanyawaayopo.

² Iyataati sangisi maariho nasanyohitimandi sandi apaapi maahhe, piwihha akaahaami Tanyaaho sandi nyangisatitihe. Iyataati piwihha akaahaami Tanyaaho So wanuni ipotuni nyangisati maasititaise.

³ Iyataati piwihha akaahaami Tanyaaho nyangisati maasi bimonihhi nyahi isihya usaisati maariho naminjaihi nyami Apihouni komi Mwaaho Jisasi Kiraasihouni nyangi anditinyaipi nyapi maariho asipinyimi nyami maariho nepi napaisaati nyamaitaise.

Kima Piiwihha Nyahi Biyaati Maariho Namindihahireti Japepihiritihahandapihaare

⁴ Iyataati kinyi metihonya wonya Apihho saiwi saiwi kaiwise tati katirihiri kireti japepihiririwi titihi gaahandi kiyopo tauhi atisaataati nini api paahi aungwohandi asakaindi maaritataayo.

⁵ Isi apopaanye, isihya usaisati maariho biyaati namindihawo hititi waati kahitaataato. Iyataati isihyaaisawi maariho namindaatiwihandapiha piwihha wanihha asaaha winihapi pa kahititi jipatipiyataamaayo. Owetise. Wuwaninhi Jisaasihopi nyahi gwunyaahaawi suraanhi aimi atisohihaare.

⁶ Isi nyahi Autaahaatihomi piwihha atisaati japepihiritihawaahi sandi maariho nunyihawo. Iyataati wuwanihura sahi Jisaasihopi nepemaitiwi gwinyaapi gwunyaahohura piwihha saiwihi aimi atiwihiyaate: Maariho baiwi isihya usaisi akitinhi nunyawu namindaatiwihireti japepihiririwi daiwise tauhi aimi atiwi gwinyaapihiyaate.

Kiraasihomi Piiwihha Biyaati Anitisa Isiwatihahandapihaare

⁷ Isihya nyangi piwihha jaiwitiwihha kanyatiataatiwihya titaahiyihya taawi daayawaayopo. Isi kiyi piwihha jaiwitiwihha satitaapo, Jisasi Kiraasihho so nehi utaahomatati nasataamaise. Owetise tiwi katitaapo. Iyataati siya Jisaasihoi ipihatiwimaito tiwihyaare.

⁸ Isi isihya piwihha jaiwitiwihha kasatisaihi sahi kiyaami piwihhaapi akaahaare, tiwi wiwa atiwi gwinyaapi japepihiritawo jaawo. Iyataati sahi kiyaami piwihha japepihirawaawaahi sami otipipati Autaahaatihomihati kiyohipati nepi nopisasiitaapo. Iyataati ami sami otipipati kiyohiwaiwaapi wihoanjihandi gaahandi Autaahaatihho wiwa sangi namaasamitaisi jaawo. Isi sami otipipati Autaahaatihomihati kiyohipatapi wihoanjihandi titihi baiwi nga naitaatiwihandapaahihhi andititwi gwunyaapiise.

⁹ Isi utaaho wo Kiraasihomi piwihha biyati anitisa miwatati piwihha wa nehihi atisa maaritati kiyonaahi Autaahaatihho koaisati windi bimimitaise. Owetitaise. O ami

utaaho wo K'raisihomi p'w'ha an'itisa is'wasonaah' Sapi'houn' Mwaahoun' maindar' koaisam'it'aise.

¹⁰ Iyataati utaaho wo K'raisihomi p'w'ha wind' amusaati neh' p'w'ha jaiw'it'haah'h' ausaaho sam' an'p'p'ih' nason'ih' sah' koais' ip'hirete, und'w' p'waund'w' sam' an'p'p'ihap' numwaasi namuwise. Owetane.

¹¹ O am' utaaho wo koai p'waundat' kiyataataah' utaaho kom' maip'hand' kaindh'and' p'waundis'hoai maaw' m'kand' maip'hand' kiyataise.

P'w'ha Ipot'haare

¹² N'n' sangis' p'w'ha p'h'nd' kasat'it' j'ip'at'p'ait'hat' kati ut'p'hand' k'mandaat'h' wind' waat' j'ip'at'p'maayo. P'w'ha p'h'nd' kasat'it' j'ip'at'p'maayoh'it'nd' apaap'maahe. Am' n'n' sangis' nap'it' jason'it' p'w'ha kasat'it' kaitand'handap' gw'nyapenataat' p'w'ha p'h'nd' kasat'it' j'ip'at'p'maayo. Iyataati n'n' nap'it' jasosan'h' suraan'h' aungwohand' nahatiyaan'n' maarit'ito.

¹³ Kiny' k'naan'haati Autaahaat'ho nis'haane, undat' ah'wisaamaatam' met'honya gis' ip'hirete h'tawaatopo.

K'ima p'w'ha n'n' Jon'hon'n' kasat'it' j'ip'at'piyaaayo.

Jonihom̃ Utipihō Kapihotih̃ Kapihō Kĩmandi 3 Jonihop̃ Utipimandap̃ Nesipihande

Kĩraisihom̃ Isihya Usais̃ iwinjatisihō m̃t̃ihō am̃ m̃t̃ihō wo Kĩraisihom̃ isihya usais̃ iwinjatisihō kom̃ ambipatĩ Gaiyaasihop̃ k̃imand̃ utipimand̃ jipatĩpiyatĩ nusoasataise. Gaiyaasihō Kĩraisihom̃ isihya usais̃ iw̃tatamasih̃ kandap̃ Jonihō Gaiyaasihom̃ ambipatĩ ñwimaataise. Iyatĩ Gaiyaasihō utaaho wo kom̃ ambipatĩ Diyot̃repesihop̃ jat̃inat̃ bitoaitand̃ kaundataase.

Nyah̃ Isihya Autaahaatihom̃ Ot̃ip̃ipatĩ Kawitaat̃iw̃ Iw̃tatamañt̃haawo

¹ Ñiñ gw̃nyaahoñiñ m̃t̃ihoñiñ isihya Kĩraisihop̃ gw̃wunyaahohiỹhiyai iwinjaatĩ bimoh̃hoñiñ k̃inỹ Gaiyaasihonyap̃ k̃imand̃ utipimand̃ jipatĩpiyataayo. Iyataat̃ ñiñ gis̃ maar̃ihō ak̃it̃ñih̃ nahinyataayo.

² Naisohoñe, kinyap̃ ko Kĩraisihom̃ih̃ret̃ kom̃ maar̃ihō gaatih̃ nga biyatĩ bindataise nd̃ ñiñ gw̃nyaataayo. Saind̃ gw̃nyaataat̃ am̃ k̃inỹ ambipatisangi gaatañih̃ bim̃taap̃ ñiñ Autaahaatihop̃ gaapundataayo. Aind̃ am̃ k̃inỹ kaing̃waiwa t̃it̃ih̃ noaipatĩ gaat̃itand̃ am̃ ahoyatĩ gaapundataayo.

³ Iyataat̃ isihya naisihya usa Kĩraisihop̃ gw̃wunyaahohiỹhiya k̃imb̃h̃ ñngisaap̃ih̃ nap̃iw̃ noaipawaayopo. Nap̃iw̃ noaipap̃ kinyap̃ ko Autaahaatihom̃ p̃w̃iha akaahaam̃ih̃ret̃ t̃it̃ih̃ japepih̃rat̃ Autaahaatihom̃ p̃w̃ihaap̃ akaahaare tat̃ biyatĩ ausaataat̃ isihyaam̃ p̃w̃iha jaiw̃it̃wiha ausaahoh̃hai ip̃hatisamahore tauh̃ atisataayo. Atisataat̃ ap̃ipaah̃ aungwohand̃ maaritataayo.

⁴ Iyataat̃ sah̃ nis̃ met̃ihonyaatĩ Autaahaatihom̃ p̃w̃iha akaahaam̃ih̃ret̃ t̃it̃ih̃ japepih̃risaihĩ atisataataah̃ ñiñ aungwohand̃ maarit̃to. Iyataat̃ nis̃ maari-toh̃it̃imand̃ wind̃ nusatip̃haat̃ awaindah̃and̃ maarit̃tand̃and̃ owet̃taise.

K̃ima P̃w̃ima Gaiyaasihō Ot̃ip̃ipatĩ Gaahat̃ Kaipatap̃ihaare

⁵ Nis̃ naisohoñ ñiñ gis̃ maar̃ihō ap̃ipaah̃ awaindah̃and̃ nahinyoh̃ihone, isihya Kĩraisihop̃ gw̃wunyaahohiỹhiyaisuñ am̃ isihya usais̃ kiya gis̃ nap̃iw̃ ginj̃hauh̃ k̃inỹ kiya iw̃tatamañip̃ and̃t̃iwip̃ gaahat̃ kawing̃t̃ihand̃ sand̃ gaahand̃ kiyapaise.

⁶ Iyataat̃ isihya siya Kĩraisihop̃ gw̃wunyaahohiỹhiya gi nap̃iw̃ ginj̃hauh̃ k̃inỹ kiyais̃ maar̃ihō nunyap̃ kaing̃waiwaap̃ siyahore siyahore t̃iw̃ k̃imb̃hap̃hiyaanangi kanyatauh̃ atis̃haayo. Is̃ isihya siya am̃ ipot̃isangi waara nap̃iw̃ ginjasaihaah̃ Autaahaatihom̃ ot̃ip̃ipatĩ kaiw̃ daayawaahiyaas̃ naasaipit̃ kat̃ kaimb̃ s̃h̃sangi iw̃tatamañip̃ and̃t̃iwipe. Aimb̃ kiya daih̃ra nowaaw̃ nandapa nandaat̃iw̃hapa and̃t̃iwip̃ nunyapaapaah̃ sand̃ gaare am̃ sandap̃ Autaahaatihō maaritataiso.

⁷ Iyataat̃ isihya siya Kĩraisihom̃ ot̃ip̃ipatĩ kaiw̃ daayawaahiyaare. Is̃ isihya Kĩraisihop̃ wind̃ g̃maawunyaahohiỹhiya nandapa am̃ wapa ik̃ip̃a numwisaih̃hapa kiya wind̃ namaitaapo.

⁸ Is̃ nyah̃ Kĩraisihop̃ gw̃wunyaahohiỹhiyaañiñ isihya saiw̃ ot̃ip̃ipatĩ kaiw̃ daayohiỹhiyai iw̃tatamanaat̃ and̃t̃iw̃it̃haawe. Siyaat̃ kiyahaawaah̃ p̃w̃iha akaahaam̃ Tanyaahom̃ ot̃ip̃ipatĩ m̃kand̃ maasĩ kiyahaayo.

K̃ima P̃w̃ima Daiyot̃repisihō Maip̃hand̃ Kaind̃handap̃ihaare

⁹ Iyataat̃ sah̃ Kĩraisihop̃ gw̃wunyaahohiỹhiyaatangi saiw̃ saiw̃ itatamaññw̃ bimaawise sat̃it̃ ut̃ip̃hand̃ aim̃ jipatĩpaind̃ nusoasataayo. Saind̃ ut̃ip̃hand̃ jipatĩpaind̃ nusoasoñhand̃ kand̃ Daiyot̃repisihō nis̃ p̃w̃iha wind̃ at̃ihomaanisataise. At̃ihomaanisat̃ ko siyatĩ gw̃nyaataise, isihya Kĩraisihop̃ gw̃wunyaahohiỹhiyai ñiñ noaipatĩ awais̃hoñnimand̃ iwinjaatĩ bim̃taano tat̃ gw̃nyaataise. Siyatĩ gw̃nyaataat̃ nis̃ p̃w̃iha ko at̃inisat̃ nis̃ ot̃it̃ih̃ wind̃ bimimise.

¹⁰ Is̃ ñiñ sangisenda nasataataah̃ ko nisap̃ maip̃haiwa katatĩ sis̃p̃ih̃tiwaiwaap̃ ko sawah̃ Daiyot̃repisihō atisoñit̃ sata sata katatĩ siya kiyahoe nd̃ sangi ausaat̃ kasat̃to. Iyatĩ ko neh̃ saiwaah̃ih̃ kiyataamaise. Owetise. Am̃ wiwa siỹhaiwa kiyataise. Isihya Autaahaatihom̃ p̃w̃iha ausap̃ daayohiỹhiyai nis̃ añj̃p̃ip̃ih̃ nap̃iw̃ise undat̃ p̃waundat̃ gerundat̃ numwaataamaise. Owe. Iyatĩ am̃ ko wind̃ siyahand̃ kiyataise, isihya Autaahaatihom̃ ot̃ip̃ipatĩ kaiw̃ daayohiỹhiyai kap̃hap̃hiya p̃waund̃w̃ kiyaam̃ añj̃p̃ip̃ihap̃ numwaasĩ naitot̃w̃iyauh̃ ko saundataase, sah̃ isihya siyai p̃waund̃w̃ namumwaap̃ise undat̃ kaundataase. Iyatĩ isihya maarit̃w̃ Autaahaatihom̃ ot̃ip̃ipatĩ kaiw̃ daayohiỹhiyai kiyaam̃ añj̃p̃ip̃ih̃ numwaap̃ yainjaraawiso-hiỹhiyai Kĩraisihop̃ gw̃wunyaahohiỹhiyaam̃hat̃ihap̃ net̃ yat̃hemahore.

¹¹ Nisi naisohonji akohonji nini gi nisi maariho nahinyohihone, maipihaiwa japepihiripi kaiwa kamaime. Owetane. Nehi titihi gaahaiwa japepihiripi gaahaiwa gaahireti kaime. Utaaho wo titihi gaahandi kaisiho so Autaahaathomihore. Utaaho wo maipihandi titihimetihandi kaisiho so Autaahaathop windi atimisati monahore.

¹² Iyataati Demitriyaasihopi ishiya nahatiya ko titihi gaaho ainahihore tiwi katawaatopo. Iyataati ami ko piwiha akaahaamihireti japepihirati kaindihandaahi kop titihi gaahore tati neti nanyisataise. Aih ningsangi kop titihi nisi piwiha nahatewa katohiwaiwa jaiwatahaiwaamaahe. Titihi akaahaasi Demitriyaasihopi katohihaisangi akite tip gwinyaitaise.

Piwiha Ipotihaare

¹³ Nini gisi piwiha pihini kahititi jipatipaitihati kandi kimandi utipimandaatih windi waati jipatipimaayo.

¹⁴ Piwiha gisi pihini kahititi jipatipimaayotimandi apaapiamaahe. Nini gisi napiti gisoniti piwiha kahititi kaitandhandapi gwinyapenataati piwiha pihini kahititi jipatipimaayo.

¹⁵ Isi kinyi maariho napaisaaitonhi kinyi timbipa windi namepi baimbi bime. Kinyi naisihiya kimbihya gi ipihirete hitawaatopo. Isi naisihyai Joniho sangi ipihirete satataase undipi nnaasiyaisi yiyandhi kaunde.

Kima piwima nini Jonihonini jipatipiyataayo.

Judithom̄ Utip̄iho K̄imand̄i Judithom̄ Utip̄imandap̄i Nesip̄ihande

K̄imand̄i utip̄imand̄i Juditho j̄ip̄at̄ip̄iyahandis̄i ko p̄iw̄iha kom̄iha w̄ind̄i j̄ip̄at̄i maise. Iyataahand̄i kand̄i Matiyuhom̄i p̄iw̄iha usaaha 13:55 haat̄ihun̄i am̄i Maak̄ihom̄i p̄iw̄iha usaaha 6:3 haat̄ihun̄i ahotis̄i haap̄i is̄ihiya mmon̄iw̄i gw̄inyaawaaw̄i Jud̄mo k̄imo Jisaasihom̄i sainḡiho Mariyaahaatam̄ mwaahoe t̄iw̄i gw̄inyaawaayopo. Is̄i sandap̄i ko Jisaasihom̄i sainḡiho ipot̄ihore. Kom̄i utip̄ihand̄i ipot̄ihandaat̄ihap̄i Pitaaho is̄ihiya as̄iret̄i as̄iwa kat̄iwun̄joh̄iwaiwaap̄i katat̄i ahiyataise. Aih̄i am̄i Jud̄hoaisanḡi p̄iw̄iha naas̄ikaap̄i gw̄inyaataat̄i utip̄iho k̄imo j̄ip̄at̄ip̄iyahore. Is̄i naas̄ikura k̄imand̄i utip̄imand̄i j̄ip̄at̄ip̄iyahande. Sura j̄ip̄at̄ip̄isura k̄inaungw̄iha 66-67 A.D. hura utip̄imand̄i k̄imand̄i j̄ip̄at̄ip̄iyahande.

K̄ima P̄iw̄ima Juditho Utip̄iho J̄ip̄at̄ip̄iya N̄iwusooasisaw̄ihyai Gaahuraare Undind̄ihandap̄ihaare

¹ N̄in̄i Jud̄hon̄in̄i Jisas̄i K̄raisihom̄i ot̄ip̄ip̄at̄ihon̄ine. Aind̄i n̄in̄i Jem̄sihom̄i sainḡihon̄ine. Sah̄i K̄raisihom̄i is̄ihiyaat̄i Autaahaat̄iho kom̄ihiyaatimat̄i taat̄iw̄i aim̄i gaatat̄i nasamaat̄i am̄i ko nyam̄i Ap̄iho Autaahaat̄iho maar̄iho nasamih̄i am̄i Jisas̄i K̄raisihom̄i jain̄jatisaw̄ihyaatap̄i utip̄iho k̄imo j̄ip̄at̄ip̄aind̄i nusooasataayo.

² N̄in̄i sap̄i gaapundataayo Autaahaat̄iho sanḡi gaahat̄i kasisat̄i jatatamanat̄i jain̄-jat̄tando. Iyat̄i am̄i ko sanḡi sam̄i maar̄iho oman̄it̄it̄ih̄i b̄ipi yat̄ih̄is̄it̄itand̄ihand̄i nasam̄itando. Nasanyon̄ih̄i am̄i sah̄i is̄ihiyaais̄i maar̄iho numw̄itaat̄iw̄ihand̄i waat̄i waat̄i anyap̄i kaitaat̄wo.

Is̄ihiya Maip̄ihya Autaahaat̄ihom̄i P̄iw̄ihai Nep̄i Ip̄ihatiw̄imaitaat̄iw̄ihya K̄raisihom̄i Is̄ihyaam̄ihatīh̄i Nasoh̄it̄ihandap̄ihaare

³ Nis̄i nais̄ihyaat̄i K̄raisihop̄i nisataiw̄i ḡiwunyaahohiȳihyaate, N̄in̄i j̄ih̄i p̄ih̄ind̄i gw̄inyaat̄i waat̄i maaritataayo Autaahaat̄iho nyangi jap̄ih̄i nanyamaitand̄i ot̄ip̄ip̄at̄i kaind̄ihandap̄i utip̄iho sap̄i j̄ip̄at̄ip̄aitondo. J̄ih̄i saind̄ihon̄in̄is̄i wan̄i n̄in̄i and̄it̄isait̄i utip̄iho saind̄i j̄ip̄at̄ip̄iyataayo. Sah̄i kop̄i ḡiwunyaahohiȳihyaatangi ḡiwunyaitaat̄iw̄ihand̄i Autaahaat̄iho nasamind̄ihand̄i sah̄i w̄ind̄i namaamap̄i an̄itiw̄i is̄iwat̄iw̄ise. An̄itiw̄i is̄iwat̄iw̄i p̄iw̄iha jaip̄ipa am̄i p̄iw̄iha neh̄ihapa nason̄ih̄i kapai nemap̄ise.

⁴ Sand̄i apaap̄imaato, is̄ihiya saiwihiya p̄iw̄iha neh̄iha jaiw̄it̄iha kat̄iwun̄joh̄iȳihyaap̄i aimehura Autaahaat̄iho satat̄i katise. Is̄ihiya saiwihiyai Autaahaat̄iho net̄i p̄iw̄ihetemahon̄ih̄i kiya p̄iw̄iha nep̄i owet̄itaapo, tat̄i katisaw̄ihya aim̄i noaat̄iw̄i sah̄i K̄raisihop̄i ḡiwunyaahohiȳihyaatam̄ihatīh̄i nasopo. Isiya siya Autaahaat̄ihoai ahosumwap̄ihyaare. Aiw̄i am̄i kiya Autaahaat̄iho neh̄i ko sawahometir̄ih̄iretap̄i is̄ihiyai kiya wapa kamaiw̄i neh̄ihand̄i gaahand̄i kawind̄ihand̄i nep̄i kiyaam̄i maip̄ihapa ain̄jotahapetemap̄i ap̄ipaah̄i maip̄ihapa us̄ihiya as̄ihiya amb̄ip̄at̄i nam̄in̄w̄i t̄imaamaip̄i kiyawaayopo. Aiw̄i nyam̄i Awais̄iho Jisas̄i K̄raisihom̄i nyangi nyain̄jatis̄ihoai pohip̄iw̄iw̄i ahosumwap̄ihyaare.

⁵ J̄ihura Awais̄iho kaiwaiwaap̄i sah̄i aim̄i mmon̄iw̄i nases̄ipatahiyaate. Mmon̄iw̄ihyaat̄it̄ihand̄i kand̄i sah̄i kaiwaap̄i jap̄ih̄i gw̄inyaaitaat̄iw̄i n̄in̄i sanḡi kasatataato. J̄ihura Is̄iraher̄ihyai Autaahaat̄iho jap̄ih̄i numwaat̄i numwaasi yand̄ihwat̄i naih̄i Is̄ip̄ihand̄i namasi nowaayopo. Aih̄i am̄i kiyaam̄i usais̄i ipot̄ihura Autaahaat̄iho tiwat̄i nemataise, kop̄i w̄ind̄i baiw̄i ḡimaawunyaahohiȳihyaai.

⁶ Am̄i sah̄i aim̄i mmon̄iw̄i gw̄inyaap̄ihyaate, Autaahaat̄iho kom̄i ot̄ip̄ip̄at̄ihya yam̄ihapataat̄ihap̄ihyai kawind̄ihandap̄o. Siya ot̄ip̄ip̄at̄ihya enjer̄ihyai Autaahaat̄iho ot̄ip̄ip̄at̄i nunyat̄i ah̄iwisataise. Nunyat̄i ah̄iwih̄i kat̄i kaiw̄i baiw̄i kataat̄ih̄i b̄imimopo. Kiya sawanaam̄i maat̄imaat̄ih̄iraah̄i kat̄i kiyaam̄i ot̄ip̄ip̄atisun̄i am̄i bimoh̄ip̄ip̄ihun̄i namawaayopo. Aih̄i am̄i sandap̄i Autaahaat̄iho kiyais̄i ipip̄ihaiwa sen̄ihand̄i ap̄ipaah̄i wat̄ip̄ihaiwa nasisoaari ahot̄itand̄ihaiwaara wisasat̄i napus̄ih̄i wap̄ih̄i ap̄ipaah̄i aung-wohand̄i as̄ihatahap̄ih̄i napundawaayopo. Sap̄ih̄i ap̄ipaah̄i as̄ihatimb̄ip̄ih̄i napundawa jatawaayopo, Autaahaat̄ihom̄i asis̄iha awais̄iha Jisaasihom̄i jap̄ih̄i nason̄ihura kiya p̄iw̄iha naitaat̄iw̄o.

⁷ Aih̄i am̄i is̄ihiya aunah̄ip̄ihaur̄i Sotom̄ihandaahun̄i Gomoraahandaahun̄i am̄i aunah̄ip̄ihaiwa kauram̄i det̄i ahetiwaawaaraahiyaun̄i Autaahaat̄ihom̄i ot̄ip̄ip̄at̄ihya yam̄ihapataat̄ihap̄ihyaamataiw̄i naas̄ikat̄i kiyawaayopo. Kiya maip̄ihaiwa p̄ih̄it̄iw̄i kaiw̄i am̄i amb̄ip̄at̄i t̄imaamaitoh̄iwaiwaam̄i wiwa ap̄ipaah̄i ain̄jotat̄i t̄it̄ih̄imetahaiwa

kiyawaayopo. Saiwi kiya kiyauhi Autaahaathiho kaiwaapundati sisitha namaayotati kaanihi thisiha nusoaasihi noti thathi kiyaisinihi owemataise.

Isi saiwa jithura siyati Autaahaathiho kaiwimaiwa ishiya maipihaiwa napaitiwi kiyohiyhiya Autaahaathiho siyahoso, tiwi mmoniwu yitaatiwi kiyaataise.

⁸ Aih am ishiya siya naasikati kaiwi yapepati kithaiwa kithaiwa mmoniwu Autaahaathiho nyangi wapa yapepata nanyisihe, tiwi nepi maipihaiwa kaiwi kiya sawanaami ambipatisi nepi nosasawaayopo. Aiw am kiya Autaahaathihom watiphandisi ahosumapo. Aiw am kiya Autaahaathihom otipipathiya apipaahi gaahiya jhiya yamihapataathi bimohiyhiyaapi maipihapa katiwi sisipitiwihyaare.

⁹ Satiw kiyaapi sisipihitauhihandi kandi am Autaahaathihom otipipathiho jho awaisiho yamihapataathi bimisiho Maikoriho Mosesihom ambipatapi Bwaasirihirisami sanimi, nini naitaano nini naitaano, nini itihinamaami sura ko yamihapataathapi otipipathiho enjeriho Bwaasirihiri maipihapa kaundati itihimundise, owetise. Ko Bwaasirihiri nehi saundataase. "Awaisiho gisi itihitati kinyi windi piwaamaatipi bipi namihape," hititaise undataase.

¹⁰ Iyataati am isiya siya kahapaamapipa kiya moniwu am namusesipatahapaapi maipihaiwa katiwi appaahi sisipitiwihyaare. Iyataati am siya kohasipho gwinyaitandihandi owehapaamatawihyaare. Kiyaari nehi kiyaami ambipatami maaritindihandami watiphandaatih bindawa ushiya ashiya ambipati naminiwu timaamaitohirihireti japepilirihwihyaare. Saiwi kiya kiyohitihandi kandaahi sawanaisi neti daahi nusopisatasaise.

¹¹ Ese! Isihiya siya apipaahi naanhandi yaawihandi awaindahandi nepi napwitiitapo, jithura Keniho kaimumwaan kiyaawaayowo. Aiw am kiya Baaramihomatawi nawitho naitaatiwihandapi waati gwinyapiphiyaare. Aiw kiya nawitho naitaatiwihapa wapa kaitaatiwi waati gwinyapiphiyaare. Aiw am kiya Koraahomatawi Autaahaathihom pohipiwu ahosumwapihyaare. Isi ko Koraaho nosasinati owetipatamatawi naasikati kaiwi nosasiniwu owetitaapo.

¹² Nahateweti sahi Autaahaathihom ishiyaisawi ahoyaniwu nandapa tihiwu naniwu sahi maaritho naminihohitihandi ususaati nepi ausaapi nasooaniwu bimohipihhi kiya napiwu Autaahaathihom ndiheti maipihaiwa ainjotahaiwa kaiwihyaare. Aiw am kiya nehi sawanaapaahih gwinyapeniwu nandapa awaimbipa ishiya tihiwu nanihohipipihamatawi mamaawisawiya nandapa naniwihyaare. Saiwiya siya tiwipati ikwaatipihati wipati owehati mbipa tiwihati nemasipatamatawihyaare. Aiw am kiya ipati kati yandipho ningoitandihuraathihandi kandi yandipho namin-gosipatamatawihyaare. Iyataati am isiya siya ipati tambatihiri damipatisawu nawopi yotauhi apipaahi awaipatamasipatamatawihyaasi kiya yataira kiyaanihi napwitaapo.

¹³ Aiw am kiya durihiri nonasayati waati tiwayaati sisipati ahaipatamatawi maipihaiwa mamaawisawiya autahinjaawi auta kaiwihyaare. Aiw am kiya kaumbwaati titih kaatami daihira yamihapataathih biyati namoti ashi naipata-matawihyaare. Kiya saiwa kiyohiwimaiwaapi Autaahaathiho aunahipati apipaahi asahatati apipaahi maipihati kiyaapi gwinyaatih ahiyataise, kiya nuwu kata ambipati maariho apipaahi yaawihandi kiyaanihi nasisoaari newaatiitaawo.

¹⁴⁻¹⁵ Enokiho so Adaamihooapihapi namoyaatiwi napiwu ko ikwihitihitih wihinirami yahuraapihi noaipasihore. Isi ko ishiya siya maipihai kiyaamiheti nusoaipaitandihandapi Autaahaathiho koai neti nunjih satati katise: "Nini Awaisihom iwinjataayo ko komi otipipathiya yamihapataathi bimohiyhiya taahiyhiya ambipati owehandisati maasi napih ishiya siya Autaahaathihom ahosumwap maipihaiwa kaiwi, am Autaahaathihom maipihaiwa katiwi sisipitohiyhiyai sahi saiwi saiwhiyaate, undati neti piwihetemat kiyaasi yaawati naanhandi wihooanhandi numwitando." tise.

¹⁶ Aiw am kiya Autaahaathihom am ishiya usaapuni kiya nusoaipasiwaiwaapi itihitiwihyaare. Aiw am kiya kiyaami ambipati maariho maarititi windosih gwinyahohirihireti japepilirihwui kaiwihyaare. Aiw am kiya maahomwaan tipipapi konyahitiwi iwiwui piwaatiwi nyahi gaahyaanis, tiwi sawana naimaatiniwihyaare. Aiw am kiya ishiyaisi piwih gaaha jipiyaha kaundiwihyaare, kiya kiya niwupwaasahi kiyaami gwinyap maarihoipipa kaitaawo.

Kima Piwima Kraisihom Isihiya Baiwi Bimitaatiwihiretapihare

¹⁷ Iyataati am sahihi sahi Kraisihom gwunyaahohiyhiyaati nisi naisihyaate, ipoti wiwa noaipaitandihaiwaapi Jisaasihom otipipathiya komi piwih otipipati nunyati natausaasisawihya kasatohi sahi japihi gwinyapise.

¹⁸ Kiya Jisaasihom otipipathiya aposerihya ko kaiwaiwa mmoniwu nepi kaiwi nuwipinjohiyhiya sangisi satiwi kasatopo. "Asisiha ipothaiwet ishiya sangi

sisipisatitaatiwihya noaipaitaapo,” satopo. Siya isiya Autaahaatihoi ahosumwap nehi titih kiya gwinyaaahohihireti japepihiririw kaiwihyaare.

¹⁹ Iyataati ami isiya siya Autaahaatihomi isihya maasi timaamaitotihandi nepi yiyandihemapi tipitapaahaariwihyaare. Iyataati isiya siya Autaahaatihomi Itipihho Gaaho apipaahi owehiya titih kiya sawanaami gwinyaapi maaritohirihireti kaiwi bitotawaahiyaare.

²⁰ Kiya taawi saisaihi ami sahi nisi naisihyaati Kiraisihopi gwunyaahohiyihyaate, sahi kop gwunyaahohitihandi waati waati watipitati noaipane. Aiw ami sahi Autaahaatihomi Itipihho Gaaho neti gisunyaati anditisaihonihireti ami Itipihho koraahi gaapundiwise.

²¹ Aiw ami sahi saiwi mmonwise, Autaahaatihho nyangi maarihho nanyinyataise tiwo. Aiw sahi Autaahaatihho sangi maarihho nasamindihandaatih nandaapi katih bimaawise ami sangi ko maarihho nasamito. Aiw sahi nyami Awaisihho Jisasi Kiraisihho nasati sangi gaahati kasisati jatatananati maarihho nasanyati, ami sahi asitimatitaatiwihandi nasamita jatwise. Nasanyonih nepi sahi asiyihyaatimatw kiyaatinhi bimitaatiwo.

²² Aiw ami isihya Kiraisihopi nehi masihonji gwunyaapi windi anditimitwi, ami maarihho yiyahwi gwinyapi nitanohiyihyai sahi maarihho asipiwiriw anditwipise.

²³ Iyataati ami isihya usa aimi sisihapihi nuwi tihooatitaahetawaayopo. Isi kiyai sahi sisihambi aipijapihi nepise. Nepi sahi kiyai saundiwi, maipihaiwa kamaiwijiapihi napwise, undiwi keti japihi numwaapise. Iyawaawi ami isihya usaisi sahi maarihho nunyaw ami gaahati kawiwise. Saiwi gaahati kawisawaahandi kandi ami kiyaami maipihaiwaapi sahi sawanaati jatiniwo. Kiyaami maipihaiwa ainjotati titihmetahaiwa kiyaamiheti noti namanati watipitahiyaasi kaiwa sangi nasamwaitaisi sahi kaiwaapi yaiwi kaiwai ahosumwapise.

Nyahi Autaahaatihoi Gaahonje Undaati Mepi Autaahemwaitihaawo

²⁴ Autaahaatihho nyangi japihi nanyamaasihoi nyahi mepi autaahemwaitihaawo. Ko sangi biyati jatatananati jainjatonih sahi Kiraisihopi gwunyaahohitihandi windi namapi timaamihaitaapo. Ami ko sangi komi nausainjitihandi gaahandaatih nasamaasi niyonih komi ndiheti maipihaiwa owehiyaati ainahiyihyaati awaindihandi maarititaapo.

²⁵ Iyataati Autaahaatihho nehi naasohih so bindataise. Bindataati nyami Awaisihho Jisasi Kiraisihomi otipipataahi nyangi japihi nanyamaasihoe. Nyangi ko japihi nanyamaasihoi nyahi mepi autaahemwaitihaawo. Ko Jih Awaisihohematati bimoti ami ko watipihaiwa nahatewaisahosi ami ko jih awaisihho mitihohematati nahatewai jatane. Iyataati saiwa komi watipihaiwa nahatewaisa aimehuraapi bimaami nasati ami wani kimuraisangi bimoti ami ipotisangi jinjapihi konih bimaami nutaise. Akite.

K̃raisihō Joniḥoi Pw̃iḥa Ausaimana Kaundisiḥa K̃raisihō Joniḥoi Wapa Noaipaitandihaiwaap̃i Pw̃iḥa Ausaat̃i Kaundat̃i Nunjataise

K̃imand̃i Ut̃ip̃imand̃i Pw̃iḥa Ausaimaninj̃iḥamand̃ap̃i Pw̃iḥa Nesip̃ihande

Utaaho wo kom̃i amb̃ipati Joniḥo k̃imand̃i ut̃ip̃imand̃i j̃ipatiḥiyahande. Autaahaat̃ihom̃i is̃iḥiyaam̃i j̃ihimatoḥiỹiḥiyaap̃i gw̃inyaataat̃i Awaisiḥo Jisaasihom̃i ot̃ip̃ipatiḥo Joniḥo k̃imo ut̃ip̃imo j̃ipatiḥiyahore. K̃imo ut̃ip̃imo j̃ipatiḥipaisura is̃iḥiya Rom̃iḥiyaam̃i gamañiḥo Autaahaat̃ihom̃i is̃iḥiyai tiwat̃i ip̃ihatisat̃i naanj̃ihaiwa amb̃ipati yaaw̃ihaiwa nehohura j̃ipatiḥiyahande. Joniḥo k̃ima pw̃iḥa j̃ipatiḥiyataise k̃iya pw̃iḥa atisawaaw̃i and̃it̃it̃iw̃i am̃i k̃iyaam̃i maar̃iḥo amb̃ipati mb̃waat̃i yat̃ih̃itañih̃i wind̃i kaiwaap̃i t̃imaamahiyaw̃i and̃it̃it̃iw̃i bitoaitaat̃iwo. Ko k̃imaiwaap̃i kaundat̃i j̃ipatiḥiyataise. Autaahaat̃ihom̃i tiworisais̃i ipot̃ihura nusoaipaitandihaiwaap̃uñi am̃i Autaahaat̃iḥo kom̃i is̃iḥiyai k̃iyausepaat̃i numwaat̃i aunah̃ipati gaahat̃i numw̃itand̃ihandap̃uñi Joniḥo katauñjat̃i ut̃ip̃iḥo k̃imo j̃ipatiḥiyataise.

K̃ima Ausaimaninj̃iḥaap̃i Ut̃ip̃imand̃ap̃i Nap̃imasataise

Joniḥo is̃iḥiyai ip̃ih̃irete gaahure undat̃i kom̃i pw̃iḥa namasis̃iḥa (1:1-6)

Joniḥo yapepatamat̃iyahanda Awaisiḥoi iwiñjas̃ih̃i am̃i Awaisiḥo pw̃iḥa kaundat̃i nunyataise Autaahaat̃ihom̃i is̃iḥiya aunah̃ip̃ihaiwa 7 k̃iyahaiwaara bimohiỹiḥiyaap̃i notaise. Aih̃i am̃i Joniḥo ka netat̃i kanyatind̃ihandap̃iḥa (1:9-3:22)

Joniḥo yapepatamat̃iyahanda mmonata Awaisiḥo ut̃ip̃iḥo wo añtiw̃i w̃isas̃iw̃iḥo nes̃ipati nupw̃iyaas̃ihura naanj̃iwaiwa kahat̃imat̃ipetahaiwa yap̃ipataap̃ih̃i noaipas̃it̃ihandap̃iḥa (4:1-8:1)

Pw̃iḥa J̃ih̃i Nuwat̃i Nes̃ipatĩ Katisiḥaare

¹ K̃ima pw̃iḥa wapa j̃ihura w̃ind̃i mot̃inat̃i am̃i at̃ihomiñihapaap̃i Autaahaat̃iḥo ausaimanat̃i J̃isas̃i K̃raisihoi net̃i nuñjat̃i ausaimanataise. Siyat̃i pw̃iḥa sa Autaahaat̃iḥo net̃i J̃isaasihoi nunjataise am̃i J̃isaasihoi netat̃i wapa ket̃i noaipaitandaimb̃ipaap̃i Autaahaat̃ihom̃i is̃iḥiya nahatiya J̃isaasihop̃i gw̃unyaaḥohiỹiḥiyai kaundat̃i nuñj̃it̃ando. Aih̃i J̃isaasihoi kom̃i eñjer̃iḥo it̃ip̃iḥo ot̃ip̃ipatiḥoi ñiñi kom̃i neh̃i ot̃ip̃ipatiḥoñiñi Joñihonisaap̃ih̃i net̃i natausaas̃ih̃i nasat̃i pw̃iḥa k̃ima kandaataise.

² Aih̃i ñiñi Joñihoñiñi saiwa nahatewa mmoñit̃i atind̃i nehoh̃iwaiwaap̃i ñiñi ausaat̃i Autaahaat̃ihom̃i pw̃iḥa ak̃it̃iḥaare nd̃i kandaato. Aind̃i am̃i ñiñi J̃isaasihop̃i kom̃i pw̃iḥa ñingi kandat̃i nanis̃iḥa ak̃it̃iḥaare nd̃i ausaat̃i kandaato.

³ K̃ima pw̃iḥa ñiñi atind̃i net̃i ausaat̃i kandi j̃ipatiḥiyoh̃iḥa is̃iḥiya aw̃itohiỹiḥiya maarit̃iw̃ise am̃i k̃iyais̃i Autaahaat̃iḥo gaahat̃i kawitaiso. Iyataat̃i am̃i k̃iya aw̃it̃isaiḥi is̃iḥiya usa pw̃iḥa k̃im̃ika atiwi nep̃i japepih̃irohiỹiḥiya maarit̃iw̃ise am̃i k̃iyais̃i Autaahaat̃iḥo gaahat̃i kawitaiso. Sand̃i apaap̃imaato am̃i w̃ind̃i ot̃ih̃imetañih̃i k̃imaiwa katiw̃imaiwa nahatewa noaipaitand̃iḥa asis̃iḥa aim̃i det̃it̃ih̃to.

Joniḥo Is̃iḥiya Aunah̃ipa 7 Kaiw̃ihaiwaara Bimohiỹiḥiyaap̃i Pw̃iḥa J̃ipatiḥiya Nusoasataise

⁴ Ñiñi Joñihoñiñi sah̃i Autaahaat̃ihom̃i is̃iḥiyaat̃i aunah̃ip̃ihaiwa ikw̃i wih̃it̃ir̃it̃ih̃i wih̃iñiram̃i yahur̃itahaiwa 7 k̃iyahaiwaara yap̃ipatĩ P̃iropinj̃ihand̃i Esiyaahanda bimohiỹiḥiyaat̃ap̃i ut̃ip̃iḥo k̃imo nusoasataayo. Autaahaat̃iḥo aim̃i aimehurauñi am̃i wañi k̃imurauñi bimaam̃i ñapis̃iḥo am̃i ipot̃i ipot̃isangis̃i koñih̃i bimaam̃i nutand̃iḥo sangis̃i gaahat̃i kasisat̃i net̃i wat̃ip̃isamat̃i am̃i sam̃i maar̃iḥo amb̃ipati net̃i napaisaat̃isamane. Iyataat̃i am̃i Autaahaat̃iḥo bimimb̃ip̃ih̃i kom̃i it̃ip̃iḥo ikw̃i wih̃it̃ir̃it̃ih̃i wih̃iñiram̃i yahur̃it̃aho 7 k̃iyaho yam̃ihapataat̃ih̃i Autaahaat̃ihom̃i nd̃i maahom̃waañj̃i bitos̃iḥoisang̃i am̃i sang̃i gaahat̃i kasisat̃i net̃i wat̃ip̃isamat̃i am̃i sam̃i maar̃iḥo amb̃ipati net̃i napaisaat̃isamane.

⁵ Am̃i J̃isas̃i K̃raisihoisang̃i sang̃i gaahat̃i kasisat̃i sam̃i maar̃iḥo amb̃ipati net̃i napaisaat̃isamane. So J̃isas̃i K̃raisihoi Autaahaat̃ihom̃i pw̃iḥa nahata t̃it̃ih̃i nga biyat̃i ausaat̃i katat̃i am̃i añimwaah̃ipatom̃bi j̃ih̃i namasat̃i nepasiḥo am̃i k̃im̃iko awaisaw̃iḥiya kiñiḥiya yap̃imbataap̃ih̃i jatohiỹiḥiyaam̃i Awaisiḥo J̃ihoematat̃i k̃iyai iwiñjatis̃ihore.

Am̃i k̃im̃iko nyangi kom̃i maar̃iḥo biyat̃i nanyinyahore. Maar̃iḥo nanyinyat̃i ko maip̃ihaiwaat̃ihap̃i nyangi nuwat̃i nanyamaat̃i am̃i ko sawahom̃i j̃it̃ipataah̃i nyam̃i maip̃ihaiwa nahatewa nenyamataise.

⁶ Iyati ko nyangi neti Autaahaathiho nyainjati tandihiyaanenyamataise. Iyati ami komi Sapiho Autaahaathiho otipipati nahataapa ishiyaapi kawithaahiyaanini pirisihiyaanenyamataise. Ami nyahi komi otipipati ishiyaapi aunahipati newaati kawithaawo. Iyaati nyahi Jisasi Kiraishihoai ambipati awaipati numwithaawo ami ko ambipati awaipati jinjapithi jinjapithi nepi nutando. Ko konihi ishiyaaisuni kaha-paamapapa nahataapaisuni iwinjatimi notaise. Ami sandihi Akite! Akite!

⁷ Jasawise! Awaisiho yamihapataathiraapi tiwipatisati taati napitaiso. Taati nasonihi ishiya nahatiya kiyaaami ndihaara iwinjaitaapo. Ami ishiya koai yaawihandi nunyawiti tipimuhohiyihiyaaisangi iwinjaitaapo. Iyonihi ishiya yapithi nahandaahiya kopi kiyai ipotiwausehonihit waati natiwi nepatiwi gwitaapo. Ye! akitisiki reti sikaimatitaise!

⁸ Autaahaathiho Awaisiho sandaase: "Nini Naasoninini Jihoninindi ami nini Naasoninini ipotihonini bindataayo. Nini jithi aimi bimaati ami wani bimaati ami ipoti napitandihonine. Aindi nini watipihaiwa nahatewaisahonine," ndaase.

Jonho Utaaho Kiraisihomatiyahoai Usonataise

⁹ Nini Jonihonini sami naisohonini nyahi Jisaasihomihyaanimatotihanda ishiya nyangi ambipati maariho yaashihiwa nanyinyohiwaiwaara sangisati maasindaayo. Ami nyangi Autaahaathiho nyainjatihi ami ishiya yaasihandi nanyinyauhihandi kandi kiyaaninini anditaitaati bitopi nyohiyihiyaanamihonine. Saindi kimaawaathihi sangisatitohihonine. Ishiya nepi yapihonji masihonji durihirami othaati ahetihonijaathihi ahinisawaayopo. Konjami ambipati Patimosihande. Ami sandi sanisotimandi apaapimaahae, ami Autaahaathiho piwihapi ndiwuni ami Jisaasihokatatikawaiwaapi nini sandi akite ndi piwiha ausaahonithe.

¹⁰ Aihit Awaisihomihit asisiheti* Itipho nisheti waati nanoaipasihit ami nishit maarihomihit ndiha nanorihataataise. Aihit nini atisata nishit dawaataatapi piwiha wa waati waapihinati kapaparihiri gaatipatamatiyati ganati noaipataise.

¹¹ Aihit ka piwiha ningi sandati kandaataase. "Kinyi sapa nahataapa mmonihingipipa utipihooathihi jipatipaimbi Autaahaathiho ishiya aunahipihaiwa ikwi wihitirithi wihinirami yatimurithaiwa 7 kiyahaiwaaraahiyaapi jipatipaime: Epesasihandaaahiyaapi, Simerinaahandaahiyaapi, Pekaamaamihandaahiyaapi, Taiyatairaahandaahiyaapi, Saritisihandaahiyaapi, Pirateripiyaahandaahiyaapi,† ami Reotesiyaahandaahiyaapi jipatipaime," ndataase.

¹² Aihit nini nepemaititi yapepataahamataindi utaaso diyaamahondise ndi jata sisihara raamihandi wapa kapopi ahotati mihotinditandini maatarihatiima gorihanda kaiwihatiima 7 kiyahaiwa ahotihimmonataayo.

¹³ Aihit saihara sisihara ramihandi mihotindiwi maiwaami othapithi Ishiyaami Saaho Jihimatishomatiyaho notini nasayati bitosihit nini iwinjaitaapo. Ko apothihit utarihiri mihataatapi kirinini mihapi auhiri atasihara nimbimaasati nipaatahore. Iyati ami utihiri wiri gorihanda kaiwihiri tausandihapihi wisasanati nipaatahore.

¹⁴ Iyati ami komi mitihomisisihati tiwipati kioepihandamatiyati apipaahi kioepitamahore. Iyataati komi ndiha sisihaaami tihwitihandamatiyati tihwitisahore.

¹⁵ Iyataati ami komi auhiri apipaahi nausaatahire ainihiri metorihandi windi bironjihandi sisihara watipihara tihauhi yapipati ikwaatipihom owetati waati biyati nausaatipatamatiyati. Iyati ami komi piwiha waapihaati taahaamaatami norihiri nausihaamatiyati gandaase.

¹⁶ Iyati ami komi ikwiri gaathihara kaumbwaati ikwi wihitirithi wihinirami yahuritahaiwa 7 kiyati isiwatataise. Aihit ami namatanaati kosasaihiri wihitihooanji naitipundahiri komi maahomwaanapi nasati nimanati ahondaise. Iyataati ami komi ndimaahomwaanji waati nausaatataise ipho waati ipindaati awaindi nausaatipatamatiyati.

¹⁷ Nini saindi koai usonitimapi awaindi yaindi komi auhiri atasihapihi timahiyati napomataahonisamataindi ahondaayo. Aihit ko komi ikwiri gaathihara niwati ningi sandataase. "Kinyi windi yamaime. Nini jihuni ipotuni bimohihonine.

¹⁸ Nisopi mmonime. Nini jihura napomatati japihi nepati asohonimandi koninini nasisoaari bindataayono Aindi ami nini asohonini koninini nasisoaari bimohihonine. Aindi ami nini ishiya napwitaatiwihandamuni ami aunahipati ishiya aimi napohiyihiya nuwi bimohipatamuni kihiri ami watipihandi isiwatataayo.

¹⁹ Isi ami Kinyi kimba mmonihingipimbaapi jipatipaime. Aimi wani aho-timbipaapun ami kimandami ipoti noaipaitandihapa mmonihingipimbaapi ahoyapi jipatipaime.

* 1:10: Sura Sandehuraapise. † 1:11: Kimati ambipati Pirateripiyaahandami tanyaaahasiyate: naisihiya maariho naminaawaayopo tatise.

²⁰ Kaumbwaati 7 kiyahaati nisi ikwi gaatihireti ahotisaam+maatuni ami sisaha raamihandi mihotindindihaiwa gorihanda kaiwihaiwa 7 kiyahaiwaun mmonihingiw+maiwaami tanyaaha siyate. Kaumbwaati 7 kiyamaiwa enjerihaya isihaya aunahipa 7 kiyahataahiyai iwinjasotihandapi sandi namihanate. O ami sisaha raamihandi 7 kiyahaiwa mihotindindimandi isihaya aunahipati 7 kiyahaiwaaraahiyaape,” ndataase.

2

Autaahaatihomi Isihaya Epesaasihandaahiyaapi Piwiha Notaise

¹ “Isihaya Kiraishop+ giwunyaahohiyihaya Epesaasihandaahiyai winjatisiho itipho enjerihop+ kinyi jipatipame. Piwiha siyahaapito. ‘Nini nisi ikwiri gaatihiraihoaanj kaumbwaati ikwi wihitir+tihi wihinrami yahur+tahaiwa 7 kaindihaiwa isitihonine. Aindi ami nini sisaha raamihandi gorihanda kaiwihandi ikwi wihitir+tihi wihinrami yahur+tahaiwa 7 kiyahaiwaami otihathi daindi bitondaayo. Saindi nini bindataahonini piwiha kima kinyapi nusoasataayo.

² Kinyi kaingiwaiwaapaahi aimi nini mmoniti neti gwinyaatihonine. Aindi ami kinyi dipiwaasanipi kaingiwaiwaapisangi aimi mmoniti gwinyaatihonine. Iyataati ami kinyi andititipi bitotapa isihaya usa saiwi maipihyaapi windi maarimipihonj+tinhi gisoho. Iyataati ami isihaya siya gisi sah+taawaapo. “Nyangisangi Aposerihyaanine,” hitiwi jaiw+tauhi ami kinyi kiyaisi nepi baimbi tip+taapaapi usonapa kiya jaipit+wihiyaatihi usonapaise.

³ Kinyi nisi ambipati anitimb+ isiwatinhi isihaya gisonawa kandapi ambipati yaasahaiwa nahinyauh+handi kandi kinyi kaiwaapi windi yamaambi andititipi bitotapa kaiwa nepi otipipati pohimaambi kaingitihandapaahi aimi gisoniti gwinyaatihonine.

⁴ Saimbi kainihandi kandi wonji kinyapi nini nitanataati piwiha sandi kahititandiyi. Kinyi wuwan+ namasapi nisapi g+unyaahingura sura nngisi maar+ho awaindihandi waati nanyinyapaise. O wani kimuraahi owetise.

⁵ Kinyi baimbi gwinyaape. Kinyi j+hura gaahaiwa titihaiwa baimbi kiyapaise. O wani kimuraahi kinyi gaahaiwa kaingiwaiwa namapi aimi timihaise. Isi kinyi kaiwa namasisi japihi nepemaiti. Aimb+ kinyi j+hi gaahaiwa kaingipatamataimb+ kaime. O kinyi saimb+ kamaayapaapaahi nini gisaapihi napiti sisaha raamihandi sandi kinyiheti ahotisaha kinyihetapi neti nemaito.

⁶ Iyataati ami kinyi gaahati kaingipati siyapaise. Nikoraasihom+hiyaami kiyohiwaiwaapi kinyi windi maarimipihonje. Aih+ ami nisangi kom+hiyaami kiyohiwaiwaapi windi maarimito.

⁷ Isi utaaho atih+risahosi kima piwima Itipho Gaaho Autaahaatihomi isihaya Kiraishop+ giwunyaahohiyihyaapi katisaha biyati atisati nene. Utaaho wo maapi yap+patamb+haiwa tiworisaisi tiwati ipihatisiho soaisi nini gaahone unditi ipati asitimatit+aat+whatami yandipihon nannime undisanhi nandaise. Sati ipiti yamhapataath+hi Autaahaatihom bimbimbiphi osaataati ahendaise,” ndati kandaataase.

Autaahaatihomi Isihaya Aunahipa Simer+naahanda Bimohiyihyaapi Piwiha Notaise

⁸ Utaaho kimiko jahaati ami sata kandaataase. “Kinyi baimbi isihaya aunahipati Simer+naahanda bimohiyihiyai iwinjatisiho itipho enjerihop+ piwiha kima jipatipame. Sa piwa siyahaapito. ‘Nini api+paahi Jihimatiti ami ipotimatiti bindataayo. Nini j+hura aimi napotati ami japihi nepati asohonimatiti bindataayo. Aih+ piwiha kima kinyapi nusoasataayo.

⁹ Nini kinyi naanjihaiwa kinyi ambipati yaasihaiwa nehingiwaiwaapaahi aimi mmoniti gwinyaatihonine. Aindi ami kinyi kahapaamapi+paapi+paahi owehonj+tinhi aimi gisoho. Saimbi owehonj+taapaahandi kandi ami kinyi kahapaamapi+paapi+paahi asaketahone. Iyataati ami isihaya siya gisi sisipih+twi nyah+ Judaahyaanine tohiyihyaapaahi mmoniti gwinyaaho. Isiya siya titih+ Judaahyaamaahe owetise Bwaasir+hiram+hiyaare.

¹⁰ Mas+ wonji bimambipi ambipati yaasahandi windi naitaise. Sandi yaasahandi nepaapi yaitaapi+maahe owetise. Atime. Bwaasir+hir+ Kiram+hiyai kaundonhi kiya sam+ usaatangisi nepi tisapi nasapuw+taapo. Sandi sangi jaiwaiwi nasisen+whaiwa kaitaapo kiya tim+haitot+wo. Saiwa naanjihaiwa ambipa yaasahaiwa asisaha nehi 10 kiyahaiwet+ naitaapo. Saiwi naanjihaiwa newaahandi kandi Autaahaatihop+ giwunyaahohitihandi windi namaamapi anditit+wi giwunyaapi nuwi napowaahuraatit+ando. Saisaihi ami nini asitimatit+aat+whandi nawihomataindi wihooan+handi sangisi nasamito.

¹¹ Isi utaaho atih+risahosi kima piwima Itipho Gaaho Autaahaatihomi isihaya Kiraishop+ giwunyaahohiyihyaapi katisaha biyati atisati nene. Isi ami utaaho wo maapi

yapipatambihaiwa tiworisaisi kohimatati tiwati ipihatisiho soaisi napwitaatiwihandi kapihandi 2 handi windi neti namausopasaitaise. Apipaahi owetaitaise ndataase.

Isihiya Aunahipa Pegamaamihandaahiyapipiwiha Notaise

¹² Iyataati ami utaaho kimi ko sata kadataase. "Enjerihopi isihya aunahipa Pegamaamihandaahiyai iwinjatisiho itipihopi enjerihopi piwiha kima jipatipaima. Piwiha satipihaha nusoaaase. 'Nini namatanaati kosasaihanaati wihiwihooanapi nga otitai nga tipipa kiyahanaati utaarihanaati isithonine. Nini saindi sanaati isithonini piwiha kima kinyapi nusoasataayo.

¹³ Aunahipati sati kinyi bimingimatapaahi aimi nini mmoniti gwinyaatihonine. Sati aunahipita Bwaasirihiri bindataati isihiyai winjatitandihate. Setihihandi kandi kinyi nisi ambipati namaamapi anitimbisi isipi nisapi kinyi baimbi g'nunyaapaise. Aimbami utaaho Andipaasihoai tiwauhihendi kandi kinyi nisapi g'nunyaahingitihandi windi namwaasaphonje. Andipaasiho so nisapi biyati g'nunyaati ami nisi piwiha anusoahoai sapihiri Bwaasirihiri bindataati tiwauhi napotaise.

¹⁴ Siyataahandi kandi nini piwiha kimaaiwa kinyapi nitandihaiwa sandi gi kahititandiyi. Sati aunahipati Pegamaamihanda isihya usa yaihiya jihura Baaramihomi kaipatamataiwi kaiwihya bindawaayopo. Jihura Baaramiho Baarakihoi satipi kaunde undati jaipitaha kaundihi Isiraherihya nahatiyai kiyaunjati nunjihi ami kiya nandapa maahoaiipati autaahaatihopi jaipitahopi tipitihiwihapa nunyauhi naninwi ami kiho khaatisawi ambipati naminiwi timaamaitiwi kaiwi maipihandaatihitimahiyawaayopo.

¹⁵ Isi wani ami kinyi aunahimatami otihatihisi sikaiwihya Nikoraasihomihiyamihireti japepihiriwi kaiwihya bindawaayopo.

¹⁶ Isi kinyi baimbi japihi nepemaita. O japihi namepemitapaapaahi nini keti napiti siya isihiyaisi namatanaati nisi maahomwaanji ahotinimanaata titimaito.

¹⁷ "Isi Utaaho atihirisahosi kima piwima Itipihopi Gaaho Autaahaatihomi isihya Kiraisihopi g'wunyaahohiyihyaapi katisiha biyati atisati nene. Utaaho wo nahataapa maapi yapipatambihaiwa komi tiworisaisi kohimatati tiwati ipihatisihoi nandapa birethandi manaahandi noasandindihandi nini koai numwito. Aindi ami nawiha wa kahoepiha numwito. Nawiha seti ambipati wanihati jipatipaindi numwito. Nunyanthi ambiti satapi isihya usa g'maawunyaata namausesipatitaise nehi sawaho sa nawa nesihohi giwunyaati nusesipatitaise," ndataase.

Piwiha Isihya Aunahipati Taiyatairaahandaahapihyaapi Notaise

¹⁸ Aihimi ami utaaho naasiko jahaati satati kadataase. "Isihya aunahipati Taiyatairaahandaahapihiyai iwinjatisiho itipihopi enjerihopi jipatipaima. Piwiha kima siyahapiito: 'Nini Autaahaatihomi Mwaahonini nisi ndiha sisihya waati thataati tihwitihiri waati tihwitipatamatiyaahare. Iyataati ami nisi auhirisangisi ainhiri metorihandi bironjihandi sisihara thauhi ikwaatipihopi kipati thati owetati biyati waati awaindahandi nausaatipatamatiyati nausaatati bousamahire. Aihimi piwiha kima kinyapi nusoasataayo.

¹⁹ Nini kinyi kaingiwaiwa nahatewaapaahi aimi mmoniti gwinyaatihonine. Kinyi nisapi g'nunyaapi ami isihiyai anditiwiwitandihati kaimbi ami naanjihaiwa nepaahandi kandi andititipi bitohinini gisoti gwinyaaho. Kinyi gaahaiwa jihura kaingiwaiwaahi nga noaipasihini mmonataayo. O ami wani kumura kaingiwimaiwaahi jihini kaingiwaiwai nusatipihapi waati gaahaiwa kainihini noaipataise.

²⁰ Saimbi kinyi nga kainihandi kandi nini piwiha kima kinyapi nitanitihagi sandi kahititandiyi. Kinyi kimaati apopaati Jeseperihati nehi iwinjahinini kaati gisati maasi bindataase. Saati apopaati satati 'Nini Autaahaatihomi piwiha atindi neti ausaahohaamaanine,' tati nisi otipitipihiyai jaiwundati ambipati kiho khaatisawi timaamaititaatiwihira kiyaunjati ami autaahaatihopi jaiwitaahoi nandapa tihiwi nunyawahapa nandaatiwi kiyaunjihaate.

²¹ Kaati kaatami kaiwaiwa namasisi japihi nepemaititandi nehi winjahonini kaati windi namepemitati kaatinihini kaiwa maipihaiwa kiyati bindataise.

²² Isi atime. Nini kaati timbipa wapa numwito. Numwisanihi kaatami ambipati waati aungwohandi yaawati niwindaise. Iyonihimi ami kaatisawi ambipati naminiwi timaamaihohiyihiyaisangi naanjati yaawihandi awaindahandi numwisanihi nepi kiyami ambipati waati awaindahandi yaawati niwindaise ami kiya Jeseperihaatami kaiwaiwa namasisi windi japihi namepemitawaawaaho.

²³ Aindi ami kaatami mwaaya maatiyaisangi tiwisanihi napwitaapo. Saisanihi isihya nahatiya usa nisapi g'nunyaahohiyihiyaisangi mmonini gwinyaawaawi satiwu, 'Ko isihyaami maarithaatihi ami kiyami gwinyaahohiwaiwa mmonahoe,' tiwi mmonini

gwinyaitaatiwo. Nini sahi ninaasiyaati wapa kiyohipapaari ami kiyohirihiri kireti mmoniti jatetinjati ninaasiyaatangi wihoanijapa nasamito.

²⁴ Iyataati ami ishiyaati usaati aunahipati Taiyatairaahanda bimohiyihiyaate nini sangisi sandi kasatataato. Sahi apopaati saatami pwiha windi atiwiwi kaatamihireti minjapepihiropo. Aiwi ami ishiya katawaawi satiwi 'Bwaasirihiram pwiha wiwa noaatihepi baahi noaasandiawaiwo,' tohiwaiwa sahi windi atiwi mmoniwu nepi gimunyaapihiyaate. Isi nini sangisi naanjasishandi samiheti ahisisati windi namaasamito.

²⁵ Iyataahandi kandi sahi wani isiwashipapa windi namaamapi anitiwi kapaanithi isiwatim nuw nini napisanijhuraatitande.

²⁶ Isi ami utaaho wo yapipatambihaiwa tiworisaisi kohimatati tiwati ipihatisamati ami nini gwinyaati maaritohirihireti japepihirati noti nahataapa apipaahi owetitandijhuraatonih ami nini ko ishiyaaisi winjatitandi koaisi wandiha ami watipihandi numwito.

²⁷ Saisanini ko andititati watipitatu ishiyaaisi iwinjaati bimataise. Winjaati bindataati maapi yapipatambihaiwa Autaahaatihom ishiyai tip ipihaitotiwiyohiyihiyai ko tiwati ipihatisati neti nosasitaise onihai yapipati naumbwini nosasinati owetipatamatiyato. Ko otipipati kaitandihati numwitandi katohimati numwito ami Apihio Autaahaatho nini otipipati kaitandihati ningi nanimipatamataindo.

²⁸ Aindi ami nini kaumbwaati nipaathaaati asishaatih biyati nausaatati tihoasaamaati koaisi numwito.

²⁹ Isi utaaho atihirisahosi kima pwiima Itipihio Gaaho Autaahaatihom ishiya Kiraishipoti gwunyaahohiyihiyaapi ausaati katisima biyati atisati nene.

3

Autaahaatihom ishiya Aunahipati Saritishandaahiyaapi Pwiha Notaise

¹ Utaaho kimo pwiha ami jhaati satati kandataase. Aunahipati Saritishanda ishiya bimohiyihiyai iwinjatisiho itipihio enjerihopi kinyi pwiha jipatipaima. Sa pwiha kinyi jipatipaimbi nusoasitaapiha siyahaapito. Nini Autaahaatihom itipihio 7 kiyahoaisahonine. Aindi ami kaumbwaati 7 kiyahaati nini isiwatataayo. Aih nini kinyapi pwiha kima nusoasataayo. Kinyi kaingiwaiwa nahatewaapaahi ninihi aimi mmoniti gwinyaathonine. Isihyaahi kinyapi katawaawi ko asohoematai nga bindataati ami kandi ko asoho bimindihandapi ambipatisaho bindataise tiwi katawaa-handi kandi kinyi aimi napomahise.

² Kinyi kinyi naapipa namasisi japihi nepape. Nepapi Kinyi kaingiwaiwa nahatewa windi tmaamahiyati ahotimbipa nepi japihi titihipi anditipi kaime. Sandi kahitotimandi apaapi maato kinyi kaingiwaiwaami wapa nini Autaahaatihom ndiheti biyati gaahapa titihapa windi namwaipastihito.

³ Kinyi pwiha gaaha aimi atimbi nehingihai ka japihi baimbi gwinyaapi isiwatapa pwiha katirihireti japepihiripi maipihaiwa namapi nepemaite. O ami kinyi naapipa namasisi japihi namepemaitapaapaahi nini keti kuraanini ikohiya ikondaatiwi nasohiyihiyaamataindi gisaapihi napito. Iyataati kinyi nini napitandijhuraapi windi monipipi windi gimunyaitaise.

⁴ Iyataahandi kandi ishiya usa yahonya, kiyaami uti apotihirisi windi nepi ki-maamapihiya yaihiya Saritishanda bindawaayopo. Isiya siya gaahaiwa kaiwihiaare. Isi isiya siya apotihiri gaahapa kihoeiphapa niyopi nngisawu maasi daiwi bimtaapo.

⁵ Isi ami utaaho wo nahataapa maapi yapipatambihaiwa komi tiworisaisi kohimatati tiwati ipihatisihoai apotihiri siri kihoeipiri nini neti kiyaamataindi koai niwisoti niwipaito. Aindi ami nini komi ambipati utipihandi asitimatwi jin-japihi bimtaatiwihyaami ambipati ahotindihandaathapi windi nahusaumwaamaito. Owetitaise. Aindi ami nini komi ambipati nini Apihom ndihetuni ami komi itipihiya otipipatihaiya enjerihiyaami ndiheti awusoaito.

⁶ Isi utaaho atihirisahosi kima pwiima Itipihio Gaaho Autaahaatihom ishiya Kiraishipoti gwunyaahohiyihiyaapi ausaati katisima biyati atisati nene.

Isihiya Piraateripiyaahanda Bimohiyihiyaapi Utipihio Notaise

⁷ Utaaho kimo pwiha jhaati satati kandataase. "Kinyi pwiha wiwa Autaahaatihom ishiya aunahipati Piraateripiyaahanda bimohiyihiyai winjatisiho itipihio enjerihopi jipatipaima. Pwiha siyahaapito. 'Nini apipaahi akithini Autaahaatihomihaiwaahini napaititi kaindihonine. Aindi ami nini Autaahaatihomihonini apipaahi akithonine. Aindi nahataapa akithapaami tanyaaahonine. Nini Daawitihom kihiri isithonine. Isi nini wapaami maasomwaan nutosisanini wo nga neti windi

²⁰ Atime! Nn̄n̄ maasomwaan̄ bitondaat̄ taat̄ tit̄ kw̄it̄wataayo. Is̄i utaaho wo nis̄i maahomwaan̄ atisataat̄ maasomwaan̄ nisap̄i nuhonaah̄i am̄i nn̄n̄ nandaat̄i koaisat̄ maas̄i bim̄ito. Koaisat̄ maas̄i nandapa nainjan̄ih̄i am̄i ko n̄ngisat̄i maas̄i nandapa nandaise.

²¹ Is̄i am̄i Utaaho wo nahataapa maap̄i yap̄ipatamb̄ihaiwa kom̄i tiworisais̄i kohi-matat̄i tiwat̄i ip̄ihatisataataah̄i ko n̄ngisat̄i yam̄ihapataat̄ih̄i nn̄n̄ bimoh̄ip̄ip̄ih̄i maas̄i bim̄itaise. Siyat̄i nn̄n̄ j̄ihura nis̄i tiworisais̄i tit̄i ip̄ihatind̄imahon̄ih̄i Ap̄ih̄o n̄ngis̄i nan̄imaat̄i kom̄i bimimb̄ip̄ih̄i ah̄in̄ih̄i bimoh̄ipatamatiyat̄i bim̄itaise.

²² Is̄i utaaho atih̄irisahos̄i k̄ima p̄iw̄ima Itip̄ih̄o Gaaho Autaahaat̄ihom̄i is̄ihiya K̄iraisihop̄i ḡiwunyaahohiȳihiyaap̄i ausaat̄i kaundis̄ima biyat̄i atisat̄i nene,” ndataase.

4

Yam̄ihapataat̄ih̄i Autaahaat̄ihop̄i Ḡiwunyaahohiȳihiya Koai Mep̄i Autaahepumawaay-opo

¹ Saiwa aim̄i mmonit̄i nam̄ihaatosat̄i ipot̄i jap̄ih̄i yapepataah̄imataind̄i jataat̄i yam̄ihapataat̄ih̄i maasomwaan̄i wamwaan̄i nundih̄i mmonataayo. Aih̄i utaaho so n̄ngis̄i j̄ih̄i gaatat̄i kandis̄ihom̄i p̄iw̄iha naahutar̄ih̄ir̄i ot̄ip̄ih̄o kapapar̄ih̄iramatt̄at̄i p̄iwandih̄i atisoh̄ih̄o satat̄i n̄ngis̄i kandataase. “K̄inȳi k̄imas̄in̄i nasaamane wiwa ipot̄i noaipaitand̄ihapaap̄i kah̄it̄it̄i nangis̄itaano,” ndataase.

² Aih̄i ket̄i kuraan̄ih̄i Itip̄ih̄o Gaaho nasat̄i nis̄iheti waat̄i n̄ndot̄i nanoaipataise. Aih̄i nis̄i maar̄ihom̄i nd̄iha nanor̄ihaataise. Aih̄i nn̄n̄ yam̄ihapataat̄ih̄i jataat̄i Autaahaat̄ihom̄i gw̄it̄ih̄o siya kin̄jhand̄i ahotih̄i mmonataayo. Aih̄i ko gw̄it̄ihoas̄in̄i utaaho wo bindataise.

³ So utasometap̄i nausaatind̄ihand̄i naw̄iha wa ap̄ipaah̄i gaaha anaah̄iha asisor̄iha jes̄ipaaha biyat̄i nausaatahaas̄i kaamatiyat̄i nausaataise. Iyat̄i am̄i naw̄iha wa ap̄ipaah̄i gaaha anaah̄iha amaten̄iha kar̄ineriyan̄ihaisangi nausaataise. Aih̄i am̄i apaahor̄ih̄ir̄i wir̄i koais̄i aun̄ihiyat̄i nes̄iwes̄iwat̄i otaatemat̄i ahondaise. Sir̄i apaahor̄ir̄i naw̄iha wa gaaha anaah̄iha asisor̄iha emerer̄iha biyat̄i nausaatahaas̄i kaamatiyat̄i ap̄ipaah̄i bosaas̄inat̄i nausaataise.*

⁴ Aih̄i am̄i gw̄it̄ih̄o siyaahaiwa wiwa 24 kiyahaiwa Autaahaat̄ihom̄i gw̄it̄ih̄o siyaahand̄i otaatemat̄i nes̄iwes̄iwat̄i ahondaise. Aih̄i am̄i kaiwa gw̄it̄ih̄o siyaasiwaas̄in̄i m̄it̄ihiya 24 kaiw̄ihiya bindawaayopo. Siya m̄it̄ihiya apot̄ih̄ir̄i k̄ihoep̄ih̄ir̄i utaar̄ih̄ir̄i niyop̄ihiyaare. Aiw̄i am̄i kiya tingaat̄iha awaisaw̄ihiya kin̄jhiya nipatoh̄ihamatiyaha gor̄ihanda kaiw̄iha kiyaaam̄i m̄it̄ihoaat̄ih̄i nipaatawaayopo.

⁵ Autaahaat̄ih̄o awais̄ihom̄i gw̄it̄ih̄o siyaahand̄i ahotimb̄ip̄ih̄i t̄iwipatam̄i k̄inap̄ipa k̄inapaahoena nausain̄j̄it̄ihand̄i ap̄ipaah̄i waat̄i nausaatat̄i bosaas̄inataise. Am̄i k̄ir̄irutat̄i am̄i w̄ind̄i waat̄i gaatin̄j̄ih̄i atisataat̄i t̄iwipat̄i asoatat̄i gandaase. Gw̄it̄ih̄o siyaahand̄i mandosihihooan̄j̄i sis̄iha wiwa 7 kiyahaiwa tosihand̄i nor̄ih̄iramatiyahaiwa taat̄i t̄ihataise. Saiwa sis̄imaiwa 7 kiyamaiwa Autaahaat̄ihom̄i it̄ip̄ihore.

⁶ Iyataat̄i am̄i Autaahaat̄ihom̄i gw̄it̄ih̄o siyaahand̄i mandosihihooan̄j̄i w̄ind̄i kap̄ih̄i ahondaise. Iyataat̄i sand̄i dur̄ih̄ir̄i awair̄ih̄ir̄i ap̄ipaah̄i saasanotah̄ir̄i gir̄aasihora kaiw̄ih̄iramatiyat̄ih̄ir̄i ahondaise. Aih̄i am̄i wapa as̄itimatat̄i bimot̄i ahotimb̄ipa 4 kiyahapa Autaahaat̄ihom̄i gw̄it̄ih̄o otaatemat̄i wihoan̄j̄i waur̄i am̄i wihoan̄j̄i waur̄i bitotawaayopo. Saiwa 4 kiyamaiwa amb̄ipatet̄i nahataap̄ip̄ih̄i gaamat̄i nd̄ihaah̄i mandosihihihooan̄j̄i am̄i dawaataatun̄i ahetahaiwaare.

⁷ Aih̄i j̄ihand̄i wan̄ihand̄i as̄itimatat̄i bimot̄i ahot̄im̄i naind̄ihand̄i sand̄i pusiket̄ih̄o awais̄ih̄o wat̄ip̄ih̄o rayion̄ihandamatiyahande. Aih̄i am̄i kap̄ihand̄i 2 hand̄i as̄itimatat̄i bimot̄i ahot̄im̄i naind̄ihand̄i maasap̄ih̄o awais̄ih̄o kauho sap̄ihomatiyahande. Aih̄i am̄i kap̄ihand̄i 3 hand̄i as̄itimatat̄i bimot̄i ahot̄im̄i naind̄ihand̄i nd̄imaahomwaan̄j̄i utaahom̄i nd̄imaahomwaan̄j̄iamatiyahande. Aih̄i kap̄ihand̄i 4 hand̄i as̄itimatat̄i bimot̄i ahot̄im̄i naind̄ihand̄i sand̄i boho autaah̄i ot̄ipw̄ir̄ipw̄irisat̄i dais̄ihomatiyahande.

⁸ Maur̄imaaur̄i as̄itimatat̄i bimot̄i ahot̄im̄i naiw̄imaiwaam̄iheti n̄inaasaindam̄iheti dith̄ihaiwa ikw̄ir̄i naasair̄it̄ih̄i w̄iram̄i naasoh̄itahaiwa 6 kiyat̄i ahetahaiwe. Aih̄i kaiwaam̄i amb̄ipatet̄i nahataap̄ip̄ih̄i nd̄ihaah̄i gaamat̄i ahendaise. Aih̄i am̄i kaiwaam̄i ditatotisangi nd̄iha ahendaise. Aih̄i saiwa apat̄ihun̄i ot̄ip̄ihaatun̄i nasisoar̄i sat̄iw̄i katawaatop̄i. “Awais̄ih̄o Autaahaat̄ih̄o Nahatewaam̄i Wat̄ip̄ihandisaho so Gaahore. So Gaaho Ainah̄ihore. So Gaaho Ainah̄ihore. So gaaho Ainah̄ihore. Aimap̄i bimaam̄i

* 4:3: Naw̄imaiwa kimaiwa naw̄ih̄o awais̄ihotahaiwa am̄i kaiwaap̄i is̄ihiyaam̄i maar̄ih̄o apoh̄ipat̄i nepand̄iwa tur̄imahiyahaiwa ap̄ipaah̄i gaahaiwaare. Iyat̄i kaiwa Autaahaat̄ihom̄i nausaatind̄ihand̄i nasaanataise.

nasati wani bindataise. Am i poti ipotisangisi konihi jinjapahi bimaami nutaise,” tawi namaamihaapi kaanihi katimi nowaayopo.

⁹ Saiwa asitimatati bimoti ahotiwi maiwa utaaho awaisiho kinjho asitimatitaatiwihandisaho konihi nasisoaari bimisihopi waati maaritawaayopo. Aiwi koaisi gaahonisi gaare undiwi komi ambipati nepi mepi autaahepumawaayopo. Saiwa mauritih mauritih asitimatati bimoti ahotimi naiwi maiwa nahateweti nasisoaari saiwi kiyawaayopo.

¹⁰ Aih am sikuraahi mitihiya 24 kaiwihya ko awaisiho kinjho gwiitho siyaahandaasini bimisihomi ndiheti timahiyawi atotipiwesawi bindawaawi kop gaapundawaayopo. Am ko konihi asohoematati nasisoaari bimisihore. Aih am kiyaami tingaatiha gorihanda kaiwiha nipaatotih nausohaapi ko awaisiho kinjhom ndiheti utatotiti timihauhi timahiyati ahotih ko awaisiho kinjhopi satiwi aunihihi katawaatopo:

¹¹ “Awaisihone kinyi nyami Autaahaathone. Kinyi kahapaamapi naahataapaami autaaah niwaataati bindapaise. Am isihya kinyapi nga maaritwi kinyi ambipati nangimaitaapo. Ambipati nangimaapi kinyi watipihandami otitih bimitaapo. Sandi apaapmaah. Kinyi kahapaamapi kaimbi ahaingihone. Kinyi gwiyaapi maaritingirihireti kahapaamapi kaimbi ahainih noaipataise. Noipati wani kimauiwa ahondaise,” tawi aunihihihi katawaatopo.

5

Jonho Utipihandi Namaasapihanduni Sipisipihho Sipipihohoisuni Usonataise

¹ Utaaho gwiitho siyaahandaasini bimisihomi ikwiri gaatihiraihoaanj utipihandi windi ahotih mmonataayo. Iyataati utipindi sandi napapotimanwi mmapihande. Sandi utipindami apapaahi jipatiha ahotahande. Aiwi sandi utipindi anitiwi kaapiati kendorihanda 7 kiyahaiwaara mmapi namasawihande.

² Aih nini itipihho enjerihho watipihoi iwinjahonih ko waapihita satati kandaase. “Utaaho Gaaho diyaamahonih utipihho kimo namaasapi kaapiati kendorihanda anitiwi namasaw ahiyohimo nawaapamati nesipati nupwiyaitaise tati waapihitati kandaase.

³ Satati katihihandi kandi utaaho wo yamihapataatih bimisihoro yapipataapihi bimisihoro am yapipatami nyepepi bimisihoro nga neti kandi utipindi nupwiyaati mihatih jaitandi wo motinati owetise.

⁴ Nini jataati utaaho wo neti sandi utipindi nga nupwiyaati am mihatih jati mmondandih owetih nini maipaindi gotaayo.

⁵ Aih mitihiya 24 kaiwihyaami wo satati ningisi kandataase. “Kinyi windi gomaatipi atime. Judaahomihetapi nomoyaatiimi nasohiyihyaamihetapi noaipasihho Raiyonimo isihyai iwinjatitandih awaisih Daawitihhoetapi noaipasih awaisih komi ambipati autaaah ahotisih tiworisaisi kohimatati tiwati ipihatisih ko nawihiyati kaapiati kendorihandi sepeni kiyahaiwaara utipihandi namaasapi napapotimanwi namasotihandi nga neti nesipati nupwiyaitaise,” ndataase.

⁶ Aih Sipisipihho sipipihoho bitosih nini iwinjatayo. Aih ko aini tiwauhi napohomatiyahore. Ko Autaahaathom gwiithomuni am wapa mauri mauri asitimatati nasisoaari bimoti ahotiwaauramuni otihapihi bitondaise. Aih mitihiya 24 kaiwihyaami gwiitho siyaahandi koaisi otaatemati ahondaise. Kom maasamaapiho 7 kiyate. Aih am kom ndiha 7 kiyati ahetahore. Saiwa ndiha 7 kiyamaiwa Autaahaathom itipihore. So itipihho 7 kiyamoaisi Autaahaatho aini yapih nahandaahapi natausaaise.

⁷ Aih ko Sipisipihho Sipipihoho noti utipihho so anitiwi namaasapi utaaho gwiitho siyaahandaasini bimisihho ikwiri gaatihiraihoaanj ahotisihho sanoti netaise.

⁸ Ko utipihho so aini nesih wapa 4 kiyahapa asitimatati nasisoaari ahotimbipauni am mitihiya 24 kaiwihyauni komi utatotiti timahiyawi atotipiwesawi ko Sipisipihho Sipipihohopi gaapundawaayopo. Aih mitihiya 24 kaiwihya nahatiya apwitihihi wiri gitaahandamatiyahiri ninaasohi isiwatawaayopo. Aiwi am disihandi windi gorihanda kaiwihanduni isiwatawaayopo. Aiwi saiwa disiwatitihapi sitipati dipumanati wamainjotahati noaipataise. Sandi Autaahaathom isihyaami gaapiatapi namihanahaiwaare.

⁹ Aih kiya aunihihihi wiri wanihihi satiwi katawaatopo: “Kinyi naasonih kiwahonj nga nawihambi utipihho so anitiwi namaasapi kaapiati namasaw ahiyotih nepi nupwiyaitaise. Sandi apaapmaah isihya gi tihiwauhi napopaise. Tihwauhi napopaapi kinyi jitipataahi nunyanpi isihyaisi japihi numwaapaise Autaahaathoaphimaitaapo. Ye akite kinyi isihya nahatiya piwiha kiha kiha piwaatohiyihya am ambipati kahatamatipetahiya am yapipati nahatewaaraahapihiyaisuni kinyi jitipati nunyanpi japihi numwaapaise.

¹⁰ Kiya Autaahaatihomĩ ishiya ko iwinjatĩtandĩhiyemataise. Iyati amĩ komĩ otĩpĩpatĩ kawitaatĩwĩhiya pĩrisihiyemataise. Iyati kiya noaipapĩ Autaahaatĩhomĩ otĩpĩpatĩ kawiwĩ kinĩhiyaimatĩwĩ ishiyai iwinjaawĩ kĩmaapĩ yapĩmbataapĩhĩ bimĩtaatĩwo,” tĩwĩ katawaatopo.

Mwaaho Sipĩsipĩhoai Maaritĩwĩ Mepĩ Autaahapumawaapo

¹¹ Aihĩ amĩ nĩnĩ japĩhĩ jataatĩ amĩ Autaahaatĩhomĩ otĩpĩpatĩhiya enjerĩhiya apĩpaahĩ taahiyĩhiyaamĩ maahomwaañĩ atisataayo. Siya enjerĩhiyaamĩ nambaahandĩ miriyonĩ miriyonĩhaiwa pĩhĩtatĩ handĩretĩ kiyatĩtĩhĩ amĩ tiwatĩhaatĩ tausentĩhaiwa pĩhĩtahaiwaatahiya kinĩho Autaahaatĩho bimimbĩpĩhunĩ amĩ wapa maurĩ maurĩ asĩtimatatĩ nasisoaari bimaamĩ naimbĩpaisunĩ amĩ mĩtĩhiya 24 kaiwĩhiyaisunĩ nepĩ otaatemapĩ bitotawaayopo.

¹² Bitotawa kiya maahomwaañĩ naasaataatĩmapĩ satĩwĩ katawaatopo. “Kĩmo Mwaaho Sipĩsipĩmo jĩhura tiwauhĩ napwisĩmo nga wandĩha amĩ wapa gaahapa ikĩpĩpaamatiyatĩ amĩ gwĩnyaitaatĩwĩha amĩtĩha gaaha amĩ watĩpĩhandĩ awaindĩhandĩ naitaise. Ko siyonĩhĩ ishihya nga koai nepĩ autahĩ isĩwatĩwĩ amĩ mepĩ autaahapumapĩ amĩ ambĩpatĩ awaipatĩ nunyawĩ amĩ kopĩ kiya maaritĩtaapo. (Aiwĩ koaisĩ ‘kĩnyĩ gaahonje gaare,’ undĩtaapo,” tĩwĩ konyahĩtĩwĩ waatĩ katawaatopo.)

¹³ Aihĩ amĩ nĩnĩ kahapaamapĩpa nahataapa gĩmunyainjĩpĩpa Autaahaatĩho ahaimbĩpaamĩ pĩwaaahiwa atisataayo. Saiwa pĩwaiwa kahapaamapĩpa yamĩhapataatĩhunĩ amĩ yapĩpataapĩhunĩ amĩ yapĩpatamĩ nyepepunĩ amĩ durĩhĩraatĩhunĩ ahotiwaiwaamĩ pĩwaaahiwaapĩto. Kahapaamapĩpa gĩmunyainjĩpĩpa nahataapa nahataapĩpĩhĩ ahotiwaiwa waapĩhĩtĩwĩ satawaatopo, “Kĩmo Utaamo komĩ gwĩtĩho siyahandaasinĩ bindata ishiyai iwinjatisĩmoaisunĩ amĩ Mwaaho Sipĩsipĩhoaisunĩ nyahĩ kindarisĩ gaahindaahisĩ gaare undohĩwaiwaunĩ amĩ kindarisĩ ambĩpatĩ awaipatĩ nunyohĩwaiwaunĩ amĩ kindarapĩ maaritohĩwaiwaunĩ amĩ kindarapĩ andĩtĩtohĩwaiwaunĩ kindarĩ nga jinjapĩhĩ nasisoaari nepĩse,” tawaatopo.

¹⁴ Aihĩ amĩ wapa maurĩ maurĩ asĩtimatĩwĩ nasisoaari ahotĩmĩ niyohĩwaiwa satawaatopo. “Ye akĩtĩsĩ tĩtĩhe,” tawaatopo. Aihĩ amĩ mĩtĩhiya 24 kaiwĩhiya kapĩhĩ bimohiyĩhiya kindarapĩ atotĩpĩwesawĩ gaapundawaatopo.

6

Mwaaho Sipĩsipĩho Kaapĩpata Anĩtiwĩ Kaapaiwĩ Utĩpĩhoai Namasotĩhandĩ Nawaapatĩ Nesĩpataise

¹ Mwaaho Sipĩsipĩho utĩpĩho wo anĩtiwĩ 7 kaiwĩhapĩhĩ kaapĩpata namasawĩ wĩsasawĩ ahiyawĩho netĩ isĩwatataise. Netĩ isĩwatata kaapĩpatĩ jĩhatĩ tĩwaaapatĩ nesĩpataise. Nesĩpasĩhĩ wapa maurĩ maurĩ asĩtimatĩwĩ nasisoaari ahotĩmĩ naiwaiwaamĩ wĩndĩ pĩwaaatĩhĩ nĩnĩ atisataatĩ asoaahaamatĩtatĩ gandaase. Iyati kandi satatĩ kandaase. “Kĩnyĩ namme,” ndaase.

² Aihĩ amĩ nĩnĩ japĩhĩ jata maasapĩho osihandĩ wĩndĩ kĩhoepĩhandĩ winjataayo. Sandĩ osindaasinĩ utaaho wo yasaihĩrĩ isĩwaho kandaasinĩ awĩtĩmatatĩ bindataise. Aihĩ ko komĩ tiworisai kohimatatĩ tiwatĩ ipĩhatitandĩ koai jĩhimatohiyĩhiya awaisawĩhiyaamĩ tingaatĩha wa nunyawĩhore. Aihĩ ko tiworĩho kohimatatĩ tiworisaisĩ tiwatĩ ipĩhatitandĩhoematatĩ notĩ tiworisai kohimatatĩ daahĩ tiwatĩ tunnatĩ yawhĩnataise.

³ Aihĩ amĩ Mwaaho Sipĩsipĩho kaapĩpatĩ kapĩhatĩ utĩpĩhoai anĩtiwĩ namasawĩ wĩsasopatĩ tĩwaaapatĩ nesĩpataise. Aihĩ wapa kapĩhĩ asĩtimatĩwĩ nasisoaari ahotĩmĩ naiwaiwaamĩ wĩndĩ kapĩhandĩ 2 handĩ sandaase. “Kĩnyĩ namme,” ndaase.

⁴ Satĩhĩ maasapĩho osiho amatenĩho noaipataise. Iyataatĩ utaaho so osisoaasinĩ bimisoaisĩ watĩpĩhandĩ nunyawaayopo kĩmaapĩ yapĩpataapĩhĩ asisĩha gaaha napaindĩhandĩ ahotĩhĩ ishihya wĩndĩ tĩmunĩwĩ bimotĩha nemaitando. Nemahonĩhĩ ishihya dopawĩ amĩ ishihya usaisĩ siyĩhiyaisĩ timaitaatĩwo. Aihĩ ko satĩ otĩpitĩ kaitandĩ koaisĩ namatanaatĩ awainanaatĩ kosasaihanaatĩ nunyawaayopo.

⁵ Aihĩ Sipĩsipĩho Sipĩpĩhoho kaapĩpatĩ 3 hatĩ namasawĩ utĩpĩhoai wĩsasopatĩ nesĩpataise. Nesĩpasĩhĩ amĩ wapa asĩtimatatĩ nasisoaari bimaamĩ naimbĩpaamĩ 3 handĩ sandaase: “Namme!” ndaase. Aihĩ amĩ nĩnĩ japĩhĩ jata maasapĩho osiho asĩhaho noaipasĩhĩ iwinjataayo. Aihĩ ko osihoaasinĩ awĩtĩmatatĩ bimisĩho sũkerĩhandĩ komĩ ikwĩraahĩ isĩwahore.

⁶ Aihĩ nĩnĩ wĩndĩ atisataatĩ sandĩ utaaho wo taatĩ pĩwaaatĩhĩhandamatiyahandĩ noaipasĩhĩ atisataayo. Sandĩ utaaho womĩ pĩwĩhaamatiyatĩ noaipasĩtĩndĩ wapa maurĩmaurĩ asĩtimatatĩ nasisoaari bimĩwaiwaamĩ otĩhatĩhapĩ noaipataise. Sa pĩwĩha sataha noaipataise. “Kĩnyĩ numbwĩ kinyĩ otĩpĩpatĩ kaime ishiya nandapaapĩ nenoaahĩtĩtaatĩwo. Saisamĩhĩ asisĩha naasaapĩ nawĩho nehohĩhora pĩrawaaho onĩha

maipihonjopi windisihoisangi ami koniho baarihandi oniha maipihonya monyuri monja windisonyaisangi ko nawiho nunyawu naito. Siyapaahandi kandi kinyi ipati oripihatuni ami ipati wainihanduni nepi namopisasi me,” daase.

⁷ Aih! Mwaaho Sipisipihoho Sipipihoho kaapipati 4 hati namasawi anitiwi utipihoho wisasopati tiwaapati nesipataise. Aih! wapa maurimauri asitimatati bimaami naiwai-waami 4 handi satati kandaase: “Kinyi namme,” ndaase.

⁸ Sathi nini japihi jata osihandi windi ikrotati asisorihandi noaipasih iwin-jataayo. Aih! kandaasini utaaho wo awitimatati bindataise. Iyataati utaaso osi-hoasini awitimatati bimisihomi ambipati isihiya napohitihandamihore. Aih! isihiya napohiyihiya nuwi bimohipati aunahipati isihiya napwitaatiwihandi niwipinjai taati nasataise. Aih! kurisi watipihandi nunyawaayopo kuri yapipatambihiyaisi nepi maurimauraapihimapi nepi ahoaimi tipitapaitaati mo. Tipitapaapi ahoaimosami kaiwa windi naasaindih! isihiya bimohiyihiyai timasaihi kiya napwitaatiwo. Ko namatanaati kosasaihanaata isihiya siyihiyai tiwitaati mo. Iyati ami ko jariho aungwohandi nusoaa-sisaihi isihiya jarhohi napwitaatiwo. Iyati ami ko timbipa aungwohandi nusoaaasonih! kapa noti isihiya timbipa nepi napwitaatiwo. Iyati ami ko suhi maasapiho kohasipihoho ainjhipipa yapipatambihapai neti isihiyaamihetemat! nusoaaasonih! kapa neti isihiyai ikoti tiwonih! kiya isihiya napwitaatiwo.

⁹ Aih! Mwaaho Sipisipihoho Sipipihoho kaapipati 5 hati anitiwi namasawi utipihoho wisasopati tiwaapati nesipataise. Siyati nesipasih isihiya napohiyihiyaaami maariho aritaahandami yatih! otitih! bimauih! winjataayo. Siya isiya jihura Autaahaatihomi piwiha anitiwi isiwatawa piwiha ka ausaapi isihiyai kaundauhi kandapi tiworisa tiwauhi napohiyihiyaaami maarihore.

¹⁰ Napohiyihiyaaami maariho waati kaahaata satati kandaase: “Nahataapaami Awaisihonj! Kinjhonje, kinyi gaahaiwa titihaiwaahih! napaitipi nasisoaari kaimbihonje. Kinyi titih! nga ainahihonj! bimaapihonje. Kinyi kaingiwaiwa api-paah! titih! gaahaiwaare. Nyahi napitiyaahaiwaara jatim! nutihaawe kinyi isihiya yapimbatambihiyai kiyaaami kiyohiwaiwaapi sahi saiw! saiw! kaiwihiyaaate undipi nepi tipitapaitaapihuraapo? Aimb! nyami jitipati nepi nanyuhaahotihandapi wihoaanjhandi kiyaisi numwitaapihuraapo?” tawaatopo.

¹¹ Aih! kiya ninaasiyaisi apotihiri utaarihiri kihoeptihiri nunyawaayopo. Nunyawu kiyai saundawaatopo: “Sah! nehi masihonj! ikiniwi jatiwise, tiworisa isihiya maasi otipipati kiyohiyihiyaisuni ami sami naisihiya samataiwi Jisaasihopi giwunyaahohiyihiyai tiwisaihi! napwisaihapo ami sangi tisawauhi! napohipatamataiwo. Isihiya tiwisaihi! napwitaatiwihiyaaami nambaahandi Autaahaatihoho aim! mmonati neti gwinyaaase. Isi tiworisa isiya siyaisi tipi owemasaihihura sangi tisapi sami jitipati nepi nasuhoahotihandapaah! Autaahaatihoho wihoaanjhandi numwitaase.

¹² Aih! Mwaaho Sipisipihoho Sipipihoho kaapipati 6 hati utipihohai namasawi maasahopati tiwaapati nesipataise. Aih! ami nini japihi jata ipipatipati awaipati yapipataapihi noaipati ipipatipinjihi mmonataayo. Aih! ami ipihoho noaipati api-paah! asahati tutipihandi ahondaise. Aih! ami waatihoisangi noaipati api-paah! amatenitati jitipihandi ahondaise.

¹³ Aih! ami kaumbwaati autaahi yamihapataatih! ahotiwaiwa yapipataapihi timahiyataise mbipa watipihapa murihoai neti ahoaihi yandipihoho sangihoho gwiitipihoho nandindiwipatamatiyato.

¹⁴ Aih! ami yamihapatisangi aim! naihi owendaise. Siyati yutihiri nawopi ipesawi napapoti maniw! ahioyohipatamatiyato. Aih! ami nahataapa sisihoun! ami yapipati masihonya durihiri otaatemasonya ahotimbipih! namasisi wapihi notaise.

¹⁵ Aih! yapipatambi awaisawihiya kinjhiyauni ami ambipati awaipati nepi bimohiyihiyauni ami amihiya pwisipi yaipa kaiwi tunniwi yahwinohiyihiyaaami tihaapundiwi jihimatohiyihiyauni ami ikipipa kahapaamapi-pa ami nawihoho asaketahiyauni ami isihiya watipihiyauni ami isihiya nawihoho windi namepi nehi otipipati kiyohiyihiyauni nahatiya saiwaapi yanhimapi nuwi nawihaami jomaahipataatihun! ami nawihoho sisihooasini ahetihihaiwaamihini noatawaayopo.

¹⁶ Nuwi noatiwi bindawa nawihoho sisihopi satiwi kaahaatawaatopo. “Nawimaaranj! sisimonj! nipepatipi naumbwandi! nyangisi nyataatime. Awaisihoho utaaho kinjhihoho siyaahandaasini bimisihomi ndiha nimbipupo. Saisamih! Mwaaho Sipisipihoho Sipipihoho komi awaindihandi apowindihandisati nasati nyangisi yaasihandi awaindihandi namaanyamitando.

¹⁷ Ami kindari isihiyaapi apowindihandi nepi ausaimanitaati miha asisihwa wani aimi kima noaipataise ami kiya maipihaiwa kiyohiwaiwaapi wihoaanjhandi maipihandi

kiyai numwitaatimo. Isi ndinhi kindarami watipihandi tipindamati nga bimitaise?" tiwi kaahaatawaatopo.

7

Autaahaatho Isihiya 144,000 Kaiwihiyai Nepi Namopisasinndaatiwi Neti Yandihemati Namihanataise

¹ Kimaiwa nahatewa aimi noapat i owetih nini jata enjerihya itipihya murimuri yapipatami otasaahaasin maingiraini wihiwihooanj gottipihaiwa (gottipihaiwa (kon-aahaiwa)) 4 kiyahaiwaapihi enjerihya 4 kaiwihya kiyaami ikwiri ikwisapaapaniwi bitohauhi iwinjataayo. Kiya enjerihya mbipa mauri mauri itipimindandi tipindiwi nimbipupwi isiwatawaayopo. Saiwi kiya mbipa isiwatawaayopo mbipa saiwa waati namaasataati yapipati durihiri ipati nemaamaitando.

^{2,3} Aihhi ami nini jata ami enjeriho wo ipiho noapasihihoanapi nasati noapasihhi iwinjataayo. Aihhi ko Autaahaatho isihya siya nishihye tati namihanati kiyaamiheti namasatositandihapa isiwahore Autaahaatho konihhi nasisoari bimaami naisihomo. Aihhi ko enjeriho waati kaahaata enjerihya muri muri Autaahaatho watipihandi nunyati yapipatisuni durihirisuni nepi nopisasinnaatimi natausaasisawihiyai ko saundataase: "Sahi keti yapipatisuni durihirisuni ipatisuni nepi namopisasinnaatimi. Nyahi isihya nyami Autaahaathomihya komi otipipatihaiyi jhi ndimaahomwaanji namihana siwipati makihiri ahawisaati owetanihi sahi kaiwi kahapaamapi pai nepi nopisasinnaatiwe," tati kaahandaase.

⁴ Aihhi nini isihya siya aimi nishihye tati Autaahaatho namihainjawihyaami nambaahandi ambihitauhi atisataayo. Isihya Isiraherihya nahatiyaami otihatihapi 144,000 kaiwihiyai namihanawaayopo.

⁵ Aihhi isihya judaahoetapi namwiyaatohiyihyaami 12,000 kaiwi namihanawi ami Rupenhoetapi namwiyaatohiyihyaami 12,000 kaiwi namihanawi ami Gaathoetapi namwiyaatohiyihyaami 12,000 kaiwi namihanawaayopo.

⁶ Aihhi ami Asaahoetapi namwiyaatohiyihyaami 12,000 kaiwi namihanawi ami Napitaarihoetapi namwiyaatohiyihyaami 12,000 kaiwi namihanawi ami Manasehoetapi namwiyaatohiyihyaami 12,000 kaiwi namihanawaayopo.

⁷ Aihhi ami Simiyonhoetapi namwiyaatohiyihyaami 12,000 kaiwi namihanawi ami Ripaihoetapi namwiyaatohiyihyaami 12,000 kaiwi namihanawi ami Isakaahoetapi namwiyaatohiyihyaami 12,000 kaiwi namihanawaayopo.

⁸ Aihhi ami Sipuronhoetapi namwiyaatohiyihyaami 12,000 kaiwi namihanawi ami Josephoetapi namwiyaatohiyihyaami 12,000 kaiwi namihanawi ami Benjaminhoetapi namwiyaatohiyihyaami 12,000 kaiwi namihanawaayopo. Isimiya siyai Autaahaatho aimi nishihye tati namihanataise.

Isihya Taahithandi Autaahaathopi Aunihihiri Kativi Gaapundiwi Koai Mepi Autaahepumawaayopo

⁹ Aihhi ami saiwa saindi mmonitosati ipoti japihi jata isihya apiipaahi taahithandi ambipati owehandi isihya nga windi awimithaahetahandi ahoyaniwi bitohauhi iwinjataayo. Siya isimiya kihapihi kihapihapihiyaare. Iyataati siya isiya yapipati nahatepataahapihiyaare. Iyataati ami nahatiya ambipati kahatamatipetisawihyaamihyaare. Iyati ami piwaha nahataamihyaare. Kiya Awaisiho Kinjhom siyaahandami ndimaahomwaanjuni ami Mwaaho Sipisipihho Sipipihohomi ndihetuni bitotawaayopo. Aihhi kiya nahatiya apothihiri kihoeiphiri utarihiri niyopihyaare. Aihhi ami kiyaami ikwiraahi totipati isiwihyaare.

¹⁰ Saiwi kiya bitotawa satiw waati waapihiw katawaatopo: "Nyangisi japihi nanyamaitandihandami watipihandi Autaahaatho komi siyaahandaasin nasisoari bimishomihanditati ami Mwaaho Sipisipihho Sipipihohomihanditati kindari sawindarimihande. Kindari nyangisi japihi nanyamaamaise," tiwi katawaatopo.

¹¹ Aihhi enjerihya nahatiya Awaisiho Kinjhom siyaahandisi nepi otaatemapi bitotawaayopo. Aihhi ami mitihyaisuni ami wapa mauri mauri asitimatati nasisoari ahotimi naimbipaisuni otaatemapi bitotawa siya kinjhandaihoanj jatawa atotipwesawi ndimaahomwaanji yapipateti mapi Autaahaathopi gaapundiwi koai mepi autaahepumawaayopo.

¹² Aihhi kiya kopi satiw gaapundawaayopo: "Akite! Nyahi nyami Autaahaathopi kiyaaninhi maaritimi nutihaawo. Iyaati komi ambipati awaipatapi ausaawa katithaawo. Iyati ami ko nahatewa amitha gaahaiwasahore. Isi nyahi koaisi gaahone undithaawo. Iyaati ami nyahi koaisi newa mepi autaahemwaitihaawo. Iyati ami ko

nahatewa watipihaiwaisahore. Akite nahatewa komihaiwaasi komiheti ahetimi notaise. Akite,” tawaatopo.

Isihiya Siyaami Yaawindihandi Aimi Owendaise

¹³ Aih kapihi yamihapataatih mthiyaimatiwi bimohiyihiyaami wo sata nngisi sandati nanisenataise: “Isimiya kimiya apotihiri kihoeipimaiwa niyopi bitohohiyimiya diyaare? Aiw ami kiya maahapihapi napihwiyaare?” ndati nngisi nanisenataise.

¹⁴ Nanisesih ami nin koai wihooariha saundataato: “awaisihone, kinyi kiwahonji kiyaapi gwinyaaphone,” undataato. Aih ami ko nngisi sata kandataase: “Isimiya kimiya kiyaami ambipati yaawihaiwa apipaahi awaiwaiwa tiworisa nunyauhi nepi bimambiwihyaare. Bimambiwihyaasi Mwaaho Sipisipihho Sipipihohomi jitipataahi kiyaami apotihiri baasawimihauhi noaipati kihoeipihirindaise.

¹⁵ Aih ami sandi kandapi kiya wani Autaahaatiho bimimbipih komi ndimaahomwaan bitotawa apatihuni ami otaphaatuni komi anitih koai nepi autaahepumawaayopo ami ko komi siyaahandaasin bimisihho kiya neti ikwaasumanitando.

¹⁶ Ko siyati kiyaisi ikwaasumanati iwinjatonih kiyaisi jahomumanati ami waapohopi nausati naahutarihiri awaumasati ami kiyai ipihho watipihho windi waati tundati ipimunditando.

¹⁷ Ami Mwaaho Sipisipi Sipipihoho Awaisihomi siya kinjhandami otihapihi bitosihho kiyaisi komi sipisipihonyemati iwinjatati ami kiyai asitimatitaitipihandami waapoho konih nasisoaari noaamasihooapihi numwaasisomataise. Iyonih ami Autaahaatiho kiyaami ndihotapi kwitipati nahatepi nwindiwati nwiwipiyaipaitaise.

8

Mwaaho Sipisipihho Sipipihoho Kaapipati 7 Hat Namasawi Anitiwi Wisasopati Twaapat Nsipataise

¹ Mwaaho Sipisipihho Sipipihoho kaapipati 7 hati utipihoi anitiwi namaasapi wisasawi ahiyotihho tiwaapati nesipasih 30 minitihandapi yamihapataatih wapa kirirupa namwaipati apipaahi watiminamataise.

² Aih nin jata enjerihya itipihya 7 kaiwihya Autaahaatiho komi ndimaahomwaan masipipih bitohauhi ami kiyai usa kapaparihiri 7 kaiwihiri nunyauhi nehauhi iwinjataayo.

³ Aih ami enjerihho wo nasati aritaahandaasin bitondaise. Ko nyaihandi pihetihho wo gorihanda kaiwihho koatih pautahandi waamainjotahandi thihisaihi waamaindihiri noaipaitandihandi ahiyati isiwahore. Aih koai pautahandi pihitiwi waati nunyawaayopo ami ko Autaahaatiho ishiyaami gaapipatisati neti timaamahiwati aritaahandi gorihanda kaiwihandaasin Awaisihho siyaahandaasin bindataati mandosihihooanji thihati koai waamaindumwati dpumanati numwitando.

⁴ Aih kandi pautahandami biyati waimainjotindihandami sitipatuni ami ishiya gwunyaahohiyihya gaapipati Autaahaatiho gaapundohipatuni enjerihomi ikwiraatihapi dosisi Autaahaatiho bimimbipih komi ndimaahometeti niyataise.

⁵ Aih ko enjerihho nyaihandi pihetihho pautahandi koatih thihotihho neti aritaahandaasinapi sisihho noti ko pihetihopi wiwatosati ami mihapi yapipataapihi timataise. Timasih asoaaha waati aungwohandi nawatepwnati ganandi kinapipa kinapaahoena nausaatati ami ipipatipati witi ipipatipinataise.

Enserihya Jihya 4 Kaiwihya Kapaparihiri Ipowaayopo

⁶ Aih ami enjerihya 7 kaiwihya kapaparihiri 7 kaiwihirisahiyaasi kiri ipoaitaatiwi nepi timetawaayopo.

⁷ Enjerihho jho kapaparihiri komihiri iposih wipati ndihaisahatuni ami sisihauhi jitipatisati ahoyati tiwanauhiwa noipasih kaiwai yapipataapihi nepi nepihowaayopo. Iyauhi ami yapipati maurimandemapi ami ipati maurimandemapi tipatapaapi ahiyawihandisi yapipatami windi naasaindihuni ami ipatami windi naasaindih sisihara tahamataise. Aih ami woyiha kitarihiri asisorihapaisangi sisihara tihamataise.

⁸ Aih ami enjerihho kapihi 2 ho kapaparihiri komihiri iposih ami wapa sisihho aungwohinjamatiyaho sisihara taati thihihhoai kaisawi nepi durihiri soriharaahandaatih yotawaayopo.

⁹ Aih durihiri soriharaahandi maurimandemapi awitihwihirisi mauri ahotih mri naasairih noaipati jitipatimatataise. Aih ami durihiraatih kahatamatipetimbipa

⁹ Iyataati kaiwa tapaati^{pi}haiwaami gwisⁱha kirⁱwipatami yapasⁱha yaipati pwisⁱpati tipⁱraitandi nimbⁱmaasapi ainⁱhⁱri kapaahⁱri nipaatohipatamatiyahapaisahiyaare. Iyataati kapaami ditati gaatinjⁱtⁱhandi kaarisihaiwa osihandi pwisⁱpati wohandapⁱ aisi n^utⁱhi naihi gaatinjⁱtⁱhandamatiyati ganataase.

¹⁰ Iyataati kaiwa tapaati^{pi}waami nawitⁱhohⁱ akosⁱhomⁱ nawitⁱho isⁱhiyai muwatⁱ ikwⁱraahi apⁱpaahⁱ mwⁱtⁱhomatiyahore. Kaiwaami nawitⁱhoeti watⁱpⁱhandi sisⁱhamatiyahandi isⁱhiyai waatⁱho 5 kiyahoeti muwatⁱ ikwonⁱhi yaawⁱtandⁱhandi ahondaise.

¹¹ Kaiwa tapaati^{pi}wa kaiwaami awaisⁱho mitⁱho kinⁱhoaisawⁱhiyaare. So kiyaami awaisⁱho kinⁱo sati anⁱmwaaahⁱpati utaarihandi tongⁱhati tapotaha owehatami enjerihore. Piwiha Ipiruhaara so enjeromi ambipati Apadonihore. Iyataati amⁱ piwiha Girikⁱhaara kopⁱ katawaawⁱ Aporiyonihore tawaatopo.*

¹² Maipⁱhandi naanⁱhandi jhapⁱhandi aimⁱ noaipati owetati namⁱhaataise. Aihⁱ waurⁱ yatⁱwⁱ naanⁱhaurⁱ maipⁱhaurⁱ sangⁱ noaipase.

¹³ Aihⁱ enjerⁱho 6 ho komⁱ kapaparⁱhⁱri iposⁱhi maasamahⁱpo komⁱhandi 4 kiyahaiwa arⁱtaahandi gorⁱhanda kaiwⁱhandamⁱ gotⁱtⁱpⁱhaiwa (gotⁱtⁱpⁱhaiwa (konaahaiwa)) 4 kiyahaiwaapⁱhi Autaahaatⁱho komⁱ ndⁱmaahomwaanⁱmasⁱpⁱpⁱhi ahotimbⁱpⁱhapⁱ utaaho wo piwiha piwaatⁱhi nⁱnⁱ atisataayo.

¹⁴ Iyataati piwa sa enjerⁱho 6 hoai satati kaundataase. "Kinⁱyⁱ enjerⁱhiya 4 kaiwⁱhiya waapⁱhaatⁱ awaisaamaatⁱ Yupⁱretisⁱhaateti nepⁱ napuposohiyⁱhiyaisⁱ nupusoase kiy^a noaipasi nuto," undati enjerⁱho 6 hoai kaundataase.

¹⁵ Saundiⁱ ko kingwaasⁱ enjerⁱhingwaasⁱ 4 kaiwⁱhingwaasi ipⁱhomⁱ ndⁱha siwipati suraapunⁱ asisⁱha suraapunⁱ waatⁱho soetapunⁱ amⁱ kⁱnaungwⁱha setapⁱ nepⁱ tⁱmanⁱwⁱ napupwⁱ isⁱwatohingwⁱwaasi enjerⁱho nuw^ausoasataise. Aihⁱ kingwaasⁱ nuwⁱ isⁱhiya nahatiyaisⁱ nepⁱ maurⁱ mandaapⁱhemapⁱ ahoyohiyⁱhiyaamⁱ naasaindⁱhi mandⁱ ahoy^anohiyⁱhiya siyⁱhiyaisⁱ timaitaatiwo.

¹⁶ Isⁱhiya pwisⁱpⁱ yaipati kaiwⁱ tunnⁱwⁱ yahwⁱnohiyⁱhiya maasapⁱho osihoasⁱnⁱ awⁱtⁱmatⁱwⁱ bimohiyⁱhiyaamⁱ nambaahandi 200 miriyonⁱ kaiwⁱhiyaare tauhⁱ nⁱnⁱ atisataayo.

¹⁷ Aindⁱ nⁱnⁱ osihaiwa saiwaaisⁱ yapepataahamataindi kimⁱreti usonataayo: isⁱhiya osihoasⁱnⁱ awⁱtⁱmatⁱwⁱ bimohiyⁱhiya kiyaamⁱ kirⁱwipatotⁱ ainⁱhⁱri kapaahⁱri sisⁱhamatiyati amatenⁱtati amⁱ kwaanyapⁱ sitⁱpⁱtati amⁱ sarⁱpⁱpaahandi ikⁱrotati watⁱpⁱhaiwa isⁱhiya tⁱmwipⁱhiyaamⁱhapa nipaatiwⁱhiyaare. Iyataati amⁱ osiwaamⁱ mitⁱho pusiketⁱho ainⁱjⁱho raiyonⁱhandamⁱ mitⁱhomatiyahaiwaare. Aihⁱ kaiwaamⁱ maahomwaanⁱpⁱ sisⁱha amⁱ sitⁱpati amⁱ wⁱndⁱ nawⁱha sarⁱpaahandi ikⁱrotⁱhandi sisⁱha waatⁱ awaindⁱhandi dimaatati noaatati tⁱhati tⁱhwⁱtandⁱhandi noaipataise.

¹⁸ Saiwa apⁱpaahⁱ maipⁱmaiwaari sisⁱha sitⁱpati amⁱ wⁱndⁱ nawⁱha sarⁱpaaha ikⁱrotindⁱhandi osihandamⁱ maahomwaanⁱpⁱ noaipasⁱwaiwaaraahⁱ isⁱhiya nahatiyai maurⁱ mandaapⁱhemapⁱ tⁱpⁱtaapⁱhandisⁱ waurⁱ kiyati ahotihⁱ wⁱndaapⁱhiya natahiya kiyaisⁱnⁱhi tiwati owemataise.

¹⁹ Amⁱ saiwa osihaiwaamⁱ watⁱpⁱhandi isⁱhiyai yaawⁱhandi numwⁱtandⁱhandi mitⁱhoetunⁱ amⁱ nawitⁱhoetunⁱ ahondaise. Kaiwaamⁱ nawitⁱho akwⁱranⁱho taahⁱhomⁱ mitⁱhomatiyahaiwa isⁱhiyai yaawⁱhandi numwⁱtandⁱhiⁱreto. Iyati osimaiwaamⁱ nawitⁱhora isⁱhiyai yaawⁱhandi nunyataise.

²⁰ Saiwa apⁱpaahⁱ maipⁱmaiwa maurⁱ manda isⁱhiya Autaahaatⁱhopⁱ gⁱmaawunyaahohiyⁱhiya wⁱndⁱ tⁱmaawisawⁱhiyaahⁱ amⁱ kiyaamⁱ ikwⁱraahⁱ autaahaatⁱho jaipⁱthapa kaiwⁱ kaiwaaisⁱ nepⁱ mepⁱ autaahemwaahohⁱpⁱpaatⁱhapⁱ wⁱndⁱ namepemitⁱwⁱ amⁱ kapai wⁱndⁱ ahosumwⁱpⁱ namaamahopo. Owetise. Maipⁱhomⁱ itⁱpⁱho maipⁱhapaamⁱ siwipati kiyaamⁱ autaahoemapⁱ gorⁱhandi sirⁱwaahandi bⁱronjⁱhandi nawⁱha amⁱ ipati ndⁱha jati monati amⁱ atihⁱra wapa atⁱhomisati amⁱ wⁱndⁱ dahomaayahapa kaiwⁱ kapaapⁱ gaapundⁱwⁱ mepⁱ autaahemahopⁱpai wⁱndⁱ namaamahopo.

²¹ Aihⁱ kiya isⁱhiya usaisⁱ timapⁱ amⁱ onaapⁱpa konosⁱha paasⁱhⁱri kawiwⁱ amⁱ isⁱhiya usⁱhiya asⁱhiya kⁱhiya kⁱhiyaisawⁱ irⁱpunⁱwⁱ amⁱ kiyaamⁱ ikopaisangi namapⁱ namepemitopo. Owetise.

10

Enjerⁱho Jonⁱhoai Utⁱpⁱho Gwⁱharaaho Numwⁱhⁱ Ko Netⁱ Nanataise

* 9:11: O amⁱ nyamⁱ piwihaara kopⁱ sataati Kahapaamapⁱpa Netⁱ Nopⁱsisatandihore taati ambihitⁱtihaawe.

¹ Aihĩ ami nĩnĩ enjeriho apĩpaahi watĩpiho wo komĩ ambĩpatĩ tiwipataahi netĩ napapahatĩ amĩ komĩ mĩtihoaatĩhĩ apahorihiĩ ahotaho yamĩhapataatĩhĩraapĩ noaatĩpatĩ napihĩ iwinjataayo. Komĩ ndĩmaahomwaañĩ ipĩhomatiyatĩ nausaatatĩ amĩ komĩ auhatĩmurĩ sisĩha tĩhwĩtĩhĩrĩ waatĩ tĩhwĩtipatamatĩyatĩ tĩhwĩtisahore.

² So enjeriho komĩ ikwĩraahi utĩpihandĩ wĩndĩ gwĩharaahandĩ napapotĩmanĩwĩ mmapihandĩ isĩwahore. Sandĩ utĩpĩ napapotĩmanĩwĩ mmapiĩndĩ komĩ ikwĩraatĩhĩ aimĩ nupwiyandĩhande. Aihĩ komĩ auhĩrĩ gaatĩhĩrĩ durĩhĩrĩ sapĩpa sorĩwaraahandaatĩhĩ ahĩyatĩ amĩ komĩ auhĩrĩ konaamohĩrĩ yapĩpatetĩ itĩpĩwondaise.

³ Siyatĩ itĩpĩwati bitondaatĩ ko pusiketĩho awaisĩho tĩmwipĩho raiyonĩhandĩ konyahĩtatĩ gaatĩpatamatĩyatĩ waatĩ kaahandaase. Kandĩ siyatĩ kaahaatĩhĩ asoaaha 7 kiyaha asoaandaase.

⁴ Saiwa asoaaha 7 kiyahaiwa asoaatatĩ gaatatĩ namĩhaasĩhĩ kaiwa piwiha katisĩha netĩ nĩnĩ jĩpatĩpaitondiyonĩhĩ utaaho womĩ maahomwaañĩ yamĩhapataatĩhapĩ piwiha gapĩpa satatĩ noaipataise. “Kĩnyĩ asoaaha 7 kiyahaiwaamĩ piwiha katĩhĩ atĩngĩha nehĩ kiyatĩ kĩnyĩ kiwahonyĩhetĩ ahotane, wĩndĩ jĩpatĩmaime,” ndaase.

⁵ Aihĩ amĩ enjeriho durĩhĩraatunĩ yapĩpatetunĩ bitosĩhĩ nĩnĩ winjahotĩho komĩ ikwĩrĩ gaatĩhĩrĩ yamĩhapataatĩhematĩ naimaatĩ ikwĩsapendaase.

⁶ Iyatĩ ko enjeriho Autaahaatĩho yamĩhapatĩ kiyatĩ amĩ kataatĩhĩ nahataapa ahotĩmbĩpa kiyatĩ ahĩyatĩ amĩ yapĩpatĩ kiyatĩ amĩ kataatĩhĩ nahataapa ahotĩmbĩpa kiyatĩ ahĩyatĩ amĩ durĩhĩrĩ awairĩhĩrĩ sapĩpa kiyatĩ amĩ nahataapa katĩhĩ bimaatĩ ahotĩmbĩpa kiyatĩ ahaisĩho konĩhĩ nasisoaarĩ bimaamĩ naisĩhomĩ ambĩpataahĩ watĩpĩtatĩ kandaase. Katatĩ ko enjeriho sandaase: “Asisĩha wĩndĩ onĩhĩ otĩhĩmetĩaise.

⁷ Autaahaatĩho wapa kaitandĩhapaapĩ komĩ otĩpĩpatĩhiya komĩ piwiha atiwi nepĩ kopĩ awusaahohiyĩhiya pĩropetĩhiyai aimĩ kaundihiĩ noaasandiwaiwa enjeriho 7 ho komĩ kapaparĩhĩrĩ ipohonĩhura Autaahaatĩho sawaho kaiwa netĩ akĩwaiwemaitaise,” ndaase.

⁸ Aihĩ jĩhĩ utaaho womĩ maahomwaañĩ piwiha yamĩhapataatĩhapĩ piwandisĩha ka jĩhaatĩ nĩngĩ satatĩ kandaataase: “Kĩnyĩ numbwĩ enjeriho durĩhĩraatĩhunĩ amĩ yapĩpatetunĩ bitosomĩ ikwĩraatĩhĩ utĩpiho nupwiyaaatatĩ ahotisĩho nepe,” ndataase.

⁹ Aihĩ nĩnĩ nundĩ enjeriho koai saundataato: “Kĩmandĩ utĩpĩmandĩ napapotĩmanĩnatĩ gwĩharaamandĩ nĩngisĩ naninye,” undataato. Saundonĩhĩ amĩ ko nĩngĩ sandataase: “Kĩnyĩ nepĩ nanĩme. Nainjamĩhĩ kĩnyĩ gwĩsĩhaatĩhapĩ netĩ yaasatĩ nangĩndaise. O amĩ kĩnyĩ maahomwaañopĩ ikisamaahĩ apĩpaamĩ mwaahomatiyatĩ jĩpĩhitaise,” ndataase.

¹⁰ Satatĩ kandatĩ owetĩhĩ sandĩ utĩpĩ gwĩharandĩ napapotĩmanĩndĩndĩndĩ nĩnĩ enjeriho komĩ ikwĩraatĩhapĩ netĩ nanataayo. Nanĩhonĩhĩ nisĩ maahomwaañopĩ apĩpaamĩ mwaahomatiyatĩ jĩpĩnisataise. Jĩpĩnisataahandĩ kandĩ aimĩ nandĩ nanaapwĩtonĩhura mĩhatĩhĩ nisĩ gwĩsĩhaatĩhapĩ netĩ nanĩnatĩ nanĩtĩmanatĩ yaasataise.

¹¹ Aihĩ kiya nĩngisĩ satĩwĩ kandawaatopo: “Kĩnyĩ piwiha atĩmbĩ japĩ nepĩ ausaape wapa isĩhiya yapĩhĩ nahatewaraahiyaisunĩ amĩ piwiha kĩha kĩha piwaaotĩhiyĩhiyaisunĩ amĩ awaisawĩhiya kĩñĩhiyaisunĩ maawĩ nusoapaitandĩhapaapĩ kaunde,” ndawaatopo.

11

Autaahaatĩho Yahurĩ Wurĩ Komĩ Piwiha Kopĩ Awusaitaatĩmĩ Natausaasataise

¹ Aihĩ nĩnĩ irĩhĩrĩ wĩrĩ kahapa wapaamĩ utaarĩtĩndĩhandĩ amĩ nuhtĩndĩhandĩ namĩhandaatĩwĩ naninyawĩ sandawaatopo: “Kĩnyĩ nambĩ Autaahaatĩhomĩ anjaanunĩ amĩ arĩtaahandunĩ amĩ kapĩhĩ gaapundiwĩ Autaahaatĩhoai mepĩ autaahepumaho-hiyĩhiyai namĩhane,” ndawaatopo.

² Saimbĩ mĩhatĩhĩ anĩtĩtĩhĩ namĩhanĩpĩ awĩtapaahandĩ kandĩ ipaahaapĩ maasapĩpĩhĩ isĩhiya Autaahaatĩhomĩ anĩndĩ otaatemapĩ ahoyanopĩpĩhĩ wĩndĩ irĩmĩra namaamahanĩme. Namĩhaape. Amĩ sapĩhĩ isĩhiya Isĩraherĩhiyaametohiyĩhiyai nunyauhĩhapĩhĩso. Nunyauhĩhapĩhĩsi kiya napĩwĩ waatĩho taahĩho 42 kiyahoetĩ Autaahaatĩhomĩ aunahĩpatĩ taunĩhandĩ sandĩ nepĩ itĩpapĩ nopĩsasĩtaapo.

³ Iyonĩhĩ amĩ nĩnĩ utaahurĩ wurĩ nisĩ piwiha nanesihurĩ ka anusaitaatĩmĩ netĩ nandusaasĩto. Nandusaasatĩ nisĩ watĩpĩhandĩ kuri numwĩto nisĩ piwiha nisapĩ nepĩ anusaitaatĩmo. Watĩpĩhandĩ numwisanihĩ kurĩ utĩ apotĩhĩrĩ maarĩho asĩpaiwĩ gwĩtaatĩwĩhĩrĩ isĩhiyai nunjĩtaatĩmĩ niyopĩ nisĩ piwiha nisapĩ anusaapĩ naisaihiĩ asisĩhaiwa pĩhtatĩ taahĩwaiwa 1,260 kiyatĩ sanawutaise.

⁴ Iyataatĩ surĩ utaamurĩ saimbĩ ipatĩ oripĩhatĩmurunĩ amĩ sisĩha ramĩhandĩ kasĩnĩ ahotĩtandĩ yanatĩhaurĩ nimaatarĩhaurunĩ ahetiwaiwaamataimĩ Awaisĩho yapĩhĩ nahanda jatĩsĩhomĩ ndĩmaahomwaañĩ bitosurure.

⁵ Iyataati amĩ ishiya tiworisa kuri tiwitaatiwaisaihaahi kuramĩ maahomwaaŋapĩ sisiiha noaipati kiyai neti tihamaitaise. Iyati amĩ usa kuri mĩmaipwiwi yaawihandi numwitaatiwiyohiyihiyaisangi sirĩ kireti kiyai sisiihaara tihati napwitaatiwe.

⁶ Aimi amĩ kuri Autaahaatĩhomĩ piwiha kopĩ nepi awusaaswaiwa asisiihaiwetĩ windĩ wipati wimaawitandĩ twipataatĩhi nepi wipati nisapuwitaatiĩmĩ watipihandisahure. Aimi amĩ kuri waapihaati nepi nepemaisaihi noaipati jitiipatimatitandĩ watipihandisahure. Aimi amĩ kuramĩ maaritiĩmĩ gwĩnyaaasĩrĩhĩretĩ japepihiĩmĩ wura wura wapa apiipaahi maipihapa kahatamatipetahapa kaitaatiĩmĩ watipihandisahure.

⁷ Kuri saimbĩ Autaahaatĩhomĩ piwiha ishiyaapiĩmĩha ausaapi owemasaihihura windĩ ainjĩhihihandĩ etaihiĩrĩ tongĩhiĩrĩ windĩ niwipimetahĩrombĩ noaipasitiĩhandĩ kuri neti kohematati tiwati iphiatisati sururi tiwamaitaise.

⁸ Iyonĩhi kuramĩ ambipati aunahipati awaipati nehi namĩhanĩwĩ siwipati Sotomĩhande Isipĩhande tohiipatamĩ daihĩra kuramĩ Awaisiĩhoai ipi tĩtĩhĩ atawihateti tipimandaapi tiwohiipĩhi ahotĩaise.

⁹ Siyati kuramĩ ambipati sapĩhi asisiiha mairĩ maatati amĩ wa wihoaaniĩhaapi ahotaniĩhi ishiya kahatamatipetati kahatamatiponjawĩhiyaamĩ ishiya amĩ piwiha kiiha kiiha piwaatohiyihiya yapipati nahatewaaaraahiya winjapĩ usondaapo. Aiwi kiyi kuramĩ ambipati nepi anĩmwaahipatopi noaasitaatiwĩhandapi poundonĩhi nehi kiyati ahotĩaise.

¹⁰ Iyonĩhi ishiya nahatiya yapipataapihi bimohiyihiya kuri nga aimi napomaiso tiwi usonwĩ maaritiwĩ aunĩhihiĩrĩ katiwĩ nandapa awaimbĩpa tĩhiwĩ nanĩwĩ kahapaamapĩpa gaahapa kiyaaamĩhiyaisawĩ wihiwihoaaniĩ namĩndaapo. Sandi kiyi maaritiwĩ kiyohĩtĩmandĩ amĩ kuri kiyai piwiha nepi ausaapi kaundiĩtaatiĩmĩ poundiĩhe amĩ kuri piwiha ausaasura ishiya nahatiya yapipatambihiyai ambipati waati yaawihaiwa piwihaara sisiiha yaipataahamataimĩ tipĩ mupwĩ tĩpiĩhapi kawimĩ kaundiĩmbĩmĩhurĩtiho.

¹¹ Amĩ asisiiha siyati mairĩmaatĩhi wihoaaniĩhaatihi aimi sanaihi Autaahaatĩho komĩ mbĩpa ditihiĩrĩ kuramĩhetĩ japihi asitimatĩmĩ nepaitaatĩmĩhiĩrĩ nusoaasihi notĩ kuramĩhatĩhi nandaataise. Aihĩ kuri japihi nepapi dopi tĩtĩhĩ kuramĩ auhiĩrĩ itipapi bitotamaise. Aihĩ ishiya kurisĩ iwinjawaawĩ apiipaahi awaindiĩhandĩ maipaiwi yayawaayopo.

¹² Aihĩ kuri atisamaamĩ utaaho wo yamĩhapataatĩhapi waati kaahaata piwiha kaundihi atisamaise. Ko saundataase: “Sihoaahi kĩmbĩhapi nasaamanĩmĩ namĩse,” undataase. Aihĩ kuramĩ tiworisa winjasauhi kiyaaamĩ ndĩhetĩ tiwipati witaatihi nandaasiti kati kurisĩ numwaasi yamĩhapataatĩhapi niyataise.

¹³ Aihĩ sura kuraanihi ipipatiĩpapi apiipaahi awaipati noaipataise. Aihĩ amĩ aunahipati katamĩ tennĩhandamĩ naasaipĩhi neti nopĩsasĩnataise. Aihĩ wihoaniĩhaiwa 9 kiyahaiwa windĩ namosasiĩnati ahendaĩse. Aihĩ satĩ ipipatiĩpita ishiya 7,000 kaiwĩhiyai tiwihĩ napowaayopo. Aihĩ ishiya asiĩhihiya bimohiyihiya apiipaahi aungwohandi yayawaayopo. Yaiwĩ Autaahaatĩho yamĩhapataatĩhapiĩhomĩ ambipati mepi autaahepumawaayopo.

¹⁴ Naanjindiĩhandĩ awaindiĩhandĩ kapĩhi 2 handĩ aimi noaipati owendaĩse. Isi atime. Naanjindiĩhandĩ awaindiĩhandĩ kapĩhandĩ 3 handĩ noaipaitandĩ aimi dete.

Enjeriĩho 7 Ho Komĩ Kapaparĩhiĩ Ipotaise

¹⁵ Enjeriĩho 7 ho komĩ kapaparĩhiĩ iposihi ishiya yamĩhapataatĩhi bimohiyihiya waapihihiwĩ waati satĩwĩ katauhĩ nĩnĩ atisataayo. “Nyamĩ Awaisiĩho amĩ utaaho komĩ ishiyai japihi numwaitandĩ ahĩwisĩho Mesaiyaahounĩ kindarĩ noaipapi yapĩhi nahataahapi awaindindarĩ kinĩhindarimatamaise. Isi Awaisiĩho kinĩhoematati konĩhi apiipaaho jinjapihi jatĩtaise,” tawaatopo.

¹⁶ Aihĩ mĩtihiya 24 kaiwĩhiya kapĩhi yamĩhapataatĩhi Autaahaatĩhomĩ ndĩhetĩ kiyaaamĩ kinĩ siyahaiwaasĩnĩ bimohiyihiya atotipĩwesawĩ kiyaaamĩ ndĩmaahomwaaŋ yapipatetiĩmapi Autaahaatĩhapi gaapundawaatopo.

¹⁷ Aiwi kiyi satĩwĩ aunĩhiitawaatopo: “Awaisiĩhoŋe, kinyĩ nahatewa watipihaiwaisapihoŋe. Kinyĩ wanunĩ amĩ jihi aimehuraunĩ bimaamĩ nambĩhoŋe. Kinyĩ kinyĩ watipihandĩ awaindiĩhandĩ aimi nehiise. Nepi kinyĩ aimi Kinĩhoŋi akitiĩhoŋimatapaise. Aihĩ nyahi gisĩ gaahoŋe hĩtihaato.

¹⁸ Kinyapi windĩ gĩmaahunyaapihiya apiipaahi apousataise. Aihĩ amĩ kinyĩ apostandĩhura wanĩ koaipataise. Wanĩ kĩmura napohiyihiya nepasi kinyĩ piwiha piwaatiĩtaatiwĩhapihapi nutaatiwĩhure. Kinyĩ wanĩ kĩmura kinyĩ otipipatihiya piropetihiyai kinyĩ otipipati kahisotĩhandapi wihoaaniĩhandĩ gaahandĩ numwitaapihure. Aimbĩ amĩ kinyĩ otitihi bimohiyihiya nahatiyai si wihoaaniĩhandĩ numwitaapihure. Siya isiya ambipati awaipati nepihiyaunĩ amĩ ambipati

awaipati namepithiyauno. Wani kɪmura ishiya ami ishiya usaisi nepi nopisasiwi timahohiyihiyai kinyi nepi nusopisasiwi ami timaitaapihure,” tawaatopo.

¹⁹ Kiya mitihiya satwi katiwi owetihɪ enjerihya Autaahaathomɪ anjaanji yamihapataatihɪ ahetisaanjaanjamɪ maasomwaanji nuhauhi bokisihandi Autaahaatho komɪ ishiyaisati piwiha wisasisiha windindihandi auta kandɪ anjindaatihɪ ahondaise. Aihɪ kɪnapipa waati mihopi mihini kɪnapinataise. Iyati ami ipipatipati ipipatipinataise. Iyati ami wipati ndihaisihati wipiwati timahiyataise.

12

Jonihopopaaatisuni Akwɪranihopawaisihooaisuni Usonataise

¹ Aihɪ siwipati witi kati wipetahati yamihapataatihɪ noaipataise. Sati siwipati siyahatapito. Apopaaati waati bindataise. Saati itapaaati ipihoaisi neti apotihɪramatiyati niyoti nipaataataise. Aihɪ ami waatiho kaatami auhiraapihi yatihɪ itipasaataati ahotihɪ ami kaatami mitihaatihɪ kaumbwaati 12 kiyahaati tingaatihɪaamatiyati kaatamihasihi ahondaise.

² Saati apopaaati gwisihate. Aihɪ kaatami maaha namwitandi yaawitandihandi aimi kusaipataise. Kaati siyati maaha namwitandiyataati yaawindihandi apiipahi aungwohandi waati nusoaiipati yaawataise. Aihɪ kaati waati nehotatati ngoti kaahandaase.

³ Aihɪ ami witi siwipati kati wipetihati yamihapataatihɪ noaipataise. Sati siwipati siyate: Akwɪranihopapiipahi aungwoyonji amatenhinji ahondaise. Aihɪ so akwɪranomɪ mitihaiwa 7 kiyahaiwaare. Aihɪ ami komɪ mitihooatihɪ maasamaapihiho 10 kiyahaiwa nutati ahetahore. Aihɪ komɪ mitihaiwetɪ tingaatihɪ kinjhiyaami nipaatothihami 7 kiyahaiwa nipaatahore.

⁴ Aihɪ akwɪranihopawaisomɪ nawitihora kaumbwaati taahiwaiwai tiwawoti nemasihɪ yamihapataatihɪ namasisi kaatapi maapi yapipataapihi timahiyataise. Sandi kaumbwaati nepi tipitapaapi mairimandaapihi ahiyawihandisi windi naasaindaapihaati nahataami timahiyataise.

Aihɪ ko akwɪranihopopaaati maaha namwitandaisaamaatami deti bindataati maaha aimi namonihɪ ka neti nandandɪ jatataise.

⁵ Aihɪ kaati maaha woho namotaise. Sonji metonji Autaahaatho aimi namihanahonje. Ko irihiri ainhiri isiwati ishiya yapihi nahandaahiyai iwinjatando. Konji metonji kaati namotaataahi keti kuraanhi konji metonji nepi isisi metaahi yamihapataatihɪ niyawaayopo. Numwaasi naiwi Autaahaathoapihi komi bimimbiphi ishiyai iwinjaati bimitandi ahɪwisawaayopo.

⁶ Aihɪ ami kaati apopaaati yanihimati ishiya owehapihɪ notaise. Sapihi kaati naimbiphi ami kaati kapihɪ bimitandihapihɪ Autaahaatho aimi neti turmasipiphe. Isi kapihɪ ishiya kaati iwinjaawi bindawaawi nandapa nunyawɪ bimisaihi asishaiwa 1,260 kiyati sanawutaise.

⁷ Aihɪ ami yamihapataatihɪ pwisipati aungwohandi noaipataise. Sati pwisipati Maikorihouni komi enjerihyaunɪ so akwɪranihopawaisoi tiwawaayopo. Aihɪ ami so akwɪranihopawaisomɪ enjerihya ami wihoanji tiwawaayopo.

⁸ Wihoanji tiwawaahandi kandɪ kiyaahimatiwi tipɪ ipihititaatiwi watipihandi owehiyaare. Isi kiya akwɪranihomɪ enjerihya yamihapataatihɪ bimimitaatiwihapɪ owetise.

⁹ Aihɪ Autaahaathomɪ enjerihya so akwɪranihopapi yapipataapihi yotawaayopo. So akwɪrano aimaaho aimehuraapihopito. Kopi satiwɪ Maipihomɪ Bwaasirihiro tothopito. So Maipo ishiya nahatiyai jaipundoaatoatisihore. Aihɪ koaisi yapipataapihi nepi yotawaayopo. Aiwi ami komi enjerihyaisangi ahoyawi maasi yapipataapihi nepi yotawaayopo.

¹⁰ Aihɪ yamihapataatihapi utaaho wo waapihita satati katihi nini atisataayo: “Wani Autaahaatho nyangi aimi japihi nanyamaataise. Iyati ami komi watipihandi aimi auta noaipataise. Iyati ami ko Awaisihop Kinjhoematati ishiyai iwinjaati bindataise. Iyataati ami komi ishiyai japihi numwaitandi namihainjiho Mesaiyaaho wandiha watipihandi aimi netaise. Sandi apaapi maato, utaaho nyami naisihyaisi kiya kiyohwaiwaapi ‘sahɪ saiwhiyaate saiwhiyaate,’ undati Autaahaathomɪ ndiheti Bwaasirihiri ikwisatoaatisihoi enjerihya nepi mihapi yapipataapihemawaayopo.

¹¹ Nyami naisihya nyamataiwi Kiraasihopi giwunyaahohiyihya Jisaasihop Sipisipihohomatihomɪ jitipataahi Bwaasirihirisi tipɪ ipihatisawaayopo. Autaahaathomɪ piwiha ausaahauhi ishiya piwiha kaapundiwi tiwauhiandi kandɪ kiya naanjiandi namepi nga baiwi bimitaatiwihandapi waati gimunyaapi yamaiwi piwiha ausaawaayopo.

¹² Isi kinyi yamihapatanjuni ami ishiyaati nahatiyaati yamihapataatihi bimo-hiyihiyaate maaritiwi tihaapaiwise. Iyataati ami yapipatanjuni durihiranjuni jaapo naanjihandi awaindihandi kinyi naitaino. Sandi apaapimaato ami Bwaasirihiri aini yapipataapihi napihito. Bwaasirihiri aini napwitandi apipaahi masihonji ahotihi apipaahi aungwohandi kiris apousataise,” ndaase

¹³ So akwiranoai aini nepi mhaapi yapipataapihi yotauhi mmonataati apopaati maaha woho jhi namwisaamaati wiratataise.

¹⁴ Wiratihu kaati apopaati boho awaisihomi ditati yatimwi nunyawaayopo ami kaati ditati kataahi autaahti piriruti kaatami aunahipa Autaahaatiho neti turimasipati ishiya owehapihapi nutando. Noti akwiraniho sopi kaanihi nawisati bimitando. Noti sapih bimonhihi kiya iwinjaawi bindawa nandapa nunyami naisaihi kinaungwiha mairimaatanhihi ami wihoanjiha sanawutando.

¹⁵ Akwiraniho itapaati saatapi apowih waapihaati waati usepuwati kaati neti itaati-sati tiwati nosasito tati akwiraniho waapihaati aungwohandi komi maahomwaanjapi daahiwausoasihhi kaatami ipoti usepuwi wirainji notaise.

¹⁶ Siyati akwiraniho waapihaati daahiwausoasihhi naihihandi kandi yapipati kaati neti iwitatamanitandi nasipatati nutati maahomwaanjamatiyati aatihi waapihaati akwiraniho nusoasisaamaati nahataami kopi noti nandaataise.

¹⁷ Aihhi ko akwiranihoai apipaahi apousamasihhi kaati apopaatapi ami kaatami mwaaya usai neti tiwitandi gwinyaataise. Iyati kiyaisati tundandi notaise. Kaatami mwaaya siya Autaahaatihomi winihapi baiwi atiwi nepi japepihirohiihiyaare. Aiw ami kiya Jisaasihomi piwiha ausaapi kaundwi koai niwipinjohiihiyaare.

¹⁸ Aihhi ko akwiraniho aunahipati neti durihiri sapipa soriwaraahandami mangiraini aripataatihi bitondaise.

13

Ainjihiwauri Pusihomatiyahauri Yatimwi Noaipamaise

¹ Aihhi nini ainjihihihandi windi durihiri sapipa soriwaraahandaatihapi noaipasihhi iwinjataayo. Iyati ami kandi mitihaiwa taahiwaiwa 7 kiyahaiwaisahande. Iyati, ami kandi maasamaahipo 10 kiyahaiwa nutahande. Iyataati ami kandami maasamaahipihaweti tingaatiha kinjhiya nipaatotihha 10 kiyahaiwa nipandataise. Iyataati ami kandami mitihaiweti ambihaiwa wiwa sisipihitati manditipitahaiwa jipatipindahande. Saiwa ambiwa Autaahaatihopi manditipaiwi sisipihitihiwihaiwa maipihaiwa jipatipindataise.

² Iyataati sandi ainjihihiindhi nini usonihotimandi pusiho wo awaisiho ainjihihiomatiyahande. So pusiketihho ainjihihiho lepatihho tiwi ambihitihiwihoe. Iyataati ami kandami auhhi ainjihihihandi awaindihandi beyaahandami auhiramatiyahire. Iyati ami kandami maahomwaanji rayonihandami maahomwaanjamatiyahamwaanje. Aihhi akwiraniho awaisiho komi watipihandi ainjihihihandi ami ko sawahomatiyati awaisihoematati ishiyai iwinjatitandi aunahipati siya kinjhandi nunyati ami otipipati kandaahi kiyati ishiyai iwinjatitandihandi watipihandi apipaahi awaindihandi nunyataise.

³ Sandi ainjihihiindami mitihaiwaami mitiho woai yahauhi maanihi napoti asaatahande. Siyati kandi sawimatihihandi kandi windi namwaapwihhi ishiya yapihhi nahan-daahiya yaiwimap ese tiwi baiwi usoniwi ami kandi nahatiya niwipinjawaayopo.

⁴ Aihhi ishiya akwiraniho awaisihoi mepi autaahepumapi kopi gaapundawaatopo. Ami ko komi watipihandi ainjihihihandi numwihhi ishiya kandi ainjihihihandapi maaritiwi kandi mepi autaahepumapi kandapi gaapundwi ami kiya satawaatopo: “Dindinihi kimandi ainjihihihi mandamatiyahande. Kandisati ndinihi nga tunati yahwindaise?” tiwi kandami ambipati mepi autaahepumawaayopo.

⁵ Aihhi sandi ainjihihiindhi Autaahaatiho nehhi iwinjasihhi kandi ainjihihiindhi waati kaa-haataati Autaahaatihopi sisipihindaase. Kandi satati katati sisipihitimi nutandi kandi waatiho 42 kiyahopi Autaahaatiho watipihandi numwihhi ahotahande.

⁶ Kandi ainjihihiindhi kandami maahomwaanji nausaati Autaahaatihopi sisipihindaase. Iyati ami Autaahaatihomi ambipatapi sisipihindaase. Iyati ami Autaahaatiho bimimbipihapuni ami usa yamihapataatihi ko bimimbipihhi koaisawi maasi bimo-hiyihiyaapun sisipihindaase.

⁷ Ainjihihihandi kiyati kandi kaito tati Autaahaatiho nehhi winjasihhi kandi ainjihihihandi Autaahaatihomi ishiyai kandihimatati tiwati ipatisati ami kandi watipihandi netaise ishiya nahatiya kahatamatiponjawiihiya yapihi nahandaahiya

piwiha kiha kiha piwaatiwi ami ambipati kahatamatipetahiya awaindihandimatati iwinjaati bimitando.

⁸ Isihya nahatiya yapipatambhiya Autaahaathiyo yapipati sangi kiyati ahaihi sangi noaipasura kiyaami ambipati witi utipihho asitimatitaatiwihandaathi ahimotisawihya siya nahatiya sandi ainjihitindapi maaritiwi kandi nepi mepi autaahepumaitaapo. So utipo asitimatitaatiwihandamo Mwaaho Sipisiphomihore jihura tiwauhi napwisihho.

⁹ Ami utaaho atihirisahosi piwima kima biyati atisati nene.

¹⁰ Utaaho wopi Autaahaathiho so napwitiitaise tati namihanonaahi ami ko napwitiitaise. Iyati utaaho wopi soai namatanaata tisatitaapo tati namihanonaahi ami koaisi kana namatanaata tisatitaapo. Saiwa siyati noaipahonhi ami Autaahaathihomi isihya kiyaami giwunyaahohithandi windi namaamapi anitiwi isiwatitaatiwe.

¹¹ Aih ami ainjihithandi windi yapipataathapi noaipasih nini iwinjataayo kandami mitihooathapi maasamaapiho sipisiphom maasamaapihomatiyahauri nutatotaho. Iyataati ami kandami piwiha gapipa akwiranhi awaisiho gaatimumwaapi noaipataise.

¹² Sandi ainjihitindi kapihi noaipasihho ainjihithandi jhi noaipasithandisati maasi bindataahura jhom watipihandi nahandi ipothi netaise. Neti bindata ainjihithandi jhandapi gaapundiwi kandami ambipati nuwimaapiase undih isihya yapipatambhiyaumi ami yapipatuni kopi maaritiwi kandi nepi mepi autaahepumawaayopo. Iyati kandi ainjihithandi jhandi asaaha apiapaahi aungwohandi maipihandi aimi neti nga napwitaahetahandiindaahandi kandi asaaha ka aimi awasati yambwimanahore.

¹³ Kandi ainjihithandi ipoti noaipasithandi watipihaiwa wiwa kahatamatipetihaiwa awaiwaiwa kiyataise. Kandami watipihaiwa kaiwaiwaami windi kaindihandi siyahande: Isihya nahatiyaami ndiheti sisiharaan yamihapataathapi timahiye tih ami ka sisih yamihapataathiraapi yapipataapihi timahiyataise.

¹⁴ Ainjihithandi jhi noaipasithandami watipihandaahi watipihaiwa kahatamatipetahaiwa kiyataise ami kandi kiyati kaito tati Autaahaathiho nehi iwinjasih watipihaiwa kahatamatipetahaiwa kiyataise. Kandami siyati kaindimandaahi isihya yapipatambhiyai jaipundataase. Iyati ami kandi isihyai sata kaundataase. "Sahi kimandi ainjihithandi jhimandami siwipati witi kaiwise. Kaiwosawi kandapi maaritiwi kandi nepi mepi autaahepumwaitaatiwo. Sandi ainjihithandi jihura namatanaati kosasaihi wihiwihooanapi otitahanaata kandi napwitando tiwi tisa-tauhthandisi kandi windi namwaapwise, asithandi kimandi bindataise," undataase.

¹⁵ Aih sandi ainjihithandi siwipati isihya kiyohipati ainjihithandi kapihandi 2 handi mbipa dithiri kandi asitimatati maarisati piwaatitandihiri nunyataise. Numwih kati siwipati maarisati piwandataase. Aih ami nahatiya sandi ainjihithandi jhandami siwipatapi windi atotipiwesawi gaapiundiwi mepi autaahepumaamahohiyihya siyihyai tiwauhi kiya napowaayopo.

¹⁶ Aih ami ainjihithandi kapihi 2-handi noaipasithandi kathi isihya nahatiyaami ikwiri gaathireto ami amiteteto maakihiri siwipati witi ahiyawaayopo. Isihya ambipati autaaahi ahotahiyaamihetuni ami isihya nehithatima ambipati owehiyaamihetuni ami nawihohapaamapi asaketahiyaamihetuni ami isihya nawihho windi namepihati otipipati isihya usaamihati kawisohiyihyaamihetuni ami nawihho namepihati otipipati isihya usaamihati kamawiw nehihiyaamihetuni maakihiri siwipati ahiwisawaayopo.

¹⁷ Isi ami utaaho womiheti ainjihithandami maakihiri siwipati ahimotati owetaho ami komi ambipatami nambaahandi ahimotati oweho isihya usaamihapa noti nawihho nunyati windi namaitaise. Iyataati ami komihapaisangi nawihho nunyaw usa namaitaapo.

¹⁸ Utaaho wo amitha gaahaisaho sandapi giwunyaatati nusesipatitaise. Iyataati utaaho wo biyati gwinyaaho ainjihithandami nambaahandi biyati awitati mmondaise. Sandi nambaahandi utaaho womihande. Utaaho somi nambaahandi 666 hande.

14

Mwaaho Sipisiphom Isihya Aunihiri Wanihiri Asirihiri Aunihitawaatopo

¹ Aih ami nini japihi jata Mwaaho Sipisiphho Sipipihoho Sisiho Saiyonhoasini bitosih ami isihya 144,000 kaiwihya maasi koaisawi bitohauhi iwinjataayo. Ko Sipisiphho Sipipihohom ambipati ami komi Sapihho Autaahaathihomihetuni kiyaami amiteteti Autaahaathiho jipati piyatosih aimi jipati pindahiyaare.

² Aih nini atisataati piwiha gapipa waapihaati taahiwaiwaami nausiha norihramatiyati bitati sanahiwitahapa yamihapataathapi gaatinjhi nini atisataayo. Sandi gaatinjithandi asoaaha waati awaisiha gaatipatamatiyati gaathi atisataayo.

kiyohiwaiwaisi ikindaatiwihandi naitaatiwi aimi namawaayowo. Aiwi ami kiya nehi windi namaitaapo. Kiyaami gaahaiwa napaitwi kiyohiwaiwai maasi kiyaisati notaise,” tawaatopo.

Nandapa Yapipataapihi Timetati Aimi Akuraihi Kipwitaatiwihure

¹⁴ Aihhi ami nini japihi jata tiwipati witi kioepihati iwinjataayo. Aihhi kati tiwipataatihi utaaho wo Isihyaami Saaho Jihomatiyaho sati tiwipataatihi bimihhi usonataayo. So utasomhi mitihooatihi tingaatiha wa gorihanda kaiwiha nipaatahore. Iyati ko komi ikwireti namatanaati wanaati ukihiramatiyati ikosindahanaati apipaahi tippa kiyahanaati isiwahore.

¹⁵ Aihhi ami enjeriho wo Autaahaatihomi anjipipihapi noaipasi nasataise. Nasati enjeriho tiwipataatihi bimisihoai waati kaahaata sata kaundataase: “Kinyi namatimanaati nepapi nandimba tisiati kumwe nandapa yapipataapihapa aimi tihati timendaaso. Wani kimura nandapa akuraihi kipwitaatiwihuraaso,” ndaase.

¹⁶ Aihhi ko tiwipataatihi bimisiho namatanaati isiwati yatihi nambitati mihaapi yapipataapihi nahataapihi nandapa aimi tihati timetimbipa tisiati kipotaise.

¹⁷ Aihhi ami enjeriho wo Autaahaatihomi anjipipihapi yamihapataatihapi noaipasi nasataise. Iyati ami koaisangi namatanaati apipaahi timwipihanaati ukihiramatiyati nangisandihanaati isiwahore.

¹⁸ Aihhi ami enjeriho woaisangi aritaahandaatihapi nehihaati noaipasi nasataise. So enjero sisihhi jati tandi watipihandisihore. Aihhi ko waapihita namatanaati apipaahi timwipihanaati isiwatisihoi sata kaundataase: “Yapipataapihi nahataapihi wainihandami yandipihho aimi tihati mimoti ahondaise. Isi kinyi kinyi namatimanaata namandipapi wainihandami yandipihho nepi wonjaapihi ahoaimbi ahiye,” undataase.

¹⁹ Aihhi ko enjeriho mihaapi yapipataapihi nahataapihi nambitati komi namatanaati timwipihanaata yapipataapihi wainihandami yandipihho namandipati ahoyati ahiyataise. Ahiyatati neti kandi wainihandi timwaamwisati jasati namwaitandihandaatihhi ahiyataise. Siyati kaindimandi sandi Autaahaatihoi apowindihandapi namihanahandi kiyataise.

²⁰ Aihhi kandi wainihandami yandipihho jasati timwaamwisati namwaitandihandaahi aunahipatami ipaahaapi nehihaati jasati namotaise. Kandaahi taati tiwati jasihihura jitiipati nehihaati noaipati nehihaati jitiipati waapihaatamatiyati 300 kiro mitaahandi usepupwi notaise. Aihhi ami kati jitiipatami autaahi nimainji sainandihandi maasapiho osihandami mitihaumwaanjandaise.

15

Enjerihya 7 Kaiwihya Wapa Maipihaiwa 7 Kiyahaiwa Isiwatawayayopo

¹ Aihhi ami windi wipetahandi yamipataatihi noaipasihi jataayo. Jataati nini apipaahi waati aungwohandi yayataayo. Nini saindi jata jahaati enjerihya 7 kaiwihya ami apipaahi maipihaiwa 7 kaiwihaiwa isihya yapipatambihyai naanaji yaawihandi numwitaatiwihaiwa isiwasauihi nini mmonataayo. Saiwa apipaahi maipiwai jahaati wapa windi namoapaitandi Autaahaatihoi apowindihandami ipotihaiwe. Ami saiwasati Autaahaatihoi apowindihandi aimi owendaise.

² Aihhi nini jata durihiri wiri garaasihomatiyahiri sisihaisahiri ahetihhi jataayo. Kaihi sandi durindaini isihya windi ainjhiitihandisun kadam siwipatisun ami kadam ambipatami nambaahandisun ahosumwapi pohipiwii tip ipihatisohiyihya kiri durihiraini apwitihi kwiorenjoho Autaahaatihho numwih isipi bitotawaayopo.

³ Aihhi kiya Autaahaatihomi otipipatiho Mosesihomi aunihihirun ami Sipisipihho Mwaaho spipihohomi aunihihir satiw katawaatopo: “Awaisihonj Autaahaatihone, kinyi nahatewa watipihaiwaisahonjisi otipipati watipihaiwa wipetahaiwa kiyapaise. Kainihhi nyahi mmonihaww nyam maarho owenyendaise. Awaisihonj Kinjionj isihya nahatiyai jinjapihi jinjapihi iwinjatingihone. Kinyi kaingiwimaiwa apipaahi titihhi akithaiwa kiyapaise.

⁴ Awaisihonj kinyi naasonjhi ainahihonj bindapaise. Isi isihya nahatiya kinyapi yaiwi kinyi ambipati mepi autaahepmapise. Isihya nahatiya napwi kinyapi aunihihir katiwi gaapunditaapo kinyi gaahaiwa titihaiwa kaingiwaiwa aimi auta noaipasihi mmonawaawo,” tiwi aunihihir katawaatopo.

⁵ Saiwa siyati noaipati aimi owetihhi nini japihi jata ami nehi kandi windi ahotihhi iwinjataayo. Autaahaatihomi anjaaji awaisaanaanaemahohitihandi serihandi yamihapataatihhi ahetisaanaaji sawaho bindataati piwiha wisasisihaapi akiti akaahe titandihani nundihhi mmonataayo.

⁶ Aihî enjerîhiya 7 kaiwîhiya amî wiwa apîpaahî maipîhaiwa 7 kaiwîhaiwa isîhiyai netî nusopîsasîtandîhaiwa kiya isîpî Autaahaatîhomî anîtîthapî noaipasî nasawaayopo. Aiwi kiya enjerîhiya apotîhîrî kîhoepîhîrî apîpaahî gaahîrî nausaatahîrî niyopîhiyaare. Aiwi amî kiya yamepatî wîtî gaahatî gorîhanda kaiwîhatî kiyaamî kîrîwîpatotî utîhîramataiwî nîpaatîwî wisasanîwîhiyaare.

⁷ Aihî wapa 4 kiyahapa asîtimatatî nasisoaari ahotîmî naimbîpaamî wîndî wapa disîhaiwa gorîhanda kaiwîhaiwaamî 7 kaiwîhaiwa netatî kiya enjerîhiya 7 kaiwîhiyai nun-yataise. Saiwa disîwaatîhî Autaahaatîho nasisoaari bîmaamî naisîhomî apowîndîhandî tisaitatî ahotahaiwaare.

⁸ Aihî Autaahaatîhomî anîtîthî nausainjîthandî yundanyîhaamî sîtipatî sisarîhrunî Autaahaatîhomî watîpîhandunî katîhî waatî tîsaahîwa ahondaise. Aihî isîhiya apîpaahî nga wîndî katîhî namîndaitaapo. Apîpaahî owetîtaise. Kiya nehî jatawaayopo enjerîhiya 7 kaiwîhiya apîpaahî maipîhaiwaamî disîhaiwa 7 kiyahaiwaara otîpîpatî kaiwî owemasaihapo.

16

Disîhaiwa 7 Kiyahaiwa Autaahaatîhomî Apowîndîhandî Ahotîwaiwa Nepuhowaayopo

¹ Aihî Autaahaatîhomî anîtîthapî utaaho womî gapîpa noaipasîhî nînî atisataayo. Sapa gapîpa enjerîhiya 7 kaiwîhiyai waapîthîtatî sata kaundataase: “Sahî saiwa disîmaiwa Autaahaatîhomî apowîndîhandî ahotîwîmaiwa nepî mîhaapî yapîpataapîhî nepuhîwîse,” undatî kaundataase.

² Kaihî enjerîho jîho komî disîhandî netî mîhaapî yapîpatetî nepuhotaise. Nepuhîhî asaaha kahatamatîpetahaiwa apîpaahî maipîhaiwa watîpîhaiwa aungwohaiwa isîhiya ainjîhîthandamî maakîhîrî nepî ahetatî amî kandamî sîwîpatapî maaritîwî katî sîwîpatîsî mepî autaahepumapî gaapundohîyîhiyaamî ambîpatetî noaipataise.

³ Kaihî amî enjerîho kapîho komî disîhandî netî durîhîraatîhî nepuhotaise. Nepuhîhî durîhîrî noaipatî isîhiya napohîyîhiyaamî jîtipatamatetahandî nîmaanataise. Kaihî kahapaamapîpa katîhî asîpîpa bîmîmbîpa kapaanîhî napotaise.

⁴ Kaihî kapîhî enjerîho 3 ho komî disîhandî netî waapîhaatî awaiwaiwetunî amî waapoho gwîharaahoetunî nepuhotaise. Nepuhîhî waapoho nahataapa noaipatî jîtipîndaise.

⁵ Kaihî enjerîho waapoho waapîhaatî jatîsîho satatî katîhî nînî atisataayo. “Autaa-haatîhîhoje, kînyî jîhî apîpaahî aîmehura bîmingîhonjî konjîhî amî wanîsangî konjîhî bindapaise. Kînyî Autaahaatîhonjî ainahîhonjî gaahîhoje. Kînyî isîhiyai amî wapai tipîtapaapî mmonîhîngîthandî apîpaahî akîtîhî tîthîhaiwa kiyapaise.

⁶ Isîmîya siya kînyî otîpîpatîhiya pîwîha angusaahohîyîhiyaaisunî amî isîhiya kînyîhiya kînyapî gîhunyaahohîyîhiyaaisunî siyîhiyai tîwauhî napawauhî kiyaamî jîtipatî nepî nuhoaahohîyîhiyaare. Aihî amî wanî kînyî kiyai kandapî wîhoaanjîhandî tîthî jîtipatî aimî kiya nandaatîwî nunyapaise. Amî sandîhî tîthî kaimbî isîhiya maipîhiyai kiyaamî kiyohîhîretî japepîhîrîpî nunyapaise,” tatî katîhî nînî atisataayo.

⁷ Aihî amî nînî arîtaahandaapîhapî utaaho womî maahomwaanjî pîwîha atisataayo. Iyataatî sa pîwa sataha atisataayo: “Awaisîhîhoje. Kînyî Autaahaatîhonjî nahatewa watîpîhaiwaisapîhîhoje. Kînyî isîhiyaaisî tipîtapaapî usonîpî saiwi saiwîhiyaate undîngîpîpa tîthî akîtîhaiwa kiyapaise,” ndaase.

⁸ Aihî amî enjerîho 4 ho komî disîhandî ipîhoasînî nepuhotaise. Aihî Autaahaatîho ipîhoai netî waatî dimaasîhî ko waatî aungwohandî watîpîho ipîndaatî isîhiyai netî waatî kora tîhataise.

⁹ Ipiho siyatî namatîtatî waatî mîtaahî ipîndaatî isîhiyai netî tîperîpatî kora tîhataise. Saihîhandî kiya isîya Autaahaatîho saiwa apîpaahî maipîmaiwa jatataatî amî netî nusoaasîtandî watîpîhandî nahandî komîhetî ahotîsîhomî ambîpatapî maipîha katîwî nepî nopîsasîwî katapî sisîpîhîtawaatopo. Aiwi kiya wîndî sandapî kiyaamî maipîhaiwaatîhapî namepemaitîwî amî Autaahaatîhoai nepî nîwîmaapî amî ambîpatî awaipatî wîndî namunyo. Owetise.

¹⁰ Kaihî enjerîho 5 ho komî disîhandî utaaho ainjîhîho awaisîhoematatî bindataatî isîhiyai iwinjatîmbîpîhî komî siya kînjîhîndaapîhî nepuhotaise. Aihî ko ainjîhîho isîhiyai iwinjaatî bîmîmbîpîhî nahataapîpîhî asîhatamataise. Aihî isîhiyai ambîpatî apîpaahî maipiyatî yaawîhî nahîrîwî kiyaamî omasîha ikwînwî nanîwî tipîpapî ne-hotawaayopo.

¹¹ Sawîmainjîhandî kandî kiya kiyaamî maipîhaiwa kiyohîwaiwaatîhapî wîndî namepemaitîwî amî kiyaamî ambîpatî yaawatî asaahaiwa nîwinjîthandapî yamîhapataathapî Autaahaatîhopî maipîha katîwî sisîpîhîtawaatopo.

¹² Aihĩ enjeriho kapĩho 6 ho komĩ disihho apĩpaahĩ maipĩhaiwaisaho waapĩhaati awaisaamaati Yurĩretisihaateti nepuhihi kaati napatati apĩpaahĩ awasataise. Kinjĩhiya awaisawĩhiya ipĩho noaipasihihooanapĩhiya kaati waapĩhaati nahaitĩtaatiwĩ daihĩra nutati japwaatati tĩmetĩtandi sandĩ noaipataise.

¹³ Kaihĩ amĩ nĩnĩ jata itipĩho maipĩhapa yapwĩthĩramatĩyahapa 3 kiyahapa noaipasĩhĩ iwinjataayo. Iyati sapa itipĩho maipĩhapaamĩ wo akwĩranĩho apĩpaahĩ awaisĩhomĩ maahomwaanapĩ noaipati amĩ wo uta ainjĩhĩhomĩ maahomwaanapĩ noaipati amĩ wo utaaho piwiha jaiwĩthĩha ausaasĩho piropetĩhomĩ maahomwaanapĩ noaipasĩhĩ nĩnĩ iwinjataayo.

¹⁴ Amĩ sapa itipĩmo Bwaasĩrĩhĩramĩ itipĩho apĩpaahĩ maipĩhapa gonipati watipĩhaiwa kaitaatiwĩ watipĩhandisahapaare. Kapa yapĩpataapĩhĩ kinjĩhiyenda notaise. Notĩ kinjĩhiya nahatĩyai netĩ ahoyati amĩ Awaisĩho Autaahaatiho nahatewa watipĩhaiwaisahomĩ asisĩha awaisĩhetĩ ko sawahoaisawĩ tundaatiwĩ numwaasi nasataise. Kinjĩhiya nahatĩyaisĩ kiyaaamĩ pwĩsipĩ yaipa kiyohiyĩhiyaisawĩ nepĩ ahoiwĩ numwaasi napisaihi amĩ pwĩsipati awaipati noaipahonĩhĩ awaisĩhoaisawĩ tunnĩwĩ yahwĩndaatiwo.

¹⁵ “Atiwise! Ikohiya ikondaatiwĩ akiyaahĩ nasopatamataindi nĩnĩ napĩto. Utaaho wo wĩndĩ nanĩhiyati namototati komĩ uti apotĩhĩrĩ niyotĩ nipandanĩhĩ tĩmetati amĩ ko wĩndĩ somaahometanĩhĩ isĩhiya winjasaihi wĩndĩ mamaawĩtandi jatisĩho gaasĩ maaritane amĩ koai wĩndĩ mamaawĩtaiso.”

¹⁶ Aihĩ itipĩho maipĩhapa kinjĩhiya nahataapĩpĩhiya nahatĩyai netĩ numwaasi nasati wapĩhĩ Piwiha Ipiruhaara Ariimaaketonĩhande tĩwĩ ambĩhĩtohipĩhĩ ahoyataise.

¹⁷ Aihĩ enjeriho 7 ho komĩ disihandĩ tĩwĩpatamĩ otĩhamwaanĩ nepuhihi Autaahaatihomĩ anĩhandĩ awaindĩhandaatihapĩ amĩ ko bimisĩho siya kinjĩhandĩ gwĩthĩhoasĩnĩhapĩ piwiha wa waapĩthĩta satati kandaase: “Nĩnĩ nahataapa kaimĩ napĩti wanĩ kapaanĩhĩ aimĩ owendaase,” tati kandaase.

¹⁸ Aihĩ kĩnapĩpa nahataapĩpĩhĩ kĩnapinataise. Amĩ yamĩhapataatihapĩ kĩrĩhĩrupa awaindĩhandĩ ganati nawatepwĩnataise. Aihĩ amĩ asoaaha aungwohaiwa waati gandaase. Iyati amĩ ipĩpatĩpatĩ aungwohandĩ ipĩpatĩpinataise. Sati ipĩpatĩpitĩ apĩpaahĩ awaipate. Ipiĩpatĩpatĩ siyahati jĩhura isĩhiya bimaamĩ nasohura wĩndĩ namwaipase. Owetise. Nehĩ wanĩ kĩmatĩ apĩpaahĩ awaipati noaipataise.

¹⁹ Kaihĩ aunahĩpati awaipati Baabironĩhandĩ maurĩ mandĩ nasĩpatataise. Aihĩ amĩ sati ipĩpatĩpitaahĩ isĩhiya nahatĩyaamĩ amĩ yapĩpatĩ nahatewaamĩ aunahĩpĩhaiwa awaiwaiwaisangi tĩmahiyati netĩ kaiwaanĩhĩ nosasĩnataise. Aihĩ amĩ Autaahaatiho aunahĩpati awaipati Baabironĩhandapĩ gwĩnyaataati koai apowĩndĩhandamĩ wainĩhandĩ amĩ komĩ mandĩha netĩ nĩwinaamanati sisĩha nusaatisĩho kaapiho netĩ nipinjati wĩwĩwati nandandĩ numwĩhĩ nanataise.

²⁰ Kaihĩ yapĩhonyo durĩhĩramĩ otĩhaati ahotisonyonya nahatonya ipĩpatĩpata netĩ durĩhĩrĩ namaasasĩhĩ owendaase. Aihĩ amĩ sisĩhaiwaisangi wiwa motĩnati kaiwaanĩhĩ owetamataise.

²¹ Kaihĩ wipati ndĩha yamĩhapataatihapĩ waati aungwohaiwa tĩmahiyataise. Wipati ndĩha yamĩhapataatihapĩ tĩmĩhaiwaiwa nĩnaasaindamĩ naanjĩndĩhandĩ 45 kiro kiyate. Saiwa ndĩha yamĩhapataatihapĩ isĩhiyaamĩhetĩ tĩmahiyataati isĩhiyai netĩ waati nusosataise. Aihĩ isĩhiya satiwi, “Autaahaatiho ndĩha apĩpaahĩ watipĩhaiwa maipĩhaiwa napaapi netĩ nyamĩhetĩ tĩmase?” tĩwĩ Autaahaatihopĩ itĩhĩtĩwĩ piwiha maipĩha kopi katawaatopo.

17

Enjeriho Jonĩhoai Apopaati Daihĩraapĩhaati Nunjataise

¹ Enjerĩhiya 7 kaiwĩhiya disihaiwa 7 kaiwĩhaiwa isĩwasohiyĩhiyaamĩ wo nasati nĩngisĩ sandataase: “Kĩnyĩ namme. Apopaati waati pĩhĩtati isĩhiya taahiyĩhiya kĩhiyaisati ambĩpati tĩmaamaitati daayatoaatisaamaati kaatamĩ saindĩhandapĩ wihoaanĩhandĩ yaawĩhandĩ nesĩthĩhandĩ nĩnĩ gisĩ nangisĩtaano. Kaati waapĩhaati taahĩwaiwa noaap-wijĩpĩpĩhĩ bimisaamaato.

² Amĩ isĩhiya kinjĩhiya yapĩhĩ nahataahiya kaatisawĩ ambĩpati tĩmaamaitawaayopo. Aiwĩ isĩhiya usa yapĩhĩ nahandaahiyaisangi kaatisawĩ ambĩpati tĩmaamaitawaayopo. Saiwĩ kaatisawĩ ambĩpati tĩmaamaitawaawĩ waapoho nanĩwĩ naharitaatiwo nanĩwĩ naharisohĩpatamataiwĩ kiya naharisawaayopo,” ndataase.

³ Aihĩ Itipĩho Gaaho nisĩhetĩ waati nanaaipati nisaitĩhĩ amĩ nisĩ maarĩhomĩ ndĩha nanorĩhaatĩhĩ amĩ enjerĩho nĩngisĩ nanĩmaasi isĩhiya owehapĩhĩ notaise. Aihĩ nundĩ kapĩhĩ mmonata apopaati waati ainjĩhĩho amatenĩhoasĩnĩ bimĩhĩ iwinjataayo. So

ainjĩhĩhomĩhethĩ ambĩpatĩ itĩhapĩpa sisĩpĩhĩtĩwĩhaiwa gaamatĩ jĩpatĩpindataise. Aihĩ ko ainjĩhĩho mĩthĩho 7 kiyahaiwaishore. Aihĩ amĩ komĩ mĩthĩhoatĩhapĩ maasamaahĩpĩho mwĩtĩhĩrĩ 10 kiyahaiwa nutatĩ ahetahare.

⁴ Iyataatĩ saatĩ apopaatĩ apotĩhĩrĩ nyanyipĩhĩrĩ amĩ amatenĩhĩrĩ niyotĩ nipaatahaate. Iyatĩ amĩ kaatamĩ ambĩpatetunĩ amĩ apotĩhĩretunĩ wapa yundanyĩha gorĩhandĩ amĩ yumbĩpa nawĩha otĩwa kambwaatĩ gaahapa amĩ konaarapĩho nawĩho apĩpaahĩ awaisĩhotĩhapa wĩra naahĩpotĩ yundanyainahaate. Iyatĩ amĩ kaatĩ kaatamĩ ikwĩrĩ wĩraahĩ wĩpatĩ kaapĩho gorĩhanda kaiwĩho isiwaahaate. Iyatĩ ko gorĩ kaapopĩ kaatamĩ kĩhiyaisatĩ ambĩpatĩ tĩmaamaitatĩ ainjotatĩ apĩpaahĩ maipĩhaiwa kaiwaiwa tisaitatĩ windataise.

⁵ Amĩ kaatamĩ ndĩmaahomwaanĩ amĩtetetĩ ambĩpatĩ wĩtĩ nehi sĩwĩpatĩ kaatame-tĩrĩhĩretapĩ namĩhanĩwĩ satĩwĩ: “Aunahĩpatĩ Awaĩpatĩ Baapironĩhandĩ Sandĩ usĩhiya asĩhiya daihĩraapĩhiyaamunĩ amĩ Isĩhiya Apĩpaahĩ Maipĩhaiwa Kiyohiyĩhiyaamunĩ Yapĩpatambĩhiya Apĩpaahĩ Maipĩhapa Kahatamatĩpetĩhapa Nahataapaamĩ Tanyaaha Sanaate,” tĩwĩhatĩ jĩpatĩpindahaate.

⁶ Iyataatĩ saatĩ apopaatĩ Autaahaatĩhomĩ isĩhiya Jisaasihopĩ gĩwunyaahohiyĩhiya “nyahĩ komĩhiyaane,” tĩwĩ komĩ ambĩpatĩ pĩwĩha wĩndĩ namwoasawĩ awusaahohiyĩhiya siyĩhiyai tiwamainjĩhaate. Kaatĩ siyahaatisĩ kiya tiwamasawĩhiyaamĩ jĩtĩpatĩ nanatĩ amĩ waapohĩ watĩpĩho nanĩwĩ naharisohĩhomatiyatĩ naharihi nĩnĩ kaatĩ winjati mmonataayo.

Aihĩ nĩnĩ kaatĩ saindĩ iwinjataatĩ yaĩndĩmatĩ amĩ waatĩ gwĩnyaataayo.

⁷ Siyonĩhandĩ kandĩ amĩ enjerĩho nĩngisĩ sandataase: “Kĩnyĩ napĩndapĩ yaĩmbĩmapĩ waatĩ gwĩnyaahise? Nĩnĩ gisĩ kĩmaatĩ apomaatamĩ ambĩpatamĩ tanyaahapunĩ amĩ ainjĩho kaatĩ netĩ awĩtĩmasĩho mĩthĩho 7 kiyahoaisaho amĩ maasamaahĩpĩho 10 kiyahai-waisahopimaawĩ kahĩtĩtaano.

⁸ Ainjĩho so kĩnyĩ aimĩ iwinjahingo, ko jĩhĩ bimainjahoe. Bimainjaho ko amĩ wanĩ wometatĩ wo bĩmimise. Bĩmindataahandĩ kandĩ amĩ ko anĩmwaahĩpatĩ tapotaaha apĩpaahĩ owehatĩ etaiĩhĩrombĩ nasaamanatĩ noainjĩ noaipaitaise. Siyatĩ noaipasi niyonĩhĩ koaisĩ Kĩraisiho netĩ koaisĩnĩhĩ owemahonĩhĩ amĩ ko konĩhĩ apĩpaahĩ owetĩtaise. Iyonĩhĩ yapĩpataapĩhiya isĩhiya nahatiya wuwanĩhura Autaahaatĩho yapĩpatĩ yamĩhapatĩ kahapaamapĩpa kaisuraapĩ namasatĩ kiyaamĩ ambĩpatĩ utĩpĩhandĩ isĩhiya asĩtimatĩtaatĩwĩhandaatĩhĩ ahĩmotisawĩhiya ko ainjĩhoai usonawaawĩ yaiwĩ aatĩwĩmaitaapo amĩ ko jĩhĩ bimainjatĩ amĩ wanĩ wometamatatĩho ko amĩ noaipataiso.

⁹ Utaaho amĩtĩha gaahaisaho kĩmandapĩ koaisĩ gĩwunyaatĩ nusesĩpatĩtaise: Mĩthĩho 7 kiyamaiwa saiwa tipatĩ sĩhoaarĩhĩrĩ sisĩhaiwa kaiwaasĩnĩ apopaatĩ bimiwaiwe. Sisĩho tipatĩ sĩhoaarĩhĩrĩ 7 kiyamaiwa saiwa awaisawĩhiya kinjĩhiya 7 kaiwĩhiyaapĩ namĩhanataise.

¹⁰ Siyaamĩ 5 kaiwĩhiya aimĩ noaipapĩhiyaasĩ tĩmahiyawĩ nepĩ nopĩsasĩnĩwĩ aimĩ owetopo. Aihĩ wanĩ naasohĩ kĩmo bindataise. Aihĩ amĩ wo sangĩ noaipatĩ awaisĩho kinjĩhoemainje. Isĩ ko noaipatĩ awaisĩhoematatĩ nehi masĩhonjapĩ bimĩtaise.

¹¹ O amĩ so ainjĩhĩmo jĩhura bimainjaho ko wo bĩmimindĩmandĩ sandĩ amĩ ko kinjĩho 8 hoematatĩ noaipaitandĩhandape. Iyataahandĩ kandĩ so kinjĩho kinjĩhiya 7 kaiwĩhiya noaipahohiyĩhiyaamĩhore. Isĩ ko noaipatatĩ ketĩ netĩ nopĩsasĩnatĩ owetĩtandĩhore.

¹² Maasamaahĩpĩho 10 kiyahaiwa ainjĩhĩhomĩ mĩthĩhaiwetapĩ nutĩhĩ mmonĩhingĩwĩmaiwa awaisawĩhiya kinjĩhiya 10 kaiwĩhiyaapĩ namĩhanahaiwaare. Isĩhiya kinjĩhiya sangĩ watĩpĩhandĩ nepĩ noaipahopo. Isĩ kiya noaipapĩ watĩpĩhandĩ kĩmo ainjĩhĩmoaisawĩ maasĩ naitaapo. Watĩpĩhandĩ nepĩ ipĩhomĩ yunjĩsĩha auwaahandĩ nehi naasaindapĩ kinjĩhiyaaimatĩwĩ isĩhiyai iwinjaawĩ bimĩtaapo.

¹³ Siya kinjĩhiya noaipawaahura maarĩho amĩ amĩtĩha nehi naasaindĩhĩ gwĩnyaapĩ kiyaamĩ watĩpĩhandĩ amĩ wandĩha ainjĩhĩhoai numwĩtaapo.

¹⁴ Aiwi amĩ kiya Sipĩsipĩho Sipĩpĩhohoisawĩ kiyaamĩ pwĩsipĩ yaipatĩ nupwĩ nesi tunnĩwĩ yahwĩndaapo. Saiwĩ tunnĩwĩ yahwĩnawaawĩ Sipĩsipĩ Mwaaho Sipĩpĩhoho kohematatĩ kiyaĩ tiwatĩ yahotĩ ipĩhatisataise. Amĩ ko awaisawĩhiyaamĩ Awaisĩhotatĩ amĩ kinjĩhiyaamĩ Kinjĩhoso. Iyatĩ isĩhiya komĩhiyaaimatĩtaatĩwĩ gaatatĩ namĩhainjawĩhiya komĩ pĩwĩha akĩtĩ akaaha baiwĩ japepihĩrĩwĩ isĩwatohiyĩhiyaisatĩ pwĩsipatĩ satĩ tunnatĩ yahwĩnatĩ awaisawĩhiyai netĩ ipĩhatitaise.

¹⁵ Aihĩ amĩ jĩhaatĩ enjerĩho nĩngĩ sandataase: “Waapĩhaatĩ awaiwai taahĩwaiwa noapwĩnyaataatĩ apopaatĩ kĩhiyaisatĩ ambĩpatĩ tĩmaamaitisaamaatĩ bimĩhĩ kĩnyĩ iwin-jahingĩtĩmandĩ waapĩhaatĩ saatĩ isĩhiya nahatiya yapĩhĩ nahandaahiya pĩwĩha kĩha kĩha pĩwaatohiyĩhiya amĩ ambĩpatĩ kahatamatĩpetisawĩhiyaapĩ namĩhanataise.

¹⁶ Maasamaahĩpĩho 10 kiyahaiwa mmonĩhingĩwĩmaiwaunĩ ainjĩhĩhounĩ apopaatĩ kĩhiyaisatĩ ambĩpatĩ tĩmaamaitisaamaatamĩ tiworisaimatĩwĩ kiya kaatĩ mandĩtĩwĩwĩ

nepi kaati yandhi nehi sawahaatihemapi ami kaatami apotihiri nesipamapi nepi somaahaatemaitaapo. Aiwi kaatami ambipati nepi kupw+iw+map+i wihoanjihati katinihi sisihapahi tihoasaihi kaatinihi tihamaitaise.

¹⁷ Sandi nehmaahe. Autaahaatiho saiwa saiwi kaiwise undati neti giwunyaahonhi kinjhiya saiwa kaitaapo. Autaahaatiho sawaho saiwa noaipaitandi jhura katati ahaihihaiwaaso. Isi kiya kinjhiya maarho naasohi ami amitiha naasaahi gwinyaaapi naasaahiniwi kiyaami watipihandi kinjhiyaimatiwi bimitaatiwi watipihaiwa ami wandiha nehohiwaiwa nahatewa ko ainjhihoai numwitaapo. Saiwa siyati noaipapi noti sawahomi piwiha katiwaiwaami akipipa nahataapa noaipati owetonihuraatitaise.

¹⁸ Saati apomaati kinyi aimi iwinjahingaami maati aunahipati awaipati ami katami kinjho kinjhiya nahatiya yapih nahandaahiyai osamati iwinjaati bimisihopi namihanataise,” ndataase.

18

Autaahaatiho Aunahipati Baabironihandi Aimi Neti Nopisasamataise

¹ Saiwa siyati noaipati aimi owetihini nini jata enjeriho asoho wo wandihaisaho yamihapataatihapi noaatipasi napihhoai iwinjataayo. Iyati ko watipihandi apipaahi awaindahisaho. Aihini ami komi nausainjiti handaahi yapih nahanda nausaatati bosaasinataise.

² Aihini ko enjero waati satati kaahandaase: “Aunahipati awaipati Baabironihandi wani aimi nosasinataise. Aimi wani neti nosasinati owendaase. Kati wani noaipati akwiriipitati itipihoi maipihapa nahataapa kahatamatipetahapa nasati bimtandihati matataise. Iyati itipihoi maipihapa ami kohasipihoi maipihoi ami wapa koho apipaahi maipihapa ainjotahapa nasati ahominati bimtandihati matataise.

³ Ami ishiya nahatiya maipihati kaiwi kati aunahipitisawi ambipati timaamaitotihandape. Kati aunahimatami waapoho wainihandi pihitiwi naniwi naharisohipatamataiwo. Aihini ami kinjhiya yapih nahandaahapihiya kati aunahimatisawi ambipati timaamaitawaayopo. Aihini ami ishiya yapih nahandaahiya nawihopi otipipati kiyohiyihiya maipihaiwa windi mamaawihini kaatisawi topitaata waaki kiyohirihiretapi nawihoi aungwohaiwa newaayopo. Kaati nehi kaatami maaritirihireti autaahinjaati maipihaiwa kiyahaate,” tati waapihitati kandaase.

⁴ Aihini utaaho womi maahomwaanji yamihapataatihapi satati noaipasihini nini atisa-taayo: “Nisi ishiyaate. Aunahipati kimati namasisi noaipasi napiwise wiwa kimati aunahimati maipihaiwa kiyonihini sangimaawi kaitaawo. Aiwi ami kimati aunahimatami maipihaiwa kaindihandapi wihoanjihandi maipihandi yaawihandi nehonihini ami sangimaawi nepipano.

⁵ Katami maipihaiwa tiwati nyepiyati kaimi napihini maipihaiwa ahotimi nasati yamihapataatindaiso. Autaahaatihoi katami maipihaiwa kaiwaiwaahi biyati mmonati gwnyaahore.

⁶ Kati sangisi kasiwaiwaapi sahi baiwi gwinyaaapi ami titihi kamwaanji kati kaiwi wihoanjihandi nunyawise. Kati maipihaiwa kahatamatipetahaiwa jinjihaatema kasisati nasamindihandapi ami sahi wihoanjihandi jhandi nunyawosawi ami jhaati windi tiwatihati nunyawise. Waapoho wainihandami watipihandi nuhaati nasinyataisi ami sangisangi kati katami kaipati kaiwi waapoho wainihandi watipihandi jhaati nunyawosawi ami wainihandi apipaahi watipihandi nuhaapi kaiwi kati usaisi numwipatamataiwi nunyawise.

⁷ Sati aunahipiti sawandipi naimaatati maipihaiwa kahatamatipetahaiwa pihititi kihiyaisati kiyati timaamaitihatisi ami katami kaiwaiwaapi namihanini wihoanjihaiwa katisi sahi waati tiwati nyepaiwi yaawihaiwa nunyawise. Saisaihi kati ambipati yaawihandi netaati kati pihititi gwiitando. Iyataati saati sawahaatapi satahaate: “Nini awaisaamaanini kwinjhaanimatiti ami nini ishiyai iwinjaati bindataayo. Aindi nini osihaamaaninimahe. Owetise. Yaasihaiwa wiwa nini netaati gwitandihaiwa windi nngisaapihi namaanoaipaitaise. Owetitaise,” tati katahaatise.

⁸ Kaatami satati ami kaatami kaiwaiwaapi maipihaiwa yaawihaiwa kahatamatipetihaiwa kaatamiheti waara asisiha naaseti nusoaipaitaise. Timbipa waati pihititi noaipaitaise. Iyonihini ishiya pihitiwihaiya taahiyihiya waati pihitiwi gwiitaapo. Iyataati ami jariho aungwohandi noaipaitaise. Iyataati kati aunahipati Baabironihandi sisihara tihati katinihi owemaitaise. Awaisiho Autaahaatiho watipihoi watipihandi nahatewaaisaho sati aunahipati Baabironihandami kaiwaiwa mmonati nehosi ami kati aimi neti tipitapaati usonati sandaase, “Baabironihandi aunahipati awaipati neti nosasinati owetane,” tati kandaase.

⁹ Awaisawihiya kinjhiya yapih nahandaahiya maasi sati aunahipitisawi maipihaiwa kaiwi ami ambipati timaamaipi ami nawho ikipipaami autaahi bimambiwihiyihiyaasi jawa kati aunahipiti tihataati sitipati aungwohandi noaipahonhi jawaawi ese tiwi natipatiwi maariho katapi asipaiwi gwawi maariho naanjawisati yaawitaise.

¹⁰ Sati aunahipati ambipati awaindihandi yaawihandi nehonhi kiya usonawa apipaahi aungwohandi yitaapo. Saiwi yaiwi nehi kaanhi bitotawa ese tiwi natipatiwi, "Ese, ese, kinyi nopisasinapaise, kinyi nopisasinapaise! Baabironihandane kinyi aunahipatanj awaipatanj watipihatanje kinyi maipihaiwa kaingwaiwaapi ipihomi swipati nehi wani auwaahandi naasaindeti wihooanjhandi maipihandi awaindihandi gisaapih nangoaipataise," tiwi kaanhipi nehi iwinjaitaapo.

¹¹ Iyonhi ami ishihiya yapih nahandaahiya nawho naitaatwi otipipati kiyohiyihiya aunahipati Baabironihandapi gwinyaawaawi katapi maariho asipaiwi gwawi maariho ambipati naanjawisonhi bimitaapo. Ami sandi kiyaamihapa nawihopihapa napawi newaawi nawho nunyawihiyaasi ami usa napawi nawho nunyaw namausaitauhe.

¹² Kiyaamihapa kahapaamapipa nunyaw nawho nehohipipa gorihandi sirivaahandi ami nawha waiwauni ami konaarapiho gaahaiwa nawho autaahitahaiwauni ami apotihiri kihoepihaiwa gaahaiwauni ami apotihiri waiwa watipihaiwa kunyapetahaiwauni nunyaw nawho nepihiyaare. Aiwi ami kiya ipati taahipati biyati waamainjotihatumi ami maasapiho erepandihandam mangraahi kaiwihapauni ami ipati gaahati nawho autaahitahatam wapa kiyohipauuni ami biraasihandamuni ainihiramuni ami nawha wa nitihitindhaami kiyohwaiwauni nunyaw nawho aungwohaiwa nepihiyaare.

¹³ Iyataati ami wapaisangi nunyaw nawho naitaatwihapa siyahapa ahusotahiyaare: atipati witi waamainjotihati kaiwihatisi katuni asipati nandaatwihatumi ami atipati taahipati kahatamatipetahaiwa biyati waamainjotihaiwauni ami atipati witi gaahatumi ami waindihanduni ami ipati oripihandam atipatumi ami waatipati parawaaho koniho withanda kaiwihouni ami maasapiho kauhouni sipisiphouni ami maasapiho osihanduni ami osihandi kandik ipipa ahaisaihi notaati aihonhi nehainji nutandihaiwa kaarisihaiwauni ami ishihiya nawho namepi otipipati kawitaatwihiyauni ami nehi ishihiya usauni nawihopi nunyaw naitaatwihiya saiwaare. Saiwa nunyaw nawho aungwohandi nepihiyaasi ami saiwa usa napawi namusaitaapo.

¹⁴ Ishihiya nawho naitaatwi otipipati kiyohiyihiya satitaapo: "Nandapa kinyi maariho gindosihi maaritipi nehingipipa aini noti owendaise. Apipaahi gaahapa kahapaamapipa nahataapa aini noti owendaisi kinyi kapaisi windi jhaati mausondaise," titapo.

¹⁵ Ishihiya saiwa ikipipa sati aunahipiti nunyaw nawho aungwohaiwa nehohipihiya kati aunahipiti naanjati ambipati yaawihandi awaindihandi apipaahi maipihandi nehonhi usondaatwi kiya waati akitinhi yaitaapo. Yaiwi kiya aunahipatam kaanhi bitotawa maariho asipaiwi gwawi kiyaami maariho ambipati naanjawitaise.

¹⁶ Aiwi kiya kiyaapi satitaapo: "Ese nno! Aunahipatanj awaipatanje, kinyi nepi nopisasinapaise. Kinyi nepi nopisasinapaise. Jihura apotihiri apipaahi gaahapa kihoepihapa niyopi ami waiwa apotihiri sisawaahaihihi ami amatenihaiwa sanahiwetihapa niyopi nipaatiapi ami gorihanduni nepi ami nawha gaaha nitihitindha nepi ami konaarapiho gaaho nawho autaahitihapa nepi sawahaatamiheti yundanyinahatiso.

¹⁷ Isi nehi auwaahandi naasaindeti kahapaamapipa gimunyaatihapa neti ahoyatoaaitimbipa nosasinati owendaise," titapo.

Sipihaiwa nahatewaami kapitenihiyauni ami ishihiya pasindiyahiyaimatiwi sipihandoti nuwi napiwihiyihiya nahatiyauni ami sipihaiwaami otipipatihya nahatiyauni ami durihiraatih otipipati nawihopihati kaiwi nawho nehohipihiya siya nahatiyaaisangi sati aunahipatamihini deti windi namaapiwi kaanhi bitoaitaapo.

¹⁸ Saiwi kaanhi bitotawa sisaha sati aunahipiti tihisihaami sitipati jawaawi kiya satitaapo: "Aunahipati maahwiti awaipati ahendaise. Kimatei aunahipati awaipamatamatiyato," titapo.

¹⁹ Satiwi ikwaatipih waaatihiri nepi kiyaami mitihooatih ahiyanwi maariho asipaiwi asipinwi gwawi maariho ambipati yaawati naanjawisonhi bimitaapo. Aiwi kiya waapihitwi satitaapo. "Ese nno! Aunahipati awaipatanj kinyi nepi nopisasinapaise. Kinyi nepi nopisasinapaise. Sipihaiwa nahatewa durihiraatih daiwaiwaami satoya aunahipati awaimatam nawho numwisihora kiya noaipapi nawho ikipipa phitati asaketahiyaimatawaayopo. Aih nyahi maariho asipiyahaayo ipih yunjisaha nehi auwaahandi naasaindeti keti neti nopisasinataise," titapo.

²⁰ Aihĩ yamihapataatĩhapi piwiha wa satatĩ noaipataise: “Sahĩ yamihapataatĩhiyaatunĩ amĩ Autaahaatĩhomĩ isĩhiyaatunĩ amĩ Aposerĩhiyaatunĩ amĩ Piropetĩhiyaatunĩ nahatiyaatĩ maaritĩwise aunahĩpatĩ sangisĩ kaisiwaiwa Autaahaatĩho mmonatĩ gwĩnyaahosĩ kandapĩ aimĩ netĩ tipĩtapaatĩ usonatĩ tanyaaaha ahotihĩ katisĩ wihoaanjhandĩ naanjatĩ yaawĩhandĩ aimĩ nunyataiso,” tatĩ kandaase.

²¹ Piwiha siyaha noaipatĩ aimĩ owetihĩ enjeriĩho wo watipĩho nawĩha aungwonyonjĩ winjĩ naimaatatĩ netĩ mĩhaapĩ durĩhĩraatĩhĩ tĩmataise. Tĩmataatĩ sandaase: “Aunahĩpatĩ Baabironĩhandĩ kĩma nawĩma nĩnĩ netĩ yotohĩtĩmandamataiwĩ waatĩ wonamaatĩhĩ topĩtaata nepĩ yotawaayopo satĩ aunahĩpiti japĩhĩ windĩ mausondaatĩwo.

²² Isĩ Baabironĩhandanjepwĩ gitaahandamunĩ amĩ apwĩtĩhiramunĩ amĩ otipĩho kapaparĩhiramunĩ amĩ kapa kapaamĩ gapĩpa kinyĩ matambĩpotapĩ ganatĩ windĩ namwaipaitaise. Iyataatĩ amĩ isĩhiya otipĩpatĩ katĩ katĩ kaitaatĩwĩ sikurĩ kaiwĩ amĩtĩha gaaha nehohiyĩhiya kinyĩhatĩhĩ windĩ bĩmimĩtaapo. Iyataatĩ nawĩha konĩho witĩhandĩ jasĩsĩhaamĩ gapĩpaisangĩ windĩ japĩhĩ kinyĩhatĩhapi namwaipaitaise.

²³ Iyataatĩ amĩ sisĩha raamĩhandĩ kinyĩhatĩhapi windĩ namusoaatĩtaise. Iyataatĩ amĩ wanĩ namaatĩndaatĩwĩhiya usĩhiya asĩhiyaamĩ piwĩhaisangĩ kinyĩhatĩhapi windĩ japĩhĩ namoaipaitaise. Jĩhura kinyĩ isĩhiya otipĩpatĩ nawĩhopĩhatĩ kiyohiyĩhiya isĩhiyaamĩ ndĩhetĩ awaisawĩhiyaaimatĩwĩ bindawaayopo. Aimbĩ amĩ kĩnyĩ onaapĩpa paasĩhĩrĩ amĩ gaapĩpatĩ kahatamatĩpetahapa kiyapaise isĩhiya yapĩhĩ nahandaahiyai jaipundĩtaapo,” tatĩ ko kandaase.

²⁴ Satĩ aunahĩpatĩ Autaahaatĩhomĩ isĩhiya piropetĩhiyaaisunĩ amĩ isĩhiya kopĩ gwũnyaahohiyĩhiyaaisunĩ siyĩhiyai tiwĩwaiwaapĩ piwiha tanyaaaha katamĩhetĩ ahotihĩ Autaahaatĩho aimĩ mmonatĩ gwĩnyaahore. Iyataatĩ amĩ isĩhiya yapĩhĩ nahandaahiyai tiworisa tiwotĩhandapisangĩ satĩ aunahĩpatĩ Baapironĩhandetĩ piwiha tanyaaaha ahondaise.

19

Autaahaatĩhopĩ Yamihapataatĩhiya Nahatiya Maaritawaayopo

¹ Piwiha saiwa atindĩ owetihĩ amĩ isĩhiya taahiyĩhiyaamĩ naahutarĩhĩrĩ waapĩhĩtĩwĩhĩrĩ yamihapataatĩhapi noaipasĩhĩ nĩnĩ atisataayo. Sĩrĩ naahutarĩrĩ kiya satĩwĩ aunĩhĩhĩrĩ katawaatopo: “Areruya! Nyahĩ nyamĩ Autaahaatĩhoai newa mepĩ autaaahemwahaayo. Nyamĩ Autaahaatĩho kĩmo nehĩ naasohĩ nyangi japĩhĩ nanyamamaasĩhore. Ko ambĩpatĩ awaipatisaho apĩpaahĩ watipĩhore.

² Autaahaatĩho isĩhiya kiyohĩwaiwa netĩ piwiha kotĩhandaapĩhĩ tipĩtapaatĩ mmonahore. Iyataatĩ komĩ kotĩhandĩ apĩpaahĩ akĩtĩhandĩ amĩ tĩtĩhĩ nga nehaahore. Saatĩ apopĩ awaisaamĩmaatĩ ambĩpatĩ kĩhiyaisatĩ tĩmaamaitatĩ kandapĩ ambĩpatĩ netĩ jĩhimatatĩ yapĩpatambĩ isĩhiya nahatiyai netĩ nopĩsasataise. Aihĩ amĩ kandapĩ Autaahaatĩho kaatĩ wihoaanjhandĩ maipĩhandĩ nunyataise. Iyataatĩ saatĩ apomaatĩ Autaahaatĩhomĩ otipĩpatĩhiyai topĩtaata siyĩhiyai tiwamahaate. Aihĩ kandapĩ kaatamĩhetĩ piwiha ahotahaate. Aihĩ amĩ kandapĩ Autaahaatĩho kaatĩ wihoaanjhandĩ aimĩ nunyataise,” tawaatopo.

³ Saiwĩ katĩwosawĩ, amĩ jĩhaatĩ waapĩhĩtĩwĩ satawaatopo: “Areruya! Nyahĩ Autaahaatĩhopĩ maaritaatĩ koai newa mepĩ autaaahemwĩhaayo. Saatĩ apomaatĩ sisĩha tĩhisĩhaamĩ sitĩpatĩ katĩnĩhĩ nasisoaari noaipatoaatĩtaise,” tawaatopo.

⁴ Kaihĩ mĩtĩhiya 24 kaiwĩhiya yamihapataatĩhĩ bimohiyĩhiyaunĩ amĩ kapĩhĩ wapa maurĩ maurĩ asĩtimatatĩ nasisoaari ahotĩmĩ naiwaiwaunĩ yatĩhĩ tĩmahiyawĩ Autaahaatĩho konĩhĩ bimisĩhoapĩhĩ yatĩhĩ atotipĩwesapĩ satawaatopo: “Akĩte! Areruya! Akĩtĩsĩ Autaahaatĩhopĩ nyahĩ maaritaatĩ koai mepĩ autaaahemwaitĩhaawo,” tawaatopo.

⁵ Aihĩ Autaahaatĩho komĩ siya kinjĩhandasĩnĩ bindataatĩ isĩhiyai winjatimbĩpĩhapi piwiha wa siyaha noaipasĩhĩ nĩnĩ atisataayo. “Nyahĩ nyamĩ Autaahaatĩhoai newaatĩ mepĩ autaaahemwaitĩhaawo. Sahĩ komĩ otipĩpatĩhiyaatĩ nahatiyaatĩ kopĩ yaiwĩ komĩ piwiha atĩwiwĩ komĩ otĩtĩhĩ bimohiyĩhiyaatunĩ amĩ ambĩpatĩ awaipatĩ nepĩhiyaatunĩ amĩ ambĩpatĩ namepĩ nehĩhiyaatunĩ nyamĩ Autaahaatĩhoai mepĩ autaaahemwaitĩhaawo,” tawaatopo.

Mwaaho Sipĩsipĩho Sipĩpĩhoho Apopaati Netĩ Wĩrasĩhĩ Nandapa Aungwohandĩ Noaipataise

⁶ Kaihĩ amĩ nĩnĩ atisataatĩ isĩhiya taahiyĩhiya ahoyanĩwĩ bindawaahiya piwiha piwaaatohĩhamataindĩha atisataayo. Kiyaamĩ piwiha naahutarĩhĩrĩ waapĩhaatĩ awaisaamaatamĩ nausĩhaamatiyatĩ ganataase. Iyatĩ amĩ kiyaamĩ piwiha ausaaha waatĩ gaatĩpatamatiyaha noaipataise. Kiya waapĩhĩtĩwĩ piwaaatĩwĩ satawaatopo: “Nyahĩ nyamĩ Autaahaatĩhopĩ maaritaatĩ aunĩhĩhĩrĩ aunĩhĩtaatĩ gaapundaatĩ koaisĩ newaatĩ mepĩ

autaahewaumwaitihaawo. Areruya! Ko Awaisiho nahatewa watipihaiwasaho aimi kinjhoematati nahataapai osamati gaamati jatataiso.

⁷ Isi wani nyami maaritho biyati winyaitonhi pihitaati waati maaritaati komi ambipati niwimaitihaawo. Sipisipihho Mwaaho Sipipihohom asisiha apopaati neti wiraitandihho aimi koaipataiso. Koaipasih am komi apopaati namaatitandaisaamaati namaatitandi aimi neti timaninati kindataiso.

⁸ Aih! Autaahaathiho kaati apothiri wiri koepihiri apipaahi sanahiwetahiri asirihiri nausaatahiri kaati niyoaitandi nunyataiso,” tati kandaase. Ami siri apothiri kihoeperi Autaahaathihom isihya gaahaiwa tithaiwa kiyohiwaiwaapi namihanataise.

⁹ Aih! ami ningi enjeriho sata kandaase: “Kinyi pwiha satipi jipatipaime, ‘Isimiya usaisi Autaahaathiho aimi gaatati nunjesih atiwi Sipisipihho Sipipihoho apopaati neti wirasitihandami nandapa awaimbipaapi nasohiyihya siya gaasi maaritwise,” tibi jipatipaime ndataase. Iyati ami ko jihaati bapiyati sandataase: “Kima titih akitinhi Autaahaathihom pwihaare,” ndataase.

¹⁰ Aih! nini koai mepi autaaahemwaitandi komi auhiraapihi timahiyati atotipiwesonih ami ko ningi sandataase: “Kinyi sandi windi kamaime. Owetane. Nini nehi otipipatihonine. Nini kinyi naisohonini ami gisati otipipati ninawipih kiyohihonine. Kaindi ami kinyi naisihya Kiraisihopi gwunyaahohiyihya ami ko Jisaasiho pwiha akitha ausaasiha baiwi napaitiwi isiwashohiyihyaami naisohonini ami sangisati maasi otipipati ninawipih kiyohihonine. Kinyi nehi Autaahaathoaisaahih mepi autaahepumapi aunihihiri aunihitipi kopaahih atotipiwesapi gaapunde,” ndataase. Ami nyahi mmonahiyaane. Jisaasiho pwiha ausaasiha isihiyai neti gwunyaati nunjih kiya atiwi nepi kop ausaawaayowo,” ndataase.

Utaaho Wo Maasapiho Osiho Kihoeptioasini Yamwa Bindataise

¹¹ Aih! yamihapatami maasomwaan nuthi jata maasapiho osihandi windi kihoeptihandi iwinjataayo. Sandi osindaasini awitimatati bimisthom ambipati ko otipipati kaipati nga biyati jatati ami napaitati kiyahore. Ko titih akitinhi isihiyai neti kotihandaapihi tipitapaati usonati ko titih kiyati tunahore tati ambihnahore.

¹² Komi ndiha sisihiami tihwitihi ramatayahore. Iyataati ami komi mitihooatih awaisawihya kinjhiyaami tingatahaiwa taahiwaiwa nipaatahore. Iyataati ami ambipateti ambipati witi jipatipindahore. Sati ambitapi isihya usa windi moniwi gimaawunyaatahah nehi sawahohih mmonati gwunyaatahore.

¹³ Ko apothiri utarihiri niyosirihiri jipataatih tihandaapihirisi kiri jipatisahiri nipaatahore. Komi ambipati satiw, “Autaahaathihom Pwihaare,” tiwi ambihitawaatopo.

¹⁴ Aih! ami yamihapataatihapi tiworisa pwisipi yaipa kiyohiyihya apothiri aminaihiri apipaahi kihoeptihiri popitihiri utarihiri niyopihya maasapiho osihaiwa kihoeptihaiwasini awitimatih komi ipoti koai niwipinjai nowaayopo.

¹⁵ Aih! ami komi maahomwaanapi namatanaati wihiwihooanji tipipa kiyati nahapindihanaati kosasahiri nasati nimetahore isihya komi tiworisa yapih nahan-daahiyai tsatitando. Iyati ngirihiri watipihiri mwitipisati bitonda andititai watipitai isihiyai winjataise. Iyati ami ko Autaahaathiho nahatewa watipihaiwasihom apowindihandi namihainjha nawiha awaisihaara wainihandi neti jasati namoaitaise.

¹⁶ Iyati komi apothiri utarihiri niyosirihiretuni ami komi auhiri atihiretuni ambipati kimatit jipatipindataise: “Kimo kinjhiya nahatiyaami Kinjhotati ami awaisawihya nahatiyaami Awaisihore,” tati jipatipindataise.

¹⁷ Aih! ami nini enjeriho woi iwinjahonhi ko ipihooatih bitondaati waapihitati koho nahataapa (isihyauni ami kohasipihho napwihihapaami ambipati neti nanahapa) yamihapatami otihamwaanji pirirutati daimbipai saundataase: “Sah napwise. Napiw Autaahaathiho nandapa apipaahi awaimbipa neti tmanimbipaapi ahoyanwise.

¹⁸ Napiw ahoyanwise awaisawihya kinjhiyaami ambipati ami pwisipi yaipa kaiwi tunniwi yahwnohiyihyaami tahaapundohiyihya kepitihiyami ambipati ami watipihyaami ambipati ami osihaiwaami ambipatuni ami kaiwasini awitimatohiyihyaami ambipati, isihya nahatiya nehi kiyaisitohiyihyaamuni ami isihya usaami nehi otipipatihatiamaami ambipati ami isihya ambipati owehiyaamuni ami isihya usaami ndiheti ambipatisahiyaami ambipati gwititihho nandaatiwo,” undataase.

¹⁹ Aih! nini jataati ainjihihouni ami kinjhiya yapih nahataahiyauini ami kiyaami pwisipi yaipa kaiwi tunniwi yahwnohiyihyauni napiw ahoyanawaayopo. Siya

ahoyanohiyihiya osihoasani awiti matati napsihoaisawuni komi pwisipi yaipa kaiwi tunniwi yahwinohiyihiyaisawuni tunniwi yahwindaatiwi ahoyanawaayopo.

²⁰ Aihiko ainjiihoai napuwitaatiwi isiwawaayopo. Aiwami ainjiihomipiropetiho piwiha jaiwitiha awusaati kaundati amisiwipati watipihaiwa kiyati kaiwaaraahi isihiyai jaipundihai ainjiihomimaakihi nehoihiyihiyaisuni amiko ainjiihopuni amikomisiwipatapi atotipwesawi gaapundiwi aunihihi aunihihiwi koai nepi autaaahiwipi mepi autaahepumaitaatiwi jaipundati kaundisihoi maawi isiwawaayopo. Isipi kuri maisahuri asururi animwaahipati durihiri tongihiropi nawiha saripaaha taahihika kaanihi noaatati nasasiwati tihati ahotimbipihinepi yotawaayopo.

²¹ O amisihiya kanaahiya nahatiyaahi utaaho osihoasani bimishomimaahomwaanapi namatanaati kosasaihi bainatihiri nimetinanaata tiwati kiyaisinihi owemataise. Aihiko kohotaahihonasati kiyaaami ambipati neti nga mwisasati nanati gwisimotaise.

20

Bwaasirihiri Kinaungwiha 1,000 Kiyahaapi Naputataise

¹ Saiwa siyati noaipati aini owetihini nini jata itipihonengerihowo komi ikwiraahi animwaahipati etaihirami kihiri isiwati amiwirihiri apipaahi awairihiri watipihiri senihandi isisiho yamihapataatihiraapi noaatipati napihiiwinjataayo.

²⁻³ Noaatipati akwiraniho aimaaho aimehuraaho apipaahi awaisiho, uta maipihotiworihobwaasirihiri isiwataise. Isiwati neti koaisi kinaungwiha 1,000 kiyahaapi anitisiati wisasati, animwaahipati etaihiropi neti wiwati yotati amimaahomwaanapi anitisiati awiha napuwati amikaapipati tihati anitisiati namasati napuwataise. Amiko akwiraniho isihiyai yapihii nahandaahiyai jihaati windi noti nasayati daayati jaipimunditando. Kosiyati napundimi noti kinaungwiha 1,000 kiyaha sanoti owetanihuraatitando. Siyonihi ipotihinehi apipaahi masihonjapi koai nepi nupusoasitaatiwo.

⁴ Aihikomi nini jataati awaisawihiyai kinjiiyaami siyaahaiwa wiwa ahotihikaiwaasini usa bimaui iwinjataayo. Siya siyaahaiwaasini bimohiyihiyai isihiyai kiyohiwaiwa nepi tipitapaapi usondaatiwi watipihandi kiyai nunyawaayopo. Aindi aminihi isihiyai mitiho nisatauhi napohiyihiyaaami maarihoai usonataayo. Siya isimiya jiihi Jisaasiho piwiha katati kaiwaiwaapi "akaahaasi akite," tiwi katihii amii Autaahaatihomipiwiha ausaapi katauhi kandapi mitiho nisatauhi napohiyihiyaaami maarihore. Aiwami kiyai ainjiihopi atotipwesawi gaapundiwi mepi autaahepimumapi amii ainjiihomisiwipati maakihihi kiyaaami atetetisangi ndimaahomwaanapi amii kiyaaami ikwiritisangi windi ahimotahiyare. Aihikiya naiwi asitimatitaatiwihandi nepi kinaungwiha 1,000 kaiwihaapi Kiraisihoaisawimaasi isihiyai amii kahapaamapijai jaawi bimohiyihiyare.

⁵ Sandijapihi nepaitaatiwihandi jhapihande. O amisihiya napohiyihiyai nahatiyaahi windi japihi namepahopo kiyadaahi nanopotimi nuwi kinaungwiha kima 1,000 kiyati saniyonihiura japihi nepaitaatiwo.

⁶ Isihiyai Autaahaatihomihireti japepihirohiihiyai jihandi Autaahaatiho ahowimahonihi jihandi nepahohiyihiyai maarihiwise napwitaatiwihandi noaipahonihi kiyawindi japihi namaapowitaawo. Namaapopi Autaahaatihomuni amii Kiraisihomuni prisihiyaimatiwi otipipati kawii amii kinaungwiha 1,000 kiyahaapi kiyawaaisawihiyai kinjiiyaimatiwi Kiraisihoaisawimaasi isihiyaisuni kahapaamapipaisuni jatitaapo.

Bwaasirihiri Neti Apipaahi Nopisainataise

⁷ Kinaungwiha 1,000 kiyati aini sanoti owetanihi Bwaasirihiri kirami naputimbipihapi nupusoasisaaihi kapihi namaitaise.

⁸ Japihi namasisi nehihaati noaipati noti isihiyai yapihii nahanda bimohiyihiyai jaiwunditaise. Iyataati siya isiya Gokihomihiyaisuni amii Makokihomihiyaisuni jaiwunditaise. Jaiwundati kiyaisi tipipa pwisipati awaipati tundaatiwo undati neti ahoaitaise. Iyonihi kiyai pwisipi yaipati kaiwi tipipa kiyohiyihiyai konetii ahoaindihandi isihiyai waapihaati durihiramii nawasasaaha aripamatatiwihiyajaaatiwi ahoayandaapo.

⁹ Saiwi ahoyanwesi yapihii nahanda gaamapi nuwi isihiyai amii aunahipati awaipati Autaahaatiho maarihi numwisawihiyaisuni amii numwipatisuni tiwaatihiri ahiyawinesiwesipi bitiwimaitaapo. Saisaihi amii sisihawa yamihapataatihiraapi noaatipati kiyaisinihi tihati owemataise.

¹⁰ Iyonihi Bwaasirihiri jaiwundati daayatoatirihiri nepi sisihadurihiramatiyati animwaahipatopi nimandataati nawiha wa saripaaha nasasiwati noaatati kaanihi tihatoatisihaapihi yotawaayopo. Sa sisaapihi aini ainjiihoaisuni amii komi piropetiho komi piwiha jaiwitiha ausaasihoisuni nepi thooahauhi aini

tíhoandihíhapihí nepí yotawaayopo. Kapihí kingwaasí tíhoandawa apatíhuní otapíhaatuní kingwaasí ambípatí yaawíhandí kandíníhí jinjapíhí jinjapíhí newaatítaatiwo.

Ipotíhandí Isíhiya Kiyohíwaiwa Netí Tipítapaatí Mmonataise

¹¹ Aihí níní jata gwítho siyaahandí wíndí apípaahí awaíndíhandí kíhoepíhandí ahotihí jataayo. Aihí sandí siyandaasíní Autaahaatího bindataise. Bimihí amí komí ndímaahomwaañapí yapípatuní amí yamíhapatuní netí nawisatitátí kaurí kauríníhí yaníhímapí apípaahaurí numwí owetamaise. Kaurí japíhí wíndí mmondaapo.

¹² Aihí sandí siyaahandamí ndíhetí isíhiya napohiyíhiya ambípatísawíhiyauní amí nehíhiyauní bitohauhí iwinjataayo. Iyauhí amí utípíhaiwa wíwa sapíhí nupwíyaapí ahiyauhí ahotihí jataayo. Aihí amí utípíhandí wíndísangí isíhiya asítimatíwí nasisoará bimaamí nutaatíwíhiyaamí ambípatí ahotíndíhandísangí nupwíyaapí kapíhí ahiyawaayopo. Aihí kiya napohiyíhiya kiyohíwaiwaapí píwíha aimí utípíhoaatíhí ahotísíha mmonatí kaiwaatíhí jatata Autaahaatího kaiwa tipítapaatí usonataise.

¹³ Aihí isíhiya duríhíraatíhí napopí ahosohiyíhiyaísangí nepasí Autaahaatíhomí ndíhetí niyauhí amí isíhiya napopí napwaatotíhanduní amí isíhiya napohiyíhiya kiya nuwí bimohípatí aunahípatí namasí napítaatíwí nupusoasíhí Autaahaatíhomí ndíhetí niyawaayopo. Naiwí bitohauhí Autaahaatího kiya nehí nínáasiyaahíhí kiyohípípa utípíhoaatíhí mmonatí jatetinjatí komí kotíhandaaapíhí kiyai tipítapaatí usonataise.

¹⁴ Iyatí napotíhandí amí isíhiya napwauhí maarího notí bimíndíhanduní ko netí sisíha duríhíramatíyatí nimandataatí noaatatí kaaníhí nasasiwatí tíhatoaatísíhaapíhí yondaise. Sa sísa duríhíhí apípaahí awaíndíndí sisíha watípíha noaatatí taatí tíhindíndí kapíhandí 2 handí apípaahandí napwítaatíwíhande.

¹⁵ Iyataatí isíhiyaamí ambípatí sandí utípíndí isíhiya asítimatíwí bimítaatíwíhiyaamí ambípatí ahotíndíndaatíhí wíndí ahímotísawíhiya síya nahatíyai nepí sisíha watípíha duríhíramatíyatí nimandataatí nasisoará tíhatoaatísíhaapíhí yotítaapo.

21

Autaahaatího Yamíhapatí Asípatí Amí Yapípatí Asípatí Kíyatí Ahiyataise

¹ Saiwa siyatí noaipatí aimí owetihí níní jata yapípatí yamíhapatí jíhaurí aimí notí owetihí amí yapípatí yamíhapatí asíwaurí ahotihí níní jataayo. Aihí amí duríhírisangí kiríníhí notí owendaise.

² Kaihí níní jata Autaahaatíhomí aunahípatí awaipatí asípatí waníhatí Jerusaremíhandí yamíhapataatíhí Autaahaatíhoapíhapi taatí noaatípatí nasataise appaatí wohoi namaatítandí tímanínatí utí apotíhíhí gaahapa yundanyainíjatí napípatamatíyato.

³ Aihí amí píwíha wa waapíhíhíha Autaahaatího bimimbípíhapi sataha noaipasíhí níní atísataayo: “Atíwí amí jasawísé! Autaahaatíhomí aunahípatí anípíhí aimí nasatí isíhiyaamí otíhapíhí ahondaise amí Autaahaatího kíyaisatí maasí kiyaamí Autaahaatíhoematatí bimítando. Iyoníhí kiya amí noaipapí tíhíhí Autaahaatíhomíhiyaímatísaihí amí Autaahaatího sawaho noaipatí kiyaamí Autaahaatíhoematatí kíyaisatí maasí bimítando.

⁴ Iyatí ko kíyaamí kwítipatí nahatíyaamíhatí netí nínwíndíwatí nínwísíyáipaitaise. Amí kiyaamí napwítaatíwíhandísangí apípaahí owetítaise. Iyatí amí maarího asípaiwí gwítaatíwíhanduní kiyaamí ambípatí yaawítandíhanduní kiyaamíhetí wíndí namau-soaipaitaise. Saiwa aimí jíhaiwaasí kaiwa aimí notí owetiso,” ndaase.

⁵ Aihí utaaho siyaahandaasíní bímísího sandaase: “Jasawísé! Kímba kahapaamapípa níní netí waníhapa asípípmatí káíndí ahiyataayo,” daase. Iyatí amí kímkó sandaase: “Kíma píwíma tíhíhí akítí akaahaasí isíhiya kaapí akíte tíwí atíwí nepí gwínyáitaatíwí jípatípaime,” daase.

⁶ Iyatí ko níní sandaase: “Níní nahataapa káímí nundí owemahoníhí aimí owendaise. Níní Nínwahoníní jíhimatítí bimaatí amí Ipotímatítí bimohíhoníne. Níní jíhonímándí nahataapa namasatí ahiyohíhoníníndí amí ípotíhonímándí nahataapa káíndí asítíputí káíndí owemahohíhoníne. Isíhiya waapohopí nawísawíhiyai waapoho nawího owého nehího numwíto. So waapoho asítimatítáatíwíhandamí waapoho taatí napísíhomí numwíto.

⁷ Utaaho kohímatatí maapí yapípatambíhaiwa komí tíworísai tíwatí ípíhatisího saíwa netí komíhaiwatítaise. Iyoníhí amí níní noaipatí komí Autaahaatíhonínítísaníhí amí ko noaipatí nísí maasíhíhoematítaise.

⁸ Iyataatí isíhiya yáíwí japíhítíwí kiyaamí gíwunyaahohítíhandí ausaapí kamaatíwí amí gíwunyaahohítíhandí namahohiyíhiyauní amí maípíhaiwa kísohaiwa káíwí kípatí

ahiyanihohiyihiyauni ami isihya siyihyai timahohiyihiyauni ami warisai apwaatiyai namasisi gohihiyaisawi ambipati timaamaitohiyihiyauni ami onaapi paasihiri konosiha wiwaapa nepatarihiri gaapihati nepi kipwi kaiwa kiyohiyihiyauni ami autaahaathi jaiwitaahopi aunihihiri aunihihiwi gaapundiwi koai nepi autaahi mepi autaahepumahohiyihiyauni ami piwiha jaiipa katawaasohiyihiyauni kiyaami aunaipati sisihya watipihia nawiha saripaaha nasasiwati noaatat durihramatiyati nimandata kaanihi tihimi naisihaapihi nutaapo sapih kiya ipotihandi 2 handi napopi owetitaatiwo,” ndaase.

Joniho Aunahipati Wanihat i Jerusaremihandi Mmonataise

⁹ Saiwa siyati noaipati owetih itipihya enjerihya 7 kaiwihya disihaiwa 7 kiyahaiwa wiwa api paahi maipihaiwa naanhaiwa ahotiwaiwa ipotihaiwa isiwasihiyihiyaami wo nasati ngingi sandataase: “Kinyi namme, Mwaaho Sipisipihho Sipipihohom” apwaataati koai nuwipaitandi yundanyaayati timetisaamaati nini neti nangisitaano,” ndataase.

¹⁰ Aih Itipihho Gaaho nishet waati nasataati nisaitih nisi ndiha nanorhaatih enjerihho itipihho ngingi nanimaasi sisihho wo awaisihho api paahi niwathiho utarihoasini naihi nini koasini naindi aunahipati asipati wanihat i Jerusaremihandi yamihapataatihi Autaahaathihoapihapi taati noaatipati napihi usonataayo.

¹¹ Sati aunahipiteti Autaahaathiho ni yundanyihaa ni nausainjithandi kateti ahondaati waati nausaatahate. Iyati ami kati aunahipiti biyati durihramatiyati saasanotati nausaatahate nawiha wa gaaha jaasi paaha” biyati nausaatahaasi kaamatiyato.

¹² Iyataati ami katami matambipa awaimbipa utarihapa mihapi yapipatetapi niyati autaahi mihoti niwaataatitahapaare. Iyataati ami sati aunahipitami matambipeti maasomihaiwa 12 kiyahaiwaisahate. Saiwa maasomaiwa 12 kiyahaiwaapihi ami enjerihya 12 kaiwihya bitotawaayopo. Ami saiwa maasomiwet i Siraherihyaami satoya 12 kaiwihyaami ambipati ninaasaimwaan jipatipindataise.

¹³ Sati aunahipitami matambipaami onepati maasomihaiwa ipihho noaipasihihooanjihaiwa mauri manditih ami ipihho namaatipasihihooanjihaiwa mauri manditih ami wihoanji bopitataihooanji mauri manditih ami wihoanji bopitataihooanji mauri manditih siyahaiwa ahendaase.

¹⁴ Sati aunahipitami matambipaami mihapi tanyaahaapihi yapipateti nawiha anaahihaa ni awaiwaiwa matambipai antisati isiwatitandihaiwa 12 kiyahaiwa ahiyai nuwihate. Iyati ami matambipaami ikwananaatisangi nawiha kima anaahihaa kiyawaayopo. Aih saiwa nawiwet Sipisipihho Sipipihohom i Aposerihya 12 kaiwihyaami ambipati ninaasetih ninaasomihati jipatipindataise.

¹⁵ Itipihho enjerihho ngingi piwandisihho irihiri wiri gorihanda kaiwihiri isiwahore. Siri irira aunahipatami waitindihandi napitiyate tati namihanati ami matambipaami maasomihaiwa napitiyate tati namihanati ami matambipaami ikwananaati napitiyate tati namihandandihoro.

¹⁶ Iyataati sati aunahipitami wainjithandi ami utaritindihandi nehi titih naasaataatitahande. Ko aunahipati sati awaipati namihainjhi aunahipatami wainjithanduni ami utaritindihanduni maiwi naasaataati 2,200 sikwaaya kiro mitaahande. Iyataati ami matambipa yapipatetapi namasawesi autaahi niwaataati niyotihandisangi ami naasi kamwaanje.

¹⁷ Iyati ami ko ikwananaatami mwipitindihandi namihainjhi 65 mita kiyate. Siri irihiri enjerihho isiwatata namihainjiriri ami isihya yapatambihya isiwatawa namihanohiramatayahande. Aih siri irihiri kira enjerihho aunahipati awaipati taunihandami ikwananaati matambipa namihanataise.

¹⁸ Ikwananaati nawiha wa gaaha anaahih wati pihara matambipa kaiwihape. O ami aunahipatihi nehi titih gori taanahita kaiwi animatiwihatisi biyati garaasihomatiyati nausaatati jatinataise.

¹⁹ Aunahipatami matambipa nawiha gaaha anaahih kahatamatipetiha 12 kiyahaiwa ambipati kihati yiyandih ambihonahaiwaasi kaiwaara mihapi yapipatetapi nama sawi kakaami tip naupwi notipi naiwi mihati niwaataati namihapihape. Iyati nawiha jha jaspaarihaare. Kaami otiwa kambwaasithandi karaahandi ikirotati yerotati, birauititi amatenititi ami asisorititi girinahaare. Kapiha 2 ha nawiha sapaiyaahaaare. Kaami otiwa kambwaasithandi karaahandi biruhandi asihatahanda. Ami nawiha 3 ha aketihaare. Aih ami nawiha 4 ha emerarihaare. Kaami karaahandi asisorih girinahaare.

* 21:11: Piwiha Ingirisihanda jasiparihaare tiwi sa nawaapi ambihitiwihaare.

²⁰ Aihĩ ami nawĩha 5 ha satonikĩsihaare. Kaami karaahandĩ amatenĩtatĩ ami kahoepĩhaare. Aihĩ ami kapĩhĩ nawĩha 6 ha koniriyanihaare. Kaami karaahandĩ amatenĩhaare. Aihĩ ami nawĩha 7 ha kirisoraitĩhaare. Kaami karaahandĩ ikĩrotatĩ yerohaare. Aihĩ ami nawĩha 8 ha berirĩhaare. Iyataatĩ kaami karaahandĩ nehĩ kai wipetatĩ asisorĩtatĩ gĩrinĩhaare. Aihĩ ami nawĩha 9 ha topaasihaare. Kaami karaahandĩ nehĩ kai wamwaanĩ ikĩrotatĩ yerohaare. Aihĩ ami nawĩha 10 ha kĩrisopĩresĩhaare. Aihĩ ami nawĩha 11 ha aiyasinĩhaare. Aihĩ ami nawĩha 12 ha ametisĩhaare. Kaami karaahandĩ nehĩ kai wamwaanĩ amatenĩha nyanyipĩhaare.

²¹ Aunahĩpatĩ matambĩpaami onepatĩ maasomwaanĩ 12 kiyahaiwa saiwa ami kon-aarapĩho anaahĩho yumbĩpa tamatĩpatĩ marĩmarĩhĩrĩ nehĩ nahatohaiwa naasĩ na-saiwa 12 kaiwĩhaiwa kaiwaara kaiwĩhaiwe. Aiwĩ ami aunahĩpatĩ awaipatĩ satamĩ daihaiwa nehĩ gorĩ taanahĩta kaiwĩhaiwaare. Iyatĩ kaiwa daahĩmaiwa gĩraasihomatiyatĩ nausaatahaiwe.

²² Aihĩ satĩ aunahĩpatĩ awaipitaatĩhĩ nĩnĩ jahonĩhĩ anjaanĩ awaisaanjaanĩ Autaahaatĩhopĩ gaapundĩtaatĩwĩhaanĩ katĩhĩ waanĩ ahĩmetise. Ami Autaahaatĩho Awaisĩho Nahatewa Watĩpĩhaiwaisahounĩ ami Mwaaho Sipĩsipĩhounĩ sawindarĩ anjaanĩ awaisaanjaanamataimĩhĩndarĩtiho.

²³ Iyataatĩ satĩ aunahĩpatĩ awaipitĩ ipĩho waatĩho yahutaatĩ nausaatĩtandĩhandĩ owehate. Ami Autaahaatĩho sawahomĩ yundanyĩha nausainĩtĩhandaahĩ satĩ aunahĩpitaatĩhĩ nausaatĩho. Iyataatĩ ami sisĩha raamĩhandĩhĩ Mwaaho Sipĩsipĩho sisĩha raamĩhandamatiyahosĩ komĩhetapĩ satĩha aunahĩpitaatĩhĩ biyatĩ nausaataise.

²⁴ Iyonĩhĩ isĩhiya yapĩhĩ nahandaahiya satĩ aunahĩpitamĩ sisĩha nausaatatĩ ahotisĩhaara nĩwusaatonĩhĩ sisĩha ketĩ daitaapo. Saisaihi awaisawĩhiya kinĩhiya yapĩpatambĩhiya kiyaamĩhapa gaahapa anaahĩpĩpa isĩsi satĩ aunahĩpitaatĩhĩ nandaitaapo.

²⁵ Satĩ aunahĩpitamĩ matambĩpaami onepatĩ maasomĩhaiwa nahatewa kaiwaanĩnĩ nasisoarĩ nundĩtaise. Satĩ aunahĩpitaatĩhĩ asĩhatindĩhandĩ wĩndĩ namwaipaitaise.

²⁶ Isĩhiya yapĩhĩ nahandaahiyaamĩhapa gaahapa anaahĩpĩpa ami kiyaamĩ ambĩpatĩ ami wapa isĩsi satĩ aunahĩpitaatĩhĩ nandaitaapo.

²⁷ Iyataatĩ ami wapa maipĩhapaunĩ ami isĩhiya maipĩhaiwa kahatamatĩpetahaiwa kiyohiyĩhiyaunĩ ami isĩhiya piwĩha jaiĩpa katohiyĩhiyaunĩ siya aunahĩpatĩ sataatĩhĩ wĩndĩ namĩndaitaapo. Apĩpaahĩ owetĩtaise. Nehĩ isĩhiya Mwaaho Sipĩsipĩho Sipĩpĩhohomĩ utĩpĩho isĩhiya asĩtimatĩtaatĩwĩhandamĩhoaatĩhĩ kiyaamĩ ambĩpatĩ aho-tisawĩhiya siyaahĩhĩ satĩ aunahĩpitaatĩhĩ nandaitaapo.

22

Jonĩho Waapoho Asĩtimatĩtaatĩwĩhandamĩhounĩ Ami Ipatĩ Asĩtimatĩtaatĩwĩhatunĩ Mmonataise

¹ Saiwa nanisatĩ owetĩhĩ ami waapoho waapihaatĩ waatĩ asĩtimatĩtaatĩwĩhaatĩ apĩpaahĩ gaahaatĩ gĩraasihomatiyatĩ saasanotahaatĩ Autaahaatĩhounĩ Mwaaho Sipĩsipĩho Sipĩpĩhohounĩ bindama isĩhiyai gwĩtĩho siya kinĩhandaasĩnapĩ iwinjatindĩhĩraapĩ taatĩ noaatĩ napihĩhaatĩ enjerĩho nanisataise.

² Iyataatĩ satĩ aunahĩpitamĩ daihĩra awairĩhĩraamĩ tĩtĩhĩ otĩhapĩhĩ ipatĩ wĩtĩ waapĩhaatamĩ wĩhĩwĩhĩnĩ opainĩnĩ ahendaise. Satĩ ipitĩ asĩtimatĩtaatĩwĩhate. Satĩ ipitĩ yandĩpĩho 12 kiyahaiwaara ningohate. Satĩ ipitĩ waatĩho nahatoetĩ mwinatĩ biyatĩ yandĩpĩho ningohate. Iyataatĩ satĩ ipitamĩ yananaatĩ isĩhiya yapĩhĩ nahandaahiyaĩ tĩtĩhemaitandĩhanaate.

³ Iyataatĩ ami satĩ aunahĩpitaatĩhĩ wapa Autaahaatĩho wĩndĩ maarĩmitatĩ koai poundonĩhĩ nemaitandĩhapa satĩhĩ wĩndĩ ahĩmotatĩ ami wĩndĩ namwaipaitaise. Nehĩ Autaahaatĩhounĩ Mwaaho Sipĩsipĩho Sipĩpĩhohounĩ satĩ aunahĩpitaatĩhĩ bindama isĩhiyai iwinjatĩtaise. Winjatĩsaihi ami kiya kindaramĩ isĩhiya kindaramĩ otĩpĩpatĩ kawĩwĩ kindari nepĩ mepĩ autaahepumaitaapo.

⁴ Kiya Autaahaatĩhoai usonĩwĩ ami komĩ ndĩmaahomwaanĩ usosaihi ami ko Autaahaatĩho komĩ ambĩpatĩ kiya nahatiyaamĩ amĩtetetĩ jĩpatĩpĩwĩtaise.

⁵ Satĩ aunahĩpitĩ wĩndĩ asĩhatĩmetĩtaise. Iyataatĩ ami sisĩhaunĩ ipĩhounĩ wĩndĩ katĩhĩ namusaatĩtaise. Ami Autaahaatĩho sawaho sisĩha biyatĩ nausaatĩhaamatiyahosĩ komĩhetapĩ satĩ aunahĩpatisaahĩ nĩwusaatatĩ nausaatĩtaise. Siyatĩ kiyai nĩwusaatonĩhĩ kiya kinĩhiya awaisawĩhiyaĩmatĩwĩ Autaahaatĩhomĩhapa kahapaamapĩpa koaisawĩ kiyaanĩhĩ nasisoarĩ jatĩmĩ nowaatĩtaapo.

Kĩraisiho Ketĩ Napĩtaise

⁶ Aihĩ ko enjeriho nĩngisi satati kandaataase. “Kĩmaiwa piwaamaiwa tiitihi akaaha akiti kandaatonhi kaiwaapi isihya satiwi, ‘tiitihi akaahaasi akite,’ tiwi atiwi nepi gwinyaitaapo. Amĩ Awaisiho Autaahaatiho piwiha komi atiwi nepi ausaahohiyihiya piropetihiya komi piwiha awusaitaatiwi kiyaami maarihoai neti ahowimati ndiha nusorihaati gwunyaasaho, aimi komi itipho enjerihoai, wapa keti kuraanihi nihitati noaipaitandaimbiapaĩ komi otipipatihiya nehihiyai piwiha kaundati nunjĩtandi natausaasataise,” ndataase.

⁷ Jisaasiho sandaase. “Atime! Nĩni sangisaapihi keti kimikura nihitihĩ napito. Piwiha kima utipimoaatihi piropetiha ahotisima baiwi atiwi nepi anitiwi iswasohiyihiya maariwiise,” tati kandaataase.

⁸ Nĩni Jonihoninĩ kĩmaiwa katohiwiimaiwa noaipasihĩ nisi ndihaara mmoniti amĩ nisi atihira atindi nehoihonine. Nĩni saiwa mmoniti atindi netaati ko kĩmaiwa katohiwiimaiwa nanisati kandisiho enjerihomĩ ndiheti koai mepi autaahemwaitondi komi auhiiraapihi atotipiwesati timahiyataayo.

⁹ Siyonihĩ amĩ koihi nĩngisi sandaataase: “Kĩnyĩ satĩ saimbĩ wĩndĩ kamaimė. Nĩni nehi otipipatihoninĩ kinyataindihoninĩ amĩ kinyĩ naisihya piropetihiyaamataindihoninĩ amĩ piwiha kĩmaiwa utipimo kimoaatihi kima piwima atiwi nepi baiwi napaitiwi japepihĩrohihihiyaamataindihonine. Kĩnyĩ nehi Autaahaatihopaaahĩ atotipiwesapi gaapundihi nehi koaisaahĩ mepi autaahēpumape,” ndataase.

¹⁰ Iyataati amĩ ko sandaataase: “Kima piwima piropetiha ipoti noaipaitandihaiwaapi katati ahotindimandĩ utipimandĩ anitimbĩ namaasapi kaapiata kaapaimbi ahiimaaye kĩmaiwa noaipaitihĩ katohiwiimaiwa noaipaitandi asisiha aimi detiso.

¹¹ Isihya maipihaiwa kaimi niyohiyihiya gaasi kiyaanhi maipihaiwa kaimi nuwiise. Amĩ isihya ainjotati amĩ kisotati kipohaiwa kaimi niyohiyihiya amĩ gaasi kiya kaiwa kisotati ainjotahaiwa kiyaanhi kaimi nuwiise. Iyataati amĩ isihya tiitihi gaahireti japepihĩrĩwĩ tiitihi gaahaiwa kiyohiyihiya amĩ gaasi gaahaiwa kiyaanhi kaimi nuwiise. Iyataati amĩ isihya tiitihi gaahiyihiya ainahiyihiya Autaahaatihomĩ ndiheti kiya yandhi Autaahaatihomihapaapaahaiwi bimohiyihiya amĩ gaasi sikaiwi gaahiyihiya ainahiyihiya komihapaapaahaiwi bimaawise.

¹² Jisaasiho sandaase: “Atime! Nĩni keti kimikura napito. Isihya dipiwaatiwi kiyohiwiwaapi wihoaanĩhandĩ numwĩtandĩhandĩ kĩmandĩ aimĩ isitihonine. Isitihoninisi isihya kiyaami otipipati kiyohĩrĩhĩretĩ jatetinjati wihoaanĩhandĩ numwĩto.

¹³ Nĩni jĩhimatĩ bimaati amĩ ipotimatiti bimohihonine. Aindi amĩ nĩni nahataapa namasati ahijohihoninĩndi amĩ nahataapa kaindi asitipuhohihonine.

¹⁴ Isihya kiyaami apotihĩrĩ kihoepihĩrĩ baiwi baushohiyihiya maariwiise* ipati asitimatitaatiwĩhatamĩ yandipihĩ nga nandĩwĩ nandaawo. Aiwĩ aunahipatamĩ matambipaamĩ onepati maasomwaaĩhĩraapĩ nga nandaapĩ mĩhatihĩ aunahipati awaipataatihi taunihandaatihi naiwi nandaitaawo.

¹⁵ Aunahipatamĩ ipaahaapi nehihaati bimĩtaatiwĩhiya suhiyaunĩ amĩ apiipaahĩ maipihaiwa ainjotahaiwa kiyohiyihiyaunĩ amĩ isihya wiwaapa, onaapi paasihĩrĩ nepatarihĩrĩ konosha amĩ gaapiati iswasohiyihiyaunĩ amĩ isihya warisa apaatiyaametahiyaaisawĩ ambipati timamaitohiyihiyaunĩ amĩ isihya siyihiyaisi timahohiyihiyaunĩ amĩ autaahaatiho jaiwĩtahopĩ gaapundiwi aunihihĩrĩ aunihihiwĩ mepi autaahēpumahohiyihiyaunĩ amĩ isihya jaiipaisi maariho mĩtaahi nunyawĩmapi jaiipapihihiwĩ katimĩ nowaasohiyihiyaunĩ siyaahĩ aunahipati taunihandaatihi kiya wĩndĩ namandaapi nehihaati ipaahaapitiitaapo.

¹⁶ “Nĩni Jisaasihonine. Nĩni nĩwahoninĩ nisi itipho enjerihoai nandusoasataayo nisi isihya nisapi gĩnunyaahohiyihiyaapi piwiha kĩmaiwa sangi kasatitando. Nĩni Daawitihomihetapi noaipahohiyihiyaamihetapi Ipi Isitihoninĩ Nematihonine. Aindi amĩ nĩni Daawitihomĩ satihoninĩ mwaahonine. Aindi amĩ nĩni kaumbwaati nipaatihaatamataindi asisihaatihi waati bosainjati nausaatohihonine,” ndaase.

¹⁷ Aihĩ Itipho Gaahounĩ amĩ apopaati wohoi namaatitandĩ timetisaamaatunĩ satamaase: “Kĩnyĩ namme,” tamaase. Aisi amĩ sahĩ isihyaati nahatiyaati piwiha kima piropetiha atiwi nehoihiyihiyaatangisangi satiwi: “Kĩnyĩ namme,” tiwiise. Iyataati amĩ sahĩ waapohopĩ nasasawĩhiyaati Autaahaatiho waapoho asitimatitaatiwo nawiho oweho nehiho nasamĩtandĩ nasimendaisi amĩ nawiho oweho nasamĩtaisĩ sahĩ napĩwĩ nepise.

Joniho Isihyaati Kima Piwima Piropetiha Atisohiyihiyaati Jaawo Ndaase

* 22:14: kima piwima tanyaaha satatise: Isihya Jisaasihopi gĩwunyaahauhi amĩ komi jitiipata kiyaami maipihaiwa aimi bausati nemwasawĩhiyaapiise.

¹⁸ Isihyaati nahatiyaati kima piwaha piropetiha ipoti noaipaitandihapaapi atisohiyihyaati jaawihyaato, wiwa piwaha nehaha bipinjawi kima piwimaisawi ahimaayawise ami Autaahaathiho isihiyai maipihaiwa wiwa numwutandi utipimo kimoaatihap katiwaiwa ami bihiwainjati nasamtaiso.

¹⁹ Iyataati+ am+ utaa+ ho p+wi+ha p+ropet+ha ipoti+ noaipaitand+ihapaap+ k+mo utip+moaat+hi+ ahotis+ha nemataataah+ am+ Autaahaat+ho aunah+pati+ wan+ihataat+hi+ is+hiya+ nandaap+ am+ ipat+ astimat+itaat+wi+hat+ nandaat+wi+handap+ utip+ho k+moaat+hap+ wi+hoaan+ihapa+ nap+wi+ saiwi+ naitaapo+ tat+ katimb+paam+ kop+ihapa+ nemaitaise.

²⁰ Utaaho kimaiwa pɪwaamaiwa ausaati katisiho sandaase: “Akitiñhi ñiñi kɪmɪkuraanihi keti napito,” ndaase. Akite! Awaisihonɔ jisaasihone, kɪnyi namme.

21 Awaisiho Jisaatiho sahi komi ishihiyaati nahatiyaatangi gaahati kasisati sami maariho ambipati neti napaisaatisamaitandi nini sapu gaapisundataayo. Akite.

Read the New Testament daily

January

date	Scripture
1	Matiyuho 1:1-2:12
2	Matiyuho 2:13-3:6
3	Matiyuho 3:7-4:11
4	Matiyuho 4:12-25
5	Matiyuho 5:1-26
6	Matiyuho 5:27-48
7	Matiyuho 6:1-24
8	Matiyuho 6:25-7:14
9	Matiyuho 7:15-29
10	Matiyuho 8:1-17
11	Matiyuho 8:18-34
12	Matiyuho 9:1-17
13	Matiyuho 9:18-38
14	Matiyuho 10:1-23
15	Matiyuho 10:24-11:6
16	Matiyuho 11:7-30
17	Matiyuho 12:1-21
18	Matiyuho 12:22-45
19	Matiyuho 12:46-13:23
20	Matiyuho 13:24-46
21	Matiyuho 13:47-14:12
22	Matiyuho 14:13-36
23	Matiyuho 15:1-28
24	Matiyuho 15:29-16:12
25	Matiyuho 16:13-17:9
26	Matiyuho 17:10-27
27	Matiyuho 18:1-22
28	Matiyuho 18:23-19:12
29	Matiyuho 19:13-30
30	Matiyuho 20:1-28
31	Matiyuho 20:29-21:22

February

date	Scripture
1	Matiyuhu 21:23-46
2	Matiyuhu 22:1-33
3	Matiyuhu 22:34-23:12
4	Matiyuhu 23:13-39
5	Matiyuhu 24:1-28
6	Matiyuhu 24:29-51
7	Matiyuhu 25:1-30
8	Matiyuhu 25:31-26:13
9	Matiyuhu 26:14-46
10	Matiyuhu 26:47-68
11	Matiyuhu 26:69-27:14
12	Matiyuhu 27:15-31
13	Matiyuhu 27:32-66
14	Matiyuhu 28:1-20
15	Maakiho 1:1-28
16	Maakiho 1:29-2:12
17	Maakiho 2:13-3:6
18	Maakiho 3:7-30
19	Maakiho 3:31-4:25
20	Maakiho 4:26-5:20
21	Maakiho 5:21-43
22	Maakiho 6:1-29
23	Maakiho 6:30-56
24	Maakiho 7:1-23
25	Maakiho 7:24-8:10
26	Maakiho 8:11-9:1
27	Maakiho 9:2-29
28	Maakiho 9:30-10:12

date	Scripture
1	Maakihō 10:13-31
2	Maakihō 10:32-52
3	Maakihō 11:1-26
4	Maakihō 11:27-12:17
5	Maakihō 12:18-37
6	Maakihō 12:38-13:13
7	Maakihō 13:14-37
8	Maakihō 14:1-21
9	Maakihō 14:22-52
10	Maakihō 14:53-72
11	Maakihō 15:1-47
12	Maakihō 16:1-20
13	Rukihō 1:1-25
14	Rukihō 1:26-56
15	Rukihō 1:57-80
16	Rukihō 2:1-35
17	Rukihō 2:36-52
18	Rukihō 3:1-22
19	Rukihō 3:23-38
20	Rukihō 4:1-30
21	Rukihō 4:31-5:11
22	Rukihō 5:12-28
23	Rukihō 5:29-6:11
24	Rukihō 6:12-38
25	Rukihō 6:39-7:10
26	Rukihō 7:11-35
27	Rukihō 7:36-8:3
28	Rukihō 8:4-21
29	Rukihō 8:22-39
30	Rukihō 8:40-9:6
31	Rukihō 9:7-27

date	Scripture
1	Rukꞌho 9:28-50
2	Rukꞌho 9:51-10:12
3	Rukꞌho 10:13-37
4	Rukꞌho 10:38-11:13
5	Rukꞌho 11:14-36
6	Rukꞌho 11:37-12:7
7	Rukꞌho 12:8-34
8	Rukꞌho 12:35-59
9	Rukꞌho 13:1-21
10	Rukꞌho 13:22-14:6
11	Rukꞌho 14:7-35
12	Rukꞌho 15:1-32
13	Rukꞌho 16:1-18
14	Rukꞌho 16:19-17:10
15	Rukꞌho 17:11-37
16	Rukꞌho 18:1-17
17	Rukꞌho 18:18-43
18	Rukꞌho 19:1-27
19	Rukꞌho 19:28-48
20	Rukꞌho 20:1-26
21	Rukꞌho 20:27-47
22	Rukꞌho 21:1-28
23	Rukꞌho 21:29-22:13
24	Rukꞌho 22:14-34
25	Rukꞌho 22:35-53
26	Rukꞌho 22:54-23:12
27	Rukꞌho 23:13-43
28	Rukꞌho 23:44-24:12
29	Rukꞌho 24:13-53
30	Jonꞌho 1:1-28

date	Scripture
1	Jonho 1:29-51
2	Jonho 2:1-25
3	Jonho 3:1-21
4	Jonho 3:22-4:3
5	Jonho 4:4-42
6	Jonho 4:43-54
7	Jonho 5:1-23
8	Jonho 5:24-47
9	Jonho 6:1-21
10	Jonho 6:22-40
11	Jonho 6:41-71
12	Jonho 7:1-29
13	Jonho 7:30-52
14	Jonho 7:53-8:20
15	Jonho 8:21-30
16	Jonho 8:31-59
17	Jonho 9:1-41
18	Jonho 10:1-21
19	Jonho 10:22-42
20	Jonho 11:1-53
21	Jonho 11:54-12:19
22	Jonho 12:20-50
23	Jonho 13:1-30
24	Jonho 13:31-14:14
25	Jonho 14:15-31
26	Jonho 15:1-27
27	Jonho 16:1-33
28	Jonho 17:1-26
29	Jonho 18:1-24
30	Jonho 18:25-19:22
31	Jonho 19:23-42

date	Scripture
1	Jon+ho 20:1-31
2	Jon+ho 21:1-25
3	Aposer+hiya 1:1-26
4	Aposer+hiya 2:1-47
5	Aposer+hiya 3:1-26
6	Aposer+hiya 4:1-37
7	Aposer+hiya 5:1-42
8	Aposer+hiya 6:1-15
9	Aposer+hiya 7:1-29
10	Aposer+hiya 7:30-50
11	Aposer+hiya 7:51-8:13
12	Aposer+hiya 8:14-40
13	Aposer+hiya 9:1-25
14	Aposer+hiya 9:26-43
15	Aposer+hiya 10:1-33
16	Aposer+hiya 10:34-48
17	Aposer+hiya 11:1-30
18	Aposer+hiya 12:1-23
19	Aposer+hiya 12:24-13:12
20	Aposer+hiya 13:13-41
21	Aposer+hiya 13:42-14:7
22	Aposer+hiya 14:8-28
23	Aposer+hiya 15:1-35
24	Aposer+hiya 15:36-16:15
25	Aposer+hiya 16:16-40
26	Aposer+hiya 17:1-34
27	Aposer+hiya 18:1-21
28	Aposer+hiya 18:22-19:12
29	Aposer+hiya 19:13-41
30	Aposer+hiya 20:1-38

date	Scripture
1	Aposerihiya 21:1-16
2	Aposerihiya 21:17-36
3	Aposerihiya 21:37-22:16
4	Aposerihiya 22:17-23:10
5	Aposerihiya 23:11-35
6	Aposerihiya 24:1-27
7	Aposerihiya 25:1-27
8	Aposerihiya 26:1-32
9	Aposerihiya 27:1-20
10	Aposerihiya 27:21-44
11	Aposerihiya 28:1-31
12	Romans 1:1-17
13	Romans 1:18-32
14	Romans 2:1-24
15	Romans 2:25-3:8
16	Romans 3:9-31
17	Romans 4:1-12
18	Romans 4:13-5:5
19	Romans 5:6-21
20	Romans 6:1-23
21	Romans 7:1-14
22	Romans 7:15-8:6
23	Romans 8:7-21
24	Romans 8:22-39
25	Romans 9:1-21
26	Romans 9:22-10:13
27	Romans 10:14-11:12
28	Romans 11:13-36
29	Romans 12:1-21
30	Romans 13:1-14
31	Romans 14:1-23

date	Scripture
1	Romans 15:1-21
2	Romans 15:22-16:7
3	Romans 16:8-27
4	1 Korind#hiya 1:1-17
5	1 Korind#hiya 1:18-2:5
6	1 Korind#hiya 2:6-3:4
7	1 Korind#hiya 3:5-23
8	1 Korind#hiya 4:1-21
9	1 Korind#hiya 5:1-13
10	1 Korind#hiya 6:1-20
11	1 Korind#hiya 7:1-24
12	1 Korind#hiya 7:25-40
13	1 Korind#hiya 8:1-13
14	1 Korind#hiya 9:1-18
15	1 Korind#hiya 9:19-10:13
16	1 Korind#hiya 10:14-11:1
17	1 Korind#hiya 11:2-16
18	1 Korind#hiya 11:17-34
19	1 Korind#hiya 12:1-26
20	1 Korind#hiya 12:27-13:13
21	1 Korind#hiya 14:1-17
22	1 Korind#hiya 14:18-40
23	1 Korind#hiya 15:1-28
24	1 Korind#hiya 15:29-58
25	1 Korind#hiya 16:1-24
26	2 Korind#hiya 1:1-11
27	2 Korind#hiya 1:12-2:11
28	2 Korind#hiya 2:12-17
29	2 Korind#hiya 3:1-18
30	2 Korind#hiya 4:1-12
31	2 Korind#hiya 4:13-5:10

date	Scripture
1	2 Korindhiya 5:11-21
2	2 Korindhiya 6:1-13
3	2 Korindhiya 6:14-7:7
4	2 Korindhiya 7:8-16
5	2 Korindhiya 8:1-15
6	2 Korindhiya 8:16-24
7	2 Korindhiya 9:1-15
8	2 Korindhiya 10:1-18
9	2 Korindhiya 11:1-15
10	2 Korindhiya 11:16-33
11	2 Korindhiya 12:1-10
12	2 Korindhiya 12:11-21
13	2 Korindhiya 13:1-14
14	Garesiyaahiya 1:1-24
15	Garesiyaahiya 2:1-16
16	Garesiyaahiya 2:17-3:9
17	Garesiyaahiya 3:10-22
18	Garesiyaahiya 3:23-4:20
19	Garesiyaahiya 4:21-5:12
20	Garesiyaahiya 5:13-26
21	Garesiyaahiya 6:1-18
22	Epesaasihiya 1:1-23
23	Epesaasihiya 2:1-22
24	Epesaasihiya 3:1-21
25	Epesaasihiya 4:1-16
26	Epesaasihiya 4:17-5:2
27	Epesaasihiya 5:3-33
28	Epesaasihiya 6:1-24
29	Piripaihiya 1:1-26
30	Piripaihiya 1:27-2:18

date	Scripture
1	Piripaihiya 2:19-3:6
2	Piripaihiya 3:7-4:1
3	Piripaihiya 4:2-23
4	Korosihiya 1:1-20
5	Korosihiya 1:21-2:7
6	Korosihiya 2:8-23
7	Korosihiya 3:1-17
8	Korosihiya 3:18-4:18
9	1 Tesaronaikaahiya 1:1-2:9
10	1 Tesaronaikaahiya 2:10-3:13
11	1 Tesaronaikaahiya 4:1-5:3
12	1 Tesaronaikaahiya 5:4-28
13	2 Tesaronaikaahiya 1:1-12
14	2 Tesaronaikaahiya 2:1-17
15	2 Tesaronaikaahiya 3:1-18
16	1 Timoteho 1:1-20
17	1 Timoteho 2:1-15
18	1 Timoteho 3:1-16
19	1 Timoteho 4:1-16
20	1 Timoteho 5:1-25
21	1 Timoteho 6:1-21
22	2 Timoteho 1:1-18
23	2 Timoteho 2:1-21
24	2 Timoteho 2:22-3:17
25	2 Timoteho 4:1-22
26	Taitaasiho 1:1-16
27	Taitaasiho 2:1-14
28	Taitaasiho 2:15-3:15
29	Pirimonaho 1:1-25
30	Ibahuhiya 1:1-14
31	Ibahuhiya 2:1-18

date	Scripture
1	Ib̄iruhiya 3:1-19
2	Ib̄iruhiya 4:1-13
3	Ib̄iruhiya 4:14-5:14
4	Ib̄iruhiya 6:1-20
5	Ib̄iruhiya 7:1-19
6	Ib̄iruhiya 7:20-28
7	Ib̄iruhiya 8:1-13
8	Ib̄iruhiya 9:1-10
9	Ib̄iruhiya 9:11-28
10	Ib̄iruhiya 10:1-18
11	Ib̄iruhiya 10:19-39
12	Ib̄iruhiya 11:1-16
13	Ib̄iruhiya 11:17-31
14	Ib̄iruhiya 11:32-12:13
15	Ib̄iruhiya 12:14-29
16	Ib̄iruhiya 13:1-25
17	Jem̄siho 1:1-18
18	Jem̄siho 1:19-2:17
19	Jem̄siho 2:18-3:18
20	Jem̄siho 4:1-17
21	Jem̄siho 5:1-20
22	1 Pitaaho 1:1-12
23	1 Pitaaho 1:13-2:10
24	1 Pitaaho 2:11-3:7
25	1 Pitaaho 3:8-4:6
26	1 Pitaaho 4:7-5:14
27	2 Pitaaho 1:1-21
28	2 Pitaaho 2:1-22
29	2 Pitaaho 3:1-18
30	1 Jon̄ho 1:1-10

date	Scripture
1	1 Jonɪho 2:1-17
2	1 Jonɪho 2:18-3:2
3	1 Jonɪho 3:3-24
4	1 Jonɪho 4:1-21
5	1 Jonɪho 5:1-21
6	2 Jonɪho 1:1-13
7	3 Jonɪho 1:1-14
8	Judɪho 1:1-25
9	Piwiha Ausaimaninjɪha 1:1-20
10	Piwiha Ausaimaninjɪha 2:1-17
11	Piwiha Ausaimaninjɪha 2:18-3:6
12	Piwiha Ausaimaninjɪha 3:7-22
13	Piwiha Ausaimaninjɪha 4:1-11
14	Piwiha Ausaimaninjɪha 5:1-14
15	Piwiha Ausaimaninjɪha 6:1-17
16	Piwiha Ausaimaninjɪha 7:1-17
17	Piwiha Ausaimaninjɪha 8:1-13
18	Piwiha Ausaimaninjɪha 9:1-21
19	Piwiha Ausaimaninjɪha 10:1-11
20	Piwiha Ausaimaninjɪha 11:1-19
21	Piwiha Ausaimaninjɪha 12:1-18
22	Piwiha Ausaimaninjɪha 13:1-18
23	Piwiha Ausaimaninjɪha 14:1-20
24	Piwiha Ausaimaninjɪha 15:1-8
25	Piwiha Ausaimaninjɪha 16:1-21
26	Piwiha Ausaimaninjɪha 17:1-18
27	Piwiha Ausaimaninjɪha 18:1-24
28	Piwiha Ausaimaninjɪha 19:1-21
29	Piwiha Ausaimaninjɪha 20:1-15
30	Piwiha Ausaimaninjɪha 21:1-27
31	Piwiha Ausaimaninjɪha 22:1-21